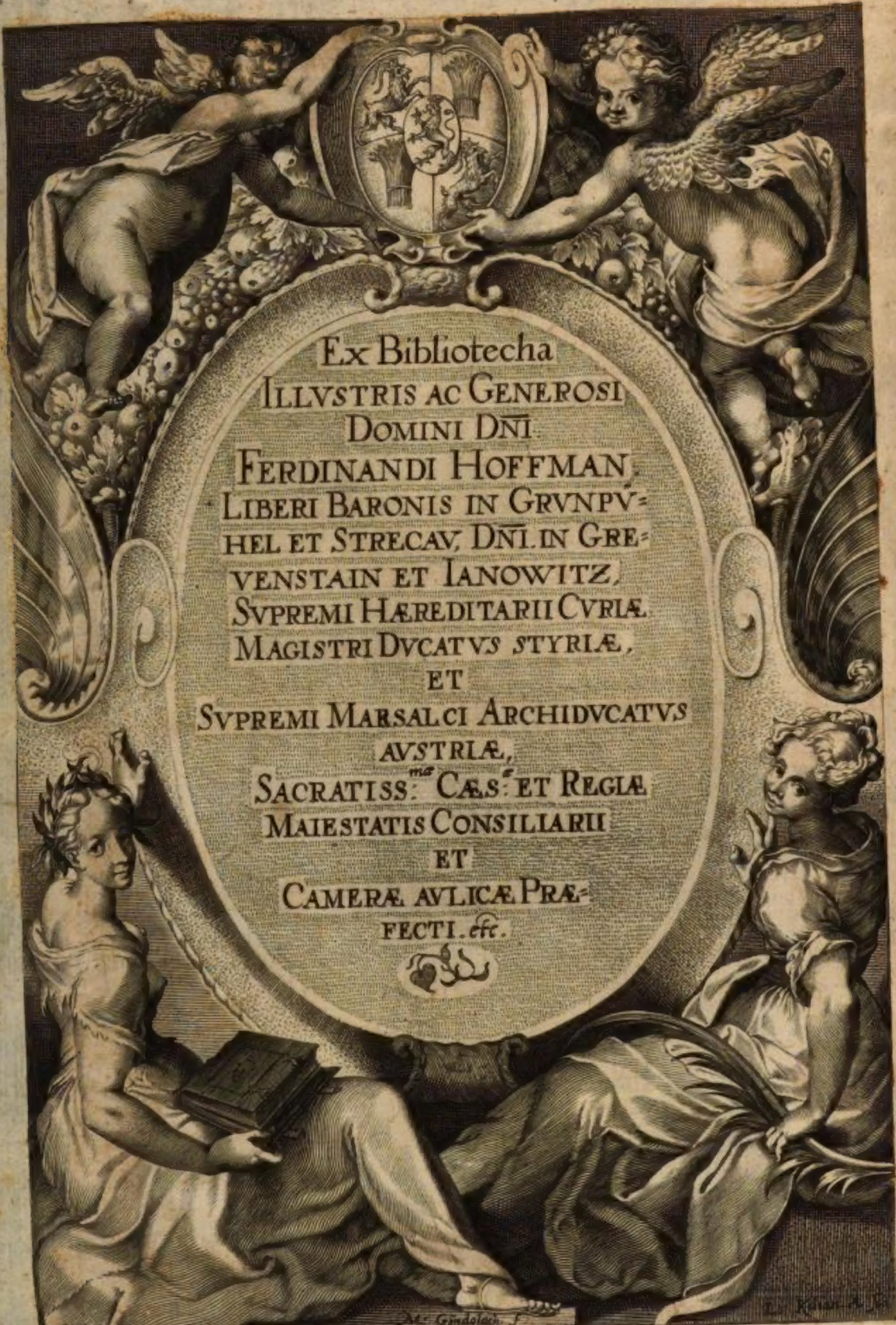
Digitized by Google

Digitized by Google

4° Germ. g. 260 ℔(1

Digitized by Google

<36616406390011
<36616406390011
Bayer. Staatsbibliothek

Inv. No 6823

A, III, 5

Digitized by Google

ILLVSTRIVM VETERVM SCRIPTORVM, QVI RERVM A GERMANIS PER MVLTAS ÆTATES GESTARVM HISTORIAS VEL ANNALES POSTERIS RELIQVERVNT,

Tomus vnus:

In quo ad Reginonem, Herm. Contractum, Lamb. Schafnaburgenſem, Marianum Scotum, Sigebertum, & Sifridum, (quorum quidam è manuſcriptis codicibus ſunt correcti) ſex iam primùm acceſſerunt, antea nunquam impreſſi libelli.

Ex bibliotheca Joannis Piſtorij Nidani D.

Catalogum authorum, qui in hoc volumine comprehenſi ſunt, inuenies poſt præfationem.

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

FRANCOFVRTI
Apud hæredes Andreæ Wecheli,
ANNO MDLXXXIII.

T 61/630

Digitized by Google

Bayerische
Staatsbibliothek
MÜNCHEN

Digitized by Google

ILLVSTRIBVS AC GENEROSIS COMITIBVS AC DOMINIS, D. PHILIPPO ET D. LVDOVICO, PATRI ET FILIO, COMITIBVS IN LEININGEN, Baronibus ſemper liberis in Weſterburg, & Dominis in Schauuenburg, &c. Dominis ſuis omni cum obſeruantia colendis.

MITTO *ad vos, illuſtres ac generoſi D. Comites, volumen vnum, plenum præſtantium factorum, quæ veteres Germani, pace, belloq; laudabiliter & glorioſè geſſerunt. de quo duo mihi præfanda breuiter eſſe video: primùm, quænam facta ſit ad ſuperiores editiones acceſſio, vt de nouo recudendum eſſe putarem: deinde cur voluerim, vt in hominum conſpectu ſub clariſsimis nominibus veſtris appareret. De primo primùm dicam: de altero poſterius.*

Magnam hactenus operam dedi, vt manuſcriptos veteres authores haberem quamplurimos, qui res veterum Germanorum in libris ſuis conſignaſſent: & ſimul ſtudium iam ſtatim ab initio meum ad eam rem contuli vniuerſum, vt quicquid de eiuſmodi libris in manum meam perueniret, foràs ſtatim in publicam lucem diuulgarem, ad illuſtrandam dignitatem gentis noſtræ, quæ propter ſcriptorum inopiam, ſæpe etiam ieiunitatem, nullis exculta literis adhuc ſatis eſt. Cùm itaque Wecheliani hæredes, induſtrij certè & præſtantes Typographi, qui non ſolùm poſſeſſionum & patrimonij, ſed etiam diligentiæ & virtutis acceperunt à ſocero Wechelo traditam hæreditatem, Turpinum, Reginonẽ, Sigebertum, & Lambertũ, exemplaribus diſtractis ſuperioribus omnibus, recudere vellent: primùm quidem ſuaſi, vt Turpinum tanquam particularis vnius belli narratorem de hac vniuerſalium ſcriptorum ſocietate tollerent, & cum iis coniungerent, quorum ſtudium ad vnam vnius perſonæ vel ſeculi complectendam hiſtoriam applicatum fuit: deinde ad reliquos tres, vt cæteros omnes apponerent, quorum in eodem argumento labor diligenter verſatus & laudabiliter & breuiter eſſet: quales de impreſsis ſcriptoribus Hermannum Contractum eſſe monui, & Marianum, & Sifridum, & Rollewinkium: tertio in Sigeberto, vt poſtremi Pariſienſis libri, in quo multa veterum editionum menda ſublata, & correcti errores eſſent, exemplum ſequerentur. Quæ omnia cùm diligenter præſtarent, ſi nihil aliud accederet, tamen putaui magnam illos ab omnibus hiſtoriarum veterumque rerum ſtudioſis inituros

Digitized by Google

eſſe gratiam. Poſtea verò, vt luculentum non illis tantùm, ſed omnibus noſtris hominibus ſignum darem voluntatis propenſæ meæ, ad amplificãdam veterum Germanorum gloriam; & vt totus liber acceſſione nouarum lucubrationum eſſet lectori commendatior: ego Lambertum illis ex vetuſtiſſimo libro multis locis emendatum, & huius appendicem ſuppeditaui, quæ in meo libro ab Erphesfordenſi monacho comportata non indiligenter erat: & duas Thuringicas hiſtorias conceſſi, quas in Lamberti volumine magna cum diligentia anonymus veteris illius ætatis ſcriptor ex rerum à Landgrauiis geſtarum animaduerſione collegerat; & Landgrauiorum Thuringiæ & Haſſiæ per quingentos annos ductam Genealogiam aſſcripſi: & congregandum cum illis omnibus Paulum Langium Ziticenſis hiſtoriæ explicatorem eſſe iudicaui, ſcriptorem non ineptum, & omnino dignum, qui nonnullo cum Germanicæ hiſtoriæ damno à luce tamdiu videtur abfuiſſe publica, vt nunc à nobis euulgetur. Quibus omnibus ſic conformatus liber eſt, vt planè nouam ſpeciem præ ſe ferat, & nouus penè totus ſit. Cæteri quidem omnes in eodem occupati ſunt argumento, & nõ ad vnam aliquam vnius gentis vel prouinciæ hiſtoriam, ſed ad res omnes comprehendendas quæ ante & circa eorum ætatem acciderunt, accommodare diligentiam ſuam voluerunt: quanquam tamẽ illius terræ, in qua vixerunt, & eorum temporum notationibus maxima ſæpe libri pars completa fuit. Solus Langius vnius monaſterij: & reliqui libri poſt Langiũ, Lãdgrauiorum tantùm in Thuringia & Haſſia res geſtas continent, & in eo totum laborem ſtudiúmque ſuum conſumunt: proptereáque non ita magnam habere cognationem in argumento cum cæteris videntur. Sed profectò, quia aliquot ſeculorum memoriam perſequuntur, & in Germanicas hiſtorias magnam lucem maximumq; fructum deriuant, & in hominum conſpectum hactenus nondum venerunt, planéque noui ſunt, conſentire nullo modo potui, vt prætermitterentur: & præſertim de Thuringicis hiſtoriis aliæ erant cauſæ, cur in hoc volumine locũ haberent. Nam quia cum appendice Lamberti, quæ res etiam Thuringicas tradit, non ineptè conueniebant, & in eodem peruetuſto codice inſcriptæ erant, non vidi cur ego coniunctam inter illos à primo ſcriptore ſocietatem dirimere vellem.

Vt verò ſparſa in duabus poſtremis hiſtoriis Landgrauiorum Thuringiæ familia, in meliore ordine & lumine collocaretur, ex huius & aliorum librorum copia, omnes iſtius gentis principes, tum qui à Ludouico primo Barbato procreati ſunt, tum qui à Iutta Hermanni & à Sophia Ludouici poſtremi filia ſuſcepti liberi, & in illius infuſi hæreditatem, Thuringiam & Haſſiam ad noſtram vſque memoriam tenuerunt, in minutas tabulas contraxi, vnóque aſpectu contuendos in paucis chartis ſubieci: quod eo feci libentius, quia iam diu de Ludouici primi Barbati origine comparata mihi cum magnis viris controuerſia non parua fuit: vt ſententia mea à viris doctis cognoſci, & ad antiquitatis teſtimonia conferri atq; exiſtimari poſſet. Aurelianenſem ducem vel comitem fuiſſe Ludouicum, multi ſentiunt, primarij viri; qui eam à ſe comprehenſam ſententiam non ſolùm in animis hominum, ſed etiam in ſcriptis libris proſeminarunt. Ego vel Arelatenſem vel in alia conſimili Gallica gente natum fuiſſe, proſus arbitror: Aurelianenſem fuiſſe, non video, vnde ille, qui primùm ſenſit, animaduertere potuerit: aut quomodo in oculorum ſenſu tam fuerit acutus, vt, quod ante & poſt eum nemo in ſumma luce vidit,

Digitized by Google

vidit, ipſe ſolus in temporum ſuperiorum tenebris perſpexerit. Gallicæ hiſtoriæ, quibus infiniti penè libri cumulati ſunt, nullum in iſta ætate ponunt Aurelianenſem principem, qui contra Capeticam gentem, vel vrbem, vel ditionem Aurelianam poßideret. Arelatenſes verò & Guilhelmos duos apertè non ſemel nominant, iſto eodem tempore, cùm in Germaniam profectus Ludouicus noſter dignitate & ditione pulcherrimè ad ſummā gloriam floreſcebat. Nam & Gulielmi Arelatenſis filiam Conſtantiam, ex Blanca Andegaui Comitiſſa boni Fulconis filia procreatam, Robertus Rex Galliæ Capeti filius in matrimonio tenebat: & Guilhelmi illius Arelatenſis ſororem Blancam nuptiis Otho ſibi coniunxerat, Caroli filius, Lotharingiæ Dux, & poſtremus ex Caroli Magni familia relictus princeps: cuius morte tota Carolina gens in Gallia funditus extincta planeq; deleta fuit. Inde Wilhelmus ſenior, Gulielmus iunior Arelatenſis, & tandem Gulielmus tertius: deinde Othonis Guilielmi Burgundiæ comitis filia, vxor Arelatenſis Wilhelmi, circa illam ætatem commemorantur. quorum cùm & permagnum in libris, & frequens admodum ſit nomen, Aurelianenſium tamen nemo in iſtis annis meminit: nemo vno verbo attigit, & ne quidem Germanicarum rerum in tota copioſa vetuſtate probatus & grauis hiſtoricus vnus aliquis ſcriptor. tantū abeſt vt Ludouicus fratrem Wilhelmum in Gallia reliquerit, paternæ Aurelianæ ditionis ſub Roberto & Heinrico regibus poſſeſſorem & hæredem. Nam Lazij indiligentis & in his rebus planè ieiuni & inconſiderati ſcriptoris authoritas, quæ ad pingēdam ineptam certè ſententiam obducitur, pondus omnino nullum habet: qui vix vnam Germanicam familiam ſine vitio tradidit, qui in iſto argumēto & in vniuerſa illa tractatione, nullo cum ſtudio verſari laborem ſuum, & nulla cum cura voluit: &, ne à noſtro exemplo diſcedam, in hac ipſa Aurelianæ gentis explicatione, Andegauenſem & Arelatenſem & Normanicam propagationem miſerabiliter confudit, & cœlum terræ miſcuit, ſeq; ipſum in magnam contemptionem proiecit. Sed hæc alio loco, & in peculiari epiſtola docebo multo copioſius, & oſtēdam ſtare illam de Aurelianenſibus regulis ſententiam non poſſe: tanquam quæ nullo teſtimonio firmata, nullis rationibus ſtabilita, fulcire ſeipſam contra ſcriptorum clariſsimam lucem non queat. Satis iam ſit, quid ego de hac re ſentirem, in medio proponere ad exacuendam doctorum hominum diligentiam, & ad paulatim iterum antiquādam opinionem, quæ nullis radicibus innixa, longè lateq; progreſſa iam eſſe videtur, & procederet profectò multo longius, niſi gladio vetuſtatis iugulata ſupprimeretur. Qua de cauſa Genealogiam in hoc libro, quanquam propemodum in alieno loco: & primo ſtatim aditu ſententiam meam paucis verbis adſcripſi, ad excitandos illos qui contra me ſentiunt, & ad errorem eripiendum, qui in aliquot libris inſperſus, multorum iam hominum animos occupauit.

Hæc igitur in noſtro volumine iam à nobis præſtita confectaq; ſunt. Primùm Lambertus ex manuſcripto perantiquo codice, deinde Regino, Contractus, Marianus, Sigebertus, & Sifridus ex impreßis optimis libris diligenter & magna cum induſtria elegantibus typis deſcripti & in vno volumine conſociati ſunt: poſtea ſex prorſus noui libelli partim ex mea, partim ex Henrici Petrei bibliotheca ad priores libros accreuerūt, qui hactenus nullo loco publicati, iam primū foràs proferūtur. Appendix vna, quæ trecētorum annorum hiſtoriam poſt Lambertum ex-

)(iij

Digitized by Google

plicat: & Compilatio Chronologica è diuerſis Chronicis ab anonymo authore excerpta: & Chronicon Ziticenſe Pauli Langij: & Narratio copioſior de vita & geſtis Landgrauiorum Thuringiæ: & rurſus conciſa de iiſdem & breuis notatio: & tandem Genealogia illorum ex tripartita familia, hoc eſt, ex Arelatenſibus coagmentata & ex Miſnenſibus & Brabanticis principibus, & continuis progreſſionibus ad eos vſque deducta qui hodie viuunt. Horum verò ſex librorum, & eorum etiam præſertim, qui antea impreſſi, nunc recuſi ſunt, nullus eſt qui non authoritatis præſtātia & vbertate fructus, quem de ſe præbet, digniſſimus ſit, vt in manibus & memoria hominum retineatur. Nam in illis omnibus, quantæ res & quàm glorioſæ tractantur? quàm neceſſariæ ad cognoſcendam hiſtoriam Germanicam? & ſine illis quàm multæ res maximæ in tenebris & in caligine iacerent? quæ nunc noſtrorum librorum colluſtratæ lumine, & corroboratæ teſtimonio, & ab obliuione hominum atq; à ſilentio vindicatæ, nunquam fortaſſis conſeneſcent. vt ego rectè ſtudium meum poſuiſſe videar, quòd veteres recudi iuſſi, & nouos cum illis coniunxi: & bene profectò typographi de hiſtoriarum lectoribus promeriti ſint, quòd eos omnes à me ſumptos, typis ſuis publicarint.

Cur autem ſub veſtris nominibus illos in luce, & in omnium gentium totiúſque poſteritatis oculis comparere vellem, cauſas viſus ſum iuſtas quidem illas & magnas habere plurimas, nō temere quæſitas, ſed ſuſceptas conſilio, & ab illis comprobatas, quorum vos amatis conſuetudinem, & magni facitis authoritatem, & laudatis iudicium.

Primùm, cùm veſtra gens antiquitate generis, & rerum geſtarum gloria, & virtutis ſtudio, cæteris veſtri ordinis clariſſimis hominibus, vel antecellat, vel certè vinci ſeſe in iſto honore non patiatur: quia in noſtris libellis vetuſta Germanorum facta, gloriæ virtutiſque pleniſſima, mandata literis erant, vidi me alienum ab exſpectatione veſtra officioque meo facere profectò nihil, ſi res priſcas veterum admodum antiquorum hominum, ſumma cum laude adminiſtratas, vobis inſcriberem, quorum familia antiquiſſima, multiſque laudibus illuſtrata, & virtutis cumulata infinitis exemplis eſſet. Weſterburgica ſtirps, quæ veſtræ gentis & dignitatis veſtræ principium eſt, primis illis heroicis temporibus ante omnium librorum memoriam proſeminata, quia inops tum Germania nudaque prorſus à ſcriptoribus erat, originis ipſa ſuæ iam initium recordari non poteſt, quod propter vetuſtatem obſcuratum obliuione, & remotum ab hominū intelligentia, & abſtruſum in tenebris eſt, longinqui retro temporis. Quia tamen neminem, qui non multitudine laudabiliter geſtarum rerum nobilitatus, virtute ſua enituiſſet, veteres in iſto ſplendoris collocabant & amplitudinis gradu: quo antiquior eſt dignitas veſtra, tanto magis conſtat, virtute primùm partam, & honeſtis ſtudiis conciliatam eſſe. Quantum certè longiſſimè de libris cognoſci memoria generis veſtri poteſt: tanquam ſi in eo ſolo laus omnis florere virtutis & gloriæ deberet: ſic nemo penè gentilitatis veſtræ iam ab infinitis annis fuit, qui non omnibus pacis belliq́ue laudibus abundans, ſeipſum immortali ſempiternæq; memoriæ conſecraret, & ad hanc adipiſcendam illuſtrem præſtantiam, totum ſtudium & vitam vniuerſam ſuam conferret. Inde tot extant Weſterburgici Heroes, qui magna non ſolùm vetuſti generis, ſed etiam excellentium factorum claritate commendati, in

dati, in ſumma gratia Cæſarum ac Regum, & in omnium honorum ornamentis vixerunt. Multo verò veſtrum antiquiorem ortum eſſe, quàm in ſcriptis libris reperiatur, inde perſpicuum eſt, quòd vos & ſemper liberi Barones, & inter quatuor primarios Barones tertio loco poſiti per totius Germanici veteris imperij decretum fuiſtis; ad cuius aditum ſummi honoris, nullis tum niſi in illuſtri & antiquiſsima familia natis, patere via potuit. Iam altera Leiningiorum Comitum familia, quæ ad veſtram gentem ex nuptiis acceſsit, quàm plena eſt antiquæ & honeſtæ & excellentis gloriæ? quàm omni decore & multarum ditionum poſſeſsione, & copia laudum affluens? quantam commemorationem in Germanicis hiſtoriis, quàm iucundam habet, quàm glorioſam geſtarum à ſe rerum? Itaque quia iſtæ peruetuſtæ duæ & virtutis gloriæque laude celebratæ familiæ vobis originem naſcendi dederunt, viſus mihi (ſicut dixi) nihil ſum extra ordinem facere, quòd vetuſtarum actionum & cum laude gloriaque ſuſceptarum tractationem ad vos mitterem. Deinde bona etiam pars horum librorum veſtra propria eſt, & eorum præſertim, qui de Landgrauiis Thuringicis ſcripti, iam primùm acceſſerunt. Illi enim quorum de vita confecti libri ſunt Thuringiæ Landgrauij, propinquitate & ſanguine vos attingunt: & Ludouici poſtremi, quem Sanctum propter vitam innocenter actam cognominarunt, trineptis, filia Burggrauij Noribergici, in veſtram familiam vni de gentilitate veſtra, Philippo Weſterburgico collocata, ſtirpem veſtram cum illorum familia conſociauit. vt nihil dicam, multa in his libris eſſe Leiningiorum Comitum, multa etiam maiorum veſtrorum inſcripta magnæ fortitudinis ſummæq; prudentiæ exempla, quæ à vobis recognoſci operæpretium eſt. Et quanquam iſthæc omnia non eſſent, quæ tamen ampliſsima ſunt: vos ipſi certè veſtris non tenuiter adumbratis, ſed clariſsimè expreſsis admodum luminoſis virtutibus, ſtudium meum ſic excitaſtis, vt de inſcribendo vobis libro aliquo iamdiu cogitarim. Vidi ipſe cùm in arce veſtra Leiningenſi vobiſcum eſſem, quantam operam quantúmque ſtudium poneretis, vt maiorum veſtrorum eſſe ſimilimi, hoc eſt, vt in omni virtutis genere, veſtris æqualibus antecedere, & ea, quæ accepta ab antiquis progenitoribus, glorioſè viuendi exempla, vos nouis veſtris factis accumulaſtis, poſteritati propagare poſſetis. Quam alacritatem veſtram non excitandam aut amplificandam, (eſt enim per ſe maxima) ſed laudandam noſtris hominibus eſſe iudicaui: vt multi veſtri ordinis, cùm excellentem veteris gloriæ effigiem in vobis aſpicient, ad illam virtutis formam, quæ in vobis lucet, multorumque annorum exercitatione perfecta iam eſt, frequenti cogitatione animum mentemq; ſuam conformarent, & in illuſtri veteri, trita à maioribus veſtris & ſignata via, pedes veſtro exemplo ponerent. De cæteris veſtris clariſsimarum virtutum ornamentis dicam hoc loco nihil: dicam vnum tantùm verbum, de incredibili humanitate, quam in iſto ſplendore iſtaq; præſtantia honoris veſtri, tamen erga omnes etiam inferiorum ordinum homines exercetis: quæ ſola virtus, quo magis in vobis eminet, tanto plus meretur, vt laudata vehementer ab omnibus & multis in libris inſcripta, ſempiternã apud omniũ inſequentiũ ſeculorũ poſteritatem relinquat ſuauitatis amplitudinisq; ſuæ memoriam. Mihi certè, quanta & quàm illuſtris eſſet, in meipſo luculenter oſtendiſtis: & illud impetraſtis, vt quantum non ſolùm ego vobis deberem, ſed etiam quouſque effuſa tota copia hu-

Digitized by Google

manitatis veſtræ, quàm latè vniuerſa pateret, de multis indiciis cognoſcerẽ. Promiſi quidem tum ſtatim ſi vos manum porrigeretis, ſi veſtrum auxilium interueniret, ad dandam aliquam animi mei ſignificationem, libellum me de familiæ veſtræ vetuſtate & gloria magno ſtudio confecturum eſſe: in quo appareret, quid à maioribus veſtris geſtum, quid adminiſtratum à vobis, quid ſingulis ætatibus ad ſuperiorum annorum dignitatem de fortunæ ornamentis adiunctum eſſet: quomodo continuis progreſsionibus ſtirps veſtra iam à multis annis ad vos vſque proceſſiſſet, nõ quidem à primo principio originis veſtræ, quod diximus vetuſtate ſic obſtructum, & prorſus inuolutum eſſe, vt nulla diligentia perueſtigari, nulla intelligentia comprehendi queat: ſed inde ab eo tempore, quoad longiſsimè in annalium monimentis reſpicere, & in ſcriptorum commentariis, & in teſtimoniis literarum poſſumus. Sed quia ad rem iſtam perficiẽdam hactenus occaſio ſeſe nulla certa nobis oſtendere voluit, neque videbam, quando ſe datura tandem eſſet: omnino verò cupiebam, vt voluntatis erga vos meæ ſignum publicum haberetis, viſum eſt, hos libros, cùm in lucem à me proferrentur, conſecrare vobis, vt indicium obſeruantiæ meæ, & teſtimonium voluntatis, & veſtræ viciſsim erga me gratiæ tanquam cuſtos eſſent.

Tot igitur de cauſsis, vt videtis, hoc volumen vobis dicatum & traditum in veſtram tutelam fuit: & nunc ſub nominum auſpiciis veſtrorum totam Europam fortaſſe percurret. Quod ne ægrè feratis, & vt me gratia, librum verò patrocinio veſtro complectendum putetis, infinitum in modum vehementer certè peto. quod à libentibus vobis, pro incredibili clementia, diuináque propemodum humanitate veſtra, me non difficulter impetraturum eſſe, planè confido. Nec enim habeo cur de vobis dubitem: quorum humanitas reliquis in vobis ſummis virtutibus clariſſimè prælucet, & gratia perſpecta mihi iamdudum eſt. quã quia antea multis argumentis teſtatam notamque feciſtis, iam credo ex huius libri dedicatione multo futuram eſſe illuſtriorem: præſertim cùm ad animum meum, cùm ad conſiderationem conſilij mei reſpicietis, quod cepi: & cùm dignitatem veſtram huius voluminis inſcriptione nihil dedecorari ſentietis.

Deus Opt. Max. pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, vos ambos in ſplendore veſtro, & in rerum omnium optabilium poſſeſsione diutiſsimè conſeruet, omnibus maximis circumfluentes florentiſsimæ fortunæ copiis. Ex Caroli caſtro Turilacenſi, Calend. Auguſti, anno CIↃ IↃ XVIIC.

V. Gen. & Clem.

Obſeruantiſſimus

Iohannes Piſtorius
Nidanus, D.

CATALOGVS AVTHORVM, QVI IN HOC VOLVMINE CONTINENTVR.

I. Regino abbas Prumienſis
II. Hermannus Contractus comes à Veringen monachus ad S. Gallum Pag. 1
III. Lambertus Schafnaburgenſis, Hirsfeldenſis monachus, ex peruetuſto manuſcripto libro correctus p. 85
IIII. Appendix ad Lambertum iam primùm excuſa, ſcripta quondam ab Erphesfordenſi monacho p.149
V. Marianus Scotus, monachus Fuldenſis p.253
VI. Dodechini abbatis Appendix ad Marianum Scotum p.346
VII. Sigebertus monachus Gemblacenſis p.457
VIII. Roberti de Monte complementum ad Sigebertum ex inſertionibus Galfridi p.477
IX. Sigefridus presbyter Miſnenſis p.615
X. Compilatio Chronologica è diuerſis ſummorum Pontificum & Imperatorum Chronicis, anonymi authoris opera ab initio mundi vſque ad annum Domini MCCCCLXXIIII deducta. Ex bibliotheca Henrici Petrei p.682
XI. Epiſcoporū Citicenſis eccleſiæ hiſtoria, explicata à Paulo Langio monacho, quæ lucem hactenus publicam nondum vidit. Ex bibliotheca Henrici Petrei p.705
XII. Thuringica hiſtoria de Landgrauiis iſtius prouinciæ, planè noua p. 755
XIII. Breuior notatio de vita, nuptiis, liberis, & obitu veterum Thuringiæ Landgrauiorum, ex vetuſtiſſimo libro deſcripta p. 908
XIIII. Genealogia omnium qui vnquam fuerunt, Thuringiæ & Haſſiæ Landgrauiorum p.956
p.961.

Digitized by Google

AVTHORVM HVIVS VOLVMINIS VITÆ EX TRITHEMIO ET GESNERO.

REGINO.

REGINO abbas Prumienſis cœnobij, in diœceſi Treuerenſi, ordinis ſancti Benedicti, natione Teutonicus, vir in diuinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularib. literis nobiliter doctus: inter doctores Germaniæ & Galliæ ſuo tempore facilè obtinuit principatum. Scripſit magnæ autoritatis opuſcula: de quibus ego tantùm reperi ſubiecta. Ad Alberonem primum Epiſcopum Metenſem, à natiuitate Chriſti vſque ad annum eiuſdem XCVIII, continentem præcipuè geſta Francorum & Germanorum, ſcripſit hiſtoriam ſeu Chronicam, lib. X. De diſciplina eccleſiaſtica lib. II. De cæteris nihil adhuc vidi. Scripſit autem præfatum opus, quod prænotatur De eccleſiaſtica diſciplina & religione Chriſtiana, iubente Rathbodo archiepiſcopo Treuerorũ: quod ex decretis ſanctorum Patrum & generalium Conciliorum in duobus libris comportauit, & in nongenta ferme capitula per rubricas ex more luculenter diſtinxit. Claruit ſub Arnoldo Imperatore, anno Domini DCCCCX. Trithemius.

HERM. CONTRACT.

HERMANNVS, qui dicebatur Contractus, monachus cœnobij S. Galli, ordinis diui patris Benedicti, natione Teutonicus, filius Comitis de Veringen in Sueuia, vir in diuinis Scripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis vniuerſaliter doctiſſimus, philoſophus, poeta, aſtronomus, rhetor, & muſicus, nulli ſuo tempore ſecundus; trium linguarum, Græcæ, Latinæ, & Arabicæ peritiſſimus. Scripſit carmine & proſa multa præclara volumina: de quibus ego tãtùm reperi ſubiecta: videlicet De muſica, lib. I. De monochordo, lib. I. De ſex ætatibus mundi, lib. I. De compoſitione aſtrolabij, lib. III. De vtilitate aſtrolabij, lib. I. De eclipſibus, lib. I. De computo, lib. I. De quadratura circuli, lib. I. De conflictu rhythmomachiæ, lib. I. De phyſionomia, lib. I. Vitas plurium ſanctorum, lib. I. Hymnos & proſas varias. Compoſuit etiam dulci & regulari melodia Cãtus & proſas pulcherrimas: è quibus eſt illa de beata virgine Maria dulciſſima, Salue regina; &, Alma redemptoris mater; & cæteræ, quarum copioſus eſt numerus. Tranſtulit etiam nonnulla Græcorum philoſophorum & Arabum aſtrologorum volumina in Latinum. Membris fuit iuxta nomen ſuum contractus; ſed ſemper in gratiarum actione perſeuerans. vnde & per beatam virginem Dei genitricem interius mirabiliter conſolari & illuſtrari meruit. Claruit temporibus Henrici Imp. II. anno Domini MXL. Trithem.

LAMBERT. SCHAFNAB.

Claruit his temporibus Lambertus monachus Hirſfeldenſis in Buchonia ſylua, quæ eſt inter Haſſiam & Duringiam, Magontinæ diœceſis, vir valde eruditus: qui inter cætera ſcripſit Chronicon monaſterij ſui Hirſfeldij, breue quidem, ſed non inutile. Et de geſtis Regum, Principum, ac Imperatorum à tempore Caroli Magni vſque ad annum Domini MLXXVII, (quo etiam ipſe vixit) hiſtoriarum volumen vnum inſigne, & iucundæ lectionis. & alia multa mihi incognita. Trithem Chronic. lib. I. LAMBERTI Schafnaburgenſis hiſtoria (quæ hactenus ἀνώνυμος legebatur) de Germanorum rebus præclarè olim geſtis: itemq́; rerum aliarum ferè memoratu digniſſimarum perbreuis & admodum iucunda annotatio, ab exordio mundi repetita, Tubingæ prodiit ex officina Morhardi 1533, in 8, cum Indice. Geſner. Biblioth. Nondum vidi à Germaniæ ſcriptoribus eo argumento quidquam diligẽtius eſſe compoſitum. tametſi quædam admiſcuerit de priuatis rebus, indigna poſterorum memoria. Phil. Mel. in præfat. ad Gaſp. Churr.

MARIANVS SCOTVS.

MARIANVS monachus Fuldenſis, ordinis S. Benedicti, natione Scotus, vir in diuinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, hiſtoriographus & computiſta inſignis, patriam ſuam relinquens, venit in Germaniam pro Chriſti amore peregrinus: & primùm Coloniæ ad S. Martinũ monachus factus, & ſolitudinis deſiderio incluſus, duobus annis ibidẽ manſit. Poſtea verò ad Fuldam tranſlatus, XII annis ibidem incluſus manſit, donec tandem propter eruditionem & ſanctitatem iuſſu epiſcopi Moguntini & abbatis Fuldenſis ad Mogũtiam tranſmigrans, annis XVII apud S. Martinum denuo ſtans incluſus, in magno ab omnibus honore habebatur.

bebatur. Scripſit ab initio mundi vſque ad ſua tempora Chronicam inſignem, lib. III. De concordantia Euangeliſtarum lib. I. De computo quoque lib. I. & quædam alia. Moritur ſub Henrico IIII, anno MLXXXVI, Indictione IX, ætatis ſuæ anno LVIII: & Moguntiæ apud S. Martinum in maiori Eccleſia non ſine ſanctitatis opinione ſepelitur. Trithem.

DODECHINVS.

DVDECHINVS presbyter eccleſiæ in Longenſtein, natione Teutonicus, vir in ſcripturis ſanctis longa exercitatione doctus, & in diſciplinis ſecularium literarum ſufficiēter inſtructus: ob ſpem æternæ retributionis cum multis aliis ſub Conrado Imperatore III, Hieroſolymam profectus, cum Sarracenis nauali prelio ſæpe dimicantibus, magna deuotione & conſtantia pro fide Chriſti clarus effulſit. Reuerſus autem in patriam, petente Cunone abbate Montis S. Diſibodi, tunc ordinis noſtri, ſcripſit ſatis eleganti ſermone in modum epiſtolæ ſiue libelli eandem peregrinationis hiſtoriam, lib. I. Epiſtolarum ad diuerſos, lib. I. & quædam alia. Claruit ſub Conrado Imperatore tertio, anno Domini MCXL. Trithem.

SIGEBERTVS.

SIGEBERTVS monachus Gemblacenſis, ordinis S. Benedicti, natione Gallicus, vir in diuinis ſcripturis à iuuentute ſua ſtudioſiſſimus & multum eruditus, atque in ſecularibus literis nulli ſuo tempore in Leodienſium territorio ſecundus, carmine exercitatus & proſa. Scripſit vtroque ſtylo multa volumina, quibus nomen ſuum tranſmiſit ad poſteros. Reprehenditur autem in eo quòd Henrico Imperatori, Romanæ Eccleſiæ perſecutori & rebelli, adhærens, contra Hildebrandum Gregorium ſeptimum papam literas & opuſcula ſcripſit; quæ ſuum propoſitum non decebant. Quid verò ſcripſerit, in fine illuſtrium virorum apertè declarauit. Cùm in cœnobio S. Vincentij Metenſi ad inſtruendos pueros eſſet poſitus, ſcripſit heroico metro Vitam S. Theoderici epiſcopi, lib. I. Paſſionem S. Luciæ metricè, lib. I. De tranſlatione eiuſdem, lib. I. Vitam Sigeberti regis, lib. I. Paſſionem Thebeorum, lib. I. Vitam S. Guiberti, lib. I. Geſta abbatum Gemblacenſium, lib. I. Vitam S. Maclouij, lib. I. Vitam S. Theobardi, lib. I. Contra papam Gregorium, lib. I. Apologiam ad Imperatorem, lib. I. Contra epiſtolam Paſcalis papæ, lib. I. In eccleſiaſten heroico metro, lib. I. Hiſtoriarum poſt Euſebium, lib. I. De illuſtribus viris, lib. I. De computo eccleſiaſtico, lib. I. Sermonum quoque, lib. I. Epiſtolarum ad diuerſos, lib. I. Alia etiam poſt hæc edidit, quæ cum ſupraſcriptis opuſculis non ſignauit. Claruit temporibus Henrici Imperatoris tertij, regis quarti, anno Domini MCX. Chronicam ſuam perduxit vſque ad annum MCXI. Trithemius.

ROBERTVS MONTENSIS.

RVPERTVS monachus cœnobij S. Remigij in diæceſi Remenſi, ordinis diui patris Benedicti, natione Gallicus, vir in diuinis ſcripturis iugi ſtudio exercitatus, & ſecularium diſciplinarum non ignarus, ingenio clarus, & apertus eloquio. Scripſit nonnulla ingenij ſui opuſcula, quibus nomen eius poſteritati innotuit. E quibus ego tantùm vidi geſtorum in terra ſancta per Chriſtianos tempore Vrbani ſecundi contra infideles hiſtoriam inſignem, lib. X. De aliis nihil vidi. Claruit ſub Henrico quinto, anno Domini MCXX. Trithem. Robertus Montenſis abbas, patria Normanus, addidit ad Sigeberti Gemblacenſis Chronicon annales centum ferè annorum; & ſcripſit bella Chriſtianorum principum, lib. VIII. Acta Conciliorum, lib. I. De ſuis temporibus, lib. I. Claruit anno Domini MCXII. Epitome Biblioth. Geſn.

SIFRIDVS.

DE SIFRIDO nihil habemus aliud quàm quod Geſneri Epitome tradit, eū fuiſſe presbyterum Miſnenſem; & Compendium hiſtoriarum, quas à creatione mundi vſque ad annum Domini MCCCVII deduxerit, à Georgio Fabricio cum Annalibus Miſniæ, Lipſiæ eſſe editum anno MDLXVIIII. Fabricius in præfatione Annalium Miſniæ, Annalibus Miſniæ, inquit, hunc adiicere auctorem placuit, & quia Miſnenſis fuit, & argumentum meo non valde diſſimile tractauit, & quia temporum ſuorum vir non indiligens. vixit enim ante annos ducentos & ſexaginta duos. Excerpſi ex illius libris hac Epitome, quæ ad noſtrum propoſitum viſa ſunt aptiſſima, & quæ aut in aliis non inueniūtur, aut certè commemorantur breuius vel obſcurius. Nam poſt creationem mundi in ſuo opere ea recenſet quæ in libris ſacris traduntur, & hiſtorias

addit eccleſiaſticas ſanctorum, quæ apud ſcriptores veteres Græcos & Latinos leguntur ornatius & copioſius. Hæc Fabricius.

PAVLVS LANGIVS.

PAVLVS LANGIVS *natione fuit Germanus, Voitlandus, patria Zwiccanienſis; parentibus natus minimè obſcuris, iiſque (vt ſcribit) cùm maiorum proſapia & inſignibus, tum pietate in Deum eiusq́ Sanctos ſatis nobilibus. In literis bonis (vt apparet) non vulgariter verſatus eſt. Præceptorem ſuum agnoſcit & nominat Trithemium. Ad tempus in Academia Cracouienſi vixit. Tandem ad annos ætatis virilis cùm perueniſſet, in monaſterium ordinis Benedictini, Bozau, prope Zizam, à patria ſua paucis miliaribus diſtans, à parentibus deductus eſt, anno Domini* MCCCCLXXXVII: *vbi monachatum inuitus quidem aſſumpſit, & in eo in primo limine impegit; poſt tamen ſeipſum vicit, & in ſtatione permanſit. Scriptor aliàs purus & diligens, liberior quidem interdum in narrationibus, ſatis tamen cautus, dexteritatisq́ non vulgaris. Adulta iam ætate in monachatu confirmatus, viris præcipuis & doctis, cùm ſui ordinis, tum aliis, notus & charus fuit: & id quidem ſine dubio ob ingenij ſagacitatem & eruditionis præſtantiam. Legatus fuit Trithemij abbatis ad collegia & monaſteria per totam Germaniam ad omnis generis antiquitates explorandas, conſignandas, & ipſi Trithemio referendas: qua legatione fideliter, quantum per ipſum ſtetit, functus eſt; & in ea ſuam ipſius hiſtoriam partim auxit, partim emendauit. Hæc ipſe de ſe in hoc libro paßim ſcribit: in quo etiam indicat ſe adhuc anno* MDXX *vixiſſe. De obitu eius & tota ætate nihil certi affirmare poſſumus. Quouſque hiſtoriam ſuam extenderit, neſcimus. colligitur tamen ex narrationis forma, plura ab ipſo eſſe relicta, eumq́ nō in medio alicuius vocabuli, vt exemplar noſtrum manuſcriptum habet, ſubſtitiſſe. Quæ ſi ab iis, apud quos hactenus latuerunt, nobis communicentur, ſiet nobis & reipubl. literariæ res pergrata. Id ipſum de aliis etiam rerum Germanicarum ſcriptoribus intelligimus. Interim ſtudioſus lector his fruatur.*

Digitized by Google

REGINONIS MONACHI PRVMIENSIS ANNALES, NON TAM DE AVGVSTORVM VITIS, QVAM ALIORVM GERMANORVM GESTIS, ET DOctè & compendioſè diſſerentes, ante ſexcentos ferè annos editi.

EXCELLENTISSIMI INGENII, ET TOTIVS PHILOSOPHIÆ STVDIIS MVLTIPLICITER INSIGNITO, DOMINO ADALBERONI, Epiſcopo Treuerenſi, Regino, quamuis omnium Chriſticolarum extremus, veſtræ tamen ſublimitati in omnibus deuotiſſimus, fidelia mandat orationum obſequia.

CHRONICA, *quæ de noſtris & anteceſſorum noſtrorum temporibus literis comprehendi, veſtræ ſingulari prudentiæ examinanda tranſmiſi, vt veſtro perſpicaci iudicio aut approbarentur, aut condemnarentur. Ea autem in duos libellos diſtinxi, exordium capiens à primo incarnationis Dominicæ anno, & conſummans cœptum opus vſque in præſentem annum, qui computatur à præfata incarnatione Domini nongenteſ. octauus. Indignum etenim mihi viſum eſt, vt cùm Hebræorum, Græcorum, atque Romanorum, aliarumq; gentium hiſtoriographi res in diebus ſuis geſtas ſcriptis vſque ad noſtram notitiam tranſmiſerint, de noſtris, quanquam longè inferioribus, temporibus ita perpetuum ſit ſilentium, vt quaſi in diebus noſtris aut hominum actio ceſſauerit, aut fortaſsis nil dignum, quod memoriæ fuerit commendandum, egerint, aut ſi res memoratu dignæ geſtæ ſunt, nullus ad hæc literis mandanda idoneus inuentus fuerit, notariis per incuriam otio torpentibus. Hac itaque de cauſa non paſſus ſum tempora patrum noſtrorum, & noſtra per omnia intacta præterire, ſed ex multis pauca notare curaui, & vbi ad præſentia tempora ventum eſt, ſtylo temperaui, propter quorundam offenſam, qui adhuc ſunt ſuperſtites: latiùs hæc poſteris exequenda relinquens. Accipite ergo hoc paruum munuſculum ea benignitate, qua deuotione miſſum eſt à mea paruitate. In calce autem obſecro lectorem, vt ſi illi hæc noſtra dicta, qualiacunq; ſint, placuerint, & ea ſibi deſcribi voluerit, hanc præfatiunculam nullatenus omittat, quin eam in prima fronte libelli annotari faciat. Gloriam celſitudinis veſtræ multorum vtilitatibus profuturam ſuperna prouidentia diu incolumem conſeruare dignetur.*

Digitized by Google

Bayerische Staatsbibliothek MÜNCHEN

CHRONICORVM REGINONIS AD ADALBERONEM, TREVERENSEM EPISCOPVM, LIBER PRIMVS.

ANNO imperij Cæſaris OCTAVIANI quadrageſimo ſecundo, Ieſus Chriſtus, filius Dei, natus eſt. Eadem nocte ab Angelis euangelizatur, à Paſtoribus viſitatur, octaua die circunciditur, tredecima die, ſtella duce à Magis adoratur, & myſticis muneribus prædicatur. Quadrageſimo die in templum cum oblatione à parentibus inducitur, à Symeone ſuſcipitur, ab Anna cognoſcitur. Poſt hæc in Ægyptum deportatur, vbi manet vſque ad obitum Herodis.

Anno Dominicę incarnationis ſecũdo, Herodes mittens in Bethleem, & in omnibus finibus eius, pueros innocentes iugulare præcepit. Deinde in domeſticos arma conuertens multos peremit, dilectam ſibi coniugem Mariamnem interfecit, filios quos ex ea ſuſceperat, Ariſtobulum & Alexandrum in Samaria ſtrangulari iubet, nouiſſimè Antipatrum ex Dodyſe natum, incentorem, & inſimulatorem, & omnium malorum inſidiatorem percutit. Poſt hæc miſerabili morte periit, anno Dominicæ incarnationis ſexto, regni verò ſui XXXVI.

Anno Dominicæ incarnat. VII, Archelaus filius Herodis in Iudæa regnat. Dominus Ieſus Chriſtus ex Ægypto reducitur, & propter metum prædicti regis in Nazareth ciuitatem Galilææ diuertit, ibiq; vſque ad tempus baptiſmi perdurauit.

Duodecimo ætatis ſuæ anno dominus Ieſus Chriſtus Hieroſolymam conſcendit, ibiq; in templo in medio doctorum reſidens, à parentibus poſt triduum inuenitur.

Anno Dominicæ incarnationis XV, Archelaus à Iudæis apud Cæſarem accuſatus, in Viennam vrbem Galliæ exilio relegatur. Regnum Iudæorum inter quatuor fratres eius Herodem, Antipatrum, Lyſaniam, & Philippum diuiditur. Cæſar Auguſtus, poſtquam LVI annis & VI menſibus Romanorum rexit imperium, moritur.

Anno Dominicæ incarnationis XVI, TIBERIVS regnare cœpit, & regnauit annos XXIII.

Anno Dominicæ incarnationis XVI, Pilatus Iudææ procurator à Tiberio dirigitur.

Anno Dominicæ incarnationis XXX, Tiberij autem XII, Ioannes circa regionem Iordanis baptiſmum pœnitentiæ in remiſſionem peccatorum prædicat, multoſq; baptizat, inter quos ipſum redemptorem mundi, qui omnium peccata abluit, aquis Iordanicis tinxit. Poſt baptiſmum Dominus in deſertum ſecedit, XL dies ieiunat. Poſt ieiunium tentatore ſuperato, in virtute Spiritus Galilæam ingreditur, Apoſtolos vocat, regnum Dei euangelizat, multa ſigna & miracula facit.

Anno Dominicæ incarnationis XXXII, Ioannes Baptiſta, Herodiade inſidiante, iuſſu regis Herodis, in carcere capite truncatur.

Anno Dominicæ incarnationis XXXIII, Tiberij autem XVIII, Dominus ſua nos paſſione redemit; XL die poſt reſurrectionem cœlum aſcendit; L die Spiritum paracletũ miſit. Matthias in loco Iudæ conſtituitur Apoſtolus. Iacobus frater Domini Hieroſolymorum epiſcopus conſtituitur. VII diaconi ordinantur. Stephanus lapidatur.

Anno Dominicę incarnation. XXXIIII ſecundum Latinos, qui à Ianuario annum incipiunt computare, Paulus cùm pergeret Damaſcum, à Chriſto de cœlo vocatur, ſecundum Hebręos, qui à Martio initium anni capiunt, eodem anno, quo dominus paſſus, XI menſe, VIII calendas Februarij.

Anno Dominicæ incarnationis XXXIX, CAIVS regnat annos quatuor, menſes V, dies

dies VIII. his ergo X menſibus ſi addamus VI, qui ſuperfuerint LVI annis Octauiani, erunt menſes XVI. Ex quibus, IIII detractis, annus integer remanet, qui hoc in loco inſerendus videtur. Herodes Agrippa Iudæorum genti præficitur.

Anno Dominicæ incarnation. XLIIII, Herodes Tetrarcha cum Herodiade in Hiſpania mœrore periit. Pilatus qui in Dei paſſione mortis ſententiam protulit, ſua ſe manu peremit.

Anno Dominicæ incarnationis XLV, CLAVDIVS regnat annos XIIII, menſes VII, dies XXVII. Addamus itaq; his VII menſibus, qui ſuprà remanſerunt, fiunt XI, & IX dies his XXVII diebus, erunt XXXVI, id eſt annus, & dies VI, qui huius temporibus adnumerandus videtur.

Anno Dominicæ incarnationis XLVII, Iacobus frater Ioannis ab Herode decollatur, Petrus in carcerem mittitur. Idem Herodes ab Angelo percutitur. Antiochiæ Spiritus diſcipulos alloquitur, *Segregate mihi Paulum & Barnabam in opus ad quod elegi eos.* Agrippa filius Herodis in Iudæa regnat vſque ad exterminium Iudæorum.

Anno Dominicæ incarnationis XLVIII, paſſionis verò XIIII, & Claudij IIII, Paulus & Barnabas aſcenderunt Hieroſolymam. De hac aſcenſione ſua Paulus ipſe ſcribit ad Galatas, *Deinde poſt annos* XIIII *aſcendi Hieroſolymam cum Barnaba, aſſumpto & Tito, & contuli cum illis*, id eſt cum Apoſtolis, *Euangelium quod prædico in gentibus.* XIIII itaque anno paſſionis Dominicæ iuxta conductum Iacobi, Cephæ, & Ioannis, ad gentium magiſterium & Apoſtolatum Paulus profectus eſt, vbi numerus ipſe quem poſuit, recenſendus eſt annorum. Scimus enim Petrum & Paulum Apoſtolos, anno poſt aſcenſionem Domini XXXVIII, id eſt vltimo Neronis anno, paſſos fuiſſe, & beatum Petrum Romæ XXV annis epiſcopalem ſediſſe cathedram. XXV autem anni & XIIII, non XXXVIII ſed XXXIX faciunt. Sequitur ergo, vt beatum Petrum eodem XIIII poſt Domini paſſionem anno, quo eum Hieroſolymis alloquitur Paulus id eſt, quarto Claudij anno, Romam veniſſe credamus: ſimulq;, ni fallor hac ſupputatione, Paulum eodẽ quo Dominus paſſus eſt anno, ad fidem veniſſe probatur. Eodem anno fames grauiſſima facta eſt, cuius Lucas meminit: & Claudius Britanniam intrauit.

Anno Dominicæ incarnationis LIII, Claudius Iudæos tumultuantes Roma expulit. NERO regnat annos XIII, menſes VII, dies XXVIII.

Anno Dominicæ incarnationis LXI, Feſtus procurator ſuccedit Felici. Paulus vinctus Romam mittitur anno II Neronis.

Anno Dominicæ incarnationis LXIII, Iacobus frater Domini à Iudæis lapidatur. Feſto magiſtratu Iudææ ſucceſſit Albinus, Albino Florus.

Anno Dominicæ incarnationis LXX, Veſpaſianus magiſter militiæ cum exercitu in Iudæam mittitur.

Anno Dominicæ incarnationis LXXII, Romæ Petrus crucifigitur, Paulus decollatur. Sub Neroniana perſecutione coronatur Romæ Proceſſus & Martinianus, XLVII qui baptizati ſunt à beato Petro, in cuſtodia Manutij retruſi, Torpes, Marcell. & Apuleius. Alexandriæ Marcus Euangeliſta paſſus eſt VIII anno Neronis; Mediolani Nazarius & Celſus; Geruaſius & Protaſius ſub Amilino præfecto apud Nuceriam; Aquileiæ Hermagoras epiſcopus, Fortunatus diaconus, Felix cum Conſtantia.

Anno Dominicæ incarnationis LXXIII, VESPASIANVS regnat annos IX, menſes XI, dies XXII. his IX menſibus additi VII Neronis, fiunt XVI. & his XXII diebus illius XXVII, fiunt L dies, id eſt annus, VII menſes, & XX dies, qui annus hoc loco inſeritur.

Anno Dominicæ incarnationis LXXIII, regnum Iudææ à Tito ſubuertitur, templumq; deſtruitur. His temporibus Apollinaris epiſcopus à beato Rauenna directus martyrio coronatur.

Anno Dominicæ incarnationis LXXXIIII, TITVS regnauit annos II, menſes II.

Anno Dominicæ incarnationis LXXXV, DOMITIANVS regnauit annos XVI, menſes V. his V menſibus addamus VII Veſpaſiani, completur annus qui hîc inſeritur. Huius temporibus Ioannes Apoſtolus Romæ in feruentis olei dolium mittitur, ante portam Latinam, & in Patmon inſulam relegatur, vbi Apocalypſin ſcribit. Flauia

Digitized by Google

Domicilla in Pontianam inſulam exiliatur. Anacletus papa tertius poſt Petrum martyrio coronatur.

Anno Dominicæ incarnationis XC, NERVA regnauit annum I, menſes IIII, dies VIII. Ioannes Apoſtolus ab exilio reuocatur, & apud Epheſum Euangelium ſcribit. Huius temporibus paſſi ſunt Romę Eutyches, Victorinus & Maro apud Amiterninam vrbem, Victorinus apud fratrem Seuerini.

Anno Dominicæ incarnationis XCI, TRAIANVS regnauit annos XIX, mēſes VI, dies XVI. his VI menſibus ſi addiderimus Titi II, Neruæ IIII, fit annus, qui hoc in loco aptatur: remanent dies XXVIII, qui ſuprà notati ſunt.

Anno Dominicæ incarnationis CI, Ioannes Apoſtolus Epheſo requieuit. Traiani temporibus martyrio coronantur Romæ, Clemens papa, Alexander IIII poſt Petrum papa, Quirinus, & filia eius Balbina, Sulpitius & Seruilianus, Domicilla & Seraphia virgines, Nereus & Achilleus, Ignatius Antiochenus epiſcopus; Hieroſolymis Symeon epiſcopus filius Cleophæ; in Ponto Phocas epiſcopus.

Anno Dominicæ incarnationis CXI, Adrianus regnauit annos XI. Huius temporibus paſſi ſunt Romæ Sixtus papa, Getulius, Sabina, Seraphia, virgines; apud Meſenam ciuitatem Apuliæ Eleutherius epiſcopus cum Anthia matre; apud Athenas, Quadratus & Ariſtides clari habentur, Dionyſius epiſcopus Areopagita; apud Tiburnam vrbem Italiæ Symphroſa cum ſeptem filiis.

Anno Dominicæ incarnat. CXXIII, ANTONINVS cognomento PIVS, cum filiis Aurelio & Lucio regnauit annos XXII, menſ. III. Iuſtinus Philoſophus claret. Sub Pio epiſcopo Hermes librum ſcribit, qui dicitur Paſtoralis.

Anno Dominicæ incarnationis CXXV, MARCVS ANTONINVS VERVS, cum fratre Lucio Commodo annis XIX, menſe I. Horum & ſuprà dictorum temporibus coronati ſunt Romę Anicetus papa, Victor papa, Symmetrius presbyter, Felicitas cum VII filiis, Iulius & Antonius, Euſebius & Pontianus, Peregrinus & Vincentius; apud Sebaſtem Armeniæ minoris XL martyres ſub Agricola iudice; apud Spoletum Concordius; apud Smyrnam Polycarpus epiſcopus ſancti Ioannis diſcipulus, item Germanicus & Pionius; apud Apameam, Alexander & Gaius; apud Cretæ vrbem Gortynam Philippus epiſcopus; apud Pergamum Aſiæ vrbem Carpus epiſcopus, Papinus diaconus, & Iuſtinus Philoſophus; apud Lugdunum Galliæ Irenæus epiſcopus cum multis, Photinus epiſcopus eiuſdem vrbis, & Blandina cum aliis XLVIII. Epipodius & Alexander in Syria, Victor & Corona Mediolani, Fauſtus Cabillone, Marcellus item in territorio Cabillonenſi, caſtro Trenortio Valerianus, Alexandriæ Tholomæus & Lucius.

Anno Dominicæ incarnationis CXLIIII, LVCIVS ANTONINVS COMMODVS, poſt mortem patris Antonini Veri regnauit annos XIIII. Huius tēporibus nonnulli paſſi ſunt, quos ſuprà notauimus. Sed idcirco hæc non per ordinem certis imperatorum temporibus exprimere potuimus, quia in quibuſdam paſſionibus ſanctorum ſuprà nominatorum, imperatorum vocabula ita confuſè poſita ſunt, vt cùm dicas rem ſub Antonino geſtam, ignoretur, vtrùm ſub Pio, aut ſub Vero, aut ſub Commodo actum ſit, & cùm dicitur ſub Lucio, ambiguum ſit, vtrùm ſub Aurelio, aut ſub Commodo, aut ſub Antonino geſtum ſit. Ferunt tamen, quòd huius temporibus Irenæus epiſcopus Lugdunenſis paſſus ſit.

Anno Dominicæ incarnat. CLVII, HELIVS PERTINAX regnat menſes VI.

Anno Dominicæ incarnationis CLVIII, SEVERVS PERTINAX regnauit annos XVII. Clemens Alexandrinæ eccleſiæ pater, & Parthenus Philoſophus clareſcūt. Narciſſus Hieroſolymorū epiſcopus, Theophilus Cęſarienſis inſignes habentur. Leonides pater Origenis coronatur apud Carthaginē, Perpetua & Felicitas beſtiis deputantur.

Anno Dominicæ incarnat. CLXX, ANTONINVS cognomento CARACALLA, Seueri filius, regnat annos VII.

Anno Dominicæ incarnat. CLXXI, MACRINVS regnat annum vnum.

Anno Dominicæ incarnat. CLXXII, MARCVS AVRELIVS ANTONINVS regnauit annos III.

Anno Dominicæ incarnat. CLXXVI, AVRELIVS ALEXANDER annos XIII regnauit.

regnauit. Origenes toto orbe clarus habetur. Huius temporibus coronantur Romæ, Caliſtus papa, Vrbanus papa, Cæcilia virgo, Tiburtius & Valerianus, Calepodius presbyter, Palmatius conſul cum vxore & filiis, & Simplicius ſenator.

Anno Dominicæ incarnationis CLXXVI, MAXIMINVS regnauit annos III. Huius temporibus coronantur Romæ Antherus papa, Pontianus papa; Cæſareæ Palæſtinæ, Pamphilus & Maximinus presbyteri.

Anno Dominicæ incarnat. CXCII, GORDIANVS regnauit annos VI. Origenes in Cæſarea Palæſtinæ Theodorum cognomento Gregorium, & Athenodorum fratres, diuina Philoſophia imbuit.

Anno Dominicæ incarnat. CXCVIII, Philippus cum filio Philippo regnauit annos VI. Hic primus omnium imperatorum Chriſtianus fuit.

Anno Dominicæ incarnationis CCIIII, DECIVS regnauit annum vnum, menſes III. his menſibus adde Antonini Pij tres, Marci Antonini vnum, Helij Pertinacis ſex, fit annus, qui hoc in loco ponitur: remanet menſis I, & dies XXVIII ſuprà notati. Huius temporibus martyrio coronantur Romæ, Fabianus papa, Sixtus papa, Laurentius, Feliciſſimus, & Agapetus diaconus, Abdon & Sennes, Hippolytus & Concordia, Irenæus & Abundus, Cornelius papa, Victoria virgo, Miniates; Antiochiæ, Babillus epiſcopus; Apollonia ciuitate Leacus, Thyrſus & Callinicus; Hieroſolyma Alexander epiſcopus; Nazanzo Trypho; in Ægypto ciuitate quæ dicitur Thinius, Phileas epiſcopus, & Philoromus tribunus cum aliis multis; in Sicilia ciuitate Catanenſium Agatha virgo; in Perſide Polocronius; Babyloniæ & Creſiphontis epiſcopus Egen; Pamphylię Neſtor epiſcopus; in Corduba ciuitate Parmenius presbyter cum ſociis; apud Circenſem coloniam Marianus & Iacobus; in Tyro, Anatolia & Ander; apud Africam, Nemeſianus & Felix, Rogatianus presbyter & Feliciſſimus cum multis aliis; Antiochiæ Aſclepiades epiſcopus; Alexandriæ, Agatho & Serapion, Arſenius & Dioſcorus cum ſociis ſuis.

Anno Dominicæ incarnationis CCVI, Gallus cum Voluſiano filio regnauit annos II, menſes IIII. Origenes Doctor moritur, & in Tyro ſepelitur.

Anno Dominicę incarnat. CCIX, Valerianus cum Galieno regnauit annos XV. Horum temporibus coronantur Romæ Stephanus papa, Eugenia virgo, Iouinus & Baſileus, Lucius papa, Baſilla, Rufina, & Secũda virgo, Herculianus, Protus & Hyacinthus, Sixtus papa, Valerian⁹, Nemeſius, Symphronius & Olympius; in Hiſpania vrbe Terragone, Verona Zenon epiſcopus, & confratres, Fructuoſus epiſcopus, Augurius & Eulogius diaconi; Cæſarea Palęſtinæ Marinus & Artemius; apud Africam ciuitatem Tuburno; Lucernariæ Maxima, Donatilla, & Secunda virgo; in territorio Canellitano, vico Mitanenſi, Priuatus epiſcopus, Theodorus cognomẽto Gregorius. Cæſareę Ponti epiſcopus virtutum gloria claret.

Anno Dominicæ incarnat. CCXXIIII, CLAVDIVS annum vnum regnat, menſ. IX. his adde quatuor Voluſiani, fit annus, qui hîc annumeratur, remanet menſis I. Huius temporibus paſſi ſunt Romæ Felix papa, Marius & Martha coniunx eius cum filiis, XLVII milites qui baptizati ſunt à Dionyſio papa, Cyrilla virgo; in Terracinis Campaniæ ciuitate, Felix presbyter, & Euſebius.

Anno Dominicæ incarnationis CCXXVI, AVRELIANVS regnauit annos V, VI menſes. Huius temporibus paſſi ſunt Romæ Eutychianus papa, Theodora, Baſilides, Tripos, & Mandalio; Lingonis ſancti Gemini; Loonio ciuitate Conon; Cæſarea Cappadociæ Mannes; apud Præneſtinam vrbem Agapetus; in ciuitate Salona Anaſtaſius; Auguſtoduno Symphorianus; in territorio Nauarienſi, loco qui dicitur Gentibus, Andeolus ſubdiaconus, Andochius presbyter, Thyrſus diaconus, & Felix; in caſtro Diuione Benignus presbyter.

Anno Dominicæ incarnat. CCXXXII, TACITVS regnat menſes VI. adde VI Aureliani, fit annus, remanent LXXXVIII dies Floriani: his coniunge XXVIII dies, qui ſuprà remanſerunt, fiunt CVIII, id eſt, menſes III, XVIII dies. Adde duos ſuperfluos menſes, faciunt menſes V, dies XVIII. Anatolius Laodiceæ Syriæ epiſcopus clarus habetur.

Anno Dominicæ incarnationis CCXXXIII, PROBVS regnat annos VI, menſes

Digitized by Google

IIII. His adde VI Taciti, & V ſuprà ſcriptos, fit annus, remanent III menſes.

Anno Dominicæ incarnationis CCXL, CARVS cum filiis Carino & Numeriano regnauit annos II. Horum temporibus coronãtur Romę Chryſanthus & Daria, Claudius & Hilaria vxor eius cum filiis, Iaſon & Mauro, & LXX milites.

Anno Dominicæ incarnationis CCXLII, DIOCLETIANVS cum Maximiano, & Conſtantio, & poſt mortem Diocletiani, MAXIMIANVS cum Seuero, Galerio, & Maximiano, regnauit annos XX. Horum temporibus martyrio coronantur Romæ Gaius papa, Cyriacus diaconus, Largus, & Smaragdus, Apronianus, Papias, & Maurus, Claudius, & Prepedigna cum filiis, Gabinius presbyter, Caſtulus, Pancratius, Artemius cum vxore & filia, Sebaſtianus, Marcus, & Marcellianus, Marcellinus presbyter, Petrus exorciſta, Tranquillinus, Nicoſtratus, Zoe vxor eius, Primus, Felicianus, Claudius, Caſtorius, Victorinus, Symphorianus, Baſiliſcus, Fauſtinus, Simplicius, & Beatrix, Tiburtius filius Chromatij, Suſanna virgo, Ioannes, Criſpus, Geneſius, Felix, & Adauctus, Lucia, & Geminianus, Sergius, & Bacchus, Chryſogonus, Saturninus, quatuor coronati, Theodorus, Pontianus, Prætextatus, & Thraſo; apud Spoletum Gregorius presbyter, Sabinus epiſcopus, Exſuperantius, & Marcellus diaconus; apud inſulas Parmarias Anaſtaſia; Antiochiæ Iulianus, & Baſiliſſa; in Hiſpania, ciuitate Cæſarauguſtana, Vincentius diaconus; in Barcinona, Eulalia virgo, Cucufas; apud Gerundam Felix; in Cucumis Iuliana virgo; apud Tyrum Tyrannio, Syluanus, Peneleus, atque epiſcopi cum innumera multitudine; apud Syrmium Strenum; Nicomedię Petrus, & Lucianus presbyter, Antiochenus Anthimus epiſcopus, Pantaleon, Ioannes, Adrianus, Dorotheus, & Gorgonius, Eleutherius; Smyrnæ, Irenæus epiſcopus; in Palæſtina, ciuitate Gaza, Syluanus; Mediolanis Victor; apud Illyricũ ciuitate Suſcia Quirinus epiſcopus; apud Tarſum Bonifacius; apud Aquileiam Felix & Fortunatus; apud Ciliciam, Vitus & Modeſtus cum Creſcentia, Lucia virgine; in Britannia Albanus; apud Maſſiliam Victor; apud Auguſtam Afra cum matre ſua Hilaria in Rhetia; in prouincia Nicęa Bithyniæ Theodora cum filiis; in Hiſpania, ciuitate Compluto, Iuſtinus & Baſtar fratres; in Sicilia ciuitate Cataneñſium Euplus diaconus; apud vrbem Italiæ Pergamum Alexander; in ciuitate Chalcedonia Euphemia; in Neapoli Campaniæ Ianuarius epiſcopus, Beneuentura, Soſius diaconus; Meſenate ciuitate Fauſtus & Deſyderius; in Palæſtina Peleus & Nilus epiſcopi; in Cyzico Fauſta & Euilaſius; Agauno Mauricius cum ſociis; Antiochię Cyprianus epiſcopus cum Iuſtina; apud Ægęam ciuitatem Coſmas & Damianus; in Gallia Caſtro Solodora, quod eſt ſuper Aralam fluuium, Victorinus; apud Coloniam Agrippinam Gereõ cum ſociis; apud Tarſum Probus & Andronicus; in Venuſia ciuitate Apulię Felix epiſcopus, Audax & Ianuarius presbyteri; Sueſſionis ciuitate Criſpinus & Criſpinianus; apud Sidonem Zenobius presbyter; in territorio Tiberius, Modeſtus, & Florentina; in Scythia Mennas; Antiochię Romanus; Alexandrię Petrus epiſcopus; in Africa ciuitate Criſpina virgo; in Tuſcia Barbara virgo; in Hiſpania Leocadia; Emerita ciuitate Eulalia, & Iulia, virgines.

Anno Dominicæ incarnationis CCXLIII. Huius Conſtantij temporibus pace eccleſiis reddita, epiſcopi priuatis ſedibus reſtituuntur, & alia plura Chriſtianæ religioni profutura cedũtur. Inter quæ etiam cœnobium ſeruorum dei Treueri inchoatur, cui præſcripti principis aſſenſu, inter cõtiguos vrbi muros, Ioannes abbas miræ ſanctitatis vir, initia dedit, cuius cœnobij beatus Auguſtinus in lib. Confeſſionũ mentionẽ fecit.

Anno Dominicæ incarn. CCXLIIII, CONSTANTINVS, Conſtantij ex concubina Helena filius, regnat annos XXX, menſes X. his adde tres menſes qui ſuprà remanſerunt, fit annus, remanet mẽſis vnus. Siluester papa clarus habetur, cuius induſtria Synodus præclariſſima toto orbe terrarum CCCXVIII patrum apud Nicæam vrbem celebratur. Crux domini noſtri Ieſu Chriſti à Iuda inuenitur. Sed vt in geſtis Romanorũ pontificum legimus, ſub Conſtantio patre Conſtantini, & Euſebio pontifice Romano, eadem crux inuẽta eſt. Nam ibi ita legitur, Sub huius temporibus, id eſt Euſebij, inuenta eſt Crux Chriſti, V nonas Maij, & baptizatus eſt Iudas, qui & Cyriacus.

Anno Dominicæ incarnationis CCXCV, CONSTANTINVS cum Conſtantio & Conſtante fratribus, annos XXVII, menſes V, dies XIII. Horum temporibus Maximianus Treuirorum epiſcopus clarus habetur. Iacobus Niſibis epiſcopus agnoſcitur.

Antonius

Antonius monachus in eremo moritur. Hilarius Patauienſis epiſcopus ab exilio reuocatur. Iulius papa in exilium mittitur. Liberius papa exilio deportatur: reuocatus hæreticis fauet. Felix papa deponitur, & ab hæreticis interficitur. Euſebius presbyter propter fidem catholicam in quodam cubiculo includitur, ibique poſt VII menſes moritur. Dionyſius epiſcopus Mediolanenſis apud Cappadociam exilio damnatur. Paulus Conſtantinopolitanus epiſcopus ab Arrianis ſtrangulatur. Paulinus epiſcopus Treuirenſis, ſucceſſor ſancti Maximiani epiſcopi, ob catholicam fidem à Conſtantio relegatur exilio, & vſque ad mortem etiam vltra Chriſtianum nomen mutando exilio fatigatur. Ad vltimum apud Frigidam defunctus eſt. inde Treueris reportatur.

Anno Dominicæ incarnationis CCCX, IVLIANVS regnauit annos duos, menſes VIII. His adde VI qui remanſerunt, fit annus. Superſunt menſes II, & XVIII dies. Huius temporibus coronantur Romæ Priſcus presbyter, Priſcillianus clericus, Benedicta fœmina, Pigmenius presbyter, Gordianus, Demetria virgo, Ioannes presbyter, item Ioannes & Paulus, Fauſtus & Dafroſa, in Hoſtia Hilarianus Hieroſolymorum epiſcopus, Aretina ciuitate Donatus epiſcopus, Antiochia Theodoricus presbyter.

Anno Dominicæ incarnationis CCCXV, VALENTINIANVS cum fratre Valente regnauit annos XI. Romæ Damaſus papa clarus habetur, Mediolani Ambroſius epiſcopus inſignis habetur. Hilarius epiſcopus Pictauis moritur, Athanaſius Alexandrię vita decedit.

Anno Dominicæ incarnation. CCCXXVII, VALENS cum Gratiano, & Valentiniano Valentiniani fratris ſui filio, regnat annos IIII. Hunni Gothos propriis ſedibus pellunt. Gothi Thraciam depopulantur.

Anno Dominicæ incarnationis CCCXXXII, GRATIANVS cum fratre Valentiniano regnauit annos VI. Theodoſius à Gratiano Imperator creatur. Synodus CL patrum congregatur vrbe Auguſta ſub Damaſo papa. Theodoſius Arcadium filium conſortem imperij facit. Maximus in Britannia Imperator creatur, in Gallia apud Lugdunum Gratianum Auguſtum interfecit, fratrem eius Valentinianum ab Italia expulit. Martinus Turonorum epiſcopus virtutum gloria fulget. Hieronymus ſacræ ſcripturæ interpres Bethleem inſignis habetur.

Anno Dominicæ incarnationis CCCXXXIX, THEODOSIVS, qui Gratiano viuēte, annos * iam orientem regebat, poſt eius mortem regnauit annos XI. Maximum Tyrannum quarto ab Aquileia lapide interfecit. Siricius papa Romanam rexit eccleſiam. Hieronymus librum de illuſtribus viris ſcripſit. Apud Ægyptum Ioannes Eremita celebratur, qui Theodoſio de Tyranno victoriam prædixit.

Anno Dominicę incarnationis CCCL, ARCADIVS cum fratre Honorio regnauit annos XV. Gothi Italiam, Wandali atque Alemanni Gallias aggrediuntur. Corpora Abacuc & Micheæ Prophetarum reuelantur. Innocentius papa Romanam rexit eccleſiam. Sanctus Martinus ad cœleſtia tranſit. Seuerinus epiſcopus Coloniæ Agrippinæ clarus habetur. Auguſtinus epiſcopus eximius Doctor in Hipponenſi eccleſia diuinam philoſophiam dogmatizat, Pelagius Britto gratiam Dei impugnat.

Anno Dominicæ incarnationis CCCLXIIII, HONORIVS cum Theodoſio minore fratris ſui filio regnauit annos XV. Alaricus rex Gothorum Romam inuadit anno VII Honorij. Corpora ſanctorum Stephani protomartyris, Gamalielis & Nicodemi, Luciano presbytero reuelantur. Bonifacius papa, & Celeſtinus Romanam regunt eccleſiam. Hieronymus presbyter obiit XII Honorij anno, ætatis autem ſuæ XCVII libros ſuos perfecit.

Anno Dominicæ incarnationis CCCLXX, Theodoſius minor, Arcadij filius, regnauit annos XXVI. Valentinianus iunior, Conſtantij filius, Rauennæ imperator ordinatur. Gens Wandalorum, Alanorum & Gothorum, Africam deuaſtat. Auguſtinus epiſcopus inter ipſas obſidionum anguſtias migrauit ad Deum. Wandali capta Carthagine, in Siciliam tranſeunt. Celeſtinus & Xiſtus Romanam regunt eccleſiam. Huius temporibus Leo magnus apoſtolicam obtinuit cathedram, ad quem, & ad Pulcheriam Auguſtam, multa ſuper Eutychetis errorem ſcribit Flauianus Con-

ſtantinopolitanus epiſcopus, & Eutychetem damnat.

Anno Dominicæ incarnationis CCCXCVII, MARCIANVS & Valentinianus regnauerũt annos VII. Ioannes Baptiſta duobus monachis caput ſuum manifeſtat. Germanus epiſcopus Vtiſrodorenſis, & Lupus Trecaſenis epiſcopus, in Britanniam diriguntur. Poſt hæc Germanus epiſcopus apud Rauennam moritur. Leo epiſcopus Marciano multa fidei dogmata ſcribit. Anatolius epiſcopus Conſtantinopolitanus Eutychetis errorem damnat, & à Leone papa arguitur, quòd contra Nicenum concilium, Antiochenam & Alexandrinam eccleſias ſibi ſubdere voluiſſet. Aëtius patricius à Valentiniano occiditur apud Arelatum. Hilarius epiſcopus, doctiſſimus atque præclariſſimus vir, qui vitam ſancti Honorati prædeceſſoris ſui compoſuit, moritur.

Anno Dominicæ incarnationis CCCCV, LEO regnauit annos XVII. huic Leoni Leo papa plurima ſcribit. Theodorus epiſcopus ciuitatis Syriæ, hiſtoriam eccleſiaſticam à fine librorum Euſebij ſcribit. Hilarius papa Romanam eccleſiam gubernat. Victorinus, iubente papa Hilario, reuolutionem magni anni deſcribit.

Anno Dominicæ incarnationis CCCCXIIII, ZENON regnauit annos XVII. Odoacer rex Gotthorum Romam obtinuit. Theodericus, cognomento Walager, vtramque Macedoniam depopulatur. Honoricus rex Wandalorum, Arriano in Africa plusquam CCCXXXIIII epiſcopis fugatis, eccleſias eorum clauſit, & plebes variis ſuppliciis affecit. Felix papa damnauit Achatium Conſtantinopolitanum epiſcopum, & Petrum Alexandrinum. Gelaſius vir prudens, Felici papæ in pontificatu ſuccedit. Hic etiam damnauit Achatium & Petrum. Poſt hunc, Anaſtaſius præſul efficitur, qui voluit occultè reuocare Achatium, ſed non potuit, qui etiam nutu diuino percuſſus eſt.

Anno Dominicæ incarnation. CCCCXXI, ANASTASIVS regnauit annos XXIX. Thraſamundus rex Wandalorum CCXX epiſcopos exilio Sardinia miſit. Huius & Zenonis temporibus ſub Wandalica perſecutione martyrio coronantur, apud Africam Eugenius Carthaginenſis epiſcopus, & cum eo plusquam quingenti. Appa Bonifacius diaconus, Seruius & Ruſticus ſubdiaconi, Rogatus & Septimus monachi, & Maximus puer, primò igni iniecti, pòſt remorum vectibus enecati ſunt. Item Marcianus & Satyrianus, & Maxima virgo, & cum eis CCCLXX crudeliter perempti ſunt. Item Papias & Manſuetus, Vulteius, Valerianus, Vrbanus, Creſcens, Felix & Hortulanus epiſcopi in confeſſione curſum vitæ conſummauerunt. Item Daciua, & Dionyſia, Emelianus medicus, cum multis aliis. Valerianus epiſcopus. Symmachus papa eccleſiam Romanam gubernat, pecuniam, & veſtes per Africam & Sardiniam epiſcopis in exilium miſſis miniſtrat. Poſt hunc Hormiſda papa conſtituitur. Clodoueus rex Francorum, qui Gallias regnauit XXX annos, Syagrium patricium interfecit, Cundibaldum regem Burgundia expulit, Alemannos tributarios fecit. Anno XII regni ſui à ſancto Remigio, Remorum epiſcopo, vnà cum Francis baptizatur. Mammerius epiſcopus Viennenſis eccleſiæ triduanas litanias inſtituit ante aſcenſionem Domini. Clodoueus rex cum Alarico, rege Gothorum, in Aquitania iuxta Pictauos confligit, eumque regno & vita priuat. Amalricus filius Alarici in Hiſpania regnum paternum obtinuit. Anaſtaſius Imperator Clodoueo dona regia mittit. Clodoueus Reginarium propinquum atque conſortem regni interficit. A tranſitu ſancti Martini vſque ad mortem Clodouei ſunt anni CXII. Quatuor filij eius Theodoricus, Clodomerus, Childebertus, & Clotharius, regnum patris inter ſe diuiſerunt. Anaſtaſius Imperator in flumine periit.

Anno Dominicæ incarnationis CCCCL, IVSTINVS ſenior regnauit annos VIII. Ioannes papa à Theodorico rege Gotthorum Rauennam propter fidem Catholicam in cuſtodiam mittitur, ibiq; moritur. Idem tyrannus Symmachum patricium interfecit, Boëtiũ in liberalibus diſciplinis nulli ſecundum in carcerem trudit, in quo ipſa Philoſophia miris diſputationũ argumentis cõqueritur. Pręfatus Theodoricus ſubita morte periit. Athalaricus in regnum ſuccedit. Benedictus pater, & primus in loco, qui Sublacus dicitur, & poſtea in caſtro Caſſini, vir magnæ vitæ, meritis & apoſtolicis virtutibus effulſit. Felix & Bonifacius Romanam regunt eccleſiam. Sigiſmundus rex Burgundionum, monaſterium ſanctorum Auganenſium ædificat. Idem à ſuprà dictis filiis

filiis Clodouei interficitur. Theodoricus cum filio Theodeberto & fratre Clothario Thuringiã depopulatur, Ermenfridum Thuringorũ ducem apud Tulpiacũ extinguit.

Anno Dominicæ incarnationis CCCCLIX, IVSTINIANVS, Iuſtini ex ſorore nepos, regnauit annos XXXVIII. Nam per Beliſarium patricium Perſas fortiter deuicit. Perque ipſum Beliſarium Wandalorum gentem, capto eorum rege Geliſmero, vſque ad internecionem deleuit, Africamque totam poſt annos XC & VI Romano imperio reſtituit. Rurſusque Beliſarij viribus Gothorum in Italia gentem, capto Witiſi eorum rege, ſuperauit. Maurósque poſt hæc Africam infeſtantes, eorumque regem Attilam per Ioannem proconſulem mirabili virtute proſtrauit: leges quoque Romanas quarum prolixitas grauabat, minorauit, & inutiles diſſonantias mirabili breuitate correxit. Extruxit quoque Conſtantinopoli templum, quod Græco vocabulo ἁγίαν σοφίαν nominauit, cuius opus adeò cuncta ædificia excellit, vt in totis terrarum ſpaciis huic ſimile non poſſit inueniri. Huius temporibus Caſſiodorus Romæ tam ſeculari quàm diuina ſcientia claruit. Hic primitus conſul, deinde ſenator, ad extremum monachus efficitur. Romæ Dionyſius abbas Paſchales ſcribit circulos. Apud Conſtantinopolim Priſcianus Cæſarienſis Grammaticæ artis (vt ita dicam) profunda rimatus eſt, tumque nihilo minus Arator Romanæ eccleſiæ ſubdiaconus, Poëta mirabilis, Apoſtolorum actus verſibus hexametris decorauit. Huius temporibus Romanam rexerunt eccleſiam Ioannes Agapetus, Syluerius, & Vigilius. Syluerius à Beliſario iuſſu Theodoræ Auguſtæ in exilium mittitur, & ibi moritur. Vigilius quoque, eò quòd nollet reuocare Anthemium hæreticum epiſcopum Conſtantinopolitanum, à Iuſtiniano in exilium truditur: reuocatus ab exilio cùm Romam reuerteretur, in Sicilia ciuitate Syracuſana calculi dolore moritur. Pelagius in pontificatu ſuccedit. Per idem tempus Albuinus, filius Odouini, Langobardis iam decimus imperat, qui filiam Clotharij regis Francorum Clothſuindam in matrimonium habuit. Childebertus rex Francorum, cùm exercitu Hiſpaniam intrat, Amalricum regem, filium Alarici, in prælio extinguit, multum aurum & argentum inde aſportat. Clotharius filius fratris ſui Clodomeri cultro confoditur. Theodericus rex moritur. Theodebertus filius eius poſt eum regnat.

Anno Dominicæ incarnationis CCCCXCVIII, IVSTINIANVS minor regnauit annos XI. Narſes patricius Totilam regem Gothorum in Italia occidit. Idem cum ducibus Theudeberti regis Francorum Bucellino & Amingho, qui Italiam deprædabantur, pugnauit, eoſque interfecit. Narſes apud Iuſtinianum & eius coniugem Sophiam accuſatur à Romanis, quòd ſeruitio Italiam premeret: & ſtatim Longinus præfectus mittitur, qui Narſetis locum obtineret; cui inter cætera Sophia, quia Eunuchus erat, hoc fertur mandaſſe, quòd cum puellis in gynæceo lanarum faceret penſa diuidere. Ad hæc ille reſpondit, talem ſe ei telam orditurum, qualem ipſa dum viueret, deponere non poſſet: ſtatimque genti Langobardorum mandat, vt venirent & poſſiderent Italiam. Ioannes papa Romanam eccleſiam regit. Childebertus & Clotharius reges cum exercitu Hiſpaniam intrant. Cæſar Auguſtanam ciuitatem obſidet. Ciues induti ciliciis tunicam ſancti Vincentij ſuper murũ circunferũt, Deumq; contrito corde exorãt. Reges diuina inſpiratione flexi obſidionem ſoluunt. Epiſcopus eiuſdẽ ciuitatis Childeberto regi pro munere ſtolam beati Vincentij cõſtituit. Albuinus cum Langobardis Italiam intrauit, & Giſulfum nepotem ſuum foro Iuliani præfecit. Theodebertus rex Italiam intrat cum Langobardis, certamen init, eoſque vicit, in Franciam reuerſus moritur. Non multo pòſt tempore Childebertus rex Pariſiis moritur, & in baſilica ſancti Vincentij ſepelitur. Regna quæ fratres & nepotes tenuerant, in Clotharij rediguntur poteſtatem.

His temporibus Medardus epiſcopus migrauit ad Dominum, quem Clotharius rex cum debito honore Sueſſionis ſepeliuit. Poſt hæc Clotharius rex cum debito ſuo moritur, & in baſilica ſancti Medardi ſepelitur. Quatuor filij eius regna inter ſe diuiſerunt. Heribertus regnum Childeberti accepit, & ſedem Pariſiis habuit. Guntramus regnum Clodomeri tenuit: ſedemque conſtituit Auribanis. Hilpericus regnum patris ſui Clotharij, cathedram Sueſſionis habuit. Sigibertus regnum Theoderici Remis ſiue Metis ſedem ſtatuit. Huni qui & Auares, comperta morte Clotharij, ſuper

Sigibertum irruunt. Quibus ille in Thuringiam occurrens, eos iuxta fluuium Albiam potenter ſuperauit. Hic Sigibertus legationem in Hiſpaniam mittens, Brunichildem Atanahildi regis filiam petit, eamque in coniugium accepit, de eaque filium Childebertum nomine ſuſcepit. Heribertus derelicta legitima vxore, quæ vocabatur Ingoberta, duas ſorores Marconeſam & Meroſilidam ſibi in matrimonium iungit: ex quo ſcelere excommunicatus eſt à ſancto Germano Pariſiorum epiſcopo, & iuſto Dei iudicio percuſſus moritur, & in baſilica ſancti Romani ſepelitur. Regnum eius Sigebertus arripuit. Hilpericus Gilſundam ſororem Brunichildis in coniugem accepit, quam pauco interiecto tempore, ſuggerente Fredegunde, in lecto ſtrangulauit. Deinde Andoueram reginam à ſe repulit, eò quòd adhortante Fredegunde, filiam propriam à ſacro fonte ſuſcepiſſet, & eandem Fredegundem ſibi in matrimonium iungit. Habuit verò ex ſuprà dicta Andauera tres filios, Theodebertum, Merouecum, & Clodoueum. Theodebertus iuſſu patris trans Ligerim regionem, quam auunculus eius Heribertus tenuerat, occupat, & apud Pictauos cum Gulidaldo duce Sigiberti dimicat, eumque ſuperat. Sigebertus cum exercitu Pariſios venit, fratremque Hilpericum bello aggreditur, in quo prælio ſuprà dictus Theodebertus occubuit. Hilpericus fugiens cum vxore & filiis, Torniacum ingreſſus eſt, ibique ſe communiuit. Quem cùm Sigebertus ibi perſequeretur, dolo Fredegundis reginæ à duobus pueris eius dolo interficitur, quem frater in baſilica ſancti Medardi ſepeliuit. Ea tempeſtate Brunichildis cum filio adhuc paruulo Pariſiis morabatur. Guldaldus dux apprehenſo puero nocte latenter aufugit, eumque in regnum paternum reportauit. Eademque Brunichildis Rothomagum in exilium mittitur, vbi veniens Meroueus filius Hilperici eam ſibi in coniugium ſociauit. Ex qua cauſa poſtea à patre attonſus, monachus efficitur, & presbyter ordinatur. Eodem tempore ſanctus Germanus Pariſiorum epiſcopus ad Dominum tranſit, & in baſilica ſancti Vincentij ſepelitur, matrem Brunichildem requirit, quam Helpericus redire iubet. Narſes patricius de Campania Romam venit, ibique moritur. Corpus eius in locello plumbeo cum omnibus diuitiis eius Conſtantinopolim perlatum eſt. Benedictus papa Romanam eccleſiam gubernat. Fortunatus Poëta in Galliis inſignis habetur, qui natus quidem in loco qui Duplalis dictus fuit, (qui locus haud longè à Cenitenſi caſtro vel Taruiſiana diſtat ciuitate) ſed tamen in Rauenna nutritus & doctus in arte Grammatica ſiue Rhetorica ſeu Metrica clariſſimus exiſtit. Qui amore ſancti Martini in Gallias tranſiens, primò Turonis, deinde Pictauis habitauit, in qua ciuitate epiſcopus ordinatus eſt.

Albinus rex cum Langobardis Taruiſium, Vincentiam, Veronamque, & reliquas Venetiæ ciuitates capit. Deinde Liguriam ingreſſus Mediolanum cepit, & omnes Liguriæ ciuitates. Ticinenſis ciuitas vltra tres annos obſidionem perferens Langobardis ſe tradidit, omnesq; ciuitates armis ceperunt, præter Romam, & Rauennam, vel aliqua caſtra, quæ erant in maris littore conſtituta. Albuinus poſtquam in Italia tres annos & ſex menſes regnauit, inſidiis ſuæ coniugis interemptus eſt. Elmigiſus qui Albuinum occiderat, cum Roſemunda regina Rauennam ad Longinum præfectum fugit, auferens ſecum Alpiſindam filiam regis & omnem Langobardorum theſaurum, vbi ambo veneno perierunt. Longinus Albiſindam filiam Albuini cum Longobardorum theſauris Conſtantinopolim dirigit, Langobardi Gallias ingrediuntur. Horum aduentum vir dei Hoſpitius, qui apud Niceam erat incluſus, ſancto ſibi reuelante Spiritu, longè antè præuidit; quibus occurrit armatus dux Guntrannus, & commiſſo bello à Langobardis extinguitur. Mumulus in locum eius ſubrogatur, qui ex Longobardis multos interfecit, eosq; in Italiam redire compulit.

Anno Dominicæ incarnat. DX, TIBERIVS CONSTANTINVS regnauit annos VII. Hic cùm ſub Iuſtino adhuc Cæſare palatium regeret, & multas quotidie eleemoſynas faceret, magnam ei Dominus copiam auri ſubminiſtrauit. nam deambulans per palatium vidit in pauimento tabulam marmoream, in qua erat Crux domini ſculpta, quam inde leuari iubens, inuenit defoſſum magnum theſaurum, habentem ſupra mille auri centenaria. Huic etiam theſaurus Narſeti, à quodam ſene qui eum cum aliis terræ mandauerat, manifeſtatus eſt, qui tantus fuit, vt vix per multos dies ciſterna in qua iacuerat, à deportantibus potuiſſet euacuari. Huic Sophia Auguſta inſidias tenta-

uit

uit ingerere. Procedente enim eo ad villam, vt iuxta ritum imperialem XXX diebus ad vindemiam iucundaretur, vocato Iuſtiniano nepote Iuſtini mariti, voluit eum in regno ſublimare: quo comperto, Tiberius apprehenſam Auguſtam omnibus theſauris ſpoliauit, ſolum ei victum relinquens. Huius exercitus Perſas debellauit, tantamque prædam cum XX pariter elephantibus detulit, vt humanæ crederetur poſſe ſufficere cupiditati. Ad hunc Hilpericus rex Francorum ſuos legatos dirigens, multa ab eo ornamenta, aureos etiam ſingularum librarum ſuſcepit, habentes ab vna parte effigiem imperatoris, & ſcriptum in circulo, Tiberius Conſtantinus perpetuus Auguſtus, ab alia parte habentes quadrigam & aſcenſorem, in circuitu ſcriptum, Gloria Romanorum. Huius diaconus Gregorius dicitur: cùm eſſet apocriſarius in vrbe Conſtantinopolitana, morales libros compoſuit, Eutychiumq; eiuſdem vrbis epiſcopum de reſurrectione errantem, in conſpectu Auguſti ſuperauit. Pelagius papa Romanam regit eccleſiam, qui abſque iuſſione principis ordinatus eſt, eò quòd Langobardi Romam obſiderent, nec poſſet quiſquam progredi. Hilpericus rex, deſcriptiones nouas per conſilium Fredegundis in omni regno ſuo facit, vt vnuſquiſque poſſeſſor de propria terra, de vno Arpenne vnam amphoram vini ad partem regis daret, & de iugero modium vnum. vnde populus valde oppreſſus vociferabatur ad Dominum. Miſit autem Dominus plagam in domum regis, & ipſe ęgrotare cœpit, & duo filij eius mortui ſunt. Rex perterritus deſcriptiones combuſſit, & tributum indulſit. Poſt hoc cognouit vxorem ſuam, quæ peperit filium, quem appellauit Clotharium. Hic fuit poſtea rex magnus.

Anno Dominicæ incarnationis DXVII, Mauritius regnauit annos XX. Hunc Tiberius ſentiens ſibi diem mortis imminere, vnà cum conſilio Sophiæ Auguſtæ ad imperium elegit, ornatamq; ſua filia regalibus ornamentis eam tradidit, & cum ea omne imperium. Langobardi cum per annos X. ſub poteſtate ducum fuiſſent, regem ſuper ſe ſtatuunt Otharium filium Clephonis, quem etiam ob dignitatem Flauium appellauerunt. quo pronomine Longobardorum reges vſi ſunt. Duces qui tunc erant ob reſtaurationem regni, omnium ſubſtantiarum ſuarum medietatem regalibus vſibus tribuunt, vt eſſe poſſet vnde rex ipſe, ſiue qui ei aderant, per diuerſa officia alerentur. Mauritius imperator Childeberto regi Francorum quinquaginta millia ſolidorum per ſuos legatos direxit, petens, vt Langobardos de Italia exterminaret. Qui cum Francis Italiam intrat, Langobardi munera tribuunt, & pacem cum eo faciunt, Imperator ſolidos requirit, ſed ille ſuarum virium potentia fretus, pro hac re nec reſponſum reddidit. Idem Childebertus bellum aduerſus Hiſpanos gerens, eorum acies ſuperauit. Cauſa huius certaminis iſta fuit. Childebertus Ingundem ſororē ſuam Herminigildo Leuigildi Hiſpanorum regis filio in coniugium tradiderat: qui Herminigildus prædicatione Leandri epiſcopi Hiſpalenſis, atq; adhortatione ſuæ cõiugis, ad Catholicam fidem conuerſus fuerat, quem pater impius in ipſo ſacrato Paſchali die ſecuri percuſſit. Ingundis poſt mariti mortem, cùm in Gallias repedare vellet, à Piratis tenetur, atque in Siciliam deducitur, vbi & moritur. Filius eius imperatori eſt trãſmiſſus. Eo tempore fuit aquæ diluuium in finibus Venetiarum & Liguriæ, ſeu in cæteris regionibus Italiæ, quale poſt Noe tempus creditur non fuiſſe. Sed ſecuta eſt ſtatim peſtis inguinaria, quæ tanta ſtrage populum deuaſtauit, vt de inæſtimabili multitudine pauci remanerent. In hac tribulatione Gregorius à cunctis generaliter papa electus eſt, & in pontificali cathedra ſublimatus. Per idem tempus idem Gregorius papa Auguſtinum, & Mellitum, & Ioannem cum aliis plurimis monachis timentibus deum in Britanniam miſit, eorumque prædicatione ad Chriſtum Anglos conuertit. Racharedus rex Gothorum, frater Herminigildis martyris, per prædicationem Leandri epiſcopi ad fidem catholicam conuertitur.

Gens Anglorum ad Chriſtum conuertitur, Edilbertus rex eorum baptizatur.

Gregorius papa libros regulæ paſtoralis, quos in epiſcopatus ſui exordio ſcripſerat, libros etiam quos in expoſitione beati Iob iamdudum Conſtantinopoli fecerat, ſuprà dicto Leandro epiſcopo mittit, cui etiam pallium ex benedictione ſancti Petri dirigit.

Mauritius imperator legationem ad Childebertum regem dirigit, mandans ei, vt quod priùs non fecerat, nunc adimpleret, vt Langobardos ab Italia remoueret: qui

Digitized by Google

exercitum in Italiam direxit, & commiſſa pugna cum Langobardis Francorum acies grauiter attritæ ſunt. Abrincatis Paternus epiſcopus ciuis Pictauienſis niteſcit.

Flauius rex Otharius, Theodelindam Garibaldi Baioariorum ducis filiam in coniugium accepit. Childebertus, iterato in Italiam exercitu Francorum, cum xx ducibus ad bellandum Langobardorum aciem direxit: qui per tres menſes Italiam peruagantes, plurima caſtra depoſuerunt, & innumerabilem multitudinem captiuorum inde abduxerunt, regem autem Otharium habere non potuerunt. Qui intra Ticinenſem vrbem ſe continuerat exercitus, quia tempus æſtiuum erat, propter inconſueti aëris incommoditatem dyſenteriæ morbo grauiter fatigabatur, & ob id in patriam redire compellitur. Taſſilo ſuper Bauariam à Childeberto dux conſtituitur. Otharius rex ad Guntrannum regem Childeberti legatos miſit, vt per eius nutum pax inter Childebertum & Otharium firmaretur. Erat autem iſte rex pacificus, omni bonitate ornatus. Is cùm quodam die venatum in ſiluam iſſet, &, vt ſolet fieri, hac illacq; diſcurrentibus ſociis, ipſe cum vno fideli ſuo remanſit ſolus, & graui ſomno depreſſus, capite in gremio eius inclinato obdormiuit: de cuius ore paruum animal egreſſum, tenuem riuulum, qui propè diſcurrebat, tranſire moliebatur. tunc is, in cuius gremio quieſcebat, ſpatham ſuam eduxit, eiq; ex ea pontem fecit, per quem ad aliam tranſiuit partem, & in quoddam montis foramen ingreditur, & poſt paululum reuertitur, & per eandem ſpatham riuulum tranſiens, in os Guntranni ingreditur, ſtatimq; à ſomno excitatus, omne retulit ſicut vidit. Is in cuius gremio dormierat, cùm rem per ordinem retuliſſet, effoſſus eſt locus, & inæſtimabiles ſunt reperti theſauri, de quo auro miræ magnitudinis cœnobium fabricauit, & ſupra corpus ſancti Marcelli martyris in ciuitate Cyballanis poni fecit. Nec eſt vſquam vllum opus ex auro factum, quod huic valeat comparari. Nec poſt multum tempus idem rex, cùm theſauros ſuos eccleſiis ac pauperibus erogaſſet, moritur, & in eadem baſilica ſepelitur. Regnum eius Childebertus, & filij eius obtinuerũt. Per idem tẽpus venit ſanctus presbyter Goar ex Aquitania, & in territorio Treuirenſi, in pago Trigorio ſuper ripam Rheni, & riuulum, qui Wochara dicitur, Oratoriũ in honorẽ ſanctæ Dei genitricis conſtruẽs, orationibus, eleemoſynis & prædicatione inibi inſiſtens, plenus virtutibus in eodẽ loco quieuit. Circa hæc etiã tempora Hilpericus rex, inſidiis ſuæ coniugis Tradegundis, cùm de venatione rediret, interficitur, & Pariſiis in baſilica ſancti Vincentij ſepelitur. Clotharius adhuc puer à matre & Landerico, qui tunc Maior domus erat, in regnũ ſublimatur. Audiẽs Childebertus auunculum mortuum, regnum illius occupare nititur, & cum immenſo Francorum & Burgundiorum iuxta Sueſſionem ciuitatem venit exercitu, vbi eis Fredegundis cum Landerico duce occurrit, & pugna commiſſa, exercitus Childeberti grauiter cæſus fugit. Poſt idem tempus Childebertus moritur. Habebat autem duos filios, vnum ex concubina nomine Theodebertum, qui maior natu erat, alterum ex regina nomine Theodoricum. Huius regis Maior domus fuit Arnulfus. Theodebertus regnum patris obtinuit, Theodericus regnum Guntrani. Idem Burgundiam cum auia ſua Brunichilde. Per idem tempus bellum inter Clotharium & Theodericum oritur ſuper fluuium Aroadi, tantaq; cædes de vtroque populo facta eſt, vt ipſe alueus de cadaueribus repletus magis cruorem, quàm aquam fundere videretur. In prædicto, vt aiunt, certamine viſus eſt angelus Domini gladium euaginatum tenens ſuper populum. His temporibus ſanctus pater Columbanus ex Hybernia cum beato Gallo, & aliis probatiſſimis diſcipulis venit in Burgundiam, ibique permittente rege Theodorico monaſterium quod Luxomnium dicitur, ædificauit. Exinde à Brunichilde fugatus, Alemaniam ingreſſus eſt, ibi ſanctum Gallum diſcipulum ſuum reliquit. Ipſe verò in Italiam tranſiens monaſterium quod Bouium dicitur, ædificauit, vbi & multorum pater extitit monachorum. Per idem tempus rex Otharius moritur, & Agilulfus dux Taurinatius, accepta Theodelinda regina in coniugium, ſuper Langobardos in regem eleuatur, quibus Gregorius papa de pace inter Langobardos & Romanos conſeruanda, multa ſcribit. Prædictæ etiam reginæ quatuor libros, quos de vita ſanctorum compoſuit, tranſmiſit, quem codicem dialogum, id eſt duorum locutionem, quia eum, colloquens cum ſuo Diacono Petro, ediderat, appellauit. Per hanc reginam multum vtilitatis eccleſia conſecuta eſt. Agilulfus

cum

Digitized by Google

eum Theoderico rege Francorum perpetuam pacem facit. Cœnobium ſancti Benedicti abbatis à Langobardis noctu inuaditur; monachi Romam petierunt, ſecum codicem ſanctæ regulæ, nec non pondus panis, & menſuram vini deferentes. Mauricius imperator cum filiis ſuis Theodoſio, Tiberio & Conſtantino, à Phoca, qui fuit ſtrator Priſci patricij, occiditur.

Anno Dominicę incarnationis DXXXVIII, PHOCAS regnauit annos VIII. Huius ſecundo anno Gregorius papa migrauit ad Dominum, cui in pontificatu Sabinianus ſucceſſit, quo defuncto Bonifacius papa cōſtituitur. Hic obtinuit apud Phocam principem, vt ſedes Romana caput eſſet omnium eccleſiarū, quia eccleſia Cōſtantinopolitana primam ſe omnium eccleſiam ſcribebat. Hic menſes VIII & dies XX in cathedra reſidens perrexit ad Dominum, in cuius loco iterum Bonifacius conſecratur. Hic petiit Phocam, vt in veteri fano, quod Pantheon vocabatur, quod à Domitiano Cæſare fuerat conſtructum, eccleſiam ſibi conſecrare liceret, quod annuit Imperator. Poſt hunc Deuſdedit in pontificatu ſublimatur. Eleutherius patricius & cubicularius Imperatoris, in Neapoli ciuitate interfecit Ioannem Tyrannum. Perſæ aduerſus rempublicam grauiſſima bella gerunt, & Hieroſolymam intrantes, vexillū Dominicæ crucis aſportant. Anaſtaſius monachus illuſtre martyrium pertulit. Nam à Perſis multa pro Chriſto perpeſſus, ad extremum à Choſroe rege eorum decollatus, cum aliis LXX. In Francia inter Theodoricum & Theodebertum fratres, inſtigāte Brunichilda auia, grauiſſimum oritur bellum, eò quòd Theodebertus non legitimus hæres regni diceretur, quia de pellice erat natus, & apud Tulpiacum caſtrum ſummis viribus decertatum. Theodebertus terga vertit & Coloniam fugit, inde abſtractus, & à fratre attonſus, clericus efficitur, & non poſt multum ab eodem fratre trucidatur, & duo filij eius interficiuntur. Regna quæ præfati reges tenuerunt, in poteſtatem Clotharij tranſeunt. Brunichildis propter multa maleficia quę perpetrarat, iuſſu Clotharij equorum indomitorum caudis religata diſcerpitur. Agilulphus rex Lāgobardorum moritur, & Rodoaldus filius eius in regnum ſtabilitur.

Anno Dominicę incarnationis DXLVI, HERACLIVS regnauit annos XXVI. Qui aduerſus Perſas bellū aggreſſus, occiſo Choſroe rege eorum, Perſas in deditionem accepit, & lignum ſanctæ crucis Hieroſolymæ, vnde ſublatum fuerat, cum magna veneratione reſtituit. Bonifacius quintus, & Honorius Seuerinus, & Ioannes Romanam regunt eccleſiam. Heduinus rex Anglorum, prædicante Paulino epiſcopo, ad Chriſti fidem cum ſua gente conuertitur. Honorius papa Scotos in obſeruatione Paſchæ errantes, per epiſtolam redarguit: ſimiliter & Ioannes ſucceſſor Seuerini facit. Per idem tempus fuit Maior domus in palatio Clotharij regis, Arnulfus vir, vt poſtmodum claruit, Deo amabilis, qui poſt gloriam ſeculi, Chriſti ſe ſeruitio ſubdens, mirabilis in epiſcopatu extitit. Huic Dagobertus filius Clotharij in annis puerilibus poſitus, traditus eſt à genitore, vt eum ſecundum ſuam ſapientiam enutriret, eique tramitem Chriſtianæ religionis oſtenderet. Hinc poſtquam ad virilem ętatem peruenit, Sandrageſillum ducem Aquitaniæ & carum conſiliarium patris, eò quòd ſe quadam contumacia deſpiceret, verberibus affecit, & barbæ raſione deturbauit. Quod cùm pater cognouiſſet, eum ad ſupplicia requirit. Ille furorem patris timens, in baſilicam ſanctorum Dionyſij & ſociorum eius confugit, eorumque tutelam ſupplex expoſcit: quorum ſuffragantibus meritis à nullo potuit idem extrahi, quouſque commiſſum facinus pater indulgeret. Vnde & illum potiſſimùm dilexit locum, vbi poſtmodum ingentia dona contulit, & numeroſa prædia dedit. Poſt hæc Dagobertus cum Pipino duce in Auſtria regnaturus, à patre dirigitur, & ſancti Arnulfi Metēſis epiſcopi conſiliis commendatur. Rodoaldo Langobardorum rege mortuo, Rotharius eidem regno præficitur.

Anno Dominicæ incarnationis DLXXII, HERACLEONAS filius Heraclij, cum matre ſua Martina regnauit annos II. Cyrus Alexandriæ, Sergius & Pyrrhus regiæ vrbis epiſcopi, vnam operationem in Chriſto diuinitatis & humanitatis, & vnam voluntatem dogmatizant, & ob hoc à Theodoro papa & aliis epiſcopis condemnati ſunt. Dagobertus filius Clotharij cum Saxonibus dimicans, grauiter ab eis vulneratus, patremq; per legatum vocat in auxiliū, qui feſtinans cum exercitu venit, & interfecto eorum duce Bertaldo ita Saxones armis perdomuit, vt omnis virilis ſexus eiuſdem terræ

Digitized by Google

incolas,qui gladij, quem tunc forte gerebat,lõgitudinem exceſſiſſent, perimeret. Circa hæc tempora Sinenandus,& poſt eum Chilitilla,in Hiſpania regnauerunt. Horum temporibus ſynodus bis facta eſt in vrbe Toletana, vbi plurima de fide catholica & religione Chriſtiana promulgata ſunt & ſcripto roborata. Sub his etiam regibus Iſidorus Hiſpalenſis eccleſiæ epiſcopus floruit, nulli modernorum doctorum poſtponendus, qui multa de fidei regulis eccleſiaſticisq; diſciplinis diſputauit. Poſt idem tempus coniunx regis, nomine Cæſarea,pro Chriſti amore priuato habitu venit Conſtantinopolim, & poſt aliquot dies baptizata ab Auguſto de ſacro fonte leuata eſt,quam vir eius requirens,cum XL militaribus viris pacificè Conſtantinopolim venit.à quo ſatis dignè ſuſceptus,cum omnibus quos ſecum adduxerat,baptizatus eſt,& ab Auguſto de fonte leuatus,multiſq; muneribus honoratus accepta coniuge ad patriam repedauit.

Anno Dominicæ incarnationis DLXXV, CONSTANTIVS filius Heraclij,cum fratre Heraclione regnauit menſibus VI. Pyrrhi ſucceſſor Paulus,non tantùm veſana doctrina ſicut prædeceſſores eius, ſed & aperta perſecutione catholicos cruciauit: ob hoc & ipſe,ſicut prædeceſſores eius,à ſede Apoſtolica damnatus eſt.

Anno Dominicæ incarnationis DLXXVI, CONSTANTINVS filius Conſtantij, filij Heraclij,regnauit annos XXVIII. Hic à ſuprà dicto Paulo deceptus,hæreticus efficitur,expoſuitq; typum aduerſus catholicam fidem, nec vnã nec duas voluntates,aut operationes in Chriſto definitas eſſe confitendas,quaſi nihil velle,nec operari,vel credendus potẽs ſit Deus. Vnde à Martino papa & CL epiſcopis ſub anathemate damnati ſunt ſuprà nominati epiſcopi. Hac de re idẽ Martinus papa in exilium mittitur apud Cherſonam, ibiq; moritur, vbi etiam miraculorum gloria fulget. Eugenius papa conſtituitur: quo vita decedente, Vitellianus in eius loco ſubrogatur. Rothario Longobardorum rege mortuo, Grimaldus vir ſtrenuus regnum obtinuit. Per id tempus Clotharius rex Francorum moritur,& ſub Vrbano Pariſiis in baſilica ſancti Vincentij ſepelitur. Dagobertus monarchiam totius imperij obtinuit, excepto quòd fratri ſuo Heriberto contra Ligerim,& limitem quo tenditur partibus Vaſconiæ,pagum ſcilicet Toloſanum, Caturcinum, Aganenſem, Petrogoricum,& Sanctonicum,vel quod ab his verſus Pyrenæos montes excluditur, conceſſit. Grimaldus rex Bertarit virum potentem perſequitur, quem idem rex in ſua fide ſuſpiciens, adulatorum & detrahentium linguis ſtimulatus,dolo occidere meditatur,ſed induſtria Hunoldi fideliſſimi ſatellitis, per murum Ticinenſem depoſitus fune,in Franciam ad Dagobertum fugit, mortiſq; periculum euaſit. Per id tempus Theodorus archiepiſcopus, & Adrianus abbas doctiſſimus à Vitelliano papa miſſi ſunt in Britanniam,plurimaſque eccleſias Anglorum doctrinæ apoſtolicæ fruge fœcundarunt,è quibus Theodorus archiepiſcopus peccantium indici, à quantis ſcilicet annis pro vnoquoque peccato quis pœnitere debeat, mirabili & diſcreta conſideratione deſcribit. His diebus Conſtantinus Auguſtus Italiam à Langobardorum manu eripere cupiens, Conſtantinopoli egreſſus venit Athenas. inde mare tranſgreſſus Tarentum applicuit. inde Beneuentum intrauit,omneſq; penè ciuitates Longobardorum, per quas venerat,cepit. Luceriam vſque ad ſolum proſtrauit. Deinde Beneuentum cum omni exercitu circundedit,vbi Romualdus filius Grymaldi ſe incluſerat. Imperator accepta obſide prædicti Romualdi ſorore,ſoluta obſidione, Neapolim proficiſcitur. Inde Romam perrexit, cui ſexto ab vrbe miliario Vitellianus papa cum ſacerdotibus & populo Romano occurrit,qui obtulit beato Petro pallium auro textile,& manens apud Romam diebus XII,omnia quæ fuerant antiquitus inſtituta, ex ære in ornamentum ciuitatis depoſuit,in tantum, vt etiam baſilicam beatæ Mariæ,quæ aliquando Pantheon vocabatur,diſco operiret, tegulaſq; æreas inde auferret. Poſt hæc, Neapolim reuerſus,itinere terreno perrexit ciuitatem Rhegium,ingreſſuſque Siciliam habitauit Syracuſas. Manſit autem in Sicilia VI annos,vbi poſt plurimas & inauditas deprędationes in balneo à ſuis extinctus eſt. Poſt huius mortem Mezentius in Sicilia regnum arripuit, ſed abſque orientalis exercitus voluntate, contra quem Italiæ milites, alij per Hiſtriam, alij per Campaniam,alij verò à partibus Africæ & Sardiniæ, venientes in Syracuſas,eum vita priuarunt. Conſtantinopolim caput falſi imperatoris deportatum eſt. Hæc audiens gens Sarracenorum (quæ iam Ægyptum & Alexandriam peruaſerat) ſubitò cum multis nauibus venientes Siciliam inuadunt,

uadunt, Syracuſas ingrediuntur, multamque ſtragem faciunt populorum, auferentes quoque prædam nimiam, & omnem illum quem Conſtantinus à Roma ſumpſerat ornatum, in ære & diuerſis ſpeciebus, ad Alexandriam reuerſi ſunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCV, CONSTANTINVS filius Conſtantini ſuperioris Augusti regnauit annos XVII. Donus papa apoſtolicam ſedem tenet. Quo defuncto Agatho papa ordinatur. Conſtantinus Auguſtus CL epiſcopos congregari fecit in vrbe regia, inter quos etiam fuerunt legati ſanctæ Romanæ eccleſiæ miſſi ab Agathone papa, Ioannes diaconus, Ioannes Portuenſis epiſcopus, qui omnes eandem hæreſin damnarunt, quæ vnam operationem & voluntatem in Domino Ieſu Chriſto aſſeuerabat. Ea hora tantæ aranearum telæ in medio populi ceciderunt, vt omnes mirarentur: & per hoc ſignificatum eſt, quòd ſordes hęreticæ prauitatis depulſæ eſſent. Et Gregorius quidem patriarcha Conſtantinopolitanus correctus eſt, cæteri verò in ſua defenſione perſeuerantes, anathematis ſunt vltione percuſſi. Recta autem fides & vera hæc eſt, vt in Domino noſtro Ieſu Chriſto, ſicut duæ ſunt naturæ, hoc eſt Dei & hominis, ſic etiam duæ credantur eſſe voluntates. His temporib' ſolis eclipſis facta eſt v nonas Maij, moxque ſubſecuta eſt grauiſſima peſtis tribus menſibus, Iulio, Auguſto, & Septembri. Tunc viſibiliter multis apparuit, quia bonus & malus angelus noctu per ciuitatem pergerent, & ex iuſſu boni angeli malus angelus, qui videbatur venabulum manu ferre, quoties de venabulo oſtium cuiuſcunq; domus percuſſiſſet, tot de eadem domo ſequenti die homines interirent. Per idem tempus Dagobertus rex Arnulfum auunculum Heriberti fratris ſui propter infidelitatem ſuam interfici iuſſit, qui ab Amalgario & Arneberto ducibus, & Willibaldo patricio interfectus eſt. Poſt diſceſſum igitur beati Arnulfi, adhuc conſilio Pipini, qui Maior domus dicitur, & Cuniberti pontificis Vlſcolone Dagobertus vtens, ab ipſis fortiter admonitus, proſperitatis & iuſtitiæ amore complexus, vniuerſarum ſibi gentium ſubditarum fauoribus extollebatur. Habuit filium ex quadam puella nomine Regnidruda, quem frater eius Heribertus Aurelianus veniens de ſacro fonte ſuſcepit. Namque dum eundem puerum Amandus epiſcopus catechumenum faceret, finita oratione, cùm nemo reſpondiſſet Amen, aperuit Dominus os pueri, qui non ampliùs quàm quadraginta dies habebat, & cunctis audientibus reſpondit Amen. Vocatus eſt idem puer Sigibertus. Arnulfus epiſcopus & Romaricus abbas clari habentur. Eo anno legati regis Dagoberti, Seruatus & Paternus à Conſtantinopoli regreſſi ſunt, petiitque imperator Dagobertum, vt omnes Iudæos regni ſui ſecundum fidem catholicam baptizare præciperet, aut de regno expelleret: ſiquidem in ſiderum ſignis cognouerat, quod à circumciſis gentibus diuino nutu eius imperium eſſet vaſtandum. Et rex quidem ſummo hæc peregit ſtudio, ſed imperatori non de Iudæis, ſed de Sarracenis fuerat demonſtratum. Poſt hæc Heribertus moritur, relinquens filium paruulum nomine Hilpericum, qui etiam paulo pòſt moritur. Regnum ad Dagobertum tranſiit. Grymaldus rex Langebardorum cum Dagoberto pacis firmiſſimæ fœdus iniit. Quod cùm profugus Bertarius cognouiſſet, metuens Grymaldum, egreſſus à Gallia ad Britanniam inſulam properare diſpoſuit. Interea Grymaldus moritur. Cumque iam Bertarius nauim ingreſſus, aliquantum per pelagus nauigaſſet, vox à littore audita eſt: Reuertatur Bertarius in patriam ſuam, quia tertius dies eſt hodie, quòd Grymaldus rex mortuus eſt. Qui ſtatim reuerſus regnum Langobardorum obtinuit, atque Cunibertum filium ſuum conſortem regni fecit. Agathone papa decedente, Leo iunior locum eius obtinuit. Poſt hunc Benedictus ordinatur. Dagobertus rex cum Sclauis congreditur, eoſque ſuperauit, quibus præerat tunc dux nomine Samo. Vaſcones etiam rebellantes ferro compeſcuit. Huni & Bulgares inter ſe prælia conſerunt, Huni Bulgares ſuperant, qui deuicti & de Pannonia expulſi, nouem millia cum vxoribus & liberis regem Dagobertum expetunt, terram ad manendum requirunt. Quos rex ad Heimandum & Baioariam recipere præcepit, diſperſoſque per domos omnes vna nocte cum mulieribus & liberis interficere fecit. Circa hæc tempora defuncto Siſebodo rege Hiſpaniæ, Siſenandus quidam ex proceribus Dagobertum regem expetiit, vt ei auxilium ferret, quatenus regnum Hiſpaniæ obtinere poſſet. In huius beneficij recompenſatione miſſorium aurum regi promittit, penſans auri pondera L. Rex exercitum miſit cum Abundantio & Vene-

rando ducibus, regnumq́ue viribus Francorum Siſenandus obtinuit. Miſſorium Gothis contradicentibus non tranſmiſit, ſed ducenta millia ſolidorum pro miſſorio regi Dagoberto perſoluit: quod argentum rex ſancto Dionyſio dedit. Edildrudis regina & virgo apud Anglos clara habetur. Gens Sarracenorum ex Ægypto in Africam cum nimia multitudine pergens, obſeſſam Carthaginem cepit, & crudeliter depopulatam ad ſolum vſque proſtrauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCXII, Iuſtinianus minor, filius Conſtantini, regnauit annos x. Ioannes, Conon & Sergius Romanam regunt eccleſiam. Chilianus epiſcopus Wirtzburgenſis. Arnnal eius diſcipulus clareſcit. Iuſtinianus Africam à Sarracenis abſtulit, & cum eiſdem pacem terra mariq́ue fecit. Hic Sergium pontificem, quia in errorem illius ſynodi, quam Conſtantinopoli fecerat, fauere & ſubſcribere noluit, miſſo Zacharia protoſpatario ſuo, Conſtantinopolim deportari iuſſit, ſed militibus repugnantibus, iuſſa principis perficere non potuit. Adalgiſus Tyrannus, dux Tridentinæ ciuitatis, adnitentibus Aldone & Grauſone Brixinanis ciuibus, & aliis multis ex Langobardis, contra Cunibertum regem debellat, eumq́ue de regno expulit, ſed reſumptis viribus Cunibertus præfatum Tyrannum in prælio interfecit. Dagobertus rex Metas veniens in conſilio pontificum & procerum, filium ſuum Sigibertum in regno Auſtriæ ſublimat, eumq́ue Cuniberto epiſcopo Colonienſis eccleſiæ & Pipino duci commendat. Sequenti anno ei filius natus eſt, cui regnum Neuſtriacum atque Burgundiæ dandum poſt ſuum diſceſſum nominauit. Poſt hæc idem Dagobertus moritur, & in baſilica ſancti Dionyſij ſepelitur. Fuit autem prouidus in conſilio, cautus in iudicio, ſtrenuus in militari diſciplina, largus in eleemoſynis, ſtudioſus in componenda pace eccleſiarum, præcipuè deuotus in ditandis Sanctorum cœnobiis, qui quanuis omnia loca ſancta excoluiſſet, præ cæteris monaſteria Sanctorum Dionyſij, Martini, atque Mauricij excoluit, & omnia eccleſiaſtica dignitate nobilitauit. Regnum eius, ſicut ipſe viuens diuiſerat, filij eius tenuerunt. Ega Maior domus cum Nautilda regina, regnum Cludeuei adminiſtrat. Circa hæc tempora cùm in caſtro Caſino vaſta ſolitudo exiſteret, venientes de Celimanicorum vel Aurelianenſium regione Franci, venerabilis patris Benedicti, eiuſque germanæ Scholaſticæ corpora auferunt, in ſuam patriam aſportant. Corpus ſancti Benedicti in territorio Aurelianenſi, in monaſterio quod vocatur Floriacus, ſepultum eſt. Porrò ſanctæ Scholaſticæ in partibus Cenomanenſium religiòſorum deuotione conditum. Rege Cuniberto mortuo, de regno Langobardorum inter principes magna fit controuerſia, plurimi interficiuntur, nonnulli excæcantur. Mulieres etiam, quæ ſe reginas fore iactauerant, naſo & auribus abſciſſis deturpantur. Ad extremum Heribertus dux Taurinenſium regnum obtinuit.

Anno Dominicæ incarnationis DCXXII, LEO Auguſtalem dignitatem arripiens, Iuſtinianum regno priuauit, eumq́ue exulem in Ponto ſeruauit, regnumq́ue Romanorum tribus annis rexit. Sergius papa in ſacrario beati Petri Apoſtoli magnam portionem ligni Dominicæ crucis reperit, quæ ex tempore illo ab omni populo in baſilica Cōſtantiniana, die exaltationis eius oſculatur ac adoratur. In Britannia Cunibertus Lindisfranenſis eccleſiæ epiſcopus clarus habetur: in Galliis Audoenus Rotomagenſis, Cligiſus Nouigenſis, Sulpitius Biturіacenſis epiſcopi clari habentur. His etiam temporibus venerabilis vir Willibrordus, cognomento Clemens, de Britannia gentis Anglorum, ob gratiam Euangelij in Gallias tranſiens, à Sergio papa epiſcopus Friſonum conſecratur, atque in eandem gentem ad prædicandum dirigitur. Tiberius regnauit annos ſeptem. Hic contra Leonem inſurgens, regnum eius inuaſit, eumq́ue toto quo ipſe regnauit tempore, in eadem ciuitate in cuſtodia tenuit. Gilſulfus dux, Beneuentum & Campaniam igne, gladio & captiuitate vaſtauit. Ioannes Romanam regit eccleſiam.

Hic vniuerſos captiuos quos Giſulfus ceperat, redimit, atque Langobardos domum redire fecit, cui ſucceſſit alius Ioannes Clodoueus rex, corpus beati Dionyſij diſco operiens, minùs religioſè, licet cupidè, os brachij eius fregit & rapuit, confeſtimq́; ſtupefactus in amētiam incidit, & poſt duos annos vitam cum regno finiuit. Hoc tempore Synodus Aquileiæ facta ob imperitiam fidei, quintum vniuerſale cōcilium ſuſci-

pere

pere diffinit. Clariſſima hæc ſynodus rite & ſolenniter celebrata fuit temporibus Vigilij papæ contra hæreticos, qui beatam Mariam ſolum hominem, non Deum & hominem genuiſſe affirmabant: in qua ſynodo catholicè inſtitutum eſt, vt Maria ſemper virgo θεοτόκος diceretur, quia non ſolum hominem, ſed verè Deum & hominem genuit. Ea ætate claruit Lambertus Tungrenſis eccleſiæ epiſcopus, qui dum regiam domum zelo religionis accẽſus increpaſſet, ab iniquiſſimo Dodone & aliis viris de palatio miſſis improuisè concluſus, intra domum eccleſiæ in Leodio vico occiditur.

Anno Dominicæ incarnationis DCXXXII, IVSTINIANVS ſecundò cum Tiberio filio regnauit annos VI. hic regnum rurſus recipiens, eos qui ſe expulerant, patricios occidit, Leonem quoque & Tiberium, qui locum eius vſurparant, cepit, & in medio circo coram omni populo iugulari præcepit. Callinicum verò patriarcham Conſtantinopolitanum erutis oculis Romam miſit, Cyrumq; abbatem, qui eum in Ponto exulem aluerat, epiſcopum in loco Callinici conſtituit. Siſinnius & Conſtantinus Romanam regunt eccleſiam. Hunc Conſtantinum ad ſe venire iubens Iuſtinianus, honorificè ſuſcepit ac remiſit, quem proſtratus in terra pro ſuis peccatis intercedere rogans, cuncta eccleſię priuilegia renouauit. Qui cùm exercitum in Pontum mitteret ad comprehendendum Philippicum, quem ibi relegauerat, multum eum idem papa prohibuit, ſed tamen inhibere non potuit. Exercitus, qui miſſus contra Philippicum fuerat, ad partem eius ſe contulit, & eum Imperatorem facit: qui Conſtantinopolin contra Iuſtinianum veniens, cum eo ab vrbe milliario duodecimo pugnauit, & eum occidit, regnumque adeptus eſt. Imperauit autem, vt præmiſimus, hac ſecunda vice VI annos, quem Leo in expulſione ipſius naribus detruncauit. qui pòſt iterum aſſumpto imperio quoties defluentem guttam rheumatis manu deterſit, penè toties aliquem ex his qui contra eum fuerant, iugulari præcepit. Dum hæc in oriente aguntur, Anſprandus, qui apud Baioariam IX exulauerat annos, cum Baioariis Italiam venit, pugnauitque cum Ariberto rege, qui dum in Franciam fugere vellet, Ticinum fluuium ingreſſus, cum equo tranſnatare conatus eſt, ſed quia auro grauatus erat, aquis ſuffocatus extinctus eſt. Anſprandus regnum obtinuit III tantummodo menſes, poſt cuius interitum Luitprandus filius eius in regali conſtituitur ſolio. Apud Francorum quoque gentem, Pipino vita exempto, eius filius Carolus in principatu ſucceſſit, licet per multa bella & certamina de manu Raginfridi, eundem principatum ſuſtulit. Nam cùm in cuſtodia teneretur, diuino nutu ereptus aufugit, ac primùm contra Raginfridum, cum paucis bis terque certamen iniuit, ad extremum eum apud Vinciacum magno certamine ſuperauit, cui tamen vnam, vt ferunt, hoc eſt Andaganenſem ciuitatem ad habitandum conceſſit, cunctam verò Francorum gentem ipſe gubernandam ſuſcepit.

Anno Dominicæ incarnationis DCXLVIII, PHILIPPICVS regnauit annum vnum & menſes VI. Hic poſtquam imperiali dignitate confirmatus eſt, Cyro de pontificatu abiecto, ad gubernandum monaſterium ſuum in Pontũ redire cœpit. Hic Conſtantino papæ literas praui dogmatis direxit, quas ille reſpuit, ſtatuitq; populus Romanus, ne hęretici imperatoris nomen, aut chartas aut figuram ſolitas ſuſciperent. Contra hũc Anaſtaſius, q. & Artemius dictus eſt, inſurgens, eũ regno expulit, oculiſq; priuauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCL, ANASTASIVS regnauit annos III. Hic literas Cõſtantino papę per Scholaſticum patriciũ & Exarchã Italiæ direxit, quibus ſe fautorẽ catholicæ fidei & concilij prædicatorem eſſe declarauit. Defuncto Giſulfo duce Beneuentano, Romaldus filius eius locum eius obtinuit. Circa hæc tempora Petronax ciuis Brixianæ vrbis, diuino amore compunctus, caſtrum Caſſinum petiit, & monaſterium ſancti Benedicti, quod iam tunc C & X annos deſtructum manebat, reædificatũ, multorumq; monachorum pater ibi extitit. Gregorius papa conſtituitur. Hic Bonifacium ex Britannia ortum epiſcopum ordinauit, & per eum in Germaniam verbum ſalutis prædicauit, & gentem illam ſedentem in tenebris euangelica luce illuſtrauit.

Carolus princeps contra Ratbodum regem Friſonum multa certamina conſerit, qui tyrannus diuino nutu percutitur, anno præfati principis, IIII regni ſui. Pugnauit idẽ Carolus aduerſum Saxones, eoſque vicit.

Anaſtaſius imperator claſſem in Alexandriam contra Sarracenos direxit. Exercitus de medio itinere reuerſus, Theodoſium imperatorem elegit, atque coactum in ſo-

lio imperij confirmauit. qui Theodoſius apud Mycenas ciuitatem Anaſtaſium graui prælio vicit(ſeptem millia de exercitu ceciderunt) datoq; ſibi ſacramento,cum clericum fieri,& presbyterum fecit ordinari.

Anno Dominicę incarnat. DCLIIII, THEODOSIVS regnauit annum I. Hic poſtquam regnum accepit, mox in regia vrbe imaginem illam,in qua ſancta ſynodus erat depicta, & à Philippo erat eiecta,priſtino in loco erexit. His diebus ita Tiberis fluuius inundauit,vt vltra alueum ſuum egreſſus,multa Romanæ fecerit exitia ciuitati,ita vt in via lata ad vnam & ſemis ſtaturam excreſceret,atque à porta ſancti Petri vſque ad pontem Miluium aquæ ſe deſcendentes coniungerent.

Anno Dominicæ incarnationis DCLV, LEO regnauit annos IX. His temporibus Sarracenorum gens cum immenſo exercitu veniens,Cōſtantinopolim circumdedit, ac per cōtinuum triennium obſedit, donec ciuibus multa inſtantia ad Deum clamantibus, plurimi eorum fame,frigore,bello,peſtilentiaque perirent,ac ſic partes obſidionis abſcederent. Eorum maxima multitudo tempeſtate in mari periit. Intra Conſtantinopolim verò tempore obſidionis, CCC millia hominum peſtilentia & fame interiêre. Luitprandus rex oſſa ſancti Auguſtini epiſcopi à Sardinia tranſtulit in vrbem Ticinenſem, & cum debito honore ſepeliuit. Idem rex Rauennam obſedit,claſſem inuaſit atque deſtruxit. Carolus princeps X anno regni ſui cum Baioariis pugnauit,eoſque vicit. Idem rex quintodecimo anno regni ſui Alemanniam ingreſſus contra Lantfridum dimicauit,& ſibi eandem gentem ſubiecit. Sextodecimo annò regni ſui Vaſconiam ingreſſus, Eudonem ducem Aquitaniæ bello perterruit. XVII anno Sarraceni ex Hiſpania cum vxoribus & paruulis venientes, Aquitaniam Galliæ prouinciam, quaſi in ea habitaturi,intrant. Carolus quidem(vt dictum eſt)cum Eudone Aquitaniæ principe tunc diſcordiam habebat,qui tamen in vnum ſe coniungentes,contra eoſdē Sarracenos pari conſilio dimicarunt. Nam irruentes Franci ſuper eos, CCCLXXV millia ex eis interfecerunt. Eudo quoque ſuper eorum caſtra irruens,pari modo multos interficiens, omnia deuaſtauit. Mille tantùm quingenti ceciderunt ex Francis,vt in epiſtola ab Eudone miſſa Gregorio papæ de eadem victoria continetur. Ea tempeſtate Leo imperator ſanctorum imagines depoſitas incendit,Romanoque pontifici Gregorio ſimiliter facere,ſi ſuam vellet habere gratiam, mandauit. Sed pontifex hoc facere contempſit. Omnes quoque Rauennæ exercitus vel Venetiarum,talibus iuſſis vno animo reſtiterunt: & niſi pontifex eos prohibuiſſet, alium imperatorem ſuper ſe conſtituiſſent. Per id tempus Luitprandus rex caſtra Æmiliæ,Foromanum & Pentapolim,Auximiumque inuaſit. Sed poſt aliquos dies Romano pōtifice elaborante Romanis reddita ſunt. Leo Auguſtus ad peiora progreſſus eſt, ita vt compelleret omnes Conſtantinopolim habitantes,tam vi quàm blandimentis ſanctorum imagines deponere,& quaſcunque inuenire potuit,in media ciuitate concremauit. Et quia plerique ex populo tale ſcelus fieri prohibebant, aliqui ex eis capite truncati,alij parte corporis mutilati ſunt. cuius errori Germanus patriarcha non conſentiens,à propria ſede depulſus eſt,& eius in loco Anaſtaſius presbyter ordinatur. Circa hęc tempora Carolus princeps Pipinum filium ſuum ad Luitprandum regem direxit,vt eius iuxta morem capillum incideret: qui eius cæſariem incidens,ei pater effectus eſt, multiſque eum ditauit regiis muneribus,& genitori remiſit.

Carolus XVII anno regni ſui cum exercitu in Weſtrachiam venit,eamque ſuæ ditioni ſubiecit. Anno XX regni ſui, iterum cum valida manu Vaſconiam ingreſſus eſt,& Eudonem regno ſimul & vita priuauit: ſequenti anno contra filios eiuſdem Eudonis dimicauit.

Anno XXII regni ſui,Sarracenorum exercitus rurſum in Gallias introiens,multam deuaſtationem fecit,contra quos Carolus non longè à Narbona bellum committens, eos ſicut & priùs maxima cæde proſtrauit.

Anno XXIIII regni ſui,iterum Sarraceni Gallorum fines ingreſſi,vſque ad Prouinciam venerunt, & capta Arelate,omnia circumquaque demoliti ſunt. Tunc Carolus ad Luitprandum regem mittens, auxilium contra Sarracenos expoſcit,qui nihil moratus cum omni Langobardorum exercitu in eius adiutorium properauit,quo comperto gens Sarracenorum mox ab illis regionibus aufugit.

Anno

Digitized by Google

Anno xxvi regni ſui, Carolus bellicoſiſſimus & victorioſiſſimus princeps Francorum moritur. Fiunt igitur, ni fallor, anni ab incarnatione Domini, computati à quadrageſimo ſecundo anno imperij Octauiani, vſq; ad vltimum Leonis Auguſti annum, qui temporibus Caroli principis regnaſſe cognoſcitur, dccxviii, menſes iii, dies ii.

Diſcernamus etiam, ſi placet, eoſdem annos Domini per tempora pontificum Romanorum, & videamus quomodo ſibi tempora principum & præſulum adinuicem comparata reſpondeant.

Beatus Petrus Apoſtolus Romæ in epiſcopali cathedra ſedit annos xxv, menſes ii, dies ii.

Linus ſedit	annos	XI,	menſes	III,	dies	XIII.
Cletus ſedit	annos	XII,	menſem	I,	dies	XI.
Clemens ſedit	annos	IX,	menſes	II,	dies	X.
Anacletus ſedit	annos	IX,	menſes	II,	dies	X.
Euchariſtus ſedit	annos	IX,	menſes	X,	dies	X.
Alexander ſedit	annos	X,	menſes	VII,	diem	I.
Sixtus ſedit	annos	X,	menſes	II,	diem	I.
Teleſphorus ſedit	annos	XI,	menſes	III,	dies	XXI.
Hyginus ſedit	annos	IIII,	menſes	III,	dies	III.
Pius ſedit	annos	XIX,	menſes	IIII,	dies	III.
Anicetus ſedit	annos	XI,	menſes	IIII,	dies	III.
Soter ſedit	annos	IX,	menſes	VI,	dies	III.
Eleutherius ſedit	annos	XV,	menſes	III,	dies	II.
Victor ſedit	annos	X,	menſes	II,	dies	X.
Zepherinus ſedit	annos	VIII,	menſes	VI,	dies	X.
Calixtus ſedit	annos	VI,	menſes	II,	dies	X.
Vrbanus ſedit	annos	IIII,	menſes	X,	dies	XIII.
Pontianus ſedit	annos	IX,	menſes	V,	dies	II.
Antherus ſedit	annos	XII,	menſem	I,	dies	XII.
Fabianus ſedit	annos	XIIII,	menſes	XI,	dies	XI.
Cornelius ſedit	annos	II,	menſes	II,	dies	II.
Lucius ſedit	annos	III,	menſes	III,	dies	III.
Stephanus ſedit	annos	VII,	menſes	V,	dies	II.
Sixtus ſedit	annum	I,	menſes	X,	dies	XXIII.
Dionyſius ſedit	annos	VI,	menſes	II,	dies	IIII.
Felix ſedit	annos	IIII,	menſes	III,	dies	XXV.
Eutychianus ſedit	annum	I,	menſem	I,	diem	I.
Gaius ſedit	annos	XI,	menſes	IIII,	dies	XII.
Marcellinus ſedit	annos	IX,	menſes	IIII,	dies	XXV.
Marcellus ſedit	annos	V,	menſes	VII,	dies	XXII.
Euſebius ſedit	annos	VI,	menſem	I,	dies	III.
Melchiades ſedit	annos	IIII,	menſes	o,	dies	o.
Syluester ſedit	annos	XXIIII,	menſes	X,	dies	X.
Marcus ſedit	annos	II,	menſes	VIII,	dies	XX.
Iulius ſedit	annos	XV,	menſes	II,	dies	VI.
Liberius ſedit	annos	VI,	menſes	III,	dies	IIII.
Felix ſedit	annum	I,	menſes	III,	dies	II.
Damaſus ſedit	annos	XVIII,	menſes	III,	dies	XII.
Siricius ſedit	annos	XV,	menſes	o,	dies	o.
Anaſtaſius ſedit	annos	III,	menſes	o,	dies	X.
Innocentius ſedit	annos	XV,	menſes	II,	dies	XXI.
Soſimus ſedit	annum	I,	menſes	III,	dies	XI.
Bonifacius ſedit	annos	III,	menſes	VIII,	dies	VII.
Celeſtinus ſedit	annos	VIII,	menſes	X,	dies	XVII.
Sixtus ſedit	annos	VIII,	menſes	o,	dies	XIX.
Leo ſedit	annos	XXI,	menſem	I,	dies	III.

Hilarius ſedit	annos	VI,	menſes	III,	dies	X.
Simplicius ſedit	annos	XV,	menſem	I,	dies	VII.
Felix ſedit	annos	VIII,	menſes	XI,	dies	XVIII.
Gelaſius ſedit	annos	IIII,	menſes	VIII,	dies	XVIII.
Anaſtaſius ſedit	annum	I,	menſes	XI,	dies	XXIIII.
Symmachus ſedit	annos	XV,	menſes	VII,	dies	XXVII.
Hormiſda ſedit	annos	IX,	menſes	o,	dies	XVII.
Ioannes ſedit	annos	II,	menſes	IX,	dies	XVI.
Felix ſedit	annos	IIII,	menſes	II,	dies	XIIII.
Bonifacius ſedit	annos	II,	menſes	o,	dies	XXVI.
Agapetus ſedit	annum	I,	menſes	XI,	dies	XIX.
Syluerius ſedit	annum	I,	menſes	V,	dies	XI.
Vigilius ſedit	annos	XVIII,	menſes	VI,	dies	XXVI.
Pelagius ſedit	annos	XI,	menſes	X,	dies	XVIII.
Ioannes ſedit	annos	XII,	menſes	XI,	dies	XXVI.
Benedictus ſedit	annos	IIII,	menſem	I,	dies	XXVIII.
Pelagius ſedit	annos	X,	menſes	II,	dies	X.
Gregorius ſedit	annos	XIII,	menſes	VII,	dies	X.
Sabinianus ſedit	annum	I,	menſes	V,	dies	IX.
Bonifacius ſedit	annos	VIII,	menſes	o,	dies	XXII.
Honorius ſedit	annos	XII,	menſes	XI,	dies	XIII.
Seuerinus ſedit	annos	o,	menſes	II,	dies	IIII.
Ioannes ſedit	annum	I,	menſes	IX,	dies	XVIII.
Theodorus ſedit	annos	VI,	menſes	V,	dies	XVIII.
Martinus ſedit	annum	I,	menſem	I,	dies	XXVI.
Eugenius ſedit	annum	I,	menſes	VIII,	dies	XXIIII.
Vitellianus ſedit	annos	VII,	menſes	o,	dies	o.
Adeodatus ſedit	annos	IIII,	menſes	II,	dies	V.
Donus ſedit	annum	I,	menſes	V,	dies	X.
Agatho ſedit	annos	II,	menſes	VI,	dies	IIII.
Leo ſedit	annum	I,	menſes	X,	dies	XXII.
Benedictus ſedit	annos	o,	menſes	X,	dies	XII.
Ioannes ſedit	annum	I,	menſes	o,	dies	IX.
Conon ſedit	annos	o,	menſes	XI,	dies	o.
Sergius ſedit	annos	XIIII,	menſes	VIII,	dies	XXIII.
Ioannes ſedit	annos	III,	menſes	II,	dies	XII.
Ioannes ſedit	annos	II,	menſes	VI,	dies	o.
Siſinius ſedit	annos	o,	menſes	o,	dies	XV.
Conſtantinus ſedit	annos	VII,	menſes	IX,	dies	XI.
Gregorius ſedit	annos	XVI,	menſes	IX,	dies	XXV.
Gregorius ſedit	annos	X,	menſes	IX,	dies	XI.
Zacharias ſedit	annos	X,	menſes	III,	dies	XIIII.

Fit ergo, vt arbitramur, ſumma horum à temporibus beati Petri Apoſtoli vſque ad Zachariam papam, qui principio regni Pipini Romanam gubernat eccleſiam, anni DCCCIII, menſes VIII, dies XXVI. Quibus ſi addamus XV an. Octauiani, XXIII Tiberij, III Caij, ſimiliter III Claudij, quia IIII Claudij anno Petrus Apoſtolus Romam venit, & ipſe iam annus in pontificatu eius computatur, colliguntur anni DCCXXVII. Supercreſcunt itaq; anni Pontificum, annos principum Romanorum XXIX an. Quid horum potiùs ſequēdum ſit, prudens lector videat. Illud tamen pro certo ſcimus, quòd nec Auguſtorum, nec Antiſtitum numerus annorum cyclis Dionyſij cōcordet, ſiquidem in alio plus, in alio minus inuenitur. Nam ſecūdum Dionyſium anno Dominicæ incarnat. DCCXLI, Carolus princeps moritur, & Pipinus ſuſcepit principatum. Poteſt autem fieri, vt vitio ſcriptoris numerus ſit deprauatus annorum. Hæc idcirco ab ipſo incarnationis Domini anno exordium capientes, vſq; huc prædiximus, vt quia ſequēs

libellus

Digitized by Google

libellus à noſtra paruitate editus, per eiuſdẽ incarnationis Dominicæ annos tempora principum & geſta declarat, iſte nihilominus, quo tẽpore, quo loco, vel quid ſub vnoquoq; principe actum ſit, ſummatim demonſtrat. Triumphos quoq; ſanctorũ Martyrum, confeſſorum, quibus in locis, vel ſub quibus regibus coronam gloriæ perceperunt, nominatim aperiet. Igitur vbi iſte finitur, ille conſequenter initium capiat, & vbi ille incipit, iſte finem ſortiatur.

Primi libri finis.

CHRONICORVM REGINONIS DE ORIGINE GENTIS ET REGVM FRANCORVM LIBER SECVNDVS.

ANno Dominicæ incarnationis DCCXLI, Carolus filius Pipini, maior domus, & bellicoſiſſimus dux Francorum defunctus eſt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXLII, Carolomanus & Pipinus filij eius, duxerunt exercitum contra Hunoldum ducem Aquitanorum, & ceperunt caſtrum quod vocatur Lucas, & in eodem itinere diuiſerunt regnum Francorum inter ſe, in loco qui dicitur vicus Pictauis. Poſt hæc Carolomanus eodem anno Alemaniam cum exercitu vaſtauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXLIII, Carolomanus & Pipinus contra Odilonem ducem Baioariorum duxerunt exercitum, & inierunt pugnam, & victores effecti. Carolomanus abſque fratre in Saxoniam perrexit, & cepit caſtrum quod dicitur Ochſenbrug per placitum & pacis conditionem, & Theodericum Saxonem obſidem accepit: qui ſacramentis datis, in patriam dimiſſus eſt redire, ſed poſthabito ſacramento fefellit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXLIIII, iterum Carolomanus & Pipinus Saxoniam cum exercitu ingreſſus, & rurſus captus eſt ſuprà dictus Theodericus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXLV, Carolomanus confeſſus eſt ſuo germano Pipino, quòd mente diſpoſuiſſet mundum relinquere, & pro amore Dei regnum terrenum deſerere, vt in futura vita centuplicatam reciperet poſſeſſionem. Et in hoc anno nullã fecerunt expeditionem, ſed præparauit ſe Carolomanus ad id quod decreuerat, & Pipinus vt germanum ſuum ad locum honorificè cum muneribus & debita munificentia proſequeretur. Carolomanus rex Romam pergens, in monachali habitu vitam finiuit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXLVI, Carolomanus Romam perrexit, ibiq; ſe totondit, & in Sarapte monte monaſterium ædificauit, in honorem ſancti Sylueſtri, ibiq; aliquod tempus moram faciens, exinde ad ſanctum Benedictum in Caſſinũ vſq; peruenit, & ibi monachus effectus eſt. Fertur autẽ de ſancto viro exemplum memorabile. Cùm adhuc Romæ poſitus in monaſterio quod ſibi ædificauerat, ab omnib⁹ propter regiam nobilitatem, & quod maius eſt, propter contemptum regni terreni, & gloriã præſentis ſeculi, veneraretur, & laudibus extolleretur, timens, vir Deo plenus, fauorem laudis humanæ, qui tanta pro Chriſto reliquerat, fugam magis arripere diſpoſuit, q̃ vanæ gloriæ ſubiacere. Et hoc tantummodo vni fido ſocio confeſſus eſt, quem ab infantia in omnibus fidelẽ probauerat, cum eo noctu omnib. aufugit inſciis, & ad Caſſinum montem vſque peruenit, nihil ſecum portans ex omnib. bonis, quę corpori erant neceſſaria, nudus Chriſtũ ſecutus eſt. Et iuxta morem portã monaſterij pulſans, colloquiũ patris monaſterij expetiit. in cuius pręſentiam cùm veniſſet, mox in terrã corruit, ſe homicidam eſſe, ſe reum omnium criminũ proteſtans, miſericordiam expoſcit, pœnitentiæ locum exquirit. Pater cùm hominẽ peregrinum eſſe cognouiſſet, interrogat, cuius patriæ aut gentis eſſet: at ille confeſſus eſt ſe Franciũ eſſe, & ex Francia ꝓpter talia

ſcelera migraſſe, exilium libenter ferre paratum, tantùm vt patriam cœleſtem non amitteret. Spiritualis pater eius precibus annuens, præcepit eum in cella nouitiorum recipi, vnà cum ſuo collega, probari ſecundum quod regula iubet, & tantò arctiùs, quantò barbaræ & ignotæ gentis homo erat, implens illud apoſtolicum, Probate ſpiritus ſi ex Deo ſunt. Itaque probatus in omni patientia, ſociatus eſt congregationi vnà cum collega: poſt emenſum anni circulum profeſſus ſtabilitatem, conuerſationem, morum obedientiam ſecundum regulam ſancti Benedicti. Cœpit autem irreprehenſibiliter inter fratres conuerſari, omnibus virtutibus pollens. Accidit autem, vt iuxta quod mos eſt, ad coquinæ officium hebdomadarius deputaretur: quod cùm libenter quidem faceret, ſed in multis ignoranter offenderet, coquus vino exæſtuans ei alapam dedit, dicens: Ita te fratribus deſeruire oportet? cui ille nil motus, placido vultu reſpondit: Indulgeat tibi Dominus frater, & Carolomanus. neque enim cuiquam nomen ſuum prodiderat, ne ex vocabulo agnoſceretur. Rurſus cùm in quibuſdã cibariis adminiſtrandis erraſſet, à coquo percuſſus eſt, cui eadem quæ ſuprà imprecatus eſt. Et cùm tertiò à coquo crudeliter cęderetur, indignatus ille comes indiuiduus ſuæ peregrinationis, ꝙ tantus vir à tam vili perſona tam cõtumelioſè afficeretur, iam ferre nõ valens, arripuit pilum, vnde panis in holera fratrum mittendus cõterebatur, & eum omni niſu percuſſit dicẽs, Nec tibi Deus parcat ſerue nequam, nec Carolomanus indulgeat. Fratres hoc audito valde cõmoti ſunt, quòd homo alienigena, & pro miſericordia receptus, talia facere præſumpſiſſet. Protinus ergo cuſtodiæ mancipatur, vt die ſequenti talis præſumptio acriùs vindicaretur. In craſtinũ productus de cuſtodia in medio conuentu ſiſtitur: percunctatus, cur manus extendere in fratrem miniſtrum auſus fuiſſet, reſpondit, quia (inquit) vidi ſeruum nequiorem omnibus, virum meliorem & nobiliorem omnibus quos in terra conuerſari ſcio, non ſolùm verbis dehoneſtare, ſed etiam plagis afficere. Furore nimio exagitati, quòd eum qui peregrinus venerat, cæteris prætuliſſet, interrogant, quis eſſet ille qui bonitate & nobilitate omnes anteiret, cur ſaltem patrem monaſterij non excepiſſet. Ille neceſſitate compulſus celare non valens, quod Deus iam manifeſtari volebat, ait: iſte eſt Carolomanus quondam rex Francorum, qui pro Chriſti amore regnum & gloriam mundi dereliquit, qui de tanta excellentia ita ſe humiliauit, vt modò à viliſſimis perſonis non ſolùm contumeliis afficiatur, verùm etiam verberibꝰ affligatur. Quo audito tremefacti à ſedibus ſurgunt, pedibus eius ſe proſternunt, veniam poſtulant de contemptu, ignorantiam profitentur. Ille contrà in terram prouolutus, cum lachrymis negare cœpit, hæc non eſſe vera, nõ ſe eſſe Carolomanum, ſed hominem peccatorem & homicidam, collegam ſine timore perterritũ propter cõmiſſum piaculum hęc excogitaſſe. Quid plura? cognitus ab omnib. cum magna reuerẽtia eſt obſeruatus. Hæc nõ paſſi ſumus pręterire, nunc ad Chronica reuertamur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXLII, Gripho fugit in Saxoniam, & Pipinus iter faciens per Thuringiam, in Saxoniam introiuit vſque ad fluuium Muſſaham, in vico, qui dicitur Schahaningi, & Gripho collecta manu, vnà cum Saxonibus ſuper fluuium Obaccrum ſedit, qui dicitur Orhemum.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXLIII, Gripho de Saxonia egreſſus, in Baioariam peruenit, ipſumque ducatum ſibi ſubiugauit. Giltrudem cum Thaſſilone cepit, & ſuæ ditioni ſubiecit Suigder in ſolatium ſuprà dicti Griphonis. Hæc audiens Pipinus cum exercitu illuc venit, omneſque ſuprà nominatos ſibi ſubiugauit, Griphonem & Lantfridum ſecum duxit in Franciam, Thaſſilonem ducem Baioariorum conſtituit. Griphonem in partibus Neuſtriæ miſit, & ei XII comitatus dedit; inde iterum Gripho fugiens Vaſconiam petiit, & ad Wipharium ducem Aquitanorum peruenit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXLIX, Burchardus Wirtzburgenſis eccleſiæ epiſcopus, & Floradus capellanus miſſi ſunt Romam ad Zachariam papam, vt interrogarent de regibus in Francia, qui illis temporibus non habentes regiam poteſtatem, reges tamen vocabantur, ſi bene eſſent reges. Et præfatus papa mandauit Pipino, melius ſibi videri, illum regem vocari qui poteſtatem haberet, quàm illum qui ſine regali poteſtate manebat. Et ne perturbaretur Chriſtianitatis ordo, per auctoritatem Apoſtolicam iuſſit Pipinum regem creari, & ſanctæ vnctionis oleo inungi.

Anno Dominicę incarnationis DCCL, Pipinus ſecundum morem Francorum ele-

Digitized by Google

ctus in regem, & vnctus per manum ſanctæ memoriæ Bonifacij Moguntiacenſis vrbis archiepiſcopi, & eleuatus eſt à Francis in regno, in Sueſſionis ciuitate. Hildericus verò qui falsò rex vocabatur, attonſus eſt, & in monaſterium miſſus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLI, Pipinus rex in Saxoniam iter fecit, & Hildegarius epiſcopus occiſus eſt à Saxonibus in caſtro quod dicitur Nigberg, & tamen Pipinus rex victor extitit, & peruenit vſque ad locum qui dicitur Rimię, & reuerſus eſt in Franciam, vbi ei nunciatum eſt, quòd Gripho, qui in Vaſconiam fugerat, germanus eius occiſus eſſet. Stephanus papa eodem anno in Franciam venit, ſolatium & adiutorium quærens pro iuſtitiis ſancti Petri. Venit autem & Carolomanus monachus, & germanus ſuprà dicti regis, per iuſſionem abbatis ſui in Franciam, quaſi ad conturbandam petitionem Apoſtolicam. Hoc anno natiuitatē Domini in Theodonis villa, Paſcha in Caraſiaco Dominus rex celebrauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLII, ſuprà dictus Stephanus papa confirmauit Pipinū ſancta vnctione in regem, & cum eo vnxit duos filios eius Carolum & Carolomanum ad regiam dignitatem. Eodem anno ſanctus Bonifacius archiepiſcopus annunciās Dei verbum in Friſia, à Paganis interfectus, martyr Chriſti occubuit. Wolfridus in Italia clareſcit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLIII, Pipinus rex, per Apoſtolicam inuitationem Italiam ingreſſus eſt, iuſtitiam Petri Apoſtoli quærens. Haiſtulfus rex Langobardorum ſuprà dictam iuſtitiam contradicendo, Thermopylas, id eſt clauſuras, Langobardorum petiit, & obuiam Pipino regi & Francis venit, & commiſſo pręlio, Domino auxiliante & beato Petro intercedente, Pipinus cum Francis victor extitit. Eodem anno Stephanus papa reductus eſt ad ſuam ſedem, per miſſos regis Pipini, Floradum & alios plurimos. Incluſo verò Haiſtulpho rege in Papia ciuitate, neceſſitate deductus iuſtitiam ſancti Petri pollicitus eſt faciendam. Ex hac promiſſione rex Pipinus obſides XL recepit, & cum ſacramento firmato reuerſus eſt in Franciam. Nec ſuperfluum iudicauimus, ſi epiſtolam eiuſdem papæ Stephani, hac de cauſa ſcriptam, huic operi inſeramus. continet enim hunc modum: Stephanus epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei. Sicut nemo ſe debet iactare de ſuis meritis, ſic non debent opera Dei, quæ in illo per ſuos ſanctos fiunt, ſine ſuis meritis ſileri, ſed prædicari, ſicut angelus admonet Thobiam. Vnde ego pro oppreſſione ſanctæ eccleſiæ à rege atrociſſimo & blaſphemo & nec dicendo Haiſtolpho ad optimum & ſancti Petri fidelem dominum Pipinum Chriſtianiſſimum regem in Franciam veni, vbi ægrotaui vſque ad mortem, & manſi aliquod tēpus apud pagum Pariſiacū, in venerabili monaſterio ſancti martyris Dionyſij: quem cùm iam medici deſperarent, fui ſicut in oratione in eccleſia eiuſdem beati martyris ſubtus campanis, & vidi ante altare Dominum Petrum, & magiſtrum gentium dominum Paulum, & tota mente illos recognoui de illorum ſurcariis, & tunc beatum Dominum Dionyſium ad dextram Domini Petri ſubtilem & longiorem. Dixitq́ue bonus paſtor dominus Petrus, Hic frater noſter poſtulat ſanitatem: & dixit beatus Paulus, Modò ſanabitur, & appropinquans miſit manum ſuam ad pectus domini Dionyſij amicabiliter, reſpexitq́ue ad dominum Petrum. Et dixit dominus Petrus ad dominum Dionyſiū hilariter, Tua gratia eſt ſanitas eius. Et ſtatim beatus Dionyſius thuribulum incēſi, & palmam in manu tenens cum presbytero & diacono qui in parte ſtabant, venit ad me & dixit, Pax tecum frater, noli timere, non morieris, donec ad fidē tuam proſperè reuertaris, ſurge ſanus, & hoc altare in honorem Dei & Apoſtolorum Petri & Pauli quos vides, dedica, miſſas gratiarum agens: moxq́; factus ſanus ſum, & volebam implere quod mihi præceptum erat: & dicebant qui ibi aderant, quòd dementabam. quapropter retuli illis & regi, ſuisq́; omnibus ex ordine, quæ videram, & quomodo ſanatus fuerim, & impleui quæ viſa ſunt mihi omnia. Geſta ſunt autem hæc anno ab incarnatione Domini DCCLIII, V idus Auguſti, quo Chriſti roboratus virtute, inter celebrationē conſecrationis pręfati altaris, & oblationem ſacrificij, vnxi in reges Francorum regem Pipinum, & duos filios eius Carolum & Carolomanum. Sed & Bertradam coniugem ipſius regis, indutam cycladibus regiis, & gratia ſpiritus ſancti ſeptiformis conſignaui in Dei nomine, atq; Frācorum proceres Apoſtolica benedictione ſanctificans, auctoritate ſancti Petri ſibi à Chriſto tradita obligauit & obteſtatus eſt, vt nunq̄

Digitized by Google

de altera ſtirpe per ſuccedentium temporum curricula, ipſi vel quique ex eorum progenie orti, regem ſuper ſe præſumant aliquo modo conſtituere, niſi de eorum progenie, quos & diuina prouidentia ad fidem Apoſtolicam tuendam eligere, & per eum videlicet ſancti Petri Vicarium, imò Domini noſtri Ieſu Chriſti, in poteſtatem regiam dignata eſt ſublimare, & vnctione ſacratiſſima conſecrare. His interpoſitis ad Chronica redeamus. Cùm Pipinus rex (vt ſuprà expreſſum eſt) Italiam ingreſſus eſſet, Carolomanus monachus Vienna ciuitate remanſit vnà cum Bertrada regina, vbi languore correptus diem clauſit extremum.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLV, cùm audiſſet Pipinus rex ea non eſſe vera, quæ Haiſtulphus promiſerat de iuſtitiis ſancti Petri, iterum Italiam ingreſſus, Papiam obſedit, Haiſtulphū obſidione cinxit, & rurſum de iuſtitiis ſancti Petri firmitatem dedit, vt ſtabiles permanerent, & inſuper Rauennam cum Pentapoli, & omni exercitu conquiſiuit, & ſancto Petro tradidit. Cùm autem reuerſus eſſet Pipinus rex in Franciam, meditabatur ſuprà dictus Haiſtulphus ea fallere quæ promiſerat. Quadam verò die cùm venationibus inſeruiret, percuſſus eſt Dei iudicio, vitamque cum regno finiuit, quomodo vero miſſus ſit Deſyderius in regnum, in ſubſequentibus dicemus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLVI, miſit CONSTANTINVS Imperator regi Pipino cum aliis donis organum. Et rex Pipinus tenuit palatium ſuum in Compendio, ibique Thaſſilo venit dux Baioariorum & ſuus effectus eſt, per manus ſacramentaque multa iurauit Pipino & filiis eius, ſupra corpus ſancti Dionyſij, ſancti Germani, & ſancti Martini ſimul, & eius homines meliores fecerunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLVII, Pipinus rex in Saxoniam iter fecit, & in munitiones Saxonum per virtutem introiuit, & in loco, qui dicitur Sitina, multæ ſtrages factæ ſunt de populo Saxonum. Et tunc promiſerunt ſe omnem voluntatem regis facturos, tributum etiam præſentandum, equos ſcilicet CCC per ſingulos annos.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLVIII, natus eſt Pipino regi filius, cui ſuprà dictus rex nomen impoſuit, qui vixit annos duos, & in tertio defunctus eſt. Eodem anno celebrauit Natalem Domini in Longolare, & Paſcha in Iopilia.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLX, Pipinus rex cernens Vaifarium ducem Aquitanorum minimè conſentire, vt iuſtitias faceret eccleſiis, quæ erant in Francia, de rebus & poſſeſſionibus illarum quæ in ſuo ducatu erant; iniit conſilium cum Francis, vt iter pergeret in Aquitaniam, & ſuprà dictas iuſtitias quæreret: & peruenit vſque in locum, qui dicitur Theodoad. Quod cùm cognouiſſet Vaifarius, timore perterritus, mittit legatos Otbertum & Dauninum, & dedit obſides ad Algarium ſuum propinquū, & mandauit Pipino, ſe omnia redditurū, quicquid ſuprà dictus rex quærebat in cauſis eccleſiaſticis, & celebrauit Natalem Domini in Cariſiaco, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXI, Vaifarius minimè cogitans de obſidibus & ſacramentis datis, vt ſe vindicaret de iniuria quam à Francis præterito anno fuerat perpeſſus, exercitum miſit, qui vſque ad Cabillonem ciuitatem venerunt, vaſtantes omnia. Et cùm ſuprà dictus rex ſynodum teneret in villa quæ dicitur Duria, nunciatum eſt ei quod Vaifarius perpetraſſet: protinus exercitum mouit, & Aquitaniam ingreſſus, multa caſtella cepit, ſcilicet Burdellum, Clarum montem, Cantellam, Auernen. & peruenit vſque ad Leonidicas vaſtando omnia, & celebrauit Natalem Domini in Cariſiaco, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicę incarnationis DCCLXII, tertiò rex Pipinus Aquitaniam cum exercitu vaſtauit, & cepit ciuitatem Biturigas, & caſtrum quod dicitur Toarcis, & celebrauit Natalem Domini in villa Gentiliaco, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXIII, rex Pipinus habuit placitum ſuum in Niuernis, & quartò ingreſſus eſt Aquitaniam, ibique Thaſſilo dux Baioariorum poſtpoſitis ſacramentis, fraudulenter ſe inde ſubduxit, omnia beneficia oblitus, quæ rex auunculus eius ei fecerat, & Baioariam ingreſſus ſuprà dicti regis faciem amplius videre noluit. Rex autem Aquitaniam perluſtrans vſque ad Caduriciam venit, & per Leonidicas reuerſus in Franciam venit. Et facta eſt hyems valida, & celebrauit rex Natalem Domini in villa quæ dicitur Longlare, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXIIII, rex Pipinus habuit placitum ſuum in

Worma-

Wormatiæ, & cauſam diligenter pertractauit inter Vaifarium & Thaſſilonem: celebrauit Natalem Domini in Cariſiaco,& Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXV, rex placitum ſuum habuit apud Attiniacum,& eodem anno ſicut ſuperiori nuſquam profectus eſt. Celebrauit autem Natalem Domini in Aquis villa,& Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXVI, rex Pipinus perrexit in Aquitaniam,& placitum ſuum habuit in Aurelianis ciuitate, & reſtaurauit Argentonium caſtrum, quod antea à Vaifario fuerat deſtructum, ibiq́ue Francos dimiſit ad continendam Aquitaniam, ſimiliter & in Biturigis fecit,& celebrauit Natalem Domini in Salmoniaco,& Paſcha in Gentiliaco.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXVII, rex in ſuprà dicta villa ſynodum magnam habuit inter Romanos & Græcos de ſancta Trinitate,& de ſanctorum imaginibus,& poſt hæc Aquitaniam ingreſſus eſt per Narbonam. Cepit autẽ Toloſam & Ganaldanem,& celebrauit Paſcha in ciuitate Vienna. Eodem anno, menſ. Auguſt. iterum Aquitaniam ingreſſus vſque Biturigas venit, ibiq́ue ſynodum tenuit,& inde profectus, vſque ad Garonnam venit, multas rupes & ſpeluncas cepit, nec non caſtra Scoraliani, Forunam & Petrociam, & reuerſus eſt Biturigas. Ibi nunciatum eſt ei de obitu Pauli papæ: ibi etiam celebrauit Natalem Domini.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXVIII, rex Pipinus iter faciens Rheni ſtagnum cepit, ad Santones ciuitatem vſq; peruenit, & ibi cepit matrem Vaifarij & ſororem eius,& neptes eius. Inde perrexit in locũ qui dicitur Montes, ibi Heriduicus venit ad eum, qui habebat aliam ſororẽ Vaifarij,& inde reuerſus Paſcha celebrauit in caſtro quod dicitur Sles. Poſt hæc aſſumẽs ſecum Bertradam reginam ad Santones ciuitatem peruenit, ibiq; reginam cum famulis dimiſit, & Petragoricum perrexit, & interempto Vaifario, cum triumpho victoriæ ad Santones reuerſus eſt, ibiq; moram faciens poſt aliquot dies ægrotare cœpit,& inde profectus Turones venit, ad oratoriũ ad ſanctum Martinum perrexit, inde egreſſus Pariſios ad ſanctum Dionyſium vix peruenit, ibiq́ue diem clauſit extremum, VIII idus Auguſti. Et dominus Carolus & Carolomanus eleuati ſunt in regnum, Carolus in Nouiona ciuitate, Carolomanus in Sueſſione, VII idus Octob. Et celebrauit Carolus Natalẽ Domini in Aquis, Paſcha in Roterdama ciuitate.

Anno Dominicę incarnationis DCCLXIX, Carolus rex Aquitaniam cum exercitu intrauit, eò quòd Hunaldus diſpoſuiſſet rebellare,& totam Aquitaniam & Vaſconiam, auxiliante Deo, in deditionem recepit, & Hunaldi iniqua conſilia diſſipauit. Inde digreſſus ad Colonienſem ciuitatem venit, & inde ſumpſit plures Francorum cum armis,& omnibus vtenſilibus eorum, & abiit ſuper flumen Dorhdoniam,& ædificauit ibi caſtrum quod dicitur Fronticus, & in dicto præſidio Francos collocauit. Deindę miſſos direxit ad Lupum Vaſconem mandans, vt ſibi Hunaldum cum vxore repræſentaret, qui ad eum confugerant. Adductus eſt prædictus Hunaldus cum vxore ad nominatum caſtrum. quem cùm recepiſſet, in Franciam reuerſus eſt,& celebrauit Natalem Domini in Duria,& Paſcha in Leodio vico publico.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXX, Carolus habuit ſynodum in Wormatia ciuitate,& Berta regina perrexit in Baioariam, & inde Italiam ingreſſa eſt, & rex celebrauit Natalem Domini in Moguntia, & Paſcha in Heriſtellio.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXI, Carolus rex ſynodum habuit ad Valẽtinianas,& eodem anno Carolomanus rex defunctus eſt in villa Salmontiaco II nonas Decembris. Venit autem Carolus ad villam Carboniacum, vbi venit ad eum Volcarius & Folradus capellani cum aliis epiſcopis & ſacerdotibus, Werinus & Adalhardus comites, cum aliis primatibus, qui fuerunt Carolomani. Vxor verò Carolomani, cum perpaucis Francis partibus Italiæ perrexit:& celebrauit rex Natalem Domini in Attiniaco & Paſcha in Heriſtellio.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXII, Carolus rex ſynodũ habuit in Wormatia,& inde perrexit in partes Saxoniæ, & primo impetu Heresburg caſtrum cepit, & ad Hermanſaul vſque peruenit, & ipſum fanum deſtruxit, & aurum & argentum quod ibi reperit, abſtulit. Erat autem tunc ſiccitas magna, ita vt aqua deficeret in ſuprà dicto loco,& dum vellet ibi rex duos aut tres dies manere, vt prædictum fanum fundi-

tus deſtruere poſſet,& aqua exercitui deeſſet,ſubitò,diuina largiente gratia,omnibus inſciis,in quodam torrente aquæ effuſæ largiſſimè,ita vt omnis exercitus ſufficienter haberet. Deſtructo fano,rex ſuper Wiſeram fluuium venit,& ibi cum Saxonibus placitum habuit,& accepit XII obſides,& reuerſus eſt in Franciam,& celebrauit Natalem Domini in Heriſtellio,& Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXIII, rex peruenit ad hyemandum in Theodonis villa,vbi eum adiit miſſus Adriani papæ nomine Petrus, inuitans eum vnà cum Francis, vt pro Dei amore,ſeu pro iuſtitia ſancti Petri acquirenda,ſuper Deſyderium & Langobardos veniret. Venit præfatus legatus per mare vſq; in Maſſiliam, inde per terram vſq; ad regem:& ideo per mare venit,quia viæ clauſæ fuerunt à Langobardis,Romanis. Tunc rex fideles cōſuluit, vtrùm petitionibus Apoſtolicis aſſenſum præberent. Omnibus hoc collaudantibus,illas in partes profectus eſt,Genuamque ciuitatem veniens ſynodum tenuit,& ibi exercitum diuiſit in duas partes. Ipſe cum vna parte per montem Cinyſium perrexit, & miſit Bernardum auunculum ſuum cum reliqua parte per mōtem Iouis. Cōiunxerunt autem ſe vterque exercitus ad Cluſas. Quod cùm cognouiſſet Deſyderius, regi & Francis cum armatis occurrit. Tunc rex caſtra poſuit ad eaſdem Cluſas,& miſit occultè vnam ſcaram de electis viris per montana. Hoc ſentiens Deſyderius ſtatim Cluſas reliquit,& quàm citiùs potuit, Papiam ingreſſus eſt. Rex autem cum omnibus, auxiliante Domino,& intercedente beato Petro,ſine læſione Italiam ingreſſus eſt, & cùm ad Papiam perueniſſet, Deſyderium intrinſecus latitantem obſedit,ibique in ſuis caſtris celebrauit Natalem Domini,& Paſcha in Roma.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXIIII, rex dum in illis partibus pro huiuſmodi negotio moram faceret, Saxones occaſione accepta,poſtpoſitis ſacramentis in finibus Francorum impetum fecerunt,& vſque ad caſtrum quod nominatur Buriaburg,venerunt: quorum aduentum incolæ loci perſentientes,in iam dictam munitionem ſe receperunt. Igitur cùm pręfata gens ſæuiens cœpiſſet forinſecus villarum ędificia concremare, venerunt ad quandam baſilicam,in loco qui dicitur Friediſlar,quam ſanctæ memoriæ Bonifacius martyr conſecrauit,atque per Propheticū ſpiritum prædixit,quòd nunquam incendio cremaretur. Cœperunt autem præfati Saxones omni intentione certare aduerſus eandem baſilicam, quemadmodum eam per quodlibet ingenium igne cremare potuiſſent. Et dum hæc agerent,apparuere quibuſdam Chriſtianis qui erant in caſtello,ſimul quibuſdam paganis qui in eodem erāt exercitu,duo iuuenes in albis veſtimētis,qui ipſam baſilicam ab igne protegebant,& propterea non potuerunt neque interiùs neque exteriùs ignem accendere. Interea nutu diuino maieſtatis pauore perterriti,in fugam conuerſi ſunt,nemine perſequente. Inuentus autem eſt poſtea vnus ex eiſdem Saxonibus mortuus iuxta ipſam baſilicam, flexis genibus, accliuis ſupra pedes, habens ignem & ligna in manibus,& velut ore flaret ipſam baſilicam cremare. Dum hæc aguntur, Carolus à Roma reuerſus venit Papiam,ipſamque ciuitatem armis cepit,inſuper Deſyderium regem cum vxore ſua & filia,omnem theſaurum palatij. Ibique venientes omnes Langobardi de cunctis ciuitatibus Italiæ,eius ſe ſubdiderunt dominationi. Adalgiſus verò filius Deſyderij regis fuga lapſus,mare introiuit,& Conſtantinopolim perrexit. Carolus ſubiugata Italia & ordinata,cuſtodiam Francorum in Papia dimittēs,cum magno triumpho in Franciam reuerſus eſt: & cùm veniſſet in locum qui dicitur Ingelheym, miſit quatuor ſcaras in Saxoniam. tres pugnas cum Saxonibus inierunt,& Deo auxiliante,victores extiterunt; quarta verò ſcara non habuit pugnam, ſed capta præda magna reuerſi ſunt in Franciam.& celebrauit rex Natalem Domini in Cariſiaco,& Paſcha ſimilter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXV,rex habuit ſynodum in villa quæ dicitur Duria,& inde Saxoniam pergens Sigiburgh caſtrum cepit,Heresburch reædificauit. Super Wiſaram fluuium venit in locum qui dicitur Brunisberg,vbi occurrerunt ei Saxones volentes ripam ſuprà dicti fluminis defendere. Auxiliante Deo,& Francis decertātibus,fugatis Saxonibus,Franci ambas ripas occupauerunt,& multi Saxones occiſi ſunt. Tunc rex diuidēs exercitum, ſumpſit ſecum partem,perrexitq; vſq; ad Obacrum fluuium: vbi omnes orientales Saxones venientes cum Haſſinone duce eorum, dederunt obſides iuxta quod placuit regi, & iurauerunt ſacramēta. Simul eo reuertētē

venerunt

Digitized by Google

venerunt Angratij in pagum qui dicitur Bucki, vnà cum Brunone duce eorum,& fecerunt ſicut orientales Saxones fecerant. Interea cum Francis qui ſuper fluuium Wiſaram remanſerant, Saxones pugnam commiſerant, & Deo largiente Franci victoria potiti ſunt,& plures ex Saxonibus interfecti ſunt. Hæc audiens rex, iterum ſuper Saxones cum exercitu irruens multam ſtragem fecit,& prædã copioſam cepit ſuper Weſtphalos,& coacti obſides dederunt. Obſidibus itaque receptis,&prȩda multa capta, rex in Franciam reuerſus, vbi nunciatum eſt ei, quòd Rotgandus Langobardus, poſtponens fidem & ſacramẽta, aduerſus eum rebellare diſponeret, ſtatim illis in partibus iter arripuit, & celebrauit Natalem Domini in villa quæ dicitur Schletſtat in Elſatio.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXVI, Carolus rex Italiam ingreſſus, Foroiulij partes petiuit, Rotgandum rebellem captum decollari iuſſit, ad Taruiſium ciuitatem venit, ibiq; Paſcha celebrauit, & ordinatis rebus, derelictis cuſtodibus ex Francis, in ciuitatibus quæ aduerſus eum ſenſerant, in Franciam cum proſperitate reuerſus eſt. Interea Saxones cognita abſentia regis, more ſolito, ruptis ſacramentis in vnum conglobati Heresburgk caſtrum aggrediuntur, fraudulenter Francis ſuadent, vt de caſtro exeant, & cum pace in patriam pergant. Sed cùm illi fallacibus verbis (moniti ſunt) minimè aſſenſum præberent, machinas præparant, munitionem obſidione cingunt, & ſummis viribus certant, ſed nihil proficiunt. Quadam itaque die cùm iterum rediuiuo certamine bellum paraſſent, apparuit gloria Dei manifeſtè ſupra domũ eccleſiæ, quæ erat infra ipſum caſtrum, videntibus multis tam Chriſtianis quàm Paganis. Nam duo ſcuta apparuerunt ſupra præfatam baſilicam, ſanguineo colore flammantia, & velut in prælio quibuſdam motibus agitantia. itaque Pagani hoc ſignum aſpicientes timore & formidine repleti, mox in fugam conuerſi ſunt, & in tantam amentiam deuenerunt, vt ſtrictis gladiis, mutuis armis ſe confoderent. Quanto verò illi plus pauore perterriti fugerunt, tanto magis Chriſtiani confortati, omnipotentem Dominum laudabant, qui ſaluos facit ſperantes in ſe. Ex prædicto igitur loco cum tanta confuſione diſcedentes, venerunt ad aliud caſtrum quod appellatur Deſuburgh, vbi voluerunt ſimiliter facere, ſed Deo auxiliante, Franciſque eis viriliter repugnantibus, nihil præualuerunt. Oppidani verò perſecuti ſunt eos vſque ad flumen quod Lippa dicitur, & multos ex eis interfecerunt. Itaq; rex Wormatiam veniẽs, ſynodum placitumq; publicum ibi tenuit, & concilio ſoluto, mox Saxonum fines penetrauit, & velut ingens tempeſtas omnia proſternit, munitiones irrumpit. Saxones perterriti ad locum vbi Lippa oritur, venerunt, ibi ſe ſuamq; patriam regi tradiderunt, & ſponderunt ſe Chriſtianos eſſe debere. Tunc rex vnà cum Francis reſtaurauit Heresburgh caſtrum, & aliud caſtrum ſuper Lippam, vbi venientes Saxones vnà cum vxoribus paruulis innumerabilis multitudo baptizati ſunt in nomine ſanctȩ Trinitatis. Poſt hęc obſides quantos rex expetiit, dederunt. reformatis autem caſtellis, cuſtodiiſq; diſpoſitis, Carolus in Franciam reuertitur, & celebrauit Natalem Domini in Heriſtellio, & Paſcha in Nouiomago.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXVII, rex Saxoniam ingreſſus placitum tenuit in loco, qui dicitur Padresbrunna: vbi omnes Saxones conuenerunt, excepto Widichindo, qui cum paucis Saxonibus in partibus Nortmaniæ confugit. In eundem etiam locum venerunt Sarraceni de partibus Hiſpaniæ, quorum hęc ſunt nomina, Ibina, Iarabi & filius Denizeſi, qui Lammeioſeph nominabatur, & gener eius, vbi etiam multitudo Saxonum baptizati ſunt, & ſacramenta ſecundum conſuetudinem dederunt, vt perderent ingenuitatem & omnem hæreditatem, niſi conſeruarent ſuſceptam Chriſtianitatem, & promiſſam fidelitatem regis & filiorũ eius, nec non etiam & Francorum. Carolus in Franciam reuerſus celebrauit Natalem Domini in Duciato, & Paſcha in Aquitania, in villa quæ dicitur Caſinogilo.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXVIII, Carolus cum exercitu Hiſpaniam ingreſſus eſt. Venit enim primò ad Pampilonam ciuitatem, deinde ad Cæſarauguſtanam vrbem perrexit, vbi innumerabilis multitudo de partibus Burgundiæ, & Auſtraſiæ, vel Baioariæ, ſeu prouinciæ, & Septimaniȩ, pars etiam Lãgobardorum in auxilium Francorum conuenerunt. Obſidione itaq; ciuitatis territi Sarraceni obſides dederunt, & immenſum pondus auri. Eiectis itaque Sarracenis de Pampilona, muriſq; eiuſdem ciuitatis dirutis, Vaſconibuſq; ſubiugatis, in Franciam reuertitur. Interea Saxones au-

Digitized by Google

dientes, quòd Carolus cum Francis tam longa terrarum ſpacia ab eis eſſet ſeparatus, ſuadente Widichindo, ſecundum conſuetudinem iterum rebellati ſunt, & ad Duriam caſtrum (quod Coloniæ ciuitati contiguum eſt) vſque venerunt, cędibus, rapinis, & incendiis omnia deuaſtantes. Quod cùm nunciatum eſſet regi reuertenti, etiam commoranti Antiſſiodoro ciuitate, miſit idem princeps ſcaram vnam ex electis viris, qui eorum violentiæ reſiſterent. Saxones audientes incolumitatem regis & aduentum Francorum, in fugam conuerſi ſunt: quos Franci è veſtigio ſequentes, repererunt eos ſuper fluuium cuius vocabulum eſt Adarna, in loco qui dicitur Liheſi, vbi pugna cœpta & finita. Franci, auxiliante Deo, victores extiterunt, & multitudo Saxonum eſt ibi occiſa. & celebrauit rex Natalem Domini in Heriſtellio & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXIX, Carolus venit in villam quæ dicitur Compendium, vbi ſe obtulit Hildebrandus Spoletanorum dux cum muneribus, eiúſque dominationi ſe ſubdit. Eodem anno ſynodum tenuit in Duria, & poſt hæc Saxoniam ingreſſus vſque ad Lippam venit. Conati ſunt autem Saxones reſiſtere in loco qui dicitur Bucholtz, ſed nihil præualuerunt. Aperta autem via Weſtphalos ſubiugauerunt, & omnes Saxones qui vltra Wiſaram commorabantur. Veniens autem rex in locum qui vocatur Medofulli, accepit obſides & ſacramenta à Saxonibus qui ab eodem defecerant, & reuerſus eſt in Franciam, & celebrauit Natalem Domini in Wormatia ciuitate, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXX, Carolus Saxoniam ingreſſus ad Heresburgk venit, & inde ad locum vbi Lippa conſurgit, & ibi ſynodum tenuit. Inde progreſſus ad Albiam fluuium venit, & in ipſo itinere Bardonganenſes, & multi de Nortlindis baptizati ſunt in loco qui dicitur Horheym, vltra Obaccrum fluuium, & peruenit vſque ad locum vbi Iora confluit in Albiam. Diſpoſitis itaq; tam Saxonibus quàm Sclauis, in Franciam reuerſus eſt. Inito autem conſilio, vt Romam pergeret orationis cauſa, vnà cum coniuge Hildegarde, celebrauit Natalem Domini in Papia ciuitate.

Anno Dominicę incarnationis DCCLXXXI, Carolus iter pergẽs celebrauit Paſcha in Roma, & ibi baptizatus eſt filius eius Pipinus ab Adriano papa, qui & ipſe eum de ſacro fonte ſuſcepit, & duo filij eius à ſuprà dicto pontifice inuncti ſunt in reges, idem Pipinus ſuper Italiam, Ludouicus ſuper Aquitaniã. Inde reuerſus venit Mediolanum, vbi baptizata eſt filia eius Gliſla ab archiepiſcopo Thoma, qui & ipſe eam à ſacro fonte leuauit. His ita peractis, reuerſus eſt in Franciam. Per id tempus legati Apoſtolici, Formoſus & Damaſus epiſcopi, cum miſſis regis Siculfo capellano & Eunardo magiſtro pincernarum, directi ſunt ad Thaſſilonem ducem: commonentes & conteſtantes ex auctoritate Apoſtolica, vt recordaretur priorum ſacramentorum, & non aliter faceret, niſi ſicut iureiurãdo iam dudum promiſerat Pipino regi & filijs eius. His admonitionibus conſenſit Thaſſilo, & ſumptis obſidibus ad regem venit Wormatiam, vbi renouauit ſacramenta, & dedit duodecim obſides: ſed nõ diu præfatus Thaſſilo promiſſa conſeruauit. Celebrauit autem rex Natalem Domini in Cariſiaco & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXXII, Carolus Coloniam veniens, Rhenum tranſiit, & ſynodum tenuit, vbi Lippa conſurgit: vbi omnes Saxones conuenerunt, excepto rebelle Widichindo. Illuc etiam venerunt legati Godefridi regis Nortmanorum & Altdeni & Hoſmundus, nec non etiam legati Auarorum miſſi à Cacano & Iugurro. Peracto placito reuerſus eſt rex in Franciam. Saxones iterum fidem violant, arma corripiunt, ſuadente Widichindo. Rex autem ea tempeſtate miſerat nuncios ſuos ad Adalgiſum, & Geilonem atque Conradum, viros potentes, vt ducerent exercitum Francorum & Saxonum ſuper Sclauos paucos, qui adhuc rebelles erant. Suprà dicti verò principes, cùm iam in itinere eſſent, audientes quòd Saxones rebellaſſent, ſuper eos arma verterunt, & commiſſo prælio multos ex eis interfecerunt. in qua pugna duo duces ceciderunt, videlicet Adalgiſus, & Geilo, in monte qui dicitur Suntdal. Hoc audiens imperator cum Francis, quos ſub celeritate congregare potuit, illuc perrexit, & peruenit vſque ad locum, vbi Alara confluit in Wiſaram. Tunc omnes Saxones iterum conuenientes ſubdiderunt ſe ſub poteſtate ſuprà dicti regis & reddiderunt ſeditioſos, qui illam rebellionem maximè terminauerunt, ad occidendum quatuor millia quingentos viros. Widichindet verò partibus Nortmaniæ aufugit. Interfectis

Digitized by Google

fectis itaque ſeditioſis, exilioque damnatis, rex in Franciam reuerſus eſt,& celebrauit Natalem Domini in Theodonis villa,& Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXXIII,obiit Hildegardis regina pridie calendas Maij,quod euenit tunc in vigilia Aſcenſionis Domini. & rex iterum Saxoniam ingreſſus eſt, eò quòd Saxones rurſum rebellaſſent,& cum paucis Francis ad Thietmalli venit:ibi Saxones parauerunt pugnam in campo viriliter. Tunc rex cum Francis ſuper eos irruit, & magnam ſtragem ex eis fecit,ita vt perpauci fuga elaberentur. Poſt peractam victoriam venit rex ad Paderbrunnam, vbi coadunato exercitu,denuo ſuper Saxones irruit,qui ſe ſociauerant ſuper fluuium cuius vocabulum eſt Aſa. vbi iterum pugna inita non minor numerus Saxonum cecidit, quàm in ſuperiori prælio ceciderat. Tunc rex Wiſaram tranſiit,& ad Albiam vſque peruenit. Poſt hæc in Franciam reuertitur. Eodem anno obiit Bertha regina IIII idus Iulij. Et cùm Wormatiam perueniſſet rex, ſociauit in matrimonium Faſtradanam reginam,& celebrauit Natalem Domini in Heriſtellio,& Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXXIIII, Carolus ingreſſus eſt Saxoniam, eò quòd iterum rebellaſſet, & cum eis aliqua pars Friſonum,& peruenit vſque ad Huculin, circumeundo & vaſtando omnia. Erat autem nimia inundatio aquarum. Ipſe igitur per Thuringiam ab orientali parte intrauit ſuper Hoſtfalos. Porrò filium Caroli dimiſit cum valida manu contra Weſtphalos. Itaque rex Thuringiam ingreſſus, peruenit vſque ad fluuium Albiæ, & inde ad Tagniofurt, deinde ad Scanminge, ex quo loco reuerſus eſt in Franciam. Weſtphali verò congregauerunt ſe iuxta Lippam, quibus occurrit filius regis in pago qui dicitur Dragim, & inierunt pugnam: quibus viriliter ſuperatis reuerſus eſt Wormatiam ad genitorem ſuum. Rex itaque conſultis fidelibus, iterato hyemis tempore, Saxoniam intrauit, & celebrauit Natalem Domini iuxta Kichrisburch Winzzagani ſuper fluuium Ambra in villa quæ dicitur Linhidi.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXXV, rex vſque Adrine peruenit ſuper fluuium Wiſaram, vbi cõfluit Waahna,& propter nimiam inundationem aquarum, inde reuerſus eſt Heresburgh, vbi vxorem ſuam Faſtradanam cum filiis & filiabus venire iuſſit,& ibi tota hyeme reſedit, ibi etiam Paſcha celebrauit:& multis vicibus ſcaras per Saxones miſit,& eorum caſtra deprædatus eſt,& in Maio ſynodum ad Paderbrunnam habuit, & inde iter pergens, nullo contradicente, totam Saxoniam circumiuit. Venit autem in Bardenguni,& inde miſit poſt Widichindum & Albionem,& vtroſq; ad ſe fecit venire:quos ſacramento firmauit, vt in Franciã ad eũ venirent. Qui acceptis obſidibus, ad Attiniacum ad regẽ venerũt, ibiq; baptizati ſunt,& tunc tota Saxonia ſubiugata eſt Frãcis,& in eadem villa celebrauit rex Natalem Domini & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicę incarnationis DCCLXXXVI, Carolus miſit exercitum ſuum partibus Britannię, vnà cum miſſo ſuo Odulpho principe Cacorum: vbi multa caſtella acquiſierunt Franci, & eorum primates repræſentauerunt Wormatiam regi in publico conuentu. Tunc rex videns ſe ex omni parte pacem habere, Romam perrexit orationis cauſa, & vt ibi cum miſſis imperatoris colloquium haberet,& celebrauit Natalem Domini in Florentia ciuitate.

Anno Dominicę incarnationis DCCLXXXVII, Carolus Romam venit,& à pontifice Adriano ſuſceptus eſt, vbi aliquot dies moratus eſt. Quod cùm audiſſet Heregiſus dux Beneuentanorum, timore perterritus, miſit Romaldum filium ſuum cum magnis muneribus ad regem, poſtulans pacem & promittens, ſe omnem voluntatem eius facturum. Sed his ſuaſionib. minimè Apoſtolicus credidit, ſed magis hortatus eſt regem, vt Beneuenti fines intraret, quod & fecit. Et cùm Capuam veniſſet Herigiſus, reliquit Beneuentum, & in Salernum ſeceſſit, ibiq; ſe muniuit. Exinde miſit filium ſuum Grimaldum (nam Romaldum rex ſecum retinebat) cum magnis muneribus offerens obſides, & promittens omnem fidelitatem, tantùm ab impugnatione ceſſaret. Tunc rex cum conſulto fidelium & ſacerdotum, ne penitus epiſcopatus & monaſteria deuaſtarentur, elegit XII obſides,& XIII filium ſuprà dicti ducis Grimaldum,& accepit munera,& iurauerunt ei omnes Beneuentani, & reuerſus eſt Romam, ibique celebrauit Paſcha cum præſule ſedis Apoſtolicæ. Venerunt etiam in eodem loco miſſi Thaſſilonis, Arnus epiſcopus,& Henricus abbas, rogantes papam, vt pacem faceret, litemque

Digitized by Google

terminaret inter Carolum regem, & Thaſſilonem ducem, ex qua cauſa multùm coarctatus eſt Apoſtolicus. Rex autem ad poſtulata reſpondit ſe per multa tempora quæſiſſe, ſed minimè obtinere potuiſſe: ne tamen inobediens videretur eſſe monitis Apoſtolicis, aſſeruit ſe in eiuſdem papæ præſentia cum eiſdem miſſis pacem velle firmare. Illis autem renuentibus atque dicentibus non ſe audere pro ſeniore diffinitiuam proferre ſententiam, neque ſe ad hoc deſtinatos eſſe: videns Apoſtolicus ficta mendacia, & cognoſcens inſtabilitatem ducis, iratus anathematizauit prædictum Thaſſilonem, & omnes illi fauentes, niſi fidelitatem, quam regi Pipino & filio eius Carolo promiſerat, per omnia obſeruarent: conteſtans per eoſdem miſſos eundem virum, & monens, ne per eius obdurationem & perfidiam ſanguis Chriſtianorum funderetur, & terra deuaſtaretur: & ſi ipſe dux nullatenus obedire vellet, tunc Carolus & exercitus eius abſoluti eſſent à Deo & ſancto Petro, & quicquid in ducatu eius perpetratum eſſet incendiis & homicidiis vel qualicunque malitia, totum hoc in Thaſſilonem & ſocios eius vertatur, & rex & Franci perſiſtant innoxij. His verbis abſolutis miſſis Thaſſilonis, rex oratione ad limina Apoſtolorum completa, & benedictione percepta, in Franciam greſſum dirigit, & Wormatiam, vbi erat Faſtradana coniunx eius, peruenit: vbi ſynodum congregauit, & manifeſtauit ſacerdotibus & optimatibus regni cauſas itineris, & qualiter verſutia Thaſſilonis coram ſummo pontifice eſſet deprehenſa. Miſit itaq; cum conſulto fidelium ad eundem Thaſſilonem monens, vt Apoſtolicis adhortationibus obtemperaret. qui cùm nollet obedire, rex partibus Bauariæ exercitum mouit, & venit in locum qui dicitur Lechfeld, ſuper ciuitatem Auguſtam, & venerunt orientales Franci & Thuringi & Saxones ſuper Danubium in loco qui dicitur Faringa. Porrò Pipinus rex de Italia cum exercitu venit Tridentum. Tunc perſpiciens Thaſſilo ſe ex omni parte eſſe circumdatum, & videns, quòd Baioarij magis eſſent fideles Carolo, q̃ ſibi, vndique coarctatus venit ad eum, tradens ſe manibus eius, ad ſeruitium reddens ducatum Pipino rege ſibi commiſſum, & ſe in omnib⁹ peccaſſe, & malè egiſſe confeſſus eſt, & denuo renouans ſacramenta dedit duodecim obſides electos, & tredecimum filium ſuum Theodonem. Rex receptis obſidibus, reuerſus eſt in Franciam, & celebrauit Natalem Domini in Ingelnheym, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXXVIII, rex cõgregauit ſynodum in præfata villa, ibiq; venit Thaſſilo. Cœperunt autem eum Bauari accuſare, quòd fidem promiſſam violaſſet, ſuadente vxore Luitburga. Obiecta verò Thaſſilo denegare non potuit, ſed conuictus eſt ad Auaros tranſmiſiſſe, & in vitam fidelium regis conciliatum fuiſſe. Ad vltimum tamen confeſſus eſt ſe dixiſſe, ſi decem filios haberet, omnes mallet amittere, quàm ita manere, ſicut iurauerat. Ex iis & aliis multis, ab omnibus diiudicatus eſt ad mortem. Et cùm omnes capitalem ſententiam proclamarent, rex miſericordia motus, eò quòd conſanguineus eius eſſet, obtinuit ab ipſis Dei & ſuis fidelibus, ne moreretur. Interrogatus ergo à rege quid agere vellet, terræ proſtratus licẽtiam in monaſterium intrandi expetiit, vt ibi peccata ſua deplorare potuiſſet. Similiter & filius eius Theodo fecit. Igitur attõſi ſunt, & in monaſterium miſſi. Pauci Baioarij qui cum Thaſſilone ſenſerant, in exilium ſunt miſſi. Eodem anno commiſſum eſt bellum inter Grçcos & Langobardos, ducibus Hildebrando Spoletano, & Grimaldo Beneuentano, & Winegiſo a rege directo cum Francis: & fugati ſunt Grçci, & victores extiterunt Franci & Langobardi. Per id tempus pugna commiſſa eſt inter Auaros & Francos qui in Italia habitabant, & Deo largiente victoriam obtinuerunt Franci. Tertia pugna commiſſa eſt inter Auaros & Baioarios in campo Iboræ, & fuerunt ibi miſſi regis Grahamanus, & Odoacer cum aliquibus Francis, & Deo auxiliante victoria fuit Francorum ſeu Baioariorum. Hæc omnia ſuprà dictus Thaſſilo & vxor eius Luitburga terminauerunt. Quarta pugna fuit contra Auaros, qui voluerunt vindicare eos qui in prælio ſuperiùs dicto conciderant: ſed Deo adiuuante, victoria Chriſtianis ceſſit. Poſt hæc Carolus Ratiſbonam venit, ibiq; marcas & fines Baioariorum diſpoſuit, indeq; reuerſus eſt in Franciam, & celebrauit Natalem in Aquis palatio, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXXIX, rex Rhenum Coloniæ tranſiit, & Saxoniam ingreſſus, vſq; Albiam fluuium venit, ibiq; duos pontes conſtruxit, & ex vtraque parte pontis caſtra fecit ex lignis & terra, & inde progreſſus Sclauorum fines in-

trauit,

Digitized by Google

trauit, & Sclauos vocabulo Wilzi ſuo dominio ſubiugauit. Fuerunt autem cum eo in eadem expeditione Franci & Saxones. Friſones verò nauigio venerunt per Habolam fluuium. Fuerunt autem cum eo Sclaui, Vrbi, & Abotrudi, quorum princeps vocabatur Wizan. Obſidibus itaque receptis, reuerſus eſt in Franciam, & celebrauit Natalem Domini Wormatiæ, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXC, nullum iter rex fecit, ſed in prædicta ciuitate rex celebrauit Natalem Domini, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCI, Carolus ad partes Baioariorum perrexit, & Ratisbonam peruenit, vbi & exercitum ſuum conuenire iuſſit, ibique cum conſilio optimatum regni diſpoſuit ire in Auarorum regnum propter malitiam intolerabilem, quam in Gallorum populos geſſerunt & eccleſias Dei. Venit ergo cum exercitu vſque ad Aniſam fluuium, vbi triduanum ieiunium cum litaniis fecerunt, poſtulantes pro ſalute exercitus & adiutorium Dei & vindictam inimicorum. Rex itaque littora Danubij de Auſtrali parte tenuit: Saxones autem cum quibuſdam Francis, & plurima multitudine Friſonum de Aquilonari, & ita pergentes peruenerunt, vbi iam dicti Auari habebant munitiones paratas, de Auſtrali parte ad Chunberg, de Aquilonari verò ripa, in loco qui dicitur Camp. (ſic enim nominatur ille fluuius, qui ibi influit in Danubium) Itaque Auari cùm ex vtraque ripæ parte vidiſſent exercitum, & claſſem per medium fluuium venientem: tantus terror, Deo faciente, illos inuaſit, vt dimiſſis præſidiis munitionum, fugæ latibula quærerent, & ſic, Chriſto duce, vterque exercitus abſque læſione Pannoniam introiuit. Peruenit autem rex vſque ad fluuium qui dicitur Raba, omnia cędibus, incendiis, rapiniſq; deuaſtans, & inde reuerſus Ratisbonam, celebrauit ibi Natalem Domini & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCII, Feliciana hæreſis cōdemnata eſt. quem Felicem Engelbertus in præſentiam Adriani pontificis adduxit, & poſt confeſſionem hæreſin abdicauit. Et eodem anno nulla expeditio facta eſt, ſed tamen ſuper naues ad flumina tranſeunda, compactus eſt pons anchoris & funibus, ita cohærens, vt iungi & diſſolui poſſit: & celebrauit rex Natalem Domini Ratisbonæ.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCIII, Carolus Ratisbonam proficiſcens, ad Foſſatum magnum inter fluuios Alemonon & Radinzam venit, ibiq; ſummi pontificis miſſi cum magnis muneribus in præſentiam eius venerunt. Ibi etiam nunciatum eſt ei, Saxones iterum more ſolito fidem & promiſſa violaſſe. Inde nauigio per Radinzam Mogonum fluuium ingreſſus, Natalem Domini cęlebrauit in Wirtzeburch.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCIIII, celebrauit rex Paſcha in Franconofurt, ibique congregauit ſynodum magnam epiſcoporum, Gallorum, Germanorum & Italorum; vbi fuerunt miſſi apoſtolici, Theophilus & Stephanus epiſcopi. In hac ſynodo tertiò condemnata eſt hæreſis Feliciana, quam damnationem per auctoritatem ſanctorum patrum in libro conſcripſerunt, quem librum omnes ſacerdotes manibus propriis ſubſcripſerunt. Eodem tempore Faſtradana regina obiit, & in monaſterio ſancti Albani honorificè ſepulta eſt. Pſeudoſynodus Græcorum, quam pro adorandis imaginibus fecerant, à pontificibus reiecta eſt. Rex autem poſt hæc diuiſo in duas partes exercitu, Saxoniam ingreſſus eſt, in ſe per Thuringiam, Carolus verò filius eius Coloniæ Rhenum tranſiit. Tunc Saxones congregantes ſe in loco qui dicitur Finisfelt, præparauerunt ſe ad pugnam. Cum verò audiſſent ſe ex duabus partibus eſſe circundatos, diſſipauit Deus conſilia eorum, quamuis fraudulenter Chriſtianos ſe eſſe, & fideles regi promiſerunt. Rex in Franciam reuerſus celebrauit Natalem Domini in Aquis palatio, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCV, rex venit Moguntiam, ibique tenuit placitum ſuum in villa quæ dicitur Cuffinſtein, in ſuburbio eiuſdē vrbis. Audiens verò q̃ Saxones ſecundum conſuetudinem promiſſionē ſuam, quam de obſeruanda Chriſtianitate & fidelitate regis tenenda fecerant, irritam feciſſent, cum exercitu Saxoniam intrauit, & vſque ad fluuium Albiam peruenit ad locum qui dicitur Hiliuni, in quo iiſdem diebus Wirzam Abrotitorum rex à Saxonibus occiſus fuerat: ibi etiam venerunt miſſi à Thudone, qui in gente & regno Auarorū magnam poteſtatē habebat, affirmantes q̃ idem Thudon cum terra & populo ſuo ſe rėgi dare vellet, & eiuſdem ordinatione

Digitized by Google

Chriſtianam fidem ſuſcipere. rex itaque afflictis magna ex parte Saxonibus, eorumq́; terra vaſtata, acceptis obſidibus in Franciam rediit, & celebrauit Natalem Domini Aquis, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCVI, Adrianus papa obiit, & Leo mox in pontificatu ſucceſſit, ſtatimq́; miſit regi legatos cum muneribus, claues etiam cõfeſſionis ſancti Petri, & vexillum Romanę vrbis direxit. Henricus dux Foroiulianorum miſſis hominibus cum Wonomiro Sclauo in Pannoniam, Iringum gentis Auarorũ principem, longis retro temporibus, qui eum ciuili bello, fatigatis inter ſe principibus, improuiſè expoliauit. Caganus & Iuguro inteſtina clade interempti ſunt. Theſaurum priſcorum regum multa ſeculorum prolixitate collectum, idem dux Carolo ad Aquis palatium miſit; quo accepto, peracta largitori omnium bonorũ gratiarum actione, magnam partem inde Romam ad limina Apoſtolorũ miſit per Angelbertum abbatem; porrò reliquam partem optimatibus, clericis ſiue laicis, cæteriſq́; fidelibus ſuis largitus eſt. Per id tempus Thudon ſecundum promiſſionem ſuam, cum magna parte Auarorum ad regem venit, ſe populum ſuum, & patriam regi tradidit, ipſe & populus eius baptizatus eſt, & muneribus ſuſceptis redierunt ad propria. Eo tempore rex cum exercitu Saxoniam intrauit, & Pipinus rex in Pannoniam cum exercitu introiuit. Venit autem legatio Pipini regis ad patrem in Saxoniam, quæ dixit Auaros poſt interfectionẽ priorum ducum ſuper ſe conſtituiſſe regem nomine Karam, & Pipinus contra eum certare diſponeret. Rex peragrata Saxonia, in Franciam ſe recepit, & in Aquis palatio filium ſuum Pipinum à Pannonia redeuntem, & partem theſauri quæ remanſerat, adducentem lætus aſpexit. Et celebrauit in eodem loco Natalem Domini & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCVII, Barcinona ciuitas Hiſpaniæ, quę iam pridem à Francis diſceſſerat, per Thathim præfectum ipſius Francis eſt reddita. Nam ipſe ad palatium veniens, & ciuitatem cum ſemetipſo regi tradidit. Eo tempore expeditio facta eſt in Saxoniam, & vſq; ad Oceanum trans omnes paludes & inuia loca tranſit exercitus: & rex de Adulo hoc regreſſus (hoc enim loco nomẽ, vbi Oceanus Saxoniam alluit) tota Saxonum gente in deditionem per obſides accepta, in Aquis palatium reuerſus eſt, vbi Abdellam Sarracenum, qui à fratre regno pulſus in Mauritania exulabat, ipſo ſemetipſum commendante, ſuſcepit. In eodẽ loco & legatus Nicetę, qui tunc Siciliam regebat, nomine Theophilus, imperatoris epiſtolam portans, quem honorificè ſuſcipiens poſt aliquot dies abſoluit. Ipſe verò Nouembri menſe mediante, ad hyemandũ cum exercitu Saxoniam intrauit, poſitiſq́; caſtris iuxta Wiſaram fluuium, locum caſtrorum Heriſtellium vocari iuſſit. illuc legati gentis Auarorum cum magnis muneribus venerunt. De eodem loco Abdellam Sarracenum cum filio ſuo Ludouico in Hiſpaniam ire iuſſit, & filium ſuum Pipinum in Italiam remiſit, ipſe ad diſponẽdam Saxoniã totum hyemis tempus impendens, ibi Natalem Domini celebrauit & Paſcha.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCVIII, venit ad regem legatus Aldefonſi regis Galliciæ & Aſturię nomine Frolo, papilionem miræ magnitudinis pręſentans. Et in ipſo Paſchæ tempore Nordiueli trans Albiam ſedentes ſeditione commota, legatos regios, qui tunc ad iuſticias faciendas apud eos cõuerſabantur, cõprehenderunt, quoſdam ex eis trucidantes, cæteros ad redimendos ſeruauere. Rex itaq; collecto exercitu, de Heriſtellio ad locũ qui Minda dicitur, perrexit, & facto conſilio in deſertores arma corripuit, & totam inter Albiam & Wiſaram Saxoniam depopulãdo peragrauit. Nortlindi contra Tranaſchonem ducem Abotritorum, & Helbruinum legatum regis, commiſſo prælio, victi ſunt. Cæſa ſunt ex eis in eo prælio quatuor millia, cæteri qui fugerũt, de paucis cõditione tractare cœperunt. Rex acceptis obſidib. à Saxonibus in Franciam reuerſus eſt, & Aquis perueniens legationẽ Græcorum à Conſtantinopoli miſſam ſuſcepit. Erant enim legati Michael patricius quõdam Phrygiæ, & Theophilus presbyter, epiſtolam Irenæ imperatricis ferentes. Nam filius eius Conſtantinus imperator à ſuis comprehenſus & excæcatus eſt. Hæc tamen legatio tantùm de pace fuit. quos cùm abſoluiſſet, abſoluit etiam cum eis Siſinnium fratrẽ Tharaſij Cõſtantinopolitani epiſcopi, iam dudũ in Italia prælio captũ. Hoc anno ſidus Martis in toto cœlo nõ comparuit. Inſulę Baleares à Mauris & Sarracenis deprędatę ſunt. Aldefonſus rex Gallicię & Aſturię, prędata Vlyſibona vltima Hiſpanię ciuitate, loricas, mulos, captiuoſq́; Mauros regi per

legatos

Digitized by Google

legatos Frolam & Baſilicum hyemis tempore miſit, & celebrauit Natalem Domini in eodem loco,& Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCXCIX, Romani Leonem papam,litania maiore captum excæcauerunt,ac linguam eius radicitus abſciderunt:qui in cuſtodia miſſus noctu per murum euaſit,& ad legatos regis qui tunc apud baſilicam ſancti Petri erant, Wirundum ſcilicet abbatem & Winegiſum Spoletanorum ducem veniens, Spoletum ductus eſt. Rex Saxoniam ingreſſus apud Paderbrunnam caſtris poſitis conſedit,& inde diuiſo exercitu,Carolum filium ſuum cum medietate ad colloquium Sclauorum,& ad recipiendos Saxones qui ex Nortlindis venerunt,in Bardengani direxit. In eodem loco Leonem papam ſummo cum honore ſuſcepit,ibique reditum Caroli filij expectans,Leonẽ pontificem ſimili quo ſuſceptus erat,honore dimiſit,qui ſtatim Romã profectus eſt.Recepto cum proſperitate filio, Aquas repedauit, vbi legat⁹ Michaelis Siciliæ præfecti nomine Daniel ad eum venit,atque inde cum magno honore dimiſſus eſt. Eodem anno gens Auarorum à fide quam promiſerat, defecit,& Henricus dux Foroiulianorum poſt tot victorias proſpere geſtas iuxta Tharſicam Liburniæ ciuitatem inſidiis ciuium oppreſſus eſt. Per id tempus Geroldus cùm eſſet Baioariæ præfectus,commiſſo cum Auaribus prælio,interficitur,& in Augia ſepelitur:de quo in viſione Wetini legitur,quòd inter Martyres ſit adnumeratus.Inſulæ Baleares, quæ à Mauris & Sarracenis deprædatæ ſunt, poſtulato & accepto à Francis auxilio,à prædonum incurſione defenſatæ ſunt.Signa quoque Maurorum in pugna ſublata regi præſentata ſunt. Wido comes,qui Marcam contra Britones tenebat,cum ſociis Britanniam ingreſſus, totamque perluſtrans in deditionem recepit, & regi de Saxonia reuertenti arma ducum qui ſe tradiderant, inſcriptis ſingulorum nominibus pręſentauit.Tota itaque Britannia,quod nunquam antea fuit,Francis ſubiugata eſt.Eodem anno monachus quidam de Hieroſolymis veniens, reliquias multas attulit regi ex parte patriarchę Hieroſolymitani.Azan præfectus ciuitatis quæ dicitur Oſcadanis,regi munera miſit.Celebrauit Natalem Domini in eodem palatio.

Anno Dominicæ incarnationis DCCC,rex abſolutum Hieroſolymitanum monachum dimiſit, & cum eo Zachariam presbyterum de palatio ſuo, & per illum multam pecuniam miſit per illa ſancta loca,vbi Dominus cõuerſatus eſt corporaliter. Ipſe medio Martio de Aquis egreſſus,littus Oceani Gallici perluſtratus, & in ipſo mari quod tunc à piratis infeſtabatur,claſſem inſtituit, & præſidia diſpoſuit.Paſcha apud ſanctum Richardum celebrauit:indeq; per littus Oceani ad Rothomagum ciuitatem peruenit, ibiq; Sequana amne tranſmiſſo, Turones ad ſanctum Martinum orationis cauſa profectus eſt,ibiq; aliquot dies moratus eſt,propter aduerſam Luitgardæ coniugis valetudinem, quæ ibidem & defuncta & humata eſt. Obiit autem pridie nonas Iunij.Inde per Aurelianos ac Pariſios Aquis palatium venit.Eodem anno pridie nonas Iulij, contra morem& naturam aſpera & gelu concreta fuit pruina,& VIII idus Iulij ſimiliter:ſed tamẽ nullam incommoditatem fructibus attulit.Menſe Auguſto Moguntiæ placitum tenuit,& inde mouens cum exercitu Rauennam venit, vbi VII dies moratus Romam direxit greſſum,filio ſuo Pipino cum exercitu in Beneuentũ miſſo. Itaq; cùm Romam veniſſet,occurrit ei pridie Leo papa & ſenatus Romanorum apud Nomẽtum, duodecimo ab vrbe lapide, & ſumma cum humilitate, ſummoq; honore ſuſcepit, prandens cum eo in eodem loco.Igitur ſtatim eum ad vrbem præceſſit,& in craſtinum in gradibus baſilicæ beati Petri Apoſtoli ſtans, miſſis obuiam Romanæ vrbis vexillis cum crucibus atq; reliquiis:ordinatis etiam atq; diſpoſitis per cõgrua loca tam peregrinorum q̃ ciuium turmis,qui venienti laudes dicerent,ipſe cum clero & epiſcopis ante gradus eccleſiæ eum humiliter ſuſcepit.Data itaq; benedictione in baſilicam beati Petri Apoſtoli cunctis pſallentibus introduxit.Hoc autem factum eſt VIII idus Decembris.Poſt VII verò dies rex cõcione vocata, cur Romã veniſſet,patienter indicauit,& inde quotidie ad ea quæ venerat facienda operã dedit,inter quæ quod maximum & difficillimũ,erat de diſcutiendis criminibus,quæ ſummo pontifici obiecta erant. Cauſa itaque ventilata, cùm nullus probator aut teſtis legitimus appareret,qui locum controuerſiæ ſubire pręſumeret,præfatus pontifex corã omni populo in domo ſancti Petri Euangelium portans ambonẽ conſcendit,inuocatoq; ſanctę Trinitatis nomine,iureiurãdo ab

Digitized by Google

obiectis ſe criminib. purgauit. Eadem die Zacharias pater cum duobus monachis, vno de monte Olineti, altero de Bethlehem Romam venit, quos epiſcopus Hieroſolymorum ad regē direxit. qui benedictionis cauſa claues ſepulchri Domini ac loci Caluarię, claues etiā ciuitatis cum vexillo detulerunt: quos rex benignè ſuſcipiēs, aliquot dies ſecū detinuit, & mēſe Aprili remuneratos abſoluit. Et celebrauit ibi rex Natalē Domini.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCI, cùm rex ipſe die Natali Domini ante confeſſionem ſancti Petri ab oratione ſurgeret, Leo papa coronam capiti eius impoſuit, & à cuncto Romanorum populo ter acclamatum eſt: CAROLO AVGVSTO A DEO CORONATO, MAGNO ET PACIFICO IMPERATORI ROMANORVM, VITA ET VICTORIA. Et poſt laudes more antiquorum principum adoratus eſt, & ablato patricij nomine Imperator & Auguſtus eſt appellatus. Poſt paucos dies iuſſit eos qui anno ſuperiori pontificem depoſuerant, exhiberi, & habita de eis quęſtione ſecundum legem Romanam, vt maieſtatis rei, capitali ſententia damnati ſunt: pro quibus tamen papa pio affectu apud imperatorem interceſſit. Nam vita & membrorum integritas eis conceſſa eſt. Cæterùm pro facinoris magnitudine exilio deportati ſunt. Huius factionis fuēre principes, Paſchalis Primicerius, & Campulus ſacellarius, & multi alij nobiles Romani, qui omnes eadem ſententia damnati ſunt. Ordinatis itaque Romanæ vrbis totius Italiæ, non tantùm publicis, ſed etiam eccleſiaſticis & priuatis negotiis, miſſaque iterum ſuper Beneuentanos cum Pipino filio ſuo hoſtili expeditione, ipſe poſt Paſcha VII calendas Maij Romam egreſſus eſt, & venit Spoletum. Et dum ibi moraretur, II calendas Maij, hora noctis ſecunda terræmotus ingens factus eſt, quo tota Italia grauiter concuſſa eſt. quo motu tectum baſilicæ beati Pauli Apoſtoli magna ex parte cum ſuis trabibus corruit. Eodem anno loca quædam circa Rhenum & in Gallia & in Germania terræmotu tremuerunt, & peſtilentia propter mollitiem hyberni temporis facta eſt. Imperator de Spoleto Rauennam veniens, aliquot dies ibi moratus, Papiam perrexit. Ibi nunciatum eſt ei, legatos Aaron Amirmunmilin regis Perſarum portum Piſæ intraſſe, quibus obuiam mittens inter Vercellas & Eboreiam eos ſibi fecit pręſentari. Vnus enim ex eis erat Perſa de oriente legatus regis Perſarum, alter Sarracenus de Africa, legatus Ammirati Abraham, qui in confinio Africæ in Foſſato poſſidebat; qui Iſaac Iudæum, quem imperator ante quadriennium ad regem Perſarum cum Lantfrido & Sigiſmundo miſerat, reuerſum cum magnis muneribus nunciauerunt. Nam Lantfridus & Sigiſmundus in itinere defuncti ſunt. Miſit itaque rex Erchanbaldum notarium in Liguriam ad naues parandas, vbi elephas etiam inter quæ deferebantur, ſubuehebatur: ipſe verò celebrato die natiuitatis ſancti Ioānis baptiſtę apud Eboreiam, Alpes tranſgreſſus in Galliam reuerſus eſt. Ipſa æſtate capta eſt Barcinona ciuitas Hiſpaniæ, iam tunc minus plus biennio obſeſſa. Zatuni præfectus eius, & alij quàm plures Sarraceni comprehenſi ſunt. Et in Italia Theate ciuitas ſimiliter capta, & flammis exuſta eſt, eiuſque præfectus Rodhelmus comprehenſus eſt. Caſtella, quæ ad illam ciuitatem aſpiciebant, in deditionem recepta ſunt. Zatuni & Rotſelmus exilio damnati ſunt. Menſe Octobri Iſaac Iudæus de Africa cum elephante regreſſus, portum Veneris intrauit. Et quia propter niues Alpes tranſire non potuit, Vercellis hyemauit. Imperator Aquis Natalem Domini celebrauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCII, Irene imperatrix de Conſtantinopoli miſit legatum nomine Leonem ad imperatorem, de pace confirmanda inter Francos & Græcos, & imperator Conſtantinopolim miſit Ieſſe epiſcopum Ambianenſem & Helingādum comitem, vt pacem cum eo ſtatuerent. Paſcha celebratum eſt in eodem palatio. Eodem anno, XIII calendas Auguſti, venit Iſaac cum elephante & cæteris muneribus à rege Perſarum miſſis, in pręſentiam imperatoris. Nomen elephātis erat Amhulater. Oſtona ciuitas in Italia in deditionem recepta eſt. Luceria quoque frequenti obſidione fatigata, & ipſa in deditionem venit, præſidiumq́; Francorum in ea poſitum eſt. Imperator æſtatis tempore in Arduenna venationibus operam dedit, & miſſo in Saxoniam exercitu, Tranſalbianos Saxones vaſtauit. Grimaldus Beneuētanorum dux, in Luceria Winegiſum comitem Spoleti qui præſidio præerat, aduerſa valetudine fatigatum obſedit, & in deditionem accepit, captumque cum magno honore tenuit. Imperator Aquis Natalem Domini celebrauit.

Anno

Digitized by Google

Anno Dominicæ incarnationis DCCCIII, terræmotus Aquis palatio factus eſt, & mortalitas ſubſecuta eſt. Winegiſus à Grimaldo redditus eſt. Miſſi imperatoris à Conſtantinopoli regreſſi ſunt, & venerunt cum eis legati Nicephori imperatoris, qui tunc rempublicam regebant, quorum hæc ſunt nomina, Michael epiſcopus, Petrus abbas, Calixtus & Candidus: qui venerunt ad imperatorem in Germania ſuper fluuium Sala, in loco qui dicitur Saltz, & pactum faciendæ pacis in Chriſto ſuſceperunt. Inde dimiſſi cum epiſtola imperatoris Romam venerunt, inde Cõſtantinopolim regreſſi ſunt. Imperator autẽ in Bauariam profectus eſt, & diſpoſitis Pannoniarum cauſis reuerſus eſt: ibi Natalem Domini celebrauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCIIII, imperator Aquis hyemauit, æſtate verò in Saxoniam cum exercitu perrexit, omnesq; qui trans Albiam in Wihmodi habitabant, Saxones cum mulieribus & infantibus tranſtulit in Franciam, & pagos Transalbianos Abrotidis dedit. Eodem die Godefridus rex Danorum venit cum claſſe ſua & omni equitatu regni ſui ad locum qui dicitur Schlieſvvich, in confinio regni ſui & Saxoniæ. Promiſit enim ſe ad colloquium imperatoris venturum, ſed conſilio ſuorum territus, propiùs non acceſſit, ſed quicquid voluit per legatos mandauit. Nam imperator ſuper Albiam fluuium ſedebat in loco qui dicitur Holdnſteyn, & miſſa ad Godefridum legatione pro fugitiuis retentis, mediante Septemb. Coloniam venit: deinde ad Arduennam ingreſſus, venationum iocis exercitatus, Aquas reuerſus eſt. Medio Nouembris nunciatum eſt ei, Leonem papam cum eo Natalem Domini celebrare velle, vbicunque illi placuiſſet: quod gratanter ſuſcepit. Et ſtatim miſſo filio ſuo Carolo ad ſanctum Mauricium, eum ſuſcipere honorificè præcepit. Ipſe verò obuiam illi Remorum ciuitate profectus eſt, ibiq; ſuſceptum ad Cariſiacum vſque perductum, cum eo ibi Natalem Domini celebrauit: deinde Aquas perduxit, & honoratũ magnis muneribus per Baioariam ire volentem, à ſuis deduci fecit vſq; Rauennam. Cauſa autem aduentus eius hæc fuit. Nunciatum eſt imperatori, Ieſu Chriſti Domini noſtri ſanguinem in Mantua ciuitate fuiſſe repertum: imperator ad papam direxit, rogans vt veritatem rei perquireret. qui accepta occaſione Roma exeundi, primò in Lãgobardiã, quaſi pro inquiſitione prædicta profectus eſt: deinde arrepto itinere ſubitò ad imperatorem vſq; peruenit, manſitq; apud illum dies octo, & (ſicut dictum eſt) Romam repedauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCV, Cacanus princeps Auarorum imperatorem adiit, poſtulans ſibi locum dari ad habitandum inter Sabariam & Carantanum, qui propter infeſtationem Sclauorum, in priſtinis ſedibus manere non poterat. quem imperator benignè ſuſcepit, eiuſque precibus fauit. Eodem tempore miſit exercitum cum filio ſuo Carolo ſuper Sclauos qui vocantur Boëmi, qui omnem terram eorum depopulãtes, ducem eorum qui appellabatur Letzo, occiderunt. Imperator Theodonis villam venit, indeq; Adromatici montem vſque profectus, ibi venationibus exercitatus eſt: inde Theodonis villam reuerſus Natalem Domini celebrauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCVI, venerunt Wilharius & Beatus, duces Venetiæ, nec non & Paulus dux Ladoræ, atq; Donatus eiuſdem ciuitatis epiſcopus, legati Dalmatiæ in præſentiam imperatoris cum magnis donis & ordinatis, tam Venetiis q̃ Dalmatiis. Eorum miſſis abſolutis, imperator cum primoribus & optimatibus Francorum de pace conſtituenda & conſeruanda inter filios ſuos, & de partitione regni placitum habuit. Et diuiſione facta in tres partes, imperium ſuum partitus eſt inter tres filios, vt ſcilicet vnuſquiſq; ſciret, quam partem tueri & regere debuiſſet, ſi illum patrem ſuperuiueret. De hac diuiſione teſtamentum fecit: & ſacramẽtum interpoſitum à Francis confirmatum eſt, & Leoni papæ tranſmiſſum, vt hæc decreta manu ſua firmaret, quod & factum eſt. Poſt hæc imperator dimiſſo vtroq; filio in regnũ ſibi deputatum, Pipino ſcilicet & Ludouico, de Theodonis villa profectus, nauigio per Moſellam Rhenũ ingreſſus, ad Neomagum in Badua venit, ibiq; tota Quadrageſima fuit, & ſanctum Paſcha celebrauit, & inde Aquas rediens, Carolum filium in terra Sclauorum quæ dicitur Sorabi, ſuper Albiam fluuium cum exercitu miſit, in qua cõgreſſione Miliduoh Sclauus occiſus eſt, duoq; caſtella ab exercitu cõſtructa ſunt: vnum ſuper ripam fluminis Salæ, alterũ ſuper Albiam. Sclauiſq; compreſſis, ex hac parte Bohemos cum Baioariis atq; Alemanis aggreditur, eorumq; terram ex maxima parte vaſtauit. Eodẽ anno in

Digitized by Google

Corſicam inſulam contra Mauros, qui eam vaſtabant, claſſis de Italia à Pipino miſſa eſt, cuius aduentum Mauri non expectantes, diſceſſerunt. Vnus tamen ex Francis Hademarus nomine, comes ciuitatis Genuæ, cùm imprudenter pugnaret, occiſus eſt à Mauris. In Hiſpania verò Nauarri & Pampilionenſes, qui ſuperioribus annis ad Sarracenos tranſierant, in fidem recepti ſunt. Claſſis Anicephoro imperatore, cui Geta patricius præerat, ad recipiendam Dalmatiam mittitur, & legati qui ferè annos quatuor ad regem Perſarum miſſi ſunt, per ipſas Græcarum nauium ſtationes trāſuecti, ac Taruiſium nullo aduerſariorū ſentiente peruenerunt. Imperator celebrauit Natalem Domini Aquis palatio. Eodem anno fuit eclipſis Lunæ, IIII nonas Septembris. erat ſtatio Solis tunc in XVI parte Virginis, Luna autem morabatur in XVI parte Piſcium.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCVII, eclipſis Solis facta eſt III idus Februarij, ſtante vtroque ſidere in XXV parte Aquarij: & in eodem menſe, IIII calendas Martij, eclipſis Lunæ facta eſt, & in eadem nocte apparuerunt acies in cœlo miræ magnitudinis, Sole morante in vndecima parte Piſcium, & Luna in XI parte Virginis. Iterum XI calendas Septembris eclipſis Lunæ facta eſt hora noctis tertia, Sole poſito in V parte Virginis, & Luna in V Piſcium. Rutbertus miſſus imperatoris, qui de oriente reuertebatur, defunctus eſt, & legatus regis Perſarum nomine Abdella cum monachis de Hieruſalem, qui legatione Thomæ patriarchæ fungebantur, quorum nomina fuere Gregorius & Felix. Gregorius abbas erat de monte olíueti, & erat natione Germanus, & à parentibus Engilbaldus vocatus eſt. Peruenerunt Aquis ad imperatorem munera ferentes, quæ prædictus rex Cæſari miſerat, ſcilicet papilionem & tentoria atrij, vario colore reſperſa, miræ magnitudinis & pulchritudinis. Erant enim omnia byſſina, tam tentoria quàm & funes eorum diuerſis tincti coloribus. Fuerunt etiam munera præfati regis pallia holoſerica multa, valde pretioſa, odoramenta, balſamum atque vnguenta. Miſit præterea horologium ex aurichalco arte mechanica mirificè compoſitum, in quo XII horarum curſus ad clepſydram vertebatur, cum totidem æreis pilulis, quæ ad completionem horarum decidebant, & caſu ſuo ſubiectum ſibi cymbalum reſonare faciebāt, additis in eodem horologio eiuſdem numeri equitibus, qui per XII feneſtras completis horis exibant, & in curſu egreſſionis ſuæ totidem feneſtræ, quæ priùs erant apertæ, claudebantur: nec non & alia multa erant in præfato horologio. Fuerunt etiam inter prædicta munera duo candelabra ex aurichalco miræ magnitudinis & proceritatis, quæ omnia Aquis repoſita ſunt. Imperator igitur legatum & monachos per aliquod tempus ſecum retinens, poſtmodum eos in Italiam direxit, atque ibi tempus nauigationis expectare iuſſit. Eodem anno, Burchardum comitem ſtabuli ſui, quem corruptè Cōſtabulum appellamus, cum claſſe miſit in Corſicam, vt eam à Mauris defenderet, qui prædas illic exercebant. Qui iuxta conſuetudinem ſuam de Hiſpania egreſſi, primò Sardiniam appulſi ſunt, ibique cum Sardis prælio commiſſo, multis ſuorum amiſſis (nam tria millia ibi cecidiſſe perhibentur) in Corſicam recto curſu peruenerunt. Ibi iterum in quodam portu eiuſdem inſulæ cum claſſe, cui Burchardus præerat, prælio decertarunt, victique ac fugati ſunt, amiſſis XIII nauibus, & plurimis ſuorum interfectis. Adeò illo anno in omnibus locis aduerſa fortuna fatigati ſunt, vt ipſi ſibi idcirco hoc accidiſſe teſtati ſunt, quòd anno ſuperiori contra omnem iuſtitiam de Patalaria inſula LX monachos aſportatos in Hiſpania vendiderunt, quorum aliqui per liberalitatem imperatoris iterum in ſua loca reuerſi ſunt. Niceta patricius, qui cum claſſe Conſtantinopolitana ſedebat in Venetia, pace facta cum Pipino rege & induciis vſque ad menſem Auguſti acceptis, ſtatione ſolita Conſtantinopolim regreſſus eſt, & celebrauit imperator Natalem Domini Aquis, & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicę incarnationis DCCCVIII, hyems molliſſima, & peſtilens erat. Vere inchoante imperator Neumagam profectus eſt, & celebrato ibi Paſchate, iterum Aquis repedauit. vbi nunciatum eſt ei Godefridum regem Danorum copias in Abrotides traieciſſe, aduerſus quem Carolum filium ſuum cum exercitu miſit, iubens veſano regi reſiſtere, ſi Saxoniæ terminos aggredi tentaret. Godefridus expugnatis aliquot Sclauorum caſtellis, cum magno copiarum ſuarum detrimento in patriā reuerſus eſt. Nam licet Draſconē ducem Abrotidorum loco pepuliſſet, Godelaibum alium ducem dolo captum patibulo ſuſpendiſſet, Abrotidorū duas partes ſibi vectigales feciſſet: optimos

mos tamen militum ſuorum & manu promptiſſimos amiſit, & cum eis filium fratris ſui nomine Reginbaldum, qui in oppugnatione cuiuſdam oppidi cum plurimis Danorum primoribus interfectus eſt. Imperatoris filius Albiam pōte iunxit, & exercitum cui præerat in Hilinones & Smeldingos, qui & ipſi ad Godefridum regem defecerant, quanta potuit celeritate tranſpoſuit, populatiſq; circunquaque eorum agris, tranſito iterum flumine, cum incolumi exercitu in Saxoniam ſe recepit. Fuerūt cum Godefrido in prædicta expeditione Sclaui qui dicuntur Wilzi, qui propter antiquas inimicitias, quas cum Abrotidis habere ſolebant, ſponte illi corpus eorum iunxerant, ipſoq; in regno reuertente cum præda quam inter Abrotides ceperant, & ipſi domum reuerſi ſunt. Godefridus verò priuſquam reuerteretur, deſtructo emporio quod in Oceani littore cōſtitutum erat, & lingua Danorum Rerich dicebatur, & magnam regno illius commoditatem vectigalium per ſolutionem præſtabat, tranſlatiſque inde negotiatoribus, ſoluta claſſe, ad portum qui Lieſtorph dicitur, cum vniuerſo exercitu venit: vbi per aliquot dies moratus, limitem regni ſui, qui Saxoniam reſpicit, vallo munire conſtituit, eo modo, vt ab orientali maris ſinu, quem illi Hoſarſalet dicunt, vſque ad occidentalem Oceanum, totam Egidoræ fluminis Aquilonarem ripam munimentum valli prætexeret: vna tantùm porta dimiſſa, per quam carra & equites emitti & recipi potuiſſent. Diuiſo itaque opere inter duces, domum reuerſus eſt. Interea rex Nortdanibrorum de Britannia inſula nomine Eardulf, regno & patria pulſus, ad imperatorem dum adhuc Niumagæ moratur, venit, & patefacto aduentus ſui negotio, Romam proficiſcitur, Romaq; rediens per legatos Romani pōtificis & imperatoris in regnum ſuum reducitur. Fuit autem legatus apoſtolicus Adulphus diaconus de Britānia, natione Saxo, & cum eo ab imperatore miſſi abbates duo, Rotfridus notarius & Nantharius de ſancto Othmaro. Imperator ædificatis per legatos ſuos ſuper Albiam duobus caſtellis, præſidioq; in eis contra Sclauorum incurſiones diſpoſito, Aquis Natalem Domini celebrauit & Paſcha ſimiliter.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCIX, claſſis de Conſtantinopoli miſſa primò Dalmatiam, deinde Venetias appulit. Cumq; ibi hyemaret, pars eius ad Cumaculam inſulam venit, commiſſoq; prælio contra præſidium quod in ea poſitum erat, à ciuibus victi atque fugati ſunt. Dux autem qui claſſi præerat, nomine Paulus, cùm de pace inter Francos & Gręcos conſtituenda, quaſi ſibi hoc eſſet iniunctum, apud Pipinum regem agere moliretur, Willario & Beato Venetiarum ducibus, omnes conatus eius impedientibus, atque ipſis etiam inſidias parantibus, cognita eorum fraude, diſceſſit. Dum hæc in Italia aguntur, Ludouicus rex in occiduis partibus cum exercitu Hiſpaniam ingreſſus, Dertoſam ciuitatem ſuper ripam Iberi fluminis ſitam obſedit, conſumptoq; in expugnatione illius aliquanto tempore, poſtquam eam tam citò capi non poſſe vidit, dimiſſa obſidione cum incolumi exercitu in Aquitaniam ſe recepit. Poſtquam Eardulfus rex Nortdanibrorum in regnum ſuum reſtitutus eſt, cùm miſſi reuerterentur, Adulphus diaconus captus eſt à piratis, ſed poſtea redemptus eſt, Romamq; reuerſus. In Tuſcia Populonium ciuitas maritima à Græcis qui Orobitæ vocantur, deprædata eſt. Mauri quoque de Hiſpania Corſicam ingreſſi in ipſo ſabbato S. Paſchæ ciuitatem quandam deprædati ſunt, & præter epiſcopum & paucos ſenes atque infirmos, nihil in ea reliquerunt. Interea Godefridus rex Danorum, per quoſdam negotiatores mandauit duci qui Phryſiam præuidebat, audiſſe ſe, quòd ei imperator eſſet iratus, eò quòd in Abrotides duxiſſet exercitum, & ſuas vltus eſſet iniurias, addens ſe velle denegare quod ei obiiciebatur, quòd fœdus promiſſum irrupiſſet; petiuit etiam imperatorem, vt mitteret miſſos ſuos trans Albim iuxta terminos regni ſui, & ipſe cum ſuis ibi veniret, inuicemq; diſcuſſis cauſis, quæque emendatione digna erant, abſque contradictione ibi corrigerentur. Quod cùm Imperatori nuntiatum eſſet, non abnuit, colloquiumque eſt habitum cum primoribus Danorum trans Albiam, multiſq; hinc inde prolatis, minimè ad effectum res perducta eſt. Thraſco dux Abrotidorum, poſtquam filium ſuum poſtulanti Godefrido obſidem dederat, collecta manu & auxilio a Saxonibus contracto, vicinos ſuos Wilzos aggreſſus, agros eorum ferro & igne vaſtauit, regreſſuſque domum cum ingenti præda, accepto iterum à Saxonibus validiori auxilio, Smeldingorum maximam ciuitatem expugnat, atque his proſperis ſucceſ-

ſibus omnes qui ab eo defecerant, ad ſuam ſocietatem redire coëgit. Imperator itaque, cùm ei multa de iactatione & ſuperbia regis Danorum nuntiarentur, ſtatuit trans Albim ciuitatem ædificare, Frãcorumq; in ea ponere præſidium. Cumq; ad hoc per Galliam atq; Germaniam homines congregaſſet, armiſq; ac cæteris ad vſum neceſſarium rebus inſtructos, ad locum deſtinatum ducere per Phryſiam iuſſiſſet: Thraſco dux Abroditorũ, in emporio Rerich ab hominibus Godefridi dolo interfectus eſt. Imperator poſtquam locus ciuitatis conſtituendæ fuerat exploratus, Egobertum comitem huic negotio exequendo præficiens, Albiam traiicere & locum iuſſit occupare. Eſt autem locus ſuper ripam Sturiæ fluminis vocabulo Eſſelfelt. Occupatus eſt itaque ab Egeberto & comitibus Saxonibus, & circa idus Martij muniri cœptus. Dum hæc circa Danos aguntur, Aureolus comes, qui in confinio Hiſpaniæ atque Galliæ trans Pyrenæum contra Oſcam Cæſaraugustæ reſidebat, defunctus eſt: & Amoror præfectus in locum eius intrauit, miſſaq; ad imperatorem legatione, ſe cum ſuis omnibus eius obſequio traditurum promiſit. Eclipſis Lunæ accidit VII calendas Ianuarij.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCX, Amoror præfectus colloquium imperatoris expetiit in confinio Gallici & Hiſpanici limitis. In eo colloquio ſe promiſit cum ſuis omnibus imperatoris manibus commendaturum: quod licet imperator annuiſſet, multis interuenientibus cauſis remanſit infectum. Mauri de tota Hiſpania, maxima claſſe collecta, primò Sardiniam, deinde Corſicam applicuerunt, nulloq; in ea inuento præſidio, inſulam penè totam depopulati ſunt. Dum hæc aguntur, Pipinus rex perfidia ducum Venetiorum incitatus, ipſam inſulam bello terra mariq; vexabat, ſubiectaque Venetia ac ducibus eius in deditionem receptis, eandem claſſem ad Dalmatiæ littora vaſtãda miſit. Sed cùm Paulus Cephalaniȩ præfectus cum orientali claſſe ad auxilium Dalmatiis ferendum aduentaret, regia claſſis ad propria regreditur. Rotrudis filia imperatoris quæ natu maior erat, octauo idus Iunij moritur. Imperator Aquis morabatur, vbi nuntiatum eſt ei claſſem ducentarum nauium de Nortmannia in Phryſiam applicuiſſe, ternaq; prælia cum Phryſonibus commiſiſſe, Danoſq; victores tributum victis impoſuiſſe, etiam C libras argẽti à Phryſonibus eſſe ſolutas, regemq; Godefridum hæc omnia agere dixit. qui nuntius adeò imperatorem concitauit, vt miſſis in omnibus circunquaque regionibus ad congregãdum exercitum nuntiis, ipſe ſine mora palatio exiens, illas in partes tendere cœpit. Tranſito itaque Rheno flumine, in loco qui Lippa dicitur, copias quæ nondum cõuenerant, ſtatuit opperiri. Vbi cùm aliquot dies moraretur, elephas ille, quem ei Aaron rex Sarracenorum tranſmiſerat, ſubita morte periit. Congregatis tandem copiis quanta potuit celeritate, ad Alarum fluuium contendit, caſtriſq; poſitis, minarum Godefridi regis* inflatus, ſe iactauit arrogãter, quòd cum imperatore congredi vellet. Sed cùm imperator in loco memorato ſederet, diuerſarum rerum legationes ad eum perferuntur. Nam & claſſem quæ Phryſiam vaſtabat, domum reuerſam, & Godefridum à quodam ſuo ſatellite interemptum, & caſtellum vocabulo Huobbuocki, Albiæ flumini contiguum, in quo Odo legatus imperatoris erat, & erat orientalium Saxonum præſidium, à Wilzis captum, & Pipinum filium eius regem Italiæ VIII idus Iulij de corpore migraſſe, duaſque legationes de diuerſis terrarum partibus, vnam de Conſtantinopoli, alteram de Corduba, aduentare pacis cauſa, nuntiabatur: quibus ille acceptis diſpoſuit pro temporis conditione Saxoniam, Aquis reuertitur. Tanta in ea fuit expeditione boum peſtilentia, vt penè nullus tanto exercitui ſupereſſet, quin omnes vſque ad vnum perirent: & non ſolùm ibi, ſed etiam per omne imperium huius generis animalia perierunt. Aquis veniens menſe Octobri memoratas legationes ſuſcepit, pacemq; cum Nicephoro imperatore & cum Abular rege Hiſpaniȩ fecit. ſiquidem Venetias Nicephoro reddidit, & Heinricum comitem dudum à Sarracenis captum Abular remittente recepit. Eo anno Sol & Luna bis defecerunt: Sol V idus Iunij & pridie calendas Decembris, Luna XI calendas Iulij, & nono calẽdas Ianuarij. Corſica inſula iterum à Mauris vaſtata eſt. Amoror & Abdiraman filius Abular de Cæſaraugusta expulſus, & Oſcam intrare compulſus eſt. Godefrido, vt diximus, mortuo, Hemmingus filius fratris eius in regnum ſucceſſit, pacemq; cum imperatore fecit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXI, abſoluto atque dimiſſo Arſafio ſpatario, legato

Digitized by Google

legato Nicephori Augusti, eiuſdem pacis confirmandæ gratia legati ad imperatorem Conſtantinopolim mittuntur, Haido epiſcopus Baſilieſis, & Hugo comes de Turonis, & Ago Langobardus de Foroiulio, & cum eis Leo quidam ſpatarius natione Siculus, Willarius dux Venetiarum, quorum alter ante annos x Romæ ad imperatorem, cùm ibi eſſet, de Sicilia profugit, & redire volens in patriam, remittitur, alter propter perfidiam honore ſpoliatus, Conſtantinopolim ad dominum ſuum duci iubetur, condicta cauſa ab imperatore & Hemmingo rege Danorum. Rex propter hyemis aſperitatem, quæ inter partes commeandi viam claudebat, in armis tantùm curata ſeruatur, donec redeunte veris temperie, viis apertis, aduenientibus ex vtraq; parte Francorum & Danorum x i i primoribus, ſuper fluuium Agidoram, datis viciſſim ſecundum ritum ac morem ſuum ſacramentis, pax confirmaretur. Proceres autem de parte Francorum hi fuere: Walach, Burchardus, Bernardus, Egbertus, Theodericus, Ano, Oſdag, Wichman, omnes comites: de parte verò Danorum inprimis in fratres Hemmingi, Anciſlum, & Anganſeo, deinde cæteri honorabiles inter ſuos viri, quorum nomina ſuperfluum duximus annotare. Imperator itaque pace cum Hemmingo firmata, & placito generali ſecundum conſuetudinem Aquis habito, in tres partes regni ſui totidem exercitus miſit; vnum trãs Albiam in Linones, qui & ipſos vaſtauit, & caſtrum Hohbouch ſuperiori anno à Wilzis deſtructum reſtaurauit; alterum in Pannoniam ad controuerſias Hunnorum ac Sclauorum finiẽdas direxit; tertium ſuper Brittones ad eorum perfidiam miſit. qui omnes rebus proſperè geſtis domum reuerſi ſunt. ipſe autem imperator ad claſſem videndam, quam præcedenti anno fieri & fabricari iuſſerat, ad Boniam venit, fanumq; ibi ad nauigandum, curſus dirigendos, antiquitus conſtitutum reſtaurauit, & in eiuſdem ſummitate nocte ignem accendit: inde ad Scaldim fluuium veniens, in loco qui vocatur Gant, naues ad eandem claſſem ædificatas aſpexit, & circa medium Nouẽbris Aquas venit, vbi obuiauerunt ei legati Hemmingij regis, Aoum & Hephi, munera regis & verba pacifica regis deferentes. Fuerunt etiam Aquis aduentum eius poſtulantes qui de Pannonia venerunt, Canizanci princeps Auarorum, & Thudun, & alij principes ac duces Sclauorum circa Danubium habitantium, qui à ducibus Francorum, qui in Pannonias fuerunt miſſi, ad præſentiam principis iuſſi ſunt venire. Interea Carolus filius imperatoris, qui maior natu erat, obiit i i nonas Decembris.

Anno Dominicæ incarnationis d c c c x i i, Hemmingus Danorum rex moritur, cui cùm Sigefridus nepos Godefridi, & Anilo nepos Herioldi ſuccedere voluiſſent, neque inter eos de diuiſione regni conueniret, comparatis copiis & commiſſo prælio ambo moriuntur. Pars tamẽ Anilonis adepta victoriam, fratres eius Herioldum & Regnifridum reges ſibi conſtituit: quam neceſſariò pars victa ſecuta, eoſdem ſibi imperare non abnuit. In eo prælio x millia d c c c c x l viri cecidiſſe memorãtur. Nicephorus imperator poſt multas & inſignes victorias in Mœſia prouincia, commiſſo cum Bulgaris prælio, moritur, & Michaël gener eius imperator factus, legatos Domini imperatoris, qui ad Nicephorum imperatorem miſſi fuerunt, ſuſcepit in Conſtantinopolim & abſoluit, cum quibus & ſuos legatos direxit, Michaëlem ſcilicet epiſcopum, & Arſafium, atq; Theognoſtum protoſpatarium, & per eos pacem Anicephoro cœptam confirmauit: nam Aquiſgrani, vbi ad imperatorem venerunt, conſcriptum pactum ab eo in eccleſia ſuſceperunt, more ſuo, id eſt Græca lingua, laudes eius dixerunt, imperatorem eum & baſileum appellantes. Et in reuertendo Romam venientes in baſilica ſancti Petri Apoſtoli, eũdem pacti ſeu fœderis libellum à Leone papa denuo ſuſceperunt. quibus dimiſſis imperator generali conuentu Aquis ſolenniter habito, Bernhardum filium Pipini nepotem ſuum in Italiam miſit, & propter famam claſſis, quæ de Africa & Hiſpania ad vaſtandam Italiam vẽtura dicebatur, Wallonem filium Bernhardi patruelis ſui cum illo eſſe iuſſit, quouſque rerum euentus ſecuritatem ſuis afferret. Hæc claſſis partim in Corſicam, partim in Sardiniam venit. Et ea quidem pars ad Sardiniam venit, quæ penè deleta eſt. Claſſis Nortmãnorum Hiberniam inſulam aggreſſa, commiſſoq; cum Scotis prælio, multi ex eis interfecti, cæteri fuga lapſi ſunt. à Grimaldo duce Beneuentanorum x x v millia ſolidorum auri pro tributo imperatori ſoluta ſunt. Eodem anno expeditio facta eſt in Wilzos, & ab eis obſides accepti. Herioldus & Re-

Digitized by Google

gnifridus reges Danorum, miſſa ad imperatorem legatione, pacem petunt, & fratrem ſuum Hemmingum ſibi remitti rogant. Hoc anno, idus Maij, poſt meridiem Solis eclipſis fuit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXIII, imperator Aquis hyemauit, & incipiente vernali tempore Hamalarium qui epiſcopatum Treuerẽſem tenebat, & Petrum abbatem monaſterij de Nonantula, propter pacem cum Michaële confirmandam, Conſtantinopolim miſit: ac deinde habito generali conuentu, euocatum ad ſe de Aquitania Ludouicum filium, coronam illi imperialis dignitatis impoſuit, Bernhardum nepotem ſuum Italiæ præfecit, regemque appellari iuſſit. Concilia quoque iuſſu eius ſuper ſtatum eccleſiarum per totam Galliam ab epiſcopis celebrata ſunt: quorũ vnum Moguntiæ, alterum Remis, tertium Turonis, quartum Caballonis, quintum Arelati congregatum eſt; & conſtitutiones, quæ in ſingulis factæ ſunt, ab imperatore confirmatæ ſunt: quas qui noſſe voluerit, in ſuprà dictis ciuitatibus inuenire poterit, quanquam & earum exemplaria in archiuo palatij habeantur. Eodem tempore miſſi ſunt trans Albiam quidam Frãcorum & Saxonum proceres ad terminos Nortmannorum, qui pacem cum eis ſecundum petitionem ipſorum facerent, & fratrem regum eis redderent. Iuramentis itaque ex vtraque parte datis, pax firmata eſt. Tamen ea tẽpeſtate reges domi non erant, ſed ad Weſterfalt cum exercitu perrexerant. quæ regio vltima regni illorum erat, inter ſeptentrionem & occidentem ſita. Contra Aquilonem Britanniæ ſummitatem reſpicit, cuius principes ac populi eorum dominationem dedignabantur. quibus perdomitis cùm reuerſi eſſent, & fratrem ab imperatore miſſum recepiſſent: filij Godefridi regis, & nonnulli ex primoribus Danorum, qui iamdudum relicta patria apud Suiones exulabant, attractis vndique copiis bellum intulerũt, & confluentibus ad ſe paſſim ex omni Danorum terra populorum turmis, commiſſo cum eis prælio, eos regno paterno expulerunt. Eodem anno Carolus imperator obiit, & Aquis in baſilica ſancti Saluatoris & ſanctæ Dei genitricis Marię, honorificè ſepultus eſt, quam baſilicam ipſe mirifico opere à fundamento ædificare fecit. LVDOVICVS filius eius imperialia ſceptra ſuſcepit.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCXIIII, hæc quæ ſuprà expreſſa ſunt, in quodam libello reperi, plebeio & ruſticano ſermone compoſita, quę ex parte ad Latinam regulam correxi, quædam etiam addidi, quæ ex narratione ſeniorum audiui. Cætera quæ ſequuntur, meæ paruitatis ſtudio deſcripta ſunt, pro vt in Chronicorum libris adnotata inueni, aut ex relatione patrum auditu percipere potui. Et de Ludouici quidem imperatoris temporibus perpauca literis comprehendi, quia nec ſcripta reperi, nec à ſenioribus quæ digna eſſent memoriæ commendanda audiui. De Lotharij verò imperatoris, & fratrum eius regum Francorum geſtis, plura deſcripſi: vbi verò ad noſtra tempora ventum eſt, latiùs ſermonem narrationis protraxi. Aliter enim, vt Hieronymus ait, narrantur viſa, aliter audita, quæ meliùs ſcimus, meliùs & proferimus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXVIII, Bernhardus filius Pipini rex Italiæ, Aquis euocatus ad imperatorem, dolo capitur, & primò oculis, pòſt vita priuatur. Habuit autem iſte Bernhardus filium nomine Pipinum, qui tres liberos genuit, Bernhardum, Pipinum, & Heribertum. qui Heribertus Rudolphum comitem filium Balduini interfecit noſtris temporibus, & non multùm pòſt occiſus eſt ab Alduino ſatellite Balduini Rudolphi, qui Balduinus hucuſque in Flandris ducatum tenet.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXXIX, Tancradus ſecundus abbas Prumienſis monaſterij obiit, & Marcunardus ei in regimine ſucceſſit, vir prudens & ſacræ religioni deditus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXXXVI, Britones fœdera violant, & rebellare incipiunt cum duce ſuo nomine Murmano, contra quos imperator exercitũ producit, ſed non adeò præualuit.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCXXXVII, Murmanus rex Britannorum moritur, & Numenoio apud Ingelnheym ab imperatore ducatus ipſius gentis traditur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXXXVIII, Ludouicus a ſuis imperio priuatur, & priuatus cuſtodiæ traditur, regniq́; monarchia Lothario filio eius per electionem Francorum datur, rurſumq́; à filio Ludouico & à Francis de cuſtodia eruitur, ac impe-

imperiali ſedi reſtituitur. Fuit autem hæc deiectio pro maxima parte facta propter multimodam fornicationem Iudith vxoris eius.

Anno Dominicę incarnationis DCCCXXXIX, Lotharius derelicta Francia Italiam petiit. Ebbo epiſcopus Remorum in generali ſynodo deponitur, ac multi alij exilio damnantur, qui in deiectione imperatoris conſpirauerant.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXL, Ludouicus imperator, dum filium Ludouicum trans Rhenum perſequitur, morbo grauatur, & in nauim miſſus per Mogonum fluuium in Rhenum deducitur, ibiq; in inſula iuxta Ingelnheym vita decedit: inde Mediomatricum deportatus in baſilica ſancti Arnolphi honorabiliter ſepulturæ mandatur. Statimq; LOTHARIVS Italiam egreſſus imperium arripuit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXLI, Ludouicus & Carolus indignè ferentes, quòd regno paterno per omnia priuati eſſent, exercitum vndequaque contrahunt, ac mox fratrem bello aggrediuntur apud Fontaniacum: in qua pugna ita Francorum vires attenuatę ſunt, ac famoſa virtus infirmata, vt non modò non ad amplificandos regni terminos, verùm etiam nec ad proprios tuendos in poſterum ſufficerent. Tandem non ſine graui diſpendio ſuorum Carolus & Ludouicus vicerunt.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCXLII, tres ſuprà dicti fratres imperium Francorum inter ſe diuiſerunt, & Carolo occidentalia regna ceſſerunt à Britannico Oceano vſque ad Moſam fluuium; Ludouico verò orientalia, ſcilicet omnis Germania vſque Rheni fluenta, & nonnullæ ciuitates cum adiacentibus pagis trans Rhenum propter vini copiam. Porrò Lotharius, qui & maior natu erat, & imperator appellabatur, medius inter vtroſque incedens, regnum ſortitus eſt, quòd hactenus ex eius vocabulo Lotharingia nuncupatur, totamq; prouinciam, nec non omnia regna Italię cum ipſa Romana vrbe, quæ & modò ab omni ſancta eccleſia propter præſentiam Apoſtolorum Petri & Pauli, ſpeciali quodam veneratur priuilegio, & quōdam propter Romani nominis inuictam potentiam, orbis terrarum domina dicta fuerat.

Anno Dominicæ incarnation. DCCCXLVII, Hetto epiſcopus Treuirorum ex hoc ſeculo tranſiit, & Thietgandus cathedram eius obtinuit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLI obiit Herimingardis regina, cōiunx Lotharij imperatoris, venerabilis & Deo acceptabilis matrona, quæ tres filios Lothario genuit, videlicet Ludouicum, Lotharium & Carolum.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLIII, Nortmani, Britanni, cùm mare nauſgio gyrantes, oſtia Ligeris fluminis occupauerunt, & repentina irruptione ciuitatem Namnetis inuadunt, omniaq; cædibus, incendiis, ac rapinis depopulantes, pontificem ciuitatis ipſo die ſabbato ſancto Paſchæ, cùm baptiſmum ex more celebraret, in baſilica interficiunt, clerumq; trucidant. Omnemq; circumquaque regionem deuaſtantes, primùm Andagauenſem, deinde Turonicam occupant vrbem; ac velut immanis tempeſtas cuncta proſternit, ita cuncta conſumūt. Templum etiam præcellentiſſimi pontificis Martini incendio cremauerunt. Tunc primùm Nortmanorum claſſis (vt aiunt) Ligeris attigit littora. Eodem anno Egil abbas monaſterij Prumienſis conſtituitur. Circa hæc tempora Carolus Pipinum regem Aquitaniæ nepotem ſuum, ipſis Aquitanis eum prodentibus, eò quòd pace ſoluta eadem prouincia à ſuis indigenis deuaſtaretur, & multa illic mala impunè patrarentur, cepit, & captum cum conſilio epiſcoporum & procerum attōdit, & habitu monachico indutum Sueſſionis in monaſterio ſancti Medardi miſit. Inde duobus monachis conſentientibus, ſimul & opem ferentibus, fuga dilapſus eſt. Sed iterū captus inſula Nectis caſtro munitiſſimo cuſtodiæ mancipatur. Fuit verò iſte Pipinus filius Pipini filij Ludouici imperatoris, de quo ferūt, quòd eum pater, videlicet Ludouicus imperator, dum adhuc puerilis eſſet ætatis, voluerit ad clericatus officium promouere, ac Drogoni epiſcopo Mettenſi, auunculo videlicet ſuo cōmendare erudiendum liberalibus ſimul & eccleſiaſticis diſciplinis. Sed paternis votis Lotharius frater eiuſdem pueri, nequaquā permiſit eum attonderi, ſed vi abſtraxit de manu patris. Erat enim idem puer (vt aiunt) ingentis pulchritudinis, cui poſtmodum Ludouicus imperator pater ſuus, cùm imperium diuideret, Aquitaniam prouinciam tantùm conceſſit, ſed non ei in proſperum ceſſit, quòd à dei cultura & ſeruitio ſubtractus eſt. Ebrietatibus enim & comeſſationibus die noctuque vacans, ad extremum

mente captus, in maniacam incidit paſſionem, & præſentem vitam cum dedecore amiſit, ſucceſſorem relinquens Pipinum filium, de quo paulo ſuperiùs mentionem fecimus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLV, Lotharius conuocatis primoribus regni, imperium filijs ſuis diuiſit, Ludouico Italiam tradidit, eumq́; Imperatorem appellari fecit: Æquiuoco verò idem Lothario regnum quod ex ſuo nomine vocatur, conceſſit: Carolo autem qui iunior natu erat, Prouinciæ regnum largitus eſt. Diſpoſitis itaq; atq; ordinatis regni negotijs, valedicens ſuis, mundum reliquit, atq; in Prumiam monaſterium veniens comam capitis depoſuit, habituq́; ſanctæ conuerſationis ſuſcepto, in religionis profeſſione diẽ clauſit extremum, III calendas Octobris.

Anno Dominicæ incarn. DCCCLVI, Lotharius rex Thietbergam reginam ſibi in matrimonium iunxit, ex qua coniunctione maxima ruina non illi ſolùm, ſed etiam omni regno eius accidit, ſicut in ſequentibus luce clariùs apparebit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLVIII, Carolus rex filius Lotharij imperatoris moritur, qui Prouinciam regebat: & ex regno quod tenuerat, facta eſt nõ modica controuerſia inter Lotharium regem, & auunculum eius Carolum.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLIX, Lotharius Hucberto abbati inter Iurum & montem Iouis commiſit, eò quòd tunc fideliſſimus putaretur, vtpote affinitate coniunctus propter ſororem Thietbergam.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLX, Egil abbatiam Prumienſem ſua ſponte dimiſit, & Auſpaldus in regimine ſucceſſit, vir omni ſanctitate & bonitate conſpicuus. His temporibus Ludouicus ſenior, frater Lotharij imperatoris plurima bella ſtrenuiſſimè geſſit aduerſus Sclauorum gentes: ſiquidem Marahenſium regna ingreſſus, armis cuncta perdomuit, capto eorum principe nomine Raſtitz, cui etiam propter violata fœdera oculos erui iuſſit. Ea tempeſtate inter principes Caroli, magnum diſcordiarum ac litium efferbuit incendium. Denique Lambertus qui ducatum tenebat inter Ligerim & Sequanam, Viuianum potentem virum dolo interfecit: rurſum eundem Lambertum Ganzbertus comes æquè dolo trucidauit. Item Ganzbertus iuſſu Caroli decollatus eſt. Deſtitutam terram principibus & conſilio nudatam perſpicientes Britones, arma corripiunt, fines regni Francorum inuadunt, Ligerim tranſeunt, & vſque Pictauis progrediuntur, cædibus, rapinis, ac incendijs omnia depopulantes, oneratiq́; ingenti præda ad propria redeunt. Ad compeſcendam verò huius præſumptionis inſolentiam, Carolus cum magno exercitu Britanniam intrauit. Pugna committitur. Saxones qui conducti fuerunt ad excipiendos velocium equorum anfractuoſos recurſus, in prima fronte ponuntur. Sed primo impetu ſpiculis Britonum in acie ſe recondunt. Britones more ſolito huc illucq́; cum equis ad huiuſcemodi conflictum exercitatis diſcurrentes, modò confertam Francorum aciem impetunt, ac totis viribus in medio ſpicula torquent, nunc fugam ſimulantes inſequentium nihilominus pectoribus ſpicula figunt. Franci, qui quò minùs ſtrictis gladijs pugnare conſueuerant, attoniti ſtabant, nouitate autem inexperti diſcriminis perculſi, nec ad inſequẽdum idonei, nec in vnum conglobati tuti. Nox ſuperueniens bellum diremit. Multi ex Francis interfecti, quàm plurimi vulnerati, innumerabiles equi perierunt. Sequenti die rurſus pugna inchoatur, ſed grauiori infortunio finitur. Quod cernens Carolus nimio terrore diſſolutus, nocte inſcio exercitu clàm aufugit, derelicto papilione, tentorijs, & omni regio apparatu. Manè facto, cùm exercitus fuga lapſum regem comperiſſet, nimia formidine repletur, nihilq́; aliud niſi de fuga meditatur. Britones cum clamore irruunt, & caſtra Francorum omnibus diuitijs referta inuadunt, omnemq́; belli copiam capeſſunt, fugientia Francorum agmina inſequuntur, obuios quoſque aut ferro cædunt, aut viuos capiunt. Reliquos fuga ſeruauit. Ditati itaque Britones opibus Francorum, armiſq́; inſtructi, in ſua ſe recolligunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXI, Carolus placitum habuit in Compendio, ibique cum optimatum cõſilio, Rodoberto comiti ducatum inter Ligerim & Sequanam aduerſum Britones commendauit: quem cum ingenti induſtria per aliquod tempus rexit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXII, Numeneus rex Britonũ moritur, diuino

uino nutu percuſſus. Nam cùm eccleſias Dei deuaſtaret, & confinia crudeliter depopularetur, eò quòd Carolo debitam fidelitatem ſeruarent: quadam die cùm equum aſcendere vellet, vt cœptam malitiam conſummaret, repentè vidit ante ſe ſanctum Maurilonem epiſcopum aſtare, ſibi hæc toruo vultu & terribilibus oculis ingeminantem, Deſine iam crudelis prædo eccleſias Dei vaſtare. His dictis, baculum quem manu geſtabat eleuans, eum in capite percuſſit: qui à ſuis in domum reportatus, vitam cum regno finiuit. Fuit autem iſte Maurilo epiſcopus Andagauēſis vrbis, cuius ciuitatis termini cohærebant finibus Britanniæ, & ideo ab eis grauiter depopulabatur. Filius Numenei Heriſpius regnum paternum obtinuit.

Anno Dominicę incarnationis DCCCLXIII, Carolus iterum cum immenſo exercitu fines Britonum intrauit, ſed minimè, vt optauerat, præualuit. Nouiſſimè autem eis pacem fecit. Datis itaque ex vtraque parte obſidibus & ſacramentis, Heriſpius rex ad eum venit, eiuſq; dominationi ſe ſubdit. Carolus verò magnis muneribus honoratum Heriſpium in regnum abire permiſit, ipſe in Franciam reuertitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXIIII, Lotharius rex cœpit occaſiones quærere, qualiter Thietbergam reginam à ſuo conſortio ſeparare potuiſſet, quam exoſam habebat propter Waldradam, quæ eius fuerat concubina, cùm adhuc adoleſcēs eſſet in domo paterna; hanc ſiquidem, diabolo inflammante, nimio diligebat amore. Guntherium itaq; Colonienſis vrbis pontificem, qui eo tempore erat archicapellanus, rex primò per ſubintroductos miſſos, deinde per ſemetipſum ſuper huiuſcemodi diſſidio omni arte aggreditur, & vt faciliùs aſſenſum præberet, promiſit ſe eiuſdem epiſcopi neptem in matrimonium accepturum, tantùm vt prædictam Thietbergam, eius aliorumq; epiſcoporum auctoritate & licentia repudiare quacunq; ratione potuiſſet. Qui, vt erat leuis animo ac inconſideratus actione, protinus omni intentatione introducitur, vana ſpe, vt poſtea claruit, ſeductus. Rurſus idem Guntherius Thietgandū archiepiſcopum Treuirenſem hac de cauſa alloquitur, ſciens eſſe virum ſimplicem, nec adeò in diuinis ſcripturis eruditum, canonicisq; ſanctionibus exercitatum: ex vtriuſq; teſtamenti paginis quaſdam ſententias profert, quas aliter quàm eccleſiaſtica regula docet ediſſerens, virum improuidum ſecum in foueam trahit, cæcus cæco ducatum præſtans. Quid plura? facta ſunt omnia quæ huic commento videbantur eſſe neceſſaria. Concilium Metis conuocat, reginam quaſi canonicè euocatā in medio ſtatuunt, teſtes producunt vnà cū ſcriptis, qui valde grauia crimina imponebant: inter alia proteſtati ſunt, quòd eadem Thietberga confeſſa fuiſſet, ſemetipſam fratris germani inceſtuoſo concubitu eſſe pollutam. Continuò ſtatuta patrum de inceſtuoſis recitantur, & non ſolùm à legitimo viro ſeparatur, verùm etiam omnis copula maritalis inhibetur, pœnitentia iuxta modū culpæ indicitur, & tali nefaria machinatione diù exoptata voluntas regis adimpletur. Non multo pòſt interiecto tempore iterum conuētum ſynodalem Aquiſgrani coadunant, vbi rex libellum ſuæ proclamationis obtulit: vbi continebatur, qualiter in quadam fœmina Thietberga nomine, factioſis perfidorum hominum argumentis fuerat defraudatus: immò non mediocriter repetiuit, quòd iudicio epiſcoporum diſſidij ſententiam pertuliſſet. quæ ſi idonea eſſet coniugali thoro, & peſtifera inceſtus pollutione fœdata non fuiſſet, nec viuæ vocis confeſſione publicè cōdemnata, ſponte eam retineret: porrò ſe incontinentē eſſe profeſſus eſt, & ſine copula iuuenilis ætatis ardore ferre non poſſe. Allatis itaq; diuerſorum conciliorum voluminibus, multa de inceſtuoſis replicata ſunt; quibus recitatis hanc diffinitiuam ſententiam protulerunt: Credimus illam non fuiſſe idoneam ac legitimam coniugem, neque adeò præparatam eſſe vxorem, quæ publica confeſſione inceſtuoſo fornicationis crimine denotata probatur. Quocirca glorioſo principi noſtro ꝓ ſua in diuino cultu deuotiſſima aſſertione, atq; victorioſiſſima regni tuitione, cui nō ſolùm nos, verùm etiā canonica auctoritas interdixit inceſtuoſum coniugium, legitimum matrimonium à Deo illi conceſſum non denegamus iuxta indulgentiam dicentis apoſtoli, Melius eſt nubere, quàm vri. His ita patratis, Waldrada iam in publicum procedit, ſtipata obſequentium multitudine, omniſq; regia aula reſultat Waldradam reginam eſſe. Guntherij epiſcopi neptis ad regem acceſſitur, ac ſemel, vt aiunt, ab eo conſtupratur, atq; cum cachinno & omnium deriſione ad auunculum remittitur. Igitur agentibus fratribus

Thietbergæ reginæ, hæc omnia ad notitiam Nicolai papæ deferuntur, qui eo tempore Romanæ præſidebat eccleſiæ.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXV, miſſi ſunt Hagano & Rodoaldus apoſtolicæ ſedis legati in Galliam ad diſcutiendum, vtrùm res ita ſe habet, ſicut ſummo pontifici nunciata fuerat. qui in Franciam venientes, pecunia corrupti, magis fauerunt iniquitati, quàm æquitati. Tamen ad regem peruenientes, cùm ei declaraſſent legationis ſuæ cauſas, tale reſponſum ab eo acceperunt: ſe nihil aliud egiſſe, niſi quod epiſcopi ipſius regni in generali ſynodo ſibi agendum præmonſtraſſent. Dederunt autem iidem legati conſilium regi, vt illos epiſcopos qui illi ſynodo præfuerant, ad ſedem apoſtolicam deſtinaret, qui verbis ac ſcriptis vniuerſali papæ ſatisfacerent. Legati immenſis ditati opibus, Romam regreſſi ſunt, nunciaueruntque Præſuli quæ in Galliis viderant & audierant, adiicientes ſe nullum ſapientem epiſcopum in regno Lotharij inueniſſe, qui ad liquidum canonicis eſſet inſtitutus diſciplinis. Interea Thietgandus & Guntherius archiepiſcopi Romam profecti ſunt, ea animi intentione, & vt regem innoxium in ſuprà dicto facto demonſtrarent, & ſe cum cæteris coëpiſcopis eccleſiaſtica atque apoſtolica exercuiſſe decreta: ſtultitiæ quidem elogio denotandi, qui illam Petri ſedem aliquo prauo dogmate fallere poſſe arbitrati ſunt, quæ nec ſe fefellit, nec ab aliqua hæreſi vnquam falli potuit. Itaque cùm in præſentiam Nicolai papæ veniſſent, libellum obtulerunt, in quo continebantur geſta ſynodalia, quæ in Mediomatrico vrbe & Aquis ab eis ſtatuta fuerant. Qui cùm à notario coram omnibus recitatus eſſet, interrogauit pontifex, ſi hæc ſcripta verbis confirmarent? Reſponderunt inconueniens videri, vt quod propriis manibus roborauerant, verbis infirmare mallent. Et ſic nec repulſa, nec admiſſa eorum aſſertione, iuſſi ſunt ire ad hoſpitia ſua, quouſque reuocarentur. Paucis interpoſitis diebus, ad ſynodum quam papa congregauerat, ſunt accerſiti, vbi eorum damnata & anathematiſata ſunt ſcripta, & ipſi, omnibus adiudicantibus epiſcopis, presbyteris & diaconis, ſunt depoſiti, & omni eccleſiaſtica dignitate priuati. Qui tam turpiter dehoneſtati, Ludouicum imperatorem fratrem Lotharij regis adeunt, qui ea tempeſtate Beneuentanis morabatur, in partibus ſcriptis ac dictis vociferantes ſe iniuſtè eſſe depoſitos, ipſi imperatori & omni ſanctæ eccleſiæ iniuriam eſſe factam, cùm nunquam auditum ſit, vel vſpiam lectum, quòd vllus metropolitanus ſine conſcientia principis vel præſentia aliorum metropolitanorum fuerit degradatus. Adiecerunt inſuper multa alia, blaſphemantes eundem papam, quæ hîc ſuperfluum duximus enumerare, exiſtimantes eiuſdem ſe imperatoris adminiculo, ſimul & interceſſionis ope, & criminis obiecti aboleri notam, & priſtinæ dignitatis recuperare ſtatum. Sed ſpes eorum fruſtrata eſt, quamuis imperator omnibus votis illis opitulari voluiſſet. Thietgandus depoſitionis ſuæ à ſede apoſtolica prolatam ſententiam patienter ferens, iuxta præcedentem conſuetudinem, nihil omnino de ſacro miniſterio contingere præſumpſit. Guntherius verò ſuperbiæ ſpiritu inflatus, vetitum ſibi officium vſurpare auſu temerario non expauit, parui pendẽs apoſtolicam excommunicationem. Reuertuntur igitur in Franciam debita confeſſione repulſi. Et dum iterum ac tertiò ſedem apoſtolicam reparationis & reſtitutionis gratia adiſſent, nouiſſimè in Italia infirmitate præuenti, peregrini & exules moriuntur, communione laicali ſibi tantùm conceſſa.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXVI, Arſenius epiſcopus, apocriſarius & conſiliarius Nicolai papæ, vice ipſius directus eſt in Franciam: quò perueniens tanta authoritate & poteſtate vſus eſt, ac ſi idem ſummus præſul adueniſſet. Conuocato denique epiſcoporum conuentu, Lotharium regem alloquitur, vt vnum è duobus eligat; aut propriæ reconcilietur vxori, abdicato Waldradæ pellicis conſortio; aut protinus anathematis gladio feriretur, ipſe omneſque ei in hoc ſcelere fauorem præſtantes. Hac neceſſitate compulſus vel conſtrictus, vellet nollet, Thietbergam reginam in matrimonium recepit, interpoſito iuriſiurandi ſacramento, ſe illam ita in reliquum habere, ſicut æquitatis iura dictant, legitimam vxorem eſſe tenendam, ne eam à ſe ſepararet, nec ipſa viuente aliam ſuper eam induceret. Poſt hæc Waldradã ex authoritate Dei & ſancti Petri, & verbo domini Apoſtolici Romam ire iubet, vt pro ſe rationẽ reddere ſtudeat. Engildrudam vxorẽ quondã Buſonis comitis à

ſede

ſede apoſtolica excommunicatam eſſe omnibus declarauit, quia proprium deſeruerat maritum,& Wangerum ſuum vaſallum in Gallias ſecuta fuerit, quã excommunicationem cum omnibus qui aderãt epiſcopis renouauit. Poſt hæc eadem Engildruda prædicto Arſenio in Wormatia ciuitate ſe repræſentauit, in quo loco præfatus epiſcopus Ludouico regi occurrerat. Iurauit igitur in pręſentia ipſius miſſi ſacramentũ, hunc modum continens: Ego Engildrudis filia quondam Matfridi comitis, quæ fui vxor Buſonis comitis, vobis domino Arſenio epiſcopo miſſo, & apochryſario ſummæ ſanctæ catholicę atq; apoſtolicæ ſedis,& per vos domino meo Nicolao ſummo põtifici & vniuerſali papæ iuro per patrẽ, filiũ, & ſpiritũ ſanctũ,& per hæc quatuor Chriſti Dei euangelia, quę ore oſculor, & manibus propriis tãgo, quia amodo relictã illã malitiã, quam in prænominato Buſone viro meo exercui, vt ouis quæ perdita fuit, ad ſanctã catholicam, ſub eadẽ obligatione qua dominus Nicolaus ſummus põtifex & vniuerſalis papa me obligauit, reuertar eccleſiã, & in Italico regno, aut vobiſcum, aut ante vos, quoquo modo prouideritis, ibo, & quicquid dominus apoſtolicus iuſſerit vel terminauerit, adimplebo, vel perficere nõ recuſabo. Sed tã horribile iuſiurandũ nõ adimpleuit; ſiquidẽ vſq; Danubij fluẽta cum eodẽ Arſenio perrexit, ibiq; ad quempiã conſanguineum pro caballorũ adminiculo ire cõdixit, & ad Auguſtã ciuitatẽ ad eundẽ miſſum ſe reuerſurã pollicita eſt. Tali occaſione greſſum torquẽs ex Alemania, in Franciã repedauit: quod cùm ſuprà dictus Arſenius cognouiſſet, epiſtolã miſit omnib. archiepiſcopis & epiſcopis, atq; omnibus ſanctæ Dei eccleſiæ fidelibus, Galliæ, Germaniæ ac Neuſtriæ cõmorantibus: obteſtãs omnes per authoritatẽ Dei omnipotẽtis, & beatorũ principũ Petri & Pauli,& domini põtificis & vniuerſalis papæ, vt nullus eam in ſuã parochiã reciperet, ſed eam funditus in omnibus eccleſiis ſuis prædicarẽt excõmunicatã & ab omni Chriſtianorũ cõmunione ſequeſtratã, inſuper & anathematis vinculo innodatã & inter impias & ſceleroſas damnatã, donec de peſtiferis factionibus ſuis, atq; perpetrato periurio ante domini apoſtolici præſentiam dignã acciperet pœnitẽtiam. His ſummatim commemoratis reuertamur ad Lotharij regis ingemiſcendã cauſam. Legatus itaq; apoſtolicæ ſedis, compoſitis in Gallia rebus, Romã, vnde venerat, reuerſus eſt. Rurſusq;, Waldrada eiusq; complicibus decertãtibus, regis animus aduerſus Thietbergã cõmouetur, excitãtur iræ, & in ſopitis diſcordiarum & odiorum cineribus denuo copioſus ignis accẽditur. Deſpicitur, abominatur, rea citatur, adulterij crimẽ impingitur, omniq; ingenij arte exquiritur, qualiter puniri quaſi rea poſſit. Illa præuidẽs, imminere ſibi mortis periculum, latenter aufugit, & ad Carolum perueniẽs, eius ſe tuitioni cõmiſit. Quod cùm fama diuulgante Nicolaus papa cognouiſſet, miſit Carolo regi epiſtolam collaudatoriam, hæc continentẽ. Inter alios ſanctæ eccleſiæ religioſos propugnatores, veritatis ſtrenuos defenſores, neminem magis ſuper Thietbergam glorioſæ reginæ contritione ſollicitum, neminem magis ipſius incommoditatibus condoluiſſe, quàm veſtræ pietatis affectum recolimus. Et poſt congruẽtem exhortationẽ addidit: Excellentiam veſtram nolumus ignorare, adeò Lotharium regem Thietbergam coniugem ſuam diuerſis afflictionibus ſubdidiſſe, & innumeris preſſuris contra præſcripta iuramenta ſubegiſſe, vt nobis coacta nũc ſcriberet, regia ſe velle exui dignitate ſine copula, & ſolam priuata vita fore contentam. Cui nos reſcripſimus, non hoc aliter fieri poſſe, niſi eandem vitam coniunx eius Lotharius elegiſſet. Verùm ſicut multorũ relatu didicimus, ipſe Lotharius conuentum celebrare diſpoſuit, & eandem Thietbergam ex animi proprio iudicio ſubiicere meditatur. Et ſiquidem eam præſtigiis falſitatis ſuæ, vel argumentoſis ambagibus potuerit exhibere, quaſi non fuerit legitima ſua vxor, vult eam penitus à ſe ſequeſtrare: Sin autem, vult tanquam propriam quidem vxorem accipere, ſed deinde, quaſi mœchata fuerit, inſimulare, atque propter hoc hominem ſuum & hominem Thietbergæ ad monachiam impellere, & ſi homo ipſius reginæ ceciderit, diſponit hanc ſine dilatione perimere. Quæ quantum ſint omni diuinæ legi contraria, magnitudo prudentiæ veſtræ, credimus, iam aduertit. Sed & nos hinc aliquid ſtrictim volumus demonſtrare, priùs aſſeuerantes, quòd de retroacta controuerſia, Thietberga non debet vlteriùs ad iteratam reſponſionem prouocari, quoniam quod bene ſemel definitum eſt, & interpoſitis ſacramentis deliberatum, nulla debet iteratione, niſi fortaſſis ibi fuerit maior authoritas, retractari. Deinde, quòd eccleſiæ refugium quæ-

rens, eccleſiaſticum iudicium ſemper expetens, ſubmitti non debet ſeculari iudicio. Poſt hæc verò, cùm nos ex vtraque parte idem tam à Lothario quàm à Thietberga fuerimus prouocati iudices, noſq; amborum controuerſiam executi ſimus, ad nullos alios conuenit ſuper hoc negotio iudices conuolare; cùm ſecundum ſacros canones à iudicibus, quos communis conſenſus elegerit, non liceat prouocare. Itaq; cùm non ſit apoſtolicæ ſedis authoritate, quę amborum negotium executa eſt, vſquam maior authoritas: neſcimus, ſi alicui liceat de eius iudicio iudicare, vel eius retractare ſententiam. Et poſt pauca: Illud verò, quod Lotharius Thietbergam de adulterio criminatur, quis non videat dolo eſſe plenum? Denique ſi vt ipſe iactat, vxor eius non pertinet ad eum, illi de adulterio calumniam texere, cùm nec mœchari potuit, ſi alicuius vxor non exiſtit. Porrò ſi à Lothario de adulterio accuſatur, & ſi victa fuerit, vltio præparatur; neceſſe eſt, vt fateatur vxorem. & quibuſdam interpoſitis: Præterea ſiue de coniugij fœdere, ſiue de adulterij crimine iudicium ſit agitandum, nulla ratione patet, Thietbergam cum Lothario poſſe legalem inire conflictum, vel legitimum controuerſiæ ſubire certamen, niſi priùs ad tempus ſuæ fuerit reddita poteſtati, ſeu & ſuis conſanguineis liberè ſociata: inter quos etiam locus prouidendus eſt, vbi nulla vis multitudinis formidanda, & non ſit difficile teſtes producere, vel cæteras perſonas, quæ tam à ſanctis canonibus, quàm à venerandis Romanorum legibus in huiuſmodi controuerſiis requiruntur. Verùm hæc non vt fiant dicimus, quæ ſine decreto & ordinatione noſtra fieri non poſſe ſuprà docuimus.

Accenſus itaque idem ſanctiſſimus pontifex zelo Dei, quo fuerat ſacerdos quondam inflammatus, Waldradam ipſo die Purificationis ſanctæ Mariæ dei genitricis, in baſilica excommunicauit, & ab omni Chriſtianorum conſortio ſeparauit, deſtinauit epiſtolam omnibus epiſcopis per Germaniam & Gallias conſtitutis, cauſas & modum excommunicationis continentem, cuius ſenſum quàm verborum ſeriem cauſa breuitatis potiùs placuit ponere. Decreueramus quidem circa Waldradam mœcham & pertinaciter in impœnitentia permanentem, vindictæ modum minùs diſtrictè temperare, & iuxta quod merebatur, non ita pro ſcelere ſententiam in eam iuſtæ punitionis proferre, niſi obſtinato animo in mœchiæ volutabro perenniter permanere propoſuiſſet. Igitur, quia monita noſtra & crebras exhortationes contempſit, quia culpam ſuam nec dum cognouit nec confeſſa eſt, nec miſſa nobis legatione, qui cauſam ipſius exequendam ſuſcepimus, veniam poſtulauit; poſtremò cùm recto itinere nos illi fuerat adeundum, & beati Petri apoſtoli ſuffragia requirenda, retro eſt conuerſa poſt Sathanam, nec non & Thietbergæ reginæ dolos ſtruere cœpta, interitus meditatione non ceſſat: cum egregio apoſtolo dicimus, quòd contra eam contráque eius ſimiles ſæpius replicandum eſt, quia ſecundum duritiam ſuam & cor impœnitens theſaurizat ſibi iram in die iræ. Idcirco nos eam de factis ſuis excommunicauimus; donec eccleſiæ Chriſti, nobiſque præcipuè, qui eius principaliter curam gerimus, quique cauſam ipſius exequi ac inueſtigare cepimus, ſatisfecerit, donec etiam ſiniſtram omnem ſuſpicionem, conſilium noſtrum ſuſcipiens, adimat, ac pretioſi corporis & ſanguinis Domini perceptione, atque ab omni modo conſortio ſanctæ eccleſiæ, ſancti Spiritus, beatorumque apoſtolorum Petri & Pauli iudicio, & mediocritatis authoritate fecimus, prorſus cum vniuerſis complicibus & communicatoribus fautoribuſque ſuis prorſus extorrem. Hanc ſententiam IIII nonas Februarij à nobis promulgatam meminimus, eamque ſcripto vobis deſtinauimus, & ne labor inanis conſtituatur, ſpiritualis nobiſcum veſtra fraternitas, aduerſus iam dictam mœcham, & communicatores eius arma ſuſtollat, & in parochia ſua excommunicatam hanc, fautoreſque ſuos, vna voce vnuſquiſque denuntiet, donec noſtro ſpeciali iudicio dignæ ſe pœnitentiæ ſubmittat. Direxit etiam Lothario regi idem reuerendiſſimus pontifex epiſtolam hæc continentem: Audito reuertenti miſſo noſtro, correctionis tuæ (vt ita dicamus) initio, gratias Deo condignas egimus, & vt tibi quoque grates competibiles referremus, animum præparauimus. Sed heu aduerſa nuntia huius intentionis noſtræ propoſito celeriter obuiauerunt. Quapropter compulſi ſumus mutare vocem, & qui ad gratiarum actiones os aperire diſpoſueramus, in luctus & increpationes ad hoc officium linguæ coacti dirigimus. Didicimus enim te, qui

qui prolixo tempore in ſcelere permanens, eccleſiæ Dei non modicum nocuiſti, no-
cere adhuc, & qui in ſordibus eras, ſordeſcere adhuc: ſiquidem, vt opinamur, tibi
non ſufficit ſolum adulterium perpetraſſe, niſi apponas, vt etiam animas hominum
periurij laqueis irretitas, in extremum demergas interitum. Sed quid mirum, ſi pau-
corum animabus periurio exitium acquiſiſti, quando in tanta ſublimitate poſitus, per
exemplum tuæ mœchæ tot hominum millia in perditionis chaos præcipitaueris. Illud
autem quod Thietberga, quaſi Waldradæ teſtimonium dicens, eam fuiſſe tuam legi-
timam vxorem, volens aut inuita fruſtra conatur aſtruere, quandoquidem illius nul-
lus prorſus hinc teſtimonio quis indigeat, cùm magis nos ita ſentiamus quod iuſtum
eſt, & intelligamus quod æquum, vt etiam Thietberga mortua, tu nullis legibus, nul-
lis regulis vnquam Waldradam in vxorem poſſis aut permittaris aſſumere. Vtrum er-
go Waldrada legitima tua fuerit aliquando coniunx, eccleſia Dei ſatisfactione Thiet-
bergæ non eget. Vnum tamen ſcimus, quoniam nec nos, eadem eccleſia Dei, au-
thore Deo qui adulteros iudicabit, te, ſi Waldradam quandocunque reſumpſeris, et-
iam Thietberga decedente, dimittet modis omnibus impunitum. Et poſt pauca: Ita-
que ſummo ſtudio præfatam Thietbergam coniugem tuam, tanquam propriam fo-
uere carnem ac diligere procurato, & ne illam à te ſeparare vllo pacto conſentias vi-
gilanter attende: vnde ſi vult à te diſcedere, corrige, imò corripe eam, & à tali intenti-
one per omnia reuocare ſatage. Iam verò ſi amore pudicitiæ ſeparationem quærat, &
coniugalis connubij ſolutionem efflagitet, certum eſt apoſtolo dicente: Quoniam
mulier ſui corporis poteſtatem non habet, ſed vir. Verùm ſi & ipſe pudicitiam ſecta-
tus religionis obtentu copulam diſſoluere vis, tantùm ne ſimulatè fiat, concedimus.
Nam licet ſit ſcriptum, Quos deus coniunxit, homo non ſeparet: deus tamen, & non
homo ſeparat, quando diuini amoris intuitu, ex cõſenſu vtriuſque coniugis matrimo-
nia diſſoluuntur. Si ergo hoc modo vis, gratuito permittimus animo, celeremq; præ-
bemus aſſenſum, aliter autem fieri mutuam veſtram ſeparationem prohibemus. Por-
rò ſi ſterilitas accuſatur, cogites Saram nonagenariam, Annam quoque ſimul & Eliza-
beth, quam tamen ſterilitatem fortaſſe non facit infœcunditas, ſed iniquitas. Ergo glo-
rioſiſſime rex eſto propria contentus vxore, & præter illius alterius ne quæras conſor-
tium. Igitur conſilium noſtrum accipe, & monita noſtra tãquam affectuoſi patris am-
plectere, atque ab omni prauitate mentem, linguam, corpusq; refrena, præcipuè Wal-
dradæ pellicis tuæ, & dudum à te repudiatæ communionem declinans, & eius conſor-
tium perpetuæ obliuioni contradens. Excommunicata eſt enim, & vſq; ad præſentiam
noſtram ab omni Chriſtianorum cõtubernio ſequeſtrata, ſicut totus iam nouit Occi-
dens, & iam quoque per miſſos noſtros minimè cum plagis cæteris Oriens ignorabit.
Quamobrem cauendũ eſt, ne cum ea pari mucrone percellaris ſententiæ, ac pro vnius
muliercula paſſione, & breuiſſimi temporis deſyderio, vinctus & obligatus ad ſulphu-
reos fœtores & ad perẽne traharis exitium. Et paucis interpoſitis epiſtolam ſic conclu-
dit: Hæc autẽ nos tibi nunc ſcripſiſſe, & quaſi inter nos & te noſtra verba exceſſus tuos
corripientia diſcurriſſe ſufficiat: cæterùm præcaue, ne cùm nobis ſecũdum pręceptum
duos aut tres teſtes adhibeamus, imò verò ne hoc eccleſiæ ſanctæ dicamus, & quod
non optamus, de cætero fias ſicut ethnicus & publicanus.

Ecce ex multis pauca notare curauimus, vt ſic neſcientibus ex parte fierent cognita,
vt tamen ſcientibus non per omnia eſſent oneroſa. Qualẽ verò exitum huius peſtiferi
morbi pernicies attulerit (apoſtolico renuẽs antidoto mederi) quãtaq; regni diſpendia
ex hac mortifera cõtagione fecerit; ſuprà dictus papa ſpiritu ſancto afflatus prædixerat,
quæ in ſubſequentibus ſuo in loco demonſtrabimus. Circa hæc tempora Ludouicus
rex fratris ſui Caroli regnum cum exercitu ingreſſus eſt, geſtiens occidẽtalia regna ſuo
dominatui ſubiugare, fratriq; præripere debitam portionem, quæ ei ſorte ac funiculo
hæreditatis competenter acciderat, oblitus germanitatis ac conſanguinitatis fœdera;
oblitus pacti, quod iam dudum mutua conuentione pepigerat; immemor etiam ſacra-
mentorũ, quibus ſe cum magnis execrationibus coram Deo obligauerat. Prębuerat ad
hoc facinus peragendũ occaſionẽ, incitamenta, fomitem, Carolus, qui & (vt præmiſi-
mus) quoſdam ex nobilioribus regni, aut publicè adiudicatos gladio percuſſit, aut dolo
deceptos perdidit. Cęteri formidãtes ne ſimilia paterẽtur, Ludouicum regẽ trans Rhe-

num commorantem ſollicitant, eiusq; animum ad obtinendum fratris regnum illiciunt, promittentes ſemetipſos vnà cum regno eius ditioni tradituros. Hac perſuaſione, vt animi regum auidi & ſemper inexplebiles ſunt, facilè in ſpem introductus, cum valida manu, vt diximus, terminos regni intrauit. Carolus ſentiens viros regni à ſe defeciſſe, in vltimis finibus Aquitaniæ, Lugiæ latibulum quæſiuit. Ludouicus, vt cœperat, regnum obtinuit, ac vſque Remenſem ciuitatem peruenit. Dimiſſo verò exercitu, in Germaniã ad propria redire, cum optimatibus regni cœpit negotia diſponere. Sed ſubitò fortuna mutatur: nã principes qui eum in regnum introduxerant, videntesq; quòd longè aliter incederet erga eos quàm exiſtimauerant, pœnitudine tacti, ad Carolum reuertuntur. Carolus ex deſperatis rebus vires ſe recepiſſe congaudens, contractis vndique copiis, fratrem bello aggredi tẽtat. Ille intuẽs, & à ſuis quos ſecum adduxerat, & ab his quos ibi acquiſiſſe viſus fuerat, ſe eſſe deſtitutum, maturiùs fugã arripuit, & cum debita confuſione fines regni exceſſit. Hac tẽpeſtate Hubertus abbas frater Thietbergæ reginæ contra Lotharium regem rebellare exorſus eſt. Collecta quippe prædonum valida manu, rapinas cœpit exercere, interfectisque aut fugatis Lotharij fidelibus qui finitima poſſidebãt loca, agros villasq; eorũ ſuę factionis ſectatoribus diſtribuit. Ad huiuſcemodi temeritatẽ comprimẽdã Lotharius rex ſemel, iterũ, atq; tertiò exercitũ produxit, frequẽter etiam cũ ducibus armatorũ multitudinẽ direxit, ſed minimè hãc præſumptionẽ extinguere potuit, quia loca inacceſſibilia erãt inter Iurã & Alpes Apenninas, ſeditioſis munitiſſima itinera & difficilẽ ingreſſum pręſtãtia. Attamẽ idẽ Acephala Hubertus nouiſſimè à Conrado comite peremptus eſt iuxta caſtrũ quod Vrba dicitur.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCLXVI. Heriſpoſius rex Britonum à ſuis interficitur, & Salomon dux in loco eius ſubrogatur. Erat enim iſte vir ſtrenuus & bellicoſus, & tam forma quàm animo ad regni gubernacula coaptatus. Carolus tertiò ſuper Britones cum exercitu irruere diſponit, ſed cùm ad terminos gentis appropinquaſſet, audito quòd ad reſiſtẽdum totis viribus parati eſſent, ſubitò mutata volũtate, magis elegit pacem ſuſcipere quàm bellum inferre. Facta itaque pactione cum Salomone, quam dudum cum Heriſpio fecerat, diſceſſit.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCLXVII, Nortmãni oram Ligeris fluminis occupantes: nam Metenſem, Andagauenſem, Pictauenſem, atq; Turonicã prouinciã iteratò crudeliter depopulari cœperunt: contra quos Rubertus, qui Marchiam tenebat, & Ranulfus dux Aquitanię collecta multitudine, aciem dirigunt. Illi ſentientes ſe exercitu inſequi, cũ ſumma acceleratione ad claſſem repedare cõtendũt, ſed cùm appropinquare inſequentium multitudinẽ cernerent, cognoſcentes ſe effugere nõ poſſe, quandam villã ingrediuntur, vbi ſe, quãtum hora permiſit, cõmuniũt. Erat autem in eadem villa baſilica pergrandis ex lapide cõſtructa, in quã maxima pars Nortmannorũ introiuit cum duce eorum, nomine Haſtingo. Rubertus & Ranulfus cum ſociis ſuper irruũt: quoſcunq; extra baſilicã reperiere, abſque mora trucidant. Ad eccleſiam peruenietes, cùm vidiſſent locũ munitum, & animaduertiſſent non modicam turbam paganorum intrinſecus latitantem: parumper deliberãtes caſtra in circuitu ſtatuũt, tentoria figunt, vt in craſtinũ extructis aggeribus, applicatiſque machinis hoſtes totis viribus expugnarent; declinabat quippe iam ſol ad occaſum. Rubertus nimio calore exæſtuãs, galeam & loricam depoſuit, vt aura collecta pauliſper refrigeretur: cumq; vnuſquiſq; impoſitione caſtrorum intenderet, repentè Nortmanni à munitione exiliunt, & cum ingenti clamore ſuper Rubertum ad ſocios impetum fecerũt. Sed quamuis repẽtini & ſubitanei caſus etiã fortiſſimos viros in bello cõturbare ſoleãt, tamen arma quàm citiùs corripiunt, hoſtes viriliter excipiũt, & cædẽtes in baſilicã redire cõpellunt. Rubertus abſq; galea & lorica accurrẽs, cùm incautiùs dimicaret, & inimicos vltrà inſequeretur, interfectus eſt in introitu ipſius eccleſiæ; eiꝰ corpus iam exanime Nortmãni intrinſecus trahunt. Porrò Ranulfus cùm eminus ſtans euentum rei ſpecularetur, à quodã Nortmanno per feneſtrã baſilicæ, ſagittæ ictu grauiter vulneratus eſt, & à ſuis ex certamine eductus vix triduo ſuperuixit. Tali infelici infortunio pugna commiſſa & finita, exercitus amiſſo capite, errore pariter ac mœrore repletus, ſoluit eadem hora obſidionem, & ad propria reuertitur, Nortmanni ouantes ad claſſem dirigunt greſſum. Non multo pòſt interiecto tempore Hugo abbas in locũ Ruberti ſubſtitutus eſt, vir ſtrenuus, humilis, iuſtus,

iuſtus, pacificus, & omni morũ honeſtate fundat⁹: ſiquidẽ Vdo & Rubertus filij Ruberti adhuc paruuli erant, quãdo pater extinctus eſt, idcirco non eſt illis ducatus cõmiſſus. Per id tẽpus gens Sarracenorũ in Beneuentum ex Africa veniens, vniuerſam penè regionẽ illã inuaſerũt, cædibus, rapinis, ac incendiis omnia depopulantes: cõtra quos Ludouicus imperator exercitũ contrahit, & veritus ne fortè aduerſus innumerabilem hoſtium multitudinem vires regni nõ ſufficerẽt, ad fratrẽ in Gallias legatos mittit, omnino expoſcens, vt ad præfatæ nequiſſimæ gentis vires extenuãdas, audaciamq́; refrenãdam, ſibi cũ Dei auxilio virtute quoq; Frãcorum opitularetur. Qui nihil cunctatus, exercitum cum ingenti induſtria vndequaque cõtrahit, fratriq́; quanta potuit celeritate in adiutorium venit. vbi plurima bella geſta ſunt non ſolùm fortiter, ſed etiam feliciter, Deo opem ferente. Inter hæc exercitus Lotharij graui peſte fatigatur, ex inſueto quippe calore & intẽperie aëris diſſolutus, dyſenteriæ & lienteriæ morbo corripitur: ex qua plaga innumerabilis multitudo extincta eſt, plurimi etiam aranearum morſibus perierunt: vt iam tũc daretur intelligi, quòd propter duritiam & cor impœnitens Deus non ſolùm Lothario, verumetiam omni regno eius aduerſaretur. Reuertitur itaq; in Franciam non ſine graui, vt dictum eſt, diſpendio ſuorum.

Anno Dominicæ incarn. DCCCLXVIII, Nicolaus ſanctiſſimus & beatiſſimus papa, poſt multos pro Chriſto labores & multa pro ſanctæ eccleſiæ inuiolabili ſtatu certamina, migrauit ad cœleſtia regna, recepturus pro adminiſtrata fideliter ſibi credita diſpenſatione à largiſſimo domino immarceſcibilem glorię coronã: de cuius Deo placitis actibus plura poterant dici relatu digna, niſi breuitati ſtudentes cauſas rerũ magis ſummatim notare, quàm explanare propoſuiſſemus. Denique poſt beatum Gregoriũ vſque in præſens, nullus præſul in Romana vrbe põtificali honore ſublimatus, illi videtur ęquiparandus. Regibus ac tyrannis imperauit, eiſque ac ſi dominus orbis terrarum, authoritate præfuit. Epiſcopis & ſacerdotibus religioſis, ac Domini mãdata obſeruantibus humilis, blandus, pius, manſuetus apparuit; irreligioſis & à recto tramite exorbitantibus terribilis atque auſteritate plenus extitit, vt meritò credatur alter Helias (Deo ſuſcitante) noſtris in temporibus reſurrexiſſe, etſi non corpore, tamen ſpiritu & virtute. Huic ſanctiſſimæ memoriæ viro Adrianus in põtificatu ſucceſſit: quod cùm Lotharius rex certa relatione comperiſſet, ei talia ſcripta direxit: Infauſta relatio & inambigua hactenus manens (vt ita dicamus) acriter noſtræ ſerenitatis tranſuerberauit aures intimando, quòd beatæ recordationis dominus Nicolaus ab hac lachrymarum valle, vocante Chriſto, deceſſerit, cum ſanctis (vt credimus) inæſtimabiliter coronandus. Nec differt, vt omnis Chriſtiana religio de tãto pontifice doleat, & omnis eccleſiaſticus ordo de prudẽtiſſimo papa ingemiſcat: reuera nos potiùs deflemus, qui cauſas noſtræ calumniæ & fraudulentas æmulorum noſtrorum querimonias, tam benigno patri ęquitatis ac iuſtitię lance ponderandas ac terminandas ad tempus & in parte commiſimus; ſed quod lugubriùs replicamus, plus apud ſanctitatem illius valuêre inimicorum inſidiæ & ſimulatæ deceptiones, quàm noſtra ſimplex & pura defenſio. Nos enim literis & verbis indeſinenter proclamantes, & diuerſis legationibus eadem repetẽtes, humiliter poſtulauimus, vt nos & accuſatores noſtri iuxta diuinas & humanas leges ſui pontificatus audientiam mereremur, vt ratio docet, noſtram præſentiam exhibẽdo: ſed ſemper repulſi ſumus. Poſt pauca: Sed quia Deus omnipotens princeps paſtorũ, in illa ſancta ſede veſtri põtificatus apicem ſublimauit, ſi tempus arriſerit, veſtrum multipliciter deſyderamus conſpectum, & noſtris Deo dignis animari colloquiis, ac melliflua benedictione potiri. In fine ipſius epiſtolę: Interea modis omnibus obſecramus, vt de veſtra optabili proſperitate literis veſtris celſitudinem noſtram certam reddentes, charę filiationis munus nobis impartiri dignemini.

Ad hæc ſuprà dictus papa reſcripſit, ſedem ſancti Petri ſemper paratam eſſe dignam ſatisfactionem ſuſcipere, nec quod diuinæ humanæq́ue leges iuſtè decernunt vnquam repuliſſe: itaque ſi immunem ab obiectis ſe ſciret, cum omni fiducia ſedem apoſtolicam oportere adire, vt expetitam benedictionem perciperet; ſi culpam autem recognoſceret, nihilominus abſque hæſitatione venire feſtinaret, condigna pœnitentiæ remedia ſuſcepturus.

His temporibus gens Bulgarũ ferociſſima ac bellicoſa, relictis idolis, abrenuntiatisq́;

gentilium ſuperſtitionibus, in Chriſtum pro maxima parte credidit, & abluta ſalutari baptiſmatis vnda, in religionem Chriſtianam tranſiit. Directi ſunt autem à ſede apoſtolica in eandem gentem ſacerdotes, ac viri religioſi, qui populum adhuc rudem diuinis informarent præceptis, & incultam barbariem ſacris dogmatibus excolentes, Chriſto gratum habitaculum præpararent, vt huius veræ ſanctæ deuotionis opus proſperum obtineret effectum. Ludouicus Chriſtianiſſimus rex qui Germanis imperabat, non mediocre præbuit ſupplementum. Ferunt autem de huius gentis rege, quòd tanta perfectione poſt perceptam baptiſmi gratiam cœperit, vt diebus ornamentis regiis indutus, coram populo procederet, noctibus verò ſacro veſtitu latenter eccleſiam intrans, ſuper pauimentum ipſius baſilicæ ſubſtrato tantùm ſibi cilicio proſtratus in oratione iaceret. Non poſt multum tempus diuina inſpiratione commotus, regnũ terrenũ dimiſit, vt in cœlis æternaliter regnaret cũ Chriſto; & ordinauit in ſuũ locum regem filium ſuum maiorem natu: comam capitis depoſuit, habituque ſanctæ conuerſationis ſuſcepto monachus effectus eſt, eleemoſynis, vigiliis, & orationibus die noctuque intentus. Interea filius eius, quem regem conſtituerat, longè à paterna intentione & operatione recedens, prædas cœpit exercere, ebrietatibus, comeſſationibus, & libidinibus vacare, & omni conamine ad gentilitatis ritum populum nouiter baptizatum reuocare. quod cùm pater audiſſet, nimio zelo accenſus ſacrum habitum depoſuit, & militiæ cingulum reſumpſit, & cultu regio indutus, adſociatis ſibi Deum timentibus, filium perſecutus eſt: quem mox abſque difficultate cepit, oculóſque eius effodit, & in carcerem miſit: deinde conuocato omni regno ſuo, filium iuniorem regem conſtituit, interminatus coram omnibus, ſimilia fore paſſurum, ſi in aliquo à recta Chriſtianitate deuiaret. His ita patratis, depoſito cingulo, & reſumpto ſanctæ religionis habitu, in monaſterium ingreſſus, in ſancta conuerſatione reliquum vitæ præſentis tempus duxit.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCLXIX, Lotharius Romã profectus eſt: quò cùm perueniſſet, ab Adriano pontifice honorificè ſuſceptus eſt. qui ab eodẽ præſule ſciſcitatus, ſi monita pij patris Domini Nicolai cum omni vigilantia hactenus obſeruata haberet, & præſtitũ iuſiurandũ inuiolato fœdere cuſtoditũ, quòd ab illo deceptus, qui in veritate nõ ſtetit, qui non ſolùm mendax eſt, ſed etiã pater omnis mendacij; reſpondit ſe ita omnia obſeruaſſe, ac ſi diuinitus ſibi eſſent imperata. Cumq; proceres & optimates qui cum eo venerant, eadem teſtificarentur, nec vlla oppoſita perſona inueniretur, quæ aduerſus regiã authoritatẽ legitimũ auderet cõtrouerſiæ inire certamen: vniuerſalis papa talia proſequitur, Si veſtræ teſtificationis verbis veritas ſuffragatur, cũ omni alacritate mentis omnipotenti Deo multiplices gratiarum actiones referimus. Reſtat ergo fili chariſſime, vt ad confeſſionem ſancti Petri accedas, vbi Deo propitio hoſtiam ſalutarem pro tua nõ tam corporis quàm animæ incolumitate immolabimus, ex qua te nobiſcum participare oportet, vt per hanc participationem membris Chriſti, vnde abſciſſus eſſe videbaris, merearis incorporari. Finitis igitur miſſarum ſolennibus, inuitat ſummus pontifex eundem regẽ ad menſam Chriſti, acceptoq; in manibus corpore & ſanguine Domini, ita eũ alloquitur, Si innoxium te recognoſcis à ꝓhibito atque interdicto tibi à Nicolao adulterij ſcelere, & hoc fixa mente ſtatutũ habes, vt nunquam diebus vitæ tuæ Waldradæ pellicis tuæ dudũ a te repudiatæ miſcearis nefario cõcubitu, fiducialiter accede, & ſacramentũ ſalutis æternæ tibi ad remiſſionẽ peccatorũ ꝓfuturũ percipe: ſi autẽ tua cõſcientia te accuſat, te lethali vulnere ſauciatũ proclamat, aut iterũ redire mente diſponis in mœchiæ volutabrũ, nequaquã ſumere ꝑſumas, ne fortè ad iudicium & cõdemnationem tibi adueniat, quod fidelibus ad remediũ præparauit diuina prouidentia. Qui mente captus, obduratus pariter & obcæcatus, abſq; retractatione cõmunionem corporis & ſanguinis Domini de manu pontificis ſumpſit, nõ expaueſcens illã ſententiã quę dicit, Horribile incidere in manus Dei viuentis. Qui enim manducat & bibit indignè, iudicium ſibi manducat & bibit. Deinde conuerſus idem præſul ad ſequaces ac fautores regis, vnicuiq; cõmunionẽ obtulit in hæc verba, Si domino ac regi tuo Lothario in obiecto adulterij crimine fautorem non præſtitiſti, neq; conſenſum præbuiſti, & Waldradæ & aliis ab hac ſede apoſtolica excõmunicatis non cõmunicaſti, corpus & ſanguis Domini noſtri Ieſu Chriſti proſit tibi in vitã æternam.

Igitur

Igitur quiſquis in his ſe læſum ſciens, auſu temerario communionem ſub tali conteſtatione porrectam ſumere præſumpſit, diuino iudicio percuſſus, ab hac luce ſubtractus eſt, antequam ſubſequentis anni rediret principium: perpauci qui ſe à communione ſubtraxerunt, vix mortis periculum euaſerunt. Porrò Lotharius Roma egreſſus morbo corripitur, & Placentiam ciuitatem perueniens, diem clauſit extremũ VI idus Auguſti. Tanta autem ſtrages in præfati regis populo facta eſt, vt non peſte periiſſe, ſed hoſtili gladio corruiſſe virtus ac nobilitas totius regni videretur: quæ eo tempore tantæ fœcunditatis erat, vt in modum denſarum ſegetum pullulans, veluti quoddam examẽ imperij fines impleuerit.

Carolus certa relatione comperiens Lotharium regem obiiſſe, mox illius occupare ditionem nititur, Metaſque perueniens, ab Aduentio præfatæ vrbis epiſcopo & nonnullis aliis primoribus fauorabiliter exceptus, in regnum ſublimatus, indeq; digrediens Aquiſgrani palatium ingreſſus eſt, eò quòd ſedes regis eſſe videretur, vbi multò plures ad eum confluxêre.

Carebat autem ea tempeſtate vrbs Treuirorum, & Colonia Agrippinenſis pontificibus: ſiquidem (vt præmiſimus) amborum præſules in Italia ab hac labe ſubtracti ſunt. Inito autẽ rex cum optimatibus conſilio, Bertulfum nepotẽ ſuprà dicti Aduentij epiſcopi, eccleſiæ Treuirorum præfecit. Dictum eſt autẽ, vt iſte vir epiſcopalem obtineret dignitatem, interuẽtu & ope prędicti Aduentij, quia eo tẽpore plurimum apud regem poterat, eò quòd illi aſſentando in adipiſcendis regni negotiis ambitioſiùs faueret.

Porrò Coloniæ Agrippinæ rex Hilduuinum abbatem præponere tentauit in pontificali cathedra, fecitq; à Francone epiſcopo Tungrenſis diœceſis, in Aquis palatio presbyterum ordinari ad titulum ſancti Petri prædictæ metropolis.

Dum hæc in regno Lotharij aguntur, LVDOVICVS rex infirmitate detẽtus, in Baioariorum finibus lecto decumbebat. Audiens itaq;, à fratre ſæpe dictum regnũ taliter inuaſum, ægrè tulit, & cum omni feſtinatione legatos direxit, qui eum obnixè rogarẽt, vt ab hac temeraria inuaſione ceſſaret, nec ſolus indebita pſumptione vſurparet, quod vtriſque hæreditario iure æqualiter competebat; regno decederet, quouſq; Deo priſtinam ſoſpitatem reddente, venire poſſet, vt pariter colloquerentur, & de eiuſdem regni ſtatu, quod iuſtitiæ & æquitatis iura dictabant, pari voluntate decernerẽt. His cum tali mãdato præmiſſis, interim Luidpertum archiepiſcopũ Moguntiæ vrbis occultè Coloniã dirigit, hortaturq;, vt omni arte ſatageret ordinationem Hilduini præuenire, & ex ipſius ciuitatis clero epiſcopum cõſecrare ſtuderet per electionem ciuium. qui aſſumptis ſecum aliis epiſcopis, recto itinere Duizam caſtrũ peruenit, & formidans ne fortè inſidię ſibi à Caroli fautoribus ſtruerentur, nequaquã Rhenum tranſiit, ſed deſtinatis miſſis mandauit, vt honeſtiores ex clero & nobiliores ex populo ſibi ad idem caſtrum occurrerẽt. Illis iuſſa cõplentibus, epiſcopus ex parte regis eos alloquitur, vt ſibi conſulerent, & quàm citiùs ex proprio grege præſulem eligerent, ſe ad hoc deſtinatum eſſe, vt quẽcunq; communi cõſilio præficiendum decernerẽt, ſtatim conſecraret. Ad hæc illi reſpondent, Hilduinũ epiſcopum eſſe datum, iamq; presbyterum ad ipſam ſedem ordinatũ, omneſq; penè manibus datis eius dominationem ſuſceptam haberẽt, nulla ratione permitterent, vt aliũ eligerent. Quibus ille econtrà, ſi electionẽ nobis à rege cõceſſam deſpicitis, in arbitrio & poteſtate regis eſt, quem nobis velit dare epiſcopũ. His auditis vnanimiter elegerunt Wilibertum venerabilẽ virum, quem nimiũ renuentem ac refugientem ordinauit prædictus antiſtes, cũ aliis conſacerdotibus & cũ omni clero & populo Rheni fluenta transfretauit, & eum honorificè in ſede pontificali impoſuit, omnibuſq; rite peractis, ad ſua omni celeritate receſſit. Carolus comperta ordinatione nimio furore accenditur, ac mox Coloniam ꝓficiſcitur: quippe dum hæc agerentur à miſſis Ludouici, Hilduinus apud Aquas palatiũ in regio obſequio morabatur. Willibertus epiſcopus, & omnes qui in eius ordinationẽ conſenſerant, Rhenũ trãſeuntes ſęuitiam regis declinauerunt. Rex cùm neminem reperiſſet, in quem ſuas iniurias vlciſci poſſet, via qua venerat regreſſus eſt. Interea iterum legati à Ludouico mittuntur, orantes vt à regno diſcederet: ſed cùm minimè acquieſceret, nouiſſimè Luidbertũ archiepiſcopum & Altfridum epiſcopũ de Saxonia prudentiſſimũ virum Ludouicus legatos dirigit, mandans vt vnum è duobus eligeret, aut citò à regno recederet, aut ſibi pu-

gnandum cum fratre foret. Qui eum tanta ingenij arte, tantaque conſtantia aggrediuntur, vt abſque dilatione recederet, & in proprio regno ſe reciperet. Poſt hęc ſuprà dicti reges conuentum celebrare diſponunt, in loco qui dicitur Marſana, iuxta Moſam.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCLXX, Ludouicus & Carolus vnà cum optimatibus & proceribus ſuis ad Marſanam venientes, regnum quondam Lotharij æquis partibus inter ſe diuiſerunt. Qualiter autem hæc diuiſio facta ſit, quia omnibus penè notum ſit, ſuperuacuum duximus annotare. Carolus conuentu abſoluto, ad Heriſtellium perrexit, quia eidem palatium in parte acciderat. Ludouicus verò ad Aquas palatium rediit, vbi duobus ferè menſibus lecto decubuit, aduerſa valetudine præuentus.

Denique cùm à partibus orientis veniens Ribuariorum terminos intraſſet, in quandā regiam villam nomine Flamersheim ad hoſpitium diuertit: cumq; ſolariū domus conſcendiſſet, ſtipatus obſequentium multitudine, repentè ipſum ſolarium, quod nimia vetuſtate & putredine reſolutū fuerat, trabibus fractis corruit, & inter ruinas eius rex grauiter attritus eſt, ita vt duæ coſtæ eius à ſua compage diſiungerentur. Et cùm omnes accurriſſent, eumque periſſe arbitrarentur, ipſe à loco in quo ceciderat, ſurgens, ſuis ſe repræſentauit, aſſerens ſe nihil mali paſſum, & vltrà quàm credi poteſt diſſimulato languore, ſequenti die contra fratrem ad Marſanā proficiſcitur. Tanta huius principis duritia, tanta animoſitas fuit, vt cùm etiam fragor fractarum coſtarum adinuicē collidentium à nonnullis audiretur, nemo tamen propter hoc audiret eum ſuſpirium trahentem, vel gemitum emittentem.

Per id tempus Carolus Carolomanum filium ſuum oculis priuauit: ſiquidem prædictus rex ex Hirmandrude regina tres filios ſuſceperat, Carolum ſcilicet, Carolomanum, Ludouicum. Sed duo ex his infœliciter perierunt: nempe Carolus leuitate iuuenili ductus, tentare volens Albuini & Bettonis audaciam, ac ſæpe laudatam conſtantiam, alium ſe eſſe ſimulans, cùm ex venatione veſpertinis horis idem Albuinus quadam die reuerteretur, ſuper eum ſolus impetum fecit, veluti equum in quo*, violenter ablaturus, nihil minùs exiſtimans, quàm filium regis, euaginato gladio ex aduerſo eum in capite percuſſit, moxque terrę proſtrauit, deinde multis vulneribus confoſſum ſemiuiuum reliquit, arma pariter & caballum ſuum ſecum auferens. Debilitatis ergo membris, ac vultu deformatus, pauco tempore ſuperuixit. Albuinus cognito quòd regis filius eſſet, in quem talia exercuerat, celeriter aufugiendo mortis periculum declinauit.

Porrò Carolomanus cùm adhuc eſſet puerulus, iuſſu patris attonſus, clericus effectus eſt: deinde procedente tempore ad diaconatus officium, quamuis inuitus atque coactus, in præſentia genitoris ordinatus eſt, legitque publicè euāgelium, & pontifici miſſam celebranti iuxta morem miniſtrauit. Poſt hæc per apoſtaſiam recedens ab eccleſiaſtica religione, abiiciens ac ſpernens negligenter gratiam quæ ei data erat per impoſitionem manus, alter Iulianus efficitur. collecta quippe prædonum non modica turba, eccleſias Dei cœpit deuaſtare, ea quæ pacis ſunt impugnare, cuncta diripere, & inaudita mala perpetrare. pro quibus cùm crebrò à patre correptus fuiſſet, nec tamen vllatenus accepta prauitas ceſſaret, nouiſſimè ex præcepto patris ei oculi eruuntur (vt ſuprà meminimus) iuſto Dei iudicio lucem exteriorem amittens, qui interiorem, quæ Chriſtus eſt, à ſuo pectore effugauerat; in tenebras exteriores miſſus, qui interioribus ſua ſponte ſe tradiderat. Orbatúſque Ludouicum auunculum ſuum adiit, miſeriarum & calamitatum ſuarum ærumnas apud eum lugubriter deplorans. Ille miſeratione motus, Abſternatum monaſterium ſancti Willibrodi ei ad ſubſidium vitæ præſentis conceſſit, vbi non multo pòſt tempore mortuus & ſepultus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXI, Adrianus papa migrauit ad Dominum, & Ioannes ſummi pontificis culmē adeptus eſt. His diebus Adalgiſus dux Beneuentanus, Græcorum perſuaſionibus corruptus, aduerſus Ludouicum imperatorem manum leuauit. Etenim eius hortatu plurimæ ciuitates prouinciarum Samnij, Campaniæ & Lucaniæ à Ludouico recedentes, Græcorum dominationi ſe ſubdiderunt. Quibus cognitis imperator in prouinciam Samnitum exercitum transfert, petiturus harum prouinciarum caput Beneuentum, ditiſſimam & opulentiſſimam ciuitatem.

Adalgiſus

Adalgiſus aduentare exercitum ſentiens, timore perterritus ad callida argumenta cõuertitur, & Beneuento egreſſus imperatori vltro ſe offert, paratum ſe eſſe & ſemper fuiſſe ad eius obſequium profitetur, nunquam defectoribus ſe aſſenſum præbuiſſe iuramento confirmat: deinde muneribus regem ſibi conciliat, ac mox in priſtinam recipitur gratiam. Imperator in Campaniam & Lucaniam, ad ciuitates quæ defecerant, copias tranſponit, quas abſque difficultate in deditionem recepit, excepto Capua, quę quia quadrato lapide erat conſtructa, audaciam repugnandi ciuibus prębuit. Cingitur itaque obſidione, omniſque aditus intrandi penitus intercluditur, in circuitu vaſtatur, cuncta hoſtili rapacitate diripiuntur: nouiſſimè vites, olìueta & cæteræ fructiferæ arbores radicitus exciduntur. Capuani deſperatis rebus epiſcopum ciuitatis adeunt, corpus ſancti Germani epiſcopi, cuius animam venerabilis pater Benedictus in ſphæra ignea ab angelis in cœlum viderat deferri, in feretro leuant, & ſic portis apertis ſupplices caſtra imperatoris petunt, orantes eiuſdem ſancti interuentu ſibi veniam largiri. Auguſtus, vt totis pietatis viſceribus affluebat, miſericordia motus erratis atque exceſſui benignè indulſit, præcepitque exercitui ab excidio retrahere manum. Expulſis itaq; Græcis, cuſtodes ex numero ſatellitum in ciuitatibus quas receperat, locat, & Beneuentum proficiſcitur, vbi aliquantiſper decreuerat immorari. Exercitus longa ciuitatum obſidione fatigatus, genitale ſolum cœpit ſuſpirare, poſt emenſos labores quietem deſyderare, coniugium ac liberorum dulces amplexus ante oculos mẽtis reuocare, & hac ex cauſa paulatim quotidie diffluere. Interim Adalgiſus, vt erat callidus ingenio, imperatorem alloquitur, cur vires ſuorũ nullis exiſtentibus cauſis profligaret, cur agros villaſq; ſuæ ditioni ſubditas hoſtiliter depopulari permitteret: oporteret vt & feſſis optata concederent, & regio quæ iam penè deuaſtata erat, clementia principis ſaluaretur. Flexus his ſuggeſtionibus imperator exercitum pro maxima parte abſoluit, & ad propria repedare permiſit: ipſe cum paucis in eodẽ loco remanet, nil aduerſi ſuſpicatus. Adalgiſus regẽ ſuis viribus deſtitutum cernens, iam dudum cõceptam iniquitatem parturit, & cum ſuæ conſpirationis ſectatoribus palatium, in quo imperator meridie quieſcebat, occupare nititur. Rex à ſtrepitu & clamore irruentium excitatus, lecto deſilit, arma corripit, & cum perpaucis corporis ſui cuſtodibus ad oſtium domus turbatus repentina irruptione procedit, aditumq; ferro intercludens hoſtem à liminibus arcet. Adalgiſus ſentiẽs non ſine diſcrimine oſtia domus eſſe penetranda, ab introitu pedem retrahit, palatiumq; flammis iubet exuri. Interea rex inducias ſibi dari petit, pacemq; obnixè depoſcit: cui reſponſum eſt, non aliter petita impetraturum, niſi prius iureiurando deuouiſſet, nũquam ſe diebus vitæ ſuæ Beneuenti fines intraturum, neque ex calumnia quam tunc patiebatur, vindictam aliquando exacturum. Allatis itaque ſanctorum pignoribus, neceſſitate conſtrictus, ſacramentum quod ab eo exigebatur, iurauit, ſtatimq; poſtera die à Beneuento exiuit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXII, Ludouicus imperator Romam venit, ibiq; cõuentum celebrans, coram ſummo pontifice multa ſuper Adalgiſi tyrannide cõqueſtus eſt. Tunc à ſenatu Romanorum idẽ Adalgiſus tyrannus atque hoſtis reipublicæ declaratur, bellum etiam aduerſus eum decernitur. Ioannes papa imperatorẽ à iuramento quo ſe obligauerat, authoritate Dei & ſancti Petri abſoluit, adfirmans nihil obeſſe, quod ob mortis periculũ euadendum coactus fecerat, nec ſacramentũ eſſe dicendũ, quod contra ſalutẽ reipublicæ, quamuis cũ multis execrationibus fuerit prolatum. His exhortationibus principis animus ad rediuiua certamina prouocatur: tamẽ ne à ſuis periurus diceretur, nequaquã ipſe contra tyrannũ procedit, ſed reginam cum exercitu dirigit. Adalgiſus certis indiciis colligens, bellum aduerſum ſe ſummis viribus parari, hoſteq; ſe ac tyrannũ eſſe denunciatũ, ſuæ nequitiæ conſcius, metu perterritus, & ſpem vitæ in fuga ponens, in Corſicam inſulam ſeceſſit, ibiq; ad tempus latuit.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCLXXIIII, locuſtarum inæſtimabilis multitudo menſe Aug. ab oriente veniens, totam penè peruaſtauit Galliam, quæ maiores erant quam cęteræ locuſtæ, habebantq; ſena alarum remigia, & mirũ dictu eſt, vt caſtrorum acies diſtinctis ordinibus per aëra ferebantur, vel terræ incũbentes caſtra metabantur. Duces cũ paucis exercitũ itinere vnius diei præibant, quaſi loca apta multitudini prouiſuri. Circa horam nonã, vbi duces pridie venerant, inſidebant, nec à loco occupato

mouebãtur,quouſq; ſol ſuũ repræſentaret ortũ; tunc per turmas ſuas ꝓficiſcebantur,vt in paruis animalibus diſciplinam militarẽ cerneres; ſegetibus veſcebãtur,quæ ab eis ita depaſtę ſunt,vt veluti immani tempeſtate conſumptæ viderentur.Spacium diurni itineris quatuor aut quinque milliaribus extendebatur. Peruenerunt autem vſque ad mare Britannicum,& ſuperficiem terræ cooperientes,in quod Deo volente violento uentorum flatu impulſæ, atque in profundum aſportatæ,demerſę ſunt. Æſtu verò atque refuſione Oceani reiectæ, littora maritima repleuerunt, tantaq; congeries facta eſt,vt ad inſtar montium cumulatę coaceruarentur.ex earum fœtore ac putredine aër corruptus diram peſtem finitimis generauit,ex qua multi perierunt.

Per idem tempus Carolus Andagauenſem obſidebat vrbem.Denique Nortmanni poſtquã Ruodbertum & Ranulfum & alios generoſæ ſtirpis viros,qui patrię terminos armis tuebantur,Deo habitatoribus terræ aduerſante, occiderũt, cùm nemo inueniretur qui eorum violentiæ reſiſteret, ſollicitati paucarum ciuitatum vel regionum deceptione,ex præda ſingularum quãtæ opes vniuerſarum eſſent, animo proſpicientes, Andegauis ciuitatem ciuibus fuga dilapſis, vacuam reperientes ingrediuntur: quam cùm munitiſſimam, & pro ſitu loci inexpugnabilem eſſe vidiſſent, in lætitiam effuſi, hanc ſuis ſuorumque copiis tutiſſimum receptaculum aduerſus laceſſitas bello gentes fore decernunt.Protinus nauibus per Medanam fluuium deductis mulieribus & paruulis,veluti in ea habitaturi intrant, diruta reparant, foſſas vallaque renouant, & ex ea proſilientes, repentinis curſionibus circumiacentes regiones deuaſtant. Quod cùm Carolo tam pernicioſa peſtis in viſceribus regni intercluſa nunciata eſſet, illico ex omnibus regnis quæ ſuæ ditioni parebant, veluti ad commune incendium extinguendum exercitum colligit,atque caſtris in circuitu poſitis ciuitatem obſidione cinxit. Et quia Medana fluuius à partibus Britanniæ vrbis murum alluebat, Salomoni regi Britonum mandat, vt contractis auxiliis citiùs aduentaret, vt communem hoſtem communibus viribus expugnarẽt:qui aſſumptis ſecum multis Britonum millibus, ſuper ripam fluminis Medanæ tentoria fixit. Igitur ex omnibus partibus vrbe obſidione circundata, multis diebus vndique ſumma virtute dimicatur, noua & exquiſita machinamentorum genera adplicantur: ſed conatus regis proſperitatis affectum non obtinuit,quia & loci facies non facilem præbebat acceſſum, & paganorum valida manus, quia pro vita res erat, ſummo reſiſtebat conamine. Exercitus immenſæ multitudinis cùm longę obſidionis tædio, fame, & graui peſtilentiæ morbo attereretur; cernentes Britones vrbem inexpugnabilem,conati ſunt fluuium à ſuo alueo deriuare,vt exſiccato naturali meatu naues Nortmannorum inuadere nõ poſſent. Cœperunt itaque foſſam mirę profunditatis ac latitudinis aperire,quæ res tantæ formidinis metũ Nortmãnis ingeſſit, vt abſque dilatione ingentẽ pecuniam Carolo pollicerentur, ſi ſoluta obſidione eis ex ſuo regno liberum præberet egreſſum. Rex turpi cupiditate ſuperatus pecuniam recepit, & ab obſidione recedẽs hoſtibus viam patefecit.Illi conſcenſis nauibus in Ligerim reuertuntur, & nequaquam vt ſpoponderant ex regno eius receſſerunt,ſed in eodem loco manentes multò peiora & immaniora quàm antea fecerunt.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCLXXIIII, Ludouicus imperator qui Italiæ regnum regebat,moritur.Fuit verò iſte princeps pius & miſericors,iuſtitiæ deditus, ſimplicitate purus,eccleſiarum defenſor,orphanorum & pupillorum pater, eleemoſynarum largus largitor,ſeruorum Dei humilis ſeruitor,vt iuſtitia eius maneret in ſeculum ſeculi,& cornu eius exaltaretur in gloria.

Eodem anno Salomon rex Britonum à Paſquitano & Vurfando ducibus ſuis dolo interficitur:poſt cuius mortem cùm hi duo regnum eius inter ſe diuidere vellẽt, ſed in diuiſione diſſentirent,eò quòd maxima pars Paſquitani partibus faueret, bellum ab vtriſque ſummis viribus inſtauratur. Paſquitanus quanquam maiore multitudine abundaret,Nortmannorum tamen auxilia pecunia conducit, eáque ad ſupplementũ virium ſuo exercitui miſcet, & mox contra æmulum ad pugnam proficiſcitur. Vurfandi ſatellites videntes vires regni ad Paſquitanum conceſſiſſe, cœperunt ab eo diffugere,vt vix mille cum eo in acie remanerent qui ipſi cœperunt ſuadere, vt ſecederent, mortiſq; periculum declinarent, ſe cum paucis innumeram multitudinem ſuſtinere non poſſe.Ad hæc ille reſpondit,Abſit (inquit) optimi commilitones, vt hodie faciam quod

quod nunquam feci, ſcilicet vt inimicis meis terga vertam, vt gloria nominis noſtri in-
fametur: melius nobiliter mori, quàm ignominia vitam ſeruare: nec diffidendum de
victoriæ fortunæ vires cum hoſtibus experiamur. neque enim ſalus eſt in multitudi-
ne, ſed potiùs in Deo. Huiuſcemodi exhortationibus animati ſocij, ſuper triginta &
eo amplius, vt ferunt, aduerſariorum millia irruunt, clamor in cœlum tollitur, pugna
ſumma virtute conſeritur. Vurfandus cum ſuis in confertiſſimam hoſtium aciem ir-
rumpit, & veluti herba pratorum reciſa, ante acumen falcis cadit, & vberrimæ ſegetes
procella tempeſtatis deſæuiente proſternũtur, ita ferro cædit, ſternitque omnia. Rarò
in vllo regno, in vllo prælio tantum ſanguinis fuſum eſt. Paſquitanus, vt mactari ſuos
more pecudum vidit, cum paucis quos gladius necdum conſumpſerat, fugit. Porrò
Nortmanni qui in auxilium fuerant conuocati, monaſterium ſancti Melani epiſcopi
ingreſſi ſunt, ibiq; ſe more ſolito communiunt, & ſuccedente nocte fuga dilapſi, ad na-
ues reuertuntur. Fuit verò geſtum hoc prælium in campis iuxta ciuitatem Rodonis.
Erat hic Vurfandus genere inter ſuos clarus, ſed virtutum experimentis & nobilitate
clarior: quæ tanta fuit in illo, vt animi magnitudine viriumq; gloria inter ſuos, vt dixi-
mus, nulli videretur eſſe ſecundus: ad cuius audaciam, mentiſq; conſtantiam demon-
ſtrandam, vnum è multis ponere placuit. Nam cùm Salomon rex hyemis tẽpore ali-
quando contra Nortmannos caſtra poſuiſſet, vt ab eorũ incurſione fines regni ſui tue-
retur, ibique multis diebus reſideret, quadam die cùm ſermo inter ſocios tene-
retur de audacia & duritia Nortmannorũ: Vurfandus ſe vltra vires pſumens arrogan-
ter iactauit, ſi rex cum exercitu recederet, ſe tãtummodo audere cum ſuis in eodẽ loco
remanere, & tribus diebus poſt deceſſum regis immorari. Diſtabant verò caſtra Brito-
num à Nortmannorũ claſſe tantùm octo milliaribus. Nuntiata ſunt verba quæ Vur-
fandus quaſi leuiter protulerat, neſcio à quo Haſtingo duce paganorũ. Nõ multo pòſt
interiecto tempore, datiſq; quingentis vaccis Salomon pacem cum Nortmãnis fecit,
& acceptis obſidibus cùm redire in regnum diſponeret, legatus Haſtingi eum taliter
alloquitur: Nuntiatum eſt domino meo, te tantum virum habere qui ſe iactet, quòd te
recedente ſolus cum ſuis hoc in loco audeat remanere. Si ergo tantus eſt, quantus ſibi
videtur, incunctanter remaneat, quia dominus meus vult eum videre, audaciſq; viri
deſyderat notitiam habere. Interrogatus autem Vurfandus à rege, vtrùm tale aliquid
profeſſus eſſet, reſpondit ſe talia dixiſſe, & hæc eadem facere velle, protinuſque licen-
tiam ibi remanendi petit. Cùm à principe obiurgatus, cur tam fatua obſtinatione de-
tentus, prouerbiis inaniter in ventum prolatis, vellet mori, ſuoſq; morti tradere, nulla-
tenus acquieuit, aſſerens niſi remanendi licentiam daret, nequaquam illi fidelis in re-
liquum foret. Sed cùm Salomon irreuocabilem eius animum perſpexiſſet, dare ei ſo-
latium ex ſuis ſatellitibus voluit: quod renuit ſuſcipere, affirmans, ſi alios quàm ſuos ſe-
cum haberet, iam non eſſe vera quæ ſpoponderat. Rex cum omnibus copiis in re-
gnum receſſit, & Vurfandus in eodem loco cum ducentis ferè viris remanſit, ibique
quinque diebus expectauit. Sexta nocte Haſtingus quendam captiuum abſoluit à vin-
culis, & eum ad Vurfandum direxit, mandans vt ſibi ad vadum cuiuſdam torrentis in-
ter tertiam & ſecundã ſuperuenientis diei horas occurreret, vt mutuis colloquiis frue-
rentur. Qui nihil cunctatus arma corripere, ſociis imperat, & ad condictum locum
abſque mora pergit, proſpiciensq; vadum torrentis inter ſuos & aduerſarios quaſi li-
mitem fore, nullo modo ibi conſiſtere voluit, ſed tranſuadato gurgite vltro obuiam
hoſtibus procedit. Nortmanni admirantes animoſitatem & audaciam viri, ab eo de-
clinauerunt, nec eum bello lacerare auſi ſunt. Ille autem vſq; ad horam ſextã intrepi-
dus expectans, cùm neminem aduerſæ partis venire cerneret, cum ſuis ad propria re-
uerſus eſt. Nec illi animus minùs in mortem inuictus, quàm in hoſtẽ fuit. Deniq; poſt
peractam victoriam morbo grauiter ad extremum deducitur. cuius valetudinem cùm
perſenſiſſet Paſquitanus, reſumptis viribus, fautores eius bello aggreditur. qui perter-
riti timore ad ducem confugiunt, & cum lachrymis ei minas Paſquitani aperiunt, pe-
tentes contra imminens periculum conſilium. At ille hortatur, vt aduerſus hoſtem au-
daciter procedant, ſuum vexillum ferentes, polliceturq; victoriam. Qui cùm reſpon-
diſſent, ſine eius præſentia non audere cum aduerſariis congredi, ſpiritum qui vnà cũ
viribus corporis iam penè effugerat, reſumens, quia nec pedibus neq; equo poterat ire,

iubet ſe in lecto portari, ante aciem inimicorum exponi, & ſic ſubire certamen. Quod cùm ſatellites feciſſent eius, mox hoſtes in fugam verſi ſunt. Patrata victoria, cum cùm reportare vellent domum, inter manus militum, ſpiritum qui tantummodo in pectore palpitabat, exhalauit. Paucis autem interpoſitis diebus, Paſquitanus & ipſe defunctus eſt. Poſt horum duorum continuas mortes, Indicheil ex filia Heriſpon regis natus, & Alanus frater memorati Paſquitani, Britanniam inter ſe partiti ſunt: inter quos etiam multa iurgia & bella fuerunt. Sed Indicheile in prælio, quod contra Nortmannos magis audacter quàm prouidè geſſerat, interempto, in ditionem Alani omnis Britannia conceſſit, qui & hanc ſtrenuè hactenus gubernat.

Eodem anno Carolus Romam perrexit, & datis apoſtolico Ioanni & Romanis magnis muneribus, imperator creatur.

Anno Dominicę incarnationis DCCCLXXXVI, Ludouicus rex apud Franckonefurt palatium diem clauſit extremum V calendas Septembris: ſepultus eſt in monaſterio ſancti Nazarij quod Lorasham nuncupatur. Fuit autem iſte princeps Chriſtianiſſimus, fide Catholicus, non ſolùm ſecularibus, verùm etiam eccleſiaſticis diſciplinis ſufficienter inſtructus; quæ religionis ſunt, quæ pacis, quæ iuſtitiæ, ardentiſſimus executor: ingenio callidiſſimus, conſilio prouidentiſſimus, in dandis ſiue ſubtrahendis publicis dignitatibus diſcretionis moderamine temperatus, in prælio victorioſiſſimus, armorum quàm conuiuiorum apparatibus ſtudioſior, cui maximæ opes erant inſtrumenta bellica, plus diligens ferri rigorem quàm auri fulgorem, apud quem nemo inutilis valuit, in cuius oculis perrarò vtilis diſplicuit, quem nemo muneribus corrumpere potuit, apud quem nullus per pecuniam eccleſiaſticam ſiue mundanam dignitatem obtinuit, ſed magis eccleſiam probis moribus & ſancta conuerſatione mundana, deuoto ſeruitio & ſincera fidelitate. Habuit autem hic glorioſiſſimus Rex, cuius memoria in benedictione eſt, reginam nomine Hemmam ſibi in matrimonium iunctam, quæ nobilis genere fuit, ſed quod magis laudandum, nobilitate mentis multò pręſtantior, ex qua tres filios ſuſcepit excellentiſſimæ indolis, videlicet Carolomannum, Ludouicum & Carolum, qui felici ſorte poſt deceſſum patris imperij moderati ſunt gubernacula.

CAROLVS autem audito quòd frater à ſeculo receſſiſſet, nimia (vt aiunt) exultatione perfuſus eſt, arbitratus portionem regni Lotharij quam idem frater tenuerat, in ſuos liberos conceſſuram. Exercitum ergo quanta potuit celeritate adunauit, & cum omnibus viribus regnum ingreſſus ad Aquas palatium venit, vbi paucis diebus moratus Coloniam profectus eſt. Dum hæc aguntur in memorato regno, Carolomanus primogenitus Ludouici Italiæ fines intrauit, cupiens eam paterno ſuoq; ſubiugare dominatui: ſiquidem Ludouicus imperator iam (vt diximus) ab hac luce ſubtractus fuerat, & Carolus imperatoris nomen reportans, ex Italia exceſſerat. Carolus verò frater eius in Alemania morabatur. Porrò Ludouicus qui ad patris obitum fuerat, funeriſq; eius obſequia condigno honore celebrauerat, apud Franckfurt principalem ſedem orientalis regni reſidebat. Cui cùm nunciatum eſſet, quòd Carolus auunculus eius, iam regni paterni terminis occupatis, circa Rhenum fluuium caſtra poſuiſſet, nimio furore accenditur, ſtatimque legatos ad eum dirigit, orans vt memor eſſet germanitatis atque conſanguinitatis, memor eſſet nominis Domini noſtri Ieſu Chriſti, cuius mentionem coram nonnullis teſtibus facientes ipſe & frater, quando regnum inter ſe diuiſerunt, terribili eſſent alternam pacem adinuicem pacto polliciti, & pertimeſcens tantum nomen in vanum accipere, redderet Domino iuramenta ſua, fœdus quod vterque pepigerat inuiolabile maneret, parceret gladio, & humanum fundere ſanguinem, tam dira cupiditate infectus formidoloſiùs exhorreſceret, foret ſua ſorte contentus, & funiculo hæreditatis diuinitus ſibi collato pacificè frueretur, aliena iura non inuadens, non ſubtrahens, non perturbans, non eſſet in tanto viro vanæ gloriæ typus, non ſupercilij faſtus, non alterius vſurpandi terminos ambitio, ſed iuſtitia, charitas & concordia regnaret, ac ſummum pacis inter illum & nepotes teneret omnino faſtigium. Sed huius commodi monita Carolus ſpreuit, aſſerens ſe cum fratre non cum nepotibus pepigiſſe. Interim Ludouicus exercitũ ex Saxonia, Thuringia, & orientali Francia congregat, & vt in filio tantùm paternos vultus, quantùm animi ſubtilitatem,

artiumq;

artiumq́ue ingenia recognoſceres, caſtra è regione Coloniæ contra caſtra Caroli ſuper ripam fluminis magno apparatu collocat. Ipſe autem cum hoſtili virtute inter Conflu- entes & Arduennam Rhenum tranſiit, nec defuit, qui ad aures Caroli perferret, nepo- tem cum omnibus copiis Rhenum tranſiſſe. Tunc primùm animaduertit Carolus ſe à caſtris Ludouici eſſe illuſum. Mouit verò abſque mora exercitum cum quinquaginta & eo amplius, vt ferunt, millibus in pago Meginenſe, non longè ab Andernaco caſtel- lo. Aduerſus eum ad pugnam procedit, ſed non ſaluatur ex multa virtute. fallax enim equus ad ſalutem, ſiquidem inito certamine Reginarius comes, qui regium vexillum ferebat, primo impetu extinguitur: confertiſſimæ acies Ludouici à ſociis irrumpun- tur, & ſicut ignis in ſtipulam immiſſus furit, & in momēto cuncta deuorat, ita vires ad- uerſariorum ferro conterunt, & terræ proſternunt. Exercitus Caroli grauiter cæſus terga vertit, & Ludouici victoria fuit. Carolus videns ſuos fugere, & ipſe fuga vitam ſeruauit: ſerò ſecum reuoluens, quanti diſcriminis ſit, æquitatis iura diuinarum huma- narumq́ue legum inſtitutionibus roborata, immoderatæ cupiditatis ambitione viola- re velle. Acta eſt autem hæc ſtrages VIII idus Octobris. Poſt hæc cùm venerunt tres ſuprà dicti fratres in loco qui dicitur Saulifelt, ibi diuiſerunt paternum regnum. Caro- lomanus ſortitus eſt Baioariam, Pannoniam & Carnutum, quod corruptè Carantanū dicitur, nec non & regna Sclauorum, Beheimenſium & Marahenſium: Ludouicus orientalem Franciam, Thuringiam, Saxoniam, Friſiam, & partem regni Lotharij: porrò Carolus Alemaniam & aliquas ciuitates ex regno Lotharij.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXVII, Carolus ſenior Romam ſecundò profectus eſt, vbi iampridem imperatoris nomen, à præſule ſedis Apoſtolicæ Ioanne ingenti pretio emerat, regnumq́ue Italiæ magis in tranſeundo vidit, quàm fruendo potitus eſt. Ab vrbe Roma in Langobardiam reuerſus eſt. Boſoni Germanichildis re- ginæ Hirmingardem filiam Ludouici imperatoris in matrimonium iungit. Dies nu- ptiarum tanto apparatu, tantaq́ue ludorum magnificentia celebratus eſt, vt huius ce- lebritatis gaudia modum exceſſiſſe ferantur. Dedit inſuper eidem Boſoni Prouinci- am, & corona in vertice capitis impoſita, eum regem appellari iuſſit, vt more priſco- rum imperatorum regibus videretur dominari. Euolutis deinde paucis diebus, Papi- am ingreditur: in qua cùm diſponendis publicarum rerum negotiis animum intende- ret, repentinè nunciatum eſt ei, Carolomannum cum ingenti armatorum multitudi- ne Langobardorum ditionem introiiſſe. Mox pauore ſolutus, Ticinum Padumq́ue tranſit, & ſummo anniſu in Gallias repedare contendit. Sed priuſquam Alpium præ- eminentia iuga anguſtaq́ue itinera attingeret, ægritudine pulſatur, quam protinus mors ſubſecuta finem vitæ impoſuit. Eſt autem fama, quòd à quodam Iudæo qui vo- cabatur Sedechias, poculum mortis ei propinatum ſit, qui ei familiariùs ad hærebat, eò quòd in medendis corporum paſſionibus ſingularem experientiam habere dicere- tur. Porrò hic ſicarius planè erat, & magicis præſtigiis incantationibusq́ue mentes ho- minum deludebat. Obiit verò pridie nonas Octobris. Corpus eius leuatum eſt in fe- retro, à ſuis extra Italiam deportatur: ſed quia fœtor intolerabilis ex putredine cada- ueris baiulantes grauabat, compulit illud terræ mandare. Poſt aliquantos annos eius oſſa tranſlata ſunt, & Pariſiis in monaſterio ſancti Dionyſij honorificè ſepulta. Cui ſuc- ceſſit in regnum filius Ludouicus.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXXVIII, eclipſis Lunæ magna facta eſt, menſe Octobri, die XVI. Item eodem menſe eclipſis Solis accidit, die XXIX circa ho- ram nonam. Paucis interiectis diebus, Ludouicus rex filius Caroli, qui Balbus appella- batur, eò quòd impeditioris & tardioris eſſet eloquij, ab hac luce ſubtractus eſt. Fuit verò iſte princeps, vir ſimplex ac mitis, pacis, iuſtitiæ, & religionis amator. Habuit au- tem, cùm adhuc iuuenilis ætatis flore polleret, quādam puellam nobilē nomine Anſ- gard, ſibi coniugij fœdere copulatam, ex qua duos liberos ſuſcepit elegantis formæ ac ingentis animi virtute pſtantes: horū vnus Ludouicus, alter Carolomānus vocabatur. Sed quia hāc ſine genitoris cōſcientia & volūtatis cōſenſu ſuis amplexibus ſociauerat, ab ipſo patre ei poſtmodum interdicta, & interpoſito iuriſiurandi ſacramento, ab eius cōſortio in perpetuum ſeparata. Tradita eſt autē eidem ab eodem patre Adelheidis in matrimoniū; quam grauidam ex ſe reliquit idem rex, cùm obiret. quæ tēpore pariendi

expleto, enixa eſt puerum, cui nomen aui impoſuit, eumq; Carolum vocitari fecit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXIX, Boſo (de quo paulo ſuperiùs mentionem fecimus) audita morte Ludouici, à Prouincia egreditur, totamq; Burgundiam occupare nititur. Deniq; nonnullos epiſcopos partim minis, partim ſuaſionibus, in ſocietatis fœdera colligit, & Lugdunum ingreſſus ab Aureliano eiuſdem vrbis metropolitano, & aliis pontificibus in regem ſuper pręfatum Burgūdiæ regnum inungitur, pro nihilo ducēs adoleſcentes filios Ludouici, & velut degeneres deſpiciens, eò quòd iuſſu Caroli eorum genitrix ſpreta atque repudiata fuerit. Quæ res obtulit illi magis continuum clàm odium ac periculorū diſpendium, quàm gloriæ & dignitatis emolumentum. Siquidem iam dicti adoleſcentes Ludouicus, & Carolomannus, induſtria ac ſtudio Hugonis abbatis & aliorum procerum in regnū ſublimatorum, & eundem Boſonem diebus vitæ ſuæ omni inſtantia ſunt perſecuti. Nec ſolùm illi, verùm etiam alij reges Francorum, per ſuccedentia tempora adeò grauiter nomen eius tulerunt, atque exoſum habuerunt, vt irrecuperabili eius deiectione & mortis exitio, non modò principes ac duces, ſed etiam eorum ſatellites ſacramentis & execrationibus obligarentur. Fuit autem tam perſpicacis ingenij, vt cùm à multis (vt dictum eſt) regibus & regnis aſſiduè inſectatus ſit, à nullo tamen aut capi aut circumueniri aliquādo potuerit: tantę moderationis, vt cùm ſibi fauentes proſcriptionibus damnarentur, bonisq; omnibus priuarentur, nunquam inſidiis ſuorum militum fuerit petitus, neque fraude proditus, cùm vtrumque hoſtes ſæpe tentaſſent.

Per id tempus LVDOVICVS qui Auſtraſiis imperabat, cognita morte æquiuoci ſui, regnum illius inuadere diſpoſuit, & tranſuadata Moſa imperij fines occupauit. cui occurrerunt duo memorati fratres cum valida manu, ſed intercurrentibus viciſſim legationibus, nequaquam pugna committitur, ſed pax roboratur. Adoleſcentes, quò impetu fœderatus ab eis recederet Ludouicus, portionem regni Lotharij, quam auus paterq; tenuerat, ex integro illi conceſſerunt, addita inſuper Attrabatis abbatia ſancti Vedaſti. Facta itaq; pactione, datisque ſacramentis, cùm in regnum idem rex reuerteretur, repentè obuiam habuit Nortmānorum innumeram multitudinem, iuxta Carbonariam in loco qui vocatur Thimnin, cum ingenti præda ad claſſem repedantem, cum quibus abſque mora conflixit, & (Deo propitiante) maximam ex eis partem gladio proſtrauit. Reliqui fuga dilapſi, in fiſcum regium ſe communiunt, vbi Hugo filius regis ex pellice natus, cùm incautiùs dimicaret, grauiter vulneratus ab hoſtibus rapitur, & inter aduerſariorum arma recidit.

Rex exiſtimans quòd adhuc filius viuus ab inimicis ſeruaretur, exercitum ab impugnationis infeſtatione iubet ceſſare, vt quocunq; pacto illū incolumem recipere poſſet. Interea nox deſuper veniens, regem cum ſuis redire ad caſtra compulit. Nortmanni cadauera ſuorum flammis exurentes noctu diffugiunt, & ad claſſem dirigunt greſſum. Rex diluculo cōſurgens, cùm filiū extinctū reperiſſet, nimio dolore afficitur, corpus eius in loco cōpoſitum ad Lorsheym monaſteriū imperat deferri, ibiq; tumulari.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCLXXX, Carolomannus rex paralyſi diſſolutus, diem clauſit extremū VII nonas Aprilis. Sepultusq; eſt cum debito honore in Baioaria, in loco qui dicitur Hodingas. Fuit verò iſte præcellentiſſimus rex literis eruditus, Chriſtianę religioni deditus, iuſtus, pacificus, & omni morum honeſtate decoratus, pulchritudo eius corporis inſignis, vires in homine quoque admirabiles fuêre, nec inferior animi magnitudine. Permulta quippe bella cum patre, plurima ſine patre in regnis Sclauorum geſſit, ſemperque victoriæ triumphum reportauit, terminos imperij ſui ampliādo ferro dilatauit, ſuis mitis, hoſtibus terribilis apparuit, alloquio blādus, humilitate ornatus, in ordinandis regni negotiis ſingulari ſolertia præditus, ſic vt prorſus ei nihil deeſſe in regiæ maieſtatis competentia videretur. Huic ex legitimo matrimonio non eſt nata ſoboles propter infœcunditatem coniugis, ſed ex quadam nobili fœmina filium elegantiſſimæ ſpeciei ſuſcepit, quem Arnolphum nominari iuſſit, ob recordationem reuerendiſſimi Arnolphi Mettēſis eccleſiæ epiſcopi, de cuius ſancto germine ſua aliorumq; germanorum Francorum proſapia pullulauerat: quod non caſu accidiſſe, ſed quodam præſagio portentoque futurorum actitatum videtur. ſiquidem genealogia regum cœlitus prouiſa, per interualla temporum ſecundis incremento-

rum

rum ſucceſſionibus cœpit exuberare, quouſque in magno Carolo ſummum imperij faſtigium non ſolùm Francorum, verùm etiam diuerſarum gentium regnorumq́ue obtineret. Poſt cuius deceſſum, variante fortuna, rerum gloria quæ ſupra vota fluxerat, eodem quo acceſſerat modo, cœpit paulatim diffluere, donec deficientibus non modò regnis, ſed etiam ipſa regia ſtirpe, partim immatura ætate pereunte, partim ſterilitate coniugium marceſcente, hic ſolus de tam numeroſa regum poſteritate idoneus inueniretur, qui imperij Francorum ſceptra ſuſciperet: quod in ſubſequentibus ſuo in loco lucidiùs apparebit.

Ludouicus comperto, quòd frater obijſſet, Baioariam ingreſſus Ratisbonam venit, vbi omnes optimates regni ad eum confluentes eius ditioni ſe ſubdiderunt. Conceſſit autem idem rex Arnolpho Corantanum, quod ei pater iam pridem conceſſerat, in quo ſitum eſt caſtrum munitiſſimum quod Mosburgk nuncupatur, eò quòd palude impenetrabili locus vallatus difficilimum adeuntibus præbeat acceſſum.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXXI, CAROLVS de Alemania egreſſus, Langobardorum fines occupauit, ac in paucis diebus totam Italiam in deditionem accepit, & Romam perueniens, à præſule Apoſtolicæ ſedis Ioanne, & ſenatu Romanorum fauorabiliter exceptus, cum magna gloria Imperator creatus eſt.

Per idtempus Nortmannorum claſſis Walam fluuium ingreſſa, Neumago palatio regio applicuit, ibique caſtra poſuit. Quod factum cùm ad noticiam Ludouici perlatum eſt, abſque dilatione cum exercitu venit, & munitionem obſidione clauſit. Conſerto nonnullis diebus certamine, non adeò præualuit, quia palatium ingentis magnitudinis, miriq́ue operis hoſtibus tutiſſimum præbebat receptaculum. In qua congreſſione captus eſt aduerſarius Eberhardus Saxo filius Meginardi comitis, & captiuus ducitur, quoad poſtea mater Eneſſe magno pretio dato incolumem recepit. Poſtremò rex, accepta pollicitatione, quòd ſi ab obſidione ceſſaret, Nortmanni continuò è regno eius decederent, cum omnibus copiis receſſit. Illo recedente, pagani palatium vnà cum munitione exurentes flammis, nauibus aſcenſis oſtia Rheni repetunt. Item eodem anno, menſe Nouembri, duo reges Nortmannorum Godefridus & Sigefridus cum inæſtimabili multitudine peditum & equitum conſederunt, in loco qui dicitur Haſlou iuxta Moſam, & primo quidem impetu finitima loca depopulantes, Leodium ciuitatem, Traiectum caſtrum, Tungrenſem vrbem incendio cremant. Secunda incurſione Ribuariorum finibus effuſi, cædibus, rapinis, ac incendiis omnia deuaſtant, Coloniam Agrippinam, Bonnam ciuitates, cum adiacentibus caſtellis, ſcilicet Tulpiacum, Vilipiacum, & Nuis igne comburunt, poſt hæc Aquis palatium. Idē Amalimundarias & Stabilius monaſteria in fauillam redigunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXXII, Arduennam percurrentes Pruniam monaſterium ingrediuntur ipſo die Epiphaniȩ domini, vbi triduo commorantes, omnem in circuitu regionem depopulati ſunt. in quo loco innumera multitudine peditum ex agris & villis in vnum agmen conglobata, eos expugnatura aggreditur. ſed Nortmanni cernentes ignobile vulgus non tantùm inerme, quantùm diſciplina nudatum, ſuper eos cum clamore irruunt, tantaq́ue cæde proſternunt, vt bruta animalia, non homines mactari viderentur. His itaque patratis, onerati præda ad caſtra redeunt. Illis diſcedentibus, ignis qui in diuerſis habitaculis accenſus remanſerat, cùm nullus eſſet qui eum extingueret, monaſterium conſumpſit.

Dum hæc aguntur, Ludouicus rex morbo grauatus, apud Franckfurt moritur XIII calendas Septembris: ſepultus eſt in Loresheym iuxta patrem in cœnobio. Habuit autem Luidgardam reginam in matrimonium copulatam, ex qua filium vnicum ſuſcepit, quem nomine ſuo Ludouicum appellauit. Sed (vt præmiſimus) poſt obitum fratris ad obtinendum regnum eius, Baioariam ingreſſus, cùm Ratisbonȩ moraretur, idē puerulus de feneſtra cecidit, & confractis ceruicibus ſtatim expirauit. quæ non tantùm immatura, ſed inhoneſta mors, non ſolùm regi & reginæ, verùm etiam omni domui regiæ maximum luctum ingeſſit.

Nortmanni, audita morte regis, nimio exultabant tripudio, etiam nō de conflictu ſed de præda cogitant. Igitur cū omni admiratione exiliunt, & Treuirorū nobiliſſimā

ciuitatem Galliarum nonas Aprilis,die ſacratiſſimæ Cœnæ Domini occupant,in qua vſque ſanctum diem Paſchæ feſſa ab itinere corpora recreantes,omne tentorium vrbis circumquaque vſq; ad ſolum demoliti ſunt:deinde ciuitatem flammis exurentes, Mediomatricum dirigunt aciem. Quod cùm reperiſſet eiuſdem vrbis epiſcopus Walo,adiuncto ſibi Bertolfo epiſcopo & Andalhardo comite,vltro illis obuiã ad pugnam procedit.Inito certamine,Nortmanni victores extiterunt.Idem Walo epiſcopus cecidit,cæteri fugerunt. Pagani iter quod cœperant, deſerentes,cum ingenti præda ſumma celeritate ad claſſem reuertuntur.

Ea tempeſtate Carolus imperator in Italia morabatur,vbi diuerſis legationib. Germaniæ ac Galliæ pulſatur, vt ad ſuſcipienda regna ſibi hæreditario iure competentia efeſtinaret,& periclitanti imperio ſuccurreret:quod capite amiſſo,ludibrio hoſtibus erat. Qui nihil tardatus,cum omnib.copiis in Franciam venit,& cum Langobardis,Baioariis, Alemannis, Thuringis, Saxonibus, Friſonibus & omnibus regnis ſuæ ditioni ſubditis,Nortmannos in ſuprà dicto loco obſidere exorſus eſt:ſed conatus eius parum effectum obtinuit,quanquam(vt diximus)ex diuerſis regnis & gentibus inæſtimabilis multitudo in vnum confluxit,indignatione cœleſti ſuper populum Chriſtianam religionem profanantem deſæuiente. Nouiſſimè rex Godfridus Nortmannorum ea conditione Chriſtianum ſe fieri pollicetur,ſi ei munere regis Friſia prouincia concederetur,& Giſla filia Lotharij in vxorem daretur. Qui,vt optauit,adeptus baptizatus eſt,& ex ſacro fonte ab imperatore ſuſceptus. Sigifrido & reliquis Nortmannis immenſum pondus auri & argenti expoſitum eſt,& tali tenore fines regni excedunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXXIII,Ludouicus frater Carolomanni moritur apud ſanctum Dionyſium, ibique honorabiliter tumulatur, quem omnes Galliarum populi nimio planctu lamentati ſunt.Fuit enim virtutis maximæ,regnúmque ſibi ſubditum à paganorum infeſtatione potenter viriliterque defendit.Inter cætera quæ ſtrenuè geſſit,illud præcipuè prælium commendatur,quod aduerſum Nortmannos in loco qui vocatur Sodalcurch, ſummis viribus exercuit.in quo certamine (vt ferunt)pluſquam octo millia hominum gladio proſtrauit.Carolomannus frater regnum illius obtinuit. Eodem tempore Bertulphus Treuirorum epiſcopus,migrauit ad Dominum IIII idus Septembris, cui ſucceſſit in pontificali cathedra per electionem cleri & totius plebis Ratbodus reuerẽdiſſimus antiſtes VII idus Aprilis.His etiam diebus Rupertus præſul ab eodem epiſcopo Ratbodo in Mettenſi eccleſia conſecratur X calendas Maij.

Circa hæc tempora Hugo filius Lotharij,in ſpem recuperandi paterni regni ab aliquibus diſcordiarum ac litium ſectatoribus introducitur,omneſq; qui iuſtitiam & pacem execrabantur, ad eum confluxerunt, ita vt paucis diebus innumera multitudo prædonum eius dominationi ſe ſubdiderint:inter quos etiam nonnulli ex primoribus regni vana ſpe ſeducti manibus datis accedunt,videlicet Stephanus,Rotbertus,Witbertus,Thietbaldus comites,Albricus & frater eius Stephanus, tantaq; rapina & violentia ab his in regno fit,vt inter horum & Nortmãnorum malitiam nil differret, præter quòd à cædibus & incendiis abſtinerent. Sic omnipotens Deus iratus regno Lotharij aduerſabatur, & talibus incrementorum cladibus vires eiuſdem regni radicitus exterminabat, vt prophetia ſanctiſſimi Nicolai papæ, ſimul etiam maledictum quod ſuper idem regnum protulerat, adimpleretur.

Hoc etiam tempore idem Hugo Witbertum comitem, qui ab ineunte ætate ſibi fauerat,interfecit. Paucis dehinc interpoſitis diebus,Bernarium nobilem virum ſibiq; fideliſſimum dolo trucidare iuſſit,pulchritudine illius captus vxoris;quam abſque momento in matrimonium iungit. Vocabatur autem mulier Friderach,quæ,antequam Bernario ſociaretur,copulata fuerat Engelranno potenti viro, ex quo filiam peperit quam poſtmodum Richininus comes in coniugium accepit,quam etiam propter ſtuprum commiſſum idem comes decollari iuſſit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXXIIII,Nortmanni qui ab Haſlou receſſerant, Sonum fluuium intrant, ibiq; conſederunt.quorũ creberrimas incurſiones cũ Carolomannus ſuſtinere non poſſet,pecuniã pollicetur,ſi à regno eius recederent. Mox auidæ gentis animi ad obtinẽdam pecuniam exardeſcunt,& XII millia pondera argen-

argenti puri atq; probati exigunt, totidemque annis pacem promittunt. Accepta tam ingenti pecunia, funes à littore ſoluunt, naues conſcendunt, & marina littora repetunt. Interea Carolomannus venatum perrexit, vbi & ab apro grauiter vulneratus, poſt modicum vitam cum regno amiſit, ſepultuſque eſt apud ſanctum Dionyſium. Aiunt autem quidam, quòd à quodam ſuo ſatellite improuidè arma ferente vulneratus fuerit: & quia non ſponte ſed inuitus hoc facinus commiſerat, idcirco à rege celatum eſt, ne innoxius morti traderetur.

Nortmanni, cognita morte regis, protinus in regnum reuertuntur. Itaq; Hugo abbas & cęteri proceres legatos ad eos dirigunt, promiſſionem & fidem datam violatam eſſe proclamant. Ad hæc illi reſpondent, ſe cum Carolomanno rege, nō cum alio aliquo fœdus pepigiſſe: quiſquis ille eſſet qui in regnum eius ſuccederet, eiuſdem numeri & quantitatis pecuniam daret, ſi quietè ac pacificè imperium tenere vellet. Territi huiuſcemodi mādatis optimates regni, ad Carolum imperatorem miſſos dirigunt, eumq; vltro in regnum inuitant, eiq; aduenienti ad Gundolphi villam obuiam procedunt, & manibus ſacramentiſq; iuxta morem datis, eius ditioni ſe ſubdiderunt.

Eodem anno Nortmanni, qui in Chinheym & Denemarcam venerant, adſentiente Godefrido, Rhenum nauigio aſcendunt, & Dinsburch oppido occupato munitionem in eodem loco more ſolito conſtruunt, & in ea tota hyeme reſident, contra quos Henricus dux caſtra poſuit, & nullatenus prędas agere permiſit. Redeūte vernali tempore, caſtris exuſtis, ad maritima loca ſe recipiunt.

His etiam diebus Nortmanni à Sono exeunt, & rurſus in regnum Lotharij reuertentes, in loco qui dicitur Louen, caſtrametati ſunt in confinio eiuſdem regni, & continuis eiuſdem regni infeſtationibus vtraque regna fatigāt: ad quorum malitiam compeſcendam, imperator ſemel & iterum exercitum miſit, ſed nihil dignum memoria aduerſus tantam violentorum rapacitatem actum eſt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXXV, Hugo rebellare diſponens contra imperatorem, legatos ad Godefridum in Friſiam occultè dirigit, eò quòd illi eſſet affinitate coniunctus, propter ſororem quam in coniugium acceperat, hortaturque, vt in patriam mitteret, auxiliorum validam manum vndique contraheret, & cum omnibus viribus ſibi opem ferret, quatenus regnum paternum euindicare armis poſſet: & ſi id eius induſtria, virtutiſq; ſuffragio proſperitatis effectū obtineret, medietatē ipſius regni pro munere pollicetur. His ſuaſionum promiſſionibus Godefridus veluti veneno infectus, occaſionis fomitem inquirit, qualiter ac ſi iuxta rationem à fidelitate imperatoris ſe ſubducere præualeret, ſtatimq; Gerolphum & Gardolphum comites Friſonum legatos ad Cæſarem dirigit, mandatq;, ſi vellet, cum ea quam pollicitus fuerat fidelitate perſeueraret, fineſq; regni ſibi commiſſos ab incurſione propriæ gentis defenderet, Confluentem, Andernacum, Sucicham, & nonnullos alios fines obſequiis imperialibus deditos, ſibiq; largiretur propter vini affluentiam quę in his locis erat, eò quòd terra, quam ex munificentia principis poſſidendam perceperat, minimè vini ferax eſſet. Agebat autem hoc ea animi intentione, vt ſi petita ſibi largirentur, ſuos in viſceribus regni immiſcere poſſet, & varios euentus ſpeculari; ſi autem denegarētur, nihilominus offenſus in ſibi prohibitos, quaſi iuſtitia dictāte, rationabiliùs deſæuire poſſet, rebellioniſq; cauſam ſuſcipere. Quorum callida machinamenta & factionum conſpirationes cùm perſenſiſſet imperator, cum Henrico viro prudentiſſimo altiori conſilio pertractat, quo ingenio hoſtem quem in regni extremitatibus introduxerat, extinguere poſſet, & ſciens loca inacceſſibilia exercitui, propter diuerſarum aquarum innumeros decurſus & impenetrabiles paludes, magis id arte quàm ex virtute experiri ſtatuit. Legatos igitur reſponſo ſuſpenſos abſoluit, & ad Godefridum redire permiſit: aſſerens per ſuos miſſos de omnibus legationum ſuarum cauſis ea reſponſa redditurum, quæ ſibi & eidem Godefrido eſſent conuenientia, tantùm vt in cœpta fidelitate perſeueraret. Poſt hæc Henricum ad eundē virum mittit, vt fraus quę ſtruebatur, occultaretur, cum eo Willibertum venerabilem epiſcopum Coloniæ Agrippinæ, qui ſuis ſatellitibus ſecretò imperat, vt per Saxoniam properantes, non agmine facto, ſed ſparſim ſibi occurrerent loco & die quo eis edixit: ipſe cùm perpaucis Coloniam venit, & aſſumpto cum præfato epiſcopo mox in Batuam proficiſcitur. Godefridus audito eorum aduentu,

illis obuiam procedit ad locum qui dicitur Heriſpich, in quo Rheni fluenta & Wal vno ſe alueo reſoluunt, & ab inuicem longiùs recedentes Batuam prouinciam ſuo gurgite cingunt. Hanc inſulam ingredientes epiſcopus & comes multa à Godefrido audiunt, multa ex parte imperatoris reſpondent: dies ad occaſum vergitur, ſoluto colloquio inſula excedunt, hoſpitia repetunt in craſtinum reuerſuri. Heinricus epiſcopum hortatur, vt die ſubſequenti Giſlam vxorem Godefridi extra inſulam euocaret, eamque ad pacis ſtudium reuocare ſatageret, interim ipſe cum Godefrido cauſam Eberhardi comitis agitaret, cui rerum poſſeſſio ab eo violenter diripiebatur. Deinde perſuadet eidem Eberhardo, vt de iniuſtitia quam patiebatur, in medio adſurgens ſe proclamaret. & cùm à ferocis & barbaræ gentis homine durius & contumelioſius verbum ſibi eſſet prolatum, abſque mora euaginato gladio eum ſummo anniſu in capite percutit, antequam à terra eleuari poſſet. Quid plura? ab Eberhardo primò percuſſus, & ſatellitibus Heinrici confoſſus Godefridus moritur, omneſque Nortmanni qui in Batua reperti ſunt, trucidantur. Non multis pòſt interpoſitis diebus, Hugo eiuſdem Heinrici cõſilio ad Gundulfi villam promiſſionibus attractus, dolo capitur, & iuſſu imperatoris ab eodem Henrico ei oculi eruuntur, omneſque fauentes dehoneſtantur: poſt hæc in Alemania in monaſterium ſancti Galli mittitur, inde poſtea in patriam reuocatur. Nouiſſimè temporib. Zundibolchi regis in Prumia monaſterio manu mea attõſus eſt. Erat enim tunc temporis in eodem loco, dominici ouilis quamuis non idoneus tamen cuſtos. vbi non poſt multos annos moritur & ſepelitur.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCLXXXVI, Nortmanni à Sanno fluuio exeunt, & rurſus in regno Lotharij reuertentes, in loco qui dicitur Louen, caſtra ſedesq; ſtatuunt, ſcilicet in confinio vtriuſq; regni, & continuis incurſionum infeſtationib. vtraq; regna fatigant. ad quorum ingenitam malitiam compeſcendam, imperator ſemel & iterum exercitum miſit, ſed nihil dignum aduerſus tantam violentorũ rapacitatem actum eſt.

Eodem anno Ansbaldus abbas Prumienſis cœnobij, ſummæ ſanctitatis ac religionis vir, ad cœleſtem patriam tranſiit IIII idus Iulij, cui ſucceſſit in regiminis loco Sarabertus venerabilis pater VIII idus Auguſti.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXXVII, Nortmanni à Louen recedentes Sequanam ingrediuntur, Pariſiis applicantes caſtra ponunt, & ciuitatem obſidione claudunt: contra quos imperator Henricum ducem cum exercitu vernali tempore dirigit, ſed minimè preualuit. Erant enim (vt ferunt) XXX & eo amplius aduerſariorum millia, omnes penè robuſti bellatores. Denuo æſtiuo tempore antequã ſegetes in manipulos redigerentur, idem Henricus cum exercitibus vtriuſq; regni Parriſios venit, & circunſtantibus legionibus ipſe cum perpaucis propiùs accedens, munitionem circuit, ſitum loci contemplatur, aditumq; perquirit, quò exercitui cum hoſtibus minùs periculoſus pateret congreſſus. Porrò Nortmanni audientes appropinquare exercitum, foderant foueas latitudinis vnius pedis & profunditatis trium in circuitu caſtrorum, eaſq; quiſquiliis & ſtipula operuerant, ſemitas tantùm diſcurſui neceſſarias intactas reſeruantes. Pauci igitur latrunculi, qui latitabant in concauis viarum itineribus, videntes Henricum appropinquantem, quare citò ſurgunt à locis quibus delituerant, prouocantq; virum, telis & voce laceſſunt. Ille animi magnitudine indignitatem non ferens, ſuper eos irruit, & mox incertis foueis equus cui inſidebat impegit, & cum ipſo in terram corruit: hoſtes ſumma cum feſtinatione aduolantes, antequam à loco eleuaretur, eum in terra confodiunt, & aſpiciente vniuerſo exercitu, abſque mora eum trucidant, arma auferunt, & ſpolia ex parte diripiunt. Agminibus autem impetum facientibus, vix cadauer exanime eruitur, & à ſuis vſque Sueſſionis deportatur, in baſilica ſancti Medardi ſepelitur. exercitus amiſſo duce ad propria reuertitur.

Eodem tempore Hugo abbas, magnæ pietatis vir & magnæ prudentiæ, Aurelianis moritur, & apud ſanctum Germanum Antiſſiodoro tumulatur. Ducatus quem tenuerat & ſtrenuè rexerat, Odoni filio Rudberti ab imperatore traditur, qui ea tempeſtate Parriſiorum comes erat, & cum Gozzilino eiuſdem vrbis epiſcopo contra Nortmannorum aſſiduam impugnationem ciuitatem totis viribus tuebatur. His etiam diebus prædictus Gozzilinus epiſcopus inter ipſas obſidionum preſſuras migrauit à ſeculo, in cuius loco ſubſtitutus eſt ab imperatore Haſchiricus epiſcopus. Poſt hæc imperator

Gallia-

Galliarum populos perluſtrans, Pariſios cum immenſo exercitu venit, ibiq́ue aduerſus hoſtes caſtra poſuit, ſed nil dignum imperatoria maieſtate geſſit. In eodem loco ad extremum, conceſſis terris & regionibus quæ vltra Sequanam erant, Nortmannis ad deprædandum, eò quòd incolæ illarum ſibi obtemperare nollent, receſſit, & recto itinere in Alemaniam receſſit, & primò quidem Luidvvardum epiſcopum Vercellenſem, virum ſibi percharum & in adminiſtrandis publicis vtilitatibus vnicum conſiliarium, obiecto adulterij crimine, eò quòd reginæ ſecretis familiariùs quàm oportebat immiſceretur, à ſuo latere cum dedecore repulit. Deinde paucis interpoſitis diebus coniugem Richardem (ſic enim Auguſta vocabatur) pro eadem re in concionem vocat, & (mirum dictu) publicè proteſtatur, nunquam ſe carnali coitu miſcuiſſe, cùm pluſquam decennio legitimi matrimonij fœdere eius conſortio eſſet ſociata. Illa econtra non ſolùm ab eius, ſed etiam ab omni virili commixtione ſe immunem eſſe profitetur, & de virginitatis integritate gloriatur, idq́; ſe approbare Dei omnipotentis iudicio, ſi marito placeret, aut ſingulari certamine, aut ignitorum vomerum examine fiducialiter adfirmat. Erat enim religioſa fœmina. Ea, acto diſſidio, in monaſterium quod in proprietate ſua conſtruxerat, Deo famulatura receſſit.

His ita geſtis imperator corpore & animo cœpit ægrotare. Menſe itaque Nouemb. circa tranſitum ſancti Martini Triburias venit, ibiq́; conuentum generalem conuocat. Cernentes optimates regni non modò vires corporis, verùm etiam animi ſenſus ab eo diffugere, ARNOLPHVM filium Carolomanni vltro in regnum attrahunt, & ſubitò facta cōſpiratione ab imperatore deficientes, ad prædictum virum certatim tranſeunt; ita vt intriduo vix aliquis remaneret, qui ei ſaltem officia humanitatis impenderet. Cibus tamē & potus ex Luidperti epiſcopi ſumptib. adminiſtrabatur. Erat res ſpectaculo digna, & æſtimatione ſortis humanæ rerum varietate miranda. Nam ſicut antè ſecunda fortuna rebus vltrà quàm arbitrari poſſet affluentibus, tot tantaque imperij regna ſine laborum ſudoribus & certaminibus attraxerat, ita vt poſt magnum Carolum maieſtate, poteſtate, diuitiis, nulli regum Francorum videretur eſſe poſtponēdus: ita nunc aduerſa velut in oſtenſione fragilitatis humanæ deficiens, quæ fortuna cumulauerat cuncta inhoneſtè in momento abſtulit, quæ proſpero arridens ſucceſſu quondam glorioſe attulerat. Mittit ergo ad Arnolphum ex imperatore effectus egenus, ex deſperatis rebus non de imperij dignitate, ſed de victu quotidiano cogitans, tantùm alimētorum copiam ad ſubſidium vitæ præſentis ſupplex expoſcit: dirigit etiam Bernhardum filiū quem ex pellice ſuſceperat, cum xeniis, eumq́ue eius fidei commendat. Miſeranda rerum facies, videre imperatorem opulentiſſimum, non ſolùm fortunæ ornamentis deſtitutum, verùm etiam humanæ opis egentem. Conceſſit autem Arnolphus rex nonnullos fiſcos in Alemania, vnde ei alimonia præberetur: ipſe verò, compoſitis in Francia feliciter rebus, in Baioariam reuertitur. Eodem anno Witgarius epiſcopus de Auguſta ciuitate obiit, & Adalbero nobilis generis, magniq́ue ingenij ac prudentiæ vir, cathedram eius obtinuit, & ei in epiſcopatum ſucceſſit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCLXXXVIII, Carolus imperator, tertius huius nominis & dignitatis, obiit pridie idus Ianuarij, ſepultusq́; eſt in Augea monaſterio. Fuit verò hic Chriſtianiſſimus princeps, Deum timens, & mandata eius ex toto corde cuſtodiens, eccleſiaſticis ſanctionibus deuotiſſimè parens, in eleemoſynis largus, orationi & pſalmorum melodiis indeſinenter deditus, laudibus Dei infatigabiliter intentus, omnem ſpem & conſilium ſuum diuinæ diſpenſationi committens: vnde & ei omnia felici ſucceſſu cōcurrebant in bonum, ita vt omnia regna Francorum, quæ prædeceſſores ſui non ſine ſanguinis effuſione cum magno labore acquiſierant, ipſe perfacilè in breui temporum ſpacio ſine cōflictu, nullo contradicente, poſſidenda perceperit. Quòd autem circa finem vitæ dignitatibus nudatus, bonisq́; omnibus ſpoliatus eſt, tentatio fuit (vt credimus) non ſolùm ad purgationem, ſed quod maius eſt, ad probationem: ſiquidem hāc (vt ferunt) patientiſſimè tolerauit in aduerſis, ſicuti in proſperis gratiarum vota perſoluens, & ideo coronam vitæ quam repromiſit Deus diligentibus ſe, aut iam accepit, aut abſque dubio accepturus eſt. Poſt cuius mortem regna quæ eius ditioni paruerant, veluti legitimo deſtituta hærede, in partes à ſua compage reſoluuntur, & iam non naturalem dominum præſtolantur, ſed vnumquodque de ſuis viſceri-

bus regem ſibi creari diſponit. Quæ cauſa magnos bellorum motus excitauit, non quia principes Francorum deeſſent, qui nobilitate, fortitudine, & ſapientia regnis imperare poſſent, ſed quia inter ipſos æqualitas generoſitatis, dignitatis, ac potentiæ diſcordiam augebant, nemine tantùm cæteros prçcellente, vt eius dominio reliqui ſe ſubmittere dignarentur. Multos enim idoneos principes ad regni gubernacula moderanda Francia genuiſſet, niſi fortuna eos æmulatione virtutis in perniciem mutuam armaſſet.

Igitur quædam pars Italici populi Berengarium filium Ennarhardi, qui ducatum Foroiulianorum tenebat, regem ſibi ſtatuunt; quædam Guidonem filium Lamperti ducem Spoletanorum, æquè regia dignitate ſublimandum decernunt: ex qua diſſenſionum controuerſia tanta ſtrages ex vtraque parte poſtmodum facta eſt, tantusq; humanus ſanguis effuſus, vt iuxta dominicam vocem, regnum in ſeipſum diuiſum, deſolationis miſeriam penè incurrerit. Ad extremum Wido victor exiſtens, Berengarium regno expulit. pulſus itaque ad Arnolphum regem adiit, eiusq; patrocinia contra hoſtem expoſcit. Quid verò Arnolphus fecerit, qualiter Italiæ regnum bis cum exercitu penetrauerit, ſuo loco commemorabitur.

Interea Galliarum populi in vnum congregati, cum conſenſu Arnolphi Ottonem ducem filium Ruperti (de quo paulo ſuperiùs mentionem fecimus) virum ſtrenuum, cui præ cçteris formç pulchritudo & proceritas corporis & virium ſapientiæq; magnitudo inerat, regem ſuper ſe pari conſilio & voluntate creant, qui rempublicam viriliter rexit, & contra aſſiduas deprædationes Normannorũ indefeſſus propugnator extitit.

Per id tempus Rudolphus filius Conradi, nepos Hugonis abbatis (de quo ſuprà meminimus) prouinciam inter Iuram & Alpes Penninas occupat, & apud ſanctum Mauricium, accitis ſecum quibuſdam primoribus & nonnullis ſacerdotibus, coronam ſibi impoſuit, regemq; ſe appellari iuſſit. Poſt hæc mittit legatos per vniuerſum regnũ Lotharij, & ſuaſionibus pollicitationibusq; epiſcoporum ac nobilium virorum mentes in ſui fauorem demulcet. Quod cùm nunciatum eſſet Arnolpho, illico cum exercitu ſuper eum irruit. Ille per arctiſſima itinera fuga dilapſus, in tutiſſimis rupium locis ſalutis præſidium quæſiuit, omnibusq; diebus vitæ ſuæ Arnolphus & Zundibaldus filius eius eundem Rudolphum perſecuti ſunt, nec tamen eum lædere potuerunt, quia (vt ſuprà expreſſum eſt) loca inacceſſibilia, quæ ſemitis tantùm peruia ſunt, inſequentium confertas acies procul ab ingreſſu repellebant.

Eodem anno Normanni qui Pariſiorum vrbem obſidebant, miram & inauditam rem non ſolùm noſtra, ſed etiam ſuperiore ætate fecerunt. Nam cùm ciuitatem inexpugnabilem eſſe perſenſiſſent, omni virtute, omniq; ingenio laborare cœperunt, quatenus vrbe poſt tergum relicta, claſſem cum omnibus copiis per Sequanam fluuium ingredientes, Burgundiæ fines abſq; obſtaculo penetrarent. Ciuibus autem omni inſtantia prohibentibus aſcenſum fluminis, naues per ſiccum pluſquam duorũ paſſuum millibus trahunt. Taliter declinato omni periculo, iterum eas Sequanæ fluctis immergunt. Poſt paululum Sequanam relinquentes, Hionnam, vt diſpoſuerant, & ſub omni celeritate nauigantes, Senonis applicuerunt, ibiq; caſtris poſitis, per cõtinuos ſex menſes eandem vrbem obſidione claudunt, totamq; penè Burgundiam rapinis, cçdibus, ac incendiis demoliuntur. Sed ciuibus fortiter repugnantibus, Deo protegente, nequaquam præfatam ciuitatem capere potuerunt, quãquam omni laborum ſudore, omniumq; artium & machinamentorum ingenio id multipliciter pertentaſſent.

Inter ipſas verò obſidionum anguſtias Evverhardus eiuſdẽ loci metropolita, vir totius ſanctitatis & ſapientiæ nitore fulgidus, corporeis vinculis abſolutus, ad cœleſtẽ patriam tranſiit, in cuius cathedrã ſublimatus eſt Waltharius, nepos Waltharij Aurelianẽſis vrbis epiſcopi, lõgè inferior prçdeceſſore morib', religione, & philoſophię ſtudio.

Anno Dominicæ incarn. DCCCLXXXIX, gens Hungarorum ferociſſima & omni belua crudelior, retro antè ſeculis ideo inaudita, quia nec nominata à Scythicis regnis & à paludibus, quas Tanais ſua refuſione in immenſum porrigit, egreſſa eſt. Sed priuſquam ipſius gentis acta crudelia perſequamur, ſtylo non ſuperfluum videatur, ſi de Scythię ſitu Scythiarumq; moribus, hiſtoriographorum dicta ſequentes, aliquid commemoremus. Scythia (vt aiunt) in oriente extenſa, induitur ab vno latere Ponto, ab altero montibus Rhipęis, à tergo Aſia & Ithaſi flumine. Patet autem multũ in longitudinem

nem & latitudinem. Hominibus hanc inhabitantibus inter ſe nulli fines: perrarò enim agrum exercent, nec domus illis vlla, aut tectum vel ſedes eſt, armenta & pecora ſemper paſcẽtibus, & per incultas ſolitudines errare ſolitis. Vxores liberoſq; ſecum in plauſtris vehunt, quibus coriis imbriũ hyemiſq; cauſa tectis, pro domib. vtũtur. Nullũ ſcelus apud eos furto grauius, quippe ſine tecti munimẽto pecora & armenta alimentaq; habent. Aurum & argentum non perinde vt reliqui mortales appetunt, venationum & piſcationum exercitiis inſeruiunt, lacte & melle veſcuntur. lanæ his vſus ac veſtium ignotus, & quanq̃ continuis frigorib. afficiantur, pellibus tantùm ferinis ac murinis induuntur. Imperium Aſiæ ter quæſiuere, ipſi perpetuò ab alieno imperio aut intacti aut inuicti manſere, nec virorum magis quàm fœminarum virtutib. claruere. Quippe cùm ipſi Parthos Bactrianoſq;, fœminę autẽ eorum Amazonum regna condiderint: prorſus vt res geſtas virorum mulierumq́ue conſiderantibus incertum ſit, vter apud eos ſexus illuſtrior fuerit. Darium regem Perſarum turpi à Scythia ſummouerunt fuga: Cyrum cum omni exercitu trucidauerunt: Alexandri Magni ducem Zopyriona pari ratione cum vniuerſis copiis deleuerunt: Romanorum audiere, non ſenſere arma. laboribus & bellis aſperi, vires corporis immenſæ. Abundant verò tanta multitudine populorum, vt eos genitale ſolum non ſufficiat alere. Septentrionalis quippe plaga, quantò magis ab æſtu ſolis remota eſt, & niuali frigore gelida, tantò ſalubrior corporibus hominum & propagandis gentibus coaptata. Sicut & econtrà omnis meridiana regio, quò ſolis eſt feruori vicinior, eò ſemper morbis abundat, & educandis minus eſt apta mortalibus; vnde fit, vt tantæ populorum multitudines arctoo ſub axe oriantur, vt non immeritò vniuerſa illa regio à Tanai fluuio vſque ad occiduum, licet & propriis loca in ea ſingula nuncupentur nominibus, generali tamen vocabulo Germaniæ ſæpe annumerabitur. Ab hac ergo populoſa Germania, ſæpe innumerabiles captiuorum turmæ abductæ meridianis populis precio traduntur. Multæ quoque ex ea, pro eo quòd tantos mortalium germinent, quantos alere vix ſufficit, frequẽter gentes egreſſæ ſunt, quę nihilominus & partes Aſiæ, ſed maximè ſibi contiguam Europam afflixerunt. Teſtantur hoc vbique vrbes erutæ per totam Illyriam Galliamq;, ſed maximè miſeræ Italiæ, quæ penè illarum omnium eſt gentium experta ſæuitiam.

Ex ſuprà dictis igitur locis, gens memorata à finitimis ſibi populis qui Pezinati vocantur, à propriis ſedibus expulſa eſt, eò quòd numero & virtute præſtarent, & genitale, vt præmiſimus, rus exuberante multitudine non ſufficeret ad habitandum. Horum itaque violentia effugati ad exquirendas quas poſſent incolere terras ſedeſq; ſtatuêre. Valedicentes patriæ iter arripiunt. Et primò quidem Pannoniorum & Auarorum ſolitudinem pererrantes, venatu ac piſcatione victum quotidianũ quæritant. Deinde Carantanorum, Marahenſium ac Bulgarum fines crebris incurſionum infeſtationibus irrumpunt, perpaucos gladio, multa millia ſagittis interimunt, quas tanta arte ex corneis arcubus dirigunt, vt earum ictus vix præcaueri poſſit. Cominus enim in acie præliari, aut obſeſſas expugnare vrbes neſciunt. Pugnant autem procurrentibus equis, aut terga dantibus, ſæpe etiam fugam ſimulant, nec pugnare diu poſſunt. Cæterùm intolerandi forent, ſi quantus eſt impetus, vis tanta & perſeuerantia eſſet. Plerumque in ipſo ardore certaminis prælia deſerunt, ac paulo pòſt pugnam ex fuga repetunt, vt cùm maximè viciſſe te putes, tunc tibi diſcrimen ſubeundum ſit. Quorum pugna quò cæteris gentibus inuſitatior, eò & periculoſior. Inter horum & Britonum cõflictum hoc vnum intereſt, quòd illi miſſilibus, iſti ſagittis vtuntur. viuunt nõ hominum, ſed beluarum more, carnibus (vt fama eſt) crudis veſcuntur, ſanguinem bibunt, corda hominum quos capiunt particulatim diuidentes, veluti pro remedio deuorant, nulla miſeratione flectuntur, nullis pietatis viſceribus commouentur, capillum vſque ad cutem ferro cædunt, ſuper illos ire, meditari, conſiſtere, ac colloqui ſolent, liberos ac ſeruos ſuos equitare ac ſagittare magna induſtria docent, ingenia illis tumida, ſeditioſa, fraudulenta, præcocia. Quippe eandem ferocitatem fœminis quam viris adſignant, ſemper in externos aut in domeſticos motus inquieti, natura taciti, ad faciendum quàm ad dicendum proniores. Huius igitur nefandiſſimæ gentis crudelitate non ſolùm memoratæ regiones, verùm etiam Italiæ regnum ex permaxima parte deuaſtatum eſt.

Eodem anno Normanni à Senonica vrbe recedentes, denuo Pariſios cum omni-

Digitized by Google

bus copiis deuenerunt. Et cùm illis decurſus fluminis à ciuibus omnino inhiberetur, rurſus caſtra ponunt, ciuitatem totis viribus impugnant, ſed Deo opem ferente nihil præualent. Tranſactis paucis diebus,iterum Sequanam cum claſſe aſcendunt, & Matronam fluuium ingredientes,Trecas ciuitatem incendio cremant,& vſque Verdenſem ac Tullenſem vrbes,cuncta circumquaque depopulantes.

His etiam diebus Luidpertus Maguntiæ vrbis præſul è rebus humanis ſublatus eſt: in cuius loco ſubrogatus eſt Sunzo vir religioſus ac ſimplex,ſacris literis ſufficienter inſtructus, qui in Fulda monaſterio ſub regimine abbatis ab ineunte ætate nutritus & conuerſatus eſt,Poppone Thuringorum duce & Arnolpho rege annuente.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXC, Arnolphus rex conceſſit Zundebolch Marahenſium Sclauorum regi ducatum Bohemenſium,qui hactenus principem ſuæ cognationis ac gentis ſuper ſe habuerant,Francorumque regibus fidelitatem promiſſam inuiolato fœdere conſeruauerant, eò quòd illi, antequam in regni faſtigio ſublimaretur,familiaritatis gratia fuerit connexus : denique filium eius quem ex pellice ſuſceperat,à ſacro fonte leuauit,eumque ex nomine ſuo Zundebolch appellari fecit.Quę res non modicum diſcordiarum & defectionis præbuit incitamentum.nam & Bohemi à fidelitate diutius cuſtodita receſſerunt,& Zundebolch ex adiectione alterius regni vires non paruas ſibi acceſſiſſe ſentiens, faſtu ſuperbiæ inflatus,contra Arnolphum rebellauit. Quod cùm cognouiſſet Arnolphus, cum exercitu regnum Marahenſium ingreſſus,cuncta quæ extra vrbes reperit,ſolotenus demolitus eſt. Ad vltimum,ne cæteræ fructiferę arbores radicitus exciderentur,Zundebolch pacem poſuit,& dato filio obſide hanc pacem ſerò promeruit.

Per id tempus Nortmanni à Matrona fluuio exeuntes Pariſios reuertuntur.Et quia omnimodus deſcenſus fluminis per pontem prohibebatur, tertiò caſtra locant,& iterato certamine prædictam vrbem impugnant.Sed ciuibus(continuis enim operum ac vigiliarum laboribus induruerant, & aſſiduis bellorum conflictibus exercitati erant) audaciter reluctantibus, Nortmanni deſperatis rebus naues per terram cum magno ſudore trahunt, & ſic alueum repetentes, Britanniæ finibus claſſem traiiciunt.Quoddam caſtellum in Cōſtantienſi territorio,quod ad ſanctum Loth dicebatur, obſident, & acceſſum ad fontem aquæ ex toto prohibentes,oppidanis ſiti areſcentibus,fit deditio,eo pacto,vt vita tantùm conceſſa,cætera tollerent.Illis à munitione progreſſis,gens perfida fidem & promiſſa data prophanat, omneſque abſque reſpectu iugulat, inter quos epiſcopum Conſtantienſis eccleſiæ interimunt.

Erat tunc temporis inter Alanum & Widicheil duces Britonum non parua de partitione regni diſſenſionum controuerſia. In hoc ergo ſchiſmate & diuiſione non tantum terrarum,quantum montium pagani Britones reperientes,ſuper eos fiducialiter irruunt.Illi dum priuatum ſingulorum,non commune vniuerſorum bellum ducunt, & auxilium ferre alter alteri recuſat, quaſi victoria vnius,non omnium foret,grauiter ab hoſte læduntur,cæduntur paſſim, & vſque ad Blauitam fluuium omnis eorum poſſeſſio diripitur.Tunc primùm intelligentes,quantam ſibi perniciem,quantas aduerſariis vires diſcordia adminiſtraret, per internuncios ſe inuicem confirmant,tempus & locum ei indicunt, bellumq; communibus viribus conſtruunt. Itaq; Widicheil qui erat adoleſcentior,cupiens gloriam nominis ſui exaltare,nō expectato Alano cum ſociis,prælium conſerit,multa millia hoſtium cædit,reliquos in quendam vicum fugere compulit. Quos cùm vltrà, quàm oporteret, improuidè perſequeretur, ab ipſis extinguitur: ignarus cui vincere bonum eſt, ſuperuincere bonum non eſt.Periculoſa eſt enim deſperatio.Poſt hæc Alanus coadunata omni Britannia tale votum vouit, vt ſi aduerſarios per diuinam virtutem poſſet ſuperare, decimam partem omnium bonorum ſuorum Deo & ſancto Petro Romam deſtinaret. Omnibus autem Britonibus idem votum ſpondentibus ad pugnam procedit,& commiſſo prępelio tanta ſtrage hoſtes effudit,vt vix quadringenti viri ex quindecim millibus ad claſſem repedarent.

Hac tempeſtate ſanctiſſimo & in diuinis humaniſque rebus prudentiſſimo Wiliberto epiſcopo ab hac luce ſubtracto,Hermannus venerabilis vir per electionem cleri ac plebis eccleſiæ Colonienſi præficitur.

Circa hæc tempora Salomon Conſtantienſis eccleſiæ antiſtes receſſit à ſeculo,in cuius

cuius loco ſucceſſit Salomon, qui hac ætate abbatiam ſancti Galli tenebat, vir non ſolùm nobilitate, verùm etiam prudentiæ ac ſapientiæ virtutibus inſignitus, qui præfatæ vrbis tertius huius nominis dignoſcitur eſſe pontifex.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXCI, Nortmanni duobus continuis prælijs in Britannia grauiter attriti, in regnum Lotharij claſſem transferunt, & caſtrametati prædas exercent: contra quos Arnolphus rex exercitum dirigit, iubetq́; ſuper Moſam tentoria figere, tranſitumq́; fluminis hoſtibus prohibere. Sed antequam exercitus in vnum colligeretur ad condictum locum iuxta caſtrum Traiectenſe, Nortmanni ſuperiora tenentes, circa Leodium Moſam tranſierunt, & hoſtilem expeditionem à tergo relinquentes, in ſyluis & paludibus Aquis palatio contiguis diſperguntur, obuios quoſque perimunt, plauſtra & vehicula, in quibus alimenta exercitui deferebãtur, capiunt. Quę fama cùm ad exercitum perueniſſet, qui iam ipſo die natiuitatis ſancti Ioannis baptiſtę penè in vnum conuenerant, non tam tremor quàm ſtupor mentes omnium occupauit. Principes verò concione conuocata non tam de periculo, quàm de re dubia conſulunt: incerti, vtrùm Ribuariorum fines intrantes Coloniam tenderent, aut per Prumiam tranſeuntes Treueros dirigerent greſſum, vel certè congregata aduerſum ſe multitudine pertimeſcentes tranſuadata Moſa ad claſſem feſtinarent. Inter hæc nox ſuperueniens conuentum ſoluit. Poſtera die cùm aurora radios ſuæ lucis repræſentaret, omnes armantur, & leuatis vexillis per deſcenſum fluminis ad pugnam gradiuntur. Cumque torrentem qui Gulid dicitur, tranſiſſent, acies pariter ſubſtiterunt. Dehinc deliberant, ne omnis exercitus incaſſum fatigaretur, quòd vnuſquiſque procerum duodecim ex ſuis mitteret, qui in vnũ agmen redacti hoſtes inueſtigarent. Hæc ſermocinantibus ſubitò apparuerunt ſpeculatores Nortmannorum. quos cùm omnis multitudo inconſultis ducibus confuſo ordine inſequerentur, peditum turmas in quadam villula offendunt, qui in vnum conglobati, facilè ſparſim ſuperuenientes repellunt, atque retrorſum redire cogunt. Deinde perſtrepentibus ſecundum morem pharetris, clamor in cœlum tollitur, pugna committitur. Equites Nortmannorum, audito clamore, ſumma cum feſtinatione aduolant, & ingrauato pręlio Chriſtianorum exercitus, peccatis facientibus, heu proh dolor, terga vertit. In quo prælio epiſcopus Moguntiæ vrbis Sunzo, & Arnolphus comes occubuerunt, nec non innumera multitudo nobilium virorum. Nortmanni patrata victoria caſtra diuitiis omnibus referta inuadunt, & trucidatis quos in bello ceperant, onerati præda ad claſſem reuertuntur. Fuit verò hæc cædes facta VI calendas Iulij.

Dum hæc aguntur, Arnolphus rex in Baioariorum extremitatibus morabatur, inſolentiam Sclauorum reprimens. Cui cùm nunciata eſſet ſuorum ſtrages, hoſtiumque victoria, primò pro amiſſis fidelibus nimium triſtatur, & querelam cum gemitu deponit, quòd Franci eatenus inuicti aduerſariis terga darent: deinde indignitatem rei animoſo in pectore verſans, in hoſtem accenditur, & congregato ex orientalibus regnis exercitu, mox Rheno tranſmiſſo, circa littora Moſæ caſtra ſtatuit. Interiectis diebus Nortmanni ex ſuperiori pugna elati, cum omni virtute ad deprædandum proficiſcuntur, contra quos rex cum expeditis ad pugnam procedit. Illi cernentes acies appropinquare, ſuper fluuium qui Thilia dicitur, ligno & terrę congerie more ſolito ſe communiunt, & cachinnis, & exprobrationibus agmina laceſſunt, ingeminantes cum inſultatione & deriſu, vt memorarentur Guliæ, turpiſque fugæ, cædiſque patratæ, poſt modicum ſimilia paſſuri. Rex felle commotus, exercitum iubet deſcendere, & pedeſtri congreſſione cũ aduerſariis decertare. Qui dicto citiùs ab equis deſiliẽtes, clamore exhortationis dato, præſidium inimicorum irrumpunt, & (Deo vires cœlitus adminiſtrante) eos vſque ad internicionem ferro cædunt, terræque proſternunt, ita vt ex innumerabili multitudine vix reſiduus eſſet, qui ad claſſem aduerſum nuncium reportaret. Rebus feliciter geſtis Arnolphus in Bauariam reuertitur.

Eodem anno Hatto venerabilis abbas in Maguntiacenſi eccleſia metropolitanus conſecratur, qui hactenus in Augia monaſterio multorum pater extitit monachorum.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXCII, menſe Februario, Nortmanni qui ad naues remanſerant, Moſam tranſeuntes, Ribuariorum pagum ingreſſi, & ſecundum crudelitatẽ ſibi ingenitam cuncta deuorantes, peruenerunt vſq; Bonnam. Inde digreſſi

Digitized by Google

occupauerunt quandam villam quæ Landolfesdorff dicitur, vbi occurrit eis exercitus Chriſtianorum, ſed nihil dignum quod virtuti aſſcribatur, egit. Nocte ſuperueniente receſſerunt Nortmanni à iam dicta villa, & formidantes hoſtilem impetum, nequaquã auſi ſunt ſe committere planioribus atq; campeſtribus locis, ſed ſyluas ſemper tenẽtes, exercitum verò à læua poſt tergum relinquentes, quanta poterant velocitate ad Prumiam monaſterium aciem dirigebant, ipſiſq; iam irruentibus abbas & cõgregatio fratrum vix fuga dilapſi ſunt. At Nortmanni monaſteriũ ingreſſi omnia depopulati ſunt, & quoſdam ex monachis interficientes, plurimamq; familiam trucidãtes, reliquos captiuos abduxerunt. Inde exeuntes Arduennam intrant, vbi quoddam caſtrum in quodam præeminenti monte nouiter cõſtructum, in quo innumera multitudo vulgi confugerat, adgrediuntur, & abſq; mora expugnant. Interfectis omnibus cũ ingenti pręda ad claſſem redeunt, oneratiſq; nauib' cũ omnib. copiis tranſmarinas repetũt regiones.

Per id tempus Farabertus abbas Prumienſis cœnobij curam paſtoralem ſua ſponte per conceſſum regis depoſuit, & ego quamuis indignus, ſecundum regularem authoritatem per electionem fratrum in regimine ſucceſſi: in quo tamen non diutius immoratus, æmulis agentibus, Richarium fratrem Gerhardi & Matfridi, inuidioſum mei negotij ſucceſſorem ſuſtinui. Obſecro autem ne lectori oneroſum videatur, ſi rem ab origine repetam, & qualiter huiuſcemodi negotium ad effectum perductum fuerit, ſimplici ſermone pãdam. Abſurdum enim videtur, vt quia aliorum actiones & rerum geſtarum cauſas explanare propoſui, negotium quod ad me pertinet, ſilentio prætermittam, præſertim poplitibus veniam poſco lectoris, eò quòd verboſus in hac relatione, vltrà quàm decuit, extiti. Neceſſitas enim exigit, vt non ſolùm facta, ſed etiam dicta in ordine dicam, propter inuidentium & aduerſantium calumnioſam querelam.

Hæc de retroactis cauſis tranſcurſiſq; temporibus, ex multis pauca commemoraſſe ſufficiat. Nam de modernis temporibus idcirco reticere diſpoſuimus: quia ſi veritatem rerum geſtarum ad liquidum ſtylo executi fuerimus, proculdubio odium & offenſam quorundam qui adhuc ſuperſtites ſunt, incurremus: ſi autem à veritate recedentes aliter, quàm cauſa ſe habeat, ſcripſerimus; nihilominus adulationis & mendacij notam incurremus, quia omnibus penè res cognita eſt poſteris. Ergo hoc latiùs explanandum relinquimus, ſed ne hæc per omnia intacta præteriſſe culpemur, res tantùm geſtas ex parte ſummatim annotare curabimus.

Igitur anno ſuprà memorato, menſe Iulio, Waltharius comes nepos Ottonis regis, filius ſcilicet auunculi eius Adalhelmi, aduerſus eundẽ regem cum cõſilio quorundam rebellionis arma leuauit, & Lugdunũ tum ingreſſus, omni anniſu regiæ poteſtati contraire nititur. Quod cùm Otto cognouiſſet, ciuitatem obſidione cinxit, quam abſque mora in deditionem recepit. Deinde omnibus primoribus qui tunc ibi aderant, adiudicantibus, eundẽ Walgarium decollari iuſſit, eò quòd in conuentu publico contra regem & dominum ſuum gladium euaginaſſet. Poſt hęc in Aquitaniã proficiſcitur, contra Ramnolphũ & fratrem eius Gozbertũ, Ebulonem abbatem de ſancto Dionyſio, & alios nõnullos, qui eius imperijs obtẽperare renuebãt, vt eorũ inſolentiam reprimeret.

Item eodem anno menſe Septembri Megingandus comes, nepos ſuprà dicti Ottonis regis, dolo interfectus eſt ab Alberico & ſociis eius, in monaſterio ſancti Xyſti quod vocatur Sotila: cuius corp' Treuerim deportatũ, apud ſanctũ Maximinũ eſt ſepultum.

Per id tempus Arnt, Wirtzburgenſis eccleſiæ venerabilis epiſcopus, hortatu & ſuaſione Popponis Thuringorum ducis, ad pugnam contra Sclauos profectus, in eadem pugna occiditur: cuius cathedram Rodulphus licet nobilis, ſtultiſſimus tamen, frater Cunradi & Geberhardi comitum, obtinuit, & ei in epiſcopatu ſucceſſit.

Arnolphus Zundibolcho filio honores Megingandi comitis ex parte largitur.

Poppo dux Thuringorum dignitatibus expoliatur. Ducatus quem tenuerat, Cunrado commendatur, quem pauco tempore tenuit, & ſua ſponte eum reddidit. Deinde Burchardo comiti committitur, qui eum hactenus ſtrenuè gubernat.

Ottone rege in Aquitania commorante, Francorum principes ex permaxima parte ab eo deficiunt, & agẽtibus Falcone archiepiſcopo, Heriberto & Pipino comitibus, in Remorum ciuitate Carolus filius Ludouici ex Adelheyde regina (vt ſuprà meminimus) natus, in regnum eleuatur.

Anno

Anno Dominicæ incarnat. DCCCXCIII, Arnolphus Baioariam egreſſus Franckfurt venit, & Rhenum tranſiens, ciuitates quæ in regno Lotharij ſunt, ex maxima parte circumiuit: in quo itinere ingentia dona illi ab epiſcopis oblata ſunt.

Otto compoſitis rebus in Aquitania, in Franciam reuertitur, & cum Rodeberto fratre Carolum fugat, defectoreſq; perſequitur.

Ebulo abbas de ſancto Dionyſio, cùm quoddam caſtrũ in Aquitania ſitum ardentiùs expugnaret, ictu lapidis periit. monaſterium ſancti Dionyſij Otto ad ſuum ſeruitium reuocat.

Carolus vires Ottonis ferre non valens, patrocinia Arnolphi ſupplex expoſcit. Æſtiuo ſiquidem tempore iam dictus rex conuentum publicum Wormatiæ celebrauit, vbi Carolus venit, & Arnolphum magnis muneribus ſibi conciliat, regnumque quod vſurpauerat, ex eius manu percepit. Iuſſum eſt etiam, vt epiſcopi & comites qui circa Moſam reſidebant, illi auxilium ferrent, & eum in regnum inducentes, in ſede regia inthroniſarent. Sed neutrum horum illi quicquam profuit. Deniq; Otto rex audiens, cum exercitu ſuper ripam Axani fluminis ſedit, & copias Arnolphi intrare in regnum nullatenus permiſit. Duces regis cernẽtes Ottonem viriliter paratum eſſe ad pugnam, ab eo declinauerunt, & ad propria reuerſi ſunt.

Carolus autem in Burgundiam ſeceſſit, & Ottone Pariſios reuertente, rurſus regni fines occupat, Ottonis fideles inſectatur: ſicq; alternatim ex vtraq; parte multi pereunt, ingens malitia, innumerabiles rapinæ, & aſſiduæ prædæ fiunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXCIIII, Arnolphus cum valido exercitu Langobardorum terminos intrauit, & circa purificationem ſanctæ Mariæ caſtrum quod nuncupatur Pergamum, armis cepit, & Ambroſium comitem ipſius ciuitatis laqueo ante portam ipſius vrbis in quadam arbore ſuſpendit. Vnde tantus timor ſuper reliquas ciuitates cecidit, vt nullus auderet contradicere, ſed omnes obuiam procederent venienti. Peruenit autem vſque Placentiam. Inde conuerſus eſt per Alpes Penninas, Galliam intrauit, & ſanctum vſque Mauricium peruenit. Rudolpho quem quęrebat, nocere non potuit, quia montana conſcendens, in tutiſſimis locis ſe abſconderat. Regionem inter Iuram & montem Iouis, exercitus grauiter attriuit.

Pòſt Wormatiam venit, ibique placitum tenuit, volens Zundibolch filium ſuum regno Lotharij præficere, ſed minimè optimates prædicti regni ea vice aſſenſum præbuerunt.

Soluto conuentu cùm ad Loraham idem princeps veniſſet, Ludouico filio Boſonis, matre Hirmingarde interueniente, quaſdam ciuitates cum adiacentibus pagis, quas Rudolphus tenebat, dedit. Sed & hoc ei in vacuum ceſſit, quia eas nullo modo de poteſtate Rudolphi eripere præualuit.

Eodem anno Guido qui Italiam regebat, & imperatoris tenebat nomen, moritur. Lampertus filius eius regnum obtinuit, & Romam veniens diadema imperij à præſule ſedis apoſtolicæ ei imponi fecit.

Per id tempus Hildegardis filia Ludouici regis, fratris Carolomãni & Caroli, à quibuſdam coram Arnolpho accuſata, regiis poſſeſſionibus priuatur, & priuata in exilium deſtinatur, in monaſterio puellarum quod Chemiſſem dicitur: ſed non multum poſt temporis in gratiam rediit, & ſua ex maiori parte recepit.

Circa hæc etiam tempora Zundibolch rex Marahenſium Sclauorum, vir inter ſuos prudentiſſimus & ingenio callidiſſimus, diem clauſit extremum: cuius regnum filij eius pauco tempore infeliciter tenuerunt, Vngaris omnia vſque ad ſolum depopulantibus.

Anno Dominicę incarnationis DCCCXCV, ſynodus magna celebrata eſt apud Triburias contra pleroſque ſeculares, qui authoritatem epiſcopalem imminuere tentabant: vbi viginti ſex epiſcopi cum abbatibus monaſteriorum reſidentes, plurima decreta ſuper ſtatum ſanctæ eccleſiæ ſcripto roborauerunt. Poſt hæc Arnolphus Wormatiam venit, ibiq; optimatibus ex omnibus regnis ſuæ ditioni ſubditis ſibi occurrentibus, conuentum publicum celebrauit. in quo conuentu, omnibus aſſentientibus atq; collaudantibus, Zundibolch filium regno Lotharij præfecit.

In eodem placito Otto rex cum magnis munerib. ad Arnolphũ venit, à quo hono-

rificè ſuſceptus eſt, omnibusq; impetratis pro quibus venerat, cùm in regnum reuerteretur, Folconem epiſcopum & Adalongum comitem ſui manſionarij ad Arnolphum xeniis à Carolo miſſis, veniẽtes in media via offenderunt, ſuper quos cum clamore impetum faciunt. Epiſcopus fuga dilabitur, Adalongus mortali vulnere ſauciatur, ſarcinę diripiuntur, prædictus comes in Trigorio, in villa quæ dicitur Belthonnus, ſepelitur.

Eodem anno Zundibolch, collecto immenſo exercitu, cupiens amplificare terminos regni ſui, quaſi Carolo aduerſus Ottonem auxilium laturus, Lugdunum deprędatum venit, & ciuitatem obſidione cinxit, ſed minimè eam capere potuit, quamuis multis diebus ſummis viribus certatim dimicatum eſſet. Audiens autem Ottonem cum exercitu aduenire, qui ea tempeſtate in Aquitania morabatur, cum omnibus copiis receſſit, & in propria regna ſe recepit. Ea tempeſtate Ludelinus venerabilis vir, in Tullenſi eccleſia à metropolitano Ratboldo à ſuis ſuffraganeis epiſcopus conſecratur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXCVI, Arnolphus ſecundò Italiam ingreſſus, Romam venit, & vrbem Romanam cum conſenſu ſummi pontificis armis cepit. Quod retro antè ſeculis ideo inauditum, quia non factum fuit: excepto quòd Galli Senones cum Brennone duce, multo ante natiuitatem Chriſti tempore, ſemel fecerunt. Mater Lamperti quæ ad præſidium à filio relicta fuerat, cum ſuis latenter aufugit. Arnolphus ciuitatem ingreſſus, à Formoſo Apoſtolicę ſedis pręſule magno honore ſuſceptus, ante confeſſionem ſancti Petri coronatus, imperator creatus eſt.

Inde reuertens paralyſi morbo grauatur, ex qua infirmitate diu langueſcit. Eodem anno Lampertus filius Guidonis, de quo ſuperiùs paulo mentionem fecimus, vita decedit, & Ludouicus filius Boſonis à Langobardis inuitatus, à prouincia egreſſus Italiam intrat.

Per id tempus circa feſtiuitatem ſancti Andreæ, Albricus comes qui Megingandum occiderat, à Stephano fratre Walonis interficitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXCVII, Stephanus Odocar, Gerhardus & Matfridus comites, honores & dignitates quas à rege acceperãt, perdunt. Zundibolch Treueris cum exercitu veniens, terram quam pręfati tenuerant, inter ſuos diuidit, monaſterium ad Horrea, & monaſterium ſancti Petri quod Mettis ſitũ eſt, ſibi reſeruans.

Poſt hæc patrem ſuper vxore quam accipere deſyderabat, per legatos conſulit, cuius hortatu ad Ottonem comitem miſſum dirigit, eius filiam nomine Odam in coniugium expoſcit. Ille petitionibus eius grauiter aſſenſum præbuit, eique filiam tradidit, quam poſt Paſcha celebratis nuptiis ſibi in matrimonium ſociauit. Eodẽ anno Arnolphus Wormatiam venit, ibiq; placitũ tenuit, vbi ad eius colloquiũ Zundibolch occurrit, & interuẽtu imperatoris Stephanus, Gerhardus, & Matfridus cũ filio recõciliantur.

Ea tempeſtate inter Rudolphũ epiſcopum Wirtzeburgenſem, & filios Henrici ducis Adalhardum & Heinricum, magna diſcordiarum lis & implacabilis odiorum controuerſia ex paucis minimiſque rebus oritur, & velut ex permodica ſcintilla ingens incendium excitatur, ita de die in diem ſuccreſcens immenſum dilatatur. Et dum de nobilitate carnis, de parentum numeroſa multitudine, de magnitudine terrenæ poteſtatis vltrà quàm decet, ſe extollunt: in mutuis cædibus prorumpunt, innumerabiles ex vtraque parte gladio pereunt, truncationes manuum ac pedum fiunt, regiones illis ſubiectæ, rapinis & incendiis ſolotenus deuaſtantur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCXCVIII, Otto rex ægritudine pulſatur, & menſis Ianuarij die tertio diem clauſit extremum, & apud ſanctum Dionyſium cum debito honore ſepulturę mandatur. Principes in vnum congregati, pari conſilio & voluntate Carolum ſuper ſe conſtituunt.

Eodem anno Zundibolch Reginarium ducem ſibi fidiſſimum & vnicum cõſiliarium, neſcio cuius inſtinctu, à ſe repulit, & honoribus, hęreditatib⁹ quas in ſuo regno habebat, interdictis, eum extra regnum infra XIIII dies ſecedere iuſſit. Ille adiuncto ſibi Odocro comite & quibuſdam aliis cum mulieribus, paruulis, & omni ſupellectile in quendam tutiſſimum locum qui Durfos dicitur, intrauit, ibiq; ſe communiuit. Quod cùm rex cognouiſſet, coadunato exercitu, caſtrum expugnare conatus eſt, ſed minimè præualuit propter paludes & multiplices refuſiones, quas in prædicto loco Moſa fluuius facit. Rege ab obſidione recedente, pręfati comites Carolum adeunt, & eum cum exercitu

exercitu in regnum introducunt. Zundibolch, quamuis ſerò intelligens ſe circumuentum, cum paucis fuga dilabitur. Carolus recto itinere Aquas venit, deinde Neumagum perrexit. Interea Zundibolch ad Franconem epiſcopum venit, & omnibus ſuis ſecum adſumptis Moſam tranſiit, & ad Forichmagas venit, vbi omnes proceres regni qui in illis partibus erant, ad eum confluxerunt. Et ex deſperatis itaque rebus vires ſe recepiſſe congaudens, reſumpta fiducia, contra æmulum ad pugnam proficiſcitur. Carolus Neumago reuerſus Prumiam venit, & inde aduerſus Zundibolch copias transfert: ſed appropinquantibus ex vtraque parte exercitibus, nequaquam pugna committitur, ſed intercurrentibus legatis pax firmatur, ſacramenta iurantur. Carolus tranſuadata Moſa, in ſuum regnum regreditur.

Dum hæc in Francia geruntur, inter Ludouicum & Berengarium in Italia plurimæ congreſſiones fiunt: multa certaminum diſcrimina viciſſim ſibi ſuccedunt. Nouiſſimè Ludouicus Berengarium fugat, Romam ingreditur, vbi à ſummo pōtifice coronatus, imperator appellatur.

Per id tempus Eberhardus dux filius Meginardi à Waltgario Friſone filio Gerolphi, cùm venatum pergeret, dolo trucidatur. Ducatus quem tenuerat, Meginardo fratri ab imperatore committitur.

Anno Dominicę incarnationis DCCCXCIX, Zundibolch colloquium habuit cum optimatibus Arnolphi & Caroli & ſuis apud ſanctum Goarem: ex regno Arnolphi interfuerunt Hatto archiepiſcopus, Cunradus & Gebelhardus comites: ex parte Caroli Haſchuricus epiſcopus & Odacar comes. Quid verò in eodem conuentu ſeorſum ſine præſentia regis pertractatum ſit, poſtea euentus rei luce clariùs manifeſtauit.

Eodem anno Richarius abbas monaſterij Prumienſis conſtituitur. Qualiter autem erga me actum ſit, idcirco hoc in loco notare diſtuli, ne fortè iniuriis prouocatus vltrà, quàm Chriſtiana patientia permittit, perſecutionis meæ cauſas exaggeraſſe viderer, & ne prolixę rationis oratio, quę multiplex atque perplexa eſt, faſtidium inferret audientibus. Res enim geſtas (vt ſuprà promiſimus) notare ſtuduimus, non rerum geſtarum cauſas certis rationum indiciis enodare. Et qui in aliorum actionibus breuitati ſtudemus, in noſtris verboſitatis vitium cauere debemus. Zundibolch denuo cum exercitu ad Durſos venit, multitudinem totis viribus expugnare molitur. Sed cùm minimè conatus eius proficeret: epiſcopus iubet, vt Reginariū & Odacrum & ſocios eorum anathematizarent. Sed cùm illi anathematis ſententiam proferre recuſarēt, minis, exprobrationibus & contumeliis vtitur, & ſic ſoluta obſidione vnuſquiſq; ad propria rediit.

Ea tempeſtate Odilbaldus ſanctus vir, Traiectenſis eccleſiæ præſul, rebus humanis ſublatus ad cœleſte regnum trāſiuit, in cuius loco ſubrogatus eſt Ratboldus venerabilis antiſtes. Circa confinia memorati anni Arnolphus imperator migrauit à ſeculo III calēdas Decemb. ſepultuſq; eſt honorificè in Odingis, vbi & pater eius tumulatꝰ iacet.

Anno Dominicę incarnat. DCCCC, proceres & optimates, qui ſub ſeditione Arnolphi fuerant, ad Forachem in vnum cōgregati, LVDOVICVM filium præfati principis, quem ex legitimo matrimonio ſuſceperat, regem ſuper ſe creāt, & coronatum regiiſq; ornamentis indutum, in faſtigio regni ſublimant. Dum hæc in Germania aguntur, inter Zuendipoldū & priores regni inexpiabilis oritur diſſenſio, propter aſſiduas deprædationes & rapinas quæ in regno fiebant, & quia cum mulieribus & ignobilioribus regni negotia diſponens, honeſtiores & nobiliores quoſq; deiiciebat, & honoribus & dignitatibus expoliabat. Pro huiuſcemodi itaq; cauſa, omnibus odioſus efficitur. Certatim igitur ad Ludouicum tranſeunt, eumq; in regnum introducunt, & in Theodonis villa manibus datis eius dominationi ſe ſubiiciunt. Ludouico trans Rhenum eunte, Zuendipol coadunatis*, quáſq; potuit ciuitates regni circuit, incendiis ac rapinis cuncta deuaſtat, arbitratus, defectores qui propter eius inſolentiam & immanem malitiam ab eo defecerant, immaniora & peiora faciens, ad ſe reuocare poſſe. Ludouicus in regnum rurſus accerſitur, & à comitibus Stephano, Gerhardo, & Matfrido, circa Moſam idem Zuendipol in prælio interficitur idibus Auguſti. Eodem anno Gerhardus comes Odam vxorem eiuſdem Zuendipoldi regis ſibi in matrimonium copulat.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCI, gens Hungarorum Langobardorū fines ingreſſa, cædibus, incendiis ac rapinis crudeliter cuncta deuaſtat. cuius violentiæ ac

Digitized by Google

beluino furori,cùm terræ incolæ in vnum agmen conglobati reſiſtere conarentur,innumerabilis multitudo ictib' ſagittarum periit,quàm plurimi epiſcopi & comites trucidantur. Ludinardus epiſcopus Vercellenſis eccleſiæ, Caroli quondam imperatoris familiariſſimus & conſiliarius à ſecreto,aſſumptis ſecum opibus atque incomparabilibus theſauris, quibus vltrà, quàm æſtimari poteſt, abundabat, cùm effugere eorum cruentam ferocitatem omnibus votis elaboraret, ſuper eos inſcius incidit,ac mox interficitur;opes quæ ſecum ferebantur,diripiuntur.

Eodem anno Stephanus comes, frater Walonis,cùm in ſeceſſu reſidens nocturnis horis aluum purgaret, à quodam per feneſtram cubiculi ſagittæ toxicatæ ictu grauiter vulneratur:ex quo vulnere eadem nocte extinguitur.

Anno Dominicæ incar. DCCCCII, Adalbertus cum fratribus Adalhardo & Heinrico,collecta valida manu,aduerſus Eberhardum & Gebelhardũ & Rudolphum fratres(de quibus paulo ſuperiùs mentionem fecimus)ex caſtro quod Babenbergk dicitur,proſiliens ad pugnam proceſſit. cuius impetum viriliter excipientes,ferro aciem irrumpunt,obuios quosq; terrę proſternunt,nec antè deſiſtunt,quàm aduerſariorum agmen fugam inire compellant. in quo certamine Heinricus interfectus,& Adalhardus captus, & poſtmodum iuſſu Gebelbardi decollatus eſt.Eberhardus etiam multis vulneribus confoſſus in prælio cecidit,vbi finito conflictu,inter cadauera occiſorum à ſuis inuentus domum reportatur,& paucis interpoſitis diebus & ipſe moritur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCIII, Adalbertus Rudolphum epiſcopum de Wirtzburgenſi eccleſia fugat,res & poſſeſſiones præfatæ eccleſiæ crudeliſſimè depopulatur,filios etiam Eberhardi ſimul cum matre à propriis hæreditatibus & honoribus regio munere conceſſis,exire compellens,vltra Spectheshart ſecedere cogit.

Circa hæc tempora Folco Remorum archiepiſcopus à quodam Winimaro ſatellite Balduini comitis interfectus eſt. Cauſa autem huius interfectionis hęc fuiſſe memoratur. Prædictus Balduinus Atrabatis caſtrum,videlicet abbatiam ſancti Vedaſti,nullo ſibi concedente inuaſerat,quam Carolus rex ei auferens,Folconi epiſcopo eandem in beneficium largitus eſt. Quod Balduinus ægrè ferens, miſit ad iam dictum epiſcopum Winimarum,obſecrans,ne honores quos hactenus tenuerat atque poſſederat,ipſe cupiditate ductus ſibi vſurparet: inſuper etiam ingentia dona pollicitus eſt,ſi eius ope & interuentu præfatam poſſeſſionem obtinere poſſet.Sed cùm epiſcopus minimè aſſenſum præberet,& neſcio quid durius & amarius,quàm oportebat,reſponderet: ille,diabolo inſtigante,furore nimio ſuccenſus ab eo diuertit,& quandam ſyluam cum ſociis ingreſſus,cùm idem Folco à Compendio palatio à rege reuerteretur, ſuper eum irruit, & eum abſque mora trucidauit. In Remorum cathedra Henricus ſublimatus eſt,qui eundem Winimarum cum multis aliis epiſcopis excommunicauit,& pro tam inaudito ſcelere perpetuo anathemate condemnauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCIIII, Ludouicus filius Boſonis(quem ſuprà meminimus imperatoris nomen eſſe ſortitum)Berengarium de Italia expulit,atq; omne illud regnum ſuæ ditioni ſubegit. Cernens autem nullum eſſe aut poſſe nocere, vltrà quàm oportebat,de ſecuritate præſumens, ea quæ pacis & quietis ſunt, cœpit cogitare. Abſoluto itaque exercitu,cum perpaucis Veronam ingreſſus eſt,adhortante Adelhardo præfatæ vrbis epiſcopo. Ciues autem hoc Berengario ſumma cum feſtinatione notum fecerunt,qui eo tempore in Baioaria exulabat. Ille nil moratus,contractis vndique copiis,Veronam peruenit, atque improuidum virum dolo cepit,& captum luminibus priuauit: ſiquidem ciues, qui partibus eius fauebant,portas ciuitatis ei aperientes,eum nocturno tempore intra muros receperunt, & ſic inſperatò & abſq; præmeditatione Ludouicus non ſolùm regno,ſed etiam oculis priuatus eſt.Tandem itaq; Berengarius regnum Italiæ multis cædibus cruentatum,infauſtis infortunatisq; præliis diu quæſitum,cum huiuſcemodi triumpho obtinuit.Eodem anno in menſe Maio Cometæ ſtella apparuit,& in menſe Auguſto hæc mutatio regni facta eſt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCV,Cunradus comes filium ſuum Cunradum miſit cum armatorum non modica manu,vt irruerent ſuper Gerhardum & fratrem eius Matfridum, eò quòd honores ſuos & Gebelhardi fratris eius,videlicet poſſeſſionem ſancti Maximini & ſanctæ Mariæ ad Horrea violenter inuaſiſſent:quibus exerci-

exercitus ex regno Lotharij ſociatus eſt. Peruenerunt autem vſque in pagum Bleſiacum, rapinis & incendiis hæreditatem & poſſeſſionem ſuprà dictorum fratrum ac ſatellitum eorum depopulantes. Porrò Gerhardus & Matfridus à caſtro in quo ſe munierant, legationem mittentes, pacem petierunt; qua cōceſſa, datis ex vtraque parte ſacramentis, vſque in octaua Paſchæ exercitus ad propria diſceſſit.

Dum hęc in regno Lotharij aguntur, Cunradus ſenior in Heſſia, in loco qui dicitur Frideſlar, cum multa turba peditum & equitum reſidebat, crebras incurſiones Adelberti ſuſpectas habens; fratrem verò eius Gerhardum in Wederauia, cum omnibus quos ſibi adſociare poterat, eiuſdem Adelberti præſtolabatur repētinam irruptionem; nec eos fefellit per omnia rerum euentus: ſiquidem Adelbertus vires aduerſariorum extenuatas eſſe ſentiēs, eò quòd in tribus partibus eſſent diuiſi, opportunum & diu exoptatum tempus adueniſſe gaudens, congregatis ſociis mox arma corripit, & primò quidem ſimulat ſe contra Gerhardum copias transferre velle, vt & illum bello perterreret, & fratrem ſecuriorem redderet, deinde quanta potuit celeritate aciem aduerſus Cunradum dirigit. Quod cùm Cunradus ſerò cognouiſſet, diuiſis ſociis in tribus turmis ei incunctanter occurrit, & commiſſa pugna duæ turmę, vna peditum, & altera Saxonum, ſtatim terga vertunt. Quos cùm Cunradus clamore ingenti fruſtra hortaretur, vt nullatenus hoſtibus cederent, ſed pro coniugum ac liberorum ſalute & defenſione patriæ totis viribus decertarent: ipſe cum tertia turma, animatis ſociis, ſuper aduerſarios irruit, ſed mox in ipſo primo impetu multis vulneribus confoſſus, extinctus eſt. Adelbertus victoria potitus cum ſociis fugientes inſecutus eſt, & innumeram multitudinem maximè peditum gladio proſtrauit. Tribus itaque continuis diebus totam illam regionem perluſtrans, cædibus ac rapinis cuncta demolitus eſt. His patratis ſociis, ſpoliis ac ingenti præda ad Babenberch caſtrum reuerſus eſt. Peracta eſt autem hęc cędes III calendas Martij. Venientes filij cum matre, leuauerunt corpus Cunradi, & ſepelierunt in caſtro quod Wileneburch vocatur.

Eodem anno circa Iulium menſem, Ludouicus rex conuentum generalem celebrauit apud Triburias villa regia, vbi adeſſe mandauit ſæpe dictum Adalbertum, vt in præſentia optimatum regni pro ſe rationem redderet, & pacis conditionem quam hactenus exoſam habuerat, tandem aliquando depoſita crudelitatis tyrannide, ſuſciperet, & rapinis, cædibus, & incendiis ſaltem vel ſerò quieſceret. Sed his ſalutaribus monitis nequaquam aſſenſum præbuit. Cernens itaque rex obduratum eius animum, & in cœpta rebellionis malitia obſtinatum, collecto vndiq; exercitu, eum in caſtro quod Tetraſſa dicitur, obſidione cinxit. Interea Egino, qui eius indiuiduus comes in omni prauitate extiterat, ab eius ſocietate defecit, & cum omnibus ſuis ad regis caſtra tranſiit. Protracta igitur paulo prolixiùs obſidione, fractus animo Adalbertus ad callida argumenta conuertitur, & omni ingenio excogitare cœpit, qua arte obſidio ſolueretur, vt, exercitu ad propria remeante, optata libertate, potiùs ipſe cum ſibi fauentibus dolos quos in pectore voluebat, longè lateq́; effundere poſſet. Portis itaque apertis, à munitione exiēs cum perpaucis, vltro ſe regi obtulit, ſupplex veniam de commiſſis expoſcit, emendationem promittit. Sed cùm fraus quæ ſtruebatur, ſuis prodentibus fuiſſet detecta, cuſtodiæ mancipatur, & in præſentia totius exercitus manibus vinctis adductus, omnibus adiudicantibus, capitalem ſententiam ſuſcepit quinto idus Septembris. Facultates & poſſeſſiones eius in fiſcum redactæ ſunt, & dona regis inter nobiliores quoſque diſtributa. Compoſitis ita in orientali Francia rebus, rex Mediomatricum venit, ibíque in publico conuentu Gerhardum atque Matfridum proſcriptione damnauit. Inde regreſſus Strasburgenſem vrbem adiit, epiſcopum ac plebem inter ſe diſſidentem ad concordiam reuocauit, & ſic Rheno tranſmiſſo recto itinere in Alemaniam perrexit. Per id tempus Baltrannus Strasburgenſis eccleſiæ & Luidhelmus Tullienſis eccleſię prę ſules migrauerunt à ſeculo, quibus ſucceſſerunt in pontificali cathedra Otbertus in Strasburgenſi ciuitate, & Drugo in Tullenſi.

Hucuſque Regino. Hæc verò quæ ſequuntur, addita fortaſſe ſunt ab alio quopiam monacho.

Anno Dominicę incarnationis DCCCCVII, Bauari cum Hungaris congreſſi, multa cæde proſtrati ſunt, in qua congreſſione Luitbaldus dux occiſus eſt, cui filius ſuus Arnolphus in ducatu ſucceſſit.

Digitized by Google

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCVIII, Hungari iterum terminos tranſgreſſi, Saxoniam & Thuringiam vaſtauerunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCIX, Hungari Alemaniam ingreſſi ſunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCX, Franci in confinio Bauariæ & Franciæ Hungaris congreſſi, miſerabiliter aut victi aut fugati ſunt. in quo prælio Gebelhardus comes interiit, relictis duobus filiis ſuis adhuc pueris, Vdone & Herimanno, qui poſtea clari & nobiles in Francia extiterunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXI, Ludouicus rex filius Arnolphi imperatoris obiit, cui CVNRADVS filius Cunradi ab Adalberto occiſi, regali iam ſtirpe deficiente, in regno ſucceſſit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXII, Hungari iterũ, nullo reſiſtente, Franciam & Thuringiam vaſtauerunt. Hatto archiepiſcopus obiit, vir adeò ſtrenuus & prudens, cui Heringerus ſucceſſit. Otto dux Saxonum obiit.

Anno Dominicę incarnationis DCCCCXIII, hyems magna nimis. Hungari partes Alemaniæ vaſtauerunt, & iuxta In fluuium à Bauaris & Alemannis occiſi ſunt. Eodem anno Euerhardus epiſcopus Spirenſis ab Erenhardo & Cunrado comitibus cæcatus eſt. Otbertus Strasburgenſis epiſcopus occiditur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXIIII, Salomon epiſcopus captus eſt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXV, Hungari totam Alemaniam igne & gladio vaſtauerunt, ſed Thuringiam & Saxoniam peruaſerunt, & vſq; ad Fuldam monaſterium peruenerunt DCCCCXVI.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXVII, Hungari per Alemaniam in Alſatiam, & vſque ad fines Lotharienſis regni peruenerunt. Freckanger & Berahtold decollantur. Arnolphus dux Bauarorum regi rebellat.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXVIII, Cunradus rex natiuitatem ſancti Ioannis Heroluesfelt monaſterio celebrauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXIX, Cunradus rex obiit, vir per omnia manſuetus, prudens, & diuinæ religionis amator. Qui cùm obitus ſui diem imminere ſentiret, vocatis ad ſe fratribus & cognatis ſuis, maioribus ſcilicet Francorum, mortem ſibi imminere prædixit, & ne in eligendo poſt ſe regem diſſidium regni fieret, paterna eos voce præmonuit. Sed & Heinricum Saxonum ducem, filium Ottonis, virum ſtrenuum & induſtrium, præcipuumque pacis ſectatorem, vt eligerent iuſſit, aliumque ei ad hoc officium æquè condignum inueniri non poſſe teſtificans, ſceptrum ei & coronam, cæteraque regiæ dignitatis ornamenta, pacto tuendi & conſeruandi regni, per eos tranſmiſit. Ipſe verò hac vita decedens, in Fulda monaſterio honorificata ſepultura tumulatus eſt. Multis tamen laboribus, ad paucos quos regnauit annos, eſt à Bauaris, Alemanis, & Saxonibus ſibi rebellantibus fugatus, quos ante obitum ſuum, Deo propitio, ſuperauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXX, HEINRICVS dux, conſenſu Francorum, Alemanorum, Bauarorum, Thuringorum & Saxonum, rex eligitur, qui initium ſui regni diſciplina ſeruandæ pacis inchoauit. Multi enim illis temporibus, etiam nobiles, latrociniis inſudabant.

Anno Dominicę incarnationis DCCCCXXI, apud Franciam ſuperiorem graues & inteſtinæ diſcordiæ feruent inter Rudbertum inuaſorem regni & Carolum regem. Interim Heinricus rex ſtabiliẽdæ paci & reprimendæ Sclauorum ſæuitiæ fortiter inſiſtit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXII, Sueſſionis inter Rudbertum & Carolum tanta pugna commiſſa eſt, vt penè ex vtraque parte victores eſſe viderentur. Carolus tamen ori ſacrilego Rudberti ita lanceam infixit, vt diffiſſa lingua ceruicis poſteriora penetraret.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXIII, pretioſiſſimus theſaurus ſanguinis domini venit in Augiam VI idus Nouembris. Haicho abbas Fuldẽſis obiit, cui Hilbertus ſucceſſit. Carolus Alſatiam & partes illas Franciæ iuxta Rhenum vſq; Moguntiam ſibi vſurpaturus, vſq; Patennichheym villam iuxta Wormatiã hoſtiliter peruenit. Vnde fidelibus regis Heinrichi Wormatię coadunatis, aliter quàm decuerat regẽ, aufugit.

Eodem anno Heinricus rex, adiunctis ſibi Rutgero archiepiſcopo, Giſalberto duce, Meten-

Metenſem vrbem obſedit, & Witgerum licet diu reluctantem ſibi obedire coëgit. Herimannus ſanctiſſimus vir, Colonienſis epiſcopus obiit, cui Wigfridus ſucceſſit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXIIII, Hungari orientalem Franciam vaſtauerunt. Carolus & Heinricus reges apud Bonnam caſtellum conueniunt, & pacem inter ſe facientes, fœdus ineunt: & Carolus nunquam ſibi amplius Lotharienſe regnum vſurpaturum promittens, regreditur. Eodem anno ab Heriberto comprehenſus, in cuſtodiam mittitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXV, Heinrico rege coadunatum & conſtabilitum Lotharienſe regnum ideo in ſua poteſtate habente, Carolus rex in cuſtodia qua tenebatur, obiit: qui fertur vir hebetis eſſe ingenij, & minùs aptus vtilitatibus regni. Omnes etiam à filio eius deficientes, quippe qui tunc temporis, capto patre, in Hibernia exulauerat, quendam Rudolphum ſibi regem eligunt. Eodem anno Witgerus epiſcopus obiit, cui Benno ex ordinariis Strasburgēſibus, in Alpibus quondā eremiticam vitam ducens, ſucceſſor eligitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXVI, Hungari totam Franciam, Alſatiam, Galliam & Alemaniam, igne & gladio vaſtauerunt. Burchardus dux Alemaniæ in Italia occiditur. Herigerus deo dignus præſul obiit, cui Hildebertus Fuldenſis abbas ſucceſſit. Herimanno ducatus Alemaniæ committitur, qui Widam Burchardi duxit vxorem.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCCXXVII, Benno qui benedictus epiſcopus dicitur, à Mettenſibus excæcatur, & ſynodo apud Duisburgenſes habita, omnes illius facti authores excommunicantur, & Adalbero nobilis pro eo epiſcopus inſtituitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXVIII, Heinricus rex Boëmos hoſtiliter inuaſit, & præſtante deo fortiter ſuperauit. Ea tempeſtate Ottoni filio eiuſdem regis natus eſt filius Willihelmus. Hyems magna nimis. Rutgerus Treuirorum archiepiſcopus obiit, cui Rudbertus ſucceſſit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXIX, Giſalbertus dux Gerburgam filiam Heinrici regis duxit vxorem.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXX, Otto filius regis Heinrici Edgid filiam regis Anglorum duxit vxorem.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXXI, Heinricus rex regem Abotridorum & regem Danorum efficit Chriſtianos. Eodem anno rex ab Eberhardo aliiſque Franciæ comitibus ſeu epiſcopis in Franciam vocatus, ſingillatim ab vnoquoque eorum in domibus ſuis, vel eccleſiarum ſedibus regem decentibus, eſt conuiuiis & muneribus honoratus DCCCCXXXII.

Anno Dominicæ incarnat. DCCCCXXXIII, Hungari per orientales Francos & in Alemania multis ciuitatibus igne & gladio conſumptis, iuxta Wormatiam Rheno tranſito, vſque ad mare Oceanum Galliam deuaſtantes, per Italiam redierunt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXXIIII, Heinricus rex Hungaros multa cæde proſtrauit, pluresque ex eis comprehendit. Eodem anno Sclauos qui Vncrani vocantur, hoſtiliter inuaſit & vicit, ſibique tributarios fecit. Eccleſia ſancti Maximini turbine cecidit, ſed clementia regis monachis reparata. Ogo antè præpoſitus, abbas eiuſdem loci eligitur, & monachi non regulariter ibi viuentes expelluntur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXXV, Heinricus rex paralyſi percutitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXXVI, ſynodus apud Erſurd in Thuringia celebratur à compluribus epiſcopis. Heinricus rex præcipuus pacis ſectator, ſtrenuuſque paganorum inſecutor, poſt plures fortiter & viriliter actas victorias, dilatatis vndique ſui regni terminis, VI nonas Iulij diem clauſit extremum, cui filius ſuus OTTO conſenſu primorum regni ſucceſſor eligitur. Hildebertus archiepiſcopus obiit, cui Fridericus ſucceſſit: Vnni archiepiſcopus, cui Adalgiſus ſucceſſit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXXVII, monaſterium ſancti Galli & monaſterium ſancti Bonifacij igne comburuntur. Rudolphus rex Burgundiorum & Arnolphus dux Bauarorum obierunt. Graues & inteſtinæ diſcordiæ inter Heinricum fratrem regis & Eberhardum ducem Francorum naſcuntur, ob exortas inter Waſſallos eorum inimicitias.

Digitized by Google

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXXVIII, filij ducis Arnolphi, ambitione ducatus regi rebellarunt, quos ipſe debellaturus in Bauariam ibat, ſed non, vt voluit, eos pacificare valens, reuertitur. Interim frater regis Heinricus ab Eberhardo comprehenditur in caſtello Badalikki. quo tamen citiùs liberato, Eberhardus Hildinesheym in exilium deſtinatur. Iterumq; rex in Bauariã reuertens, omnes ſibi ſubdidit, & Eberhardum Arnolphi filium plus aliis rebellem in exilium miſit. Hungari iterum à Saxonibus multa cæde vaſtati.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXXIX, Eberhardus ab exilio remittitur, totumq; regnum inimicis & rebellionibus confunditur. Eberhardus enim & Giſalbertus cum Heinrico fratre regis aduerſus regem coniurant, ſed quidam eccleſiaſtici viri nequam, & deo odibiles, cum illis factione concordant, omniaq; paſſim pacis & concordię iura turbabãt. Tũc rege Lothario, vbi tũc rebellionis ſumma gerebatur, adeunte, Giſalbertus cum fratre regis tranſitum Rheni regi prohibere volens, nec valens, iuxta Biertanam ſociis regis cõgreditur: Deoq; victoriam præſtante, pluribus ſuorum occiſis, aliisq; fugatis, ipſe & frater regis fugæ ſubſidia petunt. Quos rex inſequens vſq; ad Capri montem peruenit, caſtellumq; in eo ſitum firma vndique obſidione circumdedit. Interim Ludouicus rex Galliæ Romanæ, filius Caroli, conſilio inimicorum regis ſub obtentu requirendi Lotharienſis regni quod pater ſuus perdiderat, Alſatiam inuaſit: vbi quæq; poterat plus hoſtiliter quàm regaliter geſſit. Quod rex Otto patienter nõ ferens, Capri montem obſidione abſoluit, & Alſatiam petens Ludouicum regem expulit. Quo expulſo Briſacum caſtellum munitiſſimum obſedit, vbi quàm plura vtrinq; fortia & bellica geſta peracta ſunt, quæ futura poſterorum ſucceſſio nõ ignorabit. Vnde Fridericus archiepiſcopus Moguntinenſis, & Rudhardus epiſcopus Strasburgenſis, fixis in obſidione tentoriis, & relictis copiarum quas detulerãt ſarcinis, nocte clam aufugerunt, & Metenſem vrbem adeuntes, Giſalberto & Heinrico ſe occurſuros, vt coniurauerant, ſperauerunt. Sed longè aliter eis contigit, cùm eos ſpes inaniſſima deluſit. Nam Giſalbertus & Eberhardus iuxta Andernacũ caſtellum cum ſuis Rhenum tranſituri, ab Vdone & Chunrado comitibus, cæterisq; regi fidelibus, ne tranſeant, bellica congreſſione citoq; mortis compendio præuenti. Nam Eberhardus occiditur, & Giſalbertus in Rheno ſubmerſus necatur, plurimiq; ex illorum ſociis occiſi, reliqui verò ſunt fugati, aut capti. Quo audito, Briſacenſes caſtellani regię dominationi ſubduntur, & caſtellum obſidione abſoluitur. Tunc iterum Lotharienſes adiens, omnes ſuo ſubiugauit imperio. Sed & fratrem ſuum proiectis armis ad ſe venientem, ſolita ſibi ſuſcepit miſericordia. Nam omnia quæ in eum deliquit, indulſit, & fraterno ſecum amore detinuit: omnibus tamen Lotharienſibus ſubactis, aliquãdiu reſiſtere conatus eſt epiſcopus Mettenſis. Vnde Theodonis villa capellam domini Ludouici Pij imperatoris, inſtar Aquenſis inceptam, ne perficeretur, aut pro munimine haberetur, deſtruxit. Nec tamen diutius in huiuſcemodi rebellione permanſit: ſtatim ſiquidem totum regnum velut ex ipſis fidei viſceribus, Deo propitio, ad regem conuertitur, & extinctis hoſtibus, pax & concordia renouatur. Fridericus archiepiſcopus ad Fuldam monaſterium mittitur, & Rudhardus Strasburgenſis Corbeiæ monaſterio deſtinatur. Interim dum hæc quæ prædiximus, aguntur; domina Egid regina Laureſheym monaſterio commoratur. In hac eadem tempeſtate Danemar frater regis ex cõcubina, rebellans Mereſburgo caſtello occiditur, aliique ſequaces eius truncantur, aut ſuſpenduntur.

Hac tempeſtate non in vno ſolùm, ſed in omnibus Saxoniæ & Franciæ prouinciis, huc & illuc verſabatur Wigman Saxo rebellans, ſed reconciliatur. Ludouicus rex Gerbirgam viduam Giſalberti duxit vxorem.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXL, Heinrico fratri regis Lotharienſis ducatus committitur, qui mox eodem anno à Lotharienſibus expellitur: cui Otto comes in eodem ducatu ſucceſſit. Fridericus epiſcopus à Fulda remittitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLI, Heinricus frater cum quibuſdam Saxonibus contra regem conſpirat; quorum qui maiores videbantur, rex decollari iubebat. Fratrem verò ſuum Ingelnheym cuſtodiæ mãcipabat. Fridericus archiepiſcopus, quia conſpirationis huius particeps videbatur, publica ſe examinatione, perceptionę corporis & ſanguinis domini, coram populo in eccleſia purgauit.

Anno

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLII, rex natalem Domini Franckfurdiæ celebrauit: vbi frater eius per Rudbertum Maguntinenſis eccleſiæ diaconum, cuſtodiam noctu clàm aufugiens, antelucano tempore regis eccleſiam adeuntis pedibus accubuit, & conceſſa venia miſericordiam quam precatur, obtinuit. Bonna caſtello præclara ſynodus à viginti duobus epiſcopis habetur. Treueris baſilica ſancti Maximini dedicatur. Sydus ſimile Cometæ per XIIII noctes viſum, & immẽſa mortalitas boum ſecuta eſt.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLIII, Otto dux obiit, cui Cunradi filius Werinheri in ducatu ſucceſſit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLIIII, rex apud Duisburgam in rogationibus placitum cum primoribus Lotharienſium & Francorum habuit. vbi factione Conradi ducis Rutbertus archiepiſcopus Treuirenſis, & Richarius Tungrenſis epiſcopus infidelitatis apud regem arguuntur: ſed in breui ab obiecto ſibi crimine liberantur. Illuc etiam à Traiectenſibus clericis corpus ſancti Seruatij aſportatum eſt, ob multimodas ſibi ab Immone comite illatas iniurias. Hungari à Carantanis tanta cæde mactantur, vt nunquam à noſtratibus antea taliter infirmarentur. Adalbertus comes filius Matfridi ab Idone occiditur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLV, Richarius epiſcopus obiit, cui Ogo Treuerẽſis abbas in epiſcopatum ſucceſſit. Herimannus & Cunradus duces, quaſdam inter ſe inimicitias habentes, in præſentia piiſſimi regis in Caſſella ſunt replicati. Bertaldus dux Bauarienſis obiit, cui Heinrichus frater regis in ducatu ſucceſſit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLVI, Ludouic⁹ rex à ſuis regno expulſus, auxilium petens regem Ottonem adiit, & vt deſiderauerat obtinuit. Nam valida manu rex Galliam intrauit, & Remenſem vrbem, & Laudunum, aliaq; caſtella complurima, firma & munita Ludouico reddi fecit, ipſeque hoſtiliter vſque Rothomagum peruenit. Inde omnibus penè, excepto Hugone Ruodberti filio, regni maioribus regi ſuo ſubactis, in patriam regreditur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLVII, domina Edgid regina obiit, quæ maximo regis omniumque ſuorum planctu Madeburgi ſepelitur. Cunradus dux, regi tunc temporis penè præ omnibus charus, Luidgardam filiam regis in matrimonium ſumpſit. Ludolfus filius regis tali, vt decuerat, apparatu tertiam filiam Hermanni ducis ſibi coniugio copulauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLVIII, ſynodus in Ingelheym à XXXIIII epiſcopis habetur. Cui, præſidente Martino epiſcopo Romanæ eccleſiæ legato, inclyti reges Otto & Ludouicus affuerunt: in qua multis eccleſiaſticæ vtilitati rebusq; promulgatis, cauſa quoque Hugonis filij Heriberti, qui Artaldum archiepiſcopum expellens ſedes eccleſię Remenſis inuaſerat, ventilatur, & omnium qui affuerant iudicio epiſcoporum damnatur. Cunradus comes qui Curcipoldus dicebatur, filius Eberhardi, vir ſapiens & prudens obiit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXLIX, Waldo Curienſis epiſcopus obiit, cui Hardbertus ſucceſſit. Vto comes obiit, qui permiſſu regis quicquid beneficij aut præfecturarum habuit, quaſi hæreditatem inter filios diuiſit. Herimannus dux inter ſuos ſapientiſſimus & prudentiſſimus, obiit IIII idus Decembris. Eodem anno Luidolfo filio regis Mathildis filia naſcitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCL, rex Purificationẽ ſanctæ Mariæ Franckfurt celebrauit, indeq; Wormatiam adiit, vbi viduam Herimanni ducis ad ſe venientem benignè ſuſcepit, ſed & filio Luidolpho ducatum Alemaniæ commiſit. Ibi Cunradus filius Eberhardi comitis, qui cum quadam nepte regis ſe concubuiſſe ſibi impoſuit, à quodam Burchardo Saxone monomachia victus, fefelliſſe ſe patefecit. Eodem anno Bohemorum princeps Bolizlaus regi rebellat, quem rex validiſſima manu adibat, ſuæque per omnia ditioni ſubdebat. Rothardus Strasburgenſis epiſcopus obiit, cui Vdo filius Vdonis comitis, in epiſcopatu ſucceſſit. Rihgonno Wormatienſis epiſcopus obiit, cui Anno ſucceſſit. Ruodbertus archiepiſcopus pro acquirenda abbatia ſancti Maximini multum laborauit, ſed (Deo propitio) non præualuit.

Anno Dominicę incarnationis DCCCCLI, rex Otto in Italiam ire volens, multo ſe-

Digitized by Google

ad hoc iter apparatu præſtruxit, quomodo Adalhaidam viduam Lotharij regis Italici, filiam Rudolphi regis, à vinculis & cuſtodia qua à Berēgario tenebatur, liberare, ſibiq; eam in matrimonium aſſumere, regnumq́; cum ea ſimul Italicum adquirere poſſet, deliberauit. Quod inter filios eius Luidolphus cum Alemannis anticipans, patriq́; ſi quid ibi ad ingreſſum ſuum fortiter ageretur, placere deſiderans, nihil tale quod ſperauerat, peregit, ſed potiùs inconſultum patrem offendens, totius inde rebellionis & diſcordiæ ſeminarium ſumpſit. Patruus enim eius Heinricus dux, omniū eius honorum & proſperitatum inuidus, de Bauaria per triennium legatos ſuos præmiſit in Italiam, omniumque quorum potuit mentes Italicorum ab eo auertit, in tantum vt nec ciuitas nec caſtellum, quæ ſubſequenter regis piſtoribus cocisq́; patuerant, filio regis aperiretur, omniaque ibi incommoda & plena moleſtiæ pateretur. Mox ſubſequenter rex regnum Italicum ingreditur, Deoque ſibi aſſiſtente totius Italiæ poſſeſſor efficitur. Sed & domina Adelheid, Deo amabilis regina, ſua ipſius prudentia à cuſtodia eſt (Deo propitio) liberata, & Ottoni regi felici, Deo auſpicante, copula coniuncta. Tunc Ruidolphus dux hæc quæ præſcripſimus, ægrè ferens, inconſulto patre, archiepiſcopo Friderico comite, in patriam reuertitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLII, rex expulſo Berengario cum ſuis fidelibus hyemans in Italia, Papiæ Natalem Domini celebrauit. Sicque diſpoſitis regni negotiis, verno tempore in patriam rediit, ducem autem Chunradum ad perſequēdum Berengarium in Italia reliquit. Luidolphus dux de Italia reuertens, regio ambitu Natalem Domini in Salefelt celebrauit, vbi Fridericum archiepiſcopum, omneſque qui in promptu erant regni maiores, ſecum detinuit. Quod conuiuium iam multis ſuſpicioſum cœpit haberi, & plus ibi deſtructionis quàm vtilitatis ferebatur tractari. Chunrado duce ad perſequendū Berengarium relicto, Berengarius eiuſdem ducis conſilio ſponte ſua in Saxoniam ad regem venit, nihil tamen de his quæ voluit, obtinuit: ſed machinatione Heinrici ducis fratris, vix vita & patria indulta, in Italiam rediit: vnde etiam Chunradus dux multùm offenſus à debita regis fidelitate defecit. Tunc Fridericus archiepiſcopus & Cuhnradus dux amici facti ſunt: nam antea inimici erāt ad inuicem. Eodem anno, mediante Auguſto menſe, conuentus Francorum, Saxonum, Bauarorum, Alemannorum & Langobardorum publicus, apud Auguſtanam vrbem Rhetiæ prouinciæ agitur: vbi præſcriptus Berengarius cum filio ſuo Adalberto regiæ ſe per omnia in vaſallitium dedit dominationi, & Italiam iterum cum gratia & dono regis accepit regendam. Marca tantùm Veronenſis & Aquileienſis excipitur, quæ Henricho fratri regis committitur. Berengarius tamen in Italiam reuertens, omnia hęc in epiſcopos & comites cæteroſque Italiæ principes retorſit: omnes eos odiis & inimicitiis inſequens, inimiciſſimos ſibi fecit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLIII, rex Natalem Domini Franconofurdiæ celebrauit. Indeque Alſatiam progrediens, ſocrui ſuę Bertæ, matri ſcilicet dominæ Adelheid reginæ, abbatiam Merenſtein dedit. Tunc iam animoſitates & conſilia occultè contra eum facta palàm cœperant apparere, & vnuſquiſque eorum quę in corde contexerant aperire. Redeunte enim illo de Alſatia, & Ingelheym Paſcha celebraturo, Luidolphus filius eius & Chunradus dux, nequam fautoribus & maximè iuuenibus, & de Francia & de Saxonia & de Bauaria ſibi coadunatis, conſpirauerant, & quaſcunque poterant munitiones ſeu caſtella futuræ ſeditioni muniebant. Nec enim iam clàm agebatur quò tendebant, ſed aperta rebellionis ſigna monſtrabant. Rex igitur Ingelheym perueniens, paucis ſuorum fidelium ſecum habitis, non tutè inter medios hoſtes Paſcha celebrandum ratus, Moguntiam inde ſeceſſit: vbi aliter quàm regem decebat, diutius ante portas expectans, Friderico archiepiſcopo iam cum illis conſpirante, vix vrbis ingreſſum obtinuit.

Tūc Luidolphus & Chunradus ibi, facta ad eum humilitate (vt pòſt claruit) venientes, nihil talium ſe in eius contrarietate egiſſe dicebāt, ſed ſi Henrichus frater eius in Paſcha Ingelheym veniret, illum ſe comprehenſuros non negabant: quod rex tranquillè ac modeſtè ſuſcipiens, nauigio Coloniam attigit, indeq́; progrediens Droomanni vico Paſcha celebrauit. Poſt Paſcha coadunata fidelium ſuorū multitudine, Coloniam iterū rediit, ibiq́; Metēſem epiſcopū, in quo maxima ſpes & fiducia Luidolpho & Chun-

rado

radò eſſe videbatur, omneſque Lotharienſes, exceptis paucis quibus prædæ & rapinæ cordi erant, obuios habuit, & ab amicis ſuis deficientes, benigna ad ſe venientes ſuſcepit charitate, & in ſua fidelitate firmos & ſtabiles coadunauit. Quib' diſpoſitis in Saxoniam reuertitur, vbi firmatis nihilominus & ſtabilitis ſuis rebus, iterum in Franciam hoſtili manu reuertitur. Quo audito Fridericus archiepiſcopus Maguntia ſeceſſit, & ciuitatem Briſacum (caſtellum latibulum ſemper Deo regiq; rebellantium) intrauit, totamq; ibi penè æſtatem, rei euentum expectaturus permanſit. Tunc rex audiens Moguntiam metropolim Franciæ regiamq; ciuitatem inimicis ſuis deditam, qua potuit velocitate eam adiit, collectaq; ſuorum fidelium multitudine tam Francorum quàm Saxonũ, & Lotharienſium firma eam obſidione circumdedit. Sed & frater eius Henrichus de Bauaria regi auxilium collaturus aduenit, licet ſibi plus incommodi, quàm vtilitatis conquiſierit. Nam interim Luidolfus Bauaros machinatione Arnoldi fratris Iudithæ vxoris eius ab eo auertit, & Ratisbonam intromiſſus omnes eius ibi theſauros diripuit, ſuiſq; rapiendos diſtribuit. Quæ eius incommoda rex ſuis præponẽs, Moguntiam obſidione abſoluit, & in Bauariam iter dirigens Ratisbonam obſedit, in qua obſidione penè vſque Natalem Domini permanſit. Eodem anno Wigfridus Colonienſis eccleſiæ archiepiſcopus obiit: cui Bruno frater regis ſuccedens, totius Lotharienſis regni ducatum & regnum cum epiſcopatu ſuſcepit. Luidgarda filia regis obiit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLIIII, rex omiſſa obſidione in Saxonia Natalem Domini celebrauit, iterumq; appropinquante Quadrageſima in Bauariam remeauit. Ibi Heroldus archiepiſcopus à fratre regis cęcatus, Deo propitio, viribus imminutis inimicorum, in breui tota Bauarię virtus ad eum & Alemaniæ in tantum conuertitur, vt & Ratisbona ciuitas regi redderetur, ipſiq; rebellatores nihil ſe contra eum velle vel poſſe profiterentur. Fridericus etiam ſacramento ſe expurgaturus, nihil contra regiam ſe fidelitatem egiſſe, acceſſit: ſed rex omni pietate plenus, eum ſacramento abſoluit. In eodem anno Chunradus dux cum Lotharięſibus, duce Brunone archiepiſcopo, in Belenſi pago apud villam Rimilinga congreſſurus erat. Sed in vltimo, quia contra regem erat, Deo volente ne fieret, remanebat. Hungari, ducẽtibus inimicis regis in Quadrageſima, Rheno tranſito, peruadentes Galliam, inaudita mala in eccleſia Dei fecerunt, & per Italiam redierunt. Fridericus archiepiſcopus obiit, vir in ſancta religione ſtrenuus & valde laudabilis, niſi in hoc tantùm videbatur reprehenſibilis, quòd ſicubi vel vnus regis inimicus emerſit, ipſe ſe ſtatim ſecundum appoſuit: cui ſucceſſit regis filius Wilhelmus, à populo & clero in Arneſtat concorditer electus. Ea tempeſtate Luidolphus in gratiam regis reuocatus, vaſallos quos habuit, & ducatum patri reddidit, cui Burchardus in ducatu ſucceſſit. Chunradus etiam omnium quas habuit diuitiarum nudus, omiſſo ducatu, in gratiam regis intromittitur, vita, patria & prædio contentus. Luidolpho filius Otto naſcitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLV, Hungari cum tam ingenti multitudine exeuntes, vt non, niſi terra eos dehiſceret, vel cœlum eos obrueret, ab aliquo ſe vinci poſſe dicerent. Chunradus quondam dux ibi occiditur, & ab exercitu regis apud Lichum fluuium tanta cæde (Deo præſtante) proſtrati ſunt, vt nunquam antè apud noſtrates victoria talis audiretur aut fieret. Rex inde reuertens, in Sclauos hoſtes dirigit, vbi ſimili potitus victoria, vaſta illos cæde proſternit. Wigmannus expellitur. Henrichus frater regis, deſperatis rebus recuperatis, recepto Bauariæ ducatu obiit: cuius filio Henrico Pius rex ducatum & Marcam dedit. Otto filius regi naſcitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLVI, rex in pace & otio degens, maximo ſuorum fidelium conuentu, Colonię placitum regale habuit. Ea tempeſtate, grauis per omnes regni partes peſtilentia graſſabatur, quę innumeram populi multitudinem paſſim extinxit: ex qua Rotbertus archiepiſcopus Treuerenſis, & Hadamarus abbas Fuldenſis obierunt: quibus Heinricus in epiſcopatu, & Hatto in abbatia ſucceſſerunt. Eodem anno Luidolphus in Italiam ad deprimendam Berengarij tyrannidem dirigitur, & in breui expulſo Berengario, totius penè Italiæ poſſeſſor efficitur. Abbatia ſancti Nazarij in Laureshem electione reſtituitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLVII, rex iterum Sclauos inuaſit. Luidolphus in Italia obiit, cuius corpus inde trãſlatum, à venerabili archiepiſcopo Wilhelmo

fratre eius, Moguntię apud ſanctum Albanum honorificè ſepultum eſt. Willerus Treuerenſis abbas obiit, cui Wikerus ſucceſſit. Ea tempeſtate rex clementiſſimus abbatiam ſancti Petri in Wirtzburg, multis retro temporibus ſub anteceſſoribus ſuis electionis & priuilegij dono priuatam, ſtudio ſanctæ religionis dignitati priſtinæ reſtituit, & virum venerabilem Gelionem eidem cœnobio abbatem præfecit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLVIII, rex Paſcha celebrauit Ingelheym, vnde nauigio Coloniam placitum ibi acturus venit. Eodem anno factione Brun. archiepiſcopi Reginerus comes cõprehenditur, & in Sclauos exul mittitur. Fridericus conſenſu Heroldi Ingelheym in præſentia regis in octauis Paſchæ, habita ibi XVI epiſcoporum ſynodo, Viennenſis eccleſiæ archiepiſcopus ordinatur. Alenuicus Augienſis cœnobij abbas obiit, cui Ekkihardus ſucceſſit. Cralo abbas cœnobij ſancti Galli obiit, cui Burchardus ſucceſſit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLIX, rex iterum Sclauos inuaſit, vbi Thietmarus occiditur. Legati Helenæ reginæ Rugorũ, quæ ſub Romano imperatore Conſtantinopolitano Conſtantinopoli baptizata eſt, fictè (vt pòſt claruit) ad regem venientes, epiſcopum & presbyteros eidem genti petebant. Eodem anno Hagatio Heresfeldenſis abbas paralyſi percutitur.

Anno Dominicę incarnationis DCCCCLX, rex Natalem Domini Franckonofurd celebrauit, vbi Libutius ex cœnobitis ſancti Albani à venerabili epiſcopo Adaldago genti Rugorum epiſcopus ordinatur. Guntherus rogatu Haganonis abbas conſtituitur. Eodem anno rex iterum pergit in Sclauos. Legati quoque ab apoſtolica ſede veniunt, Ioannes diaconus & Azo ſcriniarius, vocantes regem ad defendendum Italiam & Romanam rempublicam à tyrannide Berengarij. Waltbertus etiam archiepiſcopus Mediolanenſis, & Waldo Cumanus epiſcopus, & Opertus marchio Berengarium fugientes, in Saxonia regem adeunt. Sed & reliqui penè omnes Italiæ comites & epiſcopi literis eum aut legatis, vt ad ſe liberandos veniat, expoſcunt. Geilo Wirtzburgenſis abbas obiit, cui Gerrichus ſucceſſit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLXI, rex Natalem Domini Ratisbonę celebrauit: vbi Poppo Wirtzburgenſis archiepiſcopus regi percharus, XIII calẽdas Martij diem clauſit extremum, cui proximus ſuus Poppo in epiſcopatu ſucceſſit. Libutius priori anno quibuſdam dilationibus ab itinere ſuſpenſus, XV calendas Martij anni præſentis obiit, cui Adalbertus ex cœnobitis ſancti Maximini machinatione & conſilio Wilhelmi archiepiſcopi, licet meliora in eum confiſus fuerit, & nihil vnquam in eum deliquerit, peregrè mittendus in ordinatione ſucceſſit. Quem piiſſimus rex ſolita ſibi miſericordia, omnibus quibus indigebat copiis inſtructum genti Rugorum honorificè deſtinauit. Rex in Italiam ire diſponens, maximam ſuorum fidelium multitudinem Wormatiæ coadunauit: vbi conſenſu & vnanimitate regni procerum totiusq; populi, filius eius Otto rex eligitur. Indeq; progrediens conuenientia quoque & electione omnium Lotharienſium Aquis rex ordinatur. Ordinato verò filio, pater in Saxoniam rediens, diſpoſitis regni negotiis, filium Wilhelmo archiepiſcopo tuẽdum & nutriendum commiſit, ſicq; per Bauariam & Terrentum in Italiam ſe admiſit: vbi omnes penè Italiæ comites & epiſcopos obuios habuit, & (vt decuit) ab eis honorificè ſuſceptus, poteſtatiuè & abſque vlla reſiſtentia Papiam intrauit, & palatium à Berengario deſtructum reædificare præcepit. Berengarius verò & Willa filiiq; eorum, quibus poterant munitionibus aut caſtellis includebantur, & nuſquam forinſecus contra regem quid audentes progrediebãtur. Eodem anno Gotefridus Spirenſis epiſcopus obiit, cui Otgerus ſucceſſit. Eclipſis Solis XVI calendas Iunij. Rex Hattonem Fuldenſem abbatem ad conſtruenda ſibi habitacula Romam præmiſit.

Anno Dominicę incarnationis DCCCCLXII, rex Natalem Domini celebrauit, indeq; progrediens Romæ fauorabiliter ſuſceptus, acclamatione totius Romani populi & cleri, ab apoſtolico Ioanne filio Alberici Imperator & Auguſtus vocatur & ordinatur. Papa quoque multa illum ſecum charitate detinuit, & diebus vitæ ſuæ nunquam ſe ab eo defecturum promiſit: quæ tamen promiſſio longè diſſimilem, quàm prætendebatur, effectum obtinuit. Imperatore Auguſto ab vrbe redeunte, & Papiæ paſcha celebrante, Berengarius in quodam monte qui dicitur ad ſanctum Leonem, plurimis

vndiq;

vndiq; ſecum copiis attractis ſe muniuit,& Willa in lacu maiori,in quadam inſula quę dicitur ad ſanctum Iulium, ſe incluſit. Filij verò eius, Adalbertus & Guido,huc illucq; incerti vagabantur; quaſdam tamen munitiones cum ſuis ſequacibus adhuc poſſidebant, hoc eſt Grad caſtellum,& Traualium, & inſulam in lacu Cumano. Tunc Willa inprimis hoſtiliter aditur,& adempto omni de lacu exitu, cotidianis fundibulariorum & ſagittariorum, aliorumq; belli inſtrumentorum impugnationibus fatigatur,& non plenis duobus menſibus obſeſſa capitur, & ad vltimum clementia imperatoris dimiſſus,quò vellet,ire permittitur. Qui quanta potuit velocitate Berengarium adiit,& ne ſe imperatori dederet, omnibus modis perſuaſit. Eodem anno Adalbertus Rugis ordinatus epiſcopus,nihil in his propter quæ miſſus fuerat,proficere valens, & inaniter ſe fatigatum vidẽs,reuertitur,& quibuſdam ex ſuis in redeundo occiſis,ipſe cum magno labore vix euaſit, & ad regem veniens,charitatiuè ſuſcipitur,& à Deo amabili Wilhelmo archiepiſcopo,pro retributione tam incommodę ab eo ſibi machinatæ peregrinationis, bonis omnibus & commodis quaſi frater amplectitur & ſuſtentatur. Reginbertus Dei ſeruus obiit, miſſis etiam pro eo ad imperatorem literis,reditum ipſius in palatio operiri iubetur. Eodem anno Adalbero venerabilis vir Metenſis epiſcopus obiit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLXIII,rex iterum Papiæ Natalem Domini & Paſcha celebrauit. Interim Adalbertus huc illucq; diſcurrens, quoſcunque poterat ſibi vndique attraxit, ſed & Corſicam ibi ſe tueri nitens intrauit. Romanum etiam pontificem multipliciter in ſuum adiutorium ſollicitauit. Dum hęc igitur aguntur, imperator à Papia mouens iter, Berengarium in monte ſancti Leonis obſedit, totamque ibi æſtatem ſedens, ſæpe montem vndique circumdedit, & ne aliquatenus pateret exitus vel introitus, prohibuit. Interim Ioannes papa, promiſſiones imperatori factas obliuioni tradens, ab eo deficit, & Berengarij ſeu Adalberti partibus fauens, Adalbertum Romã intromittit. Quas doloſitatis eius fraudes imperator audiens, relicta circa montem obſidione Romam verſus cum hoſte pergit: cuius ipſi metuentes aduentum, plurimum theſaurum ſancti Petri rapientes, fugæ ſubſidia petunt. Tunc Roma in plura diuiſa, partim imperatori fauentes (multi enim à prędicto papa iniuriis ſe opprimi conquerebantur) partim apoſtolico blandientes, licet diuerſa ſentirent, imperatorem tamen cum honore debito vrbem intromittunt, ſeque per omnia, datis obſidibus, illius ditioni ſubiungunt. Imperator verò plurimorum epiſcoporum collecta multitudine ſynodum coadunauit,& conſilio eorum miſſa legatione,canonica authoritate,profugum apoſtolicum ad ſedem pontificalem & apoſtolicam reuocauit. Illo tamen hoc omnibus modis renuente, plebs Romana Leonem protoſcriniarium, virum ſtrenuum & induſtrium, communi conſenſu in locum eius elegit & ordinauit: cui ſynodo interfuerunt omnes propè Romanæ & Italiæ epiſcopi; Angelfredus etiam Aquileienſis patriarcha,qui tunc temporis etiam ibidem obiit. Sed & de noſtratibus interfuerunt, Adaldagus & Heinrichus archiepiſcopi, Landvvardus & Otgerus epiſcopi. Poſtea Ioannes,qui & Octauianus, videns ſe eſſe depoſitum, ſera pœnitentia ductus, Adalberto diſiungitur, Adalbertus verò in Corſicam reuertitur. Eodem anno Gard caſtellum in Italia capitur: apud nos quoque Sclaui qui dicuntur Lunſinzani, ſubduntur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLXIIII, imperator Romæ Natalem Domini celebrauit. Berengarius cum ſuis in monte ſancti Leonis obſeſſus vincitur, & idipſum caſtellum imperatoris ditioni ſubditur,& Berengarius cum Willa in Bauariam mittitur. Romani iterum ab imperatore ſolito more deficientes, pluribus aliis caſtellanis ſibi per coniurationem extrinſecus adiunctis, eum occidere nitebantur: ſed inſidiis eorum patefactis, eodem die quo eum extinguere moliebantur, necem ſibi paratam anticipans, III nonas Ianuarij cum pauciſſimis ſuorum eos inuaſit,& non modicam illorum multitudinem intra muros vrbis proſtrauit. Die verò ſequenti, Romam iterum venientes, centum obſides dederunt, & ſupra corpus ſancti Petri ſub iureiurando fidelitatem imperatori & papæ promiſerunt. Tunc imperator plena adhuc hebdomada apud illos manens, Spoletinum ducatum & Camerinum ordinaturus exiuit,& ad preces papæ Leonis obſides Romanis remiſit: quibus ipſi beneficiis ingrati, non longè illo ab vrbe poſito, Ioannem, qui & Octauianus, vrbi intromittunt, & fidem imperatori & papæ promiſſam annihilare non metuunt. Leo verò papa vix cum pau-

cis facultatum omnium nudus euaſit,& imperatorem in Camerino ducatu poſitum adiit, ibiq; Paſcha celebrauit. Ioannes autem, qui & Octauianus, Ioannem diaconum & Azonem ſcriniarium crudeliter detruncauit,& Otgerum Spirenſem epiſcopũ comprehenſum & flagellatum, aliquandiu licet incommodè ſecum detinuit: ſed poſtea ſtatim eum ſpe impetrandæ ab imperatore veniæ remiſit: quæ ſpes diuina cum ordinatione fefellit. Nam II idus Maij rebus humanis exceſſit. Tunc Romani non modicè metuentes imperatoris aduentum, Benedictum quendam Romanæ eccleſiæ diaconum, fidei & electionis domini Leonis immemores eligunt,& ordinatum ſedi apoſtolicæ imponunt. Quo audito, imperator collecta vndique ſecus fidelium ſuorum multitudine, Romam adiit, & firma eam omni parte obſidione, ne quis pateret exitus, muniuit. Sed prædictus Benedictus falſo nomine apoſtolicus, diutius vt imperatori reſiſterent, Romanos animauit, ipſeque imperatori ſuiſque fidelibus excommunicationem comminans, muros vrbis aſcendit,& elatiori ſe faſtu, quàm apoſtolicum decuerat, oſtendit. Ad vltimum Romani, fame & obſidione conſtricti, ſe erraſſe, contràque imperatorem iniuſtè deliquiſſe, pœnitentes in vigilia Præcurſoris, id eſt IX calendas Iulij, portas vrbis aperiunt, & imperatore cum honorificentia debita intromiſſo, Benedictum ſacrilegum & periurum imperatoriæ ditioni reddunt,& dominum Leonem in ſedem apoſtolicam reſtituunt. Tunc Leo apoſtolicus coadunata multorum epiſcoporum ſynodo, eundem Benedictum Romanæ ſedis inuaſorem iudicio omnium ab inuaſo gradu depoſuit, & pontificale pallium quod ſibi impoſuerat, abſcidit, ferulamque paſtoralem manu eius arreptam coram omnibus in fruſta confregit,& ad preces imperatoris, diaconatus ei tantùm gradu vti conceſſit. Celebrata verò beati Ioannis natiuitate, & ſanctorum apoſtolorum feſtiuitate, imperator ab vrbe Romana reuertitur,& infeliciore quàm ſperauerat omine in redeundo fruitur. Nam tanta exercitum eius peſtis & mortalitas inuaſit, vt vix vel ſanus quis à manè vſque ad veſperam, vel à veſpera vſq; manè ſe victurum ſperauerit. Ex qua peſtilentia obierunt Henricus archiepiſcopus Treuerenſis, & Gerricus abbas Wirtzeburgenſis,& Godefridus dux Lotharienſis, aliorumque innumera multitudo, tam nobilium quàm ignobilium. Tandem miſeratione diuina peſtilentia ceſſante, imperator in Liguriam peruenit, ibique autumnali tempore pace & otio vacans, ſe venationibus exercitauit. Eodem anno Duodo palatij capellanus ab Adalberto comprehenditur, & flagellis cæſus in Corſicam deducitur, ſed non longo pòſt tempore dimittitur. Ea tempeſtate Waldo Cumanus epiſcopus inſulã in Cumano lacu cepit, & munitiones in ea à ſolo deſtruxit, quod Vdoni comiti nuncium malorum fuit. Nam Hattonem eiuſdem inſulæ tutorem in ſuam fidem ſuſcepit,& deſtructa inſula non, vt optauerat, eum imperatori reconciliare potuit: quod indignè ferens, totum in Waldonem epiſcopum detorſit,& inimicus in eum (ſi poſſit) vlciſci diſpoſuit. Erkanbertus in locum fratris ſui Gerrici Wirtzburgẽſis cœnobij abbas conſtituitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLXV, imperator Papiæ Natalem Domini celebrauit, & peracta feſtiuitate ſtatim in patriam, diſpoſitis in Italia regni negotiis, commeauit. Cui filij ſui Otto & Wilhelmus archiepiſcopus in confinio Franciæ & Alemaniæ in villa Heimbodesheym occurrerunt, & cum magna ibi eum alacritate ſuſceperunt. Inde Wormatiam progreſſus, fratrem ſuum Brunienſem archiepiſcopum in Purificatione ſanctiſſimæ Mariæ virginis ſibi obuiam habuit, ſicque tota Quadrageſima in Francia commorans, in Ingelheym Paſcha cum magno gaudio celebrauit. Inde nauigio Coloniam attingens, matrem ſuam dominam Mathildam & ſororem ſuam Gerbirgam reginam filiumque eius regem Lotharium ſibi obuios condigno ibi amore & honore tractauit, ſicque in Saxoniam iterum direxit. Benedictum etiam illum depoſitum ab vrbe Romana ſecum in Franciam aduexit, quem Adaldago archiepiſcopo cuſtodiendum commiſit. Duas quoque filias Berengarij in palatio cum domina imperatrice decenti ſibi honore detinuit.

Eodem anno quidam ex Langobardis more ſolito, ab imperatore deficiunt,& Adalbertum in Italiam reducunt. Tunc imperator Burchardum ducem Alemannorum in Italiam miſit, cui ad congrediendum ei vbicunque inueniretur, cum Langobardis imperatoris fidelibus & Alemannis viſum per Padum nauigauit, & illis vbi eum audierant

dicerant eſſe partibus nauim applicuit. In quos in prima fluminis egreſſione Adalbertus inſiluit, vbi & frater eius Guido cum aliis quàm pluribus occubuit. Ipſe verò Adalbertus vix fuga euaſit, & montana quædam vbi imperatorem lateret, intrauit. Hac igitur dux lætus victoria in patriam repedauit, & quæ ſibi acciderant imperatori ſignificauit. Interim Guido Metenſis epiſcopus vulpina calliditate imperatori ſimulans fidelem, ipſique infideles ſe proditurum iactitans, legatione Adalberti fungens, in Saxonia imperatorem aggreditur, nec tamen viſu aut allocutione ipſius participatur: cum dedecore redire permiſſus, infra Alpes vltra Curiam comprehenditur, & in Saxoniam remiſſus Sclauis cuſtodiæ mancipatur. Vdo Strasburgenſis epiſcopus obiit, cui Erkanboldus ſucceſſit.

Eodem etiam anno dominus Leo papa obiit. Tunc legati Romanorum, Azo videlicet protoſcriniarius, & Marinus Sutrienſis eccleſię epiſcopus, imperatorē pro inſtituendo quem vellet Romano pōtifice in Saxoniam adeuntes, honorificè ſuſcipiuntur & remittuntur. Et Otgerus Spirenſis epiſcopus, & Linzo Cremonenſis epiſcopus, cum eiſdem Romam ab imperatore diriguntur. Tunc ab omni plebe Romana Ioannes Narnienſis eccleſiæ epiſcopus eligitur, ſediq́ue apoſtolicæ pontifex inthronizatur. Qui ſtatim maiores Romanorum elatiore animo quàm oporteret inſequitur, quò in breui inimiciſſimos & infeſtos patitur. Nam ab vrbis præfecto & quodam Rotfredo comprehenditur, & vrbe expulſus in Campania cuſtodiæ mancipatur. Hoc demum anno imperatore ab Italia redeunte, Henricho archiepiſcopo Treuerenſi, Thiedericus eiuſdem eccleſiæ diaconus, & Adalberoni Mettenſi epiſcopo, Thiedericus conſobrinus imperatoris ſucceſſores inſtituuntur. Bruno quoque archiepiſcopus, germanus imperatoris, vir ducatu pariter & epiſcopatu digniſſimus, v idus Octobris obiit, cui Foltmarus in epiſcopatu ſucceſſit. Eodem anno Gero marchionum noſtri temporis optimus, præcipuus obiit. Lotharius rex dominam Henimam ſibi coniugio copulauit.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLXVI, imperator Coloniæ Natalem Domini celebrauit, cunctaq́ue ibi Lotharienſis regni negotia, prout ſibi videbatur, diſpoſuit. Erkanbertus Wirtzburgenſis cœnobij abbas obiit, & imperator electione monachorum Adelbertum Rugis ordinatum epiſcopum eidem monaſterio præfecit. Starkandus Rubilocenſis eccleſiæ epiſcopus obiit, cui Reginoldus ſucceſſit in epiſcopatu. Vdo comes coniurationem cum Adelberto Berengarij filio habens, & in Italiam ad excæcandum Waldonem Cumanum epiſcopum ire diſponens, imperatoriæ maieſtatis reus eſſe conuincitur, & ſacramento, ne aliquatenus vllas partes regni præſumat ingredi, regno expellitur. Wikerus Treuerenſis cœnobij abbas obiit, cui Aſolphus in abbatia ſucceſſit. Imperator iterum in Italiam ire diſponens, Aſſumptionem ſanctiſſimæ Mariæ virginis Wormatiæ celebrauit, ibiq́ue habito cum omnibus regni maioribus concilio, inde per Alſatiam & Curiam Alpes tranſcendens, Italiam intrauit, & Sigolfum Placentinum epiſcopum, quoſdamq́ue ex comitibus Italicis propter Adalbertum priori anno à ſe deficientes, in Tranſalpinas partes Franciæ vel Saxoniæ cuſtodiendos direxit. Tunc Romani imperatoris metuentes aduentum, Rotfredo iam mortuo, à cuſtodia qua tenebatur, Ioannem apoſtolicum abſoluunt, & veniam pro malis quæ ei ingeſſerant, poſcentes, in locum & ſedem ſuam illum reſtituunt. Eodem anno comes Eberhardus obiit. Eodem anno Berengarius quondam Italiæ rèx exul moritur, & in Babenberg regio more ſepelitur: cuius vidua Willa antequam ſepeliretur, ſibi velum ſanctimoniale aſſumpſit. Vdo comes ſacramenti oblitus Franciam ingreditur, vnde iterum abſq́ue omni vtilitate reuertitur.

Anno Dominicæ incarnationis DCCCCLXVII, imperator Romæ Natalem Domini celebrauit, & excepto præfecto vrbis qui aufugerat, XIII ex maioribus Romanorum, qui authores expulſionis domini Ioannis papæ videbantur, ſuſpendio interire iuſſit. Inde progrediens per Spoletum Rauēnam adiit, ibiq; Paſcha celebrans cum domino Ioanne papa, plurimos ibi ex Italia & Romania epiſcopos coadunauit, & habita ſynodo multa ad vtilitatē ſanctæ eccleſię adinuenit, & apoſtolico Ioanni vrbem & terram Rauennatium, aliaq; complura, multis retro temporibus Romanis pontificib. ablata, reddidit, eumq́ue inde Romam cum magna lætitia remiſit, ipſe verò in partes Tu-

Google

ſciæ ſceſſit. Interim papa Ioannes & imperator regi Otthoni literas inuitatorias miſerunt, & vt cum ipſis ad Natalem Domini Romæ celebrandum feſtinaret, iuſſerunt. Tunc rex pro diſponendis regni negotiis ante ſuum in Italiam iter Wormatiam venit, ibiq́ue in primo ſuo placito, Deo propitio, plurima futuræ prudentiæ ſimul & clementiæ indicia præmonſtrauit. Sicq́ue natiuitate Præcurſoris & Apoſtolorum feſtiuitate Franconofurd celebrata, iter ſuum acceleraturus in Saxoniam remeauit.

Ea tempeſtate Aſulfus Treuerenſis abbas præſenti vitæ ſubtrahitur, cui Thietfridus ſucceſſor eligitur. Tunc etiam dominus archiepiſcopus Wilhelmus aliquantula infirmitate detentus, in breui (Deo miſerante) conualuit. Domino imperatore in Italia commorante, legati Nicephori Græcorum imperatoris Rauennæ ad eum venerunt, honorifica ſecum munera ferentes, & pacem ab eo vel amicitiam poſcentes. Quibus honorabiliter ſuſceptis decenterq́ue remiſſis, dominus imperator nuncium ſuum eidem Græcorum imperatori, pro coniungenda in matrimonium ſuo filio regi Otthoni priuigna ipſius Nicephori, filia ſcilicet Romani imperatoris, Conſtantinopolim dirigit: qui iterum eodem anno ante Natalem Domini ad imperatorem reuertitur. Eodem anno intrante, Septembri menſe Ottho rex Romam iturus, decenti ſe comitatu egreſſus, memoriam ſancti Michaelis in Auguſta ciuitate celebrauit.

CHRONICORVM SIVE ANNALIVM REGINONIS Prumienſis cœnobij abbatis à Chriſti natiuitate vſque ad Otthonem ſecundum FINIS.

HERMAN-

HERMANNI CONTRACTI COMITIS VERINGENSIS Chronicon.

DE SEX MVNDI ÆTATIBVS.

Anni mũdi

PRima eſt mundi huius ætas ab Adam vſque ad Noe, continens annos iuxta Hebraicam veritatẽ MDCLVI, iuxta LXX interpretes ĩĩ CCXLII, generationes iuxta vtranque editionem numero X. Quæ vniuerſali deleta eſt diluuio, ſicut primam cuiuſque hominis obliuio demergere conſueuit ætatem. Quotus enim quiſque eſt qui ſuam recordetur infantiam? Secunda ætas à Noe vſque ad Abraham generationes iuxta Hebraicam veritatem complexa X, annos autem CCXCII: porrò iuxta LXX interpretes an. MLXXII, generationes verò XI. Hæc quaſi pueritia fuit generis populi Dei, & ideo in lingua inuenta eſt, id eſt, Hebræa. A pueritia nanque homo incipit loqui noſſe poſt infantiam, quę hinc appellata eſt, quòd fari non poteſt. Tertia ab Abraham vſque ad Dauid generationes iuxta vtranque autoritatẽ XIIII, annos verò DCCCCXLII cõplectens. Hæc quædam velut adoleſcentia fuit populi Dei, à qua ætate quia incipit homo poſſe generare, propterea Matthæus Euangeliſta generationũ ex Abraham ſumpſit exordium: qui etiam pater gentium conſtitutus eſt, quando mutatum nomen accepit. Quarta à Dauid vſque ad tranſmigrationem Babylonis, habens annos iuxta Hebraicam veritatem CCCCLXXIII. iuxta LXX tranſlationem XII amplius, generationes iuxta vtroſque codices XVII: quas tamen Euangeliſta Matthæus certi myſterij gratia XIIII ponit. A qua velut iuuenili ætate in populo Dei regum tempora cœperunt. Hæc namque in hominibus ætas apta gubernando ſolet exiſtere regno. Quinta quaſi ſenilis ætas à tranſmigratione Babylonis vſque in aduentum Domini ſaluatoris eſt, generationibus & ipſa XIIII, porrò annis DLXXXIX extenta: in qua vt graui ſenectute feſſa, malis crebrioribus plebs Hebræa quaſſatur. Sexta quæ nunc agitur ætas, nulla generationum vel temporum ſerie certa, ſed vt ætas decrepita ipſa totius ſeculi morte cõſummanda. Has ærumnoſas plenaſque laboribus mundi ætates ſancti quique felici morte vicerunt, ſeptima iam ſabbati perennis ætate ſuſcepti, octauam beatæ reſurrectionis ætatem, in qua ſemper cum Domino regnent, expectant.

Prima igitur ætate ſeculi naſcentis prima huius die fecit Deus lucem, quã appellauit diem. Secunda, firmamentum cœli in medio librauit aquarum, ipſis aquis ac terra cum cœlo ſuperiore, ac virtutibus quæ in eo Conditorem laudarent, ante horum VI dierum exordium creatis. Tertia die congregatis aquis in ſuum locum, quę cuncta contexerant, aridam iuſſit apparere. Quarta, ſidera in firmamento cœli poſuit, quæ nunc quantum æquinoctij coniectura colligimus, XII calendarum Aprilium dies vocatur. Quinta, natatilia & volatilia creauit animalia. Sexta, animalia terreſtria & ipſum hominem formauit Adam, de cuius latere dormientis matrem omniũ viuentium produxit Euam. Quæ nunc quantum mihi videtur eſſe credibile, X cal. Aprilium dies appellatur. Vnde meritò creditur, ſi non verior ſententia vincit, quod beatus Theophilus cum cæteris non ſolùm Palæſtinæ, ſed & permultis aliarum regionum epiſcopis de Paſcha diſputans ſcripſit, eodem X cal. Aprilium die Dominum fuiſſe crucifixum. Decebat enim vna eademq́ue non ſolùm hebdomadis, ſed menſis die ſecundum Adam pro generis humani ſalute viuificam morte ſopitum, de productis è latere ſuo ſacramentis cœleſtibus ſponſam ſibi ſanctificare eccleſiam: qua videlicet die primum Adam, patrem videlicet humani generis ipſe creauerat, eiq́ue de latere coſtam tollens ædificauit mulierem, cuius adiutorio genus propagaret humanum.

Anni mūdi

130 Adam annorum CXXX genuit Seth, cui ſuperuixit annis DCCC. Verùm LXX interpretes ante natum Seth poſuere annos CCXXX, poſtea DCC. Seth interpretatur reſurrectio, ſignificans reſurrectionem à mortuis Chriſti, cuius mortem illatam à Iudæis ſignificat Abel, qui dicitur luctus, à fratre Cain occiſus.

235 Seth annorum CV genuit Enos, cui ſuperuixit an. DCCCVII. Porrò LXX ante natum Enos annos CCV, poſtea poſuere DCCVII. Enos interpretatur homo, de quo benedicitur: Iſte cœpit inuocare nomen Domini. Quod hominū eſt proprium, vt ſuæ fragilitatis memores inuocent Cōditoris auxiliū, eorū duntaxat, qui in fide Chriſti viuētes filij reſurrectionis eſſe lætentur.

325 Enos annorum XC genuit Cainam, cui ſuperuixit annis DCCCXV. Sed LXX ante natum Cainan CXC annos, poſtea DCCXV poſuere.

395 Cainan annorum LXX genuit Malaleel, poſt cuius ortum vixit annos DCCCXL. LXX ante natum Malaleel CLXX, poſtea dixere DCCXL.

460 Malaleel annorum LXV genuit Iared, cui ſuperuixit an. DCCCXXX. LXX ante natum Iared CLXV, poſtea poſuere annos DCCXXX.

622 Iared annorum CLXII genuit Enoch, cui ſuperuixit annis DCCC. In hac generatione nuſquam vtriq; codices diſcrepant. Hunc Enoch nonnulla diuina ſcripſiſſe Iuda Apoſtolo atteſtāte cōperimus. Sed vt beatus Auguſtinus dicit, Non fruſtra non ſunt in eo canone ſcripturarum, qui ſeruabatur in templo Hebræi populi ſuccedentium diligentia ſacerdotum, niſi quia ob antiquitatem ſuſpectæ fidei iudicata ſunt, nec vtrùm hæc eſſent quæ ille ſcripſiſſet, poterat inueniri. Vnde illa quæ ſub eius nomine proferuntur, & continent illas de Gigantibus fabulas, quòd non habuerint homines patres, rectè à prudentibus iudicantur non ipſius eſſe credenda.

687 Enoch annorū LXV genuit Mathuſalam, poſt cuius ortū ambulauit cum Deo CCC an. LXX ante natū Mathuſalam poſuere CLXV annos, poſtea CC. Et bene in ſeptima generatione Enoch, qui interpretatur dedicatio, tulit à mortalibus Deus, quia ciuitas electorū in VI huius ſeculi pro Deo laborans ætatibus, in ſeptima ſabbati futuri gloriā dedicationis expectat, atq; reprobi ſola præſenti ſunt felicitate contenti. Cain ciuitatē quam ſtatuit, non in ſeptima generatione, ſed in primogenito Enoch filio conſecrat.

874 Mathuſalam annorum CLXXXVII genuit Lamech, cui ſuperuixit annis DCCLXXXII, id eſt vſque ad diluuium. LXX ante natum Lamech CLXVII ponunt annos, poſtea DCCC & II. Qui numerus, vt lector facilimè videbit, iuxta Hebraicam veritatē XX annis, iuxta ipſorum verò autoritatem XIIII annis diluuij tempora tranſit. de qua famoſiſſima quæſtione doctiſſimi patres Hieronymus in libro quæſtionum Hebraicarum, Auguſtinus in libro de Ciuitate Dei XV pleniſſimè diſputant.

1056 Lamech annorum CLXXXII genuit Noe, cui ſuperuixit annis DXCV. LXX ante natum Noe ponunt an. CLXXXVIII, & poſtea DLXV. In hac ſola generatione ſumma vniuerſitatis diſcrepat, quia XX & IIII an. plus vixiſſe Lamech in Hebręis, quàm in LXX tranſlatorū codicibus inuenitur.

1656 Noe an. DC venit diluuium, menſe ſecundo, XVII die mēſis. Sanè de differentia annorū inter Hebræam & LXX interpretum autoritatē, ne quis nos laceret nouas mouiſſe quæſtiones, legat præfatorū patrum memorata opuſcula, & intelliget hanc iam olim notiſſimam fuiſſe diſtantiam. Cuius originem diſtantiæ cùm beatus Auguſtinus ſolertiſſimè quęſiſſet, dixit in libro ſuprà ſcripto capitulo XIII, inter alia ſic: Credibilius ergo quis dixerit, cùm primo de bibliotheca Ptolemæi deſcribi iſta cœperunt, tūc aliquid tale fieri potuiſſe in codice vno, ſed primitus inde deſcripto, vnde iā latius emanaret. Vbi potuit quidem accidere etiam ſcriptoris error, ſed hoc in illa quęſtione de vita Mathuſalæ non abſurdum eſt ſuſpicari. Et poſt aliquanta: Rectè fieri, inquit, nullo modo dubitauerim, vt cùm diuerſum aliquid in vtriſque codicibus inuenitur, quandoquidem ad fidem rerum geſtarum vtrunque eſſe

non

Digitized by Google

Anni mūdi

non poteſt, verùm ei linguæ potiùs credatur, vnde eſt in aliam per interpretes facta tranſlatio.

SECVNDA ſeculi ætate, prima huius die, quæ eſt XXVII menſis ſecundi, egreſſus eſt Noe de Arca, in qua pauci, id eſt VIII animæ ſaluæ factæ ſunt per aquam. Quod memorans in epiſtola beatus Apoſtolus Petrus mirificè ſtatim exponere curauit, cùm ſubiunxit; *Quod & nos nunc ſimilis formæ ſaluos facit baptiſma, non carnis depoſitio ſordium, ſed conſcientia bonæ interrogatio in Deum, per reſurrectionem Ieſu Chriſti, qui eſt in dextera Dei.* In aqua diluuij baptiſmum, in arca & iis quæ continebat eccleſiam, & fideles illius, in octonario animarū numero myſterium dominicæ reſurrectionis, in cuius fide baptizamur, docens eſſe figuratum.

Sem C an. genuit Arphaxad biennio poſt diluuium. Ab Arphaxad Chaldæos originem duxiſſe Hieronymus ſcribit. Superuixit autem Sem nato Arphaxad D annis, id eſt vſque ad L annum natiuitatis Iacob. 1658

Arphaxad ann. XXXV genuit Sale. Hic LXX interpretes vna generatione plus quàm Hebraica veritas poſuere, dicentes quòd Arphaxad, cùm eſſet an. CXXXV, genuit Cainan: qui cùm CXXX annorum fuerit, ipſe genuerit Sale. Quorum tranſlationem Euangeliſta Lucas hoc loco videtur eſſe ſecutus. Verùm chronographi Græcorum, cùm generationum ſeriem ad autoritatem Hebraicam caſtigaſſent, ablata vna generatione Cainan, nec tamen numerum annorum in generationibus, quas eis habuere communes, ad eorum autoritatem caſtigare curaſſent; propriam ſecuti autoritatem dederunt huic ætati annorum ſummam, minorem quidem LXX tranſlatorum editione ann. LXXX; ſed Hebraica veritate annis DCL maiorem, id eſt annis DCCC & XLII. Vixit autem Arphaxad poſt natum Sale annis CCC & III: cui tamen LXX poſt natum Cainan ſcribunt annos CCCCXXX, & Cainan poſt natum Sale CCCCXXXVIII. 1693

Sale annorum XXX genuit Heber, cui ſuperuixit an. CCCIII. LXX ante natum Heber poſuere annos CXXX, poſtea CCCXXX. Ab hoc Heber Hebræorum nomen & genus oritur. 1723

Heber an. XXXIII genuit Phalech, cui ſuperuixit annis CCCCXXX. LXX ante natum Phalech annos poſuere CXXXIIII, poſtea †CCLXX. Phalech interpretatur diuiſio, cui propterea tale nomen impoſuere parentes, quòd tempore natiuitatis ipſius terra per linguarum confuſionem diuiſa eſt. Cuius diuiſionis Arnobius Rhetor in expoſitione Pſalmi CIII ita meminit: Sē primogenito Noe pars facta eſt à Perſide & Bactris vſque in Indiam longè, & vſque Rhinocozuras: quæ ſpacia terrarum habent linguas ſermone barbarico XX & VII. In quibus linguis gentes ſunt patriarum CCCC & VI. & nō diuerſarum linguarum, ſed vt dixi diuerſarum patriarum: verbi gratia, cùm vna lingua ſit Latina, ſub vna diuerſæ ſunt patriæ; Brutiorum, Lucanorum, Apulorum, Calabrorum, Picentum, Tuſcorum, & his atque huiuſmodi ſi milia ſi dicamus. 1756 †CCLX.

Cham verò ſecundus filius Noe à Rhinocozuris vſq; Gadira habens linguas; ſermone Punico à parte Garamantū; Latino à parte Boreæ; barbarico à parte meridiana Æthiopū & Ægyptiorū, ac barbaris interioribus vario ſermone, viginti duabus linguis in patriis CCCCC & IIII. Iaphet flumē Tigridē, quod diuidit Mediam & Babyloniam, in patriis ducentis, ſermone vario, linguis XX & III. Fiunt ergo omnes ſimul linguæ LXXII: patriæ autem generationum M: quæ in tripartito ſeculo hoc ordine ſitæ ſunt. Habet autem, vt diximus, Iaphet flumen Tigridem quod diuidit Mediam & Babyloniā, Sem autem Euphraten, Cham verò Geon, qui vocatur Nilus.

Phalech annorū XXX genuit Reu, cui ſuperuixit an. CCIX. LXX ante natum Reu CXXX annos ponunt, poſtea †CCVIII. His tēporibus primùm tēpla conſtructa, & quidam principes gentium tanquam dij ſunt adorati. 1786 †CCIX.

Reu annorū XXXII genuit Saruch, cui ſuperuixit annis †CCVII. LXX 1818 †CCXI.

Anni mūdi

ante natum Saruch CXXII ponunt an. poſtea CCVII. Scytharum regnum dicitur exortum, vbi primus regnauit † Tanaus. *†Taurus.*

1849 Saruch annorum XXX genuit Nachor, cui ſuperuixit annis CC.LXX ante natum Nachor ponunt annos CXXX, poſtea CC. Ægyptiorum dicitur imperium inchoare, primò eis regnante Vizoues.

1878 Nachor an. XXIX genuit Thare, cui ſuperuixit annis CXIX. LXX ante natū Thare ponūt annos LXXIX, poſtea CXXXI. Aſſyriorum Sicyoniorumq; regnum naſcitur: his primùm Belo, illis Ægialeo regnante.

1948 Thare annorū LXX genuit Abraham, cui ſuperuixit CXXXV ann. Hactenus ſecunda ætas ſeculi protenditur, cuius tota ſerie recenſita, beatus Auguſtinus in libro de Ciuitate Dei 10, capitulo 10, hoc modo concluſit: Fiunt itaque anni à diluuio vſque ad Abraham MLXXX ſecundum vulgatam editionem, hoc eſt interpretum LXX. In Hebræis autem codicibus longè pauciores annos perhibent inueniri, de quibus rationem aut nullam aut difficillimam reddunt.

2023 TERTIA mundi ætas à natiuitate cœpit Abrahā Patriarchæ, qui LXXV an. cùm eſſet, relicta gēte patria, ad imperium Dei venit in terram Chanaan, accipiens promiſſionem naſcituri de ſuo ſemine Saluatoris, in quo benedicerentur omnes gentes, ſimul & ſeipſum in gentem magnam eſſe futurum. Quarum vna ſpiritalis, altera eſt promiſſio carnalis. His temporibus Ninus & Semiramis Aſſyriis regnant.

2034 Abraham annorum LXXXVI genuit Iſmael, à quo Iſmaelitæ. Genuit autem Iſmael XII duces, & vixit annis CXXXVII.

2048 Idem Abraham an. C genuit Iſaac, qui primus & ſolus in tota Teſtamenti veteris ſerie legitur octauo die circunciſus, quod non ſine magno myſterio priuilegium eſt filio promiſſionis donatum.

2108 Iſaac annorum LX genuit Eſau & Iacob Patriarchas Idumeæ & Iſraëliticæ gentis. Poſt quorum ortum vixit an. CXX. His temporibus primus apud Argos regnauit Inachus an. L, cuius filia Io, quam Ægyptij mutato nomine Iſidem colunt.

2238 Iacob CXXX annorum deſcendit in Ægyptum in animabus LXX. Huius temporibus Memphis in Ægypto ab Api Argiuorum rege condita. Sparta quoque à Sparto filio Phoronei regis Argiuorum conditur.

2453 Habitatio filiorum Iſraël, qua manſerunt in Ægypto, fuit CCCCXXX an. quibus expletis eadē die egreſſus eſt omnis exercitus Domini de terra Ægypti, vt ſcriptura teſtatur Exodi: quorum tamē ſummā annorum Chronographi à LXXV an. natiuitatis Abraham, quādo terram repromiſſionis intrauit, computant, ſequentes editionem LXX interpretum, quæ dicit: *Habitatio autē filiorum Iſrael, qua habitauerunt in AEgypto, & in terra Chanaan ipſi & patres eorum anni* CCCCXXX. Quam neceſſariò ſequendam & ipſa veritas Hebraica oſtendit, quæ narrat Caath filium Leui, quē natum eſſe conſtat in terra Chanaan, vixiſſe an. CXXXIII, & filiū eius Amram patrem Moſis an. CXXXVII, & ipſum Moſen LXXX an. fuiſſe tēpore egreſſionis de Ægypto. † Quam nimirū horū ſummam annorū conſtat CCCC & XXX implere non poſſe. Annuit autē horum trāſlationi & Apoſtolus cùm ait: *Abrahæ dicta ſunt promiſſiones & ſemini eius. Non dicit, & ſeminibus, quaſi in multis, ſed quaſi in vno, & ſemini tuo q eſt Chriſtus. Hoc autē dico teſtamentū confirmatū à Deo, quæ poſt* CCCC *&* XXX *annos facta eſt lex, non irritum facit ad euacuandas promiſſiones patrum.* *† Lusa.*

2493 Moſes an. XL eductum ex Ægypto regit populum Iſraël in deſerto. Quorum primo an. tabernaculum Domino conſtruit, & VII mēſibus opus perficiens, mēſe primo an. ſecundi, prima die mēſis erexit. Huc vſq;, vt Euſebius commemorat, V libri Moſi continent geſta annorum $\overline{III}$ DCCXXX ſecundum LXX ſeniorum interpretationem. Quot verò an. huius temporis Hebraica veritas contineat, Ioſephus in primo contra Appionem Grammaticum libro ita commemorat: Neque igitur innumera apud nos habentur volumi-

Anni mūdi

volumina inter ſe inuicem diſcordantia, ſed duo tantùm & viginti ſunt libri, qui omnium temporum ſeriem continent, qui & iuſtè creduntur diuinitus inſpirati: Ex quibus quinque ſunt Moſi continentes leges vitæ,& ſucceſſionis humanæ proſapiam, vſque ad ipſius Moſi terminum pertendentes,qui paulo minùs ad I̅I̅I̅ an.continentiam gerunt.

Ioſue ann. XXVI regit populum Iſrael,vt Ioſephus docet: nam ſcriptura †2519 † 2950.
ſancta, quot fuerint anni ducatus illius,tacet.Quare verò Euſebius in Chronicis XXVII poſuerit,infrà dicemus.Primo autem ducatus ſui an.Ioſue,primo menſe, 10 die mẽſis,populum patefacto Iordanis alueo in terram repromiſſionis induxit:quo videlicet ann.(vt in Chronicis præfati B.Euſebij reperimus)principium erat quinquageſimi primi Iubilei ſecundum Hebræos,id eſt,an. I̅I̅ D erãt ab initio mundi completi,ſingulis Iubileorum ordinibus per quinquagenos annos deputatis. At verò hanc temporis huius eſſe ſummam noſtra inquiſitio nequaquam inuenire valuit.Conſtat enim,quia MDCLVI ad diluuium vſque fuere anni, inde ad Abraham CCXCII,qui LXXV erat annorum,quãdo promiſſionem Dei accepit,promiſſionis anni CCCCXXX, ducatus Moiſi anni XL:Qui profectò numerus non I̅I̅ D, ſed VII minus, id eſt I̅I̅ CCCCXCIII(vt prænotauimus)annos implet.

Othoniel ann. XL de tribu Iuda, primus Iſraëli iudex Domino iubente conſtituitur.Huius temporibus primis filij Iſrael ſeruiere Chuſanraſathaim 2559
regi Meſopotamiæ VIII annis.

Aod ann. LXXX,filius Gera filij Iemini,qui vtraq; manu vtebatur ꝓ dextera,cuius † in primis ſeruiuit Iſrael Eglon regi Moab ann. XIX,donec eũ ipſe 2639
percuſſo Eglon liberauit.Hoc tempore Cyrene ciuitas condita eſt Libya. † in principio.

Debora annis XL,prophetiſſa de tribu Ephraim,cum Barac de tribu Nephthali:cuius in initio ducatus oppreſſit filios Iſrael Iabin rex Chanaã XX an- 2679
nis,qui regnabat in Aſor: ſed occiſo ab Iſrael principe militiæ eius Siſara,humiliatus tandem ac deletus eſt.Hoc tempore Miletus condita.

Gedeon ann. XL ex tribu Manaſſe. Sub quo ſeruiuit Iſrael Madianitis,& †2719 † 2709.
Amalecitis † VIII annis:ſed,Gedeone pugnante,liberatus eſt.Tyrus condita ante templum Hieroſolymorum ann. CCXL,vt ſcribit Ioſephus. † VII.

Abimelech annis III filius Gedeonis, qui regnabat in Sichem. Hercules Ilium vaſtat. 2722

Thola ann. XXIII,filius Phua patrui Abimelech,vir de Iſſachar,qui habitabat in Samir montis Ephraim.Bellum Lapitharum & Centaurorum,quos 2745
ſcribit Palæphatus primo de Incredibilibus libro nobiles fuiſſe equites Theſſalorum.In Troia poſt Laomedontem regnauit Priamus.

Iair annis XXII ex tribu Manaſſe.Hercules agonem Olympiacum conſtituit,à quo vſque ad primam Olympiadem ſupputantur anni CCCCXXX.

Iephthe Galaadites an. VI.Philiſtini & Am̃onitæ debellantur ab Iephthe:
qui in libro Iudicũ ab ętate Moſis vſq; ad ſemetipſum ait ſupputari ann. CCC. 2773

Aberſan de Bethlehem annis VII. Agamemnon imperat Mycenis annis
XXXV, cuius anno XV Troia capitur. 2780

Achialon Zabulonites annis X.Hic cum annis X ſuis in LXX Interpretibus
non habetur,pro quorũ damno ſupplẽdo Euſebius Ioſue filio Nun, Samueli 2790
& Sauli,quorum annos ſcriptura nõ dicit,plures annos q̃ in Ioſepho legebat, annotauit,quatenus ab egreſſu Iſrael ex Ægypto vſq; ad ædificationem templi † CCCCLXXX ann. ſummam quam ſcriptura prædicat,haberet.

Abdon de tribu Ephraim annis VIII. Huius ann. III Troia capta eſt,
completis à primo ann.Cecropis qui primus apud Atticam regnauit, CCC- 2798 †CCCLXXX.
LXXV an. A XL autem & III regni Nini Aſſyriorum regis annis DCCCXXXVI.Mortuo Abdon ſeruiuit Iſrael Philiſtæis annis XL.

Samſon de tribu Dan ann. XX. Hactenus Iudicum liber tẽpora ſignat,ha-
bẽs ann. CCXCIX,Iudices autẽ XII.Sicyoniis reges defecerunt,qui ab Ægia- 2818
leo vſq; ad Zeuxippũ regnauerunt DCCCCLXII.Poſt quos ſacerdotes Carni

Anni mūdi conſtituti ſunt. Latinis, qui poſtea Romani nuncupati ſunt, poſt tertium annum captiuitatis Troię, ſiue (vt quidam volūt) octauum regnauit Æneas annis tribus. Poſt quem Aſcanius an. XXXVIII. Ante Æneam, Ianus, Saturnus, Picus, Faunus, Latinus, in Italia regnauerūt annis circiter CL. Aſcanius Æneę filius Albam condidit vrbem.

2858 Heli ſacerdos an. XL. In Hebræorum lib. XL anni inueniuntur, in LXX autem interpretatione XX. Hectoris filij Ilium receperunt, expulſis Antenoris poſteris, Heleno ſibi ſubſidium ferente. Latinorum tertius Syluius, Æneę filius, regnat annis XXIX: qui, quia poſt mortem patris editus ruri fuerat educatus, & Syluij & Poſthumi nomen accepit, à quo omnes Albanorum reges Syluij vocati ſunt.

2870 Samuel an. XII, vt docet Ioſephus. In ſcriptura enim ſancta quā diu præfuerit minimè patet. Ab hoc tempora Prophetarum incipiunt. Latinorum Æneas quartus Syluius annis XXXI.

2890 Saul primus Hebręorū rex an. XX. & huius, quia in Canonica ſcriptura nō habetur, de Antiquitate Ioſephi tēpus regni notauimus. In Lacedæmone regnauit primus Euryſtheus annis XLII. Corinthi primus Aletes XXXV.

QVARTA mundi ætas non ſolùm cum inchoato gentis Iudęæ imperio, ſed cum innouata promiſſione, quæ patribus olim data eſt, imperij Chriſtiani ſumit exordium, iurante Domino Dauid veritatem: *De fructu ventris eius ſedere ſuper ſedem eius.*

2930 Dauid primus ex tribu Iuda rex annis XL. Latinorum quintus Latinus Syluius annis L. Epheſus condita ab Andronico. Carthago condita eſt, vt quidam volunt à Carchedone Tyrio: vt verò alij, à Didone filia eius, anno †CCXLIII poſt Troianum excidium. † CXLIII

2970 Salomon filius Dauid an. XL. Qui quarto regni ſui anno, menſe ſecundo templum Domino ædificare cœpit in Hieruſalem, collectis ab egreſſu Iſraeli ex Ægypto an. CCCCLXXX, vt regum quoque liber teſtimonio eſt. Quod in figura vniuerſi temporis, quo in hoc ſeculo Chriſti ędificatur eccleſia, quę in futuro perficitur, VII. an. perficit, & VII octaui an. menſe dedicauit. Latinorum ſextus Alba Syluius Syluij Æneæ filius regnat an. XXXI. Regina Saba venit audire ſapientiam Solomonis.

† 2983. †2988 Roboam filius Solomonis an. XVII. Ieroboam de tribu Ephraim ſeparauit X tribus à domo Dauid & à Domino, in figuram hęreticorum qui ſuos ſequaces à Chriſto & Eccleſia ſegregant. Huius V an. Seſac rex Ægypti veniens Hieroſolymam templum ſpoliauit. Latinorū ſeptimus rex Ægyptus Syluius Albæ ſuperioris regis filius regnat an. XXIII. Samus condita, & Smyrna in vrbis modum ampliata.

2998 Abia filius Roboam an. III. Hic pugnantē contra ſe Ieroboā ſuperauit, occiſis de exercitu eius millibus quingentis, eò quòd ſperaſſet in Domino.

3031 Aſa filius Abia an. XLI. Ab hoc conductus Benadab rex Syriæ Damaſci contra Iſraël, percuſſit omnem terram Nephtalim. Latinorum VIII Capys Syluius Ægypti ſuperioris regis filius regnat an. XXVIII. Aſa idola deſtruit, templum mundat, egredientem contra ſe Zara Æthiopem cum ſuo ſternit exercitu. Ambri rex Iſraël emit montes Samariæ Laſomer duobus talentis argenti, & ædificat eam Achiel de Bethel, Hiericho inſtaurat.

3056 Ioſaphat filius Aſa ann. XXV. Elias Thesbites tres ſemis annos pluuiam cōtinuit propter peccata Achab & populi Iſraël. Et inter cætera magnalia Eliſæum filium Saphat, qui erat de Abel-meula, pro ſe vnxit Prophetam. Latinorum IX Capetus Syluius ſuperioris filius Capys regis, regnauit ann. XIII. Poſt quem filius eius Tiberinus Syluius an. VIII, à quo & fluuius appellatus eſt Tiberis, qui priùs Albula dicebatur. Poſt quē Agrippa Syluius filius eius annis XL. Ioſaphat fecit rectum coram Domino.

3063 Iorā filius Ioſaphat ann. VIII. Elias curru igneo rapitur quaſi vſq; in cœlū, & Eliſæus hæres prophetiæ derelictus, primo miraculo aquas Hiericho ſanat. In

Anni mũdi

nat. In diebus Ioram receſſit Edom, ne eſſet ſub Iuda, & cõſtituit ſibi regem.
Ambulauit autem Ioram in viis domus Achab: filia quippe Achab erat
vxor eius.

Azarias filius Iorã anno vno. Ionadab filius Rechab clarus habetur. Aza-
riam cum filio ſuo Ioas & nepote Amaſia ob enormitatem ſcelerum, & quia 3065
nec patrem filiúmve quiſpiam eorum bonum habebat, Euãgeliſta Matthæ-
us à domini Saluatoris genealogia ſecludit.

Athalia mater Azariæ an. v i. Quę videns interfectum ab Hieu rege Iſraël
filium ſuum Azariam, interfecit omnem ſtirpẽ regiam domus Ioram, pręter † 3081 † 3071
ſolum Ioas filium Azariæ, quẽ Ioſabeth ſoror Azariæ vxor Ioiadæ Pontificis
furata eſt de medio filiorum regis cùm interficerentur. In l x x interpretibus
v i i an. regnaſſe Athalia narratur. Ioas filius Azariæ an. x l. Iſte bono princi-
pio, & fine vſus peſſimo, in principiis ſui regni templum innouat, in extremis
inter cætera facinora Zachariam quoque filium Ioiadę tutoris quondam ac
regnificatoris ſui, inter templum & altare lapidari præcepit: quem ob meri-
torum gratiam Dominus in Euangelio filium Barachiæ, id eſt benedicti do-
mini, cognominat. Latinorum x i i, Aremulus Syluius Agrippæ ſuperioris
regis filius, regnauit annis x i x, qui præſidium Albanorum inter montes vbi
nunc Roma eſt, poſuit. Huius filius fuit Iulius proauus Iulij Proculi, qui cum
Romulo Romam commigrans fundauit Iuliam gentem.

Amaſias filius Ioas ann. x x i x. Eliſæus propheta defunctus ſepelitur in
Samaria. Azahel rex Syriæ afflixit Iſraël. Latinorũ x i i i Auentinus Are- 3140
muli ſuperioris regis maior filius regnauit annis x x x v i i: atq; in eo monte,
qui nunc pars vrbis eſt, mortuus ac ſepultus, æternum loco vocabulũ dedit.

Azarias, qui & Ozias, filius Amaſiæ an. l i i. Aſſyriorum x x x v i Thono-
ſcõcoleros, qui vocatur Græcè Sardanapalus, Tarſum atq; Anchialen con-
didit, & in prælio victus ab Arbace Medo, ſemetipſum incendio concrema-
uit. Vſque ad id tempus fuiſſe reges Aſſyriorum hiſtoria refert, & fiunt ſimul
anni m c x c v i i. Omnes autem anni regni Aſſyriorum à primo anno Nini
ſupputantur m c c x l. Latinorum x i i i i Procas Syluius, Auentini ſuperio-
ris regis filius, regnauit an. x x i i i. Poſt quẽ x v Amulius Syluius an. x l i i i i.
Arbaces Medus Aſſyriorum imperio deſtructo, regnũ in Medos tranſtulit,
vbi primus ipſe regnauit annis x x v i i i. Macedonum regnum inchoat, pri-
mum habens regem Caranum annis x x v i i i. Lacedæmoniorum reges de-
ficiunt, Lydorum incipiunt.

Ioatham filius Oziæ annis x v i. Olympias prima ab Elienſibus conſtitui- 3208
tur poſt annum Troianæ captiuitatis c c c c v. Romulus & Remus generan-
tur Marte & Ilia. Ioatham inter cætera virtutum bonarum opera portam do-
mus Domini ſublimiſſimam ædificauit, quæ in actibus Apoſtolorum Spe-
cioſa vocatur: omnes ſiquidem portæ templi in terra fuerunt, excepta Spe-
cioſa quæ pendebat, quæ ab Hebræis porta vocabatur Ioatham.

Achaz filius Ioatham annis x v i. Ab hoc conductus Theglathphalaſar
rex Aſſyriorum, Raſin regem Syriæ interfecit, & habitatores Damaſci tranſ- 3224
tulit Cyrenen. Roma condita in monte Palatino x i cal. Maias à geminis
Remo & Romulo, filijs Rheæ Syluiæ, quæ erat filia Numitoris fratris regis
Amulij, virgo Veſtalis, ſed conſtuprata. Conſualib. ludis Sabinæ raptæ an. ab
vrbe condita tertio, Remus raſtro paſtorali à Fabio Romuli duce occiſus.

Ezechias filius Achaz annis x x i x. Huius anno ſexto Salmanaſſar rex Aſ-
ſyriorum capta Samaria tranſtulit Iſraël in Aſſyrios, cuius regnum à primo 3253
Ieroboam ſteterat annis c c c l x. Mortuo Romulo qui x x x v i i annis re-
gnauit, per quinos dies Senatores Rempub. rexerunt, atque ita vnus exple-
tus eſt annus. Poſt quos Numa Pompilius annis x l i, qui Capitolium à fun-
damentis ædificauit.

Manaſſes filius Ezechiæ annis l v. Hic ob ſcelera ſua catenatus & com-
peditus in Babyloniam ducitur: ſed ob pœnitentiã & preces reſtituitur in re- 3308

Anni mũdi

gnum. Rom. tertius Tullus Hoſtilius regnauit an. XXXII, qui primus regum Rom. purpura & faſcibus vſus eſt, & adiecto monte Cælio vrbem ampliauit.

3310 Amon filius Manaſſæ annis II. In Hebraica veritate duobus annis, in LXX legitur regnaſſe XII. Iſtrus ciuitas in Ponto condita. Amon à ſeruis ſuis interficitur.

3341 Ioſias filius Amon annis XXXI. Hic mundata Iudæa, & Hieruſalem templo etiam innouato, poſt abiectas idololatriæ ſordes Paſcha Domino celeberrimum facit XVIII anno regni ſui, & cum Nechaone Ægyptiorum rege congreſſus, occiditur in campo Mageddo, quæ nunc Maximianopolis vocatur. Romanorum quartus Ancus Martius Numæ ex filia nepos, regnauit annis XXIII, qui Auentinum montem & Ianiculum vrbi addidit, & ſupra mare XVI ab vrbe milliaria Oſtiam condidit. Poſt quem Tarquinius Priſcus annis XXXVII, qui circum Romæ ædificauit, numerum Senatorũ auxit, Romanos ludos inſtituit, muros & cloacas ædificauit, Capitolium extruxit. In Hebræo XXXI an. regnaſſe Ioſias, in LXX interpretibus XXXII legitur. Sed Euſebius inter regnum eius & Ioachim alium de ſuo adiicit annum, propter menſes bis ternos quibus Ioachas vel Ioachim regnauerat. Verùm quid veritas habeat, Hieremias pandit, qui ſe à XIII anno Ioſiæ vſque ad annum quartum Ioachim, XXIII annis prophetaſſe perhibet, & Nabuchodonoſor quarto anno Ioachim regnare cœpiſſe, XIX autem regni eius anno Hieruſalem deſtructam.

3352 Ioachim filius Ioſiæ annis XI. Poſt Ioſiam regnauit Ioachaz filius eius tribus menſibus, quẽ Nechao vinctũ ducens in Ægyptum, Ioachim regem cõſtituit. Huius anno III à Nabuchodonoſor capta Hieruſalem & plurimis captiuatis, in quibus erant Daniel, Ananias, Azarias & Miſaël, partẽ vaſorum tẽpli Babyloniam transfert. A IIII Ioacim an. ſcriptura regnẽ Nabuchodonoſor computat, quia ex eo non ſolùm Chaldæis & Iudæis, ſed & Aſſyriis, Ægyptiis, Moabitis, aliiſque innumeris gẽtibus incipit regnare Ioachim, qui & Iechonias filius Ioachim, menſibus III ac diebus X. Hic circũdata à Chaldæis Hieruſalem exiit ad regem Babylonis & mater eius, & ductus eſt in Babylonem cum populo, anno VIII regni Nabuchodonoſor.

3363 Sedecias, qui & Matthias, filius Ioſiæ, annis XI. Huius anno XI, regis autẽ Babylonis XIX, Iudæa captiuata in Babyloniam, & templum Domini incẽſum eſt, anno ex quo fundari cœpit CCCCXXX. Qui autem reliqui fuerunt Iudæi, transfugerunt in Ægyptum, qua poſt annos V percuſſa à Chaldęis, in Babyloniam ſunt & ipſi tranſmigrati.

QVINTA mũdi ætas ab exterminio cœpit regni Iudaici, quod iuxta prophetiam Hieremiæ LXX annis permanſit.

3377 Anno XIIII, poſtquam percuſſa eſt ciuitas, qui eſt XXV annus trãſmigrationis regis Ioachim, cum quo & Ezechiel captiuatus eſt, ipſe Ezechiel in viſionibus Dei adductus in terram Iſraël, vidit renouationem ciuitatis, ac templi cęremoniarumque eius. Romanorum VI Seruius regnauit an. XXXIIII, qui tres montes vrbi addidit, Quirinalem, Æſquilinum, Viminalem, foſſas circum muros duxit, cenſus Romanorum ciuium primus inſtituit.

3389 Anno XXVI poſt euerſionẽ Hieroſolymorum, qui eſt an. XXXVII tranſmigrationis regis Ioachim, ſubleuauit Euilmerodach rex Babylonis, anno quo regnare cœperat, caput Ioachim regis Iudæ de carcere, & poſuit thronũ eius ſuper thronum regum qui erant cum eo in Babylone. Meminit huius tẽporis adhuc futuri Propheta Hieremias ita ſcribens: *Ecce ego mittam & aſſumã vniuerſas cognationes Aquilonis (ait Dominus) & Nabuchodonoſor regẽ Babylonis ſeruum meũ, & adducam eos ſuper terrã iſtam, & ſuper habitatores eius, & ſuper omnes nationes eius quæ in circuitu illius ſunt, & interficiam eos, & ponã eos in ſtuporem & in ſibilum, & in ſolitudines ſempiternas, & ſeruient omnes gentes iſtæ regi Babylonis* LXX *annis. Cumq; impleti fuerint anni* LXX, *viſitabo ſuper regem Babylonis, & ſuper gentem illam in ſolitudines ſempiternas.* Et alibi ſcribens

Digitized by Google

Anni mūdi

lens ad tranſmigrationem, quam trăſduxerat Nabuchodonoſor de Hieruſalem in Babylonem cum Iechonia rege: *Cùm cœperint* (inquit) *impleri in Babylone* LXX *anni, viſitabo vos, & ſuſcitabo vos ſuper verbum meũ bonum, & reducam vos ad locum iſtum, ait Dominus.* Rurſum eiuſdem temporis iam præteriti verba dierum ita recordãtur: *Si quis euaſerat gladium, ductus in Babylonem ſeruiuit regi & filiis eius, donec imperaret rex Perſarum, & compleretur ſermo Domini ex ore Hieremiæ, & celebraret terra ſabbata ſua: cunctis enim diebus deſolationis egit ſabbatum, vſq; dum cōplerentur* LXX *anni. Anno autẽ primo ad explendũ ſermonem Domini, quem locutus fuerat per os Hieremiæ, ſuſcitauit Dominus ſpiritum Cyri regis Perſarum, &c.* Quibus verbis oſtenditur, quia vaſtata Chaldæi Iudæa, non vt Aſſyrij in Samariam alios miſere colonos, ſed deſertam reliquere terram, donec ipſi poſt annos LXX in eam rediere Iudæi. Conſentit his Ioſephus in X Antiquitatum libro, ſcribens templum & Hieruſalem, & omnẽ Iudæam LXX annis permanſiſſe deſolatam. Qui rurſum enumerando reges Babylonis (ſi tamen ipſe ſic ſcribit, & non codex fallit mẽdoſus) C ferè annos ab euerſa Hieruſalem vſque ad euerſionem regni Chaldæorum facit colligi. Scribit enim poſt Nabuchodonoſor, qui teſte ſcriptura ſacra, XXV poſt euerſam Hieruſalẽ vixit annis, Euilmerodach filium eius regnaſſe annis XVIII, poſt quem Hegeſar filium eius annis XL, cui ſucceſſiſſe filium eius Laboſordach mẽſibus IX: hoc defuncto ad Balthaſſar qui Naboan nuncupatur, trăſiiſſe imperium, qui cùm iam X & VIII regnauerit annis, captam à Cyro Perſarum, & Dario Medorum rege Babyloniam exequitur. Darius autẽ Aſtyagis filius, qui Babyloniorũ deſtruxit imperium, cum Cyro cognato ſuo agebat annum †LXX & II cùm Babylon fuiſſet inuaſa, qui tamen alio nomine vocabatur à Græcis, quique Danielem Prophetam ſumens ad ſe in Mediã duxit, & omni eum honore celebrauit. Huius Darij ipſe Daniel ita meminit: *In anno primo Darij filij Aſueri de ſemine Medorum, qui imperauit ſuper regnum Chaldæorum, ego Daniel intellexi in libris numerum annorum, de quo factus eſt ſermo Domini ad Hieremiam Prophetam, vt complerentur deſolationis Hieruſalem* LXX *anni.* Euſebius in temporum libro XXX annos ab euerſione Hieruſalem, vſque ad initium Cyri regis Perſarum: Iulius autem Africanus LXX computat. Porrò Hieronymus in expoſitione Prophetæ ita dicit: Tradunt enim Hebræi huiuſcemodi fabulam vſque ad LXX annum, quo Hieremias captiuitatem populi Iudæorum dixerat eſſe ſoluendam. De quo & Zacharias in principio voluminis ſui loquitur: Irritam putans Dei pollicitationem Balthaſſar, falſumq́ue promiſſum, verſus in gaudium fecit grande conuiuium, inſultans quodammodo ſpei Iudæorum, & vaſis templi Dei. Sed ſtatim vltio ſecuta eſt. †LXII.

Perſarum primus Cyrus regnauit annis XXX. Hic, vt impleretur verbum Domini ex ore Hieremiæ, primo ſui regni anno laxata Hebræorum captiuitate, L ferè millia regredi fecit in Iudæam, reſtituens eis vaſa templi Domini aurea & argentea V CCCC. Qui congregati in Hieruſalem menſe ſeptimo ædificauerunt altare, & à primo die menſis eiuſdem cœperunt offerre holocauſtum Domino. Anno autem ſecundo aduentus ſui, menſe ſecundo templi fundamenta iecerunt, anno inceſsionis eius iuxta Africanum LXXII, iuxta autem Chronica Euſebij XXXII. Sed impedientibus Samaritis intermiſſum eſt opus vſq; ad annum Darij ſecundum, qui etiam Aſueri in regno & Artaxerxis ſcripſerunt accuſationẽ aduerſum Iudæos, & reſcripſit Artaxerxes, ne ædificaretur Hieruſalem. Romanorum VII Tarquinius regnauit annis XXXV, qui cauſa Tarquinij iunioris filij ſui qui Lucretiam corruperat, à regno expulſus eſt. 3413

Cambyſes Cyri filius annis VIII. Hîc deuicta Ægypto cunctam eius religionem abominatus, cæremonias eius & templa depoſuit. Babylonem in Ægypto ædificauit. Hunc aiunt ab Hebræis ſecundum Nabuchodonoſor vocari, ſub quo Iudith hiſtoria inſcribitur. 3431

Anni mundi

3432 Fratres Magi menſibus VII. Ieſus ſacerdos magnus & princeps gentis, Zorobabel, Aggęus, Zacharias, & Malachias Prophetæ clareſcunt. Pythagoras Phyſicus philoſophus clarus habetur.

3468 Darius an. XXXVI. Inter Darium & Cābyſen regnaſſe duos fratres Magos in libris Chronicorū Euſebij reperimus. Verùm Hieronymus in expoſitione Danielis ſcribit poſt Cābyſen Smerdē magnū regnaſſe, qui Panthaptē (inquit) filiam Cambyſis vxorem duxit, qui cùm à VII Magis fuiſſet occiſus, & in locum eius Darius ſuſcepiſſet imperium, eadem Panthaptes nupſit Dario, & ex eo Xerxem filiū genuit. Secundo anno Darij LXX captiuitatis Hieruſalē annus impletur, vt vult Euſebius, teſtē adhibens Zachariam Prophetam, apud quē ſecundo Darij anno loquitur angelus: *Domine exercituum vſq; quo tu non miſereberis Hieruſalē, & vrbium Iuda, quibus iratus es? Iſte* LXX *annus eſt.* Item IIII Darij regis anno dicit idē Propheta: *Cùm ieiunaretis & plangeretis per hos* LXX *annos, nunquid ieiunium ieiunaſtis mihi?* Sexto Darij anno Templi ædificatio cōpletur, die tertia menſis Adar, qui eſt XLVI annus, ex quo eius ſub Cyro fundamenta ſunt iacta. Vnde in Euangelio dicunt Iudæi: XL & VI *annis ædificatum eſt templum hoc.* Cœperunt autem ædificare anno
†xxiiii ſecundo Darij, menſe VI, die † XXIX: & anno VI (vt dictum eſt) menſe XII, die tertia compleuerunt. Ex quo apparet, opus templi & antea ex parte non parua peractum, annos autem LXX à deſtructione illius vſq; ad perfectam reſtaurandi licentiam eſſe computandos.

Pulſis vrbe regibus, qui imperauerunt annis CCXLIII, vix vſque ad XV lapidem Roma tenebat imperium. Romæ poſt exactos reges primùm Conſules à Bruto eſſe cœperunt, deinde Tribuni plebis ac Dictatores, & rurſum Conſules rempub. obtinuerunt per annos ferme CCCCLXXIIII, vſque ad Iulium Cæſarem, qui primus ſingulare arripuit imperium, Olympiade CLXXXIII.

3488 Xerxes filius Darij annis XX. Hic Ægyptum quæ à Dario diſceſſerat, capit, & aduerſus Græciam pugnaturus DCC millia armatorum de regno, &
†ccc *habet Beda.* †CCCC de auxiliis, roſtratas etiam naues mille ducētas, onerarias autem tria millia numero habuiſſe narratur. Attamen victus patriam refugit. Herodotus hiſtoriarum ſcriptor, Zeuxis pictor agnoſcitur.

3498 Artabanus menſibus VII. Socrates naſcitur.

3529 Artaxerxes, qui & Longimanus, id eſt μακρόχειρ, an. XL. Huius anno VII prima die menſis primi Eſra ſacerdos & ſcriba legis Dei aſcendit de Babylone cum epiſtolis regis, & in prima menſis quinti venit in Hieruſalem cum viris MDCC. Et inter alia ſtrenuè geſta caſtigauit filios trāſmigrationis ab vxoribus alienigenis. Eiuſdem anno XX, Neemias pincerna de Suſis caſtro adueniens, murum Hieruſalem LII diebus reſtituit, & ducatum genti XII annis prębuit. Huc vſque diuina ſcriptura temporum ſeriem continet. Quæ verò poſt hæc apud Iudæos ſunt geſta, de libro Machabæorū, & Ioſephi, atq; Africani ſcriptis exhibentur, qui deinceps vniuerſam hiſtoriā vſque ad Romana tempora proſecuti ſunt. Et quidē Africanus in quinto temporum volumine huius temporis ita meminit: Manſit itaque imperfectum opus vſque ad Neemiam, & vigeſimum an. regis Artaxerxis. Quo tempore regni Perſarum C & XV an. fuerunt euoluti: captiuitatis autem Hieruſalem CLXXX & V an. erat. Et tunc primùm Artaxerxes iuſſit muros extrui Hieruſalem, cui operi præfuit Neemias, & ædificata eſt platea, & muri circundati. Et ex illo tempore ſi numerare velis, LXX an. hebdomadas vſque ad Chriſtum poteris inuenire. Xerxes menſes II. Poſt quē Sogdianus menſes VII. Plato naſcitur. Hippocrates medicus inſignis habetur.

3548 Darius cognomento Nothus an. XIX. Ægyptus receſſit à Perſis. Reuerſis de captiuitate Iudæis, non reges, ſed pontifices præfuerunt vſque ad Ariſtobulum, qui cum dignitate pontificis etiam regale ſibi cœpit vſurpare vocabulum.

Artaxerxes

Digitized by

Anni mūdi

Artaxerxes qui cognominatus eſt Mnemō, Darij & Paryſatidis filius, an. x l. Sub hoc rege videtur Heſter hiſtoria cōpleta: ipſe quippe eſt qui ab He- bræis Aſuerus, & à l x x interpretibus Artaxerxes vocatur. Athenienſ. x x i i i i literis vti cœperunt, cùm antea x v i tantùm literas haberent. Carthaginen- 3588
ſium bellum famoſum. Galli Senones duce Brenno Romam inuaſerunt, ex- cepto Capitolio, & incenſam v i menſ. vaſtauerunt. Tribuni militares pro Conſulibus eſſe cœperunt. Ariſtoteles auditor eſt Platonis x v i i i ætatis an- num agens.

Artaxerxes, qui & Ochus, an. x x v i. ipſe Ægyptum ſuo iunxit imperio, Nectanebo rege in Æthiopiam pulſo, in quo Ægyptiorum regnum deſtru- 3614
ctum eſt. Demoſthenes orator omnium rumore celebratur. Rom. Gallos ſuperant. Plato moritur, poſt quem Academiam Speuſippus tenuit.

Artaxerxes Ochi filius an. i i i i. Iudæorum pontifex maximus Iaddus cla- rus habetur, cuius frater Manaſſes tēplū in monte Garizi conſtruit. Speuſip- 3618
pus moritur, cui ſuccedit Xenocrates quarto anno Ochi. Alexander Phi- lippi & Olympiadis filius vigeſimum ætatis annum gerēs Macedonibus re- gnare incipit.

Darius Arſamis filius an. v i. Alexander aduerſum Illyrios & Thracas fe- liciter dimicans, ſubuerſis Thebis in Perſas arma corripuit, & apud Grani- 3624
cum flumen regiis ducibus oppreſſis, vrbem Sardis capit. Idem capta Tyro Iudæam inuadit, à qua fauorabiliter exceptus Deo victimas immolat, & pō- tificem templi Iaddum honoribus plurimis proſequitur. Andromacho lo- corum cuſtode dimiſſo, ac v i i regni ſui ann. Alexandriam in Ægypto con- didit. Nec mora, Babylonem obtinuit interfecto Dario, in quo Perſarum re- gnum deſtructum eſt, quod ſteterat annis c c x x x i. Quo tēpore etiam La- tini à Romanis perdomiti ſunt.

Alexander poſt mortem Darij ann. v regnauit: nam antea v i i, Alexan- der Hyrcanos & † Mardos capit, reuertensque in Ammone condidit Parę- 3629 †Medos
tonium. Idem Indicum vſque oceanum victoriis potius quàm bellis perue- nit, ac Babylonem reuerſus x x x i i vitæ, regni autem ſui x i i an. veneni hau- ſtu periit. Poſt quem tranſlato in multos imperio, Ægyptum Ptolemæus La- gi tenuit filius, Macedonas Philippus, qui & Aridęus, frater Alexandri, Syri- am & Babylonem, & omnia regna orientis Seleucus Nicanor. Aſiæ regnauit Antigonus. qui apud Danielem per i i i i hirci qui arietem contereret, cor- nua deſignantur.

Ægypto primus regnauit Ptolemæus Lagi filius annis x l. Appius Clau- dius Cæcus clarus habetur, qui aquam Claudiam induxit, & viam Appiam 3669
ſtrauit. Ptolemæus Hieroſolymis & Iudæa in ditionem ſuam dolo redactis, plurimos captiuorum in Ægyptum tranſtulit. Iudæorum Pontifex maximus Onias Iaddi filius clarus habetur. x i i i Ptolemæi anno Syriæ, & Babyloni, & ſuperioribus locis regnare incipit Seleucus Nicanor. A quo tempore Ma- chabæorum Hebræa hiſtoria Gręcorum ſupputat regnum, & Ediſſeni ſua tempora computant. Seleucus Seleuciam, Laodiceam, Antiochiam, Apa- meam, Ediſſam, Berrhœam, & Pellam vrbes condidit. Iudæorum pontifex maximus, religioſiſſimus ac piiſſimus, Simō Onię filius clarus habetur. Poſt quem Eleazarus fratrer eius ſuſcepit templi miniſterium, filiò eius Onia par- uo admodum derelicto. Seleucus in eas vrbes quas extruxerat Iudæos trans- fert, ius eis ciuium & municipalem ordinem cum Græcis æquali honore concedens.

Ptolemæus Philadelphus annis x x x v i i i. Soſtratus Gnidius Pharum in Alexandria conſtruxit. Ptolemæus Iudæos qui in Ægypto erant liberos eſſe 3707
permiſit, & Eleazaro Pontifici multa Hieroſolymam, & in templi donaria vaſa tranſmittens l x x interpretes petit, qui ſcripturam ſanctam in Græcum verterent eloquium. Aratus cognoſcitur. Iudæorum pōtificatum poſt Elea- zarum auunculus eius Manaſſes accepit. Tantæ autem potentiæ fuiſſe nar-

Anni mūdi ratur Ptolemæus iſte Philadelphus, vt Ptolemæum patrem vinceret. Narrant enim hiſtoriç habuiſſe eum peditum C C millia, equitum X X millia, curruum I I millia, elephantos quos primus adduxit ex Æthiopia C C C C, & cætera his ſimilia.

3733 Ptolemæus Euergetes frater ſuperioris regis an. X X V I. Qui inde Euergetes ab Ægyptiis eſt vocatus: quia capta Syria & Cilicia, & propemodum vniuerſa Aſia, inter innumera argenti pōdera ac vaſa precioſa quę cepit, etiā deos eorum, quos Cambyſes capto Ægypto in Perſas portauerat, retulit. Iudęorum Pontifex Onias Simonis Iuſti filius clarus habetur. Cuius item filius Simon non minori gloria fulget. Sub quo Ieſus filius Syrach Sapientiæ librum componens, quem vocant Panareton, etiam Simonis in eo fecit mentionem.

3750 Ptolemæus Philopator filius Euergetis an. X V I I. Antiochus rex Syriæ victo Philopatore Iudæam ſibi ſociat. Iudæorum Pontifex maximus Onias filius Simonis inſignis habetur, ad quem Lacedæmoniorum rex Areus legatos mittit.

3774 Ptolemæus Epiphanes filius Philopatoris annis X X I I I I. Secundus liber Machabæorum apud Iudæos huius temporis geſta continet. Onias ſacerdos aſſumptis Iudæorum plurimis fugit in Ægyptum, & à Ptolemæo honorificè ſuſceptus accepit eam regionem quæ Heliopoleos vocabatur, & concedente rege templum extruxit in Ægypto ſimile templi Iudæorum, quod permāſit vſque ad imperium Veſpaſiani annis C C L. Sub occaſione igitur Oniæ Pontificis infinita examina Iudæorum in Ægyptum confugerunt. Eo tempore & Cyrene eorum multitudine repleta eſt. Hæc autem vel Oniæ, vel cęteris fuit cauſa Ægyptum petendi: quia pugnantibus contra ſe magno Antiocho & ducibus Ptolemæi, poſita in medio Iudęa in contraria ſtudia ſcindebatur, aliis Antiocho, aliis Ptolemæo fauentibus.

3809 Ptolemæus Philometor annis X X X V. Ariſtobulus natione Iudæus, Peripateticus philoſophus agnoſcitur, qui ad Philometorē Ptolemęū explanationū in Moſen cōmentarios ſcripſit. Antiochus Epiphanes, qui poſt Seleucū cognomēto Philopatorē, annis X I regnauit in Syria, Iudæorū legē impugnans, omniaq; ſordibus idolorum complens, in tēplo Iouis Olympij ſimulachrum ponit. Sed & in Samaria ſuper verticē montis Garizi, Iouis Peregrini delubrū ædificat, ipſis Samaritanis vt id faceret precantibus. Verū Mathathias ſacerdos leges patrias vindicat, aduerſus Antiochi duces arma corripiens. Quo mortuo ducatum Iudæorum ſuſcepit filius eius Iudas Machabæus an. C X L V I regni Græcorū, X X autē Ptolemęi, Olympiade C L V: qui mox Antiochi duces de Iudæa expellens, & tēplum ab idolorū imaginibus emundās, patrias leges poſt triennium ſuis ciuibus reddidit. Vnde poſt ſeceſſum Oniæ ſacerdotis in Ægyptum, de quo ſuprà diximus, & mortem Alchimi, qui effugato Onia pontificatū indignus inuadere tentabat, omnium fauore Iudæorum Machabæo ſacerdotium decernitur: quod poſt mortem eius frater Ionathas ſortitus, & X I X annis ſumma miniſtrauit induſtria.

3838 Ptolemæus Euergetes annis X X I X. Ionathas dux Iudæorum & pontifex cum Romanis & Spartiatis amicitias facit. Quo à Tryphone interfecto in ſacerdotium frater Simon aſſumitur, an. regis Euergetis V I I. quod V I I I an. ſtrenuiſſimè regens, filio Ioanni reliquit. Hic aduerſum Hyrcanos bellum gerens, Hyrcani nomen accepit, & à Rom. ius amicitiæ poſtulans, decreto Senatus inter amicos relatus eſt. Samariam, quę noſtro tempore Sebaſte vocatur, obſidione captam ſolo coæquauit, quam poſtea Herodes inſtaurans, Sebaſten in honorem Auguſti appellari voluit.

3855 Ptolemæus Phyſcon, qui & Soter, annis X V I I. Cicero Arpini naſcitur matre Heluia, patre equeſtris ordinis ex regio Volſcorum genere. Hyrcano in pontificatum, quem ipſe X X V I an. tenuit, Ariſtobulus ſuccedit annū vnum, qui rex pariter & pontifex primus apud Iudæos diadematis ſumpſit inſigne,

Digitized by Google

Anni mũdi

inſigne, poſt CCCCLXXXIII annos Babyloniæ captiuitatis. Poſt quem regnauit Ianneus cognomẽto Alexander annis XXVII, qui pontificatum quoque adminiſtrans crudeliſſimè ciuibus præfuit.

Ptolemæus, qui & Alexander, annis X. Huius anno VII, Syria in Romanam ditionem ceſſit, capto Philippo à Gabinio. Expulſus de regno Ptolemęus Phyſcon per matrem Cleopatram, in Cyprum ſecedit. 3865

Ptolemæus qui à matre fuerat eiectus, an. VIII regreſſus de fuga regnum obtinuit, quia Alexandrum qui ante eum fuerat, ob interfectionem matris ciues pepulerant. Sylla Athenienſes vaſtat. 3873

Ptolemæus Dionyſius annis XXX. Ab huius anno V Alexandra vxor Alexandri Pontificis poſt mortem eius regnauit Iudæis an. IX. Ex quo tempore Iudæos rerum confuſio, & variæ clades oppreſſerunt. Poſt cuius mortem Ariſtobulus & Hyrcanus filij eius cõtra ſe de imperio dimicantes, occaſionem præbuere Romanis, vt Iudæam inuaderent. Itaq; Pompeius Hieroſolymam veniens, capta vrbe & templo reſerato vſque ad Sancta ſanctorum accedit, Ariſtobulum vinctum ſecum abducit, pontificatum cõfirmat Hyrcano: deinde Antipatrum Herodis Aſcalonitæ filium procuratorem Palæſtinæ facit, manſitq; in pontificatu Hyrcanus annis XXXIIII. Vergilius Maro in pago qui Andes dicitur, haud procul à Mantua naſcitur, Pompeio & Craſſo COSS. Pompeius captis Hieroſolymis tributarios Iudæos facit. Virgilius Cremonæ ſtudiis eruditur. Cæſar Germanos & Gallos capit, & Britannos quoque, quibus ante eum ne nomen quidem Rom. cognitum fuerat: victos obſidibus acceptis ſtipendiarios facit. 3903

Cleopatra ſoror Ptolemæi annis XXII. Orto enim bello ciuili inter Cæſarem & Pompeium, victus Pompeius Alexandriam petit, ibiq; ab ipſo, à quo ſperabat auxilia, Ptolemæo percuſſus interiit. Mox Cæſar Alexandriam venit: ipſi quoque Ptolemæus parare inſidias voluit, vnde bello ei illato, victus in Nilo periit. Cæſar Alexandria potitus, regnum Cleopatrę dedit, cum qua conſuetudinem ſtupri habuerat: cuius regni tertio an. ipſe primus Rom. ſingulare obtinuit imperium, à quo Cæſares Rom. principes appellati. Cleopatra regio comitatu vrbem ingreſſa. 3925

Cæſar ob inſolentiam morum, coniurantibus in eum LX vel amplius Senatoribus equitibuſque Rom. in curia confoſſus interiit, poſt annos IIII, & menſes VI, quàm regnare cœperat. Caſſius Iudęa capta templum ſpoliat.

Octauianus Cęſar Auguſtus Rom. II. regnauit annis LVI, & menſibus VI, à quo Auguſti appellati reges Rom. quorum XV viuente Cleopatra, XL & vnum poſtea viuit annos. XI Auguſti anno, deficiente in Iudæa pontificum principatu, Herodes nil ad eum pertinens, vtpote Antipatri Aſcalonitæ & matris Cypridis Arabicę filius, à Rom. Iudæorũ ſuſcepit principatum, quem tenet an. XXXVI. Qui ne ignobilis fortè & à Iudæorum ſemine argueretur extraneus, combuſſit libros omnes, quibus nobilitas gentis in templo ſeruabatur aſſcripta, vt deficientibus probamentis & ipſe ad hanc pertinere putaretur. Inſuper etiam vt ſuam ſobolem regio illorum generi commiſceret, proiecta Doſide fœmina Hieroſolymitana, quam priuatus acceperat vxorem, & nato ex eo filio Antipatro, ſociat ſibi Mariamnem filiam Alexandri, neptem Ariſtobuli fratris Hyrcani, qui ante eum rex erat Iudæorum. Hæc quinque ei filios genuit, quorum duos Alexandrum & Ariſtobulum ipſe necauit in Samaria. Nec mora, pòſt etiam matrem illorũ, qua nil carius nouerat, ſimili ſcelere peremit. E quibus Ariſtobulus Herodem ex Beronice ſuſceperat filium, quem actibus Apoſtolorum ab angelo percuſſum legimus. Tertio inter Auguſtum & Antonium orto bello, quòd Antonius qui Aſiam & Oriẽtem tenebat, repudiata ſorore Auguſti Cleopatram duxiſſet vxorem, Antonius & Cleopatra victi ſemet interficiunt. A quo tempore quidam primum annum Auguſti monarchiæ ſupputant. Hactenus qui vocabantur Lagidæ, in Ægypto regnauerunt annis CCXCV. 3929

Bayerische Staatsbibliothek MÜNCHEN

Anni mũdi 3952 Anno Cæſaris Auguſti x l i i, à morte verò Cleopatræ & Antonij, quando & Ægyptus in prouinciam verſa eſt, anno x l v i i, Olympiadis 193 anno tertio, ab Vrbe autem condita d c c l i i anno, id eſt, eo anno quo compreſſis cunctarum per orbem terræ gentium motibus firmiſſimam veriſſimamq; pacem ordinatione Dei Cæſar compoſuit, Ieſus Chriſtus filius Dei ſextam mundi ætatem ſuo conſecrauit aduentu, anno imperij Auguſti x l i i i i. Herodes morbo intercutis aquæ, & ſcatentibus toto corpore vermibus miſerabiliter & dignè moritur. Pro quo ſubſtitutus ab Auguſto filius eius Archelaus, regnauit annis i x, id eſt vſque ad ipſius Auguſti finem: tunc enim non ferentibus vltrà, ſed accuſantibus apud Auguſtum ferocitatem eius Iudæis, in Viennam vrbem Galliæ relegatur, & ad minuendam Iudaici regni potentiam, inſolentiamque domandam, quatuor fratres eius pro eo ſunt Tetrarchę creati, Herodes, Antipater, Lyſias & Philippus: quorum Philippus & Herodes qui Antipas prius nuncupabatur, etiam viuente Archelao Tetrarchæ fuerant ordinati.

3980 Tiberius priuignus Auguſti, hoc eſt Liuiæ vxoris eius filius ex ſuperiore genitus coniuge, regnauit ann. x x i i i. Huius anno x i i Pilatus Iudææ procurator ab eodem dirigitur. Herodes Tetrarcha qui Iudæorum principatum tenet ann. x x i i i i, in honorē Tiberij & matris eius Liuię, Tiberiadem condidit & Libiadem.

3981 Anno x v imperij Tiberij, dominus poſt baptiſmum quem prædicauit Ioannes, mundo regnum cœlorum annunciat, peractis à mundi principio ſecundum Hebræos ann. (vt Euſebius in ſuis Chronicis ſignat) i i i i millib. annotādo quòd x v i ann. Tiberij principium fuerit l x x x i Iubilei ſecundum Hebræos. Quare autem noſtra ſupputatio vndeuiginti minus ponendos æſtimauerit annos, facilè qui ſuperiora libelli huius legerit inueniet. Iuxta verò Chronica eadem, quæ ipſe Euſebius de vtraque editione, vt ſibi videbatur, compoſuit, anni ſunt v millia, c c x x v i i i.

3984 Anno x v i i i imperij Tiberij Dominus ſua paſſione mundum redemit, & prædicaturi per Iudææ regiones Apoſtoli, Iacobum fratrem domini Hieroſolymis ordinant epiſcopū, ordinant & v i i diaconos. Et lapidato Stephano eccleſia per regiones Iudææ & Samariæ diſpergitur. Agrippa cognomento Herodes, filius Ariſtobuli filij Herodis regis, accuſator Herodis Tetrarchæ, Romam profectus à Tiberio in vincula coniicitur, vbi plurimos ſibi aſciuit ad amicitiam, & maximè Germanici filium Caium.

3993 Caius cognomento Caligula regnauit annos i i i, menſ. x, dies v i i i. Hic Herodem Agrippam amicum ſuum vinculis liberatum regem Iudææ facit, qui permanet in regno ann. v i i, id eſt vſque ad quartum Claudij ann. Quo ab angelo percuſſo ſuccedit in regnum filius eius Agrippa, & vſque ad exterminium Iudæorum x x v i an. perſeuerat. Herodes Tetrarcha & ipſe Caij amicitiam petens, cogente Herodiade Rom. venit, ſed accuſatus ab Agrippa etiam Tetrarchiam perdidit, fugienſque in Hiſpaniam cum Herodiade mœrore periit. Pilatus qui ſententiam damnationis in Chriſtum dixerat, tantis irrogante Caio angoribus coartatus eſt, vt ſua ſe manu peremerit. Caius in Deos ſe referens, Iudæorum loca ſancta ſordibus idolorum profanat. Matthæus in Iudæa prædicans Euangelium ſcripſit.

4007 Claudius an. x i i i, menſ. v i i, dies x x v i i i. Petrus apoſtolus cùm primis Antiochenam fundaſſet eccleſiam, Romam pergit, ibiq; x x v an. cathedram tenet epiſcopalem, id eſt, ad vltimum Neronis an. Marcus Euãgelium quod Rom. ſcripſerat, Ægypto Petro mittente prædicat. Quarto Claudij anno fames grauiſſima, cuius Lucas meminit, facta eſt. Eodem anno ipſe Britanniam adiens, quam neque ante Iulium Cæſarem, neque poſt eum quiſquam attingere auſus fuerat, ſine vllo prælio ac ſanguine intra pauciſſimos dies, plurimam inſulæ partem in deditionem recepit, Orcades etiam inſulas Romano adiecit imperio, ac v i quàm profectus erat menſe Romam redit.

Nono

Digitized by Google

Anni mūdi

Nono regni ſui anno Iudæos tumultuantes Roma expulit, quod Lucas refert. Sequenti anno fames maxima Romam corripit.

4022 Nero an. XIII, menſ. VII, dies XXVIII. Huius ſecundo anno Feſtus Iudææ procurator ſucceſſit Felici, à quo Paulus Romam vinctus mittitur, & biennium in libera manens cuſtodia, poſt hæc ad prædicandum dimittitur, nec dum Nerone in tanta erumpente ſcelera, quanta de eo narrant hiſtoriæ. Iacobus frater domini, cùm XXX annos rexiſſet Hieroſolymorum eccleſiã, VII Neronis anno lapidatur à Iudæis, vindicantibus in illo, quòd Paulum interficere nequiuerunt. Feſto magiſtratui Iudææ ſuccedit Albinus, Albino Florus, cuius luxuriam & auaritiam, cæteraque flagitia non ferentes Iudæi, contra Rom. rebellauerunt: aduerſum quos Veſpaſianus magiſter militiæ tranſmiſſus, plurimas vrbes Iudææ cepit. Primus verò ſuper omnia ſcelera ſua etiam Chriſtianos perſequitur, quorum eximios Romæ Petrum cruce, Paulum occidit gladio. Hic in re militari nihil omnino auſus, Britanniam penè amiſit. Nam duo ſub eo nobiliſſima oppida illic capta atque euerſa ſunt.

4031 Veſpaſianus annos IX, menſes XI, dies XXII. Hic apud Iudæam imperator ab exercitu appellatus, & bellum Tito filio commendans Romam per Alexandriam proficiſcitur: qui ſecundo anno Iudææ regnum ſubuertit, templumque ſolo ſtrauit, poſt annum primæ ædificationis eius MLXXXIX. Conſummatum eſt bellum an. IIII, duobus Nerone viuente, & duobus aliis poſtea. Veſpaſianus inter alia magnorum operum in priuata adhuc vita in Germaniam, ac deinde in Britanniam à Claudio miſſus, tricies & bis cum hoſte conflixit, duas validiſſimas gentes, XX oppida, inſulam Hectam Britanniæ proximã imperio Romano adiecit. Coloſſus erigitur, habens altitudinis pedes CVII.

4033 Titus annos II, menſes II, vir omnium genere virtutum mirabilis, adeò vt amor & deliciæ humani generis diceretur. Hic Amphitheatrum Romæ ædificat, & in dedicatione eius quinque millia ferarum occidit.

4049 Domitianus frater Titi iunior annos XV, menſes V. Hic ſecundus poſt Neronem Chriſtianos perſequitur, ſub quo Apoſtolus Ioannes in Patmum inſulam relegatus eſt, & Flauia Domicilla Flauij Clementis Conſulis ex ſorore neptis, in inſulam Pontianam ob fidei teſtimonium exiliatur.

Anni mūdi		Anni Dom.

Regnum Romanorum.

Anno XLII Octauiani Auguſti Cæſaris, ex quo anno Ægyptus in prouinciam redacta eſt, & Cleopatra cum Antonio victa XXVIII anno, ab Vrbe verò condita DCCLII, Olympiadis CXCIII anno III, Dominus noſter Ieſus Chriſtus in Bethlehem Iuda naſcitur, tranſactis ab initio mundi ſecundum Hebraicam veritatem annis tribus millibus DCCCCLII, ſecundum LXX verò Interpretes quinque millibus CXCIX.

43

44 Auguſtus Tiberium & Agrippam in filios adoptauit. Herodes infantes occîdit.

45 Iudas Galilæus ad rebellandum Iudæos cohortatur.

46 Aſinius Pollio orator moritur.

47 Herodes rex Iudææ cum magno cruciatu moritur, pro quo Archelaus regnauit annis IX.

48 Fames magna Romæ facta eſt.

49

50 Tiberius Cæſar Dalmatas Sarmataſque ſubegit.

51

52

Anni mūdi		Regnum Romanorum.	Anni Dom.
	53	Iani portæ 12 annis iam ab Auguſto clauſæ aperiuntur.	
	54	Meſſala Coruinus orator moritur.	
	55	Eclipſis Solis facta eſt.	
	56	Archelaus in Viennam Galliæ vrbem ab Auguſto relegatur, & Iudæa Tetrarchis committitur: & Auguſtus moritur ann. ætatis 76.	
		TIBERIVS II, priuignus Auguſti, regnauit annis 23.	
	1	Herodes Tetrarcha Iudæorum regnum tenuit annis 24.	
	2	Mathematici vrbe pelluntur.	
	3	Liuius hiſtoriographus moritur. Ouidius poëta in exilio moritur.	
	4	Germanicus à Tiberio miſſus Germanos vicit.	
	5	Tredecim vrbes terræmotu corruerunt. Germanicus Cæſar moritur.	20
	6	Feneſtella hiſtoriographus & poëta moritur.	
	7	Tiberius multos reges ad ſe dolo vocatos nunquam remiſit.	
	8	Pompeiĳ theatrum incenſum eſt.	
	9	Tiberius Druſum conſortem regni fecit, qui eodem anno	
	10	veneno periit.	
	11		
	12	Pilatus præſes Iudææ à Tiberio mittitur.	
	13		
	14		
	15	Dominus Ieſus Chriſtus à Ioanne baptizatur, tricesimo an-	30
	16	no ætatis ſuæ ſecundum carnem inchoante, & prædicare cœpit.	
	17	Ioannes baptiſta ab Herode Tetrarcha decollatur.	
	18	Dominus in Hieroſolymis paſſus eſt, & reſurrexit. eclipſis Solis, & maximi terræmotus facti ſunt.	
	19	Iacobus frater Domini, Hieroſolymorum epiſcopus ab Apoſtolis ordinatur, ſedit ann. 30. Stephanus lapidatur.	
		Paulus Apoſtolus de cœlo vocatur.	
	20	Pilatus imaginem Cæſaris in templo ſtatuens ſeditionem Iudæis excitauit.	
	21	Seianus præfectus Tiberium, vt Iudæos deleat, cohortatur.	
	22	Agrippa Herodem Tetrarcham Romæ accuſans à Tiberio in vincula mittitur.	
† 3.	23	Tiberius populū Rom. grauiter afflixit, & ipſe veneno periit.	
		CAIVS Caligula III an. † 4, menſ. 10, dies 8, vir ſceleſtiſſim⁹.	
	1	Herodes Agrippa rex Iudææ à Caio conſtitutus regnauit annis 7.	
	2	Iudæi apud Alexandriam profligantur, pro quibus Philo cla-	40
	3	riſſimus ſcriptor apud Caium interpellans nihil profuit.	
	4	Pilatus ſemetipſum interfecit, magnis à Caio calamitatibus oppreſſus.	
	5	Matthæus Euangelium ſcripſit Hebraicè.	
		Caius occiditur a protectoribus ſuis.	
	1	CLAVDIVS IIII annos 13, menſes 7, dies 28.	
	2	Petrus Apoſtolus Romam venit, ibique per 25 ann. prædicans epiſcopatum tenuit.	
	3	Herodes Agrippa ab Angelo percuſſus expirauit, pro quo filius eius Agrippa regnauit annis 26.	
		Marcus Euangeliſta in Ægypto Chriſtum annunciat. Primus Antiochiæ epiſcopus Euodius ordinatur.	

4 Fames

Digitized by Google

Anni mūdi | *Regnum Romanorum.* | Anni Dom.

4 Fames magna facta eſt. Claudius Britanniam ſubegit.
5 Noua inſula XXX ſtadiorum in mari apparuit.
6 Ciues Romani à Claudio numerati ſunt ſexagies nouies centum & quadraginta quatuor millia.
4000 7 Iudæorum in ſeditione triginta millia necantur in diebus A- 50
8 zymorum.
9 Claudius Iudæos expulit vrbe.
10 Magna fames Romæ facta eſt.
10 11 Claudius Felicem procuratorem Iudææ facit.
12 His temporibus Simon magus ſimoniacæ hæreſeos autor extitit.
13 Ægyptius quidam pſeudopropheta Iudæorum plures ſeducens à Felice opprimitur.
14 Claudius veneno mortuus eſt anno ætatis LXIIII.

NERO V annos 13, menſes 7, dies 28. Iſte flagitioſus in cunctis primam in Chriſtianos perſecutionē exercuit, in qua Romæ Proceſſus & Martianus, XLVII à beato Petro baptizati, Torpes, Marcellus & Apuleius: Mediolani, Nazarius & Celſus: Aqui-
20 leiæ, Hermagoras epiſcopus, Fortunatus diaconus, Felix cū Conſtantia: Rauennæ Apollinaris epiſcopus pro Chriſto coronantur.
1 Seditio in Cæſarea orta plures Iudæorum perdidit. Feſtus Felici ſucceſſit.
2 Paulus Apoſtolus Romam à Feſto præſide mittitur.
3 Hucuſque librum Actus Apoſtolorum Lucas Euangeliſta 60
perduxit, continentem annos à paſſione Domini XXVII.
4 Statius poëta clarus habetur.
5 Nero Agrippinam matrem ſuam, & ſororē patris interfecit.
6 Nero infinita luxuria & laſciuia, ignauiaque bacchatur.
30 7 Iacobus frater Domini à Iudæis lapidatur. Feſto præſidi Albinus in Iudæa ſucceſſit.
8 Marcus Euangeliſta apud Alexandriam paſſus eſt, pro quo Ananias 23 annis. Albino Florus ſucceſſit.
9 Neronianæ thermæ à Nerone ædificantur.
Perſius & Lucanus poëtæ moriuntur.
10 Nero vt ſimilitudinem Troię ardentis videret, magnam partem Romæ incendit.
11 Nero Senecam magiſtrum ſuum interfecit.
12 Veſpaſianus dux exercitus aduerſus Iudęos rebellantes à Ne-
40 rone mittitur.
13 Petrus & Paulus à Nerone propter Simonem magum truci- 70
dantur, & peſtilentia Romæ facta eſt, Neroque ſeipſum interfecit.

IVLIVS I à beato Petro papa, ſedit annis 12. Antiochiæ ſecundus epiſcopus ordinatur Ignatius.

GALBA VI menſ. 7, Otho menſ. 3, Vitellius menſ. 8.
1 Veſpaſianus in Iudæa pugnans, Imperator ab exercitu conſtituitur.

VESPASIANVS VII annos 9, menſes 11, dies 22, vir
50 militari virtute præcipuus.

Titus Iudæos inenarrabili fame cruciatos obſedit.
2 Hieruſalem à Tito expugnata deſtruitur, anno à paſſione Domini 42, à prima verò conditione templi ſub Solomone 1089.
3
4
5 Hoc tempore Ioſephus hiſtoriographus clarus habetur.

Digitized by Google

Regnum Romanorum.

Anni mũdi		Anni Dom.
	6	
	7 Coloſſus erectus eſt, habens altitudinis pedes 107.	
	8	
	9 Peſtilentia Romæ facta eſt: & terræmotus tres ciuitates Cypri ſubuertit.	80
	10 Veſpaſianus profluuio ventris in villa circa Sabinos obiit.	
	TITVS VIII, Veſpaſiani filius annos 2, menſes 2. Vir omnium genere virtutum mirabilis, ita vt deliciæ & amor humani generis diceretur.	
	1 Titus amphitheatrum Romæ conſtruxit, in cuius dedicatione 5000 ferarum occidit.	
	2 Anacletus papa II ſedit annis 12. Titus in eadem villa qua & pater, obiit anno ætatis 42.	
	DOMITIANVS IX, frater Titi, ann. 15, menſibus 5. Hic omnibus infectus ſceleribus, ſecundò perſequitur Chriſtianos. cuius tempore paſſi ſunt Romæ Eutyches, Victorinus & Maro: apud Amiterninam vrbem Victorinus epiſcopus.	
	1 Domitianus eunuchos fieri prohibuit.	
	2 Decreto Senatus Titus inter Deos refertur.	
	3 Tres virgines Veſtæ ob ſtuprum damnantur.	
	4 Anianus I poſt Marcum Euangeliſtam epiſcopus Alexan-	
	5 driæ poſt annos 22 obiit, pro quo Abilius II an. 13.	
	6 Domitianus ſe Deum & dominum appellari iuſſit.	
	7	90
	8 Quintilianus rhetor Romæ clarus habetur.	
	9 His temporibus hæreſis Menandri magi & Ebionitarum & Cerinthiorum & Nicolaitarum exoritur.	
	10 Hoc tempore Romani mala plurima à Cæſare & ab hoſtibus pertulerunt.	
	11 Domitianus de Dacis & Germanis triumphat.	
	12 Clemens papa III ſedit annis 9. Cornelia virgo veſtalis ob ſtuprum viua defoſſa eſt.	
	13 Domitianus multos nobilium occidit.	
	14 Hoc tempore Ioannes Apoſtolus in Patmon inſulam à Domitiano exilio miſſus, Apocalypſim ſcripſit.	
	15 Domitianus Flauiam Domicillam cum multis aliis in exilium pro fide Chriſti relegauit.	
	16 Domitianus cùm multa mala egiſſet, crudeliter à ſuis interfectus eſt, anno ætatis 35.	
	NERVA X ſenex anno 1, menſibus 3, diebus 8. Hic primo edicto ſuo omnes exules reuocauit.	
4050	1 Sanctus Ioannes Apoſtolus ab exilio rediens Euangelium ſcripſit. Nerua confectus morbo obiit.	100
	TRAIANVS XI genere Hiſpanus annis 19, menſibus 6, diebus 15. Vir reipublicæ vtilis, ſed errore deceptus, tertiò perſequitur Chriſtianos.	
	1 Alexandriæ III Cerdon epiſcopus ſedit annis 12.	
	2 Ioannes Apoſtolus apud Epheſum dormiuit in pace, anno à	
	3 paſſione Domini 68.	
	4 Euariſtus papa IIII ſedit annis 8. Traianus de Dacis & Scythis triumphat.	
	5 Traianus multas gentes Romano ſubiecit imperio.	
	6	
	7	

8 Huius

Anni mūdi | *Regnum Romanorum.* | *Anni Dom.*

8 Huius Traiani tempore terræmotus multas vrbes ſubuertit,
9 & aurea domus Neronis incendio periit, & Pantheum fulmine crematum eſt.

10 Hoc tempore Symeon Cleophę filius, Hieroſolymæ epiſcopus, crucifigitur, anno ætatis 120. pro quo Iuſtus. 110

Terræmotus factus eſt.

11 Hoc tempore Plinius Secūdus philoſophus clarus, pro Chriſtianis Traianum mitigat. Ignatius Antiochiæ epiſcopus Romæ beſtiis traditur, pro quo Oron III conſtituitur.

12 Alexander papa V, ſedit annis 10.

13 Alexandriæ Primus IIII epiſcopus, ſedit annis 12.

14 Poſt Iuſtum Hieroſolymæ epiſcopum Zachæus IIII ſedit:
15 poſt quem Tobias V, & poſt hunc Beniamin VI, deinde Ioannes VII, poſt quem Matathias VIII, cui ſuccedit Philippus IX.

16 Traianus Armeniam, Aſſyriam & Meſopotamiam prouin-
17 cias facit. Terræmotus penè totam Antiochiam ſubruit.
18 Iudæi commoti magnas cædes hominum faciunt, ſed in Alexandria victi ab omnibus vbique trucidantur.

19 Traianus apud Seleuciam profluuio ventris moritur anno ætatis 64.

ÆLIVS ADRIANVS XII ann. 21. Hic per Quadratum diſcipulum Apoſtolorum, & Ariſtidem virum ſapientem, libris apologeticis edoctus, mitis efficitur Chriſtianis.

Huius tempore paſſi ſunt Romæ Xiſtus papa, Getulius, Sabina & Seraphia virgines: apud Meſenam Eleutherius epiſcopus cum Anthia matre, Pariſius, Dionyſius Areopagita epiſcopus: apud Tiburnam Symphoroſa cum VII filiis.

1 Adrianus Alexandriam publicis reſtaurauit expenſis.

2 Adrianus iterum Iudæos profligat. Traianum Senatus inter Deos refert. 120

3 XISTVS papa VI, ſedit annis 10. Adrianus plurima tri-
4 buta relaxat. Terræmotus factus eſt. Bellum cōtra Sauromatas geſtum.

5 Adrianus in Libyam quæ à Iudæis vaſtata fuerat, colonias deducit.

6 Alexandriæ † Iuſtinus V epiſcopus, ſedit annis 11. Adrianus Athenienſibus legem dedit. † *Iuſtin*

7 Hieroſolymis poſt Philippum epiſcopus Seneca X, & poſt hunc Iuſtus XI, deinde Leui XII, poſt quem Ephres XIII, poſtea † Ieſſes XIIII, & poſt hunc Iudas XV, epiſcopi præfuerunt. † *Ieſen.*

8 Hoc tempore Aquila interpres habetur.

9 Adrianus apologeticis noſtrorum acceptis literas pro Chri-
10 ſtianis miſit.

11 His temporibus Saturninus & Baſilides & Carpocrates hæreſim condiderunt. 130

12 Adrianus Pater patriæ primus appellatur. TELESPHORVS papa VII, ſedit annis 11.

13 Antiochiæ conſtituitur Cornelius epiſcopus. Nicopolis &
14 Cæſarea terræmotu corruerunt. Templum Romæ & Veneris Romæ factum eſt.

15 Adrianus Athenas ampliauit ædificiis plurimis.

16 Iudæi in arma verſi Palæſtinam depopulantur.

Anni mūdi | *Regnum Romanorum.* | Anni Dom.

17 Alexandriæ Eumenes VI epiſcopus, ſedit annis 13.
18 Iudæi iterum commoti, magnis vbique cædibus enecantur.
19 Hieruſalem ab Ælio Adriano reparata eſt, & ex eius nomine Ælia nuncupata, & Iudæis ne introirent interdicta.
20 Primus ex gentibus Hieroſolymis epiſcopus Marcus ordinatur, cùm iam XV de Iudaica gente fuiſſent.
21 Adrianus morbo intercutis aquæ moritur, maior ſexagenario. 140

ANTONINVS XIII, cognomento Pius, annis 22, menſ. 3. Iſte per apologeticum Iuſtini Chriſtiani philoſophi & poſtea martyris edoctus, clemens efficitur noſtris.

1 HYGINVS papa VIII ſedit annis III.
2 Antoninus Pater patriæ appellatur.
3 Valentinus & Cerdon, & poſt hos Marcion & Marcus eccleſiam hæreſi impugnant.
4 Iuſtinus Philoſophus pro Chriſtianis apologeticon Antonino ſcripſit.
5 PIVS papa IX ſedit 15. Sub hoc Hermes librum Paſtoris ſcripſit.
6 Antiochiæ conſtituitur epiſcopus Heros V.
7
8
9 Alexandriæ Marcus VII, ſedit annis 10.
4100 10 150
11
12
13 Apollonius & Baſilides philoſophi illuſtres habentur.
14
15
16
17 Creſcens Cynicus philoſophus Iuſtino noſtro philoſopho perſecutionem commouit, in qua ille pro Chriſto occu-
18 buit.
19 Alexandriæ Celadion VIII epiſcopus, ſedit annis 14.
20 ANICETVS papa X, ſedit annis 11. 160
21 Hieroſolymis poſt Marcum factus eſt epiſcopus Caſſianus
22 XVII, Publius XVIII, Maximus XIX, Iulianus XX, Gaianus XXI, Symmachus XXII, Caius XXIII, Iulianus XXIIII, Capito XXV.
23 Antoninus Pius apud Lorium obiit anno ætatis †77.

MARCVS ANTONINVS VERVS, cum fratre Lucio Aurelio Commodo annis 19, menſe 1.

1 Hi primùm æquo iure adminiſtrauerunt imperium.
2 Lucio Cæſari Athenis ſacrificanti ignis ab Oriente ad Occidentem in cœlo ferri viſus eſt.
3 Vologeſus rex Parthorum prouincias populatur Romanas quaſdam.
4 Fronto orator inſignis habetur. Seleucia à Romanis capta eſt.
5 Cæſares de Parthis triumphant.
6 Sub his principibus quarta perſecutio orta apud Aſiam Polycarpum Smyrnæ epiſcopum cum plurimis, & in Gallia multos ſanctorum coronauit. in qua paſſi ſunt Romæ Anicetus

papa,

Anni mūdi	*Regnum Romanorum.*	*Anni Dom.*

papa, Victor papa, Symmetrius presbyter, Felicitas cum VII filiis, Iulius & Antoninus, Euſebius & Pontianus, Peregrinus & Vincentius: apud Sebaſten Armeniæ XL martyres ſub Agricola iudice: apud Spoletum Concordius, Germanicus, & Pionius: apud Apameam Alexander & Gaius: apud Cretam Philippus epiſcopus: apud Pergamum Carpus epiſcopus, Papyrius diaconus: Lugduni Galliæ Irenæus epiſcopus cum multis, Photinus quoque vrbis eiuſdem epiſcopus, & Blandina cum aliis 48. Epipodius & Alexander in Syria: Victor & Corona Mediolani: Fauſtus † Cabillone, Marcellus, item Valerianus: Alexandriæ Ptolemæus & Lucius. [† *Auinione.*]

7 Hoc tempore lues maxima multas vaſtauit prouincias, & exercitum Romanum penè deleuit. 170

8 SOTER papa XI ſedit annis 8. Antiochiæ Theophilus VI

9 epiſcopus vir ſapiens ordinatur.

10 Alexandriæ Agrippinus epiſcopus ſedit annis 10. Lucius Cæſar apoplexia extinctus eſt.

11 Cataphrygarum hæreſis oritur.

12

13 His temporibus epiſcopus Dionyſius Corinthi, epiſcopus Modeſtus, Meliſſo, Pinytus Cretæ epiſcopus, Theophilus Antiochiæ epiſcopus, Apollinaris & alij plurimi doctores clari habentur.

14 Antoninus imperator multa prælia per ſe & per duces ſuos cōtra Romanos inimicos exegit. Antiochiæ VII epiſcopus † Maximus conſtituitur. [† *Maximinus.*]

15 Hoc tempore Tatianus hæreſin Encratitarum condit.

16 ELEVTHERIVS papa XII ſedit annis † 13. Antoninus Commodum filium conſortem regni fecit. [† 15.]

17 Imperatores de hoſtibus triumphant, & debita plebi relaxant. 180

18 Lucius Britanniæ rex ab Eleutherio papa, vt Chriſtianus efficiatur, impetrat.

19 Antoninus in Pannonia moritur.

L. ANTONINVS COMMODVS XV poſt mortem patris annos 13 regnauit. Hic Germanos feliciter vicit. Cæterum obſcœnus & prauus fuit.

1 Alexandriæ Iulianus X epiſcopus, ſedit annis 10. Commodus de Germanis triumphat.

2 Templum Serapidis Alexandriæ incenſum eſt.

3 Hoc tempore Parthenus & Clemens Alexandriæ clari habentur.

4 Hieroſolymis Maximus XXVI epiſcopus ordinatur, poſt quem Antoninus XXVII, Valens XXVIII, † Dulcianus XXIX, Narciſſus XXX, † Dius XXXI, Germanio XXXII, Gordius XXXIII, & Narciſſus XXXIIII. [† *Dulychianus.* † *Ælius.*]

5 Commodianæ thermæ Romæ factæ ſunt.

6 Origenes apud Alexandriam naſcitur.

7 Hoc tempore Montanus quidam Cataphrygarum hæreſin condit.

8 Irenæus Lugdunenſis epiſcopus, & alij doctores claruerunt. 190

9 Capitolium Romæ & bibliotheca fulmine cremantur.

10 Commodus Coloſſi capite ſublato, ſuæ imaginis caput iuſſit

Anni mūdi | *Regnum Romanorum.* | Anni Dom.

imponi. Victor papa xiii, ſedit annis 13.
Alexandriæ Demetrius xi epiſcopus annis 43.
11 Magna quæſtio de Paſcha oritur, & in dominica die celebrari iubetur.
12 Serapion Antiochiæ epiſcopus viii ordinatur. Commodus multos nobilium interfecit.
13 Commodus cunctis incommodus, in domo Veſtiliani ſtrangulatur.
Ælius Pertinax xvi, menſibus 6. Hunc Iulianus 10
1 iuriſperitus occidens, regnauit menſibus 7.
Severus genere Afer annis 17. Hic Iulianus ciuili bello
1 vicit, & ſe Pertinacem appellauit.
2
3 Hoc tempore Narciſſus Hieroſolymitanus epiſcopus, &
4150 4 Theophilus Cæſarienſis, Polycarpus quoque & Bacchylus Aſiani, & alii epiſcopi inſignes habentur. 200
5 Iudaicum & Samariticum bellum motum eſt.
6 Seuerus Parthos & Adiabenos Arabaſque ſuperauit & ſub-
7 iecit. 20
8 Thermæ Seuerianæ apud Antiochiam factæ ſunt.
9 Zephyrinus papa xiii, ſedit annis 18.
10 Seuerus quinta perſecutione plurimos ſanctorum corona-
11 uit, inter quos pater Origenis Leonides cum multis aliis martyrizatur.
12 Perpetua & Felicitas hac perſecutione apud Carthaginem beſtiis deputantur.
13 Hoc tempore Symmachus & Theodotion interpretes habentur.
14 Seuerus vallum apud Britannos per 132 paſſuum millia à 210 30
15 mari ad mare fecit.
16 Tertullianus Afer clarus habetur.
17 Seuerus in Britannia moritur.
Antoninus Caracalla xviii, annis 7.
1 Antiochiæ ix epiſcopus Aſclepiades conſtituitur.
2 †Hoc tempore Alexander xxxv epiſcopus Cappadociæ à Narciſſo Hieroſolymitano epiſcopo conſtituitur.

† *Secus aliquanto Euſebium habet.*

3 Antoninus Caracalla propter genus veſtis quod Romæ ero-
4 gabat, cognominatur.
5 Antoninus Romæ thermas ſui nominis ædificauit. 40
6 Antoninus impatientia libidinis nouercam ſuam Iuliam duxit vxorem.
7 Antoninus interficitur anno vitæ †43. 220

† 44.

Opilius Macrinus xix, annum vnum regnauit.
1 Macrinus cum filio Diadumeno occiditur. Antiochiæ x Philetus epiſcopus conſtituitur.
M. Aurelius Antoninus xx annis 4.
1 Callistus papa xv, ſedit annis 5.
2 Hippolytus epiſcopus clarus habetur. Heliogabalum templum Romæ ædificatur.
3 In Palæſtina Nicopolis, quæ prius Emmaus vocabatur, condita eſt. 50
4 Aurelius tumultu militari Romæ occiditur. Huius tempore coronantur Romæ Calliſtus papa, Vrbanus papa, Cæcilia virgo, Tiburtius & Valerianus, Calepodius presbyter,

Digitized by Google

Anni mũdi	*Regnum Romanorum.*	Anni Dom.	
	byter, Palmarius conſul cum vxore & filiis, & Simplicius ſenator.		
	AVRELIVS ALEXANDER XXI annis 13. Hic in matrem ſuam vnicè pius fuit, & cunctis charus.		
	1 Alexander Xerxem regem Perſarum vicit.		
	2 VRBANVS papa XVI. ſedit annis † 8. Hic multos nobilium		
	3 ad Chriſti fidem conuertit.		† 9.
	4 Vlpianus iuriſconſultus inſignis habetur.		
10	5 Neronianæ thermæ Alexandrinæ vocantur.		
	6 Geminus presbyter, & Hippolytus & Beryllus epiſcopi & Boſtrenus clari habentur.	230	
	7 Antiochiæ epiſcopus XI Zebennus conſtituitur.		
	8 Mammea mater Alexãdri Origenem celeberrimum docto-		
	9 rem ad ſe vocatum audire curauit.		
	10 PONTIANVS papa XVII ſedit annis † 6.		
	11 Alexandriæ Heracleas XII epiſcopus, vir ſapiens, ſedit annis		† 5.
	12 † 13.		
20	13 Alexander tumultu militari occiditur.		† 16.
	MAXIMINVS XXII annis 3. Iſte Chriſtianos & maximè rectores eccleſiæ ſexto poſt Neronem perſequitur.		
	Sub quo apud Cæſaream Palæſtinam Pamphilus & Maximus presbyteri coronantur.		
	1 Pontianus papa & ſucceſſor eius ANTHERVS XVIII papa	240	
	2 poſt primum menſem pontificatus martyrio coronantur.		
	3 FABIANVS papa XIX ſedit annis 14. Maximinus Aquileiæ occiditur.		
	GORDIANVS XXIII annis 6.		
	1		
30	2 Pupienus & Balbinus qui imperium arripuerant, in palatio occiſi ſunt.		
	3 Hoc tẽpore Iulius Africanus chronographus clarus habetur.		
	4 Hac tempeſtate Origenes Theodorum & Athenodorum fratres, poſtea nobiles epiſcopos, diuina imbuit philoſophia.		
	5		
	6 Gordianus cùm victor à Parthis reuerteretur, haud longè à Romano ſolo interficitur.		
	PHILIPPVS cum filio Philippo annis VII. Hic primus omnium imperatorum Chriſtianus fuit.		
40	1 Philippus Philippum filium ſuum conſortem regni fecit.		
	2		
4200	3 Alexandriæ XIII Dionyſius epiſcopus clarus doctor, ſedit annis † 19.	250	
	4 Milleſimus annus ab vrbe condita feſtiuè celebratur.		† 17.
	5 Origenes presbyter his temporibus tanta ſcripſit, vt Hieronymus quodam loco quinque millia librorum eius ſe legiſſe		
	6 dicat.		
	7 Philippus ſenior Veronæ, iunior verò Romæ occiditur.		
50	DECIVS XXV anno 1, menſibus 3. Iſte ſeptimam in Chriſtianos perſecutionem excitauit.		
	1 Hac & ſequenti perſecutione paſſi ſunt Romæ Fabianus papa, Xiſtus papa, Laurentius, Feliciſſimus, & Agapetus diaconus, Abdo & Sennes, Hippolytus & Concordia, Irenæus & Habundius, Cornelius papa, Victoria virgo, Miniates: Antiochiæ † Babillus epiſcopus: Apollonia ciuitate Leacus,		† Babylas.

Anni mūdi | *Regnum Romanorum.* | Anni Dom.

Thyrſus & Callinicus: Hieroſolymis Alexāder epiſcopus: Nazanzo Trypho: in Ægypto ciuitate Tanais, Phileas epiſc. Philoromus: Babyloniæ etiam Cteſiphontes epiſcopus: Pamphyliæ Neſtor epiſcopus: in Corduba Parmenius presbyter cum aliis: in Cyrienſi colonia Marianus & Iacob: in Tyro Anatolia & Audax: in Africa Nemeſianus, Felix, Rogatianus presbyter, Feliciſſimus cum aliis: Antiochiæ Aſclepiades epiſcopus: Alexandriæ Agatho, Serapion, Arſenius, Dioſcorus cum aliis: item Romæ Stephanus papa, Eugenia, Iouinus, Baſilius, Lucius papa, Baſilla, Rufina, & Secunda virgines, Tertullianus, Protus, Hyacinthus, Xiſtus papa, Valerianus, Nemeſius, Symphorianus & Olympius: in Hiſpania Terragone: Veronæ Zenon epiſcopus, Fructuoſus epiſcopus, Augurius & Eulogius diaconi: Cæſareæ Marinus & Artemiſius: in Africa Maxima, Donatilla, & Secunda virgines: in vico Mitanenſi Priuatus epiſcopus, Theodorus cognomento Gregorius Ponti epiſcopus. Sub Claudio verò & Aureliano Proboque & Caro imperatoribus paſſi ſunt Romæ Felix papa, Marius & Martha coniunx eius cum filiis, XLVII milites qui baptizati ſunt à Dionyſio papa, Cyrilla virgo: in Campania Felix presbyter & Euſebius: Romæ item Eutychianus papa, Theodora, Baſilides, Tripos & Mandalio: Lingonis ſancti gemini: Loonio ciuitate Conon: Cæſarea Cappadociæ Mammes: apud Præneſte Agapitus: in ciuitate Salona Anaſtaſius: Auguſtoduno Symphorianus: in territorio Viuarienſi Andeolus ſubdiaconus, Andochius presbyter, Thyrſus diaconus, & Felix: in caſtro Duuone Benignus presbyter: item Romæ Chryſanthus & Daria, Claudius & Hilaria vxor eius cum filiis, Iaſone & Mauro, & LXX milites. Fabianus martyrizatur, pro quo CORNELIVS XX, ſedit annis 3.

Decius cum filio ſuo in Thracia à Gothis occiditur. Antonius monachus in Ægypto naſcitur.

GALLVS XXVI, cum Voluſiano filio an. 2, menſibus 4.

1 Origenes anno ætatis 70 moritur. Nouatus presbyter hęreſeos autor extitit. Maxima peſtilentia facta eſt. Antiochiæ † Demetrius XIIII ordinatur epiſcopus.

† Demetrianus.

2 Gallus & Voluſianus interfecti ſunt Interamnę.

VALERIANVS XXVII cum Gallieno annis 15. iſte octauam perſecutionem in Chriſtianos exercuit.

1 Cornelius papa martyr efficitur.

LVCIVS papa XXI ſedit menſibus 8, & martyr efficitur.

2 STEPHANVS papa XXII, ſedit annis 2.

3 Cyprianus doctor eximius Carthaginenſis epiſcopus martyrio coronatur. 260

4 XISTVS papa XXIII ſedit annis † II. Valerianus commota perſecutione à Sapore rege Perſarum captus, & oculis priua-

† VIII.

5 tus in ſeruitute miſerabili conſeneſcit, & Gallienus tertius pa-

6 cem Chriſticolis reddidit.

Antiochię XV Paulus Samoſatenus poſtea hæreticus, epiſco-

7 pus conſtituitur.

8 Germani Italiam, Alemanni Gallias & Italiam populantur.

9 Gręcia, Macedonia, Pontus, Aſia depopulantur per Gothos,

10 & alias plures prouincias Barbarorum quaſſauit irruptio.

11 Alexandriæ Maximus XIIII epiſcopus ſedit annis 18.

12 Hoc tempore Theodorus, qui & Gregorius, Neocæſariæ epiſcopus virtutibus claruit.

13 Hie-

Anni mūdi | *Regnum Romanorum.* | Anni Dom.

13 Hieroſolymæ XXXVII epiſcopus Hymenæus conſtituitur.
14 DIONYSIVS papa XXIII ſedit ann. 8. Paulo Samoſateno hæretico depoſito, Dominus XVI Antiochiæ epiſcopus ordinatur. 270
15 Gallienus Mediolani occiditur.

CLAVDIVS XXVIII an. 1, menſib. 9. Iſte Gothos iam per annos 15 Illyricum Macedoniamque vaſtantes ſuperat.
1 Paulus de Samoſata Antiochenus epiſcopus, hæreticus eſſe conuincitur.
2 Claudius Syrmio moritur, pro quo frater Quintilius regnauit dies 17. Aquileiæ occiditur.

AVRELIANVS XXIX annis 5, menſibus 6. Hic reipublicæ vtilis, primò clemens Chriſtianis, poſtea perſecutor fuit.
1 Antiochiæ epiſcopus XVII Timæus efficitur.
2 Zenobia regina Orientis vincitur.
3 Aurelianum Romæ triumphantem Tetricus & Zenobia captiui præceſſerunt.
4 Aurelianus templum Soli ędificat, & nonam perſecutionem in Chriſtianos excitat.
5 Aurelianus diuino fulmine territus inter Byzantium & Heracleam à militibus occiditur.

TACITVS XXX menſ. 6. Quo apud Pontum occiſo, Florianus regnauit dies 88, & apud Tarſum occiditur.
1 FELIX papa XXV ſedit annis 5.

PROBVS XXXI annis 6, menſibus 4.
1 Galliæ à barbaris vaſtatæ, à Probo Rom. reſtituũtur imperio.
2 Anatolius Laodiceæ epiſcopus clarus habetur.
3 Manes quidam, genere Perſa, inſanam Manichæorum hæreſim condit.
4 Antiochiæ epiſcopus XVIII Cyrillus conſtituitur.
5 EVTYCHIANVS papa XXVI ſedit menſibus 10.
6 GAIVS papa XXVII annis 15. Alexandriæ Theonas epiſcopus XV ann. 18. Probus apud Syrmium tumultu militum occiditur.

CARVS XXXII cum filiis Carino & Numeriano an. 2.
1 Carus victor de Parthis ſuper Tigridem fulmine ictus interiit.
2 Numerianus occiditur. Carinus apud Margum à Diocletiano interficitur.

Hucuſque ab incarnatione Domini ſupputantur ſecundum Dionyſium anni CCXXXIIII.

DIOCLETIANVS XXXIII annis 20.
1 Ab hoc anno Græci paſchales circulos inchoabant.
2 Diocletianus Herculium Maximianum in conſortium regni aſſumit.
3 Maximianus in Gallia Amandum cum ruſticis vicit. Carus ſumpta purpura Britannias occupat.
4 Hoc tempore Carauſius Britannias, Narſeus rex Perſarum Orientem, Ægyptum Achilles, Quinquegentiani Africam vaſtauerunt.
6 Diocletianus Conſtantium Conſtantini patrem Cæſarem facit, qui regnauit annis XVI. 290
7 Diocletianus Galerium Maximianum Cæſarem facit.
8 Hoc tempore Pierius presbyter, & Achillas, & Melitius

Anni mūdi | *Regnum Romanorum.*

Alexandrinus claruerunt.

9 His temporibus diuerſis & multis prælijs hoſtes diuerſi vincuntur.

10

11 Diocletianus ſe vt Deum adorari iuſſit.

4250 12

13 Gaio papa martyrizato Marcellinus XXVIII ſucceſſit.

14 Diocletianus victo Achilleo Alexandriam Ægyptumque recepit.

15 Conſtantinus LX millia Alemannorum occidit. Hieroſolymis epiſcopus Labdas ordinatur XXXVIII.

16 Alexandriæ XVI Petrus epiſcopus ſedit annis XII.

Galerius Maximianus à Narſeo victus eſt.

17 Galerius Maximianus Narſeum ſuperauit, & vxorem ac liberos ac ſorores captiuauit.

18 Antiochiæ XIX Tiramnus epiſcopus conſtituitur. Diocletianus & Maximianus inſigni pompa de hoſtibus triumphant.

19 Diocletianus in oriente, & Herculius Maximianus in occidente eccleſias ſubuertunt, libros diuinos incēdunt, & Chriſtianos decima perſecutione poſt Neronem cruciauerunt.

20 Marcellino papa martyrizato Euſebius XXIX ſucceſſit menſibus 8. Quo item paſſo, XXX Miltiades ſedit annis IIII. Diocletianus Nicomediæ, & Maximianus Mediolani purpuras & regnum ob ſenectutis defectum ſponte deponunt. In perſecutione Diocletiani, Maximiani, Conſtantij, Seueri, Galerij & Maximiani, paſſi ſunt Romæ Caius papa, Cyriacus diaconus, Largus, Smaragdus, Apronianus, Papias, Maurus, Claudius, & Prepedigna cum filiis, Gabinius presbyter, Caſtulus, Pancratius, Artemius cum vxore & filia, Sebaſtianus, Marcus, Marcellianus, Marcellinus presbyter, Petrus exorciſta, Tranquillinus, Nicoſtratus, Zoë vxor eius, Primus, Felicianus, Claudius, Caſtorius, Victorinus, Symphorianus, Baſiliſcus, Fauſtinus, Simplicius, Beatrix, Tiburtius filius Tromatij, Suſanna virgo, Ioannes, Criſpus, Geneſius, Felix & Adauctus, Lucia & Geminianus, Sergius & Bacchus, Chryſogonus, Saturnin⁹ & Siſinnus, Quatuor coronati, Theodorus, Pōtianus, Prætextatus, & Thraſo: apud Spoletum Gregorius presbyter, Sabinus epiſcopus, Exuperātius & Marcellinus diaconus: apud inſulas Parmarias Anaſtaſia: Antiochiæ Iulianus & Baſiliſſa: in Hiſpania, ciuitate Cæſarauguſtana Vincentius diaconus: in Barcinona Eulalia virgo, Cucufas: apud Gerendanam Felix: in Cucumis Iuliana virgo: apud Tyrum Tyrannio, Syluanus, Peneleus & Linus epiſcopi, cum innumera multitudine: apud Syrmium Sirenus: Nicomediæ, Petrus, Lucianus presbyter Antiochenus, Anthim⁹ epiſcopus, Pantaleon, Ioānnes, Adrianus, Dorotheus, & Gorgonius, Eleutherius: Smyrnæ Irenæus epiſcopus: in Palæſtina ciuitate Gaza, Syluanus: Mediolanis Victor: in ciuitate Suſcia Quirinus epiſcopus: apud Tarſum Bonifacius: in Aquileia Felix & Fortunatus: apud Ciliciam Vitus & Modeſtus, cum Creſcentia, Lucia virgine: in Britannia Albanus: in Maſſilia Victor: apud Auguſtam Afra in Rhetia prouincia: Nicæa Bithyniæ Theodata cum filiis: in ciuitate Complnto Iuſtinus & Haſtar fratres: in Sicilia Euplus diaconus: Pergamis Alexander: in Chalcedone Euphemia: in Neapoli Campanię Ianuarius epiſcopus Beneuentanus, Soſius diaconus: Meſenate ciuitate Fauſtus & Deſiderius: in Palæſtina Peleus & Nilus epiſcopi: In Cyzico Fauſta & Euilaſius: Agauno Mauricius cum ſociis: Antio-

Digitized by Google

Anni mũdi | *Regnum Romanorum.* | Anni Dom.

Antiochiæ Cyprianus epiſcopus cum Iuſtina: apud Ægeam ciuitatem Coſmas & Damianus: in caſtro Solodoro Victor: apud Coloniam Agrippinam Gereon cum ſociis: apud Tarſum Carracus, Probus & Andronicus: in Venuſia Felix epiſcopus, Audax, Ianuarius presbyter: Sueſſionis ciuitate Criſpinianus & Criſpinus: apud Sidonem Zenobius presbyter: in territorio Augauenſi Tiberius, Modeſtus & Florentia: in Scythia Mennas: Antiochiæ Romanus: Alexandriæ Petrus epiſcopus: in Africa Criſpina virgo: in Tuſcia
10 Barbara virgo: in Hiſpania Leocadia: Emerita ciuitate Eulalia & Iulia virgines.

GALERIVS & Conſtantius Auguſti. Maximinus perſecutor Chriſtianorum & Seuerus Cæſares eliguntur.

1 Conſtantius Auguſtus vir manſuetus in Britannia Eboraci obiit.

CONSTANTINVS Conſtantij XXXIIII, ex concubina Helena filius, annis 30, menſibus 10. Hic primus imperator excepto Philippo Chriſtianus fuit, & ab hoc Chriſtiani imperatores cœperunt.

20 1 Maxentius Maximini Herculij filius Auguſtus appellatur.

2 Maximianus Herculius apud Maſſiliam turpiter interficitur.

3 Quirinus epiſcopus pro Chriſto paſſus eſt. Occiſo Seuero Licinius Cæſar efficitur. Galerius Maximianus Chriſtianorũ perſecutor, diuina vltione tactus parcere Chriſtianis iuſſit, & ipſe moritur.

4 Maximus Cæſar perſecutionem reſtaurat, & ipſe moritur. Melciade papa paſſo, SYLVESTER XXXI ſedit an. 22.

5 Petrus Alexandriæ epiſcopus martyrio coronatur, pro quo 310
30 Achillas XVI ſedit. Magna fames & lues in perſecutores facta eſt.

6 Conſtantinus Maxentium ciuili prælio Deo iuuante apud pontem Miluium vicit.

7 Perſecutio tandem poſt x annos finita eſt.

8 Hieroſolymitanus epiſcopus Macarius XXXIX conſtituitur.

9 Diocletianus moritur, & inter Deos refertur.

10 Plurimi perſecutorum & magorum trucidantur.

11 Criſpus & Conſtantinus filij Conſtantini, & Licinius Cæſa-
40 12 res appellantur. Lactantius clarus habetur.

13

14 Licinius Chriſtianos de palatio ſuo expellit & eos perſequitur.

15 Alexandriæ Alexander XVIII epiſcopus ordinatur, à quo 320
16 Arius presbyter de eccleſia eiectus, multos errori ſuo ſociat, & eccleſiam hæreſi impugnat.

17 Concilium in Nicęa congregatur CCCXVIII epiſcoporum ſub Iulio papa, in quo Arius condemnatur.

18 Conſtantinus filius Conſtantini Cæſar efficitur. Licinius
50 occiditur.

19 Hoc tempore crux dominica ab Helena Conſtantini ma-
20 tre in Hieroſolymis reperitur, ſub Macario eiuſdem vrbis epiſcopo.

21 Vicennalia Conſtantini Romæ acta.

22 Antiochiæ poſt Tiramnum Vitalis XX epiſcopus ordina-
23 tur, pro quo † Philogimius XXI, & poſt hunc Paulinus

† *Philogonius.*

Anni mūdi | *Regnum Romanorum.* | Anni Dom.

XXII, cui ſucceſſit Euſtathius XXIII. Quo ob fidem catholicam in exilium miſſo, Ariani epiſcopi XI numero eccleſiam illam vnus poſt alium occupauerunt.

Conſtantinus vxorem ſuam Bauſiam interfecit.

Donatus quidam Donatiſtarum hæreſim condidit.

24 Conſtantinus Byzātium vrbem reparauit, & ex ſuo nomine Conſtantinopolim appellauit, & ſedem Romani regni eam eſſe voluit.

25 Alexandriæ Athanaſius XIX epiſcopus ordinatur. Romæ MARCVS XXXII papa ſedit menſib. 8, pro quo IVLIVS XXXIII annis 16, menſibus 9. Porphyrius miſſo ad Conſtantinum volumine, exilio liberatur. Templa idolorum deſtruuntur. 330

27 Conſtans filius Conſtantini Cæſar efficitur.

28 Antonius monachus clarus habetur.

29 Conſtantia Conſtantini ſoror, vxor Licinij moriens, Arianū quendam presbyterum fratri commendat.

30 Dalmatius Cæſar efficitur. Cōſtantinus in Arianum dogma labitur, ab Euſebio Nicomedienſe baptizatus.

31 Conſtantinus dum bellum in Perſas pararet, apud Nicomediam obiit anno vitæ 66.

CONSTANTIVS XXXV filius Conſtantini cum Conſtantino & Conſtante fratribus, annis 24, menſibus 5, diebus 13, regnauerunt.

1 Conſtantius Ariana hęreſi per Arianum presbyterum & Euſebium Nicomedienſem polluitur, & catholicos perſequitur.

2 Iacobus Niſibinus epiſcopus virtutibus claruit. Dalmatius Cæſar occiditur. Sapor rex Perſarum Meſopotamiam vaſtat, & Chriſtianos perſequitur.

3 Conſtantinus bellum fratri Cōſtantio inferens, iuxta Aquileiam occiditur.

4 Terręmotus multas vrbes obruit. Audeus Syrius Audeanam hæreſim condit. 340

5 Franci à Conſtante perdomiti, in pacem recepti ſunt.

6 Conſtantinopoli eiecto ab Arianis Paulo epiſcopo, Macedonius hæreſiarches in locum eius ſubſtituitur.

7 Hoc tempore Maximinus Treuirorum epiſcopus clarus ha-

8 betur, à quo Athanaſius Alexandriæ epiſcopus à Conſtantio profugus honorificè ſuſceptus eſt.

9 Athanaſius epiſcopus ad Conſtantis literas Alexandriam regreditur.

4300 10 Eclipſis Solis facta eſt, & terræmotus hoc tempore multas vrbes ſubuertit.

11 Bellum contra Perſas graui Romanorum damno geritur.

Maximus XL poſt Macarium Hieroſolymitanū epiſcopum moritur, poſt quem Cyrillus expulſo Heraclio & cęteri Ariani epiſcopi eccleſiam illam occupant.

12 Romæ LIBERIVS XXXIIII papa ordinatur. Quo ab Arianis eiecto, Felix locum ejus occupat annum vnum, ſed Liberius hæreſi ſubſcribens rediit, & Felix eiicitur. Conſtans haud longè ab † Hyſpen interficitur anno ætatis 30.

† *Hiſpania.*

13 Magnentius qui Conſtantem occiderat, & alij rempublicam turbant.

14 Magnentio graui ciuili prælio victo, Gallus Cæſar efficitur.

15 Gallus multos Iudæorū deleuit, & ciuitatē eorum ſubuertit. 350

16 Magnen-

Digitized by Google

Anni müdi	*Regnum Romanorum.*	Anni Dom.

16 Magnentius ſeipſum occidit,& Decentius frater eius laqueo vitam finiuit.

17 Gallus Cæſar à Conſtantio patrueli ſuo ob ſuſpicionem occiditur. Victorinus rhetor, & Donatus Grammaticus Romæ inſignes habentur.

18 Iulianus frater Galli Cæſar efficitur à Conſtantio. Antonius monachus c v ætatis anno obiit.

19 Liberius papa & multi catholicorum epiſcopi ab Arianis expulſi ſunt. Magnæ Alemannorum copiæ apud Argentarium delectæ ſunt.

20 Oſſa Andreæ apoſtoli, & Lucæ euangeliſtæ, & Timothei Conſtantinopolim allata ſunt. Iulianus Rheno Germanos vicit.

21 Paulinus Treuirorum epiſcopus in exilio obiit. Hoc tempore Hilarius Pictauienſis epiſcopus, & Athanaſius Alexandrinus, & omnes catholici epiſcopi multa ab Arianis mala paſſi ſunt.

22 Apud Ariminum ſynodus Arianorum contra fidem facta eſt.

23 Iulianus bellorum ſucceſſibus elatus, Auguſti nomen vſurpat. Conſtantius in Parthos bellum parat.

24 Conſtantius Parthico bello dimiſſo contra Iulianum arma ſumens moritur anno ætatis 46. 360

IVLIANVS XXXVI Apoſtata anno vno, menſibus 8. Hic ex Chriſtiano lectore paganus factus perſequitur Chriſtianos.

1 Alexandriæ Georgio Ariano epiſcopo à populo incenſo, Athanaſius ad ſedem ſuam reuertitur, in parte catholicorum Antiochiæ epiſcopus fit. Pagani apud Sebaſten ſepulchrum ſancti Ioannis Baptiſtæ inuadunt.

2 Iulianus ad bellum Parthicum profectus, & Chriſtianorum ſanguinem diis ſuis vouẽs, Dei iudicio à quodam hoſte occiſus interiit, anno ætatis 32.

IOVIANVS XXXVII menſibus 8. Iſte iterum cum omni exercitu ad Chriſtianitatem redit.

1 Iouianus in noua domo recubans, ſuffocatus odore prunarum & calcis moritur. Synodus hæreſiaca Antiochiæ facta eſt.

VALENTINIANVS XXXVIII regnauit annis 11. Hic ob fidem Chriſti tribunatu militum à Iuliano priuatus fuit.

1 Valentinianus Valenti fratri ſuo Orientis imperium dedit.

2 Romæ DAMASVS XXXV papa ordinatur. Valens ab Eudoxio Arianorum epiſcopo ſeductus & baptizatus, poſt mortem fratris orthodoxos perſequitur. Terræmotus per totum orbem factus eſt.

3 Gratianus Valentiniani filius Ambianis imperator efficitur. Vera lana pluuiæ mixta de nubibus fluxit.

4 Athanaricus rex Gothorum Chriſtianos in ſua gente perſequitur.

Hilarius Pictauis epiſcopus obiit.

5 Euſebius Vercellenſis epiſcopus moritur. Laodiceæ Apollinaris epiſcopus plura ſcripſit, ſed poſtea hæreſim condit.

6 Magna fames in Phrygia. Lucifer Caralitanus epiſcopus vir valde catholicus obiit.

7 † Maximinus præfectus † Rom. multos nobilium occidit. 370 †Maximus. † annona.

8 Valentinus Saxones in regione Francorum cæde perdomuit.

Anni mūdi | *Regnum Romanorum.* | Anni Dom.

9 Alexandriæ Petrus XX epiſcopus poſt Athanaſium ordinatur. Burgundiorum LXXX ferè millia iuxta Rhenum cõſederunt. Eunomius hæreſiarcha extitit.

Didymus cæcus clarus habetur.

10 Magnentia, quæ & Tecla, Romanorum nobiliſſima Hieroſolymam veniens, virtutibus & humilitate claruit.

Poſt Auxentium Arianum Ambroſio Mediolani epiſcopo ordinato, Italia ad rectam fidem reuertitur.

11 Valentinianus bellum in Sarmatas parans, apoplexia obiit. Multi monachorum martyrio coronantur.

VALENS XXXIX poſt mortem fratris cum Gratiano & Valentiniano annis 4 regnauit.

1 Photinus hæreticus moritur. Theodoſius Theodoſij poſtea imperatoris pater, & multi nobiles à Valente occiſi.

2 Gratianus triginta millia Alemannorum deleuit. Gothi depulſi ab Hunis diffunduntur in Thraciam. Valens legem dedit, vt monachi militarent, nolentes fuſtibus iuſſit interfici. Gothi datis à Valente hæreticis doctoribus Ariani efficiuntur.

3 Gothi fame compulſi rebellant.

4 Valens à Gothis occiſo exercitu fugiens in domo quadam viuus crematur.

Huc vſque Chronicam Euſebij Hieronymus perduxit.

GRATIANVS XL cum Valentiniano fratre poſt mortem patrui annis 6 regnauit.

1 Gratianus Theodoſium genere Hiſpanum, Orientis imperatorem fecit. Priſcillianus epiſcopus hæreſim condit.

2 Ab hoc anno Theophilus Paſchales circulos inchoat. 380

3 Synodus ſecunda CL epiſcoporum Conſtantinopoli aduerſus Macedonium congregatur ſub Damaſo papa.

4 Hoc tempore Theodoſius multis prælijs Gothos, Hunos, Alanoſque ſuperauit. Athanaricus rex Gothorum moritur.

5 Arcadius Theodoſij filius imperator efficitur.

6 Maximus regnum ſibi vſurpans, Valentinianum Italia depulit. Gratianus Lugduno occiditur.

Romæ poſt Damaſum VRSINVS XXXVI papa ſedit annis 14.

THEODOSIVS XLI cum Valentiniano poſt mortem Gratiani annis XI regnauit.

1 Theodoſius vir omnibus virtutibus plenus Valentinianum benignè ſuſcepit. Priſcillianus & alij hęretici ſequaces eius ab Euodio præfecto gladio addicti ſunt.

2 Ambroſius Mediolanenſis epiſcopus, & ſanctus Martinus Turonenſis epiſcopus, & Hieronymus presbyter Bethleemites clariſſimi habentur.

3

4 Maximus tyrannus à Theodoſio victus & captus, capite plectitur, & Victor filius eius ab Arbogaſte interficitur, & Valentinianus regno reſtituitur.

5 Ithacius & Vrſacius epiſcopi ob necem Priſcilliani quem accuſauerant, eccleſiæ communione priuantur.

6 390

7

8 Valentinianus dolo Arbogaſtis ſuſpendio periit.

Anni mũdi | Anni Dom.

Regnum Romanorum.

Hieronymus vſque huc librum de illuſtribus viris eccleſiæ perduxit.

9 Arbogaſtes Eugenium Tyrannum imperatorem conſtituit.

10 Ioannes eremita Theodoſium victorem fore contra Eugenium prophetat.

11 Auguſtinus doctor facundiſſimus, Hippone regione Africæ epiſcopus ordinatur.

Claudianus poëta clarus habetur.

10 Theodoſius Eugenium tyrannum ſuperauit, & ipſe Mediolani in pace obiit.

Huc vſque eccleſiaſticam hiſtoriam Euſebij Rufinus perduxit.

ARCADIVS XLII, filius Theodoſij, cum fratre Honorio annis 13.

4350 1 Gildo comes Africam ſibi vſurpare audet. Ioannes eremita obiit.

2 Concilium Carthaginenſe colligitur.

20 Sanctus Martinus Turonorum epiſcopus, poſt multas virtutes migrauit ad Dominum anno ætatis 81, epiſcopatus verò 26.

3 Romæ ANASTASIVS XXXVII papa ordinatur.

Ambroſius Mediolanenſis epiſcopus, doctor ſapientiſſimus, migrauit ad Dominum.

4 Templa idolorum deſtruuntur, & ludi gladiatorũ tolluntur.

† Maſcezil Gildonem fratrem Deo iuuante ſuperauit.

5 Gothi Halarico & Radagaiſo regibus Italiam ingrediuntur.

6 Ioannes Conſtantinopolitanus & Theophilus Alexandrinus illuſtres epiſcopi ſibi inuicem diſcordiſſimi habentur. Hoc 400

30 tempore corpora prophetarum Abacuc & Micheæ à Domino reuelantur.

7 Romæ INNOCENTIVS XXXVIII papa ſedit annis 14.

Gothi Stiliconem cum Romano exercitu victum fugauerunt.

8 Carthaginenſe concilium contra Donatiſtas habetur.

His temporibus Oroſius presbyter clarus habetur.

9

10 Hoc tempore Radagaiſus hoſtis crudeliſſimus cum CC millibus Gothorum Deo donante ſine bello periit. His diebus Innocentius papa dedicauit baſilicam Geruaſij & Protaſij martyrum.

40 11 Vandali & Alani tranſito Rheno Gallias intrauerunt.

12 Conſtantinus tyrannus Gallias occupat.

Pelagius Brito Dei gratiam impugnat.

13 Arcadius Orientis imperator Conſtantinopoli moritur.

Stilico cum filio Eucherio ab Honorio occiditur.

HONORIVS XLIII cũ Theodoſio fratris ſui filio annis 15.

1 Attalus rex imperator factus, qui mox priuatus regno Gothis cohæſit. Vandali Hiſpanias occupauerunt.

2 Roma irrupta eſt à Gothis Halarico rege, anno à conditione eius MLXIIII. Sed quia Chriſtianus rex erat, clementer victo- 410

50 ria vſus eſt.

3 Conſtantinus tyrannus victus & captus eſt, pro quo Maximus tyrannidem inuaſit.

Athaulphus Placidiam ſororem Honorij accepit vxorem.

Conſtantius dux conſtituitur.

4 Gothi rege Athaulpho Gallias intrant.

5 Burgundiones partẽ Galliæ Rheno coniunctam tenuerunt.

Anni mũdi | *Regnum Romanorum.* | *Anni Dom.*

6 Attalus in Galliis tyrannidem exercet.

7 Corpora Stephani protomartyris, Gamalielis & Nicodemi, Luciano presbytero reuelantur.

8 Romæ ZOSIMVS XXXIX papa ſedit annis 3.

Gothi placati Conſtantio Placidiam reddiderunt, cuius ille nuptias promeruit.

9 Honorius Attalum tyrannum exilio damnauit.

Quæſtio de huius anni Paſcha ſub Zoſimo papa oritur.

10 Synodus Carthaginenſis congregatur CCXVII epiſcoporum contra Pelagium & cæteros hæreticos ſub Zoſimo papa. eclipſis Solis facta eſt 14 calendas Auguſti, & cometa vſque ad menſem Septembrem viſa eſt. 10

11 Honorius Conſtantium in regni conſortium ſumpſit.

Romæ BONIFACIVS XL papa annis 4.

12 Hieronymus presbyter Bethleemites, incomparabilis doctor, obiit anno vitæ 91. 420

13 Conſtantius imperator moritur.

14 Exercitus contra Vandalos ad Hiſpanias mittitur.

15 Placidia à fratre Honorio cum filiis ad Orientem mittitur, & Honorius moritur. 20

Romæ CELESTINVS papa XLI annis 9 ſedit.

THEODOSIVS XLIIII, minor Arcadij filius, annis 26.

1 Theodoſius Valentinianum Placidiæ filium conſobrinum ſuum Cęſarem facit, & cum matre ad Occidentis imperium miſit.

2 Valentinianus Ioannem tyrannum extinxit, Hunoſque per Aëtium patricium ſuperauit.

3 Patroclus Arelatenſis epiſcopus à Tribuno quodam innocens occiditur.

4 Gens Vandalorum à Gothis excluſa de Hiſpaniis ad Africam tranſit. 30

5 Neſtorius Conſtantinopolitanus epiſcopus hæreſim condit, ſanctam Mariam theotocon negans, cui Cyrillus Alexandrinus epiſcopus, & Celeſtinus papa multùm reſiſtunt.

Aëtius multis Francis cæſis, partem Galliæ quam poſſederant recepit.

6

7 Sanctus Auguſtinus Hipponenſis epiſcopus & doctor facundiſſimus in ciuitate ſua à barbaris obſeſſus, obiit anno ætatis 76, epiſcopatus verò ſui 40. 430

8 Palladius epiſcopus à Celeſtino papa ad Scotos credentes Chriſto mittitur. 40

Romæ XISTVS XLII papa ſedit annis 8.

Hoc tempore tertia ſynodus vniuerſalis in Epheſo congregatur C epiſcoporum contra Neſtorium ſub Celeſtino

9 papa.

10

11

12 Pax cum Vandalis facta, data eis Africæ portione.

Aëtius Gundicarum Burgundionum regem vicit, quem Huni pòſt peremerunt. 50

13 Gothi pacem turbant; & per Litorium ducem Romanum pelluntur.

14 Ginſericus rex Vandalorũ Arianus catholicos in Africa perſequitur. Valentinianus filiam Theodoſij in matrimoniũ accipit.

15

Anni mūdi | *Regnum Romanorum.* | *Anni Dom.*

15

16 Iulianus Atheſenſis epiſcopus Pelagianiſta iactantiſſimus, eccleſiam multa arte inſequitur, ſed à Xiſto papa damnatur. Bellum aduerſus Gothos Hunis auxiliatoribus geritur, & Litorius dux Romanus ab eis capitur.

Ginſericus dolo Carthaginem cepit.

17 Ginſericus Siciliam grauiter afflixit.

Romæ LEO XLIIII papa conſtituitur. 440

18 Theodoſius imperator bellum contra Vandalos inefficaciter mouit.

19 Huni Thracias & Illyricum vaſtauerunt.

Pax cum Ginſerico facta eſt.

20 Leo papa multos in Vrbe Manichæos inueniens publicauit & correxit. Et ſanctus Briccius Turonenſis epiſcopus obiit, cui ſanctus Euſtathius ſucceſſit.

21 Attila rex Hunorum † Bledlam fratrem interfecit, & eius populum ſibi ſubiecit. † *Bledam,*

De huius anni Paſcha Proterius & Paſchaſinus Leoni Papæ ſcribunt.

22

4400 23 Britanni contra Scotos & Pictauos auxilium ab Aëtio & Romanis petunt, nec impetrant.

24 Eutyches Conſtantinopolitanus hæreſim condidit, & ſuffragante Theodoſio imperatore & Dioſcoro Alexandrino epiſcopo, Flauianum Conſtantinopolitanum epiſcopum catholicum multis iniuriis affecit.

25 Theodoſius Leonem papã pro Eutychete ad ſe vocat, qui à

26 populo Romano venire prohibitus nuncios mittit.

Theodoſius imperator Orientis moritur.

MARTIANVS XLV cum Valentiniano annis 7.

1 Aëtius cum Romanis, Gothis auxiliatoribus, Attilam ſuperauit. 450

2 Attila Aquileiam vi magna cepit, cum quo Valentinianus pacem fecit.

3 Attila Hunorum rex moritur.

Hoc tempore quarta Synodus DCXXX epiſcoporũ in Chalcedone congregatur ſub Leone papa contra Eutychen.

4 Valentinianus Aëtium patricium reipublicæ vtilem manu ſua occidit.

Valentinianus ab amicis Aëtij in campo Martio occiditur: pro quo Maximus menſes duos regnauit, & a militibus occiditur. Poſt quem Auitus ſumpſit imperium.

Eodem anno Ginſericus Romam opibus cunctis expoliat.

Hucuſque Proſper Chronicam ſuam perduxit.

6 Auitus imperium Placentiæ depoſuit: pro quo Maiorianus regnauit.

7 Martianus Orientis imperator obiit.

Ab hoc anno Victorius Paſchalem circulum, ſed mendoſum inchoat, iubente papa Hilario.

LEO XLVI annis 17 Orienti imperat.

1 Maiorianus imperator Occidentis in Africam mouit pro-

2 cinctum.

3 Hoc tempore † Theodorus Cyriæ epiſcopus clarus habetur. † *Theodoretus.*

4 Ricimer Maioriano occiſo Seuerum conſtituit. 460

Anni mūdi — *Regnum Romanorum.* — *Anni Dom*

5 Hilarivs papa xliiii ſedit annis ſex, menſibus 3,
6 diebus 10.
7 Rex Alanorum Beorgor à Ricimere patricio victus interiit.
8 Seuerus fraude (vt aiunt) Ricimeris veneno periit.
9
10 Anthemius imperator Occidentis à Leone mittitur.
11 Marcellinus in Sicilia occiditur.
Simplicivs xlv papa ſedit annis 15, menſe 1, diebus 7.
12 † Arabundus imperium tentans ab Anthemio in exilium mittitur.
13 Romanus imperium affectans decollatur.
14 Aſpar affectata tyrannide Cōſtantinopoli à Leone occiditur. 470
Sanctus Remigius Remorum archiepiſcopus ordinatur anno ætatis 22.
15 Ricimer Anthemium imperatorem cum graui clade vrbis occidit, & Olybrium conſtituit, ipſeque periit.
16 Olybrius imperator ſeptimo menſe moritur: pro quo † Clyterius. Leo Leonem conſortem regni fecit.
17 Leo ſenior obiit: pro quo iunior Leo paucis menſibus regnauit.
Romæ Clyterio nepos ſucceſſit.
Zenon xlvii annis 17 Orientem rexit.
1 Oreſtes Nepotem fugauit, & filio ſuo Auguſtulo imperium dedit.
2 Odoacer rex † Torcilingorum & Rugorum cum multis Barbarorum auxiliis Italiam veniens, Oreſtem & Paulum fratres occidit, Auguſtulum exilio damnauit, & Romam obtinuit anno à conditione eius mccxxix.
3 Odoacer Romæ inuito Zenone regnauit.
4 Hoc tempore corpus Barnabę apoſtoli, & Euangelium Matthæi ſtylo eius ſcriptum ipſo reuelante reperitur.
5
6
7 Odoacer in Dalmatiis Odiciam vicit & peremit. 480
8
9 Theodericus † Theotmari filius rex Oſtrogothorum, Zenoni Auguſto familiaris efficitur.
Felix xlvi, papa ſedit annis 8, menſibus 11, diebus 18.
10 Zenon Theodericum cōſulem & magiſtrum militum fecit.
11 Hoc tempore Honorius rex Vandalorum plus quàm cccxxxiii epiſcopis exulatis, catholicos Ariana impietate per-
12 ſequitur.
13 Odoacer Phœbam regem Rugorum vicit & cepit.
14
15 Theodericus permittente Zenone Italiam venit, & Odoacrum duobus prælijs ſuperauit.
16 Theodericus Odoacrum tertio certamine victum apud Rauennam obſedit.
17 Odoacer nocte egreſſus quarto prælio vincitur à Theoderico. Vandali pacem fecerunt: & Zenon obiit. 490
Anastasivs xlviii annis 28.
1 Gelasivs xlvii papa ſedit annis 4, menſib. 8, dieb. 18.
2 Theodericus Odoacrum inſidias ſibi molientem interemit, & ipſe Occidentis regnum 30 annis tenuit.

Digitized by Google

Anni mūdi | *Regnum Romanorum.* | Anni Dom.

3

4 Hoc tempore Thraſamundus rex Vandalorum catholicas eccleſias clauſit, & CCXX epiſcopos exilio in Sardiniam miſit, quos Symmachus papa ſanctiſſimus inibi aluit. Et mortuo rege Francorum Childerico filius eius Clodoueus, qui & Ludouicus, rex magnus ſucceſſit.

4450 5 ANASTASIVS papa ſedit anno 1, menſibus 11, die-

10 6 bus 24.

7 SYMMACHVS papa ſedit annis 15, menſibus 7, diebus 24. His temporibus Boetius conſul Romæ plurima ingenij ſui monimenta conſcripſit.

8 Iſauri occiſo Lilinge duce eorum ab Anaſtaſio victi trucidantur. Ludouicus rex Syagrium Ægidij filium principem Romanorum bello vicit & peremit.

9 Theodericus Romam venit, multaque miranda ædificia

10 conſtruxit.

11 Theodericus aquam Rauennam perduxit. 500

20 12 Italiam Syrmium recepit, victis à Theoderico Bulgaris.

13

14

15 Fulgentius clarus epiſcopus his temporibus habetur.

16 Theodericus victis Francis Gallias acquiſiuit.

17

18 Ludouicus rex Alemannos diuinum inuocās auxilium bello vicit, atque ſubiecit.

19 Ludouicus rex, quem Clodoueum dicunt, cum gente Francorum à ſancto Remigio Remenſi archiepiſcopo fide Chriſti imbuitur & baptizatur.

30 20

21 Sub hoc Anaſtaſio diuerſis vbiq; bellis reſpublica fatigatur. 510

22 Vitalianus cum Scythis aduerſus Anaſtaſium ſeru⁹ rebellat. HORMISDA papa L, ſedit annis 9, diebus 17.

23 Clerus & populus Romæ pacificantur.

24 Theodericus filiam ſuam Amalſuintam Eutharico dedit.

25

26 Vitalianus ſæpe milites Anaſtaſij vincens ipſum irridens

27 ſpreuit.

40 28 Anaſtaſius hęreſi fauens Eutychetis, & catholicos perſequēs diuino fulmine periit, maior octogenario.

IVSTINVS maior XLIX annis 8.

1 Iuſtinus plurimos regno ſuo inhiantes occidit, & cum Vitaliano fœdus percuſſit, quem tamen poſtea occidit.

2

3 Ioannes papa Conſtantinopolim veniens cæcum illuminat, ſedens annis 2, menſibus 9, diebus 16. 520

4 Theodericus ſanctum Ioannem papam carceris afflictione perimit, & Symmachum patricium occidit.

50 5 Theodericus ſubitanea morte Rauennæ periit: pro quo Athalaricus nepos eius regnauit annis 8.

FELIX papa LII ſedit annis 4, menſibus 2, diebus 14.

Clodoueus, qui & Ludouicus, rex Francorum triceſimo regni anno moritur, & Pariſiis ſepelitur.

6 Hoc tempore Heldericus rex Vandalorum epiſcopos ab exilio reuerti iubet.

Digitized by Google

Anni mũdi | *Regnum Romanorum.* | Anni Dom.

7 His temporibus ſanctus Benedictus abbas virtutum gloria claruit.

8 Iuſtinus Iuſtinianum regni conſortem & ſucceſſorem faciens obiit.

IVSTINIANVS L, Iuſtini ex ſorore nepos, annis 38.

1 Iuſtinianus Parthos bellum mouẽtes miſſo exercitu ſuperat: Et BONIFACIVS papa LIII ſedit annis 2, diebus 26.

2 Hoc tempore Athalaricus matre Amalſuinta ſe regente Italiæ regnauit.

3 Parthi Romanum exercitum ſabbato Paſchæ vincunt.

MERCVRIVS papa, qui & IOANNES LIIII, ſedit annis 2, menſibus 4, diebus 6.

4 Mortuo Athalarico Amalſuinta Theodohadum conſortem regni fecit. 530

5 Amalſuinta Theodohado iubente occiſa eſt.

AGAPETVS LV papa ſedit menſibus 11, diebus 18.

6 Ab hoc anno Dionyſius Romanus abbas paſchalem circulum magnum inchoat, incipiens ab anno Dominicę incarnationis DLXXXII, qui eſt annus Diocletiani CCXLII.

SYLVERIVS papa ſedit anno 1, menſibus 5, diebus 11.

7 Hoc tempore Biliſarius à Iuſtiniano miſſus Vandalos in Africa deleuit.

VIGILIVS papa ſedit annis 18, menſibus 6.

8 Carthago à Biliſario patricio recepta eſt, anno exceſſionis ſuæ XXVI.

9

10

11 Hoc tempore Biliſarius conſul iterùm Africam extinctis tyrannis liberat.

12

13 His temporibus Biliſarius in Italia Vitigiſo, qui Theodoha-
14 dum occiderat, ſuperato, & Francis cum Theodeberto rege 540
15 deuictis, Romanam rempublicam viriliter feliciterque re-
16 parauit.

17 Huius principis tempore corpus ſancti Antonij monachi repertum Alexandriæ ſepelitur.

18 Arator ſubdiaconus librum ſuum publicè coram Vigilio papa legit: & ſanctus Remigius Remenſis archiepiſcopus, & gentis Francorum apoſtolus, idibus Ianuariis migrauit ad Dominum, anno epiſcopatus ſui 74.

19

4500 20 Hoc tempore quinta ſynodus vniuerſalis in Conſtantinopoli congregatur, contra Theodorum & omnes hæreticos ſub Vigilio papa. Et eodem anno Theodericus rex filius Clodouei 23 regni anno moritur, & Metis ſepelitur.

21

22 Hac tempeſtate Totila Gothorum rex in Italia tyrannidem
23 exercet.

24 Victor Capuanus de huius anni Paſcha ſcribens Victorij arguit errores. 550

25 Hucuſque Iordanis epiſcopus Chronicam ſuam ſcribens de
26 geſtis Romanorum perduxit. Et PELAGIVS papa ſedit an-
27 nis 11, menſibus 10, diebus 18.
28

Anni műdi | *Regnum Romanorum.* | Anni Dom.

29
30
31 Bridius rex Pictis regnare cœpit.
32
33
34 Theodebertus filius Theodeberti rex fortis moritur, annos regnans 14. 560
35
10 36
37 Ioannes papa LIX ſedit annis 12, menſibus 11, diebus XXVI. Hildebertus rex filius Clodouei Magni annis regnans 40 moritur, & Pariſiis ad ſanctum Vincentium ſepelitur.
38 Iuſtus imperator obiit.

Ivstinvs minor LI annis 11.
1 Sanctus Columba presbyter & abbas de Hibernia veniens
2 Britannis verbum dei prædicat.
3 Hoc tempore Narſes patricius Totilam Gothorum victum
20 4 occidit, Gothoſque Italia expulit, & eodem anno Theobaldus rex filius Theodoberti, anno regni VII moritur.
5 Narſes patricius qui Gothos expulit, à Iuſtino offenſus Langobardos in Italiam venire fecit.
6 Sanctus Vedaſtus obiit.
7 570
8 Hoc tempore Ioannes papa eccleſiam Philippi & Iacobi Apoſtolorum, quam prædeceſſor eius Pelagius cœpit, perfecit & dedicauit.
9
30 10 Lotharius rex filius Clodouei Magni annis regnans LI moritur, & Sueſſionis ad ſanctum Medardum ſepelitur.
11 Iuſtinus imperator obiit.

Tiberivs Conſtantinus LII annis 7.
1 Benedictvs papa LX ſedit an. 4, menſe 1, diebus 20.
2 Hoc tempore Gregorius tunc apocriſarius moralia Iob ſcri-
3 pſit, & Eutychium Conſtantinopolitanum epiſcopum Tibe-
4 rio præſente in fide reſurrectionis erraſſe conuicit.
5 Hoc tempore gens Langobardorum comitante fame & peſte Italiam vaſtat. Et Pelagivs papa ſedit annis 10, men- 580
40 6 ſibus 11, diebus 10.
7 Tiberius imperator obiit.

Mavricivs LIII, annis 21.
1 Hoc tempore Leuigildus Gothorum rex Arianus Hermini-
2 gildum filium ob fidem catholicam ſecuri iuſſit occidi.
3
4 Hoc tempore Richardus rex Herminigildi frater per Lean-
5 drum Hiſpalitanum epiſcopum cum tota gente Gothorum
6 ad catholicam fidem conuertitur.
7 Sigibertus filius Lotharij rex foris inſidiis perimitur anno
50 8 regni 14, & Remis ſepelitur.
9 Magna inundatio facta eſt, & mortalitas in Italia. 590
10 Sanctus Gregorivs LXII ad pontificatum Romanæ eccleſiæ eligitur, in qua ſedit annis 13, menſibus 6, diebus 10.
11 Edilfridus rex cum Edilberto rege Anglis imperat.
12
13 Gregorius papa ſynodum XXIII epiſcoporum ad corpus

Digitized by Google

Anni mūdi	Regnum Romanorum.	Anni Dom.	
	beati Petri Apoſtoli congregat, indictione decimatertia.		
	Sanctus Columba abbas in inſula Hu obiit anno ætatis ſeptuageſimo ſeptimo.		
4550	14 Hoc tempore Gregorius papa miſſis doctoribus Auguſtino, Mellito, & Ioanne, aliiſque pluribus Anglos ad Chriſtum conuertit.		
	15 Helpericus rex filius Lotharij interiit, anno regni XXIII, &		
	16 Sueſſionis ſepelitur.		
	17		10
	18 Gregorius Londunæ & Eboraci epiſcopos miſſo pallio me-	600	
	19 tropolitanos eſſe decernit, indictione quarta.		
	20		
	21 Mauricius ſcelerum ſuorum pœnas in hoc ſeculo (vt ipſe orauit) exoluens, à Phoca turpiter interficitur.		
	PHOCAS XIIII, annis 8.		
	1 Edilfridus rex Edan Scotorum regem forti prælio vicit.		
	2 Gregorius papa ſanctiſſimus migrauit ad Dominum, indi-		
	3 ctione octaua. SABINIANVS LXIII papa ſedit anno 1, menſibus 5, diebus 9.		20
	4 Hoc tempore Phocas Romanam eccleſiam omnium eccleſiarum caput eſſe conſtituit: nam Conſtantinopolitana primam ſe eſſe ſcripſit.		
	BONIFACIVS LXIIII papa ſedit menſibus 8, dieb. 22.		
	Guntrammus filius Lotharij Burgundiæ rex pius obiit, annos regnans 33.		
	5 BONIFACIVS papa ſedit annis 6, menſibus 8, diebus 13.		
	6 Hoc tempore Phocas Pantheum, id eſt domum omnium idolorum, eccleſiæ dedit, rogante papa Bonifacio.		
	7 His temporib. Perſæ multas prouincias Romanis auferunt: Hieroſolymam quoque, & crucem dominicam abſtulerunt.	610	30
	8 Phocas moritur. Hildebertus XXXIII, rex fortis, filius Sigeberti moritur, annis regnans 23.		
	HERACLIVS LV annis 26.		
	1		
	2		
	3 Hoc tempore Anaſtaſius Perſa monachus nobile pro Chriſto martyrium à Coſdroë rege Perſarum patitur.		
	4 DEVS DEDIT LXV papa, ſedit annis 3, diebus 13.		
	5 Edilbertus primus Anglorum regum Chriſtianus anno regni quinquageſimo ſexto obiit, pro quo Phatald regnauit ann. 24.		40
	6 Eduinus occiſo Edilfrido Anglorum rex efficitur, indictione quinta, & regnauit annis 17.		
	7 BONIFACIVS papa ſedit annis 5.		
	8 His temporibus Heraclius Coſdroëm regem Perſarum, qui ſe vt Deum coli iuſſit, ſuperauit, & lignum dominicæ crucis Hieroſolymam reduxit.		
	9 Sanctus Laurentius archiepiſcopus obiit, pro quo Mellitus.	620	
	10		
	11		
	12 HONORIVS papa LXVI ſedit an. 12, menſib. 11, dieb. 17.		50
	13 His temporibus Iſidorus Hiſpalenſis epiſcopus clarus habetur. Sanctus Mellitus archiepiſcopus obiit, pro quo Iuſtus.		
	14 Sanctus Paulinus à Iuſto archiepiſcopo Anglis doctor & e-		
	15 piſcopus ordinatur.		

16 San-

Anni mũdi | *Regnum Romanorum.* | Anni Dom.

16 Sanctus Columbanus à Brunnihilde & Theodorico rege Luxouio pulſus, Euſtaſium ſibi abbatem reliquit. Eduinus rex Anglorum in Britannia à Paulino epiſcopo ad fidem Chriſti conuertitur, indictione decima quinta, anno aduentus Anglorum in Britanniam circiter 230.

17 Theodebertus rex, filius Hildeberti, à fratre Theodorico victus & detonſus, cum filiis trucidatur anno regni 17.

10 18 Theodericus rex filius Hildeberti machinãte auia ſua Brunnihilde veneno interiit, annos regnans 18.

19 His temporibus hæreſis de Paſcha & Pelagiana Britanniam turbat. 630

20 Sancto Columbano Italiam petente à Brigantio, ſanctus Gallus nobiſcum remanſit, & cellam ſuam conſtruere cœpit.

21

22 His temporibus Heraclius (vt aiunt) à Sergio epiſcopo Conſtãtinopolitano, ſed hæretico decipitur. Sigebertus rex filius Theoderici à Lothario rege pugna victus, cum Brunihilde proauia & tota ſtirpe trucidatur.

20 Eduinus rex Anglorum à Ceadualda & Penda victus pugna

23 occiditur.

24 Oſwaldus filius Edilfridi, victo per Dei auxilium Ceadualda tyranno, regnauit ſuper Anglos annis 9.

25 SEVERINVS LXVII papa, menſes 2, dies 4.

26 Heraclius imperator obiit. IOANNES LXVIII papa, ſedit anno vno, menſibus 9, diebus 19.

HERACLIONAS LVI cum matre Martina annis 2.

1 Cyrus Alexandrinus, Sergius & Pyrrhus Conſtantinopolitani Acephalorum hæreſim inſtaurant.

30 THEODORVS LXIX papa, ſedit an. 6, menſ. 5, diebus 18.

2 Heraclionas moritur occiſus.

CONSTANTINVS LVII, filius Heraclij, menſibus 6.

1 Paulus Cõſtantinopolitanus Pyrrhi ſucceſſor apertè catholicos perſequitur. Earbaldus rex Canthuariorum obiit, pro quo Erchanbertus filius regnauit annis 25. 640

CONSTANTINVS LVIII, filius Conſtantini, an. 28.

1 Hic deceptus à Paulo hæretico perſequitur Chriſtianos.

2 Sanctus Oſwaldus rex Anglorum pro patria pugnãs, à Penda rege Merciorum occiditur, pro quo Oſui frater eius re-

40

3 gnauit annis 28.

4 Sanctus Paulinus Anglorum epiſcopus, viceſimo epiſcopatus anno obiit, 6 idus Octobris.

5 MARTINVS LXX papa, ſedit annis 6, menſe vno, die-

4600 6 bus 26.

7

8

9 MARTINVS papa, ſynodum C epiſcoporum congregans, Cyrum, Sergium, Pyrrhum & Paulum condemnat, indictione 8.

50 10 EVGENIVS LXXI papa, ſedit annis 2, menſibus 9, diebus 24. Hoc tempore Martinus papa à Conſtantino Cherſonam exilio miſſus, ad Dominum migrauit. 650

Heribertus rex filius Lotharij annos regnans 9 moritur.

11 Oſuinus rex bonus proditus, ab Oſui rege occidi iuſſus eſt, &

12 ſanctus Atdam epiſcopus obiit pridie cal. Septemb.

13 VITALIANVS LXXII papa, ſedit annis 14, menſibus 6,

Anni mũdi | *Regnum Romanorum.* | Anni Dom.

pro quo DEVS DEDIT annis 10.
Honorius Anglorum archiepiſcopus obiit.
14 Mediterranei Angli Chriſtiani effecti.
15 Penda rex ab Oſui rege pugna victus interiit,& gens Mer-
16 ciorum Chriſtiana efficitur.
17
18 Dagobertus rex magnus,filius Lotharij,annis regnans XVI, moritur,& ad ſanctum Dionyſium ſepelitur.
19 Volfhere filius Pendani,rex Merciorum effectus,regnauit
20 annis 17. 660
21
22
23 Conſtantinus Romam venit, & beato Petro pallium auro textile obtulit,toto exercitu cum cereis eccleſiam intrante.
24 Eclipſis Solis facta eſt quaſi hora decima, V nonas Maias, indictione 7.Inter Anglos & Scotos quęſtio de Paſcha ventilata, & Scoti à Vilfrido presbytero victi ſunt. Sæua lues & peſtilentia Britanniam vaſtat.
Deusdedit archiepiſcopus obiit. Ceadda & Vilfridus Nordam Vmbrorum epiſcopi ordinantur.
25 Herchanberto rege Cantuariorum mortuo, filius eius Eg-
26 bertus regnauit annis 9.
27 ADEODATVS LXXIII papa,ſedit annis 4,menſibus 2, diebus 5.
28 Cõſtantinus poſt multas deprecationes à prouinciis factas, occiſus in balneo periit indictione 12.
Theodorus Anglis archiepiſcopus ordinatur à Vitaliano papa,& ad Britanniam cum Adriano abbate mittitur.
CONSTANTINVS filius Conſtantini annis 17.
1
2
3 Hoc tempore Saraceni Siciliam deprædantes cum magna præda Alexandriam redeunt. DONVS LXXIIII papa,ſedit anno vno,menſibus 5,diebus 10.Oſui rex Anglorum obiit,pro quo Egfridus regnauit annis 15. 670
4 AGATHO LXXV papa,ſedit annis 2,menſibus 6,diebus 4.
5 Sub hoc principe ſexta ſynodus vniuerſalis Conſtantinopoli congregatur ſub Agathone papa.
Egbertus rex Cantuariorum obiit,pro quo frater Lutherius regnauit annis 11,menſibus 4.
Theodorus archiepiſcopus Anglorum ſynodum collegit.
6 LEO LXXVI papa ſedit menſibus 10,diebus 17.
Ludouicus rex,filius Dagoberti,frater Sigiberti moritur,anno regni 16.
7 BENEDICTVS LXXVII papa, ſedit menſibus 10,diebus 12.Volfherus rex Merciorum obiit, pro quo frater Edilredus annos 25.
8 IOANNES LXXVIII papa,ſedit anno vno,diebus 9. Edilredus rex Cantiam vaſtauit.
9 CANON LXXIX papa,ſedit menſibus 11.
10 SERGIVS LXXX papa,ſedit annis 13,menſib.8, dieb.23.
Lotharius filius Ludouici,anno regni 4 moritur.
Wilfridus epiſcopus ab Egfrido rege ſede ſua pulſus,multos
11 ad Dominum prædicando conuertit.

12 Theo-

Digitized by Google

Anni mūdi | *Regnum Romanorum.* | *Anni Dom.*

12 Theodorus archiepiſcopus Anglorum iterum ſynodum
13 colligit tempore Agathonis papæ. 680
14
15 Egfridus rex Hiberniam miſſo exercitu immeritam vaſtat. Sanctus Cudbertus Lindisfarnenſis eccleſiæ epiſcopus ordinatur.
16 Egfridus rex cùm Pictos incautè peteret, ab ipſis peremptus interiit, pro quo Alfridus annis 19.
10 17 Conſtantinus imperator obiit. Lutherus rex Cantuariorum interiit.

Ivstinianvs minor LX, filius Conſtantini, an. 10.

1 Hic hæreſi pollutus, catholicos perſequitur, & cum Sarracenis pacem fecit. Sanctus Ioannes Haguſtaldenſis eccleſiæ epiſcopus ordinatur.
2 Sergivs papa annis ſedit 13, menſibus 9.
3 Pipinus filius Anſgiſi Maior domus, & dux Francorum regnauit annis 27, cum Ludouico, Hiltiberto & Dagaberto regibus. Ceadualus rex occidentalium Saxonum Ro-
20 mam venit, & à Sergio papa baptizatus in Albis obiit, & ibi
4 ſepelitur.
5 Theodorus Anglorum archiepiſcopus obiit anno ætatis 88.
6 Hoc tempore Villibrordus qui & Clemens, à Sergio papa 690 epiſcopus ordinatus, Freſonum gentem ad Chriſtum conuertit. Iuſtinianus ob culpam perfidię regno priuatus, exul in Pōtum ſeceſſit. Ludouicus puer, filius Theodorici, anno re-
7 gni v moritur.
8 Theodericus rex, filius Ludouici, annis regnans 19 moritur.
9 Hoc tempore duo Angli presbyteri niger & albus Heualdus
30 Saxonibus prædicantes martyrio coronantur, & à Pipino
10 Coloniæ ſepeliuntur.

Leo LXI, annos 3.

4650 1 Hoc tempore Sergius papa capſam cum portione dominicæ crucis inuenit.
2 Sanctus Cudbertus ex Anachoreta epiſcopus ſub hoc principe obiit. Oſtrich regina à ſuis perempta eſt.
3 Leo regnum dimiſit.

Tiberivs LXII, annis 7.

40 1 Hoc tempore ſynodus Aquileiæ congregatur ſub Sergio papa.
2 Romæ Ioannes papa ſedit annis 3, menſibus 2.
3 His temporibus Giſulphus dux Langobardorum Beneuen- 700
4 ti Campaniam vaſtat.
5 Beda venerabilis Anglorum presbyter, Chronicam minoris libri de temporibus huc vſque perduxit.
6 Edilredus rex Merciorum, Cōredo regnum dedit, & ſe monachum fecit.

Ioannes papa annis 2, menſibus 8.

50 7 Iuſtinianus auxilio Terbelli Bulgarorum regis regreſſus, Leonem & Tiberium cum multis qui eum expulerant, occidit. Aidfridus rex Normannorum obiit, pro quo filius Oſredus annis 11 regnauit.

Sanctus Heddius epiſcopus occidentalium Saxonum obiit, pro quo Daniel & Althelmus epiſcopi præfuerunt.

Ivstinianvs LXIII, ſecundùm cum filio Tiberio an. 6.

Anni mūdi | *Regnum Romanorum.* | *Anni Dom.*

1 SISINIVS papa dieb. 20. Conſtantinus papa an. 7, dieb. 15.

2 Hoc tempore Iuſtinianus de peccatis ſuis pœnitentiam agens, Conſtantinum papam ſummo honore habuit.

3 Althelmus epiſcopus, vir doctus & eloquens obiit.

4 Conredus rex Merciorum Romam venit ad Conſtantinum papam, & cum illo Offa filius Sigiberti regis, ibiq; monachi facti, in ſeruitio Dei vitam finierunt.

5 Hildebertus rex, filius Theoderici, anno regni 17 moritur. 710
Wilfridus venerabilis epiſcopus, anno epiſcopatus 45 poſt multos labores obiit, pro quo Arca Haguſtaldenſis eccleſiæ epiſcopus ordinatur. Adrianus abbas venerabilis cooperator Theodori archiepiſcopi obiit anno à quo Vitaliano miſſus eſt.

6 Philippicus ab exercitu imperator factus Iuſtinianū occidit.

PHILIPPICVS LXIIII, anno vno, menſibus 6.

1 Philippicus hæreſi pollutus, Catholicis infeſtus fuit.
Mors Hereberti regis Langobardorum.

2 Anaſtaſius Philippicum oculis priuauit, regnoque expulit.

ANASTASIVS LXV, annis 3.

1 GREGORIVS II, papa LXXXVI, ſedit annis 15, menſib. 8,
2 diebus 23. Pippinus Maior domus obiit, pro quo Carolus annis 27. Mors Dagoberti regis.

3 Egbertus vir ſanctus Scotos legitimè Paſcha celebrare docuit. Ofredus rex occiditur, pro quo Conradus regnauit annis 41.

THEODOSIVS annum vnum. Hic Anaſtaſium prælio vicit, eumque presbyterum ordinari fecit.

1 Carolus Hilpericum regem & Reginfridum vicit.
Tiberis fluuius alueum ſuum egreſſus multa Romæ ſubuertit ædificia.

LEO LXVII, annos 9.

1 Carolus Lotharium ſibi regem conſtituit.

2 Hoc tempore Saraceni triennio Conſtantinopolim obſidentes, & multas prouincias deuaſtantes, fame, peſte, ferro, naufragioque repelluntur.
Sanctus Vinfridus, qui & Bonifacius, à Gregorio papa Moguntiæ archiepiſcopus conſtituitur.
Sanctus Othmarus in cella ſancti Galli abbas efficitur.

3 720

4 Mortuo Hilperico Theodericus filius Theodeberti rex efficitur à Carolo. Sanctus Ioannes Haguſtaldenſis epiſcopus poſt multas virtutes migrauit ad Dominum.

5

6 Hoc tempore corpus ſancti Auguſtini epiſcopi de Sardinia in Ticinum à Liudbrando tranſlatum eſt.

7 Sanctus Priminus ad Augiam inſulam venit.

8 Saraceni ab Eudone duce contra Carolum euocati, Gallias vaſtant.

9 Huc vſq; Beda venerabilis presbyter Chronicā ſuam in maiori de temporib. libro perduxit, continentē ab initio mūdi ſecundū Hebraicā veritatem annos quatuor millia, ſexcētos, octoginta.

10 Carolus de Saracenis occiſo rege eorum triumphat.

11 Huc vſq; regnum Romanorū, ex hinc Francorū ſupputatur.

12 CAROLVS Pippini filius, cùm iam principatum Maior domus 12 annis teneret, poſt hæc eundē principatum tenet an. 15, regibus tamen in Francia, ſed parua dignitate regnantibus.

13 San-

Anni mũdi	Regnum Romanorum.	Anni Dom.
	13 Sanctus Pirminius à Thietbaldo Gotifridi filio expulſus, E-	
	14 tonem abbatem conſtituit, & ipſe in Alſatiam venit.	
	15 Carolus Freſiam vaſtat, Poppone duce eius occiſo.	
	Sanctus Egbertus presbyter obiit anno ætatis 20, VIII calendas Apriles, id eſt Paſchatis die.	
	16 Landfridus moritur. Saraceni item Gallias vaſtant.	
	17 Beda venerabilis Anglorum presbyter obiit, indictione 14.	730
	GREGORIVS III, papa XCII, an. 10, menſib. 8, dieb. 24.	
10	18 Carolus contra Saracenos pugnat die ſabbati.	
	19 Carolus item Saracenos cum rege ſuo deleuit.	
	20 Carolus Maior domus Freſiam vaſtat. Etho Argentinæ epiſcopus promouetur.	
	21 Carolus Waſconiam inuadit.	
	22 Audonius epiſcopus obiit. Ernfridus Augiæ abbas, & Conſtantiæ epiſcopus ordinatur.	
	23 Carolus contra Saracenos in Gothia pugnat.	
	24 Carolus Saxoniam intrat.	
	25 Carolus prouinciam ſubiicit.	
20	26	
	27 Carolus moritur indictione 9, & apud ſanctum Dionyſium ſepelitur. ZACHARIAS, XCIII papa, annis 10, menſibus 4, diebus 4.	740
	PHILIPPVS, filius Caroli, cum fratre Carlomanno, Maior domus annos 11 regnauit.	
	1 Carlomannus Waſconiam & Alemanniam petit.	
	2 Carlomannus Alemanniam vaſtat.	
	3 Carlomannus pacem cum Saxonibus facit. Fuldenſe cœno-	
	4 bium in ſylua Buchonia à ſancto Bonifacio cœptum.	
30 4700	5 Carlomannus Maior domus Alemanniam ingreditur.	
	6 Carlomannus diuino amore ſuccenſus Romam pergit, & ſe monachum in monte Soracte fecit.	
	Sanctus Burchardus Wirzeburgenſi; & ſanctus Wilibaldus Eiſtettenſi eccleſiæ epiſcopi primi à ſancto Bonifacio ordinantur.	
	7 Sidonius abbas Augiæ & Conſtantiæ epiſcopus conſtituitur.	
	8 Pippinus Taſſilonem ſororis ſuæ filium, Baioariæ ducem	
40	9 poſt Odilonem fecit.	
	10 Lantfridus moritur. Zacharia papa defuncto, STEPHANVS II, papa XCIIII, annis 6.	750
	11 Audogarius primus Campidonæ abbas efficitur.	
	PIPPINVS I autoritate Stephani papæ, depoſito ac detonſo rege Hilderico, rex Francorum factus regnauit annis 15.	
	1 Hildigarius epiſcopus Coloniæ à Saxonibus interimitur. Gripho frater Pippini occiditur.	
	2 Sanctus Bonifacius archiepiſcopus à Freſonibus martyrio coronatur: poſt quem Lullus Moguntiæ archiepiſcopus ſe-	
50	3 dit an. 32. Pippinus Lãgobardos in Italia cum exercitu petit.	
	4 Haiſtolphus rex Langobardorum moritur.	
	5 PAVLVS papa XCV, annis 10, menſe 1.	
	6 Pippinus Saxoniam bello petit.	
	7 Pippinus Vaſconiam inuadit.	
	8 Sanctus Othmarus abbas à Warino & Rudhardo in inſulam Rheniſtein nomine relegatus, migrauit ad Dominum.	760

Digitized by Google

Regnum Romanorum.

Anni mũdi | Anni Dom.

Eclipſis Solis facta eſt XVIII calendas Septembres, hora quaſi nona.
9 Sidonio epiſcopo miſerè mortuo, Ioannes epiſcopus & ab-
10 bas ſucceſſit.
11 Pippinus aliquot comitatus filiis ſuis dedit.
12 Hyems valida hoc anno facta eſt: & eclipſis Solis pridie nonas Iunias hora ſexta.
13 Corpora ſanctorum Gorganij, Naboris, & Nazarij in Franciam deferuntur.
14 Corpus ſancti Nazarij ad Loreſſam oblatum eſt.
15 Pippinus rex Pariſiis moritur indictione 6. Paulus papa obiit. STEPHANVS III, papa XCVI, annis 4, menſibus 6.
CAROLVS MAGNVS II, Pippini filius, cum fratre Car-
1 lomanno annis 4, poſtea ſolus 42.
2 Corpus ſancti Othmari poſt 10 annos in inſula qua obiit, incorruptum reperitur, & in baſilica ſancti Galli ſepelitur.
3 Carolus filiam Deſiderij regis Langobardorum vxorem duxit, & ſtatim repudiauit. 770
4 Carlomannus rex frater Caroli moritur. Carolus ſynodum colligit.
5 Carolus rex Saxoniam bello petit.
ADRIANVS XCVII papa ordinatus, ſedit an. 23, dieb. 16.
6 Carolus Italiam inuadit, & Deſiderium regem vicit.
7 Carolus Langobardos cum Italia ſubiecit, anno ex quo intrauerant CCV, ipſeque cum triumpho Romam venit.
Corpora ſanctorum Gordiani & Epimachi martyrum de Roma in Alemanniam allata ſunt.
8 Carolus item Saxoniam.
9 Carolus item in Italia Ruttaiſum occidit.
10 Carolus item in Saxoniam pergit.
11 Carolus Hiſpaniam inuadens cepit.
12 Carolus item Saxoniam ſæpius rebellantem inuadit.
Fames & mortalitas Franciam vaſtat.
13 Carolus tandem Saxonicum bellum (vt putabatur) ſubiectis Saxonibus conſummat. 780
14 Carolus iterum Romam venit, & Pipinus filius eius baptizatur ab Adriano papa.
15 Carolus conuentum in Saxonia habuit. Ioannes epiſcopus & abbas obiit: pro quo Egino epiſcopus & Petrus abbas.
16 Hildegarta regina, vxor Caroli, obiit pridie calendas Maias: & Peretha obiit.
17 Carolus Saxones rebelles plaga magna occidit, & Chriſtia-
18 nos fecit.
19 Eclipſis Solis facta eſt XV calendas Octobres, hora quaſi ſecunda. Carolus iterum Romam perrexit. Et cruces in veſtibus apparuerunt.
20 Carolus per Alemanniam ad fines Baioariæ rebellãtes cum exercitu venit. Waldo abbas Augiæ efficitur.
Lullo archiepiſcopo Richolphus ſucceſſit.
21 Taſſilo duce Baioariæ iubente Carolus in Franciam venit, & Baioaria Carolo ſubiicitur.
22 Carolus Sclauos qui Wilzi dicuntur, bello petit.
23 Carolus hunc annum ſine bello Wormatiæ ſedit. 790
24 Carolus Pannoniam regnum Hunnorum vaſtat.

25 Saxo-

Digitized by Google

Anni mūdi		Regnum Romanorum.	Anni Dom.
	25	Saxones fidem Chriſti relinquentes iterum rebellant.	
	26	Alcuinus, qui & Albinus, his temporibus clarus habetur.	
	27	Faſtrada regina. Carolus ſynodum magnam congregat.	
	28	Carolus Saxones petit, & tertiam partem virorum obſides accepit.	
4750	29	Huni munera mittentes Carolo ſubiiciuntur. Adriano papæ LEO III, papa XCIX ſucceſſit, & ſedit annis 20, menſibus 5. diebus 10.	
10	30		
		Conſtantinus imperator à Græcis excæcatur.	
	31	Romani Leonem papam in litania maiore excæcant, & linguam eius amputant.	
	32	Geroldus piiſſimus ſignifer Caroli in pugna occiditur ab Hunis.	
	33	Liutcarda regina obiit pridie nonas Iunias.	
	34	Carolus imperiali benedictione ſublimatus, Auguſtus & Cæſar Romano more appellatur.	800
20	35	Græci cum Carolo pacem firmant.	
	36	Terræmotus factus, & mortalitas ſubſecuta eſt.	
	37	Carolus Saxonum rebellantium multitudinem in Franciam transfert.	
	38		
	39	Waldoni abbas † Hatto epiſcopus Baſileæ ſucceſſit.	† Alias Hatto.
	40	Eclipſis Solis facta eſt III idus Februarias, hora quaſi ſexta.	
	41	Hoc tempore Gotafridus Normannorum rex ſuperbè Carolo minatur.	
	42	Carolus ſynodum magnam congregat. Egino Conſtantiæ epiſcopus obiit.	
30	43	Eclipſis Solis facta eſt VII idus Iunias, hora quaſi ſecunda. Item in eodem anno eclipſis Solis pridie calendas Decembres, hora quaſi tertia. Pippinus rex Caroli filius obiit.	810
	44	Carolus theſauros inter epiſcopia & eccleſias diuidit. Carolus rex filius Caroli obiit. Hatto epiſcopus ab imperatore Conſtantinopolim mittitur.	
	45	Bernhardus rex à Carolo efficitur.	
	46	Carolus febre & pleureſi pulſatus obiit, indictione VII, V calendas Februarias, anno ætatis 71.	
		LVDOVICVS III, Caroli Magni filius, annis 27.	
	1		
40	2		
	3	Leo papa obiit, & Ludouicus imperator à Stephano papa factus eſt. STEPHANVS IIII, papa XCIX, menſibus 7.	
	4	PASCHALIS papa C effectus, ſedit annis 7, diebus 18.	
	5	Bernhardus rex Ludouico rebellat.	
	6	Bernhardus rex interiit. Ludouicus rebellat.	
	7	Exercitus contra Ludouicum congregatur.	
	8	Item exercitus contra eundem Ludouicum congregatur.	820
50	9	Nix magna à X calendas Octobres vſque in pridie idus Apriles permanſit.	
	10	EVGENIVS papa CI, annis 3.	
	11	Wetti Augienſis monachus in ſpiritu raptus admirabilem vidit viſionem.	
	12		
	13		
	14	VALENTINVS papa CII, diebus XL. GREGORIVS II, papa CIII, annis 16.	
	15		

Anni mūdi — *Regnum Romanorum.* — Anni Dom.

16
17 Corpora ſanctorum Valentis & Syneſij in Augiam inſulam 830
18 deferuntur.
19 Ludouicus imperator magnum conuentum in Nouioma-
20 go habuit.
21
22 Dedicatio baſilicæ ſancti Galli.
23 Hatto epiſcopus Baſilienſis obiit.
24
25 Puto diaconus palatij in Iudaiſmum lapſus eſt.
26
27 Eclipſis Solis facta eſt IIII nonas Maias, hora ante nonam. 840
Et Ludouicus imperator obiit XII cal. Iulias.

LVDOVICVS IIII, Ludouici filius, cum fratribus Lothario, Carolo & Pipino, annis 36.

1 Bellum inter fratres de participatione regni excanduit.
2 Ludouicus Germaniam, Lotharius cum imperatoris nomine Italiam, Carolus Gallias regnum diuidentes accipiunt.
3 Iudith imperatrix vxor Ludouici prioris obiit.
4 SERGIVS II papa CIIII, annis 3.
5 Hincmarus vir doctus Remorum archiepiſcopus ordina-
4800 6 tur.
7 LEO IIII papa CV, ſedit annis 9, menſibus 3, diebus 6.
8
9 Walafridus Strabo abbas Augienſis vir doctus obiit.
10
11 850
12 Trāſlatio ſancti Remigij Remorum archiepiſcopi ab Hincmaro eiuſdem vrbis archiepiſcopo facta eſt calendis Octobribus.
13 Corpus ſancti Martini de tumulo leuatur.
14
15
16 BENEDICTVS III papa CVI, annis 2, menſibus 6, diebus 9. Leo papa, Trogo & Rabanus, Hiligart regina obierunt. Lotharius imperator obiit: pro quo filius eius Ludouicus imperauit cum fratre Lothario annis 19.
17 Benedictus papa obiit.
18 NICOLAVS papa CVII doctus, annis 9, diebus 9.
19
20
21 Meginradus eremita martyrizatur. 860
22
23 Huni Chriſtianitatis nomen aggreſſi ſunt.
24 Tranſlatio ſancti Otmari in baſilicam ſancti Galli.
25
26
27 Nicolaus papa obiit. Pro quo ADRIANVS II papa CVIII, ſedit annis 5.
28 Terræmotus factus eſt, & cometa viſus eſt.
29 Lotharius rex frater Ludouici imperatoris obiit, & Carolus Galliarum rex regnum eius inuaſit.
30 Ludouicus imperator cecidit de ſolario.
31 Ludouicus & Carolus cum patre pacificantur. Solomon 870
Conſtantienſis epiſcopus obiit. Iſo magiſter obiit in cœnobio

ſancti

Anni mūdi | *Regnum Romanorum.* | *Anni Dom.*

ſancti Galli.

32 Wormatiū fulminis ictu crematur. Grimaldus abbas obiit, cui Hartmutus ſucceſſit.

33 IOANNES VIII, papa CIX, annis 10.

34 Ratolphus Veronenſis epiſcopus obiit.

35 Ludouicus imperator obiit, & Carolus rex Galliarum Romam peruenit.

Ludouicus rex Germaniæ obiit v calendas Septembris.

10 Bellum in Ribuaria inter Ludouicū & Carolum cōmittitur.

CAROLVS V, iunior filius Ludouici, cum fratribus Car-
1 lomanno & Ludouico, annis 11.

2 Carolus Galliarum rex obiit. Papa Ioannes in Franciam venit.

3 Ludouicus Balbus filius Caroli obiit. Eclipſis Solis facta eſt.

4 Ludouicus viuente fratre ſuo Carlomanno Baioariam ingreditur, & Carlomannus moritur. 880

5 Carolus iunior cum vxore ſua Richgarta imperiali benedictione ſublimatur.

20 6 Ludouicus rex Francorum Caroli imperatoris frater obiit.

7 Petitione Harmuti Bernardus abbas efficitur.

MARINVS papa CX, anno 1, menſibus 4.

8 ADRIANVS III papa CXI, anno 1, menſibus 6.

9

10 STEPHANVS V, papa CXII, ſedit annis 6, diebus 13.

11 Carolus imperator regno priuatur.

ARNOLPHVS VI annis 12, filius Carlomanni.

1 Carolus iunior imperator obiit.

30 2 Luitpertus archiepiſcopus obiit: pro quo Sinderoldus. Ar-
3 nolphus rex exercitum Normannorum prorſus deleuit. 890
Solomon abbas in cœnobio ſancti Galli efficitur.

4 Ratiſpona Baioariæ vrbs incendio flagrat. Sinderoldus à Normannis occiditur: pro quo Harto. Solomon Conſtantienſis epiſcopus ordinatur.

5 FORMOSVS papa CXIII, annis 4, menſibus 7, diebus 18.

6

7 Arnolphus Italiam Burgundiamq́ue ſuo regno ſubiicit.

8

4850 9 Arnolphus rex Romam veniens imperator efficitur.

40 Magna fames homines ſe inuicem comedere perſuaſit.

10 Poſt Bonifacium VI, papam CXIIII, decimo quinto die necatum, STEPHANVS VI, papa CXV, anno 1, menſe 1, diebus 19.

11 ROMANVS papa CXVI, menſibus 4, diebus 20.

THEODORVS II, CXVII, diebus 20.

12 Arnolphus imperator moritur. Gentes Pannonicæ quas Hungaros dicimus, Italiam depopulantur.

IOANNES IX, papa CXVIII, annis 2.

LVDOVICVS VII, filius Arnolphi, admodum puer annis
50 12 regnauit.

1 Hungari Baioariam ingrediuntur, & plus quàm mille ex eis occiduntur. Zundebaldus rex filius Arnolphi occiditur. 900

2 Hungari Carentaniam inuadunt, & in ſabbato commiſſa pugna occiduntur.

CHRISTOPHORVS papa CXIX, menſibus 6.

Eodem anno Moimarius & Iſauricus cum rege pacificātur.

Anni mūdi		Regnum Romanorum.	Anni Dom.
	3	Hungari à Mariis occiduntur. Beringerus, Riginoltus, &	
	4	Gerardus germani fratres occidũtur. BENEDICTVS IIII	
	5	papa CXX, annis 4, menſibus 6, diebus 34.	
	6		
	7	Pugna inter Adelbertum & Conradum cõmittitur, in qua Conradus occiditur. SERGIVS III papa CXXI, annis 7, menſibus 3, diebus 23.	
	8	Adelbertus perfidia Hattonis archiepiſcopi & cuiuſdã Luidbaldi deceptus, Ludouico iubente decollatur.	
		Baioarij ab Hungaris interficiuntur.	
	9	Hungari Saxoniam & Thuringiam vaſtant.	
		Luidpaldus occiditur.	
	10	Hungari Alemanniam petunt. Bellum Francorum cum Hungaris. Adalbero venerabilis Auguſtenſis epiſcopus	910
	11	obiit.	
	12	Ludouicus rex moritur, & Burchardus dux occiditur.	
		CONRADVS VIII filius Conradi in regnum eleuatus regnauit annis 7.	
	1	Hungari à Baioariis & Alemannis iuxta fluuium Inum occiduntur. Magiſter Notkerus obiit. Opertus epiſcopus occiditur. Cometæ videntur. Rodolphus rex obiit.	
	2	Hungari Alemanniam depopulantur. Hatto archiepiſcopus moritur, Herigerus ſucceſſit.	
		ANASTASIVS II papa CXXII, annis 2, menſe vno, diebus 22.	
	3	Solomon epiſcopus captus eſt.	
	4	LANDO CXXIII papa menſibus 4, diebus 22.	
		LEO VI papa CXXIIII, menſe vno, diebus 26.	
		IOANNES X papa CXXV, annis 14, menſibus 2, dieb. 7.	
	5	Hungari totam Alemanniam igne & gladio vaſtant.	
		Wiborada incluſa eſt.	
	6	Erchangerus dux & Bertholdus germani fratres decollantur XII calendas Februarias.	
		BASILEA ab Hungaris deſtruitur.	
	7	Hungari per Alemanniam, Alſatiam & regnum Lotharij inuadunt. Burchardus dux conſtituitur.	
		Conradus rex moritur. In hoc defecit progenies Caroli.	
		HENRICVS IX Comes, rex efficitur, regnans annis 18.	
	1	Solomon epiſcopus obiit. Burchardus dux Alemanniæ Rodolphum regem apud Winterturum pugna vicit.	
	2	Carolus rex Galliæ in Franciam venit.	920
		Rachilta incluſa eſt.	
	3	Hermannus abbas efficitur in cœnobio ſancti Galli.	
	4		
	5	Sanguis Domini in Augiam inſulam defertur.	
	6	Engelbertus abbas efficitur in cœnobio ſancti Galli.	
		Sanctus Vdalricus Auguſtenſis epiſcopus ordinatur.	
	7	Wiborada ab Hungaris martyrizata eſt.	
	8	Hungari totam Franciam, Alſatiam, atque Alemanniam gladio & igne vaſtant. Burchardus dux occiditur.	
		Hermanno Alemannia committitur.	
	9	Herigerus archiepiſcopus obiit, pro quo Hiltibertus.	
	10		
	11	STEPHANVS VII papa CXXVI, an. 2, mẽſe vno, dieb. 12.	

Anni mūdi | *Regnum Romanorum.* | Anni Dom.

12 Henricus rex Boëmiam petit.

13 Henricus regem Abroditarum & Nortmannorum Chriſtianum effecit. IOANNES XI, papa CXXVII, annis 4, menſibus 10.

14 Henricus Hungaros in Suirbia interfecit.

15 Thieto abbas efficitur in cœnobio ſancti Galli.

16 Notingus Cōſtantienſis epiſcopus obiit, pro quo Conradus.

17 LEO VII, papa CXXVIII, annis 3, menſibus 6.

18 Henricus rex obiit.

OTHO MAGNVS X, Henrici filius, annis 37.

1 Hungari Franciam, Alemanniam, Galliam, vſq; Oceanum & Burgundiam deuaſtantes, per Italiam redierunt. Monaſteria ſancti Galli & ſancti Bonifacij cremantur. Arnolphus Noricorum dux, & Rodolphus rex obierunt.

2 Henricus frater Othonis ab Eberhardo comprehenſus eſt. STEPHANVS VIII, papa CXXIX, annis 3, menſibus 4.

3 Giſelbertus & Adelbertus occiſi, & epiſcopi in fugam lapſi ſunt.

4 Hyems valida, & mortalitas animalium facta. Otho rex 940

5 Gallias petit.

6 Otho rex & Ludouicus pacificantur. Cometæ 12 noctes apparent, & mortalitas animalium facta eſt.

MARINVS II, papa CXXX, annis 3, menſibus 2.

7 Hungari cum Baioariis pugnant, & vincuntur.

8 Terræmotus factus eſt XVI calendas Maias.

9 Otho rex Galliam intrauit. AGAPETVS II, papa CXXXI, annis 9, menſibus 7, diebus 23.

4900 10 Rachilta incluſa obiit.

11 Bertholphus Baioariorum dux obiit, cui Henricus Othonis frater ſucceſſit.

12 Herimānus Alemannorum dux obiit, pro quo Liutholphus Othonis filius regnauit. Synodus XXX epiſcoporum apud Engelinheim coram Othone & Ludouico regibus congregatur. Lindaugia concremata eſt.

13

14 Otho rex Italiam petit, eamque ſibi ſubiecit, & Beringerum regem expulit. 950

15 Beringerus apud Auguſtam in conuentu Othonis ad deditionem venit. Ignitus lapis quaſi maſſa cādentis ferri ab Occidente volitans venit, & draco viſus eſt.

Synodus XXV epiſcoporum apud Auguſtam Vindelicam coram Othone rege colligitur.

16 Otho rex vnà cum filio Italiam intrat, ac nuptiæ regales Papiæ factæ ſunt.

17 Liutholphus dux Othoni patri ſuo rebellat. Adelbertus comes occiditur.

18 Hungari Noricam, Franciam, Italiamque petunt. Fridericus Mogontienſis archiepiſcopus obiit.

19 Hungari totam Baioariam depopulantes, iuxta Auguſtam Alemanniæ vrbem, Deo iuuante, ab Othone rege pugna victi, immenſa cæde necantur. IIII idus Auguſti Henricus dux Baioariæ obiit. IOANNES XII, papa CXXXII, annis 8, menſibus 4.

20 Lutolphus dux hoſtiliter Italiam inuaſit.

Regnum Romanorum.

Anni mūdi		Anni Dom.

21 Lutolphus dux Adalbertum bello vicit, & ipſe eodem anno moritur, pro quo Burchardus.
22 Cruces in veſtibus apparuerunt. Alauicus abbas obiit, cui
23 ſucceſſit Eggehardus. 960
24
25 Signum in Sole apparuit. Otho rex Romam veniens imperator efficitur.
26 Otho rex ab Octauiano Ioanne papa imperator ordinatur.
27 Otho imperator Natalem Domini Papiæ moratur.
Fugato Ioanne, LEO VIII, papa CXXXIII ordinatus, & poſt vnum annum expulſus, atque ab imperatore reſtitutus, ſedit annis 16, menſibus 3.
28 Item Otho imperator Natalem Domini Romæ moratur.
29 Otho imperator de Italia redit, & Burchardus dux in Italia
30 rebelles Cæſari vicit.
31
32 Eclipſis Solis XI calendas Decembres.
33
34 970
35 Signum quoddam ignei coloris in cœlo apparuit.
36 Eggehardo abbati Rutmannus ſucceſſit. Synodus apud Ingelinheim, propter Adalberonem ſancti Vdalrici nepotem colligitur.
37 Sanctus Vdalricus Auguſtenſis epiſcopus anno 83, epiſcopatus verò quinquageſimo, IIII nonas Iulias, feria VI migrauit ad Dominum. Eodem quoque anno, ſed priùs Otho imperator nonis Maiis ſubitanea morte apud Parthenopolim obiit & ſepelitur. Burchardus dux obiit, pro quo Otho Liutolphi filius regnauit.

OTHO XI, ſecundus, Othonis Magni filius, regnauit annis 9.

1 Conradus epiſcopus obiit VI calendas Decembres, pro quo Gaminolphus.
2 Diſſenſio inter Othonem imperatorem & Henricum ducem Baioariæ oritur. Hymno abbas efficitur ad ſanctum
3 Gallum.
4 Henricus & æquiuocus eius duces, & Henricus Auguſtenſis epiſcopus capti ſunt, & in exilium miſſi.
Otho imperator contra Lotharium regem Gallias inuadit.
5 Gaminolphus epiſcopus obiit, pro quo Gebehardus.
BENEDICTVS V, papa CXXXIIII, dies 2. 980
6 IOANNES VIII, papa CXXXV, annis 7.
7 Otho imperator Neapolim venit.
8 Otho imperator apud Calabriam, occiſo à Græcis & Sarracenis exercitu, de naui exiliens natando aufugit.
Otho dux obiit.
9 Otho imperator Romæ VI idus Decembres moritur, & ibi ſepelitur.

OTHO XII, tertius, Othonis ſecundi filius, admodum pu-
1 er, annos 18.
2 Rudmannus Augienſis abbas obiit, cui Witegouo ſucceſſit.
3 BENEDICTVS VI, papa CXXXVI, poſt primum annum à Creſcentio relegatus & ſtrangulatus eſt.
4 Fames facta eſt magna. BONIFACIO CXXXVII papa, poſt primum menſem fugato, BENEDICTVS VII, papa CXXXVIII,

Anni mūdi	Regnum Romanorum.	Anni Dom.

CXXXVIII,ſedit menſibus 9.

5 IOANNES XIIII, papa CXXXIX, qui & Petrus, Papiæ epiſcopus,poſt 8 menſes à Bonifacio reuerſo comprehenſus & necatus eſt.

6 BONIFACIVS VII, papa CXL, interiit: & IOANNES XV,papa CXLI,ſucceſſit.

7 Theophana Græca imperatrix,mater Othonis regis,nono anno viduitatis obiit. Eaillanus Scotus obiit. Vdalricus 990
8 abbas, & Eggehardus magiſter in cœnobio ſancti Galli
9 obiit.

10

11 Conrado rege Burgundiæ mortuo, Rodolphus filius eius Ignauus ſucceſſit.

12 Gebehardus Conſtantienſis epiſcopus obiit,pro quo Lampertus.Henricus dux Baioariæ,filius Henrici ducis obiit.

4950 13

14 Conradus dux obiit, pro quo Herimannus. Witegouo obiit, Aleuicus ſucceſſit. BRVNO,qui & Gregorius V,papa CXLII,Romæ ordinatus,ſedit annis 2,menſibus 9,& Otho
15 imperator efficitur.

16 GERBERTVS,qui & Syluester II,papa CXLIII,ann. 5.

17 Aleuicus abbas epiſcopus Argentinæ promouetur, & Werinherus abbas efficitur. 1000

18 Otho imperator in Italia X calendas Februarias obiit,& inteſtina eius Auguſtæ, reliquum corpus Aquiſgrani ſepelitur. 1001
Gerhardus abbas obiit, Burchardus ſucceſſit ad ſanctum Gallum.

HENRICVS XIII,dux Baioariæ rex efficitur,regnans an-
1 nis 13,menſibus 5.

2 Henricus rex Henricum marchionem & alios ſibi reſiſten- 1002
tes cum exercitu petit. 1003

3 Henricus rex Italiam & Boëmiam,& Bolizlaum ducem Flauorum cum prima gente ſua ſubiugauit. Herimannus dux obiit, 1004
pro quo filius eius puer Herimannus.

4 Fames magna facta eſt. IOANNES XVI, papa CXLIIII, anno vno. 1005

5 Werinherus abbas obiit, pro quo Hymmo monaſterij deſtructor & fratrum expulſor,conſtituitur. IOANNES XVII,qui 1006
& Phaſanus,papa CXLV ordinatur.

6 Epiſcopus Babenbergenſis ab Henrico rege conſtituitur,& Eberhardus ibi epiſcopus ordinatur. 1007

7 Bernhardus Augiæ abbas vir doctiſſimus ordinatur,locum eundem penè deſtructum recollectis fratribus recreat. Liutolphus Treuirenſis archiepiſcopus obiit, & epiſcopatum eius Adalbero frater reginę ſibi vſurpare,quibuſdam contra regem fauentibus, molitur: ſed à rege conuicti,Megingau- 1008
8 do epiſcopatum reliquerunt.

9 Wolueradus comes obiit 4 nonas Martias. 1009

10 Willigiſus Moguntienſis archiepiſcopus obiit, pro quo Erchanbandus.& Theodericus dux à Lothariis captus eſt. 1010 1011

11 Conradus dux filius Othonis obiit.Herimannus dux iunior obiit. 1012

12 SERGIO IIII papa mortuo,BENEDICTVS VIII, papa CXLVI,ſedit annis 11,diebus 12. 1013

Digitized by Google

Anni mūdi — *Regnum Romanorum.* — *Anni Dom.*

13 Henricus rex Romæ imperiali benedictione coronatur à Benedicto papa. 1014

14 Ernuſtus dux in venatu ab Adalberone comite ſagitta occiditur, & Megingaudus Treuirorum archiepiſcopus obiit, 1015
15 pro quo Popo. 1016

16 Conradus dux Gerhardum vicit. 1017

17 Lampertus epiſcopus obiit, pro quo Ruthardus. 1018

18 Conradus puer, auxiliante patruele ſuo Conrado poſtea imperator Adalberonem ducem pugna vincens fugauit: & Benedictus papa Babenbergam veniens eccleſiam ſancti Stephani dedicauit. 1019

19 Werinharius Argentinæ epiſcopus cum Alemannis contra Burgundiones pugnauit & vicit. 1020

20 Terræmotus magnus factus eſt 4 idus Maias, feria VI. Herebertus Colonienſis archiepiſcopus obiit, pro quo Piligrinus. 1021

21 Henricus imperator nouam Troiam cepit, & magna in exercitu mortalitas facta eſt. Ruthardus epiſcopus obiit, pro quo Heimo. Notgerus obiit. 1022

22 Gebehardus Ratiſponenſis epiſcopus obiit, pro quo item Gebehardus. 1023

23 Henricus imperator III idus Iulias obiit, & in Babenbergenſi epiſcopatu à ſe facto, in monaſterio ſancti Petri ſepelitur. Benedictus papa obiit. IOANNES XVIII, papa CXLVII, annos 9. 1024

CONRADVS XXIIII, annos ferè 15 regnauit.

1 Magna diſſenſio in regno contra Conradum regē efficitur. 1025

2 Conradus rex filium ſuum Henricum regem fecit, & ipſe Romam pergēs imperator efficitur. Heimo epiſcopus obiit, pro quo Warmannus. Bruno Auguſtenſis epiſcopus, & 1026
3 Welfus comes prædas & incendia inter ſe faciunt. 1027

4 Ernuſtus dux & Veſtus comes Conrado imperatori ad dedicationem veniunt. 1028

5 Bruno Auguſtenſis epiſcopus obiit, pro quo Eberhardus. 1029

6 Conradus imperator Stephanum Pannoniæ regem cum exercitu petit, & interea in Alemannia dux & Werinherus comes cum aliis multis occiduntur, XVI calend. Septembris. 1030

7 Stephanus rex miſſis legatis cum imperatore Conrado pacificatus eſt. 1031

8 Rodolphus rex Burgundiæ moriens, diadema ſuum Conrado miſit. 1032

9 Conradus hyeme Burgundiam petit. Eclipſis Solis III calendas Iulias quaſi hora ſexta. Conradus occidentalem Franciam contra Othonem petit. BENEDICTVS IX, papa CXLVIII, qui & Theophylactus, ſedit an. 12, menſ. 8. 1033

10 Conradus item Burgundiam vaſtat. Pagani Saxoniæ confinia petunt. Warmannus epiſcopus obiit, pro quo Eberhardus. Conradus ex caſtro ſuo Limpurgo inter Nemetes & Vangiones ſito monaſterium fecit, quod in honorem ſanctæ Crucis, & diui Ioannis Euangeliſtæ dedicari iuſſit. 1034

11 Pagani qui Luitici dicuntur, Virbinam caſtellum in confinio Saxoniæ, multis Chriſtianis occiſis & captis, obtinent, quos Conradus imperator cum exercitu petit. 1035

4950 12 Italia ciuium diſcordia laborat. Gebehardus Ratiſponenſis epiſcopus obiit, pro quo item Gebehardus. 1036

Nuptiæ

Anni mūdi	*Regnum Romanorum.*	Anni Dom.

Nuptiæ Henrici regis. Pagani ſuprà dicti Conrado imperatori vectigales facti.

Piligrinus Agrippinenſis archiepiſcopus obiit, pro quo Herimannus.

13 Conradus imperator Italiam cum exercitu petit: & Mediolanẽſem archiepiſcopum in cuſtodiam miſit, qui fuga lapſus cum multis aliis eidem imperatori rebellat. 1037

Otho princeps Carlingorum à Gozzelone duce pugna victus, fugienſque à quodam milite occiditur.

14 Eliphdruda, quæ & Cunegundis, regina, vxor Henrici regis, XV calendas Auguſti, & Herimannus dux V calendas Auguſti in Italia, cum multis aliis obierunt. 1038

Stephanus Hungarorum rex bonæ memoriæ obiit, qui ſeipſum cum tota gente ſua ad fidem Chriſti rex gentili errore conuertit, pro quo Petrus regnauit.

15 Conradus imperator II nonas Iunij obiit, & apud vrbem quæ Spira vocatur, ſepelitur. 1039

Conradus dux, & Adalbero dux obierunt.

Eclipſis Solis XI calendas Septembris.

Reginbaldus Spirenſis epiſcopus III idus Octobris bonæ memoriæ obiit.

HENRICVS XV, filius Conradi, annis 17, menſibus 7.

Henricus rex Boëmiæ ducem bello petit, ſed multis proceribus & militibus in præſtructione ſyluæ citrà & vltrà occiſis vel captis, nihil dignum efficere potuit. Petrus quoque Hungarorum rex eidem duci contra Henricum regem auxilia mittit. 1040

Hungari quendam Ouonem regem ſibi eligentes, Petrum regem ſuum expellunt. Qui profugus & exul, Henrici regis, cui priori anno rebellauerat, gratiam quærit & inuenit. Henricus rex Boëmiam cum exercitu ingreſſus, igne prædaque cuncta deuaſtat, & rebellem ducem obſides dare, & ipſum poſt ſe Ratiſponam ad deditionem humiliter venire, ſibique iureiurando fidelitatem ſeruitiumque confirmare, coartat. 1041

Ouo rex Hungarorum ob ſuſceptum ab Henrico rege Petrum à ſe expulſum, fines Baioariæ prædis & incendiis depopulatur. Sed magna pars exercitus eius, quæ à ſeptentrionali Danubij parte prædas factura venerat, ab Adalberto marchione inita pugna penitus deleta eſt. 1042

Henricus quoque rex ſui vlturus iniuriam, Pannoniam cum exercitu in autumno ingreſſus, magnã prouinciæ partem vaſtauit, duas populoſiſſimas ciuitates euertit, plures deditione ſubiecit. Sed cùm Petrum regem ſuum quem ſecum ducebat, nulla ratione Prouinciales recipere conſentirent, alium quendam quem petebant, ducem eis conſtituit: quem tamen ſtatim poſt diſceſſum eius Ouo rex de prouincia ſua in Boëmiam depulit. Poppo Aquileiæ patriarcha obiit, pro quo Eberhardus.

Giſla imperatrix, mater Henrici regis, XVI calendas Martias obiit, & apud vrbem Spiram ſepelitur. Totum tempus æſtiuum in tempeſtates pluuiaſque hyemales penè conuerſum, magnam frugum & vindemiarum penuriam effecit. Henricus rex iterum Pannonias cum exercitu petens, ſatisfactionem, obſides, munera, pacis per iuſiurandum confirmationem, Hungaris vix impetrantibus, accipiens diſceſſit. Qui inde reuerſus Conſtantienſi ſynodo affuit: vbi primò cunctis ſibi aliquid debentibus omne dimiſit debitum, deinde omnes Sueuiæ principes, memoreſque perſonas cunctis inimicitiis deſtructis pacificari fecit, & pacem hactenus inauditam, tam in hac, quàm in aliis regni ſui prouinciis, regia cenſura per edictum confirmauit. 1043

Anni Dom.

Deinde Agnetem Wilhelmi Pictauienſis principis filiam, reginam apud Moguntiam vrbem vngi faciens, regalibus ſibi nuptiis eam apud Ingelenheim villam regalem copulauit. Vnde infinitam hiſtrionum & ioculatorum multitudinem ad laudis ſuæ cumulum, vacuam & inanem ſine cibo & muneribus mœrentem abire permiſit. Liutpaldus marchio, Adalberti marchionis filius, bonæ indolis iuuenis, & maxima Hungarorum clades immaturè obiit.

1044 Maxima peſtis pecudum, & hyems ſatis dura & niuoſa magnam vinearum partem frigore perdidit, & frugum ſterilitas famem non modicam effecit. Gozzilo dux Lotharienſium moriens Gozziloni filio, quamuis ignauo, ducatum ſuum à rege Henrico promiſſum relinquere diſpoſuit. Sed alter filius eius Gotefridus iam dudum dux, cùm ducatum fratri debitum contra fas à rege ſibi obtinere nequiuiſſet, iuſiurandum fidemque poſtponens rebellare pio regi præſumpſit.

Ouo rex cùm iuſiurandum pactumque infregiſſet, Henricus rex cum perpaucis copiis Pannonias petiit: quem Ouo, qui maximum parauerat exercitum, in tantum deſpexit, vt eum quaſi facilè occidendum ſeu capiendum, prouinciam ingredi ſineret. Sed Henricus cum parte copiarum Rabam fluuium feſtinè in diuino confiſus auxilio tranſuadauit, pugnam cunctis militibus paſſim feſtinantibus iniit, & in prima congregatione innumerabilem Hungarorum exercitum fugauit atque proſtrauit: & pauciſſimis ſuorum amiſſis, in ſemet fortiſſimè pugnans glorioſiſſimam victoriam adeptus eſt, III nonas Iulias. Et Ouone rege vix fuga elapſo, omnes Hungari ad deditionem Henrico regi cateruatim concurrerunt, ſubiectionem ſeruitiumque promittunt. Ipſe verò vt erat per omnia piiſſimus, Petrum regem dudum expulſum regno ſuo reſtituit, Hungaros petentes lege Baioarica donauit, ipſeque cum triumpho in regnum ſuum rediit. Nec multò pòſt idem Ouo à Petro rege comprehenſus, ſcelerum ſuorum pœnas capite plexus perſoluit.

Eodem anno Ludouicus comes Reginoldum principem, reginæ Agnetis auunculum, ſed regi Henrico inimicum, dum quoddam caſtellum eius quod Monſpeligardæ dicitur, magna cum manu expugnare pararet, cum parua militum ſuorum copia pugnam iniens vicit, multiſque cæſis reliquos fugauit.

Romani Benedictum CL papam multis criminatum ſede ſua pellunt, & Syluestrum III quendam in locum ſuum ſtatuunt: quem tamen poſtea Benedictus, quibuſdam ſibi fauentibus, excommunicatum depulit, ſediq; ſuæ redditus ſeipſum poſtea priuauit, & alium pro ſe ob auaritiam contra canones ordinauit. Herebertus Mediolani epiſcopus obiit. Beggelenheim caſtellum Gotefridi à rege captum.

1045 Reginoldus & Geroldus Burgundiones regi apud Solodoram ad deditionem venerunt. Otho Palatinus comes, paſchali hebdomada dux Alemanniæ apud Goſlare à rege conſtituitur. Petrus rex Henricum regem in feſtiuitate Pentecoſtes ad ſe inuitatum magno paratu ſuſcepit, & maximis muneribus donauit, eique regnum Pannoniarum, principibus Hungarorum fidelitatem illi & ſucceſſoribus eius iuramento firmantibus, reddidit. Quod tamen ab eo ipſe dum viueret poſſidendum recepit. In quo videlicet itinere rex quoddam vetus ſolarium aſcendens cum multis aliis ædificio cadente corruit, ipſoque Deo protegente illæſo, Bruno Wirciburgenſis epiſcopus lethaliter cum aliis collapſus poſt vnam hebdomadam, id eſt VII calendas Iunias, obiit, & ad ſedem ſuam reportatus, ibique ſepultus, Adelberonem ſucceſſorem ſuſcepit.

Gotefridus dux rebellioni ſuæ deſperans, regique ad deditionem veniens in cuſtodiam mittitur. Wido Mediolani epiſcopus conſtituitur. Sclaui qui & Liutici dicuntur, Saxoniæ terminos inquietantes, regi illò cum copiis militum

Digitized by Google

Anni Dom.

militum venienti ſe tradunt, & ſolitum cenſum promittunt. Autumnali tempore Guntharius eremita ad Chriſtum migrauit, & in Praga Boëmiæ vrbe ſepultus.

Per idem tempus regale colloquium apud Tribura condictum grauis regis infirmitas præpediuit. Quo etiam tempore Agnes regina filiam regi
peperit. Rex Natalem Domini in Saxonia apud Goſlare celebrauit. Ma- 1046
gna mortalitas multos paſſim extinxit. Eggehardus marchio ditiſſimus ſubitò moriens, prædiorum ſuorum regem reliquit hæredem. Rex Paſchale feſtum apud Traiectum Freſiæ vrbem egit, & ſubſecutis diebus nauali expeditione in Phladirtingam fretum traiiciens, pagum quendam quem Theodoricus marchio ſibi vſurpauerat, ab eo eripuit: Vnde idem poſtea rebellionis cauſam ſumpſit. Sanctum autem Pentecoſtes Aquiſgrani faciens, Gotefrido duce è cuſtodia relaxato, ſibique procedenti terratenus proſtrato, ducatum ſuum miſertus reddidit. Quibus etiam diebus Widgerum, qui Rauennæ præſulatum iam biennio ineptè & crudeliter nondum conſecratus tenebat, ad ſe vocatum epiſcopatu priuauit.

Sequente tempore rex in Italiam expeditionem parat. Fridericus frater Henrici ducis Baioariæ, dux Lotharingorum pro Gotefridi fratre ignauo Gozzilone conſtituitur. Subſecuto autumno Hungari priſtinæ perfidiæ ſuæ memores, Andream quendam regem ſibi ſtatuunt, Petrum regem, multis aduenarum qui pro eo pugnauerant occiſis, variis cum coniuge ſua iniuriis affectum poſtremò oculis priuant, & in quendam locum cum eadem coniuge ſua alendum deputant, multis etiam per idem tempus peregrinis inibi expoliatis, exulatis atque necatis.

Quo comperto rex Henricus, qui iam valido exercitu congregato in Italiam iter cœperat, nimis indoluit, ſed tamen cœptam expeditionem non deſeruit. Itaque coadunato exercitu Papiæ ſynodum celebrauit. Inde Placentiam veniens Gratianum CL, quem expulſis prioribus Romani papam ſtatuerant, ad ſe venientem honorificè ſuſcepit: ſicque cunctis proſperè cedentibus iuxta Natalem Domini non longè ab vrbe Roma apud Sutriam, ſynodo item acta, cauſaque erroneorum pontificum diligentiùs ventilata, Gratianum papam conuictum baculo paſtorali priuauit. Dein omnium tam Romanorum quàm aliorum conſenſu Suidegerum epiſcopum, qui poſt Eberhardum primum ſecundus Babinbergenſem ſexto iam anno regebat eccleſiam, nimiùm reluctantem ſummum Romanæ eccleſiæ elegit pontificem: ſicque circa vigilias Natalis Domini ipſam ingrediuntur vrbem. Eadem nocte bonæ memoriæ Eberhardus Conſtantienſis eccleſiæ epiſcopus, inibi in porticu ſancti Petri ſepeliendus, obiit XIII epiſcopatus ſui anno.

In ipſa Natalis Domini die præfatus Suidegerus, natione Saxo, Apo-
ſtolicæ ſedi CLI papa ex more conſecratus, & nomine auctus, Clemens 1047
II vocatus eſt. Qui mox ipſa die Henricum regem, & coniugem eius Agnetem imperiali benedictione ſublimauit: peractiſque Miſſarum ſolenniis, ipſe Dominus papa & imperator cum imperatrice, ita vt erat coronatus, ad Lateranenſe palatium cum ingenti gloria proficiſcuntur, cunctis ciuibus Romanis mirantibus, honoremque ſingulis quibuſque pro facultate obiter impendentibus. Completiſque Romæ cum ſumma pace aliquot diebus, imperator magnam exercitus partem patriam redire permittens, ipſe cum reliquo ad vlteriora contendit. Circa idem tempus imperator præſules nonnullos conſtituit: inter quos Rauennati eccleſiæ Hunfridum cancellarium ſuum in Italia; Conſtantienſi Theodericum, per alias prouincias cancellarium ſuum & archicapellanum, & Aquiſgrani præpoſitum; Argentinæ Herrandum, Spiræ præpoſitum, pro Villihelmo autumnali tempore de-

ſunctô: Viridunenſi Theodoricum, Baſileæ præpoſitum & capellanum ſuum pontifices præfecit. Imperator verò Roma egreſſus, nonnulla caſtella ſibi rebellantia cepit, prouincias illas prout videbatur diſpoſuit, duces Nordmannis qui in illis partibus commorantur, & aliis eo loco vrbibus conſtituit. Sed ſocru imperatoris de monte Gargano Beneuentum reuerſa, orto tumultu Beneuentani ciues quibuſdam eam iniuriis afficiunt. Vnde ſæuam ab imperatore vindictam metuentes, eique ſe ſubdere non præſumentes, rebellionem ineunt. Sed imperator qui magna, vt dictum eſt, ex parte exercitum iam remiſerat, & ad aliam occupato animo patriam tendebat, tentam tunc temporis ciuitatem expugnatum aggredi diſtulit, interimque eo infecto negotio, ſed aliàs vniuerſa Italia parente pacataque, redire diſpoſuit. Interea imperatrix Agnes, quæ Romæ ab imperatore digreſſa fuerat, in Rauennati territorio filiam peperit. Imperator verò cœpto redeundi itinere Mantuæ paſchale feſtum in grauiſſima decumbens ægritudine commoratur. Poſtea conualeſcens corpus beati Widonis Pompoſæ monaſterij abbatis, in magna ſanctitate ante non integrum annum defuncti plurimis glorificatum miraculis, de Parmenſi vbi ſepultum fuit ciuitate, ad vrbem Spiram transferendum magno ſecum cum honore de Italia rediens deuexit. In quo itinere Auguſtam Vindelicam in litaniis ante Aſcenſionem Domini veniens, Gebehardo vrbis eiuſdem epiſcopo in aduentu eius defuncto, Henricum capellanum ſuum ſucceſſorem conſtituit. Actoque inibi eodem feſto, Pentecoſtes ſolennia Spiræ celebrauit: ibique colloquium cum regni principibus habuit, & corpus præfati abbatis in incepta quadam extra vrbem baſilica tumulari fecit. Quo tempore Welfum comitem Sueuigenam Welfi dudum comitis filium Carentani ducem promouit. Auunculum quoque eius Adalberonem ducem, videlicet Henrici & Frederici fratrem, Metenſis eccleſiæ epiſcopum, poſt Theodoricum nuper defunctum conſtituit. Item Popone archiepiſcopo his diebus defuncto, Treuirenſi vrbi Eberhardum Wormatiæ præpoſitum archipræſulem præfecit. Per idem tempus cùm expeditionem in Pannonias ad Petrum vlciſcendum diſponeret, Gotefridus dux cum Balduino de Flandris, & aliis nonnullis rebellionem innouaſſe, bellumque copiis collectis parauiſſe: Theodericus quoque de Phladirtinga marchio rebellauiſſe, & epiſcopatus ſibi contiguos ad iniuriam imperatoris populatus eſſe nunciatur. Præterea Andreas qui regnum Petri obtinuit, iam crebrò legatos ſupplices miſerat, regnum ſe ab Hungaris coactum ſuſcepiſſe confirmans, de Petri ſeſe iniuriis excuſans: quique aduerſus eum coniurauerant, partim à ſe trucidatos, partim imperatori tradendos denuncians, ſuamque imperatori ſubiectionem, annuum cenſum, & deuotam ſeruitutem, ſi regnum ſe habere permitteret, mandans. Quibus ex cauſis dilata expeditione illa, cùm Gotefridus quoque dux rebellionem ſuam callidis legationibus diſſimularet, autumnali tempore nauali exercitu collecto contra Theodericum in Phladirtingam arma commouit. Interea Otho Sueuorum dux, qui prouinciam ſibi traditam piè ac ſtrenuè tertio iam anno regebat, immaturo obitu diem clauſit extremum. In ipſis quoque diebus Henricus Baioariæ dux defunctus Treuiris ſepelitur. Clemens etiam, qui & Suidegerus, papa in Romanis partibus nono menſe promotionis ſuæ diem obiens, ad epiſcopatum ſuum Babinbergum reportatus tumulatur. Imperator expeditione in Phladirtingam traiecta, aquoſis impedientibus locis parum proficere potuit, & reuertens aduerſariis marino curſu leuibus ſcaphis latrocinantium more ſequentibus, & extremos quoſque incurſando cædentibus, non modicam in exercitu cladem pertulit.

Ipſo quoque tempore Gotefridus inter alia quæ contra regem geſſit, Viridunenſem ciuitatem dolo captam incendit & euertit.

Impera-

Imperator Natalem Domini in Saxonia moratus confeſtim per Wurciburgum in Alemanniam venit, & Vlmæ colloquium habens Othonem de Suinfurto marchionem Sueuis ducem conſtituit: indeq; in Baioariam veniens Quadrageſimale & Paſchale tempus exegit. Eadem Quadrageſima ſanguis, vt creditur, Domini apud vrbem Mantuam diuina per quendam cæcum reuelatione inuenitur, & plurimis miraculis declaratur. Imperator Ratiſpona, vbi Paſcha cum Othone & Brecizlao ducibus & multis aliis principibus egit, digreſſus Alemanniam repetit, & Augiam noſtram ingreſſus VIII calendas Maias, nouam ſancti Marci Euangeliſtæ patroni noſtri baſilicam, à domino Bernhardo abbate conſtructam, ſe præſente à Theodorico Conſtantienſi epiſcopo dedicari fecit, & eiuſdem ſancti feſto in litania maiore apud nos acto, Aſcenſionem Domini Turegi, Pentecoſten autem Solodori celebrauit: Habitoque ibi cum Burgundionibus colloquio per Franciam orientalem in Saxoniam remeauit. Per idem tempus dominus Bernhardus abbas Augiæ, vir doctrina & moribus inſignis, anno promotionis ſuæ quadrageſimo, in ſenectute bona morbo confectus VII idus Iunias diem vltimum clauſit, & in baſilica ſancti Marci ſepultus quieſcit: in cuius locum Vdalricus decanus à fratribus electus, abbas ab imperatore conſtituitur. Defuncto quoque viro docto Vattone Leodij pontifice, Dietuinus ſucceſſit. 1048

Sequente Iulio Poppo Brixenſis epiſcopus ab imperatore electus Romam mittitur, & honorificè ſuſceptus Apoſtolicæ ſedis CLII papa ordinatus, mutato nomine Damaſus II vocatur. Sed paucis diebus exactis defunctus, ad ſanctam Laurentiam extra vrbem ſepultus eſt. Autumnali tempore Henricus imperator, & Henricus Galliarum rex in Metenſi territorio conuenientes pacem pactumque inter ſe iuramento confirmant. His diebus terræmotus magnus factus eſt nocte, III idus Octobres. Ipſis item diebus Agnes imperatrix filiam imperatori peperit. Eodem etiam tempore Gotefridus Adelbertum ducem ſe deprædantem perſecutus, & dimiſſa multitudine cum paucis inuentum, cum aliis qui repugnare tentabant, occidit. Poſt quem Gotefridus dux ab imperatore conſtituitur. Imperator ipſis diebus Argentoratum, & inde prope Natalem Domini Vlmam venit, ſicque in Baioariam proficiſcitur. Imperator Natalem Domini Friſingiæ, & Purificationem ſanctæ Mariæ Ratiſponæ agens, Baioariæ ducem Conradum conſtituit, & circa Quadrageſimale tempus inde in Saxoniam receſſit. Gotebaldus Nemetenſis præpoſitus Aquileiæ patriarcha poſt Eberhardum iis diebus defunctum ab imperatore promouetur. 1049 Interea glaciali hyeme ſuppeditante nonnulli de partibus maritimis milites & principes cum Leodinenſi epiſcopo, Traiectenſi & Metenſi congregati, Theoderico in Phladirtinga inſidias tendunt, commiſſaque pugna victum occidunt, & prouinciam illam imperatori ſubiiciunt: quam tamen non multò pôſt Gotefridus occupans, ab eiſdem pugna petitus & victus vix aufugit. Per idem tempus Bruno Leucorum epiſcopus, ab imperatore lectus Romamque miſſus ſummo honore ſuſcipitur, & in Quadrageſina papa CLIII ordinatus, Leonis noni nomen accepit. Qui in proximo Paſcha Vdalricum Augienſis cœnobij prouiſorem Romam venientem bbatis benedictione conſecrauit, & monaſterij eiuſdem priuilegia antiuitus à ſede Apoſtolica tradita ſua authoritate confirmauit & innouauit, dictione II, VII calendas Apriles. Idem papa in hebdomada poſt Albas nodum cum epiſcopis Italiæ Romæ celebrauit. Idem in hebdomada Pencoſtes aliam ſynodum Papiæ congregauit, indeque per montem Iouis m pluribus Romanorum in Ciſalpinas partes deuenit. Exacto etiam temre Odilo, venerabilis Cluniacenſis cœnobij, & multorum pater monaſterum migrauit ad Dominum.

Secuta æſtate cùm imperator expeditionem contra Gotefridum & Bal- 1050

Digitized by Google

Anni Dom.

duinum à domino papa excommunicatos pararet, Godefridus tam contra vim imperatoris, quam papæ excommunicationem Aquiſgranum venit, & opitulante papa gratiam imperatoris promeruit. Balduinus verò vtrunque contemnens, vaſtata ab exercitu magna ex parte prouincia ſua, tandem obſides dedit, & pactum cum imperatore fecit. Autumnali tempore dominus papa ſynodum magnam Remis cum Galliarum epiſcopis habuit, indeque Mogontiacum veniens, aliam ſynodum XL propè epiſcoporum coram imperatore, & regni noſtri principib. celebrauit: Et poſtea Alemanniam adiens, Augiæ feſtum ſancti Clementis, & dominicā ante Aduētum Domini VI cal. Decemb. egit: ac per Auguſtam Baioariamque tranſiens, Natalem Domini Veronæ coluit. Imperator verò idem feſtum in Saxonia manſit. Ipſa hyeme cùm epiſcopus Ratiſponę Gebehardus, qui Campidonenſem abbatiam nuper beneficij loco acceperat ab imperatore, in Pannoniarum terminis moraretur, cedentibus Hungaris, fines eorum ingrediens prædas inde abduxit. Sed ipſo diſcedente plurimus Hungarorum exercitus fines noſtros inuadens plurimam partem captiuauit, incēdit atque vaſtauit. Imperator paſchale feſtum apud Traiectum moratur. Dominus papa poſt Paſcha ſynodum item Romæ collegit, & ſubſecuto tempore vltra Romam progrediens, nonnullos eò locorum principes & ciuitates tam ſibi, quam imperatori iureiurando ſubiecit, Beneuentanosq; adhuc rebellantes excommunicauit. Nonnulli etiam exterarum principes gentium, miſſis ad eum vtpote apoſtolicum virum legatis, ſubiectionem ipſi promittunt.

Imperator contra Gazmerum ducem Polonorum rebellionem molientem, expeditionem parat, grauique infirmitate detentus, pacem pactumque eum petentem ſuſcipiens diſceſſit. Gebehardus Ratiſponenſis epiſcopus cum Conrado duce Baioariæ, & Adelberto marchione, aliiſque quibuſdam epiſcopis & principibus Baioariæ Heimenburgum reædificant, & magnam Hungarorum copiam ſe inuadentem proſternunt, & vſque ad innumerabilis exercitus eorum præſentiam refugientem perſequuntur, cunctisq; agminibus Hungarorum deuictis, immiſſo terrore terga vertentib. ad caſtra Deo gratias reddentes reuertuntur. Ipſo autumno dominus papa ſynodum Vercellis collegit, & Hunfridum archiepiſcopum pro quadam inter Rauennatem & Romanam eccleſiam contentione ab officio ſuſpendit, indeque Gallias & epiſcopatum ſuum Leucorum ciuitatem reuiſit: quo etiam tempore Agnes imperatrix tandem imperij filium peperit.

1052 Imperator Natalem Domini in Saxonia apud Goſlare egit, & multos ex principibus filio ſuo iureiurādo fidem ſubiectionemq; promittere fecit. Nec multò pòſt ipſe & dominus papa cum multis epiſcopis & principibus apud Auguſtam Vindelicam conuenientes, Purificationē Dei genitricis celebrauerunt, Rauennateq; archiepiſcopo apud papā inibi reconciliato, charitatiuè à ſe inuicem diſcedentes, papa Romam reuertitur: imperator Nemeti partem Quadrageſimæ, Paſchale verò feſtum Coloniæ demoratur, ibiq; filius eius Henricus ab archiepiſcopo Herimanno baptizatur. Poſt Paſcha itē dominus papa Leo ſynodum Romæ collegit, vbi inter alia Gregorium Vercellenſem epiſcopum, propter adulterium cum vidua quadā auunculi ſui ſponſa admiſſum, & periuria perpetrata, abſentem & neſciētem excommunicauit: quem tamen non multò pòſt Romam venientem, ſatisfactionem promittentē officio priori reſtituit. Per idem tempus imperator Lampertum comitē rebellare molientem ad deditionem cōpulit. Eadem æſtate Bardo Mogontiacenſis archiepiſcopus obiit, pro quo imperator Liutbaldum Babinbergenſem præpoſitum conſtituit. Idem pro Theodorico Conſtantienſi epiſcopo, X cal. Iul. quinto pręſulatus ſui anno, poſt longam ægritudinem defuncto, Rumaldum promouit. Rauēnas quoq; archiepiſcopus Hunfridus veneno (vt aiunt) ſubito periit. Sequenti autumno magno cum exercitu imperator pactū Andreæ regis, vt per legatos offerebatur, accipere cōtemnens, Pannonias petiit,

Gebehar-

Digitized by Google

Gebehardoq́ue Ratiſponenſe epiſcopo, & Velff, Brezizlaoq́ue ducibus ad ſeptentrionalem Danubij partem depopulandam tranſmiſſis, ipſe deuecto à nauibus quantum in equis poterat ſumptu, longo propter fluuiorum illuuiem circuitu per Carentani fines tranſiens, peruiumq́ue regnum inuadens, hac & illac Hungarico exercitu latrocinantium more fugitante, & nuſquam æquo marte conferre manum audente, omnia circumquaque, quoad ſumptus militi ſuppetebant, vaſta reddit. Sed cùm laboranti iam penuria & fame exercitui Hungari reditum pararent intercludere, oppoſitiſque per ripas fluminum præmunitas, vadoſaſque paludes copiis ſuis, omnes ſe vel ad deditionem cogere, vel inedia minitarentur extinguere, milites interriti hoſtes per fluuios obſiſtentes incunctanter tranſuadentes fugant, quandamque munitionem firmiſſimam ad pontem Rabiniza fluminibus ſtructam, in qua maximam hoſtis fiduciam habebat, quidam ex Burgundionibus, Saxonibus & Polonis milites non ſine ſui periculo flumine tranſito, in breui expugnatam capiunt, cæſiſque palatiſque Hungaris reliquo exercitui viam pandunt. Quæ pertranſeuntibus penè cunctis incenſa, aliquot de poſtremis in magno periculo hoſtibus inſequentibus intercluſit. Sicq́ue redeunte imperatore, illiſque quos vltra Danubium tranſmiſerat, rebus proſperè geſtis iamdudum reuerſis, Andreas rex à noſtro marchione Adelberto pacem poſtulatum mittit, eamq́ue viciſſim tribuit. Ipſis diebus defunctis vno penè in tempore Lindaugienſe & Buochaugienſe Abbatiſſis, Iuota nobilis, prudens & religioſa vidua, vtrique loco recuperando ab imperatore præficitur.

1052 Imperator Natalem Domini Goſlare egit, ibiq́ue quoſdam hæreticos inter alia praui erroris dogmata Manichæa ſecta omnis eſum animalis execrantes, conſenſu cunctorum, ne hæretica ſcabies latiùs ſerpens plures inficeret, in patibulis ſuſpendi iuſſit. Eodem tempore v idus Ian. mater mea Hiltrudis, Wolfradi comitis vxor, admodum pia, mitis, liberalis, & religioſa fœmina, marito, ſeptemq́ue liberis ſuperſtitibus, deuoto & felici, vti hominibus apparere poterat, exitu diem vltimum clauſit, anno ætatis circiter LXI, coniunctionis verò cum marito XLIIII, & apud villam Alleshaſan ſub capella ſancti Vdalrici à ſe conſtructa, in ſepulchro quod ipſa ſibi præparauerat, condita eſt: cui vt pro epitaphio hos ſcriberem verſiculos libuit:

Mater egenorum ſpes auxiliumq; ſuorum,
Hos Hiltrud tumulo debita reddit humo.
Quæ præpollentes generoſa ſtirpe parentes
Nobilitans claris extulerat ſtudiis:
Atque colens caſtam reuerenter monogamiam,
Vixit diuinis prona miniſteriis:
Inq; bona Marthæ ſatagens conſiſtere parte,
Practica quod docuit, vita ſequi ſtuduit.
Veſte, cibo, lingua, pede, totis viſibus ipſa
Se miſeris largam præbuit atque piam.
Relligione pios præ cunctis fouit amicos,
Cunctis morigeram ſe dedit & placidam.
Cunctis manens mitis, patiens ac neſcia litis,
Complacuit mundo, ô vtinamq; Deo.
Carnem caſtigans, precibus loca ſancta frequentans,
Quærere cæleſtem ſedula ſueuit opem.
Crede panegyricis non hæc me fingere vanis,
Nec matrem verbis tollere falſidicis.
Conſule rumorem quaquauerſam popularem,
Dictaq; de veris paucula certus eris.
Hanc quoque poſtremò mera cùm confeſsio crebrò
Purgaſſet, Domino debita corde pio.

Anni Dom.

Communita fide, ſpe tuta, vigens pietate,
Felix hanc vitam deſeruit miſeram.
Cùm menſis Ianus quintas deuolueret Idus,
Mouit permultas morte ſua lacrymas.
Pro qua quæſo, precor, peto, poſtulo, flagito lector,
Pulſes ſupplicibus vt Dominum precibus:
Quatenus ipſius pietate ſui miſeratus
Abſoluat cunctis mitis eam maculis,
Inq́; beatorum felici ſorte ſuorum
Largus ei ſtabilem contribuat requiem.

Sequenti tempore Quadrageſimali imperator Rauennatem archiepiſcopum Henrichum promouit. Et Nizo Friſingenſis epiſcopus priùs ex ſuperbiſſimo vitæ habitu ad humilitatis & religionis ſpeciem conuerſus, ac denuo ad priſtinæ conuerſationis inſolentiam reuerſus, cùm eum iuſſu imperatoris Rauennam perduxiſſet, ſubita inibi morte periit.

Imperator Paſchale feſtum Nemeti egit, indeque (vt aiunt) locum illum patris matriſque ſuæ ſepultura præditum magis magiſque paruipendens, ſubiratus, epiſcopoque loci illius infenſus diſceſſit. Iiſdem diebus Bonifacius ditiſſimus Italiæ marchio, imò tyrannus, inſidiis à duobus exceptus militibus, ſagittiſque vulneratus & mortuus, Mantuæ ſepelitur. Cùm imperator circa litaniarum tempus Solodori colloquium haberet, quidam ex Burgundionibus offenſi inde diſcedunt, ſed non multò pòſt aliqui ex illis ad gratiam eius redeunt. Inde ipſe cùm Turegi Pentecoſten peregiſſet, in Pannonicam itidem expeditionem proficiſcitur, Andreaque rege Hungarorum minus minuſque pro pacto pacis poſtulando allegante & promittente, Brezisburg caſtrum obſedit, & variis belli machinis diu oppugnatum, Deo obſeſſis ſe anxiè inuocantibus opitulante, fruſtratis ſemper nixibus, nullo modo capere potuit. Interim dominus Leo papa ab Andrea accitus, cùm pro pace componenda interueniſſet, imperatorem ab obſidione auocauit, eumque ſibi per omnia conſentaneum inueniens, ſed econtra Andream conſiliis ſuis minùs parentem experiens; offenſus, eique excommunicationem vtpote deluſa ſede Apoſtolica minitans, cum imperatore diſceſſit, & aliquantum cum eo temporis manſit. Ipſis diebus imperatrix iterum filium quem Conradum poſtea vocauerunt, imperatori peperit. Diſcordia inter Gebehardum Ratiſponenſem præſulem, & Conradum Baioariæ ducem mota & agitata. Reliquiæ beati Zenonis confeſſoris ex Valthario Veronenſe epiſcopo in Alemanniam ad villam Vlmam allatę, plurimis per hæc tempora claruere miraculis. Conſtantiæ baſilica ſanctæ Mariæ corruit.

Imperator cum domino papa, multiſque epiſcopis & principibus, Natalem Domini Wormatiæ egit. vbi cùm papa, ſicut dudum cœperat, Fuldenſem abbatiam, aliaque nonnulla loca & cœnobia quæ ſancto Petro antiquitus donata feruntur, ab imperatore repoſcens exegiſſet, demum imperator pleraque in Vltraromanis partibus ad ſuum ius pertinentia pro Ciſalpinis illi quaſi per concambium tradidit. Cumque idem papa de Normannorum violentiis & iniuriis, qui res ſancti Petri ſe inuito vi tenebant, multa conqueſtus eſſet, ad hos etiam inde propulſandos imperator ei auxilia delegauit. Ea ſiquidem gens à temporibus prioris Henrichi imperatoris in Calabriæ, Samniæ, Campaniæque partes paulatim ex Gallici oris Oceani aduentitia confluebat, & quia bellicoſior Italicis gentibus videbatur, primò gratanter accepta, crebrò indigenis contra Græcorum & Saracenorum incurſiones audacter præliando auxiliabatur. Poſtea verò pluribus eorũ ad vberem terram accurrentibus, viribus adaucti ipſos indigetes bello premere, iniuſtum dominatũ inuadere, hæredibus legitimis caſtella, prædia, villas, domus, vxores etiam quibus libuit vi auferre, res eccleſiarum diripere, poſtremò diuina & hu-

&humana omnia, prout viribus plus poterant, iura confundere, nec iam Apoſtolico pontifici, nec ipſi imperatori, niſi tantùm verbotenus cedere. Ad horum igitur nefaria & inextricabilia ſcelera illis è partibus eliminanda, indigenasque ab eis liberandos dominus papa animũ intendens, ſumma cum charitate ab imperatore Romam reuerſurus digreditur. Secuti ſunt autem eum plurimi Teutonicorum, partim iuſſu dominorum, partim quæſtu adducti, multi etiam ſcelerati & proterui, diuerſaſque ob noxias patria pulſi. Quos ille omnes tum conſuetæ miſericordię nimia compaſſione, tum etiam quia opera eorum ad imminens videbatur bellum indigere, clementer & grataneer ſuſcipiebat. Tranſiens ergo per Alemanniam, Purificationem ſanctæ Marię Auguſtę egit, Mantuęq; Quinquageſima acta, & nonnullis ſuorum orto inibi tumultu occiſis, infra dies Quadrageſimæ Rom. peruenit. Ipſis diebus in Italia quidam lacus, quos Iulius quōdam Cæſar quadrato lapide perpetuo (vt putabatur) opere fertur obſtruxiſſe, nimia aquarum inundatione effracti, Narniam flumẽ, Tiberimque vltra modum exundare fecere, ſubitaq; illuuione multa ędificia, ipſe pons Narnienſis dirutus, multiq; mortales abſumpti ſunt. Imperatore in Saxonia apud Mereſeburg commanente, cum rege Danorum Paſcha egit, ipſiſq; diebus Conradum Baioarię ducem, cui iam priùs infenſus erat, inculatum quorundã Principum iudicio ducatu priuauit. Quo tempore regni tam primores quàm inferiores cõtra imperatorem magis magiſque muſſitantes, iamdudum eum ab inchoatæ iuſtitiæ, pacis, pietatis, diuini timoris, multimodæque virtutis tenore, in quo de die in diem debuerat proficere, paulatim ad quęſtum & incuriam quãdam deficere, multumque ſeipſo deteriorem fore cauſabantur. Altorfenſe cœnobium igne conſumitur. Dominus papa habita poſt Paſcha ſynodo, contra Normannos, vt propoſuerat, exercitum mouit: cumq; illi pacem petentes, ſubiectionem ſeruitiumque ipſi promitterent, & quæ prius iniuſtè ſibi vſurpantes inuaſerant, eius beneficio gratiaq; retinere velle ſe dicerent; idque papa abnegans vi & iniuria raptas res ſancti Petri repoſceret, eoſque perperam peruaſo cedere loco iuberet: illi quia numero longè præſtabant, quaſi rem impoſſibilem ſibi propoſitam refutantes, ſe potiùs bello obuiam ituros, armiſque acquiſitam patriam armis defenſuros, vel morte occubituros denũtiant. Sicq; XIIII cal. Iul. valida pugna confligentes, prima acie à Teutonicis penè victi ſunt, ſed ſuccenturiatis copiis ex inſidiis noſtros circumuenientes, Italis citiùs terga vertentibus, Teutonicis maxima ea parte ſed non inultè occumbentibus occulto Dei iudicio; ſiue quia tantum ſacerdotẽ ſpiritalis potiùs quàm pro caducis rebus carnalis pugna decebat; ſiue quòd nefarios homines quàm multos ad ſe ob impunitatem ſcelerum, vel quæſtum auarum confluentes, contra itidem ſceleſtos expugnandos ſecum ducebat; ſiue diuina iuſtitia alias quas ipſa nouit ob cauſas noſtros plectẽte, quamuis nimis cruentam hoſtes adepti ſunt victoriam: ipſeque Dominus papa in quodam ab eis caſtello obſeſſus, cùm expugnata iam iamq; munitione, neceſſitate coactus, cõmunionem eis priùs interdictam reddidiſſet, acceptus ab eis, Beneuentum cum honore tamen reductus eſt, ibique tempore aliquanto detentus, nec redire permiſſus. Et hoc & ſuperiori anno frugum penuria facta eſt non modica. Werinharius frater meus Augieñ. monachus, admodum doctus, & religioni verè deditus, iuuenis cũ alio monacho Liuthario ſtudio vitæ perfectioris flagrans, peregrinationem clàm pro Chriſto aggreditur, literis remiſſis licentiam abbatis poſtulans, & impetrans. Et ſequenti tempore Richardus Renauigenſis abbas, & Henricus item Augieñ. monachus hoc exemplum ſecuti, relictis omnibus idem propoſitum aggrediuntur. Imperator Henricus magno apud Tribuariam cõuentu habito, filium ęquiuocum regem à cunctis eligi, eique poſt obitum ſuum, ſi rector iuſtus futurus eſſet, ſubiectionem promitti fecit. Ad quem conuentum cùm Conradus dudum Baioariæ dux venire nolẽs, cum expeditis militibus regi

Anni Dom.

rebellare moliens Hungaris ſe adiungere tentaſſet, & Carentani fines inuaſiſſet, quibuſdā inibi quæ priùs habuerat poſſeſſionibus ſuis ab imperatore priuatus eſt, eas quaſi legaliter acquirente. Ibi etiam legati Andreæ regis Hūgarorum pro pace pactoque cùm ſuffragante Ratiſpon ēſe epiſcopo immēſam pecuniam, ſuæque prouinciæ partem, & ad expeditiones omnes præter Italicam ſuos ituros promitterent, eaque omnia regem ſuum impleturum ſacramento promitterent, imperator ea ſe accepturum fide data ſpondens eos remiſit. Hadamuta de Nuinburgo abbatiſſa venerabilis, quæ locum ſuum priùs penè dilapſum, intrà & extrà laudabiliter recuperatum in optimū deduxerat ſtatum, aliam pro ſe deſignans, & ſororibus piè admonitis, vltimū valedicens IIII cal. Nouembris feliciter, ô vtinam, deceſſit. Hazelinus etiā Babenbergeñ. epiſcopus infamis moriens locum dedit. Per idem tempus Conradus dudum dux ab Andrea rege Hungarorum gratanter ſuſceptus, ei ne alligatum cum imperatore fœdus perficeret diſſuaſit, & auxilio eius quādam Carentani partem, quorundam etiam primatum qui eam poſſidebant, machinatione aliis expulſis primoribus, inuaſam cepit. Imperator verò in Baioariam veniens, ducatum eiuſdē prouinciæ filio ſuo æquiuoco tradidit, ſicque in eadem commorans prouincia, Natalem Domini in villa Otinga egit, ibique Babenbergenſis eccleſię præſulatum conſobrino ſuo Adalberoni donauit. Deinde habito Ratiſponæ colloquio, per Alemanniam tranſiens, & furibus infeſtus nonnulla eorum conuenticula exuri iubens, Turegi Quadrageſimam inchoauit, & per ripales Rheni vrbes paulatim deſcendens, Mogontiæ Paſchale feſtum celebrauit: vbi Theodbaldus Othonis ad eum de Galliis veniens, & miles eius effectus, auxilium ſuum illi pollicitus eſt. Dominus papa cùm apud Beneuentum diuino intentus ſeruitio diu demoratus, tandem inſtante paſchali tempore Romam ægrotans reuerſus eſſet, inualeſcente indies languore glorioſo exitu cunctis priùs benedicens, & admonitis valedicens, ſanctoque Petro peccata ſua confeſſus & deuotè ſe illi commendans, XVI calen. Maias obiit, & in baſilica ſancti Petri iuxta ſepulchrum ſancti papæ Gregorij ſepultus, miraculis claruiſſe memoratur. Gotefridus iterum contra imperatorem tyrannidem inuaſit, Italiamque latenter adiens, Beatricem Bonifacij quondam marchionis viduam vxorem accepit.

Herimannus Wolferadi Comitis filius ab infantia omnibus membris contractus, ſed omnes tunc temporis viros ſapientia & virtutibus pręcellens, in Aleshuſan prædio ſuo defunctus ac ſepultus eſt. Werinherus, Liutherus in Hieroſolym. itinere defuncti ſunt. Conuentus ab imperatore Mogontiæ factus eſt, in quo Gebehardus Eiſteteñ. epiſc. ab epiſcopis electus, Romamque miſſus, ibique honorificè ſuſceptus, inſequenti Quadrageſima in cœna Domini CLIIII papa ordinatus, Victoris ſecundi nomen accepit. Im-
1055 perator natalem Domini Goſlare celebrauit, ac deinde expeditionem in Italiam parauit, & diem ſanctæ Paſchæ Mantuæ egit, diem autem Pentecoſtes Florentiæ: ibique coram eo à domino Papa generali ſynodo habita multa correcta ſunt. Imperator Adalbertū capitali ſententiæ adiudicatum, per interuentum epiſcoporum dimiſit. Eodem tēpore L aut eo amplius armati milites à Normannia latenter per mare tranſeuntes, Nordmannis contra imperatorem auxilium præbere cupientes, à Piſentibus ciuibus capti atque ad imperatorem delati. Imperator Othonem Nouarienſem epiſcopum Conſtantinopolim miſit, vbi pro Michaele nuper defuncto quandam fœminam totius regni monarchiam tenentem inuenit, quæ illum ſequenti anno ſuis etiam legatis adiunctis amicitiam pactumque confirmandum imperatori remiſit. Beatrix imperatori ad deditionem veniens cauſa mariti ſui, quanquam data fide, tenetur, filiuſque eius puer Bonifacius hac cauſa venire veretur: ſed non multis interpoſitis diebus cùm Imperat. ibidem moraretur, idem puer moritur. Gebehardus Ratiſponenſis epiſcopus & Welffus dux

dux licentiam repatriandi ab Italia impetrauerant, militesq́ue eorum illis (vt
aiunt) ignorantibus contra imperatorem coniurauerunt. Quo tempore
Welffus dux ſuis & omni populo admodum flebili morte præuentus, apud
Altorfenſe cœnobium ſepultus eſt. Arnoltus epiſc. Metenſis moritur. Impe-
rator de Italia per Baioariam rediens, natalem Domini apud caſtrum Ture-
gum celebrauit, ibique Othonis marchionis filiam æquiuoco ſuo filio de-
ſponſauit. Gebehardus Ratiſponenſis epiſcopus ab imperatore de coniura-
tione contra ſe facta victus, primùm in caſtro Vlfilingino, dein in Stofola 1056
per aliquod tempus ſub cuſtodia tenetur. Conradus ab imperatore Nemeti
pro Arnolto Epiſcopo ſubſtituitur. Herimannus Agrippinæ vrbis archiepi-
ſcopus obiit, pro quo Hanno Goſlare priùs præpoſitus in archipræſulatum
ſucceſſit. Imperator diem ſanctum Paſchæ celebrauit. Eodem ann. Sclaſi,
qui Liutici dicuntur, terminos Saxonum inſectantes, quàm plurimos eo-
rum principes cum Wilhelmo marchione peremerunt. Henricus impe-
rator, domino apoſtolico ad ſe tempore autumnali inuitato, cùm in Saxo-
nia in Bothfeldino commoraretur, morbo ingraueſcente infirmatus obiit
ann. ætatis ſuæ XXXIX, regni verò XVIII, imperij XV, indictione X. Qui
inde aſportatus, Nemetumque tranſlatus, in eccleſia ſanctæ Mariæ, quam
ipſe conſtruxerat, adhuc imperfecta, iuxta patrem matremq́ue ſepultus, &
filius eius Henricus quartus VII ætatis annum habens, pro eo regni iura
ſuſcipiens, à primoribus matri imperatrici educandus eſt commendatus.
Henricus rex Natalem Domini Ratiſponæ celebrauit ſeptimo calen- 1057
das Maias. Immenſitas niuis & pruinæ magnam partem vinearum perdi-
dit. Romæ Victor ſecundus deceſſit, in cuius locum Fridericus frater Gote-
fridi ducis, dudum beati Leonis papæ archidiaconus, tunc autem tempo-
ris monaſterij ſancti Benedicti abbas, CLV papa ordinatus, Stephanus VII
eſt nominatus. Otho dux Alemannorum obiit, cuius ducatum Rodolphus
accepit. Hoc an. lapides miræ magnitudinis mixti grandine de cœlo cecide-
runt, & nonnulli hominum fulmine perierunt. Romę Stephanus papa obiit.
Rom. autem accepta pecunia quendam Ioan. contra canones elegerunt, qui
ſine conſecratione per aliquot dies ſedens à Gotefrido duce expellitur, atq;
Florentinæ ciuitatis epiſcopus CLVI papa ſubſtitutus, Nicolaus ſecundus eſt
vocatus. Eodem tempore Henricus Auguſtenſis epiſc. apud imperatricem
ſummum conſilij locum habuit, quod nonnullis regni principibus eius in-
ſolentiam non ferentibus multùm diſplicuit. Hoc an. magna mortalitas ho-
minum, & peſtis pecorum facta eſt. Otto inter Mediolanenſes & Ticineñ.
bello, multi ex vtraque parte ceciderunt. Rodolphus Alemannorum dux 1059
Mathildam Henrici regis ſororem duxit vxorem. Fuldis Eberhardus abbas
deceſſit, cui Sigefridus ſucceſſit. Andreas Pannoniæ rex cùm priùs pacem
pactumque per legatos cum Henrico rege confirmaſſet, etiam ſororem eius
minorem filio ſuo adhuc puero ſponſam obtinuit. Henricus Galliarum rex 1060
obiit, & filius eius adhuc puer regnum cum matre gubernandum ſuſcepit.
Liudpaldus Moguntienſis archiepiſc. deceſſit, cui Sigefridus Fuldis abbas
ſucceſſit. Conradus Nemetenſis epiſc. moritur, in cuius locum Einhardus
promouetur. Mathildas ſoror regis obiit. Henricus Palatinus comes in amẽ-
tiam verſus, cùm ſpecie religionis quaſi ſeculum derelinquens in monaſte-
rium Ephternacha ſe contuliſſet, inde abſtractus coniugem ſuam occidit. Et
hoc an. ſicut in priore mortalitas multos extinxit, hyems ſatis dura & niuoſa
& plus ſolito prolixa, frumenti viniq; maximum attulit damnum. Andreas
rex Pannoniarum cùm à fratre ſuo regnum ſibi circumquaq; vaſtante mul-
tas iniurias perpeſſus fuiſſet, tandem febre pulſatus, omnes theſauros ſuos in
caſtrum Medilhecka, nec non & filium ſuum Henrico regi per Tiedbaldũ
comitẽ tranſmiſit. Magna fames multos conſumpſit. Gebehardus Ratiſpo-
nenſis epiſc. obiit, cui Otho ſucceſſit. Conradus qui Carentanis ſolo nomine
ducis præfuit, moriens locum dedit: cuius ducatum Bertholdus Sueuigena

Anni Dom.

accepit. Romæ Nicolao papa defuncto, Rom. coronam & alia munera Henrico regi tranſmiſerunt, eumq́; pro eligendo ſummo pontifice interpellauerunt. Qui ad ſe conuocatis omnibus Italiæ epiſc. generaliq́; conuẽtu BASILEÆ habito, eadem impoſita corona patricius Rom. appellatus eſt. Deinde cum communi conſilio omnium Parmenſem epiſc. ſummum Romanæ eccleſiæ elegit pontificem. Interim dum hæc aguntur, Anshelmus epiſcopus de Luca, quibuſdam Romanis fauentibus, Apoſtolicam ſedem ſibi vſurpauit. Buchardus & Wezil de Zolorin occiduntur. Eccleſia Nemetenſis dedicatur, & Ana imperatrix depoſitis regalibus veſtimentis, ſacro velamine circundata.

1062 VI idus Feb. terræmotus, fulgura & tonitrua facta ſunt: peſtilẽtia & mortalitas ſubſecuta multos extinxit. Henricus rex apud Traiectum Friſiæ vrbem diem Paſchę cum matre imperatrice egit. His diebus Hanno Agrippinæ Coloniæ archiepiſcopus, adnitentibus quibuſdam regni principibus, Henricum regem cum lancea & aliis imperij inſignibus à matre imperatrice vi arripuit, ſecumque Coloniam abduxit. Parmeñ. epiſc. dudum electus Romam conſecrandus adiit: cui cùm Romani armati occurrerent, ingreſſumq́; prohiberent, multitudo illorum à militibus eius & occiduntur, & in Tiberi ſubmerguntur; cæteri fugantur.

1063 Tempore veris, medio menſe Aprilis per quatuor dies hyems ſæua, ventoſa & niuoſa, aues & pecora frigore extinxit, arborum & vinearum maximam quoque partem perdidit. Engilhardus epiſcopus de Magdiburg obiit, cui frater Colonienſis archiepiſcopi ſucceſſit. Henrichus Auguſtenſis epiſcopus obiit, cui Imbricus ſucceſſit. Eodem anno quędam mulier iuxta Conſtantiam infantem duo capita, nec non & cætera membra aduſq; clunes duplicia habentem peperit. Henrichus rex Natalem domini Coloniæ celebra-

1064 uit, diem Paſchæ autem Leodij. Synodus Mantuæ. Henrichus rex Natalem domini Goſlare, diem autem Paſchæ Wormatiæ celebrauit. Domus rega-

1065 lis Goſlari cõcremata eſt; quod & factum eſt in VI cal. April. indictione III. Et ibidem accinctus eſt gladio, anno regni ſui IX, ætatis autem ſuæ XIIII, & dux Gotfridus ſcutarius eius eligebatur. Pataurenſis epiſcopus obiit, cui Altmannus imperatricis capellanus ſucceſſit. Hoc tempore Sigifridus Mogontiacenſis archiepiſcopus, Wilhelmus Traiectenſis epiſcopus, & Gunthariꝰ Babinbergenſis epiſcopus, Otto Ratiſponenſis epiſc. cum magno apparatu & comitatu Hieruſalem proficiſcentes, in eo itinere à paganis multa ſunt perpeſſi. nam bellum cum eis inire ſunt coacti. In eadem via Gũtharus obiit, cui Ricimannus ſimoniacè ſucceſſit.

Multi nobiles ciuili bello perierũt. Henrichus rex Natalem domini, † Paſcha autem apud Traiectum egit. Eberhardus Treuerenſis archiepiſcopus XVII cal. Maij, ſabbato ſanctæ Paſchæ, completis à ſe ipſius diei officiis, ipſis ſacerdotalibus veſtimentis indutus, requieuit in pace. Cui Cõradus Colonienſis præpoſitus electus à rege ſuccedere debuit, ſed à clero & ciuibus Treuirenſibus refutatus eſt. Vnde quidam comes de militia Treuirenſi nomine Theodoricus, eundem Conradum Treuirim tendentem comprehendit, & diu ſub cuſtodia maceratum quatuor militibus enecandum commiſit. Qui dum eum ter per quoddam præcipitium deieciſſent, & nihil ſibi, niſi brachium collidere poſſent, vnus ex illis pœnitentia ductus ab eo veniam impetrauit. Alius autem volens eum decollare, maxillam eius tantùm abſcidit. Et ſic ipſe Deo dignus martyr ad dominum migrauit cal. Iun. ſepultus ad abbatiam quandam nomine Doleiam. Tres autem milites mortis illius autores digna vltio poſtmodum ſubſecuta eſt: nam vnus eorum acceptum cibum deglutire non valens, alij duo manus ſuas lacerantes.

FINIS.

LAM-

LAMBERTVS SCHAFNABVRGENSIS DE REBVS GESTIS GERMANORVM.

PRima ętas ab Adam vſque ad Noe continens generationes 10, annos verò 1656. Quæ tota periit diluuio, ſicut infantiam mergere ſolet obliuio.

Secunda à Noe vſque ad Abraham, generationes ſimiliter complexa 10, annos autem 292: in qua linguarũ facta eſt diuiſio. A pueritia namque homo incipit loqui poſſe poſt infantiam, quę & inde nomen accepit, quia fari, id eſt loqui non poteſt.

Tertia ab Abrahã vſque ad Dauid, generationes 14, annos quoq; 942 cõtinens. Et quia ab adoleſcentia incipit homo poſſe generare: Matthæus ab Abraham generationum ſumpſit exordium.

Quarta à Dauid vſque ad tranſmigrationem Babylonis, generationibus æquè iuxta Matthæum 14, annis autem 483 porrecta. De qua regum tempora cœperunt. Quia dignitas iuuenilis regno eſt habilis.

Quinta deinde vſque ad aduentum Saluatoris in carne, generationibus & ipſa 14, porrò annis 588 extenta. In qua vt graui ſenectute feſſa, malis crebrioribus plebs Hebræa quaſſatur.

Sexta quæ nunc agitur, nulla generationum vel temporum ſerie certa, ſed vt ætas decrepita, ipſa totius ſeculi morte finienda. Secula generationibus conſtant. Inde dicũtur ſecula, quod ſe ſequantur. Abeuntibus enim aliis, alia ſuccedunt. Quorum decurſus per generationes & regna ita ſcribitur:

Prima ætas continet creationem mundi. Primo enim die Deus in lucis nomine cõdidit angelos: ſecundo, in firmamenti appellatione creauit cœlos: tertio, in diſcretionis vocabulo ſpeciem aquarum & terræ: quarto, luminaria cœli: quinto, animantia ex aqua: ſexto, animantia ex terra, & primum hominem Adam. Adam 130 anno genuit Seth, à quo filij Dei. Seth anno 105 genuit Enos, qui cœpit inuocare nomen Domini. Enos anno 90 genuit Cainan. Cainan anno 70 genuit Mahaleel, qui interpretatur plantatio Domini. Mahaleel anno 72 genuit Iared. Iared anno 162 genuit Enoch. Hunc nõnulla diuina ſcripſiſſe, Iuda Apoſtolo teſtante, comperimus. Enoch anno 65 genuit Mathuſalem, poſt cuius ortum tranſlatus eſt à Deo. Mathuſalem anno 187 genuit Lamech. Gigantes nati ſunt, & concupierunt filij Dei, id eſt Seth, filias hominum, id eſt Cain. Lamech anno 182 genuit Noe, qui Arcã ædificauit. Nohæ anno 600, venit diluuium. Fuerunt autẽ ab Adam vſque ad cataclyſmũ, id eſt diluuium, anni 1656.

Secunda ætas continet annos 292. Sem anno 2 poſt diluuium genuit Arphaxat, à quo Chaldæi. Arphaxat anno 35 genuit Sela, à quo Samaritæ & Indi. Sela anno 30 genuit Heber, à quo Hebręi. Heber an. 34 genuit Phalech. Turris ædificabatur. Phalech an. 30 genuit Reu. Dij primum adorantur. Reu anno 32 genuit Saruh. Regnum Scytharum inchoatur. Saruh anno 30 genuit Nahor. Regnum Ægyptiorum naſcitur. Nahor anno 39 genuit Thare. Regnum Aſſyriorum & Sicyoniorum oritur. Thare anno 70 genuit Abraham. Semiramis condidit Babyloniam, & Zoroaſtes magicam repperit. Fuerunt autem anni ab Adam vſque ad Abraham 1947.

Tertia ętas continet annos 942. Abraham anno 75 propter imperium Dei venit in terram Canaam. Abraham anno 86 genuit Iſmahel, à quo Iſmahelitæ. Abraham anno 100 genuit Iſaac. Iſaac anno 60 genuit Iacob. Iacob anno 90 genuit Ioſeph. Memphis in Ægypto conditur. Ioſeph annis 90 vixit. Græcia ſegetes habere cœpit. Hebręorum ſeruitus in Ægypto annis 147. & Cecrops Athenas condidit. Moyſes annis 40 rexit Iſraël, ſub quo Hebræi literas habere cœperũt. Ioſue annis 26 rexit Iſraël. Erichtho-

nius in Græcia primus iunxit quadrigam. Iudices à Moyſe vſque ad Samuel præfuerunt annis 305. Othoniel annis 40 præfuit. Cadmus Thebanorum rex Græcas literas inuenit. Loth annis 80 præfuit. Amphion muſicus claruit. Debbora annis 40. Primus Latinis regnauit Picus. Et Apollo medicinæ artē inuenit. Gedeon annis 40. Orpheus Linusq; muſici claruerunt. Abimelech annis 3. Iſte 70 fratres ſuos occidit. Thola annis 30. Priamus regnauit in Troia. Iair annis 22. Carmenta Latinas literas reperit. Iephthe annis 6. Hercules flāmis ſe iniecit. Abeſſa annis 7. Bellum decennale Troiæ ſurrexit. Achialon annis 10. Hic in 70 interpretibus non habetur. Labdo annis 8. Capta Troia Æneas venit in Italiam. Samſon annis 20. Aſcanius Albam condidit. Heli ſacerdos annis 40. Arca teſtamenti capitur, & regnum Sicyoniorum finitur. Samuel & Saul annis 32. Regnum Lacedæmoniorum exoritur, & Homerus fuiſſe probatur.

Quarta ætas continens annos 453. Dauid annis 40 regnauit. Carthago à Didone conditur. Gath, Nathan, & Aſaph prophetauerūt. Salomon annis 40. Templum Hieroſolymis ædificatur, annis 480 egreſſionis ex Ægypto expletis. Ex quo apparet Samuelem & Saulem 32 annos, & non 40 præfuiſſe. Roboam 17 annis regnauit. Regnum Iſraël & Iuda diuiditur. Abia annis 3. Pontifex Abimelech inſignis habetur. Aſa annis 41. Aggęus, Amos, Iohel, & Iehu prophetauerunt, & Azarias. Ioſaphat annis 25. Helias, Heliſæus, Abdias, & Michæas prophetauerunt. Ioram annis 8. Edom receſſit à Iuda, & conſtituit ſibi regem. Ochozias anno 1. Helias rapitur. Athalia annis 7. Ionadab filius Rechab ſacerdos claruit. Ioas annis 40. Zacharias filius Ioiadæ lapidatur. Amaſias annis 28. Amos propheta claruit in Iſraël. Ozias annis 52. Olympias prima à Gręcis conſtituitur. Ionathā annis 16. Eſaias, Oſeas, & Iohel prophetauerunt. Et Romulus naſcitur. Achaz annis 16. Roma conditur. Et Iſraël in Medos transfertur. Ezechias annis 29. Romulus 100 ſenatores conſtituit. Manaſſes annis 55. Numa 2 menſes adiecit, & Sibylla Samia claruit. Ammon annis 2. Tullus in republica cēſum exegit. Ioſias annis 31. Thales Phyſicus claruit. Ioachim annis 11. Huius tertio anno Nabuchodonoſor Iudæam cepit. Sedechias annis 11. Templum Hieroſolymis incēſum eſt. Fuerunt autem ab origine mundi vſq; ad terminum Iudaici regni anni 3363.

Quinta ætas continet annos 580. Hebræorum captiuitas annis 70. Iudith hiſtoria conſcribitur. Darius annis 36. Huius ſecundo anno templum Hieroſolymis conſtruitur, finitis 70 annis Iudaicæ captiuitatis. Xerxes annis 21. Herodotus hiſtoriographus agnoſcitur. Artaxerxes annis 40. Ezdras legem incenſam renouauit. Et Nehemias Hieruſalem reſtaurauit. Darius, qui & Nothus, annis 19. Hęc ætas habuit Platonem. Artaxerxes, qui & Ochus, annis 26. Demoſthenes & Ariſtoteles prædicantur. Xerxes Ochi filius annis 4. Xenocrates claruit. Darius annis 6. Alexander Macedo annis 12, qui Hieroſolymam cepit. Hucuſque regnum Perſarum, dehinc Græcorum. Alexander ann. 5 Aſiam obtinuit. Ptolemæus Lagi filius annis 40. Machabæorum liber primus inchoauit. Philadelphus annis 38. 70 Interpretes claruerunt. Euergetes annis 26. Ieſus ſapientiæ librum compoſuit. Philopater annis 17. Machabæorum liber ſecundus inchoauit. Epiphanes annis 24. Romani Græcos obtinuerunt. Philometor annis 35. Hunc Antiochus ſuperans Iudęos oppreſſit. Et Scipio Africam vicit. Euergetes annis 29. Brutus Hiſpaniam ſubegit. Soter annis 17. Thraces Romanis ſubiiciuntur. Varro & Cicero naſcuntur. Alexander annis 10. Syria per Gabinium Romanis ſubiicitur. Ptolemæus Cleopatræ filius annis 8. Saluſtius hiſtoriographus naſcitur. Dionyſius annis 30. Pompeius Iudęam cepit. Cleopatra annis 2. Ægyptus Romanis ſubditur. Hucuſque regnum Græcorum: nunc Romanorum. Iulius Cæſar annis 5. Hic primus monarchiam tenuit, & ab hoc Cæſares appellati ſunt. Octauianus annis 56. Huius anno 42 Dominus noſter Ieſus Chriſtus naſcitur, completis ab Adam iuxta Hieronymum annis 5199. Tiberius autem annis 23. Huius anno 18, Dominus noſter Ieſus Chriſtus crucifixus eſt. Gaius annis 4. Matthæus Euangelium ſcripſit. Claudius annis 14. Petrus Romam, & Marcus Alexandriam petierunt. Nero annis 13. Petrus & Paulus cruci, gladioque traditi ſunt. Veſpaſianus annis 10. Huius anno ſecundo Titus Hieroſolymam ſubuertit, templum ſolo ſtrauit, poſt annos primæ ædificationis 1089, Dominicæ autem incarnationis 71. Titus annis 2. Hic facundus & pius fuit. Domitianus annis 16. Iohannes Apoſtolus in Patmon relegatur. Nerua anno vno.

Ioannes

Ioãnnes Epheſum rediit, & Euãgelium ſcripſit. Traianus annis 9. Symeon Hieroſoly-
morum epiſcopus crucifigitur, & Iohannes Apoſtolus requieſcit. Adrianus annis 21.
Aquila interpres oritur. Antoninus minor annis 19. Montanus Cataphrygarũ author
oritur. Commodus annis 13. Theodotion interpres apparuit. Ælius Pertinax anno 1.
nihil hiſtorię habet. Seuerus Pertinax annis 18. Symmachus interpres agnoſcitur. An-
toninus Caracalla annis 7. Quinta editio Hieruſalẽ inuenitur. Macrinus anno vno vel
Marcus. Aurelius Antoninus annis 4. Sexta editio Nicopoli reperitur, & Sabellius in-
felix oritur. Alexander annis 13. Origenes Alexandriæ claruit. Maximianus vel Ma-
ximus annis 3. Hic perſecutus eſt Chriſtianos. Gordianus annis 7. Fabianus epiſcopus
Romæ claruit. Philippus annis 7. Hic primus imperator Chriſtianus fuit. Decius anno
1. Antonius monachus oritur. Gallienus & filius eius Voluſianus annis 2. Nouatiana
hæreſis oritur. Valerius cum Gallieno annis 5. Cyprianus & Cornelius martyrio coro-
nãtur. Claudius annis 2. Iſte Gothos ab Illyrico expulit. Aurelianus annis 5. Hic etiam
perſecutus eſt Chriſtianos. Tacitus annum vnum. Probus annis 6. Manichæorum hæ-
reſis oritur. Carus annis 2. iſte de Perſis triumphauit. Diocletianus & Maximianus an-
nis 20. Iſti diuinis libris exuſtis, vaſtari eccleſias, affligi & interfici Chriſtianos iuſſe-
runt. Maximinus filius Maximiani, Seuerus, & Galerius anno 1. Conſtantinus annis
31: cuius 16 anno Nicena ſynodus congregatur, Dominicæ incarnationis anno 318.
Conſtantius & Conſtans annis 27. Reliquiæ ſancti Andreæ ſanctique Lucæ Euange-
liſtæ Conſtantinopolim transferuntur, & Anthropomorphitarum hæreſis oritur. Per
idem tempus Athanaſius & Maximinus Treuerorum archiepiſcopus, atque Hilarius,
doctrina & fide clari habebantur. Iulianus annis 2. Hic ex monacho paganus factus,
Chriſtianos perſecutus eſt. Iouianus anno 1. Iſte cum omni exercitu Chriſtianus effi-
citur. Valentinianus annis 11, qui à Iuliano ob fidem Chriſti militia fuerat priuatus: &
Gothi hæretici facti ſunt. Gratianus cum fratre Valentiniano annis 6. Ambroſius &
Martinus epiſcopi claruerunt. Valentinianus cum Theodoſio annis 9. Hieronymus
in Bethlehem toto mundo claruit. Theodoſius annis 11. Sanctus Iohannes Anacho-
rita claruit. Arcadius cum fratre Honorio annis 13. Iohannes Chryſoſtomus & Au-
guſtinus epiſcopi claruerunt. Honorius cum Theodoſio minore annis 15. Cyrillus
Alexandrię epiſc. claruit. Theodoſius minor Arcadij filius annis 26. Epheſina ſynodus
Neſtoriũ cum ſuis fautoribus Pelagianis damnat, ſub Celeſtino papa. Marcianus annis
7. Chalcedonenſe concilium ſub Leone papa 630 patrum agitur. Leo maior cum
Leone minore annis 17. Ægyptus ab errore Dioſcori liberatur. Zenon annis 17. Cor-
pus Barnabæ Apoſtoli reperitur, & Acephalorum hæreſis oritur. Anaſtaſius 26 annis.
Fulgentius epiſcopus claruit. Iuſtinus maior annis 9. Acephalorum hæreſis abdicatur.
Iuſtinianus annis 39. Huius ſexto anno primus cyclus Dionyſij inchoauit, Dominicæ
incarnationis anno 532. Iuſtinus minor annis 11. Armenij fidem Chriſti ſuſceperunt.
Tiberius annis 9. Ermingildus rex Gothorum martyrio coronatur. Mauricius annis
21. Gregorius papa Auguſtinum archiepiſcopum cum monachis Britanniam miſit,
vt genti Anglorum verbum Dei euangelizarent, Dominicæ incarnationis anno 596.
Phocas annis 8. Angli Saxones fidem Chriſti ſuſceperunt. Heraclius annis 36. Iudęi in
Hiſpania Chriſtiani facti ſunt. Heracleonas cũ matre ſua Martina annis 2. Pyrrhus re-
giæ vrbis epiſcopus à Theodoro papa damnatur. Cõſtantinus Heraclij filius menſes 6.
Paulus Pyrrhi ſucceſſor ob eandem veſanam doctrinam damnatus eſt. Conſtantinus
Conſtantini filius annis 17. Hic ſextam ſynodum congregauit. Cuius rogatu Agatho
papa miſit in regiam vrbem legatos ſuos, in quibus fuit Iohannes Romanæ eccleſiæ
tunc diaconus, non longè pòſt epiſcopus, pro adunatione facienda ſanctæ eccleſiæ.
Hæc ſexta ſynodus Conſtantinopolim acta eſt, vbi affuerunt epiſcopi 150, præſidente
Georgio patriarcha vrbis regiæ, & Macario vrbis Antiochiæ, & conuicti ſunt, qui
vnam voluntatem & operationem aſtruebant in Chriſto falsò, patrum catholicorum
dicta per plurima.

702 Anno Dominicæ incarnationis. Huc vſque Beda.

703. 704. 705. [Aldfridus rex Nordanimbrorum, filius Oſwi fratris S. Oſ-
waldi regis.]

706. [Initium monaſterij S. Petri in Erphespliurt, quod conſtruxit Tagebertus rex

His ſignis [ ] incluſa, e manuſcripto iam acceſſerunt.

Francorũ in monte, qui antea Merruigisburg vocabatur: ſed ab ipſo Tageberto mons ſancti Petri nuncupatus eſt: & omnia quæ habuit in Thuringia, ad eum locum dedit monitu Trutmani ſolitarij.]

707. 708. Conradus rex de Britannia Romam perrexit, ibique attonſus ac monachus factus, in ieiuniis & precibus ad diem peruenit vltimum.

709. 710. Pipinus maior domus regni Francorum perrexit in Alemanniam.

711. 712. Mortuus eſt Heribertus rex Longobardorum.

713. 714. Mortuus eſt Pipinus maior domus, cui ſucceſſit Carolus Martellus filius eius.

715. Mortuus eſt Dagobertus rex, fuitq́; pugna Francorum.

716. Pugnauit Carolus contra regem Ratbodum.

717. Pugnauit Carolus contra Francos in Dominica die ante Paſcha.

718. Vaſtauit Carolus Saxoniam plaga magna. [Sanctus Bonifacius ordinatur epiſcopus 11 calend. Decembris.]

719. Occiſio Francorum ad Sueſſonis ciuitatem.

720. Pugnauit Carolus contra Saxones.

721. 722. Magna fertilitas facta eſt.

723. [Carolus infirmatur.]

724. 725. Carolus perrexit Andegauum.

726. 727. Sanctus Egbertus migrauit ad Chriſtum.

728. 729. Cometæ ſtellæ apparuerunt.

730. 731. Carolus vaſtauit vltra Liguriam.

732. [Carolus pugnauit contra Sarracenos.]

733. [Eclipſis facta eſt ſolis.]

734. Carolus perrexit in Friſiam.

735. Carolus vaſtauit Waſcones.

736. Beda nobilis & præclarus doctor obiit. Initium Herueldenſis monaſterij.

737. 738. Carolus pugnauit contra Sarracenos in Gothia.

739. Carolus Saxoniam iterum intrauit, & fecit eos tributarios.

740. Carolus Prouinciam intrauit vſque in Maſſiliam.

741. Carolus obiit, maior domus regni Francorum, cui ſucceſſerunt Carlmannus & Pipinus, filij eius. Initium Altahenſis monaſterij.

742. Carolus Magnus natus eſt. [Sanctus Bonifacius cum Carlomanno magnam ſynodum habuit.]

743. 744. Initium Fuldenſis monaſterij.

745. 746. Sanctus Burchardus ordinatus eſt epiſcopus primus in Wirziburg.

747. Sanctus Wigbertus migrauit à ſæculo. Carlmannus Romæ monachus factus eſt.

748. 749. 750. Pipinus decreto Zachariæ papæ per vnctionem ſancti Bonifacij archiepiſcopi rex appellatus eſt, qui antea maior domus vocatus eſt, & Hildericus rex tonſoratus in monaſterium mittitur.

751. Zacharias papa obiit, Stephanus electus eſt atque occiſus, & alter Stephanus electus atque conſecratus eſt.

752. 753. Stephanus papa ad Pipinum veniens, defenſionem petiit contra Haiſtulfum regem.

754. Stephanus Papa duos filios Pipini Carolum & Carlmannum vnxit in reges.

755. Sanctus Bonifacius martyrio coronatur.

756. Organa primùm miſſa ſunt Pipino ex Græcia.

757. 758. Pipinus Saxonibus ſuperatis tributum impoſuit, vt 300 equos ſingulis annis perſoluerent.

759. 760. 761. 762. 763. 764. Pipinus magnum conuentum habuit in Cariſiago, fuitque hyems duriſſima.

765. Ruotgangus epiſcopus corpora ſanctorum Gorgonij, Naboris, & Nazarij Romam aduexit.

766. Victi ſunt Sclaui in Weidahaburg à Francis. 767.

768. Pipinus

768. Pipinus rex acquiſiuit Aquitaniam totam, & inde reuertens ad ſanctum Dionyſium octauo calendas Octobris obiit, Carolo Magno & Carlmanno regnum relinquens.

769. 770. Bertha regina venit de Italia, & Deſyderij regis filiam adduxit in Franciam.

771. Carlmannus obiit, fratri Carolo regnum relinquens.

772. Carolus in Saxonia Ereſpurg expugnauit, & fanum eorum quod vocabatur Irminſul, deſtruxit.

773. Carolus ab Adriano papa inuitatus, Deſyderium regem in Papia obſedit.

774. Carolus Papiam cepit, & Deſyderium regem in Franciam duxit. Eodem anno Saxones eccleſiam in Frideſlare, lignis & igne implentes incendere volebant, ſed minimè valebant.

775. 776. Saxones Chriſtiani effecti ſunt.

777. [Dedicatio eccleſiæ in Ordorff à beato Lullo in honore S. Petri.]

778. Carolus pugnauit contra Sarracenos, & Saxones Loganabhi vaſtant.

779. Sturm abbas Fuldenſis cœnobii obiit.

780. 781. Carolus Romam perrexit, ibiq́ue baptizatus eſt Carlomannus filius eius, quem Adrianus papa immutato nomine vocauit Pipinum. Ibi quoque deſponſata eſt Rudrut filia eius Conſtantino Imperatori. Carolus diuiſit terram inter epiſcopos in Saxonia.

782. Caroli comites occiſi ſunt à Saxonibus in loco qui dicitur Suntal.

783. Hildigart regina obiit, cui Faſtrat ſucceſſit.

784. 785. 786. Sanctus Lullus archiepiſcopus obiit, [cui Richolffus ſucceſſit:] & Carolus ad Italiam venit. Multa quq; viſa ſunt prodigia. Signum enim crucis in veſtimentis hominum apparuit, & ſanguis è cœlo terraq; profluxit.

787. Carolus Romam veniens Beneuentum profectus eſt, & monaſterium ſancti Benedicti adiit. [Et eclipſis facta eſt ſolis.]

788. 789. Carolus ſubegit gentem Willorum.

790. Carolus perrexit in Pannoniam.

791. Carolus ſubegit gentem Auarorum, & fundata eſt eccleſia ſancti Bonifacij in Fulda.

792. Coniuratio Pipini contra patrem ſuum, quæ per Fardolfum publicata eſt. Vnde Pipinus attonſus, in monaſterium mittitur, cæteriq́ue omnes perditi, alij decollati, alij ſuſpenſi, miſerabiliter ſunt mortui. Et ipſi Fardolfo datum eſt cœnobium ſancti Dionyſij.

794. Hæreſis Feliciana damnata eſt in ſynodo Franckonefurt, & Vaſtrath regina obiit.

795. Adrianus papa obiit in natiuitate Domini.

796. 797. 798. Balthart abbas Herueldenſis obiit.

799. Leo papa, lingua truncata, excæcatus, & de pontificatu eiectus, videns & loquens in Franciam venit ad Carolum, in locum qui dicitur Heriſtelle.

800. Carolus à Romanis Auguſtus eſt appellatus.

801. Amarmurmulus rex Perſarum elephātem vnum cum aliis muneribus Carolo miſit.

802. 803. Leo papa iterum venit in Franciam, & Saxones Tranſalbiani tranſlati ſunt in Franciam.

804. 805. Carolus Caroli filius Bohemios vaſtat.

806. 807. Mortalitas maxima facta eſt in Fulda.

808. 809. 810. Hohenburg caſtellum impoſitum eſt Albi flumini ab imperatore Carolo contra Danos.

811. Depoſitio Luitgeri epiſcopi.

812. 813. Richolfus Moguntiæ archiepiſcopus obiit, [cui Haiſtolfus ſucceſſit:] & pons apud Moguntiam incendio periit.

814. Carolus Magnus imperator obiit, cui Ludouicus ſucceſſit, qui epiſcopatum in Hildensheim conſtruxit.

Digitized by Google

815. Baugolfus abbas Fuldenſis obiit. [Et præceptum eſt, vt omnes monachi cantarent curſum ſancti Benedicti.]

816. 817. Ludouicus Imperator Aquiſgrani habuit ſynodum, ibique ordinauit vitam monachorum.

818. Ludouicus Imperator in Britannia Normannum regem vicit.

819. Ludouicus Iudith filiam Weſilin vxorem accepit, & in Fulda dedicata eſt eccleſia.

820. 821. 822. Inchoatio monaſterij nouæ Corbeiæ.

823. 824. Ludouicus contra Viuomarcum regem pugnauit, & Britanniam vaſtauit.

825. Viuomarcus occiſus eſt in domo propria, & Haiſtolfus Moguntiæ archiepiſcopus obiit, cui Otger ſucceſſit.

826. Hiltwinus oſſa ſancti Sebaſtiani in Galliam tranſtulit.

827. 828. 829. Ludouicus imperator depoſitus eſt à filiis ſuis Lothario, Ludouico & Carolo.

830. 831. Brun & Raban abbates fundamentum eccleſiæ ſancti Wigberti foderunt 6 idus Iulij, ſecunda feria.

832. Corpus S. Aurelij in Germaniam delatum eſt, & Hirſaugia fundata. Coniuratio Ludouici contra patrem ſuum.

833. Regnum Francorum ad Lotharium eſt conuerſum.

834. Pipinus & Ludouicus patrem ſuum reſtituerunt in regnum.

835. 836. [Otgarius archiepiſcopus tranſtulit ſanctum Seuerum ad Frāckfurt.]

837. 838. Coniuratio Ludouici iterum ad Franckonefurt, & conuerſum eſt regnum ad patrem eius.

839. 840. Ludouicus inſequēdo filium venit ad Herolfesfelt monaſteriū 6 idus Aprilis. Ludouicus imperator obiit, cui filius eius Ludouicus ſucceſſit.

841. Lotharius bellauit contra fratres ſuos Ludouicum & Carolum, in quo prælio penè ad internicionem deleti ſunt Franci, & Luitharius victus eſt, vbi & Adelbertus comes occiſus eſt.

842. Luitharius expulſus eſt à regno, & Raban abbas de monaſterio.

843. Luitharius, Ludouicus, & Carolus pacem fecerunt.

844. Luitharius rex regem Sclauorum Geſtimulum occidit.

845. Ludouicus venit ad Herolfesfelt 2 calendas Nouembris, & priuilegia monachis dedit, ſuoque ſigillo muniuit. Monachi quoque eiuſdē Herueldenſis monaſterij reconciliati ſunt cum Otgario archiepiſcopo de decimis frugum & porcorum ex terra Thuringorum, per fideles legatos domini Ludouici Auguſti, epiſcopos videlicet & præſides.

846. Ludouicus filius Ludouici Pannoniam ſubegit, & Bohemos domum rediens vaſtauit. Brun abbas Herueldenſis obiit, cui Brunuart ſucceſſit.

847. Oggarius Moguntiæ archiepiſcopus obiit, cui abbas Fuldenſis Rabanus ſucceſſit. Abbatiam Waldo ſuſcepit.

848. Ad Moguntiā habito ſynodali concilio, Godeſcalcus hæreticus damnatus eſt.

849. 850. Dedicata eſt eccleſia ſancti Wigberti 5 calendas Nouembris à Rabano Moguntiacenſi archiepiſcopo.

851. 852. Tranſlatio Lulli in cœna Domini.

853. 854. 855. Ludouicus rex cum magno exercitu perrexit contra Ratzidū regem Maruhenſium. Luitharius etiam rex tōſuram & monachicum habitum ſuſcepit, moriturus in Prumia.

856. Rabanus archiepiſcopus obiit, cui Carolus ſucceſſit.

857. Carolus archiepiſcopus Moguntiæ magnam ſynodum habuit.

858. Ludouicus rex Ludouicū filium ſuū miſit cum exercitu magno ad Abotritos.

859. Ludouicus & Carolus atque Lutharius filius Lutharij fratris eorum cum iuramento pacem fecerunt.

860. 861. Vdo, Ernoſt, Berngerus comites, & Waldo abbas Fuldenſis honoribus depoſiti ſunt. Thiodo abbas ſucceſſit.

862. 863. Carolus archiepiſcopus obiit, cui Luitpernus ſucceſſit.
864. Ludouicus rex Ratzidum regem Morahenſium ſibi ſubegit.
865. 866. 867. 868. 869. Luitherus rex à Beneuento reuerſus, Romam venit, ibiq́ue ab Adriano damnatus eſt, qui domum rediens penè cum ſuis omnibus periit. Eodem anno Thiodo abbas Fuldenſis depoſitus, & Sigehardus electus eſt vir religioſus.
870. 871. 872. 873. 874. 875. Ludouicus rex obiit, cui filius eius Ludouicus ſucceſſit. Brunwart Herueldenſis abbas obiit, cui Drugo ſucceſſit.
876. Pugna iuxta Andarnaha facta eſt inter Carolum & Ludouicum Ludouici regis filium.
877. 878. 879. Ludouicus rex filius Ludouici regis obiit, cui frater eius Carolus ſucceſſit.
880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. Carolus de regno eſt eiectus, & Arnoldus electus.
888. Carolus obiit.
889. 890. Luitbertus archiepiſcopus obiit, cui Sunderolt ſucceſſit.
891. Sunderolt Moguntiæ archiepiſcopus occiſus eſt, cui Hatto ſucceſſit.
892. Arn [Herbipolenſis] epiſcopus occiſus eſt. Et Drugo abbas Herueldẽſis obiit, cui Harderat ſucceſſit.
893. Prælium magnum factum eſt inter Baioarios & Vngaros.
894. 895. 896. Arnoldus Romæ imperator factus eſt.
897. 898. 899. Arnoldus imperator obiit, cui Ludouicus filius eius ſucceſſit.
900. 901. Harderat abbas Herueldenſis obiit, cui Dietbart ſucceſſit.
902. Sclaui vaſtauerunt Saxoniam.
903. Adelbracht, Eberhart, & Heinricus occiſi ſunt.
904. 905. Conradus comes occiſus eſt ab Adelberto.
906. Vngari vaſtauerunt Saxoniam.
907. Adelbertus comes occiſus eſt, iubente Ludouico rege.
908. Luitboldus dux Thuringorum occiſus eſt ab Vngaris.
909. Burchardus dux Thuringorum occiſus eſt ab Vngaris.
910. Ludouicus rex pugnauit cum Vngaris, & victus eſt.
911. Vngari vaſtauerunt Franciam.
912. Ludouicus rex obiit, cui Conradus ſucceſſit. Hatto archiepiſcopus Moguntiæ obiit, cui Hereger ſucceſſit.
913. 914. Otto Saxonicus comes obiit.
915. Vngari vaſtando venerunt vſque in Fuldam.
916. 917. 918. Conradus rex fuit in Herolfelde.
919. Conradus rex obiit, cui Heinricus Saxo ſucceſſit.
920. 921. 922. 923. 924. Herger archiepiſcopus Moguntiæ obiit, cui Hildibertus ſucceſſit.
925. 926. 927. Diethardus iunior abbas Herueldiæ factus eſt cum ſenioris Diothardi conſenſu.
928. Diothardus abbas iunior epiſcopus ordinatus, & Burchardus abbas electus eſt.
929. 930. Diothardus ſenior obiit.
931. Heinricus rex Abotritos ſubegit.
932. Diedo [Wirtzburgenſis] epiſcopus obiit, cui Burchardus abbas Herueldiæ ſucceſſit.
933. Megingoz abbas Herueldiæ electus eſt.
934. Heinricus rex Wucronin cum exercitu fugat.
935. Magna ſynodus fuit in Erphesfurt. Eodem anno Heinricus rex obiit, cui filius eius Otto ſucceſſit.
936. Otto rex fuit Herolfesfelde. Eodem anno eccleſia ſancti Bonifacij exuſta eſt.

Digitized by Google

937. Eberhardus Comes Heinricum filium Heinrici regis captum proiecit in vincula.

938. Eberhardus & Giſilbertus occiſi ſunt. Hildibertus archiepiſcopus Moguntiæ obiit, cui Fridericus ſucceſſit.

940. 941. 942. Dedicata eſt eccleſia ſancti Maximini in Treueris.

943. Synodus Bonnæ congregata eſt.

944. 945. Nuncij Græcorum ad regem Ottonem venerunt cum magnis muneribus, in vigilia omnium Sanctorum.

946. 947. Etheit regina obiit, cui Adelheit ſucceſſit.

948. Synodus ad Ingelheim congregata eſt, cui Marinus legatus Apoſtolicus præſedit.

949. Iterum nuncij Græcorum ad regem Ottonem cum precioſiſſimis muneribus venerunt, in memoria omniũ ſanctorum, & Otto rex dedit filiam ſuam Cõrado duci.

950. Factum eſt magnum prælium inter Baioarios & Vngaros.

951. Otto rex perrexit in Italiam, & acquiſiuit Adelheidam reginam, & Berngerũ regem ſubdidit ſibi.

952. 953. Nimis crudelis diſſenſio exorta eſt inter Luitdolfum regis filium, & Heinricum patruum ſuum. Eodem anno obſeſſa eſt Mogũtia, & Roſſadal caſtellum, factaque eſt in illo loco magna pugna.

954. Fridericus archiepiſcopus Mogũtię obiit, cui Wilhelmus filius regis ſucceſſit.

955. Otto rex Vngaros cum magno periculo ſui ſuorumq; magna cæde proſtrauit in Lechfelt, in natali ſancti Laurentij: in quo etiam bello dux Conradus cum aliis multis eſt occiſus. Heinricus quoque dux Baioariorum obiit.

956. Rudbertus Treuerenſis archiepiſcopus obiit, cui Heinricus ſucceſſit, & Hadamarus abbas Fuldẽſis obiit, cui Hatto ſucceſſit. Eodẽ anno Luitdolfus in Italiam perrexit, eamque ſibi ſubegit. Et Megingoz abbas Herueldiæ obiit, cui Hagano ſucceſſit.

957. Luitdolfus in Italia eſt mortuus, & inde ad Moguntiam portatus eſt, & ad ſanctum Albanum ſepultus eſt.

958. Signum crucis in veſtimentis apparuit.

959. Hagono abbas Herueldenſis poteſtatem ſuam reliquit ob infirmitatem corporis ſui, eoque viuente Guntherus electus eſt in locum eius.

960. Venerunt legati Ruſciæ gentis ad regem Ottonem, deprecantes, vt aliquem ſuorum epiſcoporum tranſmitteret, qui oſtenderet eis viam veritatis. Qui cõſenſit deprecationi eorum, mittẽs Adelbertum epiſcopum fide catholicum, qui etiam vix euaſit manus eorum.

961. Venerunt legati domini Apoſtolici ad regem Ottonem, inuocantes eum Romam, in adiutorium Iohannis Papæ. Filius eius Otto ſecundus in regem vngitur Aquiſgrani.

962. Otto rex perrexit Romam, eumq; Iohannes papa gratanter ſuſcipiens honorificè ſuper cathedram Auguſtalem poſuit, & benedictione atque conſecratione ſua imperatorem fecit. Guntherus Herueldenſis abbas obiit, cui Egilolfus ſucceſſit.

963. Magna ſynodus facta eſt Romæ, cui Otto imperator præſidebat cum multitudine magna epiſcoporum, abbatũ, ſacerdotum, clericorum, ac monachorum, ibique deiectus eſt Benedictus à ſede Apoſtolica.

964. Berngerus rex obſeſſus eſt in monte ſancti Leonis, ibique captus atque in Babenberg ductus eſt cum Willa vxore ſua.

965. Otto imperator de Italia venit. Brun [Colonienſis] archiepiſcopus obiit, cui Volcmarus ſucceſſit.

966. Otto imperator tertia vice Romam venit.

967. Otto imperator miſit legatos ſuos ad Wilhelmum archiepiſcopum & alios principes, vt Ottonem filium ſuum cum omni dignitate regali ad Italiam mitterent, quem ipſe ſuſcipiens Romam perduxit, vt papa Iohannes poſterior imperatorem faceret: quod & libenter fecit.

968. Wilhelmus [Moguntinenſis] archiepiſcopus obiit, cui abbas Fuldenſis Hatto ſucceſſit. Abbatiam verò ſuſcepit Wernher.

969. Hatto

Digitized by Google

969. Hatto Moguntiæ archiepiſcopus obiit, cui Ruitbertus ſucceſſit.
970. Egilolſus Herueldenſis abbas obiit, cui Gozbertus ſucceſſit.
971. Exuſtum eſt famoſum templum in Dornburg.
972. Ottoni iuniori imperatori miſſa eſt Theophania ab imperatore de Græcia. Eodem anno Otto ſenior imperator cum iuniore Ottone de Italia perrexit in Franciam.
973. Otto imperator ſenior cum iuniore venit Quidilinburg, ibiq; celebrauit ſanctum Paſcha 10 cal. Aprilis. Illucque venerunt legati plurimarum gentium, videlicet Romanorum, Græcorum, Beneuentorum, Italorum, Vngarorum, Danorum, Sclauorum, Bulgarorum, atq; Ruſcorum cum magnis muneribus. Eodem anno Otto imperator ſenior obiit in Mimelieba nonis Maij, cui filius eius ſecundus Otto ſucceſſit.
974. Heinricus dux Baioariorum & Abraham epiſcopus cum Boliſclaione & Miſichone inierunt contra imperatorem prauum conſilium. At imperator tali nefando comperto conſilio, congregauit omnes principes ſuos, & quid inde faceret conſilium petiit. Qui dederunt ei cōſilium, vt mitteret ad ducem Heinricum & Bopponem epiſcopum, & Gebehardum comitem, eosq; ad placitum inuitaret per edictum: qui ſine dilatione Deo donante dedit ſe in poteſtatem imperatoris. Eodemque anno perrexit imperator contra Haroldum in Scleoſwig.
975. Otto Imperator habuit magnum conuentum in Wehmare. Eodem anno imperator Bohemos vaſtauit & concremauit.
976. Otto Imperator perrexit ad Baioariam, atque Heinricum ducem expulit, Ottonique duci Baioariam commendauit.
977. Imperator cum magno exercitu perrexit ad Bohemos, & maximam partem terræ illius incendio concremauit. Ipſe quoque Heinricus cum altero Heinrico inuaſerant Bazowam. quod imperator vt audiuit, feſtinatò exercitum illò mouit, vrbemque obſedit, & Heinricum ducem ad ſuam gratiam recepit, atque in Franciam perrexit.
978. Ad imperatorem Ottonem venit in Paſcha Boliſlawo, qui honorificè ſuſceptus, magniſque muneribus ab imperatore oneratus rediit domum. Aderat & Heinricus cum altero Heinrico, qui comprehenſi in exilium miſſi ſunt. Eodem anno Luitherus rex cum electo numero militum repentè inuaſit Aquiſgrani palatium, ſeditque ibi tribus diebus. At Otto imperator feſtinatò cum exercitu inſecutus eſt Luitharium vſque in Sigonem fluuium, & vſque ad ſancti Dionyſij cœnobium, eumque non apprehendit, quia fugiendo euaſit.
979. Gero Comes à Waldone quodam accuſatus, dum eum in ſingulari certamine occidiſſet, ipſe tamen ab imperatore decollatus eſt.
980. Otto imperator perrexit in Italiam, & Gozberdus Hirsfeldenſis abbas eccleſiam conſtruxit in Ordorf.
981. Adelbertus Magdaburgenſis archiepiſcopus obiit, cui Hiſillarius ſucceſſit. Imperator Natalem domini Romæ celebrauit.
982. Deſtructus eſt epiſcopatus in Merſiburg, mireq; magnitudinis ędificium cecidit in Magdeburg. Eodē anno Otto imperator valde periculoſum habuit pręliū cum Sarracenis in Calabria. in quo prælio occiſus eſt Heinricus Auguſtenſis eccleſiæ epiſcopus, cum aliis plurimis epiſcopis. in quo etiā prælio idus Iulij occiſi ſunt milites fortiſſimi, hi ſcilicet, Vdo, Gebehardus, Guntherus, Bertholdus cum aliis multis, & Otto dux atq; Wernher abbas Fuldenſis. Ipſe imperator vita comite vix euaſit.
983. Otto ſecundus imperator Romam poſt malè geſtas res regreſſus obiit, ibidemque ſepultus eſt. Heinricus dux Baioariæ regnum inuaſit, ſed à Principibus eſt reprobatus.
984. Filius imperatoris tertius Otto patri ſucceſſit in regnum, vnctus in regē Aquiſgrani à Iohanne Rauennati epiſcopo.
985. Gozberdus [Hirsfeldenſem] abbatiam reddidit, cui Bernharius ſucceſſit.
986. Otto rex puer Boemiam vaſtauit, ſed Miſchonem cum muneribus obuium ſuſcepit.
987. Iterum rex Boëmiam intrauit, & eam ad deditionem coëgit.

988. Æſtatis feruor nimius. Rupertus Moguntiæ archiepiſcopus obiit, cui Willigis ſucceſſit.

989. Theophana imperatrix Romam perrexit, omnemque illam regionem Regi ſubdidit.

990. 991. Theophana imperatrix obiit. Ignis de Rheno aſcendit, & villas proximas abſumpſit. Gotehardus monachus factus eſt.

992. Otto rex Brandenburgam obſedit. Gerdach Hildesheimenſis epiſcopus obiit. [Dominus Bernnardus regis cancellarius, in diuinis & humanis rebus 14 calend. Februarias ordinatus, ſolertiſſimus ſucceſſit. Filij Heinrici comitis Heinricus, Vtto, Sigifridus contra piratas pugnant: quorum vnus occiſus, duo ſunt capti.]

993. 994. Wolffgangus Ratiſponenſis epiſcopus obiit, cui Gebehardus ſucceſſit. Filij Heinrici comitis, Heinricus, Vtto, &c. (vt iam ſuprà) perierunt.

995. Maiolus abbas obiit.

996. Otto rex contra Creſcentium Romam venit, vbi & Brunonem in ſede Apoſtolica conſtituit, à quo & ipſe imperator factus eſt. Gothardus abbas factus eſt in Altaha.

997. Iohannes Placentinus epiſcopus ſedem Apoſtolicam inuaſit conſilio Creſcentij. Adalbertus epiſcopus martyrizatur.

998. Creſcentius ab imperatore decollatus, cum duodecim ſuis ante vrbem ſuſpēditur. Iohannes pſeudopapa cæcatur.

999. Brun papa qui & Gregorius, obiit, cui Gebertus qui & Silueſter, ſucceſſit. S. Adelheit imperatrix obiit.

1000. Imperator oſſa Caroli Magni Aquiſgrani à pluribus eo vſque ignorata inuenit. Gaudentius frater Adelberti martyris Pragæ archiepiſcopus conſtituitur.

1001. Imperator Natalem domini Romæ celebrauit.

1002. Otto III imperator obiit, cui Heinricus Baioarius ſucceſſit. Eggihardus marchio regni vſurpator Polodi occiſus eſt.

1003. Plerique Principes à rege deficiunt, ſed poſt modicum correcti in gratiā recipiuntur.

1004. Miſerandum Papiæ incendium. Brun frater regis, qui electioni eius aliquandiu reſtiterat, in gratiam eius rediit.

1005. Bernharius abbas Herueldenſis obiit, cui Godehardus ſucceſſit.

1006. Gūtherus nobilis vir de Thuringia monachus factus eſt Herueldię, ſed poſtea ad Altaha tranſiuit conſilio Godehardi abbatis. Fames valida.

1007. 1008. Nothger Leodienſis epiſcopus obiit, cui Baldaricus ſucceſſit. Guntherus monachus eremum petiuit.

1009. Eccleſia maior Moguntiæ quam Willigiſus conſtruxerat, incenſa eſt ipſo die conſecrationis ſuæ.

1010. Ansfridus Traiectenſis epiſcopus obiit, cui Adelboldus ſucceſſit.

1011. Willigiſus Moguntiæ archiepiſcopus obiit, cui Erchenbaldus [Fuldenſis] ſucceſſit. Abbatiam Brantho ſuſcepit.

1012. Eccleſia maior in Babenberg ab Eberhardo primo eiuſdem ſedis epiſcopo conſecrata eſt. Gotehardus abbatiam Herueldenſem reliquit, cui Arnoldus ſucceſſit.

1013. 1014. Henricus rex cum Kunigunda regina imperiale nomen ſuſcepit.

1015. Imperator ad Polonos cum exercitu abiit.

1016. Grando magna fuit, & multi fulmine exuſti ſunt.

1017. Megingoz Treuerorum epiſcopus obiit, cui Boppo ſucceſſit. Imperator contra Polonos iterum exercitum duxit.

1018. 1019. Imperator papam Babenberg ſuſcepit hoſpitio.

1020. Heribertus Colonienſis archiepiſcopus obiit, cui Pilegrinus ſucceſſit. Erchenbaldus Moguntiæ archiepiſcopus obiit, cui Aribo ſucceſſit.

1021. Ingens terræmotus factus eſt in Baioaria.

1022. [Dominus Bernnardus Hildesheimenſis epiſcopus obiit. Gotehardus Altaha abbas ſucceſſit, 4. non. Decembris ordinatus.]

1023. Gero Magdaburgenſis epiſcopus obiit, cui Hunfridus ſucceſſit. Brantho abbas Fuldenſis epiſcopus factus eſt Halberſtat. Richardus abbas Fuldenſis factus eſt.

1024. Heinricus ſecundus rex, primus imperator obiit, cui ſucceſſit Conradus.

1025. 1026. 1027. Conradus rex imperator factus eſt in Paſcha. Gebehardus frater imperatoris coactus eſt ex laico clericus fieri.

1028. Henricus imperatoris filius rex factus eſt Aquiſgrani per Pilegrinum Colonienſem archiepiſcopum.

1029. Bruno Auguſtenſis epiſcopus obiit, cui Ebbo ſucceſſit. Wernher Argentinæ epiſcopus obiit, cui Wilhelmus ſucceſſit.

1030. Conradus imperator Hungariam cum exercitu intrauit.

1031. Arnoldus abbatiam Herueldenſem perdidit, cui Bardo ſucceſſit. Sed is poſt dimidium annum Ariboni Moguntino archiepiſcopo defuncto ſucceſſit, Rudolphus verò abbatiam Herueldenſem ſuſcepit.

1032. Arnoldus amiſſa abbatia Herueldenſi obiit in Gellingin.

1033. Kunigund imperatrix obiit. Imperator exercitum duxit in Burgundiam cõtra Vdonem.

1034. Albuwinus præpoſitus Herueldenſis abbas factus in Nuinburg.

1035. Rudolphus abbas Herueldenſis ordinatur epiſcopus Podelbrunon, cui Meginherus vir venerabilis ſucceſſit.

1036. Pilegrinus Colonienſis archiepiſcopus obiit, cui Herimannus ſucceſſit. [Ædificatum eſt monaſterium Scotorum in Erphordia per dominum Waltherum de Glisberg, qui ibidem ſepultus eſt.]

1037. Incẽſum eſt monaſterium Herueldenſe. Gozelo dux Vdonem comitem occidit, & cum eo ad ſex homines.

1038. Godehardus Hildenesheimenſis epiſcopus obiit, cui Dietmarus ſucceſſit.

1039. Conradus imperator obiit Traiecti [feria ſecunda] in Pentecoſte, cui Heinricus [tertius] filius eius ſucceſſit. Richardus abbas Fuldenſis obiit, cui Sigewart ſucceſſit. Regenbolt Spirenſis epiſcopus obiit, cui Sibicho ſucceſſit.

1040. Heinricus rex in Boëmiam duxit exercitũ, ibiq; Werinherus comes & Reginhard ſignifer Fuldenſis cum aliis multis occiſi ſunt. Petrus Vngariorum rex à ſuis expulſus, ad regem Heinricum confugit, petens auxilium. Eberhardus epiſcopus Babenbergenſis obiit, cui Suitgerus ſucceſſit. Dedicata eſt crypta Herueldenſis, atque in eam tranſlatæ ſunt reliquiæ ſanctorum confeſſorum Wigberti & Lulli.

1041. Heinricus rex ſecundò Boëmiam ingreſſus, ducem eius in deditionem accepit Prenzlao nomine, terramq; eius tributariam fecit. Inde per Baioariam regreſſus, feſtum ſancti Michaëlis Ratiſponæ celebrauit.

Vban qui Vngariorum regnum inuaſerat, eruptionem in fines Baioariorum & Carentinorum fecit, multamq; prædam abegit. Sed Baioarij coadunatis viribus inſecuti prædam excuſſerunt, multiſq; occiſis reliquos in fugam coëgerunt.

1042. Rex prima expeditione in Vngariam facta, prædictum Vban fugauit, vſque ad fluuium Raban peruenit, tres vrbes maximas cepit, acceptoq; à prouincialibus iureiurando in pace remeauit.

Hermannus Mimigardenuurdenſis epiſcopus obiit, cui Rudbertus ſucceſſit. Heriberdus Emſtatenſis epiſcopus obiit, cui frater eius Gezman ſucceſſit, cui poſt aliquot hebdomadas defuncto Geberhardus ſucceſſit.

1043. Rex incarnationem Domini Goſlariæ celebrauit. Illuc dux Boëmicus adueniens, benignè ſuſceptus à rege, & honorificè aliquandiu habitus, tandem in pace eſt dimiſſus. Ibi inter diuerſarum prouinciarum legatos, legati Ruſcorum triſtes redierunt, quia de filia regis ſui, quam regi Henrico nupturam ſperauerant, certum repudium reportabant.

Ibi quoque legati regis Vngariorum pacem ſuppliciter orant, ſed non impetrant, quoniam rex Petrus, quem Vban per vim regno expulerat, præſens erat, ſuppliciterq; Heinrici regis auxilium contra illius violentiam implorabat. Sigeward Fuldenſis abbas obiit, cui Rohingus ſucceſſit. Giſla imperatrix obiit, & Spiræ ſepulta eſt.

Digitized by Google

Rex ſecunda expeditione in Vngaros facta, prædictum Vban ad placitam ſibi pactionem coëgit, acceptiſque ab eo de pace iuramentis & obſidibus, reuerſus nuptias celebrauit in Ingelheim, in coniunctione Agnetis filię Wilhelmi comitis Pictauorum.

1044. Rex natalem domini celebrauit Treueris, ibique omnes qui in regiam maieſtatem deliquerant, crimine abſoluit, eandemq; legem per totum regnum promulgauit, vt omnes ſibi inuicem delicta condonarent.

Gozelo dux Lotharingorum obiit, cuius filius Godefridus nobiliſſimæ indolis iuuenis, atque in re militari admodum exercitatus, quia ducatum patris non potuit obtinere, arma contra Rempublicam corripuit, Adelbertum ducem, quem rex patri eius ſubrogauerat, prælio victum occidit, cædes hominum & depopulationes agrorum quàm maximas fecit, loca omnia vſque ad Rhenum, præter ea quæ vel murorum præſidio hoſtilem impetum ſubterfugiebant, vel ſe data pecunia redemerant, in cinerem redegit.

Rex tertia expeditione in Vngariam facta, prædictum Vban vicit & expulit, Petroque regnum reſtituit.

Hazecho Wormatię epiſcopus obiit, cui Adelgerus ſucceſſit: cui itidem paulo pòſt humanis rebus exempto, Arnoldus ſucceſſit. Dietmarus Hildinesheimenſis epiſcopus obiit, cui Æzelinus ſucceſſit.

1045. Dux Godefridus à rege in deditionem acceptus, in Gibekenſtein miſſus eſt cuſtodiendus, ſicque regnum breui tempore quietum & pacatum manſit. Petrus Vngariorum rex Vban æmulum atque inſidiatorem regni ſui captum decollauit. Brunnus Wirceburgenſis epiſcopus obiit, cui Adelbero ſucceſſit. Cathelo Citicenſis epiſcopus obiit, cui Eppo ſucceſſit. Altbrandus Bremenſis archiepiſcopus obiit, cui Adelbertus ſucceſſit.

1046. Rex Natalem domini Goſlariæ celebrauit, vbi & ſocrus eius de Pictauis cum primoribus gentis ſuæ aderat. Petrus rex Vngarorum ab Andrea propinquo ſuo dolo circumuentus cæcatur. Eggihardus marchio ſubitanea morte præfocatus interiit. Drutmarus abbas Corbeienſis obiit, cui Ruthardus ſucceſſit. Dux Godefridus cuſtodia abſolutus, dum videret, nec interceſſionem Principum, nec deditionem quam ſponte ſubierat, ſibi aliquid profuiſſe, & rei indignitate, & inopiæ familiaris tædio permotus, bellũ rurſus de integro ſumpſit. Inter alias quas Reipublicę intulit clades, Neomagum domum regiam miri & incomparabilis operis incendit, ciuitatem Verdonẽſem cepit, maiorem in ea eccleſiam concremauit. Sed poſt modicum facti in tantum eum pœnituit, vt publicè ſe verberari faceret, & capillos ſuos ne tonderentur, multa pecunia redimeret, ſumptus ad reædificandam eccleſiam daret, & in opere cæmentario per ſeipſum plerunque vilis mancipij miniſterio functus deſeruiret.

1047. Rex Natalem domini Romæ celebrauit, vbi tribus depoſitis qui ſedem Apoſtolicam contra eccleſiaſticas regulas inuaſerant, Suitgerum Babenbergenſem epiſcopum vicarium Apoſtolorum conſtituit, à quo in die ſancto ipſe viciſſim cum Agnete regina imperiali nomine & honore eſt donatus. Inde Beneuentum vicinaſque regiones peragrans, ſanctum Paſcha in redeundo Mantuæ celebrauit; Aſcenſionem in Auguſta, vbi Epponi epiſcopo defuncto, Heinricum ſubrogauit. Deinde exercitum naualem per Rhenum duxit in Friſiam contra Godefridum, eiúſque adiutorem Diodericum, ibique duas vrbes munitiſſimas cepit, Rinesburg & Fleerdingen. Suitgerus papa, qui & Clemens, obiit, & Babenbergæ ſepultus eſt. Rohingus abbas Fuldenſis obiit, qui eodem anno Romæ in Natali domini conſecratus fuerat à Suitgero papa. Guntherus [de Thuringia] eremita obiit.

1048. Imperator Natalem domini Polethæ celebrauit. Ibi legati aderant Romanorum, Suitgeri papæ obitum nunciantes, eiq; ſucceſſorem poſtulantes: quibus imperator Bopponem Priſnienſem epiſcopum aſſignauit, Babenbergenſem verò epiſcopatum Hezekin cancellario tradidit. Feſtum ſancti Michaëlis imperator iterum Polethæ celebrauit: ibi poſtero die Dietmarus comes, frater Ducis Bernhardi, cùm à milite ſuo Arnoldo accuſatus fuiſſet, de inito contra imperatorem conſilio, congreſſus cum eo, vt obiectum crimen manu propria purgaret, victus & occiſus eſt. Ecbertus Fuldenſis abbas factus ſtatim poſt Natalem domini.

1049. Im-

1049. Imperator Natalem domini Friſingæ celebrauit. Ibi iterum legati Romanorum, Bopponis papæ morte nunciata, rectorem Romanæ eccleſiæ poſtulabant: quibus imperator Brunonem Toloſæ epiſcopum dedit.

1050. Leo papa propter componendum ſtatum eccleſiarum & pacem Galliis reddendam Roma egreſſus, Moguntiæ ſynodum celebrauit, præſidente imperatore cum 42 epiſcopis. Vbi Sibecho Spirenſis epiſcopus de criminibus quibus accuſabatur, ſacra communione ſe purgauit: & dux Godefridus interuentu papæ & principum gratiam imperatoris obtinuit. Expleta ſynodo imperator expeditionem mouit ſuper Balduinum, papa verò reditum eius Aquiſgrani expectauit.

1051. Imperator natalem domini Wormaciæ celebrauit, vbi Leo papa ei valefaciens, mediocriter compoſitis & cauſis eccleſiaſticis & regni negotiis, Romam reuerſus eſt, abducens ſecum Godefridum ducem, & fratrem eius Fridericum, qui Gebehardo poſtmodum in ſedem Apoſtolicam ſucceſſit, item alios quamplures tam clericos quàm laicos in re militari probatiſſimos, quorum virtute Nortmannis qui Apuliam occupauerant, obuiam ire parabat. Conſecrata eſt eccleſia in Goſlaria ab Herimanno Colonienſi archiepiſcopo. Imperator Pentecoſten celebrauit Podelbrunnen, vbi Bardo archiepiſcopus ad miſſam habito ſermone, obitum ſuum inſtare prędicens, orationi fidelium ſe commendauit, qui eodem menſe deceſſit, eique Lupoldus ſucceſſit. Dietricus Conſtantienſis epiſcopus obiit, cui Rumolt ſucceſſit. Hunfridus Magdaburgenſis epiſcopus obiit, cui Engelhardus ſucceſſit. Natus eſt imperatori filius Hēricus IIII rex, III idus Nouembris.

1052. Imperator Natalem domini Polethę celebrauit, vbi filio ſuo Heinrico adhuc catechumeno principes regni ſub iuramento fidem promittere fecit. Paſcha celebrauit Coloniæ, ibiq; prædictus puer ab Herimanno eiuſdem ciuitatis archiepiſcopo baptizatus eſt. Rudolphus Podelbrunnenſis epiſcopus obiit, cui Immed ſucceſſit.

1053. Imperator Natalem domini Goſlariæ celebrauit, vbi & Immed conſecratus eſt à Luitpoldo archiepiſcopo. Leo papa profectus contra Nortmannos contulit cum eis prope Beneuentum ſigna, & fugientibus ſtatim in prima congreſſione Longobardis, Teutonici omnes penè ad vnum interfecti ſunt. Ipſe quoque obſeſſus eſt in Beneuento, & vix tandem poſt multas tribulationes obſidione liberatus, cunctos dies quibus ſuperuixit tantæ calamitati, in luctu & mœrore egit. Eo tempore Fridericus frater Gotefridi, Romanæ eccleſiæ archidiaconus, Conſtantinopoli Apoſtolicæ ſedis functus legatione abierat. In dicta ſynodo cùm imperatorem Conſtantinopolitanum & Patriarcham euocaſſet, & illi primatus ſui maieſtatem vindicantes, dicto obtemperare dedignarentur, egreſſus vrbem, ſandalia ſua more Apoſtolorum publicè ſuper eos excuſſit. Quo facto, tantum terrorem omnibus Conſtantinopolitanis incuſſit, vt imperator & patriarcha cum clero & populo ſequenti die ſacco & cinere obuoluti ad eum procederent, & Apoſtolicam authoritatem in eo proni in terram adorarent. Ibi quoq; per Godefridum ducem hæretici deprehenſi ſunt & ſuſpenſi.

Marchio Italorum Bonifacius obiit, cuius viduam Beatricem dux Godefridus accipiens, marcham & cæteras eius poſſeſſiones coniugij prætextu ſibi vendicauit: quo comperto imperator Heinricus graui ſcrupulo perurgeri cœpit, reputans ne fortè per eum animi Italorum ſemper auidi nouarum rerum, vt à regno Teutonicorum deficerent, ſolicitarentur.

1054. Leo nonus papa 13 calendas Maij beato fine quieuit in Domino, Romæque ſepultus eſt. Imperator interpellatus à Romanis, vt antiſtitem ſedi Apoſtolicæ prouideret, Gebhardum Emſtadenſem epiſcopum miſit, datiſq; clanculo literis ad omnes qui in Italia opibus aut virtute militari plurimum poterant, deprecabatur eos, vt ducem Godefridum, ne quid fortè mali contra rempublicam machinaretur, obſeruarent; promittebatque ſeipſum, vita comite, proximo anno affuturum, & quid facto opus eſſet, viſurum.

Huic ſubdiaconus toxicum in calicem miſit, quem cùm ipſe poſt conſecrationem leuare vellet, nec poſſet, à domino cauſam facti inquiſiturus, cum populo ad orationem proſternitur, ſtatimque toxicator à dæmone arripitur. Ita igitur cauſa manifeſtata, dominus papa calicem cum ſanguine Dominico cuidam altari iuſſit includi, & pro

Digitized by Google

reliquiis in perpetuum conſeruari; deinde iterum cum populo tam diu ad orationem proſternitur, quouſque ſubdiaconus à dæmonio liberaretur.

Fridericus archidiaconus Conſtantinopolim regreſſus, vbi comperit Leonem papam humanis rebus exceſſiſſe, & alium iam eccleſiaſtici regiminis iura ſuſcepiſſe, dona quidem quæ ab imperatore Conſtantinopolitano permagnifica deferebat, eccleſiæ Romanæ conſignauit, & ſtatim vrbe excedens, in monaſterium Caſinum ſe contulit, ibi deinceps Chriſto ſub ſanctæ profeſſionis titulo militaturus; quod factum malè plerique interpretabantur. Sed nemo qui ſanum ſapiebat, aliter hoc eum quàm ardore fidei & tædio ſecularium negotiorum feciſſe credebat, præſertim cùm eodem tempore & longi itineris labore exhauſtus, & graui corporis moleſtia pulſatus, diu ſe poſſe viuere deſperaret.

Azelinus Hildenesheimenſis epiſcopus obiit, cui Hecelo ſucceſſit. Siuico Spirenſis epiſcopus obiit, cui Arnoldus ſucceſſit. Hezeken Babenbergenſis epiſcopus obiit, cui Adelbero ſucceſſit.

Imperatoris filius Heinricus conſecratus eſt in regem Aquiſgrani ab Hermanno Colonienſi archiepiſcopo, vix & ægrè ſuper hoc impetrato conſenſu Luipoldi archiepiſcopi, ad quem propter primatum Moguntinæ ſedis conſecratio regis & cætera negotiorum regni diſpoſitio potiſſimùm pertinebat. Sed imperator potiùs Hermanno archiepiſcopo hoc priuilegium vendicabat, propter claritatem generis eius, & quia intra diœceſim ipſius conſecratio hæc celebranda contigiſſet.

1055. Heinricus imperator Natalem domini Goſlariæ celebrauit, ſtatimq; exactis feriis ſolennibus in Italiam perrexit, vocatus eò legatione Romanorum, qui nunciauerant nimiùm in Italia contra Rempublicam creſcere opes & potentiam Godefridi ducis: & niſi turbatis rebus maturè conſuleretur, ipſum quoq; regnum propediem ab eo diſſimulato pudore occupandum fore. Sed vbi Italiam ingreſſus eſt, dux Godefridus miſſis in occurſum eius nunciis, mandauit nihil ſe minùs quàm rebellionem cogitare, paratum potiùs pro ſtatu reipublicæ & imperatoris ſalute, extrema etiam omnia experiri, gratum ſe habere, quòd patriis finibus extorris, patriis poſſeſſionibus eiectus, opibus ſaltem vxoris ſuæ in peregrinatione ſuſtentaretur: quam nec dolo, nec rapto, ſed ipſius placito, & celebratis ſolemniter nuptiis, in matrimonium ſibi iunxiſſet. Beatrix quoq;, diſſimulato metu imperatori obuiam proceſſit, & vix impetrata dicendi copia ait, nihil ſe egiſſe prȩter quàm quod iure gentium ſibi agere licuiſſet: deſtitutam ſe priori marito, deſolatæ domui patronum parauiſſe, & ingenuam ingenuo ſine fuco nefariæ cuiuſquam machinationis nupſiſſe: nec æqui, nec boni memorem eum eſſe, ſi id ſibi pace eius nō liceret, quod in imperio Romano fœminis nobilibus ſemper licuiſſet. Imperator itaque accepto à primoribus conſilio, Godefridum crimine abſoluit, non tam probans ſatisfactionē eius, quàm metuens ne malis recentibus exaſperatus Nortmannis infeſtantibus Italiam ducem belli ſe præberet, & fierent nouiſſima eius peiora prioribus: Beatricem tamen quaſi per deditionem acceptam ſecum abduxit, hoc illi culpæ obiiciens, quòd contractis ſe inconſulto nuptiis hoſti publico Italiam prodidiſſet. Deinde anno integro intra Italiam commoratus, cuncta quæ rei vtilitas expoſcere videbatur, magnificè pro loco & tempore ordinauit.

1056. Guntherus tunc temporis cancellarius [imperatoris] viſionem vidit memoria dignam; Dominum in ſolio maieſtatis ſuæ reſidere, & eleuato in altum brachio diſtrictum gladium magno niſu vibrare, & circumſtantibus dicere, Reddam vltionem hoſtibus meis, & his qui oderunt me, retribuam. Quam viſionem protinus mortalitas ſubſecuta eſt principum regni. Eaque expleta vidit eodem rurſus ſchemate dominum reſidere, & remiſſo iam in vaginam gladio, & ſuper genua ſua reclinato, dicere circumſtantibus: Ignis ſuccenſus eſt in furore meo, & ardebit vſq; ad inferni nouiſſima. Hermannus Colonienſis epiſcopus obiit, cui anno Goſlarienſis præpoſitus ſucceſſit. Imperator regreſſus de Italia, ſanctum Paſcha Podelbrunnæ celebrauit, breuiq; commoratus in Goſlaria, perrexit ad villam Ciuois in confinio ſitam regni Francorum ac Teutonicorum, colloquium ibi habiturus cum rege Francorum: à quo contumelioſè atque hoſtiliter obiurgatus, quòd multa ſæpe ſibi mentitus fuiſſet, & quòd partem maximam regni Francorum dolo à patribus eius occupatam, reddere tam diu diſtuliſſet,

Cùm

Cùm imperator paratum ſe diceret, ſingulariter cum eo conſerta manu obiecta refellere, ille proxima nocte fuga lapſus, in ſuos ſe fines recepit. Imperator Natiuitatem ſanctæ Mariæ Goſlariæ celebrauit, ibique Victorem papam, qui & Gebehart, magnifico apparatu ſuſcepit hoſpitio, collectis ſcilicet ad ornandam tantæ diei ſolennitatem cunctis penè regni opibus & principibus. Inde profectus Botfelden, cùm ibi aliquandiu venationi deditus moraretur, comperit Wilhelmum marchionem & Diodericum comitem, cum infinita multitudine Saxonici exercitus, quos contra Luticios miſerat, malè geſtis rebus occubuiſſe. Nec multò pòſt ipſe corporis moleſtia correptus, cùm ſeptem aut eo amplius diebus lecto decubuiſſet, diem clauſit extremum. Præſentes erant, quaſi ad officium tanti funeris ex induſtria euocati: Romanus pontifex, Aquileienſis patriarcha, patruus imperatoris Ratiſponenſis epiſcopus, item aliæ innumerabiles tam laici quàm eccleſiaſtici ordinis dignitates. Notatumque eſt nulla retro maiorum memoria, ſine publica indictione tot illuſtres perſonas in vnum confluxiſſe. Corpus eius Spiram tranſlatum eſt, & celebratis regio more exequiis, die natalitio Apoſtolorum Simonis & Iudæ, quo ſcilicet die etiam natus fuerat, ſepulturæ eſt traditum. Regnum pro patre obtinuit filius eius Heinricus [quartus] v annorum infantulus, anno, poſtquam in Regem vnctus fuerat, tertio. Summa tamen rerum, & omnium quibus facto opus erat, adminiſtratio penes imperatricem remanſit, quæ tanta arte periclitantis reipublicæ ſtatum tutata eſt, vt nihil in ea tumultus, nihil ſimultatis tantę rei nouitas generaret.

Arnoldus Spirenſis epiſcopus obiit, cui Cunradus ſucceſſit.

Cunradus filius imperatoris dux Baioariæ obiit. Ducatum eius imperator imperatrici dedit priuato iure quoad vellet, poſſidendum.

Dedi Palatinus comes à quodam clerico Bremenſi occiſus eſt, quem à fratre ſuo archiepiſcopo ſuſceperat, pro criminibus quæ ei obiiciebantur, exilio deportandum, ſepultusq; eſt, iubente imperatore, in Goſlaria. Wilhelmo marchioni ſucceſſit Vdo comes, vir valde induſtrius, & regi conſanguinitate proximus.

1057. Rex Natalem domini Ratiſponæ celebrauit, præſente adhuc Victore papa, qui exinde compoſitis mediocriter, prout tunc copia erat, regni negotiis, in Italiam regreſſus, quinto calendas Auguſti migrauit ad Dominum. Einſtatenſem epiſcopatum (quo ſe ille papa factus non abdicauerat) Gunzo ſuſcepit. Tum verò vniuerſi quidquid principum, quidquid plebis Romanæ erat, vno animo, pari voluntate, in electionem cōſenſerunt Friderici fratris Godefridi ducis, extractumque de monaſterio Caſino, vbi lucerna Dei ardens & lucens ſub lecto monaſticæ quietis deliteſcebat, ſuper candelabrum extulerunt ſedis Apoſtolicæ. Nec quiſquam ſanè multis retro annis lætioribus ſuffragiis, maiori omnium expectatione, ad regimen proceſſerat Romanæ eccleſiæ. Sed tantam ſpem heu fruſtrata eſt mors immatura. Vto marchio obiit, cui filius eius Vto iunior ſucceſſit. Principes Saxoniæ crebris conuenticulis agitabant de iniuriis, quibus ſub imperatore affecti fuerant, arbitrabanturque pulchrè ſibi de his ſatisfactum fore, ſi filio eius (dum adhuc ætas opportuna iniuriæ eſſet) regnum eriperent; nec procul ab fide aberat, filium in mores vitamque patris pedibus, vt aiunt, iturum eſſe. Acceſſit ex inſperato magnum turbandis rebus adiumentum, Otto frater Guillelmi marchionis, ſed matrimonio impari, matre ſcilicet Sclauica natus, vir acer ingenio, & manu impiger. Is apud gentem Boëmorum iam à puero exulauerat, ſed comperta morte fratris, magna ſpe obtinendæ hæreditatis regreſſus in Saxoniam, à cunctis illic principibus benignè accipitur, magniſque omnium adhortationibus inſtigatur, non modò marchiam (quæ ſibi iure hæreditario competeret) ſed ipſum quoque regnum affectare. Vbi alacrem paratumque negotio aduertunt, fidem illi omnes dicunt; ſuas quiſque manus, ſuam operam pollicentur; regemque vbicunque fortuna opportunum feciſſet, interficere conſtituunt. Perculſis metu omnibus quibus rerum publicarum ſolicitudo aliqua erat, & magnopere intentis ad ſedandam turbam quæ oriebatur, placuit regem ocyùs in Saxoniam venire, & periclitani reipublicæ quaqua poſſet ratione conſulere. Itaque Natalem ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli in Erſenburg celebraturus erat, eò quicquid principum erat in Saxonia, ad colloquium euocari iuſſit. Quò dum pergerent pro ſua ſinguli copia, magna militum

Digitized by Google

manu ſtipati, contigit, vt Brun & Ecbertus patrueles regis caſu inciderent in multitudinem prædicti Ottonis, conglobato agmine ad curtem regiam proficiſcentis. Hi præter cauſſam publicam, priuatis quoq; inimicitijs infeſtiſſimi illi erant. Nec mora, dato militibus ſigno ad pugnam, equis ſubdũt calcaria, & pari vtraq; pars audacia, paribus odiis in mutua vulnera ruunt. Ibi in prima fronte Brun & Otto, ambo pleni irarum, ambo ſui tegendi immemores, dum hoſtem ferirent, tam concitatos in ſeſe viciſſim impetus dederunt, vt vterq; alterum primo incurſu equo excuſſum letali vulnere transfoderet. Amiſſis ducibus aliquandiu vtranq; aciem anceps pugna tenuit. Sed Ecbertus quanquam grauiter ſaucius, dolore tamen interempti fratris efferatus, rapido curſu in confertiſſimos hoſtes præcipitem ſe mittit. Bernardi Comitis filium egregium adoleſcentem, ſed vix dum militiæ maturum, interficit; cæteros languidiùs, quoniam ducem perdidiſſent, pugnantes in fugam conuertit. Sic reſpublica maximo metu liberata eſt, & Saxones adempto rebellionis ſignifero, nihil vlterius quod ſecus eſſet, contra regem moliti ſunt. Cuono cognatus regis, dux factus eſt Carẽtinorum: frater eius Henricus Palatinus Comes Luthariorum, inſtinctu dęmonis monaſticam vitam profeſſus eſt in Gorzia. Sed per paucos dies, vulgante ſe dæmonio quo illuſus fuerat, ſanctæ conuerſationis habitum, quo ſe angelus Satanæ in angelum lucis transfigurauerat, abiecit, vxoremq; ſuam & poſſeſſiones deſertor Dei & transfuga recepit.

1058. Rex Natalem domini Merſenburg celebrauit, aderatque ibi inter alios regni principes, etiam Hildebrãdus abbas de ſancto Paulo, mandata deferens ab ſede Apoſtolica, vir & eloquentia & ſacrarum literarum eruditione valde admirandus. Ego N. vulgatam toto orbe abbatis Meginheri placitam Deo conuerſationem æmulatus, rei familiaris curam, ne in via Dei prægrauarer, abieci, ſanctamq; veſtem ab eius ſanctiſſimis manibus idibus Martiis, heu nimiùm impar tali armaturæ, ſuſcepi. Piæ memoriæ Stephanus papa, qui & Fridericus, cùm in ciuitate Florentia moraretur, IIII calendas Aprilis naturæ mortali debitum ſoluit, & verè (vt ſperamus) de hac conualle lachrymarum ad gaudium tranſiit angelorum. Indicio ſunt ſigna & prodigia, quibus ſepulchrũ eius in eadem ciuitate vſq; hodie diuinitus illuſtratur. Sedem Apoſtolicam protinus, inconſulto rege & principibus, inuaſit Benedictus quidam Lateranẽſis, adiutus factione populariũ quos pecunia corruperat. Otto de Suinfurde dux Sueuorum obiit. Ducatum eius Rudolphus obtinuit, & vt regi in dubiis tunc rebus ex affinitate deuinctior fideliorq; in rempublicam foret, ſoror quoq; regis ei deſponſata eſt, tenera adhuc ætate, traditaq; eſt epiſcopo Conſtantienſi nutrienda, dum thoro coniugali matureſceret. Cuono dux Carentinorum, contractis ingentibus copiis, ad occupandum ducatum ſuum, quem tanto tempore, metu rebellionis nõ inuiſerat, primam profectionem parabat, ſed morte præuentus cœptum iter nõ expleuit. Ego N. presbyter ordinatus ſum à Schafnaburg in ieiunio autumnali à Lupoldo archiepiſcopo, ſtatimq; peregrinationẽ Hieroſolymitanam aggreſſus ſum zelo Dei, ſed vtinam ſecundum ſcientiam. Ecberdus, qui & Eppo, abbas Fuld. XV calendas Decembres obiit, cui Sigisfridus eiuſdem cœnobij monachus ſucceſſit.

1059. Rex Natalẽ domini in ciuitate Marouwa celebrauit, in confinio ſita Hungariorum & Bulgariorum. Romani principes ſatisfactionẽ ad regem mittunt, ſe ſcilicet fidẽ quam patri dixiſſent, filio quoad poſſent ſeruaturos, eoq; animo vacanti Romanæ eccleſiæ pontificem vſque ad id tempus non ſubrogaſſe, eius magis ſuper hoc expectare ſententiam, orantq; ſedulò, vt, quem ipſe velit tranſmittat, nihil eius ordinationi obſtare, ſi quis non per legitimæ electionis oſtium, ſed aliunde aſcendiſſet in ouile ouium. Rex habita cum primoribus deliberatione, Gerardum Florentinum epiſcopũ (in quem & Romanorum & Teutonicorum ſtudia conſenſerant) pontificem deſignat, Romamq; per Godefridum marchionem tranſmittit. Ita Benedicto, qui ſine iuſſu regis & principum ſacerdotium vſurpauerat, reprobato: Gerardus, qui & Nicolaus, põtificatum obtinuit. Is eodem anno ab abbate Meginhero interpellatus propter decimationes Saxoniæ, literas & mandata direxit Burchardo Halberſtadenſi epiſcopo, ne ſtatutos patrum terminos tranſgrederetur, néve monaſterium Herueldenſe ſuperfluis concertationibus inquietaret; ſi pergeret moleſtus eſſe, neceſſariò ſe Apoſtolicæ auctoritatis virga vſurum aduerſus eius inobedientiam, præſertim cùm monaſterium illud

illud ſub iuriſdictione eſſe Romani pontificis tot prædeceſſorum eius priuilegia teſtarentur. Abbati quoque epiſtolam ſcripſit verbis conſolatoriis, quæ vſque in præſentiarum in chartario ſeruatur Herueldenſis monaſterij. Ego exacta peregrinatione Hieroſolymitana x v calendas Octobris ad monaſterium reuerſus ſum, & quod in omni illa profectione mea præcipuum à Deo poſtulaueram, Meginherum abbatem ſuperſtitem inueni. Timebam ſcilicet, quoniam ſine benedictione illius profectus fuiſſem, ſi offenſus irreconciliatuſque deceſſiſſet, magni criminis reum me teneri apud dominum: ſed non abfuit propitia diuinitas redeunti, quæ tanto illo itinere ſæpe vſque ad vltimam neceſſitatem periclitatum miſericordiſſimè texerat. Incolumem reperi, peccato indulſit, & quaſi ex inferis rediuiuus emergerem, ſic obuiis, vt aiunt, manibus me gratulabundus excepit. Mirum autem in modum, diceres, vitam eius abſolutioni meæ ex induſtria ſeruatam fuiſſe, eodem die quo me crimine abſoluerat, febre correptus eſt, & ſic per octo dies graui ægritudine decoctus, v I calendas Octobris feliciter conſummato curſu, quieuit in Domino: vir magnarum in Chriſto virtutum, & verè (quod omnium modernorum abbatum pace dixerim) vnicum ſua ætate in Teutonicis regionibus rectè ac monaſticè viuendi exemplar. Is (vt prædictum eſt) cum Burchardo Halberſtadenſi epiſcopo diuturnam traxerat litem propter decimationes Saxoniæ, quas ille Herueldenſi monaſterio ereptas, per occaſionem epiſcopalis regiminis ſibi vendicabat. Contra cuius improbitatem cùm nec forenſes, nec eccleſiaſticæ leges quicquam valerent, & abbas, ſæpe querimonia in ius relata, ſurdis tribunalibus fabulam narraſſet: tandem breui, antequam vita excederet, mandauit ei per Fridericum Palatinum comitem, ſe quidem tanquam viribus imparem cauſa cadere, Deo tamen vires ad tuendam æquitatem non defuturas eſſe: proinde parati ambo eſſent, vt intra paucos dies ad tribunal æquiſſimi iudicis Dei cauſſam dicerent, victurum ibi eſſe, non qui plus poſſet, ſed cuius cauſa iuſtior eſſet. Nec fefellit euentus. Nam poſt dormitionem abbatis pauci dies interceſſerant: Et ecce epiſcopus, cùm prædictæ rei gratia ſynodum indixiſſet, & admoto iam equo illuc properare vellet, repentè diuina animaduerſione ictus corruit, reportatuſque ad cubiculum, aſcitis ocyus presbyteris ſuis per Deum obteſtabatur, vt decimationes ſuas Herueldenſi monaſterio reſtituerent, atque omnem in perpetuum ſuper hac re litem præciderent, ſcirentque, cunctis qui eadem tentaſſent, ſic infeliciter rem ceſſuram, vt ſibi ceſſiſſet, qui iniuſtæ exactionis tam acerbum vindicem ipſum experiretur Dominum. Cumque Magdeburgenſis & Hildenesheimenſis epiſcopi viſitatum eum adueniſſent, cum magno eiulatu fatebatur, ſe iuxta prædictum eximij abbatis ad tribunal Dei iamiam abripi, & pro inuaſis rebus alienis rationem exigi, rogabatque obnixè, vt miſſis Herueldiam nunciis, veniam ſibi pro admiſſo ſupplices precarentur. Nec multò pòſt diruptis miſerabili genere morbi viſceribus expirauit. Vto quoque archipresbyter eius, quo ille potiſſimùm incentore in hanc ſæuitiam inarſerat, quique exactor atque adminiſter huius calumniæ vehementiſſimus extiterat, eodem anno ſubitanea morte ſine confeſſione, ſine ſacra communione, interiit, à Diabolo (vt fama vulgatior loquebatur) ſuffocatus. Meginhero abbati v I idus Nouembris ſubſtitutus eſt Ruothardus Corbeienſis diſciplinæ monachus, qui in monaſterio Corbeienſi abbas quondam fuerat ordinatus. Sed quorundam criminum poſtea falsò (vt creditur) inſimulatus, abbatia amiſſa, nonnullos per diuerſa monaſteria priuatus iam exegerat annos. Burchardo epiſcopo ſucceſſit Bucco Goſlarienſis præpoſitus, qui prædeceſſoris ſui recenti adhuc exitio conterritus, ab infeſtatione Herueldenſis monaſterij temperabat. Minabatur tamen plerumque magna ſe facturum, ſed vltra verba non proceſſit. Lupoldus archiepiſcopus Moguntinus v I I idus Decembris obiit, relicto in monumentum ſui monaſterio ſancti Iacobi, quod propriis impenſis extruxerat Moguntiæ, foris murum, in monte qui dicitur Specioſus: cui ſucceſſit Sigifridus abbas Fuldenſis. Abbatiam verò Wideradus obtinuit, eiuſdem cœnobij monachus, eiuſdem quoque familiæ oriundus.

1060. Rex Natalem Domini Wormatiæ celebrauit, vbi & ſynodus indicta fuerat. Sed excuſantibus ſe epiſcopis per infirmitatem & peſtilentiam, quæ tunc temporis vehementer graſſabatur in Gallia, ad effectum non peruenit. Sitto Verdenſis epiſcopus

Digitized by Google

obiit,cui Rucbertus ſucceſſit. Gebehardus Ratiſponẽſis epiſcopus obiit,cui Otto ſucceſſit.Conradus Spirenſis epiſcopus moritur,in cuius locum Einhart promouetur.

1061. Andreas rex Vngariorum, videns Belem quendam propinquum ſuum regnum affectare,& Vngarios à ſe paulatim ad eum deficere, vxorem ſuam & filium Salomonem, cui imperator filiam ſuam paruulo paruulam deſpõderat, cum multis opibus ad regem Henricum tranſmiſit,petens vt & ſibi miſſo exercitu ſubueniret, & ſuos, donec rebus tranquillitas redderetur, ſeruaret. Rex Wilhelmum marchionem Thuringorum,& Epponem Citicenſem epiſcopum cum duce Boëmorum & exercitu Baioarico illuc miſit. Sed marchio & epiſcopus priores Vngariam ingreſſi, non expectato duce Boëmorum,cum Bele ſigna contulerunt, atque infinitam multitudinem Vngarorum peremerunt. Deinde cùm ex omne parte Vngari ad ferendum ſuis auxilium frequentes confluxiſſent; videntes miſſi regis tantæ multitudini ſe numero & viribus impares eſſe, finibus hoſtium excedere volebant. Verùm illi loca omnia per quæ exitus eſſe poterat,occluſerant,tum ne quid cibi aut potus in via reperiretur,prouiderant. Cumque inſuper abeuntes crebra incurſione infeſtarent,& illi ſemper periculum virtute propulſantes,magnas hoſtium ſtrages darent, tandem diuturna cęde exhauſtis viribus, Andreas equo fortè excuſſus, pugnantium pedibus eſt conculcatus, epiſcopus captus,marchio fame magis,quàm ferro expugnatus,ſe dedidit; cuius virtus tantæ admirationi apud barbaros fuit,vt Ioas filius Belis pro illius tum gentis moribus haud deſperatæ indolis adoleſcens,vltro patrem exoraret, non modò vt eum iure belli intactũ ſineret,ſed etiam vt affinitate ſibi iungeret, deſponſata ei filia ſua ſorore Ioiada. Imperatrix ducatum Baioariæ, quem poſt mortem Cunradi filij ſui vſque ad id tempus per ſeipſam adminiſtrauerat, Ottoni dedit, videns eum virum induſtrium & iuuandis regni negotiis ſatis opportunum.

Henricus Palatinus comes Luthariorum vxorem ſuam manu propria interfecit, & ſic tandem publicata euidentiùs infeſtatione dæmonis, quam diu diſſimulauerat, miſſus eſt in monaſterium Efdernachenſis, ibique diuturna vexatione conſumptus interiit.

1062. Wilhelmus marchio reuerſus in Thuringiam, dum redire in Vngariam, & ſponſam ſuam cum magna opum ſuarum oſtentatione adducere pararet, inter eundum ſecunda manſione morbo correptus obiit.Sponſam eius Vdalricus marchio Carentinorum cognatus eius accepit, Marcham Otto frater eius obtinuit. Sed is beneficia Moguntini epiſcopatus aliter obtinere non potuit, niſi promitteret decimas ſe de ſuis in Thuringia poſſeſſionibus daturum,& cæteros Thuringos vt idem facerent,coacturum:quæ res multorum malorum ſeminarium fuit, deteſtantibus omnibus Thuringis factum eius,& aſſerentibus,mori ſe malle,quàm patrum ſuorum legitima amittere. Imperatrix nutriens adhuc filium ſuum, regni negotia per ſe ipſam curabat, vtebaturque plurimùm conſilio Henrici Auguſtenſis epiſcopi. Vnde nec ſuſpicionem inceſti amoris effugere potuit: paſſim fama iactitante, quòd non ſine turpi commercio in tantam coaluiſſent familiaritatem. Ea res principes grauiter offendebat, videntes ſcilicet,quòd propter vnius priuatum amorem,ſua,quę potiſſimùm reipublicæ valere debuerat,authoritas penè obliterata fuiſſet. Itaque indignitatem rei non ferentes, crebra conuenticula facere, circa publicas functiones remiſſiùs agere,aduerſus imperatricẽ popularium animos ſollicitare, poſtremò omnibus modis niti,vt à matre puerum diſtraherent,& regni adminiſtrationem in ſe transferrent. Ad vltimum Colonienſis epiſcopus, communicatis cum Ecberto comite & cum Ottone duce Bauariorum conſiliis,nauigio per Rhenum ad locum qui dicitur ſancti Suitberti inſula, venit. Ibi tum rex erat,qui dum quadam die poſt ſolemnes epulas factus fuiſſet hilarior, hortari eum epiſcopus cœpit, vt nauim quandam ſuam, quam ad hoc ipſum miro opere inſtruxerat,ſpectatum procederet. Facilè hoc perſuaſit puero ſimplici, & nihil minùs quàm inſidias ſuſpicanti. Cumque nauim ingreſſus fuiſſet, ſtipantibus eum his quos epiſcopus factionis ſuæ ſocios ac miniſtros parauerat, repentè remiges inſurgunt, remis incumbunt, nauim dicto citiùs in medium fluminis impellunt. Rex noua rerum facie confuſus,incertuſque animi,nec aliud quàm vim & necem ſibi paratam arbitratus,in flumen ſe præcipitem dedit;citiuſq; eum aqua violentior ſuffocaſſet,niſi Ecber-

tus co-

tus comes dato poſt eum ſaltu periclitantem, ipſe quoque non minimùm periclitatus, vix & ægrè morti eriperet, & naui reſtitueret. Exin blanditiis quibus poterant delinitū Coloniam perducunt. Cætera multitudo per terram ſubſequitur, criminantibus plurimis, quòd Regia maieſtas violata, ſuique impos facta foret. Epiſcopus vt inuidiam facti mitigaret, ne videlicet priuatæ gloriæ potius, quàm communis commodi ratione hæc admiſiſſe videretur; ſtatuit, vt epiſcopus quilibet, in cuius diœceſi rex tunc temporis moraretur, ne quid detrimenti reſpublica pateretur, prouideret, & cauſis quæ ad regem delatæ fuiſſent, potiſſimùm reſponderet. Imperatrix nec filium ſequi, nec iniurias ſuas iure gentium expoſtulare voluit, ſed in propria recedens, priuatè deinceps ætatem agere propoſuit. Nec multò pòſt tædium paſſa ærumnarum ſeculi, domeſticis quoque erudita calamitatibus, quàm citò & velociter ex ſufflante ſpiritu Dei exſiccetur fœnum temporalis gloriæ, cogitauit ſeculo renunciare; ſtatimque ad explendum quod cogitauerat præceps abiſſet, niſi in ea impetum ſpiritus amici maturioribus conſiliis inhibuiſſent.

1063. Rex Natalem Domini Goſlariç celebrauit. Vbi ipſa die, dum ad veſperam ſellæ epiſcoporum locarentur, inter camerarios Heccelonis Hildenesheimenſis epiſcopi, & camerarios Wideradi Fuldenſis abbatis, grauis concertatio oborta eſt, & primò iurgiis, deinde pugnis res geſta eſt, citoq; ad gladios prorupiſſent, niſi Ottonis ducis Baioariorū, qui cauſam abbatis tuebatur, authoritas interceſſiſſet. Cauſa verò talis erat. Conſuetudo erat in regno per multos retro maiores obſeruata, vt ſemper in conuentu epiſcoporum abbas Fuldenſis archiepiſcopo Moguntino proximus aſſideret. Sed epiſcopus cauſabatur neminem ſibi intra diœceſim ſuam poſt archiepiſcopū debere præferri, animatus ad hoc & opum gloria, qua anteceſſores ſuos longè ſupergrediebatur, & temporis opportunitate, quia rege adhuc in puerilibus annis conſtituto, ſinguli quod ſibi animus ſuggeſſiſſet, facere impunè poterant.

Gerhardus papa, qui & Nicolaus, obiit, in cuius locum per electionem regis & quorundam principum Parmenſis epiſcopus ſubſtitutus eſt, & Romam per Bucconem Halberſtadenſem epiſcopum miſſus. cui redeunti pro præmio bene curatæ legationis pallium dedit, & alia quædam archiepiſcopatus inſignia: quod archiepiſcopus Moguntinus ad obfuſcandum ſui prioratus faſtigium factum interpretatus, indigniſſimè tulit: ſed per archiepiſcopi Colonienſis interuentum ſatisfactione accepta, quieuit indignatio eius. Rex Pentecoſten Goſlariæ celebrauit. Ibi dum ad veſpertinalem ſynaxin rex & epiſcopi conueniſſent, rurſus de poſitione ſellarum epiſcopalium tumultus exoritur, non fortuita vt priùs conuerſione, ſed præmeditata diu machinatione: Nam epiſcopus Hildenesheimenſis acceptę priùs contumeliæ memor, Ecbertum comitem cum expeditis militibus retro altare occuluerat. Hi audito tumultuantium camerariorum ſtrepitu ocyus aduolant, Fuldenſium alios pugnis, alios fuſtibus cędunt, proſternunt, & de ſacrario eccleſiæ inopinato periculo attonitos facilè proturbant. Quibus illico ad arma conclamantibus, Fuldenſes quibus arma in promptu erant facto grege eccleſiam irrumpunt, in medio chori pſallentiumque fratrum manus conſerunt, rem non iam fuſtibus ſed gladiis gerunt. Pugna atrox committitur, atque per totam Eccleſiam pro hymnis & canticis ſpiritualibus vociferatio adhortantium & vlulatus morientium exauditur. Super altaria Dei triſtes iugulantur hoſtię, paſſimque per eccleſiam ſanguinis currunt flumina, non legali, vt quondam, religione, ſed hoſtili crudelitate profuſa. Epiſcopus Hildenesheimenſis capto editiori loco, tanquam militari quodam claſſico, ſuos vt fortiter prœliarentur hortabatur, & ne loci religione ab armis terrerentur, ſuæ authoritatis & promiſſionis titulum obtendebat. Multi vtrinque vulnerati, multi occiſi ſunt, inter quos præcipui erant Regenbodo ſignifer Fuldenſis, & Bero Ecberto comiti cariſſimus miles. Rex inter hæc vociferans, & ſub obtentu regiæ maieſtatis populum adiurans, ſurdis fabulam narrare videbatur. Tandem monitus à ſuis, vt vitæ propriæ pugna excedens conſuleret, vixque inter conſtipatam arctiùs multitudinem eluctatus in palatium ſe recepit. Hildenesheimenſes qui inſtructi præmeditatiq; ad pugnam venerant, ſuperiores efficiuntur. Fuldenſes, vtpote quos inermes inopinatosq; ſubitò exortę ſeditionis procella cōtraxerat, fuſi, fugatiq;, atq; de eccleſia expulſi ſunt. Fores illico obſerātur. Fuldēſes

qui primo tumultu ad arma tollenda paulo longiùs diſcurrerant, frequentes, armatíq; adſunt, atrium eccleſiæ occupant, aciem inſtruunt, vt de eccleſia progreſſos ſtatim adoriantur: ſed nox concertationem diremit. Poſtero die ſeueriſſimè habita quæſtione, Ecbertus comes facilè crimen remouit, non tantum iuris & legum patrocinio, quantū fauore & indulgentia regis, cuius patruelis erat. Totum accuſationis pondus in abbatem verſum eſt. Hunc inquiunt omnium quę acciderant caput fomitemq; fuiſſe, hunc ad diſturbandam quietem regiæ curtis præmeditato furore veniſſe, argumento rei eſſe, quòd tanta vi hominum, tanta bellici apparatus pompa inſtructus, nullo periculi metu vrgente, eò veniſſet. Tum verò vrgebat & ille Apoſtolicæ ſanctitatis ac Moſaicæ manſuetudinis epiſcopus, qui tanti ſanguinis effuſione manus ſuas Deo conſecrauerat, & violatæ eccleſiæ iniurias truculentiùs atque immitiùs, quàm rex ſuas, perſequebatur. In quorum corpora prius ferro debacchatus fuerat, ad perimendas horum animas gladio ſpiritus modò fulminabat, pręcidēs tam defunctos, q̄ eos qui cędi ſuperfuerant, de corpore eccleſię. Abbatē prętер acerbitatē rei quę acciderat, odium quoq; grauabat nominis monachici, quod inueterata malitia homines ſeculi ſemper obfuſcare atque opprimere conabantur. Sic vndique impetitus, oppugnatus, oppreſſus, poſt tot tantáſque cōtumelias, priuatus abſceſſiſſet, niſi quem nec lex, nec innocentia tueri poterant, pecunia tutata fuiſſet. Nam diſtractis ac dilapidatis rebus Fuldenſis monaſterij, ſe ſuóſque cariſſimo mercimonio redemit. Quantum regi, quantum auriculariis, quantum epiſcopo datum ſit, haud ſatis certò comperimus. Cautum enim fuerat, ne paſſim vulgaretur. Hoc haud dubio conſtat, ſic ea tempeſtate exhauſtas atque attritas eſſe illius monaſterij opes, quæ vſque ad id temporis florentiſſimæ erant, cunctiſque Galliarum eccleſiis eminebant, vt modò ibi prioris opulentiæ vix monimenta reperias. Abbas poſt hæc accepta licentia, Fuldam remeauit, amaro & confecto nimis ſuper tantis calamitatibus animo. Et ecce ibi acerbiori penè rerum aſperitate excipitur, & ſecundum Prophetæ elogium fugiens arma ferrea incidit in arcum æreum. Fratres Fuldenſes à principio auſterum eius & minùs quàm decuit populare ingenium offenderant. Auxit ipſe inuidiam, & facem non minimam æmulationi ſubdidit, prædia eccleſiæ militib. improbè erogando, & victualia fratrum priorum abbatum liberalitate ſtatuta, minuendo. Murmurabant de his quotidie, & inteſtinis ſimultatibus quatiebatur monaſterium. Tolerabantur tamen timore magis quàm amore, ne ſcilicet immaturè vulgata querimonia, fauor regis & principum eum tuerētur. At vbi nuncius acceptæ in Goſlaria cladis Fuldam venit, tum verò & recentis vulneris dolore, & præteritorum memoria accenſi, fremere omnes, & ſe viciſſim hortari, vt tantam temporis commoditatem diuinitus oblatam non negligerent, agendo negotio nihil præter operam induſtriamque ſuam deeſſe, vrgeri hominem propriis iniquitatibus ad interitum, agerent nunc ſinguli pro virili portione, & ſe ſuumque monaſterium liberarent acerrimo non patre ſed hoſte, qui Fuldenſe nomen cœlo priùs æquatum, probro nunc ludibrioque cunctis expoſuiſſet. Sic inflammatæ ſeditioni, tanquam oleum igni, additur iniuria recentior. Reginbodo, qui in illa Goſlarienſi congreſſione occubuerat, equum vnum magni precij fratribus Fuldenſibus ob recordationem animæ ſuæ dederat, quem protinus abbas, ipſis inconſultis, laico cuidam dedit. Hunc efferatis animis, intemperatiſſimis clamoribus, fratres repetunt, diu ſe tyrannidem eius magis quàm dominatum ſeruili patientia tuliſſe, non vltrà laturos fore: redderet ocyus per vim erepta ſibi alienæ liberalitatis beneficia: ſi cunctaretur, non iam clandeſtinis muſſitationibus ſe acturos, ſed palàm aditis tribunalibus diuinam & humanam opem contra violentiam eius imploraturos. Abbati pondus malorum primò conſilium reſpondendi ademerat, dein totus ad preces lacrymaſque verſus orare & obteſtari per Deum, ne iuxta vetus prouerbium ignem gladio ſcrutarentur, ne Goſlarienſis contumeliæ vulnus recens adhuc & necdum in cicatricem obductum, nouis doloribus exulcerarent, memorarentur calamum conquaſſatum non conterendum, nec linum fumigans in fauillas cineresque redigendum, parcerent ſi minùs exiſtimationi propriæ, at calamitati eius & miſeriæ, quæ tanta eſſet, vt hoſtibus quoque ſuis lachrymas excutere poſſet, ſe ſi Angelus Domini perſequens eum paululum remiſiſſet, ſi à tantis malis vita comite vnquam reſpiraſſet, non modò adempta redditurum, ſed duplicatis quoque muneribus cumulaturum.

laturum. His qui ætate & ſenſu maturiores erant, citò hæc verba ſatisfecerant. Sed iuuentus more ſuo, nihil veniæ, nihil laxamenti admittebat; diu ſimplicitati ſuæ per mollia verba inſultatum fuiſſe; fidem eius, tanto tempore, tot rebus ſpectatam vltrà fallere non poſſe; eos mores, eam improbitatem hominis eſſe, quicquid vrgentibus in præſentiarum malis non feciſſet, id niſi iterum vis adhiberetur, perpetuò infectum fore: propterea ſe à iure ſuo non ceſſuros eſſe, donec ad expugnandam animi eius duritiam, omnia diuinæ, omnia humanæ opis ſuffragia pertentaſſent. Abbas diu immoratus, vbi ſe videt nihil ſupplicando agere, nec copiam ſibi eſſe ad reddenda quæ exigebantur, præſertim exhauſtis penè cunctis opibus monaſterij, nec ſufficientibus tamen ad exſaturandam ingluuiem auaritiæ eorum qui in Goſlarienſi tumultu læſi fuerant, tandem regis iuſſione accerſitus, ad curtim regiam proficiſcitur, dato neceſſariis ſuis negotio, vt terroribus & blandimentis, quaqua via poſſent, efferatæ iuuentutis animos mitigarent: ſed hoc in irritum ceſſit. Denique poſt abſceſſum eius, principes iuuentutis, quibus potiſſimùm incenſoribus tantum malum exarſerat, totam adeunt congregationem, indicant animo ſibi fixum eſſe, vt eruptione facta de monaſterio, regem, vbicunque gentium reperiatur, perquirant, contra ſæuitiam abbatis eius potentiæ patrocinium expoſcant; orantque, vt quibus valetudo non obſiſtat, ſecum proficiſcantur, qui verò ætate vel morbo prægrauante id non poſſint, ſcripti ſui aſtipulatione factum eorum corroborent. Res fœda & dictu quoque horrenda viſa eſt ſenioribus, fuſique in terram per Deum precabantur, ne ſe & ipſum Fuldenſis ſpei exiguum quod reſtabat, perditum irent; turbatam grauiter Goſlarienſi clade rem Fuldēſem, ſi ipſi monaſterij limen ea mente exceſſiſſent, non turbandam modò, ſed omnino in præceps ituram. Nihil illi his ſermonibus moti (iam enim pertinacia in amentiam atque in rabiem ſe verterant) concitè per monaſterium diſcurrunt: inuicem ſe ad audendum facinus adhortantur, & ſic tandem adulta conſpiratione, ſedecim numero crucem ſibi præferentes, antiphona impoſita clauſtris monaſterij erumpunt. Sequebantur eos eminus maiores natu, qui ſanum aliquid ſapiebant, cum tanto luctu atque eiulatu, ac ſi eos ad ſepulturam funebris pompa vltimum vale audituros efferret. Itaque ne rei tam atrocis nouitas repentè nunciata regi ſtuporem incuteret, vnum ex numero ſuo citato quantum poterat equo præmittunt, qui literas ad regem tantæ calamitatis indices perferat, & qua vi, qua neceſſitate ad hæc extrema experienda coacti ſint, edoceat. Ipſi paulatim pedeſtres ſeruatis ordinibus ſubſequuntur. Poſtquam nuncius eò peruenit, lectæque ſunt literæ; horror quidam perculit omnes qui in palatio erant ſuper tam procaci facto, mirabanturque, inter eximios & Apoſtolicæ conuerſationis viros tantum flagitij potuiſſe reperiri, vt priuatas iniurias tam peſſimo exemplo vlciſcerentur, nec filij patris in ea potiſſimùm calamitate miſererentur, in qua hoſtes quanquam ſuos ad miſerationem & ad lachrymas prouocare potuiſſet. Placuit itaque omnibus inſigne hoc facinus inſigni aliquo exemplo vindicari. Tum rex conſilio vſus Colonienſis archiepiſcopi & Ottonis ducis Baioariorum, quorum tunc arbitrio reſpublica adminiſtrabatur, præcepit, vt ipſe baiulus literarum cum aliis tribus qui authores ſeditionis fuerāt, per diuerſa monaſteria in cuſtodia habendi mitterentur. Ad compeſcendam verò cæteram multitudinem, quoniam nec ſpiritu lenitatis nec virga monaſticæ correptionis ſanari potuiſſent, abbas militari manu vteretur. Tunc abbas miſſis obuiam militibus ſine vi & tumultu eos Fuldam reduci iuſſit, & extra monaſterium cuſtodibus adhibitis ſuum præſtolari reditum. Ipſe quoque regi valefacto eos è veſtigio eſt ſubſecutus. Ibi collectos fratres, & primos militum Fuldenſium diu ea conſultatio tenuit, laicorum an monachorum iudicio in eos animaduerti oporteret. Vicit ea ſententia quæ cenſebat, eos qui excuſſo iugo regulæ, contempto abbate, per contumaciam egreſſi, & needum in monaſterium recepti eſſent, laicorum potiùs lege iudicandos fore. Ita abbas laicorum iuriſdictionem ſecutus, duos ex eis, alterum presbyteratus, alterum diaconij honore inſignes, iuſſit publicè virgis cæſos & attonſos expelli: reliquos multis plagis maceratos, per vicina monaſteria aliū aliò tranſmiſit. De ſingulis tamen non pro modo culpæ, ſed pro natalium ſuorum claritate vel obſcuritate mitius vel atrocius ſumptum ſupplicium eſt. Viderit abbas, an vi doloris impulſus iniurias ſuas acerbiùs quam decuit vindicando modum fortè exceſſerit. Id conſtat, inuſtam eſſe ea

Digitized by Google

tempeſtate maculam Fuldenſi monaſterio, quæ longa forſitan ſuccedentium temporum ſerie ablui & extergi non poſſit.

Bel qui regnum inuaſerat Vngariorum, obiit. Ioas filius eius ſatius putans moderatis opibus in pace perfrui, quàm immoderatas ambiendo calamitatem atque excidium parere genti ſuæ, mandauit regi Heinrico, ſi ſibi apud Salomonem filium Andreæ regis natalibus & meritis ſuis condignus honor haberetur, ſubditum ſe ei fidelemque futurum, & malle beneficiis cum eo quàm armis, fide quàm acie dimicare. Eadem Vngarij omnes aſſidua legatione pollicebantur. Ita rex Henricus Vngariam cum exercitu ingreſſus, Salomonem in ſolium patris reſtituit, iuncta ei in coniugium ſorore ſua; ablatiſque omnibus quæ regi ſcrupulum mouere, vel regni ſtatum labefactare poterant, in pace remeauit ad Gallias.

Educatio regis atque ordinatio omnium rerum publicarum penes epiſcopos erat, eminebatque inter eos Moguntini & Colonienſis archiepiſcoporum auctoritas. A quibus cùm in partem conſilij Adelbertus Bremenſis archiepiſcopus aſſumptus fuiſſet, tum propter claritatem generis, tum propter ætatis atque archiepiſcopatus prærogatiuam, ille ſæpius colloquendo, obſequendo etiam atque aſſentando ita ſibi regem breui deuinxerat, vt cæteris epiſcopis poſthabitis, totus in eum inclinaretur, & ipſe in regno communi penè monarchiam vſurpare videretur. Secundas poſt eum partes agebat Werenher comes, iuuenis tam ingenio quàm ætate ferox. Hi duo pro rege imperitabant: ab his epiſcopatus & abbatiæ, ab his quicquid eccleſiaſticarum, quicquid ſecularium dignitatum eſt, emebatur: nec alia cuiquam, licet induſtrio atque egregio viro, ſpes adipiſcendi honoris vllius erat, quàm vt hos priùs ingenti profuſione pecuniarum ſuarum redemiſſet. Et ab epiſcopis quidem & ducibus metu magis quàm religione temperabant. In abbates verò, quòd hi iniuriæ obuiam ire non poterant, tota libertate graſſabantur, illud præ ſe ferentes, nihil minus regem in hos iuris ac poteſtatis habere quàm in villicos ſuos, vel in alios quoſlibet regalis fiſci diſpenſatores. Et primò quidem prædia monaſteriorum fautoribus ſuis (prout libitum erat) diſtribuebant, & quod reliquum erat, crebra regalium ſeruitiorum exactione vſque ad feces vltimas exhauriebant. Deinde conualeſcente audacia, in ipſa monaſteria impetum faciebant, atque ea inter ſe tanquam prouincias partiebantur, rege ad omnia quæ iuſſus fuiſſet, puerili facilitate annuente. Itaque Bremenſis archiepiſcopus duas occupat abbatias, Laurenſem & Corbeienſem, præmium hoc aſſerens eſſe fidei ac deuotionis ſuæ erga regem. Ne id inuidioſum apud cæteros regni principes foret, perſuaſo rege, dat Colonienſi archiepiſcopo duas, Malmendren & Endan, Moguntino archiepiſcopo vnam in Selechinſtat, Ottoni duci Baioariorum vnam in Altaha, Rodolpho duci Sueuorum vnam in Kenbeten. Igitur Bremenſis archiepiſcopus, vt totam tyrannidi ſuæ vacantem redderet Corbeienſem abbatiam, ridiculam commentatur fabulam: Diſſeminatis per curtem regiam rumoribus diuulgat, epiſcopum ciuitatis cuiuſdam Tranſalpinæ cui Pole nomen eſt, humanis rebus exceſſiſſe: huic ſucceſſorem perſuaſo rege ſubrogat abbatem Corbeienſem, iubetque vt deſtitutam rectore eccleſiam quantocius eat inuiſere. Verùm inter moras quibus ille itineri neceſſaria parabat, dum quidam de Italia venientes epiſcopum qui mortuus dictus fuerat, viuum & incolumem nunciaſſent, irridere omnes & deteſtari fraudem archiepiſcopi cœperunt. Tunc Otto dux Baioariorum ad prohibendum tantum nefas diuino ſpiritu animatus, multis conatibus circumquaque explicitis, vix & ægrè obtinuit, vt tam abbati quàm monaſterio Corbeienſi ſuus honor, ſua dignitas incolumis ſeruaretur.

Porrò cùm in monaſterium Laurenze ſatellites archiepiſcopi veniſſent, nunciantes, quòd regia donatione locus ipſe in ius poteſtatemque archiepiſcopi conceſſiſſet, iuberentque, vt abbas ei conſtituto loco non pigritaretur occurrere, tantus dolor & indignatio omnes inuaſit, vt nec manibus in legatos ipſos temperaſſent, niſi ius gentium plus quàm ira valuiſſet. Contumelioſè auditi, contu-

Digitized by Google

contumelioſiùs multò ſunt dimiſſi. Quod poſtquam regi nunciatum eſt, miſſis aliis nũciis iuſſit abbati ſub interminatione ſalutis propriæ, vt abbatia ſe abdicaret, feſtinúſque monaſterio excederet. Ille comperta priuſquam legati aduenirent regis ſententia, benignè eos ſuſcipi iuſſit, atque in diem poſterum, eorum quæ in mandatis habebant, audientiam diſtulit. Nocte paucis ſibi adhibitis inde diſcedens, in loca tutiſſima, omnibus præter admodum paucos ignoratus, ſe recepit, cùm & priùs omnes eccleſiæ theſauros clanculo exportatos in tutum locaſſet. Ita legati die poſtero cui iuſſa regis exponerent non habentes, multumque viri prudentiam admirantes, infecta legatione redierunt. Tum milites eius, quos eo tempore & opum gloria & militaris rei induſtria clariſſimos habebat, collatis viribus montem qui proximus adiacet monaſterio, occupant, caſtellum extruunt, præſidium imponunt; parati archiepiſcopum ab infeſtatione monaſterij capitis quoque ſui periculo arcere.

1064. Cauſabantur Romani principes, quòd rex eis inconſultis Romanæ eccleſiæ pontificem conſtituiſſet, & ob eam iniuriam defectionem meditari videbantur, propter quod placuit Colonienſem archiepiſcopum Romam mitti. Qui veniens eò, cùm aliud turbatis rebus inuenire non poſſet remedium, iudicauit ordinationem, quæ inſcio ſenatu Romano facta fuiſſet, irritam fore; & ſic amoto Parmenſi epiſcopo, per electionem eorum Anſelmum Luccenſem epiſcopũ pro eo ordinari conſtituit. Verùm vbi ipſe peracta legatione regreſſus eſt in Galliam, Parmenſis epiſcopus armata multitudine non modica Luccẽſem epiſcopum ſede Apoſtolica per vim deturbare aggreſſus eſt. Econtra fautoribus illius ad arma impigrè concurrentibus, congreſſio facta eſt, multique hinc & inde vulneribus acceptis corruerunt. Sic deprauata eccleſiaſtici rigoris cenſura, homines non vt quondam, vt præeſſent eccleſiæ Dei, iniecta manu trahebantur, ſed ne non præeſſent, armata manu præliabantur, fundebantq́; mutuo ſanguinem non pro ouibus Chriſti, ſed ne non dominarentur ouibus Chriſti. Anſelmus tamen, qui & Alexander, & virtute militum & fauore Principum ſedem obtinuit. Alter verò etſi per contumeliam repulſus, tamen quoad vixit, ab iure ſuo non cedebat, huic ſemper derogans, hunc adulterum eccleſię Dei, hunc pſeudoapoſtolum appellãs, miſſas quoque ſeorſum celebrans, ordinationes facere, & ſua per eccleſias decreta & epiſtolas more ſedis Apoſtolicæ deſtinare non deſiſtebat. Verùm nullus attendebat, criminantibus vniuerſis, quòd in vltionem priuatæ contumeliæ ſedem quanquam Apoſtolicam homicidio maculaſſet.

Henricus Auguſtenſis epiſcopus obiit, inuiſus regi, inuiſus epiſcopis omnibus, propter ſuperbè adminiſtratam regni gubernationem tempore imperatricis. Embricho ei ſucceſſit præpoſitus Moguntinus, vir pontificalis modeſtiæ & grauitatis.

Werherus Comes villam monaſterij noſtri, quæ dicitur Kirchberg, inconſulto abbate à rege petiit, & impetrauit. Pro qua recipienda diuturnum agonem deſudauimus, dimicantes aduerſus tanti hoſtis ſæuitiam, non armis carnalibus, ſed ieiuniis & crebris orationibus. Vnde ille mordaciter magis quàm facetè iocari ſolebat, magno munere dignum ſe eſſe apud regem, qui monachos eius languidos priùs in opere Dei & tepidos, nouis facibus adhibitis exſuſcitaſſet, inuitoſque ad ieiunia & nudipedalia coëgiſſet.

Sigefridus Moguntinus epiſcopus, & Gunderus Babenbergenſis, & Otto Ratiſponenſis, & Wilhelmus Traiectenſis epiſcopi, item alij quamplures columnæ & capita Galliarum autumnali tempore Hieroſolymam proficiſcuntur.

1065. Rex Natalem domini Goſlariæ celebrauit, Paſcha Wormaciæ. Vbi archiepiſcopus Bremenſis inter ſacra miſſarum ſolemnia, dum debitum tantæ feſtiuitati ſermonem faceret, hominem ab infeſtatione dęmonis purgauit, fuſis pro eo tam ſuis quàm totius populi qui præſens erat, precibus. Ea res grandi miraculo cunctis erat, ſtupentibus ſcilicet, quòd vir tam peſſimæ in populo exiſtimationis, qui vitam virtutum non haberet, ſigna virtutum faceret. Sed æmuli eius inuidioſè hoc interpretabantur, non meritis eius, ſed præſentium populorum ſupplicationi aſcribendum eſſe tantæ rei effectum. Ibi per conceſſionem eiuſdem archiepiſcopi primùm ſe rex ad arma bellica ſuccinxit, ſtatimq́ue primam ſuſceptæ armaturæ experientiam in archiepiſcopum Colonienſem dediſſet, & ad perſequendum eum ferro & igni præceps ab-

iſſet, niſi res turbatas imperatrix tempeſtiuo valde conſilio compoſuiſſet. Inter cætera id potiſſimùm inuidiæ ei erat, quòd ante aliquot annos dum imperatrici regni rerumque gubernacula eripere vellet, ipſum penè regem in vltimum diſcrimen præcipitaſſet.

Heceloni Argẽtorati epiſcopo paulo antè defuncto, ſucceſſor ſubſtitutus eſt Werher, propinquus Werheri Comitis.

Interea prædicti epiſcopi Hieroſolymam pergentes, dum magnitudinem opum ſuarum gentibus per quas iter habebant inconſultiùs oſtentarent, vltimum ſibi periculum conſciuerunt, niſi rem humana temeritate prolapſam diuina miſericordia reſtituiſſet. Nam barbaros qui ex vrbibus & agris ad ſpectandos tam illuſtres viros cateruatim profluebant, primò peregrini cultus ac magnifici apparatus ingens miraculum, deinde (vt fit) non minor prædæ ſpes ac deſyderium cepit. Itaque cùm tranſita Lycia fines Sarracenorum introiſſent, & iam à ciuitate cui Ramulo nomen eſt, vna vel paulo plus manſione abeſſent, proxima paraſceue ante Paſcha circa tertiam diei horam incurſionem paſſi ſunt ab Arabitis, qui comperto tam inſignium virorum aduentu, vndique ad ſpolia diripienda frequentes armatique confluxerant. Plerique Chriſtianorum religioſum putantes manu ſibi auxilium ferre, & ſalutem ſuam quam peregrè proficiſcentes Deo deuouerant, armis corporalibus tueri, prima ſtatim congreſſione proſtrati, vulneribus multis confecti, & omnibus quæ habebant, à filo ſubtegminis vſque ad corrigiam caligæ exſpoliati ſunt. Inter quos Wilhelmus quoque Traiectenſis epiſcopus brachio penè plagis debilitato nudus ac ſemiuiuus relictus eſt. Cæteri Chriſtiani iactu lapidum, quod genus teli fortè locus ipſe affatim miniſtrabat, non tam periculum propulſabant, quàm mortem quæ præſens vrgebat, differre conabantur. Pedem etiam paulatim ſubtrahendo, ad villam declinabant, quæ ab ipſo itinere ſpacio mediocri diſtabat. Capharnaum hanc fuiſſe ex ſimilitudine vocabuli coniiciebat. Quam vt ingreſſi ſunt, epiſcopi omnes atrium quoddam occupant humili ſeptum maceria & tam fragili, vt etiamſi nulla vis adhiberetur, ſola vetuſtate facilè corrueret: in cuius medio domus erat cœnaculum habens ſatis editum, & ad repugnandum quaſi ex induſtria præparatum. Huius ſuperiora epiſcopus Moguntinus & Babenbergenſis cum clericis ſuis, inferiora cæteri epiſcopi ſibi vendicant. Laici omnes ad arcendam vim hoſtium, & maceriam defendendam impigrè diſcurrunt, & primam quidem certaminis procellam lapidum iactu (vt prædictum eſt) ſuſtinuere. Deinde cùm Barbari magnam telorum nubem in caſtra conieciſſent, & ipſi plerumque impreſſione in eos facta clypeos & gladios manibus eorum vi extorſiſſent, non ſolùm iam maceriam tueri ſufficiunt, ſed portis etiam interdum erumpere, & pugnam comminus laceſſere audent. Quorum impetum dum Arabes nullo iam loco, nulla acie ſuſtinere poſſent, conſilium tandem à tumultuaria congreſſione ad obſidionem vertunt, & inedia atque laſſitudine conficere aggrediuntur, quos ferro expugnare non poterant. Itaque multitudinem qua ſuperabundabant, conglobatis ſcilicet circiter duodecim millibus partiuntur, vt alij aliis viciſſim ad oppugnationis ſtudium ſuccedentes, nullam illis vel paululum reſpirandi copiam facerent, ſuſpicantes quòd propter inopiam rerum omnium, quibus vita humana ſuſtentari ſolet, dimicandi laborem non diu toleraturi forent. Ita Chriſtiani toto paraſceue, toto ſabbato ſancto vſque ad tertiam ferè horam Paſchalis diei ſine intermiſſione oppugnabantur: nec eis hoſtilis improbitas vel modicum temporis punctum, quo ſaltem ſomni perceptione corpora recrearent, indulgebat. Nam cibum & potum, mortem præ oculis habentes, non deſiderabant, nec ſi magnopere deſiderarentur, quid ſumerent omnium inopes habebant. Cumque die tertio labore & inedia exhauſti ad extremum perueniſſent, & fortia plerumque conatos virtus ieiunio infracta fruſtraretur, quidam ex numero presbyterorum exclamauit, non rectè eos agere, quòd in armis ſuis plus quàm in Deo ſpei ac roboris ponerẽt, & calamitatem, quam eo permittente incidiſſent, propriis viribus propulſare conarentur; propterea placere ſibi, vt ſe dederent, præſertim cùm triduana iam abſtinentia militaribus rebus eos inutiles prorſus reddidiſſet; non eſſe Deo difficile, vt deditis eis & ab hoſte ſub iugum miſſis miſericordiam præſtaret, qui ſuos toties etiam in vltima neceſſitate concluſos mirabi-

Digitized by

mirabiliter liberaſſet. Vt hoc quoque inferret, Barbaros nequaquam propter ipſos occidendos tanto molimine graſſari, ſed vt pecunias eorum auferrent, quibus ſi potiti fuiſſent, liberos eos deinceps intactoſque ſine vi, ſine moleſtia abire paſſuros. Placuit conſilium omnibus, ſtatimque ab armis ad preces verſi, per interpretem, vt in deditionem acciperentur, orabant. Quo comperto dux Arabum citato equo in primos aduolat, & cæteros quidem longiùs ſummouet, cauens, ne temere admiſſa multitudine prędа confusè diſtraheretur. Ipſe decem & ſeptem honoratiſſimos gentis ſuæ ſecum aſſumens, caſtra ingreſſus eſt patentia, relicto ad portas præſidij cauſa filio ſuo, ne quis fortè prædæ auidus poſt ſe non vocatus irrumperet. Cumque admotis ſcalis in cœnaculum, vbi Moguntinus & Babenbergenſis epiſcopi latitabant, cum paucis aſcendiſſet: Babēbergenſis epiſcopus, cui, licet iunior ętate eſſet, tamen propter virtutū prę rogatiuam & totius corporis admirandam dignitatem præcipuus à cunctis honor deferebatur, rogare eum cœpit, vt omnibus quæ haberent vſque ad nouiſſimum quadrantem ſublatis nudos ſe abire ſineret. Ille & victoria elatus, & præter ingenitam morum barbariem accepta quoque tot congreſſionibus clade nimiùm efferatus, ait ſe aduerſus eos iam triduo non ſine grandi damno exercitus ſui ea mente bellum geſſiſſe, vt ſuis conditionibus erga victos vteretur, non quas ipſi conſtituiſſent: ne ergo falſa ſpe eluderentur, ſe omnibus quæ haberent ſublatis, carnes eorum comeſturum & ſanguinem bibiturum. Nec moratus, linteum quo caput more gentis obuoluerat, expediens, facto vinculo in collum epiſcopi iniecit. Epiſcopus vt erat vir liberalis verecundiæ & maturæ admodum grauitatis, ignominiam non ferens, tanto niſu pugnum ei dedit in faciem, vt vno ictu conſternatum ad pauimentum vſque præcipitem daret, vociferans inſuper, priùs eum pœnas pro impietate daturum, quòd impuras manus in ſacerdotem Chriſti profanus & idololatra mittere præſumpſiſſet. Irruunt protinus alij clerici & laici, & tam huic quàm cæteris qui in cœnaculum aſcenderant, adeò artis nexibus manus à tergo conſtringunt, vt ſanguis pleriſque rupta cute per vngues proflueret. Perlato audacis facti indicio ad eos qui in inferiori parte domus conſiſtebant, ipſi quoque his qui apud ſe erant Arabum principibus idem faciunt. Deinde laici omnes ſublato in altum clamore, vocatoque in auxilium ſibi omnium rerum opifice Deo, rurſus arma capeſſunt, maceriam occupant, præſidium quod circa portas erat, conſerta manu fundunt, fugantque, & ſic alacres, ſic innouatis inopino ſucceſſu viribus vbique rem peragunt, vt nihil laſſitudinis, nihil incommodi ex triduana eis inedia & labore acceſſiſſe putares. Alacritatem tantam repentè ex trepidis rebus & vltima deſperatione coortam nimiùm admirati Arabes, nec aliam nouitatis huius cauſam ſuſpicati, quàm quòd de principibus ſuis ſumptum fuiſſet ſupplicium, infeſtiſſimis animis in pugnam ruunt, & facto grege per arma, per viros in caſtra perrūpere parant. Et acta res foret, niſi maturè orto conſilio Chriſtiani vinctos eo loco principes ſtatuerent, vbi atrociſſima vis hoſtium & creberrimus telorum imber incumbebat, appoſito ſuper capita eorum ſpiculatore, qui diſtrictum in manibus gladium tenens clamitabat per interpretem, niſi ab oppugnatione quieſcerent, non armis ſe aduerſum eos, ſed principum capitibus dimicaturos. Tum ipſi principes, quos pręter vinculorum acerbitatem imminens quoque ceruicibus gladius vehemēter angebat, cum magno eiulatu ſuos obteſtabantur, vt moderatiùs agerent, ne obſtinatè certamen hoſtibus inferentes, eos ad ſupplicium necemque ſuam, cùm inciſa ſpes eſſet veniæ, inflammarent. Patris periculo attonitus filius ducis Arabum, quem ad portam atrij à patre cauſa præſidij relictum ſuprà memoraui, citato gradu in confertiſſimos ſuorum cuneos ſe dedit, & furentis exercitus impetum voce & manu increpitans retinuit, & tela in hoſtes iacere prohibuit, quę non hoſtes, vt ipſi putarent, ſed principes ſui propriis pectoribus excepturi forent. Per hanc occaſionem paululum ab armis & incurſionibus vacatione data, nūcius venit in caſtra ad Chriſtianos, miſſus ab his qui in Paraſceue omnibus amiſſis nudi & ſaucij vſque Ramulo pertenderant. Is amaritudine & metu confectis mentibus magnum attulit refrigerium, indicans ducem prædictę ciuitatis licet paganum, diuino tamen (vt putabatur) inſtinctu animatum cum ingentibus copiis ad ipſos liberandos aduenire. Nec latere potuit Arabitas aduenientium hoſtium fama, ſtatimque omnes auerſis ab aliorum oppugnatione ad ſe ipſos ſaluandos cogita-

Digitized by Google

tionibus,præcipiti fuga,quò quemque ſpes euadendi vocabat,dilabuntur. In ea trepidatione dum alij ad alia curanda diſcurrerent, vnus vinctorum euaſit, opera vſus Saraceni cuiuſdam, quem ducem itineris Chriſtiani habebant, tanto omnium dolore, tanto gemitu, vt ab eo cuius indulgentia dimiſſus fuerat, vix manus inhiberent. Nec multò pòſt dux ipſe (vt nunciatum fuerat) cum exercitu aduenit, pacificeque in atrium à Chriſtianis ſuſceptus eſt: ſuſpenſis tamen omnibus inter ſpem & metum, ne fortè nō ſublata calamitas, ſed hoſtis tātùm mutatus eſſet, & propter nouitatem rei difficile credentibus, quòd Satanas Satanam eiicere, hoc eſt, paganus paganum ab infeſtatione Chriſtianorum cohibere vellet: primò omnium vinctos ſibi præſentari iuſſit. quos cùm aſpexiſſet, & quæ facta fuerant ordine audiſſet; maximas Chriſtianis gratias egit pro magnificè geſtis rebus, & expugnatis reipublicæ acerrimis hoſtibus, qui regnum Babylonicum iam per multos annos aſſiduis populationibus infeſtaſſent, & magnas plerunque aduerſum ſe inſtructas acies commiſſo certamine obtriuiſſent. Traditos eos cuſtodibus, regi Babyloniorum viuos ſeruari præcepit: ipſe accepta à Chriſtianis quanta conuenerat pecunia ſecum eos Ramulo perduxit: inde adhibito eis expeditorum iuuenum præſidio, ne qua denuo latronum incurſione periclitarētur, vſque Hieroſolymam eos perduci iuſſit. Nihil deinceps difficultatis in eundo, nihil in redeundo perpeſſi, Lyciam peruenerunt, gratias Deo referentes quòd emenſis tot rerum aſperitatibus viuos eos & incolumes in tutum reſtituiſſet. Ex hoc per Chriſtianorum fines reditum facientibus, omnia cedebant ex ſententia: verùm poſteaquam in Vngariam ventum eſt, Guntherus Babenbergenſis epiſcopus (heu) immatura morte præuentus, proſperæ ac lætæ reuerſionis lugubrem omnibus exitum fecit. Deceſſit autem 10 calendas Auguſti, ætate integra, & ad perfruendum hoc ſeculo maximè matura, vir præter morum gloriam & animæ diuitias, corporis quoque bonis adprimè ornatus. Natus erat ex primis palatij, priuatis poſſeſſionibus præter epiſcopatum affluentiſſimus, lingua promptus & conſilio, literis eruditus tam diuinis quàm humanis, tum ſtatura & formæ elegantia, ac totius corporis integritate ita cæteris eminens mortalibus, vt in illo Hieroſolymitano itinere ex vrbibus & agris ſpectandi eius ſtudio profluerent, & bene ſecum actum crederet, cui eum videre contigiſſet: vnde cùm poſitis eis in diuerſorio, plerunq; turba intemperans propter eum nimis moleſta foret, compulſus eſt aliquoties à cæteris epiſcopis, vt in publicum procederet, & obſidentem foris multitudinem ſuo ſpectaculo à cæterorum vexatione auocaret. Tantum hunc tranſitoriæ felicitatis ſplendorem vitæ innocentia & morum temperantia clariorem in eo cumulatioremque faciebant; nam tantam in ſe vtriuſque hominis gloriam quā omnes mirabantur, ſolus ipſe ita propter Deum contemnebat, vt infimæ quoque conditionis hominibus popularem ſe communemque præberet, & à ſeruis ſuis plerunque maximas verborum contumelias inultus acciperet. Celebri ergo pompa funeris in patriam reportatus, & magnis omnium qui eum nouerant, planctibus exceptus, in Babenbergēſi eccleſia vbi à puero adoleuerat, ſepultus eſt. Succeſſit ei in epiſcopatu Herimannus, vicedominus Moguntinus, qui in eadem Hieroſolymitana peregrinatione conſtitutus, dum eum inualeſcente morbo ad exitū vrgeri videret, legationem præmiſit ad neceſſarios ſuos, quibus patria excedens ſuæ rei familiaris diſpenſationem delegauerat, petens vt ſibi ad epiſcopatum quaqua poſſent ratione aditum patefacerēt: quod & ſedulò fecerunt, profuſo in coemptionem eius argenti & auri inæſtimabili pondere.

Eilbertus Patauij epiſcopus obiit, cui Altman capellanus imperatricis ſucceſſit, qui dum ipſo tempore cum cæteris principibus Hieroſolymam abiſſet, per interuentum imperatricis abſens deſignatus eſt epiſcopus.

Arnolphus Wormatiæ epiſcopus, vir pontificalis modeſtiæ & ſanctitatis migrauit ad Dominum, ſucceſſitque ei Adelhero monachus ex monaſterio ſancti Galli, frater Rudolphi ducis, vno pede omnino debilis, vir per omnia dignus ſpectaculo. Erat enim fortitudinis magnæ, edacitatis nimiæ, craſſitudinis tantæ, quæ aſpicientibus horrorem magis incuteret, quàm admirationem, nec ita centimanus gigas aut aliud antiquitatis monſtrum, ſi ab inferis emergeret, ſtupentis populi oculos in ſe atque ora conuerteret.

1066. Rex Natalem domini Goſlariæ celebrauit, vbi ab ipſo iam initio autumni

vſque

vſque ad eam partem hyemis tanquam ſtatiuis caſtris ſe continuerat, ſumptus habens regiæ magnificentiæ multùm impares. Nam præter pauca quæ ex reditibus regalis fiſci veniebant, vel quæ abbates coactitio famulatu miniſtrabant, cætera omnia in quotidianos vſus eius quotidianis impenſis emebantur. Hoc adeò fiebat odio Bremenſis archiepiſcopi, quem omnes criminabantur, ſub prætextu regiæ familiaritatis monarchiam vſurpaſſe manifeſtæ tyrannidis; & ipſi ergo conſueta regi ſeruitia mittere detractabant; & ille in alias regni partes regem abducere nolebat, ne ſcilicet cum aliis principibus communicando principatum conſiliorum & familiaritatis, ipſe ſibi aliquid imminueret de faſtigio vſurpatæ ſingularitatis. Sed non vltrà laturi iniuriam videbantur principes regni, archiepiſcopi Moguntinus & Colonienſis cum cæteris quibus curæ erat reſpublica, crebra conuenticula faciebant, atque omnes in commune quid facto opus eſſet, conſulere rogitabant. Deinde iam adulta conſpiratione, diem generalis colloquij omnibus indixere regni principibus, vt Triburiam conuenientes, Bremenſem archiepiſcopum communem omnium hoſtem communibus omnes ſtudiis oppugnarent, regíque denunciarent, aut regno ei cedendum eſſe, aut familiaritate & amicitia Bremenſis archiepiſcopi defungendum. Perlato Goſlariam atrocis rei nuncio, rex ad ſtatutam diem concitus properabat, cum quo & Wernher comes veniens in villam Ingilneheim, cuius pars aliqua ad noſtrum quoque monaſterium pertinet, hoſpitatum diuertit: vbi dum milites eius ab incolis prædas agerent, & illi ad aram conclamantes manu vindicare ſe niterentur, atrox pugna coorta eſt. In qua dum Wernner comes ad ferendam ſuis opem impigrè diſcurreret, à quodam noſtri monaſterij viliſſimo mancipio, vel (vt alij ferunt) à fœmina ſaltatrice claua percuſſus in capite corruit, atque ad regem ſemiuiuus eſt reportatus. Admonitus ab epiſcopis qui præſentes erant, vt pro peccatis ſuis Deo in extremo iam ſpiritu conſtitutus ſatisfaceret, ſéque Heruelденſium monachorum precibus interemptum recognoſcēs, villam Kirchberg quam iniuſtè inuaſerat, redderet, nullo modo adquieuit, donec epiſcopi conſenſu facto minitarentur, ſe ei ſacram communionem morienti non daturos, niſi priùs tanti peccati pondere ſe exoneraſſet. Sic tãdem pudore magis quàm religione victus reddidit, ſtatimque vita exceſſit. Statuta die triſtis in regem omnium vultus, triſtis erat ſententia, vt aut regno ſe abdicaret, aut archiepiſcopum Bremenſem à conſiliis ſuis atque à regni conſortio amoueret. Tergiuerſanti, & quid potiùs eligeret hæſitanti, archiepiſcopus conſilium dedit, vt proxima nocte ablatis ſecum regni inſignibus clàm aufugeret, & Goſlariam aut in alium locum ſe reciperet, vbi ab iniuria tutus foret, donec turba hæc conquieſceret. Adueniente veſpera theſauros regios per ſatellites & ſocios fraudis ſuæ iam exportare cœperat, cùm repentè ad miniſtros regis conſilium hoc (neſcio quo indicio) permanauit, qui ſtatim raptis armis curtem regiam circumdederunt, totamque deinceps noctem ducentes peruigilem, ne quid noui accideret aſſeruabant. Facto manè inſenſis adeò animis omnes in archiepiſcopum coorti ſunt, vt nec manibus temperaſſent, niſi regia maieſtas vix & ægrè iracundiam cohibuiſſet. Contumelioſè itaque eiectus eſt de curte regia cum omnibus tyrannidis ſuæ fautoribus, miſitque cum eo rex amicorum ſuorum non modicam manum, ne ſcilicet ab æmulis ſuis inſidias in via pateretur. Sic iterum rerumpublicarum adminiſtratio ad epiſcopos rediit, vt ſinguli ſuis vicibus quid regi, quid reipublicæ facto opus eſſet, præuiderent.

Rex Paſcha Traiecti celebrauit. Eberhardus Treuerorum archiepiſcopus, dum in Sabbatho ſancto tantæ diei myſterium ſolemniter populo exhibuiſſet, regreſſus in ſacrarium, caput in ſinum archidiaconi reclinauit, circumſtantibusq; fratribus ſpiritum exhalauit. Epiſcopatum eius per interuentum Colonienſis archiepiſcopi ſuſcepit Cuno præpoſitus Colonienſis. Grauiter & indignè nimis tulit tam clerus quàm populus Treuerorum, quòd ipſi in electionem eius admiſſi conſultíque non eſſent, ſéque viciſſim hortabantur, vt inſignem hanc contumeliam inſigni aliquo exemplo eluerent. Erat tum temporis maior domus eccleſiæ Treuirorum Diedericus comes, adoleſcens tam natura ferox, quàm ætate. Is die quo epiſcopus vrbem ingreſſurus ſperabatur, cum ingentibus copiis ei obuiam proceſſit, atque in ipſo lucis crepuſculo, priusquam

Digitized by Google

hoſpitio progrederetur, ſuper eum irruens, paucos reſiſtere tentantes occidit, cæteróſque inopino terrore perculſos facilè fudit fugauitque, opes quas ampliſſimas aduexerat, diripuit, ipſum epiſcopum captum traditumque in manus carnificum, de rupe altiſſima præcipitari, & ſic interfici iuſſit. Corpus eius à religioſis viris collectum, atque in monaſterio Doleienſi ſepultum eſt, vbi vſque in præſens tempus magnis (vt fertur) miraculis diuinitus ſæpe illuſtratur. Succeſſit ei in epiſcopatum Vto concordante in electionem eius tam clero quàm populo.

In feſtis paſchalibus per quatuordecim ferè noctes continuas cometa apparebat: quo in tempore atrox & lachrymabile nimis prælium factum eſt in partibus Aquilonis, in quo rex Angliſaxonum tres reges cum infinito eorum exercitu vſque ad internicionem deleuit.

Rex Frideſlare iam veniens, grauiſſimam ægritudinem incidit, ita vt à medicis deſperaretur, & principes de regni ſucceſſione conſilia conferre cœpiſſent: à qua infirmitate vix dum plenè reſumptis viribus Pentecoſten Herueldiæ celebrauit, nec multò pòſt nuptias in Triburia regio apparatu celebrauit, in coniunctione Berthæ reginæ filiæ Ottonis marchionis Italorum.

Reginherus Miſnenſis epiſcopus obiit, cui Craft præpoſitus Goſlarienſis ſucceſſit. Sed is dum ſuſcepto epiſcopatu Goſlariam veniſſet, poſt refectionem in cubiculum, vbi theſauros ſuos, quorum nimis amator erat, nullo conſcio infoderat, quaſi paululum requieſcere volens ſeſe incluſit. Cumque iam die vergente in veſperam præter modum conſuetudinemque ſuam ſomno indulgere videretur, rem inſolitam mirantes cubicularij pulſare oſtium cœperunt: ſed nec pulſantibus nec vociferantibus vllum dabatur reſponſum. Tandem effractis foribus irrumpentes inuenerunt eum fractis ceruicibus, colore tetro, exanimem, ipſis theſauris ſuis miſerabilem in modum incubantem. Epiſcopatum pro eo ſuſcepit Benno, prędictæ Goſlarienſis eccleſiæ canonicus.

1067. Otto marchio Thuringorum obiit, gaudentibus admodum in morte eius omnibus Thuringis, eò quòd ipſe primus ex principibus Thuringorum (vt prædictum eſt) decimas ex ſuis in Thuringia poſſeſſionibus dare conſenſiſſet, & per hoc calamitatem maximam genti ſuæ inuexiſſe videretur. Marchiam eius Egbertus patruelis regis ſuſcepit.

Einhardus Spirenſis epiſcopus obiit: cui Heinricus ſucceſſit, Goſlarienſis eccleſiæ canonicus, tantæ dignitati vix dum per ætatem maturus, & non tam electione principum ad hanc prouectus quàm indulgentia regis, cui in puerili ætate fuerat familiariſſimè aſſentatus.

Benno Oſenbruggenſis epiſcopus obiit, cui alius Benno ſucceſſit.

Rex in Natalem ſancti Martini Goſlariam veniens, grauiter infirmari cœpit, atque eadem valetudine per multos dies laborans lecto recubabat.

1068. Rex Natalem domini Goſlariæ, nec dum ſoſpitate ad plenum recuperata, celebrauit, à quo Egbertus marchio exactis diebus feſtis digreſſus, dum ſe in ſua recepiſſet, modica febre pulſatus terminum vitæ accepit. Sed marchiam adhuc viuens acquiſierat filio ſuo tenerrimæ ætatis infantulo, quem ei vidua ducis Ottonis de Swinenfurt pepererat, cui tamen ipſe paucis diebus antequã vita excederet, repudium ſcribere cogitauerat, & contra leges ac ſtatuta canonum viduam Ottonis marchionis matrimonio ſibi iungere, quòd hæc forma elegantior, & efferatis moribus ſuis opportunior videretur: ſed mors opportunè interueniens, nefarios conatus eius intercepit.

Rauenger patriarcha Aquileienſis obiit, cui Sigehardus cancellarius ſucceſſit, prò quo Bibo cancellarius eſt ſubſtitutus.

1069. Rex Natalem domini Goſlariæ celebrauit, Paſcha Quidelenburgi, Pentecoſten Coloniæ. Poſt Pentecoſten Wormaciæ cum principibus regni colloquium habuit. Ibi primùm cum epiſcopo Moguntino rem ſecretò agit, eiuſque opem ad perficiendum quod mente machinetur, obnixè implorat: ſi impetret, ſe deinceps ei ſubditum, & dicto obtemperantem fore; ad hoc Thuringos armata manu, ſi aliter nequeat, coacturum, vt decimas ſine vlla in perpetuum contradictione perſoluant. Annuente epiſcopo, & pactione vtrinque firmata, rex ad publicum refert, ſibi cum vxore ſua

non

non conuenire, diu oculos hominum feſelliſſe, vltrà fallere nolle, nullum eius crimen quo iuſtè repudium mereatur, afferre, ſed ſe (incertum quo fato, quo Dei iudicio) nullam cum ea maritalis operis copiam habere; proinde per Deum orare, vt ſe malè ominata compede abſoluant, patianturque æquo animo diſcidium fieri, vt illa ſibi, & ipſe ei, ſi ita Deus velit, felicioris matrimonij viam patefaciat: & ne quis violatum ſemel pudorem cauſetur obſtare iterum nupturæ, ſe ſub iureiurando confirmare, quòd eam, vt acceperit, ſic incontaminatam illibatoque virginitatis pudore conſeruauerit. Fœda res, & ab regia maieſtate nimium abhorrens viſa eſt omnibus qui aderant: negotio tamen cui rex tam feruidè animum adieciſſet, detractare ſinguli religioſum arbitrabantur. Epiſcopus quoque tam precioſa pollicitatione redemptus, quantum poterat ſalua verecundia, haud ægrè cauſam regis tuebatur. Itaque cunctis id fieri decernentibus, ſynodum conficiendo negotio indixit Moguntiæ proxima poſt feſtum ſancti Michaelis hebdomada. Hac expectatione rebus ſuſpēſis, regina Loresheim, vt ſtatutum tempus ibi præſtolaretur, miſſa eſt: rex aliò quò regni negotia vocabant, abiit. Interea Dedi marchio Saxonicus, cùm viduā duxiſſet Ottonis marchionis tertio priùs anno defuncti, prædia etiā quæ ille à diuerſis dominis beneficij loco habuerat, ſumma vi nitebatur acquirere. Cùm nullus daret poſtulanti, indignitatem non ferens, regi, per quem potiſſimùm ſtetiſſet, ne darentur, bellum parabat, crebriſque colloquiis Thuringos ad ſocietatem armorū ſollicitabat; promptum hoc fore ſperabat, eò quòd rex, archiepiſcopum adiuuando in exigendis decimationibus, multùm à ſe auertiſſet animos eorum. Incitamentum tamen illi furoris vel maximum erat vxor ſæuiſſima. Hæc placito hominis ingenio, & per ætatem iam manſuefacto iuueniles animos inſpirabat, ſæpius obtundens, quia ſi vir eſſet, non inultus iniurias acciperet, nec priori marito eius audacia ſe imparem gereret, quo & virtute & opulentia ſuperior eſſet. Rex accepto nuncio grauiter permotus, ingentes copias, & quæ pluribus etiam bellis ſatis eſſent, celerrimè contraxit. Tum verò epiſcopus Moguntinus tempus ſe accepiſſe ratus, quo per occaſionem publici belli priuatum in Thuringos odium vindicaret; infeſtiſſimus aderat, regem quàm atrociſſimè rem agere inſtigabat. Ipſe quoque totis amicorum, totis Moguntini epiſcopatus opibus cœpto annitebatur. Non fefellit Thuringos efferatus in ſe animus epiſcopi, nec ipſi in eum mitiores ſpiritus gerentes, legatos ad regem miſerunt, ſe nihil iniquum, nihil quod ſecus ſit moliri aduerſus eum, nec arma contra rempublicam ſuo conſilio aut fauore ſumpta eſſe, paratos ſe potiùs hoſtē publicum capitis quoque ſui periculo expugnare, promptiùs autem ac deuotiùs id facturos eſſe, ſi decimationum leges priorum regum & epiſcoporum indulgentia ſibi ſtatutas, ratas inuiolataſq; fore pateretur; quòd ſi epiſcopus ad eos rem diuinam, non diuinis ſed humanis armis, expugnatum veniret, & decimas iure belli ſibi extorquere vellet, quas nec iure eccleſiaſtico, nec lege forenſi potuiſſet, iam pridem ſe ſacramento obſtrictos, obligatoſq; fuiſſe, vt raptores & prædatores inultos non ſinerent, ſatius ſibi eſſe mori in bello, quàm amiſſis patrum legitimis periuros viuere. Rex ad hæc benignè reſpondit, auxiliumq; ſuum, ſi in fide permanerent, certiſſimos ſperare iuſſit. Dehinc vbi res matura viſa eſt, infeſto agmine Thuringiam intrauit. Duo ibi caſtella quibus marchio præſidium impoſuerat, Bichelingun & Schidingen, alterum per deditionem, alterum manu expugnatum recepit. Cæteris ilico admouendus erat exercitus. Sed marchio aduertens nullo loco vel munitione ſuſtineri poſſe impetum regis inciſa ſpe reſiſtendi ſe ſuaque omnia dedidit. Thuringi etſi (vt promiſerant) erga regem & cauſam publicam deuoti fideleſq; eſſent, in epiſcopum tamen Moguntinum hoſtilia pleraq; facere, probris & conuiciis in faciem laceſſere, milites eius, dum prædas agerent, facto grege ſæpius incurſare, rapinam excutere, fundere, fugare, nonnullos denique miniſtros eius, nec hos mediocri fortuna vel humili loco ortos, dum ab exercitu regis paulo longiùs prædatum abiſſent, comprehenſos ſuſpendere. Iuſſum tamen eis eſt à rege facilè & contemptim, vt decimas darent, non quòd recuſantibus vim ferre in animo eſſet, ſed ne, non reddito promiſſo, archiepiſcopum offenderet. Dedi marchio aliquandiu habitus in cuſtodia, tandem adempta poſſeſſionum & redituum non modica parte dimiſſus eſt: Filius eius Dedi iunior patrem ea tempeſtate infeſtiùs acerbiuſq; quàm alius quiſquam inſectatus eſt. Ob eam rem exacto bello in

Digitized by Google

ingenti gloria eſſe cœpit apud regem, egregiæ indolis adoleſcens, niſi ambitionis ſpiritu & præpropera dominandi cupidine præceps raperetur. Is non multò pòſt, cùm nocte quadam ad neceſſitatem naturæ ſeceſſiſſet, appoſito extrinſecus inſidiatore, confoſſus in inguine & occiſus eſt. Quis necis eius author fuerit, non ſatis conſtat, quanquam dolo nouercæ interfectum, vulgi ſermonibus paſſim iactaretur. Illud haud dubiè liquet, monaſteria & eccleſias, moriẽte eo, magna formidine exoneratas eſſe, cùm mentibus omnium certiſſima opinio inſediſſet, eum augendarum opum ſtudio non Deo, non homini parciturum, qui patri proprio non peperciſſet.

Imminente iam die qui ſcindendo regis coniugio dictus fuerat, rex Moguntiam concitus properabat. Et ecce inter eundum comperit legatum ſedis Apoſtolicæ ſuum Moguntiæ aduentum præſtolari, qui diſcidium fieri prohibeat, & epiſcopo Moguntino Apoſtolicæ animaduerſionis ſententiam minitetur, quòd tam nefariæ ſeparationis ſe authorem promiſerit. Conſternatus ilico, quòd rem diu exoptatam perdidiſſet è manibus, pariter quò venerat, in Saxoniam redire volebat. Vix & ægrè tamen amicorum conſiliis ſuperatus, ne principes regni fruſtraretur, quos ſumma frequentia ſibi Moguntiæ occurrere iuſſiſſet, Franconefurt abiit, ibique eos qui Moguntiæ conuenerant, ſtatuto die adeſſe iuſſit. Quò dum frequentes veniſſent, Petrus Damianus (is legatus erat ſedis Apoſtolicæ, vir ætate & vitæ innocentia admodum reuerendus) mandata expoſuit Romani pontificis, peſſimam rem, & ab nomine Chriſtiano, nedum ab regio multùm abhorrentem eſſe, quam moliatur: ſi minùs humanis legibus vel canonum ſanctionibus terreretur, parceret ſaltem famæ & exiſtimationi propriæ, ne ſcilicet tam fœdi exempli venenum ab rege ſumpto initio totum commacularet populum Chriſtianum, & qui vltor eſſe debuiſſet criminum, ipſe author & ſignifer fieret ad flagitium; poſtremò ſi non flecteretur conſiliis, ſe neceſſariò vim eccleſiaſticam adhibiturum, & canonum lege ſcelus prohibiturum, ad hæc ſuis manibus nunquam imperatorem conſecrandum fore, qui tam peſtilenti exemplo quantum in ſe eſſet, fidem Chriſtianam prodidiſſet. Tum verò in eum coorti omnes qui aderant Principes, aiebant æqua cenſere Romanum pontificem, & per Deum rogabant, ne crimen inferret gloriæ ſuæ, & regij nominis maieſtatem tam turpis facti colluuione macularet, præterea ne parentibus reginæ cauſam defectionis, & iuſtam turbandæ reipublicæ occaſionem daret. qui ſi viri eſſent, cùm armis & opibus plurimùm poſſent, tantam filiæ ſuæ contumeliam proculdubio inſigni aliquo facinore expiaturi eſſent. Hac oratione fractus magis quàm inflexus, Si id, inquit, fixum obſtinatumq́; eſt vobis, imperabo egomet mihi, feramque, vt potero, onus quod deponere non valeo. Ita efferato magis per ſtudium concordiæ odio annuit quidem, vt in regni conſortium regina reuocaretur, ipſe tamen vt congreſſum eius conſpectumque vitaret, adhibitis ſibi vix 40 militibus in Saxoniam concitus rediit. Regina cum cætera multitudine & regni inſignibus paulatim ſubſecuta eſt: cumque ad eum Goſlariam veniſſet, vix compulſus ille à familiaribus ſuis, vt ei obuiam procederet, ſatis ſuperque pro conſuetudine eam benignè ſuſcepit, ſed protinus refrigeſcente amore, ad ingenium ſuum atque ad priſtinum rigorem animi rediit, & quia conſilia ſcindendi coniugij ſæpe iam tentata non proceſſerant, ſtatuit deinceps, communicato cum ea ſolùm regni nomine, ſic eam habere quaſi non haberet.

Maxima eo anno vinearum omniumque ſyluestrium arborum ſterilitas fuit.

Meginwardus abbas Hildenesheimenſis abbatiam ſuſcepit Augienſem, patefacto in eam ſibi per multam largitionem aditu.

Rumoldus Conſtantienſis epiſcopus, maturæ admodum grauitatis vir obiit, cui Carolus ſucceſſit Magdaburgenſis canonicus. Is à clericis Conſtantienſibus primò benignè ſuſceptus eſt, ſed proceſſu temporis, dum pro libito ſuo magis quàm ex ratione rem gereret, indignantes clerici à communione eius ſe abſtinere cœperunt, propter Simoniacam hæreſim, per quam epiſcopatum vſurpaſſe dicebatur; id quoque ei crimini dantes, quòd pleroſque eccleſiæ theſauros furtiuè abſtuliſſet. Qua accuſatione Romam perlata, Romanus pontifex mandata direxit Moguntino archiepiſcopo, ne vllo modo ab eo conſecraretur, donec in ſui præſentia cauſa diligentia ventilaretur.

Toloſæ

Toloſæ epiſcopus obiit, cui Bibo cancellarius ſucceſſit: pro quo Adalbero canonicus Metenſis cancellarius eſt ſubſtitutus.

1070. Rex Natalem domini Friſingæ celebrauit.

Epiſcopus Moguntinus & Colonienſis & Babenbergenſis à domino Apoſtolico euocati, Romam venerunt. Ibi epiſcopus Babenbergenſis accuſatus, quòd per Simoniacam hæreſim, data pecunia, epiſcopatum inuaſiſſet, multa & precioſa munera papæ dedit, & per hæc efferatam aduerſum ſe mentem eius ad tantam manſuetudinem reduxit, vt qui non ſine periculo honoris & gradus ſui euaſurus putabatur, non ſolùm impunitatem criminis quod obiectum fuerat, conſequeretur, ſed etiam pallium & alià quædam archiepiſcopatus inſignia, à ſede Apoſtolica pro benedictione perciperet. Moguntinus archiepiſcopus vltro ſe epiſcopatu abdicare, atque in otium priuatæ conuerſationis ſecedere magnopere cupiebat: ſed tam Romani pontificis authoritate, quàm eorum qui præſentes erant, maturioribus conſiliis vix & ægrè abductus eſt à ſententia. Omnes in commune acerbè obiurgati, quòd ſacros ordines per Simoniacam hæreſim venderent, & ementibus indifferenter communicarent, manuſque imponerent. Tandem accepto ab eis iureiurando, quòd hæc vlterius facturi non eſſent, in ſua cum pace dimiſſi ſunt.

Dux Lotharingorum Godefridus omnibus penè terris magnitudine ſuarum rerum geſtarum compertus & cognitus obiit, & Verdunis ſepultus eſt: cui filius eius Godefridus ſucceſſit, præſtantis quidem animi adoleſcens, ſed gibboſus.

Vdalricus marchio Carentinorum obiit.

Rex Paſcha in Hildenesheim celebrauit. Ibi inter milites regis & milites epiſcopi ſeditio facta eſt. Sed milites regis in congreſſione ſuperiores facti, pleroſque ex militibus epiſcopi peremerunt, captoſque ſeditionis authores ex edicto regis in vincula coniecerunt.

Rex Aſcenſionem domini Quidelenburgi, Pentecoſten Merſeburgi celebrauit.

Auguſtiſſimum in Quidelenburg templum, cum omnibus attiguis ſibi ædificiis (incertum diuina vltione an fortuita calamitate) incenſum, atque in cineres redactum eſt.

Clarus eo tempore in palatio, & magnæ in republica authoritatis erat Otto dux Baioariorum. Sed, ſicut ſemper gloriam ſequi ſolet inuidia, inuidentes ei plerique homines nequam, qui malitiæ ſuæ potentiam eius atque immoderatam gloriam obſtare querebantur, ſolicitè opportunitatem ad opprimendum eum quærebant. Itaque quēdam Egenē nomine, hominem ingenuum, ſed omni flagitiorum genere infamatum, in necem exitiumque eius ſubornauerunt. Is crimen aduerſus eum detulit, quòd ſe ad occidendum regem precibus & pollicitationibus multis ſæpenumero ſollicitaſſet, atque in argumentum fidei gladium oſtentabat, quem ſibi ab eo in hos tam ſceleratos nefarioſque vſus datum aſſerebat; ſi inficiaretur, paratum ſe quouis indicio verbis ſuis fidem facere. Qua accuſatione vulgata, hi quos ratione cōmunis commodi aliquando offenderat, omnes infenſi infeſtique aderant, & iracundiam regis aduerſus eum inflammare ſumma vi, ſumma ope nitebantur. Igitur rex eum Moguntiam cum cæteris principibus ad colloquium euocauit, quid delatum eſſet expoſuit, negantique inducias in ſex hebdomadas dedit, vt calendis Auguſti Goſlariam veniens, obiectum crimen congreſſus cum accuſatore ſuo manu propria refelleret. Cùm in hæc verba diſceſſum eſſet; cauſari principes de iniquitate conditionis cœperunt, nec bonum, nec æquum eſſe dicentes, vt homo nobiliſſimus, integerrimæ apud omnes exiſtimationis, nec vlla vnquam ſiniſtri rumoris macula attaminatus manum conferre iuberetur cum homine ſceleratiſſimo, qui, ſi quid ingenuitatis à parentibus accepiſſet, id per furta, per latrocinia, denique per omnia vitiorum probra iam dudum obliteraſſet. Ille tamen & indignitate rei efferatus, & Deo innocentiæ ſuæ teſte & conſcio fretus, cum quouis, etiam indigno, etiam præter Natales ſuos, pugnare malebat, quàm tanti ſceleris ſuſpicione teneri. Igitur die ſtatuta ad proxima Goſlariç loca cum armata multitudine venit. Miſſis ad regem nunciis, mandauit, ſi ſibi tutò venire, ſi tutò cauſam dicere liceret, paratum ſe coràm venire, & conditione quam principes regni æquam iudicaſſent, crimen cuius inſimulatus fuerat, refellere. Rex ad hæc atrociter & acerbè

reſpondit, ſe ei nec in veniendo, nec in cauſa dicenda pacem aut ſecuritatem polliceri, id ſolùm expectare, vt iuxta condictum Goſlariam comminus veniret, & ſi quid de innocentia ſua præſumeret, conſerta cum aduerſario ſuo manu, æquiſſimo iudici Deo rem committeret; ni id faceret, ſe omiſſa legum diſſidentium ſimultate, relegato ſententiarum certamine, pro conuicto confeſſoque eum in tanti ſceleris immanitate habiturum. Relato ad ducem hoc reſponſo, nec tutum, nec ſatis honeſtum eius rationibus viſum eſt his qui rectè ei conſultum cupiebant, vt ſic inflammatæ aduerſum ſe regis iracundiæ illudenſum ſe vexandumque obiiceret, cùm ſibi, integris ad hęc rebus, & crimine nec dum comprobato, tutò coràm venire non licuiſſet: quod tam iure cœli, quàm iure fori omnibus ſemper reis, omnibus in cauſis licuiſſet. Ita inciſa ſpe venię, infectis rebus in ſua ſe recepit, ſatius putans quoad poſſet armis ſalutem tueri, quàm ad exſaturanda hoſtium ſuorum odia turpiter more pecudum iugulari. Poſtera die rex principes Saxoniæ, quòd ex his oriundus eſſet, & hi propter priuatas inimicitias maximè inuiſum eum haberent, ſententiam ſuper eo rogauit: qui eum tanquam manifeſti criminis deprehenſum, reum maieſtatis iudicauerunt, & ſi caperetur, capitali in eum ſententia animaduertendum fore decreuerunt. Ilico amici regis ferro & igne perſequi eum ſinguli pro virili portione adgrediuntur, plerique etiam nec fide erga regem, nec ſtudio erga rempub. nec vltione cuiuſquam priuatę iniurię, ſed ſola rapinarum cupiditate arma contra eum capiunt. Ita vndique laxatis, imò ruptis irarum habenis, omnes in eum irruunt, prædia eius & poſſeſſiones alias diripiunt, vaſtant, incendunt, miniſtros eius, agrorumque cultores ſi quos ſors obtuliſſet, obtruncant, lacerant, iugulant. Sic poſtremò præter modum modeſtiamque ira immoderatior debacchabatur, vt nec ab eccleſiis, nec templis, quæ ille propriis impenſis Deo conſtruxerat, hoſtilis ſæuitiæ impetus temperaret. Deinde rex collecto exercitu egreſſus, extremam operi manum per ſeipſum impoſuit: principes quos ei conſanguinitate vel alia neceſſitudine obnoxios nouerat, aut acceptis obſidibus, aut iureiurando, ne ad eum deficerent, obligauit: caſtellum eius Hanenſtein, à quo ad primum ſtatim belli terrorem præſidium abductum fuerat, funditus euerti iuſſit; alij caſtello quod Teſenberg dicitur, exercitum iam admouerat. Sed hi qui intus erant, etſi loci ſitu inexpugnabiles eſſent, & copiis omnibus quæ adminiſtrando bello neceſſariæ erant, affatim affluerent: vltro tamen ſe dedere, quàm ancipitem belli fortunam tentare maluerunt. Relicto illic præſidio rex in vlteriora loca, ad demoliendas vxoris quoque eius poſſeſſiones, exercitum abduxit, villas multas opibus & ædificiis ornatiſſimas incēdit, bona diripuit, in mulieres & pueros (nam viri in montes & in ſaltus deuios ſe abdiderant) fœda & hoſtilia multa commiſit. Tantáque in ea expeditione acerba & crudelia perpeſſi ſunt à rege proprio homines innocētes, & nulla ſaltem ſuſpicione criminis cuiuſquam infamati, vt nihil acerbius, nihil crudelius à barbaris perpeti potuiſſent. Tandem dux Otto perdoluit, & calamitatum pondere ſuperata eſt conſtantia patientiæ. Itaque aſſumptis ſecum ad tria millia viris electis, & omni militaris diſciplinæ ſtudio exercitatis, impetum in Thuringiam fecit, villas regalis fiſci rebus cunctis affluentiſſimas incendit, prædam multam abegit, & milites ſuos quorum pleroſque ad ſocietatem belli ſola ſpes rapinarum allexerat, hac primùm mercede ineſcauit, fidoſque ac firmos ſibi effecit. Ita populabundus vltra Heſchenewege peruenit. Ibi confluentibus ad ſe agrorum ſuorum cultoribus, quibus milites regis præter miſeram vitam nihil reliquum fecerant, partem aliquam prædæ diſtribuit, verbera diuinæ animaduerſionis fortibus animis tolerare admonuit, & pro ſe quoniam arma ferre non poſſent, ſuppliciter ad Deum vota facere flagitauit. Interea Thuringi, qui ſe ante aliquot annos ſacramento obſtrinxiſſent, ne latrones aut raptores inultos ſinerent, rerum ſuarum direptionibus exacerbati, ad arma conclamant, conglobatis properè ingentibus copiis, hoſtes eueſtigio inſequuntur, inuentiſque haud procul ab Heſchenewege certamen inferunt 4 nonas Septembris. Nec diu anceps pugna fuit. Nam his qui cum duce Ottone erant, impigrè occurſantibus, vix primam prælij procellam ſuſtinentes in fugam vertuntur, & alij in proximos montes & ſyluas euadere, alij pariter quò venerant, citatis equis reuerti ſummo conamine nitebantur, haud ſatis auſpicatò tentatam fortunæ aleam deteſtantes. Ipſe denique qui primò vt res certamini committeretur, vehementiſſimus author incentorque

fuerat

Digitized by Google

fuerat Rutgerus comes, is nunc primus fugiendi author ac ſignifer apparebat, omniq; (vt vulgò dicitur) vento citatior, montes & colles modernus Idithun tranſmittebat. Trecenti plus minúſve in ea congreſſione ex Thuringis corruerunt: ex parte altera vnus occiſus, duo ſunt vulnerati. Dux Otto ſigno receptui dato, cùm à cæde hoſtium vix & ægrè militem ſuum reuocaſſet, aliquandiu in eiſdem caſtris commoratus eſt, & vergente iam in veſperam die pleroſque principes exercitus ſui ſingulos in ſua cum pace dimiſit. Ipſe adhibitis ſibi quantas res poſcere videbatur copiis, in vlteriorē Saxoniam contendit, ibique totam hyemem vſque ad Natalem Domini exegit, partim rapinis & deprædationibus victitans, partim ex poſſeſſionibus Magni comitis, quem belli periculorumque omnium ſocium & innocentiæ ſuæ deuotiſſimum aſſertorem habebat. Is filius erat Ottonis ducis Saxoniæ, egregius adoleſcens, boni & æqui in pace ſupra annos ſuos ſeruantiſſimus, & in bello audacia & virtute militari nulli ſecundus. Perlato ad regem nuncio acceptæ in Heſchenewege cladis, omiſſis rebus aliis Goſlariam concitus remeauit, nec inde vſquam ante Natalem Domini abſceſſit, timens ſcilicet, ne tam charam támq; acceptam ſibi villam, quam pro patria ac pro lare domeſtico Teutonici reges incolere ſoliti erant, hoſtes per abſentiam eius, quod minitari & crebris vſurpare ſermonibus dicebantur, in fauillas cinereſque redigerent.

Adelbertus Wormatiæ epiſcopus [monachus ſancti Galli & frater ducis Sueuorum] propria (vt fertur) craſſitudine præfocatus interiit, cui Adalbertus ſucceſſit.

Kribo diaconus frater Wilhelmi & Ottonis marchionum occiſus eſt à propriis ſeruis ſuis, vir tam diuinis quàm ſecularibus literis apprimè eruditus, ſed propter laſciuiam morumque intemperantiam meritò bonis omnibus grauis & inuiſus.

Silueſtrium arborum eadem quæ priore anno ſterilitas permanſit, ſed vinearum tanta fertilitas fuit, vt pleriſque in locis præ multitudine vix colligi vindemia poſſet.

1071 Rex Natalem Domini Goſlariæ celebrauit. Ibi per interuentum Rudolphi ducis Sueuorum Welf filius Azzonis marchionis Italorum ducatum Baioariæ ſuſcepit. Is filiam Ottonis ducis Baioariorum vxorem duxerat, & per iuſiurandum altera iam vice matrimonio fidem dixerat. Quandiu itaque res tranquillæ erant; quandiu etiam bellum temere cœptum ſine grandi permutatione rerum ſedari poſſe ſperabat, maritalem vxori affectum & honorem deferebat, & cauſam ſoceri quantum poterat, armis & conſiliis tuebatur. At vbi animaduertit datam in eum eſſe ſententiam & bellum, iracundiamque regis magis indies aduerſus eum crudeſcere, leges omnes, vinculaque omnia quibus viciſſim propinquitatem firmauerant, abrupit; ſatius putans, periurij crimen & violatæ fidei verecundiam ſuſtinere, quàm res ſuas florentiſſimas deſperatis ac perditis eius rebus admiſcere. Et primò in tam trepidis rebus petenti auxilium denegauit, deinde filiam eius à complexibus ſuis & thori conſortio ſegregauit, patrique remiſit, poſtremò ad ipſum eius ducatum occupandum omnem operam intendit; nihil penſi habens, quantum auri, quantum argenti, quantum redituum ac poſſeſſionum ſuarum dilapidaret, dum modò quod cupiebat, aſſequeretur. Directus eſt ergo dolus in manu eius, & potuit & inualuit, cunctis deteſtantibus, quòd clariſſimam atque inopinatiſſimam in republica dignitatem tam fœda ambitione polluiſſet. Nouerat rex haud ſatis placiturum principibus Baioariæ, quòd hoc tum contra morem & ius, tum ipſis inconſultis factum fuiſſet, & propterea quantocius ire in Baioariam cogitabat, vt tumultum ſi quis fortè oriretur, per ſeipſum reprimeret: ſed è diuerſo haud neſcius erat, ſi ipſe longius abiſſet, hoſtes ilico in Goſlariam impetum facturos, & clariſſimum illud regni domicilium in cinerem redacturos. Accepto à familiaribus ſuis conſilio, quoſdam Saxoniæ principes illic præſidij cauſa reliquit, & ipſe, ſicut inſtituerat, in Baioariam proficiſci parabat. Interea dux Otto videns ſibi nihil iam ſpei reliquum eſſe, cuius & bona omnia flamma hoſtilis abſumpſiſſet, & ducatum alius in ſuam potiſſimùm contumeliam inuaſiſſet, ſtatuit rem in extremum diſcrimen adducere, & cum rege vbi primùm copia fieret, collatis ſignis dimicare. Itaque montem qui dicitur Haſengun occupauit, vt is ſcilicet militibus ſuis, quomodocunque res in prælio cecidiſſent, receptui foret. eum etſi natura & ſitu ipſo ſatis munitum, munitiorem tamē manu atque opere fecit, ibique conuecta ex circumiacentibus agris præda regem præſtolabatur. Rex accepto nuncio nihil moratus, quãtas in ea trepidatione potuit copias ex

Digitized by Google

Saxonia, ex Thuringia, atque ex Haſſia celerrimè contraxit: cæteris principibus qui longiùs aberant mandauit, vt ſi fortè res ſine mora & diuturnitate cõfici non poſſet, ſibi quàm citiùs poſſent armata manu concurrerent. Plurimum eo tempore rex conſiliis vtebatur Eberhardi comitis, ſapiẽtis admodum viri. Is videns hoſtes ſic ad bella exercitatos, ſic ipſa iam deſperatione quæ plerumque timidis etiam virtutem addere ſolet, efferatos, ſine magno detrimento reipub. nec vinci nec vincere poſſe: abiit ad ducem Ottonem, eumq́; per Deum obteſtari cœpit, ne ſe ſuoſq́; in tantum diſcrimẽ præcipitaret; necdum ei omnẽ ſpem veniæ, omnem reſpirandi facultatem ereptã eſſe, ſi de monte quem occupauerat, exercitum abduceret, ſeq́; regi iuſtis conditionibus dederet; ſub iuramento ſe ei promittere, quòd & veniam culpæ cuius inſimulatus fuerat, & omnium quæ iure belli amiſerat, reſtitutionem ei à rege impetraret. Annuente eo, rem ad regem detulit, & eum haud difficulter in ſententiam abduxit, quippe cùm tædere eum iam belli cœpiſſet, quod propter priuatum hominis amorem à principibus per ingenium trahi, ac ſegniter geri videbat. Pace per iuſiurandum vtrinque firmata, induciæ datæ ſunt Ottoni duci vſque in Paſcha, vt Coloniam veniens deditionem lege, quam principes æquam iudicaſſent, perficeret. Inter has inducias, cùm dux Otto exercitum ſingulos in ſua dimiſiſſet, Rether comes (partium eius haud leue momentum) occiſus eſt ab hoſtibus ſuis propter quaſdam priuatas ſimultates.

Saricho abbas Corbeienſis obiit, cui Werenher eiuſdem cœnobij monachus ſucceſſit.

Rex ſicut inſtituerat in Baioariam abiit, ibique compoſitis mediocriter, prout tum copia erat, regni negotiis, ad Rhenum rediit; caſtellum Hamerſtein, quod à ſuperioribus regib. iam olim dirutum fuerat, ſummo niſu inſtaurauit; Paſcha Coloniæ celebrauit, ibique rurſus Ottoni duci inducias vſque in Pentecoſten dedit: exacta ſolennitate Paſchali Leodium abiit. Ibi ad eum vidua Balduuini comitis venit, regię maieſtatis patrocinium expetens contra violentiam improbitatemque Rutberti fratris Balduuini, qui & fratrem prælio victum vita priuaſſet, & comitatum eius, expulſis vxore & liberis, tyrannica crudelitate occupaſſet. Non ingratum fortaſſis lectori fecero, ſi geſtæ rei hiſtoriam, quàm paucis potero, abſoluam. In comitatu Balduuini eiuſque familia id multis iam ſeculis ſeruabatur, quaſi ſancitum lege perpetua, vt vnus filiorum qui patri potiſſimùm placuiſſet, nomen patris acciperet, & totius Flandriæ principatum ſolus hæreditaria ſucceſſione obtineret; cæteri verò fratres aut huic ſubditi, dictoq́; obtemperantes ingloriam vitam ducerent, aut peregrè profecti, magis propriis rebus geſtis florere cõtenderent, quàm deſidiæ ac ſocordiæ dediti, egeſtatem ſuam vana maiorum opinione conſolarentur. Hoc ſcilicet fiebat, ne in plures diuiſa prouincia claritas illius familiæ per inopiam rei familiaris obſoleret. Igitur cùm Balduuinus ſenior duos genuiſſet filios Balduuinum & Robertum; Balduuinum omnium quæ habebat hæredem inſtituit; Ruberto, vbi primùm ætas faciendis ſtipendiis matura viſa eſt, naues parauit, aurum, argentum & cæteras longinquæ profectionis impenſas affatim præbuit, iuſſitque vt ad gentes exteras iret, & ſi vir eſſet, propria ſibi virtute regnum diuitiaſque pararet. Ille patri acquieſcens: aſſumpta ſecum multitudine qua regio prægrauari videbatur, nauem aſcendit, & in Gallitiam ire, eamq́;, ſi votis Deus ſucceſſum annuiſſet, ſibi ſubdere cogitauit. Cumq́; poſt paucos dies ad ignota quædam littora applicuiſſet, & egreſſus in terram, ab incolis loci prædas agere cœpiſſet, illi ex omnibus partibus ad arcendam vim ilico armati conueniunt. Facta congreſſione eum, cùm aliquandiu pugnam fortiter ſuſtinuiſſet, in fugam vertunt, fugientem vſque ad naues perſequuntur, ſocioſque eius penè ad internicionem proſternunt. Ipſe cum paucis vix fuga elapſus, ad patrem tantæ calamitatis nuncius rediit, à quo propter malè geſtas res contumelioſè repulſus, alia rurſum via quomodo hac non ſucceſſiſſet, fortunam tentare adgreditur; omnia paratus, etiam extrema perpeti, vt maculam veterem factis recentioribus elueret. Reparatis nauibus, & numero militum inſtaurato, marinis iterum fluctibus ſe credidit, in regionem longinquam, vbi ſedem vaganti Deus oſtendiſſet, iter facturus. Et ecce poſt paucos dies tempeſtate infeſtiſſima circumuentus, multis ſuorum naufragio amiſſis, ipſe nudus, omniumque rerum egens, vix & ægrè in littus euaſit. Dehinc aſſumpto plebeio habitu, inter eos qui Hieroſolymam cauſa orationis pergebant,

bant, Conſtantinopolim ire parabat, vocatus eò crebris legationibus Nortmannorum qui ſub imperatore Conſtantinopolitano militabant, quiq́ue ei ſi illuc veniret, totius Græciæ principatum pollicebantur. Sed imperator Conſtantinopolitanus, comperto hoc conſilio, omnia flumina per quæ tranſitus in Græciam eſſe poterat, appoſitis cuſtodibus obſeruari fecit, vt deprehenſus ilico trucidaretur. Sic conatus cœptumq́ue eius irritum fuit. Tandem aduertens ſic infeliciter ſibi cedere, quamcunque viam tentaſſet amplificandæ gloriæ ſuæ: deinceps in perpetuum ab oppugnatione exterarum gentium animum auocauit, atq; in Friſiam quę confinis eſt Flandrię (cui Theodericus quondam comes, & poſt hunc Florentius frater eius imperauerat) irruptionem fecit. Bis ibi commiſſo prælio victus ac fugatus eſt. Tandem incolæ loci multis certaminibus exhauſti, cùm animum eius vel ad mortem, vel ad victoriam obſtinatum cernerēt, vltro ſe ei dediderunt. Quod vbi frater eius Balduuinus comperit, (iam enim pater eius morbo ac ſenio confectus naturæ conceſſerat) armata multitudine his cum ſedibus proturbare magna vi, magno molimine parabat. Cui cum exercitu aduentanti Rubertus legatos obuiam miſit, obteſtans per Deum, vt ſe fratrem ſuum reminiſceretur, nec iura germanitatis, apud barbaros quoque ſemper ſacroſancta & inuiolata, pollueret: miſereretur potiùs peregrinationis, laborum, & calamitatum in quibus totam ætatem ſuam detriuiſſet; gauderet ipſe beatus ſorte ſua, quòd totam communis patris hæreditatem quam iure gentium ſecum diuidere debuiſſet, ſolus ſine conſorte obtineret: ſe patriis finibus extorrem, paterna hæreditate deſtitutum, ab ſumma gloria maiorum ſuorum ad vltimam egeſtatem coactum exteras gentes bello laceſſiſſe, terras ac maria concitaſſe, nihil denique prætermiſiſſe, ne de portione paternæ ſubſtantiæ, quæ ſe contingeret, fratri moleſtus eſſet: nunc laboribus exhauſtum, aduerſitatibus defatigatum, vix & ægrè paruiſſimo terrarum angulo inſediſſe, cuius nullam partem conſtet ad eius dominium pertinere: poſtremò id ſe animo fixum habere, nec à ſententia vlla vi, vlla neceſſitate abduci poſſe, vt hic aut inſtantis iam ſenectutis requiem, aut honeſtæ ſaltem mortis ſepulchrum ſit habiturus. Nihil ille his verbis motus, exercitum haud ſegniter ad Friſiam admouebat. Tum Rubertus neceſſitate compulſus, armata iuuentute quam ſecum lectiſſimam habebat, obuiam ei proceſſit: commiſſoque prælio ex parte Balduwini multi occiſi, plures vulnerati, omnes in fugam verſi ſunt: quos dum ipſe loco pulſos ſiſtere, pugnamq́ue reſtituere ſummo conamine moliretur, in confertiſſimos hoſtium cuneos temere inuectus occiditur: cuius morte comperta Rubertus ilico in Flandriam irruptionem fecit, eamq́ue ſibi tanquam ex iure debitæ ſucceſſionis totam mancipauit. Filius erat Balduino impubis adhuc adoleſcens, & nec dum armis militaribus maturus: is repentè & perempti patris & hoſtilis irruptionis atroci nuncio attonitus, ad regem Francorum Philippum nomine confugit, auxilium & necis paternæ vindictam expetens, eò quòd pater eius tam ipſi quàm maioribus eius ſæpe in arduis rebus commodiſſimè affuiſſet, & ciuitates quaſdam ex his quas Rubertus occupauerat, pro donatiuo ab eo accepiſſet. Ille rei indignitate grauiſſimè permotus, ſtatim temere & tumultuario tantùm milite collectum exercitum duxit in Flandriam, de magnitudine virium ſuarum & hoſtis imbecillitate nimiùm præſumens. Sed Rubertus, quò viribus erat impar, eò magis vt rem aſtu tractaret intentus, ſimulato aliquandiu metu & fugiendi ſtudio, ex inſperato atq; ex inſidiis copias ſuas ſuper exercitum regis effudit, tantumq́ue eis terrorem incuſſit, vt abiectis armis fugiendo ſaluti conſulere ſumma ope conarentur. Filius Balduini, cùm deinceps parum ſpei in armis Francorum poneret, aſſumpta matre ſua ad regem Teutonicorum Heinricum Leodii (vt prædictum eſt) tum temporis poſitum venit, opemq́ue eius aduerſus patrui violentiam ſupplex implorauit, atque vt magis eum ſibi obnoxium faceret, comitatum Reginheri quondam comitis cum caſtello munitiſſimo Mons nomine, quæ ſcilicet prædia mater eius à priore marito ſuo dotis nomine acceperat, ſancto Lamperto tradidit: quæ rurſus epiſcopus Leodienſis duci Godefrido, ille itidem ipſi filio Balduini beneficij loco dedit. Hoc rex quaſi pretio redemptus, epiſcopo Leodienſi, atq; duci Goteſrido, item aliis Lotharingiæ principibus præcepit, vt in arduis rebus præſidio illi eſſent, & Rubertum, ſi iniuſtè inuaſis ſedibus vltro excedere nollet, vi & armis expellerent. Qui protinus, coadunato exercitu, in Flandriam profecti ſunt; ſed comperto,

quòd Rubertus cum rege Francorum iam in gratiam rediiſſet,& expiata veteri contumelia firmum ſibi eum fidelemq; feciſſet,infectis rebus in ſua rediere, temerariũ iudicantes, cum rege potentiſſimo priuatis viribus acie confligere. Sic Rubertus deinceps Flandriæ principatu in ſecuritate potiebatur.

[Cùm Heinricus imperator tertius Leodium veniſſet:] fratres de monaſterio [Stabulaus] proturbati, quotidie aures regias obtundebant pro repetitione monaſterij Malmendrenſis, quod abbati ereptum rex conſilio Bremenſis epiſcopi (vt prædictum eſt) dono dederat Colonienſi archiepiſcopo. Cumque nihil ille precibus, nihil lacrymis, nihil ipſa perurgentium importunitate moueretur; inito conſilio & (vt fertur) diuina reuelatione ad hoc faciendum incitati, oſſa beati Remacli leuant, Leodium deferunt, & rege celebri quodam loco conuiuium agente ſuper menſam ipſam apponunt, obſecrantes per Deum, vt ſi minùs filiorum, ſaltem patris tanti miſereretur iam cum Chriſto regnantis, & de iniuriis ſuis quotidie ad tribunal æterni iudicis proclamationem facientis; cui niſi ſua reſtitueret, vltrà ei propter penuriam rerum neceſſariarum militaturi non eſſent. Hoc ſupplicationis genere, quod ad captandam beneuolentiam comparatum fuerat, rex verſa vice nimiùm efferatus, concitus ſe relictis epulis in palatium proripuit, & quo exemplo in abbatem tam audacis facti incentorem animaduertere deberet, plenus irarum cogitabat. Sed ecce menſa cui ſuperpoſitæ erant ſacræ reliquiæ, diuina virtute confracta corruit: miniſtroque regis, haud obſcuri nominis viro crura pedeſque contriuit: qui paulo pòſt exorata per interceſſionem beati Remacli pietate diuina ita priſtinæ reſtitutus eſt ſoſpitati, vt ne cicatrix quidem in argumentum læſionis abolitæ relinqueretur. Atque ita deinceps per totam noctem ſequentemque diem tanta circum ſanctum corpus coruſcabat miraculorum multitudo, vt corporali quodammodo proclamatione videretur beatus Remaclus ius ſuum expoſtulare. Attonitis omnibus tantæ rei nouitate, rex timore vehementiſſimo correptus, ne fortè, ſi cunctaretur, cœleſtis in eum protinus vltio procederet, non ſolùm ablata reſtituit, ſed recentibus etiam donis pro munificentia regia magnificè cumulauit.

Hinc digreſſus Pentecoſten Halberſtat celebrauit: ibi Ottonem ducem cæteroſq; ingenuos qui cum eo arma contra rempublicam ſumpſiſſe arguebantur, in deditionem ſuſcepit, principibusque regni in cuſtodia habendos, & ſtatuto die ſibi reſtituendos commendauit.

Meginwardus abbas Augienſis dignitate ſua vltro ſe abdicauit, offenſus tum infeſtatione quorundam militum ſuorum qui eum grauibus contumeliis affecerant, tum importunitate regis qui frequentibus eum edictis vrgebat, vt prædia monaſterij quæ tam eius quàm priorum abbatum largitione dilapidata, vix iam in vſus fratrum ſufficere poterant, militibus ſuis in beneficium erogaret. In locum eius non per electionis oſtium, ſed per ſimoniacæ hæreſeos cuniculum protinus irrupit Rubertus abbas Babenbergenſis, cognomento Nummularius, annumeratis in ærarium regis mille pondo argenti puriſſimi. Hic ſordidiſſimis quæſtibus & vſuris, quas etiam priuatus adhuc in monaſterio exercuerat, infinitam ſibi pecuniam conflauerat, & propterea mortes epiſcoporum & abbatum anxia expectatione iamdudum ſuſpirauerat. Cumque eos diutius viuendo, vota ſua & effrenatæ ambitionis impetum, quo præceps rapiebatur, morari grauiter & impatientiſſimè ferret; eò veſaniæ euaſit, vt præter occulta munera quibus auriculariorum fauor redimendus erat, regi centum pondo auri promitteret, vt eiecto eximiæ ſanctitatis viro abbate Widerado ſibi abbatia Fuldenſis traderetur. Et profectò quod nefariè concupiuerat, flagitioſiſſimè obtinuiſſet, niſi pauci quibus leges eccleſiaſticæ pecunia chariores erant, in faciem regi ne id faceret obſtitiſſent. Is pſeudomonachus (dicam expreſſiùs) vi doloris impulſus, is angelus Satanæ trãsfiguratus in angelum lucis, ita ſanctam & angelicam monachorum profeſſionem infamauit, corrupit, vitiauit, vt monachi noſtris temporibus atque in his regionibus non innocentia æſtimentur atque integritate vitæ, ſed quantitate pecuniæ; nec quæratur in abbatibus eligendis, quis dignus præeſſe, ſed quis cariùs abbatiam poſſet emere. Ita proprio huius inuento, nouo atque infauſto huius aucupio hæc in eccleſiam introducta eſt conſuetudo, vt abbatiæ publicè venales proſtituantur in palatio; nec quiſquam tanti venales proponere queat, quin protinus emptorem inueniat, monachis inter ſe non

de

de obſeruantia regulæ zelo bono, ſed de quæſtibus & vſuris zelo auaro contendentibus. Sed hęc vt dignè defleri poſſint pro magnitudine ſua, & proprio volumine, & prolixiore opus habent tragœdia. Ad cœptum potius reuertamur. Aduocatus Augienſis monaſterij, poſtquam pecuniarium hunc abbatem aduenire comperit, & quanta largitione aditum ſibi in ouile Chriſti lupus rapax patefeciſſet, audiuit; miſſa obuiam legatione denunciauit ei ſub interminatione ſalutis propriæ, ne intra poſſeſſiones Augienſis monaſterij pręſumeret accedere: alioquin occurſurum ſe, & armata manu vindicaturum in libertatem quos ipſe tam caro mercimonio emiſſet in ſeruitutem. His ille auditis nimiùm animo conſternatus eſt, tum propter grauem iacturam pecuniarum ſuarum, tum propter ereptum ſibi tanquam de faucibus, cui diu anxiè inhiaſſet, honorem. Et primò quidem animum induxerat rem armis experiri, & (vt dici ſolet) ignem gladio ſcrutari, hoc eſt ſimoniacam hæreſim homicidiis cumulare: ſed aſſerentibus his qui cum eo erant, ſupra vires ſuas eſſe negotium, confuſo (vt dignum erat) & confecto animo abiit in poſſeſſiones fratris ſui, præſtolaturus ibi, quos exitus tam triſtibus initiis ſors eſſet allatura. Nam abbatiam Babenbergenſem interea ſuſceperat Ecebertus Gorzienſis diſciplinæ monachus. Ad cuius ingreſſum omnes protinus fratres, quos prior ille abbas ſuis, hoc eſt mercatoriæ atque vſurariæ artis, diſciplinis inſtituerat, & quaſi filios pater in vitam moreſque ſuos pedibus (vt dicitur) ire docuerat, tanquam folia quę vento raptantur, diffugerunt.

Carolus, cui rex Conſtantienſem epiſcopatum dederat, aſſiduis proclamationibus pro ordinatione ſua ſedem Apoſtolicam appellabat. Econtra fratres Conſtantienſes obſtinata contentione obluctabantur, ne contra canonum inſtituta, is qui præter ſimoniacam hæreſim furti quoque inſimulatus fuerat, ſibi epiſcopus ordinaretur. Papa, cùm ei moleſti eſſent, cognitionem cauſæ à ſe ad archiepiſcopum Moguntinum reiecit, iuſſitque vt vtriſque vocatis ad ſynodum rem diligentiſſimè ventilaret, & ſi crimina quæ obiiciebantur, refellere non poſſet, nulla eum ratione conſecraret. Hac de cauſa ſynodum archiepiſcopus Moguntiæ indixit in menſem Auguſtum. Rex concertationem hanc iniquo valde animo ferebat propter amicitiam Caroli, & plurima ſeruitia, quibus etiam in re familiari plerumque ſibi commodiſſimè affuerat; & idcirco munera ſua rata ei manere cupidiſſimè volebat: vnde Moguntino archiepiſcopo grauiter ſuccenſebat, quòd non ſtatim eum contemptis obſtrepentium fratrum ſimultatibus ordinaſſet. Sed ille immobilis perſiſtebat in ſententia, illud præ ſe ferens, quàm terribiliter anno ſuperiore à papa pro ſimili cauſa obiurgatus fuiſſet, & quàm vix & ægrè ſine damno gradus ſui euaſiſſet, & quòd poſtea recentibus literis ſedis Apoſtolicæ, ne ſine diligentiſſima diſcuſſione manus illi imponeret, commonitus fuiſſet. Itaque inſtantibus iam calendis Auguſti, rex Moguntiam properabat, cupiens ipſe in diſcuſſione tanti negotij cum archiepiſcopo cognitor aſſidere. Inter eundum Herueldiam venit. Inde digreſſus die poſtera in villam quæ dicitur Vtenhuſen, prandendi gratia diuertit. Cumque refecti iam feruentiſſimo accelerandi itineris ſtudio certatim omnes caballos repeterent; accidit, vt Lupoldus quidam de Merſpurg, regi cariſſimus, cuius opera & conſiliis familiariſſimè vti ſolitus erat, caballo fortè laberetur, & proprio mucrone transfoſſus illico expiraret. Cuius calamitas intolerabili dolore & mœſtitia regem confecit, ſtatimque Herueldiam reportatum in medio eccleſiæ cum magnifica funebris officij pompa ſepeliuit. xxx quoque manſos pro anima eius monaſterio contradidit, in loco qui dicitur Mertenefelt. Notatum autem eſt hunc ipſum gladium fuiſſe, quo famoſiſſimus quondam rex Hunnorum Attila in necem Chriſtianorum atque in excidium Galliarum hoſtiliter debacchatus fuerat. Hunc ſiquidem regina Vngariorum, mater Salomonis regis, duci Baioariorum Ottoni dono dederat, cùm eo ſuggerente atque annitente, rex filium eius in regnum paternum reſtituiſſet. Cúmque eum dux Otto filio Dedi marchionis Dedi iuniori in argumentum pignuſque indiuiduæ dilectionis ad tempus præſtitiſſet, illo (vt prædictum eſt) perempto, regi & per regem Lupoldo huic caſu obuenerat. Vnde plerique ducis Ottonis fautores diuino hunc iudicio per eum qui ducis Ottonis fuiſſet, gladium occiſum interpretabantur, eò quòd ad illum perſequendum & de palatio eiiciendum is potiſſimùm regem inſtigaſſe diceretur. Legitur autem de hoc gladio in geſtis Getarum (qui & Gothi dicun-

tur) quòd Martis quondam fuerit, quem bellandi præſidem & militarium armorum primum repertorem gentiles mentiebantur, cumque poſt multa tempora paſtor quidam in terra leuiter abſconſum deprehenderit ex ſanguine bouis, cuius pedem dum in gramine paſceretur vulnerauerat, iſque eum Attilæ regi detulerit, diuinatumq́; illi fuerit omnium tunc temporis aruſpicum reſponſis, quòd gladius idem ad interitum orbis terrarum atque ad perniciem multarum gentium fatalis eſſet. Quod verum fuiſſe oraculum, multarum nobiliſſimarum in Galliis ciuitatum hodieq́; teſtantur excidia, in tantum, vt gladius ipſe vindex iræ Dei ſiue flagellum Dei à barbaris quoque diceretur. Hæc quoniam gladij huius mentio inciderat, per exceſſum ſint dicta.

Rex magnificè ac regaliter curato funere, Moguntiam ſicut inſtituerat properauit. Cumque ſtatuta die in ſynodo cum epiſcopis aſſediſſet, aderat Carolus; aderant & fratres Conſtãtienſes, magnam ei molem criminum obiectantes, contra quos rex, quantum ſalua verecundia poterat, dedita opera nitebatur, & modò obiecta purgare, modò pondus obiectorum quæ non poterat purgare, callidis ſermonibus conabatur attenuare: plerumque & iam inſtantium ac perurgentium procacitatem verbis durioribus corripiebat, ac frontis impudentiam oppoſita authoritatis ſuæ maieſtate refringere tentabat. Primum & ſecundum diem in hoc negotio inſumpſit. Cumque accuſatorum conſtantiam, nec veritate reſponſionis nec arte dictionis eludere poſſet; ad vltimum probatis quæ obiecta fuerant criminibus, baculum epiſcopalem ab eo recepit. Verbis tamen exquiſitiſſimis mœſtitiam eius conſolabatur, promittens, quòd dum primùm ſibi opportunum fieret, benigna vice hanc calamitatem ei compenſaret. Ipſis diebus regina quę vnà cum rege Moguntiæ aderat, filium peperit, ſed is baptizatus ſtatim obiit, delatuſque in Hartesburg, ibi ſepultus eſt. Epiſcopatum Conſtantienſem rex Ottoni canonico Goſlarienſi dedit, recentiſque calumniæ exemplo conterritus, confeſtim eum conſecrari fecit, ne quis ſcilicet aduerſus eum ſcrupulus denuo per dilationem conſecrationis oriretur.

Inter ducem Polonorum & ducem Beheimorum infeſtiſſima diſſenſio erat, propter quod eos rex in ciuitatem Miſene autumnali tempore euocatos duriùs corripuit, & vt deinceps ſuis ſinguli terminis contenti eſſent, nec ſe viciſſim temerariis incurſionibus laceſſerent, ſub obtentu regiæ maieſtatis præcepit, alioquin ſe hoſtem & vindicem experturus foret, qui prior alteri arma intuliſſet.

Hoc anno Colonienſis archiepiſcopus expulſis de Salefelt canonicis vitam illic inſtituit monaſticam, miſſis eò de Sigeberg & de ſancto Pantaleone monachis. Quo in tempore & ego illuc veni conferre cum eis de ordine & diſciplina monaſterialis vitæ, eò quòd magna quædam & præclara de illis vulgi opinione iactarentur. Denique, ſicut vulgò aſſiduitate vileſcunt omnia, & popularium animi nouarum rerum auidi magis ſemper ſtupent ad incognita: nos quos vſu nouerant, nihili æſtimabant, & hos, quia nouum inuſitatumque aliquid præferri videbantur, non homines ſed Angelos, non carnem ſed ſpiritum arbitrabantur. Et hæc opinio principum quàm priuatorum mentibus altiùs preſſiuſque inſederat. A quibus ad populum deriuatus rumor tantum terroris pleriſq; in hac regione monaſteriis iniecit, vt ad ingreſſum illorum aliàs XXX, aliàs XL, aliàs L monachi auſterioris vitæ metu ſcandalizati de monaſteriis abſcederent, ſatiuſque ducerent de ſalute animæ in ſeculo periclitari, quàm ſupra virium ſuarum menſuram vim facere regno cœlorum. Et reuera non immeritò Dominus ſuper noſtrates monachos deſpectionem effundere videbatur. Nam quorundam pſeudomonachorum priuata ignominia nomen monachorum vehementer infamauerat, qui omiſſo ſtudio diuinarum rerum totam operam pecuniis & quęſtibus inſumebant. Hi pro abbatiis & epiſcopatibus aures principum importunè obtundebant, & ad honores eccleſiaſticos non via virtutum (vt maiores noſtri conſueuerant) ſed per ambitionis pręruptum, & malè partarum pecuniarum profuſionem graſſabantur. Denique in coëmptionem exigui honoris aureos montes quotidie promittebant, ſeculareſque emptores largitionis ſuæ immoderantia excludebant, nec venditor tantum audebat expoſcere, quantum emptor paratus erat exſoluere. Mirabatur mundus, vnde tantus pecuniarum ſcateret fluuius, vnde Crœſi & Tantali opes in priuatos homines congeſtæ fuiſſent, & eos potiſſimùm homines, qui crucis ſcandalum & paupertatis titulum præfer-

Digitized by Google

præferrent,& præter ſimplicem victum & veſtitum nihil rei familiaris habere ſe mentirentur. Iſta dominici agri zizania, hæc vineæ Dei arida ſarmenta & ſtipula æternis ignibus præparata, totum ſacri gregis corpus quaſi tabe quadam infecerant,& ſecundum Apoſtolum modicum fermentum totam corruperat maſſam,ita vt omnes ſimiles æſtimaremur, nec eſſe in nobis putaretur,qui faceret bonum,non eſſe vſque ad vnum.Propter hoc principes regni ad inſtituendam in Galliis diuini ſeruitij ſcholam Tranſalpinos monachos euocabant, noſtrates autem quicunque in illorum inſtituta vltro concedere noluiſſent, de monaſteriis cum ignominia eiiciebant. Ego tamen(vt prædixi)ad eos veniens,& per XIIII hebdomadas apud eos partim in Salefelt,partim in Sigiberg commoratus, animaduerti noſtras quàm illorum conſuetudines regulæ ſancti Benedicti meliùs congruere, ſi tam tenaces propoſiti,tamq́; rigidi paternarum noſtrarum traditionum æmulatores vellemus exiſtere.

Archiepiſcopus Moguntinus à feſtiuitate ſancti Michaelis vſque in Pentecoſten mala valetudine laborabat, ita vt etiam deſperaretur à medicis,& de ſucceſſione eius plerique intentiſſimis ſtudiis ſatagerent.

Carolus quem ab epiſcopatu Conſtantienſi deiectum ſuprà diximus,regreſſus ad Magdaburgenſem diœceſim VI calendas Ianuarij obiit.

1072 Rex Natalem Domini Wormatiæ celebrauit,inde peragrata aliquanta regni parte Goſlariam regreſſus, totam ibidem Quadrageſimam exegit.

Burchardus camerarius archiepiſcopi Mogũtini epiſcopus ordinatus eſt in Baſilea.

Primus tunc in palatio erat Adalbertus Bremenſis archiepiſcopus,qui triumphatis æmulis ſuis, qui eum ante aliquot annos de palatio eiecerant,ſolus nunc rege fruebatur,receptus non modò in gratiam & familiaritatem,ſed penè in regni conſortium,& omnium quæ publicè vel priuatim agenda erant, ſocietatem.Ita regem callidis ſubreptionibus ſuum fecerat. Sed is morbo & ætate exhauſtus,cùm diu per exquiſitiſſimas medicorum operas morti obluctatus fuiſſet,quaſi naturam arte eludere poſſet,media ante Quadrageſima XVI calendas Aprilis,debitum conditioni perſoluit,& pertinacibus odiis hominum, quod nunquam potuerat viuendo,tandem aliquando ſatisfecit moriendo. Erat planè vir admirandæ compunctionis,& potiſſimùm dum ſalutarem Deo hoſtiam immolaret,totus in lacrymas effluebat. Virgo quoque (vt ferebatur) ab vtero matris permanebat.Sed has in eo virtutes nimiùm in oculis hominum morum inſolentia & iactantiæ leuitas obfuſcabant. Corpus eius ex Goſlaria in ſedem epiſcopatus ſui delatum atque ſepultum eſt.

Rex Palmas Coloniæ, Paſcha Traiecti celebrauit.Vbi dum ei populus vehementer obſtreperet pro iniuriis & calamitatibus, quibus paſſim per totum regnum innocentes opprimebãtur,pupilli & viduæ diripiebantur,monaſteria & eccleſiæ vaſtabantur,& ruptis iniquitas habenis in omne quod voluiſſet facinus impunè bacchabatur: permotus tandem vel ipſa rei acerbitate,vel proclamantium importunitate,annitentibus in hoc ipſum cunctis regni principibus,exorauit Colonienſem archiepiſcopum, vt poſt ſe rerum publicarum adminiſtrationem ſuſciperet. Diu ille reſtitit petenti,partim memoria veterum iniuriarum, partim quia homo totus in Deum ſuſpenſus,diuinis quàm ſecularibus negotiis implicari maluiſſet.Superatus tamen vnanimitate poſtulantium,priuatum commodum publico poſtpoſuit.

Tum primùm reſpublica in priſtinum ſtatum dignitatemq́ue reformari cœpit,frenaq́ue iniecta ſunt vaganti vſque ad id tempus licentiæ.Nam cùm rex omnem cauſarum cognitionem à ſe ad archiepiſcopum tanquam ad patrem ac ſalutis ſuæ tutorem reiicere ſoleret; ille nec gratia cuiuſquam, nec odio à iure ad iniuriam vnquam abduci poterat,ſed iudicabat omnia(ſicut ſcriptum eſt)ſine perſonarum acceptione, nec conſyderans perſonam pauperis in iudicio, nec honorans vultum potentis. Diuites ſi qui per potentiam pauperes oppreſſiſſe delati fuiſſent,ſeueriſſima animaduerſione caſtigauit;caſtella eorum quę malè agentibus perfugium erant,funditus euerti iuſſit;pleroſque ex ipſis & genere & opibus clariſſimos in vincula coniecit.Inter quos illum noſtra ætate nominatiſſimum Egenen, qui duci Baioariorum Ottoni calamitatis tantæ cauſa extiterat,cùm plurimi aduerſus eum pro priuatis iniuriis & deprædationib. faciẽ regis interpellaſſent,teneri fecit,eumq́; catenis oneratum,plerumque ad ſpectaculum

vulgi deduci iuſſit, ad gratificandam ſcilicet popularium animis regiam ſeueritatē. Po- ſtremò eo moderamine, ea induſtria atq; autoritate rem tractabat, vt profectò ambi- geres, pontificali eum an regio nomine digniorē iudicares, atq; in rege ipſo qui in cultu atq; ſocordia penè præceps ierat, paternā virtutē & paternos mores breui exſuſcitaret.

Rex Aquiſgrani profectus, ſanctum Speum confeſſorem, & brachium iuſti Symeo- nis, cuius mentio eſt in Euangelio, & caput Anaſtaſij monachi & martyris, aliorumq; ſanctorum reliquias ibi accepit, atque in Harteſpurg tranſtulit. Treueris quoque apud ſanctum Paulinum XIII corpora ſanctorum Thebææ (vt putatur) legionis reperta ſunt, quorum hæc nomina in tabulis plumbeis conſcripta ibidem reperta ſunt: Palma- tius, Thyrſus, Maxentius, Conſtantius, Creſcentius, Iuſtinus, Leander, Alexander, So- ter, Hormiſta, Papyrius, Conſtans, Iouianus. Dumque ex crypta vbi ſancti pauſabant, terra portaretur, os quoddam incautè proiectum, ſanguinem fudit non modicum, & vſque hodie permanet ſanguinolentum. De paſſione eorum hæc ad nos ab ipſis Tre- uerenſibus ſcripta perlata ſunt: *Rictiouarus Maximiani imperatoris præfectus legionem Thebaam iuſſu ipſius circumquaque perſecutus, Treuerim propter ipſos IIII nonas Octobris eſt ingreſſus, & eadem die occidit ibi ducem eiuſdem legionis Thyrſum cum omnibus comita- tibus ſuis. Sequenti autem die Palmatium Treuericæ ciuitatis conſulem & patricium cum o- mnibus eiuſdem ciuitatis principibus interfecit. Tertia verò die cadem exercuit in plebe ſexus vtriuſque. Horum autem martyrum corpora innumerabilia in ſancti Paulini archiepiſcopi ia- cent eccleſia.*

Rex Aſcenſionem Domini Goſlariæ, Pentecoſten Magdaburg celebrauit. Vbi A- delberto Bremenſi archiepiſcopo in Quadrageſima (vt prædictum eſt) defuncto ſuc- ceſſorem conſtituit Liemarum optimæ ſpei iuuenem, & omnium liberalium artium peritia adprime inſignem. Ibi quoque Otto dux Baioariorum poſt integrum annum deditionis ſuæ gratiam regis recepit, data vel regi vel his qui regi pro eo ſuggeſſerant, non modica portione prædiorum ſuorum.

Rex in Natalem ſancti Iacobi Wormatiæ occurrit matri ſuæ Agneti imperatrici, de Tranſalpinis partibus redeunti: vbi ſex aut eo amplius annos iam demorata fuerat, ſub nimia auſteritate vitam inſtituens, adeò vt communem humanarum virium men- ſuram excederet, ieiuniorum ac vigiliarum patientia. Reuerſionis autem eius in Gal- liam hæc cauſa erat. Rudolphus dux Sueuiæ ab his qui ei malè conſultum cupiebant, accuſatus apud regem fuerat, quòd iniquum aliquid contra regem contraque rempu- blicam moliretur: propter quod aſſiduis legationibus ad curtem regiam, vt cauſam di- ceret, accerſebatur. Sed ille licet ab culpa remotiſſimum ſe ſciret, conterritus tamen ducis Baioariæ Ottonis recenti exemplo, & aliorum quorundam quos rex præcipitata ſententia abſque diſcuſſione legitima damnauerat, temere in periculum ſe dare nole- bat. Cumq; eſſet imperatrici ob vetus meritum ſuum acceptiſſimus, propinquitate eti- am deuinctus propter filiam eius, quæ ei (vt prædictum eſt) nupſerat, ſed intra paucos dies celebratæ coniunctionis deceſſerat: miſit, eamque obnixis precibus in Galliam e- uocauit, ad ſedandam quę oriebatur inteſtini belli tempeſtatem. Nam firmiter apud ſe ſtatuerat, ſi pax non cōueniſſet, armata potius manu quoad poſſet ſalutem tueri, quàm probris & contumeliis deformandum regiæ ſe tradere potentiæ. Imperatrix, quan- quam cuncta ſeculi negotia religionis obtentu in perpetuum abiuraſſet, nec à propoſi- to tamen ſuo nimium abhorrere, nec ab eccleſiaſtica functione alienum fore iudica- uit, ſi viro optimè erga ſe merito in anguſtis rebus opem ferret, & filio iuueniliter tu- multuanti modum imponeret. Venit itaque Wormatiam ampliſſimo ſtipata numero abbatum & monachorum, & prædictum ducem, cùm interpoſita fide Colonienſis & Moguntini archiepiſcoporum coràm veniſſet, omni criminis ſuſpicione abſoluit, ſta- timque compoſitis propter quæ venerat, à filio abſceſſit, vt non tam carnali affectione, quàm communis commodi ratione ad hanc ſecularis negotij adminiſtrationem ſe adductam liquidò cunctis patefaceret. Dux quoque à rege dimiſſus in pace, protinus ſe in ſua recepit, certum tenens, non ex integro abolitas ab animo regis inimicitias, ſed ademptam interim nocendi facultatem eſſe. Ibi etiam Hugo Cloniacenſis ab- bas qui cum imperatrice eò aduenerat, Ruberto Augienſi abbati Romani pontifi- cis mandata & literas detulit, quòd ſcilicet Apoſtolicæ ſedis anathemate de corpore

eccleſiæ

eccleſiæ præciſus eſſet, quòd omne ei diuinum officium præter pſalmodiam interdictum eſſet, quòd omnis ei in perpetuum ad abbatiam Augienſem, vel ad aliquam dignitatem eccleſiaſticam acceſſus occluſus eſſet: propterea quòd de ſimoniaca hæreſi inſimulatus, & vt obiectum crimen purgaret, ad ſynodum ſecundò ac tertiò vocatus venire diſtuliſſet. Ita ille compulſus à rege, baculum paſtoralem, quem non vt paſtor, ſed vt mercenarius vſurpauerat, multa cum amaritudine reddidit. Clara & celebris valde his temporibus per Gallias erat memoria ſancti Seboldi in Nurnberg, & ſancti Hemerad in Haſengun, & magno populorum concurſu quotidie frequentabantur propter opitulationes quæ diuinitus illic languentibus ſæpenumero conferebantur.

Archiepiſcopus Moguntinus in natiuitate ſanctæ Mariæ Moguntia egreſſus, cùm in Galliciam quaſi orationis cauſa profectionem ſimulaſſet, in Cluniacenſe monaſterium ſeceſſit. Dimiſſisq; his qui vna venerant, abdicatis etiam omnibus quæ habebat, ſtatuit ibi deinceps priuatus ętatem agere, atque ab omni ſecularium negotiorum ſtrepitu ſub voluntariæ paupertatis titulo in perpetuum feriari. Sed breui perſtitit in propoſito, reuocante eum tam clero quàm populo Moguntiacenſi. Vix & ęgrè abſtractus de monaſterio, in Natalem ſancti Andreæ Apoſtoli Moguntiam rediit, atque opus arduum quàm præcipitanter arripuerat, tam præcipitanter, quoniam communi omnium ſententiæ obluctari non poterat, deſeruit.

Ruthardus abbas Herueldenſis menſe Ianuario ægrotare cœpit, & ſic per annum continua ęgritudine decoctus, cùm euaſurum ſe deſperaret, abbatia & paſtorali dignitate quam per infirmitatem adminiſtrare non poterat, III id. Decembris vltro ſe abdicauit, anno poſtquam abbati Meginhero ſucceſſerat, tertio decimo iam exacto. Succeſſitq; ei protinus ſecundum ipſius poſtulationem H. eiuſdem cœnobij monachus.

Adalbero Metenſis epiſcopus obiit, cui Herimannus Leodienſis præpoſitus ſucceſſit.

1073 Rex Natalē Domini Babenberg celebrauit. Ibi Bertoldo duci Carnotenſium ducatum ſine legitima diſcuſſione abſenti abſtulit, & Marcwardo cuidam propinquo ſuo tradidit. Rudolphus quoq; dux Sueuorum tumultum aliquem reipublicæ machinari formidabatur. Sed diſcurrentes vtrinq; frequentes legati, & illum ne præcipitanter in arma prorueret, & regem ne cunctantem obſtinata importunitate laceſſeret, ſalubri moderamine retinebant. Ibi quoq; Colonienſis archiepiſcopus offenſus his quæ plurima præter æquum & bonum fiebant in palatio, petiit à rege vacationem deinceps dari ſibi à rerum publicarum adminiſtratione, cauſatus in ſenium iam vergentem ætatem, & laborioſis regni negotiis minus minuſque indies ſufficientem. Quod rex haud difficulter annuit, quia prauis libidinibus ſuis & iuuenilibus ineptiis iamdudum animaduerterat eum grauiter offendi, & plerumque quantum ſalua regia dignitate poterat, pro virili portione obniti. Is ergo vbi ſe in ſua recepit, rex tanquam ſeueriſſimo pædagogo liberatus, ſtatim in omnia genera flagitiorum, ruptis omnib. modeſtiæ & temperantiæ frenis, præcipitem ſe dedit, montes omnes colliculoſque Saxoniæ & Thuringiæ caſtellis munitiſſimis extruxit, præſidiumque impoſuit. Quibus cùm victui neceſſaria minùs ſufficerent, permiſit, vt ex proximis villis & agris hoſtili more prædas agerent, & ad ipſa caſtella munienda circumquaque manentes cogerent, & impenſas affatim conuectare, & per ſe ipſos ſeruili manu deſudare. Verùm ne manifeſtæ tyrannidis notaretur, ſi contra innocentes atque in regnum proprium tam barbara crudelitate graſſaretur, vt impietatem ſuam quadam religionis ſpecie palliaret, archiepiſcopum Moguntinum modis omnibus inſtigauit, vt decimationes Thuringiæ, ſicut ante plures annos inſtituerat, exigeret: pollicens, ſe ei in exigendo ſumma ope affuturum, & dicto obtemperare nolentes regia maieſtate coacturum; ea tamen pactione, vt ipſarum decimationum partem ſibi, quę & regia magnificentia & tanto labore ſuo digna foret, tribueret. Ita epiſcopus vaniſſima ſpe animatus, ſynodum indixit in Erphesfurd VI idus Martij. Statuto die aderat rex, aderat archiepiſcopus, ſtipatus vterque magno grege philoſophorum, imò Sophiſtarum quos ex diuerſis locis ſummo ſtudio conſciuerant, vt canones ſibi non pro rei veritate, ſed pro epiſcopi voluntate interpretarentur, & cauſam eius, quomodo veris non poterant, ſophiſticis allegationibus roborarent. Aſſidebant ergo cum rege & archiepiſcopo Moguntino Herimannus Babenbergenſis

epiſcopus, Hecel Hildenesheimenſis epiſcopus, Eppo Citicenſis epiſcopus, Benno Oſenbruggenſis epiſcopus: qui non ad diſcutiendam iuxta eccleſiaſticas leges cauſam fuerant euocati, ſed vt id quod rex volebat, arte dictionis & ſententiarum pondere, poſtremò quaqua poſſent ratione & conſilio obtinerent: quanquam plerique eorum id quod rex moliebatur, vehementiſſimè improbarent, ſed ne liberè quod ſentiebant, eloquerentur, & regis terrore & priuata archiepiſcopi amicitia inhibebantur. Habebat præterea rex circa ſe armatorum copias non modicas, quibus eos, ſi qui fortè negotium interturbare conarentur, militari manu coërceret. Thuringorum ſpes & fiducia potiſſimùm in abbate Fuldenſi & abbate Herueldenſi nitebatur, quòd hi eccleſias decimales plurimas & prædia infinita haberent in Thuringia, & hi ſi cauſa cecidiſſent, ſibi vnà cadēdum eſſet. Qui publica diſcuſſione interpellati pro decimarum redditione, primò per Deum rogabant archiepiſcopum, vt antiquitus tradita monaſteriis ſuis legitima rata inconuulſaque manere ſineret, quæ & ſedes Apoſtolica & veteribus & recentibus ſcriptis crebrò ſibi firmaſſet, & præceſſores eius Moguntini pontifices ſummi ac ſanctiſſimi viri vſq; ad Luipoldum epiſcopum nunquam infringere tentaſſent. Id atroci reſpōſo archiepiſcopus repulit, ſcilicet præceſſores ſuos ſua ætate pro ſuo arbitratu eccleſiæ Dei moderatos fuiſſe, eoſque rudibus in fide auditoribus & penè adhuc neophytis lac potū dediſſe, non eſcam, & ſapienti diſpenſatione multa indulſiſſe, quæ proceſſu temporis, dum in fide conualuiſſent, ſucceſſorum ſuorum induſtria reſecari vellent: ſe autem iam adulta, vel potius ſeneſcente eccleſia ſpiritualia comparare ſpiritualibus, nec iam paruulis lac ſed perfectis ſolidum cibum miniſtrare, atque à filiis eccleſiæ leges eccleſiaſticas exigere: proinde eſſe eis aut ab vnitate eccleſiæ ſecedendum, aut legibus eccleſiæ æquanimiter adquieſcendum. Tum illi rurſus per Deum orare, vt ſi in Romani pontificis authoritate, ſi in Caroli aliorumque imperatorum priuilegiis, ſi in præceſſorum eius Moguntinorum pontificum indulgentia, nihil ſibi præſidij aut ſpei reliquum eſſet, ipſarum ſaltem decimarum eam ipſe partitionem fieri ſineret, quam & canonum ſcita æquam iudicaſſent, & cæteræ per orbem terrarum eccleſiæ vſitatam haberent, ſcilicet vt quarta parte ipſe pro ſuo ſuorumque miſſorum ſeruitio contentus, tres reliquas portiones eccleſiis quibus antiquitus attitulatæ fuiſſent, permitteret. Econtra epiſcopus nōn ea mente ſe, ait, tantum laborem triuiſſe, & iam per decem ferme annos laborioſum hoc ſaxum voluere, vt tandem aliquando voti compos effectus, vltro iure ſuo cederet, & tanto molimine extortas eis decimas ipſis pro libito ſuo partiendas addiceret. Primus ac ſecundus dies in hac concertatione iam fluxerat, ancipiti adhuc fortuna, vtra pars vtri ceſſura foret. Iamque in eo res vertebatur, vt Thuringi improbata ſynodo ſedem Apoſtolicam appellarent. Sed rex ſub atteſtatione nominis diuini affirmabat, ſe in eum, ſi quis id præſumpſiſſet, capitali ſententia animaduerſurum, & omnia quæ eius eſſent vſq; internecionem diſſipaturum, cladem q; eius diei multis poſtea ſeculis non abolendam. Ita abbas Herueldēſis ſuorum periculo cōterritus, quoniam aliud in arctū concluſis rebus non patebat effugium, rem conſilio regis permiſit, quatenus, prout ipſe bonū & æquū iudicaret, cauſam inter ſe & archiep. terminaret. Diu igitur habita deliberatione in hanc tandem pactionem mediante rege abbas & archiepiſ. conſenſerunt, vt abbas in decem ſuis decimalibus eccleſiis duas partes decimarū, tertiam archiepiſ. acciperet: in reliquis verò eius eccleſiis dimidia abbati, dimidia archiepiſ. contingeret: vbi verò eccleſia decimalis propria archiepiſcopi eſſet, tota illic ei decima cederet: præterea vt omnes Dominicales archiepiſcopi curtes, in quacunque eſſent parochia, ab omni penitus decimarum exactione immunes manerēt. Sub iugum miſſo abbate Herueldenſi, ſtatim Thuringi omni ſpe adempta, eò quòd in illius prudentia & eloquentia plurimū fiducię ſibi poſuiſſent, non vltra reſtiterunt, ſed decimas in reliquum abſque retractatione dare profeſſi ſunt. Fuldenſis abbas aliquātis poſtea diebus obſtinatus in propoſito perſtitit. Sed cùm nec regis gratiam recipere, nec ad ſua redeundi licentiā impetrare poſſet, niſi in communem ſententiam concederet, tandem rerū difficultate ſuperatus, ad hanc conditionem non tam conſilio quàm imperio & metu regis coactus eſt, vt in cunctis decimalibus eccleſiis ſuis partē dimidiam decimarum ipſe, dimidiam archiepiſcopus acciperet, Dominicalis autem curtes ſuas ſicut archiepiſcopus omnes ab omni decimarū reddi-

tione

Digitized by

tione liberas haberet. Tum rex ſciens haud bene placitura Romano pontifici quæ geſta fuerãt, ſub interminatione gratiæ ſuæ vtriq; abbati pręcepit, vt neq; per ſeipſos, neq; per nuncium, neq; alio quouis modo pro inſimulanda ſynodo Apoſtolicam ſedem interpellarent. Atque ita omnibus quæ intenderat, pro voluntate exactis, concitus Ratiſponam contendit, ſanctum Paſcha ibi celebraturus. Cumq; in ciuitate Auguſta diem palmarum ageret, Rudolphum ducem Sueuorum, & alios quoſdam qui ſiniſtrum aliquid contra rempublicam moliri iam pridem delati fuerant, in gratiam recepit. Deinde ſanctum Paſcha ſicut inſtituerat Ratiſponæ, Pentecoſten in Auguſta celebrauit.

Alexander papa, qui & Anshelmus, deceſſit: cui Romani protinus inconſulto rege ſucceſſorem elegerunt Hildebrandum, virum ſacris literis eruditiſſimum, & in tota eccleſia tempore quoque priorum pontificum omni virtutum genere celeberrimum. Is quomodo zelo Dei feruentiſſimus erat, epiſcopi Galliarum protinus grandi ſcrupulo permoueri cœperunt, ne vir vehementis ingenij & acris erga Deum fidei diſtrictiùs eos pro negligentiis ſuis quandoque diſcuteret: atque ideo communibus omnes conſiliis regem adorti, orabant, vt electionem quæ eius iniuſſu facta fuerat, irritam fore decerneret; aſſerentes, quòd niſi impetum hominis præuenire maturaret, malum hoc non in alium grauiùs quàm in ipſum regem redundaturum eſſet. Statim rex à latere ſuo Eberhardum comitem miſit, qui Romanos proceres conueniens, cauſam ab eis ſciſcitaretur, quare præter conſuetudinem maiorum rege inconſulto Romanæ eccleſiæ pontificem ordinaſſent, ipſumque ſi non idoneè ſatisfaceret, illicitè accepta dignitate abdicare ſe præciperet. Is veniens Romam benignè à prædicto viro ſuſceptus eſt. Cumque illi mandata regis expoſuiſſet, reſpondit ſe, Deo teſte, honoris huius apicem nunquam per ambitionem affectaſſe, ſed electum ſe à Romanis & violenter ſibi impoſitam fuiſſe eccleſiaſtici regiminis neceſſitatem, cogi tamen nullo modo potuiſſe, vt ordinari ſe permitteret, donec in electionem ſuam tam regem quàm principes Teutonici regni conſenſiſſe certa legatione cognoſceret: hac ratione diſtuliſſe adhuc ordinationem ſuam, & ſine dubio dilaturum, donec ſibi voluntatem regis certus inde veniens nuncius intimaret. Hoc vbi regi eſt renunciatum, libenter ſuſcepit ſatisfactionem, & lętiſſimo ſuffragio, vt ordinaretur, mandauit, quod & factum eſt anno ſequente in Purificatione ſanctæ Mariæ.

Interea hi qui in caſtellis ſuprà memoratis erant, grauiter nimis imminebant populo Saxoniæ & Thuringiæ. Omnia quæ in villis & agris erant, indies eruptione facta, diripiebant, tributa & vectigalia ſyluarum & camporum importabilia exigebãt, & plerunq; ſub prętextu decimarum totos ſimul greges abigebant: ipſos prouinciales, & pleroſq; ex his honeſto loco natos, & re familiari florentiſſimos, vilium mancipiorum ritu ſeruire ſibi cogebant: filias eorum & vxores conſciis & penè aſpicientibus maritis violabant: nonnullas etiam vi in caſtella ſua raptas, & quanto tempore libido ſuggeſſiſſet, impudiciſſimè habitas, ad vltimum maritis cum ignominioſa exprobratione remittebant. Quorum ſi quis inter tãta mala ſuſpirare, & internum animi dolorem leui ſaltem querimonia ſolari atque euaporare auſus fuiſſet; ſtatim, velut qui grauem iniuriam regi feciſſet, in vincula coniiciebatur, nec inde exire poterat niſi totius ſupellectilis ſuæ diſtractione vitam ſalutemque ſuam redemiſſet. Cumque ex omnibus locis cateruatim quotidie pro his regiam maieſtatem interpellarent, quæ vnicum antehac omnibus afflictis refugium eſſe conſueuerat; cum graui contumelia reiiciebantur, dicente rege, iſta eos pro iniuſta decimarum retentione pati, ſeq; tanquam vindicem cauſæ Dei neceſſariò armata manu eos coërcere, qui legibus eccleſiaſticis ſponte nollent adquieſcere. Itaq; videns rex omnes circumquaque manentes metu attonitos, & ad ſuſcipiendas quaſcunque impoſuiſſet conditiones patientiſſimos, magnum quiddam & à nullo maiorum ſuorum antehac tentatum machinari cœpit, videlicet vt omnes Saxones & Thuringos in ſeruitutem redigeret, & prædia eorum fiſco publico adiiceret. Cauebat tamen ne conſilium hoc immaturè vulgatum & effectu careret, & principibus regni iuſtę murmurationis occaſionem præberet. Itaque ſecretò cum rege Danorum colloquium facit, & cum eo magna quadam parte Saxoniæ, quæ Vtoni marchioni pertinebat, paciſcitur, vt in conficiendis rebus quas animo agitabat, auxilio ſibi foret, & ſe Saxonibus ex vno latere bellum inferente, ipſe eos ex alio latere adoriretur. Idipſum aliis

qui Saxoniæ contigui erant, regibus & gentibus iniungit. Vbi ſatis adminiculorum viſum eſt, cunctis regni principibus expeditionem indixit in Polonos, id cauſæ prætendens, quòd Boëmos contra vetitum ſuum bello impetiſſent, & fines eorum ferro & igne infeſtaſſent. Hanc (vt dixi) cauſam in promptu habebat. Cæterùm, vt fama vulgatior poſtmodum loquebatur, ſub occaſione Polonorum volebat in Saxoniam exercitum ducere, & deletis vſque ad internicionem Saxonibus loco eorum gentem Sueuorum conſtituere. Hæc enim illi gens erat acceptiſſima, & eorum pleroſque obſcuris & penè nullis maioribus ortos ampliſſimis honoribus extulerat, & primos in palatio fecerat: & ad eorum nutum cuncta regni negotia diſponebantur. Quæ res eum valde exoſum inuiſumque principibus reddiderat, & eorum plerique indignitatem rei non ferentes, niſi pro reſponſo neceſſario euocati in totum palatio abſtinebant. Igitur exercitum ſuum in expeditionem adunari conſtituit, ſeptimo die poſt Aſſumptionem ſanctæ Dei genetricis Mariæ. Qua expectatione ſuſpenſis & intentis omnibus, ipſe iam ferociùs ſolito atque infeſtiùs agebat, poſthabitis principibus ſolos circa ſe Sueuos aſſiduò habebat, ex his ſibi auricularios à ſecretis, ex his tam familiarium quàm publicorum negotiorum procuratores inſtituebat. Tum Saxones omnes ſeruilis conditionis eſſe crebro ſermone vſurpabat, nonnullos etiam ex eis miſſis nunciis obiurgabat, cur ſibi iuxta conditionem natalium ſuorum, vt ipſo verbo vtar, ſeruiliter nõ ſeruirent, nec de reditibus ſuis fiſcalia ſibi obſequia impenderent. Contradicẽtes, quaſi qui maieſtatem regiam violaſſent, totis regni viribus perſequi & de regno proturbare minabatur. His atque huiuſmodi indiciis principes Saxoniæ malum quod ceruicibus ſuis impendebat, animaduerterunt, ſtatimq; grauiter ancipiti periculo permoti, clandeſtina conuenticula crebrò faciebant, & ſe viciſſim quid facto opus eſſet, in medium conſulere hortabantur. Vna omnium voluntas, eadem erat ſententia, eamque dato & accepto viciſſim ſacramento confirmabant, malle ſe mori, atque extrema omnia priùs experiri, quàm acceptam à parentibus libertatem per dedecus amittere. Huius coniurationis authores ac ſigniferi quidam erant Bucco Halberſtatenſis epiſcopus, Otto dux quondam Baioariæ, atque Herimannus frater Ottonis Saxonici ducis qui ſuperiore anno deceſſerat. Sed Bucco licet frequentibus iniuriis à rege laceſſitus fuiſſet, tamen quia vir eximiæ ſanctitatis erat, & optimæ in eccleſia Dei exiſtimationis, credi nullo modo poteſt aliter in hanc audaciam prorupiſſe, niſi zelo Dei & ſola communis commodi ratione. Cęteri duo, præter publicam gentis ſuæ cauſam etiam priuato odio iampridem à rege deſciuerant propter Magnum Ottonis ducis Saxonici filium, quem rex in deditionem acceptum iam per biennium in cuſtodia tenebat. Huic veniam admiſſi non aliàs impetrare poterant, niſi ducatu & aliis quæ ſibi ex defunctis parentibus hæreditario iure competebant, in perpetuum ſe abdicaret. Quod ille nulla ratione ſe facturum proteſtabatur, etiamſi ſibi quicquid ætatis reliquum eſſet in cuſtodia & in vinculis exigendum, etiamſi per omnes cruciatus & per omnia ſuppliciorum genera anima ponenda eſſet. Cumque nihil ſupplicando, nihil pecuniam atque infinita prædia offerendo, nihil ſua vterque erga ipſum regem atque erga rempublicam multa ſæpe bene merita commemorando proficerent; ad vltimum Otto dux quondam Baioariæ ſeipſum regi obtulit, quamdiu vellet, in vinculis habendum, & omnia ſua tanquam priori conuentione nihil actum eſſet, pro arbitratu ſuo diſtribuenda, dummodo propinquum ſuum, qui ſolo ſuarum partium ſtudio in eam calamitatem deuenerat, deditione abſolueret. Adhæc fertur rex atrox nimis dediſſe reſponſum, ipſum & omnia quæ ipſius eſſent, iam pridem deditionis iure in poteſtatem regiam ceſſiſſe, nec eum obiecto quondam crimine adhuc ita purgatum, vt ſui vel ſuarum rerum iure gentium traditionem vllam liberam haberet. Ea vox acerbè prolata, acerbiùs eſt accepta, magnumque odij ſeminarium irarumque fomitem miniſtrauit. His authoribus orta ſeditio ita breui totum Saxoniæ populum quaſi rabie quadam infecit, vt omnis dignitas, omnis conditio, omnis ætas, quæ modò faciendis ſtipendiis idonea foret, vno animo, pari voluntate, ad arma conclamaret, & ſe ſub ſacramento promitteret, aut obſtinatè morituros, aut gentem ſuam in libertatem vindicaturos. Erant in ea coniuratione principes iſti: Wezel Magdaburgenſis archiepiſcopus, Bucco Halberſtatenſis epiſcopus, Hezel Hildenesheimenſis epiſcopus, Werenher Merſporgenſis epiſcopus, Eil-

berthus

berthus Mindenſis epiſcopus, Immet Poderbrunnẽſis epiſcopus, Friderich Mimegardeſurdenſis epiſcopus, Benno Miſinenſis epiſcopus, Otto dux quondam Baioariæ, Vto marchio, Dedi marchio, & omni marchione animoſior atque implacatior vxor eius Adela, Egbertus marchio Thuringorũ, puer adhuc infra militares annos, Friderich Palatin' comes, Diedericus comes, Adelbertus comes, Otto comes, Conradus comes, Heinricus comes; tum vulgus promiſcuum ſupra LX millia erat, qui ad aſſerendã libertatem patriæ legeſque tuendas promptiſſimo animo manus operamq; ſuam promittebant. Et verè diuinitus oblatam ſibi eſſe occaſionem dicebant, qua iugum iniquiſſimæ dominationis à ceruicibus ſuis excuterent. Dux Saxoniæ necdum aliquis conſtitutus fuerat, quia (ſicut ſuprà memoratum eſt) dux Otto paulo antè humanis rebus exceſſerat, & filius eius Magnus cui ducatus legitima ſucceſſione debebatur, adhuc in caſtello Hartesburg deditus ſeruabatur: & quia rex in bona eius inhiauerat, id præſtolari putabatur, vt malorum pondere ac longæ deditionis tædio fatigatus vltro iure ſuo cederet, & ducatum cui rex voluiſſet, dandum permitteret. Liemarus Bremenſis archiepiſcopus, Eppo Citicenſis epiſcopus, & Benno Oſenbruggenſis epiſcopus, quia in communem ſententiam gentis ſuæ concedere nolebant, de finibus Saxoniæ effugati, ad regem ſe contulerunt, eique toto belli huius tempore indiuidui comites adhæſerunt. Igitur circiter calendas Auguſti adulta iam ſatiſque roborata coniuratione legatos mittunt ad regem tum temporis Goſlariæ conſtitutum, poſtulantes, vt expeditio quam in Polonos inſtituerat, ſibi remitteretur; ſe aduerſum acerrimos hoſtes Luticios die ac nocte in procinctu atque in acie ſtare, & ſi paululum manus remittant, illico finibus ſuis inſultantes aduerſarios & omnia cæde atque incendio depopulantes aſpicere; ad horum vim arcendam vix ſibi ſatis copiarum eſſe; proinde ſtultum fore vt exteris ac longè poſitis gentibus arma inferant, qui domeſticis ac penè inteſtinis ſine intermiſſione bellis quatiantur. Præterea poſtulant, vt caſtella quę ad euerſionem Saxoniæ per ſingulos montes colliculoſque extruxerat, dirui iuberet; vt principibus Saxoniæ quibus ſine legitima diſcuſſione bona ſua ademerat, ſecũdum principum ſuorum iuriſdictionem ſatisfaceret; vt relicta interdum Saxonia, in qua iam à puero reſidens otio atque ignauia penè emarcuiſſet, etiam alias regni ſui partes inuiſeret; vt viliſſimos homines, quorum conſilio ſeque remque publicam præcipitem dediſſet, de palatio eijceret, & regni negotia regni principibus quibus ea competerent, curanda atque adminiſtranda permitteret; vt abdicato grege concubinarum quibus contra ſcita canonum attrito frontis rubore incubabat, reginam quam ſibi ſecundum eccleſiaſticas traditiones thori ſociam regnique conſortem delegiſſet, coniugali loco haberet & diligeret; vt cætera flagitiorum probra quibus dignitatem regiam adoleſcens infamauerat, nunc ſaltem maturato ſenſu & ætate abdicaret. Poſtremò per Deum rogant, vt iuſta poſtulantibus ſponte annueret, nec ſibi magni cuiuſquam atque inuſitati facinoris neceſſitatem imponeret: ſi ita faceret, ſe promptiſſimo animo ei ſicut hactenus ſeruituros, eo tamen modo quo ingenuos homines atque in libero imperio natos regi ſeruire oporteret: ſin autem, Chriſtianos ſe eſſe, nec velle hominis qui fidem Chriſtianam capitalibus flagitiis prodidiſſet, communione maculari. Quòd ſi armis cogere inſtituiſſet, ſibi quoque nec arma deeſſe, nec militaris rei peritiam; ſacramento ſe ei fidem dixiſſe, ſed ſi ad ędificationem non ad deſtructionem eccleſiæ Dei rex eſſe vellet, ſi iuſtè, ſi legitimè, ſi more maiorum rebus moderaretur, ſi ſuum cuique ordinem, ſuam dignitatem, ſuas leges tutas inuiolataſque manere pateretur: ſin iſta prior ipſe temeraſſet, ſe iam ſacramenti huius religione non teneri, ſed quaſi cum barbaro hoſte & Chriſtiani nominis oppreſſore iuſtum deinceps bellum geſturos, & quoad vltima vitalis caloris ſcintilla ſupereſſet, pro eccleſia Dei, pro fide Chriſtiana, pro libertate etiam ſua dimicaturos. Vehementer regem permouit hęc legatio. Verùm conſiliariis eius dicentibus, quòd ad primum belli terrorem tanti motus irarum deflagraturi eſſent, paululum reſumpto ſpiritu, leuiter & contemptim legatis reſpondit, nihilque certi reportantes dimiſit. Quod vbi ſuis nunciarunt, atrox omnium mentibus ira incanduit, ſeque mutuo ſermone, vt contemptum ſui manu vindicarent, hortabantur. Obſtinatum, inquiunt, in malis ingenium, niſi acrior vis adhibeatur, emolliri non poterit, & niſi ad viuum propiuſque medullas mucro adigatur, ſenſum doloris non admittet. Igitur armati in-

ſtructiq́ue Goſlariam contendunt,ibique mediocri à villa interuallo caſtra locant:ſtatimq́ue efferato animo in eum irruiſſent, & ius ſuum non iam rhetoricis allegationibus,ſed bellicis terroribus expoſtulaſſent,niſi BuccoHalberſtatenſis epiſcopus,& pauci admodum qui ſanum aliquid ſapiebant,impetum tumultuantis turbæ ſalubri moderatione inhibuiſſent. Rex accepto nuncio vicini iamq́ue inſtantis periculi,grauiter mente conſternatus, properè in Hartesburg ſe contulit,eoque ſecum regni inſignia & theſaurorum ſuorum quantam in ea trepidatione potuit partem conuexit. Erant tum temporis cum eo Eppo Citicenſis epiſcopus,& Benno Oſenbruggenſis epiſcopus,eorumq́ue conſilio & priùs tranquilla & nunc turbata republica omnia faciebat. Caſu quoque nuper aduenerat, neſcio quid priuatæ cauſæ acturus in palatio,Bertoldus dux quondam Carētinorum.Huic rex quàm ſanctis obteſtationibus ſe purgabat,quòd ducatum eius nulli alij tradidiſſet, ſed Marcwardus priuata præſumptione fines alienos inuaſiſſet; nec ei quicquam de iure ſuo propterea imminutum eſſe, ſi ſuo iniuſſu ſine cōſulto principum honores publicos homo ineptiſſimus temeraſſet. Ille licet hæc ficta eſſe ſciret,& regis malitiam non tam voluntate quam fortunę violentia correctam eſſe, tamen ſuſcepit ſatiſfactionem, promiſitq́; operam ſuā reipublicæ vtilitatibus nuſquam defuturam.Hunc itaque, quia vir erat ſummæ prudentiæ & popularis eloquētiæ, cum duobus ſuprà memoratis epiſcopis rex legatum miſit ad Saxones. Ad quos cùm veniſſent,rogabāt eos per Deum,vt ab armis quæ honeſto licet nomine,peſſimo tamen exemplo ſumpſiſſent, maturè diſcederent, nec rem ſupra modum ſupraq́; vires ſuas tentarent, quæ à cæteris regni principibus nimiùm improbanda foret, vtpote quam nec ſua nec maiorum ſuorum memoria vnquam gens vlla tētaſſet;iuſtam eorum eſſe cauſam,quos ſummis ſæpe iniuriis regis inclementia ad hæc extrema experienda coëgiſſet;honori tamen ſuo magis conſulendum quam iracundię, & deferendum regiæ maieſtati,quæ apud barbaras etiam nationes ſemper tuta inuiolataque fuiſſet; proinde remiſſo armorum ſtrepitu, pacatis animis, ſopitis ſimultatibus,tempus locumq́ue conſtituerent,quò rex totius regni principes euocaret,vt iuxta communem ſententiam & obiecta purgaret,& quę correctionis egere viderentur,corrigeret. Ad hęc illi,Non eadem,inquiunt,cæteris regni principibus & nobis incumbit neceſſitas rebellionis. Cæteris enim gentibus vacatione data, & penè feriatis omnibus,nos ſolos ſibi peculiariter elegerat, quos ſecundum prophetæ elogium in plauſtris ferreis trituraret;quorum regionibus poſt initum ſemel principatum nunquam excederet;quibus poſt erepta patrimonia libertatem quoque eriperet, & natalibus omnium infamatis duriſſimæ ſeruitutis iugum iniiceret; ad quorum oppreſſionem ſingulis montibus colliculiſque pręſidium imponeret, vt aquas noſtras pecunia bibere,& ligna noſtra precio comparare cogeremur;quorum vxores & filias militibus ſuis publicæ libidinis victimas proſtitueret;quorum terram(quod omnium quæ paſſi ſumus grauiſſimum ducimus) inauditis adinuentionibus, nec Chriſtiano ore nominandis criminibus inceſtaret.Si cum cæteris regni principibus hæc nobis communis eſſet iniuria,meritò ad illorum cognitionem communemq́; audientiam nos reiiceret:nunc autem cùm nobis aut priuata calamitate cadendum, aut priuata virtute iniuriis ſit obuiam eundum, nihil noſtra intereſt ſuper noſtris miſeriis aliorum expectare ſentētiam.Quapropter ſi eum malefactorum tandem aliquando piget pœnitetq́;,in argumentum non fictæ pœnitentiæ caſtella quæ in perniciem noſtram extruxit,abſque procraſtinatione diruat; patrimonia nobis per vim ſeu per calumniam erepta reſtituat;poſtremò iuſiurandum nobis det,quòd legitima genti noſtræ à primis temporibus conſtituta nunquam deinceps infringere moliatur.Si hoc facit, licet ſæpe eluſi,ſæpe verbis pacificis in dolo irriſi,tamen vtcunque adhuc credimus bona pollicenti: ſin autem,omni dilatione relegata,nec expectatis aliarum gentium aut aliorum principum decretis, iugum quod ceruicibus noſtris impendet excutere conabimur,liberoſque noſtros noſtra vel morte vel victoria in libertatem aſſeremus.In hæc verba legatos dimiſerunt. Qui iterum miſſi,iterumq́ue remiſſi in eadem eos ſententia obſtinatos inuenerunt. Itaque omnes vias per quas deſcēſus eſſe poterat de caſtello adhibitis cuſtodibus obſeruari ſtatuerunt, ſumma ope id præcauendum æſtimantes,ne qua ei copia fieret effugiendi,& in alias regni partes bellum transferendi. Et profectò ſi id rite curaſſent,facili diſpendio & paucis admodum

diebus

diebus res conficeretur, quę poſtmodum tanto tempore tracta, in extremum penè diſcrimen cunctas regni prouincias attraxerat. Neque hoc ipſum regem latebat. Idcirco modis omnibus intentus agebat, qualiter hoſtium cuſtodias falleret, & de anguſtiis Saxoniæ in latiſſimam regni aream bellum traiiceret, maximeque ad epiſcopos Rheni, quos ſibi ob crebra ſua merita fidos firmoſque in aduerſis fore ſperabat. Caſtellum in altiſſimo colle ſitum erat, & vno tantùm itinere, ipſoque difficillimo adiri poterat. Cætera montis latera vaſtiſſima ſylua inumbrabat, quæ exinde per multa millia paſſuum continua vaſtitate in latum extenditur, vſque ad confinium Thuringiæ. Et ideo nulla obſidentium diligentia concluſis egreſſum vel ingreſſum eripere poterat. Rex collato cum ſuis cōſilio frequentes ad eos legatos mittebat, pacem poſtulans, & omnium quæ illos offenderant, emendationem pollicens. In quam actionē intentis ſuſpenſisq́; omnibus, & iam propter res bene geſtas immatura ſecuritate torpentibus, nocte quadam cùm nihil minùs ſuſpicarentur, ipſe Bertoldum ducem & duos ſuprà memoratos epiſcopos & alios pleroſque familiares ſuos ſecum aſſumpſit, & præmiſſis ante ſe in ſarcinis regni inſignibus, & quanta tempus & res patiebantur parte theſaurorum, clàm egreſſus eſt de caſtello, dato negotio his qui intus remanebāt, vt poſtera die quāta poſſent arte præſentiam ſui ſimularent, & hoſtium animos à ſuſpicionibus fugæ ſuæ auocarent. Triduo per vaſtiſſimam ſyluam ieiuni, vt ferunt, gradiebantur, anguſtiſſimo & paucis antehac comperto tramite, quem venator quidam dux itineris, dum venandi ſtudio ſolertiùs ſyluarum abdita rimaretur, deprehenderat, vndique circumſpectantes gladium, & ad quemlibet perſtrepentis auræ ſonitum incurſus hoſtium, iamq́; iugulo incumbentem interitum formidantes. Quarto die inedia, vigiliis ac longo itineris labore vſque ad extremam laſſitudinem conuecti, Eſchenewege peruenerunt, vbi cibo ſomnoq́; paulum recreati, poſtero die idibus Aug. cùm iam miles frequentior ad regem confluere cœpiſſet, Herueldiam contenderunt. Quatuor deinceps diebus ibidem commoratus eſt, operiens exercitum quem in expeditionem contra Polonos de toto regno ſuo euocauerat. Iam enim dies inſtabat, quem coadunando militi conſtituerat. Adelbero Wirceberg. epiſcopus, Herimannus Babenberg. epiſcopus, & alij pleriq; principes qui ad militiam proficiſcentes in vicina loca iam deuenerant, audito quod acciderat, properè ad regem adhuc Herueldiæ conſtitutum concurrerunt. Rudolphus dux Sueuorū cum epiſcopis Rheni, Sueuiæ, atq; Baioariæ circa Moguntiā caſtris poſitis nunciū regis præſtolabatur, per quem certiùs edoceretur, quonam in loco ei occurrere deberet. Audierat enim eum ab hac expeditione ad alia regni negotia animum reuocaſſe, ſed quænam mutandæ ſententiæ neceſſitas repentè incidiſſet, certò non compererat. Plerique tamen iactitabant, eum coniurationis huius conſcium participemq́; extitiſſe, ideoque tam lento gradu ad militiam procedere, ne aut regi in tanto diſcrimine contra propoſitum ſuum pudore victus auxilium præberet, aut ſi negaret, defectionem ſuam conſiliumque immaturè prodere cogeretur. Rex itaque miſſis nunciis mandauit, vt tam ipſe quàm cæteri qui cum eo erant principes, citato quantum poſſent itinere, ſibi occurrerent in villa quæ dicitur Capella, haud procul ab Herueldia. Quò cùm veniſſent, pedibus eorum prouolutus orabat per reſpectum Dei, ſub cuius teſtificatione ſibi fidem dixiſſent, vt ſuper infelicibus euentis ſuis miſererentur, pariter & indignarentur; cōmunia ipſorum beneficia prærepta ſibi eſſe paucorum malignitate, qui immemores iuriſiurandi, immemores beneficiorum quibus eos ſæpenumero & priuatim & publicè ſibi obligaſſet, cum regno etiam vitam ſibi eripuiſſent, niſi fugæ præſidio periculum declinaſſet; violatæ regiæ maieſtatis iniuriam non ad ſe ſolùm pertinere; publicam eſſe contumeliam omnium eorum qui ſe regem creaſſent, & quorum auxilio ab improbis hominibus tutus eſſe debuiſſet: proinde omnes pro virili portione ſatagerent, ne regia dignitas quam à maioribus ſuis honeſtiſſimam atque præclariſſimam acceperant, ſua ignauia fuſcaretur, néve tam peſſimum exemplum ſuorum temporum ad poſteros ſuos inultum tranſmitterent. Hæc memorando, tam deformitate caſuum ſuorum quàm miſerabilis querimoniæ proſecutione omnibus qui aderant lacrymas excuſſit. Erant qui cenſerent, quomodo in expeditionem contra Polonos armati inſtructique veniſſent, vt protinus in Saxoniam exercitus duceretur, & recentis contumeliæ vulnus recentis vindictæ antidoto curaretur. Alij

Digitized by Google

decernebant, non eſſe rem præcipitanter aggrediendam, gentem Saxonum eſſe robuſtiſſimam, & bellorum vſu propter ingenitam feritatem exercitatiſſimam, quæ inſuper frequentibus iniuriis efferata, ruptis iam omnibus iuris & legum retinaculis, aut mori aut vincere ſit obſtinata: propterea danda ſibi eſſe, quibus domum redeant, copias inſtruant, impenſas augeant, vt multiplicatis ſumptibus ad protrahendum in quaslibet moras bellum durare valeant. Horum ſententia ab omnibus comprobata, decreuit rex, vt ſeptimo die poſt feſtum ſancti Michaelis miles in expeditionem adunaretur in villa Herueldenſis monaſterij quæ dicitur Bredingen. Ita aſſumptis ſecum qui aduenerant principibus, abiit Triburiam & cætera circa Rhenum loca inuiſere. Miſſis etiam circumquaque nunciis obnixè non ſolùm principibus, ſed & popularibus, ne à ſe deficerent ſupplicabat, multa largiendo, plura pollicendo, nonnullis etiam ſua reſtituendo, quæ ſuperioribus annis, dum proſperis ſucceſſibus immoderatiùs indulgeret, per calumniam abſtulerat. Saxones comperto, quòd eluſis cuſtodibus ſuis rex in alias regni partes euaſiſſet, vehementer ſunt contriſtati, arbitrantes, id quod res exigebat, nihil ſibi deinceps otij aut remiſſi habendum, nec peſtem hanc, vt hactenus, intra domeſticos parietes cohibendam, ſed reuelata facie bellum publicum cum hoſte publico gerendum: ideoque ſibi expedire, vt quantaſcunque poſſent gentes & regna aduerſus regem concitarent. Protinus legatos miſerunt ad Thuringos auxilium petere & rogare, vt ipſi pro ſua quoq; libertate, & frequentibus contumeliis, quibus laceſſiti fuerant, arma ſumere non pigritarentur. Thuringi celeberrimo conuentu habito in loco qui dicitur Triteburc, vbi legationem Saxonum audierunt, promptiſſimè aſſenſi ſunt, nec vlla vnquam legatio lætioribus acclamationibus excepta eſt. Nec mora, iuſiurandum dant, nuſquam ſe defuturos negotio, communem ſibi eſſe cum eis rebellandi neceſſitatem, & ideo commune periculum, communem etiam ſi Deus annueret victoriam futuram, ſeque vſque ad extremum ſpiritum pro communi vtilitate dimicaturos. Denunciant præterea abbati Fuldenſi, & abbati Herueldenſi, & cæteris principibus qui in Thuringia prædiorum aliquid haberent, vt ad ferendum genti ſuæ auxilium die ſtatuto coniuraturi venirent: ni id facerent, ſe bona eorum protinus omnia direpturos. Legati etiam regis ſuperuenerunt, ingentia eis beneficia pollicentes, ſi fœdus Saxonum bellique ſocietatem reſpuerent: ſed cum graui contumelia ſunt repulſi, in tantum, vt nec manibus in eos furor populi temperaſſet, niſi paucorum ſapientium moderatio propter ius gentium, quo legatis eſt deferendum, interceſſiſſet. Archiepiſcopus Moguntinus Erpesfurd eo tempore morabatur. Hunc adorti in communem ſententiam concedere vrgebant, nec priùs regionibus illis excedere paſſi ſunt, donec datis obſidibus fidem ſuam firmaret, nihil ſe aduerſum eos armis aut conſilio moliturum: quanquam nonnulli exiſtimarent, tam eum quàm archiepiſcopum Colonienſem, & alios pleroſque Rheni principes iam à principio coniurationis huius conſcios participeſque extitiſſe; id tamen dum incertus adhuc rerum euentus pendebat, ſumma ope diſſimulabant. Igitur quoniam in exteras gentes regem perſequi conſilium non erat, omnem operam ſuam ad expugnanda caſtella eius verterunt. Hæc autem ſunt caſtella quæ ipſe, poſtquam pater eius deceſſerat, extruxit, quæ tamen ad præſens memoriæ occurrant, Harteſpurg, Wiganteinſtein, Moſeburg, Saſſeſtein, Spatenberg, Heimenburg, Aſenberg, Vokenroht. Friderici Palatini comitis fuerat; idque ei rex quadam legum violentia eripuerat, præſidiumque ſuum impoſuerat: Luineburg quoque, oppidum maximum Ottonis ducis Saxonici, ſitum in confinio Saxonum & Luticiorum, occupauerat, militeſque lectiſſimos cum Eberhardo filio Eberhardi comitis de Ellenburg impoſuerat, non aliam ob rationem, niſi quòd omnia quæ prædicti ducis fuerant, in poteſtatem regiam iure deditionis per Magnum filium eius veniſſe argumentabatur. Alia præter hæc quàm plurima extruere aggreſſus fuerat, ſed eum ab incepto repentè oborta bellorum tempeſtas reuocauit. Herimannus frater ducis Saxonici iam pridem, antequam rex Saxonia effugaretur, Luineburg obſederat, militeſque regis, quoniam temere ingreſſi alimenta non habebant, paucis diebus ad deditionem coëgit: nec tamen dimittere victos aut punire volebat, ſed intra oppidum diligenti cuſtodia ne effugerent obſeruatos, ſecundum prophetam pane arcto & aqua breui ſuſtentabat, mittenſque ad regem, mandauit, vt ſi ſuos qui obſidebantur, viuos incolumeſq; recipe-

recipere vellet, Magnum fratris ſui filium deditione abſolueret, ſibique remitteret; ni id faceret, ſe de his tanquam de hoſtibus, qui fines alienos contra leges inuaſiſſent, iuxta leges gentis ſuæ capitale ſupplicium ſumpturum. Diu rex quid ageret ambigebat, inhumanum ſcilicet fore ſciebat, ſi ſuis extrema neceſſitate circumuentis non conſuleret, ſed reputabat econtra quantum rationibus ſuis deperiret, ſi eum, de cuius interitu ſibi totius Saxoniæ dominatum pollicitus fuerat, dimitteret, ſuique compotem faceret, præſertim cùm propter recentes iniurias, quibus eum iam triennio in cuſtodia habitum afflixerat, grauiùs cæteris omnibus rempublicam vexaturus timeretur. Non paucis diebus hęc deliberatio eum incertum ſuſpenſumque tenebat, & profectò viciſſet auaritia, priuatiſque vtilitatibus ſalutem militum poſthabuiſſet, niſi principes regni crebris legationibus fatigati ab his qui obſidebantur, vnanimi conſilio eum adorirentur, & non tam ſupplicando quàm comminando & terrendo ab ſententia deducerent. Itaque in Aſſumptione ſanctæ Mariæ, cùm adhuc Herueldiæ eſſet, miſit qui Magnum cuſtodiæ exemptum ſuis reſtituerent, & eos qui in prædicto caſtello iam puniendi ſeruabantur, obſidione & periculo liberarent. Thuringi quoque conglobata ex vicinis locis multitudine Heimenburg caſtellum obſederunt, paucisque diebus vi & armis oppugnatum ceperunt, atque ſuccenderunt. Eos qui intus erant, caſtello euerſo, dimiſerunt impunitos, vt ſcilicet ſe probarent, non hoſtili odio aduerſus regem arma ſumpſiſſe, ſed tantùm vt iniurias quibus regio eorum per calumniam opprimebatur, propulſarent. Protinus alij caſtello quod Aſenberg dicebatur, exercitum admouerunt, & quia propter difficultatem locorum militari manu capi poſſe deſperabatur, caſtris circumquaque poſitis ſatagebant, ne cui ingrediendi vel egrediendi copia fieret, vt quos humana vis non poterat, alimentorum inopia expugnaret; haud dubiè ſcientes, quòd cibaria quantumuis copioſè congeſta, multitudini quæ intus erat, in longum tempus ſufficere non poſſent. Interea rex videns coniurationem magis magiſque in dies conualeſcere, copiaſque hoſtium augeri, conterritus etiam damno caſtellorum ſuorum, quorum alia iam capta, alia ſummo molimine oppugnari audiebat, rogauit Moguntinum & Colonienſem archiepiſcopos, vt Saxones conuenirent, & turbatis rebus aliquod remedium inuenire conarentur: qui dicto obtemperantes, mandauerunt principibus Saxoniæ, vt ſibi in monaſterio Corbeienſi IX calendas Septembris occurrerent, de communi commodo tractaturis. Epiſcopus Colonienſis, caſu neſcio an per induſtriam remoratus, die ſtatuto non venit, nuncios tamen miſit, qui pro ſe cauſam dicerent, promittens omnibus quæ ipſi de ſuis reipublicæ vtilitatibus rationabiliter ſtatuiſſent, ſe promptiſſimè aſſenſurum, & pro communi ſalute, quantum poſſet, operam daturum. Moguntinus archiepiſcopus reſidens cum Saxonibus qui occurrerant, ſedulò nitebatur pacare eos, regique reconciliare; ſed illi econtra, præter vulgatas vbique iniurias ſuas, quibus ab eo vehementer attriti fuerant, graues cauſas afferebant quibus probarent, eum ſine magna Chriſtianæ religionis iactura non poſſe vlterius regnare, ea ſcilicet in familiariſſimos amicos, ea in vxorem, ea in ſororē propriam abbatiſſam de Quidelenburg, ea in alias perſonas naturæ neceſſitate ſibi coniunctiſſimas facinora patraſſe, quæ ſi ſecundum eccleſiaſticas leges iudicarentur, & cōiugium, & militiæ cingulum, & omnem prorſus ſeculi vſum, quanto magis regnum abdicare cenſeretur. Longis itaque contentionibus ad hunc finem poſtremò res deducta eſt, vt decernerent XII ex ſua gente, XII ex parte regis obſides dari, quorum fide interpoſita, ipſi tutò ad colloquium venire poſſent cum cæteris principibus regni, vt cauſæ, quas aduerſus regem afferrent, eorum iudicio diſcuterentur & terminarentur, ipſo rege, ſi ita expedire videretur, præſente, & crimina quæ obiicerentur, ſi poſſet, refellēte. Dandis accipiendiſq; obſidibus dies ſtatutus eſt idus Septembris infra Thuringiam, in loco qui dicitur Hoenburg. Habendo autem cum principibus colloquio dies ſtatutus eſt 13 calend. Nouembris, in confinio Thuringiæ & Haſſiæ, in villa quæ dicitur Gerſtengen. In hanc conditionem diſceſſum eſt. Saxones tamen de apparatu belli & oppugnandis regis caſtellis, nihil propterea remittebant. Cumque regi quæ geſta fuerant, nunciata fuiſſent; viſum eſt his qui partes eius adiuuabant, multum abhorrere à maieſtate regia, vt ipſe Saxonibus pro ſe obſides daret, nimiumque grauari nomen regium fœdiſſimæ cōditionis iniuria; quapropter Moguntinus & Colonienſis epiſcopi ſtatuta die Hoen-

burg profecti,obtinuerunt,vt omiſſis ex vtraque parte obſidibus,ipſi tantùm pro pace firmanda fidem ſuam interponerent, & hoc pignore venturis ad colloquium principibus omnem periculi metum adimerent. Interea rex legatos miſit ad Luticios, gentem Saxonibus infeſtiſſimam, eisq; infinitam pecuniam promiſit,vt Saxonib. bellum inferrent,aſſerens eos nunc inteſtinis ſimultatibus occupatos facili externorum bellorum impulſu poſſe vſque ad internicionem deleri.Quod vbi Saxonibus compertũ eſt, ipſi quoq; nuncios ad eos miſerunt, & multo copioſiorem eis pecuniam promiſerunt, vt ab infeſtatione ſua tam iniquo tempore quieſcerent:quod ſi non facerent,ne inani opinione fallerentur,ſe vtriq; hoſti,ſi ea neceſſitas incumbat, & multitudine & virtute militum poſſe ſufficere. Barbarorum alij regis,& alij Saxonum fœdus pecuniamq; ſuſcipiendam clamitabant,vnde orta per imperitę multitudinis intemperantiam ſeditione,tanta ſe cæde dilaniauerunt, vt multa millia hominum in ea congreſſione interfecta referantur,atque ita deinceps multis diebus in ſeipſos & in ſua viſcera hoſtili gladio debacchantes, externis bellis neceſſariò ſuperſedere cogebãtur. Rex quoq; Danorum memor firmatæ iam pridem cum rege pactionis,cum exercitu nauali applicuit ad Saxoniam, & tractis per longa terrarum ſpacia nauibus in fluuium, qui adminiſtrando negotio opportunus videbatur, igne & ferro regionem infeſtare parabat: ſed miles eius vehementer detrectabat militiam, obiiciens quòd ſibi,quoties externorum hoſtium incurſionibus quaterentur, Saxones pro muro fuerint, nec vllis vnquam,cùm facultas ſuppeteret,laceſſierint iniuriis:poſtremò ſi calamitatem quę ad præſens vrgeret, quandoq; propulſarent, graues pœnas iniuſtæ huius infeſtationis à populo Danorum exacturos. Cùm hæc priuatim & publicè iactitarent,rex veritus,ne in eo diſcrimine à milite deſertus,ludibrio fieret hoſtibus,naues retrahi iuſſit,& nulla regioni clade illata, Saxonia exceſſit. Ita tantus ille bellici apparatus feruor impunè deflagrauit. Principes Saxoniæ 13 calendas Nouembris iuxta condictum venerunt in Gerſtengun cum 14 millibus armatis,cætera multitudine ad cuſtodiam regionis atque in obſidione caſtellorum derelicta. Aderant etiam ex parte regis Moguntinus archiepiſcopus, Colonienſis archiepiſcopus, Mettenſis epiſcopus, Babenbergenſis epiſcopus, Gozelo Lottheringorum dux, Rudolphus Sueuorum dux, Bertholdus Carentinorum dux, miſſi à rege, vt cauſam quam aduerſum ſe afferrent, diſcuterent. Ipſe eò venire noluit,ſed in ciuitate Wirceburg exitum rei præſtolabatur,præcauens ſcilicet,ne tumultuantis populi furor,ſua magis præſentia efferatus,aliquid forſitan in ſe,quod ſecus eſſet,admitteret. Igitur principes Saxoniæ principum qui à rege venerant,pedibus prouoluti rogabant per Deum,vt ad ventilãdam cauſam ſuam intenti cognitores,& iuſti iudices adeſſent, nec perpenderent,quantum quaque in republica inuſitatum opus aggreſſi eſſent,ſed quæ calamitas eos ad hæc extrema coëgiſſet. accepta deinde dicendi copia ſuas ſinguli iniurias expoſuerunt,quæ in ipſos ſingulos,quæ etiam in gentem ſuam rex nefanda facinora commiſiſſet, quibus præterea inauditis criminibus ipſam regij nominis maieſtatem polluiſſet. Obſtupuerunt principes qui à rege venerant,& præ immanitate ſcelerum ſecundum prophetam tinniebant aures omnium,nec eos,quòd pro libertate ſua, pro coniugibus,pro liberis,arma ſumpſiſſent, ſed quòd intolerabiles contumelias muliebri patientia tamdiu ſupportaſſent,culpandos cenſebant:cumque toto triduo conſilia contuliſſent,& quid facto opus eſſet,communi ſollicitudine perquirerent,hæc poſtremò cunctis ſententia conuenit, vt reprobato rege, alium qui gubernando regno idoneus eſſet, eligerent. Id tamen haud temere publicari placuit,donec rege per occaſionem pacis in remotiores partes regni abducto,cum cæteris regni principibus conſilium hoc communicarent: propter hoc vulgari iubent in plebem,in hanc ſententiam vtriuſque partis principes conſenſiſſe,vt Saxones regi pro admiſſa in eum atq; in rempublicam temeritate ſatisfactionem congruam proponerent, rex autem eis & facti impunitatem, & iniuriarum, quibus ad defectionem eos coëgiſſe inſimulabatur,de cætero ſecuritatem ſub iureiurando promitteret. His rebus conficiendis tempus ſtatutum eſt in Natale Domini, rege eam feſtiuitatem Coloniæ celebraturo. Et profectò Rudolphum ducem ibidem abſque dilatione regem conſtituiſſent,niſi ille pertinaciter reſiſtendo iuraret,nunquam ſe in hoc conſenſurum,niſi à cunctis principibus conuẽtu habito ſine nota periurij,integra exiſtimatione ſua, id facere poſſe decerneretur.

Saxones

Digitized by Google

Saxones in ſua cum pace redierunt. Cæteri principes Wirceburg profecti ſunt, regi quæ geſta fuerant nunciaturi: qui protinus nihil hæſitans, pedibus (vt dici ſolet) in ſententiam abiit, & dummodo pax conueniret, quaſcunque conditiones impoſuiſſent, ſe promptiſſimè laturum ſpopondit. Celebrata ibidem omnium ſanctorum feſtiuitate, Ratiſponam ire inſtituit, animaduertens quòd principes Rheni aliquantula Saxonici furoris labe iam infecti, minus minuſque indies ad exhibenda ſibi obſequia deuoti ac beneuoli eſſent. Cumque inter eundum aliquot diebus Nurnberg moraretur, quidam qui lateri eius iam diu familiariſſimè obuerſatus fuerat, Regenger nomine; incertum, aliorum inſtinctu, an priuato in eum odio ſuſcitatus, repentè prorupit in medium, & ducibus Rudolpho ac Bertholdo graue aduerſus eum crimen detulit. Ego, inquit, & alij plerique quos peſsimæ machinationis ſuæ rex idoneos fore adminiſtros ſperauerat, nuper multis precibus magniſque pollicitationibus ab eo ſollicitati ſumus, vt vobis ac cæteris regni principibus Wirceburg conuenientibus, & ſecretioris colloquij gratia paululum a multitudine remotis, armati in vos irrueremus, & trucidatis ſeditionis authoribus, ipſum periculo, rempublicam perturbatione liberaremus. Et cæteri quidem ſatis impigrè ſuſceperunt negotium: ſolus ego tam iuſtitiæ reſpectu quam futuri iudicij metu detrectabam opus nefarium, & quãtum obluctari obſtinatæ ſententię audebam, dehortari eum conabar à propoſito. Quapropter tanta in me incanduit indignatione, vt à contubernio ſuo, quo me hactenus cæteris familiariùs perfruitum optimè noſtis, protinus me amoueret, & iugulandum apparitoribus ſuis obieciſſet, niſi periculum imminens penetralibus properè excedendo declinaſſem. His dictis in argumentum fidei locum expreſſit, conſcios nominauit, & ſi rex inficiaretur, paratum ſe ait, cum ipſo, ſi id leges paterentur, vel cum quouis homine cõſerta manu, rem diuino iudicio committere. Vehementer hæc verba permouerunt prædictos duces, cùm eſſet is qui deferebat, homo haud obſcuri nominis in palatio, & apud ſuos inuiolatæ exiſtimationis. præterea ea res potiſſimùm dictis fidem conciliabat, quòd rex & aliis quibuſdam principibus ſuis ſimili modo necem parauiſſe, & pleroſque ex familiaribus ſuis etiam occidiſſe iam pridẽ infamatus fuerat. Itaq; legatos ad eum mittunt, mandantq; ſe iam nulla religione teneri ſacramenti, quo ei fidem ſubiectionemq; firmaſſent, cùm ipſe prior fidem prodidiſſet, & de ſalute ſua tractãtibus inſidias machinatus fuiſſet: proinde niſi obiecta diluiſſet, nullam deinceps à ſe vel in tranquillis rebus fidem, vel in perturbatis auxilium ſperare deberet. Ægrè nímis id paſſus rex, ſtatim ad populum retulit de importunitate Rudolphi ducis, qui vt inuadẽdi regni occaſionem inueniret, cùm verum ſibi crimen impingere non poſſet, falſis ſuſpicionibus & arte compoſitis rumoribus impeteret, & obruere conaretur innocentiã ſuam: ſed procul, ait, faceſſant verborũ pugnæ, ceſſent callida argumentorum phantaſmata, ego non verbis, ſed manu mea refellam mendacium, & neglecta interim regij nominis maieſtate, cum ipſo duce R. cõgreſſus, detegam cuniculos fictæ huius criminationis, qua malitiam ſuam palliare conatur, vt ſi regnum amiſero, non mea culpa, ſed per illius ſupplantationem periuriumq; intelligar amiſiſſe. Tunc Vdalricus de Cosheim, vnus ex his qui conſilij participes, & ſceleris adminiſtri deſtinati fuiſſe accuſabantur, lenibus verbis dolorem regis mitigare ſtudebat, rogabatq; eum, ne aliquid quod infra regiam magnificentiam eſſet, vi doloris impulſus profiteretur, ſe melius multoq; rectius cum Regingero, vel cum quolibet homine collata manu & ſuam & ipſius innocentiã aſſerturum: ſtatimq; ad ducem R. abiit, ſeq; paratum dixit, quocunq; modo ipſe æquum iudicaſſet, mendacium Regingeri refellere. Ille ſatisfactionem nec ſuſcepit, nec aperta fronte abnuit, ſed ait ſe ſuper hac re deliberatione cæterorũ principum ſententiam expectaturum. Rex ſicut inſtituerat, Ratiſponam contendit, omnibus inuiſus, omnibus ſuſpectus, nec ipſe iam cuiquam hominum ſatis fidei habẽs, cùm hi quoque, quos intima familiaritate ſibi deuinxerat, ad primam ingruentis tempeſtatis nubeculam à ſe defeciſſent. Interea Saxones crebris legationibus vrgebant principes Rheni, vt vel ſibi conſtituendi regis poteſtatem facerent, vel ipſi quomodo & dignitate & multitudine ſuperiores eſſent, quemcunque vellent, Saxonibus ſuffragium ferentibus, eligerent & conſtituerent, nec ſinerent rempublicam vnius hominis ignauia ad extremam vſque vaſtitatem deperire. His accenſus archiepiſcopus Moguntinus, cui potiſſimùm propter primatum Moguntinæ ſedis eligendi &

Digitized by Google

conſecrandi regis autoritas deferebatur,principes de toto regno Moguntiam euocauit,vt communi conſilio Rudolphum ducem regem conſtitueret;quod vbi regi compertum eſt,aſſumptis ſecum quoſcunq; donis vel promiſſis ad ſtudium ſuarũ partium allicere potuit,concitus de Baioaria remeauit,ratus ante omnia impediendæ tantæ rei curam agendam. Cumq; prope Wormatiam in locum qui dicitur Louendeburg, veniſſet, grauiſſima ægritudine correptus,multis diebus lecto decubabat,ſpemq; maximam hoſtibus ſuis fecerat,tantos irarum motus ſine ſanguinis effuſione poſſe confici: ſed ab infirmitate vix dum plenè recreatus Wormatiam feſtinauit, vbi cum magna pompa à ciuibus in vrbẽ ſuſceptus eſt,qui & paulo antè, vt ſua erga eum ſtudia clariora facerent,milites epiſcopi ingreſſum eius prohibere tentãtes,vrbe expulerant, & ipſum epiſcopum, niſi maturè fuga lapſus ciuitate exceſſiſſet,comprehendiſſent & vinctum ei miſiſſent. Venienti ergo & armati inſtructiq; obuiam procedunt,non ad vim faciendam,ſed vt conſpecta eorum multitudine,armorum apparatu,expeditorum iuuenum frequentia, animaduerteret in arduis rebus ſuis, quantum ſpei in eis ponere debuiſſet; operam ſuam benignè ſpondent;iuſiurandum dant;ſumptus ad bellum adminiſtrandum ex ſua re familiari ſinguli pro virili portione offerunt;& quoad viuant,pro honore eius deuotè ſe militaturos confirmant. Ita rex ciuitate munitiſſima potitus,hanc deinceps belli ſedem,hanc regni arcem,hanc,vtcunque res cecidiſſent,tutiſſimum aſylum habere cœpit,eò quòd eſſet & ciuibus frequens, & murorũ firmitate inexpugnabilis,& vbertate circumiacentium regionum opulentiſſima,& omnibus quæ in bello vſui eſſe ſolent,copiis inſtructiſſima. Porrò hi qui ab archiepiſcopo Moguntino ad colloquium Moguntiam euocati fuerant, audito quòd rex concitus aduentaret,plures metu perculſi eò venire diſſimulauerunt, pauci qui venerunt,cùm de tantis rebus ſine aliorum principum diſcuſſione ſententiam ferre non auderent,irriti fruſtratiq; diſceſſerunt;ad quos rex legatos mittens,multis precibus eis vix & ægrè extorſit, vt ſibi familiaris colloquij gratia in Oppenheim occurrerent. Quò dum datis vtrinque obſidibus propter periculi ſuſpicionem veniſſent,pedibus eorum prouolutus, ſuppliciter orabat, vt memores iuſti iudicis Dei, memores ſacramenti quo ſe Deo mediante obligaſſent, fidem ſibi ſeruarent in aduerſis; ſi quid antehac exceſſiſſet,iuuenilibus annis,& ætati in vitium pronæ veniam darent; deinceps & malo correctum,& annorum ſenſuſq; maturitate roboratum, quæ paruuli ſint euacuaturum, & quæ virtutis,quæ honoris, quæ regiæ dignitatis,quæ poſtremò virum deceant, cogitaturum & amplexurum. Ad hæc illi reſponderunt,fruſtra eum à ſe fidem expetere, quam ipſe nec Deo vnquam, nec homini præſtitiſſet, de quo ambigerent,in pace an in bello,amicis an inimicis infeſtior ſuſpectiorque eſſet,quique ante paucos dies,poſitis ſibi in Wirzeburg,& de ſalute eius tractantibus, clanculo carnifices mortemque præparaſſet: ſin aliquid haberet obtendere, aut per quorundam factionem falſis criminibus ſe impetitum putaret, ſineret Vdalricum de Cosheim,ſicut profeſſus fuiſſet,manum conferre cum Regingero,vt ſi viciſſet,eos deinceps fidos ſibi obnoxioſque ſine omni in perpetuum contradictione haberet. Libenter rex ſuſcepit conditionem, ſtatuitque vt certo die poſt octauum Epiphaniæ congreſſi prope Moguntiam,in inſula Rheni,quæ dicitur Marowa, vtriuſque partis allegationem iuſto iudici Deo decernendam permitterent. Ea tempeſtate hi qui in Hartesburg erant,multa & pręclara militaris audaciæ facinora fecerunt. Nam ſæpenumero erumpentes,prædas in vicinis regionibus & ſtrages hominum non modicas agebant, & priuſquam Saxones ad vim arcendam frequentes confluere poſſent,ſe in caſtellum receperant. Maximè autem Goſlarienſibus propter viciniam exitiales erant. Plurimos enim eorum peremerunt, & bona eorum quæ extra villam reperta fuiſſent,crebra incurſione populabantur,& mercatores exterarum gentium,ne conſuetas merces eò conferrent,metu vitæ amittendæ inhibebant. Cumque tempore quodam ad modicum inter eos pax conueniſſet;quidam ex caſtello Goſlariam priuatæ rei aliquid ibi acturi venerunt,vbi cibo potuq; diſtenti,dum nimia potione incaluiſſent,ſicut ebrietas mater eſſe ſolet iurgiorum,cœperunt aduerſum eos cum quibus accumbebant, ineptos inconditoſq; ſermones iactitare,& Saxonibus ignauiã exprobrare,quòd non militari ſed ouina mente aduerſus regem arma ſumpſiſſent. Indignati qui aderãt Saxones,ſeditione cõcitata,eos trucidauerunt,foraſq; proiecerunt. quod vbi his

qui

Digitized by Google

qui in Hartesburg erãt, compertum eſt, dedita opera ſe in vltionem ſociorum ſuorum accinxerunt: & quia villam viris fortibus, vallis & ſeris vndiq; munitam incurſare haud ſatis tutum putabatur, dolo eos circumuenire parabant. Erat quidam Goſlariæ præfectus Bodo nomine, regi tempore pacis acceptiſſimus, nunc quoque turbata republica fidem inuiolatam ei ſeruans, occultè tamen metu Saxonum, ne deprehenſus factione vulgi omnia ſua amitteret. Is edoctus ab his qui in caſtello erant, paſtores, qui Goſlarienſium pecora ſeruabant, precio corrupit, vt gregem paulo longiùs à villa in paſtum eiicerent. Miſſi de caſtello equites ea protinus abegerunt, cæteri in montibus & ſyluis armati ſe abdiderunt. Perlato Goſlariam rumore abactorum pecorum, vnanimiter ad arma conclamant, ſummis omnes viribus in certamen ruunt, nec quiſquam alterum operiebatur, ſed citato quiſque, quantum poterat, equo prior hoſtem inſequi prædamque excutere contendebat. Illi paululum fuga ſimulata, cedebant inſequentibus, donec eos vltra locum inſidiarum incautos protraherent. Tunc ſublato vndique clamore, tam hi qui in caſtello remanſerant, quàm hi qui in vicinis montibus ſe occultauerant, impetum in eos fecerunt, & tam diu palantes fugienteſque proſternebant, donec non ratio, ſed fuſi ſanguinis horror ac ſatietas occiſioni finem faceret. Propter hæc & alia huiuſmodi placuit Saxonibus proximum caſtello collem occupare, militeſque imponere, qui contra excurſiones hoſtium ſine intermiſſione intenti ſollicitique excubarent. Nec ſic tamen audaciæ eorum modum impoſuerunt, ſed vbicunque opportunitas ſe præbuit, multa & in eos à quibus aſſeruabantur, & in alios prouinciales hoſtilia fecerunt. Interea inſtante iam Natali die Domini, milites regis qui Aſenberg obſidebant, aſſiduò legatos ad regem mittebant, rogantes per Deum, vt ad ereptionem eorum aliquod conſilium exquireret, quomodo deficientibus alimentis extrema iam inedia tabeſcerent, & niſi maturè periclitantibus conſuleretur, aut moriendum ſibi eſſe, aut in hoſtium poteſtatem concedendum. Rex Moguntinum & Colonienſem archiepiſcopos ad colloquium euocans, obnixè rogauit, vt Saxones conuenirent, agerentque cum eis, vt ab oppugnatione caſtellorum, datis ſaltem ad modicum tempus induciis recederent. Illi quanquam laborem hunc in irritum ceſſurum haud dubiè ſcirent, tamen quia moleſtus eis erat, facturos ſe quod rogabantur promiſerunt, ſtatimque miſſis legatis, mandauerunt principibus Saxoniæ, vt ſibi proxima hebdomada poſt epiphaniam Corbeiæ ad colloquium occurrerent. Hoc anno poſt exortum bellum Saxonicum, nulla deinceps exactio facta eſt decimarum in Thuringia, gaudentibus Thuringis, quòd occaſionem inueniſſent, vt traditas ſibi à patribus leges manu militari tuerentur, & dolente rege, quòd dum decimis immoderatiùs inhiaret, penè regnum cum vita amiſiſſet. Hoc etiam anno famoſiſſimus ille Egen, qui duci Baioariæ Ottoni capitale illud crimen intenderat, comprehenſus in quodam latrocinio à popularibus cæcatus eſt, & ad tantam egeſtatem redactus, vt deinceps oſtiatim circumeundo ſtipem publicam peteret. Giſo quoq; comes & Adelbertus cum IIII filiis ſuis, quibus incentoribus idem perditus tragicam hanc fabulam confinxerat, ab hoſtibus ſuis ob priuatas quaſdam inimicitias occiſi ſunt in caſtello ipſius Giſonis Hollenden, Deo vindicante innocentiam ducis Ottonis.

1074 Rex Natalem Domini Wormatiæ celebrauit, longè aliter ibi victitans quàm regiam magnificentiam deceret. Nam neq; ex fiſcis regalibus quicquam ſeruitij ei exhibebatur, neq; epiſcopi aut abbates vel aliæ publicæ dignitates conſueta & obſequia præbebant, ſed in ſumptus quotidianos neceſſaria ei vili precio coëmebantur. Erant tamen cum eo nonnulli ex principibus, ſed hi neque cum eo ſeruitiorum apparatu, neque cum ea militum aut apparitorum frequentia, qua ſoliti fuerant, ſed cum paucis & penè priuato habitu ad ſalutandum eum venerant, ne ſcilicet manifeſtæ defectionis notarentur, ſi euocati ad curtem venire detrectarent: quos tamen ille nullo modo à ſe abſcedere permittebat, reputans quòd ſi minus auxilij ſibi, hoſtibus tamen multũ terroris allaturi eſſent, dum tam illuſtres in regno perſonas aduerſum ſe cõgregatas audirent. Moguntinus & Colonienſis archiepiſcopi die ſtatuta Corbeiam iuxta cõdictum venientes, ſicut in mandatis à rege habebant, rogabant Saxones qui ibidẽ occurrerant, vt ab oppugnatione caſtellorum exercitum abducerent. At illi nulla ratione hoc ſe facturos reſponderunt; præterea vehemẽter eos obiurgarunt, quòd dum deliberando, &

Digitized by Google

modò colloquia, modò inducias expetendo tempus triuerant, & regi audaciam auxiſſent, & ſibi maximas commoditates vindicandæ libertatis corrupiſſent: proinde recederent, nec ſibi vltrà verbis pacificis in dolo illuderent; ſe in eum locum progreſſos eſſe, vbi iam non muliebribus colloquiis, ſed militaribus armis res expedienda ſit. Vix tandem ſedata multitudine ab his qui ſapientiores erant, vnanimi conſenſu ſtatuerunt, vt proxima hebdomada poſt Purificationem ſanctæ Mariæ Friteſlar conuenirent, ibique communicato cum cæteris regni principibus conſilio, periclitanti reipublicæ rectorem qui omnibus placuiſſet, conſtituerent: regi quoque mandauerunt, vt ſi ita ſibi expedire iudicaret, die ſtatuta præſto adeſſet, & ius ſuum non per epiſtolas aut per internuncios, ſed præſens ipſe viua voce expoſtularet. Poſtquam in hanc ſententiam digreſſi ſunt, Thuringi tertia dehinc die eos qui in Aſenberg erant, inedia expugnatos in deditionem acceperunt, impunitoſque dimiſerunt, caſtellum ſuccenderunt, ſtatimq; alij caſtello quod Spatenberg dicebatur, exercitum admouerunt. Caſtellum Vokenrot paucis antè diebus cœptum fuerat obſideri, & quia regina in eo toto tempore belli huius ſeruabatur, iuſſu regis profectus eò abbas Herueldenſis, conſentientibus Thuringis eandem inde accepit, atque Herueldiam adduxit prægnantem, & iam de partus vicinitate indies anxiantem. Cumque ibi diebus multis moraretur, neſciente ſcilicet rege propter perturbationem reipublicæ, quò eam mittere poſſet ſeruandam, 2 idus Februarij feria 4 peperit filium. Is quomodo infirmari, & iam iam expiraturus putabatur, tertio die baptizatus eſt ab Ezzone Altenburgenſi epiſcopo, qui tunc fortè apud abbatem hoſpitabatur, & nomine ataui ſui Conradus eſt vocatus: & quoniam alij non aderant, qui dignè eo munere fungerentur, abbas & alij plerique fratres Herueldenſis cœnobij eum de ſacro fonte ſuſceperunt.

Reginger qui ad ſuggillandum contra regem Vdalricum de Cosheim propoſuerat, ante paucos dies iucundæ congreſſionis diriſſimo dæmone arreptus, horrenda morte interiit.

Interea rex cùm videret, quòd paulatim à ſe principes deficerent, & hoſtium ferocitas ſua magis patientia incrudeſceret, pudore compulſus pariter & neceſſitate, ſtatuit extremam fortunæ aleam tentare, & cum Saxonibus vbi primùm copia fieret, collatis ſignis dimicare, magis eligens vitam honeſtè, quàm regnum per dedecus amittere. Multùm enim animos militum ab eo auocauerat, q; ſuis qui quotidie oppugnabantur, expugnabãtur, expellebãtur, non ſubueniebat, & aliis pro ſalute eius anxiè deſudantibus, ipſe intra muros Wormatię inerti otio torpeſcebat. Vt hoc crimẽ elueret, vel morte paciſci cupiebat. Igitur miſit ad omnes principes regni, eoſq; per Deum obſecrabat, vt ſibi auxilio venirent, multa ſua erga eos in præteritum bene merita commemorans, plura in futurum pollicens: & multi quidem epiſcoporum protinus ad eum conuenerunt; ſed hi cõſiliis præbendis paratiores quàm ſtipendiis faciendis. Nam militibus ſuis domi relictis, ipſi cum paucis & penè priuati aderant, ea ſcilicet mente, vt & de inobedientia apud eum excuſarentur, & cauſam eius quàm vehementiſſimè omnes improbabant, non multùm adiuuarent. Sed archiepiſcopus Moguntinus, archiepiſcopus Colonienſis, epiſcopus Argentorati, epiſcopus Wormatienſis quem ciuitate ſua ſuprà expulerat, præterea duces omnes Baioariæ, Sueuiæ, Lotharingiæ, Moſellæ regionis, Carentinorum, milites etiam Fuldenſis & Herueldenſis abbatum conſtanter ei contradixerunt, nolle ſe ad oppreſſionem innocentum arma ferre: qui ſi etiam aliquid quod gladio vindice plecti debeat, admiſiſſent, ad hoc eos grauis & facilè excuſabilis neceſſitas impuliſſet. Rex Wormatia egreſſus 6 calendas Februarij Herueldiam cum exercitu venit. Eo die viſum eſt in cœlo ſignum mirabile. Oriente ſole duæ ſimul columnæ aurei coloris ſplendidiſſimi fulgoris, dextra læuaq; oriebantur, quæ vſquequo Sol aliquantis lineis in altum excreſceret, eodem iubare rutilantes permanebant. Præcedenti quoque nocte cœleſtem arcum circa gallorum cantum ſereniſſimo cœlo plerique viderunt. Frigus erat validiſſimum, & hyberna ſiccitate arebant omnia, in tantum vt flumina non ſuperficietenus glacie conſtricta, ſed tota præter ſolitum in glaciem conuerſa viderentur; vnde panis inopia vehementer laborabat exercitus, eò quòd propter rigorem fluminum vbique ceſſante molarum vſu, ipſum quod fortè inueniſſent, frumentum comminuere non poterant. Rex pridie quàm Herueldiam veni-

veniret,miſit abbatem Herueldenſem ad Saxones, qui in vlteriore ripa Wirræ fluminis ad 40 millia congregati reſidere ferebantur,inueſtigare ab eis,an nuncij ſui tutò ad eos ire ac redire poſſent. Ipſe tranſgreſſus Herueldiam,in proximis villulis reditum abbatis præſtolabatur, duobus ferme millibus à prædicto fluuio: nec vlteriùs caſtra mouere voluit,donec miles frequentior conueniret,& ipſe diligentiùs perquireret,an aliqua ſpes recuperandæ pacis reliqua eſſet: ſiquidem audierat Saxonibus placuiſſe,vt ei ingreſſum Thuringiæ non concederent, ſed ſtatim in ipſa ripa fluminis prædicti quod Haſſiam Thuringiamq; dirimebat,inſtructa acie exciperent venientem. Fluuium glacies pedeſtri itinere commeabilem fecerat. Ea res maiorem ei metum incutiebat,ne fortè dum adhuc imparatus imparq; tãtæ multitudini eſſet,hoſtes ſuper eum nulla itineris difficultate præpediti repentè irruerent;ideoq; conſiliariis ſuis grauiter ſuccenſere dicebatur,quòd eum Wormatia egredi,& in tantum diſcrimen vltro ſe præcipitare permiſiſſent. Saxones enim in tantum abundare multitudine ferebantur,vt vndecim millia plebis,quomodo ſubito clamore in expeditionem euocati cibos ſecum nõ ſumpſiſſent,in domos ſuas tanquam minùs ſibi neceſſaria remitterent. Inter has moras exercitus regis prædæ quàm pugnæ auidior, per contiguas Herueldiæ villas longè latéque diſcurrebat,eaſque hoſtiliter depopulabatur,& ſub prætextu neceſſarij victus quo in militiam aleretur,præter miſeram vitam nihil reliquum faciebat innocentibus; neque rex prohibebat iniuriam, vt militem hoc precio redemptum deuotiorem ſibi faceret. Qua clade ita attritæ atq; exhauſtæ ſunt poſſeſſiones Fuldenſis monaſterij atque Herueldenſis, vt ingraueſcente alimentorum inopia, magna cum difficultate fratres retinerentur in monaſteriis. Abbas Herueldenſis reuerſus à Saxonibus retulit,eos præter omnium opinionem mitia atque pacifica reſpondere, quòd ſcilicet non ita expertes rationis,ita ſint immemores vulgati etiam apud barbaras nationes iuris gentium,vt neſciant ab iniuria legatorum etiam inter atrociſſimas inimicitias temperandum; ſe extrema neceſſitate compulſos in aciem proceſſiſſe, nec ad perſequendum quenquam,ſed ad ſe protegendos iniuriaſque propulſandas arma ſumpſiſſe;ſi ea neceſſitas adimatur,etiam nunc pacem quàm bellum malle,& diſtrictos iam gladios libenter in vaginam remittere. Grata admodum erat his qui cum rege erant reſponſio. Tunc miſſi ſunt quatuor ex epiſcopis, agere cum eis de pace, & promittere ex nomine regis, quòd omnibus quæ rationabiliter poſtulaſſent,& quæ electi ex vtraque parte iudices æqua cenſuiſſent,promptiſſimè annueret,dum ipſi quoque viciſſim iuſtis conditionibus acquieſcerẽt,& manſuetudinem eius,quàm manum militarem experiri mallent. Ad hæc illi reſponderunt;nihil aliud ſe poſtulare,quàm quòd multis iam ſæpe legationibus poſtulaſſent; ſcilicet vt caſtella quæ ad oppreſſionem eorum per Saxoniam & Thuringiam exſtruxerit, ſine dilatione dirui iubeat; vt ſua ſingulis patrimonia per vim ſeu per calumniam erepta reſtituat; vt duci Ottoni,ad quem extinguendum falſa criminatione & peſſimo nefarij hominis artificio impudenter abuſus ſit,ducatum Baioariæ reddat; vt epiſcopo Moguntino, epiſcopo Colonienſi,duci Rudolpho,poſtremò omnibus qui in hac diſſenſione ab eo defeciſſent,aut aliquid quod eum læderet,aliarum partium ſtudio admiſiſſent,impunitatem tribuat,nullaſque in perpetuum offenſæ huius pœnas exigat; vt libertatem genti ſuæ & legitima à primis temporibus ſtatuta,rata,atque inuiolata manere ſinat; vt totam in ſola Saxonia ætatem,inerti otio deditus non tranſigat, ſed interdum Goſlaria decedens, regnum ſuum,quod maiorum eius induſtria latiſſimum ſit, circumeat; eccleſiis & monaſteriis, viduis & orphanis, & cæteris qui calumniam patiantur, iuſta faciat; & regiam dignitatem quam nomine præferat, regalium morum & operum claritate exornet; ſi hæc ſe facturum fideliſſimè polliceatur, & ad firmamentum indubitatæ fidei fideiuſſores ſibi det eoſdem, quos nunc habeat recuperandæ pacis interceſſores principes regni, paratos ſe arma deponere, pacem ſuſcipere, & deinceps dicto obtemperantes viuere; ſin autem, ſacramento ſe obſtrictos eſſe, vt quandiu ſibi vitalis caloris vltima ſcintilla ſuperuiuat, pro libertate, pro legibus, pro patria ſua indefeſſi dimicent. Dura nimis regi viſa eſt exactio, cœpitque huc & illuc anxius tergiuerſari, fidemque principum ſuorum appellare, ne ſe ſub iugum tam fœdæ conditionis, ad ſui omnium ignominiam mitti paterentur, illud præ cæteris intolerabile iudicans, quòd caſtella ſua deſtruere,

zed by Google

& hoſtibus ſuis præmia pro ſuppliciis reddere cogebatur. Cumque ſpreta pace quæ offerebatur, ſequenti die exercitum recenſeri, aciemque ad pugnam inſtrui placuiſſet, miſit circumquaque ad habitacula principum, iubens vt ſuos ſinguli ad aciem inſtruendam producerent. Omnes promptiſſimè ſe dicto parere ſpoponderunt, ſed redeuntibus nunciis nullus caſtris eſt egreſſus; detrectantibus cunctis opus nefarium, vt eis quorum cauſam iuſtiſſimam æſtimarent, certamen inferrent. Ex alia quoque parte caſtra Saxonum non minima ſeditione quatiebantur. Plebs vniuerſa tumultuabatur contra principes, quòd ſe fruſtra in tantas bellorum procellas impuliſſent. Cùm enim nunc victoriam omnia ſpondeant, & opportunitas ad votum arrideat, ad quam ab exordio belli anhelantibus ſemper animis ſuſpirauiſſent; ipſi repentina pœnitudine correcti manus ſupplices tendant, pacem petant, & ei à quo toties eluſi ſint, iterum ſe eludendos muliebri, ſordida, & puerili leuitate tradant: duci quoque Ottoni vehementer inſiſtebant, vt accepto ſuper ſe regno, ducatum ſibi præbere ineundi certaminis, & proſpera omnia promittenti Deo manus ſuas operamque non negaret. Tunc circumſtantes regem hi quorum conſilio familiarius vti conſueuerat, cùm ſubterfugiendæ conditionis ſtudio diuina atque humana omnia ſollicitantem viderent: Nullum, inquiunt, ô rex, habemus diuerticulum: aut æquanimiter ſuſcipienda eſt conditio quam impoſuerint, aut regnum cum magno etiam vitæ periculo amittendum: acie vis confligere, periculumq; armis propulſare, ſed qua virtute, putas, is miles hoſtem congreſſus proteret, qui modò ad recenſendum exercitum nomen dare iuſſus, ne caſtris quidem exire voluit. Paruulo interuallo abeſt hoſtium infinitus exercitus; ſed cunctis hoſtibus plus tibi formidandi ſunt hi qui lateri tuo familiariter obuerſantur, qui interim tibi ſimulata fide blanda loquuntur, quandiu eos quibus ſe ſacramento obligauerunt, prælio laceſſere non coguntur: quòd ſi claſſica inſonuerint, & preſſus poſito pede aut feriri aut ferire anguſtia loci coartabuntur, nimirum aut dicto citiùs diffugient, aut te deſerto ad partes hoſtiũ tranſibunt: vnde ſatius fuerat Wormatia non excedere, quàm in extremum diſcrimẽ progreſſum, fidei principum tam iniquo tempore experimentum quęrere. Vnum tamen patet inciſę ſpei & vndique impeditis rebus effugium, ſi facturum te quæ poſtularis incunctanter promittas. Ita & iuueniliter exultantium hoſtium ferocitatem eludere, & periculum quod faucibus vrget, euadere, & regnum deinceps ſopitis in perpetuum cunctis ſimultatibus poteris obtinere. Tum ille non tam ratione victus quàm neceſſitate, cùm omnia priùs incaſſum pertentaſſet diuerticula, tandem accitis ad cõcilium principibus, permiſit, vt pro ſuo arbitratu tantos motus componerent; promittens ſe indubitata fide omnibus annuere, quæ ipſi conficiendis tantis rebus competere iudicaſſent. At illi reſponderunt, non aliam prorſus patere viam ſubterfugiendi, quod ſtricto iam mucrone comminus intentaretur, prælij, quàm vt faceret quæ Saxones poſtulaſſent. Quod cùm ſub teſtificatione nominis Chriſti ſpopondiſſet, profecti ſunt ad eos 15 epiſcopi, & quicquid principum in caſtris erat, referre illis regis voluntatem. Multæ ibi dictæ ſententiæ, multa ſunt conquiſita argumenta, cùm propter ſuſpectam regis ferocitatem & ſæpenumero ſpectatam fidem, nulla Saxonib⁹ viderentur ſatis tuta cõſilia. In longum protracta deliberatione, ad vltimum hoc pacto recuperandæ paci conſenſerunt, vt ſi quando rex acceptæ læſionis memor ſententiam reuocare, aut aliquid eorum quæ modò ſuprema neceſſitate compulſus ſtatuiſſet, in irritum ducere conaretur, omnes eodem quo nunc ſacramento obſtricti, arma repeterent, iniuriæ obuiam irent, & tanquam euidentis periurij reum, cunctis regni principibus ſuffragium ferentibus, de regno proturbarent. In hęc verba omnes, vt erant conglobato agmine, ad videndam faciem regis proceſſerunt ipſo die Purificationis ſanctę Mariæ; pręeuntibus his qui reparandæ pacis mediatores fuerant, epiſcopis & aliis principibus, quos ille venientes honorificè ſuſcepit, oſculum præbuit, & pacis conditiones quas per internuncios ſignificauerat, viuæ vocis authoritate roborauit. Ita compoſitis omnibus ex ſententia, his qui partes ſuas impenſiùs curauerant, dona iuxta magnificentiam regiam largitus eſt, dimiſſiſque ſingulis in locum ſuum ipſe iunctus Saxonibus Goſlariam perrexit. Deſtinatis etiam circumquaque nunciis mandauit, vt ab oppugnatione caſtellorum exercitus abduceretur, & hi qui in caſtellis erant, nihil deinceps hoſtile in prouinciales facerent, ſed vbi primùm cibaria quę in diutinam belli adminiſtra-

miniſtrationem affatim congeſta fuerant, conſumpſiſſent, ipſa caſtella prouincialibus traderent funditus diruenda. Nec Saxones magnopere curabant has inducias, quamuis non nimiùm haberent ſuſpectas, cùm in poteſtatem ſuam redactum ſcirent, communi ſententiæ non poſſe refragari. Igitur cùm veniſſet Goſlariam, iuuenes qui in Hartesburg fuerant, quique propter res bene geſtas in magna apud eum admiratione habebantur, vehementer improbant conuentionem pacis, & quia ſecundum prophetam dolus directus fuerat in manibus eorum, multa & ſupra menſuram ſuam magnifica ei promittebant de viribus ſuis, ſi in procinctu perſtitiſſet. Oſtentabant etiam ad experimentum virtutis ſuæ titulos interfectorum Goſlarienſium, diſpoſitos per omne illud ſpacium, quod à Goſlaria vſque in Hartesburg duobus ferme milliaribus interiacet. Hæc audiendo malis aſſuetus animus, & per ætatem gloriæ militaris auidus paulatim reformabatur ad ingenium ſuum, atque ad rigorem priſtinum, factique iam non mediocriter pœnitebat, cumque à Saxonibus promiſſa ſua repoſcerentur, cœpit rurſum callidis reſponſionibus tergiuerſari, & petere, vt ad conuentum principum regni communemque audientiam res integra differretur, quatenus eorum iudicio de ſingulis, quod honori, quod vtilitati reipublicæ conduceret, ſtatueretur. Illis annuentibus præcepit, vt 6 idus Martij principes de toto regno Goſlariam conuenirent. Statuto die cæterorum principum nullus eò venit. Saxones & Thuringi cum infinita multitudine de tota Saxonia & Thuringia ſacramento euocati aderant, & haud procul à Goſlaria caſtrametati, legatos ad regem miſerunt, agere cum eo de conditionibus, quibus inter ſe & eum pax conueniſſet. Triduo integro & hi modò ſupplicando, modò terrorem bellicum intentando acriter inſtabant, & ille ſedulitatem inſtantium lubricis reſponſionibus eludere conabatur, & modò de abſentia principum cauſabatur, ad quorum iudicium ea res potiſſimùm ſpectaret, modò obnixè flagitabat, vt cæteris omnibus iuxta condictum manentibus, ſola caſtella quæ ſummis impenſis ad munimentum regni exſtruxiſſet, ſibi condonarentur; his ſcilicet ſaluis facilem ducebat cæterarum rerum iacturam, eò quòd ſperaret, ſe in his vtcunque res cecidiſſent, ſemper refugium habiturum, & perpetuas à Saxonibus omnibus, quam nunc intuliſſent, contumeliæ pœnas exacturum. Iamque ſpretis legatorum ſupplicationibus, reprobatis familiarium ſuorum conſiliis, fixus obſtinatusque perſiſtebat in propoſito, cùm ſubitò nunciatur, quòd Saxones omiſſis internunciis, per quos antehac res agebatur, armati inſtructique ad palatium tenderent, nec iam promiſſa repoſcere, ſed ei valefacto, regem quem deinceps belli ducem habeant, conſtituere vellent. Præterea archiepiſcopus Bremenſis, epiſcopus Citicenſis, epiſcopus Oſenbruggenſis, & cæteri qui propter impenſius ſtudium partium eius Saxonia effugati, poſſeſſionibus nudati, pluribus ignominiis deformati fuerant, vnanimiter circumſteterunt, eum per Deum obſecrantes, vt ſi minùs propriæ, ſaltem eorum calamitatis miſereretur, qui propriis ſedibus odio nominis eius expulſi, anno iam ferme integro per omnes miſerias vitam traxiſſent, fidem ſe ei in aduerſis intemeratam ſeruaſſe, & quæcunque præter voluntatem accidiſſent, communicato labore toleraſſe; nunc, quoniam Deus tantas rerum procellas benigna vice in ſedem reduxiſſet, gauderet ſorte ſua, & ne deinceps tale naufragium incideret, tuta nunc ſtatione locatus prouideret. Quòd ſi res tranquillas & propitia diuinitate iam ad honorem eius ex ſententia compoſitas rurſus interturbare atque implicare vellet; quos exitus habiturus eſſet, ipſe proſpiceret; ſe ſuperioribus malis iam vſque ad extremam laſſitudinem defatigatos, neceſſariò deinceps loco & tempori conceſſuros, & genti ſuæ, ne denuo patria expellantur, obnoxios futuros. Inter hæc verba cùm Saxones iam armata multitudine atrium palatij repleſſe, & ad vim faciendam paratos, inconditis motibus perſtrepere cerneret, tandem ancipiti periculo permotus conſenſit, vt duci Ottoni ducatum Baioariæ repoſcenti, intra anni ſpacium iuxta principum iuriſdictionem ſatisfaceret, caſtella verò ſua omnia ſine dilatione deſtrueret, ſed ea conditione, vt Saxones & Thuringi ſua quoque caſtella, quę tempore regni eius exſtructa fuiſſent, pari modo diruerent, cætera etiam omnia quæ in Gerſtungun pollicitus fuerat, fide integra exſoluerentur. Nec perficiendis quæ promiſerat, improbitas Saxonum vllas indulſit inducias; vnde continuò miſſis circumquaque nunciis Vokenrot & Spatenberg & cætera caſtella de quibus quæſtio promulgata fuerat, ſuccendi ac

Digitized by Google

penitus dirui fecit. In Hartesburg muri tantum ſunt diruti, quantum ad infirmandam munitionem difficultatemque loci adimendam ſufficeret; cęteris ędificiis ſtatus manſit incolumis, eò quòd eccleſia illic constructa & canonicorum congregationi inſtituendæ locus attitulatus fuiſſet. Ita pacatis Saxonibus rex Goſlaria decedens Wormatiā abiit, ibique totam Quadrageſimam ab omni deinceps belli apparatu feriatus exegit. Porrò vulgus Saxonię, id potiſſimùm quod contiguas caſtello Hartesburg villulas incolebat, vehementer offenderat, quòd in Hartesburg vllæ ſeruatæ eſſent reliquiæ; nec quicquam tantis laboribus actum putabant, ſtante atque incolumi caſtello, quod omnium cladium quas acceperant, caput principiumque extitiſſet, & quod circumiacentis regionis opulentiſſimas quondam villas nunc in horrorem vaſtamque ſolitudinem redegiſſet; non detuliſſe regem cultui diuino, ſed ſub prętextu religionis crudelitatis ſuæ patrocinium quæſiſſe, vt ſcilicet inſtaurato poſt modicum bello, cùm hæc ira Saxonibus deferbuiſſet, locum habeat, vbi milites ſuos rurſus ad euerſionem Saxoniæ tutò emittat, tutò recipiat, & tunc tanto victis incumbat infeſtior, quanto nunc diſcedat Saxonum lætis ſucceſſibus efferatior. Hæc viciſſim intemperatis clamoribus ſerendo in magnam ſe ferocitatem inflammarunt. Igitur tertio die poſtquam rex abceſſerat, inſciis inconſultisque principibus, facto grege in Hartesburg irruunt, quod reſiduum erat murorum à fundamento deiiciunt, lapides longè lateque diſpergunt, cæteris ædificiis quæ indulgentia principum integra ſeruauerat, idem faciunt, eccleſiam quæ accelerandi operis ſtudio interim lignis elegantiſſimè constructa fuerat, incendunt, theſauros diruunt, altaria confringunt: poſtremò ne qua regi inſtaurandi caſtelli occaſio reliqua eſſet, filium eius & fratrem, quos ille ad gratificandum popularibus locum ibi tumulauerat, effodiunt, aguntque omnia quantum poſſunt, ne adminiſtrando bello deinceps mons complanatus vllam prętare poſſit opportunitatem. Reliquias ſanctorum, quæ effractis altaribus erutæ fuerant, & effoſſa defunctorum corpora, abbas ex vicino cœnobio opportunè ſuperueniens, furenti vulgo eripuit, atque in ſuum monaſterium cum honore tranſuexit. Perlatus ad principes Saxoniæ rumor admiſſi facinoris grandi eos formidine perculit, ne rex tanta iniuria exacerbatus cauſaretur, ab ipſis fœdus eſſe violatum, & iuſtam exinde occaſionem inſtaurandi belli nactus, cunctas aduerſus eos regni vires concitaret: id conſultò præuenire cupientes, grauiter in eos qui tale flagitium admiſerant, animaduertunt, deinde legatos ad regem mittunt, obſecrantes per Deum, vt ſe habeat excuſatos, nec conſcios ſe tanti ſceleris, nec incentores extitiſſe, patratumque non ſecus quàm ipſum grauiter & iniquo animo ferre: quòd ſi minus fidei habeat negantibus, paratos ſe quouis genere ſatisfactionis dictis fidem & facere, & violatæ pacis à ſe ſuſpicionem amouere. Ille vehementer efferatus, quòd dolorem priſtinum, qui nec dum in cicatricem cutem obduxiſſet, recentibus iniuriis exulceraſſent; Quandoquidem, inquit, nec forenſes leges contra violentiam Saxonum quicquam proficiunt, nec iniurias meas deſertus à milite armis perſequi valeo; ad leges eccleſiaſticas iam neceſſitate coactus confugiam; & vbi humana ceſſant auxilia, diuinam opem implorabo. Protinus legatos Romam miſit ſedem apoſtolicam contra eos interpellare, qui eccleſiam incendiſſent, altaria confregiſſent, ſepulchra violaſſent, & odio viuentis in ſepultos cineres barbara crudelitate debacchati fuiſſent. Paſcha Babenberg celebrauit, erantque cum eo archiepiſcopus Moguntinus, dux Carentinorum Bertoldus, & alij quamplures ex his qui bello Saxonico ab eo defecerant. Cùm enim crimen rebellionis Saxonibus donaſſet, aliis regni principibus qui coniurationis ſocij fuerant, quod iuſtè ſuccenſeret, non habebat. Ipſo tēpore Coloniæ res accidit, digna omnium bonorum miſeratione & lacrymis, incertum leuitate vulgi, an factione eorum qui vicem regis in archiepiſcopum vlciſci cupiebant. id magis venit in ſuſpicionem, quòd cùm celebre apud omnes eſſet nomen Wormatienſium, pro eo quòd regi fidem in aduerſis ſeruaſſent, & epiſcopum rebellare tentantem ciuitate expuliſſent, Colonienſes peſſimum exemplum æmulati, ſuam quoque deuotionem inſigni aliquo facinore regi gratificare vellent. Ad patrandum quod nefariè machinabantur, caſus idoneam attulit occaſionem. Archiepiſcopus Paſcha Coloniæ celebrauit, eratque cum eo epiſcopus Mimigardeuurdenſis, ad communicanda tantæ ſolennitatis gaudia familiaris amicitiæ obtentu euocatus. Cumque exactis ex parte fe-

riis

riis paſchalibus abſcedere pararet, hi qui archiepiſcopi domeſtica negotia curabant, iubentur ad euectionem eius nauem idoneam prouidere. Luſtratis perſpectiſque omnibus, vnam mercatoris cuiuſdam prædiuitis nauim, quia in eo vſus competens videbatur, occupant, eamque in miniſterium archiepiſcopi, eiectis mercibus quas habebat, ocyus expedire iubent. Negantibus famulis qui nauim ſeruandam ſuſceperant, vim, niſi maturè iuſſa capeſſant, minitantur. Illi quantum poterant, citato curſu ad dominum nauis rem deferunt, & quid facto opus ſit, conſulunt. Habebat ille filium adulta ætate, non minùs audacia quàm viribus excellentem, & tum propter generis affinitatem, tum ob merita ſua primoribus ciuitatis maximè charum & acceptum. Is aſſumptis famulis ſuis & iuuenibus ex ciuitate, quantos in ea trepidatione in auxilium ſuum conſciſcere potuit, concitus ad nauem euolat, & miniſtros archiepiſcopi acriter, vt nauis exoccuparetur, inſiſtentes cum iniuria proturbat; dehinc aduocatum vrbis in idem opus ſuccedentem tumultuſque inſtaurantem, ſimili conſtantia repellit, fundit & fugat; iamque & his & illis, ſui ſingulis amici armati ſubſidio adcurrunt, & ad magnum diſcrimen pugnamque ancipitem res ſpectare videbatur. Perlato nuncio ad archiepiſcopum, quòd atrociſſima ſeditione confunderetur ciuitas, miſit feſtinanter ad ſedandos motus populi, irarumque plenus minabatur, ſe proxima ſeſſione ſeditioſos iuuenes merita pœna coërciturum. Erat quippe vir omni genere virtutum florentiſſimus, & in cauſis tam reipublicæ quàm eccleſiæ Dei ſpectatæ ſæpius probitatis; ſed vnum in tantis virtutibus vitium, tanquam tenuis in pulcherrimo corpore næuus, apparebat, quòd dum ira incanduiſſet, linguæ non ſatis moderari poterat, ſed in omnes ſine perſonarum acceptione, rixas & conuicia amariſſima rotabat; hoc in ſe, cùm iram paululum digeſſiſſet, vehementer & ipſe reprehendebat. Vix ad modicum dirempta eſt concertatio, ſed ferox animis & elatus primo ſucceſſu iuuenis non ceſſabat interturbare omnia, percurrenſque ciuitatem varios ſermones per populum ſerebat de inſolentia & auſteritate archiepiſcopi, qui toties iniuſta præciperet, toties innocentibus ſua adimeret, toties honeſtiſſimos ciues procaciſſimis verbis inceſſeret. Nec difficile fuit, id hominum genus in omne quod velles, tanquam folium quod vento rapitur, transformare; quippe qui ab ineunte ætate inter vrbanas delicias educati nullam in bellicis rebus experientiam habebant, quique poſt venditas merces inter vina & epulas de re militari diſputare ſoliti, omnia quæ animo occurriſſent, tam facilia factu quàm dictu putabant, exitus rerum metiri neſciebant. Præterea in mentem veniebat Wormatienſium inſigne præclarumque facinus, quòd epiſcopum ſuum inſolentiùs agere incipientem vrbe expuliſſent, & cùm ipſi multitudine opibus armiſque inſtructiores ſint, dedignantur, quòd inferiores æſtimentur audacia, & archiepiſcopum tyrannico ſibi faſtu imperitantem tamdiu muliebriter patiantur. Conferunt primores inepta conſilia; ſæuit vulgus intemperans nouarum rerum ſtudio, & per totam ciuitatem ſpiritu diabolico raptatum ad arma conclamat; nec iam archiepiſcopum vrbe expellere, ſicut Wormatienſes, ſed per omnes cruciatus trucidare, ſi copia detur, conſpirat. Natalis erat beati Georgij martyris, qui eo anno, 4 feria hebdomadæ paſchalis obuenerat: & archiepiſcopus celebrata miſſarum ſolennitate apud beatum Georgium, cùm ſermonem faceret ad populum, præſagio quodam futurorum, neſcius ipſe mali quod imminebat, conteſtatus fuerat audientibus, quòd ciuitas diabolo in poteſtatem tradita eſſet & propediem peritura, niſi iam iam impendentem iram Dei per pœnitentiam inflectere maturarent. Igitur poſt meridiem, inclinata iam die in veſperum, cùm igni oleum, iracundiæ acceſſiſſet ebrietas, ex omnibus partibus vrbis ruunt ad curtim archiepiſcopi, & eum celebri quodam loco cum epiſcopo Mimigardeuurdenſi cœnantem adorti, tela contorquent, ſaxa iaciunt, nonnullos ex aſſiſtentibus interficiunt, cæteros plagis & vulneribus confectos in fugam vertunt. Inter hæc conſpicantur quamplurimi, ipſum talium furiarum incentorem dæmonem præcurrere inſanienti populo, galeatum, loricatum, igneo mucrone terribiliter fulgurantem, nec vlli quàm ſibi ſimiliorem. Cumque militari quodam claſſico cunctantes, vt ſe in pugnam ſequerentur, concitaret, in ipſo impetu quo portarum ſeras effracturus vociferando irruebat, repentè ex oculis ſequentium, diſparuit. Archiepiſcopum ſui inter cuneos hoſtium nubemque iaculorum vix & ægrè expeditum in

templum ſancti Petri abripiunt, foresq; non modò ſeris & vectibus, ſed admotis etiam magnis molib. obfirmant. Sęuiunt foris, & inſtar inundantis aquæ rugiunt vaſa diaboli, plena vino furoris Dei, & per omnia epiſcopi penetralia diſcurrentes, fores infringunt, theſauros diripiunt, vaſa vinaria concidunt, & dum vina in diutinos vſus ſumma ope congeſta præcipitantius effundunt, repletum ſubitò cellarium ipſos (quod dictu quoque ridiculum ſit) inopinis fluctibus periclitatos penè ſuffocauerat. Alij cappellam archiepiſcopi irrumpentes, altare ſpoliant, ſacra vaſa pollutis manibus contrectant, veſtimenta pontificalia diripiunt, dumque omnem ſupellectilem ſacri miniſterij curioſa, imò furioſa diligētia euertunt, reperientes illic quendam præ timore ſe in angulo occultantē, & putantes quòd archiepiſcopus eſſet, interficiunt, non ſine gratulabunda exprobratione, quòd petulantiſſimæ linguæ tandem aliquando modum impoſuerint. Sed cognito, quòd decepti ſimilitudine eſſent, & archiepiſcopus intra templum ſancti Petri, & loci religione, & murorum firmitate ſe tutaretur, vndique conglobati ipſum templum obſident, muros perfringere dedita opera moliuntur, poſtremò, niſi ocyus ſibi tradatur archiepiſcopus, ignem quoque ſe adhibituros minitantur. Tum hi qui intus erant, videntes obſtinatos eſſe ad necem eius animos populi, nec ebrietate ſola quæ tempore digeri ſolet, ſed pertinacibus etiam odiis & phrenetico quodam furore homines agitari; ſuadent ei, vt mutato habitu effugere conetur de eccleſia, & fallere obſidentes, hoc facto & ſacras ædes incendij, & ſe mortis periculo liberaturus. Opportunum fugæ patrocinium tempus pollicebatur. Seditione in mediam noctem protracta, horrebant omnia tenebris & caligine, vt haud facile cuiquam eſſet vultus occurſantium diſcernere. Anguſtus aditus patebat de templo in dormitorium, item de dormitorio in atrium domumque canonici cuiuſdam adhærentem muro ciuitatis. Iſque ante paucos dies ortæ ſeditionis impetrauerat ab archiepiſcopo, Deo ad ſalutem archiepiſcopi hoc ipſum miſericorditer prouidente, vt rupto muro ciuitatis paruulum ſibi poſticum facere ſineretur. Ibi eductus archiepiſcopus, applicitis properè in euectionem eius & comitum eius quatuor equis, abiit, opacæ noctis tenebris, ne ab obuiantibus agnoſceretur, commodiſſimè vſus; repertoque poſt modicum epiſcopo Mimigardeuurdenſi, ſociis iam pulchrè pro ea tum calamitate conſtipatus, in locum cui Nuſſen nomen eſt, peruenit. Interim hi qui circa templum erant, crebris arietum ictibus muros quatiebant, eratque confuſa vox tumultuantium, & fidem Dei omnipotentis teſtantium, quòd non euaſurus eſſet manus ſuas, non decepturus obſidentium diligentiam, etiam ſi in minima terræ reptilia ſe transfiguraret. Econtra hi qui obſidebantur, nunc ſupplicando, nunc pollicendo, quòd diligentiſſimè quæſitum, ſi inueniretur, ipſis tradituri eſſent, callidè ludebant operam perurgentium, vſque quo archiepiſcopum longiùs euectum, atque in tuta iam loca progreſſum eſſe arbitrarentur. Tum demum recluſis foribus ipſos ingredi, & pro libitu ſuo quęrere ſinunt, adiiciuntque, fruſtra eum quæri intra ſepta templi, quem certò comperiſſent primo incurſu concitatæ multitudinis clara adhuc die vrbe egreſſum iam in longinquas partes tranſire potuiſſe: idque magis ſuſpicandum, quòd contractis vndique per moram nocturni temporis copiis, primo mane ad occupandam armis ciuitatem ſit aduenturus. Igitur ingreſſi, cùm omnia templi penetralia diligentiùs inueſtigando euertiſſent, vix tandem admiſſa fide, quòd falli potuiſſent, deinceps ab inquiſitionis ſtudio ad tuendam vrbem animos vertunt, armatamque multitudinem circumquaque per propugnacula diſpertiunt. Inter hæc arreptum quendam de turba ſuper portam vrbis ad ignominiam archiepiſcopi ſuſpendunt; magis in hoc furori ſuo quo præcipites raptabantur, ſatisfacientes, quam quòd crimen vllum ſuſpendio dignum miſero obtendere poſſent. mulierem etiam quandam de ſummitate murorum præcipitant, fractisq; ceruicibus interficiunt: hoc ei crimini dantes, quòd homines plerumque magicis artibus dementare infamata fuiſſet. Sed hoc ſcelus commodiori tempore & pacatiore animo vindicare debuerant. Induxerant etiam in animum, niſi Deus cōſulens ſeruis ſuis breuiaſſet dies amentiæ eorum, vt monachos de ſancto Pantaleone omnes trucidarent, pro eo, quòd expulſis ab archiepiſcopo prioribus monachis nouum illic inuſitatumque religionis genus inſtituiſſent. Præterea iuuenes impigros citato, quantum poſſent, gradu ad regem ire iubent, nunciare ei quæ geſta fuerant, & ſuggerere, vt quantocius veniat vacantem

cantem

cantem expulſo archiepiſcopo ciuitatem occupare, in eo verti ſalutem ciuitatis, & ipſius vtilitatem maximam, vt grandia molientem de vindicanda iniuria ſua archiepiſcopum anticipare conetur. Talibus furiis toto triduo agitabantur. Poſtquam auditum eſt per prouinciam, & celebri rumore vulgatum, quòd Colonienſes archiepiſcopum probris & contumeliis affectum vrbe fugaſſent; exhorruit omnis populus nouitatem rei, atrocitatem ſceleris, ſpectaculum humanarum rerum, quòd vir tantarum in Chriſto virtutum tam indigna perpeti, Deo aſpiciente, potuiſſet. Magna eius in pauperes liberalitas, multa in diuinis rebus deuotio, multa in humanis moderatio, vehemens in corrigendis legibus ſtudium, libera in corripiendis qui malè agerent ſeueritas, omnium ore celebrabantur, earumque rerum commemoratio non minimum ei gratiæ apud populares conciliabat. Exclamant omnes ad ſuam magis iniuriam pertinere violatam pontificalis nominis maieſtatem, & mori ſibi ſatius eſſe, quàm vt tantum flagitium ſuorum temporum inultum patiantur. Igitur per quatuor vel quinque milliaria circumquaque ad arma conclamant: multa hominum millia dicto citiùs concurrunt, nullo qui per ætatem arma ferre poſſet, tam religioſam militiam detrectante: conglobatique in vnum, rogant archiepiſcopum, & cunctantem vi impellunt, vt ad recuperandam ciuitatem quantocius feſtinet; ſe pro eo dimicaturos, & ſi ea neceſſitas incumbat, oues pro paſtore, filios pro patre libenter mortem excepturos: quòd niſi Colonienſes maturent venientem ſuſcipere, & pro ipſius arbitratu ſatisfacere offenſo; ſe aut ingeſto igne populum cum ciuitate conſumpturos, aut diſſipato muro eum ſuper congeriem occiſorum in cathedram pontificalem reducturos. Ita archiepiſcopus quarto die poſtquam exierat, magno vallatus agmine ad vrbem acceſſit. Quod vbi Colonienſibus compertum eſt, & ſe tantæ tamque efferatæ multitudinis impetum nec muro nec acie ſuſtinere poſſe animaduertunt; tum primùm furor deflagrare, ebrietas vaneſcere cœpit; magnoque terrore concuſſi obuiam legatos de pace miſerunt, ſe reos confitentes, & omnem, quam vita incolumi iuberentur, pœnam pendere paratos. Archiepiſcopus dignè pœnitentibus ſe veniam non negaturum reſpondit. Tum celebrata miſſarum ſolemnitate apud ſanctum Georgium, eos qui pontificem ſede propria expuliſſent, qui eccleſiam homicidio polluiſſent, qui templum ſancti Petri hoſtiliter impetiſſent, qui cętera religionis iura auſu barbaro temeraſſent, epiſcopali banno ad ſatisfactionem vocauit. Protinus omnes nudis pedibus, laneis ad carnem induti proceſſerunt, vix & ægrè impetrata pace multitudinis quæ circa epiſcopum erat, vt hoc tutò facere ſinerentur. Nam & vehementer ei ſuccenſebant, quòd dum immoderatius clementiam oſtentando popularis fieri vellet, nefarios homines ad audenda nequiora huius ſceleris impunitate animaret. Archiepiſcopus eos poſtero die ad ſuſcipiẽdam ſecundum canonum ſcita pœnitentiam tam immanis flagitij ad ſanctum Petrum præſto eſſe iubet. Ipſe progreſſus ad ſanctum Gereonem, ibi extra vrbem pernoctare ſtatuit; veritusque quòd tradita ciuitate vis concitatæ multitudinis inhiberi non poſſet, ſed partim iniuria, partim prædæ cupidine accenſi acerbiùs ſæuirent in populum, obnixè rogat prouinciales qui ſecum erant, vt ſinguli in ſua cum pace recederent, ſatis ſe opera eorum vſum, & euidens tuliſſe documentum, quid animi oues erga paſtorem, filij erga patrem gererent; aſperrimam partem negotij multa eorum virtute exactam eſſe, cætera quæ reſtent, facilè iam priuata ac domeſtica manu poſſe confici: proinde quod bonum, felix, fauſtumque eſſet, abirent in domos ſuas, hanc reportantes ſpem, quòd huius beneficij gratia apud eum, ſeu viuum, ſeu defunctum, perpetuò manſura foret. Hoc vix impetrato, milites ſuos, quantos ad comprimẽdos vrbanos motus, ſi qui fortè leuitate vulgi inſtaurarentur, ſufficere putabat, præcedere in ciuitatem iubet; ſecuturus ipſe proxima luce, cùm eorum qui præceſſiſſent diligentia, ne quid fortè inſidiarum lateret in ciuitate, præcauiſſet. Ea nocte ſexcenti aut eo amplius mercatores opulentiſſimi ex vrbe profugi ad regem ſe contulerunt, interceſſionis eius opem aduerſus archiepiſcopi ſæuitiam imploraturi. Cæteri ingreſſo archiepiſcopo ciuitatem & toto triduo iuxta cõdictum expectanti, minimè ſe præſentauerunt ad proponendum aliquod ſatisfactionis genus. Vnde indignitatem rei non ferentes epiſcopi milites inſcio (vt plurimi aſſerunt) atque inconſulto archiepiſcopo arma rapiunt, domos incurſant, poſſeſſiones diripiunt, occurſantes partim ſternunt, partim captos in vincula cõiiciunt,

& prorſus, vt veritati vel coacti aſſentiamur, multo ferociùs, quàm tanti pontificis exiſtimationi competeret, iuſtæ vltionis negotium exequuntur. Sed grauior morbus acriori indigebat antidoto. Filius ſuprà memorati mercatoris, qui primus ſeditione inflammauerat populum, & pauci alij luminibus ſunt orbati, nonnulli virgis cæſi ac detonſi, omnes grauiſſimo rei familiaris damno multati, atque iuſiurandum dare compulſi, quòd deinceps archiepiſcopo ciuitatem, contra omnium hominum violentiam, quantum conſilio & armis poſſent, vindicaturi eſſent, & eos qui ex vrbe profugerant, quoad dignè archiepiſcopo ſatisfeciſſent, ſemper pro infeſtiſſimis hoſtib. habituri. Ita ciuitas paulo antè ciuibus frequentiſſima, & poſt Moguntiam caput & princeps Gallicarum vrbium, ſubitò penè redacta eſt in ſolitudinem, & cuius plateę vix capiebant ſtipata viantium examina, nunc rarum oſtendunt hominem, ſilentio & horrore omnia deſiderij quondam ac deliciarum loca poſſidentibus. Nec futurum hoc dubia ſignificauerant præſagia. Peregrinus quidam ad celebrandam palmarum feſtiuitatem illuc ipſo anno aduenerat. Is vidit per ſomnium coruum quendam horrendę magnitudinis per totam volitare Coloniam, & terribiliter crocitando populum tali ſpectaculo attonitum, huc & illuc agitare; ſuperuenire poſt hæc virum tam veſte q̃ forma præcellentem, qui & coruum horrifico ſonitu perſtrepentem vrbe expelleret, & populũ mente cõſternatum, iamq́; extrema omnia formidantem caſſa formidine abſolueret: cumq́; à circumſtantibus interpretationem ſomnij horrore concuſſus quęreret, audiuit, quòd ciuitas propter peccata populi diabolo in poteſtatẽ tradita fuiſſet, ſed interuentu Georgij martyris liberata inſtantis iam atq; à Deo prędeſtinati interitus neceſſitatẽ euaſiſſet.

Rex celebrata in Babenberga Paſchali ſolemnitate, Nurenberg perrexit obuiam legatis Apoſtolicæ ſedis. Erant autem hi: mater eius imperatrix, epiſcopus Oſtienſis, epiſcopus Præneſtinus, epiſcopus Curienſis, epiſcopus Cumẽſis, miſſi à Romano pontifice componere, ſi poſſent, multo iam tempore vacillantem ſtatum Galliarum. Nec tamen cum rege ſermonem communicare ſæpius rogati conſenſerunt, donec ſecundum eccleſiaſticas leges pœnitentiam profeſſus per iudicium eorum anathemate abſolueretur, pro eo, quòd propter venditas eccleſiaſticas dignitates ſimoniacæ hæreſeos inſimulatus fuiſſet apud ſedem Apoſtolicam. Itaque petierunt verbis Romani pontificis, vt ſynodum tenere intra Gallias pace epiſcoporum ſinerentur. Vehementer hoc abnuerunt omnes epiſcopi, tanquam inuſitatum longeque à ſuis rationibus alienum, nec ſe huius authoritatis priuilegium vlli alij præterquam ipſi Romano pontifici vnquam delaturos affirmabant: ſiquidem intenderat Romanus pontifex, vt omnes epiſcopos & abbates, qui ſacros gradus precio redemiſſent, diſcuſſione habita deponeret: iamque hac de cauſa Babenbergenſem epiſcopum, & alios nonnullos ab omni diuino officio ſuſpenderat, donec coràm venientes inuſtum ſibi crimen hæreſeos digna ſatisfactione purgarent. Et rex quidem cupidè hoc volebat, odio Wormatienſis epiſcopi & quorundam aliorum, qui eum bello Saxonico offenderant; quos hac calumnia inuoluendos, & dignitatis ſuæ detrimenta paſſuros, ſpe certiſſima præſumpſerat. Sed quia per legatos res tanta confici poſſe deſperabatur, conſultò in audientiam ipſius Romani pontificis delata eſt. Rex dimiſſis legatis nõ ſolemni more indictam expeditionem, ſed repẽtino ac tumultuario milite collectum exercitum ducere parabat in Vngariam, comperto quòd Salomon rex Vngariorum à Ioiade Beli filio bello impeditus, & tribus iam prælijs victus, amiſſo exercitu vix de regno effugiſſet. Vt eius miſeriæ ſubueniret, & affinitati præſtabat, quam tradita illi in coniugium ſorore ſua contraxerat, & vtilitatibus proprijs, quia magnam ei partem regni ſui pollicitus fuerat, ſi eius beneficio expugnatis hoſtibus in regnum reſtitueretur. Cumque Ratiſponam veniſſet, inſecuta eſt eum legatio familiarium eius nunciantium, quòd Wilhelmus cognomento Boſtar, rex Anglorum, ab archiepiſcopo Colonienſi vana pollicitatione illectus cum magno exercitu aduentaret, regni ſedem Aquiſgrani occupare paratus. Territus rex tam atroci nuncio, ac priuatæ rei curam externis negotiis antehabendam ratus, omiſſa in Vngariam expeditione ad Rhenum concitus remeauit. Pentecoſten Moguntiæ celebrauit, ſplendidè ac populariter ab archiepiſcopo Moguntiacenſi acceptus atque habitus. Inde cùm Coloniam ire inſtituiſſet, multum ſpirans irarum & cõminationis in archiepiſcopum Colonienſem: ille miſſis in occurſum eius nunciis, mandauit falſam

ſam omnino ac ſcenicis figmentis ſimilem eſſe fabulam, quam in eum æmuli ſui compoſuiſſent,hi nimirum,qui eum paulo antè vrbe expuliſſent,& nunc ad opprimēdum eum,quoniam armis non poſſent,mendaciis graſſarentur:ſe non ita rationis expertem vel communis commodi negligentem eſſe,vt in vltionem priuatæ iniuriæ patriam ſuam barbaris prodere velit,nec ea leuitate à puero vitam inſtituiſſe,vt quiſquam ſanum aliquid ſapiens tam inepta de ſe ſuſpicari poſſit. Impetrata per legatos coram veniendi copia,in Andernachen regi occurrit. Cumque rex de his quæ compererat,ſeueriſſimè quæſtionem promulgaret; proditæ quidem reipublicæ crimen quod obiiciebatur,ſacramēto purgauit:cætera quæ delata fuerant,ait rex,ſe veteri amicitiæ† pontificali nomini condonare, nec pro iure ſuo expoſtulare velle. Ita non extincto,ſed interim cohibito furore, Coloniam proceſſit. Ibi poſtero die ad iudicandum populo aſſedit,ſperans per accuſationem eorum quos archiepiſcopus propter iniurias ſuas pœna affecerat,occaſionem ſibi futuram,vt eum ſeditione concitata rurſus ciuitate exturbaret, vel propter oppreſſos per calumniam innocentes ſaltem reum maieſtatis faceret:ſed ille omnes accuſationum ſtrophas reſponſi veritate ac ſententiarum grauitate,tanquam aranearum telas, dirupit. Poſtquam rex innocentia eius ac vitæ integritate, conſiliis quoque omnia ſepta vidit,nec vllum patere locum calumniæ,ad aliud ſe vertit genus iniuriarum. Exegit ab eo non precibus quidem, vt oportuit,ſed imperioſa quadam authoritate,vt Colonienſibus admiſſæ in ſe temeritatis veniam daret, excommunicatoſque eccleſiæ reconciliaret: præterea,vt ad firmamentum conſeruandæ ſe erga in perpetuum fidei ſex ſibi ex militibus ſuis obſides daret. Vtrunque ille cùm magna conſtantia negauit:obſides quidem,quòd nullus regum priorum tale quid ab aliquo prædeceſſore ſuo poſtulaſſet; excommunicatorum autem reconciliationem, quòd ſine digna pœnitentiæ ſatisfactione excommunicatos in eccleſiam recipi leges eccleſiaſticæ vetarent. Imminebat ille vehementer, comminans omnia ſe incommoda illaturum, & cuncta quæ illius ſunt ferro & igne demoliturum. Perſtabat hic fixus in propoſito, dicens ſe mori quidem paratum,ſi ipſe cum Colonienſibus conſpiraſſet ad eum interficiendum, ſed nunquam retinendæ vitæ ſtudio ab iure ad iniuriam declinaturum. Diu anceps erat pugna,& vtrorumque milites magna concuſſerat ſollicitudo,expectatione tam triſtis ſpectaculi. Tandem euictus rex ab his quorum conſiliis plurimum tribuebat, flexit ſententiam, & ait,malle ſe cum eo beneficiis certare quàm maleficiis, & ſi eum fidum ſibi deuotumque in cauſis reipublicæ experiretur,primum deinceps inter amicos habiturum. Hoc modo reconciliatus archiepiſcopo, Aquaſgrani perrexit,& aduerſus ea quę de irruptione barbarorum fama vulgauerat,eam regni partem, quantum poterat,communiuit.

Ruthardus abbas Herueldenſis monaſterij v idus Iunij deceſſit,vir in ſacris ſcripturis apprimè eruditus, & ſic ad loquendum expeditus, vt nemo illa ætate verbum Dei copioſiùs, nemo ſubtiliùs, nemo elegātiùs tractaret:aliàs in obſeruatione ſanctæ regulæ paululum, quàm mores & tempora expeterent,remiſſior erat. Is miro iudicio Dei, qui quos diligit corripit,& flagellat omnem filium quem recipit,ante diem mortis ſuæ ſenſu defecit,& per continuos duos annos & ſex menſes phreneſi pariter & epilepſia grauiſſimè vexabatur. Defunctus eſt autem,anno integro & ſex mēſibus exactis, poſteaquam abbatia ſe abdicauerat. Quod tamen factum adeò pœnitens deflebat,quoties à ſtupore atque hebetudine mentis paululum reſpirauerat,vt ambiguum eſſet,morbo an mœrore grauiùs acerbiusq; tabeſceret.

Mediante Iulio regreſſum regem de Lotharingia Wormatiam, iterum adierunt legati regis Vngariorum, orantes obnixè, vt memor affinitatis,memor actæ ſimul à puero ætatis, maturiùs ſubueniret expulſo. Et quia preces tardiùs mouebant priuatis occupationibus intentum,datis XII obſidibus fidem ei firmabant,quòd,ſi eius beneficio in regnum reſtitueretur,deinceps ei tributarius,dictoq; obtemperans foret,& ſex ei munitiſſimas Vngariæ ciuitates in argumentum nunquam irrumpendæ fidei traderet. Hac mercede redemptus,ilico miſſis circumquaq; nunciis principes in expeditionem ſolemni indictione euocauit:ſed alij temporis anguſtias,alij rei familiaris inopiam,pleriq; quòd opes ſuæ bello Saxonico nimiū attritæ fuiſſent,item alij aliud excuſationis genus obtendentes,omnes pariter militiam detrectabant. Ipſe tamen,ne tantum

reipublicæ commodum caſu oblatum ſua ignauia corrumperetur, gregario tantùm ac priuato milite contentus, infeſto exercitu ingreſſus eſt Vngariam, & nonnullas eius regiones hoſtiliter peragrauit. Porrò Ioas qui Vngariam occupauerat, comperto eius aduentu, ſumma induſtria id operam dedit, vt in locis, in quibus irruptio hoſtium timebatur, nihil homines alimētorum, nihil animalia pabulorum reperirent, & ſic ipſe cum omnibus ſuis in quādam inſulam propter locorum difficultatem omnino hoſtibus inacceſſibilem ſe contulit. Exercitus regis, qui ad tanti belli adminiſtrationem nihil ſumptuum præparauerat, grauiſſima ſtatim laborabat inedia, adeò vt homines pleroſque, animalia penè omnia, breui peſtilentia & fames conſumerent. Qua neceſſitate compulſus rex, nullo inſigni facinore perpetrato Vngaria exceſſit, & poſt feſtum ſancti Michaelis Wormatiam reuerſus, ordinatis ibi pro tempore & copia regni negotiis Ratiſponam rediit; diſpoſitum habens id quod reliquum erat temporis vſque ad Natalem Domini, in peragrandis Baioariæ atque Alemanniæ ciuitatibus inſumere.

Hildebrandus papa cum epiſcopis Italiæ conueniens iam frequentibus ſynodis decreuerat, vt ſecundum inſtituta antiquorum canonum presbyteri vxores non habeant, habentes aut dimittant, aut deponantur; nec quiſquam omnino ad ſacerdotium admittatur, qui non in perpetuum continentiam vitamq́ue cœlibem profiteatur. Hoc decreto per totam Italiam promulgato, crebras literas ad epiſcopos Galliarum tranſmittebat, præcipiens, vt ipſi quoque in ſuis eccleſiis ſimiliter facerent, atque à contubernio ſacerdotum omnes omnino fœminas perpetuo anathemate reſecarent. Aduerſus hoc decretum protinus vehementer infremuit tota factio clericorum; hominem planè hæreticum, & veſani dogmatis eſſe clamitans, qui oblitus ſermonis domini quo ait, Non omnes capiunt hoc verbum, qui poteſt capere, capiat: & apoſtolus, Qui ſe non continet, nubat; melius eſt enim nubere quàm vri: violenta exactione homines viuere cogeret ritu angelorum, & dum conſuetum curſum naturæ negaret, fornicationi & immunditiei frena laxaret. quòd ſi pergeret ſententiam confirmare, malle ſe ſacerdotium quàm coniugium deſerere, & tunc viſurum eum cui homines ſorderent, vnde gubernandis per eccleſiam Dei plebibus angelos comparaturus eſſet. Nihilominus ille inſtabat, & aſſiduis legationibus epiſcopos omnes ſocordiæ ac deſidiæ arguebat, & niſi ocyus iniunctum ſibi negotium exequerentur, Apoſtolica ſe cenſura in eos animaduerſurum comminabatur. Archiepiſcopus Moguntinus ſciens non paruo conſtare operam hanc, vt tanto tempore inolitam conſuetudinem reuelleret, atque ad rudimenta naſcentis eccleſiæ ſeneſcentem iam mundum reformaret, moderatiùs agebat cum eis, & primò eis in dimidium annum inducias & deliberandi copiam dedit, hortans eos, vt quod neceſſariò faciendum ſit, ſponte faciant, & tam ſibi quàm Romano pontifici neceſſitatem adimant aliquid in eos, quod ſecus ſit, decernendi. Ad vltimum congregata ſynodo in Erfordia menſe Octobri preſſiùs iam imminebat, vt relegata omni tergiuerſatione in præſentiarum aut coniugium abiurarent, aut ſacri altaris miniſterio ſe abdicarent. Multas econtra illi rationes aſſerebant, quibus inſtantis perurgentiſque improbitatem eludere, ſententiamq́ue caſſare niterentur. Cumq́ue aduerſus Apoſtolicæ ſedis authoritatem, qua ſe ille ad hanc exactionem præter voluntatem propriam compulſum obtendebat, nihil argumenta, nihil ſupplicationes preceſq́ue proficerent; egreſſi tanquam ad conſultandum, conſilium ineunt, vt in ſynodum non redeant, ſed iniuſſi omnes in domos ſuas diſcedant. Nonnulli etiam confuſis vocibus clamitabant, melius ſibi videri, vt in ſynodum regreſſi ipſum epiſcopum, priuſquam execrabilem aduerſum eos ſententiam promulgaret, cathedra epiſcopali deturbarent, & merita morte multato inſigne monumentum ad poſteros tranſmitterent, ne quis deinceps ſucceſſorum eius talem ſacerdotali nomini calumniam ſtruere tentaret. Cùm ad epiſcopum relatum eſſet, hoc eos machinari, commonitus à ſuis, vt tumultum qui oriebatur, matura moderatione præuerteret, miſit ad eos foras, rogauitq́; vt ſedato pectore in ſynodum regrederētur, ſe, cùm primùm opportunitas arriſiſſet, Romam miſſurum, & dominum Apoſtolicum, ſi qua poſſet ratione, ab hac ſententiæ auſteritate decucturum. Poſtero die admiſſis in auditorium communiter laicis & clericis, veterem illam de reddendis decimis querelam replicat, & quaſi nihil bello Saxonico, nihil actum ſit conditionibus, quibus paulo ſuperiùs in

in Gerſtingun pax conuenerat, de integro Thuringos omnes de iniuſta decimarum retentione reos addicere molitur, nec recogitat hanc cauſam originem ſeminariumq́; extitiſſe omnium calamitatum, quibus perplures iam annos reſpublica incommodiſſimè vexabatur. Indignè nimis tulerunt hoc Thuringi, vtpote qui propter recentem belli ſucceſſum tumidos adhuc ſpiritus gerebant, ſibique vaniſſimè perſuaſerant, quòd poſt triumphatum regem & acceptum guſtum audaciæ eorum, nullus deinceps futurus eſſet epiſcopus, qui eis aliquam ſuper hac re mouere moleſtiam auderet. Primò tamen temperatis reſponſionibus ei ſuggerunt, non alia ſe ratione in Gerſtingun recuperandæ paci conſenſiſſe, quàm vt legitima ſua à primis diebus ſtatuta, rata ſibi in perpetuum atque inconuulſa manerent. Cùm hæc replicando ſurdis auribus fabulam narrare viderentur, ſubitò efferata mente ſe foras proripiunt, ad arma conclamant, & ad momentum contracta ingenti multitudine in ſynodum prorumpunt, & niſi maturius milites epiſcopi interceſſiſſent, & blandiendo rationemq́; reddendo potius quàm repugnando, quoniam viribus impares erant, ferociẽtis turbæ impetum inhibuiſſent, in ipſa cathedra epiſcopali epiſcopum oppreſſiſſent. Ita ſoluta eſt ſynodus tam epiſcopo quàm cunctis qui aſſederant clericis vltima formidine conſternatis, & paſſim per omnes eccleſiæ angulos latebras ſibi quærentibus. Statim epiſcopus Erfordia diſcedens, reliquam partem anni vſque ad Epiphaniam in Helegenſtat exegit, & per omnes feſtos dies inter ſacra miſſarum ſolemnia eos qui ſanctam ſynodum turbauerant, ad pœnitentiam ſub epiſcopali banno euocauit.

1075 Rex Natalem Domini Argentorati celebrauit. Cum q́ ie adeſſent quamplurimi ex principibus, quos ille dedita opera de toto regno ad diem feſtum euocauerat; habuit cum eis myſterium conſilij ſui, & eos modis omnibus ad inſtaurandum bellum Saxonicum ſollicitabat: multa in præſens largiebatur, plura in futurum pollicebatur, nullum poſtremò vel infimæ conditionis, qui modò conficiendis tantis rebus commodus putaretur, relinquebat, quem non dato viciſſim & accepto iureiurando fidum ſibi & obnoxium faceret: cùm ei potiſſimùm pollicitatio omnes ad conſentiendum inflecteret, quòd ſub teſtificatione iuriſiurandi ſingulis promittebat, ſi eorum auxilio Saxoniam Thuringiamq́ue recuperaſſet, quòd ipſis vtranque prouinciam pro arbitratu ſuo inter ſe partiendam, & perpetuo iure poſſidendam traditurus eſſet. Ita ira æſtuans, nihil quàm ſanguinem eorum qui ſe offenderant, malebat. Quod tamen anno iam integro quàm maximè diſſimulauerat, adeò vt principes Saxoniæ quoties ad eum veniſſent, magnificè ſuſciperet, & ad abſentes pacifica ſæpenumero atque honorifica mandata deſtinaret.

Paucis pòſt diebus Moguntiam venit, ibique occurrit ei Ruzenorum rex Demetrius nomine, deferens ei inæſtimabiles diuitias in vaſis aureis & argenteis & veſtibus valde pretioſis, petiitq́; vt auxilio ſibi foret contra fratrem ſuum, qui ſe per vim regno expuliſſet, & regnum tyrannica immanitate occupaſſet. Miſſus eſt protinus à rege Burchardus Treuerenſis eccleſiæ præpoſitus, agere cum illo de iniuriis quas fratri intulerat, & commonere, vt regno quod iniuſtè inuaſiſſet, vltro decederet, alioquin authoritatem & arma Teutonici regni propediem experturum fore. Is legationi huic propterea opportunus videbatur, quòd ille ad quem mittebatur, ſororem eius in coniugio habebat, & ipſe hac de cauſa apud regem, ne quid in illum interim grauius decerneretur, ſummis precibus obtinuerat. Ruzenorum rex Dedi marchioni Saxonico, cuius ductu eò aduenerat, à rege commiſſus eſt ſeruandus, donec legati reuerterentur.

His diebus contigit graui ſcandalo Babenbergenſis eccleſię ſtatum labefactari. Herimannus epiſcopus eccleſiam in honorem beati Iacobi Babenberg foris murum propriis impenſis extruxerat, ibique clericos XXV ſcientia, moribus, & canonicæ conuerſationis diſciplinis haud obſcuros congregauerat, & eis quæ ad victum veſtitumq́; ſufficerent, affatim prouiderat. Cumq́; is quẽ congregationi præfecerat, morbo præuentus diem clauſiſſet extremum, nactus opportunitatem temporis, clericos expulit, & locum ipſum cum omnib. appendiciis ſuis Egbertho abbati de ſancto Michaele tradidit, ad inſtituendum illic ordinem monaſticum; non offenſus crimine aliquo clericorum, cùm (vt dixi) honeſtiſſimè iuxta eccleſiaſticas leges vitam inſtituerent: ſed monaſticæ conuerſationis munditia delectatus, in toto epiſcopatu ſuo, ſi fieri poſſet, hanc ſolã eſſe

Digitized by Google

vitam cupiebat, zelo quidem Dei, ſed non ſecundum ſcientiam: ſic æmulatus Rachelis pulchritudinem, vt Liæ fœcunditatem in thalamum cœleſtis ſponſi non crederet admittendam. Clerici qui expulſi fuerant, grauiter ferebant ſine cauſa deſtitutos ſe eſſe ſtipe eccleſiaſtica, qua alebantur. Clerici quoque maioris eccleſiæ Babenbergenſis tam illorum quàm ſuam vicem dolebant, quòd ſcilicet non ſine magna ſui ordinis iniuria tantum epiſcopus deferret ordini monaſtico. Igitur iunctis precibus adorti ſunt eum, obſecrantes per Deum, ne his quibus nullum crimen impingeret, ſine legitima diſcuſſione & audientia eriperet canonicè ſuſcepta eccleſiaſticæ ſuſtentationis beneficia, nec ſineret eos deſtitutos ſpiritualis militiæ ſtipendiis, quibus præterea nihil amplius eſſet rei familiaris, probro & oſtentui fieri ſecularibus: epiſcopatum Babenbergenſem paucas habere congregationes clericorum, & ideo non tam monachis ſibi opus eſſe quàm clericis, quorum ipſi ſolatio diebus ſolemnibus in proceſſionibus, in ſuſceptione hoſpitum vterentur: præterea eccleſiam quam nouiter ipſe extruxiſſet, loco celebri in mediis huc & illuc diuerſantium turbarum fluctibus ſitam, nec à maiore eccleſia Babenbergenſi plus XXX paſſibus diſparatam, multo clericis opportuniorem eſſe quàm monachis, qui ſcilicet monachi cùm abominationes Ægyptiorum immolare iubeantur Domino Deo ſuo, ſecerni à multitudine, & (ſicut ſcriptum eſt) viam trium dierum ire debeant in ſolitudinem, ne ſi ea quæ colunt & prima ducunt, ſeculares immolent coram oculis eorum, ſcandalizati lapidibus irriſionum ſuarum obruant, & infament ſanctam & Apoſtolicam vitam: ſi Deo familiariùs adhæreant monachi, tanquam honeſtior & ſublimior portio corporis Chriſti, non idcirco clericos tanquam membra putrida penitus abſcindendos eſſe ab eccleſia: quia licet ſtellæ ab ſtellis differant in claritate, vnam tamen cœli faciem decentiſſimè diſtinguant ſua varietate: & licet membra diſparia ſint, & ſuis ſingula functa officiis, concordi tamen, licet diſpari, famulatu neceſſitatem expleant vnius eiuſdemque corporis. Epiſcopus nec ratione mouebatur, nec ſupplicatione, aſſerens honorem quem deferret monachis, in nullo præiudicare clericis, bona autem quæ in vſus pauperum proprio labore congeſſiſſet, ſui iuris, ſui arbitratus eſſe, vtrùm clericis attitularet an monachis. Clerici & inopia familiari & indignitate rei vehementer exacerbati, regis & omnium principum regni aures quotidiana proclamatione obtundebant pro iniuria ſua. Cumque nihil vſquam opis, nihil ſpei eſſet, verſi ad validiſſimum illud, quod in ſancta eccleſia vltimæ ſemper neceſſitatis vnicum eſſe præſidium conſueuit, Romam pergunt, & recitata Romano pontifici per ordinem ſuæ calamitatis hiſtoria, Apoſtolicæ ſedis patrocinium contra tanti calumniatoris violentiam ſuppliciter implorant. Adeſt ſimul totius cleri Babenbergenſis legatio, querelam ingeminant, & Romani pontificis patientiam vehementer incuſant, cur eccleſiam Dei tam diu ſinat hominis hæretici communione maculari; qui non vt paſtor per oſtium, ſed vt fur & latro per ſimoniacam hæreſim & ingentium pecuniarum profuſionem irrepſerit in ouile ouium; qui apud prædeceſſorem eius Nicolaum papam tanti criminis inſimulatus (vt dici ſolet) ignem gladio, hoc eſt hæreſim periurio purgauerit; qui cathedram epiſcopalem & ſanctæ prædicationis miniſterium, expers ipſe omnino literarum, contra ſacros canones impudenter occupaſſet; qui ante epiſcopatum cunctis capitalibus criminibus atque omni probrorum genere Moguntinæ ciuitati, in qua nutritus ſit, celebrem ſe ſpectabilemq; fecerit: qui pecuniariam atq; vſurariam artem, qua à puero ſit inſtitutus, poſtquam cœleſtium talentorum negotiator conſtitutus ſit, multò ſollicitius exerceat, ita vt abbatias & eccleſias intra diœceſim ſuam ſitas, quas fœdè comparauerit, fœdiſſimè vendat, & familiam Babenbergenſis eccleſiæ paulo antè opulentiſſimam ac bonis omnibus florentiſſimam ad ſummam redegerit paupertatem; qui nunc ſuper omnia mala ſua, vt in veſtimentis ouium liberiùs lupinam exerceat feritatem, & faciliùs illudat ſimplicium innocentiæ, transfiguratus in angelum lucis angelus Satanæ, clericos abſque vlla diſcuſſione de eccleſiis ſuis eiiciat, atque omnibus in quibus poſſit locis vitam monaſticam, non tam amator religionis quam ſubdolus ſimulator inſtituat. Poſtremò per Deum omnipotentem exorant, vt tandem aliquando expergefactus Simon Petrus baculum paſtoralis zeli exerat contra lupum, improbè rapientem & diſpergentem oues Dei, & Simonem magum iterum in eccleſia Dei nummulariorum menſas & ęra propo-

ponentem, cum pecunia ſua mittat in perditionem. Romanus pontifex iam pridem eum à ſacri altaris miniſterio ſuſpenderat. Præſenti autem relatione efferatus, abſque dilatione excommunicauit eum, ea ſcilicet ex cauſa, quòd de grauiſſimis criminibus iam olim accuſatus, vt cauſam diceret, crebrò per biennium Romam euocatus, venire contempſiſſet. Clericis quoque, qui ſe per calumniam expulſos querebâtur, eccleſiam ſuam reſtitui præcepit, & deſtinatis ad clerum Babenbergenſem literis, mandauit, vt ſe à communione illius abſtinerent, conteſtatus quàm ſanctè, quòd ſi communionem aliquando ac pontificatum, quem contra eccleſiaſticas leges inuaſiſſet, nunquam deinceps ſe viuo recepturus foret. Quod vbi clericis Babenbergenſibus legati ſui retulerunt, & iram veterē armauit tantæ pollicitationis fiducia. Occultata interim Apoſtolicæ ſedis legatione, mittunt ad epiſcopum, qui tunc temporis Babenberg conſiſtebat, eiq; denunciant, vt quantocius de vrbe diſcedat, non poſſe eum vltrà ſibi epiſcopum eſſe, quoniam & epiſcopatum per ſimoniacam hæreſim contra eccleſiaſticas ſanctiones coëmiſſet, & eum adminiſtrare ignarus omnino literarum nō poſſet. Atrociſſimæ per ſe legationi adiecta eſt grauis contumelia. Adoleſcens quidam ex numero clericorum & animis ferox & ætate, verſiculum breuem ex pſalterio propoſuit: Huius, inquit, capituli, non myſticum ſenſum, non allegoricam ſignificationem, ſed verbum ex verbo fidus interpres ſi mihi rectè explicaueris, ego te omni quæſtione liberatum, cunctis criminibus quibus te impetimus, abſolutum, digniſſimum planè epiſcopatu pronunciabo. Ille inſolita re attonitus, cùm quid hoc eſſet, vnde noua hæc & inuſitata mitium antehac clericorum aſperitas procederet, turbulentus ſciſcitaretur, & dictis atrocibus reſponſa atrociora redderet, repentè in medium procedunt legati ſedis Apoſtolicæ, & præter literas quas manibus præferunt, viua voce ei ex nomine Romani pontificis denunciant, vt nullum deinceps pontificalis officij ius poteſtatemque habeat, ſciatque ſe Apoſtolicæ excommunicationis gladio de corpore vniuerſalis eccleſiæ præciſum eſſe, propterea quòd obiectum ſibi crimen ſimoniacæ hæreſeos, toties Apoſtolicis epiſtolis Romam euocatus purgare diſtuliſſet. Præcipiunt etiam clericis Babenbergenſibus, vt nullum vltrà ei tanquam epiſcopo honorem reuerentiamque deferant, ſed ab eius communione omni modo ſe abſtineant, ne deprehenſi tanquam eccleſiaſticę ſanctionis tranſgreſſores ſimilem cum eo ſortiantur excommunicationis vindictam. Ibi primùm epiſcopus circumuentum ſe fraude clericorum ſuorum aduertit. Quibus acriter inſiſtentibus, vt quantocius epiſcopatu abdicatus abſcederet, cùm nulla ratione ſatisfacere poſſet, aſſererentque ſub teſtificatione nominis diuini nullum ſe in eccleſia opus Dei acturos, fortè ipſo in ea perſiſtente: incertus confuſuſque animi miſit ad epiſcopum Moguntinum, fidiſſimum ſibi amicum, quem multis ſępe beneficiis priuatim & publicè ſibi deuinxiſſet, quiq; omnium quæ in adquirendo vel adminiſtrando epiſcopatu geſſiſſet, cōſcius ſibi particepſq; extitiſſet, rogauitq; vt quàm citiſſimè veniret, & tumultuantem inteſtinis ſimultatibus clerum, quoquo poſſet modo, compeſceret. Ille nihil moratus affuit, egitq; (vt rogabatur) cum clericis, ne obliti pudoris ac modeſtię ſuæ in epiſcopū ſuum, quem propter Deum patris loco venerari debuiſſent, ſine cauſa exardeſcerent, cùm eos nec dicto, nec facto, quod iuſtè in querelam vocare poſſent, ſciens prouocaſſet: vel ſi quid quod eos lęderet, fortè inſcius admiſiſſet, ſe cognitore atque arbitro paratus eſſet quouis modo ſatisfacere offenſis; parcerent, ſi minus eius innocentiæ, at honori atque exiſtimationi propriæ, ne ad contemnendos epiſcopos ſuos cęteri per orbem terrarum clerici hoc animarentur exemplo, & rebellionis atque contumaciæ peſtilens hic morbus ſumpto à Babenbergenſibus initio, totum inficeret corpus gregis Dominici. Nihil illi placationis, nihil laxamēti admittentes, grauiſſimis eum conuiciis confutarunt, iuſtiſſimè dicentes in eum quoq; Apoſtolicæ excommunicationis anathema procedere debuiſſe, qui hominē omnibus probris infamatum, & nihil in moribus, nihil in ſcientia dignum ſacerdotio afferentem, per ſimoniacam hæreſim epiſcopum ordinaſſet: nec ad excuſandas excuſationes in peccatis obtendere poſſe ignorantiam, cùm actus eius omnemque vitæ inſtitutionem, tanquam qui in laribus ſuis diu familiariſſimè obuerſatus ſit, optimè cognouiſſet, & omnibus quæ in coëmendo epiſcopatu acta ſint, medius ipſe atque intimus interfuiſſet. Videns archiepiſcopus obſtinatos in contentione clericos nulla ratione mitigari poſſe, ne quid pro amico ſuo

Digitized by Google

intactum intentatúmque relinqueret, aſſumpto eo Romam ire ſtatuit, ſperans Romanum pontificem vel pecunia vel ſupplicatione expugnari poſſe, vt eum crimine atque anathemate abſolueret. Sed inter eundum reputans haud ſatis tutum eſſe, vt eum non priùs explorato Romani pontificis animo Romam perduceret; ſuaſit ei in extrinſecis eccleſię Babenbergenſis poſſeſſionibus reditum ſuum præſtolari: & ipſe cum paucis (vt inſtituerat) concitus Romam contendit. Quò dum veniſſet, vix & ęgrè, vt à Romano pontifice in communionem ſuſciperetur, obtinuit, & qui in alienis criminibus patronum ſe parauerat, ipſe de propriis inſimulatus, quòd Babenbergenſem epiſcopum per ſimoniacam hæreſim ſciens ordinaſſet, penè gradus ſui periculum incurrerat. Ad vltimum diſcedēti iuſſum eſt, vt ab eius communione omni modo abſtineret, & promulgatam aduerſus eum Apoſtolicæ excommunicationis ſententiam omnibus Teutonici regni principibus notam faceret, & cùm primùm conficiendæ rei temporis opportunitas arriſiſſet, alium pro eo Babenbergenſibus epiſcopum ordinaret. Quod vbi Babenbergenſi epiſcopo compertum eſt, nullam deinceps ſpem ſibi reliquam, niſi in clementia Romani pontificis fore ratus, conductis qui cauſam ſuam apud ſedem Apoſtolicam dicendi arte tuerentur, Romam perrexit. Sed Romani pōtificis conſtantia, & inuictus aduerſus auaritiam animus omnia excludebat argumenta humanæ fallaciæ. Multis lacrymis, multis ſupplicationibus, multis Rhetorica arte compoſitis diſceptationibus vix hoc ſolum obtinuit, vt ea conditione anathemate abſolueretur, quatenus vbi primùm in patriam rediiſſet, monaſterium ingrederetur, atque ibi deinceps à cunctis in perpetuum ſeculi actibus feriatus, ſcandalizatam ſua ambitione eccleſiam digna ſatisfactione defleret. Ita regreſſus in patriam, cùm iuſſa Romani pontificis retuliſſet ad milites ſuos, quibus ſe multa largitione admodum popularem acceptúmque fecerat, vehementer reſtiterunt; indigniſſimum fore dicentes, & nulla retro maiorum memoria in eccleſiis Galliarum hoc accidiſſe, vt ſine publica audiētia & canonica diſcuſſione, quod nec infimis quidē gradibus competeret, epiſcopus deponeretur; non hanc priuatam illius eſſe iniuriam; ad communem potius ſpectare contumeliam omnium qui tuendæ Babenbergenſis eccleſiæ dignitati operam ſuam deberent, & eius epiſcopo ſub iureiurando fidem dixiſſent; & ideo extrema omnia priùs ſe experturos eſſe, quàm ſeruatum ad ſua tempora illius eccleſiæ honorem ſinerēt fœdiſſimo hoc exemplo contaminari. His ille promiſſis animatus, neglecto Romani pontificis decreto, Babenberg rediit, ibíque IIII vel V hebdomadas commoratus, præter altaris officium, in cæteris omnibus, quæ ſcilicet ad exteriorem epiſcopij adminiſtrationē pertinebant, nullo modo iure ſuo cedebat, irritam reputans excommunicationem, quam non canonicè in ſe promulgatam cauillabatur. Quibus diebus in ciuitate Babenbergenſi nullum publicè actum eſt opus Dei, clericis refugientibus atque omnino execrantibus communionem eius. Cæteram eius anni partem in extrinſecis Babenbergenſis eccleſiæ poſſeſſionibus militum ſuorum præſidio fultus exegit. Verùm neque rex, neque epiſcopus, neque alius quiſquam qui ſanum ſaperet, ei communicare volebat.

Rex Paſcha Wormatiæ celebrauit, quo dum ad ſalutandum eum quidam ex principibus Saxoniæ pergere inſtituiſſent; miſſi obuiam eis legati denunciauerunt, vt ocyus in ſua redirent, alioquin haud tutò viſuros eſſe faciem regis, quem poſt tam graues contumelias digna adhuc ſatisfactione non placaſſent. Ibi primò malum quod ceruicibus impendebat, animaduerterunt. Rex omnibus quę bello adminiſtrando neceſſaria erant, affatim prouiſis iam & inſtructis, ſolēni edicto, cunctis qui in regno ſuo erant, expeditionem indixit in Saxoniam; diemque & locum ſtatuit coadunandi exercitus, videlicet VI id. Iunij, in poſſeſſione Herueldenſis monaſterij, in loco qui dicitur Bredingen. Miſit etiam legatos ad Saxones, qui tunc ineundi conſilij gratia frequentes Goſlariam conuenerant, dicere eis; memorem ſe grauium iniuriarum, violatæ regiæ maieſtatis, & turpis fugæ, qua extremo in periculo vitæ conſulere coactus fuiſſet: nec ſe cunctis generaliter Saxonibus crimen hoc intēdere: paucos fuiſſe principes, qui imperitam multitudinem & naturali leuitate ſemper nouarum rerum auidam hac rabie inflāmaſſent: ab his concitatæ ſeditionis & turbatæ reipublicæ pœnam ſe, quoniā legibus non potuerit, armata manu exacturum: proinde rogare ſe cæteros, & ſub interminatione gratię ſuę pręcipere, ne hoſtes publicos armis aut opibus tueantur: ſi obediant,

veniam

veniam ſe eis dare veteris culpæ, quòd tam inuſitati facinoris ſocij participesq́ue antehac extitiſſent: ſin autem, excuſationem deinceps non habituros eſſe peccati quod ſcientes præmonitiq́ue admiſiſſent. Ad hæc Saxones, grauiſſimam, aiebant, habemus legationem: & niſi principes noſtri de omnibus quæ obiiciuntur, iuxta magnificētiam regiam ei ſatisfacere ſpondeant, eos ſine mora vel captos, & in vincula coniectos eius examini reſeruabimus, vel in fauillam redactis omnibus quę ad eos pertinent, Saxonia procul effugabimus. Quòd ſi iuſtis & regio nomine dignis conditionibus parati ſunt, vel obiecta purgare, vel quæ peccauerunt expiare; oramus & per Deum obteſtamur, vt honori potius ſuo quam iracundiæ conſulat; nec ante publicam principum cæterorum audientiam & legitimam diſcuſſionem aliquid in eos quod ſe non deceat, decernat; diem potius ſtatuat; locum deſignet; copiam det tutò coràm veniendi & tutò cauſam dicendi, vt ſecundum palatinas leges iuſta examinatione habita, vel puniat cōuictos, vel abſoluat innocentes: quòd ſi ira immoderatior nullam admittit ſatisfactionem, nec alio pacto quàm ſanguine principum noſtrorum reſtingui poterit, quid prodeſt ambiguis reſponſionibus ſententias inuoluere? Extremæ impietatis fore iudicamus, vt principes noſtros deſeramus, & eos pro nobis iugulandos obiiciamus: quos haud dubiè ſcimus nullo priuato odio vel gratia, ſed ſola tuendæ ſalutis noſtræ, & vindicandæ libertatis noſtræ cauſa contra regem arma ſumpſiſſe. quapropter id ſupplices petimus, vt eadem nobis & illis venia concedatur admiſſæ præſumptionis: aut ſi nulla ſupplicationum victima expiari poteſt quod fecimus, eodem in nos & in illos ſupplicio animaduertatur. Tunc Bucco Halberſtatenſis epiſcopus, Wecel archiepiſcopus Magdeburgenſis, Magnus dux Saxoniæ, Otto dux quondam Baioariæ, & cæteri principes quos rex ſpecialiter tam truculenta comminatione impetebat, dixerunt, nequaquam ſe ſibi conſcios eſſe, quòd pacem quæ anno priore in Gerſtingun conuenerat, facto aliquo vel dicto violaſſent. Nam ſi rex inſtinctu eorum vel conſilio factum ſuſpicaretur, vt eccleſia in Hartesburg incenderetur, theſauri diriperentur, corpora ſepulchris eiicerentur, aut aliud aliquid contra ſtatutum illius conuentionis perpetraretur; paratos ſe eſſe, vt quauis conditione quam modò cæteri principes regni æquam iudicaſſent, crimen refellerent, & innocentiam ſuam aſſererent; inſuper ipſam eccleſiam propriis impenſis ambitioſiùs quàm fuerat inſtaurarent; amplioribus ornamentis excolerent; omnia etiam, quæ ineptum vulgus maligno ſpiritu ſuſcitatum auſu nefario infregiſſet, diripuiſſet, temeraſſet, multipliciùs reſtituerent; ſuper hæc omnia auri & argenti & prædiorum ſuorum, quantum ſaluo pudore ſuo & regni maieſtate accipere vellet, prompta mente darent, dum modò in gratiam rediret, & gladium quem in ceruices eorum, & in euerſionem totius Saxoniæ iratus extenderat, placatus remitteret in vaginam. Quòd ſi obſtinatum aduerſus omnes preces & ſupplicationes animū gereret, ſe deinceps contra eum nec arma laturos nec aciem inſtructuros, ſed nudis pedibus venienti obuiam proceſſuros, & ſententiam quamcunque vel iratus dictaſſet, porrecto iugulo excepturos. In hæc verba nuncios regis dimiſerunt, & ipſi protinus ſuos eadem ad eum reſponſa deferentes deſtinarunt. Quos vbi rex aduenire comperit, pręcepit vt nulla ratione in conſpectum ſuum admitterentur, mandauitq́ue eis per occultos indices, vt quantocyus recederent, nec ſe oculis eius cui contumeliam feciſſent, ſic temere ingererent; alioquin regia cenſura coërciturum ſe hoſtes publicos & inſidiatores regni, qui ſub prætextu legationis mendacia ſua per populum ſererent ad ſollicitandos animos principum, & expeditionem ſuam impediendam. Ita legati ſine effectu reuerſi ſunt. Iterum alios atque alios miſerunt: ſed eodem omnes rigore obfirmatas contra ſe tam fores quàm aures regias inuenerunt. Semel cùm vnus legatorum captata loci & temporis opportunitate ſe improuiſus in conſpectum regis proripuiſſet, & quæ in mandatis habebat proloqui cœpiſſet; vix ad primum ſermonis exordium, dato ſilentio, ſtatim cum graui indignatione reiectus eſt, & cùm ab Vdalrico quodam regio ſatellite in craſtinum ſeruandus, abductus vel potius abreptus fuiſſet, proximo manè eluſis cuſtodibus vix vita comite effugit. Dehinc crebris legationibus adorti ducem Rudolphum, ducem Bertholdum, ducem Gozelonem, & cæteros principes quos ſuperiore bello coniurationis ſocios habuerant, fidem implorant, fœderis quod pepigiſſent admonent, obteſtanturq́ue per Deum, per cuius nomen in vnius eiuſdemq́ue militiæ

ſacramenta iuraſſent, vt adſint periclitantibus, & ſicut priùs gerendo bello fauorem ſuum, ita nunc reparandæ paci, quoniam eos belli pœniteat, auxilium conſiliumq́ue ſuum non ſubtrahant. Sed regis prudentia, qua ſupra ætatem ſuam mirum in modum callebat, omnia ſepſerat, omnes vias, omnes aditus obſtruxerat: ſiquidem à cunctis principibus ſuis iuſiurandum acceperat, quòd nullas eorum legationes ſe inconſulto ſuſciperent; quòd eos nec armis publicè nec conſiliis ſecretò tutarentur; nec ſibi pro eis preces aliquando ſupplicationesq́ue deferrent, donec ſe acceptę ab eis ignominiæ maculam digna animaduerſione eluiſſe, ipſe iudex teſtisq́ue fateretur. Ita quocunque intendiſſent, quamcunque viam pertentaſſent, omnia offirmata, implicata, impedita repererunt. Exin crebra per Saxoniam Thuringiamq́ue cõuenticula faciunt, quid facto opus ſit conſulunt; diſcuſſis & euentilatis omnibus, quæ tanto malo remedium aliquod polliceri videbantur. Cùm nulla vſquam humani auxilij ſpes eluceret; ſtatuunt vnanimiter, à Deo ſibi deinceps quærendum eſſe ſubſidium, qui ſolus tam obſtinatam regis ferocitatem emollire, & rem implicitam expedire queat. Iubent ergo, vt per totam Saxoniam & Thuringiam depoſitis cultioribus indumẽtis, ſacco & laneis veſtiantur; cibo & potu ſtatutis diebus abſtineant; ſumptus in pauperes pro ſua quiſque re familiari conferant; & per eccleſias nudis pedibus diſcurrentes, Deum communi lamentatione deprecentur, vt manum ſuam quæ humano vbique ceſſante adiutorio ſola iam poſſit opitulari, vndique concluſis ad ereptionem eorum extendat. Præterea placet, vt die quo regis exercitus iuxta publicam indictionem in Bredingen coadunandus conueniret; ipſi in loco qui dicitur Lupezen, ſex millibus ab eis diſparati caſtra locarent, & iterum atque iterum repetitis ſupplicationibus aures eius & principum eius obtundentes, ſi euincerent, gratias Deo; ſin autem, in eodem loco venientem præſtolati, collatis ſignis æquiſſimo iudici Deo rem committerent. Superueniunt etiam hinc Luticiorum, hinc Polonorum nuncij, ſuam vtrique operam ſocias manus & pares ad cuncta quæ belli artibus tranſigenda ſint, animos pollicentes; & quòd parati ſint die quem Saxones deſignauerint, armatorum copias quàm maximas in Saxoniam mittere: vel ſi hoc malint, contra Danos, & alias gentes quas vulgatum erat ad irruptionem Saxoniæ à rege ſollicitatas eſſe, ſtationes iugeſque excubias agant, vt hac parte ſollicitudinis exonerent alias occupatos. Hoc nuncio paululum recreatis animis digreſſi, quantum temporis ſupererat, vſque ad diem coadunandi exercitus, in ieiuniis & vigiliis exigunt, eccleſias indefeſſi obſident, in cinere volutantur & cilicio, noctes perinde ac dies precibus inſumunt, nullum poſtremò religionis genus quod ad placandum Deum eccleſiaſtica traditione comparatum ſit, prætermittunt: ſed ira Dei quæ in eos exarſerat, maior erat, quàm vt lachrymis reſtingui, hoſtiis & muneribus mitigari poſſet. Rex Pentecoſten Wormaciæ cum paucis celebrauit: principibus in præparationem militiæ ſingulis priuata ſollicitudine occupatis. Statuta die venit in Bredingen cum infinita multitudine, planeq́ue omnium vnanimi conſenſu conſtitit nullá vnquam retro maiorum memoria tantum exercitum, tam fortem, tam militariter inſtructum in regno Teutonico, à quoquam rege contractum fuiſſe. Quicquid in regno epiſcoporum erat, quicquid ducum, quicquid comitum, quicquid eccleſiaſticarum aut ſecularium dignitatum; omnes ſumma vi, ſumma ope, in hoc bellum eniſi conũenerant: nemo prorſus, niſi quem fortè grauis admodum & omnino inexplicabilis neceſſitas excuſaſſet, aberat. Epiſcopus Colonienſis cauſatus impium fore, ſi calamitatis quæ oppreſſura eſſet fratrem ſuum Magdaburgenſem epiſcopum, & conſobrinum ſuum Halberſtatenſem epiſcopum, ſpectator adeſſet, vacationem impetrauerat, haud grauatè hoc concedente rege, eò quòd poſt primam defectionem inuiſum ſemper eum ſuſpectumq; habuiſſet. Leodienſis epiſcopus vir præter decrepitam ætatem longa etiam ægritudine exhauſtus, reginam interim ſeruandam ſuſceperat, & hac occaſione ipſe quoque militia defungebatur. Vterque tamen milites ſuos ampliſſimo numero tranſmiſit. Dux quoque Boemorum aderat tanto ſtipatus agmine, vt ſe ſolum bello Saxonico ſufficere poſſe, vana ſpe eluſus, arbitraretur. Wideradus Abbas Fuldenſis, præter quòd ab ineunte ætate vno pede grauiter claudicauerat, iam per biennium ita paralyſi diſſolutus erat, vt niſi baculo aut miniſtrorum humeris innixus nuſquam progredi poſſet. Eum tamen nec iam moleſta valetudo excuſare poterat à militia, id potiſſi-

Dig

potiſſimùm curante rege, vt omniũ principum ſuorũ titulis ac faſcibus q̃ maximè inſignẽ faceret expeditionem. Cumq́; ad locũ coadunandi exercitus, feruentiſſima æſtate, vehiculo ſedens pergeret, ſtrepitu circumfuſæ multitudinis, & vi concitati pulueris ſuffocatus, penè ſpiritum exhalauerat. Relatus in monaſterium à ſtupore quidem mẽtis poſt paululum reſpirauit; nullum tamen vltrà verbum proloqui potuit: atque ita deinceps per VI hebdomadas grauiſſima corporis moleſtia decoctus, XVII calẽdas Augusti humanis rebus exemptus eſt. Vir planè feruentis in Deum fidei, ſuis tamẽ omnibus admodum inuiſus, propterea quòd in diebus eius Fuldenſe nomen multis calamitatibus vehementer attritum, & penè omnino obliteratum fuiſſet. Sed ad cœptum, vnde digreſſi ſumus, redeamus. Miſſi à rege exploratores ſpeculari exercitum Saxonum, retulerunt eos multitudine & armis haud impares, cætero belli apparatu etiam ſuperiores eſſe; opes multas & ſufficientes in longum quoque tempus ſumptus conuexiſſe; nihil permotos tantorum hoſtium aduentu, in proximo caſtra locaſſe; poſt laborem itineris ocioſo iam animo fixis tentoriis recreando corpori indulgere; hoc ſtatuiſſe, vt legatos ſupplices de pace mittant; ſi non impetrent, æquo certamine adoriantur venientes. Facilè & contemptim hoc auditum eſt ab his qui cum rege erant, paſſim iactantibus, nec ferreas vel adamantinas acies multitudini & virtuti ſuæ inexpugnabiles fore; ſecum eſſe militem lectiſſimum, qui in faciendis ſtipendiis ætatem exegiſſet, & quem ſinguli principes diligenti delectu habito de toto orbe exquiſiſſent: illinc vulgus eſſe ineptum, agriculturæ potiùs quàm militiæ aſſuetum, quod non animo militari, ſed principum terrore coactum cõtra mores & inſtituta ſua in aciem proceſſiſſet, & ideo non expectaturum, vt commiſſo certamine comminus ſtricto enſe feriret & feriretur, ſed ante commiſſum prælium ſolo concurrentis exercitus ſtrepitu & clamore terrendum, fugandum, & fundendum eſſe. Rex non tam metuebat, ne prælio quàm ne ſupplicatione vinceretur, néve principes ſui eis bellum inferre religioſum ducerent, qui ſe ad quaſcunque conditiones pacatiſſimos præberent, & ignominiæ ſuæ vindicta, qua nihil ardentiùs cupiebat, è manibus ſibi raperetur. Hoc præcauens quàm maximè ſatagebat, vt antè exercitus committerent, quàm legati Saxonum pacem poſtulaturi venirent; plurimùm in hoc ipſum annitente duce Sueuorum Rudolpho, propterea quòd anno priore regnum affectaſſe infamatus, ſuſpicionem hanc nouis erga regem ſtudiis abſtergere cupidiſſimè volebat. Profectus rex de Bredingen, die prima venit in Elenen, ſequenti die præcipitato nimiùm gradu duorum penè dierum iter confecit, atque in Beringe caſtra poſuit, haud multo à Saxonibus interuallo. Iam fixis tentoriis ſinguli, quæ exhauſtis laſſitudine corporibus neceſſaria forent, circumquaque diſperſi prouidebant. Rex etiam refrigerandi gratia ſe in lectum reclinauerat, cùm ſubitò dux [Sueuorũ] Rudolphus ingrediens, nunciat Saxones breuiſſimo ſpatio abeſſe, & incertum, negligentes an ignaros aduenientium hoſtium, inter epulas & pocula ineptis laſciuire luſibus: qui ſi vel ad punctũ temporis inultum habeãt, quòd ſumpta contra rempub. & leges maiorum, arma ſic improbè cõſpectibus regis inuexiſſent; ignominiam hanc Teutonici regni nullis deinceps ſeculis abolendam eſſe: placere ſibi cùm adhuc maior pars ſuperſit diei, vt acies inſtruatur, prælium committatur; vel ſi prælium detrectantes intra caſtra ſe tutentur, ipſa caſtra admoto exercitu expugnentur. Rex ei pronus in terram gratias agit, & huius beneficij quoad viuat nunquam ſe immemorem futurum, Deo in teſtimonium aſcito pollicetur. Ita ambo ſe tentorio proripiunt; dato ad pugnam ſigno ocyus omnes aſſunt; longè latéque patentes cãpos occupant; ſinguli duces ſuas ſeorſum legiones inſtruunt, & quia nec ſitus loci nec multitudo patiebatur, vt vno eodemque tempore omnibus vna fieret manus conſerendi copia: datum negotium eſt duci Rudolpho, vt ipſe cum ſuis prima acie confligeret, peculiari ſcilicet Sueuorum priuilegio, quibus ab antiquis iam diebus lege latum eſt, vt in omni expeditione regis Teutonici ipſi exercitum præcedere, & primi cõmittere debeant: cæteris iuſſum, vt propter aſſiſtentes pugnantibus, prout res poſceret, auxilio concurrerent. Rex in quinta erat legione, quam ex lectiſſimis & erga ſe admodum ſpectatæ fidei iuuenibus ſtipatam ornatiſſimamq́ue inſtituerat. Ita paulatim ſeruatis ordinibus ad caſtra Saxonum procedunt, Saxones qui ſibi ſtultiſſimè perſuaſerant, ſpacium illud quo à rege aberant, vix ab equite expedito, nedum ab exercitu, ſar-

cinis aliiſque impedimentis implicato, vno die tranſmitti poſſe, nihil minùs quàm regem eo die ad ſe peruenturum, ſuſpicabantur: ideoque vana ſecuritate reſoluti omne ſtudium ab armis ad curam corporum verterant. Cùm repentè conſpicantur cœlum puluere obtenebratum, exercitum ſuper arenam maris innumerabilem, totam adiacentis campi latitudinem inſtar locuſtarum occupaſſe, & ferè iam emenſo quod in medio erat ſpacio, ad ipſa caſtra opprimenda, niſi maturent egredi, citato paululum gradu properare: inopinata re trepidi, & ſe inuicem inertiæ, quòd hoſtem non præuidiſſent, incuſantes, protinus ſublatis in cœlum vocibus cõclamant, arma rapiunt, portis prorumpunt. Pauci loricis corpora muniunt: cæteri dum morarum impatientes ruunt, nec veſtes, quibus ſe paulo antè (largiori otio indulgentes) exuerant, reſumere meminerunt. Nullus alterum cunctantem operitur, ſed ſinguli paſſim, prout ocyus ſeriuſúe arma expedierant, accurrunt; quam plurimi etiam trans fluuium Vnſtrut longius metati, priùs infœliciter geſtæ rei quàm committendi certaminis nuncium acceperunt: nec legiones ordinare anguſtia temporis ſinebat, nec militem adhortari, nec caſtra conſuetis ſtationibus munire, nec aliud quicquam facere, quod militaris diſciplinæ ſolennitas exigebat. Repentinus regis aduentus omnia præuerterat. Vix tandem ex illa trepidatione reſumpto ſpiritu, cùm in globum denſiſſimum tumultuaria ſe ſtatione ſtipaſſent, non expectato ſigno (vt conſuetudo eſt pugnaturis) equis ſubdunt calcaria, & ſummo niſu præcipites feruntur in aduerſarios, haud procul ab Hohenburg: nec impetum ſuſtinere vel ad horam Sueui potuiſſent, niſi loco motis iamque pedem retro ferentibus dux Welf cum exercitu Baioarico concurriſſet. Prima certaminis procella haſtas & lanceas conſumpſit: reliquam partem gladiis, qua pugnandi arte plurimum excellit miles Saxonicus, peragunt, præcincti ſinguli duobus vel tribus gladiis: tantaque vi, tanta ferocitate, tanta feriendi calliditate graſſantur, vt hoſtibus etiam non minùs admirationi quàm terrori eſſent. Ibi Ernoſt marchio Baioariorum, vir in regno clariſſimus, & multis ſæpe aduerſum Vngarios victoriis inſignis, grauiter vulneratus eſt, & cùm in caſtra ſemiuiuus relatus fuiſſet, poſtero die expirauit. Ibi Engilberthus comes; ibi duo filij Eberhardi comitis de Ellenburg; ibi quàm plurimi nobiles ex Sueuis; quàm plurimi ex Baioariis corruerunt; paucique admodum ſine vulneribus prælio exceſſerunt. Rudolphus dux multis ſæpe gladiis impetitus, quanquam tenaciſſimæ loricæ præſidio ictus omnes fruſtraretur, multis tamen ex aſſidua contuſione membrorum affectus eſt incommodis. In exercitu Saxonico præclariſſimè enituit virtus Ottonis ducis quondam Baioariæ: is fortiſſimis iuuenibus ſeptus modò in prima acie pugnam laceſſere, vbicunque acrior vis hoſtium incubuiſſet, comminus adeſſe, inſiſtentium vultus gladio ferire, per hoſtiles cuneos quaqua verſum viam ſibi ferro parare, modò in poſtremis ceſſantes adhortari, cauſæ qua arma ſumpſerant, admonere, & vt nunc, quod ſæpe quàm ſanctè iuraſſent, libertatem ſuam manu vindicarent, omnes in commune per Deum obſecrare. Strenuè profectò & egregij militis, & optimi ducis officio fungebatur. Protractum à media die vſque in horam nonam certamen iam in eo erat, vt duo duorum regnorum exercitus Sueuiæ & Baioariæ terga verterent. Et regi frequentes nuncij ſalutem ſuorum in extremo ſitam nunciabant, cùm repente ex vno latere Herimannus comes de Glizberg, ex alio latere Babenbergenſes milites ſigna inferunt. Tum dux Boëmorum, tum Gozelo dux Lotharingorum multis priùs periclitantium in prælio legationibus & ſupplicationibus fatigatus, ſuas vterque copias incitatis ad curſum equis immittit. Non vltrà Saxones vim multitudinis ſuſtinere poterant; paulatimque cedentes, cùm inclinatas iam ad fugam acies dux Otto reſtituere obſecrando, increpando, inertiam deſidiamque exprobrando diu multumque conatus fuiſſet, tandem verſis frenis omnes diuerſas in partes aufugerunt. Tum verò (vt ſemper in fuga hoſtium ignauiſſimis & fortiſſimis par ſolet eſſe audacia, par gloria) omnes in exercitu regis legiones confuſis ordinibus, omnes etiam plebeii ac ruſtici, qui caſtrorum vſibus ſeruilem operam dependebant, ocyus ſe ad perſequendos fugientes expediunt, equos calcaribus enecant, latiſſimos campos dicto citiùs tranſuolant, obſtantia quæque conculant. Fugientes cùm in caſtra, tanquam illic latibulum habituri, ſe recepiſſent: captis caſtris & direptis exagitant, loca omnia per quæ fuga eſt per milliaria duo vel tria circumquaque cædibus cruentant, ca-

dauerum aceruis exaggerant. Et quia concitatus vngulis equorum puluis oculis proſpectum, rebus diſcrimen eripuerat, vt haud facilè ſocios ab hoſtibus viſu caligante ſecernere poſſent, quàm plurimos ex ſociis ſuis, dũ hoſtes arbitrantur, interficiunt. Principes Saxoniæ & nobiles, præter duos mediocri loco natos, omnes viui integriq́ue euadunt; tum peritia locorum, tum obtenebrati aëris denſitate, tum equorum velocitate commodiſſimè vſi. Porrò in vulgus pedeſtre, quod congreſſis equitibus adhuc in caſtris reſederat, ita vltra modum omnem modeſtiamq́ue debacchata eſt hoſtilis feritas, vt Chriſtianæ verecundiæ obliti, pecudes ſibi non homines iugulare viderentur. Plurimam etiam partem fluuius Vnſtrut, dum metu gladij imminentis præcipitantiùs irruunt, abſorbuit. Cædi nox finem fecit. Et quòd vltra fluuiũ perſequi fugientes, haud ſatis tutum putaretur; conuerſi milites ad ſpolia diripienda, tantam in caſtris hoſtiũ inuenerunt ciborum affluentiam, tantam auri & argenti veſtiumq; precioſarum multitudinẽ, vt non ad bellum inferendũ, ſed ad epulum præbendũ regis exercitui, & oſtentandam opum ſuarum magnificentiã occurriſſe viderentur. Rex paulo poſt occaſum ſolis inter fauſtas (vt ſolemne eſt) militum acclamationes in caſtra reuertitur, lætus & æſtuans gaudio, quòd hoſtes infeſtiſſimos inſigni victoria ſubegiſſet, maximè iactantibus paſſim militibus, quòd illos & illos de primis principib. Saxoniæ manu ꝓpria peremiſſent. Cumq; ad locum congreſſionis reuerſi, alius dominum ſuum, alius patrem, alius fratrem, alius cognatum, aut alia quauis neceſſitudine ſibi deuinctum in acie corruiſſe repeririſſent; lætitia omnis in mœrorem, cantus verſus eſt in vocẽ flentium: planctu & vlulatu caſtra vniuerſa perſtrepebant. Sequentem diem in eiſdem caſtris agẽtes, occiſos terra obruunt. Qui clariores inter eos ditioresq; extiterant, in patriã vnde quiſque oriundus erat, ſepeliendos remittunt; vulneratis curã adhibent; quos militiæ in reliquũ inutiles vulnera reddiderant, ſuis in patriam curandos deſtinant. Nec facilè æſtimari poterat, quot hac, quot illa in acie cæſa eſſent millia: hoc tamẽ palam conſtante, plus hîc nobilium, plus illic cecidiſſe plebeiæ multitudinis, & propter amiſſionem clariſſimorum virorum maius victores quàm victos tuliſſe diſpẽdium. Mœrore & luctu affectis omnibus grauior acceſſit dolor & facti pœnitentia, comperto quòd principes Saxoniæ, quos ad vnum interfectos pridie vano rumore vulgauerant, omnes integro numero viuerent, atq; ad iterandum prælium nouas denuo copias pleni animorũ contraherẽt. Grauiter nimis ferebant, & inter ſe haud obſcuris muſſitationibus fremebãt, quòd maximo ſui piaculo, minimo reipublicæ emolumento, manus ſuas innoxiæ plebis ſanguine polluiſſent. Rex ipſe quàm plurimum verebatur, ne miles in irritum fuſi tanti ſanguinis pœnitens, religionis obtentu deinceps militiam detrectaret, quam ſine peccato & graui offenſa Dei adminiſtrare non poſſet. Peſſimæ rei peſſimum Moguntinus archiepiſcopus remedium adhibuit. Collato cum paucis familiaribus regis conſilio repentè proceſſit in publicum, & principes Thuringiæ nec canonicè ad ſynodum euocatos, nec ſynodali audientia ſecundum eccleſiaſticas leges diſcuſſos, præcipiti ſententia excõmunicauit; ea ſcilicet cauſa, quòd eum anno priore Erfordiæ, cùm ad exigendas decimas aſſediſſet, diſtrictis gladiis intra eccleſiam impetiſſent. Et ne quis ei fortè hoc crimini daret, quòd contra canonum ſcita miſeros homines tam inexplicabilibus negociis ad præſens implicitos, tam iniquo tempore adortus fuiſſet, quando tantis vndique bellorum procellis iactati, non cauſis dicendis vacare, ſed vitam ſuam fuga vel armis ſeruare neceſſe haberent: ait à Romano pontifice ſibi hoc permiſſum eſſe, vt abſque legitimis induciis, abſque legitima diſcuſſione, die quo ſibi occurreret, eos iuſto anathemate ab eccleſia reciderct. Nullum tamẽ ſapientem latere potuit, quò potiſſimùm ſpectaret hoc factum, eò ſcilicet, vt exercitus regis promptior deinceps fidentiorq́ue aduerſum eos bellum gereret: de quorum occiſione, ſi poſt excommunicationem occiſi fuiſſent, putaret, ſe nec peccatis obnoxium fore, nec pœnis quas leges eccleſiaſticæ ſtatuunt homicidis. Igitur mouit exercitus de loco certaminis, & tranſita Thuringia ingreſſus eſt Saxoniam, omnia circumquaque ferro & igne depopulans, tantasq́ue in villis ſingulis reperit opes, fœcũdiſſima ſcilicet regione, & nullis antehac bellis attacta, vt auidiſſimæ plebi caſtrorum, quæ ſola ſpe rapinarum exercitum ſequebatur, copia pareret faſtidium. Rex tamen aſſiduas ad principes Saxoniæ legationes, tum ſuo, tum principum ſuorum nomine deſtinabat, hortans eos, vt ſe dederent, atque

in clementia eius potiùs quàm in armis ſuis, quæ ſemel infeliciter tentaſſent, ſpem ſibi deinceps ponerent. Sed illi haud dubiis indiciis compertum habentes, quanto in eos odio æſtuaret, extremæ dementiæ eſſe iudicabant, vt ei præcipitanter ſanguinis ſui ius poteſtatemq́; facerent, cuius iram tantis ante expeditionem ſupplicationibus mitigare nequiuiſſent: tamen mandauerunt ei verbis ſupplicibus, ſe pacem quàm bellum, clementiam eius quàm indignitatem ſemper maluiſſe, & eam ſi alio precio quàm proprio ſanguine redimere potuiſſent, nunquam ad hæc extrema audenda experiendaq́; proceſſuros fuiſſe. quòd ſi vel nunc ſaltem poſt illatam cladem cor eius tetigiſſet Deus, vt calamitatibus eorum condoleret, quos penè vſque ad internicionem proſtrauiſſet, ſe hoc gratanter amplecti, & obliteratis à corde ſuo omnibus malis, quibus in eos iram odiumque ſuum expleſſet, deinceps ei fidos deuotosque futuros: ſi autem hoc aliter quàm per deditionem fieri non poſſet, cõſultius ſibi eſſe, vt ſalua exiſtimatione ſua, incolumi libertate ſua, in congreſſione publica morerentur, quàm dediti ritu pecudum iugularentur, vel diu in cuſtodia habiti, inſuper fame & ſiti aliiſque cruciatibus macerati omni morte triſtiorem vitam exigerent. Ad vltimum iuſſu regis profectus eſt epiſcopus Moguntinus, & alij quidam ex principibus, & hæc eadem viua voce cum eis egerunt, obſecrantes eos per Deum, vt poſtquam malè auſpicatò rem certamini commiſiſſent, & cladẽ multis poſthac ſæculis non abolẽdam accepiſſent; nunc ſaltem malo ſuo coacti, reſipiſcerent à ſtultitia, nec ſe gentem ſuam obſtinata deſperatione omnino perditum irent: ſe in conſpectu omnia cernẽtis Dei fidem ſuam interponere, quòd ſi ſe vltro dediſſent, aut eadem die, aut breuiſſimo pòſt tempore deditione abſoluendi eſſent, ſaluis ſibi dignitatibus, beneficiis, prædiis, & aliis facultatibus ſuis. Econtra illi ſatis ſibi aiebant re ipſa cognitam & ſpectatam eſſe, & principum fidẽ, & regis atrox atq; implacabile ingenium, cùm poſt illas cõditiones pacis, quas priore anno in Gerſtigun rex principibus ſuffragium ferẽtibus, quàm ſanctè firmaſſet, tam crudeliter in eos culpæ quam tunc condonauerat, vindictam exercuiſſet, nec principum fides periclitantibus quicquam opis præſidiiq; cõtuliſſet: proinde fruſtra eos rogare, vt fidem ſuã nunc experiantur quaſi incognitam, quam in campis Thuringiæ luce clariùs multo ſuo incommodo experti fuiſſent. Ita defixi in ſententia perſiſtentes, haud procul à Magdeburg locis munitiſſimis ſe continebant: quia licet multitudine abundarent, cõgreſſionibus tamen deinceps abſtinendum, niſi ineuitabilis neceſſitas incidiſſet, decreuerant. Tamen Vdo marchio [pro ſe] & epiſcopus Merſeburgenſis, & pauci alij nobiles Saxoniæ deditioni conſenſerunt: ex quibus Vdo marchio dato pro ſe obſide filio ſuo, ſtatim deditione abſolutus eſt: epiſcopus in monaſterium Loreſſan miſſus; alij diuerſis principibus, vt ad tempus ſeruarentur, commendati ſunt. Rex vſque Halberſtat cum exercitu venit, omnia, vt cœperat, circumquaque ferro & igne depopulans. Goſlariã quoque cum paucis perrexit, parcens loco ditiſſimo, & ſibi ſemper gratiſſimo, ne quam admiſſa multitudine ſentiret deprædationis iniuriam. Cumq́; exercitus indies fame & ſiti deperiret, veteri frumento partim igne, partim tantæ multitudinis vſibus abſumpto, nouo autẽ necdum maturo; cumq́; ſpes nulla eſſet ſine largioribus induciis & maioribus impenſis bellum hoc confici poſſe: exoratus rex à principibus Saxonia exceſſit, & tranſitis finibus Thuringiæ, vbi Eſchenewege peruenit, exercitum dimiſit, accepta à principibus firmiſſima ſponſione, quòd ad iterandam expeditionem 11 calendas Nouembris, maiores & ambitioſiùs inſtructas ſibi in Gerſtigun copias adducturi eſſent. Quo in tempore nunciatum eſt regi Dietwinum Leodienſem epiſcopum, virum multis ornatum virtutibus, & per plures iam annos ſacerdotio perfunctũ ab hac luce migraſſe: cui protinus rex per interuentum Gozelonis ducis, propter eius excellens in militia meritum, ſucceſſorem conſtituit Heinricum quendam Verdunẽſem canonicum, ipſi duci conſanguinitate proximum. Quo ille beneficio regi deuinctus, operam ſuam futuræ expeditioni quàm maximam pollicebatur. Rex dimiſſo exercitu concitus Wormatiam venit. Nec multò pòſt Burchardus præpoſitus Treuerenſis eccleſiæ, qui ad regem Ruzenorum legatione regia functus ierat; [tantum regi deferens auri & argẽti] & veſtium precioſarum, vt nulla retro memoria tantum regno Teutonico vno tempore illatum referatur. Qua regem mercede ad hoc tantum redimere volebat rex Ruzenorum, vt fratri ſuo quem regno expulerat, aduerſum ſe non præberet auxilium:

quod

quod certè gratis etiam impetrare potuiſſet, quia inteſtinis ac domeſticis bellis occupatus, ad externa tamque remotis gentibus inferenda bella, nullo modo vacabat. Per ſe magno muneri magnum addidit precium temporis opportunitas. Nam ingentibus recentis belli expenſis ærarium regis exhauſtum fuerat, & miles vehementer inſtabat, nuper exactæ militiæ præmium efflagitans: cui niſi ad votum regia largitione ſatisfeciſſet, haud dubiè conſtabat, quòd eum ad reliquam negotij partem, quę profectò maior reſtare timebatur, minùs deuotum habiturus eſſet.

Moguntinus archiepiſcopus efferatus in Halberſtatenſem epiſcopum, pro eo quòd per eum potiſſimùm ſtetiſſe videretur, ne Saxones deditioni conſentirent, ſpirituali armatura debellare parat, quem militari manu non potuerat. Legatum ei mittit, eumq́; ad ſynodum euocat, intentans ei crimen periurij, ea de cauſa, quòd contra rempub. cui ſub iureiurando fidem ſpopondiſſet, inſtructam aciem dux ipſe belli duxiſſet; & hac occaſione epiſcopatu eum deturbare, ſi vota ſequatur effectus, machinatur, parum recolens, ſeipſum eadem noxa teneri, quia & ipſe & cuncti principes regni, qui nunc partium regis erant, in hæc eadem contra regem bella à principio coniurauerant. Sed nuncius metu hoſtium, per quorum terras tranſeundum erat, retardatus eſt, ne ad legitimas inducias, ſicut ſolemne eſt, ei diem diceret. Atque ita ineptum conſilium eadem leuitate euanuit, qua cœptum fuerat. Synodum tamē eodem anno menſe Octobri Moguntiæ congregauit, vbi inter alios epiſcopos qui conuenerant, aderat Curienſis epiſcopus, Apoſtolicæ ſedis literas & mandata deferens, quibus ei ſub interminatione gradus & ordinis ſui præcipiebat, ſicut antea quoque multis legationibus prę ceperat, vt presbyteros omnes qui intra ſuam diœceſim eſſent, cogeret aut in præſentiarum coniugibus renunciare, aut ſe in perpetuum ſacri altaris miniſterio abdicare. Quod dum facere vellet, exurgentes qui vndiq; aſſidebant clerici, ita eum verbis confutabant, ita manibus & totius corporis geſtu in eum debacchabantur, vt ſe vita comite ſynodo exceſſurum deſperaret. Sic tandem rei difficultate ſuperatus, ſtatuit ſibi deinceps tali quæſtione omnino ſuperſedendum, & Romano pontifici relinquendum, vt cauſam quam ipſe toties inutiliter propoſuiſſet, ille per ſemetipſum quando & quomodo vellet peroraret.

Heinricus Spirenſis epiſcopus, cùm iam theſauros eccleſiæ Spirenſis penè omnes puerili leuitate dilapidaſſet, & prædia militibus ſuis in beneficium erogaſſet [tempore Heinrici tertij imperatoris] & tantum, vt vix in dimidium annum ſumptus ei ex reditibus eccleſiæ miniſtrari poſſent, inopinata morte ſubtractus eſt. de cuius obitu dignam memoria viſionē vidit clericus quidam, qui ei defuncto protinus in epiſcopatum ſucceſſit, nomine Huzmannus. Putabat ſe in choro Spirenſi cum epiſcopo & cæteris clericis ſtare: & ecce ingrediebantur chorum tres viri; vnus exacta ętate, canicie venerandæ; duo iuuenes tanquam in obſequium ſenioris deſtinati. Cumq́; in medio chori aliquandiu taciti conſtitiſſent, ait ſenior his qui circa ſe erant iuuenibus: Quid tardatis, quod vobis iuſſum eſt explere? At illi, Tuum, inquiunt, pater eſt primò aduerſus eum dictare ſententiam, & nos ſine dilatione quicquid iudicaueris exequemur. Et ille, Propter multa, inquit, mala, quæ in locum hunc & in ſanctam Dei genitricem operatus eſt, egreſſa eſt à Deo ſententia, vt interficiatur. Ad hanc vocem corripientes epiſcopū decollauerunt, & truncum in ligno crucis, quod in eadem eccleſia in ſublime elatum ſtabat, ſuſpenderunt. Cumque mane facto, clericus nimio horrore concuſſus, epiſcopo ſomnum retuliſſet, viſus eſt ei quaſi deliramenta loqui, & propter ſoſpitatem corporis ſui optimeque conſtantem omnibus membris vigorem ſuum, nullum tam è vicino imminentis exitij ſenſum admiſit. Et ecce ſeptimo dehinc die, cùm ad veſpertinalem ſynaxim cum fratribus in choro ſtaret, ſenſit repentè paruulam ſibi inſtar puncti puſtulam in collo excreſcere, qua paulatim in immēſum intumeſcente, ante mediam noctem defunctus eſt.

Poſt abductum de Saxonia regis exercitum, iterum Saxones & Thuringi crebra conuenticula faciebant, in quibus plebs contra principes, & principes contra plebem grauiſſima ſimultate tumultuabantur. Succenſebat plebs principibus, quòd eam ad ſumenda contra regem arma importunis ſuaſionibus impuliſſent, & nunc cùm ad certamen ventum eſſet, ipſi fuga elapſi, plebem proſternendam, conculcandam,

& ritu inertium pecudum iugulandam hoſtibus expoſuiſſent. Iraſcebantur principes plebi, quòd ipſis in aciem progreſſis, & pro numero ſuo ſatis impigrè rem gerentibus plebs intra caſtra inerti ocio deſediſſet, & periclitantibus plurimũ irritæ ſpei, nihil opis præſidiiq́ue diu expectata contuliſſet. Tum verò omnes in cõmune Saxones, omnes Thuringos infeſtiſſimè auerſabantur, & cum his iuſtiùs quàm cum rege bellum ſibi fore dicebant, quòd in fugam verſo Saxonico exercitu, Thuringi per omnes vias & compita oppoſiti, fugientes inuaderent, raperent, lacerarent, & ignominioſa nuditate fœdatos de ſuis finibus effugarent. Iam in eo erant, vt ad vim magnumq́ue aliquod malum iurgia ſpectare viderentur: ſed epiſcopus Halberſtadenſis & Otto dux quondam Baioariæ, quorum potiſſimùm conſilio bellum Saxonicum adminiſtrabatur, efferatæ multitudinis animos ſalubri moderatione mitigabant; orantes eos per Deum, ne arma quæ pro vindicanda libertate ſua concorditer ſumpſiſſent, nunc diabolico furore raptati, in propria viſcera retorquerent, neu hoſtibus ſuis qui luctuoſam à ſe victoriam reportaſſent, per inteſtinam hanc ſeditionem animos audaciamq́ue repararent: præterea cernentes, quòd infractam prima aduerſitate plebem vehementer iam belli pœniteret pariter & tæderet: veriti etiam (vt ſemper varium & inſtabile eſt plebis ingenium) ne ipſos principes captos regi traderent, & ſuam ſalutem eorum ſanguine redimerent, retulerunt ad eos de pace inſtauranda, ſuaſeruntq́ue, vt quomodo ſemel accepta clades belli, cuiuis tædium horroremq́ue incuſſiſſet, omnem nunc operam verterent ad placandam regis aduerſum ſe indignationem. Gratanter nimis hoc auditum acceptumq́ue eſt ab omni plebe: ſtatimq́ue epiſcopum Bremenſem, & Vdonem marchionem collato conſilio ad regem miſerunt, orare per Deum, vt ſaltem nunc ſanguine eorum exſaturatus, iracundiæ ſuæ modum poneret, nec exiguum gentis Saxonicæ, quod atrociſſimæ cædi ſuperfuerat, vſque ad internicionem deleret; diẽ potiùs locumq; cõſtitueret, quo tutò venire, tutò cauſam dicere liceret: ſe iuxta iuriſdictionẽ omnium regni principum, de omni iniuria qua ſe læſum diceret, paratos ei ad votum ſatisfacere: omnem poſtremò ſatisfactionem proponere, omnia ſalua modò vita & libertate libenter paſſuros fore, ſi tantùm expeditionem, quam aduerſum ſe omnibus regni principibus indictam comperiſſent, ad tempus inhiberet. Ad hæc rex ait, ſe nec eis, nec cuiquam iuſtam ſatisfactionem de culpa proponenti veniam negaturum: de tanto autem tamq́ue atroci negotio præcipitanter ſententiam ferre, nec velle nec debere, donec principes regni in vnum conuenirent; in quorum communem ignominiam læſæ regiæ maieſtatis iniuria redundaret; & quorum tam virtute bellum tranſigendum, quàm conſilio pax reparanda eſſet: præſertim cùm iam ſæpenumero bona & pacifica promittentes fefelliſſent, ſe principibus ſuis in expeditionem coadunandi exercitus diem 11 calendas Nouembris conſtituiſſe in Gerſtingun: ſi eos patrati facinoris reuera pœniteret, eò venirent, accepturi illic quamcunque regni principes æquam iudicaſſent pro admiſſa temeritate ſententiam. Hoc vbi Saxonibus nunciatum eſt, ingens eos metus inuaſit: omnéſque certatim animi conatus intendunt ad placandam, quoquo modo poſſint, regis iracundiam; ea præ omnibus cura habita, vt expeditionem, quæ tam atrociter indicta fuerat, præuerterent; recolentes quantum calamitatis ſuperiore expeditione accepiſſent; & haud dubiè ſcientes, quòd infeſtiorem nunc hoſtem inſtaurata poſt fugam bella ſibi reddita eſſent. Itaque ſupra memoratos nuncios, & cum his Hildeneſheimenſem epiſcopum mittunt: nec regi ſolùm, ſed cunctis etiam principibus pro recuperatione pacis obnixiùs ſupplicare iubent: omnem admiſſi facinoris ſatisfactionem etiam ſupra leges & natales ſuos promittunt. Et ne verbis minus fidei ſit, obſides ipſis legatis, quantos accipere velint, tradunt, quibus ſe obligent, nulla vnquam leuitate, nulla neceſſitate, nulla ingruentium caſuum mutabilitate promiſſionibus ſuis defuturos fore. Sed rex comperto per occultos indices, quòd id molirentur, omnibus modis ſatagebat, ne qua deinceps ante inſtructam expeditionem legatis Saxonum copia fieret colloquendi ſecum; præcauens ſcilicet, ne fortè principes regni ſupplicationibus eorum & ſatisfactionis humilitate euicti, clementiorem in eos animum acciperent: quin imò tam honori quàm iracundiæ ſuæ hoc conſultius fore iudicabat, vt ſi fieri poſſet, nouis occaſionibus veteres inimicitiæ inſtaurarentur, & vulnus quod præ-

pro-

properè in cicatricem obduci metuebat, recentibus plagis exulceraretur. Ad hoc efficiendum nouo & exquiſito vtitur artificio: ſimulat ſe à Salomone, viro ſororis ſuæ, rege Vngariorum, in Vngariam euocatum, vt lites quæ inter ipſum erant, & Ioiadam qui eum regno expulerat, habito cum vtriſque familiari colloquio componeret. Huius itineris prætextu, eluſis omnibus regni principibus, in Boëmiam proficiſcitur; nullum ſecum habens ex principibus, præter Herimannum comitem de Glizberg, equites autem expeditos, & tanto negotio allectiſſimos penè quingentos, qui reiectis ſarcinis & cæteris bellorum impedimentis, itineri tantùm & certamini ſe expedierant. Aſſumpto in Boëmia duce, & exercitu Boëmico, per occultos ac difficilimos tramites in Saxoniam contendit, ſperans ſe eos (vt dici ſolet) inter oſcitantes, cùm inopinatus irrueret, facilè oppreſſurum, aut ſi rebellare tentarent, iuſtam deinceps aduerſum eos belli & ſatisfactionis non ſuſcipiendæ cauſam habiturum. Igitur vſque Miſenen peruenit vrbem, ſitam in confinio Boëmiæ & Saxoniæ: ibi à ciuibus pacificè in ciuitatem ſuſceptus, epiſcopum ciuitatis ipſius comprehendit, omnia quæ eius erant diripuit; hoc ſolo reum maieſtatis eum adiudicans, quòd toto tempore belli Saxonici nullos ad eum ſeruatæ erga rempub. fidei indices nuncios vel literas deſtinaſſet. Cæterùm homo eccleſiaſticæ paupertatis, & nihil aut parum habens pompæ militaris, vota forſitan contra rempub. facere, arma ferre non poterat, nec magnum vel his vel illis partibus momentum, amicus ſiue inimicus extitiſſet. Paulo vlteriùs progreſſus villas nonnullas incendit; homines pleroſque ingenuos in deditionem accepit, cùm repentè præmiſſi exploratores retulerunt, iamdudum conſilij huius famam ad Saxones præueniſſe; eos contractis pluſquam 15 millibus armatorum haud procul caſtra poſuiſſe, paratos cum eo proxima die, niſi ſatisfactionem eorum paciſque conditiones vltro ſuſciperet, collatis ſignis confligere; poſtremò de eius ſuorumq; omnium ſalute actum eſſe, ſi vel vltrà progredi, vel in eiſdem caſtris poſteram diem opperiri vellet, præſertim cùm nullum vndique concluſis effugium pateret, nec periculum manu propulſare multitudine impares poſſent. Ingens omnes qui cum rege erant, metus perculit, vehementerque eius ineptiam incuſabant, quòd cùm ſucceſſus ſuos nimiùm ipſe vrgeret, & morarum impatiens multorum annorum bella vno impetu conficere immoderata præſumptione feſtinaret, ſe ſuoſque hoſtibus puerili leuitate prodidiſſet. Eorum monitis obtemperans, citato quantum poterat reditu in Boëmiam vnde eruperat, ſe recepit: quem abeuntem quidam ex Saxonibus expediti equites inſciis principibus inſecuti, priuſquam Saxonia excederet, oppreſſiſſent; niſi Boto comes qui ad Saxones à rege orator ierat, prouocare eos ad deditionem, vel (quod verius eſt) vana pollicitatione veniæ implicare eos, ne perſequerentur abeuntem, hac arte eos fefelliſſet. Digrediens à caſtris Saxonum, cùm eos paulatim veſtigia ſua inſequi cerneret, iter vnius diei, quo ad regem redire poterat, longos anfractus, & longa viarum diſpendia legendo, vix triduo cōfecit, vt per hanc ſcilicet moram rex eluſis hoſtibus in tutum euadere potuiſſet. Ita periculo liberatus rex militem ſuum labore ac vigiliis, tum potiſſimùm fame ac ſiti penè vſque ad defectionem ſpiritus confectum, poſt paucos dies Ratiſponam reduxit, è vicino iam imminente die, quo in expeditionem exercitus adunandus erat, inuenitque ibi legatos Saxonum multo iam tempore reditum eius pręſtolantes: quos reſponſum differendo diu ſuſpenſos tenuit, vt redire ad ſuos, niſi ſub ipſo imminentis iam expeditionis articulo, & penè incumbente iam ceruicibus eorum hoſtili gladio non poſſent. Cumq; ſub idem ferè tempus Dedi marchio longa ægritudine abſumptus deceſſiſſet, marchiam eius Boëmico duci in præmium exactæ militiæ dedit, tametſi vxor marchionis Adala filium ſuū, cui hæreditaria ſucceſſione marchia debebatur, ei paulo antè pro ſe obſidē miſiſſet, & ipſe marchio poſt recuperatam pacem in Gerſtingun intemeratam ſemper erga regem remq; publicam fidem ſeruaſſet. Interea Saxones & Thuringi inter ſpem & metum, inter pacem & bellum, inter comminationes & ſupplicationes, vario curarum æſtu fluctuabant: nec quid agerent, quo ſe verterent, quibus modis impeditam rem explicarent, crebra conuenticula facientes, deliberare poterant. Cenſebant alij, quomodo rex ad internicionem totius Saxonicę gētis animum obſtinaſſet, vt quicquid Saxoniæ vel Thuringiæ hoſtilis exercitus reliquū feciſſet, id ipſi iniecto igne abſumerent, & ſic cū omnibus ſuis vltra fluuium Albim cō-

mearent: alij, vt Luiticios infeſtiſſimam nomini Chriſtiano gentem finibus ſuis excirent, & barbaro milite aduerſus barbarum atque implacabilem hoſtem vterentur: alij, vt caſtella quæ rex per Thuringiam & Saxoniam dirui iuſſerat, inſtaurarent, & locorum difficultate, quoniam armis non poſſent, ſalutem ſuam, quoad indignatio domini deflagraret, tutarentur. Sed plebs omnem ſpem ſuam ab armis ad preces verterat: quæ ſi non proficerent, incunctanter animo fixerat, omnia fœda etiam atque crudelia potiùs tolerare quàm ſe certamini committere, & ancipitem fortunæ aleam, quam ſemel infauſta congreſſione experta fuiſſet, denuo tentare. Econtra principes, quibus primùm authoribus ea rabies inarſerat, ſedulò inſtabant, obſecrantes, vt priſtinæ virtutis memores crimen non inferrent gloriæ ſuæ, nec optimè cœpta fœdiſſimè nunc deſererent. quòd prima congreſſione res ſecus ceſſiſſet, id cauſæ extitiſſe, quòd nec regem nec principem habuiſſent, cuius ductu & auſpicio bellum gerere, ad cuius imperium caſtra locare, in aciem procedere, manum cum hoſtibus conferre, & cætera militaris diſciplinæ munia obſeruare, ſacramenti militaris religione cogerentur: ſi is ſcrupulus ademptus eſſet, nullum regem, nullum deinceps exercitum virtuti Saxonicæ inſuperabilem fore: proinde malæ rei, peſſimæ ſpei, vnicum hoc remedium, & aduerſus inſolentiam hoſtium vehemens telum eſſe, ſi regem ſibi crearent, & in eius verba iurarent, ſe pro patria, pro coniugibus, pro liberis, pro legibus, pro libertate ſua vſque ad mortem militaturos eſſe. In his & huiuſcemodi deliberationibus, cùm ſæpe ſeptem, ſæpe 14 dies continua conſultatione triuiſſent, incertiores ſemper quàm venerant domum reuertebantur. Ita cùm omnia deliberando pertentaſſent, omnia diſcuſſiſſent, propter acceptæ cladis recentem memoriam, nihil rationibus ſuis ſatis tutum, ſatis firmum putabant. Rex x i calendas Nouembris iuxta condictum venit in Gerſtingun: venerunt omnes Teutonici regni epiſcopi & comites: aderat Diodericus dux Moſellæ regionis: aderat Gozzelo dux Lotharingiæ, tantas habens copias, ita militaribus armis inſtructas, ita de tota cui præerat regione, ſeueriſſimo delectu habito, exquiſitas, vt ſolæ cæterum regis exercitum & numero & bellici apparatus gloria præcellere ac ſupergredi viderentur. Alij duces, Rudolphus ſcilicet dux Sueuorum, Welf dux Baioariorum, Bertholdus dux Carentinorum, regi auxilium ſuum petenti denegauerant: pœnitentes (vt aiebant) ſuperiori expeditione in irritum fuſi tanti ſanguinis; offenſi etiam regis immiti atque implacabili ingenio, cuius iracundiæ incendium, nec lachrymæ Saxonum, nec inundantes campis Thuringiæ riui ſanguinis reſtinguere potuiſſent. Cæteri tamen principes qui frequentiſſimi conuenerant, magnum ſatis ac validum exercitum fecerant, ei tamen longè ac multò imparem, quem prior illa expeditio contraxerat. Saxones & Thuringi vltima iam neceſſitate exciti, ampliſſimo numero conuenere, & poſitis caſtris haud procul à curte regia Northuſun, archiepiſcopum Bremenſem, epiſcopum Hildenesheimenſem, Vdonem marchionem regi obuiam in Gerſtingun miſerunt; obnixè poſtulantes, vt à latere ſuo principes quos vellet, ad eos tranſmitteret; paratos ſe, collato cum eis conſilio, omnibus quæ iuſta ſint, promptiſſimè aſſenſum præbere. Abnuit rex: nec principes ſuos de tam remotis regni partibus ad ſententias dicendas confluxiſſe, ſed vt manu militari ab hoſtibus communes reipublicæ iniurias expoſtularent. Sed cùm ei hoc vix & ægrè ſupplicatio legatorum extorſiſſet: nullus erat ex principibus, qui eo munere fungi conſentiret: ſingulis videlicet timentibus, ne vel apud regem perfidiæ notarentur, ſi quid in Saxones clementiùs agerent, vel apud Saxones mendacij crimine infamarentur, ſi veniam eis admiſſi pollicerentur, quam incunctanter ſcirent, nullam eos à rege conſecuturos. Triduo in hac cunctatione ceſſatum eſt, legatis aſſiduò euntibus ac redeuntibus, atque in eadem verba regis & omnium principum aures obtundentibus. Nec propterea rex profectionem diſtulit, ſed inſtructo exercitu, prælatis militaribus ſignis, lento quotidie gradu in vlteriora populabundus contendebat. Tandem placuit mitti ad eos Moguntinum archiepiſcopum, Saltzburgenſem archiepiſcopum, Auguſtenſem epiſcopum, Wirzeburgenſem epiſcopum, & cum his ducem Gozzelonem, cuius potiſſimùm in ea expeditione authoritas valebat, & in eo omnium quæ agenda erant, ſumma & cardo vertebatur, pro eo, quòd licet ſtatura puſillus, & gibbo deformis eſſet, tamen opum gloria, & militum lectiſſimorum copia, tum ſapien-

ſapientiæ & eloquij maturitate cæteris principibus quamplurimum eminebat. Hos quinque nominatim ad colloquium ſuum Saxones expetierant, quòd hos conſtantiſſimæ fidei & veritatis eſſe compererant, & quicquid hi ſpopondiſſent, ratum fore haud dubiò credebant. Cúmque in caſtra Saxonum veniſſent; prouoluti pedibus eorum principes Saxoniæ, obteſtabantur per Deum, vt calamitatis eorum miſererentur quos regis inclementia, & primò ad audẽdum hoc immane facinus coëgiſſet, & nunc victos, & penè vſque ad internicionem deletos, ad exitiales cruciatus inſatiabili odio depoſceret. Quòd ſi legibus, ſi iudiciis, ſi more maiorum innocentiam ſuam aſſerere permittantur, facilè crimen refellant, & ſe acceptas in Gerſtigun pacis conditiones nullo deinceps auſu temerario violaſſe probent; vel ſi probare nequeant pœnas, quas leges & ſcita maiorum in ſimilium criminum reos ſanxerint, perſoluere non abnuant: nunc verò nouo crudelitatis genere innocentibus refellendi criminis copiam non dari, placationem non recipi, ſatisfactionem non admitti, ſed ſemel conceptæ indignationis virus, ita penitus imis inſediſſe viſceribus, vt non alio medicamine, quàm totius Saxonicæ gentis exterminio ſedari valeat. Proinde videant ipſi memores humanarum rerum, ne fortè peſtilentis huius exempli contagium, ſumpto ab Saxonibus exordio, cęteros etiam quandoque regni principes inficiat: & ita nunc infelicibus euentis Saxonum moderentur, ita calicem hunc fellis & abſynthij miſceant & propinent Saxonibus, vt ſibi quoque paulo pòſt eundem meminerint eſſe bibendum: ſe iam inciſa ſpe, omiſſa deinceps ſalutis propriæ cura, hoc firmiter animo ſtatuiſſe, vt quicquid illi agendum cenſeant, ſuadeant, iubeant, incunctanter agant, nec ſuarum partium ſtudio patiantur vlterius totius reipublicæ ſtatum periclitari. Ad hæc illi reſponderunt: ſe cauſam qua primùm aduerſus regem arma ſumpſerint, non admodum improbare, nec placere ſibi obſtinatum ad perniciem eorum regis animum & pertinax odium; conſenſiſſe tamen in hoc omnes regni principes, de vſurpato in republica nouo hoc, & multis retro ſeculis inaudito facinore, non aliter regi vel reipublicæ poſſe ſatisfieri, quàm vt ſe abſque vlla exceptione dedant; ſibi autem quorum hoc conſilio agant curæ futurum, vt nihil ex hac deditione, quod ſaluti eorum, quod honori, quod rei familiari officiat, experiantur. Aduerſus hanc vocem vehementer infremuit vulgus Saxonicum: durumque omnibus viſum eſt, & intolerabile, ei ſanguinis ſui ius poteſtatemque facere, cuius crudelitatis tam clara cepiſſent experimẽta: quia poſt depopulationes Thuringiæ & Saxoniæ, poſt multa hominum millia cæſa, adhuc ſpirans minarum & cædis, omnia aduerſum eos mundi regna concitaſſet: cuius iracundiæ in ſecundis rebus non pietas, non miſeratio, non Dei, non hominum reſpectus vnquam modum feciſſent: ſatius ſibi fore, vt æquo certamine congreſſi, more virorum fortium moriantur in bello, quàm vt in exiliis & carceribus ritu pecudum iugulati, ridiculum hoſtibus ſuis ſpectaculum præbeant. Econtra illi ſedulò inſtabant deprecantes, vt ſalutaribus monitis adquieſcerent, neque exiguum Saxonici nominis, quod cædi ac depopulationi ſuperfuiſſet, vana deſperatione perditum irent; ſe ſi minus ſalutis eorum, at propriæ exiſtimationis curam permaximam habere, qui profectò maculam ſibi & crimen nulla deinceps ætate, nulla virtute abolendum contraherent, ſi fidei ſuæ creditos aduerſitatis cuiuſquam vel leuis aura perſtringeret: proinde ituros ſe ad regem, & ſi tutò fidem dicere, tutò veniam polliceri poſſent comperturos, & quæ comperta fuiſſent, die poſtera renunciaturos. Rex gratiſſimè amplexus pacis conuentionem promiſit, & (ſicut vulgata in plurimos fama loquebatur) etiam iuſiurandum dedit, nihil ſe in eos ſi deditì fuiſſent, præter voluntatem & ſententiam acturum eorum, quorum opera & beneficio incruenta ſibi hæc victoria obtigiſſet. Sæpe itum ac reditum eſt: ſæpe Saxones refutato deditionis conſilio arma expediri, atque in aciem ſigna efferri conclamauerant, dum omnia fide regis tutiora ſibi arbitrarentur. Sed Gozzilo dux, & qui cum eo erant epiſcopi, ſatis impigros ſe exhibuerunt negotio, & ferocientis multitudinis tumultum nunc minis, nunc blandimentis comprimebant: pollicentes, & quia verbis parum fidei erat, etiam ſub iureiurando confirmantes, non ſalutis, non libertatis, non prædiorum, non beneficiorum, non cæteræ ſupellectilis ſuæ vllam eos iacturam ſenſuros, ſed poſtquam faciem regis & regni maieſtatem momentanea ſatisfactione magnificaſſent, ſtatim de-

Digitized by Google

ditione abſoluendos,& patriæ libertatiq́ue,in nullis imminuto ſibi conditionis ſuę ſtatu,reſtituendos eſſe. Non verba, non iuramenta, non promiſſiones vllæ principibus Saxoniæ metum ademerant, ſed quia nec vtiliter hoſtibus congredi numero ac virtute impares valebant,nec bellum diutius trahi,plebe iam olim tædio affecta, & pacis recuperandæ cupidiſſima,poterat;poſt longas deliberationes, poſt multas tergiuerſationes, lachrymantes, atque alta ſuſpiria ab imis trahentes viſceribus, tandem deditioni conſenſerunt, & fidem principum regiſque clementiam propriæ ſalutis periculo experiri ſtatuerũt. Quod vbi protinus per exercitum regis celebris rumor vulgauerat;ingens gaudium,vehemens erat gratulatio: omniq́ue triumpho illuſtriorem, omnibus ſpoliis opimiorem æſtimabant victoriam,quòd adempta ſibi fuiſſet neceſſitas,cum his manum denuo conſerendi, qui prima congreſſione,extinctis penè omnibus Sueuiæ ac Baioariæ luminibus,luctuoſam victoribus victi cladem intuliſſent. Poſtera die rex ad ſuſcipiendos eos in media latè patentis campi planitie, in loco qui dicitur Spiraha, aſſedit,toto exercitu ad hoc ſpectaculum ſolemniter euocato, latiſſimo inter conſtipatam multitudinem vacante ſpacio; vbi dum procederent,totius exercitus oculis conſpicui forent.Igitur introducuntur per ordinem Saxoniæ ac Thuringiæ primò principes, Wezil archiepiſcopus Magdaburgenſis, Bucco epiſcopus Halberſtatenſis, Otto dux quondam Baioariæ,Magnus dux Saxoniæ, Herimannus comes patruus eius, Fridericus Palatinus comes, Diedericus comes de Cadalenburg, Adelbertus comes de Thuringia,Rudeger, Sizzo, Berenger, Bern, comites; deinde ingenui omnes qui generis vel opum claritate aliquantulum eminebant in populo: &,ſicut conuenerat, abſque vlla exceptione regi ſe dediderunt. Rex eos principibus ſuis ſingulis ſingulos, donec de eis communi conſilio deliberaretur, ſeruandos commiſit, & paulo pòſt rupto fœdere,contemptis omnibus quibus ſe obligauerat iuriſiurandi vinculis, eos per Galliam,Sueuiam,& Baioariam,per Italiam & Burgũdiam deportari fecit:beneficia quoque eorum militibus ſuis quorum præcipuè opera in bello Saxonico vſus fuerat, diſtribuit: commoratus etiam paucis diebus in Thuringia,caſtellum in Aſenberg inſtaurauit,præſidiumq; impoſuit, præcauens, ne quid poſt digreſſum ſuum inſtabilis vulgi leuitate nouaretur:præterea ingenuis omnibus,qui vel caſu abfuerant,vel metu ſe ſubtraxerant, diem ſtatuit; ante quem ſi in deditionem non veniſſent, tanquam hoſtes publici ab omnibus, quibus reſpub. curæ eſſet, ferro & igne infeſtarentur. Atq; ita dimiſſo exercitu, victor rediens,Natalem ſancti Martini Wormaciæ celebrauit.

Interea Romanus pontifex crebris legationibus,& Babenbergenſes clerici aſſiduis ſupplicationibus vehementer regi imminebãt, vt iam diu vacanti eccleſiæ Babenbergenſi rectorem prouideret: ſiquidem prior epiſcopus, licet extrinſecis eccleſiæ poſſeſſionibus,militum ſuorum(vt ſuprà dictum eſt)præſidio fultus, contra vetitum incubaret;nullam tamen pontificialis officij adminiſtrationem vſurpabat,apoſtolici anathematis religione abſterritus. Cúmque regi in pace & in bello,tranquilla ſeu turbata republica, ſemper commodiſſimè affuiſſet, & ſcandalizatis in eo cæteris regni principibus, ſolus ille nunquam ſcandalizatus fuiſſet, ſed in cunctis quæ ei accidiſſent calamitatibus pondus diei & æſtus cum eo inconcuſſa fide portaſſet:nunquam tamen rex vel leui verbo calumniatoribus eius obſtitit:quin imò haud grauatè aduerſus eum accuſationem recipere videbatur,eò videlicet (vt plerique interpretabantur) intendens, vt per huius deiectionem via ſibi pateficeret ad Wormatienſem epiſcopum, & alios nonnullos, quibus in vltionem priſtinæ defectionis iampridem ſumma ope calumniam ſtruere ſentiebatur. Igitur profectus Babenberg, Rupertum Goſlarienſem præpoſitum in Natali ſancti Andreæ Apoſtoli pro eo ordinari fecit epiſcopum,virum peſſimæ exiſtimationis in populo, eò quòd regi familiariſſimus & omnibus eius ſecretis ſemper intimus fuiſſet, & omnium quæ rex perperam & præter regiam magnificentiam in repub.geſſiſſet,potiſſimus incentor extitiſſe putaretur:& milites quidem acerrimè factum improbabant, quòd ſcilicet viuẽte priore epiſcopo,nec canonicè ad ſynodum euocato, nec canonicè adiudicato alius ad adulterandam eccleſiæ Babenbergenſis caſtitatem ſuperordinatus fuiſſet epiſcopus. Clerici autem, etſi eos quàm maximè offenderet perſona ordinati, haud ſanè bonum teſtimonium habens ab his qui foris erant; malebant tamen qualemcunque habere,quàm eum aduerſus quem ſedem

Apoſtoli-

Apoſtolicam appellauerant,& cuius vitæ inſtitutioniſque lugubrem tragœdiam, toto mundi huius theatro decantandam vulgauerant, recipere.

Poſtera die cùm ad eligendum Fuldenſem abbatem rex cum principibus aſſediſſet, grandis erat inter abbates & monachos, qui ex diuerſis locis frequentes confluxerant, concertatio: tanquam ſolemniter indicto agone ſinguli pro virili portione currentes, alius aureos montes, alius ingentia beneficia ex agro Fuldenſi, alius ſolito impenſiora in rempublicam ſeruitia promittebant, nec prorſus in promittendo modum aut modeſtiam vllam ſeruabant. Et ô mores, ô tempora, ô abominationem deſolationis ſtantem in loco vbi non debet, & mammonam noſtris temporibus publicè ſedentem in templo Dei, & extollentem ſe ſupra omne quod dicitur Deus, aut quod colitur. Abbates & monachi ita ambitionis ſpiritu præcipites rapiebantur, vt eos à cupiditate ſua non pudor nominis Chriſtiani, non habitus arctioris propoſiti, non ipſum denique deterreret recens exemplum Babenbergenſis epiſcopi; quem pridie viderant non aliam ob cauſam & epiſcopatu priuatum & communione, quàm quòd ad ſacrum ordinem illicita largitione aditum ſibi affectaſſet. Horum impudentiam rex vehemẽtiſſimè (vt dignum erat) deteſtatus, cùm hinc inde importunè obtundentium precibus vrgeretur: repentè diuino (vt creditur) ſpiritu actus, monachum quendam Herueldenſem Ruzelinum nomine, qui pro cauſa monaſterij iuſſu abbatis ſui ad curtem venerat, in medium euocat, & nihil minus ſuſpicanti, etiam inopinatæ rei miraculo penè exanimi, baculum paſtoralem offerens, primus ipſe abbatem eligit, dein cæteros tam monachos quàm milites, vt in electionem eius conſentiant, obnixè efflagitat. Ita, cunctis qui aderant lætiſſima acclamatione ſuffragium ferentibus, abbatiam ſuſcipere iubetur. Et cùm diu nunc imperitiam ſuam, nunc malam valetudinem, nunc abbatis ſui abſentiam cauſatus reſtitiſſet, vix tandem aliquando præſentium epiſcoporum obteſtatione adiuratus, ſuſcipere conſenſit. Similiter defuncto nuper Vdalrico abbate de Loreſſan, cùm monachi & milites in electionem præpoſiti concorditer adunati ad curtem veniſſent, neque rex aliter ſenſurus putaretur, propter multa ſeruitia quibus ille, dum præpoſitus monaſterij eſſet, gratiam dilectionemque eius officioſa admodum ſedulitate redemerat: rex alium quendam eiuſdem cœnobij monachum Adelbertum nomine, qui cum cæteris fratribus nihil tale opinatus aduenerat, repentè iniecta manu in medium protrahit, & rei nouitate attonito baculum paſtoralem cunctis ſtupentibus tradit.

Herimannus Babenbergenſis epiſcopus, comperto quòd alius in locum eius ſubrogatus eſſet epiſcopus, cùm omnis iam ei ſpes adempta eſſet recuperandæ deinceps dignitatis ſuæ, nec ad eludendam Romani Pontificis ſententiam vllum vltrà pateret diuerticulum, in monaſterium cui nomen eſt Suarza, ſeceſſit, ibiq; ſub Eggeberto abbate ſanctę conuerſationis habitum ſuſcepit, ſtatimque aſſumpto ſecum eodem abbate ſuo, Romam profectus eſt. Cùm de inobedientia ſua humiliter apud ſedem Apoſtolicam pœnitentiam egiſſet, & anathemate liberatus, & ſacerdotalis miniſterij præter pontificalem dignitatem denuo licentiam eſt conſecutus.

Annum hunc multis cladibus inſignem, potiſſimùm lugubrem fecit obitus Annonis Colonienſis archiepiſcopi, qui poſt longam ægrotationem qua dominus vas electionis ſuæ in camino tribulationis tranſitorię purius auro, purgatius mundo obryzo decoxerat, 2 nonas Decembris beato fine perfunctus, ad Angelos ex hominibus, ad immortalia ex mortalibus tranſmigrauit. Teſtantur hoc ſigna & prodigia quę quotidie circa ſepulchrum eius dominus oſtendere dignatur, ad confutandam impudentiam eorum qui paulo antè vitam eius ſanctiſſimam, atque ab omni huius mundi labe quantum ad hominem integerrimam, liuido dente carpebant, & precioſam margaritam iam olim cœleſtis regis diademati deſtinatam, falſis rumoribus obfuſcare conabantur. Is in Babenbergenſi eccleſia, in ludo tam diuinarum quàm ſecularium literarum enutritus, poſtquam adoleuit, nulla commendatione maiorum (erat quippe loco mediocri natus) ſed ſola ſapientiæ ac virtutis ſuæ prærogatiua imperatori Heinrico innotuit: à quo in palatium aſſumptus, breui apud eum præ omnibus clericis, qui in foribus palatij excubabant, primum gratiæ & familiaritatis gradum obtinuit, hoc præcipuè diligentibus in eo omnibus bonis, quòd iuſti ac recti admodum tenax erat,

atque in omnibus cauſis pro ſuo tum ſtatu, non adulando vt cæteri, ſed cum magna libertate obloquendo, iuſtitiæ patrocinabatur. Erat autem præter virtutes animi & morum gloriam, corporis quoque boni ornatiſſimus, ſtatura procerus, vultu decorus, lingua promptus, vigiliarum & inediæ patientiſſimus, poſtremò ad omne boni operis exercitium naturæ muneribus affatim inſtructus. Exactis in palatio haud multis annis, magna imperatoris, magna omnium qui eum nouerant, expectatione adeptus eſt Colonienſem epiſcopatum, atque ita deinceps in omnibus tam eccleſiaſticis, quàm reipublicæ negotiis haud imparem ſe acceptæ dignitati gerebat, & ſicut editioris loci inſignibus, ita cunctis virtutum generibus inter cæteros regni principes conſpicuus incedebat. Reddebat ſollicitus quę ſunt Cæſaris Cęſari, & quę ſunt Dei Deo, quia Colonienſis nominis maieſtatem & ſecularem pompam ambitioſiùs penè quàm aliquis ex præceſſoribus eius oſtentabat ad populum, nec proptèrea tamen inuictum inter tantas occupationum procellas ſpiritum vnquam relaxabat à ſtudio diuinarum rerum. Crebris ieiuniis corpus ſuum macerabat, & in ſeruitutē redigebat. Pernoctabat plerunque in orationibus, & per eccleſias, vno tantùm puero contentus comite, nudis pedibus diſcurrebat, & diem quidem in diſponendis priuatis ſeu publicis negotiis, noctem verò totam in opere Dei expendebat. Multa illius in pauperes, in peregrinos, in clericos, in monachos benignitas, mira liberalitas erat. Nullam intra diœceſim ſuam congregationem prætermiſit, quam non prædiis, ædificiis, ſtipendiis, ſua ſpecialiter donatione auctam vita decedens relinqueret: & planè apud omnes indubia fide conſtitit, ex quo Colonia fundata eſt, vnius nunquam epiſcopi ſtudio tantum opes & gloriam creuiſſe Colonienſis eccleſiæ. In iudicandis cauſis ſubditorum nec odio, nec gratia cuiuſquam à vero abducebatur, ſed ſemper in omnibus propoſitam indeclinabiliter ſequens æquitatis lineam, ad euertendum iudicium nec accipiebat perſonam pauperis, nec honorabat vultum potentis. Tum verò verbum Dei ita luculenter, ita magnificè diſſerebat, vt ſaxeis etiam cordibus ſermo eius lachrymas excutere poſſe videretur, & ſemper ad exhortationem eius planctu & vlulatu compunctæ multitudinis eccleſia tota reſonaret. Duas Coloniæ congregationes clericorum ex integro propriis impenſis inſtituit, vnam in loco qui dicitur ad gradus titulo ſanctæ Mariæ, alteram foras murum titulo ſancti Georgij martyris. Tres etiam congregationes monachorum diuerſis in locis ex ſuo conſtruxit, vnam in monte qui à præter fluente fluuio cognominatur Sigeberg, aliam in regione Sclauorum, in loco qui dicitur Salefelt, tertiam in regione Weſtphaal, in loco qui dicitur Graſcaf: quas omnes & auguſtiſſimis ædificiis excoluit, & exquiſitiſſimis eccleſiæ ornamentis illuſtrauit, & ampliſſimis atq; in multorum fratrum vſus ſufficientibus prædiis locupletauit. Cúmque in omnibus Teutonici regni monaſteriis cerneret, antiquum illum regularis diſciplinæ feruorem admodum refrixiſſe, & monachos à vita communi ad rem familiarem curam omnem ſtudiúmque conuertiſſe; graui tædio angebatur animus eius, quòd ingentibus expenſis nihil Deo dignum confecturus putaretur. Interea contigit, vt pro cauſa reipublicæ Romam pergeret. Cúmque alias Italiæ regiones peragraret, principes eius regni, ne à rege deficerent, ſuis exhortationibus confortaturus, ad monaſterium quoddam cui Fructuaria nomen eſt, cauſa orationis diuertit. Ibi admiratus monachorum arctiſſimam, & ſecundum regulæ inſtituta conuerſationem, nonnullos eorum in opere Dei probatiſſimos ſecum rediens abduxit, & eos ad tradendam Galliis eiuſdem diſciplinæ formulam in Sigeberg conſtituit: prioribus monachis quos ex ſancto Maximino aſciuerat, quoniam in horum inſtituta concedere noluerant, honorificè in locũ ſuum remiſſis. Quod eius factum imitati cæteri Galliarum epiſcopi, alij ex Gorzia, alij ex Cloniaca, alij ex Sigeberg, alij ex aliis monaſteriis monachos euocantes, nouam diuini ſeruitij ſcholam in ſuis ſinguli monaſteriis inſtituerunt: adeoq; breui cõualuit felicis huius facti æmulatio, vt pauca intra Galliam monaſteria videamus, quæ non iam nouæ huius inſtitutionis iugum ſubacta receperunt. Ipſe verò monachos ſuos, iuxta quod in Fructuaria compererat, cernens arctiſſimis viuere diſciplinis, & conuerſationis eorum opinione longè lateq; vulgata, multos ad mundi contemptum inflammari, & eorum magiſterio ſe in via Dei erudiendos tradere; magnas Deo gratias referebat, quòd non confudiſſet eum ab expectatione ſua: omnem quoq; diligẽtiam adhibebat,

ne quam

ne quam earum rerum, quibus corporis imbecillitati conſulendum ſit, penuriam ſuſtinerent: honorabat ac venerabatur eos vt dominos ſuos: nec ſolùm abbati, ſed decanis etiam monaſterij ita ſubditus dictoque obtemperans erat, vt ad primum eorum imperium, quantumlibet grauibus publicæ ſeu priuatæ rei negotiis implicitus teneretur, ilico ex occupatis manibus ſurgeret, & omne quod iuſſiſſent, inſtar vilis mancipij exequeretur; cibos ſumma induſtria confectos quotidie, dum adeſſe potuiſſet, ipſe eis inferebat, ipſe apponebat, ipſe potum miſcebat, ipſe reficientibus ad omne obſequium quolibet famulo promptior paratiorque aſſiſtebat: ſilentium quoque ac cæteras monaſterij conſuetudines, dum inter eos diuerſaretur, ita attentus ſollicitusque ſeruabat, ac ſi pro exceſſibus ſuis ipſe quoque quotidie in capitulo eorum cauſam dicturus, & ſententiam accepturus foret. Hoc eius in Sigeberg, hoc in Salefelt, hoc in Graſcaf ſtudium, hæc inſtitutio erat. Porrò à rege grauiſſimis ſæpenumero inimicitiis diſſidebat, & eum acerrimis increpationibus obiurgabat, propter multa quæ præter æquum & bonum eius iuſſu vel permiſſu quotidie admittebantur in republica: vnde rex plerunque efferatus, omnia quæ illius erant ferro & igne demoliturum ſe comminabatur, plerumque autem ſupplex ei factus, ampliſſimis promiſſionibus iratum demulcebat; & tam ſui quàm totius regni ius poteſtatemque ei ſe facturum pollicebatur, ſi modò fidum eum ſibi, nec adeò cunctis voluntatibus ſuis aduerſum experiretur. Ad hæc ille in cunctis aiebat, quæ rectè & iuxta regiam magnificentiam conaretur, nuſquam ei defuturam eſſe operam ſuam: ſi quid verò perperam, & contra leges ac ſcita maiorum, nequam hominum ſuggeſtionibus deprauatus, agere vellet, vt his conſenſum authoritatemque ſuam accommodaret, nullo ſe vel pretio redimi vel terrore compelli poſſe. Et nunc quidem in ſummam familiaritatem, & penè in regni conſortium à rege aſſumebatur, nunc verò quomodo ea quæ in regno perperam gerebantur, vehementer deteſtaretur & acerrimè impugnaret, cum contumelia de palatio eiiciebatur, & ad extinguendum omnino nomen eius totum regni robur concitabatur. His viciſſitudinibus per plures annos eius concertatio cum rege trahebatur. Neque enim laſciuiæ regis vel ratio modum faciebat, vel ætatis acceſſus, vel amici cuiuſquam obiurgatio, ſed quotidie ſeipſo deterior efficiebatur, & ruptis omnibus humani, ne dicam Chriſtiani, pudoris frenis, in omne quod animus ſuggeſſiſſet, flagitium præcipitantior ruebat: & oppreſſis iam terrore principibus, nullus erat, qui peccantem, & diuina atque humana omnia abſque diſcrimine permiſcentem, vel leui verbo auderet redarguere. Ad vltimum conſyderans archiepiſcopus completam eſſe malitiam eius, & obſtinatum in malis ingenium, nec tempore iam corrigi poſſe, nec ratione; anno penè ante exortum bellum Saxonicum petiit vacationem deinceps ſibi dari ab exterioribus reipublicæ negotiis: & ſic impetrato commeatu, in Sigebergenſe monaſterium ſecedens, illic in vigiliis & ieiuniis, in orationibus & eleemoſynis, quod ſupererat ętatis, exigebat, nec inde vſpiam, niſi ſumma fortè ac ineuitabili neceſſitate extractus abſcedebat. Cętera quæ circa reipublicæ adminiſtrationem vel egit vel paſſus eſt, ſi quis pleniùs ſcire voluerit, ſuperiora libelli huius reuoluat, & ſingula eo quo geſta ſunt, ordine & tempore, copioſè deſcripta inueniet. Sed pius Dominus, qui quos amat arguit & caſtigat, hanc quoque dilectam ſibi animam ante diem vocationis ſuæ multis tentari permiſit incommodis, vt ſcilicet ab eo omnem ſcoriam terrenæ conuerſationis excoqueret caminus tranſitoriæ tribulationis. Primum, moto bello Saxonico, fratrem eius Wecel Magdaburgenſem archiepiſcopum & conſobrinum eius Bucconem Halberſtadenſem epiſcopum tempeſtas inuoluit grauiſſimæ perſecutionis. Contra hos, cùm non ſatis impigrè régi totius Saxonicæ gentis exterminium anhelanti opem ferret, naturæ profectò legibus & carnali affectione inhibitus, inuiſus ei ſuſpectuſque efficitur; periurij ac perfidiæ inſimulatur: ciues Colonienſes, quibus paulo antè vnicè carus acceptuſq; fuerat, ad interficiendum eum donis ac promiſſionibus ſollicitantur. Sopito vtcunque hoc malo, duo miniſtri eius, qui in laribus eius familiariſſimè obuerſabantur, inſidias ei tendunt, & niſi Dei miſericordia malum hoc pręuertiſſet, nihil tale ſuſpicantem trucidaſſent. Alij cuidam, quem beneficiis ſuis maximè fidum ſibi obnoxiúmque fecerat, familiares literas à ſe ipſo in tabulis propter maiorem ſecreti * ſuum tantis vndique aduerſitatum procellis iactatum, & penè naufragantem conſolaretur & in-

ſtrueret. At ille ex ipſa tam operoſa ſecreti commonitione coniiciens aliquid regi reique publicæ aduerſum his literis contineri, regi eas detulit. Quas ille deinceps in argumentum læſæ fidei archiepiſcopo improperans, necem ei & omnibus quæ eius eſſent, vltimum, ſi copia fieret, exterminium machinabatur. Item alius quidam ex miniſtris eius, quem Colonienſi eccleſiæ propria induſtria ipſe acquiſierat, quemq; ob hoc indulgentiſſimo ſemper affectu coluerat, & bonis omnibus etiam ſupra natales ſuos locupletauerat, repentè inſolentia ſeruili elatus, iugum eccleſiaſticæ ſeruitutis cœpit detrectare, ſeque in libertatem violento quodam iure fori cum magna archiepiſcopi cõtumelia aſſeruit. Tum verò crebris mortibus carorum ſuorum ita amaricatus eſt, & vulnere conciſus ſuper vulnus, vt ſaxeum quoque pectus, & ſupra petram fundatum ædificium, concutere poſſet tam vehemens ille turbo tentationis. Ad vltimum data Satanæ in carnem quoque eius poteſtate, vlcere peſſimo percuſſus eſt in vtroque pede, ita vt putreſcentes paulatim carnes defluerent, & hinc inde abducta cute, conſumptis carnibus, fœdo aſpectu oſſa nudarentur. Qui morbus primò pedes, deinde crura & femora miſerabili modo depaſtus eſt, ac ſic poſt diuturnam macerationem penetrans ad vitalia, animam ſuper argentum igne examinatum probatam, & purgatam ſeptuplum, de hac domo lutea tranſmiſit ad domum nõ manu factam æternam in cœlis. De qua re dimidio ferè anno, priuſquam vita excederet, certum eum fecerat manifeſta reuelatio. Viſus eſt enim ſibi domum, quanquam omni decore intus & foris refplendentem, intrare. Et ecce in ſubſelliis iudicialibus, tanquam ad concilium ſolenniter euocati reſidebãt: Heribertus Colonienſis archiepiſcopus, Bardo Moguntinus archiepiſcopus, Boppo & Eberhardus Treuerẽſes archiepiſcopi, Arnolphus Wormatienſis epiſcopus, & alij quàm plures Galliarum epiſcopi, quorum alios ipſe in carne nouerat, alios fama tantùm vel lectione compererat, amicti omnes ſtolis pontificalibus, & habentes veſtem inſtar niuis candidam. Ipſe quoque candidis admodum ac precioſis indutus ſibi videbatur, ſed partem candentis veſtimenti, eam ſcilicet qua pectus tegebatur, ſordida quædam ac fœda caligo obduxerat, ac cæterum cultus eius ſplendorem ſua fœditate plurimùm obfuſcabat: quam tamen ipſe nimio rubore perfuſus, obiecta manu tegere ac celare, ne inſpicientium offenderet obtutum, conabatur. Videt præterea inter eos ſibi quoque ſedem miri decoris paratam, quam cùm occupare gaudio & exultatione æſtuans properaret, ſurgẽs Arnolphus Wormatienſis epiſcopus, modeſta voce eum prohibuit; dicens, reuerendos patres qui aſſiderent, nolle eum in ſuum admittere conſeſſum, propterea quòd veſtem eius turpis hæc macula fœdaret: cúmque iuſſus loco cedere, flens confectoque nimiùm animo egrederetur, inſecutus eum idem epiſcopus, Æquo animo, ait, eſto pater, maculam tantùm hanc, quæ veſtem tuam infecit, maturiùs ablui pręcipe, quia non poſt multos dies beatæ huius manſionis conſortium & ſanctorum patrum quos aſpexiſti cõſeſſum voti compos percipies. Mane facto, cùm familiari cuidam ſuo viſionem retuliſſet, ille ſapienter rem coniiciens, Macula, inquit, hęc veſti tuę illita nihil aliud eſt pater, vt ęſtimo, quàm memoria iniuriæ ciuium tuorum, qui te anno ſuperiore Colonia expulerunt, quibus te diuinæ pietatis reſpectu iam olim oportuerat admiſſi huius veniam dediſſe. Hæc, quod bona venia dixerim, pectori tuo tenaciùs quàm æquum ſit inſidẽs, & amariſſimo mœrore contra fas mentem tuam decoquens, cæteram ſanctiſſimæ conuerſationis tuæ claritatem moleſta quadam caligine obducit & obſcurat. Archiepiſcopus conſcientiæ ſuæ teſtimonio conuictus, ne inficiaretur quod audiebat, reatum ſuum humiliter agnouit, ſtatimque deſtinatis circumquaque nunciis ciues omnes Coloniæ, quos in vltionem iniuriæ ſuæ excommunicatos vrbe fugauerat, ad ſe euocauit, eiſque proxima feſtiuitate paſchali (nam in Quadrageſima viſionem viderat) non ſolùm communionem eccleſiaſticam, ſed etiam bona ſua omnia quæ direpta fuerant, benigniſſimè reſtituit. Sic grauis illa tempeſtas, quę ſpiritu diabolico ſuſcitata totam concuſſerat Coloniam, cõquieuit: pater filios, filij patrem recognouerunt: archiepiſcopus amaritudine, populus metu & ſolicitudine, ciuitas liberata eſt ſolitudine. Archiepiſcopus iam à principio ſepulturam ſibi prouiderat Coloniæ, in eccleſia beatæ Mariæ, quæ dicitur ad gradus. Poſtmodum offenſus temeritate Coloniẽſium, qua in eum inaudita rabie debacchati fuerant, non modò animum, ſed corpus quoque ſuum de Colonia in Sige-

berg

berg transferendum cenſuit, ibiq; ſepeliri ſe omni modo definiuit. Cumq; appropinquante die vocationis ſuæ, Coloniæ ægrotaret, iamque in extremo ſpiritu conſtitutus, animaduerteret populum Colonienſem grauiter nimis ferre, quòd tam deſiderabili theſauro defraudandus eſſet; paululum reſumpto ſpiritu in lecto conſedit, acceptaque ſtola pontificali, vt videlicet verbis plus ineſſet authoritatis, familiares ſuos ſub teſtificatione nominis diuini adiurauit, ne alibi eum quàm in Sigeberg poni ſineret. Factum eſt ergo quod iuſſerat: defunctus enim poſt modicum, gloria ingenti, magno cleri & plebis ſtudio, ſummo matronarum Colonienſium luctu in Sigeberg delatus, atque in medio eccleſiæ ſepultus eſt; vbi quotidie per eius interuentum fideliter poſtulantibus multa præſtantur diuinæ opitulationis beneficia.

1076. Rex Natalem domini Goſlariæ celebrauit. Cumque eò omnes regni principes euocaſſet, vt de principibus Saxoniæ qui in deditionem venerant, communi conſilio deliberaretur; præter ducem Boëmicum pauci admodum venerunt. Ab ipſis tamen qui venerant, iuſiurandum exegit & accepit, vt non alium poſt eum, quàm filium eius tenerum adhuc infantulum, regem ſibi eligerent. Ibi Otto dux quōdam Baioariæ, datis pro ſe duobus filiis ſuis obſidibus, deditione abſolutus eſt: nec ſolùm in gratiam, ſed in tantam quoque familiaritatem receptus eſt à rege, vt omnia deinceps conſilia, tam de priuata, quàm de re publica, cæteris auriculariis familiariùs cum eo communicaret: cæterorum qui ſe dediderant, nec mentio habita eſt. Colonienſis etiam clerus & populus ad eligendum ſibi antiſtitem frequens cōfluxerat: quibus rex Hildolphum quendam Goſlarienſem canonicum offerebat, atque vt eligerent, dedita opera inſiſtebat. Illi contrà ſumma ope nitebantur, obiicientes, quòd homo ſtatura puſillus, vultu deſpicabilis, genere obſcurus, nec animi nec corporis virtutibus quicquā tāto ſacerdotio dignum prætenderet: vnde indignitate rei, tanta in eum concitata ſunt omniū qui in curte regia erant, odia, vt ſicubi in publico apparuiſſet, omnes eum tāquam aliquod antiquitatis monſtrum inconditis clamoribus & canticis perurgerent, lapideſque in eum & puluerem vel quodcunque aliud furentibus caſus obtuliſſet iactarent. Sed rex recolens Annonis archiepiſcopi conſtantiam, & inuictum aduerſum omnes nefarios ſuos conatus ſpiritum, conſultò talem ei ſucceſſorem ordinari ſatagebat, cuius facilitate ad omnia quæ vellet, pro libito ſuo abuti poſſet. Cumque diu multumque conatus nulla ratione, vt eligeretur, obtinere potuiſſet; Colonienſes infecto negotio in ſua remiſit, iterumque media Quadrageſima rectius, ſi fieri poſſet, conſultos præſtò eſſe præcepit: conteſtatus quàm ſanctè, ſe viuo aut nullum eos aut hunc habituros eſſe pōtificem. Aderant præterea Hildebrandi papæ legati, denunciantes regi, vt ſecunda feria ſecundæ hebdomadæ in Quadrageſima ad ſynodum Romæ occurreret, de criminibus quæ obiicerentur, cauſam dicturus: alioquin ſciret, ſe abſque omni procraſtinatione eodem die de corpore ſanctæ eccleſiæ Apoſtolico anathemate abſcidendum eſſe. Quæ legatio regem vehementer permouit: ſtatimque abiectis cum graui contumelia legatis, omnes qui in regno ſuo eſſent, epiſcopos & abbates, Wormatiæ dominica Septuageſimæ conuenire præcepit, tractare cum eis volens ad deponendum Romanum pontificem, ſi qua ſibi via, ſi qua ratio pateret: in hoc cardine totam verti ratus ſalutem ſuam, & regni ſtabilitatem, ſi is non eſſet epiſcopus. Ipſo tempore contigit papam per immiſſionem Satanæ grauiſſima pulſari aduerſitate. Quidam vrbis præfectus Romanæ Quintius nomine, & generis claritate & opum gloria eminens valde in tota Italia, multa in poſſeſſionibus Romanæ eccleſiæ præter leges faciebat. Perlata ad papā querimonia, cùm eum ſæpius modeſtè corriperet, nec quicquam proficeret ſecreta correptio, tādem excommunicauit eum, arbitratus hoc ſaltem modo improbitatem eius coërcendam fore. Hinc ille maiori dementia efferatus, ipſa nocte Natalis Domini cum armatis inopinatò irruit in eccleſiam, in qua papa veſtimentis pontificalibus indutus, ſacro altari aſtabat, miſſarum ſolemnia celebrans, iniectaque (quod dictu quoque nefas eſt) in capillos eius manu multis contumeliis affectum de eccleſia protraxit, & priuſquam vulgato per ciuitatem rumore populus frequens auxilio concurreret, in domum quandam munitiſſimā abripuit. Fama tam atrocis facti totam ilico repleuit vrbem. Vndique ad arma conclamatur. Diuites & pauperes, nobiles & ignobiles, vno omnes animo accurrere, atq; in ipſo ſtatim orientis diei crepuſculo domū

Digitized by Google

Quintij oppugnare ſumma vi aggrediũtur: & niſi ille mali quod imminebat haud improuidus papam dimittere maturaſſet, domum ipſam, peremptis omnibus qui in ea erant, à fundamento euertiſſent. Papa interueniente, concitatæ multitudinis furor vix & ægrè compreſſus eſt. Romani, quod factum fuerat grauiter nimis & indignè ferentes, omnia quæ Quintij erant, tam intra muros quàm extra, ferro & igne demoliti ſunt. Nec minùs ille multa militaris audaciæ facinora contrà faciebat, ſuccendens & euertens omnia quæ poterat de poſſeſſionibus Romanæ eccleſiæ. Ita per multos dies non ſine magno & harum & illarum partium diſpendio ſimultas hæc trahebatur. Rex ſtatuta die venit Wormatiam: venerunt etiam epiſcopi & abbates ampliſſimo numero. Commodè quoque conficiendis tantis rebus interuenit quidam ex cardinalibus Romanis, Hugo cognomento Blancus, quem ante paucos dies propter ineptiam eius & mores inconditos papa de ſtatione ſua amouerat, deferens ſecum de vita & inſtitutione papæ ſcenicis figmentis conſimilem tragœdiam: ſcilicet vnde oriundus, qualiter ab ineunte ætate conuerſatus, quàm peruerſo ordine ſedem Apoſtolicam occupauerit, quæ ante epiſcopatum, quæ poſt acceptum epiſcopatum, memoratu quoque incredibilia flagitia commiſerit. Huius authoritatem tanquam diuinitus ſibi deſtinatam gratiſſimè amplexati, & promptiſſimè ſecuti, ſententiam promulgarunt, quòd papa eſſe non poſſit, nec vllam, iuxta priuilegium Romanæ ſedis, ligandi aut ſoluendi poteſtatem habeat, vel aliquãdo habuerit, qui tantis vitam probris ac criminibus commaculauerit. Cumque cæteri omnes damnationi eius nihil hæſitantes ſubſcriberent, Adelbero Wirtzeburgenſis epiſcopus, & Herimannus Mettenſis epiſcopus aliquandiu reſtiterunt; dicentes, incongruum valde & contra canonum ſcita eſſe, vt epiſcopus aliquis abſens, abſque generali conſilio, ſine legitimis & idoneis accuſatoribus & teſtibus, nec dum probatis criminibus quæ obiicerentur, condemnaretur; nedum Romanus pontifex, aduerſus quem nec epiſcopi, nec archiepiſcopi cuiuſquam recipienda ſit accuſatio. Sed Wilhelmus Traiectenſis epiſcopus, qui cauſam regis pertinaciùs tuebatur, vehementer imminebat, vt aut cum cæteris in damnationem papæ ſubſcriberent, aut regi, cui ſub iureiurando fidem ſpopondiſſent, protinus renunciarent. Is eo tempore regi admodum carus acceptusque erat, eique rex omnium quę priuatim vel publicè agenda erant, poſt ſe ordinationem delegauerat, vir ſecularibus literis apprimè eruditus, ſed faſtu nimio inflatus vix ſeipſe ferebat. Igitur ex nomine omnium qui conuenerant epiſcoporum & abbatum, plenæ contumeliarum literæ Romam deſtinantur, quibus denuncietur Romano pontifici, vt pontificatu, quem contra Eccleſiaſticas leges vſurpaſſet, ſeſe abdicet, ſciatque poſt eam diem quicquid agat, iubeat, decernat, irritum haberi. Legati, vt iuſſum fuerat, ſummo conatu iter accelerantes, pridie quàm ſynodus indicta celebraretur, Romam ingreſſi literas tradunt: tunc cæteram legationem, ſicut in mandatis habebant, verbo non minùs contumelioſo quàm ſcripto exequuntur. Papa nihil permotus atrocitate nuncij, poſtera die, cùm clerus & populus ad ſynodum frequens confluxiſſet, in auribus omnium literas recitari fecit, & ſic cunctis qui conuenerant epiſcopis id fieri decernentibus, regem excommunicat, & cum eo archiepiſcopum Moguntinum Sigifridum, epiſcopum Traiectenſem Wilhelmum, epiſcopum Babenbergenſem Rubertum: cæteris qui conſpirationis huius participes extiterant, diẽ ſtatuit, qua niſi Romæ præſentati cauſam dicerent, nouæ huius & inuſitatæ contra ſedem Apoſtolicam rebellionis, ſimilem cæteris excommunicationis ſententiam ſortirentur: porrò Ottonem Ratiſponenſem epiſcopum, & Ottonem Cõſtantienſem epiſcopum, & Burchardum Loſannenſem epiſcopum, Eberhardum comitem, Vdalricum, & alios nonnullos quibus rex potiſſimùm cõſiliariis vtebatur, iam pridem excommunicauerat.

Gozilo dux Lotharingorum, cùm eſſet in confinio Lotharingiæ & Flandriæ, in ciuitate quæ dicitur Antwerpha, occiſus eſt per inſidias (vt putabatur) Ruberti Flandrẽſis comitis. Cùm enim quadam nocte, quieſcentibus omnibus, ad neceſſitatem naturę ſeceſſiſſet, appoſitus extra domum ſpiculator confodit eum per ſecreta natium, relictoque in vulnere ferro concitus aufugit. Vix deinceps VII diebus accepto vulneri ſuperſtes, IIII calendas Martij vita deceſſit, atque Werdunis iuxta patrem ſepultus eſt. Magnum regni Teutonici robur ac momentum, quomodo (vt ſæpe iam dictum eſt) licet

licet ſtaturæ puſillitate,atque gibbo deſpicabilis videretur, opum tamen gloria, & fortiſſimorum militum copia,prudẽtiæ quoque maturitate, poſtremò totius vitæ temperantia longè cæteris principibus ſupereminebat.

Rex finito in Wormatia colloquio concitus Goſlariam rediit, ibique iram ſuam, qua multo iam tempore in Saxones anxiè ęſtuauerat,omni crudelitate explebat.Principes Saxoniæ,qui in deditionem venerant,in vltimas regni partes relegabat;bona eorum ſuis fautoribus pro libito ſuo diripienda permittebat; eos qui nec dum dediti fuerant, acerrimis indies edictis ad deditionem vrgebat; & niſi quantocyus dederentur, ferro & igne infeſtari,& longius natali ſolo effugari cõminabatur;tum omnia caſtella, quæ ſuperiori anno dirui iuſſerat, ſummo niſu, ſummo prouincialium labore & ęrumna inſtaurabat:noua quoque in omnibus per Saxoniã montibus & collibus,qui modò ad arcendam vim paululum quid commoditatis habere videbantur,exſtruebat:illis etiam,quæ deditis Saxonibus in ius eius venerant,præſidium imponebat: & multiplicata ſunt mala,calamitas & vaſtitas,per vniuerſam Saxoniam & Thuringiam ſupra omnem retro maiorum memoriam. Diſceſſurus Goſlaria pridie nonas Martij epiſcopatum Colonienſem,ſicut à primis obſtinatò intenderat, Hildolpho dedit. Cleri Colonienſes tres tantùm,militum etiam pauciſſimi aderant:cæteros,ne ad ſuffragia ferẽda occurrerent, indignitas detinuerat:ipſos qui occurrerant, vix contemptim, & ſummis,vt dici ſolet,labiis ſuper electione eius conſuluit, riſui prorſus ac ludibrio habẽdos, ſi non protinus acclamaſſent. Et ne quis fortè aduerſus eum tumultus ſeditione vulgi per dilationem conſecrationis concitaretur, ſtatim Coloniam profectus, conſecrari eum fecit ab Wilhelmo Traiectenſi epiſcopo, cuius conſobrino epiſcopatum Paderbrunnenſem,ne qua per eum mora ordinationi eius fieret,promittebat.

Paſcha Traiecti celebrauit, ibique ducatum Lotharingiæ filio ſuo Cunrado, marchiam verò quæ dicitur Antwerpha, Godefrido conſobrino Gozelonis ducis, filio Euſtachij comitis, impigro & ad rem militarem acerrimo adoleſcenti tradidit. Ipſo tempore Rudolphus dux Sueuorum, Welf dux Baioariorum, Bertoldus dux Carentinorum, Adalbero epiſcopus Wirtzeburgenſis, Herimannus epiſcopus Mettenſis,& alij plerique principes conuenientes in vnum, conſilia conferebant in tantis calamitatibus,quibus reſpublica vexabatur,quid facto opus eſſet: regem poſt bellum Saxonicũ eundem permanere, qui fuerat: nihil eum de leuitate, de crudelitate, de peſſimorum hominum conuictu ac familiaritate mutaſſe: ad hoc tantùm tam inſignem ſuam aduerſum Saxones victoriam profeciſſe, vt ille ſui omnium ſanguinis ius poteſtatemque acciperet, & ad perniciem bonorum omnium, & ad omne quod animo concepiſſet flagitium, impunita libertate graſſaretur; nihil ſibi deinceps ſpei, nihil præſidij reliquum fore, ſi fortè (vt ſunt humana) eum offendiſſent, cùm in dedititios contra iuſiurandum, contra fidem principum, tam fœda tam crudelia exercuiſſet. Hæc cauſa non ſolùm ipſos,ſed & cunctos regni principes vehementer permouerat, & eos potiſſimùm,quorum conſilio principes Saxoniæ ſe in periculum dederant. Facta eſt igitur conſpiratio non modica, & magis ac magis indies roborabatur; ea re maximè omnibus auſum & fiduciam præbẽte, quòd excommunicatum eſſe regem à Romano pontifice,frequentes ab Italia nuncij quotidie deferebant. His animatus Mettenſis epiſcopus & alij plerique nonnullos ex principibus Saxoniæ, quos à rege in cuſtodia habendos ſuſceperant, inſcio rege in ſua liberos redire permiſerunt. Wilhelmus Traiectenſis epiſcopus cauſam regis (vt ſuprà dictum eſt) contra bonum & æquum obſtinatè tuebatur, & ſtudio partium regis, multa in iniuriam Romani pontificis, omnibus penè diebus ſolemnibus,inter miſſarum ſolemnia, rabido ore declamabat; periurum eum,adulterum, & pſeudoapoſtolum appellans; & tam à ſe quàm à cæteris epiſcopis ſæpenumero excommunicatum pronunciãs. Is breui poſteaquam rex exactis Paſchalibus feriis Traiecto diſceſſerat, repentè grauiſſima ægritudine correptus eſt. Cúmque per acerrimos cruciatus animæ ac corporis vrgeretur, miſerabili eiulatu coram omnibus qui aderant, vociferabatur, iuſto Dei iudicio ſe & præſentem vitam amiſiſſe & æternam, quòd regi ad omnia quæ perperam intendiſſet, operam ſuam ſummo anniſu præbuiſſet, atque in ſpem gratiæ eius Romano pontifici ſanctiſſimo, & Apoſtolicarum virtutum viro, graues contumelias ſciens & prudens innocenti irrogaſſet.

In hãc vocem (vt aſſerunt) ſine communione, ſine vlla ſatisfactione expirauit. Succeſſit ei in epiſcopatum Cunradus Moguntini archiepiſcopi camerarius. Poderbrunnẽſem verò epiſcopatum Poppo Babenbergenſis præpoſitus obtinuit, cuius potiſſimùm factione & ſtudio Herimannus Babenbergenſis epiſcopus epiſcopatu deiectus fuerat.

Rupertus abbas quondam Augienſis, monaſterium quoddam in Alſatię partibus, cui Gengebach nomen eſt, à Babenbergenſi epiſcopo ſuſceperat gubernandum. Vbi dum pro conſuetudine ſua lucris temporalibus immoderatiùs inſudaret, paupertatem loci induſtria ſua euincere ſatagens; occiſus eſt cum alio haud deſperatæ indolis monacho adoleſcente, qui eum de Babenbergenſi monaſterio ſecutus fuerat, à ſeruitoribus ſuprà dicti monaſterij, contra quos poſſeſſiones monaſterij & ius ſuum progreſſus ipſe ad vim arcendam defendere volebat.

Saxones deportatis in exiliũ principibus ſuis tædio & mœrore tabeſcebant, nec calamitatis vllum vſquam patebat effugium. Amici regis per mõtes & colles diſperſi ceruicibus imminebant; nec eos, vt antea, conuentus facere, conſilia conferre, aut vllam recuperandæ ſalutis viam tentare ſinebant: inſuper quotidie ex agris & villis prædas agebant, tributa regioni difficillima imponebant, caſtella ſua ſummo prouincialium labore & impẽſis communiebant, & graues prorſus atq; inexplicabiles priſtinę rebellionis pœnas exigebant. Erant duo cuiuſdam Geronis comitis filij, ſatis quidem edito loco nati, ſed propter inopiam rei familiaris inter principes Saxoniæ nullius nominis vel momenti. Hi tempore deditionis vltra Albim fluuium refugerant, ibiq; rei euentum præſtolabantur, facilè à rege propter obſcuritatem nominis vel ignorati vel contempti. Cumq; viderent mala quæ fiebant, non aliud ſcilicet actũ deditione principum, q̃ proditam planè eſſe libertatem patriæ, totamq; gentem Saxonum, quò rex ſemper intenderat, in ſeruitutem atque ſub iugum redactam; quamuis patriis finibus extorres, quamuis munitionibus amiſſis, perdito patrimonio, rerum omnium inopes remanſiſſent: gaudebant tamen admodum, quòd cum cæteris Saxoniæ principibus in tempeſtuoſum illud deditionis naufragium non incidiſſent. Et cùm vrgeret penuria, contractis ex ſui ſimilium numero aliquantis copiis, rapto ſibi victum quærere cœperunt: plerumque etiam vbi opportunitas accidiſſet, regis exactoribus reſiſtere, & iniurias manu propulſare tentabant. Cumq; eis ſemel & ſecundò res proſperè ceſſiſſent, milites principum qui relegati fuerant, ingenui quoque omnes, qui nec dum dediti fuerant, quiq; extrema omnia quàm fidem regis vltrà experiri malebant, cateruatim ad eos confluebant. Et facta eſt intra dies paucos permaxima multitudo, ita vt iam nõ ad inſidias modò & clandeſtinas latrocinantium more excurſiones, ſed ad apertam vim & publicas congreſſiones pares ſe hoſtibus arbitrarentur. Præterea prouinciales, quibus inter vltimas deſperationis tenebras lux aliqua ſalutis & cõſolationis cœlitus emicuerat, omnes promptiſſimo animo ſocias manus communemq; operam publicis negociis pollicẽtur; ſatius iudicantes pro patria, pro liberis, pro coniugibus, honeſta morte perfungi, q̃ inter tantas tribulationes omni morte triſtiorem vitam agere. Inter hæc rediens Herimannus patruus Magni ducis, & alij pleriq; ex principibus dediticiis, quos (vt prædictũ eſt) inconſulto rege indulgentia eorum à quibus tenebantur, deditione abſoluerat, inopinatum cunctis gaudium præſtiterunt, atque omnem, ſi quis adhuc mẽtibus reſederat, ſcrupulum ademerunt: tanta ſiquidem tamq; inopinata rerum proſperitas euidens cunctis erat documentum reſpicientis eos miſericordiæ Dei. Igitur armata iuuentute Saxoniam peragrantes, caſtella quibus rex præſidium impoſuerat, alia deditione, alia militari manu breui omnia receperunt: eos qui intus erant direptis ſpoliis incolumes dimiſerunt, accepto ab eis ſacramento, quòd vlteriùs in Saxoniam hoſtiliter non venirent: amicos regis omnes præterea quicunque communibus negociis operam ſuam ſpondere noluiſſent, diſſipatis omnibus quæ habebant, procul Saxonia effugarunt: & directa eſt ſalus in manibus eorum ad recuperationem libertatis priſtinæ. Solus adhuc Otto dux quondam Baioariæ, in caſtello Hartesburg reſidebat. Huic rex per totam Saxoniam vices ſuas & publicarum rerum procurationem delegauerat; dato inſuper negocio, vt caſtellum in Hartesburg, & aliud in mõte qui dicitur Lapideus, qui proximus Goſlariæ imminet, ſumma ope extrueret. Ad hunc legatos dirigunt mandantes, vt omiſſo opere quod ad euerſionem gentis ſuæ, immemor patriæ, immemor libertatis ex-

tis extruere aggreſſus ſit: conſilium potius perquirat ad ereptionem principum, quibus ipſe vt ſe dederent vehementiſſimus auctor fuerit: iam dudum opinionem indubiam multorum mentibus inſediſſe, quòd idcirco deditionem cæteris tantopere ſuaſerit, vt eorum ſanguine regis ſibi animum deplacaret, & communi exitio ſuam ipſe ſalutem mercaretur: hoc nunc euidentibus indiciis elucere, cùm illis in vltimas partes terrarum deportatis ipſe proditionis ſuæ mercedem à rege totius Saxoniæ principatum acceperit, & regiæ crudelitatis carnifex, atque omnium quæ ferociter rex meditetur, ferocior adminiſter exiſtat. bene igitur famæ & honori ſuo conſulat, ſi tantæ infamiæ maculam claro aliquo erga patriam ſuam beneficio purgare conetur, & genti ſuæ patriam libertatemque armis recuperare cupienti auxilio concurrat. poſtremò ſi monitis vltro non aſſentiatur, ſe proculdubio vim adhibituros, & patriæ proditorem, communium caſtrorum deſertorem, vt dignus ſit, euerſis omnibus quæ eius ſint, procul Saxonia expulſuros. Ad hæc ille obnixè eos per Deum obteſtabatur, vt mitiùs pacatiusque agerent, quæ pro communi commodo moliantur, ratione quàm temeritate meliùs procedere, ſe protinus miſſurum & regi modis omnibus ſuaſurum, vt principes deditione abſoluat; caſtella quæ metu rebellionis priſtinæ extruxerit, diruat; gẽti Saxonum libertatem, leges ac iura maiorum quæ per vim erepta toties armis repetiuerint, reſtituat. ſi conſilio acquieſcat, grauis atque ancipitis belli neceſſitate ſine ſanguine liberatam eſſe Saxoniam: ſin autem, ſe nec indulti honoris amore, nec mortis metu, nec iuriſiurandi religione inhiberi poſſe, ne communem patriæ parentumque ſuorum cauſam vſque ad extremum ſpiritum, quanta poſſit virtute defendat, iuuet, tueatur. In hæc verba legatos Saxonum dimiſit, ſtatimque ſuos ad regem, ſicut pollicitus fuerat, deſtinauit, præſidio quoque ab vtroque monte quem occupauerat, abducto, communem deinceps cum Saxonibus ac ſocialem vitam agebat. Rex de his quæ acciderant in Saxonia, graui nuncio accepto, comperto etiam quòd cæteri principes collatis per crebra conuenticula conſiliis defectionem meditarentur, hinc ira, hinc ſollicitudine in diuerſa raptatus, cui primùm morbo mederetur, anxius ambigebat. Sed quò ira impellebat, inclinatior ad oppugnandam Mettenſem vrbem exercitum admouere cogitabat, & ab epiſcopo loci, quòd creditos cuſtodiæ ſuæ principes ſe inconſulto dimiſiſſet, vindictam expetere: ſed contrà reputans, turbata republica, dubia fide principũ, exhauſto ſuperioribus bellis milite, extremæ dementiæ eſſe, arduum aliquid præcipitanter attentare, impetum animi ab temeritate ad pacatiora conſilia reuocauit. Miſſis igitur circumquaq; nunciis, omnes regni principes in Pentecoſten Wormatiæ ſibi occurrere iuſſit; quid facto opus eſſet, communi conſilio (vt prætendebat) deliberaturus. Statuta die, cæteris amplo ſatis numero occurrentibus, nullus aderat ſuprà dictorum ducum, à quibus reipublicæ periculũ timebatur, & quorum potiſſimùm authoritate, ſi res tranquillæ eſſent, ſummam publicorum negotiorũ diſponi oportuerat. Ita conuentus ille principum caſſatâ voluntate regis nullum habuit effectum. Iterum in Natale ſancti Petri Apoſtoli Moguntiæ eos adeſſe, addita iam edicto obnixa ſupplicatione præcepit: ſed ne tunc quidem quiſquam eorum, vel ſupplicantẽ attendit, vel pręcipientẽ, omnibus planè ad rebellionis ſtudium immobiliter obſtinatis. Ipſi qui conuenerant, fœda ſimultate à ſe inuicem diſſidebant. Iam enim ſolutus carcere ſuo Satanas non ſolùm corporali, ſed & ſpirituali armatura oppugnabat pacẽ eccleſiaſticam, & quorum corpora iugulabat, animas quoq; ne in ętern ũ viuerẽt extinguere ſatagebat. Vto epiſcopus Treuerenſis Roma nuper reuerſus communicare nolebat epiſcopo Moguntino, epiſcopo Colonienſi, & aliis quàm pluribus qui apud regem præ cæteris aſſidui erant, & quorum rex omnia faciebat conſilio; obtendens & eos & ipſum regem excommunicatos eſſe à Romano pontifice: ſibi tamen, quod ipſum vix ſummis precibus extorſerit, indultam eſſe colloquendi tantùm regis licentiam; nulla præter hæc in cibo, in potu, in oratione, vel in cęteris omnibus communione eius permiſſa. Huius authoritate animati complures alij, quorum & in Deum fides purior, & ad dignitatem reipublicæ ſententia potior, paulatim ſe palatio ſubtrahebant, ne videlicet ſuprà dictorum communione macularentur; & ad regem, licet crebris iuſſionibus euocati, redire nolebant, ſatius iudicantes regem quàm Deum offendere, corporis quàm animæ diſpendium incidere. Illi econtra iraſci, fremere, inſanire,

minas & conuitia in omnes paſſim iaculari: iniuſtam & idcirco nihili ęſtimandam eſſe Romani pontificis ſententiam, qui ſe nec canonicè ad ſynodum euocatos, diſcuſſos, nec obiecti criminis iuxta ſcita canonum conuictos vel confeſſos præcipiti furore potiùs quàm ratione excommunicaſſet: epiſcopum Treuerenſem & cæteros qui cum eo ad euertendum ſtatum reipublicæ iam pridem conſpiraſſent, aliorſum intendere quàm loquerentur; nec tam Apoſtolicæ ſedi authoritatem deferre, quàm vt dignitatem regiam ſubruant, occaſionem quærere, & inueterata aduerſus regem odia nouo religionis vocabulo palliare: eum rectè honori ſuo proſpicere, ſi in hoſtes ſuos gladium, quem iuxta Apoſtoli vocem ad vindictam malorum acceperit, maturius diſtringat, & contemptis inanium occaſionum latibulis, manifeſtos regni inſidiatores pœna quam mereantur, afficiat. Nec difficile fuit ingenium regis per ſe atrox & implacabile in iram excitare. Sed cùm videret ſub obtentu religionis principes à ſe paulatim deficere, & deſtituto iam auxiliis imperio vanam eſſe comminationem, quæ vim facere non poſſet quibus comminaretur, ratus id quod tempus exigebat, vtilitati magis quàm iracundiæ conſulendum, iterum atque iterum auerſos principum animos blandis legationibus mitigare tentabat: nec tamen (quod dictu mirum ſit) tanta hac rerum aſperitate, tanta ingruentium periculorum mole euinci poterat, vt, vnde potiſſimùm hæc flamma inuidiæ & odij aduerſum eum exarſerat, principes Saxoniæ deditione abſolueret: quin imò conterritus recenti exemplo eorum qui pleroſque ex ipſis ſe inconſulto dimiſerant, reſiduis qui adhuc in cuſtodia tenebantur, omnem adhiberi diligentiam iubebat ne elaberentur: ideoque ſæpius his quibus eos ſeruandos crediderat, mandabat, vt memores beneficiorum ſuorum, memores iuriſiurandi quo ſibi fidem ſuam firmaſſent, traditos cuſtodiæ ſuæ intemerata fide, donec repoſcerentur, ſeruarent, nec aliorum principum fœdiſſimo corrumperentur exemplo, qui dimiſſis ſuo iniuſſu dedititiis, dum priuatas ſuas iniurias in regem vlciſci vellent, cladem maximam & maculam multis ſeculis non abolendam reipublicæ intuliſſent. Et omnibus quidem infenſus, omnium (vt videbatur) ſanguinis auidus erat: præcipuè tamen epiſcopi Halberſtadenſis, quem tanquam totius Saxonicæ rebellionis principem, & omnium quæ ſecus acciderant, fomitem atque incentiuum inexorabili odio inſectabatur. Et niſi pontificalis nominis reuerentia, & fides principum quæ in deditione interceſſerat, obſtarent, vitam eius per omnes cruciatus extorſiſſet. Hunc Ruperto Babenbergenſi epiſcopo ſeruandum crediderat, velut præter cæteros familiares ſuos immitis ac ferocis ingenij viro, & erga ſe in aduerſis rebus ſpectatæ ſæpe fidei. Sed poſtquam inclinatis ad defectionem principibus, iterum nouis rempublicam tempeſtatibus quati aſpexit: quamuis cuſtodis diligentiæ non diffideret, veritus tamen ne fortè ſubrepente per hanc moram negligentia aliquid in eo vis vel fraus hoſtilis operaretur, ad palatium eum euocauit, & ibi nunc inter camerarios ſuos, nunc inter cocos & coquinarum ſpurcitias indigniſſimo loco habitum ſub omni diligentia cuſtodiri fecit, donec tam feralibus odiis competens exilium excogitaret. Erat ipſo tempore apud regem ſoror eius, vxor Salomonis regis Vngariorum, quam maritus regno expulſus, dum in armis & procinctu eſſet, nuſquam tutiùs quàm apud fratrem manere iudicauerat, donec recuperato, ſi fieri poſſet, regno, in iucunditate perfrui coniugio liceret. Cumque poſt multum iam tempus ad maritum in finibus Vngarię commorantem redire pararet: rex opportunam eam arbitratus, quæ crudelitatis huius munere fungeretur, rogauit eam, vt epiſcopum Halberſtadenſem ſecum abduceret, atque in locum ex quo nulla ei deinceps in regnum Teutonicum redeundi copia fieret, deportari faceret. Annuit illa petenti, & naui impoſitum cum hominibus ſuis præmiſit: ipſa paucis pòſt diebus, cùm profectioni ſuæ neceſſaria ordinaſſet, inſecutura præcedentem. Habebat idem epiſcopus militem quendam Vdalricum nomine, multis in Baioaria poſſeſſionibus prædiuitem, regi quoque apprimè charum & acceptum: is vbi aduertit mala quæ epiſcopo parabantur, motus miſeratione atq; ipſa humanarum rerum conſideratione, quòd tantus ac talis vir, ingens columna & firmamentum reipublicæ, niſi regis temeritas diuina atque humana omnia confudiſſet, tam peſſimo nunc exemplo periturus foret: acceſſit ad eum paulo antè quàm nauigare inciperet, & quæ in eum rex decreuiſſet, per ordinem expoſuit: actum eſſe de ſalute eius, niſi propitia diuinitas, quæ

quæ ſola iam poſſet, periclitanti ſuccurreret: edocet prætereà, poſſeſſiones ſuas & caſtellum munitiſſimum haud procul ab littoribus Danubij fluminis abeſſe, monétque vt dum ad ea loca nauigans perueniſſet, rogaret ſæpius eos cum quibus nauigaret, quatenus applicarent,& ſibi paululum in terram progrediendi facultatem facerent: obtenta vel refrigerandi, vel alius cuiuſuis neceſſitatis occaſione, quæ modò tali artificio idoneè patrocinaretur; ſe memorem fidei qua ei obnoxius ſit, omnia quæ poſſit, pro virili portione facturum, & ſi quam ereptionis eius viam Deus oſtendat, tentaturum. Fecit ille, vt edoctus fuerat: atque vbi ad prędicta loca propinquare cœpit, ſimulata mala valetudine, quæ ſibi ex aſſidua nauigatione corpus effeciſſet inſolitum, & niſi maturè conſuleretur, extremam perniciem allatura foret languenti: facilè obtinuit apud nautas, qui pontificalis nominis intuitu magnam humanitatem ei præſtabant, vt quoties vellet applicarent, & ei egrediendi atque in terra (prout libitum erat) recreandi corporis copiam facerent. Longinqua regio, cuſtodum multitudo, debilitas languentis omnem metum, omnem fugæ vel inſidiarum ſuſpicionem ademerant. Egrediebatur ſæpius & regrediebatur, circumſpiciens vndique, & omnia diligenti obtutu perluſtrans: nullum vſquam promiſſæ ſalutis indicium, nulla ſpes elucebat. Fortè beati Iohannis Baptiſtæ natiuitas occurrerat, & manè dum præterlaberentur, conſpicatus contiguam littori eccleſiam, rogauit vt appulſa naui ad celebranda tam ſacratiſſimo die miſſarum ſolemnia ad eccleſiam procederent. Aſſentientibus illis ingreſſus eccleſiam, ſalutarem Deo hoſtiam offerre ſacerdotalibus, vt ſolemne eſt, infulis indutus cœpit. Cui rei intentis omnibus, ſuprà dictus Vdalricus rectè per exploratorum diligentiam, captata loci opportunitate, repentè armata multitudine eccleſiam circumdedit, ingreſſuſque modeſtè, interim diſſimulato propter quod venerat negotio, conſummationem ſacri miniſterij tacitus tranquilluſque præſtolabatur. Quo expleto, ſuos quantocius ad nauim conuolare, & omnia quæ epiſcopi ſunt efferre iubet. Ipſe fortiſſimorum iuuenum agmine ſtipatus, procedentem ab eccleſia epiſcopum ſalutat, oſculum porrigit, equum quem euectioni eius optimum aptauerat, ocyus conſcendere iubet. Stupentibus qui epiſcopum adduxerant quid hoc rei eſſet, & poſt irritas ratiocinationes ad arma concurrentibus; iubet, vt ſi vitæ ac ſaluti ſuæ conſultum velint, quieti maneant, arma ponant, naues pacatis animis repetant: gratum habentes, quòd commiſſi in tantum pontificem piaculi pœnę non exigantur. Si verbis inanibus, ſi motibus incompoſitis laceſſere pergant; facilè gladios procacitati modum facturos, epiſcopum epiſcopalis miniſterij munia eccleſiæ Halberſtadenſi cui ordinatus ſit epiſcopus, rectiùs præſtare quàm ipſis. Illi cùm numero & virtute impares eſſent, temerarium arbitrati rem certamini cõmittere, triſti confectóque animo ad naues redierunt: epiſcopus in caſtellum quod haud longè aberat, conceſſit, ibiq; paucis diebus commoratus, donec abſumpta nouitate ſtudia conquieſcerent omnium, ſi qui fortè redituro inſidiabuntur: tandem aſſumpto laico habitu, quò falleret occurſantes, in Saxoniam contendit, & deſperantibus iam reditum eius Saxonibus repentè, tanquam ab inferis viuus emergens, reſtitutus eſt. Rex vbi geſtæ rei nuncium accepit, grauiter & iniquo nimis animo ferebat, tantos conatus ſuos in irritum ceſſiſſe, præreptam ſibi tantarum contumeliarum vindictam, redditum cum impunitate hoſtibus virum, in quo totius Saxonici belli ſumma & cardo verteretur: nec dubitare poterat paululum iam ſopitos ignes Saxonici furoris hoc incẽtore ilico ſuſcitandos, & propediem in immenſum conflagraturos: atq; eò infeſtiùs id acturum, quò ſe meminiſſet poſt deditionem nullam in rege clementiam, nullam expertum fuiſſe humanitatem. verebatur præterea, ne ſimili modo cęteri quoque elaberentur dedititij, & ſibi tam inſignis victoriæ, tam operoſæ deditionis fructus deperiret: aſſecutis eis ſe inuito libertatem. Omnia conſideranti placuit tandem alia deinceps graſſari via, & Saxones quos extranei toties tentatos non vicerant, ſuis iam armis, ſuis parat expugnare viribus: ſapienti certè vſus conſilio, quoniam conſtet omne regnum nulla vi, nulla clade citiùs quàm domeſtica atque inteſtina ſimultate labefactatum corruere. Epiſcopum Magdaburgenſem, epiſcopum Merſeburgenſem, epiſcopum Miſenenſem, Magnum ducem, Fridericum Palatinum comitem, præterea omnes Saxoniæ & Thuringiæ principes qui adhuc in deditione tenebantur, ab exilio reuocari iubet, & clementer accerſitis

ait,ſe, cùm iuxta palatinas leges extremo in eos ſupplicio animaduertere poſſit, & hoc iure faciat, grauibus ſæpe ab eis contumeliis laceſſitus; tamen memorem generis eorum, memorem virtutis quæ reipublicæ & honori eſſe poſſit & munimento, tam atrocis facti veniam dare, & quod amplius ſit, non aliud ab eis quærere redemptionis ſuæ precium, quàm vt ſibi deinceps in dubiis rebus fideles ac deuoti maneant, auxiliumq; præſtent ad componendum regni ſtatum, & compeſcendos homines factioſos, eos potiſſimùm qui gentem Saxonicam ſimplicem & malarum artium neſciam inteſtinis quotidie diſſenſionibus inquietent: ſi id faciant, nec vlla vt priùs leuitate fidem permutent, ſe primos in amicis habiturum, & cùm ſe opportunitas præbuerit, beneficiis, prout regiam munificentiam deceat, honoraturum. Illi etſi eum hæc ficta loqui ſcirent, & neceſſitate magis quàm pietate genuinum animi rigorem laxaſſe, tamen impunitatis amore libenter amplexantur oblata, promittunt quicquid iubet, promiſſa repetito ſæpius ſacramento roborant, & accepto commeatu in ſua ſinguli cum gaudio reuertuntur. Rex (vt ſuprà dictum eſt) commonitus ab Ottone duce quondam Baioariæ, vt turbatis rebus in Saxonia maturè conſuleret, mandauerat ei, vt ſibi certa die in Salefelt occurreret, quatenus communiter habita diſcuſſione quid facto opus eſſet, deliberaret. Poſtmodum verò fretus his quos deditione abſoluerat, quòd eorum auxilio in Saxones qui ſe læſerant, iram ſuam idoneè vlciſci poſſet, conſilium mutauit, & ſtatuta die nuncios pro ſe in Salefelt duci Ottoni miſit qui ei dicerent, vt contractis quantaſcunque poſſet copiis ſibi in marchia Miſinenſi concurreret; ſe per Boëmiam ducto exercitu aduenturum, & filiis Geronis comitis qui imperitam multitudinem malè auſpicatò ad arma concitaſſent, ſi Deus vota proſperaret, redditurum quod mererentur. Principibus quoq; Saxoniæ & Thuringiæ quos patriæ nuper remiſerat, eadem mandat; obſecrans, vt præſtitæ ſibi indulgentiæ gratiam referentes, cunctos quos valeant, ab hominum perditorum ſocietate dehortentur, & ipſi ad ferenda publicis negotiis auxilia, deſignato die & loco, armati inſtructique præſtò adſint. Ipſe vt inſtituerat, pauciſſimos ſecum aſſumens Teutonici exercitus milites, cæteris omnino quid moliretur ignorantibus, in Boëmiam contendit; ibique iuncto ſibi duce ac milite Boëmico, repentè plus quàm tanto operi expediret, fidens neſcio an negligens, in marchiam Miſinenſem ſe infudit; videlicet vana ſpe eluſus, quòd ducis Ottonis induſtria, & cæterorum quos beneficio ſuo deuinctos ſibi gloriabatur, omnem rebus moram, omnem conficiendo negotio difficultatem ademptura foret. Sed dux Otto ſciens genti Saxonum iuſtas eſſe cauſas rebellionis, id multo iam tempore apud regem crebris legationibus egerat, vt belli ſeminarium irarumque cauſas amoueret; leges ac iura ſua Saxonibus rata manere ſineret; æquitate potiùs quàm armis tumultuantes compeſceret; & tantos labores, tãtum qui prælio fundendus eſſet ſanguinem lucratus, ſine difficultate in perpetuum opulentiſſimæ gentis ſeruitio frueretur: hanc regis ac tyranni eſſe diſtantiam, quòd hic vi atque crudelitate obedientiam extorqueat ab inuitis, ille legibus ac more maiorum moderetur ſubiectis, præcipiatque facienda. Verùm ille homo in imperio natus & nutritus, vt tantos natales, tantos proſapiæ faſces ac titulos decebat, in omnibus regium ſemper aduerſis animum gerebat, mori quàm vinci malebat. Inexpiabilis ignominiæ maculam putabat, impunè iniuriam accepiſſe: & ecõtra ſummum decus & vitæ præſenti comparandum æſtimabat, nihil quod ſecus accidiſſet inultum præteriſſe. Ad hoc homines ſibi aſciuerat talium rerum artifices, mediocri quidem loco natos, ſed conſilio ac manu promptiſſimos, qui ſecundum quod Propheta dicit, loquebantur ei placentia, & diuinabant ei errores, & ægrotum animum, & per ſe affinem iracundiæ ac temeritati, adulationibus ſuis, tanquam ſuppoſita face, in omne quod libuerat, inflammabant; ideoque vt opera ſua magis illi foret neceſſaria, perpetuis rempublicam tempeſtatibus vexari quàm maximè ſatagebant. His peſſimis vſus cõſultoribus, principes regni recta ſuadentes plurimùm auerſabatur, nec eos ad conſilium ſuum, niſi fortè inexplicabilis neceſſitas incidiſſet, admittebat: quin imò authoritatem eorum ſi copia fieret opprimi, ac penitus obliterari cupiebat, vt in omne quod animus ſuggeſſiſſet, effrenata libertate graſſanti nullus obſiſteret, nemo obloqueretur. Igitur dux Otto vehementer efferatus, quòd contra conſilium ſuum rex Saxoniam bello rurſus impeteret, ait ad Epponem Citicenſem epiſcopum, qui ei (vt dictum eſt) in

Salefelt

Digitized by Google

Salefelt functus legatione regis occurrerat; ſe regi, quod honori eius, quod commodo reipublicę competeret, ſuggeſſiſſe: ſed quoniam plus apud eum fidei ſit ineptis aſſentatoribus quàm ſibi, plus apud eum fiduciæ ponatur in milite Boëmico quàm in Teutonici exercitus robore; ad eum pertinere, quē cœpta exitum ſortiantur; ſe nec rebus bene geſtis gloriam, nec ſi aliter ceſſerint, ignominiam habiturum: præterea nulla iam ſacramenti quo ei fidē dixerit, religione teneri, cùm recta & vtilia ſuadens non audiatur; inſuper contra leges Dei, contra decus imperij, contra ſalutem animæ ſuæ ad effundēdum ſanguinem innocentē gentili ritu arma ſumere iubeatur: proinde omni periurio abſolutum, liberè deinceps cauſam gētis ſuæ, quæ iuſta ſit, quātum valeat, armis & opibus aſſerturum. Eadē proteſtabantur cæteri quoq; principes, tam Saxonię quàm Thuringiæ, qui etiamſi cupidiſſimè vellent, nullum petenti præſtare poſſent auxilium: vnanimiter ſcilicet detrectantibus militibus eorum infauſtam contra patriam parentesq; ſuos militiam. Iam enim non dubia fide, vacillantibus animis, vt priùs cùm inter ſpem & metum fluctuarent, ſed vnanimi ſententia, obſtinata contentione ad rebellandum conſpirauerant: neque callidis principum exhortationibus, vt antea, concitatum vulgus ad arma proſiluerant, ſed omnes ſimul prouinciales non ductu auſpicioq; principum, ſed priuatis ſtudiis, priuatis impenſis, bellum gerere propoſuerant; ſibi dimicare, ſibi, ſi Deus annueret, vincere parati; nec aliud à quoquam militiæ ſuæ ſtipēdium præſtolantes, quàm coniugum liberorumq; ſuorum ſalutem, atq; vt à ceruicibus ſuis duriſſimę ſeruitutis iugū excuterent: ipſos deniq; principes, ſi obniti, ſi contra hiſcere tentarent, diſſipatis vel incenſis omnibus quæ eorum eſſent, procul patriis finibus expellere minabantur: ad vltimum ea mente rem gerendam ſuſceperant, vt vel vincerent obſtinatè, vel morerētur. Vltima deſperatio ſic ſtudia inflammauerat, quoniam certa ſuperioribus annis documenta ceperant, nullam apud regem victis eſſe ſpem venię, cùm ferocitatem pectoris eius, & inexorabile Saxonici nominis odium, nec voluntaria deditio principum, nec tantus in Thuringia fuſus ſanguis reſtinxiſſet. Igitur vbi per Saxoniam rumor percrebuit, quòd rex conterminam regni Saxonici marchiam Miſenenſem ferro & igne depopularetur, ad arma cōclamant: multa millia hominum breui concurrunt, conſerendi certaminis intolerabili feruent deſyderio, obuiam ire hoſtibus vnanimi alacritate contendunt. Sed quoniam accelerando itineri turba frequentior armis atq; aliis impedimētis implicita, parum pro voto ſatagere valebat: filij Geronis comitis aſſumptis ſecum VII millibus expeditorum equitum, ſummo niſu, ardentiſſima citiùs conficiendi negotij auiditate in occurſum properant. Quod ſi regem cōſequi, & ſic efferato milite, ſic feruētibus ſtudiis ſigna conferre contigiſſet: (vt multorū ferebat opinio) tractum tot annis bellum Saxonicum facili compendio confectum fuiſſet, & regem cunctumq; eius comitatum, vel mors certiſſima, vel ignominia difficilè abolēda occupaſſet. Nam præter exercitum Boëmicum, qui nec ipſe vel armis, vel numero, vel virtute tanto negotio ſe parem præſtiterat, pauciſſimos ſecū habebat, quoniam ſuperuacaneum arbitratus fuerat Teutonicis militibus tam longinquæ expeditionis laborem indicere, cùm ſperaret (vt dictum eſt) induſtria Ottonis ducis & aliorum quos deditione gratis abſoluerat, omnes Saxonum vires facilè eneruādas, & copias ſibi maioribus etiam bellis ſufficientes ſtatuto die ac loco affuturas. Fortè tum temporis Deo miſericorditer ſaluti regis proſpiciente, fluuius Milda, qui vtrunque exercitum medius dirimebat, effuſis nuper imbribus vehementer intumuerat, atque omnē tranſmeandi facultatem ademerat: cuius rex inundatione commodiſſimè pro ſe vſus, non expectata decreſcentium aquarum viciſſitudine, in Boëmiam ſe recepit, maturatoque per Baioariam reditu, mœſtus ac pœnitens, quòd tantos labores in vacuum expendiſſet, Wormatiam repedauit. Et quoniam digrediens duci Boëmico marchiam Miſenenſem tam ſpectatæ in arduis rebus fidei præmium dederat, Ecbertus marchio, cuius eadem marchia erat, filius patruelis regis, puer longè adhuc infra militares annos, vbi primùm decreſcentibus aquis fluuius factus eſt tranſmeabilis, adiunctis ſibi Saxonibus Miſſenen perrexit, omniaque caſtella, quibus dux Boëmicus præſidium impoſuerat, admota militari manu recepit, ſuoſque milites, qui deinceps contra omnem hoſtium irruptionem indefeſſi excubarent, impoſuit: mirantibus cunctis quòd regem nec ætatis nec propinquitatis reſpectus ab hac iniuria reuocaſſet.

Digitized by Google

Interea Rudolphus dux Sueuorum, Welf dux Baioariorum, Bertholdus dux Carentinorum, Adelbero epiſcopus Wirtzeburgenſis, Adelbertus epiſcopus Wormatienſis,& alij quos reipublicæ calamitas mouebat, in loco qui dicitur Vlma, conuentu habito,ſtatuerunt,vt omnes quicunque reipublicæ conſultum vellent,x v I I calendas Nouembris Triburiam conuenirent,& variis cladibus, quibus permultos iam annos pax eccleſiaſtica turbabatur,tandem aliquando malorum pertæſi finem facerent. hoc Sueuiæ,hoc Baioariæ,hoc Saxoniæ,hoc Lotharingiæ,hoc Franciæ Teutonicę principibus denunciarunt, vniuerſosq; in commune per Deum obteſtabantur,vt omni excuſatione relegata,cuncta priuatæ rei ſollicitudine poſthabita,hanc ſinguli communibus commodis vel extremam operam dependerent. Qua expectatione ſuſpenſis atque attonitis omnibus, epiſcopus Moguntinus & alij quam plures, qui eatenus partes regis vehementiùs tuebantur,ab eo defecerunt, & adiuncti ſuprà dictis principibus ad meliorandum regni ſtatum ardentiſſimo zelo exarſerunt. Miro etiam atque inopinato rerum ſucceſſu,vt quod moliebantur nullis iam retardaretur impedimentis, obſides quibus nonnulli ex principibus ſuperiore anno fidem ſuam apud regem obligauerant,repentè his qui eos dederant,ſunt reſtituti.Duos ducis Ottonis filios, alterum rex ipſe, alterum is qui à rege curandum ſuſceperat, inſcio rege, patri nec opinanti remiſit. Filius Vtonis marchionis,& filius Adelę derelictę Dedi marchionis,ambo tenerę ætatis, & longè adhuc infra pubertatis annos pueruli, cùm in munitione cuiuſdam Eberhardi miniſtri regis cuſtodirentur, magnum quoddam & poſteriorum memoria dignum nobiliſſimæ indolis documentum ediderunt.Iuſſerat rex eidem Eberhardo,vel propter tanti generis claritatem, vel propter ætatis infirmæ compaſſionem, vt eos indulgentiſſimè nutriret,& ne aut inerti ocio aut iugis cuſtodiæ tædio tabeſcerent, ſineret eos interdum cum æqualibus ſuis ludicris puerilibus exerceri.Hoc ipſum parentes crebra cuſtodibus munuſcula deſtinantes flagitabant. Fecit ille vt petebatur, & modò intra munitionem,modò extra adhibitis cuſtodibus, prout libitum erat, ludere patiebatur, nihil ſiniſtrum in ætate ſimplici & fraudis neſcia ſuſpicatus: interdum etiam in nemus,quod munitioni contiguum erat,venatum pergens,impoſitos equis, cuius rei vix dum ætas patiens erat,ſecum ire permittebat, vt oppreſſas mœrore ac tædio mentes hoc aduocamẽto recrearent.Cùm hoc ſæpius faceret, conſuetudo fiduciam, fiducia cuſtodibus ſecuritatem pariebat, vt eis indulgentiùs indies diligentis cuſtodiæ frena laxarent,& abſumpta iam omni ſuſpicione,quicquid voluiſſent, etiam abſque arbitris eos agere paterentur.Cœperunt igitur, vbicunq; tempus & locum ſecretiorẽ nacti fuerant,ſermones conſerere, patriæ parentumq; recordari, peregrinationis moleſtias deplorare, & vt pro ſalute ſua aliquid Deo auſpice conarentur, mutuis ſe ſuaſionibus incitare. Quadam ergo die cùm iuxta ſolitum prædictus Eberhardus ſecum aſſumptis eis venatum exiſſet,& ad inſectandam quæ caſu occurrerat,feram,omnes(vt fieri aſſolet) inconditis clamoribus,feruẽtiſſimis ſtudiis diſcurriſſent:pueruli vbi ſe ſolos aduerterunt,cuſtodem nullum, eos qui ſimul venatum proceſſerant, aliarum rerum immemores,ſoli quæ agebatur venationi intentiſſimos,quantis poſſunt viribus equis ſubdũt calcaria,per condenſa ſyluarum,per abrupta montium,per concaua vallium, periculi ſui vel negligentes,vel contemptores,dicto citiùs euolant: nec in certum aliquem locum regionis ignari curſum dirigunt,ſed laxatis temere habenis, quocunque impetus equos ferebat,præcipites ruunt. Celeri curſu tranſmiſſo nemore ad Mœnum fluuium perueniunt, piſcatorem illic offendunt in ſcapha piſcatoria capturis piſcium incumbentem, euehi ſe Moguntiam petunt, chlamydes ſuas quibus veſtiebantur, quoniam aliud in promptu non erat, euectionis precium offerunt. Ille vel precio allectus, vel miſeratione periclitantium permotus (hoc enim ex trepidatione & cætero corporis geſtu facilè coniiciebat)benignè in nauiculam ſuſcepit, & vtenſilibus quæ in nauicula erant adopertos, ne ſcilicet ab inſequentibus agnoſcerentur, Moguntiam, vt rogauerãt, euexit.Equi eorum tranſito amne in vlteriore ripa iuxta nauiculam mirum in modum moderato gradu decurrebant, ita vt cum eunte nauicula pariter irent,cum ſubſiſtente pariter ſubſiſterent. Brutis pecoribus humanas ineſſe animas crederes.Vbi Moguntiam ventum eſt,receptis equis ſuis in domum quandam ripæ contiguam clanculo ſe immergunt,dominumq; domus per Deum obteſtantur, ne eos cuiquam prodat, ſe ar-

ſe archiepiſcopo Moguntino genere coniunctiſſimos eſſe, cui ſi incolumes intemerata fide reſtituat, tam ab ipſo quàm à cæteris parentibus ſuis, qui inter regni principes & opum & dignitatis ſpeciali prærogatiua emineant, digna meritis præmia relaturus ſit. Nec multò pòſt aderat Eberhardus, fremens & ſtridens dentibus præ doloris impatientia, compertoque per veridicos indices, quò pueri diuertiſſent, ſumma vi ſummo conamine domum expugnare, foreſque infringere parabat, & niſi obſides regis maturè redderentur, ignem tectis iniecturum ſe minabatur. Concurrit ciuitas ad ſpectaculum, & facta eſt pro ſtudiis partium confuſa ac diſſona aliud atque aliud clamantium turbarum vociferatio. Perlato ad epiſcopum Moguntinum tumultuantis ciuitatis nuncio, miſit confeſtim cum armatis Conradum comitem de caſtello quod dicitur Luizelenburg, qui tum fortè apud epiſcopum præſens erat: qui veniens Eberhardum improbè ſæuientem atq; in omnes qui obſiſterent, nunc vi, nunc comminatione graſſantem, ab oppugnatione ędium cum contumelia repulit, ſuſceptoſq; pueros epiſcopo pręſentauit. Ille admodum gratulatus, quòd cauſam principũ, qui pro communi commodo arma ſumere meditabantur, hac etiam parte impedimentorũ liberaſſet, ſuis ſingulos parentibus cum omni diligentia, ne quis ſcilicet inſidiaretur abeuntibus, remiſit.

Statuta die iuxta condictum principes Sueuiæ & Saxoniæ Triburiam conuenerunt ampliſſimo numero, obſtinatis mentibus ad ſubmouendum à negotiis regni regẽ Heinricum, & alium in quem communis electio cõſenſiſſet, creandum. Aderant vnà legati Apoſtolicæ ſedis Sigehardus patriarcha Aquileienſis, & Altmannus Patauienſis epiſcopus, vir Apoſtolicæ conuerſationis, & magnarum in Chriſto virtutum, cui papa vices ſuas in diſpoſitione eccleſiaſticarum cauſarum delegauerat, & laici nonnulli (qui magnis opibus relictis vltrò ſe ad priuatam tenuemq; vitam propter Deum contulerant) miſſi à Romano pontifice, vt palàm omnibus per Gallias conteſtarentur iuſtis de cauſis excommunicatum eſſe regem Heinricum, & ad eligendum alium regem Apoſtolici conſenſus & authoritatis ſuffragium pollicerẽtur. Hi nec principi, nec priuato cuiquam, qui regi Heinrico dicto vel facto aliquatenus poſt excommunicationem communicaſſet, communicare volebant, donec publicè profeſſus pœnitentiam per Altmannum vicarium Romani pontificis anathemate abſolueretur. Pari cautela eorum quoque communionem vitabant, qui presbyteris coniugatis, vel eis qui eccleſiaſticas ordinationes precio comparauerant, in oratione communicaſſent. Per ſeptem itaque continuos dies conſilia conferentes, quid facto opus eſſet, qua ratione periclitanti, & iam iam naufragium minitanti reipublicæ conſulendum foret, perquirebant. Replicabant ab tenero (vt aiunt) vngue omnem vitæ regis inſtitutionem, quibus probris, quibus flagitiis exiſtimationem ſuam decuſque imperij vix tum adulta ætate maculaſſet; quas iniurias ſingulis, quas in commune omnibus, vbi primùm pubertatis annos attigit, irrogaſſet; quòd remotis à familiaritate ſua principibus, infimos homines, & nullis maioribus ortos ſummis honoribus extuliſſet, & cum eis noctes perinde ac dies in deliberationibus inſumens, vltimum, ſi poſſit, nobilitati exterminium machinaretur; quòd barbaris gentibus vacatione data, in ſubditos ſibi populos dedita opera ferrum diſtrinxiſſet, & in eorum nece hoſtili crudelitate graſſaretur; regnum quod à parentibus ſuis pacatiſſimum, & bonis omnibus florentiſſimum accepit, quàm fœdum, quàm deſpicabile, quàm inteſtinis cladibus infeſtum cruentumq; reddidiſſet; eccleſias & monaſteria deſtructa, victualia ſeruorum Dei verſa eſſe in ſtipendia militum, ſtudium religionis & rerum eccleſiaſticarum tranſiſſe ad arma militaria, & ad munitiones extruendas, nõ quibus vis & impetus barbarorum arceatur, ſed quibus patriæ tranquillitas eripiatur, & liberæ gentis ceruicibus duriſſimæ ſeruitutis iugum imponatur; nullum vſquam eſſe viduis & orphanis ſolatium, nullum oppreſſis & calumniam ſuſtinentibus refugium, non legibus reuerentiam, non moribus diſciplinam, non eccleſiæ authoritatem ſuam, non reipublicæ manere dignitatẽ ſuam; ita vnius hominis temeritate ſacra & prophana, diuina & humana, faſque nefaſque confuſa eſſe & implicita: proinde tantarum calamitatum vnicũ ac ſingulare ſupereſſe remedium, vt quanto ocyus, amoto eo, alius rex crearetur, qui tandiu terminos ſuos euaganti licentiæ frena iniiceret, & mundi vacillantis ruinam ſubiectis humeris ſuſtẽtaret. Rex Heinricus, contractis in vnum ſuæ partis aſſertoribus, in villa quę dicitur Oppenheim,

Digitized by Google

ſe continebat, Rheno fluuio vtraq; caſtra dirimente, frequenteſq; ad eos indies legatos mittebat: pollicens omnium quæ eos offenderant, in reliquum emẽdationem; ſe veterum iniuriarum memoriam ſequẽtibus beneficiis, ſi vita comes foret, aboliturũ, nihilq; deinceps circa rerũ publicarum adminiſtrationem abſq; communi cõſulto acturum: poſtremò vltro ſe iure ſuo cedere, eiſq; gubernandi diſponendiq; pro ſuo arbitratu totius regni ius poteſtatemq; facere, dummodo æquo animo paterentur, ſola regij nominis, regiique cultus rata ſibi manere inſignia, quæ ſemel legitimè accepta, ſine ſumma omnium eorum ignominia amittere non poſſet, nec ſinerent regni Teutonici ſplendorem omnibus retro ſęculis intactum incontaminatumq; ſua ætate tam turpis exempli macula ſordeſcere: quòd ſi verba ſua difficiliùs admitterẽt magnificis promiſſionibus toties eluſi, paratum ſe quibus ſacramentis, quibus vellent obſidibus fidem facere, quòd nulla vnquam dies, nulla rerum vel caſuum mutabilitas hanc ſuam in eos beneuolentiam corruptura foret. Ad hęc illi, Nulla, inquiunt, iam ſuperſunt argumẽta, quibus toties recognita atq; ſpectata fides eius probari vltrà vel obligari valeat, cùm toties morum ſuorum emẽdationem coram oculis omnia cernentis Dei q̃ ſanctè pollicitus, omnia quibus ſe obſtrinxerat vincula, vbi primùm calamitas quæ ad præſens vrgebat, præteriit, tãquam aranearum telas ruperit, & ſemper ſeipſo deterior, curſum mali operis, ſicut equus impetu vadens in pręlium, effrenata libertate repetiuerit. Neq; nos prçcipiti temeritate ad hæc extrema experienda prorupimus; omnes vias, omnia priùs cõſilia pertẽtauimus, ſi qua ratione rigidum obſtinatumq; in malis deſperati hominis ingenium emolliri poſſit. Sed inueteratus morbus atq; imis penitus iam inſidens viſceribus, nihil ſpei, nihil admittit remedij, omnem artem, omnem euincens induſtriam medicantium: quin imò, dum leuitati eius impenſiùs morem gerere ſtudemus, & cunctis quæ perperam molitur, religionis obtentu muliebrẽ præbemus patientiam; ſtatus reipublicæ euerſus eſt; tranquillitas eccleſiarum turbata: maieſtas imperij ablata; authoritas principum euacuata; mores inuerſi; leges abolitæ; & ſecundum prophetæ elogium, maledictum, & mendacium, & homicidium, & furtum, & adulterium inundauerunt; & ſanguis ſanguinem tetigit: poſtremò omnis iuſtitiæ & pietatis, religionis & honeſtatis diſciplina ſitu atq; incultu obſoleuit. Hæc quidem dum ſola vitæ temporalis detrimenta, dum ſolam famæ & exiſtimationis labem minitarentur, tametſi viris ferenda non eſſent; tulimus tamen, ne contra iuſiurandum quo tenebamur, præcipitanter impudenterque venire videremur, & dum gloriæ noſtræ conſulere conaremur, animæ naufragium pateremur. Nunc verò cùm ab eccleſię corpore propter flagitia ſua Apoſtolici anathematis mucrone præciſus ſit, cùm ei communicare ſine communionis eccleſiaſticæ damno & fidei iactura nõ poſſimus, cùm fidem noſtram multis apud eum ſacramentis implicitam Romanus pontifex Apoſtolica authoritate explicuerit: extremæ profectò dementiæ eſſet, diuinitus oblatam ſalutis occaſionem non obuiis (vt dici ſolet) manibus excipere, & quod iamdiu præmeditatum ſit, vt agatur, tam opportuno tempore non agere: cùm leges humanæ & eccleſiaſticæ ſinant; cùm locus & tempus arrideant; cùm deniq; omnia, quæ paci vel bello vſui eſſe ſolent, conficiendæ tanquam rei fauorem ſuum polliceantur. Quapropter contemptis inanium argumentorum cuniculis, quibus denuo in ceruices iuguloſq; noſtros viam gladio ſuo affectat, immobiliter animo fixum tenemus, vt abſq; vlla dilatione virum nobis prouideamus, qui præcedat nos & prælietur bellum domini ad expugnãdam & deſtruendam omnẽ cuiuſcunq; hominis altitudinem, eleuãtem & extollentem ſe aduerſus iuſtitiam & veritatem Dei, & ſanctæ Romanæ eccleſiæ authoritatem. In hæc verba legatos regis dimiſerunt. Iterum alios atq; alios miſit, nullum ſupplicationis genus, quod impediendæ tantæ rei proficuum putaretur, prætermittens. Sed illi in eadẽ ſententia fixi obſtinatiq; manebant. Iamq; vtraq; ex parte ad magnum diſcrimen res ſpectare videbatur. Deni- que & hi regem alium ſibi protinus conſtituere, & tranſmiſſo Rheno fluuio (nauigium enim omne epiſcopus Mogũtinus in eam ripam coëgerat) proxima luce regi Heinrico arma inferre parabant: & ille inciſa ſpe dilationis impetrãdę, ſuos qui per proximas vil- las diſperſi erant, in vnum coire, atq; arma expedire iubebat, vt in vlteriorẽ ripam pro- greſſos, confeſtim prælio adoriretur. In hac tantarum expectatione rerum intentis ſol- licitiſq; omnibus, ecce primo diluculo ſequentis diei, quæ vltimam cladẽ reipublicæ

allatura

Digitized by

allatura timebatur, Sueui & Saxones legatos ad regem miſerunt, qui ei dicerent: tametſi nec in bello, nec in pace vlla vnquam ei iuſtitiæ vel legum cura fuerit, ſe tamen legibus cum eo agere velle, & cùm crimina quæ ei obiiciantur, omnibus conſtent luce clariora, ſe tamen rem integram Romani pontificis cognitioni reſeruare, acturos ſe cum eo, vt in purificatione ſanctæ Mariæ Auguſtam occurrat, ibique celeberrimo cōuentu habito principum totius regni, diſcuſſis vtrarumque partium allegationibus ipſe ſuo iudicio vel addicat vel abſoluat accuſatum. Quòd ſi ante diem anniuerſarium excommunicationis ſuæ, ſuo pręſertim vitio, excommunicatione non abſoluatur, abſque retractatione in perpetuum cauſa ceciderit, nec legibus deinceps regnum repetere poſſit, quòd legibus vltrà adminiſtrare annuam paſſus excommunicationem non poſſit: ſi oblatam conditionem gratanter amplexetur, & Romano pontifici per omnia ſubditum ſe dictoque obtemperantem fore polliceatur, hinc ſe experimentum capturos: omnes quos ille excommunicauit, extemplo à conuictu contubernioq́; ſuo amoueat, ipſe in vrbem Spirenſium dimiſſo exercitu ſecedat, ibique ſolo Verdunenſi epiſcopo, paucisque miniſtris, quos tamē ſententia principum ab hac excommunicatione integros incorruptosque probauerit, cōtentus priuatam interim vitam agat, eccleſiam non ingrediens, nihil circa publica negotia ſuo iure diſponēs, nullam regij apparatus pompam, nulla regiæ dignitatis inſignia ſibi iuxta ſolitum adhibēs, vſque ad ſynodicam cauſæ ſuæ examinationem: præterea ciuitatē Wormatienſem, quam expulſo epiſcopo, diſſipato cœleſtis militiæ ſanctuario, arcem belli ſpeluncamque latronum fecerat, abducto præſidio epiſcopo Wormatienſi reſtituat, datis inſuper ſacramentis & obſidibus, ne quid deinceps rebellionis vel inſidiarū ab ciuibus timere debeat: porrò ſi quid horum præuaricetur, tum ſe omni culpa, omni iuriſiurandi religione, omni perfidiæ infamia liberatos, non expectato vlterius Romani pontificis iudicio, quid reipublicæ expediat, communi conſilio viſuros. Rex cuius omnis ſpes, omnesq́; copiæ in arctum coactæ fuerant, gratulatus admodum, quòd aliqua quantumuis fœda conditione vrgentem ad præſens calamitatem declinaſſet, promptiſſimè per omnia obediētiam pollicetur: ſtatimque Colonienſem epiſcopum, Babenbergenſem epiſcopum, Straſburgēſem epiſcopum, Baſilienſem epiſcopum, Spirenſem epiſcopum, Loſannēſem epiſcopum, Citicenſem epiſcopum, Oſenbruggenſem epiſcopum, Vdalricum de Coſheim, Eberhardum, Hartmānum, cæterosq́; excommunicatos, quorum antehac opera conſiliiſq́; gratiſſimè vtebatur, omnes caſtris egredi iubet: miſſis quoque Wormatiam nunciis, milites quos illic præſidij cauſa conſtituerat, abſcedere, vrbemq́; epiſcopo patere præcipit: dehinc cæteris, qui ad auxilia ſibi ferenda frequentes conuenerant, ſingulis in ſua dimiſſis, ipſe iuxta condictum cum paucis Spiram contendit, ibiq́; intra terminos & leges quas principes præſcripſerant, aliquanto tempore mediocriter vitam moresq́; cohibebat. Sueui & Saxones poſtquam deditis Wormatienſibus ſtatum ciuitatis epiſcopo pacatiſſimum reddiderunt, læti ouantesq́; patriam repetebant, confeſtimq́; legatos Romā deſtinarunt, qui papam rei geſtę ordinem edocerēt, enixéque flagitarēt, vt ſedandis per Gallias tantis bellorum ciuilium tempeſtatibus, ipſe ſtatuta die ſuam non dedignaretur præſtare præſentiam. Rex etiam certò ſciens omnem ſuam in eo verti ſalutem, ſi ante anniuerſarium diem excōmunicatione abſolueretur, nec ſatis tutum ſuis rationibus exiſtimans, vt expectato intra Gallias Romani pontificis aduentu, ſic infeſto iudici, ſic obſtinatis accuſatoribus cauſam ſuam addiceret ventilandam, optimum factu ſibi iudicauit, pro eo tum ſtatu rerum ſuarum, vt in Gallias proficiſcenti Romano pontifici intra Italiam occurreret, & anathematis abſolutionē, quoquo poſſet modo, impetrare conaretur: hac impetrata, cæteram rebus difficultatē facilè adimendam, cùm colloqui principibus, & conferre cōſilia, & fidem amicorum in aduerſis implorare, nulla deinceps vetaret religio. Paucis igitur ante Natalē domini diebus Spirenſi vrbe diſcedens, cum vxore & filio paruulo iter aggreſſus eſt, nec quiſquam ex omnibus Teutonicis vir ingenuus comitatus eſt regno excedentem, præter vnum, & ipſum nec genere nec opibus conſpicuum. Cumq́; impenſis tam longi itineris egeret, multisq́; ſupplicaret, quibus incolumi republica ſæpenumero ꝓfuerat, pauci admodum erant, qui vel veterum beneficiorum memoria, vel præſenti humanarum rerum ſpectaculo permoti, neceſſitatem eius aliquatenus releuarent. Eò miſeriarum &

Digitized by Google

calamitatis ex ſumma gloria ſummiſque opibus repentè peruenerat. Similiter quoq; cæteri excommunicati obtinendæ citiùs abſolutionis ſtudio ardentiſſimè iter accelerabant in Italiam, nec tamen in ſocietatem itineris regem admittere, principum vel potiùs Romani pontificis metu abſterriti patiebantur.

Vis atque inclementia hyemis hoc anno adeò iugis ſolitoque aſperior inhorruerat, vt à feſtiuitate ſancti Martini Rhenus fluuius glaciali frigore cōſtrictus, penè vſque ad calendas Aprilis pedeſtri itineri tranſmeabilis maneret, & pleriſq; in locis vineta exiccatis frigore radicibus omnino areſcerent.

1077. Dux Polonorum, qui per multos iam annos regibus Teutonicis tributarius fuerat, cuiuſque regnum iam olim Teutonicorum virtute ſubactum, atque in prouinciam redactum fuerat, repentè in ſuperbiam elatus, propterea quòd principes Teutonicos cerneret domeſticis ſeditionibus occupatos, nequaquam ad inferenda exteris gentibus arma vacare, regiam dignitatem, regiumq́ue nomen ſibi vſurpauit, diadema impoſuit, atque ipſo die Natalis domini à 15 epiſcopis in regem eſt conſecratus. Quæ breui pòſt comperta, principes Teutonicos, quibus reipub. dignitas curæ fuit, grauiter affecêre, ſibiq́ue inuicem ſuccenſebant, quòd dum inteſtinis in ſe atque in ſua viſcera odiis ſæuirent & digladiarentur, potentiam opeſque barbarorum in tantum aluiſſent, vt iam tertiò dux Boëmicus regnum Teutonicum ferro & igne populabundus peragraſſet, & nunc dux Polonorum in ignominiam regni Teutonici contra leges ac iura maiorum, regium nomen regiumq́ue diadema impudens affectaſſet.

Rex Heinricus in Italiam proficiſcens, intra Burgundiam, in loco qui dicitur Biſanzun, Natalem domini celebrauit, ſatis magnificè pro ſua tum calamitate ſuſceptus & habitus ab auunculo matris ſuæ Wilhelmo comite, cuius in illis locis ampliſſimæ & florentiſſimæ opes erant. Ea porrò cauſa erat, vt relicto recto itinere in Burgundiam diuerteret, quòd certò compererat, duces Rudolphum, Welf, & Bertholdum, omnes vias, omnéſque aditus, qui ad Italiam mittunt, quos vulgato nomine Cluſas vocant, appoſitis cuſtodibus anticipaſſe, vt nulla illic ei copia tranſeundi fieret. Exacta ſolemnitate Natalis domini profectus inde, cùm in locū qui Ciuis dicitur veniſſet, obuiam habuit ſocrum ſuam, filiumq́ue eius Amedeum nomine, quorum in illis regionibus & authoritas clariſſima, & poſſeſſiones ampliſſimę, & nomen celeberrimum erat. Hi venientem honorificè ſuſceperunt. Tranſitum tamen per terminos ſuos aliàs ei concedere nolebant, ni ſi quinque Italiæ epiſcopatus poſſeſſionibus ſuis contiguos eis redimendi itineris pretium traderet. Durum hoc nimis atque intolerabile omnibus regis conſiliariis viſum eſt. Sed cùm ei ineuitabilis incumberet neceſſitas quoquo poſſet pacto redimendi itineris, & illi nec iure propinquitatis, nec tantæ calamitatis miſeratione quicquam mouerentur, multo labore & tempore in hac deliberatione inſumpto, vix & ægrè tandem impetratum eſt, vt prouinciam quandam Burgundiæ bonis omnibus locupletiſſimam, concedendi tranſitus mercedem dignarētur accipere. Ita indignatio domini nō ſolùm ſacramentis & frequentibus beneficiis ſibi obnoxios, ſed etiā amicos & genere propinquos ab eo auerterat. Difficulter aſſecuto tranſeundi licentiam, protinus alia ſucceſſit difficultas. Hyems erat aſperrima, & montes per quos tranſitus erat, in immenſum porrecti, & penè nubibus cacumen ingerentes, ita mole niuium & glaciali frigore obriguerant, vt per lubricum præcipitemq́ue deceſſum, nec equitis nec peditis greſſum ſine periculo admitterent. Sed dies anniuerſarius, quo rex in excommunicationem deuenerat, è vicino imminens, nullas accelerandi itineris moras patiebatur: quia niſi ante eam diem anathemate abſolueretur, decretum nouerat communi principum ſententia, vt & cauſa in perpetuum cecidiſſet, & regnum ſine vllo deinceps reſtitutionis remedio amiſiſſet. Igitur quoſdam ex indigenis locorum peritos & præruptis alpium iugis aſſuetos mercede conduxit, qui comitatum eius per abruptum montem & moles niuium præcederent, & ſubſequentibus quaqua poſſent arte itineris aſperitatem leuigarent. His ductoribus cùm in verticem montis magna cum difficultate euaſiſſent, nulla vlterius progrediendi copia erat, eò quòd præceps montis latus, & (vt dictum eſt) glaciali frigore lubricum omnem penitus deceſſum negare videretur. Ibi viri periculum omne viribus euincere conantes, nunc manibus & pedibus reptando, nunc ductorum ſuorum humeris innitendo, interdum quoque titubante

per

Digitized by

per lubricum greſſu cadendo, & longiùs volutando vix tandem aliquando cum graui ſalutis ſuæ periculo ad campeſtria peruenerunt. Reginam, & alias quę in obſequio eius erãt mulieres, boum coriis impoſitas, duces itineris conductu præeuntes deorſum trahebant. Equorum alios per machinas quaſdam ſummittebant, alios colligatis pedibus trahebant, ex quibus multi dum traherentur mortui, plures debilitati, pauci admodum integri incolumesque periculum euadere potuerunt. Poſtquam per Italiam fama percrebuit veniſſe regem, & ſuperatis aſperrimis rupibus iam intra Italiæ fines conſiſtere, certatim ad eum omnes Italiæ epiſcopi & comites confluebant, eumque (vt regia magnificentia dignum erat) ſummo cum honore ſuſcipiebant, atque intra paucos dies infinitæ multitudinis ad eum congregatus eſt exercitus. Erant enim iam ab exordio regni eius ſemper deſiderãtes aduentum eius in Italiam, eò quòd regnum illud bellis, ſeditionibus & latrociniis, ac variis priuatorum infeſtationibus aſſiduè infeſtaretur, & omnia quę præter leges & iura maiorum ab improbis hominibus præſumebantur, regię authoritatis cenſura corrigi ſperarent. Præterea quia fama vulgauerat ad deponẽdum papam ferocibus eum animis properare, admodum gratulabantur, oblatam ſibi occaſionem eſſe, qua in eum, qui ſe iam pridem ab eccleſiaſtica communione ſuſpenderat, iniuriam ſuam idoneè vindicarent. Interea papa rogatus per literas à principibus Teutonicis, qui in Oppenheim conuenerant, vt in Purificatione ſanctæ Mariæ ad diſcutiendam cauſam regis Auguſtæ occurreret, inuitis Romanis principibus, & propter incertum rei euentum iter illud diſſuadentibus, Roma egreſſus eſt, & quantum poterat, profectionem accelerans, ſtatuto die præſto eſſe ſatagebat, ducatum ei præbente Mathilda, derelicta ducis Lotharingorum Gozelonis, filia Bonifacij marchionis & Beatricis comitiſſæ. Hęc viuente adhuc viro ſuo, quandam viduitatis ſpeciẽ longiſſimis ab eo ſpaciis excluſa prætẽdebat, cùm nec ipſa maritum in Lotharingiam extra natale ſolum ſequi vellet, & ille ducatus quẽ in Lotharingia adminiſtrabat, negotiis implicitus, vix poſt tertium vel quartum annũ ſemel marcham Italicam inuiſeret: poſt cuius mortem Romani pontificis lateri penè comes indiuidua adhærebat, eumque miro colebat affectu. Cumque magna pars Italiæ eius pareret imperio, & omnibus quæ prima mortales ducunt ſupra cæteros terræ illius principes abundaret, vbicunque opera eius papa indiguiſſet, ocyus aderat, & tanquam patri vel domino ſedulum exhibebat officiũ. Vnde nec euadere potuit inceſti amoris ſuſpicionem, paſſim iactantibus regis fautoribus, & præcipuè clericis, quibus illicita & contra ſcita canonum contracta coniugia prohibebat, quòd die ac nocte impudenter papa in eius volutaretur amplexibus, & illa furtiuis papę amoribus præoccupata, poſt amiſſum coniugẽ vltrà ſecundas contrahere nuptias detrectaret. Sed apud omnes ſanum aliquid ſapientes luce clariùs cõſtabat, falſa eſſe quę dicebantur. Nam & papa tam eximiè tamq; apoſtolicè vitam inſtituebat, vt nec minimã ſiniſtri rumoris maculã conuerſationis eius ſublimitas admitteret, & illa in vrbe celeberrima atque in tanta obſequentium frequentia obſcœnum aliquid perpetrans, latere nequaquam potuiſſet. Signa etiam & prodigia, quæ per orationes papæ frequentiùs fiebant, & zelus eius feruentiſſimus pro Deo & pro eccleſiaſticis legibus, ſatis eum contra venenatas detractorum linguas communiebant. Igitur papa dum in Gallias properaret, ex inſperato audiens regem iam eſſe intra Italiam, hortante Mathilda in caſtellum quoddam munitiſſimum, quod Canuſium dicitur, diuertit, expectare volens, donec conſilium aduentus eius diligentiùs exploraret, vtrùm ſcilicet veniam admiſſi poſtulare, an iniuriam excommunicationis ſuæ militari manu perſequi, plenus animorum adueniret. Diedericus epiſcopus Verdunenſis, vir conſtantiſſimæ erga regem fidei, dum regem in Italiam proficiſcentem paulo pòſt inſequi vellet, captus eſt ab Adelberto comite de caſtello quod dicitur Calewo, & ſpoliatus omnibus quas ſtudioſiſſimè conuexerat tam longi itineris impenſis. A quo diu habitus in cuſtodia, tandem dato quodcunque exigebatur, redemptionis ſuæ pretio, addito etiam iureiurando, quòd iniuriæ huius nec ſpiritualem, nec corporalem vindictam aliquando expeteret, liber abire dimiſſus eſt. Rubertus quoque Babenbergenſis epiſcopus, dum in Italiam pergens per Baioariam iter ageret, captus eſt ab Welf duce Baioariorum: qui ſublatis omnibus quæ illius fuerant peculiaria, veſtes pontificales, & cæterum eccleſiaſticum ornatum quem in theſauris eius reperit, eccleſiæ Baben-

bergenſi cum omni integritate reconſignauit, ipſum verò in caſtello munitiſſimo, à Natali domini vſque ad feſtiuitatem ſancti Bartholomæi Apoſtoli, ſub diligenti cuſtodia tenuit, nec vllis amicorum eius precibus aut muneribus, vt dimitteret, euinci potuit. Cæteri epiſcopi & laici quos papa excommunicauerat, quóſque rex huius rei gratia à latere ſuo extrema neceſſitate compulſus amouerat, eluſis cuſtodibus qui Cluſas obſidebant, in Italiam illęſi peruenerunt, repertoque papa in Canuſio, veniam præſumptę rebellionis, atque vt excommunicatione abſoluerentur, nudis pedibus, & laneis ad carnem induti ſuppliciter poſtulabant. Ille his qui veraciter peccatum ſuum agnoſcerent, & deflerent, non eſſe aiebat miſericordiam denegandam, ſed longam inobedientiam, & diu incretam peccati rubiginem diuturnioris pœnitentiæ igne exuri & excoqui oportere: quapropter, ſi eos reuera facti pœniteret, æquo animo paterentur, quodcunque ſanandis vulneribus eorum adhiberet eccleſiaſticæ correptionis cauterium, ne ex facilitate indulgentiæ culpa, quæ aduerſus ſedem Apoſtolicam atrox & vehemens præſumpta fuiſſet, vel parua vel nulla videretur. Illis paratos ſe profitentibus ad omnia quæ impoſuiſſet ſufferenda, epiſcopos omnes à ſe inuicem ſeparatos præcepit ſingulis cellis ſolitarios includi, nec vllum cum aliquo habere colloquium, ad veſperam autem cibi & potus mediocri menſura refici. Laicis quoque pro ætatis vel virium conſyderatione congruentem ſingulis pœnitentiam indixit. Ita per aliquot dies examinatos tandem ad ſe vocauit, & leniter pro admiſſis obiurgatos, & ne deinceps ſimile quid admitterent commonitos, excommunicatione abſoluit, abeuntibuſque id ante omnia repetens iterum iterumque præcepit, ne rege Heinrico, donec ſedi Apoſtolicæ poſt factam iniuriam ſatisfeciſſet, aliquatenus communicarent, aut ei ad euertendum ſtatum reipublicæ turbandamque pacem eccleſiaſticam in aliquo operam ſuam accommodarent: ad hoc tamen omnibus indifferenter eius permiſſo colloquio, vt ad pœnitentiam prouocaretur, & à curſu mali operis quo præceps rapi videbatur, retraheretur. Interea rex Heinricus Mathildam comitiſſam ad colloquium euocauit, eamque precibus ac promiſſionibus oneratam ad papam tranſmiſit, & cum ea ſocrum ſuam filiumque eius, Azzonem etiam marchionem, & abbatem Cluniacenſem, & alios nonnullos ex primis Italiæ principibus, quorum authoritatem magni apud eum momenti eſſe non ambigebat, obſecrans, vt excommunicatione abſolueretur, nec principibus Teutonicis, qui ad accuſandum eum ſtimulo inuidiæ magis quàm zelo iuſtitiæ exarſiſſent, temere fides haberetur. Quorum papa legatione audita, ait, incongruum valde eſſe, & ab eccleſiaſticis legibus omnino alienum, vt abſentibus accuſatoribus cauſa accuſati ventilaretur: quin imò ſi innocentiæ ſuæ confideret, omni timoris ſcrupulo liberatus, ſtatuto die in Auguſtam, quo cæteri principes conuenire ſtatuiſſent, fiducialiter occurreret; ſe illic diſcuſſis vtrarumque partium allegationibus, nec odio nec gratia ab iure ad iniuriam deuoluendum, ſed iuxta leges eccleſiaſticas, quàm rectiſſimam poſſit de ſingulis ſententiam laturum eſſe. Ad hæc illi reſponderunt, regem illius nuſquam terrarum ſubterfugere iudicium, quem ſciat æquitatis & innocentiæ incorruptiſſimum vindicem & aduocatum fore, ſed è vicino iam vrgere diem anniuerſarium quo excommunicatus fuiſſet, & principes regni hac expectatione ſuſpenſos attentoſque anxiè rei euentum præſtolari, vt ſi ante hanc diem excommunicatione non abſoluatur, deinceps iuxta Palatinas leges indignus regio honore habeatur, nec vltrà pro aſſerenda innocentia ſua audientiam mereatur: proinde obnixiùs petere, & hoc omni quo papa iubeat ſatisfactionis genere paratum emereri, vt ſolo interim anathemate abſoluatur, & communionis eccleſiaſticæ gratiam recipiat, reſponſurus ex integro, quacunque die, quocunque loco papa præcipiat, tanquam nihil hac conuentione actum ſit, omnibus, quæ accuſatores eius obieciſſent, criminibus, & iuxta ſententiam eius regnum vel retenturus ſi obiecta purgaſſet, vel æquo animo ſi cauſa cecidiſſet amiſſurus. Diu papa reſtitit, veritus in rege iuuenilis animi inconſtantiam, & procliue quocunque aſſentatores impuliſſent ingenium: ſed ſuperatus tandem importunitate perurgentium, & grauitate ſententiarum, Si veraciter, inquit, eum facti pœnitet, coronam & cætera regni inſignia in argumentum veræ & ex animo actæ pœnitudinis noſtræ poteſtati dedat, & ſe poſt tam contumax admiſſum, regio nomine & honore deinceps indignum profiteatur. Durum nimis hoc viſum

ſum

Digitized by Google

ſum eſt legatis. Cumque vehementer inſiſterent, vt ſententiam temperaret, nec calamum conquaſſatum iudicij auſteritate penitus cōtereret: vix & ęgrè tandem exoratus annuit, vt cominus veniret, & ſi veram ꝓ admiſſis pœnitudinem gereret, culpam quā ſedi apoſtolicæ contumeliam irrogando contraxerat, ſedis apoſtolicæ decretis nunc obediendo expiaret. Venit ille, vt iuſſum fuerat, & cùm caſtellum illud triplici muro ſeptum eſſet, intra ſecūdum murorum ambitum receptus, foris derelicto omni comitatu ſuo, depoſito cultu regio, nihil pręferens regium, nihil oſtentans pompaticum, nudis pedibus, ieiunus manè vſque ad veſperam perſtabat, Romani pontificis ſentētiam præſtolando. Hoc ſecundo, hoc tertio die fecit. Quarto demum die in cōſpectum eius admiſſus, poſt multas hinc inde dictas ſententias, his poſtremò conditionibus excommunicatione abſolutus eſt: vt die & loco quemcunq; papa deſignaſſet, euocatis ad generale Concilium Teutonicis principibus præſto eſſet, & accuſationibus quæ intenderētur, reſponderet, ipſo Papa, ſi ita expedire videretur, cognitore cauſarum aſſidēte: & ad eius ſententiam vel retineret regnum, ſi obiecta purgaſſet; vel æquo animo amitteret, ſi probatis criminibus regio deinceps honore indignus iuxta eccleſiaſticas leges decerneretur, nullam ſiue retento ſiue amiſſo regno huius iniuriæ vindictam à quopiam hominum in perpetuum exacturus: vſque ad eam autem diem, qua cauſa eius legitimè diſcuſſa terminaretur, nulla regij cultus ornamēta, nulla regiæ dignitatis inſignia ſibi adhiberet, nihil circa rerum publicarum adminiſtrationem iuxta conſuetudinem ſuo iure ageret, nihil quod ratum fore oporteat decerneret: poſtremò præter regalium ſeruitiorum exactionem, quibus neceſſariò ipſe & ſui ſuſtentandi eſſent, nihil regium, nihil publicum vſurparet, omnes etiam qui ei ſub iureiurando fidem dixiſſent, ab huius ſacramenti vinculo & conſeruandę erga eum fidei debito, apud Deum & apud homines interim liberi expeditique manerēt; Rutbertum Babenbergenſem epiſcopum, & Vdalricū de Cosheim, & cæteros quorum conſiliis ſe remq; publicam prodidiſſet, à ſua in perpetuum familiaritate amoueret. quòd ſi purgatis quæ obiicerentur, potens confortatusq; in regno perſtitiſſet, ſubditus Romano pontifici ſemper dictoque obtēperans foret, & ad corrigenda quęcunq; in regno eius contra eccleſiaſticas leges praua conſuetudine inoleuiſſent, conſentiēs ei & pro virili portione cooperator exiſteret. ad vltimum ſi quid horum præuaricaretur, irritam fore hanc, quæ nunc tantopere expetita ſit, anathematis abſolutionem; quin imò iam pro conuicto confeſſoque habēdum eſſe, nec vltrà pro aſſerenda innocentia ſua audientiam impetraturum, principesque regni omni deinceps quæſtione cuncta iuriſiurandi religione liberatos, regem alium in quem communis electio conſenſiſſet creaturos eſſe. Gratanter rex accepit cōditiones, & ſeruaturum ſe omnia quàm ſanctiſſimis poterat aſſertionibus promittebat. Nec tamen promittenti temere fides habita eſt: ſed abbas Cluniacenſis, quoniam iurare monaſticæ religionis obtentu detrectabat, fidem ſuam coram oculis omnia cernentis Dei interpoſuit: epiſcopus quoque Citicenſis, & epiſopus Vercellenſis, & Azzo marchio, & alij conuentionis eius principes allatis Sanctorum reliquiis ſub iureiurando confirmauerunt, facturum eum eſſe quæ pollicebatur, nec aliqua rerum aſperitate vel caſuum variè ſuccedentium mutabilitate ab ſententia deducendum. Ita abſoluto eo excommunicatione, Papa miſſarum ſolemnia celebrauit, confectaque ſacra oblatione regem cum cætera quæ frequens aderat, multitudine ad altare euocauit, pręferénsque manu corpus Dominicum, Ego, inquit, iampridem à te tuiſque fautoribus literas accepi, quibus me inſimulabas ſedē Apoſtolicam per ſimoniacam hęreſim occupaſſe, & aliis quibuſdam tam ante epiſcopatum quàm poſt acceptum epiſcopatum criminibus vitam maculaſſe, quæ mihi ſecundum ſcita canonum omnem ad ſacros ordines acceſſum obſtruxerint. Et licet multorum idoneorum certè teſtium aſtipulatione crimen refellere queam, eorum ſcilicet qui omnem vitæ meæ ab ineunte ætate inſtitutionem integerrimè nouerunt, & eorum qui meæ ad epiſcopatum promotionis authores fuerunt: ego tamen, ne humano potiùs quàm diuino niti videar teſtimonio, t ſatisfactionis compēdio omnem omnibus ſcandali ſcrupulum de medio auferam, ecce corpus Dominicum quod ſumpturus ero, in experimentum mihi hodie fiat innocentiæ meæ, vt omnipotens Deus ſuo me hodie iudicio vel abſoluat obiecti criminis ſuſpicione ſi innocens ſum, vel ſubitanea intęrimat morte, ſi reus. Hæc & alia (vt

ſolemne eſt) præfatus verba terribilia, quibus Deum cauſæ ſuæ æquiſſimum iudicem, & innocentiæ aſſertorem adeſſe precabatur, partem Dominici corporis accepit, & comedit. Qua liberrimè abſumpta, cùm populus in laudes Dei innocentiæ eius congratulatus, aliquandiu acclamaſſet, tãdem impetrato ſilentio conuerſus ad regem, Fac ergo, inquit, fili, ſi placet, quod me facere vidiſti. Principes Teutonici regni ſuis indies accuſationibus aures noſtras obtundunt, magnum tibi molem capitalium criminum impingentes, pro quibus non modò ab omni rerum publicarum adminiſtratione, ſed ab eccleſiaſtica etiam communione, & ab omnimoda vitę ſæcularis cõuerſatione vſq; ad extremum ſpiritum te ſuſpẽdi oportere exiſtimant. Petunt etiam magnopere diem & locum ſtatui, audientiamque præſtari canonicè diſcutiendis quas aduerſum te afferant accuſationibus: & noſti optimè, humana plerunque vacillare iudicia, & in publicis diſceptationibus nonnunquam falſa pro veris perſuaderi, dum pro diſertorum hominum ingeniis & dicendi copia & ſuauitate, falſitas verborum phaleris adornata libenter auditur, & veritas nullis eloquentiæ nixa adminiculis contemnitur. Cùm ergo tibi bene conſultum cupiam, pro eo quòd in calamitatibus tuis ſupplex Apoſtolicæ ſedis patrocinium expetiſti, fac quod moneo. Si te innocentem noſti, & exiſtimationem tuam ab æmulis tuis per calumniã falſis criminationibus impeti, libera compendioſè & eccleſiam Dei ſcandalo, & teipſum longæ concertationis ambiguo, & ſume hanc reſiduam partem Dominici corporis, vt comprobata Deo teſte innocentia tua, obſtruatur omne os aduerſum te iniqua garrientium, & me deinceps cauſæ tuæ aduocato, & innocentiæ tuæ vehementiſſimo aſſertore principes tibi reconcilientur, regnum reſtituatur, omnes quibus iam diu reſpub. vexatur, bellorum ciuilium tẽpeſtates in perpetuum ſopiantur. Ad hæc ille inopinata re attonitus æſtuare, tergiuerſari, cõſilia cum ſuis familiaribus ſegregatus à multitudine conferre, & quid facto opus eſſet, qualiter tam horrendi examinis neceſſitatem euaderet, trepidus conſulere. Reſumpto demum ſpiritu, cauſari apud papam cœpit de abſentia principum, qui ſibi in aduerſis fidem adhuc integram ſeruaſſent, quibus inconſultis & potiſſimùm abſentibus accuſatoribus irritam fore, nec quicquam virium apud incredulos habituram eſſe, quamcunque pro experienda innocentia ſua ſatisfactionem paucis qui aderant propoſuiſſet: proinde ſedulò papam orare, vt rem integram generali concilio communique audientiæ differret, vt ibi congregatis accuſatoribus, & ſecundum leges eccleſiaſticas diſcuſſis, tam accuſationibus quam accuſatorum perſonis, conditionibus quaſcunque principes regni ęquas iudicaſſent, obiecta refelleret. Haud grauatè papa petẽti acquieuit, expletoque ſacro miniſterio regem ad prandium vocauit, benigniſſimeque refectum, & de omnibus quæ eum obſeruare oporteret, diligenter inſtructum, cum pace ad ſuos qui longiùs extra caſtellum remanſerant, dimiſit: Epponem quoque Citicẽſem epiſcopum præmiſit ante eum, vt eos qui ei excommunicato, priuſquam anathemate abſolueretur, indifferenter communicauerant, vice ſua excommunicatione abſolueret, benignè præcauens, ne quam denuo receptæ communionis maculã contraheret. Qui dum veniſſet, & cauſam pro qua miſſus fuerat, Italis expoſuiſſet, vehemens in eum ira & indignatio coorta eſt. Fremere omnes & ſæuire verbis ac manibus cœperunt, Apoſtolicæ legationi irriſoriis exclamationibus obſtrepere, cõuicia & maledicta, quæcunq; turpiſſima furor ſuggeſſiſſet, irrogare: ſe excommunicationem illius nihili æſtimare, quem ipſum omnes Italiæ epiſcopi iuſtis ex cauſis iam pridem excommunicaſſent, qui ſedem Apoſtolicam per ſimoniacam hæreſim occupaſſet, homicidiis cruentaſſet, adulteriis aliiſque capitalibus criminibus polluiſſet, regem ſecus ac deceat egiſſe, crimenque gloriæ ſuæ intuliſſe nunquam abolendum, quòd homini hæretico & probris omnibus infamato maieſtatem regiam ſummiſerit, & quem iuſticiæ patronũ legumq; eccleſiaſticarum vindicem ſibi paraſſent, is fœdiſſima ſubiectione ſua fidem planè catholicam, authoritatem eccleſiæ, dignitatem reipub. prodiderit, ſe in vltionem eius omnes quas potuerint papæ iniurias irrogaſſe, & nunc (quod dictu quoque turpe ſit) ſe in mediis perturbationum fluctibus relictis, ipſum ſibi conſuluiſſe, & cum hoſte publico priuata neceſſitudine in gratiam rediſſe. Hæc potiſſimùm principes Italiæ iactando & paſſim per populum ſerendo ingens regi odium breui conflauerant. Adulta poſtremò ſeditione, vna omniũ voluntas, vna ſententia erat, vt abdicato patre,

qui

Digitized by Google

qui vltro regni faſcibus indignum ſe effeciſſet, filium eius licet impubẽ adhuc, & regni negotiis immaturum, regem ſibi facerent, & cum eo Romam profecti papam alium eligerent, per quẽ & ipſe protinus imperator conſecraretur, & omnia papæ huius apoſtatici geſta caſſarentur. Perlato ad regẽ tam moleſtæ conſpirationis nuncio, miſit properè quicquid apud ſe principum erat, vt quaqua ratione, quaqua poſſent induſtria, efferatæ multitudinis animos mitigarent, ne moleſtè acciperent, aut in contumeliam ſuam factum reputarent, quod extrema neceſſitate compulſus communis commodi ratione feciſſet; nec Teutonicis principibus, qui ſibi per calumniam regnum eripere dedita opera machinarentur; nec Romano pontifici, qui ad euertendum ſtatum ſanctæ eccleſiæ ſpirituali gladio circumquaq; fulguraret, aliter ſatisfieri potuiſſe, quàm vt ante ſtatutam diem excommunicatione abſolueretur; nunc ſe omnibus anguſtiis, quibus vias eius cõcluſiſſent inimici, liberatum, omnem deinceps curã, induſtriamq; ad vindicandas ſuas & illorum iniurias tranſlaturũ. Vix tandem compreſſo potius q̃ extincto concitati tumultus incendio, pleriq; ex principibus caſtris ſe per iram ſubtrahentes, iniuſſi in ſua rediere. Cæteri diſſimulata interim iracundia, redeũtem regem pacificè exceperunt, ſed neq; cõſuetam ei reuerentiam deferebant, neq; tam ſumptuoſa, vt priùs, vtq; regiam magnificentiam decuerat, ſeruitia ei exhibebant, ſed auerſis oculis, infeſtis mentib⁹, paſſim per omnes angulos de leuitate & ineptia eius muſſitabãt, ſocordiamq; accuſabant, quòd tam diu expectatus, tam anxiè deſideratus, periclitantis Italiæ calamitatibus, nihil poſtremò ſpei, nihil præſidij attuliſſet. Cumq; Italiam peragraret, vt his qui oppreſſi fuerant, calumniáſve patiebãtur, regio more iuſta faceret: nec in ciuitates eum recipiebant, nec cum faculis & fauſtis acclamationibus (vt prioribus regibus conſueuerant) obuiam ei procedebant; ſed foris in ſuburbanis locis caſtris poſitis commorari iubebatur, & illuc ei alimenta quibus exercitus ſuſtentaretur, & ipſa modica & vix neceſſitatem potius quàm regalium epularum ſolitum ſplendorem copiámve explentia, ne manifeſtæ defectionis immaturè argui poſſent, miniſtrabant, appoſito ſingulis in locis præſidio, vt prædas fortè de agris vel villis agere volentes, armata manu coërcerentur. Territus rex inſolita rerum facie, ſeroq; pœnitens, quòd incognitæ gentis inexpertæ priùs fidei temere ſe credidiſſet, & Teutonicis finibus excedẽdo hoſtem mutaſſet, non euaſiſſet, graui ſollicitudine & metu perurgebatur, nec vllum vſquam effugium inueniebat, niſi in reconciliandis fortè, ſi qua ratione poſſet, quos offenderat, Italorum animis. Ratus itaque huius rei vnicum hoc eſſe præſidium, vt initum cum Romano pontifice fœdus abrumperet, & inde reparandæ concordiæ initium faceret, vnde fuerat orta diſcordia: Vdalricum de Cosheim, & cæteros quos ille ſeueriſſimo anathemate à cõtubernio eius amouerat, in priſtinum gratiæ & familiaritatis ſuæ gradum reuocauit, & cum eis denuo de priuatis, de publicis negotiis eadem qua conſueuerat ſingularitate, ac priuilegio conſilia conferebat. Tum aſſiduè in conuentu principum criminabatur, & detrahebat Romano pontifici, quòd ipſe omnem hunc qui rempublicam concuſſiſſet ventum turbinis, & commotionis ſæuiſſimæ procellam ſuis machinationibus concitaſſet, ipſe omnium quæ in eccleſia omni recenti memoria ſecus accidiſſent, author incentorq; extitiſſet: hortabaturq; omnes in commune, vt ſuo ductu ſuiſque auſpiciis tantarum ab eo iniuriarum vindictam expeterent. Dein conditiones omnes & vniuerſa eccleſiaſticarum legum vincula, quibus ille cum Apoſtolica authoritate in ſalutem obſtrinxerat, contemptim tanquam aranearum tela dirupit, abiectiſq; omnibus timoris Dei habenis, in omne quod animus ſuggeſſiſſet, effrenata libertate ferebatur. His paulatim rebus Italorum indignatio mitigari, furor deflagrare, ſtudia denuo in eum incaleſcere cœperunt, ita vt frequentior indies ad eum multitudo cõflueret, ſumptus exercitui copioſiores miniſtrarẽt, & ad omne quod iuſſiſſet, promptiſſimè iam manus operamq; ſuam pollicerentur. Erant tunc temporis apud eum ex Teutonicis principibus Liemarus Bremenſis archiepiſcopus, Eppo Citicienſis epiſcopus, Benno Oſenbruggenſis epiſcopus, Burchardus Loſannienſis epiſcopus, Burchardus Baſiliẽſis epiſcopus: Laici, Vdalricus, Eberhardus, Bertholdus, & alij penè omnes, quos in Oppenheim legati Apoſtolicæ ſedis à contubernio eius propter excommunicationem ſegregauerant: qui nunc poſt receptam communionem eum cùm quoque eccleſiæ reconciliatum comperiſſent, vnanimiter ad eum confluxerunt, & ei dein-

ceps peregrinationis eius indiuidui comites adhærebant. Interea Moguntinus, Wirzeburgenſis & Mettenſis epiſcopi, Rudolphus, Welf, Berdolfus duces, & alij plerique ex principibus Teutonicis, conuenientes tractare de vtilitatibus reipublicæ, ſtatuerũt, vt principes Saxoniæ, & omnes quibuſcunque reſpublica curæ foret, 3 idus Martij in Forcheim occurrerent, & communi conſilio quid facto opus eſſet, decernerent, præſertim cùm per abſentiam regis tranquillis rebus tempus opportunum deliberationibus ac conſultationibus nacti fuiſſent. Romano quoque pontifici ſcripſerunt, vt quoniam in purificatione ſanctæ Mariæ Auguſtam iuxta condictum dolo regis præuentus occurrere non potuerat; ſaltem in Forcheim ſtatuta die præſto eſſe ſatageret, & ſedandis bellorum ciuilium tempeſtatibus, quibus iamdiu periclitaretur reſpublica, Apoſtolici moderaminis gubernaculum adhiberet. Adhuc ille in Canuſio & aliis circà firmiſſimis munitionibus ſe continebat, diſpoſitum habens, non priùs Romam regredi, quàm confecto itinere quod inſtituerat, ſi Deo propitio conatum ſequeretur effectus, pacem eccleſię Dei reddidiſſet. Igitur acceptis literis tametſi iampridem frequens ad eum fama detuliſſet, regem mutata mente hoſtiles aduerſum ſe ſpiritus gerere, & contemptis conditionibus quibus excommunicatione abſolutus fuerat, animo fixum tenere, vt leges eccleſiaſticas manu militari debellaret: miſit tamen vnum ex cardinalibus epiſcopis Romanæ eccleſiæ Gregorium nomine, & alios quos ei negotio idoneos arbitrabatur, qui ei dicerent tempus eſſe, vt promiſſa compleret, conuenturos in Forcheim 3 idus Martij principes Teutonici regni ad componendum, ſi Deus votis annuat, ſtatum reipub. veniret ergo vt pollicitus ſit, & crimina quibus innocens, vt ipſe aſſerat, à calumniatoribus ſuis impetitus ſit, ſe cognitore & iudice præſidente reſponderet; multum rebus ſuis ſalutiq;, & apud Deum, & apud homines collaturus, ſi eccleſiam ſcandalis, rempublicam bellis ciuilibus, ſeipſum fœdiſſimæ exiſtimationis macula liberaret: præſertim cùm ea die diſcuſſis ſynodicè quæ aduerſum eum afferantur cauſis, vel recepturus eſſet regnũ, vel ſine omni deinceps retractatione amiſſurus. Legatis mandata perferentibus, ille diſſimulatis mediocriter his quæ animo agitabat, reſpondit ſe poſt acceptum regnum hac primùm vice Italiam intraſſe, & ideo multis nunc & magnis reipublicæ negotiis implicitum non poſſe tam citò infectis rebus prouincia excedere; quia ſi id faciat, Italos quos longo tempore anxia aduentus ſui expectatione ſuſpendiſſet, grauiſſimè offendat: præterea diem conuentui habendo ſtatutũ è vicino imminere, ſeque iam breuibus induciis tanta terrarum ſpacia nulla equorum celeritate poſſe tranſcurrere, etiamſi nullis extrinſecus retardetur impedimẽtis. In hæc verba legatos dimiſit. Papa certior iam factus de immutatione animi eius, & cęteris rebus quas ad eum iam pridem fama detulerat, miſit protinus Bernardum abbatem de Maſſilia, virum eximiæ conuerſationis, & multarum in Chriſto virtutum, item alium Bernardum cardinalem, diaconum ſanctæ Romanæ eccleſiæ, vt principibus Teutonici regni, qui, vt ſuprà dictum eſt, 3 idus Martij Forcheim conuenturi erant, occurrerent, eoſque per ordinem quæ geſta erant, docerent: ſe iuxta placitũ dedita opera eniſum fuiſſe, vt die & loco ſtatuto communibus ſanctæ eccleſiæ vtilitatibus tractandis pręſto eſſet, ſed domini Heinrici diligentia ita circumuentũ, ita omnes per quas tranſitus eſſe potuiſſet, itinerum anguſtias præoccupatas, vt nec tutò in Germaniam progredi, nec tutò Romam regredi valeat: proinde monere eos, vt ſuis interim rebus & regno Francorum, quod diu iam vnius hominis puerili leuitate vexetur, quaqua poſſint ratione moderentur; donec (ſi Deus velit) adempta itineris difficultate ipſe venire, & collatis in medium conſiliis, quid vtilitati, quid honeſtati omnium, quid paci eccleſiaſticæ expediat, ſecundum eccleſiaſticas leges decernere poſſit.

Nos more inertis poëtę, extremo iam in opere langueſcentes, ingentiſque materiæ mole ſuperati, in longum ſatis, vt videtur, protracto volumini hîc tandem finem imponimus, vt ſi cui fortè poſt nos ad deſcribendam reliquam partem huius hiſtorię manum mittere libuerit, ab electione Rudolphi regis con gruum ſcribendi exordium faciat.

FINIS.

ADDITIO-

Digitized by Google

ADDITIONES AD LAMBERTVM SCHAFNABVRGENSEM APPOSITÆ AB ERPHESFORDENSI MOnacho ignoti nominis, ſed non indiligenti ſcriptore: in quibus res CCC annis poſt Lambertum geſtæ breuiter explicantur.

1068. Erphesfurt ciuitas incenſa eſt ab exercitu regis Heinrici. Monaſterium quoque S. Petri in monte, & ſancti Seueri cum multitudine quæ ibi confugerat.

1072. Coniurant principes Saxonum contra Heinricum regem.

1073. Saxones Hartesburg caſtrum fortiſſimum deſtruunt. Vbi ſepulchrum filij Heinrici regis violant, oſſa diſpergunt, eccleſiamque in eodem deſtruunt.

1075. Bellum iuxta Vnſtrout fluuium committitur à Saxonibus contra regem Heinricum: vbi multi potentes ex vtraque parte ceciderunt, & Saxones fugam inierunt. de quo bello ponitur ſuprà.

1077. Dominus Anno Colonienſis archiepiſcopus obiit, qui à fundamento quinque congregationes longè vel propè poſitas in ſuo epiſcopio feliciter conſtruxit.

Rudolphus rex conſtitutus eſt in loco qui dicitur Forchem, & in media Quadrageſima apud Moguntiam vnctus in regem à Sigefrido archiepiſcopo.

1078. Secundum bellum iuxta Medelrichſtat commiſſum eſt à Rudolpho qui regnum inuaſerat contra Heinricum regem, vbi idem rex Heinricus fugam iniit.

1078. Sancti Seueri monaſterium cum multitudine populi quæ illic intus fuit, incenſum fuit ab exercitu regis Heinrici, & eccleſia in monte ſancti Petri, & Erphesfurt.

1079. Tertium bellum iuxta Fladecheim commiſſum eſt 5 calend. Februarij.

1080. Quartum bellum iuxta Olſtram fluuium committitur, in quo Rudolphus rex, qui & dux, occiditur.

1081. Heinricus rex Romam obſedit.

Monaſterium in Babenberg in vigilia Paſchę combuſtum eſt. Monaſterium quoque ſancti Martini Moguntiæ cum tribus adiacentibus monaſteriis exuſtum eſt, & penè omnis ciuitas exuſta eſt. Heinricus rex natus eſt, ille qui patrem ſuum de regno expulit.

1082. Hermannus regnum inuadit.

1083. Roma capta eſt ab Heinrico rege, & peſtilentia grauis facta eſt.

1084. Heinricus rex de Italia reuertitur, & Auguſta ab eo obſidetur & capitur.

Sigefridus archiepiſcopus Moguntinenſis obiit in Thuringia, & Haſungun ſepelitur, pro quo Wetel conſtituitur.

1085. Meginhardus quidam doctiſſimus, ſed non ſecundum ſcientiam, Wirceburgenſis eccleſiæ viuente Adelbero (aliàs Adelberone) adhuc epiſcopo ſubſtituitur.

Eodem anno ędificatum eſt monaſterium Reynhardsbrun à Ludouico Saltatore.

1086. Quintum bellum iuxta Gleichfel committitur. In quo pauci potentes, vulgus tantùm innumerabile periit.

Hermannus nomen regium deponit, & ipſe mox periit.

1089. Sextum bellum cõmittitur iuxta Glichin caſtellum in Thuringia inter Heinricum imperatorem & Eckibertum marchionem, in quo Burchardus epiſcopus Loſannenſis occiſus eſt. Eckibertus marchio iuxta aquam quæ dicitur Selicha, in molendino quodam miſerabiliter interfectus occubuit.

Adelbero Wurtzburgenſis epiſcopus obiit. Vixit autem in epiſcopatu annos XLV, menſes III.

Monaſterium Oildiſleuden ædificatur.

1096. Populus innumerabilis virorum & mulierum ex diuerſarum gentium partibus armatus, Hieroſolymam tendẽs Iudæos baptizari compulit: renitentes vbiuis locorum immenſa cæde profligauit. Apud Moguntiam verò vtriuſque ſexus Iudæi numero

Digitized by Google

mille & quatuordecim interfecti ſunt,& maxima pars ciuitatis exuſta eſt.Iudęi qui per diuerſas prouincias metu compellente Chriſtiani facti ſunt, iterum à Chriſtianitate paulatim receſſerunt.

1098. Ruthardus archiepiſcopus Mogunt. pro pecunia quam Iudæi interfecti reliquerant,gratiam regis perdidit,& in Thuringiam ſeceſſit,ibiq; vſq; ad obitum prædicti regis rebellis mãſit,occaſionẽ habẽs q, cõmunicare excõmunicato imperatori nollet.

1099. Imperator Paſcha Ratiſponæ celebrat,vbi iiſdem diebus magna mortalitas facta eſt,in qua Rabbado Palatinus comes cum aliis innumerabilibus moritur.

1100. Hyems dura fuit & fames magna.

1103. Heinricus filius Heinrici imperatoris regnum obtinuit.

Otto marchio aliique plures Saxonum barbaros qui Luticij vocantur, inuaſit, & honorificè triumphauit.

1106. Heinricus imperator ſenior apud Leodium obiit.

1111. Heinricus rex dominum Apoſtolicum captiuauit.

1112. Hermannus Ludouici comitis filius,& Fridericus frater illius vterinus in caſtello Thuthiræ obſidentur,& deditione ſe cuidam Hogeri tradentes,captiui abducti ſub poteſtate regis Heinrici in vincula detruduntur. ſed Fridericus poſt annos duos reſoluitur: Hermannus,duobus annis & plus in carcere tranſactis,in caſtello Hamerſtein in vinculis moritur.

1116. Burchardus Erphesfordenſis abbas priuatus eſt abbatia ab Adelberto Moguntinenſi epiſcopo:cui Rupertus ſubrogatur.

1117. In Sueuia terribile quiddam contigit.Terra enim ad inſtar domorum ebulliens ſubitò in abyſſum dilabitur. Aer viſus eſt igne pariter & ſanguine mixtus.

Conuentus regis & totius regni principum fit apud villam Erſtein,ſuper ripam fluminis Mogoni.

1118. Monaſterium in Oppenheym incenſum eſt.

1120. Colloquium ab vniuerſis regni Teutonici principibus ſuper diſſenſione regni habendum Fuldæ condicitur.

1122. Heinricus comes de Thuringia congregauit exercitum ad bellandum contra Adelbertum archiepiſcopum,propter exactionem decimarum in Thuringia.

1123. Ludouicus comes monachus factus beato fine quieuit. Per idem ferè tempus cùm epiſcopus Mogunt.Adelbertus à prouincialibus qui Tuterſtetin marcham incolunt, decimas frugum exigeret,illiq; fortiter reſiſterent,contigit quoſdam ex eis à militib.epiſcopi occidi,alios obtruncari,nonnullos verò captiuos abduci.vnde populi Thuringorum permoti,ac ſimile ſibi metuentes in colle Treteburg de cunctis finibus ſuis conueniunt: iamque ciuitatem Erphesfurdt qua tunc epiſcopus fortè manebat, Heinrico comite duce cum 20 millibus irrumpere parant, cœptumq; perpetraſſent opere,ſi non idem epiſcopus prudenti eos auertiſſet conſilio.

1124. Wigbertus marchio qui & monachus obiit.

1125. Heinricus quartus imperator huius nominis & rex quintus obiit.Quo tempore per tres continuas noctes ante mortem eius tanta frigoris immanitas fuit,vt in pleriſque locis maxima pars frugum deperiret.

Lotharius dux Saxonum apud Moguntiam rex eligitur,& Aquiſgrani benedictione regali ſublimatur.

1126. Grauiter cæſus eſt exercitus Lotharij in Boëmia. Eodem anno Lotharius obſedit Nurenberg.

1128. Lotharius rex obſedit Spiram.Embrica Erphesfurdenſis præpoſitus epiſcopus factus eſt in Wirtzburg.

1132. Sanctus Gothehardus anno dormitionis ſuę cẽteſimo primo,minus vno die, dicti anni die vltimo,4 nonas Maij, in Hildenesheim è terra leuatur,cuius ſignorum admirabili magnitudine omnis Germania illuſtrata lætatur.

Auguſta ciuitas ab exercitu regis Lotharij igne crematur,plurimi de ciuibus captiui abducuntur, & quidem digna ſatis vltione pro commiſſo multati ſcelere,quippe qui regem ad ſe pacificè ingreſſum,nihilque ſuſpicantem tale,bello præſumpſerunt laceſſere.

1135. Ventus vehementiſſimus & hactenus incognitus naues multas ſubuertit, ædificia plurima deſtruxit, arbores fructuoſas atque ſylueſtres innumeras deiecit: ita vt vix decima pars quarundam remanſiſſet ſyluarum. Eodem anno nuncij venerunt Græcorum ad imperatorem Lotharium cum magnis muneribus.

1137. Lotharius imperator in redeundo de Italia moritur, & apud Lutrenſem abbatiam ab ipſo constructam, pręſentibus Saxonię & Thuringiæ principibus regio more ſepelitur.

1138. Conradus frater Friderici ducis Sueuorũ apud Confluentiã in regem eligitur. Adelbertus Erphesfordenſis præpoſitus conſtitutus eſt epiſcopus Moguntiæ.

1139. Heinricus dux Saxonum, qui fuit gener Lotharij imperatoris, perrexit cum exercitu cõtra Chunradum regem. Poſt paucos autem dies idem Heinricus dux obiit. Suſcepit autem pro eo ducatum Heinricus filius eius. Item Otho Babenbergenſis epiſcopus obiit, cui Engelbertus ſucceſſit.

1141. Adelbertus archiepiſcopus Moguntinus obiit in Erphesfurd, cui Marcolfus ſuccedit. Magna concertatio fuit in Erphesford inter ciues & archiepiſcopi milites. Quidam enim occiſi, multi verò vtrinque vulnerati ſunt.

1142. Monaſterium ſancti Petri in Erphesfurt exuſtum eſt 7 idus Maij, & maxima pars eiuſdem loci, & vnà monaſterium ſancti Seueri.

1144. Magna inundatio aquæ fuit in Erphesfort.

1146. Conradus rex ad Polonos cum exercitu abiit.

1147. Conradus rex Hieroſolymam proficiſcitur.

1149. Conradus rex ab Hieroſolymis reuertitur.

1151. Fames valida & mortalitas hominum. Conradus rex venit in Erphesfurt.

1152. Cunradus rex 16 cal. Martij rebus humanis exceſſit, eiq; Babenberg regum more funebria explentur, ac ſepelitur: cuius loco fratruelis eius Fridericus Sueuorum dux Franckenford rerum ſummam ſuſcipiens in regem eligitur, & Aquiſgrani regali benedictione ſublimatur.

1154. Magna aquarum inundatio fuit. Tranſlatio ſancti Adelharij in Erphesfurt 12 calend. Maij.

1155. Fridericus Romæ imperator factus eſt.

Bellum fuit inter Arnoldum archiepiſcopum Moguntinum & Hermannum Palatinum comitem.

1156. Heinricus dux Saxonicus perrexit ad bellandum in Friſiam, ſed dux cum periculo quorundam ſuorum terga vertit. Mortalitas hominum fuit.

1157. Imperator in Poloniam cum exercitu venit, ducem illius prouinciæ in deditionem ſuſcepit, & ſic rediit.

1158. Fridericus imperator Mediolanenſes in deditionem accepit: ſed poſt paucos dies iterum rebellauerunt.

1159. Heinricus dux Saxonicus auxilium imperatori contra Mediolanenſes præbiturus perrexit.

1160. Arnoldus archiepiſcopus bellum in Moguntinos mouens, cùm in monte ſpecioſo exercitum pręſtolaretur, à Moguntinis in monaſterio ſancti Iacobi ſubitò circundatus, & plebe furente monaſterio cõcremato occiſus eſt. Poſtea epiſcopi & principes ſuper regni negotiis conuentũ Erphordiæ celebrant: Treuirenſis archiepiſcopus & Renoldus Colonienſis electus, Withmannus Magdeburg. archiepiſcopus, Gerhardus Babenbergenſis epiſcopus, Merſeburgenſis, Citicenſis, Miſnenſis epiſcopi: Heinricus dux Saxonum, Fridericus dux Sueuorum, Ludouicus Prouinciæ comes, Cunradus Palatinus comes, Adelbertus comes, Otho marchio, aliiq; plures, vbi expeditionem in auxiliũ imperatoris contra Mediolanenſes coniurauerunt. Hîc etiam Moguntinẽſes immanis facinoris rei ſuper interfectione epiſcopi ſui, extinctione luminũ excecrantur & cõmunione priuantur: qui tam grauẽ ſui caſus damnationem paruipendentes, Rudolphũ Bertholdi ducis germanũ ſibi præſulem elegerunt. Quo contra Conradus Palatinus ac Ludouicus Lantgrauius apud Francfort ſuffraganeorũ epiſcoporum ac Treuerenſis legati apoſtolici pręſentia, imò legatione freti, Chriſtannum Merſburgenſem prępoſitũ paucis arbitris epiſcopũ cõſtituerunt. Hinc partium ſeditio exoritur,

Digitized by Google

rerum facies contra bonũ & æquum variatur, dum laicorum pro arbitrio eccleſiaſtica diſponuntur, potentũ quorundã violẽtia epiſcopiũ incurſatur, euiſceratur, deuaſtatur.

1162. Mediolanum deſtruitur à Friderico imperatore. Fames valida fuit.

1163. Imperator Fridericus primus Moguntiam cum magno terrore ingreſſus, curiam ſuam ibidem habuit, ciuibusque timore in diuerſa fugatis, murum in circuitu, omnesq; munitiones ciuitatis funditus deſtrui præcepit ob necem Arnoldi archiepiſcopi.

1165. Maxima clades oppreſſit epiſcopatum Moguntinẽſem, deſtructis caſtellis Ruſteberg, Horburck, Amanaburg, Bingen: ſubuerſo etiam funditus muro in Erphesfurt à Ludouico ſecundo Lantgrauio, quod poſtremum factum eſt anno 1164.

1167. Mediolanum reædificatur.

1168, vel 1169. Murus Erphordiæ denuo reparatur à Criſtano archiepiſcopo Moguntino permiſſu imperatoris.

1170. Criſtanus archiepiſcopus Moguntinus, legatus imperatoris in Græciam proficiſcitur, pluresq; reliquias ſanctorum reportauit.

1172. Imperator Polonos cum exercitu petiit.

Eodem anno Ludouicus prouincialis comes Thuringiæ obiit: principatum Ludouicus filius eius obtinuit.

1175. Ciuitas Erphordiæ cum ponte & quibuſdam ſanctorum eccleſiis magna ex parte conflagrauit 5 nonas Iulij. Eodem anno Erfordienſes conſilio & auxilio comitis Erwini & comitis Heinrici quodã temerario auſu domino ſuo Ludouico inclyto prouinciali ſe opponunt, & quæq; ad eum ſpectantia ciuitati adiacentia, quantum licuit, deuaſtant & incẽdunt. Ob quam præſumptionem idem princeps in ira permotus, tria caſtella prędicti Henrici comitis in breui oppugnãs deſtruxit. Eodem anno 11 cal. Aug. tempeſtas valida & grando inſolita, ita vt non tantũ fruges in pleriſq; locis perirent, ſed etiam arbores in quibuſdam locis, foliis & ramis magnitudine grandinis lapidum penitus vaſtarẽtur. Item dux Saxoniæ & Bauariæ Heinricus Halberſtatenſem ciuitatem, ciuibus in diuerſa fugatis, oppugnando capit, cunctaq; eius loci ædificia cum ipſa matrice eccleſia Chriſti honori ædificata, reliquiſq; eccleſiis, voraci flamma cõſumpſit. In quibus homines qui pro locorum tuitione intus confugerant, plus quàm (vt dicitur) octingenti, promiſcui ſexus & ætatis, nec non & ordinis, flebiliter incendio periere, captoq; eius loci epiſcopo, vtpote totius iniuriæ ſuæ incenſore diſceſſit.

1178. Recidiuum denuo incendium Erphordiæ cladem magnã 12 cal. Maij intulit.

1184. Imperator Fridericus conuentũ maximo ſumptu cum totius regni primatibus ſecus Moguntiam celebrauit. Vbi & duo filij eius, Cõradus quem ducẽ Sueuię conſtituerat, & Heinricus cui regni gubernacula diſpoſuerat, ſacramẽtis militarib. implicantur. Peractã ſolennitate imperator filiũ ſuum Heinricũ regem in Poloniã cum exercitu deſtinauit, Conradũ verò ducem Sueuię cum Philippo Colonienſi & aliis multis contra regẽ Franciæ direxit: ſed Colonieñ. non expectata ſuorũ frequentia partes Franciæ intrauit, vbi nõ ſine clade ſuorũ terga vertit. Heinricus rex Poloniã iturus, Erphordiam diuertit, vbi Conradum Moguntinũ & Ludouicũ prouincialẽ, ob illatas epiſcopatui clades grauiter inter ſe diſſidentes, inuenit: inter quos pacẽ reformare cõtendens, dum in cœnaculo vallatus multis reſideret, repentè pauimẽto diſrupto, plures in cloacã ſubtus latitantẽ ceciderunt: quorũ alij vix educti, alij in cœno ſunt ſuffocati. Ibi Fridericus comes de Abinberg, Heinricus comes Thuringię, Gormarus comes Haſſię, Fridericus comes de Kirchberg, Burcardus de Warcberck, & alij minoris nominis, morte lamentabili interierunt. Rex ſicut inſtituerat, profecturus in Poloniã venit Halle: vbi dũ cum proceſſione ſuſciperetur, ruptis funibus cãpanę ceſſauerunt. Inde vltra profectus legatos Poloniæ dexteras petentes ſuſcepit, dexteras dedit: ſicq; cũ pace ad patrẽ reuertitur.

1186. Grauis diſcordia inter Cõradum archiepiſcopũ Mogunt. & Ludouicum Lantgrauium denuo exorta eſt. Villę quędam à militib. eorũ in Thuringia & Haſſonia deuaſtantur. Ab epiſcopo caſtellũ Heiligenberg, à Lãtgrauio caſtrũ Gruneberg ędificãtur.

1188. Fridericus primus imperator habita Moguntię curia, in media Quadrageſimę, crucẽ accepit ab Heinrico Albanẽſi epiſcopo, ſedis apoſtolicæ legato. Signati ſunt dominica cruce, Gotefridus Wurtzburgenſis epiſcopus, Hermannus Monaſterienſis,

Martinus

Martinus Miſnenſis, Rodolphus Leodienſis, Heinricus Argentineñ. & alij plures epiſcopi: Ludouic⁹ comes prouincialis Thuringiæ, Poppo comes de Hennenberg, Adelbertus de Grumbach, Albertus de Hildēburg, aliiq; multi principes comites & nobiles. Sed & innumerabilis multitudo diuerſorum regnorum ac regionum tam clericorum quàm laicorum cruce ſignati ſunt. Ab hoc anno expeditio dominica protelata eſt vſq; in futurum annum & diem ſancti Georgij martyris apud ciuitatem Ratiſponam.

1204. Rex Philippus collecto exercitu magno Bauarorū, Sueuorum, Saxonū, Sorabiorum, & eorū qui erant in partib. Rheni, & Oſtrofrancorū & Auſtraſiorū, in multitudine graui Thuringiā ingreſſus, auxilium ipſi ferentib. comitib. Gunthero & Heinrico de Schwartzburg, & comite Lamperto de Glichen, & Erphordenſib. omnem regionē tēpore meſſis ferro & igne crudeliter vaſtauit. His dieb⁹ rex Boëmicus, collecta & ipſe magna copia ſuorū, venit per fines regię villę Saluelt & Orlan, cupiens confligere cum rege Philippo. Miſſis exploratoribus diffiſus de viribus ſuorum, licet multa eſſent millia, vaſtatis omnibus in pago Langenwice & Ilmin, intempeſta nocte cum ſuis fugam iniit. Hæc audiens Lantgrauius, neceſſitate coactus, dato filio ſuo & aliis obſidibus, ſe ſuaq; omnia dedidit, obligans ſe regi Philippo tam iuramento quàm obſidibus.

1216. Erphordiæ incendium magnum fuit vſque ad temes.

1223. Erphordiæ incendium magnum pontem & latam plateam conſumpſit.

1226. Inundatio maxima fuit in Thuringia.

1232. In Alemania perfida hæreſis, quę ibidem occultè pullulauerat, eſt manifeſtata. Quapropter circa Rhenum, necnō & alibi, innumerabiles hęretici per magiſtrū Conradum de Marburg autoritate Apoſtolica examinati, ac per ſententiā ſecularē damnati, igne cōbuſti ſunt. Fuerunt autē pręſente eodē Conrado Erphordię quatuor cōbuſti.

1233. Rex, & Moguntinus, & magiſter Cunradus de Marburg, Moguntiæ cōuentū epiſcoporum & comitū atq; clericorū fecerūt, pro qbuſdā infamatis de hęreſi: inter quos comes de Seine accuſatus, inducias purgationis vlteriores obtinuit: ſuper reliquos verò qui non cōparuerant, pręd ictus Conradus de Marburg ibidē populum cruce ſignauit. Quapropter illi felle amaritudinis commoti, iam dicto Conrado in reditu inſidias iuxta Marburg ponentes, ipſum vna cum Gerhardo minoris ordinis fratre, probatæ vitæ viro, 3 calen. Aug. crudeliter occiderunt.

Hoc anno hæreticorum innumera multitudo per totam Alemaniam igne cremata eſt, multoque plures hæreſim abiurauerunt.

1234. Hyems aſperrima fuit, adeò vt in mediterraneo mari inſtitores Venetiani cum oneratis ſummariis pedeſtri itinere per glaciem tranſirent: quæ videlicet hyems non paruam per totam Italiam in vineis, iumentis & oliuetis intulit cladem.

1236. Calend. Maij Marburg tranſlatio facta eſt ſanctę Eliſabeth, pręſente Friderico imperatore, ac tribus archiepiſcopis Moguntino, Colonieñ. Bremenſi, vbi ex illius oſſibus oleum euidentiſſimè deſudauit.

1238. 3 nonas Maij orta tempeſtate apud ſyluā Loibin in villa Sule dicta, ſuper cuiuſdam ruſtici ſolius horreū & curiam pluebat dominus, nō vt filiis Iſrael in deſerto ſicut puluerem carnē, ſed groſſa carnium fruſta in modū interioris pinguedinis. Quarum partem dum volucres & canes deportaſſent, reliquę circa veſperam ſolis ardore veluti glacies liquefactę ſunt. Cuius autem hoc rei ſignum fuerit, melius timore quàm diſputatione diſcutiendum eſt.

1240. In villa regia Franckenfurt cuiuſdam Iudęi filius Chriſtianæ fidei baptiſmum ſuſcipere deſiderans, à parentib. & amicis prohibitus eſt. Quapropter altercatione inter Chriſtianos & Iudæos exorta, validè inter ipſos dimicatū eſt. Tandē paucis Chriſtianis occiſis, Iudęorū circiter 180 gladio & igne quē propiis manib. impoſuerant, conſumpti ſunt: ipſoq; igne poſt hæc inualeſcente, media ferè pars eiuſdem ciuitatis eſt concremata. Vidētes itaq; reliqui quidam Iudæorum ſibi mortis imminere periculum, baptizati ſunt numero 24, inter quos etiam ipſorum quidam epiſcopus traditur extitiſſe.

Eodem anno obiit Lantgrauius Haſſiæ filius ſanctæ Eliſabeth in Cruceburg, ſepultusque eſt Reinhersbrun.

1244. Moguntinus epiſcopus præcepit, vt omnes religioſi tam cōuentuales q̃ etiam capellani, relictis propriis manſionib. ad opprobrium ciuium Erphordenſiū ciuitatem

ed by Google

Erphordenſem exirent. Inter quos conuentus montis S. Petri relicto clauſtro in Allodia eiuſdē eccleſię poſt 2 menſes & dimidium ſe recepit. Poſtea appropinquante feſtiuitate paſchali, vt diuinis nō carerēt, in cœnobia circumiacentia ciuitatem diuiſus eſt: alij ad S. Martinũ prope flumen Werta: alij ad cellam Paulinę: alij in Reinhersburn: alij verò ad S. Vitũ in Holdeſleben: quos per 4 menſes & amplius honeſtiſſimè tenuerunt.

1246. Ortum eſt incendium 9 cal. Iunij media nocte, & ita penè vſq; ad mediam diem perdurauit. Et tam ſęuum ſeniores ciuitatis ſe nunquam vidiſſe †. Ipſa etiam nocte ſimile fuit incendium in Magdeburg, & aliis pluribus ciuitatibus.

1247. Heinricus Lantgrauius Thuringię rex eligitur: qui electus in regem, iuxta Rhenum cum magno exercitu, cum Conrado filio Friderici quondam imperatoris conflixit, & eum cum ſuo exercitu apud Franckfurt vicit & fudit.

Eodem anno præfatus Lantgrauius poſt ſecundam profectionem in Sueuiam ad propria reuerſus, immatura morte obiit profluuio ventris: ſepultus iuxta Yſenachum.

1248. Marchio Miſnenſis veniens prope ciuitatem Erphordiam reſedit, ita vt ex ciuitate ad ſuos, & à ſuis iacula in ciuitatem iacerentur.

1250. Facta viſitatione ab epiſc. Mogunt. Criſtanno, Erphordię in mōte S. Petri abbas Heinricꝰ ab abbatia deſtitutus eſt, & Volmarus abbas Burſfeldeñ. loco ſuo ſubſtitutus.

1255. Ortum fuit incendiũ Erphordiæ, quod ſimile vel maius fuit ſuperiorib. incendiis.

1256. Rex Wilhelmus qui fuerat comes Holandię, in Friſiam veniēs, à Friſiis occiditur. Hoc etiã anno captus eſt Gerhardus Mogunt. epiſcopus, & plures cũ eo comites, & alij nobiles, in villa dicta Bolleſtetē, in ꝑdio monachorũ de Volkolderode, quos homines ducis de Brunſuic, eidē in Brunſuic præſentauerunt. Paucis verò dieb. deinde trãſactis, idem dux comitē de Eberſtein dictũ, patruũ videlicet eiuſdē epiſcopi, ob multas eidem duci exhibitas cōtumelias ſuſpēdio fecit interire. Epiſcopũ verò quidã comes frater regis Angliæ, Richardus nomine, cupiditate regni ductus, cùm eſſet multùm locuples, principes Teutoniæ ad quos electio pertinebat imperij, magnis munerib. datis flectere tentabat, vt eum ad regni gubernacula eligerēt, à captiuitate qua per annum detentus erat, datis octo millibus marcarum à vinculis liberauit. Eodē anno papa Alexander Ezelinũ de Teruis, tortorē Chriſtianorũ, interfectorem 60 fratrũ minorũ, & aliorũ fidelium plurimorũ, perſecutorē ſacrę fidei catholicę, pro hęretico, & omnes fautores ſuos ſententialiter damnauit & excōmunicauit. Iſte Ezelinus hęreticus publicus Chriſtiani nominis hoſtis captiuatꝰ eſt, cùm crux cōtra ipſum p̄dicaretur cũ plena indulgentia omniũ peccatorũ, & ſe ipſum fame & inedia nequaquã volēs ſumere cibũ interfecit.

1257. Capitulum abbatum ordinis S. Benedicti per Thuringiam & Saxoniam celebratum eſt Erphordiæ, in monte ſancti Petri, pro reformatione ordinis.

1263. Cùm inter nobiles viros, Albertũ Thuringiæ Lantgrauium, & Heinricũ comitē Haſſiæ, filium D. Sophiæ quondã duciſſæ Brabantię, quæ fuerat filia S. Elizabeth, ſuper terra Thuringorũ grauis diſcordia eſſet orta, illuſtris princeps dux de Brũſuic prædicto comiti ſororio ſuo, eò ꝙ ad reſiſtendũ præfato aduerſario ſuo virib. impar eſſet, ſedulò aſſiſtebat auxilio. Nam per aduocatos ſuos adeò terrã oppreſſit Thuringiæ, vt ipſa quæ prouinciarũ domina fuerat, & mater villarum optimarũ, ipſis Saxonib. tanꝗ tributaria ſubiaceret. Nã præfatus dux, cùm iam quaſi potens in gloria & fortitudine gloriaretur, ex continuis præliorũ ſucceſſib. animatus, ad tantã erectus ſuperbiam, vt Orientales & Thuringię milites inclytos tanꝗ inermes & ſine omni ſolēnitate viros ęſtimaret: vnde contigit ꝙ cum paucis, videlicet 600 armatis, partes orientales inuaſit, atq; eas grauiter vaſtare cœpit incendiis & rapinis. Cùm igitur iam tantæ deuaſtationis malũ in partib. ꝓmiſſis digraſſaretur: illuſtriſſimi principes, Theodericus marchio Miſnēſis iunior, & Lantgrauius Adelbertus, ſubitò exercitũ colligendo, cũ dicto duce iuxta Witin conflixerunt, de ipſo gloriosè triumphātes: in quo cōflictu hoſtili odio ferociſſimè dimicatũ eſt, à manè videlicet poſt ortũ Solis vſq; circa 9 horam diei. In hoc bello Albertꝰ dux de Brũſuic, vir bellator, vulneratus & captus eſt. Inſuper comites de Zwirn & Eberſtein, & de Hanalt comitē, & omnē exercitũ ceperũt, & in Mersburg ſecũ captiuos adduxerũt: ipſum verò ducem in vincula cōiecerũt, & alios nobiles comites & quoſdã aduocatos ducis, reliquos verò captiuos data nō modica pecunia pro redemptione ſua liberos abire permiſerunt. Dux Albertus cùm per annum captiuus detentus fuiſſet, redemit ſe à captiuitate cum 8000 marcarum & octo munitionibus.

1264.

1264. Pluuiæ repentinæ & inundationes aquarum circa feſtum beati Nicolai multas villas in Saxonia miſerabiliter ſubmerſerunt.

1265. Multæ naues magnæ & onuſtæ, tam trieres quàm cocones, in mari mediterraneo ac in Dacia ſubmerſæ, perierunt. Eodem anno Albertus Thuringiæ, & Otto marchio de Brandenburg cum filio ſuo, Albertus etiam dux de Brunſuic, atque multi alij in Pruſſiam peregrinando contra paganos cum ſigno crucis profecti ſunt, & quòd hyems lenis erat, eodem tempore nihil proficientes ad propria reuerſi ſunt.

1267. Sancta Hedewigis venerabilis vitæ, olim duciſſa Poloniæ, felici tranſitu ex hac luce migrauit, & plurimis reſplenduit miraculorum prodigiis: cuius tranſlatio per cardinalem Widonem legatum ſedis Apoſtolicę, cum magna fidelium multitudine vtriuſq; ſexus tam religioſorum quàm ſecularium, in epiſcopatu Breſlauienſi celebrata eſt 7 cal. Sep. illaq; à papa Clemente canonizata fuit. Hæc ſancta Hedwigis fuit matertera ſanctę Elizabeth de Marburg, ac Belę illuſtris regis Vngarię, fuitq; mater famoſi Heinrici ducis Poloniæ, quem ſtrenuè pugnantem pro patria populoq; Chriſtiano in conflictu Tartari occiderunt. Hæc ſancta Hedwigis fuerat filia ducis de Meran.

1268. Ioannes marchio de Brandenburg in torneamento apud Mersburg cum lancea eſt occiſus. Ipſo etiam anno marchioniſſa Agnes de Miſnia vidit in ſomnis angelum Dei propinare ſibi in ſcypho aureo, & cùm bibiſſet ipſa, dixit, Heu quàm amarus potus: cui reſpondit angelus, Amara erit potio tua, ſed dominus te non derelinquet: & ſic breui pòſt defuncta eſt.

1270. Ludouicus rex Franciæ cruce ſignatus cum filiis ſuis Philippo & Ioanne apud Marſiliam, aſcendit mare circiter cum 60 millibus armatorum: qui mare non tranſiuit, ſed febre mortuus eſt. (aliàs, cum centum millibus cruce ſignatorum & vltrà de diuerſis regnis.) Eodem anno rex Arragoniæ & rex Nauarræ, nec non & rex Angliæ Edewardus cruce ſignati cum ſuis exercitibus in ſubſidium terræ ſanctæ, ſed minimè puenerunt. Eodē anno Friſones cruce ſignati circiter quadraginta millia, & amplius. Ipſo anno Egra ciuitas exuſta eſt. Quatuor fratres de ordine minorū in eccleſia fratrū ibidem, & cum ipſis centum homines & vltrà cremati ſunt. Eodem anno germanus ſanctæ Elizabeth de Marburg, videlicet potens rex Bela in Vngaria, feliciter obiit. Hic enim fuit Dei ac diuini officij ſolennis amator. Paululum poſt mortem præfati regis regina vxor eius, & conſors regni, natione Græca, feliciter obiit.

1271. Fuldēſis abbas Britous nomine, ſtrenuus & vtilis rector populi ſui, cultor & amator pacis, occiſus eſt in Fulda in ꝑprio Oratorio infra miſſam in quadrageſima. Eodem anno inimici crucis Chriſti pagani cum quatuor turmis irruerūt in Pruſſiā, eccleſias & altaria deuaſtātes, tredecim fratres dom' Teutonicæ, & de populo ꝑmiſcui ſexus alios 150, nec nō & 2000, & innumerabilē populū Chriſtianorū vtriuſq; ſexus captiuātes, cū pecorib. & ſpoliis ſecū deduxerūt, villas ſuccēderūt, & plurimos homines cremauerūt. Ipſo anno in Frāckonia tam in villis q̃ in cāpis, lupi homines crudeliter inuadētes, plures q̃ 30 homines deuorauerunt, relinquentes oues in campis, & inuaſerunt paſtores.

1273. Facta eſt fames valida in regionibus Teutoniæ, & alibi, ita vt plures fame morerentur: & maldrum Erphordiæ valebat plus quàm 6 marcas.

1275. Ciues Erphordienſes prouocati à comitib. vicinis rebellātes, tribulauerunt comites & alios quoſdā latrones vſq; ad cineres per militiā & armatos circiter CCC aliunde cōductos: & de cōmuni cōſilio auxiliū archiepiſcopi Moguntini implorare ſtatuerunt, & eundē aduocare perſonaliter ſtuduerunt, qui in mōte Petri & Pauli manſionē penè per 4 hebdomadas habuit, ſacroſq; ordines ibidem celebrauit. Eodem anno in marchia Miſnenſi factæ ſunt inundationes aquarum, videlicet in Albia & aliis fluminib. de nimietate pluuiarū circa feſtū S. Bartholomæi. Itaq; multę villę ac multi homines ſubmerſi ſunt, montes magni deſtructi ſunt, & pecora, frumēta quoq; plurima perierunt, domino permittente. Ipſo anno Griſei monachi in ſuo generali concilio vel capitulo Ciſtercienſi prohibuerunt pœna taxata diſtrictius, q. in toto ipſorum ordine per mundum neq; in domib. neq; in granariis vlli de ordine † frumentorum ad comedendum vel hoſpitandum nullatenus recipiantur, nec eis in aliqua eleemoſyna ſuccurratur.

Hoc anno intemperies aëris præualuit in tantum, quòd vites & multæ fruges ex abundantia pluuiarum, & ex defectu æſtiui caloris, immaturæ permanſerint.

Digitized by Google

1279. Ciues Erphordienſes incurrerunt ingratitudinem archiepiſcopi Moguntini Wernheri,qui directo mandato clero ciuitatis pręcepit,ibidem ſuſpendi diuina:quod per duos annos & dimidium à ſibi obedientibus inuiolabiliter obſeruatum eſt.

1280. Epiſcopus Magdeburgeñ. cepit marchionem Miſnenſem cum pluribus Thuringiæ nobilibus.

1281. Grauis guerra eſt orta inter ſeniorē Lantgrauiū Albertū & filiū eius Theodericū, ciuib. Erphordenſib. aſtantib. Lātgrauio ſeniori, quibuſdā verò miniſterialib. adiuuantib. partē iunioris Lantgrauij:in qua etiam guerra dominus Criſtannus epiſcop. domus Teutonicę captus eſt à iuniore Lantgrauio,& aliquandiu detentus in caſtro Slacheim: q tandē coactus redemit ſe cū 300 marcis. Quo ſoluto & ipſe iunior Lātgrauius captus eſt à comite de Keuernburck, & traditus eſt patri ſuo, qui per integrū annum detinuit eum in caſtro Wartberck iuxta Yſenacum,donec à quibuſdam commilitonibus ſuis & ſeruis noctu furtiuè caſtrum intrantibus, eundem captiuitate viriliter eripuerunt.

1282. Cōpoſitione facta inter dominū archiepiſcopū Mogunt. & ciues Erphordieñ. D. abbas montis S. Petri cū clero ciuitatis Erphordieñ. honorificè reuocatus eſt à conſulib. & potiorib. eiuſdē ciuitatis, qui etiā pro emēda archiepiſcopo circa mille marcas, & clero ciuitatis pro eorū damno qd' penè per bieniū pertulerāt, 300 marcas dederunt.

1283. Magna mortalitas deſæuit in nobiles Thuringiæ. Nam vix infra dimidij anni ſpacium nobilis vir marchio Theodericus de Landisberck, & comes Albertus de Orlamunde, & frater eius comes Otto, comes Heinricus de Schwartzburg, & comes Albertus de Glichenſtein, & multi alij miniſteriales & nobiles mortui ſunt.

1287. In Friſia ſubmerſi per inundationem aquæ penè 80000 hominum.

1288. Lantgrauius Albertus ſenior captus eſt a filio ſuo Friderico, & aliquāto tempore ab eo detētus. Eodem anno circa feſtum S. Michaelis per nimiam vim ventorum, multa millia hominum in aqua quæ vocatur Lacus, prope ciuitatem Lubecēſem, cum omnibus quæ habebant, ſimul cum nauibus miſerabiliter ſubmerſi ſunt.

1290. Rudolphus rex Romanorū curiam ſuam Erphordiæ celebrauit. Ad quā vocati venerunt de vicinis & longinquis regionib. multi principes ſpirituales & ſeculares, & plurimi nobiles ac barones, & qui venire non poterant, per ſolennes legatos ſuā abſentiam coram rege excuſabant. Principes ſpiritualis hi erāt: dominus archiepiſcop⁹ Moguntinenſis, archiepiſcopus Saltzburgenſis, archiepiſcopus Magdeburgenſis: epiſcopi ſimplices; Herbipolēſis, Babenbergēſis, Hildēsheimēſis, Padebornenſis, Neuburgeñ. Mersburgenſis, Miſnenſis, Tolnenſis, Lauentinenſis, Halberſtatēſis, Eiſtetenſis, Werduneñ. Cōſtantienſis, abbas Fuldenſis, abbas Hersfeldenſis. Principes ſeculares hi erāt: marchio de Brandenburg, & frater eius, marchio Fridericus Miſnenſis, Lantgrauius Albertus cū filiis ſuis Friderico & Ticemāno, dux Heinricus de Brunſuic, & fratres eius Albertus & Wilhelmus, Heinricus Lātgrauius Haſſiæ, rex Boëmiæ, dux Auſtriæ, Rudolphus filius Rudolphi regis, dux Bauariæ, dux Carinthiæ, dux de Lunēburg, dux Saxoniæ, gener regis Rudolphi, comes Guntzelin⁹ de Zwirn, comes de Catzenelnbogē, & filius eius, qui ibidē obiit: item filius eius comes de Bren iuuenis, qui ibidē obiit ſine hærede: dux de Meckilburg, comes de Anhalt, duo fratres de Hohenloch, quorū vnus ibidem obiit: item alius de Hollo, item Burggrauius de Nurnberg, & multi alij.

Eodem anno rex Rudolphus vt pacem ſtabiliret, miſſis militibus ſuis cum ciuibus Erphordienſibus & cum populo Thuringiorum, imperauit deſtrui ferè ſexaginta & ſex munitiones in diuerſis locis Thuringiæ ſitas: in quibus ſe recipere ſoliti erant iniqui homines rapinas & latrocinia exercentes.

1291. Idibus Aprilis circa mediam diem incepit incendiū in Erphordia in curia clauſtri, quod conſumpſit ferè 3 partem ciuitatis. in quo incendio monaſterium minorum fratrum eſt exuſtum, & monaſterium S. Auguſtini & albarum dominarum, nec non & eccleſia mercatorum cum officinis & curiis ipſorum pariter ſunt exuſta. Eccleſia etiam ſancti Bartholomæi periit incendio.

Eodem anno in die S. Lamberti ortum eſt grande incendium Erphordiæ, in quo concremata fuit valua S. Ioannis Baptiſtæ, & ferè 100 curiæ ibi adiacentes.

1293. Incendium Erphordiæ exortum pontem apothecarium penitus abſumpſit, capellamq; S. Egidij cum nonnullis adiacentibus ædificiis concremauit.

Eodem

Eodẽ anno conſules Erphordenſes antiquũ illud nobilitatis ius ſiue libertatẽ eccleſiæ montis S. Petri, qua per multos retroactos annos in domunculis ſitis in pede eiuſdẽ montis, quę ab omni exactione aliorũ liberè penitus ac ſecurè S. Petro dinoſcuntur totaliter deſeruire, eccleſia eadẽ eſt gauiſa, violare, imò violẽter prępripere ſunt aggreſſi, deq; ſingulis domunculis ſiue laribus (quod vulgo *ein Herd* nuncupatur) exactiones alibi ſolitas extorquere: quaſi hoc, vt aiebãt, in ſubſidiũ proficeret ciuitatis, abbate & conuentu reclamantibus: inſuper dicentes futurum eſſe, ꝙ nõ ſolùm domunculę prędictę, verumetiam omnes officinę & ipſum monaſteriũ cogerentur exactionibus ſubiacere.

Eodem anno, excepto conuentu S. Petri, ſanctiq; Iacobi Scotorum, & capituli S. Seueri, Erphordenſis totus clerus ciuitatis & aliarum prępoſiturarum Thuringię, ad curiam Romanam contra Maguntinum appellauit, & pro eadem cauſa legatos miſerunt.

1295, vel 1299. Rex Adolphus ad terras Thuringiæ receptãdas, quas à ſeniore Thuringiæ Lantgrauio promiſſis 12 millibus marcarum puri argenti coëmerat, reclamantib. tamen eiuſdẽ Lantgrauij filiis, rex, inquã, coacto vndecunq; exercitu, graui hiſtrionum peditum (vt aſſolet) multitudine comitante, in Thuringiam iter mouens, cùm ſecus villam Eiſleben fixis tentoriis conſediſſet, regali clementia quam non habebat, in tyrannicam rabiem cõmutata, quid quãtumq; miſeriarum, rapinarũ videlicet, incendiorum, cædiumq;, per 13 prope dies ab ipſius ſequacibus quotidie fuit actitatum, incredibile videbitur inexpertis. Equidem cruentis ſatellitibus pro victualibus conquirendis circumquaq; turmatim diffuſis, ſegetes ſucciduntur, greges abiguntur, villæ incenduntur, omnia diripiuntur, pauperrimis quibuſq; (quod pudet dicere) etiam braccę peruiles & caligæ auferuntur, nil præter infelicem vitam miſeris & infelicibus hominibus relinquunt: reclamãtes quique more pecorum paſſim proſternuntur: nuſquam pax, vbique Mars: nuſquam Chriſtiana pietas, vbique paganica iniquitas & crudelitas debacchatur: inſuper clauſtra ſanctimonialium inuaduntur, Deoq; ſacratæ virgines protrahuntur, & ab immundis hominib. proſtituuntur. Sed nec vel ſic ceſſatur. Cùm famelici canes in villis iam exhauſtis nil rerum victualium inuenirẽt, ad eccleſias conuertuntur, fores effringuntur, vix à ſacerdote celebrante manus cohibẽtur, altaria nudantur, veſtes ſacræ, miſſales libri cum calicibus diſtrahuntur, & (quod Chriſtianæ aures exhorreſcunt) pyxides hoſtiarum viuifici corporis Chriſti, in quo totius humanę ſalutis ſumma cõſiſtit, abiecto nonnunquã ſacramẽto abripiuntur. Planè incredibile eſt dictu, in quem miſeriarum gurgitẽ nunc hęc infelicia Thuringorum tempora fuerunt deuoluta. Verùm ne tamen & hi cruenti ſatellites impunè euaſiſſe penitus viderentur, cùm ipſi funeſti nullas ponerent inſolentię ſuæ mętas, nulli honori ſeu religioni deferrent: quibuſdam ex deſperatione rerum vel vitæ fiduciam ſumentibus, à nonnullis etiam caſtellanis Lantgrauio fauentibus, & quorum res & homines diripiebantur, impudici homines vagabundi paſſim inuadebantur, cædebantur, abducebantur, & crebris incurſibus licet furtiuis regius exercitus imminuebatur. Rex igitur exercitus ſui fieri ſentiens detrimenta, ſeque pro rebus malè geſtis, pro tot videlicet ac tantis ſuorum inſolentiis perpetratis, de Thuringia egredi ſtatuit. Sublatis itaque tentoriis à villa Mittelhuſen venit. Ventum eſt ad villam Vitpeche, vbi quidam non ignobilium de exercitu eccleſiam ſancti Andreæ ibidem ſitam, effractis foribus irrupiſſent, cunctáque inibi poſita cum ornamentis altaris libriſque & calicibus diripere tentaſſent: clamore autem cum querimonia ad regem perlato, rex ad eccleſiæ prædictæ fores ſe applicuit, ac prædictis inuaſoribus ſingulis de eccleſia protractis, vni poſt vnum manum dexteram amputari fecit. Sic itaque rex Thuringię fines tranſgreſſus, ad terram Orientalem ſe conuertit, pari modo omnia deuaſtando, vbi etiam nonnullas obtinuit munitiones ſeu caſtella. Inde ciuitatem Friberg obſeſſam aliquandiu proditione quorundam ciuium cepit. Quàm crudeli autem immanitate in reliquos & ibi & aliàs rex humanitatis oblitus deſæuerit, qualiterve Miſnenſem marchionem Fridericum honore & patria priuauerit, quantiſq; & quot amariſſimis cladibus, incendiis & rapinis illam prouinciam cõpleuerit: pro ſui horrore & immanitate ſingula dicere ſuperſedi.

1295. Rex reparato denuo exercitu in Thuringiam iterum properauit. Caſtrum igitur Franckenſtein obſeſſum aliquandiu non ſine magno exercitus ſui diſpendio in deditionem recepit. Deinde Cruceburg contendit. At cum magna multitudo vtriuſq;

Digitized by Google

ſexus ſuper caſtrum confugiſſet, cœperunt hi qui ſuper caſtrum erãt, tanta aquę carentia vrgeri, vt & equis cereuiſia potus eſſet, & panes cum cereuiſia coquerẽtur. Tandem rex è Thuringia egreſſus tot in ea egregiis facinoroſæ crudelitatis inſigniis derelictis, & ipſum nomen eius omnium ſputis & maledictis obnoxium amariſſimis imprecationibus oneratur.

1296. Incendium grande exortum Erphordiæ, ſequenti nocte poſt diuiſionem Apoſtolorum, plateas fori, rapularum, & pergamenorum abſumens, numeroſa admodum ædificia concremauit.

1304. Ciues Erphordenſes manu valida tria caſtra firmiſſima obſederunt, & ceperunt Kirchberg, Wintberg, Grifenberg: quorum duo Kirchberg & Wintberg funditus euerterunt, & Leinſtein quod antea ceperunt: quæ omnia erant Lantgrauij de Kirchberg, qui illorum offenſam incurrerat, cui tamen poſtea gratiam & amicitiam eorum impetranti Grifenberg reddiderunt.

Eodem anno Heinricus comes iunior de Honſtein, congregata electa manu Thuringorũ, partes Buchouiæ ingreditur, in pręiudiciũ abbatis Fuldenſis incõmoda illaturus. Aduocati verò prędicti abbatis hoc cognito, parua manu ſuorũ vtpote in breui adunata, ſed tamen cõmunitate rurenſium cõclamata ei occurrunt, quoſlibet occidunt, plurimos abducunt captiuos: vbi ipſe comes & comes de Bichelingẽ iunior cum multis aliis captiuãtur, multis ſuorũ prius occiſis, qui poſtea multa pecunia ſe redemerunt.

1307. Ciues Iſnacenſes, videntes ſe opprimi, à rege Alberto auxilium contra filios Lantgrauij frequenter poſtulabant, qui quẽdam nobilem dictum de Wilnowe cum manu valida eis miſit. Qui fultus adiutorio abbatis Fuldenſis totam Thuringiam incendiis & rapinis deuaſtabat, nullusq́; ei ſaltẽ in modico reſiſtebat. Hic caſtrum Winterſtein quod marchio tenebat, obſedit cum adiutorio Iſnacenſium, nihilq́; dignum memoria ibi agentes octo diebus tranſitis receſſerunt.

Eodem anno filij Lantgrauij cum aduocatis regis Romanorũ, qui terram orientalẽ incẽdiis & rapinis deuaſtabant, bellũ prope ciuitatẽ Luckowe habuerũt: multisq́; hinc inde occiſis, filij Lãtgrauij victoriã obtinuerunt, ex alia parte multis nobilib. captiuatis.

1308. Orta eſt diſſenſio inter Fridericum marchionẽ Miſnenſem & ciues Erphordenſes, quæ toti Thuringiæ cauſa maximæ cladis fuit: cuius cauſa hæc fuit. Ciues Erphordenſes ac eorũ progenitores ab Alberto ſeniore Lantgrauio huius Friderici patre, & à pluribus nobilib. Thuringię quaſdã aduocatias ſiue iuriſdictiones ſibi cõparauerãt in circumiacentib. villis Erphordiã circũquaq;. Quas pace facta Fridericus prædictus & ſui aduocati ſibi vſurpabãt, dicẽtes burgeñ. debere iuriſdictiones & aduocatias minimè poſſidere. Ecõtra Erphordeñ. ſua patrimonia ſiue q̃ cõparauerant, defenſare conabãtur. Multis itaq; placitis cõmunib. habitis, ſed in caſſum, cũ ſtratæ publicę ſpoliarẽtur frequẽter; Erphordeñ. munitionẽ in Audiſleiben, in quã ſe marchio recipere ſolit⁹ erat, deſtruxerunt: deinde coniuratione habita cum Hermanno comite de Wymar & ciuibus de Mulhauſen & Northauſen, datis vtrobiq; ſalariis, multis ſe armigeris tutauerunt. Sicq; tota Thuringia rapinis & incẽdiis deſolatur. Poſtea Erphordenſes cõgregata valida manu cũ ſuis adiutorib. proceſſionaliter ab omni clero ciuitatis & religioſis ante ciuitatẽ deducti, munitionẽ in Vrſtete quinq; dieb. obſeſſam & deditã funditus deſtruxerũt. Quòd ſi proceſſiſſent, multa vtiq; caſtra marchionis occupaſſent, & quaſi omnino pręualuiſſent, ſed amiſſis omnib. ad ꝓpria ſunt reuerſi. Poſtea rurſum dũ rapinis intenderẽt, à cõplicib⁹ marchionis cõgreſſi pugna victi, ex eis plurimi captiuãtur. Hinc ergo Erphordẽſes tanta calamitate attacti, nec reſiſtere aliqualiter amodo attentabãt. vnde marchio expeditione valida Wymar ciuitatẽ obſedit, ipſum comitẽ ad deditionẽ compulit: inde ciuitatẽ aggreſſus Erphordiẽſem, caſtra ponens in villa Hochheim, nõ longè ab ipſius mœnibus ciuitatis: deinde hortos & domos extra ciuitatem ſitas in parte, & ex aliis partib. foſſatis & ſepibus valde munitas, vento exurgẽte ignibus cõflagrauit. Tanta etiam amentia & hebetudo omnes ciuitatenſes inuaſerat, quòd niſi diuina clemẽtia ſubueniſſet, ipſam ciuitatẽ periculoſius afflixiſſet. Tantum ergo periculũ Erphordienſes experti, poſtea muros ſuos tutius munierunt, tam Chriſtianos q̃ Iudæos in turrib. & propugnaculis collocantes. Poſtea marchio omnia vineta circumpoſita ſuccidi fecit, damna qualiacunque à longè intulit. Et per 14 dies ante ciuitatem reſedit: poſtea ſunt diſper-

diſperſi. Erphordienſes ſuper his omnibus Romanorum regis auxilium implorabant. Inſuper item Lantgrauium Haſſiæ vocauerunt, multis armigeris aliis expēſis propriis conquiſitis. qui Lantgrauius cū ſuis veniens Erphordiā, contra ſpem poſt aliquot dies ad propria eſt reuerſus. Poſt hæc Erphordienſes communitate quaſi cogente, pacem à marchione expetunt, quam tandem data magna pecunia meruerunt. Molhuſenſes Northuſenſesq; idem facere ſunt coacti. Marchio etiam Erphordienſibus petentibus quædam iura conceſſerat, & ſcriptis firmauerat, quæ pecunia ſoluta penitus infracta.

1312. Facta eſt diſcordia inter marchionem Brandeburgenſem, Woldemarum & Fridericū marchionem Miſnenſem, in qua multa damna, cædes hominū, rapinas, incendia faciebant. Tandem peruenitur ad pugnā, vbi Fridericus marchio captiuus abducitur apud ciuitatem quę vocatur Hagen, quam idem marchio ceperat: indeq; eductus marchioni Volmaro præſentatur, qui ipſum diræ cuſtodiæ tradidit vinculatum.

1313. Ciues Erphordienſes audientes captum marchionem Fridericum, in vnum coadunati, caſtrum marchionis Remkeleiben funditus euerterunt. Similiter abbas Fuldenſis & abbas Herſueldenſis pariter coadunati caſtra marchionis Rotenberg & Bretenbach pariter deſtruxerunt. Marchio Fridericus audiens per Erphordienſes abbatesq; prædictos dicta caſtra ſubuerſa, vt eiſdem, ſi lætior arrideret fortuna, meritum condigna talione refunderet, pro ſui liberatione modis omnibus quibus poterat, feruentius laborabat.

1315. Factum eſt diluuium in Grimmiis, vbi multi homines perierunt: ſed & eccleſia Auguſtinenſis inibi per inundationem aquarum eſt abducta.

1316. Fames valida quę iam per tres annos inualuerat, tam magna facta eſt, vt multi fame perirēt. Nā in ſtrata publica, in ciuitatib. in oppidis, in villis, innumerabiles exanimes iacere videbātur. vnde ciues Erphordiēſes miſericordia moti magnas foueas qnq; ante ciuitatē fecerūt, vbi proiecta quotidie ſunt innumerabilia cadauera mortuorum.

1319. Ciues caſtri Palladis, id eſt Meideburgenſes, Burchardum archiepiſcopum ſuum ſecuti, vt dicitur, percuſſerunt; qui tamen eccleſiam ſuam multum ditauit, multas munitiones, caſtra, & oppida eidem procurando.

1323. Facta eſt magna diſcordia inter ciues Erphordienſes & clericos, quòd ciues quendam clericum de furto diffamatum fecerunt ſuſpendio interire. qua de re ſtatim à diuinis clerici ceſſauere. Vnde commoti curias deiicere, domos deſtruere, bona diripere clericorum per nefandos homines procurarunt. Quapropter Matthias Maguntinenſis archiepiſcopus veniens Erphordiam, inter clericos & ciues pacem faciens, eos concorditer reformauit.

1325. Lupoldus dux Auſtriæ multa damna Ludouico Bauaro regi Romanorum inferens propter fratrem ſuum, quem dictus Ludouicus in bello ceperat, tādem idem Lupoldus obiit tali modo, vt dicitur. Cùm quidam necromanticus ſibi præſentatus fuiſſet, interrogauit eum, ſi poſſet ſibi diabolum demonſtrare propria perſona. At ille, Poſſum, inquit: ſed nullus homo ſine periculo corporis poteſt eum videre. Quo contumaciter reſpondente, volo eum vtique videre, & fideiuſſores ſtatuit necromantico, ne in aliquo læderetur. introductus eſt igitur in cœnaculum, & ibi pariter reſidētes, vident hominem aſpectu nigrum & deformem introeuntem: quo viſo dux dixit, Satis eſt, & ſtatim ad lectum deductus, mortuus eſt.

1326. Facta eſt magna diſcordia inter archiepiſcopum Matthiam & Henricum Lantgrauium, quòd bona feudalia ab epiſcopo, vt moris eſt, nō ſuſceperat, vnde multa homicidia, rapinæ, incendia ab vtriſque partibus facta ſunt. ſed archiepiſcopus oppidum quoddam Gieſſen obſedit, & cepit, & fautores ſuos in eo locauit, qui multa crudelitate bacchantes in cędibus hominum & rapinis & violationibus virginum & puellarum, oppidanos multis calamitatibus oppreſſerunt: quod videntes iidem ciues expulſis illis priori domino ſuo Lantgrauio dictum oppidum reddiderunt.

1338. Marchio Fridericus iunior celebrauit nuptias ſolennes in Norenberg cum filia regis Romanorum Mechtilda.

1335. Archiepiſcopus Treuerenſis cum magno exercitu ex conſilio decani ſanctæ Mariæ Erphordiæ, fauentibus ſibi eiuſdem conſulibus, Thuringiam petiit, ibique iuncta manu Erphordienſium terram comitis de Honſtein incendiis & rapinis

infeſtauit. Tandem munitionem in Tulleſtete obſidens, ſed minimè ibidem ſubtracta manu Erphordienſium perficiens, Erphordienſibus ſibi ſuisq́; in victualibus ſubuenire nolentibus, ad propria remeauit. Sequenti anno iterum epiſcopus Treuerenſis nomine Maguntini capituli cum principe ac ferè omnibus terræ Thuringiæ nobilibus adueniens Erphordiam obſident. Tandem nō modica ab Erphordienſib. principi & Treuerenſi prędictis ex marchioniſſæ conſilio pacta pecunia, relicta Erphordia, pace præſtita, omnes ibidem collecti amicè ad propria remeabant.

1338. Iuſticiarius imperatoris Ludouici Bauari dictus de Eppenſtein, imperatoris iuſſu capitulum primum prouinciale monachorum ordinis ſancti Benedicti celebrandum in Fulda ſub periculo rerum & corporum fieri vetuit, ad quod quamplures abbates conuenerant, ſecundum formam conſtitutionum de ordine ſancti Benedicti per papam Benedictum XII nuper editarum tractaturi.

Hoc etiam anno Ludouicus imperator curiam ſuam in Franckenfurt habuit, vbi non coactus ſed ſponte in præſentia archiepiſcoporum, epiſcoporum, aliorumq́; prælatorum, principum, comitum, nobilium, ac vulgi, ſe eſſe verum Chriſticolam, per verę fidei confeſſionem dicēs orationem dominicam, ſalutationem angelicam, & ſymbolum, voce publica declarauit: nam papa ei hæreſim imputauit. Eodem tempore circa feſtum B. Laurentij apud Noletam & ciuitatem Herbipolim & in partibus adiacentibus multitudo locuſtarum inaudita, miramq́; habentium magnitudinem viſa eſt, quæ fructum terræ in locis pleriſque depaſcentes, ſed vineas non lædentes, quaſdam ciuitates per dies aliquos operuerunt, vt in eas Sol ſuos radios proiicere non valeret.

1342. Fuit tanta inundatio aquarum in Erphordia in die Braxedis, vt nemo in vicino equitare poſſet, & deſtruxit longas temetes Erphordiæ, pontem ante valuam ſancti Auguſtini, & ſancti Ioannis pontem in Herbipoli cum magna turri, pontem in Ratiſpona, in Dreſtden, in Franckenfordia, in Weitzendorff, in Babenberg.

1344. Quidam puer in partibus Haſſiæ eſt deprehenſus. Hic, ſicut poſtea cognitum eſt, & ſicut ipſe retulit, cùm trium eſſet annorum, à lupis eſt captus & mirabiliter educatus. Nam quamcunque prædam lupi pro cibo rapuerant, ſemper meliorem partem ſumentes & arbori circumiacientes ipſi ad vorandum tribuebant, tempore verò hyemis & frigoris foueam facientes, folia arborum & alias herbas imponentes puerum ſuperponebant, & ſe circumponentes ſic eum à frigore defendebant: ipſum etiam manibus & pedibus repere cogebāt, & ſecum currere, tam diu quoad ex vſu eorum velocitatem imitabatur, & ſaltus maximos faciebat. Hic deprehenſus lignis circumligatus erectus ire ad humanam ſimilitudinem cogebatur. Idem verò puer ſæpius dicebat ſe multo carius cum lupis, ſi in ſe eſſet, quàm cum hominibus diligere cōuerſari. Hic puer in curiam Henrici principis Haſſiæ pro ſpectaculo eſt allatus. Hoc etiam contigit in Wederauia, in vna villa quæ dicitur Echtzel, quòd puer XII annos cum lupis erat in magna ſylua quæ dicitur vulgariter die Hart, qui puer poſtea in venatione captus fuerat a nobilibus ibidem morantibus, & vixit fortè ad LXXX annos. contigit hoc MCCCXLIIII, in hyeme, in niue, quando eripuerant eum.

1352. Intoxicata eſt domina de Henneberg, per Burgrauium de Norenberg, vt dicitur.

Sequentia in eodem libro ſeparatim erant aſcripta.

Anno 326 antequam Erphordia ciuitas eſſet, quidam rex Mereuigus caſtrum in monte vbi nunc monaſterium ſancti Petri ordinis ſancti Benedicti ſitum eſt, ædificauit, eique nomen Merwigsburg indidit. Erat tunc villa Schildenrode nuncupata, eo loco quo nunc eccleſia ſancti Andreæ cernitur: habitabatque in Bruleto prope flumen Gera molitor quidam nomine Erpff, apud cuius molendinum trāſitus ſiue paſſagium extitit. Dehinc circa annum Domini 438 Clodij regis Francorum tempore Erfordia initium; & à præfato molitore atque tranſitu Erphesfordt nomen accepit.

Anno 707 Dagobertus rex Chriſtianiſſimus conſtruxit monaſterium in Erffort, in monte quem antiquitus vocāt Merwigsburg à Merbigo pagano rege Francorum, qui filius fuit Merwigi principis de Thuringia, & tritauus eiuſdem Dagoberti regis: deletóque paganico nomine eiuſdem vrbis vel montis, ſancti Petri montem nuncupauit, ibique monachicam vitam, ſicut iam pari modo in Felſenburc fecerat, inſtituit, & deſtructo caſtro, monaſterium ſancti Petri ædificauit rogatu Adeodati vel Trutmanni in-

ni in-

ni incluſi: qui quidem tempore eiuſdem regis ſecus eccleſiam ſancti Blaſij quæ ſita fuit iuxta prædictam vrbem, à Kygiberto Maguntino epiſcopo fuerat incluſus, & omnia quæ habuit in Thuringia à materna hæreditate, ſancto Petro fratribusq; ibidem Deo ſeruientibus tradidit: quæ poſtea ſanctus Bonifacius martyr & epiſcopus abſtulit, & epiſcopium ibidem faciens, monachis ibidem degentibus tantum dimiſit, quantum ſufficeret ad annonam cotidianam.

Anno 752 monaſterium beatę Mariæ in Erphesfurt, per Bonifacium archiepiſcopum Maguntinum conſtructum legitur.

Anno 1066 Erffordia muro eſt circumdata.

Anno 1392 incepit vniuerſitas ſeu ſtudium generale Erphordiæ. Gregorius papa x in concilio Lugdunenſi deſtituit Bertholdum de Henneberg, de epiſcopatu Herbipolenſi, prouiſione temporalium honorificè ſibi facta, & decanum præfatæ Eccleſię ibidem inſtituit epiſcopum nomine Bertholdum.

Anno 1472 Erphordia miſerabiliter concremata eſt, vt ſequentes verſus indicant.

DE INCENDIO ERPHORDIÆ.

Ab annis Chriſti millenis C quater iſti, Cyemberg.
Septuagita duo iungito more ſuo.
Feſto Protaſij valido ſuccenditur igni
Vrbs Erffordenſis, ſubdita valdè malis.
Tertia pars vrbis eminentibus inſita turbis,
Sors cleri grata, tota fit igni data.
Eccleſia diu Seueri, ſicq; Mariæ,
Quamplures aliæ ſint, & in hac acie
Heu ſunt proſtratæ. ô Iupiter, almeq; gnate
Cuſtos ſis: noſtri complue vota boni.

Anno milleno C quater duo ſeptageno, Walagk.
Geruaſi feſto damni paſſi memor eſto.
Erfordi præclara tunc fax tibi luxit amara,
Deperit eccleſia tua, virgo ſancta Maria.
Præſul ſincerus damnum tulit ipſe Seuerus,
Pons mercatorum, domus ô mens canonicorum,
Raparum forum, multorum poſt Laicorum
Ante gradus æquè pereunt habitacula quæq;
Chartas radentes & campanas facientes,
Piſces vendentes, in viminibusq; ſuentes.
Poſt in brulentum ruit ignis edax, vbi centum
Inuenit carum deuotarum monacharum.
Et dum flamma furit, proh Martinus locus vrit.

FINIS.

MARIANI SCOTI, HISTORIOGRAPHI SVI TEMPORIS CLARISSIMI, AC MONACHI FVLDENſis, Chronicorum Libri III.

LIBER PRIMVS ΑΚΕΦΑΛΟΣ.

De ſeptem diebus primis ſecundum Solem & Lunam ac feriam, & de formatione creaturarum in ſeptem diebus, & de informi materia. CAP VIII.

SEx autem diebus ſuprà creata formauit Deus, ſancta Scriptura teſte cum viris ſanctis.

¶ Primo die etiam Dominico, decimaquinta calendis Aprilis, lucem de nihilo, atque cœlum cœleſte, cum Angelis ſuis omnibus, tunc valde bonis. Sed ſuperbiendo, qui fuerat Lucifer apoſtata, quòd Angeli conditionis eadem hora lapſu lugubri ceciderunt.

Maſſam quoque de nihilo materialem informatam: de qua poſtea quinq; diebus totis formatus eſt mundus.

In materia enim informi, pariter elementa mundi facta ſunt: Cœlum, Terra, Angeli, Aër, Ignis & Aqua.

De nihilo verò, qui viuit in æternum, creauit omnia ſimul.

¶ Secundo autem die, id eſt feria ſecunda, decimo quarto calendis Aprilis, firmamentum in medio cœli inter aquas ſuperiores & inferiores, ſeptemque cœlos condidit: Aër, Æther, Olympus, Spacium igneum, Firmamentum, Olympus Angelorum, & Cœlum Trinitatis.

Tertio item die, id eſt feria tertia, decimotertio calendis Aprilis, congregatis in ſuum locum aquis quæ cuncta contexerant, terram aridam iuſſit apparere. Mare, & herbas, & fructus totius terræ, pulcherrimo opere formauit.

¶ Quarto enim die, id eſt feria quarta, duodecimo calendis Aprilis, luminaria cœli, de lumine primo die facto. Solem quidem, die incipiente, hoc eſt in æquinoctio vernali creauit, in quarta parte Arietis conſtituens. Lunam quoque eodem die veſpere, plenam, Orientis à medio apparentem formauit: quæ quartam partem Libræ, hoc eſt æquinoctium autumnale, tenuit, initiumque Paſchalis Lunæ, hoc eſt decimoquinto ſuo exitu conſecrauit. Luna enim illuminata à Sole cum ſtellis, ad veſperam noctis eiuſdem diei illuxerunt.

¶ Quinto die, hoc eſt feria quinta, vndecimo calendis Aprilis, beluas marinas, & omnia genera piſcium, & volatilium, in animam motabilem de aquis machinans creauit.

¶ Sexto autem die, id eſt feria ſexta, decimo calendis Aprilis, omnia genera diuerſarum beſtiarum & pecorum, quadrupedumque & repentium, in naturas diuerſas formauit.

¶ Quumque ergo omnia erant perfecta, quæ homini fierent ſubiecta; Adam primum hominem, de terra quidem carne, anima verò de nihilo, nouiſſimè ad ſimilitudinem atque imaginem ſuam, eadem feria ſexta plaſmauit.

Ipſo etiam die, ſexta videlicet feria, decimo calendis Aprilis, in quo Adam creauit Dominus, de latere Adæ dormientis, patris humani generis, coſtam tollens, conſtruit in mulierem, matrem omnis humani generis, quæ Eua vocabatur.

De

De caſu primi hominis. CAP. X.

ADAM autem quia confidit in ſua abundantia, non moueri in æternum, auertit Dominus faciem ſuam ab eo: ideoq́ue eodem die, in quo factus eſt (ſicut Plinius Secundus ſcribit) præceptum Domini tripliciter, id eſt in gula, in vana gloria, atque auaritia, tranſgreſſus eſt. Beda ſuper Geneſin ſic ait: In quocunque die comederis ex illo, morte morieris, id eſt mortalis eris; quoniam eo die deputatus eſt morti, & eiectus eſt de paradiſo; & poſt noningentos triginta annos eodem die mortuus eſt. Adam quippe in ſexta feria formatus eſt, in qua peccauit & obiit, vt traditur. CHRISTVS verò in ſexta feria conceptus eſt, & fecit vinum ex aqua, & paſſus eſt, id eſt in eo, qui eſt annus trigeſimus primus incarnationis, & primus baptiſmatis Domini, ſecundum Euangelium. Quiq́ue Adam, eodem etiam die poſt tranſgreſſionem in paradiſo, audiuit vocem Domini Dei ambulantis in paradiſo ad auram poſt meridiem: atque de paradiſo proiectus, eadem ipſa hora in qua latro introductus eſt. Hanc verò feriam ſextam caſuræ humani generis, pietas etiam diuina tripliciter obſeruauit. Sicut enim Eua hac feria per ſerpentem mortem noſtram potauit: ſic ſancta Maria eadem ſexta feria noſtram vitam atque ſalutem per Gabrielem archangelum concepit. Quumq́ue item Dominus, octauo idus Ianuarij, in Dominico die Epiphaniæ baptizatus eſt, & mox trigeſimo die, ſecunda feria, incepit ieiunium quadraginta dierum; decimoquinto die calendis Martiis, feria ſexta, quadrageſimo die conſummauit. In qua ipſa eadem feria diabolus in gula ac vana gloria atque auaritia ab Ada ſecundo contritus & ſuperatus, in iiſdem tribus, in quibus primum Adam eadem hac feria diabolus proſtrauit. Item tertiò, octauo calendis Aprilis, feria ſexta, patibulo crucis, in liuore vulneris CHRISTI ſanati ſumus: vt qui in ligno ſexta feria vincebat, in ligno quoque eadem vinceretur feria.

¶ Hinc vſque in menſem Martij, in anno quadrageſimo ſecundo Octauiani Cæſaris Auguſti, in cuius fine natus eſt Dominus (teſte authoritate) ſunt anni nimirum quatuor mille centum octuagintaduo, id eſt ducentis triginta annis plus quàm ſumma Hebræorum.

Vſque autem ad magnum cyclum Paſchalem, in cuius ſecundo anno (iuxta Dionyſium) natus eſt Dominus: hoc eſt, in anno vigeſimotertio Dominicę natiuitatis (iuxta hiſtoriam Euangelicam) ſunt anni quatuor mille ducenti tres.

Vſque verò in paſſionem CHRISTI, octauo calendis Aprilis, feria ſexta, Luna decimaquinta (iuxta hiſtoriam ſancti Euangelij, cui contradicunt cunctæ Chronicę) ſunt anni quatuor mille ducenti ſedecim.

PRIMA AETAS.

De prima parte ſeculi à prima eiuſdem die, hoc eſt duodecimo calendis Aprilis, feria prima incipiente, & per annos ſingulos ordinatè, à natiuitate Patrum vſque ad filios, per tranſcurſa.

CAPVT XI.

ADAM centum triginta annorum genuit Seth, & poſtea vixit octingentis annis.

Septuaginta interpretes ante natum Seth duxerunt annos ducentos triginta, & poſtea annos ſeptingentos.

Seth interpretatur Reſurrectio, id eſt ſemen iuſti: eò quòd ſtirps filiorum Dei eſt; & in ipſo reſuſcitatum eſt ſemen iuſtum poſt mortem Abelis: ſiue ſignificans CHRISTI reſurrectionem à mortuis: cuius mortem illatam à Iudæis ſignificat Abel, qui dicitur luctus, à fratre Cain occiſus.

Anni mũdi.	*Anni Adæ.*	
1	1	
2	2	
3	3	
4	4	Cyclus quartus decẽ-
5	5	noualis,indictio
6	6	quarta.
7	7	
8	8	
9	9	
10	10	
11	11	
12	12	
13	13	
14	14	
15	15	
16	16	
17	17	
18	18	
19	19	
20	20	
21	21	
22	22	
23	23	Cyclus quintus decẽ-
24	24	noualis,indictio
25	25	octaua.
26	26	
27	27	
28	28	
29	29	
30	30	
31	31	
32	32	
33	33	
34	34	
35	35	
36	36	
37	37	
38	38	
39	39	
40	40	
41	41	
42	42	Cyclus ſextus decen-
43	43	noualis,indictio
44	44	duodecima.
45	45	
46	46	
47	47	
48	48	
49	49	
50	50	
51	51	

Anni mũdi.	*Anni Adæ.*	
52	52	
53	53	
54	54	
55	55	
56	56	
57	57	
58	58	
59	59	
60	60	
61	61	Cyclus ſeptimus de-
62	62	cennoualis, indictio
63	63	prima.
64	64	
65	65	
66	66	
67	67	
68	68	
69	69	
70	70	
71	71	
72	72	
73	73	
74	74	
75	75	
76	76	
77	77	
78	78	
79	79	
80	80	Cyclus octauus de-
81	81	cennoualis, indi-
82	82	ctio quinta.
83	83	
84	84	
85	85	
86	86	
87	87	
88	88	
89	89	
90	90	
91	91	
92	92	
93	93	
94	94	
95	95	
96	96	
97	97	
98	98	
99	99	Cyclus nonus decen-
100	100	noualis, indictio
101	101	nona.
102	102	

Anni mūdi.	Anni Adæ.	
103	103	
104	104	
105	105	
106	106	
107	107	
108	108	
109	109	
110	110	
111	111	
112	112	
113	113	
114	114	
115	115	
116	116	
117	117	
118	118	Cyclus 10 decennoualis, indictio decimatertia.
119	119	
120	120	
121	121	
122	122	
123	123	
124	124	
125	125	
126	126	
127	127	
128	128	
129	129	
130	130	

Septima ætas ſeculi, quæ per Sabbatum ſignificatur, incepit, quum primi martyris Abelis à Cain fratre occiſi anima in requiem ſit tranſlata. Quam etiam requiem omnes animæ ſanctæ, à corporibus ſolutę, percipiunt: & perficietur, quando in reſurrectione ſua incorrupta percipient, & deinde in octaua, vita perpetuæ quietis, cum CHRISTO ſine fine permanebunt.

Septuaginta interpretes ſic habent centum triginta.

SETH.

Seth centum quinque annorum genuit Enos, & poſtea vixit octingentis ſeptem annis. Septuaginta interpretes, antè Enos ducentos quinque: & poſtea ſeptingentos ſeptem annos dixerunt. Enos interpretatur Homo de quo benedicitur.

Enos primus cœpit inuocare nomen Domini: quod hominis proprium eſt, vt ſuæ fragilitatis memor, inuocet Conditoris auxilium: eum ſcilicet, qui fide CHRISTI viuens, filius reſurrectionis eſſe lætetur.

Anni mūdi.	Anni Seth.	
131	1	
132	2	
133	3	
134	4	
135	5	
136	6	
137	7	Cyclus 11 decennoualis, indictio ſecunda.
138	8	
139	9	
140	10	
141	11	
142	12	
143	13	
144	14	
145	15	
146	16	
147	17	
148	18	
149	19	
150	20	
151	21	
152	22	
153	23	
154	24	
155	25	
156	26	Cyclus duodecimus decennoualis, indictio ſexta.
157	27	
158	28	
159	29	
160	30	
161	31	
162	32	
163	33	
164	34	
165	35	
166	36	
167	37	
168	38	
169	39	
170	40	
171	41	
172	42	
173	43	
174	44	
175	45	Cyclus decimustertius decennoualis, indictio decima.
176	46	
177	47	
178	48	
179	49	
180	50	
181	51	

Anni mūdi.	Anni Seth.	
182	52	
183	53	
184	54	
185	55	
186	56	
187	57	
188	58	
189	59	
190	60	
191	61	
192	62	
193	63	
194	64	Cyclus 14 decenno-
195	65	ualis, indictio deci-
196	66	maquarta.
197	67	
198	68	
199	69	
200	70	
201	71	
202	72	
203	73	
204	74	
205	75	
206	76	
207	77	
208	78	
209	79	
210	80	
211	81	
212	82	
213	83	Cyclus 15 decenno-
214	84	ualis, indictio tertia.
215	85	
216	86	
217	87	
218	88	
219	89	
220	90	
221	91	
222	92	
223	93	
224	94	
225	95	
226	96	
227	97	
228	98	
229	99	
230	100	
231	101	
232	102	Cyclus decimusſex-
233	103	tus decennoualis,
234	104	indictio ſeptima.
235	105	

Septuaginta interpretes ſic habent trecentos vigintiquinque.

Enos.

Enos nonaginta annorum, genuit Cainam, & poſtea vixit annis octingentis quindecim. Hunc Enos nonnulla diuina ſcripſiſſe (Iuda Apoſtolo atteſtante) comperimus. Sed vt beatus Auguſtinus dicit, non fruſtra non ſunt in eo canone Scripturarum, qui ſcribitur in templo. Hebræi plurimi, ſuccedentium diligentia ſacerdotum, non aliter ſuſcipiunt illam, niſi quia ob antiquitatem ſuſpectæ fidei iudicata ſunt. Nec verum hæc eſſent, quæ ille ſcripſiſſet, poterat inueniri. Vnde illa quæ Euſebij nomine proferuntur, & continent illas de gigantibus fabulas, quòd non haberent homines patres, rectè à prudentibus iudicantur non ipſius eſſe credenda.

Sed Septuaginta interpretes, antè centum viginti, & poſtea vixit annis ſeptingentis & quindecim, dixerunt.

Cainan interpretatur Natura Dei.

Anni mūdi.	Anni Enos.	
236	1	
237	2	
238	3	
239	4	
240	5	
241	6	
242	7	
243	8	
244	9	
245	10	
246	11	
247	12	
248	13	
249	14	
250	15	
251	16	Cyclus 17 decenno-
252	17	ualis, indictio vn-
253	18	decima.
254	19	
255	20	
256	21	

Anni mūdi.	Anni Enos.	
257	22	
258	23	
259	24	
260	25	
261	26	
262	27	
263	28	
264	29	
265	30	
266	31	
267	32	
268	33	
269	34	
270	35	Cyclus 18 decennoualis, indictio decimaquinta.
271	36	
272	37	
273	38	
274	39	
275	40	
276	41	
277	42	
278	43	
279	44	
280	45	
281	46	
282	47	
283	48	
284	49	
285	50	
286	51	
287	52	
288	53	
289	54	Cyclus 19, indictio quarta.
290	55	
291	56	
292	57	
293	58	
294	59	
295	60	
296	61	
297	62	
298	63	
299	64	
300	65	
301	66	
302	67	
303	68	
304	69	
305	70	
306	71	
307	72	

Anni mūdi.	Anni Enos.	
308	73	Cyclus 20, indictio vigeſimaoctaua.
309	74	
310	75	
311	76	
312	77	
313	78	
314	79	
315	80	
316	81	
317	82	
318	83	
319	84	
320	85	
321	86	
322	87	
323	88	
324	89	
325	90	

Septuaginta interpretes habent trecentos & nonaginta quinque annos.

Cainan.

Cainan annorum ſeptuaginta genuit Malalehel, & poſtea vixit octingentis quadringentis annis. Sed Septuaginta interpretes, primò centum ſeptuaginta, & poſtea ſeptingentos & quadraginta annos dixere.

Malalehel interpretatur Plantatio Dei.

Anni mūdi.	Anni Cainā	
326	1	
327	2	Cyclus 21, indictio duodecima.
328	3	
329	4	
330	5	
331	6	
332	7	
333	8	
334	9	
335	10	
336	11	
337	12	
338	13	
339	14	
340	15	
341	16	
342	17	
343	18	

Anni mūdi.	*Anni Cainā*	
344	19	
345	20	
346	21	Cyclus 22, indictio prima.
347	22	
348	23	
349	24	
250	25	
351	26	
352	27	
353	28	
354	29	
355	30	
356	31	
357	32	
358	33	
359	34	
360	35	
361	36	
362	37	
363	38	
364	39	
365	40	Cyclus 23, indictio quinta.
366	41	
367	42	
368	43	
369	44	
370	45	
371	46	
372	47	
373	48	
374	49	
375	50	
376	51	
377	52	
378	53	
379	54	
380	55	
381	56	
382	57	
383	58	
384	59	
385	60	Cyclus 24, indictio nona.
386	61	
387	62	
388	63	
389	64	
390	65	
391	66	
392	67	
393	68	
394	69	

Anni mūdi.	*Anni Cainā*
395	70

Septuaginta interpretes habent quadringentos ſexaginta.

Malalehel.

Malalehel annorum ſexaginta quinque genuit Iared, & poſtea vixit annis octingentis triginta.

Sed Septuaginta, antè ſexaginta quinque, & poſtea ſeptingentis triginta dixerunt.

Iared interpretatur Deſcendens, ſiue Portans.

Anni mūdi.	*Anni Malal.*	
396	1	
397	2	
398	3	
399	4	
400	5	
401	6	
402	7	
403	8	
404	9	Cyclus 25, indictio decimatertia.
405	10	
406	11	
407	12	
408	13	
409	14	
410	15	
411	16	
412	17	
413	18	
414	19	
415	20	
416	21	
417	22	
418	23	
419	24	
420	25	
421	26	
422	27	
423	28	Cyclus 26, indictio 2.
424	29	
425	30	
426	31	
427	32	
428	33	
429	34	
430	35	

Anni mūdi.	Anni Mala.	
431	36	
432	37	
433	38	
434	39	
435	40	
436	41	
437	42	
438	43	
439	44	
440	45	
441	46	
442	47	Cyclus 27, indictio ſexta.
443	48	
444	49	
445	50	
446	51	
447	52	
448	53	
449	54	
450	55	
451	56	
452	57	
453	58	
454	59	
455	60	
456	61	
457	62	
458	63	
459	64	
460	65	

Septuaginta interpretes habent ſexcentos viginti tres.

IARED.

Iared annorum centum ſexagintaduorum genuit Enoch, & poſtea vixit annis octingentis. Sic etiam Septuaginta interpretes habent.

Anni mūdi.	Anni Iared.	
461	1	Cyclus 28, indictio decima.
462	2	
463	3	
464	4	
465	5	
466	6	
467	7	
468	8	
469	9	

Anni mūdi.	Anni Iared.	
470	10	
471	11	
472	12	
473	13	
474	14	
475	15	
476	16	
477	17	
478	18	
479	19	
480	20	Cyclus 29, indictio decima quarta.
481	21	
482	22	
483	23	
484	24	
485	25	
486	26	
487	27	
488	28	
489	29	
490	30	
491	31	
492	32	
493	33	
494	34	
495	35	
496	36	
497	37	
498	38	
499	39	Cyclus 30, indictio tertia.
500	40	
501	41	
502	42	
503	43	
504	44	
505	45	
506	46	
507	47	
508	48	
509	49	
510	50	
511	51	
512	52	
513	53	
514	54	
515	55	
516	56	
517	57	
518	58	Cyclus 31, indictio ſeptima.
519	59	
520	60	

Digitized by Google

Anni mūdi.	Anni Iared.	
521	61	
522	62	
523	63	
524	64	
525	65	
526	66	
527	67	
528	68	
529	69	
530	70	
531	71	
532	72	
533	73	
534	74	
535	75	
536	76	
537	77	Cyclus 32, indictio
538	78	vndecima.
539	79	
540	80	
541	81	
542	82	
543	83	
544	84	
545	85	
546	86	
547	87	
548	88	
549	89	
550	90	
551	91	
552	92	
553	93	
554	94	
555	95	
556	96	Cyclus 33, indictio
557	97	decima quinta.
558	98	
559	99	
560	100	
561	101	
562	102	
563	103	
564	104	
565	105	
566	106	
567	107	
568	108	
569	109	
570	110	
571	111	
572	112	
573	113	
574	114	
575	115	Cyclus 34, indictio
576	116	quarta.
577	117	
578	118	
579	119	
580	120	
581	121	
582	122	
583	123	
584	124	
585	125	
586	126	
587	127	
588	128	
589	129	
590	130	
591	131	
592	132	
593	133	
594	134	Cyclus 35, indictio
595	135	octaua.
596	136	
597	137	
598	138	
599	139	
600	140	
601	141	
602	142	
603	143	
604	144	
605	145	
606	146	
607	147	
608	148	
609	149	
610	150	
611	151	
612	152	
613	153	Cyclus 36, indictio
614	154	duodecima.
615	155	
616	156	
617	157	
618	158	
619	159	
620	160	
621	161	
622	162	

Septua-

Septuaginta interpretes habent ſexcentos octoginta ſeptem.

Enoch.

Enoch annorum ſexaginta quinque genuit Matuſalam, & poſtea ambulauit cum Deo trecentos annos. Sed Septuaginta antè 165, & poſtea 200 habent. Et bene in ſeptima generatione, Enoch, qui interpretatur Dedicatio, tulit à mortalibus: dicens, quia ciuitas electorum in ſex huius ſeculi pro Deo laborans ętatibus, in ſeptima ſabbati futuri gloriam dedicationis expectat: atque reprobi ſola præſenti ſunt felicitate contenti. Cain autem ciuitatem quam ſtatuit, in ſeptima generatione ſcilicet, in primogenito Enoch conſecrauit.

Anni mũdi.	Anni Enoch	
623	1	
624	2	
625	3	
626	4	
627	5	
628	6	
629	7	
630	8	
631	9	
632	10	Cyclus 37, indictio
633	11	prima.
634	12	
635	13	
636	14	
637	15	
638	16	
639	17	
640	18	
641	19	
642	20	
643	21	
644	22	
645	23	
646	24	
647	25	
648	26	
649	27	
650	28	
651	29	Cyclus 38, indictio
652	30	quinta.
653	31	
654	32	
655	33	
656	34	
657	35	
658	36	
659	37	
660	38	
661	39	
662	40	
663	41	
664	42	
665	43	
666	44	
667	45	
668	46	
669	47	
670	48	Cyclus 39, indictio
671	49	nona.
672	50	
673	51	
674	52	
675	53	
676	54	
677	55	
678	56	
679	57	
680	58	
681	59	
682	60	
683	61	
684	62	
685	63	
686	64	
687	65	

Septuaginta interpretes habent 874.

Matvsala.

Matuſala annorum 187 genuit Lamech, & poſtea vixit 782 annis, id eſt vſque ad Diluuium.

Septuaginta autem ante Lamech 167, & poſtea 802 annis, id eſt 14 annis poſt Diluuium. Quod nonnulli cum patre ſuo Enoch qui tranſlatus fuerat, aliquantulum fuiſſe, donec diluuium præteriret, falſa opinione exiſtimant. Quam famoſiſſimam quæſtionem beatus Auguſtinus libro decimo quinto de ciuitate Dei, pleniſſimè diſputat. Hieronymus autem in libro Hebraicarũ quæſtionum ſic: Tunc ſecundum Septuaginta, annis poſt diluuium quatuordecim vixit Matuſala, & non octo

Digitized by Google

tantùm animæ iterum ſaluæ fuerunt in arca, iuxta diuinam ſcripturam. Sed hic error eſt. Anno 949 vitæ eius,quo cœpit diluuium, obiit Matuſala.

Anni mūdi.	*Anni Matu.*	
688	1	
689	2	Cyclus 40, indictio decimatertia.
690	3	
691	4	
692	5	
693	6	
694	7	
695	8	
696	9	
697	10	
698	11	
699	12	
700	13	
701	14	
702	15	
703	16	
704	17	
705	18	
706	19	
707	20	
708	21	Cyclus 41, indictio ſecunda.
709	22	
710	23	
711	24	
712	25	
713	26	
714	27	
715	28	
716	29	
717	30	
718	31	
719	32	
720	33	
721	34	
722	35	
723	36	
724	37	
725	38	
726	39	
727	40	Cyclus 42, indictio ſexta.
728	41	
729	42	
730	43	
731	44	
732	45	
733	46	
734	47	
735	48	
736	49	
737	50	
738	51	
739	52	
740	53	
741	54	
742	55	
743	56	
744	57	
745	58	
746	59	
747	60	
748	61	
749	62	Cyclus 43, indictio decima.
750	63	
751	64	
752	65	
753	66	
754	67	
755	68	
756	69	
757	70	
758	71	
759	72	
760	73	
761	74	
762	75	
763	76	
764	77	
765	78	
766	79	
767	80	
768	81	Cyclus 44, indictio decimaquarta.
769	82	
770	83	
771	84	
772	85	
773	86	
774	87	
775	88	
776	89	
777	90	
778	91	
779	92	
780	93	
781	94	
782	95	
783	96	
784	97	
785	98	

Anni mūdi.	Anni Matu.	
786	99	
787	100	Cyclus 45, indictio tertia.
788	101	
789	102	
790	103	
791	104	
792	105	
793	106	
794	107	
795	108	
796	109	
797	110	
798	111	
799	112	
800	113	
801	114	
802	115	
803	116	
804	117	
805	118	
806	119	Cyclus 46, indictio ſeptima.
807	120	
808	121	
809	122	
810	123	
811	124	
812	125	
813	126	
814	127	
815	128	
816	129	
817	130	
818	131	
819	132	
820	133	
821	134	
822	135	
823	136	
824	137	
825	138	Cyclus 47, indictio vndecima.
826	139	
827	140	
828	141	
829	142	
830	143	
831	144	
832	145	
833	146	
834	147	
835	148	
836	149	

Anni mūdi.	Anni Matu.	
837	150	
838	151	
839	152	
840	153	
841	154	
842	155	
843	156	
844	157	Cyclus 48, indictio quindecima.
845	158	
846	159	
847	160	
848	161	
849	162	
850	163	
851	164	
852	165	
853	166	
854	167	
855	168	
856	169	
857	170	
858	171	
859	172	
860	173	
861	174	
862	175	
863	176	Cyclus 49, indictio quarta.
864	177	
865	178	
866	179	
867	180	
868	181	
869	182	
870	183	
871	184	
872	185	
873	186	
874	187	

Septuaginta interpretes habent 1056.

LAMECH.

LAmech annorum 182 genuit Noe, & poſtea vixit annis 595.

Septuaginta interpretes antè 188, & poſtea 565.

Tempore Lamech, Iubal ex genere Cain, artem muſicam atque citharam reperit: cuius etiam frater Tubalcain, æris ferrique faber & inuentor fuit.

Ipſo etiam tempore concupiuerunt filij Dei filias hominum, & gigantes nati ſunt.

Digitized by Google

Anni mūdi.	*Anni Lam.*	
875	1	
876	2	
877	3	
878	4	
879	5	
880	6	
881	7	
882	8	Cyclus 50, indictio octaua.
883	9	
884	10	
885	11	
886	12	
887	13	
888	14	
889	15	
890	16	
891	17	
892	18	
893	19	
894	20	
895	21	
896	22	
897	23	
898	24	Cyclus 51, indictio duodecima.
899	25	
900	26	
901	27	
902	28	
903	29	
904	30	
905	31	
906	32	
907	33	
908	34	
909	35	
910	36	
911	37	
912	38	
913	39	
914	40	
915	41	
916	42	
917	43	Cyclus 52, indictio prima.
918	44	
919	45	
920	46	
921	47	
922	48	
923	49	
924	50	
925	51	

Anni mūdi.	*Anni Lam.*	
926	52	
927	53	
928	54	
929	55	
930	56	Adam pater generis humani, Dei manib. ex terra creat', vixit annis 930, & obiit: & ſepultus eſt in Cariatharbe, quæ diſtat ab Hieruſalē viginti duobus millibus, ad Auſtralem plagam. †Cyclus 53, indic. 5. *Eua mater generis humani, obiit.
931	57	
932	58	
933	59	
934	60	
935	61	
936	†62	
937	63	
938	64	
939	65	
940	*66	
941	67	
942	68	
943	69	
944	70	
945	71	
946	72	
947	73	
948	74	
949	75	
950	76	
951	77	
952	78	
953	79	
954	80	
955	81	Cyclus 54, indictio nona.
956	82	
957	83	
958	84	
959	85	
960	86	
961	87	
962	88	
963	89	
964	90	
965	91	
966	92	
967	93	
968	94	
969	95	
970	96	
971	97	
972	98	
973	99	
974	100	Cyclus 55, indictio decimatertia.
975	101	
976	102	

Digitized by Google

Anni mũdi.	Anni Lam.	
977	103	
978	104	
979	105	
980	106	
981	107	
982	108	
983	109	
984	110	
985	111	
986	112	
987	113	Enoch ſeptimus ab Adam, annorũ 365, reductus eſt viuus in paradisũ, id eſt, 113 anno Lamech: in fine ſeculi, mortẽ ſub Antichriſto cũ Helia paſſurus eſt.
988	114	
989	115	
990	116	
991	117	
992	118	
993	119†	
994	120	
995	121	† Cyclus 56, indictio ſecunda.
996	122	
997	123	
998	124	
999	125	
1000	126	Mundi millenarius primus.
1001	127	
1002	128	
1003	129	
1004	130	
1005	131	
1006	132	
1007	133	
1008	134	
1009	135	
1010	136	
1011	137	
1012	138	Cyclus 57, indictio ſexta.
1013	139	
1014	140	
1015	141	
1016	142	
1017	143	
1018	144	
1019	145	
1020	146	
1021	147	
1022	148	
1023	149	
1024	150	
1025	151	
1026	152	
1027	153	

Anni mũdi.	Anni Lam.	
1028	154	
1029	155	
1030	156	
1031	157	Cyclus 58, indictio decima.
1032	158	
1033	159	
1034	160	
1035	161	
1036	162	
1037	163	
1038	164	
1039	165	
1040	166	
1041	167	
1042	168	
1043	169	Seth filius Adæ, annorum 912, obiit.
1044	170	
1045	171	
1046	172	
1047	173	
1048	174	
1049	175	
1050	176	Cyclus 59, indictio decimaquarta.
1051	177	
1052	178	
1053	179	
1054	180	
1055	181	
1056	182	

Septuaginta interpretes habent 1656.

Noe.

Noë annorum 600, vſque ad Diluuium.

Annorum autem 500 genuit Sem, & poſtea vixit 450 annis.

Anni mũdi.	Anni Noæ.	
1057	1	
1058	2	
1059	3	
1060	4	
1061	5	
1062	6	
1063	7	
1064	8	
1065	9	
1066	10	
1067	11	

Digitized by Google

Anni mũdi.	*Anni Noe.*	
1068	12	
1069	13	Cyclus 60, indictio tertia.
1070	14	
1071	15	
1072	16	
1073	17	
1074	18	
1075	19	
1076	20	
1077	21	
1078	22	
1079	23	
1080	24	
1081	25	
1082	26	
1083	27	
1084	28	
1085	29	
1086	30	
1087	31	
1088	32	Cyclus 61, indictio ſeptima.
1089	33	
1090	34	
1091	35	
1092	36	
1093	37	
1094	38	
1095	39	
1096	40	
1097	41	
1098	42	
1099	43	
1100	44	
1101	45	
1102	46	
1103	47	
1104	48	
1105	49	
1106	50	
1107	51	Cyclus 62, indictio vndecima.
1108	52	
1109	53	
1110	54	
1111	55	
1112	56	
1113	57	
1114	58	
1115	59	
1116	60	
1117	61	
1118	62	
1119	63	
1120	64	
1121	65	
1122	66	
1123	67	
1124	68	
1125	69	
1126	70	Cyclus 63, indictio quindecima.
1127	71	
1128	72	
1129	73	
1130	74	
1131	75	
1132	76	
1133	77	
1134	78	
1135	79	
1136	80	
1137	81	
1138	82	
1139	83	
1140	84	Enos annorum 905 obiit.
1141	85	
1142	86	
1143	87	
1144	88	
1145	89	Cyclus 64, indictio quarta.
1146	90	
1147	91	
1148	92	
1149	93	
1150	94	
1151	95	
1152	96	
1153	97	
1154	98	
1155	99	
1156	100	
1157	101	
1158	102	
1159	103	
1160	104	
1161	105	
1162	106	
1163	107	
1164	108	Cyclus 65, indictio octaua.
1165	109	
1166	110	
1167	111	
1168	112	
1169	113	

Anni mūdi.	Anni Noæ.	
1170	114	
1171	115	
1172	116	
1173	117	
1174	118	
1175	119	
1176	120	
1177	121	
1178	122	
1179	123	
1180	124	
1181	125	
1182	126	
1183	127	Cyclus 66, indictio
1184	128	duodecima.
1185	129	
1186	130	
1187	131	
1188	132	
1189	133	
1190	134	
1191	135	
1192	136	
1193	137	
1194	138	
1195	139	
1196	140	
1197	141	
1198	142	
1199	143	
1200	144	
1201	145	
1202	146	Cyclus 67, indictio
1203	147	prima.
1204	148	
1205	149	
1206	150	
1207	151	
1208	152	
1209	153	Noë interpretatur cō-
1210	154	ſolatio, ſiue conſola-
1211	155	tor: quia homines in
1212	156	diebus eius conſola-
1213	157	ti ſunt, dum à pecca-
1214	158	to extincti ſunt in
1215	159	diluuio. Vel requies
1216	160	interpretatur Noë:
1217	161	quia omnibus ani-
1218	162	mantib. præſtitit re-
1219	163	quiem, aut quia o-
1220	164	mnia elementa per

Anni mūdi.	Anni Noæ.	
1221	165 †	diluuium in illis die-
1222	166	bus requieuerunt.
1223	167	† Cyclus 68, indictio
1224	168	quinta.
1225	169	
1226	170	
1227	171	
1228	172	
1229	173	
1230	174	
1231	175	
1232	176	
1233	177	
1234	178	
1235	179	Cainan annorum
1236	180	910 obiit.
1237	181	
1238	182	
1239	183	
1240	184	Cyclus 69, indictio
1241	185	nona.
1242	186	
1243	187	
1244	188	
1245	189	
1246	190	
1247	191	
1248	192	
1249	193	
1250	194	
1251	195	
1252	196	
1253	197	
1254	198	
1255	199	
1256	200	
1257	201	
1258	202	
1259	203	Cyclus 70, indictio
1260	204	decimatertia.
1261	205	
1262	206	
1263	207	
1264	208	
1265	209	
1266	210	
1267	211	
1268	212	
1269	213	
1270	214	
1271	215	

by Google

Anni mūdi.	*Anni Noæ.*	
1272	216	
1273	217	
1274	218	
1275	219	
1276	220	
1277	221	
1278	222	Cyclus 71, indictio
1279	223	ſecunda.
1280	224	
1281	225	
1282	226	
1283	227	
1284	228	
1285	229	
1286	230	
1287	231	
1288	232	
1289	233	
1290	234	
1291	235	
1292	236	
1293	237	
1294	238	
1295	239	
1296	240	
1297	241	Cyclus 72, indictio
1298	242	ſexta.
1299	243	
1300	244	
1301	245	
1302	246	
1303	247	
1304	248	
1305	249	
1306	250	
1307	251	
1308	252	
1309	253	
1310	254	
1311	255	
1312	256	
1313	257	
1314	258	
1315	259	
1316	260	Cyclus 73, indictio
1317	261	decima.
1318	262	
1319	263	
1320	264	
1321	265	
1322	266	

Anni mūdi.	*Anni Noæ.*	
1323	267	
1324	268	
1325	269	
1326	270	
1327	271	
1328	272	
1329	273	
1330	274	
1331	275	
1332	276	
1333	277	
1334	278	
1335	279	Cyclus 74, indictio
1336	280	decimaquarta.
1337	281	
1338	282	
1339	283	
1340	284	
1341	285	
1342	286	
1343	287	
1344	288	
1345	289	
1346	290	
1347	291	
1348	292	
1349	293	
1350	294	
1351	295	
1352	296	
1353	297	
1354	298	Cyclus 75, indictio
1355	299	tertia.
1356	300	
1357	301	
1358	302	
1359	303	
1360	304	Malalehel, annorum
1361	305	962, obiit.
1362	306	
1363	307	
1364	308	
1365	309	
1366	310	
1367	311	
1368	312	
1369	313	
1370	314	
1371	315	
1372	316	
1373	317	

Digitized by Google

Anni mũdi.	*Anni Noæ.*	
1374	318	
1375	319	
1376	320	
1377	321	Cyclus 76, indictio
1378	322	ſeptima.
1379	323	
1380	324	
1381	325	
1382	326	
1383	327	
1384	328	
1385	329	
1386	330	
1387	331	
1388	332	
1389	333	
1390	334	
1391	335	
1392	336	
1393	337	
1394	338	
1395	339	
1396	340	Cyclus 77, indictio
1397	341	vndecima.
1398	342	
1399	343	
1400	344	
1401	345	
1402	346	
1403	347	
1404	348	
1405	349	
1406	350	
1407	351	
1408	352	
1409	353	
1410	354	
1411	355	
1412	356	
1413	357	
1414	358	
1415	359	Cyclus 78, indictio
1416	360	decimaquinta.
1417	361	
1418	362	
1419	363	
1420	364	
1421	365	
1422	366	Iared annorum 962
1423	367	obiit.
1424	368	

Anni mũdi.	*Anni Noæ.*	
1425	369	
1426	370	
1427	371	
1428	372	
1429	373	
1430	374	
1431	375	
1432	376	
1433	377	
1434	378	Cyclus 79, indictio
1435	379	quarta.
1436	380	
1437	381	
1438	382	
1439	383	
1440	384	
1441	385	
1442	386	
1443	387	
1444	388	
1445	389	
1446	390	
1447	391	
1448	392	
1449	393	
1450	394	
1451	395	
1452	396	
1453	397	Cyclus 80, indictio
1454	398	octaua.
1455	399	
1456	400	
1457	401	
1458	402	
1459	403	
1460	404	
1461	405	
1462	406	
1463	407	
1464	408	
1465	409	
1466	410	
1467	411	
1468	412	
1469	413	
1470	414	
1471	415	
1472	416	Cyclus 81, indictio
1473	417	duodecima.
1474	418	
1475	419	

Digitized by Google

Anni mũdi.	Anni Noæ.	
1476	420	
1477	421	
1478	422	
1479	423	
1480	424	
1481	425	
1482	426	
1483	427	
1484	428	
1485	429	
1486	430	
1487	431	
1488	432	
1489	433	
1490	434	
1491	435	Cyclus 82, indictio prima.
1492	436	
1493	437	
1494	438	
1495	439	
1496	440	
1497	441	
1498	442	
1499	443	
1500	444	
1501	445	
1502	446	
1503	447	
1504	448	
1505	449	
1506	450	
1507	451	
1508	452	
1509	453	
1510	454	Cyclus 83, indictio quinta.
1511	455	
1512	456	
1513	457	
1514	458	
1515	459	
1516	460	
1517	461	
1518	462	
1519	463	
1520	464	
1521	465	
1522	466	
1523	467	
1524	468	
1525	469	
1526	470	

Anni mũdi.	Anni Noæ.	
1527	471	
1528	472	
1529	473	Cyclus 84, indictio nona.
1530	474	
1531	475	
1532	476	
1533	477	
1534	478	
1535	479	
1536	480	
1537	481	
1538	482	
1539	483	
1540	484	
1541	485	
1542	486	
1543	487	
1544	488	
1545	489	
1546	490	
1547	491	
1548	492	
1549	493	Cyclus 85, indictio nona.
1550	494	
1551	495	
1552	496	
1553	497	
1554	498	
1555	499	
1556	500	Noe, ætatis ſuæ anno

500, diuino oraculo arcem fabricari præcepit. Et natus eſt Sem.

SEM.

Anni mũdi.	Anni Sem.	
1557	1	
1558	2	
1559	3	
1560	4	
1561	5	
1562	6	
1563	7	
1564	8	
1565	9	
1566	10	
1567	11	
1568	12	Cyclus 86, indictio decimatertia.
1569	13	
1570	14	

Anni mūdi.	*Anni Sem.*	
1571	15	
1572	16	
1573	17	
1574	18	
1575	19	
1576	20	
1577	21	
1578	22	
1579	23	
1580	24	
1581	25	
1582	26	
1583	27	
1584	28	
1585	29	
1586	30	
1587	31	Cyclus 87, indictio
1588	32	ſecunda.
1589	33	
1590	34	
1591	35	
1592	36	
1593	37	
1594	38	
1595	39	
1596	40	
1597	41	
1598	42	
1599	43	
1600	44	
1601	45	
1602	46	
1603	47	
1604	48	
1605	49	
1606	50	Cyclus 88, indictio
1607	51	ſexta.
1608	52	
1609	53	
1610	54	

His temporibus (vt Ioſephus refert) ſcientes iſti homines, quòd aut igne, aut aquis perire deberent, in duabus columnis ex lapide & latere factis, ſtudia ſua conſcripſerunt, ne delerentur è memoria quæ ſapiēter inuenerunt. Quarum columnam lapideam ferunt diluuium euaſiſſe, & hactenus in Syria permanere.

¶ Filiæ hominum, id eſt filiæ Cain, docuerunt filios Dei, id eſt filios Seth, viros ſuos ad res prophanas & noxias, & maleficorum artes, & præſtigias magicasq́;, & elementa, vel ignē, vel æreos dæmones colere primùm inſtinctu dæmonum, ſicut gens Cain cōſueuit: quod poſteros maculauit. Chā verò filius Noë, qui ſuperſtitionibus ipſis erat imbutus, ne diluuio delerētur, ſcripſit ea in laminis, & in duriſſimis inſculpſit lapidibus : & inueniens ea poſt diluuium, perdidit docendo poſteros.

Anni mūdi.	*Anni Sem.*	
1611	55	
1612	56	
1613	57	
1614	58	
1615	59	
1616	60	
1617	61	
1618	62	
1619	63	
1620	64	Cyclus 89, indictio
1621	65	decima.
1622	66	
1623	67	
1624	68	
1625	69	
1626	70	
1627	71	
1628	72	
1629	73	
1630	74	
1631	75	
1632	76	
1633	77	
1634	78	
1635	79	
1636	80	
1637	81	
1638	82	
1639	83	Cyclus 90, indictio
1640	84	tertia.
1641	85	
1642	86	
1643	87	
1644	88	
1645	89	
1646	90	
1647	91	
1648	92	
1649	93	
1650	94	
1651	95	
1652	96	

itized by Google

Anni mūdi.	*Anni Sem.*	
1653	97	
1654	98	
1655	99	
1656	100	Matuſala annorum nongentorum ſexaginta octo, obiit.

¶ Diluuium cœpit anno ſexcenteſimo Noæ, die decimaſeptima menſis ſecundi.

¶ Prima ætas mundi, ab Adam vſque in egreſſum Noæ ex arca, continet annos iuxta Hebraicam veritatem 1656: ſecundum autē Septuaginta interpretes 2242, generationes iuxta vtramque editionem numero decem. Quæ vniuerſalis generatio deleta eſt à diluuio: & niſi octo tantùm animæ ſaluæ per arcam: ſicut primam cuiuſque hominis obliuio demergere conſueuit ætatem. Quotus quiſque eſt, qui ſuam recordetur infantiam?

| 1657 |

¶ Arca Noæ ſediſſe fertur ſuper montem Armeniæ qui vocatur Ararath, vt Ioſephus narrat.

PRIMÆ ÆTATIS FINIS.

AETAS II.

CAPVT XII.

SECVNDA Seculi ætate, prima eius die, quæ eſt vigeſimaſeptima menſis ſecundi, id eſt Maij, egreſſus eſt Noë de arca.

CAPVT XIII.

SEM, filius Noæ, quum centum annorum in diluuio eſſet, biennio poſt diluuium genuit Arphaxad, & poſtea vixit quingentis annis.

Quòd verò Hebraicę veritati potius autoritatem, quàm Septuaginta interpretum credamus, cùm originē diſtantię ipſarum beatus Auguſtinus ſolertiſſimè quæſiſſet, in libro de ciuitate Dei quintodecimo, capite decimo tertio, ita dicit: Credibilius ergo quis dixerit, cùm primū de bibliotheca Ptolemæi deſcribi iſta cœperunt, tunc aliquid tale erroris fieri potuiſſe in codice vno, ſed primitus inde deſcripto, vnde iam latiùs emanaret: vbi potuit quidem accidere etiā ſcriptoris error. Sed & hoc in illa quæſtione de vita Matuſalæ, non abſurdū eſt ſuſpicari. Et poſt paululū: Rectè fieri (inquit) nullo modo dubitauerim, vt cùm diuerſum aliquid in vtriſq; codicib. inuenitur, quādoquidem ad fidem rerum geſtarum vtrunq; eſſe non poteſt: verùm ei linguę potius credatur, vnde in aliā per interpretes facta eſt trāſlatio. Hæc Auguſtinus.

Tranſlatio autem Septuaginta interpretum, vt minus ſollicitè primò edita eſt (vt multi aſtruunt) vel poſtea à Gentilibus corrupta, vt beato Auguſtino videtur, ſeu certè ex vtriſque commixto opere codicibus, vt ſibi viſum fuerit, temporū curſum notauerit. De corruptione autem ętatis ſecundæ, ſecundum Hebræos tota eiuſdem ſerie recenſita, beatus Auguſtinus in libro de Ciuitate Dei decimoſexto, capite decimo, ſic concluſit: Fiunt itaque anni à diluuio vſq; ad Abrahā, mille ſeptuagintaduo, ſecūdum vulgatam editionem, hoc eſt interpretum Septuaginta. In Hebręis autem codicibus longè pauciores annos perhibent inueniri: è quibus rationem aut nullam, aut difficillimam reddūt. Hæc Beda.

Ablatis ergo annis ducentis nonaginta duobus ſecundæ ætatis, iuxta Hebræos, & ſubductis annis mille ſeptuagintaduobus ſecundæ ætatis, ſecundum ſeptuaginta interpretes, in loco eorum: fiunt vulgariter hac emendatione ſancti Auguſtini, anni quatuor millia ſeptingenti triginta duo, ab Adam vſque in annum quintum ante incarnationem, iuxta Dionyſium: hoc eſt, vſque ad incarnationem, ſecundum Euſebij Chronicum vel Bedæ, qui ſunt octo cycli magni, atque inſuper 476 anni. Quæ emendatio ſtare omnino non poteſt: quia nec caput mūdi, iuxta vllam autoritatem, neque etiam Dominica paſſio vel reſurrectio, iuxta Euangelium vnquam ita habebitur: de quo etiam ſancto Euangelio, ipſe ſanctus Auguſtinus in Cōcordia quatuor Euāgeliſtarum, capite duodecimo, ita dicit: Quum enim fas non eſt, Euangeliſtarum aliquem mentitum fuiſſe, vel etiam exiſtimare, vel dicere, ſi alius eorum dicit, quod alius prętermittit, vel variè aut aliter dixit, quod alius expreſſit: nullus eorum mendacium dixit. Hæc Auguſtinus.

CAPVT XIIII.

LVcas Euangeliſta ſic:
Qui fuit Selæ,
Qui fuit Cainan,

Qui

Qui fuit Arphaxad.

Hic Lucas dicit ſecundum Septuaginta interpretes, qui hîc vnam generationem plus, quàm Hebraica veritas, poſuerunt: quòd Arphaxad, quum eſſet annorũ centum triginta quinque, genuit Cainan: & Cainan, quum centum triginta fuerat annorum, genuerat Sale. Hæc Beda.

Hic igitur iuxta conſecratam ſancti Euangelij hiſtoriam, Luca teſte, ducenti triginta anni qui deſunt inter Dominicam natiuitatem, ſecundum Hebræos in anno centeſimo quinquageſimo tertio ante incarnationem, iuxta Dionyſium, & Dominicam natiuitatem, iuxta Euangelicã hiſtoriam eandem, in anno quadrageſimo ſecundo Octauiani Cæſaris, in anno vigeſimo ſecundo ante incarnationem, iuxta Dionyſium habentur. Et ſic ſecundum eiuſdem Euangelij veritatem, in qua nullo modo falſitatis teſtificator non exiſtimatur nec creditur, reſurrectio Chriſti rectè ſecundum Hebraicam & Euangelicam veritatem ſexto calendis Aprilis inuenitur.

Subtracta itaque generatione Arphaxad ſecundum Hebręos, id eſt anno trigeſimo quinto, de ętate ſecũda, etiam ſecundum Hebræos: & poſtea introducta generatione eiuſdem Arphaxad, ſecundum Septuaginta interpretes, id eſt cẽtum triginta quinq;: necnon generatione Cainã, ſecundũ ſeptuaginta interpretes, id eſt centum triginta, aſſumuntur ducenti triginta quinq; anni, pro annis ſexagintaquinq;. Et fit ſecunda ætas annis quingentis vigintiduobus. Quia ergo ante tria millia noningẽti quinquaginta duo anni, id eſt ſeptem magni cycli, & ducenti viginti ſeptẽ anni, ab Ada vſq; ad natiuitatẽ Domini, ſecundũ Hebręos (teſte Beda) fuerunt: ipſis adde annos ducẽtos triginta ſupradictos, ſecundum Lucam: fiunt quatuor millia centum octoginta duo anni, vſque ad decimumquintum calendis Aprilis, quod eſt caput mundi, in anno quo natus eſt Dominus.

Euſebius ſic: Annus quinquageſimus Abrahæ, principium eſt quadrageſimi primi iubilei, iuxta Hebræos. Iohel autem apud eos quinquagenarius annus vocatur. Itaque iuxta ſupputationem eorum ab Ada vſque ad annum quinquageſimum Abrahæ, ſunt duo millia. Hæc Euſebius.

Iephthe in libro Iudicum, inter Moſen & ſemetipſum, ait ſupputari annos trecẽtos, hoc eſt trigintatribus annis magis, quàm Hebraica veritas ſupputat.

Anno quarto Gedeonis Tyrus condita eſt, ante templum Salomonis annis ducẽtis quadraginta, vt ſcribit Ioſephus: hoc eſt annis decem plus, quàm Hebraica veritas ſupputat.

Scripſit item Ioſephus, centum annos eſſe ab euerſa Hieruſalem vſque ad euerſionem regni Chaldęorum, id eſt vſque ad Cyrum qui deſtruxit illud.

Scripſit enim poſt Nabuchodonoſor, quia teſte Scriptura ſacra, vigintiquinque poſt euerſam Hieruſalẽ, iuxta annos Euilmerodach, filium eius regnaſſe annis octodecim: poſt quẽ Hegeſar filius eius annis quadraginta regnauit: cui ſucceſſiſſe filiũ eius, & regnaſſe Laboſordachus menſibus nouem: hoc defuncto, ad Balthaſar, qui & Naban, tranſiſſe imperium centeſimo ſecundo anno: qui cùm octodecim regnaſſet annis, captam à Cyro rege Perſarum, & à Dario Medorũ rege Babyloniã; deſtruentes regnum Chaldæorũ. Hæc Ioſephus.

Aphricanus quoque annos ſeptuaginta captiuitatis vſque ad Cyrum computat, ſed aliter. Quum ſeptem anni inter Diocletianum atque Martianum per octo circulos decennouales, id eſt per centũ quinquaginta duos annos, quorum geſta & indictiones ac cyclos decennouales conſcripſerunt ſancti epiſcopi & apoſtolici papæ, ſicut ibi probabitur: quid mirum eſt, ſi ab Ada vſq; ad CHRISTVM, per tria millia & centum octoginta duorũ annorum, qui minus quàm debuerãt, numerati ſunt, deficerẽt in Chronicis ducenti triginta anni?

Aliter enim numerãtur anni, iuxta curſum Solis & Lunę, ſine vllius puncti detrimento, atque aliter vulgariter & corruptè, ſecundum Chronicas atque Reges.

Arphaxad igitur, iuxta Euangeliſtã Lucam, annorum centum trigintaquinq; genuit Cainan, & poſt natum Cainan vixit annis trecentis triginta, ſecundum Septuaginta. Quorum tranſlationẽ ſanctus Lucas Spiritu ſancto inſpiratus, in hoc loco conſequutus eſt. Secundum Hebræos Arphaxad annorũ triginta quinq; genuit Sale, & poſtea vixit annis trecentis tribus. Arphaxad genuit Chaldæos, teſte Hieronymo.

Hieronymus ad papam ſic: Maiorum noſtrorum iſta ſententia eſt, quòd putent in ſeptima generatione à Lamech interfectum Cain.

Adam quippe genuit Cain. 1 2
Cain genuit Enoch. 3
Enoch genuit Cainan. 4
Cainan genuit Malalehel. 5
Malalehel genuit Matuſalam. 6
Matuſala genuit Lamech. 7

Et qui ſeptimus ab Ada, non ſponte, ſicut in quodam Hebræo volumine ſcribitur, interfecit Cain, vt ipſe poſtea confitetur: Quia virum occidi in vulnere meo, & iuuenem in liuore meo: quia ſepties vindicabitur de Cain, de Lamech verò ſeptuagies ſepties. Et quidem de Cain, quòd ſeptima generatione interfectus eſt. Nunc illud quod non interrogaueras, dum aliud agimus, irrepſit: quòd ſunt ſeptuaginta ſeptem vindictæ, quæ pro occiſione Cain, in Lamech ſoluendæ ſunt. Aiunt autem, ab Ada vſque ad tredecim generationes, ſeptuaginta ſeptem eſſe. Relege Lucam Euangeliſtam, & inuenies ita eſſe, vt dicimus.

IESVS, vt dicebatur, 1
filius Ioſeph, 2
Qui fuit Heli, 3
Qui fuit Matthat, 4
Qui fuit Leui, 5
Qui fuit Melchi, 6
Qui fuit Ianne, 7
Qui fuit Ioſeph, 8
Qui fuit Mattathiæ, 9
Qui fuit Amos, 10
Qui fuit Naum, 11
Qui fuit Eſle, 12
Qui fuit Nangæ, 13
Qui fuit Maath, 14
Qui fuit Mattathiæ, 15
Qui fuit Semei, 16
Qui fuit Ioſeph, 17
Qui fuit Iudæ, 18
Qui fuit Ioannæ, 19
Qui fuit Reſæ, 20
Qui fuit Zorobabel, 21
Qui fuit Salathiel, 22
Qui fuit Neri, 23
Qui fuit Melchi, 24
Qui fuit Addi, 25
Qui fuit Coſam, 26
Qui fuit Helmodam, 27
Qui fuit Her, 28
Qui fuit Ieſu, 29
Qui fuit Eliezer, 30
Qui fuit Iorim, 31
Qui fuit Matthat, 32
Qui fuit Leui, 33
Qui fuit Symeon, 34
Qui fuit Iuda, 35
Qui fuit Ioſeph, 36
Qui fuit Ionan, 37
Qui fuit Eliacim, 38
Qui fuit Meleæ, 39
Qui fuit Mennæ, 40
Qui fuit Mattatha, 41
Qui fuit Nathan, 42
Qui fuit Dauid, 43
Qui fuit Ieſſæ, 44
Qui fuit Obed, 45
Qui fuit Booz, 46
Qui fuit Salmon, 47
Qui fuit Naaſſon, 48
Qui fuit Amminadab, 49
Qui fuit Aram, 50
Qui fuit Eſrom, 51
Qui fuit Phares, 52
Qui fuit Iudæ, 53
Qui fuit Iacob, 54
Qui fuit Iſaac, 55
Qui fuit Abrahæ, 56
Qui fuit Tharæ, 57
Qui fuit Nachor, 58
Qui fuit Saruch, 59
Qui fuit Ragau, 60
Qui fuit Phalec, 61
Qui fuit Heber, 62
Qui fuit Salæ, 63
Qui fuit Cainan, 64
Qui fuit Arphaxad, 65
Qui fuit Sem, 66
Qui fuit Noæ, 67
Qui fuit Lamech, 68
Qui fuit Mathuſalæ, 69
Qui fuit Enoch, 70
Qui fuit Iared, 71
Qui fuit Malaleel, 72
Qui fuit Cainan, 73
Qui fuit Enos, 74
Qui fuit Seth, 75
Qui fuit Adam, 76
Qui fuit Dei. 77

Sicuti ergo generatione ſeptima Cain peccatum eſt diſſolutum, non vindicabit Dominus bis in ipſum, & qui ſemel recipit mala ſua in vita ſua, non eoſdem cruciatus patietur in morte, quos paſſus eſt in vita ſua: ita & Lamech peccatum, id eſt totius mundi, atque ſanguinis qui effuſus eſt. CHRISTI ſoluetur aduētu, qui tollit peccata mundi; qui lauit amictum ſuum in ſanguine vuæ, & torcular calcauit ſolus: qui

qui ideo rubicundus aſcendens ad cœlos, clamantibus angelis, miraculum præbuit. Eleuate portas,principes, veſtras, &c.

Arphaxad.

Arphaxad annorum centum triginta quinq; , genuit Cainan, & poſtea vixit annis trecentis triginta, ſecundum Septuaginta, quos ſequutus eſt Lucas Euangeliſta.

Anni mūdi,	*Anni diluuij*	*Anni Arph.*	
1658	3	1	
1659	4	2	
1660	5	3	
1661	6	4	
1662	7	5	Cyclus 91,in-
1663	8	6	dictio tertia.
1664	9	7	
1665	10	8	
1666	11	9	
1667	12	10	
1668	13	11	
1669	14	12	
1670	15	13	
1671	16	14	
1672	17	15	
1673	18	16	
1674	19	17	
1675	20	18	
1676	21	19	
1677	22	20	
1678	23	21	
1679	24	22	
1680	25	23	
1681	26	24	Cyclus 92,in-
1682	27	25	dictio 7.
1683	28	26	
1684	29	27	
1685	30	28	
1686	31	29	
1687	32	30	
1688	33	31	
1689	34	32	
1690	35	33	
1691	36	34	
1692	37	35	
1693	38	36	
1694	39	37	
1695	40	38	
1696	41	39	
1697	42	40	
1698	43	41	

Anni mūdi,	*Anni diluuij*	*Anni Arph.*	
1699	44	42	
1700	45	43	Cyclus 93,in-
1701	46	44	dictio 11.
1702	47	45	
1703	48	46	
1704	49	47	
1705	50	48	
1706	51	49	
1707	52	50	
1708	53	51	
1709	54	52	
1710	55	53	
1711	56	54	
1712	57	55	
1713	58	56	
1714	59	57	
1715	60	58	
1716	61	59	
1717	62	60	
1718	63	61	
1719	64	62	Cyclus 94,in-
1720	65	63	dictio 15.
1721	66	64	
1722	67	65	
1723	68	66	
1724	69	67	
1725	70	68	
1726	71	69	
1727	72	70	
1728	73	71	
1729	74	72	
1730	75	73	
1731	76	74	
1732	77	75	
1733	78	76	
1734	79	77	
1735	80.	78	
1736	81	79	
1737	82	80	
1738	83	81	Cyclus 95,in-
1739	84	82	dictio 4.
1740	85	83	
1741	86	84	
1742	87	85	
1743	88	86	
1744	89	87	
1745	90	88	
1746	91	89	
1747	92	90	
1748	93	91	
1749	94	92	

Digitized by Google

Anni mūdi,	*Anni diluuij*	*Anni Arph.*	
1750	95	93	
1751	96	94	
1752	97	95	
1753	98	96	
1754	99	97	
1755	100	98	
1756	101	99	
1757	102	100	Cyclus 96,in-
1758	103	101	dictio 8.
1759	104	102	
1760	105	103	
1761	106	104	
1762	107	105	
1763	108	106	
1764	109	107	
1765	110	108	
1766	111	109	
1767	112	110	
1768	113	111	
1769	114	112	
1770	115	113	
1771	116	114	
1772	117	115	
1773	118	116	
1774	119	117	
1775	120	118	
1776	121	119	Cyclus 97,in-
1777	122	120	dictio 12.
1778	123	121	
1779	124	122	
1780	125	123	
1781	126	124	
1782	127	125	
1783	128	126	
1784	129	127	
1785	130	128	
1786	131	129	
1787	132	130	
1788	133	131	
1789	134	132	
1790	135	133	
1791	136	134	
1792	137	135	

Cainan.

Cainan(Luca teſte) annorum centum triginta,genuit Sale.

Ab iſto antiqui Samaritæ deducti ſunt.

Et poſt Sale natum, ſecundum Septuaginta interpretes vixit,annis quadringentis triginta octo.

Anni mūdi,	*Anni diluuij*	*Anni Cain.*	
1793	138	1	
1794	139	2	
1795	140	3	Cyclus 98,in-
1796	141	4	dictio 1.
1797	142	5	
1798	143	6	
1799	144	7	
1800	145	8	
1801	146	9	
1802	147	10	
1803	148	11	
1804	149	12	
1805	150	13	
1806	151	14	
1807	152	15	
1808	153	16	
1809	154	17	
1810	155	18	
1811	156	19	
1812	157	20	
1813	158	21	
1814	159	22	Cyclus 99,in-
1815	160	23	dictio 5.
1816	161	24	
1817	162	25	
1818	163	26	
1819	164	27	
1820	165	28	
1821	166	29	
1822	167	30	
1823	168	31	
1824	169	32	
1825	170	33	
1826	171	34	
1827	172	35	
1828	173	36	
1829	174	37	
1830	175	38	
1831	176	39	
1832	177	40	
1833	178	41	Cyclus 100,
1834	179	42	indictio 9.
1835	180	43	
1836	181	44	
1837	182	45	
1838	183	46	
1839	184	47	
1840	185	48	
1841	186	49	
1842	187	50	
1843	188	51	

Anni mũdi,	*Anni diluuij*	*Anni Cain.*	
1844	189	52	
1845	190	53	
1846	191	54	
1847	192	55	
1848	193	56	
1849	194	57	
1850	195	58	
1851	196	59	
1852	197	60	Cyclus 101, in-
1853	198	61	dictio 13.
1854	199	62	
1855	200	63	
1856	201	64	
1857	202	65	
1858	203	66	
1859	204	67	
1860	205	68	
1861	206	69	
1862	207	70	
1863	208	71	
1864	209	72	
1865	210	73	
1866	211	74	
1867	212	75	
1868	213	76	
1869	214	77	
1870	215	78	
1871	216	79	Cyclus 102,
1872	217	80	indictio 2.
1873	218	81	
1874	219	82	
1875	220	83	
1876	221	84	
1877	222	85	
1878	223	86	
1879	224	87	
1880	225	88	
1881	226	89	
1882	227	90	
1883	228	91	
1884	229	92	
1885	230	93	
1886	231	94	
1887	232	95	
1888	233	96	
1889	234	97	
1890	235	98	Cyclus 103,
1891	236	99	indictio 6.
1892	237	100	
1893	238	101	
1894	239	102	

Anni mũdi,	*Anni diluuij*	*Anni Cain.*	
1895	240	103	
1896	241	104	
1897	242	105	
1898	243	106	
1899	244	107	
1900	245	108	
1901	246	109	
1902	247	110	
1903	248	111	
1904	249	112	
1905	250	113	
1906	251	114	
1907	252	115	
1908	253	116	
1909	254	117	Cyclus 104, in-
1910	255	118	dictio 10.
1911	256	119	
1912	257	120	
1913	258	121	
1914	259	122	
1915	260	123	
1916	261	124	
1917	262	125	
1918	263	126	
1919	264	127	
1920	265	128	
1921	266	129	
1922	267	130	

SALE.

SAle, iuxta veritatem Hebraicam, annorum triginta genuit Heber, & poſtea vixit annis quadringẽtis tribus: ſecundum Septuaginta interpretes, antè centum triginta, & poſtea trecentis triginta.

Anni mũdi,	*Anni diluuij*	*Anni Sale,*	
1923	268	1	
1924	269	2	
1925	270	3	
1926	271	4	
1927	272	5	
1928	273	6	Cyclus 105, in-
1929	274	7	dictio 14.
1930	275	8	
1931	276	9	
1932	277	10	
1933	278	11	
1934	279	12	

Digitized by Google

Anni mūdi,	*Anni diluuij*	*Anni Sale,*	
1935	280	13	
1936	281	14	
1937	282	15	
1938	283	16	
1939	284	17	
1940	285	18	
1941	286	19	
1942	287	20	
1943	288	21	
1944	289	22	
1945	290	23	
1946	291	24	
1947	292	25	Cyclus 106,
1948	293	26	indictio 3.
1949	294	27	
1950	295	28	
1951	296	29	
1952	297	30	

Capvt xv.

Heber.

HEber, à quo Hebræi geniti & nominati, annorũ trigintaquatuor genuit Phalec, & poſtea vixit annis quadringentis triginta : ſecundùm ſeptuaginta interpretes, annis centum trigintaduobus, & poſtea vixit ducentis ſeptuaginta.

Anni mūdi,	*Anni diluuij*	*Anni Heb.*	
1953	298	1	
1954	299	2	
1955	300	3	
1956	301	4	
1957	302	5	
1958	303	6	
1959	304	7	
1960	305	8	
1961	306	9	
1962	307	10	
1963	308	11	
1964	309	12	
1965	310	13	
1966	311	14	Cyclus 107,
1967	312	15	indictio 7.
1968	313	16	
1969	314	17	
1970	315	18	
1971	316	19	

Anni mūdi,	*Anni diluuij*	*Anni Heb.*	
1972	317	20	
1973	318	21	
1974	319	22	
1975	320	23	
1976	321	24	
1977	322	25	
1978	323	26	
1979	324	27	
1980	325	28	
1981	326	29	
1982	327	30	
1983	328	31	
1984	329	32	
1985	330	33	Cyclus 108,
1986	331	34	indictio 11.

Phalec.

PHalec interpretatur Diuiſio, qui ideo tali nomine à parentib. appellatur, quia in tempore natiuitatis ipſius, terra per linguarum confuſionem diuiſa eſt. Cuius diuiſionis Arnobius rhetor in expoſitione Pſalmi centeſimi quarti ita dicit: Sem primogenito Noæ pars facta eſt à Perſide & Bactris vſque Indiam longè, & vſque Rhinocozuras : quæ ſpacia terrarum habent linguas ſermone barbarico vigintiſeptem, & gentes patriarum quadringentas ſex, & flumen Euphraten. Nam diuerſarum linguarum ſcilicet, & diuerſarum patriarum erat. Verbi gratia, vt nobis cùm vna lingua Latina, ſic ſub ipſa diuerſę patrię ſunt, Brutiorum, Lucanorum, Apulorũ, Calabrorum, Picentum, Tuſcorum, & ſimilia.

Cham verò ſecundus filius Noæ, à Rhinocozuris vſq; Gadira habens linguas; ſermone Punico, à parte Garamantum; Latino, à parte Borea; Barbarico, à parte Meridiana, Æthiopum, Ægyptiorum & Barbaris interioribus vario ſermone, vigintiduas linguas, in patriis quadringentis nonaginta quatuor, & flumine Geon, quod & Nilus vocatur.

Iaphet autem tertius, à Media vſque ad Gadiram & Boream. Habet autem Iaphet flumen Tigridem, quod diuidit Mediam & Babyloniam in patriis ducentis, ſermone vario, in linguis viginti tribus.

Fiunt ergo omnes ſimul linguæ ſeptuagintaduę: patrię autem generationũ millę: q̃ in tripartito ſeculo hoc ordine ſitæ ſunt.

¶Turris

Digitized by Google

¶Turris autem altitudo (cuius cauſa diuiſæ ſunt linguæ) duo millia centum ſeptuaginta quatuor tenere dicitur paſſus, paulatim altioribus anguſtior coarctata, vt pondus imminens faciliùs ſuſtentaret. Deſcribunt ibi templa marmorea lapidib. precioſis auroque diſtincta, & multa alia quæ videntur incredibilia. Hanc turrim Nemroth gigas conſtruxit, qui poſt cõfuſionem linguarum migrauit tum ad Perſas, eosque ignem colere docuit.

His temporibus templa primùm conſtructa: & quidam principes gentium tanquam dij adorati.

¶Phalec autem annorum triginta, genuit Reu: & poſtea vixit annis ducẽtis nouem. Septuaginta interpretes habent primò centum ſeptuaginta, & poſtea ducentos nouem annos.

Anni mũdi,	*Anni diluuij*	*Anni Phal.*	
1987	332	1	
1988	333	2	
1989	334	3	
1990	335	4	
1991	336	5	
1992	337	6	
1993	338	7	
1994	339	8	
1995	340	9	
1996	341	10	
1997	342	11	
1998	343	12	
1999	344	13	
2000	345	14	Mundi ſecund-
2001	346	15	dꝰ millenariꝰ.
2002	347	16	
2003	348	17	
2004	349	18	Cyclus 109,
2005	350	19	indictio 15.
2006	351	20	
2007	352	21	
2008	353	22	
2009	354	23	
2010	355	24	
2011	356	25	
2012	357	26	
2013	358	27	
2014	359	28	
2015	360	29	
2016	361	30	

Rev.

Reu, annorum trigintaduorum genuit Saruch: & poſtea vixit annis ducentis ſeptem. Septuaginta interpretes habent priùs centum triginta duos, & poſtea ducentos ſeptem. His temporibus principes gentium tanquam dij adorabantur.

Anni mũdi,	*Anni diluuij*	*Anni Reu,*	
2017	362	1	
2018	363	2	
2019	364	3	
2020	365	4	
2021	366	5	
2022	367	6	
2023	368	7	Cyclus 110,
2024	369	8	indictio 4.
2025	370	9	
2026	371	10	
2027	372	11	
2028	373	12	
2029	374	13	
2030	375	14	
2031	376	15	
2032	377	16	
2033	378	17	
2034	379	18	
2035	380	19	
2036	381	20	
2037	382	21	
2038	383	22	
2039	384	23	
2040	385	24	
2041	386	25	
2042	387	26	Cyclus 111,
2043	388	27	indictio 8.
2044	389	28	
2045	390	29	
2046	391	30	
2047	392	31	
2048	393	32	

Secundum Septuaginta interpretes ſunt quadringenti.

Saruch.

Saruch, annorum triginta, genuit Nachor: & poſtea vixit annis ducentis.

Septuaginta interpretes habent priùs centum triginta duos, & poſtea ducentos.

¶Scytharum regnum exoritur, quibus primò imperauit Chanaus.

Digitized by Google

Anni mũdi,	*Anni diluuij*	*Anni Sar.*	
2049	394	1	
2050	395	2	
2051	396	3	
2052	397	4	
2053	398	5	
2054	399	6	
2055	400	7	
2056	401	8	
2057	402	9	
2058	403	10	
2059	404	11	
2060	405	12	
2061	406	13	Cyclus 112, indictio 12.
2062	407	14	
2063	408	15	
2064	409	16	
2065	410	17	
2066	411	18	
2067	412	19	
2068	413	20	
2069	414	21	
2070	415	22	
2071	416	23	
2072	417	24	
2073	418	25	
2074	419	26	
2075	420	27	
2076	421	28	
2077	422	29	
2078	423	30	

NACHOR.

NAchor annorum vigintinouem, genuit Thare, poſtea vixit annis centum & nouem.

Septuaginta interpretes habent priùs ſeptuaginta nouem, & poſtea viginti nouem.

¶Regnum Ægyptiorum exortum eſt, quibus primò imperauit Vizoues.

¶Aſſyriorum regnũ exortum eſt, quibus primò imperauit Belus, quem quidam Saturnum exiſtimant.

Anni mũdi,	*Anni diluuij*	*Anni Nac.*	
2079	424	1	
2080	425	2	Cyclus 113, indictio 1.
2081	426	3	

Anni mũdi,	*Anni diluuij*	*Anni Nac.*	
2082	427	4	
2083	428	5	
2084	429	6	
2085	430	7	
2086	431	8	
2087	432	9	
2088	433	10	
2089	434	11	
2090	435	12	
2091	436	13	
2092	437	14	
2093	438	15	
2094	439	16	
2095	440	17	
2096	441	18	
2097	442	19	
2098	443	20	
2099	444	21	Cyclus 114, indictio 5.
2100	445	22	
2101	446	23	
2102	447	24	
2103	448	25	
2104	449	26	
2105	450	27	
2106	451	28	
2107	452	29	

¶Primus Sicyonius imperabat Ægialeus annis quinquaginta duobus, à quo Ægialea dicta eſt quæ nunc Peloponneſus nominatur.

THARE.

THare ſeptuaginta annorum genuit Abraham, & poſtea vixit centum triginta quinque annis.

Sic etiam habent Septuaginta interpretes.

Anni mũdi,	*Anni diluuij*	*Anni Thare*
2108	453	1
2109	454	2
2110	455	3
2111	456	4
2112	457	5
2113	458	6
2114	459	7
2115	460	8
2116	461	9

Digitized by Google

Anni mūdi,	*Anni diluuij*	*Anni Thare*	
2117	462	10	
2118	463	11	Cyclus 115, in-
2119	464	12	dictio 9.
2120	465	13	
2121	466	14	
2122	467	15	
2123	468	16	
2124	469	17	
2125	470	18	
2126	471	19	
2127	472	20	
2128	473	21	
2129	474	22	
2130	475	23	
2131	476	24	
2132	477	25	
2133	478	26	
2134	479	27	
2135	480	28	
2136	481	29	Ninꝰ, filius Be-
2137	482	30†	li, primus om-
2138	483	31	ni Aſiæ, exce-
2139	484	32	ptis Indis, re-
2140	485	33	gnauit annis
2141	486	34	52. Huius 43
2142	487	35	imperij anno
2143	488	36	natꝰ eſt Abra-
2144	489	37	ham.
2145	490	38	†Cyclus 116,
2146	491	39	indictio 13.
2147	492	40	
2148	493	41	
2149	494	42	
2150	495	43	
2151	496	44	
2152	497	45	
2153	498	46	
2154	499	47	
2155	500	48	
2156	501	49	Cyclus 117, in-
2157	502	50†	dictio 2.
2158	503	51	†In Grecia ſe-
2159	504	52	cūdus Sicyo-
2160	505	53	nius impera-
2161	506	54	bat Europs an-
2162	507	55	nis 45, qui &
2163	508	56	prælatus eſt.
2164	509	57	
2165	510	58	
2166	511	59	
2167	512	60	
2168	513	61	
2169	514	62	
2170	515	63	
2171	516	64	
2172	517	65	
2173	518	66	
2174	519	67	
2175	520	68	Cyclus 118, in-
2176	521	69	dictio 6.
2177	522	70	

¶Secunda ætas Seculi, à diluuio vſque ad natiuitatem Abrahę protenditur, generationes decem complectēs, & annos ducentos nonaginta duos.

Iuxta Hebræos, duarum ſimul ætatum ab Ada vſque ad Abraham, mille nongenti quadraginta octo.

Secundum Septuaginta interpretes, à diluuio vſque ad Abraham, ſunt mille ſeptuaginta duo, & generationes vndecim. Duarum autē ætatum ſimul, ſunt ter mille trecenti quatuordecim anni.

Secundum Euangeliſtæ Lucę adiectionem, anni ſunt ætatis ducenti viginti duo, & generationes vndecim: & ita ab Ada ad Abraham, bis mille centum ſeptuaginta ſeptem.

Euſebius ſic: Manifeſtum eſt, Abraham hac ætate generatum, iuxta eum numerum quem contractiorem editione vulgata ſermo præbet Hebræus. Verùm in curioſitate neceſſe eſt, & quùm diuinam ſcripturam euolueris, à natiuitate Abrahæ vſque ad totius Orbis diluuium, inuenies retrorſum annos nongentos quadraginta duos. Item à diluuio vſq; ad Adam, annos bis mille ducentos duodecim: in quibus nulla nec penitus Græca, vel Barbara, & (vt loquar in commune) gentilis inuenitur hiſtoria. Hæc Euſebius.

¶Secunda Seculi ætas, quaſi pueritia fuit generis populi Dei: & ideo in lingua inuenta eſt, id eſt Hebræa. A pueritia namque incipit homo noſſe loqui poſt infantiam, quæ hinc appellata eſt, quòd fari non poteſt.

ÆTATIS II
FINIS.

AETAS III.

De tertia ætate mundi, iuxta ordinem per Patriarchas & Duces, ab Abraham vſque ad Dauid.

Capvt xvi.

Abraham.

Anni mũdi,	Anni Abr.
2178	1

ABRAHAM annorum centum, genuit Iſaac, & poſtea vixit ſeptuaginta & quinque annis.

| 2179 | 2 | Primò apud Ægyptios quindecim poteſtates erant, quas vocabant dynaſtias: quo tempore Thebæi regnauerunt annis centum nonaginta duobus annis.

| 2180 | 3 | Ninus apud Aſſyrios cõdidit ciuitatem Ninam in regione Aſſyriorum, quam Hebræi vocant Niniuen: & Ægyptiis Thebæi imperabant.

| 2181 | 4 | Zoroaſtres magus, rex Bactrianorum, clarus habetur: aduerſus quem Ninus dimicauit.

Regnante Nino apud Aſſyrios, nouiſſimo eius tempore naſcitur Abraham.

2182	5	Abraham, natione Chaldęus, primã ætatẽ apud Chaldęos gerit: de quibus (vt Ioſephus dicit) eductus, Deum cœli ſyderũ cõuerſione cognouit: ipſamq; mox diſciplinam veraciùs intellectam Ægyptiorum, quum apud eos exularet, genti aduexit ſuæ.
2183	6	
2184	7	
2185	8	
2186	9	
2187	10	

| 2188 | 11 | Sara naſcitur.

Aſſyriorum ſecundus, Semiramis, vxor Nini, annis quadraginta duobus regnauit.

| 2189 | 12 | Aſſyriis imperabat vxor Nini, Semiramis: de qua innumerabilia narrantur, quæ & Aſiam tenuit, & propter inundationem aggeres conſtruxit, & Babyloniam condidit.

2190	13	
2191	14	
2192	15	
2193	16	Hoc anno Trebeta, filius Nini, à Semiramide expulſus de regno,
2194	17	
2195	18	

Anni mũdi,	Anni Abr.	
2196	19	Treuerim vrbem condidit in Gallia, ante Romam conditam, annis 1250.
2197	20	
2198	21	
2199	22	
2200	23	
2201	24	
2202	25	Sicyonius tertius, Telchin, annis 20 regnauit.
2203	26	
2204	27	
2205	28	
2206	29	
2207	30	
2208	31	
2209	32	
2210	33	
2211	34	
2212	35	
2213	36	
2214	37	
2215	38	
2216	39	
2217	40	
2218	41	
2219	42	
2220	43	
2221	44	
2222	45	Sicyonius quartus, Apis, annis 15 regnauit.
2223	46	
2224	47	
2225	48	
2226	49	
2227	50	Principium quadrageſimiprimi Iubilei, ſecundum Hebræos.
2228	51	

Iobel autem apud eos quinquagenarius vocatur.

Itaque iuxta ſupputationem eorum, ab Adam vſq; ad annum pręſentem fiunt anni bis mille.

| 2229 | 52 | Aſſyriorum tertius, Zameis, qui & Ninyas, filius Nini & Semiramis, regnauit annis trigintaocto.

2230	53	Apud Cretam regnauit primò Cres indigena, vnde Creta nũcupata: quemque aiunt vnum Curetarũ fuiſſe, à quibus Iupiter abſcondi-
2231	54	
2232	55	
2233	56	
2234	57	
2235	58	

2236

Anni mūdi,	Anni Abra.	
2236	59	tus eſt & nutritus. Hic
2237	60†	Gnoſum ciuitatem in
2238	61	Creta cōdiderat, & Cy
2239	62	belis matris templum.
2240	63	†Sicyonius 5, Thelxion,
2241	64	regnauit annis 52.
2242	65	
2243	66	
2244	67	
2245	68	
2246	69	
2247	70	
2248	71	
2249	72	
2250	73	
2251	74	
2252	75	Ab hoc anno vſque ad

Moſen & egreſſum gentis Hebræorum ex Ægypto, ſupputantur anni quadringenti triginta, quorū meminit Paulus ita dicens: Teſtamentū cōfirmatum à Deo, quo quadringētis & triginta annis facta eſt Lex, nō infirmat ad deſtruēdam repromiſſionem. Ipſe quoque in Exodo Moſes his congruens loquitur: Habitatio autem filiorum Iſrael, qua habitauerant in Ægypto & in terra Chanaan, ipſi & patres eorum, annis 430.

Abrahā verò anno ętatis ſuę ſeptuageſimoquinto, cēteſimo quadrageſimoquinto Tharæ patris ſui, vt teſtatur Auguſtinus, iuſſu Dei exiuit de Charran, & venit in terram Chanaan accipiens promiſſionem, ſe fore in gentē magnam, & naſcituri Chriſti de ſemine ſuo, in quo benedicērur omnes gentes. Si anni patris erant ſecundum Scripturam ſic dicentem: Fuerunt anni vitæ Tharæ ducenti quinque in Charran, quia ibi finiuit vitam ſuam, & ſeptuaginta annorum genuit Abram.

2253	76	Primus annus repromiſ-
2254	77	ſionis Dei ad Abrahā,
2255	78	76 ætatis eiuſdem Ab-
2256	79	rahæ. Hinc vſque ad
2257	80	exitum Iſraël de Ægy-
2258	81	pto 430 anni, Paulo
2259	82	teſte.
2260	83	
2261	84	
2262	85	
2263	86	Annus 10 repromiſſio-
2264	87	nis: Abraham ex ancil-
2265	88	la Agar genuit Iſma-

Anni mūdi,	Anni Abra.	
2266	89	hel, à quo Iſmahelitæ,
2267	90	qui poſtea Agareni, &

ad poſtremum Saraceni, quaſi à Sara geniti. Iſmahel autem genuit duodecim duces, & vixit annis 137.

2268	91	Aſſyriorum quartus, A-
2269	92	rius, annis 30.
2270	93	
2271	94	
2272	95	
2273	96	Annus 20 repromiſſio-
2274	97	nis.
2275	98	
2276	99	
2277	100	Quum Abraham centū

eſſet annorum, genuit ex libera filium Iſaac, cui ſuperuixit annis 75.

ISAAC.

HEbræorum Iſaac annorum ſexaginta genuit Iacob, & poſtea vixit annis 120.

Anni mūdi,	Anni Iſaac,	
2278	1	Iſaac primus 7 die cir-
2279	2	cumciſus.
2280	3	
2281	4	
2282	5	Primò omnium Prophe
2283	6	tarum Abraham audi-
2284	7	uit verbum Dei, quum
2285	8	in figura apparuiſſet
2286	9	humana, & vocationē
2287	10	gentium polliceretur:
2288	11	quam in noſtro tem-
2289	12	pore ſermo CHRISTI
2290	13	deduxit ad finem per
2291	14	Euāgelicam in omnes
2292	15	gentes prædicationem.
2293	16	Annus 40 repromiſſio-
2294	17	nis.
2295	18	
2296	19	
2297	20	Annus 120 Abrahæ.
2298	21	
2299	22	Sicyoniorum 6, Ægyrus,
2300	23	annis 30.
2301	24	
2302	25	Iſaac immolatus.
2303	26	Annus 50 repromiſſio-
2304	27	nis.
2305	28	

Digitized by Google

Anni mũdi,	*Anni Iſaac,*	
2306	29	
2307	30	Annus 130 Abrahæ.
2308	31	In Creta regnauit pri-
2309	32	mus Cres indigena,vt
2310	33	quidam volunt:alij ve-
2311	34	rò ſuprà ſcriptum tem-
2312	35	pus indicant.
2313	36	Annus 60 repromiſſio-
2314	37	nis.
2315	38	[xit Rebeccam.
2316	39	Sara obiit. Iſaac condu-
2317	40	Annus 140 Abrahæ.
2318	41	
2319	42	
2320	43	
2321	44	
2322	45	
2323	46	Annus 70 repromiſſio-
2324	47	nis.
2325	48	
2326	49	
2327	50	Annus 150 Abrahæ.
2328	51	Apud lacũ Tritonidem
2329	52	Minerua in ſpecie vir-
2330	53	ginali apparuiſſe dici-
2331	54	tur.
2332	55	Sicyoniorum 7, Thuri-

machus,annis 45 regnauit.

2333	56	Annus 80 repromiſſio-
2334	57	nis.
2335	58	
2336	59	
2337	60	Annus 160 Abrahæ.

Iſaac ſexagenario naſcuntur gemini: primus Eſau,qui & Edõ,à quo gens Idumæorum: ſecundus Iacob,qui poſtea Iſraël dictus,à quo Iſraëlitæ,qui nunc Iudæi.

IACOB.

HEbræorum Iacob,filius Iſaac, annorum 121 erat, vſque ad ducatum filij ſui Ioſeph.

Anni mũdi,	*Anni Iacob,*	
2338	1	
2339	2	Aſſyriorũ 6, Xerxes,qui
2340	3	& Baleus,annis 30.
2341	4	His temporibus primus
2342	5	apud Argos regnauit

Inachus,annis 50. Inachi filia Io,quam Ægyptii mutato nomine Iſidem colunt.

Inachus fluuius apud Argos à filia Ione Boſporus nuncupatur.

Anni mũdi,	*Anni Iacob,*	
2343	6	Annus 90 repromiſſ.
2344	7	Serapis filius Iouis, Ægy
2345	8	ptiorum rex,obiit,& in
2346	9	deos transfertur.
2347	10	Annus Abrahæ 170,&
2348	11	Iſaac 70.
2349	12	
2350	13	Caſtor chronographus
2351	14	de Argiuorũ regno ita
2352	15	loquitur,conſequenter

perſequens reges Argi ab Inacho vſque in Sthenelum filium Crotopi: quorum inuenitur omne tempus,anni 400.

2353	16	Annus 100 repromiſ.in
2354	17	quo Abrahã,pater mul
2355	18	tarũ gentium, natione

Chaldæus,obiit, anno 175 vitæ ſuæ: & ſepultus in Ephron, quę quondã Cariatharbe,id eſt ciuitas literarum,dicebatur,quia ibidem tres Patriarchæ, & Adam protoplaſtus ſepulti ſunt.

2356	19	Apis in Ægypto primũ

Deus putatus eſt, quem quidam Serapim vocauerunt.

2357	20	Annus 80 Iſaac.
2358	21	
2359	22	
2360	23	
2361	24	
2362	25	
2363	26	Annus 110 repromiſſio-
2364	27	nis.
2365	28	
2366	29	
2367	30	Annus 90 Iſaac.
2368	31	Aſſyriorum 7, Armami-
2369	32	tres,annis 38.
2370	33	Ægyptiorũ reges paſto-
2371	34	res cõiicimus nuncupa
2372	35	tos,ꝑpter Ioſeph & fra-
2373	36	tres eius, q̃ in principio
2374	37	paſtores deſcendiſſe in
2375	38	Ægyptum cõprobãtur.
2376	39	Ægypti 16 dynaſtia:quo

tempore regnabant paſtores,annis 103.

2377	40	Annus 100 Iſaac.
2378	41	Sicyoniorum 8,Leucip-
2379	42	pus,annis 53.
2380	43	
2381	44	
2382	45	
2383	46	Annus 130 repromiſſio-
2384	47	nis.

2385

Digitized by Google

Anni mūdi,	Anni Iacob,	
2385	48	
2386	49	
2387	50	Annus 110 Iſaac.
2388	51	
2389	52	Argiuorū 2, Phoroneus,
2390	53	annis 57, menſib. 3.
2391	54	
2392	55	
2393	56	Annus 140 repromiſſio-
2394	57	nis.
2395	58	
2396	59	
2397	60	Annus 120 Iſaac.
2398	61	Niobæ primò omnium
2399	62	mulierū mixtus eſt Iupi-
2400	63	ter, vt Græci perhibēt, de
2401	64	qua naſcitur Apis, quem
2402	65	Serapin cognominant.
2403	66	Annus 150 repromiſ-
2404	67	ſionis.
2405	68	Aſſyriorū 8, Belochus,
2406	69	annis 35.
2407	70	Annus 130 Iſaac.
2408	71	
2409	72	
2410	73	Ante annos Vrbis cōdi-
2411	74	tæ 1070, Thelaſus & Ca-

ratus aduerſus Phoroneū inſtituunt bellū.

2412	75	
2413	76	Annus 160 repromiſſ.
2414	77	Iacob deſcendit in Me-
2415	78	ſopotamiam, & ſerui-

uit apud Laban annis 7.

2416	79	Argiuorum, Ogygius in

Attica Eleuſinem condidit, quæ antiquitus vocabatur Atte, & alias plurimas ciuitates, cuius temporibus apud lacum Tritonidem virgo apparuit, quam Græci Mineruam nuncupant.

2417	80	Annus 140 Iſaac.
2418	81	
2419	82	
2420	83	
2421	84	
2422	85	Iacob genuit Ruben.
2423	86	Annus 170 repromiſſ.
2424	87	Iacob genuit Symeon.
2425	88	Iacob genuit Leui.
2426	89	Iacob genuit Iudam, à

quo Iudæi appellati ſunt.

2427	90	Annus 150 Iſaac.
2428	91	
2429	92	Iacob genuit Ioſeph in

Anni mūdi,	Anni Iacob,	
2430	93	92 ſuo anno. Sicyonio-
2431	94	rum 9, Meſſapus, an-
2432	95	nis 47.
2433	96	Annus 180 repromiſſ.
2434	97	Iacob poſt 20 annos à La

ban reuertitur in terram Chanaan, Hieronymo teſte in ſuis epiſtolis.

2435	98	Argiuorū Meſſena, quæ
2436	99	& Mamertina, cōditur.
2437	100	Annus 160 Iſaac: Iacob
2438	101	verò 100, ante annos
2439	102	Vrbis conditę 1040. In
2440	103	Achaia ſæuum diluuiū

vaſtatione plurima totius penè prouinciæ fuit. Quod quia Ogygij qui tunc Eleuſinæ conditor & rex erat, temporibus effuſum eſt, nomen loco ac tempori dedit.

2441	104	Aſſyriorū 9, Baleus, an-
2442	105	nis 52. Putiphar, ad quē
2443	106	vēditus fuit Ioſeph, eu-
2444	107	nuchus Pharaonis, &
2445	108	princeps exercitꝰ eius,
2446	109	Ægyptius fuit. Augusti

nus dicit, Ioſeph ante ann. 12 mortis Iſaac, 108 anno vitæ Iacob, 17 annorū, venditum eſſe à fratribus, & poſt annum vēditionis, 13 annos agebat in Ægypto, ignotus Pharaoni. Iacob 109 annorum.

2447	110	Annus 170 Iſaac.
2448	111	Sicyoniorum, aiunt hūc

Apim eſſe Serapin: ſiquidē quum fratrem Ægialeum regem præfeciſſet Achaiæ, ipſe cum populo ad Ægyptum nauigauit. Argiuorum 3, Apis, annis regnauit 35.

2449	112	Argiuorū Telchines vi-
2450	113	cti, Rhodum condide-
2451	114	rūt, quæ priùs Ophiuſa
2452	115	vocabatur.
2453	116	Annus 200 repromiſſio-
2454	117	nis.
2455	118	
2456	119	Argiuorum Memphis in

Ægypto ab Api condita.

2457	120	Iſaac filius Abrahæ, in
2458	121	Geraris natus, obiit

180 annorum: ſepultus eſt iuxta Abraham, derelinquens filium Iacob, habentem annos 121.

IOSEPH.

HEbræorum Ioſeph, dux Ægypti per annos 80. Vxor Ioſeph nomine Abſenech, filia Putipharis ſacerdotis Heliopoleos ciuitatis fuit.

Anni mūdi,	Anni Ioſeph	
2459	1	
2460	2	
2461	3	
2462	4	
2463	5	Annus 210 repromiſſionis.
2464	6	
2465	7	
2466	8	
2467	9	Anno ante Vrbem conditam 1008 fuiſſe apud Ægyptum inſolitam vbertatem, deinde ingentem atq; intolerabilem famem, cui Ioſeph ſubuenit. Pompeius hiſtoriographus & Iuſtinus docent. Annus Iacob 130.
2468	10	Secundus annus famis.
2469	11	Ingreſſus Ægyptū Iacob cū filiis ſuis, quū à Pharaone interrogaretur quotum annum ageret, reſpondit, ſe eſſe annorum 130.
2470	12	
2471	13	Ægyptiorum 18 dynaſtia Diapolitanorum, quorum primus Amoſis, annis 25.
2472	14	
2473	15	Annus 220 repromiſſionis.
2474	16	
2475	17	
2476	18	
2477	19	Argiuorū Sparta, cōdita eſt à Spartò filio Phoronei.
2478	20	Sicyoniorum 10, Peratus, aliàs Eratus, an. 46.
2479	21	
2480	22	
2481	23	
2482	24	
2483	25	Annus 230 repromiſſionis. Argiuorum 4, Argus, annis 70.
2484	26	Iacob filius Iſaac, natus in terra Chanaan, prophetans de Chriſto & de vocatione Gentium, obiit in Ægypto', annorum 146: & ſepultus in Cariatharbe, in ſpelunca duplici.
2485	27	Græcia Argo regnante habere ſegetes cœpit, aliunde ſeminibus aduectis.
2486	28	
2487	29	Annus 60 Ioſeph.
2488	30	
2489	31	
2490	32	
2491	33	
2492	34	
2493	35	Annus 240 repromiſſionis. Aſſyriorum 10, Altadas, annis 32.
2494	36	Annus 70 Ioſeph.
2495	37	
2496	38	Ægyptiorū 2, Chebron, annis 13.
2497	39	
2498	40	
2499	41	
2500	42	
2501	43	
2502	44	
2503	45	Annus 250 repromiſſionis.
2504	46	
2505	47	
2506	48	
2507	49	Annus 80 Ioſeph.
2508	50	
2509	51	Ægyptiorum 3, Amenophis, annis 21. Argiuorum, ſecundū quorundam opinionē, his temporibus fuit Prometheus, à quo homines eſſe cōmemoratur, & reuera. Quum enim ſapiens eſſet, à feritate eorum & nimia imperitia ad humanitatem & ſcientiam figurabat.
2510	52	
2511	53	
2512	54	
2513	55	Annus 260 repromiſſionis.
2514	56	
2515	57	
2516	58	
2517	59	Annus 90 Ioſeph.
2518	60	
2519	61	
2520	62	
2521	63	
2522	64	
2523	65	Annus 270 repromiſſ.
2524	66	Sicyoniorū 11, Plemneus annis regnauit 49.
2525	67	Aſſyriorum 11, Mamitus, annis 30.
2526	68	
2527	69	Annus 100 Ioſeph.
2528	70	
2529	71	
2530	72	Ægyptiorū 4, Mephres, annis 12.
2531	73	
2532	74	
2533	75	Annus 280 repromiſſionis.
2534	76	
2535	77	
2536	78	
2537	79	Annus 110 Ioſeph.
2538	80	Ioſeph filius Iacob obiit in Ægypto, annorū 110: cuius oſſa tranſtulerunt filij Iſrael in Sichem ciuitatem patris ſui, quæ eſt Neopolis, vrbs Samaritanorum: à cuius interitu Hebræi ſeruierunt

runt annis 144. Fiunt autem omnes anni, quibus Hebræi in Ægypto fuerunt, 215: qui ab eo computantur tempore, quo Iacob cum filiis ſuis deſcendit in Ægyptum.

SERVITVS.

HEbrçorum ſeruitus in Ægypto ad annos centum quadraginta quatuor.

Anni mūdi,	*Anni ſeru.*	
2539	1	
2540	2	
2541	3	
2542	4	Ægyptiorū 5, Miſpharmutoſis annis regnauit 27.
2543	5	Annus 290 repromiſſionis.
2544	6	
2545	7	
2546	8	
2547	9	
2548	10	
2549	11	
2550	12	
2551	13	
2552	14	
2553	15	Annus 300 repromiſſ.
2554	16	Argiuorum 5 Piraſus, alias Criaſus, annis 53. In Argis primus ſacerdotio functus eſt Callichia, Pirantis filius.
2555	17	Aſſyriorum 12, Mancaleus, annis 30.
2556	18	
2557	19	Argiuorum Atlas, frater Promethei, præcipuus aſtrologus fuit, qui ob eruditionẽ diſciplinæ, etiam cœlum ſuſtinere dictus eſt. Euripides autem montem eſſe altiſſimum affirmat, qui Atlas vocetur.
2558	20	
2559	21	
2560	22	
2561	23	
2562	24	
2563	25	Annus 310 repromiſſionis.
2564	26	
2565	27	
2566	28	
2567	29	
2568	30	
2569	31	Ægyptiorū 6, Tuthemoſis, annis 9.
2570	32	
2571	33	
2572	34	Sicyoniorum 12, Orthopolis, annis 43.
2573	35	Annus 320 repromiſſionis.
2574	36	
2575	37	
2576	38	Argiuorum his regnantibus, Syrius fuiſſe perhibetur indigena: ex cuius vocabulo Syria nomen accepit.

Anni mūdi,	*Anni ſeru.*	
2577	39	Ægyptiorum 7, Amenophis 11, annis 32. Hic eſt Amenophis, quem quidā Memnonem putant lapidẽ loquentem.
2578	40	
2579	41	
2580	42	
2581	43	
2582	44	Argiuorū, Æthiopes ab Indo flumine conſurgentes, iuxta Ægyptum conſederunt.
2583	45	Annus 330 repromiſſ.
2584	46	Aſſyriorum 13, Spherus ſeu Sapphrus annis 20.
2585	47	
2586	48	
2587	49	
2588	50	
2589	51	
2590	52	
2591	53	
2592	54	
2593	55	Annus 340 repromiſſionis.
2594	56	
2595	57	
2596	58	
2597	59	
2598	60	
2599	61	
2600	62	
2601	63	Amram genuit Moſen, quum eſſet annorū 60 ex matre Iochuel.
2602	64	
2603	65	Annus 350 repromiſſ.
2604	66	Aſſyriorum 14, Mamelus annis 30.
2605	67	
2606	68	Argiuorum, Epidaurus ciuitas condita eſt.
2607	69	Argiuorū 6 Phorbas, annis 35 regnauit.
2608	70	Ægyptiorum 8 Orus, annis 38. Argiuorum, quidam ſcribunt, Prometheum, & Atlātem fratrem Promethei, & Argum cuncta cernẽtem, & Io filiam Promethei, his fuiſſe temporibus: alij verò ætate Cecropis: nonnulli ante Cecropem, annis 60, ſiue 90.
2609	71	
2610	72	
2611	73	
2612	74	Annus 10 Moſis.
2613	75	Annus 360 repromiſſ.
2614	76	Sicyoniorum primus regnauit in Theſſalia, Æmon.
2615	77	
2616	78	Phorbas regnū obtinuit.
2617	79	Adoleſcens Moſes omnē

Digitized by Google

Anni mūdi,	*Anni ſeruit.*	
2618	80	Ægyptiorum philoſo-
2619	81	phiam didicit.
2620	82	Sicyoniorum, Hercules
2621	83	primùm fertur Antæ-

um luctæ viciſſe certamine.

2622	84	Annus 20 Moſis.
2623	85	Annus 370 repromiſ-
2624	86	ſionis.
2625	87	Argiuorū, primus qua-
2626	88	drigam iunxiſſe fertur
2627	89	Trochilus.
2628	90	Sicyoniorum, Xanthus
2629	91	Triopaleſpū condidit.
2630	92	Argiuorū, in Creta re-
2631	93	gnat Cydon.
2632	94	Annus 30 Moſis.
2633	95	Annus 380 repromiſſ.
2634	96	Aſſyriorum 15, Spare-

tus annis 40 regnauit.

2635	97	Sicyoniorum 13, Mara-
2636	98	chius, annis 30.
2637	99	
2638	100	Athenienſiū regni prin-
2639	101	cipium. His tempori-
2640	102	bus in Achaia quæ
2641	103	nunc Attica nuncu-

patur, primus regnauit Cecrops, qui & Diphyes, annis 50. Cecrops regnabat in Attica, à quo vſque ad Troię captiuitatem fiunt anni 375: à Cecrope vſque ad primam Olympiadem numerantur reges 17, principes verò quos mors tantùm finiebat 41: ſub quibus apud Græcos multa miranda narrantur.

2642 | 104 | Annus 40 Moſis: qui Ægyptum derelinquens in eremo philoſophatur. Athenienſiū, Cecrope regnante primùm in arce oliua orta eſt, & Mineruæ a nomine quæ Græcè Athene, nuncupata. Dicebatur autē Diphyes, ſiue ob longitudinem corporis, ſiue idcirco quòd quum eſſet Ægyptius, vtranq; linguam ſciebat.

2643	105	Annus 390 repromiſſ.
2644	106	Argiuorum 7, Triopas,
2645	107	annis 46.
2646	108	Ægyptiorum 9 Acen-
2647	109	chere, annis 12.
2648	110	
2649	111	
2650	112	
2651	113	
2652	114	Annus 50 Moſis.
2653	115	Annus 400 repromiſſ.

Anni mūdi,	*Anni ſeruit.*	
2654	116	Sicyoniorū, Curetes &
2655	117	Corybantes Gnoſon

condiderunt, qui modulatā & inter ſe cōcinentē in armis ſaltationem repererunt.

2656	118	Athenienſium primus
2657	119	Cecrops bouem im-

molans Iouem appellauit. Et Cecropia regio ab eo nuncupatur.

2658	120	Ægyptiorū 10, Acho-
2659	121	ris, annis 9.
2660	122	Ægyptiorū, Deucalion

apud eos regnare orſus, qui circa Parnaſum morabantur.

2661 | 123 | Athenienſium, Muſicus Cucha & Nymphæ filius agnoſcitur.

Iudicium Neptuni & Mineruæ de cōtentione regionis apud Cecropem actum fuiſſe confingitur.

2662 | 124 | Annus 60 Moſis.

Chaldæi contra Phœnices dimicant.

2663	125	Annus 410 repromiſ-
2664	126	ſionis.
2665	127	Sicyoniorum 14, Ma-
2666	128	rathus, annis 20.
2667	129	Ægyptiorum 11, Cen-

chres, annis 16 regnauit.

2668 | 130 | Sicyoniorum, Io Iaſi filiæ mixtus eſt Iupiter, quæ in bouē (vt dicitur) conuerſa, Boſporus appellatur.

2669 | 131 | Ægyptiorum, in Æthiopia multæ peſtilentiæ locales (vt Plato commemorat) fuerunt.

2670	132	Sicyoniorū, Cecrops in
2671	133	Eubœa Athenas quas &

Diacas, condidit, quam vrbē Cubeciorchomenō appellauerunt. Anno 810 ante Vrbem conditam Amphitryon Athenis 3 à Cecrope regnauit: cuius temporibus aquarum illuuies maiorem partem populorū Theſſaliæ abſumpſit ſub Phenone.

2672	134	Annus 70 Moſis.
2673	135	Annus 420 repromiſſ.
2674	136	Aſſyriorū 16, Aſcades,
2675	137	annis 40. Ab Hellene,

Helleni Græci dicti: ab Acte, Attica.

2676	138	Sicyoniorū, Corinthus
2677	139	condita, quæ priùs E-
2678	140	phyra vocabatur.
2679	141	
2680	142	Moſes in Sina mōte, di-
2681	143	uino fruitur aſpectu.
2682	144	Annus 80 Moſis.

Plaga 1. aquæ conuerſæ in ſanguinem.

Plaga

Plaga 2.ranarum.
Plaga 3.cnipum,genus culicum.
Plaga 4.muſcarum, ideſt cynomyiarum.
Plaga 5.armentorum,ideſt pecorum.
Plaga 6.vlcerum.
Plaga 7.grandinis.
Plaga 8.locuſtarum.
Plaga 9.tenebrarum.
Plaga 10.primogenitorum.

HAbitatio filiorũ Iſraël in Ægypto,fuit 430 annorum.Quibus impletis eadẽ die egreſſi ſunt de terra Ægypti, vt in Exodo legitur. Quos tamen annos, Chronographi ab anno 75 natiuitatis Abrahæ, quando terram repromiſſionis intrauit, computant: ſequentes editionem Septuaginta interpretum, quæ dicit : Habitatio autem filiorum Iſraël,qua habitauerunt in Ægypto,& in terra Chanaan,ipſi & patres eorum, anni 430. Quam neceſſariò ſequendam, & ipſa Hebraica veritas oſtendit quæ narrat, Caath filium Leui quem natum eſſe conſtat in terra Chanaan, vixiſſe annis 133, & filium eius Amram patrem Moſis 137 annorum, & ipſum Moſen fuiſſe 80 annorũ in egreſſione ex Ægypto. Quam nimirum horam, ſummam annorum conſtat 430 implere non poſſe. Quorum tranſlationẽ etiam ſanctus Paulus ſic confirmat: Abrahæ dictæ ſunt promiſſiones,& ſemini eius. Non dicit, Et ſeminibus,quaſi in multis: ſed quaſi in vno, Et ſemini tuo, qui eſt CHRISTVS. Hoc autem dico, Teſtamentum confirmatum à Deo,quæ poſt 430 annos facta eſt Lex, non irritum facit, ad euacuandum promiſſiones patrum. Hæc Beda. Sicut igitur tranſlationem ſeptuaginta interpretũ propter damnum annorum quod carere non poſſumus, in hoc loco conſequimur: ſic Arphaxad 135 annorum genuiſſe Cainan,atque Cainan 130 genuiſſe Sale, Luca etiam teſte didicimus: quos annos carere non poſſumus, ſi Euangelicam veritatem veram eſſe credimus, ſeculíque caput in decimoquinto calendis Aprilis fuiſſe;ſicut in Scriptura legimus.

MOSES.

MOſes autem, Amram filius & Iochuel, 80 annorum,eodem die quo Ægyptum egreſſus eſt populus, eduxit eum ex Ægypto, luna decimaquinta,poſt ann. 330 egreſſionis Abrahę de Charran in terram Chananeam, poſt aduentum Iacob in Ægyptum 205 tranſactis annis. Poſtquam autem 30 dierum annona azymorum panum farinæ fermentatæ defecit, quam ex Ægypto ſecum portauerunt: coturnices,Manna,& Aquam de petra,murmuranti populo tradidit Dominus. Ioſephus.Moſes autem poſt tres menſes egreſſionis venit ad montem Sina, & poſtquam ieiunando 40 diebus & 40 noctibus accepit Legem, conſtruxit Tabernaculum menſibus 7. Antequam ſacra conſecrarentur, aſtitit dominus Moſi, præcipiens Aaron in pontificem conſecrari, qui natu maior erat quàm Moſes: quo perfecto, cæteriſque ritè conſecratis atque ordinatis, menſe primo Niſan, ideſt Aprilis, anni ſecundi,prima die menſis, erexit Tabernaculum.

Patriarchæ autem duodecim nati ſunt in Meſopotamia, conditi ſunt in Ægypto: & egredientibus filiis Iſraël ex Ægypto, portantibus ſecũ poſiti ſunt omnes in Sichem,vt Hieronymus refert.

Anni mũdi,	*Anni egreſ.*	
2683	1	Annus 430 repromiſſionis. Hebræorum Moſes 80 annos agens, dux itineris ex Ægypto Hebræorum gentis efficitur : legem eis in eremo tradens,per annos 40. Argiuorum (ſecundum nonnullos) Io in Ægyptum profecta, & ibi Iſis nuncupata, quæ nupta poſtea Telegono Epaphũ genuit. Ægyptiorum 12,Acherres,annis 8.
2684	2	Ex hoc loco vſque ad Salomonem & ædificationem Templi, numerantur anni 480.
2685	3	Sicyoniorũ 15, Coronus, aliàs Echireus, annis quinquaginta quinque.
2686	4	Ægyptiorum, in Ægypto regnauit Helleconus.
2687	5	Primus apud Hebræos põtifex conſtitutus eſt Aaron, frater Moſis.Sicyoniorum,Apollinis Delij tẽplũ ab Eriſichthone fabricatum eſt.
2688	6	Argiuorum 8,Crotopus, annis 21.Athenienſium 2,Cranaus,annis nouem.
2689	7	Sicyoniorum , Hercules cognomento Doſenaus in Phœnice cla-

Digitized by Google

rus habetur: vnde ad noſtram vſque memoriam à Cappadocibus & Helienſibus Doſenaus dicitur.

Anni mũdi,	Anni egreſ.	
2690	8	Argiuorum, vitis inuẽta à Dionyſio, ſed non Semeles filio.
2691	9	Ægyptiorum 13, Cherres, annis 15 regnauit.
2692	10	Hebræorum, Areopagos nomen Iudicio conſtitutum eſt.
2693	11	Argiuorum, Oris paſtoris filius, 7 ab Inacho, inuentus eſt.
2694	12	Argiuorum, Cranaus indigena, ex cuius filiæ nomine Atthidis, Attica vocata eſt.
2695	13	Sicyoniorum, in Creta regnauit Apteras, qui & vrbem condidit.
2696	14	Argiuorum, Deucalionis filius Dionyſius, verùm non ille Semeles filius, quum in Atticam perueniſſet, hoſpitio receptus à Semacho, filio eius capræ pellem largitus eſt.

Epaphus, filius Iouis, & Iouis templum condidit, cùm in ſecunda Ægypto regnaret.

2697	15	Athenienſium 3, Amphitryon, annis 10 regnauit.
2698	16	Argiuorum, Sthenelus paſtoris, de Argiuorũ principib. quũ Sthenelum Danaus expuliſſet, Argo tenuit, minoresq; eius perſeuerarunt vſq; ad Ariſtæum filium, Stheneli nepotem, poſtquã Pelopidæ imperium ſuſceperunt, primò regnante Atreo. Ægyptiorum, templum Delij conſtructum ab Eriſichthone filio Cecropis eſt.
2699	17	
2700	18	
2701	19	
2702	20	
2703	21	
2704	22	
2705	23	Lacedæmon cõdita eſt à Lacedemone Semeles filio.
2706	24	Ægyptiorum 14, Armais, qui & Danaus, annis 5. Anno ante Vrbem conditam 770, inter Danai filias quinquaginta, & Ægypti fratris eius ſimiliter filios quinquaginta, parricidia quadraginta nouem vna nocte commiſſa ſunt.
2707	25	Athenienſium 4, Erichthonius, annis 11.
2708	26	
2709	27	Argiuorum 9, Sthenelus, annis 11. Sicyoniorum Erichthonius Vulcani & Mineruæ filius, qui ab Homero Erechtheus vocatur, his regnantib. fuit.

Anni mũdi,	Anni egreſ.	
2710	28	Argiuorum, Arcas filius Iouis & Caliſtûs pelagus Indicorũ Arcadiam nuncupauit.
2711	29	Ægyptiorũ 15 Remeſſes, qui & Ægyptus, annis 68.
2712	30	
2713	31	
2714	32	Ægyptus, quę priùs Aeria dicebatur, ab Ægypto tunc ſibi regnãte nomen accepit.
2715	33	Aſſyriorum 17, Amyntas, annis 45. Athenienſium, Dardanus condidit Dardaniam.
2716	34	
2717	35	Athenienſiũ, poſt Sthenelum Argis regnauit Gelanor, quem quum Argide imperio pepuliſſent, regnũ Dardano tradiderunt.
2718	36	
2719	37	
2720	38	Argiuorum 11, Dardanus annis quinquaginta. Ægyptiorum, Argos ſibi Danaus vendicauit, expulſus ab Ægypto, & eandem aquis mundare fecit.
2721	39	Aaron, ſacerdos in Lege primus, anno quadrageſimo egreſſionis ex Ægypto, ætatis ſuæ centeſimo vigeſimotertio, calendis Auguſti, vt Ioſephus perhibet, in Arabia, monte Abarim qui nunc Petrea dicitur, obiit; Eleazaro eius filio in locum ſubrogato.
2722	40	Moſes quum 40 annorum in Ægypto, 40 in Madian, 40 minus 30 diebus in eremo præeſſet populo, anno 120 in monte Abarim circa Hiericho ad Iordanem, vbi nunc eſt ciuitas Abilal, obiit: ſepultusque eſt à Domino in valle Moab, quæ eſt in Arabia. Euſebius dicit, quinque libros Moſi continere geſta annorum trium millium ſeptingentorum triginta, iuxta ſeptuaginta ſeniorum interpretationem. Quot verò annos huius temporis Hebraica veritas contineat, Ioſephus in primo libro contra Appionem grammaticum ita dicit: Neq; igitur innumera apud nos habentur volumina inter ſe inuicem diſcordantia, ſed duo tãtùm & viginti ſunt libri, qui omnium tẽporum ſeriem continent, qui iuſtè credũtur diuinitus inſpirati: ex quibus, quinque libri ſunt Moſis, qui continent leges & ſucceſſionis humanæ proſapiam, vſque ad ipſius Moſis terminum protendentes, qui paulo minus ad tria millia annorum continentiam gerunt. Inde à morte

Digitized by Google

morte Moſis ad Artaxerxem regem Perſarum qui fuit poſt Xerxem, Prophetæ in duodecim libris, quæ ſecundum eos geſta ſunt, conſcripſerunt. Hæc Beda.

Iosve.

IOſue per annos viginti ſex regit populum, Ioſepho teſte. Nam de annis ducatus ipſius ſancta Scriptura tacet.

Anni mūdi,	*Anni Ioſuæ,*	
2723	1	Anno primo ducatus ſui, decima die primi menſis, Ioſue populum, patefacto Iordanis alueo retrorſum conuerſo, in terram repromiſſionis induxit: & ſupra lapides duodecim à ſingulis ducibus de profundo Iordanis adductos, paſcha immolauerunt.
2724	2	Tunc manna, cibus videlicet 40 annorum defecit: & Eleazarus poſt Aaron pontifex factus, primus annus Ioſue (velut Euſebius perhibet in ſuis Chronicis) principium erat quinquageſimi primi Iubilei ſecundum Hebræos, ideſt, anni 2500 erant ab initio mundi cōpleti, ſingulis Iubileorum ordinibus per quinquagenos annos ſupputatis, id eſt, ad 50 annum Abrahæ 2000, & inde ad Ioſue 500. Quum autē computantur 1156 ad diluuium, & à diluuio ad Abrahā 292 anni, qui 75 erat annorum quando promiſſionem Dei accepit; promiſſionis anni 440, ducatus Moſis anni 40, qui ſunt omnes 2423: deſunt 7 anni de 2500 annis, ideſt 3 anni ab Adam ad annū 50 Abrahæ, & 4 inde vſque ad Ioſue.
2725	3	Athenienſiū, Erichthonius primus quadrigam iunxit in Græcia, erat quippe apud alias nationes.
2726	4	Ægyptiorum, Danaus
2727	5	per 50 filias, 50 filios
2728	6	Ægypti interfecit, e-
2729	7	uadente ſolo Lynceo
2730	8	qui poſt eum regna-
2731	9	uit. Neque verò multitudo filiorum incredibile videri debet in barbaris, quum iam innumerabiles haberent concubinas.
2732	10	Ioſue ſucceſſor Moſis, terram Palæſtinarum Iudeæ genti ſorte diſtribuit. Athenienſium, in Creta regnauit Mapis.
2733	11	Buſiris & Libyæ filiæ fi-
2734	12	lius apud vicinalia ty-
Anni mūdi,	*Anni Ioſuæ,*	
2735	13	rannidē exercet, trāſ-
2736	14	euntes hoſpites crude-
2737	15	li ſcelere interfecit.
2738	16	Sicyoniorū 16, Corax,
2739	17	annis 30.
2740	18	
2741	19	Ægyptiorū Phœnix &
2742	20	Cadmus de Thebis
2743	21	Ægyptiorum inſula
2744	22	profecti, apud Tyrum & Sidonem regnauerunt.
2745	23	Athenienſium templū
2746	24	incenſum.
2747	25	Ægyptiorum, Europæ filiæ Phœnicis mixtus eſt Iupiter, quam poſtea Aſterius Cretenſium rex vxorem accipiens, Minoem, Rhadamanthum & Sarpedonem ex ea procreauit.
2748	26	Athenienſes in Creta. Poſt mortē Ioſuæ ſeruierunt filij Iſrael regi Meſopotamiæ Chuſanraſathaim, 9 annis: qui anni iungūtur temporibus Othoniel, ſecundum Iudæorum traditiones.

Othoniel.

IVdæorū primus iudex in Iſraël Othoniel, de tribu Iuda, Domino iubente, conſtituitur per annos 40.

Anni mūdi,	*Anni Oth.*	
2749	1	
2750	2	Apud Hebræos pontifi-
2751	3	catum ſuſcepit Phi-
2752	4	nees, filius Eleazar.
2753	5	
2754	6	
2755	7	
2756	8	
2757	9	Athenienſium 5, Pan-
2758	10	dion, annis 40. Pandiō filius Erichthonij, cuius filiæ Progne & Philomela.
2759	11	Aſſyriorum 18, Belochus, annis 25 regnauit.
2760	12	Argiuorum, apud Ar-
2761	13	gos ſacerdotio functa eſt Hypermneſtra Danai filia. Rhadamāthus & Sarpedon reges Lyciorum.
2762	14	Ægyptiorum, Cadmus
2763	15	regnauit Thebis, ex
2764	16	cuius filia Semele na-
2765	17	tus eſt Dionyſus, id eſt

Liber pater: ſub quo & Linus Thebæus muſicus fuit.

Anni mūdi,	*Anni Oth.*	
2767	19	Athenienſiū, Melus,&
2768	20	Paphus,& Thaſus,&

Calliſta vrbes conditæ.

2769	21	Sicyoniorum 17, Epo-
2770	22	peus annis 35. Argi-
2771	23	uorum 11, Lynceus,

annis quadragintauno regnauit. Ægyptiorum, Bithynia condita à Phœnice, quæ primùm Mariandyna vocabatur.

2772	24	Athenienſium, Linus
2773	25	Thebæus, Zethus &

Amphion,in muſica arte clarent.

2774	26	Ægyptiorū, Ida & Da-
2775	27	ctylus his temporibus

erant,qui ferrum repererunt.

2776	28	Athenienſiū, Amphion
2777	29	& Zethus Thebis re-
2778	30	Ægyptiorū 16, (gnant.
2779	31	Amenophis annis 40.

Athenienſium, in Dardania regnauit Erichthonius filius Dardani.

2780	32	Ægyptiorum,ea quę de
2781	33	Demetra,quam aiunt
2782	34	eſſe Iſidem, & Danae,
2783	35	ex qua Perſeus naſci-

tur (veluti dicitur) his ſunt geſta temporibus.

2784	36	Aſſyriorū 19. Bellopa-
2785	37	res, annis 30. Atheni-
2786	38	enſium, Ephyra,quæ
2787	39	nunc Corinthus vo-
2788	40	catur,à Siſipho condi-

ta. Catina condita à Siſide in Sicilia.

¶ Mortuo autem Othoniel ſeruiuit Iſraël Egloni,regi Moab,annis 18.qui deputantur Aod,iuxta traditiones Iudæorum.

A o d.

HEbræorum Aod filius Gera, de tribu Beniamin, annis ſeptuaginta, qui vtraque manu vtebatur pro dextera.

Anni mūdi,	*Anni Aod,*	
2789	1	
2790	2	Ægyptiorum, Eleuſine
2791	3	Celeus regnauit, coæ-
2792	4	uus Triptolemi,quem
2793	5	Philochorus ait,longa
2794	6	naui ad vrbes accedē-
2795	7	tē diſtribuiſſe frumen-

ta, & ob id dediſſe ſuſpicionem, quòd nauis eius ſerpens pinnatus fuerit. Eſt figura quæ poſſit recipi. Erechtheus 6 Athenienſium annis 50. Fabula Proſerpinæ quam rapuit Aidoneus, ideſt Orcus, rex Moloſſorum, cuius canis ingentis magnitudinis Cerberus nomine Pirithoum deuorauit, qui ad raptum vxoris cum Theſeo venerat: quem & ipſum iam in mortis periculo conſtitutum, adueniens Hercules liberauit: & ob id quaſi ab inferis receptus dicitur, ſcribit Philochorus in Atthidis libro ſecundo.

Anni mūdi,	*Anni Aod,*	
2796	8	Athenienſium, Diony-
2797	9	ſus, qui Latinè Liber
2798	10	pater dicitur, naſcitur
2799	11	ex Semele. Erechthei
2800	12	filiā Orithyiam Bore-
2801	13	as Aſtrei filius Thrax
2802	14	rapuit, quem fabula
2803	15	ventum fuiſſe confin-
2804	16	git. Sub hoc & myſte-
2805	17	ria cœperunt, ea quæ
2806	18	de Perſeo dicūtur. Se-

cundū quorundam opinionem hac ætate Phrixus cum Helle ſua ſorore fugiens inſidias nouercales, viſus eſt per aërem vehi ab ariete velleris aurei. Fuit autem nauis etiam parata fugienti, cuius inſigne Aries erat. Porrò Palęphatus affirmat, Arietem vocatum per quem liberatus ſit.

2807	19	Sicyoniorum 18, La-
2808	20	medon,annis 40.
2809	21	
2810	22	Argiuorum 12, Abas,
2811	23	annis 23.
2812	24	Thebis expulſo Cad-
2813	25	mo, Amphion & Ze-

thus regnauerunt.

2814	26	Aſſyriorum 20,Lampri
2815	27	des,annis 32.
2816	28	
2817	29	Ægyptiorum 19 dyna-

ſtia,quorum primus Zethus,annis 55.

2818	30	Athenienſium, ea quæ
2819	31	de Procne & Philomo
2820	32	la dicuntur, tūc erant.
2821	33	
2822	34	Ægyptiorum bellum
2823	35	quod ſub Eumolpo fuit.
2824	36	Athenienſium,Melam-
2825	37	pus agnoſcitur.
2826	38	

Anni mũdi,	*Anni Aod,*	
2827	39	In Dardania regnauit
2828	40	Tros, à quo Troiani

nuncupantur.

2829	41	Ægyptiorum, apud Py-
2830	42	thiũ vates primò Phe-
2831	43	monoë hexametris
2832	44	verſibus futura ceci-

niſſe narratur.

2833	45	Argiuorum 13, Prœtus,

annis 17 regnauit.

2834	46	Athenienſium, Phrygas
2835	47	rexit Tantalus, q̃ priùs
2836	48	vocabãtur Mygdones.
2837	49	Ægyptiorum, ob ra-
2838	50	ptum Ganymedis etiã

Tantalo bellum exortum eſt, vt ſcribit Phanocles poëta. Fruſtra igitur Iouis fabula, & raptrix aquila confingitur.

2839	51	Athenienſium, Tityus

conuixit Tantalo, & Tityoni Latona mater Apollinis, qui cum Hercule ſeruiuit Admeto.

2840	52	Ea quæ de Phrixo &
2841	53	Melicerta dicũtur: ſub

quo celebrata ſunt Iſthmia.

2842	54	Erechthei frater Per-
2843	55	ſeus aduerſum Perſas

dimicauit, Gorgonæ meretricis capite deſecto: quæ propter eximiam pulchritudinem ita expetitores ſuos mentis impotes reddebat, vt vertere eos putaretur in lapides. Didymus ſcribit in peregrina hiſtoria, & etiam præbet ſcriptorem eius.

2844	56	Sicyoniorũ 19, Sicyon,
2845	57	annis 45.
2846	58	Aſſyriorum 21, Soſares,
2847	59	annis viginti regnauit.
2848	60	Athenienſium 7, Ce-
2849	61	crops 2, annis quadra-

ginta regnauit.

2850	62	Argiuorum 14, Acriſi-
2851	63	us, annis 31.
2852	64	Pegaſus equus velociſ-
2853	65	ſimus cuiuſdam mu-
2854	66	lieris, ſiue (vt Palępha-
2855	67	tus affirmat) Bellero-

phontis, nauis quondam fuit.

2856	68	Athenienſium, Cyrene
2857	69	ciuitas condita eſt in
2858	70	Libya.
2859	71	Athenienſium, Ion vir
2860	72	fortis: ex ſuo vocabulo

Iones Athenienſes dicti.

Anni mũdi,	*Anni Aod,*	
2861	73	Ægyptiorũ, Dionyſus,
2862	74	qui & Liber pater, ad-
2863	75	uerſus Indos dimicãs

Nyſam vrbem iuxta Indum flumen condidit.

2864	76	Geſta Perſei.
2865	77	
2866	78	Aſſyriorũ 22, Lampares

annis triginta regnauit.

2867	79	Secundum quoſdam,

Thebis regnauit Cadmus.

2868	80	Athenienſium, Pelops,

Peloponneſum primus regnans, Olympiis quoque præfuit, qui poſtea aduerſus Ilium arma corripiens, ſuperatur à Dardano.

¶ Poſt Aod, oppreſſit filios Iſraël Iabin rex Chanaan per viginti annos, qui regnabat in Aſor: hi autem anni deputãtur Deboræ & Barac, ſecundum Iudęorum traditiones.

DEBORA.

Hebręorum Debora, prophetiſſa de tribu Ephraim, cum Barac de tribu Nephthalim, annis 40.

Hieronymus Deboram inter duces numerat cum Barac, quem arbitratur Deboræ filium; quæ & Apis nomen accepit, ſcripturarum floribus paſta.

Anni mũdi,	*Anni Deb.*	
2869	1	
2870	2	Ægyptiorum 20, Ram-
2871	3	ſes, annis 66.
2872	4	
2873	5	Athenienſium, Europa
2874	6	à Cretenſibus rapta

eſt, cuius fuit inſigne Taurus.

2875	7	Ægyptiorum, ea quæ de

Spartis memorantur, quos Palęphatus ſcribit, quum proximarum eſſent regionum, aduerſus Cadmum ſubitò conſtitiſſe; & propter repentinos quaſi de terra cõtractus, & ex omni parte conflictus, Spartos vocatos.

2876	8	Saturnus filius Iani, re-
2877	9	gnauit in Italia.
2878	10	
2879	11	
2880	12	
2881	13	Argiuorum reges defe-

cerunt, qui imperauerunt annis 544

Digitized by Google

vſque ad Pelopem, qui regnauit annis 59. & in Mycenas imperio tranſlato, poſt Acriſium regnauit Euryſtheus filius Stheneli, annis 45.

Anni mūdi,	*Anni Deb.*	
2882	14	Atheniēſium, Midas regnauit in Phrygia. Iliū,
2883	15	

ab Ilo condita.

2884	16	Athenienſium 8, Pandion, annis 25 regnauit. Ægyptiorum, Per-
2885	17	
2886	18	

ſeus, Acriſio non ſponte interfecto, imperauit Argis.

2887	19	Athenienſium, poſt Acriſiū in Mycenas Ar-
2888	20	

giuorum imperio tranſlato, hi reges fuerunt: Perſeus, Sthenelus, Euryſtheus, Atreus, Thyeſtes, Agamemnon, Ægiſthus, Oreſtes, & Tiſamenus, & Pēthilus, & Cometes, vſque ad Heraclidarum deſcenſum. Ægyptiorum, Quidam his temporibus vēdicant geſta Liberi patris, & ea quæ de Indis, Lycurgo, Actæone & Pentheo memorantur, quomodo aduerſum Perſen conſiſtens occidatur in prælio: ait Dinarchus poëta, non rhetor. Qui autem voluerit, poteſt inſpicere ipſius Liberi patris apud Delphos ſepulchrum, iuxta Apollinem aureum. Pingitur verò Liber muliebri & delicato corpore, propter mulieres in ſuo exercitu militantes. Nam pariter ad arma viris fœminas alligabat, vt Philochorus loquitur.

2889	21	Sicyoniorum 20, Polybus, annis 20. Laiis
2890	22	

Chryſippus tenuit regnum.

2891	23	Templum in Eleuſina ædificatum eſt.
2892	24	
2893	25	
2894	26	
2895	27	
2896	28	Aſſyriorum 23, Pannias annis 45.
2897	29	
2898	30	
2899	31	
2900	32	
2901	33	
2902	34	Europa Agenoris filia (vt in quibuſdam legimus) rapitur, quod his congruit quæ de Mi-
2903	35	
2904	36	
2905	37	

noë dicuntur.

2906	38	Miletum condita.
2907	39	

2908	40	Ægyptiorum, Philammon Delphius nobilis habetur, qui primus apud Pythium chorū conſtituit. Pandion fugit à Metionidis paſſus inſidias.

¶ Poſt Deboram ſeruiuit Iſrael Madianitis & Amalecitis, annis 8, qui anni Gedeon deputantur ſecundum Iudæorum traditionem.

Gedeon.

Hebrȩorum, Gedeon de tribu Manaſſe, iudex annis 40.

Anni mūdi,	*Anni Ged.*	
2909	1	Athenienſiū, de Cadmo & Spartis hîc incidunt.
2910	2	
2911	3	Athenienſium 9, Ægeus

Pandionis filius, annis 28.

2912	4	Tyrus cōdita ante templum Salomonis, annis 240, vt ſcribit Ioſeph⁹ in tertio libro Antiquitatum. Ægyptiorū, ea quȩ de Dædalo fabulis
2913	5	
2914	6	
2915	7	
2916	8	
2917	9	

feruntur, quòd viſus eſt ſimulachra feciſſe mouentia: primus enim omnium pedes ſtatuarum à ſe inuicem ſeparauit, aliis coniunctim eos fabricantibus: Palæphatus memorat. Necnon quomodo cum filio Icaro nauigio fugerit, & propter inueſtigabilem fugam euolaſſe pennis æſtimatus ſit.

2918	10	Athenienſium, Atreus & Thyeſtes poſt Pelopen Pelopōneſi imperium diuiſerunt.

2919	11	Athenienſiū, Argonautarum nauigatio.
2920	12	
2921	13	
2922	14	
2923	15	
2924	16	Atheniēſium, Orpheus Thrax clarus habetur,
2925	17	

cuius diſcipulus fuit Muſæus filius Eumolpi.

2926	18	Ægyptiorū, Linus magiſter Herculis, omnibus efficitur notus. Ea
2927	19	
2928	20	

quæ de ipſo memorantur in Lemno.

2929	21	Sicyoniorum 21, Ianiſcus, aliàs Inachus, annis 42. Atheniēſium, Mycenis regnauit Euryſtheus annis 43. Faunus filius Pici regnauit in Italia.

2930	22	Ægyptiorum, ea quæ de

2931

Anni mūdi,	Anni Ged.	
2931	23	Sphynge, de Oedipo-

de,& Argonautis dicuntur,in quibus fuerunt Hercules, Aſclepius, Caſtor,& Pollux. Si autem inter Argonautas fuerunt Caſtor & Pollux,quomodo poteſt eorum ſoror Helena credi, quæ poſt multos annos virgo rapitur à Theſeo.Sphingem verò ſcribit Palæphatus, vxorem Cadmi propter zelum Harmoniæ à viro recedētem,contra Cadmum iniiſſe certamen.

2932	24	Mycenarum, Atreus & Thyeſtes annis 65.
2933	25	
2934	26	
2935	27	
2936	28	
2937	29	
2938	30	
2939	31	Ægyptiorum 21, Amenophis 3, annis 40.
2940	32	
2941	33	Aſſyriorum 24, Soſarmus, annis 18. Minos
2942	34	mare obtinuit,& Cre-
2943	35	tenſibus leges dedit,vt
2944	36	

Parrhadius memorat: quod Plato falſum eſſe conuincit. Ægyptiorum Hercules cum ſummo certamine Antæum interfecit, Ilium vaſtat. Dicitur autem Antæus, terræ filius, quia ſolorum paleſtricæ artis certaminum quæ in terra exercerentur, ſcientiſſimus erat:& ob id videbatur à terra matre adiuuari. Hydram autem callidiſſimam fuiſſe ſophiſtriam, aſſerit Plato.

2945	37	Athenienſium,Thamiris, Ammonis filius,in
2946	38	ſignis habetur.
2947	39	
2948	40	Gedeon filius Ioas obiit

ſenex, & ſepultus eſt in ſepulchro patris ſui in Ephrata,104 anno.

ABIMELECH.

HEbræorum Abimelech, annis 3, filius Gedeonis, qui regnabat in Sichē, & occidit 70 fratres ſuos, excepto Ioatha.

Anni mūdi,	Anni Abim.	
2949	1	
2950	2	Athenienſium, bellum
2951	3	Lapitharum & Cen-

taurorum,quos ſcribit Palęphatus in libro primo de incredibilibus, fuiſſe equites Theſſalorum ſeptem,qui aduerſum Thebas pugnauerunt.

THOLA.

HEbræorum Thola annis 23, filius Phua patrui Abimelech, vir de Iſſachar, qui habitabat in Samir montis Ephraim.

Anni mūdi,	Anni Thol.	
2952	1	
2953	2	Priamus regnauit poſt Laomedontem.
2954	3	
2955	4	Medea Cholcenſis ab Aeta diſcedit.
2956	5	
2957	6	
2958	7	Androgeus Athenis do

lo interficitur.

2959	8	Athenienſium 10, The-

ſeus, annis 30. Ea quæ de Minotauro dicuntur,quem Philochorus in ſecundo libro Athidis ſcribit, magiſtratum Minois fuiſſe Taurum nomine,inhumanum atq; crudelem: et quia Minos ſuper mortem Androgei agonē ſtatuerat, præmij nomine pueros Atticos largiens, & ille fortiſſimus vniuerſos in contentione ſuperabat: tandem factum eſt,vt à Theſeo in palęſtra vinceretur: ob quod Athenienſes pueri à tributaria pœna liberati ſunt, ſicut ipſos quoq; Gnoſios referre teſtatur.

2960	9	Aſſyriorū 25, Mitræus,
2961	10	annis 27. Theſeus He
2962	11	lenam rapuit, quam
2963	12	rurſus fratres ceperūt,
2964	13	capta matre Theſei, eo

peregre profecto.

2965	14	Athenienſium, Theſe-
2966	15	us cùm Athenienſes
2967	16	priùs per regionē di-
2968	17	ſperſos in vnam ciui-
2969	18	tatem congregaſſet,
2970	19	ignominioſè eiectus

eſt,per ſigna teſtarum tādē legem ipſe primus conſtituens.

2971	20	Sicyoniorum 22, Phæſtus,annis 8.
2972	21	
2973	22	
2974	23	

IAIR.

HEbræorum Iair, ex tribu Manaſſe, annis 22.

Anni mūdi,	Anni Iair,
2975	1

Anni mūdi,	*Anni Iair,*	
2976	2	
2977	3	Hoc tempore Carthagi-
2978	4	nem conditam dicūt.
2979	5	Sicyoniorum 24, Adra-
2980	6	ſtus, annis 4.
2981	7	Ægyptiorum 22, Am-

menemes, annis 26 regnauit.

2982	8	Athenienſium, Hercu-
2983	9	les agonem Olympia-

cum conſtituit, à quo vſque ad primam Olympiadem ſupputantur anni 430.

2984	10	Sicyoniorum 23, Hip-
2985	11	polytus aliàs Polyphi-
2986	12	des an. 31. Athenienſiū,

Theſeus Athenas profugus dereliquit.

2987	13	Athenienſium, bellum

Amazonum contra Thebas.

2988	14	Aſſyriorum 26, Tauta-
2989	15	nes, annis 35. Sub Tau-
2990	16	tane rege Aſſyriorum,

Troia capta eſt. Latinus Fauni filius in Italia, annis 32: à quo Latini appellati: cuius 25 anno capta eſt Troia.

2991	17	Athenienſiū 11, Mne-

ſtheus, annis 23. Ægyptiorum, Minos in Sicilia aduerſus Dædalum arma corripipiens, à filiabus Cocali occiditur.

2992	18	Athenienſium, Atreus
2993	19	Argis regnauit.
2994	20	
2995	21	Athenienſium, Phædra
2996	22	Hippolytum amat. Æ-

gyptiorum, Hercules in Libya occidit Antæum.

¶ Poſt Iair, Philiſtiim & Ammonitæ deprimunt Iſraël per annos 18: qui anni cum temporibus poſterorum copulantur ſecundum Iudæorum traditiones.

IEPHTHE.

HEbræorū Iephthe Galaadites, ex tribu Gad, annis ſex, iudicat populum. Requieſcit in ſua ciuitate Galaad, quæ eſt in dimidia tribu Manaſſe. Iephthe ait in libro Iudicum, ab ætate Moſis vſque ad ſeipſum ſupputari annos 300.

Anni mūdi,	*Anni Iepht.*	
2997	1	
2998	2	Menelaus regnauit in
2999	3	Lacedæmone.

Anni mūdi,	*Anni Iepht.*	
3000	4	Tertius millenarius mū-

di. Mycenarum, Mycenis imperat Agamemnon annis 25: cuius regni 18 capta eſt Troia. Ægyptiorum, Hercules in morbum incidens peſtilentem, ob remedium dolorum eiecit ſe in flammas: & ſic morte finitus anno ætatis 52: quidam autem 30 anno eum periiſſe ſcribunt.

3001	5	Athenienſium interfe-
3002	6	ctorum poſteri qui vo-

cantur Epigoni, aduerſum Thebas bellum mouent.

HESEBON.

HEbræorum, Heſebō de tribu Iuda, iudicauit populum annis 7.

Anni mūdi,	*Anni Heſ.*	
3003	1	
3004	2	Alexander Helenam ra-
3005	3	puit, & Troianum bel-

lum decennale ſurrexit. Cauſa mali, quòd trium mulierum de pulchritudine certantium præmium fuit: vna earum Helenam paſtori iudici pollicente.

3006	4	Ægyptiorum, Thuoris,
3007	5	annis 7 regnauit.
3008	6	Ægyptiorum, Memnon
3009	7	& Amazones Priamo

tulerunt ſubſidium.

ACHIALON.

HEbræorum, Achialon Zabulonites, annis 10: quem ſeptuaginta interpretes non numerant. Et ideo Euſebius Ioſuę, Samueli, & Sauli, quorum annos ſcriptura tacet, plus quàm in Ioſepho legitur, dat, vt ab egreſſu Iſraël vſque ad templum Salomonis ſecundum Scripturam annos 480 haberet.

LABDON.

HEbræorum, Labdon de tribu Ephraim, annis 8.

Anni mūdi,	*Anni Lab.*	
3010	1	Ægyptiorū, Mopſus re-
3011	2	gnauit in Sicilia, à quo

Mopſicrenæ & Mopſiſtiæ.

3012	3	Troia capta. A captiui-

tate Troiæ vſque ad primam Olympiadem, fiunt anni 406. Colligitur omne tēpus

pus vſque in præſentem diem: ſecundum Aſſyrios, à 44 anno regni Nini, anni 835: ſecundum Hebræos, à primo anno natiuitatis Abrahæ, anni 835: ſecundum Sicyonios, à 22 anno Europis, ſimiliter anni 835: à natiuitate verò Moſis, anni 410. A primo itaque anno Cecropis [qui primus apud Atticam regnauit] vſque ad captiuitatem Troiæ, & vſque ad 23 annum Mneſthei, cuius Homerus meminit, cōputantur anni 385. Ab anno verò 35 ætatis Moſis, fiunt anni 375, ſecundum Hebræos, vſque in 3 annum Labdonis, in quo capta eſt Troia. Ab ëgreſſu Iſraël ex Ægypto, eodem annumerato 340. Athenienſium, Mneſtheus moritur in Melo, regrediens à Troia: poſt quem Athenis regnauit Demophoon [12 rex Athenienſium, annis 33.]

Thuoris rex Ægypti, ab Homero Polybius vocatur, maritus Caſſandræ: cuius meminit in Odyſſea dicens, poſt Troiæ captiuitatem, Menelaum & Helenam ad eum diuertiſſe. Eſt autem in Aſia oppidum Troianorum, vbi eſt arx quæ Ilium dicitur, in qua regnauit Æneas. Surrexerunt autem reges Græcorum aduerſus Æneam cum multo exercitu, corruitq; illic multus populus Troianorum. Fugit itaque Æneas, & recluſit ſe in ciuitate annis decem. In ipſa enim ciuitate, fuit Æneas tyrannus in Italia, loca regens ad pugnandum: alij quoque ex principibus, Priamus videlicet & Antenor, cum reliquo exercitu Troianorum, cum 12000 abſceſſerunt. Poſt 3 annum captiuitatis Troiæ, ſiue (vt quidam volunt) poſt annum 8 regnauit Æneas annis 3. Ante Æneam Ianus, Saturnus, Picus, Faunus, Latinus, in Italia regnauerant annis circiter 150. qui tunc Latini, poſtea Romani nuncupati ſunt. Ægyptiorum, de tertio tomo Manethonis Ægyptij, 20 dynaſtia Diapolitanorum.

Anni mūdi,	*Anni Lab.*	
3013	4	Carmētis nympha Latinas literas repperit.
3014	5	
3015	6	Sicyoniorum 25, Laceſtates, aliàs Pelaſgus,
3016	7	
3017	8	annis viginti. Hic Æ-

neas regnauit in Italia annis ſaltem tribus.

Poſt Labdon, Hebræi in ditionem rediguntur alienigenæ, annis 40, qui anni copulantur temporibus Iudicum poſteriorum, ſecundum Iudæorum traditiones. Ioſephus hiſtoriographus Iudæorum, ſic: Ioſue 110 anno ætatis ſuæ, ideſt cum Moſe 40, & poſt eum 76 annorum obiit. Poſt Ioſue populus Iudæorum per annos 18 ſine principe fuit. Poſt hoc propter epulas & libidinem iratus eſt Dominus eis, ita vt inuicem Beniamini præter 600 ab Iſraëlitis ſint deleti, & Chuſamraſataim regi Aſſyriorum per annos 8 ſeruirent, poſt quos ita liberati ſunt. Cenez de tribu Iuda, vir fortis & prudens, reſponſo à Deo dato ei, ne deſpiceret Hebræos in tali miſeria, priùs Chuſamraſataim caſtra diripuit. Quum verò plures ad pugnæ aleā ſubeundam accederent, quòd prima eis impreſſio non infeliciter ſucceſſiſſet, manus cum Aſſyriis conſerunt: eosq; planè profligatos Euphratem traiicere coëgerunt. Cenez igitur quum hoc feciſſet, principatus honorem accepit per quadraginta annos. Quo mortuo, ſeruierunt filij Iſraël in omni malo regi Egloni Moabitarum, ponenti regnum ſuum in Hiericho per annos 18. Et iterum ſic liberati ſunt. Aod filius Gera de tribu Beniamin, habitans in Hiericho, & amicus Egloni factus, & placans eum muneribus, vt inter charos circa Regem eſſet; aliquando cum duobus famulis fert regi munera, gladio in dextro femore ligato. Quùm poſt prandium æſtate regis cuſtodes dormiebant, famulis verò ſolis præſentibus tunc quaſi à ſecreto, iuſſu regis abeuntibus: Aod exiuit ad regem, & gladium in corde eius fixit, & relinquens gladium & ianuam clauſam, exiuit, & latenter abiens in Hiericho indicauit. Hebræi verò citò tubis canentibus, decem millia occiderunt. Aod igitur ob hanc cauſam principatu honoratus eſt à plebe, quem tenuit per annos 80.

Poſt hunc Samgar filius Anath electus ad principatum, primo anno obiit. Poſtea propter iram Dei & tranſgreſſionem Legis ſeruierunt Iabin regi Chananæorum, habenti armatorum 3000 equitum, & 12000 curruum, & Siſaræ principi huius militiæ, per annos 21. De cætero, temperantes à malis, rogauerunt Deboram prophetiſſam, vt Deum rogaret pro eis. Deus verò per eam Baracum elegit de tribu Nephthalim, qui noluit inire bellum ſine Debora, ea eligente 10000 ad bellum. Tunc illa ei dixit,

Digitized by Google

Tu concedis mulieri quod Deus tibi dedit: ſed & ego non recuſo. Tunc cum victoria belli Siſara occiſus eſt, alióque bello rex Iabin, qui duo principatum per annos 40 tenuerunt. Quibus eodem tempore abeuntibus, ſeruierunt Madianitis annis ſeptem. Sed tunc conuerſi à malis orabant Deum, vt eos liberaret. Tunc Gedeoni filio Ioas paucos manipulos, non in area propter hoſtes, ſed in torculari tenenti apparuit Deus in forma iuuẽculi, ei præcipiens, vt liberaret Iſraël. Quo verò recuſante, propter paucitatem tribus ſuæ, ſuámq; pueritiam, Dominus, quod deerat, impleturum ſe dicebat, & victoriam per eum daturum Iſraeli. Iſraël autem audiens viſitationem Domini, citò ad certamẽ adeptus eſt 100000 virorũ, & duos reges Oreb & Zeb cum 18000 occiderunt. Gedeon verò principatum nolẽs, coactus tenuit per quadraginta annos. Abimelech iudicauit populũ 3 annis: Thola 23, & Iair 22. Poſt Iair delinquentibus filiis Iſraël, ꝓuocauerunt irã Dei, tranſgredientes legẽ. Concluſit autem illos Deus in manibus inimicorum ſuorum, & ſeruierunt Amalecitis & Palæſtinis per annos 18. Sed tunc conuertẽtes & ſacrificia celebrantes, Ammonitiſque caſtrametantibus ſuper eos, non habẽtes ducẽ, rogauerunt Iephthem, qui fuit potens ad exercitum diſpenſandum, promittentes ei ducatum. Tunc Iephthe per legatos regem Ammonitarũ de occupata regione accuſabat. Ille verò rex egreſſum Iſraël de Ægypto ad poſſidendam hæreditatem Amorræorum patrum ſuorum accuſabat. Reſpõdit Iephthe, eos ob Amorræam regionem maiores ſuos nullo iuſto prætextu accuſare: ſed potius ipſos gratias illis Ammoniticæ regionis nomine debere, quæ relicta illis ſit, cùm & ipſa a Moſe poſſet adimi. Excedere ipſos ſua regione iubet, quam poſt annos CCC Dei auxilio Iſraelitæ reparauerint: & ideo ſe ipſos oppugnaturum dixit. Qui quum voueret, vt quicquid ſibi obuiam foret poſt victoriam belli, immolaret Deo: filiam ſuam, ſic contingebat, vt immolaret. Iephthe annis ſeptem, Abeſan annis ſeptem, Achialon decem, & Labdon octo. Quo mortuo ſeruiuit Iſrael Philiſtinis per 40 annos: a qua ſeruitute ſic liberati. Angelus domini ſimilis iuueni apparuit Manuæ de tribu Dan, promittẽs ei optimum fortemque filium, & Philiſtinos prementem: præcipitque angelus, ne coma eius abſcinderetur, & non niſi aquam biberet: qui naſcens, Samſon, ideſt robuſtus, nominatus. Samſon ergo 20 annis iudicabat populũ. *Hæc Ioſephus.* Si igitur per interualla regni inter Iudices filij Iſrael alienigenis ſeruierũt, ſicut Ioſephus perhibet: damnũ annorum 167 inter Moſen & Samſon habetur. Cauſa exempli, Si poſt Iair oppreſſi ſunt filij Iſraëlitæ per annos 18, ſicut legitur, quamuis in fine vitæ Iephthe Iſraëlitas liberaret cum ipſo, niſi ſex non regnauit annis: tamen 12 annorum damnum inter mortem Iãir & mortem Iephthæ poterit inueniri. Damnum autem annorum 18 poſt mortem Iair vſque ad Iephthæ pronunciauit 299.

SAMSON.

SAmſon de tribu Dan, annis 20 iudicauit populum. Samſon fortiſſimus omnium fuit, ita vt à quibuſdam facta eius geſtis Herculis comparentur.

Anni mũdi,	*Anni Samſ.*	
3018	1	Latinorũ 2, poſt Æneam, Aſcanius, annis
3019	2	

triginta ſeptem. Argiuorum, Mycenis regnauit Ægiſthus. Lydij mare obtinuerunt.

3020	3	Mycenarum, poſt necẽ
3021	4	Ægiſthi, Oreſtes re-

gnauit annis 15. Aſſyriorum 27, Teuteus annis 40. Ægyptiorũ, ea quæ de Vlyſſe fabulæ ferunt, quomodo docuerit Tyrrhenorum Scyllam fugere, ſpoliare hoſpites ſolitam: ſcribit Palæphatus in libro primo incredibilium: Sirenas quoque fuiſſe meretrices, quæ deciperent nauigantes.

3022	5	Latinorum, Aſcanius, Æneæ Albam vrbem condidit.
3023	6	
3024	7	
3025	8	Latinorum, Aſcanius derelicto nouercæ ſuę regno Lauinij, Albam longam condidit: & Syluium Poſthumum fratrem ſuum, Æneæ ex Lauinia filiũ, ſumma pietate educauit.
3026	9	
3027	10	
3028	11	
3029	12	
3030	13	
3031	14	
3032	15	
3033	16	
3034	17	
3035	18	Sicyoniorum 24, Zeu-

xippus, annis 31. Quidam ad huius memoriam conſeruandam balneas Byzantinorũ multo pòſt tẽpore appellatas putant.

3036

Digitized by Google

Anni mũdi,	Anni Sãſon.	
3036	19	Ægyptiorum, Pyrrhus

Delphis in tẽplo Apollinis ab Oreſte occiditur, proditione ſacerdotis Macherei. Quo tempore quidam Homerum fuiſſe dicunt.

|3037| 20 |Samſon filius Manuæ obiit, & requieſcit in ſepulchro patris ſui, Eſthaol, in tribu Iuda.

¶ Hucuſque liber Iudicum annos 299 numerat; Iudices 12. Othoniel primò apud Hebræos: poſt Samſon præfuit Iſraëli Emegar.

HELI.

HEli ſacerdos, ſecũdum Hebræos, annis 40: ſecundum Septuaginta interpretes, annis 20 regnauit.

Anni mũdi,	Anni Heli,	
3038	1	Latinorũ, Mycenis regnauit Tiſamenus filius Oreſtis.
3039	2	
3040	3	
3041	4	
3042	5	Ægyptiorum, Hectoris filij Ilium receperunt,
3043	6	

expulſis Antenoris poſteris, Heleno ſibi ſubſidium ferente.

|3044| 7 |Latinorum, ſecundum quoſdam, Heraclidarum deſcenſus.

|3045| 8 Athenienſium 13, Oxyntes, annis 12 regnauit.

3046	9	Ægyptiorum, Amazones Epheſi templum incenderunt.
3047	10	
3048	11	
3049	12	Latinorum, Aſcanius

Iulium filiũ procreauit, à quo familia Iuliorum orta eſt:& propter ętatem paruuli, quia nec dum regendis ciuibus idoneus erat, Syluium Poſthumum fratrem ſuum regni reliquit hæredem.

|3050| 13 |Atheniẽſium, Caſtoris chronographiam de regno Atheniẽſium exponemus, Athenienſes reges cognomẽto Erechthidas, à Cecrope Diphye vſque ad Thymœten, quorum omne tẽpus inueniuntur anni 424.

|3051| 14 |Latinorum, Agon, Lyciorum primus.

3052	15	Caſtoris chronographiam de Sicyoniorum regno exponemus, Si-
3053	16	
3054	17	

cyoniorum reges ab Ægialeo vſque ad Zeuxippum, qui omnes regnauerũt annis 942: & ſacerdotes Carni, ex quibus præfuerunt annis triginta tribus. Poſt quos ſacerdos conſtitutus eſt Charidemus, qui bellantes Perſas non ſuſtinens fugit.

Anni mũdi,	Anni Heli,	
3055	18	Latinorum 3, Syluius Æneæ filius, annis 28.
3056	19	
3057	20	
3058	21	Atheniẽſium 14, Thy-

mœtes, anno 1 regnauit.

|3059| 22 |Atheniẽſium 15, Aphidas, annis 9. Latinorum, Syluius Poſthumus, quia poſt mortem patris ſui ruri fuerit educatus, & Syluij & Poſthumi nomen accepit: à quo omnes Albanorũ reges, Syluij vocati ſunt.

Ægyptiorum, poſt quos ſuſcepit regnũ Melãthus Pylienſis, Andropompi filius, & huius filius Codrus, qui imperauerant ſimul annis 59.

3060	23	Aſſyriorum 28, Tymeus annis 30.
3061	24	
3062	25	
3063	26	
3064	27	
3065	28	Sicyoniorum reges defecerunt, qui regna-
3066	29	

uerant annis 962. Poſt quos ſacerdotes Carni conſtituti ſunt.

|3067| 30 |Athenienſium 16, & Erechthidarum primus, Melanthus, annis 37 regnauit.

3068	31	Ægyptiorũ, Erechthidarũ imperio deſtructo, Atticorũ principum regnum ad aliud genus tranſlatum eſt, cùm Thymœtẽ prouocaſſet Xãthus Bœotus, & Thymœte recuſante Melãthus Pylienſis Andropompi
3069	32	
3070	33	
3071	34	
3072	35	
3073	36	
3074	37	
3075	38	
3076	39	
3077	40	

filius ſuſcepiſſet ſingulare certamẽ, ac deinde regnaſſet. Hinc & ἀπατύριον, id eſt fallaciarum ſolennitas celebratur, quia victoria fraude proceſſerat.

|3078| 0 |

¶ Mortuo Heli ſacerdote, arca Teſtamenti ab alienigenis poſſidetur, ac deinde in domo Abinadab fuit annis viginti.

SAMVEL.

SAmuel regnauit annis duodecim, Ioſepho teſte. Nã de annis eius Scriptura

Digitized by Google

ſancta tacet. A Samuele tempora Prophetarum incipiunt.

Anni mũdi,	*Anni Sam.*	
3079	1	
3080	2	Dauid filius Ieſſæ, naſci-
3081	3	tur. Latinorum: in alia
3082	4	hiſtoria reperimus,
2083	5	quarto Latinum Syl-

uium regnaſſe, Lauinię & Melampodis filium, vterinum fratrẽ Poſthumi: & quinto, qui nũc hîc quartus ponitur, Syluium Æneam Poſthumi filium.

3084	6	Latinorũ 4, Æneas Syl-
3085	7	uius, annis 31.
3086	8	
3087	9	
3088	10	
3089	11	
3090	12	Aſſyriorum 29, Derci-

lus, annis 40 regnauit.

SAVL.

SAul, de tribu Beniamin, primus Hebræorum rex, regnauit annis 20 ſecũdum Ioſephum. Anni verò ipſius in Scriptura diuina non habentur.

Homerus ſecundum quorundam opinionem his fuiſſe temporibus dicitur.

Quanta apud veteres de eo diſſonantia fuerit, manifeſtum eſſe poterit ex ſequentibus. Quidam eum, ex quibus Crates, ante deſcenſum Heraclidarum ponũt: Eratoſthenes, poſt 100 annum Troianæ captiuitatis: Ariſtarchus, Ionica migratione, ſiue poſt annos centum: Philochorus, emigrationis Ionicæ tempore, ſub Archippo Athenienſium magiſtratu, & poſt captam Troiam anno 108: Apollodorus Athenienſis poſt 240 annum euerſionis Ilij. Extiterunt alij qui modico tempore, antequam Olympiades cœperint, 400 retro annis Troianæ captiuitatis eum fuiſſe putent, licet Archilochus 23 Olympiadem, & quintum Troianæ euerſionis annum ſupputet.

Anni mũdi,	*Anni Saul,*	
3091	1	
3092	2	
3093	3	Lacedęmoniorum re-
3094	4	gni principium: & Co-
3095	5	rinthiorũ regni prin-
3096	6	cipum. In Lacedęmo-
3097	7	ne regnauit primus

Euryſtheus, annis 42: Corinthiorum, regnauit primus Aletes, annis 35.

3098	8	Lacedęmoniorũ, Hera-

clidarum deſcenſus in Peloponneſum.

3099	9	Lacedęmoniorũ, Eury-
3100	10	ſtheus & Procles Spar
3101	11	tam obtinuerunt.
3102	12	Athenienſium 17, Co-

drus Melanthi filius, annis 21.

3103	13	Lacedæmoniorũ, Iones
3104	14	profugi Athenas ſe
3105	15	contulerunt.
3106	16	
3107	17	
3108	18	
3109	19	Peloponnenſes contra

Athenas dimicant. Lacedæmoniorum incurſus in Aſiam, Amazonum pariter & Cymmeriorum.

3110	20	Saul cum filio ſuo Iona-

tha occiſi ſunt à Philiſtæis in monte Gelboe bellantes.

¶ Ab Abraham vſque ad Dauid, tertia ætas ſeculi ſecundum vtranque editionem annos habet 942. Hæc velut quædam adoleſcentia populi Dei, qua ætate incipit homo generare. Propterea Matthæus Euangeliſta generationum ſumpſit exordium, qui etiam pater Gentium conſtitutus eſt, quando mutatum nomen accepit.

Ab Adam vſque ad Dauid ſecundum Hebræos, ſunt anni 2890. Sed additione euangelica euangeliſtæ Lucæ, ſunt anni 3120.

ÆTATIS III FINIS.

Hic notabis lector amice, prototypum non numeraſſe neq; decẽ annos iudicis Achialon, qui hîc deſiderantur, neque mundi annos vnquam expreſſe: quæ fuit cauſa, vt extremus huius ætatis annus ſit 3110, quum ex vera ſerie deberet eſſe 3120, ſequenti anno cohærens.

ÆTAS

AETAS IIII.

De quarta ætate vſque ad captiuitatem & combuſtionem templi Salomonis.

CAPVT XVII.

DAVID rex Hebræorum ſecundus, ex tribu Iuda primus, annis quadraginta regnauit.

Anni mũdi,	Anni Dau.	
3121	1	Latinorũ 5, Latinus Syluius, annis 50 regnauit.
3122	2	
3123	3	Hebræorum, pontifex Abiathar, clarus habetur.
3124	4	
3125	5	
3126	6	
3127	7	Dauid hucuſque regnauit ſuper tribum Iuda 7 annis.
3128	8	Hinc autem 33 annis regnauit ſuper duodecim tribus Iſraël.

Poſt Codrum principes quos mors finiebat, quorum primus Medon Codri filius annis 20.

3129	9	Prophetabant Gad, Nathan, & Aſaph.
3130	10	
3131	11	Corinthiorum 2, Ixion annis 37. Lacedæmoniorum, Codrus iuxta reſponſum ſeipſum morti tradens, interemptus bello Pelopõneſiaco, in quo Erechthidarum regnum deſtructum eſt, quod 487 annis perſeuerauerat.
3132	12	

3133	13	Aſſyriorum 30, Eupales, annis 38.
3134	14	
3135	15	
3136	16	
3137	17	
3138	18	Lacedæmoniorũ 2, Agis, anno 1 regnauit.
3139	19	
3140	20	Poſt quẽ 3, Echeſtratus, annis 35.
3141	21	
3142	22	Lacedęmoniorũ, Pelaſgi obtinuerunt mare.
3143	23	
3144	24	Lacedæmoniorũ, Magneſia in Aſia cõdita.
3145	25	
3146	26	
3147	27	Lacedæmoniorũ, Mycena in Italia condita, vel Cumæ.
3148	28	Athenienſium 2, Acaſtus, annis 36 regnauit.
3149	29	Lacedæmoniorũ, Myrrhena condita: & Epheſus ab Andronico.

Anni mũdi,	Anni Dau.	
3150	30	
3151	31	
3152	32	Salomon naſcitur.
3153	33	Lacedæmoniorũ, Carthago condita eſt, vt quidam volunt, à Carchedine Tyrio, vt alij, à Didone filia Beli, annis 143 poſt Troianũ excidium.
3154	34	
3155	35	
3156	36	
3157	37	
3158	38	
3159	39	
3160	40	Dauid filius Ieſſæ obiit

quarto die calendis Ianuariis, & in arce Hieruſalem quæ dicta eſt ciuitas Dauid, ſepultus eſt. Poſt tempus annorum 828, Hyrcanus pontifex, qui & Ioannes, in 2 anno ſui pontificatus, Antiocho Pio filio Demetrij, vt ab obſidione Hieruſalem liberaret, de ſepulchro Dauid 3000 talentorum tulit. Et iterum Herodes rex multam pecuniam inde tulit.

SALOMON.

SAlomon, 12 anno ætatis ſuæ, per Iſraël incepit regnare in ſolio patris, & poſtea, quod Scriptura tacet, vixit Dauid, regnante iam filio, aliquot annis, qui ſibi & non filio imputantur. Mortuo autem patre, poſtea filius regnauit annis 40, quibus ſine patre regnauit. Et ſic initium regni Salomonis, eſt tempus quo ſolus regnauit. Hiſtoria oſtendit, non tamen omnes annos vice illius 52, quum antè continet, quòd non regnauit, filiis, ſed patribus, quamdiu ſimul vixerunt, imputantur. Confirmat liber Regum dicens, quòd Ozias poſtquam lepra percuſſus eſt, habitauit in domo ſeparata, & filius eius Ioatham regnauit pro eo vſque ad mortem patris: & tamen poſtea quum eſſet 25 annorum, 16 annis regnauit ſolus. Quod de Salomone intelleximus, & de Achaz ſimiliter intelligendum eſt. Ioathæ filius, Ezechiæ pater fuit. Hoc dicit Hieronymus ad Vitalem presbyterum, de Salomone & Achaz, qui 10 annorum dicuntur filios genuiſſe.

¶ Salomon, tertius filius Dauid, annis regnauit quadraginta.

Digitized by Google

Anni mūdi,	*Anni Sal.*	
3161	1	Lacedæmoniorum, Io-
3162	2	nica emigratio, in qua
3163	3	quidam Homerum fu-

iſſe ſcribunt.

3164	4	Hic Salomon menſe ſe-
3165	5	cundo quarti anni re-
3166	6	gni ſui templum Do-
3167	7	mino ædificare cœpit
3168	8	in Hieruſalem, poſt

exitum Iſraël ex Ægypto 480 annis, vt liber Regum tertius teſtatur: quod in figuram totius temporis, quo in hoc ſeculo CHRISTI ædificatur eccleſia, quæ in futuro perficietur, ſeptem annis perfecit; & in octauo menſe anni ſeptimi dedicauit.

3169	9	Corinthiorum 3, Age-

laus, annis regnauit 37.

3170	10	Latinorum 6, annis 38.
3171	11	Aſſyriorū 31, Laoſthe-
3172	12	nes, annis 45.
3173	13	Lacedæmoniorum 4,
3174	14	Leobotes, annis 37.
3175	15	
3176	16	Hebræorum, ſacerdos
3177	17	Sadoc, 8 ab Aaron, ha-
3178	18	betur illuſtris.
3179	19	Lacedæmoniorū, qui-
3180	20	dam Homerū & He-
3181	21	ſiodum his tempori-
3182	22	bus fuiſſe aiunt.
3183	23	Regina Saba venit au-
3184	24	dire ſapientiam Salo-
3185	25	monis.
3186	26	Lacedæmoniorū, Car-

thago (ſecundum nonnullos) conditur à Didone. Alij ſuprà ſcriptum tempus vendicant.

3187	27	Athenienſiū 3, Archip-

pus, annis regnauit nouendecim.

3188	28	Lacedæmoniorum,
3189	29	tertiò mare obtinue
3190	30	runt Thraces annis
3191	31	19.
3192	32	
3193	33	In Ægypto dynaſtia 21,
3194	34	regnauit Senēnis, an-
3195	35	nis 26.
3196	36	
3197	37	
3198	38	
3199	39	
3200	40	Salomon filius Dauid,

in Bethlehem, anno 40 regni ſui, 50 autem ætatis ſuæ, ſepultus in Hieruſalem eſt.

¶ Poſt mortem verò Salomonis, Ieroboam de tribu Efraim, ſeparauit à domo Dauid & à Domino decem tribus, in figuram hæreticorum, qui ſuos ſequaces à CHRISTI eccleſia ſegregant.

ROBOAM.

HEbræorum Iuda 4, Roboam filius Salomonis, regnauit annis 17 duas tribus ſubiectas ſibi, ideſt Iuda & Beniamin, ob reges Iudæorum, quòd ij ex Iuda ſtirpe deſcenderant: vnde & vniuerſa gens nomen Iudææ ſortita eſt, quæ appellatur Iſraël.

¶ Apud Hebræos qui in Samaria erant, & vocabantur Iſraël, primus regnauit Ieroboam, annis vigintitribus in Samaria.

Anni mūdi,	*Anni Rob.*	
3201	1	
3202	2	
3203	3	Athenienſium 4, Ther-

ſippus, regnauit annis 42.

3204	4	Suſachim rex Ægypti

contra Iudæos dimicans, templum Domini ſpoliat.

3205	5	Corinthiorum 4, Pry-
3206	6	minas, annis 35.
3207	7	
3208	8	Latinorum 7, Capetus
3209	9	Syluius, annis 24. Al-
3210	10	bæ Syluij ſuperioris re-

gis ſexti filius fuit.

3211	11	Lacedæmoniorum 5,
3212	12	Doryachus, an. 29. Sa-
3213	13	mos cōdita, & Smyrna
3214	14	in vrbis modum ampli-
3215	15	ata.
3216	16	Aſſyriorum 32, Pyri-
3217	17	thydias, annis 30.

ABIA.

HEbræorum Iuda 5, Abia filius Roboam, Ieroboam pugnantem cōtra ſe ſuperauit, occiſis de exercitu eius millibus quinque, & regnauit ſaltem annis tribus.

Anni mūdi,	*Anni Abia,*	
3218	1	
3219	2	Ægyptiorum, Pſeuſen-

nes, annis regnauit 41.

3220	3	Hebræorum pontifex

maximus

Digitized by Google

maximus Abimelech, illuſtris habetur.

Asa.

HEbræorum Iuda 6, Aſa Iuſtus, filius Abiæ, annis 41 regnauit.

Anni mũdi,	Anni Aſa,	
3221	1	
3222	2	Aſa idola deſtruit, templum mundat, egredientem contra ſe Zaram Æthiopem ſternit cum ſuo exercitu.
3223	3	Hebræorum Iſraël 2, Nadab, regnauit annis duobus.
3224	4	Hebræorum Iſraël 3, Baaſa, regnauit annis 24.
3225	5	Lacedęmoniorũ, Thraces Bebryciam quę nũc Bithynia vocatur, tranſeuntes à Strymone occupauerunt.
3226	6	Prophetabant in Iudæa Achias, Semeias; & qui erant apud altare in Samaria, Iehu, Ioed, Azarias, qui & Anania.
3227	7	
3228	8	Ab Aſa cõductus Benadad rex Syrię Damaſci contra Iſraël, percuſſit omnem terram Nephthalim.
3229	9	Iehu propheta à Baaſa rege Iſraël occiditur.
3230	10	
3231	11	Thraces mare obtinuerunt.
3232	12	
3233	13	Latinorũ 8, Capys Syluius, annis regnauit 28.
3234	14	Lacedæmoniorum 6, Ageſilaus, annis 44 regnauit.
3235	15	
3236	16	
3237	17	
3238	18	Corinthiorum 5, Bacchis annis 34 regnauit.
3239	19	
3240	20	
3241	21	
3242	22	
3243	23	
3244	24	Athenienſium 5, Phorbas, annis 31.
3245	25	
3246	26	Aſſyriorum 33, Ophrateus, annis 20.
3247	27	
3248	28	
3249	29	Hebræorũ Iſraël 4, Ela, annis 2.
3250	30	
3251	31	Hebræorũ Iſraël 5, Amri, annis 12. Amri emit montes Samariæ à Semer duobus talẽtis argenti, & ædificauit illic. Hiel de Bethel
3252	32	
3253	33	
3254	34	
3255	35	
3256	36	
3257	37	Iericho inſtaurat.
3258	38	
3259	39	
3260	40	Ægyptiorum, Nephercherres, annis 4 regnauit.
3261	41	Latinorum 9, Capetus Syluius, annis 13.

Iosaphat.

HEbræorum Iuda 7, Ioſaphat iuſtus, filius Aſæ, annis 25.

Anni mũdi,	Anni Ioſap.	
3262	1	
3263	2	Hebręorum Iſraël 6, Achab filius Amri, annis 22. Cuius vxor erat Iezabel idololatra, filia Ethbaal regis Tyri & Sidonis. Elias Thesbites per tres ſemis annos, à menſe Octobri vſque in alium annum, pluuiam ꝓpter peccata populi & Achab continet. Prophetabant Elias, Abdias, Azarias & Micheas.
3264	3	
3265	4	Ægyptiorum 5, Amenophis, regnauit annis octo.
3266	5	Aſſyriorum 34, Ophraganeus, annis 50.
3267	6	
3268	7	
3269	8	
3270	9	
3271	10	
3272	11	
3273	12	Ægyptiorum 6, Oſochor, annis 6 regnauit.
3274	13	Latinorum 10, Tiberinus Syluius, Capeti filius, annis 8. A quo & fluuius appellatus eſt Tiberis, qui priùs Albula dicebatur. Corinthiorum 6, Agelas, annis trigintauno regnauit.
3275	14	Athenienſium 6, Mecades, annis 30 regnauit.
3276	15	
3277	16	
3278	17	
3279	18	Ægyptiorum, Spinaces annis 9 regnauit.
3280	19	
3281	20	
3282	21	Latinorum 11, Agrippa Syluius, annis 9.
3283	22	
3284	23	Lacedæmoniorũ 7, Archelaus, annis 40. In Latina hiſtoria hęc ad verbum ſcripta reperimus: Agrippa apud Latinos regnante, Homerus claruit in
3285	24	
3286	25	

Græcia, vt teſtantur Apollodorus grammaticus, & Euphorbus hiſtoricus; ante Vrbem conditam, annis 134; & (vt Cornelius Nepos) ante ipſam Olympiadem primam, annis centum.

¶ Hebræorum Iſraël 8, Ioram, filius Achab, annis 12.

I O R A M.

HEbræorum Iuda 8, Ioram, filius Ioſaphat, annis 8: nominatus nomine filij Achab, fratris ſuæ matris Godoliæ: & ambulauit Ioram in viis ſacrilegis domus Achab. Prophetabant Elias & Eliſeus.

Anni mũdi,	*Anni Iora,*	
3287	1	
3288	2	Ægyptiorum, Senſcones, annis 35.
3289	3	
3290	4	
3291	5	
3292	6	
3293	7	
3294	8	Elias Thesbites, ſacer-

dos magnus & propheta, 40 dierum exercitatus ieiunio, curru igneo rapitur quaſi vſque in cœlum, mortem in fine mũdi ab Antichriſto paſſurus; & Eliſeum filium Ioſaphat pro ſe vnxit prophetam. Eliſeus verò primo miraculo aquas Ierichо ſanat. Micha de tribu Ephraim ſub Ioram, filio Achab obiit, & ſepultus eſt in terra ſua iuxta Polyandrum. In diebus Ioram receſſit Edom, ne eſſet ſub Iuda, & conſtituit ſibi regem.

A Z A R I A S.

HEbræorũ Iuda 9, Azarias, qui & Zacharias, vel Mathias, filius Ioram, anno vno regnauit.

| 3295 | 9 | Azariam cum filio ſuo Ioas, & nepote Amaſia propter ſcelera ſua Matthæus Euangeliſta à Saluatoris genealogia recluſit.

¶ Hebræorum Iſraël 9, Iehu, annis vigintiocto regnauit.

G O D O L I A.

HEbræorum Iuda 10, Godolia vel Athalia de familia Achab, regnauit annis ſex: ſed ſecundũ ſeptuaginta ſeniores interpretes, annis ſeptem. Quæ videns interfectum ab Iehu rege Iſraël filium ſuum Azariam, occidit omnem ſtirpem regiam domus Ioram, niſi ſolum Ioas filium Azariæ, quem Ioſabeth, ſoror Azariæ, vxor Ioiadæ pontificis, furata eſt de medio filiorum regis, quum interficerentur.

Anni mũdi,	*Anni God.*	
3296	1	Ioiadas inſigniſſimus
3297	2	pontifex, qui ſolus
3298	3	poſt Moſen annis
3299	4	133 vixit.
3300	5	Propheta Zacharias cla
3301	6	rus habetur.

I O A S.

HEbræorum Iuda 11, Ioas, filius Azariæ, annis 40. Iſte principio regni tẽplum innouauit.

Anni mũdi,	*Anni Ioas,*	
3302	1	Athenienſium 7, Dio-
3303	2	genetus, annis 28.
3304	3	Corinthiorum 7, Eude-
3305	4	demus, annis 25.
3306	5	Lacedæmoniorũ, ma-
3307	6	re obtinuerũt & Phry-

ges annis vigintiquinque.

3308	7	Azarias propheta cla-
3309	8	rus apud Hebræos tũc

temporis habebatur.

| 3310 | 9 | Azarias propheta ortus eſt in terra Reblatha, & ſepultus, nono huius Ioas anno occiſus.

3311	10	Zacharias propheta oc-
3312	11	ciditur.
3313	12	Lacedæmoniorum, Ly-
3314	13	curgus inſignis habe-
3315	14	Aſſyriorum 35, (tur.
3316	15	Aſcrazapes, annis 40.
3317	16	
3318	17	
3319	18	
3320	19	
3321	20	Latinorum 12, Aremu-
3322	21	lus Syluius, annis 19.

Syluius Aremulus, ſiue Remulus, Agrippæ ſuperioris regis filius, præſidium Albanorum inter montes vbi nunc Roma eſt, poſuit; qui ob impietatem poſtea fulmine tactus interiit. Huius filius fuit Iulius, proauus Iulij Proculi, qui cum Romulo commigrans fundauit Iuliam gentem. Ægyptiorum 22 dynaſtiæ, Sencoris, annis regnauit vigintiuno.

Digitiz

Anni mūdi,	*Anni Ioas,*	
3323	22	¶Hebræorum Iſraël 10,
3324	23	Ioachaz, filius Iehu, in
3325	24	anno 22 regni Ioas in-
3326	25	cipiens, regnauit annis
3327	26	16, teſte Ioſepho.
3328	27	Corinthiorum 8, Ariſto-
3329	28	medes, annis 36.
3330	29	
3331	30	
3332	31	Eliſeus propheta, Eliæ

diſcipulus, ex tribu Ruben, obiit; & requieſcit in ciuitate Sebaſte, quæ quondam Samaria dicebatur. Athenienſium 8, Pheredus, annis 19.

3333	32	Lacedæmoniorũ, Sexto
3334	33	mare obtinuerunt Cy-
3335	34	prij etiam annis 23.
3336	35	Apud Hebræos Zacha-
3337	36	rias propheta, filius Io-
3338	37	iadæ tutoris quondam
3339	38	ac regni viuificatoris

ſui, inter templum & altare à rege Ioas lapidatus eſt, quem ob merita ſua Dominus in Euangelio filium Barachiæ, id eſt benedicti Domini, cognominat.

| 3340 | 39 | Latinorum 13, Auētinus Syluius, annis 37. Auentinus Aremuli ſuperioris filius, in eo monte quo nunc eſt pars Vrbis, eſt mortuus ac ſepultus, & ęternum loco vocabulum dedit.

| 3341 | 40 | ¶Hebræorum Iſraël 11, Ioas, qui & Amaſias, filius Ioachaz, annis 16. In cuius ſecundo anno, Amaſias ſuper tribum Iuda cœpit regnare, teſte Ioſepho.

AMASIAS.

HEbræorum Iuda 22, Amaſias, annis 29 regnauit.

Anni mūdi,	*Anni Ama.*	
3342	1	
3343	2	Lacedæmoniorũ 8, Te-
3344	3	leclus, annis 40. Ægy-

ptiorum 23, Oſorchon, annis 15.

3345	4	Carthaginem hac ætate
3346	5	quidam conditam pu-
3347	6	tant, alij verò, vt ſuprà

memorauimus.

3348	7	Hazael rex Syriæ afflixit
3349	8	Iſraël.
3350	9	
3351	10	Athenienſium 9, Ari-

Anni mūdi,	*Anni Ama.*	
3352	11	phron, annis 20.
3353	12	Lacedæmoniorum, ab
3354	13	Ariphrone Aſſyriorum
3355	14	regnum deſtructũ eſt;

& Sardanapalus, vt nonnulli ſcriptitant, etiam obiit.

3356	15	Aſſyriorum 36, Tono-
3357	16	ſconcoleros, qui voca-
3358	17	tur Græcè Sardanapa-

lus, annis viginti regnauit.

| 3359 | 18 | Ægyptiorũ 24, Tachelotis, annis regnauit 13.

3360	19	¶Hebræorum Iſraël 12,
3361	20	Ieroboam, filius Ioas,

annis 46. In ſecundo anno huius, Ozias, filius Amaſiæ, cœpit regnare ſuper tribum Iuda, teſte Ioſepho.

| 3362 | 21 | Lacedæmoniorũ 9, Locho. Septimò Phœnices mare obtinuerũt.

| 3363 | 22 | Sardanapalus eodẽ tempore Tarſum atque Anchialem condidit: & in prælio victus ab Arbace Medo, ſemet incendio concremauit.

3364	23	Corinthiorum 9, Eche-
3365	24	mon, annis 16.
3366	25	
3367	26	
3368	27	
3369	28	
3370	29	Lacedæmoniorũ, The-

ſpieo Ariphronis filio Athenis regnante, Aſſyriorum imperium deletum eſt.

ASARIAS.

HEbræorum Iuda 13, Azarias, qui & Ozias, Amaſię filius, annis quinquaginta duobus regnauit.

Anni mūdi,	*Anni Aſar.*	
3371	1	
3372	2	Athenienſium 10, The-
3373	3	ſpieus, annis 27. Ægy-
3374	4	ptiorum 23 dynaſtia,
3375	5	Petubaſtis, annis 25.
3376	6	Vſque ad id tempus fu-

iſſe reges Aſſyriorum, hiſtoria refert: & fiunt ſimul anni 1198. Omnes autem anni regni Aſſyriorum à primo anno Nini ſupputantur, 1240.

| 3377 | 7 | Medorum primus Arbaces, annis 29. Latinorum 14, Procas Syluius, Auentini ſuperioris regis filius, annis 22. Medorum, Arbaces Medus Aſ-

ſyriorum imperio deſtructo regnum Medis tranſtulit, & interim ſine principibus res agebatur, vſque ad Deiocem regem Medorum. In medio autem tempore Chaldęi propriè præualebant, quorum ſeparatæ quædam regni ſucceſſiones feruntur. Reliquæ quoque gentes propriis regibus vtebantur.

Anni mũdi,	*Anni Aſar.*	
3378	8	Anno ante Vrbem con-
3379	9	ditam 64, nouiſſimus

apud Aſſyrios regnauit Sardanapalus, vir quauis muliere corruptior.

3380	10	Corinthiorum 10, A-
3381	11	lexander, annis 25.
3382	12	Lycurgus Lacedęmo-

niis iura componit. Principium regni Macedonum.

3383	13	Macedonum primus,
3384	14	Caranus, annis 28. La-
3385	15	cedæmoniorum 10,

Polydorus, annis 37 regnauit.

3386	16	Lacedæmoniorum, tẽ-
3387	17	plũ Iunonis incenſum.
3388	18	Heſiodus inſignis habe
3389	19	tur, vt vult Porphyrius.
3390	20	
3391	21	
3392	22	Ægyptij regem ſuum
3393	23	Oſorthon, Herculem
3394	24	cognominauerunt.
3395	25	Prophetabant apud He-
3396	26	bræos Oſee, Amos,

Eſaias, & Ionas.

3397	27	Phædon Argiuus men-
3398	28	ſuras & pondera pri-
3399	29	mus inuenit. Ægy-

ptiorum, Oſorthon, annis 2 r.

| 3400 | 30 | Lacedæmoniorum, Lycurgi leges Lacedæmon, iuxta ſentẽtiam Apollodori, hac ætate ſuſcepit.

3401	31	Latinorũ 15, Amulius
3402	32	Syluius, annis 44. Nu-
3403	33	mitor Procæ ſuperio-
3404	34	ris regis maior filius, à
3405	35	fratre Amulio regno

pulſus, in agro ſuo vixit. Filia eius adimendi partus gratia, virgo Veſtalis electa eſt, quæ quum 27 patrui ſui anno geminos edidiſſet infantes, iuxta legem in terram viua defoſſa eſt. Verùm paruulos prope ripam Tiberis expoſitos, Fauſtulus regij paſtor armẽti ad Acciam Laurentiam vxorem ſuam detulit, quæ propter pulchritudinem & rapacitatem corporis quęſtuoſi Lupa à vicinis appellabatur; vnde ad noſtram vſque memoriam, meretricum cellulæ Lupanaria dicũtur. Pueri verò quum adoleuiſſent, collecta paſtorum & latronũ manu, interfectoq; apud Albam Amulio, auum Numitorem in regnum reſtituunt.

Anni mũdi,	*Anni Aſar.*	
3406	36	Medorum 2, Soſarmus,
3407	37	annis 30. Athenienſiũ

11, Agamemneſtor, annis 20. Corinthiorum 11, Teleſtes, annis 12. Ægyptiorum, Pſammus, annis 10.

3408	38	Trieres prima nauiga-
3409	39	tio in Corintho. Eu-

melus Corinthius verſificator agnoſcitur, & Sibylla Erythræa.

3410	40	Ægyptij poſt Phœnices
3411	41	mare obtinuerunt.
3412	42	Hebræorum Iſraël 14,

Zacharias, mẽſibus ſex. Poſt quem Sellũ, diebus 3. Poſt quem Manahem, annis 10. Macedonũ 2, Cœnus, annis 12 regnauit.

| 3413 | 43 | Anno ante Vrbem conditam 30, Peloponenſiũ Athenienſiũmque maximum bellum totis viribus animiſque commiſſum eſt.

3414	44	Bocchorus Ægyptiis iu-
3415	45	ra conſtituit: ſub quo

agnus loquutus eſt.

| 3416 | 46 | Lacedæmonij contra Meſſenios vicennale bellum habebant.

Ægyptiorum dynaſtia 24, Bocchorus, annis 46 regnauit.

| 3417 | 47 | Corinthiorũ 12, Automenes, anno vno. Poſt hunc Philolaus, annis ſex regnauit.

3418	48	Athenienſiũ 12, Æſchy
3419	49	lus, annis 23, Agame-
3420	50	mneſtoris filius. Lydo-
3421	51	rum primus rex Ardi-

ſus filius Alyattis, annis 36 regnauit. Lacedæmoniorum reges defecerunt.

| 3422 | 52 | Anno 52, Zacharias cœpit regnare ſuper Iſraël. Phacee filius Manahen, annis 10, vt in libro Regũ legitur.

Ioatham.

Hebræorũ Iuda 14, Ioathã filius Ozię, annis 16. Olympias prima ab Elienſibus conſtituitur poſt annos 405 Troianæ captiuitatis; anno primo Ioatham, ſecundum Hebręos; anno 6 Æſchyli Athenienſis iudicis, prima Olympias facta eſt, in qua Corœbus Elienſis extitit victor. Olympus

Digitized by Google

lympus autem, eſt nomen campi in Græcia apud Actæum littus, qui propter amœnitatem planiciei ſuæ ſic dicitur, quaſi amœnitas olympi, ideſt cœli. Elei agunt quinquennale certamen aut agonem, 4 annis in medio expletis, in quibus principes annui cõſtituuntur 4: qui anni Olympias nominati, ideſt Olympiadis primo vel ſecundo ſiue tertio aut quarto anno, aliquid geſtũ eſſe narratur. Quam Olympiadem Iphitus filius Praxonidis ſiue Hemonis, primus conſtituit. Ab hoc tempore Græcia de temporibus hiſtoriarum vera creditur: nam antea, vt cuiq; viſum eſt, diuerſas ſententias protulerunt.

Scribit autẽ Aphricanus (vt verba eius ponam) ad hunc modum: Æſchylus, Agamemneſtoris filius, apud Athenienſes obtinuit principatũ annis vigintitribus, qua ætate Ioatham regnabat in Hieruſalem. Porrò & nos in prima olympiade Ioathã poſuimus. Annus ergo Ioatham primus, ſecundum Aphricanum, Bedam, atq; Ioſephum, olympiadis primæ primus erat annus.

Anni mũdi,	*Anni Ioath.*	
3423	1	Olympias 1. Archimus Mileſius, poëta clarus habetur. Macedonum
3424	2	
3425	3	

3, Tyrimas, annis 38 regnauit.

3426	4	Remus & Romulus naſcuntur, matre Ilia. Amulius rex Numitoris fratris ſui filiam Rheam nomine, quę & Ilia dicta, Veſtalem virginem fecit: quæ grauida inuẽta, dum ſcelus ſuũ nititur excuſare, à Marte ſe cõpreſſam mẽtita eſt: q̃ patrui ſui regni 16 an. geminos edidiſſet.
3427	5	Olympias ſecunda. Athenienſes primò trieres nauigarunt, Amenedeo curſum dirigẽte.
3428	6	
3429	7	
3430	8	
3431	9	Olympias tertia.

Abacuc, Oſee, Iohel, Eſaias, Obed.

3432	10	Hebræorum Iſraël 17,
3433	11	Phaceia filius Romeliæ, annis 20. Sub quo Theglathphalaſar, rex Aſſyriorum, magnam partem populi Iudæorum in Aſſyrios tranſtulit.

Heſiodus ſecundum quoſdam clarus habetur. Cyrene condita. Mileſij obtinuerunt mare annis 18.

3434	12	Cynethon Lacedæmonius qui Telegoniam ſcripſit, agnoſcitur.
3435	13	Olympias 4. Medorum 3, Medidus, annis 50. Eumelus poëta, qui Pagoniam & Europiam ſcripſit, & Archimus qui Æthiopiam & Iliacam cõpoſuit, Perſis agnoſcuntur.

Anni mũdi,	*Anni Ioath.*	
3436	14	Aradus inſula condita.
3437	15	
3438	16	Lacedæmoniis primus ephoros, quod magiſtratus nomen eſt, cõſtitutus. Fuerunt autem ſub regibus annis 350. Conſtruxerunt vrbem in Ægypto Raueratin.

ACHAZ.

Hebræorum Iuda 15, Achaz filius Ioathan, an. 16. Anno autem 8 Phaceę regnare cœpit Achaz, teſte Hieronymo.

Anni mũdi,	*Anni Ach.*	
3439	1	Olympias quinta.
3440	2	Athenienſium 13, Alcmæon, annis 2.
3441	3	
3442	4	
3443	5	Olymp. 6. Vrbs cõdita.

VRBS ROMA.

Nonnulli Romanorum ſcriptores Romam conditã ferũt, olympiadis 6 anno 1, in monte Palatino, á geminis, 11 calendis Maijs. Romulus ſcilicet & Remus, collecta multitudine paſtorum, Romanæ vrbis ædificia inchoant, ſuoque de nomine iunior qui germanum peremerat, vrbem vocari Romam præcepit. Milleſimus Vrbis annus, ſub Philippo principe completur. Athenienſium 14, Charops, annis 10. Athenis principes, qui vſque ad mortem Reipublicæ præerant, deſierunt: & in 10 annos magiſtratuũ conſuetudo verſa eſt, regnauitq; primò Charops, filius Æſchyli.

3444	6	Romanorum primus, Romulus, à quo Romani ex Latinis dicti, anno ſecundo ab Vrbe condita, regit annis octo.
3445	7	Anno 3 ab Vrbe condita, Remus rure raſtro paſtorali à Fabio Romuli duce occiſus. Roma Parilibus, qui nunc dies feſtus eſt, condita, eodemq; die Conſualibus ludis Sabinæ raptæ, anno ab Vrbe condita 3. Et vna virginum pulcherrima, acclamatione rapientium Thalaſſo duci Romuli decernitur: vnde in nuptiarum ſolẽnitatibus Thalaſſo vulgò clamitant, quòd ſcilicet talis nupta ſit, quæ Thalaſſum mereatur habere.

Anni mūdi,	Anni Achas	
3446	8	Ob aſyli impunitatem, magna Romulo multitudo coniungitur.
3447	9	Olympias ſeptima.
3448	10	
3449	11	Anno 7 Vrbis conditæ.
3450	12	
3451	13	Olympias octaua.
3452	14	Hebræorū Iſraël, Oſee filius Elæ, regnauit annis 9. In cuius anno 4, Ezechias cœpit regnare ſuper tribum Iuda, teſte Ioſepho. Annus Vrbis conditæ 10 hic eſt.
3453	15	Athenienſium 15, Æſimedes, annis 10. Ceninenſes, Antemnates, Cruſtumini, Fidenates, Veientes, qui propter Sabinarum raptum, bellum mouerant, vincuntur à Romulo. Tarpeia obruta, vnde mons Tarpeius, in quo nunc Capitolium.
3454	16	Lydorū 2, Alyattes, annis 14. Naxus condita in Sicilia. Midas regnauit in Phrygia.

EZECHIAS.

HEbræorum Iuda 16, Ezechias, annis 29 regnauit.

Anni mūdi,	Anni Ezec.	
3455	1	Olympias nona.
3456	2	Syracuſa & Catina, in Sicilia condita.
3457	3	
3458	4	Eſaias & Oſee ꝓphetāt.
3459	5	Olympias decima.
3460	6	Prima captiuitas Iſraël, quæ à rege Sennacherib facta eſt. Decem tribus gentis Iudææ quæ vocabantur Iſraël, erant in parte Samariæ, quæ victæ à Sennacherib rege Chaldæorum, & tranſlatæ ſunt in montes Medorū: regnatumq́; eſt in Samaria annis 250. Sennacherib ille ad cuſtodiendam regionem Iudæam accolas miſit Aſſyrios, qui æmulatores Iudææ legis facti, Samaritæ nuncupati ſunt: quod interpretatur Latinè Cuſtodes.

Ezechiel propheta ait: *Et tu dormies ſuper latus tuum ſiniſtrum, & pones iniquitatem Iſraël ſuper eo: numero dierum, quibus dormies ſuper illud, & aſſumes iniquitates eorum. Ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorum, numero dierum 390 dies, & portabis iniquitatem domus Iſraël. Et quum compleueris hęc, dormies ſuper latus tuum dextrum ſecundo: & aſſumes iniquitatem domus Iuda 40 diebus. diem pro anno, diem inquam pro anno dedi tibi.* Hieronymus ſuper Ezechielē, Quæramus annos 390, pro quib. diebus totidē ſiniſtro latere dormit Propheta Ezechiel, vinctus & conſtrictus, ita vt in latus ſe alterum non verteret, captiuitatem decem tribuum Iſraël, oſtendens. Et quæramus qui ſunt alij anni quadraginta tres Iudæ, in dextro latere. Hic dicendum eſt, quòd ſub Phacea filio Romeliæ, rege, qui 20 rex regnauit in Iſraël annis 20, Teglathphalaſar, rex Aſſyriorum, & cepit Aion & multas vrbes & vniuerſam terram Nephthalin, & tranſtulit eos in Aſſyrios. Poſtquam regnauit in Iſraël Oſee filius Elæ, annis nouem, captus eſt cum omni Samaria, à Salmanaſare rege Aſſyriorum, & tranſtulit eos in Hela & Abor fluuios, Gazan, in ciuitatibus Medorum. Anno autem 6 Ezechiæ regis Iudæ (vt hiſtoria regum narrat) captus eſt Oſee, à quo & cum anno 6, eodem annumerato vſque in annum 29 regni ſui, ſunt anni 24. Tot enim annis Ezechias poſt captiuitatem Oſee regnauit.

79. poſt quem Manaſſes regnauit annis 55.

81. poſt quem Amon, annis 2.

112. poſt quem Ioſias, annis 31. Poſt quem regnauit Ionathas, filius Ioſiæ, menſibus 4. quem Nechao vinctum ducens in Ægyptum, ſeniorem eius fratrem, Ioachim, qui & Eliachim, regnauit annis 11. Poſt quem regnauit Ioachim, qui & Iechonias, menſibus 3, diebus decem, qui ſtatim ductus eſt in captiuitatem, regnauitque pro eo Sedechias vndecim annis, ſub quo capta eſt Hieruſalem, & templum deſtructum.

133. Itaque à prima captiuitate Iſraël ſub Phacea, vſque in annū 11 Sedechiæ, anni ſunt 163, menſes 6. Adde annos 70 deſolationis Templi primæ captiuitatis, fiunt anni 234. A ſecunda captiuitate ſub Oſee, 134. In ſecundo anno Darij regis Perſarū, templum cōſtructum à Zorobabel filio Salathiel & Iehu filio Ioſedech, prophetantibus Aggęo & Zacharia.

35. Darius regnauit annis 36. quorū primo ſublato, in quo completus eſt annus 70 deſolationis Templi, fiunt 35 anni

55. Cui ſucceſſit filius ſuus Xerxes, annis viginti.

95. & menſes 7.

Digitized by Google

96.& menſes 4. Artabanus menſibus 7. Xerxes annis 40, menſibus 2.

95. Sogdianus, mēſibus 7. Adde menſes 7 Artabani cum 2 menſibus Xerxis, fit annus & menſes 4.

115.& menſes 4.

155.& menſes 4. Darius Nothus, annis 19. Artaxerxes, annis 40. qui & Memordari & Parſatidis filius, qui ab Hebræis Aſſuerus dicitur: ſub quo Heſter hiſtoria ſcribitur, & populus priſtinam libertatem periculo mortis liberatus accepit. Fiunt ergo à 2 anno Darij vſque ad extremū annum Aſſueri, anni, 150 & menſes 4. qui additi prioribus 233 annis, & menſibus 6, fiunt anni 389, & menſes 9.

Dextri verò lateris dormitio, id eſt annorum 40, facilè computantur. Poſt Eliachim enim, qui & Ioachin, regnauit filius eius Ioachim, qui & Iechonias, menſibus 3. qui cum matre & eunuchis & ſeruis & principibus ſuis exiit ad Nabuchodonoſor, & ſuſcepit eum ipſe rex Babylonis, anno 8 regni ſui, cum omni theſauro Tēpli Domini & domus regiæ, & omni populo decem millibus, tantùm relictis pauperibus, & tranſtulit eos in Babyloniam. Poſt quem regnauit Sedechias annis 11. ſub quo templum deſtructum eſt: cuius ſolitudo vſque ad 2 annum Darij permanſit 70 annis. Anno verò deſolationis Templi Cyrus regnauit in Perſis, ſubuerſo rege Medorum Aſtyage, qui ſecundum prophetiam Eſaię, 50000 hominum de tribu Iuda, & vaſa templi aurea & argentea 5400, quæ Nabuchodonoſor aſportauit, remiſit in Hieruſalē, & reliqua.

Sicuti igitur à Phacea rege Iſrael, ſub quo Salmanaſſar multa populi millia vaſtauit, vſque in annum 40 Aſſueri, ſupputamus 390 annos, quando vniuerſi populi Iudaici perſequutio mitigata eſt: ſicut à primo anno Iechoniæ, quando magna pars Hieruſalem tranſlata eſt in Babylonem, vſque ad primum annum Cyri regis Perſarum, qui deſolationis templi erat annus 30, computantur anni 40. ſub quo, Iudęorū laxata eſt captiuitas, populo reddita eſt libertas.

Qui autem voluerit computare à prima captiuitate, quę facta eſt ſub Manue filio Gaddi regis Iſraël, qui in Samaria regnauit annis 10. quando venit Phul rex Aſſyriorum in terra Iſraël, & accepit mille talenta argenti, & poſt eum annos 2 alios Phaceæ quibus regnauit in Iſraël: inueniet anno 28 Aſſueri, cōpleri annos 390, ſicut Heſter refert hiſtoria: quod & credibilius eſt. Neq; enim ab imperio Aſſueri, ſed adhuc regnante eo, Iſrael iugum ſeruitutis abiecit. Hæc Hieronymus.

Anni mūdi,	*Anni Ezec.*	
3461	7	Romanorū, Tatius Sabinorum regnans cum Romulo, à Curibus Quirites appellati.
		Macedonum 4, Perdiccas, annis 51.
		Ægyptiorum 25 Dynaſtia, Sabacon Æthiops, annis 12.
3462	8	Romulus primus milites ſumpſit ex populo: & nobiliſſimos cētum ſenes; ob ætatem Senatores; ob ſimilitudinem curæ, Patres appellauit: templa & muros Romæ conſtruxit.
3463	9	Olympias vndecima. Anno Vrbis 20.
3464	10	Athenienſium 16, Clidicus, annis 10.
3465	11	
3466	12	Sabacon, Bocchorum regem captum viuum exuſſit.
3467	13	Olympias duodecima.
3468	14	
3469	15	In Sicilia Cherſoneſus condita.
3470	16	
3471	17	Olympias 13.
3472	18	Bellum inter Lacedæmones & Argiuos geſtum.
3473	19	Anno Vrbis 30. Ægyptiorum, Sepithus annis regnauit 12.
3474	20	Athenienſium 17, Hippomanes, annis 10.
3475	21	Olympias 14.
3476	22	Medorū 4, Cardiceas, annis 14.
3477	23	
3478	24	Olympias 15.
3479	25	
3480	26	Romulus repentè quū concionem ante Vrbem haberet, apud Capreæ paludes, è conſpectu ablatus eſt. Diſcerptum aliqui à Senatu putant, ob aſperius ingenium. Sed oborta tempeſtas, & ex turbido die ſerena & tranquilla lux Solis conſecrationis ſpeciem præbuerunt. Cui mox Iulius Proculus fidem fecit, viſum à ſe Romulum affirmans, auguſtiore forma quàm fuiſſet: mandare præterea, vt ſe pro numine acciperent: Quirinum in cœlo vocari: placitum diis, vt Roma gentiū potiretur. Ipſe verò Romulus fortè fuit percuſſus,

cuius anima in inferno, & corpus palude ſepultum.

Mortuo autem Romulo, per quinos dies Senatores rempublicam rexerunt, atque vnus annus ita expletus eſt. Hoc tamen tēpus, interregnum appellatum eſt.

Nvma Pompilivs.

Romanorū 2, Numa Pompilius, nullum cum finitimis bellū geſſit. Duos menſes addidit, Ianuarium & Februarium: quum antea decem tantùm menſes apud Romanos fuiſſent. Capitolium quoque à fundamentis ædificauit. Congiarium dedit, & aſſes ligneos, & ſcorteos. Lydorum 4, Candaules, annis 17.

Anni mūdi,	*Anni Ezec.*	
3481	27	Sibylla, quę & Herophi-
3482	28	le dicitur, in Samo in-

ſignis habetur.

3483	29	Olympias 16. Anno Vr

bis conditæ 40.

Manasses.

Hebræorum Iuda 17, Manaſſes, filius Ezechiæ, annis 55.

Anni mūdi,	*Anni Man.*	
3484	1	Athenienſium 18, Leo-
3485	2	crates, annis 10.
3486	3	Ægyptiorum, Tarra-

chus Æthiops, annis 20. Nicomedia condita, quæ priùs Aſtacos vocabatur. Croton, Parion & Sybaris conditæ.

3487	4	Olympias 17.
3488	5	Deioces Ecbatanam cō-
3489	6	didit. Medorū 5, Deio
3490	7	ces, annis 54. Parthe-

ni Tarentum condiderunt.

3491	8	Olympias 18.
3492	9	
3493	10	Anno Vrbis 50.
3494	11	Athenienſium 19, Ab-

ſander annis 10 regnauit.

3495	12	Olympias 19.
3496	13	
3497	14	
3498	15	
3499	16	Olympias 20.
3500	17	
3501	18	Lydorum, Gyges, annis
3502	19	35. Midas rex quum

apud Phrygas regnaret, ſanguine tauri potus, extinctus eſt,

Anni mūdi,	*Anni Man.*	
3503	20	Olympias 21. Anno Vr

bis 60. Athenienſium 20, Eryx, annis 10.

3504	21	Glacus vel Glaucus

Chius, primus ferri inter ſe glutinum excogitauit.

3505	22	Ægyptiorum 27 dyna-

ſtia, Merrhes Æthiops, annis 12.

3506	23	In Sicilia Gela, in Pam-

phylia Phaſelis condita.

3507	24	Olympias 22.
3508	25	Chalcedon condita.
3509	26	Manaſſes ob ſcelera ſua
2510	27	catenatus & cōpedi-

tus, in Babyloniam ducitur: ſed ob pœnitentiam & preces reſtituitur in regnum.

3511	28	Olympias 23. Hippo-

nax notiſſimus redditur.

3512	29	Macedoniorum 5, Ar-

gæus, annis 38 regnauit.

3513	30	Anno Vrbis 70. Athe-
3514	31	nis annis 6, principes

cōſtituti ſunt: ceſſantibus regibus, nouem principes ex nobilibus vrbis electi Athenienſibus præfuerunt.

3515	32	Olympias 24.
3516	33	
3517	34	Cyzicus condita eſt, &
3518	35	Locri in Italia. Ægy-

ptiorum, Stephinaces, annis ſeptem regnauit.

3519	36	Olympias 25.
3520	37	
3521	38	

Tvllvs Hostilivs.

Romanorum 3, Tullus Hoſtilius, annis 32.

3522	39	
3523	40	Olympias 26. Anno

Vrbis 80. Tullus primò regū Romanorum purpura & ſerico vſus eſt: ac deinceps cum tota domo ſua fulmine conflagratus interiit.

3524	41	Poſt Caras mare obti-
3525	42	nuerunt Lesbij annis
3526	43	58. Ægyptiorum, Ne-

cypſes annis 5 regnauit.

3527	44	Olympias 27.
3528	45	Nudipedalia primùm

acta in Lacedæmone.

3529	46	Tullus Hoſtilius poſt
3530	47	longam pacem bella

repara-

Digitized by Google

reparauit, Albanos, Veientes, Fidenatesq; vicit. Archilochus, Simonides, & Ariſtoxenus muſicus, illuſtres habentur. Ægyptiorum, Nechao, annis 8.

Anni mūdi,	*Anni Man.*	
3531	48	Olympias 28.
3532	49	Sibylla, quæ & Herophile, in Samo nobilis habetur.

3533	50	Anno Vrbis 90.
3534	51	Tullus Vrbem ampliauit, monte Cælio adiecto.

3535	52	Olympias 29. Zaleucus
3536	53	legiſlator apud Locros crebro ſermone celebratur. Lydorum, Ardys, annis 38.

| 3537 | 54 | Byzantium condita. Alcmęon clarus habetur, & Leſches Lesbius qui paruam fecit Iliadem. Cypſelus in Corintho tyrannidem exercuit, annis viginti octo.

| 3538 | 55 | Ægyptiorum, Pſammitichus, annis 44.

AMON.

HEbræorum Iuda 18, Amon filius Manaſſes, ſecundum Hebræos regnauit annis 2 tantùm, ſecundum Septuaginta interpretes regnauit annis 12.

Anni mūdi,	*Anni Amō,*	
3539	1	Olympias 30.
3540	2	Chantus & Stagira conditæ. Iſtrus in Ponto condita.
3541	3	
3542	4	
3543	5	Olympias 31. Anno Vr-
3544	6	bis 100. Medorū, Phra-
3545	7	ortes, annis 24.
3546	8	Lampſacus condita eſt, & Abdera.
3547	9	Olympias 32.
3548	10	Phalaris apud Agrigēti-
3549	11	nos tyrannidē exercet.
3550	12	In Sicilia Selinus condita, & in Ponto Boryſthenes. Macedonum 6, Philippus, annis 38. Amon à ſuis ſeruis occiditur.

IOSIAS.

HEbræorum Iuda 19, Ioſias Iuſtus, filius Amon, annis 31 ſecūdum Hebræos: at ſecundum Septuaginta interpretes, 32.

Anni mūdi,	*Anni Ioſiæ,*	
3551	1	Olympias 33.
3552	2	
3553	3	Anno Vrbis 110. He-
3554	4	bræorum pōtifex maximus Helcias inſignis habetur.

3555	5	Olympias 34.
3556	6	Thales Mileſius, Examij
3557	7	filius, primus phyſicus philoſophus agnoſcitur: quē vixiſſe aiunt vſque ad 58 olympiadem.

| 3558 | 8 | Meſſena à Lacedæmoniorum ſocietate diſcedit. Oraculo Dodonæo primò Græcia vſa eſt. Scythæ vſq; ad Palæſtinam penetrauerunt.

3559	9	Olympias 35.
3560	10	

ANCVS MARCIVS.

3561	11	Romanorū, Ancus Mar-
3562	12	cius, nepos Numæ à filia, annis vigintitribus.

| 3563 | 13 | Olympias 36. Anno Vrbis 120. Hieremias propheta, ſe ab anno 13 Ioſiæ, vſque in annum 4 Ioachim 33 prophetaſſe perhibet, & Nabuchodonoſor 4 anno Ioachim regnare cœpiſſe, anno 19 eiuſdem fuiſſe deſtructam Hieruſalem.

3564	14	Tyrtæus Atheniēſis poë-
3565	15	ta cognoſcitur. Battus condidit Cyrenen.

| 3566 | 16 | Medorum 7, Cyaxares, annis 32. Apud Corinthios tyrannidem exercuit Periander. Sinope, Lipara, Pruſias conditæ, & Epidamnus poſtea Dyrrhachium vocata. Phalaris tyrannis deſtructa.

| 3567 | 17 | Olympias trigeſima ſeptima. Holda mulier apud Hebræos prophetauit. Prophetabant Sophonias & Hieremias.

3568	18	Ioſias, mundata Iudęa &
3569	19	Hieruſalem, templo etiam innouato, poſt abiectas idololatriæ ſordes, paſcha Domino celeberrimum facit, 18 anno regni ſui.

| 3570 | 20 | Draco legūlator, vt quibuſdam videtur, agnoſcitur.

| 3571 | 21 | Olympias 38. Lydorum 7, Sadyattes, annis 15.

| 3572 | 22 | Ancus Marcius, Numæ ex filia nepos, Auentinum montem & Ianiculum Vrbi addidit: & ſupra mare 16 ab Vrbe miliario Oſtiam condidit. Ad ex-

gitized by Google

tremum morbo periit. Cyaxares aduerſum Aſſyrios dimicans, Ninum ciuitatem capit.

Anni mũdi,	*Anni Ioſiæ,*	
3573	23	Anno Vrbis 130.
3574	24	
3575	25	Olympias 39.
3576	26	
3577	27	
3578	28	Ariõ Methymnæus clarus habetur, qui à delphino in Tænarum dicitur aſportatus.
3579	29	Olympias 40,
3580	30	
3581	31	
3582	32	Ioſias rex Iudæorũ cum Nechaone rege Ægyptiorum congreſſus, occiditur. Ac mihi miraculum ſubiit, quomodo in pręſens tempus ſibi vterque conuenerunt, maximè quum diuina Scriptura hunc eundem Pharaonem, Nechaonem appellet. Ægyptiorum Nechao, qui & Nechepſi, annis ſex regnauit.

Ioachaz.

HEbræorum Iuda 20, Ioachaz filius Ioſiæ, regnauit menſibus tribus, quaſi vſque ad calendas Apriles. Quum enim ab apice mundi, id eſt 15 calendis Aprilis, annos numerauimus ab Adam vſq; ad mortem Dauid, 4 calendis Aprilis annos integros inuenimus Ioachaz. Itaque à calendis Ianuariis incipiens, quo Dauid obiit, regnauit menſibus 3 vſque ad calendas Aprilis: quem annum Euſebius in Chronicis ſuis ſcribit, vt dicit Beda: ſed ipſe Beda non ſcribit eum. quẽ Nechao vinctum ducẽs in Ægyptum, ſeniorem fratrem eius Eliacim pro eo conſtituit regem.

Tarqvinivs.

Romanorum 5, Tarquinius Priſcus, annis 37. Circum ædificauit Romæ: numerum Senatorum auxit: Romanis ludos inſtituit: muros & cloacas ædificauit: ad extremũ ab Anci filio occiſus eſt. Panætius primus in Sicilia arripuit tyrannidem.

Ioacim.

HEbræorum Iuda 21, Eliacim, qui & Ioacim, filius Ioſiæ, regnauit annis 6.

Anni mũdi,	*Anni Ioac.*	
3583	1	Olympias 41. Anno Vrbis conditæ 140. Steſichorus poëta clarus habetur.
3584	2	Lydorũ 7, Alyattes, annis regnauit 49.
3585	3	Anno 3 Ioacim, Nabuchodonoſor rex Babyloniæ Iudæam cepit, & in ditionem ſuam rediit: & plurimos captiuos affert, in quibus erant Daniel, Ananias, Azarias, Miſael, Ezechiel: partemque vaſorum templi Babyloniam transfert: & Ioacim tributarium facit.
3586	4	Anno 4 Ioacim, ſacra ſcriptura regnum Nabuchodonoſor computat: quia ex eo non ſolùm Chaldæis & Iudæis, ſed etiam Aſſyriis, Ægyptiis, Moabitis, aliiſque innumeris gentibus incipit regnare.
3587	5	Olympias 42. Macedonum 7, Europus, annis 26. Ægyptiorum Spammus, annis 12.
3588	6	Cyaxares Medus ſubuertit ciuitatem Ninum. Pittacus Mitylenæus, qui de ſeptem Sapientibus fuit, cum Phrynone Athenienſi olympiacè congreſſus, eum interfecit.

Iechonias.

HEbræorum Iuda 22, Ioacim, qui & Iechonias, filius Eliacim, menſibus quatuor regnauit, hoc eſt vſque ad menſem Iulij. Iſte circundata à Chaldæis ciuitate, exiit ad regem Babylonis cum matre: & ductus eſt cum populo in Babyloniam, anno 7 regni Nabuchodonoſoris ſecundò venientis ad Iudæam. Timuit enim Nabuchodonoſor, ne nõ obediret ei: quia occidit patrem eius Ioacim, & conſtituit pro eo patruum ſuum Sedeciam, qui annis octo obediuit, deinde ad Ægyptum vertit.

3589	0	

Sedecias.

HEbræorum Iuda 23, Sedecias, qui & Mathan, filius Ioſiæ, annis vndecim regnauit.

Anni mũdi,	*Anni Sedec.*	
3590	1	Prophetabant Hieremias & Baruch.

Digitized by

Anni mũdi,	Anni Sedec.	
3591	2	Olympias 43. Camerina & Perinthus conditæ.
3592	3	Maſſilia cõdita. Sappho & Alcæus poëtæ, clari habentur.
3593	4	Anno Vrbis 150. Medorum 8, Aſtyages, annis 38. His temporibus, certantibus in agone τράγος, id eſt hircus, in præmio dabatur: vnde aiunt Tragœdos nuncupatos.
3594	5	Epimenides Athenas mundari iuſſit.
3595	6	Olympias 44. Ægyptio-
3596	7	rum, Vaphres, annis 30. Solon, Draconis legibus antiquatis, extra eas quæ ad ſanguinem pertinebant, ſua iura conſtituit.
3597	8	Daniel propheta ſoluit
3598	9	viſionem Nabuchodonoſoris, anno regni ſui decimoſexto, teſte Ioſepho.
3599	10	Olympias 45.
3600	11	Anno Vrbis 157. Templum incenſum eſt, ex quo ædificari cœpit anno 430. Qui autem reliqui fuerunt, transfugerunt in Ægyptum: qua poſt annos 5 percuſſa à Chaldæis, in Babyloniam & ipſi tranſmigrarunt.

Capta igitur eſt Hieruſalem anno 11 Sedechiæ. Nabuchodonoſor, rex Chaldæorum, anno 19 regni ſui, captis Hieroſolymis, 9 die menſis 4, id eſt Iulij, obſidens ciuitatem menſibus 8, templum menſe 5 (id eſt Auguſto) incendit: ſicut Ioſephus perhibet.

¶ Iſidorus epiſcopus ſic: Feſti autem dies in veteri Lege, iſti ſunt:

Dies azymorum Paſchæ, 14 die menſis primi eſt, quando Luna pleniſſima abiecto fermento agnus immolatur.

Dies Pẽtecoſtes, quãdo in vertice montis Sinai lex data eſt Moſi: in quo de frugibus primùm panes propoſitionis offerebantur.

Dies ſabbatorum, in quo otia celebrabantur in lege: & manna non licebat colligere. Dies neomeniarum, id eſt celebratio nouæ Lunæ. Semper autem Iudæi in menſium principio, hoc eſt prima luna, diem feſtum agebant: ideò quia deficiente Luna tempus finitur, & naſcente incipitur.

Dies autem tubarum, 7 menſis principium eſt, quando Iudæi ſolennitatem agentes amplius tuba canebant, & plurima offerebant ſacrificia, quàm per ſingulos menſes.

Dies ſcenopegiæ eſt 15 dies menſis 7, in quo tabernaculorum ſolennitates veteres celebrabant. Scenopegia enim tabernacula interpretantur.

Dies ieiunij quarti eſt 17 dies menſis Iulij, quando deſcendens Moſes de monte tabulas Legis confregit. In eo etiam die Nabuchodonoſor vrbis Hieruſalem muros primò deſtruxit.

Dies ieiunij quinti in menſe Auguſto eſt, quando pro ſpeculatoribus ad terram miſſis, ſeditio in caſtris exorta eſt: & factum eſt, vt per deſertum quadraginta annis decurrerent laborioſè, & in annis quadraginta in hyeme omnes perirent: ſiquidem & in eo menſe à Nabuchodonoſore, & multo pòſt tempore à Cæſare Tito templum euerſum atque ſuccenſum eſt, & in opprobrium Iudæorum exaratum.

Dies ieiunij ſeptimi in menſe 7 eſt, id eſt in Octobri, in quo occiſus eſt Godolias, & reliqui qui erant in Hieruſalem, interfecti ſunt, ſicut dicit Hieremias.

Dies ieiunij decimi eſt decimo menſe qui apud nos Ianuarius vocatur, quando agnouerunt cuncti in Babylonia captiui, quinto menſe templum fuiſſe deſtructum.

¶ Hæc autem beatus Hieronymus in Commentariis Zachariæ:

A Dauid vſque ad captiuitatem quartæ ætatis, anni numerantur 473, menſes 6, dies 10: ſecundum Septuaginta interpretes, 12 amplius.

Ab Adam vſque ad captiuitatem quatuor ætatum, ſimul ſunt 3363 anni, menſes 6, dies 10.

¶ Generationes autem ætatis huius, iuxta vtroſque codices, ſunt 17, quas tamen Matthæus Euangeliſta certi myſterij gratia 14 componit.

¶ Hac ætate, velut iuuenili ætate, in populo Dei Regum tempora cœperunt. Hæc enim in hominibus ætas apta gubernando regno ſolet exiſtere.

ÆTATIS IIII FINIS.

Digitized by Google

¶ Iterum claudicat prototypi noſtri calculatio in annis mundi, amice Lector: quoniam ſi primum annum ſequentis ætatis probè numerat 3604, hîc vltimus annus 3600 ætatis quartæ, deberet eſſe 3603.

Eadem negligentia deſunt quoque tres anni in ſupputatione annorum Vrbis.

In Olympiacis tempeſtiuè deſiit, nempe in 28, intricaturam fortè aut laborem vitans. Eos tamen perduximus vſque ad finem huius ætatis.

At hoc prorſus nihil eſt, ſi ad nomenclaturam vbique corruptam conferendum eſt, & vix emendandam, vt cætera ſileam. Hoc enim debemus idiotis pigriſq́; amanuenſibus.

AETAS V.

CAPVT XX.

QVINTA mundi ætas à captiuitate cœpit populi Iſraël: quæ ſecundum Hieremiam 70 annis permanſit, dicens: Quum cœperint impleri in Babylone 70 anni, reducam vos ad locum iſtum, dicit Dominus.

Primus annus captiuitatis, in quo templum Domini Nabuchodonoſor menſe Auguſti incendit, quod ab initio ædificationis ſuę manſerat annis 442. Capta Hieroſolyma ab Aſſyriis, ad Vaphrem regem Ægypti reliqui transfugerunt. Huius Vaphris Hieremias quoque propheta meminit. Sententiæ etiam noſtræ Clemens congruit in primo Stromate, quadrageſima octaua olympiade captiuitatem Iudæorum factam eſſe conteſtans, regnante apud Ægyptios Vaphre, apud Athenas Phœnippo; & ſupputari ſeptuaginta annos deſolationis templi vſq; in ſecundum annum Darij, & Hebræorum captiuitatis & templi exterminij quod fuit in Hieruſalem, annis 70.

CAPTIVITAS.

Anni mũdi,	*Anni capt.*	
3604	1	Anno Vrbis 161.
3605	2	
3606	3	Corinthiorum monarchia deſtructa eſt.
3607	4	
3608	5	In Babylonia prophetabant Daniel & Ezechiel. Solis facta defectio, quum futuram eam Thales prædixiſſet.
3609	6	Alyattes & Aſtyages dimicauerunt.
3610	7	
3611	8	
3612	9	
3613	10	Anno Vrbis 170. Macedonum 8, Alcetas, annis vigintinouem.
3614	11	
3615	12	Aſtyages contra Lydos pugnauit. Anaximander Mileſius phyſicus agnoſcitur.

Anni mũdi,	*Anni capt.*	
3616	13	
3617	14	Tarquinius occiſus à filiis Anci, cui ſucceſſit in regnum Seruius Tullius.

SERVIVS TVLLIVS.

Romanorum 6, Seruius Tullius annis viginti quatuor. Seruius, ancillæ ſed nobilis captiuæ filius, tres montes Vrbi addidit, Quirinalem, Eſquilinum, Viminalem, & foſſas circum muros duxit. Cenſus Romanorum ciuium primus inſtituit: & ad extremum Tarquinij Superbi, generi ſui, ſuperioris regis filij, ſcelere occiſus eſt. Anno decimoquarto poſtquam percuſſa eſt ciuitas, vigeſimo anno trãſmigrationis regis Ioacim & Ezechielis, ipſe Ezechiel vidit in viſionibus renouationem ciuitatis ac templi & ceremoniarum.

3618	15	
3619	16	
3620	17	
3621	18	
3622	19	
3623	20	Anno Vrbis 180. Phalaris tyrannidem exercuit annis 13.
3624	21	
3625	22	
3626	23	Eugamnon Cyrenæus qui Theogoniam fecit, agnoſcitur.
3627	24	Agon gymnicus quem Panathenæon vocant, actus.
3628	25	Mortuo Nabuchodonoſore Babyloniorum rege, ſuſcepit imperium Euilmerodach, cui ſucceſſit frater eius Balthaſar. Ægyptiorum Amaſis, annis 42 regnauit.
3629	26	Anno 26 poſt euerſam Hieruſalem, qui eſt 37 annus tranſmigrationis regis Ioacim, ſubleuauit Euilmerodach, filius Nabuchodonoſoris, rex Babyloniæ, anno quo regnare cœpit, Ioacim regis

regis Iudę caput de carcere,& poſuit thronum eius ſuper thronum regum qui cum eo erant in Babylone.

Anni mūdi,	*Anni capt.*	
3630	27	Piſiſtratus Athenienſis
3631	28	tyrannus in Italiā tranſgreditur. Æſopus interimitur apud Delphos.

| 3632 | 29 | Lydorū Crœſus, annis 15. Anaximenes phyſicus agnoſcitur.

| 3633 | 30 | Anno Vrbis 190. Balthaſar occiſus eſt, ſub quo Daniel eam ſcripturam quæ in pariete apparuerat, interpretatus eſt, ſignificantem imperium Chaldæorum in Medos & Perſas transferendum. Hæc eſt viſio: Mane, id eſt noſtrum: thecel, id eſt pondus: phares, id eſt fragmentum. Septuaginta anni captiuitatis huc vſque, iuxta Aphricanum & Ioſephum, id eſt vſque ad Cyrum.

CYRVS:

¶ Cyrus Perſarum primus, ſubuerſo rege Aſſyriorum, & regno Medorū, regnauit per annos 30.

| 3634 | 31 | Cyr⁹ (vt impleretur verbum Domini ex ore Hieremiæ) primo anno ſui regni laxata Hebræorum captiuitate, ferme 50000 hominum regredi fecit in Iudæam, reſtituens eis vaſa templi Domini aurea & argentea quinque millia & quadringenta. Qui congregati in Hieruſalem, menſe 7 ædificauerunt altare:& à primo die eiuſdem menſis cœperūt offerre holocauſta Domino. Anno autem 2 aduentus ſui, menſe 2, templi fundamenta iecerunt, anno verò incenſionis eius 72, iuxta Aphricanum & Ioſephū. Sed impedientib. Samaritis intermiſſum eſt opus vſque ad annum Darij 2. Qui etiam in regno Aſſueri, in regni ſui principio Artaxerxi ſcripſerunt accuſationem aduerſus Iudæos:& reſcripſit Artaxerxes, ne ædificaretur Hieruſalem.

| 3635 | 32 | Medorum, Steſichorus eodem tempore moritur.

3636	33	Simonides clarus habe-(tur.
3637	34	Prophetabant Aggæus
3638	35	& Zacharias. Chilo, qui de ſeptem ſapientibus fuit. Ephoros in Lacedæmone.

| 3639 | 36 | Eo tempore Ieſus filius Ioſedec, & Zorobabel regij generis filius, & Salathiel habebantur: qui & principes fuerunt eorum qui regreſſi ſunt in Iudæam.

Anni mūdi,	*Anni capt.*	
3640	37	Ænophenes Colophonius clarus habetur.

| 3641 | 38 | Macedonum 9, Amyntas, annis regnauit 50.

| 3642 | 39 | Templū Apollinis Delphis ſecunda vice incenſum.

3643	40	Anno Vrbis 200. Ea
3644	41	quę de Crœſo memo-
3645	42	rantur, quomodo ten-
3646	43	tarit oraculum. Thales
3647	44	moritur. Crœſus aduerſus Cyrum bellum iniit.

TARQVINIVS.

Romanorum 7, Tarquinius, annis 35. Crœſus à Cyro captus eſt, & Lydorum regnum deſtructum, quod ſtetit annis 231. Tarquinius Superbus, ſocero Seruio occiſo, arripuit imperiū: Volſcos, Veios, Sueſſam & Pometiam ſubegit:& quum oppugnaret Ardeam cauſa Tarquinij, iunioris filij ſui qui Lucretiam corruperat, à regno expulſus eſt. Piſiſtratus ſecunda vice Athenis regnat. Pherecydes hiſtoricus clarus habetur.

| 3648 | 45 | Hippicus poëta tunc tēporis agnoſcitur.

| 3649 | 46 | Cyrus Sardes capit. Colligitur omne tempus captiuitatis Iudæorum, anni 70, qui ſecundum quoſdam à tertio anno Ioacim vſque ad vigeſimum annum Cyri regis Perſarum computantur. Porrò ſecundum alios, à Ioſię Iudæorum regis anno 13, ſub quo Hieremias prophetare cœpit, vſque ad primum annum ſuprà dicti Cyri regis, deſolationis verò templi ſub Dario rege, complentur anni 70.

| 3650 | 47 | Harpagus, qui apud Cyrum primo loco habebatur, aduerſus Ioniam dimicat.

3651	48	Simonides lyricus, &
3652	49	Phocylides, & Hippius poëta, clari habentur.

3653	50	Anno Vrbis 210.
3654	51	
3655	52	
3656	53	
3657	54	Theognis poëta clarus eodem tempore habetur.

Anni mūdi,	*Anni capt.*	
3658	55	Anacreon lyricus poëta agnoſcitur.
3659 3660 3661 3662	56 57 58 59	Apud Samum tyrannidem exercent tres fratres, Polycrates, Phil*, & Pentagnoſius.
3663	60	Anno Vrbis 220. Tomyris regina Maſſagetarum Cyrum interfecit.

CAMBYSES.

¶ Perſarum 2, Cambyſes Cyri filius, regnauit annis 8. Hic deuicta Ægypto cunctam eius religionem abominatus, ceremonias eius & templa depoſuit: Babylonem in Ægypto ædificauit.

3664	61	Hunc aiunt, ab Hebræis ſecundum Nabuchodonoſor vocari, ſub quo Iudith hiſtoria conſcribitur.
3665	62	Apud Hebræos pontifex maximus Ieſus filius Ioſedec, & princeps gentis Zorobabel, clari habentur.
3666	63	Pythagoras phyſicus & philoſophus clarus habetur.
3667	64	Hippias Athenis tyrannidem exercet.
3668 3669	65 66	Samij Dicæarchiā condiderunt, quam nunc Puteolos vocant.
3670 3671	67 68	Ægyptiorum 26 dynaſtia Perſarum: obtinuit quippe Ægyptum Cambyſes in anno 8 regni ſui vſque ad Darium filium Xerxis, annis 111.

MAGI.

¶ Perſarum 3 fratres Magi, menſibus ſeptem, hoc eſt vſque ad calendas menſis Aprilis.

3672	69	Menſibus autem 3 Ioachaz, & menſibus 3 Ioacim, cum diebus 10, & cum menſe Auguſto, in quo combuſtum eſt templum, iunctis ſimul diebus cum menſibus 7 Magorum, fiunt menſes 14, à 4 calendis Ianuariis, quo Dauid obiit vſque ad calendas Apriles.

Ante Darium templum combuſtum eſt, & Hieroſolyma fuit capta in Auguſto.

Ante quem Sedecias regnauit annis 11, vſque ad Iulium menſem.

Ante quem regnauit Ioacim, menſibus 3, & diebus 10, vſque ad menſem Martium.

Ante Ioacim regnauit Eliacim, annis 11, vſque ad menſem Martium.

Ante Eliacim regnauit Ioachaz, menſibus tribus, vſque ad menſem Decembrem.

Anni igitur captiuitatis ab Auguſto ad Auguſtum numerantur, non à Martio: ab Aprili ergo, ante combuſtionem templi Salomonis, in medio anni 11 Sedeciæ vſque ad Aprilem, in fine anni primi Darij, ſunt anni 70. Et à menſe Auguſto, in fine anni 11 Sedeciæ, vſque ad menſem Auguſtum, in medio anni 2 Darij, ſunt anni 70 captiuitatis. Sed anni hiſtoriç à menſe Aprili, aliàs à menſe Martio ad alterum menſem Martium, vſq; ad CHRISTVM numerantur.

A Dauid igitur vſque ad captiuitatem, ſunt 473 anni, & menſes 6 vel 7, & dies 10, teſte Hieronymo ſuper annum 6 Ezechiæ, vt ſuprà eſt: ibi à captiuitate & combuſtione templi vſq; ad Darium, anni 69, & menſes 7. A Dario vſque ad calendas Apriles, in anno 42 Octauiani Auguſti, in cuius fine natus eſt Dominus, teſte Euāgelio, ſunt 519 anni: hoc eſt, à Dauid vſque ad captiuitatem, 473 anni: & à captiuitate ad CHRISTVM, 589 anni. A Dauid etiam vſque ad Emmanuelem ſunt anni 1062, iuxta ipſam Hebraicam veritatem.

3673	70	Anno Vrbis 230. Aggæus, Zacharias & Malachias prophetæ clari habentur.

DARIVS.

PErſarum 4, Darius filius Hyſtaſpis, annis 36 regnauit.

Anni mūdi,	*Anni Dar.*	
3674	1	In anno primo Darij, filij Aſſueri de ſemine Medorum, qui imperauit ſuper regnum Chaldæorum, ego Daniel intellexi in libris numerū annorum, de quo factus eſt ſermo Domini ad Ieremiam prophetam, vt complerentur deſolationis Hieruſalem ſeptuaginta anni, vſq; ad initium Cyri regis Perſarum. Beda autem dicit, annos 70 vſque ad perfectam reſtaurandi licentiam, id eſt vſque ad primum annū Darij, eſſe computandos. Primo anno captiuitatis ignis ab altari ſublatus,

latus, & abſconditus in puteo: poſt 70 reuerſionis annum aſſumitur, inuentus viuus. Inter Darium & Cambyſen regnaſſe duos fratres Magos, in libris Chronicorum Euſebij reperimus. Verùm Hieronymus in expoſitione Danielis ſcribit, poſt Cambyſem, Smerdem Magum regnaſſe qui Pantapten (inquit) filiam Cambyſis duxit vxorem. Qui quum à ſeptem Magis fuiſſet occiſus, & in locum eius Darius ſuſcepiſſet imperium, eadem Pãtapte nupſit Dario, & ex eo Xerxem filium genuit.

Anni mundi,	*Anni Dar.*	
3675	2	Euſebius ſic: Secundo anno Darij, 70 annus captiuitatis impletur, Zacharia propheta teſte, apud quem, ſecundo anno Darij angelus ſic loquitur: Domine exercituum, vſquequo tu non miſereberis Hieruſalem & vrbium Iuda, quibus iratus es? Iſte 70 annus eſt. Ideo 2 annus bis ſcribitur: quia 4 annus in Magorum fratrum 7 menſibus computatur. Secundo anno Darij regis templum Hieroſolymis extruitur à Zorobabel: conſummaturq; opus annis 4. Remiſſio quidem captiuitatis Iudæorum, & venia templi ædificandi, ſub Cyro exordium habuit. Conſummatur verò templum ſub Dario: quia vicinæ gentes aſſiduis incurſionibus ædificationem impedierant. Clemens quoque his congruit in primo Stromate, ita ſcribens: Et perſeuerauit captiuitas annis 70, vſq; ad 2 annum Darij filij Hyſtaſpis, qui Perſis, Aſſyriis & Ægypto imperauit: ſub quo Aggæus & Zacharias, & vnus ex duodecim qui vocatur Angelus, prophetauerunt: ſacerdotioq; functus eſt Ieſus filius Ioſedec.
3676	3	Armodius & Ariſtogiton Hipparchum tyrannum interfecerunt: & Lemna meretrix amica eorum quum tormentis cogeretur, vt ſocios proderet, linguam ſuam morſu ſibi amputauit.

3677	4	Anno 4 Darij ait Zacharias propheta: Cùm ieiunaretis & plangeretis per ſeptuaginta hos annos, nunquam ieiunium ieiunaſtis mihi?
3678	5	

3679	6	Anno 6 Darij, templi ædificatio completur, die 3 menſis Adar, qui eſt 46 annus, ex quo eius ſub Cyro fundamenta iacta ſunt. Vnde in Euangelio dicunt Iudæi: Quadraginta & ſex annis ædificatum eſt templum, & tu in triduo reædificabis illud. Cœperunt autem ædificare anno 2 Darij, menſe 6, die 19. Et anno 6 (vt dictum eſt) menſe 12, die 3, compleuerunt. Ex quo apparet, opus templi, & antea non parua ex parte peractum, annos autem 70 à deſtructione illius vſque ad perfectam reſtaurandi licentiam eſſe computandos. Vnus annus de 46 annis à Cyro vſque in annum 6 Darij, deeſt in Chronicis. Anni enim 40 à Cyro ad Darium, & 6 anni Darij debent eſſe, ſicut in Euangelio dicitur, Quadraginta & ſex annis ædificatum eſt templum.
3680	7	
3681	8	
3682	9	

Reges Latinorum.

Latinus rex regnauit annis 32, à quo Latini ſunt appellati. Huius imperij anno 25 Troia capta eſt: ad quem Æneas profugus veniens, factus eſt gener eius: cui ſucceſſit in regnum Æneas poſt octauum annum Troiæ captæ, & regnauit in Italia annis 3.

41. Aſcanius filius Æneæ, regnauit annis triginta ſeptem, qui Albam condidit.

70. Syluius Æneæ filius ex Lauinia, regnauit annis 9. Homerus poëta his temporibus fuit.

101. Æneas Syluius regnauit annis triginta vno.

151. Latinus Syluius regnauit annis quinquaginta. Huius temporibus Amazones Aſiam vaſtauerunt. Carthago condita eſt à Carcedone Tyrio, vt quidam dicunt. Salomon quoque filius Dauid, regnans Hieroſolymis templum famoſiſſimum condidit.

190. Alba Syluius regnauit annis triginta nouem.

214. Ægyptus Syluius regnauit annis viginti quatuor.

242. Capys Syluius regnauit annis viginti octo.

255. Carpentus Syluius regnauit annis tredecim.

264. Tyberinus Syluius regnauit annis octo.

303. Agrippa Syluius regnauit annis quadraginta.

332. Aremulus Syluius regnauit annis 19. Huius temporibus Lycurgus apud Lacedæmonios iura compoſuit.

359. Auentinus Syluius regnauit an-

Digitized by Google

nis triginta ſeptem, à quo mons Romæ, quia ibi ſepultus eſt, nomen accepit.

380. Procas Syluius, regnauit annis viginti tribus.

426. Amulius Syluius regnauit annis 43, qui fratrem ſuum Numitorem regno expulit: cuius tempora iſti ſunt applicata.

Reges Romanorum.

465. Romulus regnauit annis triginta octo, à quo Roma condita eſt, & ex Latinis Romani ſunt deducti. Hic primùm conſtituit centum Senatores. Huius temporibus Syracuſa & Catina in Sicilia conditæ ſunt.

505. Numa Pompilius regnauit annis quadraginta vno, qui duos menſes anno addidit, Ianuarium & Februarium, quum antea annus decem mẽſium ſaltem apud Romanos erat. Capitolium quoque à fundamentis conſtruxit. Quibus temporibus Sibylla in Samo inſignis habebatur.

537. Tullus Hoſtilius regnauit annis triginta duobus, qui primus apud Romanos purpura vſus eſt. Cuius temporibus Chalcedon conditur, & Byzantium, quæ nunc Conſtantinopolis appellatur.

540. Ancus Marcius regnauit annis 23, qui 16 miliario ab Vrbe Oſtiam condidit.

597. Tarquinius Priſcus regnauit annis triginta ſeptem. Huius temporib. Maſſilia in Galliis condita eſt.

631. Seruius Tullius regnauit annis triginta quatuor, qui primus cenſum inſtituit ciuium Romanorum. His temporibus apud Perſas Cyrus primùm regnare cœpit.

666. Tarquinius Superbus regnauit annis triginta quinque. Huius temporibus Pythagoras clarus habetur. Expulſo autem Vrbe Tarquinio, bini conſules cœperunt pro vno rege annis ſingulis adminiſtrare rempublicam.

Ab anno itaque quarto Samſonis, qui eſt octauus annus poſt captam Troiam, vſque in annum nonum Darij regis Perſarum, hoc eſt vſque in annum ſeptuageſimum octauum quintæ ætatis, ſunt ſexcenti ſexaginta ſex anni, iuxta Caſſiodorum: ſecundum Hebræos, ſunt ſexcenti quadraginta anni. Deſunt igitur (teſte Caſſiodoro) viginti ſex anni in tanto ſpatio, ſecundum ſupputationem Hebræorum.

CONSVLES.

Anni mũdi, *Anni Dar.*

3683 10 Anno Vrbis 240. L. Iunius Brutus, & L. Tarquinius Collatinus. Hi annũ minimè tenuerunt, ad peragendum tempus aliis ſubrogatis, id eſt Sp. Lucretio, & Horatio Puluillo, & P. Valerio Publicola.

3684 11 P. Valerius Publicola 2, T. Lucretius Tricipitinus. Pulſis ab Vrbe regibus, vix ad decimumquintum lapidem Roma tenebat imperium. Romanorum reges ſeptem, à Romulo ad Tarquinium Superbum, imperauerunt annis ducẽtis quadraginta, ſiue (vt quibuſdam placet) ducentis quadraginta tribus.

3685 12 P. Valeri⁹ 3, M. Horatius Puluillus 2. Romæ poſt exactos reges primùm Conſules fuerunt, deinde Tribuni, ac Dictatores, & rurſum Conſules, qui rempublicam obtinuerunt per annos ferè quadringentos ſexaginta quatuor, vſque ad Iulium Cæſarem, qui primus ſingulare arripuit imperium.

3686 13 Sp. Largius Rufus, T. Herminius Aquilinus.

3687 14 M. Valerius, P. Poſthumius Tubertus.

3688 15 P. Valerius 4, T. Lucretius 2. Valerius adeò pauper moritur, vt ſumptu publico ſepeliretur.

3689 16 P. Poſthumius 2, Agrippa Menenius.

3690 17 Sp. Caſſius, Opiter Virginius. Cenſu Romæ agitato, inuenta ſunt hominum 120000.

3691 18 Poſthumius Cominius, T. Largius. Hic autem Largius fuit prim⁹ Dictator creatus. Anno 9 poſt exactos reges noua dignitas eſt creata, ſcilicet magiſter equitum qui dictatori obſequeretur.

3692 19 Ser. Sulpicius Camerinus, M. Manlius.

3693 20 Anno Vrbis 250. Cn. Vetuſius, T. Ebutius.

3694 21 T. Largius 2, Q. Clœlius. Hellanicus hiſtoriographus.

3695 22 A. Sempronius, M. Minutius. Heraclius & Anaxagoras philoſophi clari habentur.

3696

Anni mūdi, | *Anni Dar.*

3696 | 23 | A.Poſthumius, T. Virginius Tricoſtus.

3697 | 24 | Ap. Claudius, P. Seruilius. Pythagoras philoſophꝰ ſummus moritur.

3698 | 25 | A. Virginius, T. Vetuſius. Volſci victi. Cumis bellatur.

3699 | 26 | Sp.Caſſius 2, A.Poſthumius 2.

3700 | 27 | T. Geganius, P. Minutius Augurinus. Latini contra Romanos rebellauerunt.

3701 | 28 | A Sempronius 2. P.Minutius 2. Romæ populus à patribus facta ſeditione diſcedit.

3702 | 29 | Q. Sulpicius, Sp. Largius 2. Marcius qui Coriolos ceperat, interuentu matris ſuæ, & vxoris precibus, ab oppugnatione Vrbis remouit exercitum.

3703 | 30 | Anno Vrbis 260. C.Iulius Tullus, P. Pinarius. Bellum Marathone geſtum. Miltiades & Ariſtides cognominatus iuſtus, viuunt.

3704 | 31 | Sp.Nautius, Sex.Furius.

3705 | 32 | C.Aquilius, T.Sicinius.

3706 | 33 | Sp.Caſſius, Proculꝰ Virginius. Quum in Algido monte Romani milites obſiderentur, à Dictatore Quintio Cincinnato liberati ſunt.

3707 | 34 | Q. Fabius Vibulanus, Ser. Cornelius. Ægyptus receſſit à Dario. Gelo obtinuit Syracuſas.

3708 | 35 | L. Æmylius, Cæſo Fabius. Pindarus & Simonides lyrici poëtæ inſignes habentur.

3709 | 36 | M. Fabius, L. Valerius. Romæ Oppia virgo Veſtalis deprehenſa in ſtupro, viua defoſſa eſt.

XERXES.

Perſarum 5, Xerxes, filius Darij, annis 20 regnauit.

Anni mūdi, | *Anni Xerx.*

3710 | 1 | Q. Fabius, C.Iuliꝰ. Xerxes Ægyptum capit. Ariſtides cum ignominia eiicitur.

3711 | 2 | Cæſo Fabius 2, Sp. Furius Medullinus.

3712 | 3 | M.Fabius, Cn.Manlius,

3713 | 4 | Anno Vrbis 270. Cæſo Fabius 3, T.Virginius. Diagoras agnoſcitur, & ſectatores eius phyſici philoſophi.

Anni mūdi, | *Anni Xerx.*

3714 | 5 | L. Æmylius, C. Seruilius. Xerxes cùm Athenis veniſſet, incendit vrbem ſub principe Callia.

3715 | 6 | C. Horatius, T. Menenius. Bellum in Thermopylis geſtum eſt, & apud Salaminem nauale certamen.

3716 | 7 | P. Seruilius, A. Virginius. Athenienſes Piræum muro vallant.

3717 | 8 | P. Valerius, C. Nautius. Hieron poſtea Syracuſis regnat.

3718 | 9 | L. Furius, C. Manlius. Æſchylus tragœdiarum ſcriptor agnoſcitur.

3719 | 10 | L. Æmylius, Opiter Virginius. Seditio agraria.

3720 | 11 | P. Furius, L. Pinarius. Hieron poſt Gelonem Syracuſis tyrannidem exercet.

3721 | 12 | T. Quintius, Appius Claudius. Pindarus clarus habetur.

3722 | 13 | L.Valerius, T.Æmylius.

3723 | 14 | Anno Vrbis 280. A.Virginius, L.Numitius. Themiſtocles ad Perſas fugit.

3724 | 15 | T.Quintius 2, Q.Seruilius. Sophocles tragœdiarum ſcriptor, primùm ſui ingenij opera publicauit.

3725 | 16 | Æmylius 2, Q. Fabius. Romæ Virbinia deprehenſa in ſtupro, viua defoſſa eſt.

3726 | 17 | Q. Seruilius 2, Sp. Poſthumius. Sophocles & Euripides clari habentur.

3727 | 18 | T. Quintius, Q. Fabius. Herodotus hiſtoriographus agnoſcitur.

3728 | 19 | A. Poſthumius, Sp. Furius. Heraclides & Diagoras celebres.

3729 | 20 | P. Seruilius, L. Ebutius. Zeuxis pictor agnoſcitur: inter alias imagines lauacrum Bizantinorum fecit. Socrates naſcitur. Lapis ingens de cœlo ruit in Thraciæ partibus, olympiade 78, anno 2, colore aduſto: qui lapis etiam nunc oſtenditur.

ARTABANVS.

Perſarum 6, Artabanus, regit ſaltem menſibus 7.

ARTAXERXES.

Digitized by Google

PErſarum 7, Artaxerxes,qui Longimanus appellabatur à longa manu,regnauit annis 40.

Anni mūdi,	Anni Art.

3730 | 1 | L. Lucretius, T. Veturius. Ea quæ de Eſther & Mardochæo ſcripta ſunt, quidam affirmant ſub hoc rege geſta: quod non puto. nunquam enim Eſdras de Eſther ſiluiſſet,qui ſcribit,hoc tempore Eſdram & Neemiam reuerſos ex Babylone,& ea deinceps conſequuta,quæ ab iis geſta referuntur.

3731 | 2 | P. Volumnius, Ser. Sulpitius. Sicilia à populo regebatur.

3732 | 3 | P.Valerius, C.Claudius. Cimon iuxta Eurymedontem Perſas naualí pedeſtriq; certamine ſuperat: & modicùm bellum conquieſcit.

3733 | 4 | Anno Vrbis 290.Q.Fabius, L. Cornelius. Medorum 10,Perdicca, annis 28.

3734 | 5 | L. Minutius, C. Nautius 2. Anaxagoras moritur. Heraclitus clarus habetur.

3735 | 6 | Q. Minutius, C.Horatius 2. Eſdras ſacerdos apud Hebræos inſignis habetur: cuius ætate pontifex maximus habitus eſt Eliaſib, filius Ioacim, filij Ieſu, filij Ioſedec.

3736 | 7 | M. Valerius, Sp. Virginius. Anno 7 Artaxerxis,prima die menſis primi, Eſdras ſacerdos,& ſcriba Legis Dei deſcendit de Babylone cum epiſtolis regis,in prima die menſis quinti, venit in Hieruſalem cum viris 700. Qui inter alia ſtrenuè geſta caſtigauit filios tranſmigrationis ob vxores alienigenas. Fuit autem erudititiſſimus Legis diuinæ,& clarus omnium Iudæorum magiſter, qui de captiuitate regreſſi venerant in Iudæam.

3737 | 8 | T.Romulius, C.Veturius. Pherecydes hiſtoricus agnoſcitur.

3738 | 9 | Sp. Tarpeius , A. Aternius. His conſulibus, teſte Caſſiodoro,legati Athenas miſſi ad leges deſcribendas. Cratinus & Plato, comœdiarum ſcriptores clari habentur. Ariſtarchus tragœdiographus agnoſcitur. Romæ ludi ſeculares primùm acti.

3739 | 10 | P. Horatius, Sex. Quintilius. Famis peſtem adduxit.

3740 | 11 | L. Menenius, P. Seſtius. Hoc tempore à Conſulibus ad Decemuiros trāſlatum eſt imperium, per quos quadraginta annis adminiſtrata reſpublica fuit: ſed iterum Conſules creati ſunt.

Anni mūdi,	Anni Art.

3741 | 12 | Anno 302 ab Vrbe condita, Decemuiri creati, poſt annum eiecti ſunt propter Appium Claudium, qui Virginij cuiuſdam filiam cōtra Latinos in Algido militantis,voluit abducere.

3742 | 13 | Romani per legatos ab Athenienſibus iura petierunt, ex quibus duodecim tabulæ conſcriptæ.

3743 | 14 | Anno Vrbis 300. Cretes comicus,& Teleſilla , ac Bacchyllides lyricus, clari habentur. Praxilla quoque & Cleobulina ſunt celebres.

3744 | 15 | Templū Iunonis quod in Argis fuerat incenſum, reſtituitur. Abaris hyperboreanus ariolus agnoſcitur.

3745 | 16 | Tribuni plebis,& ædiles Romæ facti, Conſulibus eiectis.

3746 | 17 |
3747 | 18 |
3748 | 19 |
3749 | 20 | Neemias Hebræus, miniſter vinarius Artaxerxis , filius regis, cōcedente ſibi domino ſuo, vigeſimo eius anno, venit de Babylone in Iudæam,& trigeſimoſecundo muros vrbemque reſtituit. Scribit Eſdras ſub pontifice Ioiada , filio Eliaſib(cui ſucceſſit Ionathas filius ſuus,qui temporib. Alexandri Macedonis fuit) opus fuiſſe complectum. Igitur Neemias veniens de Suſis caſtro,de Babylone Ieruſalem,muros ciuitatis 12 annis reſtituit, & ducatui duodecim annos præfuit. Hucuſque Hebræorum diuinæ Scripturæ annales temporum cōtinent. Ea verò quæ poſtea hic apud eos geſta ſunt,exhibebim⁹ de libro Machabęorum, & Ioſephi & Aphricani ſcriptis: qui deinceps vniuerſam hiſtoriam vſque ad Romana tempora proſequuti ſunt. Aphricanus quidem in libro quinto Temporum ita dicit: Manſit itaque imperfectum opus vſque ad Neemiam, & vigeſimum annum regis Artaxerxis. Quo tempore,regni Perſarum 115 anni euoluti ſunt: captiuitatis primò Hieruſalem 185 annus erat:& nunc primùm iuſſit Artaxerxes muros Hieruſalem extrui. Cui operi præfuit Neemias,& ædificata eſt platea,& muri circumdati. Et ex illo tempore, ſi enumerare velis 70 annorum hebdomades vſque ad CHRISTVM,poteris inuenire. Beda ſic. Septem ſpecies hebdomadis, qua Daniel propheta vtitur,

vtitur, more quidem legis ſeptem annis ſingulis computans hebdomadam, ſunt ſolito more breuiores ſolarib. annis. Duodenis enim menſibus Lunæ annos ſingulos determinant. Emboliſmares autem menſes, qui de annis vndecim epactarum creſcunt, nos lege ſolita tertio vel altero anno addidimus. Vbi menſes duodecim emboliſmorum impleti fuerint, ibi eos pro anno integro interſerit. Et ita Angelus adeſt, dicens, Septuaginta (inquit) hebdomades abbreuiatæ ſunt ſuper populum tuum, & ſuper vrbem ſanctam tuam, vt conſumatur præuaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur iuſtitia ſempiterna, & impleatur viſio & prophetia, & vngatur Sanctus ſanctorum. Nulli dubium eſt, quin hæc verba CHRISTI incarnationem arguant, qui tulit peccata mundi, legem & prophetiam impleuit, & vnctus eſt oleo lætitiæ præ participibus ſuis. Et nulli dubium, quòd hebdomades 70. annorum lunarium, menſiumque 12, in vnoquoque anno poſt ſeptenos annos diſtinctæ, 420 annos lunares abſque emboliſmaribus mẽſibus inſinuarint. Sed notandum eſt, quòd non ſimpliciter, ſed breuiter dixit, computatas, id eſt breuiores ſolitis annis. Scito ergo (inquit) & animaduerte: ab exitu ſermonis, vt iterum ædificetur Hieruſalem, vſque ad CHRISTVM ducem, hebdomades ſeptem, & hebdomades 62 erunt: & rurſum dicit, Ædificabitur platea & muri in anguſtia temporis. Eſdrà narrante didicimus, quòd Neemias, quum eſſet pincerna regis Artaxerxis, anno vigeſimo eius regni, menſe Aprili, impetrauit ab eo reſtaurari muros Hieruſalem: ipſumque opus (vt dictum eſt) tanta temporis anguſtia eſt actum, vt ſtructores ſinguli, armis induti, vna manu pugnaſſe, altera muros reparare, narretur. Ab hoc tempore, id eſt ab anno vigeſimo Artaxerxis vſque ad CHRISTVM, hebdomades 70 computatas, id eſt annos duodenorum menſium lunarium 390, qui ſunt ſolares anni 475: ſiquidem Perſæ à prępfato anno 20 Artaxerxis vſque ad mortem Darij Arſamis filij, regnarunt annis 116. Exhinc Macedones vſque ad mortem Cleopatræ, id eſt in annum 15 Octauiani Cæſaris, annis 300. Inde Romani ad 17 annum Tiberij, ſummam rerum poteſtatem quam Græci monarchiam vocant, tenuerunt annis 59: qui ſunt ſimul 475, & continentur cyclis decennoualibus 25. Decies nonies enim viceni & quini, fiunt 475 anni. Et quòd ſingulis circulis emboliſmi 7 accreſcunt: multiplica 25 per 7, fiunt 175 menſes lunares, qui ſunt emboliſmi menſes annorum 475. Si autem vis ſcire, quot annos menſes lunares faciunt, partire 175 menſes per 12, duodeni menſes decies, & duodeni quater, id eſt 148 anni, ſunt 14, & remanent menſes 7. His adde annos 475, fiunt 489. Adde menſes 7 ſuprà, partemque anni 18 Tiberij, quo paſſus eſt Dominus: & fiunt ab anno 20 Artaxerxis vſque ad paſſionem Domini, hebdomades 70 abbreuiatæ, id eſt anni lunares 490. Ad eius verò baptiſma, quãdo vnctus eſt Sanctus ſanctorum à Spiritu ſancto in ſpecie columbæ, non ſolùm hebdomadæ 7 & 62 cõpletæ ſunt, ſed & pars 70 hebdomadis iã inchoatę pręteriit. Et poſt hebdomades (inquit) ſeptẽ & ſexaginta duas occidetur CHRISTVS, & non erit eius populus qui eum negaturus eſt. Non ſtatim poſt 7 & poſt 62, ſed in fine 70 hebdomadis occiſus eſt. Quam hebdomadam ideo ſeparauit à cæteris, quia de ea plura erat relaturus. Nam in ea CHRISTVS crucifixus eſt, & negatus à Iudæis, non ſolùm tempore paſſionis, ſed etiam à prædicatione Ioannis. Quod autem ſequitur, Et ciuitatem & ſanctuarium diſſipabit populum cum duce venturo, & finis eius vaſtitas, & poſt finem belli ſtatuta deſolatio, hoc non ad 70 hebdomades pertinet. Prædictum eſt enim, quòd hebdomadæ 70 ad CHRISTI vſq; ducatum pertingerent: ſed Scriptura prędicto aduentu & paſſione CHRISTI, quid etiam poſt hoc populo neganti eueniret, oſtendit. Ducem enim venturum dicit, qui anno 40 paſſionis cum populo Romano ciuitatem & ſanctuarium diſſipauit, vt lapis ſupra lapidem non remaneret. Deinde ad exponendam hebdomadam quam omiſerat, redit. Confirmabit autem pactum multis hebdomas vna, id eſt ipſa nouiſſima, in qua vel Iohannes baptizat, vel dominus & Apoſtoli prædicando multos ad fidem conuerterunt, & in dimidio hebdomadis deficiet hoſtia & ſacrificium. Dimidium hebdomadis huius, annus 15 Tiberij erat: quando inchoato CHRISTI baptiſmate, hoſtiarum purificatio fidelib. paulatim vileſcere cœpit. Item quod ſequitur, Et in templo erit abominatio deſolationis, & vſque ad con-

Digitized by Google

ſummationem & finem perſeuerabit deſolatio, ad ſequentia tempora reſpicit, cuius prophetiæ veritatem, & hiſtoria veterum & noſtrorum, hodiéque temporum teſtatur euentus. Sciendum eſt, quòd Aphricanus curſum hebdomadarũ, quem nos in annum 17, vel in 18 Tiberij Cæſaris quo Dominum paſſum credimus, iuxta Chronicum Euſebij perduximus, ab eodem 20 anno Artaxerxis, quo & nos incipimus, anno 15 Tiberij, quo eum paſſum credit; putat eſſe completum, ponens annos regni Perſarum 115, Macedonum 30, Romanorum 40. Hæc Beda.

De hac igitur ſumma 475, ab anno 20 Artaxerxis vſque ad paſſionem Domini, deme annos 80, quos à præfato vſque ad Aſſuerum Hieronymus numerauit: & tunc cum anno 7 menſium Sogdiani, & 3 menſium Iulij Cæſaris, qui hîc non numerantur, & cum 18 Tiberij, 395: iunges iſtis 395 annis, à prima olympiade vſque in poſtremum Aſſueri (vt Hieronymus tractat) fiunt anni 714, vſque in paſſionem, id eſt olympiades 190. Dimiſſis item 33 annis de hac ſumma, fiunt vſque ad natiuitatem Domini ab olympiade prima, anni 760, id eſt olympiades 190. A Dauid vſque ad olympiadem primam, ſunt anni 302. Ab olympiade prima vſque ad captiuitatem & combuſtionẽ templi, anni ſunt 171, & menſes 6. Hoc modo Ioatham annos 16.

22. Achaz, annos 16.

61. Ezechias, 29.

116. Manaſſes, 55.

118. Amon, 2.

149. Ioſias, 31. & Ioatham, à 4 calendis Ianuariis, quo Dauid obiit, regnauit menſibus 3, vſque ad calendas Apriles.

140. Eliachim, 11. Iechonias menſibus 3, & diebus 10, vſque ad menſem Iulij. Sedechias, annis 11. In anno igitur primo Cyri, annus 30 deſolationis templi impletus eſt, & in medio 8 anni Cambyſis impletus eſt annus 66. Adde menſes 7 ſuprà, ad dimidium annũ Cambyſis, vel ad Magos, fit annus vſque ad calendas Apriles, hoc eſt vſque ad annum primum Darij. In anno ergo ſecundo Darij (ſicut dixit Hieronymus) id eſt in Auguſto, annus ſeptuageſimus captiuitatis impletus eſt.

35. Darius, 36.

55. Xerxes, annos viginti. Artabanus, menſes 7, vſque ad calendas Nouembres.

95. Artaxerxes, filius Lagi, 40. Xerxes, menſes 2, vſque ad calendas Ianuarij.

96. Poſt quem Sogdianus, menſes 7, vſque ad calendas Auguſti. Adde menſes 7 Artabani, & 2 menſes Xerxis, fit annus, & menſes 4.

115. Darius nothus, 19.

155. Aſſuerus, 40.

181. Ochus, 26.

185. Artaxerxes, 4.

191. Darius, 6.

197. Alexander, 6.

237. Ptolemæus filius Lagi, 40.

275. Ptolemæus Philippus, 38.

301. Poſt eum Philopator, 26.

318. Poſt Philopatorem, 17.

342. Poſt Epiphanem, 24.

377. Poſt Philometorem, 35.

406. Poſt Euergetem, 29.

423. Poſt Phyſcon, 17.

433. Poſt Alexandrum, 10.

441. Ptolemæus, qui Amrem fuerat dictus, annos 8.

471. Poſt Dionyſium, 30.

473. Cleopatra, 2.

478. C. Iulius, annos 4, menſes 6, vſque ad calendas Martias, adde menſes 5, antè fiunt menſes 10.

519. Octauianus Auguſtus, 41, vſque in annum in quo natus eſt Dominus, & mẽſe Martio incipit annus 42. His annis 519, adde annos 70 captiuitatis, fiunt anni 589 vſque ad annum natiuitatis. Hi ſunt anni quintæ ætatis, id eſt olympiadis 147, atque vnus annus. Adde etiam his 171 annum à prima olympiade vſque ad captiuitatem, qui ſunt olympiades 43, minus menſibus 7, fiunt anni 761, olympiades 190, vſque ad ſolſtitium brumale, in parte 12 Capricorni: in qua Græci incipiunt annum etiam cum olympiade, vt putatur: & Dominus natus eſt in fine anni 44 Octauiani Cæſaris, in principio olympiadis 191, iuxta veritatem Hebraicam: ad Aprilem autem ante natiuitatem Domini, ſecundum ſupputationem annorũ, de eadem ipſa ſumma, à prima olympiade, deme 20 annos, id eſt 17 Ioatham, & 4 Achaz, id eſt olympiades 5, fiunt à condita Vrbe vſque ad annum natiuitatis Domini, anni 740, vſque ad paſſionis annum, ab olympiade prima ſunt 794, id eſt olympiades 198, & anni 2.

Digitized by Google

Anni mūdi, | *Anni Art.*

3750 | 21 | Athenienſes & Lacedę-monij fœdus 30 annorum ineunt. Herodotus, quum Athenis libros ſuos corā Senatu legiſſet, honoratus eſt.

3751 | 22 | Meliſſus phyſicus circa hoc tempus agnoſcitur.

3752 | 23 | Euripides tragœdiarum ſcriptor clarus cognoſcitur, & Pythagoras ſophiſta, cuius libros decreto publico Athenienſes combuſſerunt.

3753 | 24 | Anno Vrbis 310. Fidenates contra Romanos rebellant.

3754 | 25 | Phidias eburneam Mineruam fecit.

3755 | 26 | Theætetus mathematicus agnoſcitur.
3756 | 27 |

3757 | 28 | Ariſtophanes clarus habetur, & Sophocles poëta tragicus. Gens Campanorum in Italia conſtituta.

3758 | 29 | Demetrius Abderites, Empedocles, & Hippocrates medicus,

3759 | 30 | Gorgias, Hippias, Prodicus, Zeno, & Parmenides, philoſophi inſignes habentur.

3760 | 31 | Socrates plurimo ſermone celebratur. Macedonū 11, Archelaus, regnauit annis 24.

3761 | 32 | Neemiam qui muros Hieruſalem conſtruxit, conſummaſſe opus 32 anno Artaxerxis Perſarum, Eſdras memorat. Si quis autem ab hoc tempore 70 hebdomades à Daniele ſcriptas numeret, quę faciunt 490, reperiet eas in regno Neronis expletas: ſub quo obſeſſa eſt Hieruſalem, capta autem 2 poſtea Veſpaſiani anno.

3762 | 33 | Initium belli Peloponneſiaci circa hoc tempus.

3763 | 34 | Anno Vrbis 320. Bacchylides carminum ſcriptor agnoſcitur.

3764 | 35 | Athenienſes peſtilentia graui laborant.

3765 | 36 | Thucydides agnoſcitur. Pericles moritur.

3766 | 37 | Eupolis & Ariſtophanes, ſcriptores Comœdiarum, tunc agnoſcuntur.

3767 | 38 | Ex Ætna monte ignis vehemens erupit.

3768 | 39 | Apud Locros Atalante terræmotu ſciſſa, inſula facta eſt.

3769 | 40 | Plato naſcitur.

XERXES, II.

Perſarum 8, Xerxes, menſibus duobus regnauit, hoc eſt vſque ad calendas Ianuarias.

3770 | 0 |

SOGDIANVS.

Perſarum 9, Sogdianus, regnauit menſibus 7, hoc eſt vſque ad calendas Augusti. His adde menſes 7 Artabani, fit annus, & menſes 5.

DARIVS, II.

Perſarum 10, Darius Nothus, regnauit annis 19.

Anni mūdi, | *Anni Darÿ,*

3771 | 1 | Lacedæmones & Athenienſes fœdus percutiunt.

3772 | 2 | Eudoxus Cnidius clarus hoc tempore habetur.

3773 | 3 | Anno Vrbis 330.

3774 | 4 | Lacedæmonij Heracliam vrbem condiderunt.

3775 | 5 | Clades, quæ Athenienſibus accidit in Sicilia.
3776 | 6 |
3777 | 7 |

3778 | 8 | Ægyptus à Perſarū imperio defecit.

3779 | 9 | Amaxiꝰ Stactis regnauit annis ſex.

3780 | 10 | Alcibiades profugus abiit ad Tiſſaphernem.

3781 | 11 | Romæ rurſum Conſules creati fuerunt.

3782 | 12 | L. Horatius, M. Horatius. Macedonum 12, Crœſus, annis tribus. Eubœa ab Athenienſium ſocietate diſceſſit.

3783 | 13 | Anno Vrbis 340. Sp. Herminius, T. Virginius.

3784 | 14 | M. Geganius, C. Iulius.

3785 | 15 | T. Quintius 4, Agrippa Furius. Dynaſtia Ægyptiorum 28, Nephetites, annis 6. Euripides apud Archelaum, & Sophocles Athenis moritur. Dionyſius in Sicilia tyrannidem exercet.

3786 | 16 | M. Genutius Augurinus, P. Curiatius Philo.

3787 | 17 | L. Papyrius Mugillanus, L. Sempronius Atratinus.

3788 | 18 | M. Geganius Macerinus 2, T. Quintius Capitolinus.

3789 | 19 | M. Fabius, Poſthumius Ebutius Helua.

MNEMON.

Perſarum 11, Artaxerxes, qui cogno-

minatus eſt Mnemon, Darij Hyſtaſpis filius, annis 40. Sub hoc rege videtur mihi hiſtoria quæ in libro Eſther continetur, expleta. Ipſe quippe eſt, qui ab Hebræis Aſſuerus, & à Septuaginta ſeniorib. Grçcè Artaxerxes vocatur.

Anni mūdi,	*Anni Mne.*	
3790	1	C. Furius, M. Papyrius.

Macedonum 13, Archelaus, annis 4.

3791 | 2 | Proculus Geganius, L. Menenius Lanatus.

3792 | 3 | T. Quintius 6, Agrippa Menenius Lanatus.

3793 | 4 | Anno vrbis 350. M. Geganius, L. Sergius. Dionyſius tyrannidem exercet. Athenienſes ſuſtinent tyrannidem. Iſocrates rhetor agnoſcitur. Macedonum 14, Amyntas, anno 1. Ægyptiorũ, Achoris, annis 12.

3794 | 5 | L. Papyrius, M. Cornelius. Macedonum 15, Pauſanias, anno 1.

3795 | 6 | C. Iulius, L. Virginius. Alcibiadem Pharnabaſus interfecit. Tyranni Athenis oppreſſi. Cyri regis aſcenſus, de quo ſcribit Xenophō. Macedonum 16, Amyntas 2, annis 6.

3796 | 7 | C. Iulius 2, L. Virginius 2. Athenienſes 24 literis vti cœperunt, quum antea 16 tantùm literas haberent.

3797 | 8 | T. Quintius, Cn. Iulius. Socrates venenum bibit.

3798 | 9 | L. Papyrius 2, L. Iulius. Templum Epheſinum denuo incenſum. Socratici clari habentur.

3799 | 10 | L. Sergius 2, Hoſtiꝰ Lucretius. Diogenes Cynicus agnoſcitur.

3800 | 11 | A. Cornelius, T. Quintius 2. Speuſippus inſignis habetur.

3801 | 12 | C. Seruilius, L. Papyrius. Dionyſius in tyrannide perſeuerat.

3802 | 13 | C. Sempronius, Q. Fabius. Macedonum 17, Argæus, anno 1.

3803 | 14 | Anno Vrbis 360. A. Cornelius, L. Furius. Eudoxus aſtrologus agnoſcitur.

3804 | 15 | Q. Fabius, C. Furiꝰ. Macedonum 18, Amyntas 3, annis 18.

3805 | 16 | M. Papyrius, C. Nautius. Galli Senones Romam inuaſerunt, excepto capitolio. Plato philoſophus agnoſcitur.

3806 | 17 | M. Æmylius, C. Valerius. Ægyptiorum, Pſammutes, anno 1.

3807 | 18 | Cn. Cornelius, L. Furius. Ægyptiorum, Nepherites menſibus quatuor.

Anni mūdi,	*Anni Mne.*	
3808	19	L. Lucretius, Ser. Sulpicius.

Ægyptiorum, Nectanabus annis regnauit 18.

3809	20	L. Valerius, M. Manlius.
3810	21	His cōſulibus, poſt Vrbem captam redeũtes
3811	22	
3812	23	Gallos dux Romanus

nomine Camillus extinxit: de quibus triũphās in Vrbe, quaſi & ipſe patriæ conditor, Romulus meruit nuncupari. Tunc dignitates mutatæ ſunt, & in loco Conſulum per annos 17, tribuni militares fuerunt. Quibus ob inſolentiam regiminis, per annos 4 poteſtas Conſulum Tribunorumque ceſſauit. Deinde rurſus tribus annis per Tribunos militantes eſt adminiſtrata reſpublica. Poſt annos 24 reuerſa eſt dignitas conſularis.

3813	24	Anno Vrbis 370.
3814	25	Magno terræmotu Eli-
3815	26	ce & Bura Peloponneſi

vrbes abſorptæ ſunt.

3816	27	Præneſtini à Romanis
3817	28	victi apud flumen Alliā,

per Quintium Cincinnatum. Eſther hiſtoria ſcribitur, teſte Hieronymo.

3818 | 29 | Athenienſes, principes Græciæ facti.

3819	30	Socrates rhetor.
3820	31	Plato & Xenophon, nec
3821	32	non & alij Socratici,

clari habentur.

3822 | 33 | Macedonum 19, Alexander, anno vno.

3823	34	Anno Vrbis 380. Ma-
3824	35	cedonum 20, Ptole-

mæus Alorites, Alexandri interfector, annis quatuor regnauit.

3825 | 36 | Ægyptiorum, Theo regnauit annis duobus.

3826 | 37 | Hic ceſſauit poteſtas Tribunorum ſimul & Conſulum per annos 4, teſtante Caſſiodoro. Dionyſius rex Siciliæ 18 anno moritur. Poſt Dionyſium regem Siciliæ iunior Dionyſius regnum inuadit.

3827 | 38 | Theo rex Ægypti fugit in Arabiam. Poſt quem Perdiccas annis regnauit ſex.

3828 | 39 | Ariſtoteles 18 annum ætatis gerens, Platonis auditor fuit. Dynaſtia 30

Digitized by Google

ſtia 30 Ægyptiorum, Nectanebus, annis octodecim.

Anni mũdi,	*Anni Mne.*	
3829	40	Hucuſque à Phacea rege Iſraël, ſub quo Salmanaſſar multa millia populi vaſtauit, tractat Hieronymus captiuitatem decem tribuum Iſraël annis 390 ſuper prophetam Ezechielem.

OCHVS.

PErſarum 12, Artaxerxes, qui & Ochus, annis 26 regnauit.

Anni mũdi,	*Anni Ochi,*	
3830	1	Hîc iterum adminiſtrata eſt à Tribunis reſpublica per 3 annos. Tempore Ochi immenſa per continuum biēnium Romanos peſtis afflixit: ſequentiq; anno ſequutum eſt ſatis triſte prodigium, ſiquidem in medio vrbis Romæ terra diſſiliit, vaſtoq; prærupto hiantia ſubitò patuerunt inferna. Quod quum diutius ita maneret, terroremq; cunctis incuteret: tandem interpretãtibus auſpicibus, quòd noui hominis ſepulturam expectaret, M. Curtius eques Romanus ſeſe in id barathrũ armatus proiecit: ſicq; concluſum eſt.
3831	2	Alexander Pheræus.
3832	3	Camillus Gallos qui bellum Romanis intulerant, ſuperat.
3833	4	Anno Vrbis 390. Hîc reuerſa eſt dignitas iterum conſularis. Macedonum 21, Philippus, annis 26.
3834	5	Æmylius Mamercus, & L. Sextius, primus ex plebe conſul.
3835	6	Q. Seruilius, L. Genutius. Demoſthenes orator agnoſcitur.
3836	7	C. Sulpicius Peticus, C. Licinius Stolo Caluus.
3837	8	C. Genutius, L. Æmylius. Ochus, apodaſmo Iudæorum capta, in Hyrcaniam accolas tranſlatos iuxta mare Caſpium collocauit.
3838	9	Q. Seruilius Hala 2, L. Genutius Auentinenſis.
3839	10	C. Sulpicius 2, C. Licinius 2. Dionyſius Sicilia pellitur.
3840	11	M. Fabius 5, C. Petilius. Alexander Philippi & Olympiadis filius naſcitur.
3841	12	M. Popilius 2, & Cn. Manlius. Dionyſius Syracuſis interficitur.
3842	13	C. Fabius, C. Plautius. Hipparinus Dionyſij filius Syracuſis tyrannidem exercet.
3843	14	Anno Vrbis 400. Caius Marcius, Cn. Manlius. Herinna poëtrix agnoſcitur. Ochus rex Ægyptum tenuit:
3844	15	M. Fabius 2, M. Popilius Lenas 2. Nectanabo in Æthiopiam pulſo, in quo Ægyptiorum regnum deſtructum eſt.
3845	16	C. Sulpicius 3, M. Valerius Publicola.
3846	17	M. Fabius 3, T. Quintius. Ochus Sidonem ſubuertit, & Ægyptum ſuo iunxit imperio.
3847	18	C. Sulpicius, M. Valerius. Demoſthenes orator omnium rumore celebratur.
3848	19	P. Valerius, C. Marcius. Romani Gallos ſuperant. Dionyſius Corinthum ſub fœdere nauigauit.
3849	20	C. Sulpicius, T. Quintius. Plato moritur, poſt quem academiam Speuſippus tenuit.
3850	21	M. Popilius 3, L. Cornelius. Romani quum Samnitas duobus præliis cæcidiſſent, vniuerſos confines ſuos qui à ſocietate diſceſſerant, in ditionem primam redigunt.
3851	22	L. Furius Camillus, Appius Claudius Craſſus.
3852	23	M. Valerius Publicola, M. Popilius Lenas 4.
3853	24	Anno Vrbis 410. T. Manlius, C. Plautius. Dionyſius è Corintho expulſus.
3854	25	M. Valerius, C. Petilius. Deſcriptione Romæ facta, inuenta ſunt ciuium 160000.
3855	26	M. Fabi9, Ser. Sulpicius.

ARSAMES.

PErſarum 13, Arſes vel Arſames, Ochi filius, regnauit annis 4.

Anni mũdi,	*Anni Arſ.*	
3856	1	C. Marcius 3, T. Manlius 2. Iudæorum pontifex maximus Iaddus clarus habetur.
3857	2	M. Valerius 3, A. Cornelius. Speuſippus moritur, cui ſucceſſit Xenocrates.
3858	3	Q. Seruilius 3, C. Marcius Rutilius 4.
3859	4	L. Æmylius, C. Plautius 2. Macedonum 22, Alexander, Philippi filius, annis 12, menſibus 6.

Digitized by Google

DARIVS III.

PErſarum 14, Darius Arſamis filius, regnauit annis 6.

Anni mūdi,	Anni Dar.	
3860	1	T. Manlius 3, P. Decius.

Manaſſes frater Iaddi pontificis Iudæorum templum in monte Garizim conſtituit.

|3861| 2 |T. Æmylius, Q. Publilius. Alexāder aduerſus Illyricos & Thraces feliciter dimicās, ſubuerſis Thebis, in Perſas arma corripuit, & apud Granicum flumen, regis ducibus oppreſſis, vrbem Sardis capit.

|3862| 3 |L. Furius 2, C. Menius. His conſulibus, roſtra nauium de Antiatibus in foro fixa ſunt. Romanorum conſul Manlius Torquatus filium ſuum, quia contra imperium in hoſtes pugnauerat, virgis cæſum ſecuri percuſſit, teſte Caſſiodoro.

|3863| 4 |Anno Vrbis 420. C. Sulpicius, P. Ælius. Alexander capta Tyro Iudæam inuadit, à qua fauorabiliter exceptus Deo victimas immolat, & pontificem templi honoribus plurimis proſequitur, Andromacho locorū cuſtode dimiſſo, quem poſtea Samaritani interfecerunt: ob quæ ab Ægypto reuerſus, Alexander Magnus eos ſuppliciis affecit: & vrbem eorum captam, Macedonibus inhabitandam tradidit.

|3864| 5 |L. Papyriꝰ Craſſus, Cæſo Duillius Helua.

|3865| 6 |M. Valerius 4, M. Attilius. Alexandria in Ægypto condita. Latini à Romanis perdomiti ſunt. Alexander Babylonem obtinuit, interfecto Dario, in quo regnum Perſarum deſtructum eſt, quod ſtetit annis 231 à vigeſimo anno Artaxerxis, id eſt poſt 25 annum. Perſæ regnauerunt hucuſque annis 116.

ALEXANDER.

PErſarum 15, Alexander regnauit in anno 7 regni ſui ſuper Aſiam, 6 annis poſt mortem Darij, nam antea 6, & tenet omnia 12 annis.

Anni mūdi,	Anni Alex.	
3866	1	T. Veturius. Sp. Poſthumius.

Anaximenes & Epicurus clari habentur.

Anni mūdi,	Anni Alex.	
3867	2	L. Cornelius, Cn. Domitius.

His conſulibus, pax cum Alexandro rege Epiri facta eſt. Alexander Hyrcanos & Mardos capit, reuertenſq; in Ammone condidit Paratonium.

|3868| 3 |T. Valerius, M. Claudius. Alexander Ornim petram capit.

|3869| 4 |L. Papyrius 2, L. Plautius. Bellum Alexandri in India aduerſum Porum & Taxilem. Harpalus fugit in Aſiam, vt multi putant.

|3870| 5 |L. Æmylius, C. Plautius. Romani Samnitas ſubigunt, & colonias deducunt. Alexandri tempore luna defecit in Arabia, hora noctis 2.

|3871| 6 P. Cornelius, P. Plautius. Alexander vſque Oceanum victoriis potius quàm bellis peruenit: ad Babylonem reuerſus, 32 vitę anno, regni autem 12, veneni hauſtu obiit. Poſt quem tranſlato in multos imperio, Ægyptum Ptolemæus Lagi filius tenuit; Macedonas Philippus, qui & Aridæus, frater Alexandri, annis 7; Syriam & Babyloniam, & omnia regna Orientis, Seleucus Nicanor; Aſiæ regnauit Antigonus: qui apud Danielē per quatuor hirci cornua quæ arietem contererent, deſignantur.

PTOLEMÆVS.

AEgyptiorum primus, regnauit Ptolemæus, Lagi filius, annis 40. Macedonibus regnauit Philippus, qui & Aridæus, frater Alexandri, annis ſeptem.

Anni mūdi,	Anni Ptol.	
3872	1	L. Cornelius, Q. Publilius 2.

Appius Claudius Romæ clarus habetur, qui Aquam Claudiam induxit, & viam Appiam ſtrauit. Lydiam, Thraciam & Helleſpontum Lyſimachus tenuit. Macedonum duces in ſeditionem verſi. Agathocles Syracuſis tyrannidem exercet.

|3873| 2 |Anno Vrbis 430. L. Papyrius, C. Petilius 3. His conſulibus, Alexandria in Ægypto condita. Lamiacum bellum motum. Perdicca contra Ægyptum dimicat.

|3874| 3 |L. Furius 3, D. Iunius. Ptolemęus Lagi filius, Hieroſolymis & Iudæa in ditionem ſuam redactis, plurimos captiuorum in Ægyptum tranſtulit.

Anni mūdi,	*Anni Ptol.*

| 3875 | 4 | C. Sulpicius, Q. Ælius. Iudæorum pontifex maximus, Onias Iaddi filius, clarus habetur. Menāder primam fabulam docens ſuperat. Theophraſtus philoſophus agnoſcitur, qui ob diuinitatem loquendi (vt ait Cicero) nomen accepit.

¶ Primus Aſiæ regnauit Antigonus annis octodecim.

| 3876 | 5 | Q. Fabius, L. Fuluius. Demetrius Phalereus habetur illuſtris hoc tempore.

| 3877 | 6 | T. Veturius 2, Sp. Poſthumius 2. Romanos Samnitæ diutiſſimè contra ſe pugnantes, captis ambobus conſulibus, ad extremam ſeruitutem per annum ſubigunt.

| 3878 | 7 | L. Papyrius 2, Q. Publilius 3. His cōſulibus, (teſte Oroſio) Romani duce Papyrio conſule Samnitas bello vicerunt, captoq́ eorum duce ſeruitutis iugum abiecerunt. Macedonum 24, Caſſander, annis nouemdecim.

| 3879 | 8 | L. Papyrius curſor 3, Q. Ælius Cæritanus 2.

| 3880 | 9 | M. Follius, L. Plautius 2. Romani Marſos, Vmbros, & Pelignos ſuperant. Romani colonias deducunt. Lyſimachia in Thracia condita.

| 3881 | 10 | Q. Æmylius, C. Iunius. Cyprum Ptolemæus inuaſit. Theodorus atheus philoſophus Athenis cognoſcitur.

| 3882 | 11 | Sp. Naucius Rutilius, M. Popilius Lenas.

| 3883 | 12 | Anno Vrbis 440. L. Papyrius 4, Q. Publilius 4. Demetrius Phalereus ad Ptolemæum veniens impetrauit, vt cum Athenienſibus demum in gratiam rediret.

| 3884 | 13 | C. Sulpicius, M. Petilius. Syriæ, & Babylonis, & ſuperiorum locorum populos regnauit Seleucus Nicanor, annis 32.

| 3885 | 14 | L. Papyrius 5, C. Iunius. Machabæorum Hebræa hiſtoria. Hinc Græcorum ſupputant regnum: verùm hi libri inter diuinas Scripturas non recipiuntur.

| 3886 | 15 | M. Valerius, P. Decius. His conſulibus, per Appium Claudium cenſorem via facta, & aqua inde ducta eſt, quæ ipſius nomine nuncupatur, teſte Caſſiodoro.

Anni mūdi,	*Anni Ptol.*

| 3887 | 16 Q. Æmylius Barbula 2, C. Iunius Brutus 3.

| 3888 | 17 | Q. Fabius Rutilianus 2, C. Marcius Rutilius.

| 3889 | 18 | Q. Fabius Rutilianus 3, P. Decius Mus 2.

| 3890 | 19 | Appius Claudius Craſſus, L. Volumnius Flamma.

| 3891 | 20 | P. Cornelius, Q. Marcius. His conſulibus, viæ per agros publicæ factæ. Seleucus Antiochiam, Laodiceam, Seleuciam, Apameam, Edeſſenam, Berrhœā, & Pellam, vrbes hoc tempore condidit.

| 3892 | 21 | L. Poſthumius Megellus, T. Minutius Augurinus.

| 3893 | 22 | Anno Vrbis 450. P. Sulpicius, P. Sempronius.

| 3894 | 23 | Ser. Cornelius, L. Genutius. His cōſulibus, Seleucus Antiochiam 12 anno regni ſui extruxit.

| 3895 | 24 | C. Æmylius, M. Liuius. Seleucus Babyloniam obtinuit.

| 3896 | 25 | M. Valeri⁹, Q. Apuleius.

¶ Aſiæ, 2 Demetrius, qui & Poliorcetes, annis 17. Iudæorum pontifex maximus, Simon Oniæ filius, clarus habetur: cui cognomentum Iuſto fuit propter ſollicitam in Deum religionem, & in ciues pronam clementiam.

| 3897 | 26 | T. Manlius Torquatus, & M. Fuluius.

| 3898 | 27 | L. Cornelius, Cn. Fuluius. Macedonum, filius Caſſander annis quatuor regnauit.

| 3899 | 28 | Q. Fabius 4. P. Decius. Demetrius rex Aſiæ cognomento Poliorcetes Samaritanorum vrbem vaſtat, quam Perdiccas antea conſtruxerat.

| 3900 | 29 | Appius Claudius 2, L. Volumnius Flamma 2.

| 3901 | 30 | Q. Fabius 5, P. Decius, Cenſu Romę agitato inuenta ſunt ciuium Romanorum 240000.

| 3902 | 31 | L. Poſthumius 2, M. Attilius. Legati Alexandrini à Ptolemæo primùm Romam miſſi amicitiam impetrauerunt. Macedonum, Demetrius annis ſex regnauit.

| 3903 | 32 | Anno Vrbis 460. L. Papyrius, Sp. Caruilius. Menander comicus moritur.

| 3904 | 33 | Q. Fabius. D. Iuni⁹. Ro-

mani Gallos Tyrrhenoſq; ſuperant,& Sabinorum terra diuiditur.

Anni mūdi,	Anni Ptol.	
3905	34	Dolabella & Domitius.

Lucani, Brutij, Samnites quoq; cum Hetruſcis & Senonibus Gallis ſocietatem ineunt contra Romanos bellantes. Tunc etiam à Gallis in bello Cæcilius prætor cum exercitu oppreſſus interiit: ſeptem præterea tribuni, multique nobiles trucidati, & 18000 militum Romanorum occiſa ſunt: totis penè opibus ſuis Roma detrita eſt.

| 3906 | 35 | L. Poſthumius, C. Iunius. Seleucus in eas vrbes quas extruxerat, Iudæos transfert, ius eis ciuium & municipalem ordinem cum Græcis æquali honore concedens.

| 3907 | 36 | P. Cornelius Rufinus, M. Curius Dentatus.

| 3908 | 37 | M. Valerius, Q. Cæditius. Iudæorum pontifex Eleazarus frater Simonis ſuſcepit templi miniſterium, filio Simonis Onia paruo derelicto. Macedonum, Pyrrhus annis 7, menſibus ſex.

| 3909 | 38 | Q. Marcius 2, P. Cornelius 2. Seleucus, in Sicilia capto Demetrio, Syriæ & Aſiæ pariter imperauit. Macedonum, Lyſimachus annis quinque regnauit.

| 3910 | 39 | M. Marcellus, C. Naucius. Serapis ingreſſus eſt Alexandriam vrbem.

| 3911 | 40 | M. Valerius, C. Ælius. Condita à Romanis Ariminum & Beneuentum.

PHILADELPHVS.

AEgyptiorum 2, Ptolemæus Philadelphus, regnauit annis 38.

Anni mūdi,	Anni Phil.	
3912	1	C. Claudius, M. Æmylius.

Soſtratus Cnidius Pharum in Alexandria conſtruxit. Antigonus cognomento Gonatas Lacedæmonem obtinuit. Romani Crotonem capiunt. Demetrius ſeipſum Seleuco tradidit.

| 3913 | 2 | Anno Vrb. 470. C. Seruilius, L. Cęcilius. Is Ptolemæus Philadelphus Iudæos qui in Ægypto erant, liberos eſſe permiſit: vaſa Eleazaro pontifici Hieroſolymorum votiua tranſmittens, diuinas Scripturas in Græcam vocem ex Hebræa lingua per Septuaginta interpretes transferri curauit, quas in Alexandrina bibliotheca habuit, quam ex omni genere literarum cōparauerat. Macedonū, Ptolemęus cognomēto Ceraunus, anno 1. Meleagrus, menſib. 2. Antipater, dies quadragintaquinque. Poſt quem Soſthenes, annis 2.

Anni mūdi,	Anni Phil.	
3914	3	P. Cornelius Dolabella, Cn. Domitius Caluus.

| 3915 | 4 | C. Fabricius, Q. Æmylius. Tantæ autem potentiæ fuiſſe narratur Ptolemæus Philadelphus, vt Ptolemęum patrem vinceret. Narrant enim hiſtoriæ, eum habuiſſe peditum 200000, equitum 20000, curruum 2000, elephantes quos primùm adduxit ex Æthiopia, 400, & his ſimilia.

Syriæ & Aſiæ poſt Seleucum regnauit Antiochus Soter, annis nouemdecim.

| 3916 | 5 | L. Æmylius Barbula, Q. Marcius Philippus.

| 3917 | 6 | P. Valerius, T. Coruncanus. Antigonus Gonatas annis triginta ſex regit Macedonas.

| 3918 | 7 P. Sulpicius Auerrio, P. Decius Pyrrhicus.

| 3919 | 8 | C. Fabricius, Q. Æmylius 2. Vna virginum Romanarum in corruptione deprehenſa percutitur.

| 3920 | 9 | P. Cornelius Rufinus 2. C. Iunius Brutus 2.

| 3921 | 10 | Q. Fabius 2, C. Genutius. Milo Tarentum Romanis tradidit.

| 3922 | 11 | M. Curius Dentatus 2, L. Cornelius Lentulus.

| 3923 | 12 | Anno Vrbis 480. Ser. Cornelius, M. Curius 3. Romani Calabriam Meſſenamq; tenuerunt.

| 3924 | 13 | C. Fabricius 3, C. Claudius. Aratus agnoſcitur.

| 3925 | 14 | L. Papyrius 2, Sp. Caruilius. Argenteus nummus primùm in vrbe figuratur.

| 3926 | 15 | C. Quintius, L. Genutius. Polemo philoſophus moritur: poſt quem Arceſilaus & Crates clari habentur.

| 3927 | 16 | L. Genutius Clepſina 2, Cn. Cornelius Aſina.

| 3928 | 17 | P. Sēpronius, Ap. Claudius. Romani colonias deduxerunt.

| 3929 | 18 | M. Attilius, L. Iuliꝰ. Romanis multæ vrbes in Sicilia iunctæ.

Anni mūdi,	Anni Phil.

|3930| 19 |M. Fabius, Decius Iunius. Sanguis è terra, & lac de cœlo viſum eſt manare.

|3931| 20 |Appius Claudius, Q. Fuluius. Romani Syracuſas capiunt.

|3932| 21 |M. Valerius, M. Octacilius. Romæ virgo Veſtalis in ſtupro detecta laqueo vitam explet.

|3933| 22 |Anno Vrb. 490. L. Poſthumius, Q. Manlius 2. Zeno Stoicus moritur: poſt quem Cleanthes.

|3934| 23 |L. Valerius, L. Octacilius. Nicomedes rex Bithyniæ vrbem amplians, Nicomediam nuncupauit.

|3935| 24 |Cn. Cornelius, C. Duillius. ¶ Syriæ, Antiochus qui vocatur Theos, annis 15.

|3936| 25 |C. Aquilius, L. Cornelius. Romani Carthaginenſes nauali certamine ſuperant, & centum Libyæ vrbes capiunt.

|3937| 26 |C. Sulpicius Paterculus, A. Attilius Calatinus.

|3938| 27 |C. Cornelius Blęſus, M. Attilius Serranus 2.

|3939| 28 |Q. Cęditius, L. Manlius. Eraſiſtratus medicus agnoſcitur.

|3940| 29 |M. Æmylius, Ser. Fuluius. Antigonus Athenienſibus reddit libertatem.

|3941| 30 |C. Cornelius, A. Attili⁹. Iudæorum pontificatum poſt Eleazarum auunculus eius Manaſſes accepit.

|3942| 31 |Cn. Seruilius Cæpio, C. Sempronius Blæſus.

|3943| 32 |Anno Vrbis 500. C. Aurelius, P. Seruilius.

|3944| 33 |L. Cæcilius, M. Furius. Carthaginenſes nonaginta Romanorum naues in Sicilia capiunt. Aſdrubal Pœnus à Furio Metello conſule in fugam verſus eſt.

|3945| 34 |S. Attilius Regulus, L. Manlius Volſo.

|3946| 35 |Appius Claudius Pulcher, L. Iunius Pullus.

|3947| 36 |P. Seruilius 2, C. Aureli⁹ 2. Parthi à Macedonum imperio recedūt.

|3948| 37 |L. Lucilius, C. Fabius. Primus regnauit Arſaces, vnde & Arſacidæ dicti.

|3949| 38 |M. Fabius Licinius, M. Octacilius Craſſus 2.

EVERGETES I.

Aegyptiorum 3, Ptolemæus Euergetes, regnauit annis 26.

Anni mūdi,	Anni Euer.

|3950| 1 |M. Fabi⁹, C. Attilius. Iudęorum pontifex Onias, Simonis iuſti filius, clarus habetur, qui cōſueta tributa non reddens Ptolemæo, iram eius impulit. Verùm Ioſephus vir nobilis inter ſuos, legatus à Iudæis ad Ptolemæum miſſus, quum familiaritatem regis ob plurima in eum meruiſſet obſequia, dux Iudææ & regionum finitimarum conſtituitur.

¶ Syriæ, Seleucus Gallinicus, annis 20.

|3951| 2 |A. Manlius Atticus, C. Sempronius Blæſus 2.

|3952| 3 |C. Fundanus, C. Sulpicius. Cenſu Romæ agitato inuenta ſunt hominum 260000.

|3953| 4 |Anno Vrbis 510. C. Luctatius, A. Poſthumius. Romæ templum Veſtæ incenſum.

|3954| 5 |Q. Luctatius, A. Manlius 2. Macedonum, Demetrius annis 10.

|3955| 6 |C. Claudius Cento, M. Sempronius. Tarenti naſcitur Q. Ennius poëta, qui à Catone quęſtore Romę tranſlatus habitauit.

|3956| 7 |C. Manlius, Q. Valerius. His autem conſulibus, ludis Romanis primùm tragœdia & comœdia data, teſte Caſſiodoro.

|3957| 8 |T. Sempronius Gracchus, P. Cornelius Falco.

|3958| 9 |L. Cornelius, Q. Fuluius. Bellum Liguſticum.

|3959| 10 |C. Licinius, P. Cornelius. Portenta magna fuerunt.

|3960| 11 |T. Manlius, C. Attilius 2. Templum Iani Romæ clauſum fuit.

|3961| 12 |L. Poſthumius, Sp. Caruilius. Virgo Veſtalis à ſeruo corrupta ſe manu interemit.

|3962| 13 |Q. Fabius Max. Verrucoſus, & M. Pomponius Matho.

|3963| 14 |Anno Vrbis 520. M. Lepidus, M. Oblitus. Iudæorum pontifex Simon Oniæ filius clarus habetur: ſub quo Ieſus filius Sirach Sapientiæ librum compoſuit, quem vocant Paræneton: ibi Simonis in eo fecit mentionem.

|3964| 15 |C. Papyrius, M. Pomponius. Macedonum, Antigonus annis quindecim regnauit.

Digitized by Google

Anni mũdi, *Anni Euer.*

3965 16 M.Pomponius 2,C.Papyrius. In anno 15 Ptolemæi Euergetis, Dominica natiuitas ſecundum Hebræos prouenit: ſed anni 3952 à capite mundi, hoc eſt in 15 calendis Aprilis, vſque ad natiuitatem Domini iuxta Hebræos ſupputantur. Hæc Beda.

3966 17 M. Æmylius, M. Iunius. His conſulibus, Amilcar Hannibalis pater, in Hiſpania bellum Romanis parãs, occiſus eſt: qui ſolebat dicere, ſe quatuor filios contra prælium velut catulos leoninos educare, teſte Caſſiodoro ſenatore.

3967 18 L. Poſthumius Albinus 2, Cn. Fuluius Centumalus.

3968 19 Q. Fabius Max. Verrucoſus 2, Sp. Caruilius.

3969 20 P. Valerius, M. Attilius. Fermè 40000 Gallorum à Romanis cæſa ſunt.

3970 21 L. Apuſtius, M. Valerius. Pontifices Gallum, Gallam, & Græcam, viuos defoderunt.

3971 22 C. Attilius, L. Æmylius.

¶ Syriæ Seleucus Ceraunus, annis 3.

4972 23 T. Manlius Torquatus 2, Q. Fuluius Flaccus 2.

3973 24 Anno Vrbis 530. C. Flaminius, P. Furius. His conſulibus, via Flaminia munita, & circus factus qui Flaminius appellatur, teſte Caſſiodoro. Caria & Rhodus ita ſunt concuſſæ terræmotu, vt coloſſus magnus rueret.

3974 25 M. Marcellus, Cn. Cornelius Scipio Caluus.

3975 26 P. Cornelius Aſina, M. Minutius Rufus.

¶ Syriæ & Aſiæ, Antiochus Magnus regnauit annis 36.

PHILOPATOR.

AEgyptiorum 4, Ptolemæus Philopator, regnauit annis 17.

Anni mũdi, *Anni Phil.*

3976 1 M. Liuius, L. Æmylius. Hannibal Amilcaris filius in Hiſpania bellum molitur.

3977 2 P. Cornelius, T. Sempronius. Ea quæ in tertio Machabæorum libro ſcripta ſunt, ſub hoc principe geſta referuntur. Macedonum, Philippus annis 42 regnauit.

Anni mũdi, *Anni Phil.*

3978 3 Cn. Seruiliꝰ Geminius, C. Quintius Flaminius 2.

3979 4 L. Æmylius Paulus 2. C. Terentius Varro. Cannenſis pugna.

3980 5 T. Sempronius, Q. Maximus 3. Victi Iudæi, & 40000 armatorum ex eorum numero cæſa.

3981 6 Q. Maximus 4, M. Marcellus 2. Pœni à Maximo cæſi. Romæ virgines Veſtæ ob ſtupri reatum terra obrutæ ſunt. Marcellus Syracuſas capit.

3982 7 Q. Maximus 5, T. Gracchus 2. Eratoſthenes agnoſcitur.

3983 8 Anno vrbis 540. Q. Fuluius Flaccus 3, Appius Claudius.

3984 9 P. Sulpicius, Cn. Fuluiꝰ. Romani ſubiugant Capuam & Siciliam.

3985 10 M. Marcellus 4, M. Valerius Leuinus 2. Antiochus rex Syriæ victo Philopatore Iudæam ſibi ſociat. Leuinus cum rege Aſiæ Attalo amicitiã facit.

3986 11 Q. Fabius 5, Q. Fuluius 4. Tarentum receptum.

3987 12 M. Marcellꝰ 5, T. Quintius. Marcellus cadit.

3988 13 C. Claudius Nero, M. Liuius Salinator, ad quem Lacedæmoniorum rex Arius legatos mittit.

3989 14 L. Veturius Philo, Q. Cæcilius Metellus.

3990 15 P. Scipio, P. Craſſus. Scipio multas Iberiæ vrbes recepit.

3991 16 M. Cornelius, T. Sempronius. Catonis quæſtura.

3992 17 Cn. Seruilius Cæpio, Cn. Seruilius Geminius.

EPIPHANES.

AEgyptiorum 5, Ptolemæus Epiphanes, annis 24 regnauit.

Anni mũdi, *Anni Epip.*

3993 1 Anno Vrb. 550. M. Seruilius, T. Claudius Nero. Epiphanes Scopa principe militiæ deſtinato Iudæam capit. Næuius comicus Vticæ moritur.

3994 2 Cn. Cornelius, P. Ælius Pętus. Scipio de Carthaginenſibus triumphat. Terent. pileatus poſt currũ ſequutus.

3995 3 Ser. Sulpicius, C. Aurelius. pulſus Roma factione nobilium ac præcipuè Metelli.

Anni mūdi, | *Anni Epip.*

3996 | 4 | L. Cornelius, P. Iulius. Plautus ex Sarſina Vmbriæ Romæ moritur, qui propter annonæ difficultatem ad molas manuarias piſtori ſe locauerat: ibi quoties ab opere vacaret, ſcribere fabulas & vendere ſolitus erat.

3997 | 5 | Sext. Ælius Pætus, T. Quintius. Iuxta Theram apparuit inſula quæ vocatur Hieras.

3998 | 6 | Cn. Corneli⁹, Q. Minutius. Antiochus Scopa ſuperato Syriæ vrbes recepit, & Iudęę voluntate cōiungitur.

3999 | 7 | L. Furius, M. Marcellus. Seditio ſeruorum compreſſa.

4000 | 8 | Quarto millenario mūdi. L. Valerius, M. Porcius Cato. Lex Oppia abrogata. Romani Græcos liberos eſſe iuſſerūt, & vniuerſa Iberia imperata fecit.

4001 | 9 | P. Scipio 2, T. Sempronius. Antiochus, Iudæorum erga ſe cognita voluntate, magnis eos muneribus affecit, & per epiſtolas crebris laudibus proſequitur.

4002 | 10 | L. Quintius Flaminius, Cn. Domitius Ænobarbus.

4003 | 11 | Anno Vrbis 560. P. Scipio Naſica, M. Attilius. Poſt prælium quo in Thermophylis eſt victus Antiochus, hoc inter Romanos & eum tunc conuenit, vt mille talenta per annos ſingulos vectigalis nomine eis ſolueret.

4004 | 12 | L. Cornelius Scipio Aſiaticus, C. Lælius Aphricanus.

4005 | 13 | M. Fuluius, Cn. Mālius. Romani multas colonias deduxerunt.

4006 | 14 | M. Meſſala, C. Liui⁹ Salinator. Antiochus in amicitiam Ptolemęi regreſſus, pacem cum eo facit, & Cleopatram filiam ſuam vxorem ei tradidit, ac dotis nomine Syriam, Phœnicem, Samariam, Iudæamq; concedit.

4007 | 15 | M. Lepidus, C. Flaminius. Eumenes frater regis Attali, qui Eumeniam in Phrygia condidit, clarus habetur.

4008 | 16 | Sp. Poſthumi⁹, Q. Marcius. His cōſulibus, athletarum certamina primùm à Fuluio condita, teſte Caſſiodoro. Secundus liber Machabæorum apud Iudæos huius temporis geſta continet.

4009 | 17 | Appius Claudius. M. Sempronius. T. Liuius Tragœdiarū ſcriptor, Liuij Salinatoris libertus, clarus habetur.

¶ Syriæ & Aſiæ Seleucus, qui & Philopator, annis 12.

Anni mūdi, | *Anni Epip.*

4010 | 18 | P. Claudius, L. Porcius. Quum ab Antiocho per legatos Hannibal repoſceretur, cui ſe à Scipione victus ſociauerat, ad Pruſiā regem Bithyniæ transfugit.

4011 | 19 | M. Claudius, Q. Fabius. His conſulibus, Hannibal quum eum rurſus per Flaminium etiā ab illo ſenatus repeteret, & tradēdus eſſet, venenum bibit: apud Libyſſam Bithyniæ ſepultus eſt.

4012 | 20 | L. Paulus, Cn. Bebius. Simon præpoſitus templi Hieroſolymorum, ad Apollonium dum confugiſſet, multis ei muneribus repromiſſis, ſacerdotium ſibi vendicare cœpit. Quo Seleucus audito, Heliodorum mittit ad negotium peruidendum: qui quum in Iudæam perueniſſet, iniquè iudicans, & multa perperàm gerens, diuinis aduerſum ſe ſignis deterretur, & ad Seleucum reuertitur.

4013 | 21 | Anno vrbis 570. P. Cornelius Lentulus, M. Bebius.

4014 | 22 | A. Poſthumius Albinus, Calphurnius Piſo.

4015 | 23 | L. Manlius, Q. Fuluius. Onias ſacerdos curauit vt Simon profugus fieret.

4016 | 24 | M. Manlius, M. Iunius. Hyrcanus Ioſephi ducis Iudææ filius, quū ad Ptolemæum perrexiſſet, honorificè ab eo receptus eſt: verùm fratres eius ſeditione contra eum mota, magnarum calamitatum Iudææ genti cauſa extiterunt.

PHILOMETOR.

Aegyptiorum 6, Ptolemęus Philometor, annis regnauit 35.

Anni mūdi, | *Anni Phil.*

4017 | 1 | T. Semproni⁹, C. Claudius. Statius Cæcilius comœdiarum ſcriptor clarus habetur, qui Gallus fuit, & Ennio familiaris: & anno poſt Ennij mortem ipſe quoque interiit.

4018 | 2 | Cn. Corneli⁹ Scipio, Q. Petilius Spado.

4019 | 3 | M. Æmylius Lepidus, Q. Mutius Scæuola.

4020 | 4 | Sp. Poſthumius, Q. Mutius. Ariſtobulus natione Iudæus, Peripateticus philoſoph⁹ agnoſcitur: qui ad Phi-

gitized by Google

lometorem Ptolemæum explanationum commentarios in Moſem ſcripſit.

¶ Syriæ & Aſiæ, Antiochus Epiphanes, annis 11.

Anni mūdi, | *Anni Phil.*

4021 | 5 | P. Poſthumius, M. Popilius. Antiochus Epiphanes, quum de regione Ptolemæorum quam ſubitò inuaſerat, Senatus pręcepto receſſiſſet, in Iudęam venit, ibique Ieſu, qui & Iaſon, fratri Oniæ tradidit pontificatum.

4022 | 6 | C. Popilius, P. Ælius. Bellum cum Perſeo.

4023 | 7 | Anno Vrbis 580. P. Licinius, C. Caſſius. Iaſone expulſo Oniam cognomento Menelaum ſucceſſorem ei dedit. Itaque ob ſacerdotij dignitatem orta ſeditione inter principes, ingētium miſeriarum ſemina pullulauerunt.

4024 | 8 | C. Hoſtilius Mancinus, C. Attilius Serranus.

4025 | 9 | Q. Marcius Philippus 2, Q. Seruilius Cæpio.

4026 | 10 | L. Æmylius Paulus 2. C. Licinius Craſſus.

4027 | 11 | Q. Ælius, M. Iunius. Antiochus Epiphanes, anno 145 poſt regnū Seleuci, id eſt regni Græcorum (vt Ioſephus perhibet) die 25 menſis Caſleu, id eſt Decembris, ſecundum Macedones Apellen, cepit Hieruſalem, tulit 10000 captiuorum, deſtruxit muros: ac primùm quidem omnium eorum prouinciam ad idololatriam cōpellens, qui parere noluerant necat in ſacrario. Tunc ſeptem Machabæi cū matre ſub Antiocho iſto coronati ſunt martyrio, teſte Hieronymo & Euſebio. Poſtea verò Hieroſolymā aſcendens, templum & vaſa Dei quæ myſterio fuerant conſecrata, vaſtat; in templo Iouis Olympij ſimulacrū ponit; in Samaria ſuper verticem mōtis Garizim Iouis peregrini delubrum ædificat, ipſis Samaritanis vt id faceret precantibus. Verùm in hoc tempore Mathathias quidam, filius Ioannis Aſſamonæi, & de vico Modin, aduerſum Antiochi duces arma corripuit:

4028 | 12 | M. Marcellus, C. Sulpicius. fultus auxilio filiorum, leges patrias vindicauit.

4029 | 13 | Cn. Octauius, T. Manlius. Ennius poëta ſeptuagenario maior, articulari morbo periit: ſepultusq; in Scipionis monumento, via Appia, intra primum ab Vrbe miliarium. Quidā oſſa eius ex Ianiculo tranſlata affirmant.

Anni mūdi, | *Anni Phil.*

4030 | 14 | A. Manlius Torquatus, Q. Caſſius Longinus.

4031 | 15 | T. Sēpronius Gracchus 2. M. Iuuentius Helua.

4032 | 16 | P. Scipio Naſica, C. Marcius. Romani, interfecto Macedone, Illyrios & Galatas liberos eſſe iuſſerunt.

¶ Syriæ & Aſiæ Antiochus Eupator, annis duobus.

4033 | 17 Anno Vrbis 590. M. Meſſala, C. Fannius. Iudæorum dux Iudas, qui & Machabæus, filius Mathathiæ, Antiochi duces de Iudæa expellens, & templum ab idolorum imaginibus emundans, patrias leges poſt triennium ſuis ciuibus reddidit, olympiade 155.

¶ Syriæ & Aſiæ Demetrius Soter, annis regnauit 12:

4034 | 18 | M. Cornelius, L. Aniti⁹. Menelao pontifice Iudæorum à iuniore Antiocho occiſo, qui prius Iudæam Epiphani Antiocho prodiderat.

IVDAS.

Iudæorum dux Iudas annis regnauit tribus.

4035 | 19 | Cn. Cornelius Dolabella, M. Fuluius Nobilior.

4036 | 20 | M. Æmylius. C. Popilius 2. His conſulibus metalla in Macedonia inſtituta.

4037 | 21 | Sext. Iulius, L. Aurelius. Alcimus alienus à genere ſacerdotali, ambitione pontificatum inuadit. Ob quod Onias filius pontificis Oniæ in Ægyptum tranſmigrans, in Heliopolitano pago ciuitatem nominis ſui condidit, templo ad ſimilitudinem templi patrij conſtructo. Alcimus verò aduerſus Iudā inimicitias gerens, poſt non multum temporis Dei ira percuſſus interiit: ac ſic cum omnium Iudæorum fauore, Iudæ Machabæo ſacerdotium decernitur, qui dignitate ſuſcepta, legatos Romam dirigit. Decreuit Senatus, Iudæos amicos & auxiliatores Romanorum habendos.

4038 | 22 | L. Lentulus, C. Marcius 2. Iudas aduerſum Demetrij duces inito prælio occiditur, tribus annis pontificatu geſto.

4039 | 23 | P. Scipio 2, M. Claudius 2. Comœdiarum ſcriptor P. Terentius ob

ob ingenium & formam libertate donatus, in Arcadia moritur: qui primùm Andriam antequam ædilibus venderet, Cælio multùm ſe miranti legit.

Anni mūdi,	Anni Phil.	
4040	24	L. Poſthumius, Q. Opimius. Ariſtarchus grammaticus tunc temporis agnoſcitur.
4041	25	Q. Fuluius, T. Annius. Hi conſules primò magiſtratum inierunt calendis Ianuarij, propter ſubitum Celtiberiæ bellum, teſte Caſſiodoro.

Ionathas.

Iudæorum dux Ionathas, frater Iudæ, Bacchide duce Demetrij Iudæa expulſo, pontificatum ſuſcepit.

4042	26	M. Marcellus 3, L. Valerius. Pacuuius Brūduſinus tragœdiarum ſcriptor clarus habetur, vixitq; Romæ, qui ſe ad picturam exercuit, ac fabulas venditauit, deinde Tarentum tranſgreſſus, propè nonagenarius diem obiit.
4043	27	Anno Vrbis 600. L. Lucullus, A. Poſthumius.
4044	28	L. Quintius, M. Acilius. Pſeudophilippus regnauit in Macedonia anno vno.
4045	29	L. Marcius, M. Manlius. Alexander Antiochi (qui Epiphanes cognominatus eſt) filius, Syriæ & Aſiæ imperans, Ionathan corona & multis magniſq; donis proſequitur.

¶ Syriæ & Aſiæ, Alexander annis 9, menſibus ſex.

4046	30	Sp. Poſthumius, L. Piſo. Romani interfecto Pſeudophilippo Macedonas tributarios faciunt.
4047	31	P. Aphricanus, C. Liuius. Samaritani & Iudæi, Alexandriæ Prolemæo iudicante, contendunt de honoribus ex vtraque parte templo ſuo deferendis, & ſuperant Iudæi.
4048	32	L. Cornelius, L. Mummius. Lucilius poëta naſcitur.
4049	33	Q. Fabius Maximus, L. Hoſtilius. Deſcriptione Romæ facta, inuenta ſunt hominum 222000.
4050	34	Ser. Galba, L. Aurelius. Oppius Gallos capit.
4051	35	Appius Claudius, Q. Metellus. Carthago in ditionem Romanam per Scipionem redigitur, habens à conditione ſui annos 668, vt verò alij affirmant, annos 768.

Evergetes II.

Aegyptiorum 7, Ptolemæus Euergetes, annis 29 regnauit.

Anni mūdi,	Anni Euer.	
4052	1	L. Metellus, Q. Maximus. Ionathas dux Iudæorum pariter & pontifex, cum Romanis & Spartiatis amicitias facit.
4053	2	Anno Vrbis 610. Cn. Cæpio, Q. Pompeius. Alexandro filio Balæ regis Syriæ Ptolemæus filiam ſuam tradit vxorem.
4054	3	Q. Cæpio, C. Lælius. Numantini ſubuerſi.
4055	4	Cn. Piſo, M. Popilius. Brutus Iberiam vſque ad Oceanum ſubegit.

¶ Syriæ & Aſiæ Demetrius, annis 3.

4056	5	P. Scipio, D. Brut⁹. Tryphon Antiochum occidit Alexandri filium. Ptolemæus Demetrio filiam ſuam tradit vxorem cum regno quod abſtulerat Alexandro.
4057	6	M. Æmylius, C. Hoſtilius. Tryphon Ionatham pōtificem Iudæorum interfecit, & in ſacerdotium fratris Ionathæ Simon aſſumitur.
4058	7	P. Furius, Sex. Attilius. Tragœdiarum ſcriptor L. Accius clarus habetur, natus Mancino & Serrano conſulibus, parentibus Tyburtinis, & ſeni iam Pacuuio Tarenti ſua ſcripta recitauit: à quo fundus Accianus iuxta Piſaurum dicitur, quia illuc inter colonos fuerat ex Vrbe deductus.

Simon.

Iudæorum dux, Simon, annis 8.

4059	8	Ser. Fului⁹, Q. Calphurnius. His conſulibus, Æmilianus Scipio ad Numantinum bellum, quum candidatus non eſſet, conſul creatur. Tryphon Syriæ regnum conatus inuadere, Antiocho filio Alexandri interfecto, ad extremum inſuper & ipſe moritur.

¶ Syriæ Antiochus Sedetes regnauit annis nouem.

4060	9	P. Aphricanus, C. Fuluius. Poſt Demetrium imperauit vniuerſæ Syrię frater eius Antiochus, qui cognominatus eſt Sedetes.
4061	10	C. Mutius, L. Calphurnius. Simoni Iudæorum pontifici pariter & principi, Romani & Spartiatæ, legatio-

Digitized by Google

ne eius libenter excepta,amicabilia miſerunt ſcripta.

Anni mūdi,	*Anni Euer.*	
4062	11	P. Popilius, P.Sulpicius.

Bellum ciuile ortum in Sicilia.

| 4063 | 12 | Anno vrbis 620.P.Craſſus, L. Valerius. Primus liber Machabæorum huius temporis hiſtoriam continet.

| 4064 | 13 | Appius Claudius, M. Perpenna. Antiochus Sedetes,rex Syriæ, aduerſus Iudęam arma corripiens,& Hieroſolymam vallo circundās, cùm ad conditiones pontificem Simonem compuliſſet,recedit,olympiade 162.

| 4065 | 14 | C. Sēpronius, M. Aquilius. Simon Iudæorum pontifex interficitur,cui ſuccedit filius ſuus Ioannes.

| 4066 | 15 | Cn.Octauius, T.Anni⁹. Attalus moritur: regni ſui populum Romanum inſtituit hæredem.

| 4067 | 16 | L. Caſſi⁹,L. Cinna. Ptolemęus expulſus Ægypto. Arſaces Parthus Antiochum interfecit.

HYRCANVS.

Iudæorum rex Hyrcanus, qui & Ioannes,annis 26 regnauit.

| 4068 | 17 | M.Æmilius, L. Aurelius. Serui qui in Sicilia rebellabāt,obſidionis neceſſitate compulſi, ad ſua inuicem cadauera voranda conuerſi ſunt.

¶ Syriæ & Aſiæ,Demetrius,annis 4.

| 4069 | 18 | M. Plautius,M.Fuluius. Aruerni nobiliſſima Galliarum vrbs capta fuit.

| 4070 | 19 | C.Caſſius Lōginus,Sex. Domitius Caluinus.

| 4071 | 20 | Q.Cæcilius,T. Quinti⁹. Ioannes dux Iudæorum & pōtifex,aduerſum Hyrcanum bellum gerens, Hyrcani nomen accipit, & à Romanis ius amicitiæ poſtulans, decreto Senatus inter amicos relatus eſt.

¶ Syriæ & Aſiæ Antiochus Gryphus regnauit annis 12.

| 4072 | 21 | Cn. Domitius, C. Fannius. Sextius oppidum ædificauit, in quo Aquæ Sextiæ in Galliis.

| 4073 | 22 | Anno Vrbis 630. L.Opimius,Q.Fabius Maximus.

| 4074 | 23 | P. Manlius, C. Papyrius Balbus.Gracchi interitus.

| 4075 | 24 | L.Cæcilius,L.Aurelius. Narbona colonia facta.

| 4076 | 25 | M.Porci⁹Cato,Q.Marcius.Hyrcanus pontifex Iudęorum Samariam (quæ noſtro tempore Sebaſte vocatur)obſidione captam ſolo ęquauit:quam poſtea Herodes inſtaurans, Sebaſten in honorem Auguſti appellari voluit.

Anni mūdi,	*Anni Euer.*	
4077	26	L.Cęcilius Metellus,Q. Mutius Scæuola.

| 4078 | 27 | C. Licinius Geta,Q.Maximus Eburnus.

| 4079 | 28 | M.Æmilius Scaurus,M. Cæcilius Metellus.

| 4080 | 29 | M.Metellus,Cn.Domitius. Cenſores artem ludicram ex Vrbe remouerunt , præter Lacinium tibicinem cum cantore, & ludum talarium.M. Terentius Varro philoſophus & poëta naſcitur.

SOTER.

AEgyptiorum 8,Ptolemæus Phyſcon, filius Cleopatræ,qui & Soter vocatur,regnauit annis ſeptendecim.

Anni mūdi,	*Anni Soter,*	
4081	1	M.Acilius Balbus,& C.

Porcius Cato.Cenſus actus.Cenſa ſunt ciuium capita quadringenta quatuor millia & quadringenta triginta ſex.

| 4082 | 2 | C. Cæcilius, C. Papyrius Carbo. Thraces Romanis ſubiiciuntur.Cymbri Illyricum inuaſerunt,& Carbonem vicerunt.

| 4083 | 3 | Anno Vrbis 640.M.Liuius Druſus,L.Piſo.

¶ Syriæ & Aſiæ Antiochus Cyzicenus annis regnauit 19.

| 4084 | 4 | P.Scipio Naſica,L.Calphurnius Beſtia. Antiochus Cyzicenus Grypho eiecto Syriam obtinuit:ac rurſum Gryphus ſuperato Cyziceno eandem recepit: ita ex ſucceſſione regnabant aduerſum ſeſe dimicantes inuicem. Bellum Iugurthinum hîc cœptum.

| 4085 | 5 | Sp.Poſthumius Albinus, M.Minutius Rufus.

| 4086 | 6 | Q. Cæcilius Metellus, M.Iunius Syllanus. Iugurtha contra Romanos dimicans capitur, & Numidia Romanis addita.

| 4087 | 7 | Ser.Sulpicius, M.Æmilius.Rhodo terræmotu concuſſa,coloſſus ruit.

| 4088 | 8 | L. Caſſius , C. Marius.

Ionathas

Ionathas glorioſè apud Iudæos principatum gerit. Is Marius Sicambros vicit.

Anni mũdi,	Anni Soter.	
4089	9	Q. Seruilius Cæpio, C. Attilius Serranus. His conſulibus per Seruilium Cæpionem conſules iudicia equitibus & ſenatoribus communicant. Cicero Arpini naſcitur, matre Heluia, patre verò equeſtris ordinis.
4090	10	P. Rutilius Rufus, C. Manlius Maximus.
4091	11	C. Marius Nepos ſecundò, & C. Fimbrius. Cneus Pompeius oritur.
4092	12	C. Marius Nepos 3, & L. Aurelius Oreſtes.

Aristobvlvs.

Iudæorum primus rex Ariſtobulus, filius Ionathæ, regnauit anno vno. Qui rex pariter & pontifex, primò apud Iudæos diadematis ſumpſit inſigne, poſt quadringentos octogintaquatuor annos Babylonicæ captiuitatis.

4093	13	Anno Vrbis 660. C. Marius Nepos quartò, & Quintus Luctatius. Euſebius ſcribit, ſub his conſulibus natum fuiſſe Pompeium Magnum.

Iannevs.

Poſt Ariſtobulum regnauit Ianneus, cognomento Alexander: qui pontificatũ quoque adminiſtrans, crudeliſſimè ciuibus præfuit. Turpilius comicus, ſenex admodum, moritur. C. Lucilius ſatyrarum ſcriptor Neapoli moritur, ac publico funere effertur, anno ætatis eius quadrageſimoquinto.

4094	14	C. Marius Nepos 5. M. Aquilius. Furius poëta, cognomento Bibaculus, Cremonę naſcitur. Cimbrorum ducenta millia cæſa & octoginta millia capta, per Marium. Is fuit quinquies conſul, & iuxta Eridanum Cimbros ſuperat, & de his cum Catulo triumphat.
4095	15	C. Marius Nepos 6, & L. Valerius Flaccus.
4096	16	M. Antonius, A. Poſthumius Albinus.
4097	17	Q. Cæcilius Metellus, T. Didius Viuius. Thraces à Romanis victi. rurſum in Sicilia bellũ ſeruile cõſurgit.

Alexander.

Aegyptiorum nonus Ptolemæus, qui & Alexander, regnauit annis decem.

Anni mũdi,	Anni Alex.	
4098	1	Cn. Cornelius Lentulus, P. Licinius Craſſus. Expulſo de regno Ptolemæo Phyſcone, matrẽ timens Cleopatram, in Cyprum ſe recepit.
4099	2	Cn. Domitius Ænobarbus, C. Caſſius Longinus. His conſulibus, Ptolemæus rex Ægypti populum Romanum hæredem reliquit.
4100	3	L. Licinius Craſſus, Q. Mutius Scæuola. Aquilius in Sicilia bellũ ſeruile compeſcuit.
4101	4	C. Cælius Caldus, L. Domitius Ænobarbus. Seleucus ab Antiocho filio Cyziceni, viuus exuritur.
4102	5	C. Valerius Flaccus, M. Herẽnius. T. Lucretius naſcitur, qui poſtea amatorio poculo in furorem verſus, quum aliquot libros per interualla inſanię ſcripſiſſet, quos poſtea Cicero emendauit, propria ſe manu interfecit, anno ætatis quadrageſimo quarto.

¶ Syriæ, Philippus annis duobus regnauit.

4103	6	P. Claudius Pulcher, M. Pulcher Perpenna. Antiochus in Parthos fugiens, Pompeio ſe deinceps tradidit. Poſt quem Philippus captus eſt à Gabinio.

¶ Syriæ & Aſiæ regnum defecit. Huc uſque Syria poſſeſſa a regibus, poſtea in Romanam ditionem ceſſit.

4104	7	L. Marcius Philippus, Sex. Iulius Cæſar. Bellum aduerſus Romanos Picentes, Marſi, Pelignique mouerunt.
4105	8	L. Iulius Cæſar, P. Rutilius Lupus.
4106	9	Cn. Pompeius Strabo, L. Porcius Cato. L. Pomponius Bononienſis Atellanarum ſcriptor clarus habetur. Iſte conſul Pompeius Strabo, fuit pater Pompeij cognomine Magni.
4107	10	L. Cornelius Sylla, & Q. Pompeius Rufus. Contentio orta inter Marium & Syllam, propter Mithridaticum bellum.

Physcon.

Aegyptiorũ 10, Ptolemæus Phyſcon, qui a matre fuerat eiectus, regnauit annis octo.

Digitized by Google

Anni mũdi,	*Anni Phyſc.*	
4108	1	L. Cornelius Cinna, Cn. Octauius. Ptolemæus regreſſus de fuga, regnum obtinuit, quia Alexandrum qui ante eum fuerat, ob interfectionem matris ciues pepulerant. Plotius Gallus primò Romæ Latinam rhetoricã docuit. de quo Cicero ſic refert: Memoria teneo priùs nobis primùm Latinè docere cœpiſſe Plotium quendam. Cinna & Marius in ciuitatem recepti, Octauium & optimates interfecerunt.
4109	2	L. Cornelius Cinna 2, C. Marius Nepos ſeptimò. C. Valerius Catullus, ſcriptor lyricus, Veronę naſcitur. Die decimaſeptima huius conſulatus Marius diem obiit.
4110	3	L. Cornelius Cinna 3, Cn. Papyrius Carbo. P. Saluſtius ſcriptor hiſtoricus in Sabinis Amiterni naſcitur. Sylla Athenienſes vaſtat.
4111	4	L. Cornelius Cinna 4, Cn. Papyrius Carbo 2. Deſcriptione Romæ facta, inuenta ſunt 463000 hominum. His conſulibus Aſiam in quadragintaquatuor regiones Sylla diſtribuit.
4112	5	L. Scipio Aſiaticus, C. Norbanus Bulbus. His conſulibus Capitolium cuſtodum negligentia concrematur. Templum apud Delphos à Thracibus incenſum. Pompeius primò ducis partes egit.
4113	6	Anno Vrbis 670. Cn. Papyrius Carbo tertiò, C. Marius Gratidianus. L. Annius plurimas ciuitates capit. Cicero vigeſimoſeptimo anno ætatis ſuæ Quintium defendit. Pompeius ob victoriam Aphricanam, Magnus appellatus eſt.
4114	7	M. Tullius, Cn. Dolabella. P. Terentius Varro vico Actiate, in prouincia Narbonenſi naſcitur: poſtea trigintaquinque annos agens, Græcas literas cum ſummo ſtudio didicit. Cicero Quintium defendit.
4115	8	L. Cornelius Sylla 2, Q. Metellus Pius. Volcatius Plotius Latinus rhetor, Cn. Pompeij libertus & doctor, ſcholam Romæ aperuit. Syllæ tyrannis. Sextus Roſcius à Cicerone defenditur.

DIONYSIVS.

Aegyptiorum 11 Ptolemæus Dionyſius regnauit annis triginta.

Anni mũdi,	*Anni Dion.*	
4116	1	P. Seruilius Varia Iſauricus, Appius Claudius Pulcher. Sylla Romam obtinuit, & poſt biennium moritur. Roſcius contra Tryphonem agit.
4117	2	M. Æmylius Lepidus, Q. Luctatius Catulus. Cicero Athenas ſecedit, & inde poſt triennium Romam regreditur.
4118	3	M. Æmylius Mamercus, & D. Brutus Iulianus. Pompeius glorioſiſſimè triumphauit. Lepidus, publicus hoſtis iudicatus eſt.
4119	4	Cn. Octauius, C. Scribonius Curio. T. Quintius ſcriptor tragœdiarum Romæ moritur: ſepultusq; eſt via Præneſtina ad miliarium ſecũdum. Pompeius in Hiſpaniã miſſus Metello iungitur.
4120	5	L. Octauius, L. Aurelius Cotta. Alexandra, quæ & Saloma, vxor Alexandri, Hieroſolymis regnauit: ex cuius ætate, Iudæos rerum confuſio & variæ clades oppreſſerunt.

ALEXANDRA.

¶ Iudæorum, regnauit Alexandra annis nouem.

4121	6	L. Licinius Lucullus, M. Aurelius Cotta. Bellum cum gladiatoribus geſtum in Campania.
4122	7	M. Lucullus, C. Caſſius Varus. M. Lucullus primus pater patriæ appellatus eſt.
4123	8	Anno Vrbis 680. L. Gellius Publicola, & Cn. Cornelius Lentulus. Victa Armenia, Meſopotamia & Niſibis cum fratre regis ſimul capiuntur.
4124	9	Cn. Aufidius, P. Cornelius Lentulus. Cneus Pompeius vniuerſam Iberiam ſubiugauit, & de ea triumphauit.
4125	10	M. Craſſus, Cn. Pompeius. M. Licinius de Beſſis triumphauit, capta Cabile, & Tomis, & cæteris vrbibus. Craſſus triumphauit de ſuprà dictis gladiatoribus. Publius Virgilius Maro in pago qui Andes dicitur, haud procul à ciuitate Mantua, naſcitur.

Digitized

Anni mūdi, | *Anni Dion.*

4126 | 11 | Q. Cæcilius Metellus, Q. Hortenſius Nepos. His conſulibus reparatum dedicatumq́ue eſt Romæ Capitolium.

4127 | 12 | L. Cæcilius Metellus Creticus, & Quintus Marcius Vatia. Marcus Porcius Cato philoſophus agnoſcitur.

4128 | 13 | C. Calphurnius Piſo, M. Acilius Glabrio. Antiochia Syriæ capta à Romanis. Pompeius contra Mithridatē. Creticum bellum motum, vnde Metellus dictus eſt Creticus. Lucus Daphnenſium iuxta Antiochiam à Pompeio Apollini conſecratur. Bellum piratarum à Pompeio confectum.

4129 | 14 | M. Æmylius Lepidus, L. Manlius Torquatus.

HYRCANVS.

¶ Ariſtobulus & Hyrcanus filij Alexandræ, contra ſe pro imperio dimicantes, occaſionem præbuerunt Romanis, vt Iudæam inuaderent. Itaq; Pompeius Hieroſolymam veniens, capta vrbe, & templo reſerato, vſque ad ſancta ſanctorum accedit. Iudæi Romanorum vectigales facti: & pontificatum apud eos ſuſcepit Hyrcanus, & regnauit annis triginta-quatuor.

4130 | 15 | L. Iulius Cæſar, Q. Marcius Figulus. Pompeius Ariſtobulum victum ſecum adducit, pontificatúmque confirmat Hyrcano: deinde Antipatrum Herodis Aſcalonitę filium, procuratorem in terra Palæſtina fecit.

4131 | 16 | M. Tullius Cicero, M. Antonius. Libya per teſtamentum Apionis regis Romanis relicta. Horatius Flaccus, ſatyricus & lyricus poëta, Libertino patre Venuſiis naſcitur. Catilinæ coniuratio hîc cœpit. Cicero Murenam defendit.

4132 | 17 | D. Iunius Syllanus, L. Murena. Apollodorus Pergamenus, Gręcus orator, præceptor Callidij & Auguſti, clarus habetur. Catonis Vticenſis tribunatus.

4133 | 18 | M. Pupius Piſo Calphurnius, M. Valerius Meſſala. His conſulibus Catilina in agro Piſtorienſi, ac Antonij bello peremptus eſt. Pompeius captis Hieroſolymis tributarios Iudæos facit: vnde tertium triumphum excellentiſſimum habuit Pompeius.

Anni mūdi, | *Anni Dion.*

4134 | 19 | Q. Cæcilius Metellus Celer, L. Afranius. Ea quæ de Catilina & Cethego, Lentulo & conſule Cicerone Saluſtius & Liuius ſcribunt, hoc tempore geſta ſunt.

4135 | 20 | C. Iulius Cæſar, M. Calphurnius Bibulus. Clodij rogatione Cicero in exilium eſt profectus anno vno, teſte Caſſiodoro.

4136 | 21 | L. Piſo Cæſonianus, & A. Gabinius. His conſulibus, teſte Caſſiodoro, Pōpeius imperator appellatur. Cęſar Luſitaniam & quaſdam inſulas in Oceano capit.

4137 | 22 | P. Cornelius Lentulus, Q. Metellus Nepos. Hîc ꝓpter ciuiles diſſenſiones per Scaurum de exilio reuocatur Cicero. Meſſala Coruinus orator naſcitur, & T. Liuius ſcriptor hiſtoricus Patauinus, iuxta Euſebium Cæſarienſem.

4138 | 23 | Cn. Lentulus Marcellinus, L. Marcius Philippus. Virgilius Cremonæ ſtudiis eruditur. Catulus 30 ætatis ſuæ anno Romæ clarus habetur. C. Iulius Cæſar contra Gallos miſſus eſt.

4139 | 24 | Cneus Pompeius Magnus ſecundò, & Marcus Licinius Craſſus etiam ſecundò. Clodius orator clarus habetur: qui poſtea ciuili bello Cæſarianas partes ſequutus eſt. Quum Togatam Galliam regeret, Placentiæ obiit.

4140 | 25 | Appius Claudius Pulcher, L. Domitius Ænobarbus. Cæſar Rhenū tranſiens Germanos vaſtat. Craſſus conſul apud Carras cum filio captus.

4141 | 26 | Cn. Domitius, M. Valerius Meſſala. Ventidius primus Romanorum Parthos ſuperat. Clodius interemptus. Seditio à Milone Clodij interfectore ſuſcitata.

4142 | 27 | Cn. Pompeius Magnus tertiò, Q. Metellus Scipio. Curio prōptus popularis orator, Romæ habetur inſignis: qui deinceps in Phrygia pudore amiſſi exercitus mori maluit quàm euadere.

4143 | 28 | Anno Vrbis 700. M. Claudius Marcellus, Ser. Sulpicius Rufus. Virgilius ſumpta toga Mediolanum tranſgreditur, & poſt breue tempus Romam pergit.

| *Anni mūdi,* | *Anni Dion.* |

| 4144 | 29 | Lucius Æmylius Paulus, Caius Claudius Marcellus. Simulachrum Iouis Olympiaci, fulmine tactum.

| 4145 | 30 | C. Lentulus Cruſcellus, C. Claudius Marcellus ſecundò. Meſſala Coruinus Cæſar Germanos capit.

Cleopatra.

Aegyptiorum 12, regina Cleopatra, ſoror Ptolemæi, regnauit annis viginti duobus in Ægypto: ex quibus duo tantùm numerantur: regnauit enim vſque in annum decimumquintum Octauiani Cæſaris, in quo obiit.

| *Anni mūdi,* | *Anni Cleo.* |

4146 | 1 | Principium belli ciuilis Cæſaris & Pompeij. Victus Pompeius Alexandriam petiit: ibique ab ipſo à quo ſperabat auxilium Ptolemæo occiditur. Mox Cæſar Alexandriam venit, cui Ptolemæus parare voluit inſidias: vnde bello ei illato, victus in Nilo periit. Cæſar verò Alexandria potitus, regnū Cleopatrę dat ob gratiam ſtupri, vt dicitur.

| 4147 | 2 | Computant ab hoc loco Antiocheni ſua tempora. Reſpublica Romana oppreſſa.

ROMANVM IMPERIVM.

CAPVT XXI.

Ivlivs Cæsar.

ROMANORVM primus, Caius Iulius Cæſar, regnauit annis quatuor, menſibus ſex, hoc eſt vſque ad calendas Martias. Sed Iulius Cæſar de Galliis veniens, Pompeium fugauit ex Italia, aurum atque argentum Romæ de ærario ſuſtulit, ac primus Romanorum ſingulare obtinuit imperium: à quo poſtea Cæſares, Romani principes appellati ſunt.

| *Anni mūdi,* | *Anni Iulij,* |

4148 | 1 | C. Iulius Cæſar ſecundò, P. Seruilius. Pompeius Pharſalico prælio victus, & fugiens in Ægyptum, à ſpadonibus Ptolemæi regis occiditur.

| 4149 | 2 | Q. Fuluius, P. Vaticanus. Ptolemæi cadauer cum lorica aurea in Nilo flumine repertum eſt. Cæſar in Ægypto regnum Cleopatræ confirmat.

| 4150 | 3 | C. Iulius Cæſar tertiò, M. Lepidus. Romæ baſilica Iulio dedicata. Decretum Senatus Athenienſium ad Iudæos mittitur, qui per legationem amicitiam poſtularant. Cleopatra regio comitatu Vrbem ingreſſa prohibuit mulieres lecticis margaritisq; vti, quę nec viros nec liberos haberēt, & minores eſſent annis quadragintaquinque. Nigidius Figulus Pythagoricus & magus in exilio moritur. Antonius decreuit, Quintilem menſem Iulium debere dici, quia in eo fuiſſet natus Iulius Cæſar.

| *Anni mūdi,* | *Anni Iulij,* |

4151 | 4 | C. Iulius Cæſar quartò, Fabius Maximus. Iudæa capta Caſſius tēplum ſpoliat. Idibus Martiis C. Iulius Cæſar ob inſolentiam morum, coniurantibus in eum ſexaginta vel ampliùs ſenatoribus equitibus Romanis, in curia occiditur, & faſces ſtatim ſuſcepit Dolabella. Cæſaris corpus in roſtris ob honorem concrematum. Ser. Sulpicius iuriſconſultus, & P. Seruilius Iſauricus publico funere elati. Romæ tres ſimul exorti ſoles paulatim in eundem orbem coierunt. Inter cætera portenta quæ toto orbe facta ſunt, bos in ſuburbano Romæ ad arantem loquutus eſt, fruſtrà ſe vrgeri, non enim frumenta, ſed homines breui defuturos. Hæc autem iuxta Caſſiodorum.

| 4152 | 5 | C. Iulius Cæſar quintò, M. Antonius. Sella aurea ſedenti Cæſari in Lupercalibus M. Antonius diadema impoſuit renitenti: atque idibus Martiis Cæſar in Pompeia curia occiſus eſt. Cui ſucceſſit Octauianus Cæſar, qui regnauit annis quinquagintaſex, menſibus ſex.

Per

Per quæ tempora hi ſequentes conſules extiterunt.

OCTAVIANVS.

Romanorum ſecundus, C. Octauianus Cæſar Auguſtus, regnauit annis quinquaginta ſex, mēſib. ſex, aliquantiſq; diebus, teſte Ioſepho, hoc eſt vſq; ad calēdas Octobres, in an. decimoſexto incarnationis, ſecundum rationem ſupputationis. Ab iſto reges Romanorum Auguſti appellantur. Viuente Cleopatra regnauit annis quindecim, & poſtea quadraginta vno, & menſibus ſex. Antonius aduerſum Cæſarem Auguſtum bellum mouet. Liberius mimorum ſcriptor decimo menſe poſt C. Cæſaris interitum Puteolis moritur. Publius mimographus, natione Syrus, Romæ ſcenam tenet. Cicero in Firmiano ſuo ab Herennio & Pompilio occiditur, ſexageſimoſeptimo anno ætatis ſuæ.

Anni mūdi,	*Anni Oct.*

|4153| 1 | Anno vrbis 710. C. Cæſar Octauianus Auguſtus, & Quintus Pædius.

|4154| 2 | C. Panſa, A. Hirtius, Octauianus, Antonius, & Lepidus amicitiæ fœdus inierunt. Octauianus forum Auguſtum ædificauit. Ciceronis caput cum manu dextra pro roſtris poſitum: iuxtaque nouies coronata imago Pompilij qui eum occiderat. Ouidius Naſo naſcitur in Pelignis. C. Falcidius tribunus plebis legem tulit, ne quis teſtamento legaret plus, quàm vt quarta pars hæredibus ſupereſſet. Curtius Saluſſius in inſula Arado cum quatuor cohortibus viuus combuſtus eſt, propterea quòd tributa ſolitus erat grauiùs exigere.

|4155| 3 | M. Lepidus, L. Plancus. Oleum è terra erupit trans Tiberim, fluxitque toto die ſine intermiſſione, ſignificans CHRISTI gratiam ex Gentibus. Antonium ſuperat Auguſtus, & interueniente Senatu, in amicitiam cum eo regreditur. Cornificius poëta à militibus deſertus interiit, quos ſæpe fugientes galeatos lepores appellarat. Huius ſoror fuit Cornificia, cuius inſignia exſtant epigrammata. Templa Rhodiorum depopulatus eſt Caſſius. Secunda, ſeceſſio Auguſti & Antonij. Stella crinita apparuit.

Anni mūdi,	*Anni Oct.*

|4156| 4 | P. Seruilius 2, L. Antonius. Cornelius Nepos hiſtoricus clarus habetur. Antiochus ſtrenuè contra Iudæos dimicans; tandem occiditur: à quo in præſens tempus ipſum Hieroſolymorum regnum deſtructum eſt.

|4157| 5 | Cn. Domitius, C. Aſinius. Quidam Herodes poſt eum à Romanis conſtitutus eſt princeps alienigena, & omnino nihil pertinens ad totam Iudæam.

|4158| 6 | L. Cenſorinus, C. Caluiſius. Phormij pater & filius clari habentur oratores:

|4159| 7 | Appius Claudius, C. Norbanus. quorum filius conſularis ante patrem moritur.

|4160| 8 | M. Agrippa, L. Caniдius. Lacus Lucrinus in portum conuerſus eſt. Saluſtius obiit ante Actiacum bellum.

|4161| 9 | L. Gellius, M. Cocceius. M. Varius poëta quem Virgilius in Bucolicis notat, in Cappadocia moritur.

|4162| 10 | L. Cornificius, Sex. Pompeius. Herodes, Antipatri Aſcalonitæ & matris Cypridis Arabicæ filius, à Romanis Iudæorum ſuſcepit principatum, annis trigintaſeptem. Cuius tempore, CHRISTI natiuitate vicina, regnum & ſacerdotium Iudææ quod prius per ſucceſſiones minorum tenebatur, deſtructum eſt, completa prophetia quæ ita per Moſen loquitur: Non deficiet princeps ex Iuda, neque dux de femoribus eius, donec veniat cui repoſitum eſt: & ipſe erit expectatio Gentium. Nam vſque ad Herodem, Chriſti, id eſt ſacerdotes, erant reges Iudæorum, qui imperare cœperant a quadrageſima quinta olympiade, & ab inſtauratione templi ſub Dario vſque ad Hyrcanum centeſima octuageſima quinta olympiade, annis quadringentis octoginta quatuor in medio tranſactis, quos Daniel quoque ſignificat, dicens: Et ſcies & intelliges: ab initio ſermonis reſpondendi, & ædificandi Hieruſalem vſque ad principatum, hebdomades ſeptem, & hebdomades ſexaginta duæ

Digitized by Google

Quæ ſexaginta nouem hebdomadæ faciunt annos quadringentos octoginta tres, in quibus ſacerdotes per vnctionem conſecrati regnauerunt vſque ad Hyrcanum: quo extremo omnium à Parthis capto, Herodes Antipatri filius nihil ad ſe pertinentem Iudæam ab Auguſto & Senatu accepit; filiique eius poſt eum regnauerut vſque ad nouiſſimam Hieroſolymorum captiuitatem: nequaquam ex ſucceſſione ſacerdotalis generis pontificibus conſtitutis, neque perpetuitatem vitæ ſecundum legem Moſis ſeruientibus Deo. Ignobiles verò quidam, & alio tempore alij, & nonnulli vnius anni, ſiue modico amplius, à Romanis imperatoribus ſacerdotium emebant. Quæ omnia etiam Daniel propheta vaticinatur, ita dicens: Et poſt hebdomades ſeptem & ſexagintaduas interibit chriſma, & iudicium nō erit in eo, & templum & ſanctum corrumpet populus, duce veniente: & cædentur in cataclyſmo belli. Et in conſequentibus: Et ſuper templum (inquit) abominatio deſolationum. Quidam tamen numerant à morte Alexandri Magni, vſque ad imperium Auguſti Cæſaris annos ducentos & nonagintaquatuor.

Anni mūdi,	*Anni Oct.*

| 4163 | 11 | Anno Vrbis 720. L. Scribonius Libo, L. Atratinus. Iapidæ, Dalmatæ, & Pannonij in poteſtatem Romanorum à Cæſare redacti. Et anno vndecimo Auguſti iſte Herodes, ne ignobilis fortè, & à Iudæorum ſemine argueretur extraneus, combuſſit omnes libros, quibus nobilitas Iudæorum in templo ſeruabatur adſcripta, vt deficientibus probamentis & ipſe ad hanc pertinere putaretur. Inſuper etiam & ſuam ſobolem regio illorum generi commiſcuit: proiecta Doſide fœmina Hieroſolymitana propria vxore, & nato ex ea filio Antipatro, ſociat ſibi Mariamnen filiam Alexandri, neptem Ariſtobuli, fratris Hyrcani qui ante eum rex erat in Hieruſalem. Hæc quinque filios ei genuit, quorum duos Alexandrum & Ariſtobulum ipſe necauit in Samaria. Huius Ariſtobuli ex Beronice filia Salomæ, ſororis magni Herodis, ſunt filij, Agrippa Maior, & Ariſtobulus, atque Herodes qui in Actibus Apoſtolorum ab angelo legitur percuſſus; & duæ filiæ, Mariamne & Herodias. Quæ Herodias nupſit (ſicut Ioſephus perhibet) Herodi, filio Magni Herodis, & Mariamne filio Alexandri pontificis, viro ſuo viuente. Fortè ipſa eſt, quæ & Philippo nupſit Herodi, filio Antipatri Hieroſolymitani, & Herodi cognomento Magno.

Anni mūdi,	*Anni Oct.*

| 4164 | 12 | C. Cæſar Octauianus ſecundò, L. Volcatius. Lunæ ſecundum Romanos curſus inuentus. Colonias deduxere Romani. Auguſtus triumphauit pedeſtris certaminis triumpho. Antonius Cleopatræ Arabiam tradidit.

| 4165 | 13 | Cn. Domitius Ænobarbus, C. Soſſius. Arcorius Auguſti medicus clarus habetur.

| 4166 | 14 | C. Cæſar Octauianus tertiò, M. Valerius Meſſala. Hoc anno verum Auguſti imperium inchoatur, quo bellis ciuilibus finis impoſitus eſt.

| 4167 | 15 | C. Cæſar Octauianus quartò, M. Licinius Craſſus. Tertio inter Auguſtum & Antonium orto bello, quòd Antonius qui Aſiam & Orientem tenebat, repudiata ſorore Auguſti, Cleopatram duxiſſet vxorem, Antonius Nicopoli iuxta Actiacum littus à Cęſare bello ſuperatur, & perimitur: Alexandriæ poſtea in Mauſoleo reconditur. Quum autem Auguſtus Antonium & Cleopatram viciſſet calendis Auguſti, & imperium Romani populi firmauit; Sextilis menſis ex Senatuſconſulto ob memoriam Auguſti Auguſtus eſt appellatus. Cum ingenti triumphorum pompa Auguſtus Cæſar Romam eſt ingreſſus, & Cleopatræ liberi, Sol, & Luna ante currum eius ducti ſunt. Antonio occiſo, regina Cleopatra ad pedes Auguſti prouoluta, tentauit in ſe inclinare oculos ducis; at fruſtra quidem: nam pulchritudinem eius recuſauit Auguſtus, & præcepit eam cuſtodiri. Nec autem illa de vita quæ auferebatur, ſed de parte regni laborabat. Quod vbi deſperauit, & a principe ſeruari ſe triumpho cognouit, incautiorem factam cuſtodiam fugit, & in Mauſoleo regum ſe recepit: ibique maximo vt ſolebat cultu in referto horroribus ſolio, iuxta ſe ſuum collocauit Antonium, admotiſque ad venas ſerpentibus, ſic

ſic morte quaſi ſomno reſoluta eſt. Ægyptus deinde fit Romana prouincia, quam primus tenuit C. Cornelius Gallus, de quo ſcribit Virgilius in Bucolicis. Vſque ad Cleopatram, qui vocabantur Lagidæ in Ægypto regnauerunt annis ducentis nonaginta quinque. Arcorius ille Auguſti medicus poſt Actiacam victoriam naufragio periit. Quidam ab hoc loco primum annum Auguſti monarchiæ ſupputant: quod Beda confirmat, dicens ſuper Danielem, Romanos hinc annos quinquaginta nouem, cum anno decimoſeptimo Tiberij regnaſſe. Omnes hiſtorici & Beda etiam dicunt, Cleopatram regnaſſe annis viginti duobus, hoc eſt, annis tribus ante Iuliũ Cæſarem, & quinque Iulij Cæſaris, & quindecim Octauiani Auguſti, in quo ipſa ſe interfecit.

Anni mũdi,	*Anni Oct.*	
4168	16	C. Cæſar Octauianus quintò, & Sex. Apuleius. Cenſu Romæ agitato, inuenta ſunt ciuium Romanorum quadraginta & vnum centum, & ſexaginta quatuor millia coloniæ deductæ.
4169	17	C. Cæſar Octauianus 6, & M. Agrippa ſecundò. Parthorum ſeditiones per Cæſarem ſedatæ. M. Terentius Varro philoſophus propè 90 moritur. Thebæ Ægypti vſque ad ſolum erutæ. Cornelius Gallus Foroiulienſis poëta, à quo primùm Ægyptus tenebatur, 43 ætatis ſuæ anno propria ſe manu interfecit. Tralles terræmotu conciderunt. Templũ Iani à Cæſare clauſum.
4170	18	C. Cæſar Octauianus 7, & M. Vipſanus Agrippa tertiò. Cæſar leges protulit, iudices ordinauit, prouincias diſpoſuit, & ideo cognominatus eſt Auguſtus. Cuius temporibus floruerunt Virgilius, Horatius, & Ouidius, teſte Caſſiodoro. Indi per legatos ab Auguſto amicitiam poſtularunt. Meſſala Coruinus primus præfectus Vrbis factus, ſexto die magiſtratu ſe abdicauit, inciuilem poteſtatem eſſe conteſtans.
4171	19	C. Cæſar Octauianus octauò, T. Statilius. Auguſtus Calabriam & Gallos vectigales facit. Munatius Plancus, Ciceronis diſcipulus, orator habetur inſignis, qui quum Galliam commotam regeret, Lugdunum condidit.
4172	20	C. Cæſar Octauianus nonò, & M. Iunius Syllanus. Cantabros, Germanos, & Aſtures Cæſar per L. Lanium perdomuit. M. Lollius Galatiam Romanã prouinciam facit. Auguſtus quum ei monarchia deferretur, retinuit: teſte Caſſiodoro.

Anni mũdi,	*Anni Oct.*	
4173	21	Anno Vrbis 730. C. Cæſar Octauianus 10, C. Norbanus. Quintilius Cremonenſis Virgilij & Horatij familiaris. Tota Hiſpania à Cæſare ſubacta.
4174	22	C. Cæſar Octauianus 11, Cn. Piſo. Auguſtus Cyzicenos libertate priuauit. Pylades Cilix pantomimus, quum veteres ipſi canerent atque ſaltarẽt, primus Romæ chorum & fiſtulam præcinere fecit.
4175	23	M. Claudius Marcellus, L. Aruntius. Tiberius ab Auguſto miſſus occupauit Armeniam. Atramius qui ſeptemdecim annos natus Cælium accuſauerat, clarus inter oratores habetur: ad extremum morborum tædio in balneo voluntate exanimatus, hæredẽ relĩquit Cæſarem Auguſtum.
4176	24	M. Lollius, Q. Lepidus. Cantabri res nouas molientes opprimuntur.
4177	25	M. Apuleius, P. Syllius Nerua. Herodes apud Hieroſolymas multas & magnas ædes conſtituit. Aquilas & ſigna Craſſiana de Parthis Cæſar recepit.
4178	26	C. Sentius Saturninus, Sp. Lucretius Cinna. Cæſari ex prouincia redeunti currus cum corona aurea decretus eſt, quò aſcẽdere noluit. Virgilius Brũduſij moritur: oſſa eius Neapolim tranſlata in ſecũdo ab Vrbe miliario ſepeliuntur: titulo huiuſmodi ſuprà ſcripto, quem moriens ipſe dictauerat: *Mantua me genuit, Calabri tenuère: tenet nũc Parthenope: cecini paſcua, rura, duces.* Herodes Samariam iam olim in cineribus ſedentem, à fundamentis ſuſcitans, in honorem Auguſti Auguſtam, ideſt Sebaſten, appellauit: & in Paneade templũ quod Panion vocatur, extruxit.
4179	27	Cn. Cornelius Lẽtulus, P. Cornelius Lẽtulus. Auguſtus Samiis dedit libertatem. In Cypro plurimæ ciuitatum partes terræmotu conciderunt. Germanos in arma verſos M. Lollius ſuperat. Varus & Tucca, Virgilij & Horatij con-

tubernales, poëtæ habentur illuſtres: qui Æneidûm libros poſtea emendarunt, ſub hac lege vt nihil adderent.

Anni mūdi,	Anni Oct.	
4180	28	T. Furnius, C. Iunius Sylanus. Auguſtus C. Agrippam adoptauit in filium.
4181	29	L. Domitius Ænobarbus, P. Scipio. Æmylius Macer Veronenſis poëta in Aſia moritur. Tiberius Vindelicos & eos qui in Thraciarum confinibus erant, Romanas prouincias facit.
4182	30	M. Druſus Liuius, L. Calphurnius Piſo. Tiberij Neronis quæſtura.

S. Maria.

Sancta Maria naſcitur ex patre Ioacim, de tribu Iuda, & ex matre Anna filia Iſſachar, de genere Dauid. Beata Maria, mater Domini noſtri Iesv Christi, erat 14 annorum, quando ſalutata eſt à Gabriele archangelo. Mortua eſt autem 63 anno ætatis ſuæ, teſte ſancto Hieronymo in libro de infantia Mariæ. Coloniæ Berytum & Patras deductæ. Boſporum Agrippa capit.

4183	31	Anno Vrbis 740. Cn. Lentulus Augur Licipinus, M. Craſſus. Cercius Smyrnæus rhetor Latinè Romæ docuit. Auguſtus à Senatu Pontifex maximus appellatur.
4184	32	Cl. Tiberius Nero, Q. Quintilius Varus. Cæſaream Herodes in nomine Cæſaris condidit, quæ priùs Turris Stratonis vocabatur.
4185	33	M. Valerius Meſſala 2. P. Sulpitius Quirinus. Herodes deſtructo templo ab Ieſu filio Ioſedec & Zorobabel conſtructo, ædificat templum in Hieruſale, quod à Tito combuſtum eſt anno 40 poſt paſſionem Domini. Herodes Antidonam condidit, & Antipatridam atque Herodionem in honorem patris Antipapatri & ſuum conſtruxit:
4186	34	P. Fabius Maximus, & Q. Ælius Tubero. innumerabilia quoque opera in ſingulis Syriarum vrbibus quas regebat, ſolertiſſimè ędificauit. Imperator Auguſtus, primus omnium, tigrin feram manſuefactam Romæ oſtendit.

Digitized by Google

gnitate nullo modo minus apud eos haberet, quàm in Hieruſalem. Poſtquam enim multo Herodis rogatu de Babylonia in Hieruſalem venit, cum omni honore eum Herodes ſuſcepit: & quum vocaret ipſum patrem ſuum, primum ei locum concedebat, diſponebatque cum eo vtilitates cæteras ſui principatus. Amiciſſimus enim Herodis antea erat, atque de periculo mortis eum liberauit, quam diu vixit. Hyrcanus quamuis principatum primarium non poſſidebat, tamen princeps fuit.

Anni mūdi,	*Anni Oct.*	
4190	38	Cl. Tiberius Nero 2,

Cn. Calphurnius Piſo. Tiberius de Vindelicis, Armenicis, & Pānoniis triumphauit. Albutius Vallienſis clarus rhetor agnoſcitur. Tribunitia poteſtas in quinquennium Tiberio confirmata.

4191 | 39 | D. Lælius Balbus, C. Antiſtius Verus. In Inſula Coo terræmotu plurima conciderunt. Auguſtus Iuliam filiam ſuam deprehenſam in adulterio, damnat exilio. Tyro, Ciceronis libertus, qui primus notas commentatus eſt, in Puteolano prædio vſque ad centeſimum annum conſeneſcit.

4192 | 40 | C. Cæſar Octauianus 12, L. Sylla. Auguſtus gladiatorū ludum, & nauale certamē exhibuit. Meliſſus Spoletinus grammaticus agnoſcitur. M. Porcius Latro declamator, tædio duplicis quartanæ febris ſemet interfecit.

Anni mūdi,	*Anni Oct.*	
4193	41	Anno Vrbis 749. C.

Caluiſius Sabinus ſecundò, & L. Paſſienus Rufus. Herodes crudelis etiam virum ſororis ſuæ Salomæ interfecit: & quum eam alij tradidiſſet vxorem, etiam hunc necat. Scribas quoque & interpretes diuinæ Legis ſimili ſcelere occidit.

Ioannes Baptiſta naſcitur, beata Maria præſente, feria quinta, luna vndecima menſis ſeptimi, id eſt Octobris (ſicut legitur) & CHRISTVS concipitur, quum beata Maria eſſet annorum quatuordecim.

Cyclus magnus paſchalis incipit hinc: in cuius anno ſecundo (iuxta Dionyſium) indictione tertia, natus eſt Dominus.

QVINTÆ ÆTATIS FINIS.

¶ *Et hic quoque abbreuiator noſter omiſit tres numeros, ſi natiuitas Domini fuit anno Vrbis 752.*

Hic autem primus liber, quinque ætates complens, ceſſat cum numeris annorum Mūdi & Vrbis, naſcente CHRISTO: *ſub quo ſexta ætas, & Liber ſecundus, ſimul auſpicantur.*

MARIANI S
STORIOGRAPH
PORIS CLARISSIMI,
Fuldenſis, Chronic
ſecundu

AETAS S
CHRIS

Capvt XXII.

Anni Chr.	*Anni Oct.*
1	41

CAivs Lentulus Getulicus, & M. Meſſanus.

Quirinus, ex conſilio Senatus, in Iudęam miſſus, cenſus hominũ poſſeſſionúmque deſcribit.

DOminvs noſter Iesvs Christvs, filius Dei, his cõſulibus (teſte Caſſiodoro) in Bethleem Iudææ, octauo die calendarum Ianuarij, Dominica nocte naſcitur, anno ab Vrbe condita 752, anno imperij Auguſti 41, olympiadis 194 anno tertio, anno etiam ab origine mundi 4193, indictione quarta.

Octaua etiam die Dominica circunciditur.

Decimatertia die, ſtella duce, à Magis adoratur.

Quadrageſima die, à Symeone & Anna cognoſcitur.

Deinde præcepto Dominico, in Ægyptum, propter metum Herodis, deducitur.

¶ Methodius epiſcopus ſic ait: Igitur tempore quo Romani imperij regnum nobilius latiusque conſurgeret, ipſe imperator hoc præſtitit. Anno autẽ 42 imperij Cęſaris; ab Ægypto ſubiugata, & Antonij vel Cleopatræ interitu, in quam nouiſſima Ptolemæorum regna ceciderunt, 28 anno, Dominus & Saluator noſter Iesvs Christvs, prima adſcriptione cenſus Quirino Syriæ præſidente (ſecun-

Auguſtus 76 ætatis ſuæ anno, Atellæ in Campania, imperij anno quinquageſimoſexto, ſenex obiit, menſe Septembri: ſepeliturque in campo Marcio: cui ſucceſſit Tiberius.

Tiberius.

Romanorum 3, Claudius Tiberius, priuignus Auguſti, hoc eſt vxoris eius filius, ex ſuperiore genitus coniuge, annis vigintitribus & aliquibus diebus regnauit, teſte Ioſepho: hoc eſt, vſque ad calendas Octobres, in anno quinto poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni Tiber.*	
17	1	Sex. Pompeius, Sex. Apuleius. Hi primi in verba Tiberij iurauerunt.
18	2	Druſus Cæſar, C. Norbanus. C. Aſinius Gallus orator, Aſinij Pollionis filius, cuius etiam Virgilius meminit, diris à Tiberio ſuppliciis enecatur.
19	3	Siſenna Statilius, L. Scribonius. His conſulibus mathematici Vrbe pelluntur, teſte Caſſiodoro. Liuius hiſtoriographus Patauinus obiit. Incarnatio Dominica, iuxta Chronicas Euſebij, vel Bedæ: cyclus ſecundus decennoualis.
20	4	L. Pomponius, C. Cælius. Ouidius poeta in exilio obiit, & iuxta oppidum Tomos ſepelitur.
21	5	Tiberius Cęſar, Germanicus Cæſar, de Parthis triumphant. Tredecim vrbes terræmotu corruerũt, Epheſus, Magneſia, Sardis, Moſthene, Æges, Hiero, Cæſarea, Philadelphia, Tmolus, Temis, Cymemyrrhina, Apollonia, Diahyrcania. Hucuſq;, ideſt ad magnũ cyclũ paſchalẽ, ſunt anni ab initio mundi 4203.
22	6	M. Syllanus, L. Norbanus. His conſularibus Germanicus Cæſar in Syria mortuus eſt, teſte Caſſiodoro. Feneſtella hiſtoriarũ ſcriptor & carminũ, ſeptuagenarius obiit, ſepeliturq; Cumis. Incipit magnus cyclus paſchalis, in cuius anno ſecundo, iuxta Dionyſium, natus eſt Dominus, concurrentibus quinq;.
23	7	M. Valerius, M. Aurelius. Tiberius multos reges ad ſe per blanditias euocatos nunquam remiſit: in quibus & Archelaũ Cappadocem: cuius regno in prouinciam verſo, Mazacham no-

biliſſimam ciuitatem, Cæſaream appellare iuſſit.

Anni Chr. | *Anni Tiber.* |

24 | 8 | Tiberius Cæſar, Druſus Cæſar. Pompeij theatrum incenſum.

25 | 9 | D. Heterius, C. Sulpicius. Tiberius Druſum conſortem regni facit.

26 | 10 | C. Aſinius, C. Antiſtius. Druſus Cæſar apud Moguntiam veneno obiit, & foris murum ſepelitur. Q. Atherius promptus & popularis orator, vſque ad 90 annum propè, in ſummo honore conſeneſcit.

27 | 11 | Sex Cornelius, L. Viſellius. Seruius Plautus, corrupti filij reus, ſemet in iudicio interfecit. Methodius hæc: Vndecimo anno imperij Tiberij Cæſaris, qui Auguſto 57 annis principatu potito ſucceſſerat, Iudææ procurationem Pontius Pilatus ſuſcepit, atque inibi per decem annos continuos vſque ad ipſum penè finem Tiberij perdurauit. Conſonantia autem Euangelij his concordat.

28 | 12 | M. Aſinius Agrippa, Coſſus Cornelius. Philippus tetrarcha Paneaden, in qua plurimas ædes conſtruxerat, Cęſaream Philippi vocauit, & Iuliadē, aliam ciuitatem. Beda ſic. Anno 12 Tiberij, Pilatus Iudææ procurator ab eodem dirigitur.

29 | 13 | C. Caluiſius Sabinus, Cn. Lentulus Getulicus.

30 | 14 | L. Piſo, M. Craſſus. Votienus Montanus Narbonenſis orator in Balearibus inſulis moritur, illuc à Tiberio 15 anno relegatus. Herodes tetrarcha Tiberiadem condidit, & Libiadem princeps Iudæorum, regnans annis vigintiquatuor.

31 | 15 | Appius Syllanus, P. Syluius. Anno 15 imperij Tiberij Cæſaris, ſub principibus ſacerdotum Anna & Caipha, factum eſt verbum Domini ſuper Ioannē Zachariæ filium in deſerto. Et venit in omnem regionem Iordanis, prædicans CHRISTVM filiū Dei in medio eorum adeſſe. Ipſe quoque dominus IESVS CHRISTVS hinc in populos ſalutarem viam annunciat, ſignis atque virtutibus verà comprobans eſſe quæ diceret. Matthæus ſic: Tunc venit IESVS, vt baptizaretur ab eo in Iordane, & reliqua. Auguſtinus ſic: Quod autē Matthæus ait, Tunc

Digitized by Google

quagenarius annus vocatur, teſte Euſebio.

Anni Chr.	Anni Tib.	
33	17	M. Vinitius, C. Caſſius.

Ioannes Baptiſta decollatur. Scriptū eſt in paſſione ſancti Valentini, quòd decollatio præcurſoris Domini ſit in octaua die calendarum Aprilium, ſicut etiam ſanctus Hieronymus in Martyrologio teſtatur. Et in Euangelio dicitur, quòd propè ante Paſcha paſſus ſit Ioannes pridie nonas Aprilis, in 14 luna primi menſis. Noſtrum verò Paſcha nonis Aprilis erit, ſi hoc eſſet. Methodius ait: Poſt electionem Apoſtolorum, Ioannes Baptiſta ab Herode filio Herodis capite punitur.

| 34 | 18 | Tiberius Cæſar, & Ælius Seianus. His conſulibus, Dominus noſter IESVS CHRISTVS paſſus eſt, octaua die calendarum Aprilis: & facta eſt defectio Solis, qualis antè vel poſtmodum nunquam fuit, teſte Caſſiodoro. IESVS CHRISTVS filius Dei, iuxta prophetias quæ de eo fuerant præloquutæ, paſſus eſt octaua die calendarum Aprilis, luna 15, iuxta quatuor Euangelia, in anno 18 imperij Tiberij Cæſaris, ſecundum Euangelium beati Ioannis: atque die tertia, ideſt ſexta die calēdarum Aprilis, luna 17, ſecundum hiſtoriam ſancti Euangelij à mortuis reſurrexit. Flaccus hiſtoricus ſic: Quarto an. 202 olympiadis, ideſt ſecundum Græcos, magna & excellens inter omnes quæ ante eam acciderant, defectio Solis facta: diei hora ſexta ita in tenebram noctem verſus, vt ſtellæ in cœlo viſæ ſint. Terræmotus in Bithynia Nicenæ vrbis multas ędes ſubuertit, Hucuſque Flaccus. Ioſephus etiam vernaculus Iudæorum ſcriptor hiſtoricus circa hæc tempora, die Pentecoſtes ſacerdotes primùm commotionem locorum & quoſdam ſonitus ſenſiſſe teſtatur, deinde ex abdito templi repentinam ſubitò erupiſſe vocem dicētium, Tranſmigremus ex his ſedibus. Scripſit quoque Ioſephus, quòd eodem anno Pilatus præſes ſecreto noctis imaginem Cæſaris in templo ſtatuerit, & hæc prima ſeditionis & turbarum Iudæis cauſa extiterit.

¶ Iacobus frater Domini (ideſt filius Mariæ, ſororis matris Domini) poſt paſſionem Domini ſtatim ab Apoſtolis ordinatus, 30 ann. Hieroſolymæ rexit eccleſiam, hoc eſt vſque ad ſextum Neronis annum, ſicut Beda dicit in Actibus Apoſtolorum. Methodius ait: Petrus & Iacobus & Ioannes poſt aſſumptionem Saluatoris, quamuis ab ipſo fuerint omnibus prælati, tamen non ſibi vendicabant primatus gloriam, ſed Iacobum qui dicitur Iuſtus, Apoſtolorum epiſcopum ſtatuunt.

Anni Chr.	Anni Tib.	
35	19	Furius Camillus, Cn.

Domitius. Sanctus Stephanus paſſus, Paulo cohortante & præſente. Quod Paulus in hoc anno conuerſus ſit, ita ad Galatas confirmatur. Quum vocauit me Deus per gratiam ſuam, vt reuelaret filium ſuum in me: & reliqua. Hieronymus ſic: id eſt ſine mora poſt reuelationem CHRISTI ad Apoſtolos, & reuelationem Domini conferendo cum hominibus, ſed abierit in Arabiam, & rurſus de Arabia reuerſus ſit Damaſcum, poſt tres annos Euangelium prædicarit, & tunc demum in Hieruſalem venit, ipſo ita teſte: Neque veni Hieroſolymam ad anteceſſores meos Apoſtolos, ſed abij in Arabiam, & iterum reuerſus ſum Damaſcum. Quæ vt vera credantur ab abſentibus, confirmat, dicens: Quæ autem dico vobis, ecce coram Deo ſunt digna, quia ſunt veriſſima. Iſti tres anni ſunt, quos Lucas dies multos dicit in Actibus Apoſtolorum, quibus Paulus in Damaſco Euangelium audacter loquebatur. Certū eſt enim, ſtatim vt baptizatus ſit, & accepto pane confortatus fuiſſet, eum cū diſcipulis qui erant Damaſci, eſſe per dies aliquot, & ſtupentib. cunctis in ſynagogis Iudæorum prædicaſſe, quòd IESVS eſſet filius Dei: & tūc iſſe in Arabiam, & de Arabia in Damaſcum reuertiſſe: & ibi fecit triennium, quos dies multos dicit Scriptura ſic: Et quum implerentur dies multi, voluerūt Iudæi occidere eum: & reliqua. Accipiētes ergo diſcipuli eius, nocte per murum dimiſerunt eum, ſubmittētes eum in ſporta, ipſo etiam teſte. Deinde poſt annos tres (hoc eſt conuerſionis meæ) veni Hieruſalem (inquit) videre Petrum, & manſi apud eum diebus 15, alium autē Apoſtolorum vidi neminem, præter Iacobū fratrem Domini. Quæ autem dico vobis (inquit) ecce coram Deo, quia non mentior. Anno igitur 38 incarnationis hoſpitatus eſt Paulus apud Petrum & Hieruſalē: deinde, ideſt poſt prædictos annos & geſta prædicta, dicit ſic: Veni in partes Syriæ, &

Ciliciæ:eram.n.ignotus facie eccleſiis Iud. q̃ erant in CHRISTO:tantùm autẽ auditum habebãt, quomodo qui perſequebatur nos aliquãdo, nunc euangelizat fidem quam aliquãdo expugnabat, & in me glorificabant Deum. Deinde poſt annos 14 rurſum aſcendi Hieroſolymã cum Barnaba, aſſumpto & Tito: & reliqua. Hieronymus ſic ait: In principio ſuæ cõuerſionis & fidei, & tranſitu Apoſtolos vidit in Hieruſalem, hoc eſt poſt tres annos poſtquam cõuerſus fuit. Hæc dicit Hieronymus. Deinde Petrus venit Romam, vbi prædicans Euangeliũ 25 an. menſib. 5, dieb. 13, epiſcopus eiuſdẽ ciuitatis præfuit: hoc eſt, vſque in vltimum annum Neronis, in quo cum ſancto Paulo paſſus eſt, ſub conſulibus Syllano & Otthone: teſte Caſſiodoro ſenatore.

Beata Maria obiit annorum quadragintaſeptem, feria tertia, vbi omnes Apoſtoli adfuerunt.

Anni Chr.	*Anni Tib.*	
36	20	Sulpicius & Sylla. Pilatus ſacrum theſaurũ, qui & Corbona vocatur, in aquæductum Hieroſolymarum expendens, ſecundæ ſeditionis præbuit ſemina. Quidam etiam ſcribunt, Tiberium hoc anno à lepra ſanatum fuiſſe.
37	21	L. Vitellius, Paulus Fabius Priſcus.
38	22	P. Gallus, Q. Nonianus.

Cycli 319, indictio vndecima. Paulus ſic ad Galatas ait: Quum autem complacuit ei, qui me ſegregauit ex vtero matris meæ, & vocauit per gratiam Spiritus, vt reuelaret filium ſuum in me, vt euangelizarem illum in Gentibus, continuò non acquieui carni & ſanguini, neque veni Hieroſolymam ad anteceſſores meos Apoſtolos, ſed abij in Arabiam, & iterum reuerſus ſum Damaſcum: deinde poſt annos tres veni Hieroſolymam videre Petrum, & manſi apud eum diebus 15; alium autem Apoſtolorum vidi neminem, niſi Iacobũ fratrem Domini: & reliqua. Beda ſic: Cõſtat ergo, Paulum poſt annos tres conuerſionis ſuæ veniſſe Hieroſolymam, & Apoſtolorum numero ſociatum, hoc eſt quod Lucas ſic dicit in Actibus Apoſtolorum, Barnabam apprehenſum illum duxiſſe ad Apoſtolos. Agrippa filius Herodis regis magni, accuſator Herodis tetrarchæ,

Digitized by Google

Clavdivs.

Romanorum 5, Claudius Cæſar regnauit annis 13, menſibus 7, diebus 28, hoc eſt vſque ad calendas Apriles, in anno vigeſimoquinto poſt paſſionē. Sub quo hi conſules fuerunt.

Anni Chr.	*Anni Clau.*	
45	1	Claudius Cæſar 2, Saturninus. Iſte eſt Claudius, patruus Druſi, qui apud Moguntiacum habet monumentum.
46	2	Saturninus 2, Venuſtus. Euſebius ſic: Petrus apoſtolus quum primus Antiochiam fundaſſet eccleſiam, Romam mittitur: vbi Euangelium prædicans 25 annis epiſcopus eiuſdem Vrbis perſeuerat.
47	3	Tiberi' & Gallus. Marcus Euangeliſta, interpres Petri, Ægypto & Alexandriæ Christvm prædicat. Primus poſt Petrum Antiochię epiſcopus ordinatur Euodius.
48	4	Criſpinus & Taurus. Agrippa qui & Herodes, rex Iudæorum, annis ſeptem imperans, obiit: poſtea filius ſuus Agrippa à Claudio in regnum conſtituitur. Prophetia Agabi, qua in Actibus Apoſtolorum famem in toto orbe dixerat futuram, ſub Claudio expletur. Euſebius & Beda ſic: Quarto anno Claudij fames grauiſſima, cuius Lucas meminit, facta eſt. Methodius ſic: Sub quo Claudio ſatis dira fames vniuerſum orbē terræ obtinuit. Quo tempore 54 ætatis annum agens, regni verò 7, Herodes vitam violenter abripuit. Hucuſq; Methodius. Eodem enim tempore miſit Herodes rex manus, vt affligeret quoſdam de eccleſia. Occidit enim Iacobum fratrem Ioannis gladio. Videns autem quòd placeret Iudæis, appoſuit apprehendere & Petrum. erant autem dies azymorum: quem quum apprehēdiſſet, miſit in carcerem: & reliqua. Sequitur Lucas: Segregate mihi Barnabam & Paulum in opus ad quod aſſumpſi eos. Beda ſic: Paulus iuxta ordinem hiſtoriæ creditur, 13 anno poſt paſſionem Domini apoſtolatum cum Barnaba, Pauliq; accepiſſe vocabulum, 14 autē anno poſt paſſionem iuxta condictum Iacobi, Cephę & Ioannis, ad Gentium magiſterium fuiſſe

profectum. Hæc Beda. De hac ergo aſcenſione ſua in Hieruſalem poſtquam dixit ſe (vt ſuprà diximus) poſt tres annos conuerſionis ſuæ in Hieruſalē vidiſſe Petrum, ſubiunxit: Deinde poſt annos quatuordecim aſcendit Hieroſolymam cum Barnaba, aſſumpto & Tito: & contuli cum illis Euangelium quod prædico in Gentibus: & reliqua. Hoc eſt ſecundum Lucam: Statuerunt vt Paulus & Barnabas aſcenderent, & quidam alij ex illis ad Apoſtolos & presbyteros in Hieruſalem: & reliqua. Sequitur ergo, vt beatum Petrum non ante eundem 14 annum poſt paſſionem Domini, quo eum Hieroſolymis alloquitur Paulus, hoc eſt quarto Claudij Cæſaris anno Romam veniſſe credamus. Vbi numerus ipſe quem poſuit ſanctus Paulus, recenſendus eſt annorum. Scimus enim Petrum & Paulum Apoſtolos anno 38 hoc eſt, poſt annum paſſionis, id eſt vltimo anno Neronis paſſos fuiſſe, & beatum Petrum Romæ 25 annis, menſibus 2, diebus 8, à 15 calēdarum Februarij quo cathedram tenuit, vſque ad calendas Iulij quibus paſſus eſt, prędicaſſe. Petri autem 25 anni, & 14 ſancti Pauli, cum anno paſſionis Domini, fiunt 39 anni. Incarnationis ergo 45, Claudij verò primo anno, Iacobus frater Ioannis gladio decollatur ab Herode, 8 calendis Auguſti. Petrus autem anno ſecundo Claudij, in diebus azymorum in carcerem mittitur, ideſt quando Herodes qui & Agrippa ab angelo percutitur. Sanctus verò Petrus anno 14 paſſionis, hoc eſt 4 Claudij, iuxta Chronicas, 15 cal. Februarijs Romę cathedrā tenuit.

Anni Chr.	*Anni Claud.*	
49	5	Vinitius & Cornelius.

Domitius orator clarus, qui ſub Nerone abundantia cibi in cœna obiit.

| 50 | 6 | Aſiaticus & Cornelius.

Deſcriptione Romæ facta ſub Claudio, inuenta ſunt ciuium Romanorum ſexagies octies centum & 44 millia.

| 51 | 7 | Tiberius 2, & Vitellius.

Sub procuratore Iudææ Cumano, in diebus azymorum, tanta eſt Hieroſolymis orta ſeditio, vt in portarū exitu, populo corruente, 3000 Iudæorum corruerint. Annus, paſſionis Domini, ſecundum Chronicum Euſebij, & etiam Bedæ.

| 52 | 8 | Vitellius 2, & Publicola.

Palæmon Vincentinus inſignis gramma-

Anni Chr. | Anni Ner.

59 | 1 | Syllanus 2,& Antonin⁹. Huius auunculus fuit C. Caligula. Felice regnante in Iudæa, ſeditio orta eſt in Cęſarea Palæſtinæ, & magnam Iudæorũ multitudinem perdidit.

¶ Linus coepiſcopus ſub Petro apoſtolo exteriora curauit, per annos vndecim, menſes tres.

60 | 2 | Marcellinus & Auiola. Feſtus ſuccedit Felici, apud quem præſente Agrippa rege, Paulus apoſtolus religionis ſuæ rationem exponens, vinctus Romam mittitur: his conſulibus, teſte Caſſiodoro. Anno 2 Neronis, ideſt 26 anno poſt paſſionem Domini, & poſt biennium liberæ ſuæ cuſtodiæ ad prædicandum liber dimittitur. Anno 4 Neronis, Romani dicunt, Petrum annis 15 in Roma fuiſſe, antequam Paulus ad Romam veniret. Methodius ſic: A quo Feſtus mittitur in Iudæam ſuccedens Felici, apud quem cauſa dicta Paulus vinctus mittitur Romam; Ariſtarcho ſe comitante, quem conſequenter in epiſtolis ſuis concaptiuum appellat.

61 | 3 | Nero & Verus. Probus Romæ eruditiſſimus grammaticus clarus habetur.

62 | 4 | Nero 2, & Piſo. Statius Vrſulus Tholoſenſis celeberrimè in Gallia Rhetoricam docet.

63 | 5 | Nero 3, & Meſſala. Nero matrem ſuam Agrippinam, & ſororem patris interfecit. Terræmotus Romæ, & defectio Solis.

64 | 6 | Nero 4, & Cornelius. Nero tantæ luxurię fuit, vt frigidis & calidis vngeretur vel lauaretur vnguētis. Feſto procuratori Iudææ ſucceſſit Albinus. Methodius ſic: Quo tempore Iudæi in Iacobum fratrem Domini immanitate nequitiæ ſuæ vertuntur. Iacobus filius Alphæi, frater Domini, quum 30 annis poſt paſſionem Hieroſolymorum rexiſſet eccleſiam, octauo calendis Aprilis, ſancto die Paſchæ, à Iudæis lapidatur, vindicantes in eo, quòd Paulum interficere non potuerunt. Quoniam itaque octauo calendarum Aprilium in Paſcha paſſus ſit Iacobus, & hoc in anno 30 poſt paſſionem factum eſt iuxta totam eccleſiam atque omnes hiſtoricos ſatis apparet, quia ſexto calēdarum Aprilis ſurrexit Dominus. Hic itaque annus 5 Neronis ratione temporis, ſecundum falſam ſupputationem olympiadum eius, eſt ſeptimus, in quo antea iuxta Bedam Theophilum in octauo calendarum Aprilium Dominum reſurrexiſſe narrauimus. Reſurrectionem Domini in hoc anno octauo calend Aprilis Beda ſic putat propter ſupputationem, in qua Chronica Euſebij, & poſt eam ſuā Chronicam compoſuit, ab incarnatione Domini, ſicut ipſe dicit. Iacobo verò paſſo, in thronū eius ſucceſſit ſuus frater: Symeon qui & Simon aſſumitur. Hi fratres Domini dicūtur, quia mater eorum Maria, vxor Alphæi, ſoror erat Mariæ matris Domini. Quam Mariā Chleophę dicit Ioannes: vel quòd Alphæus Cleophas, vel poſt natum Iacobum defuncto Alphæo, Maria nupſit Cleophæ, cui Symeon filium genuit: qui Cleophas fuit frater Ioſeph. Hieronymus ſic: Ipſa etiam Maria eſt, quę Iacobi Minoris ſcribitur mater, fuit vxor Alphæi, & ſoror matris Domini: quam Mariam Cleophæ Ioannes dicit, à patre vel à gentilitate familiæ, vel alia cauſa, vel binomina fuit. Fratres Domini appellantur, filij materteræ eius Mariæ, qui antea non credentes, poſtea crediderunt: vel vnus eorū ſtatim nō credidit: alij diu. Et hanc eſſe matrem Iacobi Minoris, quæ eſt mater Iacobi & Ioſeph, ſecundum Matthæum.

Anni Chr. | Anni Ner.

65 | 7 | Pætus & Turpilianus. Nero Romæ cithara contendens cunctos ſuperat: & tantæ ſuperbiæ fuit, vt retibus aureis piſcaretur, quæ funibus purpureis extrahebantur. Igitur Neronis 7 imperij anno, poſt Marcum euangeliſtam, eccleſiæ apud Alexandriam Amanus ſacerdotium ſuſcepit.

66 | 8 | Marinus & Gallus.

67 | 9 | Craſſus & Baſſus. Ante menſam Neronis fulmen cecidit. Marcus Euangeliſta carne exuitur ſancto die Paſchæ, 7 die calendarum Maij, vt legitur in Martyrologio. Natiuitas ſancti Marci Euangeliſtæ 7 calendis Maij. Hic diſcipulus & interpres ſancti Petri apoſtoli, rogatus Romę à fratribus, ſcripſit Euangeliū: quod quanto cæteris tardiùs inchoauit, tanto in longiora ſcribendo tempora porrexit. Ab initio enim Euangelicæ p̄dicationis quod per Ioannem factum eſt, cœpit: & vſq; ad tēpus quo Apoſtoli prædicauêre peruenit.

Quod quum Petrus audiſſet, probauit, & eccleſiis legendum ſua authoritate tradidit. Quo Euangelio aſſumpto, idem Marcus mittente Petro perrexit in Ægyptū, & primùm Alexandriæ CHRISTVM nuncians conſtituit eccleſiam. Erat autem tāta eius doctrina vitæq; continentia, vt omnes ſectatores CHRISTI ad exemplū ſuum cogeret. Cuius Petrus prima epiſtola meminit, Romā nomine Babylonis nominans. Salutat vos eccleſia quę eſt in Babylone collecta, & Marcus filius meus. Quiq; conſtitutis & confirmatis eccleſiis per Lybiam, Maricam, Hammoniam, Pētapolin, Alexandriam, atque Ægyptum vniuerſām, ad vltimum tentus eſt à paganis, qui remanſerunt in Alexandria. Qui videntes, eum miſſas facientem, die ſancto Paſchæ, 7 calend. Maij, miſerunt funem in collum eius, & trahebant eum ad loca bucolica quæ erant iuxta mare ſub rupibus, vbi erat eccleſia conſtructa, defluebantque carnes eius in terram, ac ſaxa inficiebantur ſanguine. Veſpere autem facto, miſerunt eum in carcerem, vbi circa mediam noctem primò angelica viſitatione confortatus eſt. At manè dum traheretur ad loca bucolica, gratias agens & dicens, Domine in manus tuas commendo ſpiritum meum, obiit, & ſepultus eſt in loco lapidis exciſi cum gloria à viris ſanctis, octauo anno Neronis. Hæc in Martyrologio. Quod autem noſtrum, nō Hebræorum Paſcha celebrauit, Marcus teſtis eſt, & etiam Beda ſuper Acta Apoſtolorū ita: Conſtat iam, apoſtolum Petrum Romæ die Dominico reſurrectionis Domini noſtri IESV CHRISTI Paſcha celebraſſe. Conſtat etiam hoc, euangeliſtam Marcum ab eo miſſum docuiſſe in Ægypto. Hæc Beda. Quomodo igitur indictione decima incepit primus annus Neronis in 22 anno poſt paſſionem; & indictione tertia octauus eiuſdē annus finitur, in anno 33 poſt paſſionem, in quo 7 calend. Maij dominico die Paſchę paſſus eſt Marcus & pagani carnes eius in terram radebant, tamen adhuc ſpiritum retinens vſq; manè emicat, quòd CHRISTVS 6 calēd. Aprilis reſurrexit à mortuis. Paſcha enim 7 Calend. Maij, non antea vel poſt prædictum annū, quàm 92 annis habetur. Poſt Marcum euāgeliſtam primus Alexandriæ eccleſię ordinatur epiſcopus Amanus, qui præfuit annis vigintiduobus.

trus ad orationem & prædicationem populum erudiens vacabat. Linus fuit tempore Neronis, à cõſulatu Saturnini & Scipionis vſque ad Capitonẽ & Rufum conſules: martyrio coronatur, & ſepelitur iuxta corpus beati Petri in Vaticano, 9 calendarum Octobris. Cletus fuit temporibus Veſpaſiani & Titi: à conſulatu Veſpaſiani anno primo, & Titi primo, vſque ad Domitiani 4, & à Rufo cõſule paſſus & ſepultus 6 calendar. Maij iuxta corpus beati Petri in Vaticano. Clemens fuit temporibus Galbæ & Veſpaſiani à conſulatu Turpiliani & Italici, vſque ad tertium annum Traiani imperatoris.

Anni Chr.	*Anni Ner.*	
72	14	Syllanus & Otho.

His cõſulibus teſte Caſſiodoro, Nero Petrum & Paulum & ſe interfecit. Methodius ſic: Tunc paſſi ſunt ſanctiſſimi apoſtoli Petrus & Paulus, vt Corinthiorum epiſcopus Dionyſius Romæ de Scripturis diſputans, dicit: Sed & vos habentes communionem à Petro, & Paulo plantationem Romanæ & Corinthiorum eccleſiæ coniuncti eſtis. Ambo etenim ſimul & aduentantes, & in noſtra Corinthiorum eccleſia docuerunt, & per omnem ferè Italiam, atque in hac vrbe ſimul docentes ſimul martyrio pariter vno eodemque coronati ſunt. Igitur Iudæi debitis cladibus perurgebantur. Sanctus verò apoſtolus Domini & Saluatoris noſtri Thomas ſortitus eſt Parthos, Matthæus Æthiopiam, Bartholomæus Indiam citeriorem, Andreas Scythiã, Ioannes Aſiam, vnde apud Epheſum & commoratus & defunctus eſt: cæteriq; apoſtoli atq; diſcipuli, ad prædicandum verbum Dei per ſingulas quaſq; orbis terræ prouincias, tanquã propriis ſedibus pulſi & poſiti in diſperſionẽ, dirimuntur: quorum æmulatores per ſingulos Paulus nunc auditores, nunc commilitones, nunc etiam concaptiuos & collaboratores in Euangelio, & comites nominat: de quibus Creſcens quidẽ ad Gallias profectus eſſe, Linus verò & Clemens in vrbe Roma eccleſiæ præfuiſſe perhibẽtur: ſed & Dionyſium Areopagitam apud Athenas quem Lucas deſcribit, primùm Paulo prædicante credidiſſe, & inter ſocios eius fuiſſe, & eccleſiæ Athenienſium ſacerdotium ſuſcepiſſe. Igitur poſtquam beatiſſimus Petrus apoſtolus Antiochenã eccleſiam primam confeſſione Chriſtiani nominis ſuper ſolidiſſimam petram fundauerat, & Pontum, Galatiam, Cappadociam ac Babyloniam verbo prædicationis illuſtrauerat, ãno Dominicę incarnationis 47, regni autem Claudij Cæſaris anno 4, ſuperna viſione ordinante Romã ingreſſus, ſalutarem cunctis credentibus fidem conſtantiſſima aſſertione prædicauit, eandemque potentiſſimis ſignis atque virtutibus comprobauit. et eiuſdem Vrbis pontificatum 25 annis ſtrenuiſſimè rexit, ideſt vſque in vltimum annum Neronis. Fundata itaque & ædificata Romanæ vrbis eccleſia ſupra firmiſſimam petram quæ CHRISTVS, eſt fidelis nomine Petri: & quum iam per totam Italiam pullularent germina vitæ, tandem Spiritus ſancti præmonitus inſpiratione Germaniæ atque Galliæ vrbibus verbũ ſalutis ordinauit inferre. Ad hoc denique opus eligitur ex ſuis diſcipulis vir magnarum exiſtens virtutum, Eucharius, qui in ordine 72 diſcipulorũ Domini legitur fuiſſe tertius. Anno igitur Dominicæ incarnationis 54, regni autem Claudij Cæſaris 11, epiſcopatus verò beati Petri apoſtoli in Roma 8, ſanctus Eucharius cum ſociis ſuis Valerio atque Materno ad prædicandum Gallicis gentibus à beato Petro apoſtolo directus, demum Treuerim peruenit: cuius infidelitatis aciem deuincens, veræ religionis arcem obtinuit, & eiuſdem vrbis pontificatum 23 annis tenuit. Anno autem poſt paſſionem Domini ſecundo, Stephanus à Iudæis lapidatus eſt, & à CHRISTO coronatus. Anno verò poſt paſſionem Domini tertio, Paulus ad fidem CHRISTI conuertitur: quique etiam pro eadem fide Domini noſtri IESV CHRISTI, anno poſt paſſionem Domini 25, regni autem Neronis anno ſecundo, poſtquam ab Hieruſalem vſque ad Illyricum repleuit Euangelio CHRISTI, Romam vinct⁹ miſſus eſt, Ariſtarcho ſe concomitante. Anno itaque poſt paſſionem Domini 38 regni autem Neronis anno 14, qui & vltimus eodem tempore, eodemque die quo Petrus Romæ crucifigitur, iubente Nerone, ſimul & beatus Paul⁹, pro CHRISTO, iuſſu eiuſdem Neronis condemnatur capite, & in via Oſtienſi, ab vrbe Roma miliario ſecundo traditur ſepulturę. Quod & paſſio ipſorum Apoſtolorum, necnon &

hiſtoria tripartita veriſſimè teſtatur, ſcilicet quòd ambo pariter vno die martyrio ſunt coronati. Hucuſque Methodius epiſcopus.

L. Annius Melas, frater Senecæ & Gallionis, bona Lucani poëtę filij ſui à Nerone promeretur.

Primus Nero ſuper omnia ſcelera ſua etiam primam perſequutionem in Chriſtianos facit, in qua vna die beatus Petrus crucifigitur, & Paulus gladio cæditur, anno 38 poſt paſſionem.

Contra Iudæos qui certè Flori auaritiam non ferentes rebellabant, Veſpaſianus magiſter militiæ à Nerone tranſmittitur, & multas vrbes in Iudæa capit.

Flauius Ioſephus ſcriptor hiſtoricus, dux belli Iudæorum, quum à Romanis interficiendus eſſet, Veſpaſiano prædixit de morte Neronis, & eius imperio.

Leo ſecundus ſucceſſor Agathonis papæ, in ſua Decretali epiſtola ſic: Si autem Petrus apoſtolorum princeps adiutores ſibi aſciuit Linum & Cletum, non tamen poteſtatem pontificis, animas ligandi vel ſoluēdi normam, eis tradidit: ſed Clemēti ſucceſſori ſuo, qui ſedē apoſtolicam poſt eum & poteſtatem pontificalem, tradente ſibi beato Petro, tenere promeruit. Linum nanque & Cletum nihil legimus vnquā feciſſe ex pontificali miniſterio poteſtatiuè, ſed quantū eis à beato Petro præcipiebatur, hoc ſolummodo agebant. Hęc Leo papa. Clemens ergo papa primus poſt petitionem Romanam eccleſiam tenuit, vel cum Lino & Cleto, ſicut cum Petro fuerat. Poſt Petrum, imò etiam cum Petro primus papa ſanctus Clemens Romanam regit eccleſiam, ipſo teſte. Decretalis epiſtola Clementis Romani pontificis ſic ait: Clemens Romanæ eccleſiæ præſul Iacobo chariſſimo Hieroſolymorum epiſcopo. Quomodo ſicut à beato Petro apoſtolo accepimus, omnium apoſtolorum principe & patre qui claues regni cœleſtis accepit, æqualiter tenere debemus de ſacramentis quæ geruntur in ſanctis, te ex ordine nos decet inſtituere. Tribus enim gradibus commiſſa ſunt ſacramenta diuinorum ſecretorum, ideſt presbytero, diacono, & ſubminiſtro: hi cum timore & tremore reliquias corporis Dominici debent cuſtodire. Fragmentorum neque putredo in ſacrario, & neq; agatur negli-

tem intraueritis, dicite, Pax huic domui: & reliqua. Alia epiſtola Clementis. Dilectiſſimis fratribus, & condiſcipulis Hieroſolymis cum chariſſimo fratre Iacobo epiſcopo habitantibus, Clemens epiſcopus: & reliqua. Hæc dixit ſanctus Clemens. Sanctus ergo Clemens, non tantùm ſucceſſor beati Petri apoſtoli fuit, ſed etiam viuente Iacobo nouem annis ante paſſionem Petri Romanam cathedram tenuit, iuxta Scripturam, & deinde poſt Petrum 21, idest 12 cum Cleto & Lino, & 9 annos poſt eos, vſque dum in exilium miſſus eſt. Si ſanctus Clemens papa fuit, tunc ante decretalem iſtam epiſtolam ſancto Iacobo cõſcripſit. Nullius autem legitur decretalis epiſtola, niſi papæ. Qui anni nouem eius imputantur, quaſi Petrus Cletũ* tantùm ipſe ſolus cathedram teneret, & prætermittitur Anacletus papa ſecundus, poſt Petrum ſedens decem annis, qui non poſſunt ſub regibus ſupputari vſque ad Traianum imperatorem papæ quatuor. Iacobus autem in anno trigeſimo poſt paſſionem Domini, & Petrus 39 paſſus ſit. Traianus autem in anno 66 poſt paſſionem regere cœpit. Sub quo paſſus eſt ſanctus Clemens*, non epiſcopali poteſtate ſedis Apoſtolicæ dicendo, ſit anathema.

Linus ex præcepto beati Petri præcepit, ne mulier niſi velato capite eccleſiam intret. Cuius Paulus in epiſtola ad Timotheum meminit, qui etiam martyrio 6 calend. Decembris coronatur. Romæ paſſi ſunt Proceſſus & Martinianus, & 47 qui baptizati ſunt à beato Petro, & in cuſtodia Mamurtini intruſi, Apuleius, Torpetus & Marcellus. Paſſi ſunt in Alexandria Marcus euangeliſta octauo anno Neronis; Mediolani Nazarius, Celſus; apud Nuceriam Aquileiam, Hermagoras epiſcopus, Fortunatus diaconus, cum Conſtantia. Oroſius presbyter ſic: At verò Nero poſtquam Galbam in Hiſpania imperatorem creatum cum exercitu cognouit, totus animo ipſe concidit: ſiquidẽ Petro in vrbe Roma interfecto, & Chriſtianis pœnarũ diuerſitate laniatis, de Hiſpania illicò Galba ſurrexit. Quumq; inde Nero incredibilia ꝑturbandæ immò ignominioſiſſimè ſubruendæ reipublicæ mala moliretur, hoſtis à Senatu pronunciatus, & ignominioſè fugiens, ad quartũ ab Vrbe milliarium in ſuburbano Libertini ſui, inter Salariã & Numentanã viã, ſemetipſum

interfecit, ætatis 32 anno, in quo omnis familia Auguſti conſumpta eſt.

GALBA.

ROmanorum rex 7, Galba Sergius, mox vt mortem Neronis comperit, Romam venit. Qui quum antiquiſſimæ nobilitatis ſenator anno 63 ætatis eſſet ab Hiſpanis & Gallis electus, mox ab vniuerſo exercitu libenter ſuſceptus eſt. Nam priuata eius vita inſignis erat, militibus & militaribus ac ciuilibus rebus ſæpe conſul, ſæpe proconſul, frequenter dux grauiſſimis bellis. Huius breue imperium bono cœpit exordio, niſi quòd propenſior erat ad ſeueritatem. Oroſius ſic: Quumque enim auaritia, ſæuitia, ſegnitiaque offenderet, ſibi Piſonem nobilem induſtriumque adoleſcentem in filium atque in regnum adoptauit. Cum quo inſidiis Othonis in medio vrbis Romæ foro capite truncatus eſt, menſe ſeptimo, ſeptimoque die ſui imperij: ſepultusque eſt in ſuis hortis in via Aurelia, non longè à Roma. Hæc Oroſius. Hic igitur regnauit vſque ad menſem Iulium, in anno 39 poſt paſſionem, iuxta temporis rationem.

Anni Chr.	*Anni Gal.*	
73	1	Veſpaſianus & Titus.

M. Fabius Quintilianus Romam à Galba perducitur.

OTHO.

ROmanorum rex 8, Syluius qui & Otho, Galba & Piſone Romæ interfectis, inter tumultus cædesque intrauit imperium. Hic matre erat nobilior quàm patre, neutro tamen obſcuro: in priuata vita mollis, & Neronis familiaris. In imperio documentum ſui non potuit oſtendere. Nam quum Otho Galbam occidit, à Germanis Vitellius factus eſt imperator. Otho ergo quum mox creatum imperatorem in Gallia per Germanicas legiones Vitellium comperiſſet, bellum ciuile molitus eſt. Quum autem tribus primùm leuibus præliis, hoc eſt, vno apud Alpes, alio circa Placentiam, tertio circa locum quem Caſtoris vocant, contra Valentem & Cinnam Vitellianos duces congreſſus victor extitiſſet, quarto apud Bebriacum bello quum audiſſet ſuos vinci, quum in-

Digitized by Google

crebriſq; compunctionibus, gladio ſtercore inuoluto excarnificatus eſt, deinde vnco tractus, & in Tiberim proiectus. Cōmuni ideo ſepultura caruit. Vitellius verò occiſus eſt 3 die menſis Octobris, Ioſepho Iudęorum hiſtorico teſte, & tunc viuente. Euſebius ſic: Galba 7 menſe imperij ſui in medio Romanę vrbis foro capite truncatur. Otho 7 menſe regni ſui apud Bebriacum propria manu occubuit. Vitellius 8 mēſe imperij ſui à Veſpaſiani ducibus occiſus, in Tiberim proiectus. Hoc autem tempus inter Neronem & Veſpaſianum nec Euſebius, neque etiam Beda ſupputat. Multis autem & nephariis modis poſt cōplures dies à Veſpaſiani militibus (ideſt ab Antonino primo & Marcio qui Vitellium occiderunt, ducibus Veſpaſiani) aduerſum Senatū populumq; Romanum indiſcreta cæde ſęuitum eſt. Veſpaſianus autem quum Iudæos in vrbe Hieroſolymorum, præcipuè ob diē feſtum Paſchæ congregatos, obſidione concluſiſſet; cognita morte Neronis, hortatu plurimorum regū & ducum, maximè Ioſephi ducis Iudæorum ſententia, (qui captus, quū in vincula cōiiceretur, cōſtantiſſimè dixit, ſicut Suetonius refert, continuò ſe ab eodē Veſpaſiano imperatore ſoluēdum) imperiū adeptus, bellum Tito filio commendans, Romam per Alexandriam proficiſcitur. Sed cognita morte Vitellij, pauliſper Alexandriæ ſubſiſtit. Titus verò ab exercitu pronunciatus eſt imperator, vt Suetonius refert. Ioſephus verò Iudęus, qui ipſe præfuit bello, & apud Veſpaſianum poſt prædictū imperium veniam gratiamq; meruit, ſcribit vndecies centena millia gladio & fame periiſſe. Reliquos autem toto orbe diſperſos numero noningenta millia, narratur. Veſpaſianus & Titus imperatores appellati. Methodius ſic: Igitur poſt Neronem qui 14 annis obſedit Romam, culminis dignitatem Galba & Otho, anno & ſex menſibus detento principatu, defuncti Veſpaſiano regni gubernacula derelinquunt, poſito per idem tempus in procinctu belli quod Iudæis intendebatur: vbi ab ipſo exercitu cum quo oppugnabat Iudæam, ſubrogatur imperio. Hucuſq; Methodius. Colligitur omne tempus in ſecundū annum Veſpaſiani, & nouiſſimam euerſionem Hieroſolymorum, à 15 anno Tiberij Cæſaris, & ab exordio euangelicæ prædicationis anni 42: à captiuitate quam ab Antiocho perpeſſi ſunt, anni 238: porrò à Darij 2 anno, ſub quo rurſum templū ædificatum eſt, anni 590: à prima autem ędificatione templi ſub Salomone, vſq; ad nouiſſimam eius ruinam quæ ſub Veſpaſiano facta eſt, anni 1102.

VESPASIANVS.

ROmanorum 10, Fl. Veſpaſianus ſecundum omnes regnauit annis 9, menſibus 11, diebus 22, hoc eſt vſque ad calendas Octobres, in anno 50 poſt paſſionem Domini.

Anni Chr.	*Anni Veſp.*	
74	1	Veſpaſianus 3, & Nerua.

Methodius ſic: In cuius ſcilicet Veſpaſiani exordio Eucharius Treuericę eccleſiæ culmen, ipſe ſuperni culminis dignitatem adeptus, anno Dominicæ incarnationis 75, Valerio dereliquit. Veſpaſianus autē apud Iudæam ſubrogatur imperio: iſq; confeſtim Romam tendens, Tito filio ſuo curam belli & Hieroſolymorū oppugnationes iniungit. Hucuſq; Methodius. Capitolium Romæ incenſum.

[*Hic iterum amanuenſis aut abbreuiator lapſus eſt in conſulibus & annis Veſpaſiani.*]

| 75 | 4 | Veſpaſianus 4, & Titus 3. Cyclus decennoualis indictione 4. His conſulibus, à Tito filio Veſpaſiani Iudæa capta eſt. Vt Ioſephus dicit, vndecies centena millia fame & gladio perierunt, & cētum millia captiuorum venditi. Hæc Flauius Ioſephus ait.

Euangelium ſecundum Matthęum ſic: Amen dico vobis, Non relinquetur hîc lapis ſuper lapidem, qui non deſtruatur. Hieronymus ſic: Iuxtà hiſtoriam manifeſtus eſt ſenſus, quia 42 anno poſt paſſionem Domini, ſub Veſpaſiano & Tito, ipſo cum templo magnificentiſſimo ciuitas funditus eſt euerſa, ita vt ſolo coæquaretur. Hucuſq; Hieronymus. In anno ergo 42 poſt paſſionē Domini, hoc eſt cum anno paſſionis, in quo incœpit Veſpaſianus ann. 2, capta eſt Hieruſalē in diebꝰ Paſchę, Ioſepho teſte & ibi præſente. Sanctꝰ quoq; ſpiritus per os Dauid ſic: Quanta malignatus eſt inimicus in Sancto, & gloriati ſunt qui oderunt te in medio Paſchæ, & reliqua. Quum enim noluerint verti ad pœnitentiam, Domino eos expectante per annos 40; dignum erat, vt in tempore

quo occiderunt Dominum, etiam ipſi occiderentur. Paſcha enim Hebræorum anno prædicto contigit feria quarta, in qua congregati ſunt omnes principes ſacerdotum, & ſeniores populi in atrium principis ſacerdotum qui vocabatur Caiphas, & conſilium fecerunt, vt IESVM dolo tenerent & occiderent. Noſtrum autē Paſcha 8 calend. Aprilis, in quo crucifixerūt Dominum, in quibus Titus iiſdem diebus capit ciuitatem, deinde templum incendit, muros Hieruſalē vniuerſos ſolo coæquauit: & vndecies centena millia gladio & fame periſſe, ſcribit Ioſephus, Iudæorum hiſtoricus, & tunc præſens, & cētum millia captiuorum vendita, & nonaginta millia diſperſa. Ideo autem tanta multitudo Hieruſalem erat tunc, quia ex omni Iudæa ad templum in diebus azymorum confluebant.

Anni Chr.	*Anni Veſp.*	
76	5	Veſpaſian' 5, & Titus 4.
77	6	Veſpaſian' 6, & Titus 5.

Veſpaſianus Capitolium ædificare orſus eſt Romæ.

| 78 | 7 | Commodus & Rufus. Coloſſus erectus eſt, altitudinis habēs pedes centum & ſeptem.

| 79 | 8 | Veſpaſianus ſeptimò, & Titus ſextò. Gabinius rhetor celeberrimus in Gallia docet.

| 80 | 9 | Syluanus & Verus. Tunc tres ciuitates Cypri terræmotu corruerunt.

| 81 | 10 | Domitianus & Meſſalinus. Veſpaſianus colonias deduxit. Apollinaris epiſcopus ad Rauennam miſſus, paſſus eſt. Veſpaſianus profluuio ventris in villa propria circa Sabinos obiit, 69 ętatis ſuæ anno: & Titus ſibi ſucceſſit, his conſulibus, teſte ſenatore Caſſiodoro.

TITVS.

Romanorum 11 Titus, filius Veſpaſiani, iuxta hiſtoriam Romanam regnauit annis duobus, menſibus octo, diebus viginti, hoc eſt vſque ad calendas Iunij, in anno quinquageſimo tertio, poſt paſſionem Domini.

Anni Chr.	*Anni Titi,*	
82	1	Domitianus 2, & Rufus

2. Titus tantæ bonitatis fuit, vt quum qua-

Anni Chr.	Anni Dom.	
87	4	Flauius & Traianus.

Plurimos ſenatorum Domitianus in exilium mittit. Methodius ſic: Quarto igitur anno Domitiani Cæſaris, apud Alexandriam Amanus 22 annis miniſtrato ſacerdotio defunctus eſt: in cuius locum ſuccedit Albilius.

| 88 | 5 | Domitianus 7, & Nerua 2. Alexandrinę eccleſiæ epiſcopus conſtitutus Albilius, qui præfuit annis tredecim.

| 89 | 6 | Traianus 2, & Glabrio. Domitianus templum ſine admixtione lignorum conſtruxit, & deum & diuum ſe appellari iuſſit. Cuius anno 6, Clemens papa in exilium miſſus, vt videtur, quum annis 9, & menſibus 2, & diebus 10, poſt Cletum cathedram teneret. Methodius ſic: In vrbe Roma Cletus, 12 annis in epiſcopatu exactis, ſacerdotij ſedem Clementi tradidit.

| 90 | 7 | Domitianus 8, & Saturninus. Duo mēſes aliter appellati, September Germanicus, & October Domitianus. Anacletus papa poſt Petrum 2, Clementi ſucceſſit, annis 10, ipſo ita teſte: Anacletus ſeruus IESV CHRISTI, in ſede apoſtolica: & reliqua. Decretalis epiſtola Anacleti papæ. Et infra alia: Nullus, vt ait beatus Clemens, anteceſſor noſter: & reliqua. Alia: Anaclet⁹ papa vniuerſis epiſcopis in Italia cōſtitutis: quam apoſtolicæ ſedis debitam reuerentiam erga me charitas veſtra diſtribuit: & reliqua. Et poſtea: Et vt à beato Petro principe ſumus inſtructi, à quo & presbyter ſum ordinat⁹: & reliqua. Alia: Prouinciæ autem multo ante aduentum CHRISTI tempore diuiſerunt, maxima ex parte: & poſtea ab Apoſtolis & beato Clemēte præceſſore noſtro ipſa diuiſio eſt renouata: & reliqua. Alia: Anacletus ſeruus CHRISTI IESV in apoſtolica ſede à Domino conſtitutus, & à ſancto Petro apoſtolorum principe presbyter ordinatus. Quomodo hactenus de his à beato Petro apoſtolo, & reliquis apoſtolis, & beato Clemente noſtro prædeceſſore & martyre nouimus ſtatutū, denegare vobis minimè poſſumus. Illi autem qui in metropoli à beato Petro, ordinante Domino, & prædeceſſore noſtro prędicto ſancto Clemente, ſiue à nobis conſtituti ſunt, non omnes primates eſſe poſſunt: & reliqua. Et poſtea: Aliæ autē primates ciuitates, quas vobis conſcriptas in quodam tomo mittimus, à ſanctis apoſtolis, & à beato Clemēte, ſiue à nobis primates prædicatores acceperunt. Hæc verò ſacroſancta Romana & apoſtolica eccleſia, nō ab Apoſtolis, ſed ab ipſo Domino ſaluatore noſtro primatum obtinuit, dicens beato Petro apoſtolo: Tu es Petrus, & ſuper hāc Petram ædificabo: & reliqua, vſque, Erunt ſoluta & in cœlo. Adhibita eſt etiā ſocietas in eadem Romana vrbe beatiſſimi Pauli apoſtoli, vaſis electionis, qui vno die, vnoq; tēpore glorioſa morte cū Petro ſub principe Nerone agonizans coronatus eſt. Et poſtea ait: Ergo Apoſtolorū princeps beatus Petrus, de ſancto prædeceſſore noſtro Clemente plebibus prædicando, docens eas qualiter ei obedire deberēt, eumq; obſeruare. Si alicui eſt inimicus Clemens pro actibus ſuis, vos nolite expectare, vt ipſe vobis dicat; cum illo vos nolite inimici eſſe: ſed prudenter obſeruare debetis, & voluntati eius abſq; communione obſequundare, & amare vos ſeparare ab eo, cui ipſum ſentitis aduerſum, ſed nec loqui his, quib. ipſe nō loquatur, vt vnuſquiſq; in hac culpa eſt. Dum cupit omnium veſtrûm amicitias ferre, feſtinet citiùs reconciliari ei, qui omnibus præeſt: & pro hoc redeat ad ſalutem, quum obedire cœperit monitis præſidentis. Si verò quis amicus fuerit his quibus ipſe non loquitur, vnus eſt & ipſe ex illis, qui exterminare Dei eccleſiam volunt: & reliqua. Hucuſq; Anacletus papa.

Anacletū verò omnino Euſebius prætermiſit, quoniam Linus & Cletus, qui nō fuerunt papæ, & Clemens atque Anacletus à paſſione Petri, in vltimo anno Neronis vſque ad Traianum, non poſſunt ſimul ſub regibus ſtare. In loco enim annorum Clementis, quibus poſt Petrum cum Lino & Cleto, ſed ſimul poſt Petrum nouē fuerunt, vel cum Cleto tantùm Clemens cathedrā tenuit, Linus & Cletus ſunt poſiti: & in loco Anacleti papæ, qui poſt Clemētem decē annis ſucceſſit, Clemens poſitus.

Anni Chr.	Anni Dom.	
91	8	Syluanus, & Priſcus.

Quintilianus ex Hiſpania Calaguritanus, primus Romæ publicam ſcholam & ſalarium ex fiſco accepit, & claruit.

| 92 | 9 | Aſprenas, & Clemens. Domitianus plurimos nobilium in exiliū mittit atque occidit; Mathematicos quo-

que & philoſophos ex vrbe Romana pepulit. Cyclus 6 decennoualis.

Anni Chr.	Anni Dom.	
93	10	Domitian⁹ 9, & Clemēs

2. Multa opera Romę facta, in quibus Capitolium, Forum tranſitorium, Veſpaſiani templum, Minerua Chalcidica, forum Traianum, thermæ Traianæ & Titianæ, ſenatus, ludus matutinus, mira area diuorum, porticus Iſium, ac Serapis ſtadiũ, horrea piperatoria. His conſulibus, Anacletus papa obiit, ſecundum geſta Pontificũ. Domitianus prohibuit vites in vrbibus ſeri.

| 94 | 11 | Nerua 2, & Rufus. Domitianus tantæ ſuperbiæ fuit, vt aureas & argenteas ſtatuas ſibi in Capitolio poni iuſſerit. Maxima virginũ Veſtalium Cornelia conuicta eſt ſtupri, & iuxta legem viua defoſſa.

| 95 | 12 | Sabinus & Antoninus. Fl. Ioſephus vigeſimum librum Antiquitatum hoc tempore ſcribit.

| 96 | 13 | Nerua 3, & Traianus 3. Secundus poſt Neronem Domitianus perſequitur: & ſub eo Apoſtolus Ioannes in feruentis olei dolium miſſus ante portam Latinam, ſed non eſt lęſus, quia à corruptione carnis erat immunis: deinde in Patmum inſulam relegatus Apocalypſin vidit, quã Irenæus interpretatur. His conſulibus, Clemens papa paſſus eſt, ſecundum geſta Pontificum.

| 97 | 14 | Senecio & Palma. Domitianus rurſum philoſophos & mathematicos Romæ per edictum extrudit. Apollonius Tyanæus & Euphrates inſignes philoſophi habentur. Romæ 6 calendis Maij, natali ſuo, Anacletus papa & martyr ſub Domitiano paſſus, qui memoriam beati Petri conſtruxit, & compoſuit vbi epiſcopi reconderentur.

¶ Euariſtus papa 4 poſt Petrum, annis 10, & menſibus 2 ſedit.

| 98 | 15 | Traianus 4, & Fronto. Domitianus eos qui de genere Dauid eſſent, conquiri & interfici iuſſit, vt nullus Iudæorum regni reliquus foret.

Scribit Brutius, plurimos Chriſtianorum ſub Domitiano feciſſe martyrium, inter quos & Flauiam Domicillam, Flauij Clementis conſulis ex ſorore neptem, in inſulam Pontianam relegatam, quia ſe Chriſtianam eſſe conteſtata eſt.

Multa ſigna atque portenta Romæ &

floruit vir æquè inſignis Quadratus, qui vnà cum Philippi filiab. in prophetica gratia celeberrimus fuiſſe perhibetur. Sed & alij plurimi per idem tēpus Apoſtolorum diſcipuli ſuperſtites erant, qui eccleſię ſanctæ ædificia conſtruentes, regnum cœlorum per omnem terram verbo Dei conſecrabant, augentes perfectionis ſalutare præceptum, vt expeditis in prædicatione Euangelij electis, ad alias gentes aliasq; vrbes properarēt: & vel principes, vel Euangeliſtę, vel paſtores ipſorum Apoſtolorum ſuppares, poſt primas ſucceſſiones in eccleſiis quæ per orbem terræ ſunt, fungebantur officio. De quib⁹ poſt Maternum, qui 40 annis Treueri prædicationis regimē tenuit, quidam Auſpicius reſedit. Deinde inſignes per legitimas ſucceſſiones & ſanctitate & gratia pollentes, extiterunt, ſanctiſsimus quiſque nomine vel meritis celſus, animo ſublimis, ſed & genere clarus, nō ſegnis, patriæ ſemper vbiq; vigens, affectu pio, honore, actuq;, Serenus, Felix, Manſuetus, Clemens, Moſes, Martinus, Anaſtaſius, Andreas, Ruſticus, & author Fabricius, & Fortunatus, atque Caſſianus, necnon & Marcus, cæteriq; quàm plurimi, qui ſuis diuerſis temporibus, non ſolùm propria prouincia, ſed & in extremis & vltimis induſtrij & illuſtres, non ſolùm confeſſione, quin & martyrio exiſtentes, regna etiam tyrannorum vicerunt. Igitur in vrbe Roma tertius poſt Petrum Clemens pontificatum ſuſcepit, anno ſcilicet poſt paſſionem Apoſtolorum Petri & Pauli vigeſimoſeptimo, ſed temporibus Domitiani, Neruæ, & Traiani. Cuius ſexto ſacerdotij anno, Domitianus quindecim annis ſui principatus exactis, viuendi finem fecit: poſt quem imperium Nerua ſuſcepit: quo poſt annum plus minus defuncto, Traianus ſuccedit imperio. Cuius tertio principatus anno, Clemens apud Romam annis nouem, menſibus duobus, diebus decem, ſacerdotio miniſtrato diuini verbi tradidit miniſterium. Hucuſque Methodius.

TRAIANVS.

Romanorum 14, Traianus regnauit annis octodecim, menſibus quindecim: hoc eſt vſque ad calendas Septembres, in anno octuageſimonono poſt paſſionem: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni Trai.*	
101	1	Traianus 6, & Max.

Decreto ſenatus Nerua in deos translatus.

| 102 | 2 | Senecio 3, & Sura. Hoc anno ſcilicet centeſimo tertio incarnationis, ſecundum Dionyſium, in fine diei dominici ſubſequente, ſexta calendis Ianuariis, perhibetur Ioannes dormire. Methodius noſter ſic:

¶Traiani tertio principatus anno Clemens apud Romam 9 annis, menſibus 2, diebus 10, ſacerdotio miniſtrato, Euariſto diuini verbi tradidit miniſterium. Hucuſque Methodius.

| 103 | 3 | Vrbanus, & Marcellus. Irenæus enim epiſcopus ſcribit Ioannem apoſtolum vſq; ad Adriani tempora permanſiſſe. Poſt quem diſcipuli inſignes fuerunt, Papias Hieropolitanus epiſcopus, & Polycarpus Smyrnæus, nec non Ignatius Antiochenus epiſcopus.

| 104 | 4 | Candidus, & Quadratus. Traianus de Dacis & Scythis triumphauit Romæ.

| 105 | 5 | Commod⁹, & Cerealis. Traianus victo rege Decibalo Daciam fecit prouinciam. Hebræos, Sarmatas, Croneos, Arabes, Boſporanos, & Colchos itidem accepit. Seleuciam, Cteſiphōtem, & Babylonem occupauit, & tenuit quoq; Perſiam & Mediam. Methodius ſic: Imperator in mari rubro claſſem inſtituit, & per eam Indiæ fines vaſtat.

| 106 | 6 | Gall⁹, & Bradua. Decretalis epiſtola Euariſti papæ data eſt, Gallo & Bradua viris clariſſimis conſulibus: ſub quibus Ioannes apoſtolus, 68 annis poſt paſſionem Domini, ætatis ſuæ 98, Epheſi placida morte quieuit. Romæ aurea domus inceditur.

| 107 | 7 | Aphrican⁹ & Criſpinus. Terræmotu quatuor vrbes Aſię ſubuerſæ, Elea, Myrrhina, Pitanæ, & Cumæ: Galatię tres: Græciæ duæ.

| 108 | 8 | Criſpinus 2, & Solēnus. Alexandriæ eccleſiæ quartus epiſcopus ordinatus, nomine Primus.

¶Euariſtus papa, qui annis 22 ſedit, obiit 12 calendis Ianuariis.

| 109 | 9 | Piſo & Ruſticus.

¶Alexāder papa quintus poſt Petrum, annis 10, & menſibus 5.

Traiano Chriſtianos perſequente, Symeon filius Cleophæ, qui poſt Iacobum

Hieroſolymis tenebat epiſcopatum, crucifigitur, omnib. mirantibus, & ipſo iudice, vt 120 annorũ ſenex crucis ſupplicium pertuliſſet. Cyclus ſeptimus decennoualis incipit, indictione duodecima.

Methodius ſic: Qui quum octauum ſacerdotalis adminiſtrationis annum impleſſet, decimo Traiani Cæſaris principatus anno, Alexander quinta ſucceſſione poſt Petrum Romanæ plebis gubernacula ſortitus eſt.

Anni Chr.	*Anni Trai.*	
110	10	Traianus, & Aphrican*.

Ignatius quoq; Antiochenæ eccleſiæ epiſcopus, Romã perductus, beſtiis traditur: poſt quem tertius conſtituitur epiſcopus Oron. Plinius ſecundus, quum quandam prouinciã regeret, & in magiſtratu ſuo plurimos Chriſtianorũ interfeciſſet, multitudine eorum perterritus quæſiuit de Traiano quid facto opus eſſet: nuncias ei, præter obſtinationem non ſacrificandi, & antelucanos cœtus ad canẽdum cuidam Chriſto vt Deo, nihil apud eos reperiri: præterea ad cõſeruandam diſciplinam vetari ab his homicidia, furta, adulteria, latrocinia, & his ſimilia. Ad quem cõmotus Traianus reſcripſit, hoc genus inquirendum non eſſe, oblatos verò puniendos. Tertullianus refert in Apologetico.

| 111 | 11 | Celſus, & Criſpinus. Plinius ſecundus Nouocomenſis orator & inſignis hiſtoricus habetur: cuius plurima ingenij opera extant.

| 112 | 12 | Haſta, & Piſo. Tres Galatiæ ciuitates terræmotu erutę. Pantheon Romæ fulmine concrematum.

| 113 | 13 | Meſſala, & Pædio. Poſt Iuſtum eccleſiæ Hieroſolymitanę epiſcopatum 4 ſuſcepit Zachæus:

| 114 | 14 | Æmylius, & Vetus. poſt quem 5 Thobias: cui ſucceſſit 6 Beniamin: ac deinde 7 Ioannes: & 8, Matthias: poſt illum 9 conſtituitur Philippus.

| 115 | 15 | Niger, & Apronianus. Traianus Armeniam, Aſſyriam & Meſopotamiam fecit prouincias.

| 116 | 16 | Clarus, & Alexander. Iudęi qui in Lybia erant, aduerſus cohabitatores alienigenas dimicant: ſimiliter in Ægypto, & in Alexandria: apud Cyrenen quoque & Thebaiden magna ſeditione contendunt: verùm gentilium pars ſuperat in Alexandria.

Digitized by Google

nus Alexandriam à Romanis ſubuerſam publicis inſtaurauit expenſis.

Anni Chr. | *Anni Adr.* |
121 | 2 | Auiola,& Panſa. Adrianus Iudæos capit,ſecundò contra Romanos rebellantes. Senatus Traianum in Deos refert.

122 | 3 | Paternus,&Torquatus. Adrianus reliqua tributa vrbibus relaxauit,chartis publicè incenſis: plurimos tributis etiam liberos præſtitit. Methodius ſic: Tertio eiuſdē Ælij Adriani anno principatus, Alexander epiſcopus Romanæ vrbis ſacerdotium ſimul ac vitam finiuit, decennio expleto. Poſt hunc 6 pontifex ab Apoſtolis ordinatur Sixtus. Hucuſque Methodius.

Plutarchus Cheronæus, Agathobulus & Oenomaus philoſophi clari habentur.

123 | 4 | Glabrio,& Apronianus. Bellum contra Sauromatas geſtum.

Terræmotu facto Nicomedia ruit, & Nicenę vrbes plurimę euerſę ſunt,ad quarum inſtaurationem Adrianus de publico eſt largitus expenſas.

124 | 5 | Aſiaticus, & Aquilinus. Euphrates Stoicus philoſophus moritur. Adrianus in Lybiam quæ a Iudæis vaſtata fuerat,colonias deducit.

125 | 6 | Verus, & Ambiguus. Adrianus Athenienſibus leges petentibus ex Draconis & Solonis reliquorumq; libris iura compoſuit.

126 | 7 | Gallicanus,& Titianus.
127 | 8 | Torquat°,& Libo. Hieroſolymorum 10 poſt Philippum conſtituitur epiſcopus Seneca. Poſt quem 11 Iuſtus, 12 Leui, 13 Ephres, 14 Ioſes, 15 Iudas. Hi omnes vſq; ad euerſionē quam ab Adriano perpeſſa eſt Hieruſalē, ex circunciſione epiſcopi fuerunt. Hæc Methodius.

128 | 9 | Celſus., & Marcellin. Quadratus diſcipulus apoſtolorū, & Ariſtides Athenienſis philoſophus libros pro Chriſtiana religione Adriano dedêre cōpoſitos. Methodius ſic: Cyclus 8 decennoualis incipit indictione prima. Anno 6 Sixti ſacerdotij, imperij autem Ælij Adriani Cæſaris 8 anno, ſanctus Maternus Treuericæ ſedis archiepiſcopus, 40 annis poſt Valerium ſui pontificatus dignanter expletis, ad cœleſtia tranſiuit, anno Dominicæ incarnationis 128.

129 | 10 | Pontianus, & Rufinus. Serenus Granius, legatus, vir apprimę nobilitatis literas ad imperatorem miſit, iniquum eſſe dicens, clamoribus vulgi innocentium hominum ſanguinem ſpargi, & ſine vllo crimine nominis tantùm & ſectę reos fieri:

Anni Chr. | *Anni Adr.* |
130 | 11 | Augurinus, & Sergianus. quib° commotus Adrianus Minutio Fundano proconſuli Aſię ſcripſit, ſine obiectu criminum Chriſtianos non condemnandos: cuius epiſtolæ vſque ad noſtra tempora durat exemplum. Imperator Adrianus pater patriæ appellatur.

131 | 12 | Tiberius,& Syllan°. Sixtus papa paſſus 8 id° April. ¶ Teleſphorus, papa 7 poſt Petrum, annis 11. Hic conſtituit, vt 7 hebdomades plenas ante Paſcha omnes clerici à carne abſtinerēt, in nocte Natiuitatis Domini miſſę celebrarētur, & vt ad Miſſam Gloria in excelſis cātaretur. Methodius ſic: Romę autem, anno 12 Ælij Adriani principatus, Sixto 12 annis Romanę eccleſię gubernaculis functo, Teleſphorus 7 pontifex ab Apoſtolis ſubrogatur. Hucuſq; Methodius. Antiochiæ conſtituitur 4 epiſcopus Cornelius.

132 | 13 | Sergius,& Verus. Alexandrinæ eccleſiæ 6 epiſcopus Eumenes conſtituitur.

133 | 14 | Pompeianus, & Attilianus. Templum Romæ Veneris ſub Adriano in Vrbe factum eſt.

134 | 15 | Pompeianus, & Commodus. Adrianus inſignes & plurimas ædes Athenis quum feciſſet, agonem edidit, bibliothecamq; extruxit.

135 | 16 | L. Ælius, & Albinus. Iudæi in arma verſi Palæſtinam depopulati ſunt, tenente prouinciam Tinio Rufo, cui ad opprimendos rebelles Adrianus miſit exercitum.

136 | 17 | Camerinus, & Niger. Cochleas dux Iudaicæ factionis nolentes ſibi Chriſtianos aduerſus militem Romanum ferre ſubſidium, omnimodis cruciatibus necauit.

137 | 18 | Antoninus, & Præſens. Bellum Iudaicum quod in Palęſtina gerebatur, finem accepit, rebus Iudæorū penitus compreſſis: ex quo tempore etiam introëundi eis Hieroſolymam licētia ablata eſt, primū Dei nutu ſicut Prophetæ vaticinati ſunt, deinde Romanis interdictionib.

Anni Chr.	Anni Adr.	
138	19	Antoninus 2,& M.Æli-

us.Hieroſolymę primus ex Gentibus conſtituitur Marcus, ceſſantibus epiſcopis his qui fuerunt ex Iudæis, numero 15, poſt paſſionem Domini per annos 107, ſicut Euſebius & Beda perhibent.Da igitur annos 34 Domini vſque in paſſionem Domini,& 107;fiunt 141 anni,vſque ad annum quo omnes Iudæi ex Hieruſalem ſunt proiecti.

| 139 | 20 | Seuerus , & Syllanus. Ælia ciuitas, id eſt Hieruſalem, ab Ælio Adriano condita eſt, & in fronte eius portæ qua Bethlehem egreditur, ſubſculptus in marmore, ſignificans Romanæ poteſtati ſubiacere Iudæos. Nonnulli à Tito Æliano Veſpaſiani filio extructam arbitrãtur.Hieronymus dicit,ab Adriani temporibus vſque ad imperium Conſtantini, per annos circiter 180,in loco reſurrectionis Domini, ſimulacrum Iouis in crucis rupe ſtatutum, quod ex more die Veneris à Gentilibus poſitum colebatur:æſtimantibus perſequutionis autoribus quòd tollerẽt fidem nobis reſurrectionis & crucis, ſi loca ſancta per idola polluiſſent.

| 140 | 21 | Rufus,& Torquat⁹.Hoc tempore erat Aquila Ponticus ſecundus interpres poſt Septuaginta interpretes,qui Scripturas de Hebræo trãſtulit.Teleſphorus papa paſſus nonis Ianuariis.

¶ Hyginus papa 8 poſt Petrum,annis 4. Hic conſtituit clerum, & diſtribuit eccleſiaſticos gradus.

Romæ paſſi ſunt Sixtus,& Teleſphorus papę,Getulius, Sabina & Seraphia virgines; apud Meſſanam ciuitatem Apuliæ Eleutherius epiſcopus cum Anthia matre, Dionyſius epiſcopus Areopagita;apud Tiburtinam vrbem Italiæ,Symphoroſa cum ſeptem filiis ſuis:apud Athenas Quadratus & Ariſtides clareſcunt.

His conſulibus, Adrianus intercutis aqua morbo apud Baias in Campania moritur, anno 21, menſe 10, die 20,ſicut in Romana hiſtoria habetur: cui ſucceſſit Antoninus Pius, ſub quo ſequentes conſules fuerũt, teſte Caſſiodoro.Methodius ſic: Verùm Ælius Adrianus 21 anno ſui principatus diem obiit:& Antoninus cognomento Pius, Romanum ſuſcepit imperiũ. Huius primo imperij anno Teleſphorus, annis 11 ſacerdotio in Vrbe admini-

Anni Chr.	Anni Pij,	
151	11	Præſens,& Rufus. Arianus philoſophꝰ Nicomediẽſis agnoſcitur.
152	12	Commodus, & Lateranus. Apollonius Tyrius Stoicus natione Chalcedonius, & Baſilides Scythopolitanus, philoſophi illuſtres habentur:
153	13	Verus, & Sabinus. qui Cæſaris præceptores fuerunt:
154	14	Syllanus, & Augurinus.
155	15	Barbarus, & Regulus. Alexandriæ eccleſiæ 8 epiſcopus Celadion, annis 14.
156	16	Tertullus, & Sacerdos. Creſcens Cynicus agnoſcitur, qui Iuſtino noſtri dogmatis philoſopho aduerſans, & præuaricatorem philoſophiæ coarguens, perſequutionem ſuſcitauit, in qua ille glorioſè pro CHRISTO ſanguinem fudit.
157	17	Quintillus, & Priſcus. Galenus medicus Pergamenſis.
158	18	Verus, & Bradua. Pius papa obiit 5 idus Iulij. Methodius ſic: Qui 15 annis in ſacerdotio exactis Aniceto poſt ſe ſedem pontificatus tradidit. Hucuſque Methodius.

¶ Anicetus, papa 10 poſt Petrum, annis 11, menſibus 4. Hic conſtituit, ne clericus comam nutriret, iuxta pręceptũ Apoſtoli.

159	19	Antoninus 5, & Aurelius 3. Sub Aniceto papa Polycarpus Romam veniens, multos ab hęretica labe caſtigauit, qui Valentiniani & Cerdonis fuerant nuper doctrina corrupti.
160	20	Antoninus 6, & Aurelius 4. Hieroſolymorum epiſcopatum poſt

Marcum ſuſcepit Caſſianus 17,
poſt quem Publius 18,
cui ſucceſſit Maximus 19,
poſtea Iulianus 20,
deinde Gaianus 21,
& Symmachus 22,
item Gaius 23,
præterea Iulianus 24,
& Capito 25.

161	21	Antoninus ſeptimò, & Aurelius quintò.
162	22	Procõſul Antoninus, & Aurelius. Antoninus Pius apud Lorium villam ſuam, 12 ab Vrbe milliario moritur, anno ætatis ſuę 67. Vſque ad hoc tempus, ſinguli Auguſti fuerunt: cui ſucceſſerunt filij ſui, id eſt Marcus Antoninꝰ Verus, & Luciꝰ Annius, & Antoninꝰ Seuerus, qui

regnauerunt annis 19, ſub quibus hi conſules fuerũt, teſte Caſſiodoro. Methodius ſic: Huius itaque Aniceti 4 anno ſacerdotij, Antoninus imperator qui cognominatus eſt Pius, 22 anno ſui principatus exacto, deceſſit: & M. Aurelius Verus cũ Lucio fratre ſuccedunt. Quo in tempore Polycarpus Smyrnæorum eccleſiæ ſacerdos, maximis perſequutionibus Aſiam quatientibus, vitam humanam martyrio finiuit.

M. ÆLIVS.

Romanorũ 17, M. Ælius Antoninus, qui & Verus, cum fratre L. Cõmodo, poſt patrem regnauerunt annis 19, menſe 1: hoc eſt vſque ad calendas Decembris in anno 153 poſt paſſionem Domini, his conſulibus, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni AElij.*	
163	1	Duo Auguſti conſules.

Hi primùm æquo iure imperium adminiſtrauerunt: quum vſque ad hoc tempus ſinguli Auguſti fuerint.

| 164 | 2 | Ruſticus, & Aquilinus. Lucio Cæſari & Athenis ſacrificanti, ignis in cœlo ab Occidente in Orientem ferri viſus eſt.

| 165 | 3 | Lælianus, & Paſtor. Cyclus 10 decennoualis incipit, indictione 9. Vologeſus rex Parthorum vicinas ſibi Romanas prouincias depopulatus eſt.

| 166 | 4 | Macrinus, & Celſus. Fronto orator inſignis habetur, qui Antoninum Verum Latinis literis erudiuit. Seleucia Aſſyrię vrbs cum trecentis millibus hominum à Romanis capta.

| 167 | 5 | Orphitus, & Pudens. Apud Piſas Peregrinus philoſophus, rogo ex lignis compoſito, incendiis ſemetipſum proiecit.

| 168 | 6 | Pudens 2, & Pollio. Perſequutione orta in Aſia, Polycarpus & Pionius paſſi ſunt, quorum ſcriptæ quoq; paſſiones feruntur. Plurimi in Gallia glorioſè ob nomen CHRISTI interfecti ſunt: quorum vſque in præſentem diem condita libris certamina perſeuerant. Alexandriæ 9 epiſcopus Agrippinus, annis 12.

| 169 | 7 | Verus 3, & Quadratus. Romani cõtra Germanos, Marcomanos, Quados, Sarmatas, & Daces dimicant.

| 170 | 8 | Apronianus, & Paulus. Anicetus papa paſſus decimaſeptima calendis Aprilis.

Digitized by Google

tano & Priſcilla Maximillaq; inſanis vatibus. Tatianus hæreticus agnoſcitur, à quo Encratitæ.

Anni Chr.	Anni AElij.	
174	12	Orphitus, & Maximus.

Bardeſanes alterius hęreſeos princeps notus efficitur. Oppianus Cilix poëta agnoſcitur; halieutica miro ſplendore conſcripſit.

|175 | 13 | Seuerꝰ, & Pompeianus. Imperator Antoninus multis aduerſum ſe naſcentibus bellis ſæpe intererat, ſæpe duces nobiliſſimos mittebat: in quibus ſemel Pertinacis exercitui, & qui cũ eo in Quadorum regione pugnabant, ſiti oppreſſis, pluuia diuinitus miſſa eſt: quum econtrario Germanos & Sarmatas fulmina perſequerentur, & plurimos eorum interficerent. Huc uſque Methodius Martyr.

|176 | 14 | Piſo, & Iulianus. Extant literæ M. Aurelij grauiſſimi imperatoris, quibus illam Germanicam ſitim Chriſtianorum (fortè militum) precationibus impetrato imbri diſcuſſam conteſtatur.

|177 | 15 | Pollio, & Aper. Soter papa obiit 11 calendis Maij.

¶Eleutherius papa 12 poſt Petrum, annis 10, menſe vno. Methodius ſic: Igitur Soteri epiſcopo in vrbe Roma 7 annis, ſacerdotio miniſtrato, 12 ab apoſtolis, ſuccedit Eleutherius 16 anno imperij Antonini Veri. Huc uſque Methodius. Lucius Britanniæ rex ab Eleutherio papa per epiſtolam Chriſtianum ſe fieri impetrat. Antiochiæ 7 epiſcopus Maximus.

|178 | 16 | Commodus, & Quintillus. Antoninus filium ſuum Cõmodum regni conſortem facit.

|179 | 17 | Orphitus, & Rufus. Imperatores multis multam largiti ſunt pecuniã, quæ fiſco debebatur prouinciis cõcedẽtes: tabulas debitorum in medio Romanæ vrbis foro igne incendi præcipiunt: ac ne quid bonitati deeſſet, ſeniores quaſque leges nouis cõſtitutionibus temperauerunt: Romę paſſus Anicetus papa, Symmetrius presbyter, Felicitas cum ſeptem filiis, Iulius, Antonius, Euſebius, Potentianus, Peregrinus, Vincẽtius; apud Sebaſten Armeniæ minoris multi martyres ſub Agricola iudice; apud Spoletum Concordius; apud Smyrnam Polycarpus epiſcopus, diſcipulus Ioannis, item Germanicus & Pionius; apud Apameam Alexander & Gaius, apud Cretam vrbem Gortinę Philippus epiſcopus; apud Pergamum vrbem Aſiæ Carpus epiſcopꝰ, Papyrius diaconus, Iuſtinus philoſophus: apud Lugdunũ Galliæ Irenæus epiſcopus cum multis, Photinus epiſcopus eiuſdem vrbis, & Blandina cum aliis 68, Epipodius & Alexander; in Syria Corona & Victor: Mediolani Fauſtus, Cabillonæ Marcellus; item in territorio Cabillonenſi caſtro Trenortio Valerianus; in Alexandria Ptolemęus, & etiam Lucius.

Anni Chr.	Anni AElij.	
180	18	Cõmodus 2, & Verus.

Antoninus poſt victoriam adeò in editione munerum magnificus fuit, vt centum ſimul leones exhibuerit. Commodus à ſenatu Auguſtus appellatus.

Smyrna vrbs Aſiæ terræmotu ruit: ad cuius inſtaurationem decennalis tributorum immunitas data eſt.

Alexandriæ eccleſię epiſcopatum ſortitus eſt Iulianus 10, annis 10. His conſulibus, teſte Caſſiodoro, Antoninus in Pannonia morbo periit, ãno ætatis 61: cui ſucceſſit Commodus filius ſuus, ſub quo ſequentes conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro. Methodius ſic: Idem Antoninus quum imperio 19 annis perduraſſet, poſt exceſſum ſui principatum Cõmodo dereliquit: quo regni apicem gubernãte pax eccleſiæ per omnem terram propagatur, & ſermo Domini ex omnium genere hominum ad agnitionem & veritatem Dei ſummi animas congregabat. Qua tempeſtate apud Antiochiã octauus ab Apoſtolis poſt Maximinum epiſcopus conſtituitur Serapio. Tunc apud Cæſaream Palæſtinæ Theophilus, & Narciſſus in Hieroſolymis eccleſias procurabant. Apud Corinthum verò Bathyus, apud Epheſum Polycrates, nobiles in epiſcopis habebantur: & in eodem tempore author totius probitatis Treuerim rexit.

COMMODVS.

ROmanorum 18, Commodus, ſecundum omnes regnauit annis 12, menſibꝰ 8, iuxta hiſtoriam Romanam: hoc eſt vſque ad calendas Auguſti, in anno 167 poſt paſſionẽ. A prima ſtatim pueritia fuit turpis, improbus, crudelis, ita vt 12 ætatis anno balneatorem, qui non ſtatim audierat dicto, in fornacem ignis cõiici iuſſerit. 300 concubinas & 300 puberes habuit.

Digitized by Google

Anni Chr.	Anni Com.	
181	1	Præſens, & Gordianus.

Commodus de Germanis triumphauit. Methodius ſic, & Caſſiodorus. Eodẽ anno templum Serapis Alexandriæ incenſum.

| 182 | 2 | Mamertinus, & Rufus tertiò. Irenæus Lugdunenſis epiſcopus inſignis habetur.

| 183 | 3 | Commodus quartò, & Victorinus. Thermæ Commodianæ Romæ factæ.

| 184 | 4 | Marullus, & Ælianus. Commodus Septembrem menſem nomine ſuo appellauit.

| 185 | 5 | Maternus, & Bradua. Hieroſolymis fuit ordinatus epiſcopus

Maximus	26,
poſt quem Antoninus	27,
Valens	28,
Dulcianus	29,
Narciſſus	30,
Dius	31,
Germanio	32,
Gordius	33,
Rurſum Narciſſus	34.

Tantis apud Hieroſolymam epiſcopis conſtitutis, nõ potuimus diſcernere tempora, eo quòd in præſentem diem epiſcopatus eorum anni minimè reperiuntur. In Capitolium fulmẽ ruit, & magna inflammatione facta, bibliotheca & vicinæ quæque ædes cõcrematæ. Decretalis epiſtola Eleutherij papæ data eſt, Materno & Bradua viris venerabilib⁹, clariſſimis cõſulib⁹.

| 186 | 6 | Commodus 5, & Glabrio. Commodus incommodè multos nobilium interfecit.

| 187 | 7 | Criſpinus, & Ælianus. Commodus ſpectacula populo Romano præbet inſignia.

| 188 | 8 | Fuſcianus, & Syllanus. Theodoſio Epheſius interpres tertius tũc habetur.

| 189 | 9 | Duo Syllani. Alexãdriæ 11 conſtituitur epiſcopus Demetrius, annis 43. Commodus imperator coloſſi capite ſublato, ſuæ imaginis caput iuſſit imponi. Cyclus 11 decennoualis incipit.

| 190 | 10 | Commodus 6, & Septimianus. Seraphio 9 Antiochiæ epiſcopus ordinatus.

| 191 | 11 | Apronianus, & Bradua. Incendio Romæ facto palatium & ædes Veſtæ, plurimaq; Vrbis pars ſolo coæqua-

Digitized by Google

DIDIVS.

Romanorum 20, Didius Iulianus, ſecundum hiſtoriam Romanam poſt Pertinacem inuaſit rempublicam, vir nobilis & vir peritiſſimus, nepos Didij Iuliani, qui ſub D. Adriano perpetuum compoſuit edictum. Oroſius ſic: Iulianus interfecto Pertinace inuaſit imperium, ſed mox à Seuero apud põtem Miluium bello ciuili victus, interfectus eſt, menſe octauo poſtquam imperare cœperat: & ita inter Pertinacem & Iulianum vnus annus aſſumptus. Hucuſque Oroſius. Et hoc eſt vſque ad calendas Septembres, & in eodem anno 169 poſt paſſionem Domini.

SEVERVS.

Romanorum 21, Seuerus prouincia Tripolitana natus, oppido Lepti, regnauit annis 18 (teſte Caſſiodoro) menſibus 3, ſecundum hiſtoriam Romanam: hoc eſt vſque ad calendas Decembres, in anno 186 poſt paſſionẽ Domini: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte eodem Caſſiodoro. Methodius ſic: Seueri temporibus plurimi eccleſiaſtici viri nobiles & ſtylo illuſtres extiterunt, ſicut ex eorum monumentis agnoſcimus: ex quibus eſt Heraclitus Maximus, qui de famoſiſſima omniũ hęreticorum diſſeruit quęſtione, qua ſemper inquiritur vnde ſint mala, vnde malitia, vel quòd materia facta ſit & non intacta*. Igitur ex Gentibus eccleſia congregata primùm in ſucceſſione, poſt circumciſionem Hieroſolymis epiſcopatum accepit Marcus, poſt quem Caſſianus, deinde Publius, poſt hunc Maximus, & ſic Iulianus, poſt quem Gaius, & iterum alius Iulianus, Capiton quoque & Valens, inde Docilianus, poſt quem decimustertius ab apoſtolis Narciſſus.

Anni Chr.	Anni Seuer.	
195	1	L. Seuerus, & Albinus.

L. Septimius Seuerus, prouincia Tripolitana, oppido Lepti, ſolus ex Aphrica vſque in præſentem diem, Romanis imperator fuit, & in honorem Pertinacis quem Iulianus occiderat, Pertinacem cognominare iuſſit Senatus: eo quòd ſuper 18 annos ſuos, 6 menſib. regnaret. Clemens Alexandrinę eccleſię presbyter, & Pantheus Stoicus philoſophus, in diſputatione dogmatis noſtri diſertiſſimi habentur.

Anni Chr.	Anni Seuer.	
196	2	Tertullus, & Clemens.

Symmachus interpres quartus habetur. Samarites quidã Symmachus Iudæorum factus proſelytus, diuinas Scripturas ex Hebræo ſermone in Græcam linguam transfudit, ſuamq́; condidit editionem.

197	3	Dexter & Priſcus.

Narciſſus epiſcopus Hieroſolymorũ, & Theophilus Cæſarienſis, Polycarpus quoque & Bacchylus Aſianæ prouinciæ epiſcopus, inſignes habentur.

198	4	Lateranus & Rufinus.

Quæſtione orta in Aſia inter epiſcopos, an ſecundum legem Moſis 14 die menſis paſcha obſeruandum eſſet. Victor Romanæ vrbis epiſcopus, Hermes, plurimiq́ue eccleſiarum paſtores, quod probabile viſum fuerit, literis ediderunt: quarum memoria, ad nos vſque perdurat. Decretalis epiſtola Victoris papæ data Laterano & Rufino conſulibus.

199	5	Saturnin⁹ & Gallus.

Iudaicum & Samaritanum bellum motum.

200	6	Amulinus & Frõto.

Seuerus Parthos & Adiabenos ſuperauit, Arabesq́; interiores ita cæcidit, vt regionem eorum Romanam prouinciam fecerit: ob quę Parthicus, Arabicus, Adiabenicus, cognominatus eſt.

201	7	Seuer⁹ 2, & Victorinus.
202	8	Fabianus & Mutianus.

Victor papa paſſus eſt vndecimo calendis Maij.

¶Zephyrinus 14 papa poſt Petrum, annis 17, menſibus 2. Hic conſtituit, vt pręſentibus omnibus clericis & laicis fidelibus ſiue diaconus vel presbyter ordinaretur, & à ſtantibus ſacerdotibus miſſæ celebrarentur.

203	9	Seuer⁹ 3, & Antoninus.

Quinta perſequutione Seuerus perſequitur Chriſtianos. Methodius ſic: Igitur nono anno principatus Seueri, Victor in Romana vrbe decem annis ſacerdotio functus deceſſit: cui ſucceſſor ſacerdotij Zephyrinus exiſtit.

204	10	Geta & Plautian⁹.

Leonides Origenis pater glorioſa morte trãſfertur. Methodius ſic: Alexander ob confeſſionem Dominici nominis inſignis habetur.

205	11	Antoninus 2, & Geta 2.

Clemens multa & varia conſcribit.

Digitized by Google

Anni Chr.	Anni Seuer.	

206 | 12 | Albin⁹ & Ælianus. Muſanus philoſophus ſcriptor agnoſcitur.

207 | 13 | Aper & Maximus. Clodius Albinus qui ſe in Gallia Cæſarem fecerat, apud Lugdunum interficitur.

208 | 14 | Antoninus 3, & Geta 3. Cyclus 12 decennoualis, indictione 2.

209 | 15 | Pōpeianus, Auitus. Tertullianus Apher centurionis proconſulis filius, omnium eccleſiarum ſermone celebratur.

210 | 16 | Fauſtinus & Rufus. Origenes Alexandriæ ſtudiis eruditur.

211 | 17 | Gentianus & Baſſus. His conſulibus, Seuerus imperator Eboraci in Britannia moritur: cui ſucceſſit Antoninus Caracalla Seueri filius, qui regnauit annis 7. Methodius ſic: Quum verò 19 annis Seuerus tenuiſſet imperium, deceſſit: & Antoninus ei filius ſuccedit. Apud Antiochiam autem defuncto Serapione epiſcopo, Aſclepiades loci illius ſuſcepit ſedem, qui & ipſe vnus ex præclaro confeſſorum numero, ſicut Marcus Treuerenſis, habebatur. Quo in tēpore quamplurimi erant, qui in confeſſionibus gloriam quæſierant Dei, tum prouidentia Dei fuerant reſeruati: in quibus Alexander confeſſionis titulo ſatis clarus, Hieroſolymorum eccleſiæ ſubrogatus eſt epiſcopus, quum ſupereſſet adhuc Narciſſus, qui ante eum functus eſt pōtificatus officio. Rurſus Alexandro Mazabanes ſuccedit: poſt Mazabanem ſacerdotium ſuſcepit Hymenæus: poſt Hymenæum Zabdas ſucceſſit. Qui quum paruo tempore ſuperuixiſſet, Hermonem poſt ſe reliquit; quem ſequutus eſt Maximus qui ex illis erat, quibus Maximianus dextris oculis effoſſis & ſiniſtro poplite ſucciſo per mandata damnauerat. Poſt quem Cyrillus confuſa iam ordinatione ſuſcepta, aliquando in fide, ſæpius in communione variabat. Poſt Cyrillum Ioannes apoſtolic⁹ reparat ſedes. Poſt quem Maximinus reſedit, qui Baſilium Cæſarienſem ad fidem reformauit. Hucuſque Methodius.

CARACALLA.

ROmanorum 22, Antoninus Baſſianus cognomento Caracalla, Seueri filius, ſecundum omnes regnauit annis 7, menſibus 2. iuxta Romanam hiſtoriam: hoc eſt vſque ad calendas Februarias, in anno

Digitized by Google

propheciam. His cõſulib', Macrinus cum filio apud Archilaidem militari tumultu occiditur, circa mẽſem Februarium. Methodius ſic: Macrinus quum poſt annum fuiſſet defunctus, alius Antoninus regni Romani ſuſcepit principatum: cuius imperij anno primo epiſcopus vrbis Romæ Zephyrinus diem obiit, 18 annis ſacerdotali functus officio. Poſt hunc Calixtus ſuſcepit ſacerdotium.

HELIOGABALVS.

Romanorum 24, M. Aurelius Heliogabalus, Antonini Caracallæ filius, regnauit annis 4, menſibus 8, iuxta hiſtoriam Romanam: hoc eſt vſque ad calendas Decembres, in anno 199 poſt paſſionem Domini, ſub quo hi cõſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni Hel.*	
220	1	Antoninus, & Comazon.

M. Aurelius ſacerdos Heliogabali templi adeò impudicè in imperio ſuo vixit, vt nullum genus obſcœnitatis omiſerit. Sexta editio inuenta eſt Neapoli.

221	2	Gratus & Seleucus.
222	3	Alexander & Antonin'.

Calixtus papa archipresbyteris, & reliqua: data Antonino & Alexandro viris clariſſimis conſulibus, 11 calend. Decembris, in qua epiſtola prædictum conſtituit ieiunium.

223	4	Maximus & Ælianus.

In Palęſtina Nicopolis, quę prius Emaus vocabatur, vrbs condita eſt, legationis induſtriam pro ea ſuſcipiente Iulio Aphricano, ſcriptore temporum. His conſulibus (teſte Caſſiodoro) Antoninus Romæ tumultu militari occiditur cum matre Simiaſica, cui ſuccedit Alexander. Methodius ſic: Poſt Antoninum verò Romanum imperium, quod ipſe quatuor ſolis annis tenuerat, Alexander ſuſcepit.

ALEXANDER.

Romanorum 25, Alexander Mammeæ filius, ſecundum omnes regnauit annis tredecim, & aliquot diebus: hoc eſt, vſque ad calẽdas Ianuarij, in anno ducenteſimo duodecimo, poſt paſſionem Domini: ſub quo hi cõſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni Alex.*	
224	1	Iulianus & Criſpinus.

Calixtus papa paſſus pridie idus Octobris, ſub Alexandro imperatore.

¶ Vrbanus, 16 papa poſt Petrum, annis 8, menſibus 11, diebus 12. Methodius ſic: Quo quinque annis adminiſtrato poſt finem ſuum dereliquit ſedem Vrbano. Primo anno Alexandri imperij Vrbanus epiſcopatum in vrbe Roma ſuſcepit. Tunc etiam Aſclepiade apud Antiochiam defuncto, Philetus in epiſcopum ſuccedit.

Anni Chr.	*Anni Alex.*	
225	2	Fuſcus & Dexter.
226	3	Alexander 2, & Marcellus.

Vrbanus papa, & reliqua: data nonis Septembris, Alexandro viro clariſſimo conſulari.

227	4	Ammian' & Maximus.

Cyclus decimuſtertius decennoualis incipit indictione ſexta.

228	5	Albinus & Maximus.
229	6	Modeſt' & Probus.

Geminus presbyter Antiochenus, & Beryllus epiſcopus Arabię, habẽtur clari ſcriptores.

230	7	Alexander tertiò, & Dion.

Antiochiæ vndecimus epiſcopus Zebennius.

231	8	Gratus & Seleucus.

Alexandriæ eccleſiæ duodecimus epiſcopus Heraclas, annis 16.

232	9	Pompeianus & Felicianus.

Alexander in matrem Mammeã vnicè pius fuit, & ob id omnib. amabilis. Vrbanus papa poſtquã multos nobilium ad fidem Chriſti perduxit, paſſus eſt ſub Alexandro, 8 calen. Iulij, & ſepultus eſt in cœmiterio Prætextati. Methodius ſic: Interea Vrban' epiſcopus in vrbe Roma, octo annis adminiſtrato ſacerdotio, Pontiano ſedem reliquit. Apud Antiochiam autẽ poſt Philetum Zebennius eccleſiam ſuſcepit.

¶ Pontianus papa 17 poſt Petrum, annis quinque, menſibus 2.

233	10	Lupus & Maximus.

Origenes de Alexandria ad Cęſaream Palęſtinæ tranſiit.

234	11	Maximus & Paternus.
235	12	Maximus & Vrbanus.

Mammea mater Alexandri quum Origenem vellet Antiochiam accitum, ſummo honore habuit. Romæ paſſus Calixtus, & Vrbanus papa, Cæcilia virgo, & Tiburtius, Valerianus, Callipodius presbyter, Auſterius etiam presbyter, & Palmatius conſul cum vxore & filiis.

Anni Chr.	Anni Alex.	
236	13	Seuerus,& Quintianus.

His conſulibus, teſte Caſſiodoro, Alexander in Gallia, id eſt Moguntiaci, tumultu militari interficitur. Decretalis epiſtola Pontiani papæ, data decima calendis Februariis, Seuerò & Quintiano conſulibus. Methodius ſic: Alexandro verò imperatori poſt tredecim annos principatus ſui defuncto Maximinus Cæſar ſuccedit.

MAXIMINVS.

ROmanorum 26, Maximinus regnauit annis 3, menſe vno, & paucis diebus: hoc eſt vſque ad calendas Februarias, in anno 216 poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	Anni Max.	
237	1	Maximinus,& Aphricanus.

Maximinus primus ex corpore militari ſine ſenatus authoritate ab exercitu imperator electus eſt. Pōtianus papa cum Hippolyto presbytero in Sardiniam inſulam à Maximino deportatus eſt, ibiq́; fuſtibus 12 calendis Decembris mactatus, cuius corpus beatus Fabianus papa reduxit, & in cœmiterio Calixti ſepeliuit.

¶ Antherus 18 poſt Petrum, menſe vno. Decretalis epiſtola Antheri papæ, & reliqua: data decimotertio calendis Aprilis, Maximino & Aphricano conſulibus. Alia epiſtola, data calendis Iuliis, iiſdem conſulibus. Antherus papa paſſus 3 nonis Ianuarij, & in cœmiterio Calixti via Appia ſepultus eſt: cui Fabianus ſucceſſit 19 poſt Petrum, annis 13. Dilectiſſimis vbique catholicæ eccleſiæ comminiſtris Fabianus papa ſalutem in Domino: & reliqua. Et poſtea: Denique ſeptem ſimiliter diaconos ordinauimus, qui ſeptem imminerent notariis, & geſta martyrum veraciter in integro colligerent, nobisq́; rimanda manifeſtarent. Quod etiam vos omnes agere monemus, ne in poſterū aliqua ex his dubitatio fiat, quæſtioque oriatur: & reliqua: data calendis Iuliis, Maximino & Aphricano conſulibus. Methodius ſic: Pontiano autem ſex annis epiſcopatu vrbis Romæ functo, ſuccedit Antherus: qui quum menſem vnum, & nō amplius miniſtraſſet, Fabiano ſacerdotium dereliquit, qui paſſus eſt ſeptimo Philippi principatus an-

Digitized by Google

His conſulibus, teſte Caſſiodoro, Gordiano milites tumulũ ædificant, qui Euphrati fluuio imminet, oſſibus eius Romam reuectis: cui ſucceſſit Philippus. Methodius ſic: At Gordiano, quum per ſex annos Romanum imperium tenuiſſet, Philippus vnà cum filio Philippo ſuccedit, qui primus ex imperatoribus Chriſtianus effectus eſt.

PHILIPPVS.

ROmanorum 28, Philippus cum Philippo filio, ſecũdum omnes regnauit annis 7: hoc eſt vſque ad calendas Februarias, in anno 230 poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni Phil.*	
247	1	Philippus, & Tatianus.

Philippus filium ſuum conſortem regni facit, primusq; omnium ex Romanis imperatoribus Chriſtianus fuit. Cyclus decimusquartus decennoualis, indictione decima.

248	2	Præſens, & Albinus.
249	3	Philippus ſecundò, & Philippus filius eius.
250	4	Philippus 3, & Philippus 2.

Philippus vrbẽ cognominis ſui in Græcia conſtruxit.

251	5	Æmylianus, & Aquilinus.

His conſulibus, Caſſiodoro teſte, milleſimus annus Romæ expletus eſt: ob quã ſolennitatem innumerabiles beſtias Philippus in circo magno occidit, ludosq; in campo Marcio theatrales tribus diebus & totidem noctibus, populo peruigilante, celebrat. Quadraginta etiam miſſi natali Romanę vrbis concurrerunt, & agon mille annorum actus. Hæc Caſſiodorus. Quũ autem ſecundum Hebræos olympias primò poſita eſt in anno primo Ioathan, & in primo anno Olympiadis rectè condita fuit vrbs Roma, atque ſicut Hieronymus & Beda tractant, à prima olympiade vſque in paſſionem Domini, anni 3794: ſublatis 20 annis, id eſt annis 16 Ioathan, atque 4 Achaz qui ſunt quinque olympiades, fiunt à condita Vrbe vſque in paſſionem Domini, anni 774: à paſſione Domini vſque in annum poſtremum Philippi, ſunt anni 230: fiunt ſimul à condita Vrbe ad obitum Philippi, 1003 anni.

Anni Chr.	*Anni Phil.*	
252	6	Decius, & Gratus.

His conſulibus, Fabianus papa paſſus decima quarta calendis Februariis, ſecundum geſta Pontificum.

¶ Cornelius papa vigeſimus poſt Petrum, annis tribus, menſibus decem.

253	7	Decius 2, & Ruſticus.

His conſulibus, Philippus ſenior, Veronæ occiditur: iunior verò, Romæ. Methodius ſic: Philippo autem ſeptem annis principatu adminiſtrato, Decius ſuccedit: qui pro eo quòd infeſtus eſſet Philippo, perſequutionem eccleſiis ſuſcitat: in qua Fabianus in vrbe Roma martyrio coronatus, ſedem ſui epiſcopatus Cornelio dereliquit: Antiochiã verò per omnia ſimilem, Mazabbantæ Babylas. Alexander Hieroſolymorum epiſcopus poſt cõfeſſionem glorioſæ vitæ ſortitur finem in vinculis: poſt quem Fabius epiſcopatus officium ſuſcepit. Quo defuncto, Demetrianus in epiſcopatu ſupererat. Hucuſque Methodius.

Decretalis epiſtola Fabiani papæ: Dilectiſſimo fratri Hilario epiſcopus Fabianus ſalutem: & reliqua: data 17 calendis Nouembris, Aphricano & Decio viris clariſſimis. In Martyrologio ſic: Romæ Fabiani papæ natiuitas 14 calend. Februariis, qui quum quatuordecim annis, menſibus vndecim, diebus duodecim, eccleſiæ præeſſet, paſſus eſt ſub Decio in primo anno ſui imperij, & in cœmiterio Calixti ſepultus. Beda ſic: Decius quum Philippos patrem & filium interfeciſſet, ob odium eorum in Chriſtianos perſequutionem mouet, in qua Fabianus in vrbe Roma martyrio coronatur. Sedem ſui epiſcopatus Cornelio reliquit, qui & ipſe martyrio coronatus eſt. Cornelius papa, annis 2, menſibus 8, minus 5 diebus. Decretalis epiſtola Cornelij papæ: Chariſſimis atque dilectiſſimis Cornelius ſalutem: & reliqua: data 6 idus Septembris, Decio & Maximo viris clariſſimis conſulibus.

Alia: Cornelius epiſcopus Rufo epiſcopo in Domino ſalutem: & reliqua: data 11 calendis Iuniis, Maximo & Decio viris conſulibus, Romæ via Appia in cœmiterio Calixti: 18 calendis Octobris natiuitas ſancti Cornelij papæ: ſub perſecutione Decij cum presbyteris & diaconibus centum ex illis exilio deputati, ad quem con-

fortandum multi Chriſtianorum veniebãt. Quo tempore beatus Cyprianus ſcripſit ei de Celerino lectore, quanta pro fide & confeſſione Chriſti ſuſtinuerit. Decius Cæſar audiens, quòd multi ei ſcriberent, & de beato Cypriano: rogauit eum ſibi exhiberi. Exhibitus Decio interroganti cur à Cypriano contra rempublicam literas accepiſſet, reſpondit, Ego de corona CHRISTI literas accepi, non contra Rempublicam. Iratus Decius iuſſit, vt os eius cum plumbatis cæderetur: deinde ad templum Martis vt ſacrificaret, duceretur: quòd ſi contempſiſſet, illic capite puniretur. Quumque duceretur, vnus ex militibus nomine Cerealis rogare cœpit beatum papam, vt viſitaret vxorem eius quæ annis quinque paralytica iacebat. Ingreſſus autem domum eius, tenuit manum Salluſtiæ, & erexit eam dicens: In nomine Domini noſtri IESV CHRISTI Nazareni ſurge, & ſta ſuper pedes tuos. Quæ protinus erexit ſe, clamans & dicens: Verè CHRISTVS eſt Dei filius. Et dixit beato Cornelio: Baptiza me, nam per CHRISTVM te coniuro. Et currens impleuit vas aquæ, & attulit ei. Tunc miſerunt ſe omnes milites ad pedes eius, orantes etiam ſe baptizari. Quos vt baptizauit, obtulit pro eis ſacrificium laudis, & participati ſunt omnes corpore & ſanguine Domini noſtri IESV CHRISTI. Audiens autem Decius, mittens tenuit omnes, & iuſſit vt cum beato Cornelio ducerentur ad ſacrificandum: & ſi nollent parere, capite plecterentur. Ducti verò foras muros portæ Appiæ, expuentes in templum decollati ſunt vnà cum beato Cornelio, numero viginti vnus. Sed & Cerealis cum vxore ſua Salluſtia, 18 calendis Octobris. Eadem verò nocte venit Lucina cum clericis & familia ſua, & rapuit martyrum corpora, & ſepeliuit ea in agro ſuo in crypta, in cœmiterio Calixti. Cuius Lucinæ Cornelius ſic commemorat: Decretalis epiſtola Cornelij papæ: Chariſſimis atque dilectiſſimis fratribus ſanctæ eccleſiæ filiis, Cornelius epiſcopus ſalutem. Decreui vobis ſcribere: & reliqua. Et poſtea: Quapropter rogo vos nobis congratulari, quòd rogatu cuiuſdam deuotæ fœminæ, ac nobiliſſimæ matronæ Lucinæ leuata ſunt corpora Apoſtolorum Petri & Pauli de catatumbis: & primò quidem beati Pauli corpus

templum Martis, & ibidem dictata ſententia capite truncari, ſi non adoraret. Perductus beatus Stephanus à militibus foras muros Appiæ portæ ad templum, leuatis oculis ad cœlum, dixit: Domine Deus meus pater Domini noſtri IESV CHRISTI, qui deſtruxiſti turrim confuſionis Babyloniæ, deſtrue nunc & hunc locũ, vbi diabolica ſuperſtitione per idolorum culturam animæ pereunt populorum. Et ſtatim facto fragore tonitrui cum terribili coruſcatione, corruit maxima pars templi, & milites pauefacti fugerunt. Beatus verò Stephanus perrexit cum omnibus Chriſtianis ad cœmiterium ſanctæ Lucinæ, & multis eos conſolatus ſermonibus, obtulit pro eis ſacrificium Deo, quem intrepidum & conſtantem ante altaris ſolennia & cœpta perficientem, in eadem decollauerunt ſede, 4 nonis Auguſti. Cuius corpus Chriſtiani populi ſepelierũt in eadem crypta cum ipſa ſede, vbi aſtãs ſanguis expãſus eſt, in loco qui appellatur hodie cœmiterium Calixti. Hic conſtituit, vt ſacerdotes & Leuitæ veſtes ſacras in quotidiano vſu nõ haberent, niſi in eccleſia. ¶ Poſt Stephanum Sixtus ſuccedit annis 2. Decretalis epiſtola Sixti papæ: Sixtus papa coëpiſcopis ſalutem: & reliqua: data calendis Septembris, Valeriano & Deciano viris conſulibus. Methodius ſic: Dilectiſſimis fratribus per Hiſpaniarum prouincias conſtitutis Sixtus epiſcopus in Domino ſalutem: & reliqua: data 17 calendis Auguſti, Valeriano & Decio viris clariſſimis conſulibus. In Martyrologio ſic: Decius imperator & Valerianus præfectus tenuerunt beatiſſimum ſenem Sixtum epiſcopum Romanum cum omni clero ſuo, & recluſerunt eos in cuſtodia publica, & fuerunt ibi clauſi multis diebus. Factum eſt autem, vt Decius Cæſar & Valerianus præfectus iuberent, ſibi beatum Sixtum epiſcopum Romanum cum omni clero ſuo nocte intra ciuitatem inducere. Cui Decius Cæſar dixit: Sacrifica diis immortalibus, vt clerus tuus augeatur. Ad hæc ſanctus Sixtus: Ego ſemper ſacrificaui, & ſacrifico Domino Deo Patri omnipotenti. Tunc ex præcepto Decij duxerunt milites eum ad templum Martis, vt ſacrificaret: ſed contemnentem ſacrificare, recluſerunt eum in cuſtodia priuata cum duobus diaconis Feliciſſimo & Agapeto. Quumque duceretur, cœpit eum beatus Laurentius archidiaconus cõpellare. Quò progrederis ſine filio, pater? quò ſacerdos ſine diacono properas? & reliqua, ſicut in paſſione habentur. Et dixit beatus Sixtus ad beatum Laurentium, Accipe facultates vel theſaurum eccleſiæ, & diuide quibus tibi videtur. Accepta poteſtate cœpit inquirere vbique pauperes CHRISTI, & vnicuique diſtribuit. Poſt hæc beatus Sixtus, & diaconi Feliciſſimus & Agapetus, repræſentati ſunt Decio & Valeriano. Ad quem Decius ait: Nos quidem conſulimus ſenectuti tuæ, ſed ſacrifica. Reſpondit beatus Sixtus: Miſer, tu ſacrifica, & noli blaſphemare, ſed age pœnitentiam. Tunc monente Valeriano iuſſit Decius, vt ducerentur ad templum Martis. Tunc beatus Sixtus dixit ad templum Martis, Deſtruat te CHRISTVS filius Dei viui: Quum reſpondiſſent omnes Chriſtiani, Amen: cecidit aliqua pars templi. Tunc beatus Laurentius cœpit clamare, Non me derelinquas pater ſancte: & reliqua. Milites hoc audiẽtes de theſauris, tenuerunt beatum Laurentium; ſanctum verò Sixtum, Feliciſſimum & Agapetum duxerunt in cliuum Martis ante templum; & ibi decollati ſunt octauo idus Auguſti. Noctu venerunt Chriſtiani & clerici, & colligentes corpora ſanctorum ſepelierunt Sixtum in crypta, in cœmiterio Calixti, in eadem via. Sanctos verò Feliciſſimum & Agapetum martyres, ſepelierunt in cœmiterio Prætextati. Decollati ſunt cum eis & alij quatuor, vt in geſtis Pontificalibus legitur, Ianuarius, Magnus, Vincentius, & Stephanus ſubdiaconi. Paſſus eſt cum eis & beatus Quartus, vt ſcribit beatus Cyprianus. Hic beatus Sixtus apud Athenas natus & doctus, prius quidẽ philoſophus, poſtea CHRISTI diſcipulus fuit. Sedit autem anno vno, menſibus decem, diebus viginti tribꝰ. Et ſi ergo ſanctus Cyprianus qui tunc fuerat præſens, hæc ſcripſit, quis ea negat? Detentus itaq; beatus Laurentius à militibus, & traditus eſt Parthenio tribuno. Qui nunciauit Decio, quòd Laurentius qui haberet theſauros, archidiaconus Sixti, in cuſtodia teneretur: & tradiderunt cuidam Hippolyto, & Hippolytus recludit eum cum multis: & reliqua. Ibi erat homo Lucillus nomine, cæcus: ad quem ſanctus Laurentius ait: Crede in filium Dei Dominum noſtrum IESVM CHRISTVM, & baptizare, & illumi-

Digitized by Google

nabit te. Reſpondit Lucillus: & reliqua. Videns autem Hippolytus credidit,& baptizatus eſt. Ex mandato ductus eſt beatus Laurentius: & cætera, ſicut in paſſione legitur. Tunc vnus ex militibus nomine Romanus credidit Domino noſtro IESV CHRISTO, & dixit beato Laurentio: Video in te hominem:& cætera.& baptizatus eſt. Tunc beatus Laurentius expoliatus veſtimentis ſuis,extentus eſt in cratem ferream, & allati ſunt baculi cum prunis. Sanctus Laurentius dixit Decio: Diſce miſer, quanta eſt virtus Domini mei: nam carbones tui, mihi refrigerium præſtant: & vultu pulcherrimo dicebat: Gratias ago tibi Domine IESV CHRISTE, quia merui ianuas tuas ingredi. Et emiſit ſpiritum. Mane autem primo adhuc crepuſculo, rapuit corpus eius Hippolytus,& condiuit cum linteaminibus & aromatibus:& hoc factum mandauit Iuſtino presbytero. Tunc beatus Iuſtinus & Hippolytus plorantes, & multum triſtes, ſepelierunt eum in prędio matronę viduæ Cyriacæ in agro Verano. Eodem die Romæ militum ſexaginta quinq; tunc paſſi ſunt: ſed Claudius, Seuerus, Creſcentius & Romanus ipſo die quo beatus Laurentius, poſt tertium diem ſancti Sixti. Decius verò furore arreptus iuſſit, vt cum lapidibus os Hippolyti contunderetur, & foras muros portæ Tiburtinæ cum familia duci. Beatus Hippolytus confortabat omnes dicens: Fratres, nolite metuere: quia ego & vos vnum Dominum habemus:& decollati ſunt promiſcui ſexus numero nouemdecim. Beatus verò Hippolytus ligatus pedibus ad colla indomitorum equorum, & ſic per ſpinas & tribulos tractus, emiſit ſpiritum. Noctu venit beatus Iuſtinus presbyter, & collegit corpora, & ſepeliuit in campo eodem, iuxta nympham, ad latus agri Verani, idus Auguſti. In Martyrologio ſic: Romę idus Auguſti natalitia ſancti Hippolyti martyris, ſub Decio Cæſare & Valerio præfecto.

A Decio imperatore hucuſque papæ per annos octo cathedram tenuerunt, iuxta chronicam Euſebij: quam diu verò ſecundum Martyrologium ſederunt, dicendum eſt. Decius regnauit annis ſexdecim. Fabianus papa paſſus decimo tertio calendis Februarij, in anno primo Decij. Inde Cornelius papa annis duobus, menſibus octo, paſſus eſt decimo octauo calen-

roſolyma, epiſcopus Alexander; Nazanzo, Trypho: in Ægypti ciuitate quæ dicitur Tinius, Phileas epiſcopus, Philocomus tribunus cum multis; in Sicilia ciuitate Catanenſium, Agatha virgo: in Perſide, Polychronius; Babyloniæ, Cteſiphontes epiſcopus; Pergæ Pamphyliæ Neſtor epiſcopus; in Corduba ciuitate Parmenius presbyter cum ſociis; apud Circenſem coloniam Marianus & Iacobus. Decius cum filio occiditur in abrupto Thraciæ loco à Gothis in bello. Methodiꝰ ſic: Igitur poſteaquam Decius non totis duobus annis principatu Romani apicis miniſtrato, cum filiis pariter interemptus eſt, Gallus ſuſcepit imperium. Quo tempore etiam Origenes 70 ętatis anno non ad integrum expleto, defunctus eſt. At ne Gallus malum Decij aut videre potuit, aut cauere, ſed in eũdem lapidem offenſionis impegit. Cuius cùm regnum floreret, & cuncta ei inſiſtentia cederent, ſanctos viros qui pro pace regni eius Deo ſummo ſupplicabant, perſequutus eſt: cum quibus & proſperitatem ſuam pariter fugauit & pacem. In Vrbe itaque Roma poſt Cornelij conſummationem, qui tribus circiter annis ſacerdotio functus eſt, epiſcopatus ſedem Lucius ſuſcepit.

GALLVS.

Romanorum 30, Gallus cum filio Voluſiano regnauit annis 2, menſibus 4, hoc eſt vſque ad calendas Septembres, in anno 234 poſt paſſionem: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro cõſule.

Anni Chr.	*Anni Gal.*	
255	1	Voluſianus, & Maximꝰ.

Nonutius presbyter Cypriani, Romam veniens, Nouatianum & cæteros confeſſores ſibi ſociat, eo quòd Cornelius pœnitentes apoſtatas recepiſſet. Antiochiæ 14 cõſtituitur epiſcopus Demetrius. ¶ Luciꝰ, papa 20 poſt Petrum, annis 3, menſibus 5. Decretalis epiſtola Lucij papæ: Dilectiſſimis omnibus fratribus Lucius epiſcopus ſalutem in Domino: & reliqua. In hac ſancta ſede apoſtolica conſtituimus, vt duo presbyteri, & tres diaconi in omni loco epiſcopum non deſerant propter teſtimonium eccleſiaſticum: & reliqua: data calendis Aprilis, Gallo & Voluſiano viris clariſſimis conſulibus.

Anni Chr.	*Anni Gal.*	
256	2	Valerianus, & Galienus.

His conſulibus, teſte Caſſiodoro, Gallus & Voluſianus cùm aduerſum Æmylianum qui in Mœſia res nouas moliebatur, ex Vrbe profecti eſſent, in foro Flamminij, ſiue (vt alij putant) Interamniæ interfecti ſunt. Æmylianus 3 menſe inuaſę tyrannidis extinctus eſt.

ÆMYLIANVS.

Romanorum 31, Æmylianus quum Gallum & Voluſianũ occidiſſet, imperauit menſibus 3. Origenes anno 70 ætatis ſuæ obiit, & in vrbe Tyri ſepultus eſt. Æmylianus autem obſcuriſſimè natus erat, ſiquidem Maurus erat: atque etiam 3 menſe ſui imperij extinctus eſt: hoc eſt circa menſem Nouembrem, in eodem anno quo occidit Gallum & Voluſianum. Methodius ſic: Lucio papa 8 ſolis menſibus ſacerdotio adminiſtrato, Stephanus ſuccedit: cui duobus annis impleto ſacerdotio Romæ Sixtus ſuccedit. Gallus verò nõ integris duobus annis imperio detento, rebus humanis exemptus eſt; poſt quem Valerianus cũ filio Galieno ſuſcepit principatum. Qui poſtquam deprauatus eſt & deiectus, à barbaris captus eſt & luminibus orbatus: filios ſceleris & impietatis ſuę reliquit ſucceſſores. Galienus verò Valeriani filius poſteaquam rerum ſummam ſolus obtinuit, leniùs ac moderatiùs agere inſtituit: datisq; decretis inhiberi ſupplicia perſequutionesq; ceſſare, & quo quiſque putat more exorare quod diuinum eſt, ſinit. Cuius mediis temporibus eccleſia Dei in pace durante, Macrinus velut nubes quædã tenebroſa & atra, ſubitò regni eius obſcurauerat lucẽ. Quo rurſum ad vicem æſtiuæ lucis abolito, Galienus nouum ex veteri in vniuerſo mundo lumen effulſit, qui atrocem tyrannum & regno deturbauit & vita. Sixto quoq; Romanæ eccleſiæ per annum & mẽſes vndecim ſacerdotio procurato ſuccedit Dionyſius. Demetriano autem apud Antiochiã defuncto Paulus Samoſatenſis ſacerdotium ſuſcepit. In Hieroſolymis verò poſt Zabanen ſacerdotium ſuſcepit Hymenæus. Interea apud Alexandriam Dionyſius 17 annis functus ſacerdotio, quieuit in pace, eique ſuccedit Maximus. Hucuſque Methodius.

Digitized by Google

VALERIANVS.

ROmanorum 32, Valerianus cum filio Galieno regnauit annis 15, hoc eſt vſque ad calendas Decembres, in anno 249, poſt paſſionem: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	Anni Vale.	
257	1	Valerianus 2, & Galien' 2. Valerianus in Græcia, Auguſtus Galienus Romæ à ſenatu Cæſar appellatus eſt.
258	2	Maximus 2, & Glabrio. In Martyrologio. Natiuitas ſancti Lucij papæ & martyris, 4 nonas Martij: qui perſequutione Valeriani & Galieni, ob fidem CHRISTI exilio relegatus, & poſtmodum diuino nutu ad eccleſiam ſuam redire permiſſus, capitis obtruncatione martyrium cõpleuit, via Appia poſitus ad ſanctum Sixtum.
259	3	Valerianus 3, & Galienus 3. Stephanus 29 papa poſt Petrum annis tribus, menſibus quinque. Cyprianus primùm rhetor, deinde presbyter, ad extremum Carthaginenſis epiſcopus martyrio coronatur.
260	4	Tuſcus, & Baſſus. Valerius perſequutionem in Chriſtianos mittens, ſtatim à Sapore Perſarum rege capitur & excæcatur, ibiq; conſeneſcit.
261	5	Æmylianus, & Baſſus. Stephanus papa paſſus 4 nonis Auguſti. ¶ Sixtus 22 papa poſt Petrum, anno vno, & menſes 11.
262	6	Decius Cæſar, & Valerianus. Valeriano in Perſas ducto, Galienus noſtris pacem reddidit. Theodorus, qui & Gregorius, Neocæſareæ Ponti epiſcopus, virtutum gloria claret: & inter cætera vt eccleſiæ faciendæ locus ſufficeret, precibus montem mouit.
263	7	Galienus 4, & Gentienus. Antiochiæ decimusquintus conſtituitur epiſcopus Paulus. Sixtus papa paſſus octauo idus Auguſti.

¶ Dionyſius 23 papa poſt Petrum, annis ſex, menſibus quinque. Hic eccleſias presbyteris & parœcias diœceſis dedit & conſtituit. Methodius ſic: Sixto quoque Romanę eccleſiæ per annos duos, menſes 11, ſacerdotio procurato ſuccedit Dionyſius: Demetriano autẽ apud Antiochiam defuncto Paulus Samoſatenus ſacerdotium ſuſcepit.

hoc eſt vſque ad calendas Septembris, in anno ducenteſimo quinquageſimo primo poſt paſſionẽ: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro teſtatore.

Anni Chr.	Anni Clau.

272 | 1 | Antiochenus, & Orphitus. In Alexandria brachiũ quod per multos annos fuerat obſeſſum, tãdem deſtruitur. Claudius Gothos Illyricum & Macedoniam vaſtantes ſuperat, ob quæ in curia clypeus eius aureus & in Capitolio ſtatua aurea collocata eſt. Felix papa paſſus 3 calendis Iunij, teſte Beda. Iſte decreuit Miſſas celebrare ſupra memorias martyrum. Romæ paſſi ſunt: Marius cum Martha ſua coniuge & filiis, milites 47 baptizati à papa Dionyſio, Cyrilla virgo; in Tarracina Campanię ciuitate Felix presbyter, & Euſebius. Methodius ſic: Valerianus & Baſſus: his conſulibus Claudius Syrmij obiit, teſte Caſſiodoro.

QVINTILIVS.

Romanorum 34, Quintilius frater Claudij, ex conſenſu militum imperator factus eſt: qui conſenſu etiam ſenatus appellatus eſt Auguſtus. Hic etiam erat vir vnicæ moderationis & ciuilitatis, æquandus vel præferendus fratri.

¶Eutychianus, papa vigeſimusquintus poſt Petrum, annis 6. Hic cõſtituit, vt fruges ſuper altare tantùm fabæ & vuæ benedicerẽtur, & vt nullus martyrum ſine dalmatica aut colobio purpurato ſepeliretur. Quintilius 17 die ſui imperij (teſte Caſſiodoro) Aquileiæ occiditur, hoc eſt vſque ad calendas Octobres, in eodem anno quo Claudius obiit. Methodius ſic: Claudius duobus ſolis annis in imperio tranſactis, Aureliano regni apicem dereliquit. Huius temporibus vltimum apud Antiochiam epiſcoporum concilium congregatur, in quo Paulus manifeſtè conuincitur hæreticus, & damnatur ab omnibus quæ ſub cœlo ſunt eccleſiis CHRISTI; inſiſtente plurimùm, & diſceptationib. validiſſimis perurgente Malchione, presbytero eiuſdem Antiochenæ eccleſiæ, viro omnibus virtutibus adornato, verbo diſertiſſimo, atque in omni eruditione perfecto. Paulus itaque, & ſacerdotio abſciſſus, & communione, filium beatæ memoriæ Demetriani, qui eidem inculpabiliter præfuit, Domnum nomine, virum omnibus bonis ornatum poſt ſe reliquit.

AVRELIANVS.

Romanorum 35, Aurelianus regnauit annis 5, hoc eſt vſque ad calendas Apriles in anno 256 poſt paſſionem: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro conſule.

Anni Chr.	Anni Aur.

273 | 1 | Quietus, & Voldumianus. Antiochiæ eccleſiæ 17 ordinatur epiſcopus Timæus. Aurelianus Tetrico apud Catalaunos prodente exercitum ſuum, Gallias recepit.

274 | 2 | Tacitus, & Placidianus. Zenobia apud Thumas haud lõgè ab Antiochia vincitur: quę occiſo Odenato marito, Orientis tenebat imperium, in qua pugna ſtrenuiſſimè aduerſum eum dimicauit Pompeianus dux cognomẽto Francus: cuius familia hodie quoque apud Antiochiã perſeuerat: ex cuius Euagrius presbyter chariſſimus nobis ſtirpe deſcendit.

275 | 3 | Aurelianus, & Capitolinus. Euſebius Laodicenus epiſcopus inſignis habetur. Aurelianum Romæ triumphantem Tetricus & Zenobia præceſſerunt equitibus. Tetricus corrector poſtea Lucaniæ fuit, & Zenobia in Vrbe ſummo honore conſenuit: à qua hodie quoq; Romæ, Zenobiæ familiæ nuncupantur.

276 | 4 | Aurelianꝰ 2, & Marcellus. Aurelianus templum Soli ædificat, & Romam firmioribus muris cinxit. Epiſtola Eutychiani: Dominis fratribus Ioanni & omnibꝰ per Bęticam prouinciam conſtitutis epiſcopis Eutychianus epiſcopus, in Domino ſalutem: & reliqua: data 2 idus Aprilis, Aureliano & Marcello, viris clariſſimis conſulibus.

277 | 5 | Probus, & Paulinus. Aurelianus, quum aduerſum nos perſequutionem mouiſſet, fulmen iuxta eum comiteſque eius ruit. Romæ Eutychianus papa paſſus, 6 idus Decembris: & ſepultꝰ in cœmiterio Calixti. Theodora, Baſilides, Tripos, Mandalia; Lingonis paſſi ſunt ſancti gemini, Leodio ciuitate Canon; Cæſarea Cappadociæ Mamines; apud Præneſtinã Vrbẽ Agapetus; in ciuitate Salona Anaſtaſius; apud Auguſtodunũ Symphorianꝰ; in territorio Viuarienſi, loco q dicitur Genti-

Digitized by Google

bus Andeolus ſubdiaconus, Andochius presbyter, Thyrſus diaconus, & Felix; in caſtro Diuone, Benignus presbyter.

Anni Chr.	*Anni Aur.*	
278	6	Probus 2, & Paternus 2.

Ab Eutychiano papa vſq; ad hos conſules, in anno 6 ſcribendum. His conſulibus, teſte Caſſiodoro, Aurelianus in itineris medio inter Conſtantinopolim & Heracliam in cœno Frurio viæ veteris occiditur. Methodius ſic: Igitur Aurelianus quum ſex annis gubernaſſet principatum, Probus poſt hunc ſuſcepit imperium.

TACITVS.

Romanorum 36, Tacitus poſt Aurelianum adeptus eſt imperium, menſibus ſex. Antoninus natione Alexandrinus, Laodiceæ Syriæ epiſcop[9], philoſophicis diſciplinis eruditus, plurimo ſermone celebratur. Cuius ingenij magnitudo de libro quem ſuprà de Paſcha compoſuit, & de decem libris Arithmeticę inſtitutionis, apertiſſimè poteſt cognoſci. Inſania Manichæorũ hæreſis exoritur. Tacitus menſe ſexto ſui imperij apud Pontum occiſus eſt, circa menſem Septembrem.

FLORIANVS.

Romanorum 37, Florianus (teſte hiſtorico) poſt Tacitum obtinuit imperium, qui tertio demum menſe ſui imperij apud Tarſum interfectus eſt: hoc eſt vſque ad calendas Ianuarias, in eodem anno quo Aurelianus occiſus eſt. Hic nec quicquam memoria dignũ egit, tantùm temporis breuitate ſui imperij.

PROBVS.

Romanorum 38, Probus regnauit annis 6, menſib. 4, hoc eſt vſque ad calendas Maij, in anno 264 poſt paſſionem: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni Prob.*	
279	1	Probus 4, & Tiberianus.

¶Gaius, 26 papa poſt Petrum, annis 15, menſibus quatuor.

280	2	Probus 5, & Victorinus.

Probus Gallos & Pãnonios vineas habere permiſit, Almum mõtem apud Syrmium, & Aureũ in Miſia ſuperiore, militari manu

conſitos, prouincialibus colendos dedit. Secundo anno Probi

iuxta Antiochenos, 400:
iuxta Laodicenos, 324:
iuxta Edeſſenos, 583:
iuxta Aſcalonitas, 380.

Initium 86 iubilæi, ſecundum Hebræos. Iobel autem apud Hebræos quinquagenarius annus nominatur.

Itaque ſecundum ſupputationem Hebræorum (ſicut dicit Euſebius in Chronicis ſuis) ab Adam vſque in præſentem diem, id eſt ſecundum annum Probi, ſunt 4200 anni, id eſt *4 iubilæi, & 50 anni eſt vnus iubilæus. Iubilæi 40 ab Adã vſque ad annum 50 Abrahæ: & ab Adã vſque ad annum 16 Tiberij, 70 iubilæi.

281 | 3 | Carus, & Carinus. Antiochiæ 18 conſtituitur epiſcopus Cyrillus. Saturninus magiſter exercitus nouam ciuitatem Antiochiæ ortus eſt condere: qui poſtea imperium molitus inuadere, Apameę occiditur.

282 | 4 | Carinus 2, & Numerianus. Archilaus Meſopotamiæ epiſcopus librum diſputationis ſuæ quã habuit contra Manichęum exeuntem de Perſide, Syro ſermone compoſuit: qui tranſlatus à Græcis apud multos habetur.

283 | 5 | Diocletianus vir clariſſimus conſul. Alexandriæ epiſcopus 15 præfuit Theonas annis 19.

284 | 6 | Diocletianus, & Ariſtobulus. His cõſulibus, Probus tumultu militari apud Syrmium in turri quæ vocatur Ferrata, occiditur: teſte Caſſiodoro. Methodius ſic: Qui quum totidem temporis impleſſet imperio: Carus vni cum filiis Carino & Numeriano ſuccedit.

CARVS.

Romanorum 39, Carus cum filiis ſuis Carino & Numeriano regnauit annis duobus, menſib. item duobus, iuxta hiſtoriam Romanam: hoc eſt vſque ad calendas Iulias, in anno 266 poſt paſſionẽ Domini: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	Anni Car.	
285	1	Maximus, & Aquilin.

...rus Narbonenſis cum omni Parthorum regione vaſtata Choen & Ctęſiphontem nobiliſſimas hoſtiũ vrbes cepiſſet, iuxta Tigridẽ caſtra ponẽs, fulminis ictu interiit.

teriit. Cyclus decennoualis 16, indictione 3 incipit.

Anni Chr.	Anni Car.	
286	2	Diocletianus 2, & Maximianus.

Numerianus quum ob oculorũ dolorem lectica veheretur, inſidiis Apri ſoceri ſui occiſus eſt: vix deinde comperto ſcelere, niſi per fœtorem cadaueris poſt aliquot dies. Carinus prælio victus apud Moguntiam occiditur. Methodius ſic: Carus cum filiis ſuis Carino & Numeriano ſuccedit Probo: à quibus 3 annis nondum plenis Romano regno adminiſtrato, Diocletianus ſuſcepit principatum.

DIOCLETIANVS.

Romanorum 40, Diocletianus regnauit annis 20, hoc eſt vſque ad calendas Iulias, in anno 268 poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	Anni Dioc.	
287	1	Maximianꝰ 2, & Ianuarius.

Diocletianus, Dalmatæ ſcribæ filius, imperator electus, ſtatim Aprum in militum concione percuſſit: iurans eius ſcelere etiam Numerianum interfectum.

288 | 2 | Baſſus, & Quintianus. Diocletianus in conſortium regni Herculeum Maximianum ſumpſit, qui ruſticorum multitudine oppreſſa, pacem Gallis reddidit. Carus ſumpta purpura Britannias occupauit.

289 | 3 | Diocletianus 3, & Maximianus tertiò.

290 | 4 | Tiberianus, & Dion. Narſeus rex Perſarum Orienti bellum intulit hoc tempore.

291 | 5 | Annibalianus, & Aſclepiodotus. Ægyptum Achilleus obtinuit: ob quæ Conſtantius & Galerius Maximianus Cæſares aſſumuntur in regnum: quorum Conſtantius Claudij ex filia nepos fuit. Galerius in Dacia nõ longè à Sardica natus eſt.

292 | 6 | Diocletianꝰ 4, & Maximianus 4. Diocletianus etiã vt eos affinitate coniungeret, Conſtantius priuignam Herculij Theodorã accepit: ex qua poſtea ſex liberos Conſtantini fratres habuit.

293 | 7 | Conſtantius, & Maximus. Galerius filiam Diocletiani Valeriani accepit. Ambo vxores quas habuerant, repudiare compulſi ſunt.

Anni Chr.	Anni Dioc.	
294	8	Tuſcus, & Amulius.

Buſiris & Coptus contra Romanos rebellantes ad ſolum vſque ſubuerſæ ſunt.

295 | 9 | Diocletianus 5, & Conſtantius 2. Decretalis epiſtola Gaij papæ: Dilecto fratri Felici epiſcopo Gaius ſalutem: & reliqua: data calẽdis Martiis, Diocletiano 5, & Cõſtantio 2 conſulibus. Gaius in hac epiſtola conſtituit, vt per omnes gradus eccleſiaſticos, id eſt acoluthus, oſtiarius, lector, exorciſta, ſubdiaconus, diaconus, presbyter, primùm aſcenderent, ſi quis epiſcopus fieret. Gaius papa paſſus 10 calẽdis Maij, & ſepultus in cœmiterio Calixti. ¶ Huic ſucceſſit Marcellinus papa 28 poſt Petrum, annis 8, menſibus 2, diebus vigintiquinque.

296 | 10 | Fauſtus, & Gallus. Primus Diocletianus adorari ſe vt Deum iuſſit, & gemmas veſtibus calceamentiſq; inſeruit: quum ante eum omnes imperatores in modum iudicum ſalutarentur, & chlamydem purpuream à priuato habitu plus haberent. Methodius ſic: Diocletianus ſuſcepto principatu maximas in noſtros perſequutiones molitus eſt. Sub hoc Gaius papa 15 annis ſacerdotio perfunctus, Marcellinum ſucceſſorem reliquit.

297 | 11 | Diocletianus 6, & Maximianus ſextò.

298 | 12 | Conſtantius 3, & Maximus 3. His conſulibus, intra 30 dies, 7000 paſſi ſunt.

299 | 13 | Titianus, & Nepotianꝰ. Alexandria cum omni Ægypto per Achilleum ducem à Romana poteſtate diſcedens, 8 obſidionis menſe à Diocletiano capta eſt.

300 | 14 | Conſtantius 4, & Maximus 4. Itaq; plurimi per totam Ægyptum grauibus proſcriptionibus exiliiſq; vexati, interfectis his qui authores perduellionis extiterant.

301 | 15 | Diocletianus 7, & Maximianus 7. Eccleſiæ Hieroſolymorum 37 ordinatur epiſcopus Zabdas. Poſt 10 annos per Aſclepiodorum pręfectum prętorio Britanniæ receptæ. Iuxta Lingones à Conſtantio Cæſare, 4000 Alemannorum cæſa ſunt.

302 | 16 | Diocletianꝰ 8, & Maximianus 8. Galerius Maximianus, victus à Narſeo ante carpentum Diocletiani

Digitized by Google

purpuratus cucurrit. Veturius magiſter militiæ Chriſtianos milites perſequitur. Paulatim iam ex illo tempore, perſequutione aduerſum nos incipiente, Marcellinus papa ad ſacrificandum ductus ſacrificauit: ſed poſtea pœnitentia ductus capite truncatus eſt, 6 calendis Maij, & ſepultus eſt poſt dies 35 in cubiculo in via Salaria à Marcello presbytero & diaconibus cum hymnis.

¶ Marcellus papa 29 poſt Petrum, annis 5, menſibus 7, diebus 21. Methodius ſic: Poſt Marcellinum Marcellus ſucceſſit, quem iam tempus Diocletianę perſequutionis inuenit. Ea tempeſtate apud Antiochiam poſt Domnum ſacerdotium ſuſceperat Timæus, poſt Timæum Cyrillus, poſt Cyrillum Dorotheus, qui eunuchus à natiuitate exiſtens in regia etiam aula gloriam adeptus eſt: vir eruditiſſimus Hebręa & Gręca lingua. Poſt hunc quoque ſacerdotium ſuſcepit Tyrannius, ſub quo eccleſiarum perſequutio increuit.

Anni Chr.	*Anni Diocl.*	
303	17	Conſtantius 5, & Maximus 5. Galerius Maximianus, ſuperato Narſeo rege Perſarum, & vxoribus ac liberis ſororibusq; eius captis, à Diocletiano ingenti honore ſuſcipitur.
304	18	Conſtantius 6, & Maximus 6. Eccleſię Hieroſolymorum 38 pręfuit Thermon. Cyclus 17 decennoualis, indictione 7.
305	19	Diocletianus 9, & Conſtātius. Diocletianus & Maximianus Auguſti, pompa inſigni Romæ triumpharūt, antecedentib. currum eorum Narſei coniuge, ſororibus, liberis, & omnium præda qua Parthos ſpoliauerunt. 19 anno Diocletiani, menſe Martio, eccleſiæ ſubuerſæ ſunt, in diebus Paſchæ; quarto autem anno perſequutionis Conſtantinus regnare orſus: ſecundo autem anno perſequutionis Diocletianus Nicomediæ, Maximianus Mediolani ſub vno die purpuram depoſuerunt ob ætatis defectum, teſte Caſſiodoro, & creati ſunt Auguſti Conſtantius & Galerius. Sed Conſtantius tantùm Auguſti dignitate contentus, quum eſſet otioſus, anni ipſius adſcribuntur filio eius Conſtantino, qui natus dicitur ex Helena concubina, qui regnauit annis 30, menſibus 10. Sanctus Hieronymus naſcitur. Methodius ſic: Quum eccleſiarum nimia

Eboraci obiit, Maximinus & Seuerus à Galerio Maximiano imperatore Cæſares facti ſunt: ex quibus Maximinus maleficia & ſtupra ſua in Chriſtianos perſequutione accumulat. Paſſus eſt ea tempeſtate Petrus Alexandriæ epiſcopus cum plurimis Ægypti epiſcopis, Lucianus quoque, vir nobilis & continentiæ, & eruditionis moribus præcipuus, Antiochenus presbyter, & Timotheus Romæ 10 calend. Iul. Interea Diocletianꝰ in Oriente, Maximianus Herculius in Occidente vaſtari eccleſias, affligi interficiq; Chriſtianos decimo poſt Neronē loco præceperūt. Quę perſequutio omnib. ferè aliis diuturnior & immanior fuit: nam per decennium eccleſiarum proſcriptionibꝰ, innocentū cædibus martyrū, inceſſabiliter acta eſt. Secūdo āno perſequutionis Diocletianus ab inuito exegit Maximiano, vt ſimul purpurā imperiumq; deponerēt, ac iunioribus in Rēpub. inſtitutis, ipſi in priuato habitu conſeneſcerent. Beda. Attamē ſemel cœpta perſequutio, vſque ad ſeptimum Conſtantini annum feruere non ceſſat.

Galerius & Conſtantius Auguſti, primùm Romanum imperium inter ſe diuiſerunt: Galerius Maximianus, Illyricum, Aſiam & Orientem; Conſtantius Italiam, Aphricā, & Gallias obtinuit. Sed Cōſtantius vir tranquilliſſimus, Gallia Hiſpaniaq; contentus, Galerio cæteris partibus ceſſit. Galerius duos Cæſares elegit: Maximumquē in Oriente conſtituit; & Seuerum cui permiſit Italiā: ipſe in Illyrico conſtituitur. Oroſius. Conſtantius in Britannia obiit, & Conſtantinum filiū ex Helena concubina creatum, imperatorem Galliarū reliquit. Conſtantino verò in Galliis ſtrenuiſſimè rempublicam procurante, prætoriani milites Romæ Maxentium filium Maximiani Herculij, qui priuatus in Lucania morabatur, Auguſtum nominant. Galerius Auguſtus Seuerum Cæſarem aduerſum Maxentium Romam cum exercitu miſit. Seuerus quum Vrbem obſideret, militum ſuorum ſcelere deſertus & proditus, & ex eo fugiens, Rauennæ occiſus eſt. Herculius Maximianus perſequutor ex Auguſto tyrannus, confirmatum iam imperio filiū veſte ac poteſtate regia ſpoliare conatus: conuitiis autem & tumultibus militū palam conterritus, in Galliam profectus eſt, vt Conſtantino genero ſuo æquè dolis iūctus auferret imperium: ſed per Fauſtam filiam detectus & ꝓditus, quòd dolū Conſtantino viro ſuo pararet, Maſſiliæ fugiens occiditur. Porrò Galerius occiſo Seuero Licinium imperatorem creat. Quumque perſequutionē à Diocletiano & Maximiano miſſam ipſe atrocioribus edictis accumulaſſet, ac poſtquā per annos 10 omni genere hominū exhauſit prouincias, putrefacto introrſum pectore, & vitalib. diſſolutis, quum vltra horrorē humanę miſeriæ etiam vermes eructaret, neq; medici iam vltrà fœtorē eius ferentes crebro iuſſu occiderentur, & quidā medicus ei diceret, iram Dei eſſe pœnā ſuam, & ideo incuratꝰ maneret; edictis latiſſimis Chriſtianos de exiliis reuocauit: ipſe verò obiit. Conſtantinus pacem eccleſiis per decē annos quibus à perſequutoribus vexabantur, indulſit. Deinde orto ciuili bello inter Conſtantinum & Maxentium, apud pontem Miluium victus Maxentius occiditur. Hæc Oroſius. Quomodo autem perſequutiones ſunt ſecundum chronicam Euſebij & Bedam, vſq; ad annum 7 Cōſtantini: hoc eſt annum 19 & 20 Diocletiani: annū 13 Galerij, & 6 Conſtantini: tertium .n. annū perſequutionis, quo & Conſtantius pater Conſtantini Eboraci obiit, Beda computat inter Diocletianum & Conſtantinum: quartum verò annū perſequutionis, ſub Galerio, & Seuero, & Maxentio in Roma, Conſtantino interim in Gallia imperante, cum præcedente tertio anno perſequutionis, Iſidorus epiſcopus Galerio computauit. Romæ paſſus Gaius, & Marcellus papa, Cyriacus cum ſociis ſuis, Pancratius & Felicianus, & alij quamplures; in Hiſpania Vincentius diaconus; in Sicilia Euplus diaconus; Agauno Mauricius cum ſociis ſuis; Antiochiæ Cyprianus epiſcopus; apud Ægæam ciuitatem Coſmas & Damianus; apud Coloniam Agrippinam Gereon cū ſociis ſuis: tunc intra vnum mēſem 17000 martyrum pro CHRISTO paſſi ſunt.

CONSTANTINVS

Romanorum 42, Conſtantinus Magnus, Conſtantij filius ex concubina Helena, ab anno 4 perſequutionis incipiens, indictione 2, regnauit annis 30, menſibus 10, hoc eſt in anno 268 poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

L

Digitized by Google

Anni Chr.	*An. Con.*	
306	1	Proconſul Diocletian⁹

11. & Maximus 9. Maxentius Herculij Maximiani filius, à prætorianis militibus Romæ Auguſtus appellatur.

¶ Miltiades, papa 31 poſt Petrum, ſedit annis 4, menſibus 7, diebus 7. Hic conſtituit, vt in die Dominico & in quinta feria non ieiunarent: quia ipſos pagani pro ſacro ieiunio celebrant.

| 307 | 2 | Proconſul Diocletianus 12, & Maximus 10. Quirinus epiſcopus Siſcianus glorioſè pro CHRISTO interficitur, nam manuali mola ad collum ligata & ponte præcipitatus in flumen, diutiſſimè ſupernatauit: & conſpectantibus colloquutus ne ſuo terrerentur exemplo, vix orãs vt mergeretur, obtinuit.

| 308 | 3 | Maximus 11, & Licinius. Galerius Maximianus obiit.

| 309 | 4 | Conſtantin⁹ 2, Licinius 2. Maximinus perſequutione in Chriſtianos facta, quũ iã à Licinio puniendus eſſet, apud Tarſum moritur. Miltiades papa obiit 3 idus Ianuarij. ¶ Huic ſucceſſit Sylueſter papa 32 poſt Petrum, annis 23, menſibus 10, diebus 27. Hic conſtituit, ne vllus laicus clerico, nec clericus inferioris gradus clerico ſuperioris gradus crimen inferret: & vt in puro lino corpus CHRISTI offeratur, & chriſma ab epiſcopo cõficiatur, & vt baptizatũ liniat presbyter, & dalmaticis in eccleſia vtatur, & vt pallio linoſtymo lęua ſubdiaconorum tegeretur.

| 310 | 5 | Conſtantinus 3, & Licinius 3. Petr⁹ Alexãdrinæ eccleſiæ epiſcopus paſſus: cui ſucceſſit Achillas epiſcopus.

| 311 | 6 | Voluſianus, & Annian⁹.

| 312 | 7 | Conſtantinus 4, & Licinius 4. Bellum Cybalenſe aduerſum Licinium. Pax eccleſiæ reddita à Conſtantino poſt decennium perſequutionis.

| 313 | 8 | Sabinus, & Rufin⁹. Hieroſolymorum 39 epiſcopus Macarius.

| 314 | 9 | Gallicanus, & Baſſus. Diocletianus haud procul à Solonis, in villa ſua, palatio moritur.

| 315 | 10 | Licinius 5, & Criſpus.

| 316 | 11 | Conſtantinus 5, & Licinius. Criſpus & Conſtantinus filij Conſtantini, & Licinius adoleſcẽs Licinij Auguſti filius, Conſtantini Aug. ex ſorore nepos, Cæſares appellati.

| 317 | 12 | Conſtantinus 6, & Cõ-

militibus Euſebij epiſcopi, etiam Arius honoratus, & per mediam ciuitatem honorabiliter & perſpicuè conductus. Quum verò venit ad forum Conſtantini, vbi pars illa crucis erat, tremefactus & confuſus eſt Arius. Et quum neceſſariũ quæſiſſet meatum, cum ſtercoribus & viſceribus effundens citò obiit.

Anni Chr.	*Anni Con.*	
326	21	Conſtantinus 8, & Cõſtantius 6.

Arnobius rhetor in Aphrica clarus habetur: qui quum ad declamandum iuuenes erudiret, & adhuc ethnicus ad credulitatem ſomniis cõpelleretur, neque ab epiſcopo impetraret: fidem quam ſemper impugnauerat, elucubrauit: aduerſum priſtinam religionem luculentiſſimos libros, & tandẽ veluti quibuſdam obſidibus pietatis fœdus impetrauit. Drepanam Bithyniç ciuitatem in honorem martyris Luciani ibi conditam, Conſtantinus inſtaurans, ex vocabulo matris ſuæ Helenopolin nũcupauit.

| 327 | 22 | Conſtantius 7, & Symmachus.

Conſtantinus vxorem ſuam Pauſiam interfecit. Donatus agnoſcitur, à quo per Aphricam Donatiſtæ. Antiochiæ poſt Tyrãnum 20 ordinatur epiſcopus Vitalis: poſt quem 21 Philogonius: cui ſucceſſit 22 Paulinus: poſt quem 23 Euſtathius. Quo in exilium ob fidem truſo vſque in præſentem diem, Ariani eccleſiam obtinuerunt, ideſt Eulalius, Euſebius, Euphronius, Placillus, Stephanus, Lentius, Eudoxius, Melitius, Euzotus, Dorotheus: quorum idcirco tempora nõ digeſſi, quòd eos potius hoſtes Christi, quàm epiſcopos iudicem.

328	23	Baſſus, & Ablabius.
329	24	Pacatianus, & Hilarian⁹.

Iuuencus presbyter, natione Hiſpanus, euangelia heroicis verſibus explicat. Porphyrius, miſſo ad Cõſtantinum inſigni volumine, de exilio liberatur. His conſulibus, ciuitas quæ priùs Byzantium dicta eſt, mutato nomine à Conſtantino Conſtantinopolis nominatur.

| 330 | 25 | Dalmatius, & Zenophilus.

Alexandriæ 19 ordinatur epiſcopus Athanaſius. Metrodorus philoſophus agnoſcitur.

| 331 | 26 | Optatus, & Paulinus.

Edicto Conſtantini gentilium templa ſubuerſa ſunt. Sanctus Martinus quum eſſet decem annorum, inuitis parẽtibus, vtpote

Gentilibus,ad eccleſiam confugit,ſeq́; catechumenum fieri poſtulauit.

Anni Chr.	*Anni Cōſt.*	
332	27	Cōſtantius, & Albinus.

Conſtans filius Conſtantini prouehitur ad regnum.

| 333 | 28 | Nepotianus, & Secundus. In Martyrologio ſic: Pridie calendis Ianuarij, natiuitas ſancti Syluestri papæ, qui ſedit annis 23, menſib. 10, diebus 18. Sedit autem ex die calen. Februarij, vſque ad 2 calend. Ianuarij: & ſepultus eſt in cœmiterio Priſcillæ, via Salaria, miliario 3 ab vrbe Roma, 2 calendas Ianuarij, Conſtantio & Voluſiano conſulibus, & ceſſauit epiſcopatus diebus 15. Nota duos menſes vocationis epiſcopatus, à 4 idus Decembris, quo Miltiades papa obiit, vſque ad calendas Februarias, quo Syluester ſedit, & 15 dies poſtea, quod tempus pontificatui non imputatur. Si ergo ita temporis pontificum aliquid defecit, quorum natale annuatim celebratur, nonne multo magis tempus imperatorum? Marcus papa 23 poſt Petrum, qui ſedit menſibus 8, prędictis conſulibus, id eſt Nepotiano & Secundo. Decretalis epiſtola. Domino ſancto & apoſtolici culminis dignitate venerando Marco, ſanctæ Romanæ & apoſtolicæ ſedis vniuerſalis eccleſiæ papæ, Athanaſius & vniuerſi Ægyptiorum epiſcopi. Ad vos perueniſſe non dubitamus, quanta & qualia ab hæreticis, & maximè Arianis quotidie patimur, vt etiam viuere iam nos tædeat: in totum etiam noſtra vaſtauerūt, nec vlla vtenſilia nobis dimiſerunt, libros noſtros vſque ad minimum incenderunt. Quapropter precamur pater beatiſſime, quæ non dubitamus apud vos plenaria eſſe Niceni concilij exemplaria, vt illa nobis quæ ſanctæ recordationis prædeceſſoris veſtri Syluestri fuerunt, ſub tuta mittatis ſtipulatione. Nam quando prædictæ ſynodo cum beatæ memoriæ Alexandro, digno Deo pontifice noſtro, id eſt Alexandrinæ ciuitatis epiſcopo, diaconatus interfuimus officio, ſub noſtræ præſentiæ teſtimonio, per beatos viros Victorem & Vincentium presbyteros, apoſtolicæ apocriſiarios, miſſa ſunt prædicto papę Syluestro cum adſtipulatione ſubnixa, capitula 70. Sanè præſentibus nobis 80 capitula in memorata tractata ſunt ſynodo, ſcilicet 40 à Græcis Græca edita lingua, & 40 à

Digitized by Google

rauimus: & reliqua: data eſt 8 calēdis Nouembris, Nepotiano & Secūdo, viris venerabilibus conſulibus. Marcus papa obiit nonis Octobris, & ſepultus in cœmiterio Balbinæ, via Adriatica, quod ipſe inſiſtens fecit. ¶ Iulius, papa 33 poſt Petrum ordinatur, qui ſedit annis ſedecim, menſibus nouem.

Anni Chr.	*Anni Con.*	
334	29	Felicianus, & Tacianus.

Callocerus in Cypro res nouas moliens opprimitur. Conſtantinus imperator cum liberis ſuis honorificas ad Antonium literas mittit.

| 335 | 30 | Vrſus, & Polemius. Tricennalibus Conſtantini Dalmatius Cæſar appellatur. Nazarius rhetor Romæ glorioſiſſimè docet. Eius filia Eunomia Chriſtiana in eloquentia patri coęquatur. Tiberianus, vir diſertiſſimus, præfectus prætorio, Gallias regit. Euſtathius Conſtantinopolitanus agnoſcitur: cuius induſtria Martyrium Hieroſolymis conſtructum eſt.

| 336 | 31 | Conſtantius ſecundò, & Conſtans. Sanctus Martinus quum eſſet annorum quindecim, raptus & catenatus ſacramentis militaribus eſt implicatus, vno tantùm ſeruo comite. Quum enim eſſet edictum à regibus, vt deſcriberentur filij veteranorum, ad militiam proditus eſt à patre ſuo. Conſtantinus filius Conſtantini Magni, extremo vitæ ſuæ tempore ab Euſebio Nicomedienſi epiſcopo baptizatus, in Arianū dogma declinat. Heu (proh dolor) bono vſus eſt principio, & malo fine: à quo vſque ad præſens tempus eccleſiarum rapinæ & totius orbis ſequuta eſt diſcordia. Conſtantinus quum bellum pararet in Perſas, in Achirone villa publica iuxta Nicomediam moritur. Theodorus in Tripartita hiſtoria ſic: Conſtantinus Nicomediæ in Achirone villa poſtquam baptizatus eſt ab Euſebio Nicomedienſe, epiſcopo Ariano, obijt anno 66 ætatis, imperij 31, die 25 menſis Maij, his conſulibus, teſte Caſſiodoro.

CONSTANTIVS.

Romanorum 43, Conſtantius imperator, anno ab Vrbe 1091, cum Conſtantino & Conſtante fratribus ſuis adeptus eſt imperium, quod 24 annis tenuit: hoc eſt in menſem Nouembrem, in anno 345 poſt paſſionem Domini, his conſulibus, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni Con.*	
337	1	Aridinus, & Proculus.

Ablabius præfectus prætorio, & multi nobilium occiſi.

Sapor rex Perſarum Meſopotamia vaſtata duobus fermè menſibus Niſibin ciuitatem obſedit.

Dalmatius Cæſar, quem patruus Conſtantinus conſortem regni filiis dereliquerat, factione Cōſtantij patruelis & tumultu militari occiditur.

Conſtans Arianus effectus catholicos toto orbe perſequitur.

Donatus artis grammaticæ ſcriptor, ac præceptor Hieronymi Romæ inſignis habetur.

Iacob. Niſibenus epiſcopus agnoſcitur: ad cuius preces ſæpe Vrbs diſcrimine liberata eſt.

| 338 | 2 | Marcellinus, & Probinus. Ex hoc loco impietas Conſtantij regis fulta præſidio, exiliis, carceribus & variis afflictionum modis, primò Athanaſiū deinde omnes non ſuæ partis epiſcopos pſequuta eſt. Iulius papa in exilio menſibus decem: ſed poſt mortem Conſtantij ad ſua cum gloria reuertitur.

| 339 | 3 | Conſtantius 3, & Conſtans 2.

Conſtantinus bellum fratri inferens, iuxta Aquileiam occiditur.

Vario euentu aduerſum Francos à Conſtante pugnatur.

Sanctus Martinus quum eſſet viginti annorum, baptizatus eſt, & tranſacto tribunatus ſui tempore, tribunus militum ſe cum eò ſeculo renunciaturum promiſit: quare biennio ſolo tantùm nomine militauit. Sanctus Iulius papa in decretali epiſtola ſua de hoc anno ita dicit. In nomine Domini Dei ſaluatoris noſtri IESV CHRISTI, imperante quoq; Conſtantino & Cōſtante Auguſtis, anno 4, ſub die 8 calend. Octobris, indictione ſexta, præſidente ſancto ac beatiſſimo Iulio papa ſedis apoſtolicæ vrbis Romæ, poſtpoſitis ſacroſanctis ac venerabilibus euangeliis in eccleſia Dei quæ vocatur Conſtantiana, reſidentibus etiam viris venerabilibus pariterque cum eo audientibus, Benedicto Aquileienſi epiſcopo, Rufo ſanctiſſimo Cartamano epiſcopo, Agapeto Rauennatis eccleſiæ e-

piſcopo, Iulio Mediolanenſi epiſcopo, & reliquis cum eis, centum atque decem & ſex epiſcopis. Iulius prædictus ſanctiſſimus vrbis Romæ epiſcopus dixit: & reliqua. Annus itaque quartus Conſtantini imperatoris ſexta erat indictione, qui eſt annus 28 Magni Conſtantini, iuxta Chronicum Euſebij vel Bedæ, incarnationis ſecundũ Dionyſium annus 333.

Anni Chr.	*Anni Con.*	
340	4	Placidus, & Romulus.

Audæus in Cœleſyria clarus habetur: à quo hæreſis Audæana.

| 341 | 5 | Leontius, & Saluſtius. Franci à Conſtante ſunt perdomiti, & pax cum eis facta.

Hermogenes magiſter militiæ Conſtãtinopolim tractus à populo ob epiſcopum Paulum, quem regis imperio & Arianorũ factione pellebat. Antiochiæ Dominicum aureum dedicatur. Cyclus decennoualis 19 incipit, indictione 14.

| 342 | 6 | Conſtantius 3, & Conſtans 3. Macedonius artis plurimæ in locũ Pauli ab Arianis epiſcopus ſubrogatur: à quo hæreſis Macedoniana.

| 343 | 7 | Amantius, & Albinus.

Maximinus Treuirorum archiepiſcopus clarus habetur: à quo Athanaſius Alexandriæ epiſcopus, quum à Conſtantio quæreretur ad pœnam, honorificè ſuſceptus eſt.

Sapor Perſarum rex Chriſtianos perſequitur.

Neocæſarea in Ponto ſubuerſa eſt, excepta eccleſia & epiſcopo cæteriſque qui ibidem reperti ſunt.

| 344 | 8 | Poſt conſules Amantij, & Albini: Athanaſius ad Conſtantis literas Alexandriam regreditur.

| 345 | 9 | Rufinus, & Euſebius. Dyrrhachium terræmotu corruit, & trib⁹ diebus ac noctibus Roma nutauit.

| 346 | 10 | Philippus, & Salia. Euſebius Emiſenus, Arianæ factionis ſignifer, multa & varia conſcribit.

| 347 | 11 | Limenius, & Aco. Hoc etiã anno facta eſt defectio Solis magna, 18 calendis Ianuarij.

| 348 | 12 | Sergius, & Nigridianus. Magnentio apud Auguſtodunum arripiente imperium, Conſtans haud

Euſebius Vercellenſis epiſcopus, & Lucifer, ac Dionyſius Caralitanus & Mediolanenſis eccleſiæ epiſcopus, Pancratius quoque Romanus presbyter, & Hilarius diaconus, diſtantibus inter ſe ab Arianis & Conſtantio damnantur exiliis.

Iulianus frater Galli, Mediolani Cæſar appellatur.

Anni Chr.	Anni Con.	
355	19	Conſtantius 9, & Iulianus 2. Antonius monachus 105 ętatis anno in eremo moritur, ſolitus multis ad ſe venientibus, de Paulo quodam Thebeo miræ beatitudinis viro referre: cuius nos exitum breui libello explicauimus. Hilarius epiſcopus Pictauienſis factione Saturnini Arelatenſis epiſcopi, reliquorúmque qui cum eo erant Arianorum, ante triennium in Phrygiam pulſus, libros de noſtra religione componit.

Reliquiæ apoſtoli Timothei Conſtantinopoli inuectæ.

Magnæ Alemannorum copiæ apud Argentoratum oppidum Galliæ à Cæſare Iuliano oppreſſæ.

Liberius papa Romanæ eccleſiæ mittitur in exilium. Tunc omnes clerici iurauerunt, vt nullum alium ſuſciperent. Verùm quum Felix fuiſſet ab Arianis ſubſtitutus in ſacerdotium, plurimi periurauerunt, & poſt annum cum Felice eiecti ſunt: quia Liberius tædio victus exilij, & in hæreticam prauitatem ſubſcribens Romam quaſi victor intrauerat. Felix autem depoſitus de epiſcopatu ſuo habitauit in prędiolo ſuo via Portuenſi, vbi obiit quarto calendarum Auguſti. In geſtis Pontificum ſic: Felix natione Romanus, ex patre Anaſtaſio ſedit anno 1, menſibus 3. Hic declarauit Conſtantium Auguſtum filium Conſtantini hæreticum, & baptizatum ab Euſebio Nicomedienſe epiſcopo, iuxta Nicomediam in Aquilone villa: & pro hoc declaratu ab eodem Conſtantio Auguſto filio Conſtantini Auguſti capite truncatur tertio idus Nouembris, in ciuitate Carone: & exinde eum clerici rapientes ſepelierunt in baſilica ſua quam fecit quum presbyter eſſet, 12 calend. Decembris, via Aurelia, milliario ſecundo ab Vrbe: & ceſſauit epiſcopatus diebus 38. Hic emit agrum circa eandem baſilicam, & dedit eidem eccleſiæ, quam fecit in via Aurelia. Fecit ordinationem in Vrbe Roma per menſem Decembrem presbyteros 21, diaconos 5, epiſcopos per diuerſa loca 18. Liberius papa de exilio reuertitur.

Anni Chr.	An. Con.	
356	20	Titianus, & Cerealis. Saraceni in monaſterium beati Antonij irruentes, Sarmatam interficiunt.

Conſtantio Romam ingreſſo, oſſa Andreæ apoſtoli & Lucę euangeliſtæ à Conſtantinopolitanis miro fauore ſuſcepta.

| 357 | 21 | Euſebius, & Hypatius. Paulinus Treuerorum epiſcopus in Phrygia exulans moritur.

Synodus apud Ariminum, & Seleuciam Iſauriæ facta, in qua antiqua patrum fides CHRISTI, primùm legatorum, dehinc omnium proditione damnata eſt.

| 358 | 22 | Conſtantius 10, & Iulianus 4. Gratianus imperator naſcitur.

Hilarius Pictauienſis epiſcopus, cùm apud Conſtantinopolim librum pro ſe Cōſtantio porrexiſſet, ad Gallias redit.

Macedonius Conſtantinopoli pellitur.

Omnes penè toto orbe eccleſiæ ſub nomine pacis & regis Arianorum conſortio polluuntur.

| 359 | 23 | Taurus, & Florentius. Cōſtantinopoli eccleſia [illegible] maxima dedicatur.

Meletius Sebaſtiæ Armeniæ epiſcopus, ab Achatio, & Georgio epiſcopis Arianis Antiochiam transfertur. Et poſt paululum cùm presbyteros qui ab Eudoxio anteceſſore ſuo depoſiti fuerant, ſuſcepiſſet, exilij iuſtiſſimam cauſam ſubita fidei mutatione deluſit.

Sanctus Auguſtinus naſcitur.

| 360 | 24 | Mamertinus, & Neuita. Gallia per Hilarium Arianenſis perfidiæ dolos damnat.

Hęreſis Anthropomorphitarum in Syria & Macedonia & Conſtantinopoli oritur.

Conſtantinus Mopſocrenis inter Ciliciam Cappadociamque moritur anno ætatis 45, Conſtantinopolim veniens tertia die menſis Nouembris, his conſulibus.

IVLIANVS.

Romanorum 44, Iulianus (ſecundum omnes) regnauit annis 2, menſibus 8. hoc eſt vſq; ad calendas Iulij, in anno 310 poſt paſſionem Domini, ſub quo hi conſules fuerunt: teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni Iulian.*	
361	1	Iulianus 4, & Saluſtius.

Cyclus decennoualis 20 incipit, indictione 3. Iulianus ad idolorum cultus conuerſus eſt. Hic ex clero imperator factus, blanda perſequutione illiciens magis q̃ impellens ad ſacrificandum, in qua multi ex noſtris voluntate propria corruerunt.

Georgio per ſeditionē populi Alexandriæ incenſo, qui in locum Athanaſij ab Arianis fuerat ordinatus, Athanaſius Alexandriam reuertitur: Euſebius & Lucifer de exilio regrediuntur.

362	2	Iulianus 5, teſte Caſſiodoro.

Prohæreſius ſophiſta Athenienſis, lege data ne Chriſtiani liberalium artium doctores eſſent, cùm ſibi ſpecialiter Iulianus concederet, vt Chriſtianos doceret, ſcholam ſponte deſeruit.

Eccleſiæ Antiochenæ clauſę, & grauiſſima imminentis perſequutionis procella Dei voluntate ſopita eſt. Nam Iulianus in odium CHRISTI templum Hieroſolymis Iudæis reparare permiſit. Et ex omnibus prouinciis Iudæi collecti quum noua templi fundamenta iacerent, ſubitò nocte oborto terræmotu ſaxa ab imo fundamentorum excuſſa, longè lateque ſparſa ſunt, igneusque globus ab interiore æde templi egreſſus, plurimos eorum ſuo proſtrauit incendio. Quo terrore reliqui pauefacti, CHRISTVM confitebātur in via. Et ne hoc caſu crederent factum, ſequenti nocte in veſtimentis cunctorum apparuit crucis ſignum. Eo tempore pagani apud Sebaſten Palęſtinæ vrbem, ſepulchrum beati Ioannis Baptiſtæ inuadunt, oſſaque eius diſpergunt. Sed Dei prouidentia adfuêre quidam ex Hieroſolymis monachi, qui mixti colligentibus, quæque ipſi poterant, ablata ad patrem ſuum Philippum pertulerunt.

Sanctus Dionyſius, præſente Iuliano Cæſare decollatus quia deos adorare noluit, ſurrexit, & ambabus manibus per vnū milliare portauit caput ſuum in montem excelſum: eique rupes alba gremium ſuum aperiens, concauum apertumque locum dedit ſuper ſe ſedenti.

Romę paſſi ſunt Priſcus presbyter, Ioannes presbyter, item Ioannes & Paulus, Fauſtus Vercellenſis epiſcopus, & Euſebius; Aretina ciuitate, Donatus epiſcopus; Antiochia Theodoricus presbyter, & alij quamplures. Iulianus in Perſas profectus, noſtrum poſt victoriam diis ſanguinem vouerat: vbi à quodam ſimulato perfugo ad deſerta perductus, quum fame & ſiti apoſtata perdidiſſet exercitum, & inconſultiùs à ſuorum erraret agminibus, ab obuio fortè hoſtium equite conto ilia perfoſſus interiit, anno ætatis 32. Et quum miſiſſet manum in vulnere, & ſanguinem aſpergeret in aërem, dixit, Viciſti Galilæe, id eſt CHRISTE. Hic enim Chriſtianos appellabat Galilæos. Obiit autem die 6 calend. Iunij. Et ſequenti die Iouinianus ex primicerio domeſticorum, imperator fact⁹ eſt, teſte Theodoro epiſcopo, & Eutropio tunc viuente.

IOVINIANVS.

Romanorum 45, Iouinianus (ſecundū omnes) regnauit menſibus 8, hoc eſt vſq; ad calendas Martij, in anno 310 poſt paſſionem: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni Iouin.*	
363	1	Iouinianus, & Varronianus.

Iouinianus rerum neceſſitate cōpulſus, Niſibin & magnam Meſopotamiæ partem Sapori Perſarum regi tradidit.

Synodus Antiochiæ à Melitio & ſuis facta, in qua Homouſio & cæteris vocabulis reiectis, medio aliquo Macedonianum dogma vindicauerunt. Homouſios autem Patri dicitur CHRISTVS, ob vnitatem ſubſtantiæ diuinę cum Patre & Spiritu ſancto.

Iouinianus cruditate, ſiue odore prunarum quas nimias adoleri iuſſerat, & nitore parietum recenti textura, quod graue quieſcentibus fuit, Adraſtinæ obiit anno ætatis 34. Obiit autem 14 calend. Martij, vt in hiſtoria eccleſiaſtica legitur. Poſt quem quum exercitus veniſſet in Nicæam Bithyniæ 25 die menſis Februarij, Valentinianum tribunum ſcutariorum, è Pannonia Cibalenſis Auguſtum appella-

appellauit. Ipſe verò fratrem Valentem Conſtantinopoli in conſortium regni aſſumit.

VALENTINIANVS.

ROmanorum 46, Valentinianus cum fratre Valente regnauit annis 11, mẽſibus 5, hoc eſt vſque ad calendas Octobres, in anno 510 poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni Val.*	
364	1	Valentinianus, & Valẽs.

Valentinianus fuit egregius imperator, & Aurelio moribus ſimilis, niſi quòd ſeuerus nimis eſſet.

Appollinaris Laodicenus epiſcopus multa ſcripta noſtræ religionis emiſit.

| 365 | 2 | Gratianus & Dagalaiphus. Liberius papa obiit 8 calend. Maij.

¶ Huic autem ſucceſſit Damaſus, papa 38 poſt Petrum: qui conſtituit, vt die noctuque cantarentur Pſalmi per omnes eccleſias. Et poſtea Vrſinus à quibuſdam epiſcopus conſtitutus Sicinium cum ſuis inuadit, à quo Damaſianæ partis populo cõfluente crudeliſſimæ interfectiones diuerſi ſexus perpetratæ.

Valens ab Eudoxio Arianorum epiſcopo baptizatus noſtros perſequitur.

| 366 | 3 | Lupicinus, & Iouinus. Gratianus Valentiniani filius Ambianis imperator factus eſt, his conſulibus, teſte Caſſiodoro.

Tanta Conſtantinopoli orta eſt tempeſtas, vt mirę magnitudinis decidẽs grãdo nonnullos hominum interfecerit.

Apud Atrebatas lana è cœlo pluuiæ mixta defluxit.

| 367 | 4 | Valentinianus 2, & Valens 2. Hilarius epiſcopus Pictauienſis moritur.

Nicæa quæ ſæpe antea corruerat, terręmotu funditus ſubuerſa eſt.

Libanius Antiochenus rhetor inſignis habetur eo tempore.

| 368 | 5 | Valentinian⁹, & Victor. Athanaricus Gothorum rex Chriſtianos perſequitur: plurimis interfectis reliquos ſua ditione pellit.

Euſebius Vercellenſis epiſcopus obiit.

| 369 | 6 | Valentinianus 3, & Valens 3. Conſtantinopoli apoſtolorũ martyrium dedicatur.

Lucifer Caralitanus epiſcop⁹ moritur, qui cum Gregorio epiſcopo Hiſpaniarum, & Philone Libyæ, nunquã ſe Arianæ prauitati miſcuit.

Anni Chr.	*Anni Valẽ.*	
370	7	Gratianus 2, & Probus.

Maximinus præfectus annonæ maleficos ab imperatore perquirere iuſſus, plurimos nobilium interfecit.

| 371 | 8 | Modeſtus, & Arinthæ⁹. Didymus Alexandrinus multa de noſtro dogmate per notarios commentatur, qui poſt quintum annum ſuæ natiuitatis luminibus orbatur, elementorum quoque ignarus.

| 372 | 9 | Valentinianus 4, & Valens. Eunomius diſcipulus Ætij Conſtantinopolitani agnoſcitur, à quo hæreſis Eunomiana.

Saxones cæſi ab Hugone in regione Francorum Burgundionum octoginta ferè millia: quot nunquam antè contigit ad Rhenum deſcendere.

Clearchus præfectus Conſtantinopoli agnoſcitur, à quo neceſſaria & diu expectata votis aqua ciuitati inducitur.

Sanctus Martinus anno 56 ætatis ſuæ, Dominico die circa nonas Iulij in archiepiſcopatum Turonorum conſecratur, in quo tantùm viginti ſex annis vixit.

| 373 | 10 | Gratianus 3, & Equitius. Melanthia nobiliſſima mulierum Romanarum, & Marcellini quondam conſulis filia, vnico prætore tunc Vrbano filio derelicto, nauigauit Hieroſolymam: vbi tanto virtutum præcipuęque humilitatis miraculo fuit, vt Theclex nomen acciperet.

| 374 | 11 | Gratianus 4, & Equitius. Poſt Auxentij mortem, Mediolani Ambroſio epiſcopo conſtituto, ad fidem noſtram Italia conuertitur. Macarius Ægyptius, Macariuſque Alexandrinus claruerunt. Methodius ſic: Poſt Iouinianum Valentinianus ſuſcepit imperium, qui pro fide CHRISTI à Iuliano è militia fuerat expulſus. Sed quia militiam pro CHRISTO reliquerat, ſuſcepit imperium cum fratre Valente, cui Orientales, ſibi autem Occiduas partes delegit. Sed Valens fauendo hæreticis, abiit in viam patrum ſuorum: tamẽ diuina virtute prohibente, dũ debac-

Digitized by Google

charetur in cæteros, in Athanaſium nihil auſus eſt triſte committere. In occiduis verò partibus, Valentinianus fide religionis illæſa, vetere Romani imperij cenſu rempublicam gubernabat. Poſtquam 29 annis pace compoſita, Romanæ reipublicæ cauſas Iouinianus repararat, eccleſiarum verò curam haud ſegniter haberet; nec tamen incautè, vt Conſtantius cum Athanaſio ageret: vbi huius diſpoſitionis tam pia, tam læta principia, mors immatura, poſt nouem mēſes Iouiniano obeunte, rupiſſet, Valentiniano poſt relictam militiam imperium adepto, quum 46 anno ſacerdotij ſui Athanaſius poſt multos agones, multaſque patientiæ maximas coronas quieuiſſet in pace, ſciſcitatus de ſucceſſore, Petrum tribulationum ſuarum participem & ſocium delegit. Per idem tempus patres monachorum vice & antiquitatis merito Macarius, atq; Heraclides & Panto Antonij diſcipuli per Ægyptum, & maximè in Nitriæ deſertis partibus habebantur viri, qui conſortium vitæ & actuum non cum cæteris mortalibus, ſed cum ſupernis angelis habere credebantur. Quo in tempore non in verbis vniuſcuiuſque fides, ſed exiliis & carceribus probabatur, quia non honori erat eſſe catholicum, ſed pœnæ. Florebat tamen Ægyptus, non ſolùm in Chriſtiana philoſophia, ſed etiam per ſigna apoſtolica: qua infœcũdior Cappadocia nõ fuit, immò aliquid lętius, Gregorium cum Baſilio, ad ſumma porrexit. Igitur defuncto Petro ſuccedit Timotheus, & poſt hunc Theophilus: cuius induſtria vaſtata ſunt omnia, atque ad ſolum deducta paganorum templa, & figmenta. Defuncto verò Auxentio apud Mediolanum, Ariano epiſcopo, vbi propriè quod propoſuerat, Ambroſius tunc conſularis eiuſdem prouinciæ faſces regebat, ſecundum leges & publicam diſciplinam. Obluctante illo & plurimùm reſiſtente epiſcopum fieri, omni maturitate iubetur impleri: moxque Dei gratiam conſequutus, & initiatus ſacris, & ſacerdos effectus eſt. Interea ad bellum Sarmaticum Valentinianus de Galliæ partibus quum veniſſet Illyricum, vbi vix dum cœpto bello ægritudine ſubita oppreſſus, diem obiit, relictis hæredibus in imperio filiis, Gratiano Auguſto, Valentinianoque admodum paruulo, & nondum regiis inſignibus initiato. Hucuſque Methodius. Valentinianus contra legatos Sarmatarum vehementi commotus furore, eruptione venarum, quod Græce apoplexia vocatur, fluxu ſanguinis 17 die menſis Septembris, ætatis anno 54, imperij autem 11, menſe 5 obiit: poſt quem Gratianus aſſumpto in imperium Valentiniano fratre, cum patruo Valente regnat.

VALENS.

ROmanorum 47, Valens cum Gratiano & Valentiniano filio fratris ſui (ſecundum omnes) regnauit annis 4, hoc eſt vſque ad calendas Octobris, in anno 307 poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt.

Anni Chr.	*Anni Valē.*

| 375 | 1 | Valens 5, & Valentinianus. Multi monachorum Nitriæ per tribunos & milites cæſi.

Valens lege data vt monachi militarēt, nolentes fuſtibus iuſſit interfici.

Theodoſius Theodoſij poſtea imperatoris pater, & multi nobilium occiſi. Photinus in Gallia obiit, à quo Photinianorum dogma inductum: qui multa continentiæ & ingenij bona vno ſuperbiæ malo perdidit.

Baſilius Cæſarienſis epiſcopus Cappadociæ clarus habetur.

| 376 | 2 | Gratianus 4, & Merobaudes. Alemannorum triginta circiter millia apud Argentoratum oppidum Galliarum, ab exercitu Gratiani ſtrata.

Florentinus, Bonoſus, & Rufinus, inſignes monachi habentur: è quibus Florentinus tam miſericors in egentes fuit, vt vulgò pater pauperum nominatus ſit.

Gens Hunnorum Gothos vaſtat: qui à Romanis ſine armorum diſpoſitione ſuſcepti, per auaritiam Maximi ducis, fame ad rebellandum coacti ſunt. Superatis autem in congreſſione Romanis, Gothi funduntur in Thracia.

| 377 | 3 | Valens 6, conſul. Iſte ex Antiochia exire compulſus, ſera pœnitentia noſtros de exiliis reuocat.

| 378 | 4 | Valentinianus 2, conſul. Lachrymabile bellum in Thracia, in quo deſerente equitum præſidio, Romanæ legiones à Gothis cinctæ, vſque ad inter-

necionem cæſæ ſunt. Ipſe imperator Valens, quum ſagitta ſaucius fugeret, & ob dolorem nimium ſæpe equo laberetur, ad cuiuſdam villæ caſam deportatus eſt, quo perſequentibus cum Barbaris incenſa domo concrematus, ſepultura quoq; caruit. Caſſiodorus ſic: Valenti ſucceſſit Theodoſius filius Theodoſij, quem ſibi in conſortium regni Gratianus aſciuit. Gratianus itaque quum quatuordecim regnaret annis, cum Theodoſio regnat annis ſex: ſub quo hi conſules fuerunt. Anni igitur 14 ſunt, teſte Caſſiodoro, ab anno 3 Valentiniani, in quo Gratianus imperator factus eſt, Lubicinio & Iouino conſulibus, vſque in mortem Valentis, & vſque ad imperium ſecundum Gratiani. Colliguntur ergo omnes anni vſque ad conſulatum Valentis 6, & Valentiniani iunioris item Auguſti à 15 Tiberij anno, & prædicatione Domini noſtri IESV CHRISTI, anni 352. A ſecundo anno Darij regis Perſarũ, quo tẽpore templum Hieroſolymis inſtauratũ fuit, ſunt anni 899. Ab Olympiade, à qua ætate apud Hebræos Iſaias prophetabat, 1155. A Salomone, & prima ædificatione templi, anni 1411. A captiuitate Troiæ, quo tempore Samſon apud Hebræos erat, 1561. A Moſe & Cecrope primo rege Atticæ, anni 1890. Ab Abraham & regno Nini & Semiramidis, anni 2395. Continet autem omnis canon, ab Abraham vſque ad tempus ſuprà ſcriptum, annos 2395. A diluuio autem vſque ad Abraham ſupputantur anni 942. Et ab Adam vſque ad diluuium anni 2242. Fiunt igitur ab Adam vſque ad 14 Valentis annum, id eſt ad conſulatum eius 6, & Valentiniani iterũ, omnes anni 5579.

Hactenus Hieronymus in Chronicis.

Excerpta ex Chronicis Tyronis & Proſperi, Chronicæ Euſebij temporibus prætermiſſis.

CAPVT XXIII.

GRATIANVS.

VALENTE igitur à Gothis in Thracia concremato, Romanorum 48 Gratianus cum fratre Valentiniano regnauit annis ſex: hoc eſt vſque ad calendas Octobres, in anno trecenteſimo quadrageſimo primo poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro ſenatore clariſſimo.

Anni Chr.	*Anni Grat.*	
379	1	Auſonius & Olybrius.

Theodoſius ordinatur imperator à Gratiano Syrmij, ad quẽ Theophilus Paſchalem cyclum ſcribit. Gratianus poſt mortẽ patrui Theodoſium, Theodoſij comitis filium, in conſortium ſumpſit imperij, eiq; regnum Orientis tradidit.

Ea tempeſtate Priſcillianus epiſcopus de Galliis ex Manichæorum & Gnoſticorum dogmate hæreſin nominis ſui condidit. Methodius ſic: Valente à Gothis circumuento, ex bello quod initium Romano imperio tunc & deinceps fuit, impietatis ſuæ pœnas igne exuſtus dedit, anno primo in imperio cum fratre, & poſtea cum filiis fratris quatuordecim exactis.

Ea nimirum tempeſtate Felix tertius poſt Paulinum Treuericam in pontificatu ſortitus eſt eccleſiam, Maximo imperatore tyranno rempublicam tunc in his partibus agente, & Treuerim hæreticorum cladibus pulſante. Tunc beatus Martinus Treuerim venit, & cum Felice ruit. Igitur Gratianus poſt patrui necem cum fratre admodum paruulo Orientis quoque ſuſcepit imperium. Verùm is quammulta religioſè ac fortiter geſſit: conſortem aſciſcit Theodoſium, eique Orientis procuratione permiſſa, partes ſibi ac fratri Occiduas reſeruauit: ſed à Maximo tyranno bello apud Britannias exorto, per Ambragatium ducem Lugduni ſuorum magis proditione, quàm vi hoſtium peremptus eſt: in cuius vindictam Theodoſius totis viribus conſurgens, vltus eſt ſanguinem iuſtum, Valentinianoque regnum tyrannide depulſa reſtituit, cum fide catholica quam mater eius violauerat. Hucuſque Methodius.

380	2	Auſonius, & Olybrius.
381	3	Gratianus 5, & Theodoſius.

Ambroſius ꝓ fide catholica multa ſublimiter ſcripſit.

382	4	Siagrius, & Antonius.

Martinus epiſcopus Turonum Galliæ ciuitatis clarus habetur. Sanctus Theophilus Alexandriæ epiſcopus computum centum annorum curſu Theodoſio filio Gratiani dedicauit. Conſulatu Antonij & Siagrij incipit ſynodus cẽtum & quinqua-

Digitized by Google

ginta patrum in Auguſta ciuitate contra Macedonianos,ſub Damaſo papa,& Gratiano imperatore.

Anni Chr.	*Anni Grat.*

| 383 | 5 | Merobaudes 2,& Saturninus. Arcadius,Theodoſij imperatoris filius, Auguſtus appellatur. Damaſus papa obiit 4 idus Decembris.

¶ Huic ſucceſſit Siricius, 38 poſt Petrũ, annis quindecim,menſibus vndecim,diebus vigintiquinque.

| 384 | 6 | Richomer & Clearch⁹. Honorius Theodoſij filius naſcitur.

In Britannia ſeditione militum Maximus imperator eſt fact⁹: quo mox ad Gallias transfretante, Gratianus Pariſiis Merobaude magiſtro militum proditione ſuperatus,fugiens Lugduni captus atque occiſus eſt. Maximus autem Victorem filium ſuum conſortem regni facit.

THEODOSIVS.

ROmanorũ 49, Theodoſius cum Valentiniano regnauit annis 11, cum Gratiano 6. Poſt mortem eius annis 6 Orientem regebat & menſes 4, hoc eſt vſq; ad calendas Februarias, in anno 347 poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt,teſte Caſſiodoro conſule.

Anni Chr.	*Anni The.*

| 385 | 1 | Arcadius & Baudo. Hieronymus presbyter hoc tempore in Bethlehem toto iam mundo clarus habetur, egregio ingenio & ſtudio vniuerſæ eccleſię ſeruiens. Priſcillianus in ſynodo Burdegalenſi damnandum ſe intelligens, ad imperatorem Maximum prouocauit, auditúſque Treueris ab Euodio præfecto prætorij gladio addictus eſt, cum Eutrocia Delphidij rhetoris coniuge, & Latroniano, aliiſque erroris ſui conſortibus.

| 386 | 2 | Honorius & Euodius. Burdegalis quædam Priſcilliani diſcipula, nomine Vrbica, ob impietatis pertinaciam per ſeditionem vulgi lapidibus obruta eſt.

| 387 | 3 | Valentinianus 3, & Eutropius. Maximus tyrannus à Valentiniano & Theodoſio imperatoribus, in tertio ab Aquileia lapide, ſpoliatus indumentis regiis,ſiſtitur,& capite damnatur: cuius filius Victor eodem anno ab Arbogaſte eſt interfectus in Gallia.

Anni Chr.	*Anni The.*

| 388 | 4 | Theodoſius 2, & Cynegius. Itacius & Vrſacius epiſcopi, ob authoritatem Priſcilliani cuius accuſatores fuerunt, eccleſiæ communione priuantur.

| 389 | 5 | Timatius & Promotus. Hieronymus librum de illuſtribus viris eccleſiæ, ad annum octauum Theodoſij componit.

| 390 | 6 | Valẽtinianus 4, & Neoterius. Ioannes monachus & anachorita claruit.

| 391 | 7 | Tacianus & Symmachus. Per idem tẽpus caput ſancti Ioannis Baptiſtæ Conſtantinopolim eſt perductũ, & in ſeptimo milliario ciuitatis humatum.

| 392 | 8 | Arcadius 2, & Rufinus. Valẽtinianus ad vitæ faſtidium nimia Arbogaſti magiſtri militum auſteritate perductus, laqueo apud Viennam perit. Poſt eum Theodoſius vixit annis tribus.

| 393 | 9 | Theodoſius tertiò, & Abundantius.

| 394 | 10 | Arcadius 3, & Honorius 2. Ioannes monachus ornatus prophetiæ gratia, Theodoſio conſulente de euentu belli quod aduerſum Eugeniũ mouebat, victorem futurum prædixit.

| 395 | 11 | Olybrius & Probinus. Theodoſius imperator Eugenium vincit & perimit. Auguſtinus beati Ambroſij diſcipulus,multa facundia doctrinaq; excellens,Hippone regione Aphricę ordinatur epiſcopus. Theodoſius imperator die 17 menſis Ianuarij, anno ætatis 60, Mediolani obiit, ſicut in Tripartita hiſtoria legitur.

Quum ſanctum Patriciũ noluiſſet dominus ſuus dimittere,niſi pro maſſa aurea; ſeruauit ſanctus Patricius præcepto angeli Victori cuidam gregem porcorum: quorum cuſtos dum fuit ſanctus Patricius & paſtor, fodit maſſam aureã, quam ille Patricius domino ſuo pro ſe dedit.

ARCADIVS.

ROmanorũ 50, Arcadius filius Theodoſij cum fratre Honorio (ſecundum omnes) regnauit annis 14, mẽſibus 3, hoc eſt vſque ad calendas Maij, in anno 358 poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt,teſte Caſſiodoro.

396

Anni Chr.	*Anni Arc.*	

| 396 | 1 | Arcadius 4,& Honorius 3. Donatus epiſcopus draconem ingentẽ necauit expuens in ore eius, quem octo iuga boum ad locum incendij vix trahere potuerunt. Ideo autem incenſus eſt, ne putredo eius aërem corrumperet.

Per idem tempus, corpora ſanctorum Abacuc & Micheæ prophetarum diuina reuelatione produntur.

Gothi Italiam, Vandali atque Alemanni Gallias aggrediuntur.

| 397 | 2 | Cæſarius & Atticus. Auguſtinus epiſcopus doctrinæ ſcientia inſignis habetur. Concilium Carthaginis: vbi Hipponenſis concilij ſtatuta firmantur & inſeruntur. Sanctus Martinus Turonorum epiſcopus, 71 ætatis ſuæ anno, epiſcopatus verò 26, obiit, media nocte Dominica.

| 398 | 3 | Honorius 4, & Eutychianus. Siricius papa obiit nono calendis Martij. Anaſtaſius, papa 39 poſt Petrum, ſucceſſit annis quinque, diebus vigintiſeptem. Hic conſtituit, vt quotieſcunq; Euangelia ſacra recitantur, ſacerdotes non ſedeant, ſed curui ſtent. Cyclus vigeſimusſecundus decennoualis incipit, indictione vndecima.

| 399 | 4 | Manlius, & Theodorus. Cum hoc conſulatum inierat Eutropius eunuchus, qui mox & honore & vita deiectus eſt.

Anno 4 Eugenius occiditur.

| 400 | 5 | Stillico, & Aurelianus. Gothi Italiam Alarico & Radagiſo ducibus ingreſſi.

| 401 | 6 | Vincentius, & Frauita. Ioannes Conſtantinopolitanus, & Theophilus Alexandrinus, epiſcopi illuſtres habentur: ſed vtrunque obſcurauit diſcordia, quæ eò vſque proceſſit, vt Ioannes à Theophilo oppreſſus Pontum in exilium pergere cogeretur: quum tamen communionem eius maxima pars epiſcoporum, Romani pontificis ſequuta exemplum, ſeruauerit.

| 402 | 7 | Arcadius 5, & Honorius 5. Anaſtaſius papa obiit quinto calendis Maij. Huic ſucceſſit Innocentius, 40 papa poſt Petrum, qui conſtituit ieiuniũ in ſabbato celebrari, quia in tali die Dominus in ſepulchro iacuit. Sedit annis 15, menſibus 2, & diebus viginti.

Anni Chr.	*Anni Arc.*	

| 403 | 8 | Theodoſius Auguſtus, & Rumoridius.

| 404 | 9 | Honorius 6, & Ariſtenetus. Carthaginenſe concilium habitum de Donatiſtis. Sancta Paula obiit ſeptimo calendis Februarij, 3 ſabbati poſt Solis occubitum.

| 405 | 10 | Stillico ſecundò, & Anthemius. Radagiſus, in Tuſcia multis Gothorum millibus cæſis, ducente exercitum Stillicone, ſuperatus & captus eſt.

| 406 | 11 | Arcadius ſextò, & Probus. Vandali & Alani Gallias traiecto Rheno, tertio calendis Ianuariis ingreſſi ſunt.

| 407 | 12 | Honorius 7, & Theodoſius 2. Conſtantinus in Britannia tyrannus exoritur, & ad Gallias tranſit.

| 408 | 13 | Baſſus vir clariſſimus conſul. Methodius ſic. Apud Antiochiam defuncto Miletio epiſcopo ſubſtituitur Flauianus, Paulino adhuc ſuperſtite. Conſtantinopoli autem Nectarius ex prætore vrbano catechumenus, & nuper baptiſma cõſequutus, ſacerdotium ſuſcepit. Interea Valentinianus in occiduis partibus regnabat. Sed poſtquam auguſtæ memoriæ Valentinianus in Vienna ciuitate Galliarum vitam finiuit, Eugenius imperium ſuſcepit, qui contra fidem catholicam ſacrilegus extitit. Sed dominus qui eccleſiam ſuam tueri conſueuit, de cœlo iaculatus eſt iudicium, atque omnem victoriam ad religioſum imperatorem Theodoſium tranſtulit. Itaque extincto Eugenio Theodoſius glorioſiſſimus princeps traditis regni gubernaculis Arcadio Orientis, Honorio Occidentis; ipſe Romano imperio per annos 17 feliciter gubernato, ad meliora migrauit, cum pijſſimis principibus percepturus præmia meritorum. Fuit autem vir quidam ſublimis in palatio ſub Theodoſio imperatore nomine Arſenius, cuius filios, id eſt Arcadium & Honorium, de baptiſmo ſuſcepit. Hic Arſenius diuina voce admonitus perrexit ad eremum Scythiæ, ibique inter ſanctos patres quietam vitam duxit. Igitur Arcadius & Honorius pijſſimi conſules Romanorum, quos Arſenius pater noſter de baptiſmo ſuſcepit, filij Theodoſij imperatoris piiſſimi: ſub quibus Martinus Turo-

norum epiſcopus apud Condacenſem diœceſis ſuæ vicum obiit poſt patrem ſuum: ſicut cum eo antea conſules, ita poſt illum imperatores extiterunt, & regnauerunt poſt illum in gloria imperij ſui, vſquequo extitit Theodoſius piiſſimus Auguſtus, filius Arcadij imperatoris: & 38 anno imperij eius cœpit hæreſis pullulare in eccleſia Dei. Obiit autem ſanctus Martinus, 71 ætatis ſue anno, epiſcopatus autem 27, anno ab incarnatione Domini 397. Igitur Arcadius imperator expletis imperij ſui 13 annis obiit, & frater eius Honorius ſucceſſit: cuius 7 imperij anno inuentũ eſt ſancti Stephani protomartyris corpus, anno videlicet ab incarnatione Domini 416, anno autem 12 imperij eiuſdem Honorij.

Sanctus Hieronymus obiit, anno ætatis ſuæ 91, ãno ab incarnatione Domini 321. Honorius itaq; expletis imperij ſui 15 annis obiit: cui Theodoſius iunior Arcadij filius ſucceſſit. Cuius 8 imperij anno ſanctus Auguſtinus epiſcopus obiit, anno ętatis ſuæ 76. Hucuſque Methodius.

Anni Chr.	*Anni Arc.*	
409	14	Hoc etiam anno Arcadius imperator obiit. Poſt quem Honorius cum Theodoſio fratris ſui filio regnat annis 15.

HONORIVS.

Romanorũ 15, Honorius cum Theodoſio fratris ſui filio, ſecũdum omnes chronographos regnauit annis 15, hoc eſt vſque ad calendas Maij, in anno 370 poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt.

Anni Chr.	*Anni Hon.*	
410	1	Honorius 8, & Theodoſius tertiò. Attalus Romæ imperator factus, qui mox priuatus regno Gothis cohæſit.
411	2	Fl. Varro & Tertullus. Roma à Gothis Alarico duce capta, & ob hoc ſolus fuit orientalium partium conſul, quod eſt ſequenti anno obſeruatum.
412	3	Theodoſius 4, conſul. Conſtantinus apud Arelatenſe oppidum victus & captus: cuius filium Conſtantem in Hiſpaniis regnare orſum Geruntius comes, in Maximum quendam tyrannidem transferens, interemerat.
413	4	Honorius 9, & Theodoſius 5. Maximo in Hiſpania regno ablato, vita conceſſa eſt ei: eo quòd modeſtia humilitaſque affectati imperij inuidiam non merebatur. Eodem tempore Heros vir ſanctus, & beati Martini diſcipulus, quum Arelatenſi oppido epiſcopus præſideret, à populo eiuſdem ciuitatis inſons, & nulli inſimulationi obnoxius, pulſus eſt. In locum autem eius Patroclus ordinatus eſt, amicus & familiaris Conſtantij magiſtri militum: cuius per ipſum gratia quærebatur. Eaq; res inter epiſcopos regionis illius magnarum diſcordiarum materia fuit.
414	5	Luciꝰ quintò, clariſſimꝰ conſul. Huius collega in conſulatu Heraclianus fuit, qui nouarum rerum in Aphrica reus honorem cum vita amiſit.

Burgundiones partem Galliæ propinquantem Rheno obtinuerunt.

Iouinus & Sebaſtianus fratres, in Gallia abrepto regno perempti ſunt.

Hac tempeſtate Pelagius Brito dogma nominis ſui contra gratiam CHRISTI, Celeſtio & Iuliano adiutoribus exeruit, multoſque in ſuum errorem trahit, prædicans vnumquenque ad iuſtitiam voluntate propria regi, tantumque accipere gratiæ, quantum meruerit, quia peccatum Adæ ipſum ſolum læſerit, nec poſteros eius obſtrinxerit. Vnde & volentibus poſſibile ſit omni carere peccato; omneſque paruulos tam inſontes naſci, quàm primus homo ante prçuaricationem fuit; nec ideo baptizãdos vt peccato exuantur, ſed vt ſacramento adoptionis honorentur.

415	6	Conſtantius & Conſtãs. Attalus Gothorum conſilio & prçſidio tyrannidem reſumit, & Gallias inuaſit.
416	7	Honorius 10, & Theodoſius 6. Hic autem iuxta Dionyſium incarnationis annus eſt trecenteſimus quadrageſimus quintꝰ, indictio decimatertia. Sanctꝰ Lucianus presbyter Hieroſolymis in epiſtola quam ſcripſit de inuentione corporis protomartyris Stephani, ſanctorumque Gamalielis, Nicodemi, & Abidon, ſicut ſibi reuelatum eſt à Domino, inter cætera etiam de ipſo eodem

anno

anno manifeſtè demonſtrat ita die paraſceuæ, hoc eſt feria ſexta, quę eſt 3 nonis Decembris, conſulatu Honorij decies & Theodoſij ſexies Auguſtorum: & reliqua. Regularibus ergo 7 menſis Decembris proiectis, remanent concurrētes quatuor anni prędicti, hoc eſt calendis Decēbris feria quinta, & 3 nonis Decembris feria ſexta, anno ſexto Honorij conſulatu prædicto, quo corpora ſacra à Domino ſunt reuelata. Scripſit etiam reuelationem Græco ſermone ad omnium eccleſiarum perſonam: quam Auitus presbyter, Hiſpanus genere, in Latinum vertit eloquium, & adiecta epiſtola ſua per Oroſium Orientalibus dedit. Qui Oroſius ad loca ſancta Hieruſalem perueniens, quò eum Auguſtinus ad Hieronymum pro diſcenda animæ ratione miſerat, reliquias ſancti Stephani accepit, & ad patriam reuerſus primùm intulit Occidenti.

Attalus à Gothis ad Hiſpanias migrantibus neglectus & præſidio carens capitur.

Athaulphus à ſocru vulneratus obiit, regnumq; eius Vanlia, peremptis qui idē cupere intelligebantur, inuaſit.

Anni Chr.	*Anni Hon.*	
417	8	Theodoſius 7, & Palladius.

Placidiam Theodoſij imperatoris filiam, quam Romæ Gothi ceperant, quāque Athaulphus cōiugem habuerat, Gallia pacem Honorij expetēs reddidit, eiúſque nuptias Conſtantius promeretur. Innocentius papa obiit quarto calendis Auguſti.

¶ Huic ſucceſſit Zoſimus, papa quadrageſimusprimus poſt Petrum, anno vno, mēſibus octo, & diebus vigintiquinq;.

418 | 9 | Honorius vndecimò, & Conſtantius ſecundò. Honorius Romam triumpho ingreditur, præeunte currū eius Attalo, quem liberè viuere iuſſit exulem. Cyclus vigeſimustertius decennoualis incipit, indictione decimaquinta.

419 | 10 | Honorius 12, & Theodoſius 8. Hoc tempore Conſtantius ſeruus CHRISTI, ex vicario Romæ habitans, & pro gratia Dei deuotiſſimè Pelagianis reſiſtens, factione eorundem multa pertulit, quę illū ſanctis confeſſoribus ſociauerunt.

Concilio apud Carthaginem habito 214 & eo amplius epiſcoporum, ad papam Zoſimū ſynodi decreta perlata ſunt: quibus probatis, per totum mundum hæreſis Pelagiana damnata eſt.

Valentinianus Conſtantij & Placidiæ filius naſcitur 5 nonis Iulij.

Carthaginis concilium contra Manichæos & Pelagianos.

Zoſimus papa obiit ſeptimo calendis Ianuariis. Huic ſucceſſit Bonifacius papa 42 poſt Petrum annis 4: qui conſtituit, ſeruum clericum non fieri.

Anni Chr.	*Anni Hon.*	
420	11	Maximus, & Plinta.

Cōſtantius pacem firmat cum Vanlia, data eidem ad inhabitandum ſecunda Aquitania, & quibuſdam ciuitatibus confinium prouinciarum.

421 | 12 | Theodoſius 9, & Conſtantius 3. Conſtantius ab Honorio in cōſortium regni aſſumitur.

Hieronymus presbyter moritur anno ætatis ſuæ nonageſimo primo, ſecundo calendis Octobris.

422 | 13 | Agricola, & Euſtachius. Conſtantinus imperator obiit.

423 | 14 | Honorius 13, & Theodoſius 10. Hoc tempore exercitus ad Hiſpanias contra Vandalos miſſus eſt, cuius Craſtinus dux fuit, qui Bonifaciū, virum bellicis artibus præclarum, inepto & iniurioſo imperio ab expeditionis ſuæ ſocietate auertit. Nam ille periculoſum ſibi atque indignū ratus, eum ſequi quem diſcordē ſuperbientemq; expertus eſſet, celeriter ſe ad portum Vrbis atq; inde ad Aphricam proripuit. Idq; negotium reipublicæ multorum laborum initium fuit.

Bonifacius papa obiit, octauo calendis Nouembris. Huic ſucceſſit Cœleſtinus, papa 43 poſt Petrum, annis nouem.

424 | 15 | Maximian⁹, & Aſclepiodotus. Placidia Auguſta à fratre Honorio pulſa, ad Oriētem cum Valentiniano proficiſcitur.

Honorius Romæ obiit, & regnum eius Ioannes accepit.

THEODOSIVS.

Romanorum vigeſimusquint⁹, Theodoſius iunior, Arcadij filius, regnauit annis vigintiſeptem, hoc eſt vſque ad calēdas Maij, in anno quadringenteſimo ſeptimo poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni The.*	
425	1	Craſtinus, & Victor.

Theodoſius Valentinianum amitæ ſuæ filium Cæſarem facit,& cum Auguſta matre ad recipiendum occidentale mittit imperium. Quo tempore Ioannes, dum Aphricā quam Bonifacius obtinebat, bello repoſcit,ad defenſionem ſui infirmior factus eſt.

| 426 | 2 | Theodoſius vndecimò, & Valentinianus. Placidia Auguſta,& Valentinianus mira felicitate Ioannem tyrānum opprimunt,& regnum victores recipiunt, data venia Aetio, eò quòd Hunni quos per ipſum Ioannes acceperat, eiuſdē ſtudio ad propria reuerſi ſunt. Craſtinus autem in exilium actus eſt, quia videbatur Ioannes ſine incumbentia ipſius regnum non potuiſſe aſſumere.

Valentinianus decreto Theodoſij Auguſtus appellatur.

Archilat nobile oppidum Galliarum à Gothis multa vi oppugnatum eſt, donec imminente Aetio, illo duce non impuniti abſcederent.

| 427 | 3 | Theodoſius duodecimò, & Valentinianus ſecundò. Patroclus Arelatenſis epiſcopus à tribuno quodam barbaro multis vulnerib⁹ laniat⁹ occiditur.

| 428 | 4 | Hierius, & Adaburius. Bonifacio, cuius intra Aphricam gloria potentiaque augebatur,bellum ad arbitrium Felicis qui ad Italiam venire abnuebat, publico nomine illatum eſt, ducibus Mauortio,& Galbione, & Sinoce cuius proditione Mauortius & Galbio, dum Bonifaciū obſident,interempti ſunt:móxque ipſe à Bonifacio dolo detentus eſt atque occiſus. Exinde gentibus quæ vti nauibus neſciebant,dum à certantibus in auxilium vocantur, mare peruiū factum eſt: & belli contra Bonifacium cœpti in Sigiſuultum cura tranſlata eſt.

Gens Vandalorum ab Hiſpania ad Aphricam tranſit.

| 429 | 5 | Felix,& Taurus.Neſtorius Conſtantinopolitanus epiſcopus nouum eccleſiis molitur errorem inducere, prædicans CHRISTVM ex Maria hominem tantùm,non etiam Deum natum; eique diuinitatem pro merito eſſe collatam. Cui impietati præcipuè Cyrilli Alexandrini epiſcopi induſtria,& papæ Cœleſtini repugnauit authoritas.

Pars Galliarum propinqua Rheno quam Franci poſſidendam occupauerūt, ab Aetio comite recepta eſt.

Anni Chr.	*Anni The.*	
430	6	Florētius, & Dionyſius.

Felice ad patriam dignitatem profecto, Aetius magiſter militum factus eſt.

Agricola Pelagianus,Seueriani epiſcopi Pelagiani filius,eccleſias Britanniꝫ dogmatis ſui inſimulatione corrupit: ſed ad actionem Palladij diaconi papa Cœleſtinus Germanum Antiſiodorenſem epiſcopum vice ſua mittit,& deturbatis hęreticis Britannos ad catholicam fidem reduxit.

Cœleſtinus papa conſtituit, vt Pſalmi Dauid centeſimi quinquageſimi ante ſacrificium antiphonatim decantarentur: nam antea epiſtola tantùm & ſanctū Euangelium recitabantur.

| 431 | 7 | Theodoſius 13,& Valētinianus 3.Sanctus Auguſtinus, epiſcopus per omnia excellentiſſimus, moritur 5 calendis Septembris,ætatis ſuæ anno ſeptuageſimoſexto, quū in clericatu, vel epiſcopatu annum 40 compleſſet, libris Iuliani Manichæi inter impetus obſidentiū Vandalorum in ipſo dierum ſuorum fine reſpondens,& glorioſè in defenſione Chriſtianæ gratiæ perſeuerans.

| 432 | 8 | Baſſus,& Antioch⁹.Synodus apud Epheſum congregata ducentorum ſacerdotum. Neſtorius cum hæreſi nominis ſui, & cum multis Pelagianis qui cognatum errori ſuo tutabantur dogma,damnatur.

Ad Scotos in CHRISTVM credentes ordinatus à papa Cœleſtino Palladius, primus epiſcopus miſſus eſt. Poſt ipſum ſanctus Patricius fuit, genere Brito,à ſancto Cœleſtino papa conſecratus, & ad archiepiſcopatum Hibernenſem mittitur: ibi per annos quadragintaſignis atq; mirabilibus prædicans, totam inſulam Hiberniam conuertit ad fidem.

| 433 | 9 | Aetius,& Valerius. Bonifacius ab Aphrica ad Italiam per Vrbem venit,& accepit magiſtri militum dignitatem: qui quum reſiſtentem ſibi Aetium prælio ſuperaſſet, paucos poſt dies morbo aſſumptus eſt.

Cœleſtinus papa obiit ſexto idus Aprilis. Huic ſucceſſit Sixtus, papa 44 poſt Petrum,annis octo.

434

Anni Chr.	Anni The.

434 | 10 | Theodoſius decimoquartò, & Maximus. Eudoxia vxor Theodoſij imperatoris ab Hieroſolymis remeauit, beatiſſimi Stephani protomartyris reliquias quæ in baſilica ſancti Laurentij poſitæ venerantur, ſecum deferens.

435 | 11 | Aſper, & Ariouindus. Sixtus papa fecit baſilicam matris Domini, quæ ab antiquis Liberæ nominabatur.

436 | 12 | Theodoſius decimoſextò, & Valentinianus quartò. Pax facta cum Vandalis, data eis ad habitandum Aphricæ portione. Eodem tempore Gundicarium Burgundionum regem intra Gallias habitantem Aetius bello obtinuit, pacémque ei ſupplicanti dedit: qua non diu potitus eſt, ſiquidem illum Hunni cum populo ſuo & ſtirpe deleuerunt. Cyclus 34 decennoualis incipit, indictione quarta.

437 | 13 | Iſidorus, & Senator. Gothi pacis placita perturbant, & plura municipia vicina ſedibus ſuis occupant, Narbonenſi oppido maximè infeſti. Quod quum diu obſidione & fame laboraret, per Latorium comitem ab vtroque periculo liberatum eſt: ſiquidem per ſingulos equites binis tritici modiis aduectis, ſtrenuiſſimè hoſtes in fugam vertit, & ciuitatem annona adiuuit.

438 | 14 | Aetius & Sigiſuult⁹. Bellum aduerſus Gothos Hunnis auxiliantibus geritur. In Aphrica Geiſericus rex Vandalorum, intra habitationis ſuæ limites volens catholicam fidem in Arianam impietatem ſubuertere, quoſdam noſtrorum epiſcopos eotenus perſequutus eſt, vt eos priuatos iure baſilicarum ſuarum, etiam ciuitatibus ſuis pelleret, quum ipſorum conſtantia nullis ſuperbiſſimi regis minis ac terroribus cederet. Valentinianus Auguſtus ad Theodoſium principem Conſtantinopolim proficiſcitur, filiamque eius in matrimonio accepit. Eodem etiam anno piraticam barbari exercuerunt. Per idem etiam tempus quatuor Hiſpani viri, Arcadius, Probus, Eutychius & Paſchaſius, dudum apud Geiſericum merito ſapientiæ & fidelis obſequij clari habebantur: quos rex vt copulatiores ſibi faceret, in Arianam ſectam tranſire præcepit. At illi hoc facinus conſtantiſſimè reſpuentes, excitato in rabidiſſimam iram barbaro, primum proſcripti, deinde in exilium acti, ac poſtremò diuerſis mortibus interempti, illuſtri martyrio mirabiliter occubuerunt. Puer autem Paulillus nomine, frater Paſchaſij & Eutychij, pro elegantia formæ atque ingenij regi admodum acceptus, quum à profeſſione atque amore catholicæ fidei nullis minis perturbari poſſet, diu fuſtibus cæſus, & ad infimam ſeruitutem damnatus eſt: nec ideo vt apparet interfectus, ne ſuperata ſæuitia impij regis etiam illa ætas gloriaretur.

Sanctus Cyrillus, Alexandrinus epiſcopus, cyclum nonaginta & quinque annorum componit, incipiens ab anno centeſimo quinquageſimo tertio Diocletiani.

Batauos, Tungros, Menapios, Terauanos, Morinos, Ambiones, Cameracenſes, Tornacenſes, Atrebatenſes, Beluacenſes, & quicquid his regionibus interiacet, vltraque Sequanam & Ligerim, Clodius Francorum regno adiecit.

Anni Chr.	Anni The.

439 | 15 | Theodoſius 16, & Fauſtus. Diabolus in ſpecie Moſis in Creta apparens Iudæis, per mare pede ſicco ad terram repromiſſionis eos perducere repromiſit: ſed plurimis merſis & necatis, reliqui ſalui facti ad gratiam CHRISTI conuertuntur.

440 | 16 | Theodoſius 17, & Feſtus. Hac tempeſtate Iulianus Atelanenſis, iactantiſſimus Pelagiani erroris aſſertor, quem dudum amiſſi epiſcopatus intemperans cupido exagitabat, multimoda arte fallendi correctionis ſpem præferens, molitus eſt in communionem eccleſiæ irrepere. His inſidiis Sixtus papa diaconi Leonis hortatu vigilanter occurrens, nullum aditum peſtiferis conatibus patere permiſit. Et ita omnes catholici de retectione fallacis beſtiæ gaudebant: quaſi tunc primùm ſuperbiſſimam hæreſin apoſtolicus gladius detruncaſſet. Aetio rebus quæ in Gallia componebantur intento, Geiſericus (de cuius amicitia nihil metuebatur) Carthaginem dolo pacis inuadit, omneſque opes eius, excruciatis diuerſo genere tormentorum ciuibus, in ius ſuum vertit. Nec ab eccleſiarum expolia-

tione abſtinens, quas & ſacris vaſis exinanitas & ſacerdotum adminiſtratione priuatas, non iam diuini cultus loca, ſed ſuorũ iuſſit eſſe habitacula. In vniuerſum captiui populi ordinem ſæuus, ſed præcipuè nobilitati & religioni infenſus, vt non diſcerneretur, hominibus magis an Deo bellum intuliſſet.

Anni Chr.	*An. The.*	
441	17	Valentinianus, & Anatolius.

Defuncto Sixto epiſcopo, 40 amplius diebus Romana eccleſia ſine antiſtite fuit, mirabili pace atque patientia præſentiam diaconi Leonis expectans, qui tũc inter Aetium atque Albinũ, amicitiæ gratia redintegrãdæ, Gallias detinebat. Igitur Leo legatione publica accitus & gaudenti patriæ præſentatus, 45 poſt Petrum Romanæ eccleſiæ epiſcopus ordinatur; annis 12, menſibus 2. Geiſericus rex Vandalorum Siciliam grauiter affligens, accepto nuncio Sebaſtiani ducis ab Hiſpania ad Aphricam tranſitu celeriter Carthaginem redit, ratus periculoſum ſibi ac ſuis fore, ſi vir bellandi peritus recipiendæ Carthagini incubuiſſet.

| 442 | 18 | Cyrus vir clariſſimus, conſul. Theodoſius imperator bellum cõtra Vandalos mouet, Ariobindo & Anſila, atque Germano ducibus cum magna claſſe directis, qui longis cunctationibus negotium differentes, Siciliæ magis oneri quàm Aphricæ præſidio fuêre.

| 443 | 19 | Dioſcorus, & Eudoxius. Hunnis Thraciam & Illyricum vaſtantibus ſæua depopulatione, exercitus qui in Sicilia demorabatur, ad defenſionem Orientalium prouinciarum reuertitur. Cum Geiſerico autem & Valentiniano Auguſto pax cõfirmata, & certis ſpatiis Aphrica inter vtroſque diuiſa eſt.

| 444 | 20 | Maximus 2, & Paternꝰ. Hoc tempore plurimos Manichæos intra Vrbem latere diligentia papæ Leonis innotuit, qui eos de ſecretis ſuis erutos, & oculis totius eccleſiæ publicatos, omnes dogmatis ſui turpitudinem damnare fecit & prodere, incenſis eorum codicibus.

| 445 | 21 | Theodoſius 18, & Albinus. Attila Hunnorum rex Budam fratrẽ & cõſortem ſuum perimit, eiuſque populos ſibi parere fecit. Hoc anno Paſcha Dominicum aliter celebratum erat, quàm in die 10 calend. Maij, ſed 11 calend. earundem, quando dies paſſionis fuit: ob cuius reuerentiam Natalis vrbis Romę ſine Circenſibus trãſiit. Incipit epiſtola Paſchaſini ad papam Leonem iubentem ſibi, quum orta eſt quæſtio de Paſcha huius anni. Domino viro ſancto atque beatiſſimo, ac apoſtolico, mihiq; & poſt Dominũ plurimùm colendo, papæ Leoni Paſchaſinus epiſcopus. Apoſtolatus veſtri ſcripta, diacono Panormitanæ eccleſiæ Silano deferente, percepi, quæ nuditati meæ atque ærumnis quas amariſſima captiuitate faciente incurri, ſolatium in omnibus atque remedium attulerunt, cœleſti rore animum recreantia, atque omne quod triſte fuerat abſtergentia. Domine venerabilis papa, dignata eſt corona veſtra, vt quid Paſchalis ſupputationis veritas anni poſt hunc annum futuri haberet, ſacroſanctis auribus veſtris exiguitas mea intimaret: cui præcepto inobediens exiſtere nec potui, nec debui. Diutino itaque tractatu vel ratiocinatione id verum inuenimus, quod ab Alexandrinæ eccleſiæ antiſtitę beatitudini veſtræ trãſcriptum eſt. Nam quum Romana ſupputatio quæ cyclo concluditur, cuius ipſe de quo quæſtio agitur, erat annus 63 (qui cyclus cœpit à conſulatu Siagrij & Antonij, anno quarto Gratiani) nobis dubietatem afferret, eo quòd ſexto calend. Aprilium die dies Dominica, & Luna 21 incurreret; & iterum octauo calend. Maiarum die, vt rei veritas habet, Dominica Paſchalis dies, & Luna 19, obueniret; in hoc ambiguo fluctuantes, ad Hebręorum hoc eſt Legalem ſupputationem nos conuertimus. Quem quum Romani ignorant, facilè in errorem incurrunt. Cœpit ergo ogdoas à conſulatu virorum clariſſimorum Ælij & Sigiſuulci, quæ concluditur anno hoc de quo quæſtio videtur exorta. Talis ratio hæc eſt: Priores duo anni communes, 3 emboliſ. 4 & 5 communes, & 8 emboliſm. Peruidet ergo apoſtolatus prudentia 8 annum ogdoadis non poſſe aliter fieri, niſi emboliſmum teneamus. Quòd ſi voluerimus illud quod ſuperiùs diximus, ideſt quod primùm incurrit Paſcha ſeptimo calen. Aprilium celebrare, communem annum faciemus, & incipiet omnis deinceps ſubſequentium annorum ſupputatio vacillare. Et ne hoc quod expoſui beatitudini veſtræ aliquam obſcuritatem afferat, ſuggeſſimus communes annos apud Hebræ-

Hebræos duodecim tantùm Lunas, hoc eſt dies 384, habere. Neceſſitate ergo emboliſmi cogimur id tenere quod longius eſt, ne à vero deuiare videamur: neque nobis aut nouum, aut erratum videatur, quum dies paſſionis vndecimo calendis Maiarum occurrat: à qua, ſicut videtur, Paſcha nomen accepit; licet Hebrææ linguæ interpretes tradant, Paſcha tranſitum dici. Quod tamen ita eſſe, Ioannis Euangeliſtæ dicto confirmatur quo ait, quum de paſſione loqueretur: Quum veniſſet hora, vt tranſiret IESVS ex hoc mundo: & reliqua.

• Paſchaſinus epiſcopus ad ſanctum Leonem papam. Non nos dies vna longiùs poſita, terreat, ne quum hoc vitamus, incurramus errorem; ſicut euenit tempore beatæ recordationis domini mei prædeceſſoris Zoſimi papæ, anno Honorij Auguſti conſulatus 11, & Conſtantij 2. Tempore ergo Zoſimi papæ, quum nec decimo calendis Maij die, ſed octauo calendis Aprilis Paſcha celebratum eſt, id eſt pro emboliſmo communis annus cenſus eſt, & error grauiſſimus ortus eſt, in tantum vt miniſterio certo quod dono Spiritus ſancti datur, hæc veritas probaretur. Quod exponendum propterea credidi, quia locus etiam ipſe ſancto atque à me venerando fratri meo diacono Libano notiſſimus eſt: cuius myſterij miraculum tale eſt. Quædam viliſſima poſſeſſio quæ Meltinas appellatur, in montibus arduis ac ſyluis denſiſſimis conſtituta. Illic perparum atque vili opere conſtructa eccleſia eſt, in cuius baptiſterio nocte ſacroſancta Paſchali, baptizandi hora, quum nullus canalis, nulla ſit fiſtula, nec aqua omnino vicina, fons ex ſeſe repletur. Tunc ergo, ſicut ſuprà dixi, ſub ſanctæ memoriæ domino meo quondam, ac beatiſſimo papa Zoſimo, anno nono Honorij, quum apud Orientales error ortus fuiſſet, conſuetis lectionibus nocte ſancta diſcuſſis, quum presbyter ſecundum morem baptizandi horam requireret, vſque ad lucem aqua non veniente; non conſecrati qui baptizandi fuerant, receſſerũt. Vt igitur breuiter narrem, illa nocte quæ luceſcebat in diem Dominicam, decimo die calendis Maij, fons ſacer hora competenti repletus eſt. Euidenti ergo miraculo claruit, Occidentalium partium fuiſſe errorem. Hæc prout potui, & epiſtolaris breuitas paſſa eſt, iubente apoſtolatu noſtro tranſcripſi. Prouolutus igitur nunc obſecro, vt pro mea paruitate, immo pro totius orbis ſtatu orare dignemini, vt tandem de tot neceſſitatibus liberati cognoſcamus, quomodo ipſe eſt Deus noſter qui facit mirabilia ſolus, qui iã non tradat beſtiis animas confitentes ſibi, neque amplius nos tentari patiatur ſuper id quod ferre poſſumus, ſed faciat cum tentatione prouentum miſericordiæ pro ſua pietate, vt ſuſtinere poſſimus. Huc uſque epiſtola Paſchaſini. Annus itaque 417 incarnationis ſecundum Dionyſium, eſt annus 9 Honorij: & annus 444 incarnationis, ſecundum eundẽ Dionyſium, eſt annus 21 Theodoſij principis.

Anni Chr.	*Anni The.*	
446	22	Valentinianus 6, & Nonius. Leo papa conſtituit, infra actionem dici miſſæ, Sanctum ſacrificium & immaculatam hoſtiam: & monacham non accipere velamen capitis benedictum ab epiſcopo, niſi prius fuerit virginitas eius probata.
447	23	Aetius 3, & Symmachus. Britãni à Scotis & Pictis ſuperantur. Quos ſubiectionem Romanis pro auxilio promittentes miſſa legio liberans, Scotos à Britannia proiecit: ac domum reuerſura præcepit Britannis murum trans inſulam inter duo maria ſtatuere: Quo ceſpite magis quàm lapide conſtructo, vt diſceſſere Romani, Scoti aduecti in nauibus Britannos quaſi maturam ſegetem, obuiantes ſibi cædunt, calcant, deuorant. Interim petentibus auxilia Romani recurrunt, & Scotos fugant, & cum Britannis murum inter vrbes ſolidum ſaxo à mari vſque ad mare collocant, & in littore meridiani maris vnde hoſtes metuebantur, turres per interualla ad proſpectum ſtatuunt. Recedente verò à Britannia Romano exercitu, Scoti & Picti redeunt, & totam Britanniam ab Aquilone muro tenus, & ipſo interrupto capiunt. Britanni verò epiſtolam lachrimabylem ad Aetium Romanæ poteſtatis virum ter conſulem mittunt, anno 23 Theodoſij, ſed non auxilium impetrant. Reuertuntur domum Scoti, & non poſt multum tempus reuerſi Picti cum Scotis extremam Britanniæ partem primùm, & deinceps inhabitandum detinent. Britanni autem vnanimo conſilio cum rege ſuo

Vertigerno Anglos quaſi defenſores patriæ ad ſe inuitandos elegerunt. Sed exceptos impugnatores ſenſerunt, conficta occaſione quòd pro ſe militantibus Britones minus ſufficienter ſtipendia darent.

Anni Chr.	An. The.	
448	24	Calippus, & Adaburius.

Eutyches hæreſiarcha, Conſtantinopolitanus presbyter, fretus Theodoſij Auguſti amicitiis, conatus eſt non perfectum hominem in CHRISTO aſſerere: contra quem Flauianus eiuſdem vrbis epiſcopus conflictum ſuſcipiens, cum ſacerdotibus ſuis damnatus eſt, authore Dioſcoro, Alexandrinæ vrbis epiſcopo.

| 449 | 25 | Poſthumianus, & Zeno. Theodoſius imperator pro defenſione Eutychetis Leonem papam ad ſe vocat. Qui dum ire vellet, à populo prohibitus, presbyteros & diaconos quoſdam direxit.

| 450 | 26 | Aſturius, & Protogenes. Iterum vocati catholici audiendi.

| 451 | 27 | Valentinian⁹ 7, & Auienus. Concilium in Epheſo contra Eutychetē presbyterum, qui Conſtantinopoli monaſterio celeberrimo præſidebat, dicens, Deum tantùm eſſe CHRISTVM, non hominem. Contra quem Hilarius diaconus cum Iulio epiſcopo Puteolano vice papæ Leonis miſſi fuerunt. Qui diaconus, quia pro violata fide illic clamauit, vitæ ſuæ fuga conſuluit, Romamque peruenit. Theodoſius verò imperator eodem anno obiit, & cum magna pompa à Placidia & Leone cum omni ſenatu deductus eſt, & in Mauſoleo ad apoſtolum Petrum poſitus. Cui ſucceſſit Martianus, & Pulcheria eius coniux Auguſta facta eſt: à quo damnatur Eutyches & omnes eius fautores:

MARTIANVS.

ROmanorum 53, Martianus ſecundū omnes regnauit annis 7: iuxta eum qui hiſtoriam tunc conſcripſit, annis 8; ſecundum Romanam hiſtoriam, annis 7, mēſibus 2, hoc eſt vſque ad calendas Iulij, in anno 445 poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	Anni Mar.	
452	1	Martian⁹, & Adelphius.

Placidia Auguſta defuncta eſt 5 calend. Decembris.

Pugna facta eſt in Galliis inter Aetium patricium & Attilam regē Hunnorū, ſed cum vtriuſq; populi maxima cęde. Attila fugatus eſt in Gallias ſuperiores.

Anni Chr.	Anni Mar.	
453	2	Herculanus, & Aſporatius.

Ioannes Baptiſta duobus monachis Orientalibus qui ad oraculum venerunt Hieroſolymam, caput ſuum iuxta Herodis quondam regis habitaculum reuelauit: quod ad Phœnicem vrbem cum magno honore perlatum eſt.

Gens Anglorum ſiue Saxonum Britāniam tribus longis nauibus aduehitur: quibus dum iter proſperatum domi fama referret, mittitur exercitus fortior: & totam penè inſulam ab Orientali eius plaga vſq; ad Occidentem igne vel enſe ſubegit.

Attila redintegratis viribus Aquileiam magna vi dimicans introiuit, cum quo à Valentiniano imperatore papa Leo directus pacem fecit, teſte Caſſiodoro.

| 454 | 3 | Opilio, & Vincomalus. Synodus Chalcedonenſis facta, vbi Eutyches & Dioſcorus damnati ſunt. Sanctus Leo papa ad Iulianum epiſcopum ſic: De Paſchali obſeruantia ſanctæ memoriæ Theophilus Alexandrinus epiſcopus ad Auguſtum Theodoſium ſeniorem ſcribens, per centum annos à primo prædicti principis conſulatu digeſſit ordinem diei feſti Paſchalis: cuius inſtructionis 76 nunc annus euoluitur, quòd Opilione conſule 2 idus Aprilis celebrata eſt ſacra ſolennitas Paſchalis, vnde ſequenti anno 2, nonis Aprilis rationabiliter Paſcha cōſequetur. Sed ann⁹ qui erit 78, vt videtur, diſcordat: ſiquidem in 8 die calend. Maij Paſcha conſtituitur, quum 15 calend. Maij debuit fieri.

| 455 | 4 | Ælius, & Studius. Ordinatus eſt epiſcopus Deogratias in baſilica Fauſti, die Dominico 8 calend. Nouembris. Aetius patricius, in palatio manu Valentiniani imperatoris extinctus eſt: ſolus ex principibus famoſiſſimo Attilæ formidabilis. Boëtius quoq; vir præfectus prætorio, amicus eius, cum aliis præſtantibus viris interemptus eſt.

| 456 | 5 | Valentinianus 8, & Anthemius. Valentinianus imperator ab amicis Aetij 13 calend. Aprilis in campo Marcio occiditur. Maximus verò virgemini

gemini cõſulatus & patriciç dignitatis altera die, 12 calend. Aprilis, Romæ ſumpſit imperium. Poſt menſem autem alterum, nunciato ei ex Aphrica Geiſerici regis aduentu, multis nobilibus & popularibus ex Vrbe fugientibus, quum Maximus data abeundi cũctis licentia, trepid⁹ vellet abſcedere; 77 die adepti imperij à famulis Valentiniani dilaniatus eſt, & membratim in Tiberim proiectus. Sic caruit ſepultura. Poſt hæc conſequuta eſt multis digna lachrymis Romana captiuitas. Vacuam enim omni præſidio Vrbem Geiſericus obtinuit, 4 idus Iulii, feria 3, occurrente ſibi papa Leone ſancto extra portas. Cuius ſupplicatio ita eundem agentem leniuit, vt quum omnia poteſtati eius eſſent tradita, ciuitati tamen ab igne & cæde & ſupplicio abſtineretur. Roma verò per 14 dies ſecura, & libera ſcrutatione omnibus opibus ſuis euacuata eſt: multaque millia captiuorum, prout cuique ætati placuerat, cum regina & filiabus eius Carthaginem abducta. Hoc anno, id eſt 455 incarnationis (iuxta Dionyſium) Paſcha Dominicum 8 die calendis Maij rectè celebratũ eſt, ordinatione ſancti Theophili: quod ſanctus Leo papa 15 calend. Maij potius obſeruandum proteſtatur. Cyclus 25 decennoualis incipit, indictione 8.

| 457 | 6 | Varari, & Ioannes. Poſt Maximũ Auitus in Galliis aſſumpſit imperium.

| 458 | 7 | Conſtantius, & Rufus. Auitus Placentię depoſuit imperiũ. Marciano defuncto apud Conſtantinopolim, Leo Orientis, Maiorianus Italię ſuſcepit imperium, teſte Caſſiodoro.

Leo.

Romanorum 54, Leo (ſecundum omnes) regnauit annis 16, hoc eſt vſq; ad calendas Iulij, in anno 420 poſt paſſionem Domini, his conſulibus, teſte Caſſiodoro.

Anni Chr.	*Anni Leon.*	
459	1	Leo, & Maiorianus. Qui

conſules fuerunt mutati propter bellum Maioriani, & ſuffecti Richimer & Patricius.

Maiorianus in Aphricam mouit procinctum.

Alexandria & Ægyptus errore Dioſcori hæretici lãgueſcit, qui immundo repletus ſpiritu canina rabie latrat.

Anni Chr.	*Anni Leon.*	
460	2	Magnus, & Apollonius.

Hæreſis Acephalorum Chalcedonenſe concilium impugnantium apparuit. Acephali, id eſt ſine capite, nominantur, quia quis author priùs eum inuexit, non inuenitur.

| 461 | 3 | Seuerinus, & Dagalaiphus. Maiorianus iuxta Derconam ciuitatem 8 idus Auguſti occiditur, immiſſione Richimeris: cui Seuerum natione Lucanũ Rauennæ ſuccedere fecit in regnũ.

Magnus Leo papa obiit 4 calend. Iulij.

Hilarius, papa 46 poſt Petrum, ordinatur 2 idus Nouembris, qui ſedit annis 7, menſibus 6. Pro terræmotu cõtinuo Conſtantinopoli contigit, iuuenem in aëre omnibus videntibus diuinitus ſuſpendi, cui iuſſum eſt nunciare epiſcopo & populo ſic pſallere: Sanctus Deus, ſanctus fortis, ſanctus immortalis, miſerere nobis: nihil plus apponentes.

| 462 | 4 | Leo 2, & Seuerus.
| 463 | 5 | Baſilius, & Viuianus.

Theodoretus epiſcopus ciuitatis quæ Cyria dicitur, eò quòd à Cyro rege Perſarum ſit condita; ſcribit de vera incarnatione Dominica contra Eutychem, & Dioſcorum qui negauit humanam carnem in Christo.

Victorinus iubente papa Hilario ſcripſit Paſchalem circulum 532 annorum.

| 464 | 6 | Ruſticus, & Olybrius. Beorgor rex Alanorum apud Pergamum, à patricio Richimere peremptus eſt.

| 465 | 7 | Herminerichus, & Baſilicus. Seuerus Romæ in palatio fraude Richimeris peremptus eſt.

| 466 | 8 | Leo iunior 3, ſol⁹. Theodoretus, prædictus epiſcopus Cyriæ, ſcribit Eccleſiaſticam hiſtoriam quæ Tripartita dicitur, à fine librorũ Euſebij, id eſt ab anno 20 Conſtantij vſque ad tempus huius Leonis imperatoris, qui & ipſe epiſcopus obiit.

| 467 | 9 | Buſeus, & Ioannes. Anthemius à Leone imperatore ad Italiam mittitur, qui tertio ab Vrbe milliario, in loco qui dicitur Broncotas, ſuſcepit imperium.

| 468 | 10 | Anthemius 2, ſolus. Marcellinus occiditur in Sicilia.

Digitized by Google

| *Anni Chr.* | *Anni Leon.* |

| 469 | 11 | Martianus,& Zeno. Arabundus imperium tentans,iuſſu Anthemij in exilium deportatur.

Hilarius papa obiit 9 calend. Martij. Simplicius,papa 47 poſt Petrum, ſucceſſit annis 15,diebus 6.

| 470 | 12 | Seuer⁹,& Iordanes. Romanus patricius affectans imperium capite truncatur.

| 471 | 13 | Leo 4, & Probianus. Aſpar affectans tyrannidem, Conſtantinopoli à Leone imperatore occiditur.

| 472 | 14 | Feſt⁹, & Martianus. Patricius Richimer Romę facto Olybrio imperatore Anthemium contra reuerẽtiam principis & ius affinitatis cum graui clade ciuitatis extinguit: qui non diutius peracto ſcelere gloriatus eſt, ſed poſt quadraginta dies defunctus eſt. Olybrius autem menſe ſeptimo imperij vitam peregit.

| 473 | 15 | Leo 5,ſolus. Gundibaldo hortante Glycerius Rauennæ ſumpſit imperiũ. Eodem anno Leo imperator nepotẽ ſuum Leonem conſortẽ fecit imperij.

| 474 | 16 | Leo iunior,ſolus. Nepos Romæ Glycerio ſucceſſit in regnum. Leo ſenior imperator hoc anno obiit. Hucuſque Proſper & Caſſiodorus. Iordanus epiſcopus, ſicut in Chronica ab eo hoc tempore compoſita refert,& Caſſiodorus cum eo,& Melitus: Leo ſenior Leonem iuniorem, ex Ariadne familia nepotem ſuum, in imperio ordinans Orientali, anno 16 imperij ſui obijt.

Leo, II.

Romanorũ 55, Leo iunior mox paucis menſibus, puerile, ordinante tamẽ patre, quum rexiſſet imperium, manu ſua generum ſuum Zenonem coronans, imperatoremque cõſtituens, rebus humanis exceſſit. Hæc Iordanus. Iuxta Romanam hiſtoriam Leo ſenior regnauit annis 16, ac menſibus 6, hoc eſt vſque ad calendas Ianuarias. In eodẽ anno 16 quo Leo obiit, Theodoricus rex Romam obtinuit, tempore Leonis iunioris.

Zenon.

Romanorum 56, Zenon (ſecundum omnes) regnauit annis 17, hoc eſt vſque ad calẽdas Ianuarij, in anno 437 poſt

Anni Chr.	*Anni Anaſt.*	
494	3	Æmylius, ſolus.
495	4	Aſterius, & Præſidius.

Theodoricus rex Rauennam ingreſſus, Odoacrem moliente ſibi inſidias occidit.

496 | 5 | Victor, ſolus. Gelaſius papa Miſenum epiſcopum à Felice damnatum eccleſiæ ſuæ reſtituit.

497 | 6 | Paulus, ſolus. Gelaſius papa libros contra Eutychen & Neſtorium compoſuit, & obiit 13 calend. Decembris. Huic Anaſtaſius, papa 50 poſt Petrum, ſucceſſit anno vno & menſibus ſex.

498 | 7 | Anaſtaſius, ſolus. Anaſtaſius imperator nullius inimicorũ ſuorum meruit audire vindictam, ſicut nec noſtræ eccleſiæ iura ſeruauit.

499 | 8 | Paulinus, & Ioannes. Thraſamundus Vandalorum rex catholicas eccleſias damnauit, & 225 epiſcopos exilio in Sardiniam miſit.

Anaſtaſius papa voluit occultè reuocare Acatium Cõſtãtinopolitanum epiſcopum damnatum: quare diuino nutu percuſſus eſt, & obiit quinto calendarum menſis Iulij.

500 | 9 | Paulinus, & Ioannes. Symmachus, papa 51 poſt Petrum, ſedit annis 15. Propter electionem Symmachi papæ, & Laurentij, Fauſtus exconſul nobiliſſimus, & Probinus exconſul ex parte Laurentij, aduerſus Fauſtum exconſulem cæteroſque ex parte Symmachi, in medio Vrbis cædes & homicidia fecerũt, & multos clericos occiderunt. Vnde etiam ſanctus Paſchaſius diaconus poſt mortem ſuam in pœna poſitus erat, quia contra populum in electione Laurentij vſque in finem vitæ ſuæ permanſit, ſicut legitur in Dialogo. Et hoc fuit peccatum minimũ, ideſt culpa ignorantiæ, quia ipſe putabat, ſe rectè agere coram Deo quod ignoranter fecit.

501 | 10 | Patricius, & Hypatius. Theodoricus rex hoc anno Romam, cunctorum votis expetitus, aduenit; & ſenatũ ſuum mira affabilitate tractans, Romanæ plebi donauit annonas atque admirandis muniis, deputata per annos ſingulos maxima pecuniæ quantitate, ſubuenit. Sub cuius felici imperio plurimæ renouantur vrbes, minutiſſima caſtella conduntur: cõſurgunt etiam admiranda palatia, ma-

gniſq; eius operibus antiqua miracula ſuperantur.

Anni Chr.	Anni Anaſt.	
502	11	Auienus, & Pompeius.
503	12	Auienus iunior, & Probus. Theodoricus rex aquam Rauennam perduxit: cuius formam ſumptu proprio inſtaurauit, quæ longis antea fuerat ad ſolum reducta temporibus.
504	13	Cethegus ſolus. Virtute domini regis Theodorici, victis Bulgaribus, Syrmium Italia recepit.
505	14	Theodorus, & Sabinianus. Symmachus papa multa eccleſiarum opera à fundamentis creauit, vel priſca renouauit: ad beatum Laurentium, & beatum Petrum, & Paulum pauperibus habitacula conſtruxit; & omni anno per Aphricam ac Sardiniã epiſcopis qui in exilio erant, pecunias ac veſtes miniſtrabat.
506	15	Anaſtaſius tertiò, & Venantius.
507	16	Venantius iunior, & Celer. Theodoricus rex contra Francos miſit exercitum, qui Gallias Francorum deprædatione confuſas, victis hoſtibus ac fugatis, ſuo acquiſiuit imperio.
508	17	Importunus, ſolus.
509	18	Boëtius, ſolus. Apud Carthaginem Olympius quidam Arianus in balneis ſanctam trinitatem blaſphemat: ſed ſtatim ignis iaculo imminente, viſibiliter combuſtus eſt.
510	19	Felix, & Secundinus.
511	20	Paulus, & Muſchianus. Barnabas quidam Arianus epiſcop⁹, dum contra regulam fidei quendam baptizans dixiſſet, Baptizo te Barnabas in nomine Patris per filium in Spiritu ſancto, ſtatim aqua quæ fuerat ad baptizandum apportata, nuſquam comparuit. Quod aſpiciens qui baptizandus erat, confeſtim ad eccleſiam catholicã abiit, & baptiſmũ CHRISTI ſuſcepit. Iſte annus natiuitatis Domini ſecundum curſum Solis & Lunæ, 2 continetur.
512	21	Probus, & Clemẽtinus.
513	22	Senator, ſolus. Fulgẽtius epiſcopus in confeſſione fidei & ſcientia floruit, compoſitor ſermonum qui in natiuitate Domini leguntur. Cyclus 28 decennoualis incipit, indictione ſexta.
514	23	Caſſiodorus, ſolus. Sic ipſe ait: Me etiam conſule, in veſtrorum laude temporum, adunato clero vel populo, Romanæ eccleſiæ optata rediit concordia.
515	24	Florentinus, & Anthemius. Theodoricus rex filiam ſuam Amalaſuandam glorioſo viro Eutharico in matrimonium copulauit, Deo auſpice. Symmachus papa obiit 14 calen. Auguſti. Hormiſda, papa 52 poſt Petrum, ſuccedit annis ſex.
516	25	Petr⁹, ſolus. Eucharicus Cillica, gener Theodorici, mirabili gratia ſenatus & plebis ad edendum exceptus eſt feliciter conſulatum.
517	26	Eucharicus Cillica, & Iuſtinus Auguſtus. Hormiſda papa compoſuit clerum, pſalmoſque erudiuit.
518	27	Anaſtaſius 4, ſolus. Hoc anno multa miracula vidit Roma. Editionibus ſingulis, ſtupente etiam Symmacho Orientis legato diuitias, & Gothis Romaniſque datas dignitates, ceſſit in curiam. Muneribus amphitheatralibus diuerſi generis feras, quas præſens ætas pro nouitate ſua miraretur, exhibuit. Cuius ſpectaculi voluptates exquiſitas etiam Aphrica ſub deuotione tranſmiſit. Cunctis itaque eximia laude completis, tanto amore ciuibus Romanis inſedit, vt eius præſentiam adhuc deſiderantibus Rauennam ad glorioſi patris remearet aſpectus, vbi iteratis editionibus tanta Gothis Romaniſque dona largitus eſt, vt ſolus potuerit ſuperare quẽ Romæ celebrauerat, conſulatum. Hucuſque Caſſiodorus. Hieronymi temporibus prætermiſſa. Igitur in effuſam annorum ſeriem, authorum teſtificatione digeſtam, ſub breuitatis compendio redigamus. Ab Adam vſque ad diluuium, ſicut ex Chronicis Euſebij Hieronymique colligimus, anni ſunt 2242. A diluuio vſque ad Ninũ Aſſyriorum regem, anni ſunt 899. A Nino vſque ad Latinum regem, anni ſunt 852. A Latino rege vſque ad Romulum, anni ſunt 457. A Romulo vſque ad Brutum & Tarquinium primos conſules, anni ſunt 119. A Bruto & Tarquinio vſque ad conſulatum veſtrum, ſicut ex Tito Liuio, Aufidioque Baſſo, & Paſchali virorũ clarorum authoritate firmato collegimus, anni ſunt 1031. Ac ſic totus ordo ſeculorum vſque ad conſulatum veſtrum collectus, anni ſunt 5721. Incipit ex hinc Chronica

nica

nica Bedę & Iordanis, Hormiſda papa miſit Euodium Ticinenſem epiſcopum, ad Anaſtaſium imperatorem docẽdum cum aliis. Anaſtaſius verò ſpernens, & hæreſi fauens Eutychetis, catholicos inſequutus eſt diuerſis plagis & mortibus. Qui inimicorum vallatus agminibus, ſæpe congemiſcens diuino fulmine periit. Iordanus epiſcopus hiſtoriographus tũc ita ſcripſit: Anaſtaſius imperator mœrens & furens, maior octogenario ætatis anno, regniq́ue 28, rebus humanis exceſſit.

IVSTINVS.

Romanorum 58, Iuſtinus ſenior, (ſecũdum hiſtoriam Romanam & Iordanum epiſcopum, qui tunc conſcripſit chronicam, & vixit) imperauit annis 9: ſed iuxta Bedam, annis 8, hoc eſt vſque ad calendas Ianuarias, in anno 481.

Anni Chr. | *Anni Iuſt.*

519 | 1 | Ruſticus, & Vitalis. Iuſtinus ſenior nomen hæreticorũ cœpit extinguere, eorumq; vbiq; eccleſias catholicè conſecrare. Amantium prępoſitum palatij, & Andream cubiculariũ occidit: Miſahelem & Ardaburum cubicularios Sardicam in exilium miſit: Theotricũ quoq; ſatellitem Amantij, quem idem Amantius ad regnandum clàm præparauerat, comprehenſum carceratumq; ſaxis cõtudit ingentibus, ſalſumq; iecit in gurgitem, ſepultura cum imperio cui inhiauerat, eum priuans. Fœdusq; cum Vitaliano percuſſit, & ad ſe euocatum magiſtrum militum præſens & conſulem ordinarium fecit: quem rurſus in ſuſpicione habẽs facti peioris, ſedecim vulneribus in palatio cum Celeriano & Paula ſatellitibus cõfoſſum peremit.

520 | 2 | Valerius, & Iuſtinianus.

521 | 3 | Symmachus, & Boëtius. Hormiſda papa obiit octauo idus Auguſti: cui Ioannes, papa 53 poſt Petrum, ſuccedit annis duobus, menſibus decem. Sancta Brigida Scota, virgo, in Hibernia diem clauſit extremum.

522 | 4 | Maximus, conſul ſolus. Quemadmodum ſolet fieri in omnibus, ſic etiam fit in dignitate hac conſulari: nam pedetentim bini conſules cœperunt iam diminui, & ſtatui vniconſules, quouſque omnino hæc dignitas negligatur & deficiat.

Anni Chr. | *Anni Iuſt.*

523 | 5 | Opilio, & Iuſtinus Auguſtus. Theodoricus Arianus imperator Italiæ miſit Ioannem papam & cum eo Theodorum & Agapetum viros conſulares, & Agapetum patricium, ad Iuſtinum imperatorẽ, interminans niſi dimitterentur hæretici in pace ſinere, ipſe etiã omnes Italiæ populos gladio occideret. Ioannes verò papa Conſtantinopolim veniens, ad portam quæ vocatur Aurea, populorum turbis ei accurrentibus, in conſpectu omnium roganti cæco lumen reddidit. Iuſtinus autem imperator, fletibus legatorum, pro certo imminente cæde catholicorum populorũ, motus dimittere ceſſit.

524 | 6 | Probus iunior, & Philoxenes. Ioannes papa rediens à Conſtantinopoli, quum Rauennam veniſſet, Theodoricus eum cum comitibus carceris afflictione peremit: inuidia ductꝰ, quia catholicæ pietatis defenſor eum honorificè ſuſcepiſſet. Quo anno, id eſt conſulatu Probi iunioris, etiam Symmachum patricium Rauennæ occidit. Ioannes autẽ papa obiit decimoquinto calendas Iunii: cuius córpus tranſlatum eſt, & ſepultum in baſilica ſancti Petri Apoſtoli. Huius Ioannis ſanctus Gregorius papa in libro Dialogorum meminit. ¶ Huic Felix, papa quinquageſimus quartus poſt Petrum, ſucceſſit annis quatuor, menſibus duobus.

525 | 7 | Olybrius vir clariſſimus, conſul ſolus. Theodoricus anno ſequente ſubita morte Rauennæ periit. Gothi autem Atalaricum, ex Theodorici regis filia natum, cum matre eius præficiunt. Hildericus rex Vandalorum epiſcopos ab exiliis reuerti, & eccleſias inſtaurare præcepit poſt annum ſexageſimum quintum hęreticæ prophanationis. Poſt Traſamundum Hildericus ex Valentiniani imperatoris captiua filia genitus, in Vandalis regnum ſuſcepit. Qui ſacramento à Traſamundo aſtrictus, ne catholicis in regno ſuo conſuleret; antequam regnum ſuſciperet, epiſcopos ab exiliis reuerti iuſſit, eiſq; eccleſias reformari præcepit. Acephalorum hæreſis abdicatur, dicentiũ Paulum apoſtolum in epiſtolis ſuis præcepiſſe fœminas debere fieri diaconas, quia eas commemorat poſt diaconos.

526 | 8 | Marbutiꝰ vir clarus, cõſul ſolus. Hoc anno Dionyſius computum

incepit, ita dicens inter cætera: Præſentis anni monſtremus exemplum, indictio quippe quarta eſt, & lunaris cycli 11 decennoualis 14. Et quia endecadis 6 eſt annus, eius emboliſinum eſſe neceſſe eſt. A 15 itaque Luna præteriti feſti vſque ad 14 præſentis, quot dies ſunt diligentiùs inquiramus, & inueniemus proculdubio, quando Paſcha celebrare debeamus. Tranſacto anno per indictionem 3 Paſchæ, 14 lunam 9 die calend. Aprilis, id eſt 24 menſis Martij fuiſſe, quis dubitat? & reliqua. Et paulò antè dicit: Hoc monemus, quòd cyclus iſte 95 annorum quem fecimus, non per omnia in ſeipſum reuertitur, & ideo poſt expletionem 95 annorum, non ad 5 cyclum ſancti Cyrilli, qui incepit cyclos ſuos ab anno 153 Diocletiani, quorum 5 cyclum nobis neceſſariò propoſuimus; ſed ad noſtrum primum cyclum, quem nos ab anno 248 eiuſdem Diocletiani incepimus, lector recurrat: & reliqua.

Beatiſſimus Benedictus abbas virtutum gloria claruit, pater monachorum, de quo beatus papa & ſanctus Gregorius in libro Dialogorum conſcripſit.

Iuſtinus imperator Conſtantinopoli ante quatuor menſes obitus ſui, ſenectuti ſuę conſulens & Reipublicæ vtilitatibus, Iuſtinianum ex ſorore ſua nepotem, conſortem regni ſucceſſoremq́; reliquit, & rebus humanis exceſſit.

Iustinianus.

Romanorum 59, Iuſtinianus, teſte hiſtorico, regnauit annis 38, hoc eſt vſque ad calendas Ianuarias, in anno 489 poſt paſſionem Domini: ſub quo hi conſules fuerunt.

Anni Chr.	*Anni Iuſt.*	
527	1	Iuſtinianus Auguſtus ſecundò conſul, ſolus. Beliſarius patricius, vir clariſſimus, de Perſis mirabiliter triumphauit.
528	2	Decius vir clariſſimus conſul, etiam ſolus. Beliſarius à Iuſtiniano in Aphricam miſſus, Vandalorum gentem deliniuit.
529	3	Lampadius, & Oreſtes. Felix papa obiit. ¶ Huic ſucceſſit Bonifacius, papa 55 poſt Petrum: annis duobus ſedit.
530	4	Lampadius, & Oreſtes iterum. Corpus ſancti Antonij à Deo reuelatum Alexandriam defertur, & in eccleſia beati Ioannis Baptiſtæ humatur.

Anni Chr.	*Anni Iuſt.*	
531	5	Lampadius, & Oreſtes tertiò. Perſæ Romanos apud Surorem vicerunt, ſatis cruenta victoria. Conſtantinopoli ſeditione 30000 hominum perierunt. Hypatius pſeudoauguſtus cum aliis ſeditionis authoribus occiſus. Perſarum rex Coſroës cœpit regnum anno quinto Iuſtiniani, & pacem cum Iuſtiniano imperatore in annos centum & decem fecit. Iudæi & Saraceni in Palæſtina Iulianum quendam ducem faciunt, & Chriſtianos perſequuntur, mox tandem victi. Bonifacius obiit 17 die menſis Octobris. ¶ Huic autē ſucceſſit Mercurius, papa 56 poſt Petrum, annis 2. Mercurius iſte, ipſe eſt Ioannes prædictus papa. Explicit magnus cyclus Paſchalis 532 annorum, in cuius 2 anno (iuxta Dionyſium) natus eſt Dominus.
532	6	Lampadius, & Oreſtes quartò. Secundum ſanctam hiſtoriam ſacri Euangelij, in quo nihil falſitatis habetur, teſte etiam ſancto Auguſtino, in anno 13 eiuſdem cycli, Dominus noſter Iesvs Christvs 8 calendis Aprilis, Luna 17, à mortuis reſurrexit, anno 18 imperij Tiberij Cæſaris, ſecundum Euangelium Ioannis, hoc eſt in anno 12 incarnationis, iuxta Dionyſium.
533	7	Iuſtinianus, ſolus. Iſte leges Romanorum multis libris nimis prolixis, & inutili diſſonantia intra duodecim libros, coarctauit in vnum librum, quem Codicem Iuſtinianum nominari præcepit.
534	8	Valerius, & Boëtius. ¶ Agapetus, poſt Petrum papa 57, ſedit menſibus 11, diebus 19, poſtquam Mercurius papa obiit 6 calendas Iunij. Sanctus Beda presbyter & computator de hoc anno ita dicit: Dionyſius paſchales circulos ſcribens ab anno Dominicæ incarnationis 532, iuxta ipſum Dionyſium, qui eſt annus 248 Diocletiani poſt conſulatum Lampadij & Oreſtis: quo anno Codex Iuſtinianus orbi promulgatus eſt. Hoc Beda ait. Interea Atalaricus rex Gothorum, 8 annis imperans, obiit. Cuius mater Amalaſuenda Theodatum ſibi ſociauit in regnum, quam Theodatus poſt dies aliquot in

in balneo ſtrangulari præcipit. Quia verò ipſa viuens ſe ſuumq; filium Iuſtiniano imperatori commēdauit, Iuſtinianus imperator ad Theodatum iratus erat. Theodatus autem, vt imperator ei hoc dimitteret, miſit ad eū Conſtantinopolim papam Agapetum. Agapetus verò papa imperatorem in hæreſi Eutychetis corruentem, cōuertit ad fidem. Antimum quoq; Conſtantinopolitanū epiſcopum, præfatæ hæreſis defenſorem, duas naturas in Chriſto negantem, in exilium coëgit, & Menam catholicum in loco eius epiſcopum conſecrauit. Agapetus verò papa ibidem Cōſtantinopoli obiit decimo calendas Maij, Romæ verò ſepultus eſt duodecimo calendis Octobris.

¶Sylucrius, papa 59 poſt Petrum, ſedit anno 1, meſibus 2. Interea ad Aphricam, quam multis annis Vandali poſſidebant, à Iuſtiniano imperatore cum exercitu Beliſarius patricius miſſus eſt, & Vandalorum gentem deleuit. Carthago quoque anno exceſſionis ſuæ 96 recepta eſt, pulſis deuictisq; Vandalis, & rege eorum Geliſmero prælio victo & capto, ac Conſtantinopolim miſſo. Carthago verò receſſit anno 339 incarnationis Domini iuxta Dionyſium, Theodoſij imperatoris iunioris 16. Agapeto verò mortuo, miſit Iuſtinianus imperator Beliſarium patricium contra Theodatum regem Gothorū, qui quum moram apud Siciliam feciſſet, Theodatus obiit. Cui Vitigis ſucceſſit. Beliſarius verò videns ſibi incongruum tempus bellandi, intra vrbem Romam ſe muniuit. Vitigis autem cum Gothis Romam per annum obſident, & Romanorum omnia igne & ferro, etiam reliquias de tumulis ſanctorum ita diripiunt, vt matres membra natorum præ fame eo anno comederent.

Anni Chr.	*Anni Iuſt.*	
535	9	Beliſarius, ſolus. Iſte Be-

liſarius præcepto Theodoræ Auguſtæ, cōſentiente Iuſtiniano imperatore, papam Syluerium, quia Antimum hæreticum Conſtantinopolitanum epiſcopum ab Agapeto papa expulſum noluit reuocare, licet nolens expulit ad Pontiam inſulam, in qua obiit duodecimo calendis Iulij.

536	10	Beliſarius, iterum ſolus:

¶Vigilius, papa 60 poſt Petrum, ſedit annis 18, menſibus 6.

Anni Chr.	*Anni Iuſt.*	
537	11	Ioannes conſul, ſolus.

Vitigiſum regem Gothorum bello captū, Conſtantinopoli ſecum perduxit ad imperatorem Iuſtinianum.

538	12	Appius, etiam ſolus. Be-

liſarius item ad Aphricam cum exercitu venit.

539	13	Iuſtinus iunior, ſolus.

Beliſarius Guntharum regem Vandalorū occidit, & Vandalos ſubſtrauit reipublicæ.

540	14	Beliſarius conſul, ſolus.
541	15	Beliſarius, iterum ſolus.
542	16	Beliſarius, item ſolus. Is

autem Romam veniens, crucem auream librarum centum, & gemmis precioſiſſimis ornatam, ſuis victoriis inſcriptā, beato Petro apoſtolo per manus Vigilij papæ obtulit.

543	17	Beliſarius, denuo cōſul.

Hic conſulum vltimus, teſte Caſſiodoro.

544	18	Anno 13 magni cycli

paſchalis, id eſt 18 Iuſtiniani, annus Dominicæ paſſionis 2 continetur, non antea, id eſt anno paſſionis primo. A paſſione igitur Chriſti vſque in prædictum annum, habetur cyclus magnus paſchalis numero 532 annorum.

545	19	Venit quidam magus in
546	20	Oriente, nomine An-
547	21	dreas, habens ſecū ca-
548	22	nem rufum & cęcum,
549	23	qui iuſſus ab eo facie-
550	24	bat miracula. Quum

enim ſtaret in foro coram turba, clam eodem cane afferebantur aſtantium annuli, & ponebantur in pauimento, quos ille cooperiebat, & præcipiebat cani: & tollebat, & dabat vnicuiq; ſuum. Interrogatus etiā, oſtendebat canis in vtero habentes, & fornicarios & adulteros oſtendebat, cum omni veritate. Capto Vitigiſo rege, Gothi trans Padum Hildebaldum ſibi regem ſtatuunt. Eodemq; anno occiditur, cui Erarius ſucceſſit, & ante annum occiſus eſt Antiochiæ ob terræmotum.

Cuidam ſeruo Dei reuelatū eſt, vt ſcriberetur in ſuperliminarib, domorum ſic: Chriſtus nobiſcum, ſtate. Quo facto ſtetit ira Dei.

551	25	Cyclus decennoualis 2

incipit, indictione 14.

552	26	Baduilla, qui & Totila,

Erario ſucceſſit.

Digitized by Google

Anni Chr.	Anni Iuſt.	

553 | 27 | Vigilius papa ob eãdem cauſam quam & deceſſor eius Sylucrius, indignatione Auguſti per Antimium Scribonem Conſtantinopolim perductus, indeq; in exilium actus; deinde reuocatus ad Romam, venit Siciliam, & in ciuitate Syracuſa obiit, & ſepultus eſt Romæ via Salaria iuxta Marcellum papam.

554 | 28 | ¶Pelagius, papa 61 poſt Petrum, ſedit annis 11, menſibus 11.

555 | 29 | Totila cum Gothis totam Italiam inuadit: exinde per Campaniam, viriq; Dei Benedicti abbatis cœnobium, iter faciẽs, Romam obſidionibus circuncludit. & tunc fames penè ſimilis præcedenti contigit.

556 | 30 | Feſſis & non valentibus Romanis mœnia tueri, Totila porta Oſtienſi Vrbem intrat. Qui nocte capiens Vrbem, vt parceret Romanis tubas ſonari præcepit, vt Romani vel paululum inimicorum rabiem deuitarẽt: & aliquantulum cum eis tanquam pater cum filiis habitauit. Hanc illi (vt dicitur) animi benignitatem, qui nimię antea crudelitatis fuit, beati patris Benedicti quẽm quum Roma venire vellet, audierat, monitio contulit: quãdo Totilam increpauit, & de ſua morte poſt octo annos futura ſibi prædixit.

557 | 31 | Pelagius papa eccleſiam beati Philippi & Iacobi incepit cõſtruere.

558 | 32 | Romæ Caſſiodorus prius conſul, deinde ſenator, poſtea monachus clarus habetur.

559 | 33 | Arator ſubdiaconus Acta Apoſtolorum verſib. hexametris Romæ exarauit.

560 | 34 | Victor Capuanus epiſcopus librum de Paſcha ſcribens, Victorij arguit errores.

561 | 35 | Vir ſanctiſſimus Herculanus Peruſinę ciuitatis epiſcopus fuit: qui ex præcepto Totilæ regis Gothorum ſuper murum ſuæ ciuitatis capite truncatus eſt, ſancto Gregorio teſte. Longobardi 40 ruſticos captiuos occiderunt, quia immolatitia cum eis non manducauerunt, alióſque captiuos decollauerunt, qui caput capræ cum eis non adorauerunt. His temporibus beatus Benedictus prius in loco qui Sublatus dicitur, qui ab vrbe Roma 40 milliarib. abeſt, & poſtea in caſtro Caſſiani quod Aurum appellatur, virtutibus magnis effulſit, teſte beato Gregorio in libro ſecundo Dialogorum, capite 14 & 15.

Anni Chr.	Anni Iuſt.	

562 | 36 | His temporib. vixit ſanctus Gregorius, vt ipſe perhibet in libro Dialogorum, ita dicendo: Vir vitæ venerabilis Cerboni⁹ Populonij epiſcopus, magnam in diebus noſtris ſanctitatis ſuæ probationem dedit. Nam quum hoſpitalitatis ſtudio valde eſſet intentus, quia milites in hoſpitio ſuo abſcondit, ne occiderentur à Gothis: Totila perfidus rex Gothorũ eum in loco nomine Merulis, vbi cum exercitu ſuo ſedebat, immaniſſimo vrſo homines crudeliter manducanti, in medio coram omnibus deputauit. Vrſus verò pedes epiſcopi ouili manſuetudine lambebat.

563 | 37 | Priſcian⁹ grammaticus apud Conſtantinopolim clarus habetur. Pelagius papa obiit, 6 nonis Martij.

Ivstinvs II.

Romanorum 60, Iuſtinus minor, regnauit annis 11, hoc eſt vſque ad calendas Ianuarij, in anno 527 poſt paſſionem Domini noſtri.

Anni Chr.	Anni Iuſt.	

564 | 1 | ¶Ioannes, papa 62 poſt Petrum, ſedit annis 13.

565 | 2 | Narſes patricius ad Italiam veniens, Totilam Gothorum regẽ occidit, & Italiam ad rempublicam reduxit.

566 | 3 | Is Narſes per inuidiam Romanorum, pro quibus multa contra Gothos laborauit, accuſatus erga Iuſtinũ imperatorem, & eius coniugem Sophiam, quòd ſeruitio premeret Italiam, receſſit Neapolim ciuitatem Campaniæ, & Longobardos introduxit in Italiam.

567 | 4 | Leuigillus rex Gothorum quaſdam Hiſpaniæ regiones ſibi rebelles in poteſtatem regni ſui ſuperando redegit.

568 | 5 | Ioannes papa eccleſiam apoſtolorum Philippi & Iacobi, quam prędeceſſor eius Pelagius cœperat, perficiens dedicauit.

569 | 6 | Cyclus decennoualis 3 incipit, indictione 3.

570 | 7 | Germanus Pariſiorum epiſcopus obiit.

Anni Chr. | *Anni Iuſt.*

571 | 8 | Fortunat⁹ poëta in Galliis clarus habetur.

572 | 9 | Armenij fidem Chriſti
573 | 10 | ſuſcipiunt.

574 | 11 | Redemptus Ferentinæ ciuitatis epiſcopus clarus habetur, vt in Dialogo legitur.

575 | 12 | Iuſtinus imperator amentia obiit.

CONSTANTINVS II.

Romanorum 61, Tiberius Conſtantinus regnauit annis ſeptem, hoc eſt vſque in annũ 538 poſt paſſionem Domini.

Anni Chr. | *Anni Conſt.*

576 | 1 | Gregorius apocriſiarius in Conſtantinopoli, & poſtea papa, in Iob expoſitionem condidit. Ioannes papa obiit.

577 | 2 | Benedict⁹, papa 63 poſt Petrum, ſedit annis 4, menſibus 2.

578 | 3 | Gregorius Eutychium Conſtantinopolitanum epiſcopum Tiberio pręſente cõuicit, ita vt Tiberius librum Eutychij de reſurrectione deſtruens, ſuis catholicis allegationib⁹ deliberaret flammis cremari debere. Scribebat autem id Eutychius, corpus noſtrum in reſurrectione impalpabile, & ventis aëreq; ſubtilius eſſe venturum, contra illud Dominicum Palpate & videte, quia ſpiritus carnem & oſſa non habent, ſicut me videtis habere.

579 | 4 | Gens Longobardorum comitante fame, mortalitate & peſte, omnem inuadit Italiam, ipſamq; Romam vaſtatura obſidet vrbem: quibus tempore illo rex præerat Alburnius.

580 | 5 | Vaſtantibus omnia per circuitum Longobardis, quũ fames abundaret, multa millia frumenti Benedictus papa ab Ægypto dirigens, Romam ſub ſtudio miſericordiæ releuauit.

581 | 6 | Gothi per Erminigildũ Lungildi regis filium bifariè diuiſi, mutua cæde vaſtantur. Benedictus papa obiit 2 calend. Auguſti.

582 | 7 | ¶Pelagius, papa 64 poſt Petrum, ſedit annis 10, menſibus 2. Gregorius papa in Dialogo ſic dicit: In monaſterio meo ante decennium Geruntius monachus graui infirmitate depreſſus, ſomniauit abbates & clariſſimos viros in meum monaſterium de ſuperioribus deſcendere, quorum vnus ait: Ad hoc venimus, vt demonſtratione Gregorij quoſdam fratres in militiam mittamus. Et alter ait: Scribe Marcellum, Valentinianum, Agnellum, atque alios, & hunc Geruntium: qui eo ordine obierunt.

MAVRICIVS.

Romanorum 62, Mauricius regnauit annis 21, menſibus 4, hoc eſt vſque ad calendas Maij, in anno 525 poſt paſſionem Domini.

Anni Chr. | *Anni Maur.*

583 | 1 | Pelagius papa ſine iuſ-
584 | 2 | ſione Mauricij ordinat⁹
585 | 3 | eſt, eò quòd Longobardi Italiam per circuitum obſidebant, ita vt nullus foras egredi poſſet.

586 | 4 | Erminigildis, Lungildi Gothorum regis filius, ob fidei catholicæ confeſſionem inexpugnabilem à patre Ariano regno priuatus, in carcerẽ & in vincula proiectus eſt: ad extremum nocte ſancta Dominicæ reſurrectionis, ſecuri in capite percuſſus, regnum cœleſte pro terreno rex & martyr poſſidere meruit. Cuius frater Richardus mox, vt regnum poſt patrem accepit, omnem Gothorum cui præerat gentem, inſtante Leandro Hiſpalitano epiſcopo qui & Herminigildũ docuerat, catholicam conuertit ad fidem.

587 | 5 | Pelagius papa Heliæ A-
588 | 6 | quileienſi epiſcopo nolenti tria capitula Chalcedonenſis ſynodi ſuſcipere, ſatis vtilem epiſtolã miſit, quam ſanctus Gregorius adhuc diaconus conſcripſit.

589 | 7 | Sanctus Columbanus
590 | 8 | pater ex Hibernia inſula, cum ſancto Gallo aliiſq; probatis diſcipulis venit in Burgundiam, ibiq; permittente Theodorico rege, monaſteriũ quod Luxouium dicitur, ædificauit. Exinde à Brumhilda fugatus, Alemanniam ingreditur, vbi ſanctum Gallum reliquit. Ipſe verò in Italiam tranſiens, monaſterium quod Bouium dicitur, ędificauit: vbi multorum pater monachorum extitit.

591 | 9 | Hoc tẽpore factum eſt diluuium 16 calendis Nouembris, vt flumen Tiberis ſuper muros vrbis Romæ in-

flueret: & per alueum eiuſdem fluminis cum multa ſerpentium multitudine draco miræ magnitudinis per vrbem vſque ad mare deſcendit. Quam inundationem peſtilẽtia quę dicitur inguinaria, ſtatim ſequuta eſt, vt pauci ex multitudine viuerẽt, in qua primitus Pelagius papa obiit, octauo idus Februarij.

Anni Chr.	*Anni Maur.*	
592	10	¶ Sãctus Gregorius, pa-

pa 65 poſt Petrum, ſedit annis 13, menſibus 6, diebus 10, qui in hac tribulatione à cunctis electus eſt: & quum litaniam ſeptiformem ordinaſſet, vna die dum Dominum deprecabantur, ſubitò 80 obierunt. Septiformis autem litania ideo dicitur, quia in ſeptem ordinibus populus erat diuiſus ita: primo ordine clerus, ſecundo abbates cum monachis, tertio abbatiſſæ cum ſuis, quarto infantes, quinto laici, ſexto viduæ, ſeptimo coniugatæ fœminæ erant.

593	11	Auares contra Roma-
594	12	nos dimicãtes, auro ma-

gis quàm armis pelluntur.

Ante trienniũ in monaſterio beati Gregorij monachus nomine Iuſtus, fuit medicus, qui ante obitum ſuũ germano ſuo nomine Copioſo, ſibi ſeruienti, tres aureos nummos habere ſe innotuit, quos eum in ſterquilinio ſepeliri fecit beatus Gregori⁹.

595	13	Gregorius papa anno

Mauricij imperij 13, indictione 13, ſynodum epiſcoporum 24 conuocauit ad corpus beati Petri Apoſtoli. In eccleſia Arianorum iuxta Romã, in loco nomine Subura, quum catholicè conſecraretur, introductis in eam ſancti Sebaſtiani & ſanctæ Agathæ reliquiis, diabolus in figura porci per populum exiuit ab ea. Poſt paucos autem dies, nubes cœlitus deſcẽdens, totam miro odore repleuit eccleſiam.

596	14	Cœnobiũ ſancti Bene-
597	15	dicti abbatis à Longo-
598	16	bardis noctu inuaditur.

Monachi verò Romam petierunt, codicem ſanctæ regulæ, & pondus panis ac menſuram vini deferentes.

599	17	Gregorius papa adiecit

in miſſa, Dieſq; noſtros: vſque, Numerari. Sanctus Gregorius poſtquam alueum illũ Tiberis egreſſus eſt, & ſuper muros vrbis Romæ influxit, Dialogum compoſuit, ipſo teſte in libro tertio, capite 19.

In Campaniæ parte, vir valde venera-

Digitized by Google

ſus. Qui natus eſt in Perſide, magicas artes à patre puer diſcebat: ſed vbi à captiuis Chriſtianis nomen CHRISTI ſaluatoris audiuerat, in eum mox toto animo conuerſus eſt.

Anni Chr.	*Anni Her.*	
613	2	Tunica Domini in Iudæa reperitur. Bonifacius papa obiit.
614 615	3 4	¶ Deuſdedit q. & Theodatus, 69 poſt Petrum, ſedit annis 4. Hic conſtituit ſecundã miſſam in clero. Eodem anno factus eſt terręmotus magnus, menſe Auguſto, indictione tertia. Poſt hæc ſequuta eſt clades in populo, id eſt percuſſio ſcabiarum, ita vt nullus poſſet mortuum ſuum cognoſcere.
616	5	Anaſtaſius relicta Perſide, Chalcedonia, Hierapolique quærens Chriſtum, ac deinde Hieroſolymã venit, vbi baptizatus 4 ab eadem vrbe milliario, monaſterium abbatis Anaſtaſius intrauit, in quo 7 annis regulariter vixit.
617	6	Anaſtaſius iſte quũ Cæſaream Palæſtinæ orationis gratia veniſſet, captus à Perſis, & multa diu verbera inter carceres & vincula Marzabana duce perpeſſus, tandem mittitur Perſidem ad regem eorum Coſdroen, à quo ter per interualla auditus & verberatus, ad extremũ vna ſuſpenſus manu per tres horas diei: & ſic decollatus, cum aliis 70 martyriũ compleuit. Mox tunica eius indutus quidam dæmoniacus curatus eſt.
618	7	Deuſdedit papa obiit 6 idus Nouembris.
619	8	¶ Bonifacius, papa 70 poſt Petrum, ſedit annis 10.
620 621 622	9 10 11	Puer natus eſt abſq; oculis & palpebris & manibus & brachiis, à lumbis deorſum, vt cauda piſcis.
623	12	Bonifacius obiit octauo calendarũ menſis Nouembris. Hic autem conſtituit, vt nullus trahatur de eccleſia.
624	13	¶ Honori⁹, papa 71 poſt Petrum, ſedit annis 12.
625	14	Heraclius imperator cũ exercitu ſuperatis Perſis, Chriſtianos qui erant captiui, reduxit gaudentes.
626	15	Reliquiæ beati martyris Anaſtaſij primò ad monaſterium ſuum delatæ, deinde Romam aduectæ, venerantur in monaſterio beati Pauli apoſtoli, quod dicitur ad Aquas Salinas. Cy-

clus 6 decennoualis incipit, indictione decimaquinta.

Anni Chr.	Anni Her.	
627	16	Anno Heraclij 16, indi-

ctione 15, Edumus rex Anglorum in Britannia trans Vmbranæ gentis ad Aquilonem, prædicante Paulino epiſcopo quem miſerat de Francia archiepiſcopus Iuſtus, verbum ſalutis cum gẽte ſua ſuſcepit. Anno autem 11 regni ſui, aduẽtus Anglorum in Britãniam anno 230 hoc geſſit. Ipſe verò dedit Paulino ſedem epiſcopatus Eboraci: qui profuit regi in auſpicium futuræ fidei & regni cœleſtis. Poteſtas & terreni creuit regni: totam enim Britanniam primus omnium Anglorum ſub ſe ſubiecit.

628	17	In Nilo flumine viſi ſunt
629	18	vir & mulier: vir, terri-
630	19	bilis & rufus: mulier,
631	20	cum mammillis & cę-

ſarie; & hoc ab ortu Solis vſque ad horam nonam.

632	21	Eo tempore errorem 14
633	22	annorũ, in obſeruatione
634	23	Paſchæ apud Scotos ex-

ortum, Honorius papa per epiſtolã redarguit: ſed & Ioannes qui ſucceſſori eius Seuerino ſucceſſit, idem arguebat. Quum enim nondũ eſſet electus in pontificatum, pro eodem Paſcha eis ſcribit. Ioãnes quoque & pro Pelagiana hæreſi quæ apud eos reuiuiſcebat, ſcripſit.

| 635 | 24 | Honorius papa obiit, 4 calendis Octobris: & ceſſauit pontificatus anno 1, menſibus 7, diebus 17.

| 636 | 25 | ¶ Seuerinus, papa 72 poſt Petrum, ſucceſſit anno vno, & obiit quarto nonas Auguſti.

| 637 | 26 | ¶ Ioannes, papa 73 poſt Petrum, ſucceſſit anno 1, menſibus 10. Iudæi in Hiſpania Chriſtiani efficiuntur. Siſebutus enim rex Gothorum glorioſiſſimus, in Hiſpania Romanas prouincias & Romanæ militiæ vrbes bellando ſibi ſubiecit, & Iudęos ſui regni ſubditos ad fidem Chriſti conuertit.

| 638 | 27 | Ioannes papa obiit 4 id' Octobris. Heraclius imperator Conſtantinopoli obiit.

HERACLEONAS.

Romanorum 65, Heracleonas filius Heraclij cum Martina matre ſua, regnauit duobus annis.

Anni Chr.	Anni Her.	
639	1	
640	2	¶ Theodorus, 74 poſt

Petrum, ſedit annis 6, menſibus 6. Cyrus Alexandriæ, & Sergius, & Pyrrhus, regiæ vrbis epiſcopi, Acephalorum hæreſim inſtaurantes, vnam operationem in CHRISTO diuinitatis & humanitatis, & vnam voluntatem dogmatizant. E quibus Pyrrhus his temporibus ſub Theodoro papa Romam veniens ex Aphrica, ficta (vt apparuit) pœnitentia obtulit eidẽ papæ, præſente cũcto clero & populo, libellum cum ſua ſubſcriptione, in quo condemnaret omnia quæ à ſe vel à deceſſorib' ſuis ſcripta vel acta fuiſſent contra catholicam fidem. Vnde benignè ſuſceptus eſt ab eo, quaſi regię vrbis pontifex. Sed quia reuerſus domum repetiit errorem domeſticum; memoratus ille papa Theodorus, aduocatis cunctis ſacerdotibus & clero in eccleſiam Petri apoſtoli, condemnauit eum ſub vinculo anathematis.

CONSTANTINVS III.

Romanorum 66, Conſtantinus filius Heraclij, regnauit menſibus 6. Pyrrhi ſucceſſor Paulus non tantùm væſana doctrina, ſicut deceſſores eius, ſed & aperta perſequutione catholicos cruciat: apocriſiarios ſanctæ Romanæ eccleſiæ qui ad eius correctionem miſſi fuerant, partim carceribus, partim exiliis, partim verberibus afficiẽs. Sed & altare eorum in domo Placidiæ ſacratum, in venerabili oraculo ſubuertens diripuit, prohibens eos ibidem miſſas celebrare. Vnde & ipſe, ſicut præceſſores illius, ab apoſtolica ſede iuſta depoſitionis vltione damnatus eſt.

CONSTANTINVS IIII.

Romanorum 67, Conſtantinus filius Conſtantini, regnauit annis viginti octo.

Anni Chr.	Anni Coſt.	
641	1	Conſtantinus impera-
642	2	tor decept' a Paulo, ſic-
643	3	ut Heraclius auus eius à

Sergio eiuſdem regiæ ciuitatis epiſcopo, expoſuit typum aduerſus catholicam fidem: nec vnam, nec duas voluntates aut operationes in CHRISTO diffiniens eſſe creden-

credēdas, quaſi nihil velle vel operari credendus ſit CHRISTVS.

Anni Chr.	*Anni Conſt.*	
644	4	Theodorus papa obiit, 2 idus Maij.
645	5	¶ Martin⁹, papa 75 poſt Petrum, ſedit annis 6, menſibus 2.
646	6	Cyclus 7 decennoualis incipit, indictione 4.
647 648 649 650 651 652	7 8 9 10 11 12	Martinus papa propter prædictā hęreſim congregauit Romæ ſynodum 105 epiſcoporū: in qua ſynodo damnauit ſub anathemate Cyrum, Sergium, Pyrrhum & Paulum, hæreticos præfatos epiſcopos. Facta eſt autem ſynodus præfata, anno 10 imperij Conſtantini, menſe Octobri, indictione 7. Et poſt hęc miſſus ab imperatore Theodoro hexarcha, tulit Martinum papam de eccleſia Conſtantiniana, & perduxit eum Conſtantinopolim, & relegatus Cherſonam Lyciæ prouinciam, ibidem 4 idus Nouembris obiit; & multis virtutum ſignis refulget.
653	13	Martinus papa obiit.
654	14	¶ Eugeni⁹, papa 76 poſt Petrum, ſedit annis 2, menſibus 10.
655	15	Eugenius papa obiit 4 nonis Ianuariis.
656	16	¶ Vitalianus, papa 77 poſt Petrum, ſedit annis quatuordecim, menſibus ſex.
657 658 659 660 661 662 663 664 665	17 18 19 20 21 22 23 24 25	Conſtantinus princeps Vitaliano papa nuper ordinato, miſit beato Petro apoſtolo Euangelia aurea gēmis albis miræ magnitudinis in circuitu ornata. Ipſe verò poſt aliquot annos venit Romam, 5 die menſis Iulij, feria 4. Tunc obtulit Dominico die ſuper altare ſancti Petri pallium auro textile. Et totus exercitus cum cereis eccleſiam intrauit. Hoc factum eſt per indictionem 6, anno 23 imperij Cōſtantini. Sequente anno facta eſt eclipſis Solis, 5 nonis Maij.
666	26	Theodor⁹ archiepiſcopus, & Adrianus abbas, vir æquè doctiſſimus, à Vitaliano papa miſſi in Britanniam, plurimas eccleſias Anglorum doctrinæ eccleſiaſticæ fruge fœcundarunt.
667	27	Quum igitur Conſtantinus obtulit pallium, mãſit in Roma dies 12. Inde indictione 7 Siciliam ingreſſus eſt, in qua manſit vſq; ad indictionem 12.
668	28	In qua indictione, in Sicilia, à ſuis 15 die Iulij menſis in balneo occiſus eſt. Et non poſt longè Vitalianus papa obiit, ſexto calendis Februarij.

CONSTANTINVS V.

Romanorum 68, Conſtantinus filius Cōſtantini ſuperioris, regnauit an. 17.

Anni Chr.	*Anni Conſt.*	
669	1	¶ Adeodatus, papa 78 poſt Petrum, ſedit annis 4, menſibus 2.
670	2	Saraceni Siciliam inuadunt, qui nimia præda ſecum ablata, mox Alexandriam redeunt.
671	3	Conſtantinus princeps, ſextam ſynodum inſtituit.
672	4	Adeodatus papa obiit.
673	5	¶ Conus, papa 79 poſt Petrum, ſedit anno vno, menſibus ſex.
674 675	6 7	Hibernia inſula ſanctis viris plena habetur: de qua beatus pater noſter Dyſibodius epiſcopatu abdicato cum pleriſque ſociis egreſſus, hunc locum inhabitauit, & diuinis laudibus hîc ſe à fidelibus venerari apud Deum promeruit.
676	8	Agatho papa ex rogatu Cōſtantini, Heraclij & Tiberij principum piiſſimorum, miſit in regiam vrbem legatos ſuos, in quibus erat Ioannes Romanæ eccleſiæ tunc diaconus, non longè pòſt epiſcopus, pro adunatione facienda ſanctarum Dei eccleſiarum. Qui vrbem regiam, id eſt Conſtantinopolim, egredientes, 10 die mēſis Nouembris, indictione decima, dominica die, ad proceſſionē imperatoris Conſtantini honorificè vocati ſunt. Die autem decimaſeptima menſis Februarij, die Dominico interrogatus eſt patriarcha Georgius de fide catholica. Adfuerūt autem epiſcopi centum quinquaginta, præſidente Georgio patriarcha regiæ vrbis, & Antiochiæ Macario. Et conuicti ſunt qui vnam voluntatem & operationem aſtruebant in Chriſto, falſaſſe catholicorum patrum dicta perplurima. Finito autē conflictu Georgius correctus eſt, Macarius verò

Digitized by Google

cum ſuis ſequacibus ſimul & præceſſoribus Cyro, Sergio, Honorio, Pyrrho, Paulo & Petro anathematizatus, & in locum eius Theophanius abbas de Sicilia Antiochiæ epiſcopus factus. Tātaq; gratia legatos pacis comitata eſt, vt Ioannes Portuenſis epiſcopus qui vnus erat ex ipſis, Dominica 8 Paſchæ miſſas publicas in eccleſia ſanctæ Sophiæ coram principe & patriarcha Latinè celebraret. Hæc eſt ſexta ſynodus vniuerſalis Conſtantinopoli celebrata, & Græco ſermone conſcripta, temporibus Agathonis papæ, exequente ac reſidente piiſsimo principe Conſtantino intra palatium ſuum, ſimulque legatis apoſtolicæ ſedis, & epiſcopis 150 reſidentibus. Prima enim vniuerſalis ſynodus in Nicæa congregata eſt cōtra Arium, 318 patrum, temporibus Iulij papæ ſub Conſtantino Magno. Secunda in Conſtantinopoli 150 patrum, contra Macedonium & Eudoxium, temporib. Damaſi papæ & Gratiani imperatoris, quando Nectarius eidem vrbi ordinatus epiſcopus eſt. Tertia in Epheſo, 200 patrum, contra Neſtorium Auguſtæ vrbis epiſcopum, ſub Theodoſio Magno principe & papa Cœleſtino. Quarta in Chalcedone, patrum 630, ſub Leone papa, temporibus Martiani imperatoris. Quinta item in Conſtantinopoli, temporibus Vigilij papæ ſub Iuſtiniano principe, contra Theodorum & omnes hæreticos. Sexta, hæc de qua in præſentia diximus. Arius dixit, Patrem maiorem, Filium minorē, Spiritum ſanctum creaturam eſſe. Macedonius negabat Spiritum ſanctum. Neſtorius dixit, ſanctam Mariam non Dei, ſed hominis tantùm genitricem eſſe. Eutyches Conſtantinopolitanus abbas dixit, Chriſtum per humanam aſſumptionem exiſtere non duabus naturis, ſed ſolam in eo diuinam naturam manere. Theodorus dixit, alium eſſe Deum verbum, & alium eſſe Chriſtum, & Mariam non Dei matrem eſſe. Macarius verò Antiochenus epiſcopus dixit, vnam voluntatem Dei & operationem in Chriſto eſſe. Agatho papa obiit 4 idus Ianuarij.

Anni Chr.	*Anni Conſt.*	
677	9	¶ Leo, papa octogeſimus primus poſt Petrum, ſedit menſibus vndecim, & obiit quinta nonis Iuliis: & ceſſauit epiſcopatus menſibus vndecim. Deinde, hoc tempore Leonis papæ, die decimaſexta menſis Aprilis, indictione 11, Luna eclipſin pertulit poſt cœnam Domini, nocteq; penè tota in ſanguineo vultu elaborauit, donec poſt galli cātum cœpit paulatim delimpidare, & in ſua reuerti.

Anni Chr.	*Anni Conſt.*	
678	10	Sanctus Beda presbyter, Anglicus computator, his temporibus clarus habetur.
679	11	¶ Benedictus, 82 poſt Petrum, ſedit annis 4, menſibus 9. Iſte ab ineunte ætate in eccleſia militauit, paupertatis ſemper amator.
680	12	Sancta virgo Edildruda, filia Annæ regis Anglorum, cū magnificis tribus viris fuit coniuncta: poſt 12 annos thorum incorrupta ſeruauit. Poſtea regina, accepto ad inſtruēdum monaſterium loco qui dicitur Ieilge, abbatiſſa & nutrix ſanctarum virginum virgo conſecratur. Cuius caro poſt ſedecim annos ſepulturæ, & veſtis qua inuoluta erat, incorrupta reperitur.
681	13	
682	14	
683	15	
684	16	Cyclus decennoualis 9 incipit. Benedictus papa obiit 8 idus Maij, & ſepultus eſt apud beatum Petrum apoſtolum.
685	17	¶ Ioannes, papa 83 poſt Petrum, ſedit anno 1, mēſe 1. Huius tempore regnauit Iuſtinianus minor, mortuo patre, in initio mēſis Septembris, indictione 14. Ioannes papa obiit 4 nonis Auguſti.

IVSTINIANVS II.

Romanorum 69, Iuſtinianus minor, filius Conſtantini, annis 10.

Anni Chr.	*Anni Iuſt.*	
686	1	¶ Conon, papa 84 poſt Petrum, ſedit anno 1, menſibus 11.
687	2	Sanctus Kilianus Scotus, de Hibernia inſula natus, Wirtziburgenſis epiſcopus, clarus habetur. Conon papa obiit 21 die Septembris.
688	3	¶ Sergius, papa 85 poſt Petrum, ſedit annis 11, & menſibus 9. Pipinus, filius Anſgiſi, Arnolphi filij (illius Arnolphi qui poſtea epiſcopus Metis fuerat) regit Francos, annis 27, & dimidio.
689	4	Iuſtinianus imperator conſtituit pacē cum Saracenis decennio terra mariq;, ſed & prouincia
690	5	

uincia Aphrica ſubiugata eſt Romano imperio, quæ erat detenta à Saracenis, ipſa quoque Carthagine ab eis capta & deſtructa.

Anni Chr.	Anni Iuſt.	
691	6	Sergius papa conſtituit, vt tempore confractionis dominici corporis Agnus Dei à clero cantaretur.
692	7	Iuſtinianus Sergium papam, quia hæreticæ ſuæ ſynodo quā Conſtantinopoli fecerat, ſubſcribere noluiſſet, miſſo Zacharia protoſpatario ſuo, iuſſit Conſtantinopolim deportari: ſed præueniens militia Rauennatis vrbis, aliarumq; partium, iuſſa principis nephanda, & eundem Zachariam contumeliis & iniuriis ab vrbe Roma pepulit.
693 694	8 9	Idem papa Sergius ordinauit venerabilem virum Vilibrordum, cognomine Clementem, Phryſonum genti epiſcopum: in qua vſque hodie, pro æterna patria deſudans, peregrinus multis virtutibus claruit.
695	10	Iuſtinianus ob culpam perfidiæ regni gloria priuatus, exul ſeceſſit in Pontum.

LEO, III.

Romanorum 70, Leo regnauit annis tribus.

Anni Chr.	Anni Leon.	
696	1	Papa Sergius in ſacrario beati Petri reperit capſam argenteam quæ in angulo obſcuriſſimo diutiſſimè iacuerat, & in ea crucem diuerſis ac precioſis lapidibus adornatam, Domino reuelante, reperit: de qua tractis quatuor petalis, quibus gemmę incluſæ erant, miræ magnitudinis portionem ligni ſalutiferi dominicæ crucis interius repoſitam inſpexit. Quæ ex tempore illo annis omnib. in baſilica Saluatoris quæ appellatur Conſtantiana, die exaltationis eius ab omni multitudine deuotè oſculatur atque adoratur.
697	2	Cudbertus antiſtes Lindiſfarnenſis in Britannia miraculis claret.
698	3	Tiberius cōtra Leonem inſurgens, regnū eius inuaſit, eumq; quandiu ipſe regnauit, in carcere tenuit.

TIBERIVS II.

Romanorum 71, Tiberius, regnauit annis ſeptem.

Anni Chr.	Anni Tiber.	
699 700	1 2	Synodus Aquileiæ facta ob imperitiam 5 concilium vniuerſale ſuſcipere diffidit, donec beati Sergij monitis inſtructa, & ipſa cum cæteris Dei eccleſiis annuere conſentit.
701	3	Sergius papa obiit 5 idus Septembris, indictione 14.
702	4	¶Ioannes, papa 86 poſt Petrum, ſedit annis 3, menſibus 3. Cyclus decennoualis 10, incipit indictione 1.
703	5	Beda in libro de Tēporibus, in anno 9 eum condidit, & ita perhibet: Si vis noſſe, quot ſint anni ab incarnatione domini iuxta Dionyſium; ſcito quot fuerint ordines indictionū: vtpote in præſenti anno 5, Tiberii 46. Hos multiplica per 15, fiunt 690: adde ſemper regulares 12, quia 4 indictione, ſecundum Dionyſium, natus eſt Dominus, & inuenies indictionem anni illius cuiuſcunque volueris, vtpote in pręſente 1 fiunt 603, iſti ſunt anni Domini, iuxta Dionyſium.
704	6	Giſulphus dux Longobardorum Beneuenti Campaniam igne & captiuitate vaſtauit: quumq; non eſſet qui eius impetui reſiſteret, papa Ioannes miſſis ad eum donariis multis, vniuerſos captiuos redemit. Ioannes papa obiit, indictione 3, ſecundum geſta pontificum.
705	7	¶Ioannes, papa 87 poſt Petrum, ſedit annos 2, menſes 8. ipſe fecit oratorium ſanctæ Dei genitrici opere pulcherrimo, intra eccleſiam beati Petri. Herebertus rex Longobardorum reſtituit ea quæ ad ius apoſtolicæ ſedis pertinebant, hācq; donationem aureis literis Romā direxit. Iuſtinianus imperator Leonē & Tiberium cum aliis qui eum expulerant, occidit: quem Iuſtinianum Leo in expulſione illius detruncarat: qui poſt iterū aſſumpto imperio, quoties defluentem guttam rheumatis manu deterſit, toties penè aliquem de ſuis contrariis iugulare præcepit.

IVSTINIANVS, II.

Romanorū 72, Iuſtinianus 2 regnauit cum Tiberio filio ſuo, annis 6.

Anni Chr.	Anni Iuſt.	
706	1	Iuſtinianus auxilio Bulgarorum regnum recipiens, occidit eos qui ſe expulerāt patricios, & Leonem qui locum eius vſurpauerat, necnon & ſucceſ-

ſorem eius Tiberium, tempore Ioãnis papæ, ſecundum geſta Pontificum, qui eum de regno eiectum, toto quo ipſe regnabat tempore, in eadem ciuitate in cuſtodia tenuerat. Callinicum verò patriarcham erutis oculis miſit Romam, & dedit epiſcopatum Tyro qui erat abbas in Ponto, eumq; alebat exulem. Ioannes papa obiit 15 calendis Nouembris, indictione 6.

Anni Chr.	Anni Iuſt.
707	2

¶Siſinnius, 88 poſt Petrum, ſedit menſe primo, & obiit idus Nouembris.

| 708 | 3 | ¶Conſtantinus, 89 poſt Pettrum, ſedit annis 7, menſe 1.

| 709 | 4 | Iuſtinianus imperator pœnitentiam agens, Cõſtantinum papam ad ſe venire iubens, honorificè ſuſcepit, ita vt die dominica Miſſas ſibi facere iubens, communionem de manu eius acceperit: quem proſtratus in terra pro ſuis peccatis intercedere rogans, cuncta priuilegia renouauit. Qui quum exercitum mitteret in Pontum, prohibẽte papa, ad comprehendendum Philippicum quem ibi reliquerat: conuerſus omnis exercitus ad partem Philippici, fecit eum ibidem imperatorem: reuerſusq; cum eo Conſtantinopolim, pugnauit contra Iuſtinianum, 12 ab Vrbe milliario. Occiſo Iuſtiniano Philippicus regnat.

| 710 | 5 |
| 711 | 6 | Conſtantinus papa iuſſu imperatoris Iuſtiniani, die 5 Octobris, indictione 9, egreſſus de Roma, venit Hydruntum vbi hyemauit. Iuſtinianus imperator à Nicæa Bithyniæ præcepit papæ, vt Nicomediam veniret obuiam regi venienti: vbi papa & rex ſimul conuenerunt. Papa de Nicomedia egreſſus, 25 Octobris Romam intrauit: deinde poſt menſes 3 audiuit, quòd Philippicus Iuſtinianum occidit. Hoc anno Hildebertus rex iuſtus migrauit ad Dominũ: regnauit annis 18, ſepultusque eſt in Cauciato monaſterio in baſilica ſancti Stephani: regnauitq; Dagobertus puer filius eius pro eo 5 annis. Habebat igitur Grimoald⁹ Maior domus, Pipini filius, filiam Rabboconis ducis gentilis in vxorem: qui quum Pipinum ægrotantem volebat viſitare, Leodio in baſilica ſancti Lamberti peremptus eſt à Rantgario gentili. Thiecoaldum verò in aula regis ſedere ſublimè cõſtituunt.

PHILIPPICVS.

Romanorum 73, Philippicus regnauit anno vno, menſibus ſex.

Anni Chr.	Anni Phil.
712	1

Philippicus imperator eiecit Cyrum de epiſcopatu, eumq; ad gubernãdum abbatis iure monaſterium ſuum Pontum redire præcepit. Idem Conſtantino papæ literas miſit praui dogmatis, quas ille cum apoſtolicæ ſedis concilio reſpuit. Et huius rei cauſa fecit picturas in porticu ſancti Petri, quę acta 6 ſanctarum ſynodorũ vniuerſalium continerent. Nam & huiuſmodi picturas quum haberentur in Vrbe regia, Philippicus iuſſit auferri. Statuitq; populus Romanus, ne hæretici imperatoris nomen, aut chartas, vel figuram ſolidi, reciperent: vnde nec eius effigies in eccleſia introducta eſt, nec ad Miſſam prolata.

| 713 | 2 | Contra hunc Anaſtaſius inſurgens, regno oculiſq; priuauit.

ANASTASIVS.

Romãnorum 74, Anaſtaſius regnauit annis tribus.

Anni Chr.	Anni Anaſ.
714	1

Anaſtaſius imperator literas Conſtantino papæ Romam per Scholaſticum patricium & hexarchum Italiæ direxit, quibus ſe fautorem catholicæ fidei, & ſancti ſexti concilij prædicatorem eſſe dixit. Conſtantinus papa obiit, 6 idus Ianuarij.

| 715 | 2 | ¶Gregori⁹, 90 poſt Petrum, ſedit annis 16, menſibus 8, qui Bonifacium Scotum ordinauit epiſcopum Moguntinenſem: & per eum Germania verbum ſalutis audiuit. Gregorij tempore, indictione 4, viſa eſt Luna cruenta vſq; ad mediam noctem.

Pipinus filius Anſgiſi, Anchiſæ Troiani nomine appellati, dux Francorum, poſt mortem Volfaldi ducis partem Auſtriæ regebat, obtinuitque regnum Francorum per annos 27, cum regibus Ludouico, Hildeberto & Dagoberto.

Anaſtaſius imperator anno 2 obiit. Carolus huius filius, qui & Maior domus, ex Adelheida quam poſthabita priore coniuge Biltrude, duxit vxorem; ſub honore Maiordomatus tenuit regnum Frãcorum annis

annis 27, vſque ad filios ſuos Carlomannum & Pipinum. Luitprandus rex Longobardorum donationem patrimonij alpium Cocciarum, quam Erebertus rex fecerat, Gregorij monitione confirmauit.

Egebertus Anglus, vir ſanctus, Scotos conuertit, anno incarnationis 715, iuxta Dionyſium. Gregorius papa ſtatuit, vt in Quadrageſimali tempore ieiunium atque miſſarum celebritas fieret. Dagobertus poſtquam regnauit annis 5, obiit. Franci Danahelem quendam clericum, regem faciunt, atque Hilpricum vocant. Poſt mortem Pipini Carolus à Biltrude nouerca incarceratus, liberatur Dei auxilio. Tunc exercitum mouent iuxta Moſam contra Carolum etiam Phryſones Racbodone duce: Carolus cæſus fuga diſceſſit.

Anni Chr.	*Anni Anaſt.*	
716	2	Raginfridus maior domus, & Hilpricus rex fines Colonienſium & regiones ad Rhenum vaſtant: cõtra Carolum munerati à Biltrude reuertuntur.

THEODOSIVS.

Romanorum 75, Theodoſius, regnauit anno vno.

Anni Chr.	*Anni Theo.*	
717	1	Anaſtaſiꝰ Theodoſium imp. facit: qui apud Nicæam victus, 7000 militum amiſit, captus, clericusque factus. Theodoſius verò catholicus, mox in regia vrbe imaginem illam venerandam, in qua 6 ſynodi erant depictæ, & à Philippico fuerat deiecta, priſtino in loco erexit.

Tiberis fluuius alueum ſuum egreſſus, indictione 15 multa Romæ fecit exitia, ita vt in via Latina ad vnam & ſemis ſtaturam excreſceret, atque à porta ſancti Petri vſque ad pontẽ Miluium aquæ deſcendentes ſe cõiungerent. Manſit autem diebus 7, donec agentibus litanias crebras ciuibus, demum die 8 reuertitur. Beda ſic: Multi de Britannia Anglorum Romam venerunt, inter quos reuerendiſſimus abbas meus Ceolfridus, annos natus 74, quũ eſſet presbyter annis 47, abbas autem 35, vbi Lingonas peruenit, ibi defunctus, atque in eccleſia ſanctorum Geminorum martyrum ſepultus eſt: qui inter alia donaria miſit eccleſiæ ſancti Petri Pentateuchum à beato Hieronymo in Latinum ex Hebræo tranſlatum. Raginfridus & Hilpricus rex, in Vinciaco, dominica die illuceſcente 12 calen. Aprilis, in Quadrageſima ante Paſcha, cum Carolo pugnantes, terga vertunt: quos Carolus fugientes cędendo perſequitur vſque ad ciuitatem Pariſienſium. His temporibus Vinfridus, qui poſtea quum epiſcopus ordinaretur, Bonifacij nomen accepit, doctor catholicus, natione Anglus, primùm Romam, deinde cum authoritate Gregorij papæ, in Franciam ad prędicandum verbum Dei venit.

LEO IIII.

Romanorum 76, Leo, regnauit annis 9, & inde annis 15, vſque ad Pipinum primum Francorum imperatorem.

Anni Chr.	*Anni Leon.*	
718	1	Saraceni cum immenſo exercitu Cõſtantinopolim venientes, triennio ciuitatem obſident, donec ciues multa inſtantia orationum ad Dominum clamauerunt. Tunc multi Saraceni fame, frigore & peſte perierunt: eorum pars ab obſidione abſcedit. Qui inde regreſſi, Bulgarorum gentem quæ eſt ſuper Danubiũ, bello aggrediuntur: ſed ab hac victi refugiunt, ac naues repetunt ſuas. Sed quum altum maris peterent, ingruente ſubita tempeſtate, plurimi merſi ſunt: plurimæ etiam naues eorum merſæ & confractæ. Carolus victor regrediens, Coloniam venit, receptiſque ab Hiltrude theſauris patris ſui, regem ſibi conſtituit Lotharium, nomine non poteſtate. Hilpricus verò & Raginfridus, auxilio Vdonis Aquitanorum ducis inſtaurata rurſus acie, ſuperati fugantur à Carolo. Carolus ad Vdonem mittit, & Hilpticum qui ad eum confugerat, per legatos recepit. Et eo tempore Lotharius mortuus eſt.
719	2	Sanctꝰ Bonifacius à pręſule ſedis apoſtolicæ Gregorio, Moguntiacæ ciuitati metropoli Germaniæ archiepiſcopus ordinatur, & legatus Germanicus Romanæ eccleſiæ in Franciam mittitur: qui prædicatione ſua multos Thuringorum populos, Heſſorum & Auſtraſiorum ad fidem rectam à qua diu aberrauerant, conuertit. Monaſteria ſexus vtriuſq; primò inſtituit Germaniæ.
720	3	Mortuo Hilprico, No-

uiomago ciuitate ſepultus eſt. Regnauit annis 5 & dimidio. Franci verò cum Carolo qui & Maior domus, & Tiectericum Cala monaſterio enutritum, filium Dagoberti iunioris, regem ſuper ſe ſtatuunt; & annis 6 in regno ſubſtitit.

Anni Chr.	*Anni Leon.*	
721	4	Carolus Raginfridum

perſequens, Andegauis ciuitatem capit; poſtea ad Saxones victor regreditur.

722	5	Iuramentum ſancti Bo-
723	6	nifacij in eccleſia ſancti

Petri coram papa Gregorio 2, Leonis imperatoris anno 6, ſed & Conſtantini filij eius. Iterum Alemanni & Norici pacis iu-

724	7	ra temerare nituntur.
725	8	Carolus tranſito Ligere

Vdonem fugat, vaſtata & incenſa regione eius. Saraceni ab Vdone in auxilium vocati, cum rege ſuo Abdira Magaronnā Burdegalemq; perueniunt: cunctis locis vaſtatis & incenſis, & eccleſiis igne crematis, & baſilicam ſancti Hilarij Pictauis incendunt. Carolus autem Saracenis cum manu valida occurrens, regem eorum cum 375000 proſtrauit, & 1500 de exercitu Francorum tantùm occiſis, deuictisq; hoſtibus, cum triumpho regreditur. Hoc anno Beda computator minorem librum Computi componit, ipſo ita teſtante: Si vis noſſe per annos ſingulos quot ſunt epactæ, ſume annos Domini iuxta Dionyſiū, quot fuerunt: vtputa in pręſenti octaua indictione, partire per nouemdecim decies nouies triceni quingenti ſeptuaginta, decies nouies octoni centum quinquagies dipondius, remanent tres: tolle triginta, remanent tres: iſti tres, ſunt tres epactæ præſentis anni.

726	9	
727	10	Epiſtola Gregorij papæ

ſecundi ad Bonifacium archiepiſcopum, data decimo calendis Decembris, imperatoris Leonis anno decimo, ſed & Conſtantini regni anno 9, indictione decima.

728 | 11 | A Longobardis indictione vndecima peruaſum eſt Sutrinſe caſtellum, & quadraginta diebus poſſeſſum ab eis, donec Gregorij papæ continuis ſcriptis & donationibus dimiſerunt. Menſe Ianuarij duodecim plenis diebus ſtella quæ Ancifer dicitur, apparuit in Occidua, radians in Aquilone & ad medium cœlum, tempore Gregorij papæ ſecundi.

Hoc etiam anno Vdo dux moritur, & Carolus Aquitaniæ prouinciam abſque bello recepit.

Anni Chr.	*Anni Leon.*	
729	12	Carolus nauali euectio-

ne regnum Phryſonum ingreditur: interfectisque quamplurimis, Popponem ducem eorum interimit, ſubuerſiſque lucis & phanis victor cum præda magna reuertitur. Beda venerabilis presbyter obiit, ſecundo calēdarum Iunij. Carolus Burgundiam petens, Arelatem, Lugdunum, & ciuitates reliquas ſuæ ditioni ſubegit.

730 | 13 | Saraceni collecto exercitu Auenionem vrbem capiunt, & circùm quaſq; regiones deuaſtant. Carolus hoc audito ſumptis armis Auenionem vrbem obſidione vallat, inſtructisq; machinis, magniſq; copiis magnam Saracenorum ſtragem effecit hoc tempore.

731 | 14 | Gregorius papa ſecundus obiit tertio idus Februarij, indictione decimaquarta, Leone & Conſtantino imperantibus.

732 | 15 | ¶ Gregorius tertius, papa nonageſimus primus poſt Petrum, ſedit annis decem. Hic conſtituit in Miſſa, Quorum ſolennitas hodie: & reliqua vſque, Largitor admitte per Chriſtum Dominum noſtrum.

733 | 16 | Carolus Gothorum fines penetrans, Narbonam vrbem obſidet rege Saracenorum Achima intus incluſo. Saraceni autem audientes vrbem obſeſſam, de Hiſpania armati ſuperueniunt: contra quos Carolus dimicās, regem cum populo vſque ad internecionem deleuit. Saraceni à Carolo in bello ſuperati. Qui gladium effugere poterant, aſcenſis nauibus demerſi ſunt in mari.

734 | 17 | Luitprandus rex Longobardorum audiens, quòd Saraceni depopulata Sardinia, etiam loca illa fœdarent, vbi oſſa ſancti Auguſtini epiſcopi propter vaſtationem barbarorum olim tranſlata, & honorificè fuerant recondita: miſit ergo, & dato precio magno accepit, & tranſtulit ea in Ticinis, ibiq; cum debito tanto patri honore recondidit. Franci Carolo duce Saracenos proterunt, prædam magnam ducentes & captiuorum multitudinem.

735 | 18 | Regionem Gothorum Carolus cum Francis ingreſſus, vrbes famoſiſſi-

moſiſſimas, Nemauſum, Achaten, & reliqua caſtella capit, deſtructis muris & mœniis earum vſque ad fundamenta.

Anni Chr.	*Anni Leon.*	
736	19	
737	20	Carolus Saxones tributarios facit.
738	21	Carolus regionem Prouinciam ingreſſus, Maurontem ducem qui dudum Saracenos per dolum inuitauerat, fugere omnino compulit.
739	22	Carolus Prouinciam totam, & cuncta eius maritima loca ſuæ ditioni ſubegit.
740	23	Pax & quies regno Francorum per Carolum redditur ad tempus, Gothis ſuperatis, Saxonibus & Phryſonibus ſubactis, expulſis Saracenis, prouincialib. receptis. Cyclus decennoualis duodecimus, indictione nona.
741	24	Epiſtola Gregorij tertij ad Bonifacium Scotum, Moguntinum archiepiſcopum, data quarta calendis Nouembris, Leonis imperij anno vigeſimo tertio, & Conſtantini filij eius vigeſimo, indictione octaua. Gregorius tertius papa obiit quarto calendis Decembris, indictione decima. Carolus ſenior filius Pipini ſenioris, anno regni ſui vigeſimo ſeptimo moritur Pariſiis, & apud ſanctum Dionyſium ſepelitur. Cuius filij, Carlomannus & Pipinus, ſub obtētu Maiordomatus totius Franciæ regnum ſuſcipiunt, & inter ſe diuidunt. Leo imperator obiit, cui ſucceſſit Conſtantinus filius eius.

¶ Hucuſque Beda presbyter, vltimus Chronographorum, Caſſiodori aliorumque temporibus prætermiſſa conſcripſit. Hinc nullus Chronographus adnotatur vſque ad tempora Mariani Scoti, niſi quòd Eynhardus cancellarius Magni Caroli imperatoris, atque alij geſta Temporum conſcripſerunt.

LIBRI SECVNDI FINIS.

MARIANI SCOTI, HISTORIOGRAPHI SVI TEMPORIS CLARISSIMI, AC MONACHI FVLDENSIS, CHRONICORVM

Liber tertius.

PIPINVS.

ROMANORVM 77, Pipinus, filius Caroli, primus Francorum imperator, regnauit annis vigintiſeptem.

Anni Chr. | *Anni Pipin.*

742 | 1 | Zacharias, 92 papa poſt Petrum, ſedit annis 11. Pipinus & Carlomannus Hunoldum Aquitaniæ ducem, imperio ſuo reſiſtentem, ſuperatum bello, ad Vaſcones fugere compulerunt: ſimul & Alemannos, Theobaldo duce rebellare tentantes, mira celeritate comprimunt.

743 | 2 | Sãctus Bonifacius Moguntinus archiepiſcopus clarus habetur. Epiſtola Zachariæ papæ ad Bonifacium Scotũ, Moguntinenſem archiepiſcopum, data calendis Aprilis, 24 anno regni Conſtãtini, ſed imperij eius anno 2, indictione 11. Alia epiſtola Zacharię papæ ad Bonifacium archiepiſcopũ, data nonis Ianuariis, anno imperij Cõſtantini 6, indictione 15. Alia epiſtola eiuſdem ad Bonifacium archiepiſcopum, data calendis Maij, anno imperij Conſtantini 7, indictione 1. Alia epiſtola eiuſdem Zachariæ papę ad Bonifacium, data 2 nonis Nouẽbris, anno imperij Conſtantini 11, indictione 5. Pipinus & Carlomannus Vdilonem ducem Bauarorum rebellare conãtem bello ſuperant.

744 | 3 | Carlomãnus cum Vdilone Bauarorum duce pacem fecit. His temporibus fundari cœptum eſt Fuldenſe cœnobium à ſancto Bonifacio, in ſolitudine Bothonia.

745 | 4 | Pipinus & Carlomannus ſimul Saxonum perfidiam vlciſcũtur, vaſtata eorum regione, & caſtrum Ohſenburg capiunt. Carlomannus rex, frater imperatoris, cum fratre tractat ſeculum dimittere.

746 | 5 | Carlomannus Alamannos iterum res nouas molientes, nonnullis eorum interfectis, cõpeſcuit. Sanctus Bonifacius archiepiſcopus cum autoritate ſedis apoſtolicæ, annuente Carlomanno rege, duas ſedes epiſcopales conſtituit; vnam in caſtro Wirzeburg, vbi Burchardũ collegam ſuum ordinauit epiſcopum; alteram in loco qui vocatur Eyhſtad, cui Wilibaldus epiſcopus ordinatus eſt.

Anni Chr. | *Anni Pipin.*

747 | 6 | Carlomannus pergens Romam, conſecratur à papa Zacharia, & in monte Soracte apud eccleſiam ſancti Sylueſtri cõſtructo monaſterio, cum fratribus ſecum ad hoc venientibus, per aliquot annos perfruitur. Sed ob inſolentiam Francorum Romam viſitantium, qui eum velut dominum ſuum quõdam prætcrire nolebant, ad monaſterium ſancti Benedicti ſitum in caſtro Caſſino ſeceſſit, vbi poſtea regulariter vixit.

748 | 7 | Grypho fugit in Saxoniam, ob metum imperatoris Pipini.

749 | 8 | Grypho iterum de Saxonia reuertitur.

750 | 9 | Burchardus primꝰ epiſcopus Wirzeburgenſis cõſecratur, & ſedit annis nouem. Pipinus, miſſa Romam legatione, Zachariam papam interrogat de regibus Francorũ ex antiqua Merouingorum ſtirpe deſcendentium: qui Reges quidem dicebãtur, ſed poteſtas regni tota apud Maiorem domꝰ habebatur; excepto quòd chartæ & priuilegia regis nomine ſcribebãtur, & ad Martis campum qui rex dicebatur, plauſtrum bubus trahentibus, vectus, atque in loco eminenti ſedens, ſemel in anno à populis viſus, publica dona ſolenniter ſibi oblata ſuſcipiebat, ſtante coràm Maiore domus, & quæ deinceps eo anno agenda eſſent, populis annunciante. Sicque, regẽ domum redeunte, cętera regni negotia Maior domus adminiſtrabat. Orat ergo ſibi decerni, quis eorum rex iuſtè dici debeat & eſſe: is qui ſecurus domi ſedeat, an ille qui curam totius regni & omnium negotiorũ moleſtiam perfe-

rat.

rat. Tunc Zacharias papa ex authoritate ſancti Petri apoſtoli mandat populo Francorum, vt Pipinus qui poteſtate regia vtebatur, etiam nominis dignitate frueretur. Ita Hildericus rex qui vltimus Merouingorum Francis imperabat, depoſitus, & in monaſterium miſſus eſt. Pipinus verò in ciuitate Sueſſionum à ſancto Bonifacio archiepiſcopo in regem vnctus, regni honore ſublimatus eſt: & deinde ob id, poſt papam ſecundus habetur Moguntinus archiepiſcopus, vſque in hodiernum diem. Grypho, frater Pipini, à comitibus fratris ſui occiſus eſt.

Anni Chr. | *Anni Pipin.*

751 | 10 | Zacharias papa obiit idibus Martiis, indictione quinta.

752 | 11 | ¶ Stephanus, nonageſimus ſecundus papa poſt Petrum, ſedit annis 5, menſe 1.

753 | 12 | Stephanus papa, & Carlomannus monachus, frater Pipini regis, venerunt ad Pipinum in Frāciam, petentes auxilium contra Haiſtulphum regem Longobardorum, à quo honorificè ſuſcepti ſunt. Papa etiam apud Pariſios duos eius filios, Carolum ſcilicet, & Carlomannum, vnxit in reges.

754 | 13 | Sanctus Bonifacius annunciās verbum Dei in Phryſia, paſſus eſt cum aliis martyribus, nonis Iunij, anno epiſcopatus ſui trigeſimo ſexto. Pipinus imperator Italiam intrauit, & bellum contra regem Longobardorum ſuſcepit. Quem paucorum dierum obſidione apud Ticinum compulit, & obſides dare, & erepta Romanis oppida reſtituere, atque caſtella, & vt reddita non repeterentur, ſacramento fidem facere.

755 | 14 | Lullus poſt Bonifacium ſucceſſit in epiſcopatu, annis triginta & duobus.

756 | 15

757 | 16 | Organum primitus venit in Franciā, miſſum Pipino regi à Conſtantino imperatore de Græcia.

Haiſtulphus rex Longobardorum, in venatione quadam equo lapſus, regnum cum vita perdidit. Stephanus papa obiit quinto calendis Maij, indictione decima.

¶ Huic ſucceſſit germanus eius, Paulus, tempore Leonis & Conſtantini imperatorum, ſedit annis decem, menſe vno.

Anni Chr. | *Anni Pipin.*

758 | 17 | Pipinus imperator Saxoniam cum exercitu ingreditur, & Saxonibus ſuperatis tributum impoſuit, vt trecentos equos ſingulis annis ſibi ſoluerent.

759 | 18

760 | 19 | Pipin⁹ imperator Aquitaniam ingreditur, & Vaiſarium ducem ſuperans, cum ſacramento conſtrinxit.

761 | 20 | Vaiſari⁹ iuramēta mentitus, Pipino moleſtus efficitur, ferro & igne cuncta vaſtando Cabillonem vſque peruenit, Pipinumq; cum ſuis ſibi occurrere compulit.

762 | 21

763 | 22

764 | 23

765 | 24 | Taſſilo, qui fuit nepos Pipini, de exercitu Regis ſe ſubducens, ad Baioarios ſeceſſit. Hoc anno Ruggandus, Metenſis archiepiſcopus, corpora ſanctorum Naboris & Nazarij de vrbe Roma in Franciam tranſtulit. Corpus autem ſancti Nazarij in monaſterio Lauriſſa conditum eſt.

766 | 25

767 | 26 | Pipinus imperator finito Aquitanico bello, contra Vaifarium ducem Aquitaniæ ab eo ſuſcepto, per continuos 9 annos geſto, Turonas ad ſanctum Martinum orationis cauſa perrexit.

¶ Antequam mortuus eſſet Paulus papa, ilicò Toco dux Nepeſinæ ciuitatis, & Paſſinus, & Paſchalis germanum ſuum Conſtantinum laicum, fecerunt papam, & comminādo inuitè Georgio epiſcopo, compulerunt eum, orationem clericatus eidem Cōſtantino tribui: ſicq; clericus factus eſt, & alia die ſecunda feria ſubdiaconus, & diaconus illuceſcēte die eodē à prędicto epiſcopo factus, & dominica die ſequenti in baſilica ſancti Petri cum armata multitudine à Georgio Pręneſtino epiſcopo, & Euſtathio Albanenſe, & Ciconato Portuenſe, epiſcopis tribus, pontifex conſecratus eſt: qui conſecrauit epiſcopos 8, presbyteros 8, diaconos 4, & reliqua, per annum, & menſem 1. Paulus papa obiit in æſtate, & ceſſauit epiſcopat⁹ anno 1, menſe 1, quo Conſtantinus laicus tranſgreſſor, apoſtolicę ſedis inuaſor extitit. Idem Conſtantinus, 6 feria, mēſe Iulio, depoſitus eſt.

¶ Stephanus papa electus eſt, & quæſiuit peritos epiſcopos à Pipino imperatore,

qui iudicarent Conſtantinum in ſynodo. Nuncij papæ venerunt ad Carolum & Carolomãnum, quia Pipinus interim obierat, & Conſtantinus papa cæcatus eſt. Facto igitur concilio in baſilica ſaluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti Romæ, iuxta Lateranum combuſſerunt omnes ſacerdotes Conſtantinum in medio presbyterij ipſius Eccleſię, alapis eius ceruicem prius cędere facientes in eccleſia: ſicq; combuſtus eſt. Clerus verò, & populus, & papa clamabant Kyrie eleeſon, & ſtatuerunt, vt omnes conſecrationes eius irritæ eſſent, præter chriſma & baptiſma. Rogauerat autem papa Conſtantinus Conſtantinum & Leonem Auguſtos, deprecans eos per imperialem clementiam, vt in ipſis Græciæ partibus Paulum papam exilio mancipatum retineri præcepiſſent. Paulus papa obiit.

Anni Chr.	*Anni Pipin.*	
768	27	Pipinus imperator de ſancto Martino egreſſus, Pariſiis ad ſanctũ Dionyſium vix perueniens, ibi morbo aquæ intercutis 9 calend. Octobris obiit, & ibidem ſepultus eſt.

Carolvs Magnvs.

Romanorum 78, regnauit annis 46, menſibus quatuor, Carolus Magnus, filius Pipini.

Anni Chr.	*Anni Car.*	
769	1	¶ Stephanus, 93 papa poſt Petrum, ſedit annis 4.
770	2	Mortuo Pipino rege, Franci generali conuentu totum regnum inter filios eius Carolũ & Carlomannum æquè diuiſerunt. Carolus partem patris eius Pipini, Carolomannus verò partem patrui eius Carlomanni ſuſcepit. Carlomannus autem poſt adminiſtratum biennio regnum in villa Salmoniaco obiit, 2 nonis Octobris, & Carolus in toto regno rex conſtituitur. Stephanus papa obiit. ¶ Adrianus papa 94 poſt Petrum, ſedit annis 23.
771	3	
772	4	
773	5	
774	6	In Oriente apud Meſopotamiam diſrupta eſt terra ad duo milliaria, vnde aſcendit humana vox aliquid indicans. Carolus, Hunoldo qui poſt mortem Vaifarij Aquitaniam inuaſit fugato, & Aquitania ſubiecta, rogatu Adriani pápę in Italiam perrexit: ibi Deſiderium regem Longobardorum longa obſidione fatigans, in deditionem ſuam ſuſcepit: filiumq́ue eius Adelgiſum, in quo omnes ſpem inclinabãt, ab Italia compulit, atque Italiam totam ſubegit: & omnia à Longobardorũ regibus erepta, tam Romanis quàm Adriano papæ reſtituit, & tunc primùm Romam peruenit ſabbato ſanctæ Paſchæ. Interea Saxones in Heſſia Francorum terminos vaſtant. Erat autem ibi in loco qui vocatur Fritilar, baſilica, quam ſanctus Bonifacius martyr olim dedicãs, prophetico ſpiritu nunquam cremandam eſſe prædixit. Cui quum pagani toto niſu ignem ſupponere conarentur, diuino pauore perterriti, fugæ præſidium ſumunt. Duo namque iuuenes in veſtibus albis baſilicam ab igne defendebant, quos & Chriſtianis & quibuſdam barbaris videre diuinitus conceſſum eſt. Vnus tamen ex hoſtibus iuxta baſilicam flexis genibus accliuis, lignis & igni incumbens, ſpecie flantis repertus eſt mortuus.

Anni Chr.	*Anni Car.*	
775	7	Subiecta Italia, Saxonicum bellum, biennio ante Italicum inceptum, repetitum eſt, & per 33 annos permanſit. Quorum Saxonũ Carolus 10000 hominum captiuorum cum vxoribus & paruulis per Galliam ac Germaniam diſperſit.
776	8	Carolus in Italiam profectus Rutgaudum interfecit: domuit & Britones, qui in Occidẽte ſuper littus Galliæ reſidebant.
777	9	
778	10	Saxones, Vindibindo duce eorum ſuadente, Francorum terminos vſq; ad Rhenũ fluuium ferro & igne deuaſtant.
779	11	Carolus iterum in Saxoniam vadit. Sanctus Sturnus abbas primus Fuldenſis obiit: cui ſucceſſit Baugolphus abbas. Cyclus decennoualis 14 incipit, indictione 2.
780	12	
781	13	Bertha regina obiit.
782	14	Carolus 2 Romam perrexit, ibiq; baptizatus eſt filius eius Carlomannus, quem Adrianus papa mutato nomine vocauit Pipinum.

uaſit,& ad legatos Caroli, Virundum abbatem, & Vinegiſum Spoletanorum ducem veniens, Spoletum ductus eſt: & ad regem in Saxoniam apud Paterburnium, præſente Richolpho Moguntino archiepiſcopo, peruenit, à quibus ſummo honore ſuſceptus eſt. Cyclus decennoualis 15 incipit hoc anno, indictione ſexta.

Anni Chr.	*Anni Car.*	
799	31	Carolus propter Leonis

papæ cauſam Romam pergit, ibique hyemauit. Leo autem papa, poſtquam de eo quæſtione habita in baſilica ſancti Petri ambonē aſcendit, poſito ſuper caput ſuum Euangelio, & corā omni populo inuocato ſanctæ Trinitatis nomine, iureiurando ab obiectis ſe criminibus purgauit. Carolus hoc tempore, à Romanis Auguſtus appellatus eſt. Anno 32 regni Caroli, fuit gelu magnum & amariſſimum, quo pelagus Ponti vſque ad centum milliaria in Ori-

800	32	ente in glaciem ver-
801	33	ſum eſt, habens cubi-

tos à ſuperficie in profundum 50.

802	34	Carolus pontem 500

paſſuum longitudinis trans Rhenum Moguntiaci conſtruxit: tanta enim ibi eſt fluminis latitudo.

803	35	Leo p. venit in Franciā.
804	36	Carol⁹ filius Caroli im-

peratoris Boëmos vaſtat, Lechonem regem eorum occidens. Hoc anno monaſterium ſancti Albini dedicatur, indictione 12. Anno 35 regni Caroli in Oriente apud Thraciam quidam homo fodiens inuenit ſepulchrum hominis, in quo has

805	37	literas pariter inuenit:
806	38	CHRISTVS NASCI-
807	39	TVR EX MARIA

VIRGINE, ET CREDO IN EVM, SVB CONSTANTINO ET IRENE IMPERATORIBVS (O SOL) ITERVM ME VIDEBIS.

808	40	Carolus religionē Chri-

ſtianam qua ab infantia fuit imbutus, ſanctiſſimè & quàm ſumma pietate coluit: circa pauperes ſuſtentandos & eleemoſynam deuotiſſimus erat.

809	41	Carolus antequam mo-
810	42	reretur, quatuor annis

febribus crebrò corripiebatur.

811	43	Carol⁹, anno regni eius
812	44	in Francia 43, in Italia
813	45	autem 36, imperij an-

no 11, indictione 4, theſauros & veſtes cęteraq; omnia diuiſit per tres partes. Quarum duas partes per 21 partes, totidem metropolitanis ciuitatibus quæ in regno eius eſſe noſcuntur, partitus eſt: quarum nomina hæc ſunt:

Roma	1,
Rauenna	2,
Mediolanum,	3,
Forum Iulij	4,
Gradus	5,
Moguntia	6,
Colonia	7,
Viuauum, quæ & Salzburg	8,
Treueris	9,
Senones	10,
Veſuntium	11,
Lugdunum	12,
Rothomagum	13,
Remis	14,
Areles	15,
Vienna	16,
Tarantaſia	17,
Ebrodunum	18,
Burdegala	19,
Turones	20,
Bituriges	21.

Vnuſquiſque autem metropolitanus epiſcopus vnam partem ſuæ eccleſiæ, & duas ſuffraganeis ſuis dare debuit. Tertia verò pars, vel vſque ad obitum eius, vel vſque dum vellet carere, in vſu quotidiano haberetur: cuius tunc prima pars, prædictis metropolitanis epiſcopis, ad eaſdem prædictas partes adderetur: altera, filiis & filiabus nepotibusque: tertia, pauperibus diſtribueretur; quarta, ſeruis & ancillis. Precium librorum ſuorum, quorum magnam in bibliotheca ſua copiam habuit, pauperibus erogare præcepit.

Anni Chr.	*Anni Car.*	
814	46	Pōs apud Moguntiam, quem per decennium ingenti labore & mirabili de ligno opere Carolus conſtruxit, anno vno antequam obiit, tribus horis conflagrauit, vt nec haſtula de eo remanſerit. Pons prædictus apud Moguntiam erat trans Rhenum, quem quia in eo latrones noctu, hominibus in Rhenum proiectis, rapiebant prædam, Richolphus archiepiſcopus Moguntinus cōburi præcepit. Poſt eius mortem Haſtulphus ſucceſſit annis 11. Carolus circa calēdas Nouembris habito generali conuentu, vocauit ad ſe de Aquitania Ludouicum filium ſuum, & quum eum moneret, præcepit ei, vt die Dominico propriis manibus ſuis de magno altari Aquiſgrani coronam imperij capiti ſuo ſuperponeret, qui donatis magnis muneribus Aquitaniam perrexit. Carolus autem quum Aquiſgrani hyemaret, menſe Ianuarij febre correptus eſt: in quo 5 calendis Februarij, hora diei 3, indictione 7, ætatis ſuæ anno 700 obiit: & ibidem Aquiſgrani eadem die in baſilica Saluatoris ſanctæq; Dei genitricis, quam ipſe ex fundamentis erexit, ſepultus eſt.

LVDOVICVS.

Romanorum 79, Ludouicus, regnauit annis 26, menſibus 11.

Anni Chr.	*Anni Lud.*	
815	1	Ludouicꝰ imperator omnem iniuſtitiam regni ſui correxit. Baugulfus abbas Fuldenſis obiit, iuſſumq; eſt, vt omnes monachi cantarent curſum ſancti Benedicti.
816	2	Leo papa obiit.
817	3	¶ Stephanꝰ, 96 poſt Petrum, ſedit annis 2, menſibus 7. Cyclus 17 decennoualis incipit, indictione 10. Stephanus papa, obuiante Ludouico imperatore in campo magno Remenſium, ſequenti die dominico coram omni populo ante miſſam vnxit eum in imperatorem, & auream coronam miræ pulchritudinis cum precioſiſſimis gēmis mirabiliter ornatam, de Roma ſecum portatam, impoſuit ſuper caput eius, aliamque coronam auream Irmingardæ reginæ, vocans eam Auguſtam.
818	4	Stephanus papa, donatis magnis muneribus, & honeſto in itinere ſeruitio ad Romam à rege dimiſſus, & non longè pōſt obiit.
819	5	¶ Paſchalis, 97 papa poſt Petrum, ſedit annis ſeptem.
820	6	Ludouicus imperator Britanniam ſubegit, ducem Marcomannum occidens: quo inde regrediente, Irmingarda regina febre poſtea obiit.
821	7	Ludouicus imperator Iudith filiam Velphi ducis Baioariæ reginam ſibi ſociauit, & in Ingelnheim villa regia generale palatium habuit.
822	8	Ludouicus Sclauos Orientales vaſtat, eorum ducem Luduit fugans.

tres etiam reginæ Conradum & Rodolphum tondentes, & in monaſterium mittẽtes: quos in Noillô palatio ſuper flumen Valum cum veritate ſuperauit rex, & reginam Aquis obuiam ei venientem, iubente papa Gregorio accepit.

Anni Chr.	*Anni Lud.*	
832	18	Bernardus dux in palatio Theodonis corã rege & filiis eius purgauit ſe, quum nullus vel armis eum culpabilem feciſſet.
833	19	Filij regis arripuerunt regnum, patrem dehonorantes.
834	20	Ludouicus imperator à filiis ſuis, id eſt Pipino, Ludouico, & Lothario, imperio priuatur; obuiam ei venientib9 cum Gregorio papa, in campo magno qui eſt inter Argentoratum & Baſileam. Tunc ſeparãtes reginam ab eo, & mittentes eam in Italiam, in ciuitatem Tartunam, Pipinus in Aquitaniã, Ludouicus in Baioariam perrexit. Lotharius verò patrẽ ad Compẽdium palatium, & inde Aquiſgrani duxit, & in cuſtodia incluſit, & ibi celebrauit Natalẽ domini, patre adhuc incluſo. Poſt Epiphaniam Lotharius coniurauit contra patrem, & compellit patrem ſecum ire ad Cõpendium: quos cum multitudine ſequutus eſt Ludouicus. Et quum propè eſſet, fugit Lotharius: patrem verò duxit Ludouic9 ad ſedem regalem Aquiſgrani, & ibi pariter Paſcha celebrauerunt.
835	21	Pipinus & Ludouicus patrem ſuum reſtituerunt in regnum.
836	22	Cyclus decẽnoualis incipit, indictione 14.
837	23	
838	24	Cõiuratio Lotharij iterũ ad Frãcofort, & conuerſum eſt regnum ad patrem eius. Paudo diaconus palatij lapſus eſt in Iudaiſmum.
839	25	
840	26	Eclipſis Solis facta eſt 3 nonis Maij, inter 8 & 9 horam diei, in vigilia Aſcẽſionis Domini. Ludouicus imperator dum filium ſuum Lotharium trans Rhenum perſequeretur, morbo grauatur, & in naui per Meni fluuium deducitur, & vix Ingelheim perueniens obiit 11 cal. Iunij, & inde menſe Martij in ciuitate Metis aſportatur, & in baſilica ſancti Arnolphi ſepelitur.

LOTHARIVS.

Romanorum 80, Lotharius, regnauit annis quindecim.

Anni Chr. | *Anni Loth.*

841 | 1 | Ludouicus & Carolus paterno regno priuati, apud Fontaniacum fratrem ſuum Lotharium bello vincunt: in quo prælio penè ad internecionem occiſi ſunt Franci, vbi & Adelbertus comes occiſus eſt.

842 | 2 | Tres fratres, Lotharius, Carolus, & Ludouicus regnum Francorum inter ſe diuiſerũt: Carolus Occidentem à Britannico Oceano vſque ad Moram fluuium obtinuit: Ludouicus Orientem, id eſt omnem Germaniam vſque ad Rheni fluenta, & nonnullas ciuitates trans Rhenum cum adiacentibus pagis ob copiam vini: Lotharius verò primogenit⁹ & imperator, medium inter vtroſq; regnum tenuit, totamq; prouinciam, & omnia regna Italiæ cum ipſa Roma obtinuit. Ab hoc Lothario regnum Lothringum hac-
843 | 3 | tenus nominatur.
844 | 4 | ¶Sergius, 101 papa poſt
845 | 5 | Petrũ, ſedit annis 3. Lo-
846 | 6 | tharius imperator re-
gem Sclauorum Geſtimulum occidit.

847 | 7 | Otgarius Moguntinus
848 | 8 | archiepiſcop⁹ obiit. Ra-
849 | 9 | banus abbas Fuldenſis
850 | 10 | ſibi ſucceſſit. Hattho fit
851 | 11 | abbas. Sergius papa ob-
852 | 12 | iit. ¶Huic ſucceſſit Leo,
annis 8. Irmingardis coniux vxor Lotharij obiit: reliquit tres filios, Ludouicum, Lotharium, & Carolum. Ludouicus filius Ludouici Pannoniam ſubegit, & Bohemos domum rediens cremauit.

853 | 13 | Leo papa obiit cal. Aug.
854 | 14 | ¶Huic ſucceſſit Ioanna, mulier, annis 2, menſibus 5, diebus 4.

855 | 15 | Cyclus decennoualis 18 incipit, indictione 3. Lotharius imperator, conuocatis primoribus regni, imperium inter filios ſuos diuiſit. Ludouico quidam Italiam tradidit, eumq; imperatorem nomine ſuo appellare fecit: Lothario verò regnum, quod ex ſuo nomine vocatũ eſt, conceſſit. Carolo autem iuniori ipſorum prouinciam mandauit. Qui ita diſponens, ſeculum reliquit, & in Prumiam monaſterium venit, poſtquam habitum ſanctæ conuerſationis accepit monachorum, eodem anno 3 calendis Octobris obiit. Eo etiam anno Ludouicus rex cum magno exercitu perrexit contra Ratzidum regem Maruhenſium.

LOTHARIVS II.

Romanorum 81, Ludouicus, qui & Lotharius, regnauit annis 15.

Anni Chr. | *Anni Loth.*

856 | 1 | Rabanus archiepiſcop⁹ Moguntinus obiit, Carolus ei ſucceſſit.
857 | 2 | ¶Benedictus, 103 papa
858 | 3 | poſt Petrum, ſedit annis
859 | 4 | 2, menſibus 6, diebus 6.
860 | 5 | ¶Nicola⁹, 104 poſt Petrum, ſedit annis 8, diebus 9.

861 | 6 | Meginradus eremita martyrizatur.

862 | 7 | Hatto abbas Fuldenſis eccleſiæ obiit.

863 | 8 | Carolus Mogũtinus archiepiſcop⁹ obiit, cui Lutbertus ſucceſſit.
864 | 9 | Lothari⁹ imperator, qã
865 | 10 | Tietburgam vxorem le-
866 | 11 | gitimã recuſare vellet,
867 | 12 | & quã exoſam habebat
868 | 13 | propter Valdradã ſuam
concubinam, ſororem Guntheri Colonienſis archiepiſcopi: quam quũ adoleſcens eſſet, in domo paterna nimio diligebat amore. Fratres ergo reginæ hoc ad Nicolaũ papam Romam deferunt. Inde Nicolaus papa Arſenium epiſcopum, apocriſiarium & conſiliarium ſuum vice ſua in Franciam anno iſto direxit. Qui quum veniſſet, conuocato conuentu epiſcoporum, antequam protinus anathematis gladio feriretur, neceſſitate conſtrictus Lotharius, vellet nollet, reginam in matrimonium recepit: impoſito iuriſiurandi ſacramento, ne eam à ſe ſepararet, neq; ipſa viuente aliam ſuper eam induceret. Sed poſtea, regina proiecta, & Valdrada pro ea inducta, annitentib⁹ in hoc plurimùm Tietgaudo Treuerenſi archiepiſcopo, & Gunthero Colonienſi archiepiſcopo, ſanctus Nicolaus papa, 3 nonis Februarij, in Purificatione beatæ Mariæ, Valdradã anathematis ſententia ab omni conſortio ſanctæ eccleſiæ excommunicauit.

869 | 14 | Cometa viſus eſt maniſeſtiſſimè hoc anno. In his etiam diebus, à plurimis viſus eſt canis Treueris ſedere ſuper cathedram epiſcopalem. Sanctus Nicolaus papa obiit, octauo idus Decembris.

Anni Chr.	*Anni Lud.*	
871	1	Adrianus papa obiit.
872	2	¶Ioãnes,106 papa poſt

Petrum,ſedit annis 10,diebus 2.

| 873 | 3 | Ludouico imperatore Romam veniente,ibiq; conuentum celebrante coram papa Ioanne,Adelgiſus dux Beneuentanus, Græcorum perſuaſionib. corruptus,contra Ludouicum imperatorem manum eleuãs, à ſenatu tyrannus atque hoſtis reipublicæ proclamatur,& bellum contra eum decernitur.Ictu fulminis Wormatia comburitur, eodem anno.

| 874 | 4 | Ludouicus imperator Cæſar Italiæ obiit, & Carolus ſenior, rex Italiæ & Galliæ Romam perrexit.Cyclus 19 decennoualis incipit,indictione 7.

Carolvs II.

Romanorum 83, Carolus, regnauit annis duobus.

Anni Chr.	*Anni Car.*	
875	1	Carol⁹ Romã perueni-

ens,datis Ioanni papę magnis muneribus, imperator factus eſt. Ludouicus autẽ frater Caroli apud Francofort palatium obiit 5 cal.Septembr.& ſepultus in monaſterio ſancti Nazarij Loreſſan.Hic ex regina nomine Hemma 3 filios habuit,id eſt Carlomannum Arnoldi patrem,& Ludouicum Carolumq; iuniorẽ poſtea imperatorem. Carolus autẽ ſenior audiens mortẽ fratris ſui, ad Aquis palatium venit:& ibi paucis dieb.moratus, ad Coloniã inde profectus eſt.Carlomannus verò,primogenitus Ludouici fines Italiæ intrauit, quia Carol⁹ ſenior inde receſſit. Carolus autẽ frater eius in Alamannia morabatur. Porrò Ludouicus,qui ad obitũ fratris patris apud Francofort fuit,in principali ſede orientalis regni reſidebat.Qui quoq; Carolũ ſeniorem 8 idus Octob. bello in pago Meginẽſe nomine Ripuaria, nõ longè ab Andirnachin caſtello, iuxta Rhenum pugnantem,vltra 50000 ſuperauit. Deinde tres fratres, in loco qui dicitur Salefelt, inter ſe regnũ paternum diuiſerunt. Carlomannus Boariam, Pannoniam , Carnutum, & regna Sclauorum Bohemienſium ; Ludouicus Orientalem Franciam,Turingiam,Saxoniam & Phryſiam,& partem Lotharij regni; Carolus Alemanniam, & aliquas ciuitates ex regno Lotharij tenuit.

Anni Chr.	Anni Car.	
876	2	Carolus imperator Romam ſecūdò profectus eſt, & ab vrbe Roma in Pragam reuerſus, Boſoni germano ſuo, Richildis reginæ filio, Irmingardam filiam Ludouici imp. cum maxima gloria vxorauit, deditq́; ei Prouinciam: & corona capiti eius impoſita, regē eum iuſſit appellare. Et inde euolutis diebus paucis Papiam ingreditur: in qua quū rempub. diſponeret, repentè nunciatum eſt ei, Carlomannum cum ingenti multitudine armatorum Longobardorum regnum introiſſe. Qui mox pauore ſolutus, Ticinum Padumq́; pertrāſiit, & ſummo anniſu in Gallias repedare contendit. Sed priusquam Alpium præeminentia iuga, anguſtaq́; itinera attingeret, ægritudine tūditur, de qua protinus 2 nonis Octob. obiit. Cuius corpus in feretro extra Italiam leuauerunt: ſed ob intolerabilem fœtorem eius compulſi ſunt illud terrę mandare. poſt aliquot annos oſſa eius tranſlata ſunt Pariſiis, & in monaſterio ſancti Dionyſij honorificè ſepulta.

LVDOVICVS III.

Romanorum 83 (at ordine 84) Ludouicus, qui vocabatur Balbus, eo quòd impeditioris eſſet eloquij, Caroli filius, regnauit annis duobus.

Anni Chr.	Anni Lud.	
877	1	
878	2	Ludouic⁹ Balbus obiit, 3 filios relinquens, id eſt Ludouicum, & Carlomannum ex puella nomine Anſgrad, interdicta à Carolo patre ſuo, quia ſine conſilio ſuo vxorauit eam, pater ſibi vxorem Adelheit coniunxit: quę poſt mortem viri genuit filium, aui nomine, id eſt Carolum. Eclipſis ſolis facta eſt, 4 calendis Nouembris.

CAROLVS III.

Romanorum 84, Carolus iunior, cum diſtortis cruribus, regnauit annis 10.

Anni Chr.	Anni Car.	
879	1	
880	2	Boſo germanus Caroli ſenioris occupare regnum nitens, à filiis Balbi perſequutus eſt & fugatus.
881	3	Carlomānus maior, rex Baioariæ, pater Arnoldi, obiit paralyſi 7 nonis April. ſepultusq́; in Odingas, in Baioaria. Ludouicus frater eius poſſidens regnum ſuum, conceſſit Arnoldo Carantanum quod ei pater dederat.
882	4	Carolus iunior ex Alamannia egreſſus, Longobardorum fines poſſidens, in paucis diebus totam Italiam accepit: & Romam perueniens, à papa Ioanne & ſenatu imperator factus eſt.
883	5	Ludouic⁹ rex, frater imper. obiit Francoforti 13 calen. Septembr. ſepultusq́; eſt in cœnobio cum patre.
884	6	Ludouicus filius Balbi obiit apud ſanctum Dionyſium, vbi & ſepultus eſt: cuius regnum frater eius Carlomannus accepit. Bertholfus Treuirorum epiſcopus obiit 4 idus Febr. Cui ſucceſſit Rabboto 6 idus Aprilis, qui Rubertum epiſcopum Metenſis eccleſiæ conſecrauit, 10 calend. Maij.
885	7	¶ Marin⁹, 107 papa poſt Petrum, ſedit anno vno, menſibus 5.
886	8	Carlomannus filius Balbi obiit, & ſepultus eſt apud ſanctum Dionyſium, cum fratre ſuo.
887	9	¶ Agapet⁹, 108 poſt Petrum, ſedit anno 1. Carolus imp. corpore & animo cœpit ægrotare menſe Nouembri circa tranſitū ſancti Martini. Tunc tribunus veniens conuentum conuocauit. Tunc cernentes optimates regni, imperatorem non ſolùm viribus corporis, ſed etiā animi defeciſſe, Arnoldum Carlomanni filium vltro in regnum attrahūt, & ab imperatore ita intra triduū deficiunt, vt cum ipſo vix aliquis remaneret, qui ei ſaltē officia humanitatis impēderet. Cibus enim & potus ex Liberti epiſcopi Moguntini ſumptibus pręſtabatur. Cui ſupplicanti Arnoldus nonnullos in Alamannia fiſcos cōceſſit. Huius Caroli imp. anno 6, gens Danorum, qui & Normanni vocantur, copioſa nimis claſſe Oceanū permeans, Francorū ex improuiſo terminos occupauit, ac in ſabbato ſanctæ Paſchæ ciuitatem Nānetis combuſſerunt, & epiſcopū eius cum clero ſuo, dum fontem ſacri baptiſmatis benediceret, cum maxima multitudine populi trucidauerūt. Tulpiacum, Iuliacū, Aquis, Hindam, Stabulaus, Prumiam ac Nuimago, Regium caſtrum, deinde Coloniam, Bon-

Digitized b

Bonnã, Metis, Treuerim, cum aliis quamplurimis in Gallia ac Germania locis ferro & igni ad nihilum redegerunt. Magna igitur parte regni Francorum vaſtata ab eis, Carolus directo contra eos exercitu, arte cuiuſdam Franci ac ſolertia, nomine Ottonis qui erat dux belli, centum millia vna die ex eis proſtrauit, & cæteros fuga elapſos Francia excedere compulit. Agapetus papa obiit.

ARNOLDVS.

Romanorum 85, Arnoldus Baioarius, regnauit annis 12.

Anni Chr.	Anni Arn.	
888	1	Arnoldus compoſitis in Francia feliciter rebus, in Baioariam reuertitur. ¶ Adrianus papa ſedit anno 1, mẽſibus 4. Carolus imperator obiit 2 idus Iunij, & ſepultus in Augea inſula.
889	2	Lutbert⁹ epiſcopus Moguntinus obiit. Sanctus Sunderoldus ſibi ſucceſſit. Mortuo Carolo quædã pars populi Italici Berengarium filium Eberhardi, qui ducatum Foroiulianorum tenebat, regem ſibi ſtatuit: quidam verò Vidonem filium Lamperti ducem Spoletanorũ regia dignitate ſublimãdum decernunt. Sed poſt tãtas ſtrages inter eos factas, Vido victor exiſtens, Berengarium regno expulit.
890	3	¶ Baſilius, ſedit annis 4.
891	4	Nortmanni Wormaciam ciuitatem occiſis habitatorib⁹ ſubuerterunt: vbi etiam Sunderoldus archiepiſcopus Moguntinenſis occiſus eſt, ſabbato, 6 calendis Iulij.
892	5	Cyclus 20 decennoualis, indictione 11.
893	6	
894	7	¶ Stephanus ſedit annis 6. Arnoldus rex cum valida manu & forti exercitu Longobardorum terminos intrauit, & vſque Placentiam peruenit: inde conuerſus, per Alpes Penninas Galliam intrauit, & vſque ſanctum Maurum peruenit. Prælium magnum factum eſt inter Bauaros & Vngaros.
895	8	Vido qui nomine imperatoris Italiam regebat, obiit. Lampertus filius eius, regnum obtinens, diadema imperij à papa ſibi fecit imponi. Synodus 96 epiſcoporum, qui cum abbatibus probatiſq; multis clericis Tribuas in monaſterio reſidentes, contra pleroſque ſeculares, qui epiſcopalem autoritatem minuere tentauerunt, plurima decreta ſuper ſtatum ſanctæ eccleſiæ ſcripta roborauerunt. ¶ Formoſus papa ſedit annis 5, menſibus 6. Arnoldus rex Wormatiã venit, ibiq; omnibus optimatibus regni ſui ſibi occurrentibus, conuentum publicum celebrauit. In quo omnibus collaudantib. Kindiboldum filium ſuum regno Lotharij præfecit.
896	9	Deinde ſecundò Arnoldus Italiam ingreſſus, Romam peruenit, & vrbem cum cõſenſu Formoſi papæ armis cepit, quod retro antè, Natiuitatis Domini tempore, ſemel factum erat. Mater autem ducis Lamperti, quæ ad prælium à filio relicta fuerat, cũ ſuis latenter aufugit. Arnoldus verò vrbẽ ingreſſus, cum magno honore à Formoſo papa ſuſcept⁹, & ante cõfeſſionẽ ſancti Petri imperator factus eſt. Eodẽ anno Lampertus nomine imperatoris obiit: & Ludouicus filius Boſonis fratris Caroli ſenioris, a Longobardis inuitatus, à Prouincia egreſſus Italiam intrauit.
897	10	Kindibold⁹ hortatu Arnoldi patris ſui Oddonis comitis filiam nomine Hidam poſt Paſcha ſibi vxorem ſociauit.
898	11	In Italia inter Ludouicum filium Boſonis & Berengarium multa certamina ſunt geſta.
899	12	Vngari Italiam multùm vaſtant. Hoc etiã anno Arnoldus imperator obiit, tertio calend. Decembris, ſepultuſq; eſt Modingas, vbi & pater eius iacet.

LVDOVICVS.

Romanorum 86, Ludouicus filius Arnoldi, regnauit annis 12.

Anni Chr.	Anni Lud.	
900	1	¶ Bonifacius ſedit diebus 15. Ludouicum filium Arnoldi, 2 nonis Febr. anno ætatis ſuæ 7, quem ex legitimo matrimonio Arnoldus genuit, proceres & optimates regem ſuper ſe conſtituunt, & coronatum regiis & ornamentis indutum, ad Forachim congregati in vnũ, in faſtigio regni eleuant. ¶ Stephanus papa, ſedit anno 1.
901	2	¶ Roman⁹, ſedit mẽſib⁹ 4. Kindiboldus filius Arnoldi necatur.
902	3	¶ Theodorus, dieb⁹ 20. ¶ Ioannes ſedit annis 2. Stephanus comes

frater Valonis, quum in ſeceſſu reſidens nocturnis horis aluum purgaret, ſagitta per feneſtram percutitur.

Anni Chr.	Anni Lud.
903	4
904	5

¶Benedictus ſedit mẽſibus 5. Sclaui vaſtauerunt Saxoniam. Focho Remorum archiepiſcopus à quodam ſatellite Baldeuini comitis, nomine Vimmaro, occiſus eſt: cui ſucceſſit Henricus, qui cum multis aliis epiſcopis eundẽ Vimmarum pro tãto ſcelere perpetuo anathemate excommunicauit.

905	6

Ludouicus filius Boſonis, qui ſortitus fuerat nomẽ imperatoris, Berengariũ de Italia expellẽs, totum illud regnũ poſſedit: qui de ſecuritate præſumẽs; abſoluto exercitu cum paucis Veronã ingreſſus eſt, adhortãte Adalhardo prædictę ciuitatis epiſcopo. Quod quum ciues cum ſumma feſtinatione Berẽgario qui tunc in Baioaria exulabat, nũciaſſent: promittentes, & portas ciuitatis ſibi aperire pronunciantes; Ludouicũ regno oculiſq; Berengarius priuans, regnũ Italię obtinuit. Eodẽ anno Cõradus comes, pater Conradi imp. 3. cal. Martij bello occiditur in Haſſia, in loco qui dicitur Friteſlar, ab Adelberto comite. Eodem anno, menſe Iulio, Ludouicus rex conuentũ generalem celebrauit apud Triburas villa regia, & in caſtro quod Teraſſo dicitur, obſidione cinxit Adelbertum, & decollauit 5 idus Decembris.

906	7
907	8

¶Leo, ſedit dies 57.
¶Chriſtophorus, ſedit 4 menſibus. Hic fuit cardinalis titulo Damaſi, & 4 menſibus electus, poſtea monachus factus eſt. Baioarij ab Vngaris interficiuntur.

908	9

¶Sergius, ſedit annis 7, menſibus 3, diebus 15. Vngari Saxoniam & Thuringiam vaſtant. Lupoldus dux occiſus eſt ab Vngaris. Burchardus quoq; dux Turingorum ab eiſdem occiſus eſt. Adelbertus comes perfidia Hattonis Moguntini epiſcopi & cuiuſdã Lupoldi deceptus, Ludouico imperatote iubente, decollatur hoc modo: Quum bellũ eſſet inter Conradum, Conradi regis patrem, & Adelbertum Henrici regis patrem; primum interfectus eſt frater Adelberti. Poſtea in vltionem fratris Cõradus quoq; occiſus eſt ab Adelberto: nec vllus regũ tam ingens bellũ inter eminentes viros ſedare potuit. Poſtremò epiſcopus Hatto mittitur à rege ad ſedandam tam ingẽtem diſcordiam. Qui ingreſſus ciuitatem Adelberti, ſub iureiurando ſpopõdit, aut ei pacem cum rege facturum, aut incolumem eum loco ſuo reſtituturũ. His pactis conſentiens Adelbertus fidei gratia & amicitię, rogauit pontificem, vt dignaretur aliquid guſtare. Quo negãte illicò egreſſus eſt vrbem. Quumq; pertranſiſſent oppidum cum omni comitatu, fertur epiſcopus dixiſſe, Sæpius petit, qui oblata ſpernit: tædet me longioris viæ, tardioriſq; horæ: iam ieiuni tota die non poſſumus ambulare. Lętus Adelbertus inclinatur ad genua epiſcopi, vt guſtãdi gratia reuerterentur in vrbem, depoſcit. Pontifex in vrbem reuerſus cum Adelberto, liberatur à lege iuramẽti, (vt ſibi videbatur) eò quòd incolumẽ eum loco ſuo reſtituiſſet. Deinde regi Ludouico à pontifice pręſentatus, accepit capitalem ſententiam.

Anni Chr.	Anni Lud.
909	10
910	11

Vngari Alamanniã vaſtãt. Bellum maximum Francorum cum Vngaris.

911	12

Ludouicus rex obiit, pro quo Conradus, filius Conradi illius, quem Adelbertus Babembergẽſis occidit, in regem eleuatur.

CONRADVS.

ROmanorum 87, Conradus regnauit annis ſeptem.

Anni Chr.	Anni Conr.
912	1

Cyclus 21 decennoualis incipit, indictione 15. Hattho Moguntinus archiepiſcopus obiit: cui ſucceſſit Hurgerus.

913	2

Vngari Alamanniam vaſtant, ſed à Baioariis & Alamannis maxima cæde ſternuntur.

914	3
915	4

¶Anaſtaſius papa, annis ſedit 2, & totidem mẽſibus. Vngari totam Alamanniam igne & gladio vaſtant, in Turingiam venientes vſque ad Fuldam.

916	5
917	6

¶Lando, ſedit mẽſib. 4. Vngari per Alamanniam in Alſatiam & vſq; ad fines regni Lotharij vaſtando venerunt.

918	7

¶Ioãnes, ſedit annis 14, menſibus 2, diebus 3. Conradus rex obiit 10 ca-

Anni Chr.	Anni Ott.	
937	1	Monaſteria ſanctorum Scotorum, ſancti Galli & ſancti Bonifacij igne conſumuntur. Vngari per Orientales Francos & Alemanniam, multis ciuitatib. igne & gladio conſumptis, iuxta Wormatiam Rheno tranſito, vſq; ad mare Oceanum regnum Galliæ deuaſtauerunt, & per Italiam redierunt.
938	2	¶ Stephanus ſedit annis 3, menſibus 3, diebus 15. Otto ſibi de Boariis reſiſtentib. rediit. Frater eius Henricus comprehenſus eſt ab Eberhardo. Illo autem liberato Eberhardū miſit in exilium, atque iterum Boarios inuaſit cum exercitu, omnesq; ſibi ſubdidit, niſi tãtùm vnum Arnolphi filiū. Interim maxima pars Vngarorum à Saxonibus occiſa eſt.
939	3	Otto in Lothoringos iuit vſq; ad Caprimontem. Interea Ludouicus rex Galliæ inuaſit Alſatiam. Tunc Otto reuertens venit ad Briſaciam, & obſedit eam, & Ludouicus rex diſceſſit. Iterum Eberhardus dux occiſus, & Gilbertus etiam dux in Rheno ſubmerſus.
940	4	
941	5	¶ Marinus ſedit annis 3, menſibus 6, diebus 14.
942	6	
943	7	
944	8	¶ Agapetus ſedit annis 10, menſibus 6, diebus 10.
945	9	Otto dux obiit, cui ſucceſſit Conradus. Otto rex in Lothoringos cū exercitu iuit, & omnes ſubiugauit imperio ſuo: ſed Metenſis epiſcopus reſiſtebat. Henricus verò, frater regis, proiectis armis venit ad eum.
946	10	
947	11	
948	12	
949	13	
950	14	Cyclus 23 decennoualis incipit, indictione 8. Berengarius rex apud Auguſtã in conuentu Ottonis ad dedicationem venit. Inde cum regina coniuge eius, Villa nomine, ad caſtellum Babemberg deductus, extremam clauſit horam: & draco viſus eſt.
951	15	
952	16	Per loca Germaniæ Gallięq; plurima terræmotus magni facti.
953	17	Moguntia ciuitas ab Ottone rege obſeſſa eſt.

Anni Chr.	*Anni Ott.*	
954	18	Guilielm⁹ filius Ottonis

ſic: Anno Dominicæ incarnationis 954, indictione 12, beatæ memoriæ dominus Fridericus, ſanctæ Moguntiacẽſis eccleſię archiepiſcopus, 8 calendis Nouembris obiit. Eodem verò anno ego Guilielmus, tantæ ſucceſſionis indignus, loco eius cũ conſenſu cleri & populi eiuſdem ſanctæ ſedis, 16 calendis Ianuarijs, ipſoq; die pacem inter regem Ottonem & filium eius Luttolphum facta, in loco Aranſtedi ſum electus, & in die 9 calendis Ianuariis Moguntiæ ordinatus. Hæc dixit Guilielmus epiſcopus, filius Ottonis imperatoris. ¶ Ioannes ſedit annis 7, mẽſibus 11. Luttolphus dux Ottoni regi patri ſuo rebellat.

955	19	Vngari Noricam, Franciam, Italiamq; petunt.
956	20	Vngari totam Boariam depopulantes iuxta Auguſtam Alamãniæ vrbem ab Ottone rege pugna victi, immẽſa cæde necãtur. Lutolphus Adelbertum bello vicit, & ipſe eodem anno moritur. Hademarus abbas Fuldẽſis, qui monaſterium Fulda magnifico opere conſtruxit, obiit: cui ſucceſſit Hatto filius ſororis ſuæ.
957	21	
958	22	
959	23	
960	24	Cruces in veſtib. apparent.
961	25	

Otto rex Romam veniẽs, imperator efficitur à Ioanne papa.

962	26	¶ Leo anno 1, meſib. 4.
963	27	Roman⁹ rex Gręc. obiit.
964	28	¶ Benedict⁹ mẽ. 2, die. 5.
965	29	¶ Ioannes ſedit annis 9.
966	30	Otto, fili⁹ Ottonis, imperator à Ioanne papa ante altare ſancti Petri cum patre ſuo coronatus eſt.
967	31	Guilielm⁹ epiſcop. Mo-
968	32	guntinus obiit, & apud

ſanctum Albanum ſepelitur: cui Hatto abbas Fuldenſis ſucceſſit. Nicephorus rex Græcorum & ſenex, quum timuiſſet à filiis ſuis proiici, voluit caſtrare eos. Tũc mater eorum, neſciens aliter eos liberare, ſuaſit Ioanni regem occidere & imperare. Ioannes itaq; clàm in palatium intrauit, regemq; occidit, & imperauit.

969	33	Cycl⁹ 24, indictione 12.
970	34	Hatto epiſcop⁹ Mogũtinus obiit: ei ſucceſſit Rubbertus.

Anni Chr.	*Anni Ott.*	
971	35	Signum quoddã igneũ apparuit in cœlo.
972	36	¶ Benedictus papa ſedit anno vno, menſibus ſex.
973	37	Otto imperator obijt nonis Maij, & ſepultus Madeburgi.

OTTO.

Romanorum 90, Otto regnauit annis 10, menſibus 7.

Anni Chr.	*Anni Ott.*	
974	1	¶ Donus papa ſedit anno vno, menſibus ſex. Ceſſauit diebus 10.
975	2	¶ Bonifacius papa ſedit menſibus 5, diebus 12. Otto imperator obiit nonis Maij. Sanctus Vldaricus migrauit ad Dominum 4 nonis Iulij, anno epiſcopatus ſui 50. Ebergerus archiepiſcopus Colonienſis immolauit Scotis in ſempiternũ monaſteriũ ſancti Martini in Colonia: quibus primùm primus abbas præerat Minborinus Scotus, annis 12. Hoc etiam anno Rupertus Dung, honeſtiſſimus archiepiſcopus
976	3	¶ Benedictus papa ſedit annis 10, menſibus 6: ceſſauit diebus 20. Moguntinus obijt, pro quo Villegiſus conſtituitur, qui in primis cœpit ędificare monaſterium ſancti Martini: qui etiam conſtruxit monaſterium ſancti Stephani, ibiq; ſepultus eſt. Reſtaurauit quoque diuinum officium, in monte ſancti Dyſibodi cum canonicis, quod Hatto præceſſor eius, vel huius Ruperti archiepiſcopi deſtruxit, expulſis inde monachis.
977	4	
978	5	
979	6	
980	7	
981	8	
982	9	
983	10	Otto imperator apud Calabriam, occiſo à Græcis exercitu eius, de naui exiliens natando aufugit. Otto imperator Romæ 6 idus Decembris moritur, ibique ſepelitur. Boppo epiſcopus Wirzeburgenſis obiit.

OTTO.

Romanorum 91, Otto 3, filius ſecundi Ottonis, admodũ puer, regnauit annis 18, & menſibus aliquot.

Anni Chr.	Anni Ott.	
984	1	
985	2	¶Ioannes, ſedit menſ. 8.
986	3	¶Ioannes pa. menſib. 4.
987	4	Villegiſus archiepiſ. Mo

guntinẽſis dedicauit eccleſiã in Turnilari, Vigero comite rogante. Qui Vigerus mox eandem eccleſiam, quę etiam Dorlon nominatur, cum omnib⁹ quę in eadem marchia habuit, poſt obitũ ſuum ſancto Martino & epiſcopo Moguntino contradidit. ¶Ioannes papa ſedit annis 10, menſ. 10, diebus 12, & ceſſauit diebus 6.

988	5	
989	6	
990	7	
991	8	
992	9	
993	10	
994	11	
995	12	Sanctus Adelbertus epi-

ſcopus de Praga, ciuitate Aprutis martyrio coronatur. Bernuardus epiſcopus Verzeberg obiit in inſula Eubœa, & ſepelitur in monaſterio quod dicitur Politica.

996	13	
997	14	¶ Gregorius papa ſedit
998	15	annis 2, menſibus 6.
999	16	Gregorius papa obiit.

Hîc iam cœpit millenarius primus.

1000	17	Syluester fit papa, hic ſe-

dit annis 4, menſe 1, & diebus 8, & ceſſa-

1001	18	uit ſedes diebus 23.
1002	19	Otto 3 imperator in Ita-

lia obiit abſque filiis, 5 calend. Februarij: cuius inteſtina Auguſtæ, reliquum corpus Aquiſgrani ſepelitur.

Henricus.

Romanorum 92, Henricus dux Bauariæ Babembergẽſis, rex effectus, apud Moguntiam conſecratus à Villigiſo archiepiſcopo, regnauit annis 22, menſibus 5.

Anni Chr.	Anni Henr.	
1003	1	Syluester obiit. ¶Huic

ſucceſſit Ioannes menſibus 5, diebus 15.

1004	2	¶Ioannes fit papa annis

5. Gẽricus rex Italiam, Bohemiam, & Boliſlaum ducem cum omni Sclauorũ gente ſubiugauit.

1005	3	Epiſcopat⁹ Babemberg.
1006	4	à rege Henrico cõſtitui-

Anni Chr.	Anni Henr.	
1007	5	tur, & Eberhardus ibi e-

piſcopus ordinatur. Cyclus 26 decennoualis, indictione 5.

1008	6	Brunus epiſcopus à Pru-

cis multis ſuppliciis affectus, & pedib⁹ manibusq́; abſciſſis, poſtremò capite plexus cœlos petiit.

1009	7	Ioannes papa obiit.
1010	8	¶Sergius papa, ſedit an-

nis duobus, menſibus ſeptem.

1011	9	Hoc anno Babember-

genſis eccleſiæ dedicatio facta eſt, 46 epiſcopis ad hoc vocatis. Villogiſus Moguntinenſis archiepiſcopus obiit, cui ſucceſſit Erkenbaldus.

1012	10	¶Benedictus pa. an. 12.
1013	11	Hẽricus rex Romæ im-
1014	12	periali benedictione co
1015	13	ronatur à papa Benedi-
1016	14	cto. Brianus rex Hiber-
1017	15	niæ, paraſceue Paſchæ,
1018	16	6 feria, 9 cal. Maij, mani-

bus & mente ad Deum intentus necatur. Erneſt dux in venatu occiditur.

1019	17	Benedict⁹ papa Babem-
1020	18	bergam veniens, eccle-

ſiam ſancti Stephani ibidem dedicauit.

1021	19	Terræmotus magnus

factus eſt, 4 idus Maij, feria 6. Sanctus Hibertus Coloniẽſis archiepiſcopus obiit, pro quo Piligrinus conſtituitur. Erbenbaldus Moguntinenſis archiepiſcopus obiit, pro quo Eribo conſtituitur.

1022	20	Hẽricus imperator no-
1023	21	uam Troiam deditione

cepit, & fit mortalitas magna in exercitu.

1024	22	Benedictus papa obiit.

Henricus imper. 3 idus Iulij abſque filiis obiit, & Babembergæ in monaſterio ſancti Petri à ſe facto ſepelitur.

Conradus.

Romanorum 93, Conradus iunior, Francus, eligitur: regnauit annis 15.

Anni Chr.	Anni Conr.	
1025	1	¶Ioãnes ſedit annis 29.
1026	2	Conradus filium ſuum
1027	3	Henricum regem fecit,

& ipſe pergens Romam imperator efficitur. Cyclus 27 decennoualis, indictione 9.

Digitized by Google

Anni Chr. | *Anni Conr.*

1028 | 4 | Ego miſer MARIANVS in peccatis fui in hoc anno natus.

1029 | 5 | Conradus imp. Stephanum Pannoniæ regem cum exercitu petiit. In Alamannia Erneſt dux & Vernherus comes cum multis occiduntur.

1030 | 6 | 1031 | 7 | Arbio archiep. Moguntinus obiit. Stephanꝰ rex Pannoniæ, miſſis legatis, cum imperatore Conrado pacificatur.

1032 | 8 | Sanctus Bardo ſucceſſit annis 20. Rudolphꝰ rex Burgundiæ obiit, diadema ſuum Conrado imp. miſit.

1033 | 9 | 1034 | 10 | Conradus imper. hyeme Burgundiam petit. Moëlcolium rex Scotiæ obiit. Donchad filius filiæ eius ſibi ſucceſſit annis quinq;.

1035 | 11 | Propter religionem diſtrictam, diſciplinamque nimiam, & propter aliquos Scotos, quos ſecum habebat Helias Scotus abbas, qui monaſteriũ ſancti Pantaleonis & ſancti Martini in Colonia pariter regebat, Piligrinus Colonienſis archiepiſcopus inuidioſis viris inſtigatus, Heliam abbatem voluit expellere & omnes Scotos monachos quos ſecum habebat. Helias Scotus abbas ſtatim quum de aula regia reuertiſſet, dixit cum cæteris Scotis: Si Chriſtus in nobis peregrinis eſt, nunquam viuus ad Coloniam veniat Piligrinus. Et ita Dominus compleuit. Ioannes papa obiit. ¶ Benedictus huic ſucceſſit annis 14.

1036 | 12 | Piligrinus epiſc. Colonienſis obiit, pro quo Hermannus conſtituitur. Otto princeps Carlingorum à Gozelone duce pugna victꝰ, fugiẽs occiditur. Burim Verzeburgenſis epiſcopus obiit.

1037 | 13 | 1038 | 14 | Sanctus Bardo archiep. pręſente Conrado imp. indictione 5, 4 idus Nouemb. conſecrauit monaſteriũ ſancti Martini ſedis Moguntinẽſis archiepiſcopatus, imò omniũ Francorũ, in honore ſancti Martini, cum multis epiſcopis. Connigund imperatrix obiit, 5 nonis Martij, & Spiræ ſepelitur. Hermannus dux obiit, filius imperatoris. Stephanus rex Vngarorum Chriſtianus obiit, qui cũ omni gente ſua ad fidẽ conuertitur.

1039 | 15 | Conradus imper. obiit 2 nonis Iunij, ſepultusq; eſt Spiræ. Eberhardus primus epiſcopus Babembergenſis obiit, & Richardus abbas Fuldenſis. Hic etiam multos Scotos ſecum habebat: cui Sigeuar abbas ſucceſſit.

HENRICVS.

ROmanorum 94, Hẽricus filius Conradi imper. regnauit annis 17.

Anni Chr. | *Anni Henr.*

1040 | 1 | Dõchad rex Scotiæ occiditur à duce ſuo. Magfinloech ſucceſſit in regnum eius.

1041 | 2 | Hẽricus rex ducem Bohemiæ Fratizlaum bello petit, ſed multis proceribus & militibus in præſtructione ſyluæ, citrà & vltrà occiſis vel captis, nil dignum efficere potuit. Petrus quoque Vngarorum dux, rex eidem duci cõtra Henricum regem auxilia miſit.

1042 | 3 | Helias Scotus obiit 2 idꝰ Aprilis, vir prudens & religioſus. Vngari quendam Ononem regem ſibi eligentes, Petrum regem ſuum expellunt: qui profugus & exul Hẽrici regis, cui priori anno rebellauerat, gratiã quærit & inuenit. Henricus rex Bohemiam ingreſſus, igne prædaq; cũcta deuaſtat, & rebellem ducẽ obſides dare, & ipſum poſt ſe Ratiſponam ad deditionẽ humiliter venire, ſibiq; iureiurando fidelitatem ſeruitiumq; confirmare coarctat. Ono rex Vngarorum ob ſuſceptum ab Henrico rege Petrum, à ſe expulſum, fines Boariæ prædis & incendiis depopulatur: ſed magna pars exercitus eius ab Adelbone marchione deleta eſt.

1043 | 4 | Annuchadus Scotus & incluſus obiit, 3 calendis Februarij, in monaſterio Fuldenſi: ſuper cuius ſepulchrum viſa ſunt lumina, & pſalmodia audita. Super quem ego Marianus Scotus 10 annis incluſus, ſuper pedes eius ſtans quotidie cantaui miſſas. Henricus rex Pannoniã ingreſſus, duas populoſiſſimas ciuitates euertit, plures deditione ſubiecit. Sed quũ Petrum regem quẽ ſecum ducebat, prouinciales recipere nollent, alium quem petebant ducem, eis conſtituit: quẽ Ono poſt diſceſſum eius in Bohemiam repulit. Giſla imperatrix mater Henrici regis obiit, 16 calendis Martij, & apud Spiram ſepelitur.

1044 | 5 | Henricus rex iterũ Pannonias inuadens, ſatisfactionem, obſides, munera pacis per iuſiurandum confirmationem accipiens, diſceſſit. Inde reuerſus Conſtantienſi ſynodo adfuit, vbi cunctis

debita

debita dimiſit, deſtructiſq; omnibus munitionibus, pacem hactenus inauditã, tam in tota Sueuia quàm in aliis ſui regni prouinciis, regia cenſura per edictum confirmauit. Deinde Agnetem Guilielmi Pictauieñſis principis filiam, reginam apud Moguntiam vngi faciẽs, regalibus ſibi nuptiis in Ingelnhein copulauit. Lupoldus marchio, Adelberti filius, in maxima Vngarorum clade immaturè obiit.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1045	6	Cyclus 23 decennoualis, indictione 13. Henricus rex 3, Pannoniam iratus ingreſſus, Dei fauẽte clementia, & beato Vdalrico epiſcopo imperante, victor fratris Ononem cum vxore & filiis cognatiſq; quibus locus euadendi erat, effugabat: Petrum in regnum conſtituit, ſubditoq; ſibi Vngarorum regno honorificè reuertitur.
1046	7	Henricus rex Italiam ingreſſus, pacificè à Romanis ſuſcipitur. Papas 3 non dignè conſtitutos ſynodaliter depoſuit, & Sindegerum Babembergenſem epiſcopum papam conſtituit. Ipſéq;, & coniux eius Agnes regina eadem die imperiali benedictione ſublimantur. ¶ Clemens papa, qui & Sindegerus, 141 poſt Petrum, anno vno.
1047	8	Petrus rex Vngariæ cæcatus à Pannonio quodam. Clemens papa obiit. Otto dux Sueuorum obiit, pro quo Otto de Suinforto ſurrexit. ¶ Papa Bobbo, 142 poſt Petrum, anno 1.
1048	9	Henricus rex naſcitur.
1049	10	¶ Bobbo pap. obiit. Tullenſium antiſtes Brunus, qui & Leo, 143 poſt Petrum, ſedit annis quinque.
1050	11	Rex Scotiæ Machetad, Romæ argentum ſeminando pauperibus diſtribuit.
1051	12	Sanctus Bardo epiſcopus Moguntinenſis obiit, 4 idus Iunij.
1052	13	Lutpoldus epiſcopus, ſucceſſit annis octo, menſibus 4. Ego MARIANVS ſeculum reliqui.
1053	14	Ardericus Barboſus in Hibernia, vir valde famoſus & miræ religionis, (ipſe enim fœminas & puerulos more clericorum coronãdo tondebat; & coronas, & nõ velata capita fœminas conuerſas habere debere prędicabat; earumq; ſcholam & puellarum & puerorum & laicorum multã habebat) ob id ex Hibernia proiectus eſt. Leo papa exercitum ducens per Apuliam contra Normannos, infinita vtrobiq; cæde peracta, ſine victoria redit.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1054	15	Leo papa obiit. Velfus dux Carinthiorum obiit. Cõradus dux ab imperatore Henrico expulſus, in Pannonia exul, veneno ſublatꝰ eſt. Heizil comes de Obernſteinueld defunctus eſt.
1055	16	¶ Victor, papa 144 poſt Petrum, annis 3 ſedit. Hermannus Colonienſis epiſcopus obiit. Sanctus Anno ſibi ſucceſſit.
1056	17	Ego MARIANVS peregrinus factus pro regno cœleſti, patriam meam reliqui, & in Colonia, 5 feria, calendis Auguſti, monachus effectꝰ ſum. Iiſdem temporibus multi diuerſarum prouinciarũ principes perierunt. Fames multas prouincias afflixit. Egeſtas & penuria vndiq; præualuit: Multa mala tunc temporis facta ſunt. Hẽricus imperator his doloribus corde tenus compunctus, infirmari cœpit, & productus vſque ad mortem. Sapienti tamen vſus conſilio, ab omnibus quibus potuit, veniam petens, quibuſdam prædia quæ abſtulit, reſtituit; cunctis qui contra eum culpas damnabiles fecerũt, relaxans. Filium ſuum Henricum Romani pontificis tunc præſentis, cæterorumque pontificum & principum electione regem conſtituit. His & aliis, prout vitæ poſſibilitas admiſit, bene diſpoſitis, 3 nonis Octobris hanc vitam præſentem finiuit: ſepultuſq; Spiræ, papa præſente.

HENRICVS III.

Romanorum 95, Henricus rex, filius Henrici, imperauit annis 5.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1057	1	Henricus admodũ puer cœpit regnare. Agnes imperatrix, eius mater, ducatum ſuſcepit Boariæ. Victor papa, multis in Germania bene diſpoſitis, rediit Romam, & eodem anno obiit.
1058	2	¶ Stephanus, qui & Fridericus, papa 145 poſt Petrũ, frater Godfridi ducis, iam monachus in mõte Caſſino factus, à Romanis pontifex cõſtituitur. Hic etiam eodem anno obiit. Obierũt Adelberus Babẽbergenſis epiſcopus, & Otto dux de Suinforti. Podelbrunna ciuitas

cum duobus monaſteriis feria 6 ante palmas igne cõſumuntur. In monaſterio autẽ erat Paternus nomine, monachus Scotus, multisq́; annis incluſus, qui etiã combuſtionem prænunciabat, in ſua cluſa ambiens martyrium combuſtus eſt. Feria 2 poſt octauas Paſchæ, exiens de Colonia cauſa orationis eundem locum viſitaui, ob bona quæ narrantur de eius ſepulchro: & ſic cum abbate Fuldenſi Fuldam veni. Egebertus abbas Fuldenſis obiit 15 calendis Decembris: cui ſucceſſit Sigefridus, in Natiuitate Chriſti.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1059	3	¶Nicolaus, 146 poſt Petrum, annis 2. Ego MARIANVS indignus cum Sigefrido iſto apud Verzebergum ad presbyteratum conſecratus media Quadrageſima, 3 idus Martij, & feria 6 poſt Aſcenſionem, 2 idus Maij incluſus Fuldę per annos 10. Lutpoldus Moguntinenſis pręſul obiit 6 idus Decemb. Ei Sigefridus abbas Fuldenſis ſucceſſit.
1060	4	Sigefridus iſte in Epiphania archiepiſcopus factus eſt, papæ etiam tunc Nicolai legato Alexandro, poſtea papa facto, præſente. Vidradus abbas poſt eũ ſucceſſit. Nicolaus papa obiit.
1061	5	¶Alexander, 147 poſt Petrũ, ſedit annis 13. Molaus abbas Scotorum Coloniæ obiit.
1062	6	Hucuſque duo magni
1063	7	cycli, id eſt 1044 anni.
1064	8	Sanctus Cuono Treuirorum epiſcopus martyrizatur in deſerto loco, à ſcopuloſo monte ter præcipitatus à Theoderico comite, eò quòd abſq; electione conſtitutus eſt: & ſepultus eſt Doleiæ, vbi per illum Dominus multa ſigna tunc temporis fecit. Ipſe comes pœnitentiam agẽs, Hieroſolymã pergens vitam finiuit, & omnes cõſentanei eius mala morte perierunt. Pro quo Vdo conſtituitur.

Cyclus paſchalis magnus Dionyſij, in quo ſumus, 3. indictione ſecunda.

Multi diuites & pauperes cum Sigefrido Moguntino archiepiſcopo, Traiectẽſi epiſcopo, Babembergẽſi epiſcopo, & Ratisbonenſi epiſcopo, poſt tranſitum ſancti Martini Hieruſalem plus 7000 perrexerunt: vbi verò epiſcopi ſedebant, dorſalia pallia pendebant, ſcutellas & vaſa aurea & argentea habebant.

1065	9	Arabes verò fama pecuniæ congregati ſunt, multosq́; prædictorum in paraſceue occiderũt. In quoddam caſtellum nomine Caruaſalim noſtri fugerunt, ibiq́; ſe contra iacula Arabum defenderunt. Tunc bonus quidẽ miles nullo modo prohibitus, à ſepulchro domini nudus foras exiuit. Arabes ſtatim eum in modum crucis extendẽtes, ab imo ventris vſque ad guttur, ſuperficiẽ eius proſcindentes, ſcrutati ſunt, qualiter humana viſcera haberentur: deinde eum membratim diuidentes, lapidibus obruerunt, omnibusq́; noſtris de caſtello intuentibus dixerunt, Omnes vos ſimiliter obruti eritis, ſi totam pecuniam nobis non tradideritis. Tunc timore perterriti promiſerũt ſe daturos totam pecuniam ſuam, tantùm vt eis victum dimitterent vſq; ad fines Chriſtianorum. Tunc ducem Arabum cum viris 16, totidemq́; gladiis intromiſerunt. Qui quum vidiſſent epiſcopos glorioſos cum multis militibus, & dorſalia pendentia, extendit corrigiam circa collum Babembergenſis epiſcopi Guntheri, conſiderans magnitudinem & pulchritudinem eius ait, Tu & omnia iſta mea erunt. Epiſcopus verò per interpretem ait, Quid mihi facies? Et ille dixit, Iſtum pulchrum ſanguinem gutturis tui ſugam, & ſuſpendam te ſicut canem ante caſtellum. Tunc epiſcopus comprehenſo capite eius ſtrauit ducem in terram; atq; omnes alij ligati ſunt. Qui verò foras erãt audientes iſta, irruerunt ſuper caſtellum. Sed ſtatim iſti ligati, & ſupra murum cõtra iacula ſuorum ſuppoſiti, rogauerunt filios & amicos ſuos cæterosq́; pacẽ facere inter eos: vnde bellum & diſſenſio inter latrones orta eſt, quum multi ex eis pecuniam eligerent, multi vt patres & amicos ſuos reciperent. Feria verò 2 poſt paſcha, quidam de noſtris qui euaſerãt, petierunt ducẽ de Ramula in auxilium. Statim Deo annuẽte, venit cum multo exercitu, & fugatis Arabibus accepit quingentos Biſantios aureos, captiuumq́; ducem Arabem, inimicum multo tempore regis Saracenorum: & duxit Chriſtianos Hieruſalem, & iterum inde ad nauim. Dominus autem ſecundum ventum dedit. Sic vſque ad Chriſtianos venerunt. Sed duo tantùm millia ex 7000 reuerſi ſunt.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1066	10	Cometa ſtella viſa eſt. Araldus rex Normannorum mille naui-

bus

bus venit in Angliam, menſe Septembri, regnaturus: qui Eboraci in autumno vltra 1100 ſacerdotes Anglos occidit. Araldus verò rex Anglorũ cũ 7 aciebus bellicis ſtatim peruenit illò, Araldum imparatũ abſq; loricis inuenit, & bello occidit, menſe Octobri. Guilielm' verò, qui & Baſtard, hoc eſt nothus, cum Frãcis intrat. Interim Anglos & Araldum bello occidit, & ipſe regit Anglos.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1067	11	Duo papæ in Roma cõſtituuntur, id eſt epiſco-
1068	12	

pus Parmenſis qui eſt expulſus, & Lucenſis qui papa eſt effectus.

1069 | 13 | Ego miſer MARIANVS iuſſu epiſcopi Moguntinenſis, & abbatis Fuldenſis, feria 6 ante palmas, 3 nonis Aprilis, poſt annos 10 meæ incluſionis ſolutus, de cluſa in Fulda ad Moguntiam veni, & in feſtiuitate Septem fratrum ſecundò includor. Cõſecratio noui monaſterij ſanctę Marię in Moguntia, 9 cal. Decembris.

1070 | 14 | Scotis & Frãcis vaſtantibus, Angli diſperguntur, & fame moriuntur, carnemque humanam manducare coguntur. Dechi marchio Henrico regi rebellat.

1071 | 15 | Quidam clericus Carolus nomine, more Simonis Magi qui donum ſpirituale pro precio rogauit ab Apoſtolis, à rege Henrico cõparauit epiſcopatum ciuitatis Conſtantiæ. Qui in conuenticulo epiſcoporum & abbatum in monaſterio ſancti Martini Mogũtiæ, in Aſſumptione ſancti Martini facto, à Sigefrido archiepiſcopo corã rege culpatus, quòd nõ intraret per oſtium in ouile ouium, depoſitus eſt: deinde poſt annum non vixit. Otto dux Boariæ regi Henrico rebellat.

1072 | 16 | Coniurant regni principes contra Henricũ regem. Eo tempore Sigefridus epiſcopus Moguntinenſis cauſa orationis in Galitiam ad ſanctum Iacobum perrexit. Quum autem Cluniacum dominica die ante miſſam ſancti Michaëlis veniſſet; intrans clauſtrum reſpuit ſeculum. Sed dum mercenarij Moguntinum epiſcopatum cõparare vellent precio; Sigefridus in obediẽtia ſancti Benedicti quã abbati deberet, violenter compulſus Moguntiam 8 idus Decemb. rediit. Hucuſq; duo magni cycli, hoc eſt 1044 anni.

1073 | 17 | In hoc anno iuxta curſum Solis & Lunæ habentur, ſicut in anno 15 Tiberij, in quo baptizatus eſt Dominus, id eſt dies baptiſmatis 8 idus Ianuarij, epiphania die Dominico & craſtino, feria 2 initium ieiunij Domini, 15 calendis Martij, in die 40 ſui ieiunij, 6 feria, victoria eius de diabolo ſuperato in gula & vana gloria atque auaritia, in quibus diabolus primum Adam in eadem feria proſtrauit. A baptiſmate itaque Domini in anno 15 Tiberij*. Alexãder papa obiit Dominico die, vndecimo calendis Maij.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1074	18	Hildebrand* qui & Gre-

gorius papa, ſedit annis 12. Papa Gregorius decreuit præcepto Petri apoſtoli & ſancti Clementis, vt ſuprà, & canonibus patrum per bãnum Dei, Petri & Pauli, & ſuum, ſynodali iudicio multorum epiſcoporum, & contradicens interdixit presbyteris, diaconibus, omnibusq; clericis, vxores habere, & omnino cum fœminis habitare; niſi cũ eis quas regula vel Nicena ſynodus conceſſit. Decreuit quoque, vt ſub ſentẽtia ſancti Petri cum Simone damnaretur, non ſolùm emptor, ſed & venditor cuiuſque conſecrationis officij eccleſiaſtici, id eſt epiſcopatus, presbyteratus, diaconatus, præpoſiturę eccleſię vel decimationis, ſed & ſocius trangreſſoris. Dominus enim dixit: Gratis accepiſtis, gratis date. Vnde & de prædicta ſynodo legati papæ miſſi ad Henricum regem Romanorum, id eſt duo epiſcopi cum regina eiuſdem regis matre, & vniuerſali ſynodo, corã rege, cõmuni omnium epiſcoporum interdictu, fœminas ſepararũt à clericis, & maximè à presbyteris: & noluerunt eſſe in Paſcha cum rege in ciuitate Babemberga, nec cibum, vel ſocietatem Hermanni eius ciuitatis epiſcopi habere, qui etiam epiſcopatum comparauit. Arnoldus abbas ſancti Albani obijt, pro quo alius abbas conſtituitur nomine Godeſchalcus.

1075 | 19 | Plures clerici ſub ſentẽtia interdicti Apoſtolici libentius eſſe voluerunt, quàm fœminis & vxoribus carere, ſed vt vel per alios caſtigarentur, decreuit papa ſynodica legatione etiam hoc anno, vt nullus Chriſtianus audiret miſſam coniugati presbyteri. His temporibus, non aũt eodem anno, orta eſt grauis atq; feralis diſcordia in regno Teuthonico inter regem Henricum & principes Saxoniæ, cuius cauſa

ius cauſa(vt fertur) hęc erat:Rex Henricus omnes Saxones ſeruituti ſubiicere cogitabat: ſed quia hoc tam facilè, vt ſperauerat, perficere non poterat, accepto conſilio, prius principes propoſuit honoribus ac dignitatib. ſuis deſpoliare,&ſic reliquos prouincię populos ſuo dominio ſubiugare. Vt ergo voluntatis ſuæ propoſitũ faciliùs adimplere valeret, in ipſa Saxonum prouincia,in monte qui vocatur Hattisberg,caſtrum munitum conſtruxit, cui ex ipſius montis vocabulo nomen dedit,vt vocaretur Hattisburg.Conſummato verò caſtro, & ſecundum voluntatem ſuam omnibus ibidem negotiis regni diſpoſitis, ad effectum deſiderij iamdudum conceptũ toto conamine ſuam extendit intentionẽ.Ottoni itaque ducatum Boariæ abſtulit,metuens eum quia genere Saxo erat; quem protinus Velfoni ad iniuriã Saxonũ contulit.Poſt hæc quadam die in eminenti loco eiuſdem caſtri conſiſtens, & elegãtiam patriæ vndiq; bene poſſeſſam reſpiciens, fertur dixiſſe: Saxonia regio pulcherrima, ſed ſerui nequiſſimi,habitatores videlicet illo prænotans opprobrio. Quod audiens prædictus Otto dux grauius quã credi poteſt, dictum regis ſuſcepit:colloquutusq; principibus Saxoniæ,rebellare omnem ſimul fecit prouinciam,& meritò. Vnicam enim & dilectam Domini ſponſam,quam redemit de inimico precioſi ſanguinis ſui precio,quantum in ipſo fuit, per concubinarios, id eſt hæreticos,polluere & obfuſcare veritus nõ eſt, dum ſpiritualia eccleſiæ officia,gratifica videlicet ſancti ſpiritus munera,per iniqua cõtrariaq; fidei catholicæ cõmercia more Simonis efficeret venalia.Hęc & his ſimilia nefanda & inaudita Hẽrici regis flagitia videntes & audientes fieri catholici viri, per id tẽporis in eccleſia conſtituti, cum propheta Helia Domini zelo zelantes pro domo Iſraël, directis Romam nunciis ad Alexandrũ apoſtolicæ ſedis antiſtitem, hæc ei & alia quãplurima quæ in regno Teutonico, inſanientibus ſimoniacis hæreticis, rege Henrico authore & patrono, dicta & geſta ſunt, tam literis quàm viua voce gemendo ac dolendo conqueſti ſunt: deinde eodem zeli Dei feruore ſuccenſi, conuenientes in vnum,caſtrum Hattisburg obſeſſum capiunt,omnia ibidem inuenta diripiunt.Fertur etiam, quòd plus quàm triginta fœminę vna die eiectæ ſint de munitione,quę omnes fuerunt violatæ, veſtibus vſq; ad nates pręciſis ad iniuriam Saxonum: vnde ipſi nimiùm efferati animis, caſtrũ & omnia quæ in eo conſtructa erant, cum monaſterio, clericis vndique per fugã diſperſis, funditus exciderunt, oſſaq; filij eius de ſepulchro eiecta per compita diſperſerũt. Interea domino Alexandro apoſtolico de medio ſublato, ſuſcepit ſedem Apoſtolicã Gregorius ſeptimus,qui & Hildebrandus, profeſſione monachus. Iſte querimoniis & clamoribus catholicorum iuſtis aduerſum Henricum & ſcelerum eius immanitatem auditis, zelo Dei accenſus, iam dictum regem excommunicatum pronunciauit,maximè propter ſimoniam. Quod factum catholicis quidem viris bene placuit, ſimoniacis verò ac fautoribus regis nimiùm diſplicuit, qui dicebant nunquã fuiſſe auditum, regem aliquando excommunicationi ſubditum.Facta eſt ergo maxima diuiſio in eccleſia Dei,catholicis domino Apoſtolico ſtudioſè fauentibus ac præceptis eius,ſchiſmaticis Hẽrico & cooperatoribus eius ex corde obedientiam exhibentibus: inter quos erat princeps & ſignifer iuſtitiæ,dilectus Deo & hominibus, beatus Hanno Colonienſis archiepiſcopꝰ (cuius memoria in benedictione eſt) cum reuerendiſſimis eccleſiarum rectoribus Sigefrido Moguntino, Vezelino Magdeburgenſi,Rucherio Haluerſtadẽſi,aliiſq;epiſcopis & abbatibꝰ,monachis & clericis,aſſentientibus quoq; principib.totius Saxonię,Ottone duce,Magno duce, Vdone marchione, Ludouico comite, cũ aliis innumerabilibꝰ tam nobilium quàm infimarũ militaribus viris.Quorũ fidei deuotionem ac feruorem iuſtitiæ venerabilis papa Gregorius audiens, & contra eos ſæuitiam Henrici fautorumq; eius,quemadmodum & contra ſemetipſum inſurgere videns, ne deficerent in tribulationibus quas ſuſtinebant ab iniquis, ſed fortiores, imò conſtantiæ virtute ſolidiores efficerentur; miſſis ad eos literis paucis, hæreticorum audaciam, garrulitatem, & ſuperbiam,autore Henrico ac defenſore,ad iniuriam & contumeliam ſanctæ ſedis apoſtolicę perſtrinxit elatam;quamobrem regem anathematis vinculo alligauerit,literis inſinuauit,quibus catholici ad reſiſtendum iniquis hæreticis cõſtantiores effecti ſunt. Anno pręſcripto Domini 1075,regni autẽ ſui 19,Henricus congregato exercitu

Saxo-

Saxoniam hoſtili animo intrare conatur, quod audientes Saxones ecõtra ſe præparant ei occurrere. Congregati nanque ob patriæ libertatẽ, ad introitum Thuringiæ iuxta fluuiũ qui dicitur Vnſtruch, cõſederunt: nõ enim dederant ſpatium, vt intraret prouinciam eorum. Saxonibꝰ ergo ſuper latitudinem terrę diffuſis, & iam caſtra hora 9 metantibus, ſpeculatores Henrici cõſiderato exercitu, venerũt ad dominum ſuum, mẽtiendo dicentes Saxones ſe præparare ad pugnã. Quod audiens, protinus ſuos præcepit armari, & confeſtim irruit ſuper ignaros & imparatos. Saxonibus verò quamuis ſerò, tamen ferociter ad arma confugientibus, facta eſt pugna validiſſima, ita vt fluuius illo in loco viam præberet itinerantibus ſuper occiſorum cadauera. In iſta pugna dux Sueuorũ Rodolphus, qui poſtea Saxonibus regnauit, exercitum regis ducens, ſtrenuiſſimè dimicauit. Inter innumerabiles in prẹlio corruentes interiit ibi comes Geuehardus pater Lutgeri, qui poſtmodum imperium aſſumpſit, qui etiam paucis diebus ante hoc prælium natus fuit. Occidit quoque illo die de exercitu regis Erneſtus marchio cum aliis multis. Henricus ergo tantum viceuictoriam habuit, licet cum dolo acquiſitam. Hoc bellum conſummatum eſt 5 idus Iunij. Obiit Vidradus abbas Fuldenſis. Obiit etiam Henricus Spirenſis epiſcopus, pro quo Huzmannus conſtituitur.

Anni Chr.	*Anni Henr.*
1076	20
1077	21

In cõcilio 24 epiſcoporum, abbatũ, multorumq; clericorũ, Wormatiæ menſe Martio facto, prẹſente Henrico rege, decretũ eſt, vt bannũ Hildebrandi papæ nullus curaret, nec papa eſſet. Dominus Hanno, Colonienſis archiepiſcopus, obiit 2 nonis Decembris, qui ex fundamentis 5 congregationes fecit: in Colonia vnam in honorem ſanctæ Marię virginis, aliam in honorẽ ſancti Georgij martyris: tres etiã cõgregationes monachorum diuerſis in locis ex ſuo conſtruxit, vnam in Veſphalia, in loco qui dicitur Graffſchaff, aliam in regione Sclauorum, in loco qui dicitur Salephelt: tertiam in monte qui dicitur Sigeberg, in qua feliciter ſepultus requieſcit: pro quo Hildolphus conſtituitur.

Saxones igitur ferociores ex dãno quod paſſi ſunt effecti, adhuc rebellare nitebantur. Quos prędictus dux Rodolphus compeſcuit, ne hoc facerent; dans eis cõſilium propter pacem & concordiam, vt in poteſtatem regis ſe traderent in fide ſua, dicens ſe acturum, quòd nihil eis noceret. Cuius ſequentes conſilium, veniente poſtmodum rege in Saxoniam, principes Saxonum in poteſtatem eius ſe dederunt: videlicet Vezelo archiepiſcopus Magdeburgenſis, Butto Haluerſtedenſis, Otto dux, Magnus dux, Vdo marchio: quos omnes rex cuſtodiri præcepit. Videns ergo Rodolphus dux, qui eis conſilium dederat, & fideiuſſor extiterat, quòd eos iuuare non poterat, dolorem inde habens non minimum, regi indignabatur nimiùm. Ipſi autem ſine voluntate regis quomodocunq; liberati de cuſtodia, & ad ſua tandem reuerſi, poſt Rodolphum miſerunt, eumque ſuper ſe regem fecerunt. Qui ductus Moguntiam, conſecratus eſt a Sigefrido archiepiſcopo in regem. Qui ſtatim congregato exercitu Verzeburg obſedit: quam continuò captam in deditionem accepit, anno Domini 1077.

Anni Chr.	*Anni Henr.*
1078	22

Gregorius igitur præſul venerabilis, hęreticorum inſaniam, catholicorum quoque aſtipulante veritate, cognoſcẽs, Cõſtantiam Rodolpho regi miſſis literis, apoſtolicam mandauit benedictionem: in quibus etiam omnibus Chriſti fidelibus beato Petro, ac ſibi vicario eius obedientiam profitentibus, vniuerſaliter inſinuauit, Hẽrico propter ſuperbiam, inobedientiam ac falſitatem, regni dignitatem ablatam, Rodolpho verò regi pro ſua humilitate, obedientia & veritate, authoritate ſancti Petri collatam.

Henricus rex Natiuitatẽ Domini apud Spiram celebrauit. Et inde in Longobardiam pergens, papa ſibi obuiam veniente, rex à papa ſolutionem banni obtinuit. Papa verò ſedem apoſtolicam à rege accepit. Et pœnitentiam quam ſibi papa cõſtituit, minimè ſeruauit: vnde & poſtea eum iterum anathematizauit. Bellum iuxta Stroui commiſſum eſt 7 idus Auguſti: vbi Vizelo Magdeburgẽſis archiepiſcopus, frater beati Annonis Colonienſis archiepiſcopi, cum aliis multis occubuit. Rodolphus rex victoriam tamen obtinuit.

| 1079 | 23 | Bellũ iuxta Fladecheim 5 calendis Februariis commiſſum eſt, in

quo Memfrid comes cum aliis multis occubuit. Gregorius papa, ſeruus ſeruorum Dei, per totum Italicum regnum & Teutonicorum debitam ſancto Petro obedientiam exhibentibus apoſtolicam benedictionem. Si qui ſunt presbyteri, vel diaconi, vel ſubdiaconi qui iaceant in crimine fornicationis; interdicimus eis ex parte omnipotentis Dei & autoritate ſancti Petri introitum eccleſiæ, vſque dum pœniteant & emendẽt. Si qui verò in peccato ſuo perſeuerare maluerint, nullus officiũ eorum auſcultare præſumat: quia benedictio illorum vertitur in maledictionem, & oratio in peccatum, teſtante Domino per Prophetam, Maledicam (inquit) benedictionibus veſtris.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1080	24	Apud Brixam Noricam

30 epiſcoporum magnæq; patris optimatum regni conuentus contra Hildebrandum papam habetur. Bellum iuxta Elſtra committitur à rege Henrico idus Octobris, in quo Rodolphus rex occiditur, & Merſeburg ſepelitur, Saxones verò victoriam reportarunt.

1081	25	Henricus cũ magno ex-

ercitu profectus Romã, eam obſedit. Papa audiens multos Romanos fauere ſchiſmaticis, deſperãs recepit ſe in domum Theodorici vel Creſcẽtis, vt quidam dicunt: ſed nec ibi ſe tutè ſciens, cum paucis noctu Salernam abiit: vbi vſq; ad obitum ſuum habitauit. Videns autem Hẽricus papam aufugiſſe, congregatis 30 epiſcopis fautoribus ſuis, in ipſa Romanæ vrbis obſidione iuſſit haberi ſynodũ, in qua Gregorius papa falſis & inauditis criminationib⁹, à fautoribus Henrici fictè cõpoſitis, abſens accuſatur. Denique dicebant, eum prophanum, ſceleſtum, amatorem diſcordiæ, virum ſanguinum, ſedem apoſtolicam vſurpaſſe per necromãtiam. Conſpirantes ergo qui cõuenerant in vnum aduerſus Dominum, & aduerſus vicarium eius papam Gregorium, damnauerunt eum: & facta damnationis eius epiſtola, comminando mandauerunt ei, ne amplius apoſtolicam ſedem pro tantis criminibus condemnatus intraret. Et quia in proximo erat ſacratiſſimæ Paſchæ ſolennitas, inebriati profunda diabolici furoris inſania, Vigbertum Rauennæ ciuitatis archiepiſcopum rapuerunt, ac papã conſecrauerunt quem Clementem nominauerunt: à quo ipſe Henricus in ſancto die Paſchæ vnà cum vxore ſua Bertha, Cæſarea impoſita appellatione coronatus eſt dominus. Itaque apoſtolicus Gregorius, audiens ab inſanientibus Vigbertum hæreticum & inuaſorem ſibi in Romana ſede ſuperpoſitum, congregatis vndiq; quotquot habere potuit catholicis epiſcopis & abbatibus, primo gradu Rauennatem ſedem, inuaſorem Romanæ eccleſiæ, poteſtate ſancti Spiritus & authoritate ſancti Petri, apoſtolici anathematis mucrone mulctauit: deinde Henricum cum omnibus fautoribus ſuis, epiſcopis & abbatibus, monachis & clericis, laicis quoque potentibus cum infimis quibuſque perſonis, ſub interminatione terribili generaliter communione priuauit. Moguntia ciuitas ex parte maiore, & monaſterium epiſcopale, aliaq; tria monaſteria igne conſumpta ſunt, Monaſterium Babembergenſe in vigilia Paſchæ combuſtum eſt. Henricus rex naſcitur.

Anni Chr.	*Anni Henr.*	
1082	26	Prima paſchalis luna 4

nonis Aprilis toto orbi apparuit, quum 2 nonis Aprilis eſſe deberet. Catholici per Saxoniam conſtituti, ex conſtantia domini apoſtolici roborati, conſtituerunt ſuper ſe regem Hermannum. Iſte Hermannus fuit Lothoringus, vir ſapiens, modeſtia, genere & fortitudine inſignis. Ipſius filius erat Otho Palatinus, comes de Rinecke.

1083	27	Roma capta ab Henri-

co Rege, & in exercitu eius maxima peſtilentia facta eſt. Cyclus decennoualis 2 incipit, indictione 6. Hermannus rex feroci animo Orientalem Franciam prædando & incendendo ingreditur.

Hucuſque author noſter Marianus Scotus.

DODECH-

DODECHINI ABBATIS IN MONASTERIO SANCTI DYSIBODI, AD CHRONICA Mariani Scoti continuatæ hiſtoriæ

APPENDIX.

HEnricvs, anno Domini 1084, poſtquam Romam cepit, de Italia reuertitur: Auguſtaq; ciuitas ab eo obſidetur, & capitur. Sigifredus archiepiſcopus obiit.

Anno 1085, ſynodus Moguntiæ apud ſanctum Albanum iuſſu Henrici habetur: cui ipſe cum legatis Vigberti, qui & Clemens, interfuit; cui omnes obedire contra Gregorium potentialiter compulit. Vizelo ipſius ciuitatis epiſcopus hãc ſynodum regebat, qui Hildebrãdi aut Gregorij pronunciabat. Gregorius papa, qui & Hildebrandus, obiit. ¶ Huic ſucceſſit Deſiderius, abbas cœnobij ſancti Benedicti de monte Caſſino, quẽ Victorem nominauerunt. Iſte rurſus poſt paucos dies decedit. ¶ Huic ſucceſſit Otto cardinalis, qui eſt appellatus Vrbanus. Hic dicitur fuiſſe monachus apud Cluniacenſe monaſterium. Ipſe itaque venerabilis papæ Gregorij ſcripta & dicta contra ſchiſmaticos habita confirmauit: Henricum & Vigbertum Romanæ eccleſiæ inuaſorem cum omnibus fautoribus ſuis ab eccleſia Dei excõmunicauit. Dietmarus epiſcopus Vormatię obiit. Godeſcalcus abbas ſancti Albani deponitur: cui ſucceſſit Adelmannus.

Anno 1086, Henricus rex Saxoniam ingreditur, & patriam vndique præda & incendio omnibus iratus vaſtat. Hermannus autem rex, cõgregato exercitu quammaximo, occurrit ei iuxta Verzeburg, in loco qui dicitur Bleichfeld: ibiq; conſerto prælio innumerabilis multitudo hominũ ex vtraque parte occubuit. Hermannus verò clariſſimam victoriam adeptus, cum pace rediit. Marianvs Scotus incluſus obiit, & apud ſanctum Martinum ſepelitur.

Anno 1087, Hermannus rex occiditur. Bertha imperatrix obiit, & Maguntiæ ſepulta eſt: ſed poſtea ab imperatore Spiram transfertur. Henricus rex, defuncto Hermanno rege, iam pacificè Saxoniam ingreditur, cui Henricus marchio de Scaden fœdere pacis ſociatur. Sanctus Nicolaus translatus eſt de Mura in Barum.

Anno 1088, Rezil Maguntinus archiepiſcopus obijt, cui ſucceſſit dominus Richardus.

Anno 1089, Henricus rex memor iniuriæ, quam ſibi Eggebertus anno præterito, marchio apud Marſeburg, fecerat, marchiam Orientalem ei auferens, Henrico cuidam contulerat: congregato exercitu quamplurimo, Glico caſtrum eius valde munitum quod eſt in Turingia, iuxta Erphesfort ad Occidentem ſitum, in vigilia Aſſumptionis Marię obſidione circumuallatur, & vſque ad Natiuitatẽ Domini obſidebat. In cuius exercitu Magnus dux cum multis alijs nobilibus aderat. In vigilia autem Natalis Domini, quæ in die dominica tunc euenerat, circa veſperam, ſole ad occaſum declinante, & exercitu quæ neceſſaria erant præparante; ſpeculatores venerunt dicentes, marchionem cũ magna multitudine appropinquare. Conturbatis ergo tali nuncio omnibus, armáque cum feſtinatione arripientibus; Eggebertus marchio, vt erat audaciſſimus, ſuper inermes vt turbo vehemens cum ſuis irruit, & cædis initium ipſe ſignifer & dux exercitus ſui fecit. Facta eſt itaq; concertatio dura, & vſque in profundiſſimam noctem deducta. In eo denique certamine Burchardus Loſannæ epiſcopus interfectus eſt, qui lãceam regalem ferebat: cum quo etiam multi clericorum tumultum fugientium ac perſequentium contriti corruebant. De exercitu regis multi ſunt occiſi, quamplurimi captiuati, innumerabiles verò vulnerati, præda magna ſublata, oppidum Glico cum gloria

Digitized by Google

obſidione liberatum. Henricus igitur victus fugam arripuit. Eggebertus autem victor exiſtens, perſequutus regem quoſcũque inuenit de exercitu eius, cepit, vulnerauit, & interfecit. Per idem tẽpus catholici in eccleſia rari habebantur, ſchiſmatici verò multiplicabantur.

Anno 1090, Valtramus Megdeburgẽſis eccleſiæ antiſtes, quum eſſet fauẽs præcipuè Henrico regi, miſſis literis ad Ludouicum comitem ſuggerens ei, vt ſe ſubdẽs ſæpe iam dicto regi tueretur partes eius. In quibus literis, tanquam pro defenſione ordinationis Dei, re autem vera fauendo regi, laborans, beatæ memoriæ Gregorio papæ, & piæ recordationis Rodolpho regi, & aliis principibꝰ qui iam in ſomno pacis requieuerant, obloquendo detrectarat; dicens eos quaſi non fuerint, ſic periiſſe; affirmans eis malum principium fuiſſe, quos finem peſſimum contigiſſet habuiſſe: quarum literarum modus iſte eſt: Valtramus Dei gratia id quod eſt, Ludouico ſereniſſimo principi, cum inſtantia orationum, ſemetipſum ad omnia deuotiſſimũ. Omni regno vtilis eſt concordia, deſiderabilis eſt iuſtitia: hæc enim virtus mater eſt probitatis, & conſeruatio totius honeſtatis. Qui autẽ inteſtina graſſando diſſenſione, ad humani ſanguinis alios irritat effuſionem; profectò vir ſanguinum eſt, atque illius particeps, qui noſtrum ſanguinem ſitiens ſemper circuit, quærens quem deuoret. Tu igitur glorioſiſſime princeps, attendens quomodo Deus pacis eſt, & non diſſenſionis; quod ex te eſt, pacem cum omnibus habeas. Deus charitas eſt, diabolus odium. Tota Lex & prophetæ in dilectione pendent. Qui autem odit fratrem ſuum, homicida eſt, nec habet partem in Chriſti regno & Dei. Hoc ipſa veritas, hoc diſcipulus ille veritatis proteſtatur, qui de pectore Dominico Euangelij profundius potatus veritatem, fluminis impetu lætificat abundantius ciuitatem Dei. Sed ille, vas electionis, qui vſque ad tertium cœlum raptus, non ſecundum hominem, ſed per reuelationem Ieſu Chriſti euangelium ſuum didicit, Omnis, inquit, anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit. Non enim eſt poteſtas, niſi à Deo. Qui autem reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit. Sicut amici noſtri inter muliercuculas & ſimplex vulgus ſomniant, regiæ poteſtati ſubdi non oportere: falſum eſſe ergo, quòd omnẽ animam poteſtati ſubdi oporteat. Sed nunquid veritas mendacij arguenda eſt? An experimentum quæramus eius, qui in Apoſtolo loquebatur Chriſtus? An æmulemur Dominũ? Nunquid fortiores illo ſumus? Fortiorem ſe confidit, qui Dei ordinationi reſiſtit: quoniam non eſt poteſtas, niſi à Deo. Sed quid ait Propheta? Confundantur omnes, qui pugnant aduerſum te Domine: & peribunt viri qui reſiſtunt tibi. Rodolphus, Hildebrandus, Eggebertus, & innumeri principes, Dei ordinationi in Henrico imperatore reſtiterunt. Et ecce, quaſi non fuerint, perierunt: quia profectò neceſſe eſt, malum fuiſſe principium, quorum finis peſſimus ſubſequutus eſt. Nunc ergo, quoniam qui ex aduerſa ſunt, ſuis aduerſum nos eminus digladiantur ratiocinationibus; veſtro iudicio vbi ius, vel etiam in veſtro iudicio conſeramus, domicilio tantùm non ſuo vſurario, ſed Chriſti & antiquorum patrum vtamur teſtimonio. Ac ne fortè recuſetur, lex huius eſto certaminis, vel me in populorum tranſire ſententiam, vel ex noſtro triumpho vos domino noſtro imperatori lucrifaciamus. Attendatur & illud, *Si quis aliter euangelizat, præter quod euangelizatum eſt, vobis anathema ſit.* Hoc anathema non de prophanæ nouitatis vſuario, ſed de tertio intonuit cœlo. De iſtis autem, qui ignorantes Dei iuſtitiam, & quærentes ſuam ſtatuere, iuſtitiæ Dei non ſunt ſubiecti: fiducialiter dixerim. Maledicetur illi, & tu benedices: qui inſurgunt in me, confundantur. Seruus autem tuus lætabitur, quoniam (vt ais Domine) ſine me nihil poteſtis facere: nec damnas iuſtum, quum iudicabitur illi: Tu quis es qui iudicas alienũ ſeruum? Suo domino ſtat, aut cadit. Has ſanè literas prædictus comes Ludouicus ſuſcipiens, vocato ad ſe venerabili Stephano qui & Herrandus, Haluerſtadenſi epiſcopo, eas tradidit legendas, rogauitque eum, quatenus his diligenti examinatione perſpectis, iuxta rationem veritatis cõgrua obuiaret reſponſione, & linguam blaſphemantis, os quoque iniqua proferentis cõtra iuſtitiam, authoritate ſancti Spiritus, & teſtimonio Scripturarum obſtrueret, ne amplius contra eccleſiam Dei latratꝰ proferret inſanos, & fureret. Venerabilis autẽ epiſcopus, ſecundum petitionem Comitis ſuſceptis literis, ac di-

ac diligenti examinatione perſpectis, vocato notario epiſtolam dictauit: in qua primùm præſcriptum Valtramũ epiſcopum hęreticum, ſimoniacum, redarguit; regem etiam Henricum hæreticũ, & excommunicatũ, ideoq; nec regem dicendum comprobauit: epiſcopat⁹ pro pecunia, pro gladio, pro adulterio, pro ſodomitica immũdicia vendentem declarauit. Sed ipſius iã epiſtolæ textus exponatur, vt illius venerabilis viri feruor in tenore iuſtitiæ agnoſcatur.

Comes Ludouicus domino Valtramo, quicquid tali vocabulo dignum eſt. Sicut bonus homo de bono theſauro cordis ſui, profert bonum: ita malus homo de malo theſauro profert malũ. Vnde tibi tanta arrogantia, vt me ad indignationem tam iniurioſis iniuriis prouocares? Etenim dominos, & patres meos qui me in via iuſtitiæ cõfortant, viros ſanguinũ, ſimiles Satanæ obliquè appellas, & monita ſalutis q̃ ſuggerunt, inter mulierculas & ſimplex vulg⁹ ſomniare dicis. Nũquid Deus indiget tuo iudicio, vt pro illo loquaris dolos? Docuit iniquitas os tuũ, & imitaris linguã blaſphemantiũ, ita vt rectè de te dicat Propheta, Noluit intelligere, vt bene ageret: iniquitatẽ meditat⁹ eſt in cubili ſuo. Quamuis ergo quantũ peruerſus tantũ peruerſa loquutus ſis; nos tamen ori noſtro cuſtodiã ponere decreuim⁹, & ſiluimus, quũ cõſiſteret peccator aduerſum nos. Sed excitat nos ſermo diuin⁹, dicens: Reſponde ſtulto ſecundũ ſtultitiã ſuam, ne ſibi ſapiens videatur. Nunquid. n. fatuitas perſonabit, & ſapientia obmuteſcet? Nunquid loquetur mẽdacium, & veritas ſilebit? Nunquid tenebræ operient terram, & Dominus non orietur? Immo lux in tenebris lucet, & tenebræ eã non cõprehenderunt. Qua cõſideratione concaluit cor noſtrum, & in meditatione noſtra exarſit ignis. Loq mur igitur & clamamus, vulpeſq; paruulas quę vineas Domini demoliũtur, quantũ poſſumus, arcemus, timentes prophetiã illam exprobrantem, Non aſcẽdiſtis ex aduerſo, nec oppoſuiſtis murũ pro domo Iſraël, vt ſtaretis in prælio in die Domini. Audiant, non tu qui aures habes, & non audis; qui oculos habes, & non vides; qui lumen quod in te eſt, tenebras feciſti: audiant, inquam, omnes cordati, qui aures audiendi habent, quàm altè aut non intelligas, aut intelligere diſſimules, neque quid loquaris, neque de quibus affirmes. Ad ſubiectionem domini Henrici quem imperatorem dicunt, nos inuitas, & in quantum intelligere datur, vt per omnia ſubditi ſimus; quaſi apoſtolico argumento neceſſitatem imponis, dicẽs: Omnis anima poteſtatibus ſuperioribus ſubdita ſit: non eſt. n. poteſtas, niſi à Deo. Qui ergo poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit. Quam apoſtoli ſentẽtiã te malè intelligere, peius interpretari dicim⁹. Si enim omnis poteſtas à deo eſt, vt tu intelligis: quid eſt quod de quibuſdam dicit Dominus per Prophetã: Ipſi regnauerunt, & nõ ex me principes extiterũt, & non cognoui eos? Si omnis poteſtas a Deo eſt, & tu intelligis, quid eſt quod ait Dominus, Si ocul⁹ tuus ſcandalizauerit te, erue eũ, & ꝓiice abs te? Quid enim eſt poteſtas, niſi oculus? Certe Auguſtinus in expoſitione apoſtolicæ ſententiæ, Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit. Quòd ſi poteſtas (inquit) aliquid iubeat quod contra Deũ ſit, hic contemne poteſtatẽ, timendo poteſtatem alioquin. Nunquid iniquitas apud Dominũ? Nunquid Chriſtus peccati miniſter eſt? Abſit. Quid ergo dicemus? Nũquid ab Apoſtolo diuerſa ſententiæ ꝓphetia euulgatur? Auguſtin⁹, minimè. Diuerſas tibias inflat ſpirit⁹ vnus. Itaq; audiamus apoſtolũ concordantẽ, & ſeipſum exponentẽ, & inimicũ vltoreq́; ſuum deſtruentẽ, Non eſt (inquit) poteſtas, niſi à Deo. Quid ſequitur? Qui ergo (inquis) poteſtati reſiſtit: & reliqua, Abſit. Non hoc ſequitur. Sed quid ſequitur? Quæ autẽ à Deo ordinata ſunt. Nempe hoc eſt quod querimus. O lingua doloſa, ô cor machinãs malũ. Spiritus vadẽs & non rediẽs. Cur mentitus es ſpiritui ſancto? Arguat te cõſcientia tua. Ecce fugit impius nemine perſequente. Cur vt deciperes, ſupprimere veritatẽ voluiſti? Cur medullam, cur animã huius ſentẽtiæ furatus es? Nam ſi hæc verba de medio ſententiæ apoſtolicæ tollantur, contrà ſibi inconueniens & exanimis iacebit. Impletur ſermo diuinus: Qui parat ꝓximo ſuo foueã, incidet in eã. Certè nec culpam furti, nec pœnam euadere poteris. Quid infelix, quid iudici vẽturo, quũ à ſeruis negotiatorib⁹ locum requiret, reſponſurus es, qui dominicæ pecuniæ fraudator in mediũ produceris? Quare nõ iudiciũ & laqueum proditoris timuiſti, ne ſimilem reatum ſimilis vindicta ſequeretur? Præuidens per ſpiritum ſanctum Apoſtolus, te

tuiq; ſimiles hæreticos in eccleſia emerſuros, qui bonũ malum, malum bonum dicerent, qui tenebras lucem, & lucem tenebras ponerẽt, qui de ſententiis veritatis occaſionem inducẽdi erroris captarent; quũ præmiſiſſet, Non eſt poteſtas, niſi à Deo; vt coniecturam reprobi intellectus amputaret, Quæ autẽ ſunt, inquit, à Deo ordinata ſunt. Da igitur poteſtatẽ ordinatam, & non reſiſtimus, imò dabimus ilicò manus. Miror autem, ſi in te vel gutta ſanguinis eſt, q̃ nõ erubeſcis dominum Henricum regem dicere vel ordinem habere. An ordo tibi videtur, ius dare ſceleri, fas nefasq;, diuina & humana confundere? An ordo videtur tibi in corpus ſuũ peccare, videlicet (proh pudor, proh nefas) vxorẽ propriam ſcelere omnibus ſeculis mundi inaudito, lupanar facere? An ordo tibi videtur, quum Dominus dicat, Defendite viduam; viduas iudicij ęquitatem poſtulantes, nefanda contaminatione proſtituere? Hæc qui ordinata, qui ſana dixerit: hunc inſani capitis eſſe, inſanus iurat Oreſtes. Vſq; ad hęc miſerrima tempora natura ſecretum amauit, ſed traditus in reprobum ſenſum rex veſter naturæ inuolucrum detexit, qui omnem pudorem ponit in propatulo. Vt autem illa quæ ſine numero ſunt, taceamꝰ, videlicet concremationes eccleſiarum, deprædationes, homicidia, incẽdia, truncationes, & his ſimilia quæ ille poteſt, nos enumerare non poſſumus: ea quæ maximè eccleſiam Dei grauant, loquamur. Audi ergo vera, nõ fucata. Audi fortia, nõ faceta. Omnis qui dignitates ſpirituales vendit, hæreticus eſt. Dominus autem Henricus quẽ regem dicunt, epiſcopatus & abbatias vẽdit. Etenim Cõſtantienſem, Babẽbergenſem, Moguntinenſem, & plures alias, pro pecunia; Ratiſponenſem, Auguſtenſem, Strasburgenſem, pro gladio; abbatiam Fuldenſem pro adulterio; Monaſterienſem epiſcopatum (quod dicere & audire nefas eſt) pro Sodomitica immunditia vendidit. Quæ ſi impudenter negare volueris, teſte cœlo, teſte terra, omnes etiam à furno redeuntes ſcioli cõcludent, Ergo dominus Henricus hæreticus eſt. Pro quibus nephandis malis ab apoſtolica ſede excommunicatus, nec regnum, nec poteſtatem aliquam ſuper nos, quia catholici ſumꝰ, poterit obtinere. Sanè quia fratrũ nos odiis fatigas, intellige nulli nos odiũ de inaffectione, ſed de pietate intendere. Abſit vt dicamus, Henricus inter fratres aut Chriſtianos reputetur, qui toties corripientem eccleſiam nõ audiens, ſicut ethnicus & publicꝰ habetur. Cuius odium pro magno ſacrificio Deo offerimus, dicentes cũ Pſalmiſta: Nonne qui oderunt te, Domine, oderam: & ſuper inimicos tuos tabeſcebam? Perfecto odio oderã illos; inimici facti ſunt mihi. Cuius odij dignitatem veritas commendans ait: Si quis non odit patrem & matrem, & fratres & ſorores, adhuc autem & animam ſuam, nõ poteſt meus eſſe diſcipulus. Nõ ergo de odio iuſtè reprehenduntur, qui animam noſtrã, cùm à via Dei exorbitamus, qui patrem, & matrem, & omnem affectum qui nobis in via Dei obſtat, odiſſe præcipimur. Inde eſt, quòd omni ſtudio, omni conatu laboramus, vt hoſtes eccleſię nos quoq; vt aduerſarios caueamus, & nõ quia noſtri, ſed quia Dei inimici ſunt, odio habeamus. Porrò q̃ de pace cum omnibus hominibus habẽda perſuades, meminiſſe debes, quia pręmiſit Apoſtolus, Si fieri poteſt. Fieri autem non poteſt, vt cum iis qui Deo contrarij ſunt, pacem habeamus. Quis autem neſciat, dominum ſaluatorem non ſolùm pacem cõmendare, quum dicit, Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis; ſed etiam ipſam pacem exiſtere, ſicut ait Apoſtolus: Ipſe eſt pax noſtra, qui fecit vtraq; vnum? Quid ergo ait Pax noſtra commendans pacem? Nolite (inquit) arbitrari, quia veni mittere pacem in terram, non veni pacem mittere, ſed gladium. Quid eſt hoc? Quare pax gladium? quare pax bellũ indicit? Nimirum vt deſtruatur pax diaboli. Habet enim & diabolus pacem ſuam, de qua Dominus dicit: Quum fortis armatus cuſtodit atrium ſuum, in pace ſunt ea quæ poſſidet. O quàm potenter per vos ſatellites ſuos atrium ſuum hoc tempore diabolus cuſtodit, qui ſcuto falſitatis & galea perfidię protecti, nulla veritatis iacula, nulla fidei ſpicula admittitis! Poteſt tamẽ Dominus noſter, vtpote fortior armatus ſuperueniens, fortem veſtrum vincere, & arma in quibus confidit, auferre. Non ergo rectè culpamur, ſi pacem illam omni bello crudeliorem deteſtamur, quam ipſa veritas ſuper Hieruſalem flendo reprobat, dicẽs: Equidem in hac die quę ad pacem tibi, & quam Pſalmus, Super iniquos zelaui, pacem peccatorũ videns. Quòd verò papam Gregorium, regem Rodolphum, marchionẽ Eggebertum peſſimi interitus damnas, & dominum

minum

minum tuum, quia illis ſuperſtes eſt,bonificas;liquet profectò, ab omni ſpirituali te cōſideratione manere vacuū. Nonne beatius eſt bene mori,quàm malè viuere? Beati enim qui perſequutionē patiuntur propter iuſtitiam.Iam & Neronem, quia apoſtolis Petro & Paulo; iam & Herodē, quia Iacobo Apoſtolo;iam & Pilatum, quia domino Ieſu Chriſto ſuperuixerint,beatos æſtimas. Qua opinione quid inſanius aut infelicius dici poteſt? Quapropter & ab hac blaſphemia,linguam magniloquam compeſce:niſi fortè in numero illorū te cōſtituis, qui in fine iuſtorum videntes gloriam, ſeram & infructuoſam agentes pœnitentiam,præ anguſtia ſpiritus gementes dicēt, Hi ſunt quos aliquando habuimus in deriſum & in ſimilitudinē improperij. Nos inſenſati vitam illorum æſtimabamus inſaniam, & finem illorum ſine honore. Ecce quomodo computati ſunt inter filios Dei, & inter ſanctos ſors illorum eſt. Ergo errauimus à via veritatis, & ſol iuſtitiæ non luxit nobis. Quid nobis ꝓfuit ſuperbia?& diuitiarum iactantia quid cōtulit nobis? Trāſierunt omnia velut vmbra.Quæ nos verba in memoria adamantina ſcribētes, omnē ſimilitudinem extollentem ſe aduerſus veritatem Dei, contemnimus: & gloriantes in tribulationibus,calumniari, proſcribi & exterminari,denique occidi poſſumus; flecti vel vinci non poſſumus: & cum magno tripudio illud,quod tu puer adoleſcens,iuuenis frequentatus, nondum corde ſenex concepiſti, de patribus noſtris exultamus, qui cōtemnentes iuſſa principum meruerunt præmia æterna. Porrò ſententias tuas diligenti curioſitate trutinantes, quaſi ſpiritualia ſpiritualibus comparare volumus. Sed ſicut, & reliqua non pauca.

Anno 1093, Dominus Emehardus ordinatur 6 calen. April. Verzeburg. Vratiſlaus dux Bohemiæ, in venatu repentè de equo cadens,ſubitò moritur.

Conradꝰ, filiꝰ Hērici imperatoris, patri ſuo hac de cauſa rebellauit: Henricus rex Adelheidam reginam quam duxerat vxorem, odio cœpit habere: ideo incarcerauit eam, & conceſſit vt plerique vim ei inferrent: immò filium hortans, vt eam ſubagitaret. Quo recuſante patris polluere ſtratū, eum rex non ſuum, ſed peregrini filium eſſe affirmauit cuiuſdam principis de Sueuia, cuius etiam faciem prædictus Conradus plurimum aſſimulauit. Regina autem poſt plurima & inaudita malorū genera ſibi innocēter illata, de cuſtodia qua tenebatur, quoquomodo Dei miſeratione liberata, ad potentiſſimam tunc temporis fœminam, Mathildam nomine, fugiendo peruenit. Quæ ſuſceptam reginam ad venerabilem virum perduxit Vrbanum, apoſtolicæ ſedis antiſtitē: cuius prouoluta pedibus profuſis lachrymis, ac intimis ſingultibus, omnē ſuæ quam pertulerat calamitatis intimauit miſeriam. Papa autem, agnita reginæ calamitate,humanitatis miſeratione cōpaſſus, facta concione catholicorum, denuo Henricum regem excommunicauit pro illicitis ac nefandis, omnibusq; ſeculis inauditis rebus in legitima vxore ſua perpetratis. Regina autem reuerſa eſt in regionem ſuam, & ingreſſa monaſterium facta eſt abbatiſſa, vt quidam dicunt.

Eclipſis Solis facta eſt tertia hora diei,& draco viſus eſt. Conradꝰ igitur patri ſuo rebellans venit ad papam Vrbanum, & ſolutus ab excommunicatione, in Longobardia regnauit contra patrem. Erat denique Conradus iſte in omni bonitate & probitate conſpicuus,humilis & modeſtꝰ:qui paucos annos ſuperuiuens poſtquam coronatus eſt, immaturè obijt.

Anno 1094,peſtilentia magna fuit. Beatus Anſelmus Cātuarienſis archiepiſcopus floret, qui multa ſcripſit. Priùs fuit pater monachorum in monaſterio Betti, docens liberales artes, & viam amoremq; patriæ cœleſtis. Precibus ſuis ad Deum mortalitas ſedata eſt,multaq; alia miracula edidit. Præſumpta eſt illi talis aſſertio, quum abbas erat:Si in Deo tres perſonæ ſunt,vna tantùm res, & non ſunt tres res, vnaquæque per ſe ſeparatim, ſicut angeli, aut tres animæ,ita tamen vt voluntate & potētia ſint idem omnino: ergo pater & ſpiritus ſanctus cum filio eſt incarnatus. Verum author iſtius peruerſi dogmatis,à patribus & doctoribus eccleſiaſticæ fidei circumuētus & conuictus, ac penè populo neci traditus, vt mortē euaderet, errorē abiuraſſe dicebatur. Contra quē errorem pater Anſhelmus epiſtolam abbas inchoauit,epiſcopus conſummauit, ſcribens ad Vrbanum papam. Ad Valramum quoq; Numburgenſem epiſcopum de proceſſione Spiritus ſancti ſcripſit epiſtolam, in cuius capite ipſum Valramum epiſcopū, fautorem Hērici vehementer redarguit, ſeq; papæ Vrbani dictis & ſanctionibus per omnia ſub-

Digitized by Google

ditum ac obedientem declarauit. Anshelmus ſeruus eccleſiæ Cãtuarenſis Valramo Nũburgenſi epiſcopo. Scienti breuiter loquor. Si certus eſſem, prudentiam veſtram non fauere ſucceſſori Iulij Cæſaris & Neronis & Iuliani apoſtatæ contra ſucceſſorem & vicarium Petri apoſtoli, libẽtiſſimè vos vt amiciſſimum & reuerẽdum epiſcopum ſalutarem. Quomodo autẽ ad defenſionem veritatis, quam cõtra Græcos quæritis, ſecũdum poſſe nulli deeſſe debemus, opuſculum vobis miſi, quod de Spiritus ſancti proceſſione contra illos edidi. De ſacrificio verò in quo idem Græci nobiſcũ non ſentiunt, multis rationabilibus catholicis videtur, quod agunt Græci non eſſe contra fidem Chriſtianam: quam quidem epiſtolam, quia longiſſima eſt, ſicut ſuperior, propter deuitandum faſtidiũ hîc interſerere ſuperſedebo ad alia feſtinãs. Ad Guilielmũ etiam Derſagienſem abbatem breuem quidem epiſtolam ſcripſerat; in qua ſecundũ quod interrogatus fuerat de quodam comite ab apoſtolica ſede excommunicato, de presbyterorũ coniugio, de lapſis ſacros ordines habentibus, de occultis criminibus pollicitis & confeſſis, de his qui propter verecundiam, aut ſtultitiã, ſeu duritiam confiteri nolunt, & tamen ſuperbè officium ſuum appetunt; cum maxima diſcretionis examinatione humile quidem, ſed ſcripturarum authoritate firmatũ, reddidit reſponſum. Fecit etiam libros diuina authoritate equidem firmatos: vnũ de incarnatione Domini, qui dicitur Cur Deus homo, ſecundum quem vocauit Monologion, tertium quem intitulauit Proſagion. In meditationibus quoque & orationibus componendis plurimis laborauit: in verſibus aptandis, hexametro pentametroque extantibus, aliquantulum deſudauit.

Anno 1095, Adelmannus abbas ſancti Albani obiit. Lupuldus marchio, & Henricus palatinus comes, etiam obierunt.

Anno 1096, multa cœlitus portenta mira præſagiebantur: de quibus duo ponamus, vt de reliquis fidẽ certiorẽ habeamus. Species ignis in modum fulguris, ad lõgitudinẽ haſtæ formata, ſed lucidior clariſſimo die & in ipſo ſolis fulgore diſcurrẽs, oculos intuentium terrore improuiſo percutiebat, & tamen nemini nocebat. Super hæc quadam die, Sole ad occaſum ruente, & nubecula in aëre nulla apparente, ignei quaſi globi diuerſis aëris & locis emicuerũt rurſusq; aliis in firmamẽti partibus ſe condiderunt. Hoc quidam non ignem, ſed angelicas fuiſſe opinabantur poteſtates, commotionem gentium quæ ſequuta eſt præfigurantes. Dum ergo iſta præ oculis adhuc haberentur, ecce quidam incluſus cui nomen erat Petrus, in finibus Hiſpaniæ cõſtitutus, clauſtris egreſſus totum commouit orbem, quandam circunferens chartulam, quã aſſerebat de cœlo lapſam; in qua continebatur, vniuerſam Chriſtianitatem armis inſtructam de cunctis mundi partibus ire debere Hieroſolymam, eamq; paganis inde pulſis perpetuò poſſidere cum finibus ſuis. Hoc autem euangelico confirmabat teſtimonio, Et Hieruſalem, inquit Dominus, calcabitur à gẽtibus, donec impleantur tempora gentium. Vnde prouocati, non ſolùm ruſtici, ſed etiam reges, duces, cæteræque mundi poteſtates, epiſcopi, monachi, reliqui quoque eccleſiæ ordines ad hoc iter mouebantur. Poſtremò cõſentientibus dictis eius cunctis, regna rectoribus, vrbes paſtoribus, vici vaſtãtur habitatoribus: & non tantùm viri & pueri, ſed etiam mulieres quamplurimæ hoc iter ſunt aggreſſæ. Mirabilis enim ſpiritus illius tẽporis homines impulit ad hoc iter aggrediendum. Nam fœminæ in hanc expeditionem exeuntes, virili vtebãtur habitu, & armatæ incedebant. Congregatis ergo in vnum omnibus qui ad hoc iter aggrediendum ſe ſignauerant, conſilium inierunt, vt Iudæos vbicunque conſtitutos ſponte ſeu coactos ad Chriſtianitatẽ traherent, ne alicubi Iudaici nominis memoria remaneret, ſed paſſim ómnes interficerentur quicunque Chriſtianitatis nomen cum fidei ſignaculo non amplecterẽtur. Vnde factũ eſt, vt quidã ex eis, quãuis inuiti, ad baptiſma cõfugerent, ne rerum ſuarum ſubſtãtiam ſimul & vitam amitterẽt. Plures eorũ occidebantur, quorum ſubſtantiæ à Chriſtianis diripiebantur. Huius itaque doloris immanitate compulſi Iudæi in ſeipſos irruerũt, & cultris ſe inuicem vulneratos interemerunt. Viri vxoribus & cognatis non pepercerunt, matres filios cum filiabus occiderunt. Hieroſolymitæ autem itinere ſuo pergentes vſque ad vrbem Pannoniorum quæ vocatur Merſeburg, attingentes, magna ex parte interfecti ſunt. Et meritò, quia enim viri cum mulieribus (vt ſuprà dictum eſt) incedebant, immunditiæ fornicationũ & abominationum factæ ſunt inter eos: idcirco

idcirco iram Dei promeruerunt. Godefridus autẽ, & Balduinus frater eius cum reliquis perrexerunt, & cum maximo labore Antiochiam, ac poſtremò ipſam Hieroſolymã cum reliquis vrbibus ceperunt, Chriſto eis largiente virtutem & victoriam de inimicis. Poſt aliquot annos Godefridus dux obiit, & locum ſepulturæ ad ſepulchrũ Domini promeruit. Balduinus verò ab exercitu Chriſtianorum rex conſtituitur: per aliquot annos ſuper Chriſtianos regnauit: & paganis latius expugnatis, terras eorum cum vrbibus quas poſſederant, Chriſtianis ſubiugauit. Theodoricus abbas ſancti Albani conſtituitur.

Anno 1097, Henricus de Italia rediit, & Iudæis de præterito anno vel coactè baptizatis legem & ritus Iudaizandi concedit. Praxedis regina diſceſſit ab imperatore.

Anno 1098, Ruchardus Moguntinenſis archiepiſcopus regi excommunicato fauere nolens, gratiam eius perdidit, & in Turingiam ſecedẽs, per aliquot annos ibidem ſtetit.

Anno 1099, imperator Paſcha Ratisbonę celebrauit, vbi his diebꝰ magna mortalitas eſt facta, in qua Rabodo Palentinus comes cum aliis multis moritur. Conradus Traiectẽſis epiſcopus 4 feria Paſchæ à negotiatore Phryſio crudeliter occiditur. Hermannus Colonienſis epiſcopus obiit: cui Fredericus ſucceſſit. Conradus Einſtedenſis epiſcopus obiit: pro quo Conradus conſtituitur. Vrbanus papa, qui & Otto, obiit. ¶ Cui Richerus abbas, qui Paſchalis, ſuccedit annis 18. Cuidam religioſo in viſione reuelata eſt mors Vrbani. Cui interroganti quis poſt eum futurus eſſet pontifex, reſpondit is, qui apparuit Richerus abbas. Rurſus illo interrogante quãdiu viuere deberet, Reſpice (ait) ad ſuppedaneum lectuli tui. Quumque reſpexiſſet, vidit iacentem ſchedulam paruam, ex vna parte piloſam, & ex alia puram, paucis literis taliter inſcriptã: Terni, ter quaterni, terniq;. Qui ſimul iuncti, 18 fiunt. Rurſus autem illo ſciſcitante, cur prædicta ſchedula partim piloſa & partim pura eſt, reſpõdit, Tempus papatus eius partim placidum, partim turbulẽtum erit. Quod verũ fuit. His tẽporibus exorta eſt ſecta monachorum, qui non nigris, ſed griſeis induuntur veſtimentis: cuius author extitit quidam Adam, vt dicunt. Paſchalis igitur pontifex in ſpecula totius eccleſiæ conſtitutus, iuxta tenorem anteceſſorum ſuorum, Alexandri, Gregorij, Vrbani, contra inuaſores ſpiritualiũ chariſmatum decretum promulgauit: ac denuo Henricum regẽ cum omnibus fautoribꝰ ſuis excommunicatum pronũciauit. Interea Vigbertus, Romanæ & apoſtolicæ ſedis inuaſor, moritur: & quia non habuit ſucceſſorem ſuæ ſectæ, ruit omnis populus ad Paſchalẽ papam, & ſic annihilata eſt hæreſis eius quæ hactenus vigebat. Quidam autem de fautoribus eius rumorem ſparſerũt in populum, ad ſepulchrũ eius ſe vidiſſe diuina micuiſſe luminaria. Quapropter Paſchalis zelo Dei inflammatus iuſſit, vt effoderetur, & in Tibrim iactaretur. Quod & factum eſt. Paſchalis ſtatuit, vt quicunque de ſchiſmate hæreticorum ad vnitatem & concordiam ſanctæ eccleſię catholicæ reuerti vellẽt, priùs omnem hęreſim anathematizarent: ſicque, promiſſa apoſtolicæ ſedis pontifici Paſchali, eiusque ſucceſſoribꝰ obediẽtia: ſub teſtimonio Chriſti & eccleſiæ paci & vnitati reconciliarentur. Ordo recõciliationis huiuſmodi eſt: Anathematizo omnem hæreſim, & præcipuè illam quæ ſtatum præſentis eccleſiæ conturbat, quæ aſtruit & docet, anathema contemnendũ, & eccleſiæ ligamenta ſpernenda eſſe. Hanc cum ſuis authoribus damno & anathematizo. Promitto autem obedientiã apoſtolicæ ſedis pontifici Paſchali, eiúſque ſucceſſoribus, ſub teſtimonio Chriſti & eccleſiæ affirmans quod affirmat, & dãnans quod dãnat ſancta & vniuerſalis eccleſia. Hieroſolyma idus Iulij capta eſt à Chriſtanis, eo die quo diuiſio Apoſtolorũ facta eſt, Gotfrido duce exercitum ibi regente: & ſtatim eum Chriſtiani regem ſuper ſe conſtituerunt.

Anno 1100 actum eſt quod ſequitur. Paſchali papæ Romanæ eccleſiæ, & omnibus epiſcopis, & vniuerſis Chriſtianæ fidei cultoribus, Piſanus archiepiſcop. & Gotfridus dux, gratia Dei eccleſiæ ſancti ſepulchri nunc aduocatus, & Regemundus comes ſancti Ægidij, & vniuerſus Dei exercitus qui eſt in terra Iſraël, ſalutem. Multiplicate preces & orationes cum iocunditate & exultatione in conſpectu Domini, quomodo Deus magnificauit ſuã miſericordiã, complẽdo in nobis ea quę antiquis tẽporibus promiſerat. Etenim quum capta Nicea cunctus exercitus inde diſceſſerat, plus quàm trecenta millia armatorum

Digitized by Google

ibi fuerunt. Et licet hæc tanta multitudo quæ vniuerſam Romaniam occupare poterat,atq; epotare flumina omnia & paſcere omnes ſegetes vna die poſſet: tamẽ cum plenitudine tanta conduxit eos Dominus, vt de ariete minimus, & de boue vix 12 acciperentur. Præterea etſi principes & reges Saracenorum contra nos ſurrexerint, tamen Deo volente facilè victi & conculcati ſunt. Ob hæc quidem feliciter acta quia quidam intumuerant, oppoſuit nobis Deus Antiochiam humanis viribus inexpugnabilem,ibiq; per 9 menſes nos detinuit, atque in obſidione extra ita humiliauit, vt in toto exercitu noſtro uix centum boni equi reperirentur. Tandem aperuit nobis Deus copiam ſuæ benedictionis, & nunc etiam induxit nos in ciuitatem ad Turcos, & omnia eorum poteſtati noſtrę tribuit. Quum hæc quaſi viribus noſtris acquiſita teneremus,nec Dominum qui hęc obtulerat, dignè magnificaremus, à tanta multitudine Saracenorum obſeſſi ſumus, vt de tãta ciuitate nullus egredi auderet. Præterea fames ita conualuerat, vt vix ab humanis dapibus ſe aliqui abſtinerent. Longum eſt enarrare miſerias quæ in ciuitate fuerũt. Reſpiciens autem Dominus populũ, quẽ ita diu flagellauerat,benignè conſolatus eſt nos. Itaq; primò quaſi pro ſatisfactione tribulationis lãceam ſuam, munus inuiſum à tempore apoſtolorum, pignus uictoriæ nobis contulit: deinde corda hominum adeò animauit, vt illis quibus ægritudo uel fames ambulandi vires negauerat, arma ſumendi & viriliter contra hoſtes dimicãdi virtutem infunderet:deniq; cùm triumphantibus hoſtibus fame & tędio deficeret exercitus Antiochiæ, & maximè propter diſcordias principũ, in Syriam profecti, Varram & Marram vrbes Saracenorũ expugnauimus, & caſtella regionis obtinuimus. Quumq; ibi moram diſpoſuiſſemus,tanta fames in exercitu fuit, vt corpora Saracenorum iam fœtentium à populo Chriſtiano iam comeſta ſint. Deniq; cùm diuino monitu in interiora Hiſpaniæ ingrederemur,largiſſimã arq; miſericordem & victorioſiſſimam manum omnipotentis patris nobiſcum habuimus. Etenim ciues & caſtellani regionis per quam procedebamꝰ, ad nos cum multis donarijs legatos pręmittebant, parati ſeruire nobis, & oppida ſua reddere. Sed quia exercitus noſter nõ multus erat, & in Hieruſalem vnanimiter venire feſtinabat: acceptis ſecuritatibus tributarias eas fecimus, quippe quũ de multis vna ciuitatibus quæ de maritimis illis ſunt plures homines haberet, q̃ in exercitu noſtro fuiſſent. Quumq; auditum eſſet Antiochiæ,atq; Laodiceæ,& Rohas, quia manus Domini nobiſcum eſſet,plures de exercitu qui ibi remanſerant, conſequuti ſunt nos apud Tyrum. Sic itaq; Deo cooperante vſq; ad Hieruſalem peruenimus. Quumq; in obſidione multum exercitus laboraret, maximè propter inopiam aquę,habito concilio epiſcopi & principes circũeundam eſſe ciuitatẽ nudis pedibus prædicauerunt, vt ille qui pro nobis humiliter eam ingreſſus eſt,per humilitatem noſtram pro ſe ad iudicium de ſuis hoſtibus faciendum nobis eam aperiret. Placatus itaq; Dominus hac humilitate, 8 die poſt humiliationem cum ſuis hoſtibus ciuitatem nobis tribuit, eo videlicet die,quo primitiua eccleſia inde abiecta fuit, quum feſtum de diſperſione Apoſtolorũ celebratur. In porticu Salomonis, & in templo eius noſtri equitabãt in ſanguine Saracenorum vſq; ad equorum genua. Deinde quũ ordinatum eſſet, qui ciuitatẽ retinere deberent,& alij amore patrię & pietate parẽtum ſuorum redire voluiſſent; nunciatũ eſt nobis regem Babylonię Aſcalonam veniſſe cum innumerabili multitudine militum, ducturum Francos qui Hieroſolymis erant in captiuitatem,& expugnaturũ Antiochiam. Sed aliter Dominus de nobis ſtatuerat. Itaque conſcendimus obuiam illis, relictis ſarcinis & infirmis in Hieruſalem cum præſidio. Quumq; exercitus noſter & hoſtium ſe cõſpexiſſent?genubus flexis adiutorem Deum inuocauimus, vt qui in alijs noſtris neceſſitatibus legem Chriſtianã confirmauerat, in præſenti bello confractis viribus Saracenorũ & diaboli,regnum Chriſti & Eccleſiæ à mare vſq; ad mare vſquequaque dilataret. Sic Dominus adfuit, atq; tantas tribuit vires, vt in hoſtẽ currere videns fontẽ aquæ viuę ſitientem ceruũ ſegnẽ adiudicaret,miro videlicet modo,quũ in exercitu noſtro nõ vltra 5000 militũ,& & 15000 peditum fuiſſent: & in exercitu hoſtium 100000 equitũ & 400000 peditũ eſſe potuiſſent. Tunc mirabilis in ſeruis ſuis Dominus apparuit, quum antequam cõfligeremus pro ſolo impetu noſtro hanc multitudinem in fugam vertit, & omnia eorum arma diripuit, vt ſi deinceps nobis

vellent

vellent repugnare, non citò haberẽt arma. Spolia inaudita, & theſaurũ regis Babyloniæ obtinuimus. Ceciderunt ibi Maurorũ vltra 100000 gladio. Timor autem eorũ tantus erat, vt in porta ciuitatis ad 2000 ſuffocati ſint. De his verò qui in mari interierunt, nõ eſt numerus. Spineta etiam ex ipſis occiderunt. Pugnabat certè pro nobis Deus. Pridie quàm bellum fieret, multa millia camelorũ & boum & ouium cepit exercitus. Principum iuſſu populus hęc diuiſit: ad pugnam progrediẽs multas turmas iſtorum animalium comitabantur miraculosè, & ſtabant cũ ſtantibus, & currebant cum currentibus. Nubes ab æſtu Solis defenderũt nos, & refrigerabãt. Celebrata itaque victoria, reuerſus exercitus eſt Hieruſalem, relictoq; ibi Gotfrido duce, comes ſancti Ægidij, & Rupertus comes Normanniæ, & Rupertus comes Flandriæ Laodiceam reuerſi ſunt: ibi claſſem Piſanorum & Boëmundi inuenerunt. Qúmque archiepiſcopꝰ Piſanus Boëmũdum & dominos noſtros cõcordare feciſſet, regredi Hieruſalẽ pro Deo & fratribus ſuis Regemundus diſpoſuit. Ad igitur tam admirabilẽ fratrum veſtrorũ fortitudinis deuotionẽ, ad tam glorioſam omnipotentis Dei retributionem, ad tam exoptãdam omnium peccatorum noſtrorum per Dei gratiam remiſſionem, & catholicę Chriſti eccleſiæ, & totius Latinę inuitamus vos ad exultationem, & omnes epiſcopos & bonæ vitæ clericos & monachos, & omnes laicos, vt ille vos ad dexteram Dei conſedere faciat, qui viuit & regnat Deus per omnia ſecula. Rogamus & obſecramus vos per Dominum Ieſum, qui nobiſcum ſemper fuit, & collaborauit, & ex omnibus tribulationibus nos eripuit, vt fratrum ſitis memores veſtrorum, qui ad vos reuertuntur, benefaciendo eis & ſoluendo debita eorũ, vt vobis Deus benefaciat, & vos abſoluat ab omnibus peccatis, vt in omnibus quæ vel nos vel illi apud Deum meruimꝰ, partem vobis concedat, Amen. Hyems dira & fames magna. Clemens papa, qui & Vigbertꝰ, obiit. Otto Argentinẽſis epiſcopus obiit. Vdo marchio & alij plures Saxonum barbaros qui & Luitici vocantur, inuaſit, & cum honore triumphauit. Gotfridus rex apud Hieruſalem obiit, qui exercitum Chriſtianorum regebat, & ſepultus eſt iuxta Caluariæ locum, vbi Dominus noſter crucifixus eſt: & ſtatim Chriſtiani fratrem eius Balduinum ſuper ſe regem conſtituerunt.

Anno 1101, imperator Natiuitatem Domini Moguntiæ celebrauit, Paſcha autẽ Leodij. Conradus filius imperatoris in Italia obiit, & ſepultꝰ in ciuitate Florentia. Egilbertꝰ Treuirorũ archiepiſcopus obiit: pro quo Bruno cõſtituitur. Liemarus Bremenſis archiepiſopus obiit.

Anno 1102, Cyclus 19 incipit, indictione 10. Imperator Natiuitatẽ Domini Moguntiæ celebrauit. Imperator Flandriã cum exercitu adiit, & pacificè rediit. Rupertus epiſcopus Babẽbergenſis obiit: pro quo Otto conſtituitur. Hartuigus Magdeburgenſis archiepiſcopus obiit: pro quo Henricus conſtituitur.

Anno 1103, imperator Natiuitatem Domini Moguntiæ celebrauit. Cuono comes occiditur.

Anno 1104, imperator Natiuitatem Domini Ratisbonæ celebrauit, Paſcha autem Moguntiæ. Ioannes Spirenſis epiſcopus obiit.

Anno 1105, Henricus filius Henrici imperatoris inuaſo regno cœpit regnare, viuente patre. Voluit autẽ Henricus ſenior Saxoniam hoſtili manu inuadere propter quoſdam catholicos, quod minimè perficere potuit, quia filius eum deteſtabatur, quemadmodum & cuncti fideles; quoniam excommunicatus denũciabatur à tribus apoſtolicæ ſedis præſulibus, Gregorio ſcilicet, Vrbano, & Paſchali. In ipſa verò expeditione, quia Saxoniã moliebatur intrare, filius quadam nocte de exercitu eius cum paucis aufugit. Hẽricus de diſceſſione filij triſtatus, intermiſſa iã dicta expeditione, infecto negotio reuertitur. Filius verò Sueuiam petens à legato Romani pontificis Geuchardo Conſtantienſi epiſcopo de excommunicatione abſoluitur, & matris eccleſiæ gremio reſtituitur. Inibi ergo eccleſiaſticis rebus ſacris pro tẽpore ordinatis, aſſumpto ſecũ legato Romano, Boariam Saxoniamq; petiit; inuaſores ſynodaliter depoſuit; reliquos verò fautores hęreſiarchæ ab officio ſuſpendit, ac ſubiacere examini papę coëgit. Ruchardus Moguntinenſis archiepiſcopus 8 anno poſtquam diſceſſerat, propriæ ſedi reſtituitur. Imperator Natiuitatem domini Moguntiæ celebrauit, Paſcha quoque. Emehardus Verzeburgenſis epiſcopus obiit.

Anno 1106, imperator ante Natiuita-

tem Domini à filio capitur. Henricus rex Natiuitatem domini Moguntiæ celebrauit, ibique conuentũ habuit de habẽda pace. Cõmunicato conſilio principum, patrem ſuæ curiæ præſentauit, qui pridie calen. Ianuariis apud Ingelheim prædicto filio ſuo corã quibuſdã principibus regnum tradidit. Et licet hoc feciſſet, tamen nequaquam ea quæ pacis ſunt, à filio adipiſcitur. Cometa ſtella uiſa eſt. Magnus dux Saxoniæ obiit, cuius ducatum obtinuit Lutgerus comes filius Geuehardi, quũ nõ haberet hæredẽ. Hẽricus iunior Coloniã obſidet ad iniuriã patris. Sed interim moritur pater apud Leodium conſtitutus, & Spirã deportatus, in quandam deſertã eccleſiolã deponitur inſepultus, pro eo quod à tot & tantis patribus tanto tẽpore permãſiſſet excõmunicatus. Verùm in breui epilogo oneroſam iſtius viri cõplectar hiſtoriam. Henricũ, hominẽ peruerſum, & iuſto iudicio ab eccleſia eiectum, omnibus reuera conſtat manifeſtum. Vẽdidit enim omnia ſpiritualia, fuit inobœdiens apoſtolicæ ſedi, & in ipſam ſedem fecit ſupplantationẽ, ſubſtituendo Vigbertum Gregorio, in legitima vxore ſua modũ Chriſtianitatis excedendo, apoſtolicę ſedis ſententiam paruipendendo. Hinc orta eſt maxima perſequutio in eccleſia Dei, faciente inuidia & diſcordia: quoniã vnus aliũ perſequebatur, frater fratri obloquebatur; quidam fauebat regi, alius papæ: vnde factum eſt, vt multi perirent. Intantum enim creuit hoc malum, vt apoſtolica cẽſura pro nihilo haberetur, & ipſa excõmunicatio iam facta ignoraretur. Enimuerò vt de illo omnia loquar, erat valde miſericors. Aliqui. n. dũ ſederet ad requiſita naturæ, eum perforare volentes capti ſunt, & ante eum ducti, qui conuicti & confeſſi, abire iuſſi ſunt impuniti. Multi etiã principes qui ei multa mala fecerunt, atq; magnum contemptũ ingeſſerunt; mox vt ei ſe proſtrauerunt, omnia eis condonauit. Et quamuis eſſet valde cõpatiens & miſericors in eleemoſynis pauperum, obſtinata tamen mente in excommunicatione permanſit: quę omnia bonitatis eius opera obnubilãt. Pater eius apud Botfeld quum ægrotaret, (nam in iecore cerui mortem comederat) rogauit, immo imperando imperauit, vt filio ſuo iurarent ad obtinendum imperium. Quod quidẽ fecerunt, quum eſſet octo annorũ, & nondum baptizatus.

¶Romanorum 96, quintus Henricus, filius Henrici tertij imperatoris, regnauit annis viginti.

Anno 1107, rex Natiuitatem Domimini Ratisbonæ celebrauit, Paſcha verò Moguntiæ. Henricus rex dum in Goſlarienſi oppido conuentum habuiſſet, & iura regni, prout voluit, diſpoſuiſſet, ſubitò tẽpeſtas nimiùm horribilis, fulgurũ, coruſcationum, tonitruorum exorta, regem & omnem populum perterruit. Adeò enim vehemẽs fuit, vt enſem regalem perſtringens, partem non modicam in acumine cum baltheo clypei regalis abſumeret, coriumque interius clypei per partes in rugam cõuerteret. Dicitur etiam, quòd vulnuſculũ regi in maximo digito pedis dextri inflixerit, & hoc idẽ portauerit quãdiu vixiſſet. Eodem anno rex Flandriam cum valida manu intrat; ferro & igne cuncta deuaſtat; Rupertum comitem cum omni populo ſubiugat.

Anno 1108, rex Aquiſgrani Natiuitatem Domini celebrat. Henricus rex Pannoniã ingreditur, vbi ob infidelitatẽ quorundam principum nihil memoria dignũ ab eo agitur. Eodem anno Bohemorũ ferè ad 3000 virorum, à proprio duce necati ſunt. Hoc etiam anno cœptum eſt nouum monaſteriũ conſtrui in monte ſancti Dyſibodi. Piæ nanq; memoriæ Burchardus abbas diui Iacobi Moguntiæ, quem dominus archiepiſcopus Ruchardus eccleſiæ beati Dyſibodi primũ abbatẽ præfecerat, 2 calen. Iulij primum fundamẽti lapidem iuſſu præfati præſulis poſuit.

Anno 1109, rex Natiuitatem Domini Moguntiæ celebrauit. Eodem anno deſponſata eſt ei filia regis Anglorum. Henricus rex Coloniam ingreditur, eaque pręda & incendio vaſtata reuertitur. Ruchardus Moguntinenſis archiepiſcopus obiit: cui ſucceſſit Adelbertus, regis cancellarius.

Anno 1110, rex valida manu Italiam ingreditur: eius oppida, caſtella, municipia, rapina & incendio depopulatur. In cuius exercitu erant 3000 armatorum militum, excepta ſeruorum ſequentiumque multitudine, quorũ non opus videtur numerum deſcribere. Paſchalis põtifex vniuerſalis collecto cõcilio Romæ in baſilica beati Petri apoſtoli, præſente Henrico rege, pronunciauit decretum, ſeq; illud cõplere velle cum iuſtitia & authoritate con-

confirmauit: ſcilicet vt eccleſiæ decimis & oblationibus contẽtæ eſſent; rex verò prædia & regalia, ducatus ſcilicet, marchionatus, comitatus, & aduocatias dudum à Carolo, eiuſque ſucceſſoribꝰ, Chriſtianis imperatoribus, eccleſiæ collatas reciperet: ea conditione, ne pontifices regali manu, anulo, & virga inueſtirentur, quæ ſancto ſpiritui authoritatiq; ſanctorum canonum contraria viderentur. Sed qualiter hæc geſta ſint, ſcripta ipſius imperatoris melius inſinuabunt. Henricus Dei gratia, Romanorũ imperator Auguſtus, omnibus Chriſti fidelibus in eccleſia. Notum eſſe volumus dilectioni & diſcretioni veſtrę, ea quę inter nos & dominum illum Paſchalem erant, quomodo incepta tractata ſint: ſcilicet de conuentione inter me & ipſum, de traditione Romanorum in me & meos, vt audita intelligatis, intellecta examinetis, examinata diiudicetis. Igitur dum in eo totus eſſem, vt me ad eccleſiæ vtilitatem & ipſius votum, ſi iuſtum eſſet, componerẽ, cœpit exaltationem & dilatationem regni ſuper omnes anteceſſores meos promittere. Studebat tamen ſubdolè, quomodo regnum & eccleſiam à ſtatu ſuo diſcinderet, tractare. Quod ſic facere aggreſſus eſt. Regno quidem iam à Carolo 400 & amplius annis, & ſub 63 apoſtolicis inueſtituras epiſcopatuum, eorundem authoritate & priuilegiorũ firmitate tenenti, abſq; omni audientia auferre volebat. Et quum per nuncios noſtros ab eo quæreremus, quid de nobis fieret, in quo regnum noſtrum conſtat quomodo ferè omnia anteceſſores noſtri eccleſiis cõceſſerunt, & tradiderũt, ſubiunxit: Fratres, eccleſiæ decimis & oblationibus ſuis contentę ſint: rex verò prædia & regalia, quæ à Carolo & Ludouico, Ottone & Henrico eccleſiis collata ſunt, ſibi & ſucceſſoribus ſuis recipiat & detineat. Ad hoc quum noſtri reſponderent, nos quidem nolle violentiam eccleſiis inferre, nec iſta ſubtrahẽdo tot ſacrilegia incurrere: fiducialiter ꝓmiſit, & ſacramento pro eo firmauit dominica Eſto mihi, ſe omnia hæc cum iuſtitia & authoritate eccleſiis auferre, nobiſq; & regno cum iuſtitia & authoritate reddere: noſtris itidem firmantibus, ſi hoc (vt pręmiſſum eſt) ita cõpleſſet, quod tamẽ nullo modo fieri poſſe ſciebat: me quoque (vti quærebat) inueſtituras eccleſiarũ reſignaturũ: ſicut in charta conuentionis plenius poteris videre. Hæc eſt charta cõuentionis eius ad me: Dominus papa præcipiet epiſcopis præſẽtibus in die coronationis regis, vt dimittant regalia regno, quæ ad regnum pertinebant tempore Caroli, Henrici, & aliorum prædeceſſorum eius, & ſcripto firmabit ſub anathemate, ne quis eorũ vel præſentium, vel abſentium, vel ſucceſſorum eorum, intromittant ſe vllo modo, vel inuadant eadem regalia, ideſt ciuitates, ducatus, marchias, comitatus, monetas, teloneum, mercatum, aduocatias, omnia iura cẽturionum, ideſt villicorum, turres & villas quæ regni erant, cum omnibus pertinentiis ſuis, militiam & caſtra. Nec ipſe regem & regnum ſuper his vlterius inquietabit, ſed priuilegio ſuo ſub anathemate cõfirmabit ne poſteri ſui inquietare præſumant: regem benignè & honorificè ſuſcipiet, & more prædeceſſorum ſuorũ catholicorum, ſcienter, non ſubtractò coronabit, & ad tenendum regnum cum his omnibus officij ſui auxilio adiuuabit. Si dominꝰ papa hæc regi non adimpleuerit; ego Petrus Leonis iuro, quòd tota potẽtia mea tenebo ad dominum regem. Obſides autem niſi effugerunt, reddemus altero die poſt coronationem regis. Si per papam remanſerint, vt nõ coronetur, ſimiliter reddemus Dominico die quum rex ad proceſſionem venerit. Obſides dabo Gratianum filium meum, & filium Vizonis filij, & filium ſororis meæ, ſi eum habere potero. Hæc ſunt ſacramenta ex parte domini papæ: Ego Petrus Leonis iuro vobis, quia dominus papa proximo die dominico adimplebit regi quod in charta conuentionis ſcriptum eſt. Hæc ſunt ſacramenta ex parte regis: Ego comes Hermannus, ego comes Gotfridus, ego Volmarus, ego Adelbertus iuro vobis, quia dominus rex proxima 4 vel 5 feria, ita principes iurare faciet, & obſides dabit, ſicut in charta conuentionis ſcriptum eſt. Et ſic obſeruabunt domino papæ, eo tenore, ſi dominus papa proximo die Dominico ſic adimpleuerit regi per omnia, ſicut in charta conuentionis ſcriptum eſt. Ego verò vt oſtenderem nullam eccleſiarum Dei diſturbationem ex velle noſtro procedere, in cunctorum oculis aſtantium & auribus hoc decretum promulgaui: Ego Henricus Dei gratia, Romanorum imperator Auguſtus, affirmando & beato Petro; omnibus epiſcopis & abbatibus, & omnibus eccleſiis,

omnia quæ anteceſſores mei reges, vel etiam imperatores eis conceſſerunt vel tradiderunt, & quæ illi pro ſpe æternæ retributionis obtulerunt, do. Ego peccator pro timore terribilis iudicij vllo modo ſubtrahere recuſo. Hoc decreto à me lecto & ſub ſcripto, petij ab eo, vt ſicut in charta conuentionis eius ſcriptum eſt, mihi adimpleret. Quum ergo ſuprà dictæ poſtulationi inſiſterē, ſcilicet vt cum iuſtitia & authoritate, promiſſa mihi conuentione, firmiter vniuerſis in faciem eius reſiſtentibus, & decreto ſuo palàm hæreſim inclamantibus, ſcilicet epiſcopis, abbatibus, tam ſuis quàm noſtris & omnibus eccleſiæ filiis; hoc, ſi ſalua pace eccleſiæ dici poteſt, priuilegium proferre noluit. Paſchalis epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, dilecto filio Henrico regi, & eius ſucceſſoribus imperatoribus, &c. Diuinę legis inſtitutionibus ſancitum eſt, & ſacris canonibus interdictum, ne ſacerdotes curis ſecularibus occupentur, néve ad comitatum, niſi pro damnatis eruendis, atque pro aliis qui iniuriam patiuntur, accedant. Vnde & apoſtolus Paulus inquit: Iudicia ſi habueritis, cōtemptibiles qui ſunt in eccleſia, illos conſtituite ad iudicandum. In veſtri autem regni partibus epiſcopi vel abbates adeò curis ſecularibus occupantur, vt comitatum aſſiduè frequentare, & militiam exercere cogantur, quæ nimirum aut vix, aut nullo modo ſine rapinis, ſacrilegiis, incendiis, aut homicidiis exhibetur. Miniſtri verò altaris, miniſtri curiæ facti ſunt: quia ciuitates, ducatꝰ, marchionatus, monetas, turres, & cætera ad regni ſeruitium pertinentia à regibus acceperunt. Vnde etiam mos eccleſiæ intolerabilis inoleuit, vt electi epiſcopi nullo modo cōſecrationem acciperent, niſi prius per manum regiam inueſtirentur. Aliquando etiam viuis epiſcopis inueſtiti ſunt. His & aliis plurimis malis, quæ per inueſtituram plerunque cōtigerant, prædeceſſores noſtri Gregorius octauus, & Vrbanus ſecundus, felicis memoriæ pontifices excitati, collectis frequenter epiſcopalibus conciliis, inueſtituras illas manus laicæ damnauerunt; & ſi qui clericorū per eam tenuiſſent eccleſias, deponendos; datores quoq; communione priuandos percenſuerunt, iuxta illud Apoſtolicorum canonum capitulum, quod ſe ita habet: Si quis epiſcopus ſeculi poteſtatibus vſus eccleſiam per ipſos obtineat, deponatur, & ſegregetur, omneſque qui illi communicant. Quorum veſtigia ſubſequentes & nos, eorum ſententiam epiſcopali cōcilio confirmamus. Tibi itaque fili chariſſime, Henrice Rex, & nunc per officium noſtrum, Dei gratia Romanorum imperatori, & regno regalia illa dimittenda præcepimus, quę ad regnum manifeſtè pertinebāt tempore Caroli, Ludouici, Ottonis, & cęterorum prędeceſſorum tuorum. Interdicimus etiam, & ſub anathematis diſtrictione prohibemus, ne quis epiſcoporum ſeu abbatum præſentium vel futurorum eadem regalia inuadant, id eſt ciuitates, ducatus, marchias, comitatus, monetas, teloneum, mercatum, aduocatias, iura centurionum & turres quæ regni erant, cum pertinentiis ſuis, militiam & caſtra; & ne ſe deinceps, niſi per gratiam regis de ipſis regalibus intromittant. Sed nec poſteris noſtris liceat, qui poſt nos in apoſtolica ſede ſucceſſuri erūt, aut te, aut regnum ſuper hoc inquietare negotio. Porrò eccleſias cum oblationibꝰ & hæreditariis poſſeſſionibus, quæ ad regnum manifeſtè pertinebant, liberas manere decreuimus, ſicut in die coronationis tuæ omnipotenti Domino in conſpectu totius eccleſiæ promiſiſti. Oportet enim epiſcopos curis ſecularibus expeditos, curam ſuorum agere populorum, nec eccleſiis ſuis abeſſe diutius. Ipſi ēnim iuxta Paulum Apoſtolum peruigilant, tanquam rationem pro animabus eorum reddituri. De traditione verò in nos vel in noſtros ſic ſe res habet. Vix portas ciuitatis ingreſſi ſumus, cùm noſtris infra muri mœnia ſecurè vagantibus, quidam vulnerati, alteri interfecti, omnes verò ſpoliati, aut capti ſunt: ego tamen quaſi pro leui cauſa non motus, bona & tranquilla mente vſque ad eccleſiæ beati Petri ianuas cum proceſſione perueni. Quod ſic geſtum fuiſſe, rei veritas, multorum aſtipulata teſtimoniis qui interfuere, proteſtatur.

Anno 1111, rex Natiuitatem Domini apud ciuitatem Florentiam celebrat, & poſt Paſcha à papa imperator conſecratur.

Anno 1112, imperator Natiuitatem domini Goſlariæ celebrauit. Adelbertus epiſcopus capitur.

Anno 1113, imperator Natiuitatem Domini, apud Erphesford celebrauit. Obiit Burchardꝰ abbas ſancti Iacobi, qui ēt fuit primus abbas in monte ſancti Dyſibodi,

di, cui ſucceſſit dominus Adelhunus, vir in omni opere ſtrenuus, & in vniuerſa morum probitate conſpicuus, annis quindecim.

Anno milleſimo centeſimo decimo quarto, imperator Natiuitatem Domini Babembergæ celebrauit, & poſt Epiphaniam apud Moguntiam nuptias fecit. Ludouicus de Turingia capitur. Principes regni coniurant aduerſus regem.

Anno milleſimo centeſimo decimo quinto, imperator Natiuitatem Domini Goſlariæ celebrauit, & poſt octauam Epiphaniæ, cum Saxonibus pugna facta multos ſuorum perdens, reuertitur, & Paſcha Moguntiæ celebrauit. Adelbertus epiſcopus de captiuitate liberatur.

Anno milleſimo centeſimo decimo ſexto, imperator Natiuitatem Domini Spiræ celebrauit, & poſt octauam Epiphaniæ Adelbertus archiepiſcopus apud Coloniam, in feſto ſancti Stephani protomartyris, ab Ottone Babembergenſi epiſcopo conſecratur. Imperator Italiam ſecundò intrauit. Theodoricus abbas ſancti Albani obiit, pro quo Bertolphus conſtituitur.

Anno milleſimo centeſimo decimo ſeptimo, in octaua ſancti Ioannis Euangeliſtæ terræmotus bis inter diem & noctem tam terribilis per totum orbem terrarum factus eſt, vt multa ædificia corruerent, & homines vix effugerent: ſed maximè in Italia, vbi tam periculoſus & horribilis fuit, vt manifeſtum Dei iudicium ſuper ſe homines expectarent: quum per diuerſa loca Italiæ ciuitates, caſtella, villæ, cum hominibus inibi commorantibus ſubitò ab hiatu terræ deperirent. Nam & montes ſciſſi ſunt, & flumina terra degluriente exſiccata ſunt, vt qui vellent pedibus tranſire poſſent. Necnon fluuius Padus de alueo ſuo ſe erigens, in modum fornicis in altum ſe extulit, vt via pateret inter terram & aquam, & apertè daretur intelligi, quòd elatis fluctibus mundo exitum minaretur. Et quum ſic diutius aqua penderet, tandem in ſemetipſam tanto ſonitu demittitur, vt murmur illius per aliquot miliaria audiretur. His tam mirandis, tamque tremendis ſignis circunquaque diuulgatis, & tribus diebus in ieiuniis & orationibus per totam Italiam, ab omnibus peractis: apud Cremonam quidam infantulus in cunis iacens, pannis oblitus, in primam loquendi vocem contra naturam os aperuit; matremque ſuam eſcas parantem fratri ſuo maiori, qui plorando panem petiuerat, à corporis curis compeſcuit, aſſerens ſibi Dei genitricem Mariam ante tribunal Chriſti ſtantem, inſtantiſſimiſque precibus pro iudicio quod mundo propter peccata ſua dare intenderat, ipſi ſupplicantem: ac poſt hæc depoſuit eloquium vſque ad tempus humanæ cõditioni congruum. Hæc autem tanta & tam horribilia mirabilia hi qui viderunt, pericula mortis vix euaſerunt; & non ſunt compuncti, nec gratias egerunt Deo pro euaſione ſua. Qui verò audierunt tam ſtupendum ſignum, non glorificauerunt Deum, ſed indurati in maliciis ſuis, maiora peccata prioribus addiderunt. Nam hoc eodem anno multa perpetrata mala, coniurationes iniuſtæ, incendia, homicidia, concremationes eccleſiarum, & abſtractiones bonorum inibi Deo ſeruientium, ſed maximè in partibus Galliæ, vbi ciues contra ciues conſurgunt, & ſibi non conſentientes capiunt bona, diripiunt ciuitates, caſtella, domos, villas deſtruunt, incendunt; homines non humano, ſed pecudum more dilaniant, atque interimunt. Bis etiam hoc anno eclipſis Lunæ facta eſt ſcilicet decimo ſexto calendis Iulij, & tertio idus Decembris. Mirabile quoque ſignum decimoſeptimo calend. Ianuariis in cœlo apparuit, variis coloribus permixtum.

Anno milleſimo centeſimo decimooctauo, imperator de Italia reuertitur.

Anno milleſimo centeſimo decimo nono, obiit Obertus Leodienſis epiſcopus, & Adelgas Magdeburgenſis epiſcopus, & Henricus de Suchuende. Obiit & Ioannes papa, qui & Gelaſius, apud Cluniacum. ¶ Cui ſucceſſit Otto, qui & Calliſtus, Viennenſis archiepi-

ſcopus. Imperatoris & principum conuentus iuxta Moguntinum in feſtiuitate Petri & Pauli habitus. Remenſi ſynodo præſedit Calliſtus papa, calendis Octobris. Volpertus abbas ſancti Albani conſtituitur.

Anno milleſimo centeſimo viceſimo, Dieggerus Metenſis epiſcopus obiit.

Anno milleſimo centeſimo viceſimo primo, Fridericus Leodienſis epiſcopus obiit, pro quo Adelberd frater Godfridi ducis conſtituitur.

Anno milleſimo centeſimo viceſimo ſecundo, Cyclus viceſimusquartus incipit, indictione decimaquarta. Generalis abſolutio banni per Lampertum tunc Oſtienſem epiſcopum, pòſt papam effectum & dictum Honorium. Cuno Argentinenſis epiſcopus deponitur, & Bruno conſtituitur. Gebehardus in Wirzeburg epiſcopus conſtituitur.

Anno milleſimo centeſimo viceſimo tertio, Bruno Spirenſis epiſcopus obiit: cui Arnoldus ſucceſſit.

Anno milleſimo centeſimo viceſimoquarto, Brunus Treuirorum epiſcopus obiit. Eclipſis Lunæ tertio nonas Februarij contigit.

Anno milleſimo centeſimo viceſimo quinto, Henricus quartus imperator, ſed huius nominis quintus rex, obiit: pro quo Lotharius dux Saxoniæ tertio calendis Septembris Moguntiæ conſtituitur, & idibus Septembris Aquiſgrani coronatur à Friderico Colonienſi archiepiſcopo.

¶ Honorius, papa centeſimus quinquageſimusquartus poſt Petrum, ſedit annis quinque, menſibus duobus, & diebus octo.

Mathildis regina in Anglia ad patrem ſuum proficiſcitur, manum ſancti Iacobi ſecum deferens: per quod irreparabile damnum regno Francorum intulit.

Rege apud Ratisbonam in conuentu principum inquirente, prædia iudicio proſcriptorum a rege ſi iuſtè forifactoribus abiudicata fuerint, vel pro his quæ regno attinent commutata; vtrùm cedãt ditioni regiminis vel proprietati regis: iudicatum, potius regiminis ſubiacere ditioni, quàm regis proprietati. Legati pro confirmando rege Romam mittuntur, Gerhardus cardinalis Cameracenſis, & Virdunenſis, epiſcopi.

Anno milleſimo centeſimo viceſimoſexto, ¶ Romanorum 97 regnauit Lotharius.

Obiit Hartuinus Ratisbonenſis epiſcopus, pro quo Cono Sigebergenſis abbas conſtituitur. Filius ducis Baioariæ ducatu Saxoniæ à rege donatur. Mortuo Magdeburgenſi archiepiſcopo rex ibidem curiam in Paſcha habuit. Arnoldus Spirenſis epiſcopus obiit: pro quo Sigefridus conſtituitur. Nortbertus vir religioſus eccleſiæ apud Vormatiam præficitur. Arnoldus Magdeburgenſis epiſcopus occiditur. Rex dum Ottonem quem ducem ordinauerat, hyemis tempore Boëmiam introducere vellet, Vdalricus qui terras illas occupauerat, ducatum ſibi defendere parabat. Sed dum miles ferro viam per ſyluam aperit, repentè hoſtes ſuperuenientes ipſum Ottonem, alioſq; multos fortes viros interficiunt. Adelbertus marchio capitur.

Anno milleſimo centeſimo viceſimo ſeptimo, rex Natiuitatem Domini Coloniæ celebrauit. Caſtrum Nurenbergenſe obſeſſum per duos menſes à rege & duce de Bohemia, ſed abſque effectu ſoluta eſt obſidio. Guillielmus princeps Burgundiæ, occiditur à ſuis. Carolus comes Flãdriæ, ſuper omnes ſui temporis principes iuſtitiæ mirabilis ſectator, coram altari, quum orationibus piis attentus eſſet, à ſuis hominibꝰ occiditur. Rex Dominicæ Reſurrectionis feſtum Goſlariæ celebrauit. Conradus de Zeringa coram plęriſque Burgundionum optimatibus principatu Burgundiæ apud Spiram ciuitatem ſublimatur. Rex in feſto Pentecoſtes apud vrbem Merſeburg duci Bauarorum filiam ſuam iuxta regalem magnificentiam coniugio ſociauit. Obierunt hi: Theodoricus Monaſteriẽſis, Vdalricus Conſtantienſis, Ebhardus Argentinenſis, Perodelberus Leodienſis, & Godebaldus Traiectenſis, epiſcopi.

Anno milleſimo centeſimo viceſimo octauo, rex Natiuitatem Domini Verzeberg celebrauit, vbi Embrichonem epiſcopum conſtituit. Spira obſeſſa ab

idibus

idibus Auguſti vſque ad calendas Noucb. Leodienſis electus Alexander Moguntiæ inueſtiturã ſuſcepit à rege. Bernhardꝰ Podelbornenſis epiſcopus conſtituitur. Traiecti epiſcopus ordinatur Andreas præpoſitus Leodiẽſis. Rex Paſcha Merſeburg regio more celebrauit, vbi filiũ ducis Bohemiæ in ſabbato ſancto ad hoc ipſum directum de ſancto fonte ſuſcepit. Obiit Henricus marchio de Staden: cuius marchiæ Vdo Frankenlauff præficitur. Lubaldus quoque marchio de Sceyre, vir corpore & animo præſtãs, defungitur. Marchio Tiebaldus rogatu ducis Boariæ in gratiam regis recipitur. Adelhunus ſecundus abbas in monte ſancti Dyſibodi defungitur 15 Iulij, cui ſucceſſit Fulcardus abbas.

Anno 1129, Spira ſecundò obſeſſa ab idibus Iulij vſque ad calen. Ianuarias. Rex Natiuitatem Domini Vormatiæ celebrauit. Haluerſtadenſis epiſcopus, à ſuis canonicis Romæ iniquè accuſatus, à legato papæ deponitur. Henricus Virdunenſis epiſcopus à Matthæo Albanenſi apoſtolico legato deponitur. Bruno Argentinenſis epiſcopus interuentu reginæ & epiſcoporũ quadriennio expulſus, gratiam regis conſequitur. Conradus dux, frater Friderici ducis Sueuiæ, Treuirenſem archiepiſcopũ apud Longobardiam cepit, & Parmenſibus pro ſexcentis libris tradidit. Rex Purificationem ſanctiſſimæ virginis Mariæ apud Altenam ciuitatem fecit, vbi Giſilbertum Traiectenſis eccleſiæ oppreſſorem decollare ipſe fecit, quarto idus Ianuarij.

Anno 1130, Spira deditione ſubacta. Obiit Honorius 154 papa poſt Petrum. Pro quo conſtituti ſunt duo; ideſt Gregorius, qui dictus eſt Innocentius; & Petrus, qui cognominatus eſt Anacletus, filius cuiuſdam potentis viri Romanorum Petri Leonis. Et apud Cluniacenſe cœnobium monachus Bertholdus Hiltinenſis epiſcopus obiit: pro quo Bernhardus magiſter ſcholarum conſtituitur. Volpertus abbas ſancti Albani obiit: pro quo Vernherus conſtituitur. Burchardus Cameracenſis epiſcopus obiit. Vdo de Frankenlauff ab hominibus Adelberti comitis occiditur. Hermannus de Vinzenberg Burchardum de Lochenheim, virum regi fideliſſimum, in colloquium vocans occidit. Ludouicus comitatum Thuringię, Hermanno iudicio ſublatum, à rege ſuſcepit. Caſtrum Nurmbergenſe regi traditur. Dedicatum eſt altare ſancti Stephani, quod in Auſtrali parte noui monaſterij ſitum eſt, à domino Adelberto Moguntinenſi archiepiſcopo, in honorem domini noſtri Iesv Christi, & beatiſſimæ Mariæ, & omnium præcipuè martyrum, & nominatim ſancti Stephani protomartyris, Laurentij, Vincentij & Albani.

Anno 1131, rex Natiuitatem Domini Gandersheim tranſegit. Gerhardus cardinalis cum legatione apoſtolica ſuperuenit; nuncians, dominum papam colloquium ipſius ſuper omnia deſiderare. Concilio Remenſi præſedit Innocentius papa, 14 calend. Nouembris, præſente Ludouico rege Franciæ: cuius filium adhuc paruulum Regem conſecrauit. Rex autem Lotharius Leodium cum principibus totius regni, archiepiſcopis, epiſcopis, ducibus, marchionibus, palatinis, comitibus, & etiam cæteris nobilibus ad curiam condictam venit. Aduenientem ibi papam rex magnificè ſuſcepit. Dominus papa regem ad comprimendam tyrãnidem Petri Leonis apoſtolicæ ſedis inuaſoris Romam inuitabat, plenitudinem imperij in eadem Romana ciuitate, ſicut decebat, offerens. Concilium Moguntiæ habitum, præſente Lothario rege, præſidente Matthæo Albanenſi cum Moguntinenſi archiepiſcopo, vbi Bruno Argentinenſis epiſcopus, præſentibus Auguſtenſe, Einſtedenſe, Babenbergenſe, Wurzeburgenſe, Spirenſe, Vormatienſe, epiſcopis, à clero & populo, ſuper violentia, intruſione, & conſecratione impetitus, in manus archiepiſcopi & cardinalis Argentinenſem reconſignauit epiſcopatum. Obierunt archiepiſcopi, Fridericus Colonenſis, & Meginherus Treuirenſis.

Anno 1132, rex Natiuitatem Domini Coloniæ celebrauit, vbi conſtituti ſunt archiepiſcopi Brunus Colonienſis & Adelbertus, qui mox conſecrati ſunt à Vilielmo Præneſtino, apoſtolici legato. Rex in Aſſumptione ſanctæ Mariæ in Italiam expeditionem mouit. Conno Ratiſbonenſis epiſcopus vita functus eſt.

Anno 1133, imperator de Italia reuertitur, conſecratus ab Innocentio papa in eccleſia Lateranenſi. Eodem anno 4 nonis Auguſti, 27 luna, Sol obſcuratus eſt 7 hora diei, & tenebræ factæ ſunt, ita vt ſtellæ in cœlo apparerent.

Digitized by Google

Anno 1134, Eberhardus Med. epiſcopus obiit.

Anno 1135, imperator Natiuitatem Domini Spiræ celebrauit. Dedicatum eſt altare quod ſitum eſt ad Aquilonẽ in nouo monaſterio, à domino Adelberto Moguntino archiepiſcopo, in honorem Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ſanctæ Crucis, & præcipuè ſancti Petri apoſtolorũ principis, & omnium ſanctorum.

Anno 1136, imperator ſecundò reuertitur in Italiam cum exercitu contra Ruggerum Siciliæ tyrannum. 5 idus Nouembris obijt pię memoriæ Fulchardus, tertius abbas ſancti Dyſibodi. Cui ſucceſſit dominus Conno, ordinatus 6 calend. Ianuarij. Obiit diuæ memoriæ domina Iuda, quæ 24 annis in monte ſancti Dyſibodi incluſa, ſoror Megenhardi comitis de Spanheim. Hæc ſancta mulier incluſa eſt calen. Nouẽbris, & aliæ tres cum ea, ſcilicet Hildegardis, & Sumet vocabuli duæ; quas etiam quoad vixit ſanctis virtutibus imbuere ſtuduit.

Anno 1137, imperator in Italia rebus proſperè & magnificè geſtis reuertitur, & apud caſtrum quoddam Boariorum ducis, 3 calen. Decemb. defungitur. Corpus eius in ſaxo apud Lutheram ipſius monaſterium ſepelitur. Obiit Adelbertus Moguntinus archiepiſcopus, 9 calend. Iulij. Monaſterium principale in Moguntia cũ aliqua parte ciuitatis combuſtum eſt.

Anno 1138, Conuentus principum apud Confluentiam vrbem factus eſt in cathedra ſancti Petri, vbi Conradum Henrici imperatoris ex ſorore nepotem Regem conſtituunt. Qui deinde mediæ Quadrageſimæ dominico die à Dicuuino cardinale Aquiſgrani ciuitate conſtitutus eſt. Dedicatum eſt altare Cõfeſſorum in ſanctuario noui monaſterij, ad Aquilonarem plagam ſitum, à domino Siuardo Deblaſenſi, epiſcopo reuerendiſſimo, in honorẽ domini noſtri Ieſu Chriſti, & omnium Confeſſorum, ſed nominatim ſancti Clementis martyris & papæ, Gregorij papæ, ſancti Martini & Nicolai, epiſcoporum. Qui venerabilis præſul ab eccleſia ſua iniuſtè expulſus, venit in epiſcopatum Moguntinenſem, quumque eo tempore præſule caruit, multas inibi eccleſias & altaria licentia Moguntinenſis eccleſiæ conſecrauit. Eodẽ anno, & eodem die dedicatum eſt altare ſancti Benedicti retrò tũbã ſancti Dyſibodi poſitum à prædicto præſule, in honorẽ ſancti Benedicti & omnium confeſſorum. Dedicatum eſt altare, in ſanctuario ad auſtralem ſitum ab eodem, in honorem Ioannis euangeliſtæ, Margaretæ, Agathæ, & Luciæ, & omnium ſanctarũ virginũ. Acta ſunt hæc ſub domino Conone ſancti Dyſibodi quarto abbate.

¶ Romanorum 98, Conradus huius nominis tertius regnauit. Rex Paſcha Coloniæ celebrauit. Inde aſcẽdens 3 hebdomade poſt Paſcha, Moguntię cum magno fauore cleri & populi ſuſceptus eſt. Ibi Adelbertus, defuncti archiepiſcopi ex fratre nepos, communi omnium conſenſu, data à rege præceptione, epiſcopus deſignatus eſt. Rex curiam apud Babenberg in Pentecoſte habuit, vbi principes totius regni cõuenerant; Saxones quoque omnes, excepto duce Bauariæ Hẽrico, defuncti imperatoris Lotharij genero. Adelbertꝰ Moguntiæ electus ſabbato fuit, & poſtea presbyter ordinatus: ſequenti die, octauis videlicet Pentecoſtes, ab Ottone ipſius eccleſiæ antiſtite epiſcopus conſecratur. Legati à rege ad Henricum ducem Boariæ directi, Ratisbonæ receptis regalibus regi occurrunt. Hoc eodem anno, die paraſceue Paſchæ, calendis Aprilis, poſt celebratas matutinas, mox à fratribus apertum eſt ſepulchrum ſanctiſſimi patris noſtri Dyſibodi: præſentibus venerabilibus perſonis, domino ſcilicet Conone, ipſius loci quarto abbate; domino Gerardo abbate ſancti Maximini chariſſimo, & domino Bernhelmo primo abbate in Spãheim, cum omni congregatione eiuſdem eccleſiæ, ab vno fratre ſigillatim allatę ſunt foras eiuſdem patris reliquiæ. Repertæ ſunt autem in veteri monaſterio, vbi reconditę fuerãt, à domino Villigiſo archiepiſcopo.

Anno 1139, rex Natiuitatem Domini Goſlariæ celebrauit. Henricus dux Saxonię moritur, pro quo Adelbertus marchio ducatum ſuſcepit, cõtra quẽ omnes penè principes Saxonum coniurant. Richniza imperatrix obiit. Reliquiæ ſancti Dyſibodi tranſlatæ ſunt calen. Nouembr. à veteri eccleſia in nouum monaſterium, migrante vnà omnium conſecratione ſub præfato domino Conone abbate.

Anno 1140, Cyclus decennoualis 5 incipit, indictione 3. Rex Purificationem ſanctæ Mariæ apud Vormaciam tranſegit: & Paſcha Virzeburg celebrat. Gebehar-

hardus Argentinenſis epiſcopus obiit. Otto Babinberg obiit. Adelbertus Moguntinenſis epiſcopus, à papa Innocentio vocatus Romam adiit, à quo & benignè ſuſcipitur. Caſtrum Vinsberg à rege obſeſſum: in qua obſidione Velph frater Henrici ducis cum rege in eodem loco bellum commiſit, in ſabbato 12 calend.* & rex tandem victor extitit, multis prædicti Velfonis interfectis, & nonnullis captis; ac non longè pòſt caſtrum cepit. Rex dedit abbatiam ſancti Maximini ſancto Petro.

Anno 1141, rex curiam apud Ratisbonam in Pentecoſte habuit, vbi nonnulli principes Saxonum adfuerunt. Adelbertus Moguntinus archiepiſcopus cũ Saxonibus aduerſus regem coniurat, & nõ poſt longum moritur, 16 calendis Auguſti; pro quo Marcolphus conſtituitur.

Anno 1142, rex Paſcha Verzeberg celebrauit, & inde poſt feſtũ tranſiens, Francenfort venit in Dominica Miſericordia: & ibi curiam habuit, vbi conuenerunt omnes penè principes Teutonici regni, vbi & Saxones in gratiam regis venerunt. Et filius Heinrici ducis ducatum Saxoniæ ſuſcepit, cuius matrem rex fratri ſuo Henrico marchioni ibidem copulauit, ac ducatum Boariæ tradidit. Marcolphus Moguntinenſis archiepiſcopus obiit, pro quo Henricus maioris domus præpoſitus conſtituitur, & à rege in Francenfort inueſtituram accepit, præſentibus cardinalibus Gregorio & Dicwino. Dedicata eſt capella in hoſpitali quinto calendis Iunij, à domino Vigero Brandenburgenſi epiſcopo, in honorem domini noſtri Iesv Christi, & ſancti Nicolai. Proxima die anni eiuſdem dedicata eſt capella in infirmaria ab eodem præſule, in honore beatæ Mariæ Magdalenæ, quarto calendis Iunij.

Anno 1143, hyems dura. Adelbertus Treuirorũ archiepiſcopus, expulſis prioribus monachis de ſancto Maximino, & Cœleſtinus 155 papa conſtituit ibi abbatem Sigerũ nomine. Hoc anno, indictione 6, dedicatum eſt nouum monaſterium in monte ſancti Dyſibodi, & principale altare à domino Henrico Moguntinenſi archiepiſcopo in honorẽ Domini noſtri Ieſu Chriſti, & glorioſæ eius matris, & beati Ioannis euangeliſtæ, ac beatiſſimi patris noſtri Dyſibodi confeſſoris atque pontificis. Eodem anno & eadem die dedicatum eſt in veſtibulo monaſterij altare à præfato archiepiſcopo in honorem victorioſiſſimæ crucis & ſancti Ioannis Baptiſtæ. Ipſo nihilominus anno vel die reconditæ ſunt reliquiæ ſancti Dyſibodi patris noſtri à ſuprà dicto præſule, 3 calend. Octob. in tumulo lapideo retro principale altare poſitæ in locellis duobus plumbeis: altero eorum ſcilicet minore oſſa continẽte, altero maiore cineres. Impoſitæ ſunt ipſo tumulo tria corpora ſanctarũ de collegio 11000 virginum in loculis ligneis, & quædam de Thebæa legione. Acta ſunt hæc domino Cunone cooperãte, eius loci 4 abbate.

Anno 1144, hyems valida & ventuoſa. ¶ Lucius papa conſtituitur.

Anno 1145, rex Paſcham apud Verzeburg celebrauit. ¶ Eugenius papa cõſtituitur. Cometa apparuit in Maio. Hoc anno Rohas à Saracenis capitur in ſacra nocte Natiuitatis Domini: quorum rex extitit quidam Sanguin nomine.

Anno 1146, capella ſanctæ Mariæ dicata eſt calen. Nouẽb. ab Henrico Mogũtinenſi archiepiſcopo, in honorem Domini, & ſanctæ Crucis, & præcipuè ad laudẽ beatæ Mariæ, & ſancti patris noſtri Dyſibodi, atque Felicis papæ & martyris, & omnium ſanctorum. Rex Natiuitatem Domini in Magdeburg celebrauit. Hoc anno terræmotus magnus eſt factus Moguntiæ, vicibus quindecim.

Anno 1147, rex Natiuitatem Domini celebrauit Merſeburg, vbi Mogũtinus archiepiſcopꝰ, & omnes penè principes Saxonum aderant. Signum in palmis apparuit. Etenim quum epiſcopus & omnis populus clerusq; qui ad diem feſtum conuenerãt, aſtarent, quaſi iris in cœlo apparuit, ac in medio cruces oſtenſæ ſunt. Rex Paſcham Domini Babenberg celebrauit. Sigefridus Spiræ epiſcopus obiit, pro quo Guntherus conſtituitur. Emercho epiſcopus Verzeburgenſis de Græcia rediens, Aquileiæ moritur, ibiq; ſepelitur: pro quo Sigefridus conſtituitur. Eggebertus Babenbergenſis epiſcopus obiit; pro quo Eberhardus ordinatur. Conradus rex Vngariam intrat, ac ducem eorũ Vardis nomine bello petit, igne prædaq; vaſtat vniuerſa, & rebellem ducẽ obſides dare, ſibiq; iureiurando fidelitatem confirmare coarctat. Peſtilentia magna facta eſt. De nauali expeditione terræ ſanctæ quædam dicam: Hoc anno, in octaua Paſchę, 5 calen.

Digitized by Google

Maij,mouit exercitus à Colonia:& 14 calen.Iunij venimus in portum Angliæ Derchimite, vbi erat comes de Areſchot cum 200 ferè nauibꝰ Anglicis& Flandricis,& 6 feria ante Rogationes nauigauimus per 8 dies. In vigilia Aſcenſionis paſſi maris tormenta,8 demum die in portum Hiſpaniæ Gazzim ſaltem cum 50 nauibus appulimꝰ, rurſum in portũ Viuer eiuſdem litoris venimꝰ.poſtea 6 feria ante Pentecoſten, in portũ Galliciæ Thamara peruenimꝰ.Et 8 Pentecoſtes nauigauimus:& 2 feria applicuimus ad alueum fluminis Dorius Portugaliæ. Exinde ad alueũ fluminis Tagi intrantes,2 die apud Vlisbonã vigilia Petri & Pauli applicuimꝰ.Circa beatę Mariæ Aſſumptionẽ repulſi ſumꝰ ab hoſtibus. Circa Natiuitatẽ beatę Marię turris lignea incepta, & circa medium Octobris perfecta,propugnaculũ nobis fuit: tandẽ in ipſa nocte ſancti Galli abbatis, lignis ignẽ impoſuerunt,& murum 200 pedũ irruerunt. Victoria tamẽ obtẽta feſto virginũ 11000 Duo muti in exercitu cœperunt loqui,feſto ſancti Gereonis.

Anno 1148, Signum circa ſolem apparuit mirabile in menſe Februario.

Anno 1149, Conradus rex ab Hieroſolymis reuerſus eſt, nihil dignum memoriæ referens.

Anno 1150,Sigefridus Wurzebergenſis epiſcopus obiit.

Anno 1151, Fames valida,ac mortalitas hominum.

Anno 1152, Hermannus comes de Vintenberg cum vxore ſua interemptus eſt. In menſe Ianuario magna inundatio aquę in partibus Rheni fuit. Conradus rex obiit 15 calend.Martij.

¶ Fridericus fratruelis Conradi regis regnauit.

Anno 1153, Signum in Sole apparuit, 7 calendis Februarij. Henricus archiepiſcopus Moguntinenſis in Pentecoſte ex præcepto Eugenij papæ depoſitus eſt, & Arnoldus cancellarius electus eſt. Henricus Moguntinenſis archiepiſcopus obiit calend.Septemb.

Anno 1154, Fridericus rex in Italiam proficiſcitur. Magna inundatio aquæ fuit. Tranſlatio ſancti Adelharij in Erpheſford 11 calend. Maij. Eugenius papa obiit. ¶ Huic Adrianus ſucceſſit.

Anno 1155, Fridericꝰ Romæ ab Adriano papa imperator factus eſt. Bellum fuit inter Arnoldum archiepiſcopum, & Hermannum Palatinum comitem. Dominus Cono,quartus abbas in monte ſancti Dyſibodi, obiit 6 nonis Iulij: cui dominus Helingerus 5 ſucceſſit, 16 calend. Auguſti.Imperator de Roma reuertitur. Rex Natiuitatem Domini Vormaciæ celebrauit, vbi Hermannus Palatinus comes, & Emicho comes de Linengen, & Gotfridus de Spanheim, & Henricus de Katzenelenboge,& Cõradus comes de Kirberg, Henricꝰ comes de Didiſſen, & alij ex parte prædicti Hermanni canes portauerunt: & ſic dominus Arnoldus epiſcopus ab excõmunicatione eos abſoluit.Ex parte verò epiſcopi canes portare quidem cœperunt: Ludouicus comes de Lohim, & Guilielmus comes de Glisberg, & alij: ſed ob reuerentiam archiepiſcopi ceſſare ab imperatore iuſſi ſunt.

Anno 1156, Arnoldus archiepiſcopus, à quibuſdam appellatus ad apoſtolicam pœnitentiam, Adrianum papam adiit: à quo honorificè ſuſceptus apoſtolicam legationem promeruit, reuerſuſq; Moguntiæ honorificè ſuſcipitur. Hoc ipſo anno Fridericus imperator Agnetem principis Burgundiæ filiam vxorem duxit, repudiata priore legitima vxore apud Conſtantiam, vnde in eccleſia grauiſſimum exortũ eſt ſchiſma. Hermannus Palatinus comes obiit. Cui ſucceſſit Conradus frater imperatoris ex patre.

Anno 1158, imperator Paſcha Vormatiæ celebrauit, vbi penè omnes principes Teutonici regni cõuenerunt,& in Lõgobardiam ſequenti anno cum rege ſe ituros iurauerunt. Poſt hæc ipſo anno imperator effecerat arte,vt abbates, & præpoſiti, & meliores quidã de miniſtralibus Moguntinæ eccleſiæ, fidẽ in manum regis & in manus quorundam amicorum eius darẽt,vt quum ſuus epiſcopus Arnoldꝰ quouis caſu defeciſſet,alium non eligerent,niſi conſilio eorum ipſe medius intereſſet.

Anno 1158, imperator cum principibus Teutonici regni circa Pentecoſten Longobardiã intrauit, & vrbem Brixiam cum aliis cepit,poſtquam Mediolanum in manu valida, ſcilicet 5000 Teutonicorũ obſedit. Diſcordes autem erant Lõgobardi. Quumq; Mediolanenſes ſe arctè obſeſſos viderent, imperatori ciuitatẽ ſeq; tradiderunt. Quidam ex clero Moguntinæ eccleſiæ, ſcilicet Gotfridus abbas ſancti

Iacobi

Iacobi, & Burchardus præpoſitus ſancti Petri cum aliis, omneſque ſimul vrbani, maiores cum minoribus, epiſcopum ſuum Arnoldum nimis exoſum cœperunt habere, & imperatorem aduerſus eum ſæpe interpellauerunt; ſoli qui Silthouera dicuntur, partibus epiſcopi fauebant.

Anno 1159, Cyclus 11 decennoualis incipit, indictione 7. In Longobardia Cremona à Cæſare obſeſſa, adiuuãtibus quibuſdam etiã de Cremona. Aduerſarij poſtremò epiſcopi Moguntinenſis poſt feſtum ſancti Remigij ſynodum armata manu, vt eam exturbarent, ingreſſi: ſed comitibus cum ſuis ad arma alacriter conuolãtibus, turpiter redire ſunt coacti. Qua de re poſt feſtum omnium ſanctorum epiſcopus Lõgobardiam petit, ſuper hoc imperatori querimoniã facere. Sed & aduerſarij eius euntem haud ſegnes ſubſequuntur. Menſe Octobri obiit Adrianus papa imperatorem pro coniugij diſſidio excõmunicare diſpoſuerat, ſed menſe Octobri morte præuentus eſt: pro quo duo conſtituti ſunt, id eſt Orlandus, qui dictus eſt Alexander, Adriani ſententiam approbans; & Octauianus, cognominatus Victor, imperatori plurimùm fauens.

Anno 1160, imperator iuſſit poſt octauam Epiphaniæ concilium Papiæ haberi, vbi Victor papa adfuit, & Alexãder abfuit: quapropter Victor confirmatur, & Alexander reprobatur. His ita geſtis, Arnoldus præſul Moguntinus reuertitur, & in Natiuitate diui Ioannis Baptiſtę, à Moguntinẽſibus occiditur in monaſterio ſancti Iacobi: monaſterium verò incendio & præda vaſtatur. Scelere peracto, ſceleris authores cum clero licet coacto Rodolphum filium Conradi ducis de Zeringen epiſcopum ſubſtituerunt, poſtpoſita fide quam prius in manus imperatoris dederant. Tẽporibus Ottonis imperatoris huius nominis tertij præfuit eccleſiæ Moguntinæ Villegiſus, archiepiſcopus memoria dignus, qui ipſum Ottonem adhuc valde puerum & imperatorem educauit, & interim per 16 annos Romanum rexit imperium. Hic fecit crucem auream, & in monaſterio ſancti Martini poſuit eam: patibulum erat cypreſſinum, laminis aureis & lapidibus pretioſis ſuper intectum, & imago aurea vbi verſus erat inſcriptus:

Auri ſexcentas tenet hæc crux aurea libras.

Huius imaginis alterum pedem Marcolphus epiſcopus tulit, & Romam pro pallio miſit: alterum cum cruribus, Arnoldus epiſcopus accepit, & Hermanno comiti Palatino cum eo rebellauit.

Anno 1151, Totum quod reſiduũ fuit, ſuprà dictus Rodolphus cum beneplacito Moguntinenſium ſumpſit, & placaturus ſibi & illis imperatorem, Longobardiam pergit, ſed fruſtra perrexit: quia Conradus Palatinus alium nomine Chriſtianum epiſcopum leuauit; & rex munera Rodolphi & aurum ſpreuit: Sicq; Moguntinenſes cum ſuo epiſcopo deluſi ſunt.

Anno 1162, imperator in Longobardia res publicas agens, Chriſtiano priore electo, interim neglecto, cum electione priorum Moguntinę eccleſię, qui tunc inibi plures præſentes affuerunt, epiſcopum conſtruit Moguntinę ſedi Conradum fratrem Ottonis Palatini. Mediolanum rurſus à Cæſare obſeſſa, inſimul etiam in breui capta: populus expulſus: murus in circuitu deiectus: ædes exceptis ſanctorum templis ſolo tenus deſtructæ. Remoldus Colonienſis epiſcopus corpora trium Magorũ, quæ adhuc incorrupta durant, clàm auferens, ſecum ad Coloniam ſingulis in loculis tranſtulit, & in maiori eccleſia beati Petri cum tripudio populi collocauit. Imperator ad terras Teutonum reuertitur in pace.

Anno 1163, imperator Paſcha Vormatiæ celebrauit, & in octaua cum principibus Moguntiæ curiam habuit: vrbani penè omnes, exceptis valde paucis ex infimis, & quibuſdam qui ad Cæſaris gratiam priùs venire meruerunt, de ciuitate fugerũt, ne inueniret eos illic Cæſar. Vnus quidam de tanta turba ſceleratorum Brunger nomine captus, & ante Cæſarẽ ductus capitalem ſententiam accepit. Gotfridus abbas ſancti Iacobi imperatori præſentatus, vt ſe de obiectis purgaret, inducias accepit: ſed non valens, pulſus eſt ab abbatia & patria. Monachi verò, in vna domo clauſi iuſſu Cæſaris, qui antè obedientiarij erant, videntes in malo ſe poſitos, alij per feneſtras, alij quocũque ingenio fugam captabant, reliqui abire permiſſi ſunt. Sicq; illo in loco diuina obmiſſa ſunt. Murus etiam ciuitatis iubente Cæſare diruptus eſt.

Anno 1164, Cõradus Moguntinus electus confœderatus eſt Orlando, qui & Alexander, fide & iuramento: vnde & ab imperatore pulſus eſt epiſcopatu: cui

ſucceſſit Chriſtan, qui ante eum fuerat electus. Victor papa obiit.

Anno 1165, imperator Lõgebardiam cum valida manu intrauit, nihil dignum memoria peragens.

Anno 1166, Roma ab imperatore obſeſſa: innumerabilis multitudo Romanorum occiſa: maxima peſtilentia in exercitu imperatoris facta eſt.

Anno 1167, imperator de Longobardia vix clàm egreſſus eſt.

Anno 1168, caſtrum Sarebrucha comitis Simonis iuſſu imperatoris confractum, cum aliis tribus caſtris eiuſdem comitis.

Anno 1174, imperator cum maxima multitudine Longobardiam intrauit, circa Natiuitatem beatæ Mariæ.

Anno 1175, Cæſareani milites de Lõgobardia ſine effectu magnificen[...] ægrè repatriauerunt.

Anno 1176, rurſum Teuton[...] xilium imperatoris Longobardi[...] uerunt: ſed in ingreſſu penè omn[...] gobardis occiſi & capti ſunt, & pa[...] ti. Monaſterium & clauſtrum ſa[...] bi reædificari Moguntiæ inceptu[...]

Anno 1184, imperator P[...] Moguntiæ celebre & famoſum [...] tum habuit: quo peracto in Ita[...] rexit.

Anno 1189, ingens terræmo[...] nocte 3 calendis Martij factus.

Anno 1190, Henricus filius [...] imperatoris fit imperator.

Anno 1200, murus Mogunt[...] tis reparatur.

DODECHINI APPENDICIS AD MARIANI SCOTI CHRONICON FINIS.

Digitized by Google

SIGEBERTI GEMBLACENSIS COENOBITAE CHRONOGRAPHIA.

DIcturi aliquid iuuante Deo de contemporalitate regnorum, primùm pauca dicamus de origine ſingularum gentium, quatenus ſequi poterimus veſtigia maiorum, ducti per ſemitas hiſtoriarum. Ponemus igitur in prima linea regnum Romanorum, in ſecunda Perſarum, in tertia Francorum, in quarta Anglorum, in quinta Vuandalorum, in ſexta Longobardorum, in ſeptima Vuiſigothorum, in octaua Oſtrogothorum, in nona Hunnorum.

De Regno Romanorvm.

DE regno Romanorũ non aliud dicendum puto, niſi quod Propheta Daniel interpretatus eſt de quarto regno, quòd ſicut ferrum comminuit, domat & conterit omnia, ſic ab origine ſui tutuderit, domuerit, & contriuerit omnia penè mundi regna; nouiſſimo verò tempore, regnum illud quod in tibiis ſuis ferreis diutiſſimè & firmiſſimè ſine aliqua laſſitudine ſteterat, tandem ferro ſuæ fortitudinis cõmixto cum teſta humanæ imbecillitatis, ex alto dominationis ſuæ gradu cũ fragore terribili labare cœperit. Hoc regnum primi Perſæ impulerunt, qui ſemper cum Romanis penè ex æquo ſe habuerunt. Modò verò vacillante reipublicæ ſtatu eius fines vltro impetere non timuerunt; & inſuper eos ſuis finibus mutilare potuerunt, quando Iuliano apoſtata cæſo, & exercitu miſerabiliter ſubiugato, nimis fortunati facti ſunt ex eorum infortunio. Ita regnum illud quod tanto tempore omnes penè mundi gentes prædæ & dominationi habuit, modò Dei omnipotentia miſcente ei duplum in poculo quo cæteris miſcuit, cunctis penè gentibus prædæ & ludibrio patuit: & qui olim cum aliis gentibus pro ſola gloria certabant, modò ſaluti ſuæ vix ſatis conſulere poterant. Nam quæcunq; gentes, aut minuendæ domo multitudinis cauſa, aut amore exercendæ ſuæ feritatis à patria ſua exulabant, Romanum imperium inceſſebant; & de eius latiſſimo corpore velut partes quaſdam ſibi exſcindebant, & in eius ſibi regnandi locum ſtatuebant. Hoc in ſequentibus clarè apparebit.

De Regno Persarvm.

POrrò regni Perſarum originem altius repetere modò non videtur vtile; quia quæ huius regni fuerit antiquitas, quanta & quàm potens huius antiquitatis nobilitas; ſatis recolet lector per antiquorum hiſtorias. Hoc tantùm notabo, quia ſæpe victoria abuſi de Romanis, nunc autem recèns cæſo Iuliano, & exercitu Romanorum profligato, & finibus ſuis Romano imperio mutilato, & ſic pro ſuo libitu pacis fœdere in viginti nouem annos compoſito, felicitatem ſuam non temperanter ferebant; & Sapore rege eorum inſolentiùs agente, Chriſtianis & Romanis omnibus modis infeſti erant.

De Regno Francorvm.

ORiginem gentis noſtræ, regni ſcilicet Francorum, notificemus aliis ex relatu fideli maiorum. Poſt illud famoſum, & cunctis ſeculis & gentibus notum Troianæ ciuitatis excidium, victoribus Græcis cedẽtes reliquiæ Troianorum; pars eorum cum Aenea ad fundãdum Romanum imperium ad Italiam perrexit; pars vna ſcilicet duodecim millia duce Antenore in finitimas Pannoniæ partes ſecus Mæotidas paludes peruenit. Ibiq; ciuitatem ædificauerunt, quam ob ſui memoriam Sicambriam voca-

uerunt: in qua multis annis habitauerunt, & in magnam partem coaluerunt, & crebris incurſibus Romanum ſolum inceſſentes, vſque ad Gallias ferocitatis ſuæ veſtigia dilatauerunt. Hos adeò Romanis infeſtos Conſtans Cæſar, filius Magni Conſtantini, bello oppreſſit, & tandem Romano imperio ſubiectos aliquantulum à ſua feritate manſueſieri coegit. Poſt aliquot annos rebellantibus Alanis contra Valentinianum imperatorem, cùm eos non poſſet imperator penitus debellare, eò quòd eos intranſibiles Mæotidis paludes tutarentur; propoſuit Valentinianus, quòd ſi qua gens has paludes intrare, & rebelles Alanos poſſet cōterere, decem annis eos à tributis liberos redderet. Hac pactione Troiani illecti, & fortitudine & prudentia confiſi, duce Priamo Mæotidas paludes Romanis inuias ingreſſi, Alanorum gentem exterminauerunt, & ita Valentiniano ſatisfecerunt. Valentinianus eorum virtute delectatus, eos qui prius vocati erant Troiani, deinde Antenoridæ, poſtea etiam Sicambri, Francos Attica lingua appellauit, quod Latina lingua interpretatur Feroces. Alij Francos cognominatos dicunt à quodam eorum rege Francione, qui in bello fortiſſimus, dum cum multis gentibus dimicaſſet, in Europam iter direxit, & inter Danubium & Rhenū conſedit, ibiq; progenies eius coaluit, nulliusq; iugum vſque ad id tempus ſuſcipere voluit. Vndecunque ergo denominati ſunt Franci: quantum altius colligere potuerunt hiſtoriographi, hic Priamus regnabat ſuper eos tempore prioris Valentiniani. Nam ex ipſo regis nomine recolentes nobilitatem illius Priami ſub quo euerſa eſt Troia: inde gloriabantur gentis ſuæ manaſſe primordia. Exacto decennio, cùm exactores repeterent tributa à Francis, Franci pro ſuperiori victoria inſoleſcentes, & de viribus ſuis præſumentes, non ſolùm tributa negare, ſed etiam Romanis præſumunt rebellare. Romani collecto exercitu ſuper Francos irruunt, & victos vſq; ad internicionem proterunt.

DE REGNO BRITANNORVM.

NArrat antiqua Britannorum hiſtoria, quòd Aſcanius Æneæ Troiani filius de filio ſuo Syluio nepotem habuerit nomine Brutum. Hic matrem ſuam naſcendo, patrem verò venando, caſu interfecit. Cuius parricidij cauſa tam exoſum eum parentibus ſuis reddidit, vt de Italia pulſus in Græciam fugeret. Vbi exul cùm eſſet, tanta cœpit probitate pollere, vt confluentibus ad eum Troianis qui ibi captiui habebantur, ducatum eorum ſortiretur. Quorum fretus multitudine, & animatus conſilio, petiit à Pandraſo rege Græcorum libertatem eundi ad alias nationes. Rex autem ira permotus bello eos conterere voluit, ſed nequaquam potuit. Nam victoria Bruto adeò proſpera prouenit, vt plurimos de exercitu regis perimeret, ipſumque ex improuiſo caperet. Regi autem mortem interminatus, niſi rogatis annueret, exegit ab eo filiam ſuam in coniugium, auri & argenti copiam multam, naues, frumentum, cæteraque marino itineri neceſſaria. Quæſitis igitur ex regis imperio pluſquam trecentis nauibus, & omni genere farris oneratis Troianis, auro & argento plurimo ditatis, Brutus filiam regis accepit, & ſalutato rege æquoreum iter aggreſſus eſt. Tranſierunt autem Africani & Mauritaniam, veneruntq; ad littora Tyrrheni maris, vbi quatuor generationes gentis ſuæ exules inuenerunt cum duce eorum Corineo. Quibus ſecum aſſumptis, direxerunt iter ad fines Aquitaniæ. Ibique eis exortum eſt cum Gallis grauiſſimum prælium, quibus eo tempore decem reges præſidebant. In quo congreſſu apparuit miranda fortitudo Corinei ducis, qui tam validè percuſſit conſulem vnum in ſummo capite, vt eum diſſecaret in duas partes, toto corpore diuiſo.

Nepos autem Bruti Turonis, & ipſe fortiſſimus miles, qui ſolo gladio ſexcentos viros ibi peremit, hoſtium gladiis occiſus eſt, deditque nomen Turoni ciuitati, quia illo in loco inhumatus fuit. Hanc ciuitatem Brutus dicitur poſtmodum conſtruxiſſe, (vt Homerus teſtatur) finito illo certamine, vbi ex vtraq; parte multi ſunt interfecti. Brutus cum ſuis ad naues tranſiit, cœptumq; iter aggreſſus tandem ad inſulam deſtinatam peruenit. Erat autē nomen inſulę illius Albion, & à ſolis gigantibus inhabitabatur, cum quibus certamen perſæpe habuerunt.

Brutus verò de ſuo nomine inſulam appellauit Britanniam, hominesq; ſuos Britones vel Britannos. Dux autem Corineus terram quæ ſorti ſuæ ceſſerat, Corineam vocauit,

vocauit,quæ modò Cornubia, vel à cornu Britanniæ, vel per corruptionem prædicti nominis appellatur. Porrò exactis viginti quatuor annis, ex quo inſulam ingreſſi ſunt, mortuus eſt Brutus,relictis tribus filiis regni ſui hæredibus. Qui ſepulto patre diſtribuerunt inter ſe regnum patris, ſinguli partem ſuam de nomine proprio appellantes. Primus cui nomen erat Locrinus,mediam partem inſulæ poſſedit quæ poſtmodum Leogria eſt appellata. Secundus qui Camber dicebatur, accepit partem illam quæ poſtea Cambria dicta eſt,& modò Guallia vocatur. Tertius cui nomen erat Albanacius,poſſedit terram quæ nunc Scotia dicitur, eiq́; indidit nomen de nomine ſuo Albaniam. Regnauit autem Locrinus decem annis,& mortuus eſt. Et ita vſque ad Iulium Cæſarē Britanni libera dignitate regnauerunt,ſub cuius imperio Romanis tributarij facti ſunt. Porrò tempore Marci Antonini Veri,inſtantia Lucij Britanniarum regis, per legatos Eleutherij papæ myſteria Chriſtianitatis perceperunt,in qua aliqui eorū vſque ad martyrij coronam prouecti ſunt. Orta enim perſecutione ſub Diocletiano Cæſare, licet fides in pluribus deficeret,in aliis tamen nec frangi,nec mori potuit. Sed poſtquam Maximus tyrannus inſulam Britanniæ militum præſidio euacuauit; irruerunt Picti, cæteræq́; barbaræ nationes cum eis,populumq́; imbellem,& terram totam in cæde & præda vaſtare cœperunt. Acceſſit huic malo & aliud, quòd rex Wortigernus ad tutamen ſui hoſtiumq́; expugnationem inuitatit gentem Saxonum adhuc Paganorum. Nam cùm aliquandiu ſtrenuè ac fortiter eos tutati fuiſſent; dominandi cupiditate illecti, dignitates ciuium à rege petierunt, vt non iam opem ferre ciuibus, ſed potius tyrānidem exercere in eos liberius poſſent. Quod Britanni præcauentes expulerunt eos,ſed illi repulſi multiplicius redierunt, pacemque ſimulantes penè vniuerſos principes eorum fraudulenter occiderunt. Præualentes igitur ad tempus, ciuitates & caſtella occupauerunt:donec ſurgeret rex Aurelius Ambroſius,qui eorum ducem interfecit, ciuitates eis abſtulit,& reliquias eorum effugauit. Poſt quem ſurrexit Vtherpendragon, Aurelij frater,qui genuit Arturum regem inuictum atque magnificum. Poſt hos ſex reges de gente eorum regnauerunt, & tunc præualentibus Anglis auxilio Africanorum aliarumq́; gentium,Britones monarchiam inſulæ & diadema regni amiſerunt. Et alij quidem in minorem Britanniam, vbi eorum & genus & nomen permanet, alij vero in Galliam transfugerunt. Denuo cùm redirent, regnum obtinuerunt: ſed non multo pòſt,vrgente eos diuina vltione per famem & mortalitatem, inſulam alienigenis gentibus inuadendam reliquerunt, & ab illo tempore Saxones, id eſt Angli, Angliam de nomine eorum nuncupatam ſub iugo tenuerunt.

DE REGNO WANDALORVM.

VVandali quoq́;, de Scythia oriundi, à Gothis victi, alienas terras inuadere cœperunt, qui ſuas retinere non potuerunt. Hos circa Danubium commorantes, rurſum poſt multum tempus Giberich Gothorum rex bello victus inde exturbauit, & ad hoc perpulit, vt,quas quoquo modo habere videbantur relictis ſedibus, Romano imperio ſe ſubderent,& àConſtantino Magno locum habitandi ſibi dari ſuppliciter peterent:quod & impetrauerunt,& Pannonias ab eo ſibi delegatas per ſexaginta annos pacificè inhabitauerunt. Vnde anno Arcadij tertiodecimo & Honorij euocati, inſtinctu Stiliconis rebellionem contra rempublicam meditantis, infuderunt ſe per Gallias, iunctis ſecum Alanis; easque aliquandiu miſerrimè dilacerauerunt. Etiam inde eos expellebant Gothi, non quidem proſpicientes Galliarum quieti, ſed vacuefacientes patriam ſuæ rapacitati. Wandali Hiſpanias aggreſſi, nunc Hiſpanias nunc Gallias multo tempore depopulati ſunt: ſed nec ibi à Gothis tuti eſſe potuerunt. Quippe quia Gothi nimis Italiam inquietabant, Honorius deliberato cum ſuis conſilio Hiſpanias & Gallias, quas ſibi à Wandalis & aliis gentibus præreptas dolebat, Gothis rata confirmatione donauit. Cùm ergo Gothi à finibus ſibi deputatis Wandalos alioſque hoſtes effugare maturarent, & Wandali vndique concluſi timore Gothorum æſtuarent, populi peccatis facientibus, inopina & grata occurrit eis

felicitatis opportunitas. Nam inter Bonifaciū & Ætiū Romanos duces per inuidiam orta ſimultate, Bonifacius factus inferior cùm dolorem ſuæ iniuriæ nollet vlciſci niſi damno & periculo reipublicæ; ad Hiſpanias tranſiuit, & Wandalos ad occupandam Lybiam & Africam inuitauit. Quò cùm peruolaſſent, ibi regnum ſuum multo tempore confirmauerunt, & diuina & humana ſine aliquo reſpectu humanitatis vel diuinitatis perturbauerunt.

De Regno Winilorvm.

VVinilorum qui poſtea patria lingua Longobardi à longis barbis vocati ſunt, certam quidem originem legimus, ſed certum originis eorum tempus non inuenimus. Nam reges regnaſſe ſuper eos legimus, quorum etiam nomina didicimus, ſed annos regni eorum per tempora diſtinctos non inuenimus. Hi in Scandinauia Scythiæ inſula degentes, cùm ita multiplicati eſſent, vt eos terra ſua capere non poſſet, egreſſione tertiæ partis minuere multitudinem conſilium habuerunt, & quinam exire deberent miſſa ſorte quæſiuerunt. Ergo tertia pars Winilorum, pro vt eos miſſa ſors elegerat, ducibus Agion & Ibor de Scandinauia egreſſi, de loco in locum incerti, & vagabundi, & à multis ſæpe bellis impetiti, viriliter, quia pro anima res erat illis, ſalutem & libertatem ſuam defendebant. Porrò Agion & Ibor mortuis, regnauit primus ſuper eos Agelmundus triginta tribus annis, qui dum ageret ſe iuſtò ſecurius, à Bulgaribus cum multis ſuorum eſt extinctus. Lamiſſio regnauit ſecundus, & poſt eum quadraginta annis regnauit Lethu tertius, Ildehoc quartus, Gudeoch quintus, eo tempore quo Odoacer regnabat in Italia; ſextus Longobardorum rex fuit Claffo, ſeptimus Tato, octauus Waltharithus, nonus Audobin qui Longobardos in Pannoniam duxit, decimus Alboin qui tranſductis in Italiam Longobardis, regnum eorum ibi firmiſſimè ſtabiliuit.

De Regno Gothorvm.

AT Gothorum, qui apud antiquos Gethæ dicti ſunt, quiq; poſtea diuiſi duo ex ſe regna, id eſt Oſtrogothorum & Wiſigothorum fecerunt, talem originem fuiſſe cognouimus ex hiſtoria Iordanis. Iſti Scandinauiam Scythiæ inſulam primò incoluerunt: cuius poſſeſſione non contenti cum rege eorum Berich inde exierunt: & vicinas Scythiæ inſulas & terras peragrantes, vicinas gentes bellis laceſſebant, & terrore nominis ſui finitimas gentes ſibi ſubigebant. Pòſt ſub Filimere quinto rege ſuo ad vlteriora Scythiæ progreſſi, ad citeriores vſque ripas Danubij, terras Thraciæ, Daciæ, Mœſięq; diu longè lateque ſunt peruagati. Ibi per multa tempora, imò per multa ſecula in gētem magnam coaluerunt, & multas gentes victoriis ſuis applicantes, nomen & fortitudinem ſuam amplificauerunt, viribus vigentes, ingenio callentes, philoſophiæ quoque ſtudiis eruditi, natiuam barbariem exuentes, humanitate & honeſtate aliis barbaricis gentibus præminebant. Tempore autem Decij imperatoris, tranſito Danubio, cum Gniua rege ſuo grauiter incubabant Romano imperio. Qui à Decio impetiti bello, exercitu Romano protrito, ipſum Decium peremerunt cum filio Decio. Hac felicitate elati, & ſæpe poſtea in congreſſu Romanis ducibus ſuperiores effecti, toti orbi Romano erant terrori. Iſti adhuc trans Danubium conſtituti, tempore Valentis imperatoris cœperunt ciuili bello inter ſe collidi. Athalaricus dux vnius partis, cùm præualuiſſet Fritigerno duci alterius partis, Fritigernus à Valente auxilium petit: Chriſtianum ſe fieri promittit. Valens auxilium mittit, eoſque in ſectam Arrianorum Arrianus ipſe induci fecit. Anno tertiodecimo Valentis, Hunni qui & ipſi in Scythia potenter debacchabantur atque ferociter, nacti opportunitatem ex inteſtina Gothorum ſimultate, fines eorum ex improuiſò inuadūt, eoſque bello victos aut ſibi ſubiugant, aut captiuitate excruciant, aut patria eliminant. Ita Gothi qui multas gentes ſubdiderant ſuo ſeruitio, Hunnorum ſubduntur dominio, & nimis eorum potentiam adaugent, dum omnes qui Gothis ſeruiebant, per Gothos Hunnorum parent principatui. Taliter Hunni in omni penè Scythia principatu & fortitudine cunctis præminebant. Gothi victi, partim ſe Danubio tranſito ingeſſerunt finibus Romani imperij, & à Valente petierunt terram ad inhabitandum ſibi dari. Qua re impetrata, cùm

aliquan-

aliquandiu ſe continuiſſent ab omni armorum inſolentia; tandem Romanorum auaritia coacti, & Dei familiaris inopia, in ipſo imperij ſui ſinu grauia concitauerunt prælia. Quibus Valens imperator occurrens, bello victus ab eis, & igni crematus iuſto Dei iudicio, reipublicæ nimiam intulit incommoditatem, hoſtibus verò auxit elationem. Hi ergò Gothi qui Romano imperio incubabant, Wiſigothos, id eſt occidentales ſe Gothos nominabant, & per multos annos occidentales Romanorum fines vſque ad ipſas vlteriores Hiſpanias infeſtabant, vbi etiam poſtmodum in regnum coaluerunt. Porrò Gothi qui in patrio ſolo trans Danubium ſub Hunnorum domino remanere paſſi ſunt, regulos quidem ſuæ gentis habuerunt, & ſeſe Oſtrogothos, id eſt Orientales Gothos, appellauerunt, qui & ipſi poſtea per Theodoricum regem ſuum à Zenone imperatore Italiæ regnum dono acceptum per multos annos tenuerunt. Ita Gothi, quaſi duobus capitis ſui cornibus Orientem & Occidentem ventilantes acerrimè, duo ex ſe regna creauere, ſcilicet Wiſigothorum in Hiſpania, & Oſtrogothorum in Italia.

De Regno Hvnnorvm.

De regno Hunnorum, quod in omni penè Scythia tenebat principatum, ipſa gentis barbaries me ſilere faceret, niſi illud famoſum Galliarum & Italiæ excidium me loqui cogeret, quando per Attilam eorum regem iudicium Dei ſe longè latéque effudit, quem quaſi gladium limatum & exacutum de vagina ſuæ indignationis ſuper peccatrices gentes Deus deſtrinxit. De eorum ergo origine quæ in antiquorũ leguntur hiſtoriis, aperiam paucis. Filimer Getharum rex, Gandarici Magni filius, qui poſt egreſſum Scandiæ inſulæ iam quinto loco tenens principatum Getharum, cùm terras Scythiæ cum ſua gente introiit, reperit in populo ſuo quaſdam magas mulieres, quas Gethico ſermone Alrunnas dicunt, eaſque habens ſuſpectas de médio ſuo proturbat, longeque ab exercitu ſuo fugatas in ſolitudine coegit errare. Quas ſyluestres homines quos nonnulli Faunos Ficarios vocant, per deſertum vagantes dum vidiſſent, & earum complexibus ſe in coitum miſcuiſſent, genus hoc ferociſſimum ediderunt. Quod fuit primum inter Mæotidas paludes minutum, tetrum, atque exile quaſi hominum genus, nec alia voce notum, niſi quòd humani ſermonis imaginem aſſignabat: & quos bello forſitan minimè ſuperabant, vultus ſui terrore nimium pauorem ingerentes, terribilitate fugabant, eò quòd erat eis ſpecies pauendæ nigredinis, & velut quædam (ſi dici fas eſt) deformia oſſa, non facies, habenſque puncta magis quàm lumina. Quorum animi fiduciam toruus prodit aſpectus. Qui etiam in pignora ſua primo die nata deſæuiunt. Nam maribus ferro genas ſecant, vt antequam lactis nutrimenta percipiant, vulneris cogantur ſubire tolerantiam. Hinc imberbes ſeneſcunt, & ſine venuſtate ephebi ſunt, quia facies ferro ſulcata, tempeſtiuam pilorum gratiam cicatrice abſumit. Exigui quidem forma, ſed arguti, moribus expediti, & ad equitandum promptiſſimi, ſcapulis latis & ad arcus ſagittaſque parati, ceruicibus firmi, & ſuperbia ſemper erecti. Hi verò ſub hominum figura viuunt beluina ſæuitia. Tali ergo ſtirpe procreati Hunni, cunctis vicinis gentibus erant horrori & formidini. Horum potentiam auxit victoria de Gothis, manentibus trans ripas Mæotidis paludis, qui in Scythia pollebant gloria ſingularis potentiæ & fortitudinis. Quam victoriam hoc modo adepti ſunt: Venatores Hunnorum ſequentes veſtigia ceruæ Mæotidas paludes tranſeuntis, quas imperuias hactenus eſſe putabant, Scythicam regionem diligenter explorant: explorata omnia Hunnis nuntiant, ad tranſeundum eos animant. Horum ducatu paludibus tranſitis, velut quidam turbo ſubitò incubuerunt gentibus Scythicis, eáſque omnes ſubiugauerunt ſibi, ipſoſque Gothos cæteris imperitantes aut præminentes expulerunt ſedibus ſuis. Hoc felicitatis ſucceſſu Hunni, inter cæteras Scythiæ gentes elati per victoriam de Gothis, per annos ferè octoginta laborauerunt ad concuſſionem & ruinam mundi. Ab hac ergo eorum victoria vſque ad mortem Attilæ regnum eorum in hoc opere annotabimus.

De Cæteris Regnis.

EXtra has & aliæ gentes fuerunt, quæ Romanum imperium dilacerauerunt, id eſt, Gepidæ, Turcæ, Alani, Bulgari, & aliæ plures, quæ omnes ab Aquilonis plaga exierunt, vt ſuper hoc fortaſſe videatur dictum per Prophetam, Ab Aquilone pandetur malum ſuper vniuerſam terram.

ORdiamur ergo telam narrationis noſtræ ab anno Domini tricenteſimo octogeſimo primo, quo anno poſt mortem Valentis, Valentinianus minor, & Gratianus, filij maioris Valentiniani, incipientes ſimul regnare, regnauerunt annis ſex. Ab hoc anno Sapor qui diu imperauerat Perſis, imperauit annis viginti octo. Ab hoc anno Britanni ſub imperio Romano fuerunt annis triginta tribus, ſuper quos regnabat Maximus tyrannus. Ab hoc anno Wandali cum rege ſuo Modigiſilo, per Gallias crudeliter debacchati ſunt, an. triginta trib. Super Frãcos in Sycambria cõmorantes regnabat Priamus. Alij ſcribunt periiſſe eum in bello, quo (vt diximus) Franci nimis attriti ſunt ab exercitu prioris Valentiniani, & de Sycambria exire compulſi. Fritigernus qui ſuper Wiſigothos aliquandiu regnauerat, ab hoc anno tribus annis regnauit. Oſtrogothis in patrio ſolo ſub Hunnorum dominio remorantibus præerat Winitharius: eiſq; ab hoc anno vſque ad mortẽ Attilæ per annos plus minus octoginta præfuerunt reguli gentis ſuæ. Balamber Hunnis imperabat, qui & poſt eum Mundzuch pater Attilæ, Octar & Rugila fratres eius, Bleda, & Attila frater eius, ab hoc anno vſque ad mortem Marciani imperatoris regnauerunt, annis plus minus octoginta.

¶ *Anno ab Adam 5576 ſecundum Dionyſium, anno verò Domini 381 ſecundum Dionyſium, Olympiade 289, anno quarto poſt mortem impij Valentis, imperant Gratianus & Valentinianus, Sapor, Priamus, Britanni, Modigiſilus, Fritigernus, Winitharius, Balamber.*

THEO-

Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.	Anni domini.
Grat.	Sapor.	Priamus.	Britan.	Podigiſ.	Fritiger.	Winith.	Balam.	
1	1	1	1	1	1	1	1	381

THeodoſius, à Gratiano magiſter militum ordinatus, incredibili celeritate & mira felicitate deuictis multis barbaris gentibus, laſſam rempublicam in Orientis partibus reparauit.

Clarebant eo tempore: Damaſus Romæ, 13 papatus annum agens; Didymus Alexandrinus, qui à quinto ætatis anno lumine captus, quamuis eſſet elementorum ignarus, tamen in literarum ſcientia etiam philoſophus mirabilis; Hieronymus totus diuinæ ſcripturæ incumbens; Gregorius Niſenus; Gregorius Nazianzenus; Martinus Turonenſis archiepiſcopus; Ambroſius Mediolanenſis; Rufinus Aquileienſis presbyter; Miletius Antiochenus epiſcopus, per hoc clarior, quòd Theodoſius in ſomnis præuidit, ſe ab eo indui chlamyde imperiali, & diademate coronari; in Ægypto Pachoniſus abbas.

2	2	2	2	2	2	2	2	382

Gratianus valde religioni fauet, & per omnia reipublicę promptus Theodoſium conſortem imperij facit.

Paula inter nobiles Romanorum matronas prænobilis abrenunciat mundo.

Ciuitatem quam Antoninus Pius cum filio Aurelio condidit, & Sommonobriã ab adiacente flumine appellauit, Gratianus imperator ſuo dominio mancipatam, mutato nomine, Ambianis ab ambitu fluminum fecit vocari.

Pſalterium quod ſecundum Septuaginta interpretes in omnibus eccleſijs cantabatur, Hieronymus correxit. Quo iterum vitiato, pſalterium nouum compoſuit, quod & à Septuaginta interpretum editione non multùm diſcordaret, & cum Hebraico multùm concordaret. Quod vt omnibus clarum fieret; pſalterium diſtinxit per aſteriſcum, id eſt ſtellam *, & per obelum id eſt virgam iacentem; docens ea quę continentur ſub aſteriſco vſq; ad duo puncta, in Hebręo haberi, & à Septuaginta p̃termiſſa eſſe; ea verò quæ continentur ſub obelo vſq; ad duo puncta, in Hebraico non haberi, ſed à Septuaginta addita eſſe, iuxta Theodonis duntaxat translationem. Hoc Pſalterium Damaſus papa rogatu Hieronymi in Gallicanis eccleſijs cantari inſtituit, & propter hoc Gallicanum vocatur, Romanis pſalterium ſecundum Septuaginta retinentibus ſibi, propter quod Romanum vocatur. Hæc duo pſalteria cùm non ſufficerent ad proponenda teſtimonia de Chriſto contra Iudæos, qui non recipiunt niſi ea quæ habentur in Hebræo; addidit & tertium quod vocatur Hebraicum, pro eo quòd rogatu Sophronij viri ſapientis tranſtulit illud de Hebraica veritate in Latinum, verbo ad verbum. Quod pſalterium, & alia Hieronymi opuſcula, idem Sophronius de Latino in Græcum tranſtulit.

Eo tempore præfecturam Gallicam miniſtrabat vir illuſtris Fauſtinianus, qui genuit filium quem ab amorem & memoriam beati Firmini martyris Firminum vocauit, Ambianenſium tempore poſteriori epiſcopum.

Theophilus Alexãdriæ epiſcopus cyclum de obſeruatione Paſchæ per centum annos digeſtum, quem laterculum vocauit, ab hoc anno inchoauit, hoc eſt à primo conſulatu Theodoſij.

Damaſus papa inſtituit rogatu Hieronymi dicere in eccleſia, in fine pſalmorum, Gloria patri, &c. Sicut erat, &c. Et inſtituit etiam, in eccleſia pſalmos nocte dieq; cantari.

Vt autem chori in duas partes diuiſi, ipſos pſalmos alternatim cantarẽt, iam tempore Cõſtantij imperatoris in eccleſia Antiochena inſtituerant pri

Anni domini. | Roman. | Perſ. | Franc. | Britan. | Wand. | Wiſigoth. | Oſtrogot. | Hunn. |

mi Flauianus & Diodorus, viri probatæ vitæ & doctrinæ: quod inde ad terminos totius orbis vſque peruenit.

383 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 |

Maximus in Britannia per tyrannidem imperium inuadit.

Maximus iſte ex imperatorio genere deſcenderat, & Magni Conſtantini conſanguineus fuit: vnde & partem imperij ſibi competere calumniabatur. Qui cùm Britanniæ factus fuiſſet rex; cœpit ſæuire, atque tyrannidem contra Romanum imperium exercere.

Baſilius Cæſarienſis, qui gemina philoſophia & ſanctitate claruerat: cui Deus apparens ad preces eius eum docuit, vt propriis verbis ſanctum ſacrificium conſecraret: cui reuelatum eſt, quòd Mercurius miles & martyr Iulianum imperatorem peremerit: qui iuuenem qui ob amorē virginis ſibi per diabolum conciliatæ negauerat Chriſtum, Chriſto reconciliauit, palàm altercatus cum diabolo: qui impetrauit à Deo, vt ſanctus Effrem Syrus Græcè loqueretur: qui peccata peccatricis ſcripta & ſignata orando obliterauit; his & multis aliis clarus, dum medicus Hebræus imminere ſibi mortem per tactum venæ reuera pronunciaret, mortem orando in craſtinum diſtulit, & ita medicum cum ſuis ad Chriſtum conuertens, feliciter moritur.

Damaſus papa inuidiosè de adulterio accuſatus, purgatur à 44 epiſcopis: accuſatores verò eius de eccleſia expelluntur.

Apollinaris Laodiceæ epiſcopus, conuerſus in hæreſim ſui nominis, à Damaſo papa dānatur: quia dicebat, quod Chriſt⁹ natus ſolā carnē, non animā, ſuſceperit; aut ſi ſuſceperit, non rationalē ſed tantùm viuificalē animā ſuſceperit; ſed potentia deitatis ſuſceptę carni pro anima fuerit; & ipſa caro non de Maria ſuſcepta ſit: ſcilicet ea caro & Verbum vnius ſubſtantiæ fuerint.

Poſt Fritigernum ſecundus apud Wiſigothos regnat Athanaricus anno vno, qui confœderatus Theodoſio, & ab eo Conſtantinopolim inuitatus, mox quintodecimo die ex quo venerat, ibidem obiit.

384 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 1 | 4 | 4 |

Damaſus papa decreuit, ne quid contra epiſcopos præſumant archidiaconi, qui dicuntur chorepiſcopi, id eſt regionum vel villarum epiſcopi.

Maximus Pictos & Scotos Britanniam incurſantes ſuperat.

Wiſigothi ſub Theodoſio imperatore ſine rege fuerũt annis 14.

Winitharius rex Oſtrogothorum pro libertate contra Hunnos rebellat in Gothia.

Ambroſius epiſcopus libros de Spiritu Sancto ad Gratianum imperatorem ſcribit.

Corpus Pauli Conſtantinopolitani epiſcopi, ſub Conſtantio in exilio ab hæreticis pro Chriſto ſuffocati, Conſtantinopolim refertur cum gloria à Theodoſio imperatore.

385 | 5 | 5 | 5 | 5 | 5 | 1 | 5 | 5 |

In Gallia ſanctus Romanus Blauienſis obiit.

Theodoſius Arcadium filium Auguſtum facit.

Iuſtina, mater Valentiniani, Arriana, in Ambroſium, & omnem ſanctā eccleſiam catholicam execrabili odio deſæuit.

Francis poſt Priamum Priami filius Marcomirus, & Somno filius Antenoris, principantur annis 34. Quorum ducatu Franci Sycambria egreſſi conſedere ſecus Rhenum in oppidis Germaniæ.

Winitharius Hunnos in bello ſuperat.

386 | 6 | 6 | 1 | 6 | 6 | 2 | 6 | 6 |

Maximus in Gallias tranſit: partem Galliæ ſibi ſubditā Britonibus tradidit, vnde vſq; ad hunc diem minor Britannia appellatur. Maximus quoq; apud

Roman.	*Perſ.*	*Franc.*	*Britan.*	*Wand.*	*Wiſigoth.*	*Oſtrogot.*	*Hunn.*	*Anni domini.*

apud Treuerim ſedem imperij ſui ſtatuit, & Gratianum imperatorem Lugduni perimit, fratrem verò eius Valentinianum ſimulato pacis fœdere per triennium Italia expellit.

Secunda ſynodus vniuerſalis 150 patrum congregatur Conſtantinopoli, iubente Theodoſio, & annuēte Damaſo papa. Quę Macedonium, negantem Spiritum Sanctum Deum eſſe, condemnans, conſubſtantialem Patri & filio Spiritum Sanctum eſſe docuit; dans ſymboli formam, quam tota Græcorum & Latinorum confeſſio in eccleſia ad miſſas ſolennibus diebus decantat. Hic decretum eſt, vt Conſtantinopolitanus, tanquam nouę Romę epiſcopus, poſt Romanum pontificem habeat priuilegium.

Priſcillianus in Hiſpania epiſcopus, condens hæreſim ſui nominis, eccleſiam perturbat. Hic perſonas ſanctæ Trinitatis cōfundebat; dicens eundē eſſe patrem quem filium & ſpiritum ſanctū. Carnium eſcas pro immūdis habebat. Coniuges viros à nolentibus fœminis, fœminas à nolentibus viris, ſeparabat. Opificiū omnis carnis, non Deo bono & vero, ſed malis angelis aſſignabat. Animas eiuſdē naturæ & ſubſtātiæ cuius eſt Deus, eſſe dicebat, & eas ad agonē quendā ſpontaneū, non tamē in terris exercendū, per ſeptē cœlos, & per quoſdā principatus gradatim deſcēdere, & in malignū principem incurrere, à quo mundū iſtum factū eſſe dicebat. Atq; ab hoc principe per diuerſa carnis corpora ſeminari, homines verò fatalibus ſtellis colligatos, corpuſq; noſtrū ſecundū duodecim ſigna cœli compoſitū eſſe dicebat; conſtituens Arietē in capite, Taurū in ceruice, Geminos in humeris, Cancrum in pectore, Leonē in manibus, Virginē in ventre, Librā in vmbilico, Scorpium in coxis, Sagittarium in virili, Aquarium in veſica, Capricornumq; in tibiis, Piſces in plantis. Super his auditus in conciliis epiſcoporum, Romā petit: ibiq; à ſanctis Damaſo & Ambroſio repudiatus, in Galliis quoq; in ſynodo Burdegalenſi à ſancto Martino aliiſq; hæreticus iudicatus, vbi ſe damnandū intellexit, imperatorē Maximum appellat. A quo auditus, & epiſcopatu pulſus, Treueris ab Euodio præfecto perimitur cum multis ſuis ſequacibus; edicente imperatore, vt ſectæ huius complices in Hiſpania perimerentur.

Paula Romæ præponēs Bethlehem, ibi cum filia Euſtochio ancillatur Chriſto, & ſanctè viuendo multas ad æmulationem ſanctitatis inuitat.

Itachius & Vrſatius epiſcopi, accuſatores Priſcilliani, cōcione eccleſiæ priuantur ab epiſcopis nephas eſſe dicentibus, cuiuſcunque modi hominem epiſcoporum accuſatione necari, maximè imperatore, & aliquibus epiſcopis Itachium & Vrſatium defendētibus, & hac de cauſa ſanctus Martinus à Maximo moleſtatur, quia nolebat communicare Itachianis. Vix tamē obtinuit, vt Priſcillianiſtæ non occiderentur.

Theodoſius ſolus annis 11 imperat.

Balamber rex Hunnorum Winitharium in bello perimit, poſt quem ſecundus apud Oſtrogothas regnauit Hummundus annis duobus.

1	7	2	7	7	3	1	7	387

Syricius Romanæ eccleſiæ 36 præſidet.

Hic conſtituit hæreticum pœnitentem per impoſitionem manus ſacerdotalis ab eccleſia eſſe recipiendum.

Hic Manichæos Romæ inuentos exiliauit.

Ambroſius epiſcopus ritum canendi antiphonas in eccleſia primus apud Latinos tranſtulit à Græcis, apud quos hic ritus iam inoleuerat ex inſtituto Ignatij Antiocheni epiſcopi, & Apoſtolorum diſcipuli, qui per viſionem in cœlum raptus vidit & audiuit, quomodo angeli per antiphonarum reciprocationem hymnos ſanctæ Trinitati canebant.

Franci Quintinum, & Heraclium, Romanorum duces, cum omnibus penè ſuis iuxta Treuerim delent.

Digitized by Google

Anni domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.

In Ægypto Ioannes anachorita ſanctitate & prophetiæ ſpiritu claret.

388 | 2 | 8 | 3 | 8 | 8 | 4 | 2 | 8 |

Corpora Geruaſij, & Protaſij, martyrum, Mediolani ab Ambroſio reperta ſunt.

Oſtrogothis regnat Horiſmuth annis duobus.

389 | 3 | 9 | 4 | 9 | 9 | 5 | 1 | 9 |

Valentinianus imperator Maximum fugiens Conſtantinopolim venit, & à Theodoſio paterne ſuſcipitur.

Pictorum & Hunnorum ducibus Gnamo & Melga, regnum Britãniæ incurſantibus ac deuaſtantib⁹, quia rectore & defenſore carebat, ex quo Maximus omnes bellicoſos viros ſecum abduxerat, nunciata eſt Maximo regni ſui tanta calamitas. At ille miſit Gratianum municipem cum duabus legionibus, vt Britonibus ferret auxilium. Qui cum hoſtibus præliati fugauerunt eos in Hyberniam.

Auguſtinus cùm eſſet Manichæus, per Ambroſium ad rectam fidem conuertitur, & relictis ſcholis baptizatur.

390 | 4 | 10 | 5 | 10 | 10 | 6 | 2 | 10 |

Maximus tyrann⁹ ab Ambroſio excõmunicat⁹, q̃a corrigi noluit, à Theodoſio Aquileiæ in bello perimitur, & Valẽtinianus imperio reſtituitur. Alia hiſtoria dicit, Maximum Romæ ab amicis Gratiani eſſe interfectum.

Gratianus municeps, audita nece Maximi, cepit diadema regni. Exinde tantam tyrannidem exercuit in populo, vt cateruatim irruentes in eum interficerent illum.

Oſtrogothi ſine rege fuerunt annis 40.

391 | 5 | 11 | 6 | 11 | 11 | 7 | 1 | 11 |

Theodoſius imperator immane facinus quod commiſit, quãdo Theſſalonicæ ſeptem millia ciuium fecit occidi, in vltionem iudicum in ſeditione occiſorum; imitabili publicę pœnitentię exemplo diluit, ab Ambroſio eccleſia expulſus, & humili ſatisfactione reconciliatus.

Gregorius Nazanzenus epiſcopus obiit.

Ambroſius poſt Hilarium Pictauenſem hymnos in eccleſia canendos primus compoſuit.

Claudianus gentilis poëta Romæ claret.

392 | 6 | 12 | 7 | 12 | 12 | 8 | 2 | 12 |

Caput Ioannis Baptiſtæ à Theodoſio imperatore Conſtantinopolim tranſlatum eſt, quod cùm Valens imperator olim illuc voluiſſet transferre, vehiculum in quo ſanctum caput ferebatur, nullo modo moueri potuit.

393 | 7 | 13 | 8 | 13 | 13 | 9 | 3 | 13 |

Terribile in cœlo ſignum columnæ per omnia ſimile apparuit.

In Hiſpania Prudentius Lyricus poëta claruit.

394 | 8 | 14 | 9 | 14 | 14 | 10 | 4 | 14 |

Hieronym⁹ librũ illuſtriũ virorum hîc finit. Gennadius ab hinc incepit.

Alexandriæ iuſſu Theodoſij templa idolorũ à Theophilo epiſcopo deſtruuntur, & euerſo famoſo Serapis fano martyriũ ibi cõſecratur, & in eo oſſa Ioannis Baptiſtæ recõduntur, quæ hoc modo Alexandriã tranſlata fuerunt.

Apoſtata Iuliano imperante, & contra Chriſtum furente, pagani oſſa Ioannis Baptiſtæ in vrbe Samaria ſepulti, effracto ſepulchro, extrahentes, diſpergebant per agros ea, quæ rurſus collecta igni cremabant, & ſanctos cineres pulueri immixtos per aëra diſpergebant. Sed quidam monachi ex Hieroſolymis immixti furentibus paganis, quotquot potuerunt oſſa collegerunt, & ad abbatem ſuum Philippum Hieruſalem detulerunt. Philippus ea Athanaſio epiſcopo miſit Alexandriam.

San-

Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.	Anno domini.

Sanctus Patricius Scotus in Hibernia cum ſuis ſororibus venditur, vbi cùm eſſet regis portarius, angeli ſæpe alloquio fruitur.

| 9 | 15 | 10 | 15 | 15 | 11 | 5 | 15 | 395

Hieronymo ſacras ſcripturas veteris teſtamenti de Hebraica veritate in Latinam linguam vertente, editio 70 interpretum quæ tenebatur à cunctis & Græcis & Latinis, cœpit in ſecundis haberi. Quod cùm contra inueteratum vſum eccleſiæ fieri, quamuis ſancti & docti viri ægrè ferrent; præualuit tamen authoritas Hebraicæ veritatis, poſtquam patuit, quantum ab ea diſcrepent 70 interpretes.

Arſenius Romę claret, qui vſq; ad quadrageſimū ętatis annū in aula imperatorū glorioſè militans, ex ſenatore fit monachus, & per annos quinquaginta quinq; in eremo ſanctitatis exemplo omnibus mirabilis enituit.

| 10 | 16 | 11 | 16 | 16 | 12 | 6 | 16 | 396

Hoc tempore in caſtello Iudęæ Emaus natus eſt puer perfectus, ab vmbilico & ſurſum diuiſus, ita vt haberet duo pectora & duo capita, & vnuſquiſque proprios ſenſus: & vnus edebat, & non alter: vnus dormiebat, & alter vigilabat: nonnunquam inſimul dormiebāt: inſimul ludebant ad alterutrum: & flebat vterque, & percutiebant ſe inuicē. Porrò vixerunt annis ferme duobus, & vnus quidem mortuus eſt, alter verò ſuper vixit diebus quatuor.

Valentinianus imperator nimia auſteritate Arbogaſtis magiſtri militum ad vitæ tædium perductus, laqueo vitam finiuit. Eugenius auxilio Arbogaſtis tyrannizat.

Corpora Abacuc & Micheæ prophetarum reuelantur.

Didymus abſque oculis, anno ætatis 85, Alexandriæ obiit.

| 11 | 17 | 12 | 17 | 7 | 13 | 7 | 17 | 397

Theodoſius Eugenium & Arbogaſtem in bello perimit, & ipſe nō multo pòſt obiit, poſt quem filij eius Arcadius & Honorius imperant annis 13.

Corpora Nazarij & Celſi martyrum Mediolani ab Ambroſio reperta & leuata ſunt.

| 1 | 18 | 13 | 18 | 18 | 14 | 8 | 18 | 398

Conſtantinopolis iram Dei formidans, igne ſuper nubem terribiliter fulgente, ad pœnitentiam conuerſa euaſit.

Rufinus magiſter militiæ orientalis rebellans, à Stilicone magiſtro militiæ occidentalis perimitur.

Gildo comes Africæ rebellans, conſueta ſtipendia Romanis ſubtraxit: quem nō multò pòſt Stilico interficiens, Africam ad ius priſtinum redegit.

Wiſigothi, rupto cum Romanis fœdere, Alaricum ſuper ſe regem creant, qui regnauit annis 15.

| 2 | 19 | 14 | 19 | 19 | 1 | 9 | 19 | 399

Anaſtaſius Romanæ eccleſiæ 37 præſidet.

Sanctus Martinus ſecundum quoſdam obiit hoc anno.

Florebant in eccleſia hoc tempore ſancti & docti viri: Ioannes Chryſoſtomus Conſtantinopoli epiſcopus, ſanctitate quidem & ſcientia clarus, ſed in facūdia ſua ſeuerior & liberior iuſto: Donatus Epyri epiſcopus, qui ingentem draconem expuens in ore eius interfecit, quem octo iuga boum vix trahere potuerunt ad cremandum.

In Hiſpania Oroſius hiſtoriographus clarus habetur.

In Aquitania Seuerus, qui vitam ſancti Martini & multa alia ſcripſit, in ſenecta à Pelagianis ſeductus, ſilentium vſque ad mortem tenuit, tacendo corrigens quod loquendo peccauit.

In Gallia Seuerinus Agrippinenſis agnoſcitur.

Seruatius quoque, decimus Tungrenſis epiſcopus, Domini noſtri Ieſu

Anni domini. | *Roman.* | *Perſ.* | *Franc.* | *Britan.* | *Wand.* | *Wiſigoth.* | *Oſtrogot.* | *Hunn.* |

Chriſti conſanguineus, non ſolum ex eo ꝙ voluntatem Dei patris faciebat, ſed etiã ſecundũ carnẽ. Qui natus quidẽ in Perſide, filius fuit Eminiu, cuius pater fuit Eliud frater Elizabeth, quæ peperit Ioannẽ Baptiſtam. Mater verò Eliud & Elizabeth Eſmeria ſoror fuit Annæ, q̃ genuit Mariã matrẽ Domini.

| 3 | 20 | 15 | 20 | 2 | 20 | 10 | 20 |

400 Romanorũ prouincias hinc Wiſigothi, inde Hunni grauiter incurſant.

Romæ celebrato gladiatorio ludo, Thelematius monachus, increpãs populum attentius ſpectaculo inhiantẽ, lapidatur à populo. Vnde offenſus Honorius imperator gladiatorium ludũ edicto ſuo in perpetuum remouit.

| 4 | 21 | 16 | 21 | 21 | 3 | 11 | 21 |

Imperatores zelum patris Theodoſij ſecuti, in toto orbe Romano templa idolorum deſtrui iubent.

401 Hieronymus, & Rufinus presbyter Aquileienſis, orta inter ſe ſimultate pro quæſtionibus ſcripturarum, libros inuectiuarum, ſatis quidem luculento, ſed nimis mordaci ſermone, in alterutrum ſcribunt.

| 5 | 22 | 17 | 22 | 22 | 4 | 12 | 22 |

Sanctus Martinus, ætatis anno octogeſimo primo, epiſcopatus verò viceſimo ſexto, obiit hoc anno ſecundum Proſperum, qui ſcripſit eum obiiſſe

402 anno quinto Arcadij & Honorij, imò ſecundum Seuerum, qui ſcribit in vita eius, eum poſt mortem Priſcilliani 16 annos vixiſſe.

403 | 6 | 23 | 18 | 23 | 23 | 5 | 13 | 23 |

Ambroſius Mediolanenſis obiit, cuius vitam Paulinus Nolanus epiſcopus ad Auguſtinum epiſcopum deſcribit.

Hic Paulinus, Nolæ poſtmodum epiſcopus, cùm eſſet innumerabiliũ prædiorum dominus; admirabili exemplo vẽditis omnibus, religionem expeditus elegit. Cui Theſaria ex coniuge ſoror facta, æquatur beatæ vitæ teſtimonio & merito. Hic ſe epiſcopum pro captiuo filio pauperis viduæ in ſeruitutem barbari addixit, ſed diuinit⁹ proditus quis eſſet, multos captiuos libertati reſtituit.

Hoc tempore in Italia Siſinnius, Martyrius, & Alexander à gentilibus martyrizantur. Quorũ corpora cùm Mediolanũ deferrentur, cæcus per ea illuminatur; dicens, ſe illuc per viſum directum eſſe ab Ambroſio epiſcopo dicente, ſe in horum martyrum conſortio deputatum eſſe.

Stilico pacem fratrum imperatorum interturbare volens, Alaricum regem Gothorum fecit ordinari magiſtrum militum.

| 7 | 24 | 19 | 24 | 24 | 6 | 14 | 24 |

404 Innocentius Romanæ eccleſiæ 38 præſidet. Hic decreuit pacis oſculum ad miſſas dari, ſabbato ieiunium celebrari, oleo ad vſus infirmorum ab epiſcopo conſecrato licere vti, non ſolùm presbyteris, ſed omnibus etiam Chriſtianis, in ſuam ſuorumq́; neceſſitatem vngendo.

In Britannia Pelagius execrabili doctrina eccleſiam Chriſti maculare nititur; dicens, hominem ſine gratia poſſe ſaluari ſuis meritis, vnumquemq́; ad iuſtitiam propria voluntate regi, infantes ſine peccato originali naſci, & tam inſontes eſſe quàm inſons fuit Adam ante præuaricationem, nec ideo baptizandos eſſe, vt à peccato ſoluantur, ſed vt per adoptionem in regnum Dei admittantur, qui etſi non baptizentur, eſſe tamen eos ex regno Dei, æterna & beata vita, Adam ſolo ſuo peccato læſum eſſe, eum mortuum eſſe nõ ex culpæ merito, ſed ex conditione naturæ, qui moriturus fuiſſet, etiamſi nõ peccaſſet. Dicebat etiam irritas eſſe orationes quæ fiunt ab eccleſia, ſiue pro fidelibus, ſiue pro infidelibus. Hunc, & Celeſtium, & Iulianum, complices eius, Innocentius papa damnauit. Hieronymus quoque, & Auguſtinus, & alij eos vt fidei hoſtes armis veritatis impugnabant.

Orien-

| *Roman.* | *Perſ.* | *Franc.* | *Brítan.* | *Wand.* | *Wiſigoth.* | *Oſtrogot.* | *Hunn.* | *Anni domini.* |

Orientales etiam grauiter exagitat mota de Deo quęſtio, vtrùm Deus ſit corpus, & humanum ſchema habeat, an ſit incorporeus, & ab humano ſchemate omnino alienus: ſimplicioribus Deum corporeum, & ab humano ſchemate eſſe aſtruentibus, aliis hoc deſtruentibus.

| 8 | 25 | 20 | 25 | 25 | 7 | 15 | 25 | 405

Romæ Alexis nobiliſſimi Romanorum vita mirabilis declarata eſt, qui prima nuptiarum nocte ſponſam relinquens, pro Chriſto peregrinatus eſt per decem & ſeptem annos. Et tandem apud Ediſſam Syriæ vrbem, imagine ſanctæ genitricis Mariæ eum diuulgante, inde quoque fugit, & ad portum Romanum non ſponte appulſus, à patre ſuo vt pauper accipitur. Ibique nulli cognitus, decem & ſeptem annos agens, tenore vitæ ſuæ in charta deſcripto, obiit, & diuina voce manifeſtatus, totam Romam ſtupore & gaudio affecit.

Ioannes Chryſoſtomus Eudoxiam vxorē Arcadij imperatoris multóſque ſacerdotum infeſtos habens, epiſcopatu pellitur & exiliatur: ſed populo pro hoc tumultuante reuocatus, ſecundò exiliatur: ſed terræmotu regiam vrbem grauiter concutiente, à ciuibus reuocatur.

| 9 | 26 | 21 | 26 | 26 | 8 | 16 | 26 | 406

Pachomius abbas centeſimum decimum annum agens, in virtutibus conſummatur.

Arcadius imperator oſſa Samuelis ꝓphetę à Iudæa Conſtantinopolim tranſtulit, tam hilariter occurrentibus populis, ac ſi eum viuentem cernerēt.

Paula Bethlehem obiit, cuius vitam Hieronymus ſcribit.

Auguſtinus in eccleſia philoſophatur: cuius librorum, tractatuum, & epiſtolarum, numerus plus quàm ad mille triginta extenditur, multis numero non comprehenſis.

| 10 | 27 | 22 | 27 | 27 | 9 | 17 | 27 | 407

Ragadaiſus Scytha cum ducentis millibus Gothorum à Scythia veniens, Italiam inuadit. Ex hoc murmur multum blaſphemantium infremit in Chriſtum, Chriſtianitatis tempora culpantes: fœlicitatem gentium attollūt, inter quos præcipuè Symmachus orator furebat, qui etiam ſcriptis epiſtolis ſuis aiebat de idololatria, & de repetenda ara Victoriæ. Quorum latrantium ora iniecto eis veritatis oſſe obſtruxerunt, Auguſtinus libro de ciuitate Dei, & Oroſius hiſtoria ſua. Prudentius quoque poëta luculento metrici operis libello blaſphemias Symmachi refellit.

| 11 | 28 | 23 | 28 | 28 | 10 | 18 | 28 | 408

Auguſtinus apud Hipponem Africę, & Hieronymus apud Bethlehem Iudææ per epiſtolas inter ſe vſque ad ſimultatem diſceptant de quibuſdam ſcripturæ capitulis; maximè de eo quod dicit Paulus, ſe Petro in faciem reſtitiſſe, quia reprehēſibilis erat. De quo Hieronym⁹ ſcripſerat, quia Paul⁹ Petrū non reuera ſed ſimulatè reprehenderit. Auguſtinus contrà dicebat, quòd eum reuera, non ſimulatè reprehenderit.

Multis vrbibus vaſtatis, Radagaiſus à Romanis concluſus interiit cum omnibus ſuis.

Sdigerdis imperat Perſis, annis 34.

| 12 | 1 | 24 | 29 | 29 | 11 | 19 | 29 | 409

Ioannes Chryſoſtomus vrgentibus inimicis epiſcopatu abdicatus, ab Arcadio exilio relegatur, ibiq; non multò pòſt moritur.

Innocentius papa & Occidentales epiſcopi pro Ioannis præiudicio ab Orientalium ſe communione ſuſpendunt.

Iram Dei pro morte Ioannis nimia grandinis tempeſtas, Conſtantinopoli incumbens, & mors Eudoxiæ Auguſtæ ſubſecuta intentat.

| 13 | 2 | 25 | 30 | 30 | 12 | 20 | 30 | 410

Anni domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.

Arcadius Orientalis imperator, timens filio ſuo octenni puero Theodoſio, eiq; tutorem Sdigerdem Perſarum regem teſtamento deſignans, morte obijt. Sdigerdes tutelam pueri benignè ſuſcepit, & pacem firmiſsimam cum Romanis fecit, mediante Marutha Meſopotamiæ epiſcopo. Is Maruthas, & apud Perſas, & apud Romanos, omnibus modis clariſsimus habebatur.

Vticæ terra ſeptem diebus mugitum dedit.

Vtilico regnum Honorij affectans filio ſuo Eucherio, reipublicæ pernicioſus efficitur, barbaras gentes ipſe alias regno immittens, alias conſenſu ſuo fouens, vnde modo ſolito grauis earum, & maximè Wandalorum rabies per Gallias exarſit.

Honorius poſt Arcadij mortem cum fratruele ſuo Theodoſio regnauit annis quatuordecim.

Anni domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.
411	1	3	26	31	31	13	21	31

Atticus Conſtantinopolites epiſcopus claret.

Wandali duce Croſco Gallias peruagati, multas vrbes & eccleſias ſubuertunt. Croſcus tandem à Mariano præſide Arelati captus, & per victas vrbes ignominiosè retractus, ad mortem tormentatur.

Sub hoc turbine inter multos martyrizantur Sedunenſis Florentinus, & Hilarius, Deſyderius Lingonenſis cum Vincentio archidiacono, Antidius Veſontienſis epiſcopus.

De hoc Antidio legitur, quòd aliquando tertia feria poſt Palmas, tranſiens pontem Duuij fluminis, vidit agmen dæmonum geſta ſua principi ſuo referentium, & inter eos Æthiopem in manu ſandalium perferentem ad iudicium, quod Romanum præſulem cuius hoc erat, per ſeptem annos impugnatum tandem ad lapſum traxerit. Qui vocans ad ſe Æthiopem, & in virtute Dei & ſanctæ crucis ſuper eum aſcendens; eo vectante, Romam venit feria quinta, hora celebrandi officij, & dæmone pro foribus expectante, Papæ rem retulit, negantem per ſandalium ad pœnitentiam mouit: & Miſſa vice eius celebrata, & parte chriſmatis à ſe conſecrati aſſumpta, dæmone reuectante, ad eccleſiam ſuam redijt ſabbato ſancto, hora celebrandi officij.

Romæ fœmina, Giganteæ magnitudinis, de parentibus mediocris ſtaturæ nata, multis ſtupori erat.

Anni domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.
412	2	4	27	32	32	14	22	32

Alaricus rex Vuiſigothorũ per Italiam debacchatus, mandat Honorio imperatori, vt aut ſecum bello congrediatur, aut Gothis in regno ſuo locum ad habitandum largiatur. Honorius Gallias furori gentium vndique expoſitas eis conceſſit.

Anni domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.
	3	5	28	33	33	15	23	33

Wandali Gallias quas per tot annos lacerauerunt, relinquentes timore Gothorum, cum Alanis & Sueriis Hiſpanias occupant, ibique ferè 30 annis habitauerunt.

Alaricus, facto fœdere cum Honorio, cùm ad Gallias ſibi datas tenderet; Stilico ipſo ſancto die Paſchæ ex improuiſo ſuper eum irruit, & primo impetu victor, poſtea à Gothis turpiter vincitur.

Honorius cognito, Stiliconem eſſe tantorum malorum incenſorem, & vitæ ſuæ inſidiatorem, eum cum filio eius Eucherio occidit.

Alaricus rupto fœdere Italiam repetit, ipſam Romam accipit, & in ea multa incendit, multos affligit; à ſanguine tamen & cæde temperat, & ad ſanctorum limina confugientibus indulget; tertia die ſponte Roma egreditur; ad Siciliam nauigare contendens, naufragium patitur, & non multò pòſt apud Conſentiam vrbem ſubita morte defungitur.

Capta eſt autem Roma 9 calendas Septembris, anno 1164 conditionis ſuæ.

His

Roman.	*Perſ.*	*Franc.*	*Britan.*	*Wand.*	*Wiſigoth.*	*Oſtrogot.*	*Hunn.*	*Anni domini.*

His diebus apud Africam in Vticenſi littore dens gigantis inuentus eſt tam ingens, vt ſi minutatim in modulos noſtrorum dentium conciderecur, centum dentes inde fieri poſſent.

Interim, Wandalis Gallias incurſantibus, congreſſi Franci Modigiſilum regem cum viginti millibus Wandalorum extinguunt, & ſuprema ſortè interitio Wandalorum fuiſſet, niſi reliquiis eorum Alanorum Reſplendial ſubſidio veniſſet.

Britannorum vires hac tempeſtate nimiis hoſtium irruptionibus nimis erant attenuatæ: & quia à Romanis vndiq; bello laborantibus nihil ſubſidij habere poterant, ſubtrahunt ſe ab eorum dominatione, & per annos circiter 78 multùm calamitatib⁹ laborauerunt. Inito autem conſilio, duxerunt Lundonienſem archiepiſcopum ad regem minoris Britanniæ Aldroenum, vt eis ſuccurreret. At ille tradidit eis fratrem ſuum Conſtantinum cum armata militum manu: ſicq; Conſtantinus erectus eſt in regem, regnauitq; decem annis. Habuit autem tres filios, Conſtantem qui monachus factus eſt, Aurelium Ambroſium, & Vtherpendragon.

Wandalis poſt Modigiſilum Modigiſili filius Gundericus regnat in Hiſpaniis, annis 16.

Wiſigothorum tertius regnat Athanulphus, annis 3.

Franci ſæpe Gallias inceſſantes, diripiunt primò; & ſecunda irruptione incendunt vrbem Treuerim, quam condidit Treber, filius Nini Aſſyriorum regis, profugus à facie nouercæ ſuæ Semiramidis, & à ſuo nomine Treuerim nominauit.

4	6	29	1	1	1	24	24	414

Athanulphus Romam rediit, quod reliquum erat abradit: inter cæteros Placidiam quoq; ſororem Honorij imperatoris captiuam abducit, eamq; ſibi vxorem ducit.

Honorius imperator, quia in Deo ſperauit affectu optimæ religionis, liberauit eum Deus à multis in ſe vndiq; inſurgentibus tyrannis. Siquidem in Britanniis Gratianus, in Galliis Conſtantinus, & Conſtans filius eius, ex monacho Cæſar factus, item poſt eos in Galliis Gerontius, & Maxim⁹ Saluſtius, Iouinus Sebaſtianus in Africa, Heraclianus Romæ, Tertullus, & Attalus ille quem Gothi capta Romę imperatorem ludicrò creatum vno die imperiali ſchemate ſibi miniſtrare fecerunt, hic inquam non iam ludicrò, ſed ſeriò imperatorē affectans, (& hi omnes in tyrannidem inuaſerunt) diuerſis locis diuerſis temporibus à militibus Honorij capti aut extincti perierunt.

Notandum verò, quòd tres primi reges quidem Britanniæ fuerunt ſibi ſuccedentes, Gratianus videlicet, Conſtantinus, & Conſtans, ſed ideo tyranni, vt arbitror, appellantur, quia Romano imperio ſubiectionem minimè exhibebant, vel quia ipſum imperium inuadere nitebantur.

5	7	30	2	2	2	25	35	415

Maximus Taurinenſis epiſcopus claret, qui in homiliis componendis & in eccleſia declamandis ſtuduit eleganter.

Hiſpaniæ Wandalorum ferro, fame, peſtilentia, morſibus beſtiarum grauiter laborant.

Valentia Galliarum ciuitas à Gothis capta eſt.

Prædeſtinatorum hæreſis hoc tempore cœpit ſerpere, qui ideo Prædeſtinati vocantur, quia de prædeſtinatione & diuina gratia diſputantes, aſſerebant, quòd nec piè viuentibus proſit bonorum operum labor, ſi à Deo ad mortem prædeſtinati fuerint; nec impiis obſit, quòd inprobè viuant; ſi à Deo prædeſtinati fuerint ad vitam. Quæ aſſertio & bonos à bonis auocabat, & malos ad mala prouocabat. Hæc hæreſis ex libris Auguſtini malè intellectis initium ſumpſiſſe dicitur.

Anni domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.
416	6	8	31	3	3	3	26	36

Honorius imperator, ſopitis in Africa hæreticis, pacem reddit eccleſiis.

Perempto à ſuis Athanulpho Wiſigothorum rege, Sigericus regnat anno vno.

Iudæus quidam, cùm quæſtus cauſa ſæpe in multis hæreticorum eccleſiis baptizatus fuiſſet, venit etiam ad eccleſiam orthodoxorum, ſub eadẽ intentione baptizandus, & cùm baptizari deberet, aqua fontis ſubitò diſparuit, & iterum allata aqua & fonte repleto, iterum atque iterum aqua diſparens, virtutem dei & Iudæi perfidiam oſtendit.

417	7	9	32	4	4	1	27	37

Zoſimus Romanæ eccleſiæ 39 præſidet. Hic decreuit ceream ſabbato ſancto Paſchæ per eccleſias benedici.

Quidam Occidentales vltimo anno cycli decennoualis pro emboliſmo communem annum tenentes, ac per hoc in Paſcha celebrando aberrantes, diuino miraculo ad veritatem reuocantur. In vna enim Italiæ eccleſia, vbi annuatim ſabbato ſancto Paſchæ hora baptizandi ſolebat aqua diuinitus manare, & ſtatim ex ſeſe redire, nullo deductorio penitus apparente, nunc temporius iuſto, id eſt 8 calendas Aprilis, Paſcha celebrantes aqua non emanans expectatione totius diei ac noctis feſellit, legitimo autem die Paſchæ hora baptizandi aqua ſolitò emanans 10 calendas Maij Paſcha debere celebrari oſtendit.

Corpora ſanctorum, Stephani protomartyris, Nicodemi, Gamalielis & Abibon, Luciano presbytero reuelata ſunt: & corpus quidem protomartyris Stephani Ioannes epiſcopus à Caphargamala Hieruſalem tranſtulit, quod poſt aliquot annos inde leuatum à Iuliana matrona. Quæ corpus Alexandri viri ſui ſepulti iuxta corpus protomartyris leuare volens, pro corpore viri ſui corpus protomartyris leuauit, & multa miraculorum gloria illuſtratum Conſtantinopolim detulit.

Perempto à Wiſigothis Sigerico, regnat Wallia annis duobus.

418	8	10	33	5	5	1	28	38

Oroſius presbyter rediens à Hieronymo, ad quem miſſus fuerat ab Auguſtino, pro diſcenda quæſtione de origine animæ, reliquias protomartyris Stephani ad Africam detulit, cum hiſtoria inuentionis eius, quam gratia miraculorum proſequente vbique Deus mirificauit. Vnde plura Auguſtinus, multo plura ſcripſit Euodius.

Honorius, pacto fœdere cum Gothis, Aquitaniam tradit eis.

Wallia Placidiam ab Athanulpho captam reddit Honorio fratri. Honorius eam dat vxorem Conſtantino comiti, ex quo Placidia Valentinianũ genuit, qui poſt Honorium regnauit.

419	9	11	34	6	6	2	29	39

Symeone & Marcomiro Francorum ducibus defunctis, Franci in cõmune deliberant, vt & ipſi ſicut aliæ gentes regnum habeant: & filium Marcomiri ducis Pharamundum ſibi regem ordinant, qui regnauit annis 11.

420	10	12	1	7	7	3	30	40

Bonifacius Romanæ eccleſiæ 40 præſidet. Contra hunc Bonifaciũ ordinato Eulalio, & pro hoc diſſidente eccleſia; ambo iuſſu Honorij Auguſti vrbe egrediũtur, & ſic reprobato Eulalio, iuſſu Auguſti Bonifacius quia prior ordinatus fuerat, ſedi Apoſtolicę reſtituitur. Hic decreuit, vt nulla mulier, aut monacha, pallam ſacratam altaris contingeret, aut lauaret, aut incenſum poneret: & vt ſeruus, vel obnoxius curiæ, aut cuiuslibet rei, non fiat clericus.

421	11	13	2	8	8	4	31	41

Hieronymꝰ, per quinquaginta ſex annos libris ſuis cõfectis, ita pectore

præ

Roman.	*Perſ.*	*Franc.*	*Britan.*	*Wand.*	*Wiſigoth.*	*Oſtrogot.*	*Hunn.*	*Anni domini.*

præ laboribus deiecto vt lecto ſurgere nequiret, niſi apprehenſo manibus fune qui ad hoc de trabe pendebat, obiit apud Bethleem, anno ætatis ſuæ 98.

| 12 | 14 | 3 | 9 | 9 | 5 | 32 | 42 | 422

Franci vti cœperunt legibus, & legem Salicam dictauerunt, per quatuor gentis ſuæ proceres, electos de pluribus his, appellatos nominibus, Viſogaſt, Boſogaſt, Salagaſt, Widigaſt. In villis Germaniæ Salechaim, Bodochaim, Wingehaim, hi quatuor proceres per tres mallos cauſarum origines conuenientes ſolicitè tractãtes, de ſingulis diſcutiendo, ſicut lex Salica declarat, iudicare decreuerunt. Wandali, Alani, Sueui, regiones Hiſpaniarum ad habitandum inter ſe trifariam compartiti, & in tribus regnis diuiſi, colliduntur inter ſe inteſtino bello.

| 13 | 15 | 4 | 10 | 10 | 6 | 33 | 43 | 423

Honorius Conſtantium virum ſororis ſuæ Placidiæ in imperium aſciſcit, qui octauo imperij menſe obiit. Æſtimo hunc eſſe Conſtantinum, quem Beda dicit in Galliam ab Honorio miſſum.

Britannis ſubiectionem Romano imperio repromittentibus ſubſidium mittit Honorius, & Hiſpanis Wandalorum bello laborantibus. Sed id fruſtra fuit.

| 14 | 16 | 5 | 11 | 11 | 7 | 34 | 44 | 424

Honorius, tricennalibus ſuis de pompa capti Maximi tyranni Rauennæ celebratis, obijt.

Theodoſius vtrique regno imperat annis tribus.

Wallia rex Wiſigothorũ Wandalos in Hiſpaniis proſequutus debellat.

Conſtantino rege Britonum defuncto Wortegirnus conſul Gemuſſeorum Conſtantem ex monacho in regem ſublimauit, & vice epiſcopi ipſe capiti eius diadema impoſuit. Affectabat enim regnum ſibi vſurpare, ſed Conſtans qui legitimè non poterat regnare quolibet modo, aut depoſitus, aut peremptus fuiſſet. Nam fratres illius adhuc pueri erãt, Ambroſius & Vtherpendragon, & ad regni gubernaculum nondum idonei. Romani autem ad opem ferendam Britonibus vltrà non reuerſuri, ſuaſerunt ei murum conſtruere ab Oriente in Occidentem, inter Deiram & Albaniam, vt hoſtium acceſſus detineret: peritiamque armorum tradiderunt, eò quòd patria militibus eſſet euacuata.

| 1 | 17 | 6 | 12 | 12 | 8 | 35 | 45 | 425

Ioannes Hunnos regno immittit, & eorũ auxilio ad tyrannidem intendit.

Wandali Mauritaniam inuadunt.

Hoc tempore Theoniſtus epiſcopus ab hæreticis pulſus eſt vrbe ſua Philippis cum diſcipulis ſuis, Albano, Yrſo, Tabraham: ex quibus Albanus apud Moguntiam Galliæ ciuitatem, reliqui verò in diuerſis locis Italiæ pro Chriſto martyrizantur.

| 2 | 18 | 7 | 13 | 13 | 9 | 36 | 46 | 426

Celeſtinus Romanæ eccleſiæ 41 pręſidet. Hic conſtituit vt pſalmi Dauid 150 ante ſacrificium canerentur antiphonatim ex omnibus, quod antè non fiebat: niſi tantùm epiſtola beati Pauli & ſanctum Euangelium recitabatur. Ex hoc inſtituto excerpti de pſalmis, Introitus, Gradalia, Offertoria, ante ſacrificium communionis inter communicandum cum modulatione ad Miſſam in eccleſia Romana cantari cœperunt.

Theodoſius per Ardaburium ductu angeli Ioãnem tyrannum opprimit.

Romæ inter Ætium & Bonifacium ex rei militaris gratia orta inuidia reipublicæ parturit diſpendia.

| 3 | 19 | 8 | 14 | 14 | 10 | 37 | 47 | 427

Theodoſius Valentinianum Placidiæ amitæ ſuæ ex Conſtantio filium

Anni domini. | *Roman.* | *Perſ.* | *Franc.* | *Britan.* | *Wand.* | *Wiſigoth.* | *Oſtrogot.* | *Hunn.* |

imperatorem facit, eumque cum Placidia matre Romam ad imperandum mittit; & regnauerunt ſimul annis 24.

Carthago permiſſa eſt muro circumdari.

Caſſianus de eccleſia Conſtantinopolitana à Ioanne Chryſoſtomo eiectus, & in Maſſiliam Galliæ presbyter ordinatus, multa ſcripſit. Inter quæ etiam compertas in Ægypto vitas patrum, doctrinasq; & regulas datis ad plurimos libris exponit.

428 | 1 | 20 | 9 | 15 | 15 | 11 | 38 | 48 |

In Britannia Timotheus quidam, continentię & religionis imagine multis illudens, eos in errorem ſuę hęreſis induxit; dicens Chriſtum verum quidem Deum, & verum hominem de virgine Maria natum fuiſſe, ſed mentiens dicendo, quòd diuina natura conuerſa ſit in humanam naturam.

Romani Hunnos à Pannonia fugant, quam per quinquaginta tenuerant annos.

429 | 2 | 21 | 10 | 16 | 16 | 12 | 39 | 49 |

Bonifacius Africam cui præerat, ſolicitat ad rebellionem.

Gundericus rex Wandalorum capta Hiſpali, cùm impiè elatus manus in eccleſiam ipſius ciuitatis extendiſſet, mox Dei iudicio à dæmone correptus interiit: cui Genſericus frater in regno ſuccedens, regnauit annis 48. Hic (vt fertur) de fide catholica in Arrianam ſectam apoſtatauit.

430 | 3 | 22 | 11 | 17 | 1 | 13 | 40 | 50 |

Clodius, filius Pharamundi, rex crinitus, regnat ſuper Francos annis decem & octo. Ex hoc Franci crinitos reges habere cœperunt.

Auguſtinus in epiſcopatu Hipponenſi Heraclium ſibi ſubſtitui fecit.

Walamer Oſtrogothorum regnum ſuſcipiens, regnauit annis 31. Huius frater fuit Theudemer, de quo ortus eſt Theodericus rex Italiæ.

431 | 4 | 23 | 1 | 18 | 2 | 14 | 1 | 51 |

Clodius Thoringiam inuadit, & in Diſpargo caſtello Thuringorum aliquandiu habitauit.

Perempto Conſtante rege Britonum, factione (vt putatur) Wortegirni conſulis, inuaſit regnum ipſe Wortegirnus, cùm parem ſibi nullum videret.

Interea Saxones cum tribus nauibus exeuntes à Germania, applicuerunt in partibus Cautię, regiq; aduentus ſui cauſam aperientes, cum gaudio ſuſcepti ſunt ab eo. Irruentibus verò more ſolito ab Albuna hoſtibus, pugnamque acerrimam ex vtraque parte committentibus, rex victoriam obtinuit auxilio Saxonum ſtrenuè dimicantium. Quorum probitatem inermis cùm rex expertus fuiſſet, dedit eis poſſeſſiones in terra ſua, magnamq; familiaritatem & confidentiam apud eum adepti ſunt.

432 | 5 | 24 | 2 | 19 | 3 | 15 | 2 | 52 |

Celeſtinus papa ad Scotos in Chriſtum credentes Palladium mittit primum epiſcopum. Poſt quem ad eoſdem ab eodem Celeſtino miſſus eſt ſanctus Patricius, genere Brito, filius Conches ſororis ſancti Martini Turonenſis, qui in baptiſmo quidem dictus eſt Suchat, à ſancto Germano Magonius, à Celeſtino verò Patricius; à quo archiepiſcopus Scotorum ordinatus, per 60 annos ſignis, ſanctitate, doctrina, excellens, totam inſulam Hiberniam conuertit ad Chriſtum.

Neſtorius, Conſtantinopoli epiſcopus factus, fit actor hæreſis ſeparantis in Chriſto hominem à Deo, dicens purum hominem non Deum de Maria natum, & à Iudæis crucifixum.

Wandalos qui olim timore Athanulphi exceſſerant à Galliis, Wallia rex Gothorum expellere parat etiam ab Hiſpaniis.

433 | 6 | 25 | 3 | 20 | 4 | 16 | 3 | 53 |

Tertia

Roman.	*Perſ.*	*Franc.*	*Britan.*	*Wand.*	*Wiſigoth.*	*Oſtrogot.*	*Hunn.*	*Anni domini.*

Tertia ſynodus vniuerſalis Epheſina prima ducentorum epiſcoporum iuſſu Theodoſij iunioris Auguſti edita eſt, quæ Neſtorium duas perſonas in Chriſto aſſerentem iuſto anathemate condemnauit, oſtendens manere in duas naturas vnam Domini noſtri IESV Chriſti perſonam.

In Hiſpaniis viginti millia ferme militum contra Wandalos pugnantium cæſa.

Genſericus odia Gothorum veritus, & ſimul à Bonifacio inuitatus, cum Wandalis & omnibus eorum familiis ad Africam transfretauit, eamque inuadens & dilacerans, multam multo tempore cladem Romanis intulit.

In Gallia cùm Supthar rex Hunnorum Burgundiones nimis opprimeret; illi in Deum Chriſtianorum ſpem ſuam ponentes, ſe baptizari petierunt. Et ſtatim Hunnis congreſſi, pauci multa millia eorum peremerunt, & ſic rabiem ipſorum refrenauerunt.

7	26	4	21	5	17	4	54	434

Sixtus Romanæ eccleſiæ 42 præſidet.

Romani in Africa Wandalis congreſſi ſuperantur.

Bonifacius conflictu cum Ætio habito, victor quidem ſed moriturus diſcedit.

In Britannia dux Saxonum Hengiſtus, conſiderans animum regis ad amorem ſui ſuæque gentis inclinatum, dedit ei hoc conſilium tanquam ſaluiferum, vt legatos dirigerent in Germaniam, & legiones militum inuitarent, quatenus multiplicato exercitu ſuo facilius inimicis ſuperuenientibus reſiſtere poſſent. Quod cùm rex gratanter accepiſſet, petiit ab eo Hengiſtus dignitatem ſublimioris ordinis, conſulatum ſcilicet, aut principatum, aut alterius dignitatis officium, ſed minimè impetrauit. Deniq; poſtulauit tantum terræ ſpacium ſibi dari, quãtum vna corrigia poſſet ambiri, vt ibi promontorium ædificaret. Cui cùm rex acquieuiſſet, accepto ille corio tauri, incidit illud in longiſſimam corrigiam, & loco quem prȩuiderat circumducens, intra ambitum illius conſtruxit caſtellum, appellauitq; illud caſtellum corrigiæ.

8	27	5	22	6	18	5	55	435

Ætius conferens ſe ad Rugilam regem Hunnorum, eius auxilio regreditur ad Romanum ſolum.

Sixtus papa à Baſſo criminatur, & iuſſu Valentiniani imperatoris Romæ congregata ſynodo coram 56 epiſcopis ſynodico iudicio purgatur: Baſſus verò damnatus proſcribitur, & non multo pòſt à Deo percuſſus, ipſius Sixti manibus honorificè ſepelitur.

Germanus Antiſſiodorenſis, Lupus Trecaſſinus, Eucherius Ludgunenſis, Hilarius Arelatenſis, epiſcopi, in Galliis clarent.

9	28	6	23	7	19	6	56	436

Ætius in gratiam recipitur.

Rugila rex Hunnorum, fœderatus Romanorum, moritur, eique Bleda ſuccedit.

Rex Britonum Wortegirnus accepit vxorem filiam Hengiſti ducis Saxonum, pulcherrimam quidem, ſed paganam, patrique illius dedit prouinciam Cautiæ. Cuius rei cauſa exoſum eum reddidit proceribus & filiis ſuis.

Hengiſtus autem cum voluntate & conſilio regis iterum miſit in Germaniam, tantamq; multitudinem inuitauit, vt ipſis Britonibus terrori eſſent & ſuſpicioni. Qui cùm regi diſſuaderent retinere gentem paganam, rex autem nollet eos audire, deſeruerunt ilicò Wortegirnum, filiumque Wortunerum regem fecerunt.

Tempore hoc Germanus Antiſſiodorenſis, & Lupus Trecaſſinus, peten-

Digitized by Google

Anni domini. | *Roman.* | *Perſ.* | *Franc.* | *Britan.* | *Wand.* | *Wiſigoth.* | *Oſtrogot.* | *Hunn.* |

tibus Britannis, in Britanniam diriguntur, vt hæreſim Pelagianam quæ ibi ante aliquot annos pullularat, confutarent, & rectam fidem Apoſtolica auctoritate ſolidarent, atque vt Chriſtianitatem quæ ibi per ſocietatem paganorum corrupta fuerat, reſtaurarent.

Interim hoſtibus inſulam ex more incurſantibus, animans omnes ad reſiſtendum Germanus & ipſe dux factus, iam in procinctu poſitis hoſtibus, elato clamore Alleluya incipiens, & ſuis ſecum clamantibus idem hoſtes vertit in fugam, & incruentam obtinens victoriam ab imminenti periculo eripuit patriam.

437 | 10 | 29 | 7 | 24 | 8 | 20 | 7 | 1 |

Gallia citeriore ab Attone principe in rebellationem commota, conſpirauere in Bagaudam omnia penè Gallorum ſeruitia.

Cyrillus Alexandrinus epiſcopus ab hoc anno orditus, cyclum de ordinatione Paſchæ per nonaginta quinque annos ſumma breuitate collegit, infra quem omnes Paſchalis obſeruationis varietates comprehendi notauit.

Filius Wortegirni Wortunerus, ſublimatus in regno, commiſit prælia multa cum paganis qui patrem eius adiuuabant, victoriamq́; obtinuit, adeò vt cogeret eos inſulam hoſpitem deſerere, & ad natale ſolum redire. Deinde renouabat eccleſias, poſſeſſiones ciuibus ereptas reſtituebat, imperante ſancto Germano & adiuuante. Cuius bonitati diabolus inuidens, incitauit animum nouercæ illius, vt per aliquem familiarem ſuum donis corruptum daret ei venenum mortiferum. Quo hauſto cùm mortem ſibi ſentiret imminere, diuiſit theſauros ſuos. Hortansq́; milites pro patria fortiter cõtra hoſtes præliari, iuſſit pyramidem æream fieri, & in portu quo Saxones applicare ſolebant locari, & ſuper eam corpus ſuum ſepeliri, vt viſo tanti viri ſepulchro, territi hoſtes ad propria redirent. Sed aliter actum eſt, quia ſepultus eſt in vrbe Trinouãtum quæ modò Lundonia appellatur. Poſt obitum verò illius reſtitutus eſt in regnum Wortegirnus.

438 | 11 | 30 | 8 | 25 | 9 | 21 | 8 | 2 |

Apud Perſas hoc tempore Chriſtianitas dilatata eſt. Nam Maruthas epiſcopus legatione ad eos functus filium Sdigerdis regis orando à dæmonio liberauit, per quod maior quidem gloria fidei accreuit, at contra ab inimicis Dei grauior in Chriſtianos perſecutio exarſit.

Eudoxia Auguſta, vxor Theodoſij, Hieroſolymam ex voto properauit, & inde reliquias protomartyris Stephani, & duas catenas quas angelus de manibus Petri apoſtoli diſiecit, Dei nutu attulit, eisq́; adiuncta catena qua etiam Romæ Petrus vinctus fuit, triadem fecit, & inde cum conſilio Romani præſulis ſolennitatem ſancti Petri quæ dicitur ad vincula, Romæ inſtituit calendis Auguſti: ideò maximè, vt populũ reuocaret à gentilis ſuperſtitionis pompa, quam adhuc ſolennizabat in hac die ciuitas ex ritu gentili pro victoria Octauiani Auguſti, de Antonio & Cleopatra calendis Auguſti collata.

Diabolus Iudæos in ſpecie pſeudoprophetæ Moſen ſe eſſe mentientis ſeduxit, & promittens ſe in terram promiſſionis eos reducturũ, ad mare transfretandum adduxit, ibique eorum multos multis modis perire fecit. Quę res multis eorum hoc periculo erutis credendi in Chriſtum cauſa fuit.

439 | 12 | 31 | 9 | 26 | 10 | 22 | 9 | 3 |

Rex Wortegirnus coniugis ſuæ precibus deuictus mandauit Saxonibus, vt redirent in Britanniam, priuatim tamen & cum paucis. At illi congregato maximo armatorum exercitu reuerſi ſunt, paucisq́; cum fœdere condicto, fraudulenta proditione peremerunt quadringentos & eo amplius barones ſiue conſules, qui inermes conuenerant ad colloquium nominatim. Quo facto re-

Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.	Anni domini.

ĉto regem ligatum compulerunt iurare, quicquid ab eo exigebant: eoq́; ſecedente in Cambriam, ipſi ciuitates & caſtella obtinuerunt.

Wallia, rex Gothorum, Wandalos inſectans, etiam in Africa eos perſequi diſponit, ſed morte præuentus obiit, eique in regnum Theodericus ſucceſſit, & 14 annis regnauit.

13	32	10	27	11	1	10	4	440

Wandali inuaſam Africam deuaſtant omnibus modis.

Sub hoc turbine tribulationis ſanctus Auguſtinus migrauit ad Dominum 13 menſe obſidionis ſuæ vrbis, anno ætatis ſuæ 73, clericatus vel epiſcopatus 40. Qui tanta ſcripſit, vt nullus libros eius omni tempore vitæ ſuæ non ſolùm ſcribere, ſed nec legere quidem valeat.

14	33	11	28	12	2	11	5	441

Leo Romanæ eccleſiæ 43 præſidet. Hic in homiliis declamandis multùm valuit. Hic in canone miſſę addidit, Sanctum ſacrificium, immaculatam hoſtiam. Hic quoties rogabatur ab aliquibus, vt eis aliquorum apoſtolorum vel martyrum reliquias daret, conſueuit ad corpora, vel memorias apoſtolorum vel martyrum quorum reliquiæ petebãtur, Miſſas celebrare in ipſorum honore. Et ſic brandeum altaris quo conſecratum corpus Domini inuoluerat, particulatim diuidebat, & pro reliquiis apoſtolorum vel martyrum dabat. Vnde ſi ab aliquibus dubitabatur, cultello pannos illos pungens ſanguinem eliciebat; ſic palàm cunctis faciens, quòd in cõſecratione myſteriorum Chriſti ſanguis, apoſtolorum, vel martyrum qui pro illo effuſus eſt, intret per diuinam virtutem in pannos illos, & ideo meritò illos dari pro reliquiis ſanctorum, in quorum honore conſecrati ſunt.

Bellum contra Burgundiones memorabile exarſit, quo tota penè gens cum rege ſuo per Ætium victa concidit.

Corpora Priſci, aliorumq́; cum eo apud Antiſſiodorum paſſorum, Germano epiſcopo diuinitus reuelantur.

15	34	12	29	13	3	12	6	442

Defuncto Sdigerde, Gauraranes filius eius Perſis imperat annis 38.

In Galliis principibus ſeditionis attritis, & Battone capto, quieſcit Bagaudarum commotio.

16	1	13	30	14	4	13	7	443

Gauraranes fœdus cum Romanis à patre initum diſſoluit, & prouincias Romanorum incurſat.

Portione Africæ conceſſa ad habitandum Genſerico à Romanis, conuenit inter Wandalos & Romanos pax magis neceſſaria quàm vtilis.

17	2	14	31	15	5	14	8	444

Corpus Ioannis Chryſoſtomi in exilio defuncti tandem Conſtantinopolim refertur, inſtantia Proculi epiſcopi, & iuſſu Theodoſij imperatoris, cum lacrymis orantis, vt veniam daret Arcadio patri ſuo, & Eudoxiæ matri, qui eum exiliauerant. Et per hoc finita eſt diſſenſio, quæ adhuc erat in eccleſia pro eiuſdem Ioannis damnatione.

Conſtantinopoli per quatuor menſes terræmotu terra fluctuante, quidam coram omnibus orantibus ſublatus in aera à diuina virtute, admonitus eſt à diuina voce, vt factis litaniis canerent omnes, Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis, miſerere nobis, nihil aliud apponentes. Quo facto ceſſauit terræmotus.

Romani duce Littorio cum Wiſigothis pugnant miſerabiliter.

18	3	15	32	16	6	15	9	445

Clodius rex Francorum, miſſis exploratoribus de Diſpargo caſtello vſque ad vrbem Cameracum, tranſiit Rhenum, & protrito multo Romano-

Digitized by Google

Anni domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.

rum populo citra Rhenum vſque Ligerim fluuium habitantium Carbonariam ſyluam ingreſſus, vrbem Tornacum obtinuit,& inde vſque ad vrbem Cameracum properauit. Vbi pauco tempore reſidens, Romanos ſi quos ibi inuenit, peremit, & exinde ad Somenam fluuium perueniens omnia occupauit.

Theodoricus rex Wiſigothorum Hiſpanias occupat.

Rex Wortegirnus, conſilio inito cum ſapientibus quid agere deberet,ad tutamen ſui iuſſit conuenire artifices, vt ei turrim fortiſſimam conſtruerent. Sed cùm opera eorum tellus abſorberet,ſuaſum eſt ei vt hominem ſine patre quęreret,& eius ſanguine lapides & cęmentum aſpergi pręciperet,quaſi hoc facto fundamentum ſtare potuiſſet. Inuentus igitur adoleſcens,cui nomen erat Merlinus, cum matre ſua adducitur coram rege, quæ profeſſa de ſpiritu in ſpecie hominis ſe illum concepiſſe. Merlinus autem multa obſcura reuelauit,multa prædixit ventura. Aperuit enim ſub fundamento lacum, ſub lacu duos latere dracones,quorum vnus rubeus populum Britonũ,alter verò alb⁹ gentem Saxonum deſignaret, & quis in conflictu ſuo alteri præualeret. Prædixit Aurelium Ambroſium, deuictò Hengiſto & combuſto Wortegirno, regnaturum, fratremq́; eius Vtherpendragon in regno ei ſucceſſurum,& vtrumq; veneno periturũ. Arturo verò quem aprũ cornubię vocat,prophetauit,quòd eccleſiæ Dei ſuccurreret,quòd inſulas Occidẽtales ſibi ſubiugaret, quòd Gallicanas prouincias poſſideret, quòd Romano exercitui terribilem ſe exhiberet,& quòd exitum dubium haberet. Pręnunciauit,quòd archiepiſcopatus Lundoniarũ transferendus eſſet in Doroberniam,quę modò Cantuaria nominatur,& quòd Eboracenſis archiepiſcopus beatus Samſon cum ſeptem epiſcopis ad Armoricanam tranſierit regionẽ,quæ modò minor Britannia nominatur. Prophetauit etiam,quòd ſub Normãnorum dominio redigenda eſſet Anglia, & alia plura quæ vix intelligi poſſunt,donec apparere incipiant. Solet enim ſpiritus Dei per quos voluerit,myſteria ſua loqui, ſicut per Sibyllam,ſicut per Balaam,cæteroſq́ue huiuſmodi.

446	19	4	16	33	17	7	16	10

Gauraranes in Perſide perſecutionem in Chriſtianos excitauit,quam per 30 annos grauiter exercuit. Porrò Theodoſius quamuis ſæpe feliciter Perſas viciſſet,pacem tamen amplecti voluit,vt perſecutio ceſſaret à Chriſtianis.

Genſericus dolo Carthaginem capit,& omnem Africam ſibi ſubiiciens, lachrymabili clade potentiam Romani regni deiecit. Hic nihil penſi, neque ſancti habens,& infeſtus cunctis,maximè nobilitati & religioni,omnia diuina & humana exinaniuit, epiſcopum & omnem clerum eccleſiæ Carthaginenſis expulit, loca ſancta aut ſuorum habitacula fecit,aut Arrianis tradidit, & Catholicos vbique perſequi iuſſit.

Hoc loco ponunt quidam Anglos veniſſe in Britanniam,& Ambroſium Aurelium ab hinc regnare cœpiſſe. Sed verius videtur, eos multò antè veniſſe quàm ille regnaret,cùm ipſe rex Wortegirnus eos inuitatos receperit,tantoq́; tempore ſecum detinuerit,vt de eorum ſocietate Chriſtianitas corrupta fuerit,& pro eorum odio ipſe de regni ſolio depoſitus fuerit,filiusq́; illius ſubrogatus ei fuerit,illoq́ue mortuo ipſe in regno reſtitutus ſit.

447	20	5	17	1	18	8	17	11

Bledæ Hunnorum regi, cum fratre Attila peruaganti Orientale imperium,dat Theodoſius pro receſſu ſex millia librarum, pollicitus ei annuum mille librarum tributum.

Apud Epheſum 7 fratres à Decio imperatore pro Chriſto tormentati,in ſpelunca ſe clauſerunt,& facta oratione ibi obdormierunt,& poſt annos ſuæ dormitionis circiter 192 ore ſpeluncæ quod in ſuo tẽpore Decius obſtruxerat pa-

rat pa-

Roman.	*Perſ.*	*Franc.*	*Britan.*	*Wand.*	*Wiſigoth.*	*Oſtrogot.*	*Hunn.*	*Anni domini.*

rat, patefacto diuinitus à ſomno ſurgunt. Et aſſerta fide noſtræ reſurrectionis coram Theodoſio imperatore, de qua multum dubitabatur, iterum dormiunt in Chriſto. Nomina autem eorum hæc ſunt quæ in baptiſmo acceperunt, Malchus, Maximianus, Martinianus, Dionyſius, Ioannes, Serapion, Conſtantinus.

Ambroſius Aurelius Wortegirno incenſo prælium cum Saxonib⁹ committit, Hengiſtum ducē captum perimit, cæteros intra ciuitates includit, miſericordiam poſcentibus donat, & terra eis iuxta Scotiam delegata, fœdus pacis cum eis confirmat. Deinde reuocat ciues, regnū diſponit, leges ſopitas renouat, eccleſias reformat, pręſules ſtatuit, atque ſepulturam conſulum qui in proditione ceciderant, per induſtriam Merlini miris lapidibus conſtruit.

21	6	18	2	19	9	18	12	448

Merouæus filius Clodij ſuper Francos regnat annis 10, à quo nimis vtili rege Franci Merouingi cognominati ſunt.

Germanus Antiſſiodorenſis cum Seuero Treuerenſi epiſcopo iterum ad Britanniam miſſus, renaſcentem Pelagianam hæreſim confutat.

22	7	1	3	20	10	19	13	449

Bleda rex Hunnorum fraude fratris Attilæ perimitur, eiq́; ſuccedens ipſe Attila, totus in excidium orbis animo fertur.

Remigius Remenſis naſcitur, prænuntiatus ex nomine per Montanum monachum. Quo nato idem Montanus, quia cæcus erat, de lacte Ciliniæ matris eius oculos ſuos liniens, illuminatus eſt.

23	8	2	4	21	11	20	1	450

Noua iterum Orienti conſurgit ruina, quia ſeptuaginta non minus ciuitates deprædatione Hunnorum vaſtantur.

Germanus Antiſſiodorenſis in Italiam profectus, Rauennæ moritur, corpuſque eius cum multa miraculorum gratia Antiſſiodorum refertur.

24	9	3	5	22	12	21	2	451

In Africa exardeſcentibus Wandalis, cùm ita libros diuinos exurerent, & de ſacris palliis ac veſtibus veſtes ſibi facerent, Valerianus epiſcopus octogenarius nolens diuina ſacramenta prophanis tradere, à rege Genſerico omni vrbe & domo excluſus, reliquum vitæ vſque ad mortem nudus ſub nudo aere exegit.

Placidia mater Valentiniani Romæ defuncta eſt.

Theodoſius imperator obiit, cui ſuccedens Marcianus imperat annis ſex, cum quo Valentinianus annis quinque.

1	10	4	6	23	13	22	3	452

Inſtantia Leonis papæ iubente imperatore Marciano congregata & habita eſt quarta vniuerſalis ſynodus ſexcentorum & triginta epiſcoporum apud Chalcedonē, in qua Eutychem Cōſtantinopolitanum abbatē pronunciantem verbi Dei & carnis vnam eſſe naturam, eiuſq́; defenſorem Dioſcorum, Alexandrinū quondam epiſcopum, vna patrum ſententia præiudicauit. Neſtorium etiam, Conſtantinopolitanum quondam epiſcopum, olim in Epheſina ſynodo damnatum, iterum anathematizans cum reliquis hæreticis damnauit; prædicans eadem ſynodus Chriſtum Deum ſic de virgine natum, vt in eo & diuinæ & humanæ naturæ ſubſtantiam eſſe fateamur. Hic decretum eſt, vt mater domini Maria non ſolùm Chriſtotocos, ſed etiam Theotocos credatur & appelletur, propter blaſphemias Neſtorij mentientis, eam non Deum ſed hominem purum genuiſſe.

Terræmotus penè aſſidui, & ſigna plurima in cœlo oſtenduntur. Veſpere ab aquilone cœlum efficitur rubens, vt ignis, intermixtis per igneum ruborem clarioribus lineis, in haſtarum ſpeciem deformatis. Luna obfuſcatur,

Digitized by Google

Anni domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.

cometes apparet, & multa alia, quæ non eſſe otioſa oſtendit inſtans rerum conſequentia.

453	2	11	5	7	24	14	23	4

Attila Hunnorum rex Walameris Oſtrogothorum regis, & Ardarici Gepidarum regis, & multarum aquilonarium gentium ſibi ſubiectarum, auxilio fultus, à Pannoniis egreſſus Occidentale imperium inuadit cum quingentis millibus armatorum. Et primò per totas Gallias per eos tanta efferbuit Dei indignatio, vt nullam omnino ciuitatem, caſtellum, vel oppidum, aliqua à furore eorum potuerit tutari munitio. Poſtremò Aureliam vrbem eis obſidentibus, ad ſubſidium Galliarum aduolauit patricius Romanorum Ætius, fultus & ipſe Theodorici Wiſigothorum regis, & Merouei Francorum regis, aliarumque gentium copiis militaribus. Conſerto prælio in campis Cathalaunicis, pugnatum eſt vſq; ad diremptionem noctis. Ætius ſuperior quidem receſſit, Attilam tamen non vſque ad internicionem deleuit. Cæſa ſunt ibi centum octoginta millia pugnatorum, inter quos etiam cecidit Theodericus rex Wiſigothorum.

Attila reſumpta ſpe rex Ætij diſceſſu repatriauit, maturè rediturus ſuppleto exercitu.

Nicaſius Remenſis epiſcopus cum Eutropia ſorore ab Hunnis martyrizatur.

Auctor Metenſis epiſcopus captiuatur, ſed Hunnis cæcitate percuſſis, cum captiuis ſuæ vrbis relaxatur.

Hoc excidium Galliis impendere Seruatius Tungrenſis longè antè in ſpiritu præuiderat, & Romæ à Petro Apoſtolo hoc iudicium Dei ineuitabile fore didicerat, ideoque relicta Tungrenſi vrbe quæ euertenda erat, ad Traiectum ſedem epiſcopalem tranſpoſuit.

Pullulante intra Gallias Arriana hæreſi, quæ inæquales credens eſſe perſonas ſanctę Trinitatis, dicebat filium minorem eſſe patre, ſpiritum verò ſanctum minorem patre & filio, dominus errantes corrigit, oſtendens plano miraculo Deum in tribus perſonis vnius & æqualis eſſe ſubſtantiæ, nec debere ab indignis de diuinitate tractari. Nam Vaſatenſi vrbe ab Hunnorum obſidione liberata per diuinum auxilium, cùm epiſcopus pro gratiarum actione Miſſam populo celebraret, reſpiciēs ſurſum vidit deſuper altare, quaſi de camera templi cadere æqualiter tres guttas æqualis magnitudinis cryſtallo clariores, quæ ſimul defluentes, & in vnum coniunctæ, quaſi vnam gemmam pulcherrimam effecerunt. Quam cùm in medio crucis aureæ & gemmatæ poſuiſſent, aliæ gemmæ ceciderunt. Seorſum verò poſita infirmis dabat ſanitatem, adorantibus verò imaginem ſanctæ crucis augebat deuotionem, quia piis & mundis clara, & immundis obſcura videbatur.

Omnibus bellis famoſius fuit bellum, quod candidatus ſanctarum vndecim millium virginum exercitus bellauit, duce ſancta virgine Vrſula, quæ filia vnica Nothi nobiliſſimi Britannorum principis, cùm nondum nubilis à filio cuiuſdam feriſſimi tyranni ad nuptias expeteretur, & patrem ſuum ſuper hoc anxiari videret qui Deum metuebat, ſi filiam Deo iam deuotam nubere cogeret, & tyrannum timebat, ſi ei filiam denegaret; diuinitus inſpirata nutanti patri ſuaſit, vt tyranno aſſentiretur, ea tamen illi propoſita conditione, vt ipſe & tyrannus decem virgines genere, forma, & ætate electas ſibi traderent, & tam ſibi quàm ſingulis illarum mille virgines ſubſcriberent, & comparatis ad numerum ipſarum vndecim trieribus inducias triennij ſibi darent ad exercitum virginitatis ſuæ, nouo vſa conſilio, vt aut difficultate propoſitæ conditionis animum eius à ſe auerteret, aut hac opportunitate omnes coęuas ſuas ſecū Deo dicaret. Et ex hoc condicto virginibus,

trieribus,

Roman.	*Perſ.*	*Franc.*	*Britan.*	*Wand.*	*Wiſigoth.*	*Oſtrogot.*	*Hunn.*	*Anni domini.*

trieribus, & ſumptibus comparatis, per triennium belli præludia cunctis mirantibus, tandem ſub vno die agente vento ad portum Galliæ qui Ticla dicitur, & inde Coloniam appulſæ ſunt, ibiq; ex angeli monitu Romam tendentes, ad vrbem Baſiliam nauibus, à Baſilia Romam vſque pedibus profectæ, eodem eundi tenore Coloniam ſunt reuerſæ, ab Hunnis vndiq; obſeſſam. A quibus cunctæ martyrizatæ, nouo & mirabili modo triumpharunt, & Coloniam ſanguine & ſepultura ſua clariorem reddiderunt.

Thuriſmodus filius Theoderici regnum Wiſigothorum ſuſcepit, & annis tribus regnauit.

3	12	6	8	25	1	24	5	454

Attila Italiam aggreſſus, omnes penè eius ciuitates aut diruit, aut diripuit, aut incendit. Ad eum Leo papa venit, & non ſolùm ſalutem, ſed etiam vt rediret, obtinuit. Rex Attila requiſitus à ſuis, cur ei fuiſſet tam placabilis, reſpondit ſe non eum fuiſſe reueritum, ſed ſenem quendam venerabilem euaginato gladio ſibi mortem minitantem, niſi eius in omnibus expleret voluntatem.

4	13	7	9	26	2	25	6	455

Attila Wiſigothos debellare aggreſſus, à Thuriſmodo victus, rediit inglorius.

Marciano imperatori apparens dominus in ſomnis, arcum Attilæ fractum eſſe oſtendit, nec id vanum fuit. Eadem quippe nocte Attila in nuptiis ſuis crapulatus, erumpente per apoplexiam ſanguine de naribus in lecto eſt ſuffocatus.

Hernac filius eius poſt eum regnat annis ſex.

Valentinianus imperator Ætium patricium interficit.

5	14	8	10	27	3	26	1	456

Thuriſmodus rex Wiſigothorum à fratribus ſuis Friderico & Theoderico iugulatur.

Theodericus frater eius, in regnum ei ſuccedens, regnauit annis 13.

Filij Attilæ dum contendunt de regno, ſubiectæ Hunnis gentes ab Hunnorum ſe excutiunt iugo.

Conſilio Maximi tyrannidem meditantis Valentinianus imperator à Tranſilla milite Ætij perimitur.

6	15	9	11	28	1	27	2	457

Genouefa virgo Pariſienſis multa ſanctitate claret per Gallias.

Maximus tyrannidem arripuit, Eudoxiam relictam Valentiniano vi rapuit. Illa Genſericum ex Africa inuitat, vt ſe à Maximo eripiat.

Genſericus Romam capit, omnia diripit. Vt tamen ab igne, cæde, & ſuppliciis hominum abſtineret, Leo papa ab eo obtinuit.

Per quatuordecim dies Roma deſpoliata, Genſericus Eudoxiam cum duabus filiabus & multo populo captiuat, & Campaniæ vrbes omni vaſtationis genere exterminat. Inter hæc Paulinus Nolanus epiſcopus, dum pro captiuo filio viduæ ſe vicarium in ſeruitutem barbari ſubiicit, omnes captiuos ſuæ vrbis recepit.

Maximus tyrannus à populo membratim diſcerpitur.

Auitus à Romanis imperator conſtituitur.

Theodericus rex Wiſigothorum Sueuos in Hiſpania vicit & regno eorum deſtructo, regnum ſuum eò vſque extendit.

His Marciani temporibus, Ioannem Baptiſtam caput ſuum duobus monachis reuelaſſe, quidam ſcribunt.

Ardarico regi Gepidarum, qui primus à ſeruitio Hunnorum reſiliuit, Hernac filius Attilæ bellum indixit. Cum quo Ardaricus conflixit, eoq; cum

Digitized by Google

Anni domini. | *Roman.* | *Perſ.* | *Franc.* | *Britan.* | *Wand.* | *Wiſigoth.* | *Oſtrogot.* | *Hunn.* |

triginta Hunnorum millibus perempto, Hunnos grauiter afflixit. Sicque recepta libertate gentis ſuę, & terris eorum inuaſis, cęteris gentibus exemplum dedit repetendæ libertatis.

Super inſulam Britanniæ ſtella miræ magnitudinis apparuit, cuius radio globus igneus draconi ſimilis adhærebat. Ex cuius ore duo radij procedebāt, quorum vnus vltra Galliam ſe extendebat, alter verò verſus Hiberniam tendens, in ſeptem minores radios terminabatur.

Eo tempore occiſo Aurelio Ambroſio rege, interrogatus Merlinus vates à fratre regis Vther de ſtellę ſignificatione, dicit eum illo ſydere & igneo dracone ſignatum, per radium verò de ore draconis procedentem & Gallias reſpicientem, figurari filium ei potentiſſimum naſciturum; altero autem radio portendi filiam, cuius filij & nepotes regnum Britanniæ ſuccedenter eſſent habituri. Vther autem, audita morte fratris ſui, cœpit diadema inſulæ; duosque dracones ex auro iubens fabricari ad inſtar ignei draconis, obtulit vnum in eccleſia, altero autem in præliis pro ſigno vtebatur, & ex eo tempore cognomentum accepit Vtherpendragon, id eſt caput draconis. Saxones verò poſt mortem Aurelij, à pactione fœderis ſoluti, inuaſerunt ciuitates & promontoria, & ab Albania vſq; Eboracum omnia vaſtabant. Cum quibus rex præliatus fugam cum ſuis iniit, ſed nocturno tempore illos aggreſſus ſuperauit, captisque eorum ducibus Octa & Coſa, cæteros Saxones diſſipauit. Poſt hæc amauit rex vxorem cuiuſdam ducis, habuitq; rem cum ea, de qua genuit celeberrimum illum Arturum, & filiam nomine Annam.

Mortuo Marciano, ſuccedens Leo regnauit annis 16. Hic ſuper ſynodo Chalcedonenſi ſingulorum patrum ſingulas ſententias requiſiuit, & quia omnium vnam cognouit, eam fideliter tenuit. Hic cum Walamere Oſtrogothorum rege fœdus pepigit, & Theodericū fratruelem eius puerum octennem obſidem accepit.

Hucusque Proſper Chronicam ſuam perduxit.

458 | 1 | 16 | 10 | 12 | 29 | 2 | 28 | 3 |

Merouco Francorum rege mortuo, Hildericus filius eius regnauit an. 26.

Hernac filius Attilæ Hunnorum rex Oſtrogothos, quaſi refugas damnationis ſuæ bello repentes ſuper Walamerem, irruit, à quo victi Hunni, in vltimas Scythiæ partes fugere ſunt compulſi.

Mortuo Auito, Maiorianus imperat annis 4.

Symeon qui 40 annis incluſus in columna ſtetit, mira ſanctitate Antiochiæ claruit. Qui inter cætera monebat, ne quis per Dei aut ſancti alicuius nomen, imò per nomen Symeonis iuraret, promittens impunitatem in ſe peieranti ſe à Deo poſtulaturum.

459 | 2 | 17 | 1 | 13 | 30 | 3 | 29 | 4 |

Oſtrogothi duce Theudemere Sueuos bello vincunt, & Hunnimundum regem eorum capiunt, ſed eum liberum remittunt.

460 | 3 | 18 | 2 | 14 | 31 | 4 | 30 | 5 |

Romani Biorgum Alanorum regem cum exercitu ſuo in Venetia extinguunt.

Dinzich filius Attilæ Hunnorum rex Oſtrogothos iterum bello prouocat, à quibus Hunni ita ſunt deuicti, vt eis poſtea ſemper Oſtrogothi fuerint terrori.

461 | 4 | 19 | 3 | 15 | 32 | 5 | 31 | 6 |

Occiſo Maioriano, Seuerus imperat annis quatuor.

Hildericum inſolenter & luxurioſè ſe agentem Franci regno deturbant. Qui data aurei medietate amico ſuo Widiomaro, quòd eſſet ſignum renouationis ſuæ, ſi aliquando intercederet reconciliato, apud Baſinum regem Thurin-

| *Roman.* | *Perſ.* | *Franc.* | *Britan.* | *Wand.* | *Wiſigoth.* | *Oſtrogot.* | *Hunn.* | *Anni domini.*

Thuringorum latuit annis 8. Franci verò Egidium ducem Romanorum regem ſibi præficiunt.

Hunnimundus rex Sueuorum, fultus Scyrorum auxilio, Oſtrogothos aggreditur, in quo bello rex Walanier perimitur. Cui ſuccedens frater eius Theudemer, regnat annis 11.

Hunni regno ſuo diminuto, tum ex gentium ſubiectarum diſſenſione, tum ex pugnandi infelicitate, regnauerunt quidem, ſed non in priori fortitudine: donec longo pòſt tempore à Carolo Magno victi, cum ipſo ſuo nomine diſperiere. His abhinc filij Attilæ, & poſt eos Zeliobes, regnauerunt annis 58.

Apud Tholoſam vrbem Galliæ ex eius medio tota die ſanguis largiſſimo fluxit riuo, quod Gothi pro portento ſuæ perditionis acceperunt.

| 5 | 20 | 4 | 16 | 33 | 6 | 1 | 1 | 462

Hilarius Romanæ eccleſiæ 44 præſidet. Hoc iubente, Victorius cyclum magni anni ſcribit.

Theudemer Sueuos & Scyros in vltionem fratris occiſi vſque ad internicionem debellat.

| 6 | 21 | 5 | 17 | 34 | 7 | 2 | 2 | 463

Theudemer, glaciali via tranſito Danubio, etiam ibi Sueuos proterit.

Pictor quidam cùm Saluatorem ſecundum ſimilitudinem Iouis pingere voluiſſet, aruit manus eius. Quem culpam confeſſum ſanauit Gennadius, epiſcopus Conſtantinopolitanus.

| 7 | 22 | 6 | 18 | 35 | 8 | 3 | 3 | 464

Theudemer filium ſuum Theodericum à Leone Auguſto ſibi remitti gratulatur.

Eliſeus propheta, qui duplici Heliæ ſpiritu plenus, multis in vita claruit virtutibus, & mortuus mortuum hominem ſupra corpus ſuum caſu iactatum ſolo corporis ſui attactu reſuſcitauit, & multo tempore in Samaria vbi ſepultus eſt multis claruerat miraculis, vt (præteream cętera) etiam dæmones ibi frementes variarum ferarum vocibus ab inuaſis fugarentur corporibus, Alexandriam transfertur.

| 8 | 23 | 7 | 19 | 36 | 9 | 4 | 4 | 465

Seuero mortuo, Antemius imperat annis 4.

Theodericus adoleſcens annorum 18, tranſito Danubio ſuper Sarmatas irruit, & regem eorum Barbach perimit, & cum bellicis manubiis victor ad patrem rediit.

| 9 | 24 | 8 | 20 | 37 | 10 | 5 | 5 | 466

Seruandus tyrannidem meditans ab Antemio perimitur.

Vtherpēdragon rex Britonum diuturna infirmitate vexatur, & principes Saxonum Octa & Coſa quos tenebat in vinculis, cum cuſtodib. carceris fugerūt in Germaniam, cõmoueruntq; innumerabilem armatorum manum, & reuerſi ſunt inſulam vaſtaturi. Rex autē infirmitate decubans, ducem belli poſuerat generum ſuum: ſed ignauia ciuium atq; ſuperbia plurimum quidem eis nocebat, hoſtibus autem maiorem audaciam atq; fortitudinem miniſtrabat. Cumq; dubia inter eos alternaret victoria, vt rex hoſtes ſua pugna deterreret, ſe deferri ad prælium iuſſit. Qui poſitus in vehiculo, & ad bellum delatus, ſuos quidem animauit, ſed hoſtibus riſum fecit, quòd ſemimortuus homo ad pugnam veniſſet. Cõgreſſu inito, Britones victoriam obtinuerunt, Saxonumq; duces Octam & Coſam interfecerūt. Tunc rex hilaris effectus, tanquam ſanitatem recepiſſet, erexit ſe, & ait: Vocabant me ſemimortuum Ambrones iſti, ſed malo ſemimortuus eos ſuperaſſe, quàm incolumis ſuperari. Præſtantius eſt enim mori cum honore, quàm cum pudore viuere.

Anni domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.
467	10	25	9	21	38	11	6	6

Simplicius Romanæ eccleſiæ 45 præſidet. Hic damnauit Petrum Alexandrinum epiſcopum Eutychianæ hæreſis accuſatum.

Romanus tyrannidem meditans, ab Antemio perimitur.

Genſericus rex Italiam aggreſſus, nauali bello à Romanis vincitur.

468	11	26	10	22	39	12	7	7

Antemio & genero ſuo Ricimere Patricio Romę contendentibus de imperio, interim Olybrio ad imperandum à Leone Auguſto tranſmiſſo, Recimer Antemium perimit.

Mamertus epiſcopus Viennenſis claruit, qui litanias ante Aſcenſionem Domini inſtituit, hac de cauſa quòd terræmotus in vrbe Vienna eccleſias domosq; euertebat, & feritas luporum aliarumq; ſyluaticarum beſtiarum toto anno per vrbem vagantium homines deuorabat, adhæc palatium regis die ſancto Paſchæ cœleſti igne conſumptum, ad cladem multum terroris addebat. Qui litaniarum ritus à Viennenſe eccleſia in omnes Galliarum eccleſias decurrit.

469	12	27	11	23	40	13	8	8

Olybrio imperij ſui menſe 7 mortuo, Lucerius imperat.

Egidius cùm Francos opprimeret grauius iuſto, perpendens Widiomarus Francos pœnitere ſuper eiecto Hilderico, reuocat eum, clàm miſſo diuiſi aurei ſigno, egitq; vt eiecto Egidio ille reſtitueretur in regno.

Baſina vxor Baſini regis Thuringorum relicto viro ſuo ad Hildericum venit, quam ille vxorem ducit, & ex ea Clodouæum genuit.

Theoderico Wiſigothorum rege a fratribus ſuis iugulato, Eoricus regnauit annis 19.

470	13	26	12	24	41	1	9	9

Nepos patricius Lucerio expulſo, & epiſcopo Salonis eo ordinato, imperium arripuit.

Eoricus rex Wiſigothorum, Gallias occupare niſus, Riothimum regem Britonum, ad defenſionem Galliarum Romanis auxilio venientem, bello contriuit. Quis autem fuerit Riothimus iſte, hiſtoria Britonum minimè dicit, quæ regum ſuorum nomina & geſta per ordinem pandit. Nam ſi fidem narrationi illius hiſtorię prębeamus; huic loco inſerẽdi actus Arturi celeberrimi regis, qui poſt patrem ſuum Vtherpendragon regnũ Britanniæ adeptus eſt. Sed in aliis hiſtoriis nullam de eo mentionem inuenimus, & hæc ipſa Britonum hiſtoria ſupputationem annorum, quibus Arturus & multi alij regnauerunt, vel aperte nõ dicit, vel omnis tacet. Nec dubia pro veris affirmamus, nec hiſtoricam narrationem, quæ nuper de Britannico in Latinum tranſlata eſt, lectori ſubtrahimus. Multa enim inter hiſtoricos variare conſidero, diuerſitatem non ſolùm in annis, ſed etiam in geſtis atque nominibus perſonarũ, vt quod iſte fecerit, alius feciſſe vel dixiſſe aſſeratur, & quod hoc anno euenerit, in alio anno eueniſſe dicatur, & res geſta quæ hoc modo ab vno hiſtorico deſcribitur, ab alio multùm diſſona ratione narretur.

Mortuo igitur Vtherpendragon rege, ſublimatus eſt in regno filius eius Arturus, cuius mirabiles actus etiam linguæ perſonant populorum, licet plura eſſe fabuloſa videantur. Qui multa probitate pollens, cunctis ſe amabilem exhibebat, quia cum virtute animi etiam mira liberalitate affluebat. Porrò aduerſus Saxones, Scotos, & Pictos vario conflictu decertans, tandem concluſit eos quodam in ſaltu, ſed illi arboribus pro munimento contra Britonum tela vtebantur. Quod videns Arturus, iuſſit arbores per multa loca incidi, & in circuitu nemoris poni, vt liberos exitus non habentes fame ibi deficerent. Vnde cogẽte neceſſitate ad hoc compulſi ſunt, vt licentiam peterent

redeundi

| *Roman.* | *Perſ.* | *Franc.* | *Britan.* | *Wand.* | *Wiſigoth.* | *Oſtrogot.* | *Hunn.* | *Anni domini.*

redeundi in patriam ſuam, omnia relicturi, & tributa cum obſidibus reddituri. Sed in reditu poſiti pactionem ruperunt, & retroactis velis inſulam depopulari cœperunt. Arturus verò congregato exercitu proceſſit contra hoſtes in prælium, accinctus gladio nomine Caleburno, & auream galeam ſimulachro draconis inſculptam capiti ſupponens, clypeumq́;, in quo imago ſanctæ Dei genitricis erat impicta, humeris imponens, lanceam quoq; quæ Ron vocabatur, aſſumens. Cumq́; pugna valida vtrinque fieret, Arturus impetu facto in hoſtes, occidit ex eis ſolo Caliburno gladio 470 viros, cæteros autem in fugam conuertit, principibus eorum proſtratis.

| 14 | 29 | 13 | 25 | 42 | 2 | 10 | 10 | 471

Eoricus Burgundiones victos ſibi ſubegit; Aruernos etiam, Arelatum, & Maſſiliam, Galliarum vrbes inuaſit, ad occupādas prouincias Romanorum, animatus cōſilio Genſerici qui verſutè agebat, vt Orientem Oſtrogothi, Occidentem Wiſigothi vaſtarent, vt occupatis aliis imperatoribus, ipſe in Africa regnaret ſecurus.

Remigius fit Remorum epiſcopus.

Sarracenis Ægyptum incurſantibus hoc tempore, negotiatores Venetiæ corpus ſancti Marci Euangeliſtæ ab Alexandria tranſtulerunt Venetiam.

| 15 | 30 | 14 | 26 | 43 | 3 | 11 | 11 | 472

His diebus ſanctus Perpetuus Turonenſis epiſcopus, cernens ad ſepulchrum ſancti Martini fieri miracula multa, fecit magnam baſilicam fabricari iuxta cellulam in qua corpus ipſius quieſcebat: eamq́ue in eius nomine dedicans, tranſtulit in illam ſanctum corpus ipſius, præmonente pariter & adiuuante quodam veneranda canitie formoſo, qui nec prius viſus fuerat, nec poſtea comparuit.

Oreſtes patricius nepotem regno expulit.

Theudemer rex Oſtrogothorum moritur, & Theodericus filius eius regno ſubſtituitur.

Rex Arturus Scotos & Pictos obſidet, & fame affligit, ſed epiſcopis cum clero & reliquiis ſanctorum miſericordiam poſcentibus veniam donat. Deinde ciuitates ſibi ſubditas viſitans, eccleſias à paganis deſtructas renouat, præſules ſtatuit, ac religioſos cœtus virorum ac mulierum exornat: proceres quoque ſuis honoribus reſtituit.

| 16 | 31 | 15 | 27 | 44 | 4 | 1 | 12 | 473

Oreſtes Auguſtulum filium ſuum regnare conſtituit, & fœdus cum Genſerico rege facit. Interim Odeacer cum multa multarum gentium multitudine ab extremis Pannoniæ finibus Italiam petit, qui per Noreiam iter faciens, beati Seuerini cuius nomē tunc ibi celebrabatur, benedictionem petiit, & ab eo ventura ſibi didicit.

Odeacer, Oreſte victo apud Papiam obſeſſo, capto & occiſo, Italiam ſubdit iuri proprio.

Leone imperatore mortuo, Zenon imperat annis 19.

Arturus parata claſſe Hiberniam petit, illato bello regem captum deditioni cogit, & ſubiugata Hibernia, Iſlandiam inſulam debellatis habitatoribus ſuo domino ſubiicit. Quò audito, rex Godlandiæ, & rex Orcadum vltro venerunt, & Arturo ſpontaneam deditionem fecerunt.

| 1 | 32 | 16 | 28 | 45 | 5 | 2 | 13 | 474

Auguſtulus imperium deponit, quod Odoacer arripiens 14 annis nullo inquietante obtinuit.

Zenon imperator Theodericum reegm Oſtrogothorum conſulem ordinarium facit, quæ poſt imperialem dignitatem prima eſt dignitas, & equeſtrem ſtatuam auream ante regiam illi collocat.

Anni domini.	Roman.	Perſ.	Franc.	Britan.	Wand.	Wiſigoth.	Oſtrogot.	Hunn.
475	2	33	17	29	46	6	3	14

Franci poſt Wandalos & Alanos, poſt Gothos & Hunnos inceſſunt Gallias, non tantùm vt eas habeant direptioni, ſed vt ſibi ſint perpetuæ habitationi. Qui capta Colonia Agrippina, fugato de bello duce Ægidio, multos Romanorum occidunt.

476	3	34	18	30	47	7	4	15

Franci Treuerim ciuitatem ſuper Moſellam capiunt.

Hæreſis Acephalorum exorta eſt, impugnantium tria capitula ſynodi Chalcedonenſis, ſine nomine authoris, ob quod Acephali, id eſt ſine capite, vocati ſunt.

477	4	35	19	31	48	8	5	16

Genſericus rex Wandalorum, ſucceſſione regnandi inter filios ſuos ordinata, vt fratri morienti frater ſuperſtes ſine controuerſia filiorum ſuccederet, moritur. Cui ſuccedens Honoricus filius eius, regnauit annis octo.

478	5	36	20	32	1	9	6	17

Eugenius Carthaginenſis epiſcopus, & omnis clerus eius, contra Arrianam hæreſim Wandalorum fortiter pro Chriſto agonizant.

479	6	37	21	33	2	10	7	18

Odoacer rex Italiæ Pheletum regem Rugorũ bello oppreſſum extinguit.

Huic Pheleto & vxori eius Giſæ ſanctus Seuerinus hæc ventura prædixerat, quia eos à malis compeſcere non poterat.

In Africa rex Wandalorum Honoricus multos orthodoxos diuerſi ordinis, diuerſæ ætatis, vſque ad quatuor millia nongentos ſeptuaginta ſex in exilium truſos, diuerſis in locis, diuerſis temporibus, diuerſis pœnis, ad mortem excruciauit.

Exterminatis Rugis, Longobardi Rugilam, id eſt Rugorum patriam, inuadunt, quibus tunc temporis quintus rex Gudeoch principabatur. Quia ergo Longobardorum mẽtionem fecimus, quorum tempora propter ignoratam hiſtoricæ narrationis diſtinctionem nondum attingimus, iam nunc narrationem eorum ordiamur, & paulatim ad plenam & diſtinctam eorum hiſtoriam aſcendere nitamur.

Horum, vt diximus, poſt Ibor & Agion primus fuit rex Agelmundus, ſecundus Lamiſſio, ſic dictus quòd à lama, id eſt voragine, fuit extractus. Nam mater eius ſeptem vno partu enixa, cùm eos in piſcinam proieciſſet, & rex Agelmundus iter faciens eos haſta reuolueret, is haſtam eius firmiter tenuit, & ab eo nutritus eò virtutis proceſſit, vt in regno ei ſuccederet, & necem eius in Bulgaros vltus ſit. Lethu tertius, Hildeoch quartus, Gudeoch quintus fuit. Ex quo ergo in Rugilam profecti ſunt vſque ad annos 40, talis fuit rerum geſtarum eorum conſequentia. Sub Gudeoch & filio eius Claſſone ſexto rege, in Rugila habitauere. Sub Tattone ſeptimo rege in campis Affeld habitauere, vbi tertio anno Rodulpho Herulorum rege à Tattone perempto, & regno Herulorum deſtructo, Longobardorum potentia creuit. Tattonem Waccho perimit, & ipſe octauus regnauit, filiumque ſuum Waltharith ſucceſſorem regni reliquit.

480	7	38	22	1	34	3	11	8	19

Audouachrius dux Saxonum nauali hoſtico Andegauis populatur.

Carthagine liberatus abbas cum fratribus ſex, à rege Honorico carcere, catenis, igni, & vectibus martyrizantur.

Perſis imperat Euades annis 41.

481	8	1	23	2	35	4	12	9	20

Ægidius dux in Galliis moritur. Siagrius filius eius ſubſtituitur.

Audouachrius Andegauis & alias vrbes ſibi ſubigens obſides accipit.

Hildericus

| *Rom.* | *Perſ.* | *Fran.* | *Britan.* | *Lōg.* | *Wand.* | *Wiſigot.* | *Oſtrogot.* | *Hun.* | *Anni domini.*

Hildericus rex, & Audouachrius, confœderati, Alemannos ſibi ſubiugant.

Hildericus rex Andegauis incendit, & Paulum comitem vrbis perimit.

Famis tempore in Burgundia, ſenator Eclicius quatuor millia pauperes ſuſtentans, cœleſtis promiſſionis vocem audiuit.

| 9 | 2 | 24 | 3 | 36 | 5 | 13 | 10 | 21 | 482

Felix Romanæ eccleſiæ 46 præſidet. Hic Achatium epiſcopum Conſtantinopolitanum damnauit, aſſentientem Petro Alexandrino damnato.

Arturus rex Norguegiam & Daciam ſuæ ditioni ſubegit, deinde tranſit ad Galliam. Porrò hiſtoria illius dicit, hoc factum fuiſſe ſub Leone imperatore, & quendam Follonem tribunum Galliarum cum Arturo ſingulare certamē habuiſſe, hoc pacto, vt cui victoria proueniret, ipſe alterius regnum obtineret. Victoque illo Follone, cęteriſque ducibus Galliarum ſubactis, Pariſiis curiam Arturum tenuiſſe, ſtatumque regni pace & lege confirmaſſe, viriſque nobilibus prouinciarum dignitates legaſſe, & ita poſt nouem annos in Britanniam rediiſſe.

| 10 | 3 | 25 | 4 | 37 | 6 | 14 | 11 | 22 | 483

In Africa Honorius rex Wandalorum in eccleſiam Dei grauius ſolito efferatus, omnes Africæ epiſcopos quaſi ad ſynodum conuocat, & fugatis & exiliatis 444 epiſcopis catholicis, eccleſias clauſit, aut Arrianis dedit, plebemque variis ſuppliciis affligit. Lætum verò epiſcopum incendio concremauit. Eugenium quoq; Carthaginis epiſcopum cum clericis ſuis pluſquam quingentis cruciatos multis modis exiliauit.

| 11 | 4 | 26 | 5 | 38 | 7 | 15 | 12 | 23 | 484

Hilderico rege mortuo, Clodouæus filius eius regnat annis triginta. Hic duxit vxorem Clotildem filiam Chilperici regis Burgundionū, quem Gundobaldus rex eius frater peremerat, vxoremque eius matrem ſcilicet Clotildis, ligato ad collum eius ſaxo aquis immerſerat.

| 12 | 5 | 1 | 6 | 39 | 8 | 16 | 13 | 24 | 485

Honoricus rex Wandalorum iudicio Dei percuſſus, ſcatens vermibus mirabiliter expirauit, poſt quem Gunthamundus annis nouem regnat.

| 13 | 6 | 2 | 7 | 40 | 1 | 17 | 14 | 25 | 486

Clarent in Galliis Remigius Remenſis, & Patricius frater eius Sueſſonenſis epiſcopus, & Vedaſtus pòſt Atrebatenſis epiſcopus, in Africa Fulgentius epiſcopus Rupenſis, in Italia Germanus Capuanus, & Epiphanus Ticinenſis.

| 14 | 7 | 3 | 8 | 41 | 2 | 18 | 15 | 26 | 487

Gelaſius Romanæ eccleſiæ 47 præſidet. Hic Manichæos Romæ inuentos in exilium deportari fecit, & codices eorum incendit. Hic tractatus & hymnos compoſuit, hic inter cætera ſacramentorum præfationes & orationes cauto & limato ſermone fecit.

Zenon imperator regnum Italiæ donat Theoderico Oſtrogothorum regi. Hic Theodericus Trapſilam Gepidarum regem, & Buſam Bulgarorum regem, bello victos extinguit.

Gunthamundus rex ab exilio reuocat Eugenium epiſcopum.

| 15 | 8 | 4 | 9 | 42 | 3 | 19 | 16 | 27 | 488

Theodericus cum iam ſedecim annis Oſtrogothorum regnum tenuiſſet, à Mœſia egreſſus Italiam petiit, & Odoacrem Italiæ regem bis ſibi congreſſum bis in fugam vertit, & Papiæ incluſum obſedit triennio.

Hoc tempore facta eſt inuentio cryptæ ſancti Michaëlis archangeli in monte Gargano, vnde & eius memoria ſingulis annis celebri feſtiuitate in eccleſiis Dei recolitur.

Digitized by Google

Anni domini.	Rom.	Perſ.	Fran.	Lōg.	Britan.	Wand.	Wiſigot.	Oſtrogot.	Hun.

Eorico Wiſigothorum rege mortuo, regnat poſt eum filius eius Alaricus viginti annis.

489	16	9	5	10	43	4	1	17	28

Barnabas Apoſtolus, qui apud Salaminam Cypri à Barieu mago & à Iudęis pro Chriſto igne crematus eſt, corpus ſuum quod à Ioanne Marco conſobrino ſuo in crypta occultatum adhuc latebat, reuelatione ſua inueniri fecit. Cum quo etiam euangelium Matthæi, ipſius Matthæi manibus Hebraicè ſcriptum, quod erat ſimul reconditum, inuenitur. Quod euangelium ipſe Barnabas ex doctrina Apoſtolorum ſecum ſemper ferre ſolebat, & vbicunque inueniebat infirmos, ponebat illud ſuper illos: & tam fide Barnabę quàm merito Matthæi omnes ſanabantur.

Clodouæus rex Francorum Sueſſionis Siagrio duci Romanorum congreditur. Siagrius Toloſam ad Alaricum fugit, à quo Clodouæo repoſcenti remiſſus occiditur. Clodouæus verò quicquid Galliarum ſub iure erat Romanorum, ad ius Francorum transfert.

490	17	10	6	11	44	5	2	18	29

Auitus Vienenſis epiſcopus claruit, qui Gallias ab Arriana hæreſi defendit. Hic metricè de conditione mundi libros compoſuit.

Solennis Cartonenſis epiſcopus claret, qui in prædicādo Chriſtum Francos non ſegniter inſtituit.

Idacius, Lemica Hiſpaniarum vrbis epiſcopus, Chronica ſua à primo Theodoſij conſulatu inchoata hucuſque perduxit.

Gennadius epiſcopus librum ſuum de illuſtribus viris hucuſq; perduxit.

In Mineo Hiſpaniæ fluuio piſces capti ſunt, in quorum ſquamis videbatur inſcripta æra præſentis anni.

491	18	11	7	12	45	6	3	19	30

Anaſtaſius Romanæ eccleſiæ 48 præſidet. Huic Achatium damnatum reuocare volenti, multi Romanorum non communicabant.

Hoc loco quidam ponunt initium regni Anglorum. Sed in hac re multùm diſſonant eccleſię, cùm ſecundum prędatum libellum de regibus Britonum adhuc regnaret Arturus, totius Britanniæ monarchiam tenens vſq; ad Dominicæ incarnationis annum 542, quando vltimum ei bellum fuit contra Modredum nepotem ſuum, vbi & lethaliter vulneratus fuiſſe dicitur.

Britanni non valentes amplius virtutem ferre Anglorum, vt victi conceſſere in ius & nomen eorum. Et primus de genere Anglorum Elli, & ſecundus Celim, alter alteri mortuo ſuccedendo, regnauerunt apud eos per annos 70.

Sanctus patricius, ſecundus Hiberniæ archiepiſcōpus, anno ætatis ſuæ 122 in Chriſto quieuit.

Odoacer à Theoderico in fide ſuſceptus, ab eo perimitur, & Theodericus Italia potitur, & depoſito priuato induitur regali ſchemate, & regnat in Italia annis 32.

492	19	12	8	13	1	7	4	1	31

Gunthamundus rex in Africa eccleſias catholicorum, à patruo ſuo Hunerico vel auo Genſerico clauſas, aperuit, & omnes Dei ſacerdotes, petente Eugenio Carthaginenſi epiſcopo, ab exilio reuocauit.

Achatius epiſcopus Conſtantinopolitanus diuino nutu percutitur.

Zenone imperatore mortuo, Anaſtaſius imperat annis 25, vel (vt quidam volunt) 27.

493	1	13	9	14	2	8	5	2	32

Symmachus Romanæ eccleſiæ 49 præſidet, ordinato contra eum per conten-

Rom.	Perſ.	Fran.	Lōg.	Britan.	Wand.	Wiſigot.	Oſtrogo.	Hun.	Anni domini.

contentionem Laurentio. Quæ res graue diſſidium eccleſię diu vſq; ad ipſa protraxit homicidia, donec tandem hanc altercationem compreſſit Theoderici regis quamuis Arriani potentia: hoc æquitatis iudicio obtinente, vt Symmachus papa eſſet, quia prior ordinatus fuerat, eique pars maxima fauerer. Pro cuius diſſenſionis culpa animam Paſchaſij diaconi qui pertinacius Laurentio fauerat, aliàs magnæ ſanctitatis vir Germanus, Capuanus epiſcopus, inuenit in thermis in igne purgatorio poſitam. Hic Symmachus conſtituit omni die dominico vel natalitio martyrum Gloria in excelſis Deo ad Miſſas cantari, quem hymnum Teleſphorus ſeptimus à Petro papa, nocte tantùm Natalis Domini ad Miſſas à ſe in ipſa nocte inſtitutas cantari inſtituit, & in eo ad angelorum verba quæ ſequuntur adiecit.

2	14	10	15	3	9	6	3	33	494

Gunthamundo Wandalorum rege defuncto, Traſamundus frater eius regnauit poſt eum annis 26.

3	15	11	16	4	1	7	4	34	495

Clodouæus Thuringiam ſibi ſubiugat.

Theodericus rex omnes vicinarum gentium reges & principes aut amicitia, aut affinitate ſibi conciliat, & pacificè agens in locis celeberrimis regalia habitacula ædificat.

Florebant hoc tempore Launomarus Cartonenſis, fundator cœnobij Curbionenſis, & Maximus Aurelianenſis, fundator cœnobij Miriacenſis, cuius diſcipuli fuerunt Carilefus & Auitus abbates.

4	16	12	17	5	2	8	5	35	496

Clodouæus rex regnum Francorum vſque Sequanam dilatauit.

Aliqui Romanorum, ſubornatis falſis teſtibus incriminantes Symmachum papam, latenter Laurentium in papatum ſubintroduxerunt. Pro quo ſchiſmate dirimendo, rex Theodericus epiſcopum Petrum contra Canones viſitatorem ſedis Apoſtolicæ inſtituit.

5	17	13	18	6	3	9	6	36	497

Clodouæus regnum Francorum vſque Ligerim amplificat.

Symmachus papa in conſilio 115 epiſcoporum ſe purgat de obiecto crimine, & damnatis Petro & Laurentio, ipſe quidem ſedi ſuę reſtituitur, contentio autem vſque ad cædes & homicidia intra & extra eccleſiam diu protrahitur.

6	18	14	19	7	4	10	7	37	498

Clodouęus rex caſtrum Meledunum capit.

Traſamundus rex Wandalorum in Africa clauſis catholicorum eccleſiis, ducentos viginti epiſcopos exiliauit, erga quos Symmachus papa manum ſuæ liberalitatis exercuit beneuolè.

Hac perſecutione Fulgentius epiſcopus, ſanctitate, ſapientia & ſcientia, ſtylo & facundia, præclarus, multa ab Arrianis pro vera fide perpeſſus, diutino in Sardiniam exilio maceratur.

Clotildis regina orthodoxa Clodouæum regem à gentilitatis errore auocare conabatur, ſed fruſtra conari videbatur.

7	19	15	20	8	5	11	8	38	499

Clodouęus rex Alemannis bello congreditur, ibique laborante exercitu voto ſuſcipiendi Chriſtianiſmi ſe obligare cogitur. Sicq; perempto Alemannorum rege, & Alemannia ſub tributo redacta, baptizatus à ſancto Remigio Remorum epiſcopo, exemplo & edicto ſuo perduxit ad fidem Chriſti populum Francorum.

8	20	16	21	9	6	12	9	39	500

Collatis à Clodouæo rege multis prædiis eccleſiæ Remenſi, Remigius,

Anni domini. | *Rom.* | *Perſ.* | *Fran.* | *Lōg.* | *Britan.* | *Wand.* | *Wiſigot.* | *Oſtrogot.* | *Hun.* |

multa eorum parte data eccleſię Laudunenſi, ſedem epiſcopatus ibi eſſe conſtituit, primumque illic epiſcopum Genebaudum conſtituit, & eundem in fornicationem cum ſua quõdam vxore prolapſum, ſed ſeptennali pœnitentia purgatum, & de recluſione diuino iuſſu eductum ſedi ſuæ reſtituit.

501 | 9 | 21 | 17 | 22 | 10 | 7 | 13 | 10 | 40 |

Clodouæus rex Gundebaudo regi Burgundionum congreſſus, eo victo Burgundiam redegit ſub tributo.

502 | 10 | 22 | 18 | 23 | 11 | 8 | 14 | 11 | 41 |

Symmachus patricius rempublicam illuſtrat, & cum eo gener eius Boetius vir conſularis, conſpicuus in vtraque lingua, eruditione omnium liberalium artium, quas penè omnes à Græco in Latinum tranſtulit & expoſuit.

503 | 11 | 23 | 19 | 24 | 12 | 9 | 15 | 12 | 42 |

In Africa Olympus quidam, dum in balneis ſanctam trinitatem blaſphemaret, ignito iaculo cœlitus veniente viſibiliter combuſtus eſt.

504 | 12 | 24 | 20 | 25 | 13 | 10 | 16 | 13 | 43 |

Conſtantinopoli dum Deuterus Arrianus epiſcopus Barbam quendam baptizaret, & malè diſtinguens trinitatem diceret, Baptizo te Barba in nomine patris per filium in ſpiritu ſancto; aqua diſparuit.

505 | 13 | 25 | 21 | 26 | 14 | 11 | 17 | 14 | 44 |

Alamindarus rex Francorum ab Orthodoxis baptizatus, cùm eum vellent Eutychiani ſeducere, refellit eos hac fabuloſa inductione; dicens quòd literas acceperit Michaëlem archangelum mortuum eſſe. Illisq; reſpondentibus, hoc impoſſibile eſſe, quòd Angeli ſint impaſſibilis naturæ. Quomodo ergo, inquit, ſecundum vos nudus crucifixus eſt Chriſtus, niſi duarum naturarum eſſet, quandoquidem nec Angelus mortuus eſt?

506 | 14 | 26 | 22 | 27 | 15 | 12 | 18 | 15 | 45 |

Clodouæus & Alaricus reges confœderantur.

Quintianus Rutenenſis epiſcopus, & Maxentius Pictauienſis abbas, clarent in Gallia.

507 | 15 | 27 | 23 | 28 | 16 | 13 | 19 | 16 | 46 |

Vitalianus inſtinctu populi inſurgit in imperatorem Anaſtaſium propter Eutychianam hæreſim, Deo & hominibus exoſam.

508 | 16 | 28 | 24 | 29 | 17 | 14 | 20 | 17 | 47 |

Hormiſda Romanæ eccleſiæ 50 præſidet. Hic clerum compoſuit, & pſalmis erudiuit. Hic reſpectu apoſtolicæ humanitatis Græcos conuictu hæreticorum maculatos abſoluit per ſuos nuntios.

Alaricus rex Clodouæo regi inſidias molitus, fœdus violat.

509 | 17 | 29 | 25 | 30 | 18 | 15 | 21 | 18 | 48 |

Clodouæus rex, ſignis diuini auxilij animatus ad bellandũ. Turonis quippe tranſiens, equum ſuum ſancto Martino miſit, quem centũ ſolidis redemptum recipere non potuit. Miſſis aliis centum ſolidis, recepit, credens illum bonum eſſe in auxilio, qui tam carus erat in negotio. Inſuper accepto victoriæ præſagio à clericis cantantibus, Præcinxiſti me virtute; ad bellum Alarico Wiſigothorum regi congreditur, eoq; perempto, quicquid Galliarum Wiſigothi poſſidebant ad partes Frãcorum tranſtulit, & inuadens Toloſam, ſedem regni Gothorum, vſq; ad Pyrenæos montes regnum Francorum dilatauit. Fertur autem muros Ecoleſinæ vrbis ante faciem eius corruiſſe.

Amalricus filius Alarici, fugiens in Hiſpaniam, regnat ibi annis 16.

Sigiſmundus mortuo patre ſuo Gundebaudo regnat in Burgundia.

Gibrianus Scotus, cum fratribus & ſororibus in Galliam peregrinatus, vrbem Remenſem vita & morte ſua illuſtrat.

Fauſtus, ſancti Benedicti diſcipulus, & ab eo cum Mauro in Gallias hoc anno

Rom.	Perſ.	Fran.	Lōg.	Britan.	Wand.	Wiſigot.	Oſtrogot.	Hun.	Anni domini.

anno tranſmiſſus, ſcribit in vita illius Mauri, ſanctum Benedictum claruiſſe temporibus Iuſtini ſenioris, & Hilderici Wandalorum regis, addēs quòd eo tempore rex Theodericus Symmachum patricium, & Ioannem papam occiderit. Scribit quoque, eundem Benedictum hoc eodem anno quo Maurus ad Gallias tendebat, obiiſſe 12 calēdas Aprilis, hora diei quaſi tertia, quòd eo anno in ſabbato Paſchæ proueniens, primum paſcha fuiſſe demonſtrat. Se quoque dicit in Gallias veniſſe tempore regis Theodeberti nepotis Clodouæi regis. Quia ergo ille ſcripſit quæ viderat, quomodo hoc conſequentiæ hiſtoriarum conueniat, qui valet aduertat, qui aduerterit exponat.

| 18 | 30 | 26 | 31 | 19 | 16 | 1 | 19 | 49 | 510

Clodouęus rex ab Anaſtaſio imperatore codicellos de conſulatu, & coronam auream cum gemmis, & tunicam bracteam accepit, & ex ea die Conſul & Auguſtus eſt appellatus. Ipſe verò rex miſit Romam ſancto Petro coronam auream cum gemmis, quæ regnum appellari ſolet.

| 19 | 31 | 27 | 32 | 20 | 17 | 2 | 20 | 50 | 511

Theodericus rex Italiæ, Ibba comite ſuo contra Francos miſſo, 30 millia occidit eorum, in vindictam necis Alarici generi ſui.

| 20 | 32 | 28 | 33 | 21 | 18 | 3 | 21 | 51 | 512

Prima ſynodus à Francis iuſſu Clodouæi regis Aurelianis habita eſt, in qua decernuntur multa eccleſiæ vtilia.

Genoueſa virgo Pariſienſis octogenaria tranſit ad Dominum.

| 21 | 33 | 29 | 34 | 22 | 19 | 4 | 22 | 52 | 513

Sanctus Arnulphus, ſancti Remigij baptiſmo filius, in Gallia claret, qui poſt multos in prædicando Chriſtum agones martyrizatur in ſylua Pariſiorum Aquilina, & à Scariberga coniuge quondam ſua tumulatus eſt.

| 22 | 34 | 30 | 35 | 23 | 20 | 5 | 23 | 53 | 514

Clodouæus rex, regno Francorum per omnes Gallias dilatato, & legitimè & pacificè confirmato, moritur, & ſepelitur Pariſiis in baſilica ſancti Petri Apoſtoli, quam ipſe & regina Clotildis ædificauerant.

Clotharius verò filius eius, compartito regno cum fratribus ſuis Theoderico, Clodomire, & Hildeberto, regnauit annis 50. Sororem eius Clotildem Amalricus rex Wiſigothorum duxit vxorem.

| 23 | 35 | 1 | 36 | 24 | 21 | 6 | 24 | 54 | 515

Rex Burgundiæ Sigiſmundus, qui monaſterium Agaunenſium conſtruxerat, filium ſuum Sigericum perimit, malo nouercæ illius vſus conſilio. Qui competenti pœnitentiæ ſe adiacens, & martyribus Agaunenſibus ſe totum deuouens, quòd dignus fuerit venia, teſtatur crebra poſt mortem eius per eum multis conceſſa ſanitatum gratia, & per eum febricitantibus indulta curatio.

Hoc tempore, in Alexandria multi vtriuſque ſexus arrepti à dæmone repentè quaſi canes latrabant.

| 24 | 36 | 2 | 37 | 25 | 22 | 7 | 25 | 55 | 516

Theodericus rex frater Lotharij Clochilaicum regem Danorum Gallias vaſtantem perimit.

| 25 | 37 | 3 | 38 | 26 | 23 | 8 | 26 | 56 | 517

Anaſtaſius imperator fulmine à Deo percuſſus interiit, poſt quem Iuſtinus ſenior annis 10 regnauit.

Boetius annitente ſibi Symmacho, cùm authoritatem Romani ſenatus contra Theodericum regem Italiæ tueri nititur, ab ipſo exiliatur, ibiq; librum de conſolatione philoſophiæ edidit.

| 1 | 38 | 4 | 39 | 27 | 24 | 9 | 27 | 57 | 518

Thedoricus rex, frater Lotharij, ab Ermenfrido rege Thuringorum ad

Anni domini.	Rom.	Perſ.	Fran.	Lōg.	Britan.	Wand.	Wiſigot.	Oſtrogot.	Hun.

perimendum fratrem illius Baldericum pactione medietatis regni illius inuitatus, Baldericum regem perimit.

Virgo Dei Brigida obiit in Scotia.

519	2	39	5	40	28	25	10	28	58

Ioannes papa Romanæ eccleſiæ 51 præſidet.

Watheone Longobardorum rege defuncto, filius eius Waltarith regnauit annis ſeptem.

520	3	40	6	1	29	26	11	29	59

Clodomeris frater Lotharij regis, & fratres eius inſtinctu Clotildis matris ſuæ inſurgunt in Sigiſmundum & Godemarum filios Gundebaudi regis, ad vindicandam necem auiæ ſuæ, & aui ſui Chilperici regis. In congreſſu Sigiſmundus capitur, Godemarus fuga elabitur.

Traſamundus rex Wandalorum Hildericum filium ſuum ex Eudoxia filia Valentini imperatoris à Genſerico captiuata, aſtringit ſacramento, ne catholicis in regno ſuo cōſuleret. Qui patre mortuo antequam regnum ſuſciperet, omnes catholicos ab exiliis iuſſit reuocari, & epiſcopis eccleſias reformari. Sicq; ſuſcepto regno regnauit annis octo, euolutis 74 annis, ex quo Genſericus auus eius ſtatum eccleſiæ in Africa prophanauit.

Bello orto inter Romanos & Perſas, Chuades rex Perſarum Zeliobem regem Hunnorum, venientem cum 20 millibus auxiliari ſibi contra Romanos, immiſſo exercitu occidit, & totum penè eius exercitum deleuit, ſuſpectum eum habens, quòd vtrinque munera acceperit, & à ſe contra Romanos, & à Romanis contra ſe.

Ab hinc regnum Hunnorum annotare ceſſabo, qui omnis gentis illius reges Kaganos vocatos lego, & nullam diſtinguendi proprietatem inuenio.

¶ *Regnum Hunnorum finitur.*

521	4	41	7	2	30	1	12	30

Chuade Perſarum rege mortuo, Kabades poſt eum regnauit annis 16.

Clodomiris rex, Sigiſmundo rege cum vxore & filiis perempto, iterum congreſſus cum fratre Godemaro, perimitur ab eo.

Boetius longo exilio fatigatus, à Theodorico Gothorum rege Italiæ perimitur.

522	5	1	8	3	31	2	13	31

Vt ſcribit Fauſtus, hac ætate, ſcilicet tempore Iuſtini ſenioris, & Hilderici Wandalorum regis, reuera floruit ſanctus Benedictus. Sed nec de vita nec de morte eius procedit ratio ſecundum Dionyſij cyclum.

Zatus rex Lazorum Conſtantinopoli baptizatur, & à Iuſtino imperatore ſuſceptus muneratur.

Symmachus exconſul à Theodorico rege Italiæ perimitur.

523	6	2	9	4	32	3	14	32

Felix Romanæ eccleſiæ 52 præſidet. Hic Gregorij papæ atauus fuit.

Iuſtinus Arrianos vbique exterminari edicit, ad quod edictum deducendum Ioannes papa à rege Italiæ Theoderico Arriano & Arrianorum defenſore Conſtantinopolim miſſus, ante portam vrbis cæcum illuminauit, & compos petitionis ad Theodericum reuerſus, Rauennæ ab eo in carcere excruciatus fame defecit, cui ſucceſſit prædictus Felix. Poſt dies autem nonaginta Theodericus ſubitò defunctus, à quodam ſancto eremita viſus eſt nudus & diſcalciatus, à Ioanne papa & Symmacho patricio in olla Vulcani eſſe detruſus.

Athalaricus Theodorici ex filia nepos, in regno Italiæ & Oſtrogothorum ſuccedens, regnat annis 8.

Roman.	*Perſ.*	*Franc.*	*Long.*	*Britan.*	*Wand.*	*Wiſigoth.*	*Oſtrogot.*	*Anni domini.*
7	3	10	5	33	4	15	1	524

Theodericus rex, repoſcens ab Ermenfrido rege pactũ, cum fratre Clothario inſurgit in eum, eoq; poſt nimiam ſtragem ſuorum de bello fugato, & non multo pòſt mortuo, totam Thuringiam ſibi ſubdunt. Captiuatam inter alios Radegundem, filiam Berthariȷ regis, olim à fratre Ermenfrido peremptì, Clotharius rex ſuo ſociauit matrimonio.

8	4	11	6	34	5	16	2	525

Almaricus rex Wiſigothorum cùm vxorem ſuam Clotildem tractaret indignè, eo quòd Arrianæ ſectæ ſecum inſeruire nollet, perimitur in Hiſpania a fratre Clotildis Childeberto.

Theuda regnat poſt eum annis 17.

9	5	12	7	35	6	1	3	526

Clotharius cum fratre Childeberto Auguſtidunum Burgundiæ vrbem obſidens, cunctam fugato Godemaro Burgundiam occupat.

Acephalorum hæreſis abdicatur, qui dicunt Paulum apoſtolum in epiſtolis præcepiſſe, fœminas diaconas debere fieri, quia eas commemorat poſt diaconos, & dicuntur Acephali ſine capite, quia author huius erroris neſcitur.

Kabades rex Perſarum dolens filium ſuum Pharſuaſan in Manichęorum ſectam inductũ, omnibus Manichæis quaſi à ſe numerandis tractis in vnum, immiſſo exercitu occidit multa millia eorum.

Inter Thuriſmodum regem Gepidarum, & Audohin regem Longobardorum conſerto prælio, Albuinus filius Audohin Thuriſindum filium Thuriſmodi extinguit, & victoria Longobardis cedit. Thuriſmodus præponens fidem iræ & dolori, eidem Albuino, poſtea ad ſe ſub fide venienti, dedit arma filiȷ ſui Thuriſindi, ab eo perempti. Waltarith Lõgobardorum rege mortuo, Audohin regnat annis 17.

10	6	13	1	36	7	2	4	527

Bonifacius papa Romanæ eccleſiæ 53 præſidet.

Iuſtinus, Iuſtiniano ſuo ex ſorore nepote in regno ſubſtituto, moritur. Hic Iuſtinianus imperat annis 38.

Hic Perſas ab irruptionibus in partes Romanorum per Biliſarium repreſſit.

Audohin Longobardos in Pannoniam duxit, in qua habitauerunt annis 42.

1	7	14	2	37	8	3	5	528

Caſſiodorus ſenator pòſt monachus, Arator poeta, Priſcianus Grammaticus, Victor Capuanus epiſcopus, qui cyclos Paſchales ſcribens Victoriȷ errores redarguit; Gregorius Lingonenſis, Nicetius Treuerenſis, Domitianus Tungrenſis florent.

Gilemer perimens Hildericum regem annis quinque, regnat poſt eum ſuper Wandalos, qui tantæ crudelitatis fuit, vt nec parentibus parceret.

2	8	15	3	38	1	4	6	559

Corpus Antoniȷ monachi diuina reuelatione inuentum, & Alexandriam eſt delatum.

Sanctus Benedictus, cùm de loco cui Sublacus vocabulum erat, ad montem Caſſinum tranſmigraret, ad omne biuium duo ei angeli occurrebant, viam qua ire deberet præmonſtrantes. Huius admirabilem vitam virtutibus plenam ſanctus papa Gregorius ſcribit in libro Dialogorum tertio, vbi etiam teſtatur eum non aliter vixiſſe quàm docuit.

3	9	16	4	39	2	5	7	530

Ioannes Romanæ eccleſiæ 54 præſidet.

Digitized by Google

Anni domini. | *Roman.* | *Perſ.* | *Franc.* | *Longob.* | *Angl.* | *Wand.* | *Wiſigoth.* | *Oſtrogot.* |

Franci extorquent de manu Athalarici, quicquid Galliarum auus eius Theodericus rex Italiæ tenuerat.

In Africa quidam orthodoxi epiſcopi, linguis ſibi exciſis radicitus à Wandalis, poſtmodum clarè loquendo multis miraculo fuere. Quod miraculum vnus eorum auxit, qui in elationem verſus, ſtatim priuatus diuino dono obmutuit.

531 | 4 | 10 | 17 | 5 | 40 | 3 | 6 | 8 |

Athalarico rege Italiæ & Oſtrogothorum mortuo, Amalſiunda mater eius Theodatum, Theoderici patris ſui ex ſorore nepotem, aſciſcit ſecum in regnum.

Clodoaldus filius Clodomiris regis, fratribus ſuis impiè à patruo ſuo Lothario olim extinctis, mundanam nobilitatem transferens ad nobilitatem diuinæ ſeruitutis, in clericali gradu præeminet exemplo ſanctitatis.

Sanctus Vedaſtus primus Atrebatenſis epiſcopus ordinatur à ſancto Remigio.

532 | 5 | 11 | 18 | 6 | 41 | 4 | 7 | 1 |

Hoc anno expletus eſt à Chriſti natiuitate magnus annus annorum quingentorum triginta duorum. Ab hoc etiam anno Dionyſius abbas orditur cyclum ſuum cyclorum quinque decennouenalium. Et quia ſecundus annus operis huius concordare debet in ratione computi primo anno natiuitatis Chriſti, debet triceſimuſquintus cyclus Dionyſij cōcordare in ratione computi triceſimo tertio anno natiuitatis Chriſti, ſcilicet vt 14 luna Aprilis occurrat 9 calend. Aprilis, in quinta feria, Paſſio Chriſti octauo calen. Aprilis in ſexta feria, Reſurrectio ſexto calendis Aprilis in Dominica die. Sed quia non ita occurrit, ſed luna 14 Aprilis, occurrit eo anno 12 calendis Aprilis in prima feria. Dominica verò dies Paſchæ in quinto calendis Aprilis ideo improbatur, quia repugnat euangelicæ veritati.

Iuſtinianus imperator libros legum Romanorum abbreuiauit in vno volumine, quod Iuſtinianum vocatur.

533 | 6 | 12 | 19 | 7 | 42 | 5 | 8 | 2 |

Agapetus Romanæ eccleſiæ 55 præſidet.

Theodatus rex reginam Amalſiundam imperatoriæ tutelæ commiſſam exiliat, eaque non multo pòſt in balneo ſtrangulata immiſſu Theodati, ſolus ſuper Oſtrogothos anno vno regnat. Qui ſciens pro hoc ſe iram imperatoris incurriſſe, Agapetum papa Conſtantinopolim miſit pro impetranda huius facti impunitate. Agapetus inueniens ibi Anthemium Conſtantinopolitanum epiſcopum Eutychianæ eſſe hæreſis; excommunicato eo & exiliato, Menam fecit ibi ſubſtitui. Agapetus ibi moritur, Romamq; refertur.

Iuſtinianus imperator Conſtantinopoli eccleſiam ſanctæ Sophiæ incomparabili opere ædificat.

Biliſarius patricius à Iuſtiniano imperatore ex iuſſu Dei ad Africam liberandam de manu Wandalorum miſſus, noctu cum plauſtris ruſticorum vrbem introeuntibus ingreſſus, Carthaginem cepit, pecunias infinitas recepit, Gilimerem ex fuga ad deditionem reductum imperatori Conſtantinopolim duxit. Sic regnum Wandalorum deſtructum eſt. Sic tandem illa Wandalica rabies cum ipſo nomine funditus extincta eſt.

¶ *Regnum Wandalorum finitur.*

534 | 7 | 13 | 20 | 8 | 43 | 9 | 1 |

SYluerius, 56 Romanæ eccleſiæ, à Theodato ſubſtituitur.

Biliſarius contra Theodatum mittitur. Theodatus à Gothis extinguitur. Witigis in regno ſubſtituitur. Biliſarius Neapolim exterminat, Romam

Romano.	*Perſar.*	*Francor.*	*Longobar.*	*Anglor.*	*Wiſigoth.*	*Oſtrogot.*	*Anni domini.*

Romam fugientibus Gothis intrat. Witigis Romam obſidet. Fames Italiam vrget. Witigis capitur,& imperatori dirigitur.

Syluerius quia Anthemium reuocare noluit,exiliatus defecit.

Eldepadus ab Oſtrogothis rex ordinatus regnat anno vno.

Theodericus abbas diſcipulus ſancti Remigij,& Theodulphus abbas diſcipulus ipſius Theoderici,in Francia clarent.

8	14	21	9	44	10	1	535

Vigilius papa Romanæ eccleſiæ 57 præſidet.

In Galliis clarent fratres vterini,vno & eodem die nati,& pontifices conſecrati, Medardus ad titulum Nouiomenſem, Gildardus ad Rotomagenſem,& vno die abſoluti à ſeculo, & aſſumpti à Chriſto.

Germanus quoque Pariſienſis. Porrò ſanctus Medardus ſedem epiſcopalem quæ prius erat Liermandus,propter eiuſdem ſubuerſionem tranſtulit Nouiomum. Ipſe etiam poſt deceſſum ſancti Eleutherij Tornacenſis epiſcopi regendam ſuſcepit Tornacenſem eccleſiam, & poſt eum ſucceſſores eius annis multis, vſque ad tempus Eugenij papæ tertij,& demum Simonis epiſcopi,qui obiit anno domini 1148.

In Italia clarent epiſcopi,Sabinus Canuſinus,Caſſius Narnienſis,Fulgentius Vtricolenſis,Cerbonius Populonij.

Eldepado mortuo Erarius regnat anno vno.

9	15	22	10	45	11	1	536

Erario perempto,Totila,qui & Balduilla, ſuper Oſtrogothos regnat annis decem, qui mox Italiam inuadit, & à ſancto Benedicto Caſſinenſi futura ſibi audit. Multa,inquit,mala facis, multa mala feciſti,iam aliquando ab iniquitate compeſcere. Et quidem mare trãſiturus es, Romam ingreſſurus,nouem annis regnabis, decimo morieris. Hoc anno quidam dicunt eundem ſanctum Benedictum obiiſſe,& Maurum diſcipulũ eius in Galliam veniſſe.

10	16	23	11	46	12	1	537

Theodericus rex frater Lotharij obiit. Theodebertus filius eius ei ſuccedit.

Hoc tempore in vna vrbium Ciliciæ quidam Theophilus vicedominus tam prudenter & vtiliter ſecundas partes eccleſiaſticæ diſpenſationis ſub epiſcopo agebat,vt mortuo epiſcopo omnium ore dignus epiſcopatu eſſe acclamaretur. Qui contentus vicedominatu alium ordinari maluit epiſcopum,à quo à vicedominatu iniuſtè amotus ad tantam impatientiam eſt delapſus, vt, conducto ſibi Hebræo quodam mago,per eum opem ad dignitatem ſuam recuperandam expeteret à principe dæmoniorum. Et ab eo iuſſus abnegare Chriſtum filium Dei,eiuſq; matrem Mariam,cum omni Chriſtianiſmi propoſito,& ipſam abnegationem ſcripto firmare,& ſcriptam ſignare, & ſignatam ſibi tradere, eius ſe ſeruitio addixit. Qui in craſtinum recuperato vicedominatus honore,non multo pòſt ad ſe reuerſus per dies 40 omni pœnitendi modo ſe affligens, primò piam Dei matrem Mariam ſibi reconciliauit,eaq; ſibi apparente abrenuncians diabolo, Chriſtumque verum Dei filium, verumq; Deum & hominem, ex Maria virgine natum,& omne Chriſtianiſmi propoſitum confitens,per eam etiam Chriſti filij eius gratiam recepit. Et ad indicium indultæ ſibi veniæ rurſum ei dormienti apparens Chriſti mater, etiam ſcriptum abrenunciationis quod ſignatum diabolo dederat, repoſuit ſuper pectus eius. Quo Theophilus recepto,in craſtinum Dominica ſcilicet die,coram epiſcopo & omni eccleſia pandens ordinem rei,omnes ad ſtuporem & laudem Dei & genitricis ſuæ Mariæ commouit,& in eodem loco quo ſibi pia Chriſti mater apparuit,perſtans,ibidem poſt triduum mortuus & ſepultus eſt.

Digitized by Google

Anni domini.	Romanor.	Perſar.	Franco.	Longobar.	Anglor.	Wiſigoth.	Oſtrogot.

Apud Perſas regnat Coſdroe annis 37.

538	11	1	24	12	47	13	2

Coſdroe fines Romanorum incurſat.

In Campania Italiæ Benedictum iuniorem ſanctitate clarum rex Totila pro Chriſto perſequens, cùm eum cum cella ſua comburere voluiſſet, nec valuiſſet, in clibanum ardentem eum proiecit. Qui inde die altero illæſus, etiam veſtibus illæſis, exiuit.

539	12	2	25	13	48	14	3

Iuſtinianus imperator duos Bulgarorum reges Thraciam depopulantes occidit, cum multis millibus Bulgarorum.

540	13	3	26	14	49	15	4

Coſdroe Antiochiam capit.

Childebertus rex cum fratruele Theodeberto in fratrem Lotharium inſurgit. Sed matre eorum ſatis agēte Clotilde apud Deum, ne inter fratres fieret ciuile bellum, horrenda tempeſtate coerciti, cùm ſuper Lotharium ne ſignum quidem apparuerit horroris huiuſmodi, reddunt ſe fraternæ paci.

541	14	4	27	15	50	16	5

Coſdroe iam quartò Romanos infeſtantem Beliſarius compellit redire inefficacem.

In diuerſis Galliarum locis diuerſa ſigna viſa ſunt. Cometes apparuit die ſancto Paſchæ. Cœlum ardere viſum eſt. Verus ſanguis ex nube defluxit in veſtimentis hominum. Domus cuiuſdam ab intus ſanguine reſperſa apparuit, & ſecutæ variæ clades, & malæ valetudines cum puſtulis & veſicis populos afflixerunt.

542	15	5	28	16	51	17	6

Conſtantinopoli mortalitate magna inſurgente, ſtatuta eſt ſolennitas Purificationis beatæ Mariæ, quæ Græcè Ὑπαντὴ, id eſt obuiatio, dicitur, eò quòd die illo Symeon obuiauerit oblato in templum Domino, & ita mortalitas illa ceſſauit.

Biliſarius ad Africam remiſſus, Guntharith ſuper reliquias Wandalorum regnantem cum ſuis extinguit.

Lotharius & Childebertus fratres, obſeſſa in Hiſpaniis Cæſarauguſta, ciuibus Deum adorantibus, & circumlata Vincentij martyris tunica, accepta ab eis pro munere ipſius martyris ſtola, redeunt, acquiſita Hiſpaniæ parte maxima.

Maurus in Gallia claret, ſancti Benedicti diſcipulus.

Vſque ad hoc tempus hiſtoria Britonum perducit narrationem ſuam de rege Arturo. Refert enim, eum poſt celeberrimā illam curiam in vrbe legionum habitam, in qua omnes reges inſularum Occidentalium & duces Galliarum fuerunt, maximum duxiſſe exercitū in fines Burgundię aduerſus Lucium principem Hiſpaniarum, ſub Leone imperatore reipublicę procuratorem, & in eundo quendam immenſum gigantem ſingulari pugna deuiciſſe, deinde vtrarumq; partium legiones in pago Lingonenſi ad præliandū conueniſſe. Poſtea narrat quòd Arturus iuga alpium tranſcendere, & Romam inuadere voluerit, ſed interim audiens Modredum nepotem ſuum diadema Britanniæ per tyrānidem corripuiſſe, Britanniam remeauerit, atq; in vltimo prælio quod cum illo habuit, poſt neces ferè omnium ducum ipſe lethaliter vulneratus fuerit, & in inſulam quandam ad ſanandum deportatus, relicto regni ſucceſſore cognato ſuo Conſtantino. Ipſe verò Arturus iuxta Merlini vaticinium dubium habet exitum, quia vtrùm viuat an mortuus fuerit, nemini certum eſſe æſtimatur. Porrò hæc omnia, vt ſuprà diximus, nullam fidei authoritatem videntur habere, ſi cum cæteris hiſtoriis conferantur.

Theuda

Digitized b

Roman.	*Perſar.*	*Francor.*	*Longobar.*	*Anglor.*	*Wiſigoth.*	*Oſtregot.*	*Anni domini.*

Theuda Wiſigothorum rege à ſuis perempto, Theudegiſillus regnat poſt eum annis duobus.

16	6	29	17	52	1	7	543

Vigilius papa, quia ſecundum ſuam promiſſionem noluit Anthemium reuocare, Conſtantinopolim mittitur ignominioſè.

Totila rex Oſtrogothorum capta Roma habitauit aliquandiu cum Romanis, quaſi pater cum filiis, manſuefactus (vt creditur) ſancti Benedicti monitis.

Audohin mortuo, Albuinus filius eius regnauit ſuper Longobardos in Pannonia annis 25.

17	7	30	1	53	2	8	544

Herculanus Peruſinus epiſcopus à Totila rege ſecto capite martyrizatur, poſt mortem verò corpori caput eius vnitum inuenitur.

Totila Siciliam inuadit, Narſes verò eunuchus Romanorum patricius ordinatur, & contra Totilam deſtinatur.

Theudegeſilo inter conuiuandum à ſuis perempto, Agilan regnat ſuper Wiſigothos annis nouem.

18	8	31	2	54	1	9	545

Narſes Albuino regi Longobardorum confœderatur.

Obiit ſanctus Remigius Remorum epiſcopus.

19	9	32	3	55	2	10	546

Vigilius papa exiliatur. Narſes patricius auxiliantibus ſibi Longobardis Totilam regem perimit.

Oſtrogothorum gente vſq; ad internicionem deleta, regnum Oſtrogothorum penitus deſtruitur. Ita illud regnum Gothorum, quod (vt ait Iordanus) per annos circiter duo millia quadringẽtos durauerat, defecit in Oſtrogothis, ſed Wiſigothis in Hiſpania regnantibus incolume remanſit. Theias tamen regnum Oſtrogothorum reſuſcitare niſus, regnat annis duobus.

20	10	33	4	56	3	1	547

Conſerto prælio inter Chunimundum regem Gepidarum & Albuinum regem Longobardorum, corruerunt vtrinque 60 millia eorum; vbi Albuinus Chunimundum peremit, & ex teſta capitis eius poculum ſibi ad bibendum fecit, filiamque eius captiuam vxorem ſibi accepit.

Hunnis verò terras Gepidarum inuadentibus, deſtructum eſt regnum Gepidarum penitus.

21	11	34	5	57	4	2	548

Theodebertus rex per ſe & per ducem ſuum Bucellinum Italiam belli vario euentu inquietare non deſiſtit, & ab Italia & à Sicilia aut ſpolia aut tributa accipit.

Theias rex à Narſete perimitur, & cum eo Gothorum reliquiæ extirpantur.

¶ *Oſtrogothorum regnum finit.*

22	12	35	6	58	5		549

Narſes patricius Sindual regem Britonum, ex amico ſibi rebellem, bello victum & captum ſuſpendit. Sed de hoc rege hiſtoria Britonum nihil refert, niſi fortè eadem perſona diuerſo nomine nuncupetur, & ibi taceatur quod hic habetur. Poſt Conſtantinum quippe qui Arturo ſucceſſit, regnaſſe dicitur Aurelius Cunanus, & poſt eum Wortiporius.

Agericus Virdunenſis epiſcopus claret.

23	13	36	7	59	6		550

Theodebertus rex obiit, cui Theobaldus filius eius ſuccedit.

Anni domini.	Romanorum.	Perſarum.	Francor.	Longobar.	Anglorum.	Wiſigoth.

Arboris quæ dicitur Sambucus, flores, grana, & fructus, in flores, grana, & fructus vitis transformantur.

551 | 24 | 14 | 37 | 8 | 60 | 7 |

Quinta ſynodus vniuerſalis Conſtantinopoli celebratur, in qua epiſtola quæ ibi dicitur erroris plena, reprobatur, & Theodorus perſonam mediatoris Dei & hominum in duabus ſubſtantiis ſeparans, ad impietatis perfidiam cecidiſſe conuincitur.

¶ *Hucuſque Iordanis epiſcopus hiſtoriam contexuit.*

552 | 25 | 15 | 38 | 9 | 61 | 8 |

Pelagius Romanæ eccleſiæ 58 præſidet. Hic inſimulatus de morte Vigilij papæ, tenens ſancta Euangelia & crucem iureiurando publicè ſatisfecit.

Hoc tempore in Oriente puer quidam Iudęorum filius, cùm à coęuis ſuis Chriſtianorum filiis ad hoc adductus fuiſſet, vt in eccleſia ſanctæ matris Domini noſtri Ieſu Chriſti corpus & ſanguinem Chriſti perciperet, propter hoc à patre ſuo proiectus in fornacem ardentem, illæſus inde à Chriſtianis extractus eſt, aſſerens quòd mulier quæ in illa eccleſia puerum tenens depicta erat, pallio ſuo flammas ignis à ſe euentilaſſet.

553 | 26 | 16 | 39 | 10 | 62 | 9 |

Agilan cùm inſolenter in ſuos ageret; Athanagildus, auxiliantibus ſibi Romanis, eo perempto, regnauit annis 22.

554 | 27 | 17 | 40 | 11 | 63 | 1 |

Clotildis regina moritur.

Hyems niue & glacie ita exaſperatur, vt volucres & feræ indomitæ manu capi poſſent.

555 | 28 | 18 | 41 | 12 | 64 | 2 |

Bucellinus, & Amingus, duces Francorum à Narſete perimuntur.

Quaſi ſpecies lanceæ in cœlo apparuit à Septentrione in Occidentem.

556 | 29 | 19 | 42 | 13 | 65 | 3 |

Theodebaldus rex obiit.

Lotharius rex Francorum rebellantes contra ſe Saxones, & auxiliantes eis Thuringos, graui pugna & excidio perdomuit.

Obiit ſanctus Medardus Nouiomenſis & Tornacenſis, in cuius tranſitu cœlum apertum eſt, & diuina ante eum micuerunt luminaria ſpatio duarum horarum. Cuius corpus rex Lotharius transferri fecit ad vrbem Sueſſionenſem; promittens, quòd ſuper eum decentiſſimam baſilicam ædificaret, & inibi religioſorum virorum cõuentum ſtatueret. Quod opus ipſe quidem cœpit, ſed filius eius Sigebertus adimpleuit.

557 | 30 | 20 | 43 | 14 | 66 | 4 |

Radegundis regina, vxor quondam Lotharij regis, mutata veſte claret ſanctitatis nobilitate.

558 | 31 | 21 | 44 | 15 | 67 | 5 |

Gregorius filius Gordiani ſenatoris Romæ adoleſcit, qui ſex monaſteriis in Sicilia fundatis, & ſeptimo Romæ in domo ſua, ex prætore vrbano factus monachus, ſapientia & ſcientia, doctrina & ſanctitate claruit.

Terræmotus terribilis nimis per decem dies factus eſt.

559 | 32 | 22 | 45 | 16 | 68 | 6 |

Childeberto rege mortuo, monarchia regni Francorum cedit fratri eius Lothario.

560 | 33 | 23 | 46 | 17 | 69 | 7 |

Hoc tempore Iudæus quidam imaginem Saluatoris de eccleſia furtim deponens, eam telo transfixit, & eam clàm ad domum ſuam deferens cùm

eam

Romanorum.	*Perſarum.*	*Francor.*	*Longobar.*	*Anglorum.*	*Wiſigoth.*	*Anni domini.*

eam vellet flammis exurere,ſe ſanguine imaginis cruentatũ videns,præ ſtupore eam abſcondit: quam Chriſtiani requirentes,& per veſtigia ſanguinis inuenientes, eam ſanguinolentam receperunt,Iudæum verò lapidauerunt.

Miſerabilis in Italia mortalitatis peſtilentia.

| 34 | 24 | 47 | 18 | 70 | 8 | 561

Hoc tempore in Scotia Brẽdanus claruit. Qui fortunatas inſulas ſeptennali nauigatione perquirens, multa miraculo digna vidit, à quo Machutes qui & Maclouus regulariter educatus,& ipſius nauigationis ſocius,in Britannia ſanctitate & miraculis claruit. Qui à Britannis exacerbatus eorum maledictis,tranſiuit ad Gallias, & ſub Leuntio Saxonum epiſcopo multo tempore virtutibus claruit, Britannos verò propter ſuam maledictionem variis cladibus addictos,data rurſum benedictione abſoluit,& ſanauit.

Anglorum in Britannia Edilbertus tertius regnat annis quinquaginta quinque.

Super Britones autem poſt Wortiporium regnauit Inalgo, qui iuxta hiſtoriam eorum ſex inſularum comprouincialium monarchiam bellando conquiſiuit. Poſt quem regnauit Cathericus,in cuius tempore diſperſi ſunt Britones,& regni diadema perdiderunt multis annis.

| 35 | 25 | 48 | 19 | 1 | 9 | 562

Conſtantinopoli quidam imperatorem extinguere moliti,extinguuntur: cuius criminis Biliſarius quoque accuſatus,ab imperatore abſoluitur.

In Gallia mons ſuper Rhodanum fluuium multis diebus dans mugitum, tandem ab alio monte ſibi vicino diſciſſus, cum eccleſiis & domibus, hominibus & beſtiis,in Rhodanum præcipitatus eſt.

| 36 | 26 | 49 | 20 | 2 | 10 | 563

Lotharius rex Chramnum filium ſuum,diu cõtra ſe rebellantem,& multa mala in regno ſuo facientem,in Britannia perſequutus,ei eiuſq; auxiliario duci Britonum Chonobro bello occurrit: & Chonobrum quidem peremit, Chramnum verò captum igni,cum vxore & filiabus,conſumi fecit.

| 37 | 27 | 50 | 21 | 3 | 11 | 564

Ioannes Romanæ eccleſiæ 59 præſidet.

Lothario rege Francorum mortuo, Chilpericus filius eius compartito regno cum fratribus ſuis,Heriberto,Guntranno,& Sigeberto, regnat annis 23. Et ipſe quidem Chilpericus Sueſſionis ſedem regni habuit,Heribertus Pariſios,Guntrannus Aureliam,Sigebertus verò Metas.

| 38 | 28 | 1 | 22 | 4 | 12 | 565

Iuſtiniano imperatore mortuo,Iuſtinus iunior imperat annis 12.

Multa ſigna in Sole & Luna apparuerunt.

| 1 | 29 | 2 | 23 | 5 | 13 | 566

Narſes patricius, accuſatione Romanorum patriciatu degradatus, & quia eunuchus erat exprobrante ſibi Sophia Auguſta, vt iret in gynæcium diuidere penſa cum puellis, reſpondens talem ſe eidem orditurum telam, qualem ipſa dum viueret deponere non poſſet, inuitat Longobardos ad poſſidendam Italiam.

Sanctus Columbanus presbyter veniens de Scotia, clarus habetur in Britannia.

Samſon Dolenſis archiepiſcopus,conſanguineus ſancti Maclouij,& ſucceſſor Samſonis Maglorius, qui de tranſmarina Britannia ad ciſmarinam tranſierant Britanniam,clarent ſanctitate & doctrina.

| 2 | 30 | 3 | 24 | 6 | 14 | 567

Sigebertus rex Hunnos, partes Francorum depopulantes,in Thuringia bello deuincit.

Anni domini. | *Romanorum.* | *Perſarum.* | *Francor.* | *Longobard.* | *Anglorum.* | *Wiſigoth.* |

Chilpericus frater eius interim terminos illius incurſat,& Remos vrbem occupat.

Haſtæ igneæ in cœlo viſæ ſunt,portendentes irruptionem Longobardorum in Italiam. Baſolus abbas,& Syndulphus presbyter,& Recluſus,in Francia clarent.

568 | 3 | 31 | 4 | 25 | 7 | 15 |

Albuinus rex,Saxonibus aliisq; gentibus ſibi aſcitis,& Pannonia ex condicto commendata amicis Longobardorum Hunnis,ad Italiam contendit cum omnibus Longobardorum familiis,ibiq; regnat ſex annis.

Sigebertus rex deſertas Saxonum terras peruadit, easq; Sueuis ad habitandum tradit. Hanc mali nouitatem noua in cœlo ſigna multo antè tempore portenderant.

569 | 4 | 32 | 5 | 1 | 8 | 16 |

Sigebertus rex fratri ſuo Chilperico repugnat,& Sueſſionis ſedem regni eius occupat. Theodebertum filium eius ibi captum exiliat,ipſum Chilpericum prælio victum fugat, & terminos ſuos ab eius inſolentia liberat. Ipſe vxorem ducit Brumam,filiam Athanagildi regis Wiſigothorũ, quæ & Brunichildis dicta eſt.

570 | 5 | 33 | 6 | 2 | 9 | 17 |

Sanctus Vedaſtus obiit.

Italia à Longobardis nullo ſubſiſtente peruaſa atteritur, inſuper fama & peſtilentia conſumitur.

Armenij fidem Chriſti ſuſcipiunt.

571 | 6 | 34 | 7 | 3 | 10 | 18 |

Sanctus Amandus naſcitur.

Hunni iterum Sigeberto congreſſi, & magicis artibus penè victoriam adepti,recedunt,Sigeberto in omni vita ſua confœderati.

572 | 7 | 35 | 8 | 4 | 11 | 19 |

Gregorius Turonenſiũ epiſcopus ordinatur:clarus habetur in omnibus.

Longobardi, Papia poſt triennij obſidionem per deditionem accepta,& præter Romam & Rauennam penè tota potiti Italia,dominantur ibi cum potentia.

573 | 8 | 36 | 9 | 5 | 12 | 20 |

Inter Romanos & Perſas pugna commiſſa,Romanis cedit victoria.

Heribertus rex moritur.

Hiſpani & Franci de Paſcha celebrando diſſentiunt, Hiſpanis 12 calendas Aprilis, Francis verò 14 calendas Maij Paſcha celebrantibus. Sed Francos rectè celebraſſe per hoc diuinitus claruit,quòd fontes in Hiſpania qui in ſabbato ſancto Paſchæ ad baptizandum ſponte diuinitus repleri ſolent,non in Hiſpanorum,ſed in Francorum Paſcha repleti ſunt.

574 | 9 | 37 | 10 | 6 | 13 | 21 |

Apud Perſas Hormiſda regnat annis 17.

Albuinus rex Longobardorum ab armigero ſuo perimitur, fraude vxoris ſuæ,cuius patrem Chunimundum Gepidarum regem ipſe olim in bello peremerat,& ex teſta capitis eius ſibi pateram ad bibendum fecerat. Quam cùm vno die ei porrigeret dicens,Bibe cum patre tuo,illa fœmineo furore accenſa,illum ab armigero ipſius in lecto perimi fecit.

Cleb ſubrogatus regno Longobardorum regnat annis 2.

575 | 10 | 1 | 11 | 1 | 14 | 22 |

Benedictus Romanæ eccleſiæ 60 præſidet. Ab hoc Gregorius ad prædicandum Anglis abire permiſſus,ſed populo tumultuante retractus,ſeptimus leuita eſt ordinatus.

Atha-

Romanorum.	*Perſar.*	*Francor.*	*Longobard.*	*Anglorum.*	*Wiſigothor.*	*Anni domini.*

Athanagildo rege Wiſigothorum mortuo, Lewigildus cum fratre ſuo Lewa,& pòſt ſolus, regnat annis 16.

Fortunatus poeta veniens ab Italia, claret in Gallia.

11	2	12	2	15	1	576

Cleb mortuo Longobardi ſub ducibus fuerunt annis 10. Fame Romam vrgente, multi Romanorum ſe Longobardis dederunt.

12	3	13	1	16	2	577

Iuſtino imperatore mortuo, Tyberius regnat annis 6. Hic, miſſa ab Ægypto frumenti copia, Romam liberat ab inedia.

Chilpericus rex Francorum fratrem ſuum Sigebertum nimis,& per ſe, & per filium ſuum Theodebertum vrget, plus quàm ciuili bello.

1	4	14	2	17	3	578

Sigebertus rex fratri ſuo Chilperico pugna congreditur, ibique Theodebertus filius Chilperici perimitur. Francis verò, pro Chilperico ſibi exoſo, Sigebertum ſuper ſe regem leuare volentibus; à duobus pueris, à Fredegunde Chilperici vxore immiſſis, Sigebertus perimitur. Brunichildis vxor eius cum filio Childeberto, vel Childeberti filiis, regnum gubernans propter inſolentiam morum adeò intolerabilis erat Francis, vt meritò crederetur Sibyllam de ea vaticinatam eſſe. Veniet (ait) Bruma de partibus Hiſpaniæ, ante cuius cõſpectum gentes vel gentium reges peribunt, ipſa verò calcibus equorum dirupta peribit. Quæ quamuis ita eſſet inſolens, tamen Dei eccleſias honorabat. Plura etiam ſanctorum cœnobia fundauit, & ædificia admirandi operis conſtruxit, vt miraculo fuerit tanta ab ea fieri potuiſſe.

Sanctus Germanus Pariſienſis obiit.

Duces Longobardorum vrbes & eccleſias exterminantes indiſcretè, ſubiugant ſibi quod ſupererat Italiæ.

2	5	15	3	18	4	579

Tiberius quia liberalis in pauperes fuit, liberalitatem eius Deus iuuit, dum multos theſauros ei inuenire fecit.

Chilpericus rex Brunichildem relictam Sigeberti cum filiis exiliat.

Menas ſolitarius in Italia claret.

3	6	16	4	19	5	580

Hormiſda rex Perſarum, incurſans prouincias Romanorum ignominioſè victus à Romanis, propoſuit edictum, ne rex Perſarum per ſe vltrà exeat ad prælium.

Ignis per cœlum diſcurrere viſus eſt.

4	7	17	5	20	6	581

Pelagius Romanæ eccleſiæ 61 præſidet. Hic obſidentibus Romam Longobardis ordinatur abſque iuſſione principis. Hic decreuit, quotidianam ſacramentorum præfationem ad miſſas nouem tantummodo præfationibus ſecundum antiquum Romanorum ordinem eſſe commutandam, ſcilicet in Natali Domini, in Apparitione, in Paſcha, in Aſcenſione, in Pentecoſte, de ſancta Trinitate, de Apoſtolis, de ſancta Cruce, de ieiunio Quadrageſimali. Ab hoc Gregorius Conſtantinopolim apocriſarius directus, hortatu Leandri Hiſpalenſis epiſcopi libros Moralium in Iob compoſuit,& ibidem Eutychium Conſtantinopolitanum epiſcopum malè de reſurrectione dogmatizantem, corpus noſtrum in illa reſurrectonis gloria impalpabile, ventis aereque ſubtilius eſſe futurum, in præſentia imperatoris Tiberij confutauit,& illo non multo pòſt mortuo, penitus extinxit.

Duces Longobardorum Gallias aggrediuntur, & vario bellandi genere nunc Franci, nunc Longobardi inter ſe colliduntur.

Anni domini. | *Romanorum.* | *Perſarum.* | *Francor.* | *Longobard.* | *Anglorum.* | *Wiſigoth.* |

Hoſpitius famulus Dei in Gallia claret, qui etiam aduentum Longobardorum prædixerat.

582 | 5 | 8 | 18 | 6 | 21 | 7 |

Saxones in Italia à Longobardis recedentes, & terras ſuas in Germania repetere nitentes, à gentibus à Sigeberto illuc immiſſis, vſque ad viginti millia eorum cæſis, ſerò deſtiterunt a bellis.

Winnochus Brito veniens de Britannia, ſanctitate claret in Gallia.

Lupi Burdegalem vrbem ingreſſi, neminem metuentes, deuorauerunt canes.

583 | 6 | 9 | 19 | 7 | 22 | 8 |

Ermiuigildus, Lewigildi regis Wiſigothorum filius, filiam Sigeberti regis in vxorem duxit, per quam ad orthodoxam fidem conuerſus, iram patris ſui Lewigildi Arriani incomparabiliter incurrit.

Turonis verus de fracto pane ſanguis effluxit.

Tiberio imperatore in amentiam incurrente, & non multo pòſt mortuo, Mauricius imperat annis 21.

584 | 1 | 10 | 20 | 8 | 23 | 9 |

Perſæ Armeniam prædiis, incendiis, captiuitate epiſcoporum ac populorum perturbant, eccleſiam tamen 48 martyrum, apud Armeniam ſub Licinio paſſorum, nullo modo incendere potuerunt.

Chaianus rex Anarorum, id eſt Hunnorum, pacem cum Mauricio imperatore ſoluit.

585 | 2 | 11 | 21 | 9 | 24 | 10 |

Mauricius imperator per prætorem ſuum contra Perſas fortiter agit.

Antiochia diuinitus ſubuertitur, hoc modo: Quidā ciuis illius adeò eleemoſynis & hoſpitalitati deditus, vt nullo vnquam die ſine paupere aut hoſpite comederet, cùm vno die vſq; ad veſperam vrbem circuiſſet, vt pauperem vel hoſpitem inueniret, offendit virum ſeniorem in veſte alba cum duobus ſociis ſtantem in medio ciuitatis, & inuitans eum ad hoſpitium, hoc reſponſum accepit ab eo, Non poteras ô homo Dei cum noſtro Symeone hanc vrbem ſaluare, ne ſubuerteretur? & hoc dicto ſudariū quod in manu tenebat, excuſſit ſuper vnam medietatem vrbis: ſtatimq; ipſa medietas cum habitaculis & habitatoribus ſubuerſa eſt. Et volēs adhuc excutere ſuper aliam medietatem vrbis, vix ab illis duobus ſociis ſuis multa prece flexus eſt, vt parceret reſiduæ vrbis medietati. Sicq; virum qui hoc aſpiciebat, attonitum conſolatus ex ſaluatione domus ſuæ, diſceſſit, & vltrà non comparuit.

Guntrannus Francorum rex in venando feſſus, dum in gremio armigeri ſui dormiret iuxta riuum aquæ, vidit armiger de ore regis paruum animal exire, cui volenti riuum tranſire nec valenti, armiger gladio trans riuum poſito, viam ei eundi & redeundi parauit. Quo iterum in os eius intrāte, rex experrectus eſt, & ſtupefactus dicit ſe per ſomnium per pontem ferreum tranſiiſſe, & ſub quodam monte multos theſauros vidiſſe. Vbi cùm perrexiſſet, ſecundum fidem ſomnij theſauros magnos inuenit, eosq; acceptos ſanctæ eccleſiæ vſibus delegauit.

586 | 3 | 12 | 22 | 10 | 25 | 11 |

Lewigildus rex Wiſigothorum filium ſuum Ermiuigildum hoſtili perſequens animo, eum damnat exilio. Hoc tempore etiam Miro rex Galliciæ moritur.

Longobardi Autharі regem ſibi ſtatuerunt, eumq; ob dignitatem Flauium appellauerūt, à quo omnes Longobardorū reges Flauij ſunt appellati.

| 4 | 13 | 23 | 1 | 26 | 12 |

587 Chilpericus rex Francorum immiſſu ſuæ vxoris Fredegundis perimitur.

Lotha-

Digitized by

Romanorum.	Perſarum.	Francor.	Longobar.	Anglorum.	Wiſigoth.	Anni domini.

Lotharius filius eius infans quatuor menſium in regno ſublimatus, regnauit annis 44.

5	14	1	2	27	13	588

Childebertus rex à Mauricio imperatore pro expellendis ab Italia Longobardis pecuniam accepit, ſed id fruſtra fuit; quia nunc confœderatus eis rediit, nunc eis congreſſus inferior eis ceſſit, nunc etſi ſuperior eis fuit, ab expulſione tamen eorum munimen ciuitatum eum prohibuit.

6	15	2	3	28	14	589

Lewigildus rex Wiſigothorum Ermiuigildum filium ſuum, quia Arrianæ communioni participare noluit, nocte ſancta Paſchæ in carcere ſecuri occidit.

Childebertus Lotharij exercitui congreſſus, victus euaſit.

7	16	3	4	29	15	590

Rex Longobardorum Authari vxorem ducit Theudelindam filiam Garibaldi regis Baioriorum.

Nimiæ pluuiæ inundant, vt omnes dicerent quia aquæ diluuij ſuperinundarent: & tanta clades fuit, vt nullus grauiorem à ſeculo fuiſſe meminerit. Magnus etiam draco in modum validæ trabis, cum innumerabili ſerpentium multitudine per Tyberim in mare deſcendit, à quibus ſuffocatæ beſtiæ maris, & ad littus proiectæ, putredine aerem corruperunt.

8	17	4	5	30	16	591

Hormiſdam regem Perſarum, à Perſis excæcatum, filius eius Coſdroe occidit, & ad Mauricium imperatorem confugit: eiuſque virtute Perſas debellans, regnum Perſarum accepit, & annis 38 regnauit.

Lewigildo rege Wiſigothorum mortuo, Recharedus filius eius regnat annis 15. In Italia facto vltra fidem penè diluuio omnium, poſt multam confuſionem rerum ſubſecuta eſt per cladem inguinariam immedicabilis mortalitas hominum, quæ primùm percuſſit papam Pelagium. Poſt quem Gregorius ad papatum electus, interim dum imperatoris aſſenſus expectatur, inſtituit per ſeptiformem litaniam placare iram Dei, & in procedendo octoginta hominibus hac plaga percuſſis tandem ira quieuit.

9	1	5	6	31	1	592

Gregorius Romanę eccleſię 62 præſidet. Hic inter cætera pietatis opera, animam Traiani Romanorum quondam imperatoris, quamuis pagani, à pœnis inferni liberari miſerando & plorando à Deo obtinuit.

Hic inter multa quæ vtilia eccleſię fecit & inſtituit, antiphonarium regulariter centonizauit, & vtiliter compilauit. Kyrieleyſon à clero ad Miſſas cantari præcepit, Alleluya ad Miſſas extra Quadrageſimam dici fecit. In canone hoſtię tria verba ſuperaddidit, Dieſq; noſtros in tua pace diſponas, atque ab externa damnatione nos eripi, & in electorũ tuorum iubeas grege numerari. Orationem quoq; Dominicam poſt canonem ſuper hoſtiam cẽſuit recitari.

Authari rege Longobardorum mortuo, Longobardi, permiſſa Theudelindæ reginę optione ſibi virum & Italiæ regem eligendi, præfecerunt ſibi regem Agilulfum, qui regnauit annis 25.

10	2	6	1	32	2	593

In Gallia quidam in ſylua cędens ligna, adeò à muſcis infeſtatus eſt, vt per biennium amens fieret. Deinde ſub religionis habitu exhibebat ſe pſeudoprophetam, deinde magum; deinde etiam ſanitates deſuper infirmos faciẽs, Chriſtum ſe eſſe dicebat, & pro Chriſto ſe adorari iubebat; nolentes ſe adorare, cum populo qui ei multus adhærebat, impetebat hoſtiliter. Qui poſtea à quodam fideli occiſus eſt, & ita ſequaces eius diſperſi ſunt.

Recharedus rex Wiſigothorum terminos Romanorum inquietat.

Digitized by Google

Anni domini.	*Romanorum.*	*Perſarum.*	*Francor.*	*Longobar.*	*Anglorum.*	*Wiſigoth.*

Hoc tempore regnabat in Hibernia inſula Philtanus,& in Scotia regnabat Brendinus,cui frater erat nomine Adelphius;de cuius Adelphij filia quæ vocata eſt Gelgehes, genuit rex Hiberniæ Philtanus ſanctum Furſæum,& fratres eius Foillanum & Vltanum.

¶ *Hucuſque Gregorius Turonenſis hiſtoriam Francorum digeſſit.*

594	11	3	7	2	33	3

Tunica Domini noſtri Ieſu Chriſti in ciuitate Zaphat,non longè à Hieroſolyma, confeſſione Symeonis Iudæi inuenta, & ab epiſcopis Gregorio Antiocheno,& Thoma Hieroſolymitano, & Ioanne Conſtantinopolitano, Hieruſalem in loco vbi crux Chriſti veneratur,eſt poſita.

Gaugericus Cameracenſis epiſcopus claruit.

595	12	4	8	3	34	4

Reuharedus rex Wiſigothorum ſynodo 62 epiſcoporum apud Toletum congregata, ibique Arriana hæreſi abdicata,& anathematizata,ſe cum tota Wiſigothorum gente confirmat in fide catholica.

Thaſſilo à Childeberto ordinatus rex Baioariorum,deuictis Sclauis obtinuit triumphum.

Conſtantinopoli puer naſcitur quadrupes,& alter duos vertices habens, quæ prodigia portendunt aduerſa locis in quibus naſcuntur.

596	13	5	9	4	35	5

Agilulphus rex Longobardorum in Romanos inſurgit,ſed agente Theudelinda regina non multo pòſt cum eis fœdus iniit.Huic reginæ Gregorius papa libros dialogi ſui miſit.

His diebus irruentes Longobardi in Caſſinum montem diripuerunt omnia quæ in monaſterio ſancti Benedicti inuenire potuerunt, neminem verò tenere valuerunt, ſicut idem familio ſuo dominus promiſerat,vt ſi res gentibus traderet,animas ſeruaret. Monachi autem fugientes Romam petierunt,codicem regulæ à beato Benedicto editum, & pondus panis atque menſuram vini ſecum deferentes.

Sol à manè vſq; ad meridiem minoratus eſt,vſque ad tertiam ſui partem.

597	14	6	10	5	36	6

Gregorius papa,quod ipſe olim facere intenderat,Auguſtinum cum aliis ad prædicandum deſtinat in Angliam.

Guntrannus rex ſanctitate clarus dormit in Chriſto.Regnum eius ceſſit fratrueli eius Childeberto.

598	15	7	11	6	37	7

Recharedus rex Wiſigothorum regibus Francorum confœderatur,eiq; ſoror Childeberti regis vxor datur.

Sanctus Columbanus abbas & presbyter,doctor Scotorum & Pictorum, obiit, qui poſteris ſuis multa ſanctitatis monumenta reliquit,prӕterquam quòd ruſtica ſimplicitate Paſcha dominico die debere celebrari neque didicit neque docuit.

Marculfus abbas Baiocenſis ſanctitate claret in Gallia.

599	16	8	12	7	38	8

Edilbertus rex Anglorum qui Cantuarij vocantur,prædicante Auguſtino,cum gente ſua baptizatur.Porrò gens Anglorum qui Mercij dicuntur,& gens Nordanimbrorū,qui quòd ad aquilonarem partem Humbri fluminis habitent,ita vocantur, ſub regibus Edilfrido & Elle nondum audierant verbum vitæ.

600	17	9	13	8	39	9

Sanctus Goar veniens ex Aquitania claret in Gallia.

Auguſtin9 ab Etherio Arelatenſi epiſcopo cōſecratur Anglorū epiſcopus.

Childe-

Romanorum.	Perſarum.	Francor.	Longobar.	Anglorum.	Wiſigoth.	Anni domini.

Childebertus rex Francorum moritur, cui Theodebertus & Theodericus filij eius ſubrogantur.

18	10	14	9	40	10	601

Contentio inter Romanam eccleſiam, & arrogantiam Ioannis epiſcopi Conſtantinopolitani, vniuerſalis patriarchę nomen ſibi vſurpantis, ſub Pelagio papa concepta, & à Gregorio iam inde non leniter exagitata, non antea quieſcere potuit, quàm Ioannes ipſe ſubita morte obiit.

Hunni cum Francis fortiter bellant in Thuringia. Fredegundis regina moritur. Agilulfus Theoderico confœderatur. In Nilo Ægypti flumine viſa ſunt animalia humanæ formæ, vir ſcilicet & mulier vſque ad lumbos ſuper aquam extantes, qui ab hominibus per Deum adiurati, à manè vſque ad nonam ſe videndos præbuerunt.

19	11	15	10	41	11	602

Auguſtinus epiſcopus Anglorum, habita ſynodo cum Britonum & Scotorum epiſcopis, quia ſacerdotes & monachos inuenit aduerſarios ęquitatis, quos voluit habere ſocios prædicationis; terruit eos vaticinio futuræ ſuper eos calamitatis.

Sanctus Columbanus ex Hibernia in Burgundiam venit, ibique permiſſu Theoderici regis cœnobium Luxonium ædificare cœpit.

20	12	16	11	42	12	603

Mauricius imperator ſe cum ſuis à Foca interficiendum diuinitus prædixit, & malorum penitus ea ſibi retaliari per ſe & per ſeruos Dei inſtanter expoſcit.

Theodericus rex auiam ſuam Brunichildē ab Auſtraſiis eiectam recepit.

21	13	17	12	43	13	604

Mauricius imperator cum vxore & filiis à Foca perimitur, & imperat Focas annis 8.

Orientales Angli cum rege ſuo Sigeberto, per Mellitum epiſcopum conuertuntur ad Chriſtum.

Per Auguſtinum archiepiſcopum tranſlata eſt dignitas archiepiſcopatus quæ prius Londini erat, ad Cantuarienſem eccleſiam.

1	14	18	13	44	14	605

Gregorius dialogographus obiit.

Cognita more Mauricij, graſſantur per Romanorum prouincias hinc Perſæ, & inde Hunni.

Lotharius & Theodericus prælio inter ſe colliduntur, in quo plus quàm 30 millia cæſa referuntur, Theodericus tamen victoria potitur. In hoc pręlio angelus Domini, euaginatum gladium ſuper populum tenens, viſus eſt.

2	15	19	14	45	15	606

Sabinianus Romanæ eccleſiæ 63 præſidet.

Hoc tempore, pauper quidam cùm à nautis eleemoſynam peteret, nec acciperet, dicente nauclero, Deſiſte eleemoſynam petere à nobis qui nihil pręter lapides habemus; cùm ſubieciſſet pauper, Omnia ergo vertantur in lapides: quicquid manducabile in naui erat, in lapides conuerſum eſt, colore & forma rerum earundem permanente. Fame Romam aggrauante, Romani Gregorio papę iam defuncto derogantes, quòd theſauros eccleſiæ ſua nimia liberalitate diſſipaſſet, cùm non adeſſet perſona in quam exardeſcerent, memoriam nominis illius in libris eius delere volebant. At per hoc libros Gregorij papæ Romanis exurere volentibus, obſtitit Petrus diaconus, prodens ſe ſpiritum ſanctum in columbæ ſpecie ſuper caput Gregorij tractantis ſedentem vidiſſe ſæpius, idque confirmans iuriſiurandi ſacramento: mox moriens ex condicto, fidem fecit ſuo teſtimonio.

Anni domini. | *Romanorum.* | *Perſarum.* | *Francor.* | *Longobardor.* | *Anglorum.* | *Wiſigoth.*

Poſt Recharedum apud Wiſigothos regnauit Bethericus annis 7.

607 | 3 | 16 | 20 | 15 | 46 | 1 |

Sabinianus papa, cùm & ipſe liberalitati Gregorij prædeceſſoris ſui derogaret, & ſub hoc obtentu manum egenis ſubtraheret, Gregorius eum per viſum ter pro culpa tenaciæ & huius derogationis increpatum, quòd non reſipiſceret, etiam quartò horribiliter increpans & comminans, in capite percuſſit. Quo ille dolore vexatus, nō multo pòſt mortem obiit: poſt quem Bonifacius Romanæ eccleſiæ 64 pręſidet. Hic obtinuit apud Focam imperatorem, vt eccleſia Romana caput eſſet omnium eccleſiarū, quia eccleſia Conſtantinopolitana ſcribebat ſe eſſe primam omnium eccleſiarum. Hic in concilio 62 epiſcoporum decreuit ſub anathemate, vt nullus, viuente epiſcopo ciuitatis ſuæ, de altero eligendo audeat loqui, aut partes ſibi facere, ſed tertio die depoſitionis eius fiat licenter à clero & populo electio ſacerdotis.

Theodericus & Theodebertus, fratres & reges, Waſcones ſibi ſubiugāt.

608 | 4 | 17 | 21 | 16 | 47 | 2 |

Corpus ſancti Victoris Thebæi apud Solodorum cum ſancto Vrſo paſſi inuenitur.

Secundus famulus Dei in Italia claret.

Deſyderius Viennenſis epiſcopus à Theoderico exiliatur.

609 | 5 | 18 | 22 | 17 | 48 | 3 |

Auguſtinus Anglorum primus epiſcopus moritur, eique Laurentius ſubſtituitur.

Bonifacius Romanæ eccleſiæ 65 præſidet. Hic Pantheon Romæ à Foca imperatore impetratum vertit in eccleſiam ſanctæ Mariæ, & omnium martyrum, & in calendis Nouembris ibi inſtituit ſolennitatem omnium martyrum, quæ poſtea creſcente religione Chriſtiana decreta eſt fieri in honore omnium Sanctorum.

610 | 6 | 19 | 23 | 18 | 49 | 4 |

Perſæ Romanorum prouinciis grauiter incubant.

Agilulphus Longobardorum rex Mantuam, Cremonam, & aliqua Italiæ caſtella capit.

611 | 7 | 20 | 24 | 19 | 50 | 5 |

Alexandriæ Ioannes epiſcopus claruit, qui ob eximiam in Chriſtum liberalitatem nomen eleemoſynarij habere meruit.

Poſt Cathericum regem quem rex Africanorum Guermundus expugnauit, & in Wallias fugere cōpulit, poſtquam Britones diuina deſolatione diſperſi, alij quidem in minorem Britāniam, alij in Occidentales inſulæ partes, id eſt in Gallias, cum eccleſiaſticis perſonis & ſanctorum reliquiis ſeceſſiſſent; tādem reſumptis viribus leuauerunt ſuper ſe regem Caduanum. Qui cùm in terram regis Edelfridi pugnaturus intraret, & ille ei ad bellum occurreret; vtriuſque exercitus conſilio pax inter eos facta eſt.

612 | 8 | 21 | 25 | 20 | 51 | 6 |

Heraclius ad imperatorem electus, Foca perempto & cremato ignibus, regnauit annis triginta.

Deſyderius Viennenſis epiſcopus, conſilio Brunſchildis à Theoderico rege lapidibus obrutus martyrizatur.

613 | 1 | 22 | 26 | 21 | 52 | 7 |

Virtus & nomen ſancti Ioannis baptiſtæ miraculis declaratur apud vrbem Galliç Mauriennam, de reliquiis corporis ipſius diuinitus illuſtrata, hoc modo. In ea olim mulier, ſancto Baptiſtæ nimis deuota, expetebat ab eo donari ſibi aliquid de membris eius; & in hac orandi inſtantia per triennium perſiſtens, cùm alter quiuis iam poſſet deſperare, ipſa ſpem in Deo ponens, iurauit

| *Romanorum.* | *Perſar.* | *Francor.* | *Longobard.* | *Anglorum.* | *Wiſigothor.* | *Anni domini.*

iurauit ſe non manducaturam, donec quod petebat acciperet; & ſic ſeptem diebus ieiunans, ſeptima tandem die deſuper altari pollicem miri candoris apparere videns, læta donum Dei accepit. Ad quod adorandum tres epiſcopi venientes, cùm de hoc ſancto pignore partem elicere vellent, tres ſanguinis guttas ex eo ſtillare in linteo ſuppoſito ſtupuerunt, & ſinguli ſingulas ſe meruiſſe lætati ſunt.

Perſæ à Romanorum inſecutione non deſiſtunt.

Betherico Wiſigothorum rege mortuo, Siſebodus regnat annis viginti nouem.

| 2 | 23 | 27 | 22 | 53 | 1 | 614

Deusdedit Romanæ eccleſiæ *66* pręſidet. Hic conſtituit ſecundam Miſſam in clero. Hic etiam ſecundum inſtituta maiorum ſuorum decreuit, vt ſi qui viri vel mulieres ſuos ipſius filios quocunq; modo de ſancto lauacro ſuſciperent, ſeparentur ab inuicem; vel ſi quis vir commatrem ſuam, vel ſi qua mulier cõpatrem ſuum, à primo dono ſpiritus ſancti quod eſt pabulum ſalis ſacrati, vſque ad ſeptimum donum ſpiritus ſancti, in coniugium duxerit, ſeparentur; mulier tamen maritalem dotem recipiat, & poſt expletum annum alteri ſi vult nubat.

Sanctus Columbanus à Theoderico rege inſtinctu Brunichildis auię expellitur Francia, qui pòſt relicto Gallo diſcipulo ſuo in Alemannia cœnobium Bobium conſtruxit in Italia.

Sanctus Amandus Elnonenſis per Gallias miraculorum & prædicationis gratia clareſcebat.

Allowinus etiam, qui & Bauo, per eum ex prædone conuerſus, & Gandaui ſolitariè recluſus, ſanctitatis exemplum erat omnibus.

| 3 | 24 | 28 | 23 | 54 | 2 | 615

Edilfredus rex Nordanimbrorum regem Scotorum Ean cum omnibus penè ſuis in bello extinguit. Hæc calamitas Scotis contigit ſecundum vaticinium Auguſtini epiſcopi, qui interminatus Scotos ab Anglis fore perimendos, qui Anglos ad vitam æternam cõuerti ęgrè ferebant: in monachos quoque Scotorum ira Dei ſæuiẽte, qui cum rege ſuo ad bellum hoc ex more exeuntes, vt rege armis pugnante ipſi orando pro eo pugnarent, perempti ſunt ab Anglis mille ducenti, tantùm quinquaginta per fugam elapſis.

Clodeſindis Metenſis claret, quę ſponſum fugiens, velamine capitis miſſo ſibi à Deo per angelum, ſe & ſua Deo delegauit.

| 4 | 25 | 29 | 24 | 55 | 3 | 616

Perſæ Syriam incurſantes Damaſcum capiunt.

Edilbertus rex Cantuariorũ obiit, poſt quem Cabaldus filius eius regnat annis 22. Radualdus autem rex orientalium Anglorũ Edilberto mortuo illã ſuper Anglos regnandi potentiam quartus accepit, vt ſub nutu eius alij Anglorum reges regnarent. Edilfrido quoq; Nordanimbrorũ rege à Radualdo rege perempto, Eduinus, Nordanimbrorum regnum ſuſcepit. Refert autem hiſtoria Britonum, quòd Eduinus fuerit filius Edilfridi regis, & coætaneus Caduallonis filij Caduam regis Britonum, & cum eo nutritus in minori Britannia apud regem Salomonem; deinde mortuis parẽtibus vterq; iam adultus redierint, pacemq; inter ſe aliquandiu habuerint; poſtmodum pro regno diſcordia inter eos exorta pugnam inierint, & Eduinus quidam victor Caduallo in minorem Britanniam fugere compulſus fuerit.

Hunni Longobardos in Italia debellãt, & forum Iulij proditione captum diſſipant. Sanctus Lupus Senonenſis epiſcopus claret, cui aliquando euchariſtiam conſecranti gemma à Deo in calice deſcendit.

| 5 | 26 | 30 | 25 | 1 | 4 | 617

Anni domini.	*Romanorum.*	*Perſarum.*	*Francor.*	*Longobard.*	*Anglor.*	*Wiſigothor.*

A Perſis Palæſtina bello premitur. Sancta quoque ciuitas capitur: in ea vſque nonaginta millia virorum perimuntur. Zacharias patriarcha captiuatur, crux ipſa Dominica ſancta abſportatur. Inter fratres Theodericum & Theodebertum reges inſtinctu auiæ eorum Brunichildis pluſquam ciuile bellum oritur: pugnaque commiſſa poſt inæſtimabilem ſtragem Theodebertus capitur.

Per Ealdbaldum & filios Siberti ad idololatriam Angli reuoluuntur.

Agilulfo Longobardorum rege mortuo, Adaloaldus filius eius regnauit annis 13.

618 | 6 | 27 | 31 | 1 | 2 | 5 |

Bonifacius Romanæ eccleſiæ 67 præſidet. Hic decreuit, vt nullus trahatur violenter de eccleſia. Hic conſtituit, vt monachi in officio ſacerdotalis gradus vtantur poteſtate ligandi atque ſoluendi.

Theodericus rex Francorum moritur.

Ealbaldus rex Anglorum idololatriæ renunciat.

Clotharius rex filius Theoderici regis in bello captos occidit, Brunichildem quoq; reginam vno pede & brachio mutilatam ad caudam equæ indomitæ religatam, membratim diſcerpi fecit; imputans ei, quòd decem reges per eam fuiſſent extincti, & ſic monarchia regni Francorum ad eum rediit.

Ioannes eleemoſynarius obiit.

Eleutherius patricius, affectans Romanorũ imperium, Romæ perimitur.

Perſæ Ægyptum incurſantes Alexandriam capiunt.

Hoc tempore terræmotus maior menſe Auguſto fuit, & ſequuta eſt clades in populo, percuſſio ſcilicet ſcabierum, ita vt nullus poſſet agnoſcere mortuum ſuum.

619 | 7 | 28 | 32 | 2 | 3 | 6 |

Perſæ Libyam incurſantes Carthaginem capiunt.

Clotharius rex tributum 12 millium ſolidorum quod Longobardi Francis ſoluerant, relaxat Longobardis perpetuò ſibi confœderatis.

Laurentius ſecundus Anglorum epiſcopus obiit.

620 | 8 | 29 | 33 | 3 | 4 | 7 |

Coſdroe rex Perſarum pacem cum Romanis facere nullo modo admittit.

Anaſtaſius Perſa, ex mago Chriſtianus & monachus, à Perſis captus, poſt verbera, vincula & carceres, poſt diutinam appenſionem per vnam manum, tandem abſciſſo capite cum aliis 70 martyrizatur.

Virgo Chriſti Fara claret in Francia. Cuius ſanctitatem imitatus frater eius Faro, ex Comite clericus, & ex clerico factus Meldenſium epiſcopus, claret.

621 | 9 | 30 | 34 | 4 | 5 | 8 |

Sigebodus rex Wiſigothorum contra Romanos fortiter agit. Prouinciam, aliasque ciuitates à Francis extortas, ad Wiſigothorum ius redegit.

622 | 10 | 31 | 35 | 5 | 6 | 9 |

Honorius Romanæ eccleſiæ 64 præſidet.

Sanctus Columbanus obiit: diſcipulus eius Gallus in Alemannia claret.

623 | 11 | 32 | 36 | 6 | 7 | 10 |

Coſdroe ſucceſſu elatus in effuſione humani ſanguinis, & maximè Chriſtianorum, vltra modum graſſatur.

Heraclius imperator Hunnis confœderatur.

624 | 12 | 33 | 37 | 7 | 8 | 11 |

Heraclius ad Perſas debellãdos proficiſcens, virilem Dei figuram in manibus accipiens, quam manus non depinxerat, ſed in Iconia verbum quod

omnia

Romanorum.	*Perſarum.*	*Francor.*	*Longobar.*	*Anglorum.*	*Wiſigoth.*	*Anni domini.*

omnia format, atque componit ſine pictura formam, velut ſine ſemine partum eduxit, Perſidem aggreditur, eamque per ſex continuos annos potenter depopulatur.

Euſtaſius abbas Luxouienſis, & Attila Bobien. poſt Columbanum claret.

Mellitus tertius Anglorum epiſcopus obiit.

13	34	38	8	9	12	625

Pipinus filius Caroli Magni maior domus regis Clotharij principabatur: Pipino verò in diſponenda republica comparabatur ſanctus Arnulphus, filius Arnoldi filij Amberti, ex Blitilde filia primi Lotharij regis.

14	35	39	9	10	13	626

Heraclius imperator Perſas leuibus prælijs frequenter fundit.

15	36	40	10	11	14	627

Florebant in Galliis Auſtregiſillus Bituricenſis epiſcopus, & ſub eo Sulpicius, Chunibertus Colonienſis, & Ioannes Tungrenſis. In Hiſpaniis Iſidorus Hiſpalenſis tum ſanctitate tum doctrina clarebat.

16	37	41	11	12	15	628

Heraclius Perſas graui bello contriuit, in quo prætorē Perſarum omnésque penè principes peremit, & Perſidem peruagatus, miranda Perſarum palatia combuſſit & deiecit.

Clotharius rex filium ſuum Dagobertum in regno aſcitum Pipino & Arnulpho committit ad regnandum Auſtraſios.

Eduinus rex Nordanimbrorum à Paulino epiſcopo baptizatur, & poſt Radoaldum potentius cæteris ſuper Anglos principatur.

17	38	42	12	13	16	629

Dagobertus iram patris ſui Lotharij regis meritus, quia conſiliarium eius cæſum & detonſum dehoneſtauerat, Pariſios ad eccleſiam ſancti Dionyſij confugit, & quia inde nullo modo extrahi potuit, locum illum ſemper cordi habuit.

Syrohis cum Perſarum principibus contra patrem ſuum Coſdroen inſurrexit, & pace cum Heraclio imperatore confirmata, patrem ſuum cum filiis ipſius peremit, & anno vno regnauit.

18	1	43	13	14	17	630

Heraclius Perſide deuicta, & pace inter Romanos & Perſas confirmata, rediit cum gloria.

Syrohi rege mortuo, Adeſir regnauit anno vno.

Adaloaldo Longobardorum rege mortuo, Rotharith regnauit poſt eum annis 16.

Etpualdus rex qui cum patre ſuo Rodoaldo à fide Chriſti apoſtatauerat, ſuaſu Eduini regis cum gente ſua idololatriæ abrenunciat.

Dagobertus rex Saxonibus bello concurrit, cui pater Lotharius rex accurrens auxilio, interfecto Berthoaldo duce Saxonum, victoriam obtinuit, & peruagans omnem Saxoniam, nullum omnino Saxonum menſuram gladij ſui excedentem dimiſit viuentem.

Hoc tempore Arabum ſiue Sarracenorum princeps erat Muhanmad, qui pſeudopropheta ex orphano & inope per hæreſis ſuæ præſtigia ad regnum euectus eſt. Hic de progenie Hiſmaelis ortus, cùm eſſet pauper & orphanus ad quãdam cognatam ſuam prædiuitem nomine Chadigam, primò vt mercenarius, deinde vt ſponſus ſe coniungens, per eam ditatus eſt. Quæ cùm ægrè ferret epileptico, id eſt caduco illũ morbo vexari, ille dicebat hoc non eſſe morbum, ſed viſionem archangeli Gabrielis ſe interim videre, & quia aſpectum eius ferre non poſſet, mẽte defecta cadere. Hic communicabat Chriſtianis & Iudęis, ex eorum ſcripturis ſuam pſeudoprophetiam in ali-

Anni domini. | *Romanorum.* | *Perſarum.* | *Francor.* | *Longobardor.* | *Anglorum.* | *Wiſigoth.* |

quibus confirmans. Hic dicebat, quia hi qui inimicum occidunt, vel qui ab inimico occiduntur, paradiſum ingrediantur, paradiſum verò eſſe carnalis cibi & potus, ibiq; eſſe fluuium vini, lactis & mellis, & mixturã fœminarum non præſentium, ſed aliarum multo tempore futuram & affluentem voluptatem, & multa huiuſmodi. Hic eſt Muhanmad, cui gentiles adhuc cultum deitatis exhibent. Hic in regno Sarracenoeum quatuor prætores ſtatuit, qui Amiræi vocabantur, ipſe verò Ammiras dicebatur, vel Protoſynbulus.

Obiit ſanctus Bauo.

631 | 19 | 1 | 44 | 1 | 15 | 18 |

Heraclius imperator deuicta Perſide Zachariam patriarcham cum captiuorum populo Hieruſalem reducit: & ſanctam crucem Domini reportans, cùm regio ſchemate ornatus portam vellet intrare, per quam Ieſus ad crucem ſubeundam exiuit, porta diuinitus clauſa eſt, eique rurſum admonitu angeli humiliato & diſcalciato porta vltro aperta eſt, & ita cruce relata, celebritatem exaltationis eius annuatim dedicauit.

Apud Perſas Hormiſda regnat anno vno ſub Sarracenis.

Lothario mediano Francorum rege mortuo, Dagobertus filius eius regnat annis quatuordecim.

632 | 20 | 1 | 1 | 2 | 16 | 19 |

Sarraceni qui hactenus fuerant ſub Perſarum regno, eos bello victos verſutè ſub ſuo redigunt dominio.

Ab hinc pro rege Perſarum titulandum eſt regnum Sarracenorum.

Terræmotus factus eſt per triginta dies, apparuit in cœlo ſignum in modum gladij, portendens imminentem Sarracenorum principatum.

Adunallo rex Britonum reuerſus de minori Britannia cum multitudine militum, commiſit prælium cum Peanda rege Merciorum, eumque deuictum cepit & ſuæ ditioni ſubdidit, ſubditumque duxit ad bellandum contra Eduinum regem Nordanimbrorum. Quem etiam cùm ſuperaſſet atque occidiſſet, occupauit prouincias & depopulatus eſt, & multam cædem fecit in terra.

Tunc etiam fides Chriſti in Anglia concuſſa eſt adeò, vt multi Chriſtianitatem ſuam deſererent, & idololatriam repeterent.

Muhammad Sarracenorum Ammiras moritur, poſt quem Ebubeher principatur annis tribus.

633 | 21 | 1 | 2 | 3 | 17 | 20 |

Seuerinus Romanæ eccleſiæ 69 præſidet.

Heraclius imperator incidens in hæreſim Monothelitarum, id eſt vnam operationem in Chriſto credentium, confundit eccleſiam & imperium, contra malitiam eius pugnante perturbatione omnium rerum.

Inter Romanos & Sarracenos bellum implacabile oritur hac de cauſa, quia cùm quidam ſpado imperatoris Heraclij diſtribueret togas militibus, cùm inter alios etiam Sarraceni ſub imperatore militantes ad accipiendam venirent, ſpadone indignanter eis dicente, Vix ſufficit imperator dare militibus togas, quantò magis canibus iſtis: illi dolore & pudore incitati, totam Sarracenorum gentem ad rebellandum incitant. Ammiræi autem Sarracenorum Romanos aggrediuntur, & cum multis tres Ammiræi à Romanis perimuntur.

Sigebertus infans, filius Dagoberti, à ſancto Amando baptizatur, vbi tacentibus cunctis, ipſe infans 40 dierum Amen reſpõdit, & Amandus Traiectenſis epiſcopus ordinatur.

634 | 22 | 2 | 3 | 4 | 18 | 21 |

Romani & Sarraceni vario euentu confligunt.

Succeſſo-

| *Romanorum.* | *Perſarum.* | *Francor.* | *Longobar.* | *Anglorum.* | *Wiſigoth.* | *Anni domini.* |

Succeſſores Eduini regis ad idololatriam reuoluti, mox ſunt à Ceduala rege perempti.

Dagobertus rex Sclauos bello deuicit.

| 23 | 3 | 4 | 5 | 19 | 22 | 635 |

Ioannes Romanæ eccleſiæ 70 præſidet.

Ebubeher Ammiras moritur, poſt quem Haumar annis 12 principatur.

Sarracenis Syriam infeſtantibus, Heraclius crucem ſanctam Domini ab Hieruſalem Conſtantinopolim tranſtulit. Hic dicit Beda in hiſtoria Anglorum, quòd Oſwaldus, filius Edilfrid regis, regno Nordanimbrorum poſt Eduinum ſuſcepto, Ceduallam ſiue Cadwallonem regem Britonum peremerit, & quia fidem Chriſti tenebat ſuper omnes Britannię reges, eminuerit, & quatuor linguarum gentes, ſcilicet Pictos, Scotos, Britones & Anglos ſub ditione acceperit. Sed aliter ſe habet hiſtoria Britonum. Refert enim, quòd Cadwaldo iſte rex Britonum Oſwaldum regem & præliando ſuperatum fugauerit, & poſt occiſionem ipſius Oſwaldi diu regnauerit, ſicq; completis 48 annis in pace obierit, & à Britonibus in imagine ænea ad menſuram corporis illius fuſa poſitus fuerit, & eadem imago ſuper equum æneum erecta fuerit. atq; ſuper portam Londoniarum ad deterrendos Saxones conſtituta, eccleſia quoque ſubtus ædificata.

Aidam epiſcopus, ſancti Columbani diſcipulus, à Scotia veniens, apud Anglos clarebat ſanctitate & doctrina.

Dagobertus rex Waſcones bello deuincit.

| 24 | 1 | 5 | 6 | 20 | 23 | 636 |

Theodorus Romanæ eccleſiæ 71 præſidet.

Sarraceni, capta Damaſco, Phœnicem & Ægyptum occupant.

| 25 | 2 | 6 | 7 | 21 | 24 | 637 |

Florebant in Francia hoc tempore tres fratres, Ado, Rado, Dado qui & Audoenus dictus eſt, qui ſuam erga Deum deuotionem oſtenderunt, ſinguli ſingula cœnobia fundando, ex quibus Dado fuit referendarius Dagoberti regis. Referendarius autem dicebatur, ad quem publicæ conſcriptiones referebantur, vt per eum anulo ſeu ſigillo regis confirmarentur.

Hos ad hoc animarat Eligius aurifex, iamdudum in aula regis Lotharij clarus, qui etiam ex dono Dagoberti regis Solenniacum monaſterium conſtruxit, vbi ſanctus Remaclus ex Aquitania veniens, ſe in Chriſti tyrocinio ſub eo exercēdum dedit. Sanctus verò Dado qui & Audoenus, intra Brigenſem ſaltum cœnobium conſtruxit quod Raſbacis dicitur, in quo ſanctum Agillum primum abbatem præfecit.

Sancta Aurea claruit, quam Eligius monaſterio virginum à ſe Pariſiis conſtructo præfecit.

| 26 | 3 | 7 | 8 | 22 | 25 | 638 |

Sarraceni Hieruſalem biennio obſeſſam capiunt.

Sanctus Amandus Tungrenſis epiſcopatu poſthabito verbi inſtat officio. Sub hoc ſanctus Laudoaldus floruit, qui filium Apri viri illuſtris Lanbertum, pòſt epiſcopum & martyrem futurum, à puero imbuēs in viam Dei induxit.

Remaricus abbas, & Georicus Metenſium epiſcopus, clarent.

| 27 | 4 | 8 | 9 | 23 | 26 | 639 |

Sarraceni Syriam occupant.

Iudæi in Hiſpania Chriſtiani efficiuntur. Siſebodus enim Gothorum rex glorioſiſſimus plurimas in Hiſpaniis prouincias Romanę militiæ ſibi bellando ſubiecit, & Iudæos in ſuo regno ad fidem Chriſti conuertit.

| 28 | 5 | 9 | 10 | 24 | 27 | 640 |

Anni domini. | *Romanorum.* | *Sarracen.* | *Francor.* | *Longobar.* | *Anglorum.* | *Wiſigoth.* |

Sarraceni Antiochiam capiunt.

Dagobertus rex Sigebertum filium ſuum Auſtraſiis regem mittit, ſub tutela Pipini & Cuniberti epiſcopi.

Sanctus Arnulfus ex Maiore domus Metenſium epiſcopus, & ex epiſcopo ſolitarius dormit in Chriſto. Clodulfus filius eius, pòſt Metenſis epiſcopus, ſanctitatem patris imitatur.

Doda mater ipſius Clodulfi, Treueris incluſa Chriſto ancillatur, & Albaldo Anglorum rege mortuo, Carcombertus filius eius poſt eum regnauit annis 25.

Hic in Anglia primus idola deorum deſtruxit, & fidem Chriſti dilatauit, & ieiunium Quadrageſimale in Anglia legaliter obſeruare edixit.

641 | 29 | 6 | 10 | 11 | 1 | 28 |

Sarraceni Perſis iterum bello victis, fugato rege eorum Hormiſda, totam Perſidem ſibi ſubiugant.

642 | 30 | 7 | 11 | 12 | 2 | 29 |

Heraclius imperator moritur, Conſtantinus filius eius ſubſtituitur, & quarto menſe imperij ſui à nouerca ſua Marciana & Pyrrho patriarcha veneno extinguitur, & Marciana cum filio ſuo Heraclona imperium arripuit.

Siſebodo Wiſigothorum rege mortuo, Suitilan ſuccedens regnauit annis duobus.

Dagobertus Saxonib' contra Winidos ſibi auxiliantibus, annuum quingentarum vaccarum tributum eis indulget.

643 | 1 | 8 | 12 | 13 | 3 | 1 |

Heraclonas abſciſo ſibi naſo, & Marciana mater eius abſciſa ſibi lingua, exiliantur. Et Conſtans, qui & Conſtantinus dicitur, filius Cōſtantini regnauit annis viginti quinque.

Oſwaldus rex Nordanimbrorum à Peanda Merciorum rege perimitur, cuius filius Oſwij regnat poſt eum annis 27.

Dagobertus Waſcones ſubigit.

Iudacail rex Britonum gratiam Dagoberti ſibi redimit.

Virgo Chriſti Reginulfa ſanctitate claret in Gallia.

644 | 1 | 9 | 13 | 14 | 4 | 2 |

Haumar Ammiras templum ſibi in Hieruſalem ædificat. Et quia nullo modo ſtructura conſiſtere poterat, ſuggeſtione Iudæorum crucem deſuper montem olíueti tolli imperat, & ſic ſtructura templi ſtare potuit.

In Hiſpaniis Suintilane ob crudelitatem ſuam à Wiſigothis reprobato, Siſenandus per auxilium Dagoberti ſublimatus in regnum, regnat annis 20.

645 | 2 | 10 | 14 | 15 | 5 | 1 |

Dagobertus rex Francorum moritur, de quo per viſionem cuidam reuelatum eſt, quòd anima eius ad iudicium rapta ſit, & multis ſanctis contra eam pro expoliatione ſuarum eccleſiarum reclamātibus, cùm eam iam mali angeli vellent ad pœnas inferni rapere, interuentu ſancti martyris Pariſienſis Dionyſij, cui ipſe maximè deuotus fuerat, à pœnis liberata eſt.

Clodouæus filius Dagoberti, regnauit poſt eum annis 17. Sigeberto fratre eius iam regnante in Auſtria, huius Clodouæi Maior domus fuit Erchanoaldus.

646 | 3 | 11 | 1 | 16 | 6 | 2 |

Sanctus Remaclus ordinatur Traiectenſis epiſcopus.

Rodoaldus frater Ittæ, & auunculus ſanctæ Gertrudis, archiepiſcopatum Treuerenſem doctrina & ſanctitate ſua illuſtrat. Soror quoq; eius Seuera abbatiſſa in vrbe eadem à fratris ſanctitate non degenerat.

Rotha-

Romanorum.	*Sarracen.*	*Francor.*	*Longobard.*	*Anglorum.*	*Wiſigoth.*	*Anni domini.*

Rotharith Longobardorum rege mortuo, Rodoaldus filius eius regnat annis quinque.

| 4 | 12 | 2 | 1 | 7 | 3 | 647 |

Pipinus Maior domus moritur, Grimoaldus filius eius in aula Sigeberti regis potenter principatur.

Perſa quidam, ſimulans ſe velle adorare Haumar Ammiram Sarracenorum, infixo in ventrem eius gladio, peremit eum; cui Hothmen ſubſtitutus, annis decem principatur.

| 5 | 1 | 3 | 2 | 8 | 4 | 648 |

Martinus Romanæ eccleſiæ 72 præſidet.

Sarraceni Africam occupant.

Sigebertus rex Radulpho Turingorum duci bello concurrit.

Sanctus Furſæus in Hibernia claruit, qui peregrinationem pro Chriſto aggreſſus, ad Gallias vſque peruenit, & à Clodouæo rege honorificè ſuſceptus, Latiniacū cœnobium fundauit. Quem non multo pòſt fratres ſui Foillanus & Vltanus pari peregrinandi voto ſecuti, per Gallias claruerunt, ex quibus Foillanus dono Gertrudis virginis Foſſenſe monaſterium poſtea fundauit, vbi etiam martyrio coronatus quieſcit.

| 6 | 2 | 4 | 3 | 9 | 5 | 649 |

Eligius Nouiomi, Audoenus qui & Dado Rothomagi, clarent epiſcopi, & Philibertus de Herio inſula, & Richarius Pontinenſis, & Geremarus Flauiacenſis abbates, Angadriſma quoque ſacra virgo ſecus Beluacum, Anſegiſus etiam filius ſancti Arnulphi clarebat, cui Begga ſoror Grimoaldi nupſerat.

| 7 | 3 | 5 | 4 | 10 | 6 | 650 |

Itta relicta Pipini, inſtinctu Amandi ſe & ſua Deo deuouens, monaſterium Niualenſe fundauit, eique filiam ſuam Gertrudem Deo dignam virginem præfecit.

Aubertus Cameracenſis epiſcopus claret.

| 8 | 4 | 6 | 5 | 11 | 7 | 651 |

Rex Sigebertus de poſteritate prolis deſperans, duodecim monaſteria hinc inde conſtruxit Deo. In quibus Stabulaus & Malmudarium eminebāt, cooperante ſibi in his maiore domus Grimoaldo, & Traiectenſium epiſcopo Remaclo. Qui Remaclus non multo pòſt pertæſus ſecularium tumultuum, in ipſo Stabulaus monachicæ vitæ aſſumpſit habitum.

His diebus multi vtriuſque ſexus in Galliis claruerunt, qui ad teſtimonium ſanctitatis ſuæ in ædificandis Deo monaſteriis operam ſuam impenderunt. Ex his in noſtra vicinia tunc florebat ſanctus Landelinus cōfeſſor Chriſti, qui & Moroſus, ab Auberto Cameracenſi epiſcopo ex prædone ad Chriſtum retractus, & à beato papa Martino ad prædicandum ordinatus, fundator cœnobiorum Lobienſis Aluei, Waſlaris, atque Criſpinienſis, vbi corpore requieſcit cum diſcipulis ſuis Adoleno & Domitiano; Giſſenus Cellenſis, Madelgarius dux, qui & Vincentius, Altimontenſis & Senogenſis, eiuſque coniunx Waldetrudis Caſtrilocenſis, ſororque Waldetrudis Aldegundis Melbodienſis, & Trudo etiam Haſpanienſis in tyronem Chriſti adoleſcebat. Præter hos & alij multi de Anglia vel Scotia in Galliis peregrinātes, verbum Dei ſeminabant, multumque fructum Deo faciebant, ſcilicet Etto, Bertuinus, Eloquius.

Cœnobium Floriacenſe à Leodepoldo abbate fundatur, & non multo pòſt corpus ſancti Benedicti abbatis ab Agilulfo monacho à caſtro Caſſino delatum, illuc tranſportatur. Corpus verò ſororis eius ſanctæ Scholaſticæ Cynoniannis transfertur.

Anni domini.	*Romanorum.*	*Sarracen.*	*Francor.*	*Longobar.*	*Anglorum.*	*Wiſigoth.*

Rodoaldo Longobardorum rege perempto, Ariperth regnat annis nouem.

652	9	5	7	1	12	8

Conſtantinus imperator à Paulo Conſtantinopolitano deceptus, expoſuit typum contra fidem Catholicam, nec vnam nec duas voluntates aut operationes in Chriſto diffiniens eſſe confitendas, quaſi nihil velle vel operari credendus ſit Chriſtus. Ob hoc Martinus papa congregata Romæ 105 epiſcoporum ſynodo, anathematizauit hæreticos epiſcopos, Cyrum, Sergium, Pyrrhum, Paulum quoque præſentis perſecutionis incentorem, eccleſiam aperta & occulta infeſtatione vexantem.

Sigebertus rex Hildebertum filium Grimoaldi maioris domus adoptat in filium & in regnum.

653	10	6	8	2	13	9

Conſtantinus imperator miſſo Exarcho ad Italiam, impugnat Dei eccleſiam. Iudocus regis Britonum filius ſpreto regno & mundo peregrinus & eremita in pago Pontiuo requieuit in Chriſto.

654	11	7	9	3	14	10

Ignis de cœlo cecidit, & timor magnus ſuper homines venit, peſtilentiáque grauiſſima tribus æſtiuis menſibus graſſata eſt, cunctis viſibiliter apparente, bonum & malum Angelum noctu ciuitatem circuire. Et quotiens iuſſu boni Angeli malus Angelus venabulo quod manu ferre videbatur, oſtium cuiuſque domus percuſſiſſet, tot ex eadem domo ſequenti die interibant.

655 Hoc tempore ſanctus Foillanus Foſſenſis martyrizatur.

	12	8	10	4	15	11

Sarraceni capta Rhodo famoſum eius Coloſſum euerterunt, ex cuius ære nongenti cameli onerati ſunt.

656	13	9	11	5	16	12

Conſtantinus imperator Sarracenis nauali pugna congreſſus, ignominioſè vincitur. Sigebertus rex Auſtraſiorum moritur, Dagoberto filio ſuo admodum paruulo fidei Grimoaldi commendato, vt in regnum eius auxilio promoueatur.

Oſwij rex Nordanimbrorum, facto Deo cœli voto, Peandæ Merciorum regi concurrit cum exercitu non multo, & inter nimiam Merciorum ſtragem ipſum regem Peandam perimit, gentemque Merciorum ad Chriſtum conuerti fecit, Pictoſque regno Anglorum ſubdidit.

657	14	10	12	6	17	13

Olympius Exarchus ad regendam Italiam ab imperatore Conſtantino miſſus, & Martinum papam occidere iuſſus, cùm aliter non poſſet, tractauit vt inter miſſarum ſolennia, cùm ſibi ipſe papa ſanctam communionem porrigeret, illum ſpatarius ſuus perimeret, ſed ſpatarius hora ſanctæ communionis papam nullo modo videre potuit. Exarchus verò paulo pòſt in Sicilia à Sarracenis turpiter victus, turpius periit.

Grimoaldus maior domus, domino ſuo Dagoberto Sigeberti filio attonſo, per Didonem Pictauienſem epiſcopum in Scotiam directo, Hildebertum filium ſuum facit Auſtraſiorum regem.

Hothmen Ammira Sarracenorum perempto, Muhamas ex Ammireo Ammiras factus principatur annis 25.

658	15	1	13	7	18	14

Franci dolentes ſuper infidelitate Grimoaldi contra filium Sigeberti captum eum præſentant Pariſiis iudicio Clodouæi, quem Clodouæus vinculatum amara in carcere fecit morte conſumi, filiumq; ſuum iuniorem Hildericum regem fecit Auſtraſiorum.

Obiit

Romanorum.	*Sarracenor.*	*Francor.*	*Longobar.*	*Anglorum.*	*Wiſigoth.*	*Anni domini.*

Obiit Itta mater ſanctæ Gertrudis.

Theodardo epiſcopo martyrizato, ſanctus Lambertus, filius Apri comitis, epiſcopatum Traiectenſem illuſtrat gloria nobilitatis & gratia ſanctitatis.

Atrebatis dum corpus ſancti Vedaſti transfertur ab Auberto epiſcopo, præſentibus Lamberto Tumgrenſi, & Audomaro Teruanenſi, aliisq; ſanctis epiſcopis & abbatibus, Audomarus qui præ ſenio cæcus erat, dum precibus præſentium epiſcoporum & meritis ſancti Vedaſti illuminatus eſſet, ægrè ferens, ſe liberatum eſſe à cæcitate quam pro ſalute ſua ſibi à Deo immiſſam eſſe gaudebat, rurſus ad votum ſuum excæcatus eſt.

16 | 2 | 14 | 8 | 19 | 15 | 659

Martino papa pro confeſſione fidei iuſſu Conſtantini exiliato, ibique defuncto, Eugenius 73 Romanæ eccleſiæ præſidet.

Conſtantinus Sclauiam ſibi ſubiicit.

17 | 3 | 15 | 9 | 20 | 16 | 660

Muhamas Sarracenorum Ammiras cum Conſtantino imperatore firmat pactum, vt Sarraceni Romanis ſoluant tributum, ſcilicet per ſingulos dies numiſmata mille, & ſeruum, & equum.

Clodouæus rex corpus ſancti Dionyſij Pariſienſis diſcooperiens, minus religioſè licet cupidè, os brachij eius fregit, & rapuit, moxque in amentiam perpetuam incidit.

Ariperth Longobardorum rege defuncto, Godebertus & Bertarith filij eius annum agunt, non tam in regno componendo, quàm regno contendendo.

18 | 4 | 16 | 1 | 21 | 17 | 661

Vitalianus 74 Romanæ eccleſiæ præſidet.

Obiit ſanctus Amandus Elnonenſis.

Conſtantinus imperator Theodoſium fratrem ſuum occidit.

Grimoaldus dux Taurinacium Godebertum, filium Ariperth regis Longobardorum, dolo perimit, & eius regnum arripit, ſororemque Godeberti vxorem ducit, regnauitque nouem annis.

Sanctus Niuardus Remenſis archiepiſcopus, & Reolus ſucceſſor eius, Bercharius quoque martyr, qui fuit abbas primus Autiuillarenſium, ſancta etiam Bertha, martyr & abbatiſſa, ſanctitate clarent in Gallia.

19 | 5 | 17 | 2 | 22 | 18 | 662

Conſtantinus imperator Italiam petit, multaſque Longobardorum vrbes capit, Beneuentum obſidet, ibique Grimoaldus rex exercitum eius grauiter atterit.

Clodouæus rex Frācorum obiit, & Lotharius filius eius ſuccedit, & quatuor annis regnat. Huius Maior domus poſt Erchanoldum fuit Ebroinus.

Abhinc Francorum regibus à ſolita fortitudine & ſcientia degenerantibus, regni potentia diſponebatur per Maiores domus, regibus ſolo nomine regnantibus. Quibus moris erat principari quidem ſecundum genus, & nil agere vel diſponere, quàm irrationabiliter edere & bibere, domique morari, & calendis Maij præſidere coram tota gente, & ſalutare, & ſalutari, obſequia & dona accipere, & rependere, & ſic ſecum vſque ad alium Maium permanere.

Baltildis regina, mater Lotharij, Corbeiæ & Calæ monaſteria Deo conſtruxit.

20 | 6 | 1 | 3 | 23 | 19 | 663

Conſtantinus imperator imperium in vrbem Romam transferre nititur, ſed a Conſtantinopolitanis ei reſiſtitur.

21 | 7 | 2 | 4 | 24 | 20 | 664

Anni domini.	*Romanorum.*	*Sarracen.*	*Francor.*	*Longobardor.*	*Anglorum.*	*Wiſigoth.*

Conſtantinus imperator Romam venit, de qua omnibus penè quæ ad ornatum vrbis erant ablatis, ad Siciliam vadit.

In Anglia inter Anglos & Scotos magna de obſeruatione Paſchæ fit diſceptatio, mediante Oſwij rege glorioſo, qui etiam aſſenſit Anglis Paſcha celebrantibus more Romano.

Obiit ſancta Gertrudis Niuellenſis.

Siſenādo Wiſigothorum rege mortuo, regnat Chiutilan annis ſedecim.

665 | 22 | 8 | 3 | 5 | 25 | 1 |

Obiit ſanctus Eligius Nouiomenſis epiſcopus.

Carconbertus rex Anglorum obiit, & filius eius Egbertus regnat poſt eum annis octo.

666 | 23 | 9 | 4 | 6 | 1 | 2 |

Lotharius rex Francorum moritur, & Theodericus frater eius ab Ebroino maiore domus in regnum ſublimatur.

667 | 24 | 10 | 1 | 7 | 2 | 3 |

Theodericus rex propter inſolentiam Ebroini à Francis repudiatur, & frater eius Hildericus qui in Auſtria regnabat, à cunctis ad regnandum euocatur. Porrò Theodericus & Ebroinus tonſorantur, & Theodericus Pariſiis in cœnobio ſancti Dionyſij, Ebroinus in Luxouio relegantur. Hilderici maior domus erat Vulfradus. Hic in parochia Wirdunenſi ſuper Moſam cœnobium ſancti Michaelis archangeli fundauit.

668 | 25 | 11 | 1 | 8 | 3 | 4 |

Theodorus archiepiſcopus & Adrianus abbas à Vitaliano papa in Angliam diriguntur.

669 | 26 | 12 | 2 | 9 | 4 | 5 |

Conſtantinus imperator, qui & Conſtans, omnibus ſuis exoſus, Syracuſis à ſuis in balneo eſt occiſus.

Conſtantis filius Conſtantinus poſt patrem imperat annis 17.

Mirius quidam in Sicilia tyrannidem meditatus mox extinguitur.

670 | 1 | 13 | 3 | 10 | 5 | 6 |

Adeodatus 75 Romanæ eccleſiæ præſidet.

Oſwi Nordanimbrorum rege defuncto, Egfridus filius eius regnat annis 15.

Grimoaldus rex Longobardorum, cùm nono die poſt phlebotomiam accepto arcu columbam percutere niſus eſſet, vena brachij eius dirupta eſt, & ſuprà ponentibus ei medicis venenata medicamina defunctus eſt. Atpertharith filius Ariperth regis diuinitus à peregrinatione reuocatus, & à Longobardis in regno relocatus, regnat annis decem & ſeptem.

Hoc tempore claruit ſanctus Præiectus Auernenſis ciuis & epiſcopus, qui etiam martyrizatus eſt ab ipſius vrbis primoribus in vltionem Hectoris Maſſilienſium patricij ab Hilderico Francorum rege perempti, propter iniuſtitias Auernenſi eccleſiæ ab eo illatas.

In territorio Cameracenſi virgo Dei Maxelendis pro voto virginitatis Harduinum amatorem ſuum fugiens, ab eo martyrizatur, qui mox excæcatus poſt triennium ab ea illuminatur.

671 | 2 | 14 | 4 | 1 | 6 | 7 |

Conſtantinus imperator fratres ſuos habens ſuſpectos, ne conregnarent naſos eorum abſcidit.

Hoc tempore quidam in Britannia à morte reſurgens, multa quæ vidit de locis pœnarum & purgatorij ignis loco enarrauit.

| 3 | 15 | 5 | 2 | 7 | 8 |

Sarraceni Siciliam inuadunt, & omnibus direptis Alexandriam redeunt.

Amatus

Romanorum.	Sarrac.	Francor.	Longobard.	Anglorum.	Wiſigothor.	Anni domini.

Amatus epiſcopus Senonenſis à rege Theoderico graui & irreuocabili diu exilio tribulatur.

4	16	6	3	8	9	673

Egberth rex Anglorum obiit, cui Lothere frater eius ſuccedens regnauit annis 12.

Iris apparuit in cœlo menſe Martio, & tremuit omnis caro, ita vt omnes dicerent, quòd conſummatio eſſet.

5	17	7	4	1	10	674

Theodorus in Anglia ſynodo habita conſtituit multa eccleſiæ vtilia. Hic Theodorus ſcripſit pœnitentialem librum mirabili & cauta diſcretione, diſtinguens modum ſingularum culparum.

6	18	8	5	2	11	675

Stolus Sarracenorum contra Conſtantinopolim applicuit, qui dum per aliquot annos Chriſtianis inaniter concurriſſent, in redeundo ex multa parte dimerſi interierunt.

Cadwallone Britonum rege mortuo, ſucceſſit Cadualladrus. Qui cùm 12 annis regnaſſet, infirmatus eſt, & regibus Anglorum reſiſtere non ſufficiens, ſeceſſit in minorem Britanniam. Sed & cæteri Britones inter ſe diſcordantes, cùm etiam mortalitas eorum gentem conſumeret, neceſſitate compulſi in diuerſas terrarum partes migrauerunt.

7	19	9	6	3	12	676

Sarracenis & Arabibus cum Romanorum exercitu congreſſis, occiduntur Sarracenorum 30 millia. Hildericus rex leuitate morum ſuorum accendit in ſe odia Francorum.

Sanctus Leodegarius Auguſtudunenſis epiſcopus ab eo in Luxouio retruditur.

In Italia tantæ pluuiæ & tonitrua fuerunt, quales nulla ætas hominum memorat, vt etiam homines & peculia fulgure interirent. Et niſi per litanias quas quotidie faciebant, Dominus eſſet propitiatus, non potuiſſent homines triturare, vel in horreis frumenta retundere, intantum vt ex ipſis pluuiis denuo legumina renaſcerentur, & ad maturitatem deuenirent.

8	20	10	7	4	13	677

Donus Romanæ eccleſiæ 76 præſidet.

Ab Auguſto per tres menſes ſtella radiis cœlos penetrans, à parte Orientis à galli cantu vſque in mane apparebat, & maxima mortalitas à parte Orientis ſubſequuta eſt.

9	21	11	8	5	14	678

Balinicus architectus ab Heliopoli Syriæ ad Romanos confugit, ignemq; marinum adinuenit. Quo vſi Romani naues Sarracenorum exuſſerunt, & vnà cum animabus prorſus incenderunt, & ita victoria potiti ſunt.

10	22	12	9	6	15	679

Agatho Romanæ eccleſiæ 77 præſidet.

Inter Romanos & Sarracenos in 30 annos pax eſt confirmata, vt Sarraceni Romanis auri libras tria millia, & viros captiuos quinquaginta, & equos nobiles quinquaginta, annuatim ſoluerent.

Bodilo Francus, quem Hildericus ligatum ad ſtipitem cædi præceperat, Hildericum in venatione exceptum cum Blitilde vxore eius prægnante interficit: & Theodericus regno reſtituitur.

Leudeſius filius Erchonoaldi conſilio Leodegari epiſcopi à Luxouio reuocati, aliorumque principum, Maior domus conſtituitur.

11	23	1	10	7	16	680

Ebroinus à Luxouio egreſſus vires reſumit, inſidiatores ſuos premit, ſu-

Anni domini.	Roman.	Sarracen.	Francor.	Longobard.	Anglor.	Wiſigoth.	Bulg.

per Theodericum regem irruit, theſauros eius & eccleſiæ diripit, Leudeſium maiorem domus perimit, Clodouæum quendam fingens eſſe filium Lotharij regis, regem ſibi facit, ad eius ſacramentum quos poteſt pœnis, minis & blandimentis impellit.

Agatho papa ſuſcepit diuinã iuſſionem principum, vt ſuggeſſit, per quam releuata eſt quantitas quæ erat ſolita dari pro ordinatione pontificis facienda: ſic tamen vt ſi contigerit poſt eius tranſitum electionem fieri, non debeat ordinari qui electus fuerit, niſi prius decretum generale introducatur in regiam vrbem ſecundum antiquam conſuetudinem, vt cum eorum ſcientia & iuſſione debeat ordinatio prouenire.

Chintilano rege defuncto, Tolgan filius eius adhuc puer in regno Wiſigothorum ſuccedens, regnauit annis 4.

Gens Bulgarorum, quę & ipſa à Scythia egrediẽs paſſim debacchabatur, per Thraciam Bathaia duce graſſatur. Quibus Conſtantini imperatoris occurrens exercitus, ab eis turpiter fugatus, grauiter eſt attritus: & adeò per Romanam rempublicam eorum inualuit excurſus, vt imperator facta pace annua pacta eis præbere ſit coactus.

Ab hinc igitur regnum Bulgarorum annotandum eſt, quorum rex Bathaias erat.

¶ *Regnum Bulgarorum.*

681 | 12 | 24 | 2 | 11 | 8 | 1 | 1 |

SExta ſynodus vniuerſalis Conſtantinopoli congregatur, in qua Georgius Conſtantinopolitanus epiſcopus ab errore Monothelitarum reuocatur.

Macarius verò Antiochenus, & cuncti duas voluntates & operationes in vna Chriſti perſona negantes, anathematizantur. In hac ſynodo fuerunt epiſcopi 289.

682 | 13 | 25 | 3 | 12 | 9 | 2 | 2 |

Sanctus Leodegarius Auguſtudunenſis epiſcopus ab Ebroino capitur, & cum fratre ſuo Gerino grauiter affligitur. Gerinus non multo pòſt lapidibus obruitur.

In Italia tribus æſtatis menſibus grauiſſima hominũ mortalitas facta eſt.

Muhamas Sarracenorũ Ammiras moritur, poſt quem Berith filius eius tribus annis principatur.

683 | 14 | 1 | 4 | 13 | 10 | 3 | 3 |

In Anglia claret Ediltrudis regina, quæ tribus nupta viris virgo permanſit, cuius mortuæ corpus poſt vndecim ſepulturæ ſuæ annos incorruptum inuentum eſt.

684 | 15 | 2 | 5 | 14 | 11 | 4 | 4 |

Leo iunior 78 Romanæ eccleſiæ præſidet.

Rauenna eccleſia cenſura imperatoris ſub ordinatione ſedis Apoſtolicæ reſtituta eſt, ſcilicet vt qui in ea electus fuerit epiſcopus, in vrbem Romanam veniat ordinandus.

Egfridus rex innoxiam Hiberniæ gentem grauiter depopulatur.

Tolgane à Wiſigothis propter pueritiæ leuitatem reprobato, & in clericum tonſorato, Thintaſindus regnat poſt eum annis 20.

685 | 16 | 3 | 6 | 15 | 12 | 1 | 5 |

Benedictus Romanæ eccleſiæ 79 præſidet.

Girith mortuo, Marhuam principatur Sarracenis anno vno.

Theodericus rex Ebroinum in gratiam recipit, eiuſq; conſilio ſynodum epiſcoporum cogit, & in hac multos eorum ex ſententia Ebroini epiſcopatu priuat, aliquos etiam eorum irreuocabili exilio damnat, ſub tam procelloſo domeſticæ perſecutionis tumultu.

Sanctus

Digitized by

Romanor.	Sarracen.	Francor.	Longobar.	Anglor.	Wiſigoth.	Bulg.	Anni domini.

Sanctus etiam Lambertus, à Traiectenſi amotus epiſcopatu, in cœnobio Stabulaus monachicæ quietis expetit portum, ibique per ſeptem annos habitauit ſecum.

Sanctus Leodegarius, diu ab Ebroino tormentatus, poſt famem & carceris ſqualorem, poſt oculorũ euulſionem, poſt plantarum cõciſionem, poſt linguæ & labiorum exciſionem, tandem conſummauit martyrium per capitis abſciſionem.

Anſegiſus pater Pipini à Gunduino perimitur, quem inuentum & nutritum de ſacro fonte ſuſceperat, & ad maximos militiæ honores prouexerat.

Lothere rex Anglorum moritur, & Egfridus rex Nordanimbrorum à Pictis perimitur.

Picti, Scoti, & Britones Anglos nimis premunt, & libertate quam olim per Anglos perdiderant recepta, multam Angliæ partem inuadunt.

Poſt Lothere regnauit Edriach annis duobus.

Egfrido verò ſuccedens frater eius Alfridus, regnauit annis 19.

Sanctus Amatus à Theoderico rege conſilio Ebroini exiliatur.

Sanctus Quilianus Scotus, Wirtiburgenſis epiſcopus, claret.

17	1	7	16	1	2	6	686

Ioannes Romanæ eccleſiæ 80 præſidet.

Begga relicta Anſegiſi ſe & ſua Deo mancipat, & monaſterium Andenenſe fundat.

Cõſtantino imperatore mortuo, Iuſtinianus filius eius imperat annis 10.

Saracenis principatur Habdalan anno vno.

1	1	8	17	2	3	7	687

Conon Romanæ eccleſiæ 81 præſidet.

Sanctus Cuthbertus Anglorum epiſcopus obiit.

Habdimelech Ammiras principatur Sarracenis annis 22.

Inter Iuſtinianum & Habdimelech pax conuenit, vt ſoluant Sarraceni Romanis mille numiſmata & ſeruum & equum ſingulis diebus.

Vulfrado maiore domus mortuo, Pipinus filius Anſegiſi principatur in Auſtria cum duce Martino, quibus congreſſus Ebroinus victoria potitur, Martinus fugiens ab Ebroino perimitur.

Pertharith Longobardorum rege mortuo, Cuniperth filius eius regnat annis 12.

Edrich Anglorum rege mortuo, externi reges gentium regnum Angliæ diſperdunt, & diſcindunt annis 4.

2	1	9	1	1	4	8	688

Sergius Romanæ eccleſiæ 82 præſidet. Hic in ſacrario ſancti Petri portionem magnam Dominicæ crucis inuenit. Cõſequentia miſſam celebrandi iam ad integrum compoſita ab Apoſtolis & Apoſtolicis viris. Epiſtolas quippe & Euangelia recitabat eccleſia ex antiquorum traditione, quæ digeſta ſunt in libro qui appellatur Comes, quem ad Conſtantinum Hieronymus ſcripſiſſe dicitur.

Alexander autem ſextus papa, qui inſtituit aquam benedici & aſpergi, qui & inſtituit oleum ſingulis annis benedici ab epiſcopo, & vetus propter nouitatem ſacramenti incendi; hic inſeruit memoriam Dominicæ paſſionis ad conſecrationem Euchariſtiæ, Et ſicut de latére crucifixi Chriſti Ieſu effluxit ſanguis & aqua, ita aquam vino miſceri in ipſa conſecratione inſtituit, nec vinum ſine aqua, nec aquam ſine vino offerri debere decernens.

Sixtus primus, papa 7, hymnum Sanctus ſanctus ſanctus Dominus Deus ſabbaoth. Teleſphorus 8 papa, qui Quadrageſimæ ieiunium ſeptem hebdomadibus ante Paſcha inſtituit, hymnũ angelicum: Gloria in excelſis addidit.

Anni domini.	Roman.	Sarracen.	Francor.	Longobard.	Anglor.	Wiſigoth.	Bulg.

Damaſus 15 papa, Credo in vnum Deum ſolennibus diebus cantari inſtituit, ex decreto ſanctæ ſecundæ vniuerſalis ſynodi, à centum quinquaginta epiſcopis Conſtantinopoli celebratæ.

Celeſtinus 41 papa introitus, gradalia, offertoria, & communiones ex Pſalmis modulari antiphonatim inſtituit.

Gelaſius 47 papa collectas & præfationes compoſuit.

Gregorius 42 papa Kyrieleyſon, & Alleluya extra Quinquageſimam, & orationem Dominicam, per quam ſolam Apoſtoli conſecrabant, poſt canonem conſecrationis addidit.

Ad hæc omnia hic Sergius hoc vltimum addidit, vt inter communicandum Agnus Dei à clero cantetur. Cõſtituit etiam, vt in Annunciatione Domini, in feſtiuitate quæ dicitur Ὑπαντὴ Domini, in Natiuitate, & Aſſumptione ſanctæ Mariæ, exeant litaniæ. Hic corpus primi Leonis papæ diuina reuelatione tranſpoſuit.

Innocentia & meritum ſancti Leodegarij multis miraculis declarantur.

Imperator pacem cum Sarracenis factam ſoluens, mala eis intulit, & peiora ab eis pertulit.

Ebroinum maiorem domus Neuſtriæ Francos inſolenter opprimentem Ermenfridus peremit, & ad Pipinum confugit.

Waratho pro Ebroino maior domus ſtatuitur.

689	3	2	10	2	2	5	9

Iuſtinianus pacem cum Bulgaribus pactam ſoluit, eiſq; concurrens primò vicit, pòſt ab eis exceptus vix euaſit.

Cadualadrus rex Britonum diuino inſtinctu & ſuorum conſilio reuocatus ab eo propoſito quo Angliam repetere diſponebat, Romam adiit, ibique non multo pòſt vitam finiuit, cuius ſucceſſores poſtmodum regibus Anglorum multis annis multa prælia intulerunt, ſed tamen monarchiam Angliæ recuperare ſibi non potuerunt.

Inter Pipinum & Giſſemarum filium Warathonis apud Nauinucum caſtrum pugna committitur. Nec multo pòſt Giſſemaro diuinitus punito, Warathone quoq; mortuo, Bertharius gener Warathonis fit maior domus regiæ.

690	4	3	11	3	3	6	10

Franci Berthario auerſi affectant per obſides amicitiam Pipini, eumque inſtigant contra principatum Bertharij.

Sanctus Audoenus Rothomagenſis epiſcopus, ſanctus Amatus Theodorus archiepiſcopus Anglorum obierunt.

691	5	4	12	4	4	7	11

Theodericus rex cum Berthario & Pipino congreſſus vincitur, Bertharius à ſuis perimitur. Theodericus rex à Pipino capitur.

Pipinus ſibi Neuſtriam ſubiugat, & ſub Theoderico ſolus toti regno principando ſtatum rerum meliorat. Sanctum quoq; Lambertum in Traiectenſi præſulatu relocat.

Wicred filius Egberti regis, religione & induſtria confortatus, gentem Anglorum ab oppreſſione exterorum liberat, & 36 annis regnat.

Sanctus Remaclus obiit.

692	6	5	13	5	1	8	12

Alahis dux fatigato Cuniperth regnum Longobardorum arripit, cui Cuniperth bello congreſſus eum perimit, regnumq; recipit.

Wilebrodus cum ſociis duodecim veniens ab Anglia, ſanctitate claret in Gallia.

Sanctus Wandregiſillus, qui & Wãdo, Anſegiſi maioris domus ex Walchiſo

Romanor.	Sarracen.	Francor.	Longobar.	Anglor.	Wiſigoth.	Bulg.	Anni domini.

chiſo fratre nepos, hoc tempore claruit, qui cœnobia Fiſcannum & Fontinellam Deo conſtruxit.

7 | 6 | 14 | 6 | 2 | 9 | 13 | 693

Theodericus rex Francorum obiit.

Clodouæus filius eius regnat poſt eum annis 4.

Sarraceni Romanos grauiſſimo bello atterunt.

Eualdus albus, & Eualdus niger, presbyteri venientes ab Anglia martyrizantur in Gallia, & iuſſu Pipini ſepeliuntur in Agrippinenſi Colonia.

8 | 7 | 1 | 7 | 3 | 10 | 14 | 694

Pipinus Radbodum ducem Friſonum bello vicit, & Wilebrodum genti illi ad prædicandum dirigit.

Quiliani Wirtiburgenſis epiſcopi diſcipulus Arnual, Adananus abbas, Adelinus & Wilfridus epiſcopi, clarent in Gallia.

9 | 8 | 2 | 8 | 4 | 11 | 15 | 695

Iuſtinianus imperator ſanctam ſextam ſynodum infirmare nititur, & Sergium papam in hoc ſibi reſiſtentem eccleſia deturbare fruſtra molitur.

Defectio Solis facta eſt hora diei tertia, ita vt quædam ſtellæ clarè paterent.

10 | 9 | 3 | 9 | 5 | 12 | 16 | 696

Leo patricius Iuſtinianum regno priuat, eumque naſo & lingua truncatum exilio relegat.

Beda venerabilis presbyter & monachus, clarens in Anglia, triceſimum ætatis annum agit, & reliquum tempus vitæ legendo, tractando, & exponendo ſanctam ſcripturam, vtiliter exigit.

1 | 10 | 4 | 10 | 6 | 13 | 17 | 697

Mortuo Clodouæo, Hildebertus frater eius regnat poſt eum annis 18.

Wilibrodus à Sergio papa Clemens agnominatus, & ad prædicandum genti Friſonum epiſcopus conſecratus, ex dono Pipini principis ſedem epiſcopalem ſtatuit, in loco Vultabuch dicto, qui nunc Vultraiectum dicitur, à nomine gẽtis Vultarum & traiecto compoſitum, quaſi Vultarum oppidum. Nam Traiectum lingua Gallica oppidum dicitur.

Apud Wirziburch caſtrum Oſtrofranciæ ſanctus Quillianus cum diſcipulis ſuis Dolomanno & Tholmanno clàm martyrizatur à Geilana vxore Gothberti principis Wirziburgenſium, quæ timebat ſeparari à viro ſuo, arguente eum Quilliano quòd eam vxorem haberet. Quorum mors cùm diu omnes lateret, Geillana & percuſſoribus martyrum à dæmonio arreptis, eorum confeſſione diuulgata eſt.

2 | 11 | 1 | 11 | 7 | 14 | 18 | 698

Sanctus Vrſinarius per interuentum Hildulphi principis Lobienſe cœnobium à Pipino principe ad regendum ſuſcepit.

Synodus Aquileiæ facta quintam vniuerſalem ſynodum à Iuſtiniano imperatore & Vigilio papa Conſtantinopoli celebratam ſuſcipere diffidit, quam Sergius papa ſalubriter redarguit, & ad concordiam reducit.

Sanctus Lambertus Pipinum principem increpare auſus, quòd pellicem Alpiadem Plectrudi legitimę vxori ſuæ ſuperduxerit, à Dodone fratre ipſius Alpiadis Leodij martyrizatur, & Traiecti tumulatur, eiq; ſanctus Hucbertus epiſcopus ſubrogatur.

Sancta Berga mater Pipini ad Dominum tranſit.

Abſimarus qui & Tyberius, Leone ab imperio pulſo, eique naſo abſciſo & in cuſtodia retruſo, imperat annis ſeptem.

1 | 12 | 2 | 12 | 8 | 15 | 19 | 699

Drogo filius Pipini dux Campanienſium moritur.

Anni domini.	Romanorum.	Sarracen.	Francor.	Longobar.	Anglor.	Wiſigoth.	Bulg.

Grimoaldus frater eius à patre Pipino in aula Hildeberti regis maior domus ſtatuitur, eique filia Rhatodi Friſonum ducis in vxorem deſpondetur.

Mortuo Cuniperth Longobardorum rege, Linthperth filius eius puer in regnum ſuccedit, Anſprandum habens tutorem.

Dodo interfector ſancti Lamberti peſſimo languore cruciatur, à vermibus conſumitur, & ob intolerantiam fœtoris in Moſam fluuium dimergitur, omnesq; huius culpæ complices infra annum diuinitus puniuntur. Percuſſor verò ſancti martyris fratri ſuo congreſſus, alter ab altero perimitur.

700 | 2 | 13 | 3 | 1 | 9 | 16 | 20 |

Romani peruagantes Syriam perimunt ducenta millia Sarracenorum.

Regunbertus dux Thaurinenſium Anſprandum tutorem regis Linthperthi bello ſuperat, & anno vno regnat.

Terbellis Bulgaribus dominatur.

701 | 3 | 14 | 4 | 1 | 10 | 17 | 1 |

Mortuo Regumberto, Ariperth filius eius, Anſprando in cõgreſſu victo, Linthperthum regem capit & perimit, Anſprandum in Baioariam fugere compellit, filiumque eius iuniorem Linthprandum ad patrem fugere permittit, & annis nouem regnat.

Flauius Chinthaſindus ſenio confectus regnum Wiſigothorum dimittit, regnatque poſt eum filius eius Flauius Recinſundus.

702 | 4 | 15 | 5 | 1 | 11 | 1 | 2 |

Ioannes Romanæ eccleſiæ 83 præſidet.

Iuſtinianus de exilio fugiens, ad Caianum regem Auarorum ſe contulit.

703 | 5 | 16 | 6 | 2 | 12 | 2 | 3 |

Sanctus Benedictus abbas Anglorum obiit.

Caianus pecunia corruptus à Leone imperatore, cùm vellet Iuſtinianum ei prodere, Iuſtinianus ab eo ad Therbellem regem Bulgarorum fugit.

704 | 6 | 17 | 7 | 3 | 13 | 3 | 4 |

Ioannes Romanæ eccleſiæ 84 præſidet.

Alfrido Nordanimbrorum rege mortuo, Oſredus regnat annis 12.

705 | 7 | 18 | 8 | 4 | 14 | 4 | 5 |

Iuſtinianus auxilio Therbellis Bulgarorum regis imperium recipit, Leonemq; & Tyberium vſurpatores imperij in medio circi iugulat, Callinicum patriarcham excæcatum exiliat, & in aduerſarios tantam vltionem exercet, vt quotiens à naſo ſibi abſciſo defluẽtem rheumatis guttam detergeret, penè totiens aliquem ex his qui contra eum conſpirauerant, iugulari præciperet. Imperauit ergo ſecundò annis 7.

706 | 1 | 19 | 9 | 5 | 15 | 5 | 6 |

Siſinnius Romanæ eccleſiæ 85 præſidet.

Sclaui Italiam infeſtant.

Conſtantinus Romanæ eccleſiæ 86 præſidet.

707 | 2 | 20 | 10 | 6 | 16 | 6 | 7 |

Choret & Opha reges Anglorum Romã veniunt, ibiq; in monachis attonſi regi regum militauerunt.

708 | 3 | 21 | 11 | 7 | 17 | 7 | 8 |

Iuſtinianus imperator pacem cum Bulgaribus factam ſoluit, eiſq; congreſſus vix euaſit.

709 | 4 | 22 | 12 | 8 | 18 | 8 | 9 |

Picti & Scoti catholicum Paſchalis obſeruantiæ ritum ſuſcipiunt.

Habdimelech Ammiras Sarracenorum moritur, poſt quem Vlid annis ſeptem principatur.

Childeberto monarchiam regni Francorum tẽnente, archangelus Mi-

Digitized by

Romanor.	*Sarracenor.*	*Francor.*	*Longobar.*	*Anglor.*	*Wiſigot.*	*Bulg.*	*Anni domini.*

chael apparens Autberto Abrincatenſi epiſcopo, monuit ſemel & iterum, vt in loco maris qui propter eminētiam ſui tumba vocatur, fundaret eccleſiam in memoriam ſui, volens talem venerationem exhiberi ſibi in pelago, qualis exhibetur ſibi in monte Gargano. Interim taurus à leone furtim raptus, in illo loco religatur. Vnde epiſcopus tertio admonitus, vt illo in loco fundamentum iaceret, vbi taurum religatum inueniret, & ſicut eum terram pedibus protriuiſſe videret, ſic eccleſiæ ambitum duceret: eccleſiam in honore ſancti Michaelis conſtituit, & ex illo tempore ſicut in monte Gargano, ita etiam illo in loco quod modò dicitur, in periculo maris veneratio archangeli frequentari cœpit.

Adrianus abbas Anglorum obiit.

5	1	13	9	19	9	10	710

Iuſtinianus imperator fidem orthodoxam amplexus, Conſtantinum papam ad ſe Conſtantinopolim inuitat, eumq; venientem & redeuntem gloria Apoſtolico digna honorat.

Sanctus Hubertus cœlitus admonitus corpus ſancti Lamperti à Traiecto Leodium cum magna miraculorum gloria refert, ſedemque epiſcopalem in eandem vrbem transfert.

Anſprandus cum Baioariis Italiam repetit, cum Ariperth confligit, eoq; fugiente & in fluuium dimerſo, regnum Longobardorum recipit.

Anſprando poſt tres mēſes mortuo, Lintprādus filius eius regnat annis 32.

6	2	14	1	20	10	11	711

Sancta Oda, vxor Boggis ducis Aquitanorum, ſanctitate claret in Gallia, quæ eccleſias Dei ſua ditauit munificentia, & moriens in Leodicenſi quieuit parochia.

7	3	15	2	21	11	12	712

Philippicus, qui & Bardanius, Iuſtinianum imperatorem iugulat, & poſt eum annis duobus regnat.

Conſtantinus papa, populuſque Romanus, nomen, literas, & figuram Philippici hæretici imperatoris ſuſcipere reſpuit.

1	4	16	3	22	12	13	713

Grimoaldus maior domus Leodij, ante altare ſancti Lamberti orans, à Ranigario ſatellite Rabodi ducis Friſonum perimitur, & Theodoaldus filius Drogonis ab auo ſuo Pipino maior domus ſtatuitur.

Sanctus Vrſinarus epiſcopus & abbas Lobienſis cœnobij obiit, eiq; ſanctus Erminus ſuccedit.

2	5	17	4	23	13	14	714

Gregorius Romanæ eccleſiæ 87 pręſidet. Hic cōſtituit vt tempore Quadrageſimæ, quinta feria, ieiunium & celebritas miſſarum fieret in eccleſia, quod non fiebat antea.

Arthemius, qui & Anaſtaſius, Philippicum priuans imperio & oculis, imperat annis duobus.

Petronax ciuis Brixianus, diuino inſtinctu & Gregorij papæ animatus hortatu, cœnobium ſancti Benedicti apud caſtrum Caſſinum nobiliter ſeruiendum Deo aggregat, expletis plus centum decem annis, ex quo à Longobardis deſolatum fuerat.

Pipinus princeps obiit, & filium ſuum ex Alpiade Carolum, Tutidem ſiue Martellum cognomento, principatus ſui hæredem reliquit.

Plectrudis relicta Pipini Carolum priuignum ſuum captum in Colonia mancipat, & cum nepote ſuo Theodealdo maiore domus principatum regni vſurpat.

1	6	18	5	24	14	15	715

Anni domini.	Romanor.	Sarracenor.	Frančor.	Longobar.	Anglor.	Wiſigot.	Bulg.

Mortuo Hildeberto Francorũ rege, Clodouæus filius eius regnat annis 4.

Franci contra Theodaldum damnoſo bello vtrinq; confligunt, eoq; victo Raginfredum maiorem domus Chilpericum regem ſtatuunt.

Carolus de cuſtodia nouercæ diuino nutu eripitur, moxq; principatum ſuum de manu Raginfredi extorquere nititur, primoq; Rathodum ducem Friſonum Raginfredo ſolatiantem aggreſſus, multum exercitus damnum conſequitur.

Sanctus Ægidius veniens à Græcia ſanctitate claret in Prouincia.

716	2	7	1	6	25	15	16

Theodoſius Anaſtaſium de imperio deponens, eumq; presbyterum ordinans, imperat anno vno. Qui cùm fuiſſet iners & idiota, & publicorum negotiorum exactor, vi compulſus eſt ab exercitu imperium aſſumere.

Vlid Ammiras moritur, poſt quem Zuleymen annis tribus Sarracenis principatur.

Oſted Nordanimbrorum rege mortuo, Conred regnat annis tribus.

Egbert veniens ab Hibernia, ſanctitate & doctrina claret in Gallia.

Sanctus Germanus à Cirico transfertur ad epiſcopatum Conſtantinopolitanum.

717	1	1	2	7	26	16	17

Theodoſius imperium deponit, poſt quem Leo 24 annis imperauit.

Gregorius papa Bonifacium à Britannia venientem ipſum conſecrat, & per ipſum in Germania verbum Dei prædicat.

Romæ inundatio aquarum nimia nimis calamitoſa facta eſt, ſed Gregorio papa crebris litaniis Deum deprecante, poſt nouem dies repreſſa eſt.

718	1	2	3	8	27	17	18

Zuleymen Ammiras cum Ammiræis ſuis & ſtolo nauium penè trium millium Conſtantinopolim triennio obſidet.

Bulgares Sarracenorum 32 millia perimunt.

Carolus in pago Cameracenſi apud Vinciacum dominico ante Paſcha quod erat tertio calendis Aprilis, Chilperico & Raginfredo congreditur. Raginfredus victus in fugam conuertitur. Carolus eos vſq; Pariſios perſequitur.

Ratholdus dux Friſonum prædicatione Wulfranni epiſcopi ad hoc adductus, vt baptizari deberet, cùm vnum pedem in lauacro intrauiſſet, alterum pedum retrahẽs interrogauit, vbi nam plures ſuorum maiorum eſſent, in inferno an in paradiſo? Et audiens plures eſſe in inferno, intinctum pedem extrahens, Satius eſt (inquit) vt plures quàm pauciores ſequar. Et ita ludificatus à dæmone promittente, quòd ei tertia die abhinc incomparabilia bona daret, ipſa tertia die ſubita & æterna morte periit.

719	2	3	4	9	28	18	19

Zuleymen Ammiras moritur, poſt quem Haumar principatur Sarracenis annis duobus.

Conſtantinopolitani inſtantia orandi & conſtantia præliandi fortiter reſiſtunt Sarracenis.

Sarraceni fame, frigore, bello, peſtilentia, ſine numero pereunt.

Mortuo Clodouæo, Lotharius regnat annis duobus. Poſt Conred rẽgnat Nordanimbris Oſrith annis vndecim.

Conſtantinus, filius Leonis imperatoris, dum baptizatur à patriarcha Germano, cacans in ſancto lauacro magnum dat præſagium, quòd futurus eſſet eccleſiæ Dei in ſcandalum.

720	3	1	1	10	29	19	20

Sarraceni obſidione Conſtantinopolis confuſi deſiſtunt, ipſis cum nauibus

Romanor.	*Sarracenor.*	*Francor.*	*Longobardor.*	*Anglor.*	*Bulgarorum.*	*Anni domini.*

bus ſuis partim marino igne cõſumptis, partim dimerſis, partim igneæ grandinis tempeſtate vaſtatis: & ex tanta copia nauium vix quinque reſiduis potentia Dei cunctis innotuit populis. Infra ciuitatem verò trecenta hominum millia perierunt peſtilentia.

Haumar Chriſtianos perſequens multos eorum Chriſti martyres fecit.

Chilpericus & Raginfredus Eudonem ducem Aquitaniç auxilio ſibi adſciſcunt. Qui in congreſſu à Carolo victi, vix fuga euadunt. Eudo rediens Chilpericum ſecum abducit.

Sarraceni ex Africa duce Habdirama, filio Muhamç Ammirçi, in Hiſpaniam transfretant, eamq; ſibi vendicant. Ita regnum Wiſigothorum & Sueuorum deſtructum eſt, & redactum ſub Sarracenis, annis plus minus trecentis quadraginta ſex euolutis, ex quo à Scythia expulſi ab Hunnis, ex quo verò, cedentibus Wandalis, & deuictis Sueuis, cœperunt regnare in Hiſpaniis, annis circiter ducentis quinquaginta ſex euolutis. Regnum verò tertię partis Hiſpaniarum quod dicitur Gallicienſium, quod nec tunc Wiſigothi, nec poſtea Sarraceni potuerunt ſubigere, adhuc viget incolume, & Dei protegente fide manet inexpugnabile.

¶ *Regnum Wiſigothorum finitum eſt.*

4	2	2	11	30	21	721

HAumar Ammiras moritur, poſt quem Gizid Sarracenis principatur annis 3.

Mortuo Lothario regẽ, Carolus Chilpericum ab Eudone per legatos recipit, eumque ſibi regem facit.

Oſſa ſancti Auguſtini Hipponenſis epiſcopi olim tranſlata ad Sardiniam, vaſtata modò à Sarracenis Sardinia, Linthprandus rex Longobardorum, dato magno pretio, transfert Papiam.

5	1	1	12	31	22	722

Leo imperator ſæpe & multùm laborauit, vt Gregorius papa perimeretur, ſed fruſtra, Italis & Longobardis pro defendendo papa inſtanter imperatori reſiſtentibus.

In Campania Italiæ frumentum combuſtum, & ordeum & legumina quaſi pluuia de cœlo ceciderunt.

Carolus Raginfredum perſequens Andegauis obſidet, eamque captam victo Raginfredo ad habitandum concedit, & totius regni principatum recipit.

Linthprandus rex Rauennam obſidet, claſſe Rauennatium captam ciuitatem deſtruit.

6	2	2	13	32	23	723

Carolus Saxones debellat.

Rigobertus epiſcopus Remenſis à Carolo, ſuo in baptiſmate filio, ab epiſcopatu deponitur, pro eo quòd illi contra Raginfredum eunti vrbem Remenſem præ timore Raginfredi aperire noluit.

Eucherius quoque Aurelianenſis epiſcopus pro ſimili cauſa epiſcopatu priuatus, & apud Sarcinium vicum Hiſpaniæ epulatus, in cœnobio ſancti Trudonis in ſanctitate conſummatus eſt.

7	3	3	14	33	24	724

Carolus Baioarios armis ſubiugat.

Iudæus quidam maleficus, promittens Gizid eum 40 annis principaturum, ſuadet vt in toto regno ſuo Dei ſanctorumq; imagines deponi edicat. Qui ſpe diu regnandi ſeductus, edictũ quidem proponit, ipſe tamen mox obiit, poſt quem Eluelid principatur Sarracenis annis viginti.

8	1	4	15	34	25	725

Digitized by Google

Anni domini. | *Romanor.* | *Sarracenor.* | *Francor.* | *Longobard.* | *Anglorum.* | *Bulgaror.*

Leo imperator à quodam Beſer refuga fidei ſeductus,contra imagines Chriſti & ſanctorum eius bellum indicit, eaſque vbique deponi & incendi edicit: pro quo errore eum Gregorius papa ſcriptis multùm quidem, ſed in vanum redarguit.

Carolus contra Lanfridum Alemannorum ducem dimicat,eoque victo Alemanniam ſibi ſubiugat.

726 | 9 | 2 | 5 | 16 | 35 | 26

Mortuo Chilperico, Carolus Theodericum ſibi regem facit,qui regnat annis 15.

727 | 10 | 3 | 1 | 17 | 36 | 27

Carolus Saxones debellat.

Conſtantinopolitani cõtra Leonem imperatorem pro depoſitione imaginum Dei tumultuantur,aliqui etiam pro hoc martyrizantur.

Carolus Sueuos & Baioarios debellat.

Wirech rex Anglorum obiit, filiumque ſuum Hildebertum hæredem regni relinquit.

Cormeſius Bulgaribus dominatur.

728 | 11 | 4 | 2 | 18 | 1 | 1

Carolus Ligeri tranſito Eudonem ducem Aquitaniæ bello victum fugat,& Aquitaniam grauiter deuaſtat.

Gregorius papa,quia Leonem imperatorem incorrigibilem vidit, Romam & Italiam & Heſperiam totam ab eius iure deſcire facit,& vectigalia interdicit.

729 | 12 | 5 | 3 | 19 | 2 | 2

Eudo dux,Carolo per omnia inferior, Sarracenos contra eum inuitat ab Hiſpania.

Sanctus Germanus Leoni imperatori pro impietate ſua auerſus,à ſede epiſcopali eſt deiectus.

Coctus Theberth Anglorum presbyter obiit,qui mira ſanctitate claruit.

730 | 13 | 6 | 4 | 20 | 3 | 3

Sarraceni cum omnibus famulis ſuis quaſi in Galliis habitaturi,Garunnam tranſeunt,omnia deuaſtant, eccleſias Dei cremãt.Quibus Carolus Dei auxilio fretus bello concurrit,& ex eis trecenta octogintaque millia cum rege ſuo Abdirama peremit, & mille quingentos ſuorum amiſit.

Eudo quoque Carolo reconciliatus,caſtra Sarracenorum irrupit,& reliquias eorum contriuit.

Mortuo Oſtrich rege Nordanimbrorum,Cednulfus ei ſuccedit.

731 | 14 | 7 | 5 | 21 | 4 | 4

Gregorius Romanæ eccleſiæ 89 præſidet, qui & ipſe Leonem imperatorem erroris redarguit, & populum Romanum & vectigalia Heſperiæ ab eo áuertit. Hic conſtituit,poſt primam cõmemorationem ſanctorum in canone Miſſæ à ſacerdote ita dicendum: Et eorum quorum ſolennitas hodie in conſpectu tuæ maieſtatis celebratur, Domine Deus noſter toto orbe terrarum,quam inſtitutionem in oratorio Romæ tabulis lapideis conſcribi fecit.

Ragnifredus rex moritur in Anglia.

Beda venerabilis presbyter,& monachus,ſanctitate & ſciẽtia clarus,obiit.

Carolus,Lugduno aliiſq; ciuitatibus captis,Burgundiam ſibi ſubiugat.

732 | 15 | 8 | 6 | 22 | 5 | 5

Conſtantinus filius Leonis imperatoris Irenen filiam Caiam Auarorum ducis vxorem ducit,quę baptizata viro ſuo apoſtatante rectam fidem tenuit.

Carolus in Waſconia cum Eudone pugnat, eumque principatu & vita priuat.

Linth-

| *Romanorum.* | *Sarracenorum.* | *Francorum.* | *Longobardor.* | *Bulgarorum.* | *Anni domini.*

Linthprandus rex de iure Romano pōtificis multas vrbes & caſtella tulit.

Cednulfus Nordanimbrorum rex capitur, & in clericum tōdetur, & poſt hoc in regnum remittitur.

| 16 | 9 | 7 | 23 | 6 | 6 | 733

Gregorius papa ſynodum nongentorum trium epiſcoporum Romæ congregat, & venerationem ſanctarum imaginum confirmat, earumq; violatores generali ſententia anathematizat.

Carolus, Waifero & Huualdo filiis Eudonis dimicando victis, Aquitaniam ſibi ſubiugat.

| 17 | 10 | 8 | 24 | 7 | 7 | 734

Carolus Friſiam aggreſſus, Poponem ducem Friſonum cum multis peremit, & Friſiam ſibi ſubiugat.

| 18 | 11 | 9 | 25 | 8 | 8 | 735

Carolus Auennionem Galliæ vrbem à Sarracenis dolo & conſenſu Maruntij prouinciæ ducis captam obſidet, eaq; fortiter recepta, Sarracenos vſq; ad internicionem delet.

Obiit ſanctus Hubertus epiſcopus.

¶ *Ab hinc regnum Anglorum annotare ſuperſedeo, quia hiſtorias maiorum quas ſequar, non habeo.*

| 19 | 12 | 10 | 26 | 9 | 736

Sarracenorum rege Athima obſeſſo intra Galliæ vrbem Narbonam à Carolo, Sarraceni ex Hiſpania cum alio rege Amoræi occurrunt ſubſidio. Qui congreſſi Carolo ambobus regibus peremptis, & ciuitate recepta ab eo, vltimo penè attriti ſunt exterminio: cumq; inſequentem fugientes reſidui dimerſi ſunt in profundo.

| 20 | 13 | 11 | 27 | 10 | 737

Carolus Nemauſum, Agathem, aliasq; Gothicæ regionis vrbes à Sarracenis inuaſas capit, & ſolotenus deſtruit.

Sanctus Erminus epiſcopus & abbas Lobienſis cœnobij obiit.

| 21 | 14 | 12 | 28 | 11 | 738

Arelato vrbe Galliarum capta à Sarracenis, & omnibus circumquaque demolitis, Carolus aſcito ſibi ad auxilium Linthprando rege Longobardorum eis occurrit, eosq; terrore nominis ſui in fugam vertit. Sic Sarracenis qui totam penè Aſiam, totam Libyam, multamq; partem Europæ inuaſerāt, Carolus Dei auxilio ſua induſtria Francorumq; fortitudine, omnem ſpem inuadendi Gallias abſtulit.

Traſamundus dux Spoleti contra Linthprandum rebellans, ad Romanos confugit.

| 22 | 15 | 13 | 29 | 12 | 739

Carolus Mauricium Prouinciæ ducem, qui inuitauerat Sarracenos, debellat, & Prouinciam ſibi ſubiugat.

Linthprandus rex pro refugio Traſamundi Romam grauiter vexat.

| 23 | 16 | 14 | 30 | 13 | 740

Carolus Saxones tributarios ſibi facit.

Signa in Sole & Luna & Stellis apparent.

| 24 | 17 | 15 | 31 | 14 | 741

Poſt Theodericum regem Francorum regnat Hildericus annis nouem.

Leone imperatore mortuo, Conſtantinus filius eius imperat annis 35.

Pacato & dilatato regno Frācorum, Carolus bellicoſus princeps obiit, & filios ſuos Carlomannum, & Pipinum, principatus ſui ſucceſſores reliquit.

Conſtantinopolis terræ motu per integrum annum nimis grauatur.

Anni domini. | *Romanorum.* | *Sarracenorum.* | *Francorum.* | *Longobardor.* | *Bulgarorum.*

742 | 1 | 18 | 1 | 32 | 15

Zacharias Romanæ eccleſiæ 89 præſidet. Hic quia rempublicam à Longobardis perturbatam inuenit, ſtatim beneuolentia ſua bene omnia compoſuit, & cum Longobardis in 20 annos pacem firmauit. Hic libros dialogorum Gregorij de Latino in Græcum vertit.

Linthprandus rex Longobardorum moritur. Hildebrando quem ipſe regem deſignauerat, à Longobardis reprobato, Rachis regnat poſt eum annis ſeptem.

Pipinus princeps Hunaldo duci Aquitaniæ ſibi rebellanti obuiat, Carlomannus verò Alemanniam deuaſtat.

Artabaſdus contra Conſtantinum imperium arripuit.

Sanctus Bonifacius archiepiſcopus Moguntiæ cœnobium Fuldenſe in Bachonia ſylua fundat.

743 | 2 | 19 | 2 | 1 | 16

Carlomannus Saxoniam petit, caſtrum Hoſcoburch capit, Theodericum Saxonem pacis obſidem accipit.

Ogdilo dux Baioariæ rapta ſorore Pipini contra eum rebellat, quem Pipinus pugna quamuis damnoſa ſuperat.

744 | 3 | 20 | 3 | 2 | 17

Conſtātinus Artabaſdum capit, & ei multiſq; amicorũ eius oculos eruit.

Eluelid Ammiras moritur, Girid Sarracenis anno vno principatur.

Cinis de cœlo cecidit.

745 | 4 | 1 | 4 | 3 | 18

Pipinus Theodoaldum filium Godefridi ducis debellat.

Girid perempto, Hiſcens principatur Sarracenis anno vno.

Petrus Damaſcenus epiſcopus, & Petrus Mauimenus in Syria martyrizantur à Sarracenis.

Perſecutione poſt lapidationem Stephani protomartyris mota, Maximinus vnus de 70 Chriſti diſcipulis ad Gallias tranſiens, Mariam Magdalenam ſecum abduxit, & eam apud Aquenſem vrbem cui præſidebat, ſepeliuit defunctam. Aquenſi verò vrbe à Sarracenis deſolata, corpus ipſius Mariæ à Girādo comite Burgundiæ ad cœnobium Viceliacum à ſe conſtructũ transfertur, quanquam aliqui ſcribant, quòd hoc apud Epheſum quieſcat, nullum ſuper ſe tegimen habens.

746 | 5 | 1 | 5 | 4 | 19

Carlomannus frater Pipini regis, Romæ à Zacharia papa in monachum attonſus, primò in Soracte monte, in cœnobio quod ipſe fundauit, deinde apud caſtrum Caſſinum laudabili vita enituit.

Athalongus presbyter per illatam ſibi cęcitatem admonitus quęrere corpora ſanctorum Quilliani ſociorumq; eius, inuentis ſanctorum corporibus viſum recepit. Eaq; re ſanctus Bonifacius Moguntiæ epiſcopus ab Athalongo ad ſe relata, caſtrum Wiſiburch ad honorem Quilliani martyris, qui ad prædicandum ibi à papa Conone epiſcopus ordinatus fuerat, ibiq; mortis & quietis locum acceperat, epiſcopalis ſedis priuilegio inſigniri decreuit, primumq; ibi epiſcopum ſanctum Burchardum ordinauit.

Muruhan principatur Sarracenis annis ſex.

747 | 6 | 1 | 6 | 5 | 20

Pipinus Grifonem fratrem ſuum contra ſe rebellantem perſequitur.

Sarraceni inteſtino bello colliduntur.

748 | 7 | 2 | 7 | 6 | 21

Pipinus Grifonem in Saxonia, & eius complices Thaſſilonem, Lanfridum, & Sindiger bello victos capit, & Thaſſilonem quidem Baioarię ducem facit,

Romanorum.	*Sarracenorum.*	*Francorum.*	*Longobardor.*	*Bulgarorum.*	*Anni domini.*

facit, Grifoni verò in Neuſtria 12 comitatus concedit, quod illi non ſufficit, ſed ad Waiferum in Aquitaniam fugit.

In Calabria & Sicilia fit peſtilentia & mortalitas hominum nimia.

In veſtibus hominum & in velis eccleſiarum apparent cruciculæ, quaſi oleo deſignatæ.

8	3	8	7	22	749

Rachis Longobardorum rex, dum rupto fœdere Romam inquietare nititur, à Zacharia papa non ſolùm à malo reprimitur, ſed etiam eius inſtinctu cum vxore & filiis Romam veniens monachus efficitur, cui Aiſtulfus frater eius ſubſtitutus, regnauit annis 7.

9	4	9	1	23	750

Hildericus rex Francorum in monachum tonſoratur, Pipinus verò princeps auctoritate apoſtolica & Francorum electione à ſancto Bonifacio Moguntiæ archiepiſcopo in regem vngitur & conſecratur, & regnat annis 18, poſt annos circiter octoginta octo, poſtquā maiores domus cœperunt principari ſuper reges Francorum.

10	5	1	2	24	751

Pipinus rex contra Saxones pugnat. Idem Pipinus rex Galliarum eccleſias cantibus Romanæ auctoritatis ſuo ſtudio meliorauit.

Grifo frater Pipini perimitur, & Remigius eiuſdem Pipini regis frater Rodomenſis archiepiſcopus in Gallia claret.

11	6	2	3	25	752

Stephanus Romanæ eccleſiæ 90 præſidet.

Muruha Ammira perempto, Muhamad principatur Sarracenis annis quinque.

Aiſtulfo Longobardorum rege contra Romanos adeò exardeſcente, vt tributum exigeret ab vniuſcuiuſque capite, Stephanus papa ad expetendum Pipini regis auxilium cogitur in Franciam venire. Cui in veniendo in vna noctium apparuit magnum ſignū in cœlo, globus ſcilicet igneus à parte Auſtrali, declinans à Galliæ finibus in partes Longobardorum. Mittitur etiam Carlomannus monachus ab Aiſtulfo ad fratrem ſuum Pipinum regem, ad perturbandam apoſtolicam petitionem. Pipinus à Stephano papa cum filiis ſuis Carlomanno & Carolo in regem vngitur, & per eos generatio eorum in hæreditatem regalis ſucceſſionis in perpetuum benedicitur, & omnis alienigena ab eius inuaſione apoſtolico anathemate interdicitur.

Anſelmus vir illuſtris, cuius ſoror erat vxor Aiſtulfi regis, transfert corpus ſancti Syluestri papæ ad cœnobium Monantulam à ſe fundatum.

12	1	3	4	26	753

Pipinus rex Italiam aggreditur: exercitus Aiſtulfi à Francis vincitur: Aiſtulfus pacem facere cum Romanis ad nutum Francorum compellitur.

Carlomannus monachus oſſa ſancti Benedicti abbatis ab eccleſia Floriacenſi, vbi olim tranſlata fuerant, tollere nititur, vt ea ad caſtrum Caſſinum referret, ſed miraculis à Deo oſtenſis, & Francis obſiſtentibus, ab incepto prohibetur.

Hoc tempore terræmotus terribilis factus eſt, quo vrbes, aliæ quidem ex toto, aliæ ex parte, ſubuerſæ ſunt, aliæ autem à montanis ad ſubiecta campeſtria cum muris & habitationibus ſuis integræ & ſaluæ, pluſquam ſex milliaria tranſmigrauerunt.

In Meſopotamia etiam terra dirupta vſque ad duo milliaria, aliaque terra minus alba & harenoſa de profundo aſcendit, & ex ea animal mulinum aſcendit incontaminatum, humana voce loquens, pronuncians incurſionem gentis ab eremo aduerſus Arabes.

Digitized by Google

Anni domini.	Romanorum.	Sarracenorum.	Francorum.	Longobardor.	Bulgarorum.
754	13	2	4	5	27

Carlomannus monachus Viennæ moritur.

Sanctus Bonifacius Moguntiæ archiepiſcopus cum ſociis ſuis in Friſia ab inimicis fidei martyrizatur, & in Fulda cœnobio, quod ipſe in Thuringia fundauerat, honorificè tumulatur.

755 | 14 | 3 | 5 | 6 | 28 |

Conſtantinus imperator Conſtantinopoli ſynodum trecentorum triginta epiſcoporum congregat, in qua edicto promulgato de imaginibus Dei & ſanctorum eius deponendis eccleſiam Dei nimis ſcandalizat, & contra orthodoxos tyrannizat.

Aiſtulphus rex rupto pacis fœdere, Romam obſidet. Pipinus rex Italiam repetens, eum Papiæ incluſum obſidet, & inuitum ad fœdus pacis repetendum compellit, & ſancto Petro quæcunque ſui iuris erant, reſtitui integrè fecit.

Fulradus abbas ſancti Dionyſij Pariſienſis corpus ſancti Viti martyris à Roma Pariſios tranſtulit.

756 | 15 | 4 | 6 | 7 | 29 |

Thaſſilo dux auunculo ſuo Pipino regi reconciliatur.

Aiſtulfus rex Longobardorum iudicio Dei percuſſus moritur, cui Deſyderius ſubſtituitur, & regnat annis 18.

757 | 16 | 5 | 7 | 1 | 30 |

Paulus Romanæ eccleſiæ 91 præſidet.

Habdalas principatur Sarracenis annis 19.

Pipinus fortiter Saxonum munitiones irrumpit, & poſt multam ſtragem eos ſub tributo redigit.

758 | 17 | 1 | 8 | 2 | 31 |

Waiferus filius Eudonis, dux Aquitaniæ, rex Francorum iniuſtè vexando iram Pipini incurrit, eoq; Aquitaniam aggreſſo, fœdus fictæ pacis init.

Walpertus abbas in Italia, Crodogandus Metenſium epiſcopus, Pipini regis ex Landrada ſorore nepos, clarent in Gallia, qui Gorziam cœnobium fundauit in Metenſi parochia.

Corpus ſanctæ Petronilæ, Petri apoſtoli filiæ, à Paulo papa tranſponitur, in cuius marmoreo ſarcophago ipſius apoſtoli Petri manu ſculptum legebatur: *Aureæ Petronilæ dilectiſſimæ filiæ.*

759 | 18 | 2 | 9 | 3 | 32 |

Habdala perſequente, eccleſia Dei grauiter perturbatur.

Waifero à pacis fœdere auerſo, Pipinus rex Aruernicum pagum depopulando premit, & multa caſtella ipſamq; vrbem Aruernis capit, & Blandinum vrbis comitem cum multis abducit.

Sanctus * Burgundia, qui etiam martyrij claruit gloria.

760 | 19 | 3 | 10 | 4 | 33 |

Pipinus Bituricas vrbem capit, & captam munit.

Thelefis Bulgaribus dominatur.

761 | 20 | 4 | 11 | 5 | 1 |

Chilpingus Aruernenſis, & Amingus Pictauenſis, comites, congreſſi militibus Pipini, perimuntur cum multis.

Caput Ioannis Baptiſtæ in Ediſſeam ciuitatem transfertur.

762 | 21 | 5 | 12 | 6 | 2 |

A Conſtantino imperatore multi martyrizantur.

Thelefis Conſtantino imperatori congreſſus cum multo Bulgarorum damno & opprobrio vincitur, & ob hoc à Bulgaribus reprobatus, cum principibus gentis ab eis perimitur.

Sabinus

Romanorum.	Sarracenorum.	Francorum.	Longobardor.	Bulgarorum.	Anni domini.

Sabinus poſt eum Bulgaribus dominatur.

Thaſſilo dux à rege Pipino omnino auertitur.

Turci à Caſpiis portis erumpentes, Armeniam infeſtant. In quorum patria cùm antiquo tempore peſtilentia fuiſſet, ſuaſu Chriſtianorũ in modum crucis ſe totonderunt; & quia per hoc ſignum ſalus patriæ reddita eſt, hunc tondendi ritum tenuerunt.

Waiferus diffidens ſuis rebus, muros vrbium Aquitaniæ ſubuertit ſolotenus, quos reſtaurans Pipinus, ad ſuorum tutelam fidis commiſit principibus.

22	6	13	7	1	763

Pipinus rex Lemouicinam regionem cæde & incendio depopulatur.

Sabinus Bulgar cum Romanis fœdus iniit, pro quo à ſuis repudiatus ad imperatorem fugit.

Paganus Bulgaribus dominatur.

Gelu magnum à calendis Octobris vſque ad Februarium.

Stellæ ſubitò viſæ de cœlo cecidiſſe, ita vt omnes exterruerint, vt putarẽt finem mundi imminere.

23	7	14	8	1	764

Chrodogandus epiſcopus corpora martyrum, Gorgonij, Naboris, Nazarij, Roma ad Gallias tranſtulit, & Gorgonium quidem in Gorzia, Naborem in Hilliriaco, Nazarium autẽ repoſuit in cœnobio Lorisham, quòd Canthur comes illuſtris à ſe fundatum Metenſi eccleſiæ priori anno tradiderat.

24	8	15	9	2	765

Pipinus rex Agennum, Petragoram, & Engoliſmam vrbes Aquitaniȩ deuaſtat, multamq́; Aquitaniæ partem ſibi ſubiugat.

Chrodogandus Metenſium epiſcopus obiit.

Tempore Conſtantini imperatoris & Irenes vxoris eius in Syria, ciuitate Beryto quæ ſubiacet Antiochiæ, Iudæi imaginem ſaluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti inuenientes in domo cuiuſdam Iudȩi, ibi relictam à quodam Chriſtiano, eam iniurioſè depoſuerũt, & omnia opprobria quæ Iudæi Chriſto Ieſu intulerunt, eius imagini inferebant, illudentes ei, in faciem conſpuentes, criminosè conuitiantes, eamq́; percutientes, manus & pedes eius clauis configentes, acetum & fel ei porrigentes, tandem latere eius aperto exiuit de eo ſanguis & aqua. Quod illi ſuppoſita ampula ſuſcipiẽtes ad experimentum, vtrùm fuerint vera miracula quæ Ieſum feciſſe audierant, omnes infirmos in ſynagoga ſua collectos, hoc ſanguine aſpergebant: & à quocunque languore detinebantur, omnes ſanabantur. Vnde tandem Iudæi compuncti, ad Adeodatum ciuitatis epiſcopum omnes concurrerunt, eique re enarrata imaginem cum ſanguine ei dederunt. Quibus baptizatis, epiſcopus ſanguinem per ampulas diuiſum longè lateque dirigens, prædicabat magnalia Dei, obteſtatus omnes, vt ſingulis annis, quinto idus Nouembris, celebretur paſſio Dominicæ imaginis.

25	9	16	10	3	766

Conſtantinus imperator & Habdalas Ammiras pari veſania in Orthodoxos deſæuiunt, multosq́; eorum pro Chriſto perimunt. Cõſtantinus inſuper ægrè ferens gloriam ſanctorum miraculis coruſcantium, etiam lipſana eorum vbique iubet effodi, & iactari in profundum.

In præſentia Pipini regis inter Græcos & Romanos celebratur ſynodus de ſancta trinitate, & ſanctorum imaginibus.

Pipinus rex Remiſtanium fratrem Eudonis, patruum ſcilicet Waiſeri, qui à Waifero ad ſe & à ſe ad Waiferum transfugerat, captum à ſuis in bello ſuſpendit in patibulo.

d by Google

Anni domini. | *Romanor.* | *Sarracenorum.* | *Francorum.* | *Longobardorum.* | *Bulgarorum.* |

Rex Sarracenorum Amirmonon ab Hiſpania,miſſis legatis,& muneribus datis & acceptis,affectat gratiam & amicitiam Pipini regis.

767 | 26 | 10 | 17 | 11 | 4 |

Pipinus vltimo exterminio Aquitaniam atterit, Santonas capit, ibique Waiferi matrem,ſorores & neptes captas ſecum abducit.

Romæ Paulo papa mortuo, Conſtantinus quidem ſubitò ordinatur ſacerdos ex laico, & tyrannica ambitione papatu inuaſo eccleſiæ Dei magno fuit ſcandalo. Contra hunc Philippus à quibuſdam Romanorum papa conſtituitur,& non multo pòſt deponitur.

768 | 27 | 11 | 18 | 12 | 5 |

Longa contentio inter Pipinum & Waiferum finitur,quia Waiferus à ſuis malorum pertæſis in gratiam Pipini perimitur, & non multo pòſt Pipinus moritur. Carolus filius eius pro felicitatis magnitudine agnominatus eſt Magnus: compartito cum fratre ſuo Carlomanno regno, regnat poſt eum annis 47. Et Carolus quidem Nouiomi regiam accepit coronã, Carlomannus verò in vrbe Sueſſonica.

Conſtantino pſeudopapa per zelum fidelium ab eccleſia deturbato,oculiſque priuato, Stephanus Romanæ eccleſiæ 92 præſidet. Hic tam à Gallia quam ab Italia epiſcoporum ſynodum Romæ congregat, in qua omnia à Conſtantino ordinata reordinat,præter baptiſmum & chriſma: decernente ſynodo,vt epiſcopi ab illo conſecrati ad gradum quem ante hanc conſecrationem habebãt redirent,& ſi digni iudicarentur,iterum electi iterum conſecrarentur; presbyteri verò ac diaconi ab illo conſecrati ſimiliter ad priorem gradum redirent,& ipſi ſi digni eſſent,iterum quidem conſecrarentur, ſed ad altiorem gradum vel ordinem nunquam aſcenderent; laici verò ab illo in diaconos vel presbyteros ordinati omnino degradarentur, & in religioſo habitu perſeuerarent. Venerationem etiam ſanctarum imaginum confirmat, earumque prophanatores anathematizat. Conſtituit etiam, vt in omni die Dominico ad Miſſam GLORIA IN EXCELSIS DEO cantetur.

769 | 28 | 12 | 1 | 13 | 6 |

Humaldo in Aquitania rebellionem meditante, Carolus Aquitaniam petit, omneſque Aquitanios & Waſcones in deditionem accipit. Hunaldum qui ad Lupum Waſconum ducem fugerat, à Lupo ſibi cum vxore remiſſum abducit,& ſic Aquitanicum bellum finit.

Deſyderius rex Longobardorum ſub obtentu orandi Romam ingreſſus, aliquos nobilium Romanorum captos excæcauit.

770 | 29 | 13 | 2 | 14 | 7 |

Conſtantinus imperator omnino à Deo auerſus,virum ſanctum Stephanum per quadraginta annos incluſum,etiam gentilibus reuerendum,amara morte martyrizauit. Omnes ſibi ſubiectos iurare coegit ſuper ſanctæ crucis lignum,ne aliquem Dei ſanctorumque eius imaginem venerarentur,eos qui vigilias Deo agebant, eos qui eccleſiis aſſueti religioſè viuebant,eos qui Dei genitricem inuocabant, eos qui à iuramentis & immundiciis abſtinebant, eos qui reliquias ſanctorum penes ſe habebant,hos & huiuſmodi damnans patrimoniis priuabat,& omnibus modis cruciabat. Qui reuerentiores erant eorum, barbis cera & pice illitis eos amburebat, monachos vxores, & monachas vt viros ducerent, cogebat. Quod multi vitantes martyrium meruerunt,nec ſub alicuius gentilis perſecutione plures quàm ſub hoc martyrizati ſunt.

Thelerigus Bulgaribus dominatur.

771 | 30 | 14 | 3 | 15 | 1 Carloman-

Romanorum.	*Sarracenorum.*	*Francorum.*	*Longobardor.*	*Bulgarorum.*	*Anni domini.*

Carlomannus rex regis Caroli frater obiit. Pars regni eius partibus Caroli ſe vnit. Vxor eius cum filiis & Anthario Franco ad Deſyderium regem Italiæ confugit.

Hunaldus dux Aquitaniæ Romam quaſi ibi perſeueraturus venit. Qui ad Longobardos fugiens apoſtatauit, ibiq; non multo pòſt lapidibus obrutus, malè periit.

Conſtantinus imperator contra Bulgares nauali prælio pugnaturus, nauibus ſuis ferè duobus millibus impetu Aquilonis contritis, totum penè amiſit exercitum.

31	15	4	16	2	772

Adrianus papa Romanæ eccleſiæ 93 præſidet. Hic ad reprimendam rabiem hæreticorum, imagines Dei ſanctorumq; execrantium, nimis laborauit, & libro aduerſus eos edito, multis ſcripturarum inductionibus roborato eorum errores infirmauit, fidemq; rectam ſolidauit. Hic in offertoriis, & offertoriorum verſibus, quod geminatum eſt geminauit.

Carolus rex ad Saxonicum bellum animũ intendit, Heresburch caſtrum Saxonum capit, Hormenſul fanum deſtruit, ibiq; ſiti laborante exercitu ſubitò in torrente largiſſimæ aquæ effuſæ ſunt diuino nutu, votique compos Carolus obſides pacis accepit à Saxonibus.

32	16	5	17	3	773

Adrianus papa ad tuendas res eccleſiæ Carolum Romam accerſit. Quò pergens Papiam obſidet, ibique relicto exercitu Romam peruenit, ſanctam Reſurrectionem ibi peregit, poſtea rediens Papiam cepit. Iterumq; Romam rediit, ſynodum conſtituit cum Adriano papa, aliisq; 153 religioſis epiſcopis & abbatibus, in qua Adrianus papa cum vniuerſali ſynodo dedit ei ius eligẽdi Pontificem, & ordinandi apoſtolicam ſedem, dignitatem quoq; principatus: inſuper archiepiſcopos & epiſcopos per ſingulas prouincias ab eo inueſtituram accipere definiuit, & vt niſi à rege laudetur & inueſtiatur epiſcopus, à nemine conſecretur; omneſq; huic decreto rebelles anathematizauit, & niſi reſipiſcerent bona eorum publicari.

33	17	6	18	4	774

Saxones rupto pacis fœdere Francorum fines premunt igne & cæde, ſed tamen eccleſiam in Fritiſlar non queunt incendere, quam ſanctus Bonifacius benedixit, eamque nunquam cremandam prædixit.

Carolus Saxoniam repetens, tripartito exercitu concurrit Saxonibus, eique victoria prouenit in omnibus.

Carolus rex offenſus diſſonantia eccleſiaſtici cantus inter Romanos & Gallos, & iudicans iuſtius eſſe de puro fonte, quàm de turbato riuo bibere, duos clericos Romam miſit, vt authenticum cantum à Romanis diſcerent, & Gallos docerent, & primo per hos Metenſis eccleſia, & per illam omnis Gallia ad auctoritatem Romani cantus reuocata eſt.

Inter obſidendum rex Carolus diuiſo exercitu multas vrbes vltra Padum comprehendit, inter quas Veronam capit, in qua Antharius Francus cum vxore Carlomanni & filius eius latens ſe cum eis regi dedit. Adelgiſus verò Deſyderij regis filius qui illuc fugerat, inde elapſus Conſtantinopolim fugit.

Obſidionem Papienſium peſtilentia mortalitatis aggrauante, ciuitas regi Carolo aperitur.

Deſyderius rex cum vxore & filia & cunctis principibus capitur, & perpetuo exilio ad Gallias à Gilfredo Laodicenſiũ epiſcopo dirigitur. Quicquid per multa tempora Longobardi Romanis abſtulerant, Carolus eis reſtituit. Regno verò Longobardorum deſtructo, totam Italiam ſub iure regni Fran-

Aa

Digitized by Google

Anni domini.	*Romanorum.*	*Sarracenorum.*	*Francorum.*	*Bulgarorum.*

corum redigit. Taliter Longobardi victi regnare deſtiterunt, poſt annos ducentos quatuor, ex quo in Italia regnare cœperunt.

¶ *Regnum Longobardorum finitur.*

775	34	18	7	5

Conſtantinus imperator contra Bulgares vadit, ſed pax inter eos conuenit. Non multo pòſt autem rupto à Bulgaribus pacto, imperator eos ex improuiſo aggreſſus, nobiliter de eis triumphauit.

Carolus rex Segeburch caſtrum Saxonum capit, ter cum eis confligit, & victor obſides pacis ab eis accepit.

776	35	19	8	6

Conſtantinus imperator plaga peſſimi incendij diuinitus percutitur, & clamans, Adhuc viuus igni ſum inextinguibili traditus, miſerabiliter moritur, poſt quem filius eius Leo imperat annis quinque.

Habdalas etiam Ammiras moritur, poſt quem Mady Sarracenis imperat annis nouem. In Italia quibuſdam rebellionem meditantibus, Italiam repetit. Potens rex Carolus vrbem Forum Iulij capit, & ducem eius Rotgandum rebellionis incentorem decollari præcipit, captaque Taruiſio vrbe cæteris maieſtate ſui nominis terrorem incutit.

Saxonibus Heresburch caſtrum obſidentibus, gloria Dei ſuper eccleſiam apparuit omnibus, duobus ſcilicet ſcutis ſanguineo colore flammantibus, quoſdam motus vt in bello per aera dantibus.

Carolus Saxoniam velut tempeſtas proterit, munitiones irrumpit, & ad hoc eos impellit, vt & ſe & patriam ei dedant, & datis obſidibus ſe Chriſtianos futuros ſpondeant.

777	1	1	9	7

Winthichindus dux Saxonum in Normanniam fugit. Saxones baptizati paciſcuntur, vt ingenuitatem ſuam & omnia ſua perdant, ſi vnquam à fidelitate Chriſti & regis deſiſtant.

778	2	2	10	8

Carolus in Hiſpania Cæſarauguſtam vaſtando delet, Pampilonam obſidet, eiuſque captæ muris deſtructis, Waſcones duoſque Sarracenorum regulos ſibi ſubiicit, aliaſque vrbes in deditionem accipit.

Saxones ſuaſu Winthichindi Franciam atterunt, ſed à Carolo victi fuga ſibi conſulunt.

Thelericus Bulgar ad Leonem imperatorem fugit, quem baptizatum imperator patricium facit.

Tardamus Bulgaribus dominatur.

779	3	3	11	1

Leo imperator Syriam incurſat.

Carolus rex in Saxonia Weſtphalos ſibi ſubiugat.

Hilterandus dux Spoleti Carolo regi ſe ſubdit, eiuſque gratiam multis muneribus redimit.

780	4	4	12	2

Carolus rex Albiam fluuium tranſgreditur, ibique in eius gratiam Bardogauenſes & Norduitæ baptizantur.

Thaſſilo dux Baioariæ contra Carolum regem rebellat hortatu vxoris ſuæ, quæ filia erat Deſyderij regis, & exilium patris ſui per maritum ſuum vindicare tentabat.

Obiit ſanctus Sturmi primus abbas Fuldenſis.

781	5	5	13	3

Leo imperator cùm inſaniret cupiditate circa pretioſos lapides, adamauit

Romanorum.	Sarracenorum.	Francorum.	Bulgarorum.	Anni domini.

uit magnam eccleſiæ coronam, & accipiens portauit eam, & exierunt carbunculi in capite eius, & captus à febre mortuus eſt. Poſt quem vxor eius Irene cum filio eius Conſtantino imperat annis decem.

Mady Ammiras multos vtriuſque ſexus pro Chriſto martyrizat.

Carolus rex orationis cauſa Romam vadit, ibique filij eius vnguntur in reges, Pipinus ſuper Italiam, & Ludouicus ſuper Aquitaniam.

Thaſſilo dux Baioariæ ab Adriano papa Carolo regi reconciliatur.

1	6	14	4	782

Conſtantinopoli quidam laminam auream inuenit, & in ea virum iacentem cum hac ſcriptura: Chriſtus naſcetur ex virgine Maria, & credo in eum. Sub Conſtantino & Irene imperatoribus ô Sol iterum me videbis.

Saxones rebellant, & à Carolo bello victi, ſeditioſos vſq; ad quatuor millia quingentos ei tradunt, & obſides ei tribuunt.

2	7	15	5	783

Item Saxones rebellant, & à Carolo rege victi, penè vſque ad internicionem delentur.

3	8	16	6	784

Saxones & Friſones rebellant & vincuntur.

Weſtphali à Carolo Caroli regis filio debellantur.

4	9	17	7	785

Mady Ammiras moritur, poſt quem Moyſes Sarracenis annis duob. principatur.

Carolus Saxoniam depopulatur.

Winthichindus & Albion duces Saxonum Carolo reconciliati baptizantur, & motus Saxonum reprimuntur.

5	1	18	8	786

Carolus rex Adulphum Seneſcalcum ſuum contra Britones mittit, & per eum multa Britonum caſtra & principes eorum capit.

Signum crucis in veſtibus hominum apparebat.

6	2	19	9	787

Moyſes Ammiras moritur, poſt quem Aaron frater eius Sarracenis annis 21 principatur.

Carolus rex Romam venit, & contra Heregiſum Beneuenti ducem vadit. Heregiſus muneribus & obſidibus datis gratiam eius redimit.

Bellum inter Francos & Auaros oritur.

Sanguis de cœlo & terra profluxit.

7	1	20	10	788

Thaſſilo dux Baioariæ contra Carolum regem reus maieſtatis adiudicatur, vnde à Carolo attonſus, cũ filio eius Theodone in monaſteriũ relegatur.

In Italia inter Græcos & Romanos pugnatur.

Secundò in Italia inter Francos & Auaros pugnatur.

Tertiò, inter Auaros & Baioarios pugnatur.

Quartò, inter Auaros & Francos pugnatur, & in omnibus Carolus ſuis proueniſſe victoriam lætatur.

Inſtantia Tharaſij patriarchæ Conſtantinopolitani & Adriani papæ, ſecundò apud Niceam vniuerſalis ſynodus 350 epiſcoporum congregatur, in qua fides catholica, in præſentia Irenes & filij eius Conſtantini, cunctorum ſubſcriptione roboratur, & hęreſis execrantium imagines Dei in perpetuum abdicatur.

Coniuratio valida facta eſt ab Auſtraſiis contra Carolum regem, auctore Harderico; qua detecta multi aut membris truncantur, aut exiliantur.

8	2	21	11	789

Anni domini.	Romanorum.	Sarracenorum.	Francorum.	Bulgarorum.

Carolus Coloniæ ſuper Rhenum pontes duos conſtruit & munit, & Sclauiam ingreſſus, eam ſibi ſubigit.

Adelgiſus filius Deſyderij regis, qui victo patre ſuo ad Græcos confugerat, animatus auxilio Græcorum ad Italiam venit, aut ad repetẽdum regnum, aut ad inferendam vltionem, qui inito bello cum Francis, detentus ab eis, amara morte peremptus eſt.

790	9	3	22	12

Carolus rex honeſtati eccleſiaſticæ omnino intentus, legendi & pſallendi diſciplinam diligenter correxit. Perpẽdens enim iterum, Gallos à Romanis in cantando diſcrepare, Metenſes verò ſola naturæ leuitate paululũ quid diſſonare, per cantores rurſus ſibi ab Adriano papa à Roma directos, diſſonantiam cantus correxit. Circa pauperes etiam ſollicitus, non ſolus in regno ſuo, verùm etiam trans maria in Ægypto, in Syria, in Africa, præcipuè in Hieſolymis, liberalitate eleemoſynarum Chriſtianis pauperibus ſolatiabatur, tranſmarinorum regum amicitias ob hoc expetens, maximè vt Chriſtianis ſub eis degentibus eſſet releuatio.

Alchinius de Britannia oriundus, magiſter delicioſus regis Caroli, ſcientia literarum præpollet in Gallia, cuius præcipuè magiſterio ipſe rex omnes artes liberales didicit. Hic multa ſcripſit, inter quæ eminent libri de ſancta Trinitate ſcripti ad ipſum regem. Hic etiam iuſſu ipſius regis diuinam correxit hiſtoriam.

791	10	4	23	13

Conſtantinus matrem ſuam Irenem imperio priuat, ſolusque annis 7 imperat.

Carolus rex regnum Auarorum terra marique impetit, eisque in ſola fuga ſpem euadendi relinquit.

792	1	5	24	14

Hoc tempore in Flandria principabatur Lidericus Harledecenſis pater Ingerranni, qui genuit Andracum patrẽ Balduini ferrei, qui duxit Inditham filiam Caroli calui.

Conſtantinus imperator congreſſus Chardamo Bulgari, turpiter victus dehoneſtatur. Chardamus ſublato regio omni apparatu ditatur.

Pipinus Caroli regis ex concubina filius gibbo deformis, à quibuſdam Francorum primoribus promiſſione regni illectus, contra patrem coniurauit. Vnde conuictus tonſoratur, & in Prumia cœnobio retruſus, vſque ad finem vitæ Deo militauit.

Complices verò coniurationis alij exiliantur, pauci perimuntur.

793	2	6	25	15

Feliciana hæreſis condemnatur, & in præſentia Adriani papæ ab ipſo Felice auctore abdicatur. Hæc hæreſis aſſerebat, filium Dei in diuina natura verum Deum eſſe, in humana verò natura nũcupatiuum, item in diuina natura verum eſſe filium Dei, in humana verò adoptiuum, vnam perſonã Dei & hominis diuidens in duas perſonas, ſcilicet veri filij, & adoptiui.

Saxones in fide Dei & fidelitate regis vacillant.

794	3	7	26	16

Conſtantinus imperator multos principum ſibi ſuſpectos oculis priuat.

Carolus rex non ſolùm patria lingua, ſed etiam peregrinis linguis eruditus, barbara & antiquiſſima carmina quibus veterum regum bella & actus canebantur, ſcripſit & memoriæ mandauit. Inchoauit etiam Grammaticam patrio ſermone. Menſibus anni iuxta propriam, id eſt Teutonicam, linguam vocabula impoſuit, ventos etiam duodecim propriis nominibus appellauit, cùm antea quatuor tantùm cardinales venti nominarentur.

Romanorum.	Sarracenorum.	Francorum.	Bulgarorum.	Anni domini.
4	8	27	17	

Saxones virtute Caroli conterriti, reddunt ſe Chriſti & regis fidelitati. 795

Carolus rex Chriſtianam religionem ſanctè ac piè colens, eccleſias Dei omnimodis honorabat, & ornabat ſacris vaſis ac veſtibus, edicens, vt ne ianitoribus quidem liceret communi habitu in eccleſia miniſtrare. Extruxit etiam Aquiſgrani baſilicam plurimæ pulchritudinis, ad cuius ſtructuram à Roma & Rauenna columnas & marmora deuehi fecit.

| 5 | 9 | 28 | 18 | 796

Leo Romanæ eccleſiæ 94 præſidet. Qui mox clauum confeſſionis ſancti Petri cum vexillo Romanæ vrbis Carolo regi miſit.

Withan rex Abroditorum à Saxonibus perimitur.

| 6 | 10 | 29 | 19 | 797

Henricus dux Foroiulianorum expoliato in Pannonia Auarorum principe Yringo, inæſtimabilem theſaurum eius miſit regi Carolo.

Thudin princeps Auarorum ſe & patriam ſuam Carolo regi dedit, & gratiam baptiſmi percepit.

| 7 | 11 | 30 | 20 | 798

Irene imperatrix ſuo erepto ſibi imperio fœmineo dolore abuſa, Conſtantinum filium ſuum oculis & imperio priuat, & ſola annis quatuor imperat.

Thatin Hiſpanus, Barcinonæ præfectus, ſe Carolo regi dedit, & Barcinonam quæ ab illo deſciuerat, reddit.

Adelphon rex Galliciæ regi Carolo multa munera mittit.

Carolus rex Saxones graui prælio vincit.

Sol obtenebratus eſt per dies 17.

| 1 | 12 | 31 | 21 | 799

Conſtantinus imperator moritur.

In Hiſpania Barcinona Sarracenis reddita à Caroli militibus eſt obſeſſa.

Leonem papam, celebritatem litaniæ maioris agentem, Romani capiunt, linguam ei oculoſque euellunt. Cui voce & viſu reddito diuinitus, iterum oculos & linguam eruunt radicitus, qui de manu eorum erutus, ad Carolum fugit.

Henricus dux Forumiulianorum à ſuis perimitur.

| 2 | 13 | 32 | 22 | 800

Gens Auarorum à fide deficit.

Carolus rex Leonem papam in ſede Romana relocat, ipſe quoque Romam properat, cauſas examinat, reos legaliter damnat, ſicq; omnes Romanorum motus ſedat.

Baleares inſulæ auxilio Francorum à Sarracenis defenſantur.

Per Widonem Caroli ducem Britones vincuntur, & in deditionem recipiuntur.

Gerardus dux Baioarię in Pannonia Auaris congreſſus perimitur, de quo in viſione Wethini legitur, quòd inter martyres annumeratus ſit.

In menſe Iulio contra naturam aſperſa & gelu concreta bis fuit pruina, ſed nihil fructibus nocuit.

| 3 | 14 | 33 | 23 | 801

Romani qui ab imperatore Conſtantinopolitano iam diu animo deſciuerant, nunc accepta occaſionis opportunitate, quia mulier excæcato imperatore Conſtantino filio ſuo eis imperabat, vno omnium conſenſu Carolo regi imperatorias laudes acclamant, eumq; per manum Leonis papæ coronant, Cæſarem & Auguſtum appellant, Pipinum verò filium eius regem Italiæ ordinatum collaudant.

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Conſtantinop.	Sarracenorum.	Bulgarorum.

Barcinona capitur.

Amymurlim rex Perſarum Carolo imperatori elephantem & munera multa mittit.

In Italia quoque Theate ciuitas à Francis capitur.

Sanctus Saluus epiſcopus veniens ab Aquitania ad Fiſcum Voluntianas, à Winigardo filio Genardi procuratoris ipſius Fiſci martyrizatur, & ſuper eius corpore requirẽdo Carolus Magnus imperator diuinitus tertio admonitus, corpus quidem inuentum honorificè ſepeliuit, interfectores autem eius graui pœna mulctauit, nec tamen per hoc in eos vltio diuina ceſſauit.

¶ *Immutato ordine regnorum, immutandus eſt etiam ordo titulorum, quia ab hinc ſub vno comprehendendum eſt regnum Francorum & regnum Romanorum. Et Conſtantinopolitanum regnum diſtinguendum eſt à regno Romanorum.*

EX quo Byzantium Thraciæ ciuitas à primo Conſtantino in nouam ampliata eſt, & in regiam vrbem exaltata, & tranſlata in illam omnis Romanæ dignitatis gloria, in ſedem Romani imperij dedicata, & noua Roma eſt appellata, euolutis annis circiter 468, diuiſo à Cõſtantinopoli Romano imperio, Carolus primus Francorum imperauit Romanis annis 13.

802	1	34	4	15	24

Carolus imperator per omne imperium ſuum legatos ad faciendum iudicium & iuſtitiam cunctis dirigit, & legis capitula 23 inſtituit.

Legati imperatoris Caroli ab Aaron Ammira venientes inter cætera munera corpora etiam Cypriani Carthaginenſis epiſcopi & martyris, & Sperati primi Scillitanorum martyrum, & caput Panthaleonis martyris in Franciam afferunt.

Nicephorus Irenem imperio depoſitam exilio relegat, & ipſe Conſtantinopoli annis 8 imperat.

803	2	35	1	16	25

Irene imperatrix in exilio moritur.

Carolus imperator omnes Saxones trans Albiam morantes in Franciam tranſtulit, pagoſque eorum Abrotidis dedit.

In Italia ciuitates Oſtona & Luceria contra Carolum ſentientes in deditionem accipiuntur. Carolus per omne imperium ſuum iuſtitias facit, & legis capitula 29 inſtituit. Aaron Ammiras cum trecentis millibus contra Nicephorum imperatorem aſcendit, quem non ferens Nicephorus turpe fœdus iniit, pactus ſe ei daturum annuatim tricena millia numiſmatum, & tria numiſmata in tributum capitis imperatoris, & tria pro capite filij ſui.

804	3	36	2	17	26

Leo papa ad Carolum imperatorem in Franciam venit.

Nicephorus imperator fœdere cum Sarracenis ſoluto, multa incommoda contulit imperio ſuo.

Godefridus rex Danorum multa contra vicinas gentes abutens inſolentia, pacem ab imperatore Carolo expetit.

Auari, qui & Hunni, longo contra Francos bello perdomiti, adeò a fortitudine ſuâ & potentia ſunt diminuti, vt qui alios vltro ſolebant laceſſere, iam nec ſe ab aliis valeant tueri, quia in hoc bello omnis eorum gloria & nobilitas periit, & quicquid pecuniæ & theſauri per tot ſecula orbem terrarũ vincendo ſibi congeſſerant, totum modò victoriæ Francorum ceſſit, & nullo vnquam bello tam multa ſpoliorum quantitate ditata fuit.

805	4	37	3	18	27

Carolus imperator, indignantibus contra ſe imperatoribus Conſtantinopolita-

| *Romanorum.* | *Francorum.* | *Conſtantinop.* | *Sarracenorum.* | *Bulgarorum.* | *Anni domini.* |

nopolitanis propter inuidiam imperatorij nominis à Romanis ſibi depoſiti, magna patientia & magnanimitate eos tulit. Et quia ſuſpectam habebant ſuam potentiam, crebris legationibus ſibi eum firmiſſimo fœdere cõciliabant.

Auari non ſufferentes infeſtationem Sclauorum, à Carolo imperatore inter Sabariam & Charantanum impetrauerunt habitandi locum, ibique ſine regni nomine reſederunt ſub ditione Francorum.

Carolus filius imperatoris Caroli Bethemanos rebellantes deuicit, & Lethonem eorum ducem peremit.

| 5 | 38 | 4 | 19 | 28 | 806

Carolus in filios ſuos partitionem regni facit, & inde teſtamentum factum ſua & Leonis papæ auctoritate roborauit.

Bethemani Sclauis auxiliantibus vbique graſſantur, ſed à Carolo imperatoris filio fortiter debellantur.

| 6 | 39 | 5 | 20 | 29 | 807

Chudmeid Ammiræus, miſſus ab Aaron ad excidendam Lichiam, cùm veniſſet Myrrheam, niſus ſancti Nicolai cõterere arcam, pro ea contriuit aliam, & pro temeritate incurrens Dei vindictam, ſubſequente ineuitabili tempeſtate claſſem amiſit totam.

Rex Perſarum Carolum imperatorem precioſis muneribus per legatos honorat.

Carolus imperator, per manũ Pauli diaconi ſui decerpens optima quæque de ſcriptis Catholicorum patrum, lectiones vnicuique feſtiuitati conuenientes per circulum anni in eccleſia legendas compilari fecit.

Sarraceni Sardiniam depopulantur, ſed à Pipino rege Italiæ ſuperantur.

Chrunnus Bulgaribus dominatur.

| 7 | 40 | 6 | 21 | 1 | 808

In Britannia Eardulphus rex Nordanimbrorum patria & regno pellitur, ſed ad Carolum imperatorem veniens, per eum regno & patriæ reſtituitur.

Aaron Ammiras moritur, poſt quem Muhammad annis quinque principatur.

| 8 | 41 | 1 | 1 | 2 | 809

Pipinus rex Italiæ Venetiam bello ſibi ſubigit, & non multo pòſt Mediolani obiit, & Carolus imperator Venetiam Nicephoro reddit, qui Nicephorus nouis & iniuſtis legibus omnes ſuos exacerbat, & Dei iram in ſe exaggerat.

Godefrido Danorum rege mortuo, Hemingus filius eius pacem expetit ab imperatore Carolo.

Wachandus epiſcopatum Leodicenſem ſuſcipit, qui in Ardamna Andagium cœnobium conſtruxit.

| 9 | 42 | 2 | 2 | 3 | 810

Carolus in tres partes regni ſui tres exercitus miſit, vnum trans Albiam qui Hilliones debellauit, vnum in Pannoniam qui reliquias Hunnorum & Sclauos compreſſit, vnum contra Britones qui eorum perfidiam contudit, & vbique ſibi victoria prouenit.

Carolus filius eius maior natu obiit.

Carolus imperator rerum ſuarum hæredem Chriſtum teſtamento facit, & quicquid in re mancipi habebat, in tres partes diuiſo, tertiam eorum partem pauperibus & famulantibus palatio delegauit, duas verò partes in partes viginti vnam ſubdiuiſit, & metropolitanis epiſcopis, qui totidem ſibi ſuberãt diſtribuit, vt metropolis eccleſia tertiam aſſignatæ ſibi partis haberet, & duas inter ſuffragantes epiſcopos diuideret.

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Conſtantinop.* | *Sarracenorum.* | *Bulgarorum.* |

Nomina archiepiſcopalium ciuitatum quæ erant ſub Carolo:

Roma, Rauenna, Mediolanum, Forumiulij quæ & Aquileia, Gradus, Colonia, Moguntia, Iuuanum quæ & Salzburch, Treueris, Senonis, Veſontio, Lugdunum, Vienna, Rothomagus, Remi, Arelas, Tharenteſia, Ebredunum, Burdegala, Turonis, Bituricæ.

Nicephorus imperator Bulgariam ingreditur, & quia victoriæ temperare neſciuit, à Bulgaris cum multo ſenatorij ordinis numero perimitur.

Stauratius filius eius poſt eum anno vno imperat.

811 | 10 | 43 | 3 | 1 | 4 |

Hemingus rex Danorum moritur, poſt quem duo inter ſe de regno contendentes bello colliduntur, in quo penè vndecim millia Danorum perimuntur.

Moguntiæ pons quingentorum paſſuum longitudinis trans Rhenum, quem Carolus imperator per decem annos ingenti labore & mirabili opere de lignis conſtruxerat, ita vt perpetuò durare poſſe videretur, ita tribus horis conflagrauit, vt ne vna quidem haſtula ſuper aquam remaneret.

Stauratio depoſito, Michael imperat poſt eum annis 2.

812 | 11 | 44 | 1 | 4 | 5 |

Carolus imperator Ludouico filio ſuo coronam imperialem imponit, & Bernardum filium Pipini regis Italiæ regem facit.

Iu Francia apud cœnobium Elnonenſe ſanctus Amandus à Lanthario eleuatur, à depoſitione eius anno circiter 152. Cuius corpore adhuc integro in vento, cùm eius capilli & vngues qui excreuiſſe videbantur, præciderentur, & de ore eius dentes adhibita forcipe extraherentur, ſanguis inde profluxit, qui ad memoriam poſterorum adhuc ſeruatur.

813 | 12 | 45 | 2 | 5 | 6 |

Carolus imperator per totas Gallias concilia ſuper ſtatu eccleſiarum ab epiſcopis celebrari edicit. Vnum fuit Moguntiæ, alterum Remis, tertium Turonis, quartum Cabilonis, quintum Arelati.

Mahummad Ammiras fratri ſuo Habdalæ congreditur, à quo ſuperatus eum ſibi conregnare inuitus patitur, & hoc bello regnum Sarracenorum per aliquot annos diſcinditur.

Michael imperator Chrunno Bulgaro congreſſus, de bello victus fugit, & ex deſperatione rerum monachus factus imperium deponit. Poſt quem Leo annis 8 imperauit.

814 | 13 | 46 | 1 | 1 | 7 |

Carolus imperator glorioſus regno & imperio ſuo pacato & dilatato, ſtatu quoque eccleſiæ ſanctè & religiosè ordinato, moritur & ſepelitur Aquis, anno ętatis ſuę 72. Qui pro magnitudine operum agnominatus eſt Magnus, cuius vitam Emardus deſcripſit, poſt quem Ludouicus filius eius imperauit annis 26.

815 | 1 | | 2 | 2 | 8 |

Inter Ludouicum & Leonem imperatorem pax firmatur.

Hariolus rex Danorum patria & regno pulſus à filiis Godefridi, ad imperatorem Ludouicum veniens implorat opem recuperandi. Chrunnus ſucceſſu lætatus, Conſtantinopolitanos incurſat inſolentius, & vſque ad portas vrbis vagatur crebris incurſibus.

816 | 2 | | 3 | 3 | 9 |

Stephanus Romanæ eccleſiæ 95 præſidet. Hic mox in Franciam venit, & Ludouicum imperatorem Remis coronauit.

Ludouicus imperator exercitum contra Danos mittit, & per eum obſides accipit.

3 | 4 |

Romanorum.	Francorum.	Conſtantinop.	Sarracenorum.	Bulgarorum.	Anni domini.
3		4	4	10	817

Paſchalis Romanæ eccleſiæ 96 præſidet.

Waſcones ab imperatore Ludouico deſiſtunt, ſed ab eius exercitu edomiti citò reſipiſcunt.

| 4 | | 5 | 5 | 11 | 818 |

Cloamir rex Abroditarum ab imperatore Ludouico deficit, & ad Danos tranſit.

| 5 | | 6 | 6 | 12 | 819 |

Ludouicus imperator Britones ſibi ſubigit. Murmanus verò dux eorum, qui nomen ſibi regis vſurpauerat, ab eis perimitur.

Bernardus rex Italiæ conſpirationis contra imperatorem factæ accuſatur, & reus maieſtatis adiudicatus primo oculis & regno dehinc vita priuatur. Harioldus in regnum Danorum à Ludouico remittitur.

| 6 | | 7 | 7 | 13 | 820 |

Cloamir rex Abroditarum, & Lupus rex Waſconum, damnati capitis ab imperatore Ludouico exiliantur.

Aquiſgrani generali conuentu habito, per diſpoſitionem imperatoris Ludouici epiſcoporumque & abbatum aliqua capitula ad vſus Regularium monachorum addita ſunt, & multa ſanctarum ſcripturarum compilatione facta, clericorum & clericalium ſanctimonialium regulæ conſtitutæ ſunt.

¶ *Deficiente hiſtoriarum narratione, ceſſat etiam narratio de regno Bulgarorum & Sarracenorum.*

Romanorum.	Francorum.	Conſtantinopolitan.	Anni domini.

7 | PAſchalis papa corpus ſanctæ Cęciliæ virginis ipſa reuelante inuenit aureis velatum indumentis ſanguine ipſius adhuc infuſis, & ipſam & corpora ſanctorum Valeriani ſponſi eius, & Tiburtij, & Maximi, Vrbani quoque papæ, in eccleſiam à ſe eis ædificatam tranſpoſuit. | 8 | 821

Ludouicus imperator partitionem regni inter filios ſuos factam confirmat ſacramentis optimatum ſuorum.

Leo imperator Græcorum perimitur in palatio ſuo, conſpiratione optimatum ſuorum, & præcipuè Michaelis domeſticorum comitis, & ipſe Michael imperauit annis nouem.

8 | In Thuringia ceſpes longitudine pedum quinquaginta, latitudine quatuor denum, altitudine ſeſquipedali ſine manibus de terra præciſus & ſubleuatus eſt, & vltra pedes viginti quinque tranſlatus eſt. | 1 | 822

In Saxonia tellus in modum aggeris limite vnius leucæ intumuit.

9 | Eleuatio ſancti Vrſinari confeſſoris Lobienſis celebratur. | 2 | 823

Drogo frater Ludouici imperatoris fit Metenſium epiſcopus.

Lotharius filius imperatoris à patre in Italiam dirigitur, qui à Paſchali papa conſecratus, coronam regni, & imperatoris atque Auguſti nomen accepit.

Romæ quidam nobilium perimuntur, pro eo quòd proniores eſſe iuſto viderentur ad fidelitatem Lotharij imperatoris. Quod crimen cùm etiam in ipſum papam Paſchalem intorqueretur, papa ſe apud imperatores excuſat, & de hoc crimine coram populo & legatis imperatoris Romæ cum magno epiſcoporum numero ſe iureiurando expurgat.

Terræmotus factus eſt, multæ villæ & domus cœleſti igne cremantur, homines & animalia ictu fulminum exanimantur, fruges grandine vaſtantur, cum ipſa grandine veri lapides immenſi ponderis cadunt, & hæc prodigia grandinis hominum mortalitas ſubſequitur.

Anni domini.	*Romanorum.*	*Francorum.*	*Conſtantinopolitanorum.*

In territorio Tullenſi, villa Commerciaco, puella duodennis poſt ſacram communionem in Paſcha à ſacerdote ſuſceptam, primum per decem menſes pane, deinde omni cibo & potu per triennium abſtinuit, & pòſt ad communem hominum vitam rediit.

824. 10 | Eugenius Romanæ eccleſiæ 97 præſidet. | 3

Corpora ſanctorum Seueri Rauennatis epiſcopi, & vxoris eius Vincentiæ, & filiæ Innocentiæ, ab Ortigario epiſcopo Maguntiam tranſlata ſunt.

In Gallia ante Solſtitium æſtiuale aere in tempeſtatem repentè conuerſo, ingens fragmentum glaciei cum grandine cecidit, cuius longitudo pedes quindecim, latitudo ſex, craſſitudo duos pedes habebat.

Legati Michaelis imperatoris inter cætera munera detulerunt Ludouico imperatori libros Dionyſij Ariopagitæ, ab ipſo conſcriptos de hierarchia, id eſt ſacro principatu, petente ipſo Ludouico de Græco in Latinum tranſlatos. Qui libri Pariſiis in ipſo ſacri martyris feſto miſſi cum gaudio ſuſcepti ſunt. Quod gaudium virtus ſancti martyris auxit, decem & nouem ægrotis in ipſa nocte ibi ſanatis.

Walchandus Leodienſis epiſcopus corpus ſancti Hucberti transfert à Leodio ad Andagium monaſterium.

Rabbanus ſophiſta, & ſui temporis poetarum nulli ſecundus, fit abbas Fuldenſis, qui multa de ſcripturis ſanctis diſſeruit, qui etiam librum de laude ſanctæ Crucis figurarum varietate diſtinctum difficili & mirando poemate compoſuit: Sergio papæ ſancto Petro offerendum miſit.

825 11 | Harioldus rex Danorum cum vxore & filiis & ſua Danorum parte | 4
Maguntiæ baptizatur, & ab imperatore muneribus & parte Friſiæ in beneficium ſibi data honoratur.

Hilduinus abbas ſancti Dionyſij, ſacriq; palatij archicapellanus, Romam mittens, à papa Eugenio ſancti Sebaſtiani corpus accepit, & Sueſſionis in baſilica ſancti Medardi collocauit, vbi dum adhuc inhumatum in loco in quo allatum eſt iaceret, tanta ſignorum & virtutum gratia in nomine eiuſdem martyris enituit, vt à nullo mortaliũ vel enumerari vel enarrari poſſint, quorum quædam tanti ſtuporis eſſe dicuntur, vt humanam fidem excedant, niſi certum eſſet, Deum pro quo idem martyr paſſus eſt, omnia facere poſſe.

826 12 | Corpora Marcellini & Petri martyrum de Roma ſublata, & Fran- | 5
ciam tranſlata, multis ſignis clarificata ſunt.

Corpus etiam ſancti Gregorij papæ ad vrbem Sueſſionis tranſlatum eſſe dicitur.

827 13 | Valentinus Romanæ eccleſiæ 98 præſidet. Quo poſt quadraginta | 6
dies pontificij defuncto, Gregorius Romanæ eccleſiæ *99* præſidet, qui etiam Quartus Leo dictus eſt.

Rabbanus abbas tractatus in libro Sapientiæ & eccleſiaſtico ad Otgarium archiepiſcopum edit.

Amala~ius librum de officiis eccleſiaſticis ad imperatorem Ludouicum ſcribit.

Angelonius etiam ad eundem imperatorem tractatus in libros regum edit.

Anſegiſus abbas Lobienſis edicta imperatoris Caroli magni & Ludouici filij eius ad eccleſiaſticam legem pertinenti, in duobus æquè libellis digeſſit.

828 14 | Italicus Ludouici imperatoris exercitus claſſe in Africam tranſuectus, conſerto prælio magnam Afrorum ſtragem fecit. | 7

In Vaſconia annona de cœlo pluit frumento ſimilis, ſed grana breuiora habens.

Corpo-

| *Romanorum.* | *Francorum.* | *Conſtantinopolitanorum.* | *Anni domini.*

Corpora ſanctorum Valentini & Geneſij, in Augiam monaſteriũ tranſlata ſunt.

15 | Contra Ludouicum imperatorem commotio & ſimultas filiorum eius & optimatum exoritur. | 8 | 829

Hoc anno qui eſt annus ab initio mundi quadrimilleſimus ſexingenteſimus octuageſimus octauus, finitur nouus annus magnus ab initio mundi qui eſt annorum quingentorum triginta duorum.

16 | Apud Conſtantinopolim Theophilus imperat annis 15. | 9 | 830

Gregorius papa dolens, crebris Sarracenorum incurſionibus vexari, & vaſtari ſuburbium Romanæ vrbis circa eccleſiam Petri Apoſtolorum principis, intendit illic vrbem nouam ędificare, ad quod conſilio & auxilio imperatorum animatus nouam fabricam cœpit.

17 | Sarraceni Siciliam incurſantes, etiam Lypparim inſulam deuaſtant, vbi corpus Bartholomæi Apoſtoli quieſcebat, quod olim loculo plumbeo iniectum, & in mare merſum à paganis non ferentibus illud propter nimiam ſignorum claritatem ab omnibus venerari, ab India vſq; ad hanc inſulam vltro delatum fuerat. Cuius oſſa modo à Sarracenis huc illucque diſperſa, & à quodam monacho ipſo reuelante collecta Beneuentum transferuntur. | 1 | 831

Ludouicus imperator aduerſantes ſibi quoſdam exauctorauit, alios exiliauit, alios bonis priuauit, ac per hoc filios & optimates ſuos magis contra ſe exacerbauit.

18 | Gregorius papa in Galliam veniens, contra imperatorem cum filiis agebat. | 2 | 832

Imperator vxorem ſuam Iudich quaſi cauſam malorum abdicauit.

19 | Ludouicus imperator à ſuis deſertus ac proditus, & in poteſtatem filiorum redactus, epiſcoporum iudicio arma depoſuit, & ad agendam pœnitentiam incluſus eſt. | 3 | 833

Sol & Luna per eclipſin deficiunt.

20 | Ludouicus imperator relaxatur, arma & imperium & vxorem accipit, ac filium Lotharium in Italiam redire coegit. | 4 | 834

21 | Monente Gregorio papa, & omnibus epiſcopis aſſentientibus, Ludouicus imperator ſtatuit, vt in Gallia & Germania feſtiuitas omnium ſanctorum in calendis Nouembris celebraretur, quam Romani ex inſtituto Bonifacij papæ celebrant. | 5 | 835

Hoc tempore reliquiæ Viti martyris à Pariſiis ad Corbeiam Saxoniæ transferuntur, vnde ipſi Franci teſtati ſunt, quòd ab illo tempore gloria Francorum ad Saxones tranſlata ſit.

Ebdo Remorum archiepiſcopus deponitur, aliiq; multi qui cum eo in deiectionem Ludouici imperatoris conſpirauerant, damnantur & exiliantur.

22 | Gregorius papa conſummatam nouæ vrbis fabricam ſolenniter dedicauit, eamque vrbem Leonianam appellauit, vel à Leone tertio huius nominis papa qui huius operis fundamenta olim geſſerat, vel à ſeipſo quia & ipſe Leo Quartus dictus eſt. | 6 | 836

23 | Nortmanni Gallias grauiter infeſtant, Doreſtatum vaſtant, Andouerpum oppidum & Witlam emporium ſitum iuxta oſtium Moſæ incendunt, à Friſonibus tributum accipiunt. | 7 | 837

Sarracenis ad deprædandum vſque ad portum Romanum venientibus, Romani inſtãtia Leonis papæ auxiliantibus ſibi etiam Neapolitanis eos bello excipiunt, & cooperante diuinitus ſibi graui turbini ventorum vſq; ad internicionem penè victos delent.

24 | Cometes in ſigno Libræ apparet. | 8 | 838

Normanni Walchaum inſulam vaſtant, & tributum exigunt.

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Conſtantinopolitanorum.*

839 25 | Ludouicus imperator filio ſuo Lothario ſub fide ad ſe venienti reconciliatur, eique dignitatem imperij & regni tribuit coronam. | 9

Cometes in ſigno Arietis apparet, & per aliquot dies plurimi inſtar ſtellarum igniculi per cœlum diſcurrere videntur.

840 26 | Ludouicus imperator moritur, & Lotharius ſolus imperium vſurpans imperat annis 15. | 10

841 1 | Carolus & Ludouicus filij imperatoris, dolentes ſe à fratre ſuo Lothario debita regni parte priuari, contra eum inſurgere parant. | 11

842 2 | Cometes in ſigno Aquarij apparuit.

Tribus fratribus de regni partitione diſcordantibus, conſeritur inter eos pugna in pago Antiſſiodorenſi apud villam Fontanedum, & tanta cædes vtrinque facta eſt, vt nulla ætas meminerit tantam ſtragem hominum fuiſſe factam in gente Francorum. Et ita eorum vires ibi attenuatæ ſunt, vt iam nec ſuos terminos ab externis tueri poſſent, victoria tamen Carolo & Ludouico prouenit.

843 3 | Fratribus nondum de bello deſiſtentibus, conſilio optimatum tandem de pace agitur, & de parte ſingulorum 40 primorum accipiuntur, qui in vnum conuenientes regnum æqualiter diuiderent, & ita pax in annum ſequentem induciatur. | 13

Ludouicus interim pergens in Saxoniam, validiſſimam libertorum conſpirationem dominos ſuos opprimere volẽtium fortiter compeſcuit, auctoribus factionis capitali ſententia damnatis.

His temporibus floruit Theodulphus abbas Floriacenſis, poſtmodum epiſcopus Aurelianẽſis, de quo refertur quòd illos verſus quos in die Palmarum ſingulis annis eccleſię Galliarum decantare in vſu habent, ipſe compoſuerit, id eſt, Gloria laus & honor. Quos cùm ipſe, Ludouico imperatore ſecus domum in qua exul detinebatur, apud Andegauum tranſeunte, decantaret, audiens imperator, & miſertus illius iuſſit eum abſolui.

844 4 | Sergius Romanæ eccleſiæ centeſimus præſidet. Ad cuius electionem confirmandam Ludouicus filius imperatoris Lotharij à patre miſſus, ab eodem papa in regem Longobardorum vnctus eſt. | 14

Mauri Beneuentum occupant.

Deſcripto in tres partes regno fratres ad vrbem Galliæ Virdunum conueniunt, & inter ſe pacificantur: & datis & acceptis inuicem ſacramentis, quiſque ad deſcriptas ſibi partes regni tuendas reuertuntur. Carolus accepit Occidentalia regna à Britannico Oceano vſque ad Moſam fluuium, in qua parte ex tunc & modò nomen Franciæ remãſit. Ludouico Orientalia regna ceſſerunt, omnis ſcilicet Germania vſque ad Rheni fluenta, & aliquæ trans Rhenum ciuitates, cum adiacentibus pagis propter vini copiam. Lotharius qui maior natu erat, & imperator appellabatur, omnia Italiæ regna tenuit cum ipſa Roma, nec non & prouinciam & mediam partem Franciæ inter Scaldim & Rhenum, quæ mutato nomine ab eo denominatur Lotharingia. Poſt factam ergo diuiſionem Carolus regnat in Francia annis 34, Ludouicus frater eius in Germania annis 33.

845 5 | 1 | Ludouicus rex Germanię Abroditos à ſe deficere molientes, bello perdomuit, occiſo rege eorum, eorumq; terram & populum ſibi diuinitus ſubiugatũ, per duces ordinauit. Apud Conſtantinopolim Michael & Theodora imperant annis vndecim. | 15

846 6 | 2 | Nortmanni regnum Caroli grauiter infeſtant, & vſque Pariſios nauigio veniunt, cum Friſonibus tribus præliis confligunt, in primo victi, in duobus victores exiſtunt. | 1

Ludouicus quatuordecim duces Boemanorum cum ſuis baptizari fecit.

Carolus

Romanorum.	*Francorum.*	*Conſtantinopolitanorum.*	*Anni domini.*

Carolus cum Britonibus infeliciter pugnat.

7 | 3 | Leo quintus Romanæ eccleſiæ centeſimus primus præſidet. Hic | 2 | 847
decreuit, vt dum miſſarum ſacra ſollennia celebrantur, nullus ex laicis in presbyterio ſtare vel ſedere vel ingredi præſumat, niſi tantùm ſacra plebs, quæ ad miniſtrationem ſacri officij conſtituta eſt. Decreuit etiam, vt octauæ Aſſumptionis ſanctæ Mariæ in eccleſia Romana celebrarentur, quod antea non fiebat.

8 | 4 | Rabbanus abbas Fuldenſis ordinatus Moguntiæ archiepiſcopus, | 3 | 848
celebrata ſynodo Moguntiæ iuſſu Ludouici regis, multa eccleſiæ vtilia decreuit.

Quædam pſeudoprophetiſſa dicens inſtare diem iudicij, Moguntiam ſollicitabat, ita vt etiam aliquos ſacri ordinis ad ſe inclinaret. Quæ ab archiepiſcopo correpta, confeſſa eſt ſe per ſuggeſtionem cuiuſdam presbyteri quęſtus cauſa hoc feciſſe.

9 | 5 | Godeſcalcus hæreticus à Rabbano archiepiſcopo rationabiliter | 4 | 849
(vt multis viſum eſt) conuincitur, ſed tamen in ſuo perſeuerat errore.

Sancta Helena imperatrix à ſuo filio Conſtantino Magno, primo huius nominis imperatore, Romæ in eccleſia ſanctorum Marcellini & Petri martyrum in Mauſoleo purpureo ſepulta, ad Franciam à Thaogiſo monacho transfertur, & in diœceſi Remenſi magna Francorum veneratione excolitur.

10 | 6 | Franci à Boemanis graui prælio vincuntur, cui bello ſpiritus ma- | 5 | 850
lignus ſe præfuiſſe per os arrepticij publicè proteſtatus eſt, & per ſe & per ſuos ſocios ſpiritus ſcilicet ſuperbiæ & diſcordiæ egiſſe, vt Franci terga verterent.

11 | 7 | Reliquiæ ſancti Hermetis martyris per Lotharium imperato- | 6 | 851
rem in Gallias mittuntur, & apud Indam monaſterium honorificè conduntur.

Fames valida Germaniam attriuit, vt etiam pater filium ſuum deuorare voluerit, quo tempore Rabbanus archiepiſcopus multam beneuolentiam pauperibus exhibuit.

12 | 8 | Carolus rex Francorum filios fratris ſui Pipini regis, Pipinum & | 7 | 852
Carolum regnum inquietantes, capit, & in monachorum attonſos monaſterium trudit.

13 | 9 | Normanni per mare Britannicum oſtia Ligeris ingreſſi vrbem | 8 | 853
Nannetum inuadunt, epiſcopum ſabbato ſanctæ Paſchæ baptiſmum celebrantem trucidant, clerum & populum perimunt, inde Andegauum, deinde Turonos occupant, & vt tempeſtas omnia diruūt, templum etiam ſancti Martini incendunt.

14 | 10 | Fama eſt hunc Ioannem fœminam fuiſſe, & vni ſoli familiari tan- 854
tùm cognitam, qui eam complexus eſt, & grauius facta peperit, papa exiſtēs. Quare eam inter pontifices non numerant quidam, ideo nomini numerum non facit.

Hincimarus Remorum archiepiſcopus in Francis claret, qui vitam ſancti Remigij ſcripſit.

Benedictus Romanæ eccleſiæ centeſimus ſecundus præſidet. Hoc conſpiratione malignorum depoſito, Anaſtaſius præſulatum inuadit, ſed Anaſtaſio à legatis imperatoris Lotharij deiecto & in carcerem truſo, Benedictus honorificè relocatur.

Normanni qui per viginti annos Franciam nimis attriuerant, in patriam ſuam reuerſi, inteſtino inter ſe bello vſque ad internicionem delentur, vt de regia ſtirpe eorum nullus niſi puer vnus remaneret.

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Conſtantinopolitanorum.

855 15 | 11 | Terręmotus acris inſolita cõmotio, turbines, tempeſtates, grandines, fulmina multa, multis modis incommoda hominibus inferunt. Quidam etiam homo igne cœleſti conſumptus eſt, veſte illæſa manente. | 10

Lotharius imperator, partito inter filios regno, abrenunciat ſeculo, & in Prumia monaſterio habitu monachi ſuſcepto non multo pòſt dormiuit in Domino.

Ludouicus filius eius olim à Sergio papa in regem vnctus, imperat annis 21. Lotharius verò frater eius Lotharingiam tenet.

856 1 | 12 | Maginradus eremita martyrizatur. | 11

Rabbanus egregiæ vitæ & ſcientiæ archiepiſcopus obiit.

Apud Conſtantinopolim Michael ſolus imperat annis 13.

857 2 | 13 | Nicolaus Romanæ eccleſiæ 103 præſidet, cuius ordinationẽ Ludouicus imperator ſua præſentia roborauit. | 1

Coloniæ orta tempeſtate populo in baſilicam ſancti Petri confugiente, ſubitò fulmen inſtar ignei draconis baſilicam ſcidit ac penetrauit, & tres homines diuerſis quidem locis, ſed vno ictu in mortem deiecit, alios etiam ſex eodem impetu ſemiuiuos reliquit.

858 3 | 14 | Franci ſuper crudelitate Caroli regis ſui apud Ludouicũ fratrem eius expoſtulant, & eum ad regnandum ſuper ſe contra Carolum inuitant. Quod ille inconſultè aggreſſus, turpiter alienis exceſſit finibus. | 2

In parochia Moguntina malignus ſpiritus euidens nequitiæ ſuæ dedit indicium. Nam primò lapides iaciendo, & parietes domorum quaſi malleis pulſando, inde manifeſtè loquendo, furta etiam prodendo, diſcordias inter vicinos ſeminando, homines inquietabat. Deniq; animos omnium contra vnum hominem commouit, quaſi propter eius peccata cæteri talia paterentur, cuius fruges in vnum coaceruatas incendit, qui vbicunque intraſſet, ſtatim domus illa exurebatur, vt iam eis niſi in agris locus manendi nullus eſſet. Propter hoc presbyteris litanias agentibus, & benedictam aquam ſpargentibus, inimicus lapides iaciendo, multis cruentatis, tandem aliquãdiu quieuit. Presbyteris recedentibus, inimicus flebiliter vlulans, tandem presbyterum quendã nominatim exprimens, ſe quando aqua benedicta ſpargebatur, ſub cappa illius quaſi familiaris ſui latuiſſe profeſſus eſt, accuſans eum cum filia procuratoris concubuiſſe. Sic per triennium inſtitit, donec ibidem cuncta ædificia incendio conſumeret.

859 4 | 15 | Ludouicus rex Germaniæ plurima prælia contra Sclauos ſtrenuè geſſit, & capto principe eorum Raſtrix nomine propter violatam fidem oculos ei eruere iuſſit. | 3

Principibus Caroli regis inter ſe diſcordantibus, Britones deſtitutam auxilio terram inuadentes, vſque Pictauis omnia vaſtando veniunt, quos redeuntes rex Carolus perſequutus, Britanniã intrat. Et pugna conſerta, Franci vincuntur, Britones in ſede eorum graſſantur.

860 5 | 16 | Numeneus rex Britonum dum inſtaret regnum Francorum depopulari, viſum eſt ei aſſiſtere ſibi ſanctum Maurilianum Andegauenſis vrbis olim epiſcopum, à quo in capite baculo percuſſus iram Dei morte perſenſit. | 4

Hoc tempore Leuculfus dux Saxonũ pater Ottonis ducis, auus autem Henrici regis, corpus ſancti Innocentij papæ à Roma in Saxoniam tranſtulit.

861 6 | 17 | Heriſpous filius Numenæi rex Britonum Carolo regi confœderatur, & numeratus eius ſe dominationi ſubdit. | 5

862 7 | 18 | Lotharius rex Lotharingiæ Waldradam pellicem ſuperducens coniugi ſuæ Tetbergæ, conſentientibus ſibi archiepiſcopis Gunthario Colonienſi, | 6

Romanorum.	*Francorum.*	*Conſtantinopolitanorum.*	*Anni domini.*

lonienſi,& Tetgaudo Treuerenſi magnam ſibi calamitatem parauit.

8 | 19 | Hucbertus abbas, & dux frater Tetbergæ reginæ, pro repudio | 7 — 863
ſororis ſuæ contra Lotharium inſurgit.

Guntharius & Thetgaudus archiepiſcopi Romæ à papa Nicolao pro adulterio Lotharij regis examinati, cùm & ſuis ſynodalibus geſtis quæ præferebant, & ſuorum ore etiam conuicti fuiſſent, epiſcopatu & ſacris gradibus exordinati, anathematizati ſunt, eisque tamen laicalis communio conceſſa eſt.

9 | 20 | Excommunicata pellice Waldrada à legato apoſtolico, videns | 8 — 864
Lotharius rex etiam ſibi excommunicationem intentari, Thetbergam vxorem ſuam recipit, ſed non multum id profuit, quia non multo pòſt repudiata vxore pellicem recepit, nec vltra vllo correptionis modo ab ea ſeparari potuit.

10 | 21 | Corpora ſanctorum Euſebij & Potentiani martyrum, dono Ni- | 9 — 865
colai papæ ad Gallias tranſlata, in monaſteriis voto religioſorum ſancto Petro collatis honorificè tumulantur.

Rex Bulgarorum ad Chriſtianiſmum cum ſua gente conuerſus, miſſis ad eum à ſede apoſtolica ſacri ordinis miniſtris, acceptis etiam à rege Ludouico ſubſidiis, adeò in fide ſolidatur, vt nō multo pòſt filio maiore in regnum ordinato, ipſe abrenuncians ſeculo monachus factus ſit. Sed cùm filius eius iuueniliter agens, ad gentilitatis cultum vellet redire, militiæ cingulo & cultu regio reſumpto filium perſecutus cepit, & oculis eius effoſſis eum in carcerem truſit, & filio iuniore in regnum locato, ſacrum habitum recepit, & in eo vſque ad finem vitæ perſeuerauit.

11 | 22 | Heriſpoo à ſuis perempto, Solomon filius eius ſuper Britones | 10 — 866
regnat, & Carolo contra ſe venienti confœderatur.

Normanni Galliam repetentes Nannetis, Andegauis, Pictauis, & Turonis terminos depopulătur. Quibus occurſantes dux Aquitaniæ Ranulfus, & Robertus fortis marchio, dum ipſi incautè præliantes perimuntur, cæteri à Normannis vt oues à lupis aceruatim ſternuntur.

12 | 23 | Sarracenis Beneuentanam regionē incurſantibus, Ludouicus | 11 — 867
imperator viriliter occurrit, ad cuius auxilium Lotharius frater eius properans, multa quidem prę̨lia cum eo ſtrenuè geſſit, ſed exercitu ſuo propter intemperiem aëris morbis & morſibus aranearum nimis grauato, cum multo ſuorum diſpendio rediit.

13 | 24 | Adrianus Romanæ eccleſiæ 104 præſidet. | 12 — 868

Cometes manifeſtè apparet.

Michaël Græcorum imperator, ſenſu diminutus, adeò mente excedebat, vt familiares ſuos iuberet occidi, quos tamen ad ſe rediens, ſibi prę̨ſentari exigebat.

14 | 25 | Baſilius quem Michael imperator pauperem ex familia vnius | 13 — 869
abbatis ſibi aſciuerat, & cubicularium factum ad tātos honores prouexerat, vt alter ab imperatore appellaretur, ſæpe ab imperatore per inſaniam occidi iuſſus, timens ne tali occaſione occideretur, elegit magis ipſe imperatorem interficere, quàm ab eo interfici, & imperauit annis decem & ſeptem.

Corpus ſancti Mauri, qui fuit diſcipulus ſancti Benedicti, aſportatum à Glantifolio in Burgundiam propter timorem Normannorum trāsfertur ad Foſſatenſe cœnobium, quod conſtruxit ſanctus Babolenus, ſancti Columbani diſcipulus.

15 | 26 | Lotharius rex Romam ad Adrianum papā ſe excuſatum vadit, | 1 — 870
à quo dum pro comprobatione innocentiæ ſuæ ad examinationem corporis & ſanguinis Domini, tam ipſe quam optimates regni inuitati fuiſſent, &

Digitized by Google

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Conſtantinopolitanorum.* |

ipſe & omnes qui corpus Domini noſtri cum eo temerè accipere præſumpſerunt, infra ipſum annum perierunt, ipſo ſtatim in redeundo Placentiæ defuncto.

871 16 | 27 | Coloniæ celebrata ſynodo ad dedicationem eccleſiæ à tribus | 2 Lotharingiæ metropolitis, Liutperto Maguntino, Bertulfo Treuerenſi, Willeberto Colonienſi, cùm ab eis maior eccleſia quæ eſt ſancti Petri, deberet dedicari, præcedente nocte auditę ſunt voces malignorum ſpirituum, inter ſe dolentium & conquerentium, ſe à poſſeſſis diu ſedibus debere expelli.

Carolus rex Francorum defuncto fratruele ſuo Lothario, dum Lotharingiam ſolus vſurpare nititur, per moderantiam & induſtriam Ludouici fratris ſui Germanorũ regis ad hoc attractus eſt, vt æqualiter inter ſe regnum fratruelis diuiderent.

Ab exercitu Ludouici Germanici vario euentu varia bella contra Sclauos geruntur.

872 17 | 28 | Carolum regem Francorum domeſtica calamitas in filiis ſuis | 3 afflixit.

Siquidem Carlomannum in clericatu vſq; ad diaconatus officium prouectum, ipſe pater cepit & excæcauit, pro eo quòd ad apoſtaſiam conuerſus, & omni genere nocendi regnum perturbans, alter quidam Iulianus effectus erat.

Porrò alter filius eius Carolus, dum inconſultè voluiſſet experiri expertam cuiuſdam Albuini militis fortitudinem, & ſolus ſoli congreſſus fuiſſet, ab eodem Albuino ignorante quis eſſet peremptus eſt.

Baſilius imperator Græcorum inter cætera munera mittit Ludouico regi Germanorum criſtallum miræ magnitudinis, mirè auro gemmiſq; ornatum, cum parte non modica ſanctæ crucis.

873 18 | 29 | Ioannes Romanæ eccleſiæ 105 præſidet. Ad hunc Ioannes Ro- | 4 manæ eccleſiæ diaconus vitam primi Gregorij papæ ſcribit, in quatuor libellis laudabiliter editam.

Adalgiſus dux Beneuentanorum à Græcis ſeductus, contra Ludouicum imperatorem rebellat, & multas Italiæ vrbes ab eo deſciſcere facit, cui imperator viriliter repugnans Beneuentum & Capuam capit. Sed dolis Adalgiſi perſuaſus exercitum dimittere, ita ab eo eſt circumuentus, vt non poſſet euadere, niſi turpi fœdere facto compulſus iuraſſet Adalgiſo, ſe nunquam in vita ſua Beneuenti fines intraturum. Ob hoc Adalgiſus à ſenatu Romano reus maieſtatis, & hoſtis publicus adiudicatus: & bello contra ſe decreto in Corſicam fugit.

Carolus iunior Ludouici Germanorum regis filius à dæmonio grauiter in pręſentia patris & optimatum eius vexatur, & in ipſa vexatione confitetur hoc ſibi ideo contigiſſe, quia contra patrem ſuum conſpirationem facere moliebatur.

874 19 | 30 | In Italia Brixæ tribus diebus & tribus noctibus ſanguis de | 5 cœlo pluiſſe narratur.

Normanni à regno Ludouici Germanorum regis tributum exigentes, ab exercitu eius grauiter cæſi vincuntur.

Locuſtæ in Galliam depopulantur innumerabiles, cæteris locuſtis maiores, ſena alarum regimina, ſex pedes, duos dentes lapide duriores habentes, vt caſtrorum acies turmatim volantes, duces cum paucis itinere vnius diei mittentes ad metenda loca venturæ multitudini, circa horam nonam ad locum præuiſum venientes, ibique ſolis ortum expectantes, per ſpacium vnius diei aërem velabant, ipſum ſolis radium obnubilantes, ore lato, extenſo inte-

Romanorum.	*Francorum.*	*Conſtantinopolitanorum.*	*Anni domini.*

ſo inteſtino, omnia viridia in herbis & arboribus vaſtabant, ſpacium diurni itineris quatuor aut quinque millibus extendentes. Hoc miſerabili ſpectaculo vſque ad mare Britannicum peruenientes tandem flatu ventorum in profundum maris dimerſæ ſunt, ſed æſtu Oceani ad littus reiectæ ex putredine ſua aëre corrupto multos perire fecerunt. Secuta fames valida multos conſumpſit, inedia vt penè tertia pars hominum conſumpta ſit.

20 | 31 | Hyems ſolito aſperior & prolixior, nix & gelu à calendis Nouembris vſq; ad vernale æquinoctium. | 6 — 875

Ludouico regi Germanorum apparuit in ſomnis genitor ſuus, olim imperator, adiurans eum per nomē ſanctæ trinitatis, vt eum eriperet à tormentis quibus detinebatur, vt æternam requiem habere mereretur. Ob hoc ad diuerſa monaſteria eleemoſynis deſtinatis obnixè filius ſuccurrebat patri, vnde datur intelligi, quòd licet idem imperator multa Deo & hominibꝰ placita feciſſet, plura tamen contraria in regno ſuo fieri conſenſit, in quibus grauiora videbantur, quòd hęreſi Nicolaitarum non reſtitit, & monita Gabrielis archangeli duodecim capitulis comprehenſa, quæ Emarchus ei legenda & obſeruanda obtulit, ſeruare non ſtuduit.

Normanni vrbē Andegauis, quaſi in ea habitaturi, cum ſuis omnibus occupant, ad quam oppugnandam Carolus aſcito Salomone Britonum rege multis diebus eam obſedit, Sed cùm Normanni ad deſperationem adducti fuiſſent, rex multo exercitu, pecunia ab eis accepta, egreſſum eis annuit, eiſq; hoc pacto peiora faciendi locum dedit.

21 | 32 | Cometes ſolito rutilantior apparuit. | 7 — 876

Subita & nimia aquarum inundatio facta eſt in Iunio, ita vt in Saxonia villa quædam longè à torrentibus & fluminibus remota in momento cum hominibus & beſtiis, & arboribus, & ædificiis, cum eccleſia & altari, penitus abſorpta ſit, vt nullum habitationis remanſerit veſtigium.

Ludouicus imperator in Italia moritur, & patruus ſuus Carolus rex Francorum Romam pergit, & Ioanne papa & Romanis per munera ſibi conciliatis, imperator creatur, & imperat annis duobus. Sed ei ſtatim à Ludouico fratre ſuo bellum paratur, quòd ſe incōſulto ſolus imperium fratruelis vſurpauerit.

Britones, rege ſuo Salomone mortuo, pro contentione regnandi inteſtino inter ſe bello colliduntur, ſicq; inuiti ceſſant à Galliæ exterminio.

Carolus imperator poſt adeptum imperium vltra ſe elatus, conſuetudines Francorum vilipendens, Græcas glorias & inſolitos habitus affectabat, & talari Dalmatica indutus, & deſuper balteo accinctus pendente vſque ad pedes, capite verò inuoluto velamine ſerico & diademate ſuper impoſito procedebat. Et cùm eſſet lepore timidior, & hoſtes fugere quàm fugare paratior, fratrem ſuum Ludouicum laceſſebat, minatus tantas copias ſe conducturum, vt ab equis flumine exhauſto, ipſe per aridum alueum Germaniæ regnum intraret.

1 | 33 | Henricus monachus vitam Germani Antiſſiodorenſis heroico metro in ſex libellis luculenter exaratam Carolo imperatori obtulit. | 8 — 877

Ludouicus regnans in Germania moritur, relinquens tres filios ſuos hæredes, Ludouicum iuniorem, & Carolum qui non multo pòſt imperauit, Carlomannum patrem Arnulfi imperatoris.

Carolus imperator de morte fratris ſui gauiſus, iniuſtitiam quam contra fratrem conceperat, contra filios fratris perficere paratus, cum quinquaginta & ab eo amplius hominum millibus regnum eorum aggreſſus, Coloniam vſque venit. Filiis Ludouici aliàs occupatis, Ludouicus iunior, legatione ad patruum miſſa, rogabat ea quæ pacis ſunt. Quod cùm impetrare non poſſet,

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Conſtantinopolitanorum.* |

cum viriliter bello excepit, eumque victum cum nimio exercitus damno & multo dedecore fugere compulit.

Ingruente in Germania pecorum peſtilentia, dum canes vndique collecti cadaueribus incumberent, ita diſparuerunt, vt nec viui nec mortui reperirentur.

878 2 | 34 | Carolus imperator Romam ſecundò profectus Boſoni germa- | 9 no vxoris ſuæ neptem ſuam, filiam Ludouici imperatoris, vxorem dedit, & data ei prouincia in regem eum coronauit, vt etiam regibus imperare videretur. Qui audiens fratrueles ſuos Carlomannum & Carolum contra ſe exercitum adducere, pauore ſolutus reditum parat, & inter redeundum à quodam Sedechia Iudæo malè potionatus Mantuæ moritur. Filius eius Ludouicus cognomento Balbus ſecundus, poſt diuiſionem regnat in Francia annis duobus, iunior verò Carolus filius Ludouici Germanorum regis imperium adeptus eſt, annitentibus ſibi quibuſdam nobiliũ Romanorum, Ioanne autem papa ſatagente imperium transferre ad Ludouicum Balbum, filium recens defuncti Caroli imperatoris.

879 1 | 1 | Ioannes papa iniuriatus à Romanis, ita vt etiam in cuſtodia tene- | 10 retur, pro eo quòd Carolo non fauebat, in Franciam veniens cum rege Ludouico Balbo penè annum moratus eſt.

Normannorum pluſquam quinque millia à Francis in Gallia cæſa ſunt.

Hoc tempore clarebat Milo monachus ſancti Amandi, qui vitam ſancti Amandi metricè compoſuit, & librum de ſobrietate ad Carolum Caluum ſcripſit. Sub hoc Milone adoleſcebat etiam nepos eius Hubaldus, qui in ſeptem liberalium artium peritia clarus, egregiè præter cætera in Muſica claruit, & de multis ſanctis cantus dulci & regulari modulatione compoſuit.

880 2 | 2 | Sol hora diei nona ita obſcuratus eſt, vt ſtellæ in cœlo appare- | 11 rent.

Rex Francorum Ludouicus Balbus moritur, vxorem ſuam ex ſe grauidam relinquens. De regno eius Francis variè ſentientibus, aliis illud filiis Ludouici Balbi ex concubina deberi iudicantibus, aliis Boſoni Prouinciæ regulo ad illud iniuſtè inuadendum aſſentientibus, aliis verò illud regno Germaniæ reſociare volentibus, naſcitur interim ex legitima vxore Ludouici Balbi filius, qui ex nomine aui Carolus nominatus eſt. Filij tamen Ludouici Balbi ex concubina, Ludouicus & Carlomannus dicti, interim regnũ Francorum inter ſe diuidentes, regnãt annis quinque, & Boſonem ſemper perſecuti ſunt.

In ſylua Francica Carbonaria plus quàm nouem millia Normannorum à Francis cæduntur.

881 3 | 1 | Carolus imperator fratre ſuo Carlomanno defuncto, & nõ mul- | 12 to pòſt Ludouico altero fratre ſuo immatura morte præuento, poſt claras de inimicis victorias regnum Germaniæ obtinuit.

882 4 | 2 | Carolus Romæ à papa Ioanne in imperatorem benedicitur. | 13

Normanni adiunctis ſibi Danis Franciam & Lotharingiam peruagantes, Ambianũ, Attrebates, Corbeiam, Cameracum, Taruennam, fines Morinorum, Menapiorum, Brachatenſium, omnemq́; circa Scaldim fluuium terram, monaſteria ſanctorum Walarici & Richarij ferro & igni deuaſtant. Inde Wal fluuium ingreſſi, totam Batauiam, palatium etiam Neomagi, incendunt.

Eodem anno Godefridus & Sigefridus reges Normannorum cum inæſtimabili multitudine iuxta Moſam in loco Haſlon cõſedentes, Leodium, Traiectum, Tungros, Coloniam Agrippinam, Bonnam, cum adiacentibus caſtellis comburunt, Aquis in Palatio equos ſtabulantes, opidum & palatium

| *Romanorum.* | | *Francorum.* | | *Conſtantinopolitanorum.* | *Anni domini.*

tium incêdunt, prætereà monaſterium Stabulaus, Malmundarium, Indam, Prumiam. Sacri ordinis in vtroq; ſexu miniſtri, vbi poterant opportunius, latebant, & ſanctorum corpora & pignora locis tutioribus abſcondebant. Ad hæc mala Hug filius Lotharij ex Waldrada pellice in Lotharingia, & Boſo ſuprà ſcriptus, in Burgundia tyrannizabant.

5 | 3 | Normanni vrbem Treuerim incendunt, & Metas vſq; perueni- | 14 | 883
unt, ibiq; conſerto prælio Chriſtianos vincunt. In hoc prælio Gnalo Metenſium epiſcopus cæſus eſt.

6 | 4 | Carolus imperator, & Gallis & Germanis ad auxiliandum re- | 15 | 884
gno euocatis, Normannos obſidet. Cum quo Godefridus rex facto fœdere, vt ſibi Friſia prouincia, & Gila filia Lotharij regis vxor daretur, baptizatus eſt, & ab imperatore de ſacro fonte ſuſceptus, Sigefrido quoque rege nimis munerato, eos à regno ſuo recedere fecit. Qui mox Franciam repetêtes, poſt multas incurſiones à Carlomanno rege Francorum duodecim millia argenti probati pro tributo exigunt, & ſic in duodecim annis pacem promittentes mare repetunt.

Hoc tempore Radulphus quidam corpus ſancti Calixti papæ & martyris à Romana vrbe in Franciam transfert, qui Calixtus ieiuniũ quatuor temporum celebrari inſtituit.

7 | 5 | Carlomanno rege Francorum mortuo, cuius frater Ludouicus | 16 | 885
iam priori anno obierat, Normanni Franciam repetunt, dicentes ſe cum rege Francorum tantùm, non cum Francis pacis pepigiſſe pactum. Hinc compulſi Franci, Carolum imperatorem ad auxiliandũ ſibi inuitantes, Franciam ei ſubiiciunt. Qui contra Normannos apud Louanium caſtrametatos ſemel & bis exercitum miſit, ſed nihil dignum fecit. Regnauit ergo Carolus etiam in Francia annis quinque.

Hyncimarus Remorum archiepiſcopus obiit.

8 | 1 | Marinus Romanæ eccleſiæ 106 præſidet. | 17 | 886

Hug filius Lotharij regis ex Waldrada pellice paternum Lotharingiæ regnum rebellando aſſequi ſperans, Godefrido Normanorum cui ſoror ſua Gila nupſerat, medietate affectati regni promiſſa perſuadet, vt ab imperatore imperiales fiſcos ad libitum ſuum ſibi àddi peteret, per hoc vtrinq; imperatorẽ circumuenire putans, ſi daret, Normanni hoſtes regni in viſceribus regni immitterentur, ſi negaret, iuſtam rebellandi cauſam habere videretur. Ad hoc tractandum iuſſu imperatoris Henrico duce, & Godefrido in Bataуiam ex condicto conuenientibus, inter agẽdum Godefridus cum ſuis perimitur, nec multo pòſt etiã Hug ab Henrico excæcatur, & nouiſſimè in monachum Prumiæ attondetur. Apud Conſtantinopolim Baſilio imperatore mortuo Leo filius eius imperat annis 18.

9 | 2 | Normanni à Louanio exeuntes, Pariſios obſident, contra quos | 1 | 887
Henricus dux exercitum ducẽs dum incautè equitat, in foueam quam Normanni factam quiſquiliis operuerant, lapſus trucidatur.

Hug dux & abbas miræ poteſtatis & prudentiæ moritur.

10 | 3 | Agapetus Romanæ eccleſiæ 107 præſidet. Hic in aliquibus libris | 2 | 888
non annumeratur.

Carolus imperator cùm Normannos nequiret expellere, tandem facto fœdere conceſſit eis regiones, quæ erant vltra Sequanam, quarum incolæ contra ſe rebellabant, quæ pars Franciæ à Normannis Normannia appellata eſt.

11 | 4 | Adrianus Romanæ eccleſiæ 108 præſidet. | 3 | 889

Carolus imperator zelatus vxorem ſuam pro eo, quòd plus iuſto familiariter ageret cum Luitwaldo Vercellenſi epiſcopo, repudiat. Epiſcopus

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Conſtantinopolitanorum.* |

proteſtatur, in concione ſe nunquam cum ea coiſſe, illa verò ſe virginem eſſe gloriata, accepto repudio monaſterium petiit.

890 12 | 5 | Carolus imperator corpore & animo deficiens, ab optimatibus | 4
regni repudiatur, & Arnulphus filius Carlomanni regis fratruelis eius in regnum ſublimatur, & regnat annis 12. Hic Arnulfus patruo ſuo, ex imperatore etiam neceſſariis egenti, fiſcos in Alemannia delegauit, qui ſequenti anno obiit.

Romanum imperium & regnum Francorum miſerè diſcerpitur. In Italia nempe Berengarius, & Wido de regno contendunt. Franci verò neglecto Carolo Ludouici Balbi puero vix decenni regē ſibi præficiunt Odonem filium Roberti ducis, quem à Normannis occiſum ſupra diximus.

Radulphus autem corona ſibi impoſita, rex Burgundionum ſtatuitur, quod regnum multo tempore durauit.

¶ *Regnum Burgundionum incipit.*

891 1 | 1 | Baſilius Romanæ eccleſiæ 109 præſidet. Hic in aliquibus libris | 5
non inuenitur.

Normanni Pariſios expugnare non valentes, Burgundiam aggrediuntur, & Senones vrbem oppugnant, ſed non expugnant.

In Italia Sarraceni caſtrum quoddam Fraxinetum occupantes, magno exitio Italiæ eſſe cœperunt.

892 2 | 2 | Normanni à Senonibus Pariſios repetunt, & inde repulſi per Ma- | 6
cronem fluuium Trecas vrbem incendunt, & vſque Viridunum & Tullum vrbes cuncta depopulantur.

Wido Berengarium bis victum ex prælio fugat.

Odo rex Danos ſuper Auxonam fluuium bello vincit.

893 3 | 3 | Arnulfus rex Zuendebaldo duci Maharenſium ducatum Boe- | 7
manorum addens, & Boemannos per hoc ſibi infeſtos fecit, & Zuendebaldo per adiectionem potentiæ, materiam cōtra ſe rebellandi dedit. Ad quem debellandum cùm non ſufficeret, gentem Hungarorum Deo inimicam regno immiſit, eorumque auxilio Zuendebaldum deuicit, & tributarium fecit.

Sanctus Waldricus in Baioaria naſcitur.

894 4 | 4 | Normanni iterum à Pariſiis repulſi, fines Britonum inceſſunt, & | 8
primò victores, poſtea à Britonibus vincuntur, in duobus præliis duodecim millibus ſuorum peremptis.

Odone rege per conſilium Francorum in Aquitaniá demorante, Franci puerum Carolum duodennem Ludouici Balbi filium in regnum paternum reuocant, & Remis à Fulcone archiepiſcopo in regē benedici faciunt, & oritur longa concertatio inter eum & Odonem.

895 5 | 5 | Stephanus Romanæ eccleſiæ 110 præſidet. | 9

Normanni Lotharingiam repetentes, circa Leodium cum Chriſtianis pugnant & vincunt.

Sunderoldus Moguntiæ archiepiſcopus à Normānis Wormaciæ martyrizatur.

Arnulphus rex audita cæde ſuorum à Baioaria contra Normannos pugnaturus, properat cum valido exercitu, quos ſupra fluuiū qui Tilia dicitur, pedeſtri prælio adorſus, tantam ex eis ſtragem fecit, vt ex innumerabili multitudine vix ſupereſſet, qui ad claſſem aduerſum nuntium ferret.

Normannorum reſidui tranſuadata Moſa Ribuariam & Arduennam vaſtando peruagantes trans mare recedunt.

Claruit

| Romanorum. | | Francorum. | | Conſtantinopolitanorum. | | Anni domini. |

Claruit hoc tempore Remigius Antiſſiodorenſis in exponendis ſcripturis diuinis & humanis ſtudioſus.

Hoc tempore claruit in Burgundia Berno ex comite abbas Gigniacenſis cœnobij à ſe fundati, qui etiam ex dono auæ comitiſſæ conſtruxit Cluniacum cœnobium in cellam Gigniacenſem.

6 | 6 | Arnulphus rex Zuendebaldum filium ſuum ex concubina facit | 10 regem Lotharienſium. 896

Carolus rex opem Arnulphi regis contra Odonem implorat, ad cuius auxilium rex Arnulphus exercitum miſit, ſed parum commodi contulit.

Carolus rex Hundeum regem Normannorum baptizari fecit, eumque de ſacro fonte ſuſcepit.

7 | 7 | Arnulphus rex à Berengario Italiæ interpellatus ad auxilium ſui | 11 contra Widonem Zuendebaldum filium ſuum cum exercitu miſit in Italiam, ſed Wido viriliter agens, & primores exercitus donis corrumpens, eos inefficaces redire fecit. 897

8 | 8 | Arnulphus rex Longobardiam potenter ingreſſus, Pergame- | 12 num vrbem armis capit, cuius comitem Ambroſium ante portam vrbis laqueo ſuſpendēs, cæteris vrbibus terrore incuſſo ad obſequelam ſuam omnes adduxit. 898

Odo muſicus ex clerico Turonenſi monachum profitetur ſub Bernone abbate.

9 | 9 | Odo rex Francorum moritur, obteſtans primates, vt Carolum | 13 in regno reciperent. 899

Carolus regno Francorum toto recepto, regnauit annis 27.

Apud Triburias celebrata ſynodo contra laicos, qui auctoritatem epiſcopalem minuere tentabant, plura ſuper ſtatu ſanctæ eccleſiæ decreta ſunt.

10 | 1 | Formoſus Portuēſis epiſcopus Romanæ eccleſiæ 101 præſidet, | 14 contra voluntatem quorundam Romanorum, qui Sergium diaconum Romanæ eccleſiæ facere voluerant, ſed non præualuerant. 900

Hic Formoſus, cùm aliquando in ſiniſtram ſuſpicionem veniſſet Ioanni 8 papæ, timore eius fugiens, epiſcopatum Portuenſem reliquit, & quia reuocatus à papa redire noluit, anathematizatus eſt, & tandem ad ſatisfaciendum papæ in Gallias veniens, vſque ad laicalem habitum degradatus eſt, iurans ſe non amplius Romam intraturum, nec epiſcopatum ſuæ vrbis repetiturum, confirmans etiam propriæ manus ſcripto ſe in laicali communione perſeueraturum. Pòſt à Marino ſucceſſore Ioannis in epiſcopatu contra datum ſacramentum reſtitutus, non ſolùm Romam intrauit, ſed etiam Romanæ eccleſiæ papatum ſuſcepit, propter quod cum multo ſcandalo multa per multos annos quæſtio & controuerſia agitata eſt in eccleſia, aliis eius & ab eo ordinatorum conſecrationē irritam eſſe debere præiudicantibus, aliis econtra qualiſcunque fuerit Formoſus, tamen propter ſacerdotalis officij dignitatem & fidem eorum qui ordinati fuerant, omnes conſecrationes eius ratas eſſe debere ſaniori conſilio iudicantibus, præſertim cùm ipſe Formoſus à Marino papa abſolutus fuerit à periurio. Ab hoc Formoſo Arnulphus rex inuitatus, Romam venit, ſed non admiſſus, Romam Leonianam obſedit. Lepuſculo fortè verſus vrbem fugiente, & exercitu cum clamore nimio ſequente, Romani timentes ſe de muro proiiciunt, & hoſtibus per factos aceruos murum aſcendendi locum faciunt. Sic capta Roma, illos qui papam iniuriauerant decollari fecit, & à papa in imperatorem benedicitur.

Fulco Remorum archiepiſcppus perimitur à Winemaro ſatellite Bal-

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Conſtantinopolitanorum.

duini Flandrenſium comitis, pro eo quòd abbatiam ſancti Vedaſti Attrebatis à Carolo in beneficium acceperat, quam Balduinus iam per aliquot annos quamuis nullo concedente inuaſerat.

901 11 | 2 | Vuido rex Arnulphum imperatorem ſe vſquequaq; perſequen- | 15
tem non ferens, quippe cui nec vrbes nec caſtra munita natura reſiſtere poterant, dum ſe fugiendo tutaretur, imperator vxorem eius obſedit, quæ iam rebus ſuis diffidens, per vnum familiarem imperatoris multa pecunia corruptum ei poculum mortiferum dedit. Quo hauſto, per triduum excitari non potuit apertis oculis, nil loqui aut ſentire valens, quæ res eum repedare coëgit, quem recedentem Vuido perſecutus, à Deo percuſſus obiit.

902 12 | 3 | Bonifacius Romanæ eccleſiæ 112 præſidet. | 16
Arnulphus imperator longa ægritudine diſſolutus, vel (vt quidam ferũt) afflictus à minutis vermibus quos pediculos vocant, adeò in corpore eius ſcaturientibus, vt à nullo medicorum minui poſſent, moritur, & Ludouicus filius eius poſt eum regnat annis decem.

Stephanus Romanæ eccleſiæ 113 præſidet, menſibus quatuor. Hic primùm a Formoſo papa epiſcopus Anaguinæ eccleſiæ ordinatus, ipſum Formoſum perſequitur, & ordinationes eius omnes irritas eſſe debere decernit, & alia horribilia dictu in eũ fecit. Legitur enim, quia ipſe & non Sergius corpus Formoſi à ſepulchro in conſilio protractum, & papali veſte exutum, laicali induit, & abſciſis duobus digitis dexteræ manus eius in Tyberim præcipitari fecit.

Romanus Romanæ eccleſiæ 114 præſidet.

In Italia pro Vuidone filius eius Lambertus contra Berengarium regnat.

903 1 | 4 | Theodorus Romanæ eccleſiæ 115 præſidet. Hic contra Stepha- | 17
num papam ſentiens, recõciliauit ordinatos à Formoſo, quos Stephanus per vim Romæ intus & non foris exordinauerat, nec tamen præſumpſerat eos iterum conſecrare. His reconciliatis, Theodorus papa libros abrenunciationis reddidit, & igni cremari præcepit.

Ioannes Romanæ eccleſiæ 116 præſidet. Hic etiam ad confirmandam Formoſi ordinationem, quam Stephanus depoſuerat, ſynodum 74 epiſcoporum pręſentibus Francorum archiepiſcopis & rege, apud Rauennam ſtatuit, & coram eis combuſta eſt ſynodus, quam Stephanus in damnationem Formoſi fecerat.

Lamberto filio Widonis mortuo, Berengarius regno potitur.

Hungarorum gens barbara, quæ quibuſdam cluſis remota, nec ad meridianam plagam, nec ad occidentalem exeundi antea habuerat facultatem, per Arnulphum ruptis cluſis emiſſa, quæ Arnulpho veniente aliquantulum temperauerat rabiei ſuę, modò eo mortuo per totam Galliam, Germaniam, Italiamq́;, vt fera tempeſtas diffunditur.

Zuendebaldus rex à Lotharienſibus in bello perimitur, in qua conſpiratione & bello quicunq; vulneratus eſt, aut mortem non euaſit, aut nunquam ſanari potuit.

Francone Leodienſium epiſcopo mortuo, Stephanus epiſcopus ſubrogatur, vir ſanctitate & ſciẽtia clarus, qui vitam & paſſionem ſancti Lamberti martyris ad Hermannum archiepiſcopum vrbanius edidit, cantum quoque nocturnum de eodem martyre, cantum quoque de ſancta trinitate, & de inuentione Stephani protomartyris, dulci & regulari modulatione compoſuit.

Conradus Comes pater Conradi, qui poſt Ludouicum regnauit, perimitur in bello à comite Alberto.

Romanorum. | *Francorum.* | *Conſtantinopolitanorum.* | *Anni domini.*

2 | 5 | Benedictus Romanæ eccleſiæ 117 præſidet. | 18 — 904

Ludouicus rex conſerto cum Hungaris prælio, miſerabiliter vincitur.

Apud Conſtantinopolim Leone imperatore mortuo, Conſtantinus filius eius, & Alexander frater ipſius Leonis, imperant anno vno.

3 | 6 | Leo Romanæ eccleſiæ 118 præſidet. Hunc poſt triginta dies ordi- | 1 — 905
nationis ſuæ Chriſtophorus presbyter ſuus capiens, & in carcerem trudens, per inuaſionem Romanæ eccleſiæ 119 præſidet.

Hungari ſuperioris anni victoria elati regnum Ludouici ſub tributo redigunt.

Apud Conſtantinopolin Alexandro imperatore mortuo, Conſtantinus imperat annis 39.

4 | 7 | Hungari victos Græcos ſub tributo redigunt. | 1 — 906

Apud Græcos Romanus humilis quidem genere, ſed quia Leonem ferocem occiderat, expertæ fortitudinis habitus, & per hoc à Leone imperatore dux naualis exercitus conſtitutus, volens fieri tutor Conſtantini imperatoris qui admodum puer erat, tutorē à patre illi deputatum, & omnes principes palatij ad ſe extra vrbem arte euocatos capit, & palatio eliminat, & fauentes ſibi officiis curialibus honorat. Focas autem, qui terreſtrem exercitum contra Symeonem Bulgarorum regem duxerat, hoc nuntio perterritus, fugit à bello, & omnes fugere fecit; ſic quòd animos & vires Bulgaribus addidit Græcos acrius debellandi, & ipſe à Romanis captus oculis priuatur.

5 | 8 | Sergius Romanæ eccleſiæ 120 præſidet. Iſte eſt Sergius diaconus | 2 — 907
propter Formoſum à papatu reprobatus, qui ab eodem Formoſo epiſcopus factus, ad Francos tamen ſe contulit, & eorum auxilio Chriſtophorum inuaſorem capiens & in carcere trudens, latenter Romam ingreſſus, papatum inuaſit, & Romanos minis & terrorib⁹ perpulit, vt omnes ordinationes Formoſi irritas haberent, & in vltionem ſuæ repulſæ (quod dictu nephas eſt) Formoſum ſepulchro extractum in ſede pōtificatus ſacerdotaliter indutum decollari præcepit. Et inſuper tribus digitis abſciſis, in Tyberim iactari fecit, & omnes quos ille ordinauerat, iniuſtè exordinauit. Quem à piſcatoribus inuentum, & in baſilica apoſtolorum principis loculo deportatum, quędam ſanctorum imagines adoraſſe, & venerabiliter ſalutaſſe, palàm omnibus viſæ ſunt.

Apud Gręcos Romanus pater Baſileos factus, vt ſecurius ageret, matrem Conſtantini imperatoris vxorem duxit, ſuam verò filiam ipſi Conſtantino deſpondit.

Hungari Bulgaros victos tributarios ſibi faciunt.

6 | 9 | Romanus impetrato à principibus, vt etiā indumenta imperialia | 3 — 908
& diadema imperij acciperet, non iam tutor imperatoris, ſed ſuper imperatorem imperator videbatur eſſe, & etiam Chriſtophorum filiū ſuum in imperio aſcitum, Conſtantino imperatori in procedendo pręferebat, ſed Chriſtophorus non multo pòſt obiit.

7 | 10 | Hungaris etiam Italiam depopulantibus, rex Berengarius bello | 4 — 909
congreſſus miſerabiliter vincitur. Romanus imperator Græcorum Bulgaros Græcos fortiter debellantes facto fœdere mitigauit.

8 | 11 | Sarraceni ex Africa à rege ſuo miſſi in Italiam, vt Apuliā & Ca- | 5 — 910
labriam contra Romanum imperatorem rebellantes ſub ditione illius redigerent, pugnando Apulis & Calabris fortiter debellatis, Romam verſus gyrantes, Garelianum occupant montem, ibique munitione ſibi facta multas Italiæ vrbes debellauerunt.

Adelbertus quidam ex primoribus Auſtraſiorum per ſeptennium Lu-

Digitized by Google

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Conſtantinopolitanorum.* |

douico regi rebellis, dolo Hatonis Moguntini archiepiſcopi ad regem deductus decollatur.

Regino abbas Prumienſis Chronica ſua, à natiuitate Domini inchoata, vſq; ad hunc annum perduxit.

911 9 | 12 | HVngari Germaniam vaſtant. | 6 |
Ludouicum filium Boſonis ex filia Ludouici imperatoris ab Italienſibus a Burgundia inuitatum in regno Berengarius excipiens bello, iurare eum compulit, vt ſi redire permitteretur, non vltrà in Italiam rediret.

912 10 | 13 | Ludouicus rex Germaniæ moritur, qui propter tyrannorum in | 7
Italia inſolentiam & multam malorum ingruentiam non meruit imperialem benedictionem, cui ſuccedens Conradus regnauit annis 7, qui & ipſe caruit benedictione imperiali.

Ordo Cluniacenſis incipit.

Berno abbas moriturus, Odonem olim muſicũ conſtituit abbatem Cluniacenſis cœnobij ea conditione, vt eccleſia Cluniacenſis ſolueret annuatim eccleſiæ Gigniacenſi cenſum duodecim denariorum.

913 1 | 14 | Ludouicus ab Italienſibus ad regnandum reinuitatus, tam citò | 8
oblitus iuramenti in Italiam contra Berengariũ vadit, & eo expulſo regnum vſurpat.

914 2 | 15 | Contra Conradum regem potentiores regni principes rebellio- | 9
nem meditati, ſcilicet Arnoldus de Baioaria, Burchardus de Sueuia, Euerardus de Francia, Gilebertus de Lotharingia, & horum omnium præcellẽtior, Henricus dux de Saxonia & Thuringia, tam ſapientia quàm fortitudine regis ad gratiam eius reducuntur.

Solus Arnoldus ad Hungaros cum vxore & filiis fugiens, vſque ad mortem regis ibi manſit.

915 3 | 16 | Ludouicus Veronę captus, & Berengario à cuſtodibus vrbis au- | 10
ro corruptis in vrbem immiſſo, oculis priuatur.

Hungari Berengario confœderati, Alemanniam vaſtant, & à Baioariis & Alemannis grauiter cæduntur.

916 4 | 17 | Carolus rex Francorum regnum Lotharingiæ recepit. | 11

Saraceni à Fraxineto & Gareliano monte exeuntes, Calabriam & Apuliam, Beneuentum, Romanorum quoq; vrbes ita occupant, vt vnamquamque mediam Romani, mediam Sarraceni tenerent, & grauiſſimè Italiam premebant.

917 5 | 18 | Anaſtaſius Romanæ eccleſiæ 121 præſidet. | 12

Dando Romanæ eccleſiæ 122 præſidet.

Hungari Alemanniam totam deuaſtantes, vſque Fuldam peruenerunt.

918 6 | 19 | Romanus Græcorum imperator filios ſuos Stephanum & Con- | 13
ſtantinum cum domino ſuo Conſtantino imperare inſtituit, ipſo Conſtantino imperatore opere manuum ſuarum, picturam ſcilicet pulchrè exercendo, ſibi victum quęrente.

Hatonem Moguntinum epiſcopum cuius dolo olim Adelbertus perierat, rex Conradus ſollicitat etiam contra Henricum Saxonum ducem, propter potentiam ipſius ſibi ſuſpectum. Ad quod cùm iam torquem auream epiſcopus fabricaſſet, quæ collo ducis ſecum conuiuãtis mitteretur, dolo proditus fruſtratus eſt, & poſt triduum morbo & angore, vel (vt alij dicunt) fulminis ictu interiit. Complices etiam conſilij à duce patria eliminati ſunt.

Miſſo

Miſſo autem exercitu à rege contra Henricum, tanta cæde Saxones debacchati ſunt in eos, vt à mimis declamaretur, vbinam eſſet tantus ille infernus, qui tantam cæſorum multitudinem capere poſſet.

Hungari per Alemanniam in Alſatiam, & vſque ad Lotharingiam perueniunt.

7 | 20 | Ioannes Rauennas epiſcopus Romanæ eccleſiæ 123 præſidet. | 14 919
Cõradus rex moriens coram principibus regni regem deſignat Henricum, filium Ottonis Saxoniæ ducis. Hic ergo regnat annis decem & octo.

1 | 21 | Henricus rex contra Arnoldum ab Hungaris regreſſum cum | 15 920
exercitu in Baioariam profectus, cum virtute & ſapientia ſua ad gratiã ſuam inflexit.

Robertus dux frater Odonis regis appetens regnum Francorum, contra Carolũ inquietabat Franciam, eiusq; inſtinctu omnes penè primores Franciæ aduerſabantur Carolo.

2 | 22 | Stephano Leodicenſi epiſcopo defuncto, Richarius vir catholi- | 16 921
cus à Carolo per auctoritatem papæ Romæ ordinatur epiſcopus, repudiato Hilduino qui, pecunia data duci Giſleberto, ambiebat ab eo ſibi dari epiſcopatum.

Hoc tempore clarebat inter nobiles Lotharingię ſanctus Wicbertus, qui Gemmelacenſe cœnobium fundauit, qui diuitiis, nobilitate & potentia clarus cingulum mundanæ militiæ deponens, cingulo ſanctæ religionis in monachico habitu ſe accinxit.

Ziptinæus dux Boemiæ, ad Chriſti fidem conuerſus, iuſtè & religioſè in Boemia principatur, & poſt eum Watizlaus filius eius iuſtitia & ſanctitate præclarus, cui frater ſuus Bolizlaus nimis aduerſabatur.

3 | 23 | Hungaris Franciam, Alſatiam, Alemanniam, Saxoniamq; de- | 17 922
populantibus, Henricus rex iuxta vrbem Meresburch congreſſus, vouens Deo pro adipiſcenda victoria ſe hæreſim ſimoniacam de regno ſuo eradicaturum, inæſtimabili cæde eos vſq; ad internicionem penè deleuit.

Rex Henricus, quoſcunq; fures, aut latrones, aut ſicarios manu fortes & bellis aptos eſſe videbat, indulta eis venia agros & arma dabat, & legionem ex eis faciens ad debellandos barbaros exponebat, edicens omnino vt ciuibus parcerent tantummodo.

Carolus rex Francorum cum auxilio Lotharienſium iuxta vrbem Sueſſionum pugnans contra Robertum fratrem Odonis regis, qui contra ſe regnum Francorum inuadebat, eum cum multis peremit, & ſe & Franciam Henrico regi ſubmittit, eiq; in pignus perpetui fœderis & amoris mittit manum pretioſi martyris Dionyſij Pariſienſis, auro gemmiſq; incluſam.

4 | 24 | Reges Henricus & Carolus apud Hunnã confœderantur, Ca- | 18 923
rolusq; reddit Henrico regi regnum Lotharingiæ, epiſcopis & comitibus vtrinq; iurando rem confirmantibus.

Sanguis Domini crucifixi venit in Angliam, fortè ille ſanguis, qui de imagine Domini fluxit, cùm ſecundò Dominus in imagine ſua à Iudæis priora pateretur.

Africani qui per munitionem Gareliani montis totam Italiam laniabãt, per militiam Ioannis papæ & per auxilium Romani Græcorum imperatoris, conſerta cum eis pugna ita atteruntur, vt ne vnus quidem ſuperfuerit, qui nõ aut trucidaretur, aut caperetur, multis teſtantibus Apoſtolos Dei Petrum & Paulum in illo bello viſos fuiſſe ad auxilium Chriſtianorum.

5 | 25 | Rex Henricus pacem cum Hungaris in nouem annis firmat. | 19 924
Carolus rex Francorum à comite Heriberto captus, in cuſtodiam Peronæ truditur ob necem Roberti ducis ab eo perempti.

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Conſtantinopolitanorum.

Rodulphus rex Burgundionum ab Italienſibus ad regnandum contra Berengarium inuitatus, cōſerta cum Berengario pugna, eoq; victo & expulſo, regnum Italiæ tribus annis tenuit.

925 6 | 26 | Rex Henricus vrbem Sclauorum Brennaburch capit, & victis | 20 Sclauis tributum imponit.

Rex Henricus agrarios milites recenſens, vt octo eorum in agris, nonus verò in vrbe moraretur, vt octo in agris & ſibi & nono laborarent, nonus verò in vrbe tertiam partem omnium frugum illorum reſeruaret in ædibus à ſe ad hoc extructis, vt in bello nihil alicui eorum deeſſet, vrbesq; rebus & viris plenæ eſſent.

Berengarius rex ab Italienſibus impiè perimitur.

Hungari Salardo duce Italiam peruagantes Papiam obſident, & incendunt.

926 7 | 27 | Carolus rex Francorum ſub cuſtodia Heriberti exul & martyr | 21 moritur.

Radulphus regnat in Francia annis duobus.

Simeon Bulgar, qui ex philoſopho monachus, ex monacho miles factus, dominabatur Bulgaris, Græcos grauiter atterit, ſed Romanus Græcorum imperator eius inſaniam facto fœdere mitigauit.

927 8 | 1 | Poſt mortem Caroli regis, nolentibus Lotharingis Henrico re- | 22 gi ſubeſſe, quidam Lotharingius nomine Chriſtianus, ſimulata infirmitate Gigebertum ducem ad ſe dolo euocatum cepit, regique miſit, vt per eum Lotharingiam ſibi ſubiugaret. At verò inſpecta induſtria & potentia Giſleberti, filiam ſuam Gerbergam ei deſpondit, & eum iterum Lotharingiæ præfecit.

Ludouicus filius Caroli regis, inſidiantes ſibi fugiens, per mare tranſit in Angliam. Mater enim eius filia fuerat regis Anglorum.

Rodulphus rex ab Italienſibus repudiatur, & Hugo comes Arelatenſium in regnum ſubrogatur.

928 9 | 2 | Rex Hugo quoſdam Italienſium ſuſpectos ſibi, conſilio & virtu- | 23 te Samſonis comitis circumuentos, ſibi ſubſtrauit.

Raherius Lobienſis monachus, vir nimiæ ſimplicitatis, ſed experientia liberalium artium nominatus, cum Hilduino qui in Lotharingia epiſcopatum Leodicenſem olim ambierat, in Italiam ad Hugonē regem profectus, Veronæ epiſcopus ab Hugone conſtituitur, Hilduino Mediolani archiepiſcopo ordinato.

Rex Henricus Gana vrbem Dalmatiæ capit, & Dalmatis tributum imponit.

Ludouicus in Franciam reuerſus, & licet ærumnoſè tamen in regno reſtitutus, regnat annis 27.

929 10 | 1 | Lanceam mirandi operis, & clauis Ieſu Chriſti crucifixi ſan- | 24 ctificatam, quæ dicitur primi & Magni Conſtantini imperatoris fuiſſe, donatam Rodulpho regi Burgundionum & Italię à Samſone comite: rex Henricus precibus, minis, muneribus, addita etiam parte prouinciæ Sueuorum, à Rodulpho comite extorquet, & hanc ad inſigne & tutamen imperij poſteris relinquit.

930 11 | 2 | Ioannes papa à militib⁹ Widonis marchionis captus, & in cu- | 25 | ſtodiam truſus, ceruicali ſuper os eius poſito peſſimè ſtrangulatus eſt, in cuius loco alter Ioannes 124 ſubrogatus eſt, frater Alberici Romā expulſo Hugone regentis. Alibi legitur hoc in loco Leo papa reſediſſe.

Wenzeſlaus princeps Boemiæ à rege Henrico in Praga vrbe obſeſſus, ſe & vrbem regi dedit, & impoſitam Boemiæ multam tributi pecuniam ſoluit.

12 | 3 | Hen-

| *Romanorum.* | *Francorum.* | *Conſtantinopolitanorum.* | *Anni domini.*

12 | 3 | Henricus rex reges Normannorum & Abroditarum Chriſtianos facit. | 26 | 931

Redarij vſq; ad ducenta millia hominum cōſpirantes contra Henricum regem rebellant, & regnum eius grauiter infeſtant, & vicinas gentes ad rebellandum animant, ſed à ducibus regis Bernardo & Thietmaro graui bello victi omnes penè moriuntur, aut fugientes in mare vicinum demerguntur. Et hoc facto vicinæ gentes à rebellione deterrentur.

13 | 4 | Arnoldus dux Baioariorum in Italiam contra Hugonem regem veniens, à Veronenſibus ſuſcipitur, & cum Hugone confligens vincitur. | 27 | 932

Raherius epiſcopus à rege Hugone epiſcopatu pulſus, quia Baioariis fauerat, Papiæ exiliatur, vbi & librum de ſuis ærumnis luculenter edidit. Scripſit & alia multa legentibus vtilia.

14 | 5 | Stephanus Romanæ eccleſiæ 125 præſidet. | 28 | 933

Beneuentani contra Græcos bellum agentes, quotquot Græcorum capiebant eunuchizabant.

15 | 6 | Hungari tributum à Saxonibus repetentes, ab exercitu regis Henrici occiduntur aut capiuntur, eisq; vſque ad internicionem deletis, tributum quod repetebatur Deo pro gratiarum actione in eccleſiis & pauperibus exoluitur. | 29 | 934

Otto filius regis Henrici vxorem duxit filiam Eadmundi regis Anglorum.

16 | 7 | Ioannes Romanæ eccleſiæ 126 præſidet. | 30 | 935

Rex Henricus Danos qui per piraticam Friſones incurſabant, vincit, & tributarios facit, & Chuipiam regem eorum baptizari fecit.

In Genuenſi vrbe fons ſanguinis largiſſimè effluxit, portendens fortè vrbis ipſius imminentem ruinam, quia ab eodem anno ab Africanis cum claſſe illuc venientibus capta, cunctis ciuibus exceptis paruulis & mulieribus captis & occiſis, etiam theſauris ſuis eſt vacuata.

17 | 8 | Leo Romanæ eccleſiæ 127 præſidet. | 31 | 936

Rodulphus rex Burgundiæ moritur.

Inger rex Ruſſorum ſciens, exercitus Græcorum eſſe ductos contra Sarracenos, & ad inſularum cuſtodias diſperſos, ad expugnandam Conſtantinopolim cum mille & eo amplius nauibus venit, adeò de victoria iam ſecurus, qui vt Gręcos non occidi ſed capi præciperet. Quibus imperator Romanus cum paucis viriliter occurrens, circumcirca Græco igni iniecto penè omnes cum nauibus exuſſit, paucis euadentibus, omnesq; captiuos decollari iuſſit.

18 | 9 | Hoc anno prodigia apparuere. Sol ſereno cælo obſcuratur, per feneſtras verò domorum radios quaſi ſanguineos emittebat. Hominis cuiuſdam ſiniſtra manus ferro amputata, poſt annū penè ad integrum ei dormienti reſtituta eſt, cui pro ſigno miraculi quaſi ſanguinea linea loco coniunctionis notabatur. | 32 | 937

Henricus rex moritur. Qui licet in vincendis inimicis glorioſus fuerit, quia tamen pacificus erat, nullam operam dedit, vt effugatis ab Italia tyrannis, qui quaſi conductitij mercenarij alter alteri ſuccedentes imperium dilaniabant, benedictionem imperialem accepiſſet; poſt quem Otto filius eius ex Matilda filia Theoderici regis Saxonum imperauit annis 36. Mons verò vbi rex Henricus ſepultus eſt, poſtea flammas in multis locis euomebat.

Obiit dominus Odo, primus abbas Cluniacenſis. Succedit ei Adamarus.

1 | 10 | Contra Ottonem imperatorem rebellauit Euerardus comes pa- | 33 | 938

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Constantinopolitanorum.

latij, & Giſlebertus dux Lotharingiæ, qui Gerbergam ſororem ipſius imperatoris vxorem habebat. Hungari per Auſtraſiam & Alemanniam multis ciuitatibus igne & gladio conſumptis, Wormatiæ regno tranſito vſque ad Oceanum Gallias vaſtant, & per Italiam redeunt.

Princeps Boemiæ Wenzeſlaus, vir ſanctus, à fratre ſuo Boizlao occiditur, ambitione percipiendi principatus ſeducto, in cuius vltionem rex Otto bellum Biozlano indixit, & longa inter eos concertatio per 14 annos protracta eſt.

939 2 | 11 | Stephanus Romanæ eccleſiæ 128 præſidet. Euerardus & Giſle- | 34
bertus Henricum fratrem imperatoris obſeſſum capiunt, eumq́; fallacia ſua ab imperatoris fidelitate ſeiunctum factioni ſuæ applicant, ſuggerentes ei regnum magis competere illi in patris regno nato, quàm Ottoni ante regnum nato.

Hungari à Saxonibus grauiter cæduntur. Otto imperator interim à Baiorariis ſibi reſiſtentibus rediens, Euerardum exiliat, iterumq́; Baioarios aggreſſus omnes ſibi ſubdit præter vnum filium Arnoldi. Rex Otto conſtruit vrbem Magdeburch, quæ & Parthenopolis, id eſt virginum ciuitas, dicitur. Italiã vexat hæreſis Anthropomorphitarum, id eſt corpoream formam Deum habere dicentium, contra quam Raherius Veron. epiſcopus & verbis & ſcriptis reclamabat.

940 3 | 12 | Otto imperator in Lotharingiã vſque ad Capræmontem venit. | 35

Berengarius iunior, Berengarij ſenioris ex filia nepos, timens regem Hugonem ſe perſequentem, pro eo quòd contra eum regnum Italiæ affectaret, ad Hermannum Sueuorum ducem, & per eum ad Ottonem regem fugit.

Rex Otto Boizlaum bello ſuperat, at Boizlaus pro victoria ſecurus, circumueniens principem militiæ regis cũ multis trucidat, rex verò Boemiam deuaſtat.

941 4 | 13 | Ludouicus rex Francorum Lotharingiam inuadens vſq; ad Al- | 36
ſatiam venit, ductu Euerardi Giſleberti. Rex Hugo miſſo ſibi Græco igne ab imperatore Græcorum Fraxinetum oppugnat, & nauibus Sarracenorum exuſtis illud expugnat, & inde eos fugat. Tagmarus frater Ottonis regis ab eo ad hoſtes eius tranſit, & inter cætera mala Heresburch caſtrum regis capit, ibiq́; à rege concluſus, telis intra eccleſiam confoſſus interiit.

942 5 | 14 | Marinus Romanæ eccleſiæ 129 pręſidet. Ad hunc ſanctus Wal- | 37
dricus Romam veniens ab eo cognouit, ſe futurum epiſcopum Auguſtæ Vindelicorum, quod poſt annos quindecim factũ eſt. Giſlebertus & Euerardus cum Henrico fratre imperatoris iuxta Rhenum contra imperatorem bellum parantes, milites imperatoris offendunt, & multi cum paucis congreſſione facta victi terga dederũt, Henrico interim in alio Rheni littore ante clauos Domini lanceę ſuę infixos in oratione proſtrato, in brachio inſanabiliter vulnerato. Orta diſſenſione inter principes de varietate legis, vtrùm deberent auis ſuperſtitibus filij filiorum poſt parentes defunctos hæreditare, an exhæredatis fratruelibus deberet hæreditas ad patruos redire; ex regis Ottonis omniumque principum ſententia cognitio veritatis commiſſa eſt gladiatorio iudicio, ceſſitq́; victoria his qui cenſebant, fratrum filios debere cum patribus hæreditare.

943 6 | 15 | Rex Otto obſedit Briſagam oppidum Alſatiæ, quod Ludouicus | 38
rex per milites Euerardi & Giſleberti tenebat, in qua obſidione ſuaſu Friderici Moguntini epiſcopi qui animo iam ab imperatore defecerat, multi ab imperatore defecerunt: eaque re aliis territis, ſolus rex interritus manet. Interim fideles regis, Vdo videlicet, & Conradus frater Hermanni Sueuorum

rum

Romanorum.	*Francorum.*	*Conſtantinopolitanorum.*	*Anni domini.*

rum ducis, Euerardum & Giſlebertum prędando regno ſecurè intentos iuxta Rhenum inopinatè aggreſſi acerrimè debellant. Euerardo gladiis perempto, Giſleberto autem Rheni vndis ſubmerſo, cæterorum vix aliquis fugit qui non aut trucidaretur, aut caperetur. Hoc nuncio infideles regis corde franguntur, & Ludouicus Alſatia diſcedit, & rex & fideles eius cum ipſo gratulantur. Vxorem Giſleberti Gerbergam, ſororem ſcilicet Ottonis imperatoris, Ludouicus rex duxit vxorem, filiam verò Giſleberti neptem ſuam imperator Bertaldo duci Baioariorum deſpondet, & ducatus eius Ottoni datur.

Ademarus Cluniacenſium abbas ſubſtituit ſibi abbatem Maiolum.

7 | 16 | Otto dux Lotharienſium obiit, Conradus gener regis Ottoni | 39 944
ſucceſſit. Stephanus & Conſtantinus imperatores, filij Romani imperatoris, ægrè ferentes, ſe iuſta patris ſui ſeueritate à iuuenili leuitate coerceri, depoſitis in palatio inſidiis, ignorante altero Conſtantino Leonis imperatoris filio, patrem de palatij ſolio deponunt, & tonſo ei (vt moris eſt) capite ad vicinam inſulam in qua cœnobitæ philoſophantur, tranſmittunt. Sol horribilem eclipſin paſſus eſt feria ſexta, hora diei tertia, quo die in Hiſpania Addaram rex Sarracenorum à Radamiro Chriſtianiſsimo rege Gallitiæ in bello ſuperatus eſt. In Italia cometa miræ magnitudinis apparuit, portendens famem quæ ſequuta eſt.

Rex Otto corpus Innocentij martyris in vrbem Magdeburch transfert.

8 | 17 | Otto imperator Lotharingiam ſibi ſubiugauit, reſiſtente ſibi ſolo | 1 945
Metenſium epiſcopo Adelberone, fratre ducis Friderici. Stephanus & Conſtantinus videntes poſt patris ſui depulſionem, Conſtantinum filium Leonis imperatoris ab omnibus ſibi præferri, & ſe iam vix in ſeculis haberi, cùm deliberarent, hoc quod de patre fecerant etiam de Conſtantino facere, publicato eorum cõſilio per diabolum incentorem huius conſilij, cùm ad conuiuium ex condicto conſediſſent, & de prioratu ſedendi inter ſe conſultò decertarent, dato ſigno à viris Conſtantini ambo fratres ſolio deturbantur, & tonſis capitibus ad idem monaſterium ad quod patrem tranſmiſerant, & ipſi ad philoſophandum cum monachis tranſmittuntur. Ita euacuato palatio abuſiuis imperatoribus, ipſe Conſtantinus, & Romanus filius eius ex filia Romani imperatoris, imperant annis 16. Rex Otto Burgundiam ſibi ſubiugat.

Barbaros occaſione inteſtini belli vndique irruentes, Gero comes fortiter ac frequenter debellat. Regi Francorum Ludouico Hugo comes Pariſienſis nimis aduerſatur. Hic Hugo filius fuit Roberti tyranni in bello Sueſſonico perempti à Carolo rege.

9 | 18 | Agapetus Romanæ eccleſiæ 130 præſidet. Henricus imperator | 2 946
in vrbe à Meresburch à fratre obſeſſus, proiectis armis ad pedes eius procidens, & miſericordiam eius implorans, in cuſtodiam includitur. Fridericus autẽ archiepiſcopus Moguntiæ à ciuibus excluditur. Rex Otto multos contra ſe rebellare molientes capit aut occidit. Mortuo Bertaldo duce rex Otto fratri ſuo Honorico dat ducatum Baioariæ, & ſic eum reprimit à rebellione.

10 | 19 | Berengarium à Sueuia in Italiam reuerſum videns rex Hugo ab | 3 947
Italienſibus ſe deſerto recipi, Lotharium filium ſuum, vt ſaltem Berengario conregnet, Italienſium fidei commendat: ipſe Arelatum vnde venerat repetit.

11 | 20 | Rege Hugone mortuo, Lotharius filius eius in Italia ſolo no- | 4 948
mine regnat. Berengarius actu & poteſtate rex, & cunctis acceptus per Italiam tyrãnizat. Dux Baioariæ Henricus Aquileiam in Italia capit, Hungaros

Anni domini.	*Romanorum.*	*Francorum.*	*Conſtantinopolitanorum.*

bis ſuperat, Ticinum tranſit, & cum multis manubiis redit. Ludouicus rex Francorum à ducibus ſuis circumuentus, à Normannis capitur, & conſilio Hugonis Lugdunum miſſus, publicæ cuſtodiæ traditur, Carlomannus verò maior filius eius à Normannis abductus Rothomagi moritur.

949 12 | 21 | Tapis rex Hungarorum in Italiam veniens decem modios | 5 nummorum à Berengario pro reditu accepit. Rex Otto 32 legionibus Franciam ad liberandum Ludouicum aggreditur. Ludouicus metu à cuſtodia relaxatur.

Rex Otto Lugdunum capit, Hugonem intra Pariſios concludit, Remos capit, Hugonis nepote qui epiſcopatũ vſurpauerat, expulſo legitimum epiſcopum reſtituit, vſq; Rothomagum potenter accedit, & caſtellis ac vrbibus quas ceperat, Ludouico redditis, in Saxoniam redit.

950 13 | 22 | Per loca Galliæ & Germaniæ plurimi & magni terræmotus facti ſunt. | 6 Rex Otto in Boemia contra Boizlaum proficiſcitur, Boizlaus verò regi reconciliatur, eiq; tandem feliciter ſubiicitur. Rege Ottone ſecundam expeditionem in Franciam parante, Hugo virtutem eius non ferens, ei iuxta fluuium Charum occurrit, & pacto pacis ſecundum nutum regis facto, manus ei dedit.

951 14 | 23 | Moguntia ab Ottone imperatore obſeſſa eſt. Fridericus archiepiſcopus | 7 captus, & in cuſtodiam truſus, nõ multo pòſt per indulgentiam regis relaxatus eſt. Rex Otto filium ſuum Luidulfum, natum ex filia regis Anglorum, teſtamento poſt ſe regem deſignat.

952 15 | 24 | Lidulphus filius imperatoris Ottonis, inſtinctu Conradi ducis | 8 cum eo contra patrem ſuum rebellauit, Remesburch cepit, & multas alias vrbes & principes à patre ad ſe auertit. Rex illum intra Moguntiam concluſum obſedit.

953 16 | 25 | Bellum fuit ſuper Moſam inter Conradũ & Raginerium Baginoenſium | 9 | comitem. Mortuo Wigfrido Colonienſium archiepiſcopatum ſuſcepit vir glorioſus Bruno, frater Ottonis imperatoris, qui quantus qualiſue fuerit apud Deum & homines, lector ediſcat in vita ipſius, quam Rogerus luculenter ſcripſit. Huius ſtudio tranſlata ſunt à Roma Coloniam corpora ſanctorum Eliſij, Patrocli, Priuati, Gregorij, cum baculo ſancti Petri.

954 17 | 26 | Rex Otto vxorem ſecundam ducit, relictam Ludouici Italorum | 10 regis, & per eam Papiam accipit. Raherius bis epiſcopatu Veronenſi depulſus. Leodicẽſis epiſcopus per Brunonem archiepiſcopum ordinatur poſt Farabertum.

955 18 | 27 | Lidulfo ad gratiam patris ſui reducto, Conradus dux (Dei & | 11 imperatoris transfuga) ad Hungaros ſe transferens, eos in Lotharingiam vſque ad Carbonariam ſyluam perduxit, & virtute Dei apud Lobias cõtra eos oſtenſa, vltrà prodire prohibiti impunè redeunt. Berengarius rex Italiæ in Germaniam ad regem Ottonem venit, eiq; ſuis ſuiq; filij manibus datis, ſe ei committit.

Ludouico Francorum rege mortuo, Lotharius filius eius ex Gerberga ſorore imperatoris regnauit annis 31.

A Baioariis contra Sclauos proſperè pugnatur.

956 19 | 1 | Ioannes Romanæ eccleſiæ 131 præſidet. In Italia lapis miræ magnitudinis | 12 | tonitru & tempeſtate turbulenta de cœlo iactus, ingens miraculum videntibus præbuit.

Templa plærisq; in locis valida tempeſtate concuſſa ſunt. Vtriuſque ordinis ſacerdotes ictu fulminis interierunt, & plura horrenda dictu portenta monſtrata ſunt. Friderico Moguntiæ archiepiſcopo mortuo, Guillelmus filius

| Romanorum. | Francorum. | Constantinopolitanorum. | Anni domini. |

filius Ottonis imperatoris ſubſtituitur. Raherio ab epiſcopatu Leodicēſium eiecto, Baldricus annitente auunculo ſub Raginerio comite Montenſe epiſcopus ſubſtituitur.

20 | 2 | Lidulphus filius imperatoris Ottonis in Italia moritur. Hunga- | 13 — 957
ris iterum regnum Ottonis imperatoris ductu Conradi ducis depopulantibus, imperator eos bello excepit, Conrado ab Hungaris ad eum pœnitendo refugiente & orante Deum, vt pro pœna perfidiæ ſuæ in ipſo bello ab Hungaris perimeretur. Quo bello in tantum ſunt Hungari victi & attenuati, vt vltrà iam nec mutire auſi fuerint. In tantum quippe contriti ſunt, vt nullus aut rarus eorum euaderet. Conradus tamen ſecundum votum ſuum ibi occubuit.

Tres reguli Hungarorum in bello capti, ſuſpendio perierunt. Bruno archiepiſcopus ducatum Lotharienſium poſt Cōradum adeptus, cœnobium ſancti Panthaleonis Coloniæ conſtruxit. Henricus dux Baioariæ, frater regis Ottonis, moritur. Henricus filius eius ei ſuccedit.

21 | 3 | Bruno archiepiſcopus plures Normannorum cum principibus | 14 — 958
eorum baptizari fecit. Wigmānus à facie regis Ottonis trans Albiā fugiens, Sclauos in regnum eius conduxit, quos rex fortiter debellauit, occiſo regulo eorum, cum multis & ſeptingentis captiuis capite cæſis.

Obiit ſanctus Gerardus fundator Bromenſis cœnobij.

22 | 4 | Bruno archiepiſcopus & archidux Lotharingiæ, ſecundas par- | 15 — 959
tes in regno fratris ſui potenter & induſtriè adminiſtrās, Raginerium Montēſem comitem, qui Longicollus cognominabatur, apud Valentianas euocatum cepit, & irreuocabili exilio damnauit, pro eo quòd regnum bellis inquietabat, vel quòd verius fuiſſe dicitur, pro eo quòd mortuo Giſleberto duce conſanguineo ſuo, ea quæ Giſlebertus vxori ſuæ Gerbergæ ſororis imperatoris in dotem contulerat, violenter ei auferre præſumebat. Bonis Raginerij ad fiſcum publicatis, filij eius Raginerus, & Lambertus ad Lothariū Francorum regem confugerunt. Prodigioſa res multos terret, & à vitiis coërcet, notis crucis in veſte plurimorum apparentibus, quorundam autem veſtibus quaſi lepra ſordentibus.

23 | 5 | Hoc tempore induſtriam Ottonis imperatoris meliorato impe- | 16 — 960
rij & eccleſiæ ſtatu, multa monaſteria & cœnobia ad laudem Dei & honorem ſanctorum, aut reſtaurantur, aut amplia ntur, aut ædificantur.

24 | 6 | Gallia & Germania iam bene pacatis, intendens imperator Ot- | 17 — 961
to etiam Italiam pacare, præſertim ad hoc cum anxiè euocantibus Ioanne papa, cæteriſq; Italiæ epiſcopis, vt eos liberaret de manibus tyrannorum Berengarij, Adelberti filium ſuum Ottonem, puerum ſeptennem, Aquiſgrani die ſancto Pentecoſtes in regem inungi fecit: eoque commendato archiepiſcopis fratri Brunoni & filio Guillelmo ad Italiam tendit. Apud Conſtantinopolim Romano imperatore defuncto, Nicephorus imperat annis decem.

25 | 7 | Sanctus Wicbertus fundator Gemmelacenſis cœnobij apud | 1 — 962
Gorziam, vbi Deo militabat propter amorem feruentis ibi ſanctæ religionis, in Chriſto dormiuit. Corpus eius relatum eſt ad cœnobium Gemmelacenſe.

26 | 8 | Otto imperator Italia peruagata, & tyrannis Italiæ maieſtate no- | 2 — 963
minis ſui ita exterritis, vt in locis natura munitis laterent, aut Sarracenorum patrocinia quærerent, Romæ à Ioanne papa in imperatorem benedicitur, tyranni ab Ioanne papa & Romanis abiurantur. Eo repatriante Adelbertus à papa Ioanne à Fraxineto Romam reuocatur, ſed imperatore redeunte refugiunt.

Digitized by Google

Collecto à tota Italia epiſcoporum cōcilio, Ioannes papa de nefariis cauſis infamatur. Qui tertio euocatus, dum ſe excuſatum venire cunctatur, poſt multa tādem eo a cunctis præiudicato, Leo adhuc laicus electione omnium & conſenſu imperatoris papa ſubſtituitur. Sic Leo præſidens apoſtolicæ ſedi fecit ordinationes, & ea quæ erant apoſtolica. Nec longum, Romani alterata fide apud imperatorem, papam recipiunt Ioannem. Ille ſynodo collecta Leonem depoſuit, & eius geſta caſſauit. Statutum quoque eſt publico omnium iudicio, ſynodum à Leone habitam, nec nominandam ſynodum, ſed proſtibulum fauens adulteris. Quicunque ergo eo ordinante erant damnati, iuſſi ſunt ſuam ipſorum proſcriptionē præſentare in charta hæc continente verba: Pater meus nihil ſibi habuit, nihil mihi dedit. Et ſic depoſiti remanſerunt in illis gradibus ſi quos habuerant, non à Leone ordinatis. Si qui autem digni iudicantur, vt non accepta prius conſecratione ordinentur, indicto illis eodem decreto, quod & damnatis à Conſtantino Neophyto. Romani igitur à papa Ioanne pecunia illecti, imperatorem cum paucis Romæ morantem ſubitò aggreſſi, ita ab exercitu imperatoris ſunt attriti, vt niſi ab imperatore & à papa Leone milites imperatoris à cæde reuocarentur, vſque ad internicionem Romani delerentur. Quibus per Leonem imperatori reconciliatis, poſt abſceſſum imperatoris Leo papa inſidias ſibi parari ſentiens, ad imperatorem fugit. Ioannes autem papa ſe cum vxore cuiuſdam oblectans, à diabolo in tempore percutitur, ac ſine viatico dominico moritur. Romani verò contra iuramentum quod imperatori fecerant, ſe nunquam electuros papam ſine eius & filij eius Ottonis conſenſu, Benedictum ſibi papam ſtatuunt.

Benedictus Romanæ eccleſiæ 132 præſidet. Imperator autem Roma obſeſſa, Romanos cæde & fame adeò afflixit, vt Leonem papam ſe recepturos promitterent. Sic Benedictus reiectus, non ſolùm papatu, ſed etiam ſacerdotio à Leone exordinatur.

Leo Romanæ eccleſiæ 132 præſidet.

964 | 27 | 9 | Hoc tempore eccleſia ſancti Quintini martyris, quæ eſt in inſula ſuper fluuium Somene ſita, cœnobium monachorū paucorum facta eſt, | 3 Procedente verò tempore, creſcente numero fratrum, & aucta poſſeſsione redituum, etiam abbatia eſſe cœpit. In quo loco adhuc extant duo putei, in vno quorū caput ipſius martyris, in altero corpus, angelo reuelante, inuentum fuerat à venerabili matrona Romana nomine Euſebia, quæ pro munere eiuſdem officij lumen oculorum quo antea priuata fuerat, per eundē martyrem recepit. Et hæc inuentio āno à paſſione ipſius martyris 55 euenit, qui paſſus eſt martyrium anno Domini 332. Sed poſtquam præfata mulier religioſa ſancti martyris corpus inuenit, atque in ſuperiori loco præminētis oppidi quod antiquitus Auguſta Viromandorum vocabatur, collocauit; labentibus multis annorum curriculis, ſepulchrū eiuſdem martyris vbinam haberetur, cunctis erat incertum. Denique ſancto Eligio Nouiomenſi eccleſiæ pontificante, facta inquiſitione de eiuſdem martyris corpore, ſub præſentia ipſius epiſcopi inuentus eſt loculus, in profundo terræ defoſſus, in quo precioſus ille theſaurus ſeruabatur. Et hæc ſecunda inuentio ſub ſancto Eligio facta eſt anno ab incarnatione Domini 657, non abſque diuinæ virtutis magno miraculo. Nam cùm beatus epiſcopus nocturno tempore multis luminaribus accenſis quæſitum loculum inueniret, & foſſorio quod manu tenenebat perforaret, tanta ſubitò odoris ſuauiſſimi fragrantia, tantaque ſupernæ lucis claritas circūquaque emanauit, vt & præſentes odore mirifico replerentur, & abſentes ortum diei aduenïſſe ſuſpicarentur.

Adelberone Metenſium epiſcopo mortuo, Deodericus conſobrinus Ottonis

Ottonis imperatoris epiſcopus ſubrogatur. Hic (vt legitur) inſpiciens primas literas nominum omnium Metenſium epiſcoporum, quas angelus Domini dicitur dediſſe ſancto Clementi primo Metenſium epiſcopo, & notans alias auro, alias argento, alias viliori metallo, pro meritorum qualitate eſſe annotatas, cùm videret etiam literam ſui nominis argento eſſe prænotatam, dixiſſe fertur, ſe in epiſcopatu tanta bona fore facturum, vt ipſa numinis ſui litera merito deberet auro annotari. Cuius bonæ intentionis initium oſtenditur in cœnobio ſancti martyris & leuitæ Vincentij, fundato in ipſius vrbis inſula.

Arnulpho ſene Flandrēſium comite mortuo, Lotharius rex Francorum grauiter Flandrias infeſtat & vaſtat.

28 | 10 | Ioannes Romanæ eccleſiæ 124 præſidet. | 4 965

Otto imperator Pentecoſten Aquiſgrani celebrauit, concurrentibus ibi à Francia ſororibus ſuis, regina videlicet Francorum Gerberga, matre Lotharij regis & Caroli ducis, & Hawide vxore Hugonis Pariſiorum comitis, quorum filius fuit Hugo qui poſtea regnauit in Francia: vbi omnis illa regalis proſapia tanto ad inuicem congratulationis iubilo eſt affecta, vt in omni vita eorum vix aliquid gaudij huic letitiæ potuerit æquiparari. Bruno dux & archiepiſcopus in Franciam pergens ad pacificandos nepotes ſuos Lotharium regem, & filios Hugonis vbi Compendium venit; febre correptus Remis redit, ibiq́; quicquid in re mancipi habuit, per teſtamentum eccleſiis ſanctorum delegato mortuus eſt, & corpus eius Deoderico Metenſium epiſcopo Coloniam refertur.

Otto Italiam repetit.

29 | 11 | Guillelmus archiepiſcopus filius imperatoris Maguntiæ moritur. | 5 966

Hoc tempore, Danis qui Chriſtum Ieſum & idola ſimul colebant, cum Popone clerico in conuiuio altercātibus ſuper cultura Dei & Deorum, Danis aſſerentibus Chriſtum Ieſum eſſe quidem Deum, Deos verò maiores & antiquiores eſſe, illo Popone econtra affirmante, Ieſum Chriſtum ſolum verum Deum eſſe, vnum in ſubſtantia, trinum in perſonis; rex Danorum Araldus condixit clerico, vt fidem propoſitam à ſe probaret teſtimonio veritatis. Quod annitente clerico, ingentis ponderis ferrum valdè ignitum manibus illius ferendum imponitur. Quod cùm clericus vſque ad placitum omnium tuliſſet abſque vlla læſione, rex penitus abiecta idololatria, ſe ſuosq́; ad colendum verum ſolum Deum conuertit, clericus verò ad epiſcopatum promotus eſt.

30 | 12 | Wichmannus diu contra Ottonem imperatorē rebellis à Miſacha Sclauorum regulo imperatoris amico & milite perimitur. Hoc tempore Bulgaribus dominabantur filij Simeonis, Petrus, & Baianus, quorum Baianus in arte magica adeò valebat, vt quotiens vellet, lupus vel quęlibet fera fieri videbatur. | 6 967

31 | 13 | Otto iunior à patre euocatus Romam, à Ioanne papa in imperatorem benedicitur. | 7 968

Otto imperator Beneuentanos duces potentia ſua ad ſubiectionem ſui inflexit.

Otto imperator in terra Saxonica venas auri & argenti primus induſtria ſua aperuit.

32 | 14 | Quidam comes Ottonis imperatoris, ei familiaris, Romæ ante oculos omnium à diabolo arreptus, ita vt ſeipſum dentibus diſcerperet, iuſſu imperatoris ad papam Ioannem adductus, vt catena ſancti Petri collo eius circundaretur. Dum à fallacibus clericis ſemel & bis & alia catena furenti adhiberetur, nec quicquam remedij proueniret, vbi nihil virtutis inerat, | 8 969

tandem vera ſancti Petri catena allata, & collo furentis circundata; diabolus ſpumans, & multùm clamans abſceſſit. Qua catena Deodericus Metenſis epiſcopus arrepta, cùm diceret ſe eam niſi manu eius abſciſſa nō dimiſſurum, tandem imperator ſedato litigio à papa Ioanne obtinuit, vt annulum huius catenæ exſectum epiſcopus mereretur.

Imperator Otto dum partem exercitus ad Græcos miſiſſet, vt vxorem filio ſuo Ottoni acciperent, Græci ſuper eos irruunt, caſtra diripiunt, plures occidunt, plures capiunt, & Cōſtantinopolim mittunt. Ad hoc dedecus vindicandum imperator Otto eminentiores ex ſuis in Calabriā mittit, qui Græcos aggreſſi plures occidunt, plures truncatis naribus dehoneſtant, & per Apuliam & Calabriam à Græcis tributum exigunt. Conſtantinopolitani audientes à ſuis malè pugnatum eſſe in Calabria, cōtra imperatorem ſuum Nicephorum inſurgunt.

Theodericus Metenſium epiſcopus imperatori ſanguine, dilectione, ac familiaritate cęteris deuinctior, dum in Italica expeditione per triennium ſub eo militaret, multa corpora & pignora ſanctorum de diuerſis Italiæ locis quocunque modo potuit collegit. Primùm à Marſia ſanctum Elpidium confeſſorem, cuius ſocium Eutychium epiſcopum ipſe imperator iam ſuſtulerat, ab Amiternis Eutychetem martyrem cum reliquiis Maronis & Victorini ſociorum eius, à Sulginis Felicianum epiſcopum & martyrem, à Peruſio Aſclepiotatum martyrem, à Spoleto Serenam martyrem cum Gregorio Spolitano martyre, à Corduno pignora Vincentij martyris & leuitæ, ab Hiſpania olim à duobus monachis Capuam, à Capua verò illuc deportata, à Meuania alterum Vincentium epiſcopum & martyrem, à Vincentia Leontium epiſcopum & martyrem, à Florentia Mineatem martyrem, ab vrbe Tudertina Fortunatum epiſcopum & confeſſorem, à Corfinio *Luciam* Syracuſanam virginem & martyrem, à Foroaldo duce Spoletanorum olim à Syracuſis illuc tranſlatam, à Sabinis partes corporum Proti & Hyacinthi martyrum. Hæc omnia cum parte catenæ ſancti Petri apoſtoli, cum capillis eiuſdem, & ſanguine ſancti Stephani protomartyris, & parte craticulæ ſancti Laurentij martyris, à papa Ioanne ſibi donata, cum aliis multis ſanctorum pignoribus præſul Deodericus in Galliam hoc anno tranſtulit, & in eccleſia ſancti Vincentij martyris à ſe in inſula vrbis conſtructa locauit.

970 | 34 | 16 | Apud Conſtantinopolim Nicephorus imperator timens à filiis ſuis imperio expelli, quia ſenex erat, volebat eos eunuchizare, quorū mater regina, quia nullo alio modo poterat eos liberare, ſuaſit Ioanni Nicephorum occidere & imperare. Ioannes itaque occultè cum funibus intrauit palatium, & occiſo Nicephoro imperauit annis 6. | 10

971 | 35 | 17 | Benedictus Romanæ eccleſiæ 135 præſidet. | 1

Otto imperator Romæ Ottoni comparatori ſuo, neptem Ioannis Conſtantinopolitani imperatoris Theophaniam nomine, à Ioanne papa coronatam, in legitimo matrimonio ſociauit.

Rogerus ordinatur epiſcopus Leodienſium. Hic vrbem muro circumcinxit, ædificiis honeſtauit, maiorem eccleſiam corpore ſancti Lamberti inſignitam à fundamentis renouauit, cœnobium ſancti Ioannis Euangeliſtæ in inſula fundauit.

972 | 36 | 18 | Donus Romanæ eccleſiæ 136 præſidet. | 2

Otto ſenior imperator obiit, cuius vitam Windichildus monachus deſcripſit, qui etiam hiſtoriam Saxonum vſque ad hunc annum conſcripſit.

Otto ſecundus imperat annis decem.

Raginerius

| *Romanorum.* | *Francorum.* | *Conſtantinopolitanorum.* | *Anni domini.* |

Raginerius & Lambertus, filij Raginerij Longicolli, paulatim reſumptis viribus à Francia redeunt, & cũ Garnero & Ramnoldo qui comitatum patris eorum occupauerant, bello apud Peronam cõfligunt, eosq; cum multis perimunt, & ſuper Hannam fluuium caſtello Buxide munito Lotharingiam infeſtant.

Wenzeſlaus princeps Boemiæ à fratre ſuo Boizlao propter præripiendum principatum interfectus, vrbem Pragam vbi requieſcit, multis miraculis illuſtrat.

1 | 19 | Bonifacius Romanæ eccleſiæ 137 præſidet. | 3

Raherius de quo dictum eſt hoc monoſtichon, *Veronæ præſul, ſed ter Raherius exul*, apud Lobias moritur. 974

Contra Ottonem imperatorem rebellat patruelis eius Henricus dux Baioariæ.

Otto imperator caſtellum Buxidis obſidet, captum diruit, captos in eo exiliat: nec tamen Raginerius à rebellione deſiſtit.

2 | 20 | Benedictus Romanæ eccleſiæ 138 præſidet. | 4 975

Otto imperator Henricum ducem ſibi ſubiugat.

Maiolus abbas Cluniacenſis ſanctitate & religione claret.

Gelu magnum à calendis Nouembris vſque ad ęquinoctium vernale.

3 | 21 | Otto imperator contra Sclauos proficiſcitur. | 5 976

Filij Raginerij Longicolli auxilio Francorum, & maximè Caroli poſtea ducis fulti, laceſſunt bello Godefridum & Arnulphum comites, qui poſt Warnerum comitatum Montenſem inuaſerant; montem Caſtrilocum obſident. Multis vtrinq; in conflictu fuſis, obſidio remota eſt, victoria anceps, datur tamen palma comitibus.

Obiit ſanctus Waldricus Augſpurgenſis epiſcopus, cuius vita qualis fuerit, mox miraculorum gloria patefecit.

4 | 22 | Gens Leuticiorum ad idololatriam reuoluitur. | 6 977

Sanctus Wictech Pragenſis epiſcopus, cognomento Adelbertus, ſanctitate & doctrina apud Winidos claret, qui apud Brutios martyrizatus, multis miraculis glorificatur.

Filij Raginerij, vt pro ſe viriliter agerent, animati Francorum auxilio & affinitate (Raginerius quippe Hawidam, Hugonis filiam poſtea regis, Lambertus verò Herbergam filiam Caroli ducis duxere vxores) in terrã patrum ſuorum relocati ſunt.

Ducatus Lotharingiæ datur Carolo, fratri Lotharij regis Francorum, multis inſuper conducto beneficiis, vt & ipſe ab inſolentiis deſiſtat, & fratris ſui Lotharij motibus obſiſtat.

Ab hinc de Conſtantinopolitano imperio taceatur.

5 | 23 | Pacato vndiq; regno, cùm Otto imperator Aquiſgrani moraretur, Lotharius rex Francorũ ſubitò ad inuadendã Lotharingiam contendit, & cedente imperatore, quia ad pugnam imparatus erat, rex poſt multam vaſtationem repatriauit. Quem cùm inæſtimabili exercitu imperator proſecutus, condicto die ſcilicet calendis Octobris Franciam intrauit, quam vſque ad calendas Decembris peruagatus, fines Remenſium, Laudunenſium, Sueſſionum, & Pariſienſium, diuerſa cæde vaſtauit, eccleſiis tantum Dei omnium immunitate conceſſa: in redeundo tamen circa Aſonam fluuium partem impedimentorum amiſit. De his quidam recluſus prædixit, quòd omnes huius mali incentores ante ſeptennium morerentur. 978

Digitized by Google

Anni domini. | Romanorum. | | Francorum. |

979 6 | Igneæ acies viſæ ſunt in cœlo per totam noctem, quinto calendas Nouembris. | 24

Hoc anno complentur mille anni à natiuitate Chriſti, ſecundum veritatem euangelij, qui ſecundum cyclum Dionyſij anno ab hinc 21 finiuntur, ſicq; in anno Dominicæ paſſionis veritati Euangelicæ contradicitur.

980 7 | Otto imperator, Lotharius, & rex, conuenientes ſuper Carum fluuium pacificantur, datis inuicem ſacramentis, & rex Lotharius Lotharingiam abiurat. | 25

Otto imperator Italiam petit.

Corpora ſanctorum Laudoaldi, Adriani, Amantij, & aliorum, à Wantreshouo Hasbaniæ vico transferuntur Gandauum cum miraculorum gloria.

981 8 | Otto imperator Apuliam & Calabriam Italiæ prouincias ad ius regni Græcorum appendentes transferre ad imperium Romanum conatur, maximè propter affinitatem quam per vxorem ſuam Theophaniam cum imperatore Græcorum habebat. | 26

982 9 | Græci infenſi, quòd imperator Otto prouincias Græcorum inuaderet, conducto ſibi Sarracenorũ auxilio, imperatori in Calabria bello congrediuntur, in quo bello omnes Romanorum copiæ vſq; ad internicionem penè deletæ ſunt. Imperator natando nitens euadere à nautis ignorantibus eum capitur, & à quodã eorum qui negotiator Sclauorum erat, agnitus nec proditus, per illum re delata ad imperatricem & Deodericum Metenſium epiſcopum, qui in ciuitate Rhoſan rei euentum præſtolabantur, difficulter per Sclauum & epiſcopum liberatur: nautis quippe ad pecunias pro eo redimendo allatas inhiantibus imperator aſcenſo equo vix euaſit. Omnibus pro infortunio reipublicæ animo conſternatis, ſola imperatrix fœminea & Græca leuitate inſultabat eis, quòd ab exercitu ſuæ nationis victi eſſent Romani, ac per hoc cœpit primatibus exoſa haberi. | 27

983 10 | Otto imperator, tædio & angore animi deficiens, Romæ moritur: & de imperatore ſubſtituendo inter primates diſſentitur, aliis filio ipſius Ottoni imperiũ deberi certantibus, aliis odio imperatricis à filio eius imperium transferre volentibus ad Henricum ducem filium Henrici, qui fuit frater primi Ottonis. Hic Henricus ipſum Ottonem puerum factioſè raptum in cuſtodiam tenet, ſed principes puerum de manu Henrici extorquentes, in regno ſublimant, & regnauit annis 19. | 28

984 1 | Ioannes Romanæ eccleſiæ 139 præſidet. | 29

Lotharius rex Francorum ad inuadẽdam Lotharingiam rurſum laborans, vrbem Virdunum & Godefridum ipſius vrbis comitem capit.

Ioannes Romanæ eccleſiæ 140 præſidet.

Theodoricus Metenſium epiſcopus obiit, & ſecundum prophetiam viri Dei vix aliquis principum qui in bello Calabrico euaſit, diu ſuperuixit. Epiſcopatum Metenſem ſuſcepit Adelbero, vir ſanctus & nobilis, filius Friderici ducis.

985 2 | Lotharius rex, videns Ottonem imperatorem virtute militum ſuorum proficere, vrbem Virdunum & Godefridum comitem reddit. | 30

986 3 | Ioannes Romanæ eccleſiæ 141 præſidet. | 31

Lothario rege Francorũ mortuo, Ludouicus filius eius regnat in Francia anno vno.

987 4 | Ludouico Francorum rege mortuo, Francis regnum transferre volentibus ad Carolum ducem fratrem Lotharij regis, dum ille rem ad conſilium defert, regnum Francorum vſurpat Hugo, filius Hugonis Pariſienſis ex Hawide, ſorore primi Ottonis imperatoris, & regnauit annis nouem. | 1

Herluinus

Herluinus primus abbas Gemmelacenſis moritur.

5 | Carolus dux regnum Francorum ex paterna & auita ſucceſſione ſibi | 1 | 988
debitum contra Hugonem regem nepotem ſuum repetit, eumq; bello perurgens, Laudunum vrbem capit. Hugo autem rex Carolum in Lauduno obſidet, ſed ſecũdo obſidionis menſe obſeſſi proſilientes caſtra obſidentium incenderunt, & ipſe rex Hugo plurimis ſuorum peremptis turpiter fugiens vix euaſit.

6 | Inundatio aquarum frequens, ac diutina vltra ſolitum, æſtas poſtea | 2 | 989
feruentiſſima, pluribusq; pernicioſa, vnde & fruges minoratæ ſunt.

Carolus dux montem acutum expugnat, Sueſſionis vſque vaſtando peraccedit: inde Rhenum aggreditur, & Laudunum cum multa præda reuertitur.

Siccitas magna vernalis, vnde & ſatio primitiua impedita, & fames ingens ſecuta eſt.

Nix nimia decidit, imber poſtea continuus, qui autumnalem ſationem omni modo denegaret.

Fertur annonam pluiſſe de cœlo in Aſbanio, alij etiam piſciculos paruos de cœlo pluiſſe ferebant.

7 | Carolus dux Remos occupat, archiepiſcopum quem Hugo rex præ- | 3 | 990
fecerat, & quoſdam primates capit, & Lauduno relegat.

8 | Carolus dux moritur, Otto filius eius ſuccedit ei in ducatu Lotha- | 4 | 991
rienſium.

9 | Remis ſynodo totius Franciæ congregata, Arnulphus nepos Caroli | 5 | 992
ducis, quem ipſe Carolus epiſcopum Remis ſubſtituerat, omnium iudicio exordinatus damnatur, & Adelgarius presbyter qui vrbem prodidit, & portas Carolo aperuit, inſolubiliter excommunicatur. Gerbertus verò ſubſtituitur epiſcopus, ſed quibuſdam cauſam ventilantibus, non potuiſſe degradari Arnulphum abſq; ſcientia & auctoritate papæ Romani.

Gerbertus depoſitus ad Ottonem imperatorem ſe contulit, quem imperator receptum, primò eum Rauennæ archiepiſcopum, & poſtea conſtituit papam Romanum, vnde eſt eius illud monoſtichon.

Tranſit ab R Gerbertus ad R fit papa vigens R.

10 | In Burgundia Odilo Aruernæ oriundus ex clerico Bruiatenſi mona- | 6 | 993
chum profeſſus in Cluniacenſi cœnobio poſt Maiolum præficitur ipſi cœnobio, quod per annos 56 miro religionis feruore rexit & prouexit, qui egregiè præter cætera pietatis inſignia, non ſolùm vitæ exemplis, ſed etiam miraculis in vita ſua claruit. Qui cùm reprehenderetur, quòd in peccantes miſericordior iuſto eſſe videretur. Si damnandus ſum (inquit) malo damnari de miſericordia, quàm de duritia.

Otto in imperatorem benedicitur.

11 | Florebant hoc tempore in ſcientia literarum in Lotharingia Heri- | 7 | 994
gerus abbas Lobienſis, Adelbodus epiſcopus Vltraiectenſis; in Francia, Fulbertus epiſcopus Carnotenſis, Abbo abbas Floriacenſis, qui ſuper calculum

12 | Victorij commentatus eſt. | 8 | 995

13 | Gregorius Romanæ eccleſiæ 142 præſidet. | 9 | 996

Hugone Francorum rege mortuo, Robertus filius eius in Francia regnat annis 34.

14 | Heribertus ordinatus Colonienſium epiſcopus multa ſanctitate | 1 | 997
claret.

Clarebat etiam hoc tempore inter Gallos Ausfridus. Qui cùm fuiſſet comes Bratuſpantium, non minus iuſtitia quàm potentia ſeculari famoſus, de-

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* |

poſito militiæ cingulo tonſoratus in clericum, eo prouectus eſt vt ordinaretur epiſcopus Vltraiectenſis eccleſiæ.

998 15 | Ioannes Romanæ eccleſiæ 143 præſidet menſibus 10. Poſt quem | 2 Gerbertus, qui & Syluester 144, qui & ipſe inter claros ſcientia literarum egregiè claruit. Quidam tamen tranſito Syluestro iſto, Agapetum papam hoc in loco ponunt: quod non otioſè factum eſſe dicitur, quia is Syluester nō per oſtium intraſſe creditur, quippe qui à quibuſdam etiam nigromantiæ arguitur. De morte quoq; eius non rectè tractatur, à Diabolo enim percuſſus dicitur obiſſe; quam rem nos in medio relinquimus, à numero enim paparum videtur excluſus. Vnde lector quæſo, vt hic & alibi ſi qua diſſonātia te offenderit de nominibus vel annis vel temporibus paparum, non mihi imputes, quia non viſa ſed audita vel lecta ſcribo.

Hoc tempore quidam religioſus ab Hieroſolymis veniens, in Sicilia recluſi cuiuſdam humanitate aliquandiu recreatus, didicit ab eo inter cætera quòd in illa vicinia eſſent loca eructantia flammarum incendia, quæ loca vocantur ab incolis *Olla Vulcani*, in quibus animæ defunctorum luant diuerſa pro meritorum qualitate ſupplicia, ad ea exequenda deputatis ibi dæmonibus, quorum ſe crebrò voces, iras, & terrores, ſæpe etiam eiulatus audiſſe dicebat plangentium, quòd animæ de manibus eorum eriperentur per eleemoſynas & preces fidelium, & hoc tēpore magis per orationes Cluniacenſium orantium indefeſsè pro requie defunctorum. Hoc per illum abbas Odillo comperto, conſtituit per omnia monaſteria ſibi ſubiecta, vt ſicut primo die Nouembris ſolennitas omnium ſanctorum agitur, ita ſequenti die memoria omnium in Chriſto quieſcentium celebretur. Qui ritus ad multas eccleſias tranſiens, fidelium defunctorum memoriam ſolennizari fecit.

999 16 | In Italia Creſcens, patriciatu Romanorum arrepto, contra Ottonem imperatorem rebellat. | 3 |

1000 17 | Anno Ieſu Chriſti milleſimo ſecundum computationem Dionyſij | 4 multa prodigia ſunt viſa.

Terræmotus factus eſt permaximus. Cometes apparuit 19 calendis Ianuarij circa horam nonam aperto cœlo, quaſi facula ardens cum longo tractu fulguris inſtar illabitur terris, tanto ſplendore, vt non modò qui in agris erant, ſed etiam in tectis irrupto lumine ferirentur. Qua cœli ſciſſura ſenſim euaneſcente, interim viſa eſt figura quaſi ſerpentis, capite quidem creſcente cum cœruleis pedibus.

1001 18 | Otto imperator Romæ Creſcentem patricium bello aggreditur, | 5 | ſed victus Creſcens & ex fuga retractus capitur, viliq; iumento auerſe impoſitus circunducitur, & paulatim membris truncatus, ad vltimum ante vrbem ſuſpenditur.

1002 19 | Otto imperator degens Romæ dum cum Romanis ſe remiſſius a- | 6 git, tractans qualiter iura regni & eccleſiæ ad antiquum ſtatum reformaret, Romani per hoc ad contemptum eius adducti, ſubitò contra eum conſpirant, & aliquot militum eius peremptis, eum in palatio obſident. Vnde per induſtriam Henrici ducis Baioariæ & Hugonis marchionis Italiæ ſimulato pacto vix extractus, Roma decedit cum Syluestro papa. Et quia vxor Creſcentis imperatorem ſpe regnandi ad amorem ſui pellexerat, dolens pro eius deceſſu venenum ei miſit, quo ille conſumptus inter remeandum in Italia moritur.

Milites tranſalpini corpus imperatoris defuncti cum inſignibus imperij ad Galliam referentes, crebris Italorum incurſibus laceſſiti, armis ſibi viam parant. Sed cùm iam res in tuto eſſe putaretur, dux Baioariæ Henricus iniuriato

Romanorum.		*Francorum.*	*Anni domini.*

iniuriato Heriberto Colonienſium archiepiſcopo, à cuius ore omnes pendebant, inſignia regni ab eo violēter extorſit, quaſi iure hęreditario ſibi competentia. Erat quippe filius Henrici ducis, qui fuit genitus de Henrico fratre primi Ottonis imperatoris.

Henricus ergo dux conciliatis ſibi animis quorundam principum regni vngitur in regem à Willigiſo Moguntino archiepiſcopo, & imperauit annis 22.

1 | Ioannes Romanæ eccleſiæ 145 præſidet. | 7 | 1003

Abbo Floriacenſis abbas in Waſconia martyrizatur.

Ioannes Romanæ eccleſiæ 146 præſidet.

Henricus imperator potentiores regni viros, bello ſibi concitare volentes, celeriter deuincit, & reges gentilium in interiori Germania commorantes, qui dicuntur Winidi, tributarios ſibi facit.

2 | Gerardus Cameracenſis epiſcopus, & Adelbodus Vltraiectenſis epiſcopus, magni in eccleſia & in palatio habentur. | 8 | 1004

Henricus imperator Babenbergenſem eccleſiam epiſcopalis ſedis honore ſublimat, & quia liberis carebat eam omnium rerum ſuarum hęredem facit. Vnde Deodericus Metenſium epiſcopus dolens, dotem & patrimonium ſororis ſuæ Chunigundis imperatricis delegari ab imperatore Babenbergenſi eccleſiæ, rebellat.

3 | Cometes horribili ſpecie huc illucque iactans in auſtrali parte viſus eſt. | 9 | 1005

Mortuo Ottone duce, ducatus Lotharingiæ datur comiti Godefrido, filio Godefridi Ardennenſis.

Hilpericus librum de ratione computi hoc anno ſcripſit, vt apparet ex argumento ad inueniendos annos Domini per indictiones. Si vis (inquit) ſcire quot ſint anni incarnati Chriſti, ſexaginta ſex ordines indictionum qui fluxerunt ab eius incarnatione, multiplica per quindecim, fiunt nongenti nonaginta. His adde duodecim, quia tertia indictione natus eſt Chriſtus, adde etiam indictionem præſentis anni, id eſt tertiam, & ecce habes hoc anno annos Chriſti 1005.

4 | Fames & mortalitas tam grauiter per totum penè orbem inualuit, vt ſepelientium tædio viui adhuc ſpiritum trahentes obruerentur cum mortuis. | 10 | 1006

Caſtrum Valentianas ſitum in marchia Franciæ & Lotharingiæ, quod Balduinus comes Flandrēſium inuaſerat, imperator Henricus obſidet, concurrentibus ad auxilium eius Roberto rege Francorum, & Richardo comite Normannorum.

5 | Henricus imperator quia de obſidione Valentianenſi inefficax redierat, contra Balduinum profectus caſtrum Gandauum inuadit, & depopulata terra, aliquot primores Flandrenſium capit. Vnde Balduinus perterritus imperatori ſatisfacit, Valentianas redit, datiſque obſidibus cum ſacramento fidelitatis manus ei dedit. Poſtea imperator ſeditione ſuorū coactus, Valentianas Balduino comiti beneficiauit, vt ſibi contra motus ſuorum auxilio eſſet, poſtea ei etiam Walachras addidit. | 11 | 1007

6 | Baldricus Leodicenſium epiſcopus ordinatur. Burchardus quoq; fit Warmacenſis epiſcopus, qui in ſcripturis ſtudioſus magnum illud canonum volumen edidit, ſcripturarum ſentētiis vndiq; compilatis defloratum, collaborante ſibi in hoc magiſtro ſuo Olberto abbate, viro vndecunque doctiſſimo. | 12 | 1008

7 | Sergius Romanæ eccleſiæ 147 præſidet. | 13 | 1009

Eclipſis Solis facta eſt hora diei ſecunda.

Digitized by Google

Anni domini.	*Romanorum.*		*Francorum.*

Normanni Friſiam infeſtantes Tilæ oppidum incendunt.

Henricus imperator Metis vrbem obſidet propter Deodericum fratrem vxoris ſuæ contra ſe rebellantem, qui epiſcopatum ipſius vrbis vſurpauerat. Dux enim Moſelanorum Deodericus poſt fratrem ſuum Alberonem dato epiſcopatu Metenſium filio ſuo adhuc puero, tutorẽ ei ſubſtituit ipſum Deodericum. Qui puero vrbe excluſo, & epiſcopatu vſurpato, ipſum etiam Deodericum ducem bello capit. Vrbe ergo per obſidionem penè deſolata, tandem pax conuenit.

Bruno epiſcopus martyrizatur.

1910 8 | Normanni Friſiam repetunt, & multis cæſis Vltraiectum oppidum | 14 incendunt.

Gens Hungarorum hactenus idololatriæ dedita, hoc tempore ad fidem Chriſti conuertitur per Giſlã ſororem imperatoris, quæ nupta Hungarorum regi ad hoc ſua inſtantia regem adduxit, vt ſe & totam Hungarorum gentem baptizari expeteret, qui in baptiſmo Stephanus eſt vocatus. Cuius merita per Hungariam multa miraculorum gloria commendat.

1011 9 | In Lotharingia iuxta montem Caſtrilocũ fonticulus aquæ multis | 15 | ſaluberrimus in ſanguinem conuerſus eſt, quod probauit mulier, quæ faciem ſuam ex huius fontis aqua lotam oſtendit multis ſanguinolentam.

1012 10 | Benedictus Romanæ eccleſiæ 148 præſidet. | 16

Albertus Gemmelacenſis eccleſiæ ordinatur abbas, vir moribus, religione, ſcientia, bonis doctiſque viris aut conferendus, aut præferendus.

Henricus imperator Godefridum ducem cum exercitu in fines Bratuſpantium mittit, ad obſidendum caſtrum Louanium, ſed inefficax rediit.

1013 11 | Henricus imperator Italiam petens, vt ſubueniret ſuis quos Græci | 17 premebant, circa Beneuentum, Salernum, & Capuam debacchantes, Troiam ciuitatem capit.

Baldricus epiſcopus cùm in villa Hugardis dicta caſtellũ muniret, Lambertus comes Louanienſis eum aggreditur, & epiſcopus Lamberto vincente, multis ſuorum captis & occiſis, graui atteritur infortunio.

Terręmotus factus eſt maximus circa meridiem 14 calendas Decemb.

1014 12 | Henricus rex in imperatorem benedicitur. 18 |

Baldricus epiſcopus in inſula Leodicẽſi cœnobium ſancti Iacobi Apoſtoli fundauit.

Dux Godefridus Gerardum comitem multis modis regnum inquietantem bello vicit, in quo filio eius cum multis occiſo, complices eius deterruit.

1015 13 | Hoc tempore ſanctus Guiceth, qui & Adelbertus, Pragenſis epi- | 19 ſcopus apud Bruchuos martyrizatur.

Comitatus Beluacenſis datur Rogero epiſcopo.

Dux Godefridus comitatum Montenſem depopulatur, quem Raginerius cum patruo ſuo Lamberto Louanienſi inſecutus, apud Florinas pugnam conſeruit, vbi plus quàm quadringenti viri occiſi ſunt, & ipſe Lambertus occubuit, vbi res mira contigit. Cùm Lambertus ſpem victoriæ iam haberet, (habebat quippe phylacterium à collo vſque ad pectus pendens, ſanctorum reliquiis refertum, quorũ patrocinio ſe in periculis tutum fore credebat) inſtante ei termino vitæ, phylacterium illud à collo eius exiliens ſuper tumulum campi exiliuit, & mox comes antea inuictus perimitur. Quidam militum phylacterium accipiens in caliga abſcondit, ſed coxa eius & crure intumeſcente rem prodidit, & phylacterium domino ſuo Etheloni fratri ducis dedit.

1016 14 | Symeon Syracuſis Siciliæ oriundus, & poſtea monachus in monte | 20 Sina

Digitized b

| Romanorum. | | Francorum. | Anni domini. |

Sina hoc tempore clarebat, qui Hieroſolymam veniens longam pro Chriſto peregrinationem ſuſcepit, & cum Popone Treuerorum archiepiſcopo ad Gallias veniens, Treueris in altitudine turris incluſus eſt. Ibiq; poſt multas hominum perſecutiones, poſt multas dæmonũ tentationes, beato fine quieuit, cuius merita frequens miraculorum gloria declarauit.

15 | Cometes ſolito mirabilior in modum trabis maximæ per quatuor | 21 | 1017
menſes apparuit.

Golbodus in epiſcopatu Leodicenſi Baldrico ſuccedit.

16 | In Friſonia Deoderico comite filio Arnulphi Gandauenſis debel- | 22 | 1018
lante, Friſones in vindicta patris ſui ab eis occiſi, Godefridus dux ad eum debellandum ab imperatore mittitur, & conſerto prælio repentè voce (neſcitur vnde) emiſſa, Fugite Fugite, cunctis fugiẽtibus multi à paucis Friſonibus perimuntur, dux verò capitur.

17 | Dux Godefridus, impetrata Friſonibus totius iniuſtitiæ impunita- | 23 | 1019
te, à captiuitate ſoluitur, & non multo pòſt moritur. Frater verò eius Gothelo in ducatu ſubſtituitur.

18 | Rodulphus rex Burgundiæ inſolentia Burgundionum irritatus, | 24 | 1020
regnum Burgundiæ Henrico imperatori dare tractat, ſed eum ab hac intentione reuocat ſimulata Burgundionum ſatisfactio.

Benedictus papa in Galliam ad Henricum imperatorem venit.

19 | Henricus imperator Colonię Natale Domini celebrans, Heriber- | 25 | 1021
tum archiepiſcopum olim à ſe iniurioſè tractatum humili ſatisfactione placat, cui reconciliatus archiepiſcopus prædixit ſe propediem moriturum, & non multo pòſt mortuus magnis cœpit clarere virtutibus.

Pilegrinus ei in epiſcopatu ſuccedit.

Durandus fit Leodicenſiũ epiſcopus, quod quaſi fabula in theatro mundi fuit, quòd vir ex humilimo & pauperrimo ſeruilis conditionis genere dominis ſuis carnalibus dominabatur.

20 | Aquiſgrani cõuẽtu generali & ſynodali per aliquot dies celebrato, | 26 | 1022
tãta ſiccitas & intemperies aeris excãduit, vt multi præ nimio ardore deficerent, multa etiam animalia ſubitò interirent, pauimento & marmoreis columnis tanto ſudore madẽtibus, vt aqua eſſe reſperſa crederetur à neſciẽtibus.

21 | Henricus imperator & Robertus rex Francorũ ſuper Carum flu- | 27 | 1023
uium apud Euaſium conueniunt, de ſtatu eccleſiæ regni & imperij tractaturi, & condicto, vt ſuper his confirmandis etiam papam Romanum ſimul ambo Papiæ opportunè conuenirẽt. Imperator & regem, & ſuos multos etiam, qui tantùm ad demirandam imperatoriam maieſtatem conuenerant, tanta liberalitate donauit, vt opibus regum Perſarum aut Arabum poſſet comparari imperatoris munificentia.

In Paſcha eclipſis Solis facta eſt.

22 | Ioannes Portuenſis epiſcopus, frater Stephani papæ nuper defun- | 28 | 1024
cti, Romanę eccleſiæ 149 præſidet.

Hoc tempore in Gallia Beluacẽſi vrbe inclytus Rogerus deceſſit epiſcopus, qui inter alia beneficia dedit eccleſiæ ſancti Petri cui præſidebat, Alliacum in Normannia, & Montiacum in Vermandenſi pàtria. Comitatũ quoque eiuſdem vrbis ab Oddone Campanienſi comite impetrauit, dato ei pro commercio caſtro Syncerrio in Bituricẽſi territorio ſito, quod ſibi patrimonij iure competebat.

Henricus imperator, conſulentibus ſibi principibus ſuper ſubſtitutione regni, deſignans Conradũ virum egregij generis & egregię libertatis, quippe qui nunquam ſe ſubmiſerat alicuius ſeruituti, moritur. Huius vitam Adelbodus epiſcopus Vltraiectenſis ſcribit.

| Anni domini. | Romanorum. | Francorum. |

Cono dux præpotẽs cùm ad imperium aſpirare vellet, repudiatur inſtinctu Abbonis Moguntini archiepiſcopi,& aliquorũ regni primatum,& Conradus ad imperium ſublimatus imperauit annis quindecim.

1025 1 | Ioanni papæ Stephanus frater ſuus apparẽs dixit,ſe infernalibus pœ- | 29
nis cruciari, ſed ſperare ſe interuentu Odilonis abbatis Cluniacenſis veniam poſſe conſequi,pro quo Odilo tandiu orando laborauit,donec ſibi reuelaretur,ſe pro illo eſſe exauditum.

Raginardus Leodicenſium ordinatur epiſcopus, qui Leodij in monte publico cœnobium ſancti Laurentij inſtituit, eiq; Stephanum virum ſanctæ memoriæ abbatem primum præfecit.

1026 2 | Robertus rex Francorum ad inuadendam Lotharingiam animum | 30
intendit,ſed citò ab hoc conatu deſiſtit.

Gothelone duce qui propter priuatum odium grauabat regnum Conradi, & aliis principibus ad pacis vnitatem adductis, regi proſperitas & regno accreuit tranquillitas.

1027 3 | Conradus rex filium ſuum adhuc puerum Henricũ in regnum ſub- | 31
limat Aquis.Ipſe autem Romæ in Paſcha in imperatorem conſecratus,quorundam Italorum contra ſe ſæuientium motus compeſcit.

Florebat hoc tempore eccleſiaſtica religio per abbates nominabiles in Francia quidem,'& in Burgundia, per Odilonem Cluniacenſem pietate inſignem, per Guillelmũ Diuionenſem ſeueritate reuerendum; in Lotharingia, per Richardum Virdunenſem pia grauitate & graui pietate diſcretum; per Poponem Stabulenſem,per Heliam Colonienſem, per Osbertũ & Stephanum Leodicenſes,per Bernonem Angienſem.

1028 4 | Claruit hoc tempore in Italia Guido Aretinus,multi inter muſicos | 32
nominis. In hoc enim pœ..s præferendus, quòd ignotos cantus etiam pueri faciliùs diſcunt per eius regulam, quam per vocem magiſtri, aut per vſum alicuius inſtrumenti: dum, ſex literis vel ſyllabis modulatim appoſitis ad ſex voces, quas ſolas regulariter muſica recipit, hiſque vocibus per flexuras digitorum leuæ manus diſtinctis, per integrum diapaſon ſe oculis & auribus ingerunt intentæ & remiſſæ eleuationes, vel diſpoſitiones earundem ſex vocum.

1029 5 | Conradus imperator,rebellantibus Sclauis,ad eos debellandos pro- | 33
ficiſcitur.

Hoc etiam anno idem Conradus imperator rebellantibus Hungaris ad eos debellandos proficiſcitur.

1030 6 | Roberto rege Francorum mortuo, Henricus filius eius regnat in | 34 |
Francia annis 30.

Hoc tempore iuſſu Conradi imperatoris regali & ſynodali conuentu apud Triburias inter cætera epiſcopi hoc capitulum decernere voluerunt, vt ſi quando ieiunium primi menſis eueniret infra hebdomadam, qua caput ieiunij in quarta feria conſtat, amborum ieiuniorum celebritas vnius officij expletione compleretur. Sed Gerardus Cameracenſis & pauci cum eo huic multorum decreto contradicentes, obtinuerunt, vt ieiunium primi menſis in altera hebdomada in qua habetur officium, celebretur ſecundum antiquam conſuetudinem.

1031 7 | Sanctus Bardo ordinatur Moguntiæ archiepiſcopus. | 1 |

Robertus & Richardus minuendæ domo multitudinis cauſa, hoc tempore à Normannia Franciæ digreſſi Apuliam expetunt,& Italis inter ſe diſſidentibus dum alteri contra alterum auxiliũ præſtant, hac opportunitate Italos callidè & fortiter debellant,& ſucceſſus vrgendo ſuos nomen ſuum dilatant,& futuræ proſperitatis ſibi viam parant.

8 | Ecli-

| *Romanorum.* | | *Francorum.* | *Anni domini.* |

8 | Eclipſis Solis facta eſt circa meridiem 3 calendas Iulij. | 2 | 1032

Iſtiuſmodi decretum à Franciæ epiſcopis datum eſt ſeruari ſubiectis ſibi populis. Vnus eorum dicit, cœlitus ſibi delatas eſſe literas quæ pacem monerent renouandam in terra. Quam rem mandauit cæteris, & hæc tradenda dedit populis. Arma quiſque non ferret, direpta non repeteret, ſui ſanguinis vel cuiuſlibet proximi vltor minimè exiſtens percuſſoribus cogeretur indulgere, ieiunium in pane & aqua omni ſexta feria ſeruarent, & in ſabbato à carne & liquamine abſtinerent, ſoloque hoc contenti ieiunio in omnium peccatorum remiſſionem nullam ſibi ſcirent aliam adiiciendam pœnitentiam, & hæc ſeruare ſacramento firmarent. Quòd qui nollet, Chriſtianitate priuaretur, & exeuntem de ſeculo nullus viſitaret, nec ſepulturæ traderet. Alia quoque importabilia quàm plura dedere mandata, quæ oneri viſa ſunt replicare. Hanc mandatorum nouitatem, cùm multi cupidi nouarum rerum libentiùs iuſto amplecterentur, Gerardus Cameracenſis epiſcopus qui ſolus Lotharienſium appendebat ad parochiam Francorum, nullius hortatu potuit adduci ad hæc ſuſcipienda, ſed ſingula capitula refellebat; dicens, genus humanum ab initio trifariam eſſe diuiſum, in orantibus, pugnatoribus, agricultoribus, & vnum duorum, & duos vnius egere auxilio, ideo debere arma ferri, & rapinas reddi pro authoritate legis & gratiæ, vltorem percuſſi vel occiſi non exacerbari cogendo, ſed ſecundum Euangelium ei reconciliari, ieiunium in ſexta vel ſeptima feria, nec omnibus vnum eſſe imponendum, quia non eſt vna omnibus poſſibilitas, nec omnes hoc vno ieiunio contentos eſſe, quia non eſt vna omnium pœnitendi qualitas, hæc ſacramento firmare, vel ſacramenti violationem periurio augere non eſſe vtile, his contradicentes excommunicari, infirmis viſitationem vel mortuis ſepulturam negari eſſe deteſtabile, ſufficere authentica patrum decreta, & ſuper his neglectis impoſitum congruenter pœnitentiæ modum.

9 | Benedictus Romanæ eccleſiæ 15o præſidet. | 3 | 1033

Frederico Moſellanorum duce mortuo, quia mares filios non habebat quibus ducatus competeret, Gothelo dux impetrato ab imperatore etiam Moſellanorum ducatu, in Lotharingia potentiùs principatur.

10 | Burgundionibus non deſiſtentibus à conſueta contra regem ſuum | 4 | 1034
inſolentia, rex Rodulphus regnum Burgundiæ Conrado imperatori tradidit, quod à tempore Arnulphi imperatoris per annos plus quàm centum triginta gentis ſuę reges tenuerant, ſicque Burgundia iterum redacta eſt in prouinciam.

11 | Odo Campanienſis regnum Rodulphi regis auunculi ſui à Conra- | 5 | 1035
do imperatore nepote ſuo repetens, vt ſub eo regat Burgundiam, efflagitat.

Henricus rex, filius Conradi, vxorem ducit filiam regis Anglorum.

12 | Odo contra imperatorem rebellans Lotharingiam incurſat, caſtel- | 6 | 1036
la oppugnat, vrbem Leucorum quæ Tullus dicitur, obſidet, & in nullo temperat furori ſuo.

13 | Hermannus Coloniæ ordinatur archiepiſcopus. | 7 | 1037

Odo Barum caſtrum obſidet & capit.

Gothelo dux ægrè ferens inſolentiam Francorum cum Lotharingis, occurrit Odoni, & conſerto pręlio apud Barum Odo perimitur, & Francorum exercitus graui cæde attritus à Lotharingia fugere compellitur.

14 | Normanni in Apulia copiis ſuis a Normannia paulatim adductis, | 8 | 1038
ad inuadendam Apuliam fortitudine ſua & Italorum imbecillitate animati, caſtellis & vrbibus aut dolo aut virtute captis, in Apulia potenter agunt, viciniſq; gentibus terrorem ſui nominis incutiunt.

Digitized by Google

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.

Henricus Louanienſis comes domi ſuæ perimitur à captiuo Hermanno, eiq́; ſuccedit filius eius Otto, cui immatura morte præuento ſucceſſit patruus eius Baldricus, qui & Lambertus.

In Apulia erat quædam ſtatua marmorea, circa caput ſuum æreum habens circulum, in quo erat ſcriptum, *Calendis Maij oriente Sole habebo caput aureum.* Quod quidam Sarracenus à Roberto Vuiſcardo duce Normanorum captus, quid portenderet intelligens, in calendis Maij oriente Sole diligenter notato termino vmbræ illius ſtatuæ infinitum theſaurum effoſſa ibidem humo reperit, quem pro ſua redemptione eidem duci obtulit.

1039 15 | In menſe Aprili octauo idus viſa eſt in cœlo inter Auſtralem & Orientalem plagam ignea trabs miræ magnitudinis, quæ currens per Solem ad occaſum vergentem viſa eſt in terram cadere, cuius veſtigia diu videri potuerunt. | 9

Conradus imperator Italiam adit, vt rebellionem meditantes debellaret. Et quia omnes Longobardi coniurauerant, vt non paterentur quemlibet dominum qui aliud quàm ipſi vellent contra ſe ageret, quoſdam epiſcopos in vincula coniecit, & quia epiſcopus Mediolanenſis fuga lapſus eſt, imperator ſuburbia Mediolani incendit. Die verò Pentecoſtes, cùm imperator in parua eccleſia ſecus vrbem coronaretur ad Miſſam, tam grauia fuerunt tonitrua & fulgura, vt aliqui mente excederent, aliqui exhalarent. Bruno verò epiſcopus qui Miſſam canebat, & ſecretarius imperatoris cum aliis tribus dixerunt, ſe inter Miſſarum ſolennia vidiſſe ſanctum Ambroſium imperatori indignando comminantem. Tunc imperator Italia diſceſſit.

Pridie idus Maij eclipſis Solis fuit, & pridie nonas Iunij imperator obiit. Poſt quem Henricus filius eius imperauit annis 17.

1040 1 | Henricus imperator vadit ad debellandum Odelricũ Boemanorum ducem, ſed Boemanis viriliter reſiſtentibus inefficax redit. | 10 |

1041 2 | Henricus imperator, per orationes ſanctorum virorum auxilio Dei ſibi procurato, ſuperioris anni infortunium vltus, Odelricum ducem Boemiæ ſuperat. | 11

1042 3 | Inter Hungaros bello inteſtino moto, Petrus rex ab eis depulſus regno auxilium Henrici imperatoris interpellat, qui potenter ei patrocinans Hungariam deuaſtat. | 12

Wato ex clero ſancti Lamberti, vir ſpiritu ſapientiæ & ſcientiæ & feruore religionis inſignitus, ordinatur Leodicenſium epiſcopus.

1043 4 | Apud Conſtantinopolim Conſtantinus monachus imperat. | 13 |

Henricus imperator iterum Hungariam ingreſſus, cum paucis Abbonem regem de bello fugauit, & lanceam inſignem regis recepit. Petrum verò quem Abbo expulerat, Hungarorum regno reſtituit, & Hungariam ſibi tributariam fecit.

1044 5 | Fames valida Galliam & Germaniam profligat. Cothelo dux obiit, cuius filius Godefridus, dum ei ducatus Moſellanorũ denegatur, altero ducatu repudiato contra imperatorem rebellat. | 14

1045 6 | Godefridus hortatu quorundam Dei fidelium ad recuperandam imperatoris gratiam adductus, ab imperatore capitur, & cuſtodiæ mancipatur, ſed filium ſuum obſidem dans relaxatur. Quo defuncto, in obſidatu ad rebellandum graſſatur. | 15

Benedictus qui ſimoniacè papatum Romanum inuaſerat, cùm eſſet rudis literarum, alterum ad vices eccleſiaſtici officij exequendas ſecum papam Syluestrum 151 conſecrari fecit. Quod cùm multis non placeret, tertius ſuperducitur Gregorius 152, qui ſolus vices duorum impleret.

7 | 16 | In-

| *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anni domini.*

7 | Inſtinctu Godefridi comes Flandrenſis Balduinus contra imperatorem rebellat. | 16 | 1046

Romæ vno contra duos, & duobus contra vnum de papatu contendentibus, rex Henricus contra eos Romam vadit, & eis canonica & imperiali cenſura depoſitis, Suidigerus Babenbergenſis epiſcopus qui & Clemens, Romanæ eccleſiæ 153 præſidet, & ab eo rex Henricus in imperatorem benedicitur, iurantibus Romanis, ſe ſine eius conſenſu nunquam papam electuros.

Theoderico Metenſium epiſcopo defuncto, ſuccedit Adelbero fratruelis eius, vir magnæ prudentiæ & ſanctitatis.

Eccleſia ſanctæ Gertrudis Mingelenſis, quæ ante aliquot annos poſt negligentiam & incuriam effuſi ſanguinis Domini concremata, in nouam reędificata benedicitur, præſente Henrico imperatore.

8 | Damaſus Romanæ eccleſiæ 154 præſidet. | 17 | 1047

Nix tanta in Occidente cecidit, vt ſyluas frangeret.

Godefridus palatium Neomagi incendit, & irreparabiliter deſtruit.

Vrbem quoq; Claborum quæ Virdunus dicitur, cum maiori ſanctæ Mariæ eccleſia incendit.

Franco ſcholaſticus Leodicenſium, & ſcientia literarum & morum probitate claret, qui ad Hermānum archiepiſcopum ſcripſit librum de quadratura circuli, de qua re Ariſtoteles ait: Circuli quadratura ſi eſt ſcibile, ſcientia quidem nondum eſt, illud verò ſcibile eſt.

9 | Bruno Leucorum epiſcopus, qui vocatur Leo, Romanæ eccleſiæ | 18 | 1048
155 præſidet. Hic cùm ad capeſſendam ſedem Apoſtolicam Romam tenderet, audiuit voces Angelorum canentium, dicit Dominus: Ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis. Hic de multis ſanctis cantus compoſuit, & multa fecit & ſcripſit eccleſiæ vtilia. Hic cùm in papatu pauperem leproſum ante fores offendiſſet, eum fotum diligenter in lecto ſuo collocauit, quem cùm reſerato oſtio non inueniſſet, in paupere ſe Chriſtum ſuſcepiſſe obſtupuit.

Viri religioſi & illuſtres ſanctitate in Chriſto dormiunt: Odilo abbas Cluniacenſis, cui Hugo ſuccedit; Popo Stabulenſis; Guatho epiſcopus Legienſis; Olbertus ſanctæ memoriæ abbas Gemmelacenſis.

Guathoni Deoduinus in epiſcopatu ſuccedit.

Albertus qui ducatum Moſellianorum Godefrido negatum ſuſceperat, à Godefrido perimitur. Ducatū eius Gerardus de Alſatia, alterum verò ducatum Fridericus obtinet.

10 | Leo papa in Gallias veniens, vt motus imperij à Balduino & Go- | 19 | 1049
defrido concitatos ſedaret, Godefridum quidem imperatori reconciliauit. Balduino pertinacius agente, cōtra eum imperator exercitum duxit, ſed tandem Balduinus flexus condicto die Aquis imperatori ſatisfecit.

Leo papa in Germania & Gallia ſynodis habitis ſtatum eccleſiæ meliorauit.

11 | Leo papa dum Normannos à Romanorū terminis deturbare ſa- | 20 | 1050
tagit, multam calamitatem incurrit, quia cum multis etiam ipſe capitur. Sed tamen relaxari noluit, niſi etiam ſuis relaxatis.

Sanctus Theobaldus inter nobiles Francorum non infimus, hoc tempore clarebat, qui mundo & ſemetipſo abnegato, ſecutus Chriſtum in vincentia vrbe Venetiæ recluſus, duodecimo conuerſionis ſuæ anno beato fine quieuit. Qui quàm acceptè ſeruierit Deo, poſt mortem eius miraculorum prodidit magnitudo. Oſſa eius in Gallias tranſlata, multam multis in locis venerationem meruerunt.

Anni domini.	*Romanorum.*		*Francorum.*

Bardo Moguntiæ epiſcopus obiit, cuius ſanctitas per multam miraculorum gratiam patuit.

1051 12 | Balduinus Flandrenſis inuaſo Hagionenſi comitatu contra imperatorem rebellat. | 21

Francia turbatur per Berengarium Turonenſem qui aſſerebat, euchariſtiam quam ſumimus in altari, non eſſe reuera corpus & ſanguinem Chriſti, ſed figuram corporis & ſanguinis Chriſti. Vnde contra eum multum à multis & verbis & ſcriptis diſputatum eſt, inter quos Dominus abbas de cruce ſancti Leufredi contra eum de corpore & ſanguine Chriſti elegantem edidit librum. Lanfrancus etiam vir ſanctitate & ſcientia eximius, prior monaſterij Beccenſis, poſtmodum verò ex abbate Cadomenſi archiepiſcopus Cantuarienſis, contra errorem illius per dialogum diſputauit.

1052 13 | Rex Hungarorum ab imperatore Henrico diſſentit, pro quo reconciliando Leo papa ad imperatorem venit, ſed amicis diſcordiæ interturbantibus id fruſtra fuit. | 22

Leo papa Gerardum Leucorum ſupra ſe quintum epiſcopum, ſanctitate vitæ mirabilem, ſynodo habita per auctoritatem apoſtolicam, decreuit in numero ſanctorum confeſſorum in eccleſia ſolenniter habendum.

1053 14 | Balduinus comes terminos Lotharingiæ incurſans, Honum oppidum incendit. | 23

Godefridus iterum rebellat, quia ducta vxore Bonifacij marchionis iuſſu imperatoris à Longobardia expellitur.

Grȩcis in hæreſim multiformem declinantibus, auctore Michaele patriarcha Cōſtātinopolitano, & Leone archidiacono Bulgarorū epiſcopo, Leo papa errores eorum redarguens, ſcripſit contra eos librum firmis ſcripturarum teſtimoniis roboratum.

Nicetas autem monachus Conſtantinopolitanus, qui agnominabatur Pictoratus, ſcripſit contra Romanos librum plenum erroris & ſtultitiæ, prætitulatum de azymo, de ſabbato, de nuptiis ſacerdotum.

1054 15 | Leo papa per epiſtolam ad imperatorem Conſtantinum ſcriptam animum eius ſibi concilians, apocriſarios ſuos, Humbertum videlicet cardinalem, epiſcopum Syluæcandidæ, Petrum Amalfitanorum archiepiſcopum, Fredericum quoque ſeptimum leuitam & cancellarium, dirigit Conſtantinopolim, ad confutandas Græcorum hæreſes: qui vt Simoniaci donum Dei vendebant, vt Valeſij hoſpites ſuos caſtratos etiam ad epiſcopatum promouebant, vt Arriani rebaptizabant Latinos baptizatos in nomine ſanctæ trinitatis, vt Donatiſtæ in ſola Græcia orthodoxam eſſe eccleſiam iactabant, vt Nicolaitæ nuptias ſacerdotibus concedebant, vt Seueriani maledictam dicebant legem Moyſis, vt Pneumatomachi profeſſionem Spiritus ſancti à ſymbolo abſcindebant, vt Nazareni Iudaiſmum obſeruabant, paruulos morientes ante octauum à Natiuitate diem baptizari, mulieres in partu vel menſtruo periclitantes communicari, vel ſi paganæ eſſent baptizari, prohibebant, Latinos vocabant azymitas, & eos nimis perſequentes eorum eccleſias claudebant, de fermentato ſacrificabant, in filiis ſuis Romanam eccleſiam anathematizabant, eique eccleſiam Conſtantinopolitanam præponebant. Ab imperatore ergo benignè habiti, Nicetam monachum ante eum vicerunt, adeò vt librum quem contra Romanos ſcripſerat anathematizaret & incenderet. Michaele patriarcha nolente eis colloqui, charta excommunicationis coram clero & populo ſuper altare ſanctæ Sophiæ poſita recedunt. Michael chartam ipſam corrumpens populoq; legens, illos ab imperatore reuocatos ad ſynodum abſente imperatore conuocauit, vt à populo lapidarentur. Quod imperatore prohibēte Michael commouit populū con- | 24

tra eum,

| *Romanorum.* | | *Francorum.* | *Anni domini.* |

tra eum,ſed conuictus chartam excõmunicationis falſaſſe,Michael omnésque ſui à gratia imperatoris remoti ſunt. Humbertus verò epiſcopus Syluæcãdidæ hæc deſcripſit,& ſcripta Nicetæ monachi & Leonis Alchridani Bulgarorum archiepiſcopi confutauit, quæ de Latino in Græcum tranſlata iuſſu imperatoris Conſtantini à Græcis recepta ſunt.

Henricus imperator filio ſuo Henrico puero quinquenni in regem ſublimato Aquis contra Balduinum proficiſcitur, qui Scaldim fluuium Balduino fugiente tranſiẽs omnia depopulatur,& inſuper apertis ſibi clauſulæ portis multam cædem inimicorum facit,& vltrà progreſſus Lambertum comitem Balduini ſatellitem cum multis perimit, multos etiam Flandrẽſium primates exercitum ſuum proſequentes concludit intra vrbem Tornacum,& obſeſſos capit.

Leo papa moritur,qui cuius meriti apud Deum fuerit, cunctis patuit, cùm multis ad ſepulchrum eius Romæ miraculis oſtenſis Deus eum clarificarit.

Bellum apud mortuum mare.

Gebahardus Eiſtedenſis epiſcopus, qui & Victor, Romanæ eccleſiæ 156 præſidet.

16 | Anno ordinatur Coloniæ archiepiſcopus,imperatore in Italia cõ- | 25 — 1055
ſtituto. Milites eius,Sclauis & Luticianis bello congreſſi, multi capiuntur aut perimuntur.

Balduinus Flandrenſis cum Godefrido auunculum ſuum Fredericum ducem intra Androuerpum obſidet,ſed concurrentibus Lotharingis ab oppugnatione deſiſtit.

17 | Victor papa in Gallias veniens glorioſè ab imperatore ſuſcipitur, | 26 — 1056
& eo præſente non multo pòſt imperator Henricus moritur, & poſt eum filius eius Henricus imperat annis 50.

1 | Coloniæ generali conuentu habito, Balduinus & Godefridus me- | 27 — 1057
diante papa Victore ad gratiam regis & pacem reducuntur, & omnes bellorum motus ſedantur.

2 | In Friſonia captis ab imperatore Henrico aliquibus caſtellis, Friſo- | 28 — 1058
nes à rebellione refrenantur.

Fredericus filius Gothelonis ducis,ex clerico ſancti Lamberti ſeptimus leuita Romanæ eccleſiæ,quia exoſus erat imperatori Henrico pro odio fratris ſui Godefridi ducis,poſt legationem Conſtantinopolitanam apud Caſſinenſes monachus,&poſtea abbas factus,alteratus nomine Stephani Romanæ eccleſiæ 157 præſidet.

Paderbrunna Germaniæ ciuitas combuſta eſt cum maiori eccleſia. In monaſterio autem monachorum Scotus quidam monachus Paternus nomine multo tempore recluſus, qui etiam hoc incendium ſæpe prædixerat propter propoſitum recluſionis exire nolens,ſe comburi paſſus eſt.

3 | Benedictus Romanæ eccleſiæ 158 prę́ſidet. | 29 — 1059

In pago Bracatenſi iuxta Tornacum multitudines colubrorum altrinſecus congregatæ,prodigioſo prælio inter ſe concurrunt, & multis vtrumque occiſis,victa pars fugiens in cauo arboris ſe abſcondit. Altera pars vincẽtium more inſequens cum ſibilo circumſtrepebat, donec circumiecto ab hominibus igne omnes crematæ ſunt.

4 | Gerardus Florentiæ epiſcopus,qui & Nicolaus, Romanæ eccleſiæ | 30 — 1060
159 præſidet.

Henricus rex Francorum obiit.

Philippus filius eius poſt eum regnat annis 49.

Anni domini. | Romanorum. | Francorum.

1061 5 | Marianus chronographus claret, qui à Scotia in Gallias veniens, Co- | 1
loniæ factus monachus, primò apud Fuldam, poſtea apud Moguntiam re-
cluſus eſt.
1062 6 | Anno epiſcopus Colonienſis, concilio primorum regni indignè fe- | 2
rentium, per Agnetem matrem imperatoris Henrici non viriliter gubernari
puerum, violenter & induſtriè captum ſub tutela ſua accepit, & imperij regi-
men à matre eius amouit, & de hac re coram cũctis ratione reddita, gratiam
Domini ſui imperatoris recepit, & per ipſum filium ad gratiam matris eius
rediit. At imperatrix neceſſitatem vertens in voluntatem, vt obſtrueret os lo-
quentium de ſe iniqua, non ſolùm honore regni, ſed etiam honore ſeculi re-
iecto, Romanæ ad limina Apoſtolorum ſe contulit, ibiq; vſq; ad finem vitæ
omnibus bonis exemplo & miraculo fuit.
Hoc tempore claruit Lanfrancus prior monaſterij Beccenſis, ad cuius
eximiam doctrinam de Burgundia conuolauit Anſelmus, vir poſtmodum
multa virtute & ſapientia adornatus, & ei in prioratu ſucceſſit ſub viro egre-
gio Herluino abbate primo, qui ipſum monaſterium Beccenſe de proprio
fundauit ſuo.
1063 7 | Alexander Lucenſis epiſcopus Romanæ eccleſiæ 160 præſidet, con- | 3
tra quem Cadelo Parmenſis epiſcopus papatum ambiens, magno ſcandalo
eccleſiæ fuit, quia longa inter eos concertatio etiam vſque ad homicidia
prorupit.
Hoc anno finitur magnus cyclus annorum 532, continens cyclos decen-
nouenales 28. Qui ad omnem rationem Paſchalis computi omnino vti-
lis, ab æuo in æuum in ſemetipſum ſine errore reuoluitur. Sed hoc in eo re-
prehenſibile videtur, quòd annis Dominicæ incarnationis ei inconſidera-
tè præſcriptis, diſcordat à veritate Euangelij in anno Dominicæ paſſionis,
præferens 14 lunam Aprilis eo anno in prima feria fuiſſe; quod omnino fal-
ſum eſt, quia ſecundum fidem Euangelij eo anno luna 14 Aprilis fuit in
quinta feria, & in ſexta feria luna 15 octauo calendas Aprilis dominus paſ-
ſus eſt.
Exercitus multus à Galliis in Hiſpanias ad debellandos Sarracenos pro-
ficiſcitur, ſed omni regione à Sarracenis vaſtata, vrgente fame inefficax re-
uertitur.
1064 8 | Cyclus magnus annorum 532 bis à Natiuitate Chriſti exactus, tertiò | 4
incipit.
Godefridus rex Anglorum obiit, eiq; Araldus ſuccedit.
1065 9 | Friderico duce mortuo Gerardus ducatum recepit. | 5 |
Multi vſq; ad ſeptem millia orandi voto Hieroſolymam petentes ab A-
rabibus in paraſceue in quodam caſtello obſeſſi ſunt, & tot occiſi aut vulne-
rati, vt de ſeptem & eo amplius millibus vix duo millia reuerſi ſint.
1066 10 | Cometes apparuit in tota Paſchali hebdomada. | 6
Harwich rex Nordanimbrorum cum mille penè nauibus venit in An-
gliam regnaturus, & in vrbe Eboraca plus quàm mille laicos, centũ presbyte-
ros de Anglis occidit: cui Araldus rex Anglorum cum ſeptem legionibus ſu-
perueniens, eum cum multis occidit. Interim Guillelmus comes Norman-
norum cum Francis in Angliam intrat, & conſerto cum Anglis prælio Aral-
dum cum multis millibus perimit, & regnat in Anglia annis viginti ſex.
1067 11 | Obiit ſanctus Theobaldus, in Vincentia vrbe Venetiæ incluſus. | 7 | 1
Cono qui & Conradus, primicerius Colonienſis ab imperatore Henri-
co ad ſuſcipiendum archiepiſcopatum Treuerorum miſſus, capitur à comi-
te Treuerorum Deoderico, & a ſatellitibus eius in ſyluam ductus, de rupe
tertio præcipitatur, & adhuc illæſus gladio tranſuerberatur, corpuſque eius
foliis

| Romanorum. | Francorum. | Anglorum. | Anni domini.

foliis ſyluæ obtegitur. Quod à ruſtico inuentum ad villam defertur & ſepelitur: inde à Deoderico Virdunenſi epiſcopo tranſportatum ad Tollegiũ monaſterium multis ſtatim miraculis à Deo glorificatur.

His temporibus Beluacenſi ciuitate ſuo deſtituta antiſtite, Guido decanus cuſtosq; eccleſiæ ſancti Quintini Virdunenſis, & archidiaconus Laudunenſis conſtituitur Beluacenſis epiſcopus, & à Geruaſio Remenſi metropolitano conſecratur. Qui grauiter ferens carere ſe præſentia Quintini martyris, in eius honore & memoria ædificauit eccleſiam, haud longè à mœnibus Belloacæ vrbis.

Romæ duobus de papatu contendentibus, Mantuæ ſynodus colligitur, & mediante Annone Colonienſe archiepiſcopo, Alexander ſe iureiurando de Simonia expurgans, in ſede Apoſtolica ſubrogatur. Cadelo vt Simoniacus repudiatur.

12 | 8 | Deodericus comes Treuerorum de martyrizato Conone apud | 2 | 1068
Deum & homines reus, exiliatur ab imperatore, & ſuſcepta peregrinatione Hieroſolymam eundi, quid de eo & de omnibus qui in comitatu eius pergebant actum ſit, adhuc neſcitur.

Hinc Francis, hinc Scotis Angliam incurſantibus, Angli fame cõſumuntur, multi eorum humanis carnibus veſcuntur.

13 | 9 | Guido epiſcopus Beluacenſis duobus annis perfectam dedica- | 3 | 1069
uit eccleſiam in honore aduocati ſui Quintini martyris, quarto nonas Octobris.

Fluminibus glaciali rigore conſtrictis, imperator Henricus terram Luticinianorum ingreſſus, eos nimia cæde proſtrauit, terram eorum nimiùm depopulatus.

14 | 10 | Gerardus dux Moſellanorum moritur, moritur etiam dux Go- | 4 | 1070
defridus. Gerardo filius eius Deodericus, Godefrido ſuccedit filius eius Godefridus gibboſus, etſi corpore exiguus, tamen animo eximius.

Hungari contra Salomonem regem ſuum rebellionem meditantur, ſed terrore Henrici imperatoris, cuius ſoror nupſerat Salomoni, refrenantur.

15 | 11 | Godefridus dux vlteriores Friſones bello aggreſſus, eos penè ad | 5 | 1071
internicionem delet.

Treueris in eccleſia ſancti Paulini confeſſoris, in crypta ſubterranea inuenitur corpus eiuſdem ſancti Paulini, quod olim à Friſia vbi exulauerat reportatum, ibi à Felice epiſcopo catenis ferreis fuerat ſuſpenſum, & iuxta eum multa corpora ſanctorum: ad dexteram ſcilicet eius Palmatius conſul, & Patricius Treuerorum; ad ſiniſtram Thyrſus vnus de principibus Thebææ legionis, cum multis Thebæorũ in hac vrbe à Rictiouaro martyrizatus; ad caput ſeptem ſenatores vrbis, Maxentius, Conſtantius, Creſcentius, Iuſtinus, & tres fratres, Leander, Alexander, Soter; ad pedes Hormiſda, Papyrius, Conſtans, Iouianus. Et cùm multi alij ibi iacerent, horum tantummodo nomina, & tempus, & dies paſſionis, aureæ literæ in pariete ſcriptæ ſignabant, eoſque omnes ſub Rictiouaro paſſos fuiſſe docebant.

16 | 12 | Balduino iuniore Flandrenſium comite defuncto, Robertus | 6 | 1072
frater eius conſenſu Flandrenſium contra Arnulphum fratruelem ſuũ Flandrias occupat.

Arnulphus autem cum Philippo Francorum rege occurrit patruo ſuo Roberto, & pugna conſerta Arnulphus perimitur, Philippus rex fuga liberatur, & multis occiſis hinc Richildis Arnulphi mater, illinc Robertus capitur, & altero pro altero relaxato bellum inter eos vario euentu protrahitur.

17 | 13 | In hoc anno duobus magnis annis à 15 anno Tyberij Cæſaris | 7 | 1073

Digitized by Google

Anni domini.	*Romanorum.*	*Francorum.*	*Anglorum.*

reuolutis, omnia ſecundum curſum Solis & Lunæ concordant illi anno quo baptizatus eſt Chriſtus Ieſus, id eſt octauo idus Ianuarij die Dominico Epiphaniæ. Initium ieiunij eius in ſecunda feria, tentatio eius 15 calendas Martij in ſexta feria.

Duobus fratribus Ruſſorum regibus de regno contendentibus, alter eorum à conſortio regni pulſus interpellat Henricũ imperatorem, ſe & regnum Ruſſorum ei ſubmittens, ſi eius auxilio reſtitueretur. Sed id fruſtra fuit, quia grauiſſima in imperio Romano orta diſſẽſio monebat magis ſua tueri quam aliena acquirere. Saxones enim multis & magnis iniuriis & iniuſtitiis ab imperatore affecti, contra eum rebellant, ad quos debellandos imperator inſtanter intendit.

Hildebrandus archidiaconus Romanorum, qui & Gregorius, Romanæ eccleſiæ 161 præſidet.

1074 18 | 14 | Gregorius papa celebrata ſynodo Simoniacos anathematizauit, vxoratos ſacerdotes à diuino officio remouit, & laicis Miſſam eorum audire interdixit, nouo exemplo & (vt multis viſum eſt) inconſiderato præiudicio contra ſanctorum patrum ſentẽtiam qui ſcripſerunt, quòd ſacramenta quæ in eccleſia fiunt, baptiſmus ſcilicet, chriſma, corpus & ſanguis Chriſti, ſpiritu ſancto latenter operante eorundem ſacramentorum effectum, ſeu per bonos ſeu per malos intra Dei eccleſiam diſpenſentur. Tamen quia Spiritus ſanctus myſticè illa viuificat, nec meritis bonorum diſpenſatorum amplificantur, nec peccatis malorum attenuantur, vnde eſt hic qui baptizat? Ex qua re tam graue oritur ſcandalum, vt nullius hæreſis tempore ſancta eccleſia grauiori ſchiſmate ſciſſa ſit, his pro iuſtitia, illis contra iuſtitiam agentibus, aliis à Simonia non declinantibus, aliis notam auaritię honeſto nomine prętexentibus, dum hoc quod ſe gratis dare iactant, ſub charitatis nomine vendunt, vt de Montanis dicit Euſebius, ſub nomine oblationis artificioſius munera accipiunt. Porrò continentiam paucis tenentibus, aliquibus eam modò cauſa quæſtus ac iactantiæ ſimulantibus, multis incontinentiam periurio aut multipliciori adulterio cumulantibus, ad hoc hac opportunitate laicis inſurgentibus contra ſacros ordines, & ſe ab omni eccleſiaſtica ſubiectione excutientibus, laici ſacra myſteria temerant, & de his diſputant, infantes baptizant, ſordido humore aurium pro ſacro oleo & criſmate vtentes, in extremo vitæ viaticum Dominicum & vſitatum eccleſiæ obſequium ſepulturæ à presbyteris cõiugatis accipere paruipẽdunt, decimas presbyteris deputatas igni cremant, & vt in vno cætera perpendas, laici corpus Domini à presbyteris coniugatis conſecratum, ſæpe pedibus conculcauerunt, & ſanguinem Domini voluntariè effuderunt, & multa alia contra ius & fas geſta in eccleſia ſunt, & hac occaſione multi pſeudomagiſtri exurgentes in eccleſia, prophanis nouitatibus plebem ab eccleſiaſtica diſciplina auertunt. | 8

1075 19 | 15 | Henricus imperator Saxones grauiſſimo prælio vicit, eoſq́; iterata expeditione perurgens, cunctos eorum principes, epiſcopos, duces, comites, cæteroſq́; potentes ad deditionem coegit. | 9

Hungari contra imperatorem rebellant, regemq́; ſuum Salomonem regno deturbatum ſub diutina cuſtodia excruciant.

Anno archiepiſcopus Colonienſis obiit, qui parochiam ſuam rebus & monaſteriis à ſe fundatis ampliauit, inter quæ præeminet cœnobium Segebergenſe.

1076 20 | 16 | Gregorius papa totus in Henricum imperatorem inuehitur, & quoſcunque poteſt ab eo verbis & ſcriptis auertit, animum etiam Agnetis matris ipſius ab eo alienat. | 10

Hoc

Hoc anno qui eſt decimus tertius annus primi decennouenalis cycli in repetito magno anno Dionyſij duobus magnis annis à paſſione Domini reuolutis, omnia quæ ad curſum Solis & Lunæ ſpectant anno Dominicæ paſſionis concordant, vnde apparet, quòd Dionyſius non rectè annos Domini cyclo ſuo annexuit. Quia enim ab anno Domini 532 cyclum ſuum orditus eſt, nimirum intendit Chriſtum fuiſſe natum anno 2 prioris magni anni; ac per hoc hic annus, anno Dominicæ paſſionis concordans, debuiſſet eſſe magni cycli annus, non tertiusdecimus, ſed triceſimus tertius, quia is fuit annus paſſionis Domini, & per hanc conſequentiam Solaris & Lunaris curſus concordant Euangelicæ veritati. Dionyſius poſuit natiuitatem Chriſti 21 annis tardius quàm debuit.

Richarius in Friſonia Godefridum ducem perimit.

Balduinus puer, frater Arnulphi occiſi, ad Donengium bellauit cõtra exercitum patrui ſui Roberti, quem pugnando deuicit.

Gelu magnum & glacies validiſſima à calendis Nouembris vſque in medio Aprilis.

| 21 | 17 | Henricus imperator coacto Wormaciæ concilio 24 epiſco- | 11 1077
porum & multorum primatum regni decerni iubet, omnia decreta & facta Hildebrandi papæ irrita eſſe debere: ibiq; omnes præter paucos Hildebrandum abiurant, eumq; papatu abdicandum eſſe iudicant. Hildebrandus contrà imperatorem excommunicat, ſub hoc obtentu, vt primates regni quaſi iuſta ex cauſa excommunicato regi contradicant.

Dominica Palmarum circa horam ſextam ſereno cœlo ſtella apparuit.

Principibus Saxonum qui in deditione imperatoris erant relaxatis per eos quibus commiſſi fuerant, Saxones rebellant inſtinctu Hildebrandi papæ. Ipſe papa occurrens imperatori in Longobardia ſub falſa eum pace abſoluit. Omnes enim qui prius Hildebrandum abiurauerant, periurium periurio cumulantes imperatorem abiurant, & Rodulphum ducem Burgundionum ſuper ſe regem ſtatuunt, corona ei à papa miſſa cui erat inſcriptum: *Petra dedit Petro, Petrus diadema Rodulpho.*

Hunc Sigefridus archiepiſcopus Moguntiæ in regem benedixit, & facta à Moguntinis ſeditione contra eos, Rodulphus cum archiepiſcopo noctu aufugit. Hildebrandus papa omnes aduerſantes imperatori abſoluit ab infidelitate & periurio.

Imperator alpium aditibus contra ſe munitis vbiq; omnes eorum inſidias fruſtratus, per Aquileiam venit Ratiſponam, & Rodulphum adorſus eum fugere compulit, & iterata expeditione Sueuiam depopulatur.

22 | 18 | Henricus imperator Sueuiam peruagatus caſtella frangit, o- | 12 1078
mnia depopulando inimicis ſuis formidinem, amicis addit fortitudinem, & multos qui ex deſperatione rerum à ſe defecerant, ad ſe trahit.

Germannus epiſcopus Hildebrando papæ ad animam confœderatur, ac per hoc imperatori rebellis Metenſi vrbe pellitur. Ab hoc tempore cœpit reflorere in eccleſia beati Quintini Beluacenſi canonicus ordo, primùm ab Apoſtolis, poſtea à beato Auguſtino epiſcopo regulariter inſtitutus, ſub magiſtro Iuone, venerabili eiuſdem eccleſiæ præpoſito, poſtea Carnotenſium epiſcopo.

23 | 19 | Hoc anno inceptum eſt cœnobium ſancti Saluatoris, in inſula | 13 1079
quæ dicitur Aquincinctus, à viris illuſtribus Sichero videlicet atque Gualtero, qui Anſelmum de Ribodimonte nobiliſſimum virum adeunt, & ab eo inſulam quia ſui erat iuris, depoſcunt. At Anſelmus ſine dilatione gratis quod petebatur conceſſit.

Hoc tempore in Oriente Turci ſuper Arabes & Sarracenos inualuerunt,

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.*

& Armeniam & Syriam incurſantes, multas vrbes & ipſam Antiochiam capiunt.

Henricus imperator in Pentecoſte conuentu habito Moguntiæ, decreuit Hildebrandum à papatu eſſe deponendum, & Longobardiam petens, Guibertum Rauennæ epiſcopum pro Hildebrando papam deſignat.

1080 24 | 20 | Hildebrandus papa quaſi diuinitus reuelatum ſibi prædixit, | 14 hoc anno falſum regem eſſe moriturum: & verum quidem prædixit, ſed fefellit eum de falſo rege coniectura, ſecundum ſuum velle ſuper Henrico rege interpretata. Rex enim Henricus Saxonibus graui prælio congreditur, & in congreſſu falſus rex Rudolphus cum multis Saxonię principibus extinguitur.

Moguntia magnum terræmotum perſenſit calendis Decembris.

Claret in Anglia Lanfrancus, doctrina & probitate conſpicuus, ex abbate Cadomenſi ordinatus Cantuariæ archiepiſcopus. Eo tempore florebat in Normannia Anſelmus Beccenſis monaſterij abbas eximius, & pro ſua ſanctitate & ſapientia plurimùm nominatus.

Hoc etiam tempore in cœnobio ſancti Medardi pollebat ſignis & virtutibus vir beatiſſimus Arnulphus, qui pro miro ſanctitatis feruore propoſitum recluſionis eligens, & arcta nimis abſtinentia ſeipſum affligens, prophetiæ gratiã diuinitus accepit, & ex recluſo abbas huius monaſterij factus ad ipſam recluſionem pro contemptu mundi à deſiderio internæ quietis poſtmodum rediit. Sueſſonico autem pontifice defuncto, electus eſt ad epiſcopatum, & iuſſu papæ Gregorij à ſedis Apoſtolicæ legato Hugone Lugdunenſi archiepiſcopo in præſulem eſt conſecratus.

1081 25 | 21 | Regis Dagoberti tempore ſanctus præſul Vrſinarus in Flãdren- | 15 ſi prouincia prædicans, ſub honore ſancti Petri Apoſtoli ipſo ſibi reuelante eccleſiam Maldenburgenſem oppido ædificauit & conſecrauit, quam Deus multis miraculis vſquequaque glorificauit. Inter quæ illud tam mirabile quàm inauditum antea extitit, quod hoc anno Dominici nocte natalis contigit. Campanarium præfatæ eccleſiæ vehementi vento flante à ſuis locis euulſum, & ad terram penitus fuit inuerſatum, ita in aere pendens & ruinam ſui minitans, vt ſemper caſurum & cuncta vicinia confracturum cerneretur. Sed cùm per ſex noctes & dies id tractaretur à populo, qualiter hinc inde extractis machinis ſurſum erigeretur, & vtrumque loco ſuo relocaretur, pridie calendas Ianuarij circa noctis medium adueniens virtus diuina, totam eccleſiam intus & foris impleuit luce ignea, & campanarium ad terram reclinatum, totum ſimul erexit, ac firmiſſimè locis ſuis relocauit, & campanas ibi dependentes mox ſonare compulit.

Eadem die ſurdi & claudi, cæci & paralytici, celerrimam in loco illo adepti ſunt medelam. Nec ſolùm illo die ſed prolixiori tempore diuinæ virtutis tanta permanſit copia, vt de longè & de propè confluentibus ægrotis, parata cælitus præſtaretur medicina.

Magnus terræmotus cum graui terræ mugitu factus eſt ſexto calendas Aprilis, prima hora noctis, portendens fore imminens malum, quod in toto orbe inſonuit, & vnde terra dolet & doluit. Henricus enim imperator ad debellandum papam Hildebrandum Italiam petit, contra quem papa vrbibus & caſtellis munitis ſe ad rebellandum accingit, eumq; Romam hoſtiliter adeuntem non recipit.

Henricus autem imperator expugnatis vrbibus & caſtellis, quæ contra ſe pro Hildebrando erant, Romam Leonianam obſident.

In Gallia Hermannus miles Hermanni epiſcopi corona ſibi impoſita, poſt Rodulphum in Saxonia tyrannidem exercet.

Marianus

| Romanorum. | Francorum. | Anglorum. | Anni domini. |

Marianus Scotus Chronicam ſuam à Chriſti Natiuitate inchoatam, vſq; ad hunc annum perduxit, qui erat ætatis ſuæ annus 56, multùm laborans errorem corrigere de annis Domini, qui inuenitur in cyclo Dionyſij, altrinſecus autem ſecundum veritatem Euangelij.

27 | 23 | Hoc anno Henricus imperator Roma Leoniana capta Romam obſidet. | 17 1083
Condicto inter imperatorem & papam die ad cauſam inter eos diſcernendam, cùm pax diſſimulante papa inter eos nõ conueniret, Romani & multi Italiæ epiſcopi à papa deſciſcunt, qui fugiens ad Normannos ſe contulit.

28 | 24 | Romani imperatorem Henricum recipiũt in vrbe, & eorum iudicio Hildebrãdus papatu abdicatur, & Guibertus Rauennæ archiepiſcopus in ſedem Apoſtolicam inthronizatus, Clemens nominatur. | 18 1084

Bruno natione Teutonicus ex vrbe Colonia, literis apprimè eruditus, Remenſis eccleſiæ canonicus, & ſcholarum magiſter, relicto ſeculo eremum Carthuſiæ fundat, propoſitumque monaſticæ conuerſationis ſatis arduum inſtituit. Huius ſancti propoſiti cooperator & æmulator epiſcopus beatæ memoriæ Hugo Gratianopolitanus epiſcopus, ab eodem Brunone habitum monachicum ſumpſit, cunctisq; ibi habitãtibus inſigne exemplum præbuit.

Henricus rex patricius Romanorum conſtituitur, & à Clemente papa in imperatorem benedicitur.

Comes Montenſis Balduinus vxorem ducit Idam.

29 | 25 | Henricus imperator Moguntiæ regali & ſynodali conuentu coacto exigit ab omnibus, vt Hildebrandi depoſitionem & Guiberti ordinationem ſub ſcripto approbent, cui aliqui manu & ore fauentes, corde tamen Hildebrando adhærebant. | 19 1085

Hermãnus Metenſis ſibi abſenti abiudicato epiſcopatu iterum vrbe pellitur. Imperator in epiſcopatu Metenſium alterum mercenarium ſuppoſuit, ſed oues Chriſti non audiuerunt voces alienorum.

Imperator Saxones aggreditur. Illi pacem petunt & impetrãt, pacti quòd omnibus pro hac rebellione proſcriptis ſua reſtituantur. Quod quia factum non eſt, iterum rebellant, incentore præ cunctis Egberto comite imperatoris conſanguineo.

Gualcherus ex clero ſancti Lamberti in Anglia epiſcopus Anglorum odiis innocens impetitur, & in celebrando Miſſam ab eis quaſi alter Stephanus papa martyrizatur.

Hildebrandus papa, qui & Gregorius ſeptimus, apud Salernum exulans moritur. De hoc ita ſcriptum reperi. Volumus vos ſcire qui eccleſiaſticæ curæ ſoliciti eſtis, quòd Dominus Apoſtolicus Hildebrandus, qui & Gregorius, nunc in extremis poſitus ad ſe vocauit vnum de duodecim cardinalibus, quem multùm diligebat præ cæteris, & confeſſus eſt Deo, & ſancto Petro, & toti eccleſiæ, ſe valde peccaſſe in paſtorali cura, quæ ei ad regendum commiſſa erat, & ſuadente Diabolo contra humanum genus odium & iram concitaſſe. Poſtea verò ſententiam quæ in orbe terrarum effuſa eſt, pro augmento Chriſtianitatis cœpiſſe dicebat. Tunc demum miſit prædictum confeſſorem ad imperatorem & ad totam eccleſiam, vt optaret illi indulgentiam, quia finem vitæ ſuæ aſpiciebat, & tam citò induebat ſe Angelica veſte, & dimiſit ac diſſoluit vincula omnium bannorum ſuorum imperatori, & omni populo Chriſtiano, viuis & defunctis, clericis & laicis, & iuſſit ſuos abire de domo Deoderici, & amicos imperatoris aſcendere.

30 | 26 | Saxones vrbem Wirzburch obſidentes, vt epiſcopum ipſius | 20 1086

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* |

Alberonem expulſum à ciuibus ſedi ſuæ reſtituant, Henricus imperator aggreditur. Sed exercitus eius diuinitus exterritus ceſſit, & ceciderunt ex eis plus quàm quatuor millia, à parte Saxonum quatuordecim tantùm occiſis.

Hoc anno nimia aquarum inundatio multis in locis damno & periculo fuit. Nam & in Italia diluuies tanta fuit, vt rupes liquefactæ plures villas ruina ſua deſtruerent.

Caſſinenſium abbas Deſiderius, qui & Victor, 162 contra Clementem fit papa, ſed dyſenteria diſſolutus non multo pòſt moritur.

Anſelmus Lucenſis epiſcopus Hildebrandi papæ cooperator indefeſſus apud Mantuam exulans moritur, qui in Hieremiam & in Pſalmos tractatus edidit, & doctrinam Hildebrandi libro luculento confirmauit, cuius ſanctitas miraculis declarata eſt.

Domeſticæ aues, pauones, gallinæ & anſeres, ſe à domibus extrahentes, omnes fiunt ſyluaticæ.

1087 31 | 27 | Inter imperatorem & Saxones vario euentu ſæpe pugnatur. | 21

Venetianis meditantibus auferre corpus ſancti Nicolai à Myrrhea Lyciç à Turcis deſolata, præoccupauerunt eos Barenſes ciues numero 47, ab Antiochia Myrrheam venientes, qui à quatuor tantum monachis ibi inuentis extorſerunt oſtendi ſibi tumbam ſancti. Qua effracta, oſſa ſancti Nicolai in olei liquore natantia integro numero extraxerunt, & Barum cum gloria detulerunt. Facta eſt autem hæc tranſlatio, anno 745 à depoſitione ſancti Nicolai.

Sanctus Arnulphus ex abbate ſancti Medardi poſtmodum etiam ad pontificatum ciuitatis Sueſſonicę promotus, pro pacis reintegratione inter Flandrenſes Flandriam venit, atque in vico nomine Aldenburch eccleſiam ſancti Petri iam diuinis miraculis illuſtratam, cœnobium monachorũ fecit, ordinem regularis vitæ inſtituit, tandemq́; in eodem monaſterio & finem vitæ & ſepulturam ſecundum quod ipſe prædixerat, accepit.

Piſces in aquis moriuntur.

1088 32 | 28 | In Hiſpania rex Galliciæ Auſul Sarracenos fortiter debellat, & | 22 Toletum maximam eorum vrbem per aliquot annos obſeſſam, tandem expugnat, & cultum Chriſtianitatis in ea dilatat.

Odo ex monacho Cluniacenſi epiſcopus Oſtienſis, contra imperatorem & Guibertum 163 fit papa, & Vrbanus nominatur. Hinc in eccleſia ſcandala, & in regno augeſcũt diſſidia, dum alter ab altero diſſidet, dum regnum & ſacerdotium diſſentit, dum alter alterum excõmunicat, alter alterius excõmunicationem aut ex cauſæ aut ex perſonę præiudicio contemnit, dumq́; alter in alterum excommunicandi authoritate magis ex ſuo libitu, quàm ex iuſtitię reſpectu abutitur, authoritas illius qui dedit poteſtatem ligandi ac ſoluendi, omnino deſpicitur. Nimirum (vt pace omnium bonorum dixerim) hæc ſola nouitas (non dicam hæreſis) nec dum in mundo emerſerat, vt ſacerdotes illius qui dixit regi Apoſtata, & qui regnare facit hypocritã propter peccata populi, doceant populum, quòd malis regibus nullã debeant ſubiectionem, & licet ei ſacramentum fidelitatis fecerint, nullam tamen debeant fidelitatem, nec periuri dicantur qui contra regem ſenſerint, imò qui regi paruerit pro excommunicato habeatur, qui contra regem fecerit à noxa iniuſtitiæ & periurij abſoluatur.

1089 33 | 29 | Godefrido Godefridi Gibboſi ex ſorore nepoti tandem datur | 23 ducatus Lotharingiæ.

Annus peſtilens maximè in Occidentali parte Lotharingiæ, vbi multi ſacro igne interiora conſumente computreſcentes, exeſis membris inſtar carbonum

bonum nigreſcentibus, aut miſerabiliter moriuntur, aut manibus ac pedibus putrefactis truncati miſerabiliori vitæ reſeruantur, multi verò neruorũ contractione diſtorti tormentantur.

34 | 30 | Henricus imperator ad debellandos aduerſantes ſibi Italiam | 24 petit. 1090

Hermandus tyrannus à Saxonia Lotharingiam repetens ad concitandos regni motus laborat, qui dum muro caſtelli cuiuſdam incautè approximat, iacto de turri ſaxo in capite percutitur & moritur.

Metis corpus ſancti Clementis primi epiſcopi ab Apoſtolis illic ordinati inuentum leuatur.

In Saxonia Egbertus comes dum fideles imperatoris bello inſequitur, & ipſe perimitur.

Sterilitas frugum terræ augeſcit, & fames paulatim irrepit.

35 | 31 | Henricus imperator in Italia caſtella & munitiones aduerſan- | 25 tium ſibi expugnat, Mantuam quoque obſidet & capit. 1091

36 | 32 | Incentoribus Saxonici belli omnibus penè peremptis, Saxo- | 26 nes pertæſi malorum compoſita inter ſe pace, quieſcunt ab omni motu bellorum. 1092

Dominus Iuo, ſancti Quintini Beluacẽſis prępoſitus, à papa Vrbano conſecratus, fit Carnotenſis epiſcopus.

Guillelmus Anglorum rex vir ſingularis cẽſuræ & ſeueritatis obiit, Guillelmus filius eius ei ſuccedit.

37 | 33 | Conradus filius imperatoris Henrici in Italia ſe ad patris ſui ad- | 1 uerſarios contulit, & multis ſe à patre ad filium vertentibus, hæc res priores patris victorias multùm obfuſcat, & vires eius attenuat. 1093

Iaculum ignitum à meridie ad Aquilonem per cœlum ferri viſum eſt calendis Auguſti, prima hora noctis.

38 | 34 | Dominus Girardus Cameracenſis eccleſię epiſcopus obiit, cui | 2 Gualcherus ſuccedit, ſed ipſo poſtea ab epiſcopatu expulſo, Manaſſes ordinatur epiſcopus. 1094

In Gallia & Germania grauis hominum mortalitas facta eſt.

In Italia qui ad imperatorem ab hoſtibus eius ſe tranſtulerant, eo ad Galliam reuerſo, omnes penè ad hoſtes eius rurſum tranſeunt, & munitiones ab eo expugnatas contra eum muniunt.

Pontificante in vrbe Laudunenſi Eluiando, mulier quædam in proximo manens, habebat generum iuuenili ſpecie decorum, quem multa diligentia pro amore filiæ ſuæ accurabat: vnde & orta turpis ſuſpicio de muliere & genero ſuo inter vicinos homines valde eam turbauit. Quæ impatienter ferens famam ſuam hominis opprobrio turpari, iniuriæ ſuæ cauſam in eum retorſit, & clandeſtina machinatione vt occideretur à duobus pueris procurauit. Poſtmodum verò ad pœnitentiam facti homicidij conuerſa, cuidam presbytero per confeſſionem peccatum ſuum reuelauit. Sed elapſo aliquanti temporis ſpatio, presbyter idem cum ea litigans, malum quod fecerat ei in faciem exprobrauit. Quo audito, parentes hominis occiſi properantes, nunciauerunt vicedomino Landunenſi. Iubente vicedomino, vocata mulier venit, & qualiter hominem occidiſſet nequaquam celauit. Iudicatum eſt igitur, eam ignibus debere concremari, ſed priùs ducta ad eccleſiam beatæ Dei genetricis Mariæ peccatum ſuum coram Deo & hominibus ex ordine narrauit, & ſic meritis & precibus ſanctiſſimæ virginis Mariæ ſeipſam fideliter commendauit. Deinde miſſa in ignem incendium nullatenus ſenſit, ſed diuina protegente gratia, conſumpto igne ipſa permanſit illæſa. Quod factum cognati hominis occiſi non di-

| Anni domini. | Romanorum. | Francorum. | Anglorum. |

uinæ virtuti aſcribentes, ſed fragilem potius lignorum materiam cauſantes, iterum ſuccendunt ignem circa eam fortioribus lignis, ſed nihil profecerunt. Iterato enim miraculo, ſeruauit eam Deus incolumem ab exuſtione ignis ad laudem ſui nominis, ſuæque genitricis gloriam & honorem. Egreſſa igitur ex incendio non ſolùm carne, ſed etiam veſte & carne illæſa, ad eccleſiam ſanctæ Dei genetricis omni populo applaudente ducta eſt, & poſt laudes Deo redditas volente Deo paucis diebus tranſactis, tranſiit ab hoc ſeculo.

1095 39 | 35 | Elimandus bonæ memoriæ Laudunenſis epiſcopus obiit, Ingelrandus ſuccedit Flimando. | 3

Fames diu concepta grauiſſimè ingrauatur, & fit annus calamitoſus, multis fame laborantibus, pauperibus per furta & incendia ditiores grauiter vexantibus.

Cum valido ventorum turbine etiam terræmotus factus eſt media nocte, quarto idus Septembris.

Rex Anglorum à fratribus ſuis bellè ſollicitatur in Normannia & Anglia.

In multa terrarum parte pridie nonas Aprilis circa diluculũ ſtellæ complures ſimul de cœlo in terram cecidiſſe viſæ ſunt, inter quas vnàm maximam labi in terram cùm quidam in Francia ſtuperet, & notato loco vbi labi viſa eſt, cùm, aquã vbi fudiſſet, fumus cum feruoris ſono inde exiret, magis ſtupuit.

Henricus comes Louanienſis perimitur.

In comitatu Namucunſi panem ſubcinericium quaſi ſanguine infectum vidimus.

Rex Hungarorum moritur.

Vrbanus per Burgundiam & Franciam habitis cõciliis Hildebrandi decreta renouat & confirmat, Philippum regem Francorum qui viuente vxore ſua ſuperduxerat alterius viuentis vxorem, excommunicat.

Hoc anno ſacrò igne multi accenduntur, membris inſtar carbonum nigreſcentibus.

1096 40 | 36 | Eclipſis Lunæ facta eſt tertio idus Februarij, rurſum ſeptimo idus Auguſti eclipſis Lunæ facta eſt. | 4

Occidentales populi dolentes, loca ſancta Hieroſolymorum à gentibus prophanari, Turcos etiam terminos Chriſtianorum iam multa ex parte inuaſiſſe, inumerabiles vna inſpiratione moti, & multis ſignis ſibi oſtenſis alij ab aliis animati, duces, comites, potentes, nobiles & ignobiles, diuites, pauperes, liberi & ſerui, epiſcopi, clerici, monachi, ſenes & iuuenes, pueri & puellæ, omnes vno animo nullum vllo angariante vndique concurrunt, ab Hiſpania, à Prouincia, ab Aquitania, à Britãnia, à Scotia, ab Anglia, à Normannia, à Francia, à Lotharingia, à Burgundia, à Germania, à Longobardia, ab Apulia, & ab aliis regnis virtute & ſigno ſanctæ crucis ſignati & armati, vltum ire parant iniurias Dei in hoſtes Chriſtiani nominis. Et quanto quiſque hactenus ad exercendam mundi malitiam erat pronior, tanto nunc ad exercendam vltro Dei militiam fit promptior, firmiſſima pace interim vbique compoſita. Et primo Iudæos in vrbibus in quibus erant aggreſſi, eos ad credendum in Chriſtum compellunt credere, nolentes bonis priuant, trucidant, vrbibus eliminant. Aliqui Iudæorum cœlo tenendæ patriæ legis ducti, ſe mutuò trucidant, alij ad tempus ſe credere ſimulantes, pòſt ad Iudaiſmum reuoluuntur.

Eminebant in hoc Dei hoſtico dux Lotharingiæ Godefridus, & fratres eius Euſtachius & Balduinus, Anſelmus de Ribodimonte, Balduinus comes

| *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* | *Anni domini.*

comes Montenſis, Robertus comes Flandrenſis, Stephanus comes Bleſenſis, Hugo Magnus frater Philippi regis Francorũ, Robertus comes Normannorum, Raymundus comes ſancti Ægidij, Baiamundus dux Apuliæ, & Tancredus nepos eius. Horum omnium curam Apoſtolica authoritate ſuſcepit vir eximius Haimarus Podienſis epiſcopus, eiſq; conſilio & doctrina vſque ad captam Antiochiam plurimùm proficuus fuit. Huius etiam viæ incitator Petrus quidam eremita fuit, qui vſq; ad captam Hieruſalem in multis vtilis cum exercitu Dei perſeuerauit.

41 | 37 | Cometes in Occidẽte apparuit, tota prima hebdomada Octo- | 5 | 1097
bris.

Nimia aquarũ inundatione autumnalis ſatio impeditur, & ſterilitas frugum terræ ſequitur.

Exercitus Dei aggreſſus terminos paganorum viriliter agit, primumque eius fuit bellum ad pontem Pharphar fluminis nono calendas Martij, vbi multi Turcorum occiſi ſunt. Secundum eis bellum fuit apud Niceam tertio nonas Martij, in quo etiam pagani victi ſunt. Capta ergo Nicea, capta Laodicea, cùm eſſent plus quàm trecẽta millia armatorum in exercitu Chriſtianorum, tanta ei omnium rerum ſuppetebat copia, vt aries vno nummo, bos vix duodecim nummis venderetur.

Lanfranco Cantuarienſi archiepiſcopo defuncto, Anſelmus abbas Beccenſis pro ſua ſanctitate & doctrina non ſolùm in Normannia, ſed etiam in Anglia iam celeberrimus ſuccedit in præſulatu. Qui licet à rege Guillelmo & principibus terræ, totiusque eccleſiæ conuentu ſuſceptus honorificè fuiſſet: multas tamen moleſtias & tribulationes poſtmodum ſub ipſo rege paſſus eſt pro ſtatu eccleſiæ corrigendo. Nam reges Angliæ hanc iniuſtam legem iam diu tenuerant, vt electos eccleſiæ præſules ipſi per virgam paſtoralem eccleſijs inueſtirent.

42 | 38 | Obſeſſa Antiochia in tantum attenuati ſunt Chriſtiani propter | 6 | 1098
omnium rerum penuriam, vt in tanto exercitu vix centum boni equi inuenirentur, & tamen quamuis ex deſperatione rerum multi ſe ſubtraxerint, multi etiam repatriauerint, nono obſidionis menſe capta Antiochia Chriſtiani à paganis verſa vice obſeſſi tanta fame afflicti ſunt, vt vix aliqui ab humanis carnibus abſtinerẽt: ſed confortati à Deo per inuentam eius lanceam à tempore Apoſtolorum non viſam, ipſa lancea eos præcedente obſeſſi cum obſeſſoribus concurrerunt 4 calendas Iulij, & hoc tertio bello victoriam adepti ſunt. Quartum bellum eis fuit in Romania, calendis Iulij, & ibi Turci victi ſunt.

Commiſſa Antiochia duci Baiamundo, Chriſtiani propter vitandum tædium, & famem, & maximè propter diſcordias principum, proficiſcũtur in Syriam, & expugnatis Marra & Barra vrbibus Sarracenorum, & multis regionum caſtellis, tanta ibi rurſum fame affecti ſunt, vt corpora Sarracenorum iam fœtentia comedere compulſi ſint.

Conradus Vltraiectenſis epiſcopus feria quarta Paſchæ poſt Miſſam à ſe celebratam à quodam ſuorum in domo ſua perimitur. In epiſcopatu Lingonenſi ſitum noſcitur eſſe cœnobium nomine Moliſmus, fama celeberrimum, religione conſpicuum. Hoc à ſui exordio magnis ſub breui tempore diuina clementia ſuæ gratiæ muneribus illuſtrauit, viris illuſtribus nobilitauit, nec minus amplum poſſeſſionibus quàm clarum virtutibus reddidit. Cæterùm poſſeſſionibus, virtutibusque diuturna non ſolet eſſe ſocietas. Hoc quidam ex illa ſancta congregatione, viri nimirũ ſapientes altius intelligentes, elegerunt potius ſtudiis cœleſtibus occupari, quàm terrenis implicari

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

negotiis. Vnde & mox virtutum amatores de paupertate fœcunda virorum cœperunt cogitare. Simulque aduertentes, ibidem etſi ſanctè honeſteque viueretur, minus tamen pro ſui deſiderio atque propoſito ipſam quam profeſſi fuerant regulam obſeruari, loquuntur alterutrum quod ſingulos monet, pariterque inter ſe tractant, qualiter illum verſiculum adimpleant, *Reddam tibi vota mea quæ diſtinxerunt labia mea.* Quid plura? Vnus & viginti monachi vnà cum patre ipſius monaſterij beatæ ſcilicet memoriæ Roberto egreſſi, communi conſilio, communi perficere nituntur aſſenſu, quod vno ſpiritu conceperunt. Igitur poſt multos labores ac nimias difficultates, quas omnes in Chriſto piè viuere volentes pati neceſſe eſt, tandem deſiderio potiti, Ciſtercium deuenerunt, locum tunc ſcilicet horroris & vaſtæ ſolitudinis. Sed milites Chriſti loci aſperitatem ab arcto propoſito quod iam animo cōceperant, non diſſidere iudicantes, vt verè ſibi diuinitus præparatum tam gratum habuere locum quàm charum propoſitum. Hoc igitur anno ab incarnatione ſcilicet Domini 1098, venerabilis Hugonis Lugdunenſis eccleſiæ archiepiſcopi, ſedis Apoſtolicæ tunc legati, & religioſi viri Walterij Cabilonenſis epiſcopi, nec non & clariſſimi principis Odonis Burgundiæ ducis freti conſilio, authoritate roborati, inuentam eremum in abbatiam cōſtruere cœperunt, præfato abbate Roberto ab illius diœceſis epiſcopo videlicet Cabilonenſis ſuſcipiente curam virgamque paſtoralem, cæteris ſub ipſo in eodem loco firmantibus ſtabilitatem. At verò poſt non multum temporis factum eſt, vt idem abbas Robertus requirētibus eum monachis Moliſmenſibus, papæ Vrbani ſecundi iuſſu, Walterij Cabilonenſis epiſcopi licentia & aſſenſu, Moliſmū reduceretur, & Albericus vir religioſus & ſanctus in ipſius loco ſubſtitueretur. Hoc ſanè inter vtramque eccleſiam ſequeſtro pacis gratia retento, & Apoſtolica authoritate confirmato, vt ex eo iam tempore neutra earum vtriuſlibet monachum ad habitandum ſine commendatione regulari ſuſciperent. Quo facto nouum monaſterium noui patris ſollicitudine & induſtria in breui & non mediocriter Deo cooperante in ſancta conuerſatione profecit, opinione claruit, rebus neceſſariis creuit.

Multis in locis quinto calendas Octobris cœlum quaſi ardere viſum eſt nocturno tempore, & ſequuta eſt animalium peſtilētia, & ſegetes nimio imbre & aurigine corruptæ ſunt.

1099 | 43 | 39 | Chriſtianis Turcas fortiter debellantibus, eorumque vrbes & | 7
caſtella ſibi bellando vendicantibus, contigit apud quoddam munitiſſimum caſtrum nomine Archas, à Hieruſalem octo manſionibus ſitum, multos eorum perire, cum quibus & Anſelmus de Ribodimonte lapide percuſſus in capite occubuit, hoc ſolummodo poſt acceptum vulnus ter verbum repetens, Deus adiuua me. Erat autem vir prudentiſſimus, & exercitui ſatis vtilis, atque erga beatum martyrem Quintinum adeò deuotus, vt ſingulis annis ſolennitatem eiuſdem martyris die ſuo clericis vndecunque congregatis contra ſe celebrari faceret, eiſque poſt peractum officium copioſam refectionis menſam pararet. Exercitus autem Dei diuino monitu in interiora profectus, larga Dei manu refocillatus eſt, quia ciues & caſtellani illius regionis legatos cum multis donariis ad eos præmittebant, parati etiam oppida vel vrbes eis tradere. A quibus Chriſtiani ſecuritate accepta, & indicto vrbibus tributo, interim etiam multis eorum qui ſe ſubtraxerant ad eos apud Tyrum recurrentibus, tandem peruenerunt Hieruſalem. Eaque obſeſſa cùm laborarent pro victus & maximè pro aquæ penuria, omnes ex communi decreto nudis pedibus quotidie orando circuibant vrbem. Octauo ergo talis humiliationis die, obſidionis autem triceſimo nono capta eſt Hieruſalem, idibus Iulij, in ſexta feria: & in templo Salomonis & in porticu eius

Chriſtiani

| *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* | *Hieroſolymorum.* | *Anni domini.*

Chriſtiani cum paganis quinto bello conſerto tanta in eis cæde debacchati ſunt, vt in ſanguine occiſorum equitarent vſque ad genua equorum. Cúmque ordinatum eſſet, qui Hieruſalem deberent retinere, iam principibus de repatriando agentibus; ecce rex Sarracenorum ad debellandos eos venit Aſcaloniam cum centum millibus equitum, & quadringentis millibus peditum. Quibus cùm occurriſſet exercitus Domini,in quo nō plus quàm quinque millia equitum & quindecim millia peditum erant, Deo pro ſeruis ſuis ad ſe reclamantibus pugnante,& nube eos ab æſtu Solis defendente, Sarraceni ſolo Chriſtianorum impetu territi, omnes proiectis armis fugerunt. Et in hoc ſexto bello quarto calendas Auguſti facto cæſa ſunt centū millia Sarracenorum,in porta verò Aſcaloniæ ſuffocati ſunt ad duo millia. Eorum qui in mari perierunt,& qui inter ſpineta ſyluarum cōſumpti ſunt, numerus neſcitur. Duce autem Godefrido electo ad principandū remanentibus in Hieruſalem,cæteri principes repatriant.

Capta eſt Hieruſalem poſt annos circiter quadringentos ſexaginta, ex quo ſub Heracliano imperatore ſecunda vice capta poſſeſſa eſt à Sarracenis.

44 | 40 | Guibertus & Vrbanus, qui de papatu Romano contende- | 8 | 1 1100
bant,moriendo finem faciunt ſuæ contentionis.

Raginerus,qui & Paſchalis,Romanæ eccleſiæ 164 præſidet.

Godefridus dux Lotharienſium, & princeps Hieroſolymitanorum moritur. Balduinus frater eius in regno ei ſuccedit.

Guillelmus rex Anglorum moritur, eique ſuccedit in regno frater eius Henricus.

Robertus comes Flandrenſis ab Hieroſolymis repatrians, detulit ſecum brachium ſancti Georgij martyris, quod eccleſiæ Aquicinenſi tranſmiſit.

45 | 41 | Conradus filius Henrici imperatoris adhuc patri rebellis,in | 1 | 1 1101
Italia moritur.

Henricus imperator Henricum Lengburgenſem aduerſantem ſibi debellat, & expugnatis eius caſtellis eum ad deditionem cogit, ſed imperator ei multa ſumma gratiam ſuam redimenti, etiam ducatum Lotharingiæ donat.

46 | 42 | Roberto Flandrenſium comite inquietante vrbem Came- | 2 | 2 1102
racum,Henricus imperator cōtra eum proficiſcitur, & aliquibus eius caſtellis expugnatis,aſperitate inſtantis hyemis redire compellitur.

| 47 | 43 | Henricus imperator ſedatis Saxonum motibus,pacem in | 3 | 3 1103
quadriennium conſtituit.

Legiæ generali conuentu habito, Robertus comes Flandrenſium in gratiam imperatorum recipitur.

48 | 44 | Hieroſolymitæ Accaron vrbem capiunt. | 4 | 4 1104

49 | 45 | Vigilia Natalis Domini, terræmotus magnus factus eſt in | 5 | 5 1105
Hieroſolymis.

Hieroſolymitæ innumerabilem paganorum multitudinem glorioſa victoria conterunt.

Filius imperatoris Henrici à patre auerſus quoſcunque poteſt ab eo auertit, & ſub obtentu meliorandæ reipublicæ & reſtaurandæ eccleſiæ in eum inſurgit.

Duo orbes in modum Solis forma & lumine quotidiano Soli ſimiles apparuerunt, omnium colorum ſpecie radiantes ad inſtar arcus cœleſtis.

50 | 46 | Quarto nonas Februarij ſtella per diem viſa eſt in cœlo ab | 6 | 6 1106

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* | *Hieroſolymorum.*

hora tertia vſque ad horam nonam, quaſi cubito diſtans à ſole.

Henricus imperatoris filius contra ius naturæ & fas legum in patrem inſurgens, quàm indignè eum tractauerit, declarat epiſtola ex ore ipſius patris ſcripta ad Philippum regem Francorum.

Pridie idus Februarij apud Barū Italiæ ſtellæ viſæ ſunt in cœlo per diem, nunc quaſi inter ſe concurrentes, nunc quaſi in terram cadentes.

Toto penè menſe Februario cometes apparuit. Imperatore Henrico moriente Leodij, filius eius Aquiſgranum venit, & volens venire Leodium contra patrem ſuum, quinta feria Dominicæ cœnæ præmiſit ſuos præoccupare pontem apud Vinſatum, ne quis venienti ſibi obſtaret. Sed militibus patris concurrentibus ad occupandum pontem, milites filij à ponte repelluntur, aliis eorum captis, aliis in Moſam dimerſis, aliis occiſis, inter quos etiam Bruno comes occiſus eſt. Sicque filius contra patrem veniens rediit inglorius.

Colonienſibus fidem imperatoris ſeruantibus, & eorum archiepiſcopo filium imperatoris contra patrem ſuum animāte, Colonia obſeſſa oppugnatur, ſed non expugnatur. Interim Henricus imperator Leodij moritur, eique ſuccedit filius æquiuocus eius.

Dux Henricus, qui ab imperatore ad filium eius animo tranſiens, eū contra patrem ſuum conſilio ſuo armauit, & à filio ad patrem rediens partes filij debellauit, mortuo imperatore ſe vt reum maieſtatis filio regis dedit, & ab eo captus cuſtodiæ traditur, de qua ipſe per induſtriam ſuā euaſit. Ducatus eius datur Godefrido Louanienſi comiti.

1107 | 1 | 47 | Henricus exdux affectans repetere ducatum, occupat oppidum Aquiſgrani contra Godefridum ducem. Sed hoc non ferens Godefridus, oppidum Aquenſe violēter irrupit, oppidanos à facie Henrici exterruit, aliquos potentes comites & multos nobiles cepit. Ipſe Henricus cum filiis ſuis vix fuga euaſit, vxorem eius capere dux indignum duxit, comites & honoratiores eorum quos ceperat per conditionem ſub ſe militandi ſibi conciliatos, ad fidelitatem ſuam adduxit. | 7 | 7

Bellum apud Tenechebray inter Henricum regem Anglorū & fratrem eius Robertum comitem Normannorum, vbi rex Henricus victoriam adeptus, penè omnes principes Normāniæ aut occidit aut cepit, & ſic Normanniam obtinuit.

Albericus abbas Ciſtercij ſupernæ vocationis brauium, ad quod ibidem per nouem annos non in vacuum cucurrit, decimo apprehendit. Cui ſucceſſit Dominus Stephanus homo natione Anglicus, religionis, paupertatis, diſciplinæque regularis ardentiſſimus amator, fideliſſimus æmulator. In huius verè diebus verum eſſe patuit, quod ſcriptum eſt, Oculi Domini ſuper iuſtos, & aures eius ad preces eorum. Nam puſillus grex hoc ſolùm plangeret, quòd puſillus eſſet, hoc ſolùm inquam metuerent, & metuerent vſque ad deſperationem penè Chriſti pauperes, ſuæ ſe non poſſe relinquere paupertatis hæredes. Vicinis quippe hominibus vitæ quidem in eis honorantibus ſanctitatem, ſed abhorrentibus auſteritatem, & ita reſilientibus ab eorum imitatione quibus appropinquabant deuotione; Deus cui facilè eſt de exiguis magna, de paucis facere multa, multorum præter ſpem ad ipſorum imitationem excitauit corda, ita vt in cella probandi nouitiorum tam clerici quàm laici & ipſi ſecundum ſeculum nobiles atque potentes 30 pariter cohabitarent. Ex qua cœlica viſitatione tam ſubita, tam læta, lætari non immeritò iam tandem cœpit ſterilis, quæ non pariebat, quoniam multi facti ſunt filij deſertæ. Nec ceſſauit ei Deus in dies multiplicare gentem, magnificare læticiam, donec tam ſuis, quàm de filiis filiorum

filiorum ſuorum viginti infra annos circiter duodecim de ſolis patribus monaſteriorum tanquam nouella oliuarum in circuitu menſæ ſuæ læta mater conſpiceret. Non enim arbitrata eſt incongruum, ſi ſancti patris Benedicti cuius amplectebatur inſtituta, imitaretur & exempla. Porrò à principio cùm nouos in ramos nouella cœpiſſet pullulare plantatio, venerabilis pater Stephanus ſagacitate peruigili miræ prouiderat diſcretionis ſcriptum, tanquam putationis ferramentum, ad præcidēdos videlicet ſchiſmatum ſurculos, quicunque ſucreſcentes mutuæ pacis exorturum præfocare poterant fructum. Vnde & ſcriptum illud chartam charitatis competenter voluit nominari, quòd ea tantum quæ ſunt charitatis, tota eius ſeries redoleat, ita vt penè nil aliud vbiq; ſui proſequi videatur, quàm nemini quicquam debeatis, niſi inuicem diligatis. Quæ quidem charta ſicut ab eodem patre digeſta, & à præfatis 20 abbatibus confirmata, ſigilli quoque Apoſtolici authoritate munita eſt, largius continet ea quæ diximus, ſed nos ſummam tantùm eorum hic breuiter perſtringemus.

Abbas Ciſtercij & fratres eius non immemores ſponſionis ſuę regulam beati Benedicti in loco illo ordinatam vnanimiter ſtatuerunt tenere, reiicientes à ſe quicquid regulę refragabatur, foricos videlicet & pelliceas, eſtamina, caputia quoque & femoralia, pectinia & coopertoria ſtramina lectorum, ac diuerſa ciborum in refectorio fercula, ſagimen etiam & cętera omnia quę puritati regulæ aduerſabantur. Sicq; rectitudinem regulæ ſupra cunctum vitæ ſuæ tenorem ducentes, tam in eccleſiaſticis quàm in cæteris obſeruationibus regulæ veſtigiis ſunt adæquati ſeu confirmati. Exuti ergo veterem hominem, nouum ſe induiſſe gaudebāt, & quia nec in regula, nec in vita ſancti Benedicti eundem doctorem legebāt poſſediſſe eccleſias, vel altaria, ſeu oblationes & ſepulturas, vel decimas aliorum hominum, ſeu furnos, molendina, aut villas, vel ruſticos, nec etiam fœminas monaſterium eius intraſſe, nec mortuos ibidem excepta ſorore ſua ſepeliſſe; ideo hæc omnia abdicauerunt dicentes, Vbi beatus pater Benedictus docet, vt monachus à ſecularibus actibus ſe faciat alienum, ibi liquidò teſtatur, hoc non debere verſari in actibus vel cordibus monachorum, qui nominis ſui etymologiam hæc fugiendo ſectari debent. Decimas quoque aiebant à ſanctis patribus (qui organa erant ſpiritus ſancti, quorumq; ſtatuta tranſgredi ſacrilegium eſt) committere in quatuor partitiones diſtributas, vnam ſcilicet epiſcopo, alteram presbytero, tertiam hoſpitibus ad illam eccleſiam veniētibus, ſeu viduis & orphanis, ſiue pauperibus aliunde victum non habentibus, quartam reſtaurationi eccleſiæ. Et quia in hoc cōputu perſonā monachi, qui terras ſuas poſſidet, vnde & per ſe & per pecora ſua laborando viuat, nō reperiebant, idcirco hæc veluti aliorum ius iniuſtè ſibi vſurpare detrectabāt. Ecce huius ſeculi diuitiis ſpretis cœperunt noui milites Chriſti cum paupere Chriſto pauperes inter ſe tractare, quo ingenio, quoúe artificio, ſeu quo exercitio in hac vita ſe hoſpites & pauperes ſuperuenientes, quos vt Chriſtum ſuſcipere præcipit regula, ſuſtentarent. Tuncq; definierunt ſe conuerſos laicos barbatos licentia epiſcopi ſui ſuſcepturos, eosq; in vita & morte excepto monachatu, vt ſemetipſos tractaturos & homines etiam mercenarios, quia ſine adminiculo iſtorum non intelligebant ſe plenariè die nocteq; præcepta regulæ poſſe ſeruare, ſuſcepturos quoq; terras ab habitatione hominū remotas, & vineas, & prata, & ſyluas aquaſq; ad faciendos molendinos, ad proprios tamē vſus & ad piſcationem, & equos pecoraq; diuerſa neceſſitati hominum vtilia, ad exercēdas agriculturas inſtituiſſent, decreuerunt vt pdicti conuerſi domos illas regerent, non monachi, quia habitatio monachorum ſecūdum regulam debet eſſe in clauſtro ipſorum. Quia etiam beatum Benedictum, non in ciuitatibus, nec in ca-

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* | *Hieroſolymorum.* |

ſtellis,aut in villis,ſed in locis à frequentia populi ſemotis, cœnobia conſtruxiſſe ſancti viri illi ſciebant,idem ſe æmulari ꝓmittebant.Et ſicut ille per duodenos monachos monaſteria conſtructa adiuncto patre diſponebat,ſic ſe facturos confirmabant.

1108 2 | 48 | Henricus imperator contra Robertum Flandrenſium comitem vadit,& pacto pacis magis vtrinque ſimulato quàm compoſito penè inefficax redit. | 8 | 8

Baiamundus dux Apuliæ contracto vndecunque exercitu accingitur ad inuadendum Conſtantinopolitanum imperium.

1109 3 | 49 | In parrochia Legienſi porca enixa eſt porcellum habentē faciem hominis. | 9 | 9

Natus eſt etiam pullus gallinæ quadrupes.

Imperator Henricus contra Hungaros vadit,ſed facto pacto redit.

Philippus rex Francorum obiit. Ludouicus filius eius poſt eum regnat annis 28.

Obiit etiam Anshelmus archiepiſcopus Cantuariæ,qui nonnulla opuſcula ſcripſit vtilia,ſicut deſcriptio vitæ eius commemorat.

Obiit etiam Hugo vir ſanctus abbas Cluniacēſis, cui ſuccedit Pontius.

Hoc anno ſacro igne multi accenduntur, membris inſtar carbonum nigreſcentibus.

1110 4 | 1 | In menſe Iulio Cometes apparuit, radios dirigens ad auſtrum,multis conficientibus hoc ſigno portendi futuram regis Hērici quinti expeditionem Italiam verſus. | 10 | 10

Sanctus Guibertus fundator Gemelacenſis cœnobij,quē Deus multis miraculis per annos duodecim clarificauerat, aſſenſu generalis ſynodi ab Oberto Legienſi epiſcopo eleuatur,cum mirabili concurſu & gaudio populorum.

1111 5 | 2 | Henricus rex Romam vadit,propter ſedandam diſcordiam quæ erat inter regnū & ſacerdotium, quæ cœpta à papa Gregorio ſeptimo, qui & Hildebrandus nominatus eſt, & exagitata à ſucceſſoribus eius, Victore,& Vrbano, & præ omnibus à Paſchali, magno ſcandalo erat toti mundo. Rex autem vti nolens authoritate & conſuetudine & authoralibus priuilegiis imperatorum,qui à Carolo Magno, qui pòſt de regibus Francorum imperauit Romanis, iamque per trecentos & eo amplius annos imperauerant ſub 63 apoſtolicis, dabat licitè epiſcopatus & abbatias, & per annulum & per virgam. Contra hanc maiorum authoritatem cenſebant papæ ſynodali iudicio, non poſſe nec debere dari per virgam vel per annulum epiſcopatum aut aliquam eccleſiaſticam inueſtituram à laicali manu. Et quicunque ita epiſcopatum aut aliam eccleſiaſtici iuris inueſtituram accipiebant, excōmunicabantur. Propter hanc præcipuè cauſam rex Romam tendebat, & ſi qui Longobardorum quoquo modo ei reſiſtere volebant, potenter eos proterebat.In reconciliatione autem quæ facta eſt inter imperatorem & papam, (nā ipſum papam cum epiſcopis & cardinalibus ceperat) die Paſchæ Henrico in imperatorem coronato poſt lectum Euangelum tradidit ei papa ante altare Apoſtolorum Petri & Pauli in oculis omnium principum priuilegium de inueſtitura epiſcopatuum vel abbatiarū, tam per annulum quàm per virgam, ſcilicet vt regni eius epiſcopis vel abbatibus liberè præter violentiā & Simoniam electis,inueſtituram virgæ & annuli conferat, poſt inueſtitionem verò canonicè conſecrationem accipiat ab epiſcopo,ad quem pertinuerit. | 11 | 1

Cōfirmatio pacis inter Apoſtolicum & imperatorem dum in celebratione Miſſæ traderet ei corpus & ſanguinem Domini noſtri IESV Chriſti, Domine imperator,hoc corpus Domini natum ex Maria virgine, paſſum in

cruce

Romanorum.	*Francorum.*	*Anglorum.*	*Hieroſolymorum.*	*Anni domini.*

cruce pro nobis(ſicut ſancta & apoſtolica tenet eccleſia)damus tibi in confirmationẽ veræ pacis inter me & te. Datũ eſt idibus Aprilis, indictione quarta.

6 | 3 | Deo peccatis hominum offenſo, multa eueniunt hoc anno. | 12 | 2 1112

In monte Caſtriloco eccleſia ſanctæ Waldetrudis cum toto penè oppido arſit.

Eccleſia ſancti Michaëlis de periculo maris fulgurata, diuinitus arſit cum ædificiis appendentibus ſibi.

Waldricus epiſcopus Laudunenſis, ciues ipſius vrbis à ſacramẽto perperam iurantes cõmunitatis reuocare niſus, à ſeditioſis ad arma concurrentibus(quod dictu nephas eſt) gladio cõfoſſus interiit, feria quinta hebdomadæ Paſchalis, ſeptimo calend. Maij in litania maiore. Tumultuante etiã impetu confuſæ multitudinis domus epiſcopi ſuccẽditur. Vnde etiam ipſa mater eccleſia ſanctę Marię, & eccleſia ſancti Ioannis Baptiſtæ in abbatia monialium cũ aliis eccleſiis omnibus ex vicino appendentibus concremantur. In authores ſeditionis à rege Francorum tam ſeuerè eſt vindicatum, vt tam præſentes quàm futuros à ſimili ſcelere deterrere poſſit exemplum. Sed & antequam iſta gererentur, violata fuerat eadem eccleſia ſanctæ Dei genetricis proditione & homicidio cuiuſdã nobiliſſimi militis nomine Gerardi, qui erat dominus caſtri quod vocatur Chariſiacus, quem in oratione poſitum ante ſacram Chriſti imaginem homines ipſius epiſcopi facta coniuratione occiderunt.

Ante hos dies natus ibidem fuerat puer geminus, à clune duo ſuperius ſcilicet habens capita, duo vſque ad renes cum ſuis brachiis habens corpora, qui baptizatus triduo quoque vixit.

Sigebertus Gemblacenſis monachus deſcriptor præcedentium in hoc libro temporum obiit, cui nos illa quæ ſequuntur fideli narratione ſubiecimus.

7 | 4 | WAldrico Laudunenſi à ſuæ vrbis ciuibus nequiter per- | 13 | 3 1113
empto, Hugo Aurelianenſis eccleſiæ decanus ſubſtituitur. Quo poſt 7 menſes mortuo, vir illuſtris Bartholomæus ad epiſcopatum Laudunciæ ciuitatis prouehitur. Cuius induſtria & epiſcopalis eccleſia quæ incenſa fuerat, in breui reparata iterũ conſecratur, & ciuitatis à prouinciæ deſolatione ſubleuata, in multis locis in quibus antea nunquam fuerat religionis feruor, & Dei cultus fundator, & inde in multas ac remotas etiam tranſmarinas regiones propagatur.

Incipit ordo Ciſtercienſis.

BErnardus iuuenis egregius ſcientia, moribus, & genere clarus vir, poſtmodum magnæ virtutis exemplar futurus, Caſtellione caſtro Burgũdiæ oriundus cum germanis fratribus & aliis comitibus multis Ciſtercij habitu religionis induitur, & miro religioſitatis feruore conuerſatur.

In pago Bracatenſi circa Tornacum nix tanta cecidit nono calendas Maij, vt etiam ſyluas fregerit.

Balduinus rex Hieruſalem cum Rogero comite Antiochiæ cõtra Turcos vadit. Sed Rogero cum exercitu ſuo iuxta quendã fluuium reſidente, rex cum ſuis proceſſit, vt aduentum Turcarum exploraret. Turcę verò montem quendam occupantes, inſidias per quatuor loca collocauerant, ſingulis inſidiis quatuor millibus equitum deputatis, à quibus rex inſperato vndiq; interceptus, mille quingentis ſuorũ interfectis, miſerabili fuga eſt liberatus. Aſcalonitæ cognoſcentes abeſſe regem Balduinum, cum graui multitudine Hieruſalem aſſiliunt, ſed non præualentes inefficaces redeunt. Turci cœnobium in monte Thabor ſitum funditus euertunt, monachos interficiunt, & omnia ſibi diripiunt.

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Hieroſolymorum.

Rex Hieruſalē Balduinus vxorem duxit relictam Rogeri ducis Siciliæ.

Apud Rauennam & Parmam, ciuitates Italiæ, in agris & intra mœnia ſanguis pluit Iunio menſe.

1114 8 | 5 | In ciuitate Beluacenſi à canonicæ ſedis apoſtolicæ legato | 14 | 4 concilium celebratur. Hic eſt Cono vnus ex illis religioſis, qui eremiticam vitam apud truncum Berenger primò duxerūt, & Arroaſiani ordinis authores extiterunt, qui ordo vſque hodie floret & creſcit.

Henricus imperator cum magna optimatum ſuorum & totius regni gloria, Natalem Domini celebrat Moguntiæ, ibiq; vxorem ducit Matildam filiam regis Anglorum. Poſt Iuonem, qui vita atque doctrina ſua Cartonenſem eccleſiam illuſtrauit, quiq; inter cætera opera ſua illud volumen quod decreta Iuonis dicunt, vtiliter compilauit: Gaufridus vitæ merito ac prudentia venerabilis Carnotenſem eccleſiam rexit. In Remenſi quoque metropoli poſt Manaſſem illuſtrem virum, exturbato inuaſore Geruaſio, Radulphus ſucceſſit, qui Viridis cognomen habuit.

1115 9 | 6 | Lambertus bonæ memoriæ Attrebatenſis epiſcopus obiit. | 15 | 5 A tempore ſancti Vedaſti vſque ad iſtum Attrebatenſis eccleſia proprio viduata præſule, Cameracenſi epiſcopo erat ſubiecta. Robertus ſuccedit in epiſcopatu Lamberto. Clareuallis fundatur. Idibus Nouembris in ſuburbio Antiochiæ, noctu terra dehiſcēs tres molas & adiacentes domos cum habitatoribus abſorbuit.

1116 10 | 7 | Hoc tempore Nobertus loci & ordinis Præmonſtratenſis | 16 6 fundator, de partibus Lotharingiæ oriundus, genere, diuitiis, atque facundia ipſis etiam ſummis principibus familiaris atque notiſſimus, diuino feruore ſuccenſus, poſtpoſita ſeculi pompa repentè ad votū ſuum diaconus & presbyter ſimul ordinatus, paupertatis Chriſti tunica induitur, & verbo prædicationis feruentiſſimè inſtans, baiulans ſibi crucem, nudum nudus Chriſtum ſequitur: quorundam etiam religioſorum moribus exploratis, arctioris viæ propoſitum & tunc temporis inauditam diſtrictionem arripit, & per aliquátum temporis nudis incedens pedibus, etiam brumali rigore, verbum Dei ſpargens, multos ab errore conuertit.

1117 11 | 8 | Anshelmus Laudunicæ ciuitatis magiſter nominatiſſimus, | 17 | 7 literarum ſcientia clarus, vir morum honeſtate & conſilij maturitate venerabilis obiit, qui vtili ſtudio inter cætera opera in Pſalterium gloſſas marginales atque interliniares ordinauit.

1118 12 | 9 | Mēſe Ianuario, tertio nonas ipſius, feria quarta, in aliquibus | 18 | 8 locis, ſed non vſquequoque terræmotus accidit, aliàs clementior, aliàs validior, adeò vt quarundam vrbium partes cum eccleſiis ſubruiſſe dicantur.

Moſa etiam fluuius iuxta abbatiam quæ dicitur Suſtula, quaſi pendens in aëre fundū ſuum viſus eſt deſeruiſſe. Hoc ergo anno Leodiū ciuitas multis plagis attrita eſt: mēſe enim Maio quinto nonas eiuſdem, dum in maiori eccleſia veſperas celebrant, ſubitò tonitru cum terræmotu omnes ad terrā ſtrauit, & fulmen à læua templi ingreſſum, non modicas cruſtas de muro hac illac diſiecit, deinde turrim ingrediens, multas trabium partes diffidit. Subſecutus fœtor intolerabilis, adeò vt multo aromatū odore vix potuerit expelli.

Item Iunio menſe, 7 idus ipſius menſis, circa horam nonā, nubes pluuię ſubitò rupta à monte qui dicitur Roberti, ſubiectam ſibi partē ciuitatis penitus oppreſſam peſſundedit, adeò vt multas domos dirueret, & immenſā annonam perderet, & matrem duos infantes altrinſecus in brachijs amplexam necaret, & alios octo homines diuerſis in locis opprimeret. Pulſantib' veſperis ſabbato quidem, dum caput lauat puero manus, rubent ſanguine fluido.

A calendis etiam Iulij circa horam ſextam turbo nimis vehemens & obſcurus

Romanorum.	*Francorum.*	*Anglorum.*	*Hieroſolymorum.*	*Anni domini.*

ſcurus ciuitatem operuit, & nubes ex abrupto ſciſſa ita omne tectum maioris eccleſiæ deuicit, vt & imbribus pateret, & totum pauimentũ perfunderet. Ilicò à parte Aquilonis fulmen ingrediens quendam clericum retro altare ſanctorum Coſmæ & Damiani in pulpito legentem, & alterum ante crucifixum orantem, tertium de ſcriptorio eccleſiæ proximo egredientem, in ipſo eccleſiæ ingreſſu extinxit. Ante fores quoque eccleſiæ quendam laicum extinxit. Sexto idus Iulij ab hora tertia vſq; nonam, quatuor turbines à quatuor plagis cœli vrbem circulauerunt, ventus etiam magna vi intonuit, in vrbem multo imbre alluit.

Tertio nonas Auguſti primo noctis conticinio quaque terrarum cùm tonitrua audirentur, & fulgura ſæpius micarent, in vrbe Leodio amplius ipſe turbo deſæuit, ita vt homines è ſtratis exilientes eccleſias triſti cœtu complerent, & tota nocte ſupplicationibus intenderent. Summo verò auroræ diluculo à parte Orientis ignis cum ingenti flãma circulauit tantus, vt omnes diuinitus cremari extimuerunt. Poſt hoc magnus turbo erũpens ab Occidẽte ipſum ignem viſus eſt aliquãtulum obſcuraſſe, iterum autẽ quaſi victor ignis cum flamma recaluit, & iterum turbine reuertẽte paululum delituit. Tertio etiam ipſe ignis recaluit, & tertio nihilominus turbine victꝰ cecidit. Hoc ſpectaculum à ſummo manè vſque ad horam tertiam vehementer terruit.

Monſtrum quoddam Nammuti natum eſt, cui par nunquam vel raro viſum eſt, videlicet biceps infantulus. Qui hoc vidit teſtis eſt populus. Hic tã ſexu duplex, quàm cæteris ſimplex erat compage corporis. Tertio idus Decẽbris ad mediã noctẽ lucentibus ſtellis, cœlo ſereno, 14 luna eclipſim paſſa eſt, & contracto orbe multis coloribus, ſed maximè ſanguineo penè integra hora ſuffuſa eſt. Tertiodecimo calendas Ianuarij prima hora noctis, igneæ acies à Septentrione in Orientem in cœlo apparuerunt, deinde per totũ cœlum ſparſæ plurima noctis parte videntibus miraculo & ſtupori fuerunt.

Paſchalis papa moritur, ſuccedit Ioannes Romanæ eccleſiæ cancellarius, & appellatur Gelaſius: at imperator quia electioni non interfuerat, Hiſpanum quendam nomine Burdinum ei ſuperordinauit.

Balduinus ſecũdus rex Hieruſalẽ moritur, frater Godefridi ducis Lotharingiorum, & primi regis Hieroſolymitarum, qui Godefridus princeps nobiliſſimus, cùm in regem conſtitutus fuiſſet, nunquam tamen in ea ciuitate, in qua Dominus ſpinis coronatus eſt, diadema portare conſenſit. Fuerunt autem filij Euſtachij comitis de Bolonia ex Ida ſorore Godefridi gibboſi ducis Lotharingorum, quibus de medio factis, tertius regnat Balduinus filius Hugonis comitis de Reiteſta.

Ventus vehementiſſimus in vigilia Natalis Domini per totam diem & noctem durat.

Gelaſius papa indicto Remis concilio, tranſgrediẽs alpes in Gallias venit, & per Burgundiam, & Gothiam quę prouincia ſancti Ægidij dicitur, agit ſynodales cauſas, ad quem vir Dei Nobertus nudis vt erat incedens pedibus acceſſit, eiq; animi ſui propoſitum pandens, licentiam & authoritatem ſeminandi vbique verbum Dei ab eo accepit.

Henricus imperator ab Italia in Lotharingiam repatriat, & ſecundum illud, Qui à multis timetur, neceſſe eſt vt multos timeat, coniuratos in ſe regni principes, modò minis, modò blanditiis, modò vi, modò ſatisfactione ad pacem inuitat.

13 | 10 | Gelaſius papa Cluniaci moritur & ſepelitur. 19 | 9 — 1119

Guido Viennenſis archiepiſcopus, Stephani Burgundionum comitis germanus, in papam eligitur, & Calixtus vocari deſignatus, Cluniaci benedicitur. Concilium quoque, à prædeceſſore ſuo indictũ Remis, ab eo mediante Octobri menſe celebratur.

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* | *Hieroſolymorum.* |

Balduinus Flandriarum comes Calixti papæ de ſorore Clementia nepos, Gwillelmũ filium Roberti Normannorum comitis à fratre ſuo Henrico Anglorum rege captiuati, Normanniæ potenter reſiſtere volens, poſt occupatam magnam eiuſdem Normanniæ partem in capite vulneratus obiit, ſicque deficiente naturali prole, Carolus Roberti ex ſorore nepos, conſobrinus Balduini defuncti, & Canuti Danorum regis filius Comes ſubſtituitur.

1120 14 | 11 | Dum pro recõciliatione regni & ſacerdotij legatione | 20 | 10 | nunc à rege ad papam vadit, nunc à papa ad regem redit, lux pacis inter eos turbatur, & imperator cum ſibi fauentibus excommunicatur.

Vir Dei Nobertus à papa Calixto Bartholomæo Laudunenſi epiſcopo ſpecialiter commendatus, cùm ei eccleſia beati Martini à prædicto epiſcopo offerretur, tum propter vrbis viciniam, tũ quia eiuſdem eccleſiæ clerici propoſiti & vitæ eius auſteritatem horrebant, eam reliquit, & ab epiſcopo diuerſis eiuſdem prouinciæ locis religioni congruentibus ſibi oſtenſis, tandem diuinitus in loco Præmonſtrati reſedit, ibiq; ſolitarius religioſam vitam agere cœpit, & tempore Quadrageſimæ ad colligendos ſocios ſolus egreſſus, ante Paſcha cum tredecim ſociis rediit, & cum his in Præmonſtrato loco ſecundum canonicæ inſtitutionis normam ad tenorẽ regulæ beati Auguſtini Deo militare cœpit. Ordo Præmonſtratenſis incipit.

1121 15 | 12 | Papa Calixtus Romam proficiſcens, ab omni ſenatu & | 21 | 11 popuları turba glorioſè ſuſcipitur, & in ſede apoſtolica confirmatur.

Burdinus pſeudopapa Sutrij poſitus, dum peregrinos Romam euntes vel redeũtes deprædatur, tandẽ vt viliſſimus apoſtata capitur, & in monachũ tõdetur. Maior eccleſia epiſcopi Monaſterięſis, eo quòd ipſum repudiaſſet ab ipſo epiſcopo & duce Saxoniæ cum tota ciuitate exuritur. Mortuo Lamberto Nouiomẽſi epiſcopo, Simon Ludouici regis Francorum patruelis ſucceſſit in eius loco. In Præmonſtratenſi eccleſia cuidã fratri altius de ineffabili trinitate (quæ Deus eſt) cogitanti in matutinis dæmon aſtitit, & ei tria geſtans capita apparuit, trinitatem ſe eſſe conteſtans, & ob fidei ſuæ meritum trinitatis viſione eum dignum eſſe affirmans. Sed frater inimici dolũ agnoſcens, conuitiando eum recedere à ſe compulit.

1122 16 | 13 | Terręmotus in ſecũda hebdomada Aduentus Domini | 22 | 12 ſabbato hora tertia, aliàs clementior, aliàs inclementior accidit.

Noberto apud Ningellam verbum Dei prædicante, & puellã dæmoniacam coràm adductam exorcizante, dæmon irridens cantica canticorum à principio vſq; ad finem per os puellæ edidit, & ad verbũ in Romana, deinde in Teutonica lingua interpretatus eſt. Sed Dei ſeruo arctius inſiſtente, tandem egreſſus eſt.

1123 17 | 14 | Optimates regni cum epiſcopis Henricum imperatorẽ | 23 | 13 conuenientes Deo ſibi propitio id elegerunt ſaluberimo conſultu, vt inter ipſum & apoſtolicum controuerſia de inueſtituris eccleſiarum tandem finiretur. Legantur inde Romam ex parte imperatoris Bruno Spirenſis epiſcopus, & Arnulphus abbas Fuldenſis, interim Henricus imperator Paſcha Domini Aquiſgrani celebrat, deinde Leodiũ contendit. Hic querela apud eum facta de inſolentia cuiuſdam Gothuini, caſtrum eius quod mons Falconis dicitur, annitente ſibi Godefrido duce obſidet, capit, incendit & deſtruit.

Eccleſia Haunonienſis cum omnibus appendicijs ſuis ſeditione aduocati ſui cum tota villa arſit, ſaluo tamen theſauro & bibliotheca.

Turonis etiam ſeditione orta inter clericos & laicos, eccleſia ſancti Martini penitus arſit.

Donnus papa, viſa & recepta legatione imperatoris, pertæſus & ipſe valde diſſonantiæ inter eos diutinæ, libenter aſſentit. Et tam conſultu totius Ro-

Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Hieroſolymorum.	Anni domini.

mani ſenatus, quàm etiam epiſcoporum Italicorũ mittuntur, ex latere apoſtolici vnus epiſcopus, & duo cardinales, ad ordinandam rem tanti negotij. Menſe Septembri in Natiuitate beatæ Mariæ, Henricus imperator cum epiſcopis & optimatibus regni venit Wormatiam, vbi occurrerunt ei legati ſedis apoſtolicæ. Diu (vt fit in tantorum negotiorum conſeſſu) euentilata ratione, tandem ratione, tandem gratia antiquæ charitatis, reintegratur inter imperatorem & apoſtolicum Dei ordinatio.

Concilium Romæ celebratur, pax inter regnum & ſacerdotium reformatur, & ius inueſtiturarum epiſcopalium ab imperatore exfeſtucatur.

Noberto ad quærendas ſanctorum reliquias Coloniam veniente, & ſuis indicto ieiunio orationibus inſtante, vna de numero vndecim millium virginum nomen ſuum & locum vbi iacebat ſpecialiter deſignans, in craſtino ſolenniter leuata, & cum aliis ſanctorum reliquiis ad locum Præmonſtratum eſt ab eo trãſlata. Sequenti verò die apud ſanctum Gereonem in oratione pernoctans, manè facto in medio eccleſiæ vbi nullum apparebat ſepulturæ veſtigium, effodi præcepit, & corpus ſancti Gereonis integrum abſq; cerebro honorificè & diligenter collocatum inuenit, ſicut & de ipſo legebatur quòd pars capitis, & non totum caput abſciſum fuit, quod cum honore & reuerentia à clero & populo eleuatum eſt, & inde pars viro Dei donata eſt. Inde Præmonſtratum rediens, & quadraginta iam clericos cum multis laicis ſecum habens, profeſſionem eos facere ſecundum apoſtolicam inſtitutionẽ & canonicam regulam beati Auguſtini docuit, & ad voluntariam paupertatem & promptam obedientiam, cæteraq; militiæ ſpiritualis inſtrumẽta, eoſdem diligenter inſtituit. Cui non multo pòſt quidam comes de Weſtphalia Godefridus cum vxore ſua conuerſionis gratia ſe contulit, & tria loca in allodio ſuo, caſtrum videlicet & Campembergenſem locum, Cloſtatenſem, Warlarenſem, diuino cultui per eum mancipauit. Cuius exemplo compunctus comes Theobaldus homini Dei ſe familiariſſimum fecit, & eius monitis atq; conſilio multa poſtmodum erga pauperes vel quoſlibet religioſos liberalitate atque munificentia vti cœpit.

18 | 15 | Obiit bonæ memoriꝫ papa Calixtus, cui ſuccedit Lam- | 24 | 14 1124
bertus, qui & Honorius Oſtienſis epiſcopus, ad quem proficiſcens pater Nobertus, & ab eo honorificè ſuſceptus, & quæ flagitabat dignè cõſecutus, Parthenopolis ſe futurum epiſcopum diuinitus agnouit: & rediens cùm in die Paſchæ apud Herbipolim in populi frequentia Miſſam celebraret, cæca mulier ipſo poſt ſumpta myſteria in oculis eius ſufflãte viſum recepit. Vnde quidam diuites compuncti, ſe & ſua Deo reddiderunt, & eccleſiam ibidem ædificantes, diuino cultui per manum prædicti patris eam mancipauerunt. Inde Præmonſtratũ rediens, in eccleſia beati Martini quæſita eſt in ſuburbio Lauduni, quendam de ſuis dominum videlicet Gualterũ abbatem primum coſecrari fecit, cuius induſtria Deo cooperante eadem eccleſia tam in temporalibus quàm in ſpiritualibus in tantum eſt in breui multiplicata, vt famã bonæ opinionis & propagines ſanctæ plantationis in exteras ac longinquas iam extẽderit regiones, videlicet in Neruiam, in Flandriam, in Angliam, in Waſconiam, in Gothiam, in Hiſpaniam, in Burgundiam, quas omnes prouincias per eandem domum bono iam videmus odore reſperſas. In Viuarienſi etiã eccleſia de fratribus ſuis abbatem tunc ordinari fecit, vbi cùm ad introitum fratrum malignus ſpiritus hominem quendam inuaſiſſet, & eum per biduũ vexaſſet, per virum Dei expulſo dæmone curatus eſt.

In caſtro nihilominus Antuerpienſem eccleſiam ordinandam hac de cauſa ſuſcepit. Oppidani caſtri illius à quodam hæretico Tandemo ſeducti, paulatim à fide & bonis moribus deſciuerant, quia idem

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Hieroſolymorum.

hæreticus nimiæ ſubtilitatis,cùm tamen eſſet laicus, ſed multis etiam diſertis clericis in ſermone acutior,ſacri ordinis miniſtros & epiſcopalẽ ac ſacerdotalem gradum nihil eſſe dicebat,corporis & ſanguinis Chriſti perceptionem ſumentibus ad ſalutem prodeſſe negabat,& in pretioſo apparatu & veſtibus deauratis incedens,triplici funiculo crinibus intortis,verbis perſuaſibilibus & conuiuiorum apparatibus ſuos,qui eum circiter tria millia armati ſequebantur,illiciebat,& per eos in reſiſtentes ſibi cædibus ſęuiebat,credebãt ei,& reuerebantur eum,in tantum,vt aquã in qua corpus lauiſſet,biberent,& pro reliquiis aſportarent,cùm tamẽ tantæ incõtinentiæ & impuritatis eſſet,vt filias in matrũ pręſentia,ſponſaſq; maritis intuentibus,corrumperet,& hoc opus ſpirituale eſſe aſſerebat, qui tandem poſt multos errores & multas cædes dum nauigaret à quodã presbytero percuſſus in cerebro, occubuit.Sed nec poſt eius mortem error ipſius tam facilè extirpari potuit,propter quòd à clericis loci illius eccleſia cum aliquantis redditibus per manum epiſcopi Norberto ordinanda datur,ſperantibus quòd per eius ſalutarem doctrinam hæreſis illa de medio tolleretur; quod & factum eſt, ſiquidem ipſo prædicante, compuncti viri & mulieres corpus Dominicum, quod in ciſtis & foraminibus per decẽ annos & amplius repoſuerant,attulerunt,& per eius doctrinam paulatim ad ſanctam fidem reſipuerunt.Radulpho Remorum archiepiſcopo obeunte,Ramaldus ſuccedit in præſulatu Remenſis eccleſiæ.

Venetiani nauali exercitu Aſcalonem obſidentes,accepta ab Aſcalonitis pecuniæ taxatione recedunt,& Tyrum aliquandiu obſeſſam in deditionem accipiunt.

Henricus imperator,cõgregata exercitus infinita multitudine,fines regni Francorum irrumpere diſponit.Sed Ludouico Francorum rege cum infinito nihilominus exercitu in occurſum eius properante, conſilio principum & epiſcoporum ab inutili propoſito deſiſtit, & hoc factum eſt menſe Auguſto.

Henricus imperator Montionem caſtrum capit, & Ramaldum eius comitem ſecum captum adducit.

Balduinus rex Hieroſolymorum à Sarracenis præuentus capitur.Qua de re mente excedentes vndiqueuerſum euocati ad 40 millia cõglomerantur, vt Chriſtianos à finibus ſuis exterminent,& apud Aſcalon impedimenta ſua cõmendent. Chriſtiani verò in arcto poſiti,nihil ſpei niſi in Deum habentes, exemplo Niniuitarũ vtriq; ſexui ieiunium indicunt. Pueris etiam, lactẽtibus infantibus,vniuerſo quoque pecori,pabula negantur;dies pugnæ indicitur. Procedunt Chriſtiani cum militibus & peditibus vix ad tria millia æſtimati: principes gradiuntur in fronte, ſcilicet patriarcha vexillo offerens crucem Chriſti, abbas olim Cluniacenſis Pontius, præferens lanceam transfixam in latere Chriſti, epiſcopus Bethlehemites, ferẽs in pixide lac ſanctæ Mariæ virginis. Sarraceni verò quaquauerſum effuſi ex omni latere in orbem circumcingunt Chriſtianos, ne quis poſſit euadere. Dũ ita in promptu hærent Chriſtiani, vident Deo ſibi auſpice ſplendorem ſciſſo aëre ſuper paganos ſubitò cecidiſſe, ſed nõ proſperum, ſed ſatis nociuum, quamuis hunc ipſi Sarraceni non viderint. Illico enim omni virium robore eneruati, paſſim fugientes cæduntur, non ſolùm à viris, ſed etiam à pueris & à fœminis, perierunt in bello ſeptem millia, ſubmerſi ſunt in aquis quinque millia, omnes verò Chriſtiani incolumes reuerſi, ſummum & dulce ἐπινίκιον reboant Deo in excelſis.

1125 | 19 | 16 | Hyems ſolito acerbior,& aggeſtu niuis ſępius decidẽtis ni- 25 | 15
mis horrida & importuna. Multi enim pauperũ infantes & mulieres nimietate frigoris defecerũt. In multis viuariis piſces abſorpti ſub glacie perierunt, glacies enim adeò ſpiſſa erat & valida, vt vehicula onuſta ſuper eam ducerentur,& quaſi ſuper ſolum equitaretur.In Brachbanto anguillæ innumerabiles

biles propter glaciem à paludibus exeuntes(quod dictũ mirum eſt)in fœnilibus fugientes latuerunt, ſed ibi etiam præ nimietate frigoris deficientes, cõputruerunt. Mortalitas quoq; animaliũ maxima fuit. Hyemi ſucceſſit intemperies aëris, nunc niue, nunc pluuia, nunc gelu, alternatim ſatis noxia vſq; in medio Martio. Poſtea diutino frigore & pluuia aëris incõſtantia vix tandem arbores floruerunt Maio menſe, vix tandem gratia herbarum & graminum reuiguit nitore, imber verò ſingulis menſibus aſſiduè deciduus, ſata agrorum penè abſorpſit, nam ſiligo & auenæ prouentum ſuum ſatis ſunt ementitæ.

Multi quoque ſacro igne aduruntur.

Tyrus Hebręa lingua Sor dicta, vrbs Phœnicis maxima & antiqua, in corde maris ſita, Sidoniorum colonia, negotiatio maris, emporium totius orbis, vaticinatione Prophetarũ celebrata, & carminib⁹ poetarũ inclyta, olim quidem inſula, ſed à Nabuchodonoſor, vel ab Alexandro propter expugnationẽ multis in breui freto aggeribus comportatis, terra continens facta, pridem à Nabuchodonoſor expugnata, & partim captiuata, & poſtea ab Alexãdro penitus deſtructa vſq; ad ſolũ, & dirupta, ſed iuxta prophetas poſt 70 annos reædificata, & in antiquum ſtatum reſtituta, noſtris modò temporibus in fine mũdi à Chriſtianis terra mariq; obſeſſa capitur, & Chriſti imperio ſubiugatur.

Fames permaxima graſſatur in Gallia, in qua Caroli inclyti marchionis Flandriæ liberalis enituit munificentia, qui innumerabilibus diuerſis in locis pauperibus quotidiana miniſtrabat victus ſtipendia.

20 | 17 | Hyems aſperrima ſex hebdomad. cõtinua & valde noxia. | 26 | 16 1126

Fames valida, vbique magna multitudine vtriuſque ſexus pereunte.

In Haſbania ignobilis muliercula monſtrum bis gemini corporis eſt enixa, auerſis vultibus & corporibus ſibi cohærens, antè quidem effigies hominis integro corporis membrorumque ordine diſtincta, retro verò facies canis ſimiliter corporis & membrorum proprietate integra.

In Brachbantho villa Neriſca alia mulier enixa eſt quatuor maſculos vno partu.

In Gemblacenſi parochia, dum paterfamilias Dominica die mixturam ſegetum præ penuria famis moleret in vſus familię, ſubitò iuſta Dei indignatione arſit farina cum putoris nigredine, ad exemplum poſteris ne quis præſumat ſimile.

Eccleſia ſancti Dionyſij ſita in Brochorenſi ſylua 7 calendas Maij, primo noctis crepuſculo cum omnibus appendiciis & tota villa penitus arſit, ſaluo tamen theſauro & armario.

Henricus imperator Leodij Paſcha Domini celebrat, inde Aquis cõtendens, morbo dracunculi qui ſibi erat natiuus, moleſtari cœpit, propter quod & ibi aliquot dies remoratus eſt. Deinde quaſi Pẽtecoſtem celebraturus Vltraiectum venit, & tãdem feria quinta in Pentecoſte vitam cum regno amiſit. Corpus eius eiectis inteſtinis ſale reſperſum Spiram relatum eſt. De hoc autem imperatore quædam dicuntur, quæ fabuloſa eſſe didicimus. Fertur namque, quòd ſe quaſi mortuum finxerit, & occultè ſuorum pręſentiam fugiens, peregrinationem aggreſſus fuerit, & ad vltimũ monachus factus Cluniaci fuerit. Reuera autem (vt dicitur) quidam erat valde ſimilis eidem imperatori, & viribus corporis plurimùm valẽs, qui monachatum Cluniaci ſuſcipiens, Henricum imperatorem ſe eſſe firmiſſimè aſſerebat.

Rex Hieruſalem Balduinus data redemptione à Sarracenis dimittitur.

Menſe Auguſto legati apoſtolicæ ſedis, & archiepiſcopi cum epiſcopis & optimatibus imperij ex condicto conuenientes Moguntię, conſultant ſibi & toti Romano imperio de ſubſtituendo rege.

Lotharius dux Saxonum vir ſapiens & induſtrius, & eccleſiaſtico iuri

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* | *Hieroſolymorum.* |

deuotus præpotens diuitiis & victoriis omnium aſſenſu eligitur. Hic menſe Septembri cum eiſdem legatis & duobus archiepiſcopis & octo epiſcopis & multis abbatibus, & cum eminentioribus aulæ regalis primatibus, Aquiſgranum veniens, dominica die idus Septembris à Friderico archipræſule Colonienſi in regem benedicitur & vngitur, omni clero & populo feſtiuũ 'Επινίκιον acclamantibus.

1127 1 | 18 | Hyems acerrima, vermibus etiam periculoſa. 27 | 17 | 10

Rex Lotharius, in Behemones vadens quorũdam ſuorum principum traditione, magnam ſtragem militum paſſus eſt, quingentis videlicet & quadraginta occiſis. In Syria hoc anno exercitus Dei bis congreſſus eſt Sarracenis: in primo prælio de paganis ceciderunt duo millia quingenti, de Chriſtianis ſolummodo 15: in ſecundo autem incruentã victoriam habuerunt Chriſtiani. Sed quamuis plurima pars eorum oppetierit, tamen auxilio Dei reuigorati abſque numero hoſtes contriuerunt & vicerunt.

Carolus comes Flandrenſis proditione quorundam optimatum ſuorum quibus pro zelo iuſtitiæ exoſus erat, Brugis in eccleſia ſancti Donatiani martyris orans, interfectus eſt, ſed horrenda animaduerſione vindicatus eſt. Proditores enim cùm capti fuiſſent, aut exterminati exilio, aut percuſſi gladio, aut patibulo affixi, aut præcipitio eliſi, aut duello conuicti, & rotis alligati, vis aliquo euadente omnes perierunt.

Poſt mortem Liſiardi epiſcopi Sueſſorum fit epiſcopus Ioſlenus, vir magni conſilij.

Cameraci quoque poſt Burcardum Hermannus epiſcopatum tenuit: quo poſt triennium extruſo, Liethardus ei ſucceſſit, qui & ipſe poſt quatuor annos repudiatus Nicolaum ſucceſſorem habuit.

Parthenopolitanæ ciuitatis archiepiſcopo defuncto, cùm clerici & ciues eiuſdẽ vrbis coram imperatore Luithero ad eligendum archiepiſcopũ apud Spiram conueniſſent; nutu domini Gerardi Romanæ ſedis legati, qui poſtea factus eſt papa, & Luci Alberonis Metenſis primicerij, qui poſtea factus eſt Treuerorum archiepiſcopus, Norbertum Præmonſtratæ eccleſiæ patrem, qui pro quibuſdam cauſis eò fortè aduenerat, in paſtorem eligunt, & regali proſequente conuenientia ad ſacerdotium præfatæ vrbis prouehunt.

1128 2 | 19 | Hoc anno multi de pago Sueſſonico ſacro igne accẽſi, ad | 28 | 18

eccleſiam beatæ Dei genitricis Mariæ in ciuitate Sueſſorum ſitam conuenerunt, ibiq; diebus paucis miſericordiã Dei & beatæ virginis ſuccurſum præſtolantes (ſicut pleniùs refert libellus eorũdem miraculorum) ſalutem ipſius meritis & precibus conſecuti ſunt, ita vt intra quindecim dies centum & tres nominatim ab hoc igne reſtinguerentur, & tres puellæ diſtortæ ſanitati redderẽtur. Facta ſunt ibi & deinceps & alia multa miracula, inter quæ duo fuerunt eminentiora: vnum ſcilicet de naſo mulieris & labio diuinitus reformato: aliud de puero in viſione ante Deum rapto, vbi dominam noſtram virginem Mariam ſe vidiſſe aſſeruit pro populi ſalute ſupplicantem, & hoc reſpõſum benignè à filio accepiſſe, Mater tu es maris ſtella, fiat ſicut vis. Sed dum queritur beata virgo ſuper domo ſua quæ vilis & abiecta erat, præ cæteris iterum a filio ſuo audiuit, quòd trans mare & de trans Rhenũ faceret pecuniam afferri, vnde domus eius ædificaretur, & in oculis omnium reſpiciẽtium illuſtris appareret, cuius viſionis tã in claritate operis q̃ in copia oblationum tot ſunt teſtes hodie, quot videre volunt. Prædixit etiam idem puer paulo pòſt ſe moriturum, & vix vnum mẽſem ſuperuixit. Sed mirum valde de hoc puero erat, quòd omnẽ hiſtoriam veterem rhythmicè depromebat, textum verò euangelij & actus Domini ita recenſebat, ac ſi in libro legeret, & acta ab aliis ꝓnunciaret, qui ẽt cùm hoc clauſis oculis diceret, laicis & illiteratis vix loqui digna-

dignabatur, quaſi eorũ ignorantiã pertæſus, qui tam profunda intus audierat.

Mortuo Balduino rege Hieroſolymorum ſucceſſit Fulco.

Lauduni in eccleſia ſancti Ioannis cõſilio regis & principum monialibus quę malè infames erant eiectis, & monachis in earum locum ſubſtitutis, Drogo religione & facundia venerabilis à Bartholomæo epiſcopo primus abbas ordinatur, qui poſtmodum à papa Innocentio Romæ Oſtienſis epiſcopus cardinalis conſecratur.

3 | 20 | Philippus puer Ludouici Francorũ regis filius, Remis in | 29 | 1 1129
regem vngitur die Paſchæ 18 calendas Maij, patre præſente.

In Præmonſtratenſi eccleſia Norbertus archiepiſcopus ſucceſſorem ſibi dominum Hugonem, qui ab initio paupertatis ſuæ ſocius fuerat, ordinari fecit abbatem, ſed ad Antuerpienſem atque Floreſſienſem eccleſiam ad regimen fratrum nominatos patres deſtinauit.

In eccleſia quoque ſanctæ Mariæ apud Magdeburch expoſitis clericis ſecularibus ſui ordinis fratres collocauit.

Cœnobium Vrſicampi fundatum eſt à nobiliſſimo pręſule Nouiomẽſi domino Simone, qui Hugonis magni filius fuit. Frater autem Radulphi comitis, & regis Ludouici fratruelis, adducto conuentu monachorum à Clareualle, & domino Valeranno primo abbate ordinato, qui primus ex nobilioribus perſonis Clareuallem ſua conuerſatione illuſtrauit.

4 | 21 | Honorio papa defuncto, factis partibus Gregorius & Pe- | 30 | 2 1130
trus de Leone ad papatum eliguntur, & Gregorius Innocentij, Petrus Anacleti nomine alterantur. Sed Petro ob parentelæ ſuæ fortitudinem apud ſanctum Petrum commorante, Innocentius Roma egreſſus in Gallias proficiſcitur, & Gallicana ſibi adhærente eccleſia, cõciliis celebratis, primò Remis, ſecundò Piſis in papatu confirmatur, & Petrus ab omnibus Gallię & Germaniæ epiſcopis anathematizatur.

Ioannes piæ memoriæ Morinorum epiſcopus obiit, eique Millo abbas ſancti Iudoci ex ordine Præmonſtratenſi ſuccedit.

Roberto quoq; Attrebatenſi epiſcopo defuncto, Aluiſus abbas ordinatur epiſcopus in eius loco.

Thomas de Marla in ſuo proprio conductu negotiatores dolo capiẽs, à rege Ludouico cum exercitu impetitur, & à Rodulpho Viromandorum comite in vltionem Henrici fratris ſui vulneratus & captus, Lauduni moritur.

5 | 22 | Philippus puer nuper in regem vnctus, dũ in ciuitate Pa- | 31 | 3 1131
riſius equo vehitur, porcus equi pedibus ſe fortè ſubmittens, equum ſuper ipſum præcipitem dedit, & de eius ſubita & miſeranda morte Francis luctum induxit tertio idus Octobris.

Eccleſia ſancti Medardi Sueſſionis ab Innocentio papa conſecratur.

Conſilio Remis habito, pręſente Francorum rege Ludouico, filius eius Ludouicus in regem conſecratur à papa Innocentio, octauo calendas Nouembris.

Sub his temporibus ordo canonicus Præmonſtratenſis, & monaſticus Ciſtercienſis, quaſi duæ oliuæ in conſpectu Domini, pietatis lumen & deuotionis pinguedinem mundo miniſtrabant, & quaſi vites fructiferæ regionis palmites circumquaq; propagabant, & per omnes ferè Chriſtiani orbis terminos, bonę opinionis paulatim odore diffuſo, nouas abbatias vbi antea Dei cultus non fuerat, conſtruebant. Vnde etiam in Syriam & Palæſtinã de Præmonſtrato fratres miſſi, nonnullas abbatias ædificauerunt.

Eratq; circa hæc tempora pulchra ac decora facies eccleſię, diuerſorũ ordinum ac profeſſionum circundata varietate, dum hinc Præmonſtraten-

Digitized by Google

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Hieroſolymorum.

ſes, hinc Ciſtercienſes, inde Cluniacenſes monachi, tum & diuerſi habitus & profeſſionis ſanctimoniales, & mulieres Deo deuotæ, in continentia atque paupertate ſub obedientiæ iugo regulariter viuentes, feruore religionis inuicem prouocarent, & noua certatim diuerſis in locis monaſteria fundarent. Cum his etiam monachi Carthuſienſes & ipſi paulatim pullulabant, qui præ cæteris continentes peſti auaritiæ, qua plurimos ſub religionis habitu laborare videmus, terminos poſuerunt, dum certum numerum hominum, animalium, poſſeſſionum, quem eis prætergredi nullo modo liceat, ſtatuerunt, & ipſi ſingulas ſingulis cellulas habentes, ac raro vel ob Dei cultum, vel ob mutuum in charitate ſolatium conuenientes, perfectius mori mundo, & cæteris tanto diligentius quanto ſecretius viuere Deo elegerũt. Adhæc etiã milites templi Hieroſolymitani, fratres quoque de hoſpitali ſub religioſo habitu continenter viuentes, vbique ſe multiplicando diffundebant, & quę poterant, vel de laboribus propriis, vel de fidelium eleemoſynis ad opus Deo militantium in infirmorum quorumque ac pauperum Hieroſolymam petebant, ſed præſules eccleſiarum ac principes ſeculi promptiſſimè annuebant, vel etiam ſponte offerebant terras, prata, nemora, & cætera quæ monaſteriis ædificandis neceſſaria erant.

Eccleſia penè ſanctæ Mariæ in epiſcopatu, totaq; penè ciuitas Nouiomenſis incendio cònflagrauit, iuſto (vt fertur) infortunio, quia ſummum põtificem Innocentium verbis irriſoriis multi illorum exhonorauerunt.

Clareuallis duo cœnobia vna die producit, ſcilicet Longipontum & Rieuallem, & poſt paucos menſes Vacellas.

1132 | 6 | 23 | Fara caſtrum à Ludouico Francorum rege obſidione cin- | 32 | 4 | gitur à nonis Maij vſque ad 7 idus Iulij, nec tamen capitur. Tandem affinitatis confœderatione pacem inierunt. Iulgelrannus quippe eiuſdem caſtri dominus neptem Radulphi comitis ex ſorore accepit in coniugium.

Obiit vir ſanctus Hugo Gratianopolitanus epiſcopus, cuius religioſam admodum vitam conſcripſit Gigo prior Carthuſiæ.

1133 | 7 | 24 | Eclipſis Solis facta eſt quarto nonas Auguſti, feria ſexta, ho- | 33 | 5 | ra ſexta.

Luitherius imperator expeditionem in Italiam parat, & cum epiſcopis & archiepiſcopis ac nominatiſſimo abbate Clareuallis Bernardo papam Innocentium Romam deducens contra Petrum Leonis, qui monaſteriũ ſancti Petri munierat, eum in epiſcopo Lateranenſi à ſede pontificali potenter collocat, ipſum verò Luitherium Innocentius papa ibidem in imperatorem conſecrat.

1134 | 8 | 25 | Norbertus archiepiſcopus vir potens in opere & ſermone, | 34 | 6 | multorum monaſteriorum fundator, & ſanctæ religionis eximius propagator, Innocentij papę catholici æquiſſimus fautor, Petri verò ſchiſmatici iuſtiſſimus execrator, cum imperatore Luitherio ab expeditione Italica regreſſus in ciuitatem ſuam, nõ multo pòſt infirmitate corripitur, & in ea per ſpatium quatuor menſium laborans, epiſcopatu ſapienter ac fideliter miniſtrato per annos octo, aſtantibus fratribus data benedictione moritur. Cùm de ſepultura inter clericos maiores eccleſiæ, & fratres ſanctæ Mariæ contentio fieret, res ad imperatorem delata eſt, & eius præcepto in eccleſia ſanctæ Mariæ cum filiis & fratribus quos in Chriſto genuerat, & Chriſto ædificauerat, ſepultus eſt, cuius extitit in Chriſto dormitio octauo idus Iulij.

1135 | 9 | 26 | Monaſteriũ de Prato fundatum eſt ſub primo abbate Pe- | 35 | 7 | tro, prima plantatio quam protulit pater Walerannus ex propria domo.

Henricus obiit rex Angliæ, vir in regni ſui adminiſtratione ſingularis ſeueritatis atque cenſurę, cui Stephanus de ſorore nepos in regnum ſuccedit, ſed

Romanorum.	*Francorum.*	*Anglorum.*	*Hieroſolymorum.*	*Anni domini.*

ſed magna parte regni mutilatus, nō multo pòſt totam Normanniam amiſit. Filia enim regis Henrici Matildis, quæ primò nupſerat Henrico imperatori, poſtmodum Giffrido comiti Andegauenſi, ope regis Francorum Ludouici, Normanniæ ducatum occupat, & in ipſa Anglia magnas ei moleſtias atque calamitates ſuſcitat, quem etiam bello poſtmodum cepit, ſed pro comite Roberto fratre ſuo, à regina Angliæ capto, eum relaxauit.

Ventus nimius quinto calendas Nouembris fuit, qui turres & ædificia multa diruit.

10 | 27 | Mare terminos ſuos egreſſum, inopinatè ſubmerſit cum | 1 | 8 | 1136
habitatoribus ſuis partem Flandriarum.

11 | 28 | Siccitas tanta fuit in Francia, quantam nemo qui tunc vi- | 2 | 9 | 1137
ueret, ſe vidiſſe, vel ab anteceſſorib⁹ ſuis audiſſe teſtaretur, ita vt fontes, & putei, quidam etiam fluuij ſiccarentur.

Imperator Luitherus ſecundam facit expeditionem in Italiam.

Comes Pictauienſis Wilhelmus ad ſanctum Iacobum in Gallicia orationis cauſa proficiſcitur, & in ſexta feria paraſceue in eccleſia beati Iacobi moritur, & ante altare ſepelitur. Qui moriturus proceres ſuos quos ſecū habebat, conteſtatur, vt filia ſua maior Alienordis Ludouico iuniori Francorū regi cum Aquitaniæ ducatu vxor traderetur, quam prædictus Ludouicus apud Burdegalam optimatibus regni præſentibus iungit ſibi nuptiis quamſolennibus, cuius pater Ludouicus, intra eundem ferè menſem apud Pariſios defunctus, in eccleſia ſancti Dionyſij ante corpus ipſius eſt ſepultus, calendis Auguſti, 28 anno regni ſui.

Luitherius imperator poſt ſubactam Romanæ eccleſiæ infidelitatem Apuliam rediens in patriam ſuam moritur, & Conradus qui ante ipſum imperium affectauerat, Henrici imperatoris de ſorore nepos, ad regnum prouehitur.

1 | 1 | Obiit Drogo bonæ memoriꝫ Oſtienſis epiſcopus, vir reli- | 3 | 10 | 1138
gione ac ſapientia clarus.

Petrus Leonis qui per ſchiſma præſulatum Romanæ ſedis contra Innocentium inuaſerat, & eccleſiæ Dei magno ſcandalo iam per octo annos fuerat, Dei iudicio percuſſus obiit, & ab eo ordinatos degradari, nec vltrà ad ſacros ordines promoueri, Innocentius papa decreuit.

Hoc tempore venerabilis vitæ Alexander, primus abbas mortui maris, ſe & domum ſuam tradidit abbati Vrſicampi.

His temporibus quidam pſeudoimperator in partibus Alemanniꝫ ſurrexit, qui per aliquot annos apud Solodorum in recluſione viuens, egreſſus inde imperatorem Henricum ſe eſſe mentiendo dixit. Et cùm multos ſeducendo ſibi allexiſſet intrantium, vt pro eo etiam graues pugnæ & homicidia fierent, aliis eum recipientibus, aliis ſeductorem palàm profitentibus, tādem declarata eius falſitate Cluniaci in monachum attonſus eſt.

2 | 2 | Ramaldo Remorum archiepiſcopo defuncto, eccleſia Re- | 4 | 11
menſis per biennium ferè pontifice caruit, & tandem hoc anno Sanſon de clero eccleſiæ Cartonenſis Remenſem præſulatum ſuſcepit.

Habitaculum ſeruorum dei in loco qui dicitur ad montem Dei conſtruitur. 1139

Florebat hoc tempore Gallicana eccleſia per viros religione ac ſapientia illuſtres, Milonem Morinenſem epiſcopum, humilitatis virtute præcipuum, Aluiſum Attrebatenſem liberalitate atque conſilio & facundia clarum, Godefridum Lingonenſem, Hugonem Antiſſiodorenſem, Ioſlenum Sueſſionenſem, Giffridū Carnotenſem, Albericum Bituricenſem archiepiſcopum, ſcientia literarum atque conſilij prudentia clariſſimum.

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* | *Siculorũ.* | *Hieroſolymorum.* |

Inter hos etiam alios multos tunc claros ſcientia viros Bernardus abbas Clareuallenſis, vir opinatiſſimæ religionis, eminentiſſimè clarebat, qui multorum miraculorum patrator, & verbi Dei feruentiſſimus prædicator, atque plurimorum monaſteriorum fundator, animarum lucra maxima Deo adhibebat, adeò vt magiſtri ſcholarum cum magno clericorum comitatu etiam de longinquis regionibus ad eius optabile magiſterium confluentes, centenario vel ampliori nouitiorum numero domum probationis implerent, & vno die Quadrageſimæ monachi fierent.

1140 5 | 3 | 5 | Senonis parente rege Ludouico epiſcoporum & abbatũ re- | 12
ligioſorum fit conuentus contra Petrum Abaelardum, qui quadam prophana verborum vel ſenſuum nouitate eccleſiam ſcandalizabat, qui ab eis interpellatus, cùm eſſet reſponſurus, de iuſtitia veritus, audientiam apoſtolicæ ſedis appellauit, & ſic euadens non multo pòſt Cabilloni ad ſanctum Marcellum obiit.

Inter regem Ludouicum & comitem Theodebaldum ſimultatis germen pullulat, pro eo quòd comes cum rege in Aquitanicam expeditionem proficiſci detractat.

Cœnobium ſanctæ Mariæ de Frigido monte à piæ memoriæ Valeranno primo abbate Vrſicampi fundatum eſt, & ſub electo patre Manaſſe.

Hugo Pariſienſis ſancti Victoris canonicus, religione & literarum ſcientia clarus, & in ſeptem liberalium artium peritia nulli ſui temporis ſecundus, obiit. Qui inter multa quæ vtiliter ſcripſit, etiam librum de Sacramentis valde neceſſarium duobus voluminibus comprehẽſum edidit. In cuius libri volumine ſecundo quiddam mirabile intexuit de quodam peregrino, quem diabolus, in ſpecie ſancti Iacobi apparens, ad hoc ſeduxit, vt propria manu ſe interficeret. Cumq; eum diabolus ſecum traheret, ſanctus Iacobus ſuperueniens eripuit eum de manu illius, & multa ei oſtendens, ante iudiciũ Dei ſtatuit, atq; vt denuo vitæ redderetur, obtinuit. Petente etiã rege Ludouico, explanauit hierarchiam ſancti Dionyſij martyris, multis obſcuritatibꝰ plenam.

1141 4 | 4 | 6 | Rogerus de Sicilia poſt occupatũ Calabriæ & Apuliæ prin- | 13
cipatum papam Innocentium bello capit, & facta cum eo qualicunque pace, vt ab eo in regem coronaretur, obtinuit. Sicq; primus de Normannorum genere regis ſibi nomen vſurpauit, & poſtmodum etiam in Africa nonnullas ciuitates ſiue prouincias occupauit.

Caſtrum Bullonium quod Ramaldus comes iniuſtè tenuerat, capitur ab epiſcopo Leodij.

Imperator Conſtantinopolitanus Antiochia aliquandiu obſeſſa, pacẽ tandem cum principe fecit, & ciuitatem intrauit. Sed venationi inſiſtens, dũ arcum vehementiùs intendit, toxicata ſagitta à ſemetipſo vulneratus in ſiniſtra manu obiit, captis antè nonnullis Turcorum præſidiis, & poſt eum filius Emanuel imperium ſumpſit.

Orta diſſenſione inter papam Romanum, & Frãcorum regem Ludouicum, eccleſia Gallicana turbatur. Defuncto enim Alberico Bituricenſi archiepiſcopo, miſſus eſt Petrus à papa Innocentio eidem eccleſiæ paſtor conſecratus, ſed à rege Ludouico repudiatus, eo quòd ſine eius aſſenſu fuerit ordinatus, in ciuitatem minimè recipitur. Cuius partes quia propter reuerentiam ſeu voluntatẽ papæ comes Theobaldus fouere videbatur, ſimultas quæ ſopita putabatur, inter regem & ipſum cœpit repullulare.

1142 5 | 5 | 7 | Radulphus Viromãdorum comes vxorem ſuam dimit- | 1 | 14
tit, & ſororem reginæ Petronillam ducit, propter quod inſtantia comitis Theobaldi mittitur Romanæ ſedis Iuo legatus, qui & Radulphum comitem excommunicauit, & epiſcopos, Laudunenſem Bartholomæum, Nouiomen-

Romanorum.	*Francorum.*	*Anglorum.*	*Siculorũ.*	*Hieroſolymorum.*	*Anni domini.*

uiomenſem Simonem, & Petrum Syluanectenſem, qui diuortium illud fecerant, ſuſpendit.

Obiit pater Valerannus abbas Vrſicampi, fundator duarum abbatiarũ, excepta tertia quam ſibi adoptauit in filiam.

6 | 6 | 8 Ludouicus rex Vitriacum caſtrum Comitis Theobaldi | 2 | 15 1143
capit, vbi igne admoto eccleſia incenſa, & in ea mille trecentæ animæ diuerſi ſexus & ætatis ſunt igne conſumptæ, ſuper quo rex Ludouicus miſericordia motus ploraſſe dicitur, & hac de cauſa peregrinationem Hieroſolymitanam aggreſſus à quibuſdam æſtimatur. Caſtrum verò Odoni Campanienſi contulit, nepoti comitis Theobaldi, qui patrocinium ab ipſo ſibi ereptum per regem Ludouicum hac occaſione recuperare voluit.

Obiit papa Innocentius, cui ſuccedit Wido caſtellanus, Celeſtini nomine alteratus.

Obiit etiam Fulco rex Hieroſolymorum. Qui dum venationi inſiſtens leporem inſequitur ex improuiſo ſibi apparentem: equus cui inſedebat, ſe ſuper eum præcipitem dedit, ipſumque vita & regno priuauit, poſt quem filius eius Balduinus cum matre regnat.

Pax reformatur inter papam & regem Ludouicum.

Ventus vehemens 14 calendas Februarij horribili impetu monaſteria domoſque ſubruit, arbores annoſas terræ coæquans.

7 | 7 | 9 | Celeſtinus papa quinque menſibus & dimidio papatus | 3 | 1 1144
functus officio decedit, eique Lucius ex Gerardo cancellario papa factus, ſuccedit.

Mediante abbate Clareuallis, ſimultas quæ inter regem Ludouicum & Comitem Theobaldum incanduerat, ſopitur.

Inter regem Angliæ, & fautores Matildis Henrici regis filiæ varia ſorte confligitur, & regnum illud quod præ cæteris aliquandiu quietum manſerat & opulentum, ferro, flamma, fame, miſerè decerpitur.

8 | 8 | 10 | Ediſſa Meſopotamiæ ciuitas, in qua erant corpora Apo- | 4 | 2 1145
ſtolorum Thomæ & Thaddei, & quæ idololatriæ ſordibus nunquam fuerat polluta, ex quo ad Chriſtianiſmum primitùs eſt conuerſa, à Turcis obſeſſa capitur. Vbi epiſcopo ciuitatis decollato, & ſanctis locis prophanatis, & in eis multis nec dicendis abominationibus perpetratis, multa millia diuerſi ſexus & ætatis trucidantur, diuerſis modis cruciantur, captiui abducuntur, & ſeruituti addicuntur, vnde Chriſtianis metus & triſtitia, Chriſti nominis inimicis faſtus creuit & audacia. Et hæc quidem malorum initia.

Lucius papa ſenatores Romanorum contra eccleſiam erectos in Capitolio obſidet, ſed inde per Iordanem Petri Leonis perturbatus, infirmitate correptus, infra annum pontificij ſui moritur, cui ſuccedit abbas ſancti Anaſtaſij Bernardus, Clareuallenſis patris Bernardi in conuerſione filius, & papa vocatur Eugenius, contra quem Romani Iordanum patricium & ſenatores erigentes, eum ab vrbe deturbant, qui tranſalpinando in Gallias venit.

9 | 9 | 11 | Rex Francorum Ludouicus captæ à Turcis Meſopota- | 5 | 3 1146
miæ zelo accenſus, literis etiam Eugenij papæ animatus, atque (vt alij putant) Vitriacenſis incendij conſcientia compunctus, apud Vicceliacum affixo ſibi crucis ſigno cum principibus regni & multitudine innumerabili tranſmarinam peregrinationem aggredi proponit. Interim abbas Clareuallis à papa Eugenio per Gallias miſſus ſua prædicatione animos fidelium ad aggrediendam viam Domini commonebat, cui etiam Dei gratia ad ſigna facienda comes efficax erat.

Eccleſia Tornacenſis, quæ per annos circiter 600 à tempore beati Medardi ſub epiſcopo Nouiomẽſi ſine proprio fuerat ſacerdote, hoc anno pro-

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* | *Siculorū.* | *Hieroſolymorum.* |

prium epiſcopum cœpit habere, Anshelmo abbate ſancti Vincentij Laudunenſis à papa Eugenio Romæ conſecrato,& eidem ciuitati in epiſcopum deſtinato.

Fames permaxima graſſatur in Gallia, in qua eccleſiarum Chriſti enituit liberalis munificentia, quæ in ſuſtentationem pauperum multa expenderunt modiorum millia. Quo tempore in Lingonenſi parochia apud Moriandum, vbi pauperes innumeri quotidiana ſtipe alebantur, quidam homines occidiſſe & eorum carnes coctas vendidiſſe deprænenſus, à pauperibus patibulo eſt appenſus.

Apud Nornicum Angliæ ciuitatem Iudæi crucifixerunt puerum quẽdam Chriſtianum nomine Willelmum, quem etiam foras ciuitatem ab eis ſepultum diuina lux (vt ferunt) ſuper eum emicans declarauit, ſicque à fidelibus inuentus honorabiliter eſt in eccleſia poſitus.

1147 10 | 10 | 12 | Conrado rege in Purificatione ſanctę Marię Frākene | 6 | 4 fort cōſtituto, abbas Clareuallenſis tam regi quā cunctis ferè regni principibus crucis affixit ſignū, & ſocij peregrinationis multiplicātur ſuper numerū.

Naualis Dei exercitus ex Anglia, Flandria, atq; Lotharingia collectus, ſecundo idus Aprilis de Tredemunde portu Angliæ cum ducentis ferè nauibus profectus, 4 calendas Iulij in vigilia apoſtolorum Vlyſſiponam applicuit, & eam poſt 4 menſium obſidionem per multas cædes & multam macerationem Dei virtute & ſua induſtria cepit. Et cùm de ipſis tantum eſſent tredecim millia hoſtium, ducenta millia, & quingenti ſuperantes ingreſſi, cum hymnis eccleſiam dedicantes, epiſcopum ibi & clericos ordinauerunt. Ad corpora ibi occiſorum tres muti recuperauerunt loquendi vſum.

Conradus rex menſe Maio cum multitudine innumerabili & virtute incomparabili peregrinationem aggreſſus, tranſito proſperè Boſporo, dum ad expugnandum Iconium inconſultè diuertit, conſumptis terræ germinibus & deficientibus victualibus, ſuis fame afflictis, redit, & proſequentibus eos Turcis, multa millia ſuorum amittit.

Rex Francorum Ludouicus 3 calendas Iunij in Pentecoſte peregrinationem aggreſſus, cum infinitis & expeditis ſuorum millibus per Hungariam profectus, tranſito Boſporo occurſu Conradi regis excipitur, qui multis ſuorum ob inopiam repatriantibus, paucis comitantibus, à Francis benignè ſuſceptus, & cum eis aliquandiu eſt profectus, ſed ab imperatore Græcorum à Tyathira reuocatus, nauibus eius Hieroſolymam eſt euectus.

Eclipſis Solis fuit octauo calendas Nouembris, die Dominica, ab hora ſecunda vſque ad horam quintam.

1148 11 | 11 | 13 | Franci per deſerta Syriæ dolo & aſtu Græcorum, & | 7 | 5 crebro aſſultu Turcorum, detrimenta maxima patiuntur, & fame nimia cruciati quidam equorum & aſinorum carnibus veſcuntur. Sic cum multo labore & damno, multis fame pereuntibus, vix tandem Seleuciam venerunt, & inde Antiochiam & Palæſtinam nauibus petierunt.

Manuel rex Græcorū nuncios regis Siciliæ, quos ad eum pro exequendo pacis fœdere miſerat, detinuit mancipatos carcere, vnde iratus Rogerus, miſſo nauali exercitu Corinthum ſpoliauit, cum quibuſdam aliis ciuitatibus & caſtellis in Græcia, & infinitam ſumens diuerſi generis paludamentorum & veſtis precioſæ ſubſtantiā, cum auri & argenti copia captiuauit, & de Græcis nonnulla millia. Cepit etiam inſulam Curfolium, & in eius portu ædificauit forte præſidium. Citeriores Hiſpani capiunt Almariam, & ſequenti anno Tortoſam inſignes ciuitates Sarracenorum.

Aluiſus Attrebatenſis epiſcopus, vir honeſtę vitæ & ſcientia clarus apud Philippolim obiit.

Romanorum.	*Francorum.*	*Anglorum.*	*Siculorū.*	*Hieroſolymorum.*	*Anni domini.*

Simon quoque glorioſus Nouiomenſis pontifex apud Seleuciam diē claudit, cui ſuccedit Balduinus Bolonienſis abbas Caſtellionis.

A papa Eugenio Remis 11 calendas Aprilis concilium celebratur, in quo hæreticus quidam de Britannia adductus damnatur, qui ſe prophetam vel magnum quemlibet, & nomini ſuo alludens (Eon enim dicebatur) eum qui venturus eſt iudicare viuos & mortuos & ſeculum per ignem, ſe eſſe dicebat, & de ſuis quoſdam quidem angelos, alios autem apoſtolos faciebat, & propriis angelorum ſeu apoſtolorum nominibus appellabat. Qui in concilio damnatus, ſub cuſtodia Remenſis archiepiſcopi non multo pòſt defunctus, vita pariter caruit & memoria.

Contra Giſlebertum quoque Pictauorum epiſcopum, qui cùm eſſet ſcholarū magiſter nominatiſſimus, multa quidem vtilia ſcripſerat, ſed quodammodo noua ſubtilitate verborum in ipſis ſuis ſcriptis ſcandalizabat eccleſiam, multa ſunt dicta & diſputata, vnde & quædam quæ defendere non præſumpſit vel non potuit, ab ipſo ſunt damnata.

Lauduni 4 non. Iulij factis tonitruis in monaſterio ſancti Vincētij, monachis diurni officij curſum cōplentibus, duo ex eis ſubito fulminis ictu corruentes expirauerunt, alij quidem tacti vel territi conualuerunt. Fulmine etiam altaris linteum adurente, & ſacrarium penetrante, & de magna cruce partem quoque clauſtralis oſtij aſportante, tota domus repletur horrore.

In aliis etiam locis hominibus ſeu hominum ædificiis vel animalibus fulmine pereuntibus, mala quæ ſolito grauiora Chriſtianis contingere ſunt ſignata, dicunt etiam Hieroſolymis in templo domini ſiue in monte olìueti fulminaſſe, & eius infortunij hoc præſagium fuiſſe.

In territorio Gebennenſi lupus quidam, corporis magnitudine & animi ferocitate aliis diſſimilis, homines deuorauit, & plus quàm 30 animas diuerſi ſexus & ætatis vita priuauit. In aliis etiam locis hoc anno lupi ſimiliter noſcuntur operati.

Hildefonſus comes ſancti Ægidij cum nauali exercitu Palęſtinam applicuit, & cùm magnum quid facturus ſperaretur, reginæ (vt aiunt) dolo malè potionatus apud Cæſaream Palęſtinæ moritur. Filius eius adoleſcens quoddam caſtrum comitis Tripolitani patruelis ſui ingreditur, ſed dolo eiuſdem cum ſorore à Turcis captiuatur.

Obſeſſa per triduum Damaſco à Frācis, Germanis, Hieroſolymitanis, captis iam muris exteriorib⁹ qui hortos ambiebant, cùm in breui ciuitas capienda putaretur, dolo (vt aiunt) principum Palæſtinorum obſidio remouetur. Factaq; diſceſſione, rex Francorū & imperator iterum condicto die ad obſidendam Aſcalonem cum ſuis Ioppe cōueniunt, ſed Hieroſolymitis minimè iuxta condictum occurrentibus, imperator Conſtantinopolim nauibus euehitur, rex, ſuis repatriantibus, cum paucis Hieroſolymis per annum moratur.

Rogerus rex Siciliæ exercitum naualem direxit ad fines Africæ, captaq; inſigni ciuitate quę dicitur Africa Suilla, Affax, Clipea, aliiſq; caſtris plurib⁹, archiepiſcopū Africæ qui ſub ſeruitute Romā venerat conſecrandus, ad ſedē ſuam remittit liberū. Sanctę memorię Malachias Hybernorum epiſcopus, & apoſtolicæ ſedis legatus, voluntate Dei finem vitę ſortitus, apud Clareuallem (ſicut ipſe præelegerat & prædixerat) locum ſepulturæ accepit, cui ſucceſſit Chriſtianus abbas Mellifontis, vir plurima ſanctitate præditus, qui eiuſdem ſancti viri archidiaconus extiterat, & primus abbas de ordine Ciſtercienſi in Hyberniam ab abbate Clareuallis ſacræ memoriæ Bernardo fuerat deſtinatus.

12	12	14	Papa Eugenius in Italiam regreſſus, cum Romanis vario euentu confligit.	8	6	1149

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* | *Siculorum.* | *Hieroſolymorum.*

Conradus & Manuel imperatores conuenientes in Græcia, expeditionem parant contra Rogerum de Sicilia. Sed exercitibus profligatis ob famẽ & aurarum intemperantiam, Conradus tanquam rediturus repatriauit in Alemanniam.

Henrici Ludouici Francorum regis germanus, cõtempto mundi ſchemate, pro Chriſto in Clareualle indutus monachali ſchemate, prouehitur ad epiſcopatum ciuitatis Beluagicæ.

Eclipſis Lunæ fuit vndecimo calendas Aprilis circa horam nonam noctis, ſabbato ante ramos palmarum, & ventorum intemperies ſecuta eſt per quatuor continuos dies.

In quarta autem feria vẽtus maximus & nimia fuit pluuiarum inundatio. Qua die in territorio Neomorum iuxta Gandauum ſacerdos miſſa celebrata fulmine ictus occubuit, & in territorio Remenſi quidam clericus tempeſtate periit. Tonitrua, fulgura, grandines & tempeſtates hoc anno hominibus intulerunt incommoda.

Ludouicus rex Francorum à Palæſtina nauigans vt in patriam rediret, Græcorum naues incurrit. Cumq; ab eis imperatori Curfoliũ obſidenti præſentandus deducitur, Georgius dux nauium regis Siciliæ eos aggreditur, ſiquidem vaſtatis & ſpoliatis Græcorum prouinciis, vſque ad ipſam vrbem regiam Conſtantinopolim accedẽs, ſagittas aureas in palatium imperatoris fecerat, & incenſis ſuburbanis de fructu hortorum regis violẽter tulerat, vnde rediens naues Græcorum incurrit, captũ Ludouicum regem eripuit, ſed captos regis obtentu dimittit.

Interim Manuel, recepto in deditionem Curfolio, Siculorũ naues per ſuos inſequitur, & captis nonnullis nauibus rex fuga liberatur, & à rege Rogero nec non & papa Eugenio honorificè ſuſcipitur atque deducitur.

Raymundus princeps Antiochiæ, vir cunctis Chriſtiani nominis inimicis terribilis, calendis Auguſti contra Turcos egreſſus, multis ſuorum captis & occiſis, in inſidiis eorum & ipſe miſerabiliter eſt interfectus. Turci caput eius circumferentes, omnia ferè caſtra vel ciuitates quæ ſui iuris erant, in deditionem recipiunt, præter Antiochiam. Qui cùm & ipſam nimis infeſtarent, rex Hieroſolymorum Balduinus contra eos egreditur in Syriam, eiſq; perturbatis in redeundo Sarracenorum munitionem circa Damaſcum capit, & Damaſcenos in triennium tributarios facit.

Milites templi Gazam antiquam Palæſtinę ciuitatem reædificant, & turribus eam munientes, Aſcalonitas grauiter infeſtant.

1150 | 13 | 13 | 15 | Bartholomæus Laudunenſis epiſcopus 38 anno ſui | 9 | 7 epiſcopatus contẽpto mũdi ſchemate, Fuſinaci induitur monachili ſchemate. Qui cùm ſederet aliquando cum cæteris monachis ad collationem, aſpexit quendã monachum tardius atq; lentius aliis aduenientem, nigrumq; paruulum iuxta eum gradientem, atq; per cucullam eum tenẽtem: quod cùm abbati retuliſſet, didicit ab eo quòd monachus ille valde negligens eſſet.

Habitis per Franciam conuentibus, annuente etiam papa Eugenio, vt abbas Clareuallis Hieroſolymam ad alios prouocandos mitteretur, grandis iterum ſermo de profectione tranſmarina celebratur, ſed per Ciſtercienſes monachos totum caſſatur.

1151 | 14 | 14 | 16 | Lauduni fit epiſcop9 Waltherus abbas ſancti Martini | 10 | 8 | & Godeſcalcus abbas de mõte ſancti Martini Attrebati. Illuſtres religione & prudentia viri obeunt, Sugerius abbas ſancti Dionyſij, Ramaldus Ciſtertij, Odo ſancti Remigij.

Epiſcopi obeunt moribus & ſcientia clari, Hugo Antiſſiodorenſis, & Ioſlenus Sueſſionenſis.

Giſfri-

| *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* | *Siculorũ.* | *Hieroſolymorum.* | *Anni domini.* |

Gifridus comes Andegauorum, poſt ſimultates habitas cum rege Ludouico facta pace, infra vnius menſis ſpacium obiit.

Obiit etiam nobilis & religioſus princeps & pauperum pater comes Theobaldus. Multi quoque nobiles hoc anno moriuntur.

Hanc optimorum virorum migrationẽ fortè ſignificauit, quòd in pago Sueſſonico eodem anno accidit. Cùm enim hyemali gelu terra vehemẽter induruiſſet, ceſpes plurimæ longitudinis & latitudinis de terra ſubitò auulſus, longè ad alium locum eſt tranſlatus.

15 | 15 | 17 | Cõradus Teutonicorum rex obiit. Qui cùm quin- | 11 | 9 1152
decim annis regnauerit, benedictionem tamen imperialem non habuit, cui Fridericus dux nepos eius ſuccedit.

Adalbero Treuerorum archiepiſcopus, vir magnanimus & ſingularis cenſuræ, obiit.

Terræmotus fuit in partibus Italiæ.

Rex Francorum Ludouicus zelotypię ſpiritu inflammatus, iurata conſanguinitate vxorem ſuam repudiat, quam quia contra eius voluntatem Henricus dux Normanniæ ducit, magna inter eos ſimultas excandeſcit. Hac quippe occaſione ducatum Aquitaniæ amiſit rex, æmulus autem illius eum obtinuit.

Regina Hieroſolymorum iuſto familiariùs ad inimicos Dei ſe habente, filius eius Balduiuus rex contra eam inſurgit. Et obſeſſis captisq́; eius munitionibus, in vrbem ſanctam intrare ab ipſa ſecũdò prohibitus, tandem violenter ingreditur, eamq́; in arce obſidens, facta pace Neapolim ei dimittit, reliquam regni partem ſibi retinet.

Maſſamuti (quos quidam Moabitas dicunt) poſt vſurpatum Mauritaniæ regnum, regemque patibulo affixum, etiam regem Bulgiæ occidentes, regnum eius inuadunt, ipſamq́; Siciliam, Apuliam, Romam quoque ſe inuadere minantur.

Illuſtris vir Radulphus comes Viromandorum obiit.

Eugenius papa cum Romanis pace facta vrbem ingreditur, ibiq́; cum eis hoc anno primitus commoratur.

1 | 16 | 18 | Rex Fridericus expeditionem parat in Italiam. | 12 | 10 1153

Obiit papa Eugenius, cui ſuccedit Anaſtaſius.

Rex Frãcorum Ludouicus cum nimio exercitu Normanniæ fines aggreſſus caſtrum Vernum in deditionem recipit.

Interim dux Normanniæ in Angliam contra regem Stephanum fortiter agens, tandem cum eo pacem facit, ita vt viuente rege poſt eum ſecundus in Anglia mortuo ſuccedat.

Rex Hieroſolymorum regni integritate potitus, Aſcalonem Palęſtinæ caput poſt longã obſidionem nõ ſine graui damno, & multa ſuorũ profligatione, tandem cepit. Fertur autem, quia complures ex militibus templi, qui ciuitatẽ ſe poſſe capere putabant, ingreſſi, & mox trucidati à paganis fuiſſent, cæteri obſeſſores ante crucem Domini ſe proſtrauerunt, & diuinum adiutorium cum multis ſupplicationibus implorauerunt, & mox exaudiri meruerunt. Nam ciuitatenſes diuina virtute exterriti, cùm ſe non poſſe vltrà reſiſtere ſenſiſſent, vrbem Chriſtianis tradiderunt, cum ſuis abire permiſſi.

Venerandæ memoriæ Bernardus abbas Clareuallis, poſt claros actus & multarum animarum lucra, poſt multa fundata monaſteria & plurima miraculorum ſigna exhibita, beato fine quieuit. Ex cuius diſcipulis cùm plures ad archiepiſcopatum vel etiam papatum promoti fuerint, ipſe tamen nunquam epiſcopus ſiue archiepiſcopus eſſe voluit, licet atque inuitatus & multoties & multis in locis.

Digitized by Google

Vrbem Cameracum poſt multorum ciuium captionem Theodericus Flandriæ comes recepit.

Vir religioſus Walterus, Laudunenſis epiſcopus, multarum fundator abbatiarum, migrat ad Dominum, & Præmonſtrati ſepelitur, vbi quondam pro Chriſto paupertatis ſumpſit habitum, cui ſuccedit Galterus Laudunenſis decanus.

2 | 17 | 19 | Princeps vtilis & ſtrenu9, & actib9 clar9, Roger9 rex | 13 | 11 | Siciliȩ, poſt inſignes de Sarracenis victorias & terras eorum occupatas, obiit, nec inferiorem ſe filium Guillelmum regem & victoriarum ſucceſſorem derelinquit.

Regem Babyloniorũ quidam de ſuis principibus interficit, & inde cum infinita theſaurorum copia fugiens, à militibus templi occiditur, & capto filio eius, omnis illa opulẽta & incomparabilis ſupellex eorum cedit vſibus.

Guillelmus rex Siciliæ miſſo nauali exercitu vrbem Taneos in Ægypto vaſtat & ſpoliat, vnde magnæ opes auri & argenti ac pretioſæ veſtis copia multa deducitur. Sed inde reuertentes ſtolum imperatoris Græcorum offendunt, & cùm eſſet de Græcis circiter 140, naues Siculæ numero pauciores eos vincunt, ſpoliant & capiunt, & infinitæ opum diuerſarum copiæ Siculis indȩ proueniunt.

Maſſamuti in Italia Puteolis caſtrum ſpoliant, quos rex Siciliæ per ſuos nauibus perſequens capit & exterminat.

Rex Fredericus tranſalpinando in Italia fortiter agit, aduerſantium ſibi caſtra deiicit.

Rex Francorum Ludouicus Henricum ducem Normanniæ ad pacẽ recipit, qui in breui mortuo rege Stephano Angliam intrat, & regni integritate potitus, pacem antiquam reformat.

Robertus de Botua, vir omni plenus nequitia, nepotum ſuorum caſtra ingreſſus, doloſè tyrãnidem exercet in terra. Qui ſpiritu etiam zelotypiæ ſucenſus, quendam hominem ſuum ſatis fidelem cum alio viro & vna muliere intra domunculam comburendos iubet includi. Illi verò inſtar antiquorum trium puerorum domo ardente, & flamma ſuper capita eorum in modũ lucidæ nubis volitante, illæſi permãſerunt. Quos foras egreſſos cùm perſequerentur, iniquus ille miniſter cui dominus ſuus hoc facinus iniunxerat, & euaginato gladio vnum ex eis ferire voluiſſet, repentè quædam inuiſibilis perſona retro eum per comã capitis apprehẽdit, & cum equo cui inſedebat in terram præcipitem dedit. Vnde & mox ad ſanctum Iacobum ſe iturum eſſe ſpopondit, ſed & illi quos propria conſeruauit innocentia, gratiam Dei non in uacuum accipientes, vitam ſuam in melius mutauerunt.

Obiit papa Anaſtaſius, & epiſcop9 Albanẽſis Nicola9, papa fit Adrianus.

Luna paſſa eſt eclipſin 11 calendas Iunij, in poſterioribus partibus geminorum.

3 | 18 | 20 | In partibus Burgundiæ 25 calendas Februarij tertia | 14 | 12 feria ter in vna nocte fuit terræmotus, quo etiam diuerſa ædificia dicuntur fuiſſe ſubuerſa.

Moritur etiam Giſlebertus epiſcopus Pictauenſis, vir religioſus, & multiplicis doctrinæ, qui pſalmos & epiſtolas Pauli luculenter expoſuit.

Ludouicus rex Francorum gratia orationis perrexit ad ſanctum Iacobũ de Gallicia, & ab imperatore Hiſpaniarum ſocero ſuo fauorabiliter in Hiſpaniam ſuſceptus eſt.

Henricus dux Normãnorum, 7 idus Decembris in Angliam transfretans, cum magno tripudio clericorum & laicorum exceptus, & 13 calendas Ianuarij die dominica ante Natiuitatem Domini apud Weſt monaſterium ab omni-

Romanorum.	*Francorum.*	*Anglorum.*	*Anni domini.*

ab omnibus electus, & in regem vnctus à Theobaldo archiepiſcopo Cantuarienſi. Affuerunt & epiſcopi & omnes Anglici regni, Rogerius archiepiſcopus Eboracenſis, Richardus epiſcopus Lundonenſis, Henricus Wintonienſis, Robertus Lincolienſis, Gualterus Ceſtrenſis, Giſlebertus Herefordenſis, Robertus Batenſis, Ioannes Wingorninenſis, Robertus Exouienſis, Hilarius Ceſtrenſis, Goſcelinus Salesberienſis, Gualterus Roffenſis, Nigellus Helienſis, Wilhelmus Norwincenſis, Adalulphus Carlinenſis. Affuerūt & de Normannia, vir religioſus ac timens Deum, Hugo archiepiſcopus Rothomagenſis, Philippus Baiocenſis, Arnulphus Lexouienſis, Herbertus Abrincacenſis, epiſcopi. Affuerunt comites regni illius, & regni Francorum, Theodericus comes Flandrenſis, & alij plures.

Facta eſt eclipſis Lunæ Dominica ante Natalem Domini.

4 | 19 | Rex Henricus cœpit reuocare in ius proprium vrbes, caſtella, | 1 1156
villas quæ ad coronam regni pertinebant, caſtella nouiter facta deſtruendo & expellendo de regno maximè Flandrenſi, & deponendo quoſdam imaginarios & pſeudocomites, quibus rex Stephanus omnia penè ad fiſcum pertinentia minus cautè diſtribuerat.

Factus eſt terræmotus 15 calend. Martij, maximè in Burgundia, adeò, vt ter in nocte feſtiuitatis ſanctæ Priſcæ virginis ſentiretur apud Cluniacum: & quoddam caſtellum quod erat deſertum, haud procul a Cluniaco ſitum abſorptum iret in abyſſum, & ſpacium in quo caſtellum fuerat, repleretur aqua inæſtimabilis profunditatis.

Natus eſt Lugdoniæ pridie calendas Martij, feria ſecunda, tertius filius Henrico regi Anglorū, ex vxore ſua regina Alience, & vocatus eſt Henricus.

Henricus rex Anglorum exhæreditauit Wilhelmum Peurel de Notingueham, cauſa beneficij quod fuerat propinatū Ramulpho comiti Ceſtriæ. In conſortio huius peſtis plures participes & conſcij extitiſſe dicuntur.

Hoc anno frequenter terræmotus per totam Quadrageſimam accidit in Burgundia.

Octauodecimo calendas Maij, feria quinta, etiam apud montem ſancti Michaëlis terræmotum ſenſimus ante Solis ortum.

Mortuo Roberto Exouienſi epiſcopo, ſucceſſit Robertus decanus Salesberiæ,

Mortuus eſt Balduinus de Rediuers, & ſuccedit Richardus filius eius.

Dominica poſt octauas Paſchæ, videlicet 4 idus Aprilis, Hēricus apud Warengefort fecit, optimates Anglici regni iurare fidelitatem Wilhelmo primogenito ſuo de regno Angliæ, & ſi idem puer immatura morte occumberet, Henrico fratri ſuo.

Sopita diſcordia quæ erat inter regem Anglorum Henricum, & Rogerium filium Milonis de Glocceſtria propter turrem Glocceſtriæ; Hugo de mortuo mari vir arrogantiſſimus, & de ſe præſumens, muniuit caſtella ſua contra regem. Illicò rex Henricus obſidet omnia caſtella ipſius, id eſt Bruge, Wigemore, Clerberi, quorum vltimum poſt aliquātulum temporis cepit & deſtruxit.

Quintodecimo calēdas Iulij, prima hora noctis, eclipſis Lunæ accidit.

Menſe Iulio nonis eiuſdem Hugo de mortuo mari pacificatus eſt cum rege Henrico, redditis caſtellis Brugæ & Wigemore.

Garnerius abbas maioris monaſterij moritur, & ſuccedit Robertus natione Brito.

Mortuo Rogerio filio Milonis de Glocceſtria, ſucceſſit ei Waltherius frater eius in paternam hæreditatem tantùm, nam comitatum Herefort & ciuitatem Glocceſtriæ rex Henricus retinuit in manu ſua.

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.*

Fridericus rex Alemannorum Romam perrexit, & ab Adriano papa contra Romanorum voluntatem receptus,& in eccleſia beati Petri in imperatorem ab eo eſt conſtitutus. Volens autem vltra progredi ſcilicet in Apuliam, (condixerant enim ſibi per legatos ſuos ipſe & Emanuel imperator Cõſtantinopolitanus,qui duxerat vxorem eius, vt venientes ex diuerſis partibus peſſundarent regnum Apuliæ & regem eius Willermum) mutata eius volũtate in patriam ſuam ſe recepit. Nec tamen Willermo regi Apuliæ bellum defuit. Nam Robertus de Baſeuilla comes qui erat cognatus eius, & Richardus de Ling. comes Andriæ,putantes regem mortuum cùm nõ eſſet, (ægrotauerat enim, ſed tamen poſtea conualuit) per regnum Apuliæ grauiter debacchati ſunt.

Circa feſtum ſancti Michaëlis Henricus rex Anglorum habito concilio apud Winceſtrum de conquirendo regno Hyberniæ & Guillelmo fratri ſuo dando cum optimatibus ſuis tractauit. Quod quia matri eius imperatrici non placuit,intermiſſa eſt ad tempus illa expeditio.

Henricus epiſcopus Wintonienſis clàm,pręmiſſo theſauro ſuo per abbatem Cluniacum, abſque licentia regis & quaſi latenter receſſit ab Anglia. Illico rex Henricus omnia caſtella eius peſſundedit.

1157 5 | 20 | Henricus rex transfretaturus apud Donram mare intrauit,& | 2 appulit apud Wiſant.

In Purificatione ſanctæ Mariæ fuit Rothomagi, & in ſequenti hebdomada locutus eſt cum rege Francorum Ludouico in confinio Normanniæ & Franciæ.Inde rediens Rothomagum venerunt ad eum Tetricus Flandrẽſis comes & vxor eius amita ipſius regis, & Gaufridus frater eius, ſed Gaufrido non ſuſcipiente ea quæ illi à rege offerebantur, receſſit in Andegauenſem pagum.& rex Henricus è veſtigio illum ſubſequutus eſt.

Circa hoc tempus inundatione Tyberis facta non modica, Romæ in quadam inſula eiuſdem fluminis in eccleſiola antiqua inuentum eſt in quodam ſarcophago corpus beati Bartholomęi Apoſtoli totum integrum,excepto corio quod remanſit Beneuenti, quando Otto imperator capta eadẽ ciuitate corpus prædicti apoſtoli tranſtulit Romam,ſicut tabulæ æreæ demonſtrãt ſcriptæ literis Græcis & Latinis, quæ repertæ fuerũt in corpore apoſtoli.

Repertum eſt etiam in eadem eccleſia corpus Paulini Nolani epiſcopi.

Gaufridus frater Henrici regis Anglorum,expulſo Hoëllo comite Britanniæ, cepit Nanneticam ciuitatem conſentientibus ciuibus.

Guillelmus rex Siciliæ ciuitatẽ Barum funditus euertit, præter eccleſiam ſancti Nicolai,quia ciues illius Græcis fauentes nequiſſimè cõtra ipſum conſpirauerant.

Græcos etiam terra & mari idem rex ſuperauit, & de ſpoliis eorum locupletatus eſt,& ea quę perdiderat caſtella & ciuitates in ius proprium reuocauit. Exhæreditauit etiam comitem de Baſeuilla cognatum ſuum, quia ab ipſo deſciuerat. Nihilominus cum papa Adriano pacem fecit, cõcedendo ei cõſecrationes epiſcoporũ regni ſui & ducatus, ſicut antiquitus eas habuit eccleſia Romana, vnde diſcordia fuerat inter patrem ſuum regem Rogerium, & Innocentium & Eugenium, Romanos pontifices. Idem verò apoſtolicus conceſſit ei regnum Siciliæ,& ducatum Apulię,& principatum Capuæ.

In octauis Pentecoſtes Hugo Rothomagenſis archiepiſcopus, & Rotrocus Ebroicenſis,& Richardus Conſtantienſis, & Herbertus Abrincenſis, epiſcopi,apud Moritonium leuauerunt corpus beati Firmati.

In pago Pariſienſi cappa Saluatoris noſtri monaſterio Argentoilo reuelatione diuina reperta eſt inconſutilis & ſubruſi coloris,quam ſicut literæ quæ in ea repertæ indicabant,glorioſa mater illius fecit, dũ adhuc puer eſſet.

Tertio

| Romanorum. | Francorum. | Anglorum. | Anni domini. |

Tertio calendas Iunij, feria 4, vigilia Aſcēſionis Domini circa meridiē per dimidiam ferè horam circulus maximę latitudinis apparuit in circuitu Solis ignei & cærulei coloris.

Obiit Wilhelmus primogenitus filius Henrici regis Anglorum, & ſepultus eſt Radingis ad pedes Henrici regis proaui ſui.

Obiit nihilominus Adalulphus primus epiſcopus Decarloi.

Obiit etiam Giſlebertus Degant, & Simon iuuenis filius comitis Simonis cùm careret terra, dono regis Henrici accepit filiam eius vnicam cum honore eius.

Henricus rex Anglorum cepit caſtrum Mirebellum & Chuionē longa obſidione. Londinium verò eſt redditum, quando pacificatus eſt cum eo Gaufridus frater eius, hac conditione interpoſita, quòd rex daret ei ſingulis annis mille libras Anglicæ monetæ, & duo millia librarū Andegauēſium. Et ita Deo fauente diſcordia quæ diu durauerat inter eos, menſe Iulio ſopita eſt.

Mortuo Alano epiſcopo Redonenſi, ſucceſſit ei Stephanus abbas ſancti Florentij, vir literatus & eloquens.

Obiit etiam Iugelbandus archiepiſcopus Turonenſis, & ſucceſſit ei Gotho Brito epiſcopus ſancti Briocci.

Conrad. comes de Richemont veniens de Anglia in minorē Britanniā, obſedit vrbem Redonēſem, & cepit fugato Eudone vicecomite vitrico ſuo.

Hoc anno fulgura & tempeſtates menſe Iulio frequenter in Normannia acciderunt, vnde in pluribus locis meſſis periit, & homines fulgurati interierunt. Subſequuta eſt abundantia pluuiæ, quæ cepit medio menſe Augu-ſti, quæ impediuit & collectionem meſſium, & ſubſequente ſeminum ſparſionem, ex qua iugi inundatione pluuiarum quæ diu durauit, multæ turres & eccleſiæ & antiquæ maceriæ, in Normannia & Anglia corruerunt.

Radulphus de Fulgeriis cepit in quodam conflictu Eudonem vicecomitem de Porrehoit, & hac de cauſa maior pars Britānorum receperunt comitem Conauum in ducem Britanniæ, excepto Ioanne Dolenſi, qui adhuc pro viribus Conauo & coadiutoribus eius reſiſtit.

Fridericus imperator Alemannorum ducit filiam Wilhelmi comitis Maſcouenſis, & cepit cum ea ciuitatem Veſontionem, & alias multas quas pater eius tenuerat de duce Burgundiæ. Pars tamen honoris illius quædam remanſit Ramaldo Comiti patruo eiuſdem puellæ.

6 | 21 | Venerabilis Petrus Cluniacenſis abbas calendas Ianuarij | 3 1158
ingreſſus eſt viam vniuerſæ carnis.

Guillelmus rex Sicilię nauali expeditione per admiralios ſuos cepit Sibyllam ciuitatem Metropolim, ſitam inter Africam & Babylonem. Eſt autē eadem ciuitas caput regni inſulæ Gerx, in qua idem rex habitatores immiſit Chriſtianos, & eis archiepiſcopum præfecit.

Sabbato infra octauas Paſchæ in Abrincatino, villa quæ vocatur Landa Aronis, circa meridiem quaſi de terra emergens turbo maximus quæque proxima inuoluit & rapuit. Ad vltimum quaſi quędā columna rubei & cœrulei coloris ſub turbine aſcendente in ſublime ſtetit, & videbantur & audiebantur quaſi ſagittæ & lanceæ in ipſa columna defigi, licet non appareret intuentibus quis eam agitaret: & in turbine qui ſtabat ſuper columnam, apparebant quaſi diuerſæ ſpecies volucrum in eodem volitantium.

Subſequuta eſt illico in eadem villa mortalitas hominum, inter quos & dominus villæ occubuit. Nec ſolùm in villa, ſed etiam in multis locis Normanniæ & finitimarum regionum mortalitas hoc anno graſſata eſt.

Monachi clauſtrales Cluniaci tumultuaria electione imò intruſione quędam ſemilaicum Robertum Groſſum cognatum comitis Flandriæ, pro

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

parentela ſua elegerunt, reclamantibus maturioribus viris & honeſtis perſonis, quæ de eodem monaſterio ad paſtoralem curam aſſumptæ fuerant.

Obiit Girardus epiſcopus Sagienſis.

Henricus rex Anglorum poſt octauas Paſchę apud Barbe fluuiũ tranſiuit in Angliam, & Malchonius rex Scotorum reddidit ei quicquid habebat de dominio ſuo, id eſt ciuitatem Carluith, caſtrum Baẽmburc, nouum caſtrum ſuper Tynam, & comitatum Lodoenſem, & rex reddidit ei comitatũ Huntedome.

Similiter Wilhelmus filius Stephani regis, qui erat comes ciuitatis Cõſtantiarum, id eſt Moritonij, & in Anglia comes Furreiæ, id eſt de Warenna, propter filiam Terrici, Guillelmus de Warenna quam duxerat, reddidit ei Peneiteſel, & Noruuich, & quicquid tenebat de corona ſua, & munitiones proprias tam in Normannia quàm in Anglia, & rex fecit eum habere quicquid Stephanus pater eius habuit, in anno & die quo rex Henricus auus eius fuit viuus & mortuus.

Hugo Bigotus caſtella ſua regi reddidit.

Terricus comes Flandrenſis, & vxor eius amita Henrici regis Anglorũ perrexerunt Hieruſalem, & dimiſerunt Philippum filium ſuum, & totam terram ſuam in manu Henrici regis Anglorum.

Circa feſtiuitatem ſancti Ioannis Baptiſtæ, rex Henricus præparauit maximam expeditionem, ita vt duo milites de tota Anglia tertium pararent ad opprimendum Gallenſem terra & mari.

Agareni ciuitatem Almariam in Hiſpania ſuper Chriſtianos quam amiſerant obſidione, cum nonnullis caſtellis iterum ceperunt, fugato Auforſio imperatore Hiſpaniarum. Mors ipſius imperatoris ſubſequuta eſt prę dolore & pudore eiuſdem fugæ, & diſcordia inter filios ſuos facta eſt.

Depoſito Roberto abbate Cluniacenſi, & mortuo & ſociis ſuis in reditu à Roma, Hugo prior Clauſtrenſis factus eſt abbas Cluniacenſis.

Ruptis induciis quæ erant inter Balduinum regem Hieroſolymitarum, & Loratini filium Sangum regem Alauriæ, propter prædam Sarracenorum quam rex Balduinus inconſultè ceperat, pagani obſederũt ciuitatem Abilinam, quæ antiquitus dicta fuit Cæſarea Philippi, & omnes vicos deſtruxerunt præter principalem munitionem. Sed tamen aduentu viuificæ crucis & exercitus Chriſtianorum, recedentibus perfidis ad tempus iterum venerunt, & regem Balduinum qui iam copias ſui exercitus dimiſerat, nihil minus quàm inſidias ſperantem imparatum inuenerunt, & trucidatis multis ex militibus templi, qui ſoli cum eo remanſerant, idem rex vix cogi potuit, vt recederet. Hunc caſum Chriſtianorum terræmotus ſubſecutus eſt maximè in tranſmarinis partibus. Stolus etiam Amiralij Babyloniæ per menſem vnũ obſedit Accaron, cùm anno præterito, & de Babylone, & de Damaſco rex Hieruſalem habuiſſet tributum.

Amalricus comes Ioppe frater regis Balduini duxit filiam Goſcelini de Tornaiſſel, qui quondam fuerat, antequam eam Agareni cepiſſent, comes Rages quam moderni nunc Rohais vocant.

Henricus rex Angliæ ſubiectis ad libitum Wallẽſibus, & reſtitutis terris & munitionibus baronibus ſuis, quas tempore Stephani regis Wallenſis ſuper eos ceperant, extirpatis nemoribus & viis patefactis caſtrum Ronelent firmauit, & dedit illud Hugoni de Bellocampo, & aliud caſtrum ſcilicet Becſumgemerce fecit, & inter hæc duo caſtra vnam domum militibus templi.

Menſe Septembri natus eſt Henrico regi Angliæ filius, & vocatus eſt Richardus.

1158 | 7 | 22 | Fredericus imperator Alemannorum poſt Paſcha tranſiens al- | 4

pes ob-

pes, obſedit vrbem nobiliſſimam Mediolanum, & poſt longam obſidionem reddita vrbe & obſidibus datis, proceſſit vlterius ad oppreſſionem (ſi poſſet) Willelmi regis Siciliæ.

Mortuo Seuche rege maiore Hiſpaniarum, ſucceſſit ei filius ſuus natus ex filia Garſiæ regis Nauarrorum.

Moritur etiam Gaufridus archiepiſcopus Burdegalenſis vir religioſus, & verbi Dei ſeminator egregius.

Deceſſit nihilominus Theobaldus epiſcopus Pariſienſis.

In feſtiuitate ſancti Ioannis Baptiſtæ, Henricus rex Anglorum militaribus armis accinxit apud Carluid Willelmum filium regis Stephani, comitem Moritonij & de Warenna, quem comitatum habet propria filia comitis de Warenna quam duxerat. Qui Willelmus mortuus fuerat in expeditione Hieroſolymitana.

Anno ab incarnatione Domini 1157, 15 calendas Iulij, proceſſit conuentus cum abbate ſuo Richardo de Bloſeuilla à Mortuo mari, miſſus à domino Stephano tunc abbate Mortui maris, & venit in hunc locum qui dicitur Botum, ſitum in territorio Rothomagenſi. Multis namque precibus Matildis imperatrix filia magni Henrici regis Angliæ, & mater illuſtris Henrici regis Angliæ, à prædicto Stephano abbate Mortui maris obtinuit, vt conuentus inde mitteretur ad cõſtruendam abbatiam Ciſtercienſis ordinis, ad laudem & honorem Dei, & beatæ Mariæ, omniumque ſanctorum.

Mortuo Gaufrido comite Nannètenſi, fratre Henrici regis Anglorum, menſe Iulio, Henricus rex menſe Auguſto transfretauit in Normanniam, & locutus cum rege Francorum Ludouico ſuper Ettam fluuium de pace & de matrimonio contrahendo inter filium ſuum Henricum & filiam regis Francorum Margaritam, & præſtitis hinc inde ſacramentis, rex Anglorum venit in Argentomagum, & in feſto Natiuitatis Mariæ virginis ibidem iuſſit ſubmoueri exercitum totius Normanniæ, vt eſſent apud Abrincas in feſtiuitate ſancti Michaelis ituri ſuper Conanum ducem Britanniæ, niſi redderet regi ciuitatem Nanneticam quam inuaſerat.

Exinde rex, euocatus à rege Francorum, cum paucis venit Pariſios, & inęſtimabili honore à rege Ludouico, & Conſtantia regina, & à proceribus regni exceptus eſt, gaudentibus Francis & de pace duorum regum, & de aduẽtu tanti hoſpitis tripudiantibus. Ipſe autem magnificè & dapſiliter ſe agens circa omnes, & maximè circa eccleſias & pauperes Chriſti, nuſquam in aliqua eccleſia cum proceſſione voluit ſuſcipi, licet à rege Francorum imò penè ab omnibus & precibus & obſecrationibus, vt id ageret, cogeretur. Inde rediens filiam regis Francorum ſecum adduxit, & eam ad cuſtodiendum & nutriendum Roberto de Nouoburgo fideli ſuo tradidit.

Menſe Septembri, nono calendas Octobris, natus eſt filius Henrico regi Anglorum, & vocatus eſt Gaufridus.

In feſtiuitate ſancti Michaelis venit Conanus comes Redonenſis, & ſui Britanni cum eo, Abrincas, & reddidit regi vrbem Nannetis cum toto comitatu Mediæ, valente (vt fertur) 60 millia ſolidorum Andegauenſis monetæ. Inde venit rex ad montem ſancti Michaelis, & audita Miſſa ad maius altare, conceſſit eccleſias pontis Vrſonis ſancto Michaeli, & abbati, & monachis eiuſdem loci. Præſente Roberto abbate, & Radulpho priore, & pluribus aliis, ipſa die perrexit ad pontem Vrſonis, & diuiſit ibi miniſtris ſuis, & ordinauit quomodo caſtrum illud reædificaretur: inde diſcedens cum manu armata, perrexit ad recipiendum vrbem Nannetis. Qua accepta & diſpoſita ad libitum, paucis interpoſitis diebus cum innumerabili exercitu tertia feria obſedit caſtrum Toarci, & ſexta feria eiuſdem ſeptimanæ cepit.

Hh

Digitized by Google

Anni domini.	*Romanorum.*	*Francorum.*	*Anglorum.*

Poſt aliquantulum temporis perrexit obuiam Ludouico regi Francorum, venienti gratia orationis ad montem ſancti Michaelis de periculo maris, quem ex quo intrauit in ducatum Normanniæ deduxit, & ſuis impenſis decentiſſimè procurauit.

In feſtiuitate verò beati Clementis die Dominica venerunt vterque rex ad montem beati Archangeli, & cum magno tripudio tam clerici quam populi itum eſt regi Francorũ obuiam. In ipſa autem proceſſione, excepto conuentu monachorum, & clericorum, & plebe innumera, fuerunt duo ſummi pontifices, vnus archiepiſcopus & alter epiſcopus, & quinq; abbates. Audita Miſſa redierunt Abrincas, deducente illum rege, & innumeris regiis muneribus tam illum quàm ſuos vſque ad fines ſui ducatus proſequente.

Menſe Decembri cõcordati ſunt rex Henricus, & comes Bleſenſis Theobaldus, cognatus eius, hoc modo: Comes Theobaldus cognatus regis reddidit regi duo caſtra, Ambazium, & Fractam vallem: & Rotrocus comes Moritoriç ſororius eius (ſiquidem vnam ſororum eius Odo dux Burgũdię, aliam prædictus comes Rotrocus, qui vſitatiùs dicitur comes Particenſis, tertiam Willelmus Goiet) hic, inquam, Rotrocus reddidit Henrico duci caſtra, Regimolinas & Bonummolinum, quæ erant dominia ducis Normanniæ, ſed poſt mortem regis Henrici Rotrocus comes pater huius Rotroci occupauerat ea. Rex autem Henricus conceſſit eidem Rotroco Belliſmum caſtrum, & ille fecit regi propter hoc homagium.

Eodem anno inuenta ſunt trium Magorum corpora, qui ſalutatem noſtrum infantem adorauerunt in Bethlehem, in quadam veteri capella iuxta vrbem Mediolanum, & præ timore Friderici imperatoris Alemanorum qui eandam vrbem veniebat obſidere, leuata & in ciuitate poſita.

Balduinus rex Hieroſolymitanus cepit ſuper paganos Cæſaream magnam Palæſtinæ, haud procul ſitam ab Antiochia. cepit etiam *caſtrum Harenæ*, quod commendauit Remaldo de ſancto Walerico.

1160	8	23	5

Rex Henricus egit ſolennitatẽ Natalis domini cum regina Alienora apud Cæſarisburgum, quæ paulo antè trãsfretauerat in Normanniam.

Henricus rex Anglorum, & Raymundus comes Barcinonum, apud caſtrum Blauiam amicitiæ fœdus datis ſacramentis hoc pacto inierunt, quòd Richardus filius regis filiam comitis tẽpore opportuno eſſet ducturus, & rex ducatum Aquitaniæ illis exactis nuptiis conceſſurus: ſiquidem hic Raymundus eſt vir præpotens & diues, vtpote qui regnum Arragonum habebat ex hæreditate coniugis ſuæ, ex paterna autem hæreditate comitatum ciuitatis Barcinonæ. Vt enim aliquantulum ad tranſacta redeamus, Sanctio rex Arragonum genuit tres filios, qui ſibi viciſſim ſucceſſerunt, Sãctionem, Auſortium, Remelium. Duobus verò primogenitis ſibi inuicem ſuccedentibus, & abſq; filiis decedẽtibus, ne regnũ illud ab extraneis occuparetur, Remelium monachum etiam iam ſenem licentia Romani pontificis à monaſterio abſtractum regem fecerunt, & vt hçredem haberet, Matildem matrem Willelmi vicecomitis Toarci illi aſſociauerunt, ex qua genuit vnam filiam quam Raymundus prædictus comes duxit, de qua nata eſt iſta puella quam filio regis diximus copulãdam, & filius eius primogenitus Arragonum rex futurus: ſiquidem ipſe comes quamuis haberet regnum Arragonum, & poſſet rex fieri ſi vellet, omnino recuſauit regnum, reſeruans filio ſuo quod accidebat ei ex materna genealogia.

Hoc etiam anno ſicut & præcedenti Fridericus imperator Alemannorum vrbem Mediolanenſem obſedit, quia rebellauerant aduerſus eum iidem Mediolanenſes; Papiæ & Placentiæ turres deiecit, & ferè omnem Longobardiam ad libitum ſibi ſubiecit.

Median-

Mediante autem Quadrageſima, rex fecit ſubmoueri exercitus totius Normanniæ, Angliæ & Aquitaniæ, ac cæterarum prouinciarũ quæ ſibi ſubditæ ſunt, quia Raymundus comes Egroij nollet ei reddere ciuitatem Tholoſæ, quã rex requirebat ſicut hæreditatem vxoris ſuæ Alienorę reginę: ſiquidẽ Robertus comes Moritonij, vterinus frater Wilhelmi regis qui regnũ Angliæ ſubiugauit, habuit vnum filium nomine Wilhelmum, qui ei ſucceſſit, & apud Tenerchebray à rege Anglorum primo Henrico in bello captus eſt, & tres filias, quarum vnam duxit Andreas de Vitreio, aliam Cuido de Laual, tertiam comes Tholoſanus frater Raymundi comitis ſancti Egroij, qui in expeditione Hieroſolymitana viriliter ſe habuit. Genuit autem ex ea comes Tholoſanus vnam ſolummodo filiam, quam Guillelmus comes Pictauenſis, & dux Aquitanorum, mortuo patre prędictæ puellæ, cum hęreditate propria, ſcilicet vrbe Tholoſa & comitatu Tholoſano duxit vxorem, ex qua genuit idem Willelmus filium Willelmum nomine qui ei ſuccedit, qui pater fuit Alienoræ reginæ Anglorum. Si quis autem requirit, quomodo poſtea comes ſancti Egroij habuit ciuitatem Tholoſam, nouerit quòd prædictus Willelmus comes Pictauenſis inuadiauit eandem ciuitatem Raymundo comiti ſancti Egydij patruo vxoris ſuæ, propter pecuniam quam idem Guillelmus in expeditione Hieroſolymitana exponit, vnde idem Raymundus in libro eiuſdem expeditionis nunc comes ſancti Ægydij, nunc comes Tholoſanus vocatur. Quo mortuo habuit eandem vrbem Auforſius filius eius, qui apud Hieruſalem mortuus eſt, eodem tempore quo Ludouicus rex Francorum gratia orationis illuc perrexerat. Similiter etiam Raymundus filius eius, qui ei ſucceſſit, qui habuit in coniugio Conſtantiã ſororem Ludouici prædicti regis Francorum, relictam ſcilicet Euſtachij comitis filij Stephani regis Anglorum. Rex igitur Henricus iturus in expeditionem prædictam, & conſiderans longitudinem & difficultatem viæ, nolens vexare agrarios milites, nec Burgenſem, nec ruſticorum multitudinem, ſumptis 60 ſolidis Andegauenſibus, in Normannia de feudo vniuſcuiuſque loricę, & de reliquis omnibus tam in Normannia quàm in Anglia ſiue etiam aliis terris ſuis ſecundum hoc quod ei viſum fuit, capitales barones ſuos cum paucis ſecum duxit, ſolidarios verò milites innumeros. Ad illam verò expeditionem cum reliquis tranſmarinis venit Malconius rex Scotiæ, & à rege Henrico cingulo militiæ ibidem accinctus eſt. Durauit autem expeditio illa ferè per tres menſes. Et quamuis rex Henricus cepiſſet vrbem Cadurcũ, & maior pars ducatus Tholoſani ſibi eſſet ſubdita vi vel timore, vrbem tamen Tholoſam noluit obſidere, deferens honorem Ludouico regi Francorum, qui eandem vrbem contra Henricum regem Angliæ muniuerat, & die ac nocte volens ferre auxilium Raymundo ſororio ſuo cuſtodiebat. Vnde graues inimicitiæ inter ipſum & regem Anglorum ortæ ſunt, cùm videret ſibi regem Francorum nocere, de cuius auxilio plurimùm confidebat. Remittit itaque rex Henricus comitem Theobaldum qui ei fauebat, vt inquietaret regnum Francię. Sed Henricus epiſcopus Beluacenſis, & comes Robertus domin⁹ Dorcaſini caſtri, fratres regis Francorum, ei reſtiterunt, & in margine ducatus Normanniæ aliquos flamma & rapina vexauerunt, Normannis ſibi talionem reddentibus.

Menſe Iulio Robertus de Nouoburgo, dapifer & iuſtitia totius Normanniæ, aduerſa valitudine tactus, gibbum cameli depoſuit, videlicet innumeras diuitias eccleſiis & monaſteriis & pauperibus diuidens, & ad vltimũ in monaſterio Becci quod præ omnibus diligebat, habitum monachi ſumens per vnum menſem ibi pœnitentiam fructuoſam egit, & tertio calendas Septembris hominem exuit, ſepultus in capitulo Becci quod ipſe propriis ſumptibus mirificè ædificauerat.

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Mortuo venerabili Milone epiſcopo Taruanenſi, electus eſt Milo archidiaconus eiuſdem eccleſiæ Canonicus regularis, ſicut deceſſor eius fuerat. Quem cùm Samſon archiepiſcopus Remenſis vellet ſacrare, clerici ciuitatis Boloniæ qui diu ſub epiſcopo Taruanenſi fuerant, volentes amodo ſuum proprium epiſcopum habere, ſicut antiquitus habuerant; prohibuerunt archiepiſcopum ſub appellatione Apoſtolica, ne eum ſacraret, niſi tantummodo ad titulum Taruanenſis eccleſiæ. Quod prædictus electus refutans, inſacratus contra illos clericos Romam perrexit, & ibi ſacratus eſt.

Magiſter Bernardus Brito Cancellarius eccleſiæ Carnotenſis factus eſt epiſcopus Cornubiæ in minori Britannia.

Magiſter etiam Petrus Lombardus Pariſienſem epiſcopatum adeptus eſt, conniuente Philippo eiuſdem eccleſiæ decano fratre regis Francorum, qui (vt dicunt) electionem ſuam conceſſit eidem Petro.

Calendis Septembris mortuo Adriano papa, electi ſunt duo & conſecrati Rollandus cancellarius, presbyter cardinalis tituli ſancti Marci, vir religioſus, vocatus Alexander tertius, papa videlicet centeſimus ſeptuageſimus quartus, & Octauianus presbyter cardinalis tituli ſanctæ Mariæ in Coſmidum, dictus Victor tertius. Hic per potentatum & parentes ſuos nobiles papatum inuaſit.

Rogerius regis eleemoſynarius factus eſt epiſcopus Sagienſis.

Galterus epiſcopus Ciſtrenſis obiit.

Obiit etiam Robertus epiſcopus Exouienſis, vir religioſus, & timens Deum.

Terricus comes Flandrenſis rediit de Hieruſalem, & vxor eius Mabiria remanſit cum abbatiſſa ſancti Lazari de Bethania, inuito coniuge ſuo.

Menſe Octobri Henricus rex Anglorum, munita ciuitate Cadurcorum, & commendata Thomæ cancellario ſuo, & diſpoſitis cuſtodibus ac auxiliariis in locis opportunis, confidens de auxilio Raymundi Berengarij comitis Barcinonæ, & Trecheuel comitis Neumanſi, & Willelmo de Montepeſſulano & aliorum ſuorum fidelium, rediit in Normanniam. Inde perrexit cum valida manu in pagum Beluacenſem, & deſtruxit munitiſſimum caſtellum Guerberei; excepta quadam firmitate, quam ne caperẽt homines regij, ignis & fumus prohibuit. Villas multas combuſſit & deſtruxit.

Simon comes Ebroicenſis tradidit Henrico regi Anglorum firmitates ſuas quas habebat in Francia, ſcilicet Rupemfortem, Mõtem fortem, Eſparlonem, & reliquas. Quod magno detrimẽto fuit regi Francorum, cùm non poſſet liberè procedere de Pariſiis Aurelianis vel Stampis propter Normannos, quos rex Henricus poſuerat in caſtellis comitis Ebroicenſis. Hac de cauſa treuiæ captæ ſunt inter duos reges à menſe Decembri vſque ad octauas Pentecoſtes.

In reditu expeditionis Tholoſæ menſe Octobri obiit Wilhelmus comes Moritonij. Diſceſſit autem abſq; liberis, & retinuit Henricus rex comitatum in manu ſua.

1161 | 9 | 24 | Rex Henricus egit Natiuitatem Domini apud Faleſiam, exinde | 6 eadem regina transfretauit in Angliam.

Calendis Ianuarij terræmotus accidit in pago Conſtantino, caſtro ſancti Laudi circa horam primam.

Hardoinus decanus Cenomannenſis factus eſt archiepiſcopus Burdegalenſis, cùm prædeceſſor eius vix anno & dimidio vixiſſet.

Matilde imperatrice aduerſa valetudine percuſſa, dapſiliter pereunte conſilio filij ſui Henrici regis Anglici, diuitias ſuas eccleſiis, monaſteriis, & pauperibus diſtribuit.

Eccleſia

| *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* | *Anni domini.* |

Eccleſia Baiocenſi igne combuſta, Philippus epiſcopus in eius reſtauratione iterum viriliter laborat.

Maio menſe pax facta eſt, inter reges Henricum Angliæ & Ludouicum Franciæ, renouatis prioribus pactis, & confirmatis & pacificatis qui partes vtrorumque adiuuerunt.

Matthæus filius comitis Flandriæ inaudito exemplo duxit abbatiſſam Rummeſiæ, quæ fuerat filia Stephani regis, & accepit cum ea comitatum Bolonienſem.

Menſe Iulio Henricus rex Anglorum congregauit omnes epiſcopos Normanniæ, & abbates, & barones apud Nouum mercatum, & Ludouicus rex Francorum adunauit ſuos Beluaci, & ibi tractatum eſt de receptione papæ Alexandri & refutatione Victoris, & conſenſerunt Alexandro, reprobato Victore.

Menſe Septembri obiit Herbertus epiſcopus Abrincenſis, & ſepultus eſt in eccleſia beatæ Mariæ Becci, ſicut prædeceſſor eius Richardus de Belliſago.

Prædicto menſe regina Alienora Anglorum transfretauit in Normanniam iuſſu regis, adducens ſecum Henricum filium ſuum, & filiã Matildem.

Mortuus eſt Philippus, frater Ludouici regis Francorum, decanus ſancti Martini Turonis.

Mortua eſt Conſtantia regina Franciæ labore partus, ſuperſtite filia cuius cauſa mors ſibi acciderat.

Menſe Octobri, rex Anglorum & rex Francorum collocuti, pactum pacis mutuæ confirmauerunt; & Henricus filius Henrici regis Anglorum fecit homagium regi Francorũ de ducatu Normanniæ qui eſt de regno Franciæ. Paucis interpoſitis diebus, Ludouicus rex Francorum duxit filiam comitis Theobaldi ſenioris. Nec mora, Henrico filio regis Henrici Angliç deſponſata eſt apud Nouumburgũ Margarita filia regis Franciæ, & Henricus rex Anglorum cepit tria caſtella munitiſſima, ſcilicet Giſorz, Neafliam, Nouum caſtellum, ſita ſuper flumen Eptæ in confinio Normanniæ & Franciæ, quia pepigerant inter ſe ipſe & rex Francorum, quatenus inito matrimonio filiorum ſuorum rex Henricus haberet illas munitiones, quæ ad ducatũ Normanniæ pertinent. Quo audito, rex Franciæ grauiter tulit, ipſe & ſororij ſui, ſcilicet Hẽricus, Theobaldus, Stephanus. Exinde hi tres comites coadunatis viribus ſuis cœperunt firmare munitionem Caluimontis, quæ erat de feudo Caſtribleſenſis, vt exinde pagum Turonicum infeſtarent. Rex verò Henricus, quia illud caſtrum erat de Caſamento Hugonis, filij Supplicij de Ambaſia, quod tenebat de comite Theobaldo, caput autem ſui honoris ſcilicet Ambaſiam tenebat de rege Hẽrico, rex (inquam) Henricus percepto exinde nuncio non expectatis ſociis ſuis illuc properauit, volens impedire opus illius caſtri, per quod licentius, ſi perfectum eſſet, diſcurrerent per terram ſuam. Audito autem aduentu regis Anglorum, comes Theobaldus diſceſſit à Caluomonte, munita firmitate & cuſtodibus diſpoſitis. Rex verò Henricus obſedit prædictum caſtrum & illico cepit, in quo erant 35 milites, & quater viginti ſeruientes, & reddidit eandem munitionem Hugoni de Ambaſia, qui aduerſabatur pro poſſe ſuo comiti Theobaldo, quia in carcere prædicti comitis Sulpicius ipſius Hugonis pater nequiter extinctus fuerat. Exinde rex Henricus, munitis turribus Ambaſię & Fractęuallis, & diſpoſitis cuſtodibus, egit feſtum Natalis Domini cum Alienora regina Cenomanenſi.

| 10 | 25 | Henricus rex munitiones comitis Mellenti & aliorum baronum ſuorum in Normannia in manu ſua cepit, & fidelibus ſuis commendauit. In margine etiam ducatus Normãniæ ferè omnia ſua caſtella & maximè | 7 | 1162 |

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Giſorz meliorauit vel renouauit. Parcum & manſionem regiam fecit. Fecit circa fuſtes plantatos apud Chiuilleium iuxta Rothomagum domum leproſorum. Iuxta Cadomũ mirabilem ædificauit aulam, & cameras ante turrem Rothomagi nihilominus renouauit, & non ſolùm in Normannia, ſed etiam in regno Angliæ, ducatu Aquitaniæ, comitatu Andegauię, Cenomãnię, Turonenſi, caſtella, mãſiones regias, vel noua ædificauit, vel vetera emendauit, caſtellum etiam in villa quæ Amandiuilla, ſuper Vire fluuium ædificauit.

Achardus abbas ſancti Victoris Pariſienſis factus epiſcopus Abrincenſis.

• In capite ieiunij apud Cenomannos Hugo archiepiſcopus Dolenſis cæcitate debilitatus, præſentibus Hẽrico regi Anglorum, & duobus legatis Romanæ eccleſiæ, Henrico de Piſis, & Wilhelmo de Papia, reddidit archiepiſcopatum, quem ferè per ſex annos tenuerat, & in cuius reparatione plurimùm laborauerat.

Theobaldus archiepiſcopus Cantuariæ ſecunda feria Paſchæ obiit.

Poſt Paſcha rex Anglorum Henricus, & Ludouicus Francorum, primò in Vilcaſino, poſtea in Dunenſi pago, inſtigante eos ad diſcordiam comite Theobaldo, congregatis exercitibus ſuis, alterutrum terras ſuas defendendo ferè incominus venerunt. Inde datis induciis, poſt feſtũ ſancti Ioannis Henricus rex Anglorum perrexit in Aquitaniam, & inter alia quæ ſtrenuè geſſit, Caſtellionem ſupra vrbem Agẽnum, caſtrum ſcilicet natura & artificio munitum, obſedit, & infra vnam ſeptimanam in feſtiuitate ſancti Laurentij admirantibus & perterritis Waſconibus cepit.

Regina Alienora apud Donnum Frontem filiam peperit, quam Henricus presbyter cardinalis & legatus Romanę eccleſię baptizauit, & Achardus epiſcopus Abrincenſis, & Robertus abbas de monte ſancti Michaelis, de periculo maris cum multis aliis de fonte ſuſceperunt, & vocata eſt Alienora de nomine matris ſuæ.

1163 | 11 | 26 | Rex Henricus egit Natiuitatem apud Baiocas. | 8

Mortuo Sanctione archiepiſcopo Remenſi, Henricus frater regis Francorum epiſcopus Beluacenſis ſucceſſit.

Prima Dominica Quadrageſimæ rex Henricus congregauit epiſcopos, abbates, barones totius Normanniæ apud Rothomagum, & querimoniam faciens de epiſcopis, & eorum miniſtris, & vicecomitibus ſuis, iuſſit vt concilium Iuliæbonæ teneretur. Iuliabona in Caletenſi pago iuxta Sequanam eſt ſedes regia, à dominis Normannorum multùm amata & frequentata. Hanc Iulius Cęſar, ex cuius nomine Iulia vocatur, cõdidit, deſtructa vrbe Caleto, ex cuius veteri vocabulo tota regio ſita inter Sequanã & mare adhuc vocatur.

Primus Richardus dux Normannorum, & ſecundus Richardus filius eius, apud Fiſcanum leuati de tumulis ſuis in quibus ſeparatim iacebant, poſt altare ſanctæ trinitatis honeſtius ponuntur. Huic tranſlationi Henricus rex Anglorum interfuit, & epiſcopi Normanniæ, & dedit illi eccleſiæ ſyluam de Hogis.

Comes Robertus de Baſeuilla aduerſus Wilhelmum cognatum ſuum regem Siciliæ rebellat in Apulia, & multis coadiutoribus ſecum adunatis, maiorem partem maritimarum ciuitatum ſibi conciliat.

Fredericus imperator Alemannorum vrbem Mediolanum, quam per tres annos obſederat, neceſſitate famis afflictam capit & deſtruit, reſeruatis tantummodo matrice eccleſia, & quibuſdam aliis.

Diſcordia inter regnum & ſacerdotium adhuc perdurante, propter ſchiſma Octauiani quem rex Romanorũ Fredericus ſecum in Italia habebat, Alexander papa Romanus confidens de regibus, Francorũ Ludouico, & Anglorum Henrico, qui deuotè ſuper Romanam eccleſiam fauent & venerantur,

Romanorum.	*Francorum.*	*Anglorum.*	*Anni domini.*

tur, ad ciſmontanos marina expeditione circa Paſcha venit apud montem Peſſulanum, & in Prouincia debita honorificentia ſuſceptus eſt.

Mortuo Harduino archiepiſcopo Burdegalenſi apud montem Peſſulanum, dum ibidem iniuria Domini papæ moraretur, epiſcopus Lactorenſis ei ſucceſſit.

Fame, mortalitate, ciſmontani maximè in Aquitania laborant.

Ramaldus de Caſtellione, princeps Antiochiæ, dum incautè in terram Agarenorum intrat, multis ſuorum occiſis vel captis ipſemet capitur.

Menſe Iunio in Britannia minori, ſcilicet in Recello, ſanguis pluit, & de ripis cuiuſdam fontis ibidem effluxit, necnon etiam de pane.

Guillelmus rex Siciliæ tranſiens de Sicilia in Apuliam cum magno exercitu, Roberto de Baſeuilla fugato cum complicibus ſuis, ciuitates & caſtella quæ à ſe defecerant, recuperat.

Leupus rex Valentiæ & Muſciæ, licet gentilis & Agarenus, munera ingẽtia in auro, & ſerico, & in aliis ſpeciebus, & in equis, & camelis, mittit Henrico regi Anglorum, grandia & ipſe ab eodem recepturus.

Raymundus Berengerius comes Barcinonenſis, vir omnibus bonis plangendus, moritur, relicto filio Auforſio qui factus eſt rex Arragonum: quod regnum ei acciderat ex materno genere.

Fredericus imperator Alemannorum, & Ludouicus rex Frãcorum cum ſuper fluuium Sagonnam qui antiquitus Arar vocabatur, de pace tractaturi cõuenire debuiſſent, repentè mutato animo propter ſchiſma Octauiani cuius partes imperator adiuuabat, infecto negotio ad propria redierunt. Exinde paruo ſpatio temporis interiecto, Ludouicus rex Frãcorum, & Henricus rex Anglorum, ſuper Ligerim apud Tociacum conuenientes, Alexandrum papam Romanum honore congruo ſuſceperunt, & vſi officio ſtratoris pedites dextra læuaq; frenũ equi ipſius tenentes, eum vſq; ad præparatũ papilionem perduxerunt. Quo mediante, Deo fauente, pax inter eos firma reſtituta eſt.

Henricus rex ordinatus, & compoſitis rebus & caſtellis ſuis in Normannia, Aquitania, Andegauis, & etiam in Waſconia, in aduentu Domini venit Barbe fluuium, volens ſi poſſet trãsfretare ante Natalem Domini, ſed vento prohibente egit Natalẽ domini cum regina Alienora apud Cæſarisburgum.

Fanuel imperator Conſtantinopolitanus duxit Conſtantiam Boamundi vxorem, & Boamundus, tertius frater prædictę puellæ factus eſt princeps, vitrico ſuo in captiuitate remanente Rayualdo.

12 | 27 | Menſe Ianuario rex Henricus tranſiuit in Angliam, ipſe & regina, & cum magno gaudio ſuſceptus eſt ab omnibus ferè proceribus patriæ, qui eum in littore expectabant. Iam enim Henricus filius eius præceſſerat, & ſicut in Normannia fecerat, ſic in Anglia homagia & fidelitates baronum & militum ſuſcepit. | 9 | 1164

Rotrocus epiſcopus Ebroicenſis, & Rayualdus de ſancto Valerico, in Normanniam recognoſcere miſſi ſunt iuſſu regis per epiſcopatus regales redditus & conſuetudines, ad regem & ad barones pertinentes.

Philippus etiam Baiocenſis moritur, qui fuit vir prudens & aſtutus in augmentandis & renouandis rebus eccleſiæ, & multum ibi profecit. Sed ſapientia huius mundi ſtultitia eſt apud Deum.

Bellum Roberti de Monte forti cum Henrico de Eſſeſſa pro fuga prælij contra Valenſes, in quo idem Henricus defecit, & hæreditatus factus eſt monachus Radingis, Valenſes ſubditi ſunt regi Henrico ad libitum.

Falconius rex Scotiæ fecit homagium Henrico filio regis Anglorum, & dedit regi obſides, ſcilicet Dauid fratrem ſuum iuniorem, & quoſdã de filiis baronum ſuorũ de pace tenenda, & pro caſtellis ſuis quę rex volebat habere.

Anni domini.	*Romanorum.*	*Francorum.*	*Anglorum.*

Menſe Martio obiit tertius Balduinus rex Hieruſalem, vir per omnia plangendus, & ſucceſſit ei Amalricus frater eius. Huic Balduino à ſuperna clementia conceſſum eſt, vt Aſcalonem caperet & Agarenos expelleret, & ſeruitio diuino manciparet, quod nec Dauidi propter ſanctitatem ſuam, nec Salomoni propter ſapientiam & diuitias ſuas, nec Ezechieli propter iuſtitiam ſuam, nec alicui antea regum, permiſſum fuerat.

In octauis Pentecoſtes Alexander papa tenuit concilia Turonis, in quo excommunicauit Octauianum cum aliis ſchiſmaticis & complicibus ſuis.

1165 | 13 | 28 | Apud Rothomagum tertio calendas Februarij obiit Wilhel- | 10
mus frater Henrici regis, & ſepelitur in eccleſia ſanctæ Mariæ.

Circa octauas Paſchæ rex Henricus fecit dedicari eccleſiam beatę Marię Radingis, & per tres dies regaliter procurauit conuentum monachorum & hoſpites, data etiam dote non minima eidem eccleſiæ.

Hamelinus naturalis frater regis Henrici duxit comitiſſam de Varenna, relictam Wilhelmi comitis Moritonij filij Stephani regis. Hæc fuit filia tertij comitis Guillelmi de Varenna, qui cum Ludouico rege Franciæ perrexit Hieruſalem, & ibi obiit, ſuperſtite ſola prædicta comitiſſa.

Valenſes Henrico regi fidem non ſeruantes, terras promiſſas latrocinando infeſtant, agente quodam regulo eorum vocato Riz, & alio eiuſdem peruerſitatis homine nomine Oeno, prædicti Riz auunculo.

Richardus de Hummer, Coneſtalus Henrici regis, conuocatis baronibus Normannię & Britannię, menſe Auguſto cepit caſtrum Gonbore in Britannia in manu regis, quod Radulphus de Fulgeriis habuerat poſt mortem Ioannis de Dol.

Eodem menſe ſanguis pluit in Rethel in epiſcopatu Dolenſi.

Obiit Hugo venerabilis archiepiſcopus Rothomagenſis, 4 idus Octobris. Hic vir magnæ literaturæ iucundè multa edidit, viduis & orphanis & aliis pauperibus largus extitit. Rexit autem eccleſiam Rothomagenſem honeſtè & viriliter annis ferè 30.

Obiit illuſtris comes Galerannus Mellenti, qui multa bona contulit eccleſiæ beatæ Mariæ de Voto, quæ ſita eſt in territorio Caletenſi, in terris, in ſyluis, in vineis, & redditibus.

Amalricus rex Hieruſalem, conductus ab Amiralio Babylonico, cum exercitu perrexit in adiutorium illius liberare quandam ciuitatem ipſius nomine Barbaſtam, quam Salegon Seneſcallus Noradin fraude occupatam cõtra ipſum tenebat. Obſeſſa igitur per aliquantulum temporis tandem capta eſt, & Amiralio reſtituta ciuitas. Firmatis autem inter eos amicitiis, & redditis multis captiuis, duplicato etiam tributo, (nam antea dabat Amiralius regi ſingulis annis triginta millia aureorum) rex ad propria rediit. Nam capto caſtro eorum nomine Hareuc, capto etiam Boamundo iuniore principe Antiochię, & multis interfectis, Belinas Habilina poſtmodum a Sarracenis perverſa eſt.

1166 | 14 | 29 | Henricus rex Anglorum in Quadrageſima in Normanniam | 11
tranſiens, in octauis Paſchæ apud Giſorz cum rege Francorum locutus eſt, inde Rothomagum Philippum comitem Flandrenſem conſobrinum ſuum regaliter excepit.

Venerunt ad eum ſimiliter legati Frederici imperatoris Alemannorum, Ramaldus ſcilicet archiepiſcopus Colonienſis, cancellarius ipſius, & multi alij magni potentatus viri, requirentes eum ex parte imperatoris, vt daret vnam filiarum ſuarum Henrico duci Baioariæ filio Conradi, qui ante Fredericum imperauerat, & aliam filio ſuo licet adhuc puerulo. Exactis itaque ſacramentis & datis, rex poſtea miſit ſuos in Alemanniam qui ab imperatore & ſa-

Romanorum.	*Francorum.*	*Anglorum.*	*Anni domini.*

& ſatrapis ſuis eadem ſacramenta de conuentionibus quæ inter eos conueuerant, acciperent.

Rotrocus epiſcopus Ebroicenſis fit archiepiſcopus Rothomagenſis.

Regina Anglorum Alienora, euocata à rege, venit in Normanniam, adducens ſecum filium ſuum Richardum, & filiam Matildem. Redeunte verò rege in Angliam, & cum multo apparatu bellico ſuper Valenſes eunte, regina remanſit in partibus ciſmarinis.

Alexander papa Romanus relinquens Senonem, in qua ferè duos annos moratus fuerat, veniens ad mõtem Peſſulanum nauali ſubuectione perrexit ad terram Wilhelmi regis Siciliæ, licet inſidiæ piratarum imperatoris Alemanniæ ei in mari non deeſſent.

Menſe Auguſto Ludouico regi Francorum ex vxore ſua naſcitur filius, & vocatus eſt Philippus.

Regina Alienora menſe Octobri Andegaui peperit filiam, & vocata eſt in baptiſmate Ioanna.

Falconius rex Scotiæ, religioſus iuuenis, obiit, & ſucceſſit ei Wilhelmus frater eius.

15 | 30 | Henricus rex, munitis cõfiniis inter Anglos & Valenſes, & caſtellis & militibus diſpoſitis, in Quadrageſima trãsfretauit in Normanniam. | 12 | 1167

Deinde locutus cum rege Francorum ea quæ ad pacem ſunt, audito etiam quòd rex Francorum ſtatuiſſet de theſauris & redditibus ſuis, ſimiliter & omnium hominum, tam clericorum quàm laicorum qui in ſua ditione erant, ſingulis annis vſque ad quadriennium de ſingulis viginti ſolidis ſingulos denarios mittere Hieruſalem ad defenſionem Chriſtianitatis, idem rex fecit duplicari in omni poteſtate ſua redditum primi anni, reliquis annis permanentibus ad ſolutionem vnius denarij per ſingulos viginti ſolidos.

Obiit etiam Wilhelmus rex Siciliæ, & ſucceſſit ei Wilhelmus filius eius.

Wilhelmus Talauacius comes Sagienſis, & filius eius Ioannes, & item Ioannes nepos eius, filius Guidonis primogeniti ſui comitis Pontini, conceſſerunt regi Henrico caſtrum Alenceium, & Rocam Mabirit cum eis quæ ad ipſa caſtella pertinent. Et forſitan ideo prædictas munitiones perdiderunt, quia malas conſuetudines ipſi & eorum interceſſores diu ibi tenuerant, quas rex Henricus ſtatim meliorari præcepit. Quia verò optimates Cenomannici comitatus & Britanniæ regionis, antequam rex transfretaret, minus obtemperauerant præceptis reginæ, & (vt dicitur) ſacramento ſe obligauerant vt ſe comiter defenderent, ſi aliquis eorũ grauaretur; rex ad libitum ſuum eos & caſtella eorum tractauit, & congregatis exercitibus ſuis ferè de omni poteſtate ſua circa mare caſtrum Felgerarium obſedit, cepit, & funditus deleuit. Inde præloquuto quodam imaginario connubio de Gaufrido filio ſuo & Conſtantia Conani comitis Britanniæ & de Richemont, comes Conanus conceſſit regi quaſi ad id opus filij ſui totum ducatum Britanniæ, excepto comitatu de Gigunix, qui ei acciderat per auum ſuum comitem Stephanum. Rex verò accepit dominium ferè ab omnibus baronibus Britanniæ apud Theas. Inde venit Rhedonis, & per ciuitatem illam quæ caput eſt Britanniæ, totum illum ducatum Saiſant. Et quia nunquam viderat Combort neque Dol, poſtquam in manus eius venerant in tranſitu illa vidit. Cauſa verò orationis ad montem ſancti Michaelis veniens apud Genetrum illa nocte hoſpitatus eſt.

Illuc venerunt ad eum Willelmus rex Scotiæ, & ipſe inſularum, Ninam, & aliarum triginta vnius, quæ ſunt inter Scotiam & Hiberniam & Angliam. Illas 32 inſulas tenet rex inſularum tali tributo de rege Northwegiæ, quòd

Digitized by Google

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

quando rex innouatur,rex inſularum dat ei decem marcas auri,nec aliquid facit ei in tota vita ſua, niſi iterum alius rex ordinetur in Northwegia.Huius regis inſularum venit legatus ad regem Anglorum prædictus epiſcopus.Eſt enim prædictus rex conſanguineus regis Anglorum ex parte Maltildis imperatricis matris ſuæ.

1168 16 | 31 | In Natali Domini fuit rex Henricus Pictauis,& venit ad eum | 13 Henricus filius eius de Anglia.In Quadrageſima locutus fuit rex Anglorum cum comite ſancti Ægidij apud Magnum montem.

Poſt Paſcha duxit exercitum militum in Auernicum pagum, & vaſtauit terram Wilhelmi comitis, qua data fide pepigerat ſtare iuſtitiæ in præſentia Domini regis nepoti ſuo,quem exhæredauerat iuniori videlicet comiti Aruernenſi.Sed inueteratus ille dierum malorum rupta fide tranſtulit ſe ad regem Francorum, & ſeminauit diſcordias inter eos.Sed & de collectione pecuniæ deferendæ Hieruſalem, quæ adunata fuerat Turonis, quam rex Anglorum volebat mittere per ſuos nuncios,vtpote ſumptam in ſuo comitatu, rex autem per ſuos,quia eccleſia Turonenſis ſua eſt,ſuggeſtione Iocij archiepiſcopi Turonenſis,magna diſcordia inter Henricum regem Anglorum & Ludouicum regem Francorum mota eſt.

Combuſta eſt ciuitas Turonenſis cum principali eccleſia.

Almaricus rex Hieruſalem,euocatus ab Amiralio Babyloniæ cui confœderatus erat, obſedit Alexandriam quæ caput eſt Ægypti,& cepit & reddidit eam Amiralio, qui pepigit ei ſingulis annis tributum de eadem ciuitate quinquaginta ſeptem millibus,quos habet de Babylone.Idem etiam rex duxit vxorem neptem Manuel imperatoris Conſtantinopolitani cum infinitis theſauris.

In octauis Pentecoſtes rex Anglorum & rex Francorum in Vilcaſmo locuturi de pace conuenerant,ſed primoribus regis Francorum exacerbantibus leuitatem regis Ludouici,nihil profuerunt.Congregauerunt itaq; vterq; infinitum exercitum de omni poteſtate ſua,& alterutrum caſtella ſua muniuerunt. Cùm autem rex Francorum aliquantas villulas in Marcia inter Medantem & Paceium combuſſiſſet;rex Henricus irritatus licet multum deferret Ludouico,Caluum montem caſtrum munitiſſimum in quo rex Francorum congregauerat expenſas & victualia ad opus belli,& plurimas villas in circuitu illius combuſſit. Quo audito rex Francorum grauiter tulit,& collectis viribus ſuis latos fundos quos ſanctus Audoenus habebat,in Vilcaſmo ſcilicet Vadum Nigaſij,& alias villas combuſſit.

Andelicium etiam Burgum optimum,qui erat proprius beatæ Mariæ & archiepiſcopi Rothomagenſis, nonnulla etiam quæ pertinebant ad eccleſiam ſanctæ trinitatis Rothomagenſis vaſtauit, ſed non defuit feſtinata vindicta.

Eadem namq; die multi de exercitu eius,cùm redirent ad caſtra,ſiti,Solis feruore, puluere, formidine deficientes expirauerunt.Sic etiam patri pridem ipſius acciderat.Nam initurus certamen cum Hērico ſeniore rege Anglorum,in quo inferior fuit præcedente nocte,in eodem loco hoſpitatus fuerat, & Franci qui à ferocitate teſte Valentiniano Romanorum imperatore vocati ſunt, eccleſiam beatæ Mariæ Andeliaci ſtabulum equorum ſuorum fecerant,vnde alios eorum cepit,alij verò vix fugam elapſi ſunt.

Menſe Auguſto treuiæ ſumptæ & iuratæ inter reges Henricum & Ludouicum vſque ad Paſcha.

Inde pertexit rex Henricus in Britanniam, & ſubdidit ſibi omnes Britannos,etiam Leonenſes.

Nam Guihuminarius, filius Henrici vicecomitis Leonenſis, cuius filiam comes

| *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* | *Anni domini.* |

comes Eudo habebat in coniugium,datis obſidibus ſubmiſit ſe regi,terrore exanimatus, cùm videret caſtrum ſuum munitiſſimum combuſtum & captum,& alia nonnulla vel capta vel reddita.

Cùm adhuc moraretur rex in Britannia, audiuit nuncium de morte matris ſuæ Matildis imperatricis. Deceſſit autem quarto idus Septembris Rothomagi, & ſepulta eſt Becci. Theſauros infinitos pius filius diſtribuit eccleſiis,monaſteriis,leproſis & aliis pauperibus pro anima illius. Fecit autem prędicta imperatrix monaſterium de Voto in Calatenſi pago iuxta Iuliam bonam,& poſuit ibi monachos Ciſterciẽſes;fecit & monaſteria canonicorum, vnum iuxta Cæſarisburgum, & aliud in ſylua de Gonfer;ad pontem etiam lapideum ſuper Sequanam Rothomagenſem faciendum à ſe multam ſummam pecuniæ dimiſit.

Iocius archiepiſcopus Turonorum recordatus eſt cum rege Anglorum.

Regina Alienora transfretauit in Angliam, ducens ſecum filiam ſuam Matildem.

In vigilia Natalis Domini duæ ſtellæ ignei coloris,quarum vna erat magna,altera parua,apparuerunt in Occidente,& erant quaſi coniunctæ,poſtea diſiunctæ ſunt,longo ſpacio apparere deſiuerunt.

Natus eſt Ioannes filius regis Anglorum.

17 | 32 | Ad Natalem Domini fuit rex Henricus Argentomagi,& te- | 14 1169
nuit ibi magnam curiam in noua aula ſua.

Martildis filia regis Henrici cum infinita pecunia & apparatu maximo ducta eſt in Alamanniam ad ſponſum ſuum Henricum ducem Saxoniæ & Baioariæ, quorum ducatum vnum habebat ex patre ſuo,& alterum ex matre. Pater ipſius fuit Henricus, qui fuit natus ex filia Lotharij imperatoris,qui ante Conradum imperauerat. Hic Henricus ſcilicet iunior,qui filiam regis Anglorum duxit, ſuper paganos ſcilicet Sclauos & Vindelicos tantum acquiſiuit,quòd fecit ibi tres epiſcopatus.

Obiit Terricus comes Flandrenſis, cui ſucceſſit Philippus filius eius,qui iam diu comitatum illum rexerat,cùm pater illius iter Hieruſalem frequentabat.

Pictaui & Aquitani ex maiori parte,id eſt comes de Marcha,comes Engolimenſium, Hannericus de Lizennio, Robertus & Hugo frater eius de Sylleio, & alij multi voluerunt rebellare contra regem,& incendiis & rapinis pauperum incumbentes,circumquaque graſſabantur. Quod rex audiens impiger aduolat, & eorum inſaniæ obſiſtens Lizen nouum caſtrum munitiſſimum cepit, captum muniuit, & villas & municipia eorum deſtruit. Munitis caſtellis & militibus & victui neceſſariis,relicta ibi regina cum comite Patricio Salesbernienſi auunculo Rotroci comitis Patricicenſis; in octauis Paſchæ inter Paceium & Medantium in Normannia locuturus cum rege Francorum, & iniurias ſuas ab eo expoſtulaturus, acceſſit:ſiquidem Pictaui ad regem Francorum venerant, & obſides ſuos contra regem Anglorum cuius proprij erant, ei dederant. Vnde cùm hinc inde grandis altercatio fieret,nec rex Francorum obſides quos contra iuſtitiam ceperat,reddere vellet, induciæ datæ vſque ad octauam beati Ioannis. Circa verò octauas Paſchę dolo Pictauienſium occiſus eſt comes Patricius,& ſepultus eſt apud ſanctum Hilarium. Succeſſit ei filius natus Guillelmi comitis Pontini, matre comitiſſa de Warenna.

Antequam treuiæ datæ eſſent, rex Anglorum ſubmouerat Eudonem vicecomitẽ de Porrehoit, qui quatenus vmbratico nomine comes vocabatur,& cui tanta bona contulerat, vt ad ſeruitium & adiutorium ſuum veniret,quod ipſe renuit, & quidam alij de Britannis & confœderati,ſcilicet Oli-

Digitized by Google

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* |

uerus filius Oliueri de Dinan, & Rollandus conſobrinus eius. Rex itaque non immeritò aduerſus eos iratus, à capite ſcilicet ab Eudone incipiens vaſtauit & combuſſit eius terram, deſtructo imprimis caſtello Locellini quod habebat præcipuum, comitatum etiam de Boerech abſtulit ei, cuius caput eſt ciuitas Vanecenſis quam rex in manu ſua cepit, (eius portum Cæſar mirificè extollendo collaudat in libro quem ſcripſit de bello Gallico) dimidium etiam Cornubiæ ei abſtulit. Obſedit etiam & caſtellum Abrai, captum muniuit. Vaſtata igitur Eudonis terra, & ad libitum ſuum redacta, ad terram Dinanenſem appropinquans caſtrum Hedde à Gaufrido de Monte forti ſibi redditum muniuit, & Tintiniacum euertit. Inde Becherel munitionem Rollandi de Dinam firmiſſimam per aliquot dies obſidens, adhibitis machinis cepit & muniuit. Tum verò caſtrum in quo Rollandus maximè confidebat, quia natura & arte munitiſſimum, obſediſſet, niſi breuitas termini eundi ad colloquium regis Francorum eum vrgeret. Terra itaque Rollandi tradita rapinis & incendiis, citra Recem flumen eandem regit in vlterioribus. Nam tranſito amne per Lehũ deſcendens, & aliqua perfundans, monachis Leunnenſibus pepercit. Dinam verò circumiens quædam deſtruxit, quædam intacta reliquit. In pago Aleterſi eadem geſſit.

In octauis ſancti Ioannis ventum eſt ad feritatem Bernardi, vbi de pace inter reges tractatũ eſt, & infecto negotio diſceſſum eſt. Nam Britones ſicut & Pictaui obſides regi Francorum dederant, & fide interpoſita pactionem acceperant, quòd rex Francorum ſine ipſis regi Anglorum non concordaretur. Vnde & ipſi Britanni conuentibus quibuſdam, Cenomanenſi item, per quorum terram latenter tranſierunt, colloquio interfuerunt. Munitis autem marchis ex vtraque parte continuata eſt decertatio vſque ad Aduentum Domini. Rex verò Henricus cautè agens cognatum ſuum Matthæum comitem Boloniæ ſibi pacificauit, ſpondens ei ſe daturum per annum maximam partem pecuniæ pro calumnia relaxanda comitatus Moritonij. Habebat enim filiam regis Stephani, qui fuerat comes Moritonij.

Cùm autem idem Matthæus ad auxilium regis Anglorum veniret, Ioannes comes Pontini non permiſit eum tranſire per terram ſuam, vnde neceſſitate cogente, nauali ſubuectione ad regem multis expeditis militibus acceſſit. Quod rex audiens rogatu eiuſdem Matthęi cum bellico apparatu in terram Ioannis perrexit, & Iuniacenſem pagum Vulcano tradens, quadraginta & eo amplius comburens villas, voluntati ſuæ ſatisfecit.

Rex Francorum veniens latenter ad quoddam municipium Normanniæ cognominatum Cheſuebrut, illud combuſſit, & quatuor milites in eo cepit. Quo comperto, rex Angliæ illum inſequutus eſt, multos cepit milites, inter quos etiam Seneſcallum Philippi Flandrēſium comitis aduncatus eſt. Tradidit etiam caſtellum Hugonis de Nouocaſtello flammis & incendiis, vocatum Brudroles, vt combuſtum nomen ex re haberet. Hoc etiam fecit Nouocaſtello per milites ſuos, ipſo tamen abſente.

Vaſtata eſt ſimiliter terra comitis Particenſis, ex maiore parte ipſo agente.

Venit ad Curiam regis Henrici Anglorum, Saxonum & Baiocorum dux Henricus gener eius, & magnis ab eo honoratus muneribus in ſua rediit.

1170 | 18 | 33 | Henricus egit Natalem Domini Argentomagi. | 15 |

In epiphania Domini concordati ſunt rex Francorum & rex Anglorum.

Henricus filius regis Anglorum fecit homagium regi Francorum ſocero ſuo de Andegauenſi comitatu, & de Cenomanenſi, & de ducatu Britanniæ, quem rex conceſſit eidem genero ſuo. Nam de Normannia ei fecerat

ante homagium,& conceſſit ei rex Francorum, vt eſſet Seneſcallus Franciæ, quod pertinet ad feudum Andegauenſe.

Richardus filius Henrici regis Anglorum fecit homagium regi Francorum de ducatu Aquitaniæ.

In Purificatione beatæ Mariæ fuit filius regis Anglorum Pariſiis,& ſeruiuit regi Francorum ad menſam,vt Seneſcallus Franciæ.Hanc Seneſcalciam vel(vt antiquitus dicebatur)Maioratum domus regiæ Robertus rex Francorum dedit Gaufrido Griſogonellæ comiti Andegauẽſi propter adiutorium, quod ei impendit contra Ottonem imperatorem Alemanniæ,dedit etiam ei quicquid habebat in epiſcopatu Andegauenſi.

Poſtea verò cùm Gaufridus comes Particenſis, & Dauid comes Cenomanenſis eſſent rebelles Roberto regi Francorum, prædictus rex, Gaufrido Griſogonella ferente ſibi auxilium,obſedit munitionem Moritoniæ, & cepit. Et quia Dauid comes Cenomanenſis euocatus à rege ad eum venire contempſit,dedit rex Gaufrido Griſogonellæ homagium illius, & ipſam ciuitatem,& quicquid habebat in epiſcopatu Cenomanenſi.

Henricus filius regis Angliæ fecit homagium Philippo filio regis Francorum.

Henricus rex Anglorum locutus eſt cum Ludouico rege Francorum apud ſanctum Germanum in Leia.

Gaufridus filius regis Anglorum fecit homagium Henrico fratri ſuo de ducatu Britanniæ,iubente patre eorum.

Hex Henricus perrexit in Quadrageſima Waſconiam , & deſtructis multis caſtellis quæ contra eum erant, vel munitis, comites Engoliſmenſium & de marcha ſibi pacificauit, & multos alios qui non erant tanti nominis.

Gaufridus filius regis Anglorum menſe Maio venit Rhedonis.Et Stephanus Rhedonenſis, & Ausbertus Aletenſis,epiſcopi,& Robertus abbas ſancti Michaelis de Monte,& aliæ religioſæ perſonæ,receperunt eum cum ſumma veneratione in eccleſia ſancti Petri. Ibi accepit homagia baronum Britanniæ.

Rex Henricus fecit foſſata alta & lata inter Franciam & Normanniam ad prædones arcendos.

Menſe Auguſto pacificatis ferè omnibus in Pictauenſi pago Waſconia, Henricus rex venit in Normanniam,& euocati Britanni properauerunt ad eum.

Calina ciuitas Siciliæ terræmotu concuſſa & proſtituta eſt,& multi in ea perierunt.

Combuſta eſt Fiſcanenſis eccleſia quarto calendas Iulij,quarta feria poſt octauas Pentecoſtes.

Rex Henricus fecit caſtrum munitiſſimum, & burgum pergrande iuxta Gahiam de Malafre,quod vocatum eſt Belluecieiz.

Cum Rogerius Malabranchia dolo cepiſſet vrbem Bitrienſem,quam ciues ipſius contra eum tenebant,omnes tam viros quàm mulieres vel ſuſpendio vel alio tormento morti tradidit,& nouis habitationibus illam inhabitandam tradidit:ſiquidem prædicti ciues dominum Wilhelmum Trencheuel, patrem Rogeri Malebranche in quadam eccleſia cum filio ſuo paruo crudeliter occiderant.

Rex Henricus fecit molendina & piſcatorias Andegauis in flumine Meduane.

Cùm Wilhelmus Goeth obiiſſet in itinere Hieruſalem,& comes Theobaldus vellet habere in manu ſua montem mirabilem,& alias firmitates quę

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

fuerant Wilhelmi Goeth, de quibus ſatus erat Heruæus de Vienna, qui habebat in cõiugio primogenitam filiam Wilhelmi Goeth, natam ex vna ſororum comitis Theobaldi: videns prędictus Haruęus ſe non poſſe reſiſtere comiti Theobaldo, cùm rex etiam Francorũ adiuuaret partem comitis Theobaldi, vtpote ſororij eius; idẽ Heruæus, intercurrente magna pecunia, & quibuſdam pactionibus, tradidit Henrico regi Anglorum montem mirabilem, & aliud caſtrum, ſcilicet ſanctum Anianum in Biturico: vnde diſcordia redintegrata eſt inter regem & comitem.

1171 | 19 | 34 | Ad Natalẽ Domini fuit rex Henricus in Britannia apud Nannetum. | 16 | Robertus archidiaconus Nanneti conſenſu regis factus eſt epiſcopus Nanneti poſt Bernardum auunculum ſuum. In Quadrageſima exceſſit mare limites ſuos, vnde meſſes quæ prope illud ſeminatæ erant, in multis locis perierunt à fluctibus abſorptæ.

Oſſa cuiuſdam gigantis in Anglia per alluuionem detecta ſunt, cuius corporis longitudo (vt ferunt) 50 pedum erat.

In eadem Quadrageſima transfretauit rex Henricus in Angliam, non tamen ſine diſcrimine. Submerſo in mari Giſleberto Abrincẽſi, Fulco Peraienel, qui habebat primogenitam ſororem eius, ſucceſſit ei.

Vicecomites per Angliam qui exactionibus & rapinis populum afflixerant, à rege correcti ſunt.

Poſt Pencecoſtem rex Henricus, euocato filio ſuo Henrico in Angliam, fecit eum coronari in regem cum magna cleri populique lætitia, Lundoni apud Weſtimoſt. Hunc inunxit Rogerus archiepiſcopus Eboracenſis. Nam Thomas Cantuarienſis circa mare per continuum ferè ſexennium in Galliis morabatur. Huic conſecrationi interfuerunt Giſlebertus Lundenenſis, Gocelinus Salesberienſis, Valterus Roſenſis, Richardus Ciſtrenſis, Bartholomæus Exonenſis, Hugo Dunclinenſis, epiſcopi. Rogerus Vingornienſis, in Normannia morabatur: Henricus Vingornienſis, & Guillelmus Noruincenſis, in infirmitate præpediti non affuerunt. Nam Ardelulfus Carlinenſis, & Robertus Herefordenſis, & Robertus Batenſis, & Robertus Licolenſis & Hillarius Ciceſtrenſis, & Nigellus Elienſis, epiſcopi dormierant in Domino, & adhuc cathedrę eorum vacabant. Interfuerunt verò de Normannia Henricus Baiocenſis, & Rogerius Sagienſis, epiſcopi, qui cum eo venerant in Angliam. Quidam moleſtè ferunt, quòd archiepiſcopus Eboracenſis vnxerit in regem Henricum iuniorem. Sed nouerint, quòd primus Wilhelmus qui Angliam armis ſubegit, ab Alueredo religioſiſſimo viro Eboracẽſi archiepiſcopo inunctus & ſacratus eſt. Cantuarienſis archiepiſcopus intra inſulam Britanniæ manet, Stigando ſcilicet à papa excommunicato.

Margarita filia regis Francorum, vxor Henrici iunioris regis, in Angliam tranſiit, nec tunc tamen fuit coronata, quia rex iam coronatus erat, & epiſcopi diſceſſerant.

Ioannes comes Aucenſis moritur, & ſucceſſit ei filius eius Hẽricus, quem genuerat ex filia Wilhelmi de Albinero, quem vocant comitem de Arundel. Hic duxit Elixam reginam relictam Henrici ſenioris regis Anglię, ex qua genuit Wilhelmum primogenitum ſuum, & Godefridum, & iſtam comitiſſam, vxorem Ioannis comitis Aucenſis de quo ſermo eſt.

In die Apoſtolorum Petri & Pauli, terræmotus horribilis factus eſt in tranſmarinis partibus, quo corruit ciuitas Tripolis, pars Damaſci, Antiochiæ plurimum. Agareni etiam non fuerunt expertes huius tribulationis. Nam Halapre quæ eſt caput regni Loradin, & quædam aliæ ciuitates Sarracenorum, non euaſerunt hanc peſtem.

Mortuo Wilhelmo comite Niuernenſi vltra mare Matthæus frater Philippi

Romanorum.	*Francorum.*	*Anglorum.*	*Anni domini.*

lippi comitis Flandrenſis, comes Boloniæ, duxit vxorem eius, ſororem ſcilicet comitiſſæ Flandrenſis. Hi itaque duo fratres duas duxerunt ſorores, filias Rodulphi comitis Viromandorum, neptes Alienoræ reginæ Anglorum ex ſorore, callidè agentes in retinendo terram Radulphi de Parrona per quemlibet fratrum. Hic Matthæus prius habuerat filiam regis Stephani: & ſusceptis ab ea duabus filiabus, rediit ad religionem vnde inuita receſſerat.

Circa Auguſtum rex Henricus rediit in Normanniam, relicto Henrico iuniore in Anglia. Rex Henricus fecit pacem inter comitem Theobaldum & Heruæum de Vienna.

Menſe Septembri rex Henricus infirmatus eſt penè ad mortem apud Moram de Ger: ſed miſeratione diuina & ſupplicatione ſeruorum Dei quibus ſe humiliter commendabat, ſopita aduerſa valetudine ſanitatem refouit.

Ægidius Rothomagenſis archidiaconus electus eſt ad epiſcopatum Ebroicenſem. Richardus archidiaconus Conſtantienſis ad Abricatenſem.

Alienora filia regis Anglorum Henrici ad Hiſpaniam ducta eſt, & ab Anifruſo imperatore ſolenniter deſponſata. Huius imperatoris illa pars Hiſpaniæ quæ Caſtella vocatur, regnum eſt. Huius imperij caput ciuitas Tolletum eſt. Prædicto regi propter infirmam ætatem (nondum enim adimpleuerat quindecim annos) aduerſantur duo reges, Feruandus Galliciæ patruus eius, & Anifruſus Nauarriæ auunculus eius, mortuo Roberto, filio Roberti comitis Cloeceſtriæ. Dederat etiam antè idem rex Hugoni comiti Ceſtriæ cognato ſuo filiam comitis Ebroicenſis cognatam ſuam ex parte patris ſui.

Vrbs Cenomanenſis flagrauit incendio. Cella ſancti Victurij combuſta eſt, ſed Deo adiuuante in melius reſtaurata eſt.

Henricus rex Anglorum perrexit cauſa orationis ad Rocam Amatoris, qui locus in Cadulcenſi pago montaneis & horribili ſolitudine circumdatur.

Dicunt quidam, quòd beatus Amator, famulus beatę Mariæ, & aliquando baiulus & nutricius Domini fuit, & aſſumpta piiſſima matre Domini ad æthereas manſiones, ipſe Amator præmonitus ab ea ad Gallias transfretauit, & in prędicto loco vitam eremiticam tranſegit. Quo tranſeunte, & in introitu oratorij beatæ Mariæ ſepulto, locus ille diu ignobilis fuit, excepto quòd vulgo dicebatur, ibi beati Amatoris corpus requieſcere, licet ignoraretur vbi eſſet.

Anno ab incarnatione Domini 1166, quidam indigena huius regionis ad extrema veniens præcepit familiæ ſuæ, diuina forſitan inſpiratione, vt in introitu corporis ſui glebam ſepelirent. Effoſſa itaque terra corpus beati Amatoris integrum reperitur, & in eccleſia iuxta altare poſitum integrum, illud peregrinis oſtendunt: & ibi fiunt miracula multa, & antea inaudita per beatam Mariam. Ad hunc ergo locum (vt diximus) rex Henricus cauſa orationis veniens, quia appropinquabat terræ inimicorum ſuorum, congregata multitudine armatorum tam equitum quam peditum, ad orationem perrexit, munitus ſicut ad prælium, nulli malum inferens, omnibus & maximè pauperibus in eleemoſynis largiter prouidens.

Thomas Cantuarienſis archiepiſcopus transfretauit in Angliam.

Stephanus comes de Sanceorre, frater comitis Theobaldi, perrexit Hieruſalem, ferens ſecum pecuniam, quam rex Francorum Ludouicus fecerat colligere in adiutorium Hieroſolymitanæ eccleſiæ.

Odo dux Burgundiæ nepos eius perrexit cum eo.

20	35	Ad Natalem fuit rex Henricus ad Bur iuxta Baione.	17	1172

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Annus millenus centenus ſeptuagenus
Primus erat, primus quo ruit enſe Thomas.
Quinta dies Natalis erat, flos orbis ab orbe
Pellitur, & fructus incipit eſſe poli.

Agareni cum multis millibus armatorum venerunt ab Africa in Hiſpaniam.

Hamo epiſcopus Leonenſis crudeliter per concilium (vt dicunt) Guihomari fratris ſui vicecomitis Leonenſis, & iunioris Guihomari nepotis ſui, occiſus eſt.

Conanus dux Britanniæ moritur, & tota Britannia & comitatus de Gippewis, & honor Richemundiæ per filiam comitis Conani, quæ deſponſata erat Gaufrido filio regis, in dominio regis Henrici tranſierunt.

Hannericus abbas ſancti Audoeni moritur.

Henricus rex venit in Quadrageſima ad pontem Vrſonis, & ibi per quindecim ferè dies demoratus eſt. Hoc etiam fecit in Rogationibus, & in Pentecoſte, cùm Guihomarus venit ad eum, & reddidit ſe ei & ſua caſtella, perterritus multitudine militum, & aliorum armatorum quos rex illò direxerat ad eum comprimendum, niſi regis voluntati obediret.

Sequenti anno canonizatus eſt ſanctus Thomas à papa Alexandro, & præceptum fuit, vt natalis eius dies feſtiuus ab omnibus celebraretur, maximè ab Anglis.

Caſtrum pontis Vrſonis combuſtum eſt.

Vrbs Norwicius ſimiliter combuſta eſt cum epiſcopali eccleſia & officinis monachorum.

Humbertus comes Morieunt miſit abbatem ſancti Michaelis de Duſa ad Henricum regem Angliç, proponẽdo matrimonio inter Ioannem filium regis & filiam ſuam, offerens ei totam terram ſuam. Fuit enim idem comes filius Amati comitis, & ditiſſimus in poſſeſſione vrbium & caſtellorum, nec aliquis poteſt adire Italiam niſi per terram ipſius.

Theobaldus comes Carnotenſis plures Iudęorum qui Bleſis habitabant, igni tradidit: ſiquidem cùm infantem quendam in ſolennitate Paſchali crucifixiſſent ad opprobrium Chriſtianorum, poſtea in ſacco poſitum in fluuium Ligerim proiecerunt. Quo inuento, eos conuictos de ſcelere (vt ſuprà diximus) igni tradidit, exceptis illis qui fidem Chriſtianam receperunt. Hoc etiam fecerunt de ſancto Wilhelmo in Anglia apud Norethuitz tẽpore Stephani regis: quo ſepulto in eccleſia epiſcopali multa miracula fiunt ad ſepulcrum eius. Similiter factum eſt de alio apud Glouceſceſtrum tempore Henrici regis ſecundi. Sed & in Franciæ caſtello quod dicitur Pontizare, de ſancto Ricardo impij Iudæi ſimiliter fecerunt: qui delatus Pariſios in eccleſia ſepultus multis miraculis coruſcat. Et frequenter (vt dicitur) faciunt hoc in tempore Paſchali, ſi opportunitatem inuenerint.

Obiit Wilhelmus Talauacius comes Pontini, & ſucceſſit ei Ioannes nepos ſuus in comitatu Pontini, ex Guidone primogenito ſuo. In terra verò quam tenebat de rege Angliæ, in Normannia & in Cenomanenſi pago, ſucceſſit ei Ioannes comes filius eius. Item duxit filiam comitis Heliæ fratris comitis Gauffridi Andegauenſis & ducis Normannorum.

Rex Henricus ſenior fecit inueſtigari per Normanniam terras, quas rex Henricus auus eius poſſidebat die qua obiit. Fecit etiam inquiri, quas terras, & quas ſyluas, & quæ alia dominia barones & alij homines occupauerant poſt mortem regis Henrici aui ſui: & hoc modo ferè duplicauit redditus ducatus Normanniæ.

Riz rex Walenſium pacificatus eſt cum rege Anglorum Henrico.

Rex

| *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* | *Anni domini.* |

Rex Oenus auunculus eius præterito anno obierat: & filij eius regi Henrico ſubditi ſunt.

Margarita vxor iunioris regis Henrici transfretauit in Normanniam.

Menſe Iulio rex congregauit barones ſuos apud Argentonium:& cùm ibi tractaretur de profectione ſua in Hiberniam, legati comitis venerunt ad eum, dicentes ex parte comitis, quòd traderet ei ciuitatem Dunelinam & Waltrefordiam,& alias firmitates quas habebat cauſa vxoris ſuæ,quæ fuerat filia regis Dunelinæ,qui iam obierat. Rex itaque audito hoc nuncio mandauit comiti,quòd traderet ei terram ſuam in Anglia & Normannia,& planam terram in Hibernia, quam acceperat cum vxore ſua: & conceſſit ei,vt eſſet Coneſtabilis vel Seneſcallus totius Hiberniæ.

Venerabilis Henricus epiſcopus Wintonienſis,& abbas Glaſtronenſis deceſſit è vita.Iſte ſcilicet epiſcopus multa bona fecit eccleſiæ Wintonienſi in ornamentis auri, & argenti, & ſericarum veſtium:diuitias etiam ſuas eccleſiis & pauperibus larga manu diſtribuit.

Ad augmentum etiam virtutum ſuarum per aliquantulum temporis ante mortem ſuam lumine corporali priuatus fuerat.

Menſe Auguſto rex tranſiuit in Angliam: & aggregatis tam militibus, quàm ſumptibus qui ad tantam expeditionem neceſſarij erant; vigilia beati Lucæ Euangeliſtæ tranſiuit in Hiberniam.Quàm autem proſperè transfretauit, applicuit, receptus fuit, literæ quas ad regem Henricum filium ſuum miſit,indicant.

21 | 36 | Henricus rex iunior ad Natalem fuit ad Bur iuxta Baioc: & | 18 | 1173
quia tunc primùm tenebat curiam in Normannia, voluit vt magnificè feſtiuitas celebraretur.Interfuerunt epiſcopi,abbates,comites,barones, & multa multis largitus eſt. Et vt appareat multitudo eorum qui interfuerunt,cùm Wilhelmus de ſancto Ioanne Normanniæ procurator, & Wilhelmus filius Hamonis Seneſcallus Britanniæ qui venerat cum Gaufrido duce Britanniæ domino ſuo, comederent in quadam camera, prohibuerunt ne quis miles comederet in eadem camera qui non vocaretur Wilhelmus. Et eiectis aliis de camera remanſerunt centum & decem milites qui omnes vocabantur Wilhelmi, exceptis plurimis aliis eiuſdem nominis qui comederunt in aula cum rege.

Henricus dux Saxonum & Baiaorum, gener Henrici regis Anglorum, perrexit Hieruſalem cum magno comitatu militum,& magna ibi incepiſſet, & perfeciſſet forſitan incepta, niſi rex & templarij obſtitiſſent. Theſauros tamen quos ſecum portauerat, larga manu diſtribuit pauperibus & eccleſiis ſanctæ terræ.

Poſt Paſcha rex audiens duos legatos Albertum & Theodericum ex parte domini papæ A.ad ſe miſſos,pro cauſa piæ memoriæ Thomæ quondam Cantuarienſis archiepiſcopi;cùm eſſet in Hibernia,citiſſimè venit de Hibernia in Angliam, de Anglia in Normanniam, & præmiſſis ab eo honorabilibus perſonis,locutus eſt cum eis,primò Sanigueij,poſtea Abrincæ,tertiò Cadomi, vbi cauſa illa finita eſt, ſicut literæ publicæ teſtantur quæ inde factæ ſunt,& à multis perſonis quæ illuc conuenerant,retinentur.

Rex Henricus locutus eſt cum rege Francorum,& miſit filium ſuum regem iuniorem in Angliam,vt Margarita filia regis Franciæ vxor eius conſecraretur in reginam. Hanc inunxerunt ex conſilio regis Franciæ, Rotrodus archiepiſcopus Rothomagenſis, & Ægidius epiſcopus Ebroicenſis,& coronauerunt regem & vxorem eius.

Circa feſtum ſancti Michaelis,congregauit rex epiſcopos Normanniç & Britanniæ, & venit ipſe, & legati Abrincenſes,tractaturi de eccleſiaſticis ne-

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

gotiis, ſed obſiſtente regis infirmitate parum profecerunt. Huius conuentus cauſa venerunt vſque ad montem ad nos honorabiles perſonæ multæ, inter quas fuerunt religioſiſſimi viri dominus Stephanus Cluniacenſis, & dominus Benedictus Cluſinus, abbates. Mutua vice ſocietatem ſuam nobis & ſibi noſtram impendimus, ſicut literæ eorum quæ à nobis habentur, & noſtræ quæ ab ipſis aſportatę ſunt teſtificantur. Hoc etiam fecerat nobis piæ memoriæ Wilhelmus Vizeliacenſis abbas in capitulo Vizeliacenſi. Et cum his tribus eccleſiis ſcilicet Cluniacenſi, Duſenſi, Vizeliacenſi, habemus ſpiritualem ſocietatem, & multùm nobis & illis placentem.

Circa feſtum ſancti Martini venit iunior rex cum vxore ſua ex Anglia, & locuti ſunt cum rege Francorum ipſe apud Giſorz, ipſa verò apud Caluum montem; quos rex lætiſſimè ſuſcepit, ſicut filios ſuos.

1174 | 22 | 37 | Rex Henricus cum regina Alienora egit Natalem Domini | 19 apud Chinonum regaliter. Iunior verò rex cum vxore ſua Margarita eandem feſtiuitatem apud Bonamuillam celebrauit. Exinde ſequutus eſt patrem ſuum in Andegauenſem pagum, moraturum in illis partibus vſque ad Purificationem beatæ Mariæ, quando rex debebat loqui cum rege Arragonenſi, & cum comite de Morienna, & cum comite de ſancto Ægidio pro cauſa Tholoſæ.

Wilhelmus abbas Radingis, factus eſt epiſcopus Burdegalenſis.

Comes de ſancto Ægidio pacificatur cum rege Angliæ de Tholoſa, facto ibi homagio. Et Richardo filio ſuo duci Aquitanorum promiſit, ei ſe daturum equos magni precij quotannis Quadrageſimæ. Et ſi neceſſe habuerit, inueniet ei vnoquoque anno ad ſeruitium ſuum per 40 dies centum milites.

In Quadrageſima, quia rex Henricus ſenior remouerat à concilio & familatu filij ſui Aſculphum de ſancto Hilario, & alios equites iuniores, ideo ille iratus receſſit à patre, & venit Argentonium, & receſſit inde noctu pergens ad regem Francorum, neſcientibus miniſtris ſuis quos pater ſuus ſeruitio ſuo deputauerat. Quem ſequutus eſt comes Roberti Bellenti, relinquens caſtella ſua ſine cuſtodibus, quæ rex Henricus occupauit. Comes etiam Ceſtriæ Hugo, à ſancto Iacobo Gallicienſi rediens, ſequutus eſt eum, & Wilhelmus Patric ſenior, & tres filij eius, & multi alij minoris nominis. Quorum omnium domos, & virgulta, & ſyluas rex euertit. Similiter regina Alienora, & filij eius, Richardus comes Pictauenſis, & Gaufridus comes Britanniæ alienati ſunt ab eo.

Feria quarta ante cœnam Domini prior Cantuarienſis, & aliæ perſonæ honeſtæ, venerunt ad ſanctam Barbaram in epiſcopatu Lexouienſi ad regem Henricum, & ad legatos Romanos Albertum & Theodericum, & elegerunt Rogerum abbatem Becci ad archiepiſcopatum Cantuarienſem. Ille verò prætendens infirmitatem ſuam, noluit acquieſcere electioni eorum. Qui inde redeuntes in Angliam, conuocatis epiſcopis & aliis religioſis perſonis, elegerunt in archiepiſcopum priorem de Dituria, monachum ſuum. Richardus etiam archidiaconus Pictauenſis electus eſt ad epiſcopatū Vintonenſem; Gaufridus filius regis Henrici naturalis archidiaconus Lincolienſis. Gaufridus Lidel archidiaconus Cantuarienſis ad Elienſem, Robertus Folior archidiaconus Lincolienſis ad Herefordenſem, Rudulphus Lombardus archidiaconus Saleſbergenſis ad Batenſem, Gocelmus decanus Ciſtenſis ad Ciſcreſtrenſem. Poſita autem die qua conſecraretur electus Cantuarienſis, vt conſecraret ęquè alios electos, in generali conuentu epiſcoporum & aliorum qui conuenerant, prior Cantuarienſis prætulit literas Henrici iunioris regis, in quibus dicebat eos non eſſe ſacrandos, & ſi quis imponeret eis manus,

manus,inuitabat eum ad audientiam domini papę. Et ita infecto negotio receſſerunt,vnuſquiſque ad propria.

Prior Wintonenſis factus eſt abbas Glaſtoniæ.

Poſt Paſcha Bernardus de Feritate dedit ſe & caſtellum ſuum regi iuniori. Similiter Galerandus de Ibera, Goſcelinus Criſpinus, Giſlebertus de tegulariis,Robertus de Mõteforti, Radulphus de Faie,Gauffridus de Lezenonen,Hugo de ſancta Maura, & epiſcopus filius,Wilhelmus camerarius veniens de Anglia.

Philippus comes Flandrenſis cepit caſtrum de Ambunare,& in eodem comitem Wilhelmum dominum ipſius caſtri,& comitem Simonem. Inde comes Ancenſis Henrico ſubdidit ſe,& caſtella ſua regi iuniori & comiti Flandriæ.

Poſt feſtum ſancti Ioannis rex Francorum Ludouicus, coadunatis baronibus ſuis ex omni regno ſuo, obſedit caſtrum Vernolium ferè per vnum menſem, in quo exercitu (vt dictum eſt à nõnullis) fuerunt 7 millia militum, excepta reliqua multitudine. Quibus reſtiterunt viriliter,Hugo de Laci,& Migo de Bellocampo Coneſtabilis ipſius caſtri,& milites eis ſubditi cum Burgenſibus.

Iunior rex Henricus, & Philippus comes Flandrenſis, & Matthæus frater eius,comes Bolonienſis,obſederunt nouum caſtrum quod dicitur Dringurtum cum magno exercitu,cui caſtro præerant dominus Bardulphus,& Thomas eius frater. Qui cùm vidiſſent,ſe non poſſe reſiſtere crebris aſſultibus eorum,& ſuffoſſioni murorum,acceptis induciis perrexerunt ad regem Angliæ dominum ſuum,nunciantes ei quòd non poterant reſiſtere viribus inimicorum. Quare conceſſit eis rex, vt caſtrum redderent comiti Flandriæ.

Matthæus comes Bolonenſis,frater Philippi comitis Flandrenſis,ex vulnere quod accepit in obſidione caſtri de Dringurto,mortuus eſt: vnde comes Flandriæ frater eius dolens, accinxit militaribus armis Petrum fratrem ſuum,qui electus erat ad epiſcopatum Cameracenſem.

Tertio idus Auguſti vir religioſiſſimus dominus Stephanus,abbas Cluniacenſis, viam vniuerſæ carnis ingreſſus eſt,& ſucceſſit ei Radulphus prior de Caritate,conſobrinus comitis Theobaldi.

Obiit etiam Rogerus comes de Clara,cui ſucceſſit Wilhelmus filius eius, qui duxit filiam ſcilicet ducis Glocceſtriæ.

Rex Henricus, contracto magno exercitu tam equitum quàm peditum, venit Britolium, volens hominibus ſuis, in Vernolio à rege Francorum Ludouico obſeſſis,ferre auxilium.Quod cùm rex Frãcorum audiſſet, vſus conſilio ſapientium à caſtro receſſit,relicta multa parte impedimentorum & victualium.

Rex Henricus conuocatis baronibus Britanniæ,exegit ab eis ſacramentum ſuę fidelitatis.Quod cùm alij vtcunque obſeruarent,Radulphus de Fulgeriis infideliter agens,vocatus à rege,parere noluit.Sed caſtellum de Fulgeriis quod ipſe rex priùs deſtruxerat,cepit reædificare.Quod audiens Aſculphus de ſancto Hilario,& Wilhelmus Patric,& tres filij ſui læti effecti,per diuerticula venerunt ad eum.

Comes etiam Ceſtrię,& comes Eudo ſequuti ſunt eos.

Cùm rex Angliæ Henricus miſiſſet brebenſones ſuos ad deuaſtandum terram Radulphi de Fulgeriis,& hoc ex magna parte feciſſent,magna pars eorum qui victualia ad exercitum deferebant, cùm non haberent ducem neque protectorem, occiſa eſt inter ſanctum Iacobum & Fulgerium à militibus Radulphi de Fulgeriis.

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Radulphus de Fulgeriis caſtrum ſancti Iacobi tradidit incendio, ſimiliter caſtrum Tilioli.

Rex Henricus latenter veniens Fulgerium, vt interciperet Radulphum, audito eius aduentu fugæ petiit remedium. Prædam tamen tantam, quantam aliquis in noſtro vix viderat rege, homines ceperunt; ſiquidem Radulphus de Fulgeriis præcepit hominibus de omni terra ſua, quòd equos, & armenta, & pecudes, & omnem ſubſtãtiam ſuam ducerent in ſuam foreſtam. Sed antequam intrarent nemoris latibula, ab inimicis intercepti ſunt, & omnia ſua amiſerunt.

Radulphus de Fulgeriis, delinitis cuſtodibus precio & precibus qui cuſtodire debebant caſtrum de Ciniburco, & ciuitatem Dolenſem ad opus regis Angliæ, cepit illas munitiones. Quod audiens rex miſit brebenſones ſuos, & quoſdam de militibus ſuis, ad eorum auxilium, ſi neceſſe haberent. Quibus obuiauerunt comes Ceſtriæ Radulphus de Fulgeriis, Aſculphus de ſancto Hilario, Wilhelmus Patric, & vniuerſi milites de terra Radulphi de Fulgeriis cum magna multitudine peditum: qui quaſi in momento diſperſi, milites ſe fugæ tradiderunt, & multi de plebe occiſi ſunt. Comes verò Ceſtriæ, & Radulphus de Fulgeriis, & 60 milites cum eis cùm non poſſent effugere, quia inimici eorum obſtruxerant viam fugiendi, incluſerunt ſe in turri, excepto Aſculpho de ſancto Hilario, & Wilhelmo Patric, & quibuſdam aliis, qui capti ducti ſunt ad pontem Vrſon. Itaque obſeſſa eſt turris Doli à brebenſonibus, & militibus regis, & plebe Abrincatina.

Comes verò Eudo cùm veniſſet è Francia, noluit morari cum Radulpho de Fulgeriis, ſed abiit in Porroret, & firmauit caſtellum Goſcelini, & cepit caſtellum Ploaſmel. In ſequenti opere poteſt videri probitas, induſtria, & agilitas regis Angliæ Henrici. Audiuit nuntium de obſeſſione turris Doli, cùm eſſet Rothomagi nocte præcedente diem Mercurij. Ipſo verò die Mercurij, cùm iam lux eſſet, receſſit à Rothomago, & venit Dolum ſequenti die circa tertiam, & obſedit turrim. Et cùm præparaſſet machinas ad turrem capiendam, incluſi ſibi prouidentes, reddiderunt turrim & ſe ad voluntatem regis. Inde rex miſit eoſdem per firmitates ſuas, vt ibi cuſtodirentur, quoſdam verò acceptis obſidibus ſecum retinuit ſub libera cuſtodia.

Comes Robertus de Leeceſtria volens turbare regnum Angliæ, ipſe & vxor eius, & Hugo de Nouocaſtello, conſobrinus eius, cum multis militibus transfretauit in Angliam. Sed interceptus ipſe, & vxor eius, & Hugo de Nouocaſtello, capti ſunt à fidelibus regis iuxta ſanctum Edmundum, & cuſtodiæ traditi. Et multi Flandrenſes ibi occiſi ſunt, & multi alij capti & occiſi. Et forſitan ideo, quia rapinam exercuerant in terra ſancti Edmundi regis & martyris.

Radulphus de Fulgeriis dedit obſides regi Angliæ pro ſe filios ſuos, Viellium & Wilhelmum: ipſe verò nullatenus acquieuit, vt ſe poteſtati regis traderet, ſed fugiendo per nemora deliteſcit.

Gaufridus de Poentio, & Bonus abbas de Rugeio, & alij ex hæreditate de Media & de Andegauenſi pago, & Radulphus de Haia, Normannus de nemoribus infeſtant terram regis, carentes munitionibus caſtellorum: ſiquidem brebenſones, regis querela, ſicut antea, peſſundederunt Fulgerium & cæteras munitiones Radulphi.

Robertus de Vitreio obiit, & ſucceſſit ei filius ſuus Andreas, natus ex ſorore Rollandi de Dinanſi. Idem verò Rollandus, quia carebat alio hærede, fecit hæredem alium nepotem ſuum Alanum de omni terra ſua in præſentia regis.

| | | 23 | 38 |

| *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* | *Anni domini.* |

23 | 38 | Rex Henricus egit Natalem Domini in Baiocenſi pago apud Burum. | 20 | 1175

Wilhelmus epiſcopus de Trigel humanæ vitæ finem facit, cui ſucceſſit Iuo Brito archipresbyter Turonenſis.

In loco etiam Hamonis epiſcopi Leonenſis electus eſt quidam archidiaconus eiuſdem eccleſiæ, non canonicè ſed ſimoniacè. Et dum haberet gratiam tam cleri quàm populi, non promeruit conſecrationem, impediente morte Iocij archiepiſcopi Turonenſis. In cuius loco elegerunt Turonenſes clerici decanum ipſius eccleſiæ Bartholomæum, iuuenem ſtrenuum & genere nobilem.

Wilhelmus Patric iunior moritur Pariſiis, & Wilhelmus Patric pater eius. Cui ſucceſſit Iugerrannus Patric filius eius, qui duxit filiam Richardi filij comitis.

Obiit abbas ſancti Florentij, & ſucceſſit ei Radulphus Normannus. Similiter ſatisfecit vitæ humanæ Nutritus recluſus, vir honeſtus & magnæ religionis, ad cuius tumulum (vt quidam dicunt) qui eſt iuxta eccleſiam ſanctæ Mariæ Ardonenſis, Deus magnificatur in curatione infirmorum.

Obiit etiam anno ſuperiore Hamo de Lanidecopio monachus Sauinienſis, qui propter religionem & bona opera in pauperes charus erat Deo & hominibus; archiepiſcopus item Tarentaſiæ, qui fuerat monachus de ordine Ciſtercienſi, per quem in noſtris temporibus in exhibitione miraculorum Deus benedicitur, cum abbate Ciſtercienſi.

Alexander miſſus a domino papa venit ad regem Francorum pro reformanda pace inter regem Angliæ Henricum, & filium eius regem iuniorem, ſed impedientibus hominum peccatis, parum profecit.

Circa Paſcha Richardus electus Cantuarienſis, qui anno ſuperiore perrexerat Romam, à papa Alexādro ſacratus eſt Anaginæ. Rogerium electum Batenſis ſocium ſuum ſacrauit archiepiſcopus Carentenſis.

Duæ reginæ ducuntur in Angliam.

Circa idem tempus Ludouicus rex Francorum congregauit Pariſiis omnes barones regni ſui qui ei parebant, & cum eis habuit ſecretum miniſterij ſui. Iurauerunt ergo comes Flandrenſis, comes Theobaldus, comes de Claromonte, & multi alij, quòd transfretarent cum iuniore rege in Angliam circa feſtum ſancti Ioannis, & pro poſſe ſuo ſubiugarent ei idem regnum. Alij verò qui remanebant, iurauerunt quòd cum exercitu per Normanniam pergerent, & quæcunque caſtella poſſent caperent, & patriam vaſtarent, aut vrbem Rothomagenſem obſidione cingerent. Quod & fecerunt, parum proficientes.

Rex autem Henricus iunior, qui multos de baronibus Francię obæratos habebat, & magnis obſequiis & donis eos ſibi familiares fecerat, hoc cognito per eos caſtella ſua quæ erant in finibus Normanniæ iuxta Franciam, armis, militibus, & victualibus muniuit. Remouit etiam quoſdam cuſtodes caſtrorum, ne aliquando ſibi fraudem facerent per receptionem inimicorum ſuorum, & lōgam moram. Inde locutus eſt cum baronibus Normanniæ, eos admonuit, obſecrauit, vt viriliter & fideliter agerēt, & rememorarētur quod parentes eorum multoties Francos à finibus ſuis turpiter eliminaſſent. Inde aſſumptis paucis, imò fere nullis de baronibus Normanniæ, cum brebenſonibus ſuis tranſiuit in Angliam. Qua autem humilitate ſepulchrū beati martyris Thomæ viſitauerit, notandū eſt. Vt autem vidit eccleſiam Cantuarienſem, deſiliēs equo, veſte lanea, & nudis pedibus, pedes, vſq; ad illā per paludes & acuta ſaxa cū ſumma deuotione perrexit, in oratione ad ſepulchrū glorioſi martyris, in lachrymis tam deuotus extitit, vt videntes ad lachrymas cogeret.

Digitized by Google

Anni domini.	*Romanorum.*	*Francorum.*	*Anglorum.*

Feria ſexta illuc venerat, & inpranſus tota nocte ibi vigilauit. Manè autem facto, in capitulum monachorum pergens, ſubdidit ſe verberibus eorum, imitatus redemptorem qui dorſum ſuum dedit ad flagella. Sed ille fecit propter peccata noſtra, iſte propter propria. Eadem autem die qua receſſit à ſancto loco, captus eſt Wilhelmus rex Scotiæ à baronibus Eboracenſibus. Qui rex tota æſtate, cum Rogero de Monbrai, & aliis complicibus ſuis vaſtauerunt Septemtrionales partes Anglorum, pertingentes ad Scotiam. Quarta feria ſequenti audiuit rex nuncium tanti gaudij.

Rex Henricus, exhilaratus tanto nuncio, facta pace cum comite Hugone Bigoth, & poſitis in firma cuſtodia, Wilhelmo rege Scotiæ, & Richardo comite Loceſtriæ, cum comitibus ſuis; transfretauit in Normanniam, relinquens Angliam in pace, quam ferè perditam in triginta diebus recuperauerat. Veniens itaque Rothomagum, miſit machiſos ſuos Walenſes trans Sequanam, vt victualia quæ veniebant ad exercitum Francorum, in nemoribus diriperent. Franci igitur ex vna parte timentes regem, ex alia Walen, de pace locuturi ad regem conueniunt. Vnde rex exhilaratus, terminum de pace inter eos reformanda poſuit ad Natiuitatem ſanctæ Mariæ apud Giſorz. Quo termino elapſo, ex vtraque parte cõueniunt, ſed nihil profecerunt, niſi quòd alium terminum circa feſtum ſancti Michaelis poſuerunt inter Turonenſes & Ambaſianos. Quo loco Deo fauente pax prouenit, & filij regis tres ſe patri ſuo humiliter ſubdiderunt: & rex Francorum, & comes Flandrenſis, firmitates quas ceperant in Normannia, regi Angliæ reddiderunt.

Ego verò pacem iſtam aſſcribo Dominæ noſtræ, Ieſu Chriſti genitrici, quia in vigilia Aſſumptionis eius vniuerſus exercitus ab obſidione receſſit, & ciues Rothomagenſes lætum diem egerunt in eccleſia ipſius, ſicut debebant ab obſidione liberati.

Poſt feſtum ſancti Ioannis moritur Ammaricus rex Hieroſolymitanus.

Obiit etiam Loradin rex Halapriæ, & ſucceſſit ei filius natus ex ſorore comitis ſancti Ægidij, quam acceperat captiuã in itinere Hieroſolymitano. Ipſa verò & filij acceptis induciis vſque ad ſeptem annos promiſerunt ſe daturos plurimam ſummam auri regi Hieroſolymitarum.

Saraguntat nepos ipſius Loradin occidit Amulanum Babyloniæ, & factus eſt princeps Babyloniæ & Alexandriæ.

Mortuo Brogone abbate ſanctæ Trinitatis, ſucceſſit ei Wilhelmus de Eſpræuillus monachus Becci prior ſancti Hymerij.

1176 | 24 | 39 | Rex Henricus egit Natalem Domini apud Argentomagum. | 21

Fridericus Alemannorum imperator cum vxore, & liberis, & magno exercitu veniens in Italiam, obſedit Alexandriam vſque ad Paſcha, nihil proficiens, ſed multa detrimenta ſuſtinens.

Guarinus de Geſardim abbas Pontiniacenſis, factus eſt archiepiſcopus Bituricenſis, ſicut abbas qui idem monaſterium ante ipſum rexerat, factus fuerat archiepiſcopus Lugdunenſis.

Circa Paſcha iunior rex pacificatus eſt cum patre ſuo, accepto ab eo & fratribus ſuis ſacramento quod voluit. Inde rex miſit ducem Richardum filium ſuum in Aquitaniam, & Gaufridum filium ſuum comitem Britanniæ in Britanniam, aſſignans ei Rollandum de Dinam, vt eſſet procurator terrę ſuę.

Fredericus imperator Alemannorum receſſit ab Alexandria, & tractatum fuit de reformanda pace inter dominum papam & ipſum. Sed imperator noluit acquieſcere paci, ſtante Alexandria, quam Longobardi noluerunt ſubuertere, & ita pax remanſit. Ipſe verò adhuc moratur Papiæ, non valens præcedere nec reuerti.

Gaufridus dux Britanniæ ea quæ comes Eudo habebat de dominio ſuo, ſcilicet

ſcilicet Venetum, Ploaſmel, medietatem Cornubiæ, reuocauit in ditionem ſuam.

Poſt Paſcha rex Henricus, & filius ſuus rex iunior, transfretauit in Angliam. Quia verò clerici & laici, barones & milites, ceperant de ſeruis ſuis ſine ipſius licentia, emunxit eos multo argento.

Rex Scotiæ pacificatus eſt cum rege Angliç hoc modo. Fecit homagium & ligantiam de omni terra ſua, vt proprio Domino, & conceſſit ei vt omnes epiſcopi terræ illius qui ſunt numero decem, & abbates, & comites, & barones hoc idem facerent. Epiſcopi verò & abbates homagium non fecerunt, ſed ſacramento ſe conſtrinxerunt hoc obſeruaturos, & quòd forent ſubditi eccleſiæ Eboracenſi & archiepiſcopo, & illò irent cauſa ſacrandi quoties neceſſe eſſet. Inſuper rex Scotiæ tradidit munitiones ſuas, ſcilicet Rocheburc, & Caſtrum puellarum, & Tertium, regi Angliç, qui poſuit in eis cuſtodes ſuos. Quibus etiam rex Scotiæ inuenit neceſſaria. Præterea rex Angliæ dabat honores, epiſcopatus, abbatias, & alios honores in Scotia, vel (vt minus dicã) conſilio eius dabantur.

Prior Canthuarienſis factus eſt abbas de Bello.

Petrus prior Montiſacuti, Hidæ.

Prior Berniendeuici Abbendoniæ.

Prior Wintoniæ Weſtmonaſterij.

Ioannes Oxenefordiæ decanus Salesberienſis electus eſt ad epiſcopatum Norwincenſem.

Obiit Raginfredus comes Cornubiæ, prioris Henrici regis filius naturalis, & ſepultus eſt Radingis.

Comitatum Cornubiæ, & totam terram quam habebat tam in Anglia quàm in Normannia & in Walia, retinuit rex in manu ſua ad opus Ioannis filij ſui iunioris, excepta parua portione quam dedit filiabus ipſius comitis.

Robertus abbas Montis ſcriptor horum temporum, pergens in Angliam, promeruit chartam & ſigillum omnium eleemoſynarum eccleſię Montis, quæ datæ fuerant prædictæ eccleſiæ vſque ad præſens tempus, & dabuntur in futurum.

Richardus filius comitis Glocceſtriæ obiit, & ſucceſſit ei Philippus filius eius, natus ex ſorore Roberti de Monteforti.

Obiit etiam Henricus, frater Ludouici regis Francorum, archiepiſcopus Remenſis, ſimiliter comes Niuernenſis, & (quod dolendum eſt & tacendum niſi ob memoriam iuſti viri) abbas Clareuallenſis. Girardus à quodam pſeudomonacho eiuſdem ordinis nocte cultro ter appetitus lethaliter vulneratus eſt. Per triduum tamen quod ſuperuixit, confeſſionem, pœnitentiam, & Sacramentum corporis Chriſti ſuſcipere promeruit.

Richardus archiepiſcopus Cantuarienſis congregauit magnum concilium in Anglia, ciuitate Lundonenſi. Et adhuc vetus querela de primatu Britanniæ inter ipſum & Rogerum archiepiſcopum Eboracenſem perſeuerat. Similiter Bartholomæus archiepiſcopus Turonum concilium habuit cum epiſcopis Britanniæ Rhedonis.

Hugo Petri leonis legatus ſedis Romanæ tranſit in Angliam.

Nix & gelu durauerunt à Natiuitate Domini vſque ad Purificationem beatæ Mariæ.

Obiit Richerius de Aquila, & ſucceſſit ei Richerius filius eius.

Obiit Richardus comes Deſtreguel, filius comitis Giſleberti, relinquens paruulum ſuum ex filia regis Duneline. Iſte acquiſiuit quaſdam ciuitates in Hibernia, ſcilicet Dunelinam, & Watrefeltis, & alias, quas Henricus rex Anglorum, cùm in eandem inſulam pergeret, accepit in manu ſua.

Anni domini.	*Romanorum.*	*Francorum.*	*Anglorum.*

Hibernenſes promiſerunt regi Henrico tributum de omni inſula, ſcilicet de vnaquaque domo corium bouis vel duodecim argenteos.

In vigilia Paſchæ circa meridiem factus eſt ventus vehemens, diſſipans domos, & ſyluas eradicans.

1177 | 25 | 40 | In ſeptimana Pentecoſtes Longobardi & maximè Mediolanenſes debellauerunt exercitum Frederici imperatoris Alemannorum, qui tunc morabatur in Papienſi vrbe. Ipſe verò vix fugiendo euaſit. | 22

Wilhelmus frater comitis Theobaldi, archiepiſcopus Senonenſis, & epiſcopus Carnotenſis, tranſlatus eſt ad Rhemenſem archiepiſcopatum, & ſucceſſit ei Senone præpoſitus Antiſſiodorenſis, & archidiaconus Senonenſis, Guido nomine. In Carnotenſi vrbe Ioannes Salesberienſis, vir honeſtus & ſapiens, qui prius clericus Theobaldi Cantuarienſis archiepiſcopi fuerat, & poſtea ſancti Thomæ martyris ſucceſſoris eiuſdem Theobaldi.

Mortuo epiſcopo Beluacenſi, ſucceſſit ei Philippus filius Roberti comitis fratris regis Francorum.

Wilhelmus rex Siciliæ, ducatus Apuliæ, principatus Capuæ, per legatos requiſiuit, & Ioannam filiam Henrici regis Anglorum in vxorem accepit.

Obiit Rogerus abbas Gemmeticenſis monachus Becci.

Obiit etiam Radulphus Salmurienſis, cui ſucceſſit Manerius ſacriſta eiuſdem loci.

Obiit etiam Wilhelmus de Curſeio, relinquens paruulum ſuum ex filia Richerij de Aquila.

Ceſſit etiam in fata Wilhelmus de Albineio, quem vocabant comitem Darundelenus, relinquens filios quatuor, ſcilicet Wilhelmum de Albineio primogenitum, & alios tres natos ex Æliza regina, vxore primi Henrici regis Anglorum. Qui Wilhelmus duxit relictam Rogeri comitis de Clara, filiam Iacobi de ſancto Hilario, cum omni terra quam idem Iacobus habuerat in Anglia.

Philippus comes Flandrenſis accepta cruce Domini cum magna manu militum perrexit Hieruſalem.

Aſculphus de ſancto Hilario perrexit Hieruſalem, & peregrè mortuus eſt.

Petrus frater Philippi comitis Flandrenſis, accepta comitiſſa Niuernenſi, quæ fuerat vxor Domini Iſſoldunenſis caſtri, mortuus eſt, & ideo forſitan, quia militiam ſpiritualem, id eſt clericatum, dimiſerat, vtpote qui fuerat electus ad epiſcopatum Cameracenſem, relicta ſpirituali militia, miles ſeculi factus fuerat. Hic ex eadem comitiſſa genuit vnam filiam, quam comitiſſam cum eodem comitatu accepit comes Robertus filius comitis Roberti Ludouici regis Francorum, & ita facta eſt quadrigama.

Obiit venerabilis vir Robertus abbas maioris monaſterij, & ſucceſſit ei Petrus monachus eiuſdem loci.

Depoſito Radulpho abbate Cluniacenſi conſobrino comitis Theobaldi, Galterus prior ſancti Martini de campis ſucceſſit ei, & ille exabbas factus eſt prior Charitatis.

Ceſſit etiam in fata Robertus de Blangeio vir honeſtus & religioſus, monachus Becci & abbas ſancti Ebulphi.

Nihilominus etiam ſatisfecit humanæ vitæ Osbertus abbas Liræ, cui ſucceſſit frater eius Gauer iunior, ſicut & ipſe ſucceſſerat ſeniori fratri ſuo Wilhelmo, quod vix aut nunquam inuenies, vt tres fratres ſibi inuicem ſuccedant in regimine alicuius eccleſiæ.

Obiit Hugo Bigoth comes, & ſucceſſit ei Rogerius filius eius.

Rogerius de Crypta, monachus ſanctæ Trinitatis Cantuarienſis, factus eſt ab-

eſt abbas ſancti Auguſtini, eiecto Clereubaudo electo illius monaſterij, qui noluit benedictionem accipere à ſancto Thoma; & ideo elongata eſt ab eo.

Quinta feria in cœna Domini occiſus eſt ſanctus Wilhelmus à Iudæis Pariſiis; qui concremati ſunt.

Benedictus Prior Cantuarienſis factus eſt abbas de Burc.

In æſtate & in autumno fuit maxima ſiccitas: vnde & ſatio terrę, meſſis, & fœnum ex maiori parte periit, & collectio meſſium & vindemiarum ſolito citius euenit.

Nono calendas Auguſti concordati ſunt dominus papa Alexander, & Fredericus imperator Romanus, in ciuitate Venetiæ, in domo Patriarchæ ipſius ciuitatis.

Menſe Auguſto Henricus rex Anglorum ſenior, & Gaufridus dux Britannorum filius eius, cum maximo apparatu transfretauerunt in Normanniam: quibus obuiauerunt iunior rex Henricus, & Richardus dux Aquitanorum, filij eius, cum multis baronibus, cum gaudio magno & honore.

Rex Henricus, aſſumptis filiis ſuis Henrico iuniore, & Richardo duce Aquitanorum, & congregatis baronibus ſuis apud vadum ſancti Remigij, cum rege Francorum loquutus eſt ea quæ ad pacem ſunt, & de ſuſceptione crucis ad ſeruitium Dei. Inde Dominus rex miſit filium ſuum, comitem Britanniæ cum cæteris Britonibus, ad expugnandam ſuperbiam Guihomari de Leone.

Mauricius epiſcopus Pariſienſis iam diu eſt quòd multum laborat, & perficit in ædificatione eccleſiæ prædictæ ciuitatis, cuius caput iam perfectũ eſt, excepto maiori tectorio. Quod opus ſi perfectum fuerit, non erit opus citra montes, cui apertè debeat comparari.

Mortuo Valeranno filio Wilhelmi Lupelli, turris Iuren venit in manu Domini regis, quam multùm cupierat, quam nec pater eius nec auus habuerunt.

Rex Henricus perrexit in Bituricen. pagum: accepit in manu ſua caſtrum Radulphi de Dolis, quia erat de feudo eius, & filiam vnicam domini eiuſdem caſtri cum tota hæreditate ipſius, quam dicunt quidam tantum valere quantum valet reditus totius Normanniæ; Iſſoldunenſe etiam caſtrum cum omnibus pertinentiis ſuis, quia Odo dominus eiuſdem caſtri nuper deceſſerat, & paruulum filium reliquerat, & ad comitatum Andegauen. pertinebat. Barones qui illud cuſtodiebant obtulerunt ei: quod noluit recipere, quia non habebat hæredem, quem dux Burgundiæ, quia cognatus eius erat, furtim abſtulerat.

Caſtrum etiam munitiſſimum & arte & natura Turonium vicecomes eiuſdem caſtri reddidit ei.

Totam etiam terrã comitis de marcha rex Henricus ſex millibus marcis argenti ei valentem, vt idem rex dixit, viginti millibus marcis argenti.

Epiſcopus Lemouicen. qui erat comes eiuſdem ciuitatis, cum per decennium vixiſſet in cæcitate, mortuus eſt.

Caſtrum etiam iuxta prędictam ciuitatem ſitum, in quo requieſcit ſanctus Martialis in monaſterio ſuo, Richardus dux Aquitanorum abſtulit vicecomiti eiuſdem caſtri, & meritò quia adiuuabat partes comitis Engoliſmen. qui infeſtabat ipſum ducem.

Obiit Ruandus Venetenſis epiſcopus vir religioſus, monachus Ciſtercienſis.

Guihomarus de Leion venit ad dominum regem, promittens ſe de omni terra ſua facere voluntatem eius. Iaruagem de Roca reddidit idem caſtrum domino regi, & comiti Gaufrido filio eius.

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Sicut fuerat in æſtate maxima ſiccitas, ita fuit in hyeme maxima inundatio aquarum. Hoc anno circa feſtiuitatem ſancti Ioannis multi ſubmerſi ſunt in fluminibus. In mari etiam multæ naues perierunt: inter quas vna quæ portabat Gaufridum prępoſitum de Reuerle, nepotem Rogerij archiepiſcopi Ebroicen. cancellarium regis iunioris & alios multos nobiles apud ſanctū Walericum periit.

Perierunt præterea naues multæ quæ afferebant vinum de Pictauenſi pago; vt quidam dicunt, ferè triginta vel eo amplius.

In feſtiuitate ſancti Martini canonici Dolenſes elegerunt in archiepiſcopum Rollandum decanum Abrincen. virum religioſum & literatum. Cui electioni interfuerunt Henricus Baiocenſis, & Richardus Abrincenſis, epiſcopi, & Robertus de Monte, & multi viri religioſi.

In nocte ſancti Andreæ factus eſt ventus vehemens, & in ipſa feſtiuitate, & in prędicta vigilia apparuit lux, manè veniens ab Oriente vſq; ad Occidentem: qua die pugnauerunt Chriſtiani cum paganis apud ſanctum Georgium de Ramula. Putabat enim Salaadin, qui duxerat vxorem Naradin iam defuncti, quòd poſſet capere vrbem Hieruſalem defenſoribus deſtitutam, quia comes Flandrenſis duxerat ferè omnes Chriſtianos milites ad obſidionem Harenc. Sed tamen rex Hieruſalem, & patriarcha, & alij religioſi viri, habentes paucos milites & ſeruientes, per virtutem ſanctę crucis vicerunt innumerabilem exercitum paganorum: cuius crucis longitudo à terra vſq; ad cœlum paganis apparuit, ſicut ipſi dixerunt. In hac victoria Chriſtiani auro & argento, equis & armis, & victualibus locupletati ſunt.

1178 | 26 | 41 | Rex Henricus ſenior tenuit curiam ſuam ad Natalem Andegauis: & ibi cum eo fuerunt iunior rex Henricus, & Richardus dux Aquitaniæ, & Gaufridus dux Britanniæ filij eius: & vix in aliqua feſtiuitate tot milites ſecum habuit, niſi in coronatione ſua, ſiue in coronatione filij ſui regis iunioris. | 23

Obiit Stephanus vir honeſtus & literatus epiſcop⁹ Rhedonenſis. Huic accidit quędam viſio mirabilis, quam ipſe epiſcopus cuidam monacho familiari noſtro ante mortem ſuam manifeſtauit. Quædam enim perſona ei apparens leui ſibilo hos verſus ei dixit. *Deſine ludere temerè, nitere ſurgere properè de puluere.* Ipſe enim multa rhythmico carmine & proſa iocundè & ad plauſus hominum ſcripſerat. Et quia miſerator hominū eum in proximo moriturum ſciebat; monuit eum, vt à talib⁹ abſtineret, & pœnitētiam ageret. Scripſit etiam vitam ſancti Firmati epiſcopi, & vitam ſancti Vitalis primi abbatis Sanigueij. Scripſit etiam mihi quinquaginta verſus de ſenectute, in quorum vltimo prædictorum verſuum vnam clauſulam poſuit. Cui etiam mater miſericordiæ apparuit in obitu ſuo, cui deuotè ſemper ſeruierat.

Obiit Gaufridus epiſcopus Andegauenſis.

In media Quadrageſima dedicata eſt eccleſia Becci decimoquatto calendas Aprilis à Rotrodo archiepiſcopo Rothomagen. & Henrico Baiocenſi, & Richardo Abrincenſi, & Ægidio Ebroicēſi, epiſcopis. Huic dedicationi interfuerunt reges Anglorū pater & filius, & Ioannes iunior filius regis. Dedit autem rex ſenior in dotem eccleſiæ centum libras Andegauenſes annuatim in molendinis de Robec.

Robertus de Argentiis, cellarius Gemmeticenſis, factus eſt abbas eiuſdem eccleſiæ.

Galterius ſubcellarius ſancti Wandregiſili factus eſt abbas eiuſdem monaſterij.

Radulphus de ſancta Columba factus eſt abbas ſancti Ebrulphi, monachus eiuſdem loci.

Obiit

Romanorum.	Francorum.	Anglorum.	Anni domini.

Obiit Iordanus Teiſſon, & ſucceſſit ei Radulphus filius eius, qui fecit hominium abbati Mōtis apud Montē de Caſtello, de Roca, & de Columba.

Wilhelmus rex Siciliæ fecit chartam fieri Ioannæ reginæ ſuæ vxori de dotalitio ſuo: cuius partem hic poſuimus. Wilhelmus rex Siciliæ diuina fauente clementia ducatus Apuliæ, principatus Capuæ. Per hoc præſens ſcriptum damus, & in dotalitium concedimus Ioannæ reginæ, chariſſimæ vxori noſtræ, Henrici magnifici regis Anglorum filiæ, ciuitatem montis ſancti Angeli, ciuitatem Fixonti, & ciuitatem Veſte, cum omnibus iuſtis tenementis ſuis & pertinentiis earum. In ſeruitio autem concedimus ei de tenementis comitis Gaufridi, Aleſine, Peſchizam, Bizum, Caprite, Beranum, Silizum, & omnia alia, quæ idem comes honore eiuſdē comitatus montis ſancti Angeli tenere dinoſcitur. Concedimus ei etiam ſimiliter in ſeruitio cādelarium ſanctum clericum, caſtellum papanum, Biſentinum & Conauum. Inſuper concedimus, vt fuit de tenemento ipſius dotarij, monaſterium ſancti Ioannis de Lama, & monaſterium ſanctæ Mariæ de Pulſano, cum omnibus tenementis quæ ipſa monaſteria tenent, de honore prædicti comitatus montis ſancti Angeli. Ad huius autem donationis & conceſſionis noſtrę memoriam & inuiolabile firmamentum, præſens priuilegium per manus Alexandri notarij noſtri ſcribi, & bulla aurea tympano impreſſa roboratum noſtro ſigillo iuſſimus decorari. Huius chartæ & teſtes & regis ſigillum inuenies in principio libri Origenis ſuper Num.

Ludouicus rex Franciæ, & Henricus rex Angliæ conuenerunt ad colloquium haud procul à Nouantiſcurte: & ibi tractauerunt de pace & firma concordia inter eos, & de ſuſceptione crucis, & de itinere eorum in Hieruſalem: & ſi aliquis regum illorum cedat in fata in ipſo itinere, (quod Deus auertat) ſuperſtes omnem theſaurum, & omnes homines ſuos, & omnia mobilia ſua habebit, ſicut propria, & iter perficiet pro ſe & pro defuncto.

Hęretici quos Agenenſes vocant, & alij multi conuenerunt circa Tholoſam, malè ſentientes de Sacramēto altaris, & de coniugio, & de aliis Sacramentis: ad quorum confutationē Petrus legatus Romanus, & multę aliæ religioſæ perſonæ, cum prædictis regibus conuenerunt, & parum profecerunt.

Obiit Robertus de Monteforti, & ſucceſſit ei Hugo filius eius natus ex ſorore Radulphi de Fulgeriis.

Ciuitas Carnotum çombuſta eſt, & monaſterium beati Petri de Valle. Remanſit tamen Dei miſericordia eccleſia ſanctæ Mariæ, & clauſtrum clericorum.

| 27 | 42 | Philippus comes Flandrenſis rediit à Hieruſalem. 24 | 1179 |

Manuel imperator Conſtantinopolitanus miſit ad regem Francorum honorabiles legatos, vt daret filiam ſuam filio eius, quod rex conceſſit.

Alexander papa miſit Octauianum ſubdiaconum Romanæ eccleſiæ ad Rhotomagenſem prouinciā, vt conuocaret archiepiſcopum & ſuffraganeos eius, & abbates illius prouinciæ. Et miſit ſimiliter alios ſubdiaconos ad Orientem, & Occidentem, & Meridiem, & Septentrionem, vt conuenirent ad concilium generale quod erat futurum proxima Quadrageſima in ciuitate Romæ.

Epiſcopus de Trigel cùm pergeret Romam, ablatis rebus omnibus ſuis & equis verberatus eſt; ita vt deficeret infra octo dies. In loco eius electus eſt Gaufridus Loiz, filius cuiuſdam Burgenſis, eiuſdem nominis de Gingamp.

Henricus rex Anglorum ſenior circa nundinas montis Martini transfretauit in Angliam.

Radulphus frater vicecomitis de Bellomonte cognat⁹ germanus Henrici regis Anglorum, electus eſt ad epiſcopatum Andegauenſem.

Eclipſis Solis facta eſt idibus Septembris.

Abbas Greſtem mortuus eſt:cui ſucceſſit Wilhelmus de Exonia monachus Becci.

Obiit Richardus Conſtantienſis epiſcopus.

Eodem anno obiit Robertus abbas maioris monaſterij: & ſucceſſit ei Petrus monachus eiuſdẽ loci, qui mortuus eſt cùm vixiſſet in regimine abbatiæ ferè per vnum annum:cui ſucceſſit Heruæus de Villa piroſa, monachus eiuſdem loci.

Hyems facta eſt maxima: & durauit nix ferè vſque ad Purificationem beatæ Mariæ, quæ incepit infra octo dies poſt Natalem Domini.

Inundatio aquarum maxima fuit, & maximè apud vrbem Cenomanẽſem, pontes, & domos, & molendina ſubuertens, & homines multos perimens. Hoc etiam accidit Andegaui, & in multis alijs locis.

Gaufridus filius regis Henrici, dux Britanniæ, viriliter egit. Nã Guihomarum vicecomitẽ Leonenſem qui nec Deum timebat, nec hominem verebatur, & filios eius ita ſubegit, quòd omnia caſtella eorum & terram in manu ſua cepit, & duas tantummodo parochias Guihomaro ſeniori permiſit, vſque ad proximum Natalem Domini quo erant Hieruſalem ituri ipſe & vxor ſua, & forſitan non redituri. Guihomaro iuniori vndecim parochias de terra patris ſui conceſſit; retento ſecum de familia ſua Herueo fratre eius. Similiter fecit Richardus dux Aquitaniç, frater ipſius Gaufridi, de Gaufrido de Raucim. Nam caſtrũ Tallebourc quod videbatur inexpugnabile, munitum arte & natura obſedit, cepit, diruit, & ſimiliter quatuor alia caſtella ipſius. Similiter fecit domino de Ponz, deſtruendo ſcilicet caſtellum ſuum Ponz, qui erat confœderatus ipſi Gaufrido.

Comes Richardus filius regis Henrici, poſt deſtructionem Talleburc cùm perrexiſſet in Angliam ad ſanctum Thomam, & ad videndum patrem ſuum; quidam Baſcli, & Nauarenſes, & Brebenſones venerunt ad vrbẽ Burdegalenſem, & ipſam vrbem vaſtauerunt in ſuburbijs flammis & rapina.

Vuilhelmus comes de Magnauilla, ducta filia Vilhelmi comitis Albemarlę, factus eſt comes Albemarlæ.

Richardus de Luce renunciauit ſeculo & regijs negotijs: & ſucceſſit ei Richardus, nepos eius ex Gaufrido filio ſuo.

Cùm filia regis Francorum duceretur ad coniugium filij imperatoris Conſtantinopolitani; hoſpitata eſt apud ſanctum Benedictum ſuper Ligerim. Cumque quidam ex famulis eius vellet accelerare ignem; iniecto oleo flamma exiuit per foramina camini, & cecidit ſuper tectum camini: & hoc caſu tota abbatia combuſta eſt.

Cùm rex Francorum vellet coronare filium ſuũ Philippum, poſuit locum Rhemis, terminum aſſumptionem beatę Mariæ. Et congregatis quæ ad tantum negotium neceſſaria erant, & conuocatis omnibus baronibus totius regni Franciç, vt ad eundem locum conuenirent; iuuenis coronandus obiter cum ſuis ſimilibus in ſyluam venatum diuertit, & amiſſis omnibus ſocijs per vnam noctem in ſylua vagabundus permanſit. Tandem inuento quodam homine qui ad opus fabrorum carbones parabat, per eum ad ſocios ſuos reductus eſt. Ex ſolitudine tamen & pauore tantam infirmitatem incurrit, quòd coronatio eius tunc remanſerit. Pater autem eius iratus, & pro ſe & pro filio rogaturus, ad memoriam beati Thomæ in Angliam perrexit, cui multam humanitatem exhibuit, cum in Gallijs exularet. Dedit autem idem rex ob amorẽ & honorem Dei, & beati Thomæ monachi, in Cantuarienſi eccleſia iugiter Deo famulantibus centum modios vini, ſingulis annis præfatis monachis accipiendos. Quo autem honore, quo gaudio, & quàm multiplici

donorum

Romanorum.	*Francorum.*	*Anglorum.*	*Anni domini.*

donorum largitate rex Henricus cum ſuſceperit, non eſt noſtrum edicere.

Manuel imperator Conſtantinopolitanus vindicauit ſe hoc anno de Solimãno Iconij, qui anno ſuperiori illum fugauerat, & multos de militibus ſuis ceperat, inſuper & crucem Dominicam ei abſtulerat. Manuel enim imperator fugauit eum, & multos de militibus ſuis cepit, & ipſe Solimannus vrbem Iconij vacuam reliquit.

Ab anno præſente incarnationis Domini noſtri Ieſu Chriſti 1179, in ſeptem annis, menſe Septembri, 12 indictione, Sole exiſtente in Libra, erit (ſi Dominus voluerit) coniunctio omnium planetarum in Libra & cauda Scorpionis. Ibi eſt admirabilis rerum mutabilium mutationis ſignificatio. Sequetur enim terræmotus mirabilis, & deſtruentur loca cõſueta perditioni per Saturnum & Martem manentes in ſignis aeriis, & erit mortalitas & infirmitas. Oſtendit enim eadem coniunctio ventum validum, denigrantem aerem & obſcurum reddentem, & venenis infectum. Et in vento vox terribilis audietur, & terrebit corda hominum, & à regionibus harenoſis ſabulonem accipiet, harenis ciuitates proximas in planitie cooperiet, & primò ciuitates Orientales Meram, Baldas, & Babyloniam, & omnes ciuitates proximas arenoſis locis. Nulla quidem euadet, quæ arenis & terra nõ operiatur. Signa autem huius rei ſunt hęc, & præcedent: Erit eodẽ anno antequam planetę conueniant, in Libra eclipſis Solis qua totum corpus eius obſcurabitur, & oppoſitione pręcedenti Luna tota patietur eclipſin. Et erit eclipſis Solis ignei coloris & deformis, oſtendens Maiorum bellum futurum cum effuſione ſanguinis prope fluuium in terra Orientis ſimiliter & Occidentis. Tunc cadet dubietas inter Iudæos & Sarracenos, donec derelinquant penitus ſynagogas & Mahumerias ſuas: & eorum ſecta iuſſu Dei annihilabitur. Vnde vobis notum ſit, vt cùm eclipſim videritis, à terra exeatis cum omnibus veſtris.

28 | 43 | Alexander papa tertius tenuit generale concilium Romę me- | 25 | 1180
dia Quadrageſima, cuius decreta quæ ab eo & ab aliis coepiſcopis eius ibi conſtituta ſunt, apud nos habentur.

Manuel imperator Conſtantinopolitanus dedit Ramerio filio Wilhelmi principis Montisferrati filiam ſuam, natam ex priore vxore ſua. Quæ cùm diceret, ſe nunquam alicui nupturam, niſi eſſet rex, imperator exhilaratus fecit ſe coronari, & vxorem ſuam, & Alexium filium ſuum iuniorem imperatorem cum vxore ſua, filia regis Francorũ. Similiter fecit coronari Minoum, filium Marchiſi Montisferrati, cum filia ſua quam ei dederat, & dedit ei honorem Theſſalonicenſem, qui eſt maxima poteſtas regni ſui poſt ciuitatem Conſtantinopolitanam.

Conradus frater eiuſdem Ramerij cepit, & incarcerauit Chriſtianum epiſcopum Moguntinenſem, & cancellarium imperatoris Alemannorum.

Rex Maroc, in cuius poteſtate eſt tota Africa, & etiam Sarraceni qui ſunt in Hiſpania, mittebat filiam ſuam, vt quidam rex Sarracenorum duceret eam in vxorem, quam Stolus & Galeæ regis Siciliç inuenerunt, & adduxerunt ad dominum ſuum. Vnde rex lætus pacificatus eſt cùm patre eius illa reddita, & pater eius reddidit regi Siciliæ duas ciuitates, ſcilicet Africam & Sibiliam, quas Sarraceni abſtulerant Wilhelmo regi Siciliæ patri iſtius regis.

Rex Hieruſalem, princeps ſanctus & honeſtus, à Deo flagellatus, (quia flagellat Deus omnem filium quem recipit) adiutus à Chriſtianitate trãſmarina, fecit caſtrum munitiſſimum & arte & natura ſuper fluuium Iordanem quod vocatur Vadum Iacob, vbi luctatus eſt Iacob cum Angelo, locum iocundum amœnitate nemorum, & pratorum, & piſcium, & molendinorum, & proximum ciuitatib⁹ Belinas & Damas. Et quia Agarenis per hoc vadum tranſitus eſt in terram Chriſtianorum, illud quamplurimùm odio habent.

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.*

Obiit Rogerus Vingornienſis epiſcopus Turonis, vir genere & moribus honeſtus, ſiquidem pater eius Robertus comes Glocceſtrienſis fuit filius primi Henrici regis Anglorum. Mater eius filia Roberti Beliſmenſis, & Robertus filius Hammonis, dominus de Torigneio fuit auus eius. Obiit Ægidius Ebroicenſis epiſcopus. Obiit Rogerius abbas Becci, vir religioſus, & honeſtus, & literatus, & timens Deum. Nullus prædeceſſorum ſuorum excepto ſancto Herluino primo abbate tanta fecit in Becco monaſterio, quanta ipſe. Eccesia ſiquidem ferè tota ædificata eſt tempore ſuo & dedicata, cuius pulchritudini nulla æquatur in tota Normannia. Fecit cameras cum caminis vnam ſuper alteram ad ſuſceptionem hoſpitum & perſonarum. Fecit etiam domum infirmorum ingentis pulchritudinis & magnitudinis. Meliorauit dormitorium in marceriis, in vitreis, & coopertura. Fecit & aquæ ductũ, per quem adduxit fontem pulcherrimum de longinquo, qui diuiditur per officinas monaſterij. Fecit & concham pulcherrimam ad recipiendam aquam, & tectum deſuper ædificauit. Maximam ſummam pecuniæ dedit Roberto comiti Mellenti, pro mercato quod fecit in villa Becci.

Tempore ipſius aſſumpti ſunt de Beccenſi eccleſia duodecim abbates ad regimen eccleſiarum, quorum ego qui hæc ſcribo ſecundus fui. Rexit autem monaſterium Beccenſe, triginta vno anno & decem diebus minus. Cui ſucceſſit Osbernus Prior Bellimontis, monachus eiuſdem loci. Iſti tres ſuprà dicti, ſcilicet epiſcopus Wingornienſis, & epiſcopus Ebroicenſis, & abbas Becci, catarrho impediente in fata ceſſerunt.

Philippus filius Ludouici regis Francorum fuit coronatus in regem Rhemis à Wilhelmo Rhemenſi archiepiſcopo auunculo ſuo, & ſuffraganeis eius, in feſtiuitate Omnium Sanctorum. Et rex Anglorum ſenior miſit ei magna xenia in auro & argento de venatione Anglicana. Huic ſolemnitati interfuit iunior rex Anglorum cum magno comitatu equitum, qui tãta ſecum ex iuſſu patris ſui tulit, vt nullius nec in ipſa feſtiuitate, nec in ipſo itinere ſuſciperet procuratorem.

Decedente venerabili viro Guiſleberto abbate Troarnenſi, ſucceſſit ei Durandus de Cuneruillus, monachus eiuſdem loci, & Roberto Fontanetenſi abbati ſucceſſit Robertus Prior ſancti Petri ſuper Diuam.

Obiit Walterius Cluniacenſis abbas, qui quamuis in eccleſiæ illius regimine parum vixerit, anno ſcilicet & dimidio; tamen eccleſiam illam maximis debitis oneratam de debito quatuor millium marcarum exonerauit. Huic ſucceſſit Wilhelmus monachus loci, qui fuerat abbas in Rameſienſi, in Anglia. Hic fecit quoddam mirabile. Nam reſiduum debiti eccleſiæ Cluniacenſis quod erat quatuordecim millium marcarum, ex propriis theſauris quos adunauerat, & de mille marcis quas Henricus rex Anglorum ei dederat, ex maiori parte deleuit. Fecit & aliud mirabile. Priorem de Stallo depoſuit, qui ſolebat ducere in comitatu ſuo quadraginta equos, & iuſſit vt eſſet contentus tribus equititibus. Fecit & aliud mirabile. Quia ſepties viginti procurationes, quas Burgenſes ex conſuetudine habere ſolebant ex donis abbatum, penitus deleuit.

Inito conflictu Chriſtianorum contra Salaadin, ex vtraque parte multi mortui ſunt, plures tamẽ de Chriſtianis, & magiſter templi captus eſt. Quẽ cùm Salaadin vellet reddere pro nepote ſuo quem Chriſtiani captum tenebant; magiſter templi noluit, dicens non eſſe conſuetudinis militum templi, vt aliqua redemptio daretur pro eis, præter cingulum & cultellum: & ita in captione mortuus eſt.

Aliud infortunium accidit noſtris. Nam Salaadin cum innumero exercitu obſedit caſtrum de vado Iacob, quod machinis & vi cepit, & milites

tem-

| *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* | *Anni domini.* |

templi qui intus erant, per medium ferris per latera ſcidit, alios qui erant inferioris ordinis, decapitauit, ipſum tamen caſtrum obtulit Salaadim quod reficeret, & munitum Chriſtianis redderet, ſi vellent Chriſtiani reddere ei nepotem ſuum, de quo ſuprà diximus: quod vtrùm factum ſit, nondum ſcimus.

29 | 44 | Henricus rex Anglorũ tenuit curiam ſuam in Anglia ad Natalem apud Notinguehan. | 26 | 1181

Wilhelmus abbas Cluniacenſis in craſtino Epiphaniç obiit apud Charitatem, vir plangendus de bonis quæ fecit in eccleſia ſua, ſed parum vixit, duobus ferè annis.

Obiit Richardus abbas ſancti Audoeni: cui ſucceſſit Sanſon vir venerabilis, Prior ſancti Stephani Cadomi, Richardus de Humez Conneſtabularius regis, cùm religioſè vixiſſet vno anno & dimidio in abbatia de Alneto, quam ipſe ædificauit, obiit, relinquens filios ſuos hæredes ſuæ terræ, ſcilicet Wilhelmum, Emorannum, Iordanum.

Anno Verbi incarnati 1181, epiſcopatus Alexandri papæ 22, Rotroldi Rothomagenſis archiepiſcopi 16, tertio nonas Martij dedicata eſt eccleſia ſanctæ Mariæ de Voto, ſita in territorio Rothomagenſi in honore eiuſdẽ genitricis Dei Mariæ à domino Henrico Baiocenſi epiſcopo: aſſiſtentibus epiſcopis Richardo Abrincenſi, & Remaldo Bachonienſi, aſtante illuſtri rege Anglorum Henrico, Matildis imperatricis filio, anno regni ſui 27.

Ludouicus rex Franciç cùm incidiſſet grauiſſimam ægritudinem; Philippus iunior rex, filius eius, (neſcio quo conſilio ductus) ſacramento ſe obligauit, quòd duceret loco & tempore filiam Balduini Comitis Flandrenſis. Et ipſe comes conceſſit ei, quòd poſt mortem ſuam haberet in hæreditatem comitatum Flandrenſem, quamuis idem comes haberet maſculos hæredes de prædicta ſorore comitiſſa Haenacenſi. Et hoc fecit idem rex ſine conſilio reginæ matris ſuæ, & auunculorum ſuorum, Wilhelmi Rhemenſis archiepiſcopi, Henrici comitis Trecenſis, Theobaldi Carnotenſis, Stephani Sancerrienſis, & aliorum amicorum ſuorum. Vnde illi commoti requiſierunt auxilium Henrici regis Anglorum ſenioris contra nepotem ſuum, iuniorem regem Francorum, Philippum.

Balduinus abbas Fordenſis, Ciſtercienſis ordinis monachus, magnæ religionis & literaturæ homo, electus eſt ad epiſcopatum Wigornienſem.

Obiit Robertus abbas Glaſtoniæ.

Obiit etiam Ioannes epiſcopus Ciceſtrenſis, cui ſucceſſit Sefridus canonicus eiuſdem eccleſiæ.

Ante Paſcha transfretauit rex Henricus ſenior in Normanniam, & tenuit curiam ſuam in feſtiuitate Paſchæ Cenomani.

Obiit Wilhelmus abbas Cadomi, & ſucceſſit ei Petrus ſacriſta monachus eiuſdem loci.

In die Aſcenſionis Dominicæ Philippus iunior rex Francorum fecit conſecrari in reginam vxorem ſuam, & coronati ſunt ipſe & ipſa ab archiepiſcopo Senonenſi, vnde magis iratus eſt archiepiſcopus Rhemenſis, qui coronauit eum in regem.

Obiit Guarinus de Girardo archiepiſcopus Bituricenſis, qui priùs fuerat abbas Pontiniacenſis.

Obiit Ioannes epiſcopus Carnotenſis, qui deſcripſit paſſionem beati Thomæ, Cantuarienſis archiepiſcopi & martyris: fuerat enim cum eo conuerſatus in exilio.

Theobaldus prior Criſpeij, monachus Cluniacenſis, ſucceſſit Wilhelmo abbati Cluniacenſi.

Digitized by Google

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.*

Obiit Iugerrannus de Humeto, filius Richardi de Humeto, cui ſucceſſit filius eius Richardus, natus ex filia Vuillermi de Simileio.

Obiit vir plangendus, chariſſimus meus Gaufredus de Monteforti in Britannia, cui ſucceſſit filius eius, natus ex filia Rualendi de Saie.

Rex Hieroſolymitanus Balduinus dedit ſororem ſuam cuidam optimo militi fratri Gaufridi de Lizeno: quam prius habuerat Wilhelm⁹ filius Marchiſi de Monte ferrato, ex qua ſuſcepit filium, qui ſeruatur & nutritur ad ſuſcipiendum regnum Hieroſolymitanum, ſi vixerit.

Obiit Ludouicus rex Francorum, vir religioſus & timens Deum, & ſepultus eſt in quodam monaſterio Ciſtercienſis ordinis dicto Barbeel, quod ædificauerat: cui ſucceſſit filius eius Philippus, ſicut iam ſuprà diximus.

Gaufridus filius naturalis Henrici regis Anglorũ ſenioris, relicta eccleſia Lincolienſi ad quam electus fuerat, factus eſt cancellarius regis patris ſui.

Obiit Manuel imperator Conſtantinopolitanus: & ſucceſſit ei Alexius filius eius, natus ex ſorore Raymundi principis Antiochiæ. Hic duxit filiam Ludouici regis Francorum.

Mauſamuz rex Malſamutorum, qui ferè dominatur toti Africæ, reædificare cœpit Carthaginem antiquam; adiutus ab omnibus Agarenis qui terram illam incolunt.

Obiit Solimannus Iconij, qui multùm Chriſtianos diligebat, & multa bona faciebat, & ſucceſſit ei frater eius.

Erat quidam prædiues Burgenſis in loco qui dicitur Roca Amatoris, à quo monachi eccleſiæ ſanctæ Mariæ & ſancti Amatoris mutuo acceperant pecuniam, tradentes illi in loco pignoris cortinas illius eccleſiæ. Imminente autem feſto genetricis Dei & virginis Mariæ, rogauerunt prædicti monachi Burgenſes, vt quas habebat apud ſe cortinas, ad adornãdam eccleſiam, tantæ ſolennitatis completo tripudio ei reſtituendas, eis accommodaret. *Ille verò* aurem cordis habens obturatam, nulla quidem prece flexus eſt: *ſed reſpondit* eis cum timore animi dicens, quòd eſſent cortinæ illæ circa lectum coniugis ſuæ, quæ nuper ei puerum pepererat, nec aliquatenus inde poſſent amoueri. Quid multa? Tranſiit feſtiuus dies, & eccleſia pręfata ornatum ſuum feſtiualem non habuit. Sequẽti verò nocte beata Maria mater Domini noſtri apparuit in ſomniis vxori prędicti Burgenſis, & dixit ei, Vir tuus peccatum grande commiſit: nec poterit impietatis exceſſus derelinqui impunitus. Tertia enim die infans tuus ſpiritũ exhalabit, & vir tuus debitum morti ſoluẽs, in die octaua mutabit hanc temporalem felicitatem ſuppliciis æternis. Tu autem proficiſceris ad eccleſiam meam quæ eſt in Bethleem, & circumſpectis ibi tribus ſepulchris, quorũ quidem duo extrema vacua non ſunt, medium tibi eliges in ſepulchrũ. Interim omni feria quarta circa horã nonam deficiet in te ſpiritus tuus, & decurret ab ore tuo & naribus ſanguis multus, & vſq; ad horam nonã ſabbati veluti mortua permanebis. Sabbato hora nona ſpiritu redeunte, duces vtraſq; manus tuas per faciem tuam, & continuò priſtinus color & fortitudo in te remeabunt. Hæc loquuta eſt beata Maria, & abſceſſit. Mulier verò prę timore turbata euigilauit, & ruminans ſomnium ſuum cum magna ſolicitudine illud memoriæ commendauit. Craſtina autem illuceſcente die, cœpit ſomnium ſuum coniugi ſuo per ordinem narrare. Miſer ſermonibus eius non adhibuit fidem: nec etiam cùm videret ſpiritum deficere in puero, de agenda pœnitentia cogitatum habuit, ſed morte præuentus in die octaua iuxta præoſtenſam viſionem in ſupplicium lapſus eſt gehẽnale. Perturbabatur mulier in alterutrius nece: & omnia ſicut per ſomnium monſtrata fuerant, in ſe nihilominus intelligens accidiſſe, Romam ſub feſtinatione proficiſcitur, & rem ſummo reuelat pontifici. Præterea conſtanter aſſeruit, quòd

in ſ

Romanorum.	*Francorum.*	*Anglorum.*	*Anni domini.*

in 5 anno ab illo maxima fames ingrueret, quòd ex corruptione aëris innumerabilis hominum multitudo moritura eſſet, & quòd clerum Romanum grauis animaduerſio ferret, niſi ab exercitio doli reſipiſcerent, ſub quo à multis retro temporibus vſq; in hodiernam diem laborauerunt. At dominus papa volens manifeſtiùs ſcire, ſi ſermones mulieris veritati innitẽrentur, commendat eam duodecim nobilibus matronis, dans illis præceptum, vt cum illa in mortem obdormiret, plantis eius calentes ſubulas infigerent, & de ſanguine ab illius ore manante veſtes ſuas inficerent. O rem mirabilem! Quarta feria, ſicut prædixerat, hora nona, mulier expalluit & mortua eſt, ita vt nullus in ea vitalis remaneret ſpiritus, & ab eius naribus cepit defluere ſanguis copioſus. Sed matronæ præceptorũ domini papæ non immemores, pedibus mulieris calentes ſubulas infigunt; nec ob id illa mouetur. Inſuper de ſanguine eius veſtimẽta ſua tingunt: ſed omnis infectio facta per ſanguinem in ſabbato nunquam comparuit, cùm ſpiritus vitæ in mulierem remearet.

Henricus ſenior rex Anglorum tenuit curiam ſuam in Natali Andegauis.

Radulphus de Venneuilla archidiaconus Rothomagenſis renunciauit cancellariæ regis, & rex dedit ei terras magnorum reddituum.

Gaufridus filius regis electus Lincolien. factus eſt cancellarius regis, & renunciauit electioni Lincolien. Et rex dedit ei magnos reditus in Anglia, & Normannia, & Andegauia.

Ioannes filius Lucæ, clericus regis, electus eſt in epiſcopum Ebroicenſem.

Guihenoch archidiaconus Redonenſis electus eſt ad epiſcopatum Vanetenſem.

Abbas ſancti Remigij Remenſis nihilominus electus eſt ad epiſcopatum Carnotenſem.

Obiit Henricus comes Trecen. & ſucceſſit ei Henricus filius eius, natus ex filia Ludouici regis Francorum.

Obiit Simon comes Ebroicenſis, & ſucceſſit ei in comitatu Ebroicenſi in Normãnia Amalricus filius eius, & in comitatu de Roca: & in terra Franciæ Simon alter filius eius.

Circa Paſcha Alienora filia regis Anglorum, vxor Aſulphi regis de Caſtella, peperit filium, & vocatus eſt Seuchius: pepererat etiam antè filiam vnam.

Prioriſſa de Fonte ſancti Martini, mulier religioſa & magni generis, vtpote ſoror abbatis Saniguei, qui fuit nepos Simonis comitis Ebroicenſis, facta eſt abbatiſſa ſanctæ Trinitatis Cadomi.

Circa finem menſis Iulij, Henric⁹ rex ſenior transfretauit in Angliam.

Gaufridus dux Britaniæ filius regis Henrici deſponſauit vxorem ſuam, filiam Conani comitis Britanniæ.

In ſolennitate Paſchæ apud caſtrum quod dicitur Mons aureus, quædam mulier infamis cùm acciperet corpus Domini noſtri IESV CHRISTI in ore ſuo, non glutiuit illud: imò tulit & poſuit in arca ſua inuolutum panno lineo. Cùm autem quidam iuuenis amaſius eius aperuit eandem arcam, inuenit hoſtiam dominici corporis tranſmutatam in effigiem carnis & ſanguinis. Hoc etiam accidit in quadam villa abbatis ſancti Petri Carnotenſis cuidam ſacerdoti, cùm teneret corpus Chriſti in manibus ſuis ad Miſſam.

Simile miraculum accidit iterum in Carnotenſi epiſcopatu, tempore Roberti epiſcopi Britanni, quòd quidam ruſticus poſuit corpus Domini in ora capæ ſuæ, & ibi ſeruauit illud vſque ad mortem ſuam, & tunc ibi inuentũ eſt in ſpecie carnis.

Digitized by Google

Idem miraculum accidit cuidam mulieri in Flandria, quod cùm poſuiſſet in ciſta ſua, poſtea inuenit in effigie carnis.

Similiter euenit in Andegauenſi ciuitate. Cùm quidam ſacerdos cantaret Miſſam, puer paruulus intererat Miſſæ, & vidit idem puer puerum parvum pulcherrimum in manu ſacerdotis, ſacrãtis corpus Domini: qui protinus exiuit foras eccleſiam; clamans omnibus quos inuenit, & dicens, Venite, & videte mirabilia Dei. Et intrantes eccleſiam nihil viderunt præter ſpeciem panis.

Hoc etiam accidit cuidam ſanctiſſimo presbytero iuxta Fiſcannum, dum cantaret Miſſam in die dedicationis eccleſiæ ſanctæ Trinitatis Fiſcanni. Qui mittens diaconum ſuum vocauit epiſcopos, qui ad dedicationẽ conuenerunt. Et venerunt, & presbyter tulit in manibus ſuis in calice, ita vt erat reueſtitus, & poſuerunt illud in altari. Hæc fecit pietas Domini ad confirmandam fidem Sacramentorum ſuorum in nobis, in quos fines ſeculorum deuenerunt.

Mater Solidani de Iconio, veniens ad extrema, reuelauit filio ſuo quod ſemper celauerat, ſcilicet quòd eſſet Chriſtiana; & rogauit eum, vt crederet in Chriſtum qui eſt Dominus, & rex omnium ſeculorum, & ꝙ amaret Chriſtianos: quod ipſe ſpopondit ſe facturum, ſed dixit, quòd non auderet apertè credere in Saluatorem propter paganos. Dixit ei mater ſua. Fili cum mortua fuero, fac mihi excelſam ſepulturam, & pulchram ſicut pyramidem, & pone ſuper eam ſignum crucis Chriſti. Cui ille de luce ſe hoc facere non poſſe reſpondit. Tu fac (inquit mater eius) de nocte. Quod & factum eſt. In craſtino cùm Agareni vidiſſent ſignum illud; indignati ſunt contra principem, & volebant eum occidere. Tunc quidam ex ipſis ſubleuatus per machinas, conabatur deponere crucem, qui voluntate Dei corruit, & mortuus eſt. Similiter & alius interemptus eſt alia vice. Tertia die cùm conueniſſent multa millia hominum ad deponendum ædificium illud, inter quos erat vnus promptior ad deponendum illud; venerunt fulgura & coruſcationes, & illo primitus perempto multa millia perierunt igne diuino. Tunc apparuit angelus Domini, & clariſſimum ſignum crucis poſuit ſuper pyramidẽ illam: ex quo multi crediderunt in Chriſtum, & adhuc crucem illam venerantur & adorant.

Arnulphus Lexouienſis epiſcopus cùm per 40 annos eandem eccleſiam rexiſſet, & in ædificando eccleſiam & pulcherrimas domos laboraſſet: renũciauit epiſcopatui, & perrexit Pariſios, ſuos dies dimidiaturus apud ſanctum Victorẽ, in domibus pulcherrimis quas ibi ad opus ſuum conſtruxerat.

Radulphus de Vanneuilla archidiaconus Rothomagenſis, qui fuerat cancellarius regis, electus eſt ad prædictum epiſcopatum.

Anno ſuperiori 1181, obiit Alexander papa tertius, ad cuius literaturam pauci de prædeceſſoribus eius infra centum annos attigerunt. Fuit enim in diuina pagina præceptor maximus, & in decretis, & canonibus, & Romanis legibus præcipuus. Nam multas quæſtiones difficillimas & graues in decretis & legibus abſoluit & enucleauit. Dedit etiam ei Deus hanc gratiam, quòd cùm a beato Petro vſque ad ipſum fuerint 174 pontifices Romani, tres tantùm præceſſerunt eum in numero annorum, quo Romanæ eccleſiæ prę fuerunt. Beatus Petrus ſedit 25 annis; Sylueſter primus 23 annis; Adrianus primus totidẽ. Iſte Alexander 22. Hic etiam tenuit concilium Turonis anno Dominicæ incarnationis 1163, in quo Octauianũ cum complicibꝰ ſuis anathematizauit. Cui cõcilio nos interfuimus. Item aliud conciliũ tenuit Romæ, anno incarn. Dominicæ 1180. Ad hoc multæ cõuenerunt tam eccleſiaſticæ quã ſeculares perſonæ. Inter quas venit quidã ciuis Piſanus nomine Burgundio, peritus tã Græcę ꝗ Latinę eloquentiæ. Hic attulit Euangeliũ ſancti Ioannis

nis tranſlatum ab ipſo de Græco in Latinum, quod Ioannes Chriſoſtomus ſermone homiletico expoſuerat. Hic etiam fatebatur magnam partem libri Geneſeos à ſe iam tranſlatam. Dicit etiam, quòd Ioannes Chryſoſtomus totũ vetus & nouum Teſtamentum Græcè expoſuit. Papa Alexander præfatus tres ſchiſmaticos, qui ſibi in ſchiſmate inuicẽ ſucceſſerant ferè per 20 annos, ſuſtinuit, ſcilicet Octauianum, Guidonem & Calixtum. Illis verò deficientibus in pace eccleſiæ vitam finiuit. Cui ſucceſſit Hubaudus Oſtienſis epiſcopus, dictus Lucius 175 epiſcopus. Hic videlicet Oſtienſis epiſcopus ex antiqua conſuetudine ordinat & ſacrat pontificem Romanum. Quæ conſuetudo exinde accidit, quòd martyrizato beato Sixto, & ſancto Laurentio eius diacono, beatus Iuſtinus presbyter cum clero Romano elegit Dionyſium in pontificem Romanum, quem ſacrauit Maximus Oſtienſis epiſcopus. Ex hac conſuetudine exinde Oſtienſis epiſcopus ordinat & ſacrat Romanum pontificem, & habet pallium ſolummodo ad ea quæ pertinent in ordinatione & conſecratione Romani pontificis.

Eugenius papa coniunxit epiſcopatui Oſtienſi Bolitrenſem, & ſic fecit de duobus vnum. Similiter fecit de epiſcopatu Portuenſi, cui iunxit epiſcopatum ſanctæ Rufinæ, faciens de duobus vnum.

Obiit Rogerius epiſcopus Eboracenſis, vir literatus & induſtrius ad augendas poſſeſſiones terrenas. Eccleſiam principalem & domus epiſcopales, non ſolùm Eboraci, verùm in omnib⁹ maneriis ſuis, cum redditibus multum auxit, ac reædificando decorauit: in tantum vt archiepiſcopus Eboracẽſis archiepiſcopatui Cantuarienſi ferè coæquetur. Multas diuitias, & non ſibi profuturas reliquit.

Obiit Philippus epiſcopus Rhedonenſis, qui fuit primus abbas Claremontis. Hic per reuelationem caput eccleſiæ Rhedonenſis ſolo diruit: & in ea diruptione multas pecunias inuenit, ex quibus cepit reædificare caput præfatæ eccleſiæ meliori ſchemate.

Obiit Humfredus de Bohim poſitus in exercitu cum rege Henrico iuniore: quem exercitum pręfatus rex in Franciam duxerat, coadiuuando partes Philippi regis Franciæ contra comitem Flandrenſem.

Obierunt Henricus abbas Pratelli, & Guilelmus abbas ſancti Michaëlis, vlterioris portus monachi Becci.

Anno Domini 1181, tertio idus, hora nona diei, eclipſis Solis fuit: & erat penè tertia pars Solis obſcurata, & ab initio eclipſis vſque ad finem, ſpacium vnius horæ æqualis, & 38 minutorum.

Eodem anno eclipſis Lunæ vndecimo calendas Ianuarij, ſcilicet feria tertia, nocte ſequente, hora tertia noctis, & paulominus quàm medietas obſcurata, & durauit obſcuritas ferè per duas horas.

Anno Domini 1175, bis viſa eſt eclipſis in Luna: primò litania maiore, hora prima noctis poſt diem ipſum Marci Euangeliſtæ: ſecundo 14 calendas Nouembris nocte ſequente feria, tertia hora noctis.

Anno Domini 1168, vidimus eclipſin in Luna in nonis Martij nocte ſequente, hora prima noctis. Eodem anno fuit eclipſis in Luna 4 calendas Septembris. Et eodem anno & menſe, in Sole idus Septembris circa meridiem toto ferè obſcurato.

Anno etiam 1179, viſa eſt Luna eclipſari, 15 calend. Septembris, poſt octauam horam noctis Dominicæ.

Anno 1180, fuit eclipſis in Sole, quinto calend. Februarij, feria tertia.

Rex Henricus ſenior mẽſe Martio transfretauit in Normanniam cum magna auri & argenti copia, paratus in adiutorium regis Franciæ, ad componendam pacem inter ipſum & comitem Flandriæ, ſicut & fecit.

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Obiit Mabilia comitiſſa Flandrenſis abſque liberis.

Andronius patruus imperatoris Conſtantinopolitani Alexij indignatus, quòd ipſe duxiſſet filiam regis Francorum in vxorem, & multos Latinorum ſecum haberet ſibi familiares, quia ipſe erat Græcus, volebat eos ab imperio eius exterminare. Conducens ergo Solidanum Iconij, & multos Sarracenorum, fraudulenter introierunt ciuitatem, & multos Latinos interfecit, & à Latinis multi Sarraceni interfecti ſunt. Deo tamen volente, pax inter eos firmata eſt.

Ioannes epiſcopus Pictauenſis, vir magnæ literaturæ & eloquentiæ, electus ad archiepiſcopatum Narbonenſem, cùm Romam perrexiſſet propter prædictam benedictionem, annuẽte papa Lucio, clerici primæ Lugdunenſis elegerunt eum in archiepiſcopum Lugdunenſem, quæ ſedes habet primatum ſuper tres archiepiſcopatus. Prima enim Lugdunenſis, id eſt Lugdunum, eſt ſuper Rhodanum. Secunda Lugdunenſis ſuper Sequanam, id eſt Rothomagenſis. Tertia Lugdunenſis ſuper Ligerim, id eſt Turonis. Quarta Lugdunenſis, id eſt Senonis ſuper Icanniam.

In hoc anno euenit bis vel ter terræmotus circa feſtum ſancti Michaëlis.

Hoc etiam anno magna diſcordia facta inter regem & ſuos filios, propter caſtellum Clareuallis quod erat de feudo Andegauenſi: & Richardus comes Pictauenſis, latenter firmauerat illud: & adhuc diſcordia perſeuerat inter patrem & filios propter eandem cauſam.

Rex Henricus ſenior miſit exercitum in Britanniam, & obſederũt turrem Rhedonenſem, & ceperunt, & combuſtam reædificauerunt & munierunt. Propterea comes Britanniæ magnam partem ipſius ciuitatis combuſſit, & abbatiam ſancti Georgij, & Becherel caſtrum Rollandi de Dinam.

Audiuimus à quibuſdam, quòd Ioanna vxor Wilhelmi regis *Siciliæ*, filia regis Henrici regis Anglorum, peperit ei filium primogenitum, quem vocauerunt Boamundum. Qui cùm à baptiſmate reuerteretur, pater inueſtiuit eum ducatu Apuliæ per aureum ſceptrum quod in manu gerebat.

Et quia de filiabus domini mei regis Anglorum cœpi loqui, non debeo prætermittere regem de Caſtella, quem vocant Auforſum paruum regem, quia adhuc Ferrant patruus eius viuit. Qui ſi moreretur, Auforſus prædictus eſſet rex vniuerſarum Hiſpaniarum. Hic Auforſus gratia Dei & virtute ſua duxit chariſſimam dominam meam & filiolam in baptiſmate in vxorem, Alienoram, filiam regis Anglorum, cuius conſilio & auxilio multa bona ei acciderunt. Nam primùm vrbem Conchas cepit, terrarum magnarum matricem, & (vt quidam dicunt) cepit Cordubam ex parte, & muniuit, & duas ciuitates regis Lupi, Valentiam & Muciam. Multa alia bona fecit, quę ad notitiam noſtram non peruenerunt. Tertia verò filiarum regis, id eſt Mathildis, primogenita, nupſit Henrico duci Saxonum & Baioariorum & Sueuorum. Nec eſt aliquis homo, qui tantas habet poſſeſſiones ſicut iſte, niſi fuerit imperator aut rex. Nam quadraginta vrbes habet & 67 caſtella, exceptis pluribus villis. Sed tamen cùm eſſet proximus carne Friderici imperatoris Romanorum, ortis inter eos quibuſdam ſimultatibus, conſilio archiepiſcoporum & epiſcoporum regni Alemanniæ, qui habent ferè omnes ciuitates in ditione ſua; illius regni imperator exulauit eum. Quare venit in Normanniam ad regem Henricum, ſocerum ſuum cum vxore & liberis, & rex maximas expenſas fecit pro eo quotidie, ſcilicet 50 libras Andegauenſes, qui Deo auxiliante adhuc terram ſuam recuperabit per induſtriam, & fortitudinem, & diuitias regis Angliæ.

1182	30	1	Rex Henricus tenuit curiam apud Cadomum, & prohibuit,	27

ne ali-

ne aliquis baronum teneret curiam, ſed venirent ad ſuam. Prædictus Saxonum illò venit: & ibi conuenerunt mille milites, & eo amplius.

Obiit Ioannes Cartonenſis epiſcopus, & ſucceſſit ei Petrus, qui fuerat abbas ſancti Remigij Remenſis.

Obiit Galterus epiſcopus Runifenſis, qui fuit frater Theobaldi archiepiſcopi Cantuarienſis, & ſucceſſit Walerannus Baiocenſis archidiaconus.

Obiit pater noſter Richardus Abrincenſis epiſcopus, vir magnæ literaturæ tam ſecularis quàm diuinæ, morum honeſtate virgo ab vtero laudand⁹.

Obiit Fulco Paganellus, & ſucceſſit ei Wilhelmus filius eius.

Obiit Richardus abbas Montisburgi, & ſucceſſit ei Robertus prior, & monachus eiuſdem loci.

Ioannes Connum clericus regis Anglorum factus eſt archiepiſcopus Dunelinæ in Hybernia.

Obiit Petrus Carnotenſis epiſcopus, cuius loco electus eſt Rainaldus de Moucon, theſaurarius ſancti Martini Turon. nepos comitis Theobaldi.

Galterius de Conſtantiis, factus epiſcopus Linconienſis, conſecratus fuit à Richardo Cantuarienſi archiepiſcopo Andegauis, in capella domini regis, & in præſentia eius.

Obiit Henricus tertius chariſſimus dominus noſter, iuuenis rex, filius Henrici ſecundi excellentiſſimi & illuſtriſſimi regis Anglorum, apud caſtrum Marcel, tertio idus Iunij, in feſtiuitate beati Barnabæ apoſtoli; vir per omnia plangendus, nō ſolùm quòd erat filius chariſſimi domini noſtri Henrici, excellentiſſimi regis Anglorum ſecundi, verumetiam quia erat pulcherrimus facie, honeſtus in moribus, dapſilis in muneribus ſuper omnes quos in noſtra ætate vidimus, qui terram nondum haberet aſſignatam, quamuis pater eius quindecim millia librarum Andegauenſis monetæ & eo amplius quotannis daret, ſed hoc parum erat ad explendam latitudinem cordis eius. In officio militari tantus erat, vt non haberet parem, ſed principes & comites, & etiam reges eum timerent. Veniens ad extrema, quia conſilio prauorum hominum per bellum ferè per annum Deum, & ſanctam eius eccleſiam, & patrem eius offenderat; pœnitentiam recepit à quodam ſanctiſſimo epiſcopo & multis aliis, & patri ſuo in extremis per literas mandauit, vt quod offenderat in Deum, & ſanctam eccleſiam, pro eo emendaret, & matris ſuæ reginæ Anglorū, & vxoris ſuæ ſororis Philippi regis Francorum, & militum ſuorū & ſeruientium miſereretur, quibus multa promiſerat, nec eis aliquid præuentu mortis dare poterat. Diſpoſuerat ante mortem ſuam, vt corpus eius in eccleſia beatę Marię Rothomagenſis ſepeliretur, vbi iacēt primi anteceſſores ſui, Rollo, & Wilhelmus Longaſpata filius eius, duces Normānorum; Wilhelmus etiam comes patruus eius, vir per omnia plangendus. Sed cùm ſeducerent funus eius, Richardus Cantuarienſis archiepiſcopus, & multæ aliæ eccleſiaſticæ perſonæ, & multi conſulares & excellentiſſimi nominis viri, venerunt Senomanen, & in eccleſia beati Iuliani corpus eius poſuerunt.

In craſtino Senomanenſi maximè ciues ſepelierunt eum in eodem loco contra voluntatem & appellationem eorum qui corpus eius deducebant. Quo audito, pater eius iratus non ſolùm pro eo quòd corpus filij ſui cōtra voluntatem eius ibi ſepelierant, ſed eo multò amplius, quòd ab obſidione caſtri Lemouicenſis receſſerant ſine licentia eius, ne dicam volūtate; iuſſit corpus effodi, & in eccleſiam Rothomagenſis deferri. Vnde ab archiepiſcopis Rothomagenſi & Cantuarienſi, & epiſcopis Normanniæ & abbatibus, & aliis religioſis perſonis, ad ſiniſtram partem altaris beatæ Mariæ honorificè (ſicut tantum virum decebat) tumulatus eſt.

Obiit venerabilis vir Albertus Aletenſis epiſcopus, quem moderni de

Anni domini.	*Romanorum.*	*Francorum.*	*Anglorum.*

ſancto Madomo vocant, cuius epiſcopat⁹ antiquitus ciuitas Alita vocabatur.

Magiſter Girardus cognomento Puella, vir magnę literaturæ & honeſtatis, electus eſt in epiſcopatum Ceſtrenſem, qui epiſcopat⁹ habet tres ſedes Ceſtrenſem, Conecitenſem, Licifellenſem.

Henricus frater Ægidij de Folerio, nepos abbatis Fiſcanni, electus eſt ad archiepiſcopatum Bituricenſem.

Iterum Androinus expulit nepotem ſuum Alexium iuuenem imperatorem de vrbe Conſtantinopolitana, & captum tandem demerſit in mare, ipſum, & matrem, & ſororem eius. Quibus de medio moriendo ſublatis, Andronicus qui tyrannide arripuerat imperium, præcepit primogenito filio ſuo Manueli, vt acciperet vxorem Alexij imperatoris defuncti, ſororem Philippi regis Francorum, & haberet cum eo dignitatem imperij. Quod cùm vir honeſtus renueret, proiecit eum in vincula, & accepit illam, & contraxit inceſtum coniugium, (ſi coniugium vocandum eſt) & fecit coronari ſecum filium ſuum iuniorem Calo Ioannem.

Cùm autem Latini occiderētur per crudelitatem iſtius Andronij, quidam cardinalis Romanæ eccleſiæ Ioannes nomine, quem Romanus pontifex miſerat Conſtantinopolim, ad petitionem Manuel imperatoris qui erat vir religioſus, & volebat per prædicationem illius cardinalis reuocare eccleſiam Græcorū ad inſtituta & ſubiectionē Romanę eccleſię; hic, inquam, Ioannes, cùm Latini occiderentur, erat in hoſpitio ſuo, veneruntq́; ad eum quidā religioſi viri ſuadere ei, vt diſcederet ne occideretur. Quod cùm audiret, dixit, Abſit hoc ne fiat: ego hîc ſto pro vnitate eccleſię, & pręcepto papę Alexandri domini mei. Tunc irruentes in eū Græci perfidi occiderūt eum, & ligantes canem cum eo, ita quòd cauda canis eſſet in os eius, traxerūt per vicos ciuitatis, & facta fouea ibi combuſſerūt eum, & poſtea viri religioſi de fouea tulerunt corpus eius, & optimè ſepelierunt illud, vbi fiunt crebrò miracula.

Chriſtianus Moguncienſis archiepiſcopus obiit qui ſe non habebat ſecundum morem clericorum, ſed more tyranni, exercitus ducendo & brebēſones: multa mala fecit eccleſiæ Romanæ, & hominibus ſancti Petri, & quibuſdam ciuitatibus Longobardiæ, quæ erant contrariæ imperatori Alemanniæ domino ſuo.

Obiit clariſſim⁹ domin⁹ noſter Rotrodus Rothomagen. archiepiſcopus.

Obiit Vuilhelm⁹ comes Glocceſtriæ ſine hæredibus, abſq; tribus filiabus; quarum vna eſt comitiſſa Ebroicenſis; altera vxor comitis Vuilhelmi de Clara; tertia eſt in manu Dei & domini regis, & cui voluerit dabit eam.

Vuilhelmus decanus Baiocenſis electus eſt in epiſcopatū Cōſtantiēſem.

Vuilhelmus decanus canonicorum ſancti Petri de Curte, quæ eſt capella regis apud Cenomanenſis vrbem, electus eſt ad epiſcopatum Abrincenſem.

1183	31	2 Rex Henricus tenuit curiam ſuam apud Cadomum.	28

Obiit Richardus Cantuarienſis archiepiſcopus.

Obiit etiam Girardus, magnę religionis & literaturæ vir, Ceſtrenſis epiſcopus.

Anno ſuperiori apparuit domina noſtra, mater miſericordiæ, ſancta Maria, cuidam fabro lignario opus facienti in quadam ſylua, & obtulit ei ſigillū iconiæ ſuæ, & filij ſui, ſaluatoris noſtri, cuius ſic conſcriptio erat: Agnus Dei qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem: & dixit ei, vt ferret illud ſigillum ad epiſcopū Podienſem, vt prædicaret in prouincia ſua, & alijs circumquaq;, vt omnes qui vellent pacem tenere ſanctæ eccleſiæ & filijs ſuis, facerent huiuſmodi ſigilla, & portarent in ſignum pacis, & facerēt alba parua caputia ad oſtentationem pacis & innocentiæ, & dato Sacramento pacē tenerēt, & inimicos pacis deſtruerent: quod & factū eſt. Nā multi epiſcopi, & conſu-

| Romanorum. | Francorum. | Anglorum. | Anni domini. |

conſules,& viri conſulares,& mediocres, & pauperes hanc ſectam tenentes, pacem tenent,& inimicos pacis perſequuntur.

Obiit Wilhelmus de Vecit.

Obiit Wilhelmus de Lancaſtre, magnæ honeſtatis & poſſeſſionis vir.

32 | 3 | Rex Henricus tenuit curiam ſuam apud Cenomanenſem. | 29 | 1184

Dominus noſter Walterus, Liconienſis epiſcopus, factus eſt archiepiſcopus Rothomagenſis.

Lucius papa in capite ieiunij, id eſt feria 4 cinerũ, ordinauit plures cardinales, inter quos magiſtrum Meliorem presbyterum cardinalem, quem etiam fecit camerarium ſuum,& electum Dolenſem diaconum,& magiſtrũ Radulphum Nigellum,chariſſimum amicum noſtrum, magnæ honeſtatis & literaturæ & religionis virum.

Fridericus imperator Romanorum fecit ordinari vnum filiorum ſuorum non primogenitum,ſed ſecundum,in regem Germaniæ.

Rex Anglorum Henricus ſapientia & diuitiis ſuis acquiſiuit ſororem regis Portugalenſis Hiſpaniæ, ad hoc vt fieret vxor comitis Flandrenſis cognati ſui. Venit ergo ad comitem Flandrenſem in abũdantia auri & argenti. Huius pater,licet grandæuus, adhuc viuit, qui in iuuentute ſua ſuper Agarenos adiutus ab Anglis & Normannis ciuitatem Vlixbonam quam vulgariter vocant Liſſebone, ad quam tranſtulit de Valentia corpus beati Vincentij leuitæ & martyris,(vt quidam dicunt,ſed Amonius monachus de tranſlatione eiuſdem corporis ſancti martyris tempore Caroli imperatoris facta aliter loquitur) fecit eandem ciuitatẽ promiſſione papæ archiepiſcopatum,cui ſubdidit ſex alias ciuitates quas acquiſierat.

Balduinus Wigornienſis epiſcopus conſecratus eſt in archiepiſcopatum Cantuarienſem.

Obiit Walerannus Roſenſis epiſcopus,& capellanus archiepiſcopus Cantuarienſis,cui ſuccedit Giſlebertus archidiaconus Lexouienſis.

Hugo de Nonna, archidiaconus Lexouienſis,electus eſt in epiſcopatũ Ceſtrenſem.

33 | 4 | Petrus Girardus factus eſt epiſcopus Maclouienſis. | 30 | 1185

Magna diſcordia facta eſt inter Philippum regem Francorum, & Philippum comitem Flandrenſem,propter comitatũ Viromandenſem. Sed rex Francorum ex omni poteſtatu ſuo congregauit infinitum exercitum, & coëgit comitem,ad faciendum voluntatem ſuam.

Obiit Rogerius epiſcopus Sagienſis, qui multùm emendauit matrem eccleſiam,& totum dominium ſuum:reliquit etiam immenſas diuitias in auro & argento ſibi non profuturas.

Obiit Robertus electus Montisburgi, & ſucceſſit ei Wilhelmus monachus eiuſdem loci.

Ioannes iunior filius regis Anglorum, quem vocant ſine terra, quamuis multas & latas habebat poſſeſſiones & multos comitatus, tranſiuit in Hyberniam,gratia Dei permittente rex futurus in illa patria.

Obiit Robertus epiſcopus Nannetenſis, vir magnæ honeſtatis, & amicus noſter,cùm rediret de Hieruſalem.

Obiit Gaufridus Cornubenſis epiſcopus.

Abbas Ponteniacenſis factus eſt epiſcopus Atrebatenſis.

Theobaldus abbas Cluniacẽſis factus eſt epiſcopus cardinalis Oſtienſis,cui ſucceſſit filius comitis de Claromonte. Hic prius fuit abbas cuiuſdam abbatiæ ordinis Ciſtercienſis. Inde tranſlatus eſt ad abbatiam Flauiacenſem. Inde exortis quibuſdã cauſis, factus eſt abbas ſancti Luciani martyris,primi epiſcopi Beluacenſis ciuitatis.Exinde(vt diximus)fact⁹ eſt abbas Cluniacẽſis.

Digitized by Google

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

Interim facta eſt magna commotio & concertatio inter Philippum regem Francorum,& Philippum comitem Flandrenſem. Comes enim Flandrenſis confuſus pudore, quia fecerat voluntatem regis de comitatu Viromandenſi, repletus ira & indignatione, vertit ſe ad regem Germaniæ filium Friderici Romani imperatoris,vt iuuaret eum;& fecit ei hominium de Flandrenſi comitatu,vnde magna tribulatio exorta eſt in toto regno Francorum.

Anno præterito obiit Balduinus rex Hieroſolymitanus,vir honeſtus & religioſus,& potens contra Sarracenos,licet elephantioſus. Nec hoc mirum eſt, quia flagellat Deus omnem filium quẽ recipit. Huic ſucceſſit nepos eius Henricus,natus ex ſorore ſua, cuius pater fuit Wilhelm⁹ filius comitis Montisferrati, qui fuerat natus ex nepte Friderici imperatoris Romanorum, & poſtea comes Iopenſis duxit matrem prædicti Henrici regis, qui ſeruat prædictum iuuenem regem & regnum eius, quouſque perueniat ad perfectam ætatem.

Obiit Bartholomæus vir venerabilis, epiſcopus Exouienſis.

Obiit Iocelinus Salesberienſis epiſcopus.

Obiit Lucius papa Romanus,cui ſucceſſit Imbertus Mediolanenſis archiepiſcopus,vocatus Vrbanus tertius,papa Romanus 187.

Dominus Walterus Rothomagenſis archiepiſcopus impetrauit à domino Henrico rege Anglorũ,vt abbatia ſancti Eleſij quę eſt in inſula Griſoſij, quam Guillelmus filius Hanni fecerat in eadẽ inſula, conſilio & auxilio domini regis iungeretur abbatiæ de Voto quæ eſt iuxta Cæſarisburgum, quam imperatrix mater Henrici regis ædificauerat. Erat autẽ tripliciter ditior tam in Normannia,quàm in Anglia,quàm abbatia de Voto. Erat autem vtraque de ordine canonicorũ regularium. Facta eſt itaq; abbatia de Voto mater & caput, habens & perenniter poſſidens abbatiam de inſula,& omnia ſibi pertinentia. Prædictus verò archiepiſcopus Rothomagenſis fecit in eadem abbatia abbatem ſuum capellanum, qui erat canonicus eiuſdem ordinis. Quidam enim cõſtabularius domini regis Henrici, Osbernus de Hoſa nomine, qui caſtrum Cæſarisburgi cum patria quæ ad illũ pertinet, cuſtodiebat iuſſu domini regis Henrici; ædificauit in eadẽ abbatia de Voto domum pulcherrimam,officinas idoneas in ſe continentem ad opus ſuum.In qua poſt adminiſtrationem domini regis,quamdiu vixit, ſatis honeſtè conuerſatus eſt. Ipſe verò ante octo dies mortis ſuæ factus canonicus, permiſſione domini regis, eidem abbatiæ dedit 32 marcas auri;dedit etiam prædictæ abbatiæ centum libras Cenomanûm,ad augendas poſſeſſiones eiuſdem abbatiæ; dedit etiam eidem abbatiæ 60 marcas argenti in plata,& totidem in vaſis.

Prædictus archiepiſcopus tranſtulit magiſtrum Wilhelmum Hubaudum,qui erat abbas Greſtenſis & monachus Becci ad abbatiam ſancti Martini Pontiſare,quamuis abbatia Greſtem tripliciter eſſet ditior quàm illa: ſed propter affinitatem vel familiaritatem quam habebat erga illum,& quia erãt compatriotę;voluit ipſum habere iuxta ſe.

Dominus Henricus rex tenuit curiam ſuam ad Natale apud Donnumfrontem.

Henricus de Brachauilla ſuperior Toarni factus eſt abbas Sagienſis,

Apud vrbẽ Pariſiorum in quodã monaſterio ſancti Stephani ꝓtomartyris inueniuntur reliquiæ de capillis ſanctæ Mariæ 32, brachium ſancti Andreæ Apoſtoli, caput ſancti Dionyſij martyris,eiuſdem vrbis epiſcopi.

1186 | 34 | 5 | 31

1187 | 35 | 6 | Factum eſt prælium in Palæſtina Chriſtianorum contra paganos,in quo Chriſtianorum mortui ſunt mille 21 & quingenti homines. | 32

Crux ſancta à paganis capta, & Guido rex Hieroſolymitanus, & tota

| Romanorum. | Francorum. | Anglorum. | Anni domini.

terra Saladino eſt reddita, exceptis Tyro, & Tripoli, & Antiochia, & paucis aliis.

Eodem anno natus eſt Ludouicus filius Philippi regis Francorum.

Obierunt Osbernus abbas Becci, & Waltherius abbas ſancti Wandregiſili.

36 | 7 | Fridericus imperator cum multis ſuorum, Philippus rex Fran- | 33 — 1188
corum, Henricus rex Anglorum, & Richardus filius eius, cruces acceperũt, vt ſubuenirent Chriſtianis in Palæſtina. Et factus eſt numerus ſignatorum magnus.

37 | 8 | Fridericus imperator egreſſus eſt de terra ſua cum exercitu | 34 — 1189
magno, vt ſubueniret Chriſtianis in Tyro, & Tripoli, & Antiochia laborantibus, & vſque ad Antiochiam viam ſibi & ſuis comparauit.

Eodem anno obiit Henricus ſecundus, rex Anglorum, filius imperatricis, 2 nonas Iulij, qui regnauit annis 34, menſib. ſex. Succeſſit ei filius eius Richardus, vir magnæ probitatis, vnctus in regem quarto idus Septembris.

1 | 9 | Obiit Robertus abbas Gemet. 4 idus Iunij. | 35 — 1190

Eodem anno pridie idus Iulij ſucceſſit Rogerius cellarius.

Eodem anno Philippus rex Francorum, & Richardus rex Anglorum, cum multis millibus armatorum egreſſi ſunt de terris ſuis, vt ſubuenirent Chriſtianis in Palæſtina.

2 | 10 | Richardus rex Anglorum, & Philippus rex Francorum, mare | 1 — 1191
tranſierunt. Præceſſerat eos Iacobus de Auennis cum 7 nauibus. Cuius auxilio rex Guido qui à captiuitate redierat, Acram vrbem iam obſederat. Erat autem cum eis dux etiam Campaniæ Henricus cum multis aliis. Rex Philippus ad obſidionem venit.

Rex autem Richardus, vir inſignis probitate, Cyprum inſulã armis intrauit & acquiſiuit, dominum inſulæ illius qui dicebatur imperator, cum filia eius, cum equo eius mirabili, & cum theſauris in ius ſuum redegit. Deinde cũ per mare veniret Acram, inuenit nauem paganorum per maximam quam Dromontem dicunt, & cum omnibus quæ in ea erant, in profundum maris eam ſubmergi fecit. Quæ ſi ad ſubſidium paganorum peruenire potuiſſet, ſine dubio ciuitas capi non potuiſſet.

Eodem anno obiit Rogerus abbas Gemet. quarto calendas Nouembris, cui ſucceſſit eodem anno Richardus de Mara, eiuſdem loci monachus, decimoſeptimo calendas Ianuarij.

3 | 11 | Macra ciuitas regibus Chriſtianorum reddita eſt, tertio anno | 2 — 1192
ab eo quo obſeſſa fuerat.

Philippus rex Francorum mox rediit. Richardo verò regi Anglorum remanenti redditę ſunt vrbes, Iannia, Cæſarea, & Aſcalon. Quò dũ tranſiret, conflixit cum Sarracenis. Erat autem ipſe ſemper in primo conflictu, portitores neceſſariorum in medio, Iacobus de Auennis in extremis. Igitur ſuperuenientibus Sarracenis, Iacobus & nepotes eius in prælio ceciderunt. Richardus verò rex hoc audiens, magno dolore permotus, equo currente mox rediit, & omnes inimicos Dei in fugam conuertit.

4 | 12 | Richardus rex Anglorum rediens in terram ſuam, in terra im- | 3 — 1193
peratoris Alemannorum captus eſt à quodam duce Auſtraſiorum, & tandẽ traditus imperatori. Dum ibi captiuus teneretur, Philippus rex Francorum Giſortium & vicina ei caſtella per conſenſum proditorum cepit: Rothomagum quoque vrbem obſedit, ſed eam capere non potuit.

5 | 13 | Diſtracti ſunt theſauri eccleſiarum per totam terram regis Ri- | 4 — 1194
chardi, calices etiam fracti & venundati, & miſſa ſunt precia eorum in Alemanniam pro redemptione regis Richardi, 130 millia marcarum imperato-

Anni domini.	Romanorum.	Francorum.	Anglorum.

ri, cæteris verò infinitam pecuniam. Cumq; adhuc captiuus teneretur, Philippus rex Francorum obſedit Rothomagum, ſed capere non potuit. Ciues enim viriliter ſe defendebant, & cæteri Normanni eos adiuuabant. Vernolium quoque obſedit, ſed capere non potuit. Cumq; adhuc caſtrum obſideret, venit rex Anglorum.

1195 6 | 14 | In Hiſpania pugnauerunt Sarraceni contra regem Caſtellæ, & | 5 facta eſt plaga magna tam Sarracenorum quàm paganorum duobus diebus. Prima die neutri parti ceſſit victoria. Secunda die quædam pars Chriſtianorum fugauit Sarracenos, reliqua pars circumuenta eſt à Sarracenis & oppreſſa. Qui euaſerunt, in Lardo caſtro ſe receperunt, & reddito caſtro & quibusdam aliis, ad regem ſuum tandem deuenerunt: & modico tempore pax fuit regibus Francorum & Anglorum.

1196 7 | 15 | Britones rebellauerunt contra regem Richardum ſub nomine | 6 Arturi pueri, & coacti ſunt ab eo dare obſides pacis. Eodem anno Philippus rex Francorum obſedit caſtrum quod dicitur Arbamarla, & cum graui damno ſuorum euertit. Richardus verò rex partem terræ ſuæ iam recuperauerat, ſed eodem anno iterum amiſit Nouamcourt.

1197 8 | 16 | Archiepiſcopus Moguntiæ cum multitudine Alemannorum, | 7 & cum rege Hungariç, & regina profectus eſt in Palæſtinam contra Sarracenos, & obtinuerunt Baruc & quaſdam alias vrbes, & regem Chriſtianorum creauerunt Hannericum.

1198 9 | 17 | Ædificatũ eſt caſtrum apud Andeliacũ perſeuerãte adhuc bello. | 8

Eodem anno obiit Richardus abbas Gemet. in feſto Fabiani & Sebaſtiani.

Et ſequenti menſe Februario, idibus eiuſdem menſis, electus eſt Alexander abbas, qui prior fuerat eiuſdem monaſterij, prima Dominica Quadrageſimæ conſecratus.

Eodem anno rex Richardus in celebratione Gemetica fuit.

Eodem quoque anno ad petitionem Alexandri abbatis dedit Richardus rex eccleſiæ Gemeter. mercatum apud Duclarum, & chartam fieri præcepit: ipſe pro excambio Pontis Archæ Touteuillam dedit.

Eodẽ anno archiep. & epiſcopi, & duces imperij, defuncto imper. ſuo, elegerunt imperatorẽ Ottonem, nepotẽ regis Richardi, fratrẽ Henrici ducis Saxoniæ. Richardus vero rex cum multis expenſis eũ ad imperium tranſmiſit. O laudabilis viri laudabile factum, qui totum mũdi imperium nepoti ſuo comparauit! Nondum tamen imperator nominatus eſt, ſed rex tantùm.

1199 10 | 18 | Obiit Richardus rex Anglorum cum dolore ſuo, octauo idus | 9 Aprilis, & ſepultus eſt ad pedes patris ſui apud Fontenallem. Cor illius ex præcepto eius Rothomagum delatum eſt, & honorificè ſepultum. Regnauit autem ſatis laborioſè annis decem. Succeſſit ei eodem anno frater eius Ioannes, in Aſcenſione Domini coronatus. Hic Gemeticenſi eccleſiæ reddidit Pontenarchæ, & Touteuillam reſumpſit. Conuenerunt autem ad eum vna die 15 Comites: inter quos erant comes de Bar, comes Flandrenſis, & comes Boloniæ, & omnes contra regem Francorum coniurauerunt.

1200 1 | 19 | Ioannes rex Anglorũ pacem fecit cum Philippo rege Francorũ, | 1 hoc modo. Dedit ei 30 millia marcarũ argenti, tria quoq; caſtella in Biturico, caſtellum Radulphi de Doloribus, Iſodunum, & Craſſeianni. Partem quoq; Normanniæ quam præfatus Philippus rex occupauerat, ei in pace dimiſit; videlicet Giſortium, Vernonẽ, Gaillonium, Pacceium, vrbẽ Ebroicẽſem cum omnib⁹ pertinentiis ſuis, Ibreium, & Nouãcurtum. Neptem quoq; ſuam filiã regis Caſtellç, honeſtiſſimam corpore & morib⁹ virginem, Blandam nomine, Ludouico filio præfati regis Francorum in coniugem dedit, hebdomada Dominicæ Aſcenſionis.

Eodem

| *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* | *Anni domini.* |

Eodem quoque die Philippus rex Francorum Ioanni regi Anglorum reddidit Arturum, nepotem ſuum, principem Britonum. Qui hominum patruo ſuo Ioanni regi fecit, & Britanniæ Armoricanæ ducatum ab eo accepit. Deinde præfatus rex Ioannes collecto exercitu aggreſſus eſt expugnare eos qui ei rebelles fuerant, in pago Cenomanico, Andegauenſi, & Pictauenſi; pacificatisq; ad votum omnibus Waſconiam intrauit.

Eodem anno obiit Wilhelmus filius Radulphi, Seneſcallus Normanniæ: cui ſucceſſit Garinus de Glapium Seneſcallus.

Dominus papa Innocentius quadrageſimum nummum redditiuum ad ſubſidium terræ Hieroſolymitanæ petiit.

Vrbs Rothomagenſis cum ipſa matre eccleſia graui incendio corruit.

Rex Ioannes repudiata vxore ſua filia Wilhelmi Maſouache comitis Claudioceſtriæ propter manifeſtam generis propinquitatem, aliam duxit filiam ducis Engoliſmenſis, & pacificatis ad votum omnibus, citra mare trans iit in Angliam.

Eodem anno terra Roberti peregrini de Boſco Heroudi ad dominum Meticenſem*, datis 40 libris Andegauenſibus, & 40 ſolidis annui redditus.

Eodem quoque anno obiit Albertus Damarturi comes, & ſepultus eſt apud Gemet. ante altare ſanctę Marię, vir apud Deum & homines valde clarus. Obiit autem 13 calend. Octobris filius eius Reginaldus, comes Boloniæ: pro remedio animæ eius dedit Gemet. eccleſiæ vndecim libras annui reditus apud Iuliambonam, in perpetuam eleemoſynam in feudo Vaſcher.

2 | 20 | Wilhelmus de Vado miles vendidit, vel potius accepta chari- | 2 1201
tate 13 librarum & vnius equi albi in perpetuam eleemoſynam dedit Deo & Alexandro abbati & monachis Gemet. tertiam partem terræ quam habebat apud Duclarum, & vniuerſa quæ ad terræ illius tertiam partem pertinebant, in hominibus, & oblationibus, & reditibus ſiue pertinentiis.

Eodem quoque anno videlicet 1201, Rogerius Torel, miles illuſtris Vulcatienſis territorij, dedit eccleſię Gemet. in perpetuã eleemoſynam apud Giſenneas 16 & dimidiam acras terræ arabilis, & 7 acras nemoris in manu Waltheri archiepiſcopi reddidit. Archiepiſcopus verò Alexandro abbati & monachis dedit, & chartam tam ſuam quàm ſuprà dicti militis fieri præcepit, non ſolùm de iam dicta donatione, ſed & de omnibus quæ à prędeceſſoribus ſæpe dicti Rogerij data nobis fuerant, vt deinceps tanquam pura eleemoſyna per iuſtitiam archiepiſcopi omnia tenerentur. Pro hac autem donatione Rogerius Torel accepit ab Alexãdro abbate nomine charitatis 30 libras Andegauenſes, & equum vnum album: à Wilhelmo verò de Lunda tunc cellario duorum militum veſtimenta de Eſtanfort, ſui videlicet & alterius militis.

3 | 21 | Anno Verbi incarnati iterum bellum fuit inter regem Franco- | 3 1202
rum Philippum, & regem Anglorum Ioannẽ, eo quòd rex Ioannes regi Philippo dare noluerit caſtrum rupis Andeliaci, & caſtrum Vallis Redolij. Et primo quidẽ impetu diſſenſionis, Philippus rex occupauit totam terram Hugonis de Gornaio quæ Branum dicebatur: deinde multùm laborauit in obſidione Radipontis, ſed non præualuit. Rurſumq; multo labore obſedit caſtrũ Arcarum, & nõ obtinuit. Miſit etiam Arturum principem cum multo comitatu armatorum in Andegauenſem pagũ. Qui venientes illuc obſederunt in caſtro Miribel reginã Alienoram, matrem regis Ioannis. Quod audiens iam dictus rex Ioan. longiſſimo itinere citiſſimè illuc veniens, hoſtes ſuos & matris audacter inuaſit, debellauit, & vicit; ipſum Arturum & principes Pictauenſes qui cum eo erant, & multos alios armis cepit, & diuerſis carceribus recluſit; matrem ſuam liberauit; Andegauorum & Turonorum ciuitates in ius

Anni domini. | *Romanorum.* | *Francorum.* | *Anglorum.* |

ſuum redegit. Deinde veniens Rothomagum honorificè à ciuibus propter inæſtimabilem victoriam ſuſceptus eſt.

1203 4 | 22 | Hugo de Gornaio apertè defecit à rege Anglorum Ioanne, | 4 quod prius occultè feciſſe putabatur, & tradidit regi Francorum caſtrum Montisfortis, quod tamen non multò pòſt debellauit & cepit.

Eodem anno Petrus de Mellento, filius Roberti comitis Mellentini, tranſiuit ad regem Francorum, & tradidit ei caſtrum Bellimontis, nec multo pòſt mortuus eſt. Et Hugo de Gornaio etiam à rege Francorum, vt manifeſtus proditor, amiſſa tota terra ſua, expulſus eſſe dicitur.

Eodem anno dum rex Ioannes in acquirenda dolo vrbe, & aliis quibuſdam occupatus eſſet; rex Francorum Philippus caſtrum Radipontis obſedit, & cepit, & Andream de Bellocampo militem fideliſſimum qui cuſtodiebat illud.

Æliza Bigereſſa mulier nobilis eccleſiæ Gemeter, & Alexandro abbati ſe reddidit, & dedit octo acras terræ, & duos hoſpites cum omni tenemento eorum, Robertum Trauelle, & Robertum Soliman.

1204 5 | 23 | Statim poſt Natalem domini caſtrum de rupe Andeliaci à rege | 5 Francorum Philippo obſeſſum, & captum eſt; rege Ioanne in Anglia commorante.

Eodem anno Philippus rex, commorãte in Anglia rege Ioanne, occupauit totam Normanniam, & completum eſt illud vaticinium, Vtranq; inſulam amittet Neuſtria, id eſt Angliam & Hiberniam. Monaſteria theſauros dederunt regi Francorum: vnumquodq;, quàm ab eo extorqueri potuit: & expoliata eſt terra honoribus & diuitiis, quia munera ſola data ſunt Francis.

Eodem anno gelu grauiſſimum cepit nonis Decembris, & durauit & perdurauit ferè continuum, vſque 12 calendas Aprilis, fuitque hyems maxima, & impedita eſt ex parte ſatio, tam hyemalis quàm vernalis, quia in toto illo tempore non duobus continuis diebus arare vel ſeminare homines potuerunt.

Balduinus comes Flandrenſis & Hauienſis, qui cum multis aliis peregrinis de terra ſua egreſſus fuerat, vt ſubueniret Chriſtianis in Palæſtina, conſilio domini papæ Innocentij, tranſiuit Conſtantinopolim: & expulſis ſiue interfectis multis proditoribus, Romanæ eccleſiæ aduerſariis, electus eſt imperator Conſtantinopolitanus, anno ſequenti, Dominica qua cantatur Iubilate, milleſimo ducenteſimoquarto.

1205 6 | 24 | Literæ Cæſarienſis archiepiſcopi venerũt Rothomagum, pro- | 6 teſtantes deſolationem terræ Hieroſolymorum, eo quòd mortuus eſt filius regis Henrici circa Purificationem beatę Mariæ, qui ſperabatur regnũ Chriſtianorum bene eſſe recturus. Sed & ipſe rex Hamericus primo die Aprilis mortuus eſt, & remanſit terra ſine rectore. Peregrini & ferè omnes Conſtantinopolim ad Balduinum imperatorem tranſibant. Templarij & Hoſpitalarij vix ſe defendentes, dominium terræ adiudicauerunt cuidam puellæ, quæ fuerat filia marchionis de Monteferrato, & ſtatuerunt eam ſub cuſtodia cuiuſdam auunculi ſui. Pictauenſes duces, regi Francorum Philippo reſiſtentes, in multis præualuerunt, regis Anglorum Ioannis partes defendentes.

Hoc etiã anno Balduinus Conſtantinopolitanus imperator, aliiq; multi occiſi ſunt à Ioãne de Blac in bello: & vir illuſtris frater eius Henricus rexit imperium. Otto verò fortiſſimus rex Alemannorum pugnauit cõtra Philippum ducẽ Sueuię qui Coloniã obſederat, & vicit, hoſteſq; ſuos alios fugauit, alios in ius ſuum captos reduxit, Coloniã liberauit, præda copioſa potitus eſt.

1206 7 | 25 | Rex Ioannes ab Anglia egreſſus pagum Pictauenſem intrauit, | 7 contra regem Francorum rebellaturus. Sed poſtea cùm milites eius varias

infir-

Romanorum.	*Francorum.*	*Anglorum.*	*Anni domini.*

infirmitates incurrerent, facta pace ad tempus cum rege Francorum videlicet, vſque ad duos annos receſſit. Rex Otto cum Philippo duce Sueuiæ de pace multa locutus, pacem facere non potuit, ſed Coloniam relinquit.

8 | 26 | Rex Otto venit in Angliam, & quibuſdam pactionibus interpoſitis, cum rege Ioanne 30 millia marcarum argenti aſportauit, & in Alemanniam rediit. | 8 — 1207

Rex Francorum Philippus menſe Maio manu armata (quamuis nemo reſiſteret) Rothomagum primò intrauit, & à ciuibus eiuſdem vrbis multam pecuniam & multa donaria ſuſcepit: deinde ſimili modò Vernolium venit, ſed non intrauit.

Epiſcopus Sueſſonum cum magna multitudine Conſtantinopolim adiit.

Eodem anno obiit Walterus Rothomagenſis archiepiſcopus 16 calendas Decembris, ſedit archiepiſcopus annis 23.

Anno ſequenti ſucceſſit Robertus cognomento Pullus.

9 | 27 | Multi in Gallia cruces in pectoribus acceperunt, pugnaturi contra Albigriſeos hæreticos. | 9 — 1208

1 | 28 | Otto rex Alemannorũ Romæ conſecratus eſt imperator Romanorum, quamuis Cardinales pauci, & pars aliqua ſenatorum contradicerent. Vnde in vrbe Roma fuit bellum tribus diebus inter partes. | 10 — 1209

2 | 29 | A calendis Ianuarij gelu cœpit grauiſſimum, & perſeuerauit vſque per duos ferè menſes, ita quòd ſatio hyemalis ex magna parte impedita & periclitata eſt: & quod ſeminatũ fuerat de frumento, ſic euanuit in multis locis, quòd nec tantum colligi potuit quantum ſeminatum fuerat. | 11 — 1210

Eodem anno contra Albigeſeos hæreticos multi accipientes crucem in pectoribus profecti ſunt calendis Auguſti.

Fxercitus Philippi regis Francorum à Medunta exiens contra quoſdam Britones profectus eſt.

SIGEBERTI GEMBLACENSIS CHRONOGRAPHIÆ, CVM APPENDICE ROBERTI ABBATIS DE MONTE, FINIS.

SIFFRIDI PRESBYTERI MISNENSIS EPITOMES LIBRI II.

LIBER PRIMVS.

De Martiano imperatore & Vandalis.

CCCCLVIII.

MARTIANVS imperator regere cœpit. Hic religioſus fuit, & egentibus multa beneficia præſtitit. Huius tempore Vandali Romam ceperunt & ſpoliauerunt.

Abbas ordinis Ciſtercienſis in monaſterio quod Volcoroda dicitur, ſitum in Turingia, trium virginũ corpora de Colonia Agrippina tranſtulit, effoſſa terra per Thymonem quendam, quæ illi erant in ſomnis monſtrata.

De Simplicio papa.

CCCCLXV.

Simplicius papa à ſancto Petro LI ordinatur. Hic conſtituit, vt nullus pontifex ſibi ſucceſſorem conſtituat, ſicut & ſanctus Clemens inſtituit.

De rege Vandalorum Hunerico.

CCCCLXXVII.

Hunericus rex Vandalorum trecentos triginta tres epiſcopos catholicos & eo amplius exiliat, & quibuſdã linguas amputat, qui tamen poſtea bene prædicarũt verbũ Dei, ſed vnus eorum propter fornicationem dono illo eſt priuatus.

De Athanaſio imperatore, & de ſchiſmate Romano.

CCCCXCIII.

Athanaſius imperator regere cœpit: & diſcordia magna Romæ facta eſt in electione papæ, quibuſdam eligẽtibus Symmachum, quibuſdam Laurentium. Igitur in illa diſcordia Romæ multa homicidia, tam ciuium Romanorum quàm clericorum & ſacerdotum, facta ſunt: ſed Symmachus præualuit.

De Olympio Arriano.

Arrianus quidam Olympius, dũ lauaret in balneo, & de fide ſanctæ Trinitatis blaſphemias loqueretur, ſubitò igne' gladius de cœlo veniens ipſum interfecit.

De Anaſtaſio imperatore.

Anaſtaſius imperator, hæreticus Arrianus, in flumine periit.

De Erinfrido rege Turingorum.

Tempore Anaſtaſij imperat. & Theodorici regis Veronenſis, dux Turingorũ fuit Erinfridus, qui in vxorem acceperat regis Francorum Theodorici filiam. Facta diſcordia inter eos, rex Francorum Theodoricus bellum intulit duci Turingiæ Erinfrido ſororis ſuæ marito, ipſumq́; humiliare cupiens auxilium Saxonum poſtulauit, & ſtipendia tribuit quindecim principibus eorundem. Saxones tum nõdum poſſederant illam prouinciam quæ nunc Saxonia dicitur, terráque Turingiæ tunc ad fluuium Albim terminabatur, in iis metis quibus nunc Magdeburga metropolis eſt conſtructa, quæ nondum erat ciuitas: & Saxones necdum fidem Chriſtianam receperant, nec baptiſma: eratq́; tunc Turingia terra ſpatioſa, quæ à natione Francorum protendebatur vſque ad Oceanum contra ſeptentrionem. In hoc prælio rex Fridericus, qui & Theodoric', vbique præualuit tantùm, vt captis munitionibus ducis, ipſum tandem multis excitibus tam Francorum quàm Saxonũ vallauit in ciuitate quæ Schindingen dicitur, ſita ad ripam fluminis quod dicitur Vngeſtrute. Cùm ergo dux Erinfridus manus obſidentis effugere non valeret, duciſſa, germana ſcilicet regis, miſit ad regem Francorum flebiliter ſupplicans, ne ſororem ſuam viduam fieri, & filios eius orphanos pateretur. Rex miſertus ſororis & filiorum, ipſorum precibus annuit, factáque pace, & portis ciuitatis apertis, ingreſſus ciuitatem, cum duce & populo cœpit amicè conuiuari. Saxones autem in campis foris remanſerunt. Quidam verò miles

rò miles ducis, Iringus nomine, tale conſilium dedit regi & duci, vt, quia Saxones Turingis non promerentibus ſuper ipſos ſtipendia belli recepiſſent, ipſi pro eo merito reciperent talionem. Hoc conſilio apud regem approbato, quidam venandi gratia ciuitatem exiit, conſiliumq́; Saxonibus detexit. Saxones irruentes in ciuitatem, regem & ducem, cum vniuerſo populo qui in ciuitate repertus fuerat, occiderũt, deinde in reliquum vulgus Turingorũ ſæuientes, quidquid maſculini ſexus inter fluuios Albim & Vngeſtrute proſtrauerunt, & ſic illas partes Turingiæ vſque in hodiernum diem Saxones poſſederunt.

De Theodorico Veronenſe.

DXIX.

Iuſtinus Maior zelo fidei perſequebatur Arianos, quos Theodoricus Veronẽſis qui imperium vſurpauerat, Romæ fouit: ſed dicto Iuſtino, papa Ioanne mediante, vtrobique ad tempus eſt ceſſum. Tandem Theodoricus Veronenſis malè periit, in montem Ætnam detruſus.

De Iuſtiniano.

DXXVII.

Iuſtinianus imperator regnauit annis XXVIII. Hic leges per multa volumina diffuſa compendioſè collegit, faciens codicem; multos ad fidem cõuertit, & multa bona fecit. Ipſe etiam ſententiam promulgauit, ne pagani vel hæretici militarent, dans eis tres menſes induciarum conuerſionis ad fidem.

De feſto Ὑπαντῆ.

DLI.

Sub Pelagio papa, & Iuſtiniano imperatore, ſumpſit initium apud Conſtantinopolim, vt Ὑπαντὴ Domini, id eſt, Purificatio beatæ Mariæ virginis ſolenniter celebraretur.

De Longobardis.

DLXVIII.

Narſes Patricius in Italiam Longobardos duxit. Longobardi quondam Vinuli dicti, de quadam inſula Teutoniæ transmigrantes, terram ſibi ad habitandũ quærebant. Tranſeuntes autem Turingiam, cùm & ipſi eſſent Teutonici, quendam ſibi Turingum in regem elegerunt. Inde caſtra mouentes ad Gallias profecti ſunt, & ibidem quandam terram incolentes, per multos annos demorati, & inde rurſus recedentes per Narſen Patricium in Italiam (vt iam dictum eſt) deducti ſunt. Pugnaturi cum Italicis cæſariem mulieribus ſuis circa mentum ligabant, vt viri crederentur, quia tunc temporis viri barbam nutriebant. Quia ergo in illo congreſſu longis barbis vſi ſunt, Longibardi ſunt appellati à longa barba, quia in lingua eorum Longum dicitur *Lang*, Barba *Bard*. Iſti quondam Mercurium coluerunt quem Gotham vocabant, vnde adhuc in Teutonico Deus dicitur Goth. Vinuli ergo, qui & Longobardi, magnam ſtragem facientes, Italiam expugnabant: quam extunc poſſederunt vſque in hodiernum, & Teutonici idiomatis obliti, Latini facti ſunt.

De peſte Romana.

DLXXXI.

Romæ peſtis inguinaria fuit. Fuit autẽ peſtis inguinaria apoſtema ſiue inflatura in inguine, tam ſæua, vt homines in via, in menſa, in ludis, in colloquiis ſubitò morerentur. Itaque cùm quis ſternutabat, ſæpe cum ipſa ſternutatione ſpiritum exhalabat. Vnde cùm aliquem ſternutantem quis audiebat, ſtatim accurrens, Deus te adiuuet, acclamabat. Et abinde adhuc cõſuetudo ſeruatur, vt cùm aliquem ſternutantem audimus, Deus te adiuuet, acclamemus. Rurſus cùm aliquis oſcitabat frequenter & continuò, & ſubitò ſpiritum exhalabat. Vnde cùm aliquis ſe velle oſcitare ſentiebat, continuò ſignũ crucis ſibi imprimere feſtinabat, & hæc cõſuetudo vſque nunc ſeruatur.

De Mauricio imperatore.

DLXXXIII.

Mauricius imperium adeptus regnauit annis XX. Iſte compulit beatum Gregorium electum in papam ſuſcipere præſulatum, & tamen poſtmodo ipſum ſanctum perſequebatur.

Digitized by Google

De miro prodigio.

Quodam tempore Tiberis fluuius alueũ egreſſus in tantum excreuit, vt ſuper muros vrbis efflueret, & plurimas domos euerteret. Tunc etiam per Tiberim multitudo ſerpentum cum dracone magno in mare deſcendit, ſed à fluctibus præfocati,& ad littus proiecti, totum aërem ſua putredine corrumpunt, & ſic plaga peſſima quam inguinariam vocãt, ſecuta eſt, ita vt etiam corporali viſu ſagittæ cælitus venire, & ſingulos quoſque percutere viderentur.

De Coſdra rege Perſarum.

DCXII.

Heraclius imperiũ eſt adeptus. Ipſe fuit LXI imperator à Cæſare Auguſto. Anno imperij ſui III, permittente Deo flagellari populum ſuum per ſæuitiam paganorum, Coſdras rex Perſarum omnia ferè regna terrarum ſuo imperio ſubiugauit. Ieruſalem veniens à ſepulchro Domini territus redijt, ſed tamen partem crucis ſanctæ quam Helena ibidem reliquerat, aſportauit. Volens ab omnibꝰ coli vt Deus, currum ex auro interlucentibus gẽmis fecit, & ibidẽ Solem, & Lunam, & ſtellarum imagines collocauit; per ſubtiles etiã & occultos ductus, quaſi Deus, deſuper aquam infundebat, & in ſpecu ſubterraneo equi quadrigas trahentes in circuitu, vt quaſi currum mouerent, & tonitru ſimularent. Filio igitur ſuo regno tradito, in tali fano profanus reſidet, & iuxta ſe crucẽ domini collocans, appellari ſe ab omnibꝰ Deũ volebat, & ſicut legitur in libro naturali de officio, ipſe Coſdras in throno reſidens, tanquam pater lignum crucis à dextris poſuit, loco filij, & gallum à ſiniſtris, loco Spiritus ſancti: ſe verò patrem iuſſit nominari. Tunc Heraclius imperator exercitum copioſum collegit, & contra filium Coſdræ iuxta Danubium fluuium dimicaturus aduenit. Tandem vtriſque principibus placuit, vt ipſi ſuper pontem lapideum ibi confligerent, & qui victor exiſteret, ipſe ſine dãno vtriuſque exercitus imperiũ vſurparet. Decretum etiam exiit, vt quicunque principẽ ſuum iuuare præſumeret, cruribus & brachiis abſciſſis, cõtinuò in flumine mergeretur. Et Heracliꝰ totum ſe Deo obtulit, & ſanctæ cruci ſe deuotione qua potuit, cõmẽdauit. Ambobꝰ itaque in conflictu durãtibus, Heraclio victoriam Deus tribuit, & cunctum exercitũ ſuo imperio ſubiugauit, adeò vt vniuerſus populus Coſdræ fidei Chriſtianæ ſe ſubdiderit, & ſacrum baptiſma ſuſceperit. Coſdras autẽ ignorabat exitum belli, quia cùm omnibus odio eſſet, id à nemine ei intimatur. Heraclius improuiſo ad eum peruenit, & in throno aureo eum ſedere reperiens, eidẽ dixit, Quia lignum ſanctæ crucis ſecundũ modum tuum honoraſti, ſi baptiſmum & fidem Chriſti ſuſceperis, adhuc vitam & regnum, acceptis à te pacis obſidibus, obtinebis: ſin hoc implere contẽpſeris, gladio meo te feriã, & caput tuum præcidã. Cùm ille acquieſcere nollet, extracto gladio eum protinus decollauit.

De impietate & cædibus.

DCXXXIX.

Conſtantius tertius, filius Heraclij regnare cœpit, ſed quarto menſe fraude nouercæ ſuæ Martianæ occiſus eſt à germano ſuo Heraclona veneno. Heraclonas occiſo fratre ſuo regnauit cũ matre Martiana duobus annis. Tunc Conſtans dicti Conſtãtini filius, matrem & filium mutilauit naribus & lingua, & per ſenatum imperat annis XXVII.

De Conſtante imperatore.

DCXLIX.

Conſtãs imperator hęreſin abdicauit, & Romã veniẽs eccleſiam S. Petri multis donis ſublimauit, & Longobardos refrenauit. Ipſe in Sicilia fraude ſuorum in balneo periit, qui Mimum quendam imperatorem creant.

DCLXX.

Conſtantinus IIII, Conſtãtis filius imperium adeptus eſt, & Mimum interfecit.

De Iuſtiniano imperatore.

DCLXXXIX.

Iuſtinianus II, filius Conſtantini IIII, imperium adeptus, regnauit annos 10. Hunc Leontius patricius, naſo & labris mutilauit, & trib. annis regnum occupauit. Tiberius autem Abſmarus Leontio naſum amputauit, & in monaſterium detruſit, & ipſe regnauit annis ſeptem. Tandem Iuſtinianus imperator verus, auxilio Terebelli regis Bulgariæ vtrunq; cepit, & per plantas trahi præcepit, & eorum corda calcauit, populo acclamante, Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis, & ſic de-

collati ſunt. Hũc Iuſtinianum Philippus, quem in Pontum relegauerat, occidit,& regnauit anno vno. Ipſe fuit hæreticus & adulter.

De Oſualdo Anglorum rege.

DCCIII.

Oſualdus rex Angliæ, filius Achæ, ſororis ſancti regis Edmundi qui etiam pro fide occubuit, frater Oſuini, patris Oſtridæ reginæ Merciorũ, vir fuit magnarum eleẽmoſynarum. In die Paſchæ ab Adriano epiſcopo Lindifarnẽſi diuina audiẽs, cùm linguã ignoraret epiſcopus, rex populo interpretabatur. Ea die dum multi pauperes confluerent, & omnia iam victualia eſſent diſtributa, diſcũ argenteum fecit confringi,& dari pauperibus. Cui epiſcopus congratulans,& manum eius oſculans dixit, Nunquã putreſcet hæc manus. Quod eſt factum,& permanet vſque hodie. Die ac nocte diuinis vacabat, & aut ſupinis aut flexis manibus gratias agebat. Fratre ſuo Eanfrido ab impiis perempto, ducem Britonum cum multis ſuper ſe venientem, ipſe erecto crucis vexillo ſuperauit, in loco qui dicitur Denisbruna. Nono igitur regni ſui anno, ætatis verò XXVIII, à rege Merciorum qui per prędeceſſorem ſuũ Eduinum peremerat in Maſerueldo, Oſualdus orans pro ſalute animarum in pręlio occubuit: cuius caput cum brachiis & manib⁹ ignominioſè ſtipite ſuſpenditur. Corpus verò per ſuprà dictam neptẽ ſuam Oſtridam, in monaſterio Eichelredo ſepelitur. A fratre verò ſuo Oſuino caput ei⁹ Lindifarni, brachia & manus in regia vrbe conduntur.

De Theodoſio.

Theodoſius violenter coactus, ſuſcepit imperium, & regnauit anno vno. Hic Anaſtaſium imperatorem magno prælio vicit,& eũ fieri clericum coëgit, & presbyterum ordinari fecit. Similiter & ipſe Theodoſius poſtquam regnauit ãno vno factus eſt clericus, & reſiduum tempus vitæ ſuæ in pace tranſegit.

De primo Moguntino archiepiſcopo.

DCCXXVII.

Gregorius III, papa ordinatus, ſanctum Bonifaciũ ordinauit archiepiſcopũ Moguntiæ,& ei palliũ dedit. Nam Moguntina eccleſia antea fuit ſub archiepiſcopatu Wormatiẽſe, ſed archiepiſcopatus tranſlatus eſt à Wormacia in Moguntiam.

De diuo Bonifacio.

Bonifacius duos epiſcopos ordinauit, Burchardum & Willebaldum, & his curam ſui ordinis impertiendo, alterũ Wurceburgi, alterum Eichſtete inthronizauit. Eccleſiam quoq; beatæ virginis in Erfordia cathedralem eſſe cõſtituerat, ſed ſuaſu literarum papalium quod decreuerat renouauit. Tandem ſenio feſſis membris, conſenſu & conſilio regis Pipini qui fratri ſuo Carolomano ſucceſſerat, comitẽ olim peregrinationis ſuæ, Lullum ſucceſſorem ſibi deſtinauit. Eobanum quoque epiſcopum conſecrans vrbi quæ dicitur Vtrecht, ad ſubſidium ſui laboris præpoſuit, presbyteros diaconoſque ordinauit, monachos per loca diuerſa deſtinauit. Ex quibus pręcipui fuerũt, Winteuig, Walther, Adelher: presbyteri, Haymund, Schirbald: diaconi, Wacher, Gindher, Hilleger, Bertolf. Hi coniuncti fuerunt vinculo charitatis & participio laboris, iuncti ſunt etiam palma miniſterij, & corona cœleſti. Willebald⁹ de Saxonia fuit oriundus, & à parentibus vſque ad triennium tenerè educatus, ſubitò ægritudine grauiſſima rapitur. Et cùm deſperaretur ab omnibus, vouetur à parẽtibus, vt eum faciant monachum, ſi dominus ſuperſtitem illum relinquat. Traditus igitur ſacris ſtudiis in cœnobio Waltheim, proficiebat acerrima ſcientia & religione. Factus iuuenis patrem adiit, eumque multis exhortationibus peregrinãdi laborem ſubire pro amore cœleſtis patriæ perſuaſit, aſſumpto ſimul altero Wunebaldo germano. Itaq; mari tranſito Lucam in Hetruriam deuenerunt, vbi defunctum patrem terræ mandarunt. Egreſſus inde, in monte Caſſino monachorum numero ſe ſociauit, ſed omnes laudabili conuerſatione præceſſit.

De Leone imperatore.

Leo II imperium adeptus regnare cœpit. Hic in Chriſtianos & eccleſiam Dei impius & crudelis fuit, Domini ſaluatoris,& eius glorioſæ genitricis imagines,& aliorum ſanctorũ in medio ciuitatis Conſtãtinopolitanæ incẽdio tradidit, & multos Chriſtianos qui non aſſenſerant huic impietati, decollari fecit.

Beda presbyter venerabilis mortuus eſt in Anglia.

Digitized by Google

De Conſtantino Leonis filio.

DCCXLII.

Conſtantinus v, filius Leonis imperatoris, imperium adeptus regnauit annis xxxiiii. Hic pernicioſiſſimus erat, & recedens à Deo, ac inſiſtens luxuriis, & magicis maleficiis, & ſacrificiis idolorum, & inuocationibus dæmonum, & perſecutionibus eccleſiarum, maliſque variis ſupercreſcens, non minus crudelis quàm Diocletianus.

De Caroli Magni progenie.

Natus eſt Carolus Magnus eodem anno, de cuius genealogia hic aliqua ſunt dicenda. Mortuo Pipino Groſſo, qui fuit maior domus regni Francorum, Carolus Martellus filius eius tres filios reliquit, Carolomanum, Pipinum, & Grifonem. Regnum tunc Francorum ab Aquitania vſque ad Bauariam protendebatur: quod regnum à Priamo, nepote Priami Magni Troiani, mortuo apud Paduam, ab Antenore proceſſit, ſicut Romani ab Aenea, ſed per Cæſarem ſubiectum fuit Romanis. Poſtea cùm Valentinianus imperator quoſdam populos qui Alani dicuntur, vincere non poſſet; fecit edictum, vt qui eos vincerent decem annos à tributo liberi eſſent. Vnde Teutonici huius gloriæ cupidi illos ſtrenuè delent, & inde Franci appellati ſunt. Sed rex eorum Carolus Martellus Francos in duas partes diuiſit: partem illam in qua Sequana & Ligeris, quæ Gaudiana dicebatur, currunt, Franciam & populos Francigenas, id eſt à Francis genitos, appellauit, & in Teutonico Kerlingen idiomate ſuo; alteram verò partem in qua Rhenus currit, Franconiam, cuius populi Franci dicuntur. Pipinus filius Caroli Martelli duxit in vxorem Berchtam, filiam Heraclij, & genuit ex ea Carolum Magnum.

DCCL.

Pipinus pater Caroli vnctus eſt in regem à ſancto Bonifacio, archiepiſcopo Moguntino, iubente papa Zacharia.

DCCLXXXI.

Conſtantinus vi, filius Leonis Quarti, imperium adeptus, regnauit cum matre ſua Irene annis xvii. Cumque opprimeretur eccleſia Romana à rege Langobardorum Haiſtolpho, nec inueniret auxilium ab ipſo imperatore Conſtantino; Pipinus rex, pater Caroli Magni, Romanos ab Haiſtolpho liberauit, & factus eſt Romanus patricius, & multas gentes vicit. Interuenerat enim pactio inter papam, & principes Teutoniæ, & Romanos, vt deuictis Langobardis, & aliis imperium vaſtantibus, imperium ad Teutonicos transferretur. Tranſlatum ergo eſt ad eos, in perſonam Caroli Magni, filium regis Pipini.

DCCXCVI.

Leo iiii, papa centeſimusprimus, eſt ordinatus: ſedit annis xx, menſibus vi. Ipſe vngit in regem & imperatorem Carolum Magnum, Pipini filium.

DCCCI.

Ab vrbe Roma condita MDLII, Carolus Magnus, Pipini regis filius, imperium adeptus, LXXVII imperator à Cæſare Auguſto, regnauit annis XLVI: quem Leo papa vnxit & conſecrauit, & magnificè coronauit. Tunc à cuncto populo clamatum eſt in hunc modum, CAROLO MAGNO ROMANORVM AVGVSTO, ET PACIFICO IMPERATORI, A DEO CORONATO, VITA ET VICTORIA. Leo papa *illi* claues confeſſionis ſancti Petri, & vexillum vrbis Romanæ, cum aliis muneribus miſit. Carolus iſte dilatauit fidem catholicam, fundauit monaſteria & eccleſias: æquus fuit iudex diuiti & pauperi, ad eleemoſynas largus, diuinis intentus. Cùm igitur eſſet Chriſtianiſſimus, & circa diuinum cultum ſollicitus, rogauit magiſtrũ ſuum Alboinum, vt hiſtoriã & officium componeret de ſancta Trinitate, vt per hoc errores emendarentur, & dubia diſcederet deuotio, & ſecuritas fidei augeretur. Quibus peractis, cœpit feſtum Trinitatis à multis charius amplecti & peragi, maximè à Germanis & Gallis, quorum principum auctoritate fuerat ordinatum. Hic Carolus expugnauit Sclauos, & repulit paganos, vicit Saxones, ſubegit Vngaros. Longitudo eius octo pedum; facies eius palmum & dimidium habebat in longitudine; barba vnum palmum. Militem armatum, ſuper equum ſedentem, à vertice ſimul cum equo ſcindebat. Militem armatum, rectè ſtantem ſuper manum ſuam, à terra vſque ad caput leuabat ſola manu. Leporem integrum,

aut

Digitized b

aut duas gallinas edebat, vinũ modicum & lymphatũ bibebat. In prandio tantùm ter bibit, in cœna rarò. Corpore decorus, ſed vultu ferus, vt ſcribit Turpinus archiepiſcopus. In diebus dominicis & feſtiuis vtebatur regalibus veſtimentis, ornatus ſedebat, gladium ſuper genua per tranſuerſum ponebat.

De Caroli Magni filiis, & Ludouico primo.

Carolus imperator & ſemper Auguſtus, republica laudabiliter gubernata, tandem feliciter obiit Aquiſgrani, & ibidem ſepultus eſt in eccleſia glorioſæ virginis, quam ipſe miro opere condiderat. Obiit autem regni ſui XLVI, ætatis verò LXXII. Reliquit duos filios, Pipinum, & Ludouicum. Pipinus factus eſt rex Italiæ, Ludouicus Aquitaniæ. Hic poſt mortem patris ſui Caroli imperium adeptus, regnauit annis XXV. Iſte conuocato concilio magno Aquiſgrani multa de ſtatu eccleſiarum & religioſorum vtiliter tractauit: ipſe etiam principes eccleſiaſticos conſtituit. In iſto concilio regula Canonicorum de diuerſis patrum ſententiis compilata fuit. Ludouicus hic fundauit Hildeshemium & Carbeiam, & reliquit tres filios, Lotharium, Carolum, & Ludouicum.

DCCCXXXVI.

Otharus archiepiſcopus Moguntinus tranſtulit oſſa ſancti epiſcopi Erfurdiam.

De Lothario imperatore.

Lotharius Ludouici filius imperat annis XV: cui fratres eius Carolus & Ludouicus reſtiterunt, & graue bellum eidem intulerunt. Tanta autem vtrinque facta eſt ſtrages, vt nulla ætas meminerit tantam aliquando fuiſſe in regno Franciæ. Tandem pacto inito Carolus regnat in Francia; Ludouicus in Germania; Carolus in Italia, & parte Franciæ quæ ab ipſo Lotharingia dicta eſt. Quòd iſte Ludouicus poſt patrem ſuũ imperauit, non eſt intelligẽdum de imperio, ſed de Germaniæ regno. Lotharius tribus filiis ſuis partem quæ ei obtigerat partitur; Ludouico Italiam cum nomine imperij; Lothario qui Placẽtiæ obiit, Lotharingiam; Carolo Prouinciam: & ipſe monachus efficitur in Prumienſi monaſterio. Eo tempore rex Hunnorum, id eſt Vngarorum, Stephanus nomine, Chriſtianus effectus baptizatus eſt, cum magnatibus & populo regni ſui.

DCCCXLI.

Gregorio papa defuncto, Sergius ordinatur. Iſte vocabatur Bocca de porco, ſed factus papa dicitur Sergius: vnde ab ipſo vſque nunc ſemper mutatur nomen papæ. Ratio huius eſt, quia dominus nomen Simoni mutauit, vocans eũ Petrum, quando ipſum eccleſiæ præfecit.

De Ludouico ſecundo.

Ludouicus ſecundus, filius Lotharij, imperat annis XXI. Hic regnum Siciliæ à Saracenis purgauit.

Carolus frater Lotharij, qui litigauit anno vno & menſibus vndecim cum nepotibus, veneno interiit.

Ludouicus, frater prædictorum Lotharij & Caroli, reliquit tres filios, Carolomanum, Ludouicum & Carolum.

De ſecundo Carolo.

DCCCLXXVIII.

Carolus Ludouici filius imperium adeptus, & à Ioanne papa conſecratus, regnauit annis XI, cum fratribus ſuis Carolomano & Ludouico. Ipſe Normanos qui Galliam inuaſerant, deuicit, & Gotfridum regem eorum de ſacro fonte leuauit, eique filiam Lotharij Gallam nomine vxorem dedit. Iſte Carolus deiectus eſt de regno, cuius frater Carolomanus de nobili fœmina reliquit filium, ſed non legitimum, nomine Arnolphum, cui patruus ſuus Ludouicus defuncto patre dedit ducatum Carinthiæ, & caſtrum Moſeburg. Vnde cùm iam nullus ſupereſſet de genere Carolorũ, principes Teutonię hunc Arnolphum imperatorem fecerunt.

De Arnolpho imperatore.

DCCCLXXXVIII.

Arnolphus Carolomani filius de quo iam dictum eſt, imperium adeptus regnare hoc anno cœpit. Huius confeſſio de corpore CHRISTI in ſententiis legitur. At Guido dux Spoletanus à ſuis fautoribus rex in Italia nominatur, cuius filius Lambertus Romam veniens ſe imperatorem iuſſit vocari. Tunc Arnolphus Normanos qui Teutoniam inuaſerant, annihilauit; Italiamque ingreſſus, Ber-

gomum vrbem cepit, & comitem Ambroſium in furca ſuſpendit. Vnde tota Italia territa ſe ditioni eius ſubiecit. Interim Lambertus qui ſe pro imperatore geſſerat, moritur, & Longobardi Ludouicum filium Boſonis ad imperium inuitant. Eo tempore factum eſt prælium magnum inter Bauaros & Vngaros. Tum quoque Vngari vaſtauerunt Saxoniam & Franciam. Dux quoque Turingorum Burchardus occiſus eſt ab Vngaris.

De tertio Ludouico imperatore.

Arnolphus imperator anno XII regni ſui moritur, cuius filius Gundelboldus regnum Germaniæ conabatur inuadere, ſed occiſus eſt: & Ludouicus frater legitimus regnauit annis XII. His temporibus comes Albertus, nepos ducis Saxoniæ Othonis, comitem Conradum interfecit. Vnde rex Ludouicus eum in caſtro Babenberg obſedit. Cui Hatto archiepiſcopus Moguntinus perſuaſit, vt ſe imperatori præſentaret, dãs ei dexteram, quod eum indemnem reduceret. Sed cùm eſſent egreſſi; dixit comes, Bonum eſt redire & prandere: cui archiepiſcopus annuit. Vnde cùm poſtea ſine alia ſecuritate ſe regi obtuliſſet, ſententiam capitalem accepit.

DCCCCXVII.

Ludouicus III obiit. In iſto Carolinorum reges & imperatores defecerunt.

De primo Conrado imperatore.

Poſthæc Teutonici Othonẽ de Brunſuig, ducem Saxoniæ, regem ſibi poſcunt: ſed cùm eſſet ſenex, renuit. Conſilio tamen eius electus eſt Conradus, filius comitis Conradi, quem prædictus comes Albertus nepos ipſius Othonis occiderat. Iſte mortuus eſt anno regni ſui ſeptimo, & ſepultus in Fulda.

DCCCCXXIII.

Hatto Mogũtinus deuoratus eſt à muribus, nec ſe in caſtris nec inſulis potuit ab iis defenſare.

De rege Henrico Aucupe.

DCCCCXXIIII.

Henricus filius Othonis ducis Saxoniæ, regnũ adeptus, regnauit annis XVII. Iſte dicebatur Auceps, quia dum caperet auiculas, renitẽs electus eſt. Ipſe lanceam ſancti Mauricij à duce Burgundiæ accepit, & à papa inuitatus, dum Romam iret conſecrari, obiit, & ſic imperium non obtinuit. Id ſancto Vlrico in viſione gladij ſine capitello oſtenſum fuit.

De primo Othone imperatore.

DCCCCXL.

Otho filius Henrici regis Romanorũ, imperiũ adeptus, regnauit annis XXXVIII. Iſte dictus fuit Otho Magnus. Fundauit archiepiſcopatum Magdeburgenſem. Vxor eius fuit regina Langobardica Adelheidis. Hæc circa Argentinam in littore Rheni fluminis, in monaſterio Olſa, cum magna veneratione ab omni populo pro Sancta habetur. Iſte Otho Aquiſgrani à Mogũtino archiepiſcopo Hildeberto coronatur. Pugnauit cum Vngaris qui Teutoniam inuaſerant, & magna cæde proſtrauit eos in campo qui dicitur Lochfeld. Ipſe quoque contra Beringi tyrannidem, qui XXX annis regnum ſibi Romanum extraordinariè vſurpauerat, à papa Ioanne iam ſuprà dicto inuitatus per vallem Tridentinam Romam venit, & ab eodem papa Ioanne imperator conſecratur. Tandem, poſtquam Rempub. bene rexerat, mortuus eſt in Turingia, anno regni ſui XXXVII: deductus in Magdeburg, ciuitatem metropolitanam Saxoniæ, ibidem honorificè ſepultus eſt, tempore Benedicti Quinti.

De ſecundo imperatore Othone.

DCCCCLXXVIII.

Otho II, Othonis Magni filius, imperium adeptus, regnauit annis IX. Iſte nominabatur, Mors pallida Saracenorum. Huius vxor fuit Theophania imperatrix, quæ venit de Græcia. Iſte imperator Otho magnum conflictum cum Saracenis in Calabria habuit, & ceciderunt plurimi de exercitu imperatoris, ſed & imperator vix euaſit. Hic, dum Italici pacem ſæpe violarent, Romam venit, & ante gradus eccleſiæ ſancti Petri omnibus proceribus & magnatibus conuiuium magnum fecit: quibus lætanter epulantibus, omnes vndique armatis cinxit, & de violata pace mouens querimoniam, reos in ſcriptis iubet recitari: quos ſtatim ibidem decollari

lari faciens, alios grátanter ad epulandum inuitauit. Hic defunctus Romæ ſepultus eſt honorificè apud eccleſiam ſancti Petri, tempore papæ Benedicti ſeptimi.

De Othone tertio imperatore.

DCCCCLXXXVIII.

Otho III, Othonis ſecundi filius, imperium adeptus regnauit annis XII. Iſte cognominabatur Mirabilia mundi, vocabatur etiam Otho Rufus. Hic cùm eſſet apud Mutinam ciuitatem cum vxore ſua; ipſa imperatrix cuidā comiti ſe proſtituere voluit. Sed cùm ille conſentire nollet, illa indignata prędictum comitem apud imperatorem adeò infamauit, vt eum imperator ſine audientia decollari præciperet. Qui antequam decollaretur, rogauit vxorem ſuam, vt iudicio candentis ferri poſt mortem eum comprobaret innocuum. Adeſt dies, in qua Cæſar ſe pupillis & viduis exhibebat iudicaturus. Affuit & fœmina, comitis ſecum caput habens, quæritque qua morte ſit dignus, qui iniuſtè aliquem occidiſſet. Quo reſpondente, Capitis priuatione; illa ait, Tu es ille vir qui maritum meum ad ſuggeſtionem vxoris tuæ iniuſtè occidi mandaſti. Quod dum illa per candens ferrum probaſſet, Cæſar in manus fœminę ſe tradidit puniendum. Interuentu tamē pontificis & procerum, decem dierum inducias, deinde octo, deinde ſeptem, quartò ſex à vidua accepit. Tunc imperator cauſa examinata & cognita, vxorem ſuam viuam cremari fecit, & dans viduę quatuor caſtra vitam redemit. Caſtra hæc ſunt in epiſcopatu Lunæ in Etruria, & vocantur ab induciis dierum, decimum, octauum, ſeptimum, ſextum.

Hic imperator Gregorium V in ſedem Apoſtolicam conſtituit, qui prius Bruno vocabatur, è domo natus Saxonica, qui & imperatorem conſecrauit. Nam Ioannes Placentinus Petri ſedem inuaſerat, & ſegeſſit pro papa cōſilio Creſcentij. Quapropter Creſcentinus cum duodecim ſuorum decollatus eſt, & Ioannes pſeudopapa excæcatus, de monte Tarpeio, in quo Capitolium, præcipitatur.

ANNO DOMINI M.

Imperator Otho III, cognomēto Rufus; oſſa Caroli Magni Aquiſgrani à pluribus euſque ignorata inuenit.

M I.

Imperator idem Natiuitatem Domini Romę celebrauit, & ſequenti anno defunctus eſt, & Aquiſgrani ſepultus.

De ſancto Henrico imperatore.

M I I.

Dux Bauariæ Henricus imperium adeptus, à Cæſare Auguſto LXXXVIII imperator, regnauit annis 24. Huic deſponſata fuit Cunegundis virgo nobilis, cum qua cælibem vitam ducens, cum virgine virgo remanſit; totum ſe diuino cultui tradidit, veteres eccleſias reparans, nouas ædificans & ditans. Ipſe fundauit Babinbergenſem eccleſiam, quam & cathedralem inſtituit, & ciuitatem eandem eccleſiis, clero, & populo decorauit. Ipſe etiam reſtaurauit eccleſias, Magdeburgenſem, Merſeburgenſem, Miſnenſem, Hildeſheimenſem, Argentinenſem, quæ à barbaris vaſtatæ fuerant; & in Hildesheimenſe, vbi à pueritia enutritus & literis fuit edoctus, poſuit epiſcopum ſanctum Gothardum, qui in monaſterio Herueldenſi abbas extiterat. Summam ęnim diligentiam Cæſar iſte adhibens in amplificando cultu Dei, ſedes epiſcopales & eccleſias & vniuerſum regnū ditauit. Idem Auguſtus tradidit ſororem ſuam regi Vngariæ Stephano, qui cum toto regno ſuo fidem Chriſti recepit, & dilectione Dei feruidus, & ſanctis operibus & virtutibus clarus, pro regno tranſitorio elegit æternum. Idē imperator Henricus in Quedlinburg curiam ſuam celebrauit. Ibidem principibus conuocatis, ipſiſque ſingulis & vniuerſis id ipſum aſſentientibus, Poloniam & Bohemiam, cæteraſque Sclauorum adiacentes regiones, quia nondum fidem Chriſti receperant, debellare diſpoſuit. Victor ſine effuſione ſanguinis gentes illas ſibi ſubegit, gratias agens Deo cum ſuis. Apuliam à Græcis diu poſſeſſam recuperat Romano imperio. Poloniam ac Burgundiam ſibi ſubigit. Rediens de Apulia infirmitate calculi cœpit laborare, & cùm plurimum torqueretur, mira patientia ſuſtinuit, Deoque ab iſto morbo liberatus gratias egit. Annò ætatis ſuæ LII, imperij verò XXIIII, ipſe ſanctus Henricus Romanorum imperator & ſemper Auguſtus regnum tempo-

rale regi æterno reſignans, cœleſte regnũ feliciter introiuit. Denique multis ſplendens virtutibus & miraculis, regali honore ſepultus eſt Babinbergæ in eccleſia cathedrali. Poſt diſceſſum ſancti Henrici glorioſi imperatoris, felix ſponſa ipſius Cunegundis imperatrix, perpetuæ virginitatis obſeruatrix, orationibus, ieiuniis, vigiliis, eleemoſynis, & aliis ſanctis operibus humiliter inſiſtens, multis virtutibus claruit. Tandem feliciter ex hoc mundo trãſiit, & honorificè apud ſponſum ſuum in Babinberga eſt ſepulta.

De archiepiſcopo Willegiſio.

Tempore ſancti Henrici imperatoris, Willegiſius archiepiſcopus Moguntinus vigebat. Iſte quia humilem progeniem habuit, & patrem qui currus & bigas facere ſolebat, in thalamo ornatis & grandibus literis hæc ſcripta habebat. *Willegis, Willegis, recole vnde veneris.* Hæc & in Teutonica lingua ſcripta erant. Appendebat etiam rotas, & huiuſmodi inſtrumenta in pariete circumquaque, in quibus ſuam proſapiam recognoſcebat. Adhuc vſque habentur duæ rotæ quaſi aratri in vexillo, & vna in clypeo eccleſiæ Moguntinæ. Hic archiepiſcopus in Moguntia maiorem eccleſiam, & ſancti Albani eccleſiam conſtruxit.

De epiſcopo Hildeshemenſe Gothardo.

Gothardus in Althachenſe monaſterio nutritus, ibidem abbas factus ab Henrico imperatore per Willegiſium Herueldenſe regimen ſuſcepit, & ſecundum ſui nominis interpretationem laſciuos fratres durius increpauit: nam Gothard Dei durus ſonat Germanicè. Garenſe quoque & Cremenſe monaſterium in cura habuit. Tandem ab imperatore ad Hildeshemenſem epiſcopatum prouinciæ Saxoniæ vocatur.

De ſecundo Conrado imperatore.

M X X V.

Conradus dux Francorum regnum adeptus, regnauit annis X V. Hic deſcenderat de ſtirpe Clodouæi, & duxit Giſelã de Webinlingen, neptem ſancti Henrici imperatoris, vxoremq; Arnolphi ducis Sueuorum, quæ peperit Erneſtum & Hermanum, & hinc peperit Henricum, qui Aquiſgrani vnctus eſt in regem per Peregrinum Colonienſem archiepiſcopum. Tempore huius Conradi, viſa eſt in cœlo trabs miræ magnitudinis ſuper Solem iam ad occaſum vergentem, & ad terram cadere. Hic quoſdam epiſcopos de Italia in vincula coniecit, & quia Mediolanẽſis archiepiſcopus de vinculis fugit, ſuburbia Mediolani incẽdit. Die Pentecoſtes, cùm idem imperator in parua eccleſia ſecus vrbem ad Miſſam coronaretur; tam grandia tonitrua & fulgura facta ſunt, vt aliqui mente exciderẽt, aliqui ſpiritum exhalarent. Bruno verò epiſcopus qui Miſſam celebrabat, & ſecretarius imperatoris cum aliis dixerunt, ſe inter Miſſarum ſolennia vidiſſe ſanctum Ambroſium, imperatori comminantem, niſi ab vrbe Mediolano diſcederet.

De comite Leopoldo.

Iſte imperator Conradus II nulli violatori pacis pepercit: quamobrem comes Leopoldus, cum vxore ſolus, in ſylua in quodam tugurio latitabat. *In hac ſylua* dum Cæſar venaretur, *diſperſis ſuis poſt* feras, nocte cogente in idem tugurium ſe recipit, cui hoſpita benignè miniſtrauit. Ipſa autem cùm eſſet grauida, eadem nocte filium peperit, & vox ad Cæſarem tertiò facta eſt, Hic puer gener tuus erit. Manè igitur dum ſuos reperit, præcipit duobus armigeris, vt puerũ de manibus matris violenter reciperent, & per medium ſcindentes, cor eius ſibi afferrent. At illi iuſſa complentes, puerum de gremio matris rapiunt. Quem videntes formæ elegantiſſimæ; miſericordia moti, ſuper quãdam arborem ne à feris deuoraretur, depoſuerunt, & ſcindentes leporem, cor eius Cæſari obtulerunt. Eodem die, dum quidam dux inde tranſiret, & puerum vagientem audiret, eum ad ſe adduci fecit, & dum filium non haberet, ipſum vxori attulit, & à ſe & vxore genitum eſſe finxit, & Henricum vocauit. Cùm creuiſſet, erat corpore pulcherrimus, ore facundus, & omnibus gratioſus. Quodam tempore Cæſar cum duce conuiuatur, videnſque Henricum adoleſcentem decorum & prudentem, curiæ ſuæ ipſum aſſumpſit, & videns eum ab omnibus commendari,

mendari, cœpit dubitare, ne poſt ſe regnaret, & ne iſte ſit quem occidi mandaſſet. Volens igitur eſſe ſecurus, literas manibus ſuis ſcriptas per eum vxori ſuæ dirigit, in hunc modum. In quantum eſt chara tibi vita tua, mox vt literas receperis, puerum hunc necabis. Dum igitur pergens in quadam eccleſia hoſpitatus fuiſſet, & feſſus ſuper bancum quieſceret, & burſa in qua literæ erant dependêret; ſacerdos curioſitate ductus burſam aperuit, & literas imperatoris ſigillo videns munitas, ipſas ſaluo ſigillo aperuit, & legens ſcelus abhorruit, & radens ſubtiliter quod dicebatur, Iſtum necabis; ſcripſit, Iſti filiam dabis. Regina lectis literis principes conuocauit, & tradens ei filiam ſuam nuptias celebrauit. Quo audito, Cæſar ira fremuit, videnſque ordinationi Dei non reſiſtendum, à duce, à duobus armigeris, à ſacerdote, & à matre pueri, veritate comperta, lætanter eum generum ſuum & hæredem conſtituit.

De diſceſſu Græciæ à Romana eccleſia.

MXXVIII.

Tempore imperatoris Conradi II, eccleſia orientalis receſſit ab obœdientia ſedis Apoſtolicæ. Imperator iſte Conradus II, cognomine Salicus, obiit, & ſepultus eſt in Spira.

De tertio Henrico imperatore.

MXL.

Henricus III, imperatoris Conradi II filius, imperium adeptus, regnauit annis XVII. Hic à ſuis nuptiis omnes hiſtriones expulit, & quæ eis dari ſolent pauperibus diſtribuit; Petrum regem Vngariæ è regno expulſum reſtituit. Huius tempore tantum ſchiſma in eccleſia fuit, vt tres in ſummos pontifices electi eſſent, quos tandem Gratianus presbyter, pecunia magna eis data, induxit, vt cederent; & ſic ipſe electus eſt. Imperator pro tanto ſchiſmate ſedando Romam properans, apud Sutrium vrbem Gratianum obuiam habuit, qui ei coronam auream obtulit, vt eum propitium haberet. Cæſar primò cuncta diſſimulans, conuocata ſynodo, Gratianum, qui & Gregorius dictus eſt, de Simonia conuicit, & eo amoto Suidgerum Babenbergenſem epiſcopum ſubſtituit, qui Clemens II dictus eſt, à ſancto Petro CLIX papa ordinatus, à quo ipſe imperator & coniux eius Agnes imperatrix Romæ imperialem conſecrationem ſuſceperunt. Ipſe Clemens papa ſepultus fuit in Babenberg. Hoc tempore erant quatuor papæ ſucceſſiuè & immediatè de Teutonia ſumpti.

De Leone papa, nono.

MXLIX.

Hic Leo papa dedit pallium Babenbergenſi epiſcopo, Ipſe etiam conſtituit, vt fiant clauſtra iuxta eccleſias ad diſciplinam ſeruandam. Idem conſtituit, ne ſacerdotes aut monachi canes aut aues ad venandum ſequerentur, néue turpia lucra ſectarentur. Antiochia & Ieroſolyma à Saracenis capta, hoc tempore à Chriſtianis recuperata ſunt.

De conflictu regis Henrici IIII.

MLVI.

Rex Henricus IIII, filius Henrici III imperatoris, conflixit in Turingia cum Saxonibus inter Hoenburg & Neilſtete, & victi ſunt Saxones. Quos cùm ſecundò impeteret, dederunt ſe gratiæ. Rupto autem fœdere abduxit captiuos epiſcopos, Magdeburgenſem & Halberſtadenſem, & Othonem quondam Bauariæ ducem, Magnum ducem Saxoniæ, & nouem comites. Eodem anno imperator Henricus, pater iſtius regis Henrici, defunctus eſt Leodij, & ſepultus Spiræ cum patre ſuo Conrado imperatore: cuius exequiis interfuit papa Victor, & patriarcha Aquileienſis, ac plurimi epiſcopi, & nobiles.

De incendio Erfordiæ.

MLXXIX.

Ciuitas Erfordia incenſa eſt à militibus imperatoris Henrici, & monaſteria ſancti Petri, & ſancti Seueri, cum multis qui eò confugerant, conflagrarunt.

De fundatione monaſterij Pegauienſis.

MXCI.

Fundatio eccleſiæ Pegauienſis inchoa-

ta eſt à Viperto marchione, præſentibus dominis, Hertuigo Magdeburgēſe, Walramo Citicenſe, & Albino Mersburgenſe epiſcopis.

MXCIII.

Eclipſis Solis facta eſt tertia diei hora, & draco magnus viſus eſt.

De quinto Henrico imperatore.

Henricus quintus, quarti Henrici filius, imperium adeptus, regnauit annis XIIII. Iſte cum XV millibus militum venit Romam, & in gradibus ſancti Petri à papa Paſchale, & à clero, & populo proceſſionabiliter ſuſcipitur. Ipſe multa magnifica fecit, Spiræ obiit, & ibidem quieſcit cum patribus ſuis. Super quatuor tumbas prædictorum quatuor imperatorum, videlicet Conradi, Henrici III, Henrici IIII, Henrici V, vnus verſus diuiſim ſcriptus eſt, qui cōplectitur omnes tumbas in hunc modum, *Filius hîc, Pater hîc, Auus hîc, Proauus iacet iſthîc.* Item hoc anno dedicatum eſt monaſterium Pegauienſe, VII. calend. Aug.

MCX.

Monaſterium Reinſdorf à Viperto marchione conſilio Othonis epiſcopi Babenbergenſis fundatur.

De conflictu in Welfesholtz.

MCXV.

Imperator Henricus V conflixit cum Saxonibus in Welfesholtz, vbi multi ceciderunt, & imperator victus eſt, & poſt hoc obiit, & ſepultus eſt in Spira.

MCXVI.

Fundatum eſt cœnobium Hallenſe, videlicet noui operis extra muros ſitum, à venerabili archiepiſcopo Magdeburgenſe Adelgoto.

MCXXIIII.

Vipertus fundator monaſterij Pegauienſis monachus factus, in eodem quieuit in pace.

De Lothario imperatore.

MCXXV.

Lotharius dux Saxonum, imperium adeptus, regnauit annis XIII. Hic fundauit monaſterium Luther prope Brunſuigam, & ibidem ſepultus eſt. Vir omni laude digniſſimus.

De tertio Conrado imperatore.

MCXXXVIII.

Conradus III, nepos Henrici Cæſaris, frater Friderici ducis Sueuiæ, electus eſt in regem Romanorum, adhuc viuente Lothario ſuperius memorato. Tandem pace inter eos facta, Lotharius apud Veronam moritur, & apud Brunſuigam in monaſterio Luther ſepelitur. Conradus Aquiſgrani à Theodeuino, Portuenſe epiſcopo, apoſtolicæ ſedis legato, coronatus, regnauit annis XV. Ipſe mortuus eſt, & ſepultus in Spira.

Hugo de ſancto Victore, vir doctiſſimus & deuotus, moritur.

Eugenius III, monachus & diui Bernardi diſcipulus, factus papa conſtituit, vt ſtudium in eccleſiis habeatur in Grammatica, & aliis artibus liberalibus. Ipſe etiam canonizauit imperatorē Henricum Babenbergæ, rogatu Conradi imperatoris, & prælatorum.

MCXXXIX.

Obiit ſanctus Otho, Babenbergenſis epiſcopus.

De principibus Turingiæ.

MCXL.

Landgrauius Turingorum Ludouicus obiit, cuius filius Ludouicus ab imperatore Conrado III principatum ſuſcipit. Eodem anno fundata eſt baſilica in valle S. Georgij. Nota quòd primus Ludouicus, de quo Landgrauij Turingiæ nati ſunt, vocabatur Ludouicus Dedus Barbatus: & ipſe deſcenderat de genealogia Caroli Magni imperatoris. Et cùm eſſet vnus de ducibus Sueuiæ, præliis annihilatus inde ceſſit. Cùm autem dudum duces Turingorum defeciſſent, idem Ludouicus Barbatus ſuſcepit principatum dictæ terræ, quæ tunc per plures diſtracta & vſurpata, ceſſauit dici ducatus. Sed vſque hodie princeps præfatæ terræ non dux, ſed Landgrauius, quod latinè ſonat Comes prouincialis, appellatur. Dictus Ludouicus primùm ædificauit caſtrum Wartbergum in vertice montis exceſſi, ſuper ciuitatem Iſenacum. Et ipſe & filij eius, & filij filiorum, ſuper ſæpe dictam terram Turingiam, à tempore ſancti

cti Henrici imperatoris, vſque ad tempora imperatoris Friderici II, per ſex generationes principantur.

De Friderico imperatore.

MCLIIII.

Fridericus dux Sueuorum, frater Conradi imperatoris, imperium adeptus, regnauit annos XXXIX.

De Petro Langobardo, & Gratiano.

Petrus Langobardus Magiſter floruit, qui quatuor libros ſententiarum, & gloſſas Pſalterij, & Epiſtolarum Pauli vtiliter compilauit, & Magiſter Gratianus Decretum. Beatus Bernhardus migrauit ad Chriſtum.

Tres Lunę in cœlo viſæ ſunt, & in media ſignum crucis: nec multo pòſt viſi tres Soles. Contra Alexandrum papam qui canonicè electus fuit, duo alij eliguntur, & fauorib. imperatoris Friderici fulciuntur. Durauit hoc ſchiſma aliquot annis. Intra quod tempus Teutonici, qui apud Tuſculum pro imperatore morabantur, Romæ ab hora nona vſque ad veſperam tot millia hominū occiderunt, quot nunquam antea è Romanis occiſi ſunt.

De Mediolano capto.

MCLXII.

Imperator Fridericus primus Mediolanum cepit & expugnauit. Tunc Reinaldus, archiepiſcopus Colonienſis qui cum eo erat, impetrauit corpora trium Magorum qui Chriſto infanti munera obtulerunt, quæ Mediolani extra muros ante portam Romanam in eccleſia ſancti Euſtorgij ſeruabantur pariter, in vno ſarcophago marmoreo. Quibꝰ impetratis, Coloniam gaudens ſecum tulit, & in eccleſia maiore honorificè collocauit.

De Nobilibus ſubmerſis.

MCLXXXIIII.

Rex Henricus, filius imperatoris Friderici, primùm venit Erfordiam, volens concordare Conradum archiepiſcopum Moguntinum, & Landgrauium Turingiæ Ludouicum, diſcordantes. Cumque in cœnaculo reſiderēt cum nobilibus terræ; repentè pauimento diſrupto, multi in latrinam ſubtus exiſtentem ceciderunt, videlicet comes Fridericus de Abinberg, comes Henricus de Suartzburg, comes Haſſiæ Gotmarus, comes Fridericus de Kirchberg, Burchardus comes de Wartberg. Factum hoc VII cal. Auguſt.

De obitu Friderici imperatoris.

MCXC.

Imperator Fridericus I, vir catholicus, peregre vltra mare profectus, cum multa turba cruce ſignatorum militantium per deſertum Romaniæ; poſtquam glorioſè triumphauit de inimicis Chriſti, in modico flumine, in quod balneandi gratia poſt meridiem deſcenderat, apud Armeniam in die Apoſtoli Barnabæ, multis præſentibus, caſu ſubmerſus eſt. Huic ſucceſſit filius eius, rex Henricus, eodem anno; & regnauit annis VII.

De tempeſtate magna.

Eo tempore tantæ pluuiæ cum tonitruis, & fulminibus, & tempeſtatibꝰ factę ſunt, quanta nulla memorat hominum antiquitas. Lapides ad quantitatem ouorum quadranguli, cum pluuia mixti de cœlo cadentes, arbores, & vineas, & ſegetes deſtruxerunt, & multos homines occiderunt. Corui quoque & plures aues, per aërem in hac tempeſtate volantes, viſæ ſunt carbones viuos in roſtris portare, & domos incendere. Henricus VI contra Romanam eccleſiam ſemper tyrrannidem exercuit. Ipſe veneno interiit, ſepultus in Spira.

MCXCI.

Eclipſis Solis facta eſt in vigilia Ioannis Baptiſtæ.

De Philippo & Othone.

MCXCVIII.

Philippus dux Sueuorum, frater imperatoris Henrici V, in regem Romanorum electus eſt. Cui ſe papa Innocentius III oppoſuit, quia frater ſuus imperator Henricus, contrarius fuerat eccleſiæ Romanæ: ordinauitque papa, vt Otho filius ducis Saxoniæ Aquiſgrani coronaretur.

SIFFRIDI PRESBYTERI MISNENSIS EPITOMES

LIBER SECVNDVS.

M C C.

COnradus archiepiſcopus Moguntinus obiit, pro quo eliguntur duo; Lutpoldus Wormacienſis epiſcopus, & Siffridus Bingenſis præpoſitus.

M C C I.

Sancta Cunegundis imperatrix & virgo canonizata eſt ab iſto papa Innocentio III. Eodem anno vrbs Conſtantinopolis capta eſt, & ſpoliata à Chriſtianis pluribus rebus.

M C C I I.

Rex Philippus à papa Innocentio excommunicatur, & rex Otho ab eodem papa Romæ in imperatorem vngitur, & Siffridus archiepiſcopus Moguntinus cõfirmatur.

M C C I I I.

Dux Bohemiæ Turingiam vaſtauit, & iterum veniẽs in Turingiam, voluit cum rege Philippo confligere, ſed territus reuertitur.

M C C I I I I.

Rex Philippus in Turingia Veiſenſeham obſedit, & ducem Bohemiæ in regem primum coronauit in illo regno.

M C C V I I I.

Rex Philippus Babenbergę occiſus eſt à Palatino comite de Witligsbach, & in Spira ſepultus.

De ſecundo Friderico imperatore.

M C C I X.

Papa Innocentius III Fridericum II, filiũ imperatoris Henrici V, ad ſceptrum regni ſublimauit, adhuc viuente Othone imperatore, quem pridem idem papa excommunicauerat. Qui excommunicatus fuit vſque ad obitum ſuum; ſed in articulo mortis à prælatis abſolutus eſt. Fridericus II imperium adeptus regnauit annis XXX. Hic erat ingenioſus, ſtudioſus, & literarum ſcientia magnus; leges optimas pro libertate eccleſiæ & contra hæreticos edidit. Iſte ſupra omnes diuitiis & gloria abundauit. Tandem filios ſuos reges conſtituit ſuper diuerſa regna, videlicet Conradum, Meinfridum, & alios. In diebus ipſius tam Latinorum, quàm Teutonicorum, & aliarum nationum, prouincię multa pace, & tranquillitate, & abundantia gaudebant.

De Landgrauio Hermano.

Eo tempore Landgrauius Turingiæ Hermanus, filius Landgrauij Ludouici, mortuus eſt, & ſepultus in Iſenaco, in eccleſia ſanctæ Catharinæ, monialium ordinis Ciſtercienſis; relinquens quatuor filios, Ludouicum, Henricum cognomine Raſponem, Conradum, Hermanum. Ludouicus duxit ſanctam Elizabetham, filiam regis Vngariæ in vxorem. Henricus Raſpo poſtmodo vnctus eſt in regem Romanorum. Conradus verò, ordinem fratrum domus Teutonicæ ingreſſus, factus eſt magiſter ordinis eiuſdem generalis. Hermanus mortuus eſt, cùm eſſet annorum quindecim, & ſepultus eſt apud patrem ſuum Iſenaci.

M C C X I I.

In Accarone cœpit ordo fratrum domus Teutonicæ. Eodem anno imperator Otho Wiſſenſcham obſedit.

De ſancta Elizabetha.

Regnãtę imperatore Friderico II, claruit beata Elizabetha, regis Vngariæ inclyta filia, ſoror Belu, ex matre filia ducis Meranię. Hanc pater ſuus in annis infantiæ, exiſtentem trium annorum, deſponſauit illuſtri principi Ludouico, qui poſt patrem ſuum Hermanum terræ Turingorũ tenuit principatum, cuius proſapia de nobiliſſima ſtirpe Caroli Magni imperatoris originẽ traxit. Cùm autem beata Elizabetha prædicto ſuo coniugi Landgrauio Ludouico vnũ filiũ Hermanum nomine, & duas filias peperiſſet; cõtigit vt idẽ princeps Ludouic⁹ vnà cũ imperatore Friderico, & multa militia cruce ſignatorum

torum ad terram ſanctam properaret, vt transfretātes, eam terram quam ſaluator noſter ſui ſanguinis effuſione ſacrauerat, ipſi de Saracenorum manibus liberarent. Cùm fines Appuliæ attigiſſent, & in ciuitate quæ Hydruntum dicitur, morarentur, dictus Landgrauius Ludouicus, Deo dilectus & hominibus, carnis debita ſoluens feliciter in Domino obdormiuit. Comites & milites oſſa domini ſui, vtiq; militis Chriſti, inde tollentes, nō ſine magno planctu & lachrimis ad terram Turingiā reuexerūt, & in monaſterio quod dicitur Reinhardbornum, ſepelierūt, anno MCCXVII. Beata Elizabetha, orbata ſponſo ſuo fidiſſimo, omnia quæ de dotalitiis habere poterat, quæq; de regia aula patris in auro, & argento, & ornamentis ſecū attulerat, in vſus pauperum conuertebat; in ciuitate Haſſiæ quæ Martburgū dicitur, hoſpitalis iaciens fundamenta. Huius famula fuit Iſentrudis. Elizabethæ virtutibus & miraculis innumeris, coram papa Gregorio IX, & ſenatu cardinalium examinatis & approbatis, ipſe ſummus pontifex conſenſu omnium & applauſu hanc glorioſam Elizabetham Sanctorum catalogo annotauit, anno MCCXXXV, in vrbe Peruſia. Sequente anno dum ſancta oſſa ipſius transferri deberent, multitudo cleri & populi innumerabilis ad tumbam eius ad ciuitatem Martburgum cōfluxit. Sed & imperator Fridericus cum epiſcopis, & prælatis, atque principibus ibidem affuit, & coronam auream obtulit, multaq; priuilegia & donaria largiter tribuit. Trāſlatione ergo ſolenniter peracta, ſinguli ad propria cum gaudio redierunt.

MCCXVII.

Imperator Otho obiit Brunſuigæ.

MCCXXI.

Beatus Dominicus migrauit ad Chriſtum, & ſepultus eſt in ciuitate Bononia. Eodem anno Iudæi in Erfordia occiſi ſunt.

MCCXXII.

Engelbertus Colonienſis archiepiſcopus occiſus à comite Friderico de Iſenberg, qui & ipſe in vltionem effuſi ſanguinis crurifragio interiit. Eodem anno Damiata à Saracenis reſumpta eſt.

MCCXXIIII.

Tartari magnam multitudinem Ruthenorum proſtrauerunt.

MCCXXVII.

Imperator Fridericus cum multa turba cruce ſignatorum ad ſanctam terram properauit. Sed illud paſſagiū impeditum fuit.

MCCXXVIII.

Ieruſalem Chriſtianis reſtituitur. Gens Scotorum tūc temporis ferè duobus annis diſcurrendo terras pertranſiuit.

MCCXXX.

Archiepiſcopus Moguntinus Siffridus II obiit in Erfordia, cui Siffridus III ſucceſſit.

De filiis beatæ Elizabethæ.

MCCXXXI.

Beata Elizabetha tranſiit, relinquens vnum filium Hermanum, & duas filias, quarum vnam duxit dux Brabantię, altera verò Gerdrudis nomine, monaſteriū ingreſſa, cœlibem vitā duxit. Hermanus Landgrauius, filius Landgrauij Ludouici, & ſanctæ Elizabethæ, ducēs vxorem, poſt celebratas nuptias veneno perempt9 eſt, à quadam malefica nomine Berchta de Seberg, quæ fuit vxor cuiuſdam nobilis de curia dicti principis. Iſte ergo Landgrauius Hermanus mortuus eſt, nō relinquens hæredem. Eodem tempore dux Bauariæ Ludouicus occiſus eſt à graſſatoribus, vt dicebatur, immiſſis ab imperatore Friderico.

De Henrico Marchione Miſnenſe.

Hoc tempore Marchio Miſnēſis Henricus, cognatus Lādgrauij Turingorum, Ludouici & fratrum ſuorum, cùm haberet duos filios Albertum & Ditericum, quos genuerat ei nobilis & inclyta princeps Conſtantia, filia ducis Auſtriæ, cum magna pompa & faſtu venit ad curiā Friderici imperatoris; petens filiā ipſius Cęſaris Margarethā dari ſuo filio vxorem. Iſte princeps Marchio Hēricus diuitiis & gloria omnes principes Germanicos āteibat, eratque largus valde & munificus, multa militum famulorumque caterua munitus, ſemper hilaris, ſemper viuens in magnis delitiis & honore. Hic nō ſolùm baronibus, & militibus, & capitaneis, & famulis ſuis, imò etiam aliis principibus & nobilibus victū, & precioſum veſtitum, abundanter & largiter tribuebat. In tanta gloria & prodigalitate in curia Cæſaris apparuit, vt non ſolùm principes & nobiles, ſed & ipſe imperator & Auguſtus in

ſtuporem verteretur. Tandem adepta filia imperatoris, tradidit eam Alberto filio ſuo in vxorem, quem præcedente tempore Landgrauium conſtituit Turingorum. Hęc genuit dicto Alberto tres filios, Henricum, Fridericum, Ditericum.

MCCXXXII.

In Teutonia multi hæretici tonſi & cremati ſunt à magiſtro Conrado de Martburg, ex cõmiſſione domini papæ Gregorij.

MCCXXXIII.

Idẽ Magiſter Conradus de Martburg, prædicator verbi Dei, confeſſor beatæ Elizabethæ, occiſus eſt & ſepultus in Martburg, in eccleſia ſanctæ Elizabethæ.

MCCXXXVI.

Præſente imperatore Friderico, & populi innumerabili multitudine beata Elizabetha tranſlata eſt.

MCCXXXVIII.

Tartari in Hungaria & Polonia multa millia Chriſtianorum occiderunt. Contra ipſos Gregorius papa fecit crucẽ prædicari. Similiter contra Stetingos, de quibus quinque millia hominum à cruce ſignatis occiſi ſunt. Eodem anno Landgrauius Conradus frater Ludouici, Fritſlarẽſibus humiliter ſatisfecit, & intrans ordinem fratrum domus Teutonicę, vitam in bonis operibus cõſummauit. Et hic ſepultus eſt apud Martburg in eccleſia beatæ Elizabethæ, vbi domus Teutonicæ fratres magnum habent conuentum militum, & clericorum, & aliorum fratrũ ordinis: ibique pauperibus & aduenis caritatiuè neceſſaria victus miniſtrantur.

MCCXLVI.

Landgrauius Turingiæ Henricus, cognomine Raſpo, in regem Romanorum electus eſt, annuente papa Innocẽtio, qui eidem Henrico infinitam pecuniam miſit, vt imperatori Friderico pręualere poſſet. Eodem anno dux Auſtriæ, cùm vno die bis triũphaſſet, in ipſo conflictu à propriis hominibus ſuis occiſus eſt.

De conflictu regum.

MCCXLVII.

Rex Romanorum Henricus Conradum, filium imperatoris Friderici, apud Francofordiam in die ſancti regis Oſualdi prælio vicit. Eodem anno idem Henricus VII rex mortu' eſt, & ſepultus apud patrem ſuum Landgrauium Hermanum in Iſenaco, in eccleſia Sanctimonialium ordinis Ciſtercięſis. Et in iſto defecerunt iſti nobiles principes Turingiæ, qui de proſapia Caroli Magni imperatoris originem traxerunt. Tunc marchio Miſnenſis Henricus Turingiam & Saxoniæ palatinatum ſibi vſurpat. Quamobrem graue bellum inter ipſum & duciſſam Brabantiæ poſtea eſt exortum.

De rege Vilhelmo.

MCCXLVIII.

Comes Hollãdiæ Vilhelmus in regem Romanorum electus eſt, & ciuitatem Aquiſgrani expugnauit, & ibidẽ à duobus cardinalibus coronatus regalem accipit benedictionem. Eodem anno obiit dux Brabantiæ.

De rege Franciæ.

MCCXLIX.

Rex Franciæ Ludouicus Damiatam expugnauit, & in poſſeſſione pacifica habuit. Poſtea in breui à Soldano captus eſt, & centum millia marcarum dedit, & Damiatam reſtituit. Eodem anno obiit archiepiſcopus Moguntinus *Siffridus*, cui ſucceſſit Chriſtianus.

MCCL.

Rex Daciæ procurante frate ſuo Abel, per traditionem & fraudem miſerabiliter eſt occiſus.

MCCLI.

Hugo cardinalis in Teutoniam legatus miſſus, Vilhelmum regem confirmauit, Chriſtianum archiepiſcopum Moguntinum depoſuit, Gerhardum eidem ſubrogauit.

De morte Friderici imperatoris.

MCCLII.

Imperator Fridericus II ad extrema vitæ deueniẽs, perceptis eccleſiaſticis ſacramentis, mortuus eſt & ſepultus apud Fogiam.

MCCLIII.

Rex Vilhelm' cõtra comitiſſam Flandriæ pugnauit, & victoriã habuit. Eodem anno obiit rex Bohemiæ.

MCCLIIII.

Alexander IIII Ezelinum tortorem Chriſtianorum, interfectorem ſexaginta fratrum minorum, & aliorum plurimorum

rum

rum fidelium, pro hæretico cum omnibus fautoribus ſuis condemnauit.

MCCLVI.

Rex Wilhelmus occiſus eſt à Friſonibus.

MCCLVIII.

Tartari expugnauerunt partes Orientales, videlicet regnum Indiæ, regnũ Armenię, regnum Niniue, regnum de Waldach, regnum etiam Hieroſolymitanum, Antiochiam, & partes Chriſtianorum vltra mare.

MCCLX.

Gerhardus archiepiſcopus Moguntinus mortuus eſt in Erfordia, & ſepultus ibidem, cui ſucceſſit Wernherus. Eodem anno duciſſa Brabantiæ, filia beatæ Elizabethæ cum magno exercitu & armis bellicis intrauit Turingiam, ducens ſecum filium ſuũ Landgrauium Haſſię, qui tunc erat annorum duodecim, dictamq; terram ſpoliis & incendiis deuaſtauit: quia marchio Miſnenſis prędictam terram ſibi vſurpauerat, cùm tamen filius iam dictæ duciſſæ, Landgrauius ſcilicet Haſſiæ, propinquior eſſet hæres.

De Nigromantico in Friberga Miſniæ.

In diebus iſtius marchionis Henrici, accidit quoddã valde miſerabile & horrendum in Friberga ciuitate dicti principis. Quidã enim ſcholaris, amore cuiuſdã puellæ nimiùm ſtimulatus, conſilium atque ſuffragium à quodam nigromantico, promiſſa pecunia, requiſiuit, vt ſibi puellam impetret. Ille autem in quoddam cellarium eundẽ ſcholarem ſecum ducens, & ſphæras ac figuras (vt aſſolent) circum ſe ſuper pauimentum deſcribẽs, cœpit legere coniurationes diabolicas. Poſtquam autẽ multa phantaſmata diaboli ſe vtriuſque oculis ingeſſiſſent; tandem diabolus in forma illius puellæ apparuit, ſeq; illi in eius amore ardente eminus exhibebat. Ille cæco amore ductus, cùm manũ extra ſphæram extenderet, volens amaſiã ſuam deprehendere, ſtatim à dæmonio arreptus, & ab eo parietibus cellarij alliſus & cõquaſſatus, ſupra nigromanticum illum eſt proiectus mortuus. Tunc ille ferè exanimis factus, inde ſe mouere non potuit, ſed toto reſiduo illius noctis mortuum ſuper ſe proſtratum ſuſtinens voces edebat miſerabiles. Manè multi de ciuitate, auditis huiuſmodi clamoribus, conturbati & territi conuenerunt, & ipſum inde ſeminecem eduxerunt.

MCCLXI.

Soldanus Babyloniæ, rex Ægypti, reſumptis viribus cum exercitu barbarorum clàm irruit in caſtra Tartarorum, & multa ex eis millia interficit. Hoc anno quatuor metropolitani, Mogũtinus, Treuerenſis, Bremenſis, Magdeburgenſis, à papa Alexandro IIII Romæ conſecrati ſunt. Eodem anno multa millia Flagellatorum prodierunt in mundum, dicentes hominem ab omnibus peccatis abſolui, ſi in tali ſecta per vnum menſem verſaretur.

MCCLXI.

Celebrata ſunt concilia in Moguntia ab archiepiſcopo Wernero, & aliàs ab aliis archiepiſcopis, iubente papa Alexandro, cõtra Tartaros & alia pericula, vt per verbum crucis & orationes fidelium inimicis eccleſiæ reſiſteretur.

MCCLXII.

Venit quidã cum exercitu magno dicẽs, ſe eſſe imperatorem Fridericum qui ante decem annos mortuus fuerat.

De conflictu principum.

MCCLXIII.

In vigilia Apoſtolorũ Simonis & Iudę, illuſtres principes Albertꝰ Turingiæ Lãdgrauius, & germanus eius marchio Ditericus de Landisberg, conflictum habuerunt cum duce Saxoniæ Alberto, & glorioſè triumphantes ceperunt ipſum ducem, & comitem Henricum de Anhald, & alios plures comites & nobiles.

MCCLXIIII.

Stella quæ dicitur cometes viſa eſt.

MCCLXV.

Clemẽs IIII, à ſancto Petro CXCIIII, ordinatur. Hic cum Meinfrido, rege Apulię, filio imperatoris Frider. graue prælium habuit. Eodem anno Soldanus Babyloniæ impugnans Chriſtianos, in terra ſancta cepit Azotum, caſtrum domus hoſpitalis, & caſtrum & ciuitatẽ Cæſaream, & ciuitatem Capham.

De conflictu regum.

MCCLXVI.

Clemens papa præcepit crucem cum magna indulgẽtia prædicari in ſubſidium

Digitized by Google

terræ ſanctæ. Eodem anno comes Carolus, frater regis Franciæ Ludouici, conflixit cum Meinfrido rege, filio imperatoris Friderici, & vicit, & occidit eum. Quo facto papa fecit Carolũ regem Siciliæ. Eodem anno comes Hoẽnloius, & ciues Wurtzburgenſes conflixerunt cum comite Hermano de Hennenberg apud ciuitatem Kitzingen iuxta Mogũ fluuium pro epiſcopatu, quia duo per diſſenſionẽ electi fuerãt. Sed comes Hoẽnloius cum omnibus ſuis cruce ſignatis victoriã habuit. Hoc etiã anno Soldanus Babyloniæ ſubiugauit ſibi Ieruſalem, Bethleem, Nazareth, Galilæam totam, & alias multas munitiones. Cepit etiam, & ſuffodiẽs caſtrum munitiſſimũ quod dicitur Caphet, in quo fratres domus Teutonicæ & alios Chriſtianos inuẽtos duris vinculis cõſtrinxit, ad duo millia & plures. Hos õnes in fide examinari fecit. Ipſi verò omnes præter octo in cõfeſſione Chriſti occiſi ſunt.

MCCLXVII.

Cruce ſignati ſunt in ſubſidium terræ ſanctæ, rex Frãciæ Ludouicus, rex Anglię, rex Aragoniæ, rex Nauarræ, archiepiſcopus Rotomagenſis, & alij plures. Eodem anno beata Heduigis, quondam duciſſa Poloniæ, canonizata eſt à papa Clemẽte.

De Conrado & Carolo.

MCCLXVIII.

Clemens papa crucem prædicari fecit contra regem Conradum, filium imperatoris Friderici, & cõtra ciuitates Thuſciæ & Lãgobardiæ illi adhærentes. Inito autem conflictu inter Conradum & Carolum, victoriã habuit Conradus, ſed à quodã potente Langobardo in munitionem receptus, traditus eſt fraudulenter cum marchione de Baden, & comite Piſano. Qui poſt paucos dies à Carolo capitalem ſententiam acceperunt, prius tamen confeſſione facta.

MCCLXIX.

Soldanus expugnat Antiochiam, & occidit in ea multa millia hominum.

De filia imperatoris.

MCCLXX.

Obiit rex Vngariæ Bela. Eodem anno inclyta & nobiliſſima princeps Margaretha, filia imperatoris Friderici, Turingiæ Landgrauia, cùm multas contumelias & cõminationes etiam mortis à marito ſuo Landgrauio Alberto indignè pertuliſſet; tandẽ exiſtens in caſtro Wartbergo, ſuffragio cuiuſdã militis per murum in ſporta de altiſſima rupe eiuſdem caſtri demiſſa cum duob. tantùm pediſequis & duobus camerariis fugam iniit. Ipſa namq; inter cæteras pediſequas ſuas vnam habuit, quæ Cunegundis de Iſenberg vocabatur, quam idem Landgrauius amans, & cum ea frequenter adulterans filiam Cæſaris exoſam habuit & deſpectam. Abbas Fuldenſis dictam filiam imperatoris fugientem vſq; ad Francofurdiam deduci fecit: vbi à ciuibus honorificè ſuſcepta & pertractata; ibidem defuncta eſt eodem anno, & honore regio tumulata per archiepiſcopum Moguntinum.

MCCLXXI.

In Teutonia fames valida fuit, & tribus annis durauit, ita quòd multi homines fame perierunt.

MCCLXXII.

Rex Vngariæ Stephanus poſt plurima prælia, inter ipſum & regẽ Bohemiæ Odoacrum habita, mortuus eſt.

MCCLXXIII.

In feſto S. Michaëlis, in Francofurdia, electus eſt in regem Romanorũ Rudolphus de Habisburg, comes prouinciæ Alſatiæ, & ſtatim Aquiſgrani coronatus.

De Rudolpho imperatore.

MCCLXXIIII.

Lugduni celebratũ eſt concilium magnum, præſente papa Gregorio x. Hic electionẽ regis Rudolphi confirmauit, reprobatis nunciis regis Hiſpaniæ, & regis Bohemiæ. Ipſe namq; rex Bohemiæ Odoacrus ſolennes nuncios, & multam pecuniam, & munera ad curiã domini papæ Gregorij tranſmiſerat, eò quòd ipſe ad imperium aſpiraret. Papa munera non attendens circumſedentibus ſic dicebat, Cùm in Alemania plures principes & comites habeamus, quare vellemus Sclauũ ad imperium ſublimare? Rudolphus itaq; imperium adeptus, regnauit annis XVIII. Iſte in diebus ſuis tranquillã pacẽ procurauit, ęquus iudex diuiti & pauperi extitit, eccleſias & hoſpitalia defẽdit & protexit. Cùm videret, milites humilibus perſonis ſecum loqui cupientibus acceſſum ad ſe prohibere, dixit, Per Deum, date hominibus accedendi locum. Non enim propter hoc ad imperium ſum electus, vt hominibus in arca præcludar. Vbicunque

proceſſi,

proceſſit, ſi conſpexit aliquem ſecum loqui cupientem, ſtatim ſe illi exhibuit ad confabulandum. Ipſe deniq; omnibus ſe expoſuit, & neminem contempſit. Strenuus erat in armis, in Chriſtiana religione fidelis. Et cùm eſſet miræ prudentiæ, & prouectæ ætatis, hilaris tamē & iucundus ſemper extitit, & cum magna modeſtia & manſuetudine imperium gubernauit.

De Landgrauio & Marchione, fratribus.

MCCLXXV.

Orta diſcordia inter nobiles principes, Albertum Turingorum Landgrauium, & fratrem eius Ditericum marchionem de Landisberg. Ideo marchio Ditericus, & archiepiſcopus Magdeburgenſis Conradus, Turingiam cum magno exercitu armis hoſtilibus inuadentes, caſtrametati ſunt in ciuitate quę Denneſtete dicitur, & tantùm vna nocte inibi permanſerunt. Nam prædictus Landgrauius Albertus, eadem nocte exercitum mille equitū armatorum & vltra, & peditum vulgus innumerabile cōuocans, fratrem ſuum iam præfatū potenter & viriliter de terra Turingia fugat.

MCCLXXVI.

Ioannes XVIII, à ſancto Petro CXCVIII papa ordinatur. Hic dum quendam librum (vt dicebatur) hęreticum & peruerſum dictaret; ſubitò domus in qua ſedebat, ſuper eum corruit, & in tantum concuſſit, vt infra ſpacium quinque dierum miſerabiliter moreretur, replicans ſæpius hæc verba, vel ſimilia, Quid fiet de libello meo? quis complebit libellum meum? Obiit & iſte primo anno pontificatus ſui. Eodem anno rex Romanorum Rodolphus, multa militia & pugnatorum turma collecta, aciem direxit ad Orientem, ſubiiciens ſibi terras quas rex Bohemorum Odoacrus occupauerat, & ſibi illicitè vſurpauerat, videlicet Auſtriam, Stiriam, & Carinthiam, & loca plura alia.

Hoſtis Germanorum papa.

Martinus III papa in tanto odio habebat Teutonicos, vt optaret totam Alemaniam vnam eſſe piſcinam.

De Viſionibus diuerſis.

In illis diebus dum guerrę & prælia inter regem Romanorum Rodolphum, & regem Bohemorum Odoacrum creſcerent, & vtrobiq; malum diſcordiæ augeretur; diuerſæ viſiones & ſomnia veridica de caſu regis Odoacri ſunt diuerſis reuelata. Ipſe namque rex Bohemiæ vidit in viſu noctis, quòd plurima cornua haberet in capite, quæ omnia præter vnum ſibi radicitus ſunt euulſa. Quidam etiam clericꝰ in Alemania vidit in ſomno, quòd fluuius magnus & turbidus, glacie mixtus, raptim traheretur ab Occidente contra Bohemiam, vocemq́; audiuit lamentabilem, clamitātem hæc verba, Dies tribulationis, dies miſeriæ. Quidam quoq; miles nomine Reinbotho, ſimiliter Teutonicus, vidit per ſomnium quindecim Lunas in cœlo pugnare, quarum duæ cęteris erant maiores, & vna ex his duabus habebat foramina multa, in quam cæteræ Lunę impegerunt, & penitus conſumſerunt. Cumq́; iam dictus miles hoc miraretur, vidit regē Bohemiæ propè ſtantem, & multum vomitum emittentem.

De rege Odoacro occiſo.

MCCLXXVIII.

Rex Romanorum Rodolphus, & rex Bohemiæ Odoacrus, multis millibus pugnatorū in campo Auſtriæ quod Marchfeld dicitur, ad pugnādum hoſtiliter ſunt congreſſi. In hoc conflictu vtriſq; exercitibus hoſtiliter dimicantibus, rex Bohemiæ à ſuis traditus, & ad mortem vulneratus occubuit. De eius morte rex Romanorum ſupra modum turbatus eſt, quia commiſerat ſuis, vt ipſum incolumē conſeruarent. Mortuo rege Odoacro, ſtatim maxima clades totius regni eius ſecuta eſt, ita vt per triennium cotidie gens Bohemorum de terra ſua, fame compellente & inopia, relictis habitaculis tranſmigrarent; venienteſque in Turingiam, & Miſnam, & alias partes Teutoniæ, miſerabili inedia per plateas ciuitatum mortui corruerent. Corpus quoq; regis Odoacri ſeruabatur multo tempore inſepultum, quia ipſe fuerat à domino papa excommunicationis ſententia notatus.

De rege Wenceslao.

Filius regis Odoacri vnigenitus, Wenceſlaus II, regnauit pro patre ſuo, cui rex Romanorum Rodolphus filiā ſuam, Guthā nomine, tradidit in vxorem, alteram filiam dedit Carolo filio regis Siciliæ, tertiam duci Bauariæ, quartam duci Saxo-

niæ. Sororem Wenceſlai coniunxit Rodolpho filio ſuo iuniori, quem conſtituit ducem Auſtriæ. Hic defunctus eſt Pragę, & ſepultus in eccleſia cathedrali, relinquens filium nomine Ioannem. Albertus autem, ſenior filius regis Rodolphi, ſucceſſit fratri ſuo in ducatu Auſtriæ, & Ioannes manſit apud auunculũ ſuum Wenceſlaum regem Bohemiæ. Dux Albertus, filius regis Rodolphi, iam duxerat in vxorem Mathildim, ſororem ducis Carinthię & comitis Tyrolenſis, quæ genuit ei multos filios & filias. Primogenitus eius Rodolphus duxit filiam regis Franciæ, quæ in primo puerperio defuncta ſepulta eſt in Vienna Auſtriæ.

De Friderico ſimulato.

MCCLXXXIIII.

Archiepiſcopus Moguntinus Wernerus defunctus eſt. Eodem anno vir quidam ſenex venit in Coloniam Agrippinam, aſſerens ſe eſſe Fridericum imperatorem, qui ante XXXII annos mortuus fuerat. Hic eiectus à Colonia receptus eſt à ciuibus Nuſſiæ.

MCCLXXXV.

Hoc anno obiit rex Siciliæ Carolus, & filius eius in bello occiſus. Mortui etiam ſunt, marchio Ditericus de Landsberg, filius marchionis Henrici Miſnenſis, comites de Orlamũda, Hermanus & Otho, comes Henricus de Suartzburg. Eodem anno vir ille qui finxerat ſe imperatorem Fridericum, crematus eſt in Witzlaria.

De Wernero Martyre.

MCCLXXXVII.

Rex Romanorum Rodolphus in ciuitate Francorũ quæ dicitur Wurtzeburg, colloquium habuit cũ principibus & nobilibus Teutoniæ. Hoc anno felix adoleſcens Wernerus excruciatus eſt à Iudæis, & occiſus in die Paraſceues, ad littus Rheni fluminis in ciuitate Weſela, & in oppido Bacherach ſepultus, cuius ſanctitatem miracula ibidem proteſtantur.

De morte Henrici marchionis.

MCCLXXXVIII.

Obiit archiepiſcopus Mogũtinus Henricus, cui ſucceſſit Gerhardus. Hoc etiam anno inclytus princeps marchio Miſnenſis Henricus defunctus eſt Dreſdæ, & ſepultus in Cella cum patribus ſuis, in monaſterio ordinis Ciſtercienſis. Eodem anno archiepiſcopus Colonienſis captus eſt in prælio, & occiſi ſunt viri circiter mille in ipſo conflictu.

MCCLXXXIX.

Dux Vratiſlauienſis Henricus ſubiugauit ſibi regnum Cracouiæ, & veneno interiit anno ſequente.

De regis aduentu in Turingiam.

MCCXC.

Rex Romanorum Rodolphus intrauit Turingiam, reformans pacem non ſolùm illi terræ, ſed & aliis in confinio eius, & conuocans principes & multos nobiles, in conuiuiis & deliciis cum eiſdem mãſit in Erfordia ciuitate per plures dies. Fueruntq; ſecum ibidem filij ſui Albertus, & Rodolphus dux Auſtriæ qui adhuc vixit, licet de morte ſua anticipando dictum ſit: filiæ quoque eius Iutta regina Bohemiæ, item duciſſa Bauariæ, & duciſſa Saxoniæ, & aliæ multæ nobiles fœminæ.

De excidio terræ ſanctæ.

MCCXCI.

Ciuitas Accaron capta eſt à Saracenis, & multa millia hominum ex vtraq; parte ceciderunt. Et tunc Chriſtiani omnino de terra ſancta expulſi ſunt, quorum multi confugerunt in Cyprum inſulam. Eodem anno obiit glorioſus rex Romanorum Rodolphus, & ſepultus eſt in Spira, anno regni ſui XVIII.

De rege Adolpho.

MCCXCII.

In Francofurdia electus eſt comes Adolphus de Naſſau in regẽ Romanorum, archiepiſcopo Moguntino Gerhardo alios principes ad eiuſmodi electionis cõſenſum attrahente.

De vaſtata Turingia.

MCCXCIIII.

Rex Romanorũ Adolphus manu forti introiuit Turingiam menſe Septembri, multa mala ibidem exercens, ſtuprãs virgines, eccleſias vaſtans, innocentes & iuſtos ſpolians, opprimens, & occidens, & alia plura perpetrans contra normam iuſticiæ. Contigit autem, cùm idem rex Adolphus in Turingia quandã villam pertranſiret

tranſiret quæ Sumeringen dicitur, iuxta quam extructa eſt eccleſia ſancti Gangolfi militis & martyris, vt duæ vetulæ mulieres ad dictam eccleſiam cum rebus ſuis confugerent, quas quidam pedites de exercitu rebus & veſtibus ſpoliantes, nudas perunxerunt pice cum ſebo mixta, deinde in plumis volutantes diſcurrere permiſerunt. Tunc illæ cum fletu & clamore vſque ad regem peruenerunt. Quas videns comes Ditericus de Hoenſtein, lachrymans & regem accedens dixit, Domine videte & miſeremini. Cui rex, Ecquis modò poterit inuenire reos? Et ſic illæ mulieres ad ſua ſunt conuerſæ cũ mœrore, nullam gratiam conſecutæ ſunt.

De vaſtatione Miſnæ, & expulſione principum.

MCCXCVI.

Rex Adolphꝰ, tyrannide ſua in Turingia crudeliter expleta (vt ſuperiùs eſt narratum) ad terram Orientalem caſtra & arma mouit. In qua quibuſdam munitionibus occupatis, quibuſdam funditus deſtructis, direxit aciem contra Miſnam, & tradita eſt ei ciuitas Friberga, in qua caſtrum firmiſſimum ſuffodiens cepit, & multos ſtrenuos viros in eo repertos capitali ſententia condemnauit. Tradita eſt ei quoque Miſnæ caſtrum & ciuitas, & aliæ munitiones terræ. Et tunc marchiones Miſnenſes, Fridericus & Dicemanus germani, filij Landgrauij Turingorum Alberti, nepotes imperatoris Friderici, de iam dictis terris progenitorum ſuorum eliminati ſunt. Quaſdam deinde munitiones in Miſna, & Turingia, & terra Orientali, reſumpſerunt.

De coronatione regis Bohemiæ.

Eodem anno in feſto Pentecoſtes rex Bohemię, Wenceſlaus II, ab archiepiſcopo Moguntino Gerhardo coronatus eſt & vnctus. Et hæc ſolennitas Pragæ peracta eſt regali ſumptu & pompa glorioſa. Affuit ibidem dux Auſtriæ Albertus, filius regis Romanorum Rodolphi, & alij principes Germaniæ & Poloniæ, & epiſcopi multi: ſed gaudium in mœrorem (proh dolor) eſt conuerſum. Nam inclyta Iutta, Rodolphi regis Romanorum filia, dicti regis Bohemię coniunx, cùm nouiter peperiſſet, ſic in ipſo puerperio coronata, dolore inualeſcente, defuncta eſt; relinquens filium nomine Wenceſlaum, & filiam quam poſtmodo iunior dux Carinthiæ accepit vxorem. In eadem ſolennitate principes electores vnà cum archiepiſcopo Mogũtino & rege Bohemię decreuerunt deſtituere regem Romanorum Adolphum, plures articulos contra ipſum producentes. Primus fuit, quia eccleſias vaſtaſſet: ſecundus, quia virgines ſtupraſſet: tertius, quia accepiſſet ſtipendia belli ab inferiore ſe, ſcilicet rege Angliæ, quod Auguſto non licet, nec decet: quartus, quia Rempub. non auxiſſet, ſed magis diſſipaſſet, & ab hoc Auguſtus de cætero vocari non deberet. His aliiſque de cauſis eodem anno eidem Adolpho imperium abiudicantes, ducem Auſtriæ Albertum ipſum regem Romanorum & Auguſtum nuncupant. Eodem tempore groſſi Pragẽſes denarij initium ceperunt, ſub rege Wenceſlao II. Poſt aliquot annos Wenceſlaꝰ, mœrore abiecto de morte reginæ, duxit filiam regis de Calis, ſibique regnum Calis & regnum Cracouiæ ſubiugauit.

De interitu regis Adolphi.

MCCXCVIII.

Inter regem Adolphum iam abiectum, & regem Albertum nouiter electum, graue bellum eſt exortum. Dictis regibus cum multis millibus militum & pugnatorum iuxta Rhenum fluuiũ tempore meſſis ad confligendum congreſſis, multi ceciderunt. Demum ex vtraque parte hoſtiliter dimicantibus, totum pondus prælij verſum eſt in Adolphum, ceciditque non ſolùm gladiis vulneratus, ſed & vngulis equorum conculcatus, & in proprio ſanguine volutatus: miſerabiliter animam exhalauit. Et ſic Deo annuente victoriam glorioſam obtinuit rex nouus Albertus. Itaque Aquiſgrani coronatus regalem accipit benedictionem.

De terræmotu.

Eodem anno ante natiuitatem Domini, magnus terræmotus & inauditus cœpit fieri in Thuſcia, qui protendebatur tempore & loco. Tempore quidem, quia continuauit octo hebdomadas, & factus fuit ſingulis dieb. pluries: loco verò, quia cœpit in ciuitate quæ dicitur Forliuium, & protendebatur per tres diætas vſque ad Reate ciuitatem, in qua tunc morabatur papa Bonifacius cum cardinalibus, & de Reate per diætas vſq; ad muros vrbis Ro-

mæ. Fuit autem tam vehemens ille terræmotus, vt in diuerſis caſtris & ciuitatibus multas turres & domus ſubrueret: quarum ruina quot homines vtriuſque ſexus obruti & perempti fuerint, quis enarrare ſufficiat? Idem papa dum altari diuina celebraturus aſtaret, ſubitò terra horribili motu & ſtridore concutitur, parietes baſilicæ quatiuntur, lapides colliſi ad inuicem diſſecantur. Quid plura? Papa ex huiuſmodi ſtrepitu terribili defecit viribus, & licet vallatus eſſet turba cardinaliũ & militum, inter manus miniſtrorum corruit, vixque eductus de eccleſia fugã cum cæteris iniit. Hoc anno fuit viſa ſtella quæ dicitur cometes.

De euchariſtia vendita.

MCCXCIX.

Iudæi perfidiſſimi corpus Chriſti ſacrũ in nocte ſancti Paſchatis emptum à cuſtode eccleſiæ in ciuitate Franconiæ quæ Rœtingen dicitur, per diuerſas ciuitates & caſtella aliis Iudęis diſtribuerunt. Quędam religioſæ mulieres quæ ſacras vigilias ad tumulum crucifixi obſeruabant (ſicut moris eſt in Teutonia) cùm hora matutinarum de eccleſia prodeuntes, irent ad excitandum eccleſiæ presbyterum, vt crucifixum de monumento ante matutinas ſecundum conſuetudinem ſubleuaret; viderunt ſuper domum Iudæi qui ſacramentum emerat, duo rutilare luminaria. Cumque attonitæ ſtarent, & ſecum quærerent; ſuperueniens presbyter interrogat, quid conferant; videnſq; cum ipſis luminaria, compertoque quòd Iudæus cum cuſtode in eccleſia fuiſſet & iuxta altare, cautè vocat iudicẽ ciuitatis & quoſdam de ciuibus, qui irruentes in domum Iudæi, ipſum & cuſtodem eccleſiæ ceperunt. Qui ſtatim coacti facinus perpetratum cõfeſſi ſunt. Iam verò (vt dictum eſt) idem corpus Chriſti per diuerſas Iudæorum diſperſum fuerat manſiones, qui ſæpe dictum corpus Chriſti ſacratiſſimum acubus & ſubulis pungentes, & in mortariolis tundentes, & per illas puncturas & tunſiones ſanguinem elici conſpicientes, tandem in diuerſis locis ſub terra ſuffoderunt. Sed Deus omnipotens ſacramentum ſalutis, multis miraculis prodẽtibus, ſuis fidelibus propalauit. Quapropter Chriſtiani inſurgentes contra Iudęos, eos per diuerſas ciuitates & loca turmatim occiderunt. Contigit, vt multi Iudæi ad quoddam caſtrum confugerent, vt ſe ibidem defenſarent. Cumque Chriſtiani ad expugnandum dictum caſtrum forti manu conueniſſent, & illud iam vallaſſent; quædam virgo Iudæa de eodem caſtro importunis clamoribus rogabat Chriſtianos, vt ipſam inde eriperent & baptizarent. Iudæis ipſam deorſum trahentibus & increpantibus, illa de manibus eorum elapſa, de altitudine caſtri ſe præcipitem dedit. Sed ecce mirum in modum ipſa quaſi manibus angelicis portaretur, illæſa deſcendit, & mox ad fidem Chriſti & baptiſma confugit.

De archiepiſcopis rebellantibus.

MCCC.

Tres archiepiſcopi; Gerhardus Moguntinus; Treuirenſis, frater ſcilicet regis Adolphi; & Colonienſis, ſe contumaciter contra regem Romanorum Albertum erexerunt, & orto graui bello inter eoſdem hoſtiliter pręliatum eſt, vſque ad annum ſequentem.

De rege Franciæ.

MCCCI.

Stella cometes viſa eſt, quæ ante Natiuitatem Domini poſt occaſum Solis apparuit, & ante mediam noctem occidit. Comam fudit ad orientem, & viſa eſt per noctes quindecim. Eodẽ anno rex Franciæ cum magno exercitu pugnatorum contra ciuitates Flandriæ quibus indixerat bellum, properauit: ſed ipſis rebellantibus, multa millia nobilium & militum aliorumque pugnatorum de exercitu regis ceciderunt.

De curia regis Romanorum indicta.

MCCCII.

Facta pace inter regem Romanorum Albertum, & archiepiſcopos ſuprà dictos quos idem rex multum humiliauerat; ſtatim ipſe rex facto edicto, omnibus principibus præcepit, vt ad curiam ſuam in feſto Sebaſtiani martyris Merſeburgi celebrandam conuolarent. Sed quia ſæpe dictus archiepiſcopus Moguntinus Gerhardus, quibuſdam literis regis Bohemiæ Wenceſlai incitatus, contra maieſtatem Auguſti ſe temerariè erigens, pacem & fidem datam violaret; fuit dictæ curiæ celebritas impedita. Idem Gerhardus ſæpius

pius arroganter & iactanter dicere ſolebat, ſe habere adhuc reges in pera ſua, quaſi ipſe ſolus poſſet reges Romanorum deponere & creare. Sed mentita eſt iniquitas ſibi: ipſe namque longè ante regem Albertum mortuus eſt. Itaque tres archiepiſcopi memorati, ſcilicet Moguntinus, Treuerenſis, Colonienſis, vnà cum rege Bohemiæ, contra regem Romanorum Albertum conſpirabant.

De Conrado martyre.

MCCCIII.

Iudæi perfidi effuſione ſanguinis Chriſtiani aſſueti, ſcitum quendam puerum ſcholarem, Conradum nomine, filium cuiuſdã militis in Weiſenſeha ciuitate Turingiæ, multis cruciatibus affligentes, & ſectis omnibus neruis & venis totum ſanguinem eius elicientes, ante feſtum Paſchatis crudeliter occiderunt. Sed Deus omnipotens qui glorioſus eſt in ſanctis ſuis, innocẽtis pueri necem occultari non ſuſtinens, & homicidas perdidit, & martyrium innocentis multis miraculis decorauit. Cùm enim dicti Iudæi puerum occiſum occultè per plura loca Turingiæ ducerent ad tumulandum, Deo diſponente nuſquam abſcondere valuerunt. Vnde ipſum reducentes apud prædictam ciuitatem Weiſenſeham, in quadam vinea ſuſpenderunt. Tandem tam crudeli homicidio prodito, & rei veritate comperta; milites de caſtro proſilientes, & ciues eiuſdem ciuitatis, reliquumq́; vulgus, vnà cum marchione Friderico filio Lãdgrauij Turingiæ Alberti, repugnãtes turmatim occiderunt.

Hoc anno nobiles domini de Columna, ceperunt papã Bonifacium, & ſeruabant tamdiu in cuſtodia, quouſq; compoſuiſſet cum eis pro voluntate eorum. Quo facto, ipſe nullum cibũ amplius ſumere voluit. Sed cùm ab amicis ſuis rogaretur, vt cibum caperet, cum indignatione reſpondit, Nolo comedere, nolo amplius viuere, & ſic mortuus eſt, anno pontificatus ſui nono, & poſitus in tumba precioſa, quam ſibi extruxerat in baſilica ſancti Petri, in monte aureo.

De prælijs regis Romanorum, & regis Bohemiæ.

MCCCIIII.

Facta concordia inter regem Romanorum Albertum & archiepiſcopos ſæpe dictos, rex Bohemiæ Wenceſlaus adhuc Auguſto ſe opponens, pluribus principibus & baronibus, & militibus multis larga ſtipendia tribuit, quibus ad rebellandum dicto regi Alberto ſe muniret. Inter hos præcipui erant marchiones de Brandenburg, ſcilicet Otho cum telo; & Hermanus Longus, gener Auguſti; filius quoque regis Adolphi Ropertus. Rex igitur Romanorum Albertus, vocatis ad ſe, archiepiſcopo Moguntino Gerhardo, & duce Bauariæ Othone, aliiſq; epiſcopis & principibus atque baronibus quàm plurimis, collegit ſibi prælectam militiam, & ſic ad præliandum regali comitatu proceſſit. Deſcendens per Bauariam, aſſumpto filio ſuo Rodolpho duce Auſtriæ, valde ſtrenuo in armis, qui gener fuit regis Auſtriæ, aciem duxit contra cõfinia Morauiæ & Bohemorum. Tunc occurrerunt ei in auxilium, ab eodem Auguſto vocati, Vngari & Poloni. Sed cùm eædem gentes Morauiam & confinia eius inaudita veſania deuaſtarent, ita vt virorum & mulierum manibus perforatis, & funibus innexis ipſos ſic deducerent, infanteſque ad ſellas equorum connecterent, virgines quoq; in cõſpectu omnium conſtuprarent; rex expauit, ipſoſque à ſe abegit, & ad ſua redire coëgit. Quo comperto, dicti Vngari & Poloni populum turmatim de terra tanquam greges abigebant, dicẽtes ſe nequaquam debita ſtipendia percepiſſe. Quo audito, Auguſtus fortiſſimum exercitum poſt eos deſtinauit, qui ipſos inſequentes, & vltra mille ex eis proſternentes, captiuos quos abduxerant, reduxerunt. Multi tamen deducti ſunt, quorũ quidam per ſe poſtmodo redierunt. Deniq; rex Romanorum Albertus mouit exercitum, venienſq́; in Bohemiam caſtrametatus eſt in medio terræ, è regione montis argentifodinarũ qui vulgariter Cuttena dicitur; indixitq́; conflictum pugnæ ſororio ſuo, regi ſcilicet Bohemiæ. Rex Wẽceſlaus cùm multo maiorem exercitum pugnatorum haberet, quàm rex Albertus; veritus tamen ipſum Auguſtũ, cum eodẽ confligere non præſumpſit. Tranſactis itaq; pluribus diebus, quibus iã dictus rex Romanorũ in regno Bohemiæ demoratus fuerat, alimentis in exercitu iam deficientibus; nimia fame compulſus caſtra inde mouit, atq; in Auſtriam reuerſus eſt.

De Brunone Millenburgenſe.

Bruno Millenburgenſis, vir venerabilis, ſtrenuus defenſor & propugnator eccleſiæ ſuę, largus valde & miſericors, cùm ad extrema vitæ infirmitate præualente deductus, eccleſiaſtica ſacramenta deuotè percepiſſet; iuſſit ſe extra ſtratum ſuum ſuper cinerem poni, & ibidem humiliter recubuit, & cum magna contritione ſpiritum exhalauit.

MCCCV.

Hoc anno quidam presbyter, exiſtens Dreſdæ in ciuitate terræ Miſnenſis, vidit ſomnium in feſto Natiuitatis Domini, præſagium futurorum: nempe ſuper regnum Bohemiæ Lunam prælucidam in cœlo coruſcare. Cuius claritatem cùm ipſe & plures alij, vt ſibi videbatur, mirarentur; ſubitò Luna eadem in formam piſcis transformata cecidit ſuper terram, ſtatimq; diſparuit. Et ecce alia Luna venit ab occidente, & corpore maior, & ſplendore clarior; ſtansque in cœlo ſuper regiones Bohemię & Miſnæ tantum creuit in ſplendore, vt homines ad agriculturam & alia opera, ſicut in die, egrederentur. Reuelatum eſt autem videnti hanc viſionem, quòd ſub rege ſignificato per iſtam ſecundam Lunam tanta erit pacis abundantia, quòd homines in nocte, ſicut in die, ſecurè ambulabunt. Itaque eodem anno ante Paſcha cœpit rex Bohemiæ Wenceſlaus II grauiter infirmari, videnſque ſibi mortis periculum imminere, per literas, & ſolennes meditationes, & nuncios regi Romanorum Alberto reconciliatus eſt, & formam concordiæ eiuſmodi reliquit vnico filio ſuo Wēceſlao III, cui & regnum tradidit adhuc viuens. Tandem diſpoſitis largiſſimis & regalibus teſtamentis, perceptisq; eccleſiaſticis Sacramentis, dormiuit cum patribus ſuis circa feſtum Pentecoſtes, anno regni ſui XXVII, ſepultusque in monaſterio monachorum ordinis Ciſtercienſis dicto Aula regis, quod ipſe de nouo fundauerat, & ſupra modum ditauerat.

Eodem anno mortui archiepiſcopi; Colonienſis, Moguntinus, item epiſcopus Argentinenſis, & alij plures.

Anno eodem dux Bauariæ Otho, inuitatus à quibuſdam nobilibus Vngariæ, idem ſibi regnum vſurpauit, præter conſenſum regis Romanorum Rodolphi, qui à papa Bonifacio VIII rex Vngariæ fuerat declaratus. Sic ſchiſma ortum eſt in iam dicto regno, ita vt quidam ſequerentur filium regis Siciliæ, quidam ducem Bauariæ.

De rege Bohemiæ occiſo.

MCCCVI.

Rex Bohemiæ Wenceſlaus III, nondum coronatus, occiſus eſt fraudulenter à quodam milite, procurantibus quibuſdam baronibus regni ſui. Hic cùm eſſet adoleſcens vix ſedecim annorum, & nouiter duxiſſet filiam cuiuſdam ducis Poloniæ in vxorem, eodem anno nuptiarum ſic miſerabiliter peremptus eſt, non relinquens hæredem regni. Tunc barones dicti regni elegerunt ſibi regem, ducem Carinthiæ, ſororium ſcilicet præfati regis occiſi, inconſulto tamen rege Romanorum, cuius intereſt conferre iam dictum regnum. Igitur rex Romanorum Albertus forti manu intrauit in Bohemiam, & cōſtituit ibi regem filium ſuum Rodolphum ducem Auſtriæ, dans ei vxorem reginam Bohemiæ, videlicet regis Wenceſlai II viduam. Sic ergo regnum Bohemiæ ad Teutonicos tranſlatum eſt.

MCCCVII.

Sueui manu forti Vngariam & alias prouincias circumiacentes ingreſſi ſunt; multa caſtra & alias munitiones hoſtiliter deuaſtantes. Et tandem pergentes in terras Turingiæ & Miſniæ, miſerabiliter interempti ſunt, & reliqui in fugam verſi, circa oppidum Luccam Numburgenſis diœceſis.

Dicemannus marchio Miſnenſis occiditur à ſicario Lipſiæ in templo, quem ei Adolphi regis patruus Philippus immiſerat.

SIFFRIDI PRESBYTERI EPITOMES FINIS.

CHRONI-

CHRONICON EXCERPTVM DE DIVERSIS CHRONICIS SVMMORVM PONTIFICVM ET IMPERATORVM, AB INITIO MVNDI VSQVE AD ANNVM Domini MCCCCLXXIIII, vt ſemper eodem ſtilo vlteriùs colligatur, & ſic CHRONICA COMPENDIOSA vocitetur.

IN hac compilatione quæ de diuerſis excerpta eſt, videlicet de Iure Canonico, de Eccleſiaſtica hiſtoria, de Oroſio, de Chronicis Euſebij, Hieronymi, & aliorum, de libro qui dicitur Gemma animæ, de Opuſculo quod vocatur ordo Romanus; oſtẽduntur legere volentibus aliqua de geſtis ſiue ſtatutis Romanorum pontificum, & de ſtatu bonorum vel malorum imperatorum; inſuper quibus qui ſucceſſerint tam in ſede Apoſtolica, quàm etiam in Romana republica; præterea quibus qui memorati principes contemporanei fuerint, à beato Petro Apoſtolo & Cæſare Auguſto, vſq; ad annum Domini MCCCCLXXIIII.

COMPILATIO CHRONOLOGICA.

AB orbe condito vſque ad diluuium fuerunt duo millia annorum: à diluuio vſque ad vrbem Romam conditam fuerunt duo millia annorum CCCCLXXXIIII.

Anno poſt euerſionem Troiæ CCXIIII, vrbs Roma à Romulo & Remo fratribus geminis condita eſt. Ab vrbe Roma condita vſque ad Natiuitatem Domini noſtri IESV CHRISTI fluxerunt anni DCCXV. Colligimus autem ab origine mundi vſque in aduentum Domini annos V millia CXCIX, ante Ieſum CC minus vno millia quinque.

De vrbe Romana condita poſt deſtructionem Troiæ.

POſtquam per decennem obſidionem illa formoſa Troia à Græcis deſtructa: tunc Æneas à Troia tranſiuit in Italiam. Itaque Romulus, interfecto primùm aui ſui fratre Amulio, dehinc fratre ſuo Remo, arripuit imperium, vrbemque conſtituit. Iſte Romulus de ſtirpe Æneæ ſceleratorum manum promiſſa impunitate collegit: aſſumptis ſemel armis nunquam quietus fuit. Tandem Romulus fulmine interiit.

Anno poſt vrbẽ conditam CCXLIIII, quibus Roma gubernabatur per reges: tunc regibus vrbe pulſis, Romani ad conſulẽdum ſibi Conſules & Dictatores, dehinc Proconſules & Senatores creauerunt. Iam hinc Romani inceſſabilia certamina & iuxta quantitatem virium ſuarum ſemper grauia bella omnibus nationibus intulerunt. In vno prælio Carthaginenſium XX millia cæſa ſunt: elephanti quoque Carthaginenſium XXVI interfecti ſunt: CIIII elephanti capti ſunt, & per Italiam ducti magnum gentibus ſpectaculum præbuerunt. Per annos propè DCC vſque ad Cæſarem Auguſtum vna tantummodo æſtate Romani non bellauerunt. A Romanis de exercitu Gallorum apud Rhodanum CL millia cæſa ſunt, & merſa IIII millia. Italici viri in vna cæde profugi, iugum montis coacto in vnum agmine adſcenderant. Vbi oppreſſi animabus & mortui miſerabiliter riguerunt. Nam ita vt attoniti timore hoſtili ſteterunt lapidibus; alij ſtipitibus velut recliues; alij armis ſuis innitentes patentibus oculis dentibusq; nudatis in modum viuentium videbantur; nec vllum erat procul intuentibus mortis iudicium. Senatus Craſſum conſulem cum legionibus miſit, qui cùm aggrederetur bellum, Gallos & Germanos ſuperauit. Nam eorũ LX millia cæſa ſunt, & VI millia capti, & III millia de Romanis cæſa ſunt. Conſules quidam à Romanis miſſi in Affricã con-

Digitized by Google

tra Hannibalem: in ea pugna XLIIII millia Romanorũ interfecti ſunt, L ſenatorum ac nobilium & militum. Hannibal in teſtimonium victoriæ ſuæ tres modios annulorum aureorum Carthaginem miſit, quos ex manibus interfectorũ Romanorum detraxerat. Regulus conſul Romanorum bellum contra Carthaginenſes ſortitus cum exercitu ſuo non procul à flumine quodam caſtra conſtituit. Vbi cùm plurimos milites aquandi neceſſitate ad fluuium deſcendentes ſerpens miræ magnitudinis deuoraret: Regulus conſul cum toto exercitu ſuo ad expugnãdam beſtiam profectus eſt. Sed cùm nihil in tergo eius telorum iacula proficerent: (nam perhorrendam ſquamorum cratem per obliquum habebat) inſuper cùm magnam multitudinem militum communi impetu terribilem proteri, anhelitu eius quoque peſtifero exanimari videret; totis viribus pugnauit. Vix tandem in luto certamine victus ſerpens ſaxis & telis oppreſſus eſt. Corium eius Romam deductum CXX pedum ſpatio, cunctis mirabile fuit.

Item de vrbe Roma & Romanis.

ANno ab Vrbe condita CCCL, Roma X annis continuis obſeſſa eſt. Dehinc irruptio Gallorum & incendium vrbis inſequitur. Galli extincto populo vrbeq; deleta ipſum quoque nomen Romæ in extremis cineribus perſequuntur. Et Gothi ſimili modo Romam perſequuntur, cùm ſuper humanas vires eſſet intendere æneas trabes, & ſubruere moles magnarum ſtructurarum. Diris tunc Romani prodigiis territi ſunt. Tunc nox vſque ad primam partem portendi iuſſa eſt, & de nubibus deſcendentes veri lapides terram verberabant. Quibus etiam diebus Alexander magnus ille gurges miſeriarum natus eſt. In medio Vrbis aperta eſt terra, & hiantia inferna patuerunt. Manebat diu ad ſpectaculum & terrorem Romanorum illa vorago impudens, nefariamque voluntariam vnius hominis ſepulturam diis interpretibus expetebat. Satisfecit improbis faucibus Marcus vir eques, armatus iniecit ſe, & ſic vorago clauſit ſe.

Sol viſus eſt in cœlo pugnaſſe cum Luna: inde viderunt duas Lunas ortas. Viſum eſt cœlum ſcindi magno hiatu. Duo ſcuta viderunt ſanguinem ſudaſſe.

De inſula Vulcania.

ANno ab Vrbe condita DXLVI, in Sicilia Vulcania inſula quæ antè non fuerat, repentè in mari eruta eſt: omnium admiratione vſque nunc manet.

De primo Cæſare.

IVlius primus Cęſar, poſtquam regnauit V annis, à Romanis occiditur: ab iſto omnes dicti ſunt Cæſares.

De Cæſare Octauiano ſiue Auguſto.

ANno ab vrbe condita DCCX, Octauianus Cæſar poſt Iulium Cæſarem primùm regnare cœpit, & regnauit annis LVII. Hic vrbem Romam & Rempublicam præ omnibus ſublimauit. Ab iſto omnes alij imperatores dicuntur Auguſti. Quintilius Varus conſul miſſus ab Auguſto cum tribus legionibus à Germanis rebellantibus funditus deletus eſt. Quod tandem Auguſtus adeò tulit grauiter, vt ſæpe præ dolore caput parieti collidens clamaret: Quintili Vare redde legiones. Sed Tiberius priuignus Cæſaris Auguſti Germanos bello arripuit, ex quibus XL millia adduxit. Quod reuera maximum bellum XV legionibus per triennium geſtum eſt. Huius Octauiani Cæſaris Auguſti anno X imperij indictio prima incepit. Huius Octauiani Cæſaris Auguſti anno XLI, Cirinus præſes ex conſilio ſenatus ad Iudæam miſſus à Cæſare cenſus hominum & poſſeſſionum deſcripſit. Iſte Auguſtus Cæſar erga ciues extitit clementiſſimus, in amicos fidiſſimus, liberalibus ſtudiis tantùm intentus, vt nullus in procinctu laberetur dies, quin legeret, ſcriberet, dictaret leges alias nouas. Alias ꝓtulit ſuo nomine correctas. Item auxit & ornauit Romam multis ædificiis. Iſte glorians dicto: Romam latericiam reperi, marmoream relinquo. Fuit mitis & gratus & ciuilis animo, toto corpore pulcher. Sed maximè oculi, quorum acies clariſſimorum ſiderum modo vibrabant. Nec tamen hic tantus vir vitiis caruit. Fuit enim paululum impatiens & iracundus, occultè inuidus, palàm faſtidioſus, dominandi, vix ſuprà quàm æſtimari poteſt, cupidus, aleæ luſor ſtudioſus, ſeruiebat libidini. Erat tamẽ vitiorum ſeueriſſimus vltor.

Anno Octauiani Cæſaris Auguſti XLII, quum firmiſſimam pacem cum omnibus gentibus ordinatione Dei Auguſtus compoſuit, & pace illa durante XII annis, naſcitur in Betlehem ex Maria virgine Dominus noſter Ieſus Chriſtus, verus Deus & verus homo, cui pax illa famulabatur. Imperator Auguſtus ſe Dominũ appellari dato edicto omnibus inhibuit. Circulus ad cœleſtis arcus ſpeciẽ ſereno tempore apparuit orbẽ ambiens. Templũ Palladis mirę ſtructuræ in nocte natiuitatis Domini Romæ corruit. Sic enim Dij prædixerãt, Templum hoc corruet, quãdo virgo parit. Fons olei largiſſimus ibi vſque in Tiberim per totum diem fluxit. Auguſtus XXX millia ſeruorum dominis reſtituit, XX ſibi retinuit, VI millia quorum dominium extabat, in crucem egit. Item LXXIII legiones ſolus imperio ſuo ad tutamen Orbis terrarum diſtribuit, & ouans ingreſſus vrbem Romam, omnia priora debita vel tributa populi donandum in literis ſuis cenſuit. Et ab eo exiit edictum, vt deſcriberetur vniuerſus orbis. Auguſtus Rempublicam quam bello acquiſierat, pace nutrire & amplificare ſtudens leges plurimas ſtatuit, per quas humanum genus libera reuerentia morem diſciplinæ gereret. Sed potentiſſimæ illæ quondam humanæ reipublicæ moles, nunc magis imbecillitate propriæ ſenectutis, quàm alienis concuſſæ viribus contremiſcunt.

Anno incarnationis Domini III, Herodes rex occidit infantes.

Anno Domini VI, mala morte moritur rex Herodes Aſcalonita. Poſt hoc reuertitur Chriſtus de Ægypto.

Anno Domini XIIII, Octauianus cum Tiberio cenſum Romæ agitans, inuenit nonagies ter centena millia hominum & LXX millia hominum.

Anno Domini XV, qui eſt imperij Auguſti LVII, ipſe Auguſtus in Campania morbo moritur, ætatis ſuæ anno LXXV. Alibi legitur, quòd ipſe Auguſtus veneno interiit. Quem mortuum Senatus multis modis honorandum cenſuit, dicentes: Vtinam aut non naſceretur, aut natus non moreretur.

De Tiberio Cæſare.

ANno Domini XVI, Tiberius priuignus Cæſaris Auguſti regnare cœpit, & regnauit annis XXIII. Iſte fuit ſatis prudens in armis, habens ſcientiã literarum, præclarus eloquio, ſed ingenio peſſimo, auarus, inſidioſus, ſimulans ſe velle quod nollet, & ea nolle quæ vellet.

Anno Domini XXVII, Pilatus à Tiberio Cæſare præſes Iudææ mittitur. Iſte Tiberius lepra infectus, audita fama Ieſu, Albanum quẽdam Pilato tranſmiſit pro Ieſu medico. Tunc Albano oſtenſa eſt quædam nobilis matrona nomine Veronica, quæ illi omnia facta de Ieſu veriſſimè narrauit; addens inſuper de imagine vultus Domini impreſſa. Quo audito, Albanus gauiſus ipſam matronam cum imagine Saluatoris Romam duxit Tiberio Cæſari, qui viſa imagine ſanitatem recepit.

De Ioanne Baptiſta.

ANno Domini XXX, Ioannes baptizare cœpit, & Dominum Ieſum in Iordane baptizauit: & cœpit Ieſus ſigna facere, & docere, & prædicare.

Anno Domini XXXI, Dominus diſcipulos elegit.

Anno Domini XXXII, diſcipuli Domini Ieſu per Iudęam verbum Dei prædicant. Ioannes decollatur.

Anno Domini XXXIII, ipſe Dominus Ieſus Chriſtus paſſus eſt, & reſurrexit, & adſcendit ad cœlos, & Spiritum ſanctum miſit ſuper CXX diſcipulos, tempore Tiberij Cæſaris imperij.

Anno eodem, beatus Stephanus à Iudæis in Hieruſalem lapidatur.

Anno Domini XXXIIII, Iacobus frater Domini Hieroſolymis epiſcopus ordinatur ab Apoſtolis, ſeditque annis XXX: & Saulus conuerſus factus eſt Paulus. Poſt aſcenſionem Domini Thaddæus Apoſtolus miſſus à Domino, profectus eſt in Ediſſam ciuitatem, vbi Abagarum regem infirmum curauit, & eum & omnes baptizauit.

Epiſtola Pilati.

ANno Domini XXXVII, Pilatus ad Tiberium Cæſarem ſcripſit de paſſione & reſurrectione Domini, & virtutibus eius, per quas creſcente plurimorum fide Deus

Digitized by Google

crederetur. Tiberius audiens de Chriſti paſſione & reſurrectione, & de virtutibus quæ per ipſum & diſcipulos eius fiebant, cum magni fauoris ſuffragio retulit ad Senatum, vt Chriſtus Deus haberetur. Senatus tum indignatione motus, cur non ſibi ſecundum morem delatum eſſet, vt de ſuſcipiendo cultu Chriſti priùs ipſe Senatus decerneret; conſecrationem recuſauit. Hoc pro vera voluntate Dei factum eſt, ne diuina virtus humanis putaretur aſſertoribus indigere. Ab iſto fluuius Tiberis nominatur. Iſte Tiberius cum magna modeſtia præfuit reipublicæ: dicens, Boni paſtoris eſſe pecus tondere, nõ excoriare. Amphitheatri pars, populo ſpectãte gladiatorum congreſſum, collapſa eſt, & plus quàm x x millia hominum occidit.

Anno Domini x x x v i i i, Caius Caligula ſuſcepit imperium, & regnauit annis tribus, menſibus decem. Hic fuit frater Tiberij Cæſaris. Iſte nequam & flagitioſiſſimus fuit. Nam in palatio matronas nobiles publicè libidini ſubiecit, & tribus ſororibus ſtuprum intulit: ex vna earum natam filiam etiam deflorauit. Hic primus diademate impoſito Dominum ſe appellari iuſſit, & in Deorum numero ſe inferri præcepit.

De morte Pilati.

ANno Domini x l i, Pilatus pręſes à Caio imperatore multis calamitatibus oppreſſus, ſeipſum interfecit, & corpore eius in Tiberim præcipitato, ſpiritus maligni corpus eiuſdem rapientes, nunc in aquis eiſdem inundationes mouerunt, nunc in aere nubium fulgurum è colliſione & tempeſtate, grandine & tonitruis mẽtes hominum terruerunt. Quapropter à Tiberi fluuio reſumptus in Galliis apud Viennam Rhodano fluuio immergitur. Viennenſes autem aeris intemperiem & malorum ſpirituum non ſuſtinentes importunitatem, ſubſtantiæ corpus à ſe remouerunt, & in vicinis alpibus in quodam puteo ſubmerſerunt.

De morte ſanctæ Mariæ virginis.

ANno Domini x l i i, glorioſa regina mundi exultantibus angelis in cœlum eſt aſſumpta; anno ætatis eius (vt quidam tradunt) l v; anno verò à paſſione Domini i x. Symbolum ab Apoſtolis compoſitum eſt. Matthæus Euangelium ſcripſit Hebraicè. Et Caius imperator à militibus occiditur in palatio: in cuius arca diuerſa venena inuenta ſunt; quibus in maria proiectis, maria infecta ſunt, & multitudo piſcium mortua eſt.

De Claudio.

ANno Domini x l i i i, Claudius imperium adeptus, & regnauit annis xiii. Hic filius Druſi priuigni Auguſti apud Moguntiam habet ſepulturam.

Anno Domini x l i i i i, Apoſtoli in totum orbem diuiſi, anno à paſſione Domini x i i, vt Beda ſcripſit.

Anno Domini x l v, primus epiſcopus poſt Petrum Antiochiæ ordinatur Euodius. Hoc anno Iacobus frater Ioannis Euangeliſtæ creditur decollatus ab Herode Agrippa in Hieruſalem. Cuius corpus per Hermogenem & Philetum ipſius diſcipulos in Hiſpaniam, vbi ipſe priùs prædicauerat, cooperante Dei gratia tranſlatum eſt.

Anno Domini x l v i, facta eſt grauiſſima fames per Syriam: quod etiam Agabus propheta prædixerat, vt in Actibus legitur. Hoc anno Petrus Apoſtolus, primus papa, venit Romam, Claudij imperatoris anno i i i i. Marcus Euangeliſta Alexandriam petiit.

Epiſtola Ieſu Chriſto miſſa.

EXemplar epiſtolæ ſcriptæ à rege Abagaro, Toparcha Ediſſæ ciuitatis ad Ieſum Chriſtum, & miſſæ Hieroſolymam per Ananiam curſorem. Abagarus rex Toparcha, Vchaniæ filius, Ieſu ſaluatori bono qui apparuit Hieroſolymorũ, ſalutem. Auditum mihi de te eſt, & de ſanitatibus quas facis, quòd ſine medicamentis & herbis per te fiant iſta, & quòd verbis tantùm facis cæcos videre, claudos ambulare, & leproſos mundas, & immundos ſpiritus dæmones eiicis; vt eos qui longis ægritudinibus fatigantur, curas & ſanas, mortuoſque ſuſcitas. Quibus omnibus auditis, de te ſtatui in animo meo vnum eſſe è duobus: aut quòd tu ſis Deus, & deſcenderis de cœlo & facias: aut quòd filius Dei ſis qui hæc facis. Propterea ego rogaui te ſcribens, vt digne-

ris vſque

ris vſque ad me fatigari, & ægritudinem meam qua diu laboraui, curare. Nam illud comperi, quòd Iudæi murmurant aduerſum te, & volunt tibi inſidiari. Eſt autem mihi ciuitas parua ſed honeſta, quæ ſufficit vtriſque.

Exemplar reſponſionis Ieſu Chriſti, per Ananiam curſorem ad Abagarum Toparcham regem Ediſſæ:

Beatus es qui credidiſti in me, cùm me ipſe non videris. Scriptum eſt enim de me, quòd hi qui vident me non credent in me, & qui non vident me, ipſi credent & viuent. De eo autẽ quod ſcripſiſti mihi, vt veniam ad te: oportet me omnia propter quæ miſſus ſum, hic explere, & poſteaquam expleuero, recipere me ad eum à quo miſſus ſum. Cùm ergo fuero aſſumptus, mittam tibi aliquem ex diſcipulis meis, vt curet ægritudinem tuam, & vitam tibi atque his qui tecum ſunt præſtet, & ciuitati tuæ, & nullus aduerſariorum vos vnquam exſuperare poſſit. Poſtea verò quando aſſumptus eſt Ieſus, miſit ei Thaddæum Apoſtolum, qui cõpleuit omnia quæ ipſi regi promiſerat Dominus Ieſus Chriſtus per epiſtolam. Hæc in primo libro eccleſiaſticæ hiſtoriæ habentur.

Epiſtola Pilati ad Claudium.

CVm Romæ diſceptaret Petrus Apoſtolus corã Nerone cum Simone Mago, hæc epiſtola Pilati ſuadente Petro coram Nerone recitata eſt, iubẽte & audiente Nerone imperatore, ſicut legitur in legenda Apoſtolorum Petri & Pauli.

Pontius Pilatus Claudio ſuo ſalutem. Nuper accidit, & quæ ipſe probaui Iudæos ſe ſuosq; poſteros per inuidiam crudeli damnatione puniſſe. Denique cùm promiſſum haberent patres eorum, quòd illis Deus eorum mitteret filium, qui eorum rex meritò diceretur & eſſet, & hunc ſe promitteret per virginem miſſurũ ad terras Hebræorum. Igitur Deus cùm eſſet, & vidiſſem eum cæcos illuminaſſe, leproſos mundaſſe, paralyticos curaſſe, dæmones ab hominibus fugaſſe, mortuos etiã ſuſcitaſſe, imperaſſe ventis, ambulaſſe ſuis pedibus ſuper vndas maris, & multa alia miracula feciſſe, cùm omnis populus Iudæorum hunc Dei filium dicerent: inuidiam contra eum paſſi ſunt principes ſacerdotum, & tenuerunt eum, & mihi tradiderunt, & alia pro aliis mihi mentientes dixerunt, hunc eſſe magum, & contra legẽ agere. Ego autem credidi ita eſſe, & flagellatum tradidi arbitrio eorum. Illi autem crucifixerunt eum, & ſepulto cuſtodes adhibuerunt. Ille verò militibus meis cuſtodientibus die tertio ſurrexit. In tantum autem exarſit inuidia eorum, vt darent pecuniam eis dicentibus: Dicite diſcipuli eius corpus eius rapuerunt. Sed cùm accepiſſent pecuniam, quod factum fuerat tacere non potuerunt. Nam illum reſurrexiſſe teſtati ſunt, ſe vidiſſe, & à Iudæis pecuniam accepiſſe. Hæc ideo ingeſſi, ne quis aliter mentiatur, & æſtimet credendum mendaciis Iudæorum. Cumq; perlecta fuiſſet epiſtola, Nero dixit: Petre ſi iſta quę ſcripſit Pilatus Claudio, verè ita ſe habent? Et Petrus cum Paulo: Ita verè ſe habent omnia bone imperator. Sancti Apoſtoli præ omnibus eccleſiis dedicauerunt primò eccleſiam Dioſpolin in honore Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ſanctæ Dei genitricis Mariæ virginis, ſed nullius hominis manu facta, & tamen quaſi carnea. Item in ſancta eccleſia Gethſemani quæ fuit in valle Ioſaphat, non longè à Dioſpoli imago ſanctæ Dei genetricis Mariæ virginis ſimiliter apparuit picta, ſed a nullo homine facta. Itẽ in Sardinia imago beatæ virginis eſt, quę circa vbera videtur carnea, & ſingulis Sabbatis deſudat oleũ, vt dicitur.

Anno Domini LVI, Claudius imperator veneno interiit. Petrus Apoſtolus in terra ſancta à paſſione Domini manſit quinque annis, & ſedit Antiochiæ XII annis. Videtur V ſub Tiberio, IIII ſub Caio, & III ſub Claudio. Sic XIII anno à paſſione Domini Petrus Apoſtolus venit Romam, & ſedit ibi XXV annis. Et nota, quòd nullus papa poſtea ſedit tot annis. Petrus in Antiochia, vt ſcribit beatus Gregorius in Regiſtro, primam Miſſam cum orationibus celebrauit, ſcilicet cum Pater noſter, & cum forma verborum, in quibus eſt vis conficiendi. Petrus à paganis captus, & ad ludibrium Chriſtianorũ barba raſus, & capite decaluatus, & in gyrum attonſus; & hoc deinceps ipſe in myſterio in eccleſia fieri inſtituit. Petrus Antiochenam eccleſiam, vt fidelis ſeruus & prudens, fundauit: quæ habuit poſtea Domino diſponente ſex archiepiſcopatus, & CLIII epiſcopatus.

De Nerone.

Digitized by Google

ANno Domini LVII, Nero ſumſit imperiũ, & regnauit annis 14. Hic Nero imperator ſceleratiſſimus fuit, plurimã Senatorum partẽ interfecit, vrbem Romã per ſex dies & noctes incẽdit, vt quale fuiſſet incendiũ Troiæ videret. Ipſeq; ſtans in altiſſima turri perſpectans lætus flammas cauebat. Porrò libidinibus tantis eſt agitatus, vt vel matre ſua quidem, vel ſorore ſua vllâve conſanguinitatis reuerentia temperaret vel referatur* abſtinuiſſe virum cum vxore duxit. Seneca magiſter Neronis iubente Nerone elegit mortem ſibi inciſione venarum. Primus perſequutionem in Chriſtianos mouit, & per omne regnũ ſuum ipſum nomen Chriſtianorum delere voluit. Iubente Petro, Simon Magus a dæmonibus qui eum per aera portabant, coram Nerone derelictus, corruens, Romæ confractus eſt. Hic Nero Petrum crucifixit & Paulum decollauit Romæ vno eodemque die.

Anno Domini LXX, tunc & ipſe Nero à Senatu condemnatus ſeipſum interfecit. Sed alibi legitur, quòd fugiẽs Nero fame & ſiti in ſylua obriguit, & à lupis deuorat⁹ eſt. Sanctus Ignatius, qui etiã cũ ipſis Apoſtolis degebat, ordinatur Antiochiæ epiſcopus à ſancto Petro poſt Euodium. In Antiochia diſcipuli Chriſtiani dicti ſunt. Tũc primò in Antiochia per S. Ignatiũ & per cantũ angelorũ Antiphonæ initiũ habuerũt, & exinde ad cunctas exiuit eccleſias cantare antiphonas. Petrus Apoſtolus primus papa inſtituit plurimas, ſcilicet in Aſia, Italia, Gallia, Germania, Hiſpania, Aphrica, Sicilia, eccleſias, & multos ordinauit epiſcopos, presbyt. & diac. diſt. 11. Quis neſciat. Per Clementẽ ipſe Petr⁹ põtificalia ornamẽta & ſacerdotalia & altaris ordinauit. Per impoſitionẽ manus ipſe Petrus primò dedit Spiritũ ſanctum, & hoc epiſcopis tradidit faciendũ, & conſtituit corpus Domini à ieiunis ſumi, exceptis ægrotis, & quòd corpus Domini diuidatur in altari. Linus papa à S. Petro ordinatus, & coadiutor Petri ſedit an. 12. Paſſus eſt Romę ſub Nerone. Hic iubente S. Petro cõſtituit, vt velato capite mulier intret eccleſiam.

Cletus papa ordinatus eſt à S. Petro, & coadiutor Petri ſedit annis 13. Paſſus eſt ſub Nerone. Hic iubente S. Petro conſtituit & ordinauit XXV presbyteros in vrbe Roma. Petrus iuſſit Maternum, & Valerium, & Euchariũ prædicare verbum Dei citra montes nationibus, quorum primus ſuſcitatus eſt cùm XL dies mortuus fuiſſet per baculũ miſſum à Petro apoſtolo: vnde papa non vtitur baculo.

Anno Domini LXIII, Iacobus Apoſtolus frater Domini in Hieruſalem præcipitatur, & pertica fullonis occiditur, poſtquam eccleſiam Hieroſolymitanam rexerat 30 annis. Et Symeon in locum eius ab Apoſtolis ſubſtituitur. Matthias eodem anno lapidatus & ſecuri percuſſus martyrium compleuit.

Anno Domini LXIIII, Marcus Euangeliſta & Patriarcha Alexandriæ paſſus eſt.

Anno Domini LXXI, Galba & Vitellius imperium adepti regnauerunt anno vno. Iſte Vitellius imperator in Tyberi ab hoſtibus ſubmerſus eſt. Otto imperiũ fraudulenter eſt adeptus. Hic Otto Galbam imperatorẽ in foro decollauit. Otto regnauit menſibus 4, & ſe interfecit. Iſto tempore ſedit Clemens papa ſecũdus poſt Petrum annis 19. menſibus 2. Hic Clemens fuit inſtitutus à S. Petro in ſucceſſorẽ x q. l. te quidem: ſed Clemens ſucceſſorem papã non inſtituit. In hoc videtur, quòd Clemens electionẽ papæ inſtituit, ſicut Petrus Apoſtolus eccleſiæ tradidit, & de azymo pane cõfecit, ita Clemens papa & ſacroſancta eccleſia Romana cõfecit, ita huc inuariabiliter ſeruauit. Hic Clemens papa poſt paſſionem Apoſtolorũ Petri & Pauli direxit S. Dionyſium Areopagitã in Gallias ad prædicandum verbum Dei. Miſſi à Petro ſederunt epiſcopi Apollinaris in Rauenna, Demonico in Aquitania, & Lazarus quem ſuſcitauit Dominus in Marſilia. Duæ quoq; ſorores eius apud ipſum multas animas Deo lucratæ ſunt. Beata Martha multis videntibus in Ceraſconia poſita eſt in ſepulchro, ab ipſo Domino Ieſu Chriſto, & epiſcopo quodã nomine Fronto. In hoc Dominus ſuam hoſpitam honorauit. Hic Clemens papa XII regiones Notariis cõmiſit, qui fideliter geſta martyrũ conſcriberent. Et conſtituit ſententiã excõmunicationis in contumaces & inobedientes, ſicut à beato Petro & Apoſtolis traditũ eſt eccleſiæ. Conſtituit etiam, vt doctores ſtudiũ habeant in eccleſiis. Et conſtituit, vt epiſcopi habeant archidiaconos, qui ſint oculi epiſcopi. Hic Clemens papa tradẽte beato Petro Apoſtolo vſum ſacrarũ veſtium ex lege ſumſit ad celebrandũ miſſas; pontificalẽ baculũ, annulum, palliũ & cæterarũ rerum dedit formam, & ſeruari cenſuit. Tempore Clementis Veſpaſianus, & Titus, & Domitianus

tianus, Cæſares fuerunt. Clemens papa merſus eſt cum anchora. Paſſus eſt ſub Traiano vel Domitiano in Græcia. Vnde mirabilis Deus in Sanctis ſuis dedit ei habitaculum in mari, in modum templi marmorei angelicis manibus præparatum, ita præbens populo terræ tempore opportuno.

Anno Domini LXXII, Veſpaſianus imperium adeptus, regnauit annis 9, & profluuio ventris mortuus eſt. Hic militari virtute præcipuus, & optimis comparandus, inimicitias in corde nõ retinuit. Hic Veſpaſianus imperator quoddã genus vermium habens in naribus audiuit de Ieſu Chriſto, quòd magnus fuiſſet medicus, ſed à Pilato occiſus; credit eũ filiũ Dei, & ab eo poſſe ſanari, & ſtatim ſanatus fuit. Tũc expoſuit de excidio Iudæorũ. Veſpaſianus imperator Hieroſolymam obſidens, mortuo Nerone imperator creatus eſt.

Excidium Hieroſolymæ.

ANno Domini LXXIII, Hieroſolyma à Tito imperatore filio Veſpaſiani capitur, & capta ciuitate Hieruſalem Titus ſumptũ Manna de templo Romã perduxit. Ibi in ſubuerſione Hieruſalem Titus DC millia Iudæorũ interfecit. Ioſephus verò vnus ex Iudæis qui tunc ibidẽ bello pręfuit, ſcribit vndecies centena millia Iudęorũ ibi fame & gladio interiiſſe, & C millia Iudæorum captiuorum publicè venundata fuiſſe. Oportuit autem, vt iiſdem diebus Paſchæ interficerentur, quibus ipſum ſaluatorem noſtrum Ieſum Chriſtum interfecerunt. Hæc ſubmerſio Hieroſolymorum facta eſt anno ab exordio euangelicæ prædicationis XLII; anno verò à Dario rege ſub quo reædificatum templum, DXX; à prima autem ædificatione templi ſub Salomone anno MCII.

De Tito.

TItus imperator poſt patrem ſuum Veſpaſianum regnauit annis 2, & morbo mortuus eſt. Iſte Titus in Græca & Latina lingua diſertiſſimus, bellicoſiſſimus, moderatiſſimus, omniumq; genere virtutum mirabilis, adeò vt amor & deliciæ generis humani diceretur: tantæ verò largitatis erat, vt nulli à ſe petenti aliquid negaret.

Anno Domini LXXXIII, Domitianus frater Titi imperiũ adeptus regnauit annis 16. Hic Neroni ſimilior, quàm Tito fratri ſuo. Hic ſecundã perſequutionẽ poſt Neronẽ mouit in Chriſtianos, & Ioannẽ Apoſtolũ in Patmon inſulã relegauit, vbi & Apocalypſin ſcripſit. Iſte Domitian⁹ imperator omnib. odioſus cõiuratione ſuorũ occiſus eſt.

Anno Domini LXXXIX, Anacletus papa, tertius à ſancto Petro ordinatus, ſedit annos 9, & menſes 2. Hic conſtituit, vt quilibet epiſcopus non minus quàm à tribus epiſcopis ordinetur, ſicut habuit in Actibus à S. Petro. Hic cõſtituit in Miſſa dici *Pax vobis*, & *Dominus vobiſcum*, & *cum Spiritu tuo*, & *Amen*. Et conſtituit, vt epiſcopi ieiuni ordinent clericos cum Miſſa. Et conſtituit, vt clericus non comam mittat nec barbam, ſicut & Petrus inſtituit. Paſſus ſub Traiano.

Anno Domini XCIX, Nerua ſuſcepit imperium, & regnauit anno 1, & morbo interiit. Hic ex decreto totius Senatus conſtituit, irritum fieri quicquid Domitianus fieri iuſſerat, & edicto ſuo omnes exules reuocauit: vnde & S. Ioannes Apoſtolus ab exilio reductus in Epheſum, rogatus ab epiſcopis Aſiæ, Euangelium ſcripſit contra hęreticos.

Anno Domini C, Traianus, genere Hiſpanus, in Colonia Agrippina ciuitate factus imperator, regnauit annis 19, & profluuio ventris interiit. Pro anima iſtius ſaluãda beatus Gregorius papa ſuppliciter interceſſit: ad cuius preces & lachrymas Deus poſuit animã ſuam in meliorẽ locum. Tempore huius Traiani, Ioannes in Epheſo obdormiuit in Domino, anno à paſſione Domini LXXIII, anno vitæ ſuæ LXXXVIII. Iſte tyrannus rempubl. ita adminiſtrauit, vt omnibus principibus meritò præponeretur. Iſte fuit laboris patiens, iuſticiæ & iuris tam repertor quàm cuſtos. Hunc cùm amici culparent, quòd nimiùm clemens eſſet erga omnes, reſpondit, Talis imperator debet eſſe erga omnes ſubiectos, quales erga ſe imperatores optaret eſſe ipſe priuatus. Hic Traianus poſtea errore deceptus perſequutionem mouit in Chriſtianos.

Anno Domini CIII, Euariſtus papa à Petro IIII ordinatur. Hic titulos in vrbe Romana diuiſit cardinalibus, presbyteris, & diaconis, & VII diaconos ordinauit, qui cuſtodirent papam prædicantem populo ſtilum veritatis. Hic paſſus eſt ſub Traiano imperatore, & Symeon quoque crucifixus eſt CXX annorum, & Ignatius epiſcopus Antiochiæ beſtiis traditus. Hic Euariſtus ſedit annos 9, menſes 10.

Anno Domini CXI, Alexander papa à Petro V ordinatur. Hic addidit in Miſſa *Qui pridie*, & conſtituit vinũ in Miſſa cum aqua miſceri. Hic conſtituit ſal & aquam aſperſionis in Dominicis diebus. Hic ſedit annis X, menſibus VII. Paſſus eſt ſub Adriano imperatore. Iſte etiam Alexander papa conſtituit fieri in Canone cõmemorationem Dominicæ paſſionis. Temporibus huius papæ Helius Adrianus imperium tenuit, & regnauit annis 20. Ab iſto Adriano mare Adriaticum dicitur. Fuit autẽ de Adria ciuitate, eruditiſſimus & facundiſſimus in philoſophia & muſica & geometria. Iſte Hieroſolymam à Tito & Veſpaſiano deſtructã in meliorem ſtatum, in eo loco vbi crucifixus eſt Dominus, extra portã reſtaurauit, & Heliam de ſuo nomine vocauit. Hic perſequutionem in Chriſtianos mouit. Igitur primã Nero, ſecundam Domitianus, tertiã Traianus, quartam verò mouit Helius Adrianus. Hic Rempub. laudabiliter rexit, & obiit.

Anno Domini CXXI, Sixtus papa VI à Petro ordinatus, ſedit annis 10, menſibus 5. Paſſus eſt ſub præfato Adriano.

Anno Domini CXXXI, Teleſphorus papa VII à Petro ordinatus, ſedit an. 11, menſ. 5. Hic conſtituit III Miſſas in Natiuitate Domini ſolenniter celebrari propter tria tempora, ſcilicet Ante legem, Sub lege, & Sub gratia, & vnam ex ipſis in nocte, & tunc cantari *Gloria in excelſis*. Hic etiam conſtituit, vt XL fieret ante Paſcha. Paſſus eſt ſub præfato Adriano.

Anno Domini CXL, Ignatius papa à Petro VIII, ſedit annis 4, menſ. 1. Hic clerum conſtituit & gradus diſtribuit. Paſſus eſt ſub Antonino imperatore.

Anno Domini CXLIIII, Pius papa IX ordinatus, ſedit annis 15, menſibus 4. Iſti ab angelo nuntiabatur, quòd Paſcha die Dominico celebrandum ſit. Paſſus eſt ſub Antonino imperatore. Iſte Pius papa conſtituit ſententiam excommunicationis in violatores & vaſtatores eccleſiæ, & rerum eccleſiaſticarum. Conſtituit etiam, vt clerus qui ſuo epiſcopo inſidias parauit, depoſitus curiæ tradatur.

Antoninus imperator qui & Pius dicebatur, regnauit annis 20. Iſti Iuſtinus philoſophus librum pro Chriſtiana religione compoſitum obtulit, eumque beneuolum erga Chriſtianos fecit. Iſte Antoninus bene Rempublicam adminiſtrauit, & obiit.

Anno Domini CLIX, Anicetus papa à Petro X ordinatus, ſedit annis 11, menſibus 6. Hic cõſtituit, vt clerici habeant coronas in modum ſphærulæ, & quòd comam non nutriant. Paſſus eſt ſub Marco Antonino.

Anno Domini CLXIX, Soter papa XI ordinatus, ſedit annis 9, menſ. 7. Hic conſtituit, vt monacha velum portet, & nulla fœmina miniſtret presbytero ad altare, & quòd nulla fœmina apud aliquẽ clericum de quo ſuſpicio haberi poſſit, in hoſpitio maneat: quod ſi fecerit, excommunicetur. Sub iſto papa ſedit Theophilus Antiochiæ epiſcopus, vir ſapiens. Paſſus eſt ſub Antonino & Marco.

Anno Domini CLXXVIII, Eleutherius papa XII à S. Petro ordinatus, ſedit annis 15, menſ. 9. Hic conſtituit diem Paſchæ die Dominico celebrari: item quòd nulla eſca vſualis à Chriſtianis repudiaretur quã Dominus creauit, quæ tamen humana eſt: nõ de carnib. porci. 1. Tim. 4. Abſtinẽs à cibis quos Deus creauit. Aurelius imperator vſum porcinæ carnis populo inſtituit. Ad Eleutheriũ Lucius rex Britanniæ ſcripſit literas, rogans vt baptizaretur: quod & factũ eſt. Paſſus eſt ſub Antonino & Polycarpus, & multi alij apud Viennã & Lugdunum. Iſte imperator vocabatur ANTONINVS MARCVS VERVS, & regnauit an. 19. Per apoplexiã interiit. Iſte nobiliſſimus fuit: iſte omnes virtutes & celeſte ingeniũ habuit, & in calamitatibus publicis factus eſt quaſi defenſor, & ſi ipſe in illis temporibus non fuiſſet, gloria Romana periiſſet. Iſte Antoninus Seuerũ conſortẽ imperij fecit. Hic Anton. Marcus Verus perſequutionẽ in Chriſtianos mouit quintã.

Anno Domini CXCI, Victor papa à Petro XIII ordinatus, ſedit annis 11. Hic conſtituit, ſicut & prędeceſſor Eleutherius, Dominica celebrari Paſcha à XIIII Luna mẽſis primi Martij vſq; in 21. Paſſus eſt ſub Antonino Commodo Aurelio. Iſte ANTONINVS COMMODVS imperator regnauit annis 12. Iſte in luxuriis & in omni ſorde vixit. Hic omnibus incommodus ab vxore ſua Martia veneno interfectus ſtrangulabatur.

Anno Domini CCIII, Zephyrinus papa à Petro XIIII ordinatus, ſedit an. 8. menſ. 7. Hic conſtituit, vt omnia vaſa altaris eſſent vitrea.

Helius Pertinax imperator regnauit menſes ſex.

Iulianus Salinus imperator regnauit menſes ſeptem. Iſti duo nil dignum memoria egerunt, ſed otioſi ſunt ambo.

Seuerus ſeptimus imperator regnauit annis 17. Iſte Parthos & Arabes ſuperauit. Iſte etiam perſequebatur Chriſtianos. Sub iſto papa Zephyrinus paſſus eſt. Perpetua, & Felicitas beſtiis deputantur Carthagini, & plures alij paſſi ſunt.

Antonius Caracalla factus imperator regnauit annis 6, & occiſus eſt.

Opilius imperator factus regnauit anno vno, & occiſus eſt.

Antonius Aurelius imperator factus, regnauit annis 4, & occiſus eſt.

Anno Domini CCXXI, Calixtus XV ordinatur. Hic conſtituit ieiunia quatuor temporum, & conſtituit, vt nullus contrahat cum cognata eius, quam carnaliter cognouit vſq; ad quartum gradum. Hic cœmiterium primò inſtituit. Hic ſedit annis 6, menſibus 2. Item cōſtituit, vt nullus Simoniacè ordinetur clericus, & quòd nullus ordines emat vel vendat, & quòd ſit irregularis qui in his reus fuerit. Cōſtituit etiā ſententiā excommunicat. fieri in cōtumaces & rebelles. Iſte Calixtus papa paſſus eſt ſub Alexādro imp.

Anno Domini CCXXVI, Vrbanus papa à Beato XVI ordinatur. Sedit an. 4, menſ. 10. Hic multos conuertit ad fidem, ac Tiburtiū & Valerianū conuertit. Hic conſtituit, vt omnia vaſa altaris eſſent aurea, vel argentea, vel ſaltē ſtannea. Et conſtituit, vt nullus omnino vel emat vel vendat eccleſiam, vel præbendam, vel eccleſiaſtica ſacramenta. Et conſtituit confirmationē fieri in fronte baptizatis ab epiſcopo cū chriſmate. Paſſus eſt ſub Alexandro imperatore, & ſimiliter Tiburtius, & Valerianus, & B. Cæcilia. Iſte Alexander imperator regnauit an. 13. Huius imperatoris matrē Origenes Chriſtianā fecit. Huius imperatoris tempore ſanctus Narciſſus Hieroſolymitanus claruit, & beata Affra. Iſte Alexander imperator transferri iuſſit beatiſſimi Thomæ corpus de India in Ediſſam ciuitatem. Iſte Xerxen regē Perſarum vicit, & plurimos Chriſtianos occidit: & ipſe Alexander in Maguntia occiſus eſt.

Anno Domini CCXXXI, Pontianus papa XVII ordinatur. Sedit annis 9, menſibus 6. Paſſus eſt ſub Iulio Maximino & ſub Alexandro, imperatoribus. Poſt iſtum Pontianum papam ſedit Cyriacus papa anno vno: ſed non eſt in catalogo Romanorum pontificum, quia receſſit à ſede, & paſſus eſt ſub Iulio & Maximiano imperatoribus.

Anno Domini CCXL, in Colonia cum XI millibus virginibus à rege Hunorū Iulio.

Anno Domini CCXLII, Antherus papa XVIII ordinatur. Sedit an. 12, menſe vno. Paſſus eſt ſub Iulio Maximiano. Hic conſtituit, vt epiſcopi de ſede ad ſedem transferri poſſint, & cōſtituit, vt geſta martyrū ſcriberentur. Cōſtituit etiam ſententiam excommunicationis fieri. Iulius Maximinus imperium adeptus regnauit annis 3. Hic ſextam perſequutionem in Chriſtianos mouit. Iſte Aquileiæ occiſus eſt.

Anno Domini CCLIIII, Fabianus papa XIX ordinatur. Sedit annis 4, menſibus 11. Paſſus eſt ſub Decio. Super caput huius Fabiani deſcēdit columba de cœlo, cunctis videntibus, & mox electus eſt ab omnibus in papam. Hic cōſtituit, ſacerdos ſi vellet, pro cuncta cauſa poſſet iurare. Cōſtituit etiam, vt nullus emat vel vendat eccleſiam aut beneficia eccleſiaſtica vel ſacramenta, & quòd talis Simoniacus ſit irregularis. Et cōſtituit fieri ſententiā excommunicationis. Tempore Fabiani papæ Gordianus imperator regnauit an. 6, & occiſus eſt ſub Fabiano papa.

Philippus imperator cum filio, ſuo Philippo regnauit annis 7. Iſti omnium imperatorū primi Chriſtiani facti ſunt. Tempore horum imperatorum, annus ab Vrbe condita milleſimus feſtiuè celebrat⁹ eſt Romæ. Iſti pariter imperatores occiſi ſunt, & fraudulenter à Decio qui inuaſit imperium.

Anno Domini CCLVIII, Cornelius papa à Petro XX ordinatur. Sedit anno vno. Paſſus eſt ſub Decio. Hic rogatus à quadam matrona nomine Luceria leuauit corpora Apoſtolorū Petri & Pauli de catatumbis: & cùm dubitaretur, quæ oſſa vni⁹ vel alterius eſſent, vox de cœlo intonuit dicens, Oſſa maiora Piſcatoris, oſſa minora Prædicatoris. Et diuiſerunt ſic corpora Apoſtolorum, poſtquam iacuerunt CXI annis ſub terra, ſcilicet ab vltimo anno Neronis vſque ad primum Decij.

Anno Domini CCLXIX, Sixtus papa XXI ordinatus ſedit menſibus 10. Paſſus eſt ſub Decio, & beatus Hippolytus, & ſanctus Laurentius, & multi alij martyres. Hoc anno VII Dormientes, perſequutionem Decij fugientes, abſconderunt ſe apud Epheſum in

quadam ſpelunca,& dormierunt per annos CXXII, videlicet vſque ad tempora Theodoſij imperatoris Chriſtianiſſimi,& tunc eos ſuſcitatos reuelant. Ipſo anno beatus Antonius abbas claruit. Sixtus papa conſtituit in miſſa cantari; Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus. Decius imperator regnauit annis 2, menſibus 6,& occiſus eſt. Hic ſeptimam perſequutionem in Chriſtianos mouit,& multos ſanctos interfecit.

An. Domini CCLXX, Dionyſius papa XXII ordinatur. Sedit an. 2. Paſſus eſt ſub Iunio Gallo imperatore. Hic presbyteris eccleſias diſtribuit & parochias diuiſit. Iſte Iunius Gallus imperator cũ Voluſiano filio ſuo imperatore regnauit an. 2,& ambo occiſi ſunt.

Anno Domini CCLXXII Lucius papa XXIII ordinatur. Sedit annis 3, menſib. 4. Paſſus eſt ſub Valeriano & Gallieno imperatoribus. Hic conſtituit, vt tres presbyteri & tres diaconi ſemper ſint cum epiſcopo. Et conſtituit fieri ſententiã excõmunicationis.

Anno Domini CCLXXV, Stephanus papa XXIIII ordinatur. Sedit annis 8, menſib. 7. Paſſus eſt in principio Auguſti ſub Valeriano & Gallieno imperatoribus. Hic conſtituit in ſacris veſtibus ſicut & Clemens celebrari, & quòd veſtes ſacræ ad quotidianũ vſum non habeantur. Conſtituit etiam, vt papa præſente ſenatu & populo & clero eligatur: & conſtituit, vt in epiſcopum non eligatur aliquis, niſi ſit XXX annorum.

An. Domini CCLXXXIII, Sixtus papa XXV ordinatur. Sedit an. 2. menſ. 11. Paſſus ſub Valeriano & Gallieno. Hic cõſtituit, vt miſſa celebraretur ſuper altare verſus Oriẽtem.

Anno Domini CCLXXXIIII, Dionyſius papa XXVI ordinatur. Sedit annis 5, menſ. 2. Hic etiam parochias diuiſit. Paſſus eſt ſub Valeriano & Gallieno. Iſte Valerius imperator, qui & Licinius vocabatur, cum filio ſuo Gallieno regnauit annis 15. Hic perſequutionem octauam mouit in Chriſtianos. Iſti prǽlatos ſanctos & multos occiderunt. Cyprianus quoq; Carthaginenſis epiſcopus doctor prǽcipuus ſub iſtis imperatoribus paſſus eſt. Iſte Valerianus Licin. imp. à Sapore rege Perſarũ captus, luminibus quoq; priuatus miſerabili ſeruitute cõſenuit ibi in Perſia. Nam quamdiu viuebat, regẽ Saporẽ equũ aſcenſurũ dorſo attollebat. Iſte Valerianus & filius ſuus Gallienus imperat. occiſi ſunt.

Claudius imperator anno Domini CCLXXXIIII, imperium adeptus regnauit anno vno. Iſte morbo interiit. Gothos iam tunc per 15 annos Illyriam & Macedoniam vaſtantes ingenti prælio vicit. Poſtea in bello Allemannorum XV millia occidit. Quintilianus frater Claudij imperium adeptus regnauit dies 17, & occiſus eſt.

Anno Domini CCLXXXVI, Aurelianus imperator factus regnauit an. 5. Hic perſequutionem IX mouit in Chriſtianos. Terribile fulmen cũ diris tonitribus ſub pedibus Aureliani imperatoris ruit, oſtendens quòd facetis tantus vltor Deus non patiens eſſet: quanquã intra 6 menſes, tres imperatores occiſi ſunt, Aurelianus, & Tacitus, & Florianus. Et iſte imperator ſtrenuiſſimè Gothos vicit. Hic apud Romanos diadema capiti ſuo impoſuit, & veſtes auro gemmiſque contextas in vſu habuit: quod antè Romanis moribus incongruũ fuit. Porcinæ quoq; vſum carnis populo inſtituit, & ipſe Aurelianus occiſus eſt. Tacitus imperiũ adeptus regnauit anno 1, & occiſus eſt. Florianus imperiũ adeptus regnauit mẽſ. 2, & occiſus eſt. Iſti duo vltimi nil egerũt memoria dignũ.

Anno Domini CCLXXXVIII, Eutychianus papa XXVIII ordinatur. Sedit mẽſ. 10. Paſſus eſt ſub Probo imperatore. Hic conſtituit vuas & fabas & nouas fruges benedici, ſicut poſitum eſt in die ſancti Sixti papæ.

Probus imperium adeptus eſt: regnauit an. 6, & occiſus eſt. Iſte Probus imp. vir ſtrenuiſſ. & iuſt⁹ multa gerẽs, Gallias à barbaris occupatas ingenti bellor. felicitate reſtituit.

Carus imperator filios ſuos Carinum & Numerianum Cǽſares fecit: regnauit an. 2. Numerianus Cæſar factus ſanctos Chryſanthum & Darium occidit, & ipſe occiſus eſt. Carinus imperator ictu fulminis interiit. Iſte Carinus de Perſis triumphauit.

Anno Domini CCLXXXVIII, Gaius papa XXIX ordinatus, ſedit annis 9, menſ. 4. Paſſus eſt ſub Diocletiano. Hic conſtituit ordines clericorum, ſcilicet Oſtiarium, Lectorem, Exorciſtam, Acoluthum, Subdiaconum, Diaconum, Presbyterum.

Anno Domini CCXC, Diocletianus imperiũ adeptus regnauit an. 20. Marcellinus papa à Petro XXX, ſedit an. 9, mẽſ. 5. Paſſus eſt ſub Diocletiano. Iſto tẽpore Eccleſiaſtica hiſtoria ab Euſebio ſcripta fuit. Tunc tanta fuit perſequutio Chriſtianorũ, vt infra vnũ menſem XVII millia martyrio coronarentur, & ipſe Marcellinus papa cõpulſus à Diocletiano thura obtulit idolis; de quo poſtea pœnituit coram CXL epiſcopis. Et tunc ceſſauit

ſauit papatus an.7,menſ.5.Paſſus eſt ſub Diocletiano.Hic conſtituit x x v cardinales in vrbe Roma propter baptiſmũ & ſepulturam.Hic etiã cõſtituit,vt nullus clericus cuiuſcunq; ordinis ad iudicem ſecularem trahatur abſq; permiſſu ſui epiſcopi.Hic etiã conſtituit,vt pueri,cùm venerint ad annos diſcretionis,id eſt ad x v annum,ſi noluerint remanere in clauſtris, licitè poſſint ire ad ſeculum & ad hæreditatem ſuam.

Anno Domini c c c i x,Euſebius papa x x x i i ordinatur.Sedit an.2,menſ.2.Paſſus eſt ſub Diocletiano.Hic conſtituit,vt omnes Chriſtiani feſtiuitatẽ ſanctæ crucis 5 non. Maij,ſolenniter celebrarent. Quo paſſo, Melchiades papa xxxiii ordinatur. Sedit an. 7,mẽſ.7.Paſſus eſt ſub Diocletiano.Hic cõſtituit Dominico non eſſe ieiunandũ.Hucuſq; omnes papę fuerunt martyres. Dioclet.imper.regnauit an.20.Erat enim callidus, & ſagax,& ſubtilis ingenij. Hic fecit Cæſarẽ Maximianum Herculiũ de Pannonia natũ genere ruſticano.Iſte Maximianus imperator pater fuit Maxentij,ſub quo Catharina paſſa eſt. Diocletianus Conſtantiũ filium Maximiani fratrem Maxentij Cæſarẽ fecit.Iſte Conſtantius fuit pater Conſtantini magni imperatoris.Diocletianus moriente Maximiano in Occidente perſequutionẽ ſæuiſſimã exercuit in Chriſtianos,decimam poſt Neronem,quæ omnib.perſecutionibus fuit immanior & diuturnior. Iſti diuinos libros exuri,eccleſias deſtitui,Chriſtianos occidi iuſſerunt. Tũc plurimi martyres paſſi ſunt,Mauricius,Simplicius & alij,ſcilicet B. Agnes,Lucia & Sebaſtianus.Diocletianus imperator iuſſit adorare ſe vt Deũ. Diocletianus & Maximianus imperatores vno die ſunt depoſiti de regno & priuati.Diocletianus morte peſſima mortuus eſt.Maximian⁹ in Marſilia ſtrangulatus occiſus eſt.Diocletianus imp.Narſeũ regẽ Perſarũ in theſauris & diuitiis plurimũ copioſum & vicit & occidit:ſicut Crœſus rex Lybiæ in diuitiis multis & theſauris magnis plurimùm abundans victus & occiſus eſt à Cyro rege Perſarum.

Conſtantius imperator in Occidente, vir ſummæ manſuetudinis,cum Licinio regnauit annis 2. Iſte Conſtantius imperator ex Helena genuit Conſtantinum.Iſte Licinius imp.ſororẽ Conſtantini Magni filiã Helenæ Treuerenſis accepit in vxorẽ Iſte Linius imperator putrefactus introrſus nimio fœtore & vermibus conſumptus eſt.

An.Dom.cccxi,Cõſtantin⁹ filius Cõſtãtij ex Helena nat⁹ imp.creatus regnauit an. 30.Maxentius imp.Maximiani Herculij filius in Oriẽte regnauit vno,& ſubmerſus eſt.

An.Domini cccxiii,Sylueſter papa xxxiiii ordinatur. Hic baptizauit Cõſtantinũ imperat.Sylueſter papa ſedit an.23,mẽſ.10.Hic cõſtituit cõſecrationes & dedicationes eccleſiarũ & altariũ,& quòd vngatur calix cũ chriſmate:& ipſe Kyrieeleeſon,Chriſteeleeſ.Kyrieeleeſ.de Gręcis ſumpſit.Cõſtituit etiã,vt in pãno lineo mũdo,mũdo ſcilicet corporali,ſacrificiũ tãtũmodo celebretur,quia Ioſeph corp⁹ Domini inuoluit ſindone.

An.Domini cccxviii,Nicena ſynodus & Nicenũ conciliũ celebratur cccl& xvii epiſcoporũ,ſub Sylueſtro papa, & ſub Conſtantino imp. in quo Arrius condemnatur qui dicit, in Trinitate non vnam eſſe ſubſtantiam,ſed diuerſas,ſiue eſſentias. In eodem concilio ſymbolũ, *Credo in vnum* contra Arrium cõpoſuerunt.Hoc Nicenũ capitulum compoſuit *Gloria patri & filio & Spiritui S.* Sed Hieronymus adiecit, *Sicut erat in principio,&c.* Huic Conſtantinus imp.Maxentio bellũ intulit,quia ſibi in Oriente imperium vſurpauit. Cumq; cũ Maxentio congredi hæſitaret, & de cœlo licet paganus auxilium quæreret,vidit per ſoporẽ ad Orientis partẽ in cœlo ſignũ crucis igneo fulgore rutilare & angelos ſibi aſtare dicentes, *Conſtantine in hoc ſigno vinces.* Fertur autem & ipſe Ieſus Chriſtus ſibi apparuiſſe,& ſignũ crucis ei monſtraſſe,& ſimili modo ei dixiſſe, *Conſtantine in hoc vinces.* Tunc Cõſtantinus crucẽ in vexillo poſuit,& congreſſus vicit Maxentium:& Romę in Tiberi ipſe Maxentius ſubmerſus eſt. Pòſt Sylueſter papa baptizauit Conſtantinũ,& Cõſtantinus à lepra mũdatus fuit in baptiſmo. Et regnauit an.30,mẽſ. 10.Hic liberaliter Eccleſiæ dedit priuilegia multa,& S.Sylueſtro papæ & ſucceſſoribus eius dedit regalia inſignia,videlicet equum album & niueũ,& indumenta coccinea,& plurima ornamẽta. Frenum quoq; aureum & pectorale aureum equi & diadema imperiale aureum,Romã,& ciuitates multas,& omnes redditus ciuitatũ dedit ſancto Sylueſtro, ita vt ſemper vtatur illis pontifex. Et fecit Conſtantinopolim ciuitatem quæ antè Bizantium vocabatur,& fecit pontem in Danubio,& leges plurimas ſtatuit.Conſtãtinus etiã imperator fecit in ſuo palatio baſilicã in honore Saluatoris noſtri quæ dicitur Sancta Sanctorũ vel Cõſtantiniana,quã S.Sylueſter dedicauit primò prę omnib.

Digitized by Google

eccleſiis. Ibidem ſeruatur cum magna reuerentia caro præciſa de vmbilico Domini & ſoleæ Domini, & portio viuificæ crucis ad modum humani cubiti longa, & velum de capite beatæ virginis Mariæ, & latus eiuſdẽ Sanctæ Dei genitricis, & capita Apoſtolorum Petri & Pauli, & multa alia. Ibi non celebrat niſi papa. Cõſtantinus quoq; fecit baſilicam S. Petri in Vaticano in palatio Neroniano in templo Apollinis in monte aureo, quam fecit dominã & magiſtram omniũ eccleſiarum, & exportauit de tellure fundamenti propriis humeris XII cophinos in honore XII Apoſtolorum. Poſuit ibidẽ imperator corpus beati Petri in capſam ex ære & cupro ſpiſſam v pedũ; & poſuit ſuper corpus B. Petri Apoſtoli ciboriũ in quatuor columnis porphyreticis, & crucẽ de puro auro habentẽ CL libras auri poſuit ſuper tumbã B. Petri: & poſuit ipſe imperator circa tumbam B. Petri XII columnas onychinas, quas fecit afferri de Græcia. Corpus etiã beatiſſimi Pauli Apoſtoli ipſe imperator Cõnſtantinus poſuit in catatumbis in capſam ex ęre & cupro ſimiliter ſpiſſam ex omni parte, ſicut capſa beati Petri. Capita tamẽ beatorum Petri & Pauli in Sancta Sanctorum ſunt repoſita ab ipſo imperatore. Idẽ Conſtantinus Auguſtus fecit Lateranenſem eccleſiã beati Ioannis baptiſtæ. Poſuit quoq; ibi arcã teſtamenti quã Titus imperator aſportauerat de Hieruſalem, quando deſtruxit eam. In arca ibidem ſunt hæc, videlicet tabulæ teſtamenti, virga Aaron quæ fronduerat, manna, pars de panibus Domini ordeaceis, tunica Domini inconſutilis, pars arundinis Domini, veſtis S. Ioannis baptiſtę, & multa alia. Super arcam illam intra altare ſummũ poſuit menſam, in qua Dominus Ieſus cœnauit cũ diſcipulis ſuis. Super hoc altare Lateranenſe nemo celebrat, niſi papa, vel cardinalis qui ſit epiſcopus. Fecitq; imperator ibi ſuper altare ciborium ſuper quatuor columnas porphyreticas. Poſuit etiã ibi imperator quatuor columnas æreas, grandes, deauratas. Singulis annis in cœna Domini pręſente ſummo pontifice arca præfata à ſacerdotibus cardinalibus violatur, & remota menſa in ipſo concauo arcæ à papa corpus Domini & oleum & chriſma conſecratur: ſed in Sabbato ſecundo iterum reconſecratur à papa ob reuerẽtiam principis Apoſtolorum, qui ſuper hoc altare ligneum dicitur celebraſſe myſterium.

An. Domini CCCXXV, ſanctus Nicolaus epiſcopus migrauit ad Chriſtum in Myrrha ciuitate, ſub ſancto Syluestro papa.

Anno Domini CCCXXXIIII, Marcus papa XXXV ordinatur. Sedit an. II. menſes 8. Hic conſtituit, vt Oſtienſis epiſcopus papam conſecrare debeat, & pallio vtatur. Hoc & Sixtus papa conſtituit. Hic Marcus papa ſedit tempore Conſtantini. Succeſſor iſtius Iulius papa etiã ſub Conſtantino XXXVI ordinatur. Sedit an. II, menſ. 2. Hic conſtituit, coniugiũ à ſacerdote benedici. Igitur Conſtantinus republica bene ordinata, & Dei eccleſia miro modo exaltata, cũ magna religione obiit II cal. Iunij, & ſepultus eſt in Conſtantinopoli in eccleſia Apoſtolorũ. Iſte Conſtantinus imp. fuit XLII à Cęſare Auguſto.

Anno Domini CCCXLI, Conſtantius filius Conſtantini magni imperium adeptus cum fratribus ſuis Conſtantio & Conſtante regnauit annis 23. Iſte Conſtantius & frater ſuus Conſtans pariter occiſi ſunt. Iſte Conſtantius fuit hæreticus.

An. Domini CCCXLIIII, Paulus primus eremita migrauit ad Chriſtũ, an. vitę ſuæ 113.

An. Domini CCCLV, Liberius papa XXXVII ordinatur. Hic papa fuit hæreticus, qui ſub Cõſtantino imperatore propter fidẽ in exiliũ ductus eſt, cui in papatu ſucceſſit Felix papa XXXVIII. Hic Felix papa capite truncatus eſt, cùm deuinceret, eundẽ Cõſtantium imperatorẽ eſſe hæreticũ Arrianum. Iſte Felix papa ſedit an. vnũ, menſ. 3. Huius feſtum agitur 4 cal. Auguſti. Quo decollato, Liberius exilij tædio victus hæreſi Arrianæ ſubſcripſit, & Romã quaſi victor intrauit. Iſte Liberius papa ſedit an. 6. menſ. 2. Nec legitur conuerſus fuiſſe ad fidem & pœnitentiam. Cui ſucceſſit Leo papa hæreticus Arrianus, ſed non eſt in catalogo Romanorũ pontificum. Huic Leoni papæ reſtitit Hilarius Pictauienſis epiſcopus, vir erudititiſſimus & acutiſſimus in ſuo concilio. Illuc enim venit Hilarius non vocatus. Vnde Leo papa indignatus plurimùm iuſſit, ne Hilario locus daretur ſedendi in concilio Arrianorum: ſed ipſe reſedit in terra dicens, ***Domini eſt terra, & plenitudo eius.*** Et mox ibidem eleuatus eſt colliculus iuſſu diuino, in quo bellator Chriſti altiùs ſedit omnibus. Vnde Leo papa indignatus iterum dixit Hilario, ***Ego ero tibi Leo***, & ipſe reſpondit, ***Sed non Leo de tribu Iuda.*** His & his ſimilibus dictis Leo papa neceſſitate compulſus iuit ad ſeceſſum, & ibidem ſtatim animam exhalauit.

Præ-

Præſidio huius Cõſtãtij imperatoris hęretici fulta impietas Arriana, exiliis, carceribus, & variis afflictionum malis, primò Anaſtaſium epiſcopum Alexandrinum, qui fugiens venit in Treuerim, vbi ipſe tunc compoſuit ſymbolum, ſcilicet *Quicunq; vult*; & Euſebium Cæſarienſem epiſcopum; & multos alios perſequuta eſt Chriſtianos. Hilarius Pictauiẽſis epiſcopus tunc etiam cum aliis epiſcopis in exilium miſſus eſt. Anno Domini beatus Antonius abbas migrauit ad Chriſtum anno ætatis ſuæ CV. Tunc temporis Ægyptus & Thebaida eremitis & presbyteris plena fuit.

Anno Domini CCCLXV, Iulianus imperiũ adeptus regnauit an. 2, menſ. 8. Hic à fide & ordine apoſtatauit, idolatra effectus. Sub hoc Iuliano ſanctus Martinus nondum baptizatus militauit apud ciuitatẽ Vangionum, id eſt Wormatiam. Hic, orante & ieiunante S. Blaſio Cæſarienſi epiſcopo, cum populo ſuo ad Perſicum bellum pergens, deſtructionem ciuitatis cõminatus, ſed iuſſu ſanctæ Dei genitricis Marię per Mercurium martyrẽ in eadẽ ciuitate Cæſarienſi occiſus eſt: qui Iulianus apoſtata & idolatra dũ moreretur manũ ſuã ꝓprio ſanguine impleuit, & in aerẽ ſparſit dicẽs, *Viciſti Galilæe, viciſti.*

Anno Domini CCCLXVI, Iouinianus imperiũ adeptus regnauit menſ. 8. Hic inſignis corpore, lætus ingenio, ſtudioſus in literis, fortis in viribus. Qui cùm violenter à militibus ad imperiũ eligeretur, & traheretur; exclamauit ſe nolle paganis hominibus imperare, quippe cùm ipſe Chriſtianus eſſet. Cumq; omnium vox communiter clamauit, ſe quoq; Chriſtianos eſſe, ſuſcepit imperium. Iſte Iouinianus ſuffocatus eſt.

Anno Domini CCCLXVIII, Damaſus papa à beato Petro XXXIX ordinatur. Sedit an. 18, menſ. 4. Hic fuit Hiſpanus. Hoc tẽpore Hieronymus presbyter claruit. Ipſe Hieronymus lectionarium & euangeliarium, ſicut hodie habet eccleſia, collegit, ſicut Damaſus papa legi cenſuit. Idem Hieronymus nocturnale officium vel reliquas horas ſicut hodie canit eccleſia, cõpoſuit. Sed Damaſus papa die ac nocte Pſalmos eoſdẽ in eccleſia cantari inſtituit. Damaſus papa etiam *Gloria patri* cantari conſtituit, ſicut Nicena ſynodus compoſuit. Hic Damaſus papa baſilicam in catatumbis, vbi corpora Sanctorum ſepulta erant: quæ modò eſt vbi quieſcit ſanctus Sebaſtianus.

Tempore Damaſi papæ, an. Domini CCCLXXVI, Valentinianus imperium adeptus regnauit annis 11, & in apoplexia ſuffocatus eſt. Tunc temporis claruit beatus Ambroſius Mediolanenſis epiſcopus, Seuerinus Colonienſis epiſcopus, Auguſtinus Hipponenſis epiſcopus, Martinus Turonenſis epiſcopus.

Anno Domini CCCLXXXIIII, Conſtantinopolitanum concilium CL epiſcoporum congregatur aduerſus Macedonium, qui & ibi cõdemnatur, quia negat Spiritum ſanctum eſſe Deum. In hoc concilio compoſitum eſt *Credo in vnum*, ſcilicet ſymbolum quod cantatur in Miſſa, & traditum eſt eccleſiæ; ſicut Damaſus papa hoc contra eundem Macedonium hæreticum DXV ſecunda ſynodus ſymbolum ſcilicet *Credo in vnum* appoſito ſcilicet *filio*, quod in Miſſa conſtituit cantari. Iſte Valentinianus à Iuliano apoſtata ob fidem Chriſti militia fuerat priuatus, quia perſequebatur Chriſtianos ipſe Iulianus. Valentinianus imperator regnauit annis 4.

Gratianus imperator regnauit an. 8, & occiſus eſt. Iſti duo nihil memoriale habent.

Theodoſius imperiũ adeptus regnauit an. 11, cùm tamen antè cum Gratiano & Valentiniano regnaſſet ann. 6. Hic Theodoſius Chriſtianiſſimus imperator conuocauit concilium Conſtantinopolim contra hæreticos, pro diuino officio generaliter pro tota eccleſia ordinando. Hic Valentinianus imperator ſuſpenſus eſt, ſed Theodoſius Mediolani bene obiit. Hunc Theodoſium imperatorẽ beatus Ambroſius Mediolano excõmunicauit, quia multos in Theſſalonica fecit occidi in furia & abſq; iudicio. Ad quã excõmunicationẽ imperator patienter pœnituit cum lachrymis, & pro excõmunicato ſe tenuit humiliter per menſes 8 & amplius, quouſq; Ambroſius excõmunicationis ſententiã relaxauit: iniungens ipſi loca pœnitentiæ, vt nullũ de cætero faceret occidi, niſi præhabita deliberatione per triginta dies ad minus, 11 q. 3. cùm apud Theſſalonicã.

Anno Domini CCCLXXXVI, Siricius papa XL ordinatur. Sedit an. 15. menſib. 11, & fuit tempore Theodoſij imperatoris, & in caſtello Emmaus tempore Theodoſij imperatoris natus eſt puer perfectus inferius, ſed ab vmbilico & ſurſum diuiſus; ita vt haberentur duo capita, & duo pectora, & omnes ſenſus quinq; ; alter edebat vel dormiebat, quãdoq; ſe percutiebãt. Vixerũt autẽ 2 ãnis, & vno mortuo alter ſuperuixit 4 dieb,

HicSiricius papa conſtituit,vt nullus presbyter agat ſolennẽ pœnitentiã.BeatusHieronymus ſcripſittunc librũ illuſtriũ virorũ;& S. Auguſtinus baptizatus eſt à S. Ambroſio.

Anaſtaſius papa XLI ordinatur. Sedit an.3, menſibus 10. Hic conſtituit,vt quilibet clericus nõ fieret ſacerdos,niſi de licentia ſui epiſcopi. S. Ambroſius hymnos compoſuit feriales. *Te Deũ laudamus* cõpoſuit cũ S. Auguſtino, & aliqua Gradualia,& *Alleluia.*

Anno Domini CCCCII,Ambroſius plures compoſuit collectas.

AnnoDomini CCCCV,Innocentius papa XLII ordinatur.Sedit annis 15,menſibus 2. Sub quo Roma capitur ab Alarico rege Gothorum. Huius Innocentij papæ feſtum agitur V calend. Auguſti. Hic conſtituit,vt quis carens aliquo membro clericus nõ fieret,Conſtituit etiam dici,*Pax Domini ſit ſemper vobiſcum*,& pacem dari conſtituit.

Sanctus Innocẽtius papa cõmiſit ſanctæ Agnetis eccleſiã gubernandam Leopardo presbytero,& vt factũ,dedit ei annulum aureũ, quem idẽ clericus ſenio feſſus reddidit S. Agneti cum offertorio.Extendens autẽ digitum ſuſcepit annulum,& eũ adhuc tenet imago eius.Tempore huius papæ B. Alexius Romæ migrauit ad Chriſtum; & B.Martinus epiſcopus Turonenſis migrauit ad Chriſtum,anno Domini CCCCXII,ſed vitæ ſuæ anno LXXXI; & B. Ambroſius epiſcopus Mediolanenſis migrauit ad Chriſtũ an. Domini CCCCXIII; & B.Ioannes Chryſoſtomus migrauit in exilio; & beata Paula mater Euſtachiæ virginis migrauit ad Chriſtum in Bethleem;& ſanctorũ corpora Stephani,Nicodemi & Gamalielis & Abibon reuelata ſunt à Deo in Hieruſalẽ Luciano ſacerdoti.Tunc corpus S.Stephani ſedi Apoſtolicæ totũ tranſmiſſum: quod dũ per diuerſas eccleſias multis ſolennitatib.honoraſſent, intẽdebant eũ ponere iuxta S.Laurentium: cui Laurentius,videntibus qui aderant,ceſſit dans ei locum per medium tumbæ: ſicq; poſitus ibi quieſcit.Hic papa Innocẽtius pręſens ibi gratias egitDeo cũ clero & populo.

Illo tempore Anaſtaſij & Innocẽtij papæ, Arcadius &Honorius imperatores regnauerunt pariter an.11.Iſti fuerunt filij Theodoſij imperatoris. Hi deuoti Chriſtiani permanſerunt.Poſt mortẽ huius Arcadij relicta ſua Eudoxia venit ex deuotione Hieroſolymam , & inde cum magno gaudio reportauit catenas, quib.rex Herodes vinculauerat S.Petrum Apoſtolum.Tunc ſanctus papa Innocentius cum ipſa Auguſta,delens ritum feſti Auguſti Cæſaris in calendis Auguſti,cõſtituit feſtum celebrari ad *Vincula S. Petri*. Vnde Diabolus indignatus apparuit Iudæis in ſpecie Moyſis,*dicens* ſe debere ducere eos per medium ſicci maris in terram promiſſionis:& qui ſequebantur eum in mari ſubmerſi ſunt: & alij Iudæi ad fidem conuerſi baptizati ſunt in ciuitate quæ dicitur Epirum,& ſic Diabolus decipiens deceptus eſt.

Anno Domini CCCCXX, Soſimus papa XLIII ordinatus,ſedit annis 4,dies 11.Hic cõſtituit cereum benedici in Sabbato ſancto: & conſtituit, quòd diaconus læuã tegat, & quòd omnes ſtare debeant quando legitur euangelium , & cum reuerentia audire: & conſtituit quòd Deo in miſſa aliquid offeratChriſtianus.Anaſtaſius papa priùs conſtituerat,vt ad Euangelium nullus ſedeat.

Anno Domini CCCCXXIIII,Bonifacius papa XLV ordinatur. Sedit annis 3,menſib. 8.Tunc beatus Hieronymus in Betlehem migrauit ad Chriſtum,anno vitæ ſuæ XCIX. Sed Hieronymus Romæ ad S.Mariam maiorem ſepultus eſt ante fanum, in quo Dominus iacuit in præſepio,cum quo ipſe illuc tranſlatus eſt.

Anno Domini CCCCXXVI, Celeſtinus papa XLVI ordinatus ſedit annis 12,menſ. 7. Hic conſtituit Pſalmum dici,*Iudica me Deus & diſcerne cauſam meam*. Et hoc Pſalmo colligitur confeſſio generalis ante Miſſam ſecundum ſtatutũ huius papæ,quando Miſſa celebratur in memoriam mortis Chriſti. *Petrus lachrymis pœnituit ante mortẽ Chriſti, Latro confeſſus fuit.* Et cõſtituit Pſalmos cantari ad introitũ miſſæ. Honorius poſt mortẽ Arcadij imperatoris regnauit an.15 cũ Theodoſio filio fratris ſui Arcadij.Tẽpore huius Honorij imperatoris fuerũt Soſim⁹ papa,Bonifacius papa,Celeſtinus papa ſucceſſiuè.

Anno Domini CCCCXXVII,Theodoſius iunior tenuit imperium.Iſte Theodoſius imperator fuit ſapiens multùm,patientia & clementia vniuerſos præcellens; conditor etiã legum. Quẽ cùm quidã familiariũ interrogaret,cur omnibus parceret,& cur nullum ſe lædentiũ morti ſubiugaret;reſpondit imperator,vtinã mihi eſſet poſſibile etiam mortuos ſuſcitare & ad vitã reuocare.Huius imperatoris tẽporeSeptẽ dormientes fuerunt ſuſcitati. Sub iſto imperatore fuit S. Seruatius epiſcopus, & Attila rex Hunorum

vaſtauit

vaſtauit imperium. Tūc coactus Theodoſius imperator VI millia librarum ei pro cenſu præbuit, & mille librarum tributum ei Attilæ promiſit. Theodoſius iunior ſolus regnauit annis 26, ſicut in ſumma regnauit annis 41. Valentinianum etiam conſortem regni fecit. Sub iſto ſedit Sixtus papa, & Leo papa.

Anno Domini CCCCXXXVII, Sixtus papa XLVI ordinatur. Sedit annis 8, menſe vno. Hic conſtituit, vt nullus clericus in parochia altiùs præſumeret adiudicare. Sixtus papa fecit baſilicā ſanctę Dei genitricis Marię ad pręſepe Domini. Dedit ſignū iuuenis vbi baſilica fundaretur. Nonas Auguſti hoc feſtū celebratur iuuenis vſq; adhuc Romę ſolēniter. Hoc anno Auguſtinus migrauit ad Chriſtū, pontificatus ſui an. XL, ætatis ſuæ anno 76. Hic primò lectionē in menſa & ordinem regularium inſtituit, & ſepultus eſt Ticini quę eſt Papia ciuitatis Italiæ. Sub iſto Theodoſio & Sixto papa celebratur generale conciliū Epheſinum, in quo Neſtorius hæreticus condemnatur cū ſuis fautoribus Pelagianis. Neſtorius hæreticus dicit beatā virginē Mariā non Dei, ſed hominis tātùm fuiſſe matrē. Et dicit idē Neſtorius, duas fuiſſe perſonas in Chriſto. Pelagiani hæretici liberū arbitriū diuino anteponūt, dicētes ſufficere voluntatē ad implēda diuina officia.

Anno Domini CCCCLVIII, Martianus imperator regnauit annis 7. Hic religioſus fuit, & gentibus multa beneficia pręſtans. Huius tempore Wandali Romam ceperunt, & bonis eā omnibus ſpoliauerunt. Temporibus huius imperatoris ſub Leone papa celebratur generale concilium Chalcedonenſe DC & XXX patrum, in quo damnatur error Eutychianus. Eutychiani dicti ſunt, qui in Chriſto negant eſſe duas naturas, ſed ſolam in Chriſto diuinam naturam eſſe dicunt.

De XXV hæreſibus reprobatis.

IGitur de IIII conciliis generalibus, videlicet Niceno contra Arrium, Conſtantinopolitano contra Macedoniū, Epheſino contra Neſtorium, Chalcedonenſi contra Eutychē habetur. Igitur diuerſæ hæreſes diuerſis temporibus ortæ ſunt. Nā ſub Antonino Pio Montanus Cataphrygarū auctor oritur. I. Hi aduentū ſancti Spiritus non in Apoſtolos ſed in ſe traditū aſſerunt, & dicunt, quòd Spiritus S. per Prophetas loquutus eſt, eiſdē prophetis neſcientibus, tanquā ſi per fiſtulā loqueretur. II. Similiter ſub tempore Antonini Aurelij Sabellius infelix oritur. Hi Sabelliani vnā perſonā patris & filij & Spiritus S. aſſerunt. III. Et ſub Gallieno & Iouiniano imperatoribus Nouatiana hæreſis oritur. Hi nolunt apoſtatas ad veniā recipere, & rebaptizant baptizatos. IIII. Item ſub tempore Probi Manichęorū hæreſis oritur, qui vocantur à quodā nomine Manes. Hic duas naturas & ſubſtantias in Deo introduxit. i. bonā & malam, & animas ex Deo quaſi ex quodā fonte manare aſſerunt, & dicūt omnes ſpiritus & animas à Deo factas, & corpora ab angelis. Teſtamentū vetus reſpuunt, nouum ex parte recipiunt. V. Tempore Apoſtolorū Nicolaitæ à Nicolao diacono, qui cum Stephano & cęteris conſtitutus eſt à Petro. Hic propter pulchritudinem relinquens vxorē dixit, vt qui vellet ea vteretur, & verſa eſt in ſtuprū talis conſuetudo, vt inuicē coniugia mutarentur. De iſtis in Apocalypſi, *Quia odiſti facta Nicolaitarum, quæ & ego odi.* VI. Tēpore Saluatoris Sadducæi orti, qui hæretici negant reſurrectionem. Hi inter cætera circumciſionē obſeruant; mille annos poſt reſurrectionē in voluptate carnis prædicant eſſe futuros. VII. Gnoſtici hæretici animam naturam Dei eſſe dicunt, bonum & malum Deum dicunt. VIII. Valentiniani hæretici à quodā ſectatore Platonis dicti, Chriſtum nihil corporis aſſumpſiſſe dicunt de virgine, ſed per eam tanquā per fiſtulā tranſiiſſe aſſerunt. IX. Apelles hæreticus dixit, angelū glorioſum creatorē fuiſſe, & Chriſtum non Deum in veritate fuiſſe, ſed hominem in phantaſia apparuiſſe dicit. X. Marcioniſtæ hęretici à Marcione philoſopho dicti duo principia aſſerunt. XI. Caſtorei propter mundiciā ſic dicti hæretici, de ſuis meritis gloriantes, negant pœnitentibus veniam peccatorum; viduas ſi nupſerint tanquam adulteras damnant. XII. Ebionitæ hæretici & Fortuniani hęretici dicunt Chriſtū à Maria per Ioſeph nuptiali ortu fuiſſe cōceptum. XIII. Heluidiani hęretici ab Heluidio dicti aſſerunt, poſt Chriſtū natū Mariā alios filios per Ioſeph peperiſſe. XIIII. Donatiſtę hæretici à quodā Donato nuncupati aſſerunt, minorē patre filiū, & minorem filio Spiritum ſanctum, & rebaptizant catholicos. XV. Pręterea ſub imperatore Zenone hæreſis Acephalorū oritur. Acephali, id eſt ſine capite, quia eorum author ignoratur. Hi ſubſtantiarum duarum proprietatem in Chriſto negant, & vnam

naturam in eius perſona prædicant. XVI. Heraclitæ ab Heraclio nuncupati hæretici monachos non recipiunt, coniugia reſpuunt, paruulos habere regnum cœlorum non credunt. XVII. Similis ſub filio Heraclij Conſtantio oritur hæreſis Pyrrhi & Pauli. Hi Pauliani dicunt, nō ſemper fuiſſe Chriſtum, ſed à Maria ſumpſiſſe initium. XVIII. Aeriani à quodā Aerio ſic dicti. Hi offerre ſacrificium ſpernunt. XIX. Origeniani à quodam Origene dicti. Hi hæretici dicunt, quòd non poſſit filius videre patrem, nec Spiritus ſanctus filium, animasq; dicunt in principio mundi peccaſſe, & pro diuerſitate peccatorum è cœlis vſq; ad terram diuerſa corpora quaſi vincula meruiſſe, eáque cauſa mundum factum eſſe. XX. Apollinariſtæ hæretici dicunt, corpus nō animam aſſumpſiſſe. XXI. Circumcelliones dicti, eò quod agreſtes ſunt. Hi hæretici amore martyrij ſemetipſos perimunt, vt martyres nominentur. XXII. Arabici hæretici qui in Arabia orti ſunt, dicūt animam cum corpore mori. XXIII. Tertullianiſtæ hæretici à Tertullio presbytero dicti. Hi prædicant, animas peccatorū hominū in dæmones vel in alia quæq; conuerti poſt mortem. XXIIII. Patriciani à quodam Patrociano dicti. Hi hæretici dicunt ſubſtantiā humanæ carnis à Diabolo conditam. XXV. Priſcianiſtæ hæretici fatum & cōſtellationes attendunt. Hi Gnoſticorum & Manichæorum peruerſa dogmata ſequuntur. Porrò de ſectis hæreticorum, & eorū erroribus ſatis habet. 24. q. 4. Alios ſimiliter hæreticos, ſ. Catharos, & Patherinos, Pauperes de Lugduno, vel quocunq; nomine cenſeantur, excommunicatos ſciamus ipſo iure maiore excommunicatione, & ſimiliter illi qui ſacroſanctis Sacramētis altaris, & aliquibus aliis eccleſiaſticis Sacramētis cōtradicunt. Et omnis hæreticus, ſiue clericus ſit ſiue laicus, vel papa aut imperator, vel quilibet inferior, deponi debet ab omni dignitate, & ſi clerici hæretici ſunt priùs ab ordinibus degradati ab epiſcopis, tradentur ſeculari curiæ puniendi.

Leo papa XLVII ordinatur. Sedit annis 11, menſe 1. Hic conſtituit & decretum dedit, vt beata virgo Maria nō ſolùm χειστοτόκος ſed etiam Θεοτόκος credatur & appelletur. Hic etiam conſtituit, vt etiam picturis habeantur imagines Sanctorum, & quicunque ipſas imagines inhoneſtè tractauerint, à communione ſeparentur. Sub iſto Leone papa, vt prædixi, eſt celebratum concilium Chalcedonenſe contra Eutychetem. Leo papa conſtituit dici in Miſſa *Orate pro me peccatore*, & in fine Miſſæ dici conſtituit *Deo gratias*. Hic Leo conſtituit, vt presbyter poſt Miſſam populum benedicat: & conſtituit ieiunia quatuor temporum. Hic etiam quaſdam precationes compoſuit, & in canone appoſuit, *Sanctum ſacrificium & immaculatam hoſtiam.*

Anno Domini CCCCLX, Leo imperium adeptus cū filio ſuo Leone regnauit annis 16. Hic Leo Pellita appellabatur. Tempore huius imperatoris, Hilarius papa XLVIII ordinatur. Sedit annis 8, menſibus 3. Hic conſtituit, vt nullus clericus inueſtituras à Laico recipiat. Sub hoc papa Hilario cyclus 532 annorum à Dionyſio monacho ſcriptus fuit.

Anno Domini CCCCLXV, tempore præfati Leonis pellitæ, Simplicius papa XLIX ordinatur. Sedit annis 15, menſe 1. Hic cōſtituit, vt nullus pontifex ſibi ſucceſſorē conſtituat, ſicut & Clemens papa 1. Vſq; ad hunc Simplicium papam omnes papæ à beato Petro ordines celebraſſe leguntur in Sabbato quatuor temporum Decembri. Sub hoc papa fuit S. Mamertus Viennenſis archiepiſcopus, qui propter cladem magnā & morſus beſtiarum, ſcilicet vrſorum & luporum rogationes & litanias inſtituit, quas eccleſia Romana tunc approbauit, & fieri conſtituit.

Anno Domini CCCCLXXVI, Zeno imperator regnauit an. 15 in Oriēte. Sub iſto imperatore arripuit Odacer occidentale imperiū, huius imperij anno 2. Felix papa à beato Petro L ordinatur. Sedit annis 8, menſ. 6. Hic conſtituit, ab epiſcopis eccleſias dedicari & cōſecrari. Tēpore huius papæ, an. Domini CCCCLXXXIIII, S. Remigius epiſcopus Clodouęū regē Frāciç filiū Hilderici regis, miſſo ſibi oleo de cœlo in ampulla, baptizauit & vnxit in regē. Vſq; adhuc reges Franciç in Remis de ipſo oleo inungūtur.

Anno Domini CCCCLXXXV, Gelaſius papa LI ordinatur: ſedit an. 4, menſib. 8. Hic (vt dicitur) fecit nouē pręfationes in miſſa ſecūdū feſta, & collectas plures, & hymnos quoſdā & tractus. Hic etiā cōſtituit, vt in 4 temporib. & in Sabbato ſancto ordines celebrētur, & quòd ſerui presbyteri nō ordinētur. Et cōſtituit, vt clerici ordinādi de vita, & ętate, & de progenie, & ſciētia iuſſu epiſcopi examinētur, & intitulētur digni. Huius papæ Gelaſij tempore, inuenta eſt eccleſia B. Michaelis archangeli in mōte Gargano.

Iſte papa fuit tempore Zenonis imperatoris. Hic etiam conſtituit, vt diaconus debeat dare corpus Domini infirmis in abſentia epiſcopi,& presbyteri,& non alio tempore. Gelaſius papa Canonem miſſæ compoſuit. Sed beatus Gregorius papa dicit in regiſtro, quòd canonem quidam ſcholaſticus compoſuit: quem canonem dici in miſſa forſan iſte papa Gelaſius conſtituit; vel fortaſſe iſte ſcholaſticus qui canonem compoſuit,factus eſt papa, & appellatus eſt Gelaſius papa.Collectas quas beatus Ambroſius compoſuit, iſte Gelaſius papa auxit, & in miſſa dici conſtituit. Idem etiam papa conſtituit,vt ſumpto corpore Domini,de calice & ſanguine Domini etiam ſumere debeant qui communicant.Hoc quidam obſeruant.Conſtituit etiam Gelaſius papa,vt presbyter poſt miſſam populum benedicat. Et S. Hieronymus hoc ſcribens ait:Si presbyter Chriſtum conſecrat in altari,cùm in altare Dei Sacramenta benedicat, benedicere populum & debet qui corpus Chriſti meruit conſecrare. Sed Damaſus papa prohibet presbyteris dare benedictionem poſt miſſam,pręſente epiſcopo.Tempore Zoſimi papæ & Theodoſij imperatoris Toletanum concilium & beatus Auguſtinus ſtatuerunt, quòd ſolis epiſcopis in miſſa ante communionem liceat populum benedicere; & præfatum concilium ſtatuit,vt nullus presbyter negligat dicere poſt miſſam hymnum trium puerorum. Igitur beatus Martialis epiſcopus, apoſtolorum diſcipulus,ex magiſterio apoſtolorum tradidit benedictionem epiſcopalem. Hanc S. Ambroſius Mediolanenſis epiſcopus cum orationibus appoſitis dicere vſquequaq; maluit. Apoſtolicus autem tantùm hanc benedictionem dicit,quæ finita miſſa dicitur.Et papa poſt miſſam & horas dat frequenter hanc: *Benedicat & cuſtodiat nos omnipotens Deus pater,& filius,& Spiritus ſanctus,Amen*: quia Gelaſius papa canonem dici inſtituit,&(vt fertur)compoſuit. Sciendum eſt, quòd canon interpretatur regula.nam per eam regulariter Sacramentorum fit confectio. Hic & actio dicitur, quia cauſa populi cum Deo in ea agitur. Hic canon ob tres cauſas ſub ſilentio dicitur:prima,quia cum Deo loquimur,ad quem ex corde clamamus, & imo verba dicimus,vt ſciamus quem intendere debeamus:ſecunda, ne populus tam prolixa declamatione attædiatus abſcedat, vel ſacerdos tam longo clamore deficiat voce: tertia eſt, ne tam ſancta verba tanti myſterij vileſcant, dum ea vulgus per quotidianum ſciens in locis inconuenientibus dicat.Vnde fertur, dum ipſe canon primitus publicè recitaretur,ab omnib.per vſum ſciretur;& cùm eum paſtores ſuper panem & vinum dicerent,quòd repentè ante ſe carnem & ſanguinem inuenirent, atque inde diuinitus percuſſi interirent. Vnde ſub Vigilio papa(vt videtur) & Iuſtiniano imperatore Conſtantinopolitanum quintum Concilium ſub anathemate præcipiendo ſtatuit,vt nullus dicat canonem niſi in libro,& veſtibus ſacris,& ſuper altare,& ſuper ſacrificia. Sciendum etiam eſt,quòd in hoc canone miſſæ nulli aliquid dicere licebit vel addere,niſi quod ab Apoſtolis compoſitum fuit:ſed antè & pòſt,vt dicit ſanct⁹ Gregorius in regiſtro, canonem ad deuotionem ad ea nomina quę ibi poſita ſunt,poſſent apponere.Huius Gelaſij tempore,anno Domini CCCCLXXXVII, Hunnericus rex Wandalorum CCCXXXIIII epiſcopos catholicos & eo amplius exiliauit, & quibuſdam linguas amputauit, qui tamen poſtea bene prædicabant verbum Dei, vt dicit Gregorius in dialogo, quorum vnus propter fornicationem dono illo priuatus eſt.

Anno Domini CCCCXC, Anaſtaſius papa LII ordinatus ſedit anno vno,menſibus 10.Hic conſtituit,vt nullus clericus prætermittat diuinum officium,ſola miſſa excepta. Poſt hunc Symmachus papa LIII ordinatur.Sedit annis 9.Hic conſtituit,vt omni die dominico,& in natalitiis martyrum hymnis *Gloria in excelſis* cantetur, etiam in aliis feſtis. Hic etiam conſtituit, vt nullus in vxorem quam leuauit de ſacro fonte accipiat; ſi fecerit,matrimoniũ dirimatur:& conſtituit,vt papa à duobus paribus Cardinalium eligatur,& ſit ipſo facto excommmunicatus qui aliter,id eſt, à minori numero,electus gerit ſe pro papa:& conſtituit,vt in epiſcopum non eligatur,niſi qui ſit XXX annorum: & conſtituit, quòd appellationi religioſorum non ſit deferendum: & conſtituit,quòd nullus per violentiam ad epiſcopalem honorem adſcendat.

Anno Domini D, Anaſtaſius imperium adeptus eſt.regnauit annis XXVI.His temporibus magna diſcordia Romæ facta eſt in electione papæ, quibuſdam eligentibus Symmachum, quibuſdam Laurentium: de quo etiam Gregorius in dialogo ſcribit.

Nam Paſchaſius diaconus cardinalis qui conſenſit Laurentio, purgatorij locum habuit poſt mortẽ in caloribus lauacleri. Igitur in illa diſcordia multa homicidia tam Romanorum ciuium q̃ clericorum ſacerdotũ facta ſunt. Sed Symmachus præualuit. His dum Arrianus hęreticus quidam Olympus nomine in balneo lauaretur, & de fide ſanctæ Trinitatis blaſphema verba loqueretur, ſubitò igneus gladius de cœlo veniens percuſſit ipſum & interfecit. Poſt Symmachum Hormiſda papa LIIII ordinatus, ſedit annis 9. Hic conſtituit, vt ſi quis celebrauerit miſſam, niſi fuerit presbyter rite prius ordinatus, quòd ſit perpetuo à ſacris ordinibus depoſitus ipſo facto.

Ioannes papa LV ordinatur. Sedit annis 2, menſibus 9.

Felix papa LVI ordinatur. Sedit annis 4, menſibus 9. Hic Felix papa conſtituit, vt anniuerſarius eccleſiarum & epiſcoporum ſolemniter celebretur ſingulis annis. Hi ſub Anaſtaſio imperatore ſederunt.

Anno Domini DXIX, Iuſtinus imperium adeptus, ſcilicet Iuſtinus maior, & regnauit annis 7. Hic fuit vir catholicus, multumque peritus. Huius tempore Bonifacius papa LVII ordinatur. Sedit annis 2. Poſt hunc Ioannes papa LVIII ordinatur. Sedit annis 2, menſibus 4. Ab iſto papa Iuſtinus maior in imperatorem inunctus & conſecratus fuit. Hunc ſanctum Ioannem papam, & Boetium ſenatorem fame in carcere interfecit rex Theodericus Veronenſis. Iſte rex Italiæ Theodericus hæreticus poſt mortem Ioannis papæ ſubitò interiit, & turpiter mortuus eſt. Similiter ſub hoc Iuſtino imperatore Agapetus papa LIX ordinatus, ſedit annis 9, menſibus 10. Hic papa appellatur vas catholicum, euangelij tuba, præco iuſtitiæ. Hic conſtituit, vt nullus presbyter altare erectum ſanctificet niſi epiſcopus: & conſtituit quòd nullus presbyter dedicationem eccleſiæ fingat: quod ſi quis fecerit degradetur: & conſtituit, quòd nulla eccleſia dedicaretur, in qua paganus eſſet ſepultus, & quòd ibi Miſſa non celebretur.

Anno Domini DXXVII, Iuſtinianus imperium adeptus regnauit annis 38. Hic ad regendum & reparãdum reipublicæ ſtatum animum intendit, & de aduerſariis imperij, & de Perſis, & de Gothis viriliter triumphauit. Iſte Iuſtinianus imperator renouauit leges faciens codicem. Iſte promulgauit ſententiam, ne pagani vel hæretici militarent, dans illis 3 menſes ad inducias conuerſionis ad fidem & ad baptiſmum.

Huius tempore ſub Agapeto papa, anno Domini DXXVII, cùm primùm tenderet de loco, vbi eremiticam vitam duxerat, qui ſublatus vocatur, beatus Benedictus ex diuina iuſſione in montem Caſſinum: tres corui quos ipſe nutriebat, prope ipſum ſemper volando ſecuti ſunt eum. Cumque veniret beatiſſimus pater Benedictus ad quoddam biuium, duo angeli apparuerunt ei, oſtendentes per quam viam ire deberent. In loco autem ipſo Caſſini quidam Dei ſeruus habitabat, cui vox de cœlo dixit: His tu parce locis, alter amicus adeſt. Et facto monaſterio ibi manſit ſanctiſſimus abbas Benedictus, & in eodem loco doctrina & miraculis claruit.

Hic Iuſtinianus imperator fuit à Cæſare Auguſto LVI.

Sylueriùs papa LX ordinatur. Sedit anno vno, menſibus 10. Hic quia patriarcham Conſtantinopolitanum Anthemium hęreticum excommunicauit & dignitate priuauit, in exilium portatus eſt. Ibi confeſſor Domini in pace & ſanctitate vitam finiuit.

Vigilius papa LXI ordinatus, ſedit annis 16, menſibus 6. Sub hoc papa (vt ſuprà dictum eſt) canon miſſæ, vt ſub ſilentio, & ſuper altare, & ſuper ſacrificium, & in præparamentis dicatur, in concilio Conſtantinopolitano inſtitutum eſſe videtur.

Fabianus papa LXII ordinatur. Sedit anno vno, menſibus 5. Fabianus papa conſtituit, vt qui emit vel vendit eccleſiam, vel præbendam, vel eccleſiaſtica Sacramenta, Simoniacus ſit & irregularis.

Pelagius papa LXIII ordinatur. Sedit annis 11, menſibus 10. Hic conſtituit in Miſſa dici nouem præfationes: 1 de Natiuitate, 2 de Epiphania, 3 de Quadrageſima, 4 de ſancta cruce, 5 de Paſcha, 6 de Aſcenſione, 7 de ſancto Spiritu, 8 de ſancta Trinitate, 9 de Apoſtolis, *Te Domine ſuppliciter exorare*. Nam valde multæ erant præfationes, ſicut apparet in antiquis libris. Hic etiam conſtituit, vt hęretici & ſchiſmatici per ſeculares poteſtates comprimantur.

Anno Domini DXLI, ſub Pelagio papa & Iuſtiniano imperatore primò ſumpſit

initium

initium Ὑπαντὴ Domini,id eſt feſtum Purificationis: hoc & feſtum luminum dico. Lumina namque benedicta in proceſſione portantur, quia Chriſtum verum lumen noſtrum tunc aſcendentes in templum portabant,& quia pagani in principio Februarij ciuitatem Romam luminibus circumcirca perluſtrabant. Et ſicut Romani in principio menſis Auguſti annuatim ſolemniter celebrant triumphos, & gloriam Octauiani; ita in eodem die conſtituit eccleſia, vt à Chriſtiano populo feſtum beati Petri principis apoſtolorũ celebraretur, ſcilicet ad Vincula, qui tamen in diebus azymorum ab Herode rege legitur incarceratus fuiſſe.

Eodem abbas Benedictus tam nomine quàm gratiarum munere correptus febribus ſexto die ante obitum ſuum aperiri ſibi ſepulturam in oratorio iubet,& inter manus orantium & pſallentium diſcipulorum accepta communione ſacra ſtans in monte Caſſino ante altare migrauit.

Ioannes papa LXIIII ordinatur. Sedit annis 12, menſibus 10. Et tempore Iuſtiniani fuit. Quidam venit de regione Italorum anno Domini DXLIII, habens canem rufum ſed cæcum: hic canis in foro multorũ diuitum annulis aureis, argenteis, & ferreis in vnum cumulum compoſitis, retulit vnicuique annulum ſuum; & compoſita numiſmata diuerſa ſimiliter reddidit vnicuique. Hic canis ſpiritum pythonicum habuit.

Anno Domini DLXVI, Iuſtinus iunior imperium adeptus regnauit annis 11. Sub hoc Longobardi intrant Italiam. Iſte Iuſtinus comitem quendam Tiberium nomine Cæſarem fecit. Benedictus papa LXV ordinatus, ſedit annis 4, menſibus 2.

Anno Domini DLXXVI, Tiberius Conſtantinus electus ſuſcepit imperium. Hic miſericors & largiſſimus in eleemoſynis & deuotus fuit. Huius imperatoris tempore Benedictus papa miſit Gregorium diaconũ ad prædicãdum Anglicis. Sed cùm voluntate Dei & Romanorum Gregorius arrepto itinere apud Tiberim fluuium in meridie pauſaret, & ante ſe librum apertum haberet, venit locuſta ſaliens, ſedit ſuper librum in ſinu eius, & Gregorius aduertens dixit: Locuſta vocaris, hoc in loco ſto, id eſt, in Angliam non proficiſcar. Et ſtatim nuncij papæ Benedicti inſequentes Romam reduxerunt.

Anno Domini DLXXXI, Pelagius papa LXVI ordinatur. Sedit annum, menſes 2. Sub hoc papa fuit Romæ peſtis inguinaria, in qua peſte & ipſe Pelagius papa mortuus fuit. Pelagius papa conſtituit, vt in omni miſſa defunctorum memoria agatur, ibi ſcilicet, *Memento etiam Domine.* Tiberius imperator infirmatus, cùm mortem ſibi propinquam ſentiret; Mauricium generum ſuum cum conſilio ad imperium elegit, eique principatum dedit dicens, *In mente habe, vt rectitudinem & iuſtitiam ſemper ames*, & cum hoc dixiſſet, de hac luce migrauit: quem omnis populus multùm planxit pro bonitate ſua. Fuit enim ſummæ bonitatis, ad eleemoſynas promptus, in iudiciis iuſtus, in diſcretione cautiſſimus: nullum deſpiciebat, ſed omnes ſuſcipiebat, & quia dilexit omnes, omnibus dilectus fuit. Et iſte Tiberius imperator regnauit annis 7. Huic in eleemoſynis largiſſimo Deus manifeſtauit theſaurum copioſum in cruce ſignato ſub pauimento. Non debet, inquit imperator, crux eſſe ſub pedibus ſeruorum, ſed in frontibus imperatorum, iuſſitque leuari de pauimento lapides tres cruce ſignatos, ſub quibus theſaurus abſconditus apparuit: quo dato pauperibus etiam in ipſas pias cauſas copioſus theſaurus Narſij eidem imperatori apparuit: per quendam ſenem virum domino diſponente manifeſtatus eſt.

Anno Domini DLXXXIII, Mauricius imperium ſuſcepit & regnauit annis 21. Iſte compulit Gregorium electum in papam ſuſcipere præſulatum. Iſte Mauricius decollatus eſt à Phoca ſucceſſore ſuo.

Anno Domini DLXXXVII, Gregorius papa LXVII ordinatur. Sedit an. 13, menſ. 6. Iſte Gregorius expoſuit Iob & Ezechielem, & fecit carmen paſtorale, & dialogum, & homilias 40. Hic conſtituit appellationis remedium, & conſtituit, vt presbyter nulla ratione ſit proditor confeſſionis, & conſtituit, vt marito excommunicato vxor, & filij, ſerui, & ancillæ, & alij pro vtilitate ſiue pro aduenticia neceſſitate licitè communicare poſſunt. Hic ordinauit diuinum officium, & cùm ordinauit officia, officiis ordinauit & facta: videlicet in Purificatione proceſſionem cum candelis; in capite Ieiu-

nij aſperſionem cinerum; in Palmis proceſſionem cum palmis; in cœna Domini lotionem pedum & conſecrationem Sacramentorum; in paraſceue de morte Domini cum nuditate pedum, & crucis adoratione; in Paſcha cum officio de vero agno eſum veri agni. Conſtituit etiam, vt mulier poſt partum quando voluerit, reconcilietur eccleſiæ. Hic Gregorius Auguſtino Anglorum epiſcopo ſcribit: *Quæ pia, quæ religioſa, quæ recta ſunt, elige*, & hoc quaſi faſciculum collectam Anglorum conſuetudinem depone. Hic Auguſtinus electus in archiepiſcopum, & ordinatus à ſancto Gregorio, & miſſus ab eo, conuertit Anglorum gentem ad fidem Chriſti. Hic Gregorius papa hunc prædicatorem primò in Angliam miſit. Hic conſtituit litaniam maiorem in die ſancti Martini propter peſtem inguinariam. Hic ex prætore monachus floruit, & inde electus eſt in papam. Huius Gregorij tempore tunica Domini inconſutilis apud Hieruſalem reperitur, ſed Romæ ſeruatur. Sciendum itaque, quòd olim diuinum officium agebatur, prout cuique bonum videbatur. Vnde bonæ memoriæ Theodoſius imperator concilium apud Conſtantinopolim congregauit, omnes hæreſes condemnauit, & diuinum officium poſtulauit à concilio ordinari: quod negotium tunc Damaſus papa Hieronymo in ſcripturis eruditiſſimo iniungere iudicauit. Hieronymus itaque in Bethlehem, vbi Dominus naſci voluit, pſalmos ad nocturnas & ad reliquas horas diſtribuit. Ad miſſæ verò officium lectiones & euangelia de veteri & nouo teſtamento collegit, prout tempori & ſtationi congruere vidit. Hoc officium concilium collegit, & cum papa Damaſo cantari conſtituit. Poſtea Gelaſius papa, & iſte Gregorius papa, orationes & cantus in epiſtolis & euangeliis addiderunt congruentes, ſicut hodie tenet eccleſia diuinum officium. Gregorius iſte à diuerſis conciliis & apoſtolicis collegit, & ſic celebrari inſtituit, & cantari. Hic Gregorius papa introitum miſſarum compoſuit & collectas plures, & dici inſtituit. Ambroſius Mediolanenſis Graduale & Alleluia compoſuit. Sed hic Gregorius dici in miſſa inſtituit Offertorium. Hoc Gregorius compoſuit, & in miſſa dici inſtituit. Hic etiam de martyribus & confeſſoribus officia inſtituit. Et de defunctis & de Dei genitrice quis dubitat? Sed curſum, id eſt horas beatæ virginis Mariæ, religioſorum deuotio collegit, & ob venerationem eius dicere conſueuit. Hic Gregorius eccleſiaſtica ordinauit officia, vt in miſſa oratio lectioni & euangelio concordet. Hic Gregorius ſigna crucis, videlicet vnam, vel tres, vel quinque, ſuper oblationem fieri in canone, & quòd calix in dextera ponatur, & quòd incenſum præcedat euangelium, & vt ſacrificium incenſetur, & quòd lumen ardeat in miſſa. Hic addidit in canone, *Diéſque noſtros in terra* vſque ad *per Chriſtum Dominum noſtrum*, ſicut dicit Gregorius in Regiſtro ſuo. Apoſtoli Dominicam orationem ad conſecrationem corporis Domini direxerunt. Ita ipſe Gregorius *pater noſter* dici in miſſa conſtituit, & capitulum quod præcedit, ſcilicet *Oremus præceptis ſalutaribus*, & orationem quæ ſequitur, *Libera nos*. Ita dicit Gregorius in Regiſtro: *Inconueniens eſt, vt oratio quam ſcholaſticus compoſuit ſuper oblationem dicatur, & illa prætermittatur, quam Apoſtoli ex inſtitutione diuina eorundem ſacramentorum vſitaſſe creduntur.* Iſte Gregorius etiam ordinare curauit, vt tot officia habeamus, quot Dominicæ poſſunt euenire. Et conſtituit, poſt feſtum Petri, feſtum Pauli celebrari, quamuis vno die paſſi ſint. Hic Gregorius tale conſtitutum promulgauit, dicens: *In die Reſurrectionis Domini vſque in ſabbatum in albis, & in die Pentecoſtes vſque in ſabbatum eiuſdem hebdomadæ tres pſalmos ad nocturnum cantum cantamus, & tres lectiones legimus omnibus aliis diebus per totum annum; ſi feſtiuitas eſt 9 lectiones & 9 pſalmos cantamus; aliis autem diebus pſalmos & tres lectiones recitamus; in dominicis diebus 18 pſalmos & 9 lectiones dicimus.* Hic etiam Gregorius Quadrageſimæ officium à capite ieiunij incepit. Sic iſte Gregorius papa penè omnia eccleſiaſtica officia ordinauit: ſed officium & hiſtoriam de ſancta Trinitate Stephanus Leodicenſis compoſuit. Magiſter quoque Caroli Albinus nomine ex rogatu ſancti Bonifacij archiepiſcopi miſſam de ſancta Trinitate compoſuit. Hoc officium tamen vſque adhuc curia non recepit. Hic Gregorius conſtituit, vt ſummus pontifex pro rubeis inferioribus indumentis alba ampla cingulo præcincta concinnè vtatur. Sed poſtea Celeſtinus papa propter illam albam amplam & longam mutauit in albam ſtrictam non cinctam, quo modo vtitur papa. Conſtituit etiam, vt ordo Subdiaconatus ſit ſacer, & vt ſint

caſti.

caſti. Hic Gregorius etiam cõmunionem * & dici inſtituit. Sciſcitante ſolitario quodam à Domino, cui ſimilis fieret in præmio, reſpondit dicens, *Seruo meo Gregorio*. Qui valde indignatus dixit Domino: *Cùm Gregorius papa in gloria & diuitiis huius mundi abundet, ego in afflictionibus poſitus, fame & ſiti, frigore & nuditate & ſolitudine cruciatus non habebo maius præmium, quàm papa Gregorius in deliciis?* Cui Dominus ait: *Tu cum catto vno maiorem lætitiam habes, quàm ſeruus meus Gregorius papa omni gloria & diuitiis.*

Anno Domini DCIII, Phocas imperium adeptus, regnauit an. 8. Hic Romanam eccleſiam præpoſuit Conſtantinopoli. Hic Pantheon dedit eccleſiæ. Tempore huius imperatoris Anglici fidem acceperunt ab Auguſtino archiepiſcopo & monachis, quos illuc miſerat Gregorius. Iſte Phocas imperator prædeceſſorem ſuum Mauricium occidit. Iſte Mauricius imperator Chriſtianus commendauit mortem ſuam Deo, dicens: *Ego libentius punior in præſenti ſeculo quàm futuro.* Et Deo permittente decollatus eſt à Phoca ſucceſſore ſuo.

Anno Domini DCVI, Fabianus papa LXIX ordinatur. Sedit anno vno, menſibus 5. Poſt hunc Bonifacius papa LXX ordinatur. Sedit annis 9. Hic conſtituit, fures eccleſiarum anathematizandos eſſe. Et conſtituit, vt nullus violenter trahatur de eccleſia. Poſt hunc Bonifacium papam, anno Domini DCXVIII, alius Bonifacius papa ordinatur LXXI. Sedit annis 6, menſibus 10. Huius rogatu Phocas imperator dedit Pantheon, id eſt templum omnium idolorum, eccleſiæ. Hoc templum papa quartus à beato Gregorio papa, eliminata omni ſpurcitia idolorum, ſolemniter in capite calendarum Nouembrium dedicauit in honore beatę virginis Mariæ, & omnium martyrum. Romæ DC Iudæi conuerſi ad fidem Chriſti baptizati ſunt. Obligauerunt enim ſe ſub obtentu omnium rerum ſuarum ad hoc ita duntaxat, ſi Chriſtus illuminaret cæcum quendam literaliter frequentius diſputantem cum ipſis Iudæis de Chriſto: cui Chriſtus glorioſè lumen oculorum præſente hoc Bonifacio papa dedit, feſto Luminum ad ſanctam Mariam rotundam, id eſt Pantheon. Qui cæcus, vt viſum recepit, mox illi DC Iudęi & amplius baptizati ſunt, & ipſe illuminatus publicè coram omnibus ſtatim cantauit hoc reſponſorium, *Ante nunquam auditum*, *Gaude Maria virgo cunctas hæreſes ſola interemiſti.* Et tunc idem papa hoc ipſum in eccleſia cantari inſtituit, *Super omnia ſit Deo laus, Amen.*

Anno Domini DCXXII, Heraclius regnare cœpit, & regnauit annis 27, à Cæſare Auguſto LXI. Iſte Heraclius imperator XII imperij ſui anno, cum multa militia per ſex annos regnum Perſarum vaſtauit, occiſo rege Coſdroe Perſidis, & occiſo filio eius ſingulari certamine in lapideo ponte Danubij, viuificæ crucis lignum in Hieruſalem reduxit, quod Coſdroes ſpoliato templo cum multis theſauris aſportauerat. Hic Heraclius quando intrare voluit Hieruſalem portans crucem Domini cum triumpho victoriæ, & cum magnifica gloria, angelus Domini concluſit ante eum portam ciuitatis dicẽs ei, *Rex cælorum humilis hic intrauit*. Qui erubeſcens, depoſitis inſignibus imperialibus, & relicta pompa venit nudatis pedibus, humiliter incedens (angelus namque patefacta porta intromiſit eum) cum omnibus exercitibus ſuis: ſicque Heraclius reportauit crucem Domini cum magna veneratione in templum. Poſtea idem Heraclius imperator, à Sergio Patriarcha Cõſtantinopoli & ab aliis hæreticis circumuentus in hæreſim Eutychianam lapſus eſt: quæ hæreſis negat in Chriſto eſſe duas naturas, ſed ſolam diuinam naturam in Chriſto eſſe dicit, non humanam.

Deusdedit papa LXXII ordinatur. Sedit annis 3, menſe vno. Hic conſtituit, vt Simoniacus non celebret miſſam. Conſtituit etiam, vt ſerui & criminoſi & etiam meretrices poſſint accuſare Simoniacos.

Bonifacius papa LXXIII ordinatur. Sedit annis 5.

Anno Domini DCXX, Honorius papa LXXIIII ordinatur. Sedit annis 12, menſibus 11. Tempore huius papę Iſidorus epiſcopus Hiſpalenſis & doctor claruit. Et Heraclius imperator victo Coſdroe rege Perſarum crucem Domini in Hieruſalem reduxit. Sub hoc papa Honorio inſtitutum eſt feſtum Exaltationis ſanctæ crucis. Hic Honorius papa primus fecit Romæ eccleſiam ſancti Adriani martyris, in qua II corpora ſunt, ſcilicet ſancti Adriani, tum puerorum Nerei, & Achillei, & Pancratij,

Digitized by Google

Marij & Marchæ, Audifari & Abacuc. Seuerinus papa LXXV ordinatur. Sedit an. 1.

Anno Domini DCXXXIX, Conſtantinus filius Heraclij imperium adeptus, regnauit menſ. 6. Hic veneno occiſus à germano ſuo Heracleona. Iſte Heracleonas occiſo fratre ſuo arripuit imperium, & regnauit cum matre ſua Martina annis duobus.

Ioannes papa LXXVI ordinatur. Sedit anno vno, menſibus 8. Hic Ioannes de theſauris eccleſiæ multos captiuos redemit. Hic etiam omnes fautores hæreticorum excommunicauit.

Theodorus papa LXXVII ordinatur. Sedit annis 6, menſibus 10. Ab hoc papa Pyrrhus regiæ vrbis epiſcopus propter hæreſim damnatur. Paulus etiã ſucceſſor eius propter eandem veſanam doctrinam damnatus eſt.

Anno Domini DCXLII, Conſtans filius Conſtantini, nepos Heraclij, imperium adeptus, regnauit annis 28.

Anno Domini DCXLIX, Martinus papa LXXVIII ordinatur. Sedit annis 7, menſibus 2. Hic multos hæreticos condemnauit. Hic conſtituit, vt in ſexta feria propter paſſionem Domini ieiunent fideles, & vt celebrent feſtiuè diem dominicum propter reſurrectionem Domini. Conſtituit etiam, vt quicunque procurauit virilia amputari, miſſam non celebret. Conſtituit etiam vt quicunque dicto vel facto, aut præcepto, ſiue conſilio homicidij reus eſt, irregularis ſit, & à ſacro ordine deiectus. Ab hoc imperatore Conſtante hæretico beatus Martinus papa in exilium miſſus eſt. Huius etiam tempore, Eugenius papa LXXIX ordinatur. Sedit annis 2, menſibus 9. Iſte papa conſtituit, ſicut & Stephanus papa, & beatus Gregorius papa, & Leo, & ſexta ſynodus, vt nullus presbyter & diaconus vel ſubdiaconus vxorem habeat aut concubinam.

Anno Domini DCLXXII, Conſtantinus filius Conſtantis imperium adeptus, regnauit annis 17. Adeodatus papa LXXX, ſedit annis 3, menſ. 2. Hic conſtituit, vt Simoniacus non celebret miſſam niſi per diſpenſationem papæ.

Vitalianus papa LXXXI ordinatus, ſedit annis 14, menſibus 6. Iſte papa aliqua de cantu officij diuini conſtituit, anno Domini DCLXX. Iſte papa Adeodatus leproſum mundauit oſculando eum. Iſti ſucceſſit Dominus papa LXXXI. Sedit anno vno, menſibus 5. Hic fecit paradiſum Romæ ante eccleſiam ſancti Petri. Poſt hunc Agathon papa LXXXII ordinatur. Sedit annis 11. Hic Agathon papa conſtituit, vt diſtinctus ſit habitus virorum & fœminarum, in veſtibus & crinibus. Sub hoc papa Conſtantinus imperator ſextam ſynodum in Conſtantinopolim congregauit. Huius imperatoris rogatu Agathon papa miſit legatos ſuos ad concilium præfatum in regiam vrbem, vbi præfuerat olim epiſcopus, præſidente Gregorio patriarcha regiæ vrbis, & Macario patriarcha Antiocheno cum legatis ſedis apoſtolicæ. Ibi conuicti & condemnati ſunt omnes hæretici, quos etiã ſanctus Martinus papa conuocato cõcilio condemnauit. Nam Eutychiani ibidem ſunt ſpecialiter condemnati. Leo papa LXXXIII ordinatur. Sedit menſib. 10. Huius feſtum eſt in vigilia apoſtolorum Petri & Pauli. Hic fecit ſermones. Hic conſtituit, vt archiepiſcopus pro pallio nihil dare teneatur.

Benedictus papa LXXXIIII ordinatur. Sedit annis 11. Hic papa S. Kilianum fecit epiſcopum; anno Domini DCLXXXVII, & duxit eum in Germaniam, vt eccleſiam plantaret, & gentiles conuerteret ad Chriſtum.

Anno Domini DCLXXXVII, Iuſtinianus filius Cõſtantini imperatoris imperium adeptus, regnauit annis 10. Iſte pro malitia ſua odioſus omnibus naſo truncatus interfectus eſt. Huius temporibus Sergius papa LXXV ordinatur. Sedit annis 13, menſibus 2. Hic Agnus Dei compoſuit, & ad miſſam dici inſtituit. Hic papa in ſacrario Petri apoſtoli capſam argẽteam domino reuelante reperit, diuerſis gemmis ornatam, in qua inuenit magnam portionem Dominicæ crucis, quæ in baſilica ſancti Saluatoris mundi repoſita annuatim reuerenter oſtenditur. Leo imperium adeptus, regnauit annis 3. Iſte nihil habet hiſtoriæ.

Anno Domini DCC, Tiberius imperium adeptus, regnauit annis ſeptem. Huius temporibus ſanctus Lambertus Turgenſis vel Traiectenſis epiſcopus à Nytone tyranno apud Leodiam paſſus eſt.

Anno Domini DCCI, Ioannes papa LXXXVIII ordinatur. Sedit annis 3, menſibus 2. Sub hoc papa Dagobertus rex Francorum fundauit monaſterium ſancti Petri in

in Erffordia,nam ipſe mons antea Merwigisburg vocabatur; ſed ipſe rex montem S. Petri appellauit. Tunc temporis ſanctus Oſwaldus rex apud Angliam vixit menſ. 10.

Ioannes papa LXXXIX ordinatur. Sedit anno vno.

Geon papa XC ordinatus ſedit.

Ioannes papa XCI ſedit annis 2,menſibus 7.

Iſremus papa XCII ordinatus,ſedit dies 20.

Conſtantinus papa XCIII ordinatur. Sedit annis 7.

Anno Domini DCCVII,Iuſtinianus imperium adeptus,regnauit annis 6. Iſte à regno eiectus iterum reſtituitur.

Anno Domini DCCXIIII,Anaſtaſius imperium adeptus regnauit annis 3. Hic depoſita corona regni clericus factus eſt. Huius temporib. Gregorius papa XCIIII ordinatur,ſedit annis 15. Tunc temporis ſub hoc Gregorio papa beatus Ægidius abbas claruit. Hic conſtituit, vt in Quadrageſima in quinta feria ieiunium fieret & miſſæ,quæ antè non fiebat.

Anno Domini DCCXVII,Gregorius papa XCV ordinatur,ſedit annis decem. Hic Gregorius papa ſanctum Bonifacium ordinauit in archiepiſcopum Moguntinum,& ei pallium dedit. Nam Moguntina eccleſia antea fuit ſub archiepiſcopatu Wormatienſi,& erant 16 ſuffraganei Wormatienſis archiepiſcopatus. Hic Gregorius papa feſtiuitatem omnium ſanctorum inſtituit, quam prius papa Bonifacius,dedicato templo Pantheon in honore ſanctæ Dei genitricis Mariæ & omnium martyrum,ſeruandam inſtituit. Vnde ille ſermo quem legimus ſancti Maximi epiſcopi,vel legimus in eccleſiaſt. hiſtoria,congruit feſto omnium ſanctorum.

Theodoſius violenter coactus ſuſcepit imperium,& regnauit anno vno. Hic Anaſtaſium imperatorem magno prælio vicit,& eum clericum fieri coëgit,& poſtea fecit ſe presbyterum ordinari. Similiter ipſe Theodoſius poſtquam vno anno regnauit,factus eſt clericus,& reſiduum vitæ ſuæ in pace tranſegit.

Anno Domini DCCXXVIII,Leo imperium adeptus, regnauit annis 25. Hic in Chriſtianos,& eccleſiam Dei,atque in religionem ſanctam impius,& crudelis in imagines Domini Saluatoris, & ſanctæ Mariæ, & aliorum ſanctorum,in medio ciuitatis Conſtantinopolis incendio tradidit,& multos Chriſtianorum qui non conſenſerunt huic impietati,decollari iuſſit. Vnde hic papa Gregorius anathematizauit eum,& Romã cum tota Italia ab eius imperio recedere fecit. Et idem Gregorius inſtituit,vt ſi quis ſacrarum imaginum deſtructor extiterit,excommunicatus ſit,vel ſi imaginibus Chriſti vel ſanctorum blaſphemiam intulerit.

Anno Domini DCCXX,venerabilis Beda claruit. Nota hîc,quare ipſe ſit nominatus Venerabilis presbyter. Hic cùm multo tempore ſtudio ſacræ ſcripturæ deditus fuiſſet,in prouecta ætate caligauerunt oculi eius,& videre non poterat. Cui irriſores quidam illudentes ei quadam vice dixerunt. Beda ecce plebs congregata eſt expectans verbum Dei: ſurge & prædica eis. Qui ſitiens ſalutem animarum,vt ſolebat,aſcendit & prædicauit putans ibi eſſe populum,cùm nullus eſſet,niſi illi ſubſannatores. Cumque ſermonẽ concluderet dicens, *Hoc nobis præſtare dignetur Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus*; reſponderunt ſancti Angeli in aëre dicentes, *Amen.* Iſte venerabilis Beda dicit de monumento Domini,quòd domus fuit rotunda de ſubiacente rupe exciſa,& tantę altitudinis, quòd vix homo manu extenſa culmen attingere poſſit, introitum habens ab Oriente,cui magnus lapis appoſitus erat pro oſtio. In parte eius aquilonari locus dominici corporis de eadem pètra factus eſt,7 pedes habens longitudinis,tribus palmis altius tereti pauimento eminens, quaſi ſarcophagus fundamẽto ſuperpoſitus. Item in ipſo pariete loculus erat,ſicut in muris domorum fit ad vtenſilia reponenda. Locus ille non deſuper ſed à latere meridiano fuit patulus,vbi corp⁹ domini inferebatur,vt eſſet quaſi ſarcophagus ſuper latus inclinatus,aperturam à latere habens non deſuper. Color monumenti eiuſdẽ & loculi rubicundo & albo permixtus erat,ſicut in marmore ſolet. Idẽ Beda ſcribit etiam exemplũ de milite nolente cõfiteri; item aliud de milite captiuo, qui liberatus fuit per miſſas. Et notandũ eſt per idem exemplũ,& per alia multa exempla,ꝙ miſſæ proſunt corporib. & animabus. Sub præfato Gregorio papa anno Domini 736, initium Herſueldẽſe monaſteriũ habuit. Tunc præclarus doctor Beda obiit in Anglia.

Digitized by Google

De ortu Caroli Magni imperatoris.

ANno Domini DCCXLII, Carolus Magnus natus eſt.

Anno Domini DCCXLIIII, initium Fuldenſis eccleſia habuit à ſancto Bonifacio fundatore, ſicut & Heresfeldenſis eccleſia. Sanctus Burchardus à papa Gregorio III rogatu ſancti Bonifacij ordinatur epiſcopus in Wortzeborg. Sanctus Bonifacius cum Carlomanno rege magnam ſynodum celebrauit.

Anno Domini DCCXLVII, Sanctus Wigbertus confeſſor migrauit ad Chriſtum, & Carlomannus rex monachus factus eſt Romæ. Iſte igitur papa plurimas miſit epiſtolas ſancto Bonifacio.

Zacharias papa XCIIII ordinatur. Sedit annis 18. Hic natione Græcus tranſtulit IIII libros dialog. beati Greg. in linguam Græcã. Hic conſtituit, vt ſacerdos ad celebranda miſſarum ſolemnia cum baculo non intraret, nec velato capite iuxta altare ſtaret. Hic Zacharias papa primò dedit eleemoſynas generales omnibus egenis in atrio, quod vſque adhuc in curia tenetur. Sub hoc papa Zacharia anno Domini DCCL, Pipinus pater Caroli in regem inunctus eſt à ſancto Bonifacio, iubente papa, & Hildericus Francorum factus eſt monachus. Sub hoc papa à ſancto Bonifacio archiepiſcopo in Bauaria epiſcopatuum facta eſt diſtributio, ſed ex decreto Zachariæ papæ & conſenſu Pipini regis, videlicet in Saltzburg, in Ratiſpona, in Eiſtaten & Friſingen.

Anno Domini DCCLII, Conſtantinus filius Leonis imperatoris imperium adeptus, regnauit annis 34. Hic pernicioſiſſimus erat; ferus perſecutor legum; non legitimè ſed tyrannicè vſus eſt imperio; abſcedens à Deo, & eius ſancta Dei genitrice, & omnibus ſanctis; inſiſtens luxuriis, magicis maleficiis, & cruentis ſacrificiis idolorum, & inuocationibus dæmonum, ac omnibus vitiis, perſecutionibus eccleſiarum, violationibus monaſteriorum, monachorum peremptoribus, variiſque malis ſupercreſcens non minus, quàm Diocletianus imperator.

Hic papa Zacharias conſtituit, vt nulli in matrimonium iungantur, per quos patres eorum ſint compatres effecti: hoc eſt, quòd nullus ſororem ſuam ſpiritualem ducat in vxorem, quam ſuus pater vel mater leuauit de baptiſmo.

Anno Domini DCCLVI, Stephanus papa XCV ordinatur. Sedit annis 15, menſibus 3. Paulus papa XCVI ordinatur. Sedit annis 5, menſibus 1.

Stephanus papa XCVII ordinatur. Sedit annis 3, menſibus 6.

Leo filius Conſtantini imperium adeptus, regnauit annis 5.

Anno Domini DCCLXXXI, Conſtantinus filius Leonis imperium adeptus regnauit cum matre ſua Irene annis 17. Cùm opprimeretur eccleſia Romana à rege Haſtulpho, & præfatus Stephanus papa non inueniret auxilium ab iſto Cõſtantino; tranſtulit ipſe papa Romanus Stephanus natione Romanus, Romanum imperium in Teutonicos à Græcis, ſcilicet in perſonam magnifici regis Caroli filij regis Pipini, extra de electione venerabilem. Vide id eſt apparatum. Nam ipſi Germani habent regnum Romanæ eccleſiæ.

Adrianus papa XCVIII ordinatur. Sedit annis 23, menſibus 10. Hic papa & ius patronatus ſiue dignitatem contulit Carolo. Conſtantinus papa à Laicis ordinatur. Sedit anno vno. Anno Domini DCCC Leo papa, XCIX à Petro, ordinatur. Sedit annis 20, menſibus 6. Hic Leo papa Carolum regem Francorum filium Pipini regis inunxit, & conſecrauit, & ſolenniter coronauit in Romanorum imperium.

Anno Domini DCCCI, vſque huc Romanum imperium à temporibus Conſtantini Magni filij Helenę apud Conſtantinopolim manſit. Ex hoc iam per apoſtolicã autoritatem in perſona Caroli tranſiit ad Germanos. Iſte Leo papa Romanorum imperatorem pronũciauit Carolum, & à cuncto populo acclamatum eſt in hunc modum, *Carolo Magno, Romanorum Auguſto, & pacifico imperatori, à Deo coronato, vita & victoria.* Hic Leo papa claues confeſſionis ſancti Petri, & vexilla Romanæ vrbis cum aliis muneribus Carolo miſit. Iſte papa conſtituit litanias 3 diebus ante Aſcenſionem Domini ſicut Mamertus, & ipſe papa fecit porticum ſancti Petri. Iſte Leo papa excæcatus eſt, & lingua eius amputata, nudus ac ſemiuiuus in platea Romæ relictus eſt: ſed mirabiliter Domino diſponente claros oculos & viſum recepit. Vnde in vindictam die

vno

vno in campo Lateranenſi de Romanis maioribus c c c x c v i decollati ſunt,& multi in exilium deportati. Hic papa fuit accuſatus crimine adulterij. Tunc diſcutiente Carolo imperatore cauſam, & cùm nullus inueniretur criminis approbator, ipſe Leo papa aſſumpto Euangelij textu coram Carolo & omni populo aſcendit ambonem, inuocato ſanctę Trinitatis nomine ab obiecto ſe expurgauit. Hic papa fuit in Baterbrunnen cum Carolo imperatore.

Anno ab Vrbe condita M D L I I, anno verò gratię D C C C I, Carolus magnus rex, Pipini regis filius, imperium adeptus L X X V I I imperator à Cæſare Auguſto regnauit annis X L V I, ſed in imperio Romano X I I I I. Hic dilatauit fidem catholicam, fundauit eccleſiam, fundauit monaſteria & eccleſias, expugnauit Sclauos, & repulit paganos, vicit Saxões, ſubegit Vngarios: & Saxones, & Friſones Chriſtiani facti ſunt. Multa quoque prodigia viſa ſunt. Signum enim crucis veſtimentis hominum apparuit, & ſanguis è cœlo terraq; profluxit. Hic Carolus imperator Aquiſgrani feliciter defunctus eſt, & ibidem ſepultus. Feſtum quoque eius in die obitus ſui ſolemniter celebratur. Cui ſucceſſit filius ſuus Ludowicus.

Anno Domini D C C C X V, Ludewicus filius Caroli Magni imperium adeptus, regnauit annis 26. Huius tempore obiit Leo papa.

Stephanus papa C ordinatus, ſedit menſes 7. Hic Stephanus papa Ludewicum filium Caroli diademate coronauit, & eum Romanorum imperatorem pronunciauit. Hic Ludowicus Hildensheim fundauit & Corbeiam, ſicut Carolus pater ſuus Fuldam, & Herſuelde, & Baterbrunnen, & multa alia. Sanctus Ægidius abbas confeſſor Caroli migrauit ad Chriſtum. Huic ſancto Ægidio Deus reuelauit occultum quoddam peccatum, quod Carolus erubuit confiteri: quo ſibi manifeſtato, mox Carolus confeſſus pœnituit dignè de illo enormi exceſſu. Ipſo quoque tempore cùm Carolus laboraret in extremis, beatus Terpinus Remenſis archiepiſcopus Deo diſponente vidit magnam turbam malignorum ſpirituum tendentem ad exitum Caroli; vocauítque vnum ex illis præcipiens ei in virtute ſanctæ Trinitatis, vt plenè ſibi renunciaret omnia. Qui cum aliis dæmonibus reuerſus dixit archiepiſcopo: Cùm omnia opera Caroli in ſtatera examinata fuiſſent, & noſtri principes tenebrarum ius in anima habere viderentur: ſancti Angeli mox cum indignatione monaſteria, ſtructuras eccleſiarum, & diuerſa pondera in ſtateram proiicientes, animam Caroli nobis repulſis quaſi in ſanctis operibus præponderantem cum gloria & laudibus deduxerunt. Hæc audiens ſanctus Terpinus Remenſis archiepiſcopus gratias egit Deo.

Ludewicus imperator conuocato concilio magno in Aquiſgrano multa de ſtatu eccleſiæ & religioſorum vtiliter tractauit. Ibi quoque regula monachorum de diuerſis patrum ſententiis compilata eſt, & ſimiliter regula canonicorum. Alia etiam Concilia ſub hoc imperatore (vt videtur) celebrata ſunt, ſcilicet Moguntinum & Triburiẽſe. Ipſo defuncto in eccleſia Metenſi ſepultus eſt.

Anno Domini D C C C X V I I, Paſchalis papa C I ordinatur. Sedit annis 7. Hic conſtituit, vt nullus omnino emat vel vendat eccleſiam aut præbendam, vel eccleſiaſtica ſacramenta, & quòd talis Simoniacus ſit.

Anno Domini D C C C X X X, Eugenius papa C I I ordinatus, ſedit annis 3. Hic conſtituit, vt nullum altare conſecretur niſi lapideum. Et conſtituit, quòd nullus presbyter celebret miſſam, niſi ſaltem ad minus ſuper tabula conſecrata, ſcilicet altare portatile, & cum aliis debitis attinentiis, & quòd nullus clericus in ſacris ordinibus habeat vxorem & concubinam.

Anno Domini D C C C X X X I, Valentinus papa C I I I ordinatur. Hic ſedit dies 40. Huic ſucceſſit Gregorius papa C I I I I. Hic ſedit annis 15.

Anno Domini D C C C X X X V I. Huius temporibus Ludewici imperatoris Othgarius Moguntinus archiepiſcopus tranſtulit oſſa ſancti Seueri in Erphordiam. Ludewicus filius Ludewici imperium adeptus, regnauit annis X X X V. Huius temporibus ſanctus Martinus tranſlatus eſt, cuius corpus C C C C & X L annis in terris quieuerat. Huius etiam temporibus Hunorum, id eſt Vngariorum rex, nomine Stephanus, ſtatura puſillus, corde magnus, nobilis progenie, nobiliſſimus fide quæ per dilectionem operatur, Chriſtianus effectus, eſt baptizatus cum magnatibus &

populo regni ſui. Huius ſancti Stephani regis feſtiuitas in Vngaria tanquam Apoſtoli
ſolemniter celebratur. Iiſdem temporibus imperator contulit eccleſiæ Padilbornenſi
patronum ſuum ſanctum Liborium epiſcopum & confeſſorem. Qui cùm de Ceno-
mannis apportaretur, vbi ipſe fuerat epiſcopus, & veniſſet apud Thuronum: ipſi Thu-
ronenſes cum capſa ſancti Martini epiſcopi pro reuerentia eidem ſancto Liborio pro-
ceſſionaliter occurrerunt. Tunc quidam diues leproſus tetigit capſam beati Martini
rogans ipſum, vt mundaret eum à lepra: cui ſanctus Martinus audientibus circumſtan-
tibus de archa reſpondit, dicens: *Per medium totius corporis tui ſis mundus à lepra, & acce-*
de ad fratrem noſtrum Liborium qui apportatur, rogans vt lepra tua reliquam partem mun-
dare velit, quam ipſi relinquo mundandam. Hoſpites namque honorandi ſunt. Quod cùm
homo ille feciſſet, ſtatim à reliqua parte mundatus eſt. Sicque à ſanctis totaliter à lepra
ſua, tactis capſis eorum, cunctis videntibus, mundatus eſt.

Anno Domini DCCCXLI, defuncto Gregorio papa huius nominis IIII, Sergius
papa CV ordinatur. Sedit annis 3. Iſte vocabatur Os Porci: vnde ab iſto vſque adhuc
ſemper mutatur nomen papæ. Hic conſtituit, vt debeat mutari nomen, quia Dominus
Simonem appellauit Petrum, qui fuit primus papa.

Anno Domini DCCCXLIIII, Leo papa CVI ordinatur. Sedit annos 8, menſes 5.
Hic conſtituit, vt octaua Aſſumptionis beatæ virginis Mariæ ſolenniter celebretur. Et
vt nullus presbyter plures miſſas in die celebret, quàm vnam tantum, excepto die na-
tiuitatis Domini, & in Dominica præſente funere.

Anno Domini DCCCLVI, Rabanus archiepiſcopus Moguntinenſis migrauit ad
Chriſtum. Benedictus papa CVII ordinatur. Sedit annis 2.

Paulus papa CVIII ordinatur. Sedit annis 10, menſibus 2.

Anno Domini DCCCLX, Nicolaus papa CIX ordinatur. Sedit annos 10, menſem
1. Hic excommunicauit duos imperatores, orientalem nomine Michaelem, & occi-
dentalem nomine Lotharium, filium huius imperatoris Ludowici. Hic papa conſti-
tuit, vt nullus cauſam papæ iudicet, niſi ipſe papa iudicet ſeipſum *d.21. Vt autem: niſi pa-*
pæ Deus à fide eſſet, d.40, Si papa. Iſte Nicolaus papa cõceſſit, Sequentias pro ieiuniis can-
tari in miſſa, quas Sequentias Notherus abbas ſancti Galli compoſuit. Item conſtituit,
vt nullus clericus venationi inſiſtat. Item conſtituit, vt quicunque facto vel dicto, aut
præcepto ſiue conſilio homicidij reus eſt, irregularis ſit, & à ſacro ordine deiectus.

Adrianus papa CX ordinatur. Sedit anno vno. Hic conſtituit, vt nullus comes vel
iudex teneat placita ſecularia, videlicet cauſas ſanguinis in eccleſia aut in domibus
eccleſiarum, quia negotia ſpiritualia ibi tractari debẽt. Et conſtituit, quòd ibi non ho-
ſpitarentur quaſi ex debito, ſed panderent ex gratia.

Anno Domini DCCCLXXVII, Carolus filius Ludewici imperium adeptus
regnauit annis XI, cum fratribus ſuis Carlomanno & Ludewico. Hic Carolus eiectus
eſt à regno.

Martinus papa CXIII ordinatur. Sedit anno vno, menſibus 3.

Adrianus papa CXIIII conſtituit, vt nullus epiſcopus vel alius prælatus præſumat
cauſas iudicare die dominico.

Stephanus papa CXV ordinatur. Sedit annis 4. Carolus obiit.

Anno Domini DCCCLXXXVII, Arnolfus filius Carlomanni imperium adeptus
regnauit annis 12, ſed tantum viceimperator fuit. Hic Arnolfus imperator deuoratus
eſt à pediculis. Huius temporibus prælium magnum factum eſt inter Bauaros & Vn-
garos. Huni, id eſt Vngari, vaſtauerunt Saxoniam. Vngari vaſtando terram venerunt
ad Fuldam. Vngari vaſtauerunt Franciam. Burchardus Thuringorum dux occiſus eſt
ab Vngaris.

Anno Domini DCCCC temporibus Arnolfi imperatoris Formoſus papa CXVI
ordinatur. Sedit annis 4, menſibus 7. Hunc Formoſum papam ſucceſſor ſuus Sergius
papa, ſcilicet eò quòd contra ipſum ab aliquibus electus fuerat, ſepultũ extumulari fe-
cit, & indutum pontificalibus poni fecit in ſede apoſtolica, & iuſſit eum in ſede apoſto-
lica decollari, & tribus digitis ſibi amputatis, iuſſit eum exutũ, pontificalib. ornamentis
in Tiberim fluuiũ proiici: cunctoſq; quos ipſe Formoſus ordinauerat, ipſo gradu depo-
ſitos ipſe Sergius papa reordinauit. Qui Formoſus papa à piſcatorib. inuẽtus in eccleſiã
beati

beati Petri Romæ portatus, videntibus religioſiſſimis viris ſibi ſanctorum imagines inclinauerunt. Sergius hoſtis Formoſi papa ordinatus breui tempore ſedit.

De Papiſſa.

FVit & alius pſeudopapa, cuius nomen & anni ignorantur. Nam mulier erat, vt fatentur Romani, & elegantis formæ, magnæ ſcientiæ, & in hypocriſi magnæ vitæ. Hæc ſub virili habitu latuit, quouſque in papam eligitur. Et hæc in papatu concepit, & cùm eſſet grauida, dæmon in Conſiſtorio publicè coram omnibus prodit factum, clamans ad papam hunc verſum:

Papa pater patrum papiſſæ pandito partum.

Arnolfo imperatore temporaliter mortuo, Ludowicus filius eius ſucceſſit ei in imperatore, & regnauit annis 12. Hic Ludewicus cum Vngaris pugnauit & victus. Huius Ludewici temporibus Bonifacius papa CXVIII ordinatur. Sedit annis 13.

Anno Domini DCCCCXIIII, Hatto Moguntinenſis epiſcopus à dæmonibus in puteum ignis in monte Siciliæ Ætna viuus præcipitatur, dicente voce in aëre: *Sic peccata lues, ſicq; ruendo rues.* Nam Albertum comitem de Babenberg doloſè tradidit occidendum.

Anno Domini DCCCCXVII, Ludewicus imperator obiit, & ſucceſſit ei in imperio Conradus, & regnauit annis 7. In iſto Carolorum reges & imperatores defecerunt. Hic Conradus ſepultus eſt in Fulda.

De Saxonibus.

ANno Domini DCCCCXXIIII, Henricus Saxo huius nominis primus, filius Ottonis ducis regnum adeptus, regnauit annis 17. Iſte dictus fuit Auceps, quia dum caperet auiculas, renitens electus eſt.

Stephanus papa CXIX ordinatur. Sedit annis 6, menſe vno.

Romanus papa CXX ordinatur. Sedit annis 11.

Theodorus papa CXXI ordinatur. Sedit annis 8.

Anno Domini DCCCCXL, Otto filius Henrici imperatoris imperator factus regnauit annis 38. Iſte dictus fuit Otto Magnus. Ipſe fundauit archiepiſcopatum Magdeburgenſem. Vxor eius fuit Adelheidis regina. Hæc citra Argentinam in littore Rheni, in monaſterio Selſe cũ magna veneratione ab omni populo terræ pro ſancta ſeruatur. Hic Otto imperator pugnauit cum Vngaris, & magna cæde proſtrauit eos in campo qui dicitur Lechuelt. Tempore illo Haltmarus abbas Fuldenſis deceſſit. Signum crucis in veſtimentis hominum apparuit. Hic Otto rogatus à Ruthenis, miſit eis doctorem fidei catholicæ ſanctum Adelbertum epiſcopum, qui poſtea martyrio coronatur. Huius ſancti Adelberti epiſcopi corpus in Pinga quieſcit.

Ioannes papa CXXII ordinatus, ſedit annis 2. Hic papa Ottonem iſtum imperatorem conſecrauit.

Benedictus papa CXXIII ordinatur. Hunc deiecit de ſede apoſtolica Otto. Hic Otto vocatus fuit in adiutorium papæ Ioannis Romam: quo conſecrato Ottone magna ſynodus facta eſt Romę, cui Otto imperator præſidebat cum multitudine epiſcoporũ, clericorum, & monachorum: ibiq; deiectus eſt papa Benedictus à ſede apoſtolica. Attamen ipſe Otto magnus imperator iuratus dedit priuilegium Ioanni papę, ſicut & Carolus Magnus, & Ludowicus imperatores dederant eccleſiæ Romanæ, vt de electione Romani pontificis, & de aliis pertinentibus beato Petro ſe non intromitterent, niſi de conſilio papę *d. 63. Tibi Domine ſacrorum canonum poſtquam, &c.*

Adrianus papa CXXI conſtituit, vt nullus princeps de electionibus epiſcoporum vel pręlatorum aliquatenus intromitteret. Iſte Otto Magnus venit tertia vice Romam. Poſtea in Thuringia mortuus eſt, ſepultus autem in Magdeborg.

Anno Domini DCCCCLXIX, Hatto Moguntinenſis epiſcopus deuoratus eſt à muribus in Rheno, quia multitudinem pauperum cremauit in horreo tempore famis ſub Ioanne papa, & Ottone imperatore Magno.

Leo papa CXXV ordinatus, ſedit menſes 6.

Sergius papa CXXVI ordinatus, ſedit annis 6, menſibus 4.

Digitized by Google

Anaſtaſius papa CXXVII ordinatus,ſedit anno vno,menſe vno.

Mando papa CXXVIII ordinatur. Sedit menſibus II.

Ioannes papa CXXIX ordinatur.Sedit annis IIII,menſibus II.Hic Ioannes papa, rogante Ottone imperatore, fecit filium Ottonem ſecundum imperatorem,ſed poſt ipſe Otto ſecundus in regem fuerat Aquiſgrani inunctus.

Leo papa CXXX ordinatur.Sedit annis VII.

Stephanus papa CXXXI ordinatur.Sedit annum & menſem vnum.

Ioannes papa CXXXII ordinatur.Sedit annis IIII,& menſibus X.

Leo papa CXXXIII ordinatur.Sedit annis III,menſibus VI.

Agapetus papa CXXXIIII ordinatur.Sedit parum.

Ioannes papa CXXXV ordinatur.Sedit parum.

Benedictus papa CXXXVI ordinatur. Sedit anno vno,menſes V.Tempore huius papæ primus Otto qui dicitur Magnus,obiit.

Anno Domini DCCCCLXXVIII, Otto ſecundus filius Ottonis magni ſiue primi ſucceſſit patri in imperio,& regnauit annis 9. Huius vxor fuit Theophania imperatrix quæ venit de Græcia. Sanctus Vdalricus Auguſtæ epiſcopus migrauit ad Chriſtum. Iſte Vdalricus epiſcopus fecit prandium cum Conrado Conſtantienſi epiſcopo,& eodem die facto prandio celebrauit miſſam ſolemnem coram clero & populo. De hoc incuſatus reſpondit, *Ego non comedi, ſed caritas*. Et iſte fuit ſecundus eiuſdem nominis, & ambo ſunt ſancti, & eorum ſolemnitas in Sueuia ſolemniter celebratur. Hic Otto ſecundus imperator magnum conflictum cum Sarracenis habuit in Calabria. Ibi de exercitu imperatoris plurimi nobiles occiſi ſunt, ſed ipſe imperator vix euaſit vita comite. Deinde veniens poſt malè geſtas res idem Otto imperator cecidit in languorem, & obiit in Roma,& ibi ſepultus eſt.

Leo papa CXXXIX ſedit anno vno,menſ.tribus.

Ioannes papa CXL ſedit annis 5,menſ.II.

Benedictus papa CXLI ordinatur. Sedit anno vno,menſ.5.

Dominus papa CXLII ordinatus,ſedit anno 1,menſ.6.

Bonifacius papa CXLIII ordinatus, ſedit menſem vnum.

Benedictus papa CXLIIII ordinatus,ſedit annum vnum.

Huius papæ temporibus obiit Otto ſecundus imperator.

Anno Domini DCCCCLXXXVII,Otto filius Ottonis ſecundi imperium adeptus regnauit annis 17.Prius tamen fuerat vnctus Aquiſgrani in regem.Sanctus Wolfgangus Ratiſponenſis epiſcopus migrauit ad Chriſtum.

Ioannes papa CXLV ordinatur. Sedit annis 8.

Ioannes papa CXLVI ſedit menſes quatuor.

Ioannes papa CXLVII ſedit annis 10,menſibus 6.Gregorius papa CXLVIII ordinatur.Sedit anno vno,menſibus 6.Iſte Otto imperator III contra Creſcentium Romam, vbi & Brunonem in ſede Apoſtolica conſtituit, qui & Gregorius dictus eſt.Iſte idem Gregorius papa hunc Ottonē III conſecrauit.Nam Ioannes Placentinus epiſcopus ſedem apoſtolicam inuaſerat,& ſe geſſit pro papa conſilio Creſcentij.Vnde ab imperatore Ottone inde detruſus cum 12 ſuis ante vrbem ſuſpenditur,& Ioannes pſeudopapa prius Placentinus epiſcopus excæcatus præcipitatur. Idcirco vſque adhuc nullus papa venire vult in montem Tarpeium ad arcem vrbis Romæ,ſ.in Capitolium,vbi iſte Ioannes tormenta ſuſtinuit.Ibi itaq; ſemper ferebantur ſententiæ mortis cōtra ſceleratos & contra aduerſarios Romanorum. Poſt hunc papam Ioannem CXLIX,qui ſedit menſes 10,& vltimò excæcatus & præcipitatus,Syluester papa CL ordinatur.Sedit annis 3,mēſibus 5.Iſte vocabatur Gerbertus.Iſte dicitur in papatu magus & nigromanticus, & diabolum pro diuitiis adoraſſe, & à diabolo fuiſſe promiſſum,quòd nunquam moreretur,niſi prius veniret in Hieruſalem. Hoc intellexit papa de Hieruſalem vltra mare, & quomodo voluit vixit. Sed cùm hic papa quadam die in capella quam conſtruxit Conſtantinus & Helena, vbi plurimas reliquias recondiderunt,quæ vocatur Hieruſalem,miſſarum ſolēnia celebraſſet,dixit ei ſuus diabolus, *Ecce in Hieruſalem fuiſti, nunc morieris tu, & nō viues*. Quo audito,Sylueſter & Gerbertus malè ſibi cōſcius, oſtendens magna ſigna compunctionis in quadam capella quę Romę ſita eſt inter La-

teranum & Colliſeum, iuſſit ſeipſum amputatis manibus ſuis, & pedibus, & aliis membris enormiter & crudeliter mutilari, & ſic vitã Gerbertus in ipſa capella finiuit. Vnde in eadem capella quę Gerberti vocatur, nullus papa in deteſtationem illius facti poſtea intrare voluit. Poſt iſtũ Syluestrũ papã Ioannes papa CLI ordinatur. Sedit menſ. 10. Ipſa capella quę Romę dicitur Hieruſalem, facta eſt monaſterium regularium, in quod fœminæ non intrant. Ibi ſeruatur titulus, quem ſcripſit Pilatus in tabula oliuæ, ſ. *Ieſus Nazarenus rex Iudæorum*, ſub hoc verſu: *Hic crucis eſt almæ titulus; crux inclyta ſalue.*

Anno Domini M, imperator Otto III, oſſa Caroli Magni Aquiſgrani à pluribus euſq; ignorata inuenit.

Anno Domini MI, Otto III imperator Natiuitatem Domini celebrauit.

Anno Domini MII, Otto imperator III, dictus Rufus, obiit, cui ſucceſſit Henricus. Hic Henricus dux Bauariæ imperium adeptus, regnauit annis 24. Huius fuit ſponſa ſancta Konigundis. Hic Henricus fuit imperator LXXXVIII à Cæſare Auguſto. Iſte conſtruxit & fundauit epiſcopatum Babenberg, & ſimiliter Merſeborg, & Hildensheim, & Magdeborg, & Argentinam, & Miſnam, quæ barbarica immanitate deuaſtatæ fuerant, reſtaurauit. In Hildensheim, vbi à puero enutritus & edoctus fuit, poſuit S. Gothehardum in epiſcopum. Hic Gothehardus fuerat abbas in Herſuelde. Summam etenim diligentiam hic imperator habuit in amplificando cultu religionis. Sedes epiſcopales & eccleſias per vniuerſum regnum poſſeſſionibus multis & ornatibus ditare cœpit. Hic amator fuit caſtitatis. Nam cum ſponſa ſua ſibi dulciſſima, ſancta Konigundi virgine, ipſe virgo permanſit: ſed hoc de pari conſenſu, ac voto communi & voluntario. Quod vt tamen hominibus occultum foret, in lecto vno in clauſo thalamo pariter dormierunt. Conuocatis principibus regni ſui Quedelingheborch curiam celebrauit. Ibi vniuerſis cõſentientibus in id ipſum Poloniam, & Boemiam, cæteraſq; Sclauorum qui pagani erant adiacentes regiones debellare diſpoſuit, congregatoq; exercitu cùm omnes perceptione corporis & ſanguinis confortati fuiſſent, venerunt ad locum certaminis, & deuotiùs orante Henrico imperatore aperti ſunt oculi eius, & vidit glorioſos martyres, Laurentium, Georgium, & Adrianum cum Angelo percutiente exercitum ſuum præcedentes, & hoſtes fugantes. Sic victor ſine effuſione ſanguinis ſibi ſubegit illos, & gratias egit Deo cum ſuis. Apuliam à Græcis diu poſſeſſam Romano imperio recuperauit. Pannoniam, & Vngariam, nec non Burgundiã ſubegit vir iſte victorioſus. Cumq; rediret de Apulia, cœpit infirmitate calculi laborare: qua cùm plurimùm torqueretur, omnia patientia ſuſtinuit. Aſcendit quoq; montem Caſſinum, petiturus meritis ſanctiſſimi abbatis Benedicti, & beatæ Scholaſticæ virginis ſanitatis remedium. Facta verò oratione, & in hoſpitio obdormiente, vidit beatiſſimum Benedictum dicentem ſibi, *Quia ſperaſti in Deo & in ſanctis ſuis, ecce miſſus ſum à Deo, vt liberem te ab infirmitate tua.* Hæc dicens ſanctiſſimus Benedictus abbas, cum ferro medicinali partem illam corporis vbi habitabat calculus, aperuit, & molliter calculo effuſo hiatum vulneris mox ſanauit, & calculum in manu imperatoris poſuit. Qui euigilans calculum in manu inuenit, quem ſuis oſtendens gratias egit Deo, & locum illum multis donis ditauit. Tempore huius imperatoris archiepiſcopus fuit in Moguntia nomine Willigis. Iſte quia humilem progeniem habuit, & patrem qui currus & bigas facere ſolebat, in thalamo ornato groſſis literis ſcribi iuſſit, cuius ipſe clauem reſeruans ſolus introire conſueuit, & legere ſcripturam quæ talis erat: *Willigis, Willigis, recole vnde venis.* Hæc in lingua Teutonica ſcripta erant. Appendebat etiam rotas, & huiuſmodi inſtrumenta in pariete circumcirca; quibus ſuam ſapientiam & ſtatum ſuę paupertatis intentè (vt fertur) agnoſcebat. Vſq; adhuc habentur rotæ duæ quaſi aratri in vexillo eccleſiæ Moguntinæ. Iſte archiepiſcopus maiorem Moguntinenſem eccleſiam, & ſancti Albani eccleſiam conſtruxit. Ioannes papa CLII ordinatur. Sedit menſibus 3.

Sergius papa CLIII ordinatur. Sedit annis 3.

Benedictus papa CLIIII, huius nominis VIII ordinatus, ſedit annis XI, menſibus XI. Ad hunc papam Henricus imperator iſte venit Romam, & fuit ab eo honorificè vt decebat tractatus. Iſte papa Benedictus venit ab eodem imperatore inuitatus Babenberg, & ibi cũ imperator ſolenniſſimè ſuſcepit hoſpitio. Ibi in ſancta nocte Paſchæ matutinali officio ſolemni, primam legit lectionem patriarcha Aquileienſis, ſecundam

Qq

lectionem archiepiſcopus Rauennenſis, tertiam papa. Ibi tunc præfatus papa præſentibus LXXII epiſcopis & principibus aliis,ſicut prædeceſſores ſui,Ioannes & Sergius Apoſtolici,ita & ipſe dedit priuilegium libertatis eccleſiæ in Babenberg. Hic papa Benedictus eodē tempore omnib.ciuitatibus Alemanniæ cum ſuis cardinalibus peragratis venit in Babenberg,vt prædictum eſt.Ioannes papa CLV ordinatur. Sedit annis 9, menſ.6.Hic Ioannes papa etiā priuilegiū de libertate & rebus eccleſiæ Babenbergenſi dedit.Sub hoc papa Hēricus imperator ſeruus Dei fœliciter obiit,ſplendens miraculis, & ſepultus eſt cū ſua ſponſa ſancta Kunegunda in Babinberg,anno ætatis ſuę 52.Tempore huius imperatoris Henrici cùm moreretur,merita animæ ſuæ in ſtatera appenſa ſunt,& peccatis deprimentibus iam penè pars dæmonū præponderauerat:tunc ſubitò aduſtus quidā ſuperueniens calice aureo partis dextræ lancem onerauit;moxq; ea prędonderante victores angeli animā in conſortium ſupernorū ciuium deduxerunt. Hæc dixit vnus dæmon à quodam Sancto cōpulſus. Nam ipſe imperator calicem magnum aureum pretioſis gemmis ornatum obtulit Deo,& S.Laurentio martyri in Merſeburg, quæ adhuc ibi eſt. Sub eodem imperatore anno Domini MXX,in villa campeſtri nomine Kolebeke Halberſtatenſis diœceſis,quidā ruſticus nomine Opertus duxit choream in ſancta nocte Natiuitatis domini,in cœmiterio infra matutinale officium, cum 15 viris & 3 fœminis,quarum vna vocabatur Merſwind,& rogati à presbytero vt ceſſarent,iterumq; admoniti,vt ſuis diſſolutis cantibus diuinum officium nō impedirent, nec vellent acquieſcere:idem presbyter nomine Rupertus imprecatus eſt eis,& maledicta intulit vel congeſſit dicens, *Velit Deus propter merita ſancti magni martyris patroni huius noſtræ eccleſiæ,vt ſic inceſſanter vſq; ad annum integrum continuè chorizetis.* Quod à ſeculo non eſt auditum,illi XVIII per annum continuè ſine cibo & potu abſq; tecto & ſomno,aliis hominibus admirantibus & compatientibus,choream duxerunt,ſaltantes in ipſo eodem loco & cātantes inceſſanter,quouſq; archiepiſcopus Coloniēſis nomine Hubertus miſericordia motꝰ venit illuc,& ipſos in nomine Domini à tali vinculo choreę liberauit.Quibus liberatis,IIII ex ipſis ſtatim mortui ſunt;alij refocillati reſumpſerunt vires,& egerunt pœnitentiam.Benedictus papa CLVI ordinatur.Sedit annis 14. Iſte defunctus eſt, & ſepultus in Hamborg Bremenſis diœceſis.

Anno Domini MXXV, Conradus Salicus imperium adeptus,regnauit annis 15. Huius filius Heinricus in regem vngitur in Aquiſgrani per Peregrinum Colonienſem archiepiſcopum. Sylueſter papa CLVII ordinatur.Sedit menſes duos.

Gregorius papa CLVIII ordinatur. Sedit anno vno,menſibus 6.

Sub hoc imperatore ſancta Konigundis obiit.Hæc ſancta Konigundis Augiā fundauit,& poſſeſſionibus,& ornamentis ipſam dotauit.Ibidem ipſa virgo,dum legeretur de Zacchæo ſcilicet,& percurrens aſcendit in arborem ſycomoræam,depoſitis imperialibus indumentis induit nobilibus videntibus multis veſtes religionis. Huius ſanctæ filia ſororis fuit in illo loco abbatiſſa,quæ cùm epularetur tempore paſſionis in quadam dominica,venit Chriſti virgo Kunigundis,& zelo iuſticiæ & correctionis dedit ei alapā,nam minus erat religioſa,vltima in choro,prima in cōuiuio. Igitur alapę illius ſemper māſit veſtigiū abbatiſſę in maxilla eius,quaſi digiti in cera eſſent preſſi,propter alias in exemplū.Hæc ſancta Kunigundis,vt ſe purgaret facta deuota oratione audacter coram imperatore ſponſo eius dum adhuc viueret,& coram principib. & multis aliis 12 cādētes vomeres nudo veſtigio calcauit,& domino protegente penitus illæſa permanſit.Nam auctore diabolo qui inuidebat eius virginitati,de crimine adulterij vehementer infamata fuit.Callidus namq; diabolus trāsfiguratus eſt in formam militis ſpecioſi, tribus diebus continuis manè videbatur plurib. exire de thalamo ſanctæ Kunigundis.

Sanctus Gothehardus epiſcopus migrauit ad Chriſtum,qui ſucceſſerat in Hildensheim ſancto Berwardo.

Tempore huius imperatoris qui vocabatur Conradus Salicus,anno Domi.1028, Orientalis eccleſia in Aſia fortitudine regnorum,diuerſitate linguarum,multitudine epiſcopatuū,grandi ſpatio terrarū,magna valde,receſſit ab obediētia ſedis Apoſtolicę. Aliter enim baptizant,generalia concilia non frequentant,ſtatuta Romanorū pontificum non recipiunt,de fermentato conficiunt,de pane azymo conficere nolunt. Negāt Spiritum ſanctum procedere à filio ſicut à patre. Ab eccleſiaſtica vnitate ſciſſi ſunt,

& in

& in ſtatu damnatorum. Verùm Occidentalis eccleſia catholica, ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ ſubiecta & obediens, habet circiter epiſcopatus DCC & LXXII. Salicus Conradus obiit: ſepultus eſt in Spira.

Anno Domini MXL, Heinricus III, Conradi filius, regnauit annis 17. Clemens papa CLIX ordinatur. Sedit menſes 10. Hic Teutonicus fuit. Heinricus III ipſe Swickerum Babenbergenſem epiſcopum, tribus inuaſoribus apoſtolicæ ſedis & dignè & iuſtè expulſis quorum nomina ignorantur, papam cõſtituens Clementem ſecundum appellauit: à quo ipſe imperator Romę, & coniunx eius Agnes imperatrix, imperialem conſecrationem ſuſcepit. Hic Clemẽs papa priuilegium magnum eccleſiæ Babenbergenſi dedit, & ipſe Clemens papa ſepultus eſt in Babemberg.

Damaſus papa CLX ordinatur. Sedit menſ. I. & hic Teutonicus Brixienſis epiſcopus nomine Poppo: quem mortuo Clemente papa præfatus Heinricus imperator papam conſtituit, & Damaſum appellauit. Poſt hunc papam idem imperator Heinricus Brunonem quendam epiſcopum & Teutonicum papam cõſtituit. Iſte papa CLXI ordinatur, & Leo papa IX appellatus eſt. Sedit annis 5, menſibus 5. Hic papa Leo Babenbergenſi epiſcopo dedit pallium, quo vti poteſt tribus vicibus in anno; ſcilicet in die ſancto Paſchæ; in die Apoſtolorum Petri & Pauli; & in die beati Dionyſij epiſcopi, qui tunc eſt anniuerſarius præfati Clementis papæ. Tamen, vt dicit Leo papa in eodem priuilegio, ſalua authoritate Domini Moguntinæ eccleſiæ pallio vti poteſt. Et conſtituit, vt iuxta eccleſias fiant clauſtra ad diſciplinam ſeruandam.

Anno Domini MXLII, Bruno Herbipolenſis epiſcopus obiit.

Anno Domini ML, idem Leo papa IX, & cũ eo Heinricus imperator III cum XLII epiſcopis, concilium magnum Moguntiæ celebrauit, conſtituens ne miniſtri altaris vel monachi canes aut aues ad venandũ ſequantur, & ne temporaria lucra ſequantur. Hic conſtituit, vt nullus monachus, niſi legitima ætate & ſpontanea voluntate, *ex. de regula 63 ſi quis nullus*, IIII temporum ieiuniis niſi ab epiſcopis ieiunis ordinentur.

Poſt concilium Moguntinum Leo papa & Heinricus imperator in Aquiſgrano pariter fuerunt.

Anno Domini MLIIII, defuncto Leone papa, Heinricus imperator Gothardum Teutonicum papam conſtituit, qui Victor appellatus eſt. Hic Victor papa CLXII ordinatur. Sedit annis II, menſibus IIII.

Hic etiam fuit in Teutonia & in Bauaria cum Heinrico imperatore. Iſti Victori papæ quidam ſubdiaconus toxicum in calicem miſit: quem cùm papa ipſe poſt conſecrationem leuare vellet & non poſſet; à Domino cauſam facti inquiſiturus cum populo ad orationem proſternitur, protinúſque toxicator ſubdiaconus à dæmonio arripitur. Deinde papa Victor iterum cum populo ad orationem proſternitur tamdiu, quoúſque ſubdiaconus à dæmonio liberatus fuit. Cauſa manifeſtata, ipſe papa Victor cum calice ſanguinẽ Domini in altari quodam perpetuo recludi fecit, & iuſſit pro reliquiis ſeruari. Hic conſtituit, quòd IIII tempora cum ieiunio obſeruentur, & quòd nulli clerici ordinentur niſi in ſabbato. Imperatoris filius Heinricus vnctus eſt in regem in Aquiſgrano, ab Hermanno Colonienſi epiſcopo.

Anno Domini MLVI, Heinricus imperator tertius defunctus eſt, & ſepultus eſt in Spira. In illa ſepultura imperatoris multæ ſolemnes perſonæ venerant. Nam Victor papa, & patriarcha Aquileienſis, ac plurimi epiſcopi, & alij nobiles multi erant ibi. Cui Heinricus IIII eius filius ſucceſſit, & regnauit annis 48. Iſte cùm regnare cœpit, erat 10 annorum, ſed mater ſua imperatrix Agnes in adminiſtratione reipublicæ ſtrenuè & nobiliter gubernauit tam magnates quàm alios.

Anno Domini MLVII, Stephanus papa CLXIII ordinatur. Sedit menſes 8. Iſte papa de alto ſanguine, ſcilicet germanus frater ducis Lotharingiæ, & Teutonicus fuit. Cardinalis quoque cùm eſſet & archidiaconus eccleſiæ Romanæ, relinquens omnia reddidit ſe religioni; factus eſt monachus in monte Caſſino. Inde communi conſenſu omnium Romanorum in papam eligitur.

Anno Domini MLIX, Benedictus papa CLXIIII ordinatur. Sedit menſes 2. Iſte fuit Lateranenſis, & ſedem Apoſtolicam inconſulto rege & principibus inuaſit, adiutus fauore popularium quos pecunia corruperat. Rex autẽ Heinricus IIII, habita cum

primoribus deliberatione, Gerhardum Florentinũ epiſcopum, in quem Romanorum & Teutonicorũ ſtudia concurrerunt, conſtituit in papam. Ita Benedicto qui ſibi papatum vſurpauerat, deiecto; papatum obtinuit Gerhardus; & ipſe dictus eſt Nicolaus papa CLXV, & ſedit annis 3, & menſib. 6. Hic cõſtituit, vt nullus clericus venationi inſtaret. Conſtituit etiam, vt dicto & facto homicidij reus ſit de ſacro ordine deiectus. Et conſtituit, vt nullus in ſacro ordine conſtitutus vxorem vel concubinam habeat.

Alexander II papa CLXVI ordinatur. Sedit annis 9, menſibus 6. Hic papa obtinuit papatum à rege Heinrico IIII, poſitus & virtute militum, & fauore principum. Iſte Alexander vocabatur Anſelmus epiſcopus in Lucka, ſed alius quidam Parmenſis vſurpauerat ſibi papatum. Alexander verò præualuit. Hic Alexander II conſtituit dimitti *Alleluia* in ſabbato LXX vſq; in vigiliam Paſchę. Sub hoc papa anno Domini MLXXI, archiepiſcopus Colonienſis poſuit monachos in Saluelt, expulſis inde canonicis. Iſte Dominus animo virtuoſus vir fundauit Sigeberg & Graſcaf, & ibi locauit monachos; & fundauit in Colonia duas eccleſias, ſanctę Marię ad gradus, & ſancti Georgij martyris. In his duabus ipſe epiſcopus locauit canonicos. Hic papa Alexander II conſtituit etiam, vt ſi ordinatus ad ſacros ordines nõdum eſt baptizatus, ſiue fuerit epiſcopus, ſiue clericus, baptizetur, & iterum ordinetur per ſingulos gradus, quia baptiſmus eſt ianua omnium ſacramentorum. Conſtituit etiam, vt nullus presbyter, ſiue diaconus, vel ſubdiaconus, vxorem habeat ſiue concubinam in occidentali eccleſia, ſed vt ſint caſti.

Anno Dom. MLXXVI, Gregorius papa huius nominis VII, à beato Petro CLXVII ordinatur. Sedit annis 15, menſem vnum. Iſte vocabatur Hildebrandus, & fuit in ſcripturis valde eruditus. Hic conſtituit ieiunium IIII temporũ in Martio: & conſtituit, vt omnium ſanctorũ martyrum, & ſanctorum Romanorũ põtificum ſolemnitates vbiq; annuatim cum pleno officio celebrentur. Hic Gregorius papa capitur, & incarceratus & ferreis vinculis conſtrictus fuit à Romanis. Quamobrem ipſe papa Heinricũ regem IIII excõmunicauit, ſimiliter & Coloniẽſem epiſcopũ, & plures epiſcopos Teutonię, & nobiles quorũ conſilio captus fuit. Iſte papa etiam ſtrictè ſub pœna auguria inhibuit, & ſortilegia, & incãtationes, & magicas artes. Tẽpore huius Gregorij papæ fuit bellũ in Welftzolt inter hunc Henricum imperatorẽ & Saxones, vbi multus ſanguis effuſus eſt.

Anno Domini MCX victus eſt imperator.

Victor papa CLXVIII ordinatur. Sedit menſes 4. Iſte in ſchiſmate ſchiſmaticus fuit.

Vrbanus papa CLXIX ordinatur. Sedit annis 11, menſibus 6. Iſte papa in concilio Placentino compoſuit, & in miſſa conſtituit præfationem beatæ virginis, videlicet *Et te* in veneratione, vel in aſſumptione beatæ virginis. Tunc temporis monaſterium in Reinersborn initium habuit. Hic papa conſtituit, vt nullus ad pœnitentiam ſuſcipiat commiſſum presbytero alteri, niſi in caſibus exceptis. Sub hoc papa incepit ordo Ciſtercienſium.

Paſchalis papa CLXX ordinatur. Sedit annis 19. Hic conſtituit, vt nullus emat vel vendat eccleſiaſtica beneficia vel eccleſiaſtica ſacramenta.

Gelaſius papa CLXXI, ordinatur. Sedit anno vno. Sub hoc papa Heinricus imperator obiit, & ſepultus eſt in Spira, cui ſucceſſit filius eius Heinricus V, & regnauit annis 20, & ſepultus eſt in Spira ſuper IIII tumbas prædictorũ imperatorũ, videlicet Conradi & trium Heinricorum in Spira, vnus verſus ſcriptus eſt diuiſim, qui complectitur omnes tumbas in hunc modum, *Filius hîc, pater hîc, auus hîc, proauus iacet iſthic.*

Calixtus papa CLXXII ordinatur. Sedit annis 5, menſibus 10.

Honorius papa CLXXIII ordinatur. Sedit annis 5, menſibus 6.

Anno Domini MCXI, cuidam monacho ſancti Laurentij extra muros Romę moranti, cingulo ſuo quo cinctus erat inſoluto ante eum proiecto, vox in aëre facta eſt, *Sic potuit clauſo Chriſtus prodire ſepulchro.*

Anno Domini MCXXVI, Norbertus archiepiſcopus in Magdeborch claruit.

Anno Domini MCXXVIII, ordo templariorum confirmatur ab Honorio papa, & ipſo anno fundatur Waltzenret clauſtrum.

Anno Domini MCXXX, Honorio papa defuncto protinus duo per diſſenſionem loco eius cõſtituuntur, ſcilicet Innocentius & Anacletus. Ambo vno die Romæ electi:

ambo

ambo vno die conſecrati;ſed Anacletus maioris potentię Romam obtinuit, Innocentius verò in Galliam fugit. Tandem Innocentius papatum obtinuit.

Innocentius papa CLXIIII ordinatur. Sedit annis 13,menſibus 6.Iſte Innocentius II conſtruxit eccleſiam ſanctæ Dei genitricis Mariæ Romæ ad fontem olei, quod erupit in Natiuitate Domini. Et tunc de ipſa terra madida ex oleo ſanitatē multi receperunt. Hic papa prohibuit artem baliſtarum & ſagittariorū exerceri contra Chriſtianos,& hoc ſub anathemate. Conſtituit etiam,vt ſacerdos qui corpus Domini in miſſa conficit & immolat,omnibus modis debeat ſumere corpus Domini.Conſtituit etiam, vt moniales cum clericis & monachis in vno choro non conueniant ad pſallendum. Conſtituit etiam,violentos iniectores manuum in clericos vel religioſos ipſo facto eſſe excommunicatos. Defuncto Heinrico V imperatore, anno Domini MCXXV,tempore huius papæ Innocentij II,Lotharius dux Saxonum imperium adeptus,regnauit annis 13. Hic fundauit monaſterium Luttere apud Bremenſes,& ibidem ipſe Lotharius defunctus eſt, Huius Lotharij anno II facta eſt tranſlatio ſancti Nicolai epiſcopi de Myrrhea in Batis,cùm in terra quieuiſſet DCCLXXV annis.

Anno Domini MCXXXII,fundatur clauſtrum vallis ſancti Georgij.

Anno Domini MCXXXVIII,Conradus frater Frederici ducis Sueuorum imperium adeptus,regnauit annis 15.Sepultus quieſcit in Spira. Celeſtinus papa CLXXV ordinatur.Sedit annis 5.Cōſtituit,vt pro alba ampla & longa,quam ſanctus Gregorius papa inſtituit,alba ſtricta & non cincta continuè vtatur papa.

Lucius papa CLXXVI ordinatur. Sedit menſes XI. Eugenius papa CLXXVII ordinatur.Sedit annis 8,menſ.5. Hic fuerat monachus & diſcipulus S.Bernardi.Ad hunc S.Bernardus ſcripſit librum conſiderationis. Hic Eugenius papa canonizauit S. Heinricum imperatorem de Babenberg,rogatu Conradi imperatoris & prælatorum. Hanc ſancti canonizationem quidam cardinalis nomine Ioannes vehementer impediens,oculorum lumine eſt priuatus. Sed cùm deſineret pœnitēs,& plurimùm laudaret ipſum ſanctum Heinricum,lumen oculorum confeſtim publicè recepit.Hic etiam conſtituit,vt ſtudium in eccleſiis habeatur in Grammatica & in liberalibus artibus.

Anaſtaſius papa CLXXVIII ordinatur.Sedit anno vno.

Anno Domini MCLIIII,beatus Bernhardus migrauit ad Chriſtum. Fuit enim XXIII annorum,cùm intrauit religionem,& cum XXX ſociis intrauit religionem. LXIIII annos habuit cùm obiit,& amplius quàm C & LX monaſteria reliquit,quæ ipſe tempore ſuo ferè omnia inſtituit.

Eodem tempore Fredericus dux Sueuorum imperium adeptus,regnauit ann.39. Iſte imperator anno Domini MCLXII,Mediolanum cepit & expugnauit muros eius, & ſubuertit omnia ibi,& vaſtauit. Tunc Reinoldus Colonienſis archiepiſcopus, qui cum potenti manu ibi fuit,loco ſolarij & ſtipendij impetrauit ab imperatore trium magorum corpora,quę Mediolanum extra muros ante portam in eccleſia Euſtorij ſeruabantur in vno ſarcophago marmoreo : quibus habitis in Coloniam quaſi triumphator ſecum tulit gaudens,& ibi in maiori eccleſia honorabiliter collocauit. Iſte Fridericus imperator, vir catholicus, peregrè profectus vltra mare per deſertum Romaniæ,cum multa militia cruce ſignatorū, poſtq̄ glorioſè triumphauerat de inimicis crucis Chriſti,in modico fluuio, in quem balneandi gratia poſt meridiem deſcenderat,apud Armeniam in die S.Barnabæ Apoſtoli multis præſentibus ſubmerſus eſt.Huic Friderico ſeniori imperatori miſit Soldanus nobile vas,ſcilicet ſmaragdinum,plenum balſamo. Et nunciis videntibus poſtquam multùm laudauerat imperator,ipſum vas proiecit,& in fruſta cōfregit,dicens:Ego ſolus non habebo pretioſa hæc,ſed alij mecum.Et de nobilibus ibi præſentibus vnuſquiſq; collegit quod voluit.Tempore huius Friderici imperatoris magiſter Gratianus cōpilauit decretum,vt videtur, & magiſter Petrus Longobardus ſententiarum libros IIII,& abbas Ioachim libros ſuos. Tempore huius præfati imperatoris ſucceſſiuè papæ VII fuerunt.

Adrianus papa CLXXIX ordinatur.Sedit annis 4,menſibus 9.

Alexander papa CLXXX ordinatur.Sedit annis 22.Cum ipſo papa Alexandro tertio per diſſenſionem cardinalium Victor ſchiſmaticus electus eſt: & ſimul ambo conſecrati ſunt.Tunc Alexander papa in Franciam fugit tempore ſchiſmatis,& ipſe papa-

tum obtinuit. Sub hoc papa S. Thomas Canthuarienſis archiepiſcopus occiſus eſt, anno Domini M C L X X I I I I. Hic papa cõſtituit, vt nullus nouus ſanctus in veneratione habeatur, niſi ex auctoritate apoſtolica, & niſi ſit canonizatus, à papa tamen. Antè quilibet diaconus ſuum ſanctũ ſolemniter canonizauit. Exemplum de ſanctis ſcilicet Martino, Ambroſio & Borchardo, Wigperto, Seuero, & Auguſtino, & aliis. Hic etiã conſtituit, ꝙ clerici ordinari poſſunt in ſabbato Sitientes, & ꝙ clerici homicidę ordinari nõ debent. Et conſtituit in perſonas & loca ſententiam fieri interdicti. Hic Alexander papa etiam conſtituit, quòd papa à duabus partib. cardinalium eligatur ad minus, & quòd excommunicatus ſit ipſo facto qui aliter ſe geſſerit pro papa, *ext. de electione litis.* Conſtituit etiam, vt nullus clericus habeat duas vicarias. Et conſtituit, vt coniugati intrantes religionem ſeparentur auctoritate epiſcopi diœceſani, & ambo caſtè viuant. Et conſtituit etiam de affinitate ſcilicet, vt nullus contrahat cum cognata eius vſq; ad quartum gradum, quam carnaliter cognouit. Et conſtituit de ſpirituali cognatione, ſcilicet quòd nullus ſuam ſpiritualem ſororem, quam pater ſuus vel mater ſua leuauit de ſacro fonte, ducat in vxorem. Et conſtituit, vt nullus in ſacris ordinibus habeat vxorem vel concubinam. Et conſtituit, vt ſicut filius hæres ſoluere debet debita patris ſui, ita prælatus debet debita ſoluere prædeceſſoris ſui pro neceſſitate eccleſiæ ſuæ contracta.

Anno Domini M C L X X X I, defuncto Alexandro papa, Lucius papa C L X X X I ordinatur. Sedit annis 3. Hic conſtituit, vt miſſa presbyteri quamdiu toleratur ab eccleſia, id eſt, quamdiu non condemnatur, poteſt audiri, & poſſunt ab eo recipi eccleſiaſtica ſacramenta. Sub hoc papa Lucio I I I, Franciſcus ille à Deo prælectus Maſſizio natus. Hic Lucius etiam conſtituit ſententiam interdicti.

Vrbanus papa C L X X X I I ordinatur. Sedit annis 2.

Gregorius papa C L X X X I I I ordinatur. Sedit menſ. 4.

Clemens papa C L X X X I I I I ordinatur. Sedit annis 3. Hic Clemens papa conſtituit, vt tempore feriarum nõ fiat traductio ſponſarum vel ſolemnitas nuptiarum; à dominica ante Aſcenſionem Domini vſq; ad octauam Pentecoſtes; & à dominica Aduentus vſque poſt octauam Epiphaniæ; & à Septuageſima vſque ad octauam *Paſchæ.* Conſtituit etiã, vt clerici non pugnent in duello, nec pro ſe pugiles introducãt. *Et* conſtituit, vt clericus qui procurauit amputari ſibi virilia & genitalia, miſſam non celebret. Et conſtituit, vt nullus ſuam commatrem ducat in vxorem. Celeſtinus papa C L X X X V ordinatur. Sedit annis 7. Pontificatus huius anno I I I, præfatus Fredericus imperator ſubmerſus, cui ſucceſſit filius ſuus Heinricus.

Anno Domini M C X C, Heinricus imperium adeptus, regnauit annis 7. Cùm eſſet rex in Erphordia eo præſente anno Domini M C X C I I I I, quidam comites & nobiles in cloacam cadẽtes ruptis trabib. pariter numero 7 interierunt. Iſte imperator veneno interiit, & ſepultus eſt in Spira. Huius imperatoris frater Philippus rex in regni ſchiſmate, cùm tamen eſſet dux Sueuorũ, regnauit annis I I, & in Babenberg de Witlinsbach anno Domini M X C V I I I occiſus eſt, & ſepultus eſt in Spira. Ipſe etiam Palatinus, cùm profugus euaſiſſet, in quadam grangia monachorũ nimis ſecurus, ludẽdo prouocaret veruecem trudendo cum clypeo, ſubitò ab amicis Philippi irruentibus in vindictam fuſi ſanguinis occiſus eſt. Hic papa Celeſtinus I I I conſtituit, vt in eccleſiis conuentualibus celebretur electio de prælato, & conſtituit quòd bigami non ordinentur, & conſtituit, vt nullus duos ſacros ordines vno die recipiat, & quòd pueri cùm venerint ad annos diſcretionis, id eſt ad 15 annos, ſi noluerint remanere in clauſtris licitè poſſint ire ad ſeculum, & ad hæreditatem ſuam.

Anno Domini M C X C V I I I, Heinrici anno I I I I, Innocẽtius papa C L X X X V I orpinatur. Sedit annis 19. Iſte vocabatur Lothardus natus de nobilibus Romanis.

Anno Domini M C C, ſub hoc papa Innocentio tertio, & tempore Heinrici imperatoris cepit in Accon ordo fratrum Teutonicæ domus. Hic papa fuit eruditus valde & plurimum eloquens. Hic compoſuit librum de ſacramento altaris, & ſermones, & librum de miſeria humana. Hic fecit plurimas decretales. Huius papæ Innocentij I I I pontificatus anno 9, anno verò Dom. M C C V I, Franciſcus vt ſapiens architectus cœpit pœnitentiam agere, & Deo miſericorditer diſponente initiauit ordinẽ fratrum minorum, & tunc ipſe pręfatus papa ſtatim, vt vidit & audiuit S. Franciſcum, diuinitus inſpiratum

ratum ordinem approbauit, dans ſancto Franciſco mandatum, vt prædicaret verbum Dei & ſuis ſociis. Hic papa conſtituit, vt vltra quartum gradum licitè contrahatur matrimonium. Hic etiam conſtituit, vt ſi aliquis in excommunicatione mortuus eſt, qui indicia manifeſtæ pœnitentiæ habuit, debeat extumulari, & abſolui, & recipi cum ſuffragiis ad eccleſiaſticam ſepulturam, *ext. de ſen. à nobis eſt qui ſic.* Hic papa confirmauit regulam & ordinem ſanctæ Trinitatis. Hi fratres totam ſubſtãtiam diuidunt annuatim in tria, vnam in proprios vſus ſeruant, ſecundam partem in vſus peregrinorum & pauperum, tertiam partem mittunt vltra mare in redemptionem captiuorum.

Anno Domini MCCIIII, ſub hoc papa ciuitas Conſtantinopolitana capta eſt, & ſpoliata à Chriſtianis plurimis diuitiis, & rebus ac multis ſanctorũ reliquiis, vt apparet in Venetia & in Halberſtat. Hic papa Innocentius declarauit, ꝙ principes Teutonię ius habent in eligendo regem, promouendo ſi non fuerit hæreticus aut ſtolidus, vel perpetuò infirmus, imperatorem Romanorũ. *ext. de electione, Venerabile.* Hic conſtituit, quòd qui alteri coniungitur altero inuito ante carnalem copulam poteſt eligere religionem. Et hoc conſtituit ſimiliter Alexander papa III. Iſte papa Innocentius III ſtatuit, in omnium Chriſtianorum prouincia diſtinguatur notabiliter habitus Iudæorum in vtroque ſexu. Conſtituit etiam, quòd nullus clericus in ſacris ordinibus habeat vxorem vel concubinam in Occidentali eccleſia. Conſtituit etiam, vt nullus clericus habeat plura beneficia eccleſiaſtica vel duas dignitates, abſque diſpenſatione ſedis eccleſiaſticæ.

Anno Domini MCCXII, per beatum Franciſcum & ſanctam Claram virginẽ incepit ordo pauperum dominarũ, videlicet poſt ſextum annum conuerſionis S. Franciſci. Eodẽ tempore regina Vngarię, mater S. Elizabeth occiſa eſt, & pueri profecti ſunt vltra mare cum multitudine, ſed peregrinatio annihilata periit. Hic papa Innocentius etiã conſtituit, vt quilibet adultus ad minus ſemel in anno plebano ſuo cõfiteatur, & ad minus ad Paſcha percipiat corpus Domini, niſi de conſilio ſuo abſtineat: & conſtituit, ꝙ confeſſor nulla ratione prodat peccatum confitentis, *extr. de pœnitentiis & re, Omnis vtriuſq.* Et cõſtituit, quòd quilibet religioſus ad arctiorem ordinem poſtulata licentia, etſi non detur licentia, licitè poſſit tranſire. Et conſtituit, ꝙ nouitij non recipiantur ad profeſſionem, niſi finito anno probationis, quamuis nouitij renunciare poſſint ſuo iuri. Hic etiam conſtituit, vt prælati ſubditos clericos ſuos ſeu presbyteros exactionibus grauare non præſumant, & viſitantes parochias & eccleſias euectionum numerum nõ excedant, ita quòd epiſcopi XX vel XXX habeant, archidiaconi V vel VII, diaconi ſiue archipresbyteri II, & quòd ſine canib. venaticis & auibus proficiſcantur, ne grauentur eccleſię nimietate expenſarum, *ext. de cenſibus. Cùm ampl.* Et conſtituit, vt apoſtolorum vigiliæ ieiunentur, exceptis Philippi & Iacobi, & Ioannis Euangeliſtæ & Barnabæ; & quòd infirmi in ieiunio poſſunt comedere carnes, vt maius periculũ euitetur, & quãdo vrgens neceſſitas requirit. Et conſtituit, ꝙ in eccleſiis doctores & ſtudium Grammaticę habeantur, & ꝙ metropolitana eccleſia magiſtrũ habeat qui legat in Theologica facultate, & ꝙ illi in expenſis prouideatur. Et conſtituit, ꝙ Iudæi nouas ſynagogas nõ faciant, & quòd Chriſtiani in domibus eorum non ſinant, & nutrices Chriſtianæ Iudæorum infantes non nutriant. Iſte glorioſus papa Innocentius III, mortuo Heinrico imperatore, Ottonem ducem de Brunſwig inunxit Romæ, & conſecrauit imperatorem. Poſt paruum tempus excommunicauit eundem, ſuſcitans ſibi aduerſarium Fredericum filium Heinrici imperatoris, quem ipſe papa ſublimauit ad ſceptrum regni.

Otto filius ducis Bauarię imperium adeptus, regnauit annis 9. Iſte Otto imperator à papa Innocentio excõmunicatus fuit vſque ad mortem; ſed in articulo mortis à prælatis abſolutus obiit, & ſepultus eſt in Brunſwig. Hic papa Innocentius III conſtituit fieri ſententiam interdicti in perſonas & in loco, ſicut Alexander papa. Item conſtituit, quòd nullus nouus ſanctus in veneratione habeatur niſi auctoritate ſedis Apoſtolicæ, ita ꝙ canonizetur à papa. Hic papa Innocentius S. canonizauit ſc. Thomam Cantuarienſem archiepiſcopũ, & ſancti Henrici ſpõſam, ſcilicet Cunigundã virginem. Hic papa Innocentius III, pontificatus ſui anno XVIII, anno verò Domini MCCXIIII, in Lateranenſe palatio plurimùm ſolemne celebrauit concilium, in feſto omnium Sanctorum. In quo ipſe papa multas conſtitutiones edidit, & inter alias de paſſagio & cruce ſignandi in ſubſidium terræ ſanctæ maxime mentem poſuit, & per eccleſiam vniuer-

ſalem orationes ante *Agnus Dei* in miſſa pro terra ſancta ſtatuit, ſcilicet pſalmum *Deus venerunt gentes*, cum precibus & collecta *Deus qui admirabili prouidentia.*

Anno Domini MCCXV, obiit Hermannus Landtgrauius. Sequenti anno confirmatus eſt ordo prædicatorum fratrum, ſcilicet à papa Innocentio III. Igitur poſt concilium tantùm vno anno ſuperuixit, & cùm ægrotaret ad mortem, in ciuitatem Paruſij quidam abbas, prout frater Ciſtercienſis, veniẽs cum ſuis ad curiam Romanam, qui cepit ſomnum meridie in prato ante Paruſium, viditque viſionem hunc habentem modum. Vidit, inquam, ille abbas ad orientalem plagam Dominum ſedentem in excelſo throno, faciem habentem aduerſus occaſum, circumſtante exercitu angelorum in prato; viditque ab occidentali parte eiuſdem prati hominem toto corpore nudum, ſed infula pontificali decoratum, currentem velociſſimè verſus ſedentem in throno, & alta voce clamantem, *Miſerere mihi miſero miſericordiſſime Deus*; & vidit, quòd inſequebatur eum currentem magnus draco, vt deuoraret ipſum; & veniens ſedẽtem in throno alta voce draco acclamauit, *Iuſtè iudica iuſtiſſime iudex.* Et cùm hoc abbas vidiſſet & audiſſet, mox euigilauit; & viſio diſparuit; & illius diſceptationis exitum nullatenus ſcire potuit. Cumque abbas aſcendiſſet ciuitatem Paruſium quæ in monte ſita eſt, audiuit quaſi ſonitum campanarum, & luctum plangentium, & vocem lamentantium dicentem, *Heu papa Innocentius defunctus eſt.*

Anno Domini MCCXVII, Innocentius papa III in Paruſio feliciter obiit, & ibidem ſepultus eſt.

Fredericus Heinrici imperatoris filius adeptus imperium, regnauit annis 30, à Cæſare Auguſto imperator*.

Defuncto Innocentio papa III, Honorius CLXXXVII ordinatur. Sedit annis XI. Hic papa Honorius III vitam & regulam ſancti Franciſci confirmauit, & in Regiſtro poſuit. Hic papa Fridericum Heinrici imperatoris filium Romæ conſecrauit in imperatorem, anno Domini MCCXIX.

Ipſo eodem anno ſanctus Dominicus initiator ordinis prædicatorum feliciter migrauit ad Chriſtum, cùm non plenè eidem ordini annis 4 præfuiſſet. Quidam nomine Bertamus qui fuerat recluſus apud Tornacum, geſſit ſe cum pompa aliquandiu pro comite Waldewino Flandriæ. Propter hoc à rege Franciæ & à comitiſſa Flandriæ ſuſpenſus eſt in patibulo.

Anno Domini MCCXXV, Engelbertus Colonienſis archiepiſcopus occiſus eſt à comite Frederico de Yſenburg, qui & ipſe in vltionem fuſi ſanguinis in Colonia prouincialium ſententia crurifragio miſerè interiit. Sub hoc papa anno Domini MCCXXIII fratres minores Erfordiæ manſionẽ receperunt. Hic papa Honorius III conſtituit, ſicut & canon, vt corpus Domini ſemper in eccleſiis reſeruetur propter infirmos, & ſemper ſub camera. Et conſtituit, vt ſacroſanctum corpus Domini ad infirmos in habitu decenti portaretur, & cum reuerentia & lumine præcedente, vt Deus honorificetur, & populus ædificetur, & fides roboretur. Conſtituit etiam Honorius papa III, ſicut & Innocentius III, vt eccleſiæ metropoles doctores in theologica facultate habeant, & vt aliquos idoneos ad ſtudium generale tranſmittant, vt poſtea copiam doctorum habeant qui alios informent. Et conſtituit, quòd docentes in theologica facultate, & ſimiliter ſtudentes in ea in ſcholis per 5 annos integrè percipiant præbendarum ſuarum & beneficiorum de gratia ſedis Apoſtolicæ, *extr. de magiſtris ſuper ſpecula.* Hic papa ſortis vſum in electionibus perpetuò prohibet, ſcilicet ne prælati per ſortes eligantur. Hic papa etiam iudicium candentis ferri ſtrictè prohibet, quia in eo Deus videtur tentari. Iſte papa Honorius III ſanctitate & virtutibus plenus feliciter migrauit ad Chriſtum, ſepultuſque eſt ad ſanctam Mariam ad prę́ſepe Romę ſuper IIII pyramides in rufa porphyretica. Illam ſepulturam huius papæ ſucceſſor Gregorius papa fieri fecit.

Anno Domini MCCXXIIII, beatus ille ſeruus Dei Franciſcus, contuens in aere Seraphim cruce poſitum, extunc in palmis, & latere, & pedibus effigiem plagarum Chriſti tulit vſque ad felicem exitum ſuum, multis tunc vtriuſque ſexus videntibus in eo illa Chriſti ſtigmata.

Anno Domini MCCXXVI, pontificatus huius Honorij papæ anno 10, tempore

Frederici

Frederici imperatoris,beatus ille Franciſcus apud Aſſiſium feliciter migrauit ad Chriſtum,anno ætatis ſuæ X L V.

Anno Dom. M C C X X V I I, defuncto Honorio papa I I I, Gregorius papa à beato Petro C L X X X V I I I ordinatur.Sedit an. 16. Eodẽ anno fuit multa turba cruceſignatorũ congregata apud Brand.qui vt pariter cum Frederico imperatore in terræ ſanctæ ſubſidium transfretarent, ſed dolo Frederici imperatoris interueniente illud paſſagium impeditum fuit, & magna militia illa Chriſtianorum , qui amplius quàm ad L X millia æſtimabantur, diſſipata fuit. Et illuſtris Landtgrauius Thuringiæ Ludewicus, paratus corde & corpore cum omnibus ſuis armatis, tranſiit mare in ſubſidium terræ ſanctæ. Ibi apud Ortratum,(vt fertur) veneno intoxicatus feliciter obiit, & reductus ſepultus eſt in Reinersburnen. Hic papa Gregorius nonus vocabatur Hugelinus. Iſte papa anno Domini M C C X X V I I I,pontificatus anno I I,ſolemniſſimè canonizauit beatum Franciſcum in ciuitate Aſſiſiorum. Poſtea idem venerabilis papa tres ſanctos ſucceſſiuè canonizauit,videlicet beatum Dominicum fratrum prędicatorum, & beatum Antonium ordinis fratrum minorum,& beatam Elizabeth de Marpurg,relictam illuſtriſſimi Landgrauij Thuringiæ.

Anno Domini M C C X X I X, Gregorius I X excommunicauit Fredericum imperatorem,obiiciens multos,& enormes,& graues articulos. Hic papa conſtituit fieri ſententiam interdicti. Conſtituit etiam,quòd filius ſacerdotis non poteſt ducere puellam,quam pater ſuus baptizauit. Et conſtituit, quòd laici cuiuſcunque religionis ſint, non debeant prædicare.Hic papa cùm eſſet cardinalis & Oſtienſis epiſcopus,conſtitutus fuerat protector ordinis fratrum minorum.

Anno Domini M C C X X X I, Sanctus Antonius in Padua ordinis fratrũ minorum, & ſancta Elizabeth in Marpurg,migrauerunt ad Chriſtum.

Anno Domini M C C X X X I I I,Magiſter Conradus de Marpurg,verbi Dei prædicator,occiſus eſt.

Anno Dom.M C C X X X V I,ſancta Elizabeth in Marpurg tranſlata eſt calendis Maij. Iſte Gregorius papa I X duos ordines confirmauit,quos ſanctus Franciſcus ordinauerat,vnum pauperum dominarum ſanctimonialium, alterum pœnitentium qui ſexum capit vtrunq;,ſcilicet clericos,coniuges,virgines & cõtinentes. Idem papa etiam confirmauit ordinem monialium pœnitentiam,ſcilicet ſanctæ Mariæ Magdalenæ.

Anno Dom. M C C X X X V I I, frater Iordanus magiſter prædicatorũ fratrũ miſſus eſt in mari mediterraneo, & ſepultus eſt in terra ſancta. Iſte Gregorius papa nonus fecit de extrauagantibus compilationẽ nobilem, quam diuiſit in V libros; vnde verſus:

Pars prior officio creat eccleſiaq; miniſtros:
Altera dat teſtes,& reliqua iudiciorum:
Tertia de rebus & vita presbyterorum:
Dat normam rite nubere quarta docet:
Vltima de vitiis & pœnis tractat eorum.

Anno Domini M C C X L I, peregrina mania gens barbarorum ferociſſima, idolorum cultibus dedita,ſcilicet Tartari in Vngaria & Polonia Chriſtianorum plura millia occiderunt. Contra illos Gregorius papa fecit crucem prædicari,ſimiliter contra Stetingos,de quibus V millia & X X V homines à cruce ſignatis occiſi ſunt.Idem papa conſtituit feſta celebrari, ſcilicet Domini noſtri, & beatæ virginis,& diem dominicum,& apoſtolorum,& martyrum, & ſanctorum de illa diœceſi vbi quilibet manet;niſi vrgens neceſſitas inſtet tempore meſſis vel vindemiæ, vel eccleſiæ aut pauperibus aliquibus ſubſeruiant. Et cõſtituit,vt ſi cõcubinis ſuis excõmunicatis à iudice cõmunicãt, ipſo facto ſint clerici maiori excõmunicatione ligati. Cõſtituit etiam,vt tẽpore interdicti presbyteri ſemel in hebdomada corpus Domini conficiant ſubmiſſa voce,clauſis ianuis,quod pœnitẽtibus in morte detur. Hic papa Gregorius I X feliciter obiit Romæ: ſepultus eſt in Vaticano iuxta corpus beati Gregorij papæ ante ſecretarium beati Petri.

Anno Domini M C C X L I I I I,Celeſtinus papa C L X X X I X ordinatur.Sedit diebus 16. Hic vocatur Irmfridus,qui cùm cardinalis epiſcopus eſſet,negotia pauperũ clericorũ frequenter & diligenter intuitu miſericordiæ promouit apud papam Gregoriũ. Huic idem papa Gregorius prophetice prędixerat,quòd futurus eſſet & ipſe papa,ſicut

Digitized b

beatus Franciſcus pręfato Gregorio,cùm eſſet Oſtienſis epiſcopus cardinalis.Hoc Celeſtino papa feliciter defuncto,ceſſauit epiſcopatus ferè duob.annis;& cùm non eſſent tunc niſi IX cardinales,in electione papæ concordare non poterant,& hoc vtique in periculum totius eccleſiæ.

Anno Domini MCCXLV,Innocentius papa ordinatur. Sedit annis 12. Hic vocabatur Simebaldus presbyter cardinalis. Hic papa duos ſanctos canonizauit,videlicet fratrem Petrum ordinis prædicatorum,occiſum ab hæreticis apud Mediolanum, & Lateſlaum Cracouienſem epiſcopum. Iſte papa conſtituit,vt quicunque prælatus fert ſententiam excommunicationis, iuris ordine non ſeruato,ab ingreſſu eccleſię,& ad minus per vnum menſem ipſo facto ſit ſuſpenſus: alioquin irregularitatem incurrerit,de quo ſolus papa diſpenſare poteſt,& non alius, *extr. de ſententia excommunicationis,Cùm medicinalis.* Et conſtituit,vt quicunque iudex ordinarius,vel etiam delegatus,contra iuſticiam vel etiam contra conſcientiam ſuam in grauamen alterius partis iniuſtè iudicauerit; per vnum annũ ab executione officij ſui ſit ſuſpenſus;& ſi ſe diuinis ingeſſerit, irregularitatem incurrat, de qua ſolus papa diſpenſare poteſt,& non alius. *extr. de ſenten. & re iudic. Cùm item tribunal.* Hic papa etiam conſtituit, vt quicunque aliquem occidi fecerit,vel mandauerit, ipſo facto ſit excommunicatus, & ab omni dignitate,ordine,officio & beneficio ſit depoſitus, *extr. de homicidio pro humani.* Iſte papa Innocentius IIII in ciuitate Galliarum Lugduno manſit per annos VII.

Anno Domini MCCXLV, hic concilio Lugdunenſi conſtituit,vt octaua beatæ virginis Marię ab omnibus clericis & religioſis annuatim ſolemniter celebretur. Tempore huius papæ Ludewicus rex Franciæ cum Chriſtiano exercitu contra conſilium papæ transfretauit, & fugientibus barbaris à facie eius cepit, & in poſſeſſione pacifica habuit Damiatam. Poſtea in breui belli idem rex Franciæ à Soldano in Babylone,id eſt à Pharaone rege Ægypti,captus eſt,& ſuus Chriſtianus exercitus diſſipatus, & occiſus eſt totus.Rex autem Ludewicus pro redemptione ſua dedit Soldano C millia marcarum argenti & ciuitatem Damiatam. Verumtamen arma tentoria, vaſa pretioſa, equos electos, alimenta Chriſtianorum Sarraceni in illo prælio obtinuerunt.

Anno Domini MCCXLIX, cùm rex Ludewicus eſſet vltra mare,vbi (ſicut dictum eſt) captus, & ad plurima damna perductus eſt; venerunt in regnum Franciæ plura millia paſtorum, dicentes ſe velle venire in adiutorium Ludewico Franciæ regi vltra mare. Hi vnum capitaneum magiſtrum habuerunt nomine Iacob, peritum in pluribus linguis. Hic fuit apoſtata Ciſtercienſis & ſceleratiſſimus. Hic in Francia manus violentas iniecit violenter in clericos per diuerſa loca. Iſtum Iacobum facinoroſum ſequebantur meretrices, latrones,magi & malefici. Qui Iacobus apud Bituris ciuitatem occiſus eſt à Chriſtianis ſententialiter, & omnes quotquot inſequebantur eum,occiſi & diſſipati ſunt,Iſte Innocentius quartus inter omnes apoſtolicos à ſancto Petro primo papa ditior fuit,(vt fertur) & opulentior in pecunia & theſauris. Hic papa in concilio Lugdunenſi ſententialiter Fredericum imperatorem propter crimina ſua ab omni honore deſtituit,& eum imperiali ac regali dignitate & nomine priuauit, anno Domini MCCXLV, & principibus Teutoniæ ad quos ſpectat electio imperatoris,dedit papa eligendi poteſtatem liberè ſucceſſorem. Iſte Fridericus imperator, ſicut præfatus papa in decreto Lugdunenſi ſcribit,multotiens pacem inter eccleſiam & imperium reformatam temere violauit. Perpetrauit etiam ſacrilegium, capi faciens duos cardinales ſanctæ Romanæ eccleſiæ, Ottonem Portuenſem, & Iacobum Præneſtinum epiſcopos, ac aliarum eccleſiarum prælatos, clericos, religioſos & ſeculares venientes ad concilium,quod papa Gregorius IX duxerat conuocandum, quod ipſe imperator petierat conuocari. Hos prælatos cum clericis in Sicilia fecit diris carceribus mancipari,quibuſdam in mari ſubmerſis.Eccleſias IX archiepiſcopales,& multas epiſcopales,abbatias quoq; & alias eccleſias prælatorum regimine deſtituit in regno,in graue ipſarum præiudicium,& periculis animarum eccleſiarũ non ſolum facultates, etiam bona prout voluit occupari,ſed etiam cruces & calices,thuribula & alios ſacros theſauros & pannos ſericinos velut cultus diuini con-

contemptor auferri iuſſit. Clericos quippe collectos multipliciter affligi procurauit,& non ſolùm trahebantur ad iudicium ſeculare, ſed cogebantur ſubire duella;incarcerabantur,occidebantur,& in patibulis cruciabantur,in confuſionem & opprobrium ordinis clericalis. Hæreſi quoque ſuſpectus habebatur. Nam poſtquam papa Gregorius nonus ipſum anathematis vinculo innodauit, & poſt captionem cardinalium,prælatorum,& clericorum ad ſedem Apoſtolicam venientium;claues eccleſię contempſit, ſibi faciens celebrari, vel ſaltem quantum in eo eſt prophanari diuina. Scripſit & aſſeruit ſe Gregorij papæ ſententias nõ vereri,& coegit alios ſententias papales non obſeruare. Prætera coniunctus amicitia deteſtabili Sarracenis,nuncios & munera eorũ cum hilaritate & honorificentia recepit,& munera eis pluries deſtinauit. Ritus eorũ amplectens,illos in quotidianis obſequiis ſecũ tenuit. Exiſtens ipſe in partib.trãſmarinis,facta cõpoſitione quadã,(colluſione veriùs)cùm Soldano Machometi nomẽ in templo Domini diebus & noctibus proclamari promiſit. Bacario regi ſchiſmatico,inimico Dei,& eccleſiæ,& ſolemniter excõmunicato,filiam tradidit in vxorem. Ducem Bauariæ fecit per Aſiſmos occidi. Nec eccleſias,nec monaſteria, nec hoſpitalia,ſeu alia pia loca conſtruxit;ſed deſtructioni eccleſiarũ inſtitit;religioſas & alias eccleſiaſticas perſonas iugiter attriuit;manũ(ſicut decet principẽ)ad eleemoſynas non extẽdit,neglector ſuę ſalutis pietatis operib.non intendit. Poſſeſſiones Romanę eccleſiæ, videlicet marchiã Anchonetanam, ducatum Spoletanũ, nobilem ciuitatem in Apulia,ſcilicet Beneuentũ,cuius archiepiſcopus habet ſub ſe duodecim ſuffraganeos epiſcopos,diruit & occupauit,pręter alias ciuitates Thuſciæ. *Hoc ſcribit Innocentius papa in decreto concilij Lugdunenſis.* Iſte imperator Fredericus obtinuit homines per Aſiſmos mortiferos,perfidos & maleficos à quodam rege barbarorum(vt fertur)qui appellatur vetuſtus de montanis,quos miſit quo voluit ad occidendum. Hic iniquitatem in excelſo loquutus eſt,ponens in cœlum os ſuum dixit, audiente Henrico Landgrauio, *Tres*(inquit)*ſeduxerunt omnem mundum,videlicet Moyſes Hebræos,Chriſtus Chriſtianos,Machometus barbaros. Quamobrem ſi principes imperii inſtitutioni meæ aſſentirent, ego vtique meliorem modum credendi & viuendi cunctis nationibus ordinare vellem.*

Heinricus Lantgrauius,electus in regem anno Domini MCCXLVII in odium Frederici, Conradum eiuſdem Frederici filium regem in conflictu apud Franckenuort cum ſuo exercitu in die ſancti Dominici vicit & confudit. Ipſo eodem anno præfatus Heinricus rex & Lantgrauius immatura morte obiit in profluuio ventris, & ſepultus eſt in Iſenach. Hic quia ſine hærede defunctus eſt,quamuis feliciter tamen plurima bella*.Et dira guerrarum turbatio in Turingia exorta eſt,& in finibus eius pro habendis poſſeſſionibus eiuſdem.

Anno Domini MCCLII,Fredericus ille quondam imperator, ſed anathematizatus & imperiali honore priuatus, veneno interiit & miſerè mortuus, in die ſanctæ Luciæ virginis & martyrum ſepultus eſt apud Fogiam. Rex Conradus filius ſuus poſt breue tempus etiam miſerè mortuus,ſepultus eſt apud patrem.

Anno Dom. MCCXLVIII,Guilielmus comes Hollandiæ in regẽ electus, regnauit, an. 3,&occiſus eſt à Friſonib⁹. Iſte papa Innocentius IIII obiit,& ſepult⁹ eſt in Neapoli.

Anno Domini MCCLVI, Alexander papa XCI ordinatur. Hic erat cardinalis Oſtienſis epiſcopus,& vocabatur Reinoldus,protector ordinis fratrum minorum.

Anno Domini MCCLVI,Alexander papa canonizauit ſanctam Claram virginem. Iſte papa Ezelinum deteriùs tortorem Chriſtianorũ,interfectorem LX fratrum minorum & aliorum fidelium plurimorum,perſequutorem fidei catholicę,pro hæretico,& omnes fautores ſuos ſententialiter condemnauit & excommunicauit,& à ſancta Dei eccleſia tãquam membra putrida & morbida præſcidit,& litera apoſtolica quæ ſic incipit,*Scandalum fidei,malum Italiæ,& macula populi iſte Ezelinus hæreticus,publicus hoſtis.* & cùm cõtra ipſum prædicaretur plena indulgentia omnium peccatorum, quæ tranſeuntibus mare in terræ ſanctæ ſubſidiũ eſt conceſſa, ſeipſum fame & inedia,traditus in reprobũ ſenſum,nequaq̃ volens cibũ accipere,interfecit. Hæc acta ſunt anno Domini MCCLVI. Hoſtes ſæuiſſimi, oppreſſores crudeliſſimi omnium nationum, Tartari potentiſſimè expugnauerunt partes Orientales,videlicet regnũ Indię,& regnũ Armenię, regnũ Niniuæ,regnũ de Baldach potentiſſimũ,interfecto eorum papa Califa; regnum

Digitized by Google

Hieroſolymitanum, Antiochiam, & partes Chriſtianorum vltra mare, & fugatis tam Chriſtianis quàm Sarracenis, Hieruſalem & Arabiam poſſederunt. Porrò Soldanus Babyloniæ qui eſt Pharao rex Ægypti, reſumptis vtriuſque viribus cum exercitu barbarorum clàm irruit in caſtra Tartarorum, & multa ex eis millia interfecit. Soldanus Babyloniȩ ideo dicitur, quia in tertia mãſione in exitu Iſrael de Ægypto, ſcilicet Ethan, rex Pharao conſtruxit ciuitatem munitam, quam appellauit nouam Babyloniam.

Quidam magiſtri Pariſienſes duplici corde compoſuerunt libellum infamem contra venerabiles fratres minores & prȩdicatores, qui tale habuit initium, *Ecce videntes clamabunt foris.* Hunc librum ipſis magiſtris præſentibus Anagine Alexander papa IIII condemnans ſententialiter combuſſit in audientia, deſtituitque eoſdem magiſtros, ab officiis & beneficiis perpetuò. Fratres autem vtriuſque ordinis reſtituit famȩ ſuæ ſcribens prȩlatis & vniuerſis, fratres præfatos eſſe in ſtatu perfectionis, & de numero ſaluandorum. Hæc acta ſunt anno Domini MCCLVII.

Anno Domini MCCLXI, plura millia flagellatorum prodierunt in mundum. Iubente papa Alexandro celebrata ſunt concilia in Moguntia à domino Wernhero archiepiſcopo, & aliis epiſcopis contra Tartaros & alia pericula, vt per verbum crucis, & manum armatã, & per orationes fidelium, reſiſtatur inimicis eccleſiȩ in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, Amen.

Anno Domini MCCLXI, rex Tartarorum miſit ſolemnes nuncios, circiter XXIIII nobiles Tartaros cum duobus fratribus ordinis prædicatorum, qui eſſent interpretes linguarum ad regem Franciȩ Ludewicum, vt & ſe & totum regnũ Franciȩ ditioni ſubiiceret Tartarorum, alioquin regnum Franciæ impugnaret tempore procedēte. Quod rex Ludewicus habito conſilio cum primoribus regni ſui conſtanter renuit, ipſos tamen nuncios honorificè Pariſiis tenuit, & vſque ad papam Alexandrum pacificè remiſit.

Eodem anno Alexander papa in die ſancti Vrbani papæ defunctus eſt in Bicernio, & ibidem ſepultus eſt, & ceſſauit epiſcopatus vſque ad decollationem ſancti Ioannis Baptiſtæ, diſcordantibus cardinalibus in electione. Tunc elegerunt patriarcham Hieroſolymitanum Iacobum in papam, & vocatus eſt Vrbanus IIII.

Frater Theodericus ordinis prædicatorum ictu tonitrui illico defunctus eſt.

Anno Domini MCCLXII, venit quidam cum exercitu magno, dicens ſe eſſe Fredericum imperatorem, qui ante decem annos mortuus fuerat. Hic impugnauit Menfridum principem Apuliæ, & eum ſtrenuè perſequebatur, aſſerens ſe habere velle regnum Apuliæ & Siciliæ.

Anno Domini MCCLXII, in vigilia beati Ægidij abbatis, fuit eclipſis Lunæ à media nocte vſque ad diluculum, & in ſanguineo colore diu laborauit.

Vrbanus papa IIII, congregata multitudine tam cleri quàm populi, cum cardinalibus & pontificibus 14 calend. Decembris incepit prædicare ſolemniter crucem in ſuccurſum terræ ſanctæ, & fratribus minoribus & prædicatorib. per literas apoſtolicas datas victorib. ſtrictè dedit in mandatis eandem crucem conſtanter & diligenter prædicare per Dei eccleſiam, cum larga indulgentia in ſubſidium terrȩ ſanctæ.

Illuceſcente vigilia ſancti Ioannis Baptiſtæ orta tempeſtate cum inundatione pluuiarum in Appoldo & vicinis vallibus, ac in genere nocturno tempore homines promiſcui ſexus XXXV ſubmerſi ſunt; domicilia deducta ſunt, & pecora plurima perierunt.

Item nonas Auguſti poſt horam nonam fuit eclipſis Solis generalis, vt videtur in iſta Teutoniæ regione.

In vigilia apoſtolorum Simonis & Iudæ, & ad tria millia circiter prope Hallis, Adelbertus Landgrauius Thuringiæ, & germanus ſuus Theodericus marchio de Landesberg, filij ſenioris, marchionis Miſnenſis Henrici Saxones deuaſtantes in multitudine graui, & manu valida terras eorum, & diœceſin Nuwenbergenſem, & diœceſin Merſeburgenſem facientes incēdia, & aſportantes ſpolia multa prælio inuaſerunt, in quo conflictu crudeli & hoſtili odio ferociſſimè, à manè poſt ortum Solis vſque poſt nonam dimicatum eſt. In hoc bello Albertus dux de Brunſwig, ſtrenuus in armis & vir bellator, vulneratus captus eſt, & Henricus comes princeps de Anehalt vulneratus captus

captus eſt. Inſuper & comites de Swerin & Eberſtein capti ſunt, præterea & vaſalli, & nobiles, & iudices aduocati circiter XII capti ſunt. Similiter electa militia in eodem bello, vt ad quingentos quinquaginta & 16 viros in armis plenis, Deo permittente cum maximo damno ſuo, ſcilicet electorum equorum & armorum captiui ducti in vinculis ſunt detenti.

Anno Domini MCCLXIIII, orta diſcordia inter regem Angliæ & vniuerſitatem eiuſdem regni congreſſi ſunt cum multitudine pugnatorum, in quo conflictu duo reges, rex Angliæ & rex frater ſuus, & duo filij ipſorum à populo captiui ducti ſunt cum aliis multis nobilibus, & ibidem plura millia occiſorum noua & inaudita hactenus in pecunia, & in aliis rex violenter exegit contra morem à populo. Vnde ciues & rurenſes huic violẽti exequutioni viriliter & pariter reſtiterunt. Item inter papam Vrbanum quartum, & Menfridum principem Apuliæ, filium Frederici imperatoris, & quaſi per ſtipendiarios continua conteri concertatio habita eſt, & habetur pro regno Apuliæ. Sed Dominus papa Vrbanus, ſicut multitudini clarè apparet, ſe defendere non ſufficit, cùm tamen ſingulis ſeptimanis ſuis ſtipendiariis circiter mille marcas diſtribuere debeat. Hoc anno in Pentecoſte Pariſiis fratres prædicatores celebrantes capitulum generale, elegerunt in magiſtrum ordinis fratrem Ioannem Lõgobardię prouincialem, qui ſeptimus iam magiſter ordinis ipſorum factus eſt.

Stella quæ dicitur Cometes apparuit, videlicet in Oriente ante ortum diei poſt ſtellam matutinam: apparuit ſcilicet ante auroram cum radiis multis: ipſi eius radij longè lateq́ue apparuerunt, antequam oriretur ipſa ſtella cometes. Igitur veloci curſu laborauit ipſa ſtella Cometes, ita quòd præcurrerit, & longè verſus meridiem præceſſit ſtellam matutinam, id eſt Luciferum. Viſa eſt circa feſtum ſanctæ Mariæ Magdalenæ primò, & vſque ad octauam ſancti Auguſtini apparuit. De hac Iſidorus etymologiarum libro tertio ſcribens, dicit: Cometes ſtella eſt dicta, eò quòd comas luminis ex ſe fundat. Quod genus ſideris, quando apparuerit, aut peſtilentiam, aut famem, aut bella ſignat. Cometes autem Græcè, Latinè Crinitæ appellantur, quia in modum crinium flammas ſpargunt, quas Stoici dicunt eſſe vltra XXX: quorum nomina & effectus quidam aſtrologi ſcripſerunt.

Dux Albertus de Brunſwig redemit ſe, defunctus eſt. Pluuiæ & repentinæ inundationes aquarum circa feſtum beati Nicolai epiſcopi multas villas in Saxonia miſerabiliter ſubmerſerunt.

Anno Domini MCCLXV, Clemens papa IIII à beato Petro CXCIIII ordinatur, qui antè vocabatur Voido, & archiepiſcopus fuerat Narbonenſis, & factus eſt cardinalis.

Ingrauatum eſt bellum inter papam Clementem & Menfridum principem Apuliæ pro patrimonio ſancti Petri, quod præfatus Menfridus tenet violenter. Iſto anno multæ naues magnæ & onuſtæ tam trieres quàm cogkones in mari mediterraneo ac in Dacia perierunt. Soldanus Babyloniæ, impugnans Chriſtianos in terra ſancta cepit Azotum caſtrum firmiſſimum domus hoſpitalis, quod alio nomine vocatur Aſſur, in quo habitabant duo millia hominum, quos omnes occidit. Sed fratres milites domus hoſpitalis & domus templi CLXXX captiuos ac ſtrictè vinculatos duxit in Ægyptum. Cepit etiam caſtrum & ciuitatem Cæſaream; nec non & ciuitatem quæ vocatur Caiphas, idem Sarracenus Soldanus violenter cepit & tenet. Albertus Landgrauius Thuringiæ, & marchio Otto de Brãdenborg cũ filio ſuo, Albertus etiam dux de Brunſwig, & multi alij in Prutziam peregrinantes contra paganos cum ſigno crucis profecti ſunt.

Anno Domini MCCLXX, incepit eſſe fames valida in feſto ſancti Iacobi Apoſtoli.

Anno Domini MCCLXXIII, creatus eſt in regem Romanorum comes de Habeſchborg in feſto ſancti Michaelis archangeli.

Anno Domini MCCLXXIIII, concilium generale fuit in Leuno celebratum in feſto ſanctorum Apoſtolorũ Philippi & Iacobi ſub Gregorio decimo papa. Poſt hunc papam fuit Innocentius V, poſt quem Adrianus ſequens: poſt illum Ioannes fuit: Nicolaus III huic ſucceſſit: Martinus verò poſt illum fuit. Huic ſucceſſit Honorius IIII, ſed huic anno Domini MCCLXXVIII Nicolaus IIII ſucceſſit.

Digitized by Google

Anno Domini MCCLXXIX, rex Bohemorum dictus Ottacker victus fuit à Rudolpho rege Romanorum in prælio, III die poſt feſtum Bartholomęi apoſtoli. In eodem conflictu occiſus eſt rex Bohemus.

Anno Domini MCCXCI, obiit rex Rudolfus in diuiſione Apoſtolorum, & in eodem anno in idibus Septembris per diuerſa loca terræmotus factus.

Anno Domini MCCXCI, capta eſt ciuitas Accon à Sarracenis in die Potentianæ virginis.

Anno Domini MCCXCII, electus eſt in regem Romanorum comes Adolfus de Naſſowe in inuentione ſanctæ crucis.

Anno Domini MCCXCVIII, in die Proceſſi & Martiniani, rex Adolfus Romęin prælio occiſus eſt, non longè à Moguntia ab Alberto duce Auſtriæ filio quondam Romanorum regis Rudolphi de Habesborch ipſum epiſcopum Moguntinum cum aliis baronibus & nobilibus adiuuante. Idem Gerhardus Moguntinenſis epiſcopus, dictus de Eppenſtein, cum aliis electoribus quibuſdam regni Romani dictum ducem ante prælium & mortem regis Adolphi in Romanum regem in Moguntia elegerunt, & licet non æquè eundem poſt prælium in Aquiſgrani coronauerunt, & regem confirmauerunt, cùm tamen idem dux miniſterialis fuerit regis Adolphi. Et hæc conſpiratione peſſima ſunt acta.

Anno Domini MCCXCIIII, papa Bonifacius, nomine antea Benedictus, papam Ioannem virum ſanctum concorditer electum ab officio populi ſubtiliter amouit, & idem papa permanſit, tenensque papam Ioannem in bona cuſtodia vſq; ad eius mortem. Ab aliquibus in dubium vertitur, quòd non potuerit papa Ioannes papale officium reſignare.

Anno Domini MCCC, dum ciuitas Accon & tota terra ſancta in poteſtate gentilium ſteterit VIII annis, rex Tartarorum nomine Gazan potenter cum ſuis, rege Armeniæ ipſum adiuuante, terram ſanctam vſque Damaſcum hoſtiliter acquiſierunt, in duobus conflictibus LXX millia hominum gentilium ad arma valentium occiderunt, præter reliquum populum cuius numerus non poterat determinari. Idem rex Tartarorum à Natiuitate Domini vſque ad Maium permanens in Damaſco, potenter mittens ſuos ſolemnes nuncios ſummo põtifici Bonifacio, petens & deſiderans, vt omnes Chriſtiani aduenirent, terram ſanctam accipiendo & poſſidendo, quam ipſis animo libenti vellet dare; & vocauit principaliter III ordines, templarios, hoſpitalarios, & fratres Alemannos in ipſis ſuis literis, domino apoſtolico ad Romanam curiam deſtinatis.

Anno Domini MCCXCVIII, in vigilia Natiuitatis Dominæ noſtræ Veneti, & cum nonaginta armatis galeidis, & Iannenſes cum totidem galeidis armatis in mari cõuenerunt: à Venetiis vix quinquaginta milliaria Latina, & in immẽſum conflictum pariter habuerunt. Sed tamẽ Iannenſes præualuerunt, & Veneti occubuerunt, & quaſi omnes eorum galeidas combuſſerunt & ſubmerſerunt, populũ verò captiuum deduxerunt, & innumerabiles ex eis occiderunt. Et ipſo anno prænotato, cùm auidiſſimi eſſent inimici & diu fuiſſent, perpetua pace ſunt reconciliati.

Anno Domini MCCCIII, Ioannes papa ordinatur.

Anno Domini MCCCIX, primi crucifigeri ibant.

Anno Domini MCCCXI, ordo contemplariorum deſtruitur.

Anno Domini MCCCXIII, Heinricus imperator ab vno fratre prædicatorum veneno interiit.

Anno Domini MCCCXVIII, Albertus dux iunior obiit.

Anno Domini MCCCXXXIIII, Benedictus papa ordinatur.

Anno Domini MCCCXXXVIII, in nocte Philippi & Iacobi Apoſtolorum, cecidit nix ad ſpiſſitudinem vnius pedis.

Anno Domini MCCCXLII, in die Mariæ Magdalenæ fuit inundatio magna.

Anno Domini MCCCXLIII, Clemens papa ordinatur.

Anno Domini MCCCXLIIII, Otto dux de Brunſwig obiit.

Anno Domini MCCCXLVI, fama de marchione ficto.

Anno

Anno Domini MCCCXLVII, Carolus quartus rex Bohemiæ in regem Romanorum eligitur.

Anno Domini MCCCXLIX, circum crucifigeri ibant.

Anno Domini MCCCL, peſtilentia magna viguit.

Anno Domini MCCCLIIII, Innocentius VI papa ordinatur.

Anno Domini MCCCLVI feſtum eccleſiæ Riddageshuſen tranſponebatur ad dominicam poſt feſtum Martini.

Anno Domini MCCCLVII, Carolus quartus imperat.

Anno Domini MCCCLVIII, inundatio ſecunda fuit in die Margaretæ virginis, & peſtilentia maior.

Anno Domini MCCCLXII, Vrbanus papa quintus ordinatur.

Anno Domini MCCCLXVII, prælium prope Hildensheim committitur circa villam quæ dicitur Gheimeſſen. Verò dux Magnus ſenior de Brunſwig, & epiſcopus Halberſtatenſis ſunt captiuati cum multis nobilibus, militibus & armigeris. Eodem anno factum eſt prælium magnum in Friſia, vbi XL interfecti ſunt à Friſonibus.

Anno Domini MCCCLXVIII, caſtrum Walmeden deuaſtatur.

Anno Domini MCCCLXIX, Magnus dux ſenior de Brunſwig, & Wilhelmus dux de Luneborch obierunt.

Anno Domini MCCCLXX, Aluelde ciuitas capta eſt à duce Ottone.

Anno Domini MCCCLXXI, Gregorius papa ordinatur. Eodem anno Luneburg ciuitas auertitur.

Anno Domini MCCCLXXIII, Magnus dux in Brunſwig & Luneburg iunior occiditur ante caſtrum Richling.

Anno Domini MCCCLXXIIII, feria ſecunda poſt Miſericordias domini Dominicam, præconſules & conſules ciuitatis Brunſwig ſunt communiter captiuati à communi populo: & de præconſulibus & conſulibus ſex ſunt in foro decollati, & duo occiſi.

Anno Domini MCCCLXXVIII, Vrbanus papa ſextus eligitur, & antipapa Clemens VII, qui & Robertus vocatur.

Anno Domini MCCCLXXIX, caſtrum Dalem capitur à Brunſwichſenſibus, in vigilia Bartholomęi Apoſtoli. Eodem anno Herdegeſchen capitur à duce Ottone.

Anno Domini MCCCLXXX, caſtrum Banſleue capitur à Brunſwichſenſibus, & Ioannem de Wewerling ſuper caſtrum cremauerunt.

Eodem anno capitur Glenctorpa, & cremauerunt.

Anno Domini MCCCLXXXI, feria quarta in Quatuor temporum ante feſtum Michaelis. Fredericus dux de Brunſwig pręſentauit conſulibus & ciuibus caſtrū Wulfesbuttel in bona amicitia & fide.

Anno Domini MCCCLXXXII, epiſcopus Magdeburgenſis fuit in Calue præcipitatus in chorea.

Anno Domini MCCCLXXXII, hoc eſt eodē anno, fuit inundatio tertia in Brunſwig. Eodem anno circumuallauerunt caſtrum Gyshorn, dux Albertus de Luneborg, Wenzlaus dux Saxoniæ, conſules de Brunſwig, de Luneburg, de Honnouer, de Vltze cum ciuibus eorum: & poſtea pręſentatū eſt conſulibus de Brunſwig. Eodem anno, ſequenti die Bartholomæi venerunt militares domini à Deſtenberghe cum ſuis complicibus & exercitibus ante Brunſwig, & perpetrauerunt ſpolium ſine aliqua cauſa, & percuſſerunt de ciuibus in ore gladij XX, & XL captiuatos ſecum duxerunt.

Anno Domini MCCCLXXXV, dux Albertus de Luneborg iactatus eſt per machinam ante caſtrum Richling, & obiit.

Anno Domini MCCCLXXXVI, tres duces Brunſwichzenſes pariterque fratres, videlicet Fredericus, Bernardus & Heinricus duxerunt vxores in quatuor ſeptimanis. Eodem anno in die Mariæ Magdalenæ fuit ſuſpenſus comes Tydericus de Weringherode, ab epiſcopo de Magdeburg, nec non à comite de Regenſtein, qui in ſimul ibi fuerunt congregati in bona amicitia & fide.

Anno Domini MCCCLXXXVIII, Weneſzlaus dictus dux Saxoniæ veneno interiit circiter feſtum Paſchæ. Eodem anno in die corporis Chriſti in ortu Solis factum

eſt prælium magnum prope Wynſen vppe der Alleren, inter Brunſwicenſes & Luneburgenſes. Ibi Deo adiuuante & beato Auctore, Brunſwichſenſes victoriam obtinuerunt, & Luneborgenſes cum ſuis perdiderunt, & filij Magni ducis terram Luneborgenſem tenuerunt: in quo prælio plus quàm C ſunt interfecti & ſubmerſi, & CCCL captiuati de principibus, nobilibus, militibus & armigeris. Eodem anno caſtrum Ierktzem à duce Frederico & Brunſwicenſibus capitur, & eis ſubiicitur.

Anno Domini MCCCLXXXIX, ipſo die Panthaleonis ac Cyriaci martyrũ in æſtate tantæ fuerunt aeris tempeſtates, quòd multæ de arboribus fuerunt per medium detruncatæ, & multæ radicitus euulſæ. Eodem anno Vrbanus VI in profeſto Galli obiit, & Bonifacius nonus ſedem fuerat adeptus.

Anno Domini MCCCXC, annus Iubilæus per Vrbanum ſextum inſtitutus, & per Bonifacium nonum approbatus celebrabitur. Eodem anno Albertus epiſcopus Halberſtadenſis obiit, & electus eſt vnus de Honſtein ibidem.

Anno Domini MCCCXCI, peſtilentia quarta viguit.

Anno Domini MCCCXCII, in die ſancti Auguſtini epiſcopi, hora veſperorum ceciderunt grandines in quantitate ouorum pullorum.

Anno Domini MCCCXCIII, in die Calixti papæ & martyris factum eſt prælium in diœceſi Hildesheimenſi, circa horam veſperorum apud villam Veneni inter Fredericum ducem de Brunſwig cum ſuis & inter militares, videlicet Ioannem de Schwichgelde, nec non Conradum de Deſtenbergk cum eorum exercitibus. Ibi Deo donante Fredericus dux victoriam cum ſuis obtinuit: in quo prælio ſunt captiuati capitanei præfati cum militibus & armigeris numero LXXXVIII, & de ciuibus & villicis numero XCV, & ibidem ſunt interfecti, trucidati, & à lupis deuorati numero quaſi CL. Tota ſumma horum captiuorum & interfectorum eſt circiter CCCXXIII.

Anno Domini MCCCXCIIII, in die ſancti Nicolai epiſcopi obiit dux Otto dictus de Brunſwig, princeps in Goting.

Anno Domini MCCCXCV, annus Iubilęus celebrabatur in Magdeborch à feſto Ægidij ſancti per annum.

Eodem anno indulgentiæ datæ ſunt hîc in vrbe ad ſanctum Blaſium durantes per octauam Aſcenſionis Domini in perpetuum.

Anno Domini MCCCXCVI, in octaua ſancti Martini fuit validus vẽtus huic clauſtro nocuus. Eodem anno bellum commiſſum eſt circa Rhenum in campo Camerenſi prope ciuitatem Cluns, inter illuſtres principes, Wilhelmum ducem de monte, & Theodericum comitem de marchia.

Anno Domini MCCCXCVIII, Ioannes epiſcopus Hildesheimenſis eligitur.

Anno Domini MCCCXCIX, Wenceſlaus rex Bohemiæ prauitate ſua regnum fœdauit Romanorum.

Anno Domini MCCCC, Fridericus dux Brunſwigenſis interfectus eſt in Haſſia à comite de Woldogghe in die Bonifacij.

Eodem anno Robertus dux Bauariæ in regem Romanorum eligitur.

Eodem anno crucifigeri ſiue flagellatores ibant tertio in Brabantia & Hollantia.

Anno Domini MCCCCI, Cometes apparuit.

Anno Domini MCCCCII, peſtilentia magna viguit.

Anno Domini MCCCCIII, Innocentius ſeptimus papa eligitur.

Anno Domini MCCCCIIII, regnum Franciæ filio regis tandem expulſo à duce Burgundię & Anglis lamentabiliter diſrumpitur.

Anno Domini MCCCCV, Gregorius vndecimus papa eligitur.

An. Domini MCCCCVI, eclipſis Solis fuit in craſtina vice hora ſeptima de manè.

Eodem anno obiit Duxiſſa ducis Heinrici in vigilia Petri & Pauli.

Eodem anno obiit Otto epiſcopus Bremenſis ducum frater.

Anno Domini MCCCCVIII, Alexander quintus papa eligitur.

Anno Domini MCCCCIX, prælio facto prope Maſtricht interfecti ſunt de ciuibus Leodinenſibus 32 millia.

Anno Domini MCCCCX, in Pruſſia facto prælio interfecti ſunt CCC à rege Polonij. Eodem anno Ioannes papa eligitur.

Anno

Anno Domini MCCCCXI, Sigiſmundus rex Vngariæ, filius Caroli quarti, in regem Romanorum eligitur.

Anno Domini MCCCCXII, in nocte ſanctæ Cęciliæ erat validus ventus, & durauit ad quatuordecim dies.

Anno Domini MCCCCXIII, ipſo die beati Benedicti, in Quadrageſima, caſtrum Hartesburg capitur ab epiſcopo Magdeburgenſi, epiſcopo Halberſtadenſi, & duce Bernardo de Brunſwig.

Anno Domini MCCCCXIIII, hæretici multi in Thoringia ſacramenta eccleſiæ blaſphemantes, & combuſti ſunt in Sangerhuſen. Eodem anno, concilium magnum prælatorum eccleſiæ pro vnione facienda apud Conſtantiam celebratur.

Anno Domini MCCCCXV, Ioanne papa depoſito, & Gregorio papa tum reſignante, ſicque apoſtolica ſede vacante, ſancta ſynodus Conſtantienſis plenariam eccleſiæ poteſtatem accepit & papalem.

Anno Domini MCCCCXVI, Henricus nobilis princeps, & dux in Brunſwich & Luneborch, obiit.

Anno Domini MCCCCXVII, ſchiſmate ſedato Martinus papa eligitur in ſynodo Conſtantienſi.

Anno Domini MCCCCXVIII, regnum Bohemiæ hęretica prauitate totaliter infectum à fide receſſit.

Anno Domini MCCCCXIX, concordia facta inter clerum & ciues Brunſwicenſes, quæ diſcordia ſtetit ad ſeptem annos.

Anno Domini MCCCCXX, caſtrum Borgalle capitur.

Anno Domini MCCCCXXI, prælio facto prope Grone à ducibus Ottone & Wilhelmo triumphantibus ſedata eſt gwerra inter Brunſwicenſes & Hildesheimēſes. Eodem anno caſtrum Wernborch conſtruitur.

Anno Domini MCCCCXXIII, ſeditione concitata, quatuor de conſulibus in Halberſtat decollati ſunt.

Anno Domini MCCCCXXV, Halberſtat à proprio epiſcopo & decem & octo ciuitatibus obſeſſa. Quatuor de principalioribus ſeditioſis capti decollabantur in vindictam. Eodem anno, caſtrum Ampleue deſolatur à Brunſwicenſibus & Magdeburgenſibus.

Anno Domini MCCCCXXVIII, feria ſecunda poſt Oculi dux Wilhelmus diuiſit ducatum Luneborgenſem & Brunſwicenſem, & dux Bernardus elegit Luneborgenſem cum ſuis caſtris, & dictus Wilhelmus retinuit Brunſwicenſem.

Anno Domini MCCCCXXIX, in profeſto beati Petri ad vincula capitur Pattenſen à duce Wilhelmo Brunſwicenſi. Eodem anno, ipſo die Wilbrordi, conſules cum clero vnanimiter conceperunt ***den Kettergrauen*** in antiquo vico.

Anno Domini MCCCCXXXI, Gabriel de Venetia cardinalis in papam eligitur, & ei nomen Eugenius quartus imponitur.

Anno Domini MCCCCXXXII, ſancta ſynodus apud Baſileam pro vniuerſalis eccleſiæ reformatione celebratur. Eodem anno, caſtrum Wulfelbutte dux Henricus acceptauit. Eodem anno, facta eſt gwerra inter ducem Wilhelmum & ciuitatem Brunſwich, & multæ ſunt ibidem villæ deuaſtatæ. Eodem anno, ipſo die Timothei, incendebant Deſcidde. Eodem anno, Gorgonij combuſſerunt Meluerode, Stockem, Dabern, & quamplures villas.

Anno Domini MCCCCXXXIII, Sigiſmundus filius Caroli quarti imperatoris, rex Romanorum in imperatorem benedicitur ſolemniter ab Eugenio papa. Eodem anno, archiepiſcopus Magdeburgenſis cum clero ſuo expellitur. Eodem anno, eclipſis Solis hora veſperarum fuerat.

Anno Domini MCCCCXXXIIII, Bohemiæ regnum occiſis funditus hæreticis Huſſitis cum ſuis capitaneis Procopio & Wulfino ad fidem catholicam reuertitur, à qua per decem & ſeptem annos in diuerſis ſectis & hæreſibus miſerabiliter errauerat. Eodem anno, Bernhardus dux Brunſwicenſis & Luneborgenſis obiit.

Anno Domini MCCCCXXXV, Magdeburgenſis epiſcopus cum clero ſuo in pace honorificè reducitur.

Digiti

Anno Domini MCCCCXXXVI, Borchardus epiſcopus Halberſtadenſis eligitur.

Anno Domini MCCCCXXXVII, cariſtia magna viguit.

Anno Dom. MCCCCXXXVIII, Albertus dux Auſtriæ in regē Romanorū eligitur.

Anno Domini MCCCCXXXIX, peſtilētia vniuerſalis graſſabatur per totū orbem. Anno eodem Heſtede à duce Saxoniæ capitur.

Anno Domini MCCCCXL, Fredericus dux Auſtriæ in regem Romanorū eligitur.

Anno Domini MCCCCXLI, in vigilia Viſitationis virginis Mariæ, de veſpere, hora quaſi ſeptima, ventorū magna orta fuit tempeſtas; quam haud longè pòſt grandines in quantitate duorum vel trium oūorū deſcendentes non modica in ędificiis, feneſtris eccleſiarum, in animalibus, ſegetibus, cæterisq; bladis damna inferētes comitabantur.

Anno Domini MCCCCXLV, obiit Otto dux Brunſwicenſis & Luneburgenſis.

Anno Domini MCCCCXLVI, ante feſtum Natiuitatis Domini, diſcordia ciuium & rumor magnus erat in hac ciuitate: & multi de ciuibus compulſi abiurarunt ciuitatem, & ſic ſedata fuit diſcordia.

Anno Domini MCCCCXLVII, Nicolaus papa quintus eligitur. Eodem anno tres circuli albi viſi fuerunt circa Solem, in ortu Solis meridie & occaſu, in vigilia Aſcenſionis Domini. In hac æſtate venerunt Bohemi ad terram Saxoniæ & Weſtphaliæ, exactionantes multas ciuitates.

Anno Dom. MCCCCXLVIII, eclipſis Solis erat hora meridiei, circa feſtum Ægidij.

Anno Domini MCCCCXLIX, Felix papa electus à concilio Baſilienſi reſignauit, & factus eſt ſupremus cardinalis ſeu legatus per totam Franciam Nicolai quinti. Eodem anno, peſtilētia ſucceſſiuè circumgyrauit omnes terras durans per aliquot annos.

Anno Domini MCCCCL, fuit annus Iubilæus in Roma. Eodem anno, in die Pentecoſtes canonizatus fuit frater Bernardinus ordinis fratrum minorum.

Anno Domini MCCCCLI, Nicolaus de Chuſa cardinalis per Alemanniam legatus in multis locis prædicauit, & veniens ad caſtrum Wulffenbeutel, ad inſtantiā Henrici ducis, cuius tunc filiam ſacro chriſmate liniuit, indulgentias Iubilęi Brunſwig conceſſit. Item ad pulſum maioris campanę eccleſię ſancti Martini hora vndecima omnibus ſextis feriis omnibus incolis huius ciuitatis, tunc ter dicentibus Pater noſter, in memoriam mortis Chriſti conceſſit C dies indulgentiarum. Item omnibus ſacerdotibus dominico die in miſſa poſt primam collectam ſequētem clauſulam, ſcilicet *Et famulos tuos N. papam noſtrum & N. antiſtitem noſtrum vnà cum eccleſia catholica ab omni aduerſitate cuſtodi*, ſubiungentibus, quinquaginta dies indulgentiarum contulit.

Anno Domini MCCCCLII.

Anno Domini MCCCCLIII, Conſtantinopolis à Turcis capitur, in qua omnibus Chriſtianis ab annis ſex ſupra interfectis, imperator Græcorum occiditur. Inſuper alii circiter 60 millia vincti in captiuitatem ducuntur, crucifixuſq; abominabiliter ab impiis illuditur.

Anno Domini MCCCCLIIII, conſulatus Luneburgenſis eſt depoſitus, & nouus electus. Eodem anno, Nicolaus papa moritur, & Calixtus natione Cathalonienſis electus eſt. De quo infrà.

Anno Domini MCCCCLV, eccleſia S. Martini propter duorum plebanorum excommunicatorū litigationem quaſi per biennium ſtetit clauſa, nec diuina ibi celebrabantur: parochianis verò Sacramenta in eccleſia S. Michaelis miniſtrabantur.

Anno Domini MCCCCLVI, in regno Siciliæ ciuitates plures & villæ à terręmotu perierunt, & in Neapoli, Capua, & Beneuētana, & aliis ciuitatibus & locis, propter eandem plagam turres & domus multæ corruerunt. Homines etiam ad 70000 & eo amplius ſimiliter oppreſſi ſunt.

Anno Domini MCCCCLVII, in nocte Sanctorum Gordiani & Epimachi nix grauis cecidit, quæ arbores magnas fregit, frumenta agrorum ſtrauit. Et fertilitas magna eodem anno ſequuta eſt. Item anno eodē frater Vincentius de ordine prædicatorū per Caliſtum papam canonizatus eſt, ſicut idem ſanctus in iuuenili ætate prædixit eidem.

Anno Domini MCCCCLVIII, reliquiæ ſancti Autoris & aliorum ſanctorum de archa cuprea ad argenteam ſunt tranſlatæ Dominica Lætare, & feſtum Patronorum inſtitutū eſt. Eodem anno celebratum fuit capitulum in Brunſwig, fratrum minorum

circiter per c c c patres:feceruntq; proceſſionem ſolemnem ad multas eccleſias,ſtationémque in foro antiquæ ciuitatis. Eodem anno, conſulatus antiquus Luneburgenſis cum cxxx ciuibus à papa Caliſto vſque ad quartam generationem fuit maledictus propter iuramenti tranſgreſſionem, bonorum eccleſiarum in ſalina ſpoliationem, & quorundam ſuorum burgenſium innocentium occiſionem. Eodem anno,in die Purificationis in partibus Thuringiæ viſi ſunt tres Soles. Item viſus eſt Sol diuiſus per modum crucis. Similiter in nocte tres Lunæ apparuerunt. Iſto anno Caliſtus papa moritur. Hic pro expugnatione crudeliſſimi hoſtis Chriſtiani nominis, regis Turcorum, miſſas, orationes & certas proceſſiones omnibus eccleſiis per totum orbem inſtituit, quas magnis indulgentiis dotauit. Hic poſt mortem à Cathaloniis quaſi viuus aliquandiu cuſtoditur,donec ſublatis omnibus in auro & argento cæteriſque paramentis pontificalibus mare intrarent, cadauere mortuo relicto: ſed poteſtas Romanorum eos inſequuta eſt,& quaſi omnia reduxit.

Eodem anno,rex Bohemorum vltimus, eiuſdem regni verus hęres,veneno intoxicatus occubuit. Item Borchardus Halberſtatenſis epiſcopus defunctus eſt. Item Thuringi cœperunt duo caſtra prope Gottingen,videlicet Gunda in Bramborch. Eodem anno,Pius in papam eligitur. Hic pro tuenda fide Chriſti contra Turcorum imperatorem omnes Chriſtianos principes pro re tam ſancta in vnum conuocauit, ad vnam de his duabus ciuitatibus Mantua ſcilicet & Vtinum.

Anno Domini MCCCCLIX,dux Wilhelmus cepit caſtrum Springk.

Anno Domini MCCCCLX,ſtatim poſt feſtum Natiuitatis Chriſti incepit peſtilentia ſatis rara & inſolita,quia viri fortes in ea moriebãtur,& paucę mulieres:de pueris verò valde raro aliqui obierunt. Propter hanc peſtem in Quadrageſima proxima miſſa pro peſtilentia cũ certis precibus per omnes parochias decantabatur in ciuitate Brunſwicenſi,iſto modo. Omnes præſentes nudis pedibus ſtabant,candelas ardentes in manibus tenebant. Per tres dies quibus miſſæ celebrabantur,ieiunauerunt,& quarta die in pane & aqua. Vnde Dominus placatus miſericorditer & mirabiliter populum exaudit:& ſtatim vindicta hæc à populo ceſſat.

Eodem anno,frigus in tantum inualuit, vt ante feſtum Paſchæ & aliquibus diebus pòſt, nec arari,fodi aut ſeminari quicquam potuit. Poſt hoc fuit nimia ſiccitas,vt nec gramina pratorum abundarent,vnde etiam pecora multorum fame vexabantur. Item III chori auenæ pro marca Brunſwicenſi vendebantur. Eodem anno die Paſchæ in oppido dicto Blomberg, mulier quædam hoſtias conſecratas à presbytero in altari derelictas furata eſt propter quaſdã incantationes cum eis faciendas:tandem nimiùm perterrita in fontem vicinum proiecit,& miraculosè reinuentæ ſunt. Eodem tempore propter intempeſtatem & grandinem ſegetes ibidem per quinq; milliaria in longum & latum perierunt. Hanc miſeriam inopinata & cara venditio frumentorum ſequuta eſt:ita vt etiam in ciuitate Brunſwicenſi XV modij ſiliginis pro marca vendebantur,& piſtores dominica die cogebantur panes piſtare propter vulgus vndecunque adueniens. Item in vigilia Apoſtolorum Petri & Pauli horribilis tempeſtas & vẽtorum flatus inauditus eſt exortus: vnde multæ arbores frangebantur, à terra euellebantur, per medium ſcindebantur, & quàm longè à trunco proiiciebantur:tecta de domibus impetuosè iactabantur.

Anno Domini MCCCCLXI,epiſcopus Moguntinenſis dictus de Eiſenburg,à papa Pio depoſitus,& quidam dictus de Aſſaw in loco eius ſurrogatus. Hi duo epiſcopatum miſerabiliter depopulauerunt, guerras inter ſe habentes. Tandem de Aſſaw occultè & proditiosè ciuitatem nocte quadam ingreſſus eam cepit,clericos miſerabiliter exulari fecit, diuitum multos occidit, domus eorũ ſpoliauit, & ſine miſericordia in eadem ciuitate contra populum graſſabatur. Eodem anno,incepit peſtilentia in Nurenberga:anno ſequenti in Erfordia: & ſic continenter per tres annos circumgyrauit per multa loca. Anno Domini MCCCCLXII.

Anno Dom. MCCCCLXIII,denunciatum fuit paſſagium in Decembri per Pium papã contra Turcos,& maximè in partib. ſtagnalibus. Vnde ſequenti anno ſuper feſto Paſchæ cruce ſignati per villas & ciuitates currentes in magnis exercitibus Anchonam properabant. Sed ibi veniens progreſſum habere non valuerunt: quia papa propter

Digitized by Google

infirmitatem, & propter abſentiam quorundam principum qui venire promiſerant, paſſagium per ſe expedire, & inire obmiſit.

Anno Domini MCCCCLXIIII, Pius papa in Anchona mortuus eſt, & ab ea ciuitate vſque Romam delatus. Eodem anno, Paulus ſecundus, qui prius Petrus vocabatur, electus eſt. Hic mutauit ſigillum plumbeum papale. Nam antea ſemper duo capita ſcilicet Petri & Pauli vno latere continebat, in alio autem latere nomen papæ tantum: nunc verò ſtat in latere vno quaſi imago papæ infulati coram populi multitudine, in alio duæ imagines oblongæ Apoſtolorum Petri & Pauli.

Anno Domini MCCCCLXV, in caſtro Kalenberge (vt teſtimonio quorundam ſacerdotum habui) ſanguis deſuper in modum pluuiæ cecidit in longitudine & latitudine XX paſſuum, ita vt etiam veſtimentis quorundam inhæreret. Eodē anno, dux Burgundię ciuitatē Dinant deſtruens, terræ penitus adæquauit. Anno Domini MCCCCLXVI, dux Burgūdiæ cepit ciuitatē Leodienſem, & deſtructis muris exactionauit eam ad plus quàm quater millia florenorum. Horum medietatē ciues dederūt, aliam recuſabant. Obſides autem & fideiuſſores qui erant de ciuitate, videntes quòd non liberabantur, conſilium duci dederunt non in bono. Et ex toto ciuitatem igne fecit conflagrari, eccleſiis Dei & monaſteriis vix exceptis. Ad quas tamen quidam maligno ſpiritu ducti ſpoliando intrabant, & optimis ſammitis ac cæteris veſtibus diuino cultui dicatis inde ablatis, vſui ſuo applicabant. Nec eis diuina vltio abſuit: quàm citò enim has attemptabant, multi eorum amentes, multi arreptitij effecti ſunt: propter quod multi veſtes ſacras eccleſiis ſuis reſtituebant. Inde vt alter Herodes in innocentes in ſua deſæuit, quos omnes (vt dicunt) naui impoſitos, ſine remige ſine gubernatore abire dimiſit in incertum.

Anno eodem, ciuitates Brunſwich, Hildenſem, Gottingen, Honouer cum cæteris ciuitatibus quæ vulgò de Henſe nuncupantur, intrauerunt terram ducis Friderici propter hoc, quia multotiēs negotiatores per vias publicas, & ſtratas regias incedētes moleſtabat, bona ipſorum ſuis caſtris adducendo, vbi ad libitum victoria potita, caſtróque Moringe cum ſuo oppido pro damnis datis in ſuam poteſtatem accepto, regreſſi ſunt.

Anno Domini MCCCCLXVII, dux Fredericus pacis datæ oblitus, iterum bona quorundam negotiatorum ac aliorum magno nomine accepit, duxitque per terram patris ſui videlicet Wilhelmi. Ideo ciuitates ſuprà dictæ ſuſpicatæ ſunt, quòd ipſe aſſentiret facto filij, miſſiſque literis diffidentiæ intrauerunt terram ſuam prope Kalenberg, ibique villis conflagratis, quibuſdam etiam nobilibus captiuatis, redierunt ad propria. Inde Dei nutu bella huiuſmodi ac diſcordiæ ducum & ciuitatum expenſis datis miſerabiliter ſopita ſunt.

Eodem anno, a fundamentis aquarum ante valuam S. Magni Brunſwicenſis (ſicut iam aliquot annis elapſis ante alias valuas) erexerunt turrim fortiſſimam, vt hodie cernitur. Eodem anno dominus Heinricus Oſterrot plebanus in Roten, Met ſecundus miſſus eſt Romam pro confirmatione abbatis impetranda, in qua ambaziata fidelis extitit; expediuitq́; totum negotium in curia in duodecim diebus. Sed nimis triſte quiddam accidit; quia ambo infirmi Romam exeunt; ambo in via mortui ſunt. Huiuſmodi rumores ad aures noſtras in die Nicolai eiuſdem anni deuenerunt. Eodem anno, Dominus abbas huius monaſterij per ducem inuitatus, ſolemniter in capa aurea & infula decoratus copulauit filiam eiuſdem ducis Margaretam nomine comiti Frederico de Henneberg, tertia feria poſt Eſto mihi, in caſtro Wulfelbuttel.

Anno Domini MCCCCLXVIII, ex commiſſione facta abbati huius monaſterij per reuerendiſſimum cardinalem de Latere, tunc Wratiſlauiæ exiſtentis, publicatæ ſunt in hoc monaſterio, Dominica quinta poſt Pentecoſten, indulgentiæ plenariæ remiſſionis ſemel in vita, & ſemel in morte, vt quicunque daret pro extirpatione hæreſis Bohemorum, quantum in quatuordecim diebus pro ſe, & familia ſua conſumeret, earum particeps fieret, religioſi etiam & alij qui omnino nihil haberent, orationes & certas proceſſiones tunc expreſſas facerent. Sed quorum intererat de trunco vel ciſta pro collectione oblationum ponenda non concordabant: ideo nemo ſe habilem fecit, vnica honeſta domina excepta. Reuocatæ fuerunt eodem anno in profeſto ſancti

Authoris.

Eodem anno diſcordia permaxima fuit inter epiſcopum Halberſtatenſem,& ciues eiuſdem ciuitatis;ita vt totus clerus reliquiis ſanctorum & optimis clenodiis ad tuta loca ſecretè deſtinatis,ipſam etiam ciuitatem relinquerent.

Item anno MCCCCLXVII, de quo ſuprà, poſt Michaelis apparuit cometa longè ſurſum à ſigno Piſcium,quaſi orta eſſet ſub ſigno Cancri,ſed rariſſimè videbatur,quia erat tempus tunc pluuioſum, & miſit comam ſuam verſus Orientem. Et in tantum pluit, quòd pauci ante feſtum omnium ſanctorum ſeminare valebant, ſed quidam poſt Martini,quidam poſt Nicolai quia hyems temperata fuit,ſeminauerunt.Et creuit quidem herba,ſed non fecit fructum centuplum.

Anno Domini MCCCCLXIX, dux Heinricus fecit quaſi regales nuptias filiæ ſuæ in ciuitate Bruneſwich,& vocauit multos.Intrauitq; ſpõſus,adiunctis ſibi Landtgrauio Thuringiæ cum cæteris nobilibus,ciuitatem hanc Dominica poſt omnium Sanctorum: & portis ciuitatis ſancti Ægidij & ſancti Magni obſeratis,ſolùm pro eorum introitu & exitu patebat valua lapidea,id eſt Steindor.In hac ſolemni ſed inſolita ſuſceptione hoſpitum ſtabant ciues, ad hoc ordinati per procõſules ſuos, omnes in ſtatione ſua armati,alij autem excubias nocturnas obſeruabant.Continuatum fuit conuiuium nuptiarum in quartum diem,& abierunt hoſpites vnuſquiſque in ſua.

Eodem anno, cõuerſionis Pauli quidam incola in regali Luttere ſerotino tempore (neſcitur per quos ſpiritus)raptus fuit de curia ſua,ductuſque ad locum vulgò des Hertoghenhoff in choream terribilem,vt fatebatur. Vidit enim ibi quamplures nobiles ante longa tempora mortuos: quapropter ad ſe reuerſus cruce ſe ſignauit,& ſic dimiſſus ad quandam ſepem cecidit non ſine graui vulnere. Eodẽ anno Dominica Cantate duo ciues Halberſtadenſes, filij Belial,retro accedentes quendam presbyterum,in iure canonico cæteriſq; ſcientiis pluribus eruditum,de muro retro capellam ſancti Petri,in eadem ciuitate miſerè ab alto præcipitauerunt vſq; ad aquam vulgò Holtemmer ſubtus defluentem,ibique cerebro capitis effuſo in breui mortuus eſt. Eodem anno Dominica poſt Ægidij Brunſwicenſes ceperunt caſtrum dictum Thun,Frederico de Langelde tunc domino caſtri certis de cauſis expulſo.

Anno Domini MCCCCLXX,minui cepit poteſtas nobilium de Veltheim.Nam hoc anno ſtatim poſt Natiuitatem Chriſti captum eſt caſtrum Sladem,quod tunc tenuit Clamer de Veltheim, per quoſdam dictos de Neindorpe, cum adiutorio dictorum de Bertenſleue: qui omnes caſtro in frumento & victualibus aliiſque ſupellectilibus ſpoliato,& ad propria deductis,tandem etiam ipſi abierunt.Poſtea vix octo diebus elapſis, epiſcopus Magdeburgenſis cepit caſtrum Herbeke, domino Guncellino de Velthem ibidem humiliato.

Anno Domini MCCCCLXXI, primò Sixtus quartus in papam eligitur, qui antea vocabatur Franciſcus,& erat magiſter generalis ordinis fratrum minorum,creatus in cardinalem tituli ſancti Petri ad vincula. Cui papa Pius, audita ſolemni diſputatione pro vtraque parte in Roma, per fratres ordinis prædicatorum tenentes quòd Chriſtus reſumpſit omnem ſuum ſanguinem, & per fratres minores tenentes quòd non reſumpſit omnem ſanguinem, commiſit examen ambarum partium, & quicquid ipſe finaliter teneret, ad eum ſcriptis ſuis offerret. Quam commiſſionem idem Sixtus cardinalis ſumma cum diligentia expediens, obtulit ſcripta ſua ſummo pontifici corrigenda. Papa verò Pius, perlecto opere ſuo ſuper ſanguine Chriſti relicto, ad tollendam contentionem confecit quandam bullam quæ habetur apud fratres minores prouinciæ Thuroniæ. Cuius etiam copia eſt hîc in noſtro monaſterio. Idem papa Sixtus poſtquam electus fuit in papam, reaſſumpſit ſtatim ſigillum antiquum papæ, ſcilicet duo capita Apoſtolorum Petri & Pauli, quod prædeceſſor ſuus Paulus mutauerat, vt ſuprà dictum eſt.

Idem Sixtus,anno pontificatus ſui ſecundo, inſtituit celebrari per vniuerſum orbem feſtum ſancti Franciſci,dans omnibus idem feſtum celebrantibus ſub duplici officio quinquaginta annos,& totidem quadragenas. Eodem anno obiit Helena nobilis ducisſa, vxor ducis Heinrici de Brunſwich & Luneborg, filia ducis de Cleue, octaua Apoſt.Petri & Pauli.

Anno Domini MCCCCLXXII, poſt feſtum Epiphaniæ apparuit comēta miræ magnitudinis & multorum radiorum ſub ſigno libræ, dirigens radios ſuos verſus Occidentem. Et octo diebus ſic elapſis, repentinè aſcendit verſus polum arcticum & ſtellam Martis vſq; ad alium partem Zodiaci; vbi tunc apparuit ſub ſigno Arietis, dirigens radios ſuos verſus Orientē; & circumuoluebatur cum Zodiaco ad motum firmamenti ſub ſigno Arietis, manens ad duas hebdomadas; & tunc ſucceſſiuè immorabatur, ita quòd in die ſancti Valentini vix videbatur in nocte. Eodem anno in die Geruaſij & Protaſij in ciuitate Erffordenſi quingentæ domus & amplius cum eccleſia beatæ virginis ibidem & eccleſia ſancti Seueri cum omnib. domibus adhærentibus ſunt concrematæ, igne (proh dolor) per malos homines inſtigatione Apel Viſdom diuerſis in locis locato.

Eodem anno peſtilentia magna viguit in Eimbicke & in Gottingen per totam æſtatem, & hyeme ſequente venit Hildensheim & ad loca vicina, durauitque ibidem vltra annum cum medio. Eodem anno obiit Erneſtus de Schomborg epiſcopus Hildensheimenſis, & canonici elegerunt in magna diſcordia, nunc Landgrauium Haſſiæ, nunc ducem Magnipolenſem in epiſcopum aſſumentes: ſed decanus eccleſiæ cathedralis ibidem Henningus *von dem Huß* confirmatus fuit à papa Sixto, & epiſcopus permanſit.

Anno Domini MCCCCLXXIII, Fredericus imperator venit Treuerim cum filio ſuo Maximiliano, & per Carolum Burgundum honorificè tractatur. Petit ibidem Burgundus coronari in regem ſuper antiquam Burgundiam. Quod cùm imperator recuſaret, factum eſt vt non reſponderent vltima primis. Eodem anno viguit peſtilentia in Bruneswig tota æſtate: ſed heu grauis erat huic monaſterio. Obierunt enim de noſtris fratribus fortiores & adoleſcentiores ſacerdotes ſeptem numero. Inde vix anno elapſo obiit ſenex noſter cum duobus aliis ſacerdotibus monaſterij noſtri. Eodem anno introductę ſunt ſolenni cum proceſſione totius cleri & populi reliquiæ ſancti Sebaſtiani martyris per fratres Præmonſtratenſis ordinis in ciuitatem præſentem, promouente hoc ſereniſſimo principe ac duce Heinrico. Prima ſtatio cum miſſa ad honorē martyris factæ ſunt in hoc monaſterio altera die Trinitatis; pòſt ad ſanctum Blaſium; inde ad ſanctam Catharinam; exinde ad ſanctum Martinum. *Eodem anno* fratres Cellitæ, aliàs dicti fratres voluntate pauperes primitus habitare cœperunt in ciuitate Bruneſwich. Propter hoc quia ferè omnis populus tam diuites quàm pauperes maximam penuriam patiebantur, non habentes qui cuſtodirent aut vigilarent ſuper infirmos ſuos: quod quidem officium reſpicit dictos fratres: dataque eis fuit habitatio in Dammone, vt hodie cernitur.

Eodem anno in nocte Conceptionis beatę virginis obiit in hydropiſi nobilis ac ſtrenuus dux Heinricus, qui toto tempore vitæ ſuæ fuit amator & princeps pacis, ſepultúſque eſt ad ſanctum Blaſium in ſepulchro patrum ſuorum: vbi abbas noſtri monaſterij in infula cantauit miſſam defunctorum, faciensque commendationem & cætera funeralia cum duobus decanis ſanctorum Blaſij & Cyriaci.

Anno Domini MCCCCLXXIIII, ipſo die Ioannis Euangeliſtæ poſt Natiuitatem Chriſti, dux Wilhelmus ſenior reacceptat caſtrum Wulfelesbutel cum toto ducatu Brunſwicenſi, introductus ſolemniter per conſulatum Brunſwicenſem, claues ei præſentantem per ducem Heinricum ſibi in fine mortis commendatas; vt ſic teſtamentarij efficaces dicti ducis defuncti eſſe poſſent, pariter & executores: quod aliàs recuſaſſent.

Eodem anno venit peſtilentia in Halberſtat & Luneburg.

Eodem anno ipſo die Panthaleonis, Carolus dux Burgundiæ obſedit ciuitatem Nuſſiam quaſi ad integrum annum, oppugnatiſque eam fortiter perdidit populum multum de ſuis: quorum corpora ibidem arena iacent ſepulta; plurima etiam Rheni fluuius abſorbuit.

FINIS COMPENDIOSÆ CHRONICÆ AB authore anonymo collectæ.

PAVLI

PAVLI LANGII CYGNAEI, MONACHI BOZAVVIENSIS, CHRONICON CITIZENSE, DE ILLIVS DIOECESEΩS GESTIS, ET ALIIS ETIAM paſſim, iuxta eiuſdem præſulum annos & ſucceſſiones digeſtum, & ab anno Domini DCCCCLXVIII perductum vſque ad annum MDXV.

INSIGNEM ſanctamque ac Deo dilectam Citizenſis epiſcopatus eccleſiam, Ottonem illum magnum & inuictiſſimum imperatorem & fundaſſe & inſtituiſſe, vel eo liquet potiſſimum; quoniam primus eius loci ſiue ſedis antiſtes, venerabilis Hugo memoratum per Ottonem inſtitutus, vno & eodē & anno & die conſecratus eſt cum primariis epiſcopis, Miſnenenſi Burchardo, Merſeburgenſi Boſone, & Vdone Hauelbergenſi: quorum epiſcopatus per Ottonem eodem quoque tempore, anno videlicet incarnationis Dominicę DCCCCLXVIII, indictione XI, regni eius XXXII, imperij VI, fuere fundati, & per Ioannem papam XIII confirmati. Quo & anno prænarrati præſules, vno eodemque die, noſtro cum epiſcopo Hugone ordinati & cōſecrati fuerunt, per beatum Deoq; dilectum Adelbertum, ſanctæ Parthenopolitanæ eccleſiæ archiepiſcopum, anno ordinationis ſuæ ſecundo: de quo latius infra. Ex præmiſſis itaque luculenter habetur, per quem, quóve tempore huius inſignis & celebratiſſimi iacta fuerint epiſcopatus fundamina. Sunt equidem qui mendosè aſſerunt, ſcribuntque quod ignorant, Carolum videlicet illum magnum hunc noſtrum Citicenſem imprimis condidiſſe epiſcopatum, eumque barbarica populatum dirutumque immanitate, & per Ottonem tandem primum, ac dein per Henricum ſecundum forę reſtauratum. Ita inquit vnus illorum compilator, videlicet vulgaris & picturatæ Saxonum hiſtoriæ. Verùm quoniam aſſertio hæc auctorem non ſatis præfert ſolidum & idoneum: quapropter eadem facilitate floccipenditur qua aſſeritur. Neque enim epiſcopatus iſte noſter Citizenſis reperitur inter illos, Carolus quos Magnus per Saxoniam inſtituiſſe legitur. Tradunt equidem authentici & illuſtres gētis Saxonicę hiſtoriographi, Carolum memoratum octo in Saxonia duntaxat fundaſſe epiſcopatus, Oſnaburgenſem videlicet, Bremenſem, Halberſtatenſem, Hildesheimenſem, Verdenenſem, Padeburnenſem, Mindenſem & Monaſterienſem. Ottonem autem hunc noſtrum Primum & Magnum tradūt fundaſſe Brandeburgenſem, Magdeburgenſem, Merſeburgenſem, Miſnenſem, Sleſwicenſem, Rypenſem, Hauelburgenſem, Magnopolenſem qui pòſt translatus eſt per Henricum Leonem, potentiſſimum Saxoniæ & Bauariæ ducem, in Swerinenſem, anno Domini MCXCV, & hunc de quo loquimur Citicenſem. Poſui autem Brandeburgenſem in capite, quoniam eundem epiſcopatum Otto rex in principio regni ſui triginta penè annis ante Magdeburgenſem legitur fundaſſe. Teſtis eſt & Dythmarus in Chronicis ſuis. Verùm vt nonnihil in laudem Ottonis optimi & glorioſiſſimi imperatoris noſtræ fundatoris diœceſis ſtylo proſequamur hiſtorico: ſciendum, Ottonem originem traxiſſe à fortiſſimo & maximo illo Widikindo duce Saxoniæ; contra quem Carolus Magnus triginta penè annos cruentiſſima bella geſſit, tandemque victum prædicatione ſancti Ludigeri ad fidem conuerſum in Engern baptizari fecit, ipſumque de ſacro leuauit fonte, anno noſtræ ſalutis DCCLXXXV. Ab prædicto, inquam, nobiliſſimo duce Saxoniæ Widikindo generoſum carnis duxit ſtemma, patre natus Heinrico Germaniæ rege, eius nominis primo, matre verò Mechtilda filia

Theoderici comitis Saxoniæ de Wittin: quem quidam mendosè regem fuiſſe ſcriptitant, cùm eo tempore Saxones præter memoratum Heinricum (qui primus fuit) regem non habuerint.

Otto itaque defuncto patre Heinrico inclyto valde viro, filius Otto ſucceſſit in regno, cœpitque anno Dominicæ Natiuitatis DCCCCXXXVI, & imperat annis XXXVIII. Hic itaque glorioſiſſimus & inuictiſſimus imperator Otto, cùm diuini cultus ardentiſſimo flagraret amore, quatenus Dei honorem & animarum procuraret ſalutem, ſtatum clericorum & monachorum per patriam præcipuè ſuam natiuam, ipſam videlicet Saxoniam, ab exordio regni ſui ampliare & exaltare vehementer ſtuduit.

Videns itaque diœceſim ſiue eccleſiam Halberſtatenſem valde amplam & opulentam, ita vt in quatuor competenter partiri poſſet epiſcopatus, cõſilio prudentum & religioſorum aliquot epiſcopatus in ea decreuit propoſuitque inſtituere. Aſt reſiſtente ei ac contradicente Bernhardo Halberſtatenſi epiſcopo, venerabili valde viro & ſancto, cuius in diœceſi locus ipſe ſitus erat, perficere eo viuente non potuit, quandoquidem eo tempore tota erga Magdeburg pariter & Merſeburg vicinia ad Halberſtatenſem pertinuit diœceſim. Videns ergo imperator conſtantiam præſulis, quòd nec minus neque blandimentis in diuiſionem ſui induci potuit epiſcopij, patienter & longanimiter tempus præſtolabatur opportunum. Nam prænarrato Bernardo defuncto præſule ac ſucceſſore ipſius Wildenando, viro æquè ſancto & erudito, quæ diu optauerat ſine contradictione imperator obtinuit. Iſte equidem venerandus antiſtes ob diuini honoris laudiſque ac eccleſiaſtici cultus augmentationem petenti Ottoni libenter & placidè conſenſit & annuit, & non modò archiepiſcopatum Parthenopolitanum, verùm & Metropolitanum in ſuæ territorio diœceſis fundari inſtituique permiſit, ratificante & confirmante cuncta Ioanne papa eius nominis decimo tertio.

Verùm ne interea, viuente videlicet adhuc Bernhardo epiſcopo, tempore diuturnæ & prolixæ expectationis ſuæ, pientiſſimus atque inclytiſſimus imperator Otto ab operibus pietatis vacaret, zelumque ardentiſſimum quem Dei ad honorificationem in imo pectoris clàm gerebat, in effectum palàm vtcunque produceret ſalutiferum; in principio regni ſui in Brandenburg tunc ciuitate Sclauorum magna & populoſa epiſcopatum fundauit & inſtituit, triginta fermè annis ante conſtructionem archiepiſcopatus Magdeburgenſis. Teſtatur hoc Dithmarus quartus Merſeburgenſis eccleſiæ præſul, nobilis & celebratiſſimus hiſtoricus, inquiens, memoratum Brandeburgenſe pontificium ter denis annis Magdeburgenſe prçceſſiſſe. Diui inſuper Benedicti ordinis in præfata Magdeburgenſi vrbe, regale ſummis erexit impenſis monaſterium: quod tamen poſtmodum ad fundandum eo in loco archiepiſcopatus templum cum ſuis ædibus in ſuburbium ciuitatis in editiorem qui Berga dicitur, locum tranſtulit, in quo præſens vſque in tempus cernitur: cuius de tralatione infrà latius dicetur.

Præterea iiſdem temporibus Otto imperator fortiſſimus vniuerſos Sclauorum populos quos antea pater eius Heinricus rex domuerat, imperio ſuo ſubiugauit, & tanta virtute conſtrinxit, vt tributum & Chriſtianitatem pro vita ſimul & patria libenter offerrent victori. Baptizati ſunt itaque omnes, & eccleſiæ in Sclauia tunc primùm conſtructæ. Danos quoque qui à fide & iugo regni defecerant, armis expugnans validè continuit, & ad ſubiectionem compulit & fidem, mittens ad eos prædicatores, epiſcopos, monachos & clericos.

Anno denique dominicæ Natiuitatis DCCCCLV, Otto Germaniæ rex (non enim adhuc imperator erat, licet in præcedentibus per anticipationem imperator nominetur) prope Auguſtam Vindelicorum in loco qui Lechfelt dicitur, grandi inſtructo exercitu in craſtinum cõtra Hunos pugnaturus, in vigilia B. quæ tum erat Laurentij, votum fecit, vt, ſi meritis victoris ignium hoſtes ſuos vinceret, in honore eius in Merſeburg epiſcopatum erecturum, quod expoſt victor euadẽs deuotè & magnificè perfecit, ſanctus ſiquidem Laurentius cuius præſidio triumphauit, dictæ eccleſiæ vſque in præſens patronus laudatur.

Prædictis

Prædictis fortiſſimè geſtis ab Agapeto papa, eius nominis ſecundo, inuitatur & rogatur Otto, vt Romam & Italiam à tyrãnide Berengarij, imperij & regni vſurpatoris, liberaret. Quod & Otto rex ſtrenuiſſimè perfecit, ipſum Berengarium apud Ticinum valido obſidens exercitu ad deditionem coegit, cepit, & contriuit. Tunc quoque Alundam (quam noſtrates Adelheidem vocant) relictam Lotharij, è carcere liberatã, ſecum in Saxoniam vexit, coniugemque duxit: quæ ſucceſſu temporis ei Ottonem Ruffum regni ſucceſſorem, & Guilhelmum Moguntinẽſem archiepiſcopum peperit. Hic eſt ille Guilhelmus archiepiſcopus Moguntinus, cui pater Otto dedit Thuringiam & Haſſiam cum pleno iure & dominio. Erat autem antè Haſſia ducis Burchardi quem Vngari interfecerant.

Circa idem tempus Otto à Romanæ eccleſiæ patribus vrbiſque principibus euocatus Romam proficiſcitur, vt corruptos pontificis emendaret mores Ioannis XII, hominis ſceleratiſſimi. Intrans vrbem rex, à clero & populo honorificentiſſimè ſuſceptus eſt, & à dicto Ioanne papa in Romanorum imperatorem coronatur. Scribit Platina, vir alioqui eruditus & auctor illuſtris, tunc temporis in Ottonem imperium primò trãſlatum in Germanos, quemadmodum Wernherus in Faſciculo temporum, & plures alij. Quos errare euidentiſſimè liquet, cùm ante Ottonem annis ferme centum & quadraginta in Germanos, in perſonam Caroli Magni tranſlatum conſtat, qui Germanus, id eſt Teutonicus Francus, origine, conuerſatione & famine fuit. Sunt tamen qui Ottonem coronatum à Leone octauo (de quo in ſequentibus) exiſtimant: quorum opinionem Gratianus in decretis canonicis diſt. LXIII, c. in ſynodo, ſequitur. Vtcunque ſit, eam coronationem inuenio eſſe factam anno ſexageſimo ſecundo ſupra nongenteſimum. Falluntur itaque plurimùm qui Ottonem Magnum, noſtræ fundatorem diœceſis, primum è Germanis imperitaſſe aſſerunt. Magis autem hi hallucinantur qui imperium à Gallis in Germanos ponunt, cùm imperium apud Gallos ſiue Frãcigenas nunquam fuerit. Sed & nec vnus quidem origine Gallus, Romanorum vnquam extitit imperator. Idcirco ab eis auferri non potuit, ſed bene de Græcis. Anno Domini DCCLVI, per Stephanum II in Germanos in perſonam (vt dixi) Caroli magnifici principis fuit tranſlatum.

Dicto itaque tempore Franci cœpere imperare Teutonici. Nec vnquam pòſt ab eis ablatum fuit, ſed præſens vſque in tempus in Germania durat. Ratio dictæ tranſlationis ponitur ex. de elect. c. Vener. Francorũ equidem fauorem & beneficia iampridem Romana eccleſia per Pipinum, patrem Caroli Magni, Francum Germanum, in multis neceſſitatibus experta fuerat. Hæc hactenus de tranſlatione imperij in Germanos contra quorundam acriſiam dicta ſufficiant. Nunc ad Ottonem noſtrum redeamus inuictiſſimum.

Otto itaque triumphator glorioſus, imperator & Auguſtus factus, tantæ celſitudini condigna exercuit opera. Cernens autem memoratum Ioannem papam blandè correctum ſcandaloſam continuare vitam, ipſum hortatu tam cleri quàm populi depoſuit. Eo ſic depoſito, Leo octauus vir optimus conſenſu omnium pontifex creatur. Aſt imperatore recedente, Benedictus quintus, Leone pulſo in ſeditione, papa conſtituitur, ab his potiſſimùm qui Ioanni cognatione factionéque coniuncti fuerant, ægrè ferentes Leonem ab Ottone Ioanni antelatum. Quod cùm imperator percepiſſet, Romam rediit; vrbem obſedit; per gyrum ferro flammáque omnia vaſtans, Romanos ad ſuſceptionem & obedientiam Leonis coegit, & vt nihil eorum quæ ipſe ordinaret, deinceps immutarent, iuramento aſtrinxit. Porrò Leo papa reſtitutus, Romanorum inconſtantiam pertæſus, auctoritatem omnem eligendi pontificem à clero populoq; Romano ad imperatorem tranſtulit, & donationes per Iuſtinianum Carolumq; imperatores eccleſiæ Romanæ factas, Ottoni & eius ſucceſſoribus conceſſit: quatenus Italiam defendendam ſuſciperent, vt copioſè annotatum eſt in decretis, diſtinctione LXIII.

Rebus ſic compoſitis, & Leone in ſedem Petri reſtituto, imperator in Germaniam rediens, Benedictum antipapam ſecum in Saxoniam duxit, inque Hamburg ciuitatem relegauit, vbi & non multò pòſt dolore animi moritur, ibique honorificè ſatis tumulatur.

Digitized by Google

Leone autem papa poſt primum ſui pontificatus annum mox defuncto, Ioannes XIII ſurrogatur. Sed & hic (licet canonicè electus) à Romanis iniuriatur & propellitur. Quibus cognitis, imperator cum Ottone filio ingentibusque copiis ad ſuccurrendum Pontifici Romam properat. Intrans vrbem potenter, conſules & præfectum cum decarchonibus captos in vincula coniecit, ſciturus coniurationis capita. Quæſtionibus re cognita, conſules in Germaniam mittuntur, decarchones vero laqueo ſuſpenſi pœnas ſtatim dedêre.

Iſpo tēpore, id eſt anno pontificatus Ioan. papæ tertio, qui eſt ab incarnatione diuini Verbi nongenteſimus ſexageſimus ſeptimus, Otto imperator piiſſimus archiepiſcopatum in Magdeburg fundauit, quem Sclauis & Saxonibus metropolem ſtatuit, & Adelbertum ſummæ ſanctitatis virum, profeſſione monachum, ex monaſterio ſancti Maximini Treuerenſi aſſumptum, in archiepiſcopum conſecrari ibidem fecit: qui tredecim annis ſedit, & Sclauorum multos ad fidem populos conuertit. Subiecit autem ei epiſcopatus ſuffraganeos, quos & idem Otto fundauerat, quinque: Hauelbergenſem, Brandēburgenſem, Merſeburgenſem, Miſnenſem qui nunc eſt exemptus, & noſtrum (ad cuius honorem hæc ſcribimus) Citzenſem: quo tempore Numburgenſis eccleſia necdum fundata fuerat, vt in ſequentibus patebit latius.

Anno itaque proximo ſequenti poſt inſtitutionem Adelberti archiepiſcopi, Otto vno & eodem tempore prædictos tres, Merſeburgenſem videlicet, Miſnenſem & Citzenſem condidit epiſcopatus: eodemque & anno & die (vt ſuprà dictum eſt) ab memorato Adelberto metropolitano ſunt conſecrati & præfatis deputati eccleſiis, Boſo Merſeburgenſi, Burchardus Miſnenſi, noſtrę autem Citzenſi Hugo venerabilis, vir omni virtutum genere decoratus, diuina prouidentia præficitur, vt propenſius in ſequenti dicetur capite. Verùm ne inſurgat ſcorpius, & arcuato me vulnere lædere quærat, néve Zoilus quiſpiam nodum in ſcirpo quæritans, ventilando apices & numeros trutinans, calumniam mihi ſtruat; nouerit me haud ignorare diuerſitatem hiſtoriographorum de exordio & fine regni, imperij, atque coronationis Ottonis huius primi, quòd magni autores de annis & vitæ & regni haud parum diſſideant & diſcrepent, quandoquidem Otto Freiſingenſis eccleſiæ epiſcopus nobilis & præſtantiſſimus hiſtoricus dicit, Ottonem cepiſſe regnum anno Domini 936, & 38 rexiſſe: cui conſonat hiſtoria Sclauorum. Dithmarus vero Merſeburgenſis eccleſiæ epiſcopus quartus, & ipſe genere & doctrina clariſſimus, in Chronicis ſuis ſcribit eum cepiſſe anno Domini 936 & 38: inter alia in carmine quodam quod more ſuo hiſtoriæ præmittit dicens:

Maximus in ſceptro ter denos ſedit & octo
Annos in regno &c.

Ibi Ptolemæus Lucenſis in Lud. Chron. inquit eum cepiſſe anno Domini 937, & 37 annis rexiſſe. Antoninus poſt Vincentium aſſerit, eum cœpiſſe regnare anno Domini 938, & 36 imperaſſe. Chronicon noſtri cœnobij compendium vetuſtum habet, quod factus eſt rex Germaniæ anno Domini 937, & rexerit 38. Cæterum in geſtis epiſcoporum Magdeburgenſis eccleſiæ noſtræ metropolitanæ legitur, quòd cœperit anno Domini 937, & obierit anno Domini 973, regni ſui 38, imperij ſui 11, indictione prima, anno quinto ex quo fundauit epiſcopatum Magdeburgenſem. Ex tanta igitur varietate temporum etiam ſequitur incertitudo anni fundationis prænarrati & ſæpe dicti archiepiſcopatus, nec non ordinationis Adelberti archipræſulis & primatis eiuſdem. Veruntamen cùm iſta ſit parua leuiſque annorum diuerſitas, grauipendenda ſeu curanda non eſt, cùm binos aut ternos annos plus minuſue vix excedat: (res equidem quæruntur non numeri) idcirco in tanta maiorum incuria ſatius erit, res ipſas tunc geſtas aliqua ex parte attingere, quàm eas omnino prætermittere. Itaque in tanta varietate ego medius incedens, nulliusque ſententiam floccipendens, ſed probabiliora ſequens, quæ in multis antiquitatum hiſtoriis crebra lectione & indagine comperi, de noſtræ Citzenſis potiſſimùm eccleſiæ epiſcoporum geſtis, tandem per modum catalogi retexere

texere curabo, à primo eiuſdem ſedis epiſcopo Hugone venerabili exordium ſumens.

Hugo venerabilis Citzenſis eccleſiæ epiſcopus primus. Cuius etſi ſecundum carnem non legerim originem; attamen quod magni & excellentis apud Deum fuerit meriti, vel hinc liquet præ cæteris, diuina quòd ordinatione in primum dignus inuentus eſt in huius eccleſiæ præſulem eligi. Enimuero vir profundæ humilitatis, ſummæ deuotionis, ac admirandæ doctrinæ & conuerſationis fuit. Ordinatus autem fuit ab Adelberto (vt ſuprà dictum eſt) primo Magdeburgenſis eccleſiæ archiepiſcopo metropolitano ſuo, anno Dominicæ natiuitatis DCCCCLXVIII, indictione XI, regni Ottonis XXXII, imperij vero VI. Sunt qui hunc reuerēdiſſimum virum, noſtri ordinis, diui videlicet Benedicti, autumant ſcribuntque fuiſſe: quod ego prorſus nec approbo, ſed neque omnimodis nego, cùm veriſimile ſit plurimùm, ipſum eiuſdē ordinis & inſtituti fuiſſe cuius maiores ſui, primitiui eccleſiarum rectores, memoratus ſcilicet Adelbertus metropolitanus, & Boſo Merſeburgenſis * extitiſſe noſcuntur. Et non modò hunc noſtrum epiſcopum primum, ſed & ſynchronon & collegam ſuum Burghardum, primum & ipſum Miſnenſis eccleſiæ antiſtitem, monaſticæ vitæ profeſſorem fuiſſe crediderim. Neque enim alterius inſtituti paſtores fundator Otto his duabus, & à ſe fundatis eccleſiis, quàm ſupra dictarū pręfeciſſe creditur; exemplo Caroli magni, qui in fundationibus ſuorum epiſcopatuum ante eum cum grandi populorum, eccleſiarum, cultuſque diuini augmentatione & profectu id ipſum practicaſſe laudabiliter in hiſtoriis legitur. Nec obſtat quòd in catalogis, ſeu (vt ipſi loquuntur) mortilogiis, earundem eccleſiarum non legatur: quod ob inolitum cucullæ odium prætermiſſum non dubitatur: nimirum cùm & noſtro æuo inuentus ſit quidam cucullomaſtyx acerrimus, qui in deteſtationem atque derogationem monachorum ſanctum Gregorium pontificem Romanum, eius nominis primum, ſacroſanctæ doctorem eccleſiæ præſtantiſſimum (ſicuti & complures alios) ſcripſerit dementiſſimè, nunquam fuiſſe monachum. Cuius inſcitiæ & detractioni ſat copioſè & acriter, hortatu ac inſtantia Ioannis Tritemij abbatis viri vndecunque doctiſſimi, (quem & idem grauiter taxauerat) quodam bipertito ad omnium clauſtralium defenſionem reſpondi opuſculo. Inſuper quidam qui epitomen ex geſtis epiſcoporum Monaſterienſis eccleſiæ nuper congeſſit, diuum Ludigerum primum dictæ præſulem eccleſiæ, ſui in exordio libelli futilibus oſtendere nititur argutiis, noſtri non fuiſſe ordinis monachum. Sed in caſſum inficiari deſudat, quod irrefragabiliter geſtum conſtat: quandoquidem eo æuo, feruente clauſtralium ſanctimonia & doctrina radiante, paſſim eccleſiarum antiſtites è cœnobiis, non tam fundatorum deuotione, quàm clericorum ſincera & affectione & electione id poſtulante, eligebantur. Fuerant equidem ætate illa monachi & viri religioſi illorum ob paucitatem & rariſſimum in mundo conſpectum, & potiſſimùm ob eminentem eorundem ſanctitatem omnimodamque eruditionem in ſumma reuerentia, pretio & honore. Non etenim tum ordines tot in eccleſia clauſtralium erant: ſed duo tantum; Canonicorum videlicet ſancti Auguſtini, & noſter diui Benedicti in eccleſia Chriſti radiabant. Necdum Carthuſienſium, non Ciſtercienſium, non Præmonſtratenſium, non Ioannitarum, multo minus ordines mendicantium qui nouiſſimi emerſere, (quos ordo noſter ſeptingentis à ſuo exordio anteceſſit annis) qui quidem ab initio per annos trecentos in vinea Domini magnū protulerunt & adhuc proferunt fructum. Attamen illorū ob nimiam multitudinem, & præcipuè quorundā aſſiduam inter gentes commixtionem, remiſſam & voluptuariam conuerſationem, Monachi vocabulum non in paruum deuenit contemptum, per circumforaneos inquam (vt quidam ait) & rotundos qui religionis ſub ſpecie aucupantur victum ſine labore & ſudore: paupertatem rerumque cōtemptum aliis prædicantes, qui eſt eis quæſtus vberrimus & lautiſſimus victus: & quia apoſtolicum contra dogma plus quàm expedit, negotiis ſe implicitant ſecularibus; exiit dicterium de gyrouagis eiuſmodi actibus, moribuſque eorundem ſatis conſonum, *Quicquid agit mundus, monachus vult eſſe ſecundus.* Ita diſperguntur lapides ſanctuarij in capite omnium platearum: vnde & frequenter in ſympoſiis non modò Laicorum, verùm & clericorum, ſi interfuerit religioſus, in

ibi ni multũ fuerit notus & matur⁹, à cunctis ridetur & floccipẽditur; fabulis obſcœnis & ſcommatib⁹ in contumeliam eius & cęterorũ odium religioſorũ confictis, paſſimq́; recitatis exaſperatur & dehoneſtatur. Ita & mihi quidam ſuperiori anno, anteaquam iſta ſcriberem, plebanus oſor noſter improperans, nos reſeruare dixit in clauſtro gulam. In mundo hæc & ſimilia patimur à ſeculi noſtra tempeſtate hominibus, quoniam à ſanctorum deuiamus patrum ſemitis, à primo feruore tepeſcimus; nec conuerſatione ſancta, rigida vel vita, aut certè ſalutari populum Dei ædificantes doctrina, ad amorem noſtrum adducimus. Obſcuratum eſt, inquit propheta, aurum, mutatus eſt color optimus. Et ideo non mirum, ſi nunc è monaſteriis vt olim non eliguntur epiſcopi, quia illis priſcis (vt dictum eſt) probatiſſimis & ſanctiſſimis monachis nec conuerſatione neque doctrina pares ſumus. Addamus, quòd & nunc rarò electio purè celebratur & canonicè, cùm non melior, non ſanctior, non vtilior, ſed frequenter qui pecunioſior, qui potentior, qui nobilior atque propinquior fuerit, eligi ſoleat. Quibus væ æternum dominus per prophetam comminatur: Væ, inquiens, qui ædificant Sion in ſanguinibus. Vnde metricus quidam affirmans hoc ex defectu ac diuinæ gratiæ ſubtractione fieri ita concinit:

Dum factor rerum priuaret flamine clerum,
Ad Sathanæ votum ſucceſſit turba nepotum.

Itaque, vt ſuprà memoratum eſt, temporibus Caroli magni atque Ottonum pauci erant monachi, & hi quidem verbo & opere potentes, ſanctimonia vitæ & ſapientiæ doctrina inſignes, etiam miraculis coruſcantes: eapropter & Deo dilecti, & hominibus erant acceptiſſimi. Fundatores ergo epiſcopatuum eo tempore cùm eſſent deuotiſſimi ac Chriſtianiſſimi, ex prænarratis, probatiſſimis, atque eruditiſſimis monachorum cateruis præſtantiores, & ad animarum curam aptiores, de ſub modio priuatæ monaſticæque vitæ latitantes extrahere ſolebant, & ſuprà candelabrum, vt prodeſſe omnibus poſſent, ponere curabant. Ex quibus quoſdam in epiſcopos conſtituerunt; plæroſque ſecum in palatio in ſolatium regni & magiſterium vitæ retinentes, cancellarij dignitate donatos tanquam patres & morum præceptores coluerunt; alios verò ad prædicandum infidelibus per gyrum & Germaniæ fines commorantibus deſtinauerunt: quorum multi miraculis, & virtutibus, & apoſtolica doctrina gentes & regna ad catholicam conuerterunt fidem. Sic etenim Gregorius magnus per ſe & ſuos diſcipulos, Auguſtinum & Mellitum monachos & pòſt epiſcopos, Angliam ad Chriſtianiſmum traxit. Et quis quæſo totam penè Europam conuertit, quàm noſtri ordinis monachi, doctores, & epiſcopi? Quis Germaniam omnem, quis gentes illius & nationes, & præſertim Duringos, Heſſos, Sorabos, Sortarios, Niſtreſos, Weſtphalos, Phriſones & Grabfeldos, & plæroſque alios populos fidei luce perfudit? Quis prædicatione illuſtrauit? Quis conuertit alius quàm ſanctus Bonifacius, noſtri ordinis monachus? Hic functus apoſtolica legatione, quanta per Germaniam bona in eccleſiaſticis rebus, in epiſcopatibus ordinandis, in corrigendis moribus, in populis lapſis aut infirmis vel certè in fide erroneis, maximè Baioariis & Oſtrofrancis (quos paulo antè diuus Chilianus, & ipſe noſtri ordinis, à Conone papa miſſus conuerterat) reparandis & confirmandis, in hæreticis denique extirpandis, & ſimilibus peregerit; nemo paucis, etiam Tulliana fretus eloquentia, explicare ſufficienter poterit. Poſt cuius martyrium Willehadus primus Bremenſis epiſcopus, vir & ipſe apoſtolicus, tam apud Phriſones quàm Saxones omnes prædicauit ann. XXXV: primus omnium doctorũ maritimas ac Boreales Saxoniæ partes ac Tranſalbinos populos ante epiſcopatum ſuum, miſſus à rege Carolo, ad Chriſtianam fidem prouocauit: qui & ipſe vt ſanctus Bonifacius monachus fuit Anglicanus.

Poſt ſanctum Willehadum effulſit beatiſſimus Anſcharius, primus prædictæ Bremenſis eccleſiæ archiepiſcopus, tempore Ludouici pij, qui in eadem metropolim erexit eccleſiæ. Hic cùm eſſet monachus Corbeyenſis, diuino ſuccenſus ſpiritu, ad Daniam perrexit; ibidémque per biennium prædicans, omnem populum ad Chriſtum conuertit, & cum rege eorum Haraldo baptizauit. Prædicauit inſuper & Suedis, Holſatiis, Nordalbingis, cæteriſque Aquilonatium regionum populis, quos

vt apoſto-

vt apoſtolicus doctor in Chriſto genuit. Deinde Vinius, quartus memoratæ Bremenſis eccleſiæ archipræſul, anteceſſorum ſuorum ſectando feruorem, zelo lucrandarum animarum dimiſſo archiepiſcopatu profectus in Gothiam Chriſti euãgelium illi prædicauit populo. Prædicauit & in Suedia, & nouellam fidei quam ſanctus Anſcharius poſuerat, plantam imbre diuini verbi rigauit & auxit.

Wilibrordus denique, primus Traiectenſis inferioris archiantiſtes, ſancti collega Bonifacij, primus in Friſia Chriſtum euangelizauit, ingentemque in ea Chriſto lucratus eſt populum.

Adelbertus quoque primus Virgonopolitanus archimandrita, (cuius in ſuperioribus mentionem fecimus) vir excellentis meriti, inſtructiſſimus omnium liberalium artium ſcientia, & diuinarum ſcripturarum interpres eruditiſſimus, qui ex ingenij ſui theſauro quem Dei gratia aggregauerat, verbum Dei ſeminans Rugiis prædicauit. Sed ab incredulis pulſus venit ad Ottonem magnum, qui eum honorificentiſſimè ſuſcipiens, nouæ ſedi præfecit archiepiſcopum: qui in epiſcopatu per XIII annos præſidens ſæpe tranſalbinis Sclauis Dei prædicauit eloquia, & multos conuertit ad fidem. Hunc epiſcopatum (vt ſuprà narratum eſt) Otto fundauit primus, qui & ipſum ſtatuit auctoritate Ioannis papæ XIII, eſſe metropolitanum totius vltra Salam & Albiam Sclauorum gentis, tunc ad Deum conuerſæ vel conuertendæ, vt ſecundum deſiderium ſuum in his ciuitatibus, in quibus olim barbari ritus maxima viguit ſuperſtitio, id eſt, Citzi, Miſni, Merſeburg, Brandenburg, Hauelberg, Pornam, in honorem Domini epiſcopia fundaret: quorum paſtores ſecundum canonicam auctoritatem prædicto Magdeburgenſi metropolitano ſiue archiepiſcopo ſubiecti eſſent.

Adelbertus alter, de nobili Boemiæ baronum proſapia ortus, ſecundus Pragenſis eccleſiæ præſul. Hic quondam diſcipulus prænarrati Adelberti archiepiſcopi fuit, qui & ipſum adeò dilexit, vt in ſignum amoris præcipui ei nomen ſuum imponeret, cùm antea * nuncupatus fuiſſet. Hic denique tantæ ſanctitatis habitus eſt, vt diuino ſpiritu impellente in Pannoniam deſcenderit, & regem Vngarorum conuerſum cum maxima eius gentis multitudine ſalutari tinxerit lauacro, & omnes (vt inquit Platina) prouinciæ epiſcopos ad bene de Deo promerendum exemplo & doctrina inſtruxerit. Prædicauit & dein Polonis & Sarmatis Dei regnum. Profectus tandem eam ob rem in Pruſſiam, dum Chriſtianiſmi fidem accuratiſſimè detonaret, martyrio coronatur, multis & in vita & poſt mortem coruſcans miraculis.

Bruno epiſcopus & martyr, & ipſe noſtri ordinis, apoſtolicus extitit prædicator. Qui natione Saxo, ex illuſtri baronum de Querffurt proſapia genitus, educatusque in monaſterio Madeburgenſi ſub Adelberti cura & magiſterio archiepiſcopi ſuprà dicti creuit in religionis probatiſſimæ & eximiæ virum ſanctimoniæ. Qui denique, amore Dei & animarum lucrandarum zelo ſuccenſus, barbaris & procul exiſtentibus populis ſementa ſparſit fidei. Qui cùm conſtantiſſimè nouis frugibus dominicum locupletare agrum ſatageret, & Chriſtum aſſiduè ingenti ardore memoratis euangelizaret gentibus, in confiniis Ruſciæ ab quibuſdam induratis & furibundis fidei irriſoribus, manibus truncatis & pędibus, lingua inſuper præciſa ac erutis ſancti viri oculis ad palmam peruenit martyrij.

Otto ſanctus epiſcopus Babenbergenſis ex noſtri quoque ordinis monacho electus. Et hic ſcientiam ſalutis, euangelici videlicet dogmatis Pomeranis annunciauit: quos & eruditione catholica & conuerſatione ſancta illuminatos ad Baptiſmi perduxit gratiam. Quamobrem Pomerani, & illis vicini Natale eius ſolenni & apoſtolico quotannis venerantur officio. Quibus denique in fide confirmatis, in reditu poſt alia itineris ſui hoſpitia deuenit in Suorbiam, in pagum qui dicitur Piga diœceſis Merſeburgenſis, quem Elſtera præterlabitur fluuius: vbi à comite Wiperto, domino terræ, qui in vicino Groytz caſtro tunc manebat, ſuſceptus eſt honorificentiſſimè. Quem homo Dei virum ſtrenuum, & bellica virtute inſignem & præpotentem, ſed mente degenerem animaduertens, vtpote pauperum oppreſſorem & tyrannum ferocem, blanda & pia admonitione aggreſſum correptumque ad modeſtioris vitæ cultum frugemque prouexit. Et quidem adeouſque Dei in timore, operibus ac pietatis ſtabiliuit inſtituitque, vt eius hortatu & inſtinctu diui Iacobi ibidem cœnobium fundaret apo-

ſtoli,& magnifice dotaret. In quo etiam relicto ſeculo paulo pòſt & mente & habitu ad Deum pleniter conuerſus eſt. Fama eſt, ſanctum Ottonem eo tempore in dicto pago mortuum ſuſcitaſſe quendam. Cuius rei in memoriam,& ſancti viri honorem pariter & patrocinium parochialis conſtructa eſt eccleſia, ac ſuprà fato incorporata monaſterio: quæ præſens & vſque æuum vnà cum illius præpoſitura per fratres regitur monaſterij. Cœterum de fundatione huius ſancti Iacobi videlicet monaſterij infrà ſuo loco & anno dicentur clarius & alia complura: nunc hæc de ſancto Ottone epiſcopo breuitatis gratia dicta ſufficiant.

Boſo inſuper primus Merſeburgenſis eccleſiæ venerabilis antiſtes, monachus quondam ſancti Emmirammi Ratisbonenſis. Hic(vt refert Dithmarus ſucceſſor eius inter epiſcopos ordine quartus) Orientalibus Germaniæ populis fidei ſacramenta prædicauit,& innumerabiles ad Deum conuertit: propter quod & Ottoni magno & acceptiſſimus & chariſſimus habitus eſt,atq; prædictæ Merſeburgenſi ab eo præpoſitus eſt eccleſiæ. A quo quidem Boſone noſtrum cœnobium Boſau nomen habere nonnulli autumant: de quo in ſequẽtibus ſub Theoderico epiſcopo eius nominis primo, noſtróque fundatore præſtantiſſimo diſſeremus propenſius. Proinde & eiuſmodi apoſtolicũ virum primum noſtri præſulem epiſcopij, ipſum videlicet Hugonẽ (omnia hæc cuius depromimus gratia) extitiſſe nõ dubitauerim; quandoquidẽ, cùm huius indigenæ prouinciæ, perque gyrum diœceſis iampridem nouiterq; ad Chriſtum conuerſæ, plenius & in fide & in moribus inſtituendi fuerint; quod ipſum ſummopere exantlaſſe non ambigimus.

Sunt & complures alij, plures(inquam) quàm duodecim noſtri ordinis viri apoſtolici, qui gentes conuerterunt & regna: quos omnes recenſere longum nimis foret. Solùm enim illos Chriſti euangelium per Germaniam terráſque maritimas qui prędicauerunt, in ſuperioribus expreſſimus. Immenſi equidem operis eſſet, giganteis vix ferendum humeris, omnium ſi noſtri ordinis vel tenuiter & ſummatim geſta perſtringere moliremur & nomina: quandoquidem exteris vt ſileamus de gentium multarum epiſcopatibus, Italicis, Gallicis, Hiſpanicis, Anglicis & ſimilibus, & vt de noſtra loquamur Germania; ipſa ſola Moguntina ſacroſancta & excellentiſſima ſedes, cuius archimandrita Romani imperij per Germaniam habetur archicancellarius, hæc inquam eccleſia, omnium præcipua & digniſſima, XIII ſola ex noſtro ordine habuit archipræſules. Treuerenſis item, omnium vetuſtiſſima,& innumerabilium martyrũ purpurata ſanguine, cuius archiantiſtes per Galliam & regnum Arelatenſe Romani memorati ſe ſcribit archicancellarium imperij, quę & ipſa ex noſtris cœnobiis aſſumptos XII habuit archipaſtores eminentiſſimos. Bremenſis vero,& ipſa celeberrima & regalis eccleſia, archiepiſcopos ex ordine noſtro habuit. Hildeſemenſis, Halberſtadenſis,& ita Saltzburgenſis, Argentinenſis, Baſilienſis, Conſtantienſis, Pataujenſis, Ratisbonenſis, Freiſingenſis, Eichſtetenſis, Herbipolenſis, Vangionenſis, Nemetenſis, Verdenſis, Mindẽſis, Padeburnenſis, Suerinenſis, Lubicenſis & mille alij epiſcopatus: qui etſi non ſemper plures, tamen & frequenter primores & ſanctiores quos habuere, ex collegiis monachorum & abbatiis aſſumpti fuerũt in præſules. Et quid referam de inferioribus, quando caput mundi, & eccleſiarum mater, ipſa Roma ſola ex noſtro ordine XXIIII habuerit ſummos pontifices: quorũ primus & maximus Gregorius, ſanctiſſimus doctor eccleſiæ, regulam noſtram Benedictinam ſua & conuerſatione & apoſtolica authoritate confirmauit & approbauit. Sex inſuper magnis impenſis proprio de patrimonio in Siculis oris conſtruxit cœnobia: ſeptimum in vrbe erexit Rhomulea, in quo & ſub vili monachali ſchemate ante papatum militauit altiſſimo. Non ergo mirum, illarum quòd monachi facti ſint gentium paſtores & epiſcopi, patres eorum ſancti, quas ad Baptiſmi gratiam adduxere: potiſſimùm cùm temporibus illis non tot paſſim fuerint clerici in lege diuina eruditi, qui meſſem ſoli ſufficerent metere dominicam. Non(inquam) tot clerici & ſacerdotes tunc erant, cùm non adeò indifferenter illa ætate aurea & prece & precio ſine delectu ſacros ad ordines, vt noſtra tempeſtate, proh dolor, admittebantur eccleſiaſticos. Et licet pauciores fuerint numero, ſanctitate tamen & vitæ merito potiores fuiſſe nemo dubitat, cùm noſtro tempore muliebri ordinentur multi ſacros contra canones, mente & torpore effœminati, adeò & vitiati, quaſi à cunabulis

inter

inter ſcorta Veneris in templo fuiſſent educati; luſibus & obſcœnis moribus, ambitione denique & philargyria eouſque infecti, vt ſcurras & hiſtriones ſeculi, non ſua ſancta ſed prophana, non laudabili ſed repræhenſibili, videantur excedere vita. Et nec verentur Dei ſcandalizare gregem, & commiſſas peſſimo exemplo iugulare ouiculas. Minora refero, quàm in ſympoſiis & (vt aiunt) peractionibus ab eis non ſine gemitu fieri, non ſemel ſed pluries & vidi & dolui. Et hæc & multa alia facinora ex indigna & indiſcreta clericorum promotione oriuntur. Cùm enim indignus & peruerſus diuinis mancipatur myſteriis; niſi primùm ſe corrigat, in deterius ſemper prolabitur. Et completur in eo illud Apocalypſ. *Qui in ſordibus eſt, ſordeſcit adhuc &c.* Fitq́; quod Dominus per Prophetam conqueritur, *Multiplicaſti gentem, non magnificaſti lætitiam.* Et tanta equidem copia digni & indigni ſacris nunc initiantur, vt multò plures ſint ſacerdotes, non dicam quàm beneficiorum dotes, ſed quàm templorum aræ & eccleſiarum calices.

Sed redeam, vnde digreſſus ſum. Priſcis itaque temporibus, vtpote Caroli Magni & Ottonum, dum ordo noſter eccleſiam Dei mirum in modum doctrina & ſanctimonia illuſtraret, ſtudium ſapientiæ permaximę in eo viguit. Et hæc vnica fuit & maxima cauſa, quòd monachi eligebantur in epiſcopos. Tunc equidem literarum gymnaſia erant in cœnobiis, & potiſſimùm in celebratioribus archiſteriis, Fuldenſi videlicet, Hirsfeldenſi, Corbeyenſi, Weiſeburgenſi, Prumenſi, Tuicenſi, Gemlacenſi, Hirſſaugienſi & Treuerenſi: tacendo de Italiæ, Hiſpaniæ, Galliæ, cæterarúmque prouinciarum, præcipuè Caſſinenſi, Cluniacenſi, Floriacenſi & ſimilibus florentiſſimis cœnobiis, in quibus monachi & abbates claruere in omni ſcibili doctiſſimi, qui & multa præclara ad vtilitatem legentium & fidei defenſionem carmine & proſa ediderunt opuſcula, quæ vſque in præſens extant, & extabunt in ſalutem per ſecula credentium. Nuſquam enim eo tempore per Germaniam inſtituta literarum fuerant gymnaſia, imò & aliquot pòſt ſeculis Academiæ vel (vt aiunt) Vniuerſitatis nomen illuſtre in omni penè Occidentis imperio incompertum fuerat. Præter enim Romanum vetuſtiſſimum, & Pariſienſe tunc nouum, vtpote Caroli Magni iuſſu, opitulamine, & auctoritate per noſtros doctores monachos fundatum, nullum in hiſtoriis aliud vniuerſale legimus extitiſſe ſtudium. Floruit itaque illa ætate ſapientiæ in cœnobiis ſtudium. Proinde reges & principes cæteriq́ue nobiles, ad diſcendum Dei timorem cum literis, liberos ſuos monachis intra clauſtra tradiderunt inſtituendos. Quorum plærique manentes ſub regula diſciplinæ magiſterio in viros creuerunt ſanctiſſimos; alij per parentes reuocati moderatores reipublicæ ſtrenui & prudentiſſimi facti ſunt. Vnde de beato Adelberto primo Magdeburgenſis eccleſiæ primate in annalibus eiuſdem eccleſiæ legimus in hæc verba. Hic inſtructiſſimus omnium liberalium artium ſcientia, perfectus diſcretione, manſuetudine, innocentia, in diebus ſui ſacerdotij ſolerter commiſſo inuigilabat gregi. Et poſt pauca. Traduntur plures & ingenui procerum & regiæ ſtirpis filij ſub tanti patris inſtitutionibus, claram dominicæ ſeruitutis militiam inchoaturi.

Prædictis quadrant ea quæ Lampertus monachus & nobilis hiſtoricus de ſtudio monaſterij ſui Hirsfeldenſis ſub abbate Meginhero ſcribit in hæc verba: Quid dicam de ludo ſcholari? Vbi adeò circa illud tempus ſtudium flagrabat, vt ex aliis etiam monaſteriis quoſcunque feſtiuæ ſpei tyrunculos diſcendi cauſa illò tranſmitterent, & mater Herueldia vbique odorem noticiæ ſuæ diffunderet nobilitate filiorum in laribus philoſophiæ à tenero (vt aiunt) vngue obſeruatorum. Et de beati Ludigeri ſtudio ita inter alia in vita eius legitur. Commendauerunt eum parentes ſui viro venerabili Gregorio, diſcipulo & ſucceſſori ſancti Bonifacij martyris, Domino nutriendum. Qui libenter eum ſuſcepit, & comperta ſagacitate pueri ſtudioſè illum erudiebat. Creuit itaque Ludigerus, proficiens in timore Domini, & depoſito ſeculari habitu in Traiecto monaſterio totum ſe contulit ad ſtudium artis ſpiritalis &c. Venit & amore literarum ad Alquinum virum in omni ſapientia præſtantiſſimum, auditor illius duos annos exiſtens cum dimidio. Pòſt, vt ibi habetur, ad monaſterium reuerſus eſt, bene inſtructus, habens ſecum copiam librorum. Eratque patri Gregorio & cæteris tanto tunc dignior & acceptior, quanto fuit &

in monaſticis eruditionibus illuſtrior. Hæc ibi. Et de Ruperto abbate Tuicenſis cœnobij quod in oppoſito vrbis Agrippinæ in altera parte Rheni ſitum eſt, diuinarum ſcripturarum interprete clariſſimo refert Ioannes Trittemius, quòd fuerit vir in diuinis ſcripturis doctiſſimus, monachus ſancti Laurentij Traiectenſis, propter incredibilē eruditionem ſuam à Friderico Colonienſi archiepiſcopo inde aſſumptus, & in abbatem Tuicenſis monaſterij ſublimatus. Multa præclara opuſcula compoſuit. Tantum ſe in ſcripturis ſanctis exercitauerat, vt nec dormiens quidem à meditandis illis videretur poſſe quieſcere, quin lingua & labia eius quaſi legendo mouerentur. Eiuſmodi itaque literarum in cœnobiis noſtris florente ſtudio, ordo noſter viros in omni protulit facultate præſtantiſſimos, qui à puero in ſapientiæ palæſtra exercitati, eccleſiam Christi non modò conuerſatione ſancta, ſed & eruditione & librorum editione mirum in modum illuſtrarunt. Patet hoc in beatis Mauro & Placido, itemque Fauſto Theodoro, & poëta Marco, ſanctiſſimi patris noſtri Benedicti diſcipulis. Patet in Remigio, Alquino, Beda, Rabano, Anshelmo, & multis aliis, qui à parentibus Deo oblati ab ipſis penè cunabulis inter ſtudia ſacratiora ſunt educati. Enimuero, vt de aliis breuitatis intuitu reticeā, Beda venerabilis iam memoratus, ſeptennis Deo oblatus, ac Leolfrido abbati viro Dei ad inſtituendum fuit traditus, qui & tanti ſub cura patris in doctorem fidei orthodoxæ profecit nominatiſſimum. Et ita in ſanctitate, & iuſtitia, nec non diſciplina monaſtica, alij mille profecerunt, vita & doctrina clariſſimi. Qui veluti viri heroici, cùm eſſent ad ſeipſos rigidiſſimi, & omnino mortificati, & in Dei ac proximi dilectione feruentiſſimi; ad Dei gloriam & ſalutiferam multorum ædificationem, necnon nouorum epiſcopatuum fideique roborationem à regibus principibúſque terræ è cœnobiis extracti, eccleſiaſticis dignitatibus præficiebantur inuiti. Et quidem paſſim tam crebrò, vt per totum Occidētem vix vnum crediderim epiſcopatum ſupereſſe, qui ex noſtro ordine aſſumptum, vel vnum ad minus non habuerit epiſcopum, cùm eccleſiæ multo (vt dictum eſt) habuerint complures. Nec mirum videri debet, quòd viciniora epiſcopia pauciores habuiſſe legantur, cùm fundatione ſint recentiora. Ea tamen habuiſſe plęroſque ſed ſcriptorum negligentia, ne dicam diſplicentia, minimè expreſſos crediderim. Quod erga Hugonem epiſcopum noſtrum (cuius gratia hæc ſcribimus) accidiſſe, non ſine iactura experimur. Et ita quoque erga aliarum quarundam diœceſium epiſcopos actum videmus & dolemus, quorum vita & res geſtæ perfunctoriè & diminutæ literis commendatæ ſunt. Hinc & inter ingenuæ exemptæque Miſnenſis eccleſiæ præſules nullus qui ex monaſterio fuiſſet electus, exprimitur: cùm tamen primus illorum venerabilis videlicet Burghardus cum duobus immediatè ſe ſequentibus, religioſiſſimus fuiſſe ex temporum illorum qualitate & more ſit valde probabile. Quod etſi cœnobialis vitæ negauerint æmuli; beatæ memoriæ Gorungum eiuſdem eccleſiæ epiſcopum, virum conuerſatione & doctrina clariſſimum, monachum fuiſſe certè negare nequeunt. Hic etenim ex abbate noſtri cœnobij Putzawigenſis cum votiuo totius cleri conſenſu, dictæ eccleſiæ conſecratus eſt in antiſtitem: quod ex variis ſui pontificatus temporibus conceſſis euidentiſſimè oſtenditur priuilegiis. Idipſum multis aliis noſtri monaſterij tam ſcriptis quàm ſculptis quæ huc vſque extant, luculenter comprobatur indiciis: quandoquidem & ipſe inter alia geſta æterna memoria digna, reliquias ſancti Donati cum precioſis eorum thecis attulit eccleſiæ, clenodia inſuper & alia complura multóſque libros pro eccleſiæ ornamento & ſtudentium vtilitate diſpoſuit. Et in tali tantoque eorum paſtore quod conſpicuum & ſanctiſſimum fuerat, religioſitatem videlicet eius, mundique abrenunciationem ſiue contemptum, occulere & reticere maluere ex inuidentia, quàm pro eius Deique manifeſtare gloria. Quid dicam de beatiſſimo Bennone, de cuius ſanctitate & patrocinio tantundem gloriantur, quem, velint nolint, ex noſtro ordine aſſumptum concedere habent? Qui natione Saxo, ex illuſtri & antiqua comitum de Wollenberg ſtirpe claram duxit originem. Ab infantia penè inter ſacras literas in cœnobio ſancti Michaëlis archangeli in Hildesheim inſtitutus & educatus ſub monachali ſchemate Chriſto militauit ſanctiſſimè. Cuius deniq; vitam geſtaq;, ob inſtantē illius canonizationē, plenius per Saxoniā colligenda, per epiſcopum eiuſdem eccleſię totumq; capitulū nuper miſſi fuere duo ex eis viri ſpectabiles & eruditi, dominus Decanus videlicet, Ioan. Henigen,

ſacræ

ſacræ Theoſophiæ doctor præſtans,& Hieronymus Emſer,pontificij iuris candidatus, & poëta oratorque inſignis, qui luſtratis multorum archiuis & antiquitatibus monaſteriorum, tandem memoratum ad ſancti Michaëlis peruenere monaſterium, in quo beatus Benno fuerat monachus: vbi & inter alia præclara ſanctæ eius conuerſationis indicia, ſyngrapham quoque profeſſionis eius quam voto emiſſo ſuper altare poſuerat, reperierunt. Proinde cum gaudio ad propria remeantes, quæ audierant & viderant, fratribus concanonicis ad Dei gloriam annunciauerunt & populo. Verùm ne comperta temporum mutabilitate perirent; alter eorum, ipſe videlicet Hieronymus, vir eruditus & diſertus, calamo perpetuare curauit: comperta(inquam)& explorata in vnum volumen congerens pulcherrimum & prolixum de vita ipſius ſancti, ad ducem Georgium Saxoniæ & Miſnæ marchionem, legendam contexendo; qui & ſuperioribus annis pro canonizatione eiuſdem Bennonis ad Iulium ſecundum papam cētimetrum depromſerat terſiſſimum. Porrò beatus Benno claruit temporibus Henrici quarti,id eſt,anno dominicæ incarnationis M L.

Prædictos itaque beatæ recordationis viros Miſnenſis eccleſia ex noſtro ad minus habuit ordine præſules, licet plures fuiſſe, quemadmodum & noſtræ & aliarum eccleſiarum, probabile ſit plurimùm. Quapropter eccleſiis quæ eiuſmodi religioſos meruere habere paſtores, congratulandum eſt, non indignandum: quod dicimus propter coſmophilos clauſtralium ſycophantas & æmulos, quos penes monaſtica vileſcit auctoritas: quaſi inglorium & ignominioſum fuerit, per mundi contemptum in angelica puritate, ſub benedicta ſiue cucullata in cœnobio veſte altiſſimo militaſſe: ignorantes, quòd in plenaria mundi abrenunciatione & proprij arbitrij abdicatione perfectiſſima Chriſti conſiſtat imitatio, quodque humilitate perueniatur ad regnum, ſimplicitate penetretur cœlum. Sancti itaque viri cùm eſſent humiles & deſpecti in oculis ſuis, & toto Dei in amore arderent affectu, omnem mundi pompam pro nihilo habentes,cunctaque terrena ac tranſitoria pro æterna & manſura gloria relinquentes,pericula & occaſiones peccaminum declinantes,ad tranquilla & quieta cœnobiorum præſidia confugientes, diuinis ſe totaliter & mente & habitu mancipauerunt obſequiis;malentes abiecti eſſe in domo Dei,quàm habitare in regum palatiis, ſecretum cellæ & pacem ſolitudinis præferentes auro & gemmis, & cunctis mundi deliciis, ſcientes cum diuo & mellifluo Bernhardo, quòd in Paradiſo clauſtrali homo viuit purius,quieſcit ſecurius, incedit cautius;cadit rarius, reſurgit velocius; irroratur frequentius, contemplatur limpidius,moritur confidentius, atque in æterna beatitudine præmiatur copioſius. Sancti itaque viri memorata ſumma religioſæ vitæ priuilegia & prærogatiua excellentiſſima propenſius trutinantes non modò mediocres, verùm & vtriuſque ſexus ſtatusque homines nobiliſſimi,ſpretis ſeculi rebus,relictis notis & amicis, florentem mundum mentis deſpectu calcauerunt, & iugum pro Chriſti amore ſubiere monaſticum: & in tanto quidem feruore & numero, vt in nullo alio ordine viros tot ſanctos & illuſtres à ſummo rerum faſtigio, à papa videlicet & imperatore vſque ad æditυum, quot in noſtro ordine effulſere, inuenire ſit facile. Cuius rei teſtis eſt Ioannnes papa eius nominis X X I I, qui induſtria ſua ſtudioſa in annalibus ſuorum reperit anteceſſorum, in ordine noſtro Benedictino fuiſſe pontifices ſummos X X I I I I,cardinales C L X X X I I I,archiepiſcopos & epiſcopos M C C C C L X I I I I,abbates inſignes quindecim M. Verùm prænarratos Romanæ pontifices eccleſiæ ſummos, non canonizatos eſſe omnes, credo latere neminem. Ipſi etenim aliàs quemadmodum ſancti Petri ſucceſſores, Romanis inſeruntur hiſtoriis. Secus de epiſcopis & abbatibus inſignibus, quos idem collegerat omnes ſanctos & canonizatos nemo ambigit. Non equidem alij quàm ſancti Romanæ eccleſiæ, in quibus ſanctorum continetur catalogus, ſolent inſcribi annalibus. Multi ſiquidem & noſtra tempeſtate noſtri ordinis & epiſcopi & abbates defuncti ſunt, & defunguntur: de quibus (vt dicitur) nihil ad Romanos, quia eorum pro canonizatione auri pondera recipere nequiuere. Quorum attamen in vitæ libro triumphantis eccleſiæ inſerta haud diffidimus nomina. Dicta autem ſunt ſuprà narrata copioſius, Dei ad honorem & noſtri ordinis præconium, occaſione beatæ memoriæ Hugonis huius ſacroſanctæ Citizenſis eccleſiæ antiſtitis primi, quem (vt ſuprà fati ſumus) plærique noſtri or-

dinis aſſerunt fuiſſe profeſſum: quorum quidem aſſertio ex prælibatis aliiſue ſynchronorum ſuorum præſulum coniecturis probabilis videtur complurimum. Idcirco etſi in præmiſſis me ambigere aſſeuerauerim; attamen illis qui eum ipſum monachum fuiſſe tradunt, plus quam negantibus aſſentio. Sufficiant itaque præmiſſa ad legentium vtilitatem congeſta: tandem ad epiſcopum noſtrum Hugonem redeuntes, cœptam perſequamur hiſtoriam.

HVgo itaque memorabilis ac reuerendiſſimus ſanctæ Citzenſis eccleſiæ præſul primus, velut paſtor optimus & doctus paterfamilias, nouam eccleſiæ commiſſæ plantationem ſancta conuerſatione & cœleſti doctrina iugiter rigando corroborare ſatagebat. Clerum quoque adunatum nouellumque, canonicam iuxta traditionem viuere honeſtè & piè edocuit, & cætera quæ ad diuinum cultum & eccleſiaſticum pertinent ornatum ac ſtatum, ſolicitius ordinauit & diſpoſuit, populum denique gregis ſui Chriſtiana adhuc aliquantiſper religione rudem & groſſum prædicatione aſſidua & verbo & exemplo illuminare & perficere curauit. Sicque pacificè & laudabiliter cum ingenti eccleſiæ ſuæ prouentu vſque poſt fundatoris magni & inuictiſſimi Ottonis mortem præfuit, cuius poſt obitum aduerſitates & perſequutiones cum toto clero & grege ſibi cõmiſſo perpeſſus eſt: quandoquidem regnãte Ottone ſecũdo qui cœpit circa CHRISTI DCCCCLXXIIII, eccleſia hæc Citzenſis ab exercitu Bohemorum Dedi duce capta & deprædata fuit, & paſtor eius memoratus Hugo cum omni clero & ciuitatis populo inde fugatus eſt & expulſus. Eodem quoque rerum turbine eccleſia Miſnenſis percellitur & vaſtatur, & ſpectabilis vir Folcoldus epiſcopus eius ſecundus diminutus, ad Willigiſum archiepiſcopum Moguntinum declinauit: à quo & honorificè ſuſceptus fuit. Dithmarus tamen, Merſeburgenſis eccleſiæ præſul quartus, & hiſtoricus inſignis ſcribit, prædictam vaſtationem per Bolezlaum ducem Bohemorum & eius exercitum eſſe patratam. Porrò de dicta vaſtatione in annalibus Magdeburgenſis eccleſiæ ita legitur. Eodem tempore, id eſt Ottonis ſecundi, ab Bohemorum exercitu capta & deſolata eſt Citzenſis eccleſia, Hugone primo tunc epiſcopo cum omni ciuitatis illius populo ignominioſè inde fugato: quo etiam tempore Miſconi dux Sclauorum Hammeburg cepit & ſuccendit. Cæterum quo anno epiſcopus noſter præfatus Hugo ad eccleſiam ſuam redierit, quoúe obierit, exploratum non habeo. Conſtat tamen eum migraſſe è ſeculo, beato Adelberto metropolitano ſuo adhuc viuente, qui vtique ei ſucceſſorem ſequentem ordinauit Fredericum. Adelbertus autem archiepiſcopus memoratus diem obiit anno domini DCCCCLXXX.

De quibuſdam euentibus, temporibus Hugonis epiſcopi.

Primo anno regiminis eius, qui eſt Domini (vt dictum eſt) nongenteſimus ſexageſimus octauus, Ioannes pontifex à præfecto vrbis Romæ captus, & aliquot dies in carcere cuſtoditus, in exilium tandem in Campaniam mittitur.

Anno Hugonis ſecundo, Ioannes papa factus Ottonis auxilio Romam victor ingreditur, & diuerſæ factionis principes grauiter punit. Eodem anno Boſo, primus Merſeburgenſis eccleſiæ antiſtes, in patria ſua obiit Bauaria, ſepultus in Merſeburg: cui Giſilarius ſucceſſit. De Boſone plura dicentur infrà ſub Theoderico primo.

Anno Hugonis tertio, Ioannes pontifex ob remunerationem collati in ſe beneficij Ottonem Rufum, Magni Ottonis filium, Auguſtum appellauit: & dictus eſt ille pontifex Ioannes XII, aliàs Ioannes XIII: qui & ipſe anno domini DCCCCXXXV Ottonem Magnum Romæ coronauit, vt aliqui ſcribunt: licet tandẽ propter ſcandaloſam & inemendabilem vitam inſtinctu Romani cleri, anno Domini DCCCCXLII depoſitus ſit. Otto Magnus ex Adelheide vxore ſua ſecunda duos ſuſcepit liberos, Ottonem regni ſucceſſorem & Wilhelmum archiepiſcopum Moguntinum. Hic eſt Wilhelmus ille, cui pater Otto poſt mortem ducis Burghardi, qui ab Hungaris interfectus ſine liberis obierat; dedit totam Thuringiam & Haſſiam cum pleno iure & dominio ad honorem Dei & ſancti Martini Moguntinenſis eccleſiæ patroni.

Qui

Qui intrans dictas terras in poſſeſſionem ſuſcepit, & Erphordiam tunc apertam muro cinxit. Hoc mihi videtur verum, quantum ad iuriſdictionem ſpiritualem, & fortaſſis etiam ad aliquanta temporalia bona. Nam ipſa Haſſia ab illo tempore vſque in præſens tempus ſemper habuit in temporalibus dominum, qui ſe huius terræ principem & Lantgrauium Haſſiæ ſcripſit.

Anno Hugonis epiſcopi quinto, Ioannes papa moritur: cui Benedictus v ſucceſſit. Eodem anno qui eſt Domini DCCCCLXXIIII, Otto primus, plenus virtute, ſpiritum Deo reddidit, nonis Maij, feria quarta ante Pentecoſten, cuius vitam glorioſam Widikindus monachus conſcripſit Corbeienſis. Obiit itaque in Saxonia, in loco qui dicitur Mimeleue, & non Viennæ in Gallia, vt Italici ſcribunt hiſtorici, & nonnulli alij erranter.

FRedericus ſecundus Citzenſis eccleſiæ epiſcopus, conſecratus per Adelbertum metropolitanum ſuum Hugoni ſucceſſit circa annum Domini DCCCCLXXX, Ottonis ſecundi temporibus, vir multarum virtutum & præclaræ vitæ. Hic denique vnus eſt ex vicinioribus epiſcopis quibus Hiſilarius Magdeburgenſis archiepiſcopus, ſucceſſor Adelberti, non paſtor ſed mercenarius, bona eccleſiæ Merſeburgenſis cui antea præſederat (eam deſtruere cupiens) dilapidando dedit: quæ tamen poſtea malè oblata ſucceſſor eius Hildewardus (vt infrà dicetur) ex integro reſtituit. Annos autem regiminis huius epiſcopi, quia præciſè iuuenire non potui; ideo res geſtas ſub eo, illis ordinatè captare nequiui. Hinc eas ipſas paucas quas ex multis referimus, annis dominicæ incarnationis ſimpliciter coaptabimus.

Anno itaque Dominicæ incarnationis DCCCCLXXXI, Adelbertus Magdeburgenſis eccleſiæ primus archipræſul, & Germaniæ primas obiit in Domino. Cui Othricus diſcipulus eius habitu & conuerſatione monachus ſucceſſit, qui tamen ob breuitatem temporis inter archiepiſcopos à plęriſque non ponitur. Nam electus dum Romam tenderet, in via naturæ conceſſit: cui Giſilarius promotione Ottonis ſecundi ſucceſſit. Hic antea fuit epiſcopus Merſeburgenſis, factus autem archiepiſcopus actu habitum epiſcopatum retinuit Merſeburgenſem. Aſt quoniam ex integro licenter & commodè retinere non valuit; (necdum quippe ambitio iſta vel potius abuſio exorta in eccleſia & permiſſa fuerat, vt vnus paſtor & vnus epiſcopus pluribus præeſſet epiſcopiis) ipſum deſtruere & diſſipare cœpit, bona illius vicinioribus diſpertiendo eccleſiis. Enimuero quædam Miſnenſi epiſcopo, plæraque noſtro de quo loquimur Friderico, aliquanta Halberſtatenſi contulit. Maiora autem bona, vt caſtella & oppida, ſibi retinuit, & dictum epiſcopatum ita demolitum in monaſterium qualecunque commutauit, ponens ibi abbatem cum monachis ex cœnobio ſancti Ioannis Baptiſtæ prope Magdeburg aſſumptos. Manſitque illa deſtructio vſque ad tempora Henrici ſecundi, qui ex magna deuotione quam ad ſanctum habuit Laurentium, ipſum reſtaurauit bona alienata reducendo. Sua quippe induſtria & bonitate à prædictis epiſcopis, vt malè donata reſtituerent, obtinuit. Quin & ipſe regali munificentia plurima adiecit, & priuilegiis communiuit. Quapropter in eadem eccleſia Merſeburg. ceu fundator ſecundus veneratur & colitur. Primus quippe illius fundator fuit (vt ſuprà dictum eſt) Otto primus.

Anno Domini DCCCCLXXXII, Otto II periculoſum bellum habuit in Calabria multis ſuorum occiſis, & ipſe vix euaſit. Iſtis temporibus Ridagus & Guntherus marchiones Miſnenſes clari habentur.

Anno Domini DCCCCLXXXIII, Otto imperator Romæ diem obiit, & in baſilica ſancti Petri honorificè ſepelitur: cui filius Otto tertius ſucceſſit in regno. Eckhardus marchio, filius Guntheri præfati, ob virtutes & ſtrenuitatem in curia Ottonis ſecundi magnus & potens fuit, qui etiam Ottoni tertio æquè gratiſſimus fuit & acceptus. Notandum tamen venit, quòd ex ſtirpe dictorum marchionum non prodierunt nec exorti ſunt marchiones Miſnenſes, qui modò ſub titulo ducum Saxoniæ & comitum prouincialium Thuringiæ terris his principantur, ſed ex proſapia comitum Saxoniæ de Wittin & Brene originem ducunt: quorum primus marchio Miſnenſis factus eſt Conradus, filius Thimonis comitis de Wittin, fundator monaſterij Montis ſereni. De quo ſuo loco latius diſſeremus,

cùm ad tempora Lotharij ſecundi qui ei marchionatum contulerat, perueneri mus.

Anno ſuprà dicto DCCCCLXXXIII, Henricus dux Baioariæ, frater Ottonis magni, defuncto nepote Ottone ſecundo, inuaſit regnum, ſed à principibus reprobatus eſt.

HVgo tertius Cizenſis eccleſiæ præſul, eius nominis ſecundus, ordinatus per Giſilarium metropolitanum, Friderico defuncto ſucceſſit. De quo nil reperi, niſi quòd Ottonem tertium imperatorem ad Citzenſem venientem vrbem magnificè & ſplendidè ſuſceperit. Ita quippe in annalibus Magdeburgenſis eccleſiæ, aliiſque vetuſtis Saxoniæ Chronicis annotatum comperi. Cæſar ad Citicenſem perueniens vrbem, à ſecundo Hugone eiuſdem ſedis prouiſore tertio, vt decuit imperatori, ſuſcipitur: indeq; recto itinere ad Miſnenſem tendens ciuitatem, à venerabili Ægidio epiſcopo, & Eckhardo marchione qui apud eum inter præcipuos habebatur, honorificè accipitur.

De euentibus quibuſdam illorum temporum.

Anno Domini DCCCCXCII, Hugo epiſcopus iſte cum Willigiſo Moguntinenſis, & Giſilario Magdeburgenſis eccleſiarum archiepiſcopis interfuit ſolennitati dedicationis eccleſiæ Halberſtatenſis.

Anno Domini DCCCCXCIII, Volcoldus celeberrimæ recordationis Miſnenſis epiſcopus diem obiit, cui Eido ſuprà narratus ſucceſſit. Otto tertius qui tunc rerum potiebatur, fuit vir in armis exercitatus, inſuper deuotiſſimus ac pientiſſimus in Deum & homines extitit: quandoquidem totam ſæpe hebdomadam præter quintam feriam ieiunabat, eleemoſynas largiſſimas dabat. Nullus denique largior & clementior eo. Hic zelo Dei motus Giſilarium archiepiſcopum, eò quòd duas ſuprà memoratas teneret parochias, in ſynodo Romana iudiciali ſententia ab officio ſuſpendi, ac per internuncios ab Apoſtolico miſſos eundem illò vocari & comparere præcepit. Verùm interim Giſilarius paralyſi perculſus comparere nequiuit, ſed dictas parochias in finem retinuit. O ſi noſtro hoc muliebri tempore Otto ille Chriſtianiſſimus viueret imperator, & in eccleſia Chriſti monſtrum hoc tricorporeum cerneret, dubio procul omni molimine in eius inſurgeret exterminium! Qui cùm quondam ſuſtinere æquanimiter non poterat, vnum duobus præeſſe epiſcopatib⁹ etiam vicinis, & eiuſdem penè diœceſis: quomodo vnum tribus, & quidem maximis & opulentiſſimis præſidere pateretur archiepiſcopiis. Sed de hoc in ſequentibus etiam alia plura dicentur. Nunc ad cœptam hiſtoriam ſtylum reuocemus.

Anno Dominicæ natiuitatis MII, Otto tertius, piiſſimus, & optimus imperator, obiit VIII calend. Februarij, cui Henricus ſucceſſit. De dictis Ottonibus exiit prouerbium vulgatum: *Otto poſt Otto, regnauit tertius Otto.* Ottone tertio defuncto, vel (vt alij volunt) eo adhuc viuente & annuente in extremis ſuis, quatenus diutius apud Germanos ſumma poteſtas remaneret, & in futurum non per ſanguinis ſucceſſionem duceretur, ſed ille cæteris præeſſet qui virtute & dignitate cunctis præſtaret, Gregorius quintus ſanctionem retulit de imperatore deligendo, anno prædicto MII. Data etiam tum eſt auctoritas deligendi Romanum Cæſarem ſeptem Germaniæ pincipibus, archiepiſcopo Moguntino, archiepiſcopo Treuerenſi Galliæ, archiepiſcopo Colonienſi Italiæ nomine, item comiti palatino Rheni qui dapifer, duci Saxoniæ qui enſifer, marchioni Brandēburgenſi qui camerarius, & Bohemiæ regi, tunc duci qui pincerna imperij habeatur & exiſtat. Primus itaq; ab eis electus imperator fuit Henricus dux Baioariæ, qui dictus eſt ſecundus & ſanctus, de quo infrà latius. Notandum tamen, quòd (vt præmiſſum eſt) electus, mox Cæſar & Romanorum rex appellatur, tum demum imperator & Auguſtus, ſi eum Romanus pontifex confirmaſſet.

Egkhardus marchio Miſnenſis ſuprà dictus defuncto Ottone vſurpare nitebatur regnum, feſtinabatque eligi: ſed à principibus fuit reprobatus, eodémque anno Poledi occiſus.

Anno Domini MIII, Giſilarius archiepiſcopus Magdeburgenſis diem obiit, cui Dageno ſucceſſit, monachus habitu & cōuerſatione, amiciſſimus ſancto Guolfgango Ratiſponenſi epiſcopo, qui & ipſe obiit in domino, antea tamen anno decimo, qui fuit Domini DCCCCXCIIII.

Vdo

Vdo infelix ille archiepiſcopus, cuius horribilem & ſtupendam hiſtoriam paſſim magni in ſuis Chronicis retexunt auctores, quòd non fuerit prænarratæ Magdeburgenſis eccleſiæ archipræſul vnquam, ex præmiſſis euidentiſſimè liquet. Quandoquidem cùm ipſi fingunt ipſum Vdonem ſub Ottone tertio dictæ præfuiſſe eccleſiæ, & cum abbatiſſa Ciſtercienſis ordinis quadam inceſtuoſè & lubricè aliquandiu vixiſſe peccaſſeque, & ei more ſolito cum eadem dormienti vt reſipiſceret, voce cælitus lapſa dictum, *Ceſſa de ludo, ſatis luſiſti Vdo.* Sed nec ſic emendatum, citatum terribili iudicio noctu in eccleſia maiori ad tribunal diuinum, accuſantibus eum patronis eccleſię, ſententia mortis perpetuæ damnatum eſſe. Sed ea vera an ſint geſta quæ de illo Vdone narrantur, parum ſollicitor. Id tamen confidenter aſſero, dictum Vdonem tertij Ottonis temporibus neutiquam fuiſſe Parthenopolitanum archipræſulem, multominus autem ante eum vel poſt, cùm eius nominis nullus illi eccleſiæ vnquam præſederit epiſcopus. Sed nec id quidẽ temporis ratio, vt patet calculanti, ſuſtinet. Enimuero cùm ipſe Giſilarius, præfatus dictæ Magdeburgenſis eccleſiæ archipræſul ſecundus, ſub Ottone ſecundo per annos IX, & pòſt omni tempore Ottonis tertij & vltrà vſque ad initium regni Henrici ſecundi in archiepiſcopatu vixerit, eoque mortuo Dagono ſucceſſerit; ſtare non poteſt, vt dictis temporibus ipſe Vdo aut quiuis alter fuerit archiepiſcopus. Reddit & Vdonis hiſtoriam valde ſuſpectam fictamque, quod in ea carnali affectu dicitur abbatiſſam quandam ordinis amaſſe Ciſtercienſium: ille cùm ordo anno Domini MCXCIX longè pòſt inſtitutus & fundatus fuerit. Propter hæc itaque & ſimilia dicta hiſtoria eadem facilitate contemnitur, qua aſſeritur. Et licet nonnulli non archiepiſcopum ſed præpoſitum eius eccleſiæ fuiſſe autument, qui tamen nec ſic approbantur propter abbatiſſam Ciſtercienſem, & quia omnes ipſam ponentes non prępoſitũ ſed archiepiſcopum Vdonẽ fuiſſe commemorant. Hæc amore veritatis proſequutus ſum longius, ſciens me mythophilorum incurſurum odium qui malunt Iberas nænias, id eſt fabulas, quàm veritatem hiſtoriarum amplecti. Per hæc tamen non aſſero, relationem de Vdone prorſus explodendam & abiiciendam, ſed tanquam pro magna ſui parte falſam & mendoſam, dubiam & ſuſpectam, hiſtoriis non inſerendam oſtendo. Enimuero quantum lux à tenebris, & verum à falſo ſeu ficto; tantum inter ſe hiſtoria & fabula differunt. Hiſtoria quippe veritati ſubnixa eſt omnis. Quæ ſi figmenta nugasq; admiſerit, iã non hiſtoria dicetur ſed fabula. Eſt.n. hiſtoria (vt Tullius inquit) teſtis temporum, lux veritatis, magiſtra vitæ, nuncia vetuſtatis, homines ad virtutes inflammans, deterrens à vitiis, de quia & infrà dicentur aliqua.

HIldewardus quartus Citzenſis eccleſiæ præſul, Hugoni tertio epiſcopo ſuccedens, multis annis laudabiliter præfuiſſę legitur. Ordinatus autem fuit per Giſilarium archipræſulem ſuum. Fuit itaque iſte venerabilis pater ingens amator cleri, ſaluti commiſſi gregis vigilanter inſiſtens, multa temporibus ſuis bona faciens & conſtituens, pauperum pater & egenorum conſolator pientiſſimus ſemper exiſtens. Hic eſt denique mitiſſimus ille Hildewardus, qui (vt ſuprà fatus ſum) bonis verbis per imperatorem Henricum ſecundum, & Dagenonem archiepiſcopum Magdeburgenſem inductus, libens reſtituit eccleſiæ Merſeburgenſi, & diuo Laurentio quæ ex deſtructoria diuiſione Giſilarij, & temeraria donatione duobus cum ſuis anteceſſoribus poſſederat. Quo tempore & Ægido ſanctæ memoriæ, præſul eccleſiæ Miſnenſis per eundem imperatorem blandè ſolicitatꝰ, paria reſtituit Giſilaria dona. Henricus exin eccleſiam Merſeburgenſem continuè inſtaurare cœpit cum auxilio & cõſilio archiepiſcopi Dagenonis, qui ipſi eccleſiæ Wigbertum capellanum ipſius imperatoris in epiſcopum præfecit & conſecrauit.

Anno Dominicæ natiuitatis MXII, Dageno archiepiſcopus, vir vita & religione clariſſimus obiit, cui Walthardus beati Adelberti diſcipulus ſucceſſit. Sed poſt VII hebdomadas & ipſe naturæ conceſſit, cui Gero ſurrogatur. Eodem anno eccleſia ſepulchri domini noſtri ab infidelibus deſolatur.

Anno Domini MXIII, Pannones, qui & Auares & Vngari dicuntur, Chriſtianam religionem publicè receperunt. Henricus quippe rex ſororẽ ſuam Giſilam Deo deuotiſſimam Stephano regi eorum in coniugem dedit: qua occaſione ipſe rex baptizatur, & tota ipſa gens ad Chriſtum conuertitur.

Digitized by Google

Anno domini M X I I I I, Henricus rex per Benedictum octauum coronatur. Coronatus autem ipſum Benedictum papam ſecum duxit in Franciam, venitque Babenbergam, vbi in ſancta nocte Paſchæ primam lectionem in matutinis patriacha Aquileienſis, ſecundam archiepiſcopus Rauennenſis, tertiam papa per ſe. Tunc præfatus papa, præſentibus L X X I I epiſcopis & principibus aliis, dedit eccleſię Babenbergenſi priuilegium libertatis. Eccleſiam quippe Babenbergenſem ſiue epiſcopatum memoratus Henricus ſanctus cum ſua coniuge Cunigunda fundarat. Cauſa fuit, quòd ſciebant ſe non habituros hæredem, eò quòd vterque virgo permanſit. Deum omnium bonorum largitorem elegerunt hæredem, fundantes dictum epiſcopatum in honore ſancti Petri & Georgij martyris, locumque prædiorum copiis & omni ornatu decorauit, & Ewerhardum in primum præfecerunt epiſcopum. Fundauit & idem Henricus ibidem monaſterium ordinis ſancti Benedicti in monte, cuius eccleſiam dictus Eberhardus epiſcopus primus ordinationis ſuæ anno X I I I, dominicæ autem natiuitatis M X X I, in honore ſancti archangeli Michaelis dedicauit, præſentibus Aribo Moguntinenſi & Piligrino Colonienſi archiepiſcopis, & aliis. Iacta autem fuere prima fundamenta cœnobij, anno Domini M X V, primus cuius abbas dictus eſt Rato vir ſanctus.

Henricus inſuper imperator & alios plures epiſcopatus reſtaurauit, & magnificè dotauit, vt Argentinenſem, Merſeburgenſem, Hildeſemēſem quem ſpeciali deuotione dilexit, tanquam in eo educatus. Cui & ſanctum Godehardum poſt reſtaurationem & reformationem eius licet renitentem præfecit, qui primò Althahenſis cœnobij in Baioaria fuit monachus, pòſt abbas Hersfeldenſis, & inde aſſumptus per Henricum imperatorem poſt obitum ſancti Bernwardi factus eſt epiſcopus dictæ eccleſiæ X I I I I.

Henricus imperator iam confirmatus regno, venit in Baioariam, ibique Henrico, pronepoti Caroli Magni, ac fratri Cunigundæ ſuæ conthoralis virginis, in feſtiuitate ſancti Benedicti cum omni applauſu cumque haſta ſignifera ducatum dedit Bauariæ. Henricus iſte primus appellatur ab hiſtoricis Italicis. Ipſe tamen ſemet ſecundum aſſerit, vt ſyngrapha ſua quæ Babenbergæ extat, clarè indicat. Primus equidem Henricus fuit pater Ottonis Magni. Hic quia Romæ coronatus non fuit, ab Italis non numeratur, & ita cum Conradis & Lothariis faciunt. Noſtrates autem hiſtoriographi Henricum memoratum Ottonis Magni patrem primum ponunt, quia in Germania ſtrenuè & optimè imperauit. Et ita de aliis. plures equidem venirent reiiciendi, ſi ſolum imperij corona inſigniti poni deberent, etiam fortiſſimi & laudatiſſimi Cæſares ſiue Romanorum reges. Quod quàm abſurdum foret & indignum; nemo ſapiens perpendere nequit: cùm neque noſter Maximilianus ſereniſſimus & inuictiſſimus Cæſar vnquam Romæ coronatus, Imperator & Auguſtus appellatus ſit, tametſi eiuſmodi (ſi præclara & fortia quæ ſtrenuiſſimè peregit, facinora exactius librentur) in veritate habeatur. Non enim minora quàm multi imperatorum ſui regni temporibus domi ac militię patrauit opera. Quare & hoc anno quo & iſta ſcribimus, domini videlicet M D X V I I I, ſummus pontifex Leo decimus illi per legatum ſuum, cardinalem ſancti Sixti, in diæta regni conuentuque principum in Auguſta vrbe Vindelicorum infulam enſemque aureum dono dedit: per ea dona ipſum Cæſarem vnà cum principibus ad expeditionem bellicam contra Turcas qui tunc graſſabantur, animare geſtiens. Ob eam quippe rem Leo papa dictum cardinalem ad Germaniam direxerat, vt principes contra Turcas incitaret. Verùm de hoc & in ſequentibus, cùm ad eum annum peruenerimus latius, & cæteris tunc geſtis tractabimus.

Anno Domini M X V, Eigido tertius Miſnenſis eccleſiæ epiſcopus moritur, vir omni ſanctimonia ac virtute conſpicuus, cui Ediwardus ſucceſſit.

Anno Domini M X V I I I, Dithmarus Merſeburgenſis eccleſiæ epiſcopus quartus, genere & moribus clariſſimus, & præclarus hiſtoriographus, filius Sifridi comitis, obiit: cui Bruno ſucceſſit quouis honore dignus.

Anno Domini M X X I I, Gero archiepiſcopus noſter Magdeburgenſis obiit, cui Hunfridus ſucceſſit.

Anno Domini M X X I I I, Eduardus Miſnenſis epiſcopus quart⁹ obiit, cui Wiper-

tus vir eruditus ſucceſſit, ſed vno tantùm præfuit anno, & ſucceſſit Theodericus.

Anno Domini MXXIIII, indictione ſeptima, Heinricus ſanctus & glorioſus imperator migrauit à ſeculo, virgo in æuum cum ſua ſponſa Cunigunde permanens: cui Cunradus Salicus dictus ſecundus ſucceſſit, anno Domini MXXV, ſecundum quoſdam verò MXXVII, qui ſcribunt imperium tum vacaſſe biennio. Hic ex parte patris à Conrado Wormatienſi duce proſapiam ducens, ex parte matris à regibus Gallorum & Carolorum originem traxit. Vxor eius Giſila de antiqua Carolorum progenie orta. Conradus itaque electus rexit annis quindecim. Coronatus eſt autem Romæ ſolenni apparatu à Ioanne viceſimo, fuitque eccleſiæ catholicæ plurimùm fidelis, inſuper in calamitoſos clemens & largus, in bello fortis & ſtrenuus, conſilio promptus cautusque, ac iuriſperitia admodum florens. Cuius deuotio erga Deum ſuperosque dilectio feruens in rebus patet celeberrimis, quas & perfecit geſſitque magnificè. Inter alia ſiquidem opera pietatis, eccleſiam Nuenburgenſem à quibuſdam traditur fundaſſe inſignem & opimatiſſimam. Epiſcopatum quoque Nemetenſem ſiue Spirenſem inchoauit, ſed morte præuentus filio ſuo Heinrico tertio conſummandum reliquit: vbi etiam ſepulturam imperatorum voluit eſſe perpetuam. Item montanum & fortiſſimum caſtrum ſuum Lintpurg dictum mutauit in monaſterium ordinis noſtri, & ditauit magnificè, anno regni ſui primo.

Hillewardus itaque epiſcopus noſter vſque ad hæc tempora Conradi vitam laudabilem duxit. Interfuit ſynodo Francofordienſi, quam Aribo Moguntinus aggregauit archiepiſcopus viginti trium epiſcoporum, præſente dicto imperatore in cauſa eccleſiæ Hildeshemenſis, cui tunc præerat ſanctus Godehardus. Erat & præſens Bruno Merſeburgenſis epiſcopus cum aliis.

Hillewardus denique epiſcopus ordinauit & conſecrauit eccleſiæ Magdeburgenſis Hunifridum archiepiſcopum. Quo etiam tempore ſedes eccleſię Citzenſis cum titulo tranſlata in Nuenburg: cuius cauſam ignorans admiror. Cùm enim à digniore conſueuit fieri denominatio, antiquitas autem dignior ſit quàm nouitas, iuxta illud iuridicum, *Qui prior eſt tempore, potior eſt iure*; eccleſia autem Citzenſis multò prior cùm ſit fundationis tempore; meritò prioritate & ſua antiquitate tituli dignitati perpetim venerari debuiſſet. Miror ergo, cur ei hæc dignitas per tituli ſit ablata tranſlationem, & Nuenburgenſi attributus, vt nunc paſſim communiterque Nuenburgenſis, rarò verò aut nunquam Citzenſis appelletur epiſcopus: licet ipſa curia epiſcopalis hactenus apud matrem Citzenſem durauit etiam cum reſidentia, & quorum ipſa viuentium fruitur cohabitatione, illa mortuorum ſepultura gaudet. Quemadmodum enim titulus, ita & ſepultura illuc eſt tranſlata: tametſi non adeouſque. Quia cùm ſit libera, plærique maluere præſulum in matrica Citzenſi quàm filiali Nuenburgenſi quieſcere eccleſia. Huius itaque mutationis cauſam eatenus aliam inuenire haud potui, quàm (vt reor eſſe factum) quòd eccleſia Nuenburgenſis ſitu amœnior, diuitiis craſſior, rebus opulentior, beneficiis copioſior, clero numeroſior, cantu clamoſior, potu delicatior, & emporio ſiue annuis famigeratior celebriorque ſit nundinis; & eas ob res matri filia, iunior ſeniori prælata, illa dignitate adornata fuerit. Non tamen idcirco prior vel glorioſior, imò vt & minor & poſterior, ita & obſcurior cenſeri debet. Plures equidem habuit fundatores, & hos quidem comites, vt eſt in præſens cernere in eccleſia eadem in imaginibus cælatis comitum, qui fundatores fuiſſe inſcriptione clypeorum demonſtrantur. Cæterùm principales an fuerint, aut certè cooperatores, me ignorare fateor. Præter eos namque, & quidem præſtantiores dictæ eccleſiæ fundatores, in hiſtoriis ſat antiquis ſolidisque ſcrutinio iugi & lectione, fuiſſe & alios tres comperi; Conradum videlicet imperatorem ſupra memoratum, Eckhardum (quem alij Eckenbertum nominant) Landtgrauium Thuringiæ, & marchionem de Landesberg, caſtri Eckersberg, & ſancti Georgij monaſterij fundatorem, atque Sighardum comitem de Kerſſesberg, quem in vetuſto monaſterij volumine Iorgenthal quodam fundatorem eccleſiæ fuiſſe Nuenburgenſis me legiſſe memini.

Iiſdem temporibus fuit quidam baro dictus Luduicus cum barba, qui ſuprà

dictæ Giſilæ imperatricis conſanguineus exiſtens, bellorum aſſiduitate & rabie depaupertatus fuerat. Hic inſtantia dictæ Giſilæ per Bardonē archiepiſcopum Moguntinum noſtri ordinis aſſumptus, vicedominus Thuringiæ conſtituitur. Qui optimè & pacificè aliquot per annos commiſſam regens prouinciam, paulatimque potentia, diuitiis pariter, creſcens, caſtella & prædia ad ſe emit varia, plurimamque ita ſucceſſiuè Thuringiæ partem acquiſiuit, eamque caſtris munitiſſimis conſtructis in montibus roborauit, præſertim Nuendorff, Schowinburg. Propterea Conradus rex ipſum Ludwicum comitem fecit, Thuringiæ & Haſſiæ dominum, arma ei conferens antiqua, quæ antea fuerant Burghardi ducis Doringiæ & Haſſiæ ab Hungaris inter bellandum occiſi.

Ludwicus cum barba genuit Ludwicum cognomento Saltatorem, ſecundum comitem Doringiæ, qui natus eſt ei anno Domini MXL, de quo infrà, cùm ad annos eius viriles peruenerimus, dicentur plura.

Anno Domini MXXXIX, Conradus dictus Spirenſis obijt: cui Henricus filius ſucceſſit, eius nominis tertius: de quo hiſtorici mira fabulantur Italici, vtpote Gotfridus Viterbienſis, Martirius, Vincentius quoque Gallus, Iacobus de voragine, & ipſe Antonius, & conſimiles, qui ipſum Henricum non filium ſed generum Conradi contendunt, patremque eius Lupoldum comitem de Cala fuiſſe; quem ob fractum fœdus pacis, iram regis pertimuiſſe, et ideo in Hirciniam (quæ & nigra dicitur) ſyluam cum prægnante fugiſſe vxore, & in quodam tugurio velut eremitam delituiſſe; ipſamque ibidem noctu, Conrado rege cauſſa venandi ſuperueniente, filium peperiſſe, voce delapſa ad eum, O imperator, infans qui nunc naſcitur, gener tuus erit & hæres. Quare à rege iuſſum interfici, ſed ſatellitum miſeratione ſeruatum, & clanculo matri reſtitutum, pro eo autem cor leporis, tanquam infantis fuiſſet, regi oſtendiſſe. Et nihilo tamen minus adultum mirificè regis contra nurum generum illius factum, quemadmodum latius in prænarratis legitur hiſtoriographis, ſicque in regno Conrado ſocero ſucceſſiſſe, & in rei huius memoriam eo in loco quo natus eſt, monaſterium inſigne Vrſania dictum conſtructum fuiſſe. Et permulcent eiuſmodi narratione aures legentium, cùm tamen tota mendoſa ſit & conficta, quod liquet potiſſimùm in duobus: primò, quia Henricus ille non gener ſed filius legitimus & naturalis Conradi ex coniuge ſua extitit Giſila: ſecundò, quia longè antè ibidem cœnobium erectum fuerat. Sed nec Vrſania, ſed Hirſaugia ſiue tempe ceruorum dicitur: tametſi memorati rerum ſcriptores tanquam veram poſteris legendam tradiderint. Et ita vnus alteri magiſter erroris fuit: ſeque mutuò fallentes, ſibi inuicem fabulam pro hiſtoria ſubminiſtrauerunt; errorque iſte noſtram adusque ætatem aſſertores habuit ſuos. Apocrypham denique & rem eſſe fabuloſam, & Otto epiſcopus Friſingenſis, & Ioannes Naucleri canonicus Tubingenſis, atque Ioannes Tritemius abbas, præceptor quondam meus, auctores grauiſſim, in ſuis teſtantur Chronicis. Ecce lector ſciens & prudens manum in flammam miſi, ſed hiſtoricæ veritati conſulendum putaui & ratus ſum: ad quam ſi admittitur falſitas, eius vtique vacillabit auctoritas. Sed & de hoc ſatis ſuprà diximus. Nunc ad hiſtoriam proſequendam ſtylum vertamus.

CAdalus natione Longobardus, Citzenſis eccleſiæ epiſcopus quintus, Hillewardo ſuccedens, bene & laudabiliter præfuit. Hic in Chronicis antiquiſſimis Chatalo & Kazzo vel certè per geminatum ſſ ſic Kaſſo nominatur. Interfuit dedicationi eccleſiæ nouæ monaſterij Hirsfeldenſis, & cryptæ eiuſdem. Ad quam ſolennitatem ipſe inuitatus fuit vnà cum Hunoldo, Merſeburgenſi epiſcopo, atque Hunifrido metropolitano eorundem Magdeburgenſi: in hoc conſentiente Bardone Moguntinenſi archiepiſcopo, eius loci diœceſano. Erat & tunc (vt Lampertus dicti cœnobij Hirsfeldenſis monachus & nobilis hiſtoricus refert) præſens per ſe imperator Henricus tertius adhuc adoleſcens, qui cepit (vt infrà latius dicetur) anno noſtræ ſalutis MXL. Hic eſt denique primus, quem Nuenburgenſem epiſcopum legi appellatum; licet & ipſe & ſequentes immediatè complures Citzenſes nuncupentur epiſcopi, potius quàm Nuenburgenſes, in vetuſtis codicibus, quia forſan titulus

culus nouus nec dum vſu vulgatus fuerat & confirmatus. Epiſcopus iſte Caſſo quando cœperit, inuenire non potui. Ordinatus fuit ab ſuprà dicto Hunifrido archiepiſcopo Magdeburgenſi, qui, cùm in cauſa eccleſiæ ſuæ Romam adiiſſet, infirmatus ibidem obiit, anno Domini M X L V, indictione Romanorum X I I I, ſub Henrico tertio, regni eius anno quinto.

De quibuſdam euentibus ſub regimine ipſius Caduli, & primò de imperio Henrici.

Henricus itaque tertius, ſuprà dicti Conradi & Giſilæ filius, cœpit anno Domini M X L, & X V I I annis rexit. Per quem dignitas imperialis, quæ per longum tempus à ſanguine Caroli exulauerat, ad generoſum & antiquum germen Caroli redacta eſt. Quem & ipſi Carolo magno plures aſſimilant: eam ſiquidē morum excellētiam, eam in rebus agendis magnificentiam, eam humilitatem, pietatem, manſuetudinem, affabilitatem, atque in dandis eleemoſynis liberalitatem*. Erat autem ipſe nigro quidem ſed venuſto aſpectu, ſtatura procerus. Nam ab humero & ſurſum eminebat ſuper omnem populum. Ipſe anno Domini M X L I I I I, Agnetem Wilhelmi Pictauienſis principis filiam apud Moguntiam vngi faciens reginam, regalibus ſibi nuptiis in Ingelheim copulauit. Inde infinitam hiſtrionum & ioculatorum multitudinem non ſolum muneribus ſed & cibo potuque vacuam abire permiſit.

EPpo, qui & Eberhardus, Citzenſis eccleſiæ præſul ſextus, Cadalo ſuccedens, cœpit anno dominicæ incarnationis M X L V, & præfuit circa X X X I I I I annos, ordinatus & ipſe ab Hunifrido archiepiſcopo Magdeburgenſi. Fuit hic vir prudens & facundiſſimus, & in exequendis rebus arduis ſtrenuus atque magnificus. Eapropter regibus & principibus terræ, & potiſſimùm Henrico quarto chariſſimus (vt infrà dicetur) fuit & acceptiſſimus. Anno ſecundo epiſcopi Epponis, Henricus tertius anno regni ſui ſexto habita ſynodo ob peſſimum ſchiſma quod tunc eccleſiam ſcindebat, Benedictum, Sylueſtrum, Gregorium, tanquam tria teterrima monſtra abdicare ſe papatu coegit, Syndegerum autem loco eorum Romanum pontificem creauit, Clementem ſecundum appellatum, à quo & imperij anno eodem accepit coronam.

Circa hæc tempora repertum eſt Romæ corpus Pallantis qui fuerat filius Euandri gigantis incorruptum: cuius hiatus vulneris quod habuit in pectore, quatuor pedum & ſemis menſuram habuit. Erat autem ad caput eius lucerna ardens, quæ nec flatu extingui poterat, nec liquore: donec ſubtus flammam cum ſtylo foramine facto introductus aër eſt: ſicque extincta. Hoc corpus erectum altitudinem muri excedebat, cuius tale erat epitaphium:

Filius Euandri Pallas, quem lancea Turni
Militis occidit, morte ſua iacet hîc.

Eo tempore floruit Lantfrancus noſtri ordinis theologus ſummus. Ad cuius eximiam doctrinam conuolauit Anshelmus, vir poſtmodum multa virtute & ſapientia adornatus, qui & ei in prioratu monaſterij Becenſis ſucceſſit, pòſt factus archiepiſcopus Canthuarienſis.

Ex Chronicis Goſekenſis monaſterij.

His temporibus effulſit comes Fridericus fama ferente huius nominis primus, de nobiliſſima antiquorum Saxonum & Francorum proſapia ortus. Huius vxor Agna procerum de Wimare filia quæ genuit ei tres Albertum epiſcopum Bremenſem, Dedonem & Fridericum comites palatinos Saxoniæ & Vdam filiam. Poſt obitum parentum Dedo & Fridericus, Deo fideles & deuoti, caſtro Goſeck ſubuerſo, templum eximium loco eius erigentes, monachicam vitam Burghardi Halberſtatenſis epiſcopi conſilio ibi inſtituerunt, Bennonem quendam religioſum virum in primum abbatem præficientes. Sed quis fuerit vel vbi finierit, ibi non exprimitur. Anno itaque Domini M L I I I I, tertio calend. Octobris, eccleſia dicti monaſterij per Adelbertum archiepiſcopum Bremenſem dedicata eſt. Cui ſolennitati interfuerunt Burghardus prænarratus Halberſtatenſis, Wintherus Merſeburgenſis, & Eppo noſter Citzenſis epiſcopi, &

ipſa quoque Vda, ſoror fundatorum clariſſima,& Chriſto deuota.

Eodem anno ſynodus Florentiæ celebrata eſt ſub Victore,papa eius nominis ſecundo:in qua multi epiſcopi propter ſimoniam & fornicationem depoſiti ſunt.

Anno Epponis epiſcopi noſtri duodecimo, Henricus imperator obiit in ſylua Hartz prope Butfelt morte præuentus ſubitanea,anno regni ſui XVII,imperij verò decimo. Cui Henricus filius, puer decem annorū conſenſu principum ſucceſſit,qui ſub matris tutela,quoad vixit,bene & maturè ſe gerebat.Ipſa defuncta,cùm eſſet annorum viginti, inſoleſcere & tyrannizare exorſus eſt: contra eccleſiarum erigens libertatem cornua,earundemq; ſibi vſurpans iura. Idcirco à Gregorio ſeptimo excommunicatus primò,dein cùm non curaret & imperio priuatus fuit. De quibus in ſequentibus annis ſuis & locis ordinatè latius tractabitur.

Henricus itaque quartus cœpit, penè (vt dixi) adhuc puer infans,anno dominicæ incarnationis MLVII, rexitque annis XLVIII. Hic dictus eſt Henricus magnus ob maxima & multa quæ geſſit, licet minus laudabiliter,prælia. Coronatus fuit à Paſchali papa, quem non multò pòſt in vincula coniecit. Henricus iſte epiſcopum noſtrum Epponem propter ſingularem ſuam induſtriam & rerum experientiam valde dilexit, & aſſumptum inter amicos ſuos & conſiliarios chariſſimum habuit. Videns ergo ſe honorari & diligi à rege;illi complacere geſtiens, eum quouis pergebat concomitabatur: & adeò quidem, vt etiam rebelli & excommunicato participando obſcundaretur. Verùm nec ipſe ſolus,ſed complures alij contra papæ mandatum ei adhæſerunt, vt Sigefridus Moguntinenſis, Gilbertus Treuirenſis,Hildolphus Colonienſis, Liemarus Bremenſis, ſucceſſor Adelberti ſupràdicti archiepiſcopi, Rutbertus quoque Theodericus Verdunenſis, Burghardus Baſilienſis, epiſcopi: quorum aſſentatione & conſilio multa faciebat,imò penè omnia.

Porrò excommunicationis cauſa fuit, quia Henricus & tyrannus & virginum ac matronarum nobilium ſtuprator iam cœperat eſſe turpiſſimus. Qui etiam eo tempore Saxoniam ſibi prorſus vſurpare aggreſſus, ſeruitute noua graui aliiſque oneribus & exactionibus moleſtare cœpit, bona terræ, & quorundam principum ac nobilium, necnon epiſcopatuum, monaſteriorum atque, diripiendo & vaſtando. Erat inſuper ſimoniacus nefandiſſimus; inueſturas epiſcoporum & alia beneficia eccleſiaſtica pro pecunia conferens; pro arbitrio denique præſules conſtituens & deponens, vt apud eum eſſet acceptior & dignior qui ditior,non qui melior. Et adeò quidem hæc mala paſſim patrabat, vt tanta tunc eccleſiæ fluctuatio emerſerit, vt licet Chriſti ad Belial ſit nulla conuentio, tanta extiterit iuſtitiæ cum iniuſtitia confuſio, vt inter catholicos,hæreticos & ſchiſmaticos vix eſſet etiam bonis diſcretio. Quibus malis Saxones irritati,cum ſuis principibus,epiſcopis,& baronibus mori pro eccleſiarum & patriæ libertate parati, coniurantes validum contra regem produxere exercitum. Et crebro per annos XXIIII varia & cruenta vtrinque geſſerunt prælia. Victores attamen finaliter Saxones euaſere: regemque ſuperatum non ſine grandi ſuorum cæde & ceſſare compulerunt & fugere. Sanè bella memorata, quando & quomodo geſta ſint ſuis locis & annis aſſignāda reſeruans, præmiſſis immediatè ſubnectere de induſtria diſtuli, quatenus ea quæ præceſſere interimque contigere memorabilia, ordinatius ſuis & annis & temporibus aptari & digeri valeant.

Anno itaque Epponis epiſcopi noſtri XIIII, Henrici autem regis tertio,qui eſt noſtræ ſalutis MLIX, Limpoldus archiepiſcopus Moguntinus, vir magnæ deuotionis & honeſtatis,fundauit monaſterium ſancti Iacobi montis ſpecioſi prope Moguntiam, locans in illud ordinis diui Benedicti monachos.

Anno Domini MLXI, Henricus rex Epponem epiſcopum noſtrum vnà cum Wilhelmo marchione Thuringorum & exercitu in Vngariam ad auxiliandum regi Andreæ,quem Bele frater eius regno vi & armis deturbare nitebatur,miſit. Qui illuc venientes cum Bele ſigna contulerunt atque infinitam multitudinem Hungarorum peremerunt.Sed Vngari pòſt aucti, ipſos vice verſa vehementer vrgere cœperunt. Videntes itaque miſſi regis ſe impares & numero & viribus, finibus hoſtium excedere volebant,ſed in fuga intercepti ab hoſtibus crebra incurſione infeſtantur. Cùm autem

ſe viri-

ſe viriliter defenderēt, & hoſtes reciprocè cederent; tandem diuturna cæde exhauſtis viribus Andreas rex equo fortè excuſſus pugnantium pedibus eſt conculcatus, epiſcopus captus. Marchio fame magis quàm ferro expugnatus, ſe dedidit. Cuius virtus tantę admirationi apud barbaros fuit, vt Ioas filius Belis pro illo vltro patrem exoraret non modò, vt eum iure belli intactum ſineret, ſed etiam vt affinitate ſibi iungeret, deſponſata ei filia ſua ſorore Ioade. Et ſic tādem cum gloria dimiſſus, cum epiſcopo & aliis qui ſimul venerant, & cædibus ſupererant, ad propria eſt reuerſus.

Ex Chronicis Doringorum excerpta.

Anno Domini MLXV, Luduicus Saltator, filius Luduici cum barba, ſecundus comes Doringorum, interfecit Fridericum comitem palatinum, fundatorem monaſterij Goſetzen, qui habitabat in caſtro Schipplitz, propter vxorem ſuam venuſtiſſimā quam amabat Adelheidam. Qui occiſus ſepultus eſt in dicto monaſterio quod fundarat. Ita in dictis Chronicis legitur, & in fundatione cœnobij Oderſleuen eadem repetuntur. In topographia tamen Goſitzenſis monaſterij memorati habetur, quòd non Fridericus ſenior & fundator loci, ſed filius eius eiuſdem nominis, qui habuit vxorem nomine Adelhaidem pulcherrimam & pridem ſibi nuptam, ab eo fuerit occiſus zelo vxoris, quam & exinde duxit in matrimonium: quæ ei genuit tres liberos præſtantiſſimæ indolis Luduicum qui primus factus eſt Lantgrauius Doringie, Vdonem epiſcopum Nuenbergenſem, & Henricum. Luduicus iſte ædificauit caſtrum Wartperg in altiſſimo monte iuxta Iſenach, item caſtrum Nuenburg, & ciuitatem prope caſtrum, in pede autem montis Friburg. Porrò Luduicus pœnitentia ductus fundauit inſigne valde cœnobium in nemore Doringiæ Reinhartzbron, in quo & in vltima ætate factus conuerſus ſub habitu religioſo feliciter obdormiuit in domino. Similiter & ipſa Adelheidis fundauit pro ſatisfactione ſpontaneè monaſterium noſtri ordinis Olderſleuen prope Saxiburgum. Caſtrum quoque Schipplitz, vbi quondam cum viro interfecto habitarat, in clauſtrum mutauit monialium, donans ei omnia quæ ad caſtrum ſpectabant: ipſaq; ſeculum linquens facta eſt ibi prima abbatiſſa circa annum domini MLXXXIX. Cæterùm quur Luduicus Saltator nuncupetur, cauſam dicunt, quòd inſtantia Adelberti archipræſulis Bremenſis qui occiſi germanus fuerat, ipſe Luduicus captus ſit, & ab Henrico imperatore in caſtro Gibelſtein in turri quadam biennio cuſtodiæ mancipatus; tandem ſemel ob recreationē ad ſuperiora turris poſitus, voto ſancto Vdalrico facto per feneſtram in Salam vſque ſaltauerit: indeq; enatans in Sangerhauſen veniēs dominium ſuum, in rei memoriam ibidem eccleſiam pulchram in honorem dicti Sancti conſtruxerit.

Anno Domini MLXVIII, Petrus Damiani, & Petrus Alphonſus, nominatiſſimi habentur.

Anno Domini MLXXIII, Hillebrandus profeſſione monachus, & Romanæ eccleſię archidiaconus, natione Tuſcus, omnium Cardinalium conſenſu ſolenniter atque canonicè electus fit papa, in numero CXLVII, & vocatus eſt Gregorius ſeptimus. Sedit an. XII, menſe vno, diebus IIII. Iſtius prudentia nō modò in ipſa Italia, ſed etiam in Teutonicis prouinciis, ſacerdotum refrenata eſt incontinentia. Hic, vt Martinus ait, concilio CX epiſcoporum habito, Henricū imperatorem excōmunicauit quaſi eccleſiæ Romanæ ſciſſorem, ſed tandē abſoluit, & pòſt iterum excommunicauit, quia diſſidium in eccleſia procurauit, pueritia & inexperientia ſua exiſtente in cauſa. Libet hîc ſubnectere, quid de dicta excōmunicatione ſentiat Otto Friſingenſis epiſcopus, hiſtoricus magnus & nobiliſſimus, vtpote Friderici primi patruus. Dicit itaq; in hiſtoria ſua taliter. Anno Domini MLVII, Henricus quartus penè puer patri in regno ſucceſſit. Hic excommunicatus per papam Gregor. VII: ſi rectè videat ipſe. Et ſubiūgit, Lego & relego Romanorum regum & imperatorum geſta, & nuſquam inuenio quēquam eorum ante hunc à Romano pontifice excommunicatum, vel regno priuatum: niſi quis pro anathemate accipiat, quòd Philippus ad breue tempus à Romano epiſcopo inter pœnitentes collocatus, & Theodoſius à beato Ambroſio propter cruentam cædem a liminibus eccleſiæ ſequeſtratus eſt. Hæc Otto noſter. Cæterùm ego ſummi pontificis ſententiam velut Chriſti vicarij formidandam profitens, rem latius proſequi inſtitui.

Primum itaq; bellū, quod Henricus imperator cōtra epiſc. Saxoniæ geſſit, quód-

que excommunicationis non parua occaſio extitit, factum eſt anno Domini MLXXV, idus Iunij feria III, prope fluuium Vnſtrat, vbi multi potentes ex vtraque parte ceciderunt. Et Saxones victi fugerunt. Eo quippe tempore omnes epiſcopi potentiores regi, & principes etiam excommunicato adhæſerunt, prçter paucos quoſdam Saxonię epiſcopos optimos & orthodoxos patres, quibus viſum eſt magis Deo & vicario ſuo papæ obediendum quàm Cæſari: qui regem conſtanter & intrepidè relinquentes, iuſſis apoſtolicis vſque ad mortem fideliter parebant. Fuerunt autem hi: Anno archiepiſcopus Colonienſis, Wernherus Magdeburgenſis, Bucco, qui & Burghardus, Halberſtatenſis, vir ſanctus, Wernherus Merſeburgenſis,* Padeburnenſis & Benno Miſnenſis. His aſtiterunt, & auxilio fuerunt contra regem ſequẽtes principes & duces, comites & barones Sax. Otto dux Bauar. q offenſus p regẽ qui eũ iniuſtè ducatu p̄dicto priuauerat, ad epiſc. memoratos ſe tranſtulit, factus eccleſiæ propugnator validiſſim⁹. Hic natione Saxo ducatum etiam habuit circa Weſeram Goting & Northeim, quem ipſe quoque rex vaſtauerat: item Magnus dux Saxoniæ, Eghardus marchio Doringiæ, Dedi marchio, Fridericus comes palatinus, Theodoricus comes, Albertus comes, Otto comes, Conradus comes, Henricus comes, & vulgus promiſcuum ſupra ſexaginta millia. Hi Goſlariæ congregati contra regem expeditionem parabant. Rex accepto nuntio vicini iamque inſtantis periculi grauiter mente conſternatus, properè in Hartesburg caſtrum ſe contulit, eoque ſecum regni inſignia & theſauros quoſdam conuexit. Erant tunc temporis cum eo Eppo noſter Citzenſis epiſcopus, & Benno Oſneburgenſis epiſcopus, quorum conſilio & priùs tranquilla & tunc turbata republica omnia faciebat. Fuerunt quoque in parte regis præter ſuprà memoratos omnes alij Germaniæ principes & antiſtites, comites & barones, omniſq; nobilitas. Dux autem militiæ præcipuus fuit Rudolphus Sueuorum dux, & Welpho Bauariæ dux, Godefridus dux Lothoringorum, & Vratiſlaus dux Bohemorum cum ſuis legionibus. Non tamen diu pòſt duo præfati principes Guelpho & Rudolphus Saxonibus ſunt iuncti, vt inſtrà patebit. Godefridus autem ad terræ ſanctæ expeditionem & liberationem eſt profectus. Fuerunt itaque cum rege omnes Franci, Sueui, Baioarij, Lotharingi & Bohemi: omnes contra Saxones paucos congregati; quin & omnes Weſtphali & circa Miſnam habitantes regis auro corrupti à Saxonibus & (vt dicitur in Chronicis eccleſiæ Magdeburgenſis) omnes epiſcopi præter quatuor, Magdeburgenſem, Halberſtatenſem, Merſeburgenſem & Padeburnenſem aut apertè ad regem tranſierunt, aut animo nutanti cum Saxonibus ſtabant, vt in quamcunque partem res proſperè cederet, illuc ſecuri declinare potuiſſent.

Eo tempore Rodulphus dux Sueuorum, & Welpho dux Baioariorum ſiue Noricorum, & Bertholdus dux Charinthiorum regi auxilium ſuum petenti denegauerunt propter præcedentia mala & ſanguinis effuſionem. His diſcordiis ſæuientibus, Henricus Italiam intrans, Romam pro concordia & reconciliatione petiit: habens ſecum Epponem epiſcopum noſtrum & pleroſque alios. Intrans per Gregorium papam honorificè ſuſcipitur, & iuramento ſuper emendatione malorum præſtito ab excommunicatione abſoluitur, & priſtinis dignitatibus reſtituitur. Qui aliquandiu Romæ manens, eccleſias deuotè viſitauit, & crebro à pontifice vnà cum epiſcopo noſtro Eppone ad prandia inuitatur. Tandem in Germaniam rediens, neſcio quo vexatus ſpiritu aut prauo ſeductus conſilio, omnia quæ papæ ſpoponderat, rupit & irrita fecit, effe-ratior, q̃ fuerat antea, factus. Quapropter de nouo ipſum Greg. papa excommunicatũ regno priuauit, donans poteſtatem principibus & epiſcopis alium loco eius eligendi.

Anno igitur Domini MLXXVIII, Rudolphus dux Sueuorum contra Henricũ in regem eligitur à Saxonibus & Sueuis, & Moguntiæ conſecratur à Siffrido loci archiepiſcopo, noſtri ordinis quondam abbate Fuldenſi, præſente Adelberone etiam noſtri ordinis epiſcopo Wurtzeburgenſi, & multis aliis potiſſimùm Saxoniæ magnatibus. Rodulpho tunc coronando miſerat papa diadema continens hæc verba: *Roma dedit Petro, Petrus diadema Rudolpho.* Eodem anno paulo poſt Rodolphi vnctionem, bellum inter eum & Henricum ortum eſt: conueneruntque exercitus vtriuſque iuxta Strowi vel Medelrichſtad. Initoque prælio non pauci ex his & illis proſternuntur, & incerta fit victoria vtriuſque certatim fugientibus ad propria. Vbi à vulgaribus hominibus

nibus Wernerus, qui & Wetzel, archiepiſcopus Magdeburgenſis in fuga occiditur, ſiue(vt quidam dicunt) ſuſpenditur. Magnus dux capitur & ſpoliatur, Wernherus autem epiſcopus Merſeburgenſis nudus ad propria reuertitur. Interea dux Otto, & Fridericus palatinus de Sumerſeburg diuerſis in partibus acriter pugnantes, non antè ceſſauerunt, quàm Henricum cum omnibus ſuis ad fugam coegerunt: eoſque fugientes tamdiu ſunt inſecuti, donec eos muro Wirtzeburgenſi videbant includi. In diebus his Henricus Adelberonem epiſcopum præfatæ ciuitatis Wirtzburg propter adhæſionem papæ & Rodolphi noui regis expulſum, ſuum ad monaſterium Lambach redire coegit, loco eius Meginhardum epiſcopum conſtituens. Et ita cum aliis ſibi contradicentibus fecit.

Anno Domini MLXXIX, tertium bellum Henricus imperator contra Saxones geſſit iuxta Vladichen, quinto calend. Februarij. Tunc monaſterium ſancti Petri Erphordiæ & ſancti Seueri ibidem cum multitudine quæ illuc confugerat, combuſtum eſt, & ciuitas pro parte. Eodem tempore Fridericus abbas Goſitzenſis comes palatinus abbatiam beati Gregorij in Nuenburg à rege Rodulpho regendam ſuſcepit. Illo quippe anno Citzenſis eccleſia ſuo orbata fuit antiſtite. Hæc ibi. Ille antiſtes fuit Eppo, cuius obitum alibi ita præcisè inuenire non potui. Obiit autem morte dira & ſubita, ſubmerſus in quodam flumine, vt infrà latius dicetur. Et non ſolùm ipſe, ſed & complures alij potentes Henrico excommunicato fauentes reproba interiere morte, vt habetur in Chronicis.

Ex annalibus eccleſiæ Magdeburgenſis.

Wilhelmus epiſcopus Traiectenſis, fautor Henrici quarti eccleſiarum tyranni. Hic cùm præfatus rex eſſet Traiecti, & excommunicatio regis à Romano pontifice facta præſentata fuiſſet: rex ipſe excommunicationem papæ conſilio epiſcopi vilipendebat. Epiſcopus quoque idem præfatus, timens ne ſi populus hoc audiſſet, à rege ſicut ab excommunicato diſcederet, inter miſſas ſermonem faciens ad populum deriſoriè quòd rex excommunicatus eſſet indicauit. Sed hanc excommunicationem nihil valere, quibus poterat verbis vtpote facundus homo confirmabat. Sed quantum valeret, in ſeipſo coactus eſt agnoſcere, ſi liceret ei pœnitendo à ſuperbia reſilire. Nam in ipſo loco, in quo Romano pontifici derogabat, ipſe mala valetudine corripitur, in qua vſque ad miſerandum vitæ terminum detinetur. Itaque morbo magis ac magis ingraueſcente cum eo dum quidam homo regis eum rogaret, vt ſe cum ſuo mandato remitteret ad regem, Hoc, inquit, mitto ei mandatum quòd ipſe, & ego, & omnes iniquitati eius fauentes ſumus damnati in perpetuum. Cumque à ſuis qui aderant clericis, ne talia loqueretur, eſſet admonitus; Quid aliud, inquit, loquor, niſi quod verum eſſe viſibiliter intueor. Ecce enim dæmones lectum meum circumſtant, quatenus me mox vt expirauero rapiant. Itaque cùm fuero è corpore eductus, rogo vos & omnes fideles, ne ſe fatigent pro me faciendo ſupplicationes. Hic igitur in deſperatione defunctus, diu iacebat inſepultus, donec Romam mittitur. Et inde quæſito conſilio, ne populus fœtore corrumperetur, apoſtolico iuſſu ſine commendationibus ſepelitur. *Hæc ex Chronicis Magdeburgenſis eccleſiæ.* Et ita alij complures Henrici fautores malè interiere. Vdo Treuereſis archipræſul repentina morte obiit. Burghardus Miſnenſis præfectus ex equo cadens expirauit. Sic & Godefridus dux hoſtis Saxoniæ percuſſus ſine confeſſione periit. Ita & Eppo epiſcopus noſter, magnus Henrici fautor & aſſentator, morte mala concluſit, de qua in prædictis Chronicis Magdeburgenſis eccleſiæ ita ad verbum ſcribitur: Eppo Citzenſis epiſcopus dum in epiſcopio ſancti Chiliani quendam riuum forti ſedens in equo tranſiret, quem quilibet pedes ſine periculo tranſire poſſet, vbi nec timor vllus fuit; equo cadente moriens ſic interiit, ſancto Chiliano ſic diſponente, vt qui eius rebus violentus incubuerat, vinúmque illius ſæpe iniuſtè biberat, aquam quoque ſuam iuſtè bibendo vltrà merum non quærat. Et quia nobis inconciliabilis permanſit, Deo inreconciliatus ab hac vita migrauit. Hæc ad verbum in prænarratis Magdeburgenſis eccleſiæ annalibus leguntur. Eppone itaque ſic defuncto, Guntherus ei ſucceſſit, vt ſequitur.

GVntherus, ſeptimus Nuenburgenſis eccleſiæ præſul poſt Epponem rite ſuccedens circa annum Domini milleſimum ſeptuageſimum nonum, præfuitque proficue vſque ad annum Domini M X C I X, ordinatus per Hartwigum metropolitanum ſuum.

De quibuſdam euentibus, temporibus Guntheri epiſcopi, ex Chronicis Saxoniæ.

Quartum bellum inter Henricum & Rodolphum geſtum eſt, anno Domini M L X X X. Et Saxones triumpharunt Ottone duce, licet Rodolphus rex lethaliter vulneratus fuerit, ſemiuiuus in Mersburg delatus ibi mortuus, & honorificè ſepultus. Factum eſt autem hoc bellum prope Elſtere fluuium. Cæde facta & imperatore fugato cum ſuis, Saxones hoſtilia caſtra peruadunt, & omnia quæ ſunt inuenta, diripiunt. Sunt autem inuenta multa precioſa tentoria, multa epiſcoporum ſcrinia ſacris indumentis & vaſis plena, multa vaſa aurea & argentea quotidianis vſibus apta, multæ quoque auri & argenti laminæ, multaque pecunia numerata, equi quamplurimi ſimiliter & optimi, arma generis vniuerſi, mutatoria cæteraque ſine æſtimatione veſtimenta. Et vt breuiter dicam, quicquid epiſcopi Colonienſis fuit & Treuerēſis, & alij fere XIIII ſecum attulerant, quicquid dux Fridericus, comes & Henricus, ac cæteri ditiſſimi homines ſecum portauerant, quicquid in Erphurt rapuerant; omnia illa diripientes, ad caſtra ſua ouanter tulerunt triumphantes. Illi vero qui gladium effugerunt, quantas calamitates in fluuio, ſyluis, paludibus ſuſtinuere; nulli eſt credibile, niſi cui contigit hæc omnia loca præſentialiter videre. Ergo quicquid Vnſtrad vbi victi ſumus, in nos peccauit; Elſtrad pro nobis dupliciter vindicauit. *Hæc ex Chronicis Saxoniæ.*

Circa idem tempus Henricus imperator marchiam Miſnenſem Vratiſlao duci Bohemiæ dedit poſſidendam pro auxilio & obſequio, quod ei idem dux contra Saxones continuè impendebat bellico. Aſt Egbertus marchio, eius prouinciæ dominus, filius patruelis regis, puer adhuc adiunctis ſibi Saxonibus Miſenam perrexit, vniuerſaque caſtella quibus dux Bohemus præſidium impoſuerat, admota militari manu recepit, ſuoſque milites qui deinceps contra omnem hoſtium irruptionem indefeſſi excubarent, impoſuit: mirantibus cunctis, quòd regem nec ætatis nec propinquitatis reſpectus ab hac iniuria reuocaſſet. Eodem quoque tempore Henricus imperator ducatum Sueuię, qui fuerat Rodulphi ducis & regis pridem occiſi, dedit Friderico comiti de Stoyphen, magiſtro militiæ ſuæ ſtrenuo & bellicoſiſſimo viro, qui magna pro eo geſſit facinora & fortiſſima bella, inſuper & filiam ſuam vnicam Agnetem illi in coniugium copulauit: ex qua ſuſcepit duos egregios liberos, Fridericum ducem Sueuiæ, & Conradum qui pòſt factus imperator eius nominis eſt tertius. Fridericus dux in vxorem accepit Iuttam ſororem Henrici Catuli potentiſſimi Baioariæ & Saxoniæ ducis, genuitque ex ea Fridericum tertium cognomento Enobarbum, de quo & aliis infra dicetur.

Anno Domini M L X X X I I I I, Henricus imperator aduerſus Pontificem gerens bellum vrbem capit, & in Adriani mole Gregorium obſeſſum cuſtodit, donec Gregoriani Roberti Guiſcardi qui in Apulia dominabatur, auxilio freti obſidentes abire Senas compulerunt. Eodem anno Sifridus archiepiſcopus Moguntinus obiit, cui Wetzel ſiue Wernherus ſucceſſit. Sequenti anno qui eſt Domini M L X X X V I I, Gregorius papa obiit, cui Victor tertius ſucceſſit.

Anno L X X X V I ſupra M ab ortu ſaluatoris Chriſti, apud Moguntiam in concilio principum Henricus imperator Vratiſlaum ducem Bohemiæ regem fecit: Morauorum regno pridem extincto, in Bohemiam tranſlato, Poloniam, Sleſiam, Luſatiam Bohemorum imperio adiiciens: Gilbertum Treuerorum archiepiſcopum cum eo Pragam mittens, qui coram prouincialibus regem nouum inungeret, regalibuſque adornaret inſignibus, acclamante populo, Vratiſlao regi ſalus, honor atque victoria. Vratiſlaus iſte Bohemorum rex primus collegium Canonicorum regularium in arce Pragenſi erexit: in quo dum res agitur diuina, non præpoſitus tantùm, ſed decanus & ſacerdos, diaconuſque & ſubdiaconus, rem diuinam facientes, epiſcopalibus ornamentis vtuntur. Et præpoſitus quidem cancellarius

regni appellatus principis honore defungitur. In fundatione autem eius eccleſiæ rex idem ſuis humeris duodecim cophinos lapidum mercenarij more geſtaſſe fertur. Et reuera religioſus princeps, dignuſque qui primus inter Bohemos regio vteretur diademate. Non tamen in eo vehementer ſtupendum, quòd adhæſerit Henrico imperatori magis quàm apoſtolico, homo ſecularis; cùm videret ſummos Germaniæ archipræſules, electores & principes ei obſequi, illumque venerari & defendere. Sanè quod pleriſque in hiſtoriis reperitur, Bohemiæ ducatum in regnum per Fridericum primum fuiſſe mutatum, hoc ideo contigit, quòd poſt Vratiſlaum prædictum primum regem pluribus annis interregnum fuerit. Nam Conradus frater eius, & filij non regis nomine ſed ducis tantùm vſi fuerunt: tanquam regni decus homini non prouinciæ datum fuiſſet. Proinde Vradiſlaus iunior, & quartus Vratiſlai regis natus, à Friderico primo ſibi & poſteris regiam dignitatem dono obtinuit, & quidem magnificè & glorioſè, eò quòd dicto Friderico mirificè gratus fuiſſet, propter auxilium quod ei in expugnatione Mediolanenſi impenderat. Quapropter & ei leonem rubeum bifurcatæ caudę in clypeo albi coloris regio inſigne donauit.

Anno Domini MLXXXVIII, Wetzel archiepiſcopus Moguntinus obiit, cui Ruthardus ſucceſſit rite.

Eodem anno Guntherus epiſcopus noſter Citzenſis defunctus eſt. Mox omnis clerus coadunatus, quem longè antè optauerat abbatem Fridericum Goſitzenſem pari conſilio elegerunt, & electum cum ingenti tripudio in cathedram tunc temporis epiſcopalem Citzæ perduxerunt. Qui cùm ex illius eccleſiæ impenſis neceſſaria ordinaſſet, tam clericorum quàm laicorum perſonis aſſumptis poſt regem Henricum pro inueſtitura properauit, qui tunc Veronæ, id eſt Bern, trans alpes erat. Qui cauſam itineris audiens ægrè cœpit ferre, eius quòd ſine permiſſione electus fuit. Illo quippe tempore ſub regia poteſtate libertas eccleſiæ periclitabatur. Epiſcopos & abbates non virtutum merita, ſed commendabat pecunia. Cui erat minor numerus; ad regimen animarum minus erat idoneus. Itaque Citzenſis eccleſiæ pro electo ſuo interpellantibus durius reſpondetur. Sed nec rex electionem per inueſtituram confirmare voluit, ſed abiectum archiabbatiæ Heroueldenſi præpoſuit, & eius loco Walrabonum qui ſequitur, creauit epiſcopum.

WAlramus, qui & Walrabonus appellatur, octauus Citzenſis eccleſiæ epiſcopus, reprobato Friderico per Henricum imperatorem Gunthero ſurrogatus. Circa annum Domini MLXXXIX, præfuit annis XXI. Hic (vt in annalibus Magdeburgenſis eccleſiæ legitur) ordinatus fuit ab Hardewigo eius loci archiepiſcopo & metropolitano ſuo.

De quibuſdam geſtis tempore Walrami epiſcopi, ex Chronicis.

Anno Domini MLXXXIX, Henricus imperator prædictus congregato exercitu oppidum firmiſſimum marchionis Egberti Glichen dictum obſedit. In vigilia verò Natalis domini, dominica ſcilicet die, cùm magna pars primatum ob diem feſtum iam abiret, Egbertus ſuis conſulens audacter imperatorem inuadit, & grauiter primò reſiſtentem tandem cedere compellit. In qua pugna Burchardus Luſaniæ epiſcopus, qui ea die ſacram imperatoris lanceam ferebat, occiſus eſt.

Anno Domini MXCII, Beltzerus Turcarum rex Græciam ingenti armatorum ingreditur numero. Plures vrbes expugnans, ſibi ſubiectas fecit & tributarias. Imperatore quoque capto, pro vili vtitur mancipio.

Anno Domini MXCVIII, ordo Ciſtercienſium cœpit per venerabilem & ſanctum virum Robertum abbatem, qui maximus & ſecundus reformator ordinis ſancti Benedicti fuit, qui multas curioſitates & abuſiones abdicauit, inſtituens fratres ſuos ſimpliciter purè & rigidè ſecundum regulam viuere. Et mirabiliter in breui tempore hæc inſtitutio & reformatio per mundum dilatata & aucta eſt.

Anno Domini MXCIX, Hieroſolyma à noſtris capta eſt duce Godefrido, quem Chriſtiani coronare volentes ipſe renuit, aſſeuerans nolle ſe auream ferre coronam, in ea vrbe in qua Chriſtus ſpineam tuliſſet.

Anno Domini M C, Godefridus moritur. Poſt quem Hieroſolymis regnauit Balduinus frater eius annos X V I I I. In quibus Ægyptios ter ſuperauit prælio magno, & Calypham eorum regem interemit. His temporibus ſecundum Helmoldum ablata ſunt imperialia Henrico quarto violenter, & data ſunt filio ſuo Henrico quinto. Et ſopita ſunt ſchiſmata tempore Paſchalis quæ diu ferbuerant per Henricum, propter antipapam ſuum Gwigbertum qui dictus eſt Clemens ſecundus, qui & ipſum cum vxore ſua Bertha coronauerat. Matthæus Palmerius in additionibus ſuis Chronicorum Euſebij, de prædicta coronatione aliter habet, & quidem in hæc verba: Henricus coronam imperij à Paſchali ſumpſit, & non multò pòſt illum cum multis eccleſiæ prælatis capit, & in carcere incluſit, vnde parum pòſt liberatus euaſit, anno Domini M C II. Hæc ille.

Per idem tempus in Italia ſanguinem pluit. Item lancea Domini cum qua in cruce in latere vulneratus eſt, Antiochiæ eſt reperta. Henricus ſuprà memoratus dictus eſt Henricus Magnus, in ordine imperatorum tertius, regum vero quartus. Hic à multis apoſtolicis fuit excommunicatus, & tandem à filio deuictus, anno imperij ſui 43, & diu carcere detentus tandem ſatis miſerè Leodij mortuus poſt multas inſultationes, & ſtetit corpus eius inhumatum v annis in quadam capella deſerta. Ecce lector quàm profunda Dei iudicia in tanto viro, qui forſan ſcoriam eius decoxit in camino tribulationis, vt non cum hoc mundo damnaretur. Obiit autem, vt communiter dicunt hiſtorici, circa Chriſti M C V I. Cui filius, adhuc eo viuente & ſub cuſtodia poſito, Henricus ſucceſſit, vt dicetur in ſequentibus. Et dictus eſt Henricus ille in ordine imperatorum quartus, regum vero quintus: & ita communiſſimè appellatur, cùm ſit quintus Romanorum regum, qui huius nominis apud Germanos imperitauit, licet Itali luſcioli numerent aliter primum Henricum patrem Ottonis magni, virum optimum & bellicoſiſſimum, quia imperiali diademate coronatus nõ fuit, à catalogo imperatorum ſiue regum Romanorum excludentes. Henricus itaque quintus, Henrici Magni filius cœpit anno Domini M C V, & X X annis rexit. Hic patrem Henricum nephando ſcelere carcere macerauit vſque ad mortem. Dicunt tamen aliqui, eum circa finem vitæ dimiſſum, & Leodij (vt ſuprà dictum eſt) miſerè defunctum.

Hoc tempore mortuus eſt Magnus dux Saxoniæ ſine hærede *maſculo. Ideo* Henricus quintus ducatum eius dedit Ludero comiti de Suppleburg, qui pòſt factus imperator dictus eſt Lotharius ſecundus, de quo infrà. Reliquit tamen dux Magnus duas filias, quarum vna Elica nupſit comiti Ottoni de Ballenſtet, quæ peperit ei Albertum Vrſum, altera Wolfhildis nupſit Henrico Nigro duci Bauariæ, quæ peperit ei Henricum Catulum, patrem Henrici Leonis ducis magni, & Welphonem ducem Noricorum, & filiam Iuttam quam duxit Fridericus ſuprà memoratus dux Sueuiæ, quæ peperit ei Fridericum primum, de quibus infrà latius.

Anno Domini M C V I I, id eſt anno ſecundo Henrici quinti, Benno vir Dei, epiſcopus Minenſis obiit, & Herdewicus ſucceſſit, qui eccleſiam Wurtzen fundauit collegiatam. Eodem anno Henricus archiepiſcopus Magdeburgenſis obiit, Adelgotus cui ſucceſſit vir optimus & magnificus. In Chronicis tamen prædictæ eccleſiæ habetur, quòd cœperit anno Domini M C V I I I, & X I annis præfuerit. Iſte memorabilis pater fundauit monaſterium noui operis canonicorum regularium Hallis, quod noſtra hac ætate quoque inſigne & opulentiſſimum habetur. Cuius præpoſitus Dominus Ioannes Pals, doctor iuris canonici, vir religioſus, facundus & conſultiſſimus, ob ſingularem ſuam prudentiam & dexteritatem in magno tenetur honore, & diligitur à ſummis etiam viris, maximè ab Alberto Moguntinenſis & Magdeburgenſis eccleſiarum archiepiſcopo veneratur & colitur. Cuius & ego haud modicè liberalitatem & humanitatem in meis expertus ſum neceſſitudinib. Prior quoque dicti monaſterij nomine Lucas, vir valde venerandus & apprimè doctus, & ipſe decretorum doctor habetur celeberrimus, cuius eruditionis fama & iuris peritia noſtro æuo plurimum dictum illuſtrat monaſterium. Quem mihi amiciſſimum Deus incolumen & ſaluum conſeruet multos in annos, ſupplex depoſco. Illo tempore Paſchalis ſecundus ordinis diui Benedicti ſummus fuit pontifex, vir zeloſus & rigidus, qui diligenter laborauit pro eccleſia contra imperatores & reges ſuper reſignatione inueſtituræ epiſcoporum & ab-

barum

batum,& ſatis profecit. Etiam captus fuit per imperatorem Henricum v(vt infrà dicetur) cum cardinalibus & per duos menſes in cuſtodia tentus. Habuit & ſchiſma. Nam contra eum Henricus imperator antipapam elegit Swigbertum, & poſt hunc conſequenter alios duos, qui omnes in breui malè interierunt. Et Paſchalis, vt erat vnicus & indubitatus papa, per annos XVIII permanſit.

THeodericus ſacerdos, homoq; Dei magnus, Citzenſis eccleſiæ epiſcopus nonus, Walrabono epiſcopo defuncto, cũ gaudio & applauſu totius & cleri & populi ſucceſſit, anno dominicæ incarnationis MCXI, indictione IIII. Ordinatus autẽ fuit per Adelgotum metropolitanum ſuum, archiepiſcopum Magdeburgenſem eodem anno & tempore. Sanè Theodericus iſte vir fuit apoſtolicus, & apprime doctus, integerrimæ vitæ & cõuerſationis ſanctæ, Deo & hominibus acceptiſſimus & gratiſſimus, ſummus Dei cultor, & zeloſus orthodoxæ fidei propugnator, ſtrenuusq; ac rigidus ſacrorum canonum defenſor, & potiſſimùm contra Simoniacos, nec non ſchiſmaticos qui ſuo tempore Chriſti turbabant ſcindebantq; eccleſiam, turris validiſſima. Quod non ex me, ſed antiquorum hiſtoriographorum, vtpote ſynchronorum ipſius, Chronicis & hiſtoriis deprompſi. Quem denique & talem extitiſſe, illa vetus & antiqua fundationis cœnobij noſtri ſcriptura, in fine martyrologij & regulæ noſtræ exarata, clarè demonſtrat, & affirmat in hæc vt ſequitur verba.

Anno Domini MCXI, ſub Henrico imperatore huius nominis quarto, ſed in ordine regum quinto auctoriſante, in eccleſia catholica militante poſt Vrbanum ſecundum viro apoſtolico Paſchali, dominus Theodericus Citzenſi eccleſiæ dignè præficitur. Vir verè commendandus, literis apprime eruditus, contra ſchiſmata quæ ſuis temporibus nonnunquam pullulabant, propugnator catholicus, & in omni paſtorali ſolicitudine commiſſæ ſibi eccleſiæ deſudans vtilitatibus. Hic tertio epiſcopatus ſui anno, ſcilicet anno Domini MCXIIII, cùm eſſet beatæ Mariæ Dei genitrici ſpecialiter deuotus, quendam Sclauum penitus illiteratum, eidem beatæ virgini æquè deuotum, in ſua curia habebat. Cui Sclauo beata virgo Maria tunc apparuit, adhortans vt præfato epiſcopo diceret, vt clauſtrum ſuo honori conſecrandum non longè à ſuburbano ſeu territorio ſuæ ciuitatis, in colle quem antiquitas Boſawgia nominauerat, conſtitueret, & pro indicio veritatis inſinuaret, quòd ſecretè dicere ſolitus eſſet ante inchoationem horarum beatiſſimæ virginis hanc antiphonam, *Natiuitas tua Dei genitrix, &c.* Quæ cùm idem Sclauus epiſcopo nunciaret, & epiſcopus ſuum ſecretum illi reuelatum cognoſceret; quod domina noſtra ſibi dilectiſſima virgo Maria voluit fieri, quantocius adimpleuit, & montem qui Bozawgia dicitur, primum occupauit, ac fruticetis ac ſpinetis mundauit, & menſe Septembri ſexto idus eiuſdem ligneam capellam, in eodem monte conſtructam, in honore ſanctæ Dei genitricis & perpetuæ virginis Mariæ dedicauit, ipſumq; montem cum aliis prædiis in vſum fratrum, inibi Deo in perpetuum ſecundum regulam ſancti Benedicti nigrorum monachorum ſeruiturorum, aſſignauit. Nam de monaſterio Hirſaugienſi Spirenſis diœceſis, pro tũc in regulari obſeruantia ſecundum Cluniacẽſium ſtatuta nominatiſſimo abbatem poſtulauit, & quendam Egkenbertum, virum venerabilem, quem primum huic loco abbatem præfecit, vnà cum aliis fratribus acquiſiuit.

Secundo dehinc anno, qui eſt annus Domini MCXV, baſilicam hanc à fundamentis erexit, & ſeptimo abhinc anno, qui eſt annus Domini MCXXII, conſummauit. Duoque altaria vnum in dextrali plaga in honore Apoſtolorum Petri & Pauli VI idus Septembris, alterum verò in ſiniſtrali in honore Apoſtolorũ Philippi & Iacobi calendas Maij dedicauit.

Hic etiam quendam nobilem nomine Bennonem de vicina gente Soraborum inconuerſum recepit. Qui cùm verè peruerſus exiſteret, & ab abbate ſæpe correptus emendare nollet; abbas ad eius directionem etiam epiſcopũ aduocauit. Qui cùm prædictum Bennonem durius (vt dignus erat) argueret, idem Benno cuncta impatienter ferens in tantam malitiam deuenit, vt eundem epiſcopum in oratione ante principale altare procumbentem latenter cultello perfoderet. Vnde poſt triduum venerandus Dei ſacerdos quinto calendas octobris anno Domini MCXXIII, indictione prima migrauit ad Chriſtum, in eodem loco ſepultus quo occiſus. Ipſe vero Benno non conuer-

ſus ſed peruerſus mox viuus à dæmone raptus nuſquam comparuit. Hęc ad verbum ex topographia fundationis huius noſtri cœnobij tranſcripta.

EPITAPHIVM inciſum fundatoris tumbæ.

Annos millenos centum tres bis quoque denos
Collige poſt Chriſtum, titulum qui perſpicis iſtum.
Tunc obiit ſedis, noſtræ fundator & ædis.
Sanguine perfuſus brauio certaminis vſus.

Libet hîc ſubnectere, cur locus memoratus ab antiquo vſque nunc dictus fuerit Boſaw. Sunt equidem qui aſſerunt, id factum, quòd locus nemoroſus quondam fuerit & latrociniis aptus, & ideo dictus Boſaw, id eſt mala augia. Eſtque communis hæc & vulgi opinio. Aſt illuſtris comes, nec non quartus Merſeburgenſis eccleſiæ præſul digniſſimus, Dythmarus, magnus & ſolidus auctor, Henrico imperatori ſecundo amiciſſimus, in Chronicis ſuis aliam narrat cauſam, quòd ſcilicet locus monſque prædictus nomen habeat à Boſone primo memoratæ Merſeburgenſis eccleſiæ epiſcopo. Qui prouiſor eccleſiæ ad tempus exiſtens Citzenſis, templum in eodem ſaltu Domino Deo conſtruxerat, & nomine ſuo intitulauerat. Verba Dythmari antiſtitis de prædicto loco ſunt hæc. Boſo anteceſſor meus, ab imperatore conſtitutus Ottone, curam ſibi commiſſam anno vno & menſes decem ac tres dies regens in patria obiit Bauaria. Qui in monaſterio Chriſti martyris Emerammi quod conſtruxit Arnulphus, monachus exiſtens, inde ad ſeruitium Cæſaris aſſumptus, beneficium Citzenſis eccleſiæ pro magni laboris ſui debita remuneratione percepit. Et iuxta prædictam ciuitatem in quodam ſaltu quod ipſe conſtruxit ac nomine ſuo vocauit templum Domino de lapidibus ædificauit conſecrarique fecit. Et quia is in Oriente innumeram Chriſto plebem prædicatione aſſidua & baptiſmate vendicauerat; imperatori placuit, electionemque de tribus epiſcopatibus ei dedit Miſnenſi, Citzenſi & Merſeburgenſi. Præ his omnibus Merſeburgenſem ab Auguſto quia pacifica erat, expoſcens eccleſiam; quamdiu vixit, ſtudioſè rexit eandem. Hucuſque Dythmarus. Sed quid cauſam nominis diutius rimari prodeſt, cùm res ipſa magnificè clareſcat? Enimuero cœnobium hoc noſtrum in primo ſuo flore & fundatione opulentiſſimum & valde inſigne fuiſſe, non modò ex priuilegiis ipſius fundatoris & donationibus largiſſimis; verùm & aliorum præſulum, nec non potentium & clariſſimorum vtriuſque ſtatus perſonarum ſecularium collationibus euidentiſſimè liquet. Ex quarum opima rerum copia vix nunc ſupereſſe videtur pars centeſima; temporum iniuria, & abbatum incuria, aut certè laxè & inordinatè viuentium monachorum cauſante negligentia. Certè vt de aliis taceam, copioſa & diues monaſterij prouiſio & dotatio magnifica ſatis & abundè ex prædiis & aliis bonis per fundatorem patet conceſſis. Quorum copia & præſtantia ex eo quoque claret, illorum quòd pro conſeruatione eo tempore aduocati monaſterij excellentes & ſummi extiterant viri, vtpote marchiones & comites præclari & ſtrenui. Eſt equidem vulgare dicterium, *Magna ales magnum requirit nidum*, cui & illud Sapientis conſonat dictum, *Vbi multæ opes, multi & qui comedunt eas.* Verùm nunc extenuatis rebus, minoratis & opibus, ad minimos quoque aduocatos tenendos defecimus; vt qui quondam ob rerũ copiam marchiones (vt dictum eſt) comitesque neceſſarios habuimus, nunc moriones & viles quoſq; homunciones dummodo iuriſperiti fuerint, ad præfatam aduocatiæ dignitatem aſſumimus. Itaq; epiſcopus noſter & fundator Theodericus, cùm eſſet vir Deo deuotiſſimus, & iuxta proſapiæ ſuæ ſtēma præpotens & ditiſſimus; maximis (multis vt de eo legitur in Chronicis) impenſis per ſeptem hoc noſtrum monaſterium annos cum ſuis erexit officinis, conferens in vſum fratrum prædia & alia excellentia bona, ex quibus vt ex priuilegiis per eum datis, & potiſſimùm in priuilegio fundationis noſtræ inter alia quæ gratia breuitatis pertranſeo, ita loquitur: IN nomine ſanctæ & indiuiduæ trinitatis. Ditericus diuina fauente clementia Nuenburgēſis epiſcopus omnibus Chriſti fidelibus &c. ad cuius loci prouiſionem Eckebertum nomine ab Hirſowia nobis cum fratribus ſuis tranſmiſſum abbatem conſecrauimus, &c. Et paulo pòſt. Ad neceſſaria verò victus & veſtitus ibi Deo ſeruientium donauimus & tradidimus hæc, &c. montem Pozowe, Podogrodiz,

dogrodiz,Luconowe cum adiacente ſylua,duos manſos in Leiſten, v i in Gline,v i in Probin,decem in Nuendorff cum dominicali & omni vtilitate,villam Dipoldisdorff, Hogendorff, Rodewanſdorff, Muſchendorff cum ſylua adiacente, Bigele cum villa noua & ſylua contigua &c. item in pago Geraha decimam c ſcabronum, itē cenſus & manſos villarum Nuendorff, Selintz,Croſnitz,Gizſan,Rugizan, Coarwitz cum molendino & prato, in pago Pliſna & villa quæ Rodaw dicitur quatuor manſos, & decimam mille ſcabronum, in Zwickowe duos manſos, & dimidium telonium quæ ſoluunt x v i libras, & magnifica dona poſt mortem fundatoris per eius ſucceſſores, epiſcopos,& alios potentes huius terræ principes,comites & quoſlibet fideles collata monaſterio, vt ſubnexa indicabunt priuilegiorum diplomata, anno & tempore depromenda congruo.

De quibuſdam euentibus, temporibus Theoderici noſtri fundatoris & epiſcopi.

ANno dominicæ incarnationis M C X I, Henricus quintus Italiam ingreſſus, Romam venit, in qua vrbe cùm benignè & ſummo honore fuiſſet receptus; paternum volens imitari exemplum, PaſchalemRomanum pontificē & vniuerſos per fraudem prælatos intercepit eccleſiæ, illorumq; bona in prædam ſui conuertit exercitus.

Anno Domini M C X V, Henricus rex valido exercitu Saxoniam denuo opprimere cœpit,cui Adelgotus ſuprà memoratus Parthenopolitan⁹ archiepiſcopus,& Reinerus Halberſtadenſis præſul, ac Luderus dux qui pòſt factus eſt imperator,cum cæteris Saxoniæ baronibus conglobati in vnum occurrerunt, in loco qui dicitur Welpelholtz; produxeruntque exercitum ſuum contra exercitum regis,licet impares numero. Tres enim contra quinq; pugnarunt. Commiſſumq; eſt prælium illa ætate famoſiſſimū calend. Februarij,quo Saxones ſuperiores inuenti virtutem regis attriuerunt. Quo bello Hogerus, princeps militiæ, vir fortis, natus & ipſe in Saxonia, occubuit. Vnde extant verſus:

Anno milleno centeno ter quoque quino
Syluam Welphonis maculauit vnda cruoris.

Notandum quòd prædictus Hogerus comes fuit de Mansfelt. Is primùm eccleſiæ, id eſt Saxonici exercitus,contra regē campiductor fuerat.Sed videns manum &validum regis exercitum, volens illi complacere, ſperans pariter pro victoria ſi obtigiſſet, ducatum Saxoniæ;ad eum cum ſuis confugit. Qui ilico conſtituitur dux militiæ,factaq; pugna Dei nutu inter primos cecidit. Cuius corpus noſtra tempeſtate armatum & enſe cinctum cum ſuo ſaxeo in Cloſtermansfelt repertum eſt ſarcophago: ex cuius inciſione corporis eius patuit proceritas,quin & gladij longitudine, qui more fabrefactus antiquo, vtraque parte ſcindens, magnus & longus videtur,ſed ob vetuſtatem vel forſan cruoris infectione rubiginoſus exiſtit, capulum ad longitudinē vnius ferme cubiti habens,prout in dicto cœnobio exiſtens,cumq; manu ſtringens conſpexi.

Eodem anno Bernhardus annos natus x x i i cum ſociis plus quàm x x x Ciſtercium ingreſſus eſt, qui pòſt eximia ſua & doctrina & ſanctitate ipſum ordinē ſublimauit,auxit & dilatauit,non autem fundauit,ſed à conſtitutione eius anno vndecimo ſub Stephano tertio abbate eum intrauit. Proinde miror,cur adeò Ciſtercienſes fratres de ſancto illo viro glorientur,vt ipſum diuo præferre videantur Benedicto,malentes beati Bernhardi ordinis potius quàm ſanctiſſimi Benedicti appellari,cùm ipſe diuus Bernhardus,vt ſuprà dictum, nullum ordinem fundarit, ſed neq; ſtatuta vlla ceremonialia monachis tradiderit; cùm & ordo ille Ciſtercienſis nil aliud quàm noua reformatio ordinis ſancti Benedicti fuerit,& à loco quo cœperat,ita ſit nuncupatus; quin & diuus ille Bernhardus ſuis in ſcriptis crebro monachum ſe & diſcipulū beatiſſimi Benedicti aſſerat humiliter,cuius & ipſi Ciſtercienſes omnes viuere probantur ſub regula.

Anno Domini M C X V I I,Henricus Romam veniens Paſchalem papam ad ſe coronandum coegit. Qui renitens & coactus illi diadema iuxta morē impoſuit. Sed poſt obitum Henrici coronationem dictam veluti extortam reuocauit annullauitq;. Quod audiens Henricus in Italiam reuertitur, Romamque abſente papa ingreditur, ibique concedente populo ſed aduerſantibus patribus cum rite coronari non obtineret, ar-

chiepiſcopum ſuæ partis * euocauit, & ab eo denuò ſibi coronam imponi iuſſit. Otto Friſingenſis epiſcopus dicit, Henricum validiſſimo exercitu Italiam intraſſe, habentem XXX millia equitum, munitiſſimas vrbes cepiſſe, & Romanos vehementer vrbe capta attriuiſſe; adeò vt, quemadmodum Helmoldus in hiſtoria Sclauorum ſcribit, domus Dei repleretur cadaueribus, & ſanguis in Tyberim proflueret, mutareturq; in colorem ſanguinis; papam inſuper cepiſſe, cardinales in colla funibus miſſis, vinctis in terga manibus traxiſſe; dicitq; eum hæc feciſſe, quòd pontifex eum coronare renuerit, licet poſt cladem (vt ſuprà) coronatus ſit. Notandum tamen, quòd Henricus ille quintus nō ſolummodo propter coronationem memorato pontifici aduerſabatur, verùm maximè, quòd idem Paſchalis papa ſynodo habita priuilegiū de inueſtitura epiſcoporum ſine cōfirmatione datum imperatoribus reuocauit & caſſauit. Fuit autem iſte Paſchalis vir iuſtus & rigidus, noſtri ordinis ante papatum monachus.

Anno Domini MCXVIII, claruit Wicpertus marchio, vir fortis & ſtrenuus plurimùm, de quo mira leguntur & narrantur. Is in prouincia quæ dicebatur Sworbia, dominabatur. Tandem præ cæteris ditatus, principatum quoque & marchionatum in Litzitz, ſed & præfecturam in Magdeburg principalem, obtinuit. Tandem pro enormitate ſuorum compunctus criminum, inter alia pietatis opera cœnobium inſigne & exemptum ordinis noſtri in honorem diui Iacobi apoſtoli maioris fundauit in Begauia, aſſiſtente ei ſancto Ottone epiſcopo. In quo quidem monaſterio ipſe poſtmodum conuerſus factus, plenus operibus bonis tandem migrauit ad ſuperos; de quo etiam in præcedentibus, vbi de diuo Ottone & eius apoſtolatu Pomeranico diſſerui, complura laude digna deſcripſi.

Anno eodem Paſchalis papa ſuprà narratus, eius nominis ſecundus, obiit, qui priuilegium Bigaugienſi cœnobio primus dedit, impetrante fundatore eius Wigperto prędicto.

Gelaſius ſecundus Paſchali in pontificatu ſucceſſit, adhuc exiſtente in Italia Henrico, & pontificis partes perſequente. Aſt Gelaſius in Gallias fugit, ibique ſtatim functus anno primo interiit.

Calliſtus II Gelaſio ſurrogatus ſedit annis VI. Cœpit autem anno MCXIX. Hic priuilegium dedit nobis ſuper confirmatione fundationis cœnobij noſtri & bonorū eius, vt ſuprà in priuilegio etiam fundatoris patuit. Huic Calixto Henricus pacem dedit, & exin in Germaniam reuerſus eſt.

Eodem tempore poſt mortem primi Balduini apud Hieroſolymam regnare cœpit Balduinus ſecundus, ex noſtris rex tertius, annis 13 rexit. Hic Gayum Perſarum regem prælio victum interemit, & Damaſcenorum Aſcalonitarumque reges proſtrauit.

Eodem tempore, id eſt anno Domini prædicto MCXIX, Aldegotus Magdeburgenſis archipræſul obiit, cui Rokardus ſucceſſit. Baculum paſtoralem ab Henrico imperatore, pallium à papa Calixto ſuſcepit, ſeditq; ſuper annis quinq;, menſibus decem, & diebus tredecim.

Anno Domini MCXX, ordo Præmonſtratenſium incepit per Norbertum virum Dei, qui pòſt factus archiepiſcopus Magdeburgenſis, vt infrà dicetur. Plura fundauit monaſteria. Martinus dicit, quòd hic Norbertus fuerit Colonienſis, ſicut & Bruno qui ordinem Carthuſienſium inſtituit. Alij dicunt eum fuiſſe natione Lotharingum, & fortè verius.

Anno Domini MCXXII vel circà, ordo cœpit templariorum vel templaris militiæ de quo Martinus ita inquit. Hoc tempore ordo templariorum ex militibus congregatis in Hieruſalem incepit, & dicti ſunt milites templi, quia in porticu templi ſedem ſui ordinis ſtatuerunt. Hi primùm mantellis albis, pòſt cruce rubea ſuperpoſita vſi ſunt, & tandem vno die omnes interempti.

Anno Domini MCXXIII, venerabilis pater & beatæ memoriæ Theodericus epiſcopus & fundator noſter, roſea ſanguinis ſui vnda perfuſus, cum brauio migrauit ad ſuperos, cui eodem anno Richwinus ſucceſſit.

RIchwinus decimus Nuenburgenſis eccleſiæ antiſtes, ab Rothardo Magdeburgenſi ſuo metropolitano ordinatus, Theoderico epiſcopo fundatorique noſtro legitimè ſuccedens, annis ſedit duntaxat binis. Iſte Richwinus proximo felicem poſt obi-

tum

tum præfati ſui anteceſſoris noſtrique inſtitutoris anno, qui eſt annus Domini milleſimus centeſimus viceſimus quartus, VI idus Septembris, aſſiſtente ſibi Arnoldo Merſeburgenſi epiſcopo, hanc noſtram baſilicam conſecrauit. Quo die & quinque altaria ab eodem dedicata ſunt: principale quidem altare in honorem glorioſæ virginis Mariæ, & ſancti Ioannis Baptiſtæ, ſanctiq; Ioannis euangeliſtæ; altare ante chorum in honore ſanctæ crucis; altare poſt ſummum in honore ſancti Benedicti; in honore diui Georgij martyris in dextra parte; in ſiniſtra verò parte in honore ſanctarum Vndecim millium virginum, &c. Ex qua diſpoſitione apparet, primam altariorum & fortaſſis ſimul baſilicæ fundationem ſiue conſtructionem fuiſſe immutatam. Erat tunc indictio Romanorum ſecunda.

Eodem anno Calixtus papa, genere, moribus, ſapientiaque præcipuus in Domino quieuit. Iſte Calixtus ſecundum Vincentium opuſculum conſcripſit de beati Apoſtoli Iacobi miraculis, quæ ſparſim collegerat in vnum volumen compilando, cui deniq; defuncto in pontificatu Honorius ſucceſſit ſecundus. Eodem tempore Hugo de ſancto Victore, natione Saxo, Pariſiis claruit, qui ob eximiam eruditionem & ſcripturarum doctrinam alter Auguſtinus æuo ſuo eſt habitus. Hic nouitius fuit in monaſterio Hammerſleue, nō longè ab Halberſtadio. Hic ob ſtudium miſſus Pariſios in magnum eccleſiæ creuit doctorem, factus Prior in monaſterio ſancti Victoris, in quo & vſque in finem vitæ permanſit. Scripſit fratribus ſuis in Hammerſleue in ſui memoriam deuotum libellum de arrha animæ, vt patet in ea quā præmiſit procemiali epiſtola. Tandem poſt vberes ſcripturarum labores in Domino vitam finiuit, cum eiuſmodi tumulatus epitaphio:

Conditur hoc tumulo doctor celeberrimus Hugo
Quem breuis eximium continet vrna virum.
Dogmate præcipuus, nulliq́ ſecundus in orbe,
Claruit ingenio, moribus, ore, ſtylo.

Claruit his temporibus Henricus de Wirha, qui à quibuſdam dicitur Henricus comes de Northeim, cognomēto Pinguis. Iſte fundauit monaſterium noſtri ordinis in Burſfeldia, vnde obſeruantia illa nouiſſima per Germaniam progreſſa & aucta eſt. Porrò vxor eius Gertrudis, matrona deuotiſſima, ędificauit cœnobium illuſtre & exemplum ſancti Ægidij in Brunſwig, in quo corpus ſancti Auctoris epiſcopi Metenſis per ipſam impetratum quieſcit. Horum filia Rickenſe, ſiue vt alij ſcribunt Rixa, nupſit Lothario imperatori, vt in ſequentibus dicetur propenſius. Eodem ferme tempore Otto comes Aſchaniæ, Ballenſtet & Soltwedel eccleſiam collegiatam in caſtro ſuo Ballenſtet commutauit in monaſterium noſtri ordinis, ſummo conſentiente pontifice Honorio, monachosq; cum abbate ex cœnobio Bergenſi aſſumptos impoſuit, & magnis prædiis ac redditibus ſuffulcit. In quo quidem monaſterio ab antiquo, vti in præſens cernitur, ſepultura comitum Aſchaniæ Ballenſted & Anhalt fuit. Horum quippe pater & ſtirps prædictus Otto fuit. Vxor eius fuit Elica filia ducis Magni Saxoniæ, quæ peperit ei Albertum Vrſum primum Brandeburgenſem, vt infrà patebit, marchionem. Eo tempore & anno Tyrum florentiſſimam Phœnicum vrbem Chriſtiani armis ceperunt.

Anno Domini MCXXV, Henricus quintus obiit apud Traiectum. Et ſucceſſit Luderus Saxonum dux, dictus Lotharius ſecundus, rexitq; annis 13. Indignati autē Francigenæ Saxonem eleuatum in regem, conati ſunt alium ſuſcitare, regem Conradum videlicet, conſobrinum Henrici Cæſaris. Pars tamē quæ erat cum Ludero, præualuit. Eodem anno Richwinus epiſcopus noſter obiit, & ad ſanctum Mauricium in Nuenburg ſepelitur: quem hoc anno migraſſe ex ipſo epitaphio ibidem clarè habetur: cui ſic defuncto Vdo eius nominis primus ſucceſſit.

VDo, qui & Vto, Landgrauius Thuringiæ, Richwino per Rothardum præfatum Magdeburgenſem archiepiſcopum ordinatus, legitimè ſucceſſit, anno Dominicæ Natiuitatis MCXXVI, in pontificatu eccleſiæ Nuenburgenſi XXII præſidens annis: obiit ſiquidem naufragio dum è terra ſancta rediret, anno noſtrę ſalutis MCXLVIII, vt infrà dicetur. Cæterùm quid de huius viri geſtis & moribus dicam, cùm omni genere laudum queat extolli, quòd ſapiens, quòd eloquens, quòd caſtus, quòd ſobrius & pius, quòd liberalis & magnificus? Quem ego comitis Ludouici ſaltatoris filium fuiſſe

crediderim,tametſi mea in prima editiuncula,quam ſuperiore anno Ioanni epiſcopo nuper defuncto obtuleram, aliter ſcripſerim. Ad huius equidem alterationem ſententiæ,&(vt ita dicam)Homerici ſomni,propenſius temporis trutinata me perduxit ratio: quandoquidem cùm memoratus Ludouicus comes Doringiæ ſecundus temporibus Henrici vixerit,viſum eſt mihi non quadrare,vt Vto ſecundus eius nominis, huius eccleſiæ præſul,qui longè pòſt tempore Friderici primi vixit; eius fuerit (vt opinabar tunc) filius annorum propter diſtantiam. Nam cùm filius coetaneus ſuo ſit patri aut ſine mora contiguus; id de primo Vtone, de quo modò diſſero, mihi videbatur verius. Enimuero Ludouicus comes, ſæpe dictus pater eius, vt habetur ex epitaphio tumbæ illlius in Reinsborne ſuæ fundationis monaſterio, natus eſt anno Domini M X L, & vixit annos L X X X I I I; obiit ſiquidem anno Domini M C X X I I I. Poſt cuius defunctionem anno tertio Vto ille, filius eius, Nuenburgenſis factus eſt epiſcopus. Attamen ſit vtcunque; conſtat certiſſimè, ſi Doringorum Chronicis credimus, hoc tempore Ludouici dicti comitis filium huius eccleſiæ fuiſſe antiſtitem. Verùm quid tantundem parentelæ eius claritudinem rimari proderit? Quid ſtemmatis inueſtigatio vana,cùm non proſapiam ſed vitam, non genus ſed mores ſectari & mirari doceamur? Multorum ſiquidem ſanctorum vitam & conuerſationem ſancta collaudat eccleſia, quorum ortum prorſus ignorat & patriam. Et beatorum martyrum non originem, ſed finem,ſed occaſum,natale non ſanguinis,ſed flaminis quo cœlo naſcuntur, veneratur & celebrat. Caro enim & ſanguis neminem verè nobilitant,neminem ſanctificant. Virtus eſt ſola,quæ verè nobilem virum efficit: ſola Dei ſeruitus, quæ rectè & ingenuos & liberos facit. Vnde bellè diua virgo & martyr Agatha ad Iudicem inquit Quintianum, *Summa ingenuitas iſta eſt, in qua ſeruitus Chriſti comprobatur.* Cui alludit illud poëticum:

Non præſigne genus, nec clarum nomen auorum,
Sed probitas vera nobilitate viget.

Et illud ab alio non minus venuſtè quàm verè dictum,

Virtus nobilitat hominem: virtute remota
Migrat in exilium nobilitatis honos.

Quam virtuoſam & laudabilem nobilitatẽ ſoli boni habere poſſunt; ſanguinis autem & prædones & ſceleratiſſimi quique poſſident, vt plerunq; contingat, vt quanto nobiliores, tanto ſint & eccleſiis quibus præſunt nociuiores: quanquã iuxta mundi curſum eximior & præſtãtior humilitas videatur alta & honorata, quàm abiecta & depreſſa: ſit

Gratior & pulcho veniens è corpore virtus.

Aſt hæc apud homines,non apud Deum,qui ignobiles ſecundũ carnẽ homines in primos eccleſiæ cõſtituit paſtores. Quorũ princeps Petrus non regis alicuius aut ducis comitiſve,ſed piſcatoris legitur fuiſſe filius. Addamꝰ pręmiſſis,cùm virtus per ſe clara ſit & ſolida,nullo exteriore aduẽtitio ſiue alieno eget honeſtamẽto aut decore, vt quidã ait:

Virtus præradiat gemmis, auriq; nitorem
Exuperat, ſanctũ ſola petenda viris.

His tamen non obſtantibus,quæ contra vanam quorundam gloriolã depromſi; ſeculi nobilitatẽ nonnihil, ſi pietate condiatur, habere laudis aſſentio: alioquin fruſtra ſancti de nobilitate originis laudarentur eiuſmodi. Mirabilior equidẽ videtur cęteris paribus habens vtranq; quã vnã ſolam: quemadmodũ Vto epiſcopus ille noſter ſplendidè habuiſſe probatur vtramq;. Fuit enim (vt dictũ eſt) & genere & morib. illuſtris & conſpicuus, Vtonis ſecundi ſequentis auunculus, quẽ Wichmannus præſul glorioſus cõſanguineũ ſuũ in pluribus vocat priuilegiis. Conſtat autẽ (vt infrà patebit) Wichmannum ipſum de alto & palatino genere procreatum. Proinde eius cõſanguinei haud minoris probantur fuiſſe ſtẽmatis. Accedunt & ad magnificẽtiæ eius ac generoſitatis robur, alia quæ patrauit magnalia, quæ vtiq; niſi alta & præpotente de familia fuiſſet, neutiquam perficere quiuiſſet: neq; Lothario ſecũdo, & poſt eum Conrado tertio, imperatoribus charus adeò & familiaris fuiſſet. Magnifica equidem, vt fatus ſum, peregit opera, in bonorum videlicet cœnobio noſtro donatione, in monaſterij Sanctimonialium diui Stephani fundatione, in cœnobij Portenſis tranſlatione & confirmatione, in laudabili commiſſæ eccleſiæ adminiſtratione, & in terræ ſanctæ deuota peregrinatione: quæ ſingula in ſequentibus ſuis & annis & temporibus patebunt per ordinem.

De quibuſdam euentibus ſub regimine Vtonis epiſcopi, ex Chronicis.

Lotharius itaq; imperator ſereniſſimus cœpit, vt dictum eſt, MCXXV, & XIII imperauit annis. Cuius tempora iocunda fuere. Nam bona aeris temperies, omnigena terræ fertilitate cunctarum rerum copia non ſolùm per regnum, ſed penè per totum mundum extitit & exuberabat: pace denique affluebat, concordia regnabat, tranquillitate imperabat, moderatione fulgebat; pace belloq; clariſſimus, vt meritò pater patriæ dictus ſit, quia erat egregius defenſor & fortiſſimus propugnator, nihilipendens vitam ſuam contra omnia aduerſa pro pace & iuſticia opponere. Hæc ibi. Fuit inſuper fide catholicus, in Deum & ſanctos eius deuotiſſimus, diuini cultus auctor & amplificator eximius. Hinc eſt, quòd nonnulla fundauit monaſteria, & magnificè dotauit: pleraque penè collapſa inſtaurauit, & in melius reformauit: ex quibus duo præcipua ſunt fundationis eius cœnobia, Kemnitz videlicet in Miſena, & Lutern in Saxonia. Fundauit inquam Lotharius iſte glorioſiſſim⁹ imperator memoratũ noſtri ordinis inſigne & celeberrimum cœnobium Kemnitz, in diœceſi & territorio Miſnenſi, in monte prope eiuſdem nominis oppidum, quod beatiſſimæ virginis Mariæ ſanctorumq;, Ioannis Baptiſtæ, & ſancti Ioannis euangeliſtę, in honore conſecrari fecit. Cui nunc noſtra ætate ſub Maximiliano Cæſare & Leone, eius nominis papa decimo, non ſine magno emolumento, vtilitate, & fructu laudabili, longoque regimine, & præfuit & præeſt ſpectabilis vir, dominus Henricus abbas, de nobili & antiqua Slenitzen proſapia natus, vir in cura rei familiaris prudentiſſimus, ſpiritualibus & monaſticæ diſciplinæ competenter intentus. Hic in adoleſcentia, & (ni fallor) iam abbas electus in academia Chryſopolitana artes humanitatis perdidicit, & admodum eruditus rediit, quandoquidem ex eo tempore in tantum ſapientiæ captus eſt amore, vt in ſtudioſiſſimum & ardentiſſimum in quarumcunque literarum cultorem paulatim creuerit, tanto ſcripturarum (inquam) & ſapientiæ ardore calens, vt quoſcunque indagare libros nouos poteſt, & vtriuſque linguæ tractatus, etiam veterum ſyntagmata chalcographicè publicata, pro ſua fratrumque vtilitate & decore bibliothecæ quantumuis pretioſa emere ſoleat. Potiſſimùm tamen hiſtoriarum & antiquitatum oblectatur ſtudio: quarum & me ſtudioſum, & aliquantiſper peritum, vel (vt verius dicam) inquiſitorem aduertens, ſingulari me ſemper eſt proſecutus affectu. Enimuero cùm tempore exilij mei, nec non inquiſitionis antiquitatum ex mandato Ioannis Tritemij abbatis, viri ſapientis, pro tunc hiſtoriarum ſiue Germanicarum rerum atque annalium ſcriptoris multa cœnobia eam ob rem perluſtrarem, & ter eius ad ſpectabile & regale archiſterium hoſpitij gratia declinaſſem, nunquam me ſine liberali conceſſit abire munere. Quin & vice quarta ad eum diuertens, & pleraque paucula cœnobiorum de fundationib. collecta ei cùm obtuliſſem, bis binos mihi mox aureos rependit numos magnificè, cùm & antea totidem dediſſet. Et reuera eximium humanitatis eius ornamentum. Nihil equidem liberalitate magis principem, & prælatum quemuis, & maximè opulentum, condecorare ſolet. Cuius cœnobij opulentia ex villarum & prædiorum copia, & redditũum craſſiſſima euidenter claret multitudine: quam & ego non modò ex magnalibus ibi viſis, verùm & ex ſequenti depræhendi facto. Ipſo etenim de terra ſancta reuerſo, Prior loci qui interea eius ordinatione monaſterij cenſus & redditus collegerat, ſuper omnia expoſita illi mille & trecentos aureos conſignauit. Inſuper ex argentifodinis montis diuæ Annæ & aliis locis vicinis, ſui tempore regiminis theſauros acquiſiuit maximos: quos tamen in binos vſus, Dei honorem ac Diuorum laudem videtur probaturque conuertere. Patet & hoc ex compluribus magnis & operoſè fabrefactis argenteis ſanctorum imaginibus, & aliis ornamentis & auro & argento gemmisque pretioſis intextis non modicis, quæ partim fieri fecit, partim è terra ſancta & Venetianis deliciis ſecum attulit. Cœnobium denique ipſum ex toto à fundamentis innouauit, & magnis atque præcelſis per gyrum ædificiis decorauit & muniuit, picturisque miris & auriferis intus & extrà venuſtauit, vt non cœnobium, ſed imperiale videatur fore palatium: intra quod haud facilis cuique aduentanti patet ingreſſus, etiam cuiusvis ſtatus aut dignitatis fuerit, niſi fortè abbati ipſi conſanguinitate aut alia cauſa notus fuerit & acceptus.

Eſt equidem abbas ille venerandus, homo admodũ ſingularis, & ſolitudinis amans, non facilè videndum ſe præbens, ſuis etiam fratribus rarus, demptis officialibus, & inſolitus. Quam conſuetudinem alij aliter explanant & interpretantur, quos ego flocci-pendens pertranſeo. Sentiat quiſque quod libet. Ego virum ob amorem ſapientiæ & indefeſſum literarum ſtudium, ſummam liberalitatem, imò laudabilem & fructuoſiſſimam cœnobij gregisque commiſſi gubernationem & laudo & vehementer veneror. Qui etiam ſuperiori anno pergrandem & ampliſſimam turrim in calce eccleſiæ ex lapidibus ſectis & quadris erigere exorſus eſt. Quæ ſi cum ipſa baſilica, vt intendit, conſummata fuerit, opus Salomonis templo vix impar videbitur. Et licet diuus Bernhardus eiuſmodi precioſas in religioſis repræhendat ſtructuras; noſtra tamen modò tempeſtate adeò ædificandi conſuetudine & more roboratur, vt etiam ipſi Mendicantes de eleemoſynę, non ſine pauperum iniuria, extorſione ſuperflua ſumptuoſè & ſuperbè ędificare ſoleant, vt cæteris Ordinibus temporalia habentibus maiora & inſtructiora habeant cœnobia. Sed profectò, vti vulgò dicitur, ſunt ſine defectu pauperes, & ſine deſpectu humiles, nihil habentes & vniuerſa exigentes; voto (inquam) & nomine pauperes, victu & conuerſatione reges, vt in illorum buccis rubentibus, & obeſis craſſisq; pătet corporibus.

Anno Domini MCXXX, Honorius papa moritur Romæ, & in eccleſia Lateranenſi ſepelitur. Innocentius ſecundus ſucceſſit, ſeditque annis 13, menſib. 7, diebus 8. Contra iſtum Innocentium electus fuit & ordinatus Petrus Leonis, ad cuius ſchiſmatis peſtem ſedãdam beatus Bernhardus vocatus à Claroualle multum laborauit per ſeptem annos, multumq; profecit.

Anno Domini MCXXXII, fundatum eſt monaſterium Portenſe ordinis Ciſterçienſis, prope Salam non longè à Nuenburg, inſigne & opulentiſſimum, per Brunonem comitem terræ Pliſnenſis & vxorem eius Willam, cuius primus abbas nomine Albertus, vir eximius. Hic quindecies Romã ob negotia monaſterij ſui nouelli petiit, & multa proficua impetrauit. Cœnobiũ iſtud primò iuxta Smollen fuit locatũ, ſed ob inconuenientiã loci fuit tranſlatum & ſtatutum, vbi nunc cernitur. Ad cuius tranſlationem & exaltationem epiſcopus noſter Vto plurimùm iuuit, ipſam promouendo & roborando & plerisq; bonis donando, vt ex priuilegio ſequenti, quod per anticipationem præmiſſorum ad fidem ſubnectere placuit, clarè liquet. Ita quippe ſonat.

Vto diuina fauente clementia Nuemburgenſis epiſcopus &c. cum omni ſagacitate & induſtria æternæ vitæ gloriã quærere. Quia per viam cambij recepimus Smolnam tertiamque ferè partem pagi qui Pliſne nuncupatur, & fratribus Portenſibus duntaxat duas grangias Lochwitz & Cuſnam cum appendiciis decimisque ipſarum cum ſylua pro eis contulimus. Quorum omnimodam vtilitatem cuſtos eccleſiæ recipiens, vt coram principali altari die noctuque lumen indeficiens perſeueret, procuret; & in capellis duabus videlicet beati Michaelis archangeli & ſancti Andreæ Apoſtoli nocturnalia lumina ſubminiſtret, &c. infirmis etiã fratribus in quantũ neceſſitas expetit, prouideat, &c. Poſteros quoque ſcire volumus, bibliothecam in tribus voluminibus diuiſam ex oblatione fidelium nos ſcribi feciſſe: expoſitionem beati Hieronymi presbyteri in Eſaiam & Danielem prophetas in vno volumine; item eiuſdem explanationes in XII prophetas, Ioſephum ex integro in vno volumine, tres libros paſſionum ſanctorum, miſſale vnum: quos pro noſtri memoria obliuioni non tradendos & ſingulis & omnibus attentius commendamus. Hæc quæ præſenti pagina exarata ſunt, per omnia retro futura tempora rata manere optamus, & per charitatem Spiritus ſancti ne infringi debeant expoſtulamus. Quicunque autem inuidiæ liuore attactus, quæ à dominis & fratribus noſtris approbata ſunt, & banno noſtro & ſcripto firmata infirmare, & memoriam noſtram delere præſumpſerit: in memoria æterna iuſtorum non ſit, ſed memoria eius cum ſonitu pereat, & de libro viuentium deleatur, & cum iuſtis non ſcribatur, Amen. Huius facti noſtri & ſcripti teſtes ſunt hi: Gebehardus Prior: presbyteri, Erckenbertus, Irmfridus peregrinus, Bertholdus, Giſilherus, Arnoldus, Wikardus, Rudolfus, Baldramus, Fridericus, Ekkehorus, Ericus, Wernherus, Gundecarus, Albertus: diaconi, Henricus, Hertwicus, Ioannes, Albertus: ſubdiaconi, Bernus, Hermannus, Heydenricus, Symeon, Iacobus, Wernherus,

rus,Henricus,Hermãnus,Reinhardus:acoluthi, Adelbertus, Hartleybus, Rudolphus. Actum anno Domini quo ſuprà, indictione tertia, &c. Ex hoc priuilegio & ex magno fratrum collegio conſiderari poteſt monaſterij noſtri illius temporis opulentia, & tam in ſpiritualibus quàm temporalibus inſtitutio, ac prouiſio pinguis & florida. Cæterùm conuerſi & fratres layci, quos plures fuiſſe veriſimile eſt, in ſuperioribus non exprimuntur.

Anno Domini MCLXXXVI, Vto venerabilis Nuenburgenſis eccleſiæ præſul, eius nominis ſecundus, migrauit ad Chriſtum, cui Bertholdus eodem anno ſucceſſit, de quo infrà. Eodem anno ædificatum eſt monaſterium Reinfelde prope Lubecam per comitem Adolphum. Et locati ſunt in illud fratres Ciſtercienſis ordinis ſub regula diui Benedicti.

Bertholdus eius nominis ſecundus Vtoni defuncto in regimine Nuenburgenſis eccleſiæ ſuccedens, anno Domini MCLXXXVI, præfuitque annis XX. Reſignauit etenim anno Domini MCCVI, vt infrà anno ſuo dicetur & tempore. Hunc denique Bertholdum epiſcopum Petrus ludimagiſter ſcholæ Nuenburgenſis in ſuo catalogo lacero & manco collocauit infrà poſt Engelhardum, quem & Engelbertum nominat, ordine confuſo & præpoſtero, ſicut & cũ aliis fecit. Ex authenticis equidem hiſtoriis vetuſtis & priuilegiis clarè habetur, quòd Bertholdus ille ſecundus Engelhardũ immediatè præceſſit, vti & in ſequentibus euidentiſſimè ad vnguẽ demonſtrabitur.

De quibuſdam euentibus ſub epiſcopo Bertholdo, ex Chronicis.

Anno itaq; primo epiſcopi Bertholdi, qui eſt Domini MCLXXXVI, Gotfridus epiſcopus Herbipolenſis obiit, qui eccleſiam Wirtzburgenſem lapideam fecit.

Anno Domini MCLXXXVII, Saladinus Ægyptiorum rex poſt maximam Chriſtianorum ſtragem Hieroſolymam cepit, poſtquam eandem vrbem per octo & octoginta annos Chriſtiani reges poſt Godefridũ glorioſè poſſederant. Eodem anno Henricus marchio Brandenburgenſis filius Ottonis fundauit eccleſiam collegiatam ſancti Nicolai in Stendel, & abundè dotauit.

Anno Domini MCLXXXVII, vt ſuprà, Vrbanus papa moritur, cui Gregorius VIII ſucceſſit, ſed duos duntaxat menſes ſedit, & eo defunctoClemens III, natione Romanus ſurrogatur, qui ſedit annis tribus. Iſte reges & principes ad arma contra infideles ſumenda animauit. Eo quippe tempore Saladinus ſecundam victoriæ fortunam ſecutus, quinq; & viginti ciuitates de principatu Antiocheno ceperat, & ipſam Antiochiam occupare tentabat.

Anno Domini MCLXXXVIII, Fridericus imperator, & Philippus Gallorum rex, & Richardus quoque rex Anglicus vnà cum Clemente pontifice in ſubſidium atq; recuperationem ſacratiſſimæ terræ conuenere, & eodem anno exercitum nauibus præmiſere. Petrus de Riga circa hæc tempora claruit, qui teſtamentum & vetus & nouum metrice explanauit. Item Petrus cantor Pariſienſis Theologus ſummus, & Ioannes Beleth, ac Wilhelmus Altiſiodorenſis, viri doctrina & ſcriptis celeberrimi, eo quoq; tempore floruerunt.

Anno Domini MCLXXXIX, Fridericus cùm iam Syriam armis penè totam ſubiugaſſet, & Armeniam minorem in ſuam poteſtatem redegiſſet, in eadem prouincia dum propter æſtum in flumine quodã qui dicitur Saleph refrigeraret, & lauaret ſe volens tranſnatare; raptus à vi fluminis ſubmerſus eſt, antequam ei ſubueniretur: cui filius eius qui tunc præſens erat, ſucceſſit, ſecundum Arnoldum abbatem Lubicenſem in Chronica ſua Sclauonica. Eodem anno Albertus abbas monaſterij noſtri Butſchaw cõfecit priuilegium ſuper bona quæ ſita ſunt in villa Lotſchitz, quod quidem ita principiatur, In nomine ſanctæ & in diuiduæ trin. Albertus diuina fauente clementia Butzauienſis abbas dilectis fratribus ſuis, & omnibus Chriſti fidelibus &c. Teſtes ſunt huius domini & prædeceſſores noſtri, Conradus atq; Rudolphus prior, Fridericus item, fratres. Anno quo ſuprà, indictione 8, data 2 idus Februarij, anno ordinationis domini Alberti abbatis I. Eodem anno Otto marchio Miſnenſis obiit, & in monaſterio veteris cellę quod ipſe fundauerat, honorificè ſepelitur, relinquẽs poſt ſe duos filios, Theoder. & Albertũ, de quib. in ſequentibus latius. Circa hęc tempora Dedo quoq; frater prędi-

cti Ottonis creditur obiiſſe, qui per multos annos noſtri monaſterij aduocatus & defenſor fuerat ſtrenuus, qui & comes & marchio nuncupatur in priuilegiis, & alibi ſecundum quod per tempora caſtra ſortitus eſt & prouincias. Habitauit autem in Rochlitz & Greytz, quæ cum attinentiis ſuis poſſedit. Cæterùm quòd quidam (vt decanus Miſnenſis) ſcribunt aſſeruntq́;, cum ſanctæ Elizabeth auum, proauum autem ſanctæ Hedwigis fuiſſe, capere non valeo, nec veri videtur mihi ſimile. Dicunt equidem illi, quòd ipſe Dedo ex Mechtilde vxore ſua ſuſceperit natas tres, quarum prima nupſit regi Franciæ, ſecunda regi Vngariæ mater ſanctæ Elizabeth, tertia Hedwigis nomine duci nupſerit Sleſiæ. Sed hæc aſſertio nullo eſt fundamento ſubnixa. Ideo ea facilitate contemnitur, qua aſſeritur. Enimuero ſancta Elizabeth genus maternum duxit à comitibus de Andachs, quorum caſtrum huius nominis fortiſſimum fuit in monte alto in Bauaria, qui nunc dicitur mons ſanctus propter reliquiarum copiam & oſtẽſionem, & eſt mutatum in monaſteriũ noſtri ordinis. Mater itaq; ſanctæ Elizabeth Gertrudis, quæ nupſit Andreæ regi Vngariæ, filia fuit Bertholdi comitis de Morauia, qui & comes fuit de Andachs, Morauiam cum tempore nactus. Iſte Bertholdus ſeptem habuit liberos, quatuor mares, & tres femellas: quorum primogenitus Otto, dux & princeps Morauiæ, & comes in Tyrol, Henricus marchio Auſtriæ, Bertholdus patriarcha Aquileienſis, Eckenbertus epiſcopus Babenbergenſis: tres filiæ fuerunt, Agnes quæ nupſerat Philippo regi Franciæ, Gertrudis quæ ſuprà mater ſanctæ Elizabeth, & Hedwigis ſancta quæ nupſit duci Sleſiæ. Ita habetur clarè in geſtis comitum prædictorum, quemadmodum ego in prædicto cœnobio montis ſancti legi, & ex arbore genealogiæ eorundem comitum tranſcripſi, anno Domini M D X V. Sed nunc amore veritatis de præmiſſis dictum ſufficiat. Eodem anno Henricus ſextus filius Friderici imperatoris cœpit, & imperauit annis 8, ſecundum alios decem. Fuitq́; ſtrenuus in agendis, & acer in hoſtes, nihilominus largus & munificus. Vincent. in ſpec. dicit eum cœpiſſe, anno Domini M C X C, & imperaſſe annis ſeptem. Henricus iſte Conſtantiam monacham, filiam Rogerij regis Siciliæ defuncti, ex monaſterio extractam duxit in matrimonium.

Anno Domini M C X C, Bertholdus epiſcopus noſter dedit nobis priuilegium confirmationis ſuper duos manſos ſitos in villa Cochowe. Incipit autem ita *Bertholdus.* In nomine ſanctę & indiu. trin. Bertholdus ſecundus diuina fauente clementia, ſanctę Nuenbergenſis eccleſiæ epiſcopus, omnibus Chriſti fidelibus, gratia vobis & pax. Eccleſiaſtico regimini congruum eſſe credimus &c. Teſtes ſunt hi. Hermannus abbas de Burgelino, Nuenbergẽſis abbas Gotfridus, Sifridus abbas Pygauiæ, Warmũdus abbas de Porta &c. Conradus marchio, Theodericus comes, Henricus de Wyda, & plures. Actum anno Domini M C X C. Eodem anno Clemens papa tertius moritur, cui Celeſtinus itidem tertius ſucceſſit, ſeditque annis V I, menſibus V I I I. Platina tamen dicit, eum cœpiſſe anno ſequenti, id eſt M C X C I, alij anno M C X C I I. Sic diuerſi ſæpe ſunt in annis ſummorum pontificum ac imperatorum hiſtorici. Cœleſtinus iſte diſpenſauit cum Henrico imperatore in copula Conſtantiæ monialis ſuprà dictæ.

Anno Domini M C X C I, Chriſtiani qui biennio quaſi Ptolemaidam obſiderunt, & tunc ceperunt. Et iam maiora aggredi ſtatuerant, adeò vt Soldanus territus Hieroſolymam reddere Chriſtianis cogitaret. Verùm orta inter Philippum & Richardum reges diſcordia hoc impediuit. Paulo pòſt Philippus rediit ad propria. Hinc Richardus animoſius rem bellicam perficit, Hieroſolymã capere nitens. Cæterùm audiens Philippum Normanniam vexare, vt Angliam ingrediens ſibi ſubiiceret, obſidionem ſoluit neceſſariam & ſanctam, ad propria tuenda properans. Et tunc res manſit infecta, & Soldanus Hieroſolymam retinuit.

Anno Domini M C X C I I, Henricus imperator Romæ coronatur per Celeſtinum papam. Eodem anno idem Henricus dedit cœnobio noſtro priuilegium confirmationis ſuper inſtitutione eccleſiæ in Zwickowe cum duobus manſis & ſuper decimatione telonij ibidem. Incipit, In nomine ſanctæ & indiu. trin. Henricus Dei gratia Romanorum imperator & ſemper Auguſtus. Ex imperatoriæ maieſtatis officio &c. Notum ergo facimus imperij fidelibus, quòd pro reuerentia & honore Ieſu Chriſti, & glorioſæ matris eius, in cuius honore conſtructa eſt eccleſia in Puzowe, attendentes etiam fidelis noſtri Alberti abbatis in Puzowe inſtituimus liberè prædicto mona-

ſterio

ſterio eccleſiam in Zwickowe cum duobus manſis & decimatione telonij & L ſcobronum & XII curtibus, quæ omnia aliquanto tempore iniuſtè ablata fuerant monaſterio, &c. Huius rei teſtes ſunt Bertholdus Nuenburgenſis epiſcopus, Ewerhardus Merſeb. epiſcopus, Conradus dux Sueuorum, Bernhardus dux Saxoniæ, Hermannus Landgrauius Thuringiæ, Otto marchio de Brandenburg, Albertus marchio Miſnenſis, Conradus marchio de Landeſperg, Sifridus comes de Orlemunde, & alij complures &c. Acta ſunt hęc anno quo ſuprà, indictione decima, regnãte domino Henrico VI, Romanorum imperatore glorioſiſſimo, anno regni eius XXIII, imperij ſecundo. Datum apud Merſeburg 6 idus Decemb. Secundum hoc priuilegium imperare cœpiſſet anno Domini MCXC.

Anno Domini MCXCIII, Henricus nobilis dominus de Wyda, & totius terræ aduocatus, præpotens poſſeſſor & dominator fundauit per reuelationem monaſteriũ ordinis Præmonſtratenſium, nõ longè ab oppido Wyda quod dicitur Milphurt, in propria ſua poſſeſſione, & magnificè locupletando & prouidendo exaltauit ſtabiliuitque. Henricus deniq; prædictus ſenior, fundator monaſterij Milphurdenſis, dictus fuit tanquam excellenti titulo aduocatus, ſeu vulgariter Voit de Wyda, & ita poſteri eius per multa tempora. Nam totam terram aduocatorum, quæ & tunc ſicut & nunc *das Voitland* dicebatur & dicitur, poſſedit. Vxorẽ habuit Berchtam comitiſſam de Tyrol, quæ peperit ei quatuor filios, qui omnes Henrici dicti ſunt, quorũ primus poſt eum ſedit in Wyda, ſecundus in Groyt ſiue Greitz dictus Henricus Reuſſe, tertius in Plawen, quartus in Gera. Primus itaq; Henricus aduocatus de Wyda, ſenior filius, fundauit monaſterium Sanctimonialiũ in Wyda, in quo nunc degunt ſorores ordinis prædicatorum, quas ipſum inſtituiſſe ambigo, cùm ordo ille eo tempore necdũ exortus fuerat, minus autem per orbem notus & ſparſus. Reor ergo noſtri ordinis in primis fuiſſe monaſterium, & cum tempore ab ordine noſtro defeciſſe, & ad mendicantes delapſum. Quin & alter frater eius Henricus, aduocatus & dominus de Gera, eiuſdẽ propoſiti & deuotionis conſtruxit fundauitq; cœnobium Sanctimonialium ordinis noſtri diui videlicet Benedicti in honore ſanctæ crucis prope Saleberg. Notandum etiã eſt, quòd ſuprà dictus Henricus, ſenior videlicet dictus eſt Henricus de Weida, eò quòd ipſe & pater ſuꝰ tranſtulerunt à monte ſancti Viti ciuitatem nunc trans Elſteram poſitam. Nam antea vocabantur comites de Gisberg. Porrò eccleſiam ſancti Viti in primis fundauit Atribo comes de Swartzburg. Cronſwitz inſuper monaſterium monialiũ non procul à Milphurd fundatum conſtat per nobilem & illuſtrem dominam Guttam de Gera, quæ & ipſa fuit de progenie aduocatorum & dominorum de Wyda. In quo quidem cœnobio alioqui celebri & famoſo, tametſi origine nobiles, mendicantiũ tamen, id eſt prædicatorum fratrum, ſub ordine nunc degunt moniales. Quod quemadmodum rarum, ita & mihi videtur mirabile, cùm penè cuncta totius Germaniæ poſſeſſionibus ditata tam virorum quàm virginum cœnobia mendicantium ordinum ante inſtitutionem fundata fuerint. Ea propter primores illi in eiſdem Deo famulãtes per fundatores impoſiti ordinis non potuere fuiſſe mendicantium. Aſt non mirum, ſi forſan in memoratis monaſteriis ordo mutatus fuerit, cùm & regna cum tempore mutentur, & transferantur de gente in gentem. Hinc bellè dixit poëta, *Tempora mutantur, & res mutantur in illis.* Vidi equidem complura cœnobia, vbi inprimis fuerant moniales, nunc ibi poſitos eſſe monachos; & vbi quondam habitauerant regulares canonici, nunc ibi eſſe cruciferos. Et ita de aliis ordinibus dici poteſt & æſtimari. Quin & nobile & celeberrimum noſtri ordinis monaſterium Conradsburg, in monte iuxta Hartonem ſitum, non longè ab Aſchania, noſtra memoria ab ordine leui ex cauſa funditus deperiit. Quod vetuſtate & inhabitantium incuria & negligentia vel potius inſolentia collapſum & depauperatum, adeò quidem vt vix quotidianum fratres habere victum poterant. Quamobrem egeſtate compulſi à vicinioribus abbatibus cõſilium & auxilium implorabant, reformari geſtientes. At abbates inglorij & miſelli, quę ſua ſunt quærẽtes, nihil ſuper cõtritione Ioſeph doluere, reſtaurationẽ ac informationem eius loci omnino poſtponentes. Hinc qui ſupererant monachi pauculi egeſtate & inedia preſſi, clauſtrũ relinquentes abierunt. Verùm patres Carthuſienſes loci ſitũ & amœnitatẽ cõſiderãtes, diœçeſani cũ aſſenſu ordinẽ ſuũ introduxerũt, locũ aſſumẽtes, ſparſa recolligere,

& ſingula prudenter & prouidè diſponere curauerunt, arantes & ſeminantes, lapſa & ruinoſa inſtaurantes cuncta penè innouando, eouſq; vt in breui multis bonis Dei benedictione abundare cœperunt. Quæ & vtiq; noſtri patres conſequi potuiſſent, ſi non auaritia & inertia à pietatis eos abſterruiſſet operibus.

Cæterùm quid de memorato monaſterio multa proſequor, cùm & noſtro æuo opulentiſſima noſtri ordinis cœnobia prorſus ab ordine ſint dimembrata, & in canonicorum ſecularium tranſlata ſtatum. E quibus mihi cognita ſunt ſancti Albani prope Moguntiam à Carolo Magno fundatum monaſterium, & diui Burghardi iuxta Herbipolim ſitum: quæ cum aliis irrecuperabiliter ab ordine ſciſſa, modò pro abbate præpoſitum, pro priore decanum, canonicos pro monachis nutriunt. In quibus denique in præſens vſque tempus abbatum epitaphia, aliaq; monaſtici ordinis reperiuntur indicia: licet ab iſtis nebulonibus effœminatiſq; ſucceſſoribus ac ingratis ſolùm nomine canonicis, quantum abſque notamine fieri poteſt & ſcandalo, auferantur deleanturq;. Sed nunc de hoc ſatis.

Cæterùm quoniam in præmiſſis aliquanta de dominis baronibus & poſſeſſoribus terræ aduocatiæ, ſiue (vt antiqui aiunt) prætorianę dicta ſunt: nunc de eiuſdem terræ & circumpoſitarum vetuſtate prouinciarum amore patriæ meæ vrbis videlicet Cygneæ ibidem ſitæ plæraq; lectoris ad ædificationem latius decreui ſubnectere. Quæ quidem mira ſunt & rara, paucisq; admodum cognita; mihi autem per ſpectabilem virum dominum Eraſmum doctorem, & mirificum antiquitatis indagatorem, prædictæq; vrbis meæ natiuæ archiatrum gratioſè communicata fuere: quæ & ipſe ex Rutwino Saxonico rerum ſcriptore vetuſtiſſimo in hęc verba collegerat.

Terra intra Salam & Albim ſita dum in prouinciam redigeretur, cum nouis colonis noua nomina ſortita eſt. Nam portio quæ veteranis (qui & Miſſionarij dicũtur) ceſſit Miſſena dicta. Eius fines vltra citraq; Albim fuere, hinc Albim, hinc Muldauum amnes attingentes. Quæ verò prætorianis attributa eſt, & ab his eam nuncupationem quam hodie habet, contraxit (Widelingia vulgò appellatur) hi ſeſe ab Muldauio vſque ad Salam protẽderunt. Reliqui quòd ſine dignitate deducti ſunt, partim priſcam nuncupationem, vt Suardones, Camanni retinuerunt, partim à fluminibus, vt Pliſnenſes, Orlandi cognominati ſunt. Alij à principibus viris, vt Libonothani, Cygnani, Cauritani, nomina tulere. Communi tamen nuncupatione omnes hi populi, Sorabi vocati reperiuntur: quo vocabulo priſca lingua Germanica proceres deſignantur, quaſi in ea ora duntaxat proceres ditionem haberent. Tandem verò hoc nomen qualitercunq; terræ illatum, cùm de hoc diuerſa ſentiant, euanuit. Qui res Sclauorum ſcriptas reliquerunt, id à populis Boſpori Cimmerij accolis inductum volunt: hos origine Cimbros aſſeuerantes, qui longè latéque vagantes à Græcis Cimerici dicti, tandẽ ad Boſporum infinibus Thraciæ conſederunt. Ab quibus Cimerici quaſi Cimbrici, vel vt aliis placet, à ſora metalli genere quod in his locis eruitur, dicti ſunt. Vnde vel à Scythis pulſi, vel patrij ſoli amore accenſi, Germaniam repetiere, & in hæc loca quæ habitatore penè vacua fuere, delapſi, ſe non Cimbros ſed Sorabos dixere. Eius rei argumentum afferunt vrbem Gibicam, quaſi Cimbricam, ab eis in primo aditu conditam. Alij quòd loco paluſtri primò inſederunt, quod Germana interpretatione hoc ſonat. Sorabos tamen aduenas fuiſſe, vt nonnulli putant, minimè conſtat. Nec apud vllos receptos authores Soraborum nomen præterquam in Germania vſquã nominari contingit. Itaq; indigenas loci veriſimilius eſt, & eos videlicet quos Cornelius parua literarum immutatione Suardones vocat. Hæc Rutwicus Saxo. Sed an ſatis limatè ea poſui dubito, cùm non ex originali, ſed excerpta ab alio, licet viro docto, tranſcripſerim. Itaque ex prędicto hiſtoriographo vetuſto clarè habetur, & ex ſequentibus probabile plurimum & veriſimile videtur, omnium vrbiũ huius regionis primã & antiquiſſimã fuiſſe ipſam Cygneam ſiue Czibicam, multis ante Chriſti natiuitatem annis ab ipſis Cimbris conditam, & Cibicam quaſi Cimbricam dictam. Porrò arma ſiue trium cygnorum inſigne vrbem ipſam à clariſſima fœmina fatidica, eiuſque vrbis principe ac dominatrice potentiſſima, Swanhilde, ob gloriæ & nominis illius memoriam perpetuam ſumpſiſſe crediderim. Quæ quidem prudentiſſima virgo & Sibylla exiſtens, magna mira quædam & obſcura prædictæ ciuitatis incolis de futuris (vt infrà poſt pauca dicetur) vatici-

nata eſt. Ab iſta itaque Swanhilde nomen vrbi potiſſimùm inditum exiſtimo & inolitum. Swan ſiquidē lingua vernacula latinè dicitur Cygnus. Quare & antiquitus nuncupata fuit Cygnea, quemadmodum adhuc à doctis appellatur: tametſi vocabulum commune & vulgatiſſimum quo vrbs Zwicca nominatur, magis eius primitiuo nomini quo Scibica dicitur, quadrare & conſonare videatur. Verum vocabulum aliud latinum & elegantius occaſione ſuprà memorata inditum vrbi conſtat. Vel ſi altius ordiri libet à Cygno, Herculis Graij filio, patre ipſius Swanhildis, extat Cygnea vocitata: ſicuti ſentire videtur Guolfgangus Cyclopeus, natu & ipſe Cygneus, ſtudio verò & diſciplina medicinæ doctor, orator deniq; & poeta celeberrimus, in carmine quodam, quod Cimbrorum de aduentu, deq; antiquitate, pariter & origine eiuſdem vrbis concinnauit; inter alia ita depromens:

Vrbs tribus à cygnis Cygnea vocata probatur,
Quas belli ſignum patriæ geſſere cohortes.
Indicio quorum gentis veſtigia priſcæ
Teſtantur, vulgo cœpta eſt hæc Cibica dici.
A Cimbris ſonat hoc, quaſi Cimbrica, voce Latina.
Cygnus erat Cyanes proles ex Hercule natus:
Graius is fuerat ceu cretus gente Tuiſca,
Germanas latè tenuit qui regna per oras:
Autorem gentis coluit quem vana vetuſtas,
Et ſibi cumq; aris erexit templa decora,
Vnde loco nomen, Cygneaq; rura vocata:
Quæq; patent inter Pliſim Molbiq; fluenta.
Poſteritas hunc longa virum rexiſſe per oram
Fertur, quoad cœlebs vitam perfuncta Suanhildis
Vltima clauſiſſet fata & ſine prole futura.
Bellica ſed rabies, dominandi atque ampla cupido,
Exciuere vires, Cimbrorum ex gente cohortes,
Qui patria fines extendere limite vaſto
Audebant: furor ecce malus tum perdere cuncta
Aggreditur, cupidus quodcunq; abolere vetuſtas,
Et noua cum populis inducere nomina terris.
Autore hoc Sorabo fecerunt omnia Cimbri.
Hinc iuuat, vt cuncti Sorabi cognomen haberent
Quos & ſpumiferus circundat Mulbius vndis,
Et Sala pinifero Curionum in finibus ortus
Includat. Sorabos omnes dixere colonos.
Sic nomen Cygni deſiit, nomenq; Tubanti:
Indigetum fuerant quæ nomina clara priorum.
Sed quò victricis populi monimenta manerent,
Hanc ſtatuere vrbem, reſonat quæ nomine Cimbros.
Durauere tamen cygni quæ bellica ſigna
Ciuibus extarent veſtigia priſca ferentes.

Hæc Cyclopeius. Ex cuius carmine habetur luculenter, Cygnum illum, magnum heroem, filium Herculis, & pòſt Suanhildem eius gnatam, eorundem atque maiores ante Cimbrorum aduentum longè diuq; dictis in locis regnaſſe: quodque poſt obitum Suanhildis Cimbri tandem venientes terram eorum ferro igneq; vaſtauerint, eodémque furore vrbe Cygnea ſuccenſa aliam eodem conſtruxerint loco, & vocabulo gentilitio (vt dictum eſt) Czibicam quaſi Cimbricam appellauerint. Quod quidem ipſe idem Cyclopeius poeta inſignis, & alio quodā in carmine cōfirmans, ſic modulatur.

Me iuuat, vt Sophiæ ſtimulus ſim poſteritati,
Et mercar patriæ prima trophæa meæ.
Vrbis enim noſtræ prius haud quiſquam fuit auſus,
Stringeret vt Clarij tinnula plectra Dei:

Gurgite quam rapidus piſcoſo allabitur amnis:
Efficit hunc pulchrum vallis amœna locum,
Hermionum de gente olim qua parte Tubanti
Principiò campos incoluere rudes.
Expulit hos ſæuus proprio de rure Sicamber,
Allectus fuerat dum meliore ſolo.
A Scythiæ gelidis peregrè dum venerat oris,
Et ſibi quæſierant qua frueretur humo.
Vrbs conſtructa fuit, validis ampliſſima muris
Facta, tamen flamma diluuioq; minor:
Quæ tribus à cygnis rectè Cygnea vocata eſt,
Augurio quorum nomen & arma tenet.
Qua ratione, latet, meruit Czuickauia dici
Palladis & Martis Mercurijq; iſta domus.

Sequitur nunc epitaphium Swanhildis Cygneæ Sibyllæ antiquiſſimæ, ex quo qualis quantáve ipſa fuerit, lector facilè candidus & prudens cognoſcere poterit. Veruntamen priùs ſciendum, quòd epitaphium eius ſequens noſtra nuper tempeſtate in agro pagi petroſi in lamina plumbea literis (vt aiunt) capitalibus conſcriptum in monticulo ſub arbore quæ ventorum ex flatu prociderat, repertum eſſe à ruſtico, dum è terra arborem euellere ſtirpitus anniteretur. Qui de inuentione tam inſolita ſtupens cùm legere neſciret, epitaphium vt erat in tabula plumbea exaratum noto ſibi viro ſapienti & mirabilium rerum cupido Ioanni Lupo obtulit. At ille gauiſus vehementer, exemplar eius confeſtim Eraſmo Stellæ ſuprà memorato Cygneæ vrbis proconſuli, veluti vetuſtatis amatori, direxit ſcribens quoque eidem, quòd ſi architypum cernere gliſceret, ad ſe venire minimè tardaret. Quo quidem & tempore illuſtriſſimo principi Friderico duci Saxoniæ & imperij electori idem tranſmiſſum eſt epitaphium. Ab prænarrato itaque Eraſmo medicinæ doctore & hiſtorico egregio, & ego ſępe dictum nactus ſum epitaphium mirificum & fatidicum, in hæc vt ſequitur verba.

Swanhildis Cygnei Herculis Graij vltimæ ſobolis filia ex Vlba matre genita. Mihi auus paternus fuit Falco, & Gilda auia; abauus Duliches, abauia Melſe; atauus Glaucus, atauia Stiria: qui omnes à Cygno Herculis Graij filio & Scylla Tubanti filia deſcenderunt. Has terras à fonte Vlbe cum fratre Cizone intra Melſiagum & Eliſtram rexi, quæ à nobis Cygnizea dicta fuit vltra Eliſtram vſque ad Salam. Sorabus cum Oſter Hilda ſorore dominati ſunt. Vixi pudicè abſque marito, ſic volentibus fatidicis parentibus. Sum tamen à filio Griphonis illuſa, nunquam tamen læſa. Poſtquam Sol quinquies decies & ſupra hoc ſepties curſum ſuum circumageret, virgo occubui. Hic ſepulta ſum. Stella fulgente vmbram meam videbitis Cygnei. Tunc lupi cornuti inſidias cauete. Caput bouis ad petram religatum ſoluetur. Vos ipſum reiicite. Porcum lacte & ſanguine ſaginatum mactate cum porcella. Alas ipſius diſcerpite. Ataui ſedem quærite. Matris anguſtias vitate. Limites veſtros parcius deſignate. Serra tridenti dura robora diuidite. Molari contundite. Silentium amate. Vaſa teſtacea è corona proiicite. Vultures qui cygnis inimicantur, fugate. Quod luteum fuerit, lapideum fieri curate. Igni noctem ſuccendite. Ardētem veſtem oleo extinguite. Parentis amictum non contemnite. Leges patrias non tranſcendite. Cygnorum meorum candorem ſolliciti ſeruate. Argenti fontes venenum habere mementote. Tudiculis matrem non lædite. Hæc vobis filij mei ô cygni vti à parentibus fatidicis accepi, tradidi. Felices ſi hoc ſequamini. Huc vſque epitaphium clariſſimæ Swanhildis ſuis cum ænigmatibus, prout inuentum eſt, protenditur: quod patriæ meæ & antiquitatis amore huic operi inſerere libuit. Nunc ad cœptam hiſtoriam continuādam prolixius digreſſi calamum reducamus.

Anno Domini MCXCIIII, Saladinus poſt longam perſecutionem ac Chriſtianorum cædes apud Damaſcum obiit. Iſte eſt Saladinus, qui moriens interiorem ſuam tunicam lancea ſuſpenſam ante funus ferri iuſſit ſuum; præcone clamante, Saladinum Aſiæ dominatorem ex tanto regno & principatu tantiſq; opibus nihil aliud ſecum ferre. Dignum ſanè tanti principis ſpectaculum.

Eodem

Eodē anno Wichmannus archiepiſcopus Magdeburgenſis, benefactor noſtri cœnobij eximius obiit: cui Ludolphus ſucceſſit qui humilis parentelæ fuit, ab Wichmanno exaltatus, qui tamen multa bona fecit. Nam arcem Schrapelaw conſtruxit. Addidit etiam eccleſiæ ſuæ Brunſtede & Langebay & alia. Ordo denique Teutonicorum dominorum circa hæc tempora incepit, ortum habēs ex ordine ſancti Ioannis Hieroſolymitani. Ordo quoq; ſanctæ Trinitatis idem circa tempus exordium habuit.

Anno Domini M C X C V, Henricus Leo, dux quondā Saxonię & Bauariæ inclytiſſimus, obiit, relinquens tres filios Ottonem qui pòſt factus imperator, & Henricum comitem palatinum, ac Wilhelmum ducem Brunſwitzenſem. Eodem anno, Henricus imperator reuerſus eſt de Apulia cum maximo triumpho totius Siciliæ & Apuliæ, habens nomen regis Siciliæ. Quo & anno facta eſt generalis curia totius imperij in villa regia Geilenhuſen, cui intererat Ioannes cardinalis de monte Cælio, apoſtolicæ ſedis legatus. Ibiq; ſignati ſunt dominica cruce in die ſanctorum Simonis & Iudæ, Cōradus Moguntinus archipræſul, & Gardolphus Halberſtadenſis, Bertholdus quoque noſtræ Nuenburgenſis eccleſiæ antiſtes, Rudolphus deniq; Verdinenſis, & Conradus Hildeſemenſis, epiſcopi, Hermannus quoque Landgrauius Doringiæ, Otto marchio Brandenburg. & alij multi principes & nobiles, innumerabiliſq; multitudo, protelantes expeditionem Hieroſolymitanam penè per annum.

Anno Domini M C X C V I I, Conradus Moguntinenſis archiepiſcopus in menſe Ianuarij iter dominicæ crucis arripiens, cum multis aliis nauigauit Accaron. Eodē tempore Bertholdus epiſcopus noſter cū ſuprà memoratis Saxoniæ epiſcopis, & Hermanno Landgrauio, atq; Ottone marchione Brandenburgenſi, maxima expeditione cruce ſignata ad terram quoque ſanctam liberandam properarunt.

Anno Domini M C X C V I I I, Henricus imperator eius nominis ſextus obiit. Poſt cuius mortem non modica inter electores orta eſt diſcordia. Quidam enim Philippum Sueuiæ & Ethruriæ ducem, fratrem Henrici, elegerunt: & huic quidē rex Galliæ Philippus fauebat. Alij verò Ottonem ducem Saxoniæ, filium Henrici Leonis, imperatorē elegere, quem electum pòſt Innocentius tertius confirmauit & coronauit. Hinc ſecuta ſunt inter partes infinita mala & cruentiſſima bella, & tota concuſſa eſt Germania. Potiſſimùm Doringia (vt infrà dicetur) vaſtata fuit extremè, atq; vexata occaſione proprij domini & principis Hermanni Landgrauij, qui iam illi nunc alij adhærens, & rurſus deſerens cōtra ſe prouocauit. Nam quemadmodum Arnoldus abbas Lubicenſis in Chronica ſua Sclauica teſtatur, Hermannus Landgrauius prædictus reuerſus à tranſmarinis partibus, mox ſe iuramento Ottoni aſtrinxit, & in fauorem eius iunctis ſibi Bohemis contra Philippum regem exercitum validum duxit, propriamque terram hac occaſione irrecuperabiliter deſtruxit. Quin & Philippus rex hæc audiens, manu graui Sigefrido Moguntino archiepiſcopo auxilium ferente, & aliis multis copiis Doringiam intrauit, & Erphordiæ cōſiſtens totam prouinciam in gyro exterminauit. Nec minus exercitus Landgrauij, & præſertim Bohemi illis vniti, grauiſſima damna intulerunt, villas regias Northuſen, Saluelt, Mulhuſen &c. igne & ferro deſtruentes: ſedecim ſiquidē ea tempeſtate eccleſię cōuentuales religioſorū tam virorū quàm mulierū cum parochiis trecentis & quinquaginta à Bohemis deſtructę ſunt. Ibi enim peſſimus quiſque (quod dictu nefas eſt) pro camiſia indutus alba, amictus ſtola pro tunica Dalmatica tectus videbatur proteruire & gloriari. Et quidem eiuſmodi guerræ, clades & vaſtationes, inter Philippum & Ottonem reges compluribus durauere annis, & maximè (vt dictum eſt) in Doringia. Eodem anno Celeſtinus papa obiit, & Innocentius tertius, natione Campanus, ſucceſſit, ſeditq; annis 17. Fuitque vir ſapiens, & in diuinis ſcripturis apprimè eruditus. Plures decretales fecit, ſtatuitq; quòd cōmunicantes peccata prius confiterentur, quotannis ad minus Paſchæ. Compoſuit libellum vtiliſſimum de miſeria humanæ conditionis, item ſermones, & complura alia lectione digniſſima. Eodem quoq; anno, circa feſtū diui Iacobi apoſtoli, venerabilis antiſtes noſter Nuenburgenſis Bertholdus reuerſus eſt cum multis aliis de terra ſancta.

Anno Domini M C X C I X, Hermannus Landgrauius Doringiæ, reprobato Ottone ſe Philippo regi iuramento obligauit, accipiens pro beneficio à rege Mulhuſen, Northeim, Saluelt, regias villas, cum finibus Orlan, & caſtrum Ranis. Dominicus & Franci-

ſcus, Chriſtianæ pietatis duo luminaria, eodem tempore effulſere, quorum primus ordinem prædicatorum ſiue Iacobitarum, alter minorum fratrum inſtituit. Quo autem anno fuerint confirmati, dicetur in ſequentibus.

Anno Domini MCC, Galli Venetis iuncti Conſtantinopolim recuperauerunt, & Balduinum comitem Flandriæ imperatorem ibidem faciunt.

Anno Domini MCCI, Philippus rex à papa Innocentio reprobatur, & Otto in imperio confirmatur. Philippus tamen quoad vixit, præualuit; habens ſequelam maximam cunctorum ferè principum Germaniæ, quorum adiutorio Ottonem oppugnauit & oppreſſit, quòd ipſo viuente nullius vel modicæ auctoritatis fuit & potentiæ. Otto quippe coronari cœpit & eleuari, ipſo Philippo interfecto, & non antè. Sed de hoc infrà ſuo tempore latius.

Anno Domini MCCII, Tartari cum vxoribus & filiis ab Indiæ montibus egreſſi, per vicinas prouincias prædas exercuere: quibus allecti exin Parthos petierunt, & pari terrore Medos, Aſſyrios, Armenios, Sarmatasq; peruaſerunt, cunctas eorum terras deprædantes & deuaſtantes. Tandem circa Mæotidas paludes ſedes firmarunt.

Anno Domini MCCIII, Hermannus Landgrauius rurſus reprobato Philippo rege ſe Ottoni obligauit. Hinc Philippus offenſus Doringiam hoſtiliter intrauit, & adiutorio Sifridi archiepiſcopi Moguntini atq; Erphordenſium, omnia quæ erãt Landgrauij & ſuorum, ferro & igne crudeliter vaſtauit. Hermannus itaq; neceſſitate tali conſtrictus, Bohemos in auxilium ſuũ cum rege eorum Othocaro vocauit. Qui cùm perueniſſent vſq; Orlamunde, Othocarus rex duxq; illorum percipiens virtutem Philippi, expaueſcere cœpit. Quare de fuga tractare cœpit (ſicut etiã fecit) cum omnibus ſuis fugiens: quem cum quadringentis viris Palatinus Otto de Vitelſpach, dux exercitus Philippi, vſq; ad Bohemicum nemus perſecutus eſt. Quod audiens Landgrauius magis extimuit, & nullum videns ſubfugium, nulla prorſus conditione interpoſita ſupplex ad pedes Philippi venit. Quem diutius in terra iacentem rex de perfidia & ſtulticia plurimùm obiurgauit: demum circumſtantium alloquiis admonitus de humo leuatum in pacis recepit oſculum. Othocarum verò adeò Philippus humiliauit, vt vix dimidietatem ducatus retinuerit. Eodem anno Conradus epiſcopus Herbipolenſis, cancellarius regis Philippi occiſus eſt in platea non longè à maiore eccleſia per Bodonem & Henricum de Rabensburg, tertia die menſis Decembris. Cui ſucceſſit Henricus Keſſe eius nominis quartus magiſter Pariſienſis, præfuitq; annis quatuor, diebus nouem.

Anno Domini MCCIIII, Euerhardus epiſcopus Mersburgenſis obiit, poſtquam feliciter eccleſiam commiſſam gubernaſſet annis 33, hebdom. 12. Is eſt memorabilis ille epiſcopus, qui obtinuit à venerandiſſimo patre & domino Wichmanno, archiepiſcopo ſanctæ Magdeburgenſis eccleſiæ, vt eſſet liber ab exactione telonij Hallenſis in emptione ſalis & aliarum rerum; etiam ſui canonici.

Anno Domini MCCVI, Bertholdus epiſcopus noſter reuerſus è curia Romana, epiſcopatum Philippo regi reſignauit, cui Engelhardus ſucceſſit. Hæc ex antiquis Erphordiæ Chronicis tranſcripſi: ex quibus liquet, inueſtiturã epiſcopatuum eo tempore adhuc fuiſſe ſub poteſtate atque ordinatione imperatorum.

Liuonia regio ſeptentrionalis magna circa hæc tempora conuertitur ad Chriſti fidem pro parte. Et regnum Tartarorum incepit & creuit valde.

ENgelhardus itaq; anno dominicæ incarnationis MCCVI, Bertholdo vltro ſe ſummi pontificis aſſenſu epiſcopatu abdicante, promotione Philippi regis ſucceſſit, præfuitq; feliciter annis ferme XXXVI. Qui cùm Dei & beatiſſimæ virginis Mariæ cultor eſſet deuotiſſimus, nec non omni genere virtutum decoratus, complura in ſua vita pietatis exercuit opera, per quorum pleraque etiam ſe fautorem & amicũ noſtri cœnobij oſtendit magnificum; ſicuti & in priuilegiis, infrà ſcriptis & per eũ nobis datis, luculenter exprimitur. Fuit denique vir iſte & præſul digniſſimus in terra ſancta. Romam quoque ob beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli eccleſiæ ſuæ patronorum ſuffragia imploranda iam annis ac ætate grandæuior viſitauit, & ibidem ab papa Innocentio reſignationem epiſcopatus ſui humiliter petiit & obtinuit. Archiepiſcopum inſuper Sifridum Erphordiæ defunctum honorificè ſepeliuit, & multa alia bona fecit, de quibus omnibus in ſequentibus ſuis locis & annis dicetur latius.

De quibuſdam euentibus, temporibus Engelhardi epiſcopi ex variis & vetuſtis hiſtoriis & Chronicis laborioſè collectis.

Anno igitur ſuprà dicto MCCVI, qui eſt primus Engelhardi epiſcopi. Ordo fratrum minorum inſtitutus fuit per beatum Franciſcum euãgelicæ ac altiſſimæ paupertatis ſectatorem conſpicuum, qui confirmationem ordinis ſui ab Innocentio papa impetrauit, non tamen ſolennem. Nam Honorius poſt eum papa ordinem tam fratrum minorum quàm prædicatorum ſolenniter confirmauit. Aſt de hoc infrà latius. Eodem anno Colonia per Philippum regem capitur, quia Otto aduerſarius ſuus ibi fuit fotus à Colonienſibus, ſed Otto fugit ad loca tutiora.

Anno Domini MCCVIII, Philippus rex Germaniæ ſtrenuus & bellicoſus, dum ex minutione tranquillitati & quieti operam dediſſet, & in lecto ſcamneo meridie recumberet, ab Ottone comite palatino de Vitelſpach doloſè occiditur. Cuius morte audita, vxor eius filia Yſachij imperatoris Conſtantinopolitani dolori ſuccumbens, moritur & ipſa. Errant igitur qui eum à Landgrauio Doringiæ interemptum ſcribunt, vt Wernherus de Roleuinck Carthuſienſis in Faſciculo temporum, & author rudimenti Chronicorum, & plures alij. Veruntamen ne tantum ſcelus à Teutonicis ſeclis inauditum maneret inultum; eodem anno rex Otto curiam in Francophurt indictam percelebrans, inter alia ibidem Ottonem memoratum comitem palatinum occiſorem regis Philippi ſententialiter vita rebuſque proſcripſit, & cunctis perſequendum expoſuit. Quem non diu pòſt Marſcalcus de Calent iuxta Danubium occidit. Philippo itaque ita miſerabiliter occiſo, Ottonis fortuna & creſcere & roborari cœpit. Huic Ottoni rex Angliæ fauebat, quia nepos eius ex ſorore fuit, quam pater Ottonis Henricus Leo in vxorem duxerat.

Anno Domini MCCIX, Otto rex Romam veniens ab Innocentio tertio in imperatorem coronatur contra voluntatem & conſilium multorum, & potiſſimùm regis Franciæ. Verùm benedictio confeſtim verſa eſt in maledictionem, quia adhuc Romę conſiſtens fracto iuramento contra eccleſiam tyranniſare cœpit. Et expoſt pontificis contra voluntatem complura in Apulia cepit oppida. Siciliam quoque ſuæ ditioni adduxit. Ea propter eodem anno Romæ cõcilio habito imperio priuatur. Manſit tamen imperator tribus annis. Eodem anno Albertus archiepiſcopus Magdeburgenſis cœpit, qui mirifica atque magnalia peregit laudabiliter opera. Hic moniales collocauit ad ſanctam Agnetem, quæ prius ſedebant ad diuam Gertrudem prope monaſterium Berge extra Magdeburg.

An. Domini MCCX. vt ſcribit Antoninus parte 3 Chron. tit. 19, c. 1, § quanto in fine, cœperunt ordines mendicantium, Prædicatorum ſcilicet & Minorum.

Anno Domini MCCXII, Fridericus ſecundus Sueuus, filius Henrici imperatoris, contra Ottonem depoſitum in regem Romanorum electus eſt. Is in primis bonus fuit & modeſtus, ergaq; Dei eccleſias & religioſorũ cœnobia deuotus & magnificus: quibus & multa dedit priuilegia & immunitates. Succeſſu verò temporis contra eccleſiam Romanam erexit cornua, bona eius occupando: hinc & pontifices plures per ordinem, Honorium III, Gregorium IX, Celeſtinum IIII & Innocentium IIII perſecutus eſt, & cardinales plerunq; cepit, & cuſtodiæ mancipauit. Quare & per ſingulos eorum (vt infrà dicetur) è diuerſo excommunicatus, regnoque & imperio priuabatur crebrius: tametſi imp. potẽs quoad vixerit ipſe permanſerit. Fuit, inquam, potẽtiſſimus imperator, Italiæ, Sardiniæ, Siciliæ, Hieruſalem & Sueuiæ: quo nullus magnificentior tenuit imperium à Carolo Magno vſq; ad eum, &c. Habuit ex vxore legitima duos filios Henricum & Conradum. Henricus ſtatim fuit interfectus. Conradus ſucceſſit patri in regno, qui & ipſe in breui per Manfredum intoxicatus mortuus eſt.

Anno Domini MCCXIII, Engelhardus epiſcopus noſter venerabilis noſtro dedit priuilegium monaſterio cõfirmationis ſuper villam Leſten, & ſuper parochia in Profin, quod quidem ita incipit. In nomine ſanctæ & indiuiduæ trinitatis. Engelhardus diuina fauente clementia Nuenburgenſis eccleſiæ epiſcopus. Omnibus Chriſti fidelibus in perpetuum gratia vobis & pax adimpleatur. Quoniam, vt legitur, breues dies hominis ſunt, &c. Præterea collationem in Profin cum capellis infra terminos eius conſtructis, vel adhuc conſtruendis, quæ à prædeceſſore noſtro piæ memoriæ Vtone

eidem eccleſiæ facta eſt, ratam habemus, & in nomine patris, & filij, & Spiritus ſancti confirmamus &c. Huius rei teſtes ſunt hi: Albertus Magdeburg. archiepiſc. Henricus abbas ſancti Georgij, Theodericus Miſnenſis marchio, eccleſiæ aduocatus &c. Actum anno Dominicæ incarnationis MCCXIII, indictione prima, pontificatus verò noſtri anno ſeptimo.

Anno Domini MCCXIIII, Fridericus imperator dedit monaſterio noſtro priuilegium confirmationis ad inſtantiam domini Alberti pro tunc abbatis ſuper XL agros ſitos in monte Zanzi, quos monaſterio contulit Theodericus marchio ſuprà fatus. Incipit ita. Fridericus ſecundus Dei gratia Romanorum rex, & ſemper auguſtus, & rex Siciliæ inter cætera pietatis opera, &c. Ea propter vniuerſis imperij Chriſtiq́ue fidelibus tam præſentibus quàm futuris duximus innoteſcendum, quòd chariſſimus princeps noſter & conſanguineus noſter Theodericus Miſnenſis & Orientalis marchio, corã nobis conſtitutus, pro remedio animæ ſuæ XL agros in quodam monte qui dicitur Zanzi, ſito ſuper Salam pro excolēdis illic vineis, Alberto venerabili abbati de Puzowe & monaſterio ſuo perpetuo proprietatis iure poſſidendos per manus noſtras contradidit, à nobis cum deuotione poſtulans, &c. Nos ergo iuſtis ipſius marchionis & abbatis precibus inclinati donationem factam gratam habemus & ratam, & monaſterio de Puzowe & abbati quoque & fratribus ipſos agros poſſidendos confirmamus. Adhæc indulgemus, & regia manſuetudine concedimus ſæpedicto abbati & ſuis fratribus, quatenus de foreſto noſtro quod apud Altenburg foreſtum Cameræ nuncupatur, pro neceſſitate ſua de lignis per ſingulas hebdomadas anni duos currus oneratos colligant & deducant: quemadmodum piæ memoriæ imperator genitor noſter, & Philippus patruus noſter ipſis conceſſerunt. Vt autem omnia hæc perpetuum robur obtineant, hanc paginam exinde conſcriptam ſigillo noſtro iuſſimus communiri. Datum apud Aldenburg anno quo ſuprà, indictione 2. Ex iſto priuilegio habetur etiam, quòd eo tempore Aldenburg & pleraque alia fuerint ſub ditione imperij. Hinc & ſuprà memoratos montes vinearum Zanzi nobis collatos ipſe Theodericus marchio Miſnenſis, pro tunc aduocatus noſter, in feudum ab imperio habuit. Quapropter & ab imperatore Friderico prænarrato conſenſum & priuilegium corroborationis impetrare opus habuit.

Eodem anno Philippus Galliæ rex Ioannem Anglorũ regem, & Ottonem quondam imperatorem ingenti apud Belgas ſuperauit prælio.

Anno Domini MCCXV, Innocentius III, pontifex glorioſus, celebrauit concilium generale Romæ epiſcoporum CCCXXX. In quo editæ ſunt conſtitutiones plurimæ, valde vtiles ſaluti animarum, ſicut de confeſſione & communione annaliter ab omnibus fidelibus fienda & ſumenda. Ibidem etiam tractatum eſt de recuperatione terrę ſanctæ, & libri quidam abbatis Ioachim reprobati, qui in quibuſdam errauit contra Magiſtrum ſententiarum. Verùm quia ſcripta ſua correctioni eccleſiæ ſubmiſit, hæreticus dici non poterit. In prædicto concilio generali, quod Romæ in eccleſia Lateranenſi celebratur, ſanctus Dominicus petiit prædictum Innocentium, vt dignaretur ordinem ſuum confirmare qui prædicatorum diceretur & eſſet. Sed Innocentius illi non annuit, ſed negauit confirmationem: quam tamen ſucceſſor ſuus Honorius (vt infrà dicetur) largitus, anno pontificatus ſui primo qui eſt proximus ſequens.

Eodem anno Innocentius papa obdormiuit in Chriſto, cui Honorius tertius, natione Romanus, profeſſione canonicus regularis, ſucceſſit, ſeditq; annis decem, menſibus ſeptem.

Eodem anno Hermannus Landgrauius obiit, & ſepelitur in Iſenach, in monaſterio ſanctæ Catharinæ quod ipſe fundauit, 6 calend. Maij.

Anno Domini MCCXVI, Honorius papa eius nominis tertius, anno ſui pontificatus primo ordinem prædicatorum beato Dominico petente confirmauit. Similiter & ordinem fratrum minorum (vt ſuprà dictum eſt) ſolenniter confirmauit, qui antè per Innocentium III approbatus fuerat. Eodem anno Fridericus Romanorum rex monaſterio noſtro dedit priuilegium confirmationis ſuper parochia in Criſwitz, quam ſua magnificentia liberaliſſimè iampridem cœnobio contulerat. Incipit ita. In nomine ſanctæ & indiuiduæ trinitatis. Fridericus ſecundus Dei gratia Romanorum rex & ſemper

ſemper Auguſtus,& rex Siciliæ, vniuerſalis eccleſiæ precibus efficacius adiuuari ſperamus, ſi ipſam in membris beneficiorum largitione, & particularium eccleſiarum dote libenter adaugemus. Itaque præſentibus & in æuum ſucceſſuris hominibus notum eſſe volumus, quòd de largitate regalis eminentiæ, iure patronatus parochiæ eccleſiæ in Criwitz, cum omnimode dote ipſi attinente, & cum omnibus mancipiis vtriusq; ſexus, ſimiliter & vniuerſis iuſtitiis eidē eccleſiæ debitis; cœnobio in Puzowe, & abbati eiusq; fratribus clericis & laicalibus perſonis, nunc & in ęuum ibidē Deo militantibus, iure perpetuo donauimus habēdū &c. Huius rei teſtes ſunt Theodericus marchio Miſnenſis & Orientis, Otto dux Morauiæ, Hermannus comes de Orlemunde, Ludouicus comes de Wirtenberg, Hartmannus comes de Quiburg, &c. Datum apud Aldenburg, anno Dominicæ incarnationis vt ſuprà, 4 idus Nouemb. indict. 5.

Eodem tempore Hieruſalem per Corradinum filium Soldani magni funditus deſtructa fuit, præter templum & ſepulchrum Domini, quæ intacta reliquit.

Anno Domini MCCXVII, Engelhardus epiſcopus noſter, & Theodericus marchio Miſnenſis aduocatus monaſterij noſtri, vnà cum Friderico Cæſare & multis aliis epiſcopis & principibus ad recuperandam terram ſanctam nauigauerunt, & iuxta Achon ingenti exercitu conuenerunt.

Anno Domini MCCXVIII, Damiata vrbs quæ eſt in Ægypto, in portu Nili fluminis latiſſimi, à noſtris capitur, licet maxima & triplici muro cincta. Verùm pro recuperatione nobilium captiuorum ſequenti anno redditur. Eodem tempore Theodericus marchio Miſnenſis ſuprà memoratus, conſtitutus in terra ſancta, cùm audita morte fratris Alberti ſine hærede defuncti ad propria redire feſtinaret, adeò inſidiis imperatoris vallabatur, vt nauim non fuerit auſus palàm ingredi. Quare clàm lagena incluſus, lōgeq; per mare tractus, tandem in nauem poſitus euaſit. Hanc moleſtiam propter fodinas in Friberg paſſus eſt, quas idem imperator libenter habuiſſet. Eodem quoque tempore obiit Otto quondam imperator, bellis attritus, & mœſtus languensque animo. Hîc notandum, quòd propter huius Ottonis diſcordiam & contentionem bellicam quam habuit cum Philippo rege, æquè electo ſuper imperio, facta eſt decretalis illa, extra de electione cap. Venerabilem.

An. Do. MCCXIX, Fridericus Cæſar, eius nominis II, Romæ ab Honorio inunctus, imperiales recepit titulos. Verùm quia paulo pòſt eccleſiaſtica ſibi vſurpauerat iura, & mortua matre Conſtantia contra ius fasque pontificiam vexabat ditionem, ab eodem Honorio anathemate notatus imperio priuatus fuit. Antoninus tamen dicit eum coronatum anno ſequenti. Similiter dicit, & hoc anno Damiatam à Chriſtianis captam. Verùm hæc vnius anni diuerſitas parùm ad rem facit, quia potioribus ſemper & antiquioribus adhærendum eſt.

Anno Domini MCCXX, beatus Dominicus obiit. Friſia penè tota ſubmergitur fluctibus marinis, in qua perierunt plus quàm centum millia hominum propter irreuerentiam factam Sacramento à quodam pugile, ſicut pòſt reuelauit beata virgo cuidam ſuo famulo.

Anno Domini MCCXXIII, Philippus Gallorum rex pulcherrimus & bellicoſiſſimus defunctus eſt, & ſepultus in Mauſoleo prædeceſſorum ſuorum ad ſanctum Dionyſium Pariſiis.

Anno Domini MCCXXIIII, Ieſus Chriſtus Dei filius, dilecto ſuo Franciſco per obumbrationem apparens in nemore, paſſionis ſuæ ſtigmata impreſſit ſacratiſſima.

Anno Domini MCCXXVI, Franciſcus ordinis fratrum minorum princeps, Chriſti ſtigmatibus inſignitus, & miraculis clarus migrauit ad cœlum, & biennio pòſt in catalogum Sanctorum poſitus eſt.

Anno Domini MCCXXVII, Honorius papa diem clauſit extremum, cui Gregorius IX ſucceſſit, ſeditque annis XIIII, vir certè venerabilis vitæ & multæ prudentiæ. Hic Sanctorum catalogo ſolenniter aſcripſit fundatores ordinum, beatum ſcilicet Dominicum, & beatum Franciſcum, denique & ſanctam Elizabeth. Hic quoque Fridericum imperatorem contumacem more anteceſſoris ſui Honorij excommunicauit, & ab imperio depoſuit.

Eodem anno paſſagium magnum ad terram ſanctam liberandam fuit, inſtigante

ad id ſummo pontifice & iuuante. Huius ductor & caput Fridericus erat imperator, quem cum multis aliis glorioſo apparatu concomitabatur beatæ memoriæ Ludouicus Landgrauius Thur. S. Elizabeth maritus. Qui tamen in ipſo itinere, cùm veniſſent in Siciliam, in ciuitate Ortrant febribus correptus, vnà cum magna parte militum ſuorum, cum totius exercitus iactura & lamento omnium (heu dolor) 3 idus Septembris obiit. Cuius obitu Fridericus Cæſar turbatus, in Sicilia ſe continuit, intermittens pro tunc peregrinationem cœptam, ægritudinem ſimulans. Cuius fraus eo eſt cognita, quòd ilico mortuo Landgrauio omnem eius ſupellectilem diripuerit. Quapropter rurſus per Gregorium excommunicatur, & conſequenter inter eos magnæ ortæ ſunt diſcordiæ. Eo tempore ſancta Elizabeth in Doringia claruit, quæ audita morte Landgrauij mariti ſui, ſe totam diuinis mancipauit obſequiis in viduitate vſque ad obitum ſuum perſeuerans, maximas eleemoſynas faciendo. Ad ſe pauperem & ſanctiſſimam vitam duxit, multis etiam miraculis in vita, & poſt mortem clariſſima.

Anno Domini MCCXXIX, Fridericus Cæſar contra papam Gregorium inimicitias ſuas proſequendo, totam Italiam multis prœliis attriuit, omneſque ciuitates præter Bononiam & Parmam in ſuam redegit poteſtatem. Mediolanum etiam penè deſtruxit. Hoſtili animo montem Caſſinum aſcendens, monaſterium ſancti Benedicti ſpoliauit, & monachos eiecit. Eo etiam tempore ob diſcidium inter papam & imperatorem orta & inuenta ſunt illa teterrima & factioſa Guelphorum & Gibelinorum vocabula, ad differentiam partialitatis; vt videlicet adhærentes pòntifici Guelphi, imperio autem ſiue Cæſari fauentes dicerentur Gibelini. Ex qua partialitate vſque ad noſtrum æuum potiſſimùm in Italia infinita ſequuta ſunt mala. Proinde ob tyrannidem Friderici Gregorius papa concilium apud Lateranum indixit, in quo de abrogando eo ratio haberetur. Quod percipiens Fridericus terra marique vias præcluſit, ad quoſdam cardinales ac prælatos captos in carceres coniecit. Qua ex re tantum dolorem Gregorius concepit, vt non diu pòſt ſuperuixerit, vt dicit Platina. Prædicta tamen quæ hìc per anticipationem dicta ſunt, facta fuere circa annũ Domini MCCXXXVII, quia poſt hanc calamitatem Gregorius non diu (vt dictum eſt) ſuperuixit. Decretales circa hæc tempora per Raymundum ordinis prædicatorum, magiſtrum in iure peritiſſimum, iuſſione Gregorij papæ compilatæ ſunt & approbatæ.

Eodem tempore, anno videlicet Domini MCCXXXIX, Engelhardus epiſcopus noſter ex mandato ſummi pontificis & archiepiſcopi noſtri Alberti, fecit reformationem ſiue inſtitutionem nouam ſuæ diœceſis monaſteriorum, & præcipuè in cantu & celebratione diuini cultus, & hoc propter abuſiones quæ in eccleſiis inoleuerant multas, confecitque deſuper priuilegium quod ita incipit. In nomine ſanctæ & indiuiduæ trinitatis. Engelhardus Dei gratia Nuenburgenſis epiſcopus, dilectis in Chriſto fratribus, abbati & conuentui in Puzowe ſalutem in ſalutis authore &c. Noſtis ſiquidem, quàm diſtrictè viſitationem diœceſium noſtrarum domino archiepiſcopo & nobis dominus papa ſuis literis iniunxerit, comminans deſidibus, pigros excitans, & conteſtans ſingulos, &c. Acta ſunt hæc anno gratiæ M, &c. vt ſuprà. Data Puzowe VIII idus Septembris, indictione II, pontificatus verò noſtri anno XXIII feliciter, Amen.

Anno Domini MCCXXXIIII, Fridericus in Syriam tranſiens, cum maximo Ægypti principe quem Soldanum nominant, conuentiones fecit, in quibus plura conſenſit Chriſtianiſmum minus decentia: poſtque Soldano conſentiente Hieruſalem ingreſſus in ea coronatur. Verùm confœderationem iſtam Friderici cum Soldano crucis inimico factam Romanus pontifex moleſtiſſimè tulit. Proinde omni ſagacitate & conamine ac induſtria ſategit, quomodo ipſum Fridericum imperio priuare poſſet omnino & deiicere. Eam ob rem concilium ſuprà memoratum Lateranenſe adunari præcepit. Quod tamen Friderici potentia (vt ſuprà patet) impeditum fuit. Illis temporibus Fridericus, cùm à tranſmarinis rediſſet, elephantum ſecum in Italiam tulerat.

Anno Domini Ieſu Chriſti MCCXXXV, Gregorius papa Peruſij in conuentu fratrum prædicatorum VI calend. Iunij ſanctam Elizabetham diuorum catalogo ſolenniter aſcripſit. Hæc Sancta tres liberos reliquit, quos Ludouico Landgrauio pepererat, Hermannum qui patri ſucceſſit, Sophiam quæ nupſit duci Brabantiæ, & a-

liam

liam filiam, quæ Chriſto oblata Sanctimonialis facta eſt in Aldenburg.

Eo tempore Iordanus, natione Teutonicus, primus poſt ſanctum Dominicum ordinis prædicatorum magiſter generalis, vir vita & doctrina admirandus, effulſit, qui ſuper Apocalypſim profundè & glorioſè ſcripſiſſe legitur.

Anno Domini MCCXL, Gregorius papa variis tribulationibus feſſus obiit, cui Celeſtinus IIII ſucceſſit, qui ſolùm dies decem & ſeptem in papatu vixit. Fuit quippe ſenex & debilis. Celeſtino defuncto anno MCCXLI vel circà, ſedes vacauit anno vno, menſibus nouem.

Anno itaque Domini MCCXLII, Innocentius quartus in ſummũ eſt electus pontificem, vir rigidus, & iuſticiæ tenaciſſimus executor. Hic concilium generale Lugduni contra Fridericum imperatorem congregauit, in quo ipſum citatum, ſed non comparentem ſententialiter omni prorſus imperatoria ac regia poteſtate priuauit atq; depoſuit, & electionibus imperij vt ſine mora alium eligerẽt ſcripſit: quod & factum eſt. Nam elegerunt Henricum Landgrauium Doringiæ, qui fuit frater Ludouici Landgrauij defuncti in peregrinatione ad terram ſanctam, mariti videlicet ſanctæ Elizabet: qui tamen infra breue tẽpus defunctus eſt. Poſt quẽ elegerunt Wilhelmũ comitẽ Hollandiæ, qui etiã non multo pòſt à Friſonibus in bello occiſus eſt. Vnde vterque benedictione caruit imperiali. Cæterùm Fridericus olim imperator magis ac magis aduerſus papam & ſibi adhærentes ſæuire cœpit, & contra eccleſiaſticos tyrannizare. Nam furore percitus in odium papæ XL epiſcopatus & abbatias euacuauit in graue eorum præiudicium, & multa mala fecit clericis, quorum plures bonis eorum ſubtractis ſuſpendit, contra propria iura & priuilegia quæ in exordio imperij ſui pro libertate & immunitate eccleſiæ dederat. Iſte Fridericus dominiũ dominorum de Brunſwig & Luneburg mutauit in ducatum: antea quippe ob depoſitionem Henrici Leonis ſolùm Domini de Brunſwig dicebantur.

Eodem tempore in Saxonia duo magnifici & præpotentes Alberti claruerunt. Vnus Bernhardi filius, cui Fridericus primus, depoſito prædicto Henrico Leone, ducatum Saxoniæ cum electura imperij dederat, faciens ex comite de Anhald ducem Saxoniæ & electorem, de quo Bernhardo ſuperius dictum conſtat, & armis eius atq; inſignibus. Albertus itaq; ille filius Bernhardi, nepos autem Alberti Vrſi, dux Saxoniæ & imperij elector, cum Cæſare præmemorato trans mare perrexit, fuitq; Chriſtianæ dux militiæ. Quiq; inter alia fortia geſta pro tunc cepit ciuitatem Solis, rediensque caput ſanctæ Barbaræ ſecum attulit: primus in Wittenberg reſedit, vbi & vxor eius deuotiſſima monaſterium fundauit. Albertus verò alius cognomento magnus, dux de Brunſwig & Luneburg, mira & magna perfecit opera, domi & militiæ clariſſimus. Hic cum fratre Ioanne patriam partitus eſt ditionem cum Cæſaris conſenſu, vt dominium Luneburgenſe retineret Ioannes, Brunſwicenſe remaneret ſibi. Et ita fecerunt. Verùm arma indiuiſa mutuò & per poſteros vſque in præſens ſeruauerunt. Huius vxor fuit neptis ſanctę Elizabeth, filia ducis Brabantię, ex Sophia filia eiuſdẽ diuæ Elizabeth. Albertus iſte deniq; (vt dictum eſt) mira fecit, magno labore humiliauit nobilitates de Aſſeberg. Cõradũ quoq; comitẽ de Euerſtein captũ ſuſpendit per pedes ad patibulum, ne ſtatim deficiens pœnitere non poſſet. Gerardum inſuper archiepiſcopum Moguntinenſem captum diu in cuſtodia detinuit, de quo infrà anno quo id factum eſt, dicetur magis. Et quanquam præfatus Albertus, dux Brunſwicenſis, maximus bellator eſſet; fuit tamen victus & captus, & grandi pecunia taxatus per marchionem Miſnenſem Henricum, dum prædandi gratia armatus terram Miſnenſem inuadere tentaſſet, de quo infrà anno Domini MCCLXXVI dicetur. Depoſitio Friderici ſecundi ab imperio facta eſt circa annum Domini MCCXLII, poſt cuius depoſitionem imperium vacauit annis 28.

Innocentius papa eo tempore Egmundum epiſcopum Cantuarienſem, & Staniſlaum epiſcopum Cracouienſem, nec non Petrum Veronenſem ordinis prædicatorum ab hæreticis paſſum, canonizauit.

Anno ſuprà dicto MCCXLII, Engelhardus epiſcopus noſter obiit, cui Theodericus marchio Miſnenſis ſucceſſit, verùm non ſtatim ſed poſt biennium, impeditus per Petrum rite & canonicè electum &c. infrà.

Digitized by Google

Anno Domini MCCXLIII, ſancta Hedwigis, dux Sleſiæ & Poloniæ, mulier ſanctiſſima, mirandis inſignis, matertera beatæ Elizabeth, obiit. His temporibus Alexander de Ales claruit, qui grandis natu, id eſt iam penè defecta ætate, ordinem minorum fratrum ingreſſus eſt. Hic ſummo pontifici Innocentio admodum charus fuit, cuius etiam iuſſu ac mandato ſummam in Theologia edidit copioſam. Dictus eſt is Alexander ob ſummam doctrinam irrefragabiliter doctor.

THeodericus ſecundus, marchio Miſnenſis, XVII Nuenburgenſis eccleſiæ præſul, Engelhardo defuncto poſt longam cum magiſtro Petro canonicè electo contentionem, fratris ſui marchionis videlicet Miſnenſis procuratione à paucis electus, anno dominicæ incarnationis MCCXLIIII, indictione ſecunda, ſucceſſit: quādoquidem memoratus magiſter Petrus, vir bonus & eruditus, in ſtudio poſitus Pariſienſi, canonicè fuit electus, & dum nuncij vt rediret miſſi fuiſſent, prædictus Theodericus archiepiſcopum adiens Magdeburgenſem muneribus datis in epiſcopum ſe confirmari obtinuit. Egreſſoq; eo veniens magiſter Petrus, dum ſuper ſua rata electione multa allegaret, & nil proficeret, imò niſi taceret baculandum ſe eſſe intelligeret; ſermonem & allegata ſupprimens, confuſus abſceſſit. Ideo Theodericus epiſcopus iſte magis intruſus, quàm canonicè electus, videtur. Attamen eccleſiam ſuſceptam per complures annos ſatis ſalubriter rexit, licet quotannis examuſſim non legerim. Vixit tamen adhuc in regimine, anno Domini MCCLVIII, quo monaſterio noſtro priuilegium dedit, vt in ſequentibus eodem anno patebit latius. Ex quo etiam liquet, hunc Theodericum monaſterij noſtri fautorem fuiſſe non vltimum. Præterea hunc epiſcopum noſtrum Petrus ludimagiſter ſcholę puerorum in Nuenburg ſuo in catalogo manco ſcribit noſtrum fundaſſe monaſterium, & in eo fore ſepultum: quod nec tempus neq; ratio admittit, quia longè antè, anno videlicet Domin. incarnatio. milleſ. centeſimo decimo quarto, indictione ſeptima, noſtrum cœpit fundare archiſterium, in quo & ſepultus in domino quieſcit. Iſte autē Theodericus non in Pozowe apud nos, ſed Nuenburg humatus eſt: nullius ſiquidem epiſcopi præter fundatoris noſtra continet eccleſia corpus. Propter eiuſmodi itaque errores quibus ille Petrinus ſcatet catalogus, ordinemq; præpoſterum atq; confuſum, quem in locatione & ſeriè epiſcoporum nominum continet, hoc opus aggreſſus ſum; quod ex variis horum priuilegiis epiſcoporum pariterq; antiquis Chronicis multis collectum, venerando domino Ioanni de Schonberg, anno ſuperiori qui fuit noſtræ ſalutis MDXVII, obtuli: quod ipſe gaudio magno ceu diu deſideratum theſaurum lætus ſuſcepit, meq; honeſto munere donatum reuerente ac honorificè dimiſit. Veruntamē per ea quæ retuli nolo aſſerere, hanc nec mihi arrogantiam attribuere, quòd videlicet omnimodo certa & indubitata cōgeſſerim, cùm & ego ſim homo, & errare potuerim & fallere; maximè in editione illa prima, quam neceſſitate vrgente prępropere quodammodo ſuprà memorato epiſcopo aſcripſi Ioanni; præſertim cùm & eam inter peregrinandum collegerim, & plerunque in pagis tuguriiſque, vbi nullum librorum adminiculum præter excerpta quædam habere quiueram, conſcripſerim. Et reuera, vt ingenuè fatear, minus pro tunc certus eram, potiſſimùm erga annum quorundam præſulum primum & vltimum, id eſt quo Domini cœperint vel obierint anno. Attamen qua tempeſtate quibúſve ſummis ſub pontificibus eccleſiam rexerint Nuenburgenſem; me comperta & vera poſuiſſe arbitror dubio procul: licet (vt fatus ſum) diem obitus reperire quorundā certum nequiuerim: quin imò tunc extra monaſteriū conſiſtens temporis, noſtri nec fundatoris habere epitaphium ad votum potuerim. Proin de anno aut obitus illius die me ambiguè ſcripſiſſe haud negauerim. Et hoc in prænarrata editiuncula catalogi prima. Secus autem in hoc opere catalogi maioris (quod in cœnobio manens degenſq;, inter Chronicorum & priuilegiorū luſtrationem multorum cōgeſſi) feciſſe me conſtat, ſolidiora & cōpertiora cōſcribendo, quę ex multis vetuſtiſſimis Chronicis & hiſtoriis, eo tempore quo biennio per Ioan. Tritemium abbatem &c. antiquitatū inquirendarū & conſcribendarū gratia, ipſiq; ſuis pro annalibus decorādis deferendarū, per Germaniā miſſus fuerā. Vbicunq; ergo eo tempore in vetuſtis codicibus, præcipuè Sclauorū, Saxonum, Doringorū, & ſimiliū gentiū & eccleſiarū Chronicis quippiā de noſtris epiſcopis ſcriptū cōpereram; confeſtim cōſignaui. Multa tunc & memorāda ex annal. eccleſię Merſebur-

ſeburgenſis, & vita præſulum eiuſdem, multa denique & ſolida ex geſtis archiepiſcoporum Magdeburgenſis eccleſiæ noſtræ metropolitanæ, quæ noſtros & ordinare & confirmare ſua authoritate habet antiſtites, collegi & tranſcripſi. Veruntamen quicquid pro me dixerim, erraſſe & in præſenti me potuiſſe opere ingenuè fateor: cùm nemo ex omni parte ſit beatus, & magnus quandoque dormitet Homerus, ſæpéque magiſtrorum pro vero etiam nolentes ſequamur errores, plurimaque ſit inter hiſtoricos annorum de ſupputatione diuerſitas, & in ipſa narratione rerum geſtarum plerunque varient authores: cùm id quod vnus attribuit Carolo vel Petro, alter aliter ſentiens adſcribit Ludouico vel certè Paulo; licet in eiuſmodi diuerſitate maioribus magiſque peritis & authenticis adhærendum ſit. Proinde, vt Platina inquit, ſatius fuerit in tanta ſcriptorum varietate & temporum omnino aliqua ſcribere, quàm quæ aliquando ſunt geſta ob incertos authores obmittere. Et ſubiungit, Conſulimus poſteritati, nec ita ſuperſtitioſi ſimus, vt nolimus ea credere quæ varij auctores ſparſim conſcripſere. Hæc ille. Sed nunc de hoc ſatis: modò cœptam hiſtoriam proſequemur.

Anno itaque ſuprà dicto MCCXLIIII, quo Theodericus iſte factus eſt epiſcopus, Innocentius papa illud memorabile concilium Lugdunenſe adunauit celebrauitque: in quo Fridericum ſecundum contumacem & tyrannum ab imperio depoſuit, de quo etiam ſuprà per anticipationem dictum eſt, poſt cuius depoſitionem vacauit imperium annis XXVIII. Quo tempore licet aliqui reguli electi fuiſſent, cito tamen vel mortui fuere, vel in bello occiſi, nec eorum aliquis ad benedictionem imperatoriam peruenit, vſque ad Rudolphum, de quo in ſequentibus.

De quibuſdam euentibus ſub regimine Theoderici epiſcopi. Ex Chronicis.

ANno Domini MCCXLVII, Theodericus epiſcopus noſter campanam maximam Erphordiæ tunc fuſam conſecrauit & benedixit ibidem. Eodē anno Henricus Landgrauius Doringiæ in regem Romanorum electus eſt, vir ſtrenuus & bellicoſus, ſed eodem anno obiit. Hic frater fuit germanus Ludouici Landgrauij, mariti ſanctæ Elizabeth, de quo & ſuprà dictum, & hic propter annum certum repetitum.

Eodem anno abbatia ordinis diui patris noſtri Benedicti ex vrbe Lubeka in Ciſmariam tranſlata eſt, ad ſex miliaria à litore intra mare Balthicum: cuius monachi nunc reformati ſub inſtitutione ſiue vnione Burſfeldenſi militant altiſſimo. De fundatione eius dictum eſt ſuperius ſub Bertholdo, primo noſtro eius nominis epiſcopo. Reformatum autem fuit, & aſſumptum per patres, anno Domini MCCCCXXXVI.

Anno Domini MCCXLVIII, Innocentius, papa eius nominis quartus, ad inſtantiam * abbatis viri venerabilis valde, dedit monaſterio noſtro bullam ſiue priuilegium confirmationis omnium bonorum & proprietatum eius. Incipit: Innocentius epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filiis, abbati Pozauienſi, eiuſq; fratribus, tam præſentibus quàm futuris regularem vitam profeſſis, in perpetuum &c. Adhæc nouas & indebitas exactiones ab archiepiſcopis, epiſcopis, decanis, archidiaconis, omnibuſque aliis eccleſiaſticis ſecularibúſve perſonis à vobis omnino fieri prohibemus, &c. paci quoque & tranquillitati veſtræ paterna in poſterum ſollicitudine prouidere volentes, auctoritate apoſtolica prohibemus, vt infra clauſuras locorum ſeu grangiarum veſtrarum nullus rapinam ſeu furtum facere, ignem apponere, ſanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, ſeu violentiam audeat exercere, &c. ibi. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium temere perturbare &c. Datum Lugduno V nonas Iulij, indictione VI, anno Domini quo ſuprà, pontificatus verò Domini Innocentij papæ quarti anno ſexto. Innocentius papa prænarratus in concilio Lugdunenſi (de quo ſuprà) conceſſit fratribus eremitanis, vt poſſent viuere ſub regula diui Auguſtini, & quòd celebrare poſſent officium curiæ Romanæ, quaſi antea non fuiſſent ſub aliqua regula, ſed vixiſſent in eremis pro arbitrio, & dixiſſent officia more idiotarum *Pater noſter*, vel ſimile aliquid. Porrò habitum quem deferunt nigrum, ſucceſſor ipſius Innocentij Alexander dedit eis quartus, prout in bulla quadam, quæ Bononiæ habetur, luculentiſſimè patet. Ex his liquet, quòd nec regulam neque cucullam nigram à ſancto Auguſtino habent; (vt

ipſi nunc gloriantur) qui regulam clericorum non mendicantium ſcripſit. Imò regula eius omnino contraria eſt mendicitati, licet eam pòſt multi ordines etiam mendicantium aſſumſerint, inter quos ſunt & ipſi eremitæ, qui extunc auctoritate Innocentij prædicti vocati ſunt eremitæ ſancti Auguſtini. De quo ordine ipſe diuus Auguſtinus nunquam fuit, neque cogitauit: quemadmodum & pulchrè teſtatur Robertus Helchot, magiſter generalis ordinis prædicatorũ, ſuper libro ſapientię in cap. 7 ſuper verbo Quam ſine fictione didici, &c. Quomodo videlicet ante paucos dies iſti eremitæ (qui vt dicit nunc facti ſunt vrbanitæ) cœperunt viuere ſecundum regulam beati Auguſtini, quæ appellatur ſpeculum clericorum, & contraria eſt expreſsè vitæ eremiticæ, quia fecit eam pro canonicis regularibus poſſeſſiones habentium in communi vita, & allegatur in iure de vita clericorum, videlicet diſtinctione 86 c. Quum neceſſitas diſt. & 12 q. 1. Non dicatis &c. ibi & in ſequentibus plus.

Anno Domini MCCXLIX, Sifridus archiepiſcopus Moguntinus in Pinguia obiit, & Chriſtianus nomine & opere ſucceſſit, qui pacem fecit & dilexit. Eodem anno Ludouicus beatæ memoriæ Gallorum rex Damiatam cepit, & variis inde præliis cum Saracenis habitis tandem ſuperatus & captus fuit: pro cuius liberatione & aliorum nobilium Damiata eſt reſtituta Soldano.

Anno Domini MCCL, Fridericus imperator in quadam ciuitate in Apulia mortuus eſt, & (vt inquit Antoninus) per Manfredum filium ſuum illegitimum cuſino ſuper os poſito ſuffocatus. Et ita miſerè interiit imperator potentiſſimus, qui poſt Carolum magnum in diuitiis & potentia parem non habuit. Quo defuncto, Innocentius papa paci & reformationi eccleſiæ ſtuduit, locaque vacua Cardinalium reſtaurare optimis quibuſque ſuffectis curauit. Quo etiam tempore Hugonem, ordinis ſancti Dominici, vita & doctrina inſignem, cardinalem promulgauit, qui primus poſtillator extitit totius Bibliæ, adeò purè & fideliter textum quadruplici ſenſu exponendo, vt eatenus vix habuerit ſecundum; licet Eraſmus nouus ſcripturarum interpres cùm ob Atticæ linguæ inſcitiam, & exin ob diſſonam ineptamq́; quorundam è Gręca Græcanicarum dictionum expoſitionem, plerunq; reprehendat irrideatque, cùm ſapientius tanto viro condoluiſſet, quàm exprobrando taxarat, quem in ea tempora incidiſſe nouerat, quæ politiores literas, præcipuè Græcas, totam & per Galliam & per Germaniam prorſus incompertas & inauditas habuerant. Veruntamen plurimum laudandus eſt iſte venerabilis Hugo, quoniam non per philoſophorum & poetarum dicta, non per Ariſtotelis, non per Auerrois ſophiſmata, diuinam probat (ne dicam contaminat) ſcripturam; ſed verba Legis per Legem explanat, iuxta quod dicitur Leuitici 19, Agrum tuum non ſeres diuerſo ſemine, id eſt dictis philoſophorum & poetarum agrum dominicum non conſpergas, quia hoc eſt nil aliud quàm zizania & lolium ſeminare inter triticum. Et eodem c. ad idem ſubiungitur, Veſtem quę ex duobus contexta eſt, non induas. Et ſaluator Matthæi 9, Nemo, inquit immittit commiſſuram panni rudis in veſtimentũ vetus &c. quę cauſa breuitatis pertrãſeo. Eodem anno & tempore ſanctus Cyrillus montis Carmeli Prior Doctorq́;, tum vitæ ſanctitate tum ſpiritu prophetiæ conſpicuus, claruit, qui multa de futuris ſeculis memoranda conſcripſit.

Anno Domini MCCLI, Conradus filius Friderici, audita morte patris, cum grandi militum copia profectus, regnum Apuliæ velut hæreditarium ingreſſus eſt: & cùm illud pacificè ſuſcepiſſet, proximo deinde infirmatus anno, à medico qui eum curare debuerat, Manfredo fratre ſuo inſidiãte & procurante, venenum pro remedio datum ſuſcipiens, mortuus eſt; filium nominis ſui, vel vt alij volunt Conradinum dictum relinquens. Eodem anno Chriſtianus archiepiſcopus ſpontaneæ dignitati & epiſcopio reſignauit: cui Gerardus filius comitis, qui dicitur & Sylueſter, ſucceſſit.

Anno Domini MCCLII, Petrus nouus ordinis prædicatorum martyr ab hæreticis pro fide occiſus eſt.

Anno Domini MCCLIII, vel circà, beatus Staniſlaus epiſcopus Cracouienſis ab iniquo principe occiſus eſt.

Anno Domini MCCLIIII, Innocentius Neapoli obiit, cui Alexander quartus noſtri ordinis diui videlicet Benedicti ſucceſſit, natione Campanus (nam Herincos olim nunc Campanos vocant) patria Anagninus qui monaſterio noſtro glorioſum priuilegium

gium dedit,de quo infrà ſuo anno & loco dicetur. Porrò Innocentius papa vti vir doctiſſimus plura egregia à ſe compoſita reliquit ſcripta, potiſſimùm Apparatum decretalium profundè & eleganter dictatũ. Edidit & alium in conciliis approbatum,quem Oſtienſis in ſumma ſua Authenticũ vocat. Proinde à Canoniſtis iſte Innocentius lucerna iuris appellatur,item librum de iuriſdictione imperij & auctoritate pontificis cõtra Petrum de vineis &c. Eodem tempore Ioannes de Rupella claruit ordinis minoritanorum, vir vita & doctrina præclarus, qui primus ſuper IIII libros ſententiarum Petri Longobardi argumentosè & vtrumnoſe ſcripſit. Quem multi deinceps ſui ordinis & aliorũ ſacræ theoſophiæ profeſſores imitati, libros & cõmentaria à ſe edita Ariſtotelicis argutiis,& quæſtiunculis Dialecticis,opinionibusq; ambiguis,technis deniq; fallacibus oppleuerunt; nouumq;id eſt philoſophicum docẽdi & prædicandi modum ſcholis Chriſti introduxerunt, quem ſaluator noſter & Apoſtoli non docuerunt, qui philoſophicè nunquam prædicauerunt: nimirum cùm nulla ſit philoſophiæ ſecularis, nec eſſe poſſit cum theologia vera ſiue ſalutis ſiue religionis Chriſtianæ concordia, ſicuti nec Chriſti ad Belial, & lucis ad tenebras: ideoq; quàm fideliter & deificè id fecerint, viderint ipſi; potiſſimùm cùm & legiſlator eorum diuus Franciſcus grauiſſimè & horribiliter maledixiſſe legatur fratri Ioanni ordinis miniſtro,qui eius ſine licentia Boloniæ literarum inchoauerat ſtudium,& adeò quidem, vt confeſtim infirmitate correptus paulo pòſt terribili morte interierit, ita quòd neque in extremis vir Dei maledictionem illatam etiam rogatus reuocare voluerit, aſſerens eam in cœlo fore confirmatam,ſeq; malle fratres ſuos magis orare quàm legere.

Agnellus quoq;, & ipſe eiuſdem ordinis miniſter generalis, vir humilis ac beatæ vitæ, cùm & ipſe ſtudium in conuentu Oxonienſi inſtituiſſet, & poſt tempus modicũ cùm audiſſet ſemel inter ſe clamosè diſputantes, vtrùm iſta ſit vera *Deus eſt*; zelo accẽſus,& multũ turbatus ait, Heu me ſimplices & illiterati ad Deum rapiuntur, & iſti literati Deum eſſe ponunt in quæſtione;& exin ſtudium reuocauit. Cæterùm hæc & ſimilia in ſequentibus,cùm ad Eraſmi Roterodami, diuinarum literarũ ſummi & conſummati interpretis, & Martini Lutherani Auguſtinenſis,Theologi æquè conſummati,ꝓfundi,& incomparabilis, qui ſacram theologiam ad fontalẽ dignitatem,primæuamq; puritatem nec non euangelicam, ſinceram ſimplamq; ſuam illam innocentiam & integritatem (omni prorſus philoſophia ſeculari exploſa) reducere conantur; tempora Deo fauente peruenero,propenſius latiusq; proſequi tentabo.

Anno Domini MCCLVI, Alexander papa,eius nominis (vt dictum eſt) IIII, ordinis noſtri diui videlicet Benedicti monachus, vir omni virtute & religione conſpicuus, dedit noſtro monaſterio priuilegium magnum & inſigne confirmationis omnium proprietatum & bonorum quæ ab initio habuit,& in poſterum habere poterit,ſingula bona etiam nominatim per loca in quibus ſita ſunt,diligenter exprimens; ex quo quædam huic operi memoranda & notatu digna inſerere dignũ duxi, quod quidem incipit taliter. Alexander, epiſcopus ſeruorum Dei, dilectis filiis, abbati monaſterij ſanctæ Mariæ in Pozowe eiuſque fratribus tam præſentibus quàm futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum. Religioſam vitam eligentibus apoſtolicum conuenit adeſſe præſidium &c. Inprimis ſiquidem ſtatuentes, vt ordo monaſticus, qui ſecundum Deum & beati Benedicti regulam in eodem monaſterio inſtitutus eſſe dinoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obſeruetur. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona idem monaſterium in præſentiarum iuſtè & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium,ſeu aliis iuſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, locum ipſum in quo præfatum monaſterium ſitum eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis; molendina quę habetis Luckenowe & Leſten,in aqua quæ Aleſtria nuncupatur, cum aquarum decurſibus, ſylua, & omnibus pertinentiis eorundem;piſcationem quam habetis ibidem: ius patronatus quod habetis in eccleſia ſita quæ nominatur Profin; manſos ſex quos in villa eadẽ obtin etis; in villa quæ dicitur Wirbin x manſos; in villa quæ vocatur Scanſdorff XII manſos; decimã quã habetis ibidem; villam quæ dicitur Miltendorff,cũ omnibus pertinentiis ſuis; iuriſdictionem

temporalem quam habetis ibidem; 8 mãſos quos habetis in villa quæ Rodewanſdorff nuncupatur; villam quæ dicitur Watuwitzt cũ allodio vno & omnib⁹ pertinentiis ſuis; iuriſdictionẽ quã habetis ibidem; villam quæ Thecbuditz vulgariter nũcupatur, cum iuriſdictione temporali, & omnibus pertinentiis ſuis; octo manſos quos habetis in vil- la quæ dicitur Cline; tres manſos in villa quæ dicitur vulgariter Porlitz; ius patronatus quod habetis in eccleſia ſita in villa quæ dicitur Rodowe; allodium vnũ & XVI man- ſos quę habetis ibidẽ; allodium vnum quod habetur in loco Choarwitz vulgariter no- minato; ſeptem manſos, ſyluas & prata quę habetis ibidẽ; duos manſos quos habetis in villa quæ dicitur Droisdorff; decimam quam habetis ibidem; viginti octo manſos in villa quæ appellatur Golbin; villam quæ dicitur Ozzeck cum ſylua & omnibus perti- nentiis ſuis; ius patronatus quod habetis in eccleſia Zwickowe; villam quæ dicitur Hondorff, cum iuriſdictione temporali, & omnibus pertinentiis ſuis; XII manſos quos habetis in villa quę dicitur Schiltbach; manſos XVI quos habetis in villis Lomitz & Lo- mitz vulgariter appellatis; quatuor mãſos in villa quæ dicitur Schebenitz; XII manſos cum vno allodio, pratis & ſyluis quæ habetis in villa Drogelitz; XVII manſos, domos VI, & vnum allodium in villa Nuendorff vulgariter nuncupata; ius patronatus in eccle- ſia villę eiuſdem; allodium vnum cum XVIII manſis & omnibus pertinentiis ſuis, quę habetis in loco qui dicitur Dipoldeſdorff; duos manſos quos habetis in villa quæ dici- tur Cochowe; quinque manſos in villa quę dicitur Breſen. In Miſnenſi diœceſi man- ſos XXXII, in villa quæ dicitur Cichwitz; ius patronatus quod in villę ipſius eccleſia ob- tinetis; VIII manſos quos habetis in villa quæ dicitur Blochſdorff; duos mãſos in villa quæ appellatur Nidazen; II mãſos in villa quæ vocatur Portin; decimã quã habetis in loco qui pagus Pliſnẽſis vulgariter nũcupatur; decimã quã habetis in terra quę appella- tur Gera; vineã quã habetis in villa quæ dicitur Lubechowe; ius patronatus quod ha- betis in eccleſia villæ eiuſdem cũ terris, pratis, vineis, nemoribus, in ſuagiis & paſcuis, in boſco & plano, in aquis & molendinis, in viis, & ſemitis, & omnibus aliis libertatibus & immunitatib⁹ ſuis &c. Prohibemus inſuper nouas & indebitas exactiones ab archiepi- ſcopis, epiſcopis, archidiaconis ſeu decanis aliiſq; omnibus eccleſiaſticis ſecularibúſve perſonis à vobis omnino fieri. Sepulturã quoq; ipſius loci liberã eſſe decernimus. De- cernimus ergo, vt nulli omnino hominũ liceat pręfatũ monaſteriũ temere perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre vel ablatas retinere, minuere vel quibuſlibet vexationibus fatigare; ſed omnia integra conſeruentur, eorum pro quorum gubernatione ac ſuſten- tatione conceſſa ſunt, vſibus omnimodis profutura: ſalua ſedis apoſtolicæ auctoritate, & diœceſani epiſcopi canonica iuſtitia, & in prædictis decimis moderatione concilij generalis. Si qua ergo in futurum eccleſiaſtica ſeculariſve perſona hanc noſtrę conſti- tutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentauerit; ſecundò tertióve com- monita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſq; ſui ca- reat dignitate, reamq; ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore ac ſanguine Dei & Domini redemptoris noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubiaceat vltioni. Cunctis autem eidem ſua iura ſeruantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hîc fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem pręmia ęternę pacis inueniant, Amen. Ego Alexander catholicæ eccleſiæ epiſcopus. Datum Anagniæ per manum magiſtri Rolandi, ſanctæ Romanæ eccleſiæ vicecãcellarij, 3 cal. Nouembris, indictione XIIII, incarnationis dominicæ anno quo ſuprà, pontificatus verò domini Alexandri papæ IIII anno ſecundo.

Eodem anno Gerardus Moguntinus epiſcopus captus fuit per Albertum ducem Brunſwicenſem in prædio monachorum Walckenrode, & abductus cum multis aliis in Saxoniam, donec ſe multo ære liberauerat redemeratq;.

Circa idem tempus imperij electores poſt obitum Friderici & Conradi filij de imperatore deligendo contendentes, bifariè diuiduntur: quia aliqui Alphonſum re- gem Caſtellæ; alij Richardum, (vt dictum eſt) quem aliqui Cornubiæ comitem & co- marcham, alij Holandiæ appellant, fratrem regis Angliæ elegerunt: ſed neuter confir- matus. Interregnum adhuc aliquot in annos prorogatur vſque ad tempora Gregorij decimi, & Rodulphi Romanorum regis.

Anno

Anno Domini MCCLVIII, Theodoricus epiſcopus noſter ad inſtantiam venerandi patris & domini Conradi abbatis dedit monaſterio noſtro priuilegium confirmationis ſuper duos manſos ſitos in Gladitz. Incipit. In nomine ſanctæ & indiuiduæ trinitatis, Amen. Theodericus, Dei gratia Nuemburgenſis epiſcopus, omnibus Chriſti fidelibus præſentes literas inſpecturis ſalutem, in eo qui neminem vult perire. Satis intelligit humana ratio, quòd mundus interit &c. Notum itaque eſſe volumus tam præſentibus quàm futuris, quòd dilectus nobis in Chriſto Cunradus, abbas Putzauienſis, ſui monaſterij rector diſcretus, à domino Cunrado Silice dicto de Gladitz duos manſos in villa Gladitz ſitos, XXV ſolidos Citzenſis monetæ, & XIIII modios eiuſdem ciuitatis menſuræ ſoluentes ſingulis annis, pro XXXIII marcis argenti, (de qua pecunia idem Conradus Silex ſibi aſſeruit eſſe ſatisfactum, in noſtra præſentia conſtitutus) Putzauienſi eccleſiæ comparauit titulo emptionis: quos inquam manſos dictus Cunradus venditor à nobis & eccleſia Nuemburgenſi in feudo habuit, & in noſtris manibus voluntariè reſignauit. Cuius precibus nos inclinati, prædictorum manſorum proprietatem & omnimodam vtilitatem eidem eccleſiæ Puzauienſi ex mera liberalitate donauimus, accedente conſenſu capituli noſtri Nuemburgenſis, in perpetuum poſſidendam. Vt autem hæc noſtra donatio ſemper rata permaneat, & ſtabilis perſeueret, præſentem paginam conſcribi fecimus, & ſigilli noſtri munimine roborari. Teſtium huius donationis nomina ſunt hæc, Meinherus præpoſitus, Henricus decanus &c. Acta ſunt hæc Cizæ in curia epiſcopali, anno Domini vt ſuprà, IIII non. Aprilis, pontificatus noſtri anno XIIII.

His temporibus ſtudium literarum demum verè in mendicantium fratrum ordinibus oriri cœpit, florere denique, permanenter & creſcere; & è veſtigio noſtro in ordine adeò pedetentim decreſcere & deficere cœpit, vt nunc penè extinctum videatur. Tametſi ipſi adhuc literarum ſtudia habeant & proſequantur ex inſtituto Ciſtercienſes; haud tamen vetuſto ordinis more in cœnobiis, ſed publicis vrbium in gymnaſiis, vti in Germania Lipſiæ & Heidelbergæ, quibus in locis fratres eorum miſſi inſtituuntur, promouentur & ſtudent. Proinde venit, quòd ſuis in monaſteriis percomplures habeant monachos artium & theologiæ titulis inſignes, non autem ita ſcriptis & lucubrationibus, id eſt librorum editione, fulgentes, cùm præter diuum Bernhardum inter ſcriptores eccleſiaſticos perpaucos & penè nullum inuenerim. Secus autem de ſtudio ordinum mendicantium fratrum, quod à ſuo primæuo exordio, præſenti videlicet tempore, noſtrum vſque ad æuum pleniter & amœniſſimè floruit, fructuſque copioſos & multiplices produxit, viros videlicet in omni ſapientia diuina & humana doctiſſimos, qui & ſanctimonia & doctrina, verbo & exemplo, ſcriptis & dictis, multiſque voluminibus editis eccleſiam Chriſti illuſtrarunt. E quibus & infrà ſcripti præcipui ferme habentur & primi: quos inter loco primo quidam ordinis doctores ponentur prædicatorij: & conſequenter fratrum minorum aliorumq; ordinum viri illuſtres, locis atque temporibus ſuis ſeriatim coaptabuntur.

Viri doctrina excellentes ordinis prædicatorij.

Anno igitur quo ſuprà ſalutis MCCLVIII, *Albertus Magnus*, natione Sueuus, ex oppido Laugigen in ripis Danubij ſito oriundus, epiſcopus Ratisbonenſis claruit, ob amplitudinem omnifariæ doctrinæ Magnus appellatus. Fuit namque in omni philoſophia Peripatetica peritiſſimus. Hinc & à plerisque ſimia Ariſtotelis appellatus eſt. Qui & nimiùm vino ſecularis ſcientiæ debriatus, primus (ni fallor) fuit, qui ſapientiam humanam, ne dicam philoſophiam prophanam, diuinis literis copulare auſus eſt: quique Dialecticam contentioſam, ſpinoſam, & garrulam ſacratiſſimæ & puriſſimæ non pertimuit commiſcere theologiæ; nouum & philoſophicum modum ſacras docendi & explanandi literas ſuis tradens ſequacibus, Theologiſtarum ſectæ quæ ab eo Albertiſtarum dicitur, dux & monarcha excellens. Habuit autem diſcipulos egregios multos, inter quos Thomas Aquinas, de quo infrà, excelluit.

Humbertus, qui ſcripſit ſuper regulam ſancti Auguſtini.

Ioannes de Friburgo, auctor ſummæ Confeſſorum.

Ordinis Minorum viri illuſtres.

Bonauentura, theologus per omnia eminentiſſimus, Cardinalis Albanenſis, multa præclara & deuotiſſima edidit opuſcula, quæ enumerantur in libro de ſcriptoribus eccleſiaſticis, quæ breuitatis amore nunc prætereo.

Ioannes de Parma, theologus valentiſſimus.

Ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini doctores.

AEgidius de Roma, theologus excellentiſſimus, atq; Bituricenſium archiepiſcopus ſcripſit ſuper ſent. & alia multa.

Anno Domini MCCLIX, Sophia, filia ſanctæ Elizabet, & duciſſa Brabantiæ, audiens fratrem ſuum Hermannum Lantgrauium ſine hærede obiiſſe, magno exercitu intrauit Doringiam, vt eam ſuſciperet pro filio ſuo adoleſcẽte, quem ſecum eam ob rem adduxerat. Et quia non poterat obtinere eam, cœpit eandem ferro & igne vaſtare. Reſtitit equidem ei Henricus, Limar cognominatus, marchio Miſnenſis, filius Theoderici marchionis, cuius mater fuit filia Luduici Lantgrauij qui dictus eſt ferreus. Eapropter Doringiam quaſi hæreditariam præoccupauerat, quam & pòſt anno Domini MCCLXI, beneficio imperatoris & conſenſu obtinuit, factus primus Lantgrauius Doringorum ex marchionibus Miſnenſibus.

Eodem tempore Albertus, dux Brunſwicenſis iunior, filius videlicet Alberti ſenioris in ſuperioribus memorati, vir animoſus & bellax, multa prælia & rapinas fecit. Tandem & Miſnam armatus intrauit eandem ob cauſam, ſed victus & captus eſt. Hinc inter marchionem Henricum prædictum, & filium ſuum, & Sophiam Lantgrauiam, ac filium ſuum quem, vt dixi, ex Brabãtia ſecum adduxerat, facta eſt concordia, & tractatum quòd Otto filius Alberti præfati ducis capti deberet dare octo caſtra pro patre ſuo, quæ ſita ſunt prope Weſeram fluuium, & inſuper XVIII millia marcarum argenti puri pro captiuis. Et hęc data ſunt Sophiæ & filio ſuo, vt eſſet contenta, & reſignaret omne ius quod ſe dicebat habere in Doringia: quod & fecit cum filio. Et ſic Henricus pro ſe & hęredibus ſuis nactus eſt Doringiam. In additionibus Chronicorum Lamberti quas Erfordiæ vidi, habetur, quòd ſupra dictus Albertus dux Brunſwicenſis captus ſit, anno Domini MCCLXIII, & per annum captiuus tẽtus, anno Domini MCCLXIIII, ſe redemerit octo millibus marcarum & octo munitionibus. Eodem anno Gerardus archiepiſcopus Mogũtinus Erphordiæ obiit, & ibidem ad Minores ſepelitur, cui Wernherus præpoſitus maioris eccleſiæ ſucceſſit. Eodem tempore Vincentius ordinis prędicatorum hiſtoriographus claruit.

Circa hæc tempora Alexander papa eremitas ſancti Auguſtini vniuit ex variis locis, & conſtrinxit eos ad ferendam cucullam nigram primò, diſtinctam vel cinctam corrigia corij, & habere ſotulares in pedibus, ad differentiam fratrum minorum qui tunc conqueſti ſunt de dictis eremitis; quia portabant habitum ſimilem ipſis fratribus minoribus, videlicet ex beretino nigro, & cingebant ſe aliquãdo funibus, ita quòd à multis fiebant eleemoſynæ eis ſub ſpecie fratrum minorum. Et ſuper iſta priuilegium plũbatum habetur Bononiæ in conuentu fratrum minorum, & incipit. *Alexander* IIII, ſeruus ſeruorũ Dei &c. venerabilibus fratribus, archiepiſcopis & epiſcopis per Longobardiam & Romandiolam conſtitutis &c. ibi. Sanè nec ille mendoſus ſermo de baptiſmo Auguſtini, falsò Ambroſio ſancto aſcriptus, prædictis obſtat. Neq; enim beatus Ambroſius Auguſtinũ iam recenter baptizatũ atris ſiue nigris, ſed iuxta ritum eccleſiaſticum candidis induit veſtimentis, videlicet de conſecr. diſt. IIII, c. Accepiſti poſt baptiſmum veſtimenta candida, &c. Sed neque ſermones illi ad eremitas æquè mendoſi & conficti, falſóque ipſi Auguſtino attributi, obſtant; cùm ſint pleni erroribus, & veris atque probatis Auguſtini dictis & ſcriptis contrarij, aſſerentes compluribus in locis ipſum Auguſtinum anno ætatis XXX baptizatum, eodemque anno & ſequenti fratres eremitas inſtituiſſe, & cum eis in monte Piſano ac Centumcellis habitaſſe: cùm tamen in rei veritate prædicto anno ætatis ſuæ XXX, & ſequenti XXXI Auguſtinus adhuc fuerit paganus, & triceſimotertio primùm catechumenus factus, eoque completo baptizatus. Ideoque nullatenus potuit anno XXX eremitas inſtituiſſe, tum quia gentilis & adhuc laicus, nec dum inſuper catechumenus. Quòd verò prænarratis annis non

fuerat

fuerat baptizatus, ſed XXXIII completo; patet ex authenticis libris ipſius Auguſtini, quos adhuc catechumenus exiſtens compoſuit: è quibus libri ſunt Soliloquiorum, quorum in primo, capitulo X, in principio, Vbi ratio inquirit an diuitias cuperet, reſpõdit hoc quidem non nunc primùm. Nam cùm triginta tres annos agam, quatuordecim ferè anni ſunt, ex quo iſta cupere deſtiti, &c. ibi. Et tertio libro cõtra Academicos, quem etiam catechumenus Mediolani in rure Caſiaco ediderat, cap. XX ſimiliter ait, ſe triginta trium annorum fuiſſe, vt patet clarè ex libro primo retractationum ipſius Auguſtini, vbi retractat libros quos catechumenus fecerat. Nuſquam autem in aliquo librorum ſuorum mentionem facit ſermonum ad eremitas vel eremi, ſed neque in libris confeſſionum. Manſit itaque Auguſtinus omni tempore quo fuit in Italia, laycus, & cum amicis laycis & ipſe laycus reuerſus eſt in Africam, vt præclarè habetur in ſermone de communi vita clericorum authentico qui incipit *Propter quod volui*: Vbi dicit, quòd timebat accedere ad loca vbi non erant epiſcopi, quia volebat eſſe in humili loco, & venit cum veſtibus quibus vtebatur laycus, &c. Item in libro de bono perſeuerãtiæ ante medium dicit, quòd Romæ laycus inceperit librum de libero arbitrio, & in Africa presbyter factus finiuit. Hoc ipſum dicit IX cap. libri retractationum, item libro de ciuitate Dei XXII, cap. VIII dicit, quòd quando Carthaginem reuerſus fuit, nondum erat clericus. Sed XII q. 1. cap. Duo ſunt genera hominum, laycorum videlicet & clericorum. Si non clericus, ergo laycus. Si laycus, ergo non potuit in Italia & monte Piſano centumque Cellis poſt baptiſmum præfuiſſe, & regulas dediſſe & ſermones ſcripſiſſe, cùm hæc non ſint de officio layci, ſed presbyteri aut epiſcopi, quod nõ erat in Italia (vt dictum eſt) Auguſtinus. Cæterùm neque Poſſidius, diſcipulus ſancti Auguſtini, in vita ipſius vllam facit mentionem vel eremi Auguſtini, vel fratrum eremitarum. Sed neque in decretalibus eorum fit mentio: ſed nec vllus vnquam authenticus doctor illos ſermones allegauit, vtpote ab Alexandro de Ales, Thoma de Aquino, maximè in ſumma, vbi procedit per auctoritates doctorum. Et quod maius eſt, nec Ægidius eremitanus, nec Gregorius de Arimno, doctores eiuſdem ordinis, ipſos adducunt tanquam Auguſtini: vnde poſt eos probantur confecti. Quapropter minus in libris decretorum & ſententiarum allegari potuere. Et quoniam vitam diui Auguſtini à beato Poſſidio conſcriptam, Ambroſius de Chora, ad laudem ordinis ſui volens Auguſtinum facere eremitanum, nõ erubuit, nec veritus eſt falſificare multa, detruncando, addendo, & immutãdo, ipſoſque eremitas canonicos regulares inſtitutos aſſerendo, ſanctumque Franciſcum ordinis ſui nouitium fuiſſe affirmando; nimium ſermonibus ſæpe dictis & epiſtolæ Sigiberti mendaciſſimæ inhærendo: ita miſerè lapſus eſt, quòd ipſe cum libris ſuis quos ſuper regulam ſancti Auguſtini ſcripſit, omnino reprobatus fuerit, & hoc per Sixtum IIII, qui mãdauit libros prædictos comburi. & per eius ſucceſſorem Innocentium VIII, qui etiã præfatum fratrem Ambroſium Choriolanũ, licet Generalis ordinis eſſet, carceribus mancipauit, prout Celſus canonicus regularis conuentus Lateranenſis in libro ſuo apologetico, quem aduerſus prædictos ſermones ſcripſit ad quoſdã cardinales, firmiſſimè aſſerit: in quo etiam multis rationibus & corrolariis ex authenticis libris beati Auguſtini probat, ipſum ordinem eremitarum nunquam vidiſſe nec inſtituiſſe. Hoc ipſum fecit Petrus Heligerius, canonicus regularis monaſterij Kirſgartenſis prope vrbem Vangionum, id eſt Wormatiam, eleganti & inſtructo opere ſiue libro contra eoſdem ſermones edito: in quo ſub octauo errore dictorum ſermonum ita ſubinfert. Sed quid enarrando errores longius immoror? Vnius enim expugnatio ſatis oſtendiſſe poterat, hos ſermones ad eremitas ab Auguſtino magno non eſſe conſcriptos. Poterat & ſtili ruditas & idem indicaſſe. Eloquentiſſimus enim Rhetoricæ magiſter Auguſtinus nunquam tam barbaro aut inconcinno in veris ſuis ſcriptis vſus eſt ſtilo, quali refertus eſt ille ſermorum liber. Pręterea quis omnes errores horum ſermonum, quis contradictoria, quis emendicata ab aliis & inſerta enumeret? His ita ſe habentibus rogo omnes hunc noſtrum librum lecturos, non dubia pro certis, non falſa pro veris amplectantur, neque hoc fundamentum ſermonum ad eremitas debile & caſurum ſuo ædificio ſubponant: alioquin non ſine graui diſpendio damnoque veritatis ruet. Contigit hoc nonullis, quorum vnus eſt & præcipuus, venerabilis pater Ambroſius Choriolani, generalis eremitarum, qui dum ad ſui ordinis

ſplendorem ſuperbum erigere ſuper hoc fundamento nititur ædificium, non ſine diſpendio à veritate recedens, flebilem paſſus eſt ruinam. Dum etiam his ſermonibus, Sigibertique cuiuſdam epiſtolę fortius quàm debuerat inhæret, à veris Auguſtini & Poſſidij dictis longè diſceſſit. Si placet, lege Euſebium Conradi, & non ſine gemitu quid Ambroſio præfato acciderit, intueberis. Hæc ille Petrus. Prædictos itaq; teſtes ideo adduxi, ne quis arbitretur, proprio me ſenſu ſuprà memorata finxiſſe, ſed hiſtoricæ veritatis amore longo ſcrutinio comperta ſcriptis mandaſſe. Origo autem vera dictorum fratrum eremitarum fuit, anno Domini MCCIIII, à quodam Wilhelmo Pariſienſi ſcholari, qui cum magno feruore ad eremũ profectus eſt, vbi multos diſcipulos & eremitas congregauit. Et appellabantur hi eremitæ quondam Wilhelmitæ. De iſto Wilhelmo facit mẽtionem Wernherus in Faſciculo temporum. Verum hîc nũc de his ſatis, forſan & infrà tangenda breuiter, dum ad tempora confirmationis eorundem, & Ambroſium Choriolanum peruenero.

Anno Domini MCCLX, Alexander papa quoſdam nouos libellos magiſtri Wilhelmi de amore Pariſienſis, religioſos de eleemoſynis viuentes ſaluari non poſſe dicẽtes, penitus reprobauit. Ipſe etiam Alexander Benedictinus, vbi ab externis negotiis vacuus fuit, aliquid ſemper quod ingenium ſaperet, edidit. Nam & decretales epiſtolas compilauit, & viris doctis ita fauit, vt eos vſque cardinalatum prouexerit; maximè Hẽricum cardinalem Oſtienſem, virum diuini humaniq́ue iuris peritiſſimum. Vſus eſt & magna liberalitate erga Bartholomęum Brixianum doctorem, qui Apparatum decretalium edidit, & alios. Eodem anno Luduicus comes palatinus Rheni, ſtirps & vnus ex maioribus genealogiæ epiſcopi noſtri noui Philippi videlicet, duxit vxorem ſecundam nomine Annam, filiam ducis Poloniæ. Nam quam priùs habuerat Mariam, ſororem ducis Brabantiæ, decollari ex ſuſpicione iuſſit. Hinc pòſt anno MCCLXIII pro emenda & pœnitentia monaſterium Furſtenfelt fundauit, in quo & ſepultus iacet. Ex ſua autem ſecunda vxore genuit Luduicum, egregiæ indolis virum, qui pòſt factus eſt imperator, eius nominis quartus, & filiam nomine Agnetem. Circa hæc tempora reor mortuum fuiſſe Theodericum epiſcopum noſtrum. Hoc ideo dico, quia annum & diẽ obitus ſui inuenire non potui. Succeſſitq; ei Meinherus qui ſequitur.

MEinherus, decimus octauus Nuenburgenſis eccleſiæ pontifex, Theoderico defuncto ſucceſſit, quemadmodum in catalogo epiſcoporum huius eccleſiæ vulgato habetur, quem ego dum certiora nõ habeo, in compluribus ſequor: nullam ſiquidem ipſius mẽtionem in aliarum eccleſiarum hiſtoriis & annalibus reperi factam. Sed neque nominis eius noſtris in priuilegiis vlla habetur memoria. Non tamen hinc ambigo, ipſum huius eccleſiæ fuiſſe præſulem qui non omnia, neque eccleſiæ memoratæ mortilogium (vt vocant) vel viderim vel legerim: niſi quòd in præfato catalogo, eum ipſum fuiſſe virum multa religione prędıtum, beneq́ue præfuiſſe, atque anno Domini MCCLXVI obiiſſe, lego & inuenio. Quod & aliis (vt in ſequentibus patebit) contigiſſe dolentes experimur, quorum præter nuda nomina nulla in ſcriptis habetur memoria, ſcriptorum incuria id agente.

De rebus memorandis, quæ contigerunt tempore Meinheri epiſcopi, vel circa.

Anno Domini MCCLXI, Alexander papa quartus obiit. Cui poſt quinque menſes quibus ſedes Apoſtolica vacabat, canonicè electus Vrbanus IIII ſucceſſit, eodem anno, in numero põtificum CLXXXIIII. Sedit annis tribus. Vrbanus iſte inſtituit ſolennitatem corporis Chriſti celebrari per orbem, & conceſſit celebrantibus maximas indulgentias, vt habetur in Clemẽtinis extrà de relig. & vener. Sanctorum, cap. Si Dominum. Impoſuit autem fratri Thomæ de Aquino, qui ſub eo (vt infrà dicetur) claruit, vt officium ipſius feſti ipſe dictaret. Quod & fecit, quo & ſolo omnis vtitur eccleſia.

Anno Dom. MCCLXIII, venerabilis Conradus, noſtri monaſterij abbas eius nominis ſecundus, confecit deditq; priuilegium ſuper quandam vineam, quam comparauit dominus Herborto quondam camerarius pro XIIII marcis in monte Glisberg, cuius vineæ media pars data eſt monaſterio noſtro; quam etiam partem ipſe Conradus abbas ad magnificentiam & decorem feſtiuitatis diui patris noſtri Benedicti perpetuò deputauit, vt & de ea eodẽ die vberior refectio & charitas adminiſtraretur in conuẽtu fratribus;

fratribus;inſuper tres pauperes ad certum tempus cibarētur. Quod ita incipit. Vniuerſis Chriſti fidelibus præſentem paginam inſpecturis, Cōradus Dei gratia humilis abbas in Puzowe ſalutem in domino Ieſu Chriſto æternam. Ne laudabilia virorū laudabilium opera edax obliuio, humanæ memoriæ pernicioſa nouerca, demoliatur & ſubneruet, calami neceſſe eſt præſidio & ſigillorum fulciri fulcimento. Ad noticiam proinde generalem in perpetuum extendi cupimus, q̃ Herborto communis eccleſiæ quondā camerarius, ſuiq; officij ſtrenuus & fidelis diſpēſator, ad honorē Dei & beatę virginis, nec non & beati Benedicti ampliandū, noſtro præhabito conſilio, & permiſſione petita, vineam quandā in monte Glisberg dicto ſitum, ab Henrico tunc præpoſito in Luzenitz, cōmuni dominorū eiuſdē loci concurrente cōſenſu, ſumma 14 marcarū data, coemit; annuentib. & fauentib. nobilibus Hartmanno & Hermanno de Luchtēberg, quorum donatione prędicta poſſeſſio eccleſiā fluxerat ad eandem: tali conditione interiecta, vt media pars prouentuū cultoribus, ad quos hæreditas deuoluta fuerit, cedat annuatim, reliqua pars eccleſiæ noſtræ ſub notatis vſibus perpetuò ſeruitura. Sæpe dicta vinea cū ſuis prouētib. officio camerarij deputata ſeruiat, ne debita cultura careat ſolerter ab ipſo procuranda. De cuius etiam vſibus tribus pauperib. vſq; ad terminum Quadrageſimæ ad mandatum cotidie locandis tres denarios ſingulis diebus idem camerarius erogabit annuatim. Ad extollendū quoq; magnifici paſtoris Benedicti feſtum, quem vt præcipuum ſacræ religionis legiſlatorem veneramur, quod deiecto & humili pridem cultu agebatur, vt accuratius deinceps, & proceſſionaliter, cultuq; purpureo in ſummis celebretur; annualē de talento fratribus in refectorio miniſtrabit charitatem. Nos itaq; tam piam tam deuoti teſtatoris deuotionem pio proſequentes affectu, vt nulli vnquam calumnię & malignitati pateat, auctoritate Ieſu Chriſti & noſtra duximus cōfirmandam, vnde &c. Teſtes huius rei ſunt, Hermannus Prior, Albertus, Fridericus, Henricus, Gerardus, Ioannes, Conradus, Ludolfus, Henricus, Daniel, Limarus, Hartungus, Ditmarus, Petrus, Fridericus, Heidenricus, Theodericus plebanus de Luberſchitz, Ramuoldus de Luſenitz, & alij complures. Acta ſunt anno Dom. quo ſuprà, id eſt MCCLXIII, Amen. Ex prædicto itaque priuilegio etiam habetur, quantus eo tempore fratrum noſtræ congregationis ſiue monaſterij fuerit numerus, & per cōſequens quæ rerum fortuna eſſe tunc poterat temporalium.

Eodem anno, Vrbanus papa Siciliæ regnum quod à Manfredo occupabatur, Carolo Luduici regis Francorum fratri conceſſit, eumque in Italiam per legatos euocauit.

Eodem tempore claruit *Thomas de Aquino*, ordinis prædicatorum doctor, ex inſigni proſapia comitum Apuliæ originem ducens. Qui in pueritia à patre ſuo comite Landulpho miſſus in monaſterio montis Caſſini ſtuduit, in quo & prima literarum rudimenta cum morum elegantia hauſit, & adeò quidem, vt tum in eo futuræ ſanctitatis indicia quædam relucerent. Qui biennio ferme ibidem expleto à patre reuocatur, & ad ſtudium Neapolitanum mittitur. Verùm cùm ibi conſiſteret, & crebrò fratrum ſancti Dominici conuentum intraret, allectus conuerſatione eorundem habitum tandem ab eis ſuſcepit. Quod fratres ſui germani audientes, moleſtiſſimè tulerunt, nolentes eum in ordine eſſe mendicantium. Quamobrem eum extrahere geſtientes, ſummum erga pontificem egerunt, vt illi abbatiam prænarrati Caſſini montis offerret, quod & papa fecit. Quæ vtique prēlatura eſt maxima in Apuliæ & Campaniæ partibus. Septem enim epiſcopatus eo tempore ſubiacebant illi abbati, qui & ipſe pontificale officiū omnibus contulit & adminiſtrabat, vt refert Thomas Brabantinus eiuſdem ordinis prædicatorum in libro Apum. Verùm Thomas humilitatem cunctis dignitatib. præferens, ac ſtudio ſacrarum literarum inſudans, dictam prælaturā renuit. In tantum deniq; in diuinis ſcripturis, nec non philoſophia ſeculari profecit, vt ob magnitudinem ingenij, ac vitæ claritudinem, pariterq; multorum voluminū editionem, Angelicus & ſanctus nuncupatus ſit: qui & communis à pleriſque allegatur & dicitur doctor, quòd doctrina eius communior ſit in ſcholis & vſitatior. Enimuero Albertum magnum præceptorem ſuum ſequens, & ipſe diuinas ſcripturas philoſophicis armis defendere & communire cœpit, ſacram theologiæ libertatem ſyllogiſmorum ſpinetis intercludens, impugnantibus eam, argumentationum retia tendens. Quo denique

modo & ſcholaſticorum theologorum (qui à nomine eius Thomiſtæ vocitantur) gregem trahens, dux & ſignifer eorum factus eſt clariſſimus. Qui inſuper non ſolùm in pueritia noſtro in ordine inſtitutus eſt, verùm & in eodem defunctus; monaſterij ordinis videlicet, non habitu, in Caſſinato educatus puer in monaſterio nouæ foſſæ Ciſtercienſis vnionis ſub regula noſtra militante, ſpiritum Domino tradens.

Anno Domini MCCLXIIII, Henricus præpoſitus eccleſiæ Luſenitzenſis dedit monaſterio noſtro priuilegium recognitionis, ſuper vineam vnam in monte Gliſperg ſitam quam nobis vendidit, Domino abbate emente eandem, vt habetur in codice priuilegiorum noſtrorum folio XXXV.

Eodem anno Vrbanus papa defunctus eſt, cui poſt quinque menſes quibus ſedes vacarat, ſucceſſit Clemens eius nominis quartus, natione Prouincialis, vir ſanctus: ſeditque annis tribus, menſibus nouem, diebus viginti. Hic ante papatum vxorem habuit: qua defuncta diuino ſe ſeruitio mancipauit, vir vtique bonus & iuriſconſultiſſimus.

Anno Domini MCCLXVI, Meinherus epiſcopus noſter obiit, cui Ludolphus (de quo infrà) ſucceſſit.

Eodem anno Bondogodar, ſoldanus Ægypti, Armenia vaſtata, Antiochiam quę alio nomine Reblata dicitur 4 Reg. 25, vnam de famoſioribus ciuitatibus orbis cepit, vniuerſis habitatoribus occiſis.

LVdolphus, decimus nonus Nuenburgenſis eccleſiæ præſul, Meinhero ſuccedens, cœpit anno Domini MCCLXVI, ſeditque annis feliciter XVIII, fuitque monaſterij noſtri fautor & patronus egregius: inter alia memorabilia literas indulgentiarum apoſtolicarũ eccleſiæ noſtræ vltimo regiminis ſui anno (vt infrà patebit) confirmauit.

De quibuſdam rebus memorandis ſub pontificatu huius præſulis exortis, ex Chronicis.

Anno itaque Domini MCCLXVII, Clemens papa eius nominis quartus qui ſuprà, ſanctam Heydewigam duciſſam Sleſiæ, ſimul & Poloniæ, ſanctęque Elizabet materteram, idibus Octobris, ſanctorum numero aſcripſit ſolenniter.

Anno Domini MCCLXVII, Bondogodar Soldanus Armeniam hoſtili manu ingreſſus, Chriſtianos perſequitur, & eodem anno Antiochiam cepit, & habitatoribus interfectis penè deleuit.

Eodem anno Ioãnes Teutonici primus gloſſator decreti, ſancti Stephani in Halberſtat præpoſitus, contra Clementem papam appellauit propter decimam exactam. Ideo eum excommunicauit, & præpoſitura priuauit. Reconciliatus tamen pòſt in pace obiit, ſepultus in prædicta eccleſia, prope chorum ad auſtrum, ſub alto cælatoque Mauſoleo ac epitaphio glorioſo quod vidi anno gratiæ MDXVI, dum eandem antiquitatum amore luſtraueram vrbem. Et iſte quidem Ioannes, etſi ſua in facultate, id eſt, iuris ſcientia peritiſſimus fuerit, & Iuriſtarum (quos Baptiſta Mantuanus cauſidicos, rabulas & legum tyrannos vocat) anteſignanus; attamen ob Græcanicarum literarum inſcitiam complures in ſuis gloſſis commiſit ineptias, maximè diſt. IX, cap. Veterum librorum. Vbi dictum Hieronymi ex prologo in pentateuchum citans, ex eo nititur aſſerere & probare, Latina exemplaria emendatiora eſſe quàm Græca. Quod Eraſmus Roterodamus negans in eundem prologum ſuper verba Hieronymi, Aliud eſt, ſi contra ſe & c. durius (ſuppreſſo tamen eius nomine) cõtra eũ inuehitur, taliter tonans: Hunc locum inſulſiſſimè citat gloſſematarius quiſquis is fuit, in decretis pontificum diſt. IX, cap. vt veterum librorum, putans Hieronymum verè ſenſiſſe, Græcorum exemplaria emendatiora eſſe quàm Hebræa, & latina emendatiora quàm Græca. Et hũc nodum multis modis diſſoluit, nugaciſſimè nugans in re non intellecta, vel dic, vel dic, vel dic. tantũne eſt iſtis authoritatis, vt cùm rem non intelligant, tamen illis ius ſit quicquid libitum fuerit dicere? Nam Hieronymus inducit hoc velut* & dictum abſurdum, quo magis refellat quod iſti volebant, &c. Ibi Eraſmus.

Circa idem tempus ſequentes claruerunt viri illuſtres.

Alexander de villa Dei, qui doctrinale compoſuit, ordinis diui patris noſtri Benedicti, vt ego teneo.

&

& *Hartmannus* in Chronica Nurenberg. ſentit.

Martinus Scotus Ciſtercienſis ordinis Romæ in pretio fuit. Hic hiſtoriam breuem compoſuit, quæ Martiniana dicitur. Sunt tamen qui hunc Martinum ordinis ſancti Dominici fuiſſe ſcribunt.

Gwido Bonatus, aſtrologus in ſideralibus diſciplinis vniuerſo occidenti notiſſimus, quem tamen Picus acriter ſæpe reprehendit, & meritò. Non enim Chriſtianorum diuinare per aſtra.

Anno Dom. MCCLXVIII, Clemẽs papa moritur, vir ſummæ & beatæ opinionis, & ſacrorum Canonũ rigidus & ſtrenuus executor. Habuit hic nepotem clericum, quẽ vbi comperit tres præbendas, id eſt, canonicatus habere, optionem facere compulit, vt quam vellet ex his retineret, duas autem reliquas reſignare eum coegit. Inſtantibus etiã amicis, vt eis plura relinqueret, reſpondit vir ſanctus (quem vtinam noſtræ tempeſtatis præſules imitarentur) ſe Deo non autem carni & ſanguini placiturũ, Deum autẽ velle, vt ſua pauperibus erogarentur. Et addidit dictum memoria dignum, non eſſe virum dignum Petri ſucceſſorem, qui plus cognationi quàm pietati & Chriſto tribueret. Poſt mortem denique Clementis ob electionem inter cardinales orta eſt diſſenſio. Proinde ſedes Petri annis vacauit duobus.

Eodem anno Ioannes Marchio Brandeburgenſis Merſeburgi in torneamento cum lancea miſerabiliter eſt occiſus. Eodẽ anno Carolus Conradum, Cõradi filiũ, & Friderici quondã imperatoris nepotẽ, in finib. Albani agri ſuperat, captũq; ſecuri percutit.

Anno Dom. MCCLXX, Cõradus archiepiſc. Magdeburg. & Theodericus marchio de Landeſperg Doringiam inuaſerunt. Quos Lantgrauius Adelbertus collecto exercitu equitum mille in fugam conuertit, & potenter eiecit.

Anno Dom. MCCLXXII, Gregorius decimus poſt biennalẽ ſedis apoſtolicæ vacationem ſummus pontifex creatus eſt, natu Longobardus, ſeditq; an. IIII. Circa idem tẽpus Albertus Lantgrauius claruit, habitans in caſtro Wartperg, nõ procul ab Yſnach oppido. Huic Fridericus imperator II filiã ſuã Margaretã matrimonio copulauit, donans ei pariter dotis nomine Aldenburg oppidũ Miſnæ, de quo Alberto & inf. patebit.

Anno Domini MCCLXXIII. Rudolphus, comes de Habſpurg, cõmuni voto principum in Romanorum regem eligitur, vir robuſtus, prudens, iuſtus, Deum timens, & in rebus bellicis experenitiſſimus: ſtirps & pater ducũ Auſtriæ omniũ, ex quibus Maximilianus originem duxit. Rodulphus enim Auſtriam nactus, vehemẽter eãdem auxit & ampliauit diuitiis & potentia, ſimiliter & Charinthiam, Stiriam, portum Naonis ac Marchiam cum ſuis attinentiis. Imperium quoque glorioſè erexit, & penè deſolatum potenter reſtaurauit, & alienata reduxit. Nam anno Domini MCCLXXV, contractis copiis auxilio Ludouici, comitis Palatini, generi ſui, cõtra marchionem de Baden produxit exercitũ, & tam ipſum quàm comites alios XV ad ſubiectionẽ humilimam redire compulit, & quicquid ad imperium pertinens occuparãt, magnificè reuocauit. Ottocharum quoq; Boemiæ regem, tyrannum potentiſſimum, ſibi & imperio rebellẽ, duobus maximis præliis victum, tandem inter pugnandum occidit, anno videlicet Domini MCCLXXVIII, in die Rufi martyris. Rudolphus denique, ille deuotiſſimus rex, non minus Deo quàm mundo militans, beato Petro & ſucceſſoribus ſuis, teſte ſpeculatore in tit. de re ſcrip. præſen. ciuitatem Bononiæ, matrem ſtudiorum, vnà cum tota Æmylia dono dedit. Italia quippe, imò totus orbis, ſub Romano quondam erat imperio. Vnde & pleriq; alij imperatores Germani leguntur prouincias quaſdam Romanæ eccleſiæ dediſſe, & eam in temporalibus ditaſſe, vt Pipinus pater Caroli Magni, & ipſe Carolus, item Luduici, Ottones, Henrici, & alij eiuſmodi.

An. Dom. MCCLXXIIII, Gregorius papa decimus in cõcilio Lugdunẽſi decreuit & ſtatuit, quòd ſolùm duo ordines mendicantium eſſent, alij autem ſe ad alia transferrent monaſteria, & ne amodo ſuſciperent perſonas, ſed paulatim deficerent. Eodem anno Luduicus, comes Palatinus Rheni, & dux Bauariæ, Rudolphi regis Romanorum filiam duxit vxorem, genuitq; ex ea duos filios, Rudolphum ſcilicet comitem Palatinum, & Luduicum ducem Bauariæ, poſt imperatorem huius nominis quartum.

Anno Dom. MCCLXXV, Griſei monachi, Ciſtercienſes videlicet, in concilio ordinis generali Ciſtercienſi in archiſterio celebrato ſtatuerunt contra Minores fratres,

quòd nuſquam ad hoſpitia deberent ſuſcipi vel admitti, nec in curiis vel grangiis eorum, & forſan ob decretum ſuprà dictum Gregorij papæ, vel parilitatem coloris. Antiquitus enim & ipſi Ciſtercienſes floccos geſſerunt griſeos, vt vſque hodie in monialibus eorundem cernitur & obſeruatur, quæ omnes cucullis vtuntur griſeis.

Anno Domini MCCLXXVI, Heryngus epiſcopus Herbipolenſis obiit, pontificatus ſui anno XXXVI: qui multas contentiones habuit cum ciuibus ſuis Herbipolenſibus. Cui tandem reconciliati pro damnis expenſiſque coacti ſunt dare argenti marcas duo millia ducentas. Eo autem defuncto ſucceſſit Bertholdus de Sternberg, ſeditque annis XII. Huius epiſcopi temporibus comites de Henneberg, & comites de Caſtello, hoſtes eccleſiæ Wirtzburgenſis fuerunt: contra quos idem epiſcopus miſit comites de Holoc & Winsberg cum exercitu eccleſiæ ad bellum prope Kitzingen, in quo victoriam obtinuit eccleſia, & hoſtium plus quàm quingenti ab hora prima vſque ſextam ceciderunt perempti.

Anno Domini MCCLXXVII, Accaron & tota terra ſancta rurſum fuerunt deperdita.

Anno Domini MCCLXXVIII, Conradus archiepiſcopus Magdeburgenſis obiit. Cui eodem anno Henricus de Suallenberg ſucceſſit, qui electus quidem, ſed confirmatus & conſecratus non fuit. Ideo à plerisque non ponitur. Magnifica tamen mox electus fecit. Nam Ottonem, marchionem Brandenburg. hoſtem eccleſiæ ſuæ, magno prælio ſuperatum cepit, & poſt aliquot dies grandi pecunia multatum & iuratum dimiſit.

Anno Domini MCCLXXXIII, Ericus marchio de Brandeburg, Henrico de Suallenburg epiſcopo, qui fratrem ſuum Ottonem marchionem bello captiuarat, defuncto, in archiepiſcopatu Magdeb. ſucceſſit, ſeditq; annis XII.

Eodem anno Martinus papa, eius nominis quartus, Petrum Arogonenſium grauiſſimis cenſuris damnauit, eò quòd Carolum Apuliæ regem impugnabat.

Anno Domini MCCLXXXIIII, Wernherus archiepiſcopus Moguntinus obiit: cui Henricus, frater minor, & epiſcopus antea Baſilienſis, in archiepiſcopatu ſucceſſit.

Eodem anno Ludolphus epiſcopus noſter Nuenburgenſis eccleſiæ noſtræ indulgentias nuper impetratas ſuo confirmauit priuilegio, & paulo pòſt eodem anno defunctus eſt. Cui Batherius (vt in quadam vetuſta reperi Chronica) ſucceſſit, ſed in communi catalogo epiſcoporum nomen eius non habetur, & forſan quòd ante confirmationem & conſecrationem obierit. Et huic Batherio quidem (vti ibidem reperi) Bruno qui ſequitur, ſucceſſit.

BRuno Nuenburgenſis eccleſiæ antiſtes XX, nobilis atque generoſus Dominus de Querfurt, cœpit anno ſalutis humanæ MCCLXXXV, præfuitq; annis XV, & menſibus aliquot, vir magnæ vitæ & conuerſationis ſanctæ, qui multa laudabilia pro eccleſiæ ſuæ vtilitate, & cleri inſtitutione, ac reipublicæ pace & tranquillitate in diebus ſuis peregit pietatis opera: fuitq; noſtri monaſterij amicus, fautor & benefactor eximius, vt in ſequentibus priuilegiis ſuis locis & annis patebit abundè.

De quibuſdam rebus memorandis ſub eodem Brunone præſule factis, ex Chronicis Doringiæ.

Anno Domini ſuprà dicto MCCLXXXV, Theodericus marchio de Landeſperg & Groytz obiit. Qui mundo ſtrenuus, & Deo deuotus, monaſteria fundauit duo, vnum ſanctæ Claræ in Weiſenfels, aliud in Supplitz, vbi & ſepultus quieſcit.

Eodem anno Philippus Gallorum rex obiit, & ſucceſſit ei Philippus eius filius, cognominatus Pulcher.

Eodē tempore Wilhelmus epiſcopus Minatenſis, vir doctiſſimus, qui Rationale diuinorum edidit, claruit.

Anno Do. MCCLXXXVI, Martinus papa obiit, vir ſanctiſſimus, multis poſt mortē miraculis clarus. Cui ſucceſſit Honorius quartꝰ, natione Romanus, ſeditq; an. duob.

Iſte ordinem Carmelitarum non ſatis in concilio approbatum confirmauit, & mutatis palliis rotundis & breuibus quæ antea ferebant, dedit eis habitum quem nunc deferunt, albam videlicet & amplam cappam & deſuper nigram tunicam deferendam. Ordinem quoque eremitarum ſancti Auguſtini apud Pariſios improbatum confirmauit. Eodem anno, Bruno epiſcopus noſter, deuotiſſimus Dei cultor, & Witigo Miſnenſis ac Heinricus Merſeburgenſis eccleſiarum epiſcopi, conuenientes in Nuenburg, poſt inuocationem ſancti Spiritus emiſerunt mandatum contra inuaſores clericorum & præſulum eorundem.

Anno Dom. MCCLXXXVII, in fine anni Honorius papa moritur: quo mortuo decem menſibus ſedes vacauit. Eodem anno Henricus ſecundus, archiepiſcopus Moguntinus ab omni clero & populo honorificentiſſimè ſuſceptus Erfurdiā intrauit. Eodem anno, in Friſia ex inundatione aquarū ſubmerſa ſunt plus quàm LXXX millia hominum. In fine anni prædicti, Nicolaus IIII ex ordine Minorum Honorio prædicto defuncto, in papatu ſubrogatur. Anno ſuprà dicto MCCLXXXVII, Nicolaus IIII fuit canonicè in ſummū electus pontificē. Hic ordinis Minorum fuit, qui propter eminentem ſciētiam & morum probitatē primò generalis ordinis miniſter, exin cardinalis, pòſt creatus eſt ſummus pontifex. Seditq; annis IIII, menſe vno, dieb. VII. Hartmannus tamen ipſum cœpiſſe ſcribit, anno Dom. MCCLXXXVIII. Ægidius Romanus ex nobili Columnēſium familia natus, ordinis eremitarū diui Auguſtini theologus excellentiſſimus, ac Bituricenſium archiepiſcopus, hoc tempore claruit. Iacobus quoque de voragine, ordinis prædicatorum, hæc tempora ſuis ſcriptis illuſtrauit.

Anno Domini MCCLXXXVIII, Tripolis inſignis Aſiæ ciuitas capitur à Sarracenis & Soldano, & Chriſtianitatis nomen ibidem deletur. Et Sidon tunc euerſa eſt. Achon quoque illa fortiſſima & inexpugnabilis ciuitas eodem impetu capta eſt cum XII caſtris, CCC Chriſtianorum occiſis.

Anno Dom. MCCLXXXIX, claruit Fridericus marchio Miſnēſis, & orientalis de Landesberg, vir optimus, ſtrenuus & bellicoſus, qui magnꝰ tutor, benefactor, & fautor fuit noſtri monaſterij, vt etiā partim patet in priuilegio ſequenti, quod cœnobio noſtro cōtulit ſuper proprietatē in villa Dipolsdorff, & ſuper decē māſis ſitis in villa Werbene, quod quidē priuilegiū incipit: In nomine domini, Amē. Nos Fridericꝰ, Dei gratia Miſnenſis, & Orientalis, & de Landesberg marchio, vniuerſis Chriſti fidelibus præſentes literas inſpecturis ęternā in Domino ſalutem. Ad perpetuam rei memoriā recognoſcimus, & præſentib. proteſtamur, q̄ illuſtris princeps Theodericus marchio de Landesberg pater noſter emit ab eccleſia Putzauienſi proprietatē quę vocatur Dipoldesdorff, cum omnib. attinentiis ſuis pro ducētis marcis argēti, titulo proprietatis perpetuò poſſidendū. Adhæc proteſtamur, q̄ inclyta domina & nobis dilecta mater noſtra Helena iam dictæ conuentioni ſuperaddidit præfatæ eccleſiæ pro eiſdem bonis XL marcas argenti monetæ, & ponderis vſualis. Nos ergo ad honorem glorioſæ virginis Mariæ iam dictam conuentionē in remedium animę patris noſtri ampliori fauore & largiori munificentia proſequētes, ſeruitium quod ad nos pertinebat, de bonis ſcilicet X manſis ſitis in villa Werbene (quemadmodum pater noſter piæ recordationis & nos ipſi ſuccedentes poſſedimus) iure proprietatis memoratæ eccleſiæ Putzauienſi contulimus perpetuò poſſidendum. In cuius rei teſtimoniū &c. Huius rei teſtes ſunt: Conradus abbas Pygauienſis, Albertus Burggrauius de Lizenick, &c. Datum & actum in Wizemuels, anno Domini quo ſuprà, videlicet MCCLXXXIX, calendas Maias.

Eodem anno vel circà, Rodulphus rex, vacante burggrauiatu Nurinbergenſi, eundem comiti de Zollrē contulit, ſororio ſuo: à quo deſcēderunt Burggrauij vſq; ad Fridericum, qui in concilio Conſtantienſi factus eſt marchio Brandenburgenſis per Sigiſmundum imperatorem, & de his infrà. Eodem anno, Gerhardus de Eppenſtein comes fit archiepiſcopus Moguntinus, qui & ſequenti anno Erphordiam intrans, honorificè ſuſceptus eſt.

Anno Domini MCCXC & circà, claruit Fridericus abbas eius nominis ſecundus, vir prudēs, modeſtus & ſpectabilis, qui eo tempore monaſterio noſtro fideliter & laudabiliter præfuiſſe legitur, ſtatu in vtroque; ſpiritualia videlicet magno feruore extollens & adornans; temporalia fœcundans, & multiplicans, optimeque diſpenſans; fra-

tres & verbo & exemplo paſcens & ædificans. Hinc & non modò ab eiuſdem fratribus & cunctis ſuis ſubditis ſincero diligebatur affectu, verùm & principibus charus fuit & acceptiſſimus. Qui etiam ob reuerentiam eius & amorem complura cœnobio noſtro bona fecerunt, & inſuper protectionis tutelare beneficium impenderunt, quemadmodum in ſequentibus priuilegiis ſuis annis patebit abundè. Abbas etiam idem (vt mox dicetur) complura emit noua pro monaſterio bona.

An. Do. MCCXCI, Bruno epiſcopus noſter ad inſtantiã Domini Friderici abbatis ſuprà memorati noſtro monaſterio cõtulit priuilegiũ confirmationis ſuper nouem manſos in Budowil, in hũc tenorem. Nos Bruno Dei gratia Nuemburgenſis epiſcopus recognoſcimus, & ad noticiã tam præſentium quàm futurorũ cupimus pervenire, quòd cùm honorabilis vir Dominus Fridericus abbas monaſterij Putzauienſis cupiens eiuſdem monaſterij conditionem facere meliorem, emiſſet erga dominam Prioriſſam, & conuentum monialium in Cronſwitz IX manſos in Budowil, cum omnibus ſuis iuribus & pertinentiis, iſto emptionis & venditionis titulo interueniente. Nos emptionem & venditionem huiuſmodi ratas & gratas habentes eas confirmauimus, & auctoritate præſentium confirmamus. In cuius rei teſtimonium has literas noſtri ſigilli robore iuſſimus communiri. Datum anno quo ſuprà III nonas Auguſti.

Eodem quoq; anno Fridericus abbas prænarratus, vir immortali memoria dignus & ipſe priuilegium confecit ſuper emptione ſupràdicta, manſorum videlicet nouem in Budowil, quos emit pro XX marcis, quod ſic ſonat. Nos Fridericus Dei gratia abbas monaſterij ſanctæ Mariæ in Potzaw, totúmq; capitulum ibidem, vniuerſis Chriſti fidelibus hanc literam inſpecturis, ſalutem in Domino ſempiternam. Actiones quas mundus ordinat, ſæpe delet ſucceſſus temporum, niſi futuræ poſteritatis memoriæ imprimantur charactere literarum. Ob hæc noſcat tam præſentis vitæ, quam futuri temporis ſucceſſio, quòd nos Fridericus abbas ex conſenſu noſtri conuentus cum ſanctimonialibus in Cronſwitz emptionem pro XX marcis villæ in Rodewil fecimus. Acta & data ſunt hæc anno Domini quo ſuprà. Eodem anno Rodulphus imperator obiit, qui licet ad coronam imperij Romæ ſuſcipiendam non peruenerit, multis & variis impedientibus in Germania bellis, maxima tamen & fortia magnique ac veri imperatoris ſtrenuè & fortiter peregit facinora. Cuius denique poſt mortem imperium anno vacauit vno. Eodem tempore, & (ni fallor) anno, Ptolomaidam potentiſſimam & ingentem vrbem tranſmarinam Soldanus cepit, Chriſtianis in ea repertis ad vnum interfectis. Quapropter timore perculſi omnes penè Chriſtiani ex Syria fugerunt, ad alia loca migrantes.

His temporibus ſubnexi viri claruere illuſtres.

Henricus de Gandauo, dictus doctor ſolennis.
Vuilhelmus epiſcopus Lugdunenſis, ordinis prædicatorum.
Albertus Brixianus, canoniſta eximius, eiuſdem ordinis.
Richardus de media villa, theologus ordinis minorum.
Vbertinus de Caſale, theologus eiuſdem ordinis.

Anno Domini MCCXCII, Nicolaus papa moritur, poſt quem ſedes vacauit annis duobus, & menſibus tribus ob cardinalium diſcordiam. Tandem fuit electus Petrus de Morrone, noſtri ordinis, vir abſtinentiſſimæ & ſanctæ vitæ, & dictus Celeſtinus quintus, de quo infrà anno MCCXCIIII.

Eodem anno Adolphus comes de Naſſaw fuit electus in regem Romanorum in diſcordia tamen. Nam aliqui contra eum elegerunt Albertum, ducem Auſtriæ, filium Rodolphi regis, qui & ipſum Adolphum poſt ſex annos publico bello circa Spiram deuictum interfecit cum multis. Fuit iſte Adolphus iuuenis, fortis viribus, & multùm ſtrenuus, ſed parum pecunia & milite potens. De aliis eius geſtis ſuis locis dicetur in ſequentibus.

Eodem anno Otto Burggrauius de Kirchberg ſenior, eximius ac deuotiſſimus monaſterij noſtri benefactor, dedit nobis priuilegium ſuper vnum ortum ſitum in parochia Briſenitz, quem nobis contulerat Theodericus de Lubiwiſtige, prædicti Ottonis feudarius. Incipit ita. In nomine ſanctæ & indiuiduæ trinitatis Amen. Nos

Otto

Otto Burggrauius de Kirchberg ad futurorum & modernorum noticiam peruenire volumus, & extendi, quòd cùm Theodericus de Lubiwiſz ortum vnum ſitum in Briſenitz pro ſalute animæ ſuæ daret eccleſiæ ibidem, in honorem Dei ac virginis glorioſæ; nos ergo eundem ortum ob diuinæ retributionis intuitum principaliter, immò & per conſequens moti petitionibus Theoderici prædicti, propriauimus eccleſiæ prædictæ; renunciantes omni iure quod habuimus in orto prænotato. Teſtes huius rei ſunt dominus Hermannus de Koſſebode H. de Schinſtete, H. de Lichtinhayn, milites: dominus Th. Viceplebanus in Briſinitz &c. Datum & actum in Wintberg, anno quo ſuprà, feria IIII ante feſtum Pentecoſtes.

Anno Domini MCCXCIII, cœpit bellum crudele, quod aliquot annis ingenti ſuorum detrimento Angli geſſere cum Gallis.

Anno Domini MCCXCIIII, Celeſtinus quintus in ſummum eſt electus pontificem, anachoreta ordinis diui patris noſtri Benedicti, vir vitæ ſanctiſſimæ. Qui cùm vicarius & imitator Chriſti verè mitis eſſet, & humilis corde; conſtituit in primo conſiſtorio ſuo, quòd deinceps nec papa nec cardinales cum tanta pompa ſolennibus equis vterentur, nec mulis quidem, ſed aſinis veherentur tantùm, dicens: Ieſus Chriſtus filius Dei humilis aſini dorſo vectus eſt, cuius nos imitatores eſſe debemus. Offenſam igitur ob id incidit cardinalium omnium ferme, præſertim Benedicti Caietani, hominis ambitioſiſſimi, qui partes omnium agens, Celeſtinum papam, virum verè rectum & ſimplicem, velut inſufficientem tanto oneri, reſignare papatui perſuaſit. Per fiſtulam etiam frequentius noctu in cubili per parietem miſſam, velut cœlica vox eſſet, loquebatur ei: *Celeſtine, Celeſtine renuncia papatui, quia aliter ſaluari non poteris, nam vires tuas excedit*. Ideoque pòſt ſexto menſe regiminis ſui & pontificatus reſignauit papatui. Et vt id licitè fecerit, & ab aliis licitè fieri poſſit, per prænarratum Benedictum cardinalem, qui pòſt Bonifacius eſt dictus VIII, inductus, deſuper conſtitutionem fecit certam, quemadmodum dicitur lib. VI de renunc. c. Quoniam aliqui. Cui immediatè ſæpe dict⁹ arrogantiſſimus ſucceſſit Bonifacius VIII, intrans vt vulpis, vt infrà dicetur. Qui non contentus dolo ſuo, inſuper ſanctum virum rurſum ad eremum tendentem capi fecit, & captum in arce Fumonis vſque ad obitum cuſtodiri præcepit, qui & ibidem non longè pòſt dolore animi contabuit, ſpiritum humilem & contritum altiſſimo reddens. Qui etiam pòſt multis claruit miraculis. Hinc & Clemens V eum canonizauit. Cuius celebritas quarto calend. Iulij quotannis ex inſtituto huius Clementis obſeruatur: ea quippe die mortuus eſt.

Eo tempore floruit Albertus Lantgrauius Doringiæ, potens & magnus, cuius vxor fuit Margareta, filia Friderici imperatoris, ex qua genuit duos filios Fridericum & Theodericum, qui & Titzmannnus à quibuſdam dicitur. Habuit & fratrem Henricum, qui dominabatur in marchia Miſnenſi, & Luſatię prouinciis. Is vicinus morti prædictos nepotes ſuos Fridericum & Theodericum ad ſe venire iuſſit, híſque multis proceribus & nobilibus aſtantibus omne Miſnæ, Luſatiæ ac Libonotriæ imperium reſignauit deditque, cùm hæredem alium non haberet. Sicque princeps pius his ordinatis quieuit in pace. Quod pater eorum Albertus audiens, vehementer indignari cœpit contra filios, ſeque fratris ſucceſſorem eſſe allegans & verum bonorum ſuorum hæredem. Et niſi ſponte cederent terris, eos bello & vi profligere minabatur. Verùm Fridericus & Theodericus fratres, & filij Alberti, minas patris floccipenderunt. Cùm enim eſſent ambo ſtrenui, & multa probitate decori; à cunctis ſatrapis, & terrę nobilibus, omni denique populo, ſummo diligebantur affectu. Et quia habuerunt amorē omniū, & militiā fortē & bellacē, copioſumq; peditū exercitum, Albertū patrē multis bellis ſuperauerūt vnà cū marchione Brādeburgēſi, quē cōductum Albertus contra filios miſerat, licet magna damna in villis & agris fecerit. Et quia Albertus contra filios prævalere nequiuerat, illos exhæredare cupiens, terras eorum quas enſe acquirere non potuit, marchiam videlicet Miſnæ & Luſatiæ, terramque Pliſnenſem, Adolpho imperatori vendidit, & Lantgrauiatum Doringiæ filio ſuo Luuico quem ex concubina ſuſceperat, relinquere ſtatuit. Adolphus itaque rex circa id tempus valido exercitu Sueuorum & Renenſium collecto, ad poſſidendas dictas quas ab Alberto emit prouincias, Philippum patruum ſuum, ducemque ſui exercitus

Zz

miſit. Et hic quidem per Doringiam ad noſtram Crzitciam vrbem, à conditore Crzitto ſic dictam, deuenit. Inde perpopulato agro, tuguriiſque & villis ac templis igne crematis, ad Borniū contendit: ibi dies aliquot ſtatiua habuit, exin ad Eliſtrū progreditur. Tandem non longè à Picaſtro, vbi nonnullæ Friderici copiæ hybernauerāt, conſedit. Cuius aduentum Fridericus marchio, vir bellator, audiēs, ſub omni celeritate ex Miſna & Libonotria copioſam & robuſtam pugnātium adunauit multitudinem, & contra Philippum ducens, cum eodem collatis ſignis congreditur. Fit atrox certamen, ita vt mille ex Sueuis cæſi ſint, ducenti capti. Ex Friderici militibus penè nullus peremptus, plures tamē vulnerati. Poſt trium dierum inducias rurſum bellum inſtauratur, in quo vtrinque complures gladio ad internecionem cæduntur, ac ſine vllo reſpectu pietatis extinguuntur. Nam quantum dextræ ad cędendum valebant, tantum interficiebantur. Philippus, deſperata victoria, cum paucis equitibus prælio profugus, Aldenburgium peruenit, vrbem quam Cauritani à Choris vel Cauptis authore Ptolemæo dictis incolūt. Fridericus victoria potitus, tulit ſigna militaria complura, galeas cælatas, vaſa argentea, auri argentiq; vim magnam. Vaſa galeæq; Miſnam eius iuſſu deportata ſunt, atque in diui Donati templo locata. Quibus ſic geſtis Philippus x x x dierum inducias petiit, & interea de pace cum Friderico tractare cœpit. Aſt Fridericus ob damna illata renuit, quia ipſum Philippum cum copiis ſuis armis & vi è terris ſuis eijcere diſpoſuit. Philippus itaque omnia per nuncium Adolpho intimauit, ſeque bello deuictum & profligatum conquerens; pariterq; pro inſtauratione exercitus, vt nouas copias ac pecuniam mittat, hortatur. Adolphus hæc audiens, ira percitus aduerſus Fridericum, comparato tum ex Sueuis tum è Rheni accolis exercitu, expeditionem ſecit. Igitur per Tubantinorum agros in Libonotriam ducens, ibi primùm ad vrbem Cygneam exercitum duxit: (fuit equidem ea vrbs tunc imperatori ſubdita, à Cygneo conditore dicta, poſtea à Henrico primo inſtaurata) ibique per triduum ſtatiua habuit; ibi etiam parte exercitus Philippo tradita, ipſe cum reliquis copiis per Camannos iter faciens ad Fribergum contendit. Quam vrbem propter argentifodinas vehementer cupiens, anno integro & quatuor obſedit menſib. Tandem eam nō armis ſed proditione cepit. Qua capta, & in ſuam poteſtatem redacta, ad Bornium contendit, & eam non armis ſed fame oppreſſam in deditionem accepit. Inde cùm ad Picaſtrum exercitum ducturus eſſet, ad oppidum quam Lucam Libonothanorum vocant, iter conuertit. Ipſamque cùm aliquandiu fruſtra oppugnaſſet, ingruente hyeme, ſolutaque obſidione, in Sueuiam reuerſus eſt; partem exercitus ſecum ducens, partem Aldenburg hyemandum mittens. Ipſe verò in Sueuia grandi collecto exercitu, verno tempore in Miſnam redire diſponens, audita Alberti Auſtrij contra ſe præparatione bellica, propoſitum mutauit manere arctatus. Partem tamen exercitus Philippo direxit, qui copiis eius iuncti ingentem conſtituerunt exercitum. Nam ſi annalibus fides adhibenda eſt, peditum erant viginti millia, equitum duodena. Verùm quid cum his Philippus fecerit, in ſequentibus mox ſub anno Domini M C C X C V I I dicetur.

Eodem anno, videlicet Domini M C C X C I I I I quo ſuprà, Celeſtinus papa, mentis quietem diligens & otium ſanctum, vltro ſe abdicauit pontificatu.

Eodem anno Domini M C C X C I I I I, Bernhardus x x v epiſcopus Miſnenſis eccleſiæ cœpit, ſeditq; annis v. Iſte fundauit monaſterium Sanctimonialium in Sleſia dictum Morgenſtern, ordinis Ciſtercienſis.

Anno Comini M C C X C V, Bonifacius papa eius nominis V I I I cœpit, natu Campanus, de quo etiam ſuprà ſub Celeſtino V dictum eſt. Fuit hic (vt ſcribunt hiſtoriographi) totus ambitioſus & arrogans, magnanimus inſuper, & in rebus mundi expertiſſimus. Qui leonina mente magis tyrannizans, quàm papiſans, vniuerſo orbi metum ſui & terrorem incutere moliebatur. Quare per quendam ſtupor mundi appellatur in carmine. Iſte nempe eſt, qui carceres pro clericis transgreſſoribus inuenit, ſimiliter & eoſdem degradandi modum. Duos cardinales de Columnenſium familia, Iacobum & Petrum, omni dignitate & rebus priuauit, & è Roma eiecit.

Verùm bona quæ fecit ſunt, quòd ordinibus mendicantium conceſſit, vt liberè poſſent prædicare, audire confeſſiones, & ſepelire, citra tamen prælatorum & cura-

torum

torum iacturam. Iubileum primus inſtituit, de centeſimo in centeſimum annum perpetuò celebrandum. Quatuor Euangeliſtarum, pariter & Doctorum quatuor feſta inſtituit. Sextum Decretalium ordinat, & confecit librum totum cauſidicum, clericorum contentionibus deſeruientem; & alia multa magnificè fecit, quæ cum eo in fine miſerè defecerunt. Nam & ipſe, cùm cardinales prædictos de Columna nimiùm perſequeretur, à nobilibus de Columna captus & incarceratus, ibi miſerabiliter clauſus, diem quoque clauſit extremum: cunctis Prælatis, ne alta ſapiant, ſed forma facti gregis magis amari à ſubditis quàm timeri ſatagant, flebile relinquens exemplum. Hic denique eſt, de quo dicitur, quòd intrauit vt vulpes, vixit vt leo, mortuus eſt vt canis.

Eodem anno Bruno epiſcopus noſter ad inſtantiam Domini Friderici abbatis dedit cœnobio noſtro priuilegium confirmationis ſuper duos manſos ſitos in Trebenitz, quos prædictus abbas emit pro viginti & octo marcis argenti pro fratrum vtilitate, &c. quod quidē ſic incipit. In nomine Domini, Amen. Bruno Dei gratia, Nuenburgenſis eccleſiæ epiſcopus, omnibus in perpetuum. Ad euitanda futura litigia, quæ cupiditas rerum, mater litium, generat inceſſanter, conſilio ſanè prouidentiæ eſt inductum, vt quæ rite & rationabiliter ab hominibus ordinantur, ſcripturæ teſtimonio perennētur. Eapropter ad noticiam tam præſentium, quàm futurorum cupimus peruenire, quòd cùm honorabilis vir, dominus Fridericus, abbas Putzauienſis emiſſet pro viginti & octo marcis argenti erga Petrum de Giſingen, & Henricū Camerarium, ciues noſtros in Cyce, duos manſos ſitos in villa Tribenitz, quos idem Petrus & Henricus à nobis tenebāt in feudo, &c. nos ob dilectionem & deuotā inſtantiam præfati domini Friderici abbatis & ſuprà dictos mãſos, &c. damus, tradimus, donatione legitima, titulo proprietatis perpetuo poſſidēdos, &c. Huius rei teſtes ſunt, dominus abbas Conradus Pygauienſis, dominus Chriſtianus abbas ſancti Georgij in Nuenburg, dominus Theodorus abbas Portenſis, & plures alij fide digni. Datum anno incarnationis Domini vt ſuprà, III idus Aprilis, indictione octaua.

Eodem anno Ericus Magdeburg. archiepiſcopus obiit, qui fuit frater Ottonis marchionis Brandenburgenſis. Cui Burghardus de Blanckenburg comes ſucceſſit, & IX annis ſedit. Pallium à papa Bonifacio VIII ſuſcepit.

Anno Domini MCCXCVI, Adolphus rex bello Miſnam ingreſſus, inter alia oppida Friberg per annum & quatuor menſes obſeſſam proditione tandem cepit. De hac re etiam ſuprà dictum, & quidem latius, anno MCCXCIIII.

Anno Domini MCCXCVII, Philippus dux exercitus regis Adolphi circa Lucam oppidum non procul ab Aldenburg bellum contra marchionem Fridericum inſtruxit. Quod Fridericus audiens, ex Libonotriis & Miſnenſibus pro tempore congregato exercitu contra ipſum proceſſit. Qui cùm ſe mutuo conſpexiſſent, adeò acriter concurſum eſt, vt fremitus pugnantium Picaſtri ſit exauditus. Diu victoria anceps fuit. Tandem Libonotriis atrociter pugnantibus, Sueui cedunt grauiter ſauciati, & profugi facti deſerta & auia petierunt. Qua etiam pugna Philippus captus eſt, vnaque permulti nobiles. Fridericus Picaſtrum cum victore exercitu reuerſus, poſt paucos dies dein Lipſim contendit; præcedentibus ipſum equitibus armatis exuuias in pilis geſtantibus, vinctis verò captiuis ſequentibus. Lipſim veniens quicquid auri argentique fuit, in Thomæ Apoſtoli templo poſuit. Paulo pòſt Philippum in Rotliciana arce cuſtodiæ mancipauit: qui tamen paulo pòſt fraude cuſtodum aufugit. In Colditium ad ſuos veniens lætanter ſuſcipitur.

Anno Domini MCCXCVIII, Albertus Auſtriæ dux, filius Rodulphi regis grauiſſima bella in campeſtribus Spiræ Adolpho imperatori intulit. Cum quo dum collatis ſignis dimicat, ipſum inter pugnandum depræhenſum occidit, & pro eo ab electoribus & exercitibus approbatus in regem Romanorum conſtituitur, & à Bonifacio papa confirmatur. Imperauit autem annis X.

Eodem anno Genuenſes in Adriatico Venetos ſuperauere mari: & LXX eorum naues captas Genuam deduxerunt cum ingenti nauali triumpho.

Anno Domini MCCXCIX, Bruno reuerendiſſimus noſter antiſtes dedit nobis priuilegium confirmationis ſuper decima in Miltindorff, quam comparauit Gumpertus confrater noſter de Reinboldisdorff, cuius initium tale eſt. Nos Bruno Dei gratia

Nuemburgenſis eccleſiæ epiſcopus, recognoſcimus, & ad noticiam tam præſentium quàm futurorum cupimus peruenire, quòd cùm Gumpertus de Reinboldisdorff, cõfrater eccleſię ſiue monaſterij in Puzauia, de ſalute animæ ſuæ cogitans, quinque ſexagenis ſiliginis, & totidem auenæ decimæ ſitæ in Miltindorff erga Henricum Burggrauium de Blanckenhayn, qui eandem decimam à nobis & noſtra eccleſia tenebat in feudo, emiſſet iuſto emptionis & venditionis titulo mediante; cumque idem Burggrauius ipſam decimam nobis liberè reſignaſſet: nos propter Deum & deuotam inſtantiam honorandi viri domini Friderici abbatis dicti monaſterij & Gumberti prædicti, eandem decimam ad infirmariam eiuſdem monaſterij pleno iure proprietatis contulimus, & tenore præſentium damus & tradimus donatione legitima perpetuò poſſidendam: ita videlicet vt infimarius qui pro tempore fuit, præfato Gumperto, Deo vocante viam vniuerſæ carnis ingreſſo, in anniuerſario eiuſdem Gumperti qui in miſſis & vigiliis in dicto monaſterio, prout ibi conſuetum eſt, annis ſingulis peragetur, conuentui pro largiori adminiſtratione præbendarum quinque ſolidos denariorum datiuorum ratione ſuprà dictæ decimæ miniſtrabit. Vt autem hæc noſtra donatio & ordinatio robur habeant perpetuæ firmitatis; præſentes literas ſuper eo conſcribi fecimus noſtro ſigillo ſigillatas. Huius rei teſtes ſunt honorifici viri, dominus Henricus præpoſitus, dominus Gebehardus, Henricus de Yſenburg, Cicenſis eccleſiæ canonici, &c. Datum anno Domini vt ſuprà, VIII idus Iunij, indictione XII, pontificatus noſtri anno XIIII. Secundum hoc datum & priuilegium Bruno ipſe cœpiſſet anno, vt ſuprà poſitum eſt, MCCXCV. Aliud tamen priuilegium per eum etiam datum vno anno deuiat, vt infrà patebit MCCCI. Hoc tempore Sicardus Cremonenſis epiſcopus & hiſtoriographus claruit.

Anno Domini MCCC, Iubileus primus Romæ per Bonifacium papam inſtituitur & celebratur, & durauit anno integro. Et mirabiliter ditati ſunt Romani ex concurſu peregrinorum, & maximè papa. Conſtituitque Bonifacius, vt deinceps ſeruaretur de centeſimo in centeſimum annum perpetuis temporibus. Cometes & hoc anno apparuit.

Viri illuſtres qui hoc tempore claruerunt.

Reynerus, qui pantheologiam edidit, ordinis præd.

Durandus, ſcripſit ſuper ſent. & alia, ordinis eiuſdem.

Duranellus, nepos Durandi, & ipſe eiuſdem ordinis doctor.

Media villa, theologus eruditiſſimus ordinis Minorum.

Anno Domini MCCCI, Fridericus abbas ſanxiuit priuilegium ordinationis ſuper anniuerſario eius, & domini Henrici de Botuelt, & aliorum charorum. Incipit: In nomine Domini Amen. Hęc eſt ordinatio quam nos Fridericus Dei gratia abbas monaſterij Puzauienſis de conſenſu domini Hartungi Prioris totiusque capituli, &c. Nos quoq; Bruno Dei gratia Nuemburgenſis eccleſiæ epiſcopus, &c. omnia prædicta grata ratihabitione in nomine Domini confirmamus. In cuius rei teſtimonium ſigillum noſtrum, &c. duximus apponendum. Datum Cycæ, anno vt ſuprà, calendis Auguſti, pontificatus noſtri anno XV. Secundum hoc datum cœpiſſet Bruno anno Domini MCCLXXXVI.

Eodem anno Bruno pontifex noſter dedit monaſterio noſtro priuilegium corroborationis ſuper quatuor ortos in Zãgeberg, quos emit dominus Hẽricus de Lychtenhain, noſtræ congregationis monachus, quod quidem ſic incipit. Nos Bruno Dei gratia Nuemburgenſis eccleſiæ epiſcopus recognoſcimus, & ad noticiam tam præſentium quàm futurorũ cupimus peruenire, quòd cùm dilectus nobis dominus Henricus de Lichtenhain, monachus in Puzauia, emiſſet erga relictam quondam Hermanni aurifabri ciuis noſtri in Cytze, & Ioãnem & Albertum filios dominæ eiuſdem, IIII ortos ſitos in Czangenberg, &c. Huius rei teſtes ſunt honorabiles viri, dominus Henricus præpoſitus, dominus Conradus decanus Cycenſis eccleſiæ, &c. Datum anno vt ſupra, nonis Nouembris, indictione XIIII. Credo ergo prænarratum Henricum de Lichtenhain, cùm eſſet de nobili & magna familia, ortos prædictos de patrimonio ſuo emiſſe, cum conſenſu abbatis ad perpetuam monaſterij vtilitatem, ſicut & alia, quę breuitatis cauſa pertranſeo.

Anno

Anno Domini MCCCII, vel circà, Fridericus abbas humanis exceſſit, cui Nicolaus eius nominis primus ſucceſſit, vir & ipſe ſingularis prudentiæ & religionis. Ob induſtriam ſuam & vitæ integritatem non modò epiſcopo noſtræ diœceſis, & principi terræ Friderico, verùm & vniuerſo populo dilectus fuit & acceptiſſimus. Enimuerò in quanto pretio & honore ab pręfato habitus ſit Friderico, infrà in priuilegio quod idem Fridericus ob laudē eius & reuerentiam an. Dom. MCCCX dedit, euidētiſſimè liquet.

Anno Domini MCCCIII, Nicolaus abbas priuilegium confecit ſuper anniuerſario domini Henrici de Botuelt, ac illorum dictorum de Tribenshayn. Nos Nicolaus abbas Dei gratia in Puzow ordinis ſancti Benedicti recognoſcimus, & ad vniuerſorū noticiam volumus peruenire, quòd cùm dominus Fridericus abbas quondam in Puzow, prædeceſſor noſter felicis memoriæ à Domino Henrico milite, quondam dicto de Bothuelt, pro anniuerſario eiuſdem in noſtro monaſterio ſtatuendo, &c. Nos ergo Bruno Dei gratia, Nuemburgenſis eccleſiæ epiſcopus, ad exprimendum noſtrum cōſenſum omnibus & ſingulis præmiſſis liberaliter acceſſiſſe, ſigillum noſtrum præſentibus ſimiliter duximus apponendum. Datum Cycę anno Dom. quo ſup. XIIII cal. Iunij.

Eodem anno papa Bonifacius captus eſt per nobiles de Columna, adiuuāte rege Galliæ Philippo, qui tamen poſt paucos dies per tumultum violenter per amicos ſuos liberatus fuit de carcere, & Romam reductus. Ipſe tamen papa intra paucos dies ex dolore animi, quem ex confuſione præmiſſa inciderat, morbo correptus interiit, cui poſt paucos dies Benedictus XI ſucceſſit ordinis prædicatorum, qui ſecundum ſeculum viliſſimæ conditionis fuerat, filius vtpote lotricis pauperculæ & viduæ. Tamen propter ſanctimoniam vitæ & prudentiam animi qua reuera nobiliter fulſit, ad apicem apoſtolicæ ſedis ſublimari promeruit. Hic conſtitutionem Bonifacij anteceſſoris ſui, quæ incipit *Super cathedram*, moderauit per alia quæ incipit *Inter cunctas*, quia presbyteri Italici erant ſicut campanarij, & nihil habebant de eccleſiis ſuis niſi labores & curas. Ioannem quoque & Iacobum cardinales de columna eiectos per Bonifacium reuocauit, & in omnem dignitatem reſtituit. Eodem anno, Erphordenſes ciues deſtruxerunt caſtra Kirchberg, Wintberg, Grifenberg. Prima duo funditus euerterūt, & Leiſten quod antè ceperant, quæ omnia erant Burggrauij Ottonis de Kyrchberg, eximij benefactores noſtri, qui eorum offenſam (neſcio ob quam cauſam) inciderat. Cui tamen pòſt Greiffenberg reſtituerunt. Eodem quoque anno caſtrum Hopſgarten deſtruxerunt. Hæc ex Chronicis Doringorum, quæ Erphordiæ in monte diui Petri tranſcripſi. Eodem anno, Mangoldus de Nuenburg epiſcopus Herbipolenſis obiit, cui Andreas de Gundelfingen ſucceſſit.

Anno Dom. MCCCIIII, Bruno epiſcopus noſter reuerēdiſſimus pauſauit in Chriſto, de cuius felici obitu in vetuſta quadam Chronica in hæc verba ſcriptum reperi: Bruno venerabilis Nuenburgēſis eccleſiæ epiſcopus cùm in extremis laboraret, iuſſit ſe ſuper nudam terram ſubſtratis cineribus reclinari, in quibus humiliter & deuotè recubans ſpiritum feliciter exhalauit, anno Dominicæ incarnationis MCCCIIII. Cui Vlricus ſucceſſit, vt ſequitur.

VDalricus celeberrimus Nuenburgenſis eccleſiæ præſul, anno Dom. MCCCIIII, Brunone defuncto, canonicè electus ſucceſſit, vir vitæ rectitudine conſpicuus, & in agibilibus mundi peritiſſimus: fuitq; natus de Wolckēberg, ſed an comitum proſapia, an non, incertum habeo. Qui & ipſe monaſterij noſtri fautor & tutor fuit notabilis & inſignis, vt in ſequenti priuilegio hoc eodem anno per eum nobis ſuper VII manſos ſitos in Rodwansdorff dato euidenter pateſcit, quos quidem dominus Nicolaus abbas noſter & totus cōuētus emit, &c. cuius tale eſt exordiū: Nos Vlricus Dei gratia Nuemburgēſis epiſcopus recognoſcimus, & ad noticiam tam præſentium quàm futurorum cupimus peruenire, quòd cùm dilecti nobis in Chriſto, dominus Nicolaus abbas, & conuentus monaſterij Puzauienſis VII manſos ſitos in pago villæ Rotwansdorff, ſoluētes annuatim XXXIX ſolidos denariorum vſualium datiuorum, erga Chriſtianum de Luchowe, & fratres ſuos, iuſto emptionis & venditionis interueniente titulo, ſuo monaſterio legitimè comparaſſent; cumq; dicti fratres manſos huiuſmodi dom. Ottoni militi de Lichtenhain & Ottoni filio eiuſdē, à quibus ipſos manſos tenebāt in feudo, & deinde idem dom. Otto cū filio ſuo, qui ſimili feudo dictos manſos à noſtra tenebāt

eccleſia, nobis volũtariè & liberè reſignaſſent: nos ob reuerentiã glorioſæ virginis Mariæ, & deuotam inſtantiam dictorum domini abbatis & cõuentus eoſdem mãſos cum omnibus ſuis pertinẽtiis, & vtilitatibus, quę ipſis inſunt in præſenti, vel ineſſe poterũt in futuro, de conſenſu totius noſtri capituli damus, tradimus, & donamus, tenore pręſentium prædicto monaſterio pleno iure proprietatis perpetuò poſſidẽdos. In rei teſtimoniũ has literas noſtri ſigilli robore iuſſimus cõmuniri. Teſtes huius noſtræ donationis ſunt: dom. Erckenbertus de Starckenberg, Otto frater noſter, Citzenſis eccleſiæ canonici, &c. Volradus dictus de Wolckinberg, patruus noſter, & alij cõplures fide digni. Datũ anno quo ſuprà, indictione ſecũda. Eodẽ anno, Albertus Burggrauius de Aldinberg monaſterio noſtro dedit annonã in Bodewil, quæ vulgariter Burgkorn dicitur, & deſuper priuilegium corroborationis perpetuæ confecit cõtulitq́;, cuius tenor talis eſt: In nomine Domini Amen. Ne geſtarũ rerum memoria pereat, perennari ſolent teſtimonio literarum. Eapropter nos Albertus Burggrauius de Aldẽberg ad noticiam tam præſentium quàm futurorum volumus peruenire, quòd ob reuerentiam & honorem Dei omnipotentis, nec non beatiſſimæ virginis Mariæ genitricis eiuſdem, ac pro ſalute animæ noſtræ omniumq́; progenitorum noſtrorũ, annonã in Bidowil quæ vulgariter Burgkorn nũcupatur, ad nos & noſtros deuolutã, venerabili D. Nicolao abbati, & ſuo monaſterio Putzauienſi voluntate beneuola cum omni iure vtilitate ſeu prouentu, qui nũc exinde prouenit, vel prouenire poterit in futuro, in idipſum monaſteriũ damus & transferimus perpetuò poſſidendam. Vt autem hæc firma & ineuulſa permaneat, præſens ſcriptũ noſtri ſigilli munimine roboratum prænotato domino & ſuo monaſterio duximus fideliter erogandum. Huius rei teſtes ſunt honorabiles: Dominus præpoſitus in Aldenburg, &c. Acta ſunt hæc anno Dom. quo ſup. v. cal. Iunij. Eodem anno Gerhardus archiepiſcopus Moguntinus obiit, cui Petrus epiſcopus Baſiliẽſis cõſtitutus per papam ſucceſſit. De hoc & inſequentibus. Eodem anno Burghardus de Blanckenberg archipræſul Magdeb. obiit, cui Henricus comes de Anhalt ſucceſſit.

Anno Dom. MCCCV, Clemens quintus ſummus creatus eſt pontifex, ſeditq́; annis VIII. Hic ſedem apoſtolicam in Galliam tranſtulit, manſitq́; illic annis LXXIIII non ſine magno Romanorum, imò totius eccleſiæ incõmodo. Hanc translationem vehementer deplorat in ſuis epiſtolis Franciſcus Petrarcha, qui illis temporibus floruit. Celebrauit iſte Clemens tria concilia. In Vienenſi quod anno Domini MCCCXI præſentibus CCC epiſcopis ſolennizatum, ſtatuit multa præſertim ſtatum clericorũ & religioſorũ cõcernentia. Quo ad ſtatum noſtrum, id eſt monachorũ nigrorum, ſanxiuit, quatenus omnes monachi nõ ſacerdotes & cõuerſi ſemel ſingulis ſeptimanis cõfiteantur, & dominicis menſium primis cõmunicent, dominica videlicet prima cuiuslibet mẽſis & vſualis, negligẽtibus pœnam annectens, vt habetur extrà de ſtatu monachorum, *Ne in agro dominico*. Et hæc quidem cõſtitutio ſalutaris per patres obſeruãtiæ noſtræ ſiue vnionis Burſfeldenſis aſſumta eſt & approbata, vt decet & oportet, quemadmodum claret in ceremoniis noſtris diſt. II. c. VI. presbyteri celebraturi. Quo ad fratres mendicantes, ſtatuens eis formam pędicandi, & confeſſiones audiendi, vt extrà de ſepult. dudum in Clemẽtinis: quæ tamẽ cõſtitutio originaliter à Bonifacio VIII edita fuit, & incipiebat Super cathedram, ſed per Benedictum XI ſucceſſorẽ fuit reuocata, per Clemẽtem autẽ hunc in concilio repoſita in ſuo vigore, & corpori iuris inſerta ſcilicet in Clementinis. Et has quidem Clementinas Clemẽs iſte edidit, & in cõcilio memorato Viennẽſi, cunctis epiſcopis annuentibus & doctoribus confirmauit & promulgauit. Statutum quoq́; eſt ibidem, clericos, tabernarios, macellarios, negotiatoresq́; à diœceſanis cõpeſci. Inſtitutũ Vrbani IIII de corpore Chriſti feſto roborauit, ordinem templariorũ prorſus deleuit. De cæteris eius geſtis ſub anno obitus eius dicetur. Circa idem ferè tempus Fridericus marchio Miſnenſis, miſſis ambaſiatoribus ſuis ad Albertum imperatorem, reſtitutionem vrbium petiit, quas olim Adolphus rex pro ſe & imperio vi abſtulerat, magnis prouinciæ damnis illatis. Itaq; Albertus nunciis benignè, ſed in dolo, ſe poſtulata cõceſſurum reſpondit, & ob id colloquij diem Aldẽburgi futurum indixit. Ad quẽ cùm vterq; & rex & marchio ſuis quiſq; ſtipatus militibus conueniſſet, celebratoq; ſolenni colloquio, Albertus Fridericũ ad cõuiuium paratũ inuitauit; quibus epulantibus, ſatelles quidam robuſtus, ab Alberto multis promiſſis ſubordinatus, conuiuij locum vt

Fridericum occidat, intrauit latenter. Quē milites Friderici conſiderantes, pariterq; de inſidiis ſuſpectum habentes, irruentes in eū multis plagis ſauciatū ſeminecē eiecerunt. Mox tumultus & clamor ingens exoritur, vtrinq; ſeſe digladiantium. Quibus vtcunq; ſedatis, Fridericus veſte mutata aufugit Picaſtrū veniens: vbi mox ſequēti die necē ſibi per Albertum paratā ſuis cōqueſtus eſt optimatibus, iurās ſe amodo nulli vnquā imperatori fidem præbiturū. Quod cùm ſinguli audiſſent, tantū facinus abhorrētes, ſimulq; excandeſcētes; vindicandū in Albertū, & arma ſumēda, vnanimiter cōclamarūt. Qua de re bella ſecuta ſunt cōplurima, quēadmodum etiam teſtantur vulgares & cōmunes Doringorū & Miſnenſiū hiſtoriæ, in quibus ad verbū ſequētia bella quæ eo tēpore cōtigere, cōtinentur. Itaq; his ex Chronicis. An. Dom. MCCCVI, Albertus rex Romanorū, repetens terras, ſcilicet Thuringiā Miſnā & Orientalē prouinciā, cū plures ciuitates & caſtra obtinuiſſet quāuis marchio Fridericus, filius Lātgrauij Doringiæ, totis viribus rebellaret. Relicto itaq; exercitu, Auguſtus ad alias ꝓuincias properabat. Porrò exercitus relictus in terra Miſnenſi & Oriētali multa mala perpetrabāt, ita vt nec eccleſiis, neq; ſacerdotibus, nec religioſis parcerēt. Quinimò (quod horrendū eſt audire) ſacerdotibus diuina celebrātibus calices de manu rapiebant, altaria ſpoliabāt. Vnde cōtigit quòd quidā Garzio de exercitu pixidē ſacramēti auferret. Inde hoſtias recipiēs, ſacrilega manu geſtabat, dicens: Habeo tres deos, & ego comedā eos. Quod cùm capitaneus exercitus percepiſſet, vocauit ſacerdotes, vt corpus Domini cū reuerētia reportarent ad eccleſiā. Timuit equidē, irā Dei ſuper exercitū ob id piaculum venturā, ſicut & venit & contigit. Marchio nāq; Fridericus præfatus collecto exercitu de ciuitate Liptz egrediens contra exercitū prædictū ad præliandū oēs deleuit & interfecit. Obtēta itaq; victoria Fridericus marchio animoſè cōtra regē Romanorū pugnauit, omniaq; caſtra & oppida recuperauit, & ſibi ſubiugauit. Quomodo autē Doringiā nactus ſit, ſequenti dicetur anno. Eod. an. Otto Burggrauius de Kirchberg ſenior parochiā in Briſenitz cū priuilegio deſuper cōfirmationis cōſcripto noſtro cōtulit monaſterio, in quo etiā conſenſus & approbatio Vdalrici noſtri exprimitur antiſtitis. Quod quidem ita incipit: In nomine Domini Amē. Otto Dei gratia Burggrauius de Kirchberg omnibus in perpetuū. Quoniā ex mutatione tēporum ac generationum tranſitu, &c. Nouerint ergo tam poſteri quā præſentes, ꝙ nos ob reuerentiā Dei omnipotētis, nec nō glorioſiſſimæ virginis matris eiuſdē, ac pro ſalute animæ noſtrę omniumq; progenitorū noſtrorum parochiā in Briſenitz, cuius ius patronatus ad nos dinoſcitur pertinere de conſenſu reuerendi in Chriſto patris ac domini Vlrici Nuenburgēſis epiſcopi, & ad deuotā inſtantiā venerabilis D. Nicolai abbatis eiuſdē eccleſiæ in Puzowe, & ꝓpter grata beneficia nobis facta, habita deliberatione & de bona voluntate hęredū noſtrorū dedimus & tradidimus, & tenore præſentiū damus, tradimus & donamus monaſterio ſanctæ Mariæ in Puzowe cū decimis quinq; agrorū, &c. Nos quoq; Vlricus Dei gratia, Nuemburgēſis iā dictæ eccleſiæ epiſcopus ad exprimendū noſtrū cōſenſum præmiſſæ donationi liberaliter acceſſiſſe; ſigillū noſtrū p̄ſentibus ſimiliter duximus apponendū, indulgētes abbati, &c. Huius aūt rei teſtes ſunt, venerabilis D. Ericus abbas de Burgelino, D. Conradus pincerna de Salecke p̄poſitus, &c. quāplures fide digni. Actū an. Dom. quo ſuprà, indictione quarta. Eod. quoq; an. Otto Burggrauius ſuprà memoratus dedit monaſterio noſtro capellā in Kirchberg cū deſuper cōfecto cōfirmationis priuilegio cōſenſu & ratihabitione Vdalrici epiſcopi exprimentis: quod ſic incipit: In nomine Domini Amē. Otto Burggrauius de Kirchberg omnibus in perpetuum. Quoniā ex mutatione tēporum ac generationū trāſitu geſta hominū plerūq; in obliuionē, & ex obliuione in calumniā rediguntur, &c. Nouerint ergo tā poſteri q̃ præſentes ꝙ nos ob reuerentiam Dei, &c. capellā in Kirchberg cū vineis, pratis, areis, agris cultis & incultis, &c. cuius ius patronatus ad nos dignoſcitur ꝑtinere de cōſeſu reuerēdi in Chriſto patris ac D. Vdalrici Nuenberg. eccleſiæ epiſcopi, &c. de bona voluntate hæredū noſtrorū dedimus & tradidimus, & tenore præſentium damus, tradimus & donamus monaſterio Puzowe iure ꝓprio in perpetuū poſſidendā. Huius autē rei teſtes ſunt venerabilis D. Ericus abbas de Burgelino, dominus Conradus pincerna præpoſitus, dominus Hermannus de Starckēberg decanus, &c. fide digni. Actū an. incarnationis Dom. quo ſup. indictione quarta. Prędictarū deniq; eccleſiarū, parochiæ videlic. in Briſenitz & capellę in Kirch-

berg donationes per Ottonem Burggrauium prænarratum monaſterio noſtro factas, etiam eo defuncto filij eius & hæredes Otto Albertus & Hartmannus Burggrauius de Kirchberg ratas & gratas habētes, eaſdem ſinguli ſingulis priuilegiis & ſigillis corroborauerunt. Propter quod eorum liberalitati ac deuotioni pientiſſimus pater & dominus Nicolaus abbas congaudens, eisq; ſpiritualia dona recompenſare annitens, cum anniuerſario perenni eos confraternitati noſtræ cōgregationis perpetuo aſcripſit priuilegio ſequenti cuius talis tenor eſt confirmatam. Nos Nicolaus Dei gratia abbas, Gerhardus Prior, totusq; conuentus, ſanctæ Mariæ virginis monaſterij Putzauienſis recognoſcimus in his ſcriptis publicè proteſtantes, quòd nobili viro dom. Ottoni Burggrauio de Kirchberg ſuisq; hęredibus ex prærogatiua donatione qua noſtram eccleſiam gratioſè dotauerunt, promittimus, vt vbicunque ſe receperint, & manſionem fecerint in his locis deputatis, videlicet in monte qui dicitur Kirchberg, aut in villa Briſenitz, in diuinis officiis & aliis eccleſiaſticis ſacramentis, prout antiquitus habere dinoſcebātur de dicta parochia, ſolliciti volumus prouidere, ratum firmumq; tenere, ac inuiolabiliter obſeruare; ipſum quoq; dominum Burggrauium, ſuamq; cōthoralem dominam Sophiam, ac omnes ſuos progenitores, in orationes noſtras recipimus, participesq; reddimus bonorum omnium quæ apud nos die noctuq; fiunt, ex nunc & in ęuum. Ad cuius rei euidentiam præſentē literā noſtro noſtriq; conuentus ſigillo fecimus ſigillari. Dat. vt ſup.

Anno Dom. MCCCVII, vel circà, Albertus Lantgrauius Doringiæ ſenior, qui & noſtro monaſterio fauens, notabile (vt ſuprà dictum eſt) priuilegium nobis cōtulit, Erfordię diem clauſit extremum. Is tres reliquit filios duos, id eſt Fridericum & Theodericum ex legitima vxore ſua Mechtilde aliàs Margareta, filia Friderici ſecūdi, cum qua Aldenburg dotis nomine acquiſiuit. (quam tamen vrbem ipſe cum cæteris Adolpho regi vendidit) & Luduicum ex pellice ſeu cōcubina natum, cui adhuc viuens Lantgrauiatum Doringiæ reſignauerat, vt ei in eodem principatu ſuccederet. Quæ cuncta pręfatus Fridericus marchio, verus filius & hæres, audiens; copioſo collecto exercitu, partem illius cum robuſtiſſimis viris Theoderico fratri ſuo contradidit, dans ei in mandatum, vt Fōteiam, Fribergum, Colditium, Grymmaw, Luſatium, Rotlicium & cæteras vrbes ab Adolpho olim occupatas recuperare cōtenderet. Quod & Theodericus ſtrenuè perficere curauit, vrbes prædictas partim expugnatione, partim deditione ſuam in poteſtatem redigendo. Ipſe verò Fridericus cum reliquis copiis ad poſſidēdam Doringiam tanquā hæreditariam, inuaſoremq; Luduicum exturbādum, indignabundus ingreſſus cuncta ſibi reſiſtentia ferro & igne deuaſtans, diruit & ſubuertit. Gothiam vrbē a Gothis conditam multis machinis, arietibus, & tormentis conuulſam & oppreſſam cepit. Deinde comitem Glichonienſem, & comitē Vinariæ, qui vnà cum Erphordenſibus Luduico fauebāt, aggreſſos vicit, fudit, profligauitq;. Comitem Vinariæ captum, grandi ære multatū, Comitia & Vinaria vrbe priuauit. Erfordenſes eodem impetu ſuperatos ad annuum tributum ſoluendum iuramento aſtrinxit, & tandem potēter tota potitus eſt Doringia. Dum hæc in Doringia per Fridericum ſtrenuiſſimè patrarentur, Theodericus germanus eius, qui à plerisq; Titzmannus marchio de Landesberg dicitur, in die Mariæ Magdalenæ Pigaw oppidū cepit, archiſteriumq; diui Iacobi apoſtoli ibidem potioribus ſpoliatum rebus iniecto igne exuſſit: exin Lipſim ad hybernandum cōtendit. Vbi cùm in nocte dominicæ Natiuitatis miſſarum ſolenniis adeſſet, à milite quodā Philippi hortatu interfectus eſt, vt refert Ioannes Garſonis Bononiēſis in geſtis prædictorum duorum fratrum, Friderici & Theoderici marchionum Miſnenſiū, licet ſint qui ipſum Theodericum in nocte paraſceues peremptum ſcribant, triduoq; ſuperuixiſſe, ac pœnitenti deuotoq; obiiſſe ſpiritu. Cuius lamentabilem & caſum & mortem cùm reſciſſet Fridericus, nulla interpoſita mora Lipſim venit, & in templo diui Pauli honorificè tumulatur. Interea Fridericus audiēs, Philippū Aldenburgenſiū Cygnæorum & Camannorum præſidio Fonteiam rurſus ſuæ poteſtati ſubiecisse, & ad Lucam expugnandum exercitum admouiſſe; infeſtiſſimo odio cum multitudine armatorum contra eum proceſſit ipſum propria manu in vltionē fratris occiſi interficere ſtatuens. Inito itaque atrociſſimo prælio cùm inter conſertiſſimas acies Philippum dimicantem conſpexiſſet: ecce exclamans fratris mei occiſor, irruensque in eum grauiter vulneratum equo excuſſit, multis inſuper Sueuorum partim occiſis, partim captis, cæteris in fugam

fugam conuerſis. Qua victoria potitus cum copiis ad Aldenburg imperialem vrbem (quæ dos matris ſuæ fuerat) properabat: incolis autem fortiter repugnantibus, facibus iniectis ardentibus penè totam cremauit vrbem. Quare horrore perculſi ciues, reſeratis portis exeuntes, ſe & vrbem eius poteſtati ſubiecerunt. Quorum calamitatem & excidium vicina audientes oppida, oblatis clauibus vltro ſe Friderici voluntati ſubdiderunt. Reluctarunt attamen aliquot annis Cygnæi & Camanni, ne ſe ditioni Friderici ſubiicerent. Aſt diuturnis incurſibus & multiplici incommodo affecti, potentiæ eius vel coacti ſe ſubmiſerunt. Fuerant ſiquidem Cygnæi ipſi & Camanni ſemper iuris imperij: ideo tam difficulter & tardè ſeſe principis ſubmiſerunt dominio. Subiectionem tamen factam poſtea Luduicus imperator Bauarus ratam habuit, qui dictas vrbes administrationi Friderici commiſit.

Anno Domini MCCCVIII, Albertus imperator per Ioannem nepotem ſuum circa flumen Rhenum non longè ab oppido Schaffhauſen, dum ſimul amicè iter agerent, interfectus eſt, eò quòd patrimonium ſuum in Auſtria conferre detrectarit. Cui eodẽ anno Francophordiæ vnanimiter electus Henricus ſeptimus, vel (vt alij ſcribunt qui Henricum Lantgrauium Doringiæ inter imperatores numerant) octauus, comes Lutzelburgenſis in imperio ſucceſſit, vir conſilio & animo iuxtà potens. Hic, tribus comparatis exercitibus, vnum ipſe in Italiam duxit aduerſus Brixienſes, quos armis victos imperata facere compulit, Longobardoſque omnes in poteſtatem accepit; vrbes inſuper Italiæ penè omnes maximis cladibus afficiens, ad imperium reduxit. Plures etiam ſe ſponte dediderunt quas placidè ſuſcepit, præter Florentiam & paucas alias, de quibus infrà. Alterum aduerſus comites Wirttenbergenſes direxit, ſacro imperio rebelles: quibus ex octoginta caſtellis & munitiſſimis oppidis quæ obtinebant, duo & ſeptuaginta armis expugnata ademit. Tertium ex Francis & Baioariis collectum, duce Petro archiepiſcopo Moguntino cum filio, in Bohemiam miſit. Hic eſt ille Henricus, qui Romæ coronatus, renitente Roberto rege Neopolitano, Florentiam obſidione artiſſima rebellẽ cinxit, Piſas Senaſq; in poteſtate habuit; de cuius coronatione, aliiſve eius geſtis, nec non morte miſerabili, in ſequentibus ſuis locis & annis dicetur amplius.

Eodem anno Petrus ſuprà dictus archipræſul Moguntiacus, Erphordiam in vigilia inuentionis Diui Stephani ingrediens, per quinque & vltra ſeptimanas in monaſterio montis S.Petri commoratus eſt.

Eodem anno magnus magiſter Ioannitarum cum claſſe ex Neapoli ſe mouens, mari tranſito inſulam Rhodi ingentiſſimo prælio aggreſſam, cum maximo Sarracenorum & Græcorum damno obtinuit. Ex eo ergo tempore Ioannitarum ſiue Rhodiorum militum* in Oriente cœpit in dicta inſula, quorum virtute Chriſto cooperante vſque in præſens noſtrum tempus fides Chriſtiana contra infideles mirificè propugnatur & defenditur. Vide plura in Hartmanno ſub ſexta ætate, folio 223.

Anno Domini MCCCX, Fridericus Doringiæ Lantgrauius, Miſnenſis & Orientalis marchio, dominuſque terrę Pliſnenſis bellicoſiſſimus, ob ſummam reuerentiam, deuotionem, & amorem quem ad venerandum religioſumq; patrem, dominum abbatem Nicolaum, nec non totum conuentum noſtri monaſterij habuit, priuilegium amoris, fauoris & protectionis eius expreſſiuũ nobis contradidit. Cuius tenor talis eſt, vt ſequitur. Nouerint vniuerſi præſentes literas inſpecturi, quòd nos Fridericus Dei gratia, Thuringiæ Lantgrauius, Miſnenſis & Orientalis marchio, dominuſque terræ Pliſnenſis, propter probitatis merita, quibus venerabilis dominus abbas Boſauiẽſis dinoſcitur multipliciter coruſcare, ipſum ac eccleſiam ſuam in noſtram protectionem ſpecialem aſſumimus; volentes & præſentibus firmiter decernentes, vt vniuerſi noſtri beneplacitis intendentes, eundem velut familiarem noſtrum dilectum ſemper & vbique congruis & condignis honoribus ſtudeant præuenire; noſtram in eo reuerentiam taliter figurantes, vt ad condignam ob id viceuerſa teneamur pro virilibus recompenſam. Igitur vt præſcripta noſtra gratia effectum laudabilem ſortiantur, præſentes literas dari fecimus noſtri ſigilli robore firmiter conſignatas. Datum Aldinburg, anno Dom. quo ſuprà, pridie calendas Ianuarij. Eodem anno Henricus Cæſar Romæ coronatur.

Anno Domini MCCCXI, Concilium Viennæ ſuper Rhodanum iuſſu Clementis papæ ordinatum cœpit, & biennio durauit, in quo quanta ſalutaria conſtituta fuere,

etiam ſuprà dictum eſt. In quo denique per prouiſionis potius quàm condemnationis viam, ordinem militiæ templariorum idem papa caſſauit penitus, & annullauit. Cauſam huius vide in Chronicis.

Eodem anno Vlricus epiſcopus noſter dedit nobis priuilegium corroborationis ſuper eo, quòd dominus Nicolaus abbas pratum reemit alienatum à monaſterio. Cuius tenor talis eſt. Nos Vlricus Dei gratia Nuemburgenſis epiſcopus ad noticiam omniū quibus præſens ſcriptū exhibitum fuerit, volumus peruenire, quòd honorabilis dominus Nicolaus monaſterij Puzauienſis abbas ſuper reemtione cuiuſdam prati alienati à monaſterio, cōſilium & auxilium dominorum ſui conuentus in aliqua ſumma ſibi offerri petiit, quam in pondere x marcarum apud ipſos fauorabiliter impetrauit. Prædictus ergo Conuentus, cùm talis pecuniæ ſummam ſolutionis formæ integraliter ꝑcepiſſet, onere multifario exactionis à domino Friderico marchione ſe ſentiens aggrauatum, propter maius periculum euitandum prædictas x marcas aduocatis eiuſdem domini per manus domini abbatis prædicti præſentari voluit ſeu decreuit: ita tamen vt pro eiſdem marcis triginta duo ſolidi cenſus in Miſſelquitz prædicto conuentui conſolatoriè ſingulis annis & perpetuò miniſtrentur. Quam conſolationem nullus abbatum ipſi ſuccedentium, niſi tanta pecunia videlicet x marcarum ipſi conuentui reddita, ſubripere audeat vel præſumat. In cuius rei teſtimonium cum appenſione ſigillorum prædicti domini abbatis & conuentus præſentem literam noſtri ſigilli robore volumus communiri. Datum Cycæ, anno Domini quo ſuprà, pontificatus noſtri anno VII.

Anno Domini MCCCXIII, Clemens papa obiit. Hic multa laudabilia (vt ſuprà dictum eſt) ſtatuit & fecit. Fuit tamen (vt Antonius de eo ſcribit & alij) nimis cupiditatibus deditus, propter quod ſcelus Simonię multùm viguit in curia ſua circa beneficia. Quòd autem quidam dicunt, in papam non poſſe cadere Simoniam, beatus Thomas id reprobat. Inſuper & minus honeſtæ vitæ fuit: famabaturque cum quadam comitiſſa pulcherrima contubernium habere. Nepotibus quoque & aliis attinentibus magnum theſaurum reliquit. Eo itaque mortuo, ſedes vacauit annis duobus, & menſibus tribus.

Eodem anno Henricus imperator quoque, dum Bonconuentum oppidum Italiæ obſidione premeret, diem obiit. Signa veneni in cadauere apparuiſſe multi ſcripſere. Ptolemæus vero Lucenſis affirmat, veneno eum periiſſe, à prædicatorum ordinis fratre in euchariſtia dato: aliusq; addidit, id Florentinorum dolo & inſtinctu factum eſſe. Id ipſum Platina magnus autor aſſerit: & in Faſciculo temporum legitur, & cunctis penè Chronicis. Ordo tamen ipſe per bullas papales excuſatur, prout in præfato Faſciculo temporum habetur clarè. Fuit autem Henricus Cæſar vir ſapiens & gratioſus, in armis ſtrenuus & animo magnus: qui (vt ſperabatur) non infima, ſi longiori vita fruitus fuiſſet, egiſſet.

Anno Domini MCCCXIIII, Cometes apparuit verſus Aquilonem, & quaſi in fine ſigni Zodiaci quod dicitur Virgo, & durauit per ſex hebdomadas: deſignauitq; ſecundum iudicium aſtrologorum plures nouitates quæ contigerunt, vt peſtem, & pręcipuè mortem regis Galliæ. Anno igitur præfato, menſe Nouembri, de hac luce migrauit rex Galliæ Philippus, poſteaquam regnarat annis XXIX. Mors autem eius fuit ſatis infelix. Nam cùm eſſet in quadam venatione, quidam aper inter crura equi quem equitabat rex, ſe ingeſſit: ex quo rex ex equo cadens paulo pòſt mortuus eſt. Fuit hic pulcherrimus hominū ſui tēporis. Hoc autē infortuniū paſſus eſt, vt aliqui ſcribūt, propter deletionem ordinis Templariorū, ad quā ipſe vehemētiſſimè papā inſtigans acuit.

Anno Domini MCCCXV, de imperatore deligendo inter electores contentio exorta eſt, in qua quidam Luduicum ducem Bauariæ, alij Fridericum Auſtriæ ducem elegere. Quamobrem inter eos bellum natum eſt, durauitq; annis octo: quo tandem anno prælio magno inter Muldors & Ottingen cōmiſſo, Luduicus Fridericum victū cepit & humiliauit, ſolusq; exinde regnauit annis XXXII. Fuit autem vir prudens, & ad regnum idoneus. Latinam tamen linguam ſuo damno non intellexit. Coronari à papa contempſit, qui tum Auione in Gallia ſedem tenebat. Sed Romam tendēs, ibi apud ædes Laterani iuſſu cleri & populi Romani à Stephano de columna coronam imperij ſuſcepit. Quapropter papa eum excommunicauit. Ille verò floccipendens, contra

papam

papam rebellans, alium erexit antipapam, Petrum ſcilicet Corbarenſem ordinis minorum: qui tamen pſeudopontifex poſt receſſum imperatoris de Italia captus, à Ioanne XXII vero papa cuſtodiæ mancipatus eſt perpetuę. Hæc per anticipationem dicta facta ſunt poſt coronationem Luduici, quæ celebrata eſt anno Domini MCCCXXVII. Quo etiam anno rurſus ſibi Luduicus à prædicto ſuo antipapa coronam regni imponi fecit: ipſe autem antipapa captus & incarceratus fuit, anno Domini MCCCXXX. De quibus etiam infrà aliquantiſper tractabitur geſtis. Luduicus manſit denique contumax vſque ad mortem ſuam, quæ ſatis miſerabilis fuit, vt in ſequentibus ſuis locis & annis dicetur. Eodem ferme tempore Fridericus Lantgrauius Doringiæ, & marcho Miſnenſis &c. rurſus in Doringiam victorē duxit exercitum. Caſtella quæ ab eo deſciuerant, ſubuertit, vicos incendio conſumpſit, agros vaſtauit, arbores ſuccidit, & turres ad ſolum euertit. Proinde contra Erfordiam feroci progreditur animo. Erfordenſes perterriti ei obuiam prodeunt; precibus flagitantes, vt modum iræ ſtatuat: fatentur errata ſua: eſſe clementiæ & prudentiæ ſuæ, ipſorum excuſationem ſuſcipere. Fridericus itaque eis crimina condonauit, iuſſitque, vt quotannis maximis ipſum & à quibus ei ſuccederetur, muneribus proſequerentur: ad quod ſingulos iureiurando adegit. Circa idem tempus Nicolaus abbas monaſterij noſtri diem obiit: cui Ioannes eius nominis (ni fallor) primus ſucceſſit, vir & ipſe omni induſtria & religione præclarus. Hic quanta bona fecit, infrà ſuis locis patebit & annis.

Anno Domini MCCCXVI, Ioannes XXII ſummus fit pontifex, natione Gallicus, ſecundum carnem infimę conditionis, filius veteramentarij reſarcitoris videlicet ſotelarium; pauper quidem temporali ſubſtantia, ſed diues ingenio & ſcientia; paruus corpore, ſed magnus animo. Magnifica equidem ſui papatus tempore perfecit opera. Conſtitutiones Clementinas publicauit, & ad vniuerſalia ſtudia miſit. Thomam de Aquino ordinis prædicatorū & Luduicum epiſcopum Tholoſanum, filium regis Siciliæ, ordinis minorum canonizauit: epiſcopatus pingues diuiſit, contra pluralitatem beneficiorum multa bona inſtituit, & hæreticos complures præcipuo zelo damnauit. Iſte eſt denique Ioannes papa, qui ex ſumma quam ad noſtrum diui videlicet Benedicti ordinem habuit deuotione, ex archiuis anteceſſorum ſuorum eiuſdem ordinis*, reperitque complures numero; ſummos videlicet pontifices XXIIII; cardinales CLXXXIII; archiepiſcopos & epiſcopos MCCCCLXIIII; abbates inſignes MDLXX. Summa autem canonizatorum omnium eiuſdem ordinis in ſequentibus vulgatis continetur verſibus:

Mitis & inuicta Chriſti verna benedicta
In cœlo ſiſti: tot fratres promeruiſti:
Quingentos quinque quingenos millia quinque
Ad te translatos, priùs omnes canonizatos.

Notandum hìc ſecundum Volaterranum, quòd cœnobium Caſſinenſe, religionis noſtræ caput, quadraginta millia aureorū redditus olim habuit: vrbes inſuper opéſque complurimas, ſi per tyrannorum rapinam licuiſſet, poſſedit. Vnde idem inquit, regna potius quàm cœnobia virum ſanctum poſteris reliquiſſe, & forſan ignoraſſe, nō ſe tam pauperibus hoſpitium aut Chriſti ſeruis ad diuina ſubſidium, (vti ſperabat) quàm clericis ac ſacerdotibus otium atque luxuriam paraſſe. De magnificentia dicti cœnobij etiam ſuprà ſub Thoma de Aquino dixi.

Eodem anno fames validiſſima per Doringiam fuit, ita vt multa millia hominum fame perierint, in ſtratis & viis corruentes, exhauſti præ inedia. Vnde Erphordenſes ante valuam magnas foueas fecerunt, in quas cadauera proiiciebant. Vbi & in rei memoriam capella conſtructa eſt prope viam regiam Vinariam verſus non longè ab Erphurt qui locus dicitur in Smedeſet, vbi ſepulti ſexagenę & triginta ſexagenę cum quinque hominibus, quemadmodum ego ipſe ibi vidi, legi & tranſcripſi. Maldrum quippe Erphordiæ tum frumenti quatuor marcis puri argenti vendebatur: & plerunque haberi non potuit. Circa idem tempus Vlricus antiſtes noſter reuerendiſſimus viam vniuerſæ carnis ingreſſus XVI calend. Aprilis, qui ob eximia quæ contulit monaſterio noſtro bona, perpetuum apud nos habere prome-

ruit anniuerſarium. Cui Henricus comes, vt aiunt, de Stolenburg, vt ſequitur, ſucceſſit.

HEnricus primus, in numero epiſcoporum Nuemburgenſis eccleſiæ XXII, Vlrico humanis exempto canonicè ſuccedens, cœpit anno Domini MCCCXVII, ſeditque annis IX. Fuit hic comes de Grunpech, vt habetur in catalogo vulgato, de quo & in ſequentibus.

De quibuſdam nouitatibus & rebus geſtis ſub Henrico epiſcopo, ex Chronicis variis, & noſtri monaſterij aliorúmve priuilegiis.

Anno itaque Domini ſuprà dicto MCCCXVII, Ioannes abbas confecit priuilegium ſiue ordinationem ſuper anniuerſario Conradi de Ezildorf, qui pro eodem ſeruando monaſterio noſtro dedit XX marcas argenti, cuius quidem priuilegij tenor talis eſt. Nos Ioannes Dei gratia abbas, Ioannes prior, totusque conuentus monaſterij Putzauienſis, recognoſcimus præſentibus, & ad noticiam omnium quorum intereſt cupimus peruenire, quòd nos ſuper eleemoſyna Conradi de Ezildorff dicti de indagine beatæ memoriæ recepta, videlicet XX marcis, ac in vſum noſtræ eccleſiæ conuerſa, ipſum cum progenitoribus ſuis in confraternitatem noſtram recepimus, participem omnium bonorum quæ in noſtra eccleſia fiunt perpetuò exoptantes. Nihilominus obligamus nos ad peragendum ſingulis annis ſuum anniuerſarium cum vigiliarũ & miſſarum ſolenniis, ita quòd de duobus talentis denariorum, quos prædictus dominus Ioannes abbas in cẽſuo ſuo de Prouin ad hoc deputabit, miniſtrentur in huiuſmodi anniuerſario dominis duæ vrnæ cereuiſiæ; medius * pro piſcibus ſeu carnibus, prout tempus tunc requirit; quartale tritici piſtetur pro pane ad refectorium; & quartale ſiliginis piſtetur pro eleemoſyna pauperum diuidenda: cereus de talento ponetur ad vigilias de ſerò, qui ardebit vſq; manè dicta miſſa pro defunctis. Nihilominus & in qualibet ſeptimana per anni circulum legentur tres miſſæ: vna de beata virgine: duæ aliæ pro defunctis: & ſacerdotibus legentibus huiuſmodi miſſas tres denarij dabuntur pro laboribus ipſorum in qualibet ſeptimana. Vt autem huiuſmodi anniuerſarius cum miniſtratione prædicta in noſtra tam per nos quàm noſtros ſucceſſores perpetuò peragatur; nos de communi conſenſu noſtro hanc literam hæredibus ſeu amicis dicti Conradi dedimus, ſigillorum noſtrorum robore cõmunitam. Actum & datum anno Domini quo ſuprà, XIIII calend. Iunij, præſentibus teſtibus &c.

Anno Domini MCCCXX, Henricus epiſcopus noſter dedit monaſterio noſtro priuilegium confirmationis ſuper vno talẽto, quod contulit idem ipſe nobis in moneta Cycenſi. Incipit in nomine domini Amen. Nos Henricus Dei gratia Nuemburgenſis eccleſiæ epiſcopus omnibus in perpetuum. Quia propter euentus varios &c. Notum eſſe volumus tam præſentibus quàm futuris, quòd cùm nobilis vir, dominus Henricus de Stalberg, vnum talentum annui cenſus in moneta noſtra in Cyce, quem quondam inibi habuit Henricus camerarius, ciuis noſter in Cyce bonæ memoriæ, erga dominũ Henricum de Amlungeſdorff, canonicum eccleſiæ Cycenſis, & Petrum de Gyſingen ciuem ibidem, pro quinq; marcis vſualis & legalis argenti, iuſto emptionis & vẽditionis interueniente titulo, comparaſſet: factaq; libera reſignatione eiuſdẽ talenti ad manus noſtras, nos ad deuotam inſtantiam Henrici de Stalberg prædicti ſæpe dictum talentum domino abbati & conuentui monaſterij Puzauienſis in proprium dedimus & donauimus, & præſentibus damus & donamus, conſenſu totius capituli noſtræ eccleſiæ accedente &c. Actum & datum Cyce, anno Domini vt ſuprà 10 cal. Februarij.

Sequuntur viri doctrina excellentes, qui his claruere temporibus.

Petrus de palude, theologus acutiſſimus, ordinis prædicatorum.
Ioannes de ſancto Geminiano, declamator inſignis, ord. præd.
Ioannes Guarra, præceptor Ioannis Scoti, ordinis Minorum.
Nicolaus de lyra, ſcripturarum expoſitor eximius, ordinis eiuſdem.
Franciſcus Maronis, doctor illuminatus, ordinis eiuſdem.
Alexander de Alexandria, ſummiſta præcellens, ord. eiuſdem.
Iacobus de Viterbio, theologus clariſſimus, ordinis eremitarum.

Bonauentura Patauinus, prædicator altiſonus, ordinis eiuſdem.

Gerhardus de Bononia, theologus præſtantiſſimus ord. Carmel.

Dinus Mugelanus, iuris vtriuſque peritiſſimus doctor ſecularis.

Iacobus de Arena, natione Pormenſis, iuriſconſultiſſimus ſecularis.

Alanus quoque doctor vniuerſalis à pleriſque his temporibus aſcribitur.

Dantes Aligerius, patria Florentinus, vates & theologus ſecularis.

Arnoldus quoque de villa noua, his temporibus floruit, patria Prouincialis, magnus philoſophus. Is Pariſiis dogma ſuum exercuit, & per prophetiam Danielis & Sibyllæ Erythrææ probare nitebatur, aduentum Antichriſti & perſecutionem eccleſiæ futuram eſſe inter MCCC & MCCCC Domini annum, fermè in MCCCLXXVI anno adeſſe. Super ea re librum edidit, cuius titulus De ſpeculatione aduentus Antichriſti. Is tamen reprobatus, & quaſi hæreticus reputatus. Cùm magiſtros Pariſienſes complurimos aduerſarios formidans, ne ipſe deueniret ad manus inquiſitoris; aufugit inde, & profectus eſt in Siciliam. Qui cùm miſſus fuiſſet à rege Siciliæ Friderico orator ad papam, in mari mortuus eſt. Non eſt veſtrum noſſe tempora vel momenta quæ pater poſuit in ſua poteſtate, ait veritas incarnata. Vnde omnes qui voluerunt determinatum tempus aſſignare aduentus Antichriſti, vel finis mundi; reperti ſunt mendaces. Huius Arnoldi errorem taxat & ipſe ſapientiſſimus Ioannes Picus, comes Mirandulanus libr. 5. contra aſtrologos capite primo in hæc verba. Arnoldus Hiſpanus, nobilis quidam medicus, ſed ad ſuperſtitiones paulo minus propenſior, ex Aſtrologię vanitate pleriſque aliis adiectis Antichriſti nobis aduentum anno gratiæ MCCCXLV cõminabatur. Fluxere ab eo tempore anni iam ſupra centum XLVIII, & nullus adhuc antichriſtus, niſi quales etiam multi tempore Apoſtolorum. Hæc ille.

Truſianus quoque medicus hîc claruit, qui factus eſt Carthuſienſis.

Guido Bonatus, aſtrologus per idem tempus in ſyderabilibus diſciplinis notiſſimus fuit, quem adeò peritum in ea facultate fuiſſe Hartmannus Schedel ſcribit, vt nil in eadem quantumuis obſtruſum, illi ignotum ſiue incognitum fuerit. Verùm cùm ipſa aſtrologia mendax ſit & ſuperſtitionibus referta, & idcirco cunctis Chriſtianis fugienda; libet hic ſubnectere, quid ſuprà memoratus Ioannes Picus libro primo contra Aſtrologos ſentiat in hæc verba. Eſt Bonotus inter eos primæ auctoritatis. Is non ignatus modò eſt philoſophiæ, ſed furit planè atque delirat. Lege eius primum librum de Iudiciis, in quo ſuper opere ipſe proœmiatur. Mentior niſi helleboro dignum hominem iudicaueris. Struit vbi deſipit minus. Rationes quaſdam quibus aſtrologiam probet eſſe veram, iſtas quàm dicam falſas, imò ſuprà quàm dici poteſt pueriles atq; ridiculas. Quam verò putat eſſe efficaciſſimam, illa eſt, Quadriuium deſtrui, ſi Aſtrologia tollatur. Eſſe enim vnam ex quatuor artibus Mathematicis. Vide vt neſciat etiam quid ſit hoc ipſum quod profitetur. Aſtrologia enim hæc diuinatrix tantum diſtat ab ea quæ Mathematicis annumeratur, quantum lux à tenebris, quantum veritas diſtat a mendaciis. Hæc Picus.

Petrus inſuper, *de Appono* qui dictus eſt, conciliator quòd diſcolias in medicina ſedarit appellatus, philoſophus & ipſe omni ætate admirandus, hoc tempore floruit. Hic in medicina profundiſſimè ſcripſit, quæ nominare breuitatis gratia pertranſeo. Scripſit attamen & librum de venenis ad Ioannem pontificem XX, qui hoc tempore ſedem Petri tenuit. Ferunt denique plerique hiſtorici, hunc magum fuiſſe, & multa per eandem artem oſtendiſſe. Verùm ſentiat de eo quiſque quod libet. Ego noui auditu & viſu percipiens, Ioannem Tritemium noſtri ordinis abbatem, virum noſtra ætate mirificum atque eruditiſſimum, eius doctrinæ & ingenio multum tribuiſſe, ipſumque in multis ſecutum fuiſſe. Cæterùm quid alter æquè doctus iudicet, ſentiatque de eo, ſequentia eius verba indicant, quibus de eo inquit: Petrus Apponenſis homo congerere plura natus, quàm dirigere, quem quidem indoctiores, vbi nugator magis, ibi ſoliti ſunt impenſius admirari. Hæc ille. Volui autem hæc addere, ne nimium quis ſcriptis eiuſmodi Aſtrologorum tribuat fidei, néve ſeductus pro veritatis melle venenum erroris & ſuperſtitionis hauriat. Sed nunc de his ſatis.

Anno Domini MCCCXXII, Syrorum ſupra XXX equitum millia Armeniam deprædati, magnam Chriſtianorum multitudinem in ſeruitutem abduxerunt. Eodem

Digitized by

anno Ioannes rex Bohemiæ,pater Caroli quarti,à rege Francorũ vel potius Gallorum aduerſus Anglicos accerſitus, cum lectiſſima equitum manu conſanguineo auxilium præſtitit,prælioq; memorabili & cruẽtiſſimo ſe immiſcuit,in quo cum multis millibus cæſus interiit, cùm regnaſſet XXXV annis. Reliquit & alium filium Ioannem appellatum,cui Morauiam poſſidendam conceſſit,&c. Verùm prædictum bellum geſtum eſſe traditur, anno Domini MCCCXLVI, in quo ipſe præfatus rex Bohemiæ occiſus fuit. At ego ex hiſtoria Bohemorum Æneæ Syluij,qui pòſt factus papa dictus eſt Pius ſecundus,prænarrata tranſcribens numerum anni ibi expreſſum non reperi,quem poſt exarationem ſiue inſertionem hîc factam alium librum intuens mox reperi & ſubiunxi.Nec mirum,cùm & nonnunquam magnus dormitet Homerus,faſque ſit operi longo ſurripere ſomnum.

Anno Domini MCCCXXIII, Ioannes papa conſtitutiones fecit contra dicentes Chriſtum & eius Apoſtolos nihil in hoc mundo poſſediſſe,id errorem cenſens & velut hæreticos damnans qui idem confirmarent.

Anno Domini MCCCXXIIII, Luduicus imperator obſedit Torgaw & Lawingen. Eodem anno,Dominica ante Aſcenſionem Domini combuſtum fuit monaſterium diui Vdalrici in Auguſta vrbe imperiali. Eodem anno,Petrus archiepiſcopus Moguntinus obiit,qui prouincialia iura ſiue ſtatuta edidit:quæ etiam Ioannes Romanus pontifex confirmauit. Quo defuncto ſucceſſit Matthias monachus noſtri ordinis monaſterij Morbacenſis conſtitutus per papam. Hic fuit natus de proſapia comitum de Buſeck,omni probitate conſpicuus. Qui eodem anno Erfordiam intrans,cum magna gloria ac reuerentia à clero & populo ſuſceptus eſt.

Anno Domini MCCCXXV, ciues Magdaburgenſes archiepiſcopum dominum Burghardum comitem de Schrappelaw,moribus & ſanguine illuſtrem,ſceleratiſſimè occiderunt cum claua quadã in cãcellario quodam,vbi diu cuſtoditus fuerat,& ſolùm propter defenſionẽ iuriũ eccleſię.Eodẽ anno ſucceſſit ei Otto filius Landgrauij Haſſię.

Anno Dom. MCCCXXVI, Henricus epiſcopus noſter migrauit à ſeculo,cui Wittigo ſucceſſit,de quo in nulla hiſtoria mentionem factam eatenus reperi,ſicut aliorum quorundam,præterquam in catalogo breui epiſcoporum communi.

WIttigo eius nominis primus,ſed in numero præſulum Nuenburgenſis eccleſiæ 23, cœpit anno Dominicæ incarnationis XXVII: ſeditque annis XX. De cuius vita & geſtis(vt ſuprà dixi)nihil prẹter nomen ſcriptis inditum inuenire valui,ſcriptorum magis incuria(vt reor)quàm ingeniorum penuria.

De euentibus varijs ſub regimine huius antiſtitis exortis,& Chronicis diuerſis & quarundam eccleſiarum cathedralium annalibus.

Anno ſuprà narrato ſalutis noſtræ,Luduicus imperator Romæ ſecundo coronatur per Petrũ de Corbaria ordinis minorũ, quem (vt ſuprà dictum) antipapam ſuũ fecerat.

Anno Domini MCCCXXVIII, Ioannes papa in publico conſiſtorio condemnauit literam capituli generalis fratrum Minorum in Peruſio celebrati. Quamobrem anno eodem Michael de Ceſano eiuſdem ordinis miniſter generalis appellauit contra papam,aſſerens papæ determinationem de paupertate Chriſti fore hæreticam: prædicta ſiquidem litera ſynodalis fratrum Minoritanorum continebat, quòd Chriſtus & Apoſtoli nullius rei dominium habuerint in proprio vel communi, & quòd in his quæ habuiſſe leguntur,tantùm habuerint abſque iure aliquo ſimplicem vſum facti,id eſt rei.Papa autem contrarium determinans, præfatum Michaelem, & multos alios doctores illi conſentientes excommunicauit, & pro hæreticis damnauit: edidítque proinde conſtitutionem, quæ incipit: In agro dominico propter ſingularia,dubia,ſuſpecta & temeraria,quæ Begardi & Beguinæ prædicabant,& ſtrictiſſimè obſeruabant.

Eodem anno, Ioannes papa Petrum de Marrone quondam dictum Celeſtinum quintum catalogo ſanctorum aſcripſit.

Anno Domini MCCCXXIX, Matthias archipræſul Moguntinus,ordinis diui patris noſtri Benedicti,diem obiit,ſtrenuus commiſſæ eccleſiæ defenſor & propugnator. Quapropter & grandes moleſtias perpeſſus eſt ab Heinrico Landtgrauio Haſſiæ,eò quòd feudalia iuxta morem maiorum ſuorum ab ipſo ſuſcipere contempſit. Porrò archie-

archiepiſcopus (vt quidam ſcribunt) venenatus interiit, cui Balduwinus archiepiſcopus Treuerenſis ſucceſſit, qui fuit ad tempus adminiſtrator eccleſiæ Moguntinenſis: cuius tempore deſtructus erat & deſolatus mons ſpecioſus, & monaſterium diui Iacobi ibidem, quemadmodum & aliæ nonnullæ eccleſiæ ob bella præcedentia.

Eodem anno Dominus abbas Ioannes, noſtri eo tempore moderator archiſterij, vendidit domino Heinrico de Druſſitz, præpoſito eccleſiæ Cycenſis, vnam marcam annui cenſus de eccleſia ſiue prioratu in Prouin, qui ſpectabat ad menſam abbatiæ: confecitque deſuper priuilegium recognitionis in hunc modum: Nos Ioannes Dei gratia abbas, Heinricus prior, totusque conuentus monaſterij Putzauienſis, ordinis ſancti Benedicti Nuemburgenſis diœceſis, recognoſcimus tenore præſentium publicè profitentes, quòd honorabili viro, domino Heinrico de Druſſcin, præpoſito eccleſiæ Cycenſis, de penſione menſæ abbatiæ noſtræ incorporatæ & annexæ in eccleſia ſeu prioratu in Prouin, vnam marcam annatim in redditibus vendidimus, iuſtæ emptionis & venditionis interueniente titulo, ob monaſterij noſtri prædicti neceſſitatem & vtilitatem pro decem ſexagenis groſſorum Pragenſium denariorum nobis perſolutis, & in dicti monaſterij noſtri neceſſitatem & vtilitatē legitimè conuerſis, &c. ſub modo & forma infrà ſcriptis, quòd dictus dominus Heinricus præpoſitus de dicta marca annuatim in redditibus in monaſterio noſtro pro ſuæ, progenitorum, & amicorum ſuorum quorumcunque, animarum ſalute diſponat, ordinet per nos & ſucceſſores noſtros perpetuè obſeruandum, &c. quòd in craſtino Viti per conuentum peragatur in vigiliis & miſſa animarum vnus anniuerſarius pro ſalute animarum ipſius, videlicet præpoſiti poſt mortem ſuam, &c. Item in quolibet termino anniuerſariorum prædictorum expendat dictus Prior pro refectione & commodo fratrum medium talentum annis ſingulis perpetuò, &c. Datum anno quo ſuprà, nonis Martiis.

Anno Domini MCCCXXX vel circà, Ioannes papa ſenio confectus deſipuit miſerè: & qui antea contra hæreticos laudabiliter diuerſos certauerat, compluraque vtiliter conſtituerat, tandem & ipſe oberrans docuit, & prædicauit animas ſeparatas non videre eſſentiam diuinam quantumuis purgatas viſione faciali, niſi poſt diem iudicij reſumptis corporibus. Hæc tamen in morte reuocauit.

Viri doctrina excellentes qui hoc æuo claruerunt, & ſuis ſcriptis Chriſti eccleſiam illuſtrauerunt.

Ioannes Andreas Monarcha iuris vtriuſque:
Ioannes Calduni iuriſconſultiſſimus, auditor Ioannis Andreæ:
Oldradus de Laude, & *Cinus Piſtorienſis*, qui & ipſe Ioānis Andreæ fuit familiaris amicus. *& hi quidem Iuriſtæ.*

Theologi verò huius temporis diuerſorum ordinum fuerunt & hi:

Ludolphus Carthuſienſis, qui vitam Ieſu & alia compilauit.
Petrus de Palude, ordinis prædicatorum, theologus & iuriſta præclarus.
Aſteſanus de Aſt, ſummiſta excellens, quem vulgò Aſtaxanum nominant.
Monaldus, ordinis Minorum, theologus & ſummiſta clariſſimus.
Ioannes Scotus, & ipſe ordinis Minorum, qui quidem ob perſpicacitatem & claritudinem ingenij ſui, Doctoris ſubtilis nomen commeruit; inter quatuor principalium ſectarum doctores locum tenens tertium; ſectæ quæ à nomine ſuo Scotiſtarum appellitatur, dux & ſignifer inuictiſſimus. Qui & ipſe philoſophia ſeculari Peripatetica videlicet armatus, omnium ante ſe ſcribentium Theologiſtarum opiniones impugnauit, & ſuas ſtatuens, quantum valuit, deiecit & diruit; theologus ſui temporis argutiſſimus & ſcholaſticiſſimus, ipſam cœleſtem & euangelicam doctrinam, contra doctoris gentium beati Pauli Apoſtoli inſtitutum & formam, tractando & docendo philoſophicè. Ipſe equidem apoſtolus, ſydus apoſtolicum, & euangelica tuba, verum & vnicum fidei ſacramenta prædicandi modum, perfectam & ſinceram theologizandi formam orthodoxis ſeruandam, contradidit doctoribus ſuo exemplo & documento, inquiens: Nihil arbitratus ſum me ſcire inter vos niſi Ieſum Chriſtum, & hunc crucifixum. Et 1. Corin. 1. Nos autem prædicamus Chriſtum crucifixum, Iudæis quidem ſcandalū, &c.

Et 1. ad Timoth. 2. Sermo meus & prædicatio mea non in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus & virtutis, vt fides veſtra nō ſit in ſapientia hominum ſed in virtute Dei. Quem ſaluberrimum & apoſtolicum docendi modum ipſe cum ſuis ſectatoribus Scotus haud imitatur, qui Platonis, Ariſtotelis, Chryſippi, cæterorumq; gentilium magis plusq; dogmata, quàm ſacroſancta Ieſu Chriſti & apoſtolorum eius citant allegantq; teſtimonia. Quorum rurſus modum dicēdi philoſophicum, imò erroneum & vanum, idem Apoſtolus reprobat taxatque Timoth. 6, vbi inquit: Si quis aliter docet, & non acquieſcit ſanis ſermonibus Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ei quæ ſecundum Deum eſt & pietatem doctrinæ; ſuperbus nihil ſciens ſed languens circa quæſtiones, &c. vſq; exiſtimātium quæſtum, id eſt quæſtionem, pietatem. Vbi gloſſa inter alia inquit, quòd hi qui relictis ſermonibus & verbis Ieſu Chriſti qui nunquam philoſophicè, id eſt logicè, prædicauit; verbis his philoſophiæ innituntur, ſermonibus Chriſti videntur non acquieſcere, nec doctrinæ quæ eſt ſecundum pietatem. Nulla equidem eſt aut eſſe poteſt illius vanæ & mundanę philoſophiæ cum ipſa angelica & ſacratiſſima theologia conuentio, ſicuti nec tenebrarum ad lucem, & Chriſti ad Belial. Minus autem ipſa Dialectica fallax & verboſa, quæ à Chriſtianorum ſtudiis & auribus prorſus releganda eſt, & explodenda eſt iuxta id, quod diuus Ambroſius bellè inquit: Tolle argumentum vbi fides quæritur. Qui & proinde in litaniis fertur addidiſſe, A Dialecticis libera nos domine. Nam, vt & ipſe Nicolaus Cuſa cardinalis & integerrimus theologus inquit, garrula illa Logica ſacratiſſimę theologię magis obeſt q̄ prodeſt. Cui quadrat illud Gregorij Nazanzeni aduerſus hæreſiarcham quendam, Vt quid examen veſparum aduerſus fidem cōcitas? vt quid Dialectica religionem decorare te credis? Vbi magis per Dialecticā religio fœdatur, & illa nobis quodāmodo gigantimachia fabuloſa reperitur, dum aduerſus Deum in terris pugnatur. Et dum omnis ſermo cum quæſtione profertur, fit lingua bellatrix, verba ſunt iacula, ſermo eſt gladius: tota die ſine vllo fine pugnatur, & interdum mutuis vulneribus inter ſe vterq; proſternitur. Hæc ille beatus. Eiuſmodi verborum pernicioſam & ſcandaloſam à Chriſtiano theologo alienam eſſe voluit Apoſtolus, cùm Timotheo ſcribit: Noli contendere verbis. Ad nihil enim vtile eſt niſi ad ſubuerſionem audientium. Concordat Gregorius Magnus, Syllogiſticè, inquit, diſputare quid aliud eſt quàm verbis contendere, & audientes ſubuertere? Abutuntur equidem ea arte plurimi, dum confidentia clamoris veritatem magis obruunt & impugnant, quàm inquirant & promoueant. Hinc & quidam facetè & bellè inquit: Quid facit philoſophia in theologia? Nempe quod canis in balneo. Quibus ego adiicio, & dico, quòd ſecularis philoſophia in ſacra theologia facit id quod abſynthium in melle, venenum in lacte, fel in vino, acetum in balſamo, fermentum in pane, zizania in agro, in veſte tinea, rubigo in ferro, mus in pera, ſerpens in gremio, & idolum in Dei templo. Suprà dicta denique omnia de philoſophia illa*, quam Apoſtolus Paulus inanem & fallacem ſtultamque, Auguſtinus rixandi libidinem & virulentam, Ambroſius ſcientiam apparentem non veram mendacemq; ac ſophiſticam, Origenes plagam ranarum Ægyptiacam garrulamque appellant, quamque ſancti eccleſię doctores ſuis in voluminibus admodum deteſtantur, damnant reprobantque, quæ etiam omnia copioſè allegantur in decretis, potiſſimùm diſtinct. XXXVI Nonne, & diſtinct. XXXVII Vino inebriantur, &c. Poſtremò, ſi quis ea quæ ſcripſi me ex bonarum artium ignorantia odioque deprompſiſſe philoſophiæ coarguat, iactans illud vulgatum adagium, Scientiam non habere inimicum niſi ignorantem: nouerit is quiſquis fuerit ille Ariſtarchus, ingenuè me fateri, paruam me philoſophiæ naturali, & prę ſertim Dialecticæ, operam in ſcholis impendiſſe, literisque exoticis: quoniam literæ illæ & artes quas Ethnici inuenerunt, propriè nec bonæ nec verè liberales dici poſſunt: nil ſiquidem ad libertatem ſpiritus, nihil ad bene beateque viuendum proſunt. Solæ id illæ ſacræ & cœleſtes literæ efficere poſſunt, ſine quibus omnis alia literatura vana eſt & muta. Quare rectiſſimè glorioſus Hieronymus illum literas dicit neſcire qui ſacras ignorat. Omnes (inquam) ſcientiæ gentium vanæ ſunt: ſola Chriſti cognitio vera eſt ſapientia. Quapropter malim cum apoſtolis apoſtolicisq; viris ruſticus cenſeri & piſcator indoctus, dummodo ſim vir bonus & fide catholicus, quam cum metaphyſicis illis theologaſtris ſine fide ſana & doctrina eruditiſſimus haberi philoſophus. Vix enim fore

fore poteſt, vt quiſpiam ſit profeſſione philoſophus, & ſincera fide catholicus, vt idem ſimul & Ariſtotelis Chriſtique ſit diſcipulus. Contingit quippe paſſim famatum iuxta dicteriũ, vt videlicet magnus philoſophus rarò ſit bonus catholicus. Philoſophia ſiquidem ipſa gentilis & ethnica cùm ſit ſuperſtitionum mater, & infidelitatis parens, perfidiæ ſuæ plures inficere conſueuit erroribus, bonis quàm inſtituere moribus. Hinc eſt, beatiſſimus quòd legiſlator noſter Benedictus, in pueritia Romam à parẽtibus ad ſuprà narratas artes diſcendas liberales miſſus, in ipſis penè philoſophiæ foribus ſtudentium offendẽs prauitatem, greſſus ilico retorſerit, pedemq́; (vti diuus de eo ſcribit Gregorius) quem in mundũ poſuerat, retraxit, ne cum ſcientia illorum hauriret & vitia. Mundum itaque cum ſua ſtulta floccipendens relinquensque ſapientia, more ſanctiſſimi præcurſoris domini, vaſtæ ſolitudinis ſecreta petiit; ibique latens, ſoliq́; Deo cognitus, cœleſtem illam ac diuinam ſapientiam aſſidua contemplatione hauſit perfectiſſimè. Proinde in laudem eius ſancta canit eccleſia: Sophiam deſpexit humanam, nactus angelicam, Seraphicam videlicet illam, quæ in ardentiſſimo Dei amore, & diuinæ bonitatis contemplatione conſiſtit. Quam quidem non natura, non philoſophia, ſed Dei gratia & myſtica illa theologia etiam ſine vllo literarum ſtrepitu Deo per intimum amorem perque purum & humilem affectum adhærentibus infundere ſolet. Hæc eſt illa myſtica theologia, de qua Vercellenſis abbas, cõmentator Dionyſij, inter alia ſic inquit: Frequenter amor penetrat, vbi cognitio phyſica foris ſtat. Legimus quoſdam ſanctos epiſcopos minùs imbutos fuiſſe phyſicis doctrinis, qui tamen myſticam theologiam captu mentis haurientes cœlos penetrarint, omnem phyſicam cognitionem ſubtiliſſimè tranſcendentes, vſque ad beatiſſimam Trinitatẽ. Hęc ille. Libet adhuc parumper hanc materiam pro concluſione proſequi, doctiſſimi illius diuinarum ſcripturarum interpretis Eraſmi ſententiam ſuprà dictis conſentaneam ſubnectendo. Ait itaque in compendio theologiæ ſuæ inter alia ita: Abundè magnus doctor eſt qui purè docet Chriſtum. Si turpe ducunt neſcire, quid diffiniat Scotus: turpius eſt neſcire, quid decernat Chriſtus. Si parum theologicum eſt non aſſequi quæ ſcripſit Durandus; minus theologicum eſt non aſſequi quæ ſcripſit Paulus. A diuinis oraculis nomen habet theologus, non ab humanis opinionibus. Et bona Theologiæ pars afflatus eſt, quæ non contingit niſi moribus purgatiſſimis. Hæc Eraſmus.

Guilhelmus Ockam, natione Anglicus, ordinis fratrum minorum, Scoti præfati diſcipulus, theologus Ariſtotelicus acutiſſimus, factionis ſiue ſectæ theologicæ quæ ab eo Ochaniſtarum appellatur, fundator inuictiſſimus. Hic inter alia contra Ioannem XXII hæreſim Fratricellorum, malè de Chriſti paupertate ſentientium, damnantem prædicauit & ſcripſit, ſcribens pronunciansque eum hæreticum. Quocirca ab eodem Ioanne papa excommunicatus fuit. Qui ad Luduicum imperatorem æquè excommunicatum fugiens dixit ei, O imperator defende me gladio, & ego defendam te verbo. Manſitque excommunicatus cum excommunicato vſque ad finem vitæ ſuæ. Et (vt dicit Ioannes Tritemius) Scoti magiſtri ſui accerrimus impugnator fuit, & omnia illius dicta oppugnauit. Ockam denique iſte, ſcholaſtici certaminis agonitheta excellentiſſimus, agmen peregrini exercitus, id eſt philoſophicum, contra hoſtes Iſrael pugnans, in ſcripturarum campum adducit, ſacriſque theologorum copiis aſſociat; ſacra prophanis, diuinis humana, domeſticis exotica, orthodoxis ethnica, cæca præſumptione commiſcens & copulans; & adeò vſque quidem, vt auxiliares domeſticas penè excedant ſuperentque copias, multo plures videlicet philoſophorum, quàm diuinæ paginæ in ſuis ſyntagmatibus auctoritates producendo: quaſi arma lucis, vtpote ſcutum fidei, galea ſalutis, & gladius ſancti Spiritus, nec non vtriuſque inſtrumenti aurea teſtimonia, ad reſiſtendum diabolo & ſatellitibus eius hæreticis minimè ſufficerent. Verùm quàm fauſtè & prudenter id fecerit, ipſe viderit. Cõcordia equidem militum, non diſſidio belli obtinetur victoria. Quæ autem concordia ſit Iudæi & Chriſtiani, pagani & catholici, philoſophiæ & theologiæ, non video. Hoc vnũ ſcio, quòd ſancti patres, & claſſici illi eccleſiæ doctores, aduerſus hæreſiarchas pugnãtes, non philoſophiæ ſed diuinæ autoritatis armis certant & teſtimoniis. Ex quibus vnus diuus videlicet Hieronymus contra Heluidium hæreſiarcham ſcribens, in ipſo penè exordio pugnæ literaturæ ita prædictis cõformiter declamat: Non Rhetorici campum deſideramus elo-

quij, non Dialecticorum tendiculas, nec Ariſtotelis ſpineta conquerimus. Ipſa ſcripturarum verba ponenda ſunt, vt ipſis quibus aduerſum nos vſus eſt teſtimoniis reuincatur. Nec obſtat, ſi obiiciatur, apoſtolum Paulum & alios pleroſque eccleſiaſticos tractatores auctorum allegare teſtimonia gentilium. Allegant equidem, ſed poëtarum, ſed oratorum, vel etiam hiſtoricorum, morales duntaxat vtilesq; ſententias; non autem philoſophorum, vtpote Ariſtotelis argutias, ſpinas Cleanthis, & Chryſippi contorta ſophiſmata; non denique nodum Gordiani; non arborem Porphyrij, aut ſimilium qui de formalitatibus, quidditatibus, genere & ſpecie, eſſe & eſſentia, tractant; inania allegant dogmata: quanquam è diuerſo ſint complures ſanctiſſimi orthodoxæ fidei doctores, qui nec poëtarum, neque oratorum quantumuis morales allegant ſententiolas, circa puram ſimplicem diuinarum literarum manentes auctoritatem. Ex quibus potiſſimi ſunt: Chryſoſtomus, Ambroſius, Gregorius Magnus, venerabilis Beda, Anshelmus, & Bernardus mellifluus, multique alij. Reprehenſibiles itaque ſunt illi ſacræ theologiæ deſertores, noui videlicet theologaſtri, qui nimiùm gentili philoſophiæ innituntur, perque eam fidei arcana quaſi per impoſſibile probare, vel etiam roborare contendunt. Quod nihil aliud eſt, quàm ſi quiſpiam Chriſtianus in cauſa fidei cuiuſpiam Iudæi vel pagani pro ſe vteretur teſtimonio: cùm tamen inimicorum teſtimonia, etiam vera ſi forent, velut ſuſpecta in iudicio reprobari ſoleant. Memoratos deniq; theologos nouos, in ſacris philoſophantes, taxat etiam puriſſimus ille Chriſtianæ ſapientiæ interpres, omniumque noſtræ tempeſtatis theoſophorum princeps, Eraſmus Roterodamus, in ſuprà allegato ſuo theologico compendio in hęc verba: Vehementer abſurdùm videtur, cùm rem tractas ab omni ſapientia mundana longè diuerſiſſimam, nihil crepare niſi Pythagoram, Platonem, Ariſtotelem, Auerroem & his prophaniores autores, ad horum opiniones velut ad oracula obſtupeſcere. An nō iſtud eſt Chriſti cœleſtem philoſophiam non condire, ſed prorſus aliam reddere? Taxatur Chryſippus, quòd totas tragœdias in eius commentariis quos de Logicis conſcripſit, reperire licuerit. Quo iuſtius nos taxauerit aliquis, ſi viderit plus quàm totum Ariſtotelem in theologorum commentariis inueniri? Quod ſi quis clamabit, abſque exacta horum cognitione non eſſe theologum; equidem conſolabor meipſum tot inſignium virorum exemplis Chryſoſtomi, Cypriani, Hieronymi, Ambroſij, Auguſtini, Clementis, cum quibus rhetorculus eſſe malim, quàm cum quibuſdam qui ſibi plus quàm videntur eſſe theologus. Deniq; conſolabor me exemplo Petri ac Pauli, qui iſta non ſolùm non calluerunt, verùm etiam damnant aliquoties. Certè conſtat, nunquam vſos eſſe. Idem quoque contra nouos ſcholaſticoſque theologos, qui ſubtiliſſimè de inſtantibus, formalitatibus, deque (vt dixi) quidditatibus & eſſeitatibus diſputant, in Moria ſua ita inuehitur: Iam has ſubtiliſſimas ſubtilitates ſubtiliores reddunt tot ſcholaſticorum viæ, vt citius è labyrinthis temet explices, quàm ex inuolucris Realium, Nominalium, Thomiſtarum, Albertiſtarum, Occaniſtarum, Scotiſtarum, &c. In quibus omnibus tantum eſt eruditionis, tantum difficultatis, vt exiſtimem ipſis Apoſtolis alio ſpiritu opus fore, ſi cogantur hiſce de rebus cum hoc nouo theologorum genere conſerere manus. Hæc Eraſmus.

Aluarus denique, & ipſe ordinis Seraphici, his claruit temporibus, Ioannis Scoti auditor, apud Ioānem papam in pretio habitus. Contra ſuprà memoratum Guilhelmum Ockam ſcriptis egit & verbis. Edidit plura, inter quæ extat volumē maximum de planctu eccleſiæ intitulatum, &c.

Thomas de Valas, ordinis prædicatorij, theologiæ magiſter inſignis, circa hæc tempora exponens ſe periculo ob fidem catholicam, prædicauit Auione publicè contra papam Ioannem propter errorem eius de cæcitate animarum ſeparatarum, omnibus prælatis eccleſiaſticis diſſimulantibus, & diu tacentibus. Qui ob id anno proximo ab inquiſitore hæreticæ prauitatis, ſed & latenter hæretico, incarceratur Auione, vbi pro Chriſti fide multa paſſus eſt. Sed paulo pòſt precibus Philippi regis Gallorum pro eodem papæ ſcribentis libertati datur.

Anno Domini MCCCXXXIIII, Ioannes papa moritur, vitæ ſuæ anno XC, & obiit Auione. Et antequam migraret è vita, reuocauit errorem ſuum ſuprà dictum de animabus ſeparatis. Ideo non poteſt dici hæreticus. Reliquit denique in theſauris ſuis ingentem

gentem vim auri atq; argenti,cuius cōputatio fuit aurearum drachmarum XXV millia, hoc eſt,millies XXV millia,quod ſcripſiſſe arduū certè videtur. Nec legitur aliis temporib.eccleſia Romana fuiſſe locupletior,vt inquit Antoninus:quod quidē certiſſimū eſt. Neq; enim tam diues erat temporib. Apoſtolorū,dum videlicet beatus Petrus eandem rexerat eccleſiā.Qui velut verus Chriſti paupertatis zelator petēti eleemoſynā pauperi reſpondit,Argentum & aurum non eſt mihi,quod autem habeo, hoc tibi do. Habuit quippe alium theſaurum, virtutum videlicet & gratiarum,quem & egenti communicauit; papa inops auro,virtute locuples; pauper in arca,diues in conſcientia; vacuus ære,plenus ſanctitate.Ditior denique & dubio procul hoc tempore fuit,quàm olim Sixti papæ & martyris æuo,qui per beatum Laurentiū theſauros eccleſiæ diſtribuit pauperibus. Opulentior inſuper,quàm fuerat Gregorij primi temporibus,viri beatiſſimi, qui aliquot pauperum quotidiè alebat millia. Quorum paſtoralem ſollicitudinem, gubernationem & vitam iſte ſi Ioannes papa fuiſſet imitatus;tantam auri copiam minimè pòſt relinquere quiuiſſet,ſecuriorq; atque beatior, miſericordiæ videlicet ac bonorum operum fructu comitatus,ſeculo ex hoc migrauiſſet.Sola equidem ipſa miſericordia comes eſt defunctorum,vnicusq; ac ſaluberrimus diuitiarum fructus ipſa eleemoſyna: ſine qua omnes diuitiæ ſteriles ſunt & caſſæ, ſuisq; pernicioſæ poſſeſſoribus. Theſaurus equidem omnis, qui ad quotidianum non eſt vſum neceſſarius, ſuperfluus eſt,nec conſeruandus,pauperibus ſed,viduisq; ac orphanis erogandus,iuxta illud Saluatoris dictum:Quod ſuperfluum eſt,date pauperibus.Et Canon inquit: Aurum habet eccleſia,non vt conſeruet,ſed vt pauperibus eroget.Non dicit,ſcortis aut hiſtrionibus. Quamobrem niſi pontifex iſte Ioannes magnus quoque fuerit eleemoſynarius,minimè ob prædicti theſauri collectionem tantopere laudandus foret,magis ſed arguendus.Paſcendarum equidem ouium Chriſti,nō etiam oculorum,æruginis, & tinearum curam ſuſceperat.Quin etiam ob caduca illa fluxaque bona temporalia,quæ & dare & eripere ipſa fortuna poteſt,nemo vel bonus laudabilíſve efficitur.

Anno Domini MCCCXXXV,Benedictus duodecimus Ioanni defuncto ſucceſſit in ſede Petri,homo conditionis infimę in ſeculo,ſed moribus & ſcientia clarus,ex monachali ſecta ordinis Ciſtercienſis aſſumptus,ſeditque annis VII.

Ex rudimento Chronicorum de eodem.

Benedictus electus in vigilia Thomæ Apoſtoli,proxima die cōſiſtorium tenuit,vbi pronunciauit nunquam velle gladio materiali vti, ſed pacem quærere; item quòd nemo religioſus ad curiam pro beneficio impetrādo venire deberet;item eleemoſynas menſæ papalis reſtituit pauperibus,quæ antè per familiares papę diripiebantur,de qua centum perſonæ refici lautè poſſunt. Item voluit omnes prælatos à curia recedere,& ſuis in dignitatibus reſidere.

Anno Domini MCCCXXXVII,Cometes quatuor menſes apparuit,& antequam extinctus fuit,emicuit alter menſibus duobus. Et ſequuta eſt peſtis ingens.

Anno Domini MCCCXXXIX, Benedictus papa nouas conſtitutiones religioſis omnibus ordinauit,ſtatuitque,vt prouinciale capitulum de triennio in triennium ſeruaretur in ordine ſancti Benedicti: quæ conſtitutio vſque in pręſens tempus ſtrictè obſeruatur per Germaniæ diœceſes.Eodem anno cenſu Florentiæ Italię vrbe,Leonis decimi eius nominis papæ loco natiuo,agitato reperta ſunt hominū intra vrbem degentium nonaginta millia.Hoc ſcribo ob reuerentiā prædicti Leonis papæ qui noſtra ætate Petri ſucceſſor habetur,qui de magna quadam Florentinorum familia natus eſt.

Anno Domini MCCCXL, inter Anglos & Gallos cruentiſſimum geſtum eſt bellum,in quo Galli fuere ſuperati,multis eorum millibus occiſis. In eodem prælio Ioannes Bohemorum rex cecidit,vt ſuprà anno Domini MCCCXII dictum eſt per anticipationem.Ibi lector quærat,& latius ſcripta inueniet. Eodem anno,Florentiæ peſtis XVI millia vrbanæ multitudinis extinxit,& per pagos fœda ſtrage deſæuit.

Anno Domini MCCCXLI,Benedictus papa obiit,cui Clemens VI, noſtri ordinis monachus,ſequenti anno ſucceſſit. Benedictus præfatus conſanguineos vix videre voluit,dicens papam conſanguineos & affines non habere. Sic dicitur.

Anno Domini MCCCXLII, Clemens ſextus Auione vbi tunc curia erat, in ſummum creatur pontificem, antea Petrus Boheri vocatus,monachus ordinis ſancti

patris noſtri Benedicti, ex monaſterio Lemonicenſi aſſumptus: ſeditq; annis x, menſibus v i, diebus x v i, nomine & re clemens, & totus virtuoſus. Multa rigoroſè conſtituta per Benedictum anteceſſorem ſuum mitigauit, egregius ſermonũ ſcriptor & declamator, ſacræ theologiæ M. celeberrimus, & in iure canonico peritiſſimus. Scripſit complura, & ob id inter ſcriptores eccleſiaſticos numerari & computari commeruit.

Viri doctrina excellentes, qui his claruere temporibus.

Lapus de Caſtellione, abbas ſancti Mimatis ordinis diui patris noſtri Benedicti iuriſconſultiſſimus.

Bartholomæus Piſanus, qui ſummam Piſanam fecit, ord. prædic.

Albertus Brixianus, & ipſe in vtroque iure eruditiſſimus, eiuſdem ordinis. Item *Bernus Parentinus* & ipſe ord. prædic.

Heinricus de Vrimaria, theologus ordinis eremitarum.

Hermannus Schildis, eiuſdem ordinis, qui multa ſcripſit.

Simon de Cremona, eiuſdem ordinis, prædicator altiſonus.

Simon de Caſſia, & ipſe ordinis eremitarum beati patris Auguſtini, vir reuera religione & doctrina clariſſimus, & ſpiritu prophetiæ inſignis. Hic puriſſimè atque Chriſtianiſſimè diuinam tractauit expoſuitque ſcripturam, philoſophiam ipſam ethnicam prorſus à ſacris literis reiiciens, damnans & reprobans. Hinc & magno volumine quod ſuper Euangelia edidit, & de geſtis Saluatoris prætitulauit, nullius vtitur philoſophi quantumuis moralibus dictis. Quin & in eodem theologos philoſophiæ innitentes vehementer reprehendit & arguit; ſimiliter Scholaſticos qui per Vtrum & ſyllogiſticas quæſtiones diuinas ventilant apices, inter alia ſic inquiens ſuper illud, In columna nubis loquebatur ad eos, Pſalmo octuageſimo nono: Nubes fuerunt apoſtoli & euangeliſtæ, quia altitudinem ſcientiæ habuerunt & doctrinæ, ſed multi hæretici conati ſunt ſuperaſcendere. Multi ſapientes naturales fuerunt, ſe iſtis ſuperiores exiſtimantes. Multi etiam doctores appellati catholici nomine fuerunt, neſcio ſi in animo extiterunt: nouitate loquendi miſcendo cum ſupernaturali theologia naturalem, cum ſcriptura diuina philoſophicam, hiſtoricam & poeticam, ſibi ipſis ſuperuolitare ſunt viſi; & quod eſt certum in dubium reuocantes per Vtrum: & quod eſt clarum & lucidum in turbidum & obſcurum redigentes per Vtrum. Et poſt pauca: Et ſyllogiſtica forma vtentes videntur neſcire loqui niſi per vtrum, puram & ſimplicem ac neceſſariam ſacræ ſcripturæ ſcientiam non habentes, additis ſyllogiſmis quærunt aperire per Vtrum. Cùm reprehenduntur à ſanioribus & clarioribus, ſcutum ſyllogiſmum, peltam faciunt per Vtrum. Et in tantum ſe ſuper altitudinem nubium leuauerunt, vt modum loquendi Prophetarum, Chriſti & Apoſtolorum, & verorum & ſanctorum doctorum correxerunt per ſyllogiſmos & tomos: quaſi pulchrior & aptior ſit modus loquẽdi philoſophicus & Ariſtotelicus, ſyllogiſticus & dialecticus, topicus & elenchicus, rhetoricus & ſatyricus, quàm ille quem docuit, tenuit, edidit, & per prophetas ſanctos, apoſtolos approbatos dederit pater, & filius, & ſpiritus Sanctus. Et in tantum exorbitauerunt naturales hominum mentes, vt ſuper altitudinem nubium ſe extollant; dicentes atque credentes, quòd theologica non poſſunt apprehendi, niſi cæco Ariſtotele duce, & viam præbente orbato Platone, atque cæteris præeuntibus philoſophis; veris priuati luminibus, ſolùm innitentibus baculis ſcientiæ naturalis: quaſi velint aſſerere, quòd in docendo & diſcendo ſuperuolitet ſcientia naturalis, de quibus ſcriptura dicit, Vani ſunt omnes homines, in quibus non ſubeſt ſcientia Dei. Item idem ad propoſitum libr. v i i i de ſcientia naturali loquens ità infert, Qui dixerunt & dicunt veram theologiam non poſſe conſcendere, niſi per iſtam ſcientiam naturalem; ſimiles facti ſunt ædificatoribus turris Babel, qui per altitudinem turris credebant in ſuperna conſcendere, &c. Idem: Chriſtianus ſum, in fide loquor, à ſpiritu ſancto accepta licentia, qui docet omnem veritatem, literalem, allegoricam & moralem. Dico, neque ſummum pontificem neque cæteros operam debere dare philoſophiæ aut artibus: neminem ex his vidi aut audiui aliquando ad fidem conuerſum: eccleſiam Dei non vidi ex hoc in aliquo tutam, & cætera. Quot quæſtiones vanæ & inutiles corda ſimplicium ſubuertentes, quot diſceptationes in motibus, quot opiniones atque doctrinarum nouitates temporibus noſtris infelicibus inſurrexe-

inſurrexerunt: De eis dolor cogit me plangere magis, quàm aliquid dicere. Ideóque & idem illuminatiſſimus theologus dicit in alio loco memorati voluminis: Legi diſputantes doctores, confeſſores, cœnobitas, anachoritas, & nihil in eis pro eis & pro aliis vtile reperitur per inanem philoſophiam: imò quotquot iſta ſcientia fuerunt imbuti, Chriſtianitatis titulum cognoſcẽtes, libellũ huic meretrici dedêre repudii, accipientes virginem vxorem de populo ſancto Dei, videlicet fidelem ſcientiã, non corruptam ſophiſmatibus atq; garrulitatibus Dialecticorum, non aſtralibus decretis infectum, non contentionib. ſeruientẽ de creatione mundi, de potentia Dei, de ſapientia Dei, de prouidentia Dei, &c. Et poſt aliquanta de ſeipſo loquitur in hęc verba. Iuuenis fui, aliquali dotatus ingenio intendebam his ſcientiis, ſicut & coætanei; credens ex his placere altiſſimo, atq; ita debere perfecta vita peragi. Cùm verò omnes collegas meos viderem in hanc tenebroſam voraginem proſilire; accidit quadam die in meis teneris annis, me ferentem omnes ferè libros naturales ſub chlamyde, vt ſumma diligentia repeterem quæ audieram à doctore. Et cùm interrogaret me qui creditus ab omnibus ſanctæ vitæ, dicens: Quid eſt hoc quod defers frater? libros naturales me ferre reſpondi. At ille: Non eſt hæc via tuta; neque vocatio tua; nec verorum Chriſtianorum intendere naturæ, ſed gratiæ. Verbis quoque completis, tanta celeritate mutatum eſt cor meum, vt ſi voluiſſem, non potuiſſem codices aperire naturales. Quare Deo diſponente ad Theologiam me conuerti, &c. Et aliquali luce perfuſus, puro & claro animo intellexi, meretrices eſſe inuiſibiles animi omnes iſtas ſcientias, animam indeuotam & volantem per acta conſtituentes, & denegantes ſuis peritis viam humilitatis in fide atque in moribus ſæpe. Hæc omnia ille Simon de Caſſia, Chriſtianiſſimus theologus; quem per omnia ſui quidem ordinis, noſtri ſed temporis, magnus ille theologus, Martinus Luther, Wittenbergenſis Academiæ ornamentum & corona, in diuinarum expoſitione ſcripturarum imitatur. Qui & ipſe, omni prorſus poſthabita & contempta philoſophia, puriſſimè ſacras tractat docetq; literas; aſſiduè admiranda & penè inaudita diuinorum eloquiorum arcana producens in lucem; ob magnitudinem ingenij & dexteritatẽ toto reſonatus in orbe; quanquam nec ipſe inſtar diui Hieronymi æmulorum careat inuidentia, ſcholaſticorum videlicet theologiſtarum qui in ſacris philoſophantur literis, perſecutione. De quibus omnibus infrà ſuis locis & annis dicetur propenſius.

Anno Domini MCCCXLVI, Adoardus Anglorum rex Philippum Gallorum regem ſuperat: quo prælio ſupra viginti millia hominum periêrũt, in quo & Ioannes Bohemiæ rex cum multis baronibus cecidit. Et hoc certum conſtat, licet ſuprà an. Dom. MCCCXL ipſum interiiſſe per errorem ſcripſerim, ob belli ſimilitudinẽ deceptus, per incuriam ſeu magis (vt fatear) præſumptionem, non reſpiciens hiſtorias. Verùm id non nouum, ſed humanum & mortalium eſt. Humanum quippe eſt errare, ſapientis autem emendare.

Anno Domini MCCCXLVII, Wittigo epiſcopus noſter obiit. Cui Ioannes primus ſucceſſit, vt infrà dicetur anno eodem. Hoc quoque anno validiſſima peſtilentia fuit per totam Galliam, ita vt greges & armenta vagabantur in campis ſine poſſeſſore: quæ ſequentibus annis vaſtauit & Germaniam, vt infrà ſub anno Domini MCCCLXX dicetur, præſertim Saxoniam.

IOannes eius nominis primus, ex ſtirpe nobilium de Miltitz dictorum originem trahens, anno Domini ſuprà memorato MCCCXLVII, Wittigone humanis exempto canonicè electus ſucceſſit, in numero epiſcoporum Nuenburgenſis eccleſiæ XXIIII. Iſte Ioannes priuilegium indulgẽtiarum quatuordecim epiſcoporũ pro eccleſia noſtri monaſterij Auione vbi tunc erat curia papalis, hoc anno impetratum ſua quoque autoritate confirmauit & approbauit, anno Domini MCCCXLIX, vt infrà anno patebit eodem. Tandem anno Domini MCCCLXXII, quinto videlicet ſui regiminis, inter chorizandum (vt infrà rurſus hoc eodem dicetur anno) miſera & repentina interiit morte.

De quibuſdam euentibus tempore huius epiſcopi Ioannis.

Anno Dom. MCCCXLVII, qui eſt primus Ioannis epiſcopi noſtri, Luduicus imperator in venatione cadẽs de equo mortuus eſt, & (vt ſcribũt multi) intoxicatus per Ioannã vxorẽ ducis Auſtriæ quæ tum præſens erat. Et licet excõmunicatus obierit, ſigna

tamen pœnitentiæ & contritionis oſtendit. Hinc ſepelitur Monaco in eccleſia parochiali ſolenni apparatu & pompa, cuius Mauſoleum marmoreum & pretioſiſſimũ ego ibidẽ contẽplatus ſum. Quo defuncto ſucceſſit in imperio Carolus eius nominis quartus, filius Ioannis regis Boemię, in prœlio contra Anglos interfecti. Fuit iſte Carolus, vir multarum linguarũ & literarum peritiſſimus, iuſtusq́;, ac rectus, & timẽs Deum, bonos diligens, & malos odio habens. Is ob iuſtitiam nonnullas leges condidit, quę adhuc extant, & Carolinæ nuncupãtur. Is quoq; ſcholam liberaliũ artium in Praga erexit, eccleſiam eiuſdẽ vrbis ad metropoliticum decus ſublimauit, cùm antehac põtifici Moguntino ſubiecta fuerat. Clarus profectò imperator, niſi (vt aliqui ſcribunt) Bohemici regni gloriam magis, quàm Romani imperij quæſiuiſſet. Nam Wenceſlaum ex filiis ſuis natu maiorem imperio ſibi ſucceſſorem adhuc viuẽs ordinare conatus eſt, idq́; pecunia. Nam cùm principes electores haud facilè ad eam rem trahere poſſet; quod virtute obtinere nõ potuit, pretio comparauit. Promiſit namq; cuilibet electorum centum millia aureorum. Quæ cùm dare non poſſet, illis Romanę reipublicæ vectigalia obligauit in perpetuum imperij malum. Nam poſt hæc extollere caput imperium haud potuit pecunię neruis deſtitutum: quemadmodum antea cuncta per orbem vectigalia ad imperium pertinebant, quæ nunc principes & epiſcopi paſſim vſurpant. Et ita ex cauſa ſuprà dicta per Carolum hunc regalia ab imperio alienata fuere.

Anno Domini MCCCL, per Saxoniam validiſſimè deſæuit peſtis. Nam in Lubec vna æſtate obierunt XC millia hominum. Porrò à primis veſperis Laurentij vſque ad ſecundas obierunt ibidem MD homines. Lubecenſem etenim ante peſtem volebant latius expandiſſe ciuitatem præ multitudine populi. Sed Dominus moderauit vocans populum de medio.

Anno Domini MCCCLII, Clemens papa appoſitus eſt ad patres ſuos, cui Innocentius ſextus ſucceſſit, qui ſedit annis X. Hic (vt in rudimẽto Chron. dicitur) decimam poſtulauit à clero de omnibus prouentibus, ſed nemo illi dabat. De quo & in ſequentibus dicetur ſuis locis. Eodem anno, Ioãnes epiſcopus noſter (vt in multis legitur Chronicis) in die Ioannis euangeliſtæ ob honorem nominis ſui complures dominas ſpecioſas & nobiles inuitauerat. Chorizanſq́; inter duas medius quas ipſe manibus tenebat, repentè cadens miſerabili morte expirauit, anno ordinationis ſuę V. Mortuus (inquam) non vt epiſcopus, nõ vt ſacerdos, ſed velut hiſtrio vanus, & vir ſeculo deditus. Mortuus (inquam) non in atrio, ſed theatro, non in loco ſacro ſed prophano, non in eccleſia ſed chorea. Proinde ex fine eius & operibus ille præſul fuiſſe probatur ex grege illorum præſidum, qui non per oſtium, aliunde ſed conſcendunt in ouile Chriſti, qui officium epiſcopale neſciunt, curam paſtoralem poſtponunt, clerum contemnunt, populum ſibi commiſſum negligunt, pauperes floccifaciunt & fame perire ſinunt; qui cartiludio aut fritillo plus quàm euangelio intendunt, & Venerem Bacchumq́ue magis quàm Chriſtum venerantur & colunt; qui denique deliciis corporalibus & mundi voluptatibus ſine Dei metu inſeruientes, ſola terrena ſapiunt, pariterq́ue & propriæ & commiſſorum ſalutis immemores, futura minimè proſpiciunt. Quos quidem Baptiſta ille Mantuanus, poëtarum noſtri temporis facilè princeps, alterq́ue Virgilius, in quodam carmine egregiè taxat, inter alia ita reſonans:

Neglecto ſuperûm cultu, ſpretoq́; tonantis
Imperio, Baccho indulgent, Veneriq́; miniſtrant:
Sacra ferunt auro: nummis altaria condunt:
Auro vina libant: auro laquearia fulgent:
Scorta tegunt gemmis: canibus conuiuia ponunt:
Exuuiis inopum culti, diteſq́; rapinis:
Succeſſu elati: ſuperos, Acherontaq́; rident.

Et poſt pauca:

Heu fruſtra inceſtis iterant ſacra orgia dextris,
Sancta Deûm vanis penetralia vocibus implent,
Irritant, iraſq́; mouent, non numina flectunt. Hæc ille.

Ioanne itaq; epiſcopo ſuprà memorato defuncto ſucceſſit ei in regimine noſtræ diœceſis Rudulphus Pincerna baro, vt ſequitur.

Rodol-

RODolphus Pincerna XXV epiſcopus Nuenburgenſis, anno Domini MCCCLII, quo & Ioannes defunctus eſt, inſtitutus præfuit annis X. Quem pincernã ideo reor cognominatum q; fuerit de proſapia pincernarum, qui præpotentes quondam barones in Haſſia atque Doringia fuiſſe leguntur, & in præſens vſque tempus in Doringia florent, non tamen (vt olim) opulenti & famigerati. Enimuero antiquitus celeberrimæ opinionis & grandis fuere auctoritatis, huius inter ſatrapas terræ. Quorum vnus noſtri præſulis de quo agimus æquiuocus, & ipſe Rodolphus videlicet dictus Pincerna de Varila, claruit circa ann. Dom. MCCXXXII, vir ſummę prudẽtiæ, & armis exercitatiſſim⁹. Quem Luduicus Lãtgrauius Doringiæ ille piiſſimus pro adductione ſponſæ ſuæ Elizabeth diuę direxerat cum magno comitatu in Vngariam: qui & commiſſa ſtrenuè cũcta perfecit. Ipſe quoq; poſt obitum dicti Lantgrauij ſingularis, fidelis & deuotus patronus & defenſor eiuſdem ſanctæ ſemper fuit Elizabeth. Eam ob rem, pariterq; fortunam ac potentiã ſuam, inter eum & comites Doringię magna orta eſt diſcordia, magnæq; villarum vaſtationes vtrinq; cõmiſſę. Qui & tãdem pugna iuxta Mulhuſen commiſſa, victoria meritis S. Elizabeth potitus, quatuor ex memoratis comitib. Guntherũ videlicet comitem de Keffernberg, & eius filium Bertholdum, Hẽricum quoq; & Guntherum comites de Schwartzberg cepit, captoſq; ſecum abduxit ac in vincula cõiecit, quouſq; ſe grandi ære redimerent. Hæc ob reuerentiam epiſcopi Rodulphi dicta nunc ſufficiãt.

Anno Domini MCCCLIII, Rodolphus epiſcopus noſter vti ſpecialis noſtri archiſterij deuotuſq; patronus ac fautor dedit nobis priuilegium corroborationis ſuper incorporatione eccleſiarũ Briſenitz & Lobichaw &c. Incipit. In nomine domini, Amen. Nos Rodulphus Dei gratia epiſcopus Luduicus prępoſitus, totumq; capitulum eccleſię Nuemburgenſis præſentibus literis lucidè proteſtamur, quòd literas donationis factæ per nobiles viros dominum Theodericũ Burggrauium de Kirchberg, nec non dominum Hermannũ de Lodenburg, ipſorumq; hæredes monaſterio Putzauienſi vidimus in nullo vitiatas de eccleſiis parochialib. in Briſenitz & Lobichowe cum dotibus & capellis infra terminos & limites ipſarum parochiarum conſtitutis, videlicet Wintperg, Kirchberg, & Vber Lobichaw, & adhuc in antea conſtruendis. Vt ergo eidẽ monaſterio Putzauienſi ſpeciali noſtræ filię tanq̃ indigenti vtilitatis aliquid conferre videamur, dictam donationem tanquam perfectam & legitimam, ac omni iure ſubnixam approbamus, ratificamus, & præſentibus confirmamus, &c. Actũ & datum anno quo ſuprà.

Anno Domini MCCCLIIII, Ioannes de Iſenberg XXVIII epiſcopus Miſnenſis obiit, qui dederat monaſterio Buchenſi parochiam in Leyſenitz.

Studium Heydelbergę his temporibus fundatum eſt vniuerſale per Ruperttum Rufum, ducem Baioariæ, Luduici imperatoris nepotẽ. Floruit & hoc tempore Fridericus eius nominis ſecundus, Lantgrauius Doringiæ, & marchio Miſnenſis. Is cùm eſſet vir ſtrenuus & prudens; alienata per Albertum auum ſuum Lantgrauium Doringiæ, quæ ſcilicet per patrem ſuum Fridericum recuperari non poterant, magnificè cœpit vendicare, pacis zelator ſtudioſus: quandoquidem Eckersbergum ſiue, vt alij dicunt, Hectorisborgium, Dornberg, Friburg & Saltz recuperauit, & ſaluum conductum in toto ſuo dominio ſtrenuiſſimè obſeruauit, & cõtra facientes perſequi, & expugnare non deſiit. Habuit autem vxorem Mechtildem, filiam Luduici imperatoris, quæ genuit ei filios quinq;. Primus mortuus eſt in pueritia: ſecundus Fridericus, & is ſucceſſit ei in principatu; tertius Balthaſar: quartus Luduicus factus epiſcopus in diuerſis locis, extinctus in Caluis tẽpore choreæ terribiliter, vt infrà anno Domini MCCCLXXXI patebit: quintus Wilhelmus, marchio Miſnẽſis. Fridericus itaq; prædictus, ſenior cęteris, duxit vxorem Catharinam de Henneberg prudentiſſimam, cum qua caſtrum Coburg acquiſiuit: cum qua genuit tres filios, Fridericum, Wilhelmum, Georgium. Hic Fridericus ſenior fratres ſecum indiuiſè in vna curia cum vxoribus eorum vſque in finem vitæ habuit: quod ſignum maximæ fuit prudentiæ. Idemque cum dictis ſuis fratribus Erphordiam obſedit ob fratrem ſuum Luduicum, cui papa de archiepiſcopatu Moguntino prouidit: ſed capitulum dictæ eccleſiæ eum admittere recuſabat: ſub qua diſcordia Erfordenſes complures clericos captiuarunt & peremerunt.

Anno Domini MCCCLV, Carolus Romæ ſolemni celebratione à duobus cardinalibus inunctus imperij coronam tranquilliſſimè ſuſcepit.

Anno Domini MCCCLVI, terræmotus maximi fuere in variis mundi partibus. Corduba in Hiſpania & Sibylla vrbes conciderunt. Et Baſilea cum aliis in Germania.

Anno Domini MCCCLX, conſiſtorium vrbis Lubicenſis comburitur per negligentiam illorũ qui pulueres pro bombardis conficiebant, vt dicitur in Chronica Rudimenti. Quod miror quomodo ſtare poteſt, cùm multi ſcribant, machinam illam bellicam, videlicet bombardas, ab Alemannis noſtris repertã anno Domini MCCCLXXX. Quod etiam aſſerit Ioannes Cochlæus in Coſmographia ſua.

Anno Domini MCCCLXI, Otto epiſcopus Magdeburgenſis obiit. Poſt quem Luduicus marchio Miſnenſis eligitur, ſed ciuibus non placuit. Hinc Theodericus ordinis Ciſtercienſis ex monaſterio Lenynenſi factus primò Sareptenſis, pòſt Sleſwicenſis, ſubinde Myndenſis epiſcopus, qui apud Carolum quartum ob eloquentiam ſuam & probitatem in pretio erat, omnium conſenſu eligitur: præfuitq; annis VII. Fuit autem ſecundum ſeculum conditionis infimæ, filius pannicidæ in Stendel. Is magnalia complura ſui tempore regiminis perfecit, multa redemit & recuperauit, arces Aldeſleue, Saltzmunde, Hotensleue, item arcem in Caluis primus ab ipſo fundamento erexit cum foſſatis & aliis neceſſariis. De obitu eius vide infrà, anno Domini MCCCLXVIII.

Anno Domini MCCCLXII, Innocentius ſextus obiit in Gallia, ſepultuſq; eſt in monaſterio diui Andreæ, ordinis Carthuſienſium quod ipſe propriis impenſis fundarat, & dotauerat, cui ſequenti anno Vrbanus, vt patebit, ſucceſſit. Eodem anno Rodulphus epiſcopus noſter migrauit è vita, poſtquam feliciter eccleſiam commiſſam decem rexerat annis: cui Godehardus (vt infrà ſequitur) ſucceſſit.

GOdehardus, ex illuſtribus comitibus de Suartzburg originem ducens, mortuo Rudulpho Nuemburgenſi prælatus eſt eccleſiæ, epiſcoporum eiuſdem eccleſiæ XXVI. Is cùm aliquandiu præfuiſſet laudabiliter eccleſiæ Nuemburgenſi; tãdem poſtulatus eſt in epiſcopum Herbipolenſem. Quod ambiguum mihi plurimùm videtur, tum quia eccleſia Herbipolenſis eius nominis præſulem nullum vnquam habuerit, quemadmodum catalogus eorundem indicat, & certiſſimè conſtat, niſi ſimilitudo nominis aut vitium ſcriptoris in errorem nos traheret. Eccleſia equidem illa opulẽtiſſima & inclyta Herbipolenſis circa hæc tempora habuit antiſtitem, etiam vnum comitem Suartzburgenſem, ſed nomine Gerardum, promotus ad eandem eccleſiam conſenſu papæ Gregorii XI per Carolum imperatorem quartum. & diu præfuit, annis videlicet XXXI. Obiit etenim anno Domini MCCCCIII, ſub Ruperto rege, vt infrà patebit. Idcirco quid de præmiſſis verius ſit, ingenioſo inueſtigandum relinquo lectori. Ego de hoc eatenus certiorari non merui. Sed neque, quo anno cœperit aut certè obierit, inuenire valui. Solummodo ille vulgatus catalogus & mancus epiſcoporum noſtrorum refert de eo, quòd comes fuerit de Suartzburg; quodq; poſtulatus ſit ad Herbipolim: ſed quo anno Domini, minimè exprimit. Inde aliud ſequitur inconueniens & ambiguum circa annum primum & exordium regiminis ſui ſucceſſoris, de qua incuria dicetur infrà. His temporibus Brigitta vidua ſanctiſſima de regno Succiæ claruit, cui Deus multas reuelationes fecit. Hæc ordinem Saluatoris inſtituit. Et eius feſtum die XXIII Iulij agitur. Quæ etiam dixit mundum ſuo tempore eſſe viliorem, quàm in diluuio, & ideo meritò periret, niſi precibus ſanctorum adiuuaretur. Hoc quoque tempore vel circà, Carolus imperator ſtudium vniuerſale erexit & inſtituit in Praga Bohemiæ, & ex cathedrali metropolitanam ibidem fecit eccleſiam, quę antea Moguntino (vt ſuprà dictum eſt) ſubiecta fuerat archiepiſcopo.

Anno Domini MCCCLXIII, Vrbanus quintus ordinis diui patris noſtri Benedicti, monaſterij videlicet Maſſilienſis abbas, Auione canonicè creatus, cathedram ſancti Petri aſcendit, ſeditque in ea annis octo, in numero pontificum CCIII. Is cum Curia Italiam & ad Vrbem vſque peruenit: ſed poſt breue tempus reuerſus eſt in Galliam. Hic quoque regulam ſanctæ Brigittæ approbauit. Fuit autem iſte Vrbanus magnæ literaturæ, decretorum videlicet doctor, & ſanctæ vitæ. Qui tandem intoxicatus diem clauſit extremum.

Eodem anno, Luduicus rex Pannoniæ Venetis graue bellum intulit præualuitque.

Eodem anno, quidam Scholaris in Libeck obdormire cœpit, dormiuitque con-

tinuè per ſeptennium in eadem vrbe abſq; euigilatione: poſtea euigilans diu ſuperuixit.

Anno Domini M C C C L X V, Gerardus epiſcopus Hildeshemenſis, fretus adiutorio virginis Mariæ, plurimos hoſtes publico bello cepit, ſcilicet Ottonem ducem de Brunſwig, Theodericum archiepiſcopum Magdeburgenſem, & Albertum epiſcopum Halberſtatenſem qui maximus dialecticus & philoſophus. Vnde Gerardus prædictus cùm eſſet rhetor facundus, ad captum Albertum dixit, inſultans: Iam Rhetorica vicit Logicam. Et rurſus ad eundem fertur dixiſſe: O epiſcope proponam tibi hodie vnum inſolubile: (cippum intendens vel ſimile aliquid) ſi ſoluere quiueris, liber abibis: detinuitq; vinctos, quoadúſque ſe multa redimerent pecunia. Circa hoc tempus lector quidam Paulus Cracouiæ in conuentu fratrum prædicatorum contra conceptionem inmaculatam beatiſſimæ virginis prædicans, ſubitò coram omni populo corruens horribiliter expirauit, vt teſtatur Heinricus de Haſſia, & multi alij. Quod factum plures terruit in hac materia ſcribentes. Fatuum eſt enim de ſecretis Dei nimis curioſè inueſtigare.

Viri ſapientes qui hoc tempore ſcriptis fulſerunt.

Philippus de Pergamo, prior monaſterij ſanctæ Mariæ perpetuæ virginis in Padua. Is inter alia ſcripſit ſuper Ethicam Catonis.

Petrus Berthorij, natione Gallus, patria Pictauienſis, prior ſancti Eligij Pariſienſis, ordinis diui patris Benedicti. Scripſit inter alia repertorium morale libr. 3, item reductorium morale libr. 4, Breuiarium hiſtoriarum Bibliæ libr. 1. Incipit, Conſiderans hiſtoriæ prolixitatem, & eſt compendium per figuras & catenas, & nos habemus, ſed cuiuſdam audaculi & inſipientis incuria & contemptu diſſipatum. Scripſit & epiſtolas complures ad diuerſos.

Gregorius de Arimino, theologus acutiſſimus, ordinis eremitarum diui Auguſtini.

Thomas de Argentino, eiuſdem ordinis.

Franciſcus Maronis, ordinis Minorum doctor illuminatus.

Ioannes Bocatius, rhetor & poëta clariſſimus, Franciſco Petrarchæ multùm familiaris, vt ex epiſtolis inuicem miſſis patet.

Mattheus quoq; *de Cracouia* hoc tempore claruit, & ipſe ſecularis theologus, magnæ & vitæ & eruditionis.

Anno Dom. M C C C L X V I I I, Theodericus archiepiſcopus Magdeb. obiit cũ totius cleri & populi planctu magno, & ſepelitur (vt deſiderauit) in cœnobio Letrinẽſi Ciſtercienſi, in marchia vbi profeſſus fuerat: cuius tumbam mirificam ibidem cum ſuo epitaphio & vidi & legi. Succeſſit itaq; ei electus per capitulum Fridericus epiſcopus Merſeburgenſis, qui ſolùm 4 menſibus præfuit, quia papa noluit eum confirmare, ſed inſtituit loco eius Albertum baronem de Sternberg, qui antè fuit epiſcopus Suerinenſis, deinde Luchmaſchlenſis in Bohemia, poſtremò in archiepiſcopum Magdeburgenſem opera Caroli imperatoris per Vrbanum papam (vt dixi) inſtituitur. Sed pòſt reſignauit.

Anno eodem, Waltherus epiſcopus Auguſtenſis fuit interfectus doloſè in Myndelhaim. Ordo Ieſuitarum Senis vrbe Ethruriæ hoc tempore cœpit & confirmatur.

Anno Domini M C C C L X X, Vrbanus papa obiit: cui Gregorius vndecimus in pontificatu Romano ſucceſſit, ſeditq; annis V I I I. Is curiam ex Gallia Romam reduxit cum ingenti totius Italiæ gaudio & exultatione. Cuncta quippe collapſa penè & deſtructa fuerant cum ipſa republica per abſentiam pontificum. Tandem poſt multos labores quieuit in Domino. Poſt cuius obitum ſecuta eſt tribulatio maxima, quam dominus ſanctæ Brigittæ præoſtendit, propter peccata cleri & quaſi omnium hominum, quia veriſſimè tunc completum erat illud Ioan. dictum: Mundus totus in maligno eſt poſitus. Eodem anno, Gerlacus de Naſſaw archiepiſcopus Moguntinus obiit, poſtquam præfuerat annis X V I I: cui ſucceſſit Ioannes Gallicus conſanguineus Caroli quarti, ſcilicet ann. 2. Eodem etiam anno, Albertus de Sternberg, archipræſul Magdeb. reſignauit, & in Bohemiam reuertitur, reliquias multas & pretioſas furtim ſublatas ſecum deferens, caput videlicet ſanctæ Felicitatis, brachium ſancti Stephani, caput ſancti Philippi, & partem vexilli ſancti Mauricij &c. Succeſſit itaque ei Petrus per modum concambij. Ille equidẽ Petrus poſitus fuit ad eccleſiam Luchmaſchlenſem, quando dictus

Albertus fuit electus in archiepiſcopum Magdeburgenſem: qui volens redire ad natale ſolum, cum Petro illo cambiuit, &(vt dictum eſt) cum ſpolio ſacrilego ad ſuam antiquam reuerſus eſt ſedem. Petrus autem archiepiſcopatum Magdeburgenſem annis nouem gubernans, tandem & ipſe per viam permutationis ad epiſcopatum Vlmunzenſem in Morauiam eſt tranſlatus. Et id factum eſt, quia non bene concordauit cum ciuibus. Redemit tamen Schonbecke, & Wanſleue, & alia. Cui in archiepiſcopatu ſucceſſit Luduicus, marchio Miſnenſis, frater Friderici Landgrauij Thuringiæ, de quo infrà anno Domini MCCCLXXXI.

Eodem anno deſtructum eſt monaſterium ſancti Michaelis archangeli in monte prope Luneburg per ciues, & tranſlati ſunt in ciuitatem, in locum in quo vſque in præſens Deo ſub ordine diui patris noſtri Benedicti militant. Wenceſlaus enim & Albertus duces Luneburgenſes monaſterium in dicto inſigne erexerunt, in quo in altari maiore aurea tabula habetur, & pretioſiſſimæ reliquiæ. Cuius cœnobij denique monachi omnes nobiles ſecundũ ſeculum exiſtunt, nec in eo niſi ingenui ſuſcipiuntur, viuuntq́; ſine proprio ſub bona & competenti regularis vitæ diſciplina: viri reuera perhumani & multùm hoſpitales; quorũ charitatis erga me per aliquot dies cum eis repauſans haud minimum expertus ſum indicium. Abbas ipſorum Waldeuinus de Moronholt, vir inclytus & prudentiſſimus, ducis Luneburgenſis inter conſiliarios primus & præcipuus. Baldus Legiſtarum maximus hoc tempore claruit.

Anno Domini MCCCLXXII, ciues Auguſtenſes combuſſerunt Fridberg, & Eringerij Burggrauij propter monetam caput amputauerunt. Quo etiam anno Vlricus comes de Helffenſtein per Wittenbergenſem in carcere occiſus & peremptus fuit.

Witigo ſecundus, in ſerie præſulum eccleſiæ Nuemburgenſis XXVII, Godehardo mortuo ſucceſſiſſe traditur, ſed quo anno inuenire minimè potui. Quinimo eius de geſtis (duorum quoq; ſequentium) præter nomen, diem & obitus, nihil penitus literis inditum comperi. Obiiſſe autem eum aſſerit catalogus ille vulgatus, cuius crebrò mentionem facio, cùm aliquid certius non habeo, anno Domini MCCCLXXXI.

Ex Chronicis de quibuſdam euentibus huius aui.

Anno Domini MCCCLXXIIII, Franciſcus Petrarcha, egregij nominis poëta, primus apud Chriſtianos laureatus, obiit.

Anno Domini MCCCLXXVIII, Gregorius papa iuit ad patres ſuos: cui Vrbanus ſextus ſucceſſit, electus in Vrbe magis timore Romanorum, quàm liberè & canonicè: quod & exitus rei probauit. Nam cùm eſſet natura inquietus, durus & inhumanus, præter ſpem electus omnibus intolerabilis viſus eſt. Nulla patribus gratia, quòd ſe potiſſimùm delegiſſent, nulla humanitas, nulla conciliatio animorum, ſed contumax & minabundus, & aſper malebat videri, & metui potius quàm diligi. Nam ſex ſimul cardinales Luceriæ incarcerauit, & non multo pòſt necari iuſſit. Quapropter patres dolẽtes pontificem contumacem delegiſſe, ab eo receſſere, & in ciuitate fundorum conuentu facto elegerunt antipapam, nomine Robertum, tituli ſanctorum Apoſtolorum cardinalem, quem Clementem ſeptimum vocauerunt. Et incepit periculoſiſſimum ſchiſma adeò perplexum, vt etiam viri doctiſſimi & conſcientioſi neſciebãt, cui magis eſſet adhærendum: & durauit per nouem & triginta annos, vſque ad Martinum quintum Conſtantiæ delectum, ſchiſmate ſublato. Habuit quilibet prædictorũ pontificum magnas ſequelas. Vrbano adhærebat, ceu vero pontifici, Italia, Alemania & Vngaria. Clementi verò Gallia, Hiſpania & Catalonia. Quidam ſcribunt, hoc ſchiſma cœpiſſe anno Domini MCCCLXXVIII, id eſt anno præſenti: alij anno Dom. MCCCLXXX. Primũ tamen verius tenetur. Sedit itaque Vrbanus iſte annis octo. Ipſe inſtituit feſtum Viſitationis Mariæ ſecundum formam feſti Corporis Chriſti, ſed literas deſuper non confecit: ſed ſucceſſor eius Bonifacius id totum exequutus eſt, & feſtum per bullam promulgauit.

Anno Domini MCCCLXXIX, imperator Carolus quartus defunctus eſt. Is etiam inter alia pietatis opera quæ exercebat, monachos ordinis Celeſtinenſis ex Gallia in Germaniam primus duxit, poſuitque eos in altiſſimo monte, in confinibus Sleſiæ & Bohe-

Bohemiæ,non procul à Zittauia,mutans caſtrum quod ibidem erat munitiſſimum in cœnobium, regaliter & magnificè eis prouidens de vitæ neceſſariis. Eſt autem ipſe mons totus ſaxeus,vndique prominentes habens rupes & ſcopulos, & eſt ſemotus & liber, in medio aliorum ſitus montium nemoris Herciniæ ſiue Bohemicæ. Viuunt denique ſub regula ſancti patris Benedicti in magna charitate, rigidam & artiſſimam vitam ducentes: quemadmodum expertus ſum, dum eos viſitaui ob dicti monaſterij fundationem inueſtigandam; (vti & aliorum) per Trittemium miſſus anno Domini M D X V I. Et eſt ſolum & vnicum per Germaniam, ex quo aſſumptis monachis Georgius illuſtris dux Saxoniæ hoc dicto tempore ſecundum æquè in monte ſublimi qui Regalis lapis dicitur, à Pyrneo oppido ad miliare vnum remoto,fundare & erigere cœpit. Conſultiſſimè autem fratribus aliunde in Alemannia monaſterium non habentibus locum firmiſſimè munitum in extremis finibus Bohemiæ prouidit,vt ſuperuentura Huſſitarum rabies non haberet facultatem eos deuaſtandi, ſicut (proh dolor) de monaſteriis non munitis in vmbilico aut corpore regni Bohemiæ poſitis actum eſt. Conſeruant denique illud caſtrenſe monaſterium fratres etiam pro tutela totius Alemanniæ, præſertim Sleſiæ & Miſnæ. Poteſt quippe ex eodem monaſterio pugnari contra Huſſitas & alios hoſtes patriæ, ſi poſtulauerit neceſſitas. Inditum eſt autem nomen loco ob altitudinem,vt dicatur Owin,id eſt ſublime ſiue ſuperius; & fundatum eſt anno Domini M C C C L X V I I I,per Carolum quartum: quod in præcedentibus per incuriam neglectum fuiſſe conſtat. Carolo itaque è viuis ſublato filius ſuus Wenceſlaus ſucceſſit in imperio,vir totus illecebroſus, luxuque & otio marcidus: idcirco & tandem (vt infrà dicetur) depoſitus fuit.Imperauit tamen infeliciter annis X X I I.Cœpit enim anno Domini M C C C L X X I X. Porrò anno Domini M C C C C deponebatur:ſucceſſitq́; ei Rupertus.

Anno Domini M C C C L X X X I, Witigo epiſcopus noſter migrauit à ſeculo, cui Chriſtianus (vt infrà patebit) ſucceſſit. Eodem anno, Luduicus archiepiſcopus Magdeburgenſis lamentabili & horrenda extinctus eſt morte. Hic namque ob altitudinem ſtemmatum elatus, plus ſeculi vanitatibus quàm diuino cultui mancipatus, contra apoſtoli Pauli monita in omni apparatu vita & moribus ſuis huic ſe mundo confirmare ſtuduit; conuerſatione ſua rotunda & tumida populo non ſalutem,ſed perditionis viam demonſtrans: cùm ipſe palàm & inuerecundè ea patrare haud formidaret, à quibus ſuos retrahere debuerat ſubditos; ſpectaculis vanis & luſibus atque choreis exultans; Dei offenſam & commiſſorum ſcandalum minimè timens; nec illud terribile beati Gregorij de paſtoribus dictum animaduertens,quo dicit prælatos tot mortibus eſſe dignos,quot exempla perditionis in poſteros relinquunt. Tandem omni prorſus Dei timore exploſo, more ſuo diebus larualibus,tempore videlicet carniſpriuij,ſecularibus ſe conformitans,cum eiſdem & curſitare,& tripudiare,ne dicam delirare, cœpit; ſecunda feria Eſto mihi poſt Dominicam tẽpore prænarrato Bacchanalia celebrando , magnam nobilium virginum & matronarum in Caluis oppido choream inſtituit; vbi dum eodem die vſque in noctem choreis protenſis intereſſet, repentina ſuper eum irruit calamitas,& vt ſcriptum eſt, extrema gaudij luctus occupauit. Subito enim clamore & tumultu ſuper incendio exorto, epiſcopus perterritus ipſe primus omnium cum ea quam manu tenebat fugam iniit: quem cæteri terrore pari perculſi inſequentes,in deſcenſu porrecto pondere & preſſura vrgentium ſe gradibus confractis, epiſcopus infrà cadens poſt & ſuper ſe cadentium impetu & ruina oppreſſus fuit,penitus & extinctus.Et impletum eſt in eo etiam (proh dolor) corporaliter illa vulgata beati Auguſtini ſententia,qua dicit,Quanto ſtatus altior, tanto & caſus grauior.Nam & celſæ grauiore caſu decidunt turres. Et ita conuerſa eſt cithara in luctum, & vox lætantium in lamentum.Et mundus ille fallax; qui his ſuis amatoribus proſpera & læta pollicebatur, per tempora longa illis ſubitaneam & improuiſam cladem calamitoſam propinauit & mortem.O igitur quàm breuis & caduca omnis gloria mundi! Quàm incertus & dubius mundanæ felicitatis finis eſt exitus! Bene hinc ethnicus ille poeta prædictis quadrat ſuo carmine dicens:

Omina ſunt hominum tenui pendentia filo,
Et ſubito caſu quæ valuere ruunt.

Cui concordat Hildebertus Turonenſis archiepiſcopus multa aduerſa paſſus, in libro metrico de ſuo exilio inter alia dicens:

Cuncta ſub ancipiti pendent mortalia caſu,
Et ſpondent propria mobilitate fugam.
Quicquid habes hodie, cras te fortaſſe relinquet,
Aut modo dum loqueris, deſinit eſſe tuum &c.

Porrò quot prædicta ruina cum epiſcopo oppreſſi fuerint, incertum habeo. Ipſum archiepiſcopum (vt relatum eſt) fuiſſe extinctum in multis ſcribitur Chronicis, licet paucioribus verbis. Ego ſiquidem hiſtoriam ipſam lugubrem verbis & verſibus adiectis lectoris ad ædificationem dilataui, ne duntaxat aliena inuenta, & nil ex propria Minerua ſcriptitaſſe videar. Id equidem & aliis locis materia exigente facere cõſueueram; ſciens miſerrimi fore ingenij, ſemper inuentis & nunquam inueniendis vti. Sed hæc catenus dicta ſufficiant. Modò ad hiſtoriam proſequendam redeundum eſt. Circa hæc tempora in Holandia, in oppido Delff, mulier quædam deuota habuit ſtigmata paſſionis Chriſti.

Chriſtianus, quem plerique Chriſtannum corruptè nuncupant, Nuemburgenſis eccleſiæ antiſtes XXVIII, cœpit anno Dominicæ incarnationis MCCCLXXXII, indictione Romanorum quinta, præfuitque annis XIII: de quo etiam præter nomen, & quòd annis præſcriptis & cœperit & tandem finierit, aliud quippiam, dignum memoratu, inditum litteris, inuenire minimè potui.

De variis euentibus, temporibus prædicti epiſcopi in diuerſis locis & terris exortis, ex Chronicis.

Circa illud tempus poſt mortem Luduici archiepiſcopi Magdeburg. (de quo anno præcedenti dictum eſt) in locum eius electus eſt rurſus Fridericus Marſipolenſis antiſtes, qui inter alia bona quæ fecit, eccleſiæ caſtrum Angern acquiſiuit. Aſt eodem tempore & anno Cometes in vigilia Martini apparens, fatalem ſe archiepiſcopo exhibuit; qui mox infirmatus poſt paucos dies obiit, ſepeliturq; in Mersburg. Rexit ſolũ à Quadrageſima vſque Natalem Domini: cui defuncto anno ſequenti ſucceſſit Albertus de Querfurt baro, de quo infrà.

Anno itaque Domini MCCCLXXXI, Albertus de Querfurt baro, poſt Fridericum Magdeburg. eccleſiæ fit archiepiſcopus, & 20 annis præfuit. Cuius temporibus ciues Magdeburgenſes clerum atque curias habitationum eorundem inuadunt: quicquid rerum offenderunt, vſuique neceſſarium inuenerunt, totum diripientes aſportauerunt. Sunt tamen pòſt ad emendam & ſatisfactionem compulſi.

Anno Domini MCCCLXXXVI, Leopoldus dux Auſtriæ, cum magno comitatu militaris exercitus, nobilium deluſus concilio, confœderatos qui Leopontij, vulgariter Schwitzeri nuncupantur, apud Sempachium potenti prælio inuaſit. Verùm illi licet pauci, id eſt MDC ſolùm eſſent, Deum adiutorem inuocantes, maximam hanc multitudinem effugarunt: ipſo duce interfecto, cum octo comitibus, centum & viginti militibus, & quatuor millibus pugnatorum, pluribusque nobilibus, qui de Auſtria, Alſatia, Sunaugia & Briſaugia, &c. illic ad pugnam conuocati fuerant. De Schwizeris autem tantùm CXXII interfecti ſunt. Et id contigit anno quo ſuprà, die IX menſis Iunij. Et poſt annos duos nobiles qui remanſerunt, iterum cum ſex millibus bellatorum reuertentes, per CC viros de Glarona in fugam verſi ſunt, duobus millibus & quadringentis occiſis.

Eodem anno, Sigiſmundus dux Auſtriæ regnum ſuſcepit Vngariæ: qui licet natione eſſet Bohemus, origine tamen fuit Teutonicus, qui & pòſt ad imperium peruenit, de quo infrà. Heinricus de Haſſia theologus hoc tempore in precio fuit.

Anno Domini MCCCLXXXIX, Vrbanus papa in Septembri diem clauſit extremum, eccleſiamque ſatis depauperatam & conquaſſatam dimiſit. Et à pleriſque fuit opinatum, veneno extinctum fuiſſe, eò quòd corpus eius etiam poſt mortem multùm intumuit, & credentiarius eius paulo poſt eum migrauerit.

Vrbano itaque defuncto, Bonifacius nonus, patria Neopolitanus, Petrus Tomacellus

lus antea vocatus, Romæ omnium cardinalium conſenſu, eodem anno creatur pontifex, in iuuenili & florida ætate, anno ætatis ſuæ videlicet triceſimo quaſi. Fuitque penè illiteratus, in conſiliis tamen & eccleſiiæ negotiis plurimùm acutus & prouidus. Erat & pecuniæ auidus, ad quam colligendam plures legatos per diuerſas mundi partes ad negotiandum cum indulgentiis miſit. Fuit denique maximus Simoniacus, & ſimoniæ cultores multis dignitatibus ſublimauit; emptiones multas pro pecunia fecit, compluresque abbates clauſtrales prece & precio pontificalibus mitris & ornamentis inſigniuit: ex quibus etiam abbatem noſtri monaſterij, Hermãnum nomine, eadem dignitate, ne dicam vanitate, infulauit, (vt in ſequentibus ſuo anno dicetur) priuilegio patenti deſuper dato. Fuit præterea ille pontifex (vt de eo Platina ſcribit) tanti animi conſiliiq́;, vt primus Romani populi vim omnem in pontificem transtulerit; ſuo nutu in Vrbe ordinans & diſponẽs ſingula. Cui ad ſummam gloriam nihil defuiſſet, niſi affinium & cognatorum affectibus obtemperans, maculã contraxiſſet. Multa enim crimina Romæ per Simoniacam prauitatem committebantur, petentibus contra ius faſq́; facilè cunctis conceſſis quæſtus gratia. Indulgentiæ verò, & (vt ſuprà tetigi) quidem plenariæ ita paſſim vendebantur, vt iam frequenti vſu vileſceret clauium & literarum apoſtolicarum auctoritas, de quo & infrà.

Eodem anno Chryſoloras Bizantinus diſciplinam Græcarum literarum in Italiam retulit, quę per ſeptingentos iam annos apud eandem in vſu non fuerunt. Hinc Græcæ Latinæque linguæ ſcholę exortæ ſunt Guarino, Victorio, Philadelpho, Ambroſio, abbate Camaldulenſi, Leonardo Aretino, Hermolao Barbaro, Ioanne Pico comite Mirandulano, Angelo Politiano, Philippo Beroaldo, ac plerisque aliis, tanquam ex equo Troiano in lucem prodeuntibus, quorũ æmulatione multa ingenia deinceps ad Græcarum ſtudium literarum excitata ſunt, & aſſiduè excitantur & creſcunt.

Anno Domini MCCCXCIIII, Clemens ſeptimus, papa adulterinus, moritur: in cuius locum à cardinalib. tanti ſchiſmatis auctoribus Petrus Luna Benedictus XIII appellatus Auenione ſufficitur, qui perdurauit vſque ad concilium Conſtantienſe. Eodem tempore, anno videlicet Domini XCII ſupra trecenteſimum milleſimum, Erphordiæ vrbe Doringiæ ſtudium vniuerſale literarum inſtitutum eſt atque fundatum. Circa hæc tempora Fridericus, Landgrauius Doringiæ, & marchio Miſnenſis, obiit; tres memorabiles relinquens filios, Fridericum videlicet, ſeniorem filium, qui poſt eum principatum tenuit, & tempore Conſtantienſis concilij factus eſt dux Saxoniæ, primus ex hac ſua proſapia, Georgium quoque, & Wilhelmum marchiones Miſnenſes, quorum vterque memoratu quædam digna geſſerunt, vt de eis infrà dicetur opportunius, annis videlicet & temporibus, quibus memorata geſſere magnalia.

Anno Domini MCCCXCV, Bonifacius papa per legatum ſuum miſſum dedit in Magdeburg indulgentias plenarias remiſſionis à culpa & pœna, & taliter vt peregrini & alij qui indulgentias conſequi volebant, ad XIIII dies cogerentur manere in prædicta vrbe, & viſitare eccleſias ſeptem, ex quibus eccleſia monaſterij noſtri ibidem in ſuburbio poſita etiam erat vna: quibus indulgentiis prædictus papa maximas pecuniarum ſummas à fidelibus Chriſti exhauſit & extorſit, quæ omnino ſufficere videbantur ad paſſagium terræ ſanctæ contra Saracenos. Sed ô Deus quò deuenerunt tacetur, ſed non in perpetum: Dies enim Domini reuelabit, qui abſcondita tenebrarum producet in locum, &c.

Anno Domini MCCCXCVI, Turcæ triumpharunt contra Sigiſmundum regem Vngariæ, quia principes Franciæ ſuperbientes noluerunt obtemperare illi. Ideo flos militiæ Francię ibi proſtratus eſt, & Philippus dux Burgundiæ captus cum multis aliis. Hæc ex Rudim.

VDalricus ſecundus, XXIX Nuenburgenſis eccleſiæ præſul, cognominatus de Rodenfelt, Chriſtiano anteceſſore ſuo defuncto, anno Dominicæ incarnationis MCCCXCVI, in locum eius ſurrogatus eſt, ſeditque annis XIII.

De quibuſdam nouitatibus ſub iſto epiſcopo exortis.

Anno Dom. MCCCXCVII, Ioannes de Naſſaw, vir magnæ prudentiæ, Moguntinenſis fit archiepiſcopus.

Circa hoc tempus hęreſis peruerſa Ioannis Wicleſ in Anglia, & Ioannis Hus in Bohemia, Hieronymique in Praga pullulare cœpit, & multos infecit fermento ſuo. Nam totum annitebantur ſtatum ſubuertere eccleſiaſticum. Adiuuit eos tempus peſſimum propter ſcandaloſum ſchiſma, quod tunc viguit.

Anno Domini MCCCXCVIII, Hermannus eius nominis ſecundus, noſtri archiſterij abbas, vir prudens & magnanimus, neſcio quo arrogantiæ & vanitatis afflatus ſpiritu, aurum ſuperfluum habens & inutile, Romæ & prece & pretio à ſummo pontifice, egregioque Simoniaco Bonifacio nono, quatenus & mitra, ſiue (vt aiunt) infula pontificali, vti, & benedictionem ſolennem certis poſſit dare temporibus, pro ſe ſuiſque impetrauit ſucceſſoribus priuilegium. Cuius tenor ſequitur ex integro hæc in verba. Bonifacius epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilectis filiis, Hermanno abbati, & conuentui monaſterij beatæ Mariæ virginis in Poſaw, extra muros oppidi Czitzenſis, ordinis ſancti Benedicti, Nuemburgenſis diœceſis, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Expoſcit veſtræ deuotionis ſinceritas, & religionis promeretur honeſtas, vt tam vos quos ſpeciali deuotione proſequimur, quàm monaſterium veſtrum dignis honoribus attollamus. Hinc eſt, ꝙ nos veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, vt tu fili abbas, & ſucceſſores tui dicti monaſterij abbates, qui pro tempore fuerint, mitra pontificali vti, nec non in dicto monaſterio & prioratib. eidē monaſt. ſubiectis, ac parochialibꝰ, ac aliis eccleſiis, ad vos cōmuniter vel diuiſim pertinentibꝰ, quãuis vobis pleno iure nō ſubſint, benedictionē ſolennem poſt miſſarum, veſperorum, ac matutinarum, ſolennia (dummodo in benedictione huiuſmodi aliquis antiſtes vel ſedis Apoſtolicæ legatus præſens non fuerit) elargiri poſſitis: felicis recordationis Alexandri papæ quarti prædeceſſoris noſtri quæ incipit Abbates, & aliis quibuſcunque conſtitutionibus apoſtolicis in contrarium editis nequicquam obſtantibus, vobis & eiſdem ſucceſſoribus auctoritate apoſtolica de ſpeciali gratia tenore pręſentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, quinto calendas Februarij, pontificatus noſtri anno nono. Verùm quid mihi de prædictæ conceſſionis priuilegio videtur, dicere modò ſuperſedeo, ne ſecus faciens veteres cineres exufflare videar. Attamen valorem eius & laudes qui noſſe exoptat, beati Bernardi ad abbates Cluniacenſes, & Petri Bleſenſis archidiaconi ad fratrem ſuum Guilhelmum abbatem Machliuienſem legat epiſtolas; legat quoque Hugonis cardinalis verſum illum, Cornua peccatorum confringam Pſalmi LXXIIII exponentis ſententiam, & ſimilium, & quod quæritat affatim inueniet. Quid autē putas inueniet? Certè quod & ſuper hac re incōcuſſum ſtat illud ſapientis dictum, Quoniam vanitas vanitatum & omnia vanitas: quæ reuera nihil aliud eſt, quàm vana oculorum & aurium inflatio, & quædā circa delectationes varias animi languentis affectio, potiendi honoris auida ſimul & neſcia, morbo excellentiæ inanis afflata, caua, morbida, turbulenta, animorum leuium domina. Per ea tamē quæ dixi, non ſucceſſorum ſuprà narratis pręſulum inſignibus vtentium conſuetudinem, ad inuenti ſiue conceſſi priuilegij conſeruationem, ſed ſolùm impetrantium curioſam vanitatem ſuggillare modeſtè volui. Verùm & nunc de his ſatis.

Anno Domini MCCCC, Wenceſlaus imperator non coronatus, ſicut nec meruit, propter ſegnitiem atque laſciuiam ab electoribus eſt depoſitus ab imperio, & loco eius Rupertus dux Bauariæ, & palatinus Rheni Romanorum rex deſignatus eſt. Coloniæ ab archiepiſcopo coronatus eſt, & ab Bonifacio papa confirmatus. Fuit quippe Chriſtianiſſimus, iuſtitiæ cultor, & in rebus bellicis ſtrenuus. Imperauit annis decem. Vxor eius Elizabeth filia Burggrauij Nurenbergenſis, quæ peperit ei plures liberos, de quibus infrà anno obitus eius dicetur latius.

Viri doctrina excellentes ſequuntur.

His diebus floruerunt lumina mundi videlicet:

Magiſter Gerardus Groet, qui inſtituit congregationem fratrum in Dauentria, quoque vtilia multa conſcripſit.

Item

Item *Magiſter Ioannes Rusbrog*, qui ſimiliter non minus vtilia edidit. Et *Heinricus Hoyta* profeſſor famatus ſacræ paginæ. Item:
Nicolaus Gorra, ordinis prædicatorum,theologiæ & ipſe doctor.
Paulus Venetus, ordinis eremitarum,& plures alij.

Anno Domini MCCCCII, Tamerlanus,qui & ab aliis Tamburlanus appellatur, incredibilis potentiæ imperator Orientis moritur. Fuerat hic apud Tartaros natus humili loco,& tantas vires adeptus,vt ſupra duodecies centena hominum millia haberet in caſtris.Qua multitudine attritis bello Turcis,eorum imperatorem,catenis vinctum aureis,curru quo vehebatur quaſi triumphans adiunxerat. Armenos præterea proſtrauit.Subuerterat Perſas;deſtruxerat Ægyptios;Damaſcum penè deleuerat:& quocunque eius tranſcenderat nomen ſola fama,quaſi fuiſſet miſſus à Deo,peccatorum vltor terribilis imminebat.

Anno Domini MCCCCIII,Albertus ex baronibus de Querfurt archiepiſcopus Magdeburgenſis diem obiit in caſtro Gibelſtein,nihil pręter vile pallium ſecum ad tumulum deferens,licet auiditate nimia ſuper omnes anteceſſores ſuos pecuniã indifferenter ab omnib.tam clericis quàm laicis innumerabilem penè extorſiſſet. Cui defuncto Guntherus comes de Schwartzberg ſucceſſit,& per Bonifacium papam IX confirmatur.Hic vt quidam de eo ſcribit,in ſacris ordinibus veſtibus ſtirpatis & lodatis contra decreta patrum inceſſit. Nec vnquam miſſam ſuam ſolenniter celebrauit,de quo & infrà ſuis annis dicetur & amplius.Eodẽ anno Heinricus Schutzmeiſter de Oslemunde,epiſcopus Merſeburgeñ.apoplexia tactus reſignauit domino Ottoni de Hoenſtein: qui & hoc anno in die Epiphanię cũ magna põpa & principũ frequentia coronatus eſt.

Anno Dom.MCCCCIIII,Bonifacius ſummus pontifex diem clauſit extremum, qui primus annatam eccleſiaſticis beneficiis impoſuit,vt beneficiũ adeptus dimidium annui prouẽtus apoſtolico ſolueret fiſco.Quiq; multas fecit pro pecunia exemptionis, in perpetuum malum eccleſię:per huiuſmodi quippe obedientiæ bonum dirimitur,& corpus eccleſię militantis cõfunditur,& diſſipatur.Quare ſancti tales exẽptiones validè reprehendunt, quemadmodum & beatus ac mellifluus Bernhardus in libro de conſideratione Eugenium ſummũ pontificem alloquens, ita inter alia fatur: Audi murmur & querimonias eccleſiarum. Truncari ſe clamant & dimembrari.Subtrahuntur enim abbates epiſcopis,epiſcopi archiepiſcopis, primatibus vel patriarchis.Facitis hæc quia poteſtis:ſed vtrùm debeatis,quęſtio eſt.Et poſt pauca. Nullus eſt fructus huius emancipationis ſeu exemptionis, niſi quòd epiſcopi inde inſolentiores,monachi diſſolutiores fiant,quin etiam pauperiores. Adde q́, qui audiunt ſcandalizantur,detrahunt,blaſphemant. Tunè licitum cẽſes,eccleſias ſuis mutilari membris? Omnis anima poteſtatibus ſublimiorib.ſubdita ſit.Pluraliter dicit Poteſtatibus. Non enim tua ſola poteſtas à Deo. Sunt & mediocres,ſunt & inferiores:& quos Deus cõiunxit,non ſunt ſeparandi. Ita & Deus quos ſubiunxit,non ſunt cõparandi.Quòd ſi dixerit epiſcopus, Nolo eſſe ſub archiepiſcopo;aut abbas,Nolo eſſe ſub epiſcopo:non eſt hęc vox de cœlo,niſi fortè audiueris aliquẽ angelorum dixiſſe,Nolo eſſe ſub archangelis;vel aliquem aliorũ ordinum dicentẽ,Nolo eſſe niſi ſub Deo.Quid (inquis) prohibes diſpẽſare?Nõ,ſed diſſipare. Vbi neceſſitas vrget,excuſabilis eſt diſpẽſatio. Vbi vtilitas prouocat laudabilis,vtilitas communis dico,non propria. Vbi nihil horũ cõcurrit,non planè fidelis diſpenſatio,ſed crudelis diſſipatio eſt.Hæc ille beatus.Hinc liquet,q́ vbi cauſa ſufficiens nõ eſt diſpẽſationis,ille cum quo diſpenſatur,quantũ ad Deum tutus nõ eſt,etiã ſi papa diſpenſet,vt notatur extra de voto & voto red. Non eſt in glo.Si cauſa ſubeſt,faciliu. ergo & curialius cum ſua diſpẽſatione vadit in gehennã ſecundũ Oſtienſem. Quadrat etiam ſuprà narratis cancellarius Pariſiẽſis,Gerſon videlicet ipſe,Chriſtianiſſimus doctor,in fine libelli theologicarum concluſionum, inquiens: Papa non poteſt peruertere ordinẽ hierarchicum vniuerſalis eccleſiæ.Quin in multis caſib.liceret eidem reſiſtere in facie,& dicere, Quur ita facis, vtpote in exemptionibus manifeſtè nociuis,& ſi prælatos & eccleſias ſibi ſubditas onerare ſumptibus intolerabilibus,& libertatibus penitus ſpoliare vellet. Quin etiam ſecundum prædictum dulcifluum Bernhardum,quemadmodum Hugo cardinalis ſuper Pſalmo LXXIIII allegat,papa de iure non poteſt iſtas exemptiones facere, quia in hoc eccleſia corrumpitur, & dimembratur. Poſſem & com-

plura aliorum ad rem ſanctorū dicta adducere, niſi ea propter vanos, & ſuperciliosos, criticoſque, atque tædioſos lectores conſultius obmittere ratus fuiſſem. Fruſtra equidem niti, (vt Criſpus Saluſtius inquit) & nihil niſi odium quærere, extremæ dementiæ eſſe noſcitur. Copioſiſſima namq; materia ſcribendi, vel potius plangendi de his tēporibus infamib. & effœminatis ſe offert, quibus totam Italiam, maximè tamen Romam magnitudo ſcelerum, & vitiorum vorago penè abſorbuerat, & Simoniaca peſtis lethaliter omnino infecerat. Longum eſſet etenim ſingula dinumerarare: imò prolixum foret plurimū ſolius Bonifacij præfati noni bella & acta languida perſtringere, & quæ ab temporibus eiuſdem vſq; ad Ioannem XXIII in eccleſia propter peſſimum ſchiſma & pontificum ambitionem contigerunt mala: quorum ſumma ex ſubſcriptis verſibus ſuccinctè elici poteſt.

Papa ſtupor mundi cecidit: ſecumq́, ruere
Cælica templa Dei, membra ſimulq́, caput.
Papa dolor, mundiq́, pudor, per crebra pateſcit
Crimina ſeu ſcelera famine ſonifero.
Heus Simon regnat! per munera quæq, reguntur:
Iudiciumq́, pium gaza nephanda vetat.
Curia papalis fouet omnia ſcandala mundi:
Delubra ſacra facit perfiditate forum.
Ordo ſacer, baptiſma ſacrum, cum chriſmate ſancto,
Venduntur turpi conditione fori.
Diues honoratur, pauper contemnitur, atq,
Qui dare plura valet munera, gratus erat.
Aurea quæ quondam fuit, hinc argentea papæ
Curia procedit deteriore modo.
Ferrea dehinc facta dura ceruice quieuit
Tempore non modico, ſed modo facta lutum.
Poſtq́, lutum quid deterius ſolet eſſe? recordor,
Stercus, & in tali curia tota ſedet &c.

Hæc metra excerpſi ex libro primo de conſolatione eccleſiæ, quem compoſuit Theodericus Vric, theologus ordinis eremitarum diui Auguſtini, ad Sigiſmundum Romanorum imperatorem, qui ambo temporibus his fuerunt. Et eſt vox eccleſiæ plangentis caſum ſuum, quē tum patiebatur per ſchiſma horrendū & periculoſiſſimum.

Bonifacio itaque (vt ſuprà dictum eſt) mortuo, anno videlicet MCCCCIIII, Innocentius ſeptimus ei in pontificatu Romano ſucceſſit: ſeditque annis duobus vel circà: vir ætate grandæuus, multarum magnarumque rerum experientia callens. Simoniacos tamen & ipſe fouit, qui & eo tempore (vt mox infrà patebit) fuere potentiſſimi curiales.

Anno Domini MCCCCV, ortæ ſunt diſcordiæ inter pontificem & Romanos. Cauſa videatur in Chronicis, quam hic breuitatis gratia prætereo. Pontifex itaque perterrefactus cum curialium turba Viterbium commigrauit, & commoratus eſt ibi aliquot menſes, donec Romam pluribus legationibus illum reuocantes, dominationem quoque vrbis eidem reddiderunt.

Eodem anno omnes ditiores curiales ſummi pontificis obierunt quaſi: cardinalis Yſernienſis reliquit triginta millia ducatorū. Sed ô quot eccleſias, & monaſteria, & alia beneficia eccleſiaſtica, anteq̄ tot millia acquireret, æſtimatur grauaſſe & depauperaſſe? Item dominus cardinalis Mopolitanus decedens vltra centum millia ducatorum auri reliquit. Item poſt hunc dominus cardinalis Eſculanus, pauper in pecunia, ſed diues in conſcientia, moriens ob id nullas habuit exequias more diuitum pompoſas, ſed (vt piè creditur) cœleſtium ciuium nactus eſt comitiuas, qui animam eius ſupernis inuexerunt deliciis, vt de exiguo Martino epiſcopo canitur, Martinus hîc pauper, cœlum diues, &c. Deinde famoſus ille archiſimoniacus Ioannes de Bononia, ſecretarius papæ quondam Bonifacij noni, deceſſit, qui etiam vltra XL millia florenorum ducatorum reliquit in vltimis. Reliquit (inquam) in fraudem pauperum, & animæ ſuæ perniciem

niciem, quos ſua pro liberatione in vſum egenorum diſtribuiſſet ſalubrius. Poſt hunc alter archiſimoniacus dominus Bartholomæus Franciſci, protonotarius & rector cancellariæ apoſtolicæ, defunctus eſt, qui & ipſe theſauros reliquit ingentes. Et certè hæc vanitas eſt peſſima, cùm homo mortalis in imagine pertranſiens, vti inquit propheta regius, theſaurizat, & neſcit cui congregat.

Eodem anno Innocentio papæ (de quo nunc loquimur & tractamus, ſeptimo videlicet) Romani ciues claues ciuitatis cum ramis palmarum obtulerunt, & omne dominium vrbis Romæ etiam temporale illi conceſſerunt, ſed minus iuſtè minusq; laudabiliter, quoniam illa temporalium affluentia officiunt haud parùm ſpiritualibus. Nec Petri ſucceſſor ipſe papa eiuſmodi periculoſum temporale dominium ſumpſiſſe debuerat. Nuſquam equidem legitur, priſcis quòd temporib. etiam poſt donationem Conſtantini (de qua cuncti curioſi canoniſtæ magnum faciunt feſtum) quiſpiam ſummus pontifex temporale dominium vrbis Romę gubernauerit. Aſt nouis temporibus, noſtraq; memoria certi pontifices, de illo labores & dolores ſibimet inde cumulantes, ſe intromittere auſi fuere: quandoquidem ab antiquo Roma vrbs ſemper extitit regalis & imperialis. Alioqui ab Electoribus deputatis ad imperiũ legitimè ſublimatus quiſquis ille foret, incaſſum & fruſtra rex appellaretur Romanorum: quia nõ verbis ſed factis proſperari quis debet, cùm & lex non verbis ſed factis impoſita ſit. Et id ipſum copioſè veteres proteſtantur hiſtoriæ. Hæc Engelbertus Wuſterwitz, clericus Brandeburgenſis, in Chronica ſua Marchitica, qui aliquot annis Romæ cardinalibus ſeruiens inſumpſerat, & prænarrata oculis viderat, & exequiis quorundam interfuerat.

Anno Domini MCCCCVI, Gregorius XII Romanus factus eſt pontifex, eodem anno quo & Innocentius anteceſſor eius defunctus eſt. Electus eſt autem pridie calen. Nouembris, pontifex maximæ ſeueritatis, & ſanctimoniæ præcipuæ reuerendus. Qui mox pontificatu ſuſcepto pro vnione eccleſiæ reſtituenda ſe ſcripto coram notariis & teſtibus obligauit ad ceſſionem pontificatus, ſi Benedictus ex altera parte reſignare paratus eſſet. Verùm cùm Benedictus XIII antipapa cedere nollet, licet in primis promiſerat, & ipſe Gregorius verus papa intelligens dolum hominis callidiſſimi, reſignare diſtulit, vt infrà etiam patebit tempore concilij Conſtantienſis, in quo reſignauit liberè.

Anno Domini MCCCCVIII, concilium ingens Piſis celebratur, in quo accuſati de colluſione pontifices prædicti ambo priuantur; & electus eſt vnanimiter Petrus de Candia, natione Græcus, quem Alexandrum quintum nominauerunt. Quo poſt annum mortuo, elegerunt cardinales in eodem concilio Ioannem XXIII, qui Balthaſar de Coxa dictus fuit: & addiderunt ſchiſma ſchiſmati, vt prædictum eſt.

Circa hæc tempora receſſerunt magiſtri Alemanni de Praga in Lipz vrbem Miſniacam, & hoc propter tyrannidem Wenceſlai regis Bohemorum quondam imperatoris, & magiſtrorum de natione Bohemorum, videlicet Ioannis Hus, Hieronymi de Praga, Stephani de Paletz, & Matthiæ Engen, Ioannisq; Yeſſenitz, & aliorum plurimorum hæreticorum. Engelbertus hiſtoricus hoc factum refert anno MCCCCVI. In rudimento verò Chronicorum dicitur, quòd Vniuerſitas Lipzenſis exordium habuerit anno MCCCCIX.

Anno Domini MCCCCX, Rupertus Cæſar obiit, & Heydelbergæ in eccleſia ſancti Spiritus ſepelitur. Reliquit autem ex Elizabet filia Burggrauij Nurenbergenſis multos hæredes, Ludwicum videlicet, Stephanum, Ioannem, & Ottonem, inclytos duces. Ludwicus ſenior natu patri in ducatu ſucceſſit, à quo principes palatini & duces Baioariæ cum epiſcopo noſtro moderno Philippo originem ducunt, vt in ſequentibus ſuis locis demonſtrabitur plus. Habent equidem duos imperatores ſtirpis ſuæ, Luduicum quartum, & Rupertum prædictum. Eodem anno Vdalricus epiſcopus noſter obiit, cui Gerardus (vt ſequitur) ſucceſſit.

GErardus de Guch, in ſerie præſulum Nuemburgenſis eccleſiæ epiſcopus XXX, Vdalrico ex humanis ſublato ſuccedens, præfuit annis fermè XXVIII, non ſine magna nominis ſui laude, & commiſſæ eccleſiæ vtilitate. Verùm ſpecialia de eo geſta non comperi.

De quibuſdam rebus memorandis ſub iſto antiſtite Gerhardo factis, ex Chronicis diuerſis.

Anno itaque Domini MCCCCXI, pontificatus videlicet eius primo, Sigiſmundus, rex Vngariæ atque Bohemiæ, communi voto principum Francofordiæ electus eſt Romanorum imperator, & imperauit annis XXVII incompletè. Fuit autem vir Chriſtianiſſimus, vrbanus & humilis, & multarum linguarum peritus. Contra Turcas nonies bellando triumphauit, aliqualis Grammaticus, ſed vix congruus. Adeò deniq; deuotus, quòd non immeritò ſanctorum catalogo adſcribi poſſet. Eius etenim deuotione, ſapientia & induſtria peſſimum ſchiſma ſublatum eſt, & vnitas eccleſię ſanctæ reddita. Vt enim id perficeret; nec ſibi, nec alicui de ſuis pepercit. Ideoque Carolo Magno, Theodoſio, Conſtantino, & Ottone primo, non minor potentia, virtute & pietate extitit. Quidam ſcribunt eum cœpiſſe anno Domini MCCCCX. Eodem anno Iudocus, marchio Brãdeburgenſis, & dux Morauię, octogenarius obiit, relinquens marchiam ſub tribulamine & tyrannide Quitzonum. Quo mortuo abſque liberis, iure hęreditario & ſucceſſione ad Sigiſmundum regem Vngariæ & totius imperatorem orbis eo tempore nouum marchia ipſa deuenit, quam confeſtim Friderico Burggrauio Nurenburgenſi daturum ſe ſpopondit, prout ſequenti anno (vt mox dicetur) magnificè fecit.

Eodem quoque anno bellum ſæuiſſimum in Pruſſia ſiue Boruſſia fuit inter fratres Teutonicos & Poloniæ regem, in quo ordo multùm ſuccubuit, ex parte eius quadraginta millibus interfectis: quos inter & dominus Vlricus de Gingyen magiſter ordinis cum CCC cruciferis peremptus eſt. *Gaudent prædones dum diſcordant regiones.* Eodem anno, Waltherus de Kochritz epiſcopus Merſeburgenſis defunctus eſt, qui eccleſiam commiſſam multis debitis oneratam liberauit; inſuper complura vina & blada reliquit cum duobus millibus florenorum, cui Nicolaus Lubich ſucceſſit. Sub eo defœdarunt eccleſiam Bernardus princeps de Anhalt, & Bernus comes de Reinſtein, qui & multa damna fecerunt eccleſię in rapinis.

Anno Domini MCCCCXII, Ioannes de Egolfſtein epiſcopus Herbipolenſis migrauit ad patres. Cui Ioannes de Brun eodem anno ſuccedens præfuit annis XXVIII.

Anno Domini MCCCCXII, Fridericus Burggrauius de Nurenberg iuxtà promiſſum Sigiſmundi imperatoris deſcendit in Marchiam ſub ſaluo conductu dominorum Rudolphi & Alberti ducum Saxoniæ. Qui tanquam cœlitus miſſus, oppreſſam marchiam à tyrannide Quitzonum cum tempore liberauit. Conuocatis itaque vaſallis, expoſuit voluntatem Sigiſmundi imperatoris literas eiuſdem ipſis oſtẽdens in quibus continebatur, quòd omnes vaſalli, ciuitates & oppida totius prouinciæ ipſi tanquam ſupremo prouiſori & aduocato marchiæ omagium facerent, ſummamque pecuniæ expreſſam in iiſdem literis, id eſt centum millia florenorum Vngariorum, præſtarent. Fecitque ei omagium fidelitatis tota marchia, præter quoſdam vaſallos, & pręſertim Quitzones & de Rechaw nobiles & de Bredaw qui reſiſtebant. Quare & pòſt per Fridericum fugati ſunt.

Anno Domini MCCCCXIIII, Concilium Conſtantienſe initium habuit, quod incredibili penè principum pręlatorumque frequentia tres durauit annos, in quo fides Chriſtiana quæ iam multis annis vacillare videbatur, fortiter reſurrexit. Ibi enim ſchiſma peſſimum & ſcandaloſiſſimum XL annorum terminatum eſt. Ibi hæreſes damnatæ, & duo hęreſiarchæ, ſcilicet *Ioannes Hus & Hieronymus de Praga* incinerati fuerunt, & plura bona inſtituta. Determinauit etiam eadem ſancta ſynodus, quòd concilium legitimè congregatum repræſentans eccleſiam vniuerſalem, poteſtatem habet à Chriſto immediatè: cui omnis ſtatus etiam papalis obedire tenetur, in his quæ ſunt ad generalem reformationẽ eccleſię, ſcilicet in fide & in moribus, tam in capite quàm in membris. Item quòd deinceps concilium de decennio in decennium deberet celebrari.

Anno Domini MCCCCXV, Fridericus dux Auſtriæ, & pòſt imperator eius nominis tertius naſcitur. Eodem anno, Ioannes papa XXIII capitur, & biennio cuſtoditur.

Anno Domini MCCCCXVI, Gregorius XII pontificatu legitimè ſe abdicauit,& concilio reſignauit. Benedictus autem XIII in Gallia quondam pontifex, ſe pontificem pertinaciter aſſeuerans, auctoritate concilij rurſus improbatur & damnatur.

Anno Domini MCCCCXVII, poſt Gregorij ſpontaneam reſignationem,& Benedicti XIII, ac Ioannis XXIII inuitam depoſitionem, electus eſt totius concilij vnanimi conſenſu Otto de Columna in ſummum pontificem: ſeditq; annis XIIII, verus, vnicus, & indubitatus paſtor eccleſiæ. Eodem anno, Fridericus Burggrauius Nurenburgenſis, in concilio Conſtantienſi per Sigiſmundum imperatorem plenè fuit nithronizatus, & infeudatus, mitra marchionali & aliis inſignibus collatis, & per ſceptrum elector ac camerarius imperij conſtitutus, ſuſcipiens eo tempore & die, id eſt in octaua Paſchæ, merum imperium ſiue dominium Marchitici principatus. Et hoc eodem ipſo anno, à concilio Conſtantienſi reuerſus in marchiam Brandenburgenſem videlicet, cepit caſtrum Plawen cum pluribus aliis caſtris, & expulit Theodericũ Quitzonem raptorem, & totaliter de Marchia fugauit & proſcripſit. Eodẽ anno, & idipſum in concilio Conſtantienſi per ſuprà memoratum Sigiſmundum imperatorem comitatus Cleuẽſis mutatus eſt in ducatum. Cuius primus dux Adolphus ducatum nouum caſtris, fortalitiis & foſſis egregiè muniuit. Qui etiam monaſterium Carthuſienſe, Reginæ cœli dictum, erexit, & pucherrimè conſummauit; ducem Montenſem, & nepotem ducis Gelrię bello ſtrauit; & alia complura magnificè perfecit. Tandem poſt multas victorias & ipſe morte naturali proſtratus, in prædicta ſepelitur carthuſia.

De viris illuſtribus, qui tempore Conſtantienſis claruere concilij.

Petrus de Aeliaco, epiſcopus Cameracenſis, præceptor Gerſonis qui ſequitur.

Ioannes Gerſon, cancellarius Pariſienſis, legatus pro tunc Gallorum regis, qui ſua ſapientia prædictum valde promouit concilium.

Petrus de Roſenheim, monachus Melicẽſis, qui roſeum memoriale diuinorum eloquiorum & alia edidit.

Franciſcus Zambarellis, epiſcopus Florentinus, iuridicus.

Pogius & ipſe Florentinus, oratorque facundiſſimus.

Gaſparinus Pergamenſis, Grammaticus & Rhetor luculentiſſimus.

Leonardus de Aretino, orator & hiſtoricus inſignis.

Antonius de Butrio, legiſperitiſſimus.

Petrus de Ancharano, in iure canonico eruditiſſimus.

Ioannes Tortellius, orator & Grammaticus præclarus.

Angelus de Peruſino, Baldi auditor iuriſconſultiſſimus.

Et hi octo fuere ſeculares, licet quidam initiati ſacris.

Ioannes Dominici, cardinalis, doctrina & conuerſatione celeberrimus theologus, ordinis prædicatorij.

Nicolaus Trineth, qui ſcripſit ſuper Auguſtinum de ciuitate Dei, eiuſdem ordinis.

Vincentius de Valentia, declamator verbi Dei famatiſſimus, & ſanctæ opinionis. Fuit tamen deceptus, quòd Antichriſtum prædicauit venturum ſuis in temporibus ob malitiam hominum. Contra quem ſcriptura inquit: Nõ eſt veſtrum noſſe tempora & momenta, quæ poſuit pater in poteſtate ſua, &c. Et ſunt verba Saluatoris.

Franciſcus de Platea, theologus & iuriſta canonum ſacrorum inſigniſſimus, ordinis fratrum minorum.

Gerardus Odonis, theologus valens, eiuſdem ordinis. Huius etiam ordinis fuit Alexander V, & in hoc concilio depoſitus.

Paulus Venetus, theologus acutiſſimus, & ſubtiliſſimus diſputator, ordinis eremitarum diui Auguſtini.

Bartholomæus de Vrbino. Auguſtinus de Roma. Gabriel de Spoleto. Iacobus Magni, qui ſophologium & alia edidit.

Theodericus Vric, qui inter alia ad Sigiſmundum imperatorem pulcherrimum librum proſa & metro contextum de conſolatione eccleſiæ conſcripſit, in quo geſta concilij Conſtantienſis pro maiore parte complectitur.

Ioannes Zacharia, & ipſe theoſophus excellentiſſimus. Concilio Conſtant. interfuit, multos in eodem ad clerum faciendo ſermones.

Michael de Bononia, theologus maximus, eodem tempore cum ſubſcriptis claruit, ordinis fratrum Carmelitarum.

Michael Herbrant. Henricus de Andernacho. Arnoldus de Auſtria, qui omnes ſcriptis effulſerunt.

Notandum tamen, quòd *Hieronymus de Praga* in hoc concilio damnatus, non iſto præſenti, ſed præcedenti proximo anno, id eſt MCCCCXVI, fuit combuſtus. Fuit autem *Ioannis Hus* diſcipulus & collega, quatuor generalium ſtudiorum Pariſienſis, Colonienſis, Heydelbergenſis, & Pragenſis philoſophus, & ſummus theologiæ magiſter, ſi bene intellectu ſuo vſus fuiſſet. Fuit denique orator eloquentiſſimus atq; acerrimus Dialecticus, adeò quòd nullus etiam doctiſſimorum virorum in concilio diſputando ſuperare eum potuerit. Cuius error, imò magiſtri ac præceptoris *Ioannis Hus*, originem habuit ex libro quodam *Ioannis Wiclef*, qui de realibus vniuerſalibus inſcribitur, in quo multa de poteſtate eccleſiaſtica, de papæ & clericorum ſtatu, deque temporali dominio orbis diſſeruntur. Quem quidem librum Bohemus nobilis, Vxoniæ eo tempore ſtudens, perlegens, doctrinarum nouitate oblectatus aliquot exemplaria ſecum in Bohemiam vexit, & pleriſque magiſtris ſuæ gentis & ſectæ legenda conceſſit. Qui eadem curioſitate illecti (ne dicam noua immò nociua lectione infecti) virus hauſtum confeſtim & prædicando & docendo vomuerunt in populum. Quorum magiſtrorum præcipuus *Ioannes* extitit *Hus*. Is cùm honeſtioris vitæ & magnæ eſſet famæ, plebeculam mobilem in ſuam facilè traxit ſententiam. Inde factum eſt, vt in breui tempore & in fide & in moribus tota corrupta & ſubuerſa ſit Bohemia. Et hoc modo accidit etiam hac tempeſtate, quòd hæreſis iſta Huſſitica (vt ſemper) a litteratis & philoſophicis viris habuerit ortum. Et quidnam aliud philoſophia, ipſa hæreſum mater & errorum parens, quàm hæreſum ſemina producere poterit & poteſt? Quæ quantum in ſe eſt (niſi lectorem caſtum cautumque offenderit) ſemper fidem catholicam, & euangelicam illam doctrinam contaminare conſueuit. Cuius etiam illi hæreſiarchæ, & noui & veteres, alumni fuere atque diſcipuli. Quin etiam, vt memoratus glorioſus inquit Hieronymus, Omnes hæretici magni huius ſeculi fuere ſemper magiſtri, rete habentes apoſtolicum, catenulas aſt diabolicas, id eſt philoſophicas a philoſophis contextas. Quos etiam idem doctor appellat hæreticorum patres, aduerſus Pelagianos ſcribens, inter alia de ipſis inferens: Philoſophi, patriachæ hæreticorum, eccleſiæ puritatem peruerſa maculauere doctrina, &c. Et theologorum auguſtus Auguſtinus, in l. de ciuitate Dei, Ariſtotelem Peripateticorum philoſophorum principem ſuam ob virulentam doctrinam hæreſiarcham appellitare & ſcribere non erubuit. Aſt nunc de his ſatis dictum ſit, quoniam & compluribus in locis huius operis paria taxata ſunt, & cauſa nacta infrà dicentur. Fuerunt autem in concilio iſto Conſtantienſi (vt Hartmannus Schedel in ſua Chronica habet) ex omni natione viri excellentiſſimi, & potiſſimùm Itali, Galli, Germani, Hiſpani & Angli, quorum ſuffragiis omnes concilij res geſtę ſunt. Porrò præſtantiores in eo fuere: Ioannes XXIIII ſummus pontifex, & Sigiſmundus Cæſar; quinque epiſcopi cardinales; XVI presbyteri cardinales; VII diaconi cardinales; patriarchæ VII; archiepiſcopi XXXIIII; epiſcopi CIIII; abbates LX inſignes; generales quatuor ordinum; duces XXIIII; comites CXL; communitates quoque vrbium multarum.

Comitatus Subaudienſis in ſuprà memorato quoque concilio Conſtantienſi mutatus eſt in ducatum.

Eodem tempore ſtudium vniuerſale fundatum eſt in Roſtock, in ducatu Meglingenſi, qui Latinè Magnopolenſis dicitur.

Anno Domini MCCCCXIX, Sigiſmundus Cæſar Wenceſlao mortuo fratre eius regnum obtinuit Bohemiæ. Eodem anno, Rudolphus dux Saxoniæ, & elector imperij, qui multa bella habuit contra Guntherum archiepiſcopum Magdeburgenſem, in quorum vno turris cadens duos filios eius quos ſolos habuit, oppreſſit & extinxit. Quamobrem abſque hærede hoc ipſo anno in Wittenberg obiit, ducatum fratri Alberto cum electoratu relinquens.

Anno

Anno Domini MCCCCXX, Ioannes de Naſſaw archiepiſcopus Moguntinus diem obiit, cui Conradus de Dune Ringrauius ſucceſſit, & XIIII annis præfuit. Eodem anno vel circà, Bohemi indignati propter combuſtionem Ioannis Hus & Hieronymi Pragenſis, collecto exercitu magna damna vicinis intulere prouinciis. Combuſſerunt equidem eo tempore inter alia monaſterium Brun, ordinis ſancti patris noſtri Benedicti, quod ſanctus Adelbertus, epiſcopus Pragenſis & martyr, de patrimonio ſuo fundauerat; item abbatiam in Straho ordinis Præmonſtratenſium.

Anno Domini MCCCCXXI, Huſſitæ rurſus in furiam verſi, circumpoſitas fidelium terras igne & ferro vaſtauerunt, & etiam in ipſa Bohemia catholicos laicos & religioſos eadem veſania exturbarunt; eorum prędia, villas, & oppida, & monaſteria, flamma & gladio deſtruentes. Qua tempeſtate Carthuſiam trans pontem ſubuerterunt. Item circa Pentecoſtes feſtum obtinuerunt montem Cuthnitz, & honorabile cœnobium ordinis Ciſtercienſis ibidem Sedelitz nuncupatum funditus diruerunt: in quo quidam Carthuſienſes præfati monaſterij expulſi fuerant recepti ad tempus, vt hoſpites. Quapropter Huſſitæ excandeſcentes ipſos monachos receptores cum omnibus interfecere Carthuſienſibus. Eodem etiam anno pręfati hæretici oppidum Belyn cum caſtro quod fuerat de dominio comitis Alberti de Colditz, & monaſterium Oſſeck ſub caſtro Roſenberg combuſſerũt, & monachos ordinis Ciſtercienſis in eodem Deo militãtes occiderunt. Et eodem impetu Brux oppidum fidelium expugnare machinabãtur. Sed marchiones Miſnenſes, Fridericus & Wilhelmus id audiẽtes, & exinde terris ſuis malum timentes, collecta armatorum multitudine contra eos proceſſerunt, & congreſſione facta duo millia Huſſitarum interfecerunt, cæteroſq; omnes in fugam turpem verterunt. Ex parte autem Miſnenſium vix quinquaginta occubuerunt.

Anno Domini MCCCCXXII vel circà, per Martinum papam crux data eſt contra Bohemos. Miſſusq; eam ob rem Iulianus cardinalis ſancti Angeli in Germaniã. Eius opera maximus exercitus collectus eſt, in cuius expeditione fuerunt multi principes, barones, comites, & epiſcopi. Dux militiæ fuit Fridericus, marchio Brandeburgenſis. Cum eo præcipui fuere: Otto Treuirẽſis, Theodericus Colonienſis, Guntherus Magdeburgenſis, archiepiſcopi. Item epiſcopus Leodienſis, & alij, Ludwicus comes palatinus, Albertus dux Saxoniæ, Ludwicus Landgrauius Haſſiæ, Fridericus & Wilhelmus marchiones Miſnenſes, domini noſtri; Bornus, Georgius, & Adolphus, principes de Anhalt; Fridericus Lantgrauius Doringiæ; Ioannes dux de Berge; Henricus comes de Schwartzburg; Volradus & Geuehardus comites de Mansfelt; Bedo de Stalberg comes, & plures alij quorum quadraginta equitum fuere millia, dempta multitudine peditum. Et cùm tot & tanti eſſent, vix Bohemiam ingreſſi ſubito pauore omnes perculſi, & priuſquam hoſtis vllus in cõſpectu daretur, fœdiſſimè omnes ſimul cœperunt fugere, quilibet extra Bohemiam. Hoſtis exin metu alieno ingenti præda potitus eſt, quam relictam inuenit. Eodem tempore ordo nouus canonicorum regulariũ apud Etruriam cœpit in Lucenſi agro, monaſterio Friſonariæ à loco Friſonaria dicto. Deinde ab Eugenio aucta Lateranenſis appellata eſt, vt dicit Hartmannus, & ſpeciali priuilegio canonicis regularibus beati Auguſtini aggregauit, habueruntq; complures viros & ſanctimonia præſtantes. Congregatio denique noua, ſiue reformatio ordinis ſancti Benedicti quæ ſanctæ Iuſtinę nuncupatur, hac tempeſtate in Italia apud vrbem Patauinam in monaſterio ſanctæ Iuſtinæ cœpit. Quæ congregatio viris præſtantiſſimis, & locis boniſque, tam temporalibus quàm ſpiritualibus, excreuit. Idcirco Eugenius quartus pontifex ſummis eam dotauit priuilegiis. Deinde in ea innumerabiles viri, non modò iurium ac ſacræ theologiæ doctrina, ſed & eloquentia literarum tam Græcarum quàm Latinarum ornatiſſimi extitere.

Eodem anno Gerhardus Epiſcopus noſter obiit, vt habet catalogus ille breuis & mancus, quem in multis, vbi certiora non habui, ſequutus ſum. Verùm hoc loco, vt in pleriſque aliis, ſciens ex priuilegio quodam hunc præſulem anno Domini MCCCCXXVII adhuc vixiſſe, ab eodem receſſi. Et ita alibi cùm emendatius exemplar non haberem, & anceps eſſem; veriſimiliora & magis rationi conſona ſemper ſectatus ſum. Quod lector humanus perpendens facilem mihi veniam dabit, ſicubi forſan me eiuſmodi perplexitate laboraſſe offenderit, ſciens *Vltra noſſe viri nulla poſſe requiri*, &

in rebus arduis vel ipſum conatum fore laudabilem. Quo vtique fretus, nonnihil in huius operis exantlatione effeciſſe me reor, iuxta illud Flacci dictum, Eſt aliquid prodiſſe tenus, ſi non datur vltra. Sed & de hoc infrà plus.

Anno Domini MCCCCXXIII, Albertus dux obiit Saxoniæ, frater ſuprà memorati Rudolphi. Hic propter bella fratris plurimùm depauperatus fuerat, vt vix quatuor cum equitibus equitaret. Diſceſſit autem & ipſe ſine hærede maſculo. Proinde ducatus eius cum electura deuolutus eſt ad imperium. Quem Sigiſmundus imperator qui tum rerum ſummam tenebat, Friderico marchioni Miſnenſi, viro ſtrenuo, & armorum gloria clariſſimo, ob obſequia quæ ſibi impenderat, & bella quæ contra Huſſitas fortiter perfecerat, cum ipſa electura pleno iure & dominio tradidit; ita vt amodo ipſe Fridericus ſuum titulum extollere, atque Marſcallum ſacri Romani imperij ſe ſcribere poſſet. Et ita ducatus Saxoniæ peruenit ad marchiones Miſnenſes, quorum primus dux prædictus inſtitutus eſt Fridericus, vt hæredes illi eadem dignitate ſuccederent perpetuè. Cœpit itaque Fridericus dux Wittenberg poſſidere, vrbem Saxonicam cum attinentiis ſuis circumpoſitis caſtris, villis, & oppidis, quæ antè prædictus Albertus dux defunctus quondam poſſederat, ibique obierat.

Fridericus denique prænarratus, primus ex marchionibus Miſnenſibus Saxoniæ dux, & imperij elector, ſtudium vniuerſale literarum Lipſick erexit, magniſque collegiis ac ſtipendiis decorauit. Quem Fridericus, & ipſe dux Saxoniæ, & elector imperij eius nominis tertius, qui noſtro æuo ducatum prædictum ſucceſſione hæreditaria feliciter & pacificè gubernat; ſecutus, & ipſe gymnaſium ſapientiæ florentiſſimum in ſuprà dicta ſua vrbe Wittenbergenſi à fundamento nouum fundauit, multiſque bonis & magnificis priuilegiis decorauit. Inſuper ibidem caſtrum munitiſſimum & pulcherrimum, & iuxta illud eccleſiam collegiatam mirificis ſtructuris erexit exemptam, in honore Omnium Sanctorum dedicatam, quam ornamentis pretioſiſſimis, & reliquiis innumeris & ſanctiſſimis, nec non ſummis indulgentiis Romæ impetratis excellentiſſimè ac ſplendidiſſimè ornauit & inſignauit. De quibus omnibus infrà ſuo tempore dicetur amplius.

Anno Domini MCCCCXXIIII vel circà, ordo monachorum *diui Hieronymi* iamdudum à ſua inſtitutione primæua collapſus, à viro venerabili Lupo Hiſpalenſi reſtauratur. Ex dictis beati Hieronymi normam cõtextam Martino papæ obtulit, & pontifex eandem approbans confirmauit.

Anno Domini MCCCCXXV, Guilhelmus marchio Miſnenſis, frater ſuprà dicti Friderici primi ducis Saxoniæ, defunctus eſt, & in eccleſia collegiata ac exempta ſancti Georgij in Aldenburg, quam ipſe in monte iuxta caſtrum fundauerat, honorificentiſſimè ſepelitur, in eius videlicet chori medio. Huius denique eccleſiæ præpoſitus in præcipuis feſtis ex apoſtolico indulto epiſcopalibus inter celebrandum vtitur inſignibus.

Anno Domini MCCCCXXVII, indictione Romanorum quinta, memorabilis ille pater, & famigeratus dominus, Hermannus primus huius monaſterij noſtri infulatus abbas, poſtquam complures per annos religiosè & laudabiliter ſibi commiſſum gregem gubernaſſet, naturæ debitum ſoluit, & iuxta altare archiapoſtoli Petri ſub fornice muri, & aſſiduo ſummam Miſſam celebrantium, & ad eandem in ſacris miniſtrantium ſub tranſitu ſepelitur. Cui etiam primò & grandis & ſculptus lapis, per circumferentiam epitaphium, in medio autem imaginem mitratam ipſius præſulum more continens, poſitus eſt. Hactenus enim priſci illi patres, & venerandi abbates, veræ religionis & humilitatis ſectatores, omnem pompam & vanitatem, veluti religionis monaſticæ iacturam & excidium, vitare conſueuerant. Quamobrem fratrum inſtar ſimpliciter tumulati fuere, dempto quòd eorum ob memoriam poſteris commendandam plumbilamen, & nomen eorum & diem obitus inaratum tenens, ad caput poſitum cum ipſis plerumque ſepultum fuerit: ſuperiore tamen ſaxo raſo, & (vt ita loquar) cæco planoque permanente. Proinde contigit, vt nominatiſſimorum abbatum vtpote primi, ſecundi, tertij, & aliorum haud paucorum per longa temporum curricula, & vſque præſens in noſtrum tempuſculum ſarcophaga incognita manſerunt. Quorum duorum, Erckenberti

berti videlicet abbatis eius nominis ſecundi, cuius epitaphium inuentum conſtat, anno Domini M D X, in latere eccleſiæ noſtræ ſiniſtro verſus Septētrionem, in loco communis fratrum ſepulturæ, non procul ab ara diuæ Vrſulæ, dum pro Ioanne Scharpff, confratre præbendarioque noſtro, equite quondam in armis ſtrenuo, reuerendi domini Iudoci abbatis noſtri moderni genitore, in bona ſenectute recenter tunc defuncto, ſepulchrum foderetur. Quod quidem epitaphium ita caſu repertum continebat, ipſum Erckenbertum multorum voluminum, præcipuè beatorum Auguſtini & Hieronymi operum ſcriptorem originalium fuiſſe egregium: quæ quidem opera, manu ipſius eleganti charactere exarata, in pręſens vſque æuum noſtram & venuſtate & magnitudine ſua bibliothecam plurimùm exornant.

Porrò aliud domini videlicet Azzonis, viri ſpectabilis & abbatis noſtri quondam præſtantiſſimi, epitaphium repertum fuerat, anno Dominicæ incarnationis M D X V I I, dum ante altare beatorum Apoſtolorum Philippi & Iacobi pro vnius monachi ſacerdotiſque noſtri tunc defuncti ſepelitione terra aperiretur, quod quidem exile, plumbeum, quadratumque nil præter nomen defunctioniſque annum memorati Azzonis continebat; adeò tamen vetuſtate & ſitu corroſum, vt numerus difficulter cognoſci legique poſſit, quod & adhuc penes nos extat. Epitaphium verò Egkeberti quò deuenerit ignoratur. Enimuero dum ſuam ob antiquitatem & mirificum ſchema diuerſis conſpiciendum & legendum commodatum fuiſſet; noſtrorum incuria repetere illud negligentium non eſt reſtitutum nec recuperatum, ſed alienatum & deperditum hucuſque manet, ad calendas Græcas recuperabile. Hermanno itaque abbate qui natu Citzenſis fuerat defuncto, ſucceſſit ei in regimine monaſterij & abbatiæ, eodem anno Dominus Erhardus Gliner de Geraha oriundus, vir prudens & iuſtitiæ tenax. Et hunc quidem Ioannes de Slenitz, Nuemburgenſis epiſcopus eius nominis ſecundus, qui immediate ſequitur in ſuo infrà ſcripto priuilegio, quod monaſterio noſtro, anno Domini M C C C C X X X I I, contulit, lites narrat habuiſſe cum anteceſſore ſuo epiſcopo Gerhardo: quod vtiq; minimè eſſe potuiſſet, niſi hoc eodem anno Domini, videlicet M C C C C X X V I I, primo Erhardi abbatis, ipſe Gerhardus pręſul in humanis ſuperſteſq; fuiſſet: quem tamē catalogus ille cōmunis, breuis & vulgatus anno Domini M C C C C X X I I migraſſe à ſeculo ponit; quem tamen & in hoc (vt in multis) oberritaſſe ſuſpicor. Proinde & hic anceps maneo, auribus lupum tenēs. Verum modò quippiam non habens certius, præallegato priuilegio (vt infrà patebit) magis quàm illo memorato mancoque credens catalogo, ſolidiora & veriſimiliora ſequendo, cœptam in nomine Domini proſequar hiſtoriam.

Anno denique quo ſuprà, Domini videlicet M C C C C X X V I I, Rudolphus de Plawenitz, X X X V epiſcopus Miſnenſis, obiit; cui Ioannes Hoffman, primus ex theologis ſtudij Lipſenſis ad canonicatum præſentatus, eodem anno ſucceſſit: ſub quo eccleſia Miſnenſis habuit multos aduerſarios, & paſſa eſt etiam ab Huſſitis iacturam non modicam.

Eodem anno vel circà, Gerhardus epiſcopus noſter debitum naturæ ſoluit, cui Ioannes de Sleynitz (vt ſequitur) communi voto electus ſucceſſit.

IOannes ſecundus, decretorum doctor inſignis, ex proſapia nobilium de Sleynitz dictorum originem ducens, Gerhardo mortuo in pontificatu Nuemburgenſis eccleſiæ ſuffectus, eandem egregiè & laudabiliter in diebus ſuis rexit, res magnas & memorabiles perficiens. Inter quas ad Bohemorum ſiue Huſſitarum impetum & furorem arcendum, arcem epiſcopij in Cziza muniens, nouis foſſatis, muris, & turribus validis circumcinxit; pontem nouum prædictis adiiciens. Fuit denique iſte venerabilis præſul, vir per omnia magnificus, humanus & liberalis, munificus largusque ac dapſilis. Inopum quoque & pauperum miſeriis ex animo plurimùm compatiens, & liberaliter cunctis ſubueniens, optimi paſtoris officium exhibens, gregem commiſſum verbo & exemplo, ac corporali ſubſidio quantum ad egenos pertinet, diligenter paſcens, & miſericordiam cunctis calamitoſis hilariter impertiens. Quæ vtique miſericordia virtus maxima, & gloria ſumma & præcipua iuxta ſacros canones boni cenſetur epiſcopi. Obiit tandem (vt infra anno ſuo opportunius dicetur) poſt laudabilia

facta in celebritate diui Andreæ apoſtoli, tumulaturque in eccleſia ſua Czica ad Occidentem, in communi & vetuſto epiſcoporum ſarcophago.

De euentibus quibuſdam, temporibus præfati antiſtitis exortis, ex Chronicis.

Anno Domini MCCCCXXVIII, Fridericus dux Saxoniæ primus, & marchio Miſnenſis &c. cui Sigiſmundus Cæſar ducatum contulerat, obiit in Weiſenfels, & ſepultus eſt in Miſna, in capella maiorum ſuorum quæ Principum appellatur, quæ mauſoleum eorundem ſuo continet gremio: in qua & veteres pendent exuuiæ, & rapta ex hoſte trophæa. Mortuus autem eſt in octaua Innocentum, relinquens ex vxore ſua Catharina filia ducis Brunſwicenſis quatuor filios, Fridericum, Guilhelmum, Sigiſmundum & Heinricum. Fridericus ſucceſſit ei in ducatu Saxoniæ, & electoratu imperij. Guilhelmus ſucceſſit in Landtgrauiatu Doringiæ, cuius vxor fuit Anna, filia Alberti Vngariæ & Bohemiæ regis & poſt Romani imperatoris, eius nominis ſecundi; deuotiſſima & ſanctæ opinionis mulier. Sigiſmundus initiatus eſt ſacris, & Deo mancipatus potius quàm armis, factusque eſt epiſcopus Herbipolenſis, licet infra paucos annos (vt in ſequentibus dicetur) reſignarit. Heinricus iunior filius, marchio Miſnenſis, & Landtgrauius Doringiæ parum ſuperuixit. Ideo omnia quæ habuerat, Guilhelmo ſuprà fato ſuo fratri prouenerunt, qui etiam exin ſolus Landtgrauiatum poſſedit Doringiæ diu pacificè, quouſque videlicet inter eum & Fridericum fratrem ſuum memoratum grauiſſimæ diſcordiæ & rixæ exortæ ſunt, de quibus infrà dicetur.

Anno Domini MCCCCXXIX, Bohemi crebris victoriis elati & prædarum auidi, rurſus hoſtili exercitu vicinas terras, præſertim Luſatiam, Miſnamque ex parte vaſtare cœperunt, & inter alia damna cœnobia Nouæ cellæ & Grunhaim ordinis Ciſtercienſis deſtruxerunt, & monachos occiderunt, & cuncta eorum bona diripientes abduxerunt.

Anno Domini MCCCCXXX, Bohemi Huſſitæ iterum in terram Miſnenſem, & procedentes in terram Aduocatorum, Plawen oppidum diruerunt. Deinde Curiam, & Culmpach, & ſimiliter Pareut oppugnantes ceperunt, & deſpoliauerunt. Et ita graſſantes vſque ad Babenbergam, cuncta penè igne & ferro depopulati ſunt; magna damna marchionibus Brandeburgenſibus inferentes. Nec fuit qui eis reſiſtere vellet, aut poſſet.

Anno Domini MCCCCXXX, Cluſa monaſterium reformatum eſt per abbatem eiuſdem loci Ioannem de Mindaw, qui dolens ſuper inordinata fratrum ſuorum conuerſatione, diuina tactus inſpiratione, regulam diui Benedicti tum prorſus neglectam recolligere, & diligenter perlegere cœpit, & in ſe & ſubditis ſuis perficere: & ita pedetentim fratres ſuos ad regularis vitæ tramitem omnimodis perduxit. Cuius optimæ conuerſationis odor longè diffuſus ad vitam meliorem & alios allexit. Famam equidem eius audiens duciſſa quædam Bruhſwicenſis, ipſum in Burſfeldiam pro reformatione transferri obtinuit. Prædictus itaque venerandus pater Ioannes & abbas translatus in Burſfeldiam, religioſam vitam ſecundum puritatem regulæ ſancti Benedicti inſtituere cœpit, & fratres qui eatenus ibidem per complures annos ſine lege vixerant, ad tria monachorum ſubſtantialia obſeruanda compellere. Et taliter contigit, vt Burſfeldia ex Cluſa reformata, & virtute & religione maximè creſceret, adeò vt fama & opinione matrem ſuam Cluſam longè excelleret, dum quia ex ea reformatio vehementer propagari per Germaniam cœpit, multis cœnobiis per abbates eius & fratres ad monaſticam diſciplinam per reformationem adductis. De qua quidem reformatione, & laude abbatum ipſius, in quodam carmine de laudibus Saxoniæ ita inter alia cecini:

Cluſa monaſterium fuit humile, ſed venerandum:
Saxoniæ flos, relligionis apex, honor orbis:
Cluſa domus celebris, campeſtris, amœna, iucunda,
Congrua clauſtricolis, tranquilla, ſituq; ſalubris,
Sola quieta iacens: hinc rectè Cluſa vocatur:

Cluſa

Clauſa malis, reſerata bonis ſeruire Tonanti
Qui cupiunt, & mente polum penetrare ſupernum:
Vnde ſalutifera nuper fluxere fluenta
Quæ procul almifluum circumfudere liquorem.
Anno milleno, quadringent, atq; triceno,
Tempore quo clauſtri geſtabat ſceptra Ioannes
De Mynda natus, paſtor probitate coruſcus,
Quem tribus elapſis annis Burſfeldia poſthac
Poſcit habere patrem, renouare vetuſta valentem.
Qui veniens iſtic, vitam introduxit honeſtam,
Quam patris Angelici ſacra norma docet Benedicti.
Sicq; reformatum diuino numine clauſtrum
Burſfelt eximium fuit, in nouitate ſecundum:
In quo continuè noua tunc plantatio creſcens
Clauſtra reformando procul vndiq; ſparſit odorem
Per ſtudium abbatum, curamq; patrum ſapientum:
Quos domus hæc aluit multos virtute nitentes:
Quosq; inter primos vita & doctrina Ioannes.
Claruit excellens, Hagen cognomine dictus &c. de quo infrà dicetur.

Anno Domini M C C C C X X X I, Martinus papa defunctus eſt, cui eodem anno Eugenius quartus ſucceſſit, quinto nonas Martij, patria Venetus, Tumultuarius à quibuſdam deſcriptus, quòd anno primo ſui pontificatus malis conſiliis ductus, diuina humanaque perturbauerit, & Romanos ad arma exciuerit. Quorum etiam vix cucullo ſumpto tela per Tiberim in ſcapha elapſus euaſit. Quem ideo nonnulli ordinis ſancti Benedicti fuiſſe ſcribunt; licet id nullo authentico ſcriptore aut alio indicio probare poſſint: cùm nec ipſum Tritemius noſter, hiſtoriographorum huius tempeſtatis omnium peritiſſimus, ponat aut numeret inter noſtri ordinis ſummos pontifices. Fuit quidem religioſorum, nec non virorum ſapientum, amator præcipuus, magnis eos proſequens fouensque honoribus atque priuilegiis, quorum etiam contubernio cautior, mitiorque effectus, dein (quoad vixit) prudenter & modeſtè ſe gerebat, multa laudabiliter ordinans & exequens. Quod autem voto & habitu fuerit monachus, aſſerere nolo, nec credo, cùm id nulla fretus auctoritate defendere & probare potero.

Eugenius denique iſte, anno Domini M C C C C X X X I I, Sigiſmundum coronauit imperatorem Romæ. Vocatus autem ad concilium Baſilienſe Eugenius cùm nollet comparere; tandem contumax reputatus depoſitus eſt, anno Domini M C C C C X X X I X, (vt infrà patebit) & loco eius Amedeus dux Subaudiæ, iam ſenex & cœlibem vitam ducens, ſummus pontifex conſtitutus eſt, dictusque Felix quintus. Eugenius tamen permanſit verus pontifex per Italiam vſque ad obitum, maiorem habens ſequelam & obedientiam. Qui etiam indignans concilio Baſilienſi, ſuam ob inſectationem illud omnino reuocauit, caſſauit & annullauit. Aliud concilium primò Ferrariæ, ſed peſte impediente Florentiæ celebrauit, cum ingenti Orientalium frequentia. Illuc equidem Indi, Æthiopes, Armeni, Arabes, Georgiani & Græci confluebant, qui in eodem concilio, eorum imperatore præſente, vniti ſunt eccleſiæ Romanæ de proceſſione Spiritus ſancti. Concilium Baſilienſe nihilo ſecius ſuo per aliquot annos durauit in vigore, donec anno Domini M C C C C X L V I I I obſidione diſſipatum fuit, ex glorioſo principio humilem (vt infrà dicetur) finem conſequens.

Anno itaque Domini (vt præfatum eſt (eodem quo ſuprà, M C C C C X X X I, concilium Baſilienſe ſacroſanctum exordium habuit, vt in actis eius continetur, durauitque vſque ad annum Domini M C C C C X L V I I I, habens ſeſſiones X L V, de quo hiſtorici vt frequenter anno Domini M C C C C X X X V I I I incipiunt diſſerere. Ego verò annum præfatum elegi, quo & initiatum conſtat, paulo ante mortem papæ Martini, primoque Eugenij ſucceſſoris eiuſdem anno: quorum vterque conci-

lium hoc approbauit, & ratum habuit. Denique Sigiſmundus Cæſar cum multorum principum & nobilium famulitio id ipſum frequentauit, ornauitque: confluentibus inſuper ad illud ex Hiſpania, Gallia, Germania, Pannoniaque, prælatis innumeris. In quo quidem pro reformatione totius eccleſiæ, & in capite, & in membris, multa ſalubriter & rigidè fuerunt conſtituta, & præcipuè contra Simoniacos & concubinarios ſtrictiſſimè animaduerſum. Expectationes & reſeruationes beneficiorum prorſus reprobatæ, & ſub grauiſſimis cenſuris annatæ interdictæ & prohibitæ, etiam in curia, ne videlicet deinceps pro inueſtitura, de eccleſiis, monaſteriis, dignitatibus, beneficiis, officiiſque quibuſcunque, nec non ordinibus, ac pallio, nihil penitus antè vel pòſt exigeretur. Fuerunt & in eodem concilio pro honeſtate clericorum, & decentiore diuini officij cultu multa grauiter & deuotiſſimè ſancita. Vbi & determinatum conſtat bullatim &c, beatiſſimam deiparentem virginem Mariam ab omni penitus macula in ſua conceptione originalis culpæ ſemper fuiſſe immunem. Item feſtum Viſitationis eiuſdem glorioſæ virginis in eodem cum bulla indulgētiarum inſtitutum, vel potius confirmatum extitit. Inſuper reformatio illa nouiſſima ordinis diui patris noſtri Benedicti, quæ tunc temporis in Saxonia monaſterio (vt dictum eſt) Cluſæ primùm exorta, & ſecundariò in Burſfeldia transplantata, radices altius figens, propagineſque ſuas per Germaniam paulatim dilatans, & hinc à loco propaginis Burſfeldenſis eſt appellata; in eodem ſacro concilio (quemadmodum clarè in prologo diurnorum noſtrorū ordinarij continetur) & confirmata & approbata fuerat: præſidente eodem concilio domino Iuliano, ſanctæ Romanæ eccleſiæ tituli ſanctæ Sabinæ diacono cardinali, viro fidei Chriſtianæ amatore feruentiſſimo, & omnibus virtutibus tam diuinis quàm humanis ornato. Attamen à pleriſque aridæ tenuiſque religionis homuncionibus in contentionem deducitur; nonnullis appellantibus illud conciliabulum ſiue conuenticulum, verbis Pelagij diſtinct. XVII innitentibus. Quo in numero fratricellos quoſdam, vt in errore ſui concepti veneni diutius graſſentur, comperio. Quos haud exin abs re Maculiſtas appellare ſolemus, quòd labem quandam & conceptionis notam illibatæ immaculatæque virgini deiferæ impingere non verentur. Quem quidem errorem ſacrum ipſum concilium exploſiſſe in præcedentibus liquet. Fuerunt inſuper & alij fautores partium Eugenij, qui hanc ſynodum conuenticulum appellare præſumpſerunt. Ego verò (nihil tamen temere affirmare volens) ſacroſanctam ſynodum generalem Baſilienſem, ſacris generalibus Conſtantienſi Senenſiq; conciliis ita decernentibus & ordinantibus, atq; apoſtolica auctoritate interueniēte, pro reductione Orientalis eccleſiæ & quorumlibet oberrantium, nec non, (vt præfatum eſt) pro reformatione totius eccleſię in capite & in membris debitè legitimeque ac ritè initiatum & congregatum fuiſſe, ab optimis hagiographis hiſtoriciſque ſcriptum comperio; tametſi glorioſum principium flebilis minuſque laudabilis clauſerit finis; & iuxta illud poëticum:

Nobile principium peior fortuna ſecuta.

Cuius quidem mali cauſa potiſſima extitit ſchiſma deteſtabile ibidem exortum, propter quod mox Orientales & aliæ complures nationes à prænarrato concilio receſſerunt. Et quidem Græci & alij Orientales Florentinum concilium petentes, Eugenio papæ adhærere cœperunt: per quem etiam in eodem concilio Romanæ reconciliati & vniti ſunt eccleſiæ. Nonnulli, & præſertim Germanorum populi, aliqui videlicet non omnes, nec Eugenium neque Felicem ſequebantur. Qua de re Neutrales appellati ſunt, quorum neutralitas cum præfato ſchiſmate durauit vſque ad annum Domini MCCCCXLIX, in quo Friderico imperatore ſollicitante Felix quintus Nicolao Eugenij ſucceſſori reſignans ceſſerat. Et de hoc ſuo anno infrà.

Anno Domini MCCCCXXXII, Ioannes epiſcopus noſter, & magnificus cœnobij noſtri benefactor, contulit ad inſtantiam domini Erhardi abbatis monaſterio noſtro priuilegium ſuper ripa piſcium in villa Ozzick, quod quidem ſic incipit: Æquitas & approbata conſuetudo requirit diſcrepantiam &c. Hinc eſt, quòd nos Ioannes, Dei gratia epiſcopus Nuemburgenſis, ad vniuerſorum tam præſentium quàm futurorum noticiam deducimus, & deduci volumus per præſentes, quòd cùm inter nos & (vt veraciter didicimus) immediatum prædeceſſorem noſtrum Gerhardum epiſco-

pum

pum Nuemburgenſem ex vna, nec non venerabilem patrem dominum Erhardum abbatem monaſterij Poſauienſis Nuemburgenſis diœceſis, & eius anteceſſorem immediatum, de & ſuper ripa deſcendente à ligneto vulgariter nuncupato *das grabholtz*, vbi incipiuntur bona villanorum pagi Oſſeck, & terminatur vſque ad limites vbi incipitur piſcatura Burchardi de Comitz, ſubtus molendinũ ibidem in Oſſeck &c. Ideo taliter certiorati & informati ſufficienter, non volentes de cætero contendere ſuper his, neq; eundem dominũ abbatem Erhardum aut ſuos ſucceſſores impetere quomodolibet; in eiſdẽ ſpõte, realiter & rite, deliberatè & liberè, ceſſimus & cedimus pro nobis & noſtris ſucceſſoribus omni impetitioni, actioni, diſceptationi, ac quibuslibet impedimentis motis & mouendis ſuper ripa & iure piſcandi ſuprà dictis. Ad ampliorem quoque corroborationem, & firmitatem perpetuam concordiæ & pacis, recognitionis & ceſſionis, idem dominus Erhardus abbas augmentando argentea menſæ noſtræ epiſcopalis vltro & gratuitè obtulit & dedit pro ſui & noſtra reuerentia quendam ſcyphum de quarta, media marchia argenti, valoris quadraginta quinque florenorum &c. Acta ſunt hæc anno quo ſuprà, dominica Exurge.

Eodem anno, Sigiſmundus Cæſar ab Eugenio Romæ imperiali diademate coronatur, apparatu ingenti. Quo etiam anno, totam penè per Teutoniam vina ac frumenta, arborum denique flores, frigore perierunt. Proinde tanta cariſtia ſecuta eſt, vt modius ſiliginis vſualis XXXIII groſſis venderetur.

Anno Domini MCCCCXXXIII, Conradus de Dune archiepiſcopus Moguntinus obiit, cui ſequenti anno Theodericus Schenck de Erpach ſucceſſit.

Anno Domini MCCCCXXXIIII, Ioannes epiſcopus noſter migrauit ab hoc ſeculo, in eccleſia Citzenſi cum tali ſepultus epitaphio.

Hic M, bis bina C, ter X, bis quattuor addes,
Iuris doctorem ſubtraxit tumba Ioannem
De Sleinitz genitum, præſulem eximium,
Nuenburgenſem herum, clero, plebi quoq; gratum,
Andreæ feſto: Deus alme memor eius eſto.
Noua foſſata conſtruxit gyro murata,
Turres cum ponte retro fundauit & antè.
Contra Huſſitas, orthodoxis inimicos.

Epitaphium tamen præfatum lima eget, quia à lege metrica ſatis aberrat, & (vt aiunt) claudicat. Verùm id parum facit ad rem quam ſcrutamur. Non enim in ſyllabarum pondere, ſed rerum geſtarum ordine hiſtoriarum latitat veritas. Quæ quouis idiomate exprimitur, quouis verborum ſchemate diſſeritur, nil intereſt: dummodo ipſa rerum veritas verè & inconcuſsè tranſmittitur ad poſteros. Per id tamen indoctè epigraphantium ineptias excuſatas habere minimè volo: de quibus quid ſentio, in ſequentibus ſub Petri præſulis dicam epitaphio.

Ioanne itaque de Sleinitz ita in Chriſto defuncto atque ſepulto, Petrus ei ſucceſſit, vti ſequenti dicetur capitulo.

Petrus primus, in numero epiſcoporum Nuemburgenſis eccleſiæ XXXIII, ex ſtirpe & domo nobilium de Haugwitz dictorum originem ducens, Ioanni defuncto ſuccedens annis præfuit viginti nouem. Fuit autem Licentiatus iuris pontificij, magnanimus & prouidus, ſed eloquio balbus & tremulus. Cuius temporibus Huſſitæ multa mala per bella & direptiones huic territorio intulerunt. Quam calamitatem auxit vehementer paulo pòſt diſcordia exorta inter principes Fridericum & Wilhelmum, qui mutuo diſſidentes proprias terras & prouincias penè irrecuperabiliter flamma & framea deuaſtauerunt. Fridericus dux Saxoniæ, & elector imperij, aſſumptis copiis Doringiam in odium & iacturam fratris ſui Wilhelmi vexabat & vaſtabat. Wilhelmus contrà ſe vlciſcens, Bohemorum auxilio Miſnam & Luſatiam exitialiter oppreſſit, villas & agros deſtruens, multiſque oppidis vi & armis expugnatis, & demum ſpoliatis, maximam cunctarum rerum prædam abduxit: de quibus omnibus infrà ſuis locis quibus geſta ſunt, dicetur latius.

Anno primo epiſcopi Petri, qui eſt annus Domini MCCCCXXXV, Miſna ciuitas inſignis, & epiſcopalis pariter & ducalis, quam olim Heinricus Auceps primus

eius nominis rex Romanorum fundauerat, & in qua filius ipſius ſuus Otto primus cognomento Magnus epiſcopatum inſtituerat, pro medietate penè flammis exuſta eſt. Quo etiam anno modius ſiliginis pro viginti vendebatur groſſis. Et quia Miſnæ inclytæ ciuitatis mentio facta eſt, huius quoque prouinciæ quæ ab eadem Miſna ſiue Miſnenſis appellatur, ſitum deſcribere operæprecium duxi. Miſna itaque quæ regio eſt Germaniæ, ad Albim flumen poſita eſt. Ab ortu Solis haud longè abſunt Vindali, id eſt Sclaui: à meridie Bohemi: à ſeptentrione Saxones: ab occaſu Libonotria eſt, cuius caput Lips habetur, cui fines Sala & Muldauus amnes præſcribunt. Vltra Salam Doringi ſedes habent. In ea multæ ſunt opulentiſſimæ ciuitates, munitiſſimaque caſtella. Quam olim Calucones, Danduti, Ptolemæo teſte, inhabitarunt. Libonotriam verò Herthani, Eudoſi, Varini atque Suardones tenuerunt, qui poſtea in vniuerſum Sorabi vel (vt Eraſmus Stella ſcribit) Serabi dicti fuerunt. Regio adeò in omni frugum genere fœcunda, vt cunctis ferè circumiacentibus prouinciis ad abundantiam ſufficiat. Patet hoc per aurigas complures qui vſque hodie nil penè negotiantur, quàm quòd frumenta hic empta exteris inferant terris, ſeque alióſve eiuſmodi paſcant commercio. Quin etiam ipſi Bohemi, cùm ſuperiore anno apud eos frigore ſata deperiſſent, multis vecturis ex Miſna in ſuam duxere prouinciam. Quod quidem fuit penè mirum, quia rarum, cùm ipſi regionem habeant frugiferam, & cunctis rebus, ſalem præter, fertilem. Curiones autem, & Cammanni, ac Prætoriani, & ſimiles prouinciales ſuperiores, hebdomadatim penè veniunt, & frumenta deferunt, & id in autumno maximè: nihil autem præterquam aſſeres, & apta ædificiis lignamina introferentes. Porrò Doringia partim Heſſos partim Oſtrofrancos (qui & inconcinnè Francones appellantur) paſcit & enutrit. Hi tamen, vt frequenter cum bigis venientes vina adferunt optima, & non habentes pretium plerumque argenti delectabili nobiliquе concambio frumenta aſſumunt pro vino, & lætantes redeunt ad propria. Veruntamen ob nimiam plerumque annis ſterilioribus frumentorum deuectionem, pauperioribus etiam noſtratibus oboritur grauamen, dum videlicet frumenta minorantur, & precium creſcit.

Anno Domini M C C C C X X X V I, Fridericus Auſtriæ archidux, qui expoſt factus eſt imperator eius nominis tertius, ad terram ſanctam trans mare profectus eſt.

Anno Domini M C C C C X X X V I I, Ludewicus, dux Baioariæ, & comes palatinus filius Ruperti imperatoris, obiit, auus epiſcopi noſtri Philippi, noſtra nunc qui tempeſtate Nuemburgenſi præſidet eccleſiæ. Reliquit autem ipſe Ludwicus tres filios, Luduicum videlicet, & Fridericum, duces ſeculares, & Rupertum epiſcopum Colonienſem. Luduici vxor fuit filia ducis Subaudiæ, qui & Felix pro tunc quintus, & obiit ſine hærede. Poſt cuius obitum Fridericus ſolus principabatur potenter. Complura bella peregit. Imperatori ſemper rebellis fuit. Adeò bellicoſus, quòd quodam prælio tres principes, marchionem videlicet Badenſem, & comitem Wirtenbergenſem ac epiſcopum Metenſem ſimul & ſemel ceperit victos & ſubactos: quorum vexilla vſque hodie ſupra tumbam eius Heydelbergæ in eccleſia Sancti ſpiritus ſuſpenſa cernuntur. Hoc tamen bellum longè pòſt contigit, anno ſcilicet Domini M C C C C L X I I, vt etiam infrà ſuccinctè tangetur, & obiter. Porrò Rupertus archiepiſcopus Colonienſis & elector imperij tumultuarius extitit, & maximi exin cauſa belli, de quo latius infrà, anno Domini M C C C C L X X V.

Anno Domini M C C C C X X X V I I I, Concilium Baſilienſe cœpiſſe multi ſcribunt. Attamen ego (vt ſuprà memoraui & ſcripſi) illud cœpiſſe anno Domini M C C C C X X X I, in actis ejuſdem concilij impreſſis legi. Hoc nihilominus anno in flore fuit, & cum gloria diuulgatum per orbem. Quo etiam anno Eugenius papa citatus, cùm comparêre diſſimularet, imo concilium floccipenderet, & id ipſum (præfatum vt in præcedentibus eſt) reuocando deſtruere ſatageret, nec expectatus per annum reſipiſceret, ſequenti anno depoſitus fuit. Vnde grandis altercatio ſcribentium de hac materia pro & contra exorta tunc fuit. Nec poterant concordari vſque

hodie:

hodie: pleriſque cum concilio Conſtantienſi, & hoc præſenti, ac cum Gerſone, & aliis magnis doctoribus, dicentibus concilium eſſe ſupra papam: aliis econtra aſſerentibus non, ſed papam eſſe ſupra concilium. Deus dignetur ſua gratia inſpirare quod verius eſt, pro pace & conſeruatione eccleſiæ ſuæ ſanctæ, Amen.

Anno Domini MCCCCXXXVIII, eodem videlicet de quo ſuprà, Albertus dux Auſtriæ, gener Sigiſmundi, communi voto principum imperator Romanorum factus eſt, vir armorum gloria inſigniſſimus. Præter cætera præclara facinora Huſſitas, ferociſſimos Romanæ eccleſiæ hoſtes, horrendo ſuperauit bello, & vehementer attriuit; & funditus, ſi longiore vita functus fuiſſet, è viuis ſuſtuliſſet. Ipſe equidem, proh dolor, ſicut celeriter creuit, ita & citò defecit. Non equidem plenè biennio imperium tenuit; clamante populo, quòd tanto principe dignus non fuerit mundus. Maxima etiam propoſuerat contra Thurcas, ſed morte præuentus immatura perficere non valuit.

Eodem anno, Guntherus archipræſul Parthenopolitanus diem clauſit extremum: cui Fridericus ex comitibus de Bichling, vir doctus & magnæ vitæ, ſucceſſit.

Anno Domini MCCCCXXXIX, Eugenius papa in concilio Baſilienſi deponitur. Manſit tamen papa indubitatus vſque in finem vitæ ſuæ, maiorem & potiorem ſequelam habens. De quo, & Felice qui contra eum hoc anno electus fuit, vide ſuprà latius, anno Domini MCCCXXXI.

Eodem anno, Chriſtophorus Baioariæ dux factus eſt rex Daciæ, Norwegiæ & Sueciæ. Quo etiam anno peſtis magna graſſabatur per Alemanniam.

Eodem anno, indictione ſecunda, XXXVI die menſis Aprilis quæ fuit Dominica Iubilate, celebratum eſt decimum capitulum prouinciale Moguntinenſis & Babenbergenſis diœceſium, in monaſterio ſancti Ægidij Nurenbergæ, ordinis ſancti Benedicti: in quo præſederunt reuerendi patres, domini abbates: Hartungus Erphordenſis, Georgius ſancti Ægidij ibidem, Nicolaus ſancti Blaſij, & Heinricus Amerbacenſis.

In quo capitulo fuit præſentata & acceptata bulla Baſilienſis concilij ſuper reformatione ordinis noſtri prædicti per prouinciam Moguntinam ac diœceſin Babenbergenſem: ad cuius expeditionem duodecim prælati in eodem concilio de ordine & prouincia prædictis fuerant deputati &c.

Prædictum denique concilium Baſilienſe, anno eodem ſcilicet Domini MCCCCXXXIX, dedit ordini noſtro bullas cum facultate abſoluendi ab omnibus cenſuris & pœnis, quo ad eos qui ſe regulari obſeruantiæ ſubmittunt animo & intentione huiuſmodi obſeruantiam continuandi. Et eſt priuilegium ampliſſimum quo ad irregularitatem, infamiam, & alias pœnas ac cenſuras, & durat vſque ad alterius generalis concilij vel ſedis apoſtolicæ reuocationem expreſſam.

Anno Domini MCCCCXL, Fridericus archidux Auſtriæ concordi electorum conſenſu Francofordiæ cis Mogum Romanorum rex effectus eſt, dictuſque Fridericus tertius, de quo in ſequentibus locis congruis dicetur opportunius.

Eodem anno Ioannes de Dune, epiſcopus Herbipolenſis, obiit: cui Sigiſmundus ex ducibus Saxonię, Friderici videlicet & Wilhelmi ſuprà memoratorum ducum frater, ſucceſſit: pręfuitque annis ferme tribus. Reſignauit equidem anno Domini curam præſularem MCCCCXLIII, de quo infrà.

Anno Domini MCCCCXLIII, Sigiſmundus præfatus epiſcopus Herbipolenſis vt patuit, reſignauit, cui Godfridus eius nominis quartus, ex baronibus de Lymburg, ſucceſſit, præfuitque annis duodecim. Quo etiam anno frigore & niue vina perierunt.

Anno Domini MCCCCXLV, inter Fridericum ducem Saxoniæ, & imperij electorem, & fratrem eius Guilhelmum æquè ducem Saxoniæ ac Doringiæ Landtgrauium, grauiſſima exorta diſcordia eſt. Qua concitati, alterutrum terras ſuas hoſtiliter & miſerabiliter ferro, & igne deſolauerunt. Et durauit hæc diſcordia cum exterminio prouinciarum & bonorum vtrorumque per quinque annos. Guilhelmus tamen auxilio Bohemorum maiora Friderico in Miſna intulit damna, quàm Fridericus

illi in Doringia. Qui tanquam dux & pius princeps Doringiam cum exercitu ingreſſus, ſeipſum vincens eam intuitu pauperum penè intactam reliquit. Propter eiuſmodi denique guerras plures expoſt memorati duces habuerunt diętas, in Hallis videlicet, in Nurenberga, & in Mulhuſen: ſed bonum pacis & concordiæ quod quærebatur, Apollinaris vulgò Appel de Vitzthum dictus ſemper impediuit, proditor &c. de quo infrà.

Anno Domini MCCCCXLVII, Eugenius papa defunctus eſt, cui Nicolaus quintus ſucceſſit, & præfuit laudabiliter & ſanctè annis v. Cui etiam Felix quintus antipontifex ſponte ceſſit, gratus & acceptus cunctis prælatis & principibus. Fridericum patrem Maximiliani coronauit, & Bernardinum Minoritanum in diuos retulit. Viros doctos fouit & dilexit. Bibliothecam librorum locupletiſſimam habuit, & ipſe theologus præualidus. Fuit ſenſu diues, & aptus ad ſingula. Ideo paulatim obedientiam obtinuit, mirantibus cunctis, cùm conditionis humilioris extiterit. Anno ſuo quarto iubilæum Romæ celebrauit: de quo, & cæteris eius geſtis, & infrà ſuis annis dicetur amplius.

Anno Domini MCCCCXLVII, Miſna ciuitas pręter paucas domos & caſtrum tota exuſta eſt crudeliter, in die ſanctorum Ioannis & Pauli martyrum, ſub diſcordia principum. Quare & proditoriè ſuccenſa præſumitur.

Anno Domini MCCCCXLVIII, Henricus Reck abbas noſtri monaſterij præſtantiſſimus campanam noſtram illam maiorem & ſonoram fundi fecit in die commemorationis beati Benedicti abbatis, vt in ipſius campanæ legitur circumferentia.

Anno Domini MCCCCXLIX, Albertus marchio Brandeburgenſis contra Nurenbergenſes bella mouere cœpit, vrbem eorum valida obſidione cingens, & per gyrum agros villaſque depopulans. Parum tamen profecit. Vrbi etenim & incolis nocere minimè valuit. Quin imò ab eiſdem fortiter & ſe & vrbem propugnantibus magna vice verſa damna & inſultus pertulit. Quamobrem licet tardius & victor & victus obſidionem ignominioſè ſoluere coactus eſt. Habuerunt equidem inuicem complura etiam extra vrbem certamina, quibus iam Albertus, modò Nurenbergenſes ſuperiores erant, quanquam ipſe crebrius triumpharit. Vltimo tamen cõgreſſu penitus ſuperatus fuit. Erat nihilo ſecius Albertus ille vir præliator, & quidem fortiſſimus, qui & multa & præclara diuerſis in prouinciis etiam contra Huſſitas ſub Alberto Cæſare opera bellica peregit magnificè: cuius etiam nomen, cultum, magnumque ex eo tempore per orbem eſſe cœpit. Habuit plures liberos, quos inter Ioannes & Fridericus præſtantiores effulſere. Ioannes duxit vxorem Margaretam, filiam Guilhelmi Landtgrauij Doringiæ, quæ peperit ei Ioachim, qui nunc in marchia Brandeburgenſi principatur, & Albertum Moguntinenſis & Magdeburgenſis ſanctarum eccleſiarum archiantiſtitem, nec non Halberſtatenſis eccleſiæ adminiſtratorem mirificum. Mirum equidem eſt, & penè ſtupendum, inauditumque, quòd vnus homo, vnicus paſtor & præſul, tot & tantis præſit epiſcopatibus. Sed & de hoc in ſequentibus, quæ nunc miſſa faciam breuitatis intuitu. Porrò Fridericus, frater Ioannis, vir ſtrenuus, primò Annam habuit vxorem. Qua defuncta duxit Sophiam, filiam Caſimiri regis Poloniæ, natam ex Elizabeth ſorore Ladiſlai, regis Bohemi, adoleſcentis nobiliſſimi. Quæ peperit ei complures & filios & filias; Caſimirum videlicet, Georgium, marchiones Brandenburgenſes ſeculares, Fridericum quoque præpoſitum Herbipolenſem, & alios quorum mihi vocabula ſunt incognita. Et prænarrati quidem ſequentibus principati ſunt temporibus. Nam hoc æuo marchiones adhuc ſeniores rexerunt, Albertus videlicet ille ſuprà memoratus, armipotentiſſimus Nurenbergenſium æmulus, & frater eius Fridericus, marchiam inferiorem id eſt Brandenburg poſſidens, habens conthoralem Catharinam ſororem Guilhelmi & Friderici ducum Saxoniæ, nunc pariter diſſidentium, quæ peperit ei duos filios, Eraſmum & Ioannem, qui ambo ſine hærede defuncti ſunt. Fuit inſuper & alius Fridericus frater Alberti, qui in antiqua marchia dominabatur. Cuius vxor Agnes filia ducis Pomeraniæ nomine Magd. Et iſte Fridericus cognominatus eſt Pinguis, & obiit ſine hærede maſculo. Sicque marchia vetus quam poſſederat, deuenit ad

ad fratrem ſuum Fridericum ſeniorem. Quo tandem poſt plures annos defuncto, vtraque marchia ad Albertum fratrem eorundem bellicoſum illum deuoluta eſt, vt infrà patebit.

Viri illuſtres qui claruerunt per id tempus.

Paulus Vergerius, & Græcè & Latinè eruditiſſimus.

Maphæus Vegeus, orator & poeta non vulgaris.

Leonardus Iuſtinianus, vir magni ingenij, & græcè doctus.

Nicolaus Eboycus.

Ioannes Tortellius, vtriusque linguæ Græcæ & Latinæ peritiſſimus, Nicolao pontifici ſummo gratiſſimus.

Laurentius Vallenſis, & (vt aiunt) canonicus, & ipſe Græcè Latineque eloquentiſſimus, & Latinæ linguæ exactiſſimus cenſor & corrector. Vnde & tale promeruit epitaphium:

Nunc poſtquam manes defunctus Valla petiuit,
Pluto non audet verba Latina loqui:
Iuppiter hunc cœli dignatus parte fuiſſet,
Cenſorem linguæ ſed timet eſſe ſuæ.

Gregorius Tiphernas rhetor, vtriuſque linguæ eruditus.

Georgius Trapezuntinus, & ipſe Nicolao papæ familiaris.

Ambroſius Camaldulenſis, generalis abbas, Græcè & Latinè peritiſſimus, & ſummus theologus.

Nicolaus Siculus, archiepiſcopus Panormitanus, ordinis ſancti patris noſtri Benedicti, omnium Iuriſtarum ſui temporis facilè princeps, cuius ſcripta apud Iuriſconſultos auctoritatis ſunt maximæ.

Ioannes de Turre cremata, cardinalis, ordinis prædic.

Ioannes Nider, theologus celeberrimus, eiuſdem ordinis.

Antoninus archipræſul Florentinus eiuſdem ordinis.

Ioannes Capiſtranus, prædicator verbi Dei excellentiſſimus & feruentiſſimus, beati Bernardini diſcipulus. Mira egit contra Thurcos in paſſagio. Fuit ordinis Minorum.

Nicolaus Dorbellus, diſputator acerrimus, ordinis eiuſdem.

Ioannes Herph, theoſophus integerrimus, ordinis eiuſdem.

Anno Domini MCCCCL, Guilhelmus dux Saxoniæ, & Landtgrauius Doringiæ iunctis ſibi Bohemis hoſtiliter Miſnam prouinciam ferro & incendio vaſtauit. Bohemis tunc crudelius graſſantibus, & oppidorum expugnatione ſæuientibus. Tunc etenim Mitweide, Dobeln, Lombitz, Geraha, Aldenburg, oppida expugnata & capta diripuerunt, & plerumque igne iniecto incenderunt. Dominum N. & baronem de Geraha captum in Bohemiam duxerunt, vbi etiam poſt aliquot annos in captiuitate obiit. Maluit quippe optimus vir exul & captus mori, quàm cum pauperum ſuorum grauamine & iactura pecunia redimi magna. Fridericus itaque dux Saxoniæ & marchio Miſnenſis, percipiens ſuarum vaſtationem terrarum, hoſtili & ipſe exercitu Doringiam ingreſſus, non minora Guilhelmo intulit damna; licet antea (vt ſuprà dictum) clementius intuitu pauperum pius princeps egerit. Et ita vſque nunc illud antiquum Flacci poëtæ verificatur dictum: *Quicquid delirant reges plectuntur Achiui.*

Anno Domini MCCCCLI, principes noſtri, Fridericus videlicet & Guilhelmus fratres, poſt diutinam & pernicioſam diſcordiam tandem hoc anno in pacem & concordiam mutuam redierunt. Moxque Apollonius vicedominus vulgò dictus Appel de Vitzthum, vir alioqui potens & ſagax, qui inter fratres duces memoratos zizaniam ſeminarat, & ſimultates nutrierat, omnibus ſuis bonis, & caſtris, & prædiis, & priuatus eſt, & irreuocabiliter proſcriptus, & fugatus à principum noſtrorum prouinciis.

Anno Domini MCCCCLII, Fridericus Cæſar eius nominis tertius, Ro-

mæ per Nicolaum pontificem ſummum vnà cum ſua conthorali Leonora, regis Portugaliæ ſiue Luſitaniæ filia, (quam eodem anno duxerat) diademate coronatur. Quem quidem noſtri plurimum variis de naturæ dotibus commendãt hiſtorici. Sed Antoninus archipræſul Florentinorum qui dictæ coronationi interfuit, aliter de eo & ſentit, & ſcribit in hæc verba: Nihil, inquiens, imperialis maieſtatis viſum eſt in eo, nec libertas, nec liberalitas, nec ſapientia; cùm quaſi ſemper per alium loquebatur, ſed multa cupiditas, cùm munera honeſtè quæreret, & libenter acciperet. Demum reuerſus eſt in domum ſuam cum modica opinione virtutis ſuæ. Hæc ille præſul doctrina & conuerſatione inſigniſſimus, quem mentitum fuiſſe non facilè crediderim. Quem quidem citaui aduerſus noſtrates qui hunc Cæſarem Fridericum adhuc in humanis degentem ſupra modum beatificauerunt, & veluti omnigena virtute ſuffultum ad aſtra vſque encomiis (ne dicam adulatoriis ſuis næniis) tulerunt. Fuit (inquiunt) vir bonus & pacificus. Et id ego prorſus & noui, & affirmo. Ad quid autem hæc ſua pax Chriſtianis in vltimis Romani imperij finibus, immo & viſceribus ab immaniſſimis Turcis expugnatis, & innumeris penè in diram captiuitatem abductis, profuit? Sibi quidem & Alamannis hæc ſua tranquillitas vtcunque profuit, infinitis autem aliis (vt fatus ſum) ineffabiliter pernicioſa & turbulentiſſima extitit; cùm & Conſtantinopolis & tota Græcia ſub eius imperio deperdita fuerit. Habuit quidem eam ob rem plures conuocationes ſiue diætas regni & principum, nullam autem vnquam expeditionem bellicam in Thurcos produxit, vt & infrà ſuis locis amplius patebit.

Anno Domini MCCCCLIII, Machometes imperator Thurcorum, anno imperij ſui tertio (Amarathus quippe pater ſuus obiit anno MCCCCL) Conſtantinopolim, Orientis imperij ſedem, terra mariq́ue plus quàm cum CCC millibus hominum, LXVI diebus continuè obſeſſam & oppugnatam, tandem vi & armis cepit: imperatore ipſo Græcorum Conſtantino Palæologo ex matre Helena genito, nec non patriarcha eorum cum omnibus Chriſtianis maſculis ad inſtar pecudum trucidatis, mulieribus abductis, raptisq́ue virginibus. Et hoc quidem vigeſimo octauo die Martij miſerabiliſſimum factum eſt excidium, & (vt fertur) proditione cuiuſdam Iannenſis, qui iuxta promiſſum per Thurcum conſtitutus rex per triduum, quarto die eiuſdem iuſſu decollatus fuit. Et fit planctus in tota Chriſtianitate, & timor grandis: periit ſiquidem penè totaliter ipſa fides Chriſti in Græcia, fidelibus paſſim peremptis, paſſim captis, omnibus autem prorſus profligatis. Porrò calamitatem prædictam & expugnationem Græci paſſi referuntur Dei vltione ob peccata eorum, præſertim perfidiæ & inobedientiæ. Nuper enim ſub Eugenio papa in concilio Florentino Romanæ eccleſiæ reconciliati & vniti, paulo pòſt recidiuantes denuò ab obedientia prædictæ ſanctæ Romanæ eccleſiæ receſſerunt, ac priſtinis ſe erroribus, vtpote de proceſſione Spiritus ſancti, deq́ue in fermento conſecratione, & ſimilibus, impiauerunt: propter quæ etiam iram Dei incurrerunt. Quam nihilominus & nos formidare valde debemus, qui non minoribus, immo grauioribus, vtpote Simoniæ, auaritiæ, ambitionis, ac libidinis, turpiſſimis irretimur ſceleribus. Quæ niſi pœnitudine & vitæ emendatione expiare curauerimus, ſimile exitium per Dei indignationem & Thurcorum infeſtationem nobis imminere non dubitemus. Qui enim illis non pepercit, nec nobis parcet. Iam enim ſecuris ad radicem arboris poſita eſt, iam continuis armis & claſſibus Thurcus fidelium littora pulſat. Et noſtra res agitur, paries quum proximus ardet. Nihil ſiquidem aliud cogitat & comminatur, nihil adeò cupit, quam quemadmodum Romanam eccleſiam cum ſuo imperio ac tota Europa ſuæ poſſit ſubiicere poteſtati. Satagamus ergo mores noſtros corrigere, vitamq́ue emendare, vt & Deus in cuius manu omnia ſunt iura regnorum, & gratia & ineffabili ſua potentia nos a Turcorum furoribus & conſeruare & defenſare dignetur, ad laudem & gloriam nominis ſui, Amen.

Anno Domini MCCCCLIIII, Ioannes Capiſtranus vir ſanctæ vitæ, & magnæ doctrinæ, prædicauit feruentiſſimè per Germaniã, & Liptzs prædicando aleas omnes poſt quendam ſermonem comburi fecit.

Circa

Circa id tempus ars imprimendi libros primùm in Germania exorta eſt Moguntiæ per Petrum Gutembergum, equeſtris ordinis virum, qui ſolertiſſimo ingenio nouam ſcribendi artem, ſimul & nouum attramenti genus quo impreſſores tantùm vtuntur, excogitauit. Magnum certè ac verè diuinum munus. Tantum enim vno die ab vno homine literarum imprimitur, vel (vt Latinius loquar) formis excuditur, quantum toto anno à pluribus ſcribi non potuiſſet. Quod vno verſu Campanus ille diſertiſſimus Aprutinus pontifex elegantiſſimè expreſſit:

Imprimit ille die, quantum non ſcribitur anno.

Prædictis quadrat illud Germani poëtę. Ita enim per quandam excellentiam Doctorem Sebaſt. Brant appellare ſoleo.

Nuper ab ingenio Rhenanæ gentis & arte
Librorum emerſit copia larga nimis.
Et qui diuitibus vix regi obuenerat olim
Nunc liber in tenui cernitur eſſe caſa:
Gratia Diis primùm, mox impreſſoribus æqua
Gratia, quorum opera hæc prima reperta via eſt.
Quæ doctos latuit Græcos, Italosq́; peritos
Ars noua, Germano venit ab ingenio.

Anno Domini M C C C C L V, Nicolaus pontifex ſummus Romæ debitum naturæ ſoluit, anno pontificatus ſui octauo: cui eodem anno ſucceſſit omnium conſenſu cardinalium Calixtus tertius, homo decrepitus, habens L X X X V I penè annos, adhuc tamen viribus vegetus dum eligeretur: licet paulo pòſt deficere cœperit. Fuit autem vir magnæ prudentiæ, iuſtitiæ & æquitatis, bonæ vitæ, & laudabilis famæ, inſignisque canoniſta.

Eodem anno, Godfridus epiſcopus Herbipolenſis obiit: cui Ioannes de Grumpach, eius nominis tertius, ſuffectus in pontificatu eccleſiæ Wirciburgenſi præfuit annis vndecim.

Eodem anno principes adoleſcentiores, Erneſtus videlicet & Albertus fratres, filij Friderici ſuprà memorati ducis Saxoniæ, ex caſtro Aldenburgenſi per Conradum Kauffaudaciſſimum equitem ſubtracti fuerunt nocte, & abducti. Sed ab inſequentibus, dum in Hercynia ſylua apud quendam carbonarium pueros laſſos & famelicos reficeret, deprehenſus, cum ipſa nobiliſſima præda cum ingenti Friderici ducis & prouincialium lætitia reductus eſt, & capitali ſententia plexus. Erneſtus patri expoſt ſucceſſit in ducatu & electoratu, duxitq́; vxorem Elizabeth, filiam Alberti ducis Bauariæ, de quo etiam infrà ſub anno defunctionis eius dicetur amplius. Porrò Albertus factus eſt ſtrenuiſſimus atque bellicoſiſſimus. Quare & Teutonicus dictus eſt Achilles. Multis ſiquidem bellis interfuit: multa prælia fortiſſimè geſſit. In Sicambria enim, id eſt Gelria caſtra poſuit, Batauos, id eſt Holandinos, acie fudit, Eburones, id eſt Probantinos, in ditionem accepit, vbi à Mechlinis inſtar numinis veneratus eſt, licet à Pruxellenſibus, quòd eos in vniuerſum omnes genibus ſerpentes, & claues ciuitatis obuiam ferentes, vix ægrè in gratiam receperit, magis timeretur quàm amaretur. Morinos, id eſt Flandros, ex quibus ingentes prædas tulit, Maximiliano ſubegit. Nullus eſt præterea in Germania angulus, quem non calcarit. Armatus duxit exercitus innumerabiles, proſtrauit ferociſſimos hoſtes, Friſones maximis cladibus affecit, & totam eorundem prouinciam præter Gruningen (vt infrà dicetur) iugo parêre fecit. In congreſſionibus denique pugnam prior ipſe ſemper iniit. In expugnatione oppidorum ſæpe murum primus adſcendit. Ad ſingulare certamen crebris vicibus inuitatus, nunquam detrectauit, neque vnquam non proſtrauit hoſtem. Et cùm eſſet non minus religione imbutus, quàm armis, quotidie Deum orabat, vt ſibi contingeret pro Chriſti fide aduerſus Thurcos mortem oppetere. Quibus ex rebus non iniuria alter Carolus Magnus, & Teutonicus Hector, Germanicusque Rolandus appellatus. Aſt hæc hactenus amore principum noſtrorum dicta ſufficiant.

Anno Domini M C C C C L V I, Thurcorum circiter centum millia interfecti ſunt prope Taurinum oppidum, quod noſtra ætas Albam vocat, ad confluentes Danubij Sauique ſitum. Et id factum eſt à Chriſtianis cruce ſignatis; Ioanne Capiſtrano

pugnantibus Chriſticolis imaginem crucifixi oſtendente,& clamante. O Deus;O Ieſu,vbi ſunt miſericordiæ tuæ antiquæ, veni in adiutorium genti tuæ. Bellum ipſum geſtum eſt, in die ſancti Sixti papæ & martyris. Propterea eodem die Calixtus papa ob Dei laudem & rei memoriam feſtum Transfigurationis inſtituit.

Anno Domini MCCCCLVII, Ladiſlaus Bohemiæ & Vngariæ rex, filius Alberti imperatoris, nobilis & pulcherrimus ac potentiſſimus adoleſcens, in ipſo ætatis ſuæ flore, cùm iam ſibi ſponſa filia regis Franciæ ſplendidiſſimo apparatu adduceretur, Pragæ venenatus miſerabiliter interiit, optimus & Chriſtianiſſimus rex. Hinc exclamat Æneas Syluius in hiſtoria Bohemorum cum ſtupore. O inanem gloram! Quid dignitates, opes, potentiam tantopere flagitamus? Ladiſlaus nobiliſſimus adoleſcens, duo de viginti natus annos, in ipſo ætatis flore tot regnis & gentibus imperans, intra XXXIII horas poſtquam ægrotare cœpit, extinctus eſt, & ſepultus VIII calendas Decembris, iuxta proauum ſuum Carolum quartum in æde ſancti Viti Pragæ. Hæc ille.

Eodem anno groſſi monetarij primò gladiati ſunt & percuſſi, & in primis XXVIII fecerunt florenum.

Eodem anno Matthias Huniades filius, Ladiſlao veneno ſubtracto, in Pannoniarum & Bohemię regē ſublimatus, qui miranda pòſt prælia contra Thurcos peregit.

Anno Domini MCCCCLVIII, Calixtus pontifex Romanus, magnifici cordis & ſpiritus, ſenex Romæ 8 idus Auguſti obiit: cui eodem anno Pius eius nominis ſecundus, Æneas cognomento Picolhomineus antea vocatus, natione Italus, Senis oriundus, patrum omnium conſenſu tertio decimo calendas Septembris pontifex creatus ſucceſſit; philoſophus, orator, poeta, nec non theologus præſtantiſſimus, cultor iuſtitiæ & religionis, admirabilis eloquio, Friderico imperatori chariſſimus, cui etiam ante papatum per complures annos archicancellarius & ab epiſtolis fuit. Erat denique eccleſiaſticæ libertatis acerrimus tutator & auctor. In hoc tamen reprehenſibilis apparuit multis, & intolerabilis, quòd pro epiſcoporum confirmatione & palliorum collatione nimium exigens, eccleſias grauabat. Eam etenim ob rem, cùm archiepiſcopus Moguntinus ob bella præcedentia extenuatus, ſummam magnam quam exigebat dare non poſſet, neque iurare vellet, ipſum depoſuit, & alium qui dare poſſet, illi ſubrogauit. De quo in ſequentibus anno Domini MCCCCLXII dicetur amplius.

Eodem anno, Theodericus Schenck de Erpach, archiantiſtes Moguntinus, qui etiam Erffordiam intrans honorificè ſuſceptus fuerat, migrauit à ſeculo; cui immediatè Dietherus comes de Yſenberg ſucceſſit. Qui cùm grandi pecunia annatas ſoluere nequiret, per papam (vt prædictum eſt) fuit amotus, & loco eius Adolphum de Naſſaw archiepiſcopum fecit. Hinc ſecuta ſunt bella plurima, cuius etiam tempore capta eſt (vt infrà dicetur) nobilis ipſa & vetuſtiſſima Moguntia. Attamen poſt obitum Adolphi Dietherus rurſus in archiepiſcopum conſenſu totius & cleri & populi electus fuit. Et de hoc infrà.

Eodem anno Machometes Thurcorum imperator Corinthum expugnauit, atque in omni Peloponneſo tributa impoſuit, Demetrio & Thoma fratribus Palæologis diſcordantibus. Væ ergo principibus noſtris, ſi in aduentu Thurcorum bellico diſcordes reperti fuerint. Cōcordia equidem vnanimitatem facit, vnanimitas victoriam parit. Vnde pulchrè vereque Criſpus inquit: Concordia paruæ res creſcunt, diſcordia res maximæ dilabuntur.

Anno Domini MCCCCLIX, Erphordenſes iurauerunt Friderico, duci Saxoniæ, & marchioni Miſnenſi, in Gotya, ſemper bini & bini. Sed iuramentum citò fregerunt. Eodē anno, Fridericus Cęſar Viennæ in caſtro ſuo fuit obſidione ciuium concluſus, ſed paulo pòſt liberatur. Quo & anno factus eſt Vngariæ rex. Eodem Maximilianus anno natus eſt in Auſtria. Eodem quoque anno Mauhemetes Thurcorum imperator, expulſo Thoma Palæologo, & fratre ſecum deducto, Peloponneſum occupat. Eodem ibidem anno Trapezuntij rege capto & interempto Pontum obtinuit. Id tamen alij dicunt contigiſſe anno ſequenti MCCCCLX.

Anno Domini MCCCCLX, Luduicus dux Bauariæ, & Albertus marchio Brandeburgenſis, maxima inuicem geſſere prælia. Eodem anno Luduicus cepit Eyſtet &

Rot

Rot ciuitates, & paulo pòſt Neuſtat ſibi ſubiugauit. Quo etiam anno monaſterium Carmelitarum Auguſtæ totum crematum eſt.

De viris illuſtribus, qui hoc tempore claruerunt.

Nicolaus Cuſa Germanus, cardinalis ſancti Petri ad vincula, & Apoſtolicæ ſedis per Germaniam legatus, qui multa bona noſtro ordini fecit, & pro monaſteriorum* vehementer laborauit. Perſonaliter interfuit capitulo prouinciali Herbipolis ad ſanctum Stephanum, in quo & multa ſalubria conſtituit.

Franciſcus Philelphus, Græcè & Latinè peritiſſimus.

Marius Philelphus, prædicti Franciſci filius, & ipſe doctiſſimus. Inter alia rhythmos & cantilenas compoſuit.

Nicolaus Perotus, Sypontinus epiſcopus, egregius theologus, ac rhetor diſertiſſimus. Scripſit inter alia opus varium Cornucopiæ appellatum. Ac quædam è Græco tranſtulit &c.

Ioannes de Bruxellis, ordinis canonicorum regularium.

Thomas de Kempis, vir angelicæ doctrinæ, & eiuſdem ordinis.

Ioannes Lampsheim, qui arrham animæ edidit, eiuſdem ordinis.

Iacobus de Gruytrode, Prior domus Carthuſienſium prope Leodium, vir deuotus & eruditus, qui quinque illa vulgatiſſima pariter & clariſſima prælatorum videlicet, ſubditorum, ſacerdotum &c. quæ falsò Dionyſio Rickel aſcribuntur, compoſuit ſpecula, & complura alia.

Bartholomæus Prior in Ruremunda, eiuſdem ord. Carth.

Iacobus de Iuterbuck, cuius ſcripta religioſis ſunt accommodatiſſima, omni ſcripturarum doctrina referta, eiuſdem ordinis.

Iacobus de Paradiſo, doctor luculentiſſimus, eiuſdem ordinis.

Ioannes de Indagine, multa & pretioſa ſcripſit, eiuſdem ordinis.

Dionyſius theologus excellentiſſimus, qui propter multa & varia quæ eleganter & vtiliter edidit, alter Auguſtinus ſuo æuo eſt habitus. Ipſe tamen ſpeculorum ſuprà memoratorum non eſt author. Teſtis eſt Tritemius in de Scriptoribus eccleſiaſticis libro, ſub titulo prædicti Iacobi de Gruy. Claruit autem iſte Dionyſius in Carthuſia prope Erffort.

Ioannes de Viterbio, ordinis prædicatorum. Scripſit ſuper Apocalypſim, aſſerens inter alia, Antichriſtum futurum eſſe Thurcum, & non de tribu Dan, contra antiquorum doctorum ſententiam.

Henricus Herph, theologus inſignis, ordinis Minorum, qui & ſuprà poſitus fuit cum iſto Nicolao Dorbello.

Nicolaus Dorbellus, diſputator acerrimus, eiuſdem ordinis.

Michael de Mediolano, prædicator altiſonus, eiuſdem ordinis.

Herculanus de Peruſio, vir literatiſſimus, eiuſdem ordinis.

Bernhardinus de Buſti, doctor eruditiſſimus, eiuſdem ordinis.

Guido de monte regali, theoſophus & canoniſta clariſſimus, ordinis eremitarum diui Auguſtini.

Ambroſius Choriolanus, theologus diſertiſſimus, ordinis eiuſdem.

Antonius Rampagal, doctor imbutiſſimus, eiuſdem ordinis.

Goſuinus, theoſophiæ profeſſor excellens, qui inter alia præceptorium confecit aureum, ordinis Carmelitarum.

Ioannes de Arundine, theologus eximius, eiuſdem ordinis.

Ioannes Beetz, ſacræ paginæ doctor clarus, eiuſdem ordinis.

Ioannes Conſobrinus, vir & ipſe magnificè doctus, eiuſdem ordinis.

Ioannes Groſſi, diſputator acerrimus, eiuſdem ordinis.

Prædicti itaque viri præſtantiſſimi, & complures alij quos breuitatis intuitu prętermiſi, claruere circa hæc tempora, id eſt annum Domini MCCCCLX. Quo etiam anno, in nocte ſancti Andreæ, monaſterium memorati ordinis Carmelitarum in vrbe Auguſtenſi ex toto & funditus fuit conflagratum.

Anno Domini MCCCCLXII, Fridericus, dux Baioariæ & Palatinus Rheni,

tres principes magno prælio cepit, marchionem videlicet Badenſem, comitem Wirtenbergenſem, & epiſcopum Metenſem.

Eodem anno, Ludeuicus Bauariæ dux, qui traxit originem ex collaterali palatinorum linea ab Ludouico imperatore videlicet quarto, qui & ipſe ex ſtirpe illuſtriſſimi Ottonis de Vitelſpach deſcenderat, vir ſtrenuus in armis, vicit Albertum marchionem Brandeburgenſem, cum ciuitatibus imperij apud Gengen. Huius Luduici vxor fuerat Omelia, ſoror Erneſti & Alberti, ducum Saxoniæ. Quæ quidem ei peperit Georgium ducem Baioar. qui cognominatus fuit Diues, de quo infrà.

Eodem anno, capta eſt Moguntia illa vetus & imperialis ciuitas, & ſubiecta loci archiepiſcopo. Et id quidem bellum geſtum eſt in die ſanctorum apoſtolorum Simonis & Iudæ.

Anno Domini M C C C C L X I I I, Caſpar de Schonberg epiſcopus Miſnenſis obiit, cui Theodericus de Schonberg, eiuſdem videlicet ſtirpis & familiæ, vir nobilis, ſucceſſit: homo per omnia ſimplex, & rectus, ac Deum timens, qui etiam ſemper parua familia contentus optimè rexit.

Eodem anno, ſtudium vniuerſale Friburgæ in Briſaugia inſtitutum eſt, & ibidem vſque in præſens floret.

Eodem anno, Stephanus ſuperioris Myſiæ rex, blanditiis à Mauhumeto Thurcorum imperatore à caſtello euocatus occiditur, & vita & regno priuatur.

Eodem anno, Matthias noſtri cœnobij abbas X V I I calend. Nouembris obiit, cui Ioannes eius nominis ſecundus, natione Burnenſis, eodem ſucceſſit anno, de quo & in ſequentibus dicetur amplius.

Eodem anno, Petrus epiſcopus noſter appoſitus eſt ad patres, ſepultus in Czeitz, cum epitaphio eiuſmodi:

Tumba defunctos capit hæc epiſcopos omnes,
Vt patrum patres ingrediantur omnes
Æqualem ſorte, ſicut in vita quoque morte.
Hanc conſtruxit dominus de Hauguitz nomine Petrus,
Doctor, & antiſtes, Deo dante, diuq; ſuperſtes,
Vt ſucceſſorum fieret capax orationum,
Sub Chriſto duo C bis, M ſemel, his ſuperaddes
X L ſeptem. Sit Deo laus & gloria, Amen.

Sed & hoc epitaphium cenſuram expoſtulat acrem. Nam verſiculi eius ametri ſunt penitus & flaccidi, metrorum quidē ſpeciem præ ſe ferentes, legem autem eorundem non habentes. Quare demiror, q ecclesia hęc eo tempore eruditiorē non habuerit clericum, cui commiſſum dictandi fuiſſet negotium, cui clarius metrificandi arriſiſſet ingeniolum, qui etſi non Homericum, ſaltem artificiale & legitimum edidiſſet epitaphium. Et licet non ſit cuiuſuis hominis Corinthum petere, cùm nec omnia (vt quidam ait) poſſimus omnes; conſultius & prudentius egiſſet quiſquis ille fuerit, ſi ſoluta oratione ſcriptitaſſet: plus equidem eo modo & defunctos præſules, & eam ipſam in qua pauſant, matrem decorauiſſet eccleſiam. Addo, quòd minus intuentium offendiſſet ocellos, qui omnem publicitus affixum & deſcriptum exactius rimantur titulum. Quamobrem trutinandum ſummopere eſt, omni denique luſtrandum examine, quod cunctis legendum exponitur publicè, ne dum quis alterius geſtit extollere præconium, ſibi ipſi inexpiabilem pariat ignominam. Iſte eſt denique Petrus ille epiſcopus, qui in diebus pontificatus ſui formidine quidem hoſtium, præcipuè Bohemorum monaſterium monacharum noſtri ordinis, quod ſitum erat extra ciuitatem in editiore loco, in oppoſito caſtri & eccleſiæ maioris, deſtruxit penitus, & in vrbem tranſtulit, ſanctíque iuxta Michaelis archangeli eccleſiam collocauit, in quo loco præſens aduſque tempuſculum militant, famulanturque altiſſimo. Porrò locus primus earundem prænarratus extra muros appellatur, prout ab initio, ad ſanctum Stephanum; in cuius & honore cœnobium ipſum fundatum fuerat per reuerendiſſimum & Deo dignum Vdonem, primum huius nominis Nuemburgenſis eccleſiæ, anteceſſorem ſuum, præſulem eximium, vt in præcedentibus quoque de eo teſtatus ſum copioſius. Itaque Petro epiſcopo ita (vt dictum eſt) defuncto, ſucceſſit ei communi & vnanimi omni-

mi omnium canonicorum conſenſu & voto parili Georgius de Hauguitz, primus in nomine Domini, vt ſequitur.

GEorgius eius nominis primus, & ipſe de nobili Hauguicenſium proſapia exortus, anno Dominicæ incarnationis ſuprà memorato MCCCCLXIII, viceſima nona die menſis Septembris, in pontificem eccleſiæ Nuemburgenſis electus eſt. Vir etiam ante electionem memorabilis & potens. Fuerat ſiquidem & Citzenſis & Nuenburgenſis eccleſiarum ſimul præpoſitus, & inſuper (vt fertur) & Herbipolenſis atque Merſeburgenſis canonicus magnus. Verùm ad tanti faſtigij honorem euectus parum ſuperuixit. Nam duodecim duntaxat ſedit dies, in ipſo præſulatus quodammodo extinctus limine. Sicque defunctus tumulatus eſt in Czeitz in anteceſſorum ſuorum ſarcophago. *Sic breuis atq; leuis in mundo eſt gloria queuis.* Succeſſit autem ei Theodericus de Burgsdorff anno eodem ſed menſe ſequenti, vt infrà nunc ſequitur latius.

THeodericus III de Burgsdorff cognominatus, an. Dom. quo ſuprà MCCCCLXIII, indictione Romanorum XI, menſe Octobri Nuenbergenſis eccleſiæ factus eſt præſul, anno autem ſequenti (vt infrà dicetur) coronatus. Hic & ſtudio & diſciplina Lipſenſis fuerat, eiuſdem gymnaſij iuris vtriuſque ordinarius, vir per omnia in ſecularibus literis imbutiſſimus, & diuinarum ſcripturarum cognitione nobiliter inſtructus, philoſophus & theologus, nec non canoniſta præſtantiſſimus, non modò præſentibus, ſed & poſteris vtilis & proficuus. Edidit ſiquidem inter cætera ingenij ſui monumenta repertorium in iura Saxonum vtiliſſimum. Quapropter mortuo Georgio in eius locum tanquam bene meritus ſuffectus eſt, in quo præfuit eleganter & inculpatè annis tribus. Obiit enim anno Domini MCCCCLXVI, de quo infrà.

De euentibus quibuſdam ſub regimine huius Theoderici exortis, ex Chronicis.

Anno itaque Domini MCCCCLXIIII, Theodericus epiſcopus noſter de quo ſcribimus, Dominica poſt Bartholomæi in Nuemburgenſis eccleſiæ antiſtitem eſt conſecratus, vel (vt vulgus loquitur) coronatus. Quo etiam anno paulo antè ipſe Theodericus epiſcopus Miſnenſis, & Ioannes Werder epiſcopus Merſeburgenſis infulati fuerunt. Eodem anno, primum capitulum annale, primum de obſeruantia noua Bursfeldenſium, celebratum eſt in monaſterio Bursfeldenſi, in quo principalis præſidens fuit dominus Ioannes abbas loci eiuſdem, abbates verò Heusburgenſis & Schonauienſis compræſidentes, diffinitores autem Guntherus Erphordenſis & Hermannus Bergenſis monaſteriorum abbates. Eodem anno, Pius papa Ancone 19 calend. Septembris è vita migrauit, Romam ſolenni funere delatus & ſepultus. Iſte eſt Pius ille papa, qui ordinem noſtrum plurimùm dilexit, nonnulla pro eius exaltatione & incremento priuilegia patribus conferens. Ipſe denique ad inſtantiam & preces chariſſimi quondam ſui contubernalis & collegę domini Eberhardi, archiſterij montis monachorum iuxta Babenbergam abbatis digniſſimi, patribus & fratribus ordinis diui Benedicti vnitis & vniendis de obſeruantia Bursfeldenſi dedit indulgentias ſtationum vrbis Romæ, ingens reuera donum, & collatiuum ſalutiferum valde; ita vt qui eaſdem mereri gliſcit indulgentias, quinquies Miſerere quinque ante altaria pro felici eccleſiæ ſtatu legere teneatur per ordinem. Si autem quinque altaria minimè aſſint, vnum ante altare legat, intentionem (vt dictum eſt) pacifico pro vniuerſalis eccleſiæ ſtatu dirigendo, quemadmodum deuoti Deumque timentes monachi diebus ſtationum per annum, & potiſſimùm per Quadrageſimam facere ſolent, aſſiduè redimentes tempus, ne dies pereant pœnitentiæ. Pio itaque papa ſic (vt dictum eſt) defuncto, eodem anno pridie calendas Septembris, Paulus ſecundus, patria Venetus, Petrus Barba antea vocatus, in Romanum creatus eſt pontificem, vir magnanimus & ſtatura procerus, Eugenij papę conſobrinus. Hic papale plumbum contra morem mutauit, aurum dilexit, quia Venetus fuit. Tota die præter neceſſarias conſiſtorij auditiones penſitare nummos, gemmaſque precioſas & vniones contrectare ſolebat. Abbreuiatores omnes quos Pius papa inſtituerat, præter paucos neceſſarios exautorauit. Celebrationem feſti Præſentationis glorioſæ virginis approbauit, ſicut & Pius fecerat.

Rigidus erat & iuſtitiæ tenax, reos tamen magis carcere quam morte puniuit. Philoſophiæ ſtudium tanquam ſacræ theologiæ pernicioſum vehementer deteſtabatur, imò (vt Platina de eo ſcribit) oderat & contemnebat, vt eius ſtudioſos vno nomine hæreticos appellaret. Et idcirco Romanos hortabatur, ne filios diutius in ſtudiis literarum verſari paterentur, ſatis eſſe dicens, ſi legere & ſcribere didiciſſent. Qui licet bibaciſſimus eſſet, attamen vina parua & diluta bibebat. Et cùm varia ciborum genera apponi mandaret, peiora tamen quæque ſemper guſtabat. Tandem quinto calend. Auguſti obiit inopinatè apoplexia tactus, anno Domini MCCCCLXXI, vt etiam infrà eodem anno dicetur amplius. Eodem anno, Fridericus archipræſul Magdeburgenſis, vir vitæ ſanctimonia præclarus, ſemper vſus ad carnẽ cilicio, in Chriſto defunctus eſt: cui Ioannes ex ducibus Bauariæ, vir & ipſe modeſtus, vita & literarum ſcientia inſignis, poſtulatus ab eccleſia Monaſterienſi, ſucceſſit; honorificentiſſimè ab omni & clero & populo ſuſceptus & introductus, qui etiam quoad vixit, commiſſum onus laudatè paciſiceque gubernauit. Eodem anno, Theodericus epiſcopus noſter obiit, cui Heinricus Stammer nobilis Saxo (vt ſequitur) ſucceſſit.

HEnricus Stammer eius nominis primus, ex ingenua Saxonum ſtirpe natus, in numero præſulum Nuemburgenſis eccleſię trigeſimus quintus, cœpit anno Domini MCCCCLXVI, præfuitque annis ferme quindecim, vir vaſti & magni animi, moribus & ſermone facetus & iocundus, more tamen gentis ſuæ bibaciſſimus, ſympoſia & ſpectacula plus æquo diligens. Fuit nihilo tamen minus & bonæ & timoratæ conſcientiæ, erga Deum eiuſque Sanctos deuotus. Quam etiam deuotionem ob Dei laudem noſtrum erga cœnobium oſtendit, abbati Thomæ centum liberaliter donans aureos. Quos idem abbas in vſum ilico conuertit fratrum, pro eiſdem cereuiſiam Nuemburgenſem annuatim ad collationem per Quadrageſimam fratribus miniſtrandam emens & inſtituens, ita vt poſt collationis finem fratres ad chorum proceſſionaliter euntes pſalmũ *De profundis* cum collecta *Pietate tua* &c. pro prænarrato epiſcopo & collatore Heinrico per idem tempus Quadrageſimæ deuotè legant, perſoluantque. Seruatur inſuper eidem antiſtiti pro meritis perpetuus apud nos anniuerſarius. Nam & plurimùm pro reformatione huius noſtri cœnobij cooperatus eſt, quæ quidem eius pontificatus anno primo (vt ſequitur) cœpta fuit.

Anno itaque Domini MCCCCLXVII, indictione Romanorũ decima quinta, monaſterium hoc noſtrum Boſaugienſe reformatum eſt per introductionem obſeruantiæ nouæ & rigidæ vnionis Burſfeldenſis, cuius primus abbas & reformator extitit ipſe venerabilis pater ſuprà memoratus Thomas, de Francofordia Marchitica oriundus, ex monaſterio diui Ioannis Baptiſtæ prope Magdeburg quod Berga dicitur aſſumptus, vir & zelo religionis & morum integritate conſpicuus, præſidens Dei opitulamine bene & commendabiliter noſtro cœnobio duo de viginti annis. In exordio autem regiminis ſui anteceſſor eius abbas Ioannes, natione Bornenſis, qui ante reformationem negligenter & prodigè præfuerat, & pleraque irrecuperabiliter alienauerat, depoſitus fuit, & ad regendam quandam magnam & famigeratam monaſterio noſtro incorporatam parochiam in Profin translatus, quam dum annis pauculis gubernaſſet, reuerſus ad cœnobium, tandem anno Domini MCCCCLXXIIII quieuit in pace, vt patebit & infrà.

Thomas itaque, primus noſter (vt præfatum eſt) in reformatione abbas, opus ſumma & induſtria & deuotione inceptum ſatagens perficere, ſtatum monaſterij tam in ſpiritualibus quàm temporalibus totis conatibus recuperare & rectificare ſtuduit, neglecta & diſperſa colligens, collapſa & ruinoſa reſtaurans, monaſterij denique redditus & cenſus qui ſupererant, accuratiſſimè ſcrutabatur, laborioſè eorundem regeſtum reparando & reintegrando, ſingula de aſſe in aſſem, & (vti dicitur) ad vnguem colligens & conſignans. Enimuero & decimam in diſtricto Genenſi, compluribus quæ & dimiſſa & neglecta fuerat annis, arduis renouauit & recuperauit laboribus. Ipſe quoque anno Domini MCCCCLXXI, indictione Romanorum quarta, Euriporum amœnitatem, fontalem videlicet per cannalia aquæductum, monaſterio noſtro (quemadmodum in præſentiarum cernitur) magnis ſumptibus primus inſtituit & retroduxit. Cuius quidem egregij & vtiliſſimi operis incentor & cooperator fuit

ipſe

ipſe venerandus ac celeberrimus pater, dominus Simon Buchenſis archiſterij dignisſimus abbas, vir doctrina & facundia clarus, præcipuus noſtri monaſterij fautor & promotor, & orationum ſiue bonorum operum particeps, confrater denique & ſocius. Suſcepit autem & ipſe optimus paſtor & abbas Thomas pro Dei & laude & honore, nec non nouellæ plantationis incremento clericos pleroſque notabiles, quorum primus fuerat quidam nomine Liborius, patria Sclauus, ſtudio Lipſenſis, acer ingenio, & promptulus eloquio, potiſſimùm in Dialecticis argutus & doctus. Suſcepit deinde inter alios quendam adoleſcentem ingenioſum, conſanguineum ſuum, vocabulo Georgium Vlrich, cognominatum ſic à parentela, qui vſque ad noſtram ætatem qua hæc ſcribo, annum videlicet Domini M D X X, plenus dierum ſub curua ſenecta ſed mente erecta Chriſto militat, vir magnæ religionis & ſingularis deuotionis, exercitiis internis & ſpiritualibus ab initio vſque nunc deditus, orationum ſupplicatoriarum egregius & orator & cognitor. Hic cùm ſit in diuinis ſtudiis admodum doctus, hiſtoriarum tamen cognitione ſingulariter fulget, antiquitatum amator præcipuus, per complures annos æditiuus ſacrorumque cuſtos extitit vigilantiſſimus. Fuit & aliquot annos fratrum veſtiarius exactiſſimus, & (vt quidam rentur) plerumq; plus æquo parcus. Nunc autem (vt dixi) curua ſenecta preſſus, & natura ſua debilior factus, ceu miles emeritus, exoccupatus rebus aliis, conſuetis ſuis exercitiis deuotiſque duntaxat intendit iugiter precaminibus.

Anno Domini MCCCCLXVIII, Leodium vrbs in Germania cathedralis & populoſiſſima, à Carolo duce Burgundiæ lamentabiliter expugnatur, diripitur, & incenditur, in die Simonis & Iudæ, vbi nec ordini, nec ætati, vel ſexui parſum eſt.

Eodem anno, primum capitulum prouinciale ordinis ſancti Benedicti in Saxonia celebratur in monaſterio diui Ioannis Baptiſtę Bergenſi extra Magdeburg, in quo principalis præſidens fuit venerabilis pater & dominus Hermannus, abbas ibidem, Herbordus verò Bremenſis, & Guntherus Nuemburgenſis monaſteriorum abbates compræſidentes.

Eodem anno, capitulum annale patrum de obſeruantia noſtra Burſfeldenſi celebratum eſt, dominica Vocem iocunditatis in Erphordia in monte ſancti Petri. In quo Thomas primus (vt dictum eſt) in reformatione huius noſtri monaſterij abbas aſſumptus fuit ad cœtum patrum cum ſibi commiſſis.

Eodem anno, Mauhemetes Thurcorum imperator Syrios Ægyptioſque magno ſuperauit prælio.

Anno Domini MCCCCLXIX, capitulum annale abbatum noſtrorum celebratum fuit, in monte ſancti Iacobi prope Moguntiam.

Eodem anno, obiit tertio idus Auguſti, venerandæ & præclaræ memoriæ Ioannes de indagine, ſecundus in reformatione abbas Burſfeldenſis, de cuius laude in carmine quodam in præconium quod præfati Burſfeldenſis archiſterij edideram, inter alia ita cecini:

Inter quos magnus fuit abbas ipſe ſecundus,
Ioannes Hagen ſeu de indagine dictus,
Qui decus ordinis eximios perfecit agones,
Plurima cænobia collapſa nouando per orbem
Viuere rite docens, Benedicti norma beati
Vt iubet angelica, ſacratus & ordo requirit.
Sic pater aſſiduo conatu tempore longo
Feſſus & attritus, tandem conſcendit ad æthra.

Eodem anno, in Aſia Haſſoncaſſon, vir bello clarus qui in Meſopotamia atque Armenia dominabatur, Perſas, Aſſyrios Medoſque contra ſe clàm venientes, nocte aggreſſus ingenti ſtrage vicit & fugauit. Moxque in Mauhemetem Thurcorum imperatorem copias duxit. Quo etiam anno ipſi Thurci Germaniam populabundi ingreſſi, multos mortales abduxerunt captiuos. Eodem anno pontifex cum Thurcis atque eccleſiæ hoſtibus fœdus iniit, & ſocietatem cum Venetis contraxit. Quo & anno Fridericus Cæſar Romam viſitauit.

Anno Domini MCCCCLXX, Mauhemetes Thurcorum imperator CCCC

Digitized by Google

nauium claſſe,inter quas triremium ducentæ erant & equitum centum millia, Eubœam adortus triceſima die poſt obſidionem cepit & ſubuertit.

Eodem anno, Veneti claſſem nauium LX inſtructam ad infeſtanda Thurcorum littora miſerunt, in qua triremes 60, onerariæ 20 fuerunt. Eodem quoque anno Marthias Vngariæ rex Bohemos maximo prælio afflixit, & vehementer humiliauit.

Eodem anno, Chriſtophorus dux Bauariæ in vrbe ſua Monacenſi captus fuit in balneo per fratrem ſuum Albertum, & per annum cum dimidio in cuſtodia tentus.

Eodem anno, capitulum annale patrum noſtrorum celebratum fuit Treueris ad ſanctum Matthiam dominica poſt Ægidij, in quo Theodericus nouus abbas Burſfeldenſis aſſumptus & approbatus fuit.

Anno Domini MCCCCLXXI, Paulus pontifex, v calend. Auguſti, ſecunda hora noctis cùm eo die lætus conſiſtorium habuiſſet, & iocundiſſimè cœnaſſet, apoplexia correptus vitam cum morte mutauit, anno pontificatus ſui ſexto, mẽſe decimo. In cuius locum poſt nouem dies à patribus eſt ſuffectus Sixtus quartus, antea vocatus Franciſcus, Saona oriundus, qui ordinis Minorum & ſacræ theologię profeſſor fuit inſignis, vt eius opera ab eo edita declarant. Scripſit ſiquidem librum de potentia Dei, librum de ſanguine Chriſti, librum de futuris contingentibus, & librum de conceptione beatę virginis, & alia. Fuit autem vir mitis, & continentiſſimæ vitæ, in pauperes & religioſos munificentiſſimus, quos omnes fouit, & priuilegiis ampliſſimis adiuuit. Creauit cardinales viginti, & dominum Bonauenturam in ſanctorum Confeſſorum numerum ſcripſit. De aliis ſuiſ geſtis dicetur & infrà.

Eodem anno, in Bohemia Rockezan, hæreticorum magiſter & patronus, obiit: quem paulo pòſt Bohemiæ occupator, & ipſe hæreticus, Georgius Pogebracius, ſecutus morbo & mentis & corporis periit. Eodem anno Ingolſtatenſis, alias Chryſopolitana vniuerſitas dicta, fundata eſt. Quo etiam anno Fridericus imperator in diæta regni & inclyto principum conuentu apud nouam ciuitatem multa vtilia pro Chriſti fide in Thurcum ſtatuit. Sed effectum non habuit. Eodem anno, orator B. legatusq́ue Venetorum recitauit coram Sixto ſummo pontifice, quòd Thurcus abſtuliſſet Chriſtianitati duo imperia, quatuor regna, 20 prouincias & 200 vrbes, populumq́ue abſque numero vtriuſque ſexus: hortabaturq́ue, vt ad reſiſtendum ſe diſponeret, ne peiora fidelibus contingerent.

Anno Domini MCCCCLXXII, die ſeptimo menſis Iunij, capitulum annale patrum noſtrorum celebratum fuit Erphordiæ in monte diui Petri apoſtoli, in quo Theodericus Burſfeldenſis pręſidens fuit principalis, Theodericus autem Heuſſeburgenſis, & Hermannus ſancti Iacobi prope Moguntiam, comprææſidentes. Eodem anno, Erphordia vrbs magna & metropolis Doringiæ grandia ex igne ſenſit damna, vt penè tertia pars domorum incendio periret.

Anno Domini MCCCCLXXIII, Haſſoncaſſon in Armeniæ finibus magno prælio cum Mauhemete Thurcorum imperatore cõflixit, in quo triginta millia Thurcorum cæſa feruntur. Eodem anno, dux Mediolanenſium fuit peremptus gladio in templo ibidem. Eodem anno, die quinto mẽnſis Septembris, celebratum fuit capitulum annale patrum noſtrorum in Hildes. in quo Theodericus abbas Burſfeld. fuit pręſidens principalis, Bergenſis & Mindenſis compręſidentes, Heusburgenſis & Northemenſis diffinitores. Quo & anno nix ingens fuit.

Anno Domini MCCCCLXXIIII, Carolus Burgundionum dux Nuſſiam, Colonienſis agri oppidum ad Rheni fluenta, obſedit. Sed cùm Fridericus imperator obſeſſis in auxilium veniſſet, inito fœdere dux diſceſſit in Belgas.

Eodem anno, Thurci exercitu centum millium hominum Illyrici littoris oppidum Scutarum obſident. Sed tandem defendentibus Venetis fatigati, ac morbo ex fluminis Aoo aura vexati, in montes cum ignominia diſceſſere.

Eodem anno, Chriſternus rex Daciæ, Sueciæ, & Noruegiæ, Gothorum dux, Holzatiæ, Stormatiæ, in Addenburg & Delmenhorſt comes, vir Chriſtianiſſimus, & multis virtutibus ornatus, deuotionis gratia Romam pergens, per totam Italiam prouinciatim & oppidatim honorificentiſſimè ſuſceptus fuit, pariter & Romæ ab ipſo ſummo pontifice reuerendiſſimè exceptus.

Eodem anno, capitulum prouinciale Saxoniæ, id eſt Magdeburg. & Bremenſis diœceſium, celebratum fuit Dominica Cantate, in Berga prope Magd. in quo præſidentes fuerunt Hermannus abbas ibidem, Herbordus Brem. & Thomas abbas noſter Boſaugienſis in reformatione primus. Iubilæus à Paulo prius per vniuerſum orbem Chriſtianum inſtitutus, à Sixto pontifice hoc eodem anno declaratur. Quo etiam anno Thurci per ſuperiorem Pannoniam Danubio tranſuecti, eandem prouinciam deprædati ſunt.

Anno Domini MCCCCLXXV, Georgius dux Baioariæ cognomento Diues duxit in vxorem Hedwigem filiam Caſimiri regis Poloniæ, in Lantzhut nuptiis celebratis magnificentiſſimè, ex qua tamen nullum maſculum ſuſcepit hæredem, ſed duas filias. Hinc poſt obitum eius maxima (vt infrà dicetur) emerſere bella. Eodem anno, Simon puer apud Tridentum die paraſceues martyrizatus per omnem Chriſti paſſionis modum, qui pòſt maximis claruit miraculis. Iudæi autem omnes ſceleris conſcij peſſima morte perempti fuere. Quo etiam anno Thurci inferiorem ingreſſi Myſiam dum populabundi graſſarentur, magna cæde proſtrati ab indigenis in fugam turpem acti ſunt.

Anno Domini MCCCCLXXVI, Matthias Vngarorum rex caſtellum Thurcorum ad ripam Saui fluminis ingenti expugnauit gloria. Quo etiam anno Ferdinandus rex Hiſpaniæ in agro Numantino Portugaliæ regem ſuperauit. Eodem anno Fridericus dux Baioariæ & palatinus Rheni, auus epiſcopi noſtri Philippi, vir bellicoſiſſimus, poſt multas victorias Heydelbergæ in pace quieuit, ſepultus ad Sanctum ſpiritum.

Eodem anno, Theodericus epiſcopus Miſnēſis obiit, cui ſucceſſit Ioannes quintus, ex familia nobilium de Weyſenbach natus, in numero præſulū dictæ eccleſiæ XXXIX. Eodem anno, Quedelburg oppidum per Miſnenſes & Albertum Saxoniæ ducem fortiſſimum fuit captum. Circa id tempus claruit *Ioannes de monte regio*, natione Teutonicus, patria ſiue genere Francus orientalis, non minor Anaxamandro Mileſio aut Syracuſano Archimede, Græcè & Latinè eruditiſſimus, Germanorum decus, ob Aſtronomiam cæteraſque Mathematicas diſciplinas a Matthia Vngariæ rege Nurenbergenſibuſque perpetuo donatus ſtipendio. Calendario edito, ephemerideque à noſtris Diario dicta, maxima cura, labore, ingenioq; compoſita, inductis nouis Aſtronomiæ tabulis, reprobatiſque Gerardi Cremonenſis theoricis; Romam ad emendandum Dionyſij computum Paſchalem à Sixto papa accitus, dum pleraque poſteritati pararet, non ſine maxima ſtudioſorum iactura morbo periit, indictione Romanorum nona.

Anno Domini MCCCCLXXVII, Carolus Burgundionum dux, qui Belgis ferè omnibus imperabat, dum Lingones Treueroſque debellaret, apud Venacoum aliàs Nanſen oppidum magno prælio quod ad horas triginta continenter durauit, victus & occiſus eſt.

Anno Domini MCCCCLXXVIII, Philippus filius Maximiliani Cæſaris, archidux Auſtriæ, & Burgundiæ quoque dux, qui pòſt in Hiſpania regnauit, natus eſt. Qui pòſt (vt infrà patebit) Carolum V genuit, in regem Romanorū in anno Domini MDXX quo hæc ſcribo electum &c.

Eodem anno, ipſo die Vincentij matyris, venerabilis pater, & inſignis ille abbas, Hermannus Bergenſis, migrauit ad dominum, qui ad reformationem noſtri monaſterij plurimùm iuuit, pro eius & plantatione & incremento ſuprà memoratum abbatem Thomam ex ſuo cœnobio vnà cum patre Priore religioſiſſimo viro eiuſque æquiuoco Hermanno tranſmittendo. Eodem anno, Rupertus archiepiſcopus Colonienſis, & dux Bauariæ, Rhenique palatinus captus eſt per imperatoris conſenſum, & biennio exin detentus in cuſtodia, eò quòd Carolum ducem Burgundiæ contra canonicos ſiue capitulum eccleſiæ ſuæ prædictæ ob diſcordiam quandam concitarat, & in obſidione Nuſſiæ fouerat. Eodem anno, Ioannes Chriſtierni regis Daciæ filius, & poſt patrem rex Daciæ, duxit vxorem Catharinam filiam Erneſti, ducis Saxoniæ & electoris imperij, circa Natiuitatis Mariæ feſtum, quam Albertus frater Erneſti germanus, cum pluribus principibus & comitibus, vnà

cum Thilone epiſcopo Merſeburgenſi, militibuſque haud paucis, ac XXVI curribus, per Ruſtock literarum oppidum duxit in Daciam: per Lubecam etiam tendens magnificè fuit exceptus, vbi & haſtiludia exercuit. Tandem celebratis regalibus nuptiis, cum CCC & LX equitibus per Magnopolim & terram Prignitz reuerſus eſt cum tripudio magno ad propria.

Eodem anno Maximilianus archidux Auſtriæ, Friderici imperatoris filius, potenti exercitu in Burgundiam profectus, Mariam Caroli ducis iam iam mortui filiam vnicam in coniugem accepit, & Burgundiæ ducatum ob hanc rem ſibi vindicauit.

Anno Domini MCCCCLXXX, Mauhemetes Thurcarum imperator, ingenti claſſe maximaque bellatorum vi Rhodum petens, eamque expugnare annitens, tres per continuos menſes bombardis & aliis machinis lacerauit. Verùm milites Rhodani bellicoſiſſimi illis fortiſſimè reſtiterunt, tandemque Turcas & fatigatos & ſuperatos turpiter & ignominioſè fugere compulere.

Eodem anno idem Mauhemetes Hydruntum Apuliæ vrbem armis cepit, archiepiſcopo & duce eius interfecto, cum aliis innumeris promiſcui ſexus hominibus. Quo facto tota quoque Italia trepidabat. Cardinales Romæ iam fugam meditabantur. Infelix ergo prorſus Apulia fuiſſet, infelix & Italia, ſi obitus Mahumeti (vti ſequenti dicetur anno) non interueniſſet. Non multo pòſt, XL millibus Turcarum in Poloniam irruentibus, poſitiſque non longè à Cracouia caſtris, ita extertiti ſunt Poloni, vt ne principes quidem quid conſilij caperent, habuerint. Verùm cùm hyems eſſet, tanta ſubito vis frigoris ſuperuenit, vt ille formidatus exercitus partim fame partim frigore penè totus conſumptus ſit.

Anno Domini MCCCCLXXXI, Mauhemetes Græciæ Aſiæque imperator, dum in Orientis expeditionem proficiſceretur, poſt ingentia facinora terra marique geſta non ſine veneni ſuſpicione 5 nonas Maij in exercitu ſuo mortuus eſt, anno imperij Conſtantinopolitani XXVII, menſe XI, die V, indictione Romanorum XIIII. Eo itaq; mortuo Baizetus primogenitus eius in imperio patri ſucceſſit. Zalicibus autem iunior frater indignatus magnos in Aſia motus concitauit, & Burſa (Pruſa aliàs) capta ſe regem ibi conſtituit, ſed per Baizetum fratrem ſeniorem ſuperatus eſt, & fugatus. Quo etiam anno idem Baizetus Riſanum oppidum è manibus Vngariæ regis aſtu eripuit. Hinc Matthias Vngariæ rex irritatus, ingenti exercitu contra eum proceſſit, omneque imperium Thurcorum ex Danubio tunc eieciſſet, ni ductor copiarum Friderici imperatoris Vngariam ingreſſus, inſcio imperatore prouinciam vaſtaſſet. Quare ab incepto Matthias retractus, ad propria defenſanda redire compulſus eſt. Quibus cognitis indignatus imperator Fridericus, ductorem exercitus ſui durè increpans prohibuit. Eodem anno Carthuſia Chrymmiczs fundata eſt per quendam opulentiſſimum ciuem Cygneum. Eodem anno, Heinricus epiſcopus noſter obiit, cui Theodericus de Schonberg nobilis (vt ſequitur) ſucceſſit.

THeodericus de Schonberg, vir & ſtirpe & moribus præclarus, XXXVI Nuemburgenſis eccleſiæ antiſtes, cœpit anno Domini MCCCCLXXXI, quo etiam anteceſſor ſuus Heinricus defunctus eſt, indictione Romanorum XIIII, præfuitque quietè & irreprehenſibiliter annis ferme XIIII. Fuit autem iſte præſul in iure canonico apprime doctus, ſtrenuus, & rigidus iuſtitiæ cultor, ac diuini ſeruitij promotor zeloſus, temporalium denique moderator rerum ſat peritus, cui ſemper eruditus & Latinus cum viris religioſis & ſapientibus erat ſermo, quique paſtor vti bonus, & pontifex idoneus, eccleſiam commiſſam ita rexit, vt ſi non locupletiorem, exiliorem nec tamen quàm reperit, reliquit: quandoquidem & parta & comperta tuendo, perpulchro in eſſe conſeruauit. Quod laudabile & virtutis opus eſſe illud Horatianum cõprobat dictum, *Non minor eſt virtus, quàm quærere, parta tueri.* Et quidem de eo, & potiſſimùm eius obitu in ſequentibus patebit plus.

De quibuſdam euentibus nouis miriſq́, huius qui contigere temporibus epiſcopi.

Anno itaque Domini MCCCCLXXXII, Guilhelmus illuſtris Saxoniæ dux, & Doringiæ Landtgrauius, in Vinaria diem clauſit extremum, ſepultus in monaſterio fratrum

fratrum Minorum de obſeruantia ibidem, quod ipſe viuens à fundamento erexerat nouum.

Anno Domini MCCCCLXXXIII, Elizabeta nobiliſſima Bauariç dux & cõthoralis Erneſti noſtri ducis Saxoniæ ac imperij electoris defuncta eſt. Eodem anno peſtis vniuerſalis & pergrandis totam penè per Italiam atque Germaniam ſæuit, ita vt multa hominum millia abſumpſerit. Ea quippe lues ſolùm Nurenbergç à ſolſtitio æſtiuali adusque ſolſtitium hyemale quatuor hominum millia proſtrauit. Hinc perpendi poteſt, quid in vicinis aliiſve fecerit prouinciis.

Anno Domini MCCCCLXXXIIII, fuit legatus quidam cum indulgentiarum remiſſione plenaria in Suecia, vbi & hoc anno æſtiuo præſertim tempore præualida ferbuit peſtilentia. Qua fretus legatus ille miro modo & inſatiabili explumauit pauperes. Quare autor hiſtoriç Sclauicç ex qua hæc trãſcripſi, ita exclamat; *O Petre Petre, non tibi dixit Chriſtus, Mulge aut Tonde, ſed Paſce Paſce.* Ioan. 21. Ideoq; aperuit infernus os ſuum ſine termino, & intrabunt maiores ſine numero. Eſaiæ 5. Miſericordia autem conceditur paruulo & exiguo, quoniam potentes potenter tormenta patientur, &c. Sapient. 6.

Anno Domini MCCCCLXXXIIII, quo ſuprà, Sixtus papa eius nominis quartus obiit, cui Innocentius VIII eodem anno ſucceſſit, præfuitque annis*.

Anno Domini MCCCCLXXXV, Matthias Vngariæ rex obſidione & armis cepit Wiennam, regiam vrbem & metropolim Auſtriæ. Tunc tribulatio grandis & calamitas per totam eius erat prouinciam. Eodem anno reuerendus pater & dominus Thomas, abbas noſtri monaſterij eximius, poſtulatus fuit ad Pigau pro reformatione & profectu cœnobij exempti & inſignis diui Iacobi Apoſtoli maioris ibidem. Quod quidem reformationis opus Dei pro honore aſſumens, laudabiliter inchoauit, laudabilius perfecit, & continuauit præſidens ibidem abbas annis nouem. Obiit ſiquidem (vt etiam infrà dicetur) anno Domini MCCCCXCIIII. Suprà dicto quoque anno, in quo & poſtulatus & translatus, in capitulo annali patrum de obſeruantia Burſfeldenſi in Erphordia celebrato, cum ſuo nouo archiſterio Pigauienſi ad cœtum aſſumptus fuit patrum. Thoma itaque abbate tranſlato, quatenus loco eius dignus & idoneus haberi poſſet ſucceſſor, eodem tempore in craſtino Natiuitatis Mariæ celebrata eſt electio, in qua quidem ipſe Thomas abbas præſens erat. Electus fuit itaque Georgius Prior monaſterij diui Petri archiapoſtoli in Erphordia, ſed effectum minimè habuit, quia caſſata fuit. Quamobrem paulo pòſt fratres è gremio eligentes, in die ſancti Placidi martyris & ſanctiſſimi patris noſtri Benedicti diſcipuli elegerunt concorditer virum notabilem & religioſum nomine Petrum, ex oppidulo Stoſſen haud procul à Nuemburg oriundum. Fuerat autem ante reformationem noſtro in monaſterio ſub Ioanne abbate ſuſceptus ad ordinem. Qui profeſſione facta plurimùm Dei in timore & religionis creuit amore & deſiderio, adeò vt aſſiduè vehementer pro reformationis laborarit introductione, qua & pòſt Dei potiri gratia meruit, Deo in eadem feruenter militando. Fuit enimuero frater per omnia ad multa aptus & idoneus. Nam cùm actiuus, & (vt aiunt) manualis & operoſus plurimùm fuerit; cellæ tamen exercitia illa interna minimè deſeruit: quandoquidem cùm eſſet ſcriba velox & excellens, multos pro bibliothecæ ornamento & decore vſuque fratrum propria ſcripſit manu codices. Quos inter cuncta penè Iacobi Carthuſienſis theologi celebratiſſimi opuſcula (vti in præſens cernitur) accuratè & laborioſè conſcripſit, & ligauit, & exin legenda communi pro vtilitate intra bibliothecam poſuit. Eiuſmodi itaque dotibus ſuffultus tandem, Thoma anteceſſore ſuo in Pigauiam tranſlato, eius in locũ ſubrogari promeruit; vti denique lege diuina ſanctam iuxta regulam doctus, & gerendarum exercitatione rerum inſtructus, ſuper candelabrum poni dignus fuit. Cùm etiam præter ſuprà dicta fuerit ingenio acer, & loquendi lepore à natura præditus, arithmeticus, calculator, muſicus, decretiſtã, ac logihiſtoricus inſignis; fabularũ deniq; moraliũ noticia plenus fuit, quarum etiã relationib. in modum mirum ſæpe diſcumbentes exhilarabat hoſpites. Ingenij denique eius adhuc quædam extant indicia; ephemerides videlicet quædã ſubtiles de inuentione feſtorum mobilium congeſtæ, & nonnulla Muſicalia & Arithmetica dogmata, manu eius exarata, & ingenio parta. Factus itaque abbas,

& in regimine monaſterij confirmatus, ſequenti anno demum per Theodericum antiſtitem noſtrum in octaua Paſchæ conſecratus, ſiue (vt vulgò dicitur) coronatus fuit. Statimque ad res monaſterij componendas & intus & extrà animum appulit, licet primo feruore erga correctionem culparum nimius fuerit, modumque iudicio quorundam exceſſerit, dictum illud aureum ſancti patris noſtri Benedicti, *Ne quid nimis*, & illud, *Superexaltet autem iudicio miſericordiam, &c* æmulari diſſimulans, potiùs ad ferociam quàm miſericordiam, ſeueritatem quàm clementiam declinans. Proinde non ſalutem plerumque imbecillium, ſed deſperationem produxit. Dum enim multiplicaret catenas & carceres, ſtatuta & pœnas, formiduloſiores irrecuperabiliter ſuas, & fugauit & perdidit ouiculas. Quod vtique cauiſſet, ſi modum cenſuræ tenuiſſet, ſi oleum vino, dulcia amaris, blandimenta terroribus miſcuiſſet: tametſi religionis zelo, vitiorumq; id actitaſſe credatur odio; haud tamen ſecundum ſcientiam, id eſt diſcretionem & pietatis formulam, quamuis & huius ſui rigoris patronos & laudatores habeat. Ego autem (niſi forſan nomini ſuo Petro deferam) quomodo laudem, non cerno; cùm ille rigor ſuus truculentus pluribus fuerit exitialis, paucis proficuus & ſalutaris. Nec mirum. Omnis enim immoderatio non ſalutem, ſed periculum generare ſolet. Moderatio autem & pietas peccatori pœnitentiam voluntariam & leuem facere conſueuit. Hinc pulcherrimè Seneca ad propoſitum inquit, *Manſuetudine ſuadebis, contentione autem nunquam.* Facilius enim ad pœnitudinem reuocant verba lenia quàm aſpera. Nullum animal moroſius, nullum maiore arte tractandum eſt, quàm homo, nulli magis parcendum. Vnde & canonicum ius inquit, *Circa corrigendos plus debet eſſe beneuolentia, quàm ſeueritas, plus cohortatio quàm commotio, plus charitas quàm poteſtas*, diſtinctio. XLV, *Si licet.* Et ibidem inter alia habetur ita: *Leniter caſtigatus reuerentiam exhibet caſtiganti, aſperitatis autem nimia increpatio nec correptionem recipit nec ſalutem.* Hæc ibi, & quadrant peroptimè ſuprà dictis: Non ergo abs re Apoſtolus clamat: *Si præoccupatus homo fuerit in aliquo delicto, vos qui ſpirituales eſtis, inſtruite huiuſmodi in ſpiritu lenitatis, &c.* Cui & inſigniter poetarum carmina concordant, ex quibus ſequens hexaſtichon ſubnectere libuit.

Ad pœnam tardus ſit rex, ad præmia velox,
Et doleat, quoties cogitur eſſe ferox.
Quanto quis maior, tanto placabilis ira:
Et faciles motus mens generoſa capit.
Parcere proſtratis ſcit nobilis ira Leonis:
Tu quoq; fac ſimile quiſquis regnabis in orbe.

Veruntamen hæc ſcribens neutiquam correctionem (quod abſit) improbo exceſſuum, quam omnimodis neceſſariam ſcio, ſed tyrannidem duntaxat arguo, indiſcretionem reprehendo, & ad miſericordiam lenitatemque declinandum Dei exemplo ſuadeo. Dei equidem & Saluatoris dictum eſt, Eſtote miſericordes, ſicut & pater veſter cœleſtis miſericors eſt. Rurſus ſcriptum eſt, Quomodo iudicium ſine miſericordia fiet iis qui non fecerint miſericordiam. Modus itaque in cunctis tenendus eſt, iuxta illud illuſtre ac eximium Horatij diſtichon:

Eſt modus in rebus, ſunt certi denique fines,
Quos vltra citraq; nequit conſiſtere rectum.

Quibus rurſus non obſtantibus, dum opus fuerit, dum pietas non præualuerit, dum miſericordia locum pœnitentiæ & emendationis ſua lenitate non produxerit, dum denique caſus poſtulat aut res; quin prælatus iuxta regulam contra obſtinatos rebelles & improbos omni ſeueritate & diſtrictione, contraque incorrigibiles cauterio & abſciſionis ferro, & poſſit & debeat vti, ne dum diſciplinam dormire aut perire ſineret, impunita nequitia interim velut tuta ſæuire inciperet, cùm non ſit crudelitas pro Deo crimina punire, ſed pietas, vt dicitur: Legi Siromaſten. Aſt nunc de exordio regiminis eius, deque rigore ac zelo ſatis ad lectoris immo rectoris vtilitatem ac cautelam dictum ſit: demum ad alia eius geſta conſcribenda cœptam proſequar hiſtoriam. Et quoniam (vt ſuprà narratum eſt)

optimus ille pater & abbas complures eximias habuerit & naturæ & gratiæ dotes, quòd videlicet fuerit Dei cultor deuotus,& diuinarum literarum amator ſtudioſus, ac domeſticarum rerum moderator peritus; nunc quemadmodum eaſdem dotes ad Dei laudem, & reuerentiam, nec non monaſterij commodum & vtilitatem, egregiè & laudabiliter diſtribuerit, dicendum eſt. In primis itaque & feruorem & deuotionem ſuam, quam erga Deum ac diuini illius cultus ampliationem, nec non ſanctiſſimi templi decorem habuit, euidenter oſtendunt ſacratæ per eum auctæ & inſtitutæ res; altaria videlicet, calices, ornamenta, candelabra, thuribula, cantamina, ſuffragia, feſta, & ſimilia quæ ipſe fundauit, ordinauit, emit, & fieri inſtituit. Altaria ſiquidem ſeptem inſtituit, partim fundando, partim transferendo. Tria enim è locis opacis & obſcuris ad clariora aptioráve tranſtulit. In primis altare beatæ Mariæ Magdalenæ, quod erat in parte inferiori turris ſiniſtri & vacui prope ingreſſum ambitus, ad ſuperiora eiuſdem turris tranſtulit. Alia autem duo, ſancti videlicet Michaelis archangeli, & diuæ Catharinæ virginis & martyris altaria, ab occidua parte eccleſiæ de ſubteſtudinibus videlicet turrium ad mediũ ipſius eccleſiæ intra columnas poſuit. Alia autẽ quatuor à nouo prorſus fundauit & erexit. Quatuor videlicet doctorũ ſanctę matris eccleſiæ,quod eſt ſupremũ omnium in peribulo abbatię,in medio turriũ erectum; altare verò ſanctæ Annæ auiæ Chriſti; altare quoq; Sanctorum Fabiani & Sebaſtiani nec non Valentini martyrum intra corpus eccleſiæ intra columnas quoque hinc & inde collocauit. Porrò quartum quod in honore beatorum apoſtolorum ac patronorum ſuorum Philippi & Iacobi conſtruxit, ſeptentrionem verſus ad ſiniſtrum chori latus in loco ſepulturæ fratrum conſtituit. Tabulas verò altariorum non magnas neque pretioſas, ſed paruas & exiguas vileſque fieri ſemper diſpoſuit, easque non curare aut affectare monachos debere aſſerens; tabulas tales & earundem imagines non clericorum ſed laicorum fore dicens codices; clericos, inquam, & monachos non imaginum picturis, ſed diuinorum eloquiorum ſcripturis oblectari oportere conteſtans. Ornamenta verò diuini cultus venuſta & pretioſa ſatis emit & ordinauit, duas videlicet cappas quas vocant chorales, ſummis pro feſtiuitatibus, vnam rubei,alteram verò coloris viridis: ſimilter ornamenta rubei coloris eiuſdem texturæ pro officio Miſſæ ſolennitatibus in præcipuis, planetam videlicet pro ſacerdote, & pro miniſtris dalmaticas cum ſuis albis & ſtolis. Inſuper & alia ornamenta ſerica,polimita,ſiue diſcolora, cum omnibus ſuis attinentiis à cappa chorali vſque manipulum & ſtolam pro mediis feſtis. Emit denique & thuribulum cum ſuis catenulis, binasque ampullas de puro argento fieri fecit. Feſtum quoque reliquiarum ſub duplici nota in die Diuiſionis Apoſtolorum celebrandum, & antiphonam in fine completorij pro pace cantandã inſtituit. Hora celebrationis fratrũ mane aſſiduè Miſſam flexis poplitibus ex integro deuotiſſimè audiuit, & ipſe frequenter ſacrificans ſub conuentuali Miſſa quam ſummam appellamus, in ſacello diui Andreæ Apoſtoli celebrauit. Diuinum officium à fratribus ſecundum temporis exigentiam decenter & deuotè exequi & decantari voluit diebus ſolennibus. Feriatis autem diebus rotundè & diſcretim iuxta ceremoniarum ſanctionem cantandum hortabatur. Ipſe attamen diurnis horis præter ſynaxin veſpertinam cura rei familiaris præpeditus nunquam interfuit; niſi paſtoralis feſti excellentia abbatis officium expoſtulans ipſum intereſſe coegiſſet. Et ita eueſtigio laudes nocturnas penè nunquam neglexit, ſed eas cum fratribus deuotè & feruenter expleuit. Qua etiam hora protractionem Pſalmodiæ & cãtuum deteſtabatur, & fieri vetuit ob prolixitatem officij modum tenendum in omnibus, & ſal vt rationabile foret obſequium in omni oblatione offerendum Sanctorum exemplo docens & ſuadens, vt quidam pulchrè inquit:

Præualet in cunctis diſcreta modeſtia rebus:
Qua ſine virtutum grande peribit opus.

Denique domus Dei decorem amplificare geſtiens, nouum tectum ex integro cum lignaminum, id eſt trabium & tignorum noua fabrica eccleſiæ noſtræ ſuperinduxit; ſimiliter & tunc turrim nouam ſupra chorum vbi antè nulla fuerat, pro campanis decoreque templi erexit; itemque teſtudinem ſupra chorum & tabulaturam totius eccleſiæ depictam fieri fecit, quæ quidem completa fuit anno Domini *.

Et hæc eatenus de eius deuotione erga Deum & Sanctos dicta ſufficiant: nunc ad alia eius geſta enarranda ſtilum vertamus. Et (quoniam ſuprà memoratum) conſtat, venerabilem hunc dominum abbatem Petrum virum fuiſſe ſapientem, & bonis literis apprimè doctum, diuinarumque ſcripturarum ſtudioſiſſimum. Id quàm verum ſit, ipſa noſtri bibliotheca monaſterij eius ſolertia & ſtudioſitate (vt ita loquar) librorum theſauro ornata & locupletata euidenter proteſtatur & clamat: omnes ſiquidem libros & tractatus quos bibliopolæ venales attulerunt, & potiſſimùm quos antea non habebamus, tanquam margaritas dominico in agro repertas, abſque mora comparauit; moxque ex integro per ordinem legit; lectos mihi minio pingendos, vel (vt aiunt) rubricandos tradidit; deinde rubricatos & capitalibus literis inſignitos materiæ iuxta congruentiam compoſuit, ſicque ligandos dedit. Quo facto ipſe vltimatè fibulis ſiue clauſuris à ſe artificialiter factis accuratè clauſit, tandem regiſtellis diſtinctos & ſtellis bibliothecæ impoſuit. Tametſi (vt dixi) ſub illo reuerendo abbate Petro ipſo procurante plurimum librorum creſceret numerus. Eorundem attamen lectio non adeò communis fuit & libera, cùm quemlibet fratrem vnico oportebat fore contentum codice. Quanquam vnus (vt ioco loquar) etiam cuique ſtudioſiſſimo toto anno pro ſtudio ſuffecerit codex; cùm æſtatis tempore tum præſertim diebus ferialibus labores ob manuales penè nullum legendi arriſerit tempus, cùm etiam frequenter ſtudium ipſum regulare & meridianæ quietis tempuſculum ſubtraheretur. Sed neque tunc paſſim communi fratrum pro vſu tot libri, vti modò, publicitus fuere expoſiti. Solum quippe Rationale diuinorum, & Catholicon ille magnus, ac paucula pleraque ſcholaſticalia, quodã in loco puluerulento communi pro ſtudio palam extabant: denique quatenus nonnihil in noſtræ comparatione ætatis.

Anno Domini MCCCCLXXXVI, Erneſtus illuſtriſſimus Saxoniæ dux, & imperij elector, paterque principum noſtrorum, in præſentia & ſinu fratris ſui Alberti ducis in Choldit caſtro obiit, quatuor filios & duas poſt ſe relinquens filias. Filiorum iſta ſunt nomina, Albertus archiepiſcipus Moguntinus, qui tamen paucis (proh dolor) in pontificatu vixit annis; Erneſtus archipræſul Maydeburgenſis, vir per omnia religioſæ & laudatiſſimæ vitæ, qui mira & magnifica (vt infrà patebit) in epiſcopatu perfecit condiditque opera. Teſtantur hæc inter alia oppidi Hallis expugnatio & ſubiectio, ac arcis ibidem prope vrbem precioſiſſima & incomparabilis à fundamento noua conſtructio; & alia multa, de quibus & obiter inſequentibus; Fridericus dux Saxoniæ, elector & enſifer imperij, iuxta nomen ſuum Diues, amator pacis, & prudentiſſimus princeps, ſapientiæ domicilium, conſiliorum theſaurus, defenſor legum, controuerſiarum finis, imperij Romani columen, monimentum patriæ, morum ſpeculum, decus principum, & diſciplina ducum, quem eiuſmodi virtutibus ornatum veluti parentem numenque cœlitus miſſum plebs ipſa tota & veneratur & diligit. Quibus denique fretus virtutibus, imperio digniſſimus eſt habitus, nuper Francophordiæ vnanimi ac concordi principum conſilio votoque poſt Cæſaris Maximiliani obitum in regem Romanorum electus: quanquam ipſe poſt deliberationem, veluti æuo iam defectior, die proxima tanto faſtigio tantæque dignitati reſignans ceſſerit; electionem hanc & vocem ſua pro modeſtia Carolo antè memorati Maximiliani Cæſaris nepoti aſſignans: qui & loco eius, (vti iam diu deſiderauerat) aliorum quoque principum votis accedentibus, ad imperium ſublimatus eſt. Quibus ita proſpere geſtis, more ſuo & quidem prudentiſſimo ad prouinciarum ſuarum tranquillum continuandum regimen ſeſe tranſtulit; ipſo etiam pacis tempore operoſiſſimus exiſtens, tam in ſacris quàm ſecularibus quædam magnifica & præclara perficiens opera rebus. Deuotionem ſiquidem erga DEI cultum oſtendens ſuam, iam pridem eccleſiam collegiatam inſignem & exemptam, in Sanctorum honorem omnium, Wittenbergæ in caſtro ſuo fundauerat; præbendis & beneficiis eandem eximiis magnificè & regaliter dotando, pretioſiſſimiſque ac penè innumeris diuorum reliquiis, ac maximis indulgentiis impetratis, ipſam ditando & ornando. Succeſſoribus quoque ſuis proficuus eſſe ſatagens, iuxta eandem eccleſiam caſtrum ex vetuſto nouum munitiſſimum pulcherrimumque à fundamento erexit, & ita aliis in locis ditionis ſuæ caſtra antiqua, præſertim in Ilenburg, Grym, Lochau, & Aldenburg, regaliter ac glorioſè

glorioſè renouauit,nouiſque ac firmis ædificiis venuſtiſſimè auxit & meliorauit. Subditis inſuper ſuis ac reipublicæ prodeſſe cupiens, in ſuprà memorata vrbe Wittenbergenſi ſtudium literarum vniuerſale, omnium noſtræ tempeſtatis totius Germaniæ gymnaſiorum florentiſſimum ac famatiſſimum, vtriuſque Sophiæ, Græcæ videlicet & Latinæ, viros præſtantiſſimos, & penè innumeros producens: de quibus omnibus & infrà ſuis annis natalitiis dicetur & plus, & forſan conuenientius. Fridericus itaque archidux ille noſter, pater patriæ, & Germaniæ ornamentum, ter quaterque felix fuiſſet, ſi gloriæ ſuæ famam & nominis, iam ætate defectior, tametſi ditiſſimus, exactione cereuiſiali decimæ non maculaſſet. Quæ quidem exactio paucis antè annis cœpta, certoque tempore ac determinato duratura, hoc præſenti anno, ſumma ac votiua totius plebis expectatione finem habuit. Sed heus dum populus ſummo gaudio ſe arbitrabatur liberatum, rurſus repentè eâdem exactio decimæ cereuiſialis renouatur, & humeris pauperũ per totum ducatum imponitur, ita vt omnes indiſcriminatim, & diuites ac pauperes, etiam ipſam cereuiſiam ementes, de quolibet vaſe euacuato quinque groſſos fiſco ducali dare cogantur, omne penè & rerum & curarum ſuarum lucrum in eandem extorſionis voraginem iacientes! Denique vt perditiſſimo more malum malum trahat, ſanguiſque ſanguinem tangat; ex inconuenienti ſuprà narrato ſequitur & aliud, vnumque grauamen cauſat producitque aliud. Nam dum quiſquis ob taxam ſiue multam indictam, in quantum valet, indemnis euadere conatur; aut menſuram minuit, aut fraudulenter doloſéve potum infundit & apponit. Quòd autem hinc menſura vetus diminuta ſit, non abſque grandi totius communitatis & ſcandalo & murmure, in multis & oppidis & villis, manifeſtiſſimè, imò miſerrimè liquet. Cæterùm hæc quando exactio, licet & ipſa certis pauculiſque ſit annis limitata, finem habere extremum poterit; vehementer ambigitur. Suſpenditur quidem plerunque, ſed non moritur, quia facili ex cauſa laxata rurſus ſubditorum ceruicibus imponitur. Niſi ergo antea ipſa cupiditas, aut certè auri ſacra fames mortalia pectora cogere ceſſauerit; extorſio pauperumq́; oppreſſio finem nunquã habebit. Fit ſiquidem iuxta commune dicterium, vt quicquid conſumunt principes, ſoluere coguntur pauperes. Cui & quadrat illud Horatianum:

Quicquid delirant reges, plectuntur Achiui.

Et alter quidam egregius verſificator, etſi iocosè, veriſſimè attamen ſic concinit:

Deuorat agricolam rex; regem tyro; ſed illum
Vſurator edit; comedit ſed presbyter iſtum;
Presbyterum meretrix; meretricem leno remordet;
Lenonem caupo; ſed cauponem paraſitus;
Illum ſextipedes; ſimia ſextipides.

Sed nunc de his ſatis. Fridericus denique, dux illuſtris ille, magnum noſtro cœnobio donum anno præſenti quo hæc ſcribimus, Domini videlicet MDXX, largitus eſt: quod quidem hîc quoque per anticipationem ſubnectere placuit. Dedit, inquam, monaſterio noſtro poſt diuturnam & prolixam inſtantiam quindecim plauſtra lignorum ſectorum annuatim ex ſylua quæ vulgo Kammerfurſt nuncupatur; & hoc quidem pro centum plauſtris lignorum, aridorum tamen ſparſimque colligendorum, ibidem monaſterio per Henricum ſextum, & Fridericum ſecundum, imperatores donatis, ſed temporum ſucceſſu & labilitate neglectis, & omiſſis, ſiue alienatis: ſolùm priuilegiis regum prædictorum deſuper confectis, vſque in hunc diem apud nos reſeruatis: de quibus etiam ſuprà mentio facta eſt ſub anno Domini MCCXIIII, tempore Friderici ſecundi, vt ibidem in priuilegio per eum nobis conceſſo patet. Et prænarrata quidem donatio facta eſt tam per imperatores quàm principem Fridericum, ob quantulamcunque refuſionem oneroſi magniq́ue ſeruitij, quod exigitur & impenditur penè aſſiduè principantibus vel etiam regentibus arcem Aldenburgenſem, ex curte videlicet noſtra ſiue allodio in Nodaw. Antiquam itaque donationem illam imperatorum ipſe dux Fridericus, cognita cauſa viſiſque priuilegiis, renouauit; donans nobis prædictum plauſtrorum lignis oneratorum numerum: cuius priuilegium deſuper confectum in ſequentibus, dum ad hunc annum donationis Deo an-

nuẽte deuenerimus, annotabitur. Proinde pius forſan lector demirabitur, tanto quòd principi, benefactoríque laudatiſſimo, non pepercerim, eius reprehenſibilia ſilentio premendo. Sed ſciat, quòd nec Græculus ſim neque Therſites, magnatibus vt adulari prȩlatíſve didicerim: cùm etiam natura ipſa mea amarulentior hoc mihi blandum adulaminis puluinar iam dudum ſubtraxerit, vt amodo ignauis ſupponere nequeam, potiſſimum roboamizantibus in pauperes. Quod quidem vitium quõdam familiare fuit Græcis in hiſtoriis conſcribendis. Quare & leues mendaceſque appellati, fidem hiſtoricam penè amiſerunt. Ingenita quippe quadam leuitate & erudita vanitate (vt ſacer ait Hieronymus) regum ſuorum geſta & laudes accepta mercede decantabant. Quæ tamen leuitas à Latinis veriſque hiſtoriographis ſemper alieniſſima fuit, qui non modò laudes, ſed & vituperia regum & tyrannorum conſcripſerunt; id eſt, non ſolùm bona, verùm & mala eorundem facta ad poſteros tranſmittentes, perſonam non reſpicientes, odium neque veritatem pertimeſcentes: quemadmodum & diuina ſcriptura tam in libris regum quàm aliis facere ſolet; bona ad imitationem, mala autem ad terrorem legentibus proponens. Et tantum de illo.

Fridericus inſuper ille dux noſter, licet ſe propter regnum DEI minimè caſtrauerit; vxorem tamen legitimam nunquam duxit, hæredes forſan multiplicare cauens, opus hoc fratri ſuo germano Ioanni, thoro legitimo, committens, qui nunc ſequitur.

Ioannes dux Saxoniæ, Landgrauius Thuringiæ, marchioque Miſnenſis, frater prædicti Friderici ducis, qui nunc poſt diuiſionem terrarum inter ſe & prædictum hunc Fridericum principatur in Thuringia & terra Aduocatorum; hic primò vxorem duxit nomine Barbaram, generoſam & elegantiſſimam filiam ducis Magnopolenſis, vulgò Mecklinburgenſis: ex qua genuit filium, quem ex nomine ſuo & fratris Ioannem Fridericum appellauit, cui nunc forti Caroli quinti, noui huius regis Romanorum, ſoror deſponſata dicitur. Cæterùm prædicta Barbara, coniunx eius prima amantiſſima, parum ſuperuixit, dolore (ni fallor) puerperij extincta. Qua mortua, poſt aliquot annos duxit aliam, Agnetem videlicet, filiam Woldemari principis ad Anhalt, comitis Aſchaniæ, & domini in Bernborg: cum qua adhuc viuit ætate florida, cùm eam iuuenculam paucos ante annos duxerit; genuitque ex ea (vt fama eſt) liberos. Ipſe tamen dux Ioannes prouectioris nunc ætatis eſt, dominaturque & ipſe optimè & pacificè, dempta exactione ſuprà dicta cereuiſiali grauiſſima & noua, quam vulgus *Pyrgelt* ſiue *Pyrtzendẽ* nominat: quæ & ipſa in prouinciis ſuis iam in aliquot graſſatur annos.

Iſte itaque Ioannes dux, cum fratre ſuo Friderico, ſoli ſuperſunt ex filiis Erneſti ducis Saxon. & electoris, ſenioris videlicet & defuncti: cuius duæ filiæ; vna Margaretha nupſit duci Luneburgenſi; altera nomine Catharina, ſiue (vt alij dicunt) Chriſtina, nupſit Ioanni regi Daciæ, vt ſuprà etiam dictum.

Porrò Erneſtus memoratus fratrem habuit germanum, Albertum nomine, virum ſtrenuum & bellicoſiſſimum, qui miranda egit per Germaniam, & præſertim in partibus inferioribus, prælia; victor & triumphator glorioſus, Maximiliani Cæſaris exercituum & armorum dux, qui ob fortitudinem & præclariſſima facinora ab hiſtoricis noſtri temporis Teutonicus Hector appellatur. De cuius geſtis denique, & liberis eius, atque ſucceſſoribus in terra Miſnenſi ac Libonotria, vbi principatus fuerat ipſius, infrà ſub anno obitus ſui latius tractabo calamum.

Anno eodem ſuprà dicto, videlicet qui eſt Domini MCCCCLXXXVI, cùm eſſem Cracouiæ metropoli Poloniæ, literarum vacans ſtudio; conſulatus quatuor vigiles, viros robuſtos & eiuſdem conciues vrbis, quia noctu furem deprehenſum accepta mercede abire permiſerant, decollari fecit in foro. Primo, tertio, & quarto, viriliter à ſpiculatore decollatis; ſecundum in ordine lædere nequiuit, ſed leui ictu tactum parumper ſauciauit. Meritis enim diuæ Barbaræ ſe in ipſa hora (vt pòſt retulit) deuouerat: & ita eius patrocinio mortis diſcrimen euaſit, & diu ſuperuixit. Et huic quidem ſpectaculo cruento curioſus ſpectator interfui.

Eodem

Eodem anno Maximilianus, Auſtriæ & Burgundiæ dux, filius Friderici imperatoris, electus eſt Francofordiæ in regem Romanorum. Cuius vxor Maria, filia ducis Burgundiæ Caroli, cum qua Burgundiæ ducatum nactus eſt, & ex qua genuit Philippum Hiſpaniarum principem, & Margaretam filiam; paulo pòſt caſu equi currentis delapſa fractis ceruicibus expirauit.

Anno Domini MCCCCLXXXVII, Albertus, dux Bauarię ille famatus, habuit nuptias cum Kunigunde, filia Friderici imperatoris, & ſorore Maximiliani regis. Et eodem anno Sigiſmundus dux Auſtriæ, qui principabatur in Atheſia, exercitum copioſum & fortem armauit in Venetos, oppidum illorum Rofrit oppugnans. Eodem anno Fridericus imperator conuentum magnum principum habuit Nurenbergæ, pro auxilio contra Thurcas. In quo & de vnione ac pace principum multa tractata fuere, & vltimatè, vt omnia bella inducias haberent, concluſum. Et ibidem in ipſa arce imperator cum ingenti gloria Conradum Celtis, poetam magnum, virumque eruditiſſimum, primum ex Germanis Apollinari laurea decorauit.

Eodem anno ego frater *Paulus Langius*, qualiſcunque huius præſentis hiſtoriæ collector, natione Cygnæus ſiue Czuiccauienſis, relicto ſeculo ad monaſterium hoc noſtrum propoſito monachandi (vt infrà patebit) veni; qui quidem patre Georgio, matre verò Elizabetha liberiore genere natus. Quod dico ob integra & vetuſta armorum inſignia, & galeæ videlicet, & clypei, parentelæ meæ, quæ vtique abſque præclaris actibus progenitores meos ab imperio acquiſiſſe vel accepiſſe haud crediderim: quę etiam memoratus genitor meus, ciuis Nurenburgenſis, in Czuickauiam vbi me genuit, cum domo ſua ſe transferens, hæreditaria ſucceſſione geſſit prætulitque; rebus quas iuxta facultatem ſuam Dei pro honore in eccleſiis inſtituit, ſubpingi fecit, quemadmodum vſque hodie in tabula quadam altarij cuiuſdam fratres ad Minores; & vna feneſtra eccleſiæ parochialis, cernere licet. Quæ quidem non meam qui mundo mortuus ſum, genitoris mei ſed ob reuerentiam atque memoriam dixèrim. Qui cùm eſſet vir prudens, & modeſtiſſimæ vitæ, à cunctis ludicris illecebriſque quàm alieniſſimus, Deum timuit, ſuperosq; omnes mente complectebatur deuotiſſima. Et præſertim glorioſam virginem Mariam, cœli reginam, certis orationibus venerabatur aſſiduè; & ad ſimilia deuotionis exercitia me filium ſuum cum cæteris liberis hortabatur quotidie, modum orandi præſcribens & inculcans. Hinc etenim, id eſt paterno ex pectore, mea manauit conuerſio. Hoc eodem (vt dixi) anno, in menſe Maio, tribus ciuitatis proceribus fratreque meo germano Laurentio, viro pulcherrimo & eloquente, comitantibus; honorificè cœnobio introductus, & venerabili abbati Petro præſentatus oblatusq;. Suſceptus itaque affectuoſè & promptiſſimè, paucos poſt experientiæ dies, in feſto videlicet ſanctorum martyrum Ioannis & Pauli, nouitiatus habitum ipſo eodem abbate celebrante & miniſtrante indui. Aſt quo ſydere aut fato neſcio, cùm in ipſo penè limine religioſæ profeſſionis exorbitauerim, mutabilitatis præcipitio lapſus, ſed non colliſus. Dei quippe fretus munere confeſtim reſipiſcens ſurrexi. Et quanquam peccare ſit humanum, iacere autem Sathanicum; deniq; & humanum errare, ſapientis emendare; ſicque fecerim: vix tamen eatenus exprobrantibus carere valui, qui phariſaico ſupercilio ſe iuſtos arbitrantes cæteros deſpiciunt, ad improperandum inſultandumque quàm compatiendum paratiores; qui alieno vulnere ægrotant; qui quod volunt dicunt ſanctum, quod nolunt aſſerunt prophanum; qui extra ſuam conſcientiam iuſtitiam eſſe nullam autumant, ſolum ſe penes lucidũ eſſe arbitrantes; qui veritatem peccatoris ore prolatam floccifaciunt, aurum tamen in luto repertum colligunt, & virulenta, ac peſſima, falſaque, ex Porphyrij, & Auerrois, & ſimilium philoſophorum, imò hæreſiarcharum peruerſorum, dogmata religioſorum doctrinis ſcriptiſque præferunt Chriſtianiſſimis. Qui cùm ſint inertes & idiotæ, truncis etiam obtuſiores, bonarumq; artium literarúmve ignariſſimi, nihil per ſe ſcribentes, aut ſcribere potentes; aliorum tamen & ingenia, & ſtudia, atq; lucubrationes, exufflare, irridere, & vilifacere non deſiſtunt, Domitiano & Licinio literarum hoſtibus deteriores, optima quæque (vt ſacer ait Hieronymus) malentes contemnere, quàm diſcere. Contingit itaq; mihi iuxta illud euangelicum Saluatoris dictum, quod paſſim tametſi minus iuſtè & reuerẽter in eiuſmodi Sycophantas iaculatur: *Non eſt acceptus propheta in patria ſua.* Et illud alterius ſa-

pientis: *Minuit præſentia famam.* Nec mirum, quoniam (vt inquit Naſo:)

Paſcitur in viuis liuor, poſt fata quieſcit.
Tunc ſuus ex merito quenque tuetur honos.

Enimuero (vt alludit Propertius)

Omnia poſt obitum fingit maiora vetuſtas:
Maius ab exequiis nomen in ora venit.

Et ita de me ſpero, quòd

Iudicium melius poſteritatis erit.

Propter ſuprà memoratos itaque vitiligitatores, Calphurnios, Zoiloſq; meos, omnia præmiſſa præter propoſitum huic inſerere operi volui, tam de illis quàm de meipſo dicta, ne in cæterorum repræhenſione meam me non ſpectaſſe manticam, Næuijque inſtar mihimet pepercisse criminentur & blaterent; qui ad nil aliud quàm ad latratum videntur eſſe nati, Plautina de familia. Quibus deniq; aliud nil modò, illud quam Terentianum *Veritas odium parit*, atque illud, *Scientia non habet inimicum niſi ignorantem*, vulgatiſſimum adagium, obiicio, quoniam & ad alia proſequenda feſtinus propero.

Eodem anno ſuprà memorato, videlicet Domini MCCCCLXXXVII, feria Pentecoſtes, grandi tempeſtate exorta, fulmen turrim vnam incendit, & tectum eius verſus Auſtrum exuſſit.

Anno Domini MCCCCLXXXVIII, Maximilianus Romanorum rex fuit captus in Flandria à Brugenſibus. Quod audiens Fridericus imperator, valido collecto exercitu ipſos Brugenſes obſedit, & expugnauit, filiumq; ſuum dictum Maximilianum adiutorio Alberti ducis noſtri bellicoſiſſimi liberatum recepit. Et hinc cruentiſſima bella per aliquot annos per totam Flandriam ſequuta ſunt, quorum ductor fuit memoratus dux Albertus, imperatoris iuſſu qui ipſos Flandrenſes rebelles imperio domare & ſubiugare voluit, vt & factum eſt. Fortiſſimus ſiquidem dux Albertus non ſolùm ipſos Flandrenſes, quorum etiam præcipui & potentiores Brugenſes, apertis portis vrbis, nigris induti, nudis & pedibus & capitibus, claues ei ciuitatis vltro obtulerunt; verùm & alias gentes inferioris Germaniæ & maritimas, vtpote Eburones, Sicambros, Batauos ſiue Holandinos, Brabantinos, &c. Cæſari rebelles per nouem annos ferme duriſſimo Marte attritos, expugnauit, & imperio ſubeſſe coegit. Quibus bellis frequenter perſonaliter ipſe Maximilianus rex armatus interfuit, etiam in ipſa acie crebrò fortiſſimi militis inſtar dimicans. Qui & ipſum Albertum, ducem militiæ ſuæ, exactis bellis, pro mercede victoriarum ſuarum laboribuſque Fryſia prouincia donauit, ſi tamen eam ſibi ſubiugare, & obœdientem facere poſſet, quam qualiter quantúmve domuerit, in ſequentibus ſuo loco patebit.

Eodem anno, indictione Romanorum VI, feci profeſſionem ſolennem ipſo die ſanctiſſimi patris noſtri Benedicti, in Quadrageſima. Deinde paucos poſt dies pater Hermannus, vir magnæ religionis, homoque virgineus, primus apud nos in reformatione prior, qui cum abbate Thoma eam ob rem de Bergenſi cœnobio aduenerat, 5 idus Aprilis obiit.

Anno Domini MCCCCXC, Matthias Vngariæ rex præſtantiſſimus, paterno more militaris gloriæ appetentiſſimus, bello fortunatus, obiit Wiennæ Auſtriæ, morbo extinctus, & Albim ductus, in ſepulchris regum ſepultus eſt. Iſte Matthias miranda egit contra Thurcas, propugnator fidelium ſtrenuiſſimus. Qui & paulo antè ingenti prælio caſtellum Thurcarum Sabatz munitiſſimum ad littus fluminis Saui glorioſiſſimè expugnauit cepitq;.

Eodem anno Conſtantinopoli, die 12 menſis Iulij, tempeſtas ingens & horribilis exorta fulmineo igne octingentas domos abſumpſit deuorauitq;.

Anno Domini MCCCCXCI, Ferdinandus, potentiſſimus Hiſpaniarum rex, totum regnum Bethicæ quod hodie Granate dicitur, deuictis Sarracenis, regeque eorum capto, vi & armis expugnatum ſuæ ditioni ſubiecit: quod vſq; hodie reges Hiſpaniæ poſſident, & conſequenter inuictiſſimus imperator noſter, Carolus quintus, hæreditario iure modò per ſucceſſionem poſſidet. Maior & populoſiſſima regni vrbs Granata vocatur, à qua & regnum nomen habet.

Anno Domini MCCCCXCI, quo ſuprà, Turcarum imperator Pannoniam inferiorem armis turbauit, ſed ab incolis repulſus ad propria rediit. Quo etiam anno Nurembergæ magna imperii dięta ſeruata & celebrata eſt.

Eodem anno Zaliabus, qui & Zizuni dictus eſt, Baizeti Thurcarum imperatoris frater, per Priorem hoſpitalis ſancti Ioannis Hieroſolymitani captus fuit, diuq; in cuſtodia tentus, tandémque in poteſtatem Innocentii octaui traditus. Romæ etiam diu, honeſtè tamen & regaliter cuſtoditus, vt tandem cum honore pro recuperatione prouinciarũ Europæ ab ipſius anteceſſoribus Turcis Chriſtianis ablatarum ad propria dimitteretur incolumis, ſtatutum eſt. Sed heus ſecus contigit!

Anno Domini MCCCCXCII, ſeptimo idus Nouembris, tempeſtate exorta igniuoma, inter tonitrua grãdis valde lapis è nubibus prope oppidum Enſheim ad agros proprios Friderici imperatoris cecidit cum ingenti fragore; habẽs formam Deltæ, aciémque triangularem, qui ibidem ad oſtentationem tanquam ſtupendum futurorum omen reſeruatur.

Eodem anno, XXVII die menſis Iulij, Innocentius VIII Romę obiit, cui Alexander VI ſucceſſit, ſeditque annis XI: vir æuo grandis & mirus, in quo (vt quidam de eo ait) vitia æquabant virtutes. Eloquens fuit, & artium ac ſapientum virorum promotor & fautor. Stipendia quoque militibus, & mercedem operariis liberaliter dedit. Hic denique ob pertinaciam & ſuperſtitiones quaſdam hæreticas tres ordinis prædic. fratres Florentię comburi fecit. Eodem quoq; anno epiſcopus noſter Theodericus obiit: cui Ioannes, eius (vt fertur) ex fratre nepos qui ſequitur, ſucceſſit.

IOannes III, XXXVII Numburgenſis eccleſiæ antiſtes, & ipſe de nobili ac vetuſta Schonbergenſium familia & ſtirpe genitus, prænarrato Theoderico epiſcopo patruoque ſuo, cuius in vita coadiutor fuerat, defuncto ſuccedens, anno Dominicæ incarnationis MCCCCXCII, quo & anno, Dominica Iubilate, indictione Romanorum decima, cum magna & pompa & ſolennitate, illuſtriſſimorum ducum in pręſentia Saxoniæ, per reuerendiſſimum clariſſimumque archiepiſcopum Erneſtum, prædictorum ducum noſtrorum germanum, conſecratus, vel (vt aiunt) coronatus fuit, præſentibus & aliis nobilibus & eminentibus vtriuſque ſexus perſonis: præfuitque exin optimè, fructuoſè, pacificè, & laudabiliter, annis XXVII. Hic aliquandiu in academia Lipſenſi literarum ſtudio ante epiſcopatum incubuit: fuitq; vir plurimùm venuſtus, ſtatura procerus, corpore robuſtus, facie formoſus, capillo candidus, & cunctis membris concinnus & niueus. Aſt cùm rara ſit formæ & pudicitiæ concordia; nec ipſe eas concordes habere potuit, quin detrimentum pudicitiæ paſſus, Venerisque igne peruſtus, mulierum amore in primis regiminis ſui annis deperiret, & ætate quidem recentiore. Nam ſucceſſu temporis maturior factus, prudenter & honeſtè ſe gerebat; licet huius noſtræ tempeſtatis præſulum more æuum molliter & delicioſè traduceret; officium ſuum rarò & ſegniter in ſpiritualibus explens, plus ſolatiis ludisq;, quàm libris diuinisq; ſcripturis, intendens. Temporalia tamen remq; publicam magnificè, tranquilliter, atq; proficuè, rexit & auxit; complura tam pro epiſcopio quàm pro vtilitate conſtruendo, ordinando, & inſtituendo. Quandoquidem cùm eſſet alioqui vir bonus, mitis, benignus & placabilis, liberalis deniq; & munificus, & in cura rei familiaris admodum peritus, multa magnalia pro eccleſiæ ſuæ decore & vtilitate perfecit opera (vt dixi) potiſſimùm in ſtructuris & ædificiis magnis & amplis, quæ de nouo erexit in caſtro Czeitz, vt patet intuenti. Caſtrum quoque Haynsburg muniuit & renouauit. Molendinum inſuper à fundamentis nouum & cõſpicuum ſeptem rotarum ad ripam fluminis Eliſteræ Occidentem verſus conſtruxit. Piſcinas complures nouas & magnas fieri fecit, proſperum in huiuſmodi & ſimilibus rebus ſucceſſum habens. Proinde in pecuniis, redditibus, bladis, pecudibus, cæteriſque neceſſariis menſam epiſcopalem plurimùm auxit & locupletauit. Habuit præterea magna accidentia pecuniarum & argenti ex mineralibus Montisniuis. Profecit deniq; (vt ioco loquar) non modò temporali, ſed & corporali ſubſtantia, & adeò craſsè, vt monſtroſum eſſet videre; capite & ceruice tam pingui, vt non collum, quandam ſed maſſam ſub mento habere cerneretur: quod tamen ei ad laudem ſiue felicitatem minimè nocuit, à natura ſiquidem habuit, quam nec medicus nec medicina tollere aut mutare poteſt.

Hinc etiam forſan accidit, ſemel quòd amentiam ſiue maniam aliquot hebdomadibus incidit, vt etiam de eius reſtitutione à multis dubitaretur. Tandem tamen Dei prouidentia & paſſim medicorum cura conualuit, priſtinæ incolumitati reſtitutus, complures annos ſuperuiuens. Hic denique digniſſimus præſul Ioannes cuncta penè ſuæ diœceſis monaſteria præſertim Sanctimonialium reformare & claudere ſtuduit; in hoc ſancto opere induſtria ac ſolertia, imò conſilio & adiutorio, vſus domini Nicolai Thilimani, vtriuſque iuris Licentiati peritiſſimi, eccleſiæ Citzenſis, Canonici ſenioris, viri optimi, in rebus agendis cauſisq; eccleſiaſticis quantumuis arduis expediēdis prudentiſſimi, prædictorum monaſteriorum omnium, imò (vt infrà patebit) & noſtri loco epiſcopi viſitator vigilantiſſimus.

Inſuper venerandus ille antiſtes noſter Ioannes, tanquam idoneus & benemeritus nouorum præſulum inſtitutor & magiſter, conſecrauit & ordinauit ſummo apparatu, anno Domini MDXIII, illuſtriſſimum reuerendiſſimumq; in Chriſto patrem ac dominum, dominum Albertum ex marchionibus Brandenburgēſibus, germanum Ioachimi marchionis ac principis electoris, in archiepiſcopum Magdeburgenſem & primatem Germaniæ; ſequentique anno, videlicet Domini MDXIIII, clariſſimum ac præſtantiſſimum dominum, dominum Adolphum principem ad Anhalt, comitem Aſchaniæ, & dominum in Bernburg ſimiliter conſecrauit in epiſcopum Merſeburgenſis eccleſiæ, qui antea diu præpoſitus fuerat maioris eccleſiæ in Magdeburg. Ioannes denique, noſter ille (de quo loquimur) archimandrita eximius, plurimum laudis & honoris nactus fuiſſet, ſi clerum bis non mulctaſſet; à cunctis ſuæ diœceſis clericis beneficiatis certam ſummam pecuniarum extorquendo ſiue exigendo, dum ſuprà dictum molendinum cōſtruxit, vt à fide dignis habui ſemel; aliam ob quam cauſam impoſuerit, nec dum percepi. A populo tamen communi nunquam quicquam exegit, nec vllum grauamen impoſuit: eundem ſed vt bonus paſtor in ſumma pace & tranquillitate tenuit, antiqua libertate liberè vti permittens. Quare & ipſe populus vehementer ipſum dilexit, mortem eius inconſolabiliter palamq; deplorans. Huic deniq; digniſſimo præſuli noſtro, anno Domini MDXVI, editiunculam primam huius operis dedicaui & obtuli, quam quidem ipſe promptiſſimè & hilariter tanquam diu deſyderatam ſuſcepit, liberali me munere donans honoranſque. Ipſum autem opus hoc anno otium nactus; (vti promiſeram) in hanc formam extendi. Et quanquam optimus ille paſtor eſſet plurimùm humanus, dapſilis, & munificus; magnum tamen theſaurum, vtpote octo aureorum nummorum millia, poſt ſe eccleſiæ, præter alia clenodia auri & argenti, ſucceſſorique ſuo dereliquit. Sed heus aliis laborans & fructificans, miſerabiliter in tanta rerum copia ſeipſum neglexit; nullum animæ ſuæ remedium ſiue ſubſidium per aliquem anniuerſarium aut aliud opus bonum & memorabile condens & diſponens; ſic (vt inquit Pſalmographus) theſaurizans, neſciens cui congregaret: cùm ille theſaurus ſuus relictus nunc (vt fama eſt) euanuerit, vt nec ſibi, neq; eccleſiæ ſuæ, vtique Czicenſi, proficuus eſſe poterit. Sed (vt quidam aiunt) arbitrabatur, ſe non tam citò moriturum. Quæ quidem ſpes prolixioris vitæ, & negligentia futurorum, quot deceperit & aſſiduè decipit, non facilè dixerim. Obiit autem bonus ille paſtor, bonus vtique ſibi ſubiectis omnibus, anno Domini MDXVII, de quo eodem anno plus infrà.

De quibuſdam euentibus nouis, qui contigerunt huius epiſcopi temporibus.

Anno primo itaque huius epiſcopi noſtri, qui eſt Domini MCCCCXCII, Fridericus imperator miſit exercitum Sueuicæ ligæ contra Albertum ducem Bauariæ, & coegit eum Ratiſponam vrbem imperialem quam vſurpauerat, reſtituere imperio.

Anno Domini MCCCCXCIII, Fridericus imperator, eius nominis tertius, obiit in Lyntz, anno imperij ſui LIII. Iſte Fridericus fuit quidem vir optimus & Chriſtianiſſimus, eccleſiam & clerum diligens, atque pacificè imperium vtique in Germania gubernans, ſed plus, quàm imperatorem condecet, quieti & otio deditus. Eius ſiquidem incuria & deſidia, imò omnium principum negligētia & inertia, qui ipſum iuuare, eique fideliter aſſiſtere detrectarunt; multa ſuo ſub imperio regna, permultæ & ferme in-

me innumeræ prouinciæ & vrbes per ſpurciſſimos Thurcos ablata fuerunt, multaque millia Chriſtianorum etiam ex ipſa Europa in captiuitatem abducta. Nam quis ignorat, aut ſine mœrore graui audire poterit, ſub eius imperio, ipſo viuente & regnante, à Chriſtiana religione abrepta eſſe duo iſta totius mundi pulcherrima, Conſtantinopolitanum, ac cum nobili illa vrbe Sinopi Trapezuntinum, imperia? Quis vel etiam ignoret, totidẽ regna à nobis paucis hinc annis diuulſa, Thraciam, Boëtiam, Atticam, Macedoniam, Theſſaliam, Achaiam, Ætoliam, Bithyniam, Cappadociam, Lyciam, Cariam, Lydiam, Ciliciam, Paphlagoniam, Pamphyliam, Pontũ duas & viginti gentes olim Mithridati ſubiectas continentem, Phrygiam, omnemq́ue Helleſpontum; quin vtranque Myſiam, ac Bulgariam, omnemq́ue cum Raſſia Seruiam, & quicquid denique ab Andrinopoli Sauumq́ue amnem ad Danubium vſque interiacet; Boſnam, nobilemq́ue illam Mitylenen, cum innumeris gentibus quas inter nuncupatim Scordiſcos, Tribalos, Baſtarnas, & Taurinos meminiſſe magnitudo cladis interpellat. Mitto Dalmatas, Epiroticos, Iſauros, Hellades, Illyricos, Noricos, Pannonios, & cum Polonis à ſuis propè ſedibus profligatis nos ipſos Germanos, cruentiſſima Mahumetici furoris arma toties expertos. Taceo Chalcidis ſiue Nigroponti excidium; Hydruntinæq́ue vrbis, etiam in præcedentibus ſuæ miſeriæ anno memoratæ, calamitatem, cuius archiepiſcopum lignea ſerra interfectum meminiſſe horret; totius denique Malefatenſis archiepiſcopatus lamentabilem vaſtationem. Taceo Euxini maris obſidium, mediterranei captiuitatem, quod ille immaniſſimus Chriſtiani nominis hoſtis liberè nunc potenterq́ue obequitat. Et vt breuibus ampliſſima perſtringam catholicæ fidei detrimenta, Africa amiſſa eſt, Aſia tota ſub iugum miſſa, adeoq́ue in anguſtum ducta Europa, vt fides quam totam iam pridem perſonuit orbis, nunc anguſtus Occidentis incomptusq́ue hirtę Septentrionis angulus vix ſatis audet tutò profiteri. Tot ergo, tantaque, imò multo plura quàm quiſquam calamo exprimere poſſit, Chriſtianæ reipublicæ detrimenta & incommoda ſolùm patimur, pontificum, regum, principumq́ue noſtrorum negligentia & diſcordia: qui dum inteſtinis odiis mutuisq; bellis ardent, aut etiam deliciis otioq́ue marcent, Chriſtianorum prouincias terrasq; expugnari, diripi, aufferriq; etiam in propriam tandem ſinunt perniciem. Verùm & de his infrà, cum ad nouiſſimam impugnationem à Thurcis in noſtros factam deuenero, Deo annuente ſcribam amplius.

Viri doctrina excellentes, qui iis claruere temporibus, & primo ſeculares.

In Italia itaque hoc tempore effulſere viri ſapientiſſimi, Græcæ & Latinæ linguæ peritiſſimi, qui vtroq; genere ſcribendi multa ingeniorum ſuorum monumenta tranſmiſerunt ad poſteros, quorum princeps fuit:

Ioannes Picus, comes Mirandulanus, diuini ingenij vir, pentaglottos, id eſt quinque linguarum, Græcæ, Latinæ, Hebraicæ, Arabicæ, Chaldææ quàm peritiſſimus. Habuit autem complures clariſſimos & eruditiſſimos ſtudiorum ſuorum per Italiam collegas, quos inter eminent;

Angelus Politianus, rhetor & poeta eloquentiſſimus;

Hermolaus Barbarus, orator, poeta, & hiſtoricus ſummus;

Marſilius Ficinus, philoſophus Platonicus & theologus clariſſimus;

Philippus Beroaldus, orator & ipſe ac poeta inſigniſſimus;

Chriſtophorus Landinus, rhetor & Grammaticus excellens;

Item, *Hieronymus Donatus*, *Baptiſta Guarinus*, *Iuniarius Maius*, *Alexander Corteſius*, *Andreas Corneus*, *Robertus Saluiatus*, *Aldus Manutius*.

In Gallia autem claruerunt:

Iacobus Stapulenſis, theologus profundiſſimus;

Carolus Bouillus, philoſophus & theologus præcellens.

In Germania verò noſtra effulſere:

Ioannes Capnio, aliàs Reuchling, trium linguarum, Hebraicæ videlicet, Græcæ, & Latinæ, doctiſſimus, omnium huius ſui temporis oratorum, poetarum, interpretum &

Iuriſtarum facilè princeps, quinque Vniuerſitatum quæ eius quædam ſcripta oppugnauerant, victor glorioſiſſimus, de cuius triumpho ſuo anno in ſequentibus dicetur paulo latius.

Iacobus Wymphilingus, ſacerdos & theologus, vita & doctrina alioqui conſpicuus, ſed ſcribendo plurimùm acerbus & ſpinoſus, paſſim cæterorum & vitam & ſcripta cynicè taxando. Qui cùm in libello ſuo de integritate mores religioſorum & ingenia etiam antiquorum patrum taxaſſet, librumq; de ſcriptoribus eccleſiaſticis Ioannis Trittemij abbatis, & quondam præceptoris mei, temerè & inſipienter reprehendiſſet, noſtroque ordini tres præſtantiſſimos eccleſiæ doctores, Gregorium videlicet magnum, Alquinum Caroli magni magiſtrum, ac venerabilem Bedam ſubtraxiſſet, eos cucullatos ſiue religioſos extitiſſe ſcriptim negando; ſicque aliis ordinibus feciſſet quibusdam; iuſſu ac inſtinctu memorati abbatis Trittemij, viri vndecunque doctiſſimi, ſub cuius tunc certo tempore militabā obedientia, in archiſterio diui Iacobi prope Herbipolim, ſcripſi contra eum, immo eius deliramenta, opus bipertitum in laudem & defenſionem clauſtralium omnium. Edidit inſuper idem Iacobus & plura alia opuſcula parua, quæ impreſſa venduntur palàm.

Sebaſtianus Brant, orator, poeta, & vtriuſque iuris doctor celeberrimus, Cæſareæ quondam maieſtatis ſymmyſta, nunc autem in complures annos Argentinæ vrbis archicancellarius digniſſimus. De cuius geſtis & ſcriptis quæ etiam pòſt emerſere, infrâ ſub anno Domini M D X I I I, quo ad me literas & quidem terſiſſimas dedit miſitque; tractabo Deo fauente latius. Et hunc quidem virum cum proximis duobus præcedentibus, Capnione videlicet, & Wymphlingio, vidi in propriis eorum ædibus, dum iuſſu præfati Trittemij virorum illuſtrium per Germaniam lucubrationes inquirerem. Claruerunt quoque eodem tempore ſequentes:

Michael Lochmayr, concionator egregius Patauinus;
Wendelinus Steinbach, theologus Tubingenſis;
Gabriel Biel, theologus & ipſe, ac prædicator præclarus;
Matthæus Herbenus, theoſophus & poeta inſignis;
Rudolphus Agricola, vates & rhetor, Græcè Latineque doctiſſimus, & complures alij qui ſeculares fuerunt in omni ſcibili eruditiſſimi, quos breuitatis intuitu hîc ponere nolui, quia & de eis propenſius liber tractat Trittemij. Nunc ſequuntur religioſi nonnulli ſapientia fulgentes, & primo ordinis ſancti patris noſtri Benedicti.
Ioannes Rode, abbas ſancti Matthiæ Treuerenſis;
Andreas abbas Schonaugienſis, apprimè eruditus;
Conradus abbas Rinckaugienſis, carmine etiam peritiſſimus;
Guido Iuuenalis, philoſophus ac theologus Pariſienſis, monachus autem Cluniacenſis, vir in diuinis ſcripturis eruditus, & in diſciplina ſecularium literarum valde inſtructus, qui quidem inter alia de reformatione clauſtralium elegantiſſimum opus edidit.

Ordinis canonicorum regularium doctores.

Matthæus Boſſus, theologus diſertiſſimus;
Thilmannus Prior in Rauensburg, vir eruditus;
Petrus Hilgerius, diſputator accerrimus;
Paulus Somorenſis, veterum lectione ditiſſimus;
Guilhelmus Feldicus, theoſophus & coſmographus præſtantiſſimus.

Ordinis Carthuſienſis viri illuſtres.

Henricus de Pira, in Theologia & iure conſultiſſimus;
Ioannes de lapide, theoſophus Pariſienſis, natione autem Germanus;
Wernerus Roleuinck, qui Faſciculum temporum compoſuit, qui tamē paulo antè obiit;
Ioannes de Teneramunda;
Gregorius Ryſch, qui margaritam philoſophicam, opus mirificum & vtiliſſimum, edidit, & adhuc viuit.

Ordinis fratrum prædicatorum theologi.

Laurentius Geruaſij, theologus ſubtiliſſimus;

Ioannes

Ioannes Preſlauer theolog. conuentus Lipſenſis;

Bartholomæus Sibylla, theologus opinatiſſimus.

Ordinis Minorum viri doctrina fulgentes.

Rupertus de Licio, theologus ac concionator verbi Dei famatiſſimus, hiſtoriarumq; peritiſſimus: complura edidit;

Oliuerius, conuerſatione & ſcientia conſpicuus;

Ludouicus de Pruſſia, qui Trilogium animæ compilauit;

Nicolaus Lacterman, qui varia & multa compoſuit;

Ioannes Gritz, is Quadrageſimale & alia conſcripſit;

Iacobus de Albano, de conceptione beatæ virginis ſcripſit, & alia;

Fridericus Erlebachius, qui ante ingreſſum ordinis fuerat artium magiſter eximius: metro & proſa multa edidit;

Cherubin de Spoleto, & *Nicolaus de Niſe*, ac *Antonius Trumpeſe*, ſermones de tempore & Sanctis compoſuere, & alia.

Ordinis fratrum Auguſtinenſium theologi.

Gotſcalcus, qui præceptorium vtiliſſimum edidit;

Ioannes Dorſten, theologus acutiſſimus, qui inter alia tria volumina in Theologia congeſſit, quæ Erfordiæ in ſuo habentur conuentu;

Andreas, ordinis Prouincialis, & concionator eximius, dictus cognomine Prolis;

Ioannes Pals, Ioannis Dorſten auditor, & ipſe doctor ſacrarum literatum ac prædicator laudatiſſimus, qui Cœlifor. cum ſuo ſupplemento edidit;

Iacobus de Pergamo, hiſtoriographus & theoſophus validus, qui Supplementum Chronicorum & alia ſcitè compoſuit.

Ordinis fratrum Carmelitarum theographi.

Ioannes Soreth, ſacræ theoſoph. profeſſor inſigniſſimus;

Baptiſta Ferrarienſis, hiſtoricus peritiſſimus, Italus;

Ioannes Placentinus, theologus celeberrimus;

Arnoldus Buſchius, deuotus ac eloquentiſſimus theologus. Scripſit de laudibus ſanctæ Annæ, de viris illuſtribus ordinis Carthuſienſium, & alia quæ necdum vidi. Hi itaque, & complures alij ſacratiſſimæ theoſophiæ profeſſores, cum aliis diuerſarum ſcientiarum viris eruditiſſimis, hoc tempore claruerunt, qui eccleſiam Chriſti & verbo, & exemplo, atque calamo, mirum in modum illuſtrauerunt.

Anno Domini MCCCCXCV, Maximilianus rex duxit vxorem ſecundam, filiam ducis Mediolanenſis. Eodem anno Wormatiæ in diæta regni & conuentu principum comes Eberhardus de Wirtenberg, cognomento Bartman, factus eſt dux ducatus ſui primus. Durauit autem prædicta dieta per biennium. Circa idem tempus, armipotens ac bellicoſiſſimus dux noſter Albertus, qui ob fortitudinem ſuam & bellandi peritiam dictus eſt Teutonicus Hector. Ferociſſimas enim gentes Romano Imperio & Maximiliano Cæſari ſubegit, cuius nomine ferè duodeuiginti annos continuos in Germania inferiori in caſtris egit: à quo primùm Sicambriæ, deinde Friſiæ quod aliquando regnum fuerat, titulos in remunerationem (vt etiam ſuprà anno MCCCCLXXXVIII dictũ fuit) accepit; obiit. De cuius obitu opinio fuit in primis varia; alijs dicẽtibus, eum febre extinctum; aliis verò bombarda peremptum. Et id quidam frater Iacobita aſſeruit in conuentu fratrum prædicatorum in Grunigen; oſtendens mihi feneſtram, ex qua ictu bombardæ ipſum perculſum dicebat, & proſtratum lethaliter. Habuit autem ipſe glorioſus dux conthoralem filiam Georgij viceregis Bohemiæ, fœminam deuotiſſimam, ex qua genuit inter alios tres nobiliſſimos liberos, Georgium videlicet, Fridericum, & Henricum qui cum eo aliquandiu in partibus inferioribus ſub armis militauit, modò autem vxoratus principatur in Freiberg. Porrò Fridericus factus fuerat magnus dominus ſiue magiſter dominorum Teutonicorum in Pruſſia, ſed parum ſuperuixit.

Georgius autem ſenior filius, vir ſtrenuus, & ſapientiſſimus dux, ſucceſſit ei in du-

catu Saxoniæ & marchionatu Miſnæ, &c. Et is quidem prudenter in prouincia Miſnæ ac Libonotria principatur; complura etiam per Sorabiam Saxoniamq; poſſidens caſtra & oppida. Duxit autem coniugem, nomine Barbaram, Poloniæ regis filiam, ex qua genuit generoſas vtriuſque ſexus ſoboles: inter quas Ioannes ſenior hæres, anno Domini MDXVII, (vt infrà etiam patebit) duxit in vxorem filiam Guilhelmi Landgrauij Haſſiæ paulo antè defuncti.

Anno Domini MCCCCXCVI, Eberhardus Bartmannus primus dux Wirtenbergenſis obiit, cui filius eiuſdem nominis ſucceſſit: de quo infrà.

Anno Domini MCCCCXCVII, Sigiſmundus archidux Auſtriæ, qui principabatur in Atheſia vulgariter *Etzſch*, obiit ſine hærede. Hinc de iure ducatus ille relictus deuenit ad regem Maximilianum. Quo etiam anno obiit Gallorum rex Carolus, qui præcedenti anno Neapolim occupauerat. Eo mortuo, ſucceſſit ei in regno Ludouicus filius, qui vſque hodie regnat ibidem.

Anno Domini MCCCCXCVIII, Eberhardus ſecundus dux Wirtenbergenſis, filius prænarrati Eberhardi Bartmanni primi ducis, propter inſolentias ſuas & veſanias à ducatu ſuo & prouincia fuit expulſus. Qui fugiens ad Palatinum Rheni paulo pòſt obiit. Eoq; ſic defuncto, ſucceſſit in ducatu nepos ſuus Vlricus, iuuenis annorum vndecim, qui vſque hodie non minore inſolentia principatur, ne dicam graſſatur, (vt infrà dicetur) in ſubditos. Habet autem neptim Cæſaris Maximiliani in vxorem. Eodem anno Liga quæ dicitur Sueuica, exercitu magno impugnauit Heluetios, qui & Leopontij, vulgò Switzeri, dicuntur, ſed maiore detrimento quàm commodo: quo etiam anno dieta regni fuit Auguſtæ.

Anno Domini MCCCCXCIX, bellum rurſus motum fuit arduum & cruentum, imperialium ciuitatum & prædictæ ligæ Sueuicæ contra Heluetios, ſed manſerunt inuicti.

Anno Domini MD, Romæ ſub Alexandro VI Iubileus cum ingenti populorum frequentia paſſagioq; celebratus fuit.

Anno Domini MDI, Mediolanenſis dux N. genitor conthoralis Maximiliani Cæſaris ſiue ſocer captus eſt à Francigenis, & apud eos in captiuitate mortem adusque ſuam detentus.

Eodem anno Vniuerſitas Francofordiana cis Oderam per Ioachimum marchionem Brandenburgenſem & principem electorem cœpta eſt, & erecta. Cruces quoq; rubeæ in diuerſis oppidis & villis Colonienſis diœceſis in veſtimentis hominum, præſertim in peplis mulierum etiam ciſtis incluſis, hoc apparuerunt anno; quod timorem magnum multis incuſſit.

Anno Domini MDIII, Fridericus Saxoniæ dux & elector, princeps noſter ſapientiſſimus, emporium ſiue literarum ſtudium vniuerſale erexit & inſtituit Wittenbergæ in Saxonia, vnde electura imperialis manat. Vbi hoc anno quo hæc ſcribo, Dominicæ incarnationis MDXX, ob florentiſſimum ac famatiſſimum Theologiæ & omnigenæ ſapientiæ ſtudium feruntur mille quingentique ſtudentes exiſtere, fama eruditiſſimorum virorum Martini Lutheri Auguſtinenſis, & Andreæ Caroloſtadij archidiaconi & canonici eccleſiæ collegiatæ & exemptæ omnium Sanctorum ibidem; nec non Philippi Melanchthonis rhetoris, ſacræq; Theoſophiæ Baccalaurei, Græcè & Latinè peritiſſimi, allecti & adunati. Et memorati quidem integerrimi doctiſſimiq; duo illi hierophantes, Martinus vt Luminare maius, Andreas vt Luminare minus huius academiæ, theologiæ ſtudium & diuini verbi triticum abſque omni palearum, id eſt ſecularis philoſophiæ ſyllogiſmorúmve, mixtura puriſſimè tractant, & edocent ſacram ſcripturam; & potiſſimùm Chriſti Euangelium, & Paulum Apoſtolum habentes pro archetypo & fundamento, cum ipſo literarum ſtudio timorem Dei, & cunctarum virtutum ſemina, verbo, exemplo, & calamo in diſcipulorum pectora ſpargentes. Neque enim in hac almiflua ſapientiæ palæſtra fatuus ille Peripateticorum princeps Ariſtoteles, vel impius Porphyrius, aut certè ille blaſphemus Auerroes, & ſimiles orthodoxæ fidei ſpretores, & irriſores, cathedram vllam habent vel audientiam. Verùm & de hoc infrà locis ſuis & annis opportunis dicetur plus, quemadmodum & ſuprà anno Domini MCCCXXX copioſè factum conſtat.

Eodem anno, Alexander papa VI eius nominis, decimo octauo die menſis Auguſti, veneno periit. Sub cuius papatu Roma (vt ait Volaterranus) gentium refugium, & arx populorum, omnibus ſeculis nobilis, iam carnificina facta erat. Erant & eo viuente Romæ ſacra venalia cuncta. Quo ita (vt dictum eſt) extincto, ſucceſſit ei omnium conſenſu Pius huius nominis tertius, natione Ethruſcus, patria Senenſis, nepos Pij ſecundi, eodem anno, decimo calendas Octobris, vir maturæ religioſæque vitæ. Sed è tãto faſtigio citò ſublatus eſt. Sedit enim ſolùm dies XXVII, vt ait Ioannes Stella Venetus. Quo ſic defuncto, vacauit ſedes Petri diebus XIIII, poſt quos mox in ſummum pontificem creatus eſt *Iulius ſecundus*, natione Ligurus, patria Saonenſis, vir magnanimus & Martialis, doctus tamen, & doctorum hominum fautor & promotor. Qui factus pontifex, ad componendas res Italiæ, & patrimonium beati Petri recuperãdum animum intendit. Quod cùm à detinentibus præſertim Venetis aliter recuperare nequiret; poſt anathematis fulminationem, poſt omnium dignitatum priuilegiorumq; annullationem & priuationem, armis & vi recuperare aggreſſus maxima in eos commouit prælia, quibus ipſe ferme continuè barbatus & armatus interfuit. Maximilianum quoque Cæſarem, & quoſcunq; quiuit principes & barones, in eoſdem Venetos concitauit. Quorum multitudine & potentia Veneti vehementer artati, tandem anno ſalutis MDIX ſe humiliantes, dextras ab Maximiliano petierunt; in ſignum ſubiectionis annuatim magnam certamque aureorum ſummam præſtare ſpondentes. Aſt Cæſar eos audire detrectabat, quos armis viribúſq; ſubiugare propoſuerat. Fortuna autem fallente, Venetis papæ clàm auro mediante conciliatis & fœderatis, Cæſar in Italia papæ deſtitutus auxiliis, tandem & ipſe licet inuitus ab eorundem impugnatione deſiit; Padua attamẽ antè, & aliis pleriſq; vrbib. imperio recuperatis; licet ipſa inſtabilis Padua recedẽte Cæſare rurſus ad Venetos defecerit. Et ita tandem finaliter ipſi Veneti inuicti manſere, flebile principium meliore fortuna ſecundante. Et præmiſſæ quidem bellicæ res per anticipationem ob Iulij papæ mentionem deſcriptæ, ſuis annis perfunctoriè replicabuntur in ſequẽtibus. Eodem anno, Georgius dux Baioariæ, cognomento Diues, humanis rebus exceſſit. Hinc ob ducatũ eius atq; theſauros relictos inter propinquos grãdia ſequuta ſunt bella, iuxta illud poeticũ *Certamen moniſtis opes*, de quibus quidẽ ſequenti dicetur anno præliis. Eodem anno, capitulum annale abbatum noſtræ obſeruantiæ celebratum eſt, in cœnobio diui Iacobi apoſtoli prope Moguntiam. In quo prima vice Henricus Aſch nouus abbas Burſfeldenſis principalis fuit præſidens; Ioannes ſancti Mich. in Hil. & Gerardus in Tholeya, abbates compræſidentes; Ioannes Spanheimenſis ſcriba, & Antonius Verdenſis, diffinitores: ſermonem quoque fecit Spanheimenſis. In hoc capitulo Raymũdus, cardinalis & apoſtolicæ ſedis legatus, cum pleniſſimo indulgentiarum iubileo, vt principes populóſque Germaniæ in Thurcos animaret, & eam ob rem pecuniam neceſſariam colligeret, per literas venerabilesq; nuncios à patribus orationes pro pacifico eccleſiæ ſtatu fieri deſiderauit & impetrauit. Qui paulo pòſt Erfordiam diuertens, aliquamdiu in monaſterio Montis diui Petri moram traxit. Laborabat ſiquidem plerunque podagræ humoribus, quòd proficiſci non poterat. Deinde Lypſim venit, vbi aliquot dies conſiſtens Conradum Wympinam, ſuprà memoratum virum diſertiſſimum, qui eum vice Vniuerſitatis oratione elegantiſſima ſuſceperat, theologiæ ſacræ fecit doctorem. Expoſt per Saxoniam in Lubecam, deinde in Daciam, cum ſuo theſauro properauit, ardentiſſimo vbique animo, verbo denique & ſcriptis Chriſtianum populum in Thurcas concitando. Eodem anno ceciderunt diuerſorum colorum cruces ſuper homines, etiam ſuper veſtes ciſtis incluſas.

Anno Domini MDIIII, in Bauaria grande ac flebile exortum eſt bellum, inter Albertum ducem Bauariæ, & Rubertum Palatinum iuniorem, propter ſuprà narrati Georgij ducis relictum ducatum, quem vterque ſibi de iure vendicare contendit. Et quia concordare nequibant, ad arma ventum eſt. Albertus itaque confeſtim ipſum Rubertum & vi & armis ducatu exturbare machinabatur. Rupertus verò, cùm eſſet ſocordioris animi, penè in ipſo belli exordio mœrore & deſperatione confectus, vnà cum dilecta nouiterque nupta vxorcula luctifico morbo periit. Quo mortuo, totum belli pondus in patrem eius Philippũ palatinũ ſeniorem, tanquã in rebellẽ & ſuperbum Cæſariſque ac principum contemptorem, conuerſum eſt. Alberto vt ſororio ſuo Ma-

ximilianus Cæſar fauebat. Bello itaque creſcente, complures principes per gyrum viciniores, & præſertim Vlricus Wirtenbergenſis, Alexander Wederaugenſis, Landgrauius Haſſiæ Guilhelmus, comes de Leiningen, Nurenbergenſes quoque, & alij, Palatini terras, villas deniq;, & oppida, & ferro & incendio vaſtabant, & pleraque integra linquentes ſibi ſubiugabant. Porrò per exuſtionem villarum maxima ei intulit præfatus Landgrauius damna, maiora tamen multùm comes de Leinigen tyrannus. Qui cùm eſſet crudelior cæteris, ſe eodem turbine belli durante magiſtrum incendij vulgò *Brantmeyſter* iactabat, probroſo reuera ſuæ nobilitatis titulo. Ipſe ſiquidem inter alia pernicioſa facinora in Palatini protectoris, immo & in habitantium odium, imperiale noſtri ordinis monaſterium Lympurg Spirenſis diœceſis, haud procul à Rheno alto in monte à Conrado ſecundo eius nominis imperatore cognomento Salico operoſè & magnificentiſſimè conſtructum, funditus iniecto igne exuſſit, in perpetuum ſuum & Rhenenſium dedecus & opprobrium. Cuius quidem cœnobij deſtructionem & excidium, non tam ob regalem fundationem, quàm alia eximia vetuſtatis monumenta, ſanctatumque reliquiarum pretioſa inſignia, Maximilianus grauiter tulit. Ipſo enim ignorante & abſente contigit. Quare & ipſum auctorem ſceleris, comitem qui caſtrum munitiſſimum vicinum dicto monaſterio in monte quoque ſitum habuit, omnibus bonis priuatum, è Germania proſcripſit. Eodem quoq; tempore & bello, cœnobium ordinis Ciſtercienſis opimatiſſimum Waltſachſen, ſub tuitione quoq; Palatini ſitum, totaliter incendio hoſtili conſumptum fuit & exciſum. Verùm cæteri principes mitius agentes, ab igne temperantes, oppida & caſtra nonnulla expugnata, poſt direptionem tolerabilem iure belli ſibi vendicantes, propriis terris boniſque adiecerunt. Nam & eo bello Nurenbergenſes nonnulla oppidula quæ Palatini erant, armis deuicta, vſque in præſens prælij iure poſſederunt, & nouis ædificiis ac fortaliciis veluti propria muniuerunt & muniunt. Eodem anno mons ſanctæ Annæ, qui antea ob horrorem quia ſyluoſus & hiſpidus, dictus fuit Schreckenperg, coli & habitari cœpit, propter argentifodinas ibi & per gyrum repertas; adeoque creuit, vt in XV annis vrbs haud parua fieret, continens eccleſiam parochialem cum monaſterio fratrum Minorum operoſam, amplam, & magnificam. Eſt autem ipſe mõs cum ipſa vrbe noua iuxta Hirciniam, aliàs Bohemicam ſyluam, ſub dominio ducis Georgij ſitus.

Eodem anno, durante adhuc Bauarico bello, cùm inter tot aduerſarios Philippus Palatinus in palàm prodire & confligere non auderet, clam Bohemos in adiutorium ſuum & munimen aſciuit. Qui cùm collecto exercitu venirent, & haud procul à Ratisbona conſediſſent; ab exercitu Maximiliani Cæſaris ipſo præſente proſtrati fuerunt, quatuor millibus interfectis, reliquis fuga ſalutem quærentibus. Et hunc quidem triumphum quidam poetæ in laudem victoris ſuis carminibus perpetuauerunt, iuxta illud, *Dignum laude virum Muſa vetat mori.* Fuit itaque iſte Palatinus Philippus, alioquin vir ſtrenuus & potens, adeò humiliatus & coarctatus vndique, vt ad pedes Maximiliani proſtratus clementiam poſtularet & veniam. Qua conceſſa & impetrata, bellorum quieuerunt & turbines.

Anno Domini MDVI, Cometes apparuit, & paulo pòſt obiit ille nobiliſſimus ac potentiſſimus Philippus, rex Caſtiliæ, & Auſtriæ Burgundiæque archidux, filius Maximiliani Cæſaris, Caroli autem quinti, noui Romanorum regis, genitor illuſtriſſimus.

Eodem anno, Capitulum annale abbatum noſtri ordinis fuit celebratum in monaſterio diui Iacobi prope Moguntiam. In hoc capitulo præſentatæ fuerunt literæ abbatis Spanhemenſis Ioannis Trittemij, conquerentis ſuper ſua diffamatione, petentiſq; proinde conſilium à patribus capituli. Cuius cauſa commiſſa fuit Schutterenſi & Herbipolenſi abbatibus &c. In hoc denique capitulo ſuſceptus eſt ad confraternitatem noſtram dominus Iacobus de Lewenſtein, archiepiſcopus Moguntinus.

Anno Domini MDVII, Petrus abbas noſter in reformatione ſecundus, vir æterna memoria dignus, cuius in præmiſſis vitam deſcripſimus, IIII idus Aprilis, indictione decima, anno autem regiminis ſui XXII, diem vitæ ſuæ clauſit extremum. Cui eodem anno pari fratrum electione & conuenientia, *Benedictus eius nominis primus*, natione Oſtrofrancus, patria Grunsfeldenſis, literarum ſtudio & baccalaureatu Co-

lonienſis

lonienſis, Henricus antè vocatus, ſucceſſit: ſeditque annis decem. Vir vtique eruditus, ſophicola magnus, ſcriba ornatiſſimus, concionator verbi Dei eximius, Muſicus Cantorque, & arte & voce ſonorus & validus, ſtatura magna, & facundia ad hortandum docendumque habili etiam à natura præditus, coronatus vel potius conſecratus*. Cuius mores monachicos ſuprà depinximus. Modò paſtoralem eius ſtatum proſequi ſaltem intendimus & geſta. Factus itaque abbas in exordio regiminis ſui, vt compleret illud vulgatiſſimum, *Nouus rex, noua lex*, & illud, Mobile mutatur ſemper cum principe regnum; monaſterij & ipſe ſtatum ſiue regimen alterare cœpit, curtem noſtram, allodium pingue & inſigne Rhodaw, per fratres haud abſque magna monaſterij noſtri iactura integro luſtro regendum aſſumens. Nam in ipſo exordio huius curiæ, cura ducentos pro equis aliiſque neceſſariis emendis & diſponendis expendere neceſſe habuit aureos, per totumque illud quinquennium nullum penè de eodem allodio alioqui egregio monaſterium habuit emolumentum. Quod incommodum niſi incuria ibi regentium obtigiſſet, more cœpto regendum diutius continuaſſet. Equas denique, ab abbate Pigauienſi pro quinquaginta aureis acceptas, in cœnobio noſtro inſtituit. Primo quoque anno principatus ſui ex Ægypto ſororem ſuam germanam cum marito & liberis accerſiuit, & deinceps de monaſterij bonis pauit, ornauit pariter, & exaltauit. Sed quantum, qualive cœnobij grauamine; ſcribant qui norunt, & qui viderunt ea quæ clanculo reprehenderunt. Ego interea ne dicar mordacior, & patris mei reuelare pudenda, non abſque conſideramine pleraque ſilentio præterire decreui: quanquam ad hiſtoriæ integritatem & veritatem, abſque perſonarum quarumuis delectu & reſpectu, & bona & mala pariter deſcribere & referre pertineat; bona quidem ad vtilitatem & imitationem, mala verò ad terrorem, & vitationem, atque cautelam, legentium. Quod quidem & ſcripturam diuinam in libris Regum de Dauid, Salomone, &c. Et ita alibi de aliis creberrimè atque proficuè facere manifeſtiſſimè legimus noua & vetera, bona & mala, aquam & ignem, id eſt pœnas & præmia, ſuis proponendo lectoribus. Aſt hæc incidentaliter dicta ſufficiant. Nunc ad cœptam hiſtoriam huius Benedicti abbatis proſequendam reuertamur.

Ad diuinum itaque cultum amplificandum, clericos quoſdam ſuſcepit ſimplices literatura, & vſque ad duos minus eruditos, ſcriptura, conditioneque, ac fortuna mediocres, ſed neceſſarios, & vtiles, & religione feruentes, quorum quidem iſta ſunt nomina: Ambroſius Konig, defuncti abbatis Petri conſanguineus; Guolfgangus Rodenſis, ex colono monaſterij genitus, nunc & archimagiri & cellerarij gerens officium; Vrbanus Bornenſis fratrum pincerna; Ludouicus Brocker Citzenſis, ſtatura procera & regia & patrimonio diues; Franciſcus Pelitzenſis, Sclauus, Marchiticus, nunc eccleſiæ noſtræ æditus; Seuerinus patria Aldenburgenſis, diſciplina & baccalaureatu Lipſenſis, literis & moribus cæteris præſtantior, Prioris modò exercens laudabiliter officium, Benedictus ante conuerſionem dictus; Io. cognomento Lotich vocitatus, patria Lucenſis, vir ſtatura & ipſe celſa, robuſta, toroſaque, Vniuerſitatis Lipſienſis quondam alumnus, modò autem cœnobij noſtri ſiue collegij ſacri cantor vocalis & eximius. Qui & in ſeculo antè conſiſtens, & Muſicus & Cantor magnus eſt habitus. Præſignatos itaque fratres infra x quos rexit annos, ad ordinem ſuſcepit, licet complures ſuſcipere potuiſſet. Habuit ſiquidem annos fertiles frumenti & vini, præter duos quibus vinum gelu periit, feraces, & tempora læta, atque pecuniarum accidentia magna, inter quæ præfati fratris Ludouici ſexcentorum aureorum, molendino, agris, cæteriſque immobilibus cum pecunia computatis, patrimonium excellens & validum haud parum refulſit & eminuit. Suſcepit quoque centum florenos è teſtamento venerandi Domini Magiſtri Ioannis Dorre, viri magni & eruditi, præbendariique noſtri, ad ſtructuram ſiue fabricam dormitorij (vt infrà patebit) delegatos. Inſuper nihilominus & cenſus reemptionis & pecuniarum ſummas, abbas quas anteceſſor ſuus Petrus archiſteriis vicinis gratis ad tempus conceſſerat, reuocauit, & tamen nihilo ſecius inops & indigus obiit; victualium ſucceſſori nil penè rerum nilque pecuniarum relinquens. Quare vſque modò plerique mirantur, quorſum omnes illæ expenſæ dilapidatæ fuerint; ipſe ſuis cùm temporibus haud tanta conſtruxerit, emeritve, ſingula vt exponere & conſumere etiam vſque vina bladaque neceſſe habuerit. Con-

Digitized

ſtruxit quidem dormitorium fratrum, ædificium alioquin magnificum, vtiliſſimum, neceſſarium, & amœnum. Sed ad id perficiendum inter alia ſuprà narratum Magiſtri Ioannis centum aureorum habuit ſubſidium. Conſtruxit quoque ſtubas (vt aiunt) duas in abbatia, vt cernitur, vnam ſuper aliam, ſuperiorem videlicet & inferiorem, & hanc quidem in loco tenebroſo & carceroſo; conuertens obſcurum in lucem, & luctum in gaudium. In quo laudabile & regium opus per vinculorum & ergaſtulorum deteſtationem peregiſſe comprobatur. Non quippe minus dedecoroſa (vt quidam inquit) regi ſunt multa ſupplicia, quàm multa medico funera. Clementia denique magnifica & regia virtus eſt. Hinc & reges Iſrael clementes fuiſſe legimus. Eadem quoque virtute & humanitate Lacum leonum, foueam videlicet carceralem pro laicis effoſſam, obrui & claudi iuſſit, in eodem loco balneum erigens, pœnarum & vinculorum ſqualorem in ſalubre commutans lauacrum. Ædificauit quoque refectorium hyemale, licet artum paruumque, vtile tamen tempore brumali & calidum. Quę quidem omnia præter dormitorium abſque magnis impenſis perficere potuit; diligenter & aſſiduè ad ſingula fratribus cooperantibus. Et hæc ſunt quidem, quæ ſui regiminis tempore in monaſterio conſtruxit.

Emit autem & diſpoſuit pro vtilitate monaſterij baculum paſtoralem cupreum, tamen in ſuperficie deargentatum; tabulam pulchram & inauratam trium imaginum pro decore altaris diuæ Catharinæ. Pro decore autem & ornatu bibliothecæ, fratrúmque ſtudio inprimis, emit libros vtriuſque iuris, qui fuerant cuiuſdam cauſidici defuncti Lipſiæ pro XXXII florenis; emit quoque opera Franciſci Petrarchæ, item Ioannem Scotum ſuper ſententias, Simonem de Caſſia ſuper Euangelia; denique redemit vel (vt loquuntur) perſoluit opera diui Auguſtini vndecim partium, quæ prædeceſſor ſuus Petrus abbas diſpoſuerat & ſuſceperat. Cantharos quoque nouos fieri fecit ad vſum fratrum refectoriales, ſcutellas itidem nouas, ſed paruulas, puerileſque & pleriſque minus gratas. Dilexit & ipſe pauos, & propter concentum nutriuit auiculas. Concentu autem fratrum non adeò oblectabatur, in Dei videlicet laudibus reſonante, quibus ipſe diurnis præter ſynaxim veſpertinam perrarò & ferme nunquam intererat. Nocturnis tamen horis & laudibus in feſtis XII lectionum & ſupra non facilè ſe abſentabat, vti ferialibus diebus facere ſolitus erat.

Hic itaque cùm in primis regiminis ſui annis ſat bene prudenter & religioſè (vt patuit) commiſſum gubernaſſet officium; ſuceſſu temporis videns ſe confirmatum in regno, neſcio quo carnalium paſtorculorum infectus conſortio, per honores & ipſe mutauit mores, priſtiniique rigoris & feruoris immemor, remiſſius victitare cœpit, exteris vanitatibus voluptatumque illecebris ſe plus æquo mancipans. Quamobrem & crebrius, & plerunque legitima abſque cauſa, pilento curruli vectus extra cœnobium, pergens per loca & monaſteria nota, non ſine ſuæ detrimento famæ ſpatiabatur, ſympoſia & delicias quæritans, morbum autem & peſtem inueniens & hauriens. Ab extra quippe (vti per ſe aſſerebat) in quodam monaſterio conſtitutus, in lecto infecto dormitans, mentagricum illum ſiue etiam (vt vocant) Gallicum morbum incurrit, quo vltra annum attritus tandemque conſumptus interiit. Ipſe tamen in lecto ægritudinis ſuæ reuerſus ad cor, vehementerque dolens, emendationem & verbo & ſcripto pollicebatur fratribus. Fecerat ſiquidem vnum diploma, quod teſtamentum ſuum nominarat, doloroſum & compunctiuum ſatis, in quo deſcripſerat, quàm religioſè, quamq; rigidè & ſtrictè amodo conuerſari vellet, eum ſi Dei munere conualeſcere contigiſſet. Aſt ſerò Phrygum more ſapuit, quanquam pœnitentia vera nunquam ſit ſera, non tamen ſemper ſecura tutaque.

Denique tempore diuturni ſui languoris, quòd legitimè computare, ſuæque villicationis rationem reddere nequibat, tam à ſubditis, quàm epiſcopi noſtri conſiliariis haud modicam perpetiebatur preſſuram. Qua anguſtatus, iam penè inutilis morbo effectus, paulo ante obitum ſuum liberè & ſponte reſignauit abbatiam. De qua quidem reſignatione, aliiſque tum ſimul emergentibus calamitatibus, infrà ſuo anno dicetur amplius. Nunc pauliſper ab eo diuertentes, ad alia continuanda vertamus calamum.

Anno Domini MDVIII, Albertus Baioariæ dux ille bellipotens, & ſororius Maximiliani

miliani Cæſaris, obiit in Monaco: cui in ducatu Guilhelmus ſenior filius ſucceſſit. Habuit & filiam quæ nupſit Vlrico duci Wirtenbergenſi, qui modò principatur.

Eodem anno, Philippus Palatinus Rheni & Bauariæ dux, ille quondam ſtrenuus & potens, multis prælijs attritus, deplumatus, & humiliatus, humanis rebus denique exemptus quieuit in pace, quinque quos ego noui partim viſu, partim auditu, filios relinquens; Ludouicum videlicet ſeniorem inter filios, qui & ei in Palatino ducatu ſucceſſit; Philippum noſtrum, & Nuemburgenſis & Freyſingenſis eccleſiarum epiſcopum, de quo infrà; Fridericum Colonienſis; & Henricum Argentinenſis eccleſiarum canonicos. Iſte Henricus adoleſcens egregius, qui me, mediante Iacobo Wymphilingo præceptore ſuo, dum commiſſione Tritémij abbatis Argentinæ eſſem, ſuum inuitauit ad prandium. Et filius eius dicitur modernus ille Ratiſponenſis antiſtes, cuius tamen vocabulum me latet. Habuit denique & quas reliquit filias, quarum duæ in monaſterio noſtri ordinis prope Heydelbergam ſub regulari habitu famulantur altiſſimo.

Eodem anno denique, & Iacobus archiepiſcopus Moguntinus, natione Sueuus, ex familia nobilium de Libenſtein dictorum oriundus, vir optimus & pientiſſimus, & (vt fama fuit) vſque ad finem virgineus, qui literam noſtræ fraternitatis habuit, appoſitus eſt ad patres ſuos. Cui Vriel Gemmiger doctor, decanus eccleſiæ maioris, ſimplex nobilis, cum mœrore totius populi in feſto Sanctorum martyrum Coſ. & Dam. electus ſucceſſit, qui negligenter imò perperam præfuit. Plures quippe ſemper hoſtes habuit, & eccleſiam multis debitis aggrauauit.

Eodem anno bellum Iulij papæ & Cæſaris contra Venetos erat.

Anno Domini MDIX, in vrbe Cameracenſi fuit inita vna colligatio, inter Iulium papam, & Maximilianum Cæſarem, ac Ludouicum Galliæ regem, contra Venetos; quorum impugnationibus vſque ad deditionem, ne dicam deſperationem, penè artati, non tamen omnimodis victi fuerunt, vt latius ſuprà primo anno Iulij MDIII dictum fuit.

Eodem anno terræmotus maximi in diuerſis terris & locis contigere. Nam & Conſtantinopoli, quartadecima die Septembris, terræmotu, tonitruis, & fulminibus ingentibus, vrbis magna pars cecidit, & præſertim murus verſus mare. Cecidere & fortiſſimæ turres, & innumerabilis hominum multitudo varia ruina oppreſſa fuit.

Eodem anno Guilhelmus Landgrauius Haſſiæ, qui & ipſe in bello Bauarico mira egerat, & literam confraternitatis noſtræ vnionis habuit, Gallico conſumptus morbo interiit. Quo etiam anno Erphordiæ grandis ſeditio, & inextricabilis diſcordia, inter conſulatum & communitatem eſt exorta, & per annos plures (vt infrà patebit) durauit.

Eodem quoque anno, pridie calendas Iunij, indictione duodecima, apud Bernam Heluetiorum ordinis prædicatorum conuentus ibidem fratres, Prior, Lector, Supprior, & Cuſtos, capti, per torturam examinati, degradatique, & ad ignem condemnati, miſerabiliter ſunt combuſti, propter quaſdam doloſas, falſas, impias, & diabolicas machinationes, quas in odium immaculatiſſimæ virginis Mariæ conceptionis occaſionaliter (vt infrà mox patebit) excogitauerunt & exercuerunt. Quorum denique ſceleſtiſſima & inaudita piacula noſtris cùm inſonuiſſent terris; protinus prædicatorculi ſiue maculiſtæ noſtrates ea ſupprimere omnimodis moliebantur, falſa fictáque affirmare contendentes. Quorum infrunita audacia & effreni frontoſitate perculſus, mutabundusque effectus, carmen prolixum quod occaſione prædicti ſceleroſi eorum portenti, eodem tempore in laudem diuæ Annæ inceperam, quaſi lupum auribus tenens, nec publicare, immo nec quidem perficere confidenter audebam. Quare ad Sebaſtianum Brant, virum doctiſſimum, Cæſareæ maieſtatis tunc ſymmyſtam, ac Argentini ſenatus archicancellarium literas familiares dirigens efflagitaui obnixius; vt me de ſuprà narrato caſu reddere dignaretur certiorem. Qui confeſtim preculis meis obſecundans, literis viſis & cauſa cognita, ſua pro humanitate eleganti ad me epiſtola miſſa, omne eius rei dubium à meo mox pectore eliminauit,

Digitized by Google

me prorſus de eodem facto certificando: cuius quidem epiſtolæ tenorem, Chriſtiferæ virginis Mariæ conceptionis ad honorem, huic operi inſerere decreui, qui quidem eiuſmodi eſt.

Sebaſtianus Brant Paulo Langio ſalutem.

QVas ad me dediſti literas, & mellitas, & omnigeni leporis plenas; hodie inter forenſes noſtros ſtrepitus, & reipublicæ curas recepi, continuoq́ue perlegi. Dignæ etenim viſæ fuerant & idoneæ, quibus ſuffuratis aliquantulum negotiis otioſas præberem aures. Cæterum quòd humanitas tua adhuc nonnihil etiam poſt tot Maculiſtarum portenta fatataq́ue ſupplicia addubitare videtur, an tandem his quæ de Maculiſtis habitæ ſint quæſtiones & exuſtiones, fides haberi poſſet indubitata; id te ſcire, & certo certius credere velim, ea plurima eſſe maiora certioraq́ue, quàm vel fama vel ſcriptis in propatulum hactenus emanarint. Tractatulum tamen de quo ſcribis, qui & Baſileæ & Argentinæ, Latinè ſimul & vernacula noſtra lingua, ære inſculptus in lucem prodiit; non ex officina noſtra, ſed nonnullorum bonorum virorum labore excuſum noſcas, quantumcunque frater Wigandus aliiq́ue ſui complices in me malignati inuectiq́ue fuerint. Nolui tamen hactenus illis quoquo modo reſpondere, donec iudicium veniret ex alto, finisq́ue mali vnius Maculiſtarum, dico gradus, eſſet futurus. Coactus etenim Wigandus ad publicam reuocationem, quam ex introcluſis intelligere potes literulis, ego verò adhuc in manibus teneo per me totam contextam hiſtoriam, dialogum qui ἀντίληψις ſiue defenſorium Sebaſtiani Brant inſcribitur, in quo primi interloquutores ſunt *Franciſcus* & *Vulcanus*, cuius principium eiuſmodi tenoris eſt.

Franciſcus. Quid adeò præproperi tibi eſt negotij veternoſe ſenex, qui cùm infirmioribus ſis pedibus, ita tamen ambuſto etiamnum torre grauatus curſum curritas, vt vix ipſe reſpirare poſſis? ex curſura nempe, vti video, anhelitum etiam ducis. *Vulcanus.* Non quidem ex Lemno, nec Lycia, tibi allaturus oracula nunc aduenio, ſed ex Delo, vnde vera interrogantibus haud falſa prodeunt reſponſa:

Tardior ignipotens, claudus quoque nuncius, adſum;
Nuncia mira tibi ſed modo vera ferens.

Franciſcus. Rebar ego Mercurium ob curſus ſui celeritatem Deorum eſſe nuntium. Claudo curſoris legari officium lex prohibet mundana. Verùm age ſi quid habes effare. *Vulcan.* An te latet optime pater alium in terris Nulingerum ſubortum eſſe Franciſcum? *Franciſcus.* Vbinam locorum? *Vulcanus.* In nobili Heluetiorum oppido Berna. *Franciſcus.* Germanus ergo is erit Franciſcus, cùm Italicus ego fuerim? Grator ego ſuperis, ſi quid in terris boni hactenus ab hominibus fiat, vnde ſupernè illuſtrari queant. Sed nunquid è fratribus noſtris chordigeris aliquis is eſt? *Vulcanus.* Minimè. Satis te vno præſide patre & patrono tutantur. Ex Iacobitarum Franciſcus ille alter ſuppoſititius emerſit ordine, ex Vitiaco ſcilicet oriundus. *Franciſcus.* Et itidem placet. Habuit etenim ordo ille ſacer confratris noſtri Dominici quondam viros, & doctrina & vitæ ſanctimonia inſignes. Sed ſuppoſititium hunc appellare Nulingerum, hoc profectò non placet, &c. *Et poſt chartas ſexaginta duas.* *Franciſcus.* Quid inſuper confeſſi? *Vulcanus.* Deum Opt. Max. eiusq́ue pientiſſimam genitricem ſe renegaſſe abiuraſſeq́ue, atq; cum corpore & anima humano generis hoſti ſeſe contradidiſſe mancipaſſeq́ue, conſcripto deſuper proprio etiam ſanguine, atque dæmonibus exhibito, æternæ ſuæ damnationis ſyngrapho. *Franciſcus.* Heu quanta malignatus eſt inimicus in ſancto! Nunc, ô bone Deus, huius malitiæ cauſam intelligo, totum ſcilicet hocillis contigiſſe qui polluerunt tabernaculum nominis ſancti tui, dati in reprobum ſenſum & in ſcandalum, eo quòd inuidiæ ſtimulo virginem & matrem illibatiſſimã maculare, quantum in eis fuit, non timuerunt, poſueruntq́ue arte Diabolica ſigna ſua, & non cognouerunt ſcilicet Dei iuſticiam, ſicut in exitu ſuper Summam. *Vulcanus.* Diceres planius ſuper fumum. Ibi etenim vltima menſis Maij die, circa Chriſti annum nonũ ſupra quindecies centeſimum, apud Bernam vſtulati exitum iuſticiæ cognouerunt,

runt, periitque memoria eorum non tam cum ſonitu, quàm cum fumi crepitu. Et infixæ ſunt gentes in interitu quem fecerunt; in laqueo nempe quem abconderũt, comprehenſus eſt pes eorum, vt non apponat vltrà ſe homo magnificare ſuper terram; pluitque ſuper eos laqueus ignis & ſulphur pars calicis eorum. Sic igitur perierunt iniqui, deleuitque dominus nomen eorum inæternum & in ſecula ſeculi. Quin immo fumo prius ſuffocati hi Maculiſtæ, quàm igne conflagrarint; tandemque in cinerem reſoluti facti ſunt, vt ſtercus terræ & lutum platearum deleti ſunt, operti ſunt iniquitate & impietate ſua. *Franciſcus.*

Neſcia mens hominum fati, ſortisq́ futuræ,
Et ſeruare modum ſtimulis agitata malignis, &c.

Quæ ſequuntur forte per XXX chartas, Wigandi cauſatĭonem in Romana curia, deſperationem, reuocationem, & confuſionem continent. Parce precor optime frater, longior etenim tecum eſſe nequeo. Vtinam aliquando coràm alloqui & videre liceret. Verùm fac quem parturis in lucem prodeat conceptus. Mea equidem fragmenta cùm opportunitas emittendi dabitur, non te latebunt. Erat priori anno quidam ex Maculiſtis qui palàm dicere non eſt veritus, ficta & ementita ea eſſe omnia; quodque indignum, ſi quod de illis acceptum foret ſupplicium, iniuſtumque cenſeri deberet. Cui ego mox extemporaneo hoc vulgari rhythmo os concluſi impudens:

Du biſt auch einer, liber Bruder,
Der do zeucht an dem Schelmen ruder,
Da die Münch angezogen hant,
Die man zu Bern jetzt hat verbrant.
Du ſtrichſt Mariæ maſen an,
G'luſt dich, du magſt gen Bern auch gahn:
Dir wirdt des gebrattens dar getragen,
Doch ſint die bein nicht gut zu nagen.

Facit in te conceptus amor, & mutua literarum charitas, vt longior etiam ſim quàm putaram. Tu vale feliciter, meque orationibus tuis erga ſuperos commendatum habe. Ex Argentina, volanti nimiſque præcipitato calamo. v idus Octobris.

Ad clariorem præſcriptæ intellectum epiſtolæ nouerit deuotus lector, quòd illi quatuor fratres prædicatorij ordinis Bernæ combuſti, ibidem in conuentu eorum in odium fratrum minorum, de conuerſo quodam viro ſimplici vnum Franciſcum fecerunt nouum; ſtigmata quinque arte ei imprimentes, & in eccleſiam eundem aſſiduè ſtatuentes, diuinitus illi eadem ſtigmata impreſſa populo dicebant. Ob id Sebaſtianus ille inſigniſſimus doctor in præcedentibus ſcribit, eos poſuiſſe ſigna. Cui quadrat, quòd imaginem beatæ virginis pinxerunt, ſupra caput eius liquore poſito, & per oculos ſtillante, quaſi guttas ſanguineas defleret; item quòd hoſtiam Sacramenti altaris pinxerunt quoque minio, quaſi in cruorem ob peccata populi & errorem conceptionis beatiſſimæ virginis, vt ipſi palàm declamabant, conuerſa mutataque fuiſſet, & hoc præfato conuerſo reuelatum per beatam virginem populo prædicabant. Vnde & ingens concurſus indies fiebat, & oblatio magna. Conuerſum tamen eundem pòſt, cùm eorum & dolus & ſcelus notari & publicari cœpit, per euchariſtiam intoxicare nitebantur, quemadmodum ipſe idem conuerſus effugiens ipſis primoribus vrbis & cunctis audire gliſcentibus enarrare ſolebat. Ob memorata itaque piacula ſuprà narrati perfidiſſimi fratris tenti, torti, degradatique, ac igni traditi fuere, anno noſtræ ſalutis, quo ſuprà.

Prædicta denique omnia ad Dei altitonantis laudem, ac illibatiſſimæ virginis Mariæ, quæ diligentes & dilucidantes ſe exaltat & glorificat, odientes autem & maculantes confundit & humiliat; ad honorem & magnificentiam, intentione ſincera & lucido oculo deſcripſimus in nomine Domini, Amen.

Anno Domini M D X I I, Magiſter Ioannes Kemnitz cognomine Dorre obiit, quarta menſis Februarij, qui habuit literam confraternitatis noſtræ. Hic verbi Dei concionator fuit zeloſus, & irrefragabilis veritatis aſſertor, tam epiſcoporum quàm aliorum potentum exceſſus liberè & conſtantiſſimè corrigens & denuncians. Qui iam veteranus, apud nos præbendarius factus, teſtamentaliter ad dormitorij noſtri centum legauit florenos, pro ſe ſuiſque amicis Pſalmum *De profundis*, poſt completorium à fratribus legi deſiderans. Idem inſtituit decantari ſub eleuatione, *O adoranda trinitas*, pro confirmatione L X monaſterio noſtro conferens aureos. Qui denique in vita ſua fratribus ſtudioſis quartum Sententiarum librum eleganter & magiſtraliter expoſuit palàm.

Anno Domini M D X I I I, Iulius papa non tam apoſtolicæ ſedis clauiger quàm armiger, vi & armis Seruiam, Rauennam, Imolam, Pauentinam, Foriliuium & nonnullas alias Romanæ eccleſiæ terras, iuuante Maximiliano Cęſare qui & ipſe Romano imperio multa tũc recuperauit, à Venetis recepit & eripuit. Obiit autem decimo pontificatus ſui anno.

Eodem anno, Leo papa eius nominis decimus, natione Florentinus, ex potenti ac famigerata de Medicis dicta familia progenitus, omnium cardinalium conuenientia & voto, Iulio defuncto in Apoſtolico ſucceſſit culmine, quem idcirco vt verum, vt vnicum beati Petri ſucceſſorem, & indubitatum Chriſti vicarium, veneramur, amplectimur, colimuſque. Aſt cùm adhuc nobiſcum Dei gratia ſit in humanis; vitam eius ſcriptura vetante laudare & geſta paueſco, vereorque deſcribere. Veruntamen cùm iampridem pleraque magna & inſolita, memoratuque atque ſtupore digna, & ordinare & ſtatuere exorſus ſit, quorum pleraque chalcographicis etiam excuſa literis paſſim modò circumferuntur, venundantur & vulgantur, ne temporum mutabilitate obliterentur & depereant, ſed potius & nobis noſtriſque ſucceſſoribus nota fiant, noſtramque bibliothecam augeant & exornent; nonnulla ex eis, & quidem memorabiliora huic operi non tam pro eius mirificentia, quàm decore & completione inſerere placuit.

Patrio itaque more (vt opera eius de eo teſtimonium perhibent) auri ſitientiſſimus eſt, nimirum cùm Romanorum auaritiæ Florentinorum acceſſerit cupiditas, aurique ſacra fames creuerit in immenſum, creſcitque vſque modò amor nummi quantum ipſa pecunia creſcit, ſæuiorque ignibus Æthnæ ardet amor habendi, quemadmodum & pulcherrimè concordans dictis Naſo inquit: *Creuerunt & opes & opum furioſa libido. Quo mage ſunt potæ, plus ſitiuntur aquæ.* Amore equidem auri & nunc Romæ cuncta venalia ſunt; auro mediante Simonia toleratur, præbendarum pluralitas in infinitum conceditur; beneficia dignitateſque cuiusvis qualitatis & cardinalibus & protonotariis atque amicis papæ reſeruantur; expectatiuæ gratiæ ſine numero conceduntur; annatæ ſiue medij fructus abſque vlla dilatione temporis exiguntur. Quin immo ipſæ annatæ, in quas tempore Calixti papæ, tertij, ad quatuor principes conſenſerunt annos, non modò adhuc durant, ſed & indies magis creſcunt, duriuſque premunt & opprimunt. Et niſi iidem principes remedium adhibere procurent; omne æs & aurum pedetentim hoc malo è Germania corraſum & hauſtum Romam velut in ſacculum pertuſum & inexplebilem voraginem portabitur. Dimembrationes monaſteriorum, & eccleſiarum permutationes, quemadmodum Hallis inter canonicos regulares & fratres prædicatores nunc de nouo, & noſtro hoc præſenti anno quo hæc ſcribo, Domini videlicet M D X X, dolenter cernimus fieri, iniuſtiſſimè admittuntur; eccleſiarum quoque regimina non magis merenti, ſed magis offerenti committuntur; electiones prælatorum paſſim reiiciuntur, & Romanis tribuuntur; pro palliorum archiepiſcopalium redemptione ingens pecunia in damnum eccleſiarum, contra ſanctionem Leonis papæ, eius nominis ſecundi, immo contra ſacri Baſilienſis concilij decretum, pro vſu pallij, aliorúmve officiorum confirmatione & impetratione, nihil perſoluendum ſtatuentis, exigitur & extorquetur. Quam quidem exactionem præter Simoniam complura alia ſequuntur incommoda.

Nam noſtra ætate archiprçſules pecuniã, quã pro pallio ſeu etiam cõfirmatione ob-

tinenda Romam mittere coguntur immediatè, quatenus ipſi indemnes maneant, & theſauros ſuos non minuant; æquiualentem, immo multo ampliorem ſub nomine ſubſidij extorquent pecuniam, quemadmodum nuper in archiepiſcopatu Magdeb. contigiſſe haud abſque querela pauperum (proh dolor) audiuimus. Per prædicta itaque, & ſimilia quæ ex Romana curia manant grauamina, per orbem Chriſtianum ruinæ, deſtructiones, & ærumnæ oriuntur. Nec mirum, cùm ipſa Germaniæ ſuprema & principalis, quondamque potentiſſima, Moguntinenſis archiepiſcopalis eccleſia, ob eas res cauſaſque maximis & permultis onerata ſit debitis, & vehementer exhauſta.

Proinde non immeritò, cùm ſuprà memorata grauamina ſub iſto Leone papa, decimo, in Gallia plus ſolito graſſari iampridem inciperent; Vniuerſitas Pariſienſis pro conſeruatione & bono eccleſiarum totius regni contra eundem papam ad concilium appellauit generale, & potiſſimùm quòd idem papa Leo in quodam cœtu ſiue conciliabulo cardinalium Romæ celebrato Baſilienſe concilium damnare & irritare præſumpſerit, quod prædicta grauamina interdixit & prohibuit. Sed de hoc infrà anno Domini MDXVII, quo hæc omnia geſta ſunt, latius.

Iſte denique papa à puero plus cæteris religioſis fratres ſancti dilexit Dominici; in paterna domo frequenti eorum & viſitatione & confabulatione allectus; demumque factus ætate maturus priſca nihiloſecius familiarique conſuetudine eos ipſos & fouit & promouit, plurimiſque ampliauit bonis; tandemque ſummus effectus pontifex rurſus eos quos prædeceſſor ſuus Iulius vehementer oderat & deteſtabatur, veluti patres Spirituales, parentumque ſuorum confratres & confeſſores, magnis extulit honoribus, præſtantiores quoſdam ex eis in ſui adiutorium aſciſcens & ſolatium, doctrina eorundem multa faciens & conſtituens. Exaltauit equidem inter alios præcipuè Syluestrum de Pierio theologum ſactique palatij magiſtrum, & Thomam Caietanum, totius ordinis prædicatorij generalem magiſtrum, ipſum Cardinalem ſancti Sixti faciens & creans, quem & paulo pòſt (vt infrà patebit) ad Germaniam miſit legatum. Creauit denique & eodem tempore alios triginta cardinales, à quibus ex pacto quingenta millia aureorum ſuſcepit. Promiſerat enim eis grandia. Aſt cùm de patrimonio diui Petri competenter eis ſatisfacere nequiuiſſet, aut forſan detrectaſſet; attamē vt omnes iuxta condictum ditaret & magnificaret: excogitato modo (ne dicam dolo) quatuor ad diuerſas mundi partes legatos, quatenus ſub prætextu Thurcorum infinitam colligerēt pecuniam, cum ſummis & pleniſſimis miſit indulgentiis, vt collectam pecuniam tali aſtu tandem copioſè inter cardinales nouas creaturas ſuas diſtribuere poſſet. Præterea ex cunctis fidelium regionibus, præſertim Germania, mediantibus indulgentiarum commiſſariis, ſub ſpecie fabricæ baſilicæ ſancti Petri pecuniam omnimodis aggregare feruentiſſimè anniſus eſt; tametſi ad dictæ fabricæ conſummationem prædeceſſor ſuus Iulius papa, qui eandem operoſè & magnificè inceperat, theſaurum reliquerit innumerabilem. Nihiloſecius & lentè & ſegniter cœptum opus progreditur. Nec mirum, cùm lapides ſecti in die, noctu (vt dicitur) ad palatium grande Florentinorum de Medicis dictum quod nunc conſtruitur, clàm deferantur, & ipſa pecunia collecta non in vſum fabricæ, non contra infideles, ſed inter amicos papæ cardinaléſque diſtribuatur.

Nam cùm in hunc finem (vt præſumitur) ipſe papa indulgentias maximas, & antea (vt declamabant) inauditas octennio per Germaniam duraturas dediſſet, & iam penè triennio in Miſna & Saxonia & circumquaq; viguiſſent, & infinita pecunia congeſta per commiſſarios fuiſſet; tandem Germani noſtri Romanenſium & fraudem, & aſtutiam, indulgentiaſque prædicantium abuſum & auaritiam intelligentes, manus retrahere cœpere: potiſſimùm contra eaſdem indulgentias, immo (vt dixi) declamantium intolerabilem abuſum & exceſſum, diſputante, prædicante, & ſcribente, venerando viro & profundiſſimo theologo, patre Martino Luthero, Wittenbergenſis Academiæ & conuentus, qui ſua & doctrina & prędicatione mirabili indulgentiarum omnium valorem annihilauit, & prorſus in dubium vertit, populumq; ab earūdem redemptione auertit; eas minimè ad ſalutē fore neceſſarias affirmans, non remiſſionem peccatorum, ſed pœnitētiæ neglectum, & aliorum pietatis operū relaxationem, impe-

dimentum, & vitium eſſe; nec merita Chriſti & Sanctorum theſaurum indulgentiarum eſſe, cùm in primitiua eccleſia, & longè pòſt penè per mille & vltrà annos nihil de eis ſcriptum per ſanctos reperiatur orthodoxæ eccleſiæ doctores, nec quippiam magnificè (vt nunc auri amore fit) de eis creditum aut æſtimatum fuerit; aſſerens inſuper & probans, Romanam eccleſiã non eſſe iure diuino primam, & caput omnium. Huiuſmodi eius doctrina noua & prædicatio confeſtim toto inſonuit orbe, & infinitos in ſuam traxit ſententiam, adeò vt paſſim populi Romanenſium dolum agnoſcentes, & dictorum veritatem perpendentes, indulgentias ipſas relinquere naucique pendere cœperint; potioribus, id eſt pœnitudinis & miſericordiæ, ſeſe operibus Martini eiuſdem hortatu mancipantes. Et intantum ipſe vnus homo ſuis declamationibus inualuit, vt ipſi indulgentiarum præfecti & commiſſarij, immo archiepiſcopi & epiſcopi, in eccleſiis ſuis ipſas indulgentias deponere & ſuſpendere cogerentur. Quamobrem ipſe papa, & cardinales, omneſque Romanenſes, modum in mirum contra Martinum & fremere & excandeſcere cœperunt, doctrinam eius anathematizantes, idolum Martini ſuis cum ſcriptis veluti hæreſiarcham igne publicè Romæ cremantes; & in præſens vſque modis omnibus ceu alterum Athanaſium perſequi non deſiſtunt, potiſſimùm quòd diſputauerit, Romanam eccleſiam non eſſe diuino iure primam & caput eccleſiarum orbis, & alia quædam eius rara & ardua dogmata, quæ non modò Romanenſes, ſed & complures alij doctiſſimi, præcipuè tamen Thomiſtæ, impugnare non ceſſant.

Veruntamen Martinus ille, Theologorum noſtræ tempeſtatis omnium facilè ſapientiſſimus princeps, doctrinam ſuam euangelicis teſtimoniis & diui Apoſtoli Pauli, necnon priſcorum orthodoxorum patrum originalibus dictis, roborans & comprobans, eatenus perſtitit inuictus; habens & ipſe nihilominus adhærentes & conſentientes etiam aliarum regionum conſummatiſſimos theoſophiæ doctores, vt eruditiſſimum & eloquentiſſimum illum diuinarum ſcripturarum interpretem nouum Eraſmum de Roterodamo, Ioannem Reuchlin, Iacobum Stapulenſem, Iudocum Clutoueum, & plures alios. Cœpit autem prænarratum bellum literarium inter eum & Romanenſes, & ipſa indulgentiarum caſſatio, anno Domini milleſimo centeſimo decimoſeptimo. Hallis autem & per Saxoniam ſequenti fuit anno ſuſpenſa, primo & vnico anno (vt fama fuit) centum millium aureorum damnoſam priuationem inferens Romanenſibus. Proinde pius lector penſitare poterit, quàm inæſtimabilis collecta duntaxat per Germaniam fuiſſet pecunia, ipſum ſi indulgentiarum negotium adhuc integro luſtro, vti præfixum inſtitutumque fuerat, perduraſſet. Aſt ô Deus, quorſum tãta tandẽ deueniſſet pecunia! Reuera haud aduerſus Thurcas, haud in fabricã, minus verò in calamitoſorum & gentium ſolatium, aut captiuorum redemptionem, cùm etiam milleſima pecuniarum pars per complures annos ſub eodem colore collectarum vſus in memoratos vix aut nunquam præſumitur expoſita. Quo igitur deueniſſet? Dubio procul, ille quò indicibilis theſaurus ſub Alexandro ſexto per Raymundum, gratioſiſſimi ac indulgentiſſimi Iubilei à latere legatum, contra Thurcos collectus deuenit, in cardinalium videlicet & præſertim papalium amicorum æraria repoſitus.

Nec mirum, cùm nuper quidam frater ordinis mendicantium, præfatarum indulgentiarum per Saxoniam terraſq; noſtras commiſſarius, moriens duo millia florenorum, quos ex pœnitentium lachrymis corraſerat & extraxerat, in extremis reliquerit. Et quidem expeditionem in Thurcos magnopere neceſſariam ambigit nemo, ſed ad eam promouendam Romanenſes poſt mortem Calixti tertij, qui magna eam ob rem fecit, pecuniam, non dicam propriam, ſed nec in hunc quidem finem collectam, vnquam curarunt exponere. Qui vt ſunt & ditiſſimi & potentiſſimi, ſi à dicto tempore decimam duntaxat bonorum ſuorum partem, id eſt decimum denarium cõtra Thurcos impendiſſent, dudum ipſum Thurcum extra Europam fugaſſent, & vltra Boſporum reſidere ac quieſcere coegiſſent. Aſt nunc eorum incuria, fraude, & auaritia, aſſiduè Thurcorum vires increſcunt, habentque exin timere (quod Deus auertat) vt qui nunc modicum pro tuitione fidelium ſponte detrectant exponere, tandem totum cum ipſa vita dare cogantur etiam inuitiſſimè.

Et quidem prædicta omnia, quæ de Romanenſium exaraui moribus, non meo ſenſu vaticinatus ſum, ſed ea cuncta ferme in quodam tractatulo vernacula noſtra lingua impreſſo deſcripta comperi, mutatoque famine huic operi vitiorum odio veritatis autem amore intexui.

Porrò quæ de Martini Lutheri doctrina diſſerui, non ſicuti diſcipulus illius aſſertiuè, (quod abſit) ſed potius admiratiuè poſui, vtpote nullius adhuc iuratus in verba magiſtri. Sed cùm ſim & ego more ſuſpenſus multorum, quouſque per Oecumenicum vniuerſale & generale concilium quid in tam ardua re tenendum ſit, decretum fuerit; paratus nihilo tamen minus & modò & ſemper à rectè ſapientibus doceri, quorum etiam & potiſſimùm Romanæ eccleſiæ iudicio hæc præſentia & alia qualiacunque mea ſcripta & corrigenda & examinanda ſubiicio: tametſi ego ſuprà narrata non de Romanis, ſed Romanenſibus, id eſt non indigenis, ſed aliunde ad eam confluentibus deſcripſerim, & ob id rem curaſſe non debuerim, cùm vitia quorumcunque ferenda non ſint, ipſeque diuus Bernhardus multo & acerbiora & execrabiliora de Romanis ad Eugenium ſummum pontificem deprompſerit. Quæ vtinam vera non eſſent, vtinam mendaces in hac parte eſſemus omnes, vt vitiis eliminatis Romæ ſanctitas ipſa & morum integritas, iuſticia & veritas, ad ſalutem totius orbis & fidei robur inueniretur, deſtrueretur que, ceu falſum & iniurioſum, illud vulgatiſſimum etiam laicorum dicterium, quo dicunt Romæ propiores Chriſtianos eſſe deteriores, & curiam Romanam non quærere ouem ſine lana. Sed nunc de his ſatis.

Eodem anno, id eſt Domini MDXIII, qui etiam ſuprà poſitus eſt, Emanuel Chriſtianiſſimus & potentiſſimus Portugalliæ rex per ambaſiatores obœdientiæ ſuæ nouo papæ Leoni epiſtolam ornatiſſimam de victoriis & triumphis ſuis in India & Malacha habitis ſcripſit, ex qua pro Dei laude & honore, à quo omne bonum procedit, pleraque breuiter excerpta huic noſtro operi hiſtoriali inſerere ac ſubnectere iocundiſſimum pariter & vtiliſſimum duxi. Cuius quidem epiſtolæ tale eſt exordium.

Sanctiſſimo in Chriſto patri ac beatiſſimo Domino, Domino Leoni S. addictiſſimus filius Emanuel, Dei gratia rex Portugaliæ, & Algarbiorum citra vltráque mare in Africa, dominus Guineæ & Conquiſtæ, nauigationis ac commercij Æthiopiæ, Arabiæ, & Perſiæ, atque Indiæ, humilima beatorum pedum oſcula. Quantum Deo Opt. Max. quantum & tibi gratulari debeamus, beatiſſime pater, vel ex nuncio quid noſtra Indica claſſis proximè attulit, ſatis apparet. Quòd enim, te Pontif. Max. & S. Rom. eccleſiæ & Chriſtiano orbi præſidente, tam admiranda in Dei laudem & gloriam geſta tam ex voto ſucceſſerint; tua certè laus, tua gloria cenſeri debet. Iure itaque viſum, quæ in India Dei ſuffragio, ad ipſius cultum ſpectantia, noſtris armis modò facta ſint, ad tuam Sanctitatem ſummatim perſcribere, &c. Igitur pacata poſt plures dubij Martis victorias, non ſine labore & ſanguine partas, India, relictis in ea opportunis præſidiis; Alphonſus de Albicher protocapitaneus noſter, vt iacturam quam ſuperioribus annis noſtri fecerant, iniuriamque vlciſcerentur, auream Cherſonneſum (Malacham accolæ appellant) contendit. Ea eſt inter ſinum magnum & Gangeticum ſita, vrbs miræ magnitudinis, vt quæ viginti quinque millium & amplius larium cenſeatur; terra ipſa fœcundiſſima, ac nobiliſſimarum quas fert India mercium feraciſſima, &c.

Huc itaque cùm inſtructa claſſe applicuiſſet Alphonſus, vrbem oppugnare deſtinat. Quod præſentientes Sarraceni bello ſe & armis præparant, ſed fruſtra. Nam commiſſo bis prælio noſtri tandem Dei auxilio ſuperiores plurimis ex hoſtibus cæſis vrbem vi intrant, occupant, data prædæ libertate diripiunt, incendunt. Rex ipſe qui ex elephanto pugnabat, grauiter vulneratus cum ſuperſtitibus Mauris fuga ſibi conſuluit. In ea pugna magnus hoſtium numerus exiguo noſtrorum damno interiit; capti plures; magna etiam ablata ſpolia, in quibus & ſeptem ipſius regis bello aſſueti elephantes, ſuis turribus, ſericis atque auro intextis ephippiis, illius prouinciæ more, muniti, ac æneorum omnis generis tormẽtorum ad duo millia ſumma arte fabricata. Capta ſic vrbe, hoſtibusq; profligatis, &c. Erant eo tempore Malachæ plures extranei,

Digitized by

ac diuerſarum nationum mercatores, ſcilicet Zantri, Pegus, Ianaes, Gores, & ab extremo Oriente atque vltima Sinarum regione Chines, alijque gentiles qui vrbem commercij gratia frequentantes multis diuitiis auro & argento, margaritis, & precioſis lapillis, ſerico etiam vellere, ac multifariis aromatibus & odoribus affatim replent. Hi cum multis quoq; finitimis, ab Alphonſo fœdus & amicitiam vltro flagitantes, ab ipſo & benignè & fauorabiliter ſunt accepti, &c.

Hæc cùm cognouiſſet rex de Anſiam, & gente & ſolo Orientem verſus potentiſſimus, ad quem fama erat iure Malacham ſpectare, & à Mauris olim vſurpatam; legato ad præfectum noſtrum deſtinato, qui ſe ſuoſque noſtro manciparet obſequio, aureum ſimul craterem cum precioſo magnæq; æſtimationis carbunculo, enſemq; aureũ adfabre elaboratum, in ſignum videlicet recognitionis, ac veræ perpetuæq; futuræ amicitiæ miſit: ad quem præfectus aliquos è noſtris expertos vafroſq; viros, intima regionis ſcrutaturos, cum multis etiã muneribus remiſit. Vnde maximum Dei obſequium & catholicæ fidei augmentum fore non dubitamus, rebus ſic apud Malacham compoſitis, &c.

Alphonſus in Indiam reuertens, Goæ vrbis præcipuam arcem, quam ipſe ſuperioribus annis magno noſtrorum periculo, ſed maiore hoſtium ſtrage occupauerat, noſtrę́q; ditioni & imperio adiunxerat, à Mauris obſeſſam reperit, & ſtructa etiã alia iuxta firmiſſima arce, vnde ruminum Thurcorũ qui ſex millia numero noſtros continuè infeſtabant. Quos cùm adoriretur præfectus, plurimis iam trucidatis, deſperata ſalute, pacta tantummodo corporum incolumitate, ſe tandem & reliqui noſtris dedidere, partiſque & ibi machinarum, equorum, armorum, & huiuſmodi haud contemnendis ſpoliis, quibuſdam etiam qui inter Mauros reperti ſunt, apoſtatis qui à fide noſtra deſciuerant, debito afflictis ſupplicio, vrbem priſtinæ quieti reſtituit. Appulerat interea Dabuli vrbi, haud procul à Goa, presbyteri Ioannis potẽtiſſimi Chriſticolarum domini ad præfectum noſtrum legatus, qui eius nomine * vt Chriſtiani Chriſtiano omnem opem, omnia ad bellum contra catholicæ fidei hoſtes opportuna, militum exercitus, armorum ac commeatus præſidia, vltro offerat, præſertim ſi mare rubrum ſuo coniunctum dominio noſtra claſſis traiiciat, vbi commodiſſimè vtriuſque vires iungi poſſent, &c. Aderant tunc apud noſtrum præfectum à Narſingue rege legati, rege gentili adeò potentiſſimo, vt mille & quingentos belligeros elephantes, armatorum equitum quadraginta millia, præter innumerum peditum numerum, ſuo arbitrio in aciem paruo negotio proferre, tantumque agri poſſidere perhibeatur, quantum ſemeſtri itinere vix emetiri poſſit. Huic plures reges ac ſatrapes parent, quorum nonnulli, maritimis oris proximi, nobis ſunt tributarij. Apud Alphonſum & Cambayæ regis legatus, terra marique potentiſſimus; atque inter Mauros maximi; item à Zabayo Goe quondam domino, atque à rege Groſopa, aliique complures regum ſatrapumque legati, à noſtro præfecto fœdus pacemq; vltro exorantes, ac ſua munera ſinguli afferentes, &c. Inter hos ſucceſſus pater beatiſſime, diuino ſuffragãte numine, per vniuerſam Indiam plurimi Spiritus ſancti gratia igneque afflati, depoſitisq; gentilitiis erroribus indies, ad noſtram religionem conuerſi, veram Dei fidem agnoſcunt. Ob quæ Deo Opt. Max. ſummæ gratiæ ſunt meritò referendæ, quòd tam procul à noſtra vrbe in tam remotis regionibus, quò ne fama quidem ſui ſanctiſſimi penetrauerat nominis, noſtra nunc ſedula opera ſuã veram fidem cultumq; celebrari, publicari, ac propagari dignatus ſit. Vnde procul dubio, diuina fauente clementia, ſperãdum eſt, cùm nunc præfectus noſter ad mare rubrum, vt eius oſtio occupato Sarracenis earum partium commercia interdicat, relictis in India opportunis præſidiis, ingenti claſſe properat, vt ibi, coniunctis ſub crucis vexillo presbyteri Ioannis noſtriſq; viribus, maximum Dei obſequium, & Mahumeticæ ſectæ detrimentum & ignominia ſequatur; extremaque Orientis ora, quo & ſacras Apoſtolorum voces intonuiſſe compertum eſt, Occidentali noſtræ propediem iungatur, & ad veri Dei cultum, ipſius ſuffragante numine, traducatur; S. ſedi apoſtolicæ, ac tuæ Sanctitati, vt optimo patri paſtorique, Chriſtiani gregis more, debitum obſequium & obœdientiam oblaturi. Bene valeat beatitudo tua, quam pientiſſimus Deus diu ac feliciſſimè conſeruare & augere ad votum dignetur. Datum in vrbe noſtra Vlyſſipona, VIII idus Iunias, anno Domini MDXIII.

Cùm

Cùm itaque inuictiſſimus ille rex Emanuel Dei adiutorio tantas victorias nactus ſit, vt vſque in Indiam regnum ſuum extenderit, & maximas vires acquiſierit; mirum eſt, ſi ſaltem adhuc in humanis eſt, quòd iam per ſeptenniũ ferme nihil in Thurcos, nihil pro recuperatione terræ ſanctæ aut vrbis Conſtantinopolitanæ per eum geſtum auditum conſtat: præſertim cùm presbyter Ioannes ei auxilia armatorum contra fidei hoſtes impendere magna ſpoponderit. Quin immo ipſe Thurcus abſque vlla alicuius regis Chriſtiani reſiſtentia indies potentior fit, adeò vt etiam ſuperiore anno ipſum Soldanum regem Syriæ bello ſuperatum interfecerit, & omne eius imperium per Ægyptum, Syriam, Phœniciam cum tota terra ſancta, cum Hieruſalem ſepulchroque Domini ſuæ poteſtati ſubiecerit, in tantumque auctus ſit, & aſſiduè augeatur, vt maior & potentior non ſit ſub Sole nunc triumphator & dominus. Et vtinam omnipotens DEVS, in cuius manu omnia ſunt ſceptra regnorum, dignetur ſua gratia & potentia Chriſtianos ipſos, qui ſub prænarrati Ioannis presbyteri dominio degunt, ab eius tyrannide & furore præſeruare & cuſtodire, ad laudem & gloriam nominis ſui. Sed & de his infrà anno ipſo quo Soldanus captus & interemptus eſt, dicetur & amplius.

Eodem anno, Erneſtus ex ducibus Saxoniæ archiepiſcopus Magdeburgenſis, & adminiſtrator Halberſtadenſis, ac primas Germaniæ, principumque noſtrorum frater germanus, prima die menſis Auguſti defunctus eſt, anno pontificatus ſui XXXVIII, vir bonus, & pientiſſimus princeps, doctorum virorum clerique amator, ac deuotiſſimus Dei cultor, in calamitoſos & pauperes quoſlibet largus & miſericors, & nihilo ſecius in agendis iuſtus, ſtrenuus, & magnificus. Præclara ſiquidem & immortalia quædam tempore ſui regiminis & pontificatus perfecit opera. Nam anno Domini MCCCCLXXIX Hallis armis cepit, domuit, & archiepiſcopio acquiſiuit. Conſequente anno Halberſtad ſæpe rebellantem ſub iugum miſit. Arcem prope Hallis pretioſiſſimam & munitiſſimam, cum ſuis foſſatis profundis & turribus firmiſſimis à fundamentis, impenſis maximis & incomparabilibus conſtruxit, & in eadem eccleſiam, ex lapidibus ſectis pulcherrimam, quam precioſis donariis ex auro & argẽto, & compluribus Sanctorum iconibus artificioſè fabrefactis, cumulatiſſimè decorauit. Non deſunt dictæ eccleſiæ æſtimatores gazæ, qui eam viginti millium nummorum aureorum valoris & amplius æſtimant; dempto calice illo mirifici operis, ab eodem Erneſto ſuperaddito ponderis decem marcarum, auro & gemmis ornato. Porrò in laudem arcis prædictæ eiuſmodi extat epigramma:

Tu quicunque vides ſurgentem mœnibus arcem,
Quanta Semiramidæ nec Babylonis erat;
Nec mirare hoſpes: Herneſto præſule ſtructa
Authoris retinet nomen & ipſa ſui.

Conſtruxit quoque caſtrum à ſolo nouum prope oppidum Caluis. Ipſo itaque poſt magnifica opera (vt dictum eſt) defuncto, vltima die menſis Auguſti, poſtulatione canonica ex marchionibus Brandenburgenſibus Albertus frater Ioachimi principis electoris ſucceſſit. Quem Leo papa decimus confirmauit. Hic Deo dignus antiſtes cùm affectu in ſuperos arderet deuotiſſimo; memorato germano fratre conſentiente, hoc ipſo anno presbyter ordinatus, primitias octaua Paſchæ celebrauit, & capellam ſeorſum cum octo presbyteris præbendatis apud Coloniam Rhenenſem à fundamentis erexit & fundauit, dotauitque & optimè prouidit. Et ita in primis ſe deuotè & laudabiliter habuit; clericorum reformationi, & reipublicæ paci & tranquillitati, operam dans, adeò vt à cunctis admiraretur & laudaretur. Aſt paulo pòſt, cum honoribus mutatis moribus, verſus eſt in hominem prorſus alium; inhumanus, durus, & violentus (ne dicam crudelis) effectus, & potiſſimùm in graui & moleſta ſubditorum exactione & violenta eccleſiarum ſpoliatione. Per omnes quippe prouincias ſuas à ſubiectis plebeculis exactiones pecuniales per modum ſubſidij extorſit grandes, eccleſias multas & complura monaſteria contra omnem iuſticiam & æquitatem, contra ius faſque, contra omnem charitatem & humanitatem, maioribus & pretioſioribus ſpoliauit reliquiis, plerunque auro & argento gemmiſq; incluſis, totum ſibi vſurpans, totum vendicans & reſeruans, papali auctoritate & priuilegio (vt dicebatur) fretus, in damnum

Ggg

& iacturam eccleſiarum, & poſſidentium de iure turbationem & grauamen maximum. Petere quidem ſolebat primùm; ſed vbi confeſtim impetrare nequiuit verbis, vſus mox eſt viribus, potenterque etiam ipſis ſuis poſſeſſoribus renitentibus & contradicentibus abſtulit, quemadmodum & mihi ore proprio quidam lamentabiliter conqueſti monaſteriorum fuere prælati. Quamobrem de eiuſmodi potentum petitione quidam poeta bene belleq; ad propoſitum ducis cecinit:

Eſt orare ducum ſpecies violenta iubendi,
Et quaſi nudato ſupplicat enſe potens.

Proinde ſi furtum eſt contrectatio rei alienæ inuito domino ſuo; viderit ipſe Reuerẽd. p. quomodo excuſari poterit, quamque iuſtè prædicta præſumpſerit. Non enim ſummus pontifex ad venialiter ſaltem peccandum licentiam cuiquam dare poteſt, minus contra charitatem quippiam præſumendi, vt proximus turbetur & contra omnem æquitatem rebus ſpolietur propriis. Sic neque cum detrimento & offenſione deuotionis alienæ ſuæ deuotioni aut potius affectioni & cupiditati licitè ſatisfacere quiuit; quemadmodum nec iuſtè & deificè aut ſpoliare aut grauare alienas, propriam vt ſuperbè & ambitioſè ditare & ornare poſſet eccleſiam. Hoc eſt enim vnum altare veſtire, ornare, & tegere; aliud diſcooperire, nudare, & deſtruere, & rapinam offerre in holocauſtum.

Porrò quanta præſumpſerit in tranſlatione & permutatione eccleſiarum & monaſteriorum, etiam contra fundatorum intentionem & vltimam eorundem volitionem; moleſtiſſima & turbulentiſſima illa inter ſancti Mauricij Hallis canonicos fratreſque ibidem prædicatores commutatio, immo ordinum confuſio, & partim ablatio, clamat & indicat. Aſt quoniam hoc factum adhuc ſub turbine agitatur & cogitur, cœptumque vrgetur vehementer; exitum eius aliis poſt me deſcribendum relinquo. Rarum quippe eſt & portentoſum, ideo memoratu dignum, & ad poſteros mittẽdum idoneum, quoniam veritas neminem palpat.

Anno Domini MDXIIII, Hallis oppido Saxoniæ, quidam Iudæus baptizatus Ioannes Pfefferkorn dictus, homo flagitioſiſſimus, captus, & in vincula coniectus tortusque, ſcelera immaniſſima & inaudita de ſe faſſus eſt, quæ nec in morte reuocauit; & inprimis quidem, quòd per viginti annos Sacerdotis officia celebrando, baptizando, confeſſiones audiendo, &c. exercuerit, cùm ordinatus aut conſecratus nunquam fuerit; item quòd tres hoſtias conſecratas ſubtraxerit, vnamque per ſe cruoris vſque effuſionem diſpunxerit, reliquas Iudæis vendiderit; item quòd Albertum archiepiſcopum Magdeburgenſem, & fratrem eius Ioachimum, marchionem & principem electorem, intoxicare intenderit, & ob hanc rem centũ à Iudæis florenos, qui ex marchia pulſi & eiecti fuerant, ob ſcelus complicum eorundem quo nuper Sacramentum Euchariſtiæ à pſeudochriſtiano emptum, etiam vſque ſanguinis emanationem aliorumque prodigiorum oſtenſionem martyrizauerant, & eapropter ad ſexaginta combuſti fuerant, cæteris omnibus fugatis & diſperſis; à quibus & ipſe (vt dictum eſt) prædictam pecuniam pro intoxicatione acceperat. Ipſe ſiquidem curias magnatum, tanquam Sacerdos & in mediana peritus, frequentabat. Quare facilè id, ni Deus impediſſet, facere potuiſſet. Proinde & confeſſus fuit complures ſe medicinę ſub ſpecie peremiſſe Chriſtianos; item quòd ſe ad tempus pro Meſſia geſſerit, & cum XII diſcipulis per pagos & oppida quæſtus cauſa ierit, multaque mira apparenter, ſed & fictè fecerit; quòd duos infantes rapuerit, vnumque Iudæis venditum, mox eundem cum eis pariter ſanguinem extrahendo interfecerit; (alium tamen intactũ reſtituit) item quòd omnem populum & Magdeb. & Halberſtad. diœceſium & intoxicare, & eorum bona, quantum ei poſſibile foret, comburere voluerit, & id quoque ſe effecturum Iudæis ſpoponderat; quòd in Oſtrofrancia cuidam magiſtro & presbytero dæmonem incluſum furatus fuerit, & eundem demum pro quinque aureis vendiderit. Præterea complura alia piacula confeſſus eſt, ob quæ morti adiudicatus primùm candentibus vncinis diſcerptus fuit; deinde ad locum ſupplicij ad cœmiterium videlicet Iudæorum tractus, ibidem igne aſſatus & combuſtus, horribiliter interiit. Obiit attamen (vt & vox & fama cõmunis erat, & impreſſum vernacula lingua extat) vt verus Chriſtianus, demeritas pœnas ſub bona ſpe fideq; ſufferens.

Eodem

Eodem anno, Maximilianus Cæſar neptèm ſuam Mariam regis Vngariæ iunioris ſponſam ex Flandria in Auſtriam, & pòſt in Vngariam cum magno apparatu miſit.

Eodem tempore, inſperatè erupit quædam incondita ruſticorum multitudo quæ Cruciatorum appellabatur, quam cardinalis Strigonenſis, lêgatus apoſtolicus, paucis antè menſibus in Vngariam duxerat cum pleniſſimis indulgentiis: è qua re, vnde ſperabatur ſubſidium, crudeliſſimum venenum ortum eſt. Et hoc ideo, quòd prædictus legatus (vt fama fuit) cœptum opus & cruciatorum expeditionem reuocauerit. Quare ipſi crucesignati ſupremè indignati, furorem ſuum quem contra Thurcos conceperant, atrocius in ipſos Vngaros verterunt, longè latéque ſæuientes, & conuerſi in reprobum ſenſum, quæ non conueniebant, nec ipſis quidem Thurcis aut beluis marinis, peragentes. Ipſis denique ita graſſantibus, ſtuprabantur paſſim virgines & matronæ; ſacra prophanabantur; ſpoliabantur templa; ciuitates, oppida, arces, villæ euaſtabantur, & incendio corruebant: denique nihil tam ſanctum, quod ab his Cruciatis non contaminaretur. Horum dux Georgius Cæculus; (gentis nomen eſt Transſyluanæ) huius ſocius Laurentius presbyter omnium crudeliſſimus; item erat ex ducibus quidam Michael monachus: ita hæc peſtis nullum ordinem intactum reliquit. Hi quoſcunque nobiles apprehenderunt, palis affixerunt, mulieres ac liberos eiecerunt, prius tamen ſtupratis, bona expoſt ſurripientes. Erat animus illorum vniuerſam delere nobilitatem, & in toto regnò Vngariæ, quod quatuor & decem habet ſedes epiſcopales, vnam ſaltem relinquere. Scribi non poteſt, qua crudelitate vſi ſunt. Tandem auxilio diuino rabies hæc extincta eſt, ductu Ioannis comitis Zepuſienſis Vainodæ Transſyluanicæ, qui ducem illorum captum nouo quodam tormenti genere à ſuis dentibus laniari iuſſit, & hinc decollari. Et deinde menſe Nouembri illius anni, cùm in Buda regnicolarum facta eſſet congregatio; ibi publicè narratum eſt, prædicto tumultu ruſticorū, qui vix quadrimeſtris erat, deſiderata, id eſt perempta, fuiſſe in Hungaria vtriusque ſextus ſeptuaginta millia hominum, quos inter quadringenti fuere nobiles.

Eodem anno Georgius dux Saxoniæ, & Landgrauius Thuringiæ, ac Marchio Miſn. principum noſtrorum fratruelis, cum valida expeditione armorum circa Epiphaniam Domini intrauit Phriſiam; vbi & vi & armis complura ſuæ ditioni ſubiecit, & inter alia caſtellum munitiſſimum iuxta aquas multas, Tham appellatum, expugnauit & cepit, non tamen ſine ſuorum quorundam ſtrage. Caſtello itaque capto, irruentes ipſi bellatores, & præſertim lancigeri omnes penè maſculos in ore gladij peremerunt, nec ad ſacra loca confugientibus quidem parcentes: quandoquidem in eccleſia quadam mille & trecentos homines ſine vllo pietatis aut diuinæ maieſtatis reſpectu interfecerunt adeò crudeliter, vt ſanguis extra eccleſiam flueret, & victores in cruore velut in aqua ambularent. Quod tamen factum ipſi duci Georgio valde diſplicuiſſe, & præter eius iuſſum perpetratum, ferebatur. Nihilominus ipſe dux, quia forſan citò non inhibuit aut diſſimulauit, poſtmodum vtique nullam fortunam cum eodem exercitu habuit proſperam. Proinde & paulo pòſt Henricus dux Brunſwicenſis, protector ordinis, qui & literam confraternitatis habuit, vir alioqui animoſus & bellicæ rei peritiſſimus, in obſidione & oppugnatione caſtri cuiuſdam ictu bombardæ tactus, & cerebro excuſſo in momento periit, in æſtatis medio. Qui cùm fuiſſet dux militiæ prædicti exercitus in Phriſia, ſua morte vehementiſſimè Georgium ducē affecit. Quare & non longè pòſt, rebus in contrarium vergentibus, [illegible]mùm bellorum neruis, ipſis videlicet pecuniis quas innumerabiles cum prouinciarum ſuarum intolerabili taxa & multatione conſumpſerat, deficientibus, & ipſe licet inuitus non ſine dedecore ad propria reuerſus eſt.

Eodem anno, in profeſto diui Bonifacij, doctor N. cognomento Pobenzan, iuriſconſultus præpotens in Erffordia, ibidem poſt longa vincula & dira tormenta, ob proditionem & alia ſcelera perfidiſſima quæ in clerum & ciues excogitarat, in quatuor partes viuus atrociſſimè diuiſus fuit; nemine (vt deſiderabat) ei compatiente, aut pro eo rogante, quoniam tyrannus & oppreſſor pauperum fuerat; partes autem ipſas ad quatuor vias regias publicè ſuſpenderunt.

Eodē anno, Adolphus ex principibus de Anhalt & comitibus Aſchaniæ &c. factus eſt epiſcopus Merſeburgenſis, conſecratuſque ſiue (vt vulgo loquuntur) coronatus in Quadrageſima Dominica Oculi, per reuerendum dominum epiſcopum noſtrum, Ioannem de Schonberg.

Eodem anno, decima die Ianuarij, Georgius quartus in reformatone Pigauienſis cœnobij abbas obiit. Hic natione Oſtrofrancus de Cranach natus fuit, vir in agendis prudens & prouidus, magnanimuſque, naturali quadam facundia præditus, ſtudioſorum virorum fautor & amator humaniſſimus. Qui cùm præcedenti anno Romæ concilium viſitaſſet perſonaliter Lateranenſe; ibidem hauſit quod poſtmodum digerere neutiquam valuit. Nam ſic infectus, ad propria rediens non longè pòſt (vt dictum eſt) obiit.

Anno Domini MDXV, Viennæ Auſtriæ trium regum Maximiliani videlicet Cæſaris, & Vladiſlai Bohemiæ & Vngariæ, ac Sigiſmundi Poloniæ, regum, multorumq́; principum, comitum, baronum, diuerſorumq́ue nobilium, ob prædictorum regum concordiam & Cęſareæ neptis deſponſationem celebrandam, celeberrima & magnifica conuentio fuit. Venit autem Cæſar cum electiſſimo comitatu, cum multis equis cataphractis ac ſplendidiſſimis militibus. Nec minore apparatu Vngariæ rex intrauit. Porrò Sigiſmundus Poloniæ rex in comitatu ſuo habebat plus mille quingentos equites, qui partim more Vngarorum quos Huſſerones appellant, partim habitu Germanico ornati erant. Sed erant præter Polonos Ruteni, Pruteni, Moſchi, Thurci captiui, & Tartari, in ſuo equitatu cum multis tibicinibus. Ex principibus autem & comitibus inter alios venerunt, *Guilhemus dux Bauariæ*. Et hic quidem intrauit vrbem totus æreus cum equitibus ſuis, ſuo peculiari colore veſtitus, qui canem in brachio pro inſigni ferebant. Hunc ſequebatur *Caſimirus* marchio Brandenburgenſis, in equo cataphractato, veſte aurea & rubea, cum electiſſima militia, quæ veſtibus rubeis fulgebat. Penes eum erat & nobilitas Oſtrofranciæ inſignis. Subſequebantur deinde comites, ſuo quiſque colore veſtitus, ſed cataphractatis equis, comites videlicet *de Montfort, de Schaumberg, de Mansfelt*, comes *de Veſterburg*, comes *Ioannes de Hardeck*, qui mirum in modum margaritis & gemmis reſplendebat, cuius & equus gemmis & vnionibus coopertus erat, & ſuperbiſſimè incedebat; item *comes Zepuſienſis Georgius dictus* cum multis aliis, quos cum nobilitatibus Auſtriæ & cæterarum prouinciarum breuitatis intuitu prætermitto. Interfuerunt nihilominus & huic glorioſo conuentui prælati ſpirituales & quidem excellentiſſimi; Thomas videlicet cardinalis & legatus à latere; N. cardinalis Strigonienſis; Matthæus Lang natione Auguſtenſis, cardinalis autem Gurzenſis, ac Saltzburgenſis eccleſiæ adminiſtrator. Quibus omnibus ſic conuenientibus & varia tractantibus, tandem poſt aliquot dies Cæſar Maximilianus inter prædictos reges pacem & concordiam reintegrauit (ob certas enim cauſas antea mutuo diſcordauerant) cum ingenti omnium tripudio. Et hoc factum eſt XIX Iulij die. Deinde in feſto Mariæ Magdalenæ, Cæſar neptem ſuam Mariam deſponſauit deditque coniugem Ludouico, ſuprà narrati Vladiſlai Vngariæ & Bohemiæ regis filio. Hinc ſequuta ſunt torneamenta & haſtiludia mira, equorum velocium pro brauio curſus, choreæ quoque per aliquot dies venuſtiſſimæ, & aliæ iocunditates variæ & mirabiles. Et, vt Cuſpinianus ad Iacobum Villinger, Cæſareæ maieſtatis theſaurarium, ſcripſit; inter alios cantores & citharœdos Thurcus quidam ibi erat cum tibia, qui inauditam harmoniam & cunctorum auribus inacceptam edebat, cum puero tympanum ambabus violenter percutiente manibus. Quibus omnibus ſic magnificè & hilariter peractis; quique cum gaudio remearunt ad propria, in nomine Domini.

Eodem anno, inter regem Galliæ & Heluetios fuit cruentiſſimum bellum, in profeſto Exaltationis Sanctæ crucis. Congreſſione enim facta, octo & decem millia Heluetiorum ſiue Switzerorum (vt vulgò loquar) vſque ad internicionem cæſa fuerunt. Ex parte autem regis octo millia lancigerorum ceciderūt, & alia quatuor millia Francigenarum (quemadmodum quidam peritus orbiuagus bellipetaque me præſente fratribus palam retulit) perierunt perempta. Et (vt fama erat) Heluetij magis inſidiis & bombardis, quam virtute & viribus proſtrati victique fuerunt. Obtinuit itaque rex victoriam tandem, ſuperſtiteſque Switzeros in fugam conuertit. Sed vah, quanta Chriſtia-

Chriſtianorum rabies! Quantus heus furor fidelium mutuo ſe tam crudeliter trucidantium, & ne dicam (vt timetur) in tartara ſe inuicem horribilter furioſeque trudentium! Qui vtique ter quaterque felices eſſe potuiſſent, ſi contra infideles pugnare, & ſanguinem ſuum fundere maluiſſent. At in quod facinus mortalia pectora non cogit auri ſacra fames, quæ nec ipſum DEVM, nec mortem, neque infernum, cupidum expaueſcere ſinit? Et reuera talium militum talia ſunt ſtipendia mortis.

Eodem anno, maxima inundatio fuit Rheni, quæ & in pagis & oppidis inæſtimabilia fecit damna. Quo etiam anno, Hallis regia in Sueuia, & Waydhoffen in Stiria, vna & eadem conflagrarunt funditus die.

Eodem anno, Andreas Luchtenſtern, vicarius Citzenſis eccleſiæ magnificus, ac deuotiſſimus noſtri & fautor & benefactor cœnobij, atque confrater chariſſimus*. Qui cùm eſſet beatiſſimæ virginis Mariæ patronæ noſtræ intimus & ardentiſſimus amator & cultor; multa & eximia ob reuerentiam & honorem eius, proque remedio animæ ſuæ prædicto noſtro monaſterio contulit bona. Inter alia enim etiam adhuc viuens donauit monaſterio pro fratrum ſtudio plures magnos & notabiles codices, item pretioſum & argenteum quod pacificale paſſim vocatur, item Caſulam de Damaſco cum Dalmaticis, ſericis, & aliis ſacris veſtibus, quibus modò Sabbathinis diebus celebrantes ad ſummam Miſſam vtantur. Quibus etiam inſigne ſuum, ſcutum videlicet cum ſtella aurea in campo rubeo, aſſutum eſt, quemadmodum & cæteris rebus quas & monaſterio dedit, aut in imaginibus depingi fecit, vt patet in tabella altaris diuæ Annæ in eccleſia, & iuxta imaginem Chriſtophori Magni, & ſimilibus. Idem dedit monaſterio viginti florenos, vt annuatim officium immaculatiſſimæ virginis Mariæ ſub octaua eiuſdem feſti ſemel cum ſumma Miſſa & ſuffragiis repetatur. Inſtituit inſuper apud nos, ad perpetuam Chriſtiferæ virginis Mariæ laudem, antiphonam *Alma redemptoris* &c. ante ſummam Miſſam deuotè decantandam à fratribus. Hic denique, velut amiciſſimus fratrum amator, & integerrimus fautor, cùm crebrius viſitaret ob deuotionem loci monaſterium; nunquam ferme venit, quin aut fratribus colloquium impetraret iocundum, aut recedens in ſignum amoris pro Valete (vt dicitur) aliquam pitantiam aut vini aut piſcium diſponeret. Pro quibus omnibus, & aliis elargitis miſericordiæ operibus, oramus Deum, vt ſanctiſſima æternaliter requieſcat in requie.

Eodem anno, cùm eſſem amore literarum, Benedicti venerabilis abbatis noſtri cum conſenſu, dimiſſorio & licentia, Herbipoli in diui Iacobi Apoſtoli cœnobio, ſub reuerendi & vndecunq; doctiſſimi viri, domini Ioannis Tritemij, memorati monaſterij abbatis, ad tempus doctrina & obœdientia; ipſo tunc Germanicarum rerum hiſtoriis tribus voluminibus deſcribendis operam dante, cupienteque cura eadem ſuum de ſcriptoribus eccleſiaſticis librum, iam olim in Spanheim vſque ad annum Domini MCCCCXCIIII productum, vſque in præſens continuare tempus, viros videlicet illuſtres qui interim ſcriptitaſſent ſuis cum lucubrationibus, ſcriptoribus eccleſiaſticis iam antea in præfato libro cum ſcriptis & impreſſis, per quandam additionem nouam connectere: qui quatenus facilius & promptius conatum ſuum laudabilem perficere poſſet; me quem ad adminiculandum ſibi rebatur idoneum, cum literis commendatitiis ad monaſteriorum omnium, noſtri tamen potiſſimùm ordinis, fundationes, nec non virorum (vt dixi) clarorum monumenta, tota Germania ad Dei omnium ſcientiarum largitoris laudem, & totius Teutonicę nationis & honorem & præconium, vndequaque conquiſita, congeſta, & deſcripta, ei deferrem. Porrò prædictarum literarum nec non commiſſionum tenor talis fuit, & eſt.

Vniuerſis & ſingulis dominis abbatibus, præpoſitis, prioribus, cæteriſque eccleſiarum rectoribus *Ioannes Tritemius*, abbas monaſterij diui Iacobi Herbipolenſis, ordinis ſancti Benedicti, cum orationibus promptam obſequendi voluntatem. Harum exhibitori literarum, fratri *Paulo Langio*, monacho atque presbytero noſtri ordinis memorati, dedimus in mandatis, vt omnium monaſteriorum, conuentuum, & ec-

cleſiarum, cuiuſcunque ſint religionis, quantum fieri poteſt, totam per Germaniam, fundationes, tempora, patronos, & ſi quos habuerint viros ſanctitate vel doctrina inſignes, eorum tempora ſimul & opuſcula, diligenter inquirat, conſcribat, nobiſque referat pro decore Annalium ſiue Chronicorum Germaniæ, quibus operam impendimus noſtram. Quocirca vos omnes & ſingulos per mundi Saluatorem rogamus, vt eum ad veſtra declinantem benignè admittatis, & charitatiuè foueatis, atque in his quorum inquirendi gratia mittitur à nobis, illi fauorem & adiutorium impendere pro viribus nō recuſetis, mercedem ab illo recepturi qui iudex omnium dicturus eſt ſtantibus à dextris: *Ite benedicti patris mei,* &c. *quoniam cùm hoſpes eſſem ſuſcepiſtis me* &c. Scripſimus in præfato cœnobio noſtro apud Herbipolim, prima die menſis Aprilis, anno Dominicæ Natiuitatis MDXV.

Prædictam itaque legationem ſiue commiſſionem pro virili meo ſolicitius exequi ſemper conatus ſum: tametſi in perpaucis locis fuerim, partim viarum difficultate & diſcrimine, partim latronum prædonumque formidine, per montes & nemora, tandemque inopino ipſius Trittemij mittentis præceptoriſque mei occaſu, retractus & impeditus. Nihilotamen minus, ipſo adhuc viuente, aliquot vicibus ingruente hyeme collecta & conſcripta cum variis diuerſorum ſapientum virorum epiſtoliis & ſalutationibus referenda & conſignanda Herbipolim redij. Et quanquam memoratam antiquitatum indagationem permulti celebres, & grauiſſimi etiam, ac integerrimi, laudauerint viri; fuerunt tamen è diuerſo nonnulli ſycophantæ & ſcioli, & (quod fœdius eſt) fratrores religioſuli, mordaces, & cynici, qui eam commiſſionem & inquiſitionem ſatis impudenter taxarunt; me pro tam arduo conamine gyrouagum & circulatorem vocitare non erubeſcentes. At ſi ego gyrouagus, ſi circumcellio, quid quæſo erat æquiuocus meus Apoſtolus Paulus, de quo Actuum XIX legitur: *Factum eſt, quòd cùm Paulus peragratis ſuperioribus partibus veniret Epheſum, &c.* quique ab Hieruſalem vſque Illyricum diſcurrendo Chriſti euangelium ſeminarat, licet longè alia beatioreque cauſa? Quid denique fuit Hieronymus, quid Ruffinus, quid Heraclides, quid Petronius, Paulus Oroſius, Iulius Affricanus, Seuerus Sulpicius, Caſſianus, Paſchaſius, & ſimiles, qui ob propriam deuotionem & aliorum ædificationem maria tranſierunt, loca terræ ſanctæ deuotiſſimè perluſtrauerunt? Deinde Ægyptum, Nitriam, Scythiam, Palæſtinamque gyrantes exactiſſimè monachorum cœnobia, anachoritarum ſpeluncas & antra ſcrutantes, vitam & conuerſationem eorum ac doctrinam religioſiſſimè & vigilantiſſimè explorauerunt, & plerunque cum eis per aliquot & dies & annos commanentes, & inſtitutiones eorundem ac mores imitantes & addiſcentes, exhortationeſque ſingulorum annotantes; tandem ad propria repedantes, & viſa & audita Dei pro honore & legentium profectu ac ædificatione eleganter & vtiliter conſcripſerunt. Qui niſi ſuprà narrata & circuiſſent & perluſtraſſent loca; vitas patrum, inſtitutiones, collationes, exhortationes, conuerſationes, & itinerarium quod Hieronymo aſcribitur, denique & quorundam, & præcipuè Antonij, Hilarionis, Pachomij, Onophori, Macarij, Romani, Arſenij, Poſthumij, Mariæ Ægyptiacæ Euphroſynæ, Euphraſiæ &c. & ſimilium vitas & legendas, nec monachi nec mundus ipſe quidem haberet. Felix ergo terque felix illorum peragratio, laudabilis & ſancta exploratio, ex quibus tantus fructus, tantaque ſequuta eſt morum & totius ſanctitatis ædificatio. Quur ergo in me criminantur æmuli quod in aliis laudatur, quod etiam ipſa gentilitas in Vlyſſe multis præconiis extulit, quod Hieronymus glorioſus in Platone & Apollonio Philoſophis commendauit, quod denique idem in fœminis etiam ſummis proſequitur laudibus? Nota eſt illa diuæ Paulæ feruentiſſima perluſtratio, qua nedum infinitas monachorum & eremitarum cellas, ſed & eorundem ſtrata, veſtes, cilicia, & ſudariola quondam, Romanarum matronarum nobiliſſima propriis manibus attrectauit, venerata & oſculata eſt. Quantus denique fructus & profectus ex eiuſmodi peragrationibus ſanctorum patrum accreuerit mundo; nec ipſe Tullius, neque Demoſthenes ſua eloquentia effari & depromere poſſent: quandoquidem vt de aliis interim ſileam, ſi noſtri ordinis ſancti & deuotiſſimi patres, Columbanus, Gallus, Chilianus, Bonifacius, Willibrordus, Ludigerus, & pares, ſuis in monaſteriis reſe-

diſſent,

diſſent, quis Auſtraſiorum, quis Gallorum, quis Francorum, Baioariorum, Vindelicorum, Doringorum, Saxonum, Heſſonum, Friſonum gentes ad Chriſti fidem conuertiſſet? Si denique noſtri ordinis præſtantiſſimi, præſertim Auguſtinus, Mellitus, & Iuſtus, Magni Gregorij papæ diſcipuli; ſi Alquinus; ſi Beda, Rabanus, Strabo, Marianus, Claudius, Lampertus & ſimiles domi manſiſſent: quis Angliam, Scotiam, Hiberniam, fidei rudimentis prædicando imbuiſſet? Quis inſuper in Gallia almificam & famatiſſimam illam Parrhiſienſem Vniuerſitatem inſtituiſſet? Quis potentiſſimum nobilemque in Francia epiſcopatum illum Herbipolenſem fundaſſet? Quem vtique diuum Burghardum, primum eius eccleſiæ præſulem, inſtituiſſe, ſicuti & Parrhiſienſem Academiam Alquinum, noſtri ordinis patres, fundaſſe certiſſimum eſt. Quis alios complures per Europam epiſcopatus, quorum primi antiſtites (vt in præcedentibus ſub anno Domini DCCCCLXXVIII latius probauimus) noſtri ordinis fuere & frequenter peregrini, plantaſſet? At quid multis moror? Quur mihi vendicare conor quod excellentiſſimi viri nec virtute neque ſanctitate aſſequi quiuerunt? Qui denique quanto doctiores & ſanctimonia clariores, tanto & acriores & plures ſemper habuere obtrectatores. Nimirum cùm (expertus harum rerum inquit Hieronymus) ſemper in propatulo fortitudo æmulos habeat, feriantque ſummos fulgura montes, & iuxta Naſonis ſimile dicterium:

Summa petat liuor, perflent altiſsima venti.

Sed nunc de his ſatis. Sanè quatenus & fructus & vtilitas ſæpe dictæ commiſſionis & perluſtrationis meæ aliquan-&c. *Cætera deſunt.*

PAVLI LANGII MONACHI
CHRONICI CITIZENSIS FINIS.

HISTORIA ERPHESFORDENSIS ANONYMI SCRIPTORIS DE LANDGRAVIIS THVRINGIÆ.

QVAM QVOD IN EODEM LIBRO ESSET, ET ALIOQVIN MAGNAM COGNATIONEM CVM Lamberto haberet, resq́; iſtius prouinciæ Germanicas explicaret, coniungendam cum illo eſſe putauimus.

CAPVT I.

NOE habuit tres filios, Sem, Cham & Iaphet. Ab illis ortę ſunt LXXII generationes ſeu gẽtes. Hinc eſt, quòd Chriſtus miſit ad illas LXXII diſcipulos: hæ generationes ſeu gentes LXXII diſſeminatæ ſunt per orbem & mundum in tribus partibus, ita quòd mundus eſt diuiſus in tres partes: ita quòd Sem cũ ſua ſorte, ſcilicet generatione Aſiam; Cham in generatione ſua Aphricam; Iaphet Europam, id eſt partem mundi ad Aquilonẽ ſeu ad plagam Septentrionalem, ſortitus eſt, cum ſeptem filiis ſuis & filiis filiorum. Qui fecerunt ſecundum lapſum temporis XV generationes & gentes: & à quibus prouenerunt gentes & regiones plures, ſcilicet Italici cum ſuis regionibus; Germani cum ſuis regionibus; Gallici cum ſuis gentibus & regionibus; & cæterę gentes, quæ habitant ad Septentrionalẽ plagam. Illi verò homines nati de ſemine Iaphet, qui in proceſſu temporũ inceperunt habitare in Germania, in regione illa quam modò inhabitant Saxones & Weſtphali, in aquas Albiam & Rhenum vſque ad mare Septentrionale. Et quia duri erant tales homines ad laborandum & bellandum; ideo Duringi ſeu Thuringi ſunt ab aliis nominati, & elegerunt ſibi inter eos regem & ducem, qui dicebatur rex Duringorum, cui obediebant. Alij verò homines de eiuſdem Iaphet ſemine, qui inceperunt habitare & victum ſuum quærere, circa Rhenum & vltra vſq; ad mare Occidentale, & quia Franci, id eſt feroces, erant ad bellandum, vocati ſunt ab aliis vicinis eorum Franci, id eſt feroces, & ſibi elegerunt regem, qui nominabatur rex Francorum. Alij verò de eiuſdem ſemine Iaphet, qui inceperunt habitare in inſulis Britanniæ, Angliæ & Friſiæ, & quia gens indomita & litigioſa & multùm robuſta erat: & ideo vocati ſunt Saxones, qui elegerunt ſibi regem, & dicebatur rex Saxonum. Alij verò qui habitabant prope Danubium, dicebantur primò Alemanni: de quibus ſileo. Iſti reges creauerunt aliquos duces ex cupiditate nimia, & eos ad terras circumiacentes miſerunt, quos humiliauerunt, & tributarios fecerunt, & regna ſua vi & potentia, diuerſitate linguarum, & multitudine terrarum, dilatauerunt: & vltra mille annos manſerunt inconcuſſa, à tempore quo inceperunt, ſcilicet circa finem tertiæ ætatis, ante tempora Dauid, euolutis IIII millibus annorum à creatione mundi vſq; ad tempora Iulij Cæſaris, qui mala eis intulit non longè ante natiuitatem Chriſti.

De prima deſtructione regni Thuringorum per Iulium officiatum Romanorum. CAP. II.

CVm Romani nimiùm creſcere cœperunt in diuitiis & potentia, arridente eis fortuna, & totum mundum nitebantur ſubiugare ſuo imperio; audientes in partibus Germaniæ ad Septentrionẽ multos eſſe reges & principes, qui ſe ipſos rexerunt, & regnum Romanorũ minimè curabant: habito conſilio, quomodo ipſos humiliarẽt & tributarios facerent: (ſicut fecerũt multos reges & prouincias ſeu terras in partibus transmarinis, id eſt in partibus mundi Aſiæ & Aphricæ) ſtrenuiſſimũ militem & nobilẽ Romanũ Iulium cũ maxima multitudine populi, & cũ infinito theſauro in Alemaniã miſerunt,

ſerunt, vt reges deponeret, & terras tributarias & ſubiectas Romano imperio faceret. Iulius enim veniens in Alemaniam, per decem annos regnum Thuringiæ, & alia regna ſcilicet Galliam debellando, Romano imperio ſubiecit & deſtruxit, non abſque magna ſtrage hominum vtriuſq; partis. Nam quinque annis pugnauit in Thuringia, & ibi moram traxit. Et vt regna manerent deſtructa, & populus ſubiectus Romanis, tunc Iulius multa caſtra in diuerſis partibus Alemaniæ conſtruxit, & multos nobiles ibidem poſuit, vt ſi Thuringi vel alij regem crearent, vel ſe Romanis opponerent, quòd compeſcerentur.

Nam in partibus nunc Saxoniæ ob venerationem Lunæ, cuius radios vidit quadam nocte in quodam monte, ædificauit caſtrum Luneburg, & compellebat Thuringos adorare Lunam, ſecundum modum Romanorum. In partibus Orientalibus Miſnæ Iulburg, quod nominatur modò Ylborg. In partibus nunc Thuringiæ Cuffitze, quod eſt nomen Gallicum, id eſt confuſio, in perpetuum argumentum, quòd regnum Thuringiæ fuit per eum confuſum. In partibus Haſſiæ conſtruxit Wimelberg, & poſuit ibi plus quàm LXX milites contra Thuringos. Item plura caſtra ædificauit in Rheno, & in Francia contrà regem Francorum, ſcilicet Iuliacum, Nouimagium, & poſtea Iulius omnibus caſtris cum nobilibus & militibus bene munitis reuerſus eſt Romam, & tandem imperator factus Romanorum. Et eo mortuo, Octauianus qui & Auguſtus dicebatur, factus fuit imperator, & dominus totius orbis, ſub quo natus eſt Chriſtus. Cui ſucceſſit Tyberius.

Nota, Iulius fuit vnus de conſulibus Romanorum, & dux exercitus. Nota, quando Iulius per multa bella, quæ habuit cum Gallicis, & Thuringis, & Alemanis, & eos tributarios fecit Romanis per decem annos pugnando, reuerſus eſt Romam, ſed Romani de conſilio Pompeij prætoris ducis exercitus verſus orientem, qui multa magnifica facta fecit in partibus multis, nolebant eum intromittere: nec ſibi pecunias amplius ex ærario tradere. Quare prouocatus pugnauit multis diebus cum Pompeio & Romanis, & eos proſtrauit, Pompeio fugiente in Ægyptum, & ibi à rege occiſo in fauorem Iulij: & ſic Iulius Cæſar factus eſt inuitis Romanis. Et hoc tangitur in hiſtoria ſcholaſtica, cùm dicitur, Factum eſt eo tempore diſcidium inter Romanos pro Pompeio & Iulio Cæſare. Cæſar autem fugauit Pompeium, & Romanos ſibi adhærentes. Rexit autem Iulius ſolus tribus annis, & ſex menſibus, & dolo Bruti occiſus eſt: poſt Iulium rexit, & Cæſar factus eſt Octauianus, cuius nepos, qui intrauit Pannoniam, id eſt Vngariam, quam cruentiſſima cæde deſæuit: deinde Germaniam, quæ ab Vngaria vſque ad Rhenum extenditur cum XII legionibus militũ aggreſſus eſt, bellans per triduum: & perdidit tres legiones, in magnam iacturam exercitus Romanorum: deinde Dacos & terras confines proſtrauit in magna multitudine, & XL millia captiuorum in Galliam quæ eſt vltra Rhenum ſecum, duxit.

De expulſione Thuringorum per Saxones antiquos, ſcilicet per Anglicos, Britones, & Friſones.

CAPVT III.

ANno Dominicæ incarnationis XXVIII, regnante Tyberio imperatore Romanorum, gens Saxonum habitans in Anglia, Britannia & Friſia, audiens, quòd Thuringi non haberent regem, & ducem aliquem; rex eorum ex cupiditate dominij miſit plures duces ſuos de gente Saxonum, qui nauigio venerunt per mare Occidentale ad Septentrionale, ſcilicet ad loca, vbi modò ſunt ciuitates *Lubeck*, *Roſtock*, &c. Et cùm Saxones terræ applicuiſſent; Thuringi eius aduentum grauiter ferentes, armati contra eos venerunt. Saxones verò bene armati nouis armis diffuſis ſuper ſcapulis, veſtiti pilos quadratæ formæ cum longis lanceis, ſtabantque ſubnixi paruis ſcutis, habentes ad renes magnos cultellos, & atrociter reſtiterunt, & portum obtinuerunt. Deinde inter ſe dimicantibus, cùm multis hinc inde cadẽtibus & occaſis; tandem Saxones triumphauerunt, & Thuringos à mari Septentrionali, & à terra quæ nunc Sclauia & Saxonia dicitur, expulerunt, & eam poſſederunt. Alij autem fugerunt, & terram quam nunc inhabitãt inter nemus Thuringicũ & *Hartz* intrauerunt. Et videntes eã eſ-

Digitized by Google

ſe opulentiſſimam & fertiliſſimam; ipſam precibus & vi, ſicut poterant, obtinuerunt. & villas ibidem & ciuitates ædificauerunt: & nomine ſuo Thuringiam nominauerunt: & ſe ipſos per iudices proprios violenter citra quadringentos annos rexerunt: & ad Franconiam, Haſſiam, Myſnam ſe multùm ampliauerunt, & in diuitiis & potentia profecerunt.

De ſecundaria creatione regum in Thuringia & Francia.

CAPVT IIII.

ANno Dominicæ incarnationis CCCCXXVI, regnante Theodoſio imperatore, Romani nimiùm cœperunt defluere, & in poteſtate deficere, & Franci cœperunt creſcere. Quapropter Franci ipſos officiatos Romanorum vndique de Francia, ſcilicet à Rheno vſque ad mare Occidentale expulerunt, etiam aliquos occiderunt, & ſibi iteratò inter ſe regem creauerunt. Qui in breui tempore omnes prouincias Galliæ à mari vſque ad mare ſuo ſubiugauit imperio. Hoc audientes Thuringi ab altera parte Rheni habitantes ad Orientem; de conſilio regis Francorum Merwygum cognatum regis Francorum in regem ſibi elegerunt: qui caſtrum conſtruxit in monte, vbi nunc eſt monaſterium S. Petri in Erfordia, & caſtrum prope Erfordiam, vbi nunc eſt eccleſia ſancti Dionyſij, quod vulgares nominant Merwersburgk. Poſt Merwigum regnauit in Thuringia Baſſinus, cuius vxorem duxit poſtea Hildericus rex Franciæ. Nota, in Chronica verò Martini ſub imperatore Anaſtaſio regnauit Hildericus, pòſt Baſſinus regnauit, in Thuringia Irmenfridus. Nota quòd regnante Theodoſio imperatore, & Merwige rege Thuringorum Northuſen ciuitas eſt fundata & muro circundata: & longè pòſt villa Erfordia. Ex prædictis habetur, quòd reges Thuringorum tres rexerunt annis XCIIII.

De tranſlatione regni Thuringorum ad Francos poſt mortem Thuringorum regis.

CAPVT V.

MOrtuo primo rege Francorum, ſucceſſit filius eius Hildericus; poſt quem Clodouæus. Mortuo Clodouæo, reliquit quatuor filios diuidentes regnum Franciæ, quorum vnus nomine Theodoricus ſortitus eſt totam partem circa Rhenum, & ſedem regni ſui locauit in Metis. Cuius ſororem duxit Irmẽfridus rex Thuringiæ, anno Domini DXIX. Qui rex Thuringiæ ex perſuaſione malorum aſpirabat ad regnum ſororij ſui, & ipſum ſubplantare; verba indiſcreta ſibi mandando. Hoc audiens rex Theodericus, indignatus venit cum magno exercitu ſuorum, conuocatis etiam Saxonibus ad hoc, ad locum *Roneburg* in Thuringiam: & commiſſum eſt bellum per biduum: & multi ex vtraque parte regum ceciderunt. Tertia die victus eſt Irmefridus, & fugit in ciuitatem *Schidingen* ſuper fluuium *Vnſtrud*. Tandem Irmefridus à ſuis malis conſiliariis, qui conſilium ſibi litigandi dederunt, occiſus eſt. Hoc audientes Thuringi, quòd rex eorum eſſet occiſus, ſe ſubdiderunt regi Theoderico, anno Domini DXX, & quòd Saxones iuuerunt regem Theodoricum. Ideo rex dedit duci Saxonum in terra Thuringiæ quicquid vltra *Vnſtrud* ſitum eſt, verſus montana *Hartz*, quam terram pluribus annis habuerunt, & pro defenſione huius partis ędificauit caſtrum, quod nominauerunt ſecundum nomen ſuum *Saxenburg*. Sed quia officiati Saxonum multa mala intulerunt Thuringis, & fuerunt nimis inquieti; ideo Thuringi cum adiutorio regis Franciæ ipſos de terra expulerunt; regnante tunc imperatore Romanorum Iuſtiniano, anno Domini DXXXIIII.

De regibus Franciæ, qui rexerunt Thuringiam poſt regem Thuringorum. CAP. VI.

REge Theoderico Francorum & Thuringorum defuncto ſine liberis, ſucceſſit ei Hilbertus frater ſuus. Poſt quem filius eius Clotarius: poſt quem Tagobertus, qui per totam Franciam, & totam Alemaniam rexit ſolus rex, excepta Saxonia. Et veniens in Thuringiam, caſtrum *Merwysburg* deſtruxit, à prædeceſſore ſuo conſtructum, & in

& in eodem loco monaſterium in honorem ſancti Petri conſtruxit, quod hodie cernitur in Erfordia, anno Domini DCXXVII. Ille idem Tagebertus prope Erfordiam caſtrum conſtruxit, quod vulgares nominant *Taberſtat*. Deinde mortuo Tageberto, Clodouæus regnauit in Francia, & in tota Alemania, excepta Saxonia, & poſtea plures alij vſque ad Pipinum, qui fuit pater Caroli magni. Iſte Pipinus rex Franciæ & Alemaniæ fundauit monaſterium in Hersfeld, & dedit ei multa bona in Thuringia & Haſſia, anno Domini DCCXXXVI. Idem fecit creari ſanctum Bonifacium in archiepiſcopum Moguntinenſem, & fuit primus archiepiſcopus. Idem Pipinus cum Bonifacio fundauerunt monaſterium in Fulda, & dederunt ei multa bona in Thuringia, in Buchouia, & Franckonia, &c.

Anno Domini DCCXLV, item ſub eodem Pipino ſanctus Bonifacius ædificauit eccleſiam ſanctæ Mariæ in Erfordia & eccleſiam Ordorff. Mortuo Pipino rege, ſucceſſit ei Carolus filius ſuus, qui ſubiugauit ſibi Saxones, in Anglia, in Britannia, in Friſia, & in Saxonia, & multùm regnum ſuum ampliauit. Et nota de ſancto Bonifacio, qui cùm rediret de Roma cum auctoritate Apoſtolica; & veniens in Bauariam, Bauaros conuertit ad fidem, & has eccleſias cathedrales fundauit, in Bauaria, ſcilicet Saltzburgen. Friſingen. Ratiſponen. Patauien. Eyſtaden; item in Franconia Herbipolen; in Thuringia, Erffordenſem, quamuis nõ permanſit; in Holandia Traiectenſem; & cuilibet eccleſiæ fecit epiſcopum & rectorem. Item fundauit monaſteria in Fulda terræ Buchouiæ; item in Thuringia eccleſias ſanctæ Mariæ in Erfordia, & in Ordorff; in Haſſia Hamelburck & Fritzlaria. Et cùm rexiſſet Franciam, Angliam, Britanniam, totam Alemaniam XXIII annis; vocatus fuit à ſummo pontifice Romam, & in imperatorem coronatus. Iſte Carolus fundauit monaſterium in Homburg, & plura alia ſecundum literas alphabeti in eccleſia Dei. Et poſtquam imperauit in Francia, in Italia, in Alemania, potenter XXXVII annis, mortuus eſt, & ſepultus in Aquiſgrani. Poſt Carolum, qui dicebatur Magnus propter magnifica facta, rexit Alemaniam vnus de filiis Caroli ſcilicet Lotharius: poſt Lotharium Ludouicus, frater ſuus & imperator: poſt Ludouicum filius ſuus Lotharius & imperator, qui conſummauit monaſterium Homburg, & factus monachus ibidem imperium reſignauit. Poſt Lotharium rexit Ludouicus filius eius & imperator. Poſt Ludouicum Carolus frater eiuſdem Ludouici rexit & imperator factus volens filios fratris ſui Ludouici relictos exhæreditare, & regna ſolus habere & terras: ſed fruſtratus eſt in propoſito. Et multis bellis habitis, voluntariè dimiſit filiis fratris totam Alemaniam. Qui tres fratres diuidentes Alemaniam.

Nam primus ſcilicet Carolomannus in ſortem accepit terras Bauariæ, Sueuiæ, Auſtriæ, Ponnoniæ, Karinthiæ, Bohemiæ, Morauiæ, & cæteras regiones circa Danubiũ, & nominabatur rex Danubiæ, vel Alemaniæ ſuperioris.

Secundus frater ſcilicet Carolus accepit in ſortem totum Rhenum & cæteras regiones circumiacentes, & nominabatur rex Teutoniæ. Tertius frater ſcilicet Ludouicus accepit in ſortẽ Thuringiam, Franconiam, Myſnam, Haſſiam, Saxoniam, Marchiam, Sclauiam, Friſiam, & cæteras regiones circa Albiam, & nominabatur rex Albiæ & Thuringiæ. Et poſuit ſedem regni ſui in Thuringia, in caſtro quod *Iecheburg* nominatur, & capellam in honorem beatæ virginis Mariæ quæ adhuc manet, caſtro deſtructo. Notandum, quòd ſub imperatore Ludouico filio Caroli magni Ockarus archiepiſcopus V Moguntinus tranſtulit oſſa ſancti Seueri in Erffordiam, anno Domini DCCCXXXVI. Nota, quòd partes viciniores Italicis, ſicut ſunt Bauaria, Sueuia, dictæ fuerunt ab Italicis primò Alemania, & homines dicebantur Alemanni. Nota ſecundum Oroſium & Solinum, quod tunc temporis Germania & Alemania habebantur pro vno & eodem. Nam Vngaria dicebatur Pannonia, & ab Vngaria vſq; ad Rhenum dicebatur Germania vel Alemania, & vltra Rhenum Gallia.

De depoſitione regum & deſtructione regnorum in Alemania, & creatione ducum. CAP. VII.

CArolus tertius filius Ludouici prædicti, qui in diuiſione Alemaniæ accepit in ſortem Thuringiam & cæteras regiones, factus imperator ædificauit in Franconia minore vrbem, quam ſuo nomine Karlſtat nominauit. Iſte Carolus factus imperator

& coronatus Romæ à ſummo pontifice, in tantam elatus eſt ſuperbiam, quòd vt ſolus rex vbilibet regnaret, in Alemania, omnes reges depoſuit, & ipſos & hæredes eorum in duces creauit. Similiter omnia regna in Alemania deſtruxit, & in ducatus redegit. Nam fecit in Bauaria ducem & ducatum; in Polonia, in Auſtria, in Sueuia, in Bohemia, in Saxonia, in Thuringia, & Haſſia, in Weſtphalia, item in Gelria, in Brabantia, in Lothringia, in Franconia, duces & ducatus; in Marchia Brandenburgenſ. & Miſnæ Marchiones & Marchionatus. Ex prædictis patet, quòd reges Franciæ rexerunt Thuringiam CCCLXVI annis. Tandem idem Carolus imperator ſolus rex in Alemania, habens ſub ſe prænominatos duces prænominatarum terrarum, quos violenter creauit; poſtea contemptus à ducibus & nobilibus in tantam deuenit inopiam, vt paneegeret; & mortuus eſt in miſeria ſine hæredibus. Sub eodem rege Carolo papa Ioannes celebrauit ſynodum in Erfordia: tunc Hildeberto exiſtente archiepiſcopo Moguntino, anno Domini DCCCLXXX. Nota, Iſte papa fuit mulier, & eſſet octauus, ſi computaretur inter alios.

De ducibus Thuringiorum, & quomodo ducatus Thuringorum deuenit ad Saxones.

CAP. VIII.

CArolus prænominatus creando duces in Alemania fecit in Thuringia & Haſſia conſanguineum ſuum ducem, ſcilicet Ludouicum, anno Domini DCCCLXXXVI. Quo Ludouico mortuo, eius filius Ludouicus ſucceſſit: ſub quo nobiles Comites de Keuernberg terræ Thuringiæ monaſterium prope Waſſenburg in honorem ſanctæ Walpurgis conſtruxerunt, ſub anno Domini DCCCCXXV: quod poſtea tranſlatum eſt in oppidum *Arnſtadt*. Mortuo Ludouico ſecundo duce Thuringorum, ſucceſſit ei Burchardus filius ſuus, ſub cuius regimine Vngari Alemaniam intrantes, vt eam deuaſtarent. Quibus occurrerunt duces Saxoniæ, Bauariæ, Sueuiæ & dux Thuringiæ: & commiſſum eſt bellum, & multa millia Vngarorum occiſa ſunt: & dux Thuringorum tertius percuſſus interiit ſine hæredibus, an. Domini DCCCCLXXII: & ducatus Thuringiæ deuolutus fuit ad Henricum ducem Saxoniæ eius conſobrinum, tunc imperatorem Romanorum. Ex prædictis ſequitur, quòd duces Thuringiæ rexerunt annis LXXXVI.

De Henrico imperatore duce Saxoniæ.

CAP. IX.

HEnricus imperator dux Saxoniæ & Thuringiæ ædificauit ciuitatem Goſlariæ & abbatiam in *Quetilnburg*. Vxor autem ſua Mechtildis fundauit monaſterium S. Crucis in *Northuſen*, vbi ſepulta eſt, & abbatiam in *Pholne*. Huius Henrici imperatoris temporibus, Vngari iteratò redierunt ad Alemaniam, & intrauerunt Thuringiam, & obſederunt caſtrum principale in principatu, ſcilicet Iecheburg cum L millibus armatorum. Quod cùm nunciatum fuiſſet imperatori, duci Saxoniæ & Thuringiæ; magno collecto exercitu illos Vngaros de Thuringia turpiter fugauit, & etiam multos occidit.

Quomodo ducatus Thuringiæ deuolutus fuit ad epiſcopos Moguntinenſes, & quamdiu epiſcopi rexerunt Thuringiam.

CAPVT X.

OTto, filius Henrici ducis Saxoniæ & Thuringiæ ac imperatoris, poſt mortem patris etiam factus imperator, ciuitatem Magdeburgenſem & eccleſiam cathedralem fundauit, & Wilhelmum filium ſuum archiepiſcopum Moguntinum fecit. Quo facto, Wilhelmus archiepiſcopus quartus decimus Thuringiam intrauit; & in Erfordia multos nobiles pro defenſione terræ locauit, quibus multa bona in Thuringia largitus eſt. Wilhelmo defuncto, ſucceſſit Rupertus: poſt quem Williſus: poſt quem Erckenboldus, antea abbas Fuldenſis: poſt quem Erbo: poſt quem Bardo, antea abbas Herſfeldenſis. Hi archiepiſcopi ſucceſſiuè rexerunt Thuringiam & Haſſiam, annis ferè ſeptuaginta, vſque ad Conradum ſecundum imperatorem.

De ortu Landgrauiorum Thuringiæ.

CAP. XI.

ANno Domini MXV, Conradus Francigena, quidam dux Francorum Imperator, habebat duos conſanguineos: ſcilicet Hugonem, & Ludouicum fratrem ſuum, ex ſtirpe regum Franciæ progeniti, & multùm pecunioſi. Hugo fuit in curia archiepiſcopi Moguntinenſis, & ſibi ſeruiebat. Quo mortuo & filio ſuo; omnia quæ reliquit, deuoluta fuerũt ad Ludouicũ fratrẽ qui fuit in curia imperatoris Chunradi, & propter ſuam ſagacitatem ſummus & præpotens in aula regia effectus eſt. Iſte imperator diligens Ludouicum cognatum ſuum; volens ſibi prouidere de aliqua hęreditate & beneficiis, miſit eum ad archiepiſcopum Moguntinum Bardonem, antea abbatem Herfeldenſ. mandans ei, vt amore ſui, & propter ſeruitium fratris ſui Hugonis conferret Ludouico cognato ſuo aliqua beneficia in diœceſi in feudum. Epiſcopus verò ad nutum imperatoris ipſum in Thuringiam miſit, & ibidem vicedominum, id eſt vicarium, per totam Thuringiam fecit; ei beneficia plura iure hæreditario hinc inde cõtulit & dedit. Et etiam ipſe imperator quædam donauit, ſicut ex ſequente priuilegio videri poteſt.

Priuilegium Chunradi imperatoris de terminis collationis fratri Ludouico cum barba.

In nomine ſummæ & indiuiduæ Trinitatis, Cunradus diuina annuente clementia Romanorum Imperator Auguſtus. Notum eſſe volumus omnibus ſanè volẽtibus, tam præſentis quàm futuri temporis fidelibus, qualiter nos ob interuẽtum dilectiſſimæ contectalis noſtræ Gyſilæ, cuidam Ludouico comiti conſanguineo noſtro prædium quod ab incolis Thuringiæ cõparauit; villam ſcilicet *Aldenberg*, & noualia prope hinc & inde adiacentia ſcilicet, & partem vaſtæ ſolitudinis *Loybe*, noſtræ dominationi ſubiacentem, quam ei noſtra donatione contulimus, liberè & quietè perfruenda regia auctoritate ſtabilita fecimus, quę his locis & terminis concluduntur. A fluuiolo *Louffa* vſque, quo influit riuulus *Battenbach*, & ſic retrorſum per aſcẽſum eius, ad locum qui dicitur *Furſtat*. Deinde deorſum ad *Maingeſalbach* ad viam tendentem à *Boßzenroth* ad fontem, qui eſt ad *Eſpenueld*. Deinde verſus Aquilonem, ad quandã *Kyffam* iuxta *Mothonowe* vſque ad biuium, vbi vna via tendit *Linungen*, altera *Oſterwyſen* contra Orientem villæ *Erphißroth*. Inde ſurſum per callem inter duos montes *Grintberg* & *Cornberg*. Hinc per latus *Santberck*, ad locum vbi *Zulzsbach* cadit in *Trockenlina*, & ſic ſurſum ad *Wanebrucken*. Deinde à *Buchenborn* ad *Tereborn*, dehinc ad *Harcheſtic* vſq; *Trockenlina*, ad plateam quæ tendit ſuper *Habecbrot*, ſicq; per eandem plateam vſque *Herberhardiſborcken*. Inde ad Occidentem vſque *Tambach*, & ſic ſurſum ſuper fluuiolum *Smalkalden* vſque *Colbach*, & inde ſuper quoddam Miricæ ad *Bruniſwardiſroth*, vſque ad plateam quæ illic eſt: perque plateam vſque ad radices montis *Tatenberc* ſuper riuulum *Lorcha* vſque ad latus montis *Teneberg*, ſicq; poſtremum ad ſuprà dictum fluuiolum *Louffa* & omnia quæcunq; his lachis & terminis circundata ſunt, cũ oppidulis infrà poſitis aut ponendis, cũ omnibus appendiciis, viis & inuiis, cultis & incultis, venationibus, piſcationibus, exitibus & reditibus, cũ omni vtilitate, quæ quocũq; modo nominari vel dici poſſit, prædicto Ludouico comiti his regalibus edictis in proprietatem perpetuam ſtabilimus, hoc imperiali cenſura ſtatuẽtes, vt nullus omnino hominum aliquid in his negotij, niſi cum illius voluntate & iuſſu exercere præſumat. Vt autem huius noſtrę pietatis traditio ab omnibus ſemper credatur, & ſtabilis potentialiter permaneat; hanc inde chartam teſtamentariam conſcriptam & manu propria roboratã ſigilli noſtri impreſſione inſigniri iuſſimus. Vdalricus Cancellarius vice Bardonis archicancellarij recognoui. Data v cal. Maij, anno incarnationis Domini MXXXIX, indictione VII, anno domini Cunradi imperatoris Auguſti imperij XIII, regni verò XV. Actum *Gotzlari* è villa regia feliciter.

Ille igitur Ludouicus veniens in Thuringiam, anno Domini MXXV, ſe præſentans nobilibus terræ, ciuitatibus & villis officium ſibi ab archiepiſcopo cõmiſſum prudenter exercuit, & beneficia ſibi cõceſſa recepit, & loca occupauit, & ſpecialiter in cõfinibus ſyluæ *Bloſſeloybe* iuxta montes *Kattenburg*, *Aldenbergk*, *Cornebergk*: & ibidem

villas faciendo terras & arbuſta in campis præparauit, & villas nominauit, *Friedericherode*, *Reynhartsborn*,&c. cœpitque propter ſuam iucundam conuerſationem gratus haberi in Thuringia à nobilibus, & ab Yſone de Glychen, & Gunthero de Keuernburgk, & ab aliis comitibus multa prædia & villas emit. Tandem permiſſione principum caſtrum *Schowenburg*, *Reinhartsborn* & *Fridericherod* erexit, & quotidianam ibi manſionem habuit. Tunc temporis nobilis vir Gualterus de *Glyſsberg* fundauit monaſterium Scotorum in Erffordia, anno Domini MXXXVI.

De Ludouico primo comite Thuringiorum.

CAP. XII.

Ludouicus dictus cum barba, ex eo quòd barbam longam nutriebat, cœpit ditari, & in caſtris & villis multiplicari, emendo & ædificando, & multùm in terra diligebatur: & bene & pacificè præfuit, ita quòd factus fuit comes totius terræ Thuringiæ, & comes Thuringiæ ab omnibus nominabatur. Et accepit in coniugem nobilem matronam *Cæciliam* de *Sangerhuſen*, quę ad eum ſeptem millia manſorum cum aliis innumerabilibus bonis ex hæreditaria ſucceſſione deuoluit. De qua Cæcilia genuit tres filios, ſcilicet Ludouicum qui ſibi ſucceſſit & in comitatu Thuringiæ; & Beringerũ, qui poſt mortem patris habitauit in Sangerhuſen; & tertium Henricum qui dicebatur *Raſpe*, ex eo quòd caſtrum *Raſpenberg* cõſtruxit & ibi habitauit. Item genuit ex eadem tres filias, quarum vna ſcilicet *Hildegardis* duxit comitem *Poponem* de *Henneberg*; ſecunda *Vta* duxit comitem de Linderbeche; tertia *Albeid* in virginitate permanſit. Et anno Domini MLV, cùm habitaſſet in Thuringia XXX annis, veniens Moguntiam ad vnã conuocationem principum & comitum, mortuus eſt, & ſepultus apud ſanctum Albanum extra muros.

De ſecundo comite Thuringorum, & morte comitis Palatini Saxoniæ ſub imperatore Henrico.

CAP. XIII.

Ludouicus, primogenitus filius Ludouici cum barba, comitis Thuringiæ, eo mortuo, ſibi ſucceſſit, anno Domini MLV. Huius temporibus Fridericus comes Palatinus Saxoniæ, habitans in partibus Orientalibus in caſtro *Schypliz*, habuit pulcherrimam vxorem nomine *Alheide* filiam ducis Saxoniæ, cui ardenter adhæſit in amore Ludouicus ſecretè, quæ eius amore decepta, ſuaſit prædicto Ludouico comiti Thuringiæ, vt maritum ſuum occideret, & ipſam in vxorem duceret. Machinata eſt mulier hoc, quòd Ludouicus cauſa venandi veniret prope Schyplytz, & ipſa virum ad hoc induceret, vt hoc prohiberet. Venit ergo prædictus Ludouicus cum cornibus clangentibus, & comes Palatinus in balneo ſedens, vt ordinatum fuit. Ac mulier importunè currens ſuper virum, et ſibi improperauit, quòd quæreret commodum corporale, et iura et libertates ſuas amitteret. Qui exiens balneum, et arrepto pallio equo inſidens, comitem Ludouicum inſequitur, et interfectus fuit venabulo vno, et ſepultus in *Goſſig*, monaſterio propè Nuenburg, quod idem comes fundauerat. Et comes Ludouicus accepit *Adelheid* relictam in vxorem, anno Domini MLXV, et genuit ex ea Ludouicum primogenitum, et Vtonem Cytenſem epiſcopum, et adhuc duos: item genuit tres filias. Vna duxit comitem de Saxonia, Kunegund nomine, quæ ædificauit monaſterium in Kaldeborne prope Sangirhuſen; alia duxit comitem de Wymar; tertia comitem de Wildenſe. Iſte Ludouicus ædificauit caſtrum Wartberg, prope ciuitatem Yſenach, et in partibus Orientalibus caſtrum *Nuenburg* et ciuitatem *Friburg*. Et idem Ludouicus pœnitentia ductus de homicidio ædificauit monaſteria in *Reinhartzborn*, in *Schyplutz*, in *Sangirhuſen*. Similiter vxor pœnitentia ducta fundauit monaſterium in *Oldeſſleyben*.

Acta ſunt hæc anno Domini

MLXX.

De ortu Comitum de Honſtein.

CAPVT XIIII.

NOta de ſorore Ludouici quæ duxit comitem de *Linderbech*, vt dictum eſt. Illa genuit filium Beringerum, qui ſepultus eſt in Reinhartzborn, & reliquit tres filios; Ludouicum comitem de Lare; Conradum primum comitem de Honſtein, cuius primogenitus fundauit monaſterium in *Ilſeilt*; item Theodericum Comitem de Berka.

De captiuitate Ludouici Comitis Thuringiæ, & eius liberatione.

CAPVT XV.

ANno Domini MLXX, archiepiſcopus Bremenſis, frater Friderici Comitis Palatini Saxoniæ, interfecti à Ludouico Comite Thuringiæ, & alij cognati & amici ſuper morte eius dolentes, querelas regi Romanorum Heinrico quarto de Ludouico Comite Thuringiæ offerunt, qui iuſſu regis per inſidias captus in caſtro *Gebichenſtein* abſque mancipatione cippi per biennium cuſtoditur, & detentus eſt. Ibique interemptus fuiſſet, ſi non ſuffragiis beati Vdalrici*, cui voluit baſilicam ædificare in Sangirhauſen, ciuitate fratris ſui Beringeri. Nam audiens ſe non poſſe euadere mortem; per famulum ſcilicet qui epiſcopum reſpexit, ordinauit, vt duos equos certa hora prope Salam fluuium adduceret. Qui cùm vidit expletum per famulum, mox de cœnaculo eiuſdem caſtri ſeipſum cum veſte ampla qua fuit indutus, vento intrante in Salam præcipitauit, & ſic liberatus diſceſſit, anno Domini MLXXI. Archiepiſcopus Colonienſis Segewinus, vicarius regis Henrici, in certis partibus Alemaniæ, poſuit monachos in Salueldt, expulſis canonicis.

De bellis in Thuringia commiſſis.

CAPVT XVI.

CIrca idem tempus papa Gregorius excommunicauit & depoſuit regem Heinricum, & omnes nobiles à fidelitate quam ſibi tenebantur, abſoluit, propter hoc quòd in eccleſia diſcidium magnum fecit. Principes verò Alemaniæ pro maiori parte conuenerunt, & Rudolphum ducem Saxoniæ, ſororium Ludouici Comitis Thuringiæ, in regem Alemaniæ elegerunt. Et quia Saxones Orientales, Miſnenſes, Thuringi, Francones Rudolpho adhæſerunt; ideo Heinricus imperator depoſitus Rudolphum cum ſuis adiutoribus perſequebatur, & plura bella cum eis habuit. Primum bellum habuerunt in Thuringia inter *Homburg* & *Neilſtet*, vbi multi potentes ceciderunt ex vtraque parte, & Saxones fugam inierunt. Secundum bellum habuerunt in Franconia iuxta *Mellirſtat*, vbi Heinricus rex fugam iniit. Tertium bellum habuerunt iterum in Thuringia iuxta villam *Fladychen*. Quartum bellum habuerunt iuxta fluuium *Elſtram* in partibus Orientalibus Miſniæ, vbi Rudolphus rex electus occiſus fuit. Quintum bellum habuerunt iterum in Thuringia prope caſtrum *Glychen*, quod obſeſſum fuit per exercitum Heinrici regis, vbi Burchardus epiſcopus Lauſannenſis occiſus fuit, & Segewinus archiepiſcopus Colonienſis, & Otto epiſcopus Ratiſponenſis, & Henricus rex turpiter receſſit. Iſta guerra durauit bene per viginti annos. Et bella illa prædicta, & plura alia fuerunt commiſſa ſucceſſiuè his temporibus. Et iam infra idem tempus Tytaco Marchio de Landesberg Orientalis, cum amicis & cognatis Comitis Palatini occiſi per Ludouicum comitem, Thuringiam depopulari nitebatur. Sed mox exercitus regis qui fuit in Northuſen, audiens intereſſe Saxones, reſtiterunt & ipſos fugauerunt, & duo caſtra Marchionis, ſcilicet *Bychelingen* & *Schydingen* deſtruxerunt. Et idem filius Marchio per proprium fratrem ſuum occiditur. Et non longè etiam

pòſt Tytaco Marchio moritur, anno Domini M C X. Eckenbertus filius Theticonis Marchionis de Landsberg, fundator eccleſiæ ſancti Georgij in *Nuenburg* & caſtri *Eckenſburg*, in quodam molendino turpiter occiditur.

De ſecunda captiuitate Ludouici comitis Thuringiæ, & eius liberatione.

CAP. XVII.

ANno Domini MXCIII, Ludouicus comes Thuringiæ adhuc offenſus regi Henrico propter occaſionem comitis Palatini,& propter adhæſionem quam fecit aduerſario ſuo Rudolpho duci Saxoniæ in villa *Trutmunde*, in poteſtatem Henrici regis pro acquirenda gratia illius ſponte ſe tradidit, quem aliquandiu ſub cuſtodia ſeruanda tenuit, donec caſtrum ſuum Wartpurck in Thuringia in ſua ſuſcepit. Quo facto ipſum in dolo abire permiſit. Sequenti anno, rex Henricus nuptias celebrauit in Moguntia cum filia regis Angliæ:ad cuius ſolennitatem etiam multi nobiles venerunt non vocati. Et ſine licentia aduenit etiam Ludouicus comes Thuringiæ, ſperans ſe eſſe gratum; ſed prius promiſſo paulo antè. Quem rex in ipſis nuptiis ad vincula coniecit. In quibus cùm iam per duos annos & IX menſes innexus eſſet, relictis inibi pro ſe octo obſidibus ſcilicet ſatis nobilibus,à vinculis regis abſolutus eſt. Et quia idẽ Henricus rex poſtea archiepiſcopum Maguntinenſem cepit, concurrentibus ciuibus vndique, rex coactus epiſcopum Adelbertum à vinculis abſoluit, & obſides Ludouici comitis liberos reddit. Et rex Henricus cùm imperaſſet XLIX annis, mortuus eſt & ſepultus in Spira. Ludouicus verò comes ſecundus Thuringiæ mortuus eſt,& ſepultus in *Reinharisborn*, anno Domini MCXXIII,anno ætatis ſuæ LXXIII.

De tertio Ludouico comites Thuring. & facto Thuring. Landgrauio per Lotharium imperatorem.

CAP. XVIII.

LVduicus tertius comes Thuringiæ,filius Ludouici ſecundi,duxit in vxorem filiam Lotharij ducis Saxoniæ imperatoris, ſucceſſoris Henrici regis, nomine *Hedewig*. Nota, anno Domini MCXXIIII monaſterium in *Walckenriden* fundatum eſt ordinis Ciſtercienſis. Qui imperator vidẽs Ludouicum generum ſuum eſſe militem ſtrenuum & potentem in Thuringia & Haſſia,de conſilio principum ipſum cum vexillorum feſtina exibitione, vt moris eſt, imperatoria legatione ſolenniter extulit, & cum magno præconio ei nomen Principis impoſuit, & Lantgrauium Thuringiæ ipſum proclamari ab omnibus fecit. Hic Ludouicus primus Thuringiæ princeps & Lantgrauius genuit Ludouicum primogenitum, qui ſibi ſucceſſit in principatu; item Ludouicum comitem, qui mortuo patre reſedit in *Tungisbrucke*; item genuit filiam Cæciliam, quæ duxit ducem Bohemiæ; item aliam filiam Adelheidã nomine,quæ ſeculum deſerens, cœnobium ſancti Nicolai intra muros Yſenach ædificauit, & in eodem clauſtro quamplurimis annis religioſè vixit. Abbatiſſa effecta eſt virginum, anno Domini MCLI. A. e hoc tempus fundationis obiit Ludouicus, Thuringiæ Lantgrauius primus, anno Domini MCXLIX, & ſepultus eſt in Reinhartsborn.

Anno Domini MCXXXVIII fundatum eſt monaſterium in *Wolckenrode* Ciſtercienſis ordinis.

Anno Domini MCXLVII fundatum eſt monaſterium in valle ſancti Georgij à comite de *Keuernberg*.

De quarto Ludouico, Lantgrauio ſecundo, ſub imperatore Conrado duce Sueuiæ, qui deſtruxit murum ciuitatis Erffordenſis.

CAP. XIX.

LVdouicus Thuringiæ Lantgrauius ſecundus & quartus in ordine, duxit in vxorem Iuttam filiam Conradi ducis Sueuiæ pro tunc imperatoris, anno Domini MCL. Eodem anno conſtructum eſt cœnobium in *Ichterſshuſen*, per comitem de Grunbech. Mortuo Conrado imperatore qui imperauit quatuordecim annis, ſucceſſit ei filius ſuus in imperio Fridericus primus huius nominis, anno Domini MCLIII. Iſte Fridericus primò fuit piiſſimus & Chriſtianiſſimus, poſtea impiiſſimus, & eccleſiam Dei multùm perſequebatur; propter quod à papa excommunicatur & deponitur. Et quia Conradus archiepiſcopus Moguntinus adhæſit papæ contra Fridericũ; ideo à Friderico epiſcopatu eſt priuatus, & maxima clades depreſſit epiſcopatum, deſtructis pluribus caſtris, ſcilicet *Roſteburck*, *Horberg*, *Amelburg*, *Bingen*; & à Ludouico Thuringiæ Lantgrauio iuſſu imperatoris Friderici, eius ſororio, murus ciuitatis Erffordiæ in contemptum epiſcopi Moguntinenſis funditus deſtruitur & euertitur. Huius temporibus Ludouici Lantgrauij, Fridericus imperator Mediolanum cepit, & funditus deſtruxit: vbi Henricus dux Brunſwicenſis, dictus Leo propter animoſitatem, contemnens Fridericum & eius mandata, ab eo receſſit in neceſſitate poſito in partibus Lombardiæ: propter quod imperator ipſum ducem omni feudo priuauit; imò ducatum Weſtphaliæ ab eo tulit, & epiſcopo Colonienſi iure hæreditario contulit; & alia bona ſua in Saxonia inter epiſcopos diſtribuit. Tandem per preces principum vix obtinuit gratiam, ita quòd imperator ſibi conceſſit ducatus Luneburg & Brunſwig cum caſtris & ciuitatibus circumiacentibus, excepta ciuitate *Lubeck*, quam imperator pro imperio retinuit, & tribus annis in exilio, ſcilicet in Anglia manſit, anno Domini MCLXVI.

Quomodo Ludouicus Lantgrauius nobiles ſibi rebelles fecit arare.

CAP. XX.

ISte Ludouicus Lantgrauius Thuringiæ fuit multùm pius, benignus & humilis ad nobiles & ignobiles. Et ideo quidam immemores beneficiorum ſuorum virtutes ſuas vilipendentes ipſum ſpreuerunt, dicentes ipſum delirare: mandata eius recuſantes, nec ipſum valere ad talem principatum. Propter quod ille nobilis princeps multùm fuit prouocatus, & tales rebelles conabatur humiliare. Hoc ipſi ægrè ferentes, ſe hoſtiliter domino ſuo oppoſuerunt. Accidit quodam tempore, vt iniret cum eis conflictum, & fortuna ſibi arridente & iuſtitia, omnes illos cepit: quos tanquam piiſſimus princeps noluit interficere, nec exhæreditare, vt bene decuiſſet: ſed eos humiliando compulit, vt loco iumentorum & equorum aratrum in agro ad arandum ſub manibus flagellantium traherent, ita quòd ſemper quatuor vnam lineam ararent, & ſic alternando & continuando integrum agrum iuxta morem ruſticorum arauerunt propriis corporibus. Propter quod factum ille princeps in omni terra ab omnibus timebatur, & maximè à nobilibus. Vnde quicunque audiuerunt nominare Lantgrauium Thuringiæ, ſuſpirabant; & gemitus eorum à multis audiebãtur. Et in huius rei perpetuam memoriã princeps fecit talem agrũ lapidibus magnis ſignari & circundari, & priuilegiauit hunc, quòd quicunque malefactor ibi conueniret, non deberet capi à quocunque ibidem; & qui hoc edictum infringeret, crimen læſæ maieſtatis incurreret. Et quia factum memoratum vbique volabat, nobiles extra Thuringiam & in Thuringia ſibi maledixerunt: & de tali inaudita humiliatione verecundabantur, & ſe vindicare affectabant, & in mortem eius diuerſis modis machinati ſunt, quod ipſum Principem non latuit; ideo frequenter in armis

fuit; & quoſcunque de talibus deprehendit, aliquos ſuſpendit, aliquos interfecit, aliquos ſubmerſit, aliquos carceris ſqualore ſuffocauit. Et quia ſemper armatus inceſſit, ideo Ferreus Lantgrauius ab omnibus nominabatur. Narratur de eo, quòd primò, cùm eſſet ita pius & dulcis, nobiles ipſum contempſerunt & deriſerunt, dicentes quòd eſſet nimis mollis, & expediret, quòd duceretur ad fabros ferri in nemoribus, vt ibi mallearetur & fabricaretur, vt durus efficeretur. Et ſic euenit, quòd ille nobilis Princeps, qui primò nimis mollis ipſis nobilibus apparebat, poſtea eis ferreus & duriſſimus factus fuit.

Quomodo idem Ludouicus compulit nobiles olim ſibi rebelles portare corpus ſuum mortuum pedeſtres ad locum ſepulturæ.

Cap. XXI.

POſtea idem Lantgrauius in caſtro *Nuenburg* in lecto ægritudinis poſitus, vocauit ad ſe plures nobiles, ſibi aliquando rebelles, quos alloquebatur in hæc verba: *Ecce ego moriar, & vobis ſub pœna ſuſpendij præcipio, vt cùm anima mea de corpore meo exierit, corpus meum cum omni reuerentia in humeris veſtris ab hinc vſque ad locum meæ ſepulturæ ſcilicet Reinhartsborn portetis.* Hoc nobiles ſibi promiſerunt facturos, quia plus quàm diabolum ipſum timebant; & poſt mortem ſuam mandatum compleuerunt, & ipſum pedeſtres in humeris per multa miliaria portauerunt; ſemper timentes, quòd dominus eorum viueret, & ipſis illudere vellet, ac eos tentare. Rurſus timebant filios ſuos, quòd ſi mandatum patris non explerent, pœnam quam pater poſuit, incurrerent.

De quinto Ludouico Lantgrauio ſub imperatore Friderico.

Cap. XXII.

LVdouicus defunctus Thuringiæ Lantgrauius, anno Domini MCLXXIII, reliquit tres filios, ſcilicet Ludouicum primogenitum, qui ſibi ſucceſſit in principatu; & Hermannum poſtea factum comitem Palatinum Saxoniæ; & Fridericum primum comitem in *Ziegenhain* terræ Haſſiæ, quæ pertinebat ad principatum Thuringiæ, ſicut etiam olim fuit vnus ducatus, ſic poſtea, & fuit vnus Lantgrauiatus.

De diſcordia inter Ludouicum Lantgrauium & Erffordenſes, & comites terræ.

Cap. XXIII.

ANno principatus Ludouici Thuringiæ Lantgrauij tertij orta eſt magna diſcordia inter ipſum principem & Erffordenſes, qui adiutorio comitum Thuringiæ ei rebellare tentabant: & durabat per aliquod tempus. Poſtea per Fridericum imperatorem fuit ſedata. Qui Lantgrauij fuerunt filij ſororis imperatoris, id eſt conſobrini.

De captiuitate Lantgrauij per ducem Brunſwicenſem & de incineratione Mulhuſen & Northuſen.

Cap. XXIIII.

ANno Domini MCLXXX, Henricus dux Brunſwicenſis, dolens de renunciatione facta imperatori, de aliquibus terris, vt dictum eſt ſuprà, pactum violauit, & inimicus imperatoris effectus, multa damna imperatori & imperij ciuitatibus & terris intulit. Quapropter imperator miſit Lantgrauium Ludouicum cum magno exercitu in Saxoniam: & ciuitatem *Hatiſleybin* obſederunt, & expugnatam deſtruxerunt. Accidit poſtea, quòd idem dux dictus Leo Thuringiam intrauit, & villas regias *Mulhuſen* & *Northuſen* cepit & incēdit, & hoſtili manu plures villas in Thuringia deſtruēs.

Quod audiens Ludouicus Lantgrauius, collecta quanta poterat multitudine, pro tempore ducem Henricum iam abeuntem inſequitur, congreſſus cum eo bellum inconſultè, multis vtrobique interfectis, ipſe Ludouicus cum fratre ſuo Hermanno & multis aliis captiuis abducitur. Hoc imperator intelligẽs, venit in Erffordiam, & expeditionem generalem cum totius Rheni principibus indixit contra Henricum de Brunſwigk. Vnde dux videns ſe opprimi, & omni ope familiarium deſtitui; Lantgrauium Ludouicum & fratrem ſuum, de captiuitate abſolutos, ad imperatoriam dignitatem quaſi pacis mediatores direxit. Imperator verò iudicio multorum principum iterum ducem Henricum in exilium miſit.

Quomodo Hermannus frater Ludouici factus eſt comes Palatinus.

CAP. XXV.

ET cùm imperator vellet recedere de Saxonia cum ſuo exercitu; conſobrinum ſuum Hermannum fratrem Ludouici Lantgrauij fecit & creauit comitem Palatinum Saxoniæ. Rurſus idem imperator partem ducatus Brunſwicenſis dedit comiti de Anhalt, nomine Bernhardo.

De diſcordia inter Ludouicum Lantgrauium & comitem de Anhalt.

CAP. XXVI.

NOn longè poſt hoc comes Bernhardus de Anhalt intrauit Thuringiam, & deſtruxit caſtrum *Meildingen*. Et poſtquam receſſit Ludouicus Lantgrauius, cum exercitu magno intrauit terram illius comitis, & deuaſtauit eam incendiis & rapinis vſque ad fluuium Salam, & ciuitatem Aſthyrſsleiben deſtruxit.

De diſcordia inter epiſcopum Moguntinum & Ludouicum Lantgrauium ſedata per filium imperatoris, & quòd multi nobiles perierunt in cloaca Erffordiæ.

CAP. XXVII.

ANno Domini MCLXXXVI, orta eſt grauis diſcordia inter Conradum epiſcopum Moguntinum, & Ludouicum Lantgrauium Thuringiæ; & villæ ex vtraque parte in Thuringia & Haſſia ipſius epiſcopi & Lantgrauij Thuringię deuaſtantur. Tunc temporis epiſcopus contra terram Haſſiæ ædificauit *Heilgenberg* caſtrum; econtra Lantgrauius contra terram epiſcopi ædificauit *Bramburg* caſtrum. Accidit quòd Henricus filius imperatoris venit in Erffordiam, volens ire in Poloniam, & pacem fecit cum illis duobus principibus. Et cùm de pace tractarent in cœnaculo Canonicorum beatæ Mariæ virginis, vbi nunc eſt dormitorium; pauimento repentè diſrupto, multi nobiles in cloacam ceciderunt. Aliqui extracti ſunt cum difficultate, & non ſine periculo corporis: & aliqui ibi interierunt, ſicut comites, Fridericus de Aldenberg, & de Kirchburg Fridericus; & comes Haſſiæ, ſcilicet Gotzemannus de Zegenheym; comes Henricus de Schwartzburg qui cauſa totius diſcordiæ erat, & multi alij minoris nominis. Rex autem, ſicut inſtituerat, profectus verſus Poloniam, & cùm venit Halle & reuerenter cum proceſſione reciperetur, ruptis funibus campanæ omnes ceſſauerunt.

De ædificatione eccleſiæ ſancti Georgij in Yſenach, & de morte Ludouici.

CAP. XXVIII.

ISte Ludouicus in honorem ſancti Georgij militis & martyris quem multum coluit, ædificauit eccleſiam ſancti Georgij in Yſenach. Et cruce ſignatus pòſt cum Friderico imperatore vltra mare profecti ſunt ad liberationem terræ ſanctæ: vbi in quadam expeditione, vexillo ſancti Georgij Ludouici cœlitus elato & erecto, multos de infidelibus ſtrauit & occidit, & in multis bellis triumphauit. Tandem imperator ibi obiit, & ſimiliter Ludouicus Lantgrauius. Cuius oſſa cùm in Thuringiam deportarentur in *Reinhartsborn* ſepelienda; quidam de ſuis prædictum vexillum cum imagine ſancti Georgij depictum deportauit in Myſnenſem regionem in caſtrum *Tharant*, & ibidem depoſuit in cœnaculo. Non longè pòſt idem vexillum per quandam feneſtram ad Orientem pluribus videntibus euolauit. Hic Lantgrauius de vxore ſua Margareta filia ducis Auſtriæ non habuit filios. Ideo frater eius Hermannus Comes Palatinus ei ſucceſſit in principatu, anno Domini MCXCIII.

Friderico imperatore mortuo, filius eius Henricus ſucceſſit, & ei in imperio, qui expulit de Bohemia Ottokarum ducem Bohemiæ, conſobrinum Ludouici & Hermanni Lantgrauiorum, & Albertum Marchionem Myſnenſem, ex eo quòd ipſi ceperant quodam tempore patrem ſuum Fridericum imperatorem: ſed poſt mortem eiuſdem Henrici quilibet princeps reuerſus eſt ad ſua, qui imperij ſui anno ſeptimo moritur.

De Hermanno Lantgrauio ſub imperatore Henrico duce Sueuia.

CAP. XXIX.

HErmannus frater Ludouici Lantgrauij defuncti. Hic cùm per Fridericum imperatorem comes Palatinus fuit factus; Sophiam filiam comitis vnigenitam duxit in vxorem, & genuit ex ea duas filias: quarum vna duxit comitem Altatiæ, alia Iutta nomine fuit Theodoro, filio Alberti Marchionis Myſnæ, adhuc in cunabulis iacenti, deſponſata & poſtea copulata: per quam deſponſationem fuit ſedata maxima diſcordia, quæ fuit inter Lantgrauium Thuringiæ & Marchionem Myſnæ, quæ per plures annos durauit. His temporibus rex Henricus obſedit caſtrum *Orlemunde*, ex eo quòd idem comes fuit adiutor ducis Henrici de Brunſwig, aduerſarij ſui & patris ſui.

Item his temporibus Vnſtrud fluuius fuit totaliter exiccatus, nec aliqua aqua ibi inueniebatur multis diebus.

De morte Sophiæ vxoris Lantgrauij, & de ſecunda vxore & hæredibus.

CAP. XXX.

ANno Domini MXCV, obiit domina Sophia vxor Lantgrauij, filia comitis quondam Palatini Saxoniæ. Qua mortua, duxit aliam Sophiam, filiam ducis Bauariæ, de qua genuit quatuor filios, ſcilicet Ludouicum primogenitum, Hermannum, Henricum & Conradum. Item genuit duas filias, ſcilicet Irmegard quæ duxit comitem de Anhaldt, & Agnetam quæ nutrita fuit cum beata Elizabeth in caſtro *Wartpurck*, ſponſa Ludouici primogeniti, quæ poſtea duxit ducem Auſtriæ. Eodem anno rex Henricus & imperator ordinauit apud principes Alemaniæ filium ſuum Fridericum eligi in regem Romanorum, & omnes conſenſerunt: licet poſtea aliter factum fuit per aliquod tempus.

De duobus

De duobus regibus electis poſt mortem imperatoris, & eorum diſcordia.

CAP. XXXI.

ANno Domini MCCVI, mortuo Henrico imperatore, dux Philippus Sueuiæ, frater Henrici imperatoris, collectis multis epiſcopis & archiepiſcopis, ducibus, principibus, & comitibus plus q̃ xx numero in Ichtershauſen terræ Thuringiæ, ab illis electus eſt in regem Romanorum; impediendo filium fratris ſui, in quem prius principes conſenſerunt, viuente patre. Epiſcopus verò Colonienſis cum quibuſdam aliis epiſcopis & Principibus elegerũt in regem Ottonem filium Henrici de Braunſwig, olim proſcripti & damnati per imperatorem Fridericum, & vnxerũt eum in regem Aquiſgrani, & fuit confirmatus per papam Innocentium.

De rege Ottone confirmato Brunſwicenſi.

CAP. XXXII.

HErmannus Lantgrauius qui cum aliis elegit Philippum, ſe cum iuramento & homagio ſibi obligauit & conſtrinxit, ſicut alij fecerunt, accipiens in beneficio regias ciuitates *Molhuſen, Northuſen, Salueldt*, & caſtrum *Rauis* cum finibus fluuij *Orlan*. Sed paulo pòſt idem Hermannus, reprobato denuo rege ſuo Philippo propter quaſdam ortas ſimultates, Ottoni regi ſe iuramento & homagio obligauit. Propter quod Philippus rex cum magno exercitu venit ad Thuringiam, auxilium ſibi principaliter ferente epiſcopo Maguntinenſ. & Erfford. & aliis multis principibus, & terram hoſtiliter deuaſtauit, igne & ferro crudeliter. Hermannus verò Lantgrauius, diffiſus auxilio, inuocauit Ottonem regem Romanorum, & Ottokarum ducem Bohemiæ, amitæ ſuę filium, ſcilicet conſobrinum ſuum. Qui cum multitudine venientes in Thuringiam, Philippum regem electum compulerunt intrare Erffordiam, qui poſtea occultè de inde receſſit, Saxones verò reuerſi ſunt ad ſua.

Philippus deuaſtauit Thuringiam & humiliauit Lantgrauium.

CAP. XXXIII.

SEquenti anno Philippus reuerſus cum magno exercitu in Thuringiam iterum, auxilium ei ferentibus comitibus de *Schwartzburg* & *Glychen* & Erffordenſibus, terram deuaſtauit tempore meſſis crudeliter ferro & igne, & ciuitatem *Wyſſenſe* obſedit ſex menſibus, ſed non cepit. Hoc intelligens dux Bohemiæ, conſobrinus Lantgrauij, venit ad Thuringiam cum multitudine populi, volens confligere cum Philippo. Sed diffiſus de ſuis, & timens de traditione, receſſit de Thuringia. Quod audiens Henricus Lantgrauius, neceſſitate compulſus, omnes vias quas poterat inuenire, circa principes exercitus Philippi:* pro reconciliatione dans ſe & ſua circa cœnobium *Vchterſhuſen*; obligans ſe Philippo iuramento & obſidibus. Et ſic reconciliatus eſt Philippo contra Ottonem regem confirmatum. Et quia epiſcopus Colonienſis adhæſit Ottoni quem elegit; ideo accidit, quòd eundem epiſcopum volentem Ottoni venire in auxilium, Philippus (ſicut caſu occurrebat, & ipſum inſequebatur) obſedit in Waſſenburg, & cepit caſtrum, & eum compulit ſibi adhærere. His temporibus facta eſt fames valida, & per omnes regiones durans per tres annos.

Quomodo rex Otto Brunſwicenſis impugnauit Thuringiam.

Cap. XXXIIII.

ANno Domini MCCX, principes Alemaniæ in *Nornberg* conuenerunt, & ibidem mores Ottonis regis & imperatoris cõfirmati ſibi minimè cõdecere videntes; & ſpecialiter, quòd fuit inimicus cleri; ſcripſerunt papæ, quatenus Ottonem abſolueret, & Fridericum filium Henrici imperatoris defuncti, prius electum viuente patre, confirmaret; quod & factum eſt. Nam papa ex certis cauſis Ottonem excommunicauit & depoſuit, & principes ab eius fidelitate abſoluit, & aſſiſtere Friderico mandauit. Et quia Hermannus vnus de principalioribus & famoſioribus principibus erat in tali congregatione, qui hoc egit contra Philippum, & etiam contra Ottonem, quem grauiter offendit per reconciliationem prius factam cum Philippo, neceſſitate compulſus & inuitè. Ideo comitibus Thuringiæ & baronibus pecuniis corruptis ab Ottone ſibi contra Lantgrauium adhæſerunt. Hoc audiens Philippus dux Sueuiæ, quòd filius fratris ſui eſſet à principibus promotus ad imperium, ipſo neſciente; multùm prouocatus eſt, & reconciliatus cum Ottone; dans ei filiam ſuam in vxorem, & nuptiæ celebratæ ſunt in Northuſen, præſentibus pluribus principibus, qui adhuc ambobus adhæſerunt, volentes reſiſtere Friderico imperatori facto. Et cùm ibi eſſent, Otto Rex commiſit vexillum comiti Theodorici de Bichlingen, qui iuſſu eiuſdem Ottonis cum magno exercitu vaſtauit Thuringiam. Cui obuiauit Hermannus Lantgrauius, & comitem cepit cum multis armigeris. Hoc audiẽs Otto rex depoſitus collegit exercitum, & oppidum Saltza cum caſtro expugnauit, & ciuitatem Wiſſenſe obſedit, ſed non cepit. Sed comitem de Keuernberg captiuum duxit, volens impugnare partem exercitus. Tandem ſuis furtiuè recedentibus, manere timuit, & ſe Erffordiam recepit. Poſtea Otto adiuncto ſibi rege Franciæ, abſente Friderico imperatore, iterum Thuringiam veniẽs, ipſam deuaſtando; quos Hermannus Lantgrauius de terra cedere compulit. Et terram orientalem Miſnæ contra marchionem Theodoricum intrauerunt, vbi propter metum ciuitas Liptz receſſit à Marchione. Sed anno ſequenti idem Marchio intrauit Saxoniam, & obſedit Aken ciuitatem ducis Saxoniæ, qui adhærebat Ottoni. Et poſtquam Marchio deſtruxit terram ducis circumquaque, cepit Liptz, & caſtrum funditus deſtruxit. Et Otto poſtea ab omnibus ſpernitur: & multis bellis habitis cum Friderico imperatore, ſuccubuit.

De deſponſatione Elizabeth filiæ regis Vngariæ cum filio Hermanni Lantgrauij.

Cap. XXXV.

ANno Domini MCCXI, Hermannus Lantgrauius famoſus princeps in Alemania, & acer in hoſtes, miſit ſolennes nuncios vtriuſque ſexus in Vngariam, pro filia regis Vngariæ filio ſuo Ludouico primogenito deſponſanda; quam filiam S. Elizabeth iidem nuncij ſecum ad Thuringiam adduxerunt, ætatis ſuæ anno quarto. Eodem anno moniales receptæ ſunt in Schiplitz, in monte ſancti Martini.

Anno Domini MCCXIIII, Hermannus Lantgrauius cepit comitem de Orlamunde.

De fundatione monaſterij S. Katharinæ extra muros Yſenach, & de morte Lantgrauij Hermanni.

Cap. XXXVI.

ANno Domini MCCXV, Hermannus Lantgrauius Thuringiæ, dominus terræ Haſſiæ, comes palatinus Saxoniæ, obiit in Gotha. Et dum abbas de Reinhartsborn corpus eius vellet ſepelire in ſepulchro parentum; domina Sophia vxor eius reſtitit, & ipſum fecit deduci in Yſenach ad monaſterium ſanctæ Katharinæ extra muros, quod idem princeps fundauit, vbi ſepeliebatur.

Anno ſequenti obiit Hermannus filius eius adoleſcens, & apud patrem eſt ſepultus.

rus. Anno Domini MCCXX, moniales Canoniſſæ de Northuſen propter leuitatem depoſitæ ſunt,& Canonici eis ſucceſſerunt.

De Sexto Ludwico Lantgrauio Thuringiæ, ſub imperatore Friderico Secundo.

CAP. XXXVII.

LVdwicus primogenitus Hermanni Lãtgrauij, mortuo patre ſibi in principatu ſucceſſit. Hic Elizabet regis Vngariæ filiam, olim ſibi per patrem deſponſatam duxit in vxorem, anno Domini MCCXXI, in caſtro ſuo Wartpurg. Eodem anno Theodoricus Marchio Myſenen. maritus dominæ Iuttæ ſororis domini Luduici, obiit: qui adhuc viuens conſtituebat ipſum tutorem filij ſui trium annorum Heinrici nomine, adhuc pueri. Luduicus autem Lantgrauius, cùm percepiſſet mortem ſororij ſui, ad cõſolandum ſororem ſuam feſtinauit, & iter arripuit ad partes Myſnæ, & tanquam fidelis tutor & procurator totam terram recepit in ſuam defenſionem: de qua ſoror & filius & tota terra gauiſi ſunt.

Anno Domini MCCXXIII, Elizabeth vxor Ludouici Lantgrauij peperit primogenitum filium ſuum in caſtro Crucenberg: cui nomen impoſitum fuit Hermannus. Eodem anno Ludouicus Lantgrauius intrauit terrã comitis Hermanni de Orlamunde: & ædificauit caſtrum Schowenforſt inter Orlamunde & Rudelſtat.

Quomodo Iutta Marchioniſſa Myſnæ, ſoror Ludwici Lantgrauij, duxit Poponem comitem de Henneberg.

CAP. XXXVIII.

EOdem anno, Popo comes de Henneberg ſimulato negotio, finxit ſe iturum in Saxoniam: ſed accedens in Lyptz dominam Iuttam Marchioniſſam viduam in tertio anno, & contraxit ſecum matrimonium de præſenti: & pòſt tempore opportuno eam duxit in Franconiam: de quo facto frater eius Ludouicus Lantgrauius multùm doluit, & prouocatus fuit contra ſororem: & aliquo tempore ipſam in dotalitiis ſeu bonis parafernalibus multùm in Myſnia & in partibus Orientalibus impediuit. Eodem anno Agnes ſoror Ludouici Lantgrauij nutrita cum Elizabeth in caſtro Wartpurg, celebrauit nuptias in Noremberg cum duce Auſtriæ.

De filia Sophia Luduici Lantgrauij, & Elizabeth deſponſata poſtea duci Brabantiæ.

CAP. XXXIX.

ANnno Domini MCCXXIIII, vxor Ludouici Lantgrauij peperit filiam in caſtro Wartberg nomine Sophiam: quæ poſtea duxit ducem Brabantiæ. Anno ſequenti Elizabeth vxor Lantgrauij peperit filiam quam rurſum nominat Sophiam, nomine matris Ludouici Lantgrauij, quæ in Franconia in monaſterio Kitzingen religionis habitum induens, & ibi quieſcit.

De Ludwico iſtius nominis poſtremo Lantgrauio.

CAP. XL.

ISte Ludwicus Lantgrauius fuit multùm virtuoſus, eloquio dulcis, moribus ſuauis & virilis, in exercitiis militaribus ſtrenuus & agilis, pauperibus benignus, ad vxorem ſuam dilectiſſimam Elizabeth multùm affabilis: & quia videbat vxorem Deum diligere, & ſe in miſericordiæ operibus exercere, carnem ieiuniis & aliis caſtigationibus domare: quãuis aliquando doleret, timens de eius teneritudine corporis, quòd abſq; periculo corporis non poſſet ferre tantas abſtinentias, tamẽ ſibi in omnibus cooperabatur. Tãdem factum eſt generale paſſagium ad terram ſanctam: in quo & Fridericus Imperator, & multi principes, comites, barones, &c. & ipſe Ludouicus Lantgrauius cum eis, cruce ſignata valedicens matri, vxori, & fratribus, transfretauit propter fidem: pro qua paratus fuit mori corde & corpore. Veniens in Siciliæ regnum febre correptus, videns ſibi imminere periculum mortis, vocans ad ſe patriarcham Hieroſolymitanum, ſuſcepit ab eo eccleſiaſtica Sacramenta deuotiſſimè; & mortuus eſt: & oſſa ſua tranſlata ſunt de loco mortis in Thuringia; & ſepulta in ſepulchro parentum in Reinhartsborn, anno

Domini MCCXXVIII: præſente matre, vxore, & fratribus, & filio ſuo Hermanno primogenito. Interim dum adhuc oſſa defuncti Lud. non peruenerunt ad Thuringiam, Heinricus frater Lud. Elizabeth vxorem fratris ſui de caſtro Wartberg, de cõſilio malorum hominum amouit. Quæ cum paruulis ſuis in miſeria vixit, in ciuitate Yſenacho, & nullus recepit hoſpitio, qui eſſet alicuius receptationis: quia timebãt, ne offenderent dominos: ſed oportuit, vt cum pauperibus ſe reciperet. Deinde tranſtulit ſe in Kitzingen, ad abbatiſſam cognatam ſuam, vbi poſtea filia ſua monialis effecta eſt. Quam miſeriam & paupertatem percipiens epiſcopus Babenberg. cognatus ſuus, ipſam tulit in Babenberg, & honorificè tenuit. Et dum ibi eſſet, venerunt milites & vaſalli & alij qui cum Lud. marito ſuo exiuerunt ad peregrinationem, & oſſa ſecum deportauerunt. Et inuenientes dominam ſuam: & audiẽtes forefactum, nimiùm turbati ſunt ſuper regeſta tam flebili & inaudita. Et ipſam aſſumpſerũt, & cũ oſſibus mariti ſui in Reinhartzborn duxerunt; vbi Rudolphus de Boila Pincerna, qui vnus erat de his qui ipſam Elizabeth tulerunt de Vngaria, & modò fuit in peregrinatione cum marito; fortiſſimè præſente matre, & fratribus, & aliis nobilibus, corripuit Heinricum ſeniorem Lãtgrauium de nimio exceſſu, quem in viduam fratris relicti cõmiſit; ita quòd Heinricus & frater ſuus Conradus & mater inceperunt amariſſimè flere. Et ſic ipſam ad caſtrũ Wartberg deduxerunt, & valde reuerenter & amicabiliter pertractauerunt.

De Heinrico Lantgrauio Thuringiæ ſub imperatore Friderico.

CAP. XLI.

MOrtuo Ludouico Lantgrauio in paſſagio, quamuis relinqueret hæredem, tamen puer VI annorum. Et quia Heinricus frater ſuus fuit ſenior inter Lãtgrauios tunc viuentes; ideo ſucceſſit in principatu, & cum magna potentia & ſapiẽtia ſemper poſtea rexit, & primo anno regiminis ſui obſedit caſtrum Cytzirsberg, quod expugnauit & deſtruxit. Eodem anno fratres Prædicatores receperunt conuentum in Erffordia. Eodem anno Ludouicus dux Bauariæ, frater dominæ Sophię Lantgrauij dolo occiſus eſt à Friderico imperatore.

Quomodo beata Elizabeth vxor Lantgrauij ſe tranſtulit in Marpurg.

CAP. XLII.

ANno Domini MCCXXIX, beata Elizabeth non gaudens de honoribus, nec cupiens reuerentias ſibi in Wartberg exhibitas per Heinricum Lãtgrauium, & fratrem ſuum Conradum, nec nõ per dominam Sophiam; accepta dote ſua pingui quam petiuit, & ſibi libentiſſimè dederunt, de Thuringia receſſit, & magiſtrum Conradum famoſum prędicatorem & ſanctum virum ſecuta fuit in Marcberg, de qua ciuitate ipſe erat oriundus; quãuis & Henricus & frater ſuus Lantgrauij & mater ipſorum maximè dolerent de receſſu. Filium tamen beatæ Eliſabeth Hermannum retinuerunt. Vbi ſcilicet in Marcberg hoſpitale conſtruxit, & ſanctiſſimè vixit, eleemoſynas pauperibus erogando, & ſoli Deo in paupertate, & in ſtatu contemptibili, vacabat vſque ad mortem. Obiit autem anno Domini MCCXXXI, anno ætatis ſuæ XXIIII.

De deſtructione ciuitatis Frixlarienſis per Conradum Lantgrauium Thuringiæ.

CAP. XLIII.

ANno Domini MCCXXXII, Sifridus archiepiſcopus Maguntinus à monaſterio Reinsborn aliquam ſummam pecuniæ extorquebat. Et quia abbas dare recuſabat, ipſum pœnæ grauioris culpæ ſubiecit, & in Capitulo in Erffordia Canonicorum S. Marię tribus diebus diſciplinas recepit. Vltimo verò accidit, quòd Conradus Lantgrauius Thuringiæ, frater Heinrici, caſu veniens Erffordiam, & Miſſam audiens in eccleſia beatæ Mariæ, hora illa dum prædictus abbas deberet ſe præſentare ad diſciplinas. Et nudus in ſuperiori parte corporis, virgas in manibus baiulãs, intrauit Capitoliũ. Quod videntes aliqui de familia Cõradi Lantgrauij, ſibi retulerunt, quàm male abbas tractaretur. Qui in furia magna Capitolium aſcendit, & extracto cultello in archiepiſcopum irruit,

irruit, & comam capitis deprehendit, & ipſum transfigere laborauit: ſed præpeditus. Mox dictus Conradus ciuitatem exiuit, & expeditionem indixit, & ciuitatem Frixlarum terrę Haſſiæ hoſtiliter circumuallauit,& ſuburbia incendit. Et cùm inde recedere vellet; mulieres laſciuæ murum ciuitatis aſcenderunt, & veſtibus eleuatis pudibunda oſtenderunt ſua,& principi illuſerunt; deridentes ipſum cum exercitu ſuo. Qui reuerſus denuo ciuitatem obſedit, ipſam ferro & igne deſtruxit, nec eccleſiis nec hominibus parcens;& epiſcopum Wormatienſem,& plures Prælatos,& Canonicos cum ducentis militibus cepit.

De pœnitentia Conradi Lantgrauij Thuringiæ, & quomodo religioſus factus eſt.

CAP. XLIIII.

POſtea dictus princeps reuoluens illud crudele factum in corde ſuo, cooperante S. ſancto pœnitentia ductus, ciuitatem Friſzlarum intrauit, & conuocatis ciuibus in foro publicè ſe proſtrauit, & humiliter veniam petiuit: & ciues in multis bonis libertauit, & decimam quam de terra Haſſiæ habuit canonicis ibidem proprietatis titulo in emendam tribuit. Demum religioſo habitu indutus ordinis Teutonici frater effectus eſt: & donauit iuſto donationis titulo curiam Griſtede hoſpitale ſanctæ Elizabeth eccleſiæ, dedicatæ ab eadem & fundatæ in honore Dei genitricis Mariæ.

De tranſitu ſeu itinere fratris Conradi Lantgrauij Thuringiæ.

CAP. XLV.

ANno Domini MCCXXXIII, Conradus Lantgrauius iter arripiens verſus Romã, cùm tranſiret Sueuiam, intrauit curiam Imperatoris Friderici:& honorificè eſt ab eo receptus cum ſuis militibus & armigeris. Et poſtquam ibi manſit pluribus diebus, vltrà progrediens & Romã veniens, à papa Gregorio reuerenter eſt receptus, & à peccatis ſuis ſibi confeſſis, ab ipſo eſt perſonaliter abſolutus. Et cùm ibi eſſet, eleemoſynas largas dedit, & omni die XXIIII pauperibus cibum propriis manibus miniſtrauit. De vita ſanctæ Elizabeth vxoris fratris ſui, & miraculis poſt vitam factis, frequenter cum papa collationes habuit, & pro canonizatione eiuſdem laborauit; & reuerſus ad Alemaniam, in ordine ſuo diuinis cultibus die noctuquè inhærendo profecit: & factus eſt Teutonicæ rector & magiſter.

De diſcordia inter Heinricum Lantgrauium & comitem de Glichenn.

CAP. XLVI.

ANno Domini MCCXXXIIII, Heinricus Lantgrauius Thuringiæ & Haſſiæ cepit caſtrum Wiſelbech comitis Heinrici de Glichen,& ibidem XXIII malefactorũ captos decollari præcepit. Eodem anno idem Lantgrauius, propter plura mala quę patiebatur ab eodem comite Heinrico de Glichenn, ipſum legitimè citatum, ac poſtea ſententia condemnatum & proſcriptum, omni iure feudali priuauit.

De canonizatione beatæ Elizabeth, & de tranſlatione corporis ſui.

CAP. XLVII.

ANno Domini MCCXXXV, in Italia ciuitate Peruſina, in conuentu fratrum Prædicatorum canonizata eſt beata Elizabeth, quõdam Lantgrauia Thuringiæ, filia regis Vngariæ, à papa Gregorio, multis prælatis eccleſiæ & magnis præſentibus. Sequenti anno tranſlata ſunt oſſa de humili loco ad locum magis reuerendum eiuſdem ſanctæ Elizabeth, præſentibus archiepiſcopis Maguntinenſ. Colonienſ. Bremenſ. & pluribus aliis epiſcopis & prælatis; item præſentibus Friderico imperatore,& Heinrico Lantgrauio Thuringiæ & Haſſiæ, & ſuo germano fratre Conrado magiſtro ordinis Teutonici,& matre eorundem Lantgrauiorum, ſcilicet domina Sophia, & Hermãno filio beatæ Elizabeth,& Sophia filia ſanctæ Elizabeth,& multis aliis,&c.

Anno Domini MCCXXXIIII, fratres Minores receperunt conuentum in Erfſordia.

De fundatione conuentus Prædicatorum in Yſenach.

CAP. XLVIII.

EOdem anno ex mandato & conſilio Domini papæ Gregorij, Heinricus Lantgrauius Thuringiæ & Haſſiæ cœpit ædificare conuentum fratrum Prædicatorum in Yſenach, & conſecrari voluit in honorem ſanctæ Elizabeth: ex eo quòd ipſe olim iniquum cōſilium ſecutus, ipſam de caſtro Warcberg eiecit, & moleſtari permiſit. Quod intelligens frater Conradus germanus Henrici Lantgrauij, adiunxit illi conuentui pro patrono ſcilicet Ioannem Baptiſtam: ex eo quòd ipſum in Fritzlaria eccleſias ſuas deſtruendo offendit, & incinerando moleſtauit: vbi tunc in conuentu fuit primus Prior venerabilis pater, frater *Elgerus* comes de Honſtein ſanctus Dei.

De morte fratris Conradi, quondam Lantgrauij Thuringiæ & Haſsiæ.

CAP. XLIX.

ANno Dom. MCCXL, frater Cōradus ordinis Teutonici rector & magiſter, quōdam Lantgrauius Thuringiæ & Haſſiæ obiit, & ſepultus eſt in Marcborg. Anno ſequenti, obiit Hermannus Lantgrauius Thuringiæ, filius Ludwici Lantgrauij & beatæ Elizabet, anno ætatis ſuæ XVIII, & elegit ſepeliri in Marcborg apud matrem ſuam, ſed ſepultus eſt in Reinhardisborn in ſepulchro patris. Eodem anno, Heinricus ſolus Lantgrauius Thuringiæ & Haſſiæ, comes Palatinus Saxoniæ, duxit in vxorem Gerdrudam filiam ducis Auſtriæ.

De blaſphemia Friderici imperatoris in Deum, in fidem Catholicam, & ſanctum Moyſen, & hæreſi ſua.

CAP. L.

ANno Domini MCCXLII, Fridericus imperator cùm regnaſſet 31 annis, conuocauit principes Alemaniæ in Franckfort, volens cum eis tractare, qualiter filium ſuum Conradum in regem Romanorum crearet, vbi ſpiritu diabolico ipſum inſtigante blaſphemauit in Deum & in ſanctam eccleſiam. Hanc blaſphemiam omnes principes & nobiles mox vt audierūt, nimiùm ſunt turbati: & facies eorum præ dolore & ſtupore ſunt immutatæ, quòd audiuerūt imperatorem & regem Eccleſiæ Dei hæreſi permaximè eſſe maculatum. Sed præ aliis principibus talia audientibus, Henricus Lantgrauius ſingula verba imperatoris per legatos ſolēnes in ſcriptis, vt verum membrum eccleſiæ & Chriſti talia audire abhorreret, papæ Gregorio inſinuauit. Quapropter idē papa prædictum imperatorem excommunicauit: quamuis hoc modicum curauit, & papa Innocentius ſequens, aliquibus annis poſtea tranſactis, excommunicationem approbauit; imò ipſum Fridericum depoſuit, & apud principes Alemaniæ procurauit eligi in regem Romanorum Heinricum Lantgrauium Thuringiæ, principem Chriſtianiſſimum, & militem ſtrenuum. Et quia papa Innocentius IIII fuit multùm pecunioſus; ideo vt prædictus Heinricus, filius eccleſiæ & membrum Chriſti, gubernacula regni ſuſciperet, ei XXV millia marcarum argenti puri in ſupplementum tranſmiſit. Eodem anno & tempore, ſicut principes fuerunt in Franckfort vocati ab imperatore Friderico, obiit frater *Elgerus de Honſtein* Prior Iſnacenſis, ordinis Prędicatorum, Confeſſor Heinrici Lantgrauij, quem ſecum adduxit in Franckfort tanquam ſanctum directorem, & ipſum mortuum reduxit in Yſenach ad ſuum cōuentum. Eo tempore, & in eadem congregatione principum, Sophia filia Luduici Lantgrauij & beatæ Elizabeth, atque filia fratris Heinrici Lantgrauij, deſponſata fuit duci Brabantiæ.

De captiuitate epiſcopi Bambergenſis.

CAP. LI.

ANno Domini MCCXLVI, captus eſt epiſcopus Bambergenſis à comite Bertoldo de Keuernberg, & per tempus in cuſtodia tentus, quem poſtea Heinricus Lant-

grauius à vinculis abſoluit. Eodem anno fratres Minores habentes conuentum in Gotha, tranſtulerunt ſe in Arnſtede, quibus ſucceſſerunt fratres Auguſtinenſes.

De promotione Heinrici Lantgrauij Thuringiæ & Haſſiæ in regem Romanorum per papam Innocentium II, *& de morte eius.*

CAP. LII.

ANno Domini MCCXLVII, anno pontificatus domini papæ Innocentij ſecũdo, Heinricus Lantgrauius ad mandatum eiuſdem papæ in regem Romanorum eſt electus in Franckfort. Et ibidem prope Rhenum cum magno exercitu, principibus ſibi cooperantibus, cum Conrado filio Friderici, quem pater præfecit & libenter ipſum pro rege, cum ipſo conflixit, & eum cum ſuo exercitu vicit & cõfudit, in die beati Dominici Confeſſoris. Et habita victoria, profectus eſt in Sueuiam, contra eundem ducem Sueuiæ Conradum, & patrem ſuum Fridericum, olim imperatorem, ipſos humiliando. Poſtea ad Thuringiam reuerſus, venit in caſtrum Warcborg & infirmari cœpit, & dum laboraret in extremis, petiuit corpus ſuum ſepeliri apud patrem ſuum ad ſanctam Catharinam extra muros ciuitatis Yſenach, & cor ſuum ſepeliri ad fratres Prædicatores ad ſanctam Elizabeth, in cuius honore conuentus fuit dedicatus: quod & factum eſt.

De rebellione quorundam nobilium poſt mortem eiuſdem Heinrici regis Romanorum.

CAP. LIII.

ISte Heinricus rex Romanorum, Lantgrauius Thuringiæ & Haſſiæ, quia ſine hærede defunctus eſt; multa mala in Thuringia & Haſſia de hoc exorta ſunt. Nam quidam militares, ſcilicet Herwicus de Horſelgowe, & Ioannes Atzſe cum aliis ſuis complicibus, omnia pecora ante ciuitatem Yſenach, & circumquaque abſtulerunt, & aduocatum de *Teneberg* captiuum abduxerunt. Item miniſteriales terræ loca ſibi complacentia occuparunt. Nam illi de *Wangenheim* mõtem *Calnberg*, illi de *Tulſtede* montem *Steinfort*, Hermannus *Strantz Stentzenowe*, iſti de *Lupintze* montem *Luchtewaldt*, illi de *Cobenſtedt Scharffenberg*, illi de *Franckenſtein* prope *Allendorff* montem *Waldenberg* cum caſtris ædificauerunt. Item Waltherus pincerna de Barila miles ſtrenuus & famoſus erexit ſe contra comites de *Keuernberg* & de *Schwartzberg*, villas eorum deſtruendo rapinis & incendiis. Qui comites ſibi occurrebant, & fortuna arridente pincernæ, cepit duos comites de Keuernberg, & duos de Schwartzberg, & ſecum eos cũ ſuis abduxit, & in vincula coniecit, anno Domini MCCXLVIII.

De diſcordia, quam habuerunt conſanguinei Heinrici regis Lantgrauij Thuringiæ & Haſſiæ pro terris illis.

CAP. LIIII.

ANno Domini MCCXLVIII, mortuo Heinrico rege & Lantgrauio ſine hæredibus, quidam de terra fauentes ducissæ Brabantiæ, filiæ fratris Heinrici Luduici Lantgrauij olim & beatæ Elizabeth, ipſam vocauerunt; alij verò fauentes Heinrico Marchioni Miſnę & terræ Orientalis, filio ſororis eiuſdẽ Heinrici regis, ſimiliter ipſum vocauerunt. Et ſic vocatis, venit duciſſa Brabantiæ ad terram Haſſiæ, & plura caſtra & ciuitates recepit in poteſtatem ſuam; aliquibus tamen caſtris & ciuitatibus recuſantibus. Similiter Heinricus Marchio venit ad Thuringiam, & plura caſtra & ciuitates recepit in poteſtatem; & aliquibus caſtris & ciuitatibus recuſantibus. Tamen quibuſdam placitis celebratis; domina Sophia duciſſa, quicquid iuris in terram Thuringiæ habere debebat, fidelitati Heinrici Marchionis conſobrini ſui commiſit, ne ad extraneos deuolueretur; quouſque per principes determinaretur, cui de iure cedere deberet, & terram Haſſiæ liberè recepit in ſuam iuriſdictionem, & ad Brabantiam rediit.

De Heinrico marchione Myſnæ & Lantgrauio Thuringiæ, ſub Wilhelmo rege Romanorum.

CAP. LV.

HEinricus Marchio Myſnæ & Orientalis, ac Thuringorum Lantgrauius primus, duxit in vxorem Agnetam, de qua genuit duos filios, ſcilicet Albertum & Theodoricum, anno Domini MCCXLIX. Eodem anno, ciuitas Wiſſenſe capta eſt, & ſpoliata, & igne conſumpta à comite de Sundeſshuſen.

Anno Domini MCCL, rex Romanorum Wilhelmus comes Holandiæ, electus poſt Heinricum Lantgrauium Thuringiæ, in bello à Friſonibus occiditur. Anno ſequenti, Fridericus olim imperator & depoſitus, adhuc fungens officio imperij, in Apulia miſerrimè mortuus eſt, ſine Sacramentis & pœnitentia in anathematis vinculo.

De ſecunda repetitione terræ Thuringiæ per duciſſam Brabantiæ.

CAP. LVI.

ANno Domini MCCLIII, vacante imperio dominà Sophia videns Alemaniam ſtare ſine rege & iudice, ſuper principes iterum veniens ad Thuringiam, ducens ſecum filium ſuum Heinricum puerum ducem Brabantiæ, quem in reditu fecit Lantgrauium terræ Haſſiæ. Nec minimè adhuc cõtenta, ſed repetiit terram Thuringiæ, ſeu partem, ab Heinrico Marchione ſuo conſobrino, quam ſuæ fidelitati tradidit & commiſit. Conſiliarij verò Domini Marchionis dixerunt: Domine Princeps, terra Thuringiæ eſt nobilis & opulenta; non tradatis nec diuidatis. Et ſi non vult eſſe contenta de Haſſia, vos eſtis potens in Myſna, in partibus Orientalibus, & in Thuringia, & poteſtis ei bene reſiſtere. Et ſi haberetis vnum pedem in cælo, & alium in terra Thuringiæ; illũ de cælo deberetis trahere ad alium, & retinere Thuringiam. Et ſic illa domina inconſolata permanſit, ſolis ciuibus Yſenach ſibi adhærentibus contra Marchionem, & ad terram cum filio properauit.

Quomodo dux Brunſwicenſis cepit epiſcopum Maguntinenſem.

CAP. LVII.

ANno Domini MCCLV, dux Brunſwicenſis contra epiſcopum Maguntinenſem intrauit Thuringiam, & iuxta vel prope prædium monachorum Volckerode, ſcilicet Boltſtede, & cepit in conflictu Gerhardum epiſcopum Maguntinenſem, & plures comites cum eo & nobiles, & ſpecialiter patruũ epiſcopi, ſcilicet comitem de Ebirſtein, quem ob multas contumelias exhibitas duci ſuſpendio interemit.

De amicitia quam contraxit domina Sophia duciſſa Brabantiæ cum duce Brunſwicenſi.

CAP. LVIII.

ANno Domini MCCLVIII, adhuc durante diſcordia inter Heinricum marchionem ac Lantgrauium Thuringiæ, & dominam Sophiam & filium ſuum Lantgrauium Haſſiæ, & poſt multa mala perpetrata in terris domina Sophia duciſſa cum filio ſuo viribus diffidentes, animoſum principem Albertum ducem Brunſwicenſem, tunc inimicum in Thuringia adiit, & filiam ducis filio ſuo Lantgrauio Haſſiæ deſponſauit, vt eius adiutorio poſſet reſiſtere Marchioni, cui in viribus & potentia & diuitiis impar fuit. Vnde ille dux per ſuos aduocatos & cum armigeris de Haſſia multùm humiliauit Thuringiam, & maxima damna fecit: & domina Sophia cum auxilio ciuium Yſenacenſ. qui ei adhæſerunt, tria caſtra ædificauerunt *Iſenechisberg, Frowenberg, Metenſtein*, cõtra caſtrum *Wartberg* quod in poteſtate ſua habuit Heinricus Marchio, qui etiam contra ciuitatem Yſenach ædificauit caſtrum *Calnberg* prope *Viſchbach*.

De deſtructione ciuitatis Crucenberg per duciſſam.

CAP. LIX.

ANno Domini MCCLIX, domina Sophia cum filio ſuo & adiutorio ducis Brunſwicenſis cepit caſtrum *Cruceberg*, & ciuitatem eiuſdem penitus deuaſtauit. Eodẽ anno

anno abbas in *Reinhardisborn* caſtrum *Schowenberg* olim ædificatum à primo comite Ludwico cum barba Thuringiæ,& poſtea in fauorem monaſterij Reinhardisborn,ne de hoc moleſtarentur, deſtructum per Lantgrauium Thuringiæ,iterum reædificauit; timens ne ab aliis ædificaretur magis potentibus in præiudicium monaſterij: & comiti Hermanno de Henneberg in bona fide,* vterino fratri Heinrici Marchionis ex parte matris dominæ Iuttæ,quę primo duxit Theodoricum Marchionem patrem Heinrici, & poſtea Poponem comitem de Henneberg. Qui Hermannus fuit ita propinquus ad poſſidendum terram Thuringiæ, ſicut Heinricus, ſi fuiſſet acceptatus, ſicut fuit alius. Quod vidẽs Heinricus marchio, timens de caſtro illo malum ſibi & terræ euenire, caſtrum deſtruxit *Schowenberg*, & caſtra *Luchtenwaldt*, *Calnberg* prope *Setelſtede*, & plura alia ædificata à nobilibus in Thuringia poſt mortem Henrici regis,tempore vacationis principatus in Thuringia deſtruxit.

De expugnatione ciuitatis Yſenacenſis, & deſtructione caſtrorum prope Yſenach per Marchionem Heinricum.

CAP. LX.

ANno Domini MCCLXI, Heinricus Marchio habens in ſua poteſtate caſtrum Warcberg & totam terram Thuringiæ, excepta ciuitate Yſenach & quibuſdam caſtris prope, cepit & deſtruxit caſtra *Metenſtein*, *Frowenberg*, *Yſenachisberg*. Et ciuitatẽ Yſenacenſem cepit, & aliquos ciues interfecit, qui ius ſuum annihilauerunt, & totam terram Thuringiæ dominæ Sophiæ cedere debere de iure affirmabant,& ipſum Marchionem minimè iuſtè excludebant. Eodem anno caſtrum inferius in ciuitate ædificatum eſt à Marchione.

Quomodo dux Albertus Brunſwicenſis captus eſt, adiutor dominæ Sophiæ, & filij ſui Lantgrauij Haſsiæ.

CAP. LXI.

ANno Domini MCCLXIII, Albertus dux Brunſwicenſis, adiutor Heinrici Lantgrauij Heſſiæ, ex continuis plurimorũ ſucceſſibus in Thuringia & alibi in tantam deuenit ſuperbiam, vt etiam partes Orientales inuaderet rapinis & incendiis per tres dies, & eccleſias *Nuemberg* & *Merſburg* nimiùm grauaret. Hoc audiens Rudolffus Pincerna de Barila,vir potens & bellicoſus in Thuringia, cum centum bonis militibus & armigeris collectis in Thuringia, venit ad partes Orientales, quærens Marchionem Heinricum,& non inueniens ipſum,ſed filios ſuos adhuc iuuenes,ſcilicet Albertum & Theodoricum inuenit in Lyptz. Quos acceſſit increpando eos, quare tanta mala non vindicarent:ipſe enim adduxiſſet centum bonos viros & vltra; quòd & ipſi colligerent aliquos: quod & factum eſt. Ibi enim prope Bickin inierunt conflictum cum duce Alberto à mane,ſcilicet ab ortu ſolis vſque ad horam nonam,& dux vulneratus fuit & captus, & comes Heinricus de Anhalt, comes Heinricus de Zwyrin, comes Ioannes de Ebyrſtein, & adhuc de baronibus & bonis nobilibus XII, omnes vulnerati & capti, & de electa militia exercitus quingenti quinquaginta & XVI viri in armis plenis, cum maximo damno ſuo,ſcilicet electorum equorum & armorum apparatu,capti ſunt,qui ſe magnis pecuniis liberauerunt.

De compoſitione inter Marchionem Myſnæ, & dominam Sophiam, & filium ſuum.

CAP. LXII.

INterim dum dux Bruſwicenſis detentus fuit, tractata eſt ſua liberatio & compoſitio inter Heinricum Marchionem & filios ſuos, & inter Sophiam & filium ſuum Heinricum Lantgrauium Haſſiæ,quæ talis fuit, ſcilicet quòd dux deberet dare pro liberatione ſua octo munitiones, ſcilicet *Eſſenwege*, *Aldendorff*, *Witzenhuſen*, & alias prope *Werram*, pertinentes ad ducatum Brunſwicẽſem,& ſuper hoc octo millia marcarum, & vt domina Sophia,& filius ſuus Heinricus Lantg. Haſſiæ,abrenunciarent omni iure ſuo quod poſſent habere in terrã Thuringiæ,tunc deberent recipere in ſuam poteſtatẽ illas octo munitiones; ꝙ & factũ eſt, & diſcordia quæ durauit ꝑ nouẽ annos, ſedata eſt.

Quomodo Heinricus marchio diuiſit terram cum filiis ſuis.

CAP. LXIII.

ANno Domini MCCLXV, Heinricus marchio confectus ſenio, & habẽs tres principatus, diuiſit ſe cum filiis ſuis hoc modo. Nam ipſe Heinricus pater retinuit terram Myſnenſem, Theodoricus filius ſuus obtinuit terram Oriẽtalem & marchionatũ Landisberg, Albertus etiam filius ſuus terram Thuringiæ obtinuit.

De Alberto Lantgrauio Thuringiæ, vacante imperio.

CAP. LXIIII.

ALbertus filius Heinrici Marchionis Myſnæ ac Lantgrauij Thuringiæ, ſucceſſit patri in Thuringia, & duxit in vxorem Margaretam filiam Friderici quõdam imperatoris, & genuit ex ea duos filios, ſcilicet Tyrzmannum & Fridericum, & vnam filiam quam dedit filio ducis Alberti de Brunſwick. Sequenti anno, Albertus Thuringiæ Lantgrauius iuit in Pruſciam cõtra paganos cum ſigno crucis, & miles effectus eſt.

Anno Domini MCCLXVIII, Ioannes marchio Brandenburgenſis in torneamento in Merſeburg cum lancea occiſus eſt, & Theodoricus Burggrauius de Kirchberg in fluuio Sala, in reditu de eodem torneamento, cum tribus armigeris ſubmerſus eſt. Eodem anno, Agnes marchioniſſa Myſnæ vidit in ſomnis angelum ſibi propinantem in ſcypho aureo vinum amarum, & poſtea in breui defuncta eſt. Eodem anno, fratres Prædicatores celebrauerunt primum capitulum in Yſenach, præſente domino Alberto Lantgrauio cum Margaretha conſorte ſua.

Quomodo vxor Alberti Lantgrauij furtiuè de nocte receſſit de Warcberg.

CAP. LXV.

ANno Domini MCCLXIX, Margareta vxor Alberti Lantgrauij, perſecuta à marito, propter vnam de pediſſequis ſuis Kunnem de Yſenbergen concubinam vſq; ad mortem. Quod intelligens, & ſe in periculo mortis videns, deoſculatis filiis ſuis & paruulis, de nocte per ſuos fideles ſubmiſſa eſt cum funibus per murum caſtri Warcberg, & deducta in Kreienberg, vbi abbas Hersfeldenſis eam reuerenter recepit, & deduxit eam vſque in Fuldam, quam & abbas Fuldenſis reuerenter recepit, & eam deduxit in Franckfort. Vbi ciues, cùm ſcirent eam eſſe filiam imperatoris quondam domini ſuorum, honorificè receperunt, & reuerenter tenuerunt, ac lautè procurauerunt. Sequenti anno feliciter obiit, & ibidem ſepulta eſt.

Quomodo Weſtphali intrauerunt Haſsiam contra Heinricum Lantgrauium Haſsiæ.

CAP. LXVI.

ANno Domini MCCLXX, Weſtphali de epiſcopatu Padirbornenſi intrauerunt Haſſiam contra Heinricum Lantgrauium, & plura damna fecerunt, & ex ipſis Weſtphalis occiſi ſunt centum quinquaginta quinque, & captiui ducti ſunt centum & XX. Qui dederunt pro liberatione magnas pecunias.

De occiſione abbatis Fuldenſis per ſuos vaſallos.

CAP. LXVII.

ANno Domini MCCLXXI, abbas Fuldenſis Bertholdus occiſus eſt in ſuo oratorio infra Miſſam à ſuis vaſallis, ſcilicet de *Steinowe*, de *Schenckenwalt*, de *Brantowe*, de *Eberſtein*: qui omnes diuerſis modis mala morte mortui ſunt, & caſtra eorũ deſtructa.

De electione Rudolffi de Habsburg regis Romanorum.

CAP. LXVIII.

ANno Domini MCCLXXIII, poſtquam vacauit imperium per XXII annos & confuſibiliter ſtetit, electus eſt in regem Romanorum in Franckfort Rudolffus comes de Habsburg. Eodem anno, obſeſſum eſt caſtrum Dornberg & ciuitas Alriſtete, per Albertum Lantgrauium Thuringiæ.

Decollatio filiæ Haſſiæ Lantgrauij.

CAP. LXIX.

ANno Domini MCCLXXV, dux Bauariæ propter quandam ſuſpicionem fecit decollari vxorem ſuam, filiam Heinrici Lantgrauij Haſſiæ, nimis præcipitanter. Cuius innocentia poſtmodũ miraculosè ipſi duci & ſuis eſt diuinitus publicè oſtenſa. Vnde in emēdam rei geſtæ malè compulſus eſt ædificare monaſterium *Forſtenwaldt*, prope Monacum ordinis Ciſtercienſis. Eodem anno, Theodoricus Marchio de Landisperg comprehendit raptores XXXIIII, quos decollari fecit.

De captione Theodorici Marchionis de Landisberg, & Friderici filij Alberti Lantgrauij Thuringiæ.

CAP. LXX.

ANno Domini MCCLXXVI, epiſcopus Magdeburgēſis, cũ fratre ſuo Marchione de Landiſperg, Thuringiam intrauerunt, quos Albertus Lantgrauius turpiter fugauit de terra. Propter quam confuſionem epiſcopus ſe in dolo compoſuit cum Lantgrauio, fingens ſe magnum amicum. Et poſtea aliquibus annis tranſactis, vocato Lantgrauio Thuringiæ Alberto, & fratre ſuo Theodorico Marchione de Lādisberg, ad obſidionem caſtri vnius, & nocturno tempore irruens ſuper eos adhuc in tētoriis, & cum multis ſuis iacentibus bona fide & amicitia, eos ceperunt cum multis comitibus & nobilibus de Thuringia, & de terra Orientali numero plus quam ducentis. Albertus verò Lantgrauius Thuringiæ ibi nõ fuit, ſed miſit filium ſuum Fridericum, qui captus & detentus in caſtro *Crippen*. Et nocturno tempore fortunaliter liberatus receſſit, & quidam cum eo.

De diſcordia inter Albertum & filios ſuos.

CAP. LXXI.

ANno Domini MCCLXXXI, grandis diſplicētia & diſcordia orta eſt, inter Albertum Lantgrauium Thuringiæ, & filios ſuos Fridericum & Tytzemannũ, propter perſecutionem matris mortuæ, factam propter cōcubinam Kunnen Yſenbergenſem loco eiuſdem aſſumptam, etiam viuente vera matre: Erffordenſibus aſtantibus Alberto, & aliquibus nobilibus terræ cooperantibus filiis. In qua guerra captus eſt epiſcopus quidam domus Teutonicæ cum armigeris à filiis Lantgrauij, & detentus in *Slacheym*. Et poſtea accidit in quodam conflictu, quòd Fridericus filius Lantgrauij fuit captus à quodam comite de *Keuernberg*, & præſentatus patri, & detentus in caſtro *Warcberg* per annum. Et poſtea per familiares ſuos, nocturno tempore furtiuè caſtrum intrantes, ereptus eſt; ablatis inde omnibus quæ deferri poterant. Eodem anno, ciuitates Tuſciæ & Lampardiæ miſerunt ſolēnes nuncios ad Fridericum filium Alberti Lantgrauij, petentes vt dignaretur eis præeſſe, & eos defendere contra inimicos.

De morte Theodorici Marchionis fratris Alberti Lantgrauij.

CAP. LXXII.

ANno Domini MCCLXXXII, obiit Theodoricus marchio de Landisberg & Orientalis, filius Heinrici Marchionis Myſnæ ſenioris, relinquens filium, ſcilicet Fridericum nominatum Tuto, qui aliquibus temporibus trāſactis litigauit cum epiſcopis Nuemborgenſi & Merſeborgenſi, & mortuus eſt ſine hærede. Cui ſucceſſit in principatu Tytzemannus patruus ſuus, filius Alberti Lantgrauij Thuringiæ, frater Friderici.

Quomodo Albertus niſus eſt exhæreditare filios ſuos.

CAP. LXXIII.

ANno Domini MCCLXXXVII, adhuc durante diſcordia inter Albertum Lantgrauium Thuringiæ & filios ſuos, venit Rudolffus rex ad Thuringiam, & pacificauit eos. Tamen pace non obſtante, Albertus dolens de malis à filiis ſuis illatis, volens eos exhæreditare, vocauit filium ſuum Albertum natũ de concubina ſua, ſcilicet Kunne de Yſenberg, quam legitimari ſibi fecit, & dedit ei caſtra *Teneberg*, *Brandeberg*, *Braytenbach*, *Brandenfelſs*, *Wildencke*, cum aduocatiis ad eadem caſtra pertinentibus. Et plura alia dediſſet ei in damnum filiorum ſuorum legitimorum, ſi domini terrarum non obſtitiſſent.

Albertus Lantgrauius captus eſt à filio.

CAP. LXXIIII.

ETiam eodem anno, Albertus Thuringiæ Lantgrauius captus eſt à filio ſuo Friderico, & aliquo tempore ab eo detentus eſt: ſed per interceſſiones nobilium & ciuitatum, & principaliter per mandatum regis Rudolffi, liberatus eſt.

De morte Heinrici Marchionis Miſnenſis.

CAP. LXXV.

EOdem anno, mortuus eſt Heinricus Marchio Myſſenenſis, pater Alberti Lantgrauij Thuringiæ, ætatis ſuæ anno LXX, vel circà; cui ſucceſſit Fridericus filius Alberti.

De caſtris deſtructis in Thuringia.

CAP. LXXVI.

ANno Domini MCCXC, Rudolffus rex Romanorum veniens in Erffordiam, & vocauit plus quàm XL principes ſeculares & ſpirituales, & multos comites & barones de tota Alemania; diſtrictè præcipiens vbiq; pacem ſeruari ſub pœna capitis. Et quia in Thuringia propter diſcordiam Alberti Lãtgrauij & filiorum, ſcilicet in Thuringia nobiles fuerunt diuiſi & partiales, & multi raptores interim ſurrexerũt; ideo rex præcepit deſtrui loca raptorum. Et factum eſt, quòd milites regis cum populo Thuringiæ circuibant terram Thuringiæ, & deſtruxerunt ferè LXVI munitiones, ſcilicet caſtra & curias, domus muratas in villis, & quoſcunque raptores inuenerunt, occiderũt. Et accidit, quòd in *Ilmena* comprehenderunt XXIX raptores, quos ad Erffordiam duxerunt. Et rex, ſedens pro tribunali perſonaliter, præcepit ſententialiter, extra muros eiuſdem ciuitatis decollari. Eodem anno, Albertus Lãtgrauius Thuringiæ, in feſto dedicationis beatæ Mariæ, in monte ſancti Petri Erffordiæ præſente Rudolffo rege, creauit XVI nouos milites, ac ſingulis ſingulos gladiis & cingulis deauratis præcingente, in pręſentia multorum: quibus dedit multa bona, quia fuit prodigus, & multa expendit in odium filiorum legitimorum. Et cùm rex Romanorum recedere vellet de Thuringia, vbi curiam ſuam habuit quaſi per annum; commiſit vices ſuas cuidam militi dicto de *Brumberg*, qui auctoritate regali violatores pacis & raptores coerceret. Et abiit ad partes Orientales, reſumens imperiale caſtrum *Aldenberg*, quod Heinricus Marchio Myſnenſis mortuus, & filij multo tempore loco pignoris ab imperio habuerunt.

De morte regis Rudolffi, & de electione comitis Adolffi de Naſſawe in regem.

CAP. LXXVII.

ANno Domini MCCXCI, Rudolffus rex Romanorum obiit; & ſequenti anno electus eſt in regem Adolffus comes de Naſſawe in Franckfort. Eodem anno monaſterium in Reinhardisborn incineratum eſt ex toto per malefactores.

De venditione terræ Thuringiæ contra voluntatem hæredum, & de malis.

CAP. LXXVIII.

ANno Domini MCCXCIII, Albertus Lantgrauius Thuringiæ habens filios ſuos legitimos multùm exoſos, plura bona in Thuringia vendidit contra voluntatem filiorum, & finaliter vẽdidit Thuringiæ principatum regi Adolffo comiti de Naſſowe, ſucceſſori Rudolffi: reclamantibus filiis, Friderico & Tyzemanno, & viriliter ſe opponentibus cum ſuis fautoribus. Rex autem Adolffus veniens ad terram Thuringiæ receptandam quam emerat, recepit plures ciuitates & caſtra. Plures aſtiterunt filiis, & reſtiterunt regi hoſtiliter. Quod videns rex, congregato magno exercitu crudeliſſimè egit in Thuringia, totam terram deuaſtãs incendiis & rapinis, nulli hominum parcens, nec viduis, nec pupillis, nec eccleſiis, nec eccleſiarum rebus, nec ſacerdotibus, nec monaſteriis ſanctimonialium; ſed ſponſas Chriſti violantes, ac Thuringiam in maximas miſerias ponentes. Multi tamen de his flagitioſis hominibus occiſi ſunt furtiuè hinc inde à caſtellanis Thuringiæ. Deinde cum regis exercitus victualibus deficerent, & rex ſentiens exercitus ſui detrimentum, ſe ad ciuitatem Molhuſen recepit. Et quia quamplures de exercitu violentias in ciuitate fecerunt; ciues ad arma cucurrerunt, & inquietos ſeu cruentos ſatellites percuſſerunt & occiderunt, ita quòd rex vix euaſit.

euaſit. Deinde rex intelligens maiorem exercitum, ad terram Orientalem & Myſenenſem quam occupabant filij Alberti prædicti, ſe cōuertit, & eodem modo deuaſtauit, & cepit plures ciuitates, & maximas crudelitates exercuit in homines. Et (quod pudet dicere) braccæ & caligę fuerunt hominibus extractæ. Et ſic deuaſtatis terris Myſnæ Orientalis & Thuringiæ, & pluribus caſtris ciuitatibus expugnatis & deſtructis, & ſpecialiter *Cruceborg*, & *Franckenſtein* in Thuringia per 4 annos continuos.

De morte Adolphi regis, & electione Alberti.

CAP. LXXIX.

TAndem idem rex crudelis & tyrānus maximus in ſui pœnam apud Wormatiam per Albertum ducem Auſtriæ, filium Rudolffi quondam regis, occiditur. Et idem occiſor in regem eſt electus & conſecratus, anno Domini MCCXCVIII.

Albertus Lantgrauius Thuringiæ, & Fridericus filius ſuus duxerunt vxores.

CAP. LXXX.

MOrtua Kunne de Yſenberg concubina Alberti, & filio Alberto ſepulto ad ſanctā Catharinam, à quibus totum malum prænarratū in terris euenit, Albertus Thuringiæ Lantgrauius duxit in vxorem *Alheiden*, relictam comitis de *Arnshowe*, pecunioſam multùm. Et Fridericus filius eius, tunc Marchio Myſnenſis, duxit in vxorem filiam eiuſdem Alheidam nouercæ ſuæ, virginem pulcherrimam.

Anno Domini MCCCIII, caſtrum Hoffgarten funditus eſt deſtructum per dominos terræ & Erffordenſes. Eodem anno Iudæi in Wiſſenſe occiderunt occultè filium eiuſdem Caſtrenſis nomine Conradum: propter quod malum Iudęi per totam terram occiſi ſunt. Sequenti anno ciues Erffordenſes ceperunt caſtra Borggrauij de *Kirchberg*, ſcilicet *Griffenberg*, *Wintberg*, *Kirchberg*, *Leyſten*: & ob gratiam & petitionem aliquorū reddiderunt *Brinſſenberg*; aliam terram deſtruxerunt. Eodem anno comes Heinricus de *Honſtein*, congregata electa militia Thuringiæ partes Buchouiæ intrauit contra abbatē Fuldenſem. Quod cùm innotuit aduocatis, congregatis ciuibus, ruſticis & aliis quos habere poterant, comitem Heinricum de *Honſtein* & *Bichelingen* cum multis aliis ceperunt, qui poſtea multis pecuniis ſe redemerunt.

Quomodo Albertus rex impugnauit Thuringiam.

CAP. LXXXI.

ANno Domini MCCCVI, ciuitas Yſenach, & quædā ciuitates in Thuringia, quæ propter contractum, factum per Albertum Lantgrauium & regem Adolffum, ſe regno Romano per fœdus & iuſiurandum ſeu homagium ſubdiderūt; infeſtatæ à filiis Marchionis hoſtiliter & frequenter, qui totam terram Thuringiæ petiuerāt tanquam hæreditatē paternam, & auxilium regis poſtulabant & cōſilium pluribus literis & ambaſiatoribus. Tādem rex Albertus, veniens in Fuldā cū multis principibus ibidē vocatis, vbi Albertū Lantg. Thur. de emptione terrę Thur. pro imperio amouit; & de filiorū ſuorum contumacia ipſum grauiter corripuit: quos vtiq; cōpeſcere ibi publicè condixit, tempore ſibi opportuno: ſicut & poſtea fecit, mittendo aliquos capitaneos in Thuringiam, qui multa mala terræ intulerunt. Eodem anno, ciues Yſenacenſes tantum infeſtati ſunt per filios Lantgrauij; timentes tradi, caſtrum in ciuitate eorum de voluntate Alberti Lantgrauij, data ſibi pecunia, funditus euerterūt: ſimiliter turres in eccleſia Mariæ annexas muro ciuitatis. Etiā ciues Yſenacenſ. timētes, q; Adelheid vxor Alberti Lantgrauij traderet caſtrum Warcberg Friderico, filio Lantgrauij genero ſuo, quem maximè diligebat; obſederūt caſtrum cum aduocatis regis, & contra caſtrum Warcberg reædificarunt montem qui dicitur Yſenechisberg, vbi olim fuit caſtrum; & Albertum cum vxore ſua reſidentes in caſtro Warcberg ad magnam inopiam victualium deduxerunt. Hoc audiens Fridericus filius Lantgrauij, precibus vxoris ſuæ cuius mater erat in caſtro Warcberg, & etiam ne caſtrum tam nobile perderetur, auxilio ſororij ſui ducis Brūſwicenſis victualia adduxit, & ciues inde fugauit; & regis aduocatum, nobilem de *Wilnowe*, fratrem abbatis Fuldenſis, cepit; & in vinculis in Warcberg

coniecit, vbi mortuus eſt, & ſepultus in conuentu Prædicatorum. Poſtea verò Fridericus tantum Marchio Myſnenſis, & filius Lantgrauij Alberti, per promotionem vxoris Alberti, cuius filiam habuit in legitimam caſtrum Warcberg obtinuit, & conſequenter de illo caſtro totam terram Thuringiæ; & patrem ſuum amouit, qui præbendarius in Erffordia factus eſt ciuium, quibus multa bona prius in odium filiorum ſuorum vendidit; nouercam ſuam & vxorem propriam in Warcberg locauit, & honorificè tenuit.

De Friderico Marchione Myſnæ & Lantgrauio Thuringiæ ſub rege Alberto.

CAP. LXXXII.

FRidericus Thuringiæ Lantgrauius & Marchio Myſnenſis, filius Alberti Lantgrauij Thuringiæ, patre ſuo amoto, potēs in Thuringia effectus eſt, anno Dom. MCCCVII. Eodem anno, Rex Albertus dux Auſtriæ audiens Fridericum Marchionem Myſnæ, & Thuringiæ viciſſe aduocatos ſuos, congregauit exercitum magnum de Auſtria, Bauaria, Sueuia, Bohemia, & miſit ad partes Orientales contra Fridericum Marchionem Myſnæ, & contra Tizemannum Marchionem de Landisberg, fratrem eiuſdem Friderici. Et factus eſt conflictus prope villam Lucka, & exercitus regis Romanorum cecidit, & filij Lantgrauij victoriam obtinuerunt, & plures occiderūt, videlicet trecentos & LX, & plures captiuos duxerunt. Quod audiens Rex Albertus cum Petro archiepiſcopo Maguntinenſi congregato magno exercitu Thuringiam intrauit tēpore meſſis: multa damna in terra fecit. Et per interpoſitas perſonas multa placita cum Friderico habita ſunt propter captiuos: ſed nihil concluſum fuit, niſi quòd Fridericus vellet habere pecunias pro captiuis. Quapropter rex ad propria reuerſus, & in reuerſione Stephanus dux Bauariæ ſibi occurrebat, & plures de exercitu ſuo occidebat, & plures cepit, & rex fugam in Nornberg dedit.

Eodem anno ciuitas Pegauia, cum egregio monaſterio ſancti Iacobi ordinis ſancti Benedicti, incinerata eſt & ſpoliata per Tizemānum Marchionem de Landisberg ac Thuringiæ Lantgrauium, ex eo quòd abbas fouebat partem regis, cuius abbatis erat ciuitas.

Obiit eodem anno Tyzemannus Lantgrauius & orientalis Marchio frater Friderici in Lyptz, apud fratres Prædicatores ſepultus. Cuius morte frater eius Fridericus videlicet audita, aduocatis eiuſdem Titzemanni multas pecunias dare promiſit, ſicut & fecit in Thuringia: & factus eſt potens Marchio Myſnæ & orientalis, & Thuringiæ Lantgrauius. Et hæc tractata ſunt in Erffordia in monte ſancti Petri, comitibus & nobilibus ad hoc litteratoriè vocatis.

De morte regis Alberti, & reconciliatione ciuium Yſenacenſium.

CAP. LXXXIII.

ALbertus Rex Romanorum adhuc pulſatus ciuibus Yſenacenſibus, qui ſoli reſtiterunt Friderico prædicto, audiens omnes aduocatos & omnes nobiles terrarum Thuringiæ & Orientalis eſſe confœderatos cum Friderico, miſit litteras ad ipſos, quas minimè curauerunt. Quapropter commotus propoſuit congregare exercitum magnū & redire in Thuringiam. Interim à patruo ſuo Ioanne duce Auſtriæ, quem exhæreditare nitebatur, & ſolis filiis ſuis ducatum & dominia appropriare, occiditur, & ſepultus in Spira, ſicut & prædeceſſor ſuus. Cuius mortem audientes ciues Yſenacenſes, attoniti ſunt, & omni gaudio & ſolatio deſtituti. Sed aliquibus nobilibus mediantibus, ciuitatē Yſenacenſem Marchioni dederunt, Friderico videlicet, & ſe ei ſubdiderūt, & caſtrum reædificare quod deſtruxerunt, in ciuitate promiſerunt. Et ſic potens factus eſt Fridericus prænominatus ſuper terras Thuringiæ, Orientalis et Myſnæ, et ſuper nobiles et ciuitates arripuit iter ad partes orientales, et ciuitates terræ Pliſnæ, ſcilic. *Aldenberg, Zwickaw, Kemlutz*, etc. ad imperium pertinentes, ſuo dominio ſubiugauit, et tenuit loco damnorum et expēſarum. Et poſtea fecit generalem pacem per omnes terras ſuas, quam iurauerunt nobiles et ignobiles. Acta ſunt hæc, anno domini MCCCVIII.

Eodem anno, electus eſt in regem Romanorum Heinricus comes de Lutzenberg apud Franckfort.

De diſcor-

De diſcordia magna inter Marchionem & Erffordenſes.

CAP. LXXXIIII.

ANno Domini MCCCIX, orta eſt magna diſcordia inter Fridericum Lãtgrauium Thuringiæ & Marchionem Myſnæ, & Erffordenſes, ex eo quòd ciues multas iuriſdictiones & aduocatias in villis circumquaq; adiacentibus ciuitati comparauerũt ab Alberto patre ſuo contra voluntatem ſuam, quas Fridericus repetiuit. Erffordenſibus verò reſiſtentibus, & habitis multis placitis ſed incaſſum; tandem ſtratæ publicæ impediebantur, & ſpoliabantur inducentes aliquid ad ciuitatem contra prohibitionẽ factã. Erffordenſes verò cum turma magna exiuerunt, & caſtra marchionis, ſcilicet *Adirſleybin* & *Vtenſteten* deſtruxerunt. Hanc violentiam & præſumptionem audiens Marchio, vocatis iudicibus terræ ſedit pro tribunali in *Metilhuſen*, volens condemnare Erffordenſes ſententialiter propter exceſſus. Erffordenſes hoc intelligentes proceſſionaliter ab omni clero ciuitatis & religioſis ante portam ciuitatis deducti cũ magna turma ciuium exiuerunt, & Marchionem cedere de iudicio compulerunt. Secundario verò rediit Marchio ad eundem locum, magis munitus populo, & iterum Erffordenſes exiuerunt contra Marchionẽ cũ gaudio. Marchio verò hoc audiens, præcepit ſuis ſub pœna capitis, ꝙ nullus deberet eximere gladiũ, ſed tales ruſtici deberẽt cũ baculis ſumptis de ſepibus baculari, & equorum pedibus calcari. Erffordenſes videntes tantũ animũ in aduerſariis ſuis, fugã inierũt, & multi ex eis capti fuerũt. Poſtea Erffordẽſes, cõiuratione facta cũ Hermanno comite de Wymar & ciuibus Molhuſ & Northuſ, cũ multis aliis armigeris ſe tutauerũt, & incendiis & rapinis terrã Marchionis inuaſerunt, nec feſtiuis diebus nec eccleſiis pepercerunt, nimiùm grauantes monaſteria & canonicos in eccleſia Erffordenſi, in domibus armigeros locantes. Quapropter ex vltione diuina in die Aſcẽſionis domini, Capitaneus eorum cum LXX armigeris captus eſt cum magno apparatu equorum & armorum: & conſimile factũ fuit in villa Zymmer, vbi multos perdiderunt. De quo Erffordenſes in tantam puſillanimitatem fuerunt attracti, quòd reſiſtere ammodo non attentabant. Vnde Marchio cum expeditione valida ciuitatẽ *Wyhe* & *Wymar* obſidebat, & ipſum comitem ad deditionem compulit, anno Domini MCCCXI. Inde aggreſſus eſt ciuitatem Erffordenſem: & caſtrum ponens in villam Hocheym ꝑpe ciuitatem, & hortos & domos extra murũ igne & ferro deſtruxit. Poſtea omnia vineta circumpoſita ſuccendi fecit, & poſtea Marchio exercitum dimiſit. Erffordenſes videntes ſe nimis opprimi, auxilium regis Romanorum inuocauerunt. Qui miſit eis vnum militem nomine de *Nornberg*. Inſuper & Ioannem fratrem Lantgrauij Haſſiæ vocauerunt. Qui ſimul congregati villas *Rinckoleibin* & *Someringen* rapinis et incendiis vaſtauerunt, anno Domini MCCCXII. Et quia nihil dignum memoriæ agere potuerunt, propter reſiſtentiam magnam quam habuerũt à Marchione; ideo Lantgrauius Ioannes et Capitaneus regis ad ſua propria ſunt reuerſi. Deinde magna eſt orta diſſenſio in ciuitate, inter communes et diuites. Nam variis damnis et oppreſſionibus ad tantam infamiam et puſillanimitatem deuenerunt, quòd quatuor vel tres armigeri in equis ad foſſatum vel ad portas ciuitatis venirent, vel aliquos ad valuas perſequentes. Tandem Erffordenſes, communitate et defectu pauperum cogente, pacem a Marchione expetunt, & cum magna ſumma pecuniæ obtinuerunt. Similiter Molhuſen et Northuſen: inſuper Erffordienſibus petentibus quædam iura quæ pater Marchionis conceſſerat, penitus in nihilum ſunt redacta. Anno Domini MCCCXVI, acta ſunt hæc. Et quia talis diſcordia durauit per VII annos, abſque diſcordia præcedenti regis et filiorum Lantgrauij; tunc terra manſit inculta ab incolis; nec arari poterat, nec ſeminari. Ideo ſubſecuta fuit fames valida: et multi homines fame perierũt vbique, et ſpecialiter in Erffordia, ad quam multi declinauerunt propter victualia, et ibi mortui ſunt, et in carrucis de plateis educti ad ſepulturam. Etiam ſtratæ ad Erffordiam propter diſcordiam vndique replebantur vrticis et herbis creſcendo, quia viæ à tranſeuntibus vix poterant videri, quia guerræ et diſcordiæ durauerũt vltra VII annos, quia inceperunt anno Domini MCCC. Et nota, quòd licet annus decimus ſuperius non ſit poſitus propter hiſtorias recitatas et ſucceſſum, attamen hîc ponitur, ne error videatur.

De primogenito Friderici Marchionis.

Cap. LXXXV.

ANno Domini MCCCX, Marchio Fridericus congregato exercitu reſedit in villa Tungede, diſponens iter in Buchoniam contra abbatem Fuldenſem. Quo tempore natus eſt ei filius in Gotha, de quo tantum gauiſus fuit, quòd expeditionem dimiſit.

De diſcordia inter Marchionem Myſnæ & Brandenberg. & de captiuitate Marchionis Myſnenſis, & eius liberatione.

Cap. LXXXVI.

ANno Domini MCCCXII, facta eſt diſcordia inter Marchionem Woldemarum de Brandeburg, & Fridericum Marchionem Myſnæ. Qui inter ſe multa damna, cædes hominum, rapinas, & incendia, faciebant. Tandem peruenitur ad pugnam, & Fridericus Marchio Myſnẽſis captus abducitur. Hoc audientes Erffordenſes, quorum diſcordia cum Marchione Myſnæ adhuc durauit; (de qua ſuprà dictum eſt) caſtrum Marchionis *Rinckeleybin* per menſem ab eis obſeſſum, nō ſine magnis expenſis & cum graui diſcrimine ſuorum ceperunt & deſtruxerũt. Similiter abbates Fuldenſis & Hirſfeldenſis interim deſtruxerunt caſtra *Rotinbergk* & *Breytenbach*. Hoc intelligens per nuncium in captiuitate, talia caſtra eſſe ſubuerſa; vt ſe vindicare poſſet, pro liberatione ſua, quantum poterat, laborabat. Vnde tractatum fuit, quòd pro liberatione ſua deberet dare filiam ſuã Elizabeth Alberto de *Kochin* comiti, filio ſororis Marchionis Woldemari, in vxorem, quæ adducta fuit ſtatim ante liberationẽ; deinde deberet dare plures ciuitates & caſtra in terra Orientali ſitas, (& nominatæ fuerunt) & ſuper has terram Plyſnenſem totam. Hoc factum fuit, quòd ad mandatũ Marchionis Friderici Myſnẽſis aduocati præſentauerunt ciuitates terræ orientalis Alberto comiti de Kochin, commiſſario Marchionis Woldemari. Poſtea Marchio Myſnenſis hoc idem fieri mãdauit aduocatis terræ Plyſnenſis. Sed renuerunt, dicẽtes mãdatum domini ſui, niſi viua voce ſanoq; corpore illud eis ꝑciperet, minimè ſe explere. Quapropter termino ad hoc deputato, Marchio Myſnenſis Fridericus ad illud præcipiendum ab hoſtibus ad terram propriam adducitur. Sed à ſuis aduocatis cùm validas tetendiſſent inſidias, capitur & comes de Kochin cum omnibus ſuis: & in Altenberg deducunt. Grates igitur ſuis de hoc facto refundens, & de ſua liberatione nō modicũ gaudebat. Munitionesq; orientales, hoſtibus ſubactis, valida manu anno ſequenti re obtenta denuo poſſidebat. Et comes de Kochin ſi liberari debebat, oportebat, quòd ſuam filiam adhuc virginem & iuuenculam cum magna ſumma pecuniæ reſtitueret; quod & factum eſt. Et ſic pacificatus cum Marchione Voldemaro Thur. intrauit, & contra Erffordenſes & abbates prędictos debellauit, ſicut prius.

De morte Alberti Lantgrauij Thuringiæ patris Friderici.

Cap. LXXXVII.

ANno Domini MCCCXIIII, Henricus imperator in Tuſcia moritur, in ciuitate Piſana ſepelitur. Eodem anno, electi fuerunt in Franckenforth dux Bauariæ Ludouicus, & dux Auſtriæ Fridericus, ex partibus duabus, qui inter ſe nouem annis hoſtiliter dimicauerunt. Tandem dux Ludouicus Bauariæ per conflictum obtinuit. Et nota, quòd idem dux Fridericus Auſtriæ captus à Ludouico Bauaro. Et cùm multis annis, x videlicet, detentus eſſet, tandem liberatus multo detrimento bonorum ſuorum, veniens ad propria, poſt breue tempus ſcilicet anno Domini MCCCXXXIII, à pediculis conſumptus eſt miſerabiliter. Frater verò eius dux Lupoldus præſumptuoſè volens videre diabolum, citatum à quodam nigromantico, & cùm in forma nigri hominis appareret, & deformis, & cùm dux vidiſſet, dixit *Satis eſt*, & deductus ad lectum mortuus eſt. Eodem anno ſcilicet ſuperius poſito, MCCCXIIII, adhuc durante diſcordia inter Fridericum Marchionem & Erffordenſes, Albertus Lantgrauius Thuringiæ, pater Friderici obiit in Erffordia in multa egeſtate & miſeria, & ſepultus eſt in eccleſia beatæ Mariæ virginis, anno ætatis ſuæ LXIIII, de quo narratur quòd multum fuit liberalis,

imò

imò prodigus. Et cùm in Erphordia à ciuibus eſſet cum decem perſonis prouiſus; omni die quandocunque ſibi nobiles occurrebant, illos inuitabat. Et prouiſori ſuo dixit, Dic ciuibus vt præbendas pro duobus vel aliquando pro tribus diebus nobis mittant. Et ſic de craſtino nihil cogitabat, & finis malus ſequebatur, pro vt moris eſt talium.

Quomodo militaris quidam propter inutilia mortuus eſt.

CAPVT LXXXVIII.

ANno Domini MCCCXX, Fridericus Marchio quendam nobilem *Albertum Kunt* pro aliquibus friuolis verbis prolatis, dicens hæc verba: *Ecce domini, ſi promoui vos ad terras principatuum veſtrorum, ego etiam inueniam vias vos amouendi*; turri mancipauit, qui mortuus eſt & ſepultus in cõuentu prędicatorum in Yſenach. Eodem anno, Fridericus marchio ac Landgrauius Thuringię dedit filiam ſuam Elizabeth, prius deſponſatam comiti de Kochin, (vt dictum eſt) Henrico Landgrauio Haſſiæ. Eodem anno, valida fames per tres annos durauit, & multi fame perierunt in ciuitatibus & villis, & iacebant in publica ſtrata exanimes. Vnde Erphordenſes foueam extra ciuitatem fecerunt, & eos ſepelierunt.

De morte epiſcopi Magdeburgenſis.

CAPVT LXXXIX.

ANno Domini MCCCXXXI, ciues Magdeburgenſes multas iniurias fecerunt epiſcopo ſuo Borchardo. Tandem auxilio Friderici Marchionis compulſi ſunt ad recipiendũ ipſum, & homagium ſibi facientes, & cum ſolẽnitate ipſum introduxerunt ad ciuitatẽ, & poſtea ipſum occiderunt. Eodem anno, Fridericus Marchio in terra Orientali & Pliſnenſi multa caſtra cepit; & aliqua retinuit, & aliqua deſtruxit. Eodem anno, Marchio inexpugnabile caſtrum ſcilicet Raſpenperg deſtruxit, & caſtrum Eckersberg, quod erat *Beringeri de Schidingen*, expugnauit.

De morte Marchionis.

CAPVT XC.

ANno Dom. MCCCXXII, Fridericus marchio Miſnenſis & Orientalis, ac Thuringiæ Landtgrauius, tactus morbo apoplexiæ, & tribus annis ſemiuiuus iacuit, non loquens: & anno MCCCXXV mortuus eſt, & ſepultus apud ſanctam Catharinam in *Yſenach*, extra muros, ætatis ſuæ anno L. Eodem anno *Wetzlo de Buchenowe* & Otto de *Schuttirheym* quendam electum in archiepiſcopum ceperunt in ſtrata publica, & ipſum in Brandenfels captiuũ duxerunt, vbi mortuus fuit, & ſepultus in Yſenach apud fratres Minores.

De Friderico ſecundo March. Miſnenſi & Landgrauio Thuringiæ.

CAPVT IXC.

FRiderico prænominato defuncto, ſucceſſit Fridericus filius eius, ætatis ſuæ anno XV, cui adhuc patre viuente deſponſata fuit filia Ioannis regis Bohemiæ, & ſibi adducta in Warckberg, quam (vt decuit) in omni reuerentia tenuit ibidem per ſex annos, & poſtea eam virginem caſtam patri ad Bohemiam remiſit, & duxit in vxorem Mechtildam filiam Ludouici imperatoris ducis Bauarię in Nornberg, anno Domini MCCCXXVIII, de qua genuit quatuor filios, ſcilicet Fridericum, Balthazarum, Ludouicum factum epiſcopum in pluribus locis, & Guilhelmum; item duas filias, quarum vna duxit Fridericum Burggrauium de Nornberg, alia facta eſt Sanctimonialis in *Suzelitz*.

De captiuitate nobilium in Driuordia.

CAPVT VIIIC.

ANte illud tempus, anno videlicet MCCCXVII, imperator, ſocer Friderici Marchionis, iuit in Romam pro coronatione: & fuit ibi & in confinibus plus quàm per annum, & genuit ibi filium, quem nominauit Romanum.

Eodem anno capti fuerunt Fridericus & Hermannus de Driuordia, per Fridericum de *Wangenheim*, & aduocatos Marchionis. Qui quia raptores fuerunt & foue-

bant, vnde ne occiderentur detenti ſunt in Wangenheim, & plures cum eis. Alij antè ducti ſunt in Gotha, & ſuſpenſi. Qui autem ſuperuixerunt, innumerabili pecunia data vix mortis ſupplicium euaſerunt. Et aliquibus annis tranſactis, iidem de Driuordia non ceſſauerunt à malis. Ideo epiſcopus Moguntinus, Landtgrauius Haſſiæ, marchio Miſnenſis, caſtrum & ciuitatem Driuordia obſederunt, & ceperunt anno Domini MCCCXXVIII.

Item anno Domini MCCCXXIX, Ludouicus imperator filium ſuum Ludouicum primogenitum fecit Marchionem Brandeburgenſem.

De diſcordia inter Marchionem & Erffordenſes orta de duobus epiſcopis.

CAPVT VIIC.

ANno Domini MCCCXXX, mortuo Matthia archiepiſcopo Moguntinenſi, canonici elegerunt epiſcopum Baldewinum Treuerenſem, cui adhæſerunt Erffordienſes. Econtra dominus papa dedit Henricum de Veraneberg præpoſitum Bunnenſem, & orta eſt diſcordia magna in diœceſi. Nam aliqui adhæſerunt vni in Thuringia, & aliqui alteri: & fuerunt partes in terra & in ciuitatib. inter laicos & clericos. Et Erffordenſes qui adhæſerunt electo, habuerunt aliquos clericos qui adhæſerunt dato à papa ſuſpectos, & ceperunt eos, imò aliquos occiderunt: nec ad preces Balduwini epiſcopi electi detentos in vinculis abſoluere volebant: propter quod malum eos excommunicauit, & excommunicari fecit. Et Fridericus marchio contra eos & quam plures alios nobiles in Thuringia concitauit. Tandem aliquibus annis tranſactis, Erffordenſibus in ſua pertinacia manentibus, Fridericus marchio, ob fauorem eccleſiæ Dei & epiſcopi Moguntini, & ad mandatũ imperatoris, collegit aliquem exercitum: & in Metilhüſen villam venit, volens ibi ſedere pro tribunali, & tanquam publicus hoſtis cleri & terræ ciues ſententialiter condemnare. Sed ciues cum turma magna ciuitatem exiuerunt, & March. de iudicio fugauerunt. Propter quam contumaciam & proteruiam, cepit eos vndique perſequi incendiis & rapinis. Hoc videntes, conſpirauerunt cum comitibus terrę de *Keuernberg*, de *Wymar*, de *Buchelingen*, de *Rotenberg* qui eos iuuerunt. Et hi ſentientes, ſe nimis à March. perurgeri, Erffordenſes dimiſerunt, & ad marchionẽ ſe contulerunt. Quod videntes Erffordenſes aliunde CCC lanceas cõduxerunt, & cum Henrico de Blãckenhayn capitaneo eorum ciuitatem exiuerunt, & villas marchionis circa *Neuenmarck, Botilſtede, Gotha, Tungisbrucken* rapinis & incẽdiis deſtruxerunt. Tandem venerunt ad oppidũ *Crauchfeld*, quod erat comitũ de Schwartzberg, & ciuitatẽ incenderunt, & plus quã LX homines perierũt. Et poſt hoc ad propria Erffordeñ ſunt reuerſi.

Nota, quòd imperator Ludouicus in Warchberg, anno Domini MCCCXXXIII, & treugas fecit cum marchione Friderico, & cum ciuitatibus Erffordenſi, Molhuſenſi, vſque ad duos annos. His finitis ciuitas fuit obſeſſa, prout infrà patebit.

De vento magno, & de obſidione ciuitatis Erffordenſis.

CAPVT VIC.

ANno Domini MCCCXXXV, ventus validus fuit, qui in ciuitatibus & villis, caſtris, campis, & nemoribus, innumerabiles ruinas fecit. Eodem anno, Baldewinus electus Maguntinus intrauit Thuringiam contra aliquos nobiles qui adhæſerunt ſuo aduerſario, & obſedit *Tulſtet*, & magnum populum poſuit de voluntate Friderici de Wangenheim in Wangenheim contra Erffordenſes, occultè ſperans quòd ciuitas Erffordia ſibi per aliquot ciues traderetur. Cui epiſcopo comes de Katzenelbogen debebat venire in adiutorium, & per aduocatos marchionis captus eſt cum omnibus. Et poſtea epiſcopus videns traditionẽ ciuitatis nõ euenire ad effectum, concordauit cum marchione inimico Erfford. Et obſederunt ciuitatem, vbi fuerunt 16 principes congregati cũ ſuis, & in circuitu fruges & ſegetes terrę deſalcari fecerũt, & vineta ſuccidi. Et multis hinc inde damnis ex vtraq; parte factis; tandem peruenitur ad conflictum: & in *Bruleto* multi occiſi ſunt ex vtraque parte, & finaliter coacti ſunt ciues pecuniam magnam dare marchioni & epiſcopo. Et etiam ſolutis à vinculis clericis, per ciues detentis, & facta pace; quilibet rediit ad propria.

De fundatione Cellæ ſub caſtro Warchberg in honorem S. Elizabeth.

CAPVT VC.

ANno Dom. MCCCXXXI, Fridericus marchio ædificauit Cellam beatæ Elizabeth pro fratrib. Minorib. ſub caſtro Warckberg. Et eodẽ anno iuit in Angliã ad regẽ. Anno Domini MCCCXLI, Fridericus marchio obſedit caſtrum *Neberet*, & oppidum incendio conſumpſit.

De diſcordia inter marchionem & comites de Wymar & Schwartzberg, & de caſtris obſeſſis & deſtructis.

CAPVT IIIIC.

ANno Domini MCCCXLII, comes Hermannus de Wymar, & comes Guntherus de Schwartzberg erexerunt ſe contra marchionem. Et accidit, quòd ſemel idem comes de Wymar eſſet in Erffordia in hoſpitio ſuo, & marchio pertranſiens ciuitatem; Comes poſt eum clamauit, *Audi Friderice quo tendis tu?* Marchio verò reſpiciens dixit: Verè ego faciam hoc, quòd tu vocabis me dominum tuum, & aſſumpſit ſibi in adiutorium Erffordẽſes. Et infra quatuor annos quibus ſe ligauerunt, deſtructæ ſunt per marchionem & Erffordenſes curiæ bene muratæ, ſcilicet *Dyuorte, Cobenſtet, Hordysleybin, Breytenherde, Artsleiben, Wytzeleibin, Kyrchem, Wenthuſen*: & pincerna prædictæ curiæ vel caſtri captus eſt. Item obſeſſa fuerunt caſtra ab eiſdem, ſcilicet *Sedelhuſen, Vipech, Heſcler, Wyhe*, & iſtud oppidum igne ſuccenderunt, & caſtrum ceperunt. *Vypech* verò erat comitis de *Wymar*. Item caſtra *Willerſtet* & *Grysheim* deſtruxerunt. Item obſederunt caſtrum Dornenberg. Sed quia Erffordenſes volebant illud deſtruere, ſed Marchio reſtitit; ideo receſſerunt de caſtro, & per ſolos Erffordenſes obſeſſum eſt caſtrum *Tundorff*, & expugnatum eſt ab eis.

Item in eadem diſcordia, quia Guntherus de *Schwartzburg* reſidens in *Arnſtet*, fuit adiutor comitis de *Wymar*, ideo ciuitas Arnſtet fuit obſeſſa per marchionem ac etiam Erffordenſes: & multa damna intulerunt ciuitati & villis. Erffordenſes enim volebant, quòd ciuitas caperetur & deſtrueretur. Marchio autem reſtitit, & inde receſſerunt, & ciuitatem Erffordenſem intrauerunt. Et fuit rumor, quòd marchio neceſſitate compulſus deberet ire verſus Myſnam. Hoc intelligentes comites vocauerunt plures nobiles amicos ſuos ſcilicet in adiutorium, & præcipitantes venerunt ad noua foſſa ciuitatis Erffordenſis; æſtimantes dominum marchionem dudum receſſiſſe, qui vix ad horam vnam ante hoc receſſit. Et impetum fecerunt, prouocantes Erfford. exire. Et illi mittentes nuncium poſt marchionem, & exiuerunt ciuitate cum magna turma, & fugauerunt comites, ipſos inſequentes vſque in villam *Egenſtet*: vbi comites ſe verterunt, & conflictum cum Erffordenſibus inierunt, & non longè erat marchio, qui Erffordẽſibus venit in adiutorium, & capti ſunt duo comites de Schwartzberg cum multis armigeris, qui ducti fuerunt ſtatim ad Erfordiã per aliquos. Marchio verò cũ Erforden. inſequebantur illos qui fugerunt, & plures in fuga ceperunt, deinde non contenti vſque Arnſtet venerunt, & quieſcere volentes, vbi & marchio creare milites volebat: & clamor magnus factus eſt in ciuitate. Et caſu ſuperuenit comes de Vernneberg, frater domini Moguntini, vocatus prius per comites, qui ſtatim exiuit ciuitatem cum ducentis viris recentibus, & commiſſum bellum magnum. Et quia marchionis exercitus fuit fatigatus & laſſatus; ideo perdiderunt multos, & occiſi fuerũt nobiles, ſcilicet *Wetzelo de lapide* miles, Henricus de *Aroldishuſen* miles, Theodericus de *Stentet*, & quamplures alij &c.

Et ex ordinatione diuina abbas ſancti Petri, audiens cõflictum factum, & aliquos occiſos in primo conflictu; miſit monachos ſuos in curribus, vt adducerent occiſos ad ſepulturam monaſterij ſancti Petri. Et dum ibi irent in curribus, multi adhuc de ciuitate paulatim ſequebantur, & aliqui aſcenderunt currus, inter quos erant aliqui fiſtulatores. Et dum appropinquarent loco, vbi factus fuit conflictus, & vbi erat de facto, inceperunt fiſtulare. Quod audiens ille de Vernenberg, timẽs magnum populum aduenire, dedit fugam ad ciuitatem Arnſtet: aliàs marchio cum omnibus ſuis fuiſſet captus: & ſic redierunt multùm laſſati & læſi ad ciuitatem Erffordenſem, vbi marchio manſit

per menſem, & in tantum percuſſus fuit, quòd totum corpus ſuum fuit denigratum, non potens ſedere vel iacere. Tandem per comites terræ compoſitio talis fuit facta, quòd comes de Wymar & frater ſuus dederunt omnia bona ſua marchioni, ciuitates, caſtra, ad manus ſuas. Quo facto, marchio reddidit eis omnia ad tempora vitæ ſolummodo poſſidenda: Orlamunde verò retinuit.

Eodem anno, videlicet MCCC, ciuitas Yſenach à porta ſancti Nicolai vſque ad ſanctam Catharinam incinerata eſt.

Molhuſenſes ceperunt comites de Reginſtein.

CAPVT IIIC.

ANno Domini MCCCXLIII, Molhuſenſes ceperunt per conflictum comites de *Reginſtein* & *Weringerade* cum multis militibus & armigeris.

Canonici Gothenſes tranſlati ſunt.

CAPVT IIC.

ANno Domini MCCCXLV domina Elizabeth Marchioniſſa, mater Domini Friderici, ordinauit quòd Canonici de Ordorff ſe tranſtulerunt in Gotham.

De diſcordia noua.

CAPVT IC.

EOdem anno, orta eſt magna diſcordia, inter Fridericum Marchionem, & Henricum comitem de Henneberg denuo qui prius diſcordauerũt. Et Henricus comes prędictus fuit adiutor comitum de Schwartzborg & Wymar. Sed cùm obſeſſa fuit ciuitas Arnſtet (vt dictum eſt) fuerunt compoſiti in Waſſenberg, taliter quòd filia comitis de Henneberg deberet ducere filium Friderici marchionis, & ſibi addere cum filia Küborg, & alias ciuitates & caſtra in Franconia. Sed poſtea marchio hoc retractauit propter certas cauſas, & inimicus comitis factus eſt, & emit contra ipſum caſtrum nominatum de *Lapide* à dominis de *Saltza*, inter Yſenach & Breytingen, & caſtrũ Scharffenberg comitis obſedit. Et fuiſſet expugnatum, ſi mater domini Friderici non impediuiſſet. Tandem compoſiti fuerunt amicabiliter. Et Fridericus filius Friderici marchionis duxit filiam comitis, & poſt mortem comitis recepit terram in Franconia.

Anno Domini MCCCXLVI, deſtructum fuit caſtrum *Cytresberg auff dem Hartze* per comitem de *Sundershuſen*, & Erffordenſes & Molhuſenſes & XIX raptores ibidem capti & ſuſpenſi ſunt. Et Hermannus comes de *Stolberg* & Henricus de *Wertirde* miles decollati ſunt.

Quomodo marchiones receperunt Orlamunde in poteſtatem eorum.

CAPVT C.

EOdem anno, marchio recepit in ſuam poteſtatem caſtrum & oppidum Orlamunde, liberè dimittens alia bona ad tempora vitæ comitibus de Orlamunde vel Wymar: quia huc vſque illis quatuor annis durauit diſcordia, vt dictum eſt. Et iſto anno compoſitio facta fuit.

De incineratione oppidi Saltza.

CAPVT CI.

EOdem anno, facta eſt diſcordia magna inter dominum Moguntinum & Fridericum marchionem, propter quãdam ſeditionem inter nobiles fratres de Saltza, qui diuidentes ſuam paternam hęreditatem duo vendiderunt partem ſuam in Saltza ciuitate domino Maguntino: alii verò ſuam partẽ marchioni. Doloſè autem actũ eſt, quòd caſtrum ibidem receptum fuit per aduocatũ domini Maguntini, aduocato verò marchionis inde fugato, & ſimpliciter amoto. Propter quod ciuitas fuit per marchionem obſeſſa: & ſtantes in muro deponẽtes braccas fecerunt marchioni cõtumelias, & multa alia opprobria. Quod vidẽs marchio, commotus præcepit, ſagittari ignea tela in eandem ciuitatem: & ciuitas totaliter combuſta eſt: & perierunt 16 ſexagenæ hominum, & 18 non potentes habere exitum, quod placuiſſet marchioni: ſed armigeri epiſcopi hoc impediuerunt, & portas clauſas tenuerunt: poſtea præfati principes concordati ſunt, & ambo ſimul ciuitatem obtinuerunt.

De

De ficto Marchione Brandeburgenſi &c.

CAPVT CII.

ANno Dom. MCCCXLVII, obiit domina Mechtildis, vxor Friderici marchionis, & ſepulta in monaſterio Cellæ Myſnenſis. Eodem anno obiit Ludouicus imperator, eiuſdem dominæ pater, & ſepultus eſt in Monaco.

Eodem anno, dux Saxonię, & epiſcopus Magdeburgenſis, & alij nobiles in Saxonia creauerunt vnum marchionem Brandeburgenſem, ſcilicet vnum molēdinarium; dicentes, ipſum eſſe Woldemarum marchionem, qui ante XXV annos veridicè mortuus fuit. Et hoc fecerunt in præiudicium Luduici filij imperatoris à patre ibidem dato pro marchione: & poſtea inuentum fuit, eſſe deceptionē magnam. Quia illi qui hoc fecerunt & cōfinxerunt, terram marchiæ inter ſe diuidere iure hæreditario voluerunt. Quod aduertentes oppidani, & dominũ terrę illum fictum expulerunt, & verum ſuum dominum ſcilicet Ludouicum cum fratribus ſuis filiis imperatoris reaſſumpſerunt.

Comes Guntherus de Schwartzburg eligitur in imperatorem.

CAPVT CIII.

ANno Domini MCCCXLVIII, mortuo Luduico imperatore, principes Alemaniæ & electores imperij ſe diuiſerunt. Nam aliqui elegerunt Carolum regem Bohemiæ; alij verò, ſcilicet Henricus de *Verneburg* epiſcopus Moguntinus cum certis electoribus & principibus elegerunt Guntherum de *Schwartzburg* comitem. Qui ſuffultus auxilio ſuorum amicorum collegit exercitum more regio, & obſedit ciuitatem *Franckenfort*: ibiq; per menſem expectans ſuum aduerſarium, vt ſecum dimicaret pro imperio obtinendo, ſecundum legem ſuper hoc datam. At ille, ſe ſubtrahente doloſè & in confinibus Rheni latitante, cogitauit &c. Comes Guntherus ab omnib. ſuis proclamatur, vt rex Romanorum, ſed paruo tempore: pòſt intoxicatus & videns ſe moriturum, ordinauit per interpoſitas perſonas, quòd alius, ſcilicet Carolus fuit aſſumptus, data magna ſumma pecuniarum amicis ſuis loco expenſarum.

De morte Friderici Marchionis.

CAPVT CIIII.

ANnò Domini MCCCXLIX, mortuus eſt Fridericus marchio Miſnenſis & Thuringiæ Landtgrauius, & ſepultus eſt in Cella Myſnenſi ordinis Ciſtericenſis, anno ætatis ſuæ XXXIX.

De Friderico tertio Marchione Myſnæ & Landtgrauio Thuringiæ.

CAPVT CV.

FRiderico marchione Myſnæ mortuo, ſucceſſerunt filij ſui, ſcilicet Fridericus, qui duxit Catharinam filiam comitis de Henneburg; Balthazar, qui duxit filiam Burggrauij Ioannis de Nornberg; Wilhelmus qui duxit filiam marchionis de Marouia; & quartus ſcilicet Ludouicus factus eſt primò epiſcopus Halberſtadenſis, deinde in Bamberg, tertiò confirmatus in epiſcopum Moguntinum. Idem Fridericus primogenitus inter fratres ſuos omnia dominia ſolus rexit circa XX annos, & regere cœpit, anno Domini MCCCL. Eodem anno, Iudæi per totam Thuringiam cremati ſunt. Eodem anno flagellatores cum diuerſis turbis venerunt de diuerſis ciuitatibus & villis ſe flagellantes, & proceſſionaliter incedentes cum cantu & vexillis. Sed poſtea per ſententiam excommunicationis deleti ſunt, ex eo quòd illam pœnam propria auctoritate pro peccatis contra ſtatuta eccleſiæ aſſumpſerunt. Eodem anno fuit annus Iubileus, & Romam venientes abſoluti ſunt à pœna & à culpa. Eodem anno lupi ſcilicet *Meerwolffe* deuorauerunt homines.

De conflictu in Francia, & de morte regis Bohemiæ.

CAPVT CVI.

ANno Domini MCCCCLI, fuit conflictus in Francia cum rege Angliæ & Franciæ: in quo rex Angliæ habuit victoriam, & cepit regem Franciæ cum duobus filiis, & multos alios principes &c. In quo etiam interfectus fuit Ioannes rex Bohemiæ,

pater Caroli imperatoris, & ſocer regis Franciæ, & cæcus cum quatuor militibus, qui ſibi ferreis catenis annexi fuerunt cum multis aliis. Poſt conflictum regum Angliæ & Franciæ, Balthaſar Lantgrauius Thuringiæ iuit in Angliam ad defendendum ipſum regnum, & multis temporibus ibi durauit, & multa magnifica facta ibi fecit, & miles factus eſt, & glorioſè licentiatus per regem Angliæ, & meruit ſecundariò vocari per prædictum regem.

Quomodo Carolus imperator intrauit terram Pliſnenſem cum Marchione.

CAPVT CVII.

ANno Domini MCCCLVII, Carolus imperator intrauit cum Marchione terram Pliſnenſem contra Rutenum de Plawen, id eſt *gegen den Ruſſen von Blawe*: qui plura caſtra & oppida ad Bohemiæ regnum pertinentia ſub nomine pignoris multis annis indebitè ſibi vſurpauerat. Aduocatos verò Ruteni tantus terror & timor inuaſerat, quòd caſtra dederunt ſalua vita quæ habuerunt ſub cura ſua, timentes quòd ſine periculo eorum defendere non poſſent: & fuerunt caſtra ſcilicet *Zugenrucken, Cripus, Stein, Rouenburgk*, *W*erde. Propter quod idem *Ruſſe de Plawen* ſuſpicabatur de illis aduocatis, quòd voluntariè tradidiſſent, ipſoſque vocauit, & omnes in vnum horreum intrare compulit, & igne appoſito ipſos concremauit, ſe vindicando & aliis aduocatis terrorem incutiendo.

De morte Guntheri de Schwartzburg & filij eius, & de diſcordia inter Marchionem & comites de Schwartzburg.

CAPVT CVIII.

ANno Domini MCCCLVIII, mortuus fuit filius Guntheri de Schwartzburg electi in imperatorē, cuius erat oppidum *Franckenhauſen*, & media pars oppidi *Arnſtet*: Et orta eſt magna diſcordia inter Fridericum Marchionem, & alios comites de Schwartzburg, patruos defuncti. Nam Marchio dixit, quòd bona relicta iure hęreditario ipſius defuncti eſſent ad eum & ad fratres ſuos deuoluta, ex eo quòd eſſent collatores & patroni. Econtra dixerunt comites, quòd cum patruo ſuo defuncto eſſent confœderati: ſic quòd quicunque inter eos eſſet ſuperſtes mortuo altero, ille deberet totam hæreditatem poſſidere. Tandem multis placatis & induciis generalibus habitis, Marchioni & fratribus ſuis ſcilicet fuerunt propinata tria millia marcarum argenti puri, & cum hoc tria caſtra, ſcilicet *Dorneberg*, W*inperg*, *Griffenberg*, vt illi comites poſſent liberè poſſidere bona relicta patrui ſui: & ſic ſedata eſt diſcordia.

De deſtructione villæ Kindelbrucken.

CAPVT CIX.

ANno Domini MCCCLIX, orta eſt grandis diſplicentia inter Fridericum Marchionem, & Hermannum Comitem *de Bychelingen*, ex eo quòd prædictus Comes nimis grauauit ruſticos villæ *Kindelbrucken* ſibi impignoratæ, & ad Marchionem antiquitus pertinentis: quod villani notificauerunt Marchioni. Et hoc comes ægrè ferebat, & cum adiutorio ciuitatum Errfordeñ. Mülhuſeñ. Northuſeñ. ipſam villam ſpoliauit rapinis & incendiis, & deuaſtauit, & plures ruſticos cepit. Et hoc Marchio pro malo habuit, & comitem cum ciuitatibus ad rationem poſuit. Tandem data aliqua ſumma pecuniæ Marchioni à ciuitatenſibus, & vltimò Marchio dedit comiti aliquid, & villam retinuit.

De morte Elizabeth Marchioniſſæ.

CAPVT CX.

EOdem anno, obiit illuſtris domina, domina Elizabeth Marchioniſſa, reſidens in Gotha, mulier vita & Chriſtiana religione ſtrenua, ingenio ſapientiſſima, animo & facto liberalis, cunctis virtutibus mundanis prędita, in conſilio ſuprema lingua diſerta, pauperum nutricia, religioſorum defenſatrix, aſſidua pacis terræ Thuringiæ amatrix, atque fideliſſima procuratrix, in cultu diuino diligentiſſima, & ſepulta eſt apud fratres prædicatores in *Yſenach*.

Quomodo

Quomodo Marchio deuaſtauit Buchouiam.

CAPVT CXI.

ANno Domini MCCCLXI, Fridericus Marchio intrauit terram Buchouiæ contra abbatem Fuldenſem, quod fatuè locutus fuit contra eundem Marchionem & Landtgrauium Haſſiæ, & in illa parte quæ nominatur *auff dem Sande*, cepit caſtra *Northeim* & *Toſtorff*. Et ſimiliter Landtgrauius Otto Haſſiæ cepit oppidum *Hunefeld*, & poſtea ambo principes conuenerunt in confinibus *Gerſtungen*, vbi abbas eos acceſſit, & petiuit gratiam eorum, & ſinguli eorum redierunt ad ſua.

De obſidione ciuitatis Ysleben.

CAPVT CXII.

ANnó Domini MCCCLXII, Ludouicus epiſcopus Halberſtadenſis, frater Friderici Marchionis, cum exercitu magno obſedit ciuitatem *Ysleben*, & territorium hinc inde deuaſtabat contra comitem de *Mansfelt*, imponens ei, quòd plura caſtra & bona ad eccleſiam Halberſtad. pertinentia iniuſto titulo poſſideret. Et quia epiſcopus cum ſuo exercitu ſe recepit ad monaſterium *Sechaenbech* ordinis Cyſterieñ. & ibi refugium habuit; ideo poſt receſſum epiſcopi comes cõuentum monachorum intrauit, & omnibus rebus ſpoliauit abbatem, & monachos cepit, vinculauit, diuerſis cruciatibus ipſos tormentauit, & aliquos vt tyrannus maximus occcidit.

Comites de Honſtein capti ſunt in Saxonia.

CAPVT CXIII.

ANno Domini MCCCLXIIII, Comes de *Honſtein*, de *Reinſtein*, de *Weringerode* intrantes Saxoniam ad placitandum cum epiſcopo Hildesheymeñ. & in via capti ſunt per aliquos nobiles Saxoniæ, & magnis pecuniis ſe redimebant.

De diſcordia inter Marchionem & ducem Albertum de Brunſwick.

CAPVT CXIIII.

ANno Domini MCCCLXV, Albertus dux Brunſwicenſis, dictus de Saluia, moleſtauit vaſallos Marchionis Miſnenſis diuerſis modis, nec volens dimittere ad verbum Marchionis: immo blaſphemãdo dixit: *Terram meam ego bene teneam, etſi pluuiam daret Marchio*. Propter quam blaſphemiam & proteruiam Marchio Fridericus cum fratribus ſuis, ſibi cooperantibus Erffordienſibus, Molhuſenſibus, Northuſenſibus, & cæteris nobilibus terrarum ſuarum, collegit exercitum valde magnum, qualis ad LX annos non fuit ſimilis viſus, vt à ſenibus narratur in terra, & intrauerunt Saxoniam, & ceperunt caſtra *Hindenborck*, *Wynthuſen*, *Wenthuſen*, *Lichtenſtein*: quia idem dux fuit fautor raptorum, & ſe geſſit quaſi raptor. Et Marchio aduocatos ſuos ibi poſuit, villasq; circumquaque igne & ferro deſtruxit. Tandem à prædicto duce Marchio obſides recepit, & promiſit emendam, & conſimilia quæ prius fecerat, ſe amplius non facturum. Et ſic Marchio cum ſuis cum gloria & victoria reuerſus eſt. Poſtea aliquibus annis tranſactis, cùm Marchionis aduocati & ciues aliqui de Thuringia vellent victualia adducere caſtris obtentis in Saxonia, dux prædictus ruptó fœdere & pace quam promiſit ſeruare Marchioni, omnes illos cepit. Propter quod Marchio & obſides ducis indignati multùm. Et Marchio vocato epiſcopo Moguntinenſi, & pluribus aliis principibus, exercitum magnum collegit: cum octo millibus armatorũ redeuntium in Saxoniam prædictum ducem compulerunt, quòd ſe compoſuit, & venire in Thuringiam, & non exire, niſi eſſet pacificatus cum Marchione: quod totum factum eſt. Eodem tempore Erfordenſes propter quẽdam olim officiatum dominorum de *Thamrode* & ciuem in Erfordia factum, & poſtea ab illis dominis captum & ſuſpenſum certis ex cauſis, cum magna turma ciuium exiuerunt, & oppidum *Thanrode* infra caſtrum ſitum incinerauerunt, quod diſplicuit Friderico Marchioni, & eis litem indixit. Poſtea placitis habitis & ciuibus victis, in curia imperatoris concordati ſunt, non ſine magna pecunia quam dederunt Erfordenſes.

Eodem tempore, Balthazar frater Friderici Marchionis intrauit ſecundariò An-

gliam in adiutorium regis Angliæ contra regem Franciæ. Item Wilhelmus frater Friderici iunior arripuit iter verſus Alſatiam cum pluribus principibus contra ſocietatem malam de Britannia, & ſocietas fuit fugata, & multi occiſi. Anno Domini MCCCLXVI, fuit terræmotus magnus in Molhuſen, & in Yſenach durans quaſi per dimidiam horam in hebdomada Pentecoſtes. Item circa idem tempus Balthazar frater Friderici March. in terra Orientali aduocatorum plura caſtra expugnauit & oppida obtinuit. Item Wilhelmus frater iunior eorundem in Miſna plura caſtra & oppida expugnauit & obtinuit. Eodem etiam anno prænotato, comes Ioannes de Schwartzburg intrauit Franconiam contra epiſcopum Herbipolenſem, & habito conflictu cum aduocatis epiſcopi perdidit de ſuo exercitu LXXX militares & armigeros: & Theodericus de *Volitz Wizelesbin* cum aliis IX occiſus eſt propter illorum redemptionem de vinculis. Idem comes magnorum debitorum nexibus implicatus compulſus fuit vendere caſtra ſua, ſcilicet *Waſſenburg, Lybenſtein*, & *Schwartzenwalde*, & ciuibus Erffordenſibus vendidit. Qui vna cum comite arripuerunt viam ad imperatorem; volentes ab imperatore prædicta caſtra in feudum acceptare. Et in via per traditionem in fauorem March. Myſnæ dux Bauariæ cepit eos, & recepit eis omnes literas & IX millia florenorum. Et poſtea dimiſit illum de Schwartzburg ſub illa conditione, vt reuocaret contractum factum, & caſtra venderet Marchioni pro XII millib. marcarũ, quod & factum eſt. Et quia Erffordenſes hoc attentabant in præiudiciũ dominorũ Marchionum, ideo Marchio eis litem indixit, & prohibuit generaliter, ne victualia & alia neceſſaria eis adducerẽtur. Et cùm ſentirent penuriam & defectum; diſplicẽtiam depoſuerunt cum ſumma pecuniæ, & reconciliati ſunt Marchioni.

De diſcordia inter comites de Honſtein & ciuitatem Northuſen.

CAPVT CXV.

ANno Domini MCCCLXVIII, comites de Honſtein cum cæteris comitibus & nobilibus terrę obſederunt ciuitatem *Northuſen*, & caſtrum ædificauerunt ex oppoſito *Snabilborg* nominatũ, & mutuo ſe læſerunt incendiis & rapinis. Tandem Northuſenſes cum ſtipendiariis ſuis, volentes capere prædam ante oppidum *Heringen*, ſtatim fuerunt ibi comites de *Honſtein*, & exeuntes: & factus fuit conflictus, & captus eſt comes Henricus iunior de Honſtein, ciuibus ignorantibus, quia ille, qui ceperat eum, ipſum eſſe comitem ignorauit: nec ſe comitẽ nominauit, ſed Henricum de *Kelbeam*, & ſic induciæ fuerunt ſibi datæ, tanquam ſimplici militi. Quod percipientes patrui ſui, ſcilicet alij comites de Honſtein eum ceperunt, & nolebant quòd ſe præſentaret arguentes hinc inde, pro & contra. Quo facto, Fridericus Marchio comites cum ciuibus cõpoſuit taliter, quòd Northuſenſes abrenunciauerunt quicquid iuris haberent in comite capto, & ſuper hoc addiderunt comitibus de Honſtein mille & quingentas marcas pro damno, quod ciues intulerunt eis.

Wilhelmus Marchio cum imperatore.

CAPVT CXVI.

EOdem anno, Wilhelmus marchio iunior frater Friderici intrauit Lombardiam cum Carolo imperatore, contra dominum Mediolanenſem, inimicum, & perſecutorem papæ. Et cùm aliquo tempore in confinibus illius domini cum maxima turma principum & nobilium Alamaniæ ibi ſtetiſſent, imperator corruptus pecunia (vt dicebatur) receſſit, & papa Vrbanus minimè de eo contentus fuit.

De oppido Sangirhuſen.

CAPVT CXVII.

ANno Domini MCCCLXX, dux nominatus Magnus de Brunſwig & de Luneburg habuit diſcordiam cum duce Magnopolenſi. Et habitis cõflictibus inſimul, dux Magnus perdidit plus quàm centum armigeros bonos. Propter quod malum compulſus eſt vendere *Sangirhuſen* ciuitatem cum omnibus pertinentiis & iuriſdictionibus in Thuringia, quam ciuitatem idem dux hæreditatis titulo habuit: & emerunt domini marchiones Miſniæ. Eodem anno, nobilis dominus Albertus Burg-

grauius de *Kerchberg* interfectus eſt in Erffordia, per quendam ciuem qui eundem dominum inuenit cum vxore ſua fornicantem. Et ciues eundem interfectum decapitari publicè cum iudicio foris ciuitatem fecerunt. Mulier autem obiit in captiuitate.

De liga quam fecerunt comites Thuringiæ cum ciuitatibus, & quomodo capti fuerunt iuxta hoſtem.

CAPVT CXVIII.

ANno Domini MCCCLXXI, comites Thuringię cum ciuitatib. Erffordenſi, Mulhuſenſi, Northuſenſi, confœderati ſunt, & mutuo compromiſerunt alter alterum iuturum contra eorum inimicos, & contra illos qui eos conturbare niterentur. Accidit, quòd in Quadrageſima exiuerunt cum magna turma contra illos de Honſtein, qui frequenter eos turbabant, aliquando ciues, aliquando comites, & villas ſuas incendiis & rapinis deuaſtabant per quatuor dies. Interim dux Otto de Brunſwig, circa Gottingen reſidens, collecto quodam exercitu, clàm & cum illis de Honſtein inſidiosè obſeruans receſſum illorum, & improuiſè ad tergum irruit in vltimos. Et clamore facto, primi volentes fugere, & diuidentes ſe in fuga, quaſi omnes capti fuerunt, paucis euadentibus: & ſe magnis pecuniis liberauerunt comites & ciues, ita quòd ſoli Erffordenſes dabant pro ſuis captiuis duodecim millia marcarum, alij autem quilibet ſecundum ſuam facultatem. Et ſic liga illorum comitum & ciuitatum humiliata fuit, & fortè in bonum marchionis & terræ Thuringiæ: quia ſi fuiſſent proſperati, (vt multi iudicauerunt) nimis animoſi de cætero fuiſſent.

De ſocietate Stellarum.

CAPVT CXIX.

ANno Domini MCCCLXXII, ſurrexit vna ſocietas, nominantes ſe Stelligeros, & portauerunt ſtellas. Quorum capitaneus principalis erat dux Otto Brunſwicenſis, & adhuc tres alij: Illi enim numero quaſi duo millia, de Rhenó, de Haſſia, de Weſtphalia, de Saxonia, de Buchouia, de Franconia compromiſerunt & iurauerunt, ſe velle mutuo defendere & potenter reſiſtere tam principibus, quàm aliis nobilibus vbilibet conſtitutis. Et inceperunt in Landtgrauio Haſſiæ, qui non habuit hæredem, niſi filium fratris, non multùm dilectum, quem exhæreditare nitebantur. Nam Landtgrauius Haſſiæ obſedit caſtrum *Hertzburg*, inter *Herſfeld & Alsfeldt*, & vocauit in adiutorium Balthazar marchionem Myſnæ, fratrem Friderici, tunc extra terras exiſtentem. Quod audientes illi de ſocietate prænominata, congregati ſunt de multis terris, in tanto numero, quòd oportebat illos principes cedere de caſtro obſeſſo. Poſtea paulatim illi duo principes illam ſocietatem infeſtabant, & caſtra eorum & villas ſitas in principatibus eorum deſtruxerunt, & illam ſocietatem diſſoluerunt, & vix infra tres annos ita confuderunt eos, quòd illi qui fuerunt in ea, verecundabantur fuiſſe de illis.

De diſcordia inter marchionem Myſnæ & Erffordenſes propter Ludouicum fratrem dominorum.

CAPVT CXX.

ANno Domini MCCCLXXIII, mortuo Ioanne archiepiſcopo Moguntino, canonici elegerunt Adolphum de Naſſaw epiſcopum Spirenſem, dantes ei plenam poſſeſſionem & auctoritatem in temporalibus & ſpiritualibus. Papa verò Gregorius diſtulit confirmationem ad preces imperatoris Caroli, & prouiſum fuit de eccleſia Maguntinenſi, Ludouico epiſcopo Bambergenſi fratre dominorum Marchionum Myſnæ, & confirmatus fuit: & alius electus per papam reprobatus. Canonici verò adhærentes Adolpho electo eorum, & ſimiliter ciues Erffordenſes, & rebellauerunt. Ludouicus verò epiſcopus miſit literas hinc inde. Et quia Erffordenſes eum refutauerunt, ideo eos cum omnibus adhærentibus eis in ciuitate excommunicauit. Et in ciuitate multi clerici & religioſi manſerunt rebelles, & profanauerunt, multi autem exiuerunt, & manſerunt extra, bene ad ſex annos: de qua rebellione multa

mala peruenerunt in Thuringia,& Haſſia,& Eichsfeldia,quia nobiles & aduocati epiſcopi Adolffi,in Eichsfeldia ſibi adhærentes, omnes ceperunt tam clericos quàm Laicos, adhærentes Ludouico confirmato,& innumerabiles homines in vinculis mortui ſunt.

Deinde anno ſequenti Erffordenſes & comites terræ Thuringiæ, qui fuerunt in vna liga, videntes ſe poſſe habere adiutorium de Rheno contra Marchionem,& adhærentes fratri eorum epiſcopo confirmato, vocauerunt Adolffum epiſcopum, quòd veniret, quanto fortius poſſet; ipſi vnà ſecum vellent multa bona obtinere. Interim Marchiones inuenerunt vias, quòd ciuitatem Salza cuius media pars pertinebat ad eccleſiam Mogunt. obtinuerunt potenter pro fratre ipſorum. Epiſcopus Adolphus venit cum multis nobilibus, ſcilicet cum duce Ottone de *Brunſwig*, cum comitibus de *Naſſaw*, de *Ziegenheym*, de *Waldeck*,& aliis de partibus Rheni,& per Eichsfeldiam venit in *Mulhuſen*; deinde in Erffordiam. Et ibidem etiam congregatis comitibus Thuringiæ, exiuerunt cum ciuibus Erffordenſibus, plures villas marchionis rapinis & incẽdiis deuaſtauerunt. Tandem obſederũt caſtrum *Gebeſe* per multos dies. Interim Marchiones congregauerunt exercitum magnum, & in adiutorium vocauerunt multos principes ſeculares & ſpirituales, & venerunt ex altera parte fluuij *Vnſtrut*, ex oppoſito caſtri *Gebeſe* & exercitus alterius, & indixerunt eis bellum. Quod audientes Erfordenſes territi ſunt, timentes ſi exercitus eorum ſuccumberet, ipſi ſolum damnum reciperent ineuitabile. Et cùm audirent exercitum Marchionum facere pontes per fluuium *Vnſtrut*, qui non eſt equitabilis; dixerunt ad epiſcopum Adolphum & ad alios, quòd vellent recedere. Et ſic epiſcopus Adolphus cum aliquibus Comitibus & cum Erfordenſibus fugã inierunt velociſſimo impetu ad Erfordiam. Et dux Otto cum Comitibus de *Honſtein*, de *Stolberg* cum *Mulhuſen* & *Northuſen* fugam inierunt verſus Mulhuſen: qui ex vtraque parte inſecuti ſunt per exercitum dominorum Marchionũ hoſtiliſſimè. Poſtea domini Marchiones cum exercitu eorum circuibant ciuitatem Erfordenſem per quindenam, & omnes villas eorum per circuitum cum eccleſiis & turribus deſtruxerunt. Quo facto ciuitatem obſederunt per ſex hebdomadas, concludentes epiſcopum cum ſuis, quòd exire non poterant ciuitatem. De quo multùm verecundabatur, & ciuibus improperauit; dicens, ſe per eos deceptum, & multa ſibi dixiſſe, quæ deberent eis prouenire, & oppoſitum inuentum eſſet. Tandẽ venit imperator Carolus, dicens ſe veniſſe propter marchionem cum imperatrice, & cum filio ſuo rege Bohemiæ Wenzeslao, & pacem inter partes fecit, & aliqua pro pœna à ciuibus (vt dicebatur) accepta pecunia duxit exercitum in Thunna contra comitem de Glichen: & poſtea totus exercitus diſperſus eſt, & epiſcopus Adolffus ſine gratitudine & confuſus receſſit cum ſuis, Erffordenſibus expenſis grauibus ſoluentibus inutiliter, anno Domini MCCCLXXV.

De diuiſione principatuum Thuringiæ Miſnæ inter fratres.

CAPVT CXXI.

ANno Domini MCCCLXXVI, tres fratres marchiones Myſnæ, qui multis annis habuerunt tres principatus, quos ſenior Fridericus ſolus rexit, diuiſerunt terras, ita quòd terram Thuringiæ in ſortem accepit Balthaſar; terram Orientalem Fridericus ſenior; & terram Myſnæ Wilhelmus.

Balthazar incepit regere terram Thuringiæ.

CAPVT CXXII.

BAlthazar frater Friderici, qui in diuiſione terrarum & principatuum accepit in ſortem Landtgrauiatum Thuringiæ,& duxit in vxorem Margaretam, filiam Ioannis Burggrauij de Nornberg. Hic genuit filium nomine Fridericum, & filiam quæ duxit ducem Saxoniæ Rodolphum.

De electione Wenzeſlai.

CAPVT CXXIII.

ANno Domini MCCCLXXVII, electus eſt Wenzeslaus rex Bohemiæ, filius Caroli imperatoris in regem Romanorum, procurante hoc patre adhuc eo viuente apud electores imperij.

De receptione Carthuſiæ in Yſenach.

CAPVT CXXIIII.

ANno Domini MCCCLXXIX, Carthuſienſes receperunt conuentum in Yſenach extra muros. Eodem anno, ortum eſt heu maximum ſchiſma in eccleſia Dei, per duos qui ambo geſſerunt ſe pro papa: quorum vnus ſedit in Roma, dictus Vrbanus; alter in Auinione, & dictus Clemens. Quibus mortuis, quælibet pars elegit alium, & durauit XXXVI annis, vſque ad concilium Conſtantienſe, in quo electus fuit Martinus. Eodem anno, caſtrum *Brandeburg* deuenit ad poteſtatem cum omni iuriſdictione ad Landtgrauiatum Thuringiæ.

De morte Caroli imperatoris.

CAPVT CXXV.

ANno Domini MCCCLXXX, Carolus imperator mortuus eſt, cùm regnaſſet potenter triginta tribus annis.

De morte Friderici Marchionis.

CAPVT CXXVI.

ANno Domini MCCCLXXXI, obiit illuſtris princeps Fridericus marchio, ætatis ſuæ anno LI, frater dominorũ Balthazari & Wilhelmi. Cuius in diuiſione principatuum ſucceſſit in ſortẽ terra Orientalis, ſcilicet marchionatus de Lãdisburg; relinquens tres filios ibidem ſucceſſores; ſcilicet Fridericum, Wilhelmum, & Georgium, & ſepultus eſt in Cella Myſnenſi apud patrem ſuum.

Eodem anno non reuoluto, obiit dominus Ludouicus archiepiſcopus Moguntinenſis, adhuc non admiſſus prouiſor eccleſiæ Magdeburgenſis, olim epiſcopus Halberſtadenſis & Bambergenſis, & ſepultus in Magdeburg, frater dominorum de Myſna, ſcilicet Friderici, Balthazari, & Wilhelmi.

De obſidione caſtri Brandenfels.

CAPVT CXXVII.

ANno Domini MCCCCXXXIII, Balthaſar Lantgrauius Thuringiæ cum Erffordenſ. Molhuſen. obſedit caſtrum Brandẽfels, vbi ſemper fuerunt raptores multis terris rapinis nocentes, & homines capientes, & multùm humiliauit: & cepiſſet, ſi domini terrarum non obſtitiſſent per interuentum ſuorum fautorum.

De morte comitis de Keſernberg ſine hærede.

CAPVT CXXVIII.

ANno Domini MCCCLXXXV, comes de Keſernburg in peregrinatione Hieroſolymitana mortuus eſt, nullum relinquens hæredem. Cui ſucceſſit in comitatu & in omnibus bonis Balthazar Landtgrauius Thuringiæ collator. Eodem anno natus eſt Fridericus primogenitus domini Balthazari.

De diſcordia inter marchionem Balthaſarum & Hermannum Landtgrauium Haſſiæ.

CAPVT CXXIX.

ANno Domini MCCCLXXXVI, orta eſt diſcordia magna inter Landtgrauium Thuringiæ dominum Balthazarum & Hermannum Landtgrauium Haſſiæ, in qua Landgrauius Thuringiæ cepit ciuitatem *Eſſenwege* & oppidum *Sunthra*. Anno ſequenti, idem Balthaſar intrauit iteratò Haſſiam cum epiſcopo Moguntino, & cum Ottone duce de Brunſwig, qui dicitur vulgariter *von der Leyne*, & ceperunt ciuitates, *Rotenburg, Milſungen, Niedenſtein*, & plures alias ciuitates igne deſtruxerũt: & durauit prędicta diſcordia bene tribus annis.

De Liga ciuitatum imperij.

CAPVT CXXX.

ANno Dom. MCCCLXXXVIII, ciuitates imperiales in Rheno, in Sueuia, in Bauaria, in Franconia, ad inuicẽ conſpirabant, facientes vnam ligam numero LXX, cõtra principes & dominos terrarũ, & terras dominorũ, qui aliquãdo eos offenderunt. Et intrauerũt cũ magna multitudine populi, eas rapinis & incẽdiis deuaſtãtes; neq; religioſis aut locis cõſecratis parcẽtes; ſed de ecc. violatis calices & alia ſacra inde auferẽtes.

Propter quorum exceſſus nimios principes & domini commoti Dei adiutorio, quilibet dominus & princeps ciuitates vicinas ſibi infeſtabat ſupra modum, & illas ciuitates omnes humiliauerunt, & ligam dimittere compulerunt, & libertates quas domini & progenitores eorum aliquando ciuitatibus vendiderunt, perpetuè & conditionaliter reſtituerunt ſine pecuniis, imo pecunias dominis addiderunt. Eodem tempore Burggrauius de *Nornberg*, & epiſcopus Herbipolenſis, obſederunt ciuitates eiuſdem ligæ, ſcilicet *Wintzheim* & *Rotenburg*: quibus dominis in adiutorium Balthazar Landtgrauius Thuringiæ, & frater ſuus Wilhelmus Marchio Miſnenſis Fridericum filium miſerunt fratris cum ducentis lanceis, & humiliauerunt eaſdem. Et idem factum eſt de ciuitate Nornbergenſi, quæ multùm fuit humiliata per Borggrauium Nornbergenſem, cui minimè reſiſtere potuerunt.

Philippus Cardinalis fuit laudabiliter ab Erffordenſibus ſuſceptus.

CAPVT CXXXI.

ANno Domini MCCCLXXXIX, Cardinalis Philippus de Allinkonia, Francigena, fuit in Erphordia per dimidium annum, & fuit legatus papæ, qui dedit illis Erphordenſibus propter honeſtatem eorum & prærogatiuam plura priuilegia, quibus ſe defendere poſſint ab æmulis. Eodem anno, mortuus fuit Adolphus archiepiſcopus Moguntinus in Heilgenſtat. Eodem anno, aduocati Landtgrauij ceperunt Gerhardum de Hartinburg, aduocatum generalem in Eiſfeldia domini Moguntinenſis, cum LX armigeris prope Dorla.

Anno Domini MCCCXC, fuit annus nouus Iubileus in Roma abbreuiatus de L anno in XXXIII, ſecundum annos vitæ.

De magna violentia facta in Gotha contra Iudæos à villanis.

CAPVT CXXXII.

ANno Domini MCCCXCI, quidam villani de villis prope Gotha, ex inductione aliquorum ciuium de Gotha, intrauerunt ciuitatem Gotha contra Iudæos, volentes ditari: & irruentes in eos occiderunt plures, & rapuerunt bona eorum. Quorum occiſorum quidam decapitati ſunt, & capitalem ſententiam ſubierunt, ex eo quòd talem violentiam in præiudicium principis & ciuitatis attentare præſumpſerunt. Nota, quòd rex Romanorum Wenzeslaus, filius imperatoris mortui in ſubſidium nobilium mandauit omnibus Iudæis, quòd deberent reddere pignora gratis, & vſuram cum pecunia capitali remittere. Et hoc completum fuit in Erphordia, & in aliis ciuitatibus non ſubiectis principibus. Et ideo rumor factus fuit, quòd Iudæi deberent moleſtari. Eodem anno Fridericus Marchio, filius Friderici fratris dominorum Balthazari & Wilhelmi Marchionis Miſniæ, intrauit Pruzſciam, & ibi in quodam bello cum Sarracenis habito miles effectus eſt, cum multis de Thuringia, Miſnia, nobilibus & militaribus.

De caſtro Heynecke.

CAPVT CXXXIII.

ANno Domini MCCCXCII, Balthazar Landtgrauius Thuringiæ erexit caſtrum *Heynecke*. Eodem anno comites de *Schwartzburg*, litigantes cum Friderico de *Wangenheim*, incenderunt villam *Sunneborn*, & ſpoliauerunt.

De obſidione caſtri Luchtenberg, & de diſcordia inter Marchiones iuniores, & comites de Schwartzburg, & epiſcopum Herbipolenſem.

CAPVT CXXXIIII.

EOdem anno, quidam ruſticus ſubditus dominorum Marchionum, Friderici, Wilhelmi, Georgij, filiorum Friderici fratris Balthazari & Wilhelmi, volens ire piſcari, & captus eſt, & ſuſpenſus per Henricum de Paradiſo ciuem Erphordenſem, reſidentem in caſtro Lüchtenburg, caſtrum illud habens ſibi impignoratum. Propter quod malum Marchiones iuniores prædicti caſtrum obſederunt. Et in caſtro exiſtentes fœminea mollitie caſtrum dederunt ad manus Marchionum. Quod quidem caſtrum Henricus comes de Schwartzburg filius Ioannis, cuius erat caſtrum, iure hæreditario

ditario repetiuit,ſed quia rehabere nõ potuit ſicut voluit;ideo poſt aliquos annos cum adiutorio epiſcopi Herbipolenſis patrui ſui, & aliorum militarium terræ Franconiæ, in contemptum & damnum prædictorum marchionum terram quam ex parte matris habuerunt in Franconia,ſcilicet Kuburg,inuaſerunt,& villas circumquaque incendiis & rapinis deuaſtauerunt,imò ſuę nobilitatis immemor nimis exceſſit,capiendo piſces de aqua,& de piſcinis,& deportauit. Qui quidem comes antequam rediret cum ſuis ad patruum ſuum epiſcopum, cuius officialis erat generalis, multos perdit armigeros de epiſcopatu Bambergenſi, quos petiuit pro illa expeditione.Et illos cepit aduocatus Koburgenſis,qui illos euntes inſecutus eſt.Hoc audiens prędictus comes multùm territus,& præ dolore incidit in infirmitatem in Konigshouen, & mortuus eſt.

Poſtea domini marchiones inuaſerant terram eiuſdem comitis in Thuringia, quam pater adhuc viuens rexit,rapinis & incẽdiis deſtruendo. Et in Kuburg & in aliis caſtris eorum quæ habent in Franconia, ſtipendiarios poſuerunt contra epiſcopum & ſuos complices in eodem facto: & infeſtauerunt terram Franconiæ cum adiutorio comitis Henrici de Henneberg conſanguineo eorũ, & multa damna fecerunt. Et fortuna ſemper arridente eis,plures nobiles ceperunt,qui magnis pecuniis ſe redimebant.

De obſidione caſtri Poppenhuſen.

CAPVT CXXXV.

ANno Dom. MCCCXCIII, Balthaſar Landgrauius Thuringiæ, & epiſcopus Herbipolenſis,& abbas Fuldenſis cum pluribus aliis nobilibus miſerunt ſuos ad obſidendum caſtrũ in Buchouia *Poppenhuſen*,contra illos de *Steinecken*. Sed fraude & dolo militariũ de Buchouia circũueniente caſtrũ non ceperunt: ſed maximè per machinas & iacula muros vndiq; deſtruxerunt,& quaſi inhabitabile fecerũt.Eodẽ anno,in octaua Paſchæ,inchoâtus eſt annus Iubileus in ciuitate Miſnenſi,ad preces dom. Wilhelmi marchionis Miſnenſis,& durauit ſub omni modo,ſub pleniſſima remiſſione omnium peccatorũ & pœnarum,ſicut in Roma tempore ſuo,vſq; ad feſtum S. Andreę apoſtoli.

De captiuitate regis Romanorum.

CAPVT CXXXVI.

EOdem anno, captus eſt Wenzeſlaus rex Bohemiæ & Romanorum à dominis regni Bohemię,& detentus per dimidium annum,ſed liberatus per fratrem ſuum Ioannem magnis expenſis.

De magna aqua in Yſenach.

CAPVT CXXXVII.

EOdem anno,in die Pẽtecoſtes,hora completorij,facta eſt magna inundatio aquarum in Yſenach,verſus plagam Auſtralem. Et pertranſiuit conuentum Carthuſienſium,quaſi ad altitudinẽ hominis;& deinde deſcendit ad foſſata ciuitatis Yſenacenſis.Et non potens procedere,circuit ibi ad magnam altitudinem in tantum,quòd murum ciuitatis deiecit & depreſſit: & cum impetu intrans ciuitatem ad plateam cerdonum,deponendo domus & multa deportando. Et cum ſuo impetu clauſit valuas portæ ſancti Nicolai:quibus clauſis cõgregabantur ibi in tantum, quòd deſtruxerunt portam violenter,& multa pecora & ſupellectilia perierunt, & in campis inueniebantur.

Eodem anno fuit magna peſtilentia in Yſenach,& in Northuſen.

De diſcordia inter baronem de Heldrungen militem, & ciues Erffordenſes.

CAPVT CXXXVIII.

EOdem anno,nobilis baro Rudolphus de Heldrungẽ miles infeſtauit ciuitatem Erfordenſem,& villas eorum deſtruxit rapinis & incendiis, ruſticos capiendo & deducendo. Et ſatis glorioſè cum exercitu ſuo, ſcilicet cum ſexcentis lanceis viſus eſt ante ciuitatem ſine omni reſiſtentia. Poſtea in breui idem miles mortuus eſt,& frater ſuus adhuc iuuenculus tenuit guerram cum ciuitate vltra annum. Et etiam circa feſtum Paſchæ cum exercitu ſuo fuit in villis ciuitatis,& ſatis prope ciuitatem;ſibi tunc in propria perſona cooperante Friderico de Brunſwig,& aliquibus comitibus, ſcilicet de Honſtein,ſine omni reſiſtentia. Tandem guerra durante,& cottidie ex vtraque parte ſe lædentibus & capientibus,compoſitio fuit facta, per Fridericum ducem prædictum, reconciliatum cum Erffordenſibus & nobilibus terræ in ciuitate Erfford,comite & duce de Heldrungen præſentibus,ſub anno Domini MCCCXCV.

Hæc diſcordia fuit propter certam menſuram vini, id eſt *ein eymer Weins*, annui cenſus, quem cenſum Erffordenſes prius dederunt, & amplius dare recuſabant propter potentiam.

Anno Domini MCCCXCVI, fratres prædicatores in Erffordia celebrauerunt capitulum prouinciale cum anno Iubilæo, abſoluentes aduenientes contritos & confeſſos ibidem, autoritate Dei & apoſtolica à pœna & à culpa.

De deſtructione villarum ciuitatis Errfordenſis per Wilhelmum marchionem Miſnenſem.

Capvt CXXXIX.

IN feſto Natiuitatis beatæ Mariæ virginis, durante gratia per octauas, Wilhelmus marchio Miſnenſis cum exercitu magno villas per circuitum ciuitatis deuaſtauit rapinis & incendiis per ſex dies, ſine omni reſiſtentia.

Eodem anno, quidam militaris de Lengenfeld cum ſuis conſodalibus captus eſt per Erffordenſes, & cum eiſdem quantocius decapitatus ſine miſericordia.

Eodem anno, caſtrum Balgenſtet per Fridericum marchionem Miſnæ & fratres ſuos obſeſſum & deſtructum.

De deſtructione caſtri Mansfeld.

Capvt CXL.

ANno Dom. MCCCXCVII, Fridericus filius domini Balthazaris Landgrauij Thuringiæ intrauit Franconiam, & deſtruxit caſtrum Mansfeld, & plures alias curias raptorum. Eodem anno Fridericus marchio terræ Orientalis & fratres ſui litigauerunt cum comitibus de Honſtein; mutuo ſe lædentes, & terras rapinis & incendiis moleſtarunt. Tandem marchiones intrauerunt terras comitum cum magno exercitu; & facta eſt compoſitio, ita quòd comites dederunt dominis marchionib. plura caſtra & villas, & è conuerſo receperunt à marchionib. iure feudali in ſignum verę ſubiectionis.

Circa illa tempora marchio Wilhelmus comparauit caſtrum & ciuitatem Ylberg in terra Orientali, & caſtrum Roſenberg in Bohemia ſitum.

De diſcordia inter dominum Herbipolenſem & ciuitates ſuas.

Capvt CXLI.

ANno Domini MCCCXCVIII, Gerhardus epiſcopus Herbipolenſis, natione comitum de Schwartzburg Thuringiæ propter nimias expenſas quas fecit pro patruo ſuo Henrico de Schwartzburg contra marchiones Miſnæ, (vt dictum eſt) volens exactionare ciuitates & villas in diœceſi Herbipolenſi. Sed ſe nimis hoſtiliter oppoſuerunt, & ab obedientia ſua receſſerunt, impugnantes eum, & nimis exceſſerunt in clerum & religioſos, collegia in Herbipoli canonicorum & Sanctimonialiũ deſtruxerunt & euerterunt funditus, caſtra in ciuitatibus eorum deſtruxerunt & depoſuerunt. Tandem Deo vltionum tantam malitiam volente vindicare; accidit, vt ciues Herbipolenſes cum aliis ciuibus aliarum ciuitatum rebellium obſederunt cœmiterium firmum villæ Berchthem prope Herbipolim. Et duo canonici nobiles (quorum vnus baro de Winsheim) cum amicis ſuis paucis tantam multitudinem cum adiutorio Dei & S. Chiliani, patroni eccleſiæ Herbipolenſis, inuaſerunt, & plus quàm duo millia ciuium ceperunt & occiderunt. Et ſic epiſcopus fuit reſtitutus ad ſuam potentiam & obedientiam. Et poſtea murus ciuitatis Herbipolenſis fuit depoſitus, & plures qui non fuerunt in bello occiſi ſententialiter.

Anno Domini MCCCXCIX, viſæ fuerunt tres caudæ magnæ ignitæ cometarum prope Yſenach. Et eodẽ anno rex Angliæ fuit miſerabiliter interfectus, & dux de Monte cum magna militia fuit captus. Et magna diſcordia fuit inter ducem Brabantiæ & ducem Geldriæ ac Iuliacenſem, in qua multi fuerunt capti & occiſi.

Pro depoſitione regis Romanorum principes Alemaniæ conuenerunt.

Capvt CXLII.

ANno Domini MCCCC, electores imperij plures conuocationes habuerunt tam de principibus & regibus Franciæ, Angliæ, ciuitatum Italiæ, & omniũ principum Alema-

Alemaniæ,contra regem Wenzeſlaum Bohemiæ ac regem Romanorum malitioſum & criminoſum,& facta imperij minimè curantē,& nimis negligentem. Tandem quatuor electores, ſcilicet epiſcopus Moguntinenſis,Treuirenſis,Colonienſis,comes Palatinus Rheni,propria auctoritate(vt dicitur)abſq; conſenſu & conſilio papę,& multorum principum Alemanię & aliquorum electorum,prædictum regem Wenzceſlaum tanquam minimè valentem pro rectore imperij depoſuerunt; & Rupertum(is Rupertus fuit fundator collegij Sancti ſpiritus Heidelbergenſis) ducē Bauariæ & Heidelberg elegerunt,ſecundum conſuetum modum eligendi regem,& conſueto loco;& cum eo obſederunt ciuitatem Franckenfort,per ſex hebdomadas. Quibus finitis ipſum coronauerunt in Franckfort vna corona, & alia quam non poterant habere in Aquiſgrani, coronauerunt eum ſolenniter in Colonia. Qui rex iter arripuit cum ſuis amicis verſus Romam, & veniens in Italiam impeditus reuerſus fuit ad Alemaniam abſque confirmatione, vt infrà patebit melius de proceſſu eius.

De duce Brunſwicenſi interfecto.

CAPVT CXLIII.

EOdem anno, ante electionem regis, vocati fuerunt per electores iterum principes Alemaniæ in Franckforth,&(vt dicitur)non cōcordantes.Et in receſſu de Franckforth dux Fridericus de Brunſwig fuit interfectus;& dux Saxoniæ Rudolphus fuit captus per comitem de Waldeck doloſè,abſq; diffinitione & ſigno inimicitię,verbis nec factis prius auditis & oſtenſis:& cū iis fuerunt capti conſiliarij & notarij domini Landgrauij Thuringiæ. De quo malo archiepiſcopus Moguntinus multa obloquia habuit per totam Alemaniam;imò maximè fuit ſuſpectus, ex eo quòd prædictus comes fuit ſuus aduocatus generalis:& oportuit,vt ſe excuſaret in Marpurg rege præſente.

Von den Werwolffen.

CAPVT CXLIIII.

EOdem anno,in territorio nobilium de Wangenheim,& in confinibus,lupi ſcilicet Werwolffe deuorauerunt pueros,& aliquos 15 annorum lacerauerunt,imò villas aliquas clara die intrauerunt, & pueros de ianuis domorum receperunt præſentibus parentibus,& deportauerunt.

Quomodo marchiones Miſnenſes Pragam obſederunt:& Fridericus Landgrauius Thuringiæ miles factus eſt.

CAPVT CXLV.

ANno Domini MCCCCI, marchiones Miſnæ & Orientales,ac Fridericus Landgrauius Thuringiæ, intrauerunt Bohemiam cum magno exercitu, & ciuitatem Pragenſem obſederunt per ſex hebdomadas. In qua expeditione Fridericus Landgrauius Thuringiæ miles factus eſt,cum multis aliis nobilib. de Thuringia & militaribus.

De morte Georgij Marchionis.

CAPVT CXLVI.

EOdem anno obiit illuſtris princeps dominus Georgius,marchio Miſnenſis & Thuringiæ Landgrauius,frater dominorum Friderici & Wilhelmi, princeps magnificus,iuſtus,ſtrenuus,& deuotus:& ſepultus eſt in Porta,& obiit in Koburg.

Eodem anno fuerunt magnæ indulgentiæ,imò apoſtolicæ in oppido Wiſſenſee, quibus præſidebat quidam notabilis legatus à ſummo pontifice miſſus.

Quomodo Iudæi per totam Thuringiam fuerunt capti.

CAPVT CXLVII.

EOdem anno, Iudæi per totam Thuringiam in ciuitatibus Landgrauij Thuringiæ capti ſunt,& exactionati. Eodem anno, caſtrum Scharffenberg per Landgrauium Thuringiæ fuit obſeſſum & expugnatum.

Eodem anno, magna diſcordia facta fuit inter Ioannem archiepiſcopū Maguntinenſem, & Hermannum Landgrauium Haſſiæ,mutuò ſe multùm lædentes:& durauit vltra annum.Et clerus in diœceſi Maguntinenſi,in Thuringia,in Haſſia,in Saxonia, appellauit contra epiſcopum Maguntinenſem,propter indebitam exactionem quam eis impoſuit.

De Cometa viſo.

CAPVT CXLVIII.

ANno Domini MCCCCII, viſus eſt cometa multis diebus ante carnispriuium, quæ ſurſum tendebat ad modum lanceę, in ſpiſſitudine trium pedum, aliquando plus, aliquando minus. Eodem anno, Landgrauius Thuringiæ comparauit ab abbate Fuldenſi caſtrum *Gerſtungen*. Eodem anno, obſeſſa fuerunt caſtrum Lychen in Eysfeldia, & in Buchonia caſtrum *Wigers*: ſed nihil memoratu dignum ibi factum fuit.

De vento valido.

CAPVT CXLIX.

ANno Domini MCCCCIII, circa feſtum Pentecoſtes fuit ventus validus cum tempeſtate magna, quæ multa millia arborum in nemoribus radicitus de terra eiecit, & ſpecialiter ſub caſtro Wartpurg prope Yſenach.

Principes deuaſtauerunt terram Erffordenſem.

CAPVT CL.

ANno Domini MCCCCIIII, Landgrauius Thuringiæ & marchio Miſnæ cum pluribus aliis notabilib. principib. intrauerunt terram Erffordenſem, ipſam multis rapinis & incendiis minus iuſtè deuaſtantes. Licet per Erffordenſium potentiam effugati, tamen poſtea per ſtipendiarios ipſam impugnantes de Salza & de aliis caſtris: ſed nihil obtinuerunt. Eodem anno, illuſtris & nobilis princeps D. Balthaſar Landgrauius Thuringiæ & Miſnẽſis marchio, inclytam dominã, D. Annam duciſſam Brunſwicenſem, duxit in vxorem, relictam videlicet domini Friderici ducis Brunſwicenſis interfecti, vt dictum eſt. Eadem domina fuit ſoror domini Rudolphi ducis Saxonię, qui antea tenuit in vxorem filiam eiuſdem Balthaſaris domini Landgrauij.

De exactione generali in Thuringia.

CAPVT CLI.

ANno Dom. MCCCCV, dominus Balthazar per totam ſuam terram in ciuitatibus & villis generalem fecit exactionem, & magnam ſibi acquiſiuit pecuniam, quod vulgariter dicebatur *der Bere.*

De morte Balthaſaris Landgrauij & aliis.

CAPVT CLII.

ANno Domini MCCCCVI, in vigilia Aſcenſionis Domini, obiit nobiliſſimus princeps dominus Balthaſar, Landgrauius Thuringię, marchioq; Miſnenſis, in Wartpurg caſtro, & ſepultus eſt in Reinhardisborn: cui ſucceſſit illuſtris princeps Fridericus filius ſuus, natus de nobili domina, domina Margareta de Nornberg Burggrauia. Eodem anno, fuit eclipſis Solis generalis in die ſancti Viti, quæ fuit pro tunc quarta feria, circa horam ſeptimam, & durauit quaſi per dimidiam horam. Eodem anno, per totam Thuringiam fuit magna peſtilentia, & durauit vſque ad feſtum Natiuitatis Chriſti: in qua multi homines vtriusque ſexus in peſte obierunt: & etiam multi prælati, epiſcopi, abbates, comites & barones, milites & militares percuſſi fuerunt peſte.

Quomodo dominus Fridericus duxit vxorem.

CAPVT CLIII.

ANno Domini MCCCCVII, obiit illuſtriſſimus princeps dominus Wilhelmus marchio Miſnenſis, frater dominorum Friderici & Balthaſaris. Eodem anno, dominus Fridericus, filius domini Balthaſaris, Landtgrauius Thuringiæ & marchio Miſnenſis, duxit in vxorem dominam Annam, filiam domini Guntheri de Schwartzborg comitis, quæ aliàs deſponſata fuit filio Philippi de Naſſowe comitis.

Eodem anno, fuit ventus validus circa feſtum ſanctæ Catharinæ, qui multas arbores & domus euertit. Item circa feſtum ſanctæ Elizabeth, quaſi in die eiuſdem incepit hyems intenſa frigoribus, qualis in 100 annis creditur fuiſſe: & durauit vſque ad feſtum Purificationis.

De Gunthero comite de Schwartzburg.

CAPVT CLIIII.

ANno Domini MCCCCVIII, dominus Guntherus de Schwartzburg comes, pater D. Annæ vxoris Friderici Landgrauij Thuringiæ, eundẽ taliter flexit in ſuam voluntatem, vt non terram, verum & dominum Fridericum prędictum ita rexit, quòd nec ad patruos ſuos, videlicet dominum Fridericum & dominum Wilhelmum, venire nec ire poterat; nec ipſi ad eum; nec ciues ciuitatum ſuarum; nec literę miſſę ad eum; verùm impotens ad omnia deinceps ad multos annos. Eodem anno, venerabilis pater & dominus, D. Nicolaus Lubich Yſenacẽſis electus fuit in epiſcopũ Merſeburgenſem.

De ſocietate Tritarum, id eſt Flegellern.

CAPVT CLV.

ANno Domini MCCCCXI, marchiones Miſnę & Orientales, atque Landgrauius Thuringiæ, vna die atque vna hora ceperunt Iudæos in Miſna & Thuringia, & vinculis tradiderunt, & bonam ſummam pecuniarum ab eis exquiſiuerunt.

Eodem anno incepit ſocietas Tritarum, id eſt *der Flegelern*, quorum capitaneus fuit ille de Schwartzburg, & comes de *Heldrungen*, qui vna noctium clàm intrauit caſtrum Honſtein, & cepit illos de Honſtein, vt infrà patebit.

Quomodo domini de Myſna terram Thuringiæ, & patruum ſuum iuuerunt.

CAPVT CLVI.

ANno Domini MCCCCXII, maldrum tritici Erphordenſis menſurę VIII ſexagenas groſſos, & vnaquæque menſura terræ Thuringiæ illam ſequebatur.

Eodem anno, Guntherus comes de Schwartzburg, pater vxoris Friderici iunioris, terram Thuringiæ humiliare volens; ideo partem regi Bohemiæ, partem Landgrauio Haſſiæ & epiſcopo Moguntinenſi, vendere volebat in præiudicium dominorũ de Miſna: prout tũc præſumebatur ab omnibus, videlicet, Friderico & Wilhelmo patruis ſuis qui naturales hæredes fuerunt, vt ſuprà patet. Ob quæ Fridericus ſenior marchio Miſnenſis & Orientalis, ac frater ſuus Wilhelmus, quia copiam patrui ſui habere non poterant: nec literę eorum ad manus ſuas peruenire poterat, (vt ſuprà patet) Friderico de Wangenheim duce vſque in Wangenheim peruenerunt cum exercitu ſatis bono, ſexta ante feſtum S. Mariæ Magdalenæ: & non poterant habere introitum cuiuſcunq; ciuitatis Thuringiæ, propter inhibitionem illius de Schwartzburg & ordinationem. Nam & omnes ciuitates Thuringiæ cum ſigillo D. Friderici iunioris ſub pœna decapitationis ciuitatis inhibuit, ne eos immitterent. Tandem Spiritu S. duce qui omnia in finem bonũ ordinat, dominus Wilhelmus de Erphordia veniens, applicuit ciuitati Gottenſi, vbi portę (ſicuti in aliis cæteris ciuitatibus fiebat) armata manu cuſtodiebantur, ne intrarent: intrare temptauit & intrauit; propria manu catenam portæ aperuit; ſolusque vſque ad oppoſitum eccleſiæ S. Margaretæ venit: ibiq; à proconſulibus arreſtatus vltrà procedere non audebat: ſed cõmunitas adueniens eum recepit. Et in ſequẽti die Conſiſtorium aſcendit, & cauſam ſui aduentus ciuibus expoſuit: quòd in ſalutem patrui ſui veniſſet & totius terrę Thuringiæ; quod & eis placuit. Et exinde ad alias ciuitates venit, & primò Yſenacum, quinta poſt feſtum Iacobi, vbi ſimiliter introitus ſibi denegabatur. Et tandem cum paucis intra duas portas S. Nicolai ſtetit, vbi concordauit cum ciuibus in priorem concluſionem Gotthenſium, & immiſſus fuit; fratre ſuo Friderico adhuc in Wangenheim expectante eum. Et ſic de aliis ciuitatibus Thuringiæ. Sed finis ſequebatur bonus.

Quomodo Heldrungen capitur, & baro eiuſdem exhæreditatur.

CAPVT CLVII.

EOdem anno, comes de Heldrungen dictis dominis & principibus Friderico & Wilhelmo ſe oppoſuit, ex illa liga Tritarum videlicet *der Flegellern*, & comitem Henricum de Honſtein nocte in caſtro Honſtein cepit & caſtrum, filio ſuo euadente nudo: & vſque ad dominos Fridericũ & Wilhelmum peruenit, & ab eis auxiliũ petiit.

Et quia idem comes iam dictis principibus obedire recuſauit, caſtrum eius obſederunt videlicet Heldrungen, & ceperunt cum omnibus attinentiis ſuis, & eum comitem exhæreditauerunt viriliter & manu forti, & in recompenſam Henrico comiti de Honſtein iure hæreditario aſſignauerunt. Eodem anno, milites & militares & ciuitates omnes Thuringiæ de conſenſu domini Friderici iunioris homagium fecerunt prædictis dominis iure hæreditario.

Hic concilium generale totius eccleſiæ celebratur in Conſtantia.

Capvt clviii.

ANno Dom. MCCCCXIIII, incepit generale concilium in Conſtantia Maguntinenſis prouinciæ, cui præſidebat tanquã principale caput, dominus Ioannes papa XXIII. Et anno Dom. MCCCCXV, idem papa in die S. Benedicti clàm & in habitu diſſimili receſſit de Conſtantia vſq; in Schafhuſen, ex eo q̃ promiſerat propter vnionẽ & ſchiſmatis fugationẽ papatum reſignare: propter quæ & alia forefacta à papatu fuit depoſitus, & quaſi per annum turris cuſtodię mãcipatus. Et poſt hoc cardinalis factus, & in breui mortuus Florentiæ. Et ſic etiã alij duo de papatu prætendentes, vtpute Gregorius, Angel⁹ videlicet de Corrario à ſuis nominatus, & Benedict⁹ aliàs Petrus de Luna, de papatu fuerunt deiecti. Et Martinus V vnanimiter & concorditer à cardinalibus & toto cõcilio fuit electus in papam, anno Domini MCCCCXVII. Eodem anno videlicet XVII, à loco concilij receſſit. In quo quidem concilio fuerunt patres multi, quaſi innumerabiles epiſcopi, abbates, doctores, ambaſiatores omniũ regum & regnorum, & ciuitatum, & vniuerſitatũ, qualis multitudo & congregatio ab initio mundi non creditur nec legitur fuiſſe. Namque & Sigiſmundus Romanorum rex, natione Bohemus & Vngariæ rex, tanq̃ catholicus eccleſiæ aduocatus, & magnus vnionis zelator, & ibi præſidebat. Eodem anno, captus fuit ille de Reinſtein per epiſcopum Merſburgenſem antè dictum: & dedit magnam ſummam pro liberatione. In eodem namq; concilio quidam hæreſiarcha Iohannes Hus dictus, cum alio cuius nomẽ erat Hieronymus, vt hæreticus, vel vt hæretici, fuerunt ad ignẽ condemnati, quia opiniones Wicleff condemnatas fouebant & ſequebantur: & totum regnum Bohemię ſuis falſis doctrinis infecerunt, vt inferius clarè patebit. Item in eodem concilio reformatio totius cleri in capitibus & in membris per multas cõſtitutiones fuit facta. Et ad vltimum canon Miſſæ & reformatus extitit, qui in nihilum rediit papa electo & præſidente. Verùm etiam ibi fuit ſenior Lãdgrauius Thuringiæ D. Fridericus cum multis comitibus, baronibus, nobilibus & militaribus ſumptuosè atq; preciosè; ita quòd omnes Lombardi admirabantur de precioſitate illorum. Et fecit ibi gloriam & honorem omnibus Teutonicis.

Incepit hæreſis in Bohemia publicè poſt concilium Conſtantienſe.

Capvt clix.

ET nota, q̃ immediatè poſt concilium Conſtantienſe, audita Bohemis condemnatione & incineratione illorum duorum iam dictorum hæreticorum, publicè incepit pullulare hæreſis & infectio totius regni Bohemiæ. Verùm quia extunc inſultauerunt ſuis malis blaſphemationibus & friuolis in Chriſti nomẽ & in ſeruos Dei, irruentes in eos multos diuerſis cruciatibus occiderunt; & omnia monaſteria quorumcunq; ordinum funditus euellebant, & deſtruxerunt; imagineſq; Sanctorum confregerunt, & combuſſerunt calices, & omnia eccleſiaſtica ornamenta in vſus prophanos verterunt: & ſic à nobili vſque ad vltimum ruſticum totius regni Bohemiæ à fide catholica declinauerunt, cum magna cæde & ſtrage cleri & religioſorum vtriuſq; ſexus, nomen Chriſti confitentes. Quapropter anno Domini MCCCCXVII, domini Miſnenſes atque Landgrauij Thuringiæ, tanquam veri catholici & boni æmulatores & zelatores fidei viſceraliter commoti, magnum collegerunt exercitum nobilium & militarium; nomen Chriſti corpore & anima defendere volentes, vſque Pragam peruenerunt, & eandem obſederunt, & multos ſtrenuos viros ab hæreticis interemptis perdiderunt, & ſic ſine fructu inde receſſerunt. Attamen Pragam cepiſſent, ſi Sigiſmundus rex Romanorum non obſtitiſſet. Qui (vt dicitur) auditus fuit dixiſſe, *Noſtrates ſunt quos perditis*: quia fortaſſe regnum Bohemiæ libenter cum pace habuiſſet. Quia ipſe verus fuit hæres

res ab vtroque parente ad hoc genitus: ſed Bohemi eum in regem nolebant habere, ſed alium Ribaldum inſtitutũ & ruſticum natum in regẽ erexerũt. Quapropter papa Martinus anno xx contra eos crucem dedit, & generale indixit paſſagium cum magnis indulgentiis per quendam cardinalem, legatum à latere ad hoc negotium ſpecialiter deputatum. Ob quæ tam ſuperiores quàm inferiores partes Alemaniæ, ob prædicationem crucis fidem Chriſtianorum & Chriſti nomen volentes defendere, ad arma cucurrerunt. Et quaſi multitudo innumerabilis hominum diuerſarum regionum in Bohemia contra hæreticos conuenit. Et quaſdam obſidentes ciuitates, & ſpecialiter *Satzit*, aliasque villas, rapinis & incendiis deuaſtauerunt, & ad vltimum ſine omni magnifico actu ad propria redierunt, multos tamen ex vtraq; parte occiſos relinquentes: paucis tamen caſtris obtentis. In quadam congregatione exercitus fuerunt epiſcopi, Maguntinenſis, Colonienſis, Leodicenſis, in propriis perſonis, & multi alij prælati eccleſię cum ſuis armigeris. Poſt hæc dominus Landgrauius Thuringiæ, Fridericus videlicet & patrui, tenuerunt ſumptuosè ſtipendiarios, vſque ad xxv annum contra hæreticos prædictos. Attamen ipſi hæretici poſt reditum dominorum caſtra & ciuitates atrociter inuaſerunt, quæ vix, imò cum Dei adiutorio tenuerunt.

De exaltatione Friderici marchionis in ducem Saxoniæ.

CAPVT CLX.

ANno Domini MCCCCXXIII, dominus Fridericus ſenior marchio Miſnenſis emit ducatum Saxoniæ, & dux Saxoniæ ab omnibus proclamatur.

De morte Wilhelmi Marchionis.

CAPVT CLXI.

ANno Domini MCCCCXXV, obiit illuſtris princeps dominus Wilhelmus, marchio Miſnenſis atque Landtgrauius Thuringiæ, frater domini Friderici ſenioris, princeps ſtrenuus, prouidus, conſiliis maturus, ſexta ante diem Palmarum in Wida, & ſepultus eſt in Aldenberg in eccleſia collegiata noua, quam ipſe ædificauit atq; dotauit.

De conflictu contra Bohemos & multorum interfectione.

CAPVT CLXII.

ANno Domini MCCCCXXVI, Dominica quarta poſt feſtum ſanctæ Trinitatis conuenit maxima multitudo Thuringorum atq; Miſnenſium, contra Bohemos qui obſederunt ciuitatem *Vſſig*. Vnde et Thuringi et Miſnenſes volentes eos pellere de ciuitate, et ſic inierunt cõflictum magnum. Et Thuringi fuerunt primi in acie belli. Sed quia per ordinationem exiit clamor mirabilis, quòd omnes Chriſtiani deberent inire fugam, quod et fecerunt. Et illam ſubordinationem fecit dominus Boſſæ vicedominus, vnde et illa fuga tam grandis erat, quòd nullus alteri acquieſcere volebat. Et in fuga interfecti fuerunt 7000 virorum ab vtraque parte, et ſignanter de multitudine Thuringorum plures ceciderunt, quia fuerunt magis animoſi, reſiſtere volẽtes aduerſariis: ſed quia euaſerunt, nec arma nec equos ſecum portare potuerunt. Hoc videntes Chriſtiani exiuerunt de iſta ciuitate, quòd in bello ſuccubuerunt, et incendiis eam deuaſtauerunt. Item de Salza ibidem fuerunt interfecti CXIIII viri. Subſcripti etiam nobiles Burggrauius de Miſſen; comes de Schwartzborg iunior; de Schonberg; Hartenſtein; Pincerna de Domi iunior; Ruſſe *von Gretze*; comes de *Quertwart*; comes Erneſtus de *Glichen*; Fridericus de *Glichen* comes; Fridericus Bichilingenſis; Otto *Pflug* iunior et frater ſuus; duo filij domini Nicolai *Pflug*; dominus Ioannes de *Baldaw*; Vitus et Gotze de *Wulffirdorff*; *Boſſe Schenck de Thutenberg*; dominus Iacobus de *Wangenheim*; Dietricus *Witzleubin*; *Ludwig von Buchenis*; *Ludwig von Erſtete*; *Apel von Briſe*; *Apel von Staterheim*; et vnus de *Gregeberg*; et plures alij militares et nobiles.

Etiam tali tempore tantus calor extitit: ita quòd bene tot ex nimio calore perierunt, ſicut per hoſtes interfecti fuerunt.

FINIS HVIVS LIBRI.

HISTORIA SECVNDA, VEL ANNALES POTIVS BREVISSIMI DE VETERVM THVRINGIÆ LANDGRAVIORVM ORIGINE, nuptiis, liberis, rebus geſtis, & ſummatim de omnibus.

PRÆFATIO.

HENRICVS primus rex de genere Saxonum. Otto filius eius imperator primus, Otto ſecundus, Otto tertius. Item Henricus Bambergenſis Bauariæ dux, ſecundus rex, & primus imperator, Claudus dictus. Hic obiit abſque filiis: qui erat ex genere Francorum & Carolorum: qui habuit neptem, ſcilicet filiam ſororis ſuæ, nomine Gyſilam quæ coniuncta eſt Conrado Spirenſi, dicto Salico qui erat de genere Salicorum. Hæc Gyſila habuit quendam conſanguineum de genere Caroli & Ludouici, nomine Ludouicum cum Barba, qui genuit Ludouicum fundatorem noſtræ eccleſiæ. Qui Ludouicus comes genuit Ludouicum primum principalem comitem Thuringiæ. Qui & ipſe genuit Ludouicum ſecundum Landtgrauium, qui accepit ſororem illuſtriſſimi imperatoris Friderici, nomine Iuttam, & genuit ex ea ſereniſſimum filium, pium Ludouicum tertium Landtgrauium, & fratrem eius Hermannum palatinum Saxoniæ.

Porrò Hermannus Landtgrauius, accepta coniuge *Sophia* palatina, ſuſcepit ab ea duas filias; quarum prima fuit coniuncta marchioni Myſnenſi Dytherico; ſecunda *Heddewigis*, quæ fuit coniuncta comiti Alberto de Alſatia. Item Hermannus Landgrauius accepit Sophiam filiam ducis Bauariæ, & ſuſcepit ab ea filium nobiliſſimæ indolis, Ludouicum Landtgrauium ſanctæ Elizabethæ maritum, & fratres ſuos. Qui ſuſcepit ab ea Hermannum iuniorem Landtgrauium, & filiam nomine Sophiam, quę tradita eſt duci Brabantiæ. Qui genuit Henricum Haſſiæ Landtgrauium. Qui Henricus genuit Ottonem. Otto genuit Henricum iuniorem Landtgrauium, & fratres eius, Balthaſarum, & Wilhelmum & Ludouicum.

Conradus Spirenſis genuit ex Gyſila Henricum tertium regem, & ſecundum imperatorem. Henricus tertius genuit quartum. Quartus genuit quintum, & ſororem ſuam Agnetam, quam Fridericus dux Sueuiæ accepit in vxorem, & genuit ex ea Conradum tertium regem, & Fridericum. Fridericus genuit Fridericum primum imperatorem, & Iuttam Landtgrauiam, quæ nupſit Landtgrauio Ludouico ſecundo. Fridericus ipſe genuit Henricum Sextum regem. Henricus imperator genuit Fridericum ſecundum imperatorem. Qui Fridericus habuit filiam, quam Albertus Landtgrauius accepit, & genuit ex ea tres filios, Henricum Landtgrauium, Fridericum Marchionem, Theodericum Landtgrauium. Fridericus Marchio genuit Fridericũ Landgrauium & Marchionem. Hic accepit nobiliſſimam filiam imperatoris Ludouici, ſuſcepitque ex ea filium nomine Fridericum.

Vt autem dictum eſt, Dythericus Miſenenſis Marchio, accepta Iutta filia Hermanni, & ſorore Ludouici Landtgrauij, ſuſcepit ab ea filium Henricum marchionem Miſenenſem. Qui Henricus genuit duos filios, Dythericum Miſenenſem, & Albertum Landtgrauium. Albertus, vt dictum eſt, genuit Fridericum & fratres eius. Item, Fridericus genuit Fridericum Landtgrauium & marchionem Miſenenſem, & ille genuit iuniorem Fridericum.

De genere Caroli.

Notandum, quòd genus Caroli non ex toto finem habuit, vt dicitur, ſed tantùm à Romanorum regno finem accepit. Nam (vt in Chronicis inuenitur) omnes reges

Francorum & Germanorum,ſed & principes,duces & comites iſtarũ prouinciarum, ſcilicet in Thuringia,in Bauaria,in Franconia,in Pannonia, in Carinthia, in Bohemia, in Morauia, in Sueuia, in Saxonia,in Friſia,in Lotharingia; ſed & omnes nobiles Alamanorum originem duxerunt à genere Carolorum. Nam & Cõradus imperator Salicus dictus genus duxit à nobilibus Romanorũ,ſcilicet ab Ænea,& poſteris ſuis,& vxor eius Gyſila originem habuit à nobilibus Francorũ,& à Priamo Troiano. Vnde factum eſt,vt Henricus filius eorum dictus Niger, tertius rex & ſecundus imperator, omnem illam nobilitatẽ,ſcilicet Romanorum Troianorũ,in ſe haberet,& omnes poſteri eius.

ANNALES VETERVM LANDGRAVIORVM THVRIMGIÆ.

ERant duo fratres Germani ex Francis oriundi cis Rhenum, de elegantiſſima ſtirpe regum Francorum Caroli & Ludouici,cõſanguinei Gyſilę imperatricis;Hugo comes,& Ludouicus cum barba, qui propter faciem barbatam & comæ nutrimentum ſeu ob aliud augurium Ludouicus cum barba vocatus eſt. Hugo comes ob diuitias nulli ſeruire voluit, niſi Fuldenſi & Moguntinenſi principibus. Quo mortuo, filius eius Wigmannus hæreditatem ſortitus eſt. Is in Moguntia occubuit:omnia ſua ad Ludouicum deuoluta ſunt.

Ludouicus cum barba cum 12 militaribus viris veniens Thuringiam,in confinio ſyluę Loybe, inter montem Kaltheberg, & Aldenberg, & Cornberg, indutus μέλας, quaſi peregrinus habitare cœpit. Qui contentus habitatione loci, ab incolis terrę illius, Byſone ſcilicet de Glychen,& Gunthero de Keuerberg comitibus,aliiſq; nobilib. viris, prædia aliqua precio comparauit, villam Aldenberg, aliaq; propè adiacentia. Inde ex permiſſione regis Conradi iuxta Loybe in monte Sowenburg munitionẽ erexit, & inexpugnabile caſtrum cõſtituit, & plurimam partem ſyluæ per largitionem regiam accepit,in qua noſtrę Reinhersbornenſis poſſeſſionis termini. Poſtea accepit in coniugẽ matronam nobiliſſimam de *Sangerhuſen*, Cæciliam nomine de Saxonia,quæ ad eum ſeptem millia manſorũ cum innumerabilibus mãcipiis ex hæreditaria ſucceſſione deuoluit: per quam ſuſcepit duos liberos, Ludouicum & Beringerum comites,& tres filias,quarum prima Hildegardis,ſecunda Vta,tertia Adelheidis. Ludouicus patris ſui & nominis & probitatis cunctorumq; bonorum ſuorum hæres factus eſt.

Ludouicus iſte,comes fundator noſtræ eccleſiæ,comparauit Sangerhuſen cum ſuis pertinentiis à filio fratris ſui Conradi *Hainſtein*, anno M L X I. Deinde anno ſequenti deſponſauit ſibi filiam cuiuſdam ducis Saxoniæ Vdalrici, vxorem Friderici comitis Palatini Saxonum, & ſuaſu mulieris virum venabulo confixit,ſepultum in *Gorick*,quod cœnobium ipſe cum fratre ſuo Bremenſi epiſcopo conſtruxit:

Hic expirauit Palatinus Fridericus,
Haſta proſtrauit comes illum dum Ludouicus.

Hi verſus continentur in loco vbi occubuerit iuxta *Schiplitz*.

Inde Adelheidam matrimonio ſibi aſciuit,quę erat Vtonis marchionis de Stadin filia. Inde comes diuitiis ampliatus, montem quem dicunt Warberg aſcendit,& inexpugnabile caſtrum erexit. In partibus quoque Orientis,in eis terminis in quibus fluuius Vnſtent Sclauicæ Salæ toti per totum miſcet vnionem,munitiſſimam vrbem,cognomento Nuwenburg inſtituit.

Anno Domini M L X V, Adelheidis conſors Ludouici comitis ſuſcepit ab eo Ludouicum Landgrauium, huius nominis primum in Thuringia principem, Henricum primum Raſpen, Hermannum qui obiit in vinculis,in caſtro Hamerſtein,& Vdonem Cycenſem epiſcopum. Habuerunt ſimul & tres filias; Cunigundam quæ nupſit Witzmanno comiti de Saxonia, qui eccleſiæ Kaldenbornenſis fundator extitit; Cæciliam quam accepit Girlacus comes de Weldẽſe;tertia Adelheidis Vdalrico comiti de Wymar matrimonialiter coniuncta.

Tandem iſte Ludouicus, monitu vxoris & ſuaſione Conradi monachi de Hilzenburg, & primi Halberſtadenſis epiſcopi Gyſilberti, cœpit diligentius perquirere, vbi locum aptum monachis, & pro monaſterio congruum inuenire poſſet. Vnde à quodam luti figulo, Reinhero nomine, prope fontem domunculam habente,(à quo

& pòſt ille locus per compoſitum ſortitus eſt vocabulum, ſcilicet à Reynhero & fonte, id eſt Reynhersborn) à villicisque villulæ didicit, omni nocte duo lumina clariſſima, vnum vbi monaſterium, & aliud vbi capella beatæ virginis pòſt ſtructa ſunt, clariùs reddendo apparere.

Anno igitur MLXXXV, comes Ludouicus tam felicis negotij exordia faciens, & res iuris ſui ſanctiſſimæ Dei genetrici Mariæ ſanctoq; Ioanni Apoſtolo & Euangeliſtæ de propria hæreditate ſua offerens, locum ſcilicet qui Reynhersborn dicitur, ſitum infra ſyluam Leybam, vendidit in poteſtatem Gyſilberti viri religioſi: vbi regali monaſterio conſtructo, monachi iuxta regulam ſancti Benedicti viuentes congregarentur. Idemq; comes de Hirſaugia viros religioſos, Erneſtum priorem cum aliis 12 adduxit, qui Cluniacenſium vel Hirſaugienſium ordinem inibi deſeruirent. Inde L manſos & ſuprà dictæ ſyluæ Leybe, id eſt in prouincia Franciæ Orientalis in villa Askefelt dicta, cum vinctis & mancipiis ac diuerſarum vtilitatum appendiciis.

Deinde dedicata eſt maior eccleſia in Reynhersborn à venerabili epiſcopo Halberſtadenſi Stephano vel Herrando, in die Aſſumptionis beatæ Mariæ virginis, in honore Dei genitricis, ſanctiq; Ioannis Euangeliſtæ & omnium Sanctorum, anno MXCVII. Idem epiſcopus anno MCII, 9 calen. Nouemb. vita deceſſit, & in præfato monaſterio ab archiepiſcopo Moguntino Ruthardo honorificè terræ demandatus, in pace requieſcit.

Anno Domini MCX, Ludouicus cum vxore ſua Adelheida, ac filiis eorundem, Ludouico, Hermanno, & Conrado tradiderunt cœnobio eccleſiam cum ſuis appendiciis, in villa quę dicitur Sangerhuſen. Eodem anno obiit Adelheida Comitiſſa XV cal. Nouemb. In die ſepulturæ pro remedio animæ illius tradidit ad cœnobium Reinhersborn eccleſiam quæ dicitur Sipplitz, cum omnibus ad eam pertinentibus, & nemore ibi adiacente.

Anno Domini MCXII, moritur quidam de Saxonia princeps Vdalricus, Ludouici comitis dudum gener, ſed propter filię repudium inuiſus. Vnde Sifridus Palatinus, Lotharius dux, Rudolphus marchio, Fridericus Palatinus, Wigbertus & Ludouicus comites, & nonnulli alij ſe ab obſequio imperatoris retrahebant, quia ipſe poſſeſſiones prædicti Vdalrici in ius regum conabatur adtrahere: quod & epiſcopus Halberſtadenſis, & Gerhardi præpotens vidua, violentiam imperatoris clamitabant. Qua de re Hermannus Ludouici comitis filius, & Fridericus Palatinus frater illius vterinus, in caſtello Tucher obſidentur. Et VIII idus Iunij deditioni ſe cuiuſdam Hogeri tradentes: captiui abducti, ſub poteſtate regis in vincula detruduntur. Sed Fridericus poſt annos duos reſoluitur: Hermannus, duobus & plus in carcere tranſactis, flebiliter in caſtello Hamerſtein 3 idus Iunij in vinculis moritur.

Ludouicus comes in villa *Thrutmundi* in poteſtatem Henrici regis pro acquirenda gratia, & propter captiuos filios ſponte ſe contradidit, quem diu ſub cuſtodia tenuit, donec caſtrum *Warperg* in ſua ſuſcepit, deinde in dolo dimiſſus, & pòſt captus, & demum poſt duos annos & nouem menſes innexus à vinculis abſoluitur, relictis pro ſe VIII obſidibus.

Anno Domini MCXVIII, Cunigunda filia comitis Ludouici, vxor comitis Wigmanni fundatoris Caldebornenſis obiit.

Anno Domini MCXXVI, dedicatur capella ſanctæ Mariæ, ſancti Nicolai in Reinhersborn, à Cicenſi epiſcopo Vtone filio fundatoris.

Ludouicus fundatoris filius cum vexillorum feſtiua exhibitione imperatoria largitione primus Landgrauius factus, accipiens vxorem Hedwig nomine, ſuſcepit ex ea ſecundum ſui nominis Landtgrauium, Henricum Raſpen, Ludouicum de Thungesbrucken, & quatuor filias.

Anno Domini MCXL, Ludouicus primus principalis vel prouincialis comes, filius fundatoris noſtri, pridie idus Ianuarij obiit, ſepultus in Reinhersborn. Ludouicus ſecundus, accipiens legali copula Friderici imperatoris ſororem Iuttam, ſuſcepit ab ea Ludouicum pium tertium ſui nominis Lantgrauium, Fridericum de *Cygenhain*, Henricum iuniorem nomine *Raſpen* tertium, & Hermannum huius prouinciæ principem illuſtrem & comitem Palatinum, & Iuttam comitiſſam de *Rabinberg*.

Anno

Anno Domini MCLII, Conradus rex 16 calend. Martij rebus humanis exceſſit, eiq; Babenberg regum more funebria explentur, ac Spiræ ſepelitur. Cuius loco Fridericus Sueuorum dux media Quadrageſima Franckfort in regem eligitur, & Aquiſgrani die Palmarum regali benedictione ſublimatur.

Poſt hoc, anno MCLXXII, comes præfatus Ludouicus in caſtro Nuenburg vita deceſſit. Corpus in Reinhersborn patrum ſuorum ſepulturam transfertur, & à Wigmanno Meidenborgenſi epiſcopo in media eccleſia ante altare ſanctæ Crucis commendatur.

Ludouicus itaque tertius Lantdgrauius prior natu principatum obtinuit. Erat enim illuſtris bello, ſagax cõſilio, vir manſuetudine præcipuus: corpore fuit apprime decorus, ſtatura procerus. Monaſteria nimiùm extollebat, & eccleſiã Reinhersbornenſem venerabatur. Eratq; benignus & beneuolus erga omnes homines, ita vt vulgò diceretur Pius Ludouicus. Lucius tertius papa dedit priuilegium Reinhersbornenſi eccleſiæ de iuſtitia & libertate omnium bonorum ſuorum, rogatu Ludouici tertij Pij Landgrauij: dedit & infulam abbati.

Imperatoris curia circa feſtum ſancti Martini Erffordiæ habetur, vbi comes Hermannus, frater Ludouici Landgrauij, comes Palatinus Saxoniæ efficitur.

Ludouicus autẽ tertius, acer bello, ipſo die quo auunculus ſuus imperator ſignum crucis ſuperinduit, ipſe quoque ſignatus eſt. Inde in Apuliam prouectus, perueniens Brunduſium cum exercitu robuſto ad partes Tyri transfretauit. Tandem in periculo cõſtitutus Deum exorauit. Videns militem a longè rubeis veſtibus indutũ, niueo equo inſidentem, cum vexillo rubeo dicentem, *In hoc vexillo vinces*, inde diſparentem, credidit fuiſſe ſanctum Georgium, quem multùm venerabatur, & eccleſiã in foro Yſnacenſi ædificauerat. Cùm multi illud vexillum accipere vellent quod Sigenhart dicebatur, id eſt victorioſum; ſolus princeps extraxit, & vſque ad Saladini tabernaculum populos deuicit. Inde tamen, diem ſiquidem claudebat extremum, 7 calen. Nouemb. oſſa licet cum maxima difficultate in Reinhersbornenſem eccleſiam ſepulta ſunt.

Anno Domini MCC, natus eſt Ludouicus 5 calend. Nouemb. quartus huius nominis Lãdgrauius, de matre ſua Sophia, filia ducis Bauariæ, pius & benigniſſimus princeps, maritus ſcilicet Elizabethæ, pulcher aſpectu, vultu decorus, pius, iucundus, qui ab infantia nec haletia comedit, nec cereuiſiã bibit, vſq; ad diem mortis ſuæ. Hermannus Landgrauius, adhuc viuente Ludouico pio fratre ſuo, factus comes Palatinus Saxonię, Sophiam duxerat vxorem: de qua habuit duas filias, Iuttam & Hedwigen: & poſt mortem fratris adeptus Thuringiæ principatum. Inde à Sophia filia ducis Bauariæ ſuſcepit Ludouicum quartum; & Hermannum qui obiit in Yſenach; Henricum qui primus in regem Romanorum electus fuit; Conradum qui ſe obtulit ordini domus Teutonicæ; & duas filias, quarum prima Iringardis copulata Henrico de Anhalt; ſecunda Agnes coniuncta duci Auſtriæ.

Anno Domini MCCVII, Andreas in Vngaria rex, cuius vxor Gertrudis nomine, ducis Carinthiæ filia, filiam generis ſui decus, Elizabeth nomine, accepit per genituram; quæ adhuc ſugens vbera deſponſata eſt Ludouico. Deinde miſſi ad Presburg ad regem Vngariæ, anno MCCXI, comes Meinhardus de Nueburg, & Gualterus de Vargila, dominaq; Bertha Egelolffi de Bendeleiben, ad Thuringiam adduxerunt.

Ludouicus glorioſus princeps Thuringiæ, dignus conſortio beatæ Elizabethæ, extitit mediocris ſtaturæ: decens valde proceritas & glorioſi vultus ſerenitas. Erat pudicus, carne mundus, cunctis affabilis, eccleſiarum & cœnobiorum fidelis protector. Erat tunc ſublimis Thuringorum prouincia, tanti principis nomine inſignita, ſanctæq; Elizabethæ meritis nominata. Beatiſſimus verò Ludouicus multa beneficia eccleſiæ Reinhersbornenſi præſtitit, anno ab incarnatione Domini *. Ludouicus Landgrauius Eliſabetham virginem caſtam duxit vxorem, coniunctus ei Dei nutu. Deinde peperit filium in caſtro Crucemburg 5 calen. Aprilis primogenitum, cui nomen Hermannus aui ſui impoſuit, qui ſucceſſor patris Landgrauius fuit in Thuringia. Poſtea, proficiſcente in Apuliam ad imperatorem Fridericum Pio Ludouico Thuringorum Landgrauio ad curiam Cremonenſem, per totam Alemanniam ſuborta eſt cariſtia grauis: & ferè duobus annis durans multos fame peremit. Imperator ergo, cùm idem Landgrauius

Digitized

bene ad placitū ſuæ voluntatis obſequium ſibi præſtiterat; contulit ſibi iure feudi marchiam Miſnenſem & Luſiæ & terram Briſeiæ, quantum expugnare valeret & ſuæ ſubiicere poteſtati. Moram autē faciente Landgrauio cum imperatore, nobiliſſima vxor eius Eliſabeth, miræ deuotionis mulier, cōſtruxerat hoſpitale pauperum in pede montis Warperg, in quo locauerat XXVIII pauperes. Inſuper DCCCC pauperes quotidie in aſpectu eius per miniſtros ſuos de conſolatione eleemoſynarum reficiebantur. Tandem Landgrauius dimiſſus feria VI venit ad Warpurg, vbi cum mirabili gaudio à ſua vxore & matre Sophia ſuſceptus glorioſiſſimè; & tota terra reſultabat. Cùm autem diſpenſatores & œconomi apud principē cauſarētur de nimia effuſione eleemoſynarum; *Sinite*, inquit, *eam*, piiſſimus princeps, *benefacere, & quæcunq; vult pro Deo dare: Warpurg tantùm & Neuenburg caſtra mea ditioni ſeruate.* Ambulauit ſiquidem glorioſus princeps cum ſuis germanis fratribus dulciter, æqualiter & benignè, & egenis proficuam exhibens charitatē. Præcipuè autem Conradū de Marcburg, qui prædicando velut clarum ſydus in Alemannia profulſit, ſummo honore coluit. Deinde dux Auſtriæ filiam ſuam tradidit Henrico regi Romanorum cum ſolenniis nuptiarum: quæ nuptiæ ſolenniter celebratę ſunt in Norinberg, in fine Autumni. Erfordenſes pòſt Landgrauium rogantes, vt ad ipſos intrare dignaretur. Is acquieſcens, Erffordiam intrans, à Burgenſibus in multa gloria & iucunditate ſuſceptus. Prius nunquam Erffordiæ fuit propter diſcordiam vſq; ad illud tempus. Eodem tempore nata eſt Ludouico filia nomine Sophia, quæ in Kitzing religionis habitum induens ibidem quieſcit.

Anno Domini MCCXXVII, generale paſſagium ad terram ſanctam factum, in quo & Fridericus Romanus imperator cum multa turba Cruce ſignatorum. Ludouicus quoque princeps Thuringiæ Chriſtianiſſimus, habito cum domino Conrado Hildenmenſi epiſcopo conſilio, ab eodem cruce ſignatus eſt. Profectus igitur de ſua ciuitate Smalcharden in die Ioannis Baptiſtæ ad partes transmarinas, vbi in Sicilia imperatorem reperit. In Natiuitate Mariæ Brunduſij, antequam nauem aſcenderet, cœpit pauliſper febribus inquietari. Ingreſſi deinde ciuitatem quæ Ortrant dicitur, imperatricem inuenerunt. Cœpitq; acrius febribus vexari. Accerſito patriarcha Hieroſolymitano Sacramenta accepit: deinde videns columbas albas ſe circumdantes obdormiuit in domino, 3 idus Septemb.

Anno Domini MCCXXVIII, nobiles eius eum pannis fortibus honorificè tumulauerunt; peractaq; peregrinatione, effoſſo corpore decoctione diligenti excoriato, oſſa apparuerunt candida ſuper iure quæ ſericis impoſuerunt, ſepultus tandem in cœnobio monachorum ordinis ſancti Benedicti Reinhersborn, vbi multis claret miraculis.

Anno Domini MCCXXIX, beata Eliſabeth à Thuringia migrauit in Marpurg. Eodem anno prædicatores venerunt ad Erffordiam. Deinde anno MCCXXXII ſancta Eliſabeth vidua migrauit ad Chriſtum.

Anno Domini MCCXXXVI, calend. Maij Marpurg translatio ſanctæ Eliſabethæ facta eſt, procurante fratre Conrado Teutonici ordinis olim Landgrauio, præſente imperatore Friderico, archiepiſcopo Moguntino, Colonienſi & Bremenſi, vbi facta diſcordia inter epiſcopum Moguntinum & imperatorem. Et de oſſibus eius oleum euidentiſſimè deſudauit.

Henricus Landgrauius in regem, anno MCCXLVII, electus in odium alterius, deinde anno ſequenti in Warpurg immatura morte obiit in profluuio ventris. Sepultus eſt Yſenach, ſine hærede defunctus.

Deinde anno MCCLIII, diſcordia in terra Thuringiæ exorta eſt, quæ per nouem annos terram Thuringiæ, Haſſiæ, & Saxoniæ deuaſtauit, quæ ſingula & alia deinceps quære in hiſtoriis.

FINIS.

Bayerische Staatsbibliothek München

LANDGRAVIORVM OMNIVM THVRINGIAE ET HASSIAE QVI A QVINGENTIS ANNIS ET AMPLIVS DITIONES ILLAS CVM IMPERIO TENVERUNT, diligenter ex multis optimis Authoribus deſcripta Genealogia:

A

D. Ioanne Piſtorio Nidano.

VETERVM LANDGRAVIORVM THVRINGIÆ FAMILIA, EX OPTIMIS AVTHORIBVS DILIGENTER EXPLICATA.

= Wilhelmus, Comes Arelatenſis. (ſic enim ego ſentio, cùm alij contra omnium hiſtoriarum teſtimonia contendant fuiſſe Aurelianenſem: quo nomine tum nulli erant per vniuerſam Galliam principes)

Guilielmus ſuccedit patri: cuius familiam alibi deſcribemus.

Comitis à Spanheym filia. = Hugo profectus in Germaniam cum fratre, aulam gubernat Ercken Waldi Moguntini Archiepiſcopi.

Wichmannus, ſpoliatus paternis bonis, cùm aduerſarium occidiſſet, capitis condemnatus eſt ab Arabone Epiſcopo Moguntino.

Ludwicus cùm in Germaniam veniſſet, factus primùm Cæſareæ aulæ apud Giſalam Saliqui vxorem, propinquam ſuã, Magiſter & Cæſaris Conſiliarius: deinde nomine Moguntini Epiſcopi Vicedominus Thuringiæ; tandem beneficio Cunradi Cæſaris Comes Thuringiæ, anno 1039. Moritur Moguntiæ in Comitijs anno 1055. ſepultus ad D. Albanum. = Cæcilia Ducis Saxoniæ & Brunſwici filia: quæ in ſcriptis libris ſimpliciter Domina de Sangethauſen dicitur.

Hildegarda vxor Popponis Comitis in Hennenbergk.

Beringerus Comes in Sangerhauſen. venit deditione in manus Henrici IIII Cæſaris. = Bertrada filia Chūradi Marchionis Landſpergæ & Wetini.

Chunradus primus Comes in Honſteyn: moriturus ſcribit hæredes, filios Guthæ ſororis ſuæ.

Vxor I filia Vlrici Ducis Saxoniç repudiata. = Ludwicus II, ſuccedit patri cùm puer eſſet ſedecim annorum: cognominatus Saltator, cùm ex carcere in profluentem deſiliens, aufugiſſet. Diſceſſit è vita anno 1123, natus iam annos 73. ſepultus in cœnobio Reynhardſbron, quod ipſe cum multis alijs oppidis & arcibus in Thuringia extruxerat. = Vxor II Adelheyd filia Othonis Marchionis in Staden & Soltwedel, vidua Fridrici Palatini Saxoniæ, ducta anno 1066. obijt anno 1110, 15 Cal. I Xbris.

Henricus Comes in Raſpenbergk.

Iutta, vel Vtta, vxor Comitis à Linderbech & Beihelſteyn, mater Beringeri, & inde auia Ludwici, Conradi, & Theoderici.

Adelheyda, vxor Comitis in Wipra ad Hercyniam: quam alij monialem faciunt.

Cæcilia vxor Gerlaci, Comitis à Walderſah.

Adelheyda, vxor Vlrici Comitis in Weinmar & Orlamund.

Kunigunda vxor Wigmanni Comitis de Saxonia: obijt anno 1118.

Hermannus dominus ditionis alicuius in Thuringia: extruit Hammerſleben: captus ab Imperatore obijt in carcere 3 Idus Iunij anno 1114.

Ludwicus III, ornatus Landgrauij vel Prouincialis Comitis dignitate à ſocero Lothario, primus Thuringiæ & Haſſiæ Landgrauius, emigrat è vita an. 1149, (alijs an. 1140) pridie Id. Ianu. ſepultus in Reynhardſbron. = Hedwiga filia Lotharij Cęſaris: obijt anno 1148.

Henricus obijt puer.

Vdo Epiſcopus Citicenſis & Naumburg.

Cōradus.

Mechtilda puella moritur.

Iuditha, vel Cæcilia, vxor Wladiſlai regis Bohemię.

Adelheyda abbatiſſa ad S. Nicolaū Iſenaci.

Ludwicus iunior Dominus in Thomaſbrucken, arce à ſe extructa.

Ludwicus IIII, iſtius nominis, ſed Landgrauius ſecundus, cognomento Ferreus, quia ſemper ferreis munimentis conueſtitus erat, cùm equeſtrium hominū inſidias timeret, quos ille armis oppreſſos ſub poteſtatē ſuā redegerat. Moritur an. 1172, vel (vt alibi notatū eſt) an. 1173. Terræ mādatus in Reynhardſbron cœnobio. = Iuditha filia Fridrici Sueuiæ Ducis, ſoror Barbaroſſæ Cæſaris.

Henricus obijt puer.

Henricus Dominus Raſpēbergæ.

Vxor I Margarita filia Ducis Auſtriæ, repudiata propter ꝓpinquitatem ſanguinis. ○ = Ludwicus V, ſed tertius Landgrauius Thuringiæ & Haſſiæ, cognominatus Mitis, vel Pius. capitur cum Hermanno fratre ab Henrico Leone, anno 1182. cùm in Syriā profectus, ſumma cum laude ſub Barboſſa Cæſare aliquandiu belligeraſſet, obijt ibidem anno 1190. oſſa ex Syria domum deportata, in Reynhardſbron humantur. = Vxor II, vidua Voldemari Regis Daniæ, domum remiſſa. ○

Fridricus primus, Comes in Zigenheyn, author eorum omniū qui poſt eum Zigenheynenſem comitatum rexerunt.

Vxor II Sophia filia Othonis Witelſpachij, Ducis Bauar. = Hermannus Landgrauius quartus poſt Ludwicum fratrem: cùm prius fuiſſet Palatinus Saxoniæ, egregius Princeps. moritur Gothæ, anno 1215. ſepultus Iſenaci in D. Catharinæ à ſe extructo monaſterio. = Vxor I, Sophia Palatini Comitis Saxoniæ filia vnica obijt 1095.

Iutta Comitiſſa de Rauenſpergk.

Chunradus primùm vxorem ducit: verùm illa mortua in Teutonicum ordinem ingreſſus, creatur Magiſter ordinis, anno 1241. moritur anno 1253. in libro manuſcripto eſt, mortuum eſſe anno 1240, & ſepultum Marpugi. = Agnes filia Fridrici II Cęſaris. Alijs (vt videtur) Conſtantia. ○

Agnes pulcherrima virgo, vxor Henrici Ducis Auſtrię: quā Onuphri* malè Richardam vocat.

Henricus Cæſar Germanicus, & Landgr. Thuringiæ ſeptimus moritur in lecto Wartpurgi, anno 1248. ſepultus Iſenaci in templo D. Catharinæ. = Eliſabeta Othonis Braūſwicenſis filia. Alijs Gertruda, filia Ducis Auſtriæ. ○

Irmengarda. Alijs non recte (vt puto) Margarita. Henrici Anhaldini Principis vxor.

Hermānus natus anno 1201. moritur an. 1216. ſepultus apud patrem.

Ludwicus, VI eius nominis, ſed quintus Landgrauius Thuringiæ & Haſſiæ, & Palatinus Saxoniæ natus an. 1200, 5 Cal. Nouembr. eques auratus factus Iſenaci an. 1218, vincit Polonum an. 1226. obijt Hydrunti in itinere Syriaco, an. 1227, 3 Id. Septemb. corpore in Thuringiā iterum delato, & ſepulto Reynhardſbronnæ. = S. Eliſabeta, filia Andreę regis Hungarię: obijt an. 1231. nata 24 annos.

Hedwiga, vel Sophia, vxor Alberti Landgr. Alſatiæ.

Iutha, dicta Iutha cum lippientibus oculis: vxor Theoderici Marchionis Miſniæ: cuius filius Henricus Landgrauiatum Thuringię, deleta prorſus hac familia, tandem obtinuit: cuius genealogiā paulo pòſt proponemus.

Gertruda monialis & abbatiſſa Aldenburgi prope Wetzflariam: quæ in ſcriptis libris Sophia, & nata eſſe dicitur anno 1225.

Hermannus II, ſed VI Landgrauius Thuringiæ & Haſſiæ, natus anno 1223 Crucemburgi in Haſſia, 5 Cal. Aprilis. Moritur ſumpto veneno, anno 1241. ſepultus in Reynhardſbron. = Sponſa illius Beatrix filia Henrici Ducis Brabātiæ. ○

Sophia nata an. 1224. vxor Henrici II, Ducis Brabantiæ: cuius filius Henricus, Landgrauiorū Haſſiæ qui hodie viuunt, familiam propagauit: vt in ſequenti tabula videre potes.

SECVNDA TABVLA, IN QVA LANDGRAVIORVM HASSIÆ, EX HENRICO BRABANTINO ET SOPHIA THVRINGICA, FILIA S. ELISABETÆ, PROPAgatio ad noſtram vſq; memoriam deducitur.

Vxor II Sophia, Ludwici Landgrauij Thuringiæ & S. Eliſabetæ filia. = Henricus inter Duces Brabantiæ iſtius nominis ſecundus, Henrici filius, Godfridi Barbati primi Ducis abnepos, dictus Magnanimus. = Vxor I Maria, filia Philippi Cæſaris Germanici Ducis Sueuiæ.

Eliſabeta vxor Alberti Ducis Brunſwicenſis.

Vxor I Adelheyd, Othonis Ducis Brunſwicenſis filia, Alberti ſoror. Alijs Alberti non ſoror, ſed filia, & neptis Othonis. = Henricus, quem Infantem Haſſiæ nominabant, cùm extincta Ludwicorum familia Thuringiæ Principum eſſet, materni aui ditionem totam (hoc eſt, Thuringiam & Haſſiam) appetit: ſed poſt multas dimicationes retinet ſolam Haſſiam, Thuringia Marchionibus Miſniæ relicta. Moritur anno 1308. = Vxor II Mechtilda Cliuenſis Principiſſa.

Henricus, ſuccedit patri: cuius poſteros alibi deſcripſimus.

Machtilda vxor Roberti Atrebatenſis Comitis.

Maria vxor Ludwici Ducis Bauariæ.

Beatrix vxor Hermanni Landgrauij Thuringiæ, qui filius erat S. Eliſabetæ: ſed illo in nuptijs mortuo vxor Guilhelmi, Margaritæ Flandrenſis ex Guilhelmo Dampetra filij.

Margarita monialis.

Ludwicus Monaſterienſis Epiſcopus obijt anno 1320.

Otho ſuccedit patri in Landgrauiatu Haſſię: poſtea etiam fratri: factus inde totius Haſſiæ Princeps moritur anno 1329. = Adelheyda Comitiſſa à Rauenſpergk.

Henricus obijt puer.

Adelheyda Henrici Mirabilis Ducis Brunſwicenſis in Grubenhagen filia. = Ioannes, Princeps Haſſię poſt patré, obijt an. 1311. ſepultus Caſſellis. O

Eliſabeta vxor primùm Ioánis Comitis à Seyn: ſecúdò Gerhardi Comitis ab Epſteyn.

Mechtilda vxor Gotfridi Comitis à Zigenheyn.

Adelheyda vxor Bertoldi Hennębergę Principis.

Agnes vxor Burgrauij Norbergici.

Sophia vxor Othonis Comitis à Waldeck.

N. vxor Comitis ab Ochſenſteyn.

N. vxor Comitis à Gorz.

Otho, Epiſcopus Magdeburgicus: ædificat Ottenſteyn arcem.

Hermannus obijt iuuenis.

Henricus dictus Ferreus, vel Magnanimus, ſuccedit patri in Principatu. = Adelheyda, vel Eliſa, Fridrici Marchionis Miſniæ filia.

Ludwicus Dominus in Grebenſteyn, Irmenhaus, & Nordeck. = Margarita filia Spanheymenſis Comitis.

Eliſabeta: alijs Iutta: vxor Othonis Ducis Braunſwicéſ.

Adelheyda Caſimiri Polonię regis vxor, domum remiſſa à marito, anno 1356. obijt paulo poſt.

Otho, cognominatus Sagittarius: moritur ante patrem veneno, anno 1339. ſepultus Spangenbergi. = Eliſabeta Cliuenſis Comitis filia. O

Iutta, obijt virgo: ſepulta Caſſellis.

Agnes abbatiſſa Iſenaci.

Vxor II Margarita, filia Fridrici Burgrauij Norbergici: obijt 1400. = Hermannus, primùm literis inſtitutus, inde Canonicus factus Magdeburgenſis templi: tandem aſcitus à patruo, hæres relictus eſt totius Haſſiæ. Moritur anno 1414. = Vxor I Ioanna Naſſouica, Sarbruckenſis Comitiſſa. O

N. filius, obijt ſine vxore.

Agnes. Anna. Eliſabeta. mortuæ ſunt virgines.

Henricus obijt puer.

Ludouicus, &c. quære pag. ſeq. * * *

Fridricus obijt puer.

Margarita vxor Henrici Ducis Brunſwici & Lunæburgi.

Agnes vxor Othonis Ducis Braunſwicenſis in Gottingen.

Bayerische Staatsbibliothek München

***

Ludwicus cognomento Pacificus, Landgrauius Haſſiæ: natus anno 1402: factus Comes in Zigenheyn & Nida, anno 1450: oblatam Rom. Imperij dignitatem recuſat anno 1440: & moritur anno 1458, in die S. Antonij. = Vxor Anna, filia Fridrici Electoris Saxoniæ, Marchionis Miſniæ: mortua anno 1463.

Liberi

- Henricus Princeps Haſſiæ ad Lanum, natus anno 1440, habitat Marpurgi: ex vxore hæres Catzenelnbogenſis Comitatus. Moritur anno 1483. = Anna filia Philippi ſenioris Comitis in Catzenelnbogen & Ditz.
- Fridricus obijt puer.
- Eliſabeta vxor Naſſouij Comitis Ioannis Weilburgici.
- Ludwicus Caſſellanus Princeps, poſt partitionem cum fratre factam, moritur anno 1471, in Nouembri. = Mechtilda Ludwici Comitis Wirtembergici filia, ſoror Eberhardi primi Ducis, ducta anno 1451.
- Hermannus Archiepiſcopus Colonienſis moritur anno 1508.

Liberi Henrici

- Mechtilda vxor Ioannis II, Clivenſis Ducis.
- Wilhelmus iunior, Dominus Haſſiæ ad Lanũ, & Comes Catzenelnbogenſis: regnat Marpurgi: & moritur an. 1500, 17 Februarij, ſcripto hærede patruele ſuo Guilielmo medio. = Eliſabeta filia Philippi Palatini Electoris: quæ poſtea in matrimonium tradita Philippi Badenſis Marchionis: obijt anno 1522. — O
- Fridricus in pueritia mortuus.
- Ludwicus adoleſcens 18 annorum è vita diſcedit.
- Henricus obijt puer.
- Eliſabeta vxor Ioannis Naſſouienſis Comitis in Dillenbergk.

Liberi Ludwici Caſſellani

- Guilielmus ſenior, regnat Caſſellis: ſed captus à fratre, cedit de ſua ditione, & moritur anno 1515, 18 Februarij. = Anna filia Wilhelmi Ducis Braunſwicenſis.
- Eliſabeta virgo mortua.
- Anna filia Mecklelburgici Ducis Magni. = Guilielmus medius, primũ Spangebergi, inde facta cum fratre permutatione Caſſellis regnat: poſtea Guilielmo etiam patrueli ſuccedit, & moritur a. 1509, 11 Iul. = Vxor I Iolanda Fridrici Vademontij filia, ſoror Renati Ducis Lotharingiæ.
  - Guilielmus obijt prima ſtatim ætate.

Liberi Guilielmi ſenioris

- Anna obijt Magdeburgi.
- Mechtilda vxor Cunonis Comitis de Teckelnburgk.
- Catharina vxor Adami Comitis à Beichlingen.
- Eliſabeta vxor primùm Ludwici Palatini Bipontini, & ſecundò Georgij Palatini Simmerenſis.
- Mechtilda obijt virgo.

Liberi Guilielmi medij ex Anna

- Philippus natus anno 1504, 13 Nouembris, totius Haſſiæ & multarũ ditionũ egregius bello & pace Princeps, moritur in maxima rerum geſtarum gloria anno 1567. = Chriſtina Georgij Saxoniæ Ducis filia, obijt anno 1549.
- Eliſabeta vxor Ioannis Ducis Saxoniæ, qui filius erat Georgij Saxoniæ Ducis. Vidua viuit & moritur Rochliciæ.
- Filia obijt puella.

Liberi Philippi

- Guilielmus Haſſiæ præſtantiſſimus & ad cæteras virtutes excellenti doctrina Princeps, natus anno 1532, 24 Iunij, inter 8 & 9, A. M. = Sabina Chriſtophori Wirtembergici Ducis filia: mortua anno 1581.
  - Mauricius. Chriſtianus obijt 1578. Eliſabeta, obijt 1578. Agnes obijt an. 1569. Sabina obijt an. 1573. Iuliana mortua an. 1581. Sidonia mortua an. 1575. Anna Maria. Hedwiga. Sophia. Filia N.
- Philippus Ludwicus, natus an. 1534, mortuus in infãtia.
- Agnes vxor primùm Mauricij Electoris Saxoniæ: deinde Ioannis Fridrici Wimarienſis Ducis Saxoniæ, obijt 1555, cùm nata fuiſſet anno 1527.
- Ludwicus natus anno 1537, 6 Cal. Iunij hora 1 P. M. multis virtutibus ornatus & laudabilis Princeps, patri in Haſſia ſucceſſit. = Hedwiga filia Chriſtophori Wirtembergici Ducis. — O
- Anna, nata an. 1529, vxor Wolfgangi Palatini Bipontini.
- Anna Eliſabeta filia Fridrici Palatini Electoris. = Philippus natus an. 1541, 10 Cal. Maij, inter 9 & 10; regnat in inferiori Catzẽelnbogenſi ditione ad Rhenum. — O
- Barbara nata an. 1536, primũ Georgij Montbelgardici, deinde Waldeckenſis Comitis Danielis.
- Georgius natus an. 1547, 15 Dec. inter 8 & 9, P. M. ex patris teſtamẽto Geraenſis ditionis ad Rhenũ Princeps, virtute & literis clariſſimus. = Magdalena Comitis à Lippa Bernhardi filia.
  - Ludwicus. Ioannes Georgius. Filia. Filia.
- Eliſabeta nata an. 1539, vxor Ludwici Palatini Electoris: moritur anno 1582, in Mart.
- Chriſtina nata an. 1543, vxor Adolfi Holſatiæ Ducis.

TERTIA TABVLA, IN QVA SVCCESSIO ET FAMILIA LANDGRAVIORVM THVRINGIÆ, QVI AVVLSAM THVRINGIAM AB HASSIA, poſt veteres Ludwicos iam à 334 annis tenuerunt, ante oculos proponitur.

Iutta Hermanni Landgrauii Thuringiæ & Haſſiæ filia. = Dithricus, Marchio Miſniæ, Othonis filius, Chunradi nepos, Albrechti frater, moritur anno 1220, 27 Febr.

Henricus cùm ex patre, Miſniæ Marchionatum teneret, & veterum Landgrauiorum Thuringiæ maſculi hæredes extincti omnes eſſent, perſecutus ius ſuũ, quod habere de matre Iutta videbatur, relictas ab illis ditiones occupat: & tandẽ per pacificationem Thuringiam ab Haſſia abſtractam retinet: primus in hac familia factus Thuringiæ Landgrauius & Palatinus Saxoniæ. Moritur anno 1287, 25 Febr. natus ad 70 annos, cognomento Illuſtris, vel Magnificus, vel Malleus.

Vxor I Conſtantia Leopoldi Ducis Auſtriæ filia: obijt 1262, 7 Iulij.

Vxor II Agnes filia Otocari regis Bohemiæ, obijt an. 1268, 13 Septembris.

Vxor tertia Eliſabeta à Miltitz.

Fridricus cognominatus Rigoroſus obijt anno 1316, 25 April. = Comitis à Schwarzenburgk filia.

Ditricus cognomento Sapiens, Marchio Lãdſpergę, Oſterlandiæ & Luſatiæ, Palatinus Saxoniæ, obijt an. 1282. = Helena Marchionis Brandeburgici Ioannis filia.

Albertus, cognominatus Degener, Landgrauius Thuringiæ: fratres & filios bello perſecutus, tandẽ à filijs vincitur, & Erphordiæ in exilio pauper moritur anno 1314, vel an. 1315.
- Pellex primùm & tãdem vxor Kunigunda ab Eiſenbergk.
- Vxor III Adelheyd vidua poſtremi Comitis de Arnshaug.
- Vxor I Margarita filia Fridrici II Cæſaris, fugiens mariti crudelitatem obijt Francofurti anno 1270.

Adelheyda. Hedwiga. moniales in Weiſſenfels: etſi alij aliter ſentiunt.

Brigita vxor primùm Chunradi Electoris Brandeburgici: II Chunradini Ducis Sueuiæ: III Chunradi Ducis Glogouienſis in Sileſia.

Fridricus cognomẽto Theudt: moritur ſine hærede ex veneno anno 1291. = Hildegarda Ducis Bohemiæ filia.

Helena vxor Ioannis II, Marchionis Brãdeburgici.

Filia.

Ludwicus cognomento Apitius. Alijs Albertus, à patre declaratus Landgrauius Thuringiæ, ſed eiect' à Fridrico fratre.

Filia.

Fridricus Fortis, vel Alacris; recuperat paternas ditiones: præclarus bellator. moritur anno 1325, cùm triennio fuiſſet apoplecticus, anno ætatis 50: ſepultus Iſenaci.
- Vxor II Eliſabeta Comitis ab Arnſhag filia, nuptias celebrat an. 1303: obijt 1359: ſepulta Iſenaci.
- Vxor I Agnes Ducis ſa Carinthiæ.

Dizmannus egregius miles, vincit patrem & eius auxiliarios: occiſus Lipſiæ in templo anno 1309, cùm eſſet Marchio Landſpergæ. = Iutta filia Bertoldi Comitis Hennæbergici.

Henricus habitat Aldenburgi, obijt anno 1299: ſepultus Vetercellæ. = Hedwiga Duciſſa Sileſiæ.
- Fridricus ſepultus iuxta patrem.

Agnes vxor Henrici Mirabilis Ducis Brunſwicenſis in Grubenhagen.

Eliſabeta promiſſa Alberto Anhaldino Principi: ſed tradita Landgrauio Haſſiæ Henrico anno 1320.

Fridricus Seuerus, &c. quære pag. ſeq. †

Fridricus cognomento Claudus in adoleſcentia ſagitta in obſidione Zwencæ trãſuerberatus moritur anno 1315, 13 Ianuarij.

[library stamp]

†

Gutta filia Ioannis regis Bohemiæ intacta remittitur ad patrem, & nubit Ioanni regi Galliæ. = Fridricus Seuerus, vel Macilentus, Marchio Miſniæ, Landgrauius Thuringiæ, declaratus Cæſar contra Carolum IIII, abdicat ſe imperio: moritur anno 1349, anno ætatis 39, ſepultus Cellæ. = Vxor Mechtilda filia Ludwici Bauari Cæſaris, obijt anno 1347, 2 Iulij.

Vxor II Anna filia Wenceſlai, ſoror Rudolfi Electorũ Sax. vidua Fridrici Brunſw. O = Balthaſar Landgrauius Thuringiæ, moritur anno 1406, in vigilia aſcenſionis Domini, Wartpurgi: ſed ſepultus Reynhardſbronnæ. = Vxor I Margarita filia Ioannis Burggrauij Noribergici.

Beatrix abbatiſſa Seuſlitij.

Eliſabeta vxor Burggrauij Nonbergici Fridrici.

Fridricus natus an. 1329, & paulo poſt mortuus.

Sigiſmundus natus anno 1330, Epiſcopus Merſburgicus.

Eliſabeta vel Ludomilla Iuſti Morauiæ Marchionis filia: obijt an. 1400, 20 Nou. = Guilielmus, Monoculus, dictus Cocles, laudabilis miles, Marchio Miſniæ & Brandeburgicus ex emptione, natus anno 1343. moritur an. 1407. O

Anna, & Clara: gemellę natæ anno 1345.

Ludwicus Archiepiſcopus Moguntinus & Magdeburgicus, Epiſcopus Halberſtadenſ. & Bambergenſis: moritur ex caſu in ignis periculo anno 1381.

Fridricus Strenuus, Marchio orientalis & Landſperge: moritur an. 1381, natus annos 51. ex vxore Dominus Coburgi, &c. ſepultus Cellæ. = Catharina filia Henrici Comitis Hennębergici.

Fridricus Pacificus, Landgrauius Thuringiæ, natus anno 1385, moritur anno 1439. = Anna filia Guntheri Comitis à Schwarzenburgk. O

Anna vxor Rodolfi III Electoris Saxoniæ.

Georgius, obijt Coburgi anno 1401.

Catharina filia Henrici Ducis Brunſwicenſis: obijt anno 1442, 28 Decembris. = Fridricus Bellicoſus Ma[...]io Miſnię, & primus in hac familia Elector ab Imp. factus Saxonię, author Lipſenſis ſcholæ: moritur anno 1428, 5 Ianuarij.

Guilielmus, Diues, renouat hæreditarium fœdus inter Saxones & Heſſos, & moritur anno 1425, ſexta ante diem Palmarum, ſepultus in Aldenburgk.

Vxor I Anna filia Alberti Cæſaris, regis Hungariæ, Ducis Auſtriæ: obijt anno 1462. = Guilielmus natus anno 1425, pugnat cum fratre: hæres ex vxore Lucemburgicæ ditionis, quam fruſtra bello repetit. Abit in Syriam anno 1461, & moritur anno 1483. = Vxor II Catharina à Brandſteyn. O

Henricus 13 annorũ moritur anno 1435, 22 Iulij.

Anna vxor Ludwici Landgrauij Haſſiæ.

Catharina vxor Fridrici Marchionis Brandeburgici.

Sigiſmundus Epiſcopus Wurtzburgenſis, moritur Rochliciæ, anno 1457: ſepultus Miſnæ.

Fridricus cognomento Placidus, Elector & Marchio Miſniæ, &c. Regnat ann. 36. natus anno 1411, moritur anno 1464, 7 Sept. natus annos 53. = Margarita filia Erneſti Ducis Auſtrię obijt 1486.

Anna vxor Henrici Ducis Monſterbergici, qui Georgij regis filius erat.

Margarita vxor Ioannis Electoris Brandeburgici.

Alexander obijt puer.

Hedwiga abbatiſſa in Quedlinburgk.

Sidonia, vel Zedera Georgij Boiebracij regis Bohemiæ filia: obijt 1510. = Albertus Dux Saxoniæ, natus anno 1443, 6 Cal. Aug. Grimmæ: Marchio Miſniæ. Moritur anno 1500, 12 Sept. Embdæ in bello Friſico.

Martha abbatiſſa Seuſlitzij.

Amalia nata anno 1436: vxor Ludwici Ducis Bauariæ: mortua an. 1502: ſepulta Miſenæ.

Anna vxor II Alberti Electoris Brandenburgici: celebrat nuptias anno 1458, 12 Nouembris.

Fridricus moritur anno 1451, 23 Decembris, cùm eſſet annorum 12.

Erneſtus poſt patrem Elector. Vide ſeq. pagina

Catharina vxor primũ Sigiſmundi Ducis Auſtriæ, & deinde Erici Ducis Brunſwigi.

Georgius natus anno 1471, 6 Cal. Sept. Dux Saxonię: moritur anno 1539, 5 Cal. Maij. = Barbara filia Poloniæ regis Caſimiri, nuptijs celebratis anno 1496 moritur anno 1534, 17 Februarij.

Anna moritur puella.

Ludwicus. Ioannes. pueri mortui.

Fridricus Pruſſici ordinis Magiſter: obijt Rochlitij ex hydrope, anno 1510, 20 Decembris, natus iam annos 38.

Henricus poſt fratrem Dux Saxoniæ, natus anno 1473, 16 Martij, hora 11, minutis 52 A. M. moritur anno 1541. = Catharina Magni filia Mecelburgici Ducis.

Wolfgangus infans obijt anno 1499.

Ioannes natus Dreſdæ anno 1498, moritur anno 1537, 11 Ian. = Eliſabeta Wilhelmi Landgrauij Haſſiæ filia. O

Anna. Agnes. Margarita. obierunt in pueritia.

Magdalena vxor Ioachimi II Electoris Brandeburgici.

Eliſabeta filia Erneſti Manſfeldici Comitis. = Fridricus natus anno 1504, moritur menſe vno poſt nuptias, an. 1539, 4 Cal. Martij. O

Chriſtina vxor Philippi Lãdgr. Haſſiæ: moritur anno 1549.

Æmylia vxor Georgij Marchionis Brandeburgici.

Sibylla vxor Franciſci Ducis Sax. in Lawenbergk.

Agnes filia Philippi Landgrauij Haſſiæ. = Mauricius Dux Sax. & Marchio Miſnię poſt patrẽ: factus à Carolo V Elector Sax. moritur ex bello an. 1553, in Iulio.

Albertus [illegible] puer. Anna vxor [illegible]

Seuerinus obijt OEnopõti, vbi cum regijs liberis operã dabat ſtudijs, an. 1534, annorũ 11.

Auguſtus, &c. Vide pag. ſeq.

Sidonia vxor Erici iunioris Ducis Braunſwicenſis.

α

Anna filia Chriſtiani regis Daniæ, nata anno 1532. = Auguſtus poſt fratrem Elector Saxoniæ & Marchio Miſniæ, potentiſſimus Princeps, natus anno 1526, pridie Cal. Auguſti. viuit adhuc.
celebrat nuptias anno 1548, 14 Octobris, Torgæ.

Alexander, natus anno 1554, moritur an. 1565. — Maria. Leonora. Æmylia. obierũt in prima ætate. — Hector. Auguſtus. Adolfus. Fridricus. Ioachimus. Magnus. Ioannes Henricus. ante iuſtam ætatem mortui. — Anna. — Dorothea. — Eliſabeta vxor Ioannis Caſimiri Ducis Palatini. — Chriſtianus natus anno 1560. = Filia Marchionis Brandenburgici Electoris Ioannis Georgij.

β

Erneſtus poſt patrem Elector & Landgrauius Thuringię, Saganenſem ditionem acquirit, natus an. 1441. moritur anno 1486, 7 Cal. Sept. Choldicij. = Eliſabeta filia Alberti Bauariæ Ducis, obijt anno 1484.

Albrechtus Archiepiſcopus Moguntinus moritur anno 1484.

Vxor I Sophia filia Magni Ducis Meckelnburgici, elocata anno 1500, extincta in primo puerperio an. 1503. = Ioannes I iſtius nominis, ſuccedit fratri, laudatiſſimus Princeps, natus an. 1469, moritur anno 1532. = Vxor II Margarita Woldemari Anhaldini Principis filia, obijt anno 1521.

Erneſtus Archiepiſcopus Magdeburgicus, & Epiſcopus Halberſtadenſis. — Wolfgangus puer mortuus. — Chriſtina Ioannis regis Daniæ vxor. — Margarita vxor Henrici Braunſwicenſis & Lunæburgenſis.

Fridricus ſuccedit patri, Elector Saxoniæ & Vicarius Imperij, quod ille oblatũ in Carolum V transfert; inſtituit Witebergicam ſcholã, & moritur anno 1525, 5 Maij ſine vxore, cùm natus eſſet anno 1463.

Sibylla filia Ioannis III, Cliuenſis & Iuliacẽſis Ducis: obijt an. 1554, paulo ante maritum. = Ioannes Fridricus ſuccedit patri in Electoratu, Princeps optimus, de Electoratus dignitate deiectus à Carolo V Cæſare. Moritur domi Weinmariæ an. 1554, in Martio, cùm natus fuiſſet anno 1503.

Margarita adoleſcentula 19 annorum obijt. — Maria vxor Philippi Ducis Pomeraniæ. — Ioannes puer mortuus. — Ioannes Erneſtus natus anno 1521, habitat Coburgi: vbi moritur anno 1553. = Catharina filia Philippi Ducis Brunſwicenſis Grubenhagici. O.

Ioannes Erneſtus obijt in prima ætate.

Vxor I Agnes filia Philippi Landgrauij Haſſiæ. = Ioannes Fridricus ſenior, natus an. 1529, qui adhuc viuit. = Eliſabeta Palatini Electoris Fridrici filia. O

Ioannes Fridericus iunior, natus anno 1538, moritur cælebs anno 1565.

Ioannes Wilhelmus natus anno 1530, Dux Saxoniæ: moritur anno 1573. = Dorothea Suſanna filia Fridrici Electoris Palatini ad Rhenum.

Ioannes Erneſtus. — Ioannes Caſimirus. — Ioannes & Fridricus. mortui in pueritia.

Chriſtophori Wirtembergici Ducis filia. = Fridricus Wilhelmus natus anno 1562. — Ioannes. — Sibylla Maria obijt puella 6 annorum. — N. — N.

F I N I S.

Bayerische
Staatsbibliothek
MÜNCHEN

INDEX EORVM QVAE IN VETERIBVS RERVM POTISSIMVM GERMANICARVM SCRIPTORIBVS, IN HOC VOLVMINE coniunctis, viſa ſunt memorabilia.

Candido Lectori S.

IN hoc Indice prior numerus indicat paginam; poſterior, ſiue ſit vnus, ſiue plures, paginæ lineas. Quòd ſi diuerſis paginis eadem res habetur, coli diſtinctio paginas & verſus nouos à prioribus diſiungit. Sicubi verò in eadem pagina inter numeros linearum minor numerus maiori poſtponitur, tunc numero minori poſterior illius paginæ columna, maiori autem prior denotatur. Sunt enim in Mariano Scoto *&* Siffrido presbytero *paginæ in duas columnas certo conſilio diuiſæ. Occurrere poterit idem in numeris linearum inuerſionis nullam ſpeciem, ſed iuſtam ſeriem promittentibus, quod puta prior minor in priorem, poſterior maior nō in eandem ſed in alteram columnam ſit referendus: quem tamen quilibet hic admonitus in eiuſmodi locis facilimè, vel vno oculi nictu, inuenire & aſſequi poterit; maximè quum numeri linearum inter columnas medij poſiti oculos ad columnam vtramlibet ſine mora deducere poſſint. Præterea linearum numerus plerumque ſolùm hiſtoriæ initium monſtrat, quæ in ſequentibus lineis vel etiam paginis pertexitur. Quod ad propria nomina virorum, locorum, & ſimilium rerum attinet; in Indice vtplurimum vulgatam noſtri temporis ſcripturam & pronunciationem ſequuti ſumus: licet ea non rarò in ipſo volumine aliter ſcripta reperiantur. Quæ nos ibi ſuis literis, vt in manuſcriptis antiquis exemplaribus inuénimus, religioſo antiquitatis honore poſuimus, & in iis vel minimi apicis mutationem vitandam eſſe duximus. Vale.*

A

AARON Amirmunmilin rex Perſarum 34,36
Aaron rex Sarracenorum mittit Carolo elephantem 38,33
Aaron Sarracenorum Ammiras 555,34. contra Nicephorum expeditionem ſuſcipit 558,38. moritur 559,33
Abacuc propheta 321,44. Abacuc corpus reuelatur 7,39:115,29:409,10:487,26
Abagarus vir ſanctus rex Ediſſæ 384,50. mittit epiſtolā ad Chriſtum 708,45
Abaris hyperboreanus ariolus 334,19
Abas Argiuorum rex 306,37
Abbo rex Hungariæ regno deturbatur 596,43
Abbo abbas Floriacenſis 589,47. martyr 591,12
Abdella Sarracenus exul venit ad Carolum 32,29
Abdella legatus regis Perſarum 36,17
Abdera conditur 325,40
Abdias propheta 150,18:317,24
Abdiraman filius Abular 38,52
Abdiraman & Amoror expulſi de Cæſaraugusta Oſcam intrant 38,51
Abdiramas rex Sarracenorum perimitur 546,37
Abel occiditur 267,48
Aberſan de Bethlehem imperium 89,42:150,7
Abia f Roboam rex Iuda 90,39:150,16: ſuperat Ieroboam in prælio 316,47
Abiathar pontifex Hebræorum 315,17
Abidon corpus reuelatur 410,54:492,26:718,19
Abilina (id eſt Cæſarea Philippi) à paganis obſidetur 636,35
Abimelech 89,32:150,5: Abimelech vita, & ætas, & imperium 309,44
Abimelech pontifex maximus Hebræorum 150,16:316,55
Ablabius præfectus prætorio cum multis nobilibus occiditur 401,6
Abraham naſcitur 295,27:296,28
Abraham vita & ætas 88,22:149,47:296,11. apud Ægyptios addiſcit Aſtronomiam 296,29. obit 298,1
Abraham epiſcopus factionis cōtra Ottonem imperatorem conſcius 157,12
Abrincenſis epiſcopus moritur 673,10
Abrotiti 31,3. occupant pagos Transalbianos 35,13:558,35. bello petuntur 154,51. factioſi comprimuntur 564,48. ſubiguntur ab Henrico rege 155,47
Abroditarum rex ad fidem Chriſti conuertitur 75,31:133,3:579,4
Abſander rex Athenienſium 324,45
Abſternatum monaſterium ſancti Vuilibrodi 52,47
Abundantius dux exercitus Francici 15,55
Abular rex Hiſpaniæ 38,47
Achab f. Amri rex in Iſrael 317,17
Academiæ in Occidentali imperio nouæ 763,25
Academiæ Erffordenſis initium 265,10
Acaſtus rex Athenienſium 315,53
Achatius Conſtantinopolitanus epiſcop. damnatur 8,19,21:418,41:419,18:507,10. percutitur 508,52
Achaz f. Ioatham rex in Iuda 91,42:150,23:321,15
Accaron propagat ordinem domus Teutonicæ 694,32. à Babylonijs obſidetur 636,43. capitur à Sarracenis 700,29. amittitur 611,44:814,13
Acca Laurētia vxor Fauſtuli, nutrix Romuli & Remi 320,54
Accianus fundus iuxta Piſaurum cur ſic dictus 347,34
Accon ciuitas capitur 746,6
Acenchere rex Ægyptiorum 302,48
Acephalorum hæreſis oritur 151,34.
Acephalorum hæreſis inſtauratur 123,29 abdicatur 151,36:421,59:506,11:513,18:719,54
Achardus abbas ſancti Victoris, epiſc. Abrincenſis 642,11
Achates Gothorum vrbs capitur 435,1
Acherres Ægyptiorum rex 303,38
Achialon Zabulonitæ vita, ætas & imperium 89,44:150,8:310,36
Achias propheta 317,21
Achillas 109,55
Achillas epiſcopus Alexandrinus 111,29:398,38
Achilles vaſtat Ægyptum 109,50. in Ægypto vincitur 110,8
Achilleus dux Ægyptum obtinet 395,42
Achimas rex Sarracenorum Narbonæ obſidetur, & in conflictu occiditur 434,34
Achon ciuitas capitur 815,24
Achoris, rex Ægyptiorum 302,11
Achoris dynaſta Ægyptiorum 338,20
Acriſius Argiuorum rex 307,43
Acra vrbs obſidetur 677,26. deditur 677,39
Actæon 308,24
Adala vxor marchionis Dedi 225,47
Adalbero epiſcopus Auguſtanus eligitur 63,38. moritur 132,15
Adalbero conſobrinus imperatoris Henrici promouetur epiſcopus Babembergenſis 146,19:162,14
Adalbero dux. frater Henrici & Friderici, auunculus Henrici imperatoris ordinatur epiſcopus Metenſis 140,26
Adalbero f. Friderici ducis epiſcopus Metenſis 588,44
Adalbero epiſcopus Metenſis conſtituitur 75,22:597,12. Ottoni imperatori rebellat 581,26. obit 81,16:189,24:584,55
Adalbero inuadit epiſcopatum Treui-

Bayerische Staatsbibliothek MÜNCHEN

renſem, & reiicitur 135,46

Adalbero Treuerorum archiepiſcopus moritur 631,15

Adalbero epiſcopus Vuirtzeburgenſis 138,51:160,22. ad regem Henricum venit Herueldiam 195,28. epiſcopatu ad monaſterium repellitur 777,7. moritur 253,46

Adalbero dux vincitur 136,10. moritur 137,19

Adalbero comes ſagitta interficit Ernuſtum 136,4

Adalbero marchio delet exercitũ Ononis Hungari 450,34

Adalbero canonicus Metenſis ordinatur cancellarius imperialis 179,2

Adalbertus archiepiſcop. conſecratur ab Ottone Babemb. 469,27. moritur 451,54

Adalbertus Bremenſis archiep. 160,24. Henrici regis conſiliarius familiarior 170,14,19. inter ſe & cæteros epiſcopos nõnullos quaſdam diuidit abbatias 170,32. hominem ab infeſtatione dæmonis liberat 171,47. è curte regia eiicitur 175,41. in gratiam & familiaritatem regis receptus, obit 186,29

Adalbertus frater Gotfridi ducis Leodienſis epiſcopus 470,12

Adalbertus monachus primus Magdeburg. archiepiſcopus 758,11. moritur 157,39:767,23

Adalbertus Erffordenſis præpoſitus conſtituitur archiep. Moguntinus 255,9

Adalbertus regis cancellarius Moguntinenſis conſtituitur archiepiſc. 466,43 priuat abbatẽ Erffordenſem ſua abbatia 254,20. exigit decimas in marcha Tuterſtetin 254,32. exigit decimas in Thuringia, & ideo debellatur 254,30 capitur 468,50. liberatur 469,19

Adalberti archiep. Mogun. geſtæ res inſigniores in eccleſiaſticis 471,4:472,4 obitus 255,14

Adalbert⁹, Adalberti ex fratre nepos, archiep. Mog. 472,14. moritur 472,30

Adalbertus Mogunt. archiepiſc. Romam petit 473,3. deflectit ad reges aduerſarios, inde moritur 473,16

Adalbertus ſecundus Pragenſis eccleſiæ præſul 761,23. martyr 449,22

Adalbertus Rugorum epiſcopus 80,32, 34. grauiter periclitatur 156,34. magno labore nihil apud barbaros proficiens redit, & à rege Ottone archiepiſcopoq; Vuilhelmo honeſtè recipitur & ſuſtentatur 81,9. fit abbas Vuirtzburg. 83,30. martyrizatur 158,18:731,36

Adalbertus Treuirenſis archiep. 471,44

Adalbertus epiſcopus Vuormac. 181,19 ſuffocatus craſſitudine propria exhalat 181,18

Adalbert⁹ cœnobita S. Maximini 80,32

Adalbertus primò monachus, deinde abbas in Loreſſan 229,29

Adalbertus marchio delet copias Hungarorum 137,38

Adalbertus marchio capitur 470,27

Adalbertus marchio dux Saxoniç conſtituitur, & ob id coniurationem principum incurrit 472,43

Adalbertus Landgrauius Thuringiæ Saxones graſſantes proſternit 744,48

Adalbertus Lãdgrauius Thuringiæ contra hoſtes virtuoſus 813,22. Rudolphũ epiſcopũ Vuirtzib. ſede ſua pellit 72,20

ad cõuentũm per imperatorẽ citatus, non comparet 73,31. obſidetur in caſtro Tetraſſa à rege Ludouico 73,34 fit regi Ludouico ſupplex, ſeq; cum caſtro ei dedit 73,40

Adalbertus & Guido filij Willæ incerti vagantur 81,2

Adalbertus hinc inde oberrans Corſicę ſe tueri nititur, põtificisq; auxilium implorat 81,18. Ottoni imperat. rebellis Romam reuocatur 583,54. à papa Ioanne deficiens Corſicã repetit 81,40. capit Duodonẽ, eumq; flagellis cædit, inde rurſus dimittit, 82,31. in Italiam reducitur, 82,52. in congreſſu cum Burchardo fuga ſibi conſulit & montana intrat 83,3

Adalbertus ordinatur dux Lotharingorum, ſed occiditur 160,9

Adalbert⁹ comes de caſtello Caleuito capit epiſcopũ Verdunen. eumq; ſpoliatũ & ſacramẽtis obſtrictũ dimittit 247,48

Adalbertus & Conradus inter ſe congrediuntur 132,6

Adalbertus nepos ducis Saxoniç Heſſiam populatur 73,21:688,21. capitis damnatus dimittitur 146,44. bello vincitur 134,3. Ludou. regi rebellis dolo capitur, cuſtodię mancipatur & decollatur 73,42:132,10:446,33,44:575, 55:688,22

Adalbert⁹ f. Malfridi comes occid. 77,17

Adalbertus comes occiditur 133,46:154, 28:155,29

Adalbertus & Giſelbert⁹ occidũtur 133,18

Adalbert⁹ & Giſo. vide Giſo & Adalbert⁹.

Adalberti comitis miniſtri occidunt Vdon. de Franck. 471,50

Adaldagus archiepiſc. ordinat Rugorum genti Libutium epiſcopũ 80,19. ſynodo Romæ contra Ioannem papam profugum intereſt 81,38. in cuſtodiã accipit ab imperatore Benedictũ papam exautoratum 82,49

Adalmannus abbas ſancti Albani moritur 462,42

Adalgiſus archiepiſcopus 75,50. interficitur à Cuniberto 16,16

Adalgiſus, Geilo, & Cõradus ducũt exercitum Francorũ & Saxonum contra Sclauos rebelles 28,46. arma in Saxones fœdifragos conuertunt 28,49

Adalgiſus dux Saxonum potens 28,46. ſuccumbit 28,50

Adalgiſus filius Deſiderij 26,41. dux Beneuentanorum aduerſus Lud. inſurgit 52,51. ſubiicit ſe Ludouico imperatori 53,1. fraudulenta vi imperatorem Ludou. eiicit Beneuẽto 53,20. à ſenatu Romanorũ hoſtis reipubl. declaratur 53,40:443,8:568,34. in Corſicam fugit 53,49. Italia expellitur 438,5. Conſtantinop. fugit 553,48. in Italiam rediens perimitur 556,6

Adaloaldus f. Agilulfi rex Longobardorũ 528,11. moritur 529,39

Adalongus comes occiditur 70,4

Adalulph⁹ I epiſc. Decarloi moritur 635,9

Adami vita & ætas 86,1:149,29:267,41

Adami lapſus 267,3

Adã pater humani generis moritur 278,8

Adamarus abbas Cluniacenſis 579,54

Adananus abbas 541,15

Addaram rex Sarracenorum vincitur in Hiſpania 581,20

Addon imperium 89,49:150,8

Adelboldus Vltraiectenſis epiſc. 589,46: 591,17. ſcriptor vitæ Henrici 593,54

Adelboldus Traiectenſis epiſcop. 598,33

Adelbracht occiditur 191,26

Adelganus presbyter Remenſis, vilis proditor excommunicatur 589,18

Adelgerus Wormatiæ epiſcop. ordinatur 160,15. pòſt moritur ibid.

Adelgotus archiep. Magdeb. 780,40. fundat monaſteriũ prope Hallas 691,43 moritur 469,50: 781,36

Adelgundis 531,47

Adelhardus & Werinus veniunt ad Ca[illegible] lum [illegible]

Adelhardus epiſcopus Veronenſis [illegible]

Adelhardus & Henricus filij Henrici [illegible] cis ſe extollunt contra epiſcopum Vuirtzburgenſem 70,36

Adelhardus frater Adalberti capitur & decollatur 73,[illegible]

Adelheidis vxor Ludouici 57,54

Adalhaida vidua Lotharij filia Rudolphi regis 78,1

Adalhaida à Berengario captiua [illegible] 78,2

Adelheidæ reginæ vxoris Henrici [illegible], repudium, captiuitas &c. 461,43

Adelheidis Longobarda, vxor Ottonis I Magni 688,17:156,9,15. liberata ab Ottone, Ottoni nubit 78,14. moritur 158,22. colitur vt ſancta 731,38

Adelheida vxor venuſta Friderici comitis, pòſt Ludouici Saltatoris 775,1[illegible] 957,40. amore prauo maritum trucidandum prodit 914,16

Adelheidæ deuotio, eiusque effecta & teſtimonia 775,24:914,12. moritur 958,22

Adelhunus abbas ſecundus monaſterij S. Dyſibodi 469,1. defungitur 471,31

Adelinus epiſcopus 541,36

Adelmannus abbas S. Albani 457,34

Adeodatus I, papa 124,24:429,18, moritur 429,25

Adeodatus II papa 536,35:726,34

Adeodatus Erphordiæ incluſus 264,55

Adelphius frater regis Scotiæ 524,5

Adelphon rex Galliciæ Carolo Magno munera mittit 557,26

Adirsleyben caſtrum deſtruitur 935,19

Admeti ſerui, Hercules & Apollo 307,33

Adelir rex Perſiæ 533,38

Adiabeni ſuperantur 106,19:335,17

Adilfridus rex Anglorum 426,36

Ado in Francia floret 531,59

Adoardus Anglorum rex bello vincit regem Gallorum 91,31

Adolenus diſcipulus Landelini 533,45 816,46

Adolphi imperatoris expeditiones contra Fridericum marchionem 817,[illegible] 818,21:819,30:932,41

Adolphus rex Thuringiam & Miſniam cum exercitu inuadit 261,11:[illegible] 49. ſecundò in Thuringiam [illegible] 261,53

Adolphi regis ſæuitia in Miſna [illegible]

Adolphus grauis vindex in milites [illegible] profanos & ſacrilegos 261,44. [illegible] perio abdicatur 701,[illegible]

Adolphus rex Roman. in prælio occumbit 701,28:746,10:816,47:[illegible] 819,47

Adolphus Seneſcallus Caroli Magni [illegible] tra Britones mittitur 551,[illegible]

Adolphus primus dux Cleuenſis 811,[illegible]

Adolphus diaconus de Britannia, [illegible] legatus apoſtolicus 37,23. [illegible] piratis 37,59. liberatur & [illegible] mittitur [illegible]

Adolphus de Naſſau Moguntinus archiepiſcopus eligitur, ſed deluditur 945, 46. moritur 948,18
Adolphus princeps ad Anhalt, epiſcopus Merſeburgenſis 884, 14: 904,1: 376,48
Adriani liberalitas & beneficentia 377 10, 25. in Chriſtianos bona propenſio 103,45:377,10
Adrianus pater patriæ appellatur 103, 49: 377, 14. Alexandriam reſtaurat 103,30:377, 1. reſtaurat Hieroſolymam, Æliamque à ſuo nomine vocat 104,5. ampliat Athenas 103, 54:377, 37. dat leges Athenienſibus 103,39:377,31. in Lybiam colonias ducit 103,36:377,29. mittit exercitum contra Iudæos 377,42, Iudæos capit 377,6. moritur 104, 9:378,45
Adrianus I, papa 128, 23:438,48:553, 14:728,41
Adriani papæ zelus & ſcripta pro veneratione imaginum 553, 14. in ſynodo decreta de eligendis pontificibus 553,25
Adrianus Carolum in Italiam contra Longobardos vocat 26,7. baptizat Romę Pipinum filium Caroli 28, 28. inungit filios Caroli Pipinum & Ludouicum in reges 28,29. baptizat Caroli Magni filium Carolomannum 438, 54. moritur 32,4: 553,38:439,46
Adrianus II, papa 49, 29: 130, 48: 443, 3: 567, 39: 730, 32. ſcribit Lothario, Romamque eum inuitat 49, 49. moritur 52, 49: 443, 3
Adrianus III, papa 131, 23: 445,20: 571,53:730,40
Adrianus IIII, papa 474, 53: 632, 42:731,48
Adriani papæ cum rege Siciliæ conuentio 634, 48. obitus 475, 24: 640,17
Adrianus V. papa 737,52
Adrianus VI, papa 745,53
Adrianus abbas mittitur in Britanniam 14, 33: 124, 29: 429, 52: 536, 26. moritur 126, 12: 543,14
Adriani martyris eccleſia Romæ dedicatur 725, 54. tranſlatio 588,13
Adriaticum mare vnde dicatur 712,6
Adrine ſuper fluuium Wiſaram 29,26
Adromarici mons 35,37
Aduentius Metenſis epiſcopus 51,11
Adulo locus in Saxonia 32,27
Adunallonis regis Britonum victoria de Merciis & Nordanimbris 530, 29,31
Aduocatiæ terræ deſcriptio 792, 15. bellicæ oppreſſiones 944,6
Ædificia ſumptuoſa reprehenduntur 788,10
Ædiles & Tribuni plebis Romæ ordinantur, abrogato conſulatu 334,21
Ægialeus primus rex Sicyoniorum 88, 8:294,30
Æges terræmotu concutitur 359,38
Ægeus Pandionis f. Athenienſium rex 308,19
Ægidius epiſcopus Ebroicenſis 651.17. moritur 666,8,24
Ægidius Romanus Columnenſis, Auguſtinianus, Bituricenſis archiepiſcopus 815,18
Ægidius abbas 727, 12. moritur 729,21
Ægidius dux Romanorum, rex Francorum 503, 4. Francos premens regno deturbatur 504,24. in Galliis moritur 506,54
Ægidius è Græcia 544,11
Ægidius de Roma 808,8
AEgidij ſancti monaſterium in Brunſvuig fundatur 785,31
AEgiſthus rex Mycenarum 308,19:312, 29. occiditur 312,31
AEgyptiorum regni origo 88, 4:149. 42:294,40
AEgyptus ab AEgypto rege nomen ſortitur, antè dicta Aeria 304,9
AEgyptiorum reges Paſtores 298,40
AEgyptiorum dynaſtiæ 296,15. bellum ſub Eumolpo 306, 51. maris dominium 320,19
AEgyptiorum regnum deſtruitur & Perſico iungitur 95, 10. deficit à Perſis 94,52. à Dario 333,33:337,16. Romanis ſubditur 150,45
AEgyptus Romana prouincia 355,2
AEgyptiorum regnum finitur 339,5
AEgyptus à Sarracenis premitur 505, 20. vaſtatur 109,50
AEgyptus monachorum ferax 717, 6. Eutychiana hæreſi polluitur 417,55. hæreſi Dioſcori liberatur 151,33
AEgyptus capitur à Sarracenis 531,28
AEgyptij à Chriſtianis ſuperantur 780, 2. deſtruuntur 847, 10. ſubiguntur à Turcis 871,23
AEgyptus Syluius 90,36
AEgyrus Sicyoniorum rex 229,49
AElia quæ olim Hieruſalem 378,14
AElius Adrianus imperator 103, 23: 151,2
AElius Pertinax imperator 106, 10: 151,4:382,32
AElij Pertinacis humilitas 382,41
AElius Pertinax imperator occiditur à Iuliano 106,11:382,54
AEmon rex Sicyoniorum primus in Theſſalia 301,51
AEmylianus Scipio præficitur bello Numantino 347,41
AEmylianus Romanorum Cæſar Auguſtus 391,14
AEmyliani Auguſti origo, natio, obitus 391,18
AEmylius Macer poeta moritur 356,11
AEneas venit in Italiam 150,9. fit rex Latinorum 90,2
AEneæ arx & regia in Aſia 311,25
AEneas Syluius Latinorum rex 90,13
AEnophenes Colophonius 329,5
Aëriani hæretici 720,4
Aëris intemperies 259, 54: 621, 6: 635, 24
AEris & ferri inuentio 277,51
AEſchylus f. Agamemneſtoris Athenienſium rex 320,39
AEſchylus tragœdiarum ſcriptor 333,15
AEſimedes Athenienſium rex 322,15
AEſopus interimitur apud Delphos 329,8
AEſtas grandis, ſicca, lethifera 158,1:955, 51:589,12
AEſtas pluuialis & noxia 137,47
AEtatum mundi diſtributio 85, 41: 149,4
AEthiopes ad flumen Indum, pòſt iuxta AEgyptum conſident 301,10
Aetius magiſter militum 412, 8. cum Attila confligit, vtriuſque exercitus magna ſtrage 416, 1. Hunnos ſuperat 116, 27. Attilam ſuperat 117, 32: 500,13. Francis Galliam eripit 116, 35: 412, 1. vincit Gundicarum 116,50:413,18
Aetij & Bonifacij diſcordia reipublicæ pernicioſa 493,52
Aetius prælio ſuperatur 412,50. Burgundiones proſternit 497,28
Aetij regreſſus ad Romanum ſolum 495,34
Aetius veniam meretur 412, 15: 495,43. occiditur 8, 8: 117, 39: 416, 46: 501,28
Aetna mons ignem euomit 337,50
Affax caſtrum capitur 629,45
Africa Romanis ſubiugatur 150, 41: 431,1. inter Romanos & Wandalos diuiditur 414, 41. Romanis adimitur 498, 37. rebellis compeſcitur 487, 38. vaſtatur 109, 51: 497, 20. ſubiugatur à Iuſtiniano 16,9. à Sarracenis capitur 533,14
Africana claſſis venit ad perniciem Italiæ 39,48. appellit partim in Sardinia, partim in Corſica 39,51. in Sardinia ex parte deletur 39,52
Africa Suilla capitur 629,45
Agamemneſtor rex Athenienſium 320, 10
Agamemnon rex Mycenarum 89,42: 308, 19: 310, 4
Agapetus I, papa 9,19: 120, 17:422, 42: 514, 34: 722, 20. legatus Conſtantinopolim miſſus, Iuſtinianum emendat, & tandem moritur 423,7:514,39
Agapetus II, papa 444, 30: 571, 47. moritur 445,9
Agapetus III, papa 133, 27: 447, 32: 581,42:732,10
Agapeti duo, legati Theodorici imper. ad Iuſtinianum ſeniorem pro ſalute Arrianorum 421,6
Agar mater Agarenorum vel Sarracenorum 297,55
Agareni, vide Sarraceni.
Agathe capitur 547,31
Agatho papa 15, 6: 124, 37: 537, 45: 726, 29. mittit legatum ad concilium vniuerſale ſextum Conſtantinopolim 151,46:429,35. moritur 430,48
Agathobulus philoſophus 377,19
Agathocles Syracuſanus tyrannus 340, 45
Agelas rex Corinthiorum 317,40
Agelaus rex Corinthiorum 316,18
Agelmundus primus rex Longobardorum 506,35
Agenenſes hæretici 663,31
Agennum vrbs 642,22:551,27
Agericus Virdunenſis epiſcopus 517, 53
Ageſilaus rex Lacedæmoniorum 317, 33
Aggæus propheta 94, 2: 150, 17:329, 49:330,34:331,36
Agilan rex Vuiſigothorum 517, 19. perimitur 518,23
Agillus abbas 531,40
Agilulfus dux Taurinarius 12, 50. fit rex Italiæ Longobardorum 12, 51: 523, 46. Romanis inſultat 524, 14. Italiæ ciuitates capit 526, 33. cum rege Francorum Theodorico ſancit pacem 13, 1. confœderatur Theoderico 525, 12. moritur 13, 26:528,11
Agis rex Lacedæmoniorum 315,42
Agnellus ordinis Minorum generalis,

eiuſque de diſputationibus iudicium 805,22
Agnes filia Wilhelmi comitis Pictauorum nubit Henrico regi 138,1:160,3: 451,5:773,16. cum rege marito imperiali titulo & nomine honoratur 160,40. mater Henrici quarti 142, 35:735,46. parit filium Cunradum 144,34. parit filiam 139,5. ſecūdò parit filiam 140,12. parit tertiò 141,28. ducatum recipit Boariæ 451,45. tradit eundem Ottoni viro induſtrio 166,22. in regni negotiis conſilio Auguſtenſis epiſcopi vtens ſuſpicione inceſti amoris laborat 166,37. filio Henrico IIII rege orbata, priuatam agit vitam 167,8:600,12. Wormatiam ad regem venit, eique Rudolphum Sueuorum ducem accuſatum excuſat & reconciliat 188,28
Agnes filia Henrici IIII cui nupſerit, & quos procreauerit liberos 778,34
Agnes filia principis Burgundiæ nubit Friderico imperatori 474,28
Agnes filia principis de Anhalt vxor ducis Saxoniæ 880,29
Agnes marchioniſſa de Miſnia videns viſionem breui pòſt moritur 259,17
Ago Langobardus de Foroiulio legatus Caroli imperatoris ad Nicephorum 39,3
Agon Lyciorum primus rex 313,48
Agraria ſeditio 333,18
Agretius Treuirorum archiepiſcopus 396,14
Agricola Pelagianus Britannos inficit 412,9
Agrippa rex Iudææ conſtituitur 100,41
Agrippa filius Herodis, vltimus Iudæorum rex 3,14:98.39:100,53:363,28
Agrippa Herodes filius Ariſtobuli &c. Romæ in vincula coniicitur 98,34: 100,37
Agrippa Syluius rex Latinorum 90,52 317,49:331,50
Agrippa filius adoptiuus Auguſti 99,46. capit Boſporum 356,29
Agrippina vxor Claudij Auguſti veneno Cæſarem enecat 364,38. à filio Nerone occiditur 365,34:101,28
Agrippinus epiſcopus Alexandrinus 105, 17:380,49
Aidam epiſcopus apud Anglos claret 531,23
Aidfridus rex Normannorum moritur 125,51
Aidoneus rex Moloſſorum rapit Proſerpinam 306,5
Alahis dux perimitur 540,51
Alamindari regis Francorum ingenioſa Eutychianæ hæreſeos confutatio 510,23
Alanus frater Paſquitani dux Britonum 56,6
Alanus & Indicheil Britanniam inter ſe partiuntur 56,6. ad iurgia & bella deueniunt 56,7
Alanus fit rex totius Britanniæ 56,8. dux Britonum 66,34
Alanus & Widicheil de regno Britanniæ diſceptant 66,34
Alanus Britones paganos proſternit 66,50
Alanus doctor 829,5
Alanus epiſcopus Redonenſis moritur 635,18
Alanus nepos & hæres Rollandi 656,54
Alani populi Aquilonares 482,5. Wandalorum ſocij 115,39:490,43. Gallias incurrunt 409,15. ſuperantur 114,33:686,28
Alara fluuius 28,52
Alaricus f. Eorici, gener Theoderici, rex Wiſigothorum 7,44:508,4:511,20
Alaricus & Radagiſus Gothorum duces 409,37
Alaricus rex Wiſigothorum 487,40. magiſter militum 488,35. Romam inuadit 7,44. capit Romam 718, 8. optione dura Honorio propoſita pro Wiſigothis Gallias impetrat 490,37
Alarici geſta in Italia, Roma, & Sicilia, eiuſque obitus 490,50
Alarici confœderatio cum Clodouæo 510,30. confœderationis violatio 510,40. interitus 510,47
Alarus fluuius 38,34
Alauicus abbas obit 134,4
Alba Syluius Latinorum rex 90,31:316, 20:131,40
Alba conditur 90,5:150,9:312,40
Alba aliàs Taurinum 865,54
Albadus Anglorum rex moritur 532,11
Albanus Theonſti diſcipulus Moguntiæ martyrizatur 493,41
Albani monaſterium 31,40
Albani 469,30. vincuntur 325,1
Albericus Romæ principatur 578,52. interficit Megingandum 68,41
Albericus Bituricenſis epiſcopus 625,54
Albericus abbas Ciſtercienſis ſecundus 610,27. moritur 612,38
Albero epiſcopus Vuirtzburgenſis ſede pulſus 606,4
Albertus dux Auſtriæ rex Romanorum 701,17:746,11:750,3:816,47:819, 46:861,5. πολύτεκνος 700,11, 3. ſtruit inſidias Miſnenſi marchioni 822,51:933,43:934,14,18. funditur cum exercitu 934,16,23
Alberti in Bohemiæ regem expeditio parum glorioſa 703,54. expeditio in Thuringiam 823,10. cum Adolpho prælium & victoria 701,28:933, 12:746,11
Alberti imperatoris fortia facta memorabiliora 861,7. obitus 861,10: 825,12:934,44
Albertus f. marchionis Miſnenſis, Landgrauius Thuringiæ 696,2:930,10: 933,18
Alberti iniquitas in coniugem 698,53: 930,26. odium in filios magnarum cauſſa calamitatum 817,34
Albertus Landgrauius & Theodericus marchio confligunt cum duce Brunſwicenſi, eum vincunt & capiunt 258, 47
Alberti Landtgrauij Thuring. diſcordia cum fratre, eiuſque victoria 699, 14
Albertus & Henricus comes Haſſiæ ob Thuringiam colliduntur 258,36
Albertus in Pruſſiam cum ſigno crucis contra Paganos proficiſcitur 259, 4:745,44:930,13. ſolenniter creat milites 932,23
Albertus & Theodericus filius eius inter ſe altercantur 260,7:932,41. cum filiis legitimis ob concubinam hoſtiliter agit 931,25. capitur 260,23:932, 3. cum filio reconciliatur 931,48. filio concubinæ propenſior quàm legitimis 931,48. victoriam obtinet de duce Saxoniæ 697,33. præbendarius fit in Erffordia 934,4. obit 814,19: 936,53
Albertus f. Bernhardi dux Saxoniæ in S. expeditione magiſter militiæ 801,26. debellatur, vincitur, capitur 697,36
Albertus dux Saxoniæ, vir in armis ſtrenuus, & dux exercitus Maximil. imperatoris 880,40. 882,25:865,31. Teutonicus Hector ob militiam 887,40. donatur Friſia prouincia 881,33
Alberti ducis Saxoniæ vxor, liberi 887, 48. obitus 854,4
Albertus dux de Brunſwig & Luneburg inſignis bellator 801,34
Albertus dux de Brunſwig in expeditione Prutenica 259,5:745,46. iuuat Fridericum marchionem 943,30. vulneratur in prælio & capitur 258, 40:744,54:801,44:929,28. magna data pecunia & munitionibus à captiuitate redimitur 258,55:929, 50. moritur 745,10
Albertus dux Brunſvuicenſis iunior capitur 808,20. moritur 746,47
Albertus dux de Luneburg ictu machinæ moritur 747,47
Albertus Vrſus primus marchio Brandenburg. 785,39:901,40
Albertus Brandenburg. march. bellum gerit cum Bauaro 866,54. vincitur 868,5:920,20
Alberti Brandenburg. march. bella contra Nurenberg. & Huſſitas 862,33:38
Albertus dux Bauariæ in vxorem ducit filiam imperatoris 881,6. capit fratrem Chriſtophorum 872,9
Alberti Bauariæ ducis bellum contra Rupertum Palatinū ob Bauariā 889,48
Albertus dux Moſell. perimitur 597,18
Albertus Burggrauius de Kerchberg in adulterio deprehēſus interficitur 945,8
Albertus comes de Orlamunde moritur 260,19
Albertus comes de Glichenſtein moritur 260,20
Albertus Damarturi comes moritur 679,22
Albertus Kunt cuſtodiæ mancipatus extinguitur 937,8
Albertus nepos ducis Saxoniæ. vide Adalbertus
Albert' archiepiſcopus Moguntinus dux Saxoniæ 878,27
Albertus baro de Sternberg epiſcopus Magdeburg. 841,37
Albertus de Querfurt baro archiepiſcopus Magdeburg. 844,32:797,30. ad alium epiſcopatum migrat 844,56. moritur 847,13
Albertus epiſc. Halberſtat. capitur 841,4
Albertus Alcenſis epiſc. moritur 673,55
Albertus Magnus ord. prædicat. epiſcopus Ratiſbonenſis 807,43
Albertiſtarum ſecta 807,13
Albertus abbas Boza Wienſis 789,47
Albertus Gemmelacenſis abbas 592,24
Albertus primus abbas Portenſis 788,25
Albertus Brixianus 816,39
Albertus Brixianus ordin. prædic. 836,10
Albia fluuius Saxoniæ 28,22, 371,3 11:32,44. ponte iungitur 681,
Albigriſei hæretici debellantur 19,28
Albilius epiſcopus Alexandrinus 373,11
Albinus procurator Iudææ 3,35:95,5 101,30
Albinus inuaſor imperij occiditur 386,12
Albini S. monaſterij dedicatio 439,34

Albino

Albio acceerſitur ad Carolum 29,32. ex promiſſo venit Attiniacum ad Carolum 29, 34. baptizatur 29, 34: 555,27
Albricus, Hugonis f. Loth. ſocius 60,39
Albericus comes interficitur 70,24
Albuinus rex Longobardorum 9, 24: 517,12. cum Longobardis Italiam intrat 9, 43:520,10. capit multas Italiæ vrbes 10,34. regnat in Italia 10,38. interficitur 10,39
Albuinus occiſor Thuriſindi, eius arma accipit 513,28
Albuini victoria de Chunimundo, eiuſq; immanitas 517,34
Albuini regis occiſio, & quare 520,46
Albuinus interficit imprudens Carolum f. Caroli 52,24
Alburnius rex Longobardorum 425,40
Albutius Valienſis rhetor 357,19
AlbuWinus præpoſitus Herueldenſis eligitur abbas in Nuinburg 159,17
Alcæus poeta 327,6
Alcetas Macedonum rex 328,51
Alchimus poeta 311,2
Alcibiades profugus 337,30. interficitur 338,24
Alcimus inuadit pontificatum 346,37. interit 346,44
Alcimus rhetor 402,49
Alcmæon 325,17
Alcmæon rex Athenienſium 321,21
Alcuinus doctor 129,3. Caroli Magni magiſter 556,20
Aldeleue arx conſtruitur 840,14
Aldefonſus rex Galliciæ & Aſturiæ 31, 38,54. mittit Carolo munera 32,55 papilionem miræ magnitudinis 32,39
Aldenburg oppidum Miſnæ, dos filiæ Friderici imper. 813,28. à marchione Miſniæ occupatur 934,50. ab imperatore recuperatur 532,30
Aldenburg caſtrum 878,55
Aldenburch vicus in Flandria & cœnobium 606,29
Aldendorff munitio 929,51
Aldfridus rex Nordanimbrorum f. Oſwi 151,53
Aldo Brixianus ciuis 16,14
Alduinus ſatelles Balduini Rudolphi interficit Heribertum 40,43
Aldus Manutius 885,48
Alemannia quæ olim 908,31:911,45
Alamanniæ ducatus traditur Herimanno 75,18:132,52
Alemanniæ ducatus cedit filio regis Ludolpho 77,47
Alemannia ſubiugatur à Carolo 546,8: 21,18. vaſtatur à Carlomanno 127, 27:548,13. ab Hungaris inuaditur 74,3:74,19:75,16:132,14,23,31,50: 133,12:446,23,41,46,51:447,24:576, 36,45:577,7:577,29:912,25,38.
Alemanniæ reges & regna in duces & ducatus mutantur 912,3
Alemanni Gallias aggrediuntur 7,38: 409,12. populantur Gallias & Italiam 108,50
Alemanni & Werinharius epiſcopus vincunt Burgundiones 136,13
Alemanni & Bauari proſternunt graſſantes Hungaros 74,15:132,20:446, 42:576,38
Alemanni pacem turbare moliuntur 434,16. comprimuntur 436, 13, 43. magnam patiuntur ſtragem 395,51. vincuntur a Ludouico, 119, 26. trucidantur 110,10
Alemannorum copiæ delentur 113, 10: 114,16:403,25:405,36:714,29
Alemonon fluuius 31,30
Alenceium caſtrum 645,34
Aletes primus Corinthiorum 90, 17: 314,7
Aleuicus abbas Augienſis 135,19. ordinatur epiſcopus Straſburgenſis, 135, 23. moritur 80,10
Alexander Magnus naſcitur 339, 49: 706,21
Alexander Philippi & Olympiadis filius Macedonibus imperat 95, 15: 150,35: 338,37:339,54
Alexandri facta inſigniora 340,11:24, 5,19
Alexander pugnat in India contra Porum & Taxilem 340,11. Illyrios, Thracas, Perſas, Iudæos &c. compeſcit 95,18. honorificè excipitur in Iudæa 95, 21. hauſtu veneni moritur 95,30:340,22
Alexander Corinthiorum rex 320,15
Alexander Pheræus 339,28
Alexander rex Epiri cum Romanis fœdus init 340,4
Alexander rex Perſarum 340,47
Alexander filius Balæ regis Syriæ ducit in vxorem filiam Ptolemæi Euergetis 347,12
Alexander Antiochi Epiphanis f. rex Syriæ & Aſiæ 347,30,34
Alexander Mammeæ filius Roman. Cæſar Auguſtus 385,46:713,21
Alexandri imperatoris pietas 107,5
Alexander matris Mammeæ obſeruans 385,12
Alexander imperator vincit Xerxem regem Perſarum 107, 6:713,34. occiditur 107,19:386,4:713,25
Alexander Helenam rapit 310,23
Alexander & Ariſtobulus filij Herodis perimuntur à patre 97,48
Alexander legatus Romanus ad Henricos patrem & filium reges Angliæ conciliandos 657,26
Alexander I, papa martyr 4,11:103,11: 375,52:376,13:377,14:712,1,3.
Alexander II, papa 452,30. antè Lucenſis epiſcopus 600,21:736,7. armata manu & fuſo ſanguine ſedem papatus obtinet 170,18. moritur 191,9:453,11
Alexander III, papa, aliàs Rollandus cancellarius 640,19:737,53
Alexandri papatus agnoſcitur ab Anglis & Francis 641, 12. in Franciam expeditio marina 642,52. concilium Turonenſe contra æmulum Victorem 644,10. iter periculoſum in Siciliam 645,11. cum Friderico imperatore compoſitio 661,12. conuocatio ad Romanum vniuerſale concilium 663, 43. ſcripta, pontificatus tempus, res inſigniores, mors &c. 670,42
Alexander IIII, papa, antè Reinoldus 743, 43: 804, 53. damnat & excommunicat Ezelinum de Teruis 258,28:696,53. defendit Minores 744. 9. Auguſtinianos eremitas habitu vnit 803,53:808,35. moritur 744,26:810,43
Alexander V, papa 748, 51: 849, 33. moritur 849,34
Alexander VI, papa 883, 15. veneno perit 889,1
Alexander Alexandrinus epiſcopus 111, 43:398,12. eiicit de eccleſia Alexandrina Arium 111,44
Alexander epiſcopus Cappadociæ 106, 36
Alexander epiſcopus Hieroſolymitanus 384, 30. martyr 108,2:387,19
Alexander Leodienſis epiſcopus inueſtituram à rege accipit 471,2
Alexander martyr 488,30
Alexander celebris confeſſor Chriſti 383,51
Alexander primus abbas Mortui maris cui ſe ſubiciat 625,37
Alexander abbas Gemeticus 678,28
Alexander de Ales Minorita 802,2
Alexander de Alexandria 828,54
Alexander Corteſius 885,47
Alexander de villa Dei ordin. Benedict. 812,54
Alexandra vxor Alexandri poſt mortem eius regnat in Iudæa 97,11:350, 25,31
Alexandria in Ægypto conditur 340, 37 340,48:95 25
Alexandriæ brachium obſidetur, deſtruitur 393,8
Alexandria obſidetur 658,41
Alexandria & Ægyptus per Diocletianum Achilleo eripiuntur 395,37
Alexandria capitur 528, 25: 646, 24. expenſis publicis reſtauratur 103,30: 377,1
Alexandriæ idolorum templa deſtruuntur 486,46
Alexandria Eutychiana hæreſi polluitur 417,55
Alexandrina bibliotheca 342,1
Alexandrini legati a Ptolemæo Romam pacis cauſa mittuntur 341,48
Alexius filius Emanuelis imperator Cõſtantinopolitanus 668,17. eius vxor 668,18
Alexij imperatoris cum matre & ſorore miſer exitus 674,10
Alexius beatus moritur 718,14
Alexis ſponſus, exul 489,9
Alfridus rex 125,9
Alfridus frater Egfridi rex Nordanimbrorum 539,18. moritur 542,33
Algarius propinquus Pipini 24,34
Alienor vxor Henrici ducis Norman. regis Angliæ 633,27
Alienora Anglorum regina in Normanniam transfretat 641, 20: 645, 7. in Angliam transfretat 647,17
Alienora filia Henrici regis naſcitur 642,26
Alienora filia regis Anglorum, vxor Aufonſi regis de Caſtella 672,39
Alienordis filia comitis Pictauienſis cui nubat 625,21
Alita ciuitas & epiſcopatus 674,4
Alleshaſan villa 143,31. prædium Hermanni Contracti ſcriptoris ſecundi libri huius voluminis 146,36
Allia flumen 338,28
AlloWinus prædo, pòſt ſolitarius ſanctus 527,28
Almaria Sarracenis ab Hiſpanis eripitur 628,52. à Sarracenis capitur 636, 27
Almaricus rex Hieroſolymitanus obſidet Alexandriam 646,23
Almus mõs apud Syrmium vitibus conſitus 394,54
Alnandus Elnouenſis moritur 535,29
Alnetum abbatia 667,16
Alpes 34,35

Alpes Apenninæ 48,19
Alpes Coctiæ, Romana prouincia 366, 17. patrimonium Romanæ eccleſiæ 433,3
Alpes Penninæ 64,22
Alphonſus rex Caſtellæ imperator nominatur 806,51
Alpias pellex Pipini principis 541,48
Alpiſinda filia Albuini 10,42
Alriſtede ciuitas obſidetur 930,54
Alſatia ab Hungaris deuaſtatur 75, 15: 132,36,50:447,24:577,7,29
Altadas Aſſyriorum rex 300,53
Altaha 158,15
Altaha abbatia cedit Ottoni duci Baioariorum 170,36
Altahenſe monaſterium extruitur 152, 32
Altbrandus Bremenſis archiepiſcopus moritur 160,23
Altdeni legatus regis Nortmannorum 28,43
Altena ciuitas 471,33
Altfridus epiſcopus de Saxonia, legatus Ludouici 51,54
Althelmus epiſcopus Saxonum Orientalium 125,54. moritur 126,5
Altmannus capellanus imperatricis ordinatur epiſcopus Pataulenſis 148, 32: 174, 45. legatus & vicarius apoſtolicus in conuentu Triburiano 243,20
Altorfenſe cœnobium 145,24:147,4
Aluarus ordinis Minorum Scotiſta, Ockami aduerſarius 834,42
Aluelde ciuitas capitur 747,19
Alues monaſterium 533,44
Aluiſus Attrebatenſis epiſcopus 625,52. moritur 628,54
Alyattes rex Lydorum 322,22: 326, 6
Amalarius ſcriptor 562,45
Amalaſuanda filia Theoderici regis nubit Eutharico 119, 36: 420, 7. Theodohadum conſortem imperij facit 120,14:422,53. occiditur 120, 16:423,1:514,35
Amalecitæ & Madianitæ imperant Iſraelitis 89,29
Amalgarius dux 15,22
Amalimundria monaſterium à Nortmannis exuritur 59,25
Amalricus filius Alarici 8,41. in Hiſpaniam fugit, ibíque regnat 510,51. rex Wiſigothorum ducit in vxorem Clotildem 511,35. regnum paternum obtinet 8,41. perimitur 513,11
Amalricus rex Hieroſolymitanus 644,5 Amiralij Babylonici amicus & commilito 644,36
Amalrici vxor quæ 646,27
Amalrici comitis Ioppenſis vxor quæ 636,45
Amalricus comes Ebroicenſis 669, 4
Amanaburg caſtellum deſtruitur 256,9
Amandiuilla villa 642,10
Amandus naſcitur 520,28
Amandus epiſcopus 15,27
Amandus Traiectenſis epiſcopus 530, 52
Amandus Tungrenſis 531,45
Amandi eleuatio 560,25
Amandus vincitur 109,47
Amantius præpoſitus palatij occiditur 421,27
Amantij ſancti tranſlatio 588,13
Amanus Alexandrinus epiſcopus 365, 40:366,54
Amarmurmulus rex Perſarum elephantem & munera Carolo Magno mittit 153,43
Amaſias filius Ioas rex Iuda 91,21:150, 21:319,40
Amaſis Ægyptiorum rex 328,47
Amator quis fuerit 651,33
Amatoris Roca in pago Cadulcenſi 651, 31
Amatus epiſcopus Senonenſis exul 537, 4:539,19
Amaxius Stactis regnat 337,28
Amazonum origo è fœminis Scythicis 65,12
Amazones belligerantur contra Thebas 310,19. ſuppetias ferunt Priamo 310,31. incendunt templum Epheſi 313,33. incurrunt in Aſiam 314,23
Ambazium caſtrum 638,17
Ambianis vrbs qualis, & notatio eius appellationis 483,23
Ambiones transferuntur ad regnum Francorum 413,22
Ambra fluuius 29,25
Ambragatius dux proditor Gratiani 407,36
Ambroſius Mediolanenſis epiſcopus 7,19:114,8:114,44:155,25:405, 44:406,41:483,14:717,30. canendi ritum Latinis eccleſiis dedit 485,50. hymnorum in eccleſiis author 486,34. ſublimis ſcriptor 407,47. ſcribit libros de Spiritu ſancto 484,39. excommunicat Theodoſium imperatorem 717,45. moritur 115,22:488,23:718,16
Ambroſius comes Pergamenſis ſuſpenditur 69,23:573,20:688,1
Ambroſius Camaldulenſis 863,22
Ambroſius Choriolanus 867,43
Ambroſij Choriolani Auguſtinianorum Generalis ineptia & caſtigatio 809, 30
Amedeus Henrico regi affini occurrit, cumque dura ſub conditione excipit 246,29
Amenedeus trierarchus Athenienſis 321,41
Amelburg caſtrum deſtruitur 917,15
Amenophis I, rex Ægyptiorum 300,16
Amenophis II, 301,5
Amenophis III, 306,23
Amenophis IIII, 309,20
Amenophis V, 317,26
Ambulater elephas 54,48
Amilcar Hannibalis pater in prælio occiditur 344,11
Amingus dux Francorum perimitur 518,30
Amingus comes Pictauienſis occumbit 550,48
Amiralius Babylonicus Hieroſolymitani regis amicus & tributarius 644,36
Amirmonon rex Sarracenorum legatis & muneribus gratiam Pipini affectat 552,4
Ammaricus rex Hieroſolymitanus moritur 658,30
Ammenemes rex Ægyptiorum 310,8
Ammirati Abraham legatus Sarracenus 34,28
Ammonitæ & Philiſtini debellantur à Iephthe 89,40
A'μνησία 160,5
Amon rex in Iuda 92,3:150,25:325,26. occiditur 92,5:325,47
Amorxi rex Sarracenorum perimitur 547,27
Amoror præfectus ſuccedit Aureolo 38, 12. ſubiicit ſe cum ſuis Carolo 38,13
Amoror & Abdiraman expulſi de Cæſarauguſta Oſcam intrant 38,51
Amos propheta 150,17,21:320,34
Amoſis dynaſta Ægyptiorum 300, 24
Amphion Thebis regnat 306,20,40
Amphion muſicus 150,1:306,16
Amphitheatrum Romæ ædificatur & dedicatur 99,28:102,11:372,21. incenditur 384,49
Amphictyon rex Athenienſium 304, 27
Ampleue caſtrum deſolatur 749,30
Amram patris Moyſis vita & ætas 88, 42:301,31
Amri rex Iſrael 90,45:317,50
Amri res geſtæ 317,51
Amularius Babyloniæ occiditur 658,35
Amulius Syluius rex Latinorum 91,31: 91,45:320,43:331,5. regno pellit Numitorem 320,44:332,6. occiditur 320,6
Amymurlim rex Perſarum Carolo Magno munera mittit 557,5:559,22
Amyntas Aſſyriorum rex 304,12
Amyntas I, rex Macedonum 329,7
Amyntas II, 328,18
Amyntas III, 338,27
Amyntas IIII, 338,48
Ana imperatrix fit monialis 148,9
Anacletus papa tertius martyr 4,1:102, 13:374,12,39:711,34,36
Anacletus antipapa 736,54
Anacreon lyricus poeta 330,8
Ananelus Iudæorum pontifex bis conſtituitur ab Herode 356,31,36
Ananias Alexandriæ epiſcopus 101,33. moritur 102,22
Ananias Babyloniam transfertur 326, 12
Anaſtaſius I, imperator 8,24:118,52: 151,34:419,41:508,52:721,43. vincit Iſauros 119,13. in rebus politicis & eccleſiaſticis oſcitabundus 419,17: 421,4. Eutychianus 119,39:419, 49. Arrianus 68:2,9. mittit Clodouæo dona 8,42. ſenex, mœrens & furens, diuino fulmine ictus extinguitur 8,45:421,6:119,40:511,49: 682,10
Anaſtaſius II, imperator 17,42:126, 19:432,27:543,44:721,53:727,10. Philippicum excæcat, & regno expellit 17,41:126,18. mittit claſſem contra Sarracenos 17,54. vincitur à Theodoſio 18,2. literis ad papam ſe catholicum declarat 17,43: 432,31. fit clericus 18,3:126,26:544, 13:685,42:727,11,23. moritur 432,51
Anaſtaſius I, papa 115,21:409,34: 487,43:718,3. moritur 409,50
Anaſtaſius II, papa 721,43:120,8: 419,13:508,31. Eutychianus fauens, diuinitus proſternitur 419,24
Anaſtaſius III, papa 132,25:576,45: 446,45:732,1
Anaſtaſius IIII, papa 737,29:635, 36. moritur 632,32
Anaſtaſius inuaſor papatus incarceratur 565,50
Anaſtaſius Perſa Chriſtianus, monachus illuſtris martyr 13,17:122,37:425,5 22,26:528,37

Anaſtaſij

Anaſtaſij monachi & martyris caput in Hartesburg transfertur 188, 6. reliquiæ paſſim diſtribuuntur 427,52
Anatolius epiſcopus 5,53
Anatolius epiſcopus Conſtantinopolitanus 8,6
Anatolius Laodiceæ epiſcopus 109,28
Anaxagoras philoſophus 332,54. moritur 334,25
Anaximander Mileſius phyſicus 328,12
Anaximenes phyſicus 329,11:340,54
Anchiale conditur 91,26:319,23
Ancimin præcipuus inter Danos 79,13
Ancus Marcius Romanorum rex 92, 10:325,19,20:332,30
Anci Marcij geſta memorabiliora 325, 52:332,31
Andachs caſtrum & familia comitum 790,11
Andagium cœnobium 559,43
Andalhardus comes 60,5
Andagauenſis vrbs obſidetur 54, 10,23: 506,49:507,6. à Nortmannis occupatur 41,37:54,15:565,40:567,30
Andagauenſis prouincia à Nortmannis infeſtatur 48,30
Andeliaci rupis caſtrum obſidetur & capitur 678,25:679,45:680,20
Andenuenſe monaſterium 539,23
Andes pagus prope Mantuam, patria Maronis 97,18:350,53
Andernacum caſtellum 57, 6: 155, 9: 161,37
Andernahenſe prælium 155,9
Andonachrius dux Saxonum Andegauenſes domat 506,49,55
Andracus pater Balduini 556,32
Andreas apoſtolus docet Scythas 367, 37
Andreæ apoſtoli oſſa Conſtantinopolim perferuntur 113,12:151,19. brachium reperitur 676,50
Andreas rex Pannoniarum ab Hungaris conſtituitur 139, 21. propinquus regis Petri, eum capit & excæcat 160, 22. per legatos de regno occupato ſe apud Henricum imperatorem purgat 140,35. ambit & impetrat filio ſuo iuniori ſororem Henrici regis 147, 39. periclitans theſauros ſuos in munitionem transferri curat 147,51. filium Henrico regi tranſmittit 147,52: 166,3. regno deturbatur 774,50. in prælio contra Belem occumbit 166,17:775,2
Andreas de Gundelfingẽ epiſcopus Herbipolenſis 821,33
Andreas Leodienſis præpoſitus ordinatur Traiectenſis epiſcopus 471,5
Andreas Luchtenſtern Citzenſis vicarius 905,11
Andreas Caroloſtadius 888,41
Andreas Corneus 885,47
Andreas Prolis 887,21
Andreas de Vitreio 656,52
Andreas abbas Schonaugienſis 886,34
Andreas de Bellocampo miles capitur 680,15
Andreas cubicularius occiditur 421,18
Andreas ex Oriente, magus, Romæ prę-ſtigias facit cum cane 423,30
Androgeos interficitur 309,16
Andromachus cuſtos locorum dimittitur 95,21
Andronicus condit Epheſum 90, 23: 315,6
Andronij tyrannis immanis in Alexium 674,10. inceſtus 674,16. contra imper. & Latinos odium 672,5
Androuerpum obſidetur 599,25
Angadriſma ſacra virgo 533,25
Anganſeo præcipuus inter Danos 39,13
Angelbertus abbas 32,12
Angelfredus Aquileienſis patriarcha Romæ ſynodo contra Ioannem papam intereſt, & ibi moritur 81,36
Angelonius ſcriptor 562,47
Angelus gladio euaginato in prælio viſus [illegible]
Angeli duo, bonus & malus, tempore peſtis apparent 15,17
Angelus propheta 331,37
Angelus Politianus 885,42
Angelus de Peruſino 851,36
Angern caſtrum Magdeburgenſ. diœceſis 844,27
Anglia tentationibus idololatriæ polluitur 530, 34. diſcerpitur 627, 29. diſcordia concutitur 745,6
Angliſaxones nauibus in Britanniam aduehuntur, eamque ſibi ſubigunt 416,14
Angliſaxonum rex tres alios reges prælio delet 176,10. bello petitur à fratribus 608,19. premuntur 453,26: 539,15. libertatem recuperant 540,48
Anglorum infauſta bella cum Gallis 817, 10. fauſtum 941, 53. de iiſdem victoria 835,46
Anglorum regni finis 547,21
Angli cum rege ſuo conuertuntur 11, 50:13,33:124,4:122,6:151,41. ſerò verbum vitæ audiunt 426, 26: 525, 11:725,10
Anglorum cum Scotis controuerſia de Paſchæ obſeruatione 536,6
Anglorum magna oppreſſio, laicorum & clericorum 453,3:600,46:601,21
Angli cum Francis ſubiiciunt ſe Alexandro papę Victorem antipapam repudiant 641, 12. ad idololatriam reuoluuntur 528,10
Angrarij ſubdunt ſe Carolo 27,1
Anguillarum interitus 620,55
Anicetus papa martyr 4,25:104,37,55: 379,28: 380,54: 381,47:712,29: 712,31
Aniſruſus rex Nauarriæ 651,24
Aniſruſi imperatoris Caſtellæ vxor, & inimici qui 651,19
Anilo dimicat ob regnum Danorum 39,33. ſuccumbit 39,34
Animaduerſio auſterior pernicioſa 408, 22
Animalium lues 621,6
Animæ origo in quæſtionem venit 492, 35
Aniſa fluuius 31,12
Anna filia ducis Poloniæ, vxor comitis Palatini 810,23
Annæ montis argentifodinæ & ciuitas 890,25
Annius (vel Annæus) Seneca Cordubenſis, præceptor Neronis enecatur 366, 24
Anno vide Hanno.
Annonæ caritas 178,44:381,24:853,23: 859,17,54. ſquamis piſcium inſcripta 528,22
Annuchadus Scotus incluſus moritur 450,36
Annuli aurei Romanorum Carthaginem mittuntur 706,2
Annus apud Romanos augetur 324,11: 332,18
Anni Iubilæi inſtitutio & confirmatio 748,11:750,23:819,1:820,25,27. abbreuiatio 948,22
Annus Iubilæus celebratur 862,13. Erſfordiæ per prædicatores 950, 4. Miſnæ 949,24
Annus Iubileus ſub Alexandro ſexto 888,26
Anni Iubilei feſtiuitas in Magdeburg 748,27
Ano comes Francus 32,12
Ansbald' abbas Prumien. moritur 62,26
Anſcharius ſecundus Bremenſis epiſcopus, primus archiepiſcopus 760,50
Anſegiſus filius ſancti Arnulphi 533,26
Anſegiſus Pipini pater perimitur 539,11
Anſegiſus abbas Lobienſis collector edictorum imperatoriorum 562,49
Anſelmus vir illuſtris, filius Aiſtulfi regis 549,39
Anſelmus de Ribodimonte dominus & fundator cœnobij Aquincincti 603, 52. dux in ſancta expeditione 608, 55. in Palæſtina piè occumbit 610,40
Anſelmus de Burgundia, Prior & fundator monaſterij Beccenſis 600,17
Anſelmus abbas Beccenſis 604,18. pôſt Cantuar. epiſc. 609,23.773,40
Anſelmi Cantuarienſis archiep. ſcripta & epiſtola ad Nuemburg. epiſc. 461, 30. obitus 614,19
Anſelmi Laudunenſis epiſcopi obitus, & ſcripta relicta 616,35
Anshelmus epiſcopus de Luca papatum inuadit 148,6
Anshelmus Lucenſis epiſcopus ſcriptor eccleſiaſticus 606,13
Anſelmus abbas ſancti Vincentij, epiſcopus Tornacenſis 628,4
Anſfridus Traiectenſis epiſcopus moritur 158,39
Ansgard Ludouici vxor, ſed inuito patre Carolo 57,50
Anſgrad puella nobilis 57,49
Anſgrad pellex Ludouici Balbi 444,38
Anſprandus pugnat contra Aribertum regem 17, 26. regnum obtinet 17, 28. tutor regis Longob. 542,7
Anſprandi infortunium & exilium 17, 24: 542, 14, 19. felicitas in regno Longob. recipiendo 543,22. eius obitus 543,24
Antæus vincitur ab Hercule 302,6. interficitur 309,19:310,36
Antemnates vincuntur 322,16
Antenor abſcedit à Troia 311,34
Antenoris poſteri Ilio expelluntur 90, 7:313,27
Antharius Frãcus dedit ſe Carolo 533,46
Anthemius imperator Occidentis 118, 7: 503, 36. ad imperium recipiendum in Italiam mittitur 417,50. mittit Arabundum in exilium 118,10: 418,4. occidit Seruandum 503,41. Romanum 504,7. occiditur 118, 16:418,17:504,10
Anthemius hæreticus excommunicatur 722,41
Antherus papa martyr 5,5:107,24:386, 31,36:713,31
Anthropomorphitarum hæreſis oritur 151,20:403,48:580,20. turbat Orientales eccleſias 489,4
Anthropophagus in Gallia tempore famis 628,9
Antiatum nauium roſtra Romæ in foro figuntur 340,17
Antidius Veſontienſis epiſcopus martyr 490,22

Antidij viſio 490,23
Antidona conditur 356,46
Antigonus rex Aſiæ 95,34:140,28:341,10
Antigonus Gonatas 342,25. obtinet Lacedæmonem 342,45. libertatem dat Athenienſibus 343,31
Antigonus rex Macedonum 343,54
Antimus epiſcopus Conſtantinopolitanus hæreticus in exilium eiicitur 423,9:514,39
Antiochia conditur 95,43:341,13,22. capitur 351,12:516,15. à Sarracenis capitur 532,4. à Turcis capitur 604,4. à Soldano Ægypti 812,17,30. à Turcis premitur ſed liberatur 630,30. expugnatur 698,46. à Tartaris capitur 697,12:774,1
Antiochia à Chriſtianis recuperatur 463,4:464,18:609,35:697,20
Antiochenæ eccleſiæ fœcunditas 709,54
Antiochena eccleſia ab Arrianis regitur 112,3
Antiochiæ ſynodus hæreticorum 113,35
Antiochenorum epiſcoporum Arrianorum catalogus 379,14
Antiochena ſynodus damnat Paulum Samoſatenum 393,42
Antiochenæ eccleſiæ clauduntur 404,29
Antiocheni principatus mutilatio 789,35
Antiochia terræmotu concutitur 650,51
Antiochiæ ſubuerſio 522,28
Antiochus Soter rex Syriæ & Aſiæ 342,21
Antiochus Theos rex Syriæ 343,18
Antiochus rex Syriæ Philopatori Iudæam eripit 344,21
Antiochus Magnus rex Syriæ & Aſiæ 344,40. recuperat vrbes Syriæ & Iudææ 345,13. Iudæis benignus 345,22. Romanorum tributarius 345,30. Cleopatram filiam Ptolemæo in vxorem cum magna dote & multis prouinciis tradit 345,39
Antiochus Epiphanes, rex Syriæ & Aſiæ 346,3. regionem Ptolemæorum inuadit & à Senatu Romano inde exire iubetur 346,8. ſibi arrogat pontificatus Iudaici collationem 346,8,16. capit, deſtruit, idolis polluit Hieroſolymam 346,28. in templum Hieroſolymis collocat ſimulachrum Iouis Olympij 96,32. in monte Garizim ædificat delubrum Iouis Peregrini 96,33. Iudæos opprimit & Philometorem vincit 150,41
Antiochus Eupator rex Syriæ & Aſiæ 346,12. rex Syriæ vincit Ptolemæum & illi Iudæam eripit 96,13
Antiochus iunior occidit Menelaum 346,24
Antiochus Alexandri filius occiditur 347,21
Antiochus Cyzicenus rex Syriæ & Aſiæ, Grypho eiecto 348,37,40
Antiochus Sedeces rex Syriæ 347,47,50. Hieroſolymam obſidet, & Simonem ſibi ſubdit 348,11
Antiochus Gryphus rex Syriæ & Aſiæ 348,44
Antiochus filius Cyziceni exurit Antiochum 349,18
Antiochus ſe Pompeio dedit 349,30. occiditur in prælio contra Iudæos 353,7
Antipater Aſcalonitæ filius Palæſtinæ procurator 97,18:351,38
Antipater filius Herodis cum matre Doſide à patre eiicitur 97,45
Antipater tetrarcha 98,13:358,7,38:359,54
Antipater rex Macedonum 342,5
Antipatris conditur 356,47
Antiphonarum initium 710,16
Antiliodorum ciuitas 28,5:62,50
Antoninus Pius imperator 4,20:104,11:151,3:379,2:712,26
Antoninus Auguſt. cur dictus Pius 379,20
Antoninus pater patriæ 104,15:379,24. monitu Iuſtini philoſophi Chriſtianis parcit 104,12,18. inſtaurat Somnonobriam 483,23. moritur 104,42:379,50:705,35:712,28
Antoninus Baſſianus Caracalla imperator 4,50:106,34:151,6:384,51:713,6. Caracallæ nomen vnde habeat 106,38:384,9. nouercam Iuliam vxorem ducit 106,42:384,21. mouet expeditionem in Parthos 384,23. interficitur 106,43:384,27
Antoninæ thermæ 106,40
Antoninus epiſcopus Hieroſolymitanus 105,41:382,19
Antoninus Laodiceæ Syriæ epiſcopus celebris 394,19
Antoninus Florentinus 863,29
Antonius repudiata Auguſti ſorore ducit Cleopatram 97,52. Cleopatræ Arabiam tradit 354,15. bellum mouet contra Auguſtum 97,52:352,35. cum Cleopatra victus ſemet interficit 97,53:354,30
Antonius Aurelius imperator 712,50:713,8. veneno interit 712,52
Antonius Liberalis rhetor, Palæmonis aduerſarius 364,7
Antonius monachus naſcitur 108,30:151,11. monachus clarus 112,15. moritur 7,1:113,7:403,13
Antonij monachi corpus reperitur 120,36:513,45. Alexandriam defertur 422,1
Antonius abbas 714,2. moritur 717,5
Antonius ordinis Minorum moritur 741,23. canonizatur 741,15
Antonius Rampagal 867,44
Antonius Trumpeſe 887,14
Antonius de Butrio 851,33
Antwerpia marchia traditur Gotefrido 235,25
Antwerpia ciuitas in confinio Lotharingiæ & Flandriæ 234,49. incenditur 563,47
Antwerpienſis eccleſia ordinatur à Noberto Præmonſtratenſi 619,53
Aod vita & ætas 89,22:150,3:306,44
Aoum legatus è Dania ad Carolum imperatorem 39,25
Apamea conditur 95,43:341,14
Ἀπατούριον 313,44
Aper ob Numerianum interfectum percutitur 395,26
Apelles hæreticus 719,45
Aphidas Athenienſis rex 313,11
Apis rex Sicyoniorum quartus 296,29
Apis Deus creditur 298,4
Apis rex Argiuorum 299,36. condit Memphin in Ægypto 88,32:299,44
Apocalypſis à Ioanne ſcribitur 711,30
Apollinaris Petri diſcipulus epiſcopus Rauennas martyr 3,49:105,13:372,37:710,44
Apollinaris Aſianus Hieropolitanus epiſcopus 380,45
Apollinaris Laodicenus epiſcopus hæreticus 113,49:405,19:484,24
Apollinariſtæ hæretici 720,9
Apollinaris de Vitzthum proditor 862,5. proſcribitur 863,51
Apollo medicinam inuenit 350,4. cum Hercule ſeruit Admeto 307,13
Apollinis templum incenſum 329,9
Apollodorus Pergamenus Græcus orator 351,48
Apollonia terræmotu concutitur 359,40
Apollonius Tyrius Stoicus philoſophus 104,29:379,6
Apollonius Tyaneus philoſophus 374,37
Apoſtolici legati vitant communionem excommunicatorum & coniugatorum preſbyterorum, & omnium eorum fautorum 241,26
Apoſtolorum diuiſio 708,34
Appia via 340,42:341,56
Appio rex relinquit Romanis Lybiam teſtamento 351,48
Appius Claudius Cæcus, eiuſque res geſtæ 95,37:140,41
Aprutis ciuitas 449,23
Apteras in Creta regnat 304,18
Apulia a Normannis Siculis capitur 616,33. Romano imperio bello recuperatur 733,30. à Sarracenis deuaſtatur 575,50:576,39
Aqua Claudia 97,37
Aquæ 25,30:34,55:35,1
Aquæ Sextiæ ab oppido Sextij 348,47
Aquincinctus inſula cœnobium 603,51
Aquila interpres 105,44:151,3
Aquila Ponticus ſecundus interpres 378,30
Aquileia capitur 117,34:581,55
Aquileienſis & Veronenſis Marca traditur Henrico fratri regis 78,33
Aquilius compeſcit ſeruile bellum in Sicilia 349,15
Aquiſgrani palatium ſedes regis 51,23
Aquiſgranenſis baſilica extruitur 557,9
Aquiſpalatium 30,52:31,46:34,5,10:51,13. 33,37. ſedes regia
Aquiſpalatium à Normannis deuaſtatur 59,34
Aquitania infeſtatur à Sarracenis 18,22. deuaſtatur 546,23. occupatur à Francis 25,8. ſubigitur à Pipino 153,1:547,11. cedit Gothis beneficio Honorij 491,19
Aquitaniæ vrbium depopulatio 551,27. exterminium 552,7
Aquitani rebelles ad deditionem compelluntur 553,36
Aquitanorum conſpiratio aduerſus Angliæ regem 647,15
Aquitanici belli finis 553,38
Arabes vincuntur à Seuero Pertinace 106,19. Romanis ſubiiciuntur 375,29:383,28:713,8
Arabici hæretici 720,11
Arabitæ incurſiones faciunt in epiſcopa

pos quoſdam Hieroſolymam tendentes 172,15
Arabundus imperium affectans in exilium mittitur 117,10:418,4
Aradus inſula conditur 321,7
Araldus rex Anglorum 600,39. occidit Araldum regem Normannorum 453,3:453,9. ipſe perimitur in prælio 453,19.600,47,50
Araldi regis Normannorum in Angliam aduentus,eiuſq; tyrannis impia 452,55
Araldi occiſio per Araldum Anglorum regem 453,5
Aranearum telæ,portentum 15,10
Ararath mons Armeniæ 286,11
Arator ſubdiaconus poeta 9,17:95,54:120,38:342,41:424,37
Arbaces primus Medorum rex 319,53. vincit Sardanapalum 319,24. vincit Thonoſconcoleron regem Aſſyriorum 91,27. regnum Aſſyriorum deſtruit & ad Medos transfert 91,32
Arbamarla caſtrum obſidetur & euertitur 678,18
Arbogaſtes magiſter Valentiniani durus & auſterus 487,23. Eugenium imperatorem conſtituit 115,4. occidit Victorem filium Maximi 114,49:408,1.in bello perimitur 487,29
Arca Nohæ 286,10
Arca teſtamenti capitur 150,10
Arca Hagulſtadentis epiſcopus 126,11
Arcadia ab Arcade nominatur 304,4
Arcadius filius Theodoſij cum fratre Honorio imperator 7,37:114,34:115,14:151,28: 408, 7, 50: 487,30:708,24. deſtruit idolorum templa 488,13. moritur 115,42:410,12,29:490,6
Arcadius Hiſpanus, vir clarus, exul & martyr illuſtrior 413,51.3
Arcarum caſtrum 679,49
Arcas filius Iouis & Calliſtûs Arcadiam ex ſe nominat 304,3
Arceſilaus philoſophus 342,48
Archas,caſtrum in Palæſtina 610,39
Archelaus filius Herodis,rex Iudææ 2,12:98,8:99,50:358,7,36. in Galliæ vrbem Viennam relegatur 2,28:98,11:100,4:359,46
Archelaus Cappadox à Tiberio vocatus non remittitur 359,54
Archelaus rex Lacedæmoniorum 317,51
Archelaus rex Macedonum 337,28
Archelaus epiſc. Meſopotamiæ componit ſcripta contra Manichæos 394,25
Archilat oppidum Galliarum à Gothis oppugnatur 412,23
Archilochus Muſicus 325,2
Archimus Mileſius 321,28
Archippus Athenienſium rex 316,40
Arcorius Auguſti medicus 354,18. naufragio perit 355,7
Ardabunis Cubicularius Iuſtini imperatoris in exilium relegatur 421,29
Ardaricus rex Gepidarum eximit ſe magna ſtrage Hunnorum ab ipſorum dominio 501,54
Ardea à Tarquinio oppugnatur 329,26
Ardiſus filius Alyattis rex Lydorum 320,43
Arduenna ſylua 34,51:35,19:57,3
Ardys rex Lydorum 325,15
Arelate à Carolo ſubigitur 434,13. ab Eorico inuaditur 505,15
Aremulus Syluius rex Latinorum 91,17:318,45:331,52
Areopagos,iudicium 304,10
Areus rex Lacedæmoniorum legatos mittit ad Oniam pontificem Hieroſolymam 96,15
Argæus, rex Lacedæmoniorum, 324,21:338,43
Argenteus numus Romæ quando cœperit 342,44
Argentifodinæ in Saxonia quando apertæ 585,49
Argentinenſis epiſcopatus inſtauratio 689,23:733,15
Argentoilum monaſterium 634,53
Argentomagum 637,30:658,39
Argentonium caſtrum 25,7
Argiuorum regni initium 88,29. finis 307,55. in Mycenas tranſlatio 308,2,16
Argonautarum nauigatio 308,38
Argus Argiuorum rex 300,37
Arianus philoſophus Nicomedienſis 379,4
Aribertus rex,17,26. in Ticino fluuio ſuffocatur 17,27
Ariobindus dux claſſis contra Wandalos in Siciliam 414,30
Aribo archiepiſcopus Moguntinus eligitur 158,51
Ariminum conditur 342,35
Arion Methymnæus 326,11
Ariperth filius Regumberti rex Longobardorum 542,18:534,4. moritur 535,24
Ariperth ſubmergitur 543,22
Ariphron Athenienſium rex 319,55. deſtruit regnum Aſſyriorum 319,6
Ariſtarchus tragœdiographus 334,49
Ariſtarchus Grammaticus 347,8
Ariſtides vir ſapiens 101,23. iuſtus 333,24. cum ignominia eiicitur Athenis 333,49
Ariſtides Athenienſis philoſophus libros pro Chriſtiana religione Adrian. Aug. offert 377,44
Ariſtobulus pontifex aſſumit etiam nomen regium 94,54: 349,21: 356,34
Ariſtobulus & Hyrcanus de regno inter ſe certant 97,13. irritant Romanos 351,24
Ariſtobulus vinctus ducitur Romam 97,16:351,35
Ariſtobulus natione Iudæus,Peripateticus philoſophus 96,29. ſcribit commentarios in Moyſen 345,54
Ariſtobulus & Alexander filij Herodis à patre perimuntur 97,48
Ariſtogiton cum Harmodio interficit Hipparchum tyrannum 331,40
Ariſtomedes rex Corinthiorum 319,8
Ariſtophanes comicus 337,19,47
Ariſtoteles auditor Platonis 93,7:150,34:338,54
Ariſtoxenus muſicus 325,2
Arius Aſſyriorum rex 297,8
Areus rex Lacedęmoniorũ mittit legatos Romam 344,30
Arius hæreticus eccleſiam turbat 111,45. condemnatur in ſynodo Nicena Oecumenica 111,47:398,41. de Alexandrina eccleſia eiicitur 111,44
Arij hypocriſis & impoſtura coram Conſtantino 399,51. interitus tragicus 399,6
Ariana hęreſis miraculo cõfutatur 510,19
Arrianæ eccleſiæ Romæ purgatio miraculoſa 426,37
Ariani perſequuntur catholicos 113,9:400,34:717,1
Armais qui & Danaus 304,44
Armamitres rex Aſſyriorum 298,38
Armenia capitur 550,42. in prouinciæ formam redigitur 103,17:376,47. à Perſis diripitur 522,11. à Turcis infeſtatur 551,6. à Turcis occupatur 604,4. vaſtatur 812,17,29. à Tartaris expugnatur 697,9:743,54
Armenij fidem Chriſti recipiunt 151,37:425,5:520,26. ſubiguntur 557,18:847,9. à Tartaris diripiuntur 796,14
Armodius cum Ariſtogitone interficit Hipparchum tyrannum 331,40
Arnebertus dux 15,22
Arneſtat 79,33
Arnobius rhetor Chriſtianus 399,12
Arnoldus Romanorum imperator 155,14,21:445 14,28. conuentum agit in Wormatia 445,4. Longobardorum terminos intrat 445 41. in Italiam expeditionem infauſtam ſuſcipit 155,22:445,34: 579,12
Arnoldus frater Iudithæ vxoris Henrici ducis Bauariæ auxiliatur magnis copiis Luidolpho contra affinem Henricum ſororis maritum 79,13
Arnoldus dux de Baioaria regi Conrado rebellat,pòſt ei reconciliatur 576,28
Arnoldus cancellarius conſtituitur archiepiſcopus Moguntinus 474,46. cum palatino comite belligeratur 255,31:474,1. inuiſus 475,4,18. bellum in Moguntinos mouens occiditur 255,43
Arnoldus II, archiepiſcopus Moguntiæ vocatus ad apoſtolicam pœnitentiam,Romam venit 474,21. occiditur 475,35
Arnoldus Magdeburg. epiſc. occiditur 470,18
Arnoldus epiſc. Metenſis moritur 147,4
Arnoldus epiſcopus Spirenſis 162,13:470,26. obit 163,21:470,14
Arnoldus de Auſtria 852,5
Arnoldus Wormatiæ epiſcopus 160,16
Arnoldus conſtituitur abbas Herueldenſis 158,42. abbatia abdicatur 159,11. amiſſa abbatia moritur 159,14
Arnoldus miles accuſat Dietmarum comitẽ perfidiæ & coniurationis 160,52
Arnoldus de Villa noua ſcriptor de tempore antichriſti 829,7
Arnoldus Hiſpanus medicus de antichriſto ſcribit 829,19
Arnoldus Buſchius 887,31
Arnt epiſc. Wirtzburgen. contra Sclauos proficiſcens ſuccumbit 68,44:155,18
Arnolphus filius Carlomanni ex nobili fœmina 58,50
Arnolphus filius Carlomanni imperator 63,20:70,19:131,27,39:572,7:687,46:730,44. Corantanum à Ludouico patruo accipit 59,11
Arnolphi imperat. geſta memorabiliora 687,53
Arnolphus Wormatiæ celebrauit conuentum 69,10:69,52. conſentit in electionem Sunzonis Moguntini archiepiſcopi 66,9. perſequitur Widonem 574,7. ſuſpendit Ambroſium 69,23. mittit exercitum contra Ottonem regem 69,12:573,12,15. honorificè excipit Ottonem regem ad ſe venientem 69,55. confert Rudolphi ciuitates Boſonis filio Ludouico 69,33. Zundibolcho fi-

ſio honores Megingardi largitur 68, 48. Zundibolch regnum Lotharij committit 69,54:573,9. cum filio Zundibaldo Rudolphum f. Conradi regno expellit 64,26. confert Zundebolch Sclauo ducatum Bohemicum 66,11. ducit exercitum contra Zundebolch 66,19:572,31. mittit legatos ad Zundibolch 71,18. adornat copias contra Nortmannos 67, 6. ipſe cõtra Nortmannos proficiſcitur, eosque ad internicionem vſque proſternit 67,48:131,30:572,50. Italiam & Burgundiam ſibi ſubiugat 131, 37. ciuitates in regno Lotharij circumit 69,1. cum exercitu Longobardorum fines intrat 69,21:573,19. capit Pergamum 69, 22. rex Romam capit 70,13. proſpicit Carolo imperatori de alimonia 63, 35. in patruum Carolum imperatorem pius 572,8. paralyticus 70, 20. miſerè diem obit 71,36:131,45:574,15: 688,15:731,11

Arnolphus obtinet ducatum Bauariç 73, 55. regi Conrado rebellis 74, 24: 75,53

Arnolphi ducis filij regi rebellant 76,1

Arnolphus Noricorũ dux moritur 133,15

Arnolphus hæres comitatus Flandrenſ. ob eum pugnat & perimitur 601,50

Arnolphus Flandrenſium comes moritur 585,12

Arnolphus comes in prçlio contra Nortmannos occumbit 67,30

Arnolphus Maior domus Childeberti 12,38:13,35

Arnolphus inſtituit Dagobertum adhuc puerum 13,38. epiſcopus clarus 15,30

Arnolphus epiſcopus Mettenſis eccleſiæ 13,36:58,51. pater Francorum regum 58,52

Arnolphus filius Amberti Maior domus, collega Pipini in adminiſtrãdo Francorum regno 529,11,23. pòſt epiſcopus, monachus diem obit 532,7

Arnolphi baſilica apud Mediomatrices 41,9

Arnolphus auunculus Heriberti 15,20

Arnolphus interficitur iuſſu Dagoberti 15,22

Arnolphus, diſcipulus Remigij, martyr 511,26

Arnolphi Lexouienſis epiſcopi ab epiſcopatu defectio 670,36

Arnolphus monachus, abbas, pòſt epiſcopus Sueſſionenſis 604, 25. in Flandriam peregrinatur 606,27

Arnolphus epiſcopus Remenſis damnatur 589,26

Arnolphus Wormatiẽſis epiſcopus emigrat 174,48

Arnolphus abbas Fuldenſis, legatus imperatoris Romam, nomine inueſtiturarum 618,46

Arnſtet obſidetur 939,27

Arnual diſcipulus Chiliani 16,9:541,15

Arnus epiſcopus legatus Thaſſilonis 29, 55

Arphaxad vita & ætas 87,15:149,39: 289,6. pater Chaldæorum 149,38

Arpinum Ciceronis patria 96,52:349,9

Arragoniæ rex in ſubſidium terræ ſanctæ iter cum exercitu ingreditur, eò tamen non peruenit 259,24

Arroaſianus ordo 616,9

Aruerni (vrbs Galliarum) capiuntur 348, 43:505,14:550,40

Arſaces rex Parthorum 343,52. interficit Antiochum 348,23

Arſaſius ſpatarius, legatus Nicephori Augusti ad imperatorem 39,1

Arſaſius legatus Michaelis imper. ad Car. imper. 39,42

Arſames Ochi filius, rex Perſarum 339, 41

Arſenius epiſcopus, apocriſarius & conſiliarius Nicolai papæ 44,44. à papa mittitur in Franciam, in cauſa Lotharij 44,45. Romam reuertitur 45,28. Waldradam citat Romam 44,54

Arſenius ſublimis vir in palatio Theodoſij, pòſt eremita in Scythia 409,45

Arſenius miles, ſenator, monachus 487, 13

Artabanus rex Perſarum 94,33:333,53

Artabaſdi contra Conſtantinum aſſultus 548,14. captiuitas 548,23

Artaldus ſede ſua expellitur 77,36

Artaxerxes μακρόχειρ rex Perſarum 94, 34:150,22:334,1

Artaxerxes Mmemon Darij & Paryſatidis filius rex Perſarum 95,1:337,55. Hebræis Aſſuerus 95,3

Artaxerxes, qui & Ochus rex Perſarum 95,9:150,34:339,11. Sidonem ſubuertit 339, 13. Ægypto imperat 339,6,14. capit Iudæam, & colonias in Hyrcaniam ducit 339,41

Artaxerxes Ochi filius rex Perſarum 95, 13:150,34

Arturus filius Vtherpendragon rex Britonum 504,47. naſcitur 502,25: 679,5

Arturi pietas, & ſtudium in reformandis eccleſiis & vrbibus 505,33. probitas, liberalitas, fortitudo, & victoria de Saxonibus, Scotis, Pictis &c. 502,32: 504,49. expeditio in Burgundiam contra Hiſpaniarum principem 516, 43. in Hiberniam naualis expeditio, Hiberniç, Iſlandiç, Gotlandiæ, Orcadum, ſubiugatio 505, 46. de NorWegia, Dacia, & Gallia victoria 507, 12. vltimum bellum contra Modredum 508, 37. lethale vulnus 508,37:516,50. exitus incertus 516,52

Arturus princeps exercitus Francici capitur 679,49,53

Aſa filius Abia rex Iuda 90,31:150,16: 317,5

Aſæ res geſtæ 317,10

Aſaph propheta 150,13:315,29

Aſcades Aſſyriorum rex 302,45

Aſcalon obſidetur à Venetianis 620,24. capitur 631, 42. ſubigitur à rege Anglorum 677,42

Aſcalonitæ infeſtantur 630,39

Aſcalonitarum impetus, ſed irritus, in Hieroſolymam 615,52

Aſcalonitarum rex proſternitur 784,35

Aſcanius rex Latinorum 90,3:312,27: 331,26. procreat filium Iulium 313, 36. educat fratrem ſuum Syluium Poſthumum 312, 46. condit Albam 90,5:150,9:312,40,44

Aſclepiades epiſcopus Antiochenus 106, 34:384,6,23

Aſclepiodorus præfectus recipit Britannias 395,49

Aſclepius 309,5

Aſcrazapes rex Aſſyriorum 318,39

Aſculphus de ſancto Hilario 654,30. peregrinatur in Palæſt. ibique moritur 660,34

Aſdrubal Pœnus in prælio cum Furio Metello fugit 343,42

Aſenberg caſtellum obſidetur & expugnatur 197,20:202,18

Aſenberg caſtellum inſtauratur 218,17

Aſia terminus Scythiæ 64,55

Aſia vaſtatur à Gothis 108,51:392,7. maximis perſequutionibus concutitur 380,7

Aſiæ regnum deficit 349,34

Aſianus 359,12

Aſianus tradit apologeticum imperatori Antonino pro Chriſtianis 380, 43

Aſinius Pollio orator moritur 99, 48: 358,27

Aſolphus abbas Treuerenſis ordinatur 83,36. moritur 84,7

Aſona fluuius 587,53

Aſar regia Iabin regis Chanaan 89,27

Aſpar occiditur 117,13

Aſterij Cretenſium regis vxor & filij 305,18

Aſteſanus de Aſt 833,41

Aſturia 32,54

Aſtures perdomantur ab Octauiano Cçſare 355,1

Aſtyages rex Medorum 327, 8. contra Lydos pugnat 328,54

Aſſyriorum regnum incipit 88,7:149, 43:294, 42. ad Medos transfertur 91,32. deſtruitur 319,6,33

Aſſyria in prouinciæ formam redigitur 103,17:376,47

Aſſyrij à Tartaris diripiuntur 796,14

Aſtulphus vel Aiſtulphus. vide Haiſtulphus.

Aſtyrsleyben ciuitas deſtruitur 919,29

Atalante inſula 337,52

Atdam epiſcopus moritur 123,54

Atderici Barboſi in Hibernia ſchola mirabilis, eiusque eliminatio 451,48

Athalaricus nepos Theoderici rex Gothorum 8,52:119,50:421,37. cum matre Amalſuinta Italiæ imperat 120,9:512,54. perſequitur Chriſtianos 113, 46: 405, 51. Gallis priuatur 514,5. moritur 114,33: 120,14:422,52:514,11

Athalia mater Azariæ regina Iudæ 91,8

Athalongi presbyteri cæci illuminatio 548,42

Athanagildus rex Wiſigothorum 518, 23. moritur 521,4

Athanaſius Alexandrinus epiſcopus 112, 10:151,21:399,49:717,2. ab Arrianis premitur 113, 15. à Marco papa Romano petit cum cæteris Ægypti epiſcopis articulos Niceni concilij 400,30. cum orthodoxis in exilium pellitur 401, 26. exulat Treueris 112,38:402,31. Alexandriam reuocatur 112,40:402,41. ad ſedem ſuam reuertitur 113,26: 404,20. moritur 7,20

Athanaſius imperator 682,39

Athaulphus rex Gothorum 115,54:491, 21. ducit in vxorem Placidiam 115, 5:491,27. vulneratus moritur 411, 25:492,6

Athenæ 14,38. conduntur 149,50. ampliantur 103,54

Athenienſis magiſtratus mutatio 324, 24

Athenienſes Græciæ principes 338,17, 31. leges petunt & accipiunt ab A-drico

driano 103,39:377,32.cum Lacedæmoniis fœdus ineunt 337,3.16.comburunt libros Pythagoræ Sophiſtæ 337,13. Pyręum muro vallant 333, 11. cum Peloponneſienſibus grauiter dimicant 320,26. vaſtantur 337, 23: 350, 23. libertatem recuperant 343,31. rebelles à Romanis opprimuntur 97,9:359,23
Athenienſium trieres 321,40
Athenodorus epiſcopus diſcipulus Origenis 107,34
Athenodorus Stoicus philoſophus 359,17
Athimas rex Sarracenorum obſidetur & perimitur 547,26
Atlas Argiuorum frater Promethei, Aſtrologus 301,33,44
Atlas mons 301,40
Athletarum certamina Romæ inſtituuntur 345,18
Atpertharith f. Ariperth rex Longobard. 536,39
Atrabatis caſtrum, abbatia ſancti Vedaſti 72,26
Atramius orator moritur 355,21
Atrebatenſes coniunguntur regno Francorum 413,23
Atreus rex Mycenarum 308,19:309, 13. Argis regnat 310,30. cum Thyeſte diuidit imperium Peloponneſi 308,37
Attalus imperator 115,45. ad Gothos tranſit 115,46:410,45. regno priuatus exilio deſtinatur 115,45:116, 8.tyrannidem exercet in Galliis 116, 2:410,44. à Gothis neglectus capitur 411,22. Romæ in triumpho vt captiuus introducitur 411,43. moritur 348,20
Atte quæ pòſt Attica 299,38
Atthis filia Cranai Atticæ nomen indit 304,15
Attica ab Atthide nomen habet 302,47: 304,15
Atticus Conſtantinopolitanus epiſcopus 490,17
Attila Hunnorum rex Occidentale imperium inuadit 500,7. vaſtat imperium 718, 55. fratrem Bledlam interficit 117,17:414,51. confligit cum Aetio magno prælio 416,1. incurſat Italiam, papam tamen veneratur 501,14 Aquileiam capit & Romanos ad pacem à ſe petendam adigit 117, 34: 416, 21. Wiſigothos debellans recedit inglorius 501, 21. tragicè interit 501,24. moritur 117,36
Attilæ filij, reges Hunnorum 503,12
Attilæ gladius 183,45
Attila rex Maurorum proſternitur 9,9
Attila abbas Bobienſis clarus 529,7
Attiniacum 25,3,50:29,34
Atto princeps Galliam mouet ad rebellionem 496,14
Auares & Geroldus inter ſe belligerantur 33,17. pugnãtes contra Romanos auro repelluntur 426,23
Auari 65,34. cum Francis belligerantur 30,44:555,38
Auari & Baioarij mutuo inter ſe belligerantur 30,46. mittunt legatos ad Carolum 28,43:32,34. crudeles in eccleſias Dei 31,11. à fide deficiunt 557,38. à Carolo Magno habitationẽ petunt, & ſub Francorũ imperio ſine proprio rege viuunt 559,7. ſubiguntur à Carolo Magno 153,30: 439,33. à Carolo deficiunt 33,14
Aubertus Cameracenſis epiſcopus 533,32
Aucthari rex Longobardorum 522,52. in vxorem ducit Theudelindã filiam Garibaldi regis Baioariorum 523,17. Flauius ob dignitatem appellatur, & in ſucceſſores ſuos hunc titulum deriuat 522,53. moritur 523,45
Auctor Metenſis epiſcopus captiuatur, ſed liberatur 500,24
Auctoris reliquiarum tranſlatio & honoratio 750,53. ſepulchrum vbi 785,31
Audæus in Cœleſyria hæreſin Audæanam mouet 112,32:402,13
Audiſleiben munitio deſtruitur 262,37
Audoenus Rotomagenſis epiſcopus 16, 42. moritur 540,39
Audogarius primus abbas Campidonẽſis 127,42
Audohin rex Longobardorum 513, 30. moritur 517,12
Audonius epiſcopus moritur 127,15
Audouachrius confœderatur cum Hilderico 507,4
Auennio vrbs capitur 547,17
Auentinus Syluius rex Latinorum 91,22: 319,28:331,52
Auentinus mons intra vrbem Romam ampliatam recipitur 325,53. ab Auentini Syluij ſepulchro nomẽ habet 332,1
Auemen caſtellum Aquitaniæ 24,42
Auforſij imperatoris Hiſpaniarum fuga & obitus 636,28
Auforſius f. comitis Barcinonenſis rex Arragonum 643,21
Aufortius regis Arragonum f. 638,41
Augia monaſterium fundatur 734,34
Auguſta ciuitas 30,21
Auguſta vrbs Rhętiæ prouinciæ 30,21. 78, 30. obſidetur & capitur 253,33: 457,7. exuritur 254,52
Auguſtæ publicus conuentus habetur 78,30:888,22
Auguſtenſium ciuium molitio 841,20
Auguſtoduna ciuitas obſidetur 9, 40: 513,16
Auguſtini, tum Manichæi cõuerſio 485, 18. baptizatio 718,2
Auguſtinus epiſcopus Hipponenſis 7,41: 115,7:131,29:408,35:717,30. doctor egregius 409,14
Auguſtini ſcripta infinita 489,26. ſcriptorum multitudo 497,13. cum Hieronymo diſceptatio 489,33. armatura contra Pelagianos 488,55. obitus 7, 52:116,38:410,25:412,23:497,11: 719,9. corporis & reliquiarum tranſlatio 126,43:434,45:545,26
Auguſtinus Auguſtinianorum eremitarum regulæ fundator non eſt 803, 55:808,43
Auguſtinianorum eremitarum quis fundator 810,8
Auguſtiniani eremitæ diſperſi regula & habitu colliguntur 803,49:808,35
Auguſtiniani monachi in Gotha 927,2
Auguſtinus cum aliis doctor in Angliam mittitur 11,45:122,5:151,39:426,15: 524,35. Anglorum epiſcopus conſecratur 524,55:724,7.
Auguſtini in ſacerdotes aduerſarios zelus 525,17. obitus 526,24
Auguſtinus de Roma 851,51
Auguſtulus imperator 418,22:505,38. exilio mulctatur 118, 28. imperium deponit 505,51
Auguſtus pontifex maximus appellatur 356,34. humilis 355,36. exhibet ludum gladiatorum & certamen naua-le 353,32. Calabriam & Gallos tributarios facit 355,49. adoptat Tiberium & Agrippam 99,46:356,7:358,19. damnat exilio Iuliam filiam ob adulterium 357,24. ſuperat Antonium, & tamen in amicitiam cum eo regreditur 353,49. ſecundò ab Antonio ſecedit 353,1. triumphat 354,13. cum Tiberio Romæ cenſum agitat 359, 39. moritur 100,5:707,21. in imperatores Romanos ſucceſſores nomen ſuum deriuat, vt omnes etiamnum ad hunc vſque diem Auguſti appellentur 706,39
Auguſti ab adiunctis & effectis memorabilioribus deſcriptio 706,47:707,4
Auitus imperator conſtituitur 501,49. in Gallus aſſumit imperium, ſed mox deponit 117,43,46:417,32,34. moritur 502,36
Auitus Hiſpanus, presbyter in Latinum vertit Græcum ſcriptum reuelationis Luciani presbyteri 411,13
Auiti Viennenſis epiſcopi zelus contra Arrianos, eiusque ſcripta 508,20
Auitus abbas 509,25
Aula regis, monaſterium 704,47
Aurea, virgo abbatiſſa 531,41
Aurea domus Romæ incenditur 375,40
Aurelia vrbs ab Hunnis obſidetur 500,13
Aureliani 33,37
Aurelianis ciuitas 25,7
Aurelianenſes ad ſe corpus Benedicti aſportant 16,18
Aurelianus imperator 5,43:109,15:151, 13:393,6:714,31. Soli templum ædificat 109,19: 393, 36. Gothos delet 714,35. Gallias recipit 393,15. iungit Boſonem regem Prouinciæ 58,6. primò clemẽs poſtea acerbus in Chriſtianos 109,14:151,14. Romæ triumphat 109,17: 393,28. perſequutionem nonam mouet in Chriſtianos 109,20:714,31 fulmine terretur 393,44. occiditur 109,21:394,9: 714,37
Aurelianus metropolitanus Lugdunenſis 58,5
Aurelius Alexander imperator 4, 55: 107,4:151,8. de Saxonibus victoriam obtinet, ducẽ eorũ capit, pacem cum eis confirmat 494,9 politias in Britannia diſponit & leges ſtatuit 499,13. interficitur 106,51:502,11
Aurelius Ambroſius f. Conſtant. Britan. regis 491,18
Aurelius Cunanus rex Britonum 516,55
Aureolus comes 38, 11. Cæſarauguſtæ reſidebat in confinio Hiſpaniæ & Galliæ 38,11. moritur 38,12
Aureus mons in Myſia ſuperiore vitibus conſitus 394,55
Aurifodinæ in Saxonia quando cœperint 585,49
Aurum miſſorium 15,54
Ausfridus comes Bratuſpãtium, clericus, epiſcopus Vltraiectenſis 589,54
Auſtraſiorum coniuratio contra Carolum 555,54
Auſpaldus abbas Prumienſis 41,21
Auſtregiſillus Bituricenſis epiſc. 529,16
Auſtria ſubigitur à Rudolpho 699,45
Auſtriæ ducum ſtirps Rudolphus imperator 813,31
Auſul rex Galliciæ Sarracenos proſternit 606,34
Autberti epiſcopi viſio de eccleſia ſancto Michaeli conſtruenda 543,4

Author Treuirenſis epiſcopus 381,44
Automenes Corinthiorum rex 320,36
Auxentius Mediolanenſis epiſcopus, ſed Arrianus hæreticus 114, 8: 405, 43: 406,39
Auximium 18,24
Auxona fluuius 572,30
Axanus fluuius 69,15
Azan præfectus Oſcadanis 33,26
Azarias rex Iuda qui & Ochozias 91,4, 25: 150,19,21:317,23:318,39:319,37. Babyloniam transfertur 326,12:318, 42
Azarias propheta 150,17:317,24:318, 29
Azo protoſcriniarius legatus Romanorum ad Cæſarem pro nouo papa eligendo 80,22:83,12
Azo ſcriniarius detruncatur 82,3
Azotum capitur à Soldano 697, 49: 745,40
Azzo marchio cum matre & aliis legatione fungitur ad papam pro abſolutione Henrico regi affini ab anathemate obtinenda 248,28

B

BAASA rex in Iſrael 317,15. trucidat Iehu prophetam 317,27
Babel turris in Sinnaar 149,40
Babenbergk caſtrum 72, 13: 73, 24: 264,25
Babenbergenſis epiſcopatus conſtituitur 135,41:449,54:591,19:733,14:770,6
Babemberg. eccleſia maior conſecratur 158,42:449,13. illa ad Stephanum dedicatur per papam 449,27. pallium & archiepiſcopatus inſignia à papa accipit 179, 9: 734,3,6:735,9, 16: 770, 5
Babenbergæ quieſcunt eccleſiaſtica officia 216, 35. monaſterium comburitur 456,27
Babenbergenſis eccleſia graui ſcandalo labefactatur 213,46. ſolenni legatione Romæ epiſcopum ſuum Simoniæ, profuſionis, inſcitiæ, periurij &c. accuſat 214,34
Babolenus ſancti Columbani diſcipulus 567,51
Babylas epiſcopus Antiochenus 386, 2: 390,49
Babylon capitur ab Alexandro Magno 95,24. à Traiano 375,31
Babylonia conditur 149, 44. capitur à Cyro & Dario 93,22
Babyloniæ ciuitatis ſitus 744,6
Babyloniorum rex occiditur 632,14
Bacchis rex Corinthiorum 317,37
Bacchorus rex capitur, viuus exuritur 323, 24
Bacchylides lyricus 334,15:337,41
Bacchylus Aſianus epiſcopus 106,16 383,12
Bachonia ſylua 548,16
Bactrianorum maiores Scythæ 65,11
Baculi ſancti Petri tranſlatio 582,35
Badalikki caſtellum 76,4
Badenſis marchio fraudulenter traditur, ſupplicio afficitur 698,41
Badenſis marchio compeſcitur 813, 36
Badenſis marchio capitur 868,1
Baembure caſtrum à Scoto Anglo reſtituitur 636,9
Bagaudas conſpiratione Gallorum petitur 496, 15. liberatur rurſus 497,34
Baiamundus dux Apuliæ, dux in ſancta expeditione 609,6. Conſtantinopolitanum imperium inuadere tentat 614,11
Baianus Simeonis filius, magus nobilis, rex Bulgarorum 585,42
Baioaria & Baioarij. vide Bauaria & Bauari.
Baiocæ 642,31
Baiocenſis eccleſia comburitur 641,4
Balbinus & Pupien⁹ imperium affectantes occiduntur 107,30
Baizetus Turcorum imperator 874, 27
Balamber rex Hunnorum perimit Winitharium 485,42
Baldaricus Leodienſis epiſcopus ordinatur 158,35
Baldericus frater regis Thuringorum interimitur 512,5
Balduinus dux Lothar. princeps in ſancta expeditione 608,55
Balduinus rex conſtituitur Palæſtinæ 463,11. Palæſtinam ſiue terram ſanctam à paganis vindicat 465,1: 611, 25:780,2
Balduini geſta inſigniora 780, 2. expeditio in Turcos, ſed funeſta 615,46. vxor quæ 616,4. obitus 617,34: 784,33
Balduinus rex Hieroſolymitanus f. Hugonis comitis 617 39:784,33. proſternit reges Perſarum, Damaſcenorum, Aſcalonitarum 784,34. capitur 620,33. dimittitur 621,51. moritur 623,5
Balduinus filius Fulconis rex Hieroſolymitanus 627,20. virtuoſus & animoſus 630,35. contra matrem inſurgit 631,23. capit Aſcalonem 631, 41. periclitatur 636,38. capit Cæſaream 638, 29. ſororem deſponſat 668, 8. moritur 644, 4: 676, 10
Balduinus de Flandris rebellat Henrico imperatori 140,32:591,43:597,4. bello impetitur ab imperatore Henrico 61, 8. cum exercitu fugatur & funditur 599,11. debilitatus veniam petit & impetrat, ad pactum ſe offert 142,1:597,43. inuadit in comitatum Hagionenſem, & iteratò rebellat 598,6. in Lotharingiam 598, 22. Androuerpum obſidet 599,25. iterum cum imperatore reconciliatur 599,31. moritur 601,47
Balduinus comes Flandriæ fratrem Friſia expellere moliens primò cum exercitu funditur, deinde occiditur 183, 12:618,4
Balduini comitis in Flandria vidua & filius implorant à rege Henrico quarto auxilium contra Rutbertum fratrem mariti 182,25:283,46
Balduinus puer Arnulphi frater Robertum ſuperat 603,16
Balduinus Ferreus 556,32. originem ducit ex Andraco patre, Ingerranno auo, ibidem. vxorem ducit Iuditham filiam Caroli Calui 556, 33
Balduinus comes Flandriæ imperator Conſtantinopolitanus 680,33:796, 5. interit 680,49
Balduinus comes Montenſis dux in ſancta expeditione 608, 55. in vxorem ducit Idam 605,25
Balduinus Rudolphus dux Flandriæ 40, 44
Balduinus comes inuadit abbatiam ſancti Vedaſti 72,26. abbatia deturbatur 72,27
Balduinus archiepiſcopus Treuer. adminiſtrator Moguntinus 831,1
Balduinus archiepiſcopus Cantuarienſis 675,18
Balduinus epiſcopus Wingornenſis 667,37
Balduinus Bolonienſis abbas 619,5
Balduinus de Rediuers moritur 633, 37
Baldus Iuriſconſultus 842,19
Baldricus Leodicenſium epiſcopus 591, 29. in conflictu graui ſtrage atteritur 592,32
Baldrici epiſcopi pietas quæ 592,36
Baldricus epiſcopus Veronenſis 583,5
Baldricus comes Louanienſis 596,6
Baleares inſulæ 32, 54:33,18. defenduntur 33,20:557,43. diripiuntur 32,54:33,19
Baleus rex Aſſyriorum 299,20
Balgenſtet caſtrum obſidetur & deſtruitur 950,17
Balinici architecti inuentum 537,41
Baltildis regina, mater Lotharij 535,50
Ballenſtetenſe monaſterium, antè collegiata eccleſia 785,14
Balſamum precioſum, eiusque profuſio 737,45
Balthart abbas Herueldenſis moritur 153,39
Balthazar Naboan rex Aſſyriorum 93, 20:328,46. videt viſionem 329, 17. occiditur 329,12
Balthazar Landgrauius Thuringiæ oppugnat Landtgrau. Haſſiæ 947,41. moritur 910,19
Baltrannus Straſburgēſis epiſcopus moritur 73,50
Bansleue caſtrum capitur 747,32
Baptiſta Guarinus 885,47
Baptiſta Ferrarienſis 887,30
Barathrum Romæ exigens ſepulturam noui hominis 339,19
Barbach Sarmatarum rex occiditur 503, 38
Barbara filia ducis Magnipolenſis, vxor ducis Saxoniæ 880,27
Barbaræ S. caput 801,33
Barbari piraticam exercent 413,49
Barbe fluuius in Anglia 636,7:643, 34
Barbaſta ciuitas capitur 644,38
Barbeel monaſterium 668,13
Barcinona ciuitas Hiſpaniæ 32, 23: 34, 35. capitur 34, 35. Carolo erepta, deditur 557, 24. Carolo denuo obſidetur 557, 31. capitur 558,4
Bardenguni 29,38
Bardeſanes hæreſiarcha 381,7
Bardogauenſes baptizantur 28,22. 554, 48
Bardo eligitur abbas Herueldenſis, pòſt archiepiſcopus Moguntinus 159, 11: 450, 13:594, 50. conſecrat monaſterium ſancti Martini ſedis archiepiſcopatus in honorē ſancti Martini, cum multis epiſcopis 450, 41. obitus 142, 49: 161, 17: 451, 45 593,4
Barnabæ apoſtoli corpus reuelatum reperitur 118,31:151,34:418,45 508,7

Barnabas

Barnabas Arrianus epiſcopus baptizaturus aquam amittit 420,37
Barra in Syria expugnatur à Chriſtianis 609,44
Bartholomæus apoſtolus docet Indiam interiorem 367,36
Bartholomæi apoſtoli oſſa colliguntur, & Beneuentum tranſportantur 563, 20. corpus repertum 634,32
Bartholomæus epiſcopus Exonienſis 676,18
Bartholomæus epiſcopus Laudunenſis 615,33. remouetur 626,25. fit monachus 630,40
Bartholomæus Brixianus doctor apparatus decretalium author 810,20
Bartholomæus Piſanus ordin. prædicat. 836,9
Bartholomæus de Ruremunda 867,22
Bartholomæus Sibylla theologus 887,2
Bartholomæus de Vrbino 851,51
Baruc capitur à Chriſtianis 678,23
Baruc propheta 326,55
Barum caſtrum obſidetur & capitur 595, 48. funditus excepta eccleſia ſancti Nicolai euertitur 634,39
Baſilea ab Hungaris deſtruitur 132,35. terræ motu concutitur 840,2
Baſileus Amaſiæ Ponti epiſcopus martyrizatur 398,9
Baſilica Matris Domini, quæ antè Liberæ, ædificatur Romæ 413,10
Baſilica ſanctę Marię Conſtantiæ corruit 144,38
Baſilica Philippi & Iacobi apoſtolorum Romæ dedicatur 121,25
Baſilica ſancti Stephani Babembergæ dedicatur 136,11
Baſilica Protaſij & Geruaſij martyrum Romæ 115,38
Baſilicæ ſancti Galli dedicatio 130,8
Baſilica in Frideſlar igni inextinguibilis 153,11:553,35
Baſilicus Auguſtus in Vrbe appellatur cõtra Zenonem 418,11. filium iuxta ſe ordinat Cæſarem 418,18
Baſilicus legatus Aldefonſi 33,1
Baſilides hæreticus 103,47
Baſilides philoſophus Scythopolitanus 104,29:379,7
Baſilius Michaelis imperatoris cubicularius, ſecundus ab imperatore, imperatoris tandem carnifex, & ipſe Conſtantinopolitanus imperator 567, 44. munera mittit ad regem Germanorum Ludouicum 568,28. moritur 571,41
Baſilius Cæſarienſis epiſcopus 406,32. eius geſta memorabiliora 484,12. obitus 484,21
Baſilius papa 445,33:572,20
Baſina, vxor Baſſini, maritum relinquit, Hilderico nubit 504,25
Baſſinus rex Thuringorum, hoſpes exulis regis Hilderici 502, 53: 910, 19
Baſolus abbas 520,7
Baſſi contra Sixtum papam accuſatio, eiusque ob id proſcriptio 495,36
Batauí transferuntur ad regnum Francorum 413,21
Batherius Nuemburgenſis epiſcopus 814,31. ante confirmationem creditur mortuus 814,33
Bathyus epiſcopus Corinthius 381, 41
Batto capitur 497,34
Batua prouincia cingitur à Rheno & Wal 62,2
Battus condit Cyrenen 325,32
Bauaria Carolo ſubiicitur 18, 18: 128, 52: ab Hungaris inuaditur 131,50: 133, 50: 439, 25: 448, 21. cum Ratiſbona regi Ottoni ſe ſubiicit 79, 23: 580, 18. ſubigitur ab Ottone rege 447,12
Bauariæ ducatus concedit Henrico fratri regis 77,21
Bauari irritati ab Vban ipſum fundunt & deprædantur 159, 39. ſubiguntur 545, 50:546,17. cum Vngaris congreſſi ſuperantur 73,54:132, 11: 446, 38. proſternunt Hungaros 133,25:688,7. reprimunt Sclauos 582,49: cum Auaris bella gerunt 30, 46. cum Hungaris belligerantur 155, 20: 156, 14: 445, 47. cum Alemannis proſternunt graſſantes Hungaros 74, 15:132, 20: 446, 42:730,45
Bauaricum bellum Palatinum funeſtum 889,47
Bauariæ ducis coniunx innocenter decollatur 931,3
Baugolphus abbas Fuldenſis ſecundus 438,47. moritur 154,1:440,22
Bauo ſanctus moritur 530,11
Bauſias interficit Conſtantinum 112,5
Bazo Wa obſidetur 157,25,26
Beatrix vidua marchionis Bonifacij nubit Gotefrido duci 146,32:161,40. imperatori ſupplex ab imperatore retinetur 146,52:162,30
Beatus dux Venetiæ 35,39:37,32
Beatus & Willarius impediunt pacem inter Francos & Græcos 37,32
Bebriacum 370,54
Becci monaſterium, cuius ſumptibus ædificatum 639,54:666,10. ferax abbatum 666, 20. dedicatur 662,44
Becſumgemerce firmatur 636,51
Beda venerabilis preſbyter, Chronographus 126, 48: 125, 43: 430, 8: 541, 25: 727, 35. obit 127, 8: 152, 27: 434,11:546,49:685,54:727,55
Begauia monaſterium fundatur 784,18
Begga ſoror Grimoaldi 533,26. vidua Andegiſi 539,22
Beggelenheim caſtellum Gotefridi captum 138,40
Bela rex potens in Vngaria moritur cum vxore 259,28:698,50
Beles affectat regnum Hungariæ 166,3. fratrem Andream regno deturbat 774,50. moritur 170,3
Belenſis pagus 79,26
Belinas Habilina à Sarracenis peruertitur 644,44
Beliſarius patricius 9,4. Romanorum conſulum vltimus 423,22. factionis contra imperatorem accuſatur, ſed abſoluitur 519, 23. Africam liberat 120, 29. capit Carthaginem 120, 25. repellit Coſdroe 513, 35: 516,21. Romam intrat 515,4. de Perſis triumphat 422, 44. Romæ crucem precioſam ſancto Petro offert 423, 15. vincit Vitigiſum & Theodebertum 120,32. capit regem Gothorum, & ſecum Conſtantinopolim ducit 423, 4. ducit Gilimerem captiuum Conſtantinopolim 514, 48. Wandalos in Aphrica delinit 422, 48. Wandalos ſubigit, & regem eorum occidit 120, 22: 423, 8, 19:514, 45:516,33. Neapolim exterminat 514, 55. contra Theodatum mittitur 514,54. miſſus contra Theodatum Romæ ſe continet, eamque munit 423,32. inuitus ex mandato Auguſtæ expellit papam 423,45
Bellerophontis equus Pegaſus 307,48
Bellimontis caſtrum traditur regi Francorum 680,10
Belliſmum caſtrum regi Angliæ traditur 638,23
Bellopares Aſſyriorum rex 306,32
Belluecicir caſtrum 649,44
Bellum inter Clotharium & Theodericum 12, 40. inter Græcos & Longobardos 30, 41. inter Francos & Auaros 30,44. inter Auaros & Baioarios 30,46, 49. Lapitharum & Centaurorum 309,51. contra gladiatores in Campania 350, 35. ad mortuum mare 599,19
Bellum inter nobiles ciuile ipſisque funeſtum 148,38
Bellorum Thuringicorum inter Henricum imperatorem & Saxones deſcriptio 915,33
Belochus rex Aſſyriorum 299,23:305,46
Belthonus villa 70,5
Beltzetus Turcarum rex Græciam expugnat 779,45
Beluacenſes coniunguntur regno Francorum 413,23
Belus primus rex Aſſyriorum 88, 8: 294, 43. Saturnus eſſe putatur, ibidem
Belyn oppidum comburitur 853,16
Benadab rex Syriæ Damaſci 90,41. ab Aſa conducitur contra Iſrael 317,24
Benedictus I. papa 10, 28: 15, 45: 121, 33: 425, 24: 520, 53: 723, 21. ex Ægypto in Italiam frumentum tempore famis & obſidionis mittit 425, 44. moritur 425,49.
Benedictus II, papa 124, 46: 430, 11: 538, 50: 726, 40. moritur 430, 27
Benedictus III, papa 130, 34: 442, 12: 565, 49: 730, 22. moritur 130, 38
Benedictus IIII, papa 132, 3: 446, 6: 575, 4: 731, 40: 584, 27, 28. exautoratur 584,30
Benedictus V, papa 67,6:134, 41:448, 5: 586, 43: 732, 12. relegatur & ſtrangulatur 134,53
Benedictus VI, papa 134, 52: 448, 38: 587,19:732,27
Benedictus VII, papa 82, 7: 134, 55: 448, 27: 592, 23: 732, 30. inuadit papatum 164, 29. Romanos contra imper. animat 82, 12. in Galliã ad imperatorem ſe recipit 593,23. vt ſacrilegus & periurus imperatori traditur 82, 17. exautoratus ab imperatore in Franciam deducitur, & Adaldago archiepiſcopo cuſtodiendus committitur 82, 49. à Leone papa exautoratur iudicio totius ſynodi 82, 19:156,44:164,49:731,40, 44:735, 53:736,2
Benedictus VIII, papa 135, 54:449, 18: 595, 32: 733, 51. venit Babenbergam ad imperatorem 733, 53: 770, 2. dedicat Babembergæ baſilicam ſancti Stephani 136, 11. moritur 136,23: 449,49
Benedictus IX, papa, aliàs Theophylactus 136, 44: 450, 34: 599, 45:

Digitized by Google

734, 28. ſede ſua pellitur 138, 35
Benedictus X, reſtitutus excommunicat Syluestrum antipapam ſuum: inde ſponte ſede decedit & alium ſubſtituit 138,36
Benedictus XI, papa 746,48: 821,20
Benedictus antipapa 757,41. in Germaniam ducitur 757,53
Benedictus XII, 835, 27. eius in pauperes & ad pacem propenſio 835, 31
Benedict⁹ XIII, antea Petrus Luna 845, 26. pontificatu abdicatur 851,2
Benedictus monachus abbas pater monachorum 8, 52: 120, 2: 422, 23: 424, 52. vbi & quando vixerit 8, 53: 511, 4, 8: 512, 38. confert ſe ad montem Caſſinum 722,33. per angelos eò ducitur 513, 49. repellitur & reſtituitur 565,49,50. moritur 426, 38: 515, 30: 723,19
Benedicti corpus è Caſſino in monaſterium Floriacus transfertur 16,31: 533,52
Benedicti abbatis cœnobium à Longobardis capitur 426,43
Benedictini ordinis antiquitas 759, 43. eius quot papæ, quot cardinales, quot epiſcopi &c. 827,30
Benedictinum capitulum in Fulda inhibetur ab imperatore 264,8
Benedictus Prior Canthuarienſis abbas de Burg 661,8
Benedictus abbas Anglorum moritur 542,28
Benedicti abbatia ſuper Ligerim comburitur 664,39
Benedictus abbas Cluſinus 654,7
Benedictus iunior igni traditus, illæſus ſeruatur 516,7
Benedicti & Precerini mutuis cædibus & ciuili bello ſeipſos proſternunt 427,12
Beneuentum 14, 39. conditur 342, 35. obſidetur 14, 41: 535, 39. vaſtatur 16, 49. occupatur 564,35
Beneuentani eunuchizant Græcos 579, 18. iurant Carolo 29, 53. mittunt legatos ad Ottonē imperatorē 157,9. compeſcuntur 585, 47. tumultuantur contra ſocrum Henrici imperatoris 140,6
Benno Metenſis epiſcopus 75, 13. excæcatur 75,20
Bennonis carnifices excommunicantur ſynodaliter 75,22
Benno canonicus eccleſiæ Goſlarienſis epiſcopus ordinatur Miſnenſis 176, 25. moritur 780,38
Benno Oſenbruggenſis, Liemarus Bremenſis &c. vide Liemarus Bremenſis.
Benno poſt Bennonem Oſenbruggenſis ordinatur epiſcopus 167, 36. obit 176,36
Benno vir religioſæ vitæ & inſignis doctrinæ, abbas monaſterij Goſeckenſis 773,51
Bennonis natales, & obitus tempus ignorantur 773,52
Benno Sorabus ex nobili familia progenitus, monachus Bozavuienſis, occiſor Citizenſis epiſcopi 781,48
Beniamin epiſcopus Hieroſolymitanus 103,14: 376,43: 378,48
Beorgor rex Alanorum interit 117, 4: 417, 37
Berathold decollatur 74,23
Bercharius abbas, martyr 535,35
Berchta de Seberg maleficia 695,24
Berchta filia Heraclij, vxor Caroli Martelli, mater Caroli Magni 686,43
Bere exactio per Miſniam 952,30
Berengarius filius Ennarhardi, dux Foroiulianorum 64, 7. rex Italiæ conſtituitur 64,8: 445,25. occiditur 132, 2: 578,14
Berengarius iunior regno Italiæ expellitur 64,12. metu Hugonis Italia excedit 580,25. confugit ad Arnolphum regem 64, 13. cum Ludouico de regno Italiæ dimicat 445, 31. cum Vuidone 572, 12. cum Ludouico in Italia congreditur 71,11. à Ludouico expellitur 71,13: 133,37: 572, 29: 578,5. compeſcit Boſonis filium contra ſe ab Italis vocatum 576,11. Ludouicum capit, luminibus & regno priuat, regnumque Italiæ iterum occupat 72, 44: 446, 21: 581,49,54. ab Hungaris vincitur 575, 47. captiuam tenet Adalhaidam filiam Rudolphi 78, 2. regi fit ſupplex, ſed fruſtra 78, 24, 31: 133,39: 156,25: 582, 44. compeſcitur 757,4. principes, comites & epiſcopos Italiæ ſibi inimiciſſimos facit 78, 35. iterum expellitur 79,52. cum Vuilla ſe occultat coram Ottone rege 80, 44. obſidetur, capitur, & in Bauariam relegatur cum vxore 81, 44: 156, 45. moritur 83,44: 447,45
Berengerus comes dignitatibus ſuis priuatur 154,54
Berengarij Turonenſis de Euchariſtia ſententia quæ 598,8
Berga mater Pipini moritur 541,51
Berga monaſterium prope Magdeburg 756,38
Bergomum vrbs capitur 688,1
Beringen locus caſtrametationis exercitus Henrici regis in expeditione Saxonica 219,33
Berith f. Muhamas rex Sarracenorum 538,35. moritur 538,51
Bernardinus ordinis Minorum canonizatur 750,24: 862,10
Bernardinus de Buſti 867,40
Bernhard⁹ iuuenis egregi⁹, familia nobili clarus, exemplar arduæ virtutis & pietatis, monachus Ciſtercienſis 615,40: 783,40: 131,21. abbas Clareuallenſis 626,4. tuba per vniuerſam Galliam ad ſuſcipiendam expeditionem in terram Palæſtinam 627,50: 628, 18. moritur 631, 50: 693, 17: 737,30
Bernhardus Ottonis regis cancellarius epiſcopus ordinatur Hildesheimenſis 158,8
Bernhardus epiſcopus Hildesheimenſis 471,45. moritur 158,45
Bernhardus Miſnenſis epiſcopus 818, 42
Bernhardus Podelbornenſis epiſcopus 471,3
Bernhardus epiſcopus Vuirtzburgenſis moritur in Eubœa 449,16
Bernhardus abbas de Maſſilia legatus apoſtolicus ad conuentum principum imperij Forchemianum 252,35,37
Bernhardus Brito epiſcopus Cornubiæ 640,12
Bernhardus abbas Hirsfeldenſis 157,52. moritur 158,32
Bernhardus abbas Augienſis monaſterij inſtaurator 135, 43. diem vltimum claudit 142,27
Bernhardus filius Pipini, nepos Caroli 39,48. mittitur ab auo Carolo in Italiam 39, 48. rex Italiæ conſtituitur 39,42: 40,9: 129,35. Aquis oculis, pòſt vita priuatur 40,40
Bernhardus auunculus Caroli, dux nodij exercitus contra Longobardos 26,14
Bernhardus rex Ludouico rebellat 129, 44: 561,14. interit 129,45
Bernhardus dux Luneburgenſis 743,8. moritur 743,10
Bernhardus princeps de Anhalt 150,27. donatur ducatu Brunſvuicenſi 319, 18. Thuringiam hoſtiliter [illegible] 919,25
Bernhardus dux violatæ Auguſtæ inſimulatus euidenter ſe purgat 441,8. ſtrenuus in Redarios 578,8
Bernhardus comes Francus 30,11
Bernarius ab Hugone ob vxoris formam trucidatur 60,46
Bernenſium monachorum ordin. prædicat. machinationes & ſupplicia horrenda 893,18
Berno Augienſis abbas 594,27
Berno abbas Gigniacenſis 573,6. teſtamentum ſancit, & obit 576,21
Bernus Parentinus ordin. prædicatorum 836,10
Bernus comes de Reinſtein 850,27
Bero miles Echerti comitis in tumultu Goſlarienſi eccleſiaſticorum occiditur 167,49
Beronice vxor Ariſtobuli filij Herodis Aſcalonitæ à patre occiſi 97,49
Berrhœa conditur 95,44: 341,14
Bertaldus Saxonum dux occiditur in prælio 23,65
Bertaldus dux moritur 581,45
Bertamus apud Tornacū recluſus 740, 29. gerit ſe cum pompa pro comite Flandriæ dudum defuncto, ideoque patibulo ſuſpenditur 740,29
Bertarit Grimaldi tyrannidem fuga euadit 14, 30. cum Godeberto de regno Longobardorum contendit 535, 24
Bertarius profugus 15, 39. à fuga reuocatur 15,42. cum filio rex Longobardorum 15,44
Bertha filia Ottonis marchionis Italorum nubit Henrico regi 176,15. mater reginæ Adelheidæ, ſocrus regis Ottonis 78,38. coronatur cum Auguſto Henrico quarto 438,12: 456,1. venit in Baioariam, & inde in Italiam 25,42. ducit filiam Deſiderij Longobardorum regis in Franciam 113, 4. parit Henrico regi filium qui ſtatim obit 186,22: 202,19. tempore belli Saxonici latet Leodij apud epiſcopum 218,49. mittitur in Lorsheim 177, 13. moritur 29, 11: 457,48
Bertha accipit abbatiam Merſſenai à rege genero 78,39
Bertha martyr abbatiſſa 535,36
Bertharius maior domus 540,34. perimitur 540,43
Bertholdus de Henneberg epiſcopus Herbipolenſis epiſcopatu deiicitur 265,11
Bertholdus decanus Herbipolenſis ordinatur epiſcopus 265,15
Bertholdus de Sternberg epiſc. Vuirtzburgenſis 814,

Bertho-

Bertholdus II, Cirizēſis eccleſiaſtes 789, 12. in Palæſt. profectionem ſuſcipit 795,14,21. domum redit ex Palęſtina 795,51. epiſcopatui renunciat 796, 58
Bertholdus abbas Fuldenſis occiditur 930,46
Bertholdus monachus Cluniacenſis epiſcopus Hilcineſis moritur 471,44
Bertholdus Sueuigena dux Carentanorum conſtituitur 147,55. Henrico regi ſuam operam in expeditione Saxonica denegat, 226,29. ſpoliatur ſuo ducatu 189,26
Bertholdus dux Saxonum occumbit 529,44
Bertholdus dux Baioariæ ducit vxorem 581,10. diem obit 77,21: 33,40
Bertholdus comes de Keuernberg capit epiſc. Babemberg. 826,54
Bertholdus cum fratre germano decollatur 131,33
Bertholdus miles occumbit 157,45
Bertolfus fit epiſcopus Treuirenſis 51,18: 60,5,20. diem ſupremum obit 60, 29: 444
Bertolfus nepos Aduentij 51,17
Bertrada vxor Pipini mater Caroli Magni regina vngitur 23, 52. Viennæ commoratur 24,7. moritur 439,11
Bertuinus 5350
Beryllus epiſcopus 107,11:385,23
Bethericus rex Wiſigothorum 526,4. moritur 527,11
Bethemani rebelles deuincuntur 559,10
Bethlehem 34,2. patria Chriſti 99,40. capitur 6·8,14
Bethlehemites epiſcopus vexillifer in prælio contra Sarracenos 620,42
Beſſi victi 350,50
Betto 52,24
Bibliotheca Alexandrina 342,1
Bibliotheca Athenis extruitur 377,36
Bibliotheca Romæ fulmine crematur 105,54
Bibo cōſtituitur cancellarius regius 176, 48. pòſt epiſcopus Toloſæ 179,1
Bichilingen caſtellum capitur 177,42
Bickin conflictu nobile 929,37
Biertana 76,14
Bingen caſtellum deſtruitur 256,9: 917, 15
Biorgus Alanorum rex extinguitur 502,46
Biltrudis, vxor Pipini, nouerca Caroli Maioris domus aui Caroli Magni 432,54: 434,14
Bithynia condita 306,12. antè Bebrycia 317,18
Bitrienſis vrbs nouis ciuibus traditur 649,46. eorum immanitas 649,50
Bituricæ capiuntur 550,45
Bituriges 25,9. capiuntur 24,46
Biſanzon locus in Burgundia 246,21
Blanda filia regis Caſtellæ, vxor regis Francorum 678,53
Blandinus comes Aruernorum capitur 550,41
Blaſij eccleſia Erffordiæ 265,1
Blauia caſtrum 638,35
Blauita fluuius 66,39
Bleda rex Hunnorum 495,43. graſſans per Orientem auro à Theodoſio placatur 498,50
Bleichfeld locus iuxta Wirtzburg 457, 40
Bledla ab Attila fratre perimitur 117,17
Bleſiacus pagus 73,1
Blitildis filia regis Lotharij, vxor Amberti 529, 12
Blitildis vxor Hilderici, eiuſque interitus 537,50
Boamundus princeps Antiochiæ 643,37: capitur 644,43
Boamundus f. primogenitus Vuilhelmi regis Siciliæ, dux Apuliæ 672,32
Bobium cœnobium 527,24
Bocchorus dynaſta Ægyptiis iura dictitat 320,29,34
Bodilo Francus cæſus occidit Hildericum 537,49
Bodo præfectus Goſlarienſis, Henrico IIII ſemper & etiam in turbis Saxonicis bene cupiens 201,4
Bodo occiſor Herbipolenſis epiſcopi 796,30
Bodochaim villa Germaniæ, curia Francorum 493,9
Boemani Francos proſternunt 565,25. eorum duces baptizantur 564,55
Boetius conſul, ſcriptor 119,11: 510, 12: 511, 52. exul interimitur 416,49: 511,52: 512,36: 722,17
Boggis dux Aquitanorum 543,26
Bohemia ducatus in regnum mutatur 779,48. ad Germanos transfertur 704,30. quale habeat inſigne 779, 115. à Romana eccleſia recedit 749,18: 954,39. ad Romanam eccleſiam redit 749, 50. exercitu Henrici regis infeſtatur 159, 30. vaſtatur, & ad deditionem cogitur 157,53,55: 580,30
Bohemiæ rex bello petitur ab Henrico rege, & auxilia accipit ab Hungaris 137,26
Bohemiæ rex cum Philippo rege volens confligere illi occurrit, ſed de viribus diffiſus regreditur 257,12
Bohemiæ rex moritur 696,55
Bohemorum rex vltimus veneno enecatur 751,14
Bohemi Sclaui 35,35. bellis petuntur ob ſectam Huſſiticam 954,48. in Miſnia graſſantur 863, 37. in Saxonia & Weſtphalia 750,17. magna clade atteruntur 899,37: 872,4. humiliantur 153, 47: 154,38. oppugnantur ab exercitu imperatoris Caroli 35,35. ab Henrico rege vincuntur 75,24. vaſtantur ab imperatore Ottone 157, 20,23. necantur à proprio duce 466,27
Bohemorum & Polonorum duces inter ſe contendentes ab Henrico rege corripiuntur 186,27
Bohemorum in Saxoniam & Weſtphaliam eruptio 750,17
Boizlaus parricidio bellum diuturnum mouet 580, 8. fortis, etiam victus 580,30
Boizlaus dux Bohemiæ regi reconciliatur & ſubiicitur 581,16
Bohiſlaus dux cum Sclauis ſubditur regno Genſerici 449,53
Boliſclaio factionis contra Ottonem imperatorem conſcius 157,12
Bolizlaus princeps Bohemorum rebellat regi Ottoni, ſed infeliciter 77, 50
Bolizlaus hæres Bohemiæ in fratrem rebellis 577,28
Boliſlavus ad imperatorem Ottonem veniens magnificè & excipitur & dimittitur 157,38
Bolleſteten villa 258,21
Bombardarum inuentum 840,6
Bona villa 654,18
Bonauentura ordinis Minorum, cardinalis Albanenſis 808,2: 872,20
Bonauentura Patauinus Auguſtinianus 829,1
Bonconuentum Italiæ oppidum obſidetur 826,29
Bondogodar. Ægypti Soldanus Antiochiam capit 812,17,29
Bonifacius papa I 7, 46: 116, 15: 411, 7: 492, 48: 718,39. moritur 411, 38
Bonifacius papa II 8, 55: 120, 8: 422, 51: 513, 32: 722, 14. moritur 422, 18
Bonifacius papa III, 13, 8: 122, 24: 427, 17: 526, 10: 725, 16. impetrat à Phoca eccleſiæ Romanæ, tanquam ſedis Apoſtolicæ, primatum 427, 18. moritur 427,9
Bonifacius IIII. papa 13,11: 122,27: 526,26: 725,18. impetrat à Phoca Pantheum, id eſt templum omnium idolorum, & conſecrat titulo Omnium Sanctorum 13,12: 427,33. obit 427,31
Bonifacius V, papa 13, 31: 122, 44: 427,37: 528,14: 725,49. diem extremum claudit 427,43
Bonifacius papa VI 131, 41: 445,43: 574.14: 731,13
Bonifacius papa irreptitius 134. 54. fugatur 134, 54. reuerſus capit & necat Ioannem papam 135,4
Bonifacius VII, papa 135,6: 448,16: 587,12: 732,29
Bonifacius VIII, papa antè Benedictus 746,19: 817,27: 818,46. eius in papatum introitus 746, 20: 817, 27: 818,47. capitur, dimiſſus fame ſeipſum enecat 703,39,42: 819,6: 821,16
Bonifacius IX, papa 748, 10: 844, 55. eius indulgentiæ 845,36. interitus 847,23: 848,35
Bonifacius Brito in Germania docet fidem Catholicam 544,24. à pontifice Romano mittitur 17,49. iurat coram papa Gregorio 434,12. Moguntinenſis primus archiepiſcopus ordinatur 126, 35: 152, 13. Germaniæ primus in Chriſtiana religione doctor 432, 40: 433, 10, 45: 436,15: 727,16: 911, 8. Burchardum & Vuilibaldum præficit epiſcopatibus Herbipolenſi & Eiſtedenſi 127,34: 436, 55: 685,4. conſtruit Erffordiæ præſtantiſſimum ad beatam virginem monaſterium 265, 8: 685, 7. annunciat ex vocatione Dei Euangelium in Friſia 23,16. cum Carlomanno ſynodum frequentem in Gallia celebrat 152,33: 728,6. inungit Pipinum in regem Franciæ 23, 1: 152, 39: 437, 7: 686, 47: 728 15. literis plurimis ſalutatur à papa Zacharia 436, 7. martyrio illuſtri inter Friſios ingratos cum pluribus aliis martyribus coronatur 152, 47: 23, 16: 127, 47: 437,30: 550,6
Bonifacij baſilica & monaſterium inſigne in ſolitudine Buchouia in Fulda fundatur 153, 30. cum aliis pluribus eodem anno & tempore cœlitus tactum fulmine exuritur 155, 54: 447,4

Bonifacius Aphricam obtinet 412,8. Aphricam ad rebellionẽ mouet 494,19. in Aphrica debellatur publico nomine 412,32. hoſtes ſuos dolo & vi interimit 412,39. in Italia conſtituitur magiſter militiæ, Aetium ſuperat, & breui pòſt moritur 412,47. cum Aetio alit contentionem reipublicæ pernicioſam 493,52. victoriam obtinet de Aetio funeſtam 495,20
Bonifacius marchio Italiæ inſidioſè occiditur 144,19
Bonifacius marchio Italorum moritur 161,40
Bonifacij marchionis vidua nubit Godefrido rebelli & proſcripto 598,24
Bonifacius puer filius Beatricis moritur 146,53
Bonna ciuitas à Normannis deuaſtatur 59,33
Bonnenſis ſynodus 77,4
Bononia mater ſtudiorum 813,43. ſubigitur 800,16
Bonoſus monachus 406,39
Bonummolinum caſtrum regi Angliæ traditur 638,21
Boppo papa 451,34. moritur 51,37: 61,2
Boppo epiſcopus ob conſpirationem contra Ott. Auguſtum ad conuentum citatur 157,15
Boppo archiepiſcopus Treuirorum conſtituitur 158,48
Boppo Priſnienſis epiſcopus conſtituitur papa 160,50
Boreas Thrax Aſtrei f. rapit Orithyiam f. Erechthei 306,19
Borgalla caſtrum capitur 749,22
Bornium deditione occupatur 818,29
Boryſthenes in Ponto conditur 325,46
Boſo conatur Burgundiam ſibi ſubiugare 58,2
Boſo rex Prouinciæ 570,9. à Carolo ſeniore regnum & titulum regium accipit 57,27: 444,5. Lugduni à metropolitano Aureliano rex Burgúdiæ inungitur 58,6. ducit in vxorem Hirmingardim f. L. imp. 57,24. deſpicit filios adultiores Ludouici imperatoris 58,7
Boſo Merſeburgenſis eccleſiaſtes 762,9. moritur 766,43
Boſogaſt dictator legis Salicæ Francorum 493,9
Boſporus capitur 356,29
Boſporani Romanis ſubiiciuntur 375,29
Boſtrenus 107,12
Botfelden 163,5. locus obitus imperatoris Henrici III 466,50
Bothfeldinum in Saxonia 147,16
Boto comes Saxones à perſequutione regis dehortatur 225,33
Botum, abbatia Ciſtercienſis 637,20
Bozau monaſterij fundationis impulſiua quæ 781,30. nominis notatio 782,9. monaſterium primo flore inſigne 782,30. dedicatur 785,3. fulmine incenditur 882,18
Bozavuienſis monaſterij abbatis infulatio 846,10. aduocati eius olim duces & principes 782,37
Bouium monaſterium 12,48: 425,51
Boum lues peſtilens 38,44: 77,6
Brabantiæ dux moritur 696,20
Brabantiæ ducıſſa Thuringiam populatur 697,18
Bramborg caſtrum ædificatur 919,40. capitur 751,16
Brandenburga obſidetur 158,7
Brandenburgenſis marchio & Vuoldemarus belligerantur contra Fridericum marchionem 263,8
Brandenfels caſtrum raptorum obſidetur 947,27
Brantho conſtituitur abbas Fuldenſis 158,41
Brantovue nobilis occiſor abbatis Fuldenſis 930,47
Bratuſpantes populi 592,26
Branum terra occupatur 679,47
Brecizlaus dux 141,7
Bredannus in Scotia 519,9
Bredau nobilis familia 850,41
Bredingen villa Herueldenſis monaſterij, locus delectui exercitus imperialis contra Saxones indictus 196,8: 216 47
Brendinus rex in Scotia 524,5
Brenneburch vrbs Sclauorum capitur 578,7
Brenno dux Romam capit 70,16
Brennus dux Gallorum Senonum 95,5
Breslauienſis epiſcopatus 259,11
Bretenbach caſtrum deſtruitur 263,15
Brezesburg caſtrum in Pannonia obſidetur 144,26
Brezizlaus dux commilito Henrici imperatoris in expeditione Hũgarica 143,1
Brianus rex Hiberniæ necatur 449,22
Briccius Turonenſis epiſcopus 117,16
Bridius rex Pictorum 121,4
Brigenſis ſaltus 531,38
Brigitta ſancta, vidua in Suecia fundatrix ordinis Saluatoris 840,40. obit 512,6: 421,46
Brigittæ regula confirmatur 840,51
Briſacum caſtellum obſidetur 76,21. latibulum rebellium 79,6
Briſacenſes dedunt & ſubdunt ſe regi Ottoni 76,31
Briſaga oppidum Alſatiæ obſidetur 580,51
Britannia turbatur hæreſi Pelagiana & controuerſia Paſchatis 123,11. deditur & Francis ſubiugatur 33,22,24. cedit in ditionem Alani 56,8
Britanniæ occupantur à Caro 109,48. à Romanis eripiuntur 395,33. à Romanis recipiuntur 395,49. vaſtantur 109,49: 154,9
Britannorum origo & habitatio quæ 478,27
Britanni conducunt Anglos contra irruptiones Scotorum & Pictorum 415,54. ſubiugantur ab Anglis 508,38. à Cæſare domantur 97,21. ab imperatore Claudio 98,53. ſubiiciuntur imperatori 493,19. Romanorum tributarij facti 479,10. auxilia accipiunt ab Honorio imperatore 493,20. à Romanis contra hoſtes Scotos & Pictauos auxilium ſed fruſtra petunt 117,22. à Scotis & Pictis ſuperantur 415,27
Britannorum vires atteruntur 491,9
Britanni quando Chriſtianiſmi myſteria acceperint 479,11. inficiuntur hæreſi Pelagiana, ſed emendantur 412,10,15
Britones Anglorum ſeruitutem excutiunt 539,15. rebellant imperatori Ludouico 40,48. regi Richardo 678,16. populantur fines Francorum 42,30. proſternunt Normannos 572,40. Francos ſuperant & ſpoliis ipſorum ditantur 42,46
Britones pagani irruũt in Britones Chriſtianos 66,36
Britones peritiam armorum vnde habeant 493,35
Britonum & Scytharum conflictus differt 65,44
Britones pagani proſternuntur 66,50
Britonum caſtra & principes capiuntur 555,31. cum Francis mutuæ direptiones 566,41. diſperſio 526,39: 537,21.
Britones compeſcuntur 557,43: 559,48. à Carolo Magno 438,38. à Ludouico 561,12. ciuilibus bellis atteruntur 569,36
Brito quidam rediuiuus 536,52
Britous abbas Fuldenſis occiditur 259,32
Brixia vrbs capitur 474,48
Brixiana Norica ſynodus celebratur cõtra Gregorium papam 456,20
Brochorenſis ſylua 621,37
Brogo abbas ſanctæ Trinitatis moritur 658,27
Broncotas locus 417,53
Bruchui 592,42
Brudeles caſtellum comburitur 648,43
Bruge caſtellũ obſidetur & capitur 633,45. reſtituitur 633,50
Brugenſes capiunt regem Romanorum, ſed ad dimiſſionem compelluntur 882,21
Brugenſium humilitas 882,17
Brun papa aliàs Gregorius moritur 158,21
Brun abbas Herueldenſis moritur 154,39
Brun archiepiſcopus Colonienſis moritur 156,47
Brun frater regis regi refragatur, ſed mitior redditus regi reconciliatur 158,39
Brun & Ecbertus patrueles regis incidentes in Ottonem, cum eo infauſtis auſpiciis confligunt 164,1
Brun & Raban abbates fodiunt fundamentum eccleſię S. Vuigberti 154,16
Brun monaſterium comburitur 813,5
Brunger Moguntiæ ob ſeditionem & epiſcopi occiſionem capitis damnatur 475,39
Brunichildis filia Atanahildi 10,3. vxor Sigeberti ibid. 520,20. auia Theodorici regis f. Hildeberti 123,9
Brunichildis inſolens, in eccleſias tamen deuota 521,19. eiicit Columbanum 12,46: 123,32: 425,48. nepotem ſuum Theodericum veneno perimit 123,11. in exilium mittitur 10,22: 521,33. ab exilio reuocatur 10,26: 525,27. tragico ſupplicio punitur 13,25: 123,18: 528,19
Brunisberg 26,50
Bruno papa, aliàs Gregorius V 135,19
Bruno Tholoſæ epiſcopus ordinatur papa 61,3
Bruno Leucorum epiſcopus ordinatur papa nomine Leonis noni 141,45: 451,37
Bruno ab imperatore papa confirmatur 158,14
Bruno Auguſtenſis epiſcopus & Vuelfus comes inter ſe inimicitias exercent 136,30
Bruno Auguſtẽſis moritur 136,34: 159,8
Bruno Argentin. epiſco. 470,22. regi reconciliatur 471,25. reſignat epiſcopatum 471,13
Bruno frater regis Ottonis archiepiſcop. Colonien-

Colonienſis & dux Lotharingiæ conſtituitur 79,17: 471,40: 582,32: 583,17. in conflictu contra ducem Chunradum præſens 79,26. grauiter animaduertit in Monteſem comitem 583,25. obit 83,22: 585,20
Bruno Nuemburg. epiſc. 814,36. moritur 821,35
Bruno epiſcopus Wirtzburgenſis ex graui caſu moritur 138,49: 160,22: 635,21
Bruno Spirenſis epiſcopus legatus imperatoris Romam nomine inueſtiturarum 618,45. moritur 470,25
Bruno archiepiſcopus Treuirenſis 465,8. moritur 470,28
Bruno Millenburgenſis moritur 704,2
Bruno epiſcopus glorioſus martyr 449, 6: 592,12: 761,33
Bruno Colonienſis, ſcholarum magiſter, author Carthuſienſium 605,16
Bruno comes terræ Pliſnenſis, fundator Portæ 788,24
Bruno comes occumbit 612,16
BrunWart abbas Herueldēſis conſtituitur 154,30. moritur 155,8
BrunſWicēſe dominium in ducatum reſtituitur 801,23. à Luneburg ſeparatur 801,37
BrunſWicēſium ducum, fratrum coniugia 747,49
BrunſWicenſis dux ſuſpendi curat comitem de Eberſtein 258,22
BrunſWicenſium & aliarum ciuitatū bellum contra Fridericum ducem 752,24
BrunſWicenſes cōſules capti & decollati 747,25
BrunſWicenſis tumultus 750,11
BrunſWicenſe capitulum fratrum Minorum 750,55
Brutij in confœderatione Gallorum Senonum contra Romanos 342,6
Brutus primus Romanus conſul 94,23. Hiſpaniam ſubigit 150,42. Iberiam ſubigit 347,17
Brutus abnepos Æneæ, nepos Aſcanij, filius Syluij, pater Britannorū 478,27
Bucco Goſlarienſis præpoſitus ordinatur epiſcop. in Halberſtat 164,45. Romam nouum papam ducens archiepiſcopatus inſignia accipit 167,27. author coniurationis Saxonicæ contra Henricum IIII, 192,27,54. inſimulatur periurus, & pertinaciæ Saxonum præcipuus author 223,9. cum Ottone duce Baioariæ belli Saxonici à parte Saxonum adminiſtrator 224,9. ex principum dedititiorum numero, Babenbergenſi epiſcopo Ruperto cōmittitur 238,31. exilio adiudicatus aufugit, & ad ſedem ſuā redit 238,39.
Bucellinus dux Theodeberti 517,40
Bucellinus dux Frācorum perimitur 518, 30
Buchardus & Wezil de Zolorin occiduntur 148,8
Bucholtz locus 28,15
Buchouia ſolitudo & ſylua 436,34. 127, 29. vaſtatur 943,3
Bucki pagus 27,1
Bulgares 65,36. populi Aquilonares 481, 5. regnum erigunt 538,21. cum Hunnis belligerantur 15,48. ab Hunis vincuntur 15,48. 420,12. à Theoderico 119,19. tributarij Hungarorum 575,41. Sarraceno vincunt 544,31. in Thracia graſſantur 538,16. reges in Thracia amittunt magna ſui clade 516,12. expulſi interficiuntur 15, 51. confœderantur cum Græco imperatore 575,49. mittunt legatos ad Ottonem imperatorem 157,10. à Dagoberto terram habitandam petunt 15,49. relicto gentiliſmo cum ſuo rege ad Chriſtianam religionem cōuertuntur 50,1. eorum regis in Chriſtianiſmo quantus zelus 50,7. 567,20. accipiunt Roma à ſede Apoſtolica doctores fidei 50,3
Bulgariæ rex occiditur, regnumq́; occupatur à Maſſamutis 631,29
Bullonium caſtrum capitur 626,38
Bur iuxta Baioc 551,55. 653,26
Bura Peloponneſi vrbs terræmotu abſorbetur 338,24
Burchardus camerarius archiepiſcopi Moguntini ordinatur epiſcopus in Baſilea 186,20
Burchardus epiſcopus Cameracēſis 612, 27. moritur 471,48
Burchardus Halberſtadenſis epiſcopus 750,1. inhians in decimas monaſterij Herueldenſis à pontifice obiurgatur 164,52. diuinitus ictus morbo miſerabili emoritur 165,37. 751,15
Burchardus Loſannæ epiſcopus in prælio occumbit 253,45. 457,40. 77?,43
Burchardus archiepiſcopus Magdeburgenſis ſecuri percutitur 263,20. 830,23
Burchardus Miſnenſis præfectus equo præcipitatus expirat 777,44
Burchardus Treuerenſis eccleſiæ præpoſitus, ad Demetrium Ruzenorum regem legatus Henrici regis 213,39. à legatione Ruzenorum, onuſtus auro, argento & aliis muneribus regi Henrico deſtinatis redit 222,57
Burchardus Wormacenſis epiſcopus 591, 50
Burchardus primus epiſcop' Wirtzburgenſis 22,48. 127,33. 152,36. 436,4,24. 548,48. 683,4. 728,5. legatus ad papam ſuper regno Franciæ 22,49
Burchardus abbas diui Iacobi Moguntiæ primus abbas ad S. Dyſibodū 466, 32. moritur 468,54
Burchardus præpoſitus S. Petri odio habet archiep. Moguntinum 475,1
Burchardus Erphesfordenſis abbas priuatur abbatia 254,20
Burchardus abbas cœnobij S. Galli 80, 12. 135,27
Burchardus abbas Herueldenſis 155,44. fit epiſcopus Wirtzburgenſis 755,48
Burchardus comes accipit ducatū Thuringiæ 68,50
Burchardus dux Alemaniæ occiditur 75, 16
Burchardus dux Thuringorum ab Hungaris perimitur 446,43. 155,31. 688,10. 730,47. 912,28
Burchardus Conſtabulus Caroli imper. 36,34. mittitur in Corſicam contra Mauros 36,34. cū claſſe in portu Corſicæ vincitur & fugatur, & amittit aliquot naues 36,49. in Sardinia cum Sardis infeliciter pugnat 36,37
Burchardus dux cum Adalberto congreditur, ipſumq́ue in fugam vertit 83,3
Burchardus dux Alemannorum ab Ottone imperat. contra Adelbertum & Longobardos in Italiā mittitur 82,52
Burchardus dux occiditur 132,17
Burchardus dux Alemanniæ conſtituitur 132,37. vincit Rudolphum regem 132, 40. occiditur 132,51
Burchardus dux 134,3. rebelles vincit 134, 15. moritur 134,29
Burchard' Saxo in monomachia ob neptem regis vincit Cunradum f. Eberhardi 77,48
Burchardus de Sueuia regi Conrado rebellat, pòſt ei reconciliatur 576,28
Burchardus comes Francus 39,12
Burchardus de Blanckenburg 819,28
Burchardus de Warberg miſerè perit 256, 46
Burchardus de Lochenheim occiditur 471,51
Burdellum caſtellum Aquitaniæ 24,42
Burdegalenſis ſynodus damnat Priſcillianum 408,39
Burdegalenſis vrbs vaſtatur 664,33
Burdinus Hiſpanus antipapa 617,33. capitur, & in monaſteriū mittitur 618,26
Burggrauius de Norēberg intoxicat dominam de Henneberg 264,41
Burgundiæ regnum redigitur in Prouinciam 595,39. ſubigitur 733,31. a Carolo occupatur 546,50. deuaſtatur ab Hungaris 133,13. 136,46. à Normannis 572,22
Burgundionum regni initium 572,19
Burgundiones accolæ Rheni ad Rhenū migrant 114,3. 115,55. 410,24. vincuntur 136,13. 505,14. magna ſtrage deleantur 497,28. conuertuntur, & de Hunnis victoriam obtinent 495,14
Burgundiocius Piſanus, ſcriptor & interpres 670,54
Buriaburg caſtrum 26,24
Burim epiſc. Wirtzb. moritur 450,40
Burim 657,5
Burſfeldia monaſteriū fundatur 785,28. reformationis in ordine Benedictino caput 856,40
Buſa Bulgarorum rex perimitur 507,46
Buſiris rex 305,54
Buſiris Romanis rebellans ſolo adæquatur 395,4
Buſo comes 44,55
Buxis caſtellum munitur 587,7. capitur, diruitur 587,17
Byzantium conditur 325,17. 332,27. reparatur & Conſtantinopolis appellatur 112,18. 399,45
Byzantinorum balneæ 312,53
Byzantinorum lauacrum, pictura Zeuxis 333,44

C

Caath filij Leui vita & ætas 88,42
Cabaldus rex Cantuariorum 527,41
Cabile capitur 350,52
Cabillo ciuitas 24,39
Cacanus 28,43. princeps Auarorum 35,31. petit à Carolo locum habitationis 35, 32
Cadalus, Citizenſis epiſcopus v, Nuemburgenſis primus 772,44,53. moritur 160,22. 773,3
Cadelo Parmenſis epiſcopus antipapa 600,22. exautoratur 601,15
Cadmus rex Thebanorum 305,52. 307,13. cum Phœnice regnat apud Tyrum & Sidonem 305,10. Thebis expellitur 306,39. apud Græcos literas inuenit 150,2
Caduricia 24,52
Cadurcum vrbs capitur 639,38
CadWaldo rex Britonum ſuperat OſWaldum 531,13. moritur 537,19
CadWaladrus rex Britonum 537,19 moritur 540,27
Cæcilius prætor cum multis nobilibus

& ſeptem tribunis in prælio trucidatur 342,9
Cæciliæ virginis martyris cum aliis nonnullis reuelatio 561,29
Cæci illuminatio momentanea inoptata 535,11
Cæſar primus Romanorum monarcha 97,30
Cæſar Romanorũ monarcha prim' 352,21. eius geſta in bello ciuili 24. contra Gallos mittitur 351,29. capit Germanos, Gallos, Britannos, eosq; ſtipẽdiarios facit 97,21. Cantabros, Germanos, & Aſtures 355,1. Germanos debellat 351,39. capit Luſitaniam 351,18. ſedat ſeditiones Parthorũ 355,28. amicitiam cũ Parthis facit 358,15. recipit de Parthis aquilas & ſigna Craſſiana 355,32. Alexandriam venit, & Ptolemæo bellũ infert 97,26. vincit Ptolemęum ſibi inſidias ſtruentem 352,10. Alexandriã capit, & ob conſuetudinẽ ſtupri Cleopatræ cõcedit 97,28. 352,12,37. reſpuit diadema 352,43. coniuratione ſenatorũ & eqtũ cõfoſſus interit 97,33. 352,26
Cæſares à Iulio Cæſare imperatores dicuntur 706,34
Cæſaraugusta vrbs in Hiſpania 27,50: 38,12,52. obſidetur, ſed ſeruatur 516,35. deletur 554,34
Cæſarea in Palęſtina conditur 356,38. terræmotu corruit 103,52. 359,39. capitur 638,29. 745,43. à Soldano 697,50. ſubigitur à rege Anglorum 677,42
Cæſarea vxor regis Perſarum 14,7. venit Conſtantinopolim, ibiq; cum marito baptizatur 14,8. cũ marito in Perſiam reuertitur 14,11
Caganus interimitur 32,9
Caianus rex Auarorum 542,26
Cain occiſor Abelis fratris 267,47
Cain poſteritas idololatriam, magiam & præſtigias inuenit 285,53
Cainan vita & ætas 86,13. 149,31. 271,26. 290,49. obit 281,17
Caiphas ciuitas capitur 745,43
Caius imperator, Germanici filius 2,51. Herodis captiui amicus 98,35,36. 100,40. 150,50. 362,54. 708,10. dimittit è vinculis Herodẽ Agrippam, & Iudęæ regẽ conſtituit 98,35,37. 363,14. polluit ſe execranda libidine & faſtu 363,42. 708,11
Caius Caligula profanat loca ſancta ſordibus idolorũ 98,45. ſe in Deos refert 98,45. occiditur 100,47. 363,50. 708,28
C. Agrippa adoptatur ab Auguſto in filium 356,7
Caius papa martyr 110,26
Caius epiſc. Hieroſolymitanus 104,40
C. Aſinius Gallus orator, Aſinij Pollionis f. diris ſuppliciis enecatur 359,23
C. Falcidius legem de teſtamentis ordinandis ſancit 353,37
C. Iulius Hircinius, Polyhiſtor, Grammaticus illuſtris 356,8
C. Valerius Catullus ſcriptor lyricus naſcitur 350,15
Cala monaſterium 434,4. 535,50
Calabri oppugnantur 576,39. à Sarracenis 575,52
Calabria tenetur à Romanis 342,39. 355,49. à Normãnis Siculis capitur 626,33
Caleburnus, gladius Arturi 505,7,11
Califa papa regni Waldach occiditur 743,55
Calina Siciliæ ciuitas terræmotu concutitur 649,40
Calis regnum Wenceſlao Bohemiæ regi cedit 701,23
Calixtus I, papa martyr 5,2. 106,48. 384,52. 385,1,51. 713,9,14
Calixti papæ & martyris corporis tranſlatio 571,21
Calixtus II, papa 736,46. 784,29. venit Romam 618,23. moritur 619,34. 785,11
Calixtus III, papa 469,55. 617,53. 750,40. 865,20. zelo ardet contra Turcas ex clade accepta 751,8. moritur 751,7. 866,18
Calixtus legatus Nicephori ad Carolum 35,5
Callias princeps Athenarum 333,7
Callichia Pirantis filius primus in Argis ſacerdos 301,28
Callinicus patriarcha Conſtantinop. excæcatur & Romam mittitur 17,11. 432,5. 542,35
Calliſta condita 306,7
Callogerus factioſus in Cypro opprimitur 401,12
Calnberg caſtrum ædificatur 928,50. deſtruitur 929,10
Calo Ioannes f. Andronij cum patre imperator Conſtantinop. 674,18
Caluus mons munitio 641,38. 901,38. comburitur 646,35
Calyphus rex Ægyptiorum perimitur 780,3
Cambyſes Cyri filius rex Perſarum 93,52. 330,14. ſecundus creditur Nabuchodonoſor 93,54
Cambyſis geſta nobiliora 93,53. 330,15
Cameracum vrbs infeſtatur 611,37. capitur 632,4
Cameracenſes transferuntur ad regnum Francorum 413,22
Camerina conditur 327,3
Camerinus ducatus 81,52
Camillus Romanus dux extinguit Gallos 338,11. 339,29
Camillus Romuli appellatione honoratur 338,14
Campanæ Erffordenſis conſecratio 803,26
Campania igne & gladio vaſtatur 16,49. à Lud. imper. ad Græcos deficit 52,52. ſe Lud. imperatori dedit 53,5. vaſtatur à Longobardis 125,43. 431,25. 501,44
Campanorum gens in Italia 337,20
Campemberg ordini Præmonſtratenſium mancipatur 619,29
Campulus ſacellarius ad exilium condemnatur 34,16
Candaules rex Lydorum 324,17
Candelinus 533,41
Candidus legatus Nicephori ad Carolum 35,5
Canes diſparent 570,6
Canes portantur inter miniſtros archiepiſc. Mog. & comitis palatini, in tranſactione & reconciliatione 474,14
Canizanei princeps Auarorum legatus è Pannonia 39,27
Cannenſis pugna 344,6
Canon in Miſſa ſub ſilentio dicendus, & quare 721,25. reformatur 954,31
Canonis in Miſſa quis author 721,3
Canonicorum regula compilatur 687,26. 729,36
Canonicorum regularium in arce Pragenſi collegij fundatio 778,52
Canonicorum regularium monaſterij in Hallis fundatio 780,43
Canonicorum regularium ordinis initium, confirmatio, incrementum &c. 603,45. 853,38
Cantabri opprimuntur 355,[illegible]
Cantella caſtellum Aquitaniæ 24,[illegible]
Canthur comes illuſtris [illegible]
Cantuarienſis archiepiſcopatus initium 525,34
Canuſium, caſtellum munitiſſimum [illegible] 43
Canutus Danorum rex [illegible]
Capella villa prope Herueldiam [illegible]
Capetus Syluius rex Latinorum [illegible] 316,33. 317,8. 331,42,46
Capha ciuitas capitur à Soldano [illegible]
Capharnaum villa in terra Sarracenorum [illegible]
Caphet caſtrum capitur [illegible]
Capito epiſcopus Hieroſolymitanus [illegible] 41. 379,45. 383,40
Capitolium in monte Tarpeio [illegible] 324,14. 332,21. fulmine cum bibliotheca & vicinis ædibus crematur [illegible] 54. 371,26. 382,31. reparatur & dedicatur 374,5. 374,[illegible]
Cappadocia in prouinciam Romanam conuertitur [illegible]
Capri mons caſtellum [illegible]
Capua ſubiugatur à Romanis 344,[illegible] rebellat Ludouico 53,6. fit ſupplex Ludouico imperat. 53,[illegible]
Capys Syluius Latinorum rex 90,42. 317,31. 331,44
Caranus rex primus Macedonum 91,54. 320,20
Carantanum [illegible]
Carantani 65,36. ad internicionem vſq; delent Hungaros 77,[illegible]
Caratus & Thelaſius. Vide Thelaſius
Carauſias vaſtat Britannias 109,49
Carbeia fundatur 687,29
Carbo vincitur 345,34
Carbonaria ſylua Francica 58,43. 572,40
Carbonia[illegible] villa 35,46
Carchedon Tyrius condit Carthaginem 190,24. 315,12. 331,36
Carcombertus rex Anglorum 532,[illegible]
Carcomberti pietas 531,13. obitus 536,[illegible]
Cardiceas rex Medorum 335,[illegible]
Carentania Hungaris repletur [illegible]
Caria terræmotu concutitur 344,[illegible]
Cariatharbe ſepulchrum Adami 278,11. ciuitas literarum 298,20
Carileſus abbas 503,25
Carinus f. Cari imperatoris de Perſis triumphat 714,47. in prælio occiditur ad Moguntiam [illegible]
Carinthia ſubigitur 699,46
Cariſiacum 23,12. 24,36,44. 25,2. 26,[illegible] 28,39. 35,23. 152,52
Carluid [illegible]
Carluith ciuitas reſtituitur à Scoto Anglo [illegible]
Carlſtat vrbs in Franconia à Carolo [illegible] imperatore condita [illegible]
Carmelitarum ordo confirmatur [illegible]
Carmelitarum monaſterium Auguſtæ [illegible] comburitur
Carmenta apud Latinos literas [illegible] 150,6. 311,47
Carni ſacerdotes Sicyoniorum reges [illegible] 55. 313,55,28
Carnotum ciuitas comburitur [illegible]
Carnutum corruptè Carantanum [illegible]
Carolomannus filius Caroli, fratris Pipini [illegible]
Carolomannus & Pipinus, filij Caroli, maiores domus [illegible]

Carolomannus

Carolomannus maior domus Alemanniam ingreditur 127,26,27,30. vaſtat Alemanniam 21, 18:548, 13. compeſcit Alemannos 436,43. domat Saxones 21, 22.548,18. pacem facit cum Saxonibus 127,28. cum Pipino ducit exercitum aduerſus Hunoldum 21,15,21, 26. pacem init cum Vdilone 436,32. rex Francorum Sueſſione coronatur 25,29:552,17. diſponit mundum relinquere 21,29. 436,40. à fratre Pipino honorificè Romam ad monachatum deducitur 21,32. Romæ fit monachus in monte Soracte 21,36:52,33:127,32: 152,37. 548,39. 728,9. ædificat monaſterium in monte Soracte 21, 36. 436,10. ſecedit priuato habitu & nudus in monaſterium Benedicti 21,27: 436,14. natales ſuos diſſimulat & celat, 21,50. agnoſcitur 22,29. monachus Benedictinus irreprehenſibilis 22,7. conatur Benedicti reliquias transportare 549,44. legatus ad fr. Pipinum pro Longobardis contra papā Steph. 23,10:549,34. Viennæ cum Bertrada regina moratur 24,7. moritur Viennæ 24,8. 131,17. 550,5

Carolomānus & Pipinus, vide Pipinus & Carlomannus

Carolomānus f. Pipini cum fratre Carolo rex inungitur 152,46:437,28. defungitur 25,45:58,40: 128,20: 153,6: 438, 43:553, 4

Carolomanni vxor vidua ſecedit in Italiam 25,48.553,5

Carolomannus f. Caroli baptizatur Romæ, & Pipinus vocatur 153,17. 438,53

Carolomannus f. Ludouici Balbi regis ex Ansgard 56,27,35:57,50. Italiam intrat ſibi eam ſubiugaturus 56,34. venit cum exercitu in ditionem Longobardorum 57,31. moritur 444,27.582,6 relinquit filium Arnolphum 58,50

Carolomannus frater Ludouici in regnū Ludouici à morte ipſius ſuccedit 60, 28: 444,19

Carolomannus pecunia repellit Nortmannos à finibus imperij 60,54. 571, 23. in venatione ab apro vulneratus moritur 61,3

Carolomannus maior, rex Baioariæ, pater Arnoldi imp. moritur 444,3

Carolomannus f. Caroli ob vitæ diſſolutionem & apoſtaſiam excæcatur 52, 21,43:568,22. excæcatus confugit ad Ludouicum 52,45. in monaſterio moritur 52,48

Carolus filius Pipini, dictus Martellus, auus Caroli Magni, maior domus Francorum 17,30: 126,21:152,8. ſub honore Maiordomatus tenet Francorum regnum 432,51. Lotharium regem conſtituit 126,31. hæres principatus paterni 543,50. pergit Andegauum 152,19. acquirit ſibi regnum bellis contra Raginfridum 17, 30: 544,32. ſuperat Raginfridū 17,33:434,10. concedit Raginfrido ciuitatem Andegauenſem 17,34:545,36. vincit Hilpericum & Reginfridum reges 126, 27: 545,9. ab Vdone recipit Hilpericum regē 433,42. Hilpericū veneratur 545,24. bella gerit contra Ratbodū 17,51:152, 11. contra Saxones 17,53:127,18:152,12, 16:434,11:545,42:546,14. Saxones facit tributarios 152,29:435,7:547,48. pugnat contra Francos 152,12. bellū mouet in Baioarios 18,18:545,50:546,17. Alemanniam ſubiugat 18,19:546,8. bello terret Eudonē 18,21.546,22,54. cū Eudone reconciliatur 18,24. pugnat cū eo contra Sarracenos 18,25:126,51: 127, 10, 11,17:152,23,28. Sarracenos Auenione obſidet & grauiter proſternit 434, 18,32,50:546,35:547,17,28,37. Eudonem regno & vita priuat 18,46. contra Eudonis filios pugnat. ibid. mittit filium Pipinum ad Luitprandum 18,40. Luitprando auxilium contra Sarracenos petit 18,53. Weſtrachiam ſibi ſubiugat 18,44. occupat Vaſconiam 18,45:127,14:152,26. Aquitaniæ prouincia abſq; bello potitur 434, 2. 547,11. in Prouincia ducem expellit, eamq; ſubigit 127,19: 435, 10, 14. 547, 44. Burgundiā capit 434,13:546,50, vaſtat Liguriā 152,22. ciuitates Gothorū capit 434,55. 547,32. Friſiā vaſtat 127, 4,12:152,25. Friſiam occupat 547,14. infirmatur 152,18. incarceratur, ſed liberatur 432,14. à nouerca ad multas deuoluitur anguſtias 543,52. debellatur, & in fugam vertitur 433,17.544,7. moritur 19,1:21,12. 127,21:152,31. 435, 6: 547,53

Caroli filij à ſe relicti 21,14.

Carolus Magnus f. Pipini naſcitur 21, 12: 152,33:728,3. cum fratre Carolomanno ad regiam dignitatem vngitur 23, 14:25,28:152,46:437,28. filiam Deſiderij in vxorem ducit, ſed mox repudiat 128,18. ducit Faſtradanā 29,13. 439,4. Alemannā Luitgardam 439,43. cum fratre regnum Franciæ diuidit 438,39. in Nouiana regit 25,29.552,16. occupat Aquitaniam & Vaſconiam 25,32. in Aquitania potenter belligeratur 552, 35. diſſipat conſilia Hunaldi 25,33. recipit Hunaldum poſtulatum 25, 38. Rotgandum regem decollari iubet 27,11. 438,37. Ruttaiſum occidit 128, 30. à papa per legatum in Italiam contra Longobardos inuitatur 26,7. in Italiam venit 153,24. expeditionem in Italiam ſuſcipit, & Longobardos vincit 438, 2. 553, 24. 554, 20. ſuaſu papæ Deſiderium obſidione in Papia claudit, vincit & capit 26,20,30: 128, 24,25: 153, 9. memorabiles obtinet victorias in Italia 555, 43. venit Beneuentum & ad monaſterium S. Benedicti 153, 27. venit Bononiam ad videndū claſſem 39, 20. Bononiæ reſtaurat fanum 39,22. venit Coloniam 25,34. 28,40. 35,18. Foroiulium 27,10. Mediolanum 28, 30. Moguntiā 31, 48. Papiam 34,25. Ratisbonam 31, 9, 22. Rauennam 34, 25. Spoletum 34, 20. Taruiſium 27, 11. ex Italia in Franciā cum triumpho redit 26, 43. proficiſcitur in Saxoniam 25, 52. mittit exercitum in Saxoniam 26,44. mittit nuntios ad duces Saxonum 28,45. domat Saxones 27,31. accipit obſides ab Hegiſo & Saxonibus 29,52:129,5. in pugna cōtra Saxones impiger 29,29. redit ipſe in Saxoniā 27,39.28,13,20.29,4. totā Saxoniam circumit 29, 31. ex Hiſpania mittit exercitū contra Saxones 28,5. cum Saxonibus viriliter dimicat 29,6,9. vincit Saxones 29,7, 10. ingreditur Saxoniam 29,15,24. 30,53. 31,42. 31, 51: 32, 17, 33: 33,7:35, 11: 438, 45: 553, 19,38:554,26:557,27. in deditionē accipit 32,28. Saxoniam petit 128,22,29,31, 33,35. Saxoniam populatur 32,40. Saxones rebelles compeſcit, & ad Chriſti cognitionē adducit 128, 43. deſtruit fanum Hermanſaul 25, 53. capit caſtrum Heresburg 25,52.:53, 7. reædificat Heresburg 26, 49. venit in Heresburg 29,28. hyemat cum vxore & filiabus in Heresburg 29, 29. capit Sigiburg caſtrum 26,49. conuentum in Saxonia habet 128, 23, 39. Saxonicum bellum conſummat 128, 35. transfert Saxones transalbianos in Franciam 35, 12: 153, 45: 129, 21. dat Abrotitis pagos Tranſalbianos 35,12. promit Saxones Tranſalbianos 34,52. venit ad fontes Lippæ 28,22. ad Albiā fluuiū 28,22.29,11. Albiā duobus pōtibus iungit 30,54. venit ad confluentes Iorę & Albiæ 28,24. cum exercitu venit ad confluentes Alaræ & Wiſaræ 28, 52. venit ad Thietmelli 29, 5. venit Paderbrunnam 29, 8. ad Huculin 29,16. vſq; Adrine 29,26. in Bardenguni 29, 32. imponit contra Danos trans Albim caſtrum 153,49.38,2. adornat copias contra Danos & Nortmannos 38, 34. venit ad foſſatum inter Alemonon & Radiuzam 31, 30. caſtrametatur ad Alarum fluuium 38,34. pugnat contra Hoſtfalos 29,18. deprædatur Weſtphalos 27,5.554,44. domat Sclauos 30, 55.31,1. 128,53. 153,28. in Wilzos 39, 55. ſubiugat ſibi Vaſcones 27,55. Ratiſponæ diſponit ire in regnum Auarorum 31,10. ſubigit gentem Auarorum 153,30:556,28:439,33,34. Cacano & Auaris dat locum habitationis 35, 34. contra Thaſſilonem arma corripit 30,20. accerſit ad ſe Widichindum & Albionem 29,32. ingreditur Hiſpaniā 27,49. oppugnat Sarracenos 153,15. paſſim ex variis locis auxilia conducit cōtra Sarracenos 27,50. Hiſpaniā capit 128,32. 554,34. vincit in Hiſpania Sarracenos 527,53. diſtinctis exercitibus diſtinctos populos debellat 559,46. aggreditur Alemanos 35,54. venit in Bauariā 35,8,54.128, 48:439,24. per Hānoniā 439,31. fines Baioariorū diſponit Ratisbonæ 30,51. aggreditur Bohemos 35,54. Pannonios 31,21:153,29. Pannoniam vaſtat 128,55. Turones proficiſcitur 33,34. pacem facit cum Abular 38, 47. contra piratas claſſem inſtituit 33, 32. accipit tributum à Grimaldo 39,54. habet ſynodum Paderbrunnæ 29,30. alibi etiam 128,20.129, 4, 27. Romam pergit 28,26. 29, 39. 33,42. 128,37, 46. cum triumpho 128,24,26. 153, 17. 438, 10,52: 439,11, 15. 555,8. Heregiſum oppugnat 555, 36. redit hinc inde in Franciam 26,4: 27,13,37,47,50. 28, 18,25,32. 29,1,12. 32,2,20,47. redit Aquis palatium 33,12,37. 35,19,51. 32,28. 38,43. 39,25. venit in villam Theodonis 35, 37,38. Neomagum 35,50. 36,49. per Alpes redit in Galliā 34,35. Romæ ſummo honore excipitur 33, 42. Romæ coronatur 34,8. Imperator & Auguſtus appellatur 34,11. 128,14. 129,17. 438, 31. 439,18. 686,19. 558,22. 911,13, 22. 557, 54: 728,44,50: 729,7. ſalutatur à Græcis legatis Baſileus 39, 44. cuius pietatis, religionis, ſtaturæ, roboris, habitus, linguæ, &c. id eſt quæ eius adiuncta & effecta memorabilia 439,45:556,15,21, 50:557,6:559,24:686,32:729,9. munificus erga eccleſiaſticos 32, 13. mittit theſaurum Romā ad limina Apoſto-

lotū 32,12. fundat epiſcopatus & monaſteria ſecundum Alphabetum 911, 23. quos epiſcopatus in Saxonia fundarit 755,33. iubet per Galliam epiſcopos concilia celebrare 40,9,12. baſilicam Aquis extruit, 40,27. per monachum Hieroſolymitanum mittit pecuniam in Palæſtinam, 33,30. honorificè excipit & dimittit Leonem papam 33,10.35,22. ardet zelo in cantu eccleſiarum ordinando 553,40.556,11. ſancit leges & conſtitutiones 558,24,37 beneficus erga regem Nordanimbrorum 559,30. patientiam & diſſimulandi ſtudium ſectatur 558,55. mittit legatos Conſtantinopolim de pace ſtatuenda ad Nicephorum 34,45.39,1. ad Michael. imper. 40,5. pacem facit cum Nicephoro 38,47. reddit ei Venetias 38,48. domum remittit Leonem ſpathariū Siculum 39,5. Willarium 39,6. legatos Orientales honeſtè detinet & ablegat 36,32. è Perſia dono accipit elephantem 153,43. filios in reges vngi curat 555,8. manibus ſuis filio Ludouico coronam regni Franciæ imponit 440,54. Ludouicū f. imperatorem cōſtituit 40,8. mittit filium Ludouicum in Hiſpaniam 32,35. Pipinum filium in Italiam 32,36. Bernhardum nepotem Italiæ præficit 40,9. mittit Erchanbaldum in Liguriam 34,33. ablegat filium in Bardengani ad recipiendos Saxones Northindos 33,8. mittit filium ad defenſionem Saxoniæ contra regē Danorum 36,51. contra Bohemos 35,35. Conſtabulū ſuum Burchardū in Corſicam contra Mauros 36,34. exercitum in Pannoniā ad finiendas controuerſias Hunnorum ac Sclauorum 39,19. exercitum in Britanniam 29,36.39,19. trans Albiam in Linones 39,17. Rhenum ponte ſternit Moguntiæ 439,26. 556,5. venationi dat operam 34,51.35,19, 37. ante obitum febri diu vexatur, 439, 50. optimatum conſilio & auxilio facit teſtamentum 35,42,47. inter tres filios diuidit ſuum regnum in tres partes 35,44.440,1.559,50.560,22. diuidit theſauros inter epiſcopia & eccleſias 129,32. obit 40,25.129,36.153,54.440,8. 560,40.687,12.729,13.911,25

Caroli M. origo & genealogia 686,15. oſſa reperiuntur 158,23.689,53.733,8

Carolus M. fons & ſtirps omnis ferè nobilitatis in Occidentalibus prouinciis 956,55

Caroli M. progenies deficit 132,31.731, 19

Carolus Caroli M. filius pugnat & ſuperat Weſtphalos 29,19.23.555,22. ducit exercitum in Hilinones & Smeldingos 37,3. à bello cōtra Hilin. & Smeld. in Saxoniā redit 37,6. Bohemos compeſcit 153,47.439,31. deuincit Bethemanos 559,10. obit 39,30.129,33.559,49

Carolus & Ludouicus fratres, Caroli M. nepotes bello petuntur à Lothario fratre 154,27. bellum intentant fratri Lothario 41,13. cum Lothario fratris Lotharij filio paciſcuntur 154,52

Caroli principum diſcordia 42,25

Carolus filius Lotharij imperatoris naſcitur 41,31. rex in Prouincia 42,7.687, 53. moritur 42,15.687,17

Carolus II. f. Ludouici regis, rex Franciæ, & pòſt imperator 56,10,28.443,21.564, 46.569,32.573,27.687,26,43.730,36. 911,30. ſe ſubiicit regi Germaniæ 577, 40. regnum German. obtinet 570,16, 42. faſtuoſus & luxurioſus 569, 38. Gallias occupat 130,19. occupat regnū Lotharij 51,10.130,51.576,38.587, 39. à Ludouico rogatur ne ſolus occupet regnum, quod vtriq. competat 51, 25,52. ſpernit monita nepotis Ludouicī à bello & iniuria ſe dehortātis 56,53. cum Ludouico fratris Lud. filio cōfligit 57,7.155,9. vincitur à nepote Ludouico & aufugit 57,12. à fratre Ludouico fugit 48,4. iterum de portione regni Lotharij cum filiis Ludouici belligerari molitur 56,30. à fratre laceſſitus à morte ipſius filios fratris ſuo ipſius cū dāno adoritur 569,51. regno Lotharij excedit & in ſua ſe recipit 52,2. fratri Ludouico ſuccedit 155,11. ingreditur Aquiſgrani palatiū 51,73. cum fratribus paciſcitur 154,31. à cōuentu & partitione Heriſtellium venit 52,7. res peragit memorabiles 687,29. Romam proficiſcitur 57,21.131,7.444,3.570,9. Romæ in imper. conſecratur 570,45. venit Papiam 57,30. in Gallias contendit 57,33. moritur in itinere de Papia in Franciam 57,34.444,20.570,14. relinquit tres filios 52,22

Carolus rex excæcat filium Carolomannum 52,21. animaduertit in turbatores fratris filios 565,35. capit Pipinum nepotē, & in monaſterium trudit 41,43. tyrannidem exercet in proceres regni 47,53.566,21. domeſtica calamitate atteritur 568,19. elocat Boſoni filiam Lud. imper. Hirmingardim cū regno Prouincię 57,24,27. molitur Hildwinum in archiep. Conſtantinop. cōſtituere 51,22. ducatum inter Ligerim & Sequanam tradit Rodoberto 42,52. mouet in Britanniam 42,33,41. clam inſcio exercitu fugit 42,44. iterum Britanniam pari infortunio intrat 43,10. tertiò irruit in Britāniam 48,24.565,4. pacem init cum Salomone & Britannis 43,11.48,27. obſidet vrbem Andenis 43,11.48,27. obſidet vrbem Andegauenſem 54,10,23. in obſidione Andegauenſi Salomonem & Britones vocat in auxiliū 54,24. parcit Normannis 54,38. Normannos ad tributum & exitum è regno ſuo compellit 569,22

Carolus Galliarum rex moritur 131,13

Carolus filius Caroli ignotus & leuitate iuuenili interficitur 52,23.568,25

Carolus f. Ludouici imperatoris dæmoniacus 568,42

Carolus III duodennis, f. Ludouici Balbi, ex Adelheide, nepos Caroli imper. rex Franciæ & imperator 58,1.70,47.131, 11.444,42.570,36.572.42. occupat Italiam 59,15.444,12. Romanorū imper. Aug. 59,17.131,18.444,48. vocatur in regnū & caput agnoſcitur 61,14.71,2. imperio periclitanti tentat ſuccurrere 60, 2. dat Gotfrido Nortmannorum regi Friſiam & in vxorem Giſlam filiā Lotharij 60,18. in ſuo regno à Nortmannis infeſtatur 564,52. in Francia magno exercitu vndiq; collecto Nortmannos obſidet 60,5. opponit ſe rapacitati Nortmānorum, ſed fructu exiguo 61, 24.63,1. repellit ex Francia Normannos graſſantes 445,5. concedit Nortmannis regiones vltra Sequanam 63, 1.571,64. repellit à ſe epiſcopum Vercellenſem Luidgardum 63,8. dat Sigfrido & Nortmannis multum auri & argenti 60,20. Gotefridū curat interfici, 61,46. confert Odoni comiti Pariſiorum ducatum Hugonis abbatis 61, 50. Triburiis celebrat cōuentum cum optimatibus 63,18. ad inopiam mētis, ſanitatis, & neceſſarij victus deuenit 63,19.23,30.912,11.444,31.445,21.572,6. Arnolpho ſuum Bernardum cōmendat 63,32. regno priuatur 131,26.155,13. 687,33.730,37. obit 63,40.131,28.155,15. 730,42

Caroli III regna à morte ſua variè & miſerè diſcerpuntur 63,33.

Carolus rex & Rudbertus inuaſor regni inter ſe diſceptant 74,44,47. Aquitaniam & partes quaſdā Franciæ hoſtiliter peragrat, mox deinde aufugit 74, 53. in prælio grauiter cōfodit Rudbertum 74,48. profugus patrocinium ab Arnolpho expoſcit 69,9. Ottoni reliquis viribꝰ rebellat 69,12,18.577,37. deturbat comitem Balduinum de abbatia S. Vedaſti 72,27. legatos mittit ad Zundibolch 71,18. cū Zundibolch pacem init 71,9. comprehenſus in cuſtodiā mittitur 75,6.577,54. moritur exul, captiuus, martyr 75,9.578,17.

Carolus rex Galliæ 132,42

Caroli Francorum ducis ad regnum auitum occupandum conatus 589,5,13,22. obitus 589,24

Carolus frater Ludouici regis Francorum in Italiam vocatur 611,31

Caroli res memorabiliores, eiuſq; in regnum Siciliæ ſublimatio 698,1,42. obitus 700,19

Carolus occidit Conradum Frid. imper. nepotē 813,18. Carolus dux Burgundiæ ambitioſus 754,20,48. expugnat Leodium 871,20. obſidet Nuſſiam 871,45. in prælio occumbit 873,36

Carolus rex Gallorum moritur 858,11

Carolus f. Canuti regis comes Flandriæ 618,8. interficitur inter orationes 470, 34. vindicatur 622,8

Caroli marchionis munificentia 621,25

Carolus IIII rex Bohemiæ res Roman. 747,1,8.838,4. ſancit leges & inſtituta 838,6. exercitu petit Rutenū de Plawe 942,10. oppugnat Mediolanenſes 944, 42. moritur 842,53.947,12.

Carolus archiep. Mog. 154,48.442,11. ſynodū celebrat 154,50. moritur 155,1.442,21

Carolus Magdeburgenſis canonicus ordinatur epiſcopus Conſtant. 178,48. nondum conſecratus reiicitur & moritur 186,19.453,30 / 861,51

Carolus Bouillus 103,47

Carpocrates hæreticus

Carus imper. cum filiis Carino & Numeriano 6,52.109,36.151,15.394,42.714,45. occupat Britannias 109,48.395,33. de Perſis triumphat 151,15. ictu fulminis occumbit 109,37.394,13 / 583,9

Carus fluuius

Carthago cōditur 90,23.150,12.310,4.315, 9.316,36.319,48.331,35. capitur 7,53.16,5. 120,25.498,37.528,30. à Beliſario 421,23. 514,46. Romanis ſubiicitur 347,52. muro circūdatur 494,6. reſtauratur 663,21

Carthaginenſes naues Romanis eripiunt 343,21 343,41. à Romanis vincuntur

Carthaginenſe conciliū cōtra Donatiſtas cui ſtatuta Hipponenſis concilij inſeruntur 115,33.409,16. aliud contra Manichæos & Pelagianos 415,13 / 9[illegible]

Carthuſia Yſenacenſis

Caſſander pater rex Macedonum 341,24
Caſſander filius rex Macedonum 341,36
Caſſianus epiſcopus Hieroſolymitanus 104,38. 379,38. 383,37
Caſſianus exul multa ſcribit 494,7
Caſſinum cœnobium à Longobardis inuaditur 13,2. 16,27. 110 annos manet deſtructũ 17,47. diripitur 524,27. 800,17. reſtauratur 17,47. 543,46
Caſſini montis opulentia & potentia 811,44. 827,39
Caſſini cœnobij monachi Romam fugiunt 13,2
Caſſiodorus ſenator, conſul, pòſt monachus 9,13. 424,34. 513,40
Caſſius Narnienſis epiſcopus 515,21
Caſſius capit Iudæam & templum ſpoliat 97,34. 352,25. depopulatur templa Rhodiorum 353,54
Caſtellum extruitur ad ripam Salæ 35,53
Caſtellum extruitur ad ripam Albiæ 35,54
Caſtellio caſtrũ obſidetur, capitur 642,23
Caſtellorum per Saxoniam & Thuringiam ab Henricis III & IIII extructis vel aliis ereptis catalogus 196,40
Caſtor chronographus 298,10. 309,5
Caſtorei hæretici 719,47
Caſtra Æmyliæ 18,33
Caſtrilocus mons obſidetur 587,26
Caſtrum Vliſlingianum 147,8
Caſtrum Nigberg 23,5
Cataphrygarum hæreſis 105,19,50. 380,54. 719,26
Cathalaunici campi nobiles ſtrage Hunnorum 500,15
Cathari hæretici 720,18
Catharina martyrizatur 715,12
Cathericus rex Britonum 519,20
Cathericus expugnatur, & fugatur 526,38
Catholici eccleſiis ſuis depelluntur 119,3. rari in eccleſia 458,5. premuntur 123,33,38. perſequutiones patiuntur ab Arrianis 113,9,36. 116,54. 125,13
Catilina perimitur 351,54
Catilinaria coniuratio 351,44
Catina condita in Sicilia 306,37. 322,38. 332,15
Cato quæſtor 344,36
Catonis Vticenſis tribunatus 351,50
Catulus Romæ celebris 351,29
Cauciacum monaſterium 432,45
Cautiæ prouincia Saxonibus in Britanniã traditur 495,48
Ceadda Nordanimbrorum epiſcopus ordinatur 124,20
Ceadualda cum Penda vincit Eduinum 123,20. vincitur 123,22. perimit Eduini ſucceſſores idololatras 531,4
Ceadualus rex Occidentalium Saxonum Romæ baptizatur, & moritur 125,19
Cecrops Diphyes primus rex apud Atticam regnat 89,50. 302,29. 307,40. Athenas condit 149,50. condit in Eubœa Cubeci orchomenon 302,37. immolat bouem 302,10
Cecropia regio à Cecrope 302,10
Cednulfus rex Nordanimbrorũ 546,40. capitur 547,5
Celadion Alexandrinus epiſcopus 104,36. 379,13
Celerianus ſatelles Vitalliani occiditur 421,40
Celeſtinus I. papa 7,46. 116,22. 411,40. 493,45. 718,43. mittit Scotis Palladiũ epiſcopum 116,41. 412,13,39. moritur 412,53
Celeſtinus II, papa 627,15. 737,18
Celeſtinus III, papa 738,31. 790,36. diſpenſat in matrimonio Henrici VI, 790,38. moritur 795,46
Celeſtinus IIII, papa, antè Irmfridus 741,52. 801,6. moritur 801,7
Celeſtinus V, antè Petrus de Morrone 816,44. 817,13. papatui reſignat 817,23. 818,40. capitur 817,29. canonizatur 830,50
Celeſtinenſis ordo ex Gallia in Germaniam traducitur 842,54
Celeſtius Pelagij in hæreſi ſocius 410,31. damnatur 488,53
Celeus Eleuſine regnat 306,50
Celim ſecundus rex apud Brittannos ex Anglis 508,40
Cella Minorum ſub Wartberg fundatur 939,4
Cellitæ monachi in Brunſwich 754,31
Celſus Epicureus philoſophus refutatur ab Origene 386,36
Celſi martyris corpus reperitur 487,31
Cenchres rex Ægyptiorum 302,27
Ceninenſes vincuntur 322,16
Cenomanenſis vrbs incendio conflagrat 651,28
Cenomanenſes ad ſe corpus Scholaſticæ aſportant 16,28
Cenomanici contumaciores in regem Angliæ 645,37
Cenſus, vide Deſcriptio.
Cenſores remouent ex Vrbe artem ludicram 348,15
Centauri nobiles equites in Theſſalia 89,36. cum Lapithis belligerantur 89,35. 309,51
Ceolfridus abbas Romam petens in itinere moritur 433,50
Cerberus canis orci deuorat Pirithoum 306,7
Cerbonius epiſcopus Populonij 515,22
Cerbonij epiſcopi pietas approbatur miraculo 424,8
Cercius Smyrnæus rhetor Romæ docet 356,33
Cerdo epiſcopus Alexandrinus 374,23
Cerdo magiſter Marcionis Romam venit 379,28
Cerinthiorum hæreſis 102,28
Chaianus rex Hunnorum deficit à Mauricio 522,24
Chalcedon conditur 324,14. 332,27
Chalcedonenſis ſynodus damnat Eutychianos 416,26
Chaldæi oriuntur ab Arphaxat 149,38. contra Phœnices dimicant 302,22
Cham filij Noæ habitatio, linguæ, regiones, populi, &c. 87,43. 292,38. 908,14
Cham ſuperſtitiones mandauit laminis & duris lapidibus 285,5
Champ fluuius miſcetur Danubio 31,17
Chantus condita 325,33
Chardanus Bulgarorum rex 556,35
Charidemus ſacerdos à Perſis fugit 313,2
Chariſiacus caſtrum 615,22
Charops f. Æſchyli Athenienſium rex 321,36
Charus fluuius 582,20
Chebron Ægyptiorum rex 300,3
Chemiſſem monaſterium 69,42
Cherres Ægyptiorum rex 304,8
Cherſona 14,22. 123,50
Cherſona Lyciæ prouincia 429,24
Cherſonneſus conditur 323,28
Cherubin de Spoleto 887,14
Cheſuebrut municipium Normanniæ comburitur 648,40
Childebertus rex Francorum Hiſpaniam intrat 9,25,40. eius res geſtæ 9,26
Childebertus frater Clodildis perimit Amalricum 513,13
Childeberti obitus & ſepultura 9,46,47
Childebertus f. Sigeberti 10,3. Hiſpanos atterit 11,34. arrogans 11,34. cum fratruele in Lotharium inſurgit 516,16. à Lotharij exercitu vincitur 523,15. accipit munera à Mauricio & Longobardis 11,30,32. Mauricium imperatorem deludit 523,7. impari ſucceſſu bis cum Longobardis pugnat 12,2,5,8. Taſſalonem ducem Bauariæ conſtituit 12,10. occupat regnum Guntranni ducis ſui 12,26. 524,37. auunculi ſui Hilperici regnum vi nititur occupare 12,33. moritur 12,36. 518,51. reliquit duos filios 12,36
Chilianus Scotus de Hibernia inſula Wirtzburgenſis epiſcopus 16,9. 430,44. 539,20. 726,40. cum diſcipulis martyrizatur 541,35
Chilicilla rex Hiſpaniæ 14,2
Chilo vnus è ſeptem ſapientibus & ephorus Lacedæmonius 329,50
Chilpericus rex Burgundionum 507,29
Chilpericus rex Francorũ, Lotharij f. rex Sueſſionenſis 519,37. Remos vrbẽ occupat 520,4. à fratre hoſtiliter premitur 520,17. fratrẽ Sigebertum potenter adoritur 521,13. eiicit Brunichildem 521,33. immiſſu vxoris Fredegundis perimitur 522,55
Chilpericus rex Francorum conſtituitur 544,6. 545,24. è prælio fugit 545,9. moritur 546,11
Chilpingus comes Aruernenſis occumbit 550,48
Chinheim ſedes Nortmanorum 661,16
Chinonum 654,17
Chiutilan rex Wiſigothorum 536,10
Choe vrbs capitur 394,53
Choldicz caſtrum 878,25
Chonobius dux Britonũ perimitur 519,31
Chorearũ punitio memorabilis 734,36
Choret rex Anglorum Romæ in monachum attondetur 542,46
Chramnus f. Lotharij cum vxore & liberis igni extinguitur 519,12
Chriſtannus epiſcop. domus Teutonicæ capitur 260,8
Chriſternus rex Daniæ ex deuotione Romam pergit 872,51
Chriſti incarnatio 2,6. 98,5. 99,40. 150,48. 358,12. 707,3. de Ægypto reditus 358,33. 359,1. 707,19
Chriſtus duodennis officij ſui ſpecimen Hieroſolymis exhibet 359,27. baptizatur & officium ſuum aggreditur 98,21,29. 100,25,29. 150,50. 360,47. 361,19. 707,29,40,41
Chriſti genealogia 286,53
Chriſti ſanguis Mantuæ 35,27. à quodam cæco inuenitur 35,27. 141,5. in Angliã venit 577,45. in Augiã inſulam 132,46. 447,15. tunica reperitur in Zaphat 427,8. 524,10. 634,53 lancea reperitur 609,37. epiſtola ad Abagarũ 709,4. diſcipuli, Chriſtiani 710,15
Chriſtianorũ zelus, pietas eorumq́; diuina protectio contra Sarracenos 620,36. in Palæſtina in Syria cõtra paganos prælia 2 fauſta 622,13. ſtrages 676,54
Chriſtiani capiunt Tyrũ 621,21. capiunt Antiochiã & Hieroſolymam 463,4
Chriſtianor. ſtrages in Palæſtina 676,54. in Hiſpan. cõtra Sarrac. dimicãt 678,9. è Palæſt. exigũtur 700,31. à Iudæis bello petuntur 422,15

Digitized by Google

Chriſtianorum incremẽtũ in Perſia 496, 33. perſequutiones 498,34. in Oriente magna tribulatio 815,25
Chriſtiani confligunt contra Saladin infeliciter 666,48. à Tartaris vincuntur 696,24
Chriſtianus epiſcop. Mogunt. eligitur & negligitur 475,15. tandem confirmatur 476,1. reparat muros Erffordiæ 256,12. viſitans Erfordiæ, abbatiam S. Petri ab abbate tũc aufert & alij committit 258,16. legatus imperatoris in Græciam, inde multas Sanctorum reliquias reportat 256,14. capitur 665, 40. moritur 674,31
Chriſtianus Moguntinus archiepiſcopus 804,14. deponitur 696,39. archiepiſcopatum reſignat 804,47
Chriſtianus Nuemburg. epiſcopus 844, 16
Chriſtianus Merſburgenſis præpoſitus conſtituitur epiſc. Moguntinus contra Rodolphum 255,55
Chriſtianus abbas Mellifontis epiſcopus Hybernorum 629,50
Chriſtianus Lotharingus bene affectus in Henricum regem 578,23
Chriſtophorus papa 131,54. 446,35. 575,9
Chriſtophor. f. Romani, vero imperatori prælatus breui pòſt moritur 575,42
Chriſtophorus Baioariæ dux rex Daciæ 861,21
Chriſtophorus dux Bauariæ à fratre capitur 872,6
Chriſtophorus Landinus 885,46
Chrodogandi epiſcopi ſtudium in reliquiis ſanctorum transferendis 551,22. obitus 551,29
Chrymmitz Carthuſia 874,36
Chryſippus Laiis regnat 308,37
Chryſoloras Byzantinus, Græcarum litterarum in Italia doctor 845,18
Chrunnus Bulgarorum rex, 559,28. Conſtantinopolitanos premit 560,48
Chuades rex Perſarum occidit Hunnorum regem 512,22. moritur 512,32
Chudmeid Ammitæus infeliciter expeditionem in Lyciam mouens, claſſem amittit 559,18
Chuion caſtrum capitur 635,13
Chupias rex Danorum baptizatur 579, 28
Chunberg munitio Auarorum 31,16
Chunibertus Colonienſis epiſc. 529,17
Chunimundus perimitur 517,35
Chuſanraſathaim rex Meſopotamiæ 89, 20
Cicero naſcitur 96,52. 150,43. 349,8. equeſtris ordinis è regio Volſcorum genere 96,53. Athenas ſecedit, poſt triennium regreditur 350,13. defendit Sextũ Roſcium 350,54. Murænam 351,45. Quintium 350,40,48. exul anno vno 351,12. reuocatur 351,22. occiditur 353, 20
Ciceronis caput cum manu dextra pro roſtris ponitur 353,33
Ciconatus Portuenſis epiſcopus 437,45
Cimon Perſas ſuperat 334,18
Ciniburcum caſtrum capitur 656,14
Cinna & Marius Romæ tyrannizant 350,11
Cinus Piſtorienſis iuriſconſultus 831,34
Cinyſius mons 26,14
Circumcelliones hæretici 720,10
Ciſtercienſis monaſterij & reformationis initium & ſucceſſus 610,12,41. 623, 48. 736,37. 779,48. ſcriptum, Charta charitatis 613,12. inhumanitas in Minores 813,54
Citizenſis epiſcopatus fundator quis 755, 9. diſſipatur ipſo ſub exordio 766,18. titulum per tranſlationem amittit 771, 26
Citizenſis monaſterij ad S. Stephanum fundatio, tranſlatio &c. 868,47
Czeitz caſtrum ædificatur 883,45
Ciuitatum imperialium conſpiratio & tumultus cõtra principes ipſiſmet exitialis 947,51
Ciuis locus 246,28
Ciuois villa ſita in confinio Francorum ac Teutonicorum 162,52
Clacus, vide Glaucus
Clades magna Romæ impetu Tiberij 359,8
Clades magna, percuſſio ſcabierum 427, 15
Clara virgo clauſtralis 739,20. canonizatur 743,44
Clareuallis fundatur 616,22. diffundit propagines 624,25
Clarus mons caſtellum Aquitaniæ 24,42
Claſſis Conſtantinopolitana Venetias appellit 37,27
Claſſis ex Hiſpania & Africa venit ad vaſtandam Italiam 39,48
Claſſis Normannorum aggreditur Hiberniam 39,52
Claſſo rex ſextus Longobardorum 506, 42
Claudia aqua Romæ 340,42. 341,52
Claudianus poeta 115,9. 486,36
Claudius imperator 37,5,38. 98,47. 100, 48. 109,7. 150,50. 151,13. 363,4. 708,32. patruus Druſi 363,13. numerat ciues Romanos 101,4. Iudææ præficit Felicem 101,10. 364,17. Roma Iudæos tumultuantes expellit 99,1. 101,8. Gothos ſuperat 393,10. 109,8. 151,13. 714,28. cõpeſcit ſine ſanguine Britannos & Orcades inſulas 98,53. veneno moritur 101,14. 109,11. 364,38. 393,21. 709,44. 714,27
Cleanthes philoſophus Stoicus 343,13
Clearchus præfectus Conſtantinop. aquã in Vrbem inducit 405,28
Cleb rex Longobardorum 520,51
Clemens I papa exul, martyr 4,11. 102,32. 374,32. coadiutor Petri 710,19,38. 373, 16. relinquit decretalẽ epiſtolam 368, 44
Clemens II, papa, aliàs Suidgerus Babẽbergenſis epiſcopus 691,1. 735,5. 773, 27. 605,14. coronat Henricum regem, & coniugem eius Agnetem in Auguſtos 139,43. moritur 140,47. 451,32. 611, 21
Clemens III, papa, antè Voido, Narbonenſis epiſcopus 738,25. 745,34. 789, 30
Clemens IIII, papa 697,44. 812,11. prælîatur cum rege Apuliæ 697,45. Apuliam à Menfrido etiam bello repoſcit 745,36. truculentus in imperatoris Friderici filios 697,44. 698,33. zelo ardet pro ſubſidio Palæſtinæ 697,54. canonizat Hedwigẽ 259,12. moritur 790, 35. 813,8
Clemens V, pontifex 822,27. 746,53. moritur 826,22
Clemens VI, papa 835,54. moritur 838, 24
Clemens VII antipapa, aliàs Robertus 747,29. 842,41. moritur 845,25
Clemens Alexandrinus, ſcriptor celebris 4,47. 105,42. 383,52,53
Clementis primi Metenſis epiſcopi leuatio 607,12
Cleobulina 334,17
Cleopatra, ſoror Ptolemæi, regina Ægyptiorum 97,24. 150,45. 352,13. expellit filium Ptol. Phyſconem ex Ægypto 97,6. regio comitatu Vrbem ingreditur, & mulieribus ibi interdicit lecticis & margaritis 97,30. 352,44. ſemet admotis aſpidibus interficit 97, 53. 355,1
Cleopatra filia Antiochi nubit Ptolemæo Epiphani 345,40
Clerberi caſtri captio & deſtructio 633, 46
Clerici olim numeroſiores ordinati ob proceſſiones & epiſcoporum comitatum in hoſpitũ exceptionibus 214,12
Clericorum fremitus contra decretum de cœlibatu 453,46
Clericorũ carceres & degradationes excogitatæ 818,51
Cletus coepiſcopus Lini & S. Petri coadiutor papa 366,23. 710,25. martyrizatur 372,43
Cleuenſis comitatus mutatur in Ducatum 851,16
Clidicus rex Athenienſium 323,12
Cligiſus epiſcopus Nouigenſis 16,43
Clipea caſtrum capitur 629,45
Cloamiris regis Abroditarum defectio & exilium 561,9,18
Clochilaicus rex Danorum perimitur 511,46
Clodeſindis Metenſis ſponſum repudiat, Deo ſeſe deuouet 527,37
Clodius rex Francorum 264,48
Clodius f. Pharamundi rex Francorum 494,25. Romanos proſternit 498,6. Francorum regnum dilatat 413,25
Clodius Albinus affectans imperium apud Gallos occiditur 384,6
Clodius orator 351,33. interimitur 351,43
Clodoaldus f. Clodomiris regis eminet in gradu clericali 514,14
Clodomeris factio in filios Gundebaudis 512,12
Clodomiris rex perimitur in conflictu cum Godemaro 512,34
Clodouæus rex Francorum 8,35. 119,6. 910,30
Clodouæus f. Hilderici rex Francorum 504,25. 507,28. Conſul Romanus & Auguſtus coronatur 511,14. geſta quæ peregerit 8,36. quam habuerit vxorem 507,29. ſibi Gallias ſubiugat 508,17. expugnat caſtrum Meledunum 509,39. Thuringiam ſibi ſubiicit 509,19. Burgundiam capit 510,9. confœderationem init cum Alarico 510,30,42. dilatat regnum Francorum 509,27,33. 510,49. baptizatur 8,38. 119,27. ad fidem Chriſti ægrè adducitur 509,46,49. 710,48. moritur 119,52. 511,30. filios quos reliquerit 8,44. 511,38
Clodouæi filij regnum diuidunt inter ſe 8,44
Clodoueus f. Hilperici 10,18
Clodouæus f. Dagoberti rex Francorum 532,48. 911,4. corpus Dionyſij diſcooperit 16,52. os brachij frangit 16,53. in amentiam incidit 16,54. 535,21. moritur 16,54. 535,41
Clodouæus f. Theoderici rex Francorum 541,39. 541,8. moritur
Clodouæus f. Hildeberti rex Francorum 544,4. mo-

544,4. moritur 544, 49

Clodulfus f. Arnulfi Metenſis epiſcopus 532,8

Cloſtar ordini Præmonſtratenſium traditur 619,29

Clotharius f. Clodom. perit 9,27

Clotharius diem ſuum obit 9,50

Clotharij regnum inter ſe filij diuidunt 9,51

Clotharius occupat regnum Frãcorum 9,47. 970,53

Clotharius Hilperici f. naſcitur 11, 20. adhuc puer rex eligitur 12, 32. occupat regna Theodeberti & Theoderici 13,24. Dagoberto filio iraſcitur 13,42. moritur 14,25

Clotharius filius Clodouæi Francorum rex 511,33. ſubiugat ſibi Burgundiam 513,16. venit in regnum Francorum truculentus 528,19. confœderationem init cum Longobardis 528, 31

Clothſuinda, vxor Albuini 9,25

Clotildis, filia Chilperici Burgundionum regis, nubit Clodouæo 507, 28. regina orthodoxa 509,46

Clotildis ſoror Clotharij, filia Clodouæi, nubit regi Wiſigothorum 511,35. moritur 518,26

Cluniaci cœnobij fundator quis 573,7

Cluniacenſis ordinis initium 576,20

Cluniacẽſium orationum efficacia 590, 23. 594,9

Clunſenſe prælium in campo Camerenſi 748,32

Cluſa monaſterium reformationis Benedictini ordinis fons 856,34

Cluſæ 26,15

Clyterius 118,18

Cocali filiæ occidunt Minoem 310,27

Cochleas dux Iudæorum Chriſtianos excruciat 377,45

Coctus Theberth presbyter 546,32

Codex Iuſtinianus 422, 19. 422, 50. 514, 31. 722,29

Codrus filius Melanthi rex Athenienſium 313, 19. 314,13. in bello Peloponneſiaco interemptus regno Erechthidarum finem imponit 315,3

Cœlibatus ſacerdotum à Gregorio ſeptimo in eccleſiam introductus 212, 14. 602,18

Cœnus rex Macedonum 320,24

Cœnobia, vide Monaſteria

Colchi Romanis ſubiiciuntur 375,29

Colloquium principum imperij 254,27

Colloquium inter legatos imperatoris & primores Danorum 37,50

Coloniæ Romanorum 342, 53. 345, 37. 355,26. deducuntur Berytum & Patras 356,28

Colonia Agrippina capitur à rege Philippo 797, 8. à Nortmannis deuaſtatur 59,33. 612,19. obſidetur, ſed liberatur 680,53. Colonienſis baſilica dedicatur 568,7. fulmine ſcinditur 566,17

Colonienſis congregatio ad gradus ſanctæ Mariæ 230,29

Colonienſis congregatio foras murum titulo S. Georgij martyris 230,30

Colonienſis ager & regiones ad Rhenum deuaſtantur 433,22

Colonienſis archiepiſcopus capitur 700, 2. rebellat 702, 21. 703, 8. moritur 704,50

Coloſſę vrbs terręmotu concutitur 366,11

Coloſſus ingentis altitudinis 99,25. 102,3

Coloſſus Romæ erigitur 372,28

Coloſſus in Rhodo ruit 344,34. 348,53

Columbanus presbyter Scotus 519, 48. prædicat Britannis 121, 16. ex Hybernia in Galliam venit, ibique monaſterium ædificat 425, 42. venit in Burgundiam 12,45. 525, 21. eiicitur à Brunichilde 12, 46. 123, 2. ex Gallia fugatus in Alemanniam venit, inde in Italiam 12, 47, 48. 425, 27. exulat 527, 22. moritur 426,18. 528,48. 524,42

Columnenſes Romani capiunt papam 703,38

Columnæ primorum patrum lapideæ & latericiæ, rerum inuentarũ documenta 285,44

Combort 645,49

Comes de Keuernburg capit Theodericum Landgrauium 260,11

Cometa 72,50. 77,6. 116,12. 130,50. 176,8. 353, 1. 442, 52. 452, 54. 466, 10. 473, 19. 500,4. 537, 37. 567, 40. 569, 26. 581, 22. 590,34. 591. 24. 593,9. 600, 44. 609, 12. 612, 10. 614, 24. 697, 41. 702, 29. 745. 19. 748, 42. 753, 4. 754, 1. 820, 27. 826, 38. 890, 41. 952, 3. 132, 22. 133, 22. 152, 21.

Cometæ duo 835,37. tres, & eorum infauſtæ ſignificationes 950,49

Cometes in Aquario 564,12

Cometes in Ariete 564,6

Cometes in ſigno Libræ 563,54

Cometes rex Mycenarum 308. 20

Commerciacum villa in territorio Tullenſi 441,15

Commodus f. Antonini patris in imperio collega 381,38

Commodus Roman. Cæſar Aug. 381,47. impurus & truculentus 381,51. 382,47. de Germanis triumphat 382, 4. ſpectacula Romano populo exhibet 382, 40. Coloſſum erigit, & imaginem ſui capitis imponit 105,55. 382,48. nobiles interficit 106, 7. ſtrangulatur 106,8. 382,25

Commodianæ thermæ 105,48. 382,11

Comœdia Romæ quando admiſſa 343, 32

Compendium palatium 24, 18. 28, 12. 42,51

Conanus dux Britanniæ, antè comes 635, 32. inuadit vrbem Nanneticam 637,32

Conanus comes Redonenſis regi reſtituit vrbem Nannetis 637,45

Conanus comes Britannię ducatum tradit regi Angliæ, & quare 645,44

Conanus dux Britanniæ moritur 652,13

Concertatio grauis ob ſanctorum imagines 18,29

Conchæ vrbs capitur 672,40

Confluentes 57,2. 61,37

Confuſio & concertatio ſcelerum horribilis 469,27

Cõiunx ſuperba & ſæua ſæpe incendium multorum malorum 177,21

Coniuratio principum regni 453,42

Coniuratio principum & epiſcoporum ob auxiliũ Friderico imperatori præſtandum contra Mediolanenſes 255, 43

Coniuratio principum regni cõtra Henricum v imperatorem 469,11

Cono abbas ad S. Dyſibodum 472, 16. moritur 474,2

Cono Sigeberg. abbas, conſtituitur Ratiſponenſis epiſcopus 470,10

Cono eremita & author Arroaſiani ordinis 616,8

Conon papa 16,8

Conon papa 124,52. 430,42. 539,28. obit 430,46

Cononis ducis potentis ad imperium affectatio 594,4

Conus papa 429,26

Conradus I f. Conradi rex Roman. imper. Auguſtus 74, 9. 132,18. 155,34. 446, 33. 576, 16. 688, 41. periclitatur 576, 27. expeditionem in Sclauos & Hungaros ſuſcipit 594, 36, 38. exercitum amittit 577, 4. agonizans nominat ſibi ſucceſſorem Henricũ Saxonum ducem 74, 31. moritur 74, 27. 132, 38. 446,55. 577. 10. 688,44.

Conradus II iunior Francus Roman. imperator Auguſtus, dictus Salicus 136, 26. 159, 3, 4. 449, 46. 593, 43. 594, 6, 20. 690,51. 734,30. 771,4

Conradi imperatoris coronatio terribilis 690,11. proſapia, vxor, maiores 690, 52. 771, 4. puer adhuc fugat ducem Adalberonem 136, 10. grauiter periclitatur 136,27. bello oppugnat Pannoniæ regem 136, 35. intrat Hungariam 159,10. 450,5. exercitu petit Luiticios 136, 53. in Burgundiam profectionem ſuſcipit 450,17. Occidentalem Franciam petit 136, 43. ducit exercitum contra Vdonem in Burgundiam 159, 15. cum principibus cruce ſignatur ad ſanctam expeditionem auſpiciis infauſtis 628, 17, 28, 30, 35. Henricum filium regem facit, ipſe Romæ imperator coronatur 136, 28. 449, 51. Italiam petit 137, 6. motus Italorum compeſcit 594, 21. in Italia contra Longobardos ſeuerus 596, 27. in epiſcopos Italos animaduertit 690, 8. moritur 137, 17. 159, 27. 450,52. 631,12. 691,30. 735,3. 772,14. 917,9

Conradus III Henrici imperatoris ex ſorore nepos, Romanorum rex 472, 36, 40. 625,28. 692. 7. 731,19. 778,36. bello petitur à duce Saxonum, genero Lotharij II. 255,11. exercitu Polonos petit 255,20. expeditionem felicem ſuſcipit in Hungariam 473, 48. in Alemanniam 630, 4. Hieroſolymã proficiſcitur 255, 21. ex Palæſtina Cõſtãtinopolim reuertitur 629,42. Hieroſolymis reuertitur 474, 28. 255, 22. moritur 155,39. 255,24. 474,38. 692,16. 737,18. 959,1

Conradus rex vltimus ex ſtirpe Caroli Magni 132,31

Conradus dux Saxonum potens 28,46

Conradus comes perimit Hubertum abbatem 48,20

Conradus accipit ducatum Thuringiæ, ſed breui reſtituit 68,50

Conradus comes mittit filium comitem cum exercitu cõtra Gerhardum 72,52

Conradus f. C. comitis paciſcitur cum Gerhardo & Matfrido 73, 4. Gerhardum vincit 136,7

Conradus comes, legatus Arnolphi 71, 20

Conradus comes, aliàs Curcipoldus, f. Eberhardi, obit 77,38

Conradus Burgundiæ diadema accipit & Burgundiam petit 136, 40, 42. Burgundiam vaſtat 136,46

Conradus & Vdo comites regis Ottonis fideles ſuperant factioſos contra regem 76,28

Conradus dux ducit Luidgardam filiam Ottonis regis in vxorem 77, 30. 156,13. 581, 14. relinquitur ab Ottone rege in Italia ad Berengarium à regno prohibendum 78,19. offenſus auſte-

ritate regis Ottonis ad Berengarium deficit 78, 26. 582, 26. cum archiepiſcopo Friderico reconciliatur 78, 28. ſocius coniurationis Luidolphi contra patrem regem Ottonem 78, 42. Hungaros in Lotharingiam vſq; ducit 582, 41. cum Lotharenſibus congreſſurus, ob offenſionem regis Ottonis cauendam intermittit 79, 26. cum Luidolfo filio regi Ottoni fit ſupplex, & excuſat munitiones occupatas 78, 51. in gratiam regis recipitur 79, 35. belligeratur cum comite Baginoenſium 582, 30. perimitur 79, 40. 583, 13

Conradus frater imperatoris Frider. comes palatinus 474, 32

Conradus dux Baioariæ conſtituitur 141, 35. obit 163, 22. 451, 17

Conradus dux frater Friderici ducis Sueuiæ capit & vendit Treuirenſem archiepiſcopum 471, 35. rex eligitur 255, 8

Conradus dux Hungaris ſe adiungens & alia plura hoſtiliter in imperatorem tentans, pluribus poſſeſſionibus priuatur 146, 1

Conradus dux auxilio Andreæ Hungarorum regis partem Carentani capit 146, 12

Conradus dux Carentanorum titulo tenus moritur 147, 55. 163, 22. 451, 17

Conradus dux occiditur in prælio 156, 22

Conradus Conradi f. & nepos imper. Friderici occiditur, proſcribitur, traditur, ſupplicio afficitur 698, 34. 813, 18

Conradus filius Friderici imperatoris dux Sueuiæ conſtituitur 256, 35. mittitur contra regem Franciæ 256, 38. vincitur, & funditur 258, 10. 696, 52. 743, 30. veneno enecatur 743, 39. 804, 42

Conradus f. Henrici regis conſtituitur dux Lotharingiæ 235, 24. rebellat contra patrem, & imperat in Longobardia 461, 45, 23. 607, 26. obit 465, 5. 611, 31

Conradus f. Ottonis imperat. dux ſocius coniurationis contra patrem 78, 42. moritur 135, 53

Conradus ſenior in Haſſia eiusq; frater metu incurſionum Adelberti colligunt exercitum 73, 6, 8. cum Adalberto confligit & occumbit 73, 20. 132, 6. 155, 27. 446, 25. 574, 54

Conradus & Erenhardus comites cæcant epiſcopum Spirenſem 74, 16

Conradus f. comitis de Wittin marchio Miſnenſis 767, 53

Conradus f. Eberhardi comitis ob neptē regis in monomachia à quodam Saxone Burchardo vincitur 77, 48

Cōradus comes de Zeringa ducatu Burgundiæ ſublimatur 470, 40

Conradus frater Herman. Sueuorū ducis ex fidelibus regis 580, 55. ſimultates alit cum fratre, ſed ei placatur 77, 20

Conradus Landgrauius furit in epiſcopum Mogunt. & Frixlarum ciuitatem 924, 55. de ſuo furore pœnitentia ductus, eam effectis declarat 925, 13. Romæ peccatis abſoluitur 925, 24. fit frater Teutonici ordinis, pòſt ordinis Magiſter 925, 17, 32. 694, 24. 696, 30. moritur 926, 18

Conradus rex de Britānia Romæ fit monachus 152, 4

Conradus rex Scotorum 126, 24

Conradus rex Merciorum & Offa f. Sigeberti regis fiunt Romæ monachi, & moriuntur 126, 6

Conradus rex Merciorū accipit regnum Merciorum 125, 46

Conradus comes frater epiſcopi Wirtzburgenſis Rodulphi 68, 47

Conradus comes de Kirberg 474, 11

Conradus comes de Richemōt capit vrbem Redonenſem 635, 22

Conradus comes de caſtello Luizelenburg 243, 10

Conradus comes de Euerſtein pedibus ſuſpenditur 801, 41

Conradus Kauff eques, prædo 865, 30

Cōradus puer Chriſtianus à Iudæis martyrizatur 705, 15

Conradus Moguntin⁹ & Ludouicus prouincialis Thuringiæ inter ſe hoſtiliter diſſident 256, 41, 50. 919, 36. adhæret papæ contra imperat. 917, 13. expeditionem mouet in terram ſanctam 795, 14, 19. moritur 694, 6

Conradus frater Ottonis palatini epiſcopus Moguntinus eligitur 475, 19. epiſcopatu pellitur 475, 52

Conradus de Durre Ringrauius, archiepiſcopus Moguntinus 853, 2. moritur 859, 20

Conradus qui & Cono præpoſitus Colonienſis eligitur archiepiſcopus Treuirenſis 148, 41. in aduentu comprehenditur, & militibus necandus traditur 148, 44. 600, 52

Conradus archiepiſcopus Magdeb. inuadit Doringiam 813, 21. moritur 814, 15

Conradus Spirenſis epiſcopus eligitur 163, 21. moritur 166, 2

Conradus Herbipolenſis epiſcopus occiditur 796, 29

Conradus epiſcopus Conſtantienſis 133, 8

Conradus epiſcopus ordinatur Metenſis 147, 9

Conradi Hildesheimenſis epiſcopi in Palæſt. profectio 795, 15

Conradi Vltraiectenſis epiſcopi interitus 609, 47

Conradus epiſcopus Einſtedenſis 463, 33. moritur 463, 33

Conradus Traiectenſis epiſcopus occiditur 463, 30

Conradus Moguntini archiepiſcopi camerarius eligitur epiſcopus Traiectēſis 236, 2

Conradus abbas Ringkaugienſis 886, 35

Conradus Magiſter de Marburg hæreticæ prauitatis inquiſitor 257, 26. 696, 9. cum Gerhardo monacho occiditur 257, 29. 696, 15. 741, 25

Conrad⁹ Wympina Lipſenſis theologus 889, 41

Conradus Celtis primus Germanorum poeta laureatus 881 13

Conradsburg monaſterium Benedictinum pòſt Carthuſia 791, 46

Conred rex Nordanimbrorum 544, 18

Conſtans f. Conſtantini nepos Heraclij imperator 112, 14. 400, 6. 532, 29. 726, 11. vario euentu contra Francos pugnat 401, 35. vincit 112, 34. 402, 16. orthodoxus Longobardos compeſcit 684, 32. pòſt Arrianus catholicos orthodoxos perſequitur 401, 15. interimitur 410, 54

Conſtans Conſtantij filius Martianam filiumq́ue eius lingua & naribus mutilat 684, 26. interficitur 112, 51. 402, 55

Conſtans f. Conſtantini Britanniarum regis monachus 491, 17. ex monaſterio ad regnum euehitur 493, 28. occiditur 494, 33

Cōſtantia Conſtantini ſoror, vxor Licinij Arriana 112, 16. moritur, ibidem

Conſtantia regina Franciæ moritur 645, 24

Conſtantia Boamundi filia, vxor Conſtantinopol. imper. 643, 36

Conſtantia monialis, filia regis Siciliæ, vxor Henrici VI 790, 26, 59

Conſtantiana, Saluatoris Baſilica Romæ 429, 23. 431, 44

Cōſtantienſis eccleſiæ epiſcopus à Normannis interimitur 66, 33

Conſtantinus M. Conſtantij filius ex Helena Roman. Cæſ. imper. 6, 45. 111, 36. 151, 37. 397, 49. 715, 28. imperator Chriſtianus 111, 17. in eccleſiam beneuolus 397, 17. 398, 42, 57. liberalis erga papam Syluestrum & eccleſiam Romanam 715, 48. Byzantium reparat, & Conſtantinopolim appellat 111, 7. inſtaurat Drepanam & Helenopolim appellat 399, 20. mittit literas ad Antonium 401, 13. vincit Maxentium 111, 31. 715, 40. in Perſas bellum parans obit 401, 39. 716, 34

Conſtantini Vicennalia 111, 13. 399, 28

Conſtantinus II filius Conſtantij, imperator 14, 16. 111, 38, 48. vxorem ſuam Fauſtam occidit 112, 5. 399, 26. ciuitates Italiæ pleraſque Longobardis eripit 14, 37. Romæ Petro Apoſtolo offert pallium auro textile 14, 44. 124, 14. Romæ ornamenta antiqua auffert 14, 45. in Sicilia habitat 14, 49. belligerans contra Conſtantium occiditur 112, 30. 401, 33. 124, 26

Conſtantinus III, qui & Conſtans, f. Heraclij imperator 15, 4. 123, 32. 356, 43. 428, 28. 533, 20. 726, 2. fit hæreticus 14, 17. errore perſequitur catholicos 123, 38. 534, 17. exilio deputat Martinum papam 123, 50. exponit edictum contra catholicam fidem 14, 18. 428, 53. 534, 7. ſubigit Sclauiam 535, 16. ſiderum ſignis commouetur de excidio ſui regni 15, 34. Romam ſpoliat 536, 4. coronatur imperiū Roma transferre 535, 53. vincitur 534, 32. occidit fratrem 535, 30. in balneo occiditur 14, 50. 126, 24. 536, 30. veneno (vt alij) 726, 5

Cōſtantinus IIII f. Conſtantini vel Conſtantis imperator 123, 36. 151, 44. 428, 44. 536, 32. 684, 39. beneficus in eccleſiam Romanam 429, 36. mittit Pipino organum 24, 17. crudelis & impius 686, 5. in fratres immanis 536, 50. expeditionem in Italiam mouet contra Longobardos 535, 38. exercitum amittit 538, 17. occiditur 429, 8

Conſtantinus V, filius Conſtant. IIII, Roman. imperat. Auguſt. 124, 30. 429, 44. 686, 3. 726, 23. ſynodum ſextam Oecumenicam inſtituit 429, 23. moritur 125, 10. 534, 5

Conſtantinus VI, f. Leonis IIII imperator 32, 50. 435, 53. 547, 52. 686, 51. 728, 20, 34. infans baptizatus dedecus committit 544, 51. ducit vxorem 546, 52. capit Artabaldum 548, 23

Conſtantinus VII, f. Leonis cum matre Irene 728, 34. deſpondet ſibi f. Caroli Magni 153, 19. ſæuus in Orientales 551, 47. remouet per edictum imagines 550, 9. 552, 42. ſtragem ſuſtinet in prælio

prælio contra Bulgares 553, 10. cum iis pacificatur 554, 9. emoritur horribiliter 554, 15
Conſtantinus VIII, 556, 26. cum Chardamo malè confligit 556, 34. crudelis in imperio 557, 22. excæcatur 32, 51. 119, 11. 557, 22. moritur 557, 30
Conſtantinus IX, f. Leonis, cum patruo Alexandro imper. Conſtantinopolitanus 575, 6, 13. oppreſſus pictura ſibi victum quærit 576, 46
Conſtātinus X. cum filio Romano, Conſtantinopol. imperator 581, 35
Conſtantinus XI, monachus, Conſtantinop. imperator 596, 40
Conſtantinus Palæologus imper. Græcorum capitur 864, 26
Conſtantinus f. Conſtant. M. rapinarum & diſcordiæ per totum orbem maxima cauſa 401, 38. ab Arriano epiſcopo baptizatus ad Arianiſmum deficit 112, 18. 401, 32. 715, 30, 47. moritur 403, 51
Conſtantinus vincitur & capitur 410, 53. nuptias Placidiæ promeretur 411, 35
Conſtantinus tyrannus Gallias occupat 115, 40. capitur 115, 50
Conſtātinus, frater Aldroeni, rex Britannorum 491, 15
Conſtantinus tyrannus in Britannia ad Gallias tranſit 409, 19
Conſtantinus rex Britonum 516, 52
Conſtantini & Stephani fratrum. Vide Stephani.
Conſtantinus papa 17, 13. 432, 15. 542, 43. 727, 7. 728, 42. cum Romano clero & populo reſpuit literas Philippici, eius ſolidum 432, 9. Conſtantinopolim vocatur a Iuſtin. ibique honorificè excipitur 17, 14. 432, 18. regreditur Conſtantinopoli Romam 432, 33. papatu amouetur & excæcatur 437, 32. 552, 20. moritur 432, 36
Conſtantini papæ ordinata irrita declarantur 552, 21
Conſtantinopolis à Cōſtantino Magno, quæ olim Byzantium 399, 45. 715, 52. ſedes Romani imperij 112, 8. pœnitentia itam Dei auertit 487, 34. obſidetur 544, 29. à Saracenis grauiter obſidetur, 18, 11. obſidione liberatur 18, 15. 433, 22. tempore obſidionis amittit fame & peſtilentia 1000 hominum, 18, 15. capitur à Chriſtianis 694, 15. 739, 9. recuperatur à Gallis 796, 4. à Turcis capitur 750 35. 864, 23. ex parte terræmotu corruit 893, 29
Conſtantinopolitana legatio ad Carolum M. 38, 42
Conſtantinopolitani ad Cumaculā vincuntur 37, 30. premuntur 560, 49. viriliter dimicant contra Sarracenos 544, 46. tumultuantur contra imper. Leonem 546, 15. Nicephorum 586, 14
Conſtantinopolitani regni à Romano ſeiunctio 558, 15
Conſtantinopol. imperij finis 587, 43
Conſtantinopolit. imperatoris ad Antiochiam obſidio, cum principe vrbis pacificatio, & miſerandus obitus 626, 40
Conſtantinopolitanus epiſcopus proximus à Romano 485, 10
Conſtantinopolitana eccleſia prima, 122, 22
Conſtantinopolitana ſynodus ſexta damnat Eutychianos, Acephalitas, Monothelitas 429, 51
Conſtantius Conſtantini M. pater Cæſar, collega Diocletiani imperat. 109, 52. 395, 42. cum Licinio imperator in Occidente 715, 24
Conſtantius f. Maximiani Cæſar cum Diocletiano 715, 13. delet Alemannos 395, 50
Conſtantius Chlorus cum Galerio Auguſtus 111, 12. 151, 17. 396, 21. vir tranquillus 397, 32. cum Galerio Romanum regnum diuidit 397, 27. moritur 111, 14
Conſtantius f. Conſtantini imperator cum Conſtantino & Conſtante fratribus 112, 22. 151, 19. 401, 52. 716, 37. detrahit Vetranioni inſigne regium 402, 9. imper. hæreticus 112, 25. 716, 39. Athanaſium & epiſcopos orthodoxos ſedibus ſuis eijcit 401, 24. 403, 6. multos pios epiſcopos & presbyteros in exilium pellit 403, 6. occidit Gallum 113, 4. in Parthos bellum parat 113, 20. in Iulianum 113, 22. moritur 113, 22
Conſtantius dux conſtituitur 115, 53. cum Vanlia pacem facit 411, 14. nuptias Placidiæ promeretur 116, 6. in regni conſortium ab Honorio aſſumitur 116, 14. 411, 19. 493, 16. in Britannia moritur 116, 18. 396, 44. 397, 37. 411. 25. 493, 16
Conſtantius Heraclij filius imperator 14, 12. perimitur 684, 23
Conſtantius, Chriſti ſeruus, Pelagianorum acris confutator 411, 48
Conſuales ludi 321, 49
Cōſules Romani incipiunt 194, 23: 332, 3. abrogantur 334, 55. denuo creantur abrogato Decemuiratu 334, 3. iterum Roma eijciuntur 334, 22. iterum ordinantur 337, 32. iterum abrogantur 338, 15. cum Tribunis ſimul abrogantur 338, 18, 45. ad vigorem Romæ redeunt 338, 21. 339, 32. iudicia communicant equitibus & ſenatoribus 349, 6. qui primi in verba Cæſaris iurauerint 359, 20. ad ruinam inclinant 421, 50. ceſſant 423, 22
Conuentus procerum imperij 254, 24
Conuentus imperiales, in Babemberg 472, 17. apud Confluentiam 472, 34. in Erffordia 959, 16. in Francofurto 473, 22. Leodij 471, 19. Moguntiæ 146, 37. 470, 1. 475, 34. 476, 8. Ratiſponæ 473, 13. Wormatię 176, 50. de expeditione in Longobardiam ſuſcipienda 474, 35
Coptus Romanis rebellans deletur 395, 4
Corantanum cedit Arnolpho filio Carolomanni 59, 11
Corax rex Sicyoniorum 305, 6
Corbeia monaſterium inchoatur 154, 8. 535, 50. 729, 20. recuperat ſuos honores & dignitates 170, 47. cedit archiepiſcopo Bremenſi 170, 33
Corbonæ, id eſt ſacrithеſauri, in alienos vſus conuerſio, ſeditionis ſemina præbet inter Iudæos 362, 26
Corduba capitur 672, 41
Corduba terræmotu corruit 840, 2
Cordubenſis legatio ad Carolum 38, 42
Corinthus conditur 302, 48. ſpoliatur 628, 48. à Turcis ſubigitur 866, 40
Corinthiorum regni principium 314, 52. deſtruitur 328, 40
Corioli capiuntur 333. 18
Corradinus f. Soldani deſtruit Hieroſolymam 799, 12
Cormeſius rex Bulgarorum 546, 20
Cornelia virgo Veſtalis ob ſtuprum viua defoditur 102, 32. 374, 18
Cornelius epiſcopus Antiochenus 103, 51. 377, 27
Cornelius papa martyr 5, 17. 107, 54. 108, 28. 151, 12. 387, 7. 388, 2. 390, 51, 54. 713, 47
Cornelius Gallus poeta ſemet interficit 355, 34
Cornificia poëtria 353, 53
Cornificius poeta interit 353, 50
Cornutus philoſophus & præceptor Perſij exul 366, 37
Corœbus Elienſis victor in prima olympiade 320, 55
Coronus aliàs Echireus rex Sicyoniorū 303, 43
Corporis Chriſti ſolemnitas inſtituitur 810, 45
Corſica inſula 36, 1. 53, 49. vaſtata à Mauris 38, 19, 38
Corybantes & Curetes. Vide Curetes
Coſa dux Saxonum capitur 502, 23
Coſa è vinculis aufugit 503, 43
Coſdroes rex Perſarum 516, 4. 523, 27.
Coſdroe regis Perſarum arrogantia, potentia, graſſatio, blaſphemiæ, victoriæ 528, 50. 684, 21
Coſdroe Antiochiam capit 516, 15. Romanorum prouincias populatur 516, 6 è Romanis finibus vi, armis & potentia eijcitur 516, 21. Romanorum pacē homo inſolens reſpuit 528, 35. cum Iuſtiniano fœdus percutit 422, 12. trucidat fideles 13, 18. crudeliſſimè tractat & occidit Anaſtaſium monachum 122, 38. ſuperatur 122, 45. occiditur 13, 29. 529, 32. 684, 16. 725, 34
Cous inſula concutitur terræmotu 357, 23
Cracouiæ regnū ſubigitur 700, 8. Wenceſlao Bohemiæ regi cedit 601, 23
Cracouienſium vigilum oſcitantia & ſupplicium 880, 48. mira & vix credibilis vnius eorum liberatio 880, 52
Craft præpoſitus Goſlarienſis epiſcopus Miſnenſis 176, 18. miſerè & tragicè perit 176, 24
Cralo abbas cœnobij S. Galli obit 80 11
Cranaus rex Athenienſium 303, 52
Craſſus conſul cum filio capitur 351, 40
Craſtinus dux exercitus Romani contra Vandalos 411, 28. in exilium pellitur 412, 17
Crates Comicus 334, 14
Crates philoſophus 342, 48
Cratinus comicus 334, 47
Creatio mundi 85, 35. 149, 26. 266 10
Cremona obſidetur 475, 9. capitur 526, 33
Cres Cures, primus in Creta regnat 296, 47. 298, 4. condit Gnoſum & Cybeles matris templum 297, 3
Creſcens Cynicus philoſophus odio Iuſtini philoſophi perſequutionē excitat 104, 33. 379, 16
Creſcens, Romanorū patricius, imperatori rebellis 590, 30. miſerabiliter perit 590, 41
Creſcentius 158, 14. cum complicibus decollatur & ſuſpenditur 158, 19
Creſcentij in papatum dominatio eiuſq; punitio 689, 47. 732, 42
Creta à Crete nuncupata 296, 48
Cretenſes rapiunt Europam 307, 40

Digitized by Google

Criniti reges Francorum 494,26
Criſpus & Cōſtantinus filij Conſtantini, & Licinius Licinij filius, Cæſares appellantur 111,38.398,51
Criſpus f. Conſtantini & Licinius iunior occiduntur 399,24
Criſpinienſe monaſterium 533,44
Crodogandus Metenſis epiſc. Pipini nepos 550,32
Crœſus rex Lydorum 329,10. tentat oraculum 329,12. bello adoritur Cyrum 329,15. à Cyro capitur 329,21
Crœſus rex Macedonum 337,35
Cronei Romanis ſubijciuntur 375,29
Cronſwitz monaſterium 791,32
Croſcus dux Wandalorum 490,17
Croton conditur 324,36. capitur 342,46
Crotopus Argiuorum rex 303,51
Cruſtumini vincuntur 322,17
Crux S. inuenta 6,49:111,50:396,49. Cōſtantinopolim transfertur 530,10 Hieroſolymam reportatur, 13,30. à paganis capitur 676,55. in Perſiam abſportatur 122,31:427,45:528,6 Hieroſolymam reducitur 122,46: 530,14:725,35,52
Crucis dominicæ portio à Sergio papa reperitur Romæ 16,29: 125,33: 431,42:500,39,41:726,48
Crucis exaltationis feſtiuitas 530,17: 725,53
Crucis ſanctæ imago cruorem emittit 518,54
Crux aurea Moguntiæ pretioſiſſima, eiusque fractio & profuſio 475,48
Cruce cum Frid. I. imper. ad ſanctam expeditionem ſignati qui 256,54
Cruceburg 257,52:261,55. capitur & deuaſtatur 928,55
Cruciatorum expeditio collecta, pòſt reuocata 903,4
Crucifigeri 746,43:747,3: 748,41. Vide amplius Flagellatores
Creſiphon capitur a Traiano 375,30. 394,53
Cubeciorchomenus conditur 302,37
Cudbertus Lindisfarnenſis eccleſiæ epiſcopus ordinatur 125,6:431,48. moritur 125,35
Cuffinſtein villa in ſuburbio Moguntiæ 31,49
Cuffizc caſtrum in Thuringia à Iulio Cæſare conditum 909,12
Culmpach oppidum ab Huſſitis capitur 856,30
Cumecula inſula 37,28
Cumæ, aliàs Mycena in Italia 315,52. belligerantur 333,9. terræmotu corruunt 375,44
Cunegundis aliàs Eliphruda, vxor Henrici regis, ſed virgo 137,11:689,13: 690,7,11:733,12. fama laborat 734, 42 Augiam monaſterium fundat 734,34. in ſororem abbatiſſam auſtera 734,38. moritur 137,13. 159,15:450,47. 734,34. canonizatur 694,12.739,51
Cunigundis f. Friderici imperat. vxor ducis Bauariæ 881,7
Cunegundis de Iſenberg pellex Landgrauij 698,7.930,27. moritur 933, 17
Cunibertus filius Bertarij 15,44. rex Longobard. 539,36. in prælio perimit Alahin 540,51. interficit Adalgiſum tyrannum 16,16. moritur, 16,32. 542, 6
Cunibertus epiſcopus Colonienſis 16,18
Cunibertus Lindesfranenſis epiſcopus in Britannia 16,41
Cuno præpoſitus Colonienſis in archiepiſcopum Treuirorum electus, in itinere verſus Treuerim obruitur, capitur, occiditur 175,50.452,35
Cuno Argentin. epiſc. deponitur 470, 19
Cuono cognatus regis ordinatur dux Carentinorum 164,14. magna moliens, morte præuenitur 164,34
Curbionenſis cœnobij fundator quis 509,24
Curetes & Corybantes condiderunt Gnoſon 302,4
Curfolium capitur 628,51. à Græcis recuperatur 630,27
Curia infra Alpes 83,8
Curia Romana Romam ex Gallia reducitur 841,43
Curia oppidum oppugnatur 856,29
Curio popularis orator 351,47
Curtius Saluſtius comburitur 353,40
Cuthbertus Anglorum epiſc. moritur 539,29
Cuthnitz mons occupatur 853,12
Cuttena mons argentifodinarum in Bohemia 703,44
Cyaxares rex Medorum 325,33. capit Ninum ciuitatem 326,1,24
Cybalenſe bellum contra Licinium 398, 41
Cyballanici monaſterij initium, 12,22
Cybeles matris templum cōditur, 297,6
Cydon in Creta regnat 302,17
Cygneæ vrbis conditor, ſitus, antiquitas, inſignia, præſtantia &c. 792,41
Cymbri inuadunt Illyrium, vincunt Carbonem 348,34
Cymbrorum magna ſtrages 349,45
Cyme myrrhina terræmotu concutitur 359,40
Cymmeriorum incurſus in Aſiam 314,23
Cynethon Lacedæmonius 321,53
Cypri ciuitates plurimæ terræmotu corruunt 102,5:355,52.372,34. imperator compeſcitur à rege Angliæ 677,29. mons ignem euomit 372,3
Cyprij mare obtinent 319,18
Cyprianus rhetor, pòſt epiſc. Carthaginenſis, inde martyr 108,42:151,12. 392,24. 714,23
Cypriani Carthag. epiſcopi corporis tranſlatio 558,27
Cypſelus in Corintho tyrannidem exercet 325,18
Cyrene ciuitas in Libya conditur 89,24. 307,50. 321,51.325,32. Iudæis repletur 96,23
Cyriacus papa 713,28
Cyrillus Alexandrinus epiſcopus 116, 33: 151,30. cyclum componit de obſeruatione Paſchatis 413,16. 496,16 refutat Neſtorium 412,53
Cyrillus epiſcopus Antiochenus 109,31. 394,19:396,17
Cyrillus epiſcopus Hieroſolymitanus 112,46. in fide & communione inconſtans 384,43
Cyrillus Montis Carmeli prior, ſcriptor celebris 804,39
Cyrus primus rex Perſarum 93,39.329, 24. honoribus augetur 338,25. bello petitur 329,16. capit Crœſum 329,21. Sardes 329,33. cum exercitu à Scythis trucidatur 65,14. 330,10
Cyrus epiſcopus Alexandriæ hæreticus 13,50:123,28:428,5. damnatur 123, 48. 534,11
Cyrus abbas aluit imperatorem Iuſtinianum 17,12. fit epiſcopus Conſtantinop. 17,13. 432,7. per Philippicum epiſcopatu abijcitur, & in monaſterium remittitur 17,38. 432,7
Cyrus abbas Ponti 17,12
Cyrresberg caſtrum deſtruitur 940, 32
Cyzicus conditur 324,10
Cyziceni libertate priuantur 355,14
Cyzirsberg caſtrum ædificatur 924,16
Cziza arx epiſcopij munitur 855,46

D

DABEM comburitur 749,45
Daces debellantur à Romanis 380, 52
Dacia prouincia Romanorum 375,24,27
Daciæ rex occiditur 696,51
Daci debellantur à Romanis 380,52. vincuntur à Traiano 102,51. cum Germanis à Domitiano 102,51
Dactylus ferri repertor 306,17
Dædali opera & volatus 308,16
Dæmon in angelum lucis ſe transformat 618,30
Dæmoniacus liberatur 171,48
Dæmoniacus comes catena S. Petri liberatur 585,51
Dæmonico epiſcopus in Aquitania, Petri Apoſtoli diſcipulus 710,45
Dardanus Argiuorum rex 304,20
Dado in Francia Dagoberti regis referendarius 531,30,32,38
Dado Rothomagenſis epiſcopus 533,25
Dageno Magdeburg. archiep. 768,53. moritur 769,48
Dagobertus f. Clotharij 13,37,53. rex Francorum 530,20. adhuc puer fidem Chriſtianam ab Arnulfo diſcit 13,38. monarchiam in imperio obtinet 14, 26. rex Francorum potentiſſimus 910,53. puellam Regnidrudam ducit coniugem 15,26. à ſubditis amatur 15,24. præficitur Auſtraſiæ 13,46. cōmendatur Arnulfo 13,47. iram patris incurrens, ad aſylum Dionyſij confugit 13,42:529,28. ditat baſilicam Dionyſij 13,45. conſtruit Erphordiæ monaſterium S. Petri in monte Merwigisburg 151,55. 264,50. 726,55. Sandrageſillum ducem Aquitaniæ malè tractat 13,40. in prælio contra Saxones vulneratur 13,53. Saxones ſuperat 13,55. 529,43. Saxonibus tributum remittit 532,25. ſuperat Sclauos 15,46. 531,6. compeſcit Vaſcones 15,47. 531,25.532,33. iuuat Siſenandum in occupando regno Hiſpaniæ 15,55. moritur 16,20:124,8:152,10:532,43
Dagobertus filius Hildeberti, rex Francorū 432,47. moritur 126,22. 435,10
Dagobertus f. Sigeberti regno Auſtraſiorū præficitur ſub tutela Pipini 529, 23 regno Auſtraſiorum paterno priuatur 534,46
Dalem caſtrum capitur 747,30
Dalmatiæ legati veniunt cum muneribus ad Carolum 35,41. in poteſtatem Romanorum rediguntur 354,34:358, 14. à Tiberio 99,13
Dalmatæ Henrici regis tributarij 578, 40
Dalmatius Cæſar 112,18. 401,17. occiditur 112,26:402,2

Damaſcus

Damaſcus terræmotu concutitur 850,52. capitur 527,40. à Sarracenis 531,28. deletur 847,10
Damaſcena obſidio qualis 629,37
Damaſceni transferuntur Cyrenen 91,43. tributarij regis Balduini 630,36
Damaſceenorum rex proſternitur 784,35
Damaſus I papa 7,19. 113,40. 405,23. 483, 8. 717,20. de adulterio accuſatus innocens iudicatur 484,22. moritur 408,8
Damaſi papæ decretū pro epiſcoporum authoritate 484,33
Damaſus II papa, aliàs Poppo Brixienſis epiſcopus 597,17. 755,11
Damaſus epiſcopus, legatus apoſtolicus 28,33
Damiata à Sarracenis expugnatur 695, 51. recuperatur 696,24. capitur à rege Franciæ 742,23. à Chriſtianis 799,18. 804,15
Danae 306,28
Danahel clericus rex conſtituitur, & Hilpericus vocatur 433,13
Danaus ab Ægypto expulſus Argos occupat 304,22. expellit Sthenelum 304, 31. interficit 50 filios Ægypti 305,41
Dando papa 576,44
Danemar frater regis, ſed rebellis occiditur 76,43
Dani vincuntur 572,30. 579,27. victores à Phriſonibus tributū exigunt 38,27
Danorum legati veniunt ad Ottonē imperatorem 157,9. magnam patiuntur ſtragem ob regni concertationē 560, 14
Danorū rex pro rege Henrico Saxones adorturus, ab impetu mox remittit, 198,14
Danorum rex conuertitur ad fidē Chriſti 75,32
Danorum conuerſio 756,45
Danorum religio conflata, eorumq; verior ad Chriſtum conuerſio 585,29
Daniel Babyloniam transfertur 326,11. prophetat in Babylonia 328,43. interpretatur viſionem Nabuchodonoſoris 327,19. Babylone in Mediam transfertur 93,25
Daniel epiſc. Saxonū Orientalium 125,55
Daniel legatus præfecti Siciliæ ad Carolum 33,13
Dantes Aligerius 829,6
Daphnenſium lucus iuxta Antiochiam conſecratur Apollini 311,15
Dardanus condit Dardaniam 304,14. ſuperat Pelopem 307,17
Darius I, f. Hyſtaſpis, rex Perſarum 94,4. 150,30. 330,40. à Scythis fugatur 65,13
Darius II Nothus rex Perſarum 94,52. 150,33. 337,12
Darius III, Arſamis f. rex Perſarū 95,18. 150,33. 340,3. interficitur 95,24. 340,39
Dauid naſcitur 314,6. rex Hebræorum ſecundus, primus ex tribu Iuda 90,22. 150,12. 315,10. moritur 315,16
Dauidicæ ſtirpis reliquiæ delētur 374,46
Dauinus & Otbertus legati Vaifarij ad Pipinum 24,34
Deboræ propheti ſſæ vita, ætas, imperium ſuper Iſrael cum Barac 89,35. 150,3. 307,26
Decemuiri, magiſtratus Romanus 334,1. eiiciuntur 334,7
Decentius Magnētij f. laqueo ſe perimit 113,2. 402,31
Decibalus rex vincitur 375,27
Decius imperator 5,12. 107,49. 151,10. 390, 29. 714,4. cum filio occiditur 108,30. ſeptimam mouet odio Philipporum in Chriſtianos perſequutionem 107, 50. 390,39. 714,5
Dedi marchio Saxonicus ad regem Henricum deducit regem Ruzenorum, & ad tempus eundem ſibi cōmendatum à rege retinet 213,44. infert bellum regi Henrico IIII, Thuringosq; ad armorum ſocietatem ſollicitat 177,16. 453,28. impetu remiſſo ſe & ſua regi dedit, & cuſtodiæ mancipatur 177,44. poſſeſſionibus quibuſdam multatus è cuſtodia liberatur 177,55. defungitur 225,45. 789,55
Dedi marchio iunior obſes apud Henricum regem, marchia priuatur 225,46. patrem acerbè inſectatur 177,54. miſerè perit 163,24. 178,3
Dedi dux Bohemorum eccleſias deuaſtat in Miſnia 766,19
Deioces rex Medorum 324,39. Ecbatanam condit 324,38
Delff ciuitas in Holandia 844,14
Delphicum templum incenſum 329,9. 350,33
Delphidius rhetor 402,49
Demetra 306,28
Demetrianus epiſcopus Hieroſolymit. 387,23
Demetrius Abderites 337,22
Demetrius Phalereus 341,13,38
Demetrius Poliorcetes rex Aſiæ 341,27. Samariam vaſtat 341,40
Demetrius rex Macedonum 341,50. capitur 342,28. dedit ſe Seleuco 342,47
Demetrius rex Macedonum 343,25
Demetrius Soter, rex Syriæ & Aſiæ 346, 21
Demetrius rex Syriæ & Aſiæ 347,19. ducit in vxorem f. Ptolemæi 347,22
Demetrius rex Syriæ 348,32
Demetrius Alexandrinus epiſcopus 106, 3. 382,46
Demetrius Antiochenus epiſcopus 108,35
Demetrius rex Ruzenorum a fratre vi regno expulſus Henricum regem ob auxilium implorat 213,35. à rege exceptus Dedi marchioni commendatur 213,44
Demophoon rex Athenienſium 311,18
Demoſthenes orator 95,11. 150,34. 339, 32
Denemarcia ſedes Nortmanorum 61,16
Denisbruna 685,26
Denneſtete 699,21
Dens gigantis inuenitur ingens 491,4
Deoduinus epiſcopus Legienſis 597,37
Derchimite portus in Anglia 474,2
Dercona ciuitas 417,12
Dercylus Aſſyriorum rex 314,20
Dertoſa ciuitas in Hiſpania ad ripā Iberi fluminis 37,35. obſidetur à Ludouico rege 37,35
Deſcidde incenditur 749,44
Deſcriptio Romæ habetur 332,29. 339,37. 341,45. 343,19. 347,47. 348,28. 355,23. 358,8,37. 359,39. 364,44. 707,20
Deſtenbergenſes militares domini ſpolia ante Brunſwig exercent 747,44
Deſiderius rex Longobardorum 24,16. 550,22. Romanos decipit, excæcat 552, 39. occurrit Carolo 26,16. à Carolo compeſcitur 438,2. cum vxore & filia & regia Papia capitur à Carolo 26,39. 553,52
Deſiderius Lingonenſis martyr 490,22
Deſiderius Viennenſis epiſcopus martyrizatur 526,22,48
Deſuburgh caſtrum 27,27
Deucalion 302,13
Deusdedit I papa 13,14. 122,40. 427,10. 527,14
Deusdedit II papa, qui & Theodotus 124, 2. 725,46
Deusdedit archiepiſcopus moritur 124, 20
Deuteri Ariani epiſcopi baptiſmus cœlitus improbatur 510,19
Diagoras Phyſiologus 533,1. 42
Diabyrcania terræmotu concutitur 359, 40
Dicæarchia conditur 330,29
Dicemanus marchio Miſnenſis eliminatur 701,33. occiditur 704,42
Dictatores Romani 54,24
Dictator Romæ primus quis 332,42
Dicwinus legatus Apoſtolicus cardinalis 473,34
Didius Iulianus Roman. Cæſar Auguſt. 383,2. occiditur 383,10
Dido filia Beli condit Carthaginem 90, 24. 150,12. 315,13
Didymus cæcus 114,5
Didymus Alexandrinus commentator, cęcus & elementorum ignarus, philoſophus excellens 405,14. 483,10. moritur 487,27
Diedo Wirtzburgenſis epiſcopus obit 155,48
Diedericus epiſcopus Verdunenſis capitur, & difficilimis conditionibus dimittitur 247,46
Dieggerus Metenſis epiſcopus moritur 470,8
Dietbart conſtituitur abbas Herueldenſis 155,24
Diethardus abbas epiſcopus Wirtzb. ordinatur 155,44
Diethardus iunior cōſtituitur abbas Herueldenſis 155,42
Dietericus marchio de Landisberg germanus Landgrauij Thuringiæ 697, 34. machinatur in fratrem peſſima 699,17. moritur 155,46. 700,31
Dietmarus ordinatur epiſc. in Hildensheim 159,25. moritur 160,17
Dietmarus comes frater ducis Bernhardi iniuriā illatam excuſare volens vincitur & occiditur 160,52
Dietmarus epiſcopus Wormatiēſis moritur 457,33
Dietricus Conſtantienſis epiſcopus moritur 161,19
Dietwinus epiſcopus Leodienſis conſtituitur 141,19. moritur 212,45
Dij, id eſt principes gentiū, primùm adorantur 87,55. 149,41
Diluuium 286,9
Dinzich f. Attilæ Hunnorum rex cum Hunnis iterum vincitur 502,48
Dinant ciuitas deſtruitur 752,12
Dinus Mugelanus 829,3
Diodericus Gotefridi commilito in Friſia contra Henricum regem 160,44
Diodericus comes in prælio contra Luticios occumbit 163,6
Diodericus dux Moſellæ regionis cum Henrico rege in ſecunda expeditione Saxonica 226,24
Diodorus Antiochenus doctor, author pſalmodiæ per choros 483,55
Diogenes Cynicus 338,38
Diogenetus rex Athenienſium 318,22
Dio Cæſarea Iudæorum vrbs exuritur 402,36

Diocletianus Roman. imperat. Auguſtus 6,5. 109,43. 151,15. 395,17. 714,51. 715,10. ſibi adiungit Cæſares 109,52. collegam in imperio ſibi adiungit Maximianum 109,45. 395,30. occidit Carinum f. Cari imperatoris 109,39. 395,26. recipit Alexandriam & Ægyptum 110,8. 325,37. cum Maximiano ſolenniter triumphat 110,16. 396,37. leuis in affinitate contrahenda & iterum tollenda 395,48. faſtuoſus & luxurioſus 395,21. exautoratur 715,19. purpuram & regnum deponit 110,23. 396,45. cum Maximiano decimam & decennalem mouet perſequutionem 110,18. 151,16. 397,11. 715,15. vt Deus vult adorari 110,5. moritur 398,47. 715,19. Diis annumeratur 111,36
Dionyſius tyrannus Siculus 337,44. 338,16. in tyrannide perſeuerat 338,41. moritur 338,47
Dionyſius iunior, rex Siciliæ 338,49. Corinthum ſub fœdere nauigat 339,20. è Corintho expellitur 339,34. Sicilia pellitur 339,47. Syracuſis interficitur 339,52
Dionyſius Deucalionis filius in Attica hoſpitio excipitur 304,20
Dionyſius I, papa martyr 109,3. 392,47. 714,6,7
Dionyſius II papa martyr 714,19
Dionyſius Areopagita in Gallias mittitur 710,43. author hierarchiæ 562,15
Dionyſius Alexandrinus epiſcopus, 107,42
Dionyſius Corinthiorum epiſcop. 380,48
Dionyſius epiſc. Mediolan. exulatur 7,5. 9,15
Dionyſius Romanus abbas, computator paſchalis circuli magni 9,15. 120,18
Dionyſius Caralitanus exul 403,2
Dionyſius, alter Auguſtinus 867,27
Dionyſius clarus doctor 105,21
Dionyſij ſancti martyris monaſterium 23,34. 153,34. 157,33. conflagrat 621,37. caput reperitur 676,51. manus auro & gemmis incluſa 577,41
Dionyſus Liber pater, filius Semeles 305,55. 306,16. inuenit vitem 304,7. dimicans contra Indos Nyſam condit 307,6
Dioſcorus Alexandrinus epiſcopus Eutychianus 117,25. 416,15. damnatur 416,26
Dioſpolis eccleſia ab Apoſtolis dedicatur 709,38
Dioſpolis Iudæorũ vrbs exuritur 402,27
Diſcordia maxima quælibet impedit 790,43
Diſpargum caſtellum Thuringorum, regia Clodij 494,31
Dithmarus Merſeburgenſis epiſcopus moritur 770,50
Diuorum area Romæ 374,10
Dius epiſcopus Hieroſolymitanus 105,46. 382,23
Docilianus Hieroſolymitanus epiſcopus 383,41
Doctorum quatuor feſtiuitates 819,2
Doda mater Clodulfi ſolitaria 532,10
Dodo frater pellicis Pipini, occiſor Lamberti epiſcopi 17,6. 541,50
Dodonis tragicus exitus 542,8
Dodonæum oraculum 325,14
Dol 645,50
Dolabella faſces à Cæſaris interitu arripit 352,30
Doleia abbatia 148,50. 176,5
Dolenſe caſtrum 661,33
Dolenſis ciuitas capitur 656,14
Dolomannus diſcip. Chiliani & martyr 541,36
Dominicus author ordinis prædicatorum 795,55. moritur 740,27. 695,42. 799,37. canonizatur 741,14. 799,52
Domnus vel Donus I, papa 15,5. 124,34. 537,36. 726,28
Domnus II, papa 586,51. Domni papæ ſtudium & legatio ad imper. ob tranſactionem inueſtiturarum 618,54. 732,28
Domnus Antiochenus epiſcopus 109,4. 393,1. 396,16
Domitianus imperator 3,52
Domitianus frater Titi imperator 99,30. 102,15. 150,55. 372,36. 711,27. vxorem Auguſtam appellari iubet 372,6. de Dacis & Germanis triumphat 102,31. ſuperbus & impius 102,24. 374,16. Romæ conſtruit Pantheon 13,12. Deum ſe adorari imperat 373,14. eunuchos fieri prohibet 102,19. 372,50. in Mathematicos & Philoſophos inhumanus 373,55. 374,34. ſæuus in nobiles 102,34. delet reliquias ſtirpis Dauidicæ 374,46. in exilium relegat plurimos Senatorum 373,4. 54. ſecundus Chriſtianos perſequitur 99,31. 102,16. 374,25. 711,28. occiditur 374,5. 711,30
Domitiani decreta Senatusconſulto irrita pronunciantur 374,24. 711,38
Domitianus epiſcopus Tungrenſis 513,42
Domitianus diſcipulus Landelini 533,45
Domitius orator nimia cibi ingurgitatione moritur 364,41
Donatus epiſcopus Ladoræ 35,40
Donatus epiſcopus Epiri exſcreatu necat Draconem ingentem 409,4. 487,47
Donatus hæreſeos Donatiſtarum author 111,6. 399,37. Carthag. pellitur 402,51
Donatiſtæ hæretici 719,52
Donatus Grammaticus 113,5. 401,17. 402,42
Donatiſtæ Montenſes vocantur, & quare 402,53
Donchad rex Scotiæ 450,18. occiditur 450,10
Donengium 603,16
Donnum frons 642,26
Donra portus 634,22
Doreſtatum vaſtatur 563,47
Dothdonia flumen 25,35
Dorius fluuius Portugalliæ 474,13
Dorlon eccleſia in Tarnlan 449,9
Dornberg caſtrum obſidetur 930,54
Dornburgenſe templum exuritur 157,3
Dorotheus eunuchus Antiochenus epiſcopus 396,18
Doryachus Lacedæm. rex 316,37
Doſis cum filio Antipatro ab Herode repudiatur 97,44
Draco legumlator 325,48
Draco ingens exſcreatu Donati epiſcopi enecatur 409,4. 487,47
Dracunculi morbus Henrico imperat. V natiuus & tandem lethalis 621,41
Dragim pagus 29,22
Draco, inſigne regis Britanniæ Vtherpendragon 502,18
Draſco dux Abrotidorum loco pellitur 36,54
Drepana Bithyniæ vrbs inſtauratur, & Helenopolis nominatur 399,10
Dringurtum caſtrum obſidetur 655,34
Driuordiæ familiæ nobiles capiuntur 937,54
Droomanni vicus 78,53
Drogo frater imperat. Metenſis epiſcop. 561,43
Drogo abbas Lauduni, pòſt cardinalis Oſtienſis epiſcopus 623,6. moritur 625,32
Drogo f. Pipini dux Campan. moritur 541,55
Dromon nauis paganorum in mare ſubmergitur 677,33
Drugo Tullenſis epiſcopus eligitur 73,52
Drugo abbas Herueldenſis ordinatur 155,8. moritur 155,18
Druſus collega Tiberij 100,19. 360,1. ſacrat Cæſari templum apud Lingones 356,15. veneno perit 100,20. 360,11
Drutmarus abbas Corbeienſis moritur 160,28
Duca fluuius 419,12
Duciatum 27,47
Duisburgenſis ſynodus damnat authores excæcationis Bennonis epiſcopi Metenſis 75,21
Duisburgenſis conuentus regius 77,10
Dulcianus epiſcopus Hieroſolymitanus 105,45. 382,21
Dunelina ciuitas 653,9
Duodo palatij capellanus ab Adelberto comprehenditur, & pòſt rurſus dimittitur 82,21
Duplalis patria Fortunati poetæ 10,29
Durandus Leodicenſium epiſc. 593,19
Durandus de Cunerullus abbas Troarnenſis 666,31
Durandus ordin. prædic. 810,31
Duranellus nepos Durandi 810,32
Durfos caſtrum ad Moſam 70,53
Duria villa vel caſtrum 24,40. 25,40. 26,49. 28,2
Duzia caſtrum 51,34
Dyrrhachium corruit terræ motu 402,44
Dyſibodus ex Hibernia egreditur 429,30
Dyſibodi monaſterium conſtruitur 466,30. ſepulchrum aperitur 472,30. reliquiarum tranſlatio 472,47

E

EAdmundi regis Anglorum filia nubit Ottoni 579,24
Ealbaldus rex Anglorum idololatriæ renunciat 528,18
Eanfridus frater regis Angliæ perimitur 685,23
Eaillanus Scotus moritur 155,9
Earbaldus rex Canthuariorum moritur 123,34
Eardulf rex Nordanimbrorum 37,19. regno pulſus ad Carolum confugit 37,20. Romam proficiſcitur, ibid. patria pellitur, ſed reſtituitur 37,22. 559,30
Eas rex Scotorum extinguitur 527,30
Ebbo Remorum epiſcopus deponitur 41,4. 563,41
Ebbo Auguſtenſis epiſcopus ordinatur 159,8
Ebergerus archiepiſcop. Colonienſis Coloniæ Scotorum monaſterium fundat 448,20
Eberhardus Aquileienſis patriarcha 141,37. 45. obdormit
Eberhardus Auguſtenſis epiſc. 136,34. 47

Eberhardus primus epiſcopus Babemberg.135,42.139,35.449,3.477,47.770,11.Babember. conſecrat maiorem eccleſiam 158,42. moritur 159,32.450,53
Eberhardus Conſtantienſis eccleſiæ epiſcopus moritur 139,38
Eberhardus Metenſis epiſcop. moritur 472,1
Eberhardus præpoſitus Wormatiæ conſtituitur archipręſul Treuerenſis 140,29.ſpiritum exhalans obdormit 148,39.175,48
Eberhardus abbas Fuldenſis moritur 147,38
Eberhardus comes patitur vim à Goteſrido 62,8. occidit Goteſridum 62,13
Eberhardus Saxo filius Meginardi comitis 59,23. à Nortmannis capitur ibid. multa pecunia redimitur 59,24. vulneratur in pugna 71,15.breui pòſt moritur 72,17.581,5
Eberhardi ducatus fratri ſuo Meginardo cedit 71,16
Eberhardus dux Francorum cum Henrico fratre regis contendit 75,54.capit Henricum fratrem regis 76,3.133,16.156,1. cum Giſalberto & fratre regis Henrico contra regem Ottonem ſeditionem mouet 76,9.579,55.580,13,40. capitur, in exilium eiicitur, & tandem exul moritur 76,4.447,14.580,18
Eberhardus comes Ottoni duci Baioariorum à bello ad deditionem author eſt 182,4
Eberhardus princeps de Frãcia,regi Conrado rebellis,pòſt ei reconciliatur 576,28
Eberhardus Arnolphi f. in exilium mittitur 76,6. ab exilio remittitur 76,8
Eberhardi comitis de Ellenburg filij occumbunt in prælio Saxonico 220,28
Eberhardus primus dux de Wirtenberg, cognomento Bartman 887,37.moritur 888,7
Eberhardus ſecũdus dux Wirtenbergenſis exul 888,24. in exilio moritur 888,17
Eberhardus Spirenſis epiſcopus excæcatur 74,16
Eberhardus Mersburgenſis epiſc. moritur 796,33
Eberhardus Senonenſis metropolita defungitur 64,45
Eberſtenius comes patruus epiſcopi Moguntini Gerhardi ſuſpenditur 258,23
Eberſtein familia comitum 258,51
Eberſtein nobilis,occiſor abbatis Fuldẽſis 930,47
Ebhardus Argentinenſis epiſc. moritur 470,48
Ebionitæ hæretici 102,27.719,49
Eboracum in Britannia 111,14
Eboracenſis epiſcopus metropolita 122,11
Eboracẽſis archiepiſcopatus incipit 426,30
Eboreia 34,27,34
Ebroinus Maior domus apud Lotharium 535,42.attondetur 536,21.è monaſterio erumpit 537,55.ad gratiam regis redit 538,52. vincit Pipinum 539,33. interit 540,21
Ebubeher rex Sarracenorum 530,36.moritur 531,9
Ebulo abbas de S. Dionyſio Ottoni regi rebellis 68,39. in expugnatione caſtri ictu lapidis perit 69,6
Ecbatana conditur 324,38
Ecbertus in prælio fortis 164,8
Ecbertus marchio adiunctis Saxonibus ducem Bohemicum marchia expellit 241,51.ſexti prælij Saxonici à parte Saxonum dux 253,43. interficitur 253,44
Ecbertus comes & Otto dux Bauariorum conſcij conſilij de Henrico quarto, rege à matre rapiendo 166,46
Ecbertus & Brun,patrueles regis, &c. Vide Brun & Ecbertus.
Ecbertus, qui & Eppo, Fuldenſis abbas 60,54.diem obit 164,38
Eccleſia in Iudæa diſpergitur 98,32
Eccleſiæ ſubuertuntur 396,41. turbantur concertationibus epiſcoporum 237,44. graui ſchiſmate & ſcandalo 602,26.606,38. polluuntur Arrianiſmo 403,30. pace beantur 6,40.398,42.492,5
Eccleſia Romana incipit haberi caput eccleſiarum 13,9
Eccleſia Cõſtantinopolitana eccleſiarum prima 13,10
Eccleſia reformata in capite & in membris 954,30
Eccleſiaſtica officia Babenbergæ ſilent 216,35
Eccleſiaſticarum dignitatum in Anglia diſpenſatio 654,40
Eccleſiaſtica hiſtoria 417,43
Ecebertus Gorzienſis diſciplinæ monachus cõſtituitur abbas Babenbergenſis 185,15
Echemon Corinthiorum rex 319,26
Echeſtratus rex Lacedæmoniorum 315,44
Echtzel villa in Wederauia 264,37
Eckersberg caſtrum expugnatur 937,25
Eclicij ſenatoris beneficentia in pauperes 507,7
Eclipſis Lunæ 36,9,13,15.38,14.57,44. tempore Alexandri Magni 340,16. 430,2.469,39.470,29.563,31.608,35. 617,26.630,11.632,43.633,15,48. 671,40,43,44,46,47,50.744,35
Eclipſis Solis,eiuſque effectus 15,15
Eclipſis Solis 36,11.40,2.57,45.80,47. 100,3,30.112,42.116,11.124,16.128,2. 128,7.128,45.129,24.129,29,30. 130,13.131,15.134,18.136,43.137, 20.152,24.153,27.328,43. tempore paſſionis Chriſti 361,19.365,36. 401,51.429,50.441,42.444,43. 461,20.471,53.524,33.541,20.557, 28.563,31.570,29.581,20.591,55. 593,43.595,4.596,28.624,33. 628,39.664,4.671,37,49,52. 692,7.693,40.744,46.748,48.749, 49.750,19.952,39
Eclipſes Solis duę,& eclipſes Lunę duæ in vno anno 38,49
Edan rex Scotorum vincitur ab Edilfrido 122,17
Edeſſena conditur 341,14
Ede Wardus rex Angliæ cruce ſignatus cum pluribus aliis regibus ingreditur peregrinationem in terram ſanctam, ſed non perficit 259,24
Edgid filia regis Anglorum nubit Ottoni filio Hẽrici 75,28.moritur 77,28
Edilbertus inter reges Anglorum primus Chriſtianus 122,40. ad fidem conuertitur, & epiſcopatus inſtituit 426,19.moritur 122,40
Edilbertus inter Anglorum reges Chriſtianos III 519,16. baptizatur 524,48. moritur 527,41
Edildruda virgo, & regina Anglorum, eiuſque memorabilia virtutum ſpecimina 16,3.430,15.538,4,38
Edilfridus rex cum Edilberto rege Anglis imperat 121,53. Edan Scotum ſuperat 122,17. occiditur 122,42
Edilfridus rex Nordanimbrorum delet regem Scotorum 527,30. perimitur 527,44
Edilredus rex Merciorum frater Volfheri 124,47. vaſtat Cantiam 124,50. Conredo regnum tradit 125,46. fit monachus 125,46
Ediſſa Meſopotamiæ ciuitas conditur 95,44. capitur 627,32
Editio quinta inuenitur Hieroſolymis 150,6. Hiericho 384,13. ſexta Neapoli inuenitur 150,7.385,25
Edi Wardus epiſcopus Miſnenſis 770,49
Edom recedit à Iuda 91,1.150,18.318,35
Edriach rex Anglorum 539,17
Eduardus Miſnenſis epiſc. IIII moritur 770,55
Eduinus rex Anglorum 122,42. ad fidem Chriſti conuertitur 13,33.123,4.428,6.victus occiditur 123,20
Eduinus Nordanimbrorum rex 527,45. baptizatur 529,25. occiditur in prælio 530,31
Eduini ſucceſſores perimuntur 531,4
Effrem Syrus Græcè loquitur ex miraculo 484,17
Ega Maior domus 16,26
Egbertus f. Herchanberti rex Cantuariorum 124,22. inſtruit Scotos in Paſchate legitimè celebrando 126,23. conuertit Scotos 433,6. moritur 124,40
Egbertus f.Carcomberti rex Anglorum 536,13.obit 537,7
Egbertus patruelis regis Henrici occupat marchiam Thuringorum 176,30
Eggebertus marchio Henricum imperatorem adoritur, eum eiuſque exercitum proſternit & fundit 457,35
Egbertus marchio ditionem ereptam armis recuperat 778,26
Egbertus marchio diem ſuum obit 176,40
Egbertus comes incentor rebellionis Saxonicæ 605,35.perimitur 607,14
Egbertus comes Francus 39,42
Egbert claret in Gallia 544,19
Egbertus presbyter moritur 127,5
Egbertus emigrat 152,20
Egebertus abbas Fuldẽſis moritur 452,11
Egen capitur, vinculis conſtringitur, & catenatus vulgo ſpectandus producitur 187,53
Egen comprehenditur,excæcatur,ad petendam ſtipem publicam compellitur 201,35
Egenen homo ingenuus, ſed flagitioſus ad regem falsò defert Ottonem ducẽ Baioariorum conſpirationis nomine 179,34
Egfridus rex Anglorum 124,36. ſede ſua

pellit epiſcopum Wilfridum 124,54. vaſtat Hiberniam 125,5. Pictos oppugnat 125,8. in prælio occumbit ibid.
Egfridus f. Oſwi rex Nordanimbr. 536,35. populatur Hiberniam 538,46. perimitur 539,13
Eggebertus Babemberg. epiſc. moritur 473,47
Eggehardus marchio, regni inuaſor, occiditur 158,26
Eggehardus marchio interit 160,27
Eggehardus marchio moritur 139,7
Eggehardus abbas 134,4
Eggehardus magiſter S. Galli moritur 135,10
Egid regina in monaſterio Laureſheim commoratur 76,42
Egil abbas Prumienſis 41,40. abbatiam reſignat 42,20
Egkenbertus primus abbas monaſterij Bozau 781,41
Egkhardus marchio Miſnenſis, affectâs regnum reprobatur, pòſt occiditur 768,49
Egidora flumen 37,16
Egilbertus Treuirorum archiepiſc. moritur 465,7
Egilolfus Herueldenſis abbas eligitur 156,41. moritur 157,2
Egino comes Adalberti, ſed inconſtans 73,34
Egino epiſcopus Conſtantienſis 128,40. moritur 129,28
Eglon rex Moab imperat Iſraelitis 89,23
Egmundus Cantuarienſis epiſc. canonizatur 801,50
Egobertus comes præficitur præſidio in Saxonia cõtra Danorum incurſiones extruendo 38,7
Egra ciuitas exuritur 259,27
Eichelreden monaſterium 685,35
Eido epiſcopus Miſnenſis 768,19. moritur 770,48
Eigil Fuldenſis abbas moritur 441,1
Eilbertus Pataurj epiſcopus moritur 174,45
Einhart epiſcopus Spirenſis ordinatur 147,44. 166,2. moritur 176,31
Eisleben villa 261,16
Ekkihardus abbas Augienſis 80,11
Ela rex in Iſrael 317,48
Eldepadus rex Oſtrogothorum 515,7. moritur 515,23
Eldrich rex Anglorum moritur 539,38
Elea Myrrhina terræmotu corruit 375,44
Eleazarus Iudęorum pontifex 95,46. 342,22. accipit munera, & rogatur de LXX interpretibus à Ptolemæo Philadelpho 95,52
Elenen manſio exercitus Henrici regis in expeditione Saxonica 219,32
Elephas, donum regis Perſici vehitur ad Carolum Magnum 34. 33. 153,43. 557,5. moritur 38,33
Eleuid princeps Sarracenorum 545,55
Eleuſin in Attica conditur 299,37
Eleuſine templum ædificatur 308,38
Eleutherius papa 105,30. 381,28. 712,37. regem Britanniæ Lucium Chriſtianiſmo dignatur 105,33. moritur 382,1
Eleutherij papæ decretalis epiſtola 382,34
Eleutherius patricius occidit Ioannem tyrannum 13,14. Romæ perimitur 528,24
Elgerus comes de Honſtein primus Prior in Yſenacenſi prædicatorum conuentu 926,13. moritur 926,46
Eligius aurifex 531,36
Elias Thesbites 90,47. 317,20,24. 318,15,25
Eliaſib pontifex Hebræorum 334,30
Elica filia ducis Magni, vxor comitis Ottonis 785,39
Elice vrbs Peloponneſi terræmotu abſorbetur 338,25
Elienſes conſtituunt Olympiades 91,36. 320,50
Eligius epiſcopus Nouiomenſis 533,23. moritur 536,12
Elimandus Laudun. epiſcopus moritur 608,13
Eliphruda aliàs Cunegundis, vxor Henrici regis 137,11
Eliſæus filius Saphat, propheta 90,48. 150,18. 318,15,29. moritur 319,12
Eliſæi prophetæ corpus Alexandriam transfertur 503,22
Elizabeth filia regis Hungariæ, coniunx Landtgrauij Ludouici IIII, naſcitur 959,41
Elizabethæ S. parentes, maritus, filij, pietas, obitus, leuatio, canonizatio 694,35. 696,19. maternum genus 790,10. mater, regina Vngariæ occiditur 739,22. deſponſatæ in Thuringiam deductio 922,40. beneficentia in pauperes 960,3. qui liberi 800,53. viduatæ marito miſeria & ludibria 924,4. celebritas 800,10. migratio Marpurgum 960,36. hoſpitalis fundatio 924,33. obitus 741,24. 960,38. tranſlatio & canonizatio 741,15,27. 799,52. 800,53. 925,47. 960,38
Elizabeth filia Burggrauij Nurenberg. vxor Ruperti Roman. imperat. 846,49
Elizabeth marchioniſſa moritur 942,50
Elizæ Bigereſſæ eleemoſyna 680,47
Eliza regina nubit comiti Aucenſi 650,47
Eliſij corporis tranſlatio 582,35
Elle rex Anglorum 426,25
Elli apud Britannos rex primus Anglorum 508,39
Elmigiſus Albuinum interficit, aufugit, veneno perit 10,32. 40,42
Elnonenſe cœnobium 560,24
Eloquius 533,51
Elſtre fluuius 778,11
Emanuel Conſtantinop. imperator 626,44. in legatos Rogeri Siciliæ regis aſper 628,46. mouet expeditionem contra Rogerum 630,4. conuentum agit cum Friderico imperatore in debellanda Apulia 634,7. recipit Curfolium, & Francorum regem perſequitur 630,27. ducit vxorem 643,36. mittit legationem ad Franciæ regem filiam eius filio ambiendam 663,41,33. vincit Solimannum 665,6. filiam ſuam deſpondet 665,33. moritur 668,17
Emanuelis regis Portugalliæ elegans epiſtola de bellis & victorijs ſuis in India 899,22
Embricho præpoſitus Moguntinus ordinatur Auguſtenſis epiſcopus 171,34
Embrico Erphesfurdenſis præpoſitus epiſcopus conſtituitur in Wirtzburg 254,47. 470,53. Aquileiæ moritur 473,45
Emmehardus epiſcopus Wirtzburgen. 469,41. moritur 465,53
Emicho comes de Linengen 474,9
Empedocles 337,23
Enades rex Perſarum 506,52
Encratitæ hæretici 105,29,38,53
Endan abbatia cedit archiepiſcopo Colonienſi 170,35
Eneſſe mater Eberhardi Saxonis 55,24. redimit filium à Nortmannis ibid.
Engelbertus ordinatur epiſcopus Babenbergenſis 355,53
Engelbertus Colonienſis archiepiſ. moritur 695,48. 740,32
Engelbertus abbas ad S. Gallum 132,47
Engelbertus WuſterWitz Marchiticus Chronographus 849,19
Engelbertus comes in prælio Saxonico occumbit 220,27
Engelhardus epiſcopus Magdeburgenſis 161,20. moritur 148,22
Engelhardus Citzenſis epiſcopus 796,44. ſuſcipit profectionem Hieroſolymitanam 799,14. in cantu & ſacris ritibus ordinat reformationem 800,31. obit 801,53
Engelrannus vir potens, maritus Friderach, vxoris pòſt Hugonis f. Lotharij 60,49
Engelranni filia nubit Richwino comiti 60,50
Engildruda filia Matfridi 45,6. vxor Buſonis 44,55. 45,6. relicto marito ſequitur Wangerum 45,2. excommunicatur 45,1. ſacramento obœdientiam papæ eiuſque legato pollicetur 45,6. ſacramentum datum non præſtat 45,15. ſecundò excommunicatur per eccleſias Galliæ, Germaniæ & Neuſtriæ 45,20
Engoliſma deuaſtatur 551,27
Ennius poeta Tarenti naſcitur 343,27
Ennius poeta 346,53
Enoch vita & ætas 86,26. 149,33. 275,4. viuus in cœlum traducitur 279,13
Enos vita & ætas 86,11. 149,31. 270,10. moritur 280,24
Eobanus epiſcopus in Vtrecht 685,14
Eon Britannus hæreticus 629,8
Eoricus rex Wiſigothorum 504,27. 508,4. bello atterit Riothimum 504,32. Burgundiones vincit & irruit in Gallias 505,14
Epaphus f. Telegoni & Iſidis 303,37. condit Ioui templum 304,24
Epheſus conditur ab Andronico 90,23. 315,6. terræmotu ruit 359,37
Epheſina ſynodus damnat hæreſin Neſtorij & Eutychetis 412,34. 416,25
Epheſi templum incenditur 313,34. 358,34
Epheſinum concilium, Vide ſynodum Epheſinam.
Ephori Lacedęmonij incipiunt 321,10
Ephres epiſc. Hieroſ. 103,41. 377,39. 1-3. 48

Ephron

Ephron ſepultura patriarcharum, olim dicta Cariatharbe 298,20
Ephtei nacha monaſterium 147,47
Ephyra, pòſt Corinthus 302,49. à Siſypho condita 306,34
Epicurus 340,54
Epidamnus condita, quæ pòſt Dyrrachium 325,36
Epidaurus ciuitas conditur 301,37
Epigoni poſteri Athenienſium mouent bellum contra Thebas 310,12
Epimachi corpus in Alemanniam transfertur 128,27
Epimenides Athenas mundare iubet 327,12
Epiphanus Ticinenſis epiſcopus 507,38
Epiſcopi ab exilio reuocati 6,41
Epiſcoporum modernorum reprehenſio 763,1
Epiſcopatui Beneuentano parcitur 29,51
Epiſcopi excommunicati Gregorio papæ ſupplices ob anathematis ſolutionem, includuntur primò, deinde certis ſub conditionibus dimittuntur 248,8
Epopeus rex Sicyoniorum 306,8
Eppo Citzenſis epiſcopus 160,23
Eppo Citzenſis præſul ſextus 773,20
Eppo Citicenſis epiſcopus, legatus Apoſtolicus, nomine papæ abſoluit excommunicatione Henrici regis amicos 25.,36. familiaris Henrico IIII 774,16. in Vngariam cum exercitu mittitur, vbi capitur 166,17.774,48. in flumine ſubmergitur 160,42.777,19,47
Eppo Citicenſis epiſcopus & Wilhelmus, &c. Vide Wilhelmus marchio & Eppo.
Eppo Citicenſis, Liemarus Bremenſis, &c. Vide Liemarus Bremenſis.
Epta flumen in confinio Normanniæ & Franciæ 641,33
Erarius rex Oſtrogothorum 423,45.515,23. perimitur 515,25
Eraſiſtratus medicus 343,29
Eraſmi Roterodami methodus ſacras literas docendi probatur 805,27
Eratoſthenes 344,15
Erchanbaldus notarius 34,32
Erchanbaldus abbas Fuldenſis conſtituitur archiepiſcopus Mogunt. 158,40. 449,17. moritur 158,52.449,33
Erchanbandus archiepiſcopus Moguntienſis 135,50
Erchanbertus f. Eabaldi 123,35
Erchangerus dux cum Germano fratre decollatur 132,33
Erchanoaldus maior domus Clodouæi 532,49
Erckanbertus abbas Wirtzburgenſis 82,37. obit 83,29
Erckanboldus Straſburgenſis epiſcopus 83,10
Erechtheus, qui & Erichthonius 304,55. rex Athenienſium 306,3
Erechthidæ reges Athenienſes 313,44
Erenhardus & Conradus comites carcerât Spirenſem epiſcopum 74,16
Fresburg in Saxonia expugnatur 153,7
Erpf molitor, Erffordiæ conditor 264,47,48
Erffordia muro cingitur 265,9.910,23. obſidetur 264,5.839,50. obſidetur & compeſcitur 938,43. muris nudatur 256,9.917,17. muris denuo cingitur 256,12. incenditur 253,7.256,19,33.257,17,18.258,6,18.260,47,52,54.262,6.265,14.691,47.754,8.707,13
Erffordenſes conſules nouas exactiones Erffordiæ ciuibus irrogât 261,1. incurrunt in odium Moguntini archiepiſcopi, & ſacris ideo priuantur 260,1. reconciliantur cum archiepiſc. Moguntino 260,14. cum clero ob clericum propter furta ſuſpenſum colliduntur, mox tamen reconciliantur 263,29. in contentione de pontifice Moguntino clericos ſuſpectos capiunt & occidunt 938,17
Erffordenſes clerici in opprobrium ciuitatis iuſſu Mog. archiep. vrbe exeunt 257,54
Erffordenſis clerus contra archiepiſcopum Mogũtinum curiam Romanam appellat 261,9
Erffordenſes cum marchionibus Miſniæ belligerantur 262,29.263,16.824,39.866,46.935,4.938,21.945,51
Erffordenſes baculis de ſepibus baculandi 935,18
Erffordenſes oderunt & infeſtant caſtra Burggrauij de Kirchberg 262,9.821,27.933,26. Ludouico prouinciali Thuringiæ comiti ſe opponunt 256,20.918,39. confligunt cum baronibus de Heldrungen 949,45. oppidum Thanrode comburunt 943,51. irritati à vicinis comitibus, illis rebellant, & ad cineres vſque illos delent 159,42. caſtra empturi grauia odia & incommoda incurrunt 944,11. inuitant Landgrauium Pium 960,17
Erffordenſis academiæ initium 265,10.845,29
Erffordenſis eccleſia cathedralis ad B. Virginem 685,7
Erffordenſis ſynodus 75,45
Erffordenſis campanæ conſecratio 803,26
Erffordenſis agri villæ deuaſtantur 950,11.952,18
Erffordenſis Rudolphi Rom. regis conuentus, à quibus frequentatus 260,30
Eribo Mogunt. arch. 449,45. obit 450,9
Erichthonius rex Athenienſium 304,50. Vulcani & Mineruæ filius 304,53. in Græcia primus iunxit quadrigam 150,2.305,38
Erichthonius f. Dardani regnat in Dardania 306,24
Ericus marchio de Brandenburg. epiſc. Magd. 814,21. moritur 819,27
Erinfridi regis Thuringorum vxor, fatum & interitus 682,16. Vide Irminfridus.
Eriſichthon f. Cecropis 304,39. fabricatur templum Apollinis in Delo 303,50.304,39
Eringerius Burggrauius capite mulctatur 842,20
Erminigildus rex Gotthorum martyr 151,38
Erminus ſucceſſor Vrſinari epiſcopus & abbas 543,39. moritur 547,33
Ermiuigildus Wiſigothorum regis f. exul 522,49. ob fidem catholicam à patre occiditur 522,14.523,12
Erneſtus archipræſul Magd. dux Saxon. 878,28. moritur 901,17
Erneſtus de Schomburg epiſc. Hildeshemenſis moritur 754,14
Erneſtus dux Saxoniæ elector 863,28. moritur 878,24
Erneſt marchio Baioariorum in prælio Saxon. vulneratus, mox expirat 220,25
Erneſtus dux venit ad Conradum imperatorem 136,32
Erneſt dux occiditur in venatu 449,26.450,7
Erneſtus dux occiditur 136,4
Erneſt comes dignitatibus ſuis priuatur 154,54
Ernfridus Augienſis abbas & epiſc. Conſtantienſis 127,15
Erſtein villa ad flumen Mogonum 254,24
ErWinus comes, & Henr. comes iuuant Erffordenſes contra prouincialẽ comitem LudoWicum 256,28
Eryx rex Athenienſium 314,5
Eſaias propheta 150,22.310,35.321,44.322,35.
Eſchene Wege 222,42
Eſdras ſacerdos & ſcriba legis Dei apud Hebræos 94,35.150,32.334,27,34
Eſpario munitio 640,8
Eſſefelt ad ripam Sturiæ fluminis in finibus Saxoniæ, caſtrum & præſidium contra Danos 38,9
Eſſen Wege munitio 929,51. capitur 947,44
Eſther hiſtoria ſub Artaxerxe Longimano, vel ſub Artaxerxe Mnemone 95,2.314,7.338,2
Ethbaal rex Tyri & Sidonis 317,20
Ethert regina moritur 156,9
Etherius Arelatenſis epiſc. 524,55
Etho abbas Augienſis 127,3. Argentinæ epiſc. promouetur 127,13
Etpualdus idololatriæ abrenũciat 529,41
Etta fluuius 637,27
Etto 533,50
Eua mater humani generis moritur 278,17
Euagrius presbyter 393,25
Eualdi duo, albus & niger, presbyteri, martyres 541,10
Euangeliſtarũ quatuor feſtiuitates 819,2
Euariſtus papa martyr 102,12.374,43.375,49.711,51,53
Eucharius Cillica, gener Theodorici, vir munificus, ad conſulatum conſcendit 420,13
Euchariſtia in controuerſiã venit 598,8
Euchariſtiæ Miſſalis inter Iudæos venditio 701,20
Euchariſtiæ furtũ, & eius reuelatio 751,33
Eucharius diſcipulus S. Petri 710,27
Eucharius Treuerenſis epiſcopus moritur 371,19
Eucherius Lugdun. epiſc. 495,40
Eucherius Aurelianen. epiſc. depoſitus, in cœnobio obit 545,46
Eudemus rex Corinthiorum 318,24
Eudo dux Aquitaniæ 18,21.545,9. fugatur 546,22. euocat Saracenos contra Carolum 126,46.546,28. cũ Carolo ex inimico factus amicus 18,24. vnà pugnat cõtra Saracenos 18,24,25.546,38. in prælio perimitur 546,54
Eudo vicecomes vrbis Redonenſis fugatur 635,23
Eudo vicecomes de Porrehoit capitur 635,30
Eudoxia vxor Theodoſij Hieroſol. remeat, & reliquias protomart. Steph. ſecũ defert 413,4.496.37.718,26. cum filiabus & multo populo capitur 501,41. moritur 489,54
Eudoxius Arrianus epiſc. ſeducit Valentem 115,41
Eudoxus Aſtrologus 338,45

Eudoxus Cnidius 337,8
Euerhardus, Vide Eberhardus.
Eugamnon Cyrenæus 328,40
Eugenius primus papa 14,22.123,49.429,29,31.535,15.726,20
Eugenius II papa 119,50.441,12.562,8.729,42. moritur 441,39
Eugen. III papa antè abbas S. Anast. 473,18.627,44.692,20.737,21. à ſede & vrbe Romana pellitur 627,45. cum Romanis conflictatur 629,54. in vrbem regreditur 631,33. moritur 631,33.474,52
Eugenius IIII papa, dictus papa tumultuarius, antè Gabriel de Venetia 749,38. 857,23. reſpuit concilium Baſilieſe, & ideo deponitur 857,36.861,17. moritur 862,7
Eugenius Carthaginen. epiſc. impugnat Arrianam hæreſin 506,19. in exilium pellitur 507,25. reuocatur 507,48
Eugenius tyrannus imperator conſtituitur 115,4.487,24. à Theodoſio vincitur & perimitur 408,34.409,35.487,29
Euilmerodach rex Babylonis 92,46.93,18.328,46
Eulalius antipapa 492,49
Eumelus poëta 321,1
Eumelus Corinthius 320,16
Eumenes epiſc. Alexand. 104,2.377,30
Eumenes frater regis Attali Eumeniæ in Phrygia conditor 345,45
Eunardus magiſter pincernarum, regius legatus 28,33
Eunomia filia Nazarij, Chriſtiana eloquens 401,19
Eunomius hæreſiarcha 114,4.405,20
Euodius I epiſc. Antiochiæ 100,55.363,25.374,48.708,36
Euodius præfectus prætorij Priſcillianũ gladio adiudicat 114,42.408,42
Eupales rex Aſſyriorum 315,37
Eupolis comicus ſcriptor 337,47
Euphrates inſignis Stoicus Philoſophus 374,37.377,28
Euripides tragicus ſcriptor 333,35.337,9. moritur 337,43
Europa f. Phœnicis concumbit cum Ioue 305,16. à Cretenſibus rapitur 307,39
Europæ inſigne Taurus 307,41
Europa Agenoris filia rapitur 308,49
Europs ſecundus Sicyoniorum rex 295,47
Europus rex Macedonum 326,22
Eurymedon fluuius 334,18
Euryſtheus f. Stheneli regnat Mycenis 308,3,18,53
Euryſtheus primus rex Lacedæmoniorũ 90,17.150,11.314,6,10
Euſebius papa martyr 110,21.396,42.715,6,7
Euſebius Emiſenus, Arrianus, ſcriptor 402,48
Euſebius Laodicenus epiſcopus 393,28
Euſebius Nicomedienſis Arrianus baptizat Conſtantinum 112,19.401,34
Euſebius Neocæſarienſis epiſcopus exul 396,13.717,3
Euſebius Vercelleſis epiſcopus exul 403,1. de exilio regreditur 404,21. moritur 113,49.405,54
Euſebij martyris in Gallias translatio 567,17
Euſtachius dux Lotharingiæ, princeps in ſancta expeditione 608,55
Euſtaſius abbas Luxouij 123,3
Euſtaſius abbas Luxouienſis clarus 529,7
Euſtathius epiſcopus Antiochenus 112,2. in exilium relegatur 112,2.399,31
Euſtathius Alban. epiſc. 437,45
Euſtathius Conſtantinopolitanus epiſc. 401,22
Euſtathius epiſcopus Turonenſis 117,16
Euthanicus meretur nuptias filiæ Theoderici 119,36.420,8
Eutrocia Delphidij rhetoris coniunx Priſcillianiſta gladio deputatur 408,43
Eutropia ſoror Nicaſij martyr 500,22
Eutyches Conſtantinopolitanus hæreticus 117,24
Eutyches hæreſiarcha eiusq; hæreſis 416,9. damnatur 416,26
Eutychiani Flauianum Conſtantinopolitanum iniuriis afficiunt 117,27
Eutychianus papa martyr 109,32.393,32,47.714,40
Eutychius Conſtantinopolitanus epiſcopus errat de reſurrectione 11,12.121,35.421,31.521,50. conuincitur erroris 425,28
Eutychius Hiſpanus, vir clarus, exul & martyr illuſtris 413,51,3
Excommunicationis generalis abſolutio tempore Henrici imperatoris V, 470,16
Expeditio Hieroſolymitana ſuſcipitur 256,53. annum vnum protelatur 257,5
Expeditio naualis in terram ſanctam 473,54
Expeditio contra Huſſitas 853,26. diſſipatur 853,35
Expeditio imperij procerum in Longobardiam 474,46.476,3,15
Expeditio magna in Saxoniam 32,25
Extrauagantum compilatio Gregorij IX 741,34
Exules Romam redeunt, & bona recipiunt 374,26
Eyſter ciuitas capitur 866,55
Eyſtatenſis epiſcopatus initium 436,5
Ezechias rex in Iuda 91,48.150,23.322,28
Ezechiel Babyloniam transfertur 326,12. prophetat in Babylonia 328,43
Ezelinus epiſcopus Hildinesheimenſis ordinatur 160,18. moritur 162,12
Ezelinus de Teruis Chriſtianorum perſequutor damnatur, & vt hæreticus excommunicatur 258,29.696,53.743,45
Ezzo Aldenburgenſis epiſcopus baptizat in Heruel dia Henrici IIII filium 202,20

F

FABIANVS papa martyr, ſingulari omine electus 5,15.107,26.51.108,28.151,9.386,38,40.387,4.390,52,41.713,36,37.722,46.725,15
Fabius epiſcopus Hieroſol. 387,22.390,50
Fabius dux Romuli occidit Remum 91,47.321,47
Falco archiepiſcopus Remorum erga Ottonem regem perfidus, eleuat in regnum Carolum filium Ludouici 68,53
Falconis mons caſtrum capitur ab imp. 618,48
Fames ſub Claudio grauiſſima 3,28.98,51.99,51.363,32. cum peſte graſſatur Conſtantinopoli 18,25. paſſim 101,2.9.111,29.113,51. cum lue magna in Francia 128,34.131,40.134,54.135,36.138,9.145,45.147,53.158,34.254,9.255,23.256,3. Romæ 259,9,40. in Thuringia 263,22. peſtis cauſa 334,53. in Græcia 364,12.451,20.465,47.474,33. in Burgundia 507,7. Italiam premit 515,4. Germaniam 565,32.568,8. in Italia 581,22.589,16.591,35. per Galliam & Germaniam 596,45.607,16.608,14. in Gallia 621,22,26.628,7. cum peſte Aquitaniam affligit 643,9. Teutoniam 698,18. Syriam 708,30.745,47.750,2.751,37. per Thuringiam 807,46.921,50.937,14
Fara virgo in Galliis ſancta 528,40
Farabertus abbas Prumienſis reſignat ſponte abbatiam 68,13
Faræ caſtri obſidio 624,27
Fardolfus publicat Pipini filij Caroli M. coniurationem contra patrem 153,32
Faringa locus ſuper Danubium 30,22
Faro, comes, clericus, Meldenſis epiſc. 528,41
Faſtradana regina, vxor Caroli Magni 29,13.129,4.153,22.439,5. moritur 9,39.439,41
Faunus f. Pici rex Latinorum 90,3.308,54.311,39
Fauſta f. H. Maxim. vxor Conſtantini 397,1. occiditur 399,26
Fauſtinianus illuſtris vir & præfectus in Gallia 483,45
Fauſtulus paſtor armenti Amuli inuẽtos geminos Romulum & Remũ vxori nutriendos & educandos tradit 320,53
Fauſtus exconſul in contentione de papatu à partibus Symmachi 419,32
Fauſtus S. Bened. diſcipulus, ſcriptor 510,55
Fatidicus adoleſcens, natus ſine patre 498,14
Feba rex Rugorũ vincitur & capitur 419,11
Felgerarium caſtrum obſidetur, capitur, deletur 645,42
Felix I papa martyr 5,40.7,3.109,25.393,13.716,43
Felix II papa 8,19.112,49.50.403,41.507,10.720,45. ab Arianis ſubrogatus, & breui iterum depoſitus, moritur 403,32
Felix III Gregorij papæ atauus 8,54.118,39.418,50.512,45.721,10. damnat Eutychianos 419,7. moritur 419,18
Felix IIII papa 119,51.421,31. moritur 422,52
Felix V, antè Amedeus dux Sabaudię, poſt Cardinalis legatus 750,20.857,39
Felix Treuerenſis epiſcopus 407,22
Felix præſes Iudææ 99,4.101,10.364,17
Feliciana hæreſis 556,42.439,39
Felix monachus de Hieruſalem legatus Thomæ patriarchæ 36,19
Feneſtella moritur 100,16.359,45
Ferdinandus rex Hiſpaniarum Sarracenos vincit 882,50.873,19
Ferri glutinum inuentum 324,7
Fertilitas magna 152,17.750,50
Feruandus rex Galliciæ 651,23
Feſtus præſes Iudææ ſub Nerone 3,32.99,3.101,23.365,12
Fidenates rebellant Romanis 337,13. vincuntur 322,17.325,1
Fides catholica in ſynodo Nicęna aſſeritur 399,10
Fiſcannum cœnobium 541,4.60. combaritur 629,18 624,40
Firmati corporis leuatio
Firminus Fauſtiniani f. Ambianenſ. epiſ. martyr 413,46

Finisfelt locus
Flachecheim 31,43
Flagellatorum ſecta 697,13.744,14.748, 41.condemnatur 941,45
Flamersheim villa regia 52,11
Flaminia via munitur 344,31
Flaminius circus 344,32
Flandria inuaditur ab Henrico rege 466, 19.infeſtatur & vaſtatur 465,12.585,13. bellis concutitur 882,24. ex parte ſubmergitur 625,13
Flauia Domicilla neptis Flauij Clementis conſulis exulat ob Chriſtianiſmi profeſſionem 99,33
Flauianus epiſcopus Conſtantinopolitanus orthodoxus 7,55. affligitur ab Eutychianis 117,26.416,13
Flauianus epiſcopus Antiochenus 409, 25. author pſalmodiæ per choros alternatæ 483,55
Fl.Chintaſindus regnum Wiſigoth. dimittit 542,22
Fl.Claudius, Roman. Cæſ. Auguſt. 392, 54
Flauius Ioſephus, ſcriptor hiſtoricus interficiendus mirificè liberatur 368,17
Fl.Recinſundus rex Wiſigothorum 542, 23
Fleerdingen in Friſia capitur 160,44
Floradus capellanus 22,49. legatus Pipini 23,23
Florentia 29,41.835,42. peſte magna debilitatur 835,49
Florentinæ ciuitatis epiſcopus, papa ſubſtitutus, Nicolaus ſecundus vocatur 147,32
Florentinus, inſignis monachus, pater pauperum 406,39
Florentius comes Friſiæ 183,9
Floriacenſe monaſterium 533,52
Florianus imperator 109,24.394,32.714, 38.occiditur 109,25
Florus præſes Iudææ 3,35.99,10.101,33. 366,12
Focas. Vide Phocas.
Focho Remorum archiepiſc. occiditur 446,8
Fœmina giganteæ magnitudinis Romę 490,34
Fœtor intolerabilis in Leodio 616,48
Foillanus in Gallias venit, ibique claret 533,18. martyrizatur 534,26
Folco Remorum archiepiſcopus fuga impetum regis Ottonis elabitur 70, 4. interficitur 72,24
Follo tribunus Galliarum congrediens cum Arturo vincitur 507,14
Foltradus & Volcarius capellani veniunt ad Carolum 25,47
Foltmarus archiepiſcopus Colonienſis ordinatur 83,22
Fontanedum villa in pago Antiſſiodorenſi, pugna inter Ludouici imperatoris filios nobilis 564,14
Fontaniacum 41,13
Fontinella cœnobium 541,4
Fotachem 71,39
Forchemianus conuentus indicitur 252,5
Formoſus papa 131,35.445,3.573,31.730, 49.excõmunicatur, abſoluitur, in ſedē reſtituitur 573,34. conſecrat Arnolph. imper. 70,18
Formoſus epiſcopus, legatus Apoſtolicus 28,33
Foromanum 18,33
Forſtenwaldt monaſterium fundatur 931,7
Forumiulij capitur 527,52.554,20
Fortunatus poëta 425,3.521,6
Fortunati poëtæ patria 10,29
Fortuniani hæretici 719,49
Foruna 25,17
Foſſatenſe cœnobium 567,51
Foſſenſe monaſterium 533,20
Fracta vallis regi Angliæ traditur 638, 17
Franckenſtein caſtrum obſeſſum tãdem deditur 261,54
Francia vaſtatur 730,47.748,45
Francia ſuperior premitur inteſtinis diſcordiis 74,43. vaſtatur ab Hungaris 33,10.74,11.75,15.132,50.447,23.448,19. 577,29.688,9
Franciæ rex confligit cum rege Angliæ & capitur 941,53. expeditio contra Flãdros 702,33
Franciæ regum degeneratio 535,43
Francorum regis deſidia & Maioris domus induſtria 436,30
Franci olim qui 908,26
Francorum gentis origo, antiqua habitatio & viciſſitudo 477,41. 686, 23
Francorum notatio nominis 646,48. 908,26
Francorum regnum olim amplum 686, 21. à Romanorum regno diuiditur 572,11
Francorum ſtudium in Pipinum 540,36
Francorum regum ſtirps quæ 436,28
Francorum regum proſapiæ fatum 58, 53
Francorum regnum dilatatur 413,20. diuiditur inter filios ducis Caroli maioris domus, Pipin. & Carloman. 435,10. inter Pip. filios Carol. & Carlom. 438, 40. recuperat per Carolum pacem 435,17. adminiſtratur per Maiores domus 535,44. ad Lotharium conuertitur 154,20
Francorum lex Salica 493,7
Francorum ab Hiſpanis diſſenſio, & iuſta in obſeruatione Paſchæ 520,40
Franci ad Rhenum migrant 484,50. cum Anglis ſubiiciunt ſe Alexandro papæ, Victorem antipapam repudiāt 641,12. ab Hiſpanis diſſentiunt in obſeruatione Paſchæ 520,40. cum Thuringis, Saxonibus, mittunt Carolo auxiliares copias contra Thaſſilonem 30,22. cum Saxonibus iuuant Carolum contra Sclauos 31,2. occupant Aquitaniam 25,8. cum Auaris bella gerunt 30,44.555,38. Auaros vincunt 30,50. Gallias inceſſunt & diripiunt 491,22.506,5. Gallias Athalarico extorquent 514,4. cum Hungaris præliantur 132,15.446,25. delent Romanorum duces 485,54. à ſe expellunt præſides Romanos 910,11. vincunt Saxones 27,4.5. ſuperant Sclauos 152,55. capiunt Treuerim 506,10. proſternunt Wandalos acriter 491,7. cum Normannis pacem faciunt 49,15. ab Ottone deficiunt, & Carolum filium Ludouici in regnum eleuant 68,52. vnà cum Carolo electo rege fugantur 69,4. vincuntur 119,23. domantur 112,34. in prælio delentur 154,28. à Bohemanis vincuntur 565,25. à Britonibus expilantur & vincuntur 566, 41. debellantur à Carolo 152,12. debellantur à Conſtante 401,35. à Conſtante domantur 402,16. Hungaris congreſſi vincũtur, fugantur 74,4
Francorum ſtrages ad Sueſſionis ciuitatem 152,25
Franciciæ militiæ flos proſternitur 845, 46
Francorum vires atteruntur 41,13. 511, 19
Franciſcus Maſſitzio naſcitur 738,21, 53
Franciſcus author ordinis Minorum 738, 53.795,55.797,4. effigie ſtigmatum Chriſti inſignitur 740,51.799,44. poſteros mauult orare quàm legere 805, 16.moritur 741,1.799,46. canonizatur 741,13.799,46,52
Franciſci regula confirmatur 740,24. feſtiuitas inſtituitur 753,50
Franciſcani Erffordiæ recipiuntur 740, 35
Franciſcus Petrarcha, primus Poëta Laureatus 842,31
Franciſcus Philelphus 867,9
Franciſcus Maronis Minorita 828,53.841, 27
Franciſcus de Platea 851,45
Franciſcus Zambarellus 851,29
Franco epiſcopus Tungrenſis 51,22. 71,3. ordinat Hildwinum abbatem ad titulum S. Petri in Colonia presbyterū 51,23.moritur 574,48
Franco ſcholaſticus Leodicenſium, ſcriptor de quadratura circuli 597,22
Francofurtum, villa regia 56,13.257, 45
Francofortenſis ſynodus contra Felicianam hæreſin 31,35.439,40
Francofordianæ Academiæ ad Oderam initium 888,31
Fratizlaus dux Boemiæ bello petitur à rege Henrico 450,24. vincitur, & ad ſubiectionem compellitur 450, 27
Fraxinetum caſtrum occupatur 572,24. 576,39.580,34
Freckangel decollatur 74,23
Fredegundis vxor Chilperici 521,18. moritur 525,11
Friberga ob argentifodinas obſidetur & capitur 261,48. 818,27. 819,32. vltro deditur 701,26
Friburg in Thuringia 775,21
Friburgenſis Academiæ initium 868, 16
Fridberg comburitur 842,20
Friderach vxor Engelranni, pòſt Bernarij, pòſt Hugonis filij Lotharij 60, 48
Fridericus Sueuorum dux, nepos Conradi regis, rex Germaniæ, imperator Auguſtus 255,25.474,40.631,14.693,7. 737,34.917,10.959,3. in Italiam coronationis gratia proficiſcitur 474,49, 54.634,4. quas res memorabiliores peregerit 917,10. quam vxorem habuerit 635,34. repudiat vxorem, & aliam ſuperinducit 474,27. commutat cum rege Angliæ legationes de filiis filiabusque copulandis 644,50. in Italiam expeditionem parat & contra regem Siciliæ 631,35. 636,55. 638,52. cum Emanuele Græco imperatore conuentum agit ad debellandam Apuliam 634,7. obſidet Alexandriam 658,40. clàm de Longobardiā egreditur 476,9. patitur ſtragem & aufugit 660,9. ſucceſſu felici fruitur in Italia 632,25. Mediolanenſes in deditionē accipit 255,37. capit Mediolanū & deſtruit 256,3.642,49.693,34.

fouet Victorem Papam contra Alexandrum 642,52. 643,23. ob papam à rege Francorum diſſentit 645,25. excommunicatione periclitatur 475,22. diſſentit à Papa & Longobardis 658,50. placatur cum Papa Alexandro 661,12. Poloniam debellat & Ducem illius in deditionem accipit 255,35. 256,16. filios ſuos militaribus ſacramentis implicat, vnum in Poloniam, alterum in Fráciam cum exercitu ablegat 256,35. Mogũtiæ muros & munitiones diruere iubet ob necem Archiepiſcopi Arnoldi 256,4. extorquet ingenioſè ſtipulationem à Moguntinis 474,39. conuentum agit cum imperii Principibus Moguntiæ 256,34. cum regibus Angliæ & Franciæ, multis alijs principibus & epiſcopis, & magna multitudine, cruce ſignatur ad peregrinationem Hieroſolym. & bellum ſacrum 256,53. 677,5. 693,11. 737,40. 738,32. 789,35. in Palęſtina obtinet victoriam, & in reditu in fluuio lauans ſubmergitur & moritur 693,11. 694,55. 695,2. 789,42. 920,18. ſecundum filium regem, primogenito repudiato, Germaniæ relinquit 675,16

Fridericus ſecundus filius Henrici imperatoris Romanorum Auguſtus 620,52. 694,41. 740,21,25. 797,36. 922,8. venit Treuerim 754,19. Romam venit 871,53. pontifices Romanos perſequitur, & ideo excommunicatur 741,17. 742,41. 797,40. 799,53. 800,9. 926,31. excõmunicatus furit in Italiam & Papam 800,14. 801,18. regnum Vngariæ occupat 866,49. expeditionem mouet in Palæſtinam 960,21. dux exercitus in terram Sanctam 800,1. agit conuentioné cum rege Ægypti 800,43. laborat pro electione filij ad regem 926,29. moritur veneno 696,44. 745,36. 804,18

Friderici II filij 797,47

Fridericus dux Auſtriæ pòſt imperator eius nominis III, naſcitur 850,53

Fridericus III Ænobarbus, abnepos Hẽrici IIII dux Auſtriæ rex Romanorũ eligitur 750,6. 778,38. 861,39. 863,55. mouet expeditionem contra ducem Bauariæ 884,47. promulgat contra Turcũ decreta 872,25. in Palæſtinam proficiſcitur 860,30. periclitatur 866,48. moritur 884,50

Fridericus dux Auſtriæ imperator electus recuſatur, capitur, & miſerè moritur 936,46

Fridericus imperat. falſus 697,26. 700,21. arduos molitur conatus 744,31. comburitur 700,34

Fridericus Palatinus Rheni illuſtrem victoriam obtinet 867,55. moritur 873,20

Fridericus dux & elector Saxoniæ Thuringiam oppugnat 859,48. cum fratre diſceptat 861,50. cum fratre componit 863,48

Friderici ducis Saxoniæ filij rapti 865,28

Fridericus dux Saxoniæ elector 878,32. cælebs 880,17. baſilicã & academiam Wittebergenſem fundat 854,19. 878,49. 879,2. 888,36

Fridericus Burggrauius Nurenbergenſis marchia Brandenburg. donatur 850,16. Marchiam occupat 850,32. Marchio in conuentu imperiali ſolenniter inauguratur 851,7. dux militiæ cõſtituitur contra Huſſitas 853,27

Fridericus f. Alberti Lantgrauij, marchio Miſnenſis & orientalis de Landeſberg 815,26. 932,10. ducit vxorem 933,21. mouet expeditionem in Thuringiam 824,25. 827,10. capit patrem Albertum 260,23. premit Erffordenſes 263,29. 935,4. exercet inimicitias cum comitibus de SchWartzburg 342,24. cum comite de Bychelingen 342,38. obtinet victoriam de Adolphi imperatoris exercitu 818,5. 819,38. de Alberti Imper. exercitu 823,21. 824,49. 934,16. apud imperatorem periclitatur & fugit 822,55. pro defenſore petitur à Tuſcis & Lombardis 931,35. ſe opponens marchioni Brandenburgenſi, capitur & in vincula conijcitur 263,8. 931,19,31. mirabiliter liberatur 936,11. honore & patria priuatur 261,50. 701,33. moritur 937,30

Fridericus II marchio Miſnenſis 937,40. celebrat nuptias 263,51. cum Erfordenſibus diſſidia exercet 938,23. cũ Hermanno comite 939,16. cum comite de Henneberg, cum quo componitur 940,21. moritur 941,52

Fridericus III Myſnæ marchio 941,57. iniurias abbati Fuldenſi infert 943,4. pugnat cum duce de BrunſWig 943,30. moritur 947,16. intrat Pruſſiam 948,37. alit inimicitias cum comitibus de Honſtein 950,23

Fridericus IIII filius & ſucceſſor Balthazaris marchionis 952,37. ducit vxoré 952,49. à ſocero humiliatur 953,5

Fridericus marchio ſenior conatur Thuringiam tutari, & agnatum ſuum oppreſſum liberare 953,29. donatur electoratu Saxoniæ 854,8. 955,20. fundat academiam Lipſenſem 854,17. moritur & liberos poſt ſe relinquit 856,7

Fridericus II Lantgrauius Thuringiæ vir ſtrenuus, comes palatinus Saxonię 775,45. 839,35. fundator agnoſcitur monaſterij Goſerzen 775,20. dolo vxoris trucidatur 775,10. 914,34

Fridericus dux Moſellanorum 595,40. moritur 597,33

Fridericus dux intra Androuerpam à cognato obſidetur 599,25. moritur 600,40

Fridericus frater vterinus Hermanni liberatur vinculis 254,17

Fridericus frater vterinus & Hermãnus, &c. vide Hermannus.

Fridericus frater Henrici ducis Baioarię, conſtituitur dux Lotharingorum 139,18

Fridericus ab coniuratione remittẽs Ottonem regem ſupplex accedit 79,24

Fridericus dux de BrunſWig interficitur 748,38. 951,18

Friderici ducis deprædatio 752,25,29

Fridericus comes de Stoyphen donatur ducatu Sueuiæ 778,32. filia item imperatoris vnica 778,34

Friderici comitis de Henneberg quæ ſponſa 752,45

Fridericus de Langelde ſuo caſtro expellitur 753,27

Fridericus comes de Abinberg lamentabili morte Erfordiæ perit 256,44

Fridericus comes de Kirchberg miſerè perit 256,45

Friderici de Iſenberg homicidium, eiúſque ſupplicium 695,48. 740,33

Fridericus cum fratre Godefrido duce Leonem papam in Italiam comitatur 61,10

Fridericus frater Godefridi ducis, Leonis papæ olim archidiaconus, abbas monaſterij S. Benedicti, ordinatur papa & appellatur Stephanus VII, 147,24. Romanæ eccleſiæ adhuc archidiaconus, fungitur legatione & authoritate Apoſtolicæ ſedis in Conſtantinopolitana ſynodo 161,31. 598,36. Conſtantinopoli rediens, & munera ibi ab imperatore oblata beato Petro mancipans, in Caſſinum monaſterium ſeceſſit 162,5. in caſtro Caſſino ordinatur papa 163,8

Fridericus eligitur archiepiſcopus Mog. 156,4. 447,48. contra regem Ottonem factioſus 76,23. 78,48. 580,52. ab archiepiſcopatu Fuldam in monaſterium detruditur 76,40. 581,44. à Fulda remittitur 76,50. 581,22. cum Cũrado duce inimicitias exercens placari ſe patitur 78,28. in ſeditione ſoro vti ſciens, Maguntia in ciuitatem Briſacum ſeceſſit 79,5. moritur 79,50. 155,49. 156,20. 448,6. 582,55

Fridericus epiſc. Colonienſis 463,33. moritur 471,40

Fridericus epiſc. Merſeburg. eligitur epiſcop. Magdeb. ſed reprobatur 841,35. ſecundò electus confirmatur, ſed breui moritur 844,26

Fridericus comes de Bichling epiſc. Magdeburg. 861,15. moritur 870,9

Fridericus II Cizenſis eccleſiæ præſul 767,12

Fridericus epiſcopus Leodienſis moritur 470,11

Fridericus abbas Goſitzenſis eligitur epiſcopus Cizenſis, ſed reprobatur 779,19

Fridericus archiepiſcopus Viennenſis 80,9

Fridericus abbas Goſizenſis, abbas ad S. Georgium in Nuenburg 777,15

Fridericus abbas PozaWienſis 815,52

Fridericus Erlebachius 887,12

Fridericherod caſtrum conſtruitur 914,5

Frideſlar locus in Haſſia 73,6. interitus comitis Conradi nobilis 446,28

Friediſlar baſilica igni cremari non poteſt 26,27. 438,12

Frigus magnum 254,41. 439,20

Frigidi montis monaſterij fundatio 626,21

Friſia confinis Flandriæ 183,8. ob innumeros aquarum decurſus & paludes inacceſſibilis 61,46. bello petitur 255,33. debellatur à Carolo 152,25. expugnatur 547,15. vaſtatur 127,4,12. à Nortmannis 592,4,13. ſubmergitur 798,37

Friſij pagani interficiunt Bonifacium archiepiſc. 23,36. 127,47. cum Saxonibus Carolo rebellant 29,16. rebellant, ſed infeliciter 555,21. delentur 601,34. tributa pendunt Nortmannis 563,49. occidunt regẽ Wilhelmum 697,5. compeſcuntur caſtellorum ereptionibus 599,34. ad Chriſtum conuertuntur 115,23. circiter 40000 in ſanctam terram peregrinari & Chriſtianis ſuccurrere tentant 259,26

Frixlarum ciuitas obſidetur, capitur, cremitur 915,2. 33,1,52,58

Frola legatus Aldefonſi 25,36

Fronticus caſtrum 104,50. 580,34

Fronto orator inſignis

Frawe-

Frowenberg caſtrum ædificatur 928, 48. deſtruitur 929,19
Fructuaria monaſterium in Italia, diuerſorium archiepiſcopi Colonienſis Annonis 230,42
Fulbertus epiſcopus Carnotenſis 589, 47
Fulcard⁹ abbas in mõte S. Dyſibodi 471, 17. moritur 472,14
Fulco rex Hieroſolymitanus 623,5. moritur 627,15
Fulco Remorum archiepiſcop. perimitur 573,55
Fulco Peraienel quis 650,20
Fulco Paganellus moritur 673,12
Fulda monaſterium fundatur 66,8.127, 28.152,35.436,34.439,29.548,15.728,4. 911,9
Fulgentius clarus epiſcopus 119,22.151,35. 420,49
Fulgentius epiſc. Rupenſis 507,38. exul in Sardinia 509,43
Fulgentius Vtricolenſis epiſcopus 515, 22
Fulgerium deſtruitur 656,50
Fulradus abbas S. Dioniſij 550,18
Fulmen proſternit ædificia & homines 617,6
Furius poeta naſcitur 349,44
Furius Metellus fundit Aſdrubalem Pœnum 343,42
Furſæus Hiberniæ regis filius 524,6
Furſæus ex Hibernia in Gallias venit 533, 16
Furſtenfelt monaſterium 810,25

G

GABINIVS rhetor 372,31. capit Philippum, & Syriam Romanis ſubiugat 97,5.150,43
Gabriel de Spoleto 851,51
Gabriel Biel 886,27
Gad Propheta 315,28
Gaianus epiſcopus Hieroſolymitanus 104,40.379,42
Gaius Perſarum rex interimitur 784,35
Gaius papa martyr 6,8.109,33.110,7.394, 50.395,15.397,36.714,48
Gaius epiſc. Hieroſ. 379,43
Galatia Romanorum prouincia 355,2
Galatiæ ciuitates tres corruunt 375,43. 376,37
Galatæ libertate à Romanis donantur 346,10
Galba imperator 101,4
Galba & Vitellius imperatores 101,45. 110,35
Galba Sergius, Romanorum Cęſar Aug. 370,6. interficitur 370,21. decollatur 710,37
Galbio dux belli contra Bonifacium 412, 36. interimitur 412,37
Galenus medicus Pergamenſis 379,22
Galerannus Mellenti comes moritur 644,33
Galerius Maximianus collega Diocletiani 396,27. vincit Narſeum 110,14. à Diocletiano magnificè excipitur 396, 27. vincitur à Narſeo 110,13.395,54. perſequutionem à Dioclet. & Maxim. motam accumulans, diris pœnis & cruciatibus enecatur 397,5. iuxta ſe duos eligit Cæſares 397,34. imperatorem creat Licinium 397,4. ſerò Chriſtianis parcere volens moritur 111,24
Galerius & Conſtantius Auguſti 111,12. 151,17. vide Conſtantius & Galerius.
Gallienus Chriſtianis pacem reddit 108, 46. pacem eccleſijs indulget 392,37. occiditur 109,6.392,45
Galitia 32,54
Gallitienſium regni in Hiſpania robur 545,18
Galilæa capitur 698,15
Galla viua defoditur 345,24
Galla filia Lotharij, vxor Gotfridi 687, 32
Gallia reddit Honorio ſororem Placidiam, pacem eius cupiens 411,31. peſti infecta 837,40. Francis eripitur 116,35. opprimitur 587,49. rebellat 496,14. ab Hungaris deuaſtatur 75,16.133,12.447, 24.574,43. ab Alemannis & Vandalis 108,50. 409,12. à Wandalis 490, 17
Galliæ vrbes à ſeptentrionalibus populis erutæ 65,28
Galliæ vaſtatæ imperio Romano reſtituuntur 109,27. cedunt Wiſigothis in terrã habitationis 490,37. Francorum direptionibus deuaſtatæ recipiuntur à Theodorico 420,25. in regem ſibi eligunt Ottonem ducem, filium Ruperti 64,16. habent epiſcopos indoctos 44,12. bella gerunt cum Schwitzeris & victoriam obtinent 904,48
Gallicana eccleſia turbatur diſſenſione ſui regis à papa 626,45
Gallicarum eccleſiarum cantus corrigitur 549,21
Galli à Iaphet progeniti 908,18. vineas habere incipiunt 394,53. ſuperantur à Romanis 95,11.338,11.339,19,29.342,1. 347,50. Romanorum tributarij 355, 50. cum Venetis recuperant Conſtantinopolim 796,4. debellantur ab Anglis 344,21.817,11.835,46. Romam incurſant 706,15. expeditionem mouẽt in Hiſpanias ad expellendos Sarracenos magnam, ſed infructuoſam 600, 34. à Romanis domantur 97,21
Gallus Cõſtantij patruelis cum filio Voluſiano Romanorum Cęſar Auguſtus 5,17.108,32.112,54.151,11.391,33.402,11. Iudæos delet 112,55.402,22. cum Voluſiano à patrueli Conſtantino interficitur 108,36.113,4.402,40. viuus defoditur 344,24
Gallus Columbani diſcipulus 12,45.425, 44.528,48. cellam ſuam conſtruit 123, 14
Galli monaſterium comburitur 447,4
Galterius abbas S. Wandregiſili 662, 52
Galterius epiſcopus Linconienſis 673,19
Galterius abbas Cluniacenſis 660,45
Galterus epiſcopus Runifenſis moritur 673,8
Gamalielis corpus reuelatur 116,3.410,53. 718,19
Gaminolphus epiſcopus moritur 134,40
Gana vrbs Dalmatiæ capitur 578,40
Ganaldane capitur 25,13
Gandauum capitur cum Flandrenſium primoribus ab imper. 591,43
Gant locus 39,24
Ganymedes rapitur à Tantalo 307,27
Ganzbertus comes trucidat Lambertũ 42,28. decollatur 42,29
Gard caſtellum in Italia capitur 81,40
Gardolphus comes Friſonum legatus Godefridi ad imperatorem 61,34
Gardolphi Halberſtad. archipræſ. profectio in Palæſtinam 795,14
Garelianus mons, munitio Sarracenorum 575,53.576,39
Garganus mons crypta S. Michaelis celebris 140,5.507,54.720,55
Garibaldus dux Baioariorum 12,3.523,18
Garinus de Glapium Seneſcallus 679,11
Garizim mons in Samaria, in quo templum Manaſſis 95,14.340,7
Garnerius abbas maioris monaſterij moritur 633,51
Garnerus perimitur 587,5
Garſia filia Nauarrorum regis, vxor Hiſpaniarum regis 637,7
Gaſparinus Pergamenſis 851,31
Gath Propheta 150,13
Gaudentius frater Adelberti martyris Pragenſis archiepiſcopus 158,24
Gauter abbas Liræ 660,51
Gaufridus frater comitis Flaadr. non acquieſcit oblatis Anglorum regis 634, 27. capit ciuitatem Nanneticam 634, 37. cum rege Henrico componitur 635,15. moritur 637,25
Gaufridus filius Henrici Anglorum regis naſcitur 637,44. animoſus 664,17
Gaufridus cancellarius regis Anglię 668, 15.669,22
Gaufridus de Mõte forti moritur 668,6
Gaufridus epiſc. Andegauenſis moritur 662,43
Gaufridus epiſcopus Carnotenſis 616,15
Gaufridus Cornubenſis epiſc. moritur 675,49
Gaufridus de Rancim à fratre impetitur 664,24
Gaufridus archiepiſcopus Burdegalenſis moritur 637,9
Gaufridus Loirz epiſcopus in Trigel 663,5
Gaugericus Cameracenſis epiſcopus 524, 14
Gauraranes f. Sdigerdis rex Perſarum 497,33. Romanorum prouincias incurſat 497,37. perſequitur Chriſtianos 498,34
Gaza antiqua Palæſtinæ ciuitas inſtauratur 630,38
Gazan rex Tartarorum Chriſtianorum fautor Palæſtinam occupat 746,24
Gazmerus dux Polonorum rebellionem molitur contra Henricum imperatorem 142,23
Gazzim portus Hiſpaniæ 474,8
Gebehardus frater imperatoris Conradi fit clericus 159,4
Gebehardus miles occumbit 157,45
Gebehardus comes fr. epiſcopi Wirtzburgenſis Rodulphi 68,47. legatus Arnolphi 71,20. in prælio contra Vngaros occumbit 74,5
Gebehardus comes duos relinquit filios, viros ſtrenuos 74,6
Gebehardus comes ob conſpirationem ad conuentum vocatur, qui poteſtati Ottonis imper. ſe credit 157,16
Gebehardus papa toxicato calice in communione necandus miro modo liberatur 161,52
Gebehardus Ratisbonenſis epiſcopus 136,21,55. comes Henrici imperatoris in expeditione Hũgarica 143,1. in Pannonia prædas abducit, & Hungaros irritat 142,12,25. cum Conrado duce Baioariæ exacerbatur 144,35. coniurationis nomine contra imperatorem ſuſpectus, & ideo captus, cuſtodiæ mãcipatur 147,7. moritur 136,20,54.147, 53.166,1
Gebehardus Emſtadenſis epiſcopus eli-

gitur 159,46. ordinatur papa 146,38. 161,47
Gebehardus epiſcopus Auguſtæ Vindelicorum defungitur 140,20
Gebehardus Argentin. epiſc. moritur 473,1
Gebehardus Conſtantienſis epiſcopus moritur 135,15
Gebehardus epiſcopus in Wirzburg cõſtituitur 470,22
Gebertus qui & Syluester papa eligitur 158,21
Gedeon liberat Iſraelem ab Amalecitarum & Madianitarum ſeruitute 89,30
Gedeonis vita, ætas & imperium 89,29. 150,4. 308,13
Gelanæ vxoris Gothberti principis facinora 541,36
Geilenhuſenſis conuentus 795,12
Geilo dux Saxonum potens 28,46. ſuccumbit 28,50
Geilo vir venerabilis abbas Wurzburgenſis 80,5. moritur 80,26
Geilericus vide Genſericus
Gela in Sicilia conditur 324,11
Gelanor regnat Argis 304,16
Gelaſius papa 8,20. 118,53. 419,53. 507. 41. 720,50. reſtituit epiſcopum Miſenum 419.7. refutat ſcriptus Eutychen & Neſtorium, & obit 419,10
Gelaſius II. papa, antè Ioannes Romanæ eccleſiæ cancellarius 617,32. 784, 26. in Gallias fugit ibiq; moritur 617, 42,52. 784,27
Gelches filia Adolphi, vxor regis Hiberniæ 524,7
Gelimerus rex Wandalorum vincitur, capitur, Conſtantinopolim mittitur 9,5. 423,2
Gelo obtinet Syracuſas 333,34
Gellingin 159,14
Gela magnum 511,18. 603,18
Gemmelacenſis cœnobij fundator 577, 22
Geminus presbyter Antiochenus 107, 11. 385,22
Genebaudus primus epiſcopus Laudunenſis 510,5
Geneſij corporis tranſlatio 503,4
Genetrum 645,51
Gengebach monaſteriũ in Alſatiæ partibus 236,5
Gennadius forenſis orator 402,35
Gennadij epiſc. Conſtantinop. pietas miraculo atteſtata 503,24
Genouefa virgo Pariſienſis, multæ ſanctitatis 501,38. obdormit 511,24
Gensericus frater Ganderici, rex Wandalorum 494,22. in Africam transfretat, ibi Romanos diu laceſſens 495,12. Carthaginem capit, Africam Romanis eripit 117,7. 413,41. 498 37. Siciliam affligit 117,8. 414,21. paciſcitur cum Siculis 117,13. de Carthagine retinenda ſollicitus 414,25. ſubiugat Italiam, & Bohemiã 449,51. vincitur 504,8. capit Romam 117, 44. 417,13. 501. 41. cũ Valentiniano Aug. pacem init 414, 40. orthodoxos perſequitur, & Arrianam fouet blaſphemiã 116,54. 415, 47. 494, 22 498,38. moritur 506,15.
Gentiles ignominiis afficiunt ſepulchrũ Ioan. Baptiſtæ 404,44
Gentilium templa edicto Conſtantini clauduntur & ſubuertũtur 398,18. 399, 53
Gentiliacum villa 24,47. 25,10
Genua 26,12. capitur 579,30
Genuenſes Venetos nauali prælio ſuperant 819,51
Geon papa 727,4
Georgius dux nauium regis Siciliæ regem Francorũ captũ liberat 630,21
Georgius dux Saxoniæ 887,55
Georgij Saxoniæ ducis expeditio in Friſiam 903,29
Georgius marchio Miſnenſis moritur 951,41
Georgij Baioariæ ducis nuptiæ 873,8. obitus 889,27
Georgius patriarcha vrbis regiæ præſidens in ſexto Oecumenico concilio 15,12. 151.49. Monothelita corrigitur 429.50
Georgius I Nuemburg. epiſc. 869,3. moritur 869,10
Georgius Pogebracius Huſſita moritur 872,24
Georgius Prænestinus epiſc. 437,44
Georgius Cæculus dux Cruciatorum 903,15
Georgij martyris brachium 611,29
Georgius Trapezuntinus 863,21
Georgij S. clauſtrum ſiue vallis 737,16. brachium 611,29
Georicus Metenſis epiſcopus 531,49
Gepidæ populi Aquilonares 482,5. cum Longobardis acriter confligunt 513, 25. 517,33
Gepidarum regnum deſtruitur 517 37
Gera flumen Erffordiæ 264,47
Gerburga filia Henrici, ſoror Ottonis, imperatorũ, nubit Giſalberto 75,27. 82,27. 578,27. Ludouico regi poſt 76, 47. 58,9
Gerbertus qui & Syluester papa 135,22
Gerbertus epiſcopus Remenſis, Rauennas, Romanus 587,30. 590,7
Gerberti papæ capella Romæ papis abominabilis 733,33
Gerdach epiſcop. Hildesheimenſis moritur 158,7
Geremarus Flauiacenſis abbas 533,25
Gereonis corpus Coloniæ inuenitur & eleuatur 619,19
Gerhardus comes amittit dignitatèm 70,26. cum Zuindibolch reconciliatur 70,35. conſcius necis Zundibolch 71, 51. vxorem ducit Odam viduam Zundibolch 71,53. cum Matfrido iuuadit poſſeſſiones Gebelhardi, ideoq; à fratre ipſius Conrado debellatur 72,54. 136,7. proſcribitur 73,46. petit pacem à Conrado filio Conr. comitis, eamque obtinet 73,3. cum germanis fratribus occiditur 132,3
Gerhardus Haſſiæ princeps cum fratre Conrado exercitus ſibi iungunt aduerſus Adelbertum 73,8
Gerardi comitis turbæ, earumque repreſſio 592,38
Gerardus dux Baioariæ perimitur 557,45
Gerardus dux Moſellanorum 600, 40. moritur 601,29
Gerardus de Alſatia dux Lotharienſium 597,39
Gerhardus comes, aliàs Syluester Moguntinus archiepiſc. 696, 40. 700, 53. 804,48. regi rebellat 701,19. 703,7
Gerardus Mogunt. epiſcopus capitur 258, 20. 801. 42. 806. 47. 928,32. vinculis liberatur 258,28. effutit inſolens dicteriũ 703,1. moritur 697,15. 808,31
Gerardus comes de Eppenſtein, archiepiſcop. Moguntinus 815,50. moritur 704,50
Gerardus Florentinus epiſcopus conſtituitur papa 164,47,50
Gerardus Cameracenſis epiſcopus cuiuſque in obſeruatione ieiuniorum memorabilis diſcretio 593,27. 594,46. 595,17. moritur 607,3.
Gerardi epiſcopi Hildesheimenſis magnanimitas & facetia 842
Gerardus de Guch Numburgenſis epiſcopus 849,52. moritur 853,49. 871,40
Gerhardus Herbipolenſis epiſcopus tractionibus a ſe ad certamen vſque abalienat ſubditorũ animos 950,34
Gerardus Leucorum epiſc. canonizatur 598,19
Gerhardus cardinalis legatus Apoſtolicus ad regem 471,2
Gerardus fundator Bromenſis cœnobij moritur 581,23
Gerardus dominus in Chariſiaco perimitur 613,21
Gerhardus de Bononia Carmelita 835
Gerhardus de Harinburg capitur 948, 19
Gerhardus abbas moritur 135,36
Gerardus Groet ſcriptor vtilis 844,54
Gerardus Odonis 851,47
Gerinus lapidatur 538,52
Gerlacus de Naſſau archiepiſc. Mogunt. moritur 841 49
Germania illuſtratur lucerna fidei Chriſtianæ 544,24. papæ Marino cedit 699,50. vaſtatur 356,10. 54. 43. 576, 10. concutitur 795,29. peſte infecta 837, 41. 875,5
Germani à Iaphet progeniti 908,18. populantur Italiam 108, 50. Rauennam vſque veniunt 392,5. ſe dedunt Tiberio 356,41. a Iulio Cæſare domantur 97,21. 351, 39. 352, 8. 355,54. vincuntur à Germanico 100, 13. 101, 37. perdomantur ab Octau. Cæſ. 355,1. debellantur à Romanis 380,51. cum Dacis vincuntur à Domitiano 102,31.
Germanorum ſummus doctor Bonifacius 760,39
Germanichildis regina 57,24
Germanicus vincit Germanos 100, 13. moritur in Syria 100,15. 359,44.
Germanio epiſcopus Hieroſolymitanus 105,46. 382,24.
Germanus dux claſſis contra Wandalos in Siciliam 414,31. Leoni repugnans exauroratur 546,30
Germanus Antiſiodorenſis epiſcopus, legatus Cœleſtini papæ, Britannos hæreſi infectos in viam reducit 412, 13. 495,40. 496,4. 9. 499,18.
Germanus Pariſienſis 515,15. excommunicat Heribertum 10,6. moritur 10, 25. 424,4. 524,28. Germani epiſcopi anima ab angelis in ſphæra ignea in cœlum delata 11
Germanus Capuanus epiſc. 507,8
Germanus epiſcopus Conſtantinop. 144, 20. ob imagines ſanctorum ſede pellitur 16,9
Gero comes fortis bellator contra barbaros 583,58
Gero comes accuſatur & decollatur 157, 35
Geronis comitis filij, inter Saxones ſatis conſpicuo loco nati, Saxones vindicare & libertati reſtituere moliuntur 236, 18, 14. ſtipati equitibus Henrico regi ad confligendum occurrunt 244, 32
Gero marchio obit 835

Gero epiſcopus Magdeb. 769,50. moritur 159,1.770,53
Geroldus Baioariæ præfectus 33,16. præliatur cũ Auaribus 33,17. in prælio occumbit 33,17. martyribus annumeratur 33,18
Geroldus Burgundio cum Reginoldo regi fit ſupplex 138,41
Geroldus ſignifer Caroli M. occiditur in prælio 129,14
Gerolphus comes Friſonum legatus Godefridi ad imperatorem 61,34
Gerrichus abbas Wirtzburgenſis 80,27. moritur 82,27
Gerſtengen villa in confinio Thuringiæ & Haſſiæ, locus colloquio inter regẽ & Saxones nominatus 197,50.
Gerſtengenſe colloquium inter legatos regis Henrici IIII, & Saxonici exercitus primores, ſententiam de rege reprobando & alio eligendo diffinit, aliam tamen in plebem diuulgat 198, 44,47, &c.
Gerſtungen caſtrum venditur 952,7
Gertrudis filia S. Elizabethæ virgo clauſtralis 695,19
Gertrudis virgo abbatiſſa 533,30. moritur 536,9
Gertrudis auunculus quis 532,53
Gertrudis Mingelenſis eccleſia inſtaurata conſecratur 597,14
Geruaſij martyris corp⁹ inuenitur 486,6
Gerontius comes interimit Conſtantem 410,55
Gerx inſula 635,42
Geſtimulus rex Sclauorũ occiditur 154,32 442,26
Geta patricius præeſt claſſi Dalmat. 36,5
Gezman eligitur Emſtatenſis epiſcopus, breui moritur 159,45
Gheimeſſẽſe prælium 747,13
Gibekenſtein 160,19
Gibelinorum & Guelphorum factio 800,19
Gibelſtein caſtrum 847,14. carcer Ludouici Saltatoris 775,32
Gibriani Scoti cum fratribus & ſororibus in Galliam commigratio 510,53
Gieſſen oppidum obſidetur & capitur 263,47
Gifridus Carnotenſis epiſcopus 625,54
Gifridus comes Andegauorum moritur 631,4
Gigantes naſcuntur 149,35.277,55
Gigantis dens magnus inuenitur 491,4
Gigunix comitatus 645,46
Gigo Prior Carthuſiæ ſcriptor 624,32
Gilbertus dux in Rheno ſubmergitur 447,25
Gildardus δίδυμος, epiſcopus Rotomagenſis 515,13
Gildo comes Africam occupat & ſuperatur 115,16,25.487,38
Gileruer rex Wandalorum, crudelis & parricida 513, 45. Conſtantinopolim ducitur 514,47
Gilſunda ſoror Brunichildis, vxor Hilperici 10,7
Giltrudis capitur 22,42
Girardus confoditur 659,39
Girardus Puella epiſcopus Ceſtrenſis 674, 6. moritur 674,45
Girardus epiſc. Sagienſis moritur 636,6
Girid perimitur 548,28
Giſalbertus dux in obſidione Metenſi cũ rege Henrico 74,55. ducit Henrici regis filiam Gerburgam in vxorem 75, 27. rebellat Ottoni imper. 580,4. cum Eberhardo & Henrico fratre regis in regem Ottonem ſeditioſus 76,9.580, 12. cum rege congrediens fugatur, vincitur 76,13.580,40. in Rheno ſubmerſus necatur 76,30.133,18.156,3. 581,6
Giſleberti ducis Lotharingiæ captiuitas, coniugium, reſtitutio 578,25
Giſlebertus oppreſſor Traiectenſis eccleſiæ decollatur 471,34
Giſlebertus Pictauorum epiſcopus ſcriptor 629,14. moritur 632,48
Giſlebertus Abrincenſis in mari perit 650,20
Giſlebertus archiepiſcop. Cantuarienſis 675,31
Giſilarius antiſtes Merſeburgenſis 766,44
Giſilarius Magdeburgenſis archiepiſcopus mercenarius 767,15,26. moritur 768,52
Giſela de Webinlingen vxor Conradi II. Salici 690,53
Giſla imperatrix, mater Henrici regis moritur 137,46.159,55.450,48
Giſla ſoror imperatoris nupta Stephani Hungarorum regis 592,16.769,53
Giſla filia Lotharij nubit Gotfrido regi Nortm. 60,19
Giſo comes & Adelbertus cum filiis occiduntur 201,38
Giſortz caſtrum 641,32
Giſortium capitur 677,51
Giſſemarus f. Warathonis in prælio occumbit 540,32
Giſſenus Cellenſis 533,45
Giſulfus nepos Albuini præficitur Foro Iulij 9,44.16,48. vaſtat Campaniam & Beneuentum 16,49. Conſtituitur dux Beneuentanus 17,44. vaſtat Campaniam 16,49.125,42.431,25. diem obit 17,44
Gizid rex Sarracenorum 545,22. ſpe falſa deluſus diem obit 545,51
Glacies magna 601,16.603,18
Gladiatorium iudicium 580,49
Gladiatorũ ludi edicto imperatoris tolluntur 115,24.488,11.
Glaucus inuenit glutinum ferri 324,6
Glenſtorpa capitur & cõburitur 747,34
Gleichfel 253,39
Glichin caſtellum 253,42. obſidetur, ſed liberatur 779,40
Glico caſtrum circumuallatur 457,21. obſidione liberatur 457,48
Gliſſa filia Caroli Mediolani baptizatur 28,31
Glocceſtria ciuitas controuerſa 633,43. cedit Anglorum regi Henrico 633, 55
Gloriæ comes inuidia 179,31
Glycerius Rauennæ inuadit imperium 418,24
Gnalo Metenſium epiſcopus occiditur 571,10
Gnamus dux Pictorum 486,12
Gnatho epiſcopus Legienſis moritur 597,35
Gnoſtici hæretici 719,42
Gnoſus in Creta conditur 297,4
Goas presbyter Aquitanus 12,26.524, 54. oratorium conſtruit 12,28. obdormit 12,29
Gotebaldus præpoſitus Nemecenſis conſtituitur patriarcha Aquileienſis 141,36
Godebaldus Traiectenſis epiſcopus moritur 470,49
Godebertus f. Ariperth cum Bertarith de regno Longob. contendit 535,24. occiditur 535,31
Godefridus rex Nortmannorum 28,42. 35,13.129,25. cum Sigefrido in finibus Galliæ multas vrbes & caſtella deuaſtat 59, 28. Eberhardo comiti poſſeſſiones diripit 62,8. ſpecioſo prætextu ſed fraudulento petit ab imperatore vrbes quaſdam ad Rhenum ob vini feracitatem 61,37. in gratiam Hugonis affinis, & ſpe maioris regni ſe à fidelitate imperatoris ſubducere cogitat 61,33.596,46. inſurgit contra Carolum 129,25. per legatos cum Carolo agit 35,16. in vxorem petit & impetrat Giſlam filiam Lotharij 60, 18. baptizatur 60,19.687,30. à Carolo accipit Friſiam 60,18. Sclauos non ſine clade debellat 36,50. vectigales ſibi facit partes Abrotidorum 36,55. deſtruit emporium Rerich 37,11. limitem regni ſui vallo munire conſtituit 37,14. purgat ſe Imperatori, eiúſque gratiam & colloquium petit 37,43. moritur 559,40
Godefridi filij, & primores quidam Danorum exturbant è regno Heriol-dum & Regnifridum 40,25
Godefridi filij exules apud Suiones 40,23
Godefridus dux frater Gozzilonis Henrico regi rebellat 138,12.596,46. regi ſupplex cuſtodiæ mancipatur 138,53. 596,48. carcere liberatur & in ducatum ſuum reſtituitur 139,13. rebellionem innouat contra imperat. Henricum 140,31.598,24. rebellionem ſuam callidis legationibus diſſimulat 140, 41. Viridunenſem ciuitatem capit, incẽdit, euertit 140,54. occidit Adelbertum ducem 141,29. Phlatirdingam occupaturus, pugna petitur & vincitur 141,42. cum fratre Friderico ſequitur Leonem papam in Italiam contra Nortmannos 61,12. à papa excommunicatus & Imperatori ſæpe & diu rebellis papæ interceſſione gratiam imperatoris promeretur 61,7.142,4. 162,25.597,42. iterum contra imperatorem rebellat, & Beatricem in vxorem ducit 146,32.161,40. interimitur à ſatellite 38,38
Godefridus f. Gozelonis ducis Lotharingorum ob alienatum à ſe regnum Adelbertum patris ſucceſſorem occidit & multa alia crudelia perpetrat 160, 7. in deditionem à rege Henrico accipitur, & cuſtodiæ mancipatur 160, 19. cuſtodia liberatus bellum inſtaurat, prædas, rapinas, incendia exercet 160,28. de facinoribus ſuis ſeriò pœnitentiam agit 160,33. hæreticos Conſtantinopoli deprehendit & ſuſpendit 161,39. in Friſia ab Henrico rege bello petitur 160,43. obit 179,18
Godefridus conſobrinus ducis Gozelonis, filius Euſtachij comitis conſtituitur marchio AntWerphiæ 235,25
Godefridus dux Lotharing. f. gibboſus Godefridi 179,19.601,30. Friſones debellat 601,34
Godefridus nepos Godefridi gibboſi dux Lotharingiæ 606,52. fortis contra Henricũ in ducatu defendendo 612,28
Godefridus comes Virdunenſis cum vrbe ſua cap. 588,40. reſtituitur 588,47
Godefridus, Godefridi comitis Ardennenſis filius, dux Lotharienſiũ 591,26

Digitized by Google

incurſiones facit in Montenſem comitatum 592,44. potens contra ſeditiones Gerardi comitis 592,38. perimit ducem Moſellanorũ 597,39. legatus expeditionis in Friſiam capitur 593,13. liberatur & moritur 593,17
Godefridus Louanienſis comes ducatu Lothar. donatur 612,26
Godefridus dux Saxoniæ percuſſus moritur 777,45
Godefridus dux Lotharingiæ cum fratre Balduino in ſancta expeditione caput 463,1.608,54. potens & humilis in capienda Hieroſolyma 779,53. aduocatus eccleſiæ S. Sepulchri 463,44. moritur & ad ſepulchrum Domini ſepulturæ locum promeretur 463,6. 465,51. 611,24.779,53.780,1
Godefridus comes de Weſtphalia beneficiarius ordinis Præmonſtratenſis 619,27
Godefridus baro de Lympurg epiſc. Herbipol. 861,47
Godefridus Wurzburgenſis epiſc. moritur 789,22.865,25
Godefridus epiſc. Spirenſis obit 80,46
Godefridus Lingonenſis epiſc. 625,53
Godefridus abbas S. Iacobi odit epiſcop. Mogunt. 474,55. pellitur ab abbatia monachis cæteris aufugiẽtib. 475,44
Godefridus de Spanheim 474,10
Godehardus monach⁹ 158,6. abbas Herueldenſis conſtituitur 158,32. moritur 158,42
Godehardus abbas Herueldenſis pòſt epiſc. in Hildinesheim 689,27.690,35.733,17.770,20. moritur 734,48
Godehardus abbas in Altaha 158,15. ordinatur epiſc. Hildesheimenſis 158,55. moritur 159,25
Godehardus comes de Schwartzburg epiſcopus Nuemburgenſis 840,23
Godelaibus dux ſuſpenditur 36,55
Godemarus in congreſſu cũ Clodomere fuga ſibi conſulit 512,15. ſecundò fugatur 513,17
Godeſcalcus 887,18
Godeſcalcus abbas de mõte Attrebatenſis epiſcopus 630,51
Godeſcalcus abbas S. Albani deponitur 457,34
Godeſcalcus hæreticus pertinax 565,18 damnatur 154,42
Godolia regina in Iuda 318,51. crudelis 318,54
Golboldus epiſcopus Leodicenſis 593,11
Gomarus comes Haſſiæ miſerè perit 256,45
Gonbore caſtrum capitur 644,25
Gordianus imperator 5,7.107,28.151,9. 386,24.713,41. victor Romã de Parthis rediens occiditur 107,36.386,50
Gordiani corpus in Alemanniam transfertur 128,27
Gordius epiſc. Hieroſolymitanus 105,47.382,25
Gorgias philoſophus 337,24
Gorgonij corpus in Franciam defertur 128,9.152,53.551,22.
Gorgona meretrix capite amputatur 307,30
Gorzia cœnobium 164,16.550,33
Goſcelini gener Amalricus 636,45
Goſeck olim caſtrũ, pòſt monaſterium 773,49
Goſlaria ciuitas ædificatur 912,35. regi Henrico IIII chara & accepta 181,15. comburitur 148,28
Goſlarienſis eccleſia conſecratur 161,15
GoſWinus Carmelita 867,45
Gotha vrbs capitur 824,33
Gothani villici in Iudæos tumultuantur & mulctantur 948,27
Gothbertus princeps Wirtzburg. 541,38
Gothelo, vide Gotzelo
Gotthorum origo, peruagatio, & habitatio 480,28
Gothi pulſi ab Hunnis in Thraciam diffunduntur 114,17. vaſtant Græciam, Macedoniam, Pontum, Aſiam 108,51. 109,7.392,7. oppugnant Archilat 412,23. Italiam ingrediuntur 7,38. 115,26.409,12,37. capiunt Romam duce Alarico 410,49. Romam perſequuntur 706,17. ad Hiſpanias migrant 411,22. vaſtantes Illyricum & Macedoniã ſuperãtur 393,10. Thraciam depopulantur 7,24. delent in Thracia Romanas legiones 406,54. Gallias intrant 115,54. pacis placita violant, & vrbes ſibi vicinas occupant 413,24. turbant pacem 116,53. reddũt Conſtantio Placidiam 116,6. fugant Stiliconem 115,32. hæretici fiunt 114,19.151,25. rebelles 114,20. magnam ſtragem patiuntur 409,11. ſuperantur 114,32. Italia expelluntur 121,18. vaſtantur 406,43. Hunnorum auxilio debellantur 413,36. proſternuntur 714,28. vincuntur 722,28. dirimũtur, & inter ſe ipſos mutuis cædibus delentur 425,47
Gotho Brito archiep. Turonenſis 635,21
GothWinus vt inſolens & rebellis apud imperat. accuſatur 618,48
Gotzbertus abbas Herueldenſis eligitur 757,2. fundator eccleſiæ in Ordorf. 157,37. obdormit 157,51
Gotzbertus cum fratre Ramnolpho Ottoni regi rebellis 68,39
Gotzelo frater Gotefridi, dux Lotharienſium 593,18. Moſellanorum ducatu donatur 595,34. magno bellico apparatu tanquam dux belli comitatur Henricum IIII, regem in ſecunda expeditione Saxonica 226,25,53. vincit principem Carlingorum 137,9. occidit Carlingorum principem 450,38. defendit Lotharingiam 595,49. occidit Vdonem comitem eiuſque miniſtros 159,23. filio Gozziloni ducatum à rege Henrico promiſſum teſtamẽto legat 138,10. moritur 138,9.160,7. 596,45
Gozzilo Ignauus frater Gotefridi orbatur regno Lotharingorum 139,20. interficitur 234,50
Gozzilinus epiſc. Parriſiorum vigilans in defenſione vrbis contra Nortmannos 62,52. moritur 62,54
Gracchi interitus 348,52
Grad caſtellum 81,4
Græcia ſegetes habere incipit 149,49. 300,40.
Græcia vtitur oraculo Dodonæo 325,14
Græcia vaſtatur à Gothis 108,51.392,7. libertate à Romanis donatur 345,19.2 Turcis expugnatur 779,45
Græci literas habere incipiunt 150,2. literas augent 338,29. à Romanis domantur 150,40. à rege Siciliæ coarctantur terra & mari 634,42. mittunt legatos ad Ottonem imperatorẽ 156,7,12.157,9. cum Longobardis belligerantur 30,41. à Longobardis ſuperantur 30,40. naues amittunt 632,20. à Bulgaribus grauiter atteruntur 578,21. tributarij Hungarorum 575,15. eunuchizantur 579,18. cum Carolo paciſcuntur 129,19
Græcorũ hiſtoricorũ reprehenſio 880,7.
Græcorum imperium abuſiuis imperatoribus euacuatur 581,35. imperij finis 150,46. in legatos imperatoris violentia, eiúſq; acris caſtigatio 586,10. nuncii ad Lotharium imper. cum muneribus 255,3. ſynodus de adorãdis imaginibus 31,41
Græcæ eccleſiæ in quibus à Romana diſſentiant 598,38
Græcarum eccleſiarum cantus à quo introductus 485,51
Græcæ literæ in Italiam tranſportantur 845,19
Græca viua defoditur 344,24
Grahamanus legatus Caroli 30,46
Granata vrbs & regnũ 882,54. Saracenis eripitur 882,52
Granicus fluuius 95,20.340,13
Granſco, Brixianus ciuis 16,14
Graſcaf monaſteriũ in Weſtphalia 230,32.455,49.736,13
Gratianus imperator naſcitur 403,24
Gratianus cum fratre Valentiniano imperator 7,25.114,25.407,58
Gratianus Valẽtiniani f. imperator ordinatur 113,44.151,25. 405,34.717,40. Theodoſium patrẽ, & poſt eius mortem Theodoſium filiũ in conſortium imperij aſſumit 114,27. 407,6,8.483,19. adhuc municeps & legatus Maximi Britanniam liberat à graſſatoribus Hunnis & Pictis 486,15. delet Alemãnos 114,16.406,47. occiditur Lugduni 7,29.114,36.407,39.408,18.485,4
Gratianus M. decretorũ compilator 693,17.737,49
Gratianus papa exautoratur 139,33
Gregorius I, apocriſarius papa eligitur 11,10,44.121,52.426,11.523,36.723,47,49. adhuc diaconus in Angliam profecturus reuocatur 723,24. edit ſcripta 723,50. ſcribit libros morales 11,11. 121,34.425,20.523,40. [illegible] Paſtorem 11,51. dialogorum 4 libros 12,53.524,25 adhuc apocriſarius ſcribit moralia in Iobum 121,34.521,48. Eutychium epiſc. Conſtantinop. conuincit erroris de reſurrectione 425,26. celebrat ſynodum 121,55.426,32.
Gregor. papa author pacis inter Romanos & Longobardos 12,51. mittit libros nonnullos & etiam pallium Leandro ep. Hiſp. 11,51. mittit Britãnis doctores Christianę fidei 11,45.122,4.151,39.426,14.524,35. miſſo pallio cõſtituit metropol. in Anglia 122,11.426,27. perſecutionẽ ſuſtinet à Mauricio imperat. 683,52. moritur 13,7.122,18.427,[illegible]
Gregorij papæ tranſlatio 562,[illegible]
Gregorius II, papa 17,48.126,20.432,38. 543,41.727,11. Moguntinenſi ſedi & Germaniæ ordinat epiſcopum Bonifacium 17,49.432,40. moritur 434,25
Gregor. III, papa 127,9.434,26.546,41. 727,15. Bonifaciũ antè doctorẽ archiepiſcopum ordinat Mog[illegible] imperatorẽ animaduertit 546,[illegible] 42. moritur 435,4
Gregorius IIII, papa 129,54.441,41.563, 41.729,48. opponit ſe imper. Ludou. 730,13 563,25. moritur
Greg. V, antè Bruno Saxo 132, 19.449,27. 589,49.689,42.732,37. deponitur 691,52. Gado-

ſanctionem ordinat de imperatore eligendo 768,39. obit 449,50.

Gregorius VI, papa 596,55.734,33. mittit legatos ad componendum ſtatũ Galliarum 210,23

Gregorij papæ legati epiſcopi Italici inſtant de ſynodo in Galliis celebranda, ſed non obtinent 210,30

Gregorius VII, papa, qui & Hildebrandus 453,16.602,15.736,20.775,37. cum Babenbergenſibus admonet regem Henricum de conſtituendo epiſcopo Bambergenſi 228,33. decreta & ſtatuta ſynodica agit 602,17. decretum de cœlibatu clericorũ paſſim per omnes Occidentales eccleſias promulgari curat 212,14. in amplexibus Mathildæ volutari ab omnibus creditur 247,33. zelo ardet in cœlibatu ſacerdotum obtinendo 453,16. 456,2.775,39. edicto ſeuerus in presbyteros coniugatos & Simoniacos 453,16. 456,2. in ſynodo Wormatienſi exautoratur & papatu abdicatur 234,17.405,37. 455,37.603,20.605,14. acceptis literis ſuæ depoſitionis, illas coram clero recitat,& ſimul Henricum regem,eiúſq; aſſeclas epiſcopos quoſdam excommunicat,quoſdam Romam citat 234,38. in imperatorem Henricum valde exacerbatus 603,35. per legationem citat Henricum Romam ad ſynodum 233,34. 454,11. excommunicat imperatorem H. 603,23. regem Henricum per legatos anathematizatum & communione indignũ ob Simoniam Romæ eſſe pronunciat 210,25. Romæ horrendiſſimorum ſcelerum accuſatur 456,38. inſimulatus de multis criminibus, inter celebrationem Miſſæ ſacra communione ab omnibus ſe innocentem comprobat,&ad ſuum exemplum etiam Henricum regem ad illam incitat 249,42. Auguſtam à principibus vocatus, & itineri iam accinctus in Italia ob aduentum regis ſubſiſtit 247,17. Henricum regem ſatis ſuperque humilians, conditionaliter tandem anathemate eum abſoluit 249,10.602,53. Henricũ regem prandio honorifico excipit, de multis inſtruit,& per legatum epiſcopum ſuę excommunicationis participes abſoluit 250,32. ad conuentum Forchemianum à principibus vocatus, per legatos admonet Henricum regem, vt iuxta promiſſum ibi compareat,& ſententiam principum de ſe & toto regno percipiat 252,18. mittit legatos ad conuentum Forchemianũ, abſentiam excuſat,& principes de geſtis Henrici regis per ordinem edocet 252,34. mittit Rudolpho regiã & imperatoriam benedictionem Conſtantiam 455,28. contra imperatorem durus 602,53. ſomnium habet de caſu falſi regis 604,9. capillis de eccleſia extrahitur,& multis contumeliis afficitur 233,51. Roma aufugit ad Normannos 456,29.605,11. abſoluit epiſcopos excommunicatos ipſiſque communione Henrici regis interdicit 248,8. abſoluit imperat. 603,29. anathema & bannos omnes & in omnes remittit 605,50. in agone agit pœnitentiam & peccatorum confeſſionem 605,42. moritur 457,20.605,40.778,44

Gregorius VIII, 789,29. moritur 801,5.

Gregorius IX, papa 741,3. 799,50. excommunicat imperat. Fridericum 741,17. moritur 741,50.

Gregorius X, 738,24.745,52.813,24. pro Rodolpho Roman. rege ſentit contra Hiſpanum & Bohemum 698,34. mutat epiſcopos in Herbipoli 265,11

Gregorius XI, papa 747,20.748,47.841,42,46

Gregorius XII, papa 849,22. moritur 842,33

Gregorius cardinalis Romanæ eccleſiæ legatus Gregorij papæ ad Henricum regem 252,18

Gregorius Nazanzenus 483,13. moritur 486,33

Gregorius f. Gordiani, monachus 518,46

Gregorius monachus de Hieruſalem, legatus Thomæ Patriarchæ 36,19

Gregorius epiſcopus Hiſpaniarum immunis à prauitate Arriana 405,4

Gregorius cardinalis 473,34

Gregorius Turonenſium epiſc. 520,22

Gregorius de Arimino Auguſtin. 841,25

Gregorius Niſenus 483,12

Gregorius Tiphernas 863,20

Gregorius abbas de monte Oliueti natione Germanus 36,18

Gregorius Vercellenſis epiſcopus excõmunicatur ob adulterium & periuria, breui pòſt abſoluitur 142,44

Gregorius Conſtantinopol. patriarcha 726,34. ab errore Monothelitarum liberatur 528,16

Gregorius Lingonenſis epiſc. 513,42

Gregorius Ryſch 886,52

Greſternenſis abbas moritur 664,5

Griſenberg caſtrum capitur 262,10.821,28.933,27

Grimaldus rex Longobardorum 14,24. antè dux Taurinatium 535,31. perſequitur Bertarit 14,29. init fœdus cum Dagoberto 15,38. moritur 15,41.536,37.

Grimaldus filius Heregiſi 29,48. obſes apud Carolum 29,52. Beneuentanus dux 30,42.34,52. capit Winegiſum 34,53. reddit Winegiſum 35,2. ſoluit Carolo imperatori tributum 39,54

Grimaldus abbas moritur 131,3

Grimmiæ 263,20

Grimoaldus f. Pipini in aula Sigeberti maior domus 533,7. f. ſuũ Hildebertũ regno Auſtraſiorum præficit 534,48. incarceratur & moritur 534,52

Grimoaldus Maior domus Pipini filius maritus filiæ Rabboconis perimitur 432,48

Grimoaldus fr. Drogonis, maior domus 542,4. perimitur 543,35

Gripho germanus Pipini 23,7. rebellat fratri Pipino 548,51. fugit metu Pipini in Saxoniam 22,37. 436,20. reuertitur 436,22. donatus vita & regni parte in Aquitaniã ſe recipit 549,4. conſtituitur dominus XII comitatuũ 549,46. in Baioariam venit 22,41. Vaſconiam petit 22,47. vincitur 22,44. occiditur 23,8. 127,46. 437,13.549,23.

Griſeorum monachorũ initium 463,53 duritia in pauperes etiam generali capitulo ſancita 259,50

Groſſi, moneta gladiata, Pragæ incipiunt 806,14

Gruneberg caſtrum ædificatur 256,52

Grunhaim monaſteriũ deſtruitur 856,25.

Grym caſtrum 878,55

Grymaldus, vide Grimaldus

Gudaldus filium Sigeberti Childebertum in regnum patris reſtituit 10,29

Gudeoch rex Longobard. V. 506,30,40

Gulid torrens 67,20

Gunda caſtrum prope Gottingen capitur 711,16

Gundelboldus f. Arnulphi imper. occiditur 688,16

Gundericus f. Modigiſili rex Wandalorũ 491,19. interit 494,20. humiliatur ab Aetio,& ab Hunnis cum populo & ſtirpe deletur 116,50.51.413,16.494,20.

Gundobaldi Burgundionum regis parricidia 507,30

Gundulfi villa 62,15

Gunthamundus rex Wandalorũ 507,34. pius, exules reuocat, eccleſias catholicorum aperit 508,48. reuocat epiſcopum Eugenium 507,48. obit 509,16

Guntharius epiſcopus Babembergenſis cum aliis pluribus epiſcopis peregrinationem Hieroſolymitanam periculoſiſſimam ingreditur, & in ea emigrat 148,33.171,43.172,7.174,22

Guntharij Colon. archiep. imprudentia & ob eã magna miſeria 566,55.567,7

Guntharius eremita obdormit 139,2

Guntharith rex Wandalorum extinguitur 516,33

Guntharus rex Wandal. occiditur 423,11

Guntherius pontifex Colonienſis iuuat Lotharium in repudianda Thietberga 43,19. neptem inani ſpe deluſus defloratam recipit 43,54. cum Thietgando Romam proficiſcitur 44,13. Romæ deponitur 44,26. Ludouicum Lotharij imp. fratrem Beneuenti adit, eius auxiliũ implorans ad priſtinam dignitatẽ recuperandã 44,27. exul & peregrinus in Italia moritur 44,42

Guntherus comes de Schwartzberg archiep. Magdeb. 847,17. bello petitur à Saxone 852,52. moritur 861,14

Guntherus VII, Nuemburgenſis eccleſiæ præſul 778,1. moritur 779,18

Guntherus epiſc. Spirenſis 473,43

Guntherus abbas Herueldenſis eligitur 80,20.156,31. moritur 156,41

Guntherus nobilis de Thuringia fit monachus Herueldiæ & poſtea in Altaha 158,33

Guntherus monachus eremum petit 158,36. obit 160,47

Guntherus comes de Schwartzburg eligitur imperator 941,18. intoxicatus moritur 941,26

Guntherus comes de Schwartzberg ſocer & rector Friderici marchionis 953,4. excidium Thuring. molitur 953,25

Guntherus comes de Schwartzburg, à partibus regis Philippi contra Lantgrauium Thuring. 257,9. capitur 839,16

Guntherus imperatoris cancellarius videt viſionem memorabilem 162,43

Guntherus marchio Miſnenſis 767,44

Guntherus comes de Keffernberg cum filio capitur 830,15

Guntherus miles occumbit 157,45

Guntramus f. Clotharij regnat Aurelianis 9,53. liberalis in eccleſias & pauperes 12,24. dux pacificus 12,12. habet ſomnũ & ſomniũ mirabile 12,5.522,40. Longobardis reſiſtit 10,45. occũbit 10,46. 12,25.122,25.524,37

Guntrannus rex Pariſienſis filius Lotharij fr. regis 519,38

Guntzo ordinatur epiſcopus Einſtatenſis 165,31

Gutha filia imperatoris, vxor regis Bohemiæ 699,52

Gualcherus epiſcopus Cameracẽſis, pòſt exul 607,32

Gualcherus clericus, epiſcopus, martyr 605,37

Gualtherus cœnobij Aquincincti author 603,51

Gualtherus abbas primus Præmonſtratenſis 619,43

Gualtherus de Glysberg fundator monaſterij Scotorum in Erffordia 914,6

Gualterus Laudunenſis epiſcopus 632,8

Gualterus Ciſtrenſis epiſcopus moritur 640,24

Guarinus de Geſardim archiepiſcopus Bituricenſis 658,43

Guarinus de Girardo Bituricenſis archiepiſc. 667,49

Guelphorum & Gibelinorũ factio 800,19

Guerberei caſtellum deſtruitur 640,35

Guermundus rex Africanorum Cathericum expugnat 526,38

Guibertus Rauennas epiſcopus papa cõſtituitur 604,8

Guiberti fundatoris Gemelacenſis leuatio 614,27

Guido filius Lamperti ducis Spoletanorũ rex contra Berengarium eligitur 64,9. 687,50. expellit regno Italiæ Berengarium 64,12. obſidet Acram 677,26. moritur 69,37

Guido & Adalbertus filii Willæ incerti vagantur 81,2

Guido frater Adalberti occumbit 83,2

Guido rex Hieroſolymitanus & Palæſtinæ deditur 676,55

Guido decanus eccleſiæ S. Quint. Virdun. conſecratur epiſcop. Beluacenſis 601,9

Guido Senonenſis epiſcopus 660,13

Guido Metenſis epiſcopus fraudulenter fidem imperatori aſſerit in legatione Adelberti, ideoque ab alloquio imper. prohibetur, capitur & cuſtodiæ mancipatur 83

Guido Bonatus aſtrologus 813,5

Guido Aretinus, Muſicus 594,28

Guido Iuuenalis 886,36

Guido de monte regali 867,41

Guihomarus vicecomes Leonenſis ſubigitur 664,17

Guihomarus de leone expugnãdus ſupplex fit regi Angliæ 661,23,53

Guihenoch epiſcopus Vanotẽſis 669,27

Guilhelmus Feldicus 886,45

Guislebertus abbas Troarnenſis moritur 666,31

Guiſteth Pragenſis epiſcopus martyr 592,41

Gyges rex Lydorum 324,53

Gyshorn caſtrũ circumuallatur 747,41

H

HABDALAN rex Sarracenorũ 539,26. 550,26. perſequutor eccleſiæ 550,39. in orthodoxos ſæuus 551,47. moritur 554,18

Habdimelech Ammiras princeps Saracenorum 539,30. moritur 542,53

Habdiramas f. Muhamẹ, dux Sarracenorum in expeditione Hiſpanica 545,12

Habola fluuius 31,2

Hademarus comes Genuæ 36,2. in prælio ſuccumbit ibid.

Hadamarus abbas Fuldenſis 79,50. 447,29. obit 79,49. 156,25. 448,26

Hadamuta abbatiſſa de Nuinburgo emigrat 146,8

Hæreditates inter magnates in quæſtionem veniunt 580,45

Hæreſium reprobatarum catalogus 719,21

Hæreſis Feliciana condemnatur 31,24,37

Hæretici militia abdicantur 722,29

Hæretici Cõſtantinopoli deprehenduntur à Godefrido duce 161,39

Hæretici Thuringiaci comburuntur 749,8

Hæretici in Alemannia deprehenſi igne comburuntur 257,20. 31. 696,8

Hagano & Rodoaldus apoſtolici legati in Galliam 44,3. pecunia corrumpuntur 44,5

Hagano abbas Herueldenſis eligitur 156,26. poteſtati ſuæ reſignat 156,30

Hagen ciuitas 263,11

Hagionenſis comitatus inuaditur 598,6

Hatcho abbas Fuldenſis moritur 74,51

Haido epiſcopus Baſilienſis legatus Caroli imper. ad Nicephorum 39,2

Hainsburg caſtrum renouatur 883,45

Haiſtulfus rex Longobard. 549,12. premit Romanam eccleſiam 686,55. 728,35. compellit papam, auxilium petere aliunde 549,29. occurrit Pipino 23,20. cum Romanis pacem inire compellitur 549,43. Papiæ obſidetur à Pipino 24,11. iurat in iuſticiã S. Petri faciẽdam 23,25. bello petitur & ad imperata facienda cogitur 437,35. iuſticiæ S. Petri contradicit 23,20. 24,10,14. Romam obſidet 550,14. ſecundò à Pipino Romano pontifici ſua relinquere cogitur 24,11. 550,14. regnum amittit & vitam 23,20. 24,15. 127,50. 437,48. 550,22

Haiſtolphus ordinatur epiſcopus Moguntinus 153,52. 440,53. moritur 154,11. 441,13

Halaricus rex Gothorum, vide Alaricus.

Halapre caput regni Loradin terræmotu concutitur 650,53

Halberſtadt obſeſſa 749,29

Halberſtadt capitur, & cũ baſilica & 800 hominibus crematur 256,27

Halberſtadienſis eccleſiæ dedicatio 768,16

Halberſtatenſis ſeditio 749,26. 753,1

Halberſtatẽſis presbyter præcipitio trucidatur 753,23

Halberſtadenſis epiſcopus deponitur 471,21

Halberſtadenſis epiſcopus capitur 747,14

Hallæ Saxonum ſubiguntur à Magdeburgenſi epiſcopo 901,24

Hallis arx pulchra extructa 901,25

Hallis regia in Sueuia comburitur 905,9

Hallenſes campanæ ruptis funibus ceſſant in ſuſceptione regis Henrici 256,48

Hallenſe cœnobium extra muros fundatur 692,41

Hamalarius epiſcopus Treuirenſis legatus in Græciam 42,5

Hamarus Podienſis epiſcopus exercitus in Palæſtinam ductor 609,8

Hamelinus quis & quæ eius vxor 644,17

Hamericus rex Hieroſ. moritur 680,42

Hamerſtein caſtellum 254,18. inſtauratur 182,22

Hammeburg capitur 766,29

Hamersleue monaſterium 785,19

Hamo epiſc. Leonenſis occiditur 652,10

Hamo de Lanidecopio, monachus Sauinienſis moritur 657,21

Hanalt familia comitum 258,11

Hanenſtein caſtellum euertitur 180,27

Hanna fluuius 587,7

Hannericus rex Chriſtianorum in Palæſtina 678,14

Hannibal Amilcaris f. in Hiſpania belli molitur 344,48. ad regem Bithyniæ transfugit 345,6. hauſtu veneni moritur 345,13

Hanno præpoſitus Goslarienſis archiepiſcopus ordinatur Colonienſis 147,11. 162,50. 451,13. 599,22. pius, munificus, prudens 229,50. auellit Henrici IIII regem à matre 148,13. 166,[illegible] ab Henrico IIII quaſi viceregens conſtituitur 187,39. 231,23. in cauſa Papatus Romam miſſus, Parmenſem epiſcopũ à papatu remouet, Lucenſem epiſcopum ſubſtituit 170,15. eccleſias & monaſteria fundat 736,12. inſtituit in Salefelt vitam monaſticam canonicis expulſis 186,32. ex Italia transfert monachos in monaſteria à ſe fundata 230,43. Hẽricum regem Coloniam venientem omnibus modijs mulgat, ipſique falſos rumores eximere ſtergit 210,55. denegat regi Henrico ſuam præſentiam in expeditione Saxonica 218,44. Coloniæ graues excitat turbas 206,53. ob ſenium & quaſdam cauſas à rege vacationem ab imperij negotiis petit & impetrat 189,31. 231,35. habet miram viſionem de ſuo obitu 232,19. moritur 229,41. ſenatus quoque congregationibus obit 229,42. 233,5. 455,42. 602,50

Hannonis Colon. archiepiſc. frater conſtituitur epiſcopus in Magdeburg. 148,23

Hanno epiſcopus Wormatienſis 77,13

Hardbertus fit epiſcopus Curienſis 77,41

Harderat abbas Herueldenſis conſtituitur 155,19. moritur 155,24

Hardericus auctor coniurationis Auſtraſiorum 555,55

Hardoinus Cenomannenſis decanus, archiepiſcopus Burdegalenſis 640,51. moritur 643,6

Harenæ caſtrum capitur 638,30

Hareuc caſtrum capitur 644,43

Haroldus rex Danorum, cum vxore & liberis Chriſtianus efficitur 44,12. 562,26. regno pellitur 560,47. remittitur in regnum Danorum 561,18

Haroldus in Sclesſwig oppugnatur ab Ottone imperatore 157,18

Harpagus Cyri princeps dimicat aduerſus Ioniam 329,44

Harpalus fugit in Aſiam 340,22

Hart ſylua 264,38

Hartmutus abbas 19,4

Hartmutus pro Bernardo abbate intercedit 13,11

Hartesburg caſtelli ſitus 191,6

Hartesburg caſtrum capitur 749,6. à Saxonibus deſtruitur 253,10

Harto archiepiſcopus 72,33

Harwich regis Nordanimbrorũ in Angliam nauigatio, tyrannis, & interitus 600,45

Hartwigus Magdeburgenſis archiepiſc. moritur 469,5

Hartwinus Ratiſp. epiſc. moritur 470,9

Haſchirius epiſcopus ordinatur Pariſis 71,21. 62,55. legatus Caroli regis 181,51

Haſengun mons & arx 58,12

Haslou locus iuxta Moſam 29,4

Haſſino dux Saxonum

Haſſo-

Haſſon caſſon in Aſia dominus in Meſopotamia & Armenia hoſtesſuos ſuperat 871,48. contra Turcos expeditionem mouet 871,40. cum Turcis feliciter confligit 872,38
Haſtingo dux Nortmannorum 48,37
Haſtingus dux Paganorum 55,24
Hattiſleybin ciuitas obſidetur 918,48
Hatto abbas Augienſis ordinatur Mogunt. archiep. 155,17. legatus Arnolphi 71,20. perfidus & fraudulentus in Adelbertum 132,10. 446,45. 576,4. 688,43. 576,4. obit 74,12. 132,23. 155,35. 446,38. 576,50. 688,48.
Hatto Moguntinenſis epiſcopus in Ætnam viuus præcipitatur 731,14
Hatto abbas Fuldenſis 442,30. moritur 442,19
Hatto II abbas Fuldenſis 156,25. 448,28, 45. à rege Ottone Romam ad habitacula curanda præmittitur 80,47. ordinatur archiepiſ. Mogunt. 156,54. à muribus deuoratus moritur 157,1. 448,54. 731,51
Hatto epiſcopus Baſileæ 129,23. legatus Conſtantinopolim mittitur 129,33. moritur 130,9
Hatto tutor inſulæ in lacu Cumano ad Vdonem comitem confugit 82,34
Haumar Sarracenorum rex 531,9. templum habet in Hieruſalem 532,37. trucidatur 533,9
Haumar rex Sarracenorũ 544,44. Chriſtianorum perſequutor 545,8. moritur 545,22
Haunonienſis eccleſia conflagrat 618, 50
Hazael rex Syriæ affligit Iſrael 91,22. 319, 52
Hazelinus epiſc. Babenbergẽſis infamis moritur 146,12
Hazecho Wormatiæ epiſ. moritur 160,16
Heber vita & ætas 87,31. 149,40. 292,25. pater Hebræorum 149,40
Hebræi ab Heber dicti & orti 292,25. literas habere incipiunt 149,51. Romanis ſubijciuntur 375,28
Hebræorum ſeruitus in Ægypto 149,49. 3[illegible] captiuitas [illegible]
Hecelo epiſc. Hildesheimenſis ordinatur 162,12
Hecta inſula Britanniæ regno Romano ſubijcitur 99,24
Hector patricius Maſſilienſium occiditur 536,43
Hectoris filij Ilio expellunt Antenoris poſteros, & ipſi occupant 90,7. recipiunt Ilium 313,25
Hedwigis filia regis Poloniæ, vxor ducis Baioariæ 873,9
Hedwigis quæ fuerit familia 259,12
Hedwigis duciſſa, matertera S. Eliz. moritur 802,1. canonizatur 259,12. 698,29. 812,27
Hedewigis duciſſæ olim Poloniæ translatio celebratur 259,8
Hedwinus vide Edwinus
Heddius epiſcopus occidentalium Saxonum diem ſuum obit 125,53
Hegeſar rex Babylonis 93,19
Heidelbergenſis academiæ initiũ 839,34
Heidelbergenſis collegij ad S. Spiritum fundatio 951,7
Heiligenberg caſtrum ædificatur 256,52. 919,39
Heimbodesheim villa 81,42
Heimenburg caſtellum obſidetur & capitur 197,16. reædificatur 142,27
Heimo epiſcopus 136,19. moritur 136,29
Heinecke caſtrum extruitur 948,42
Heizil comes moritur 451,9
Helbruinus legatus Caroli 32,45
Helcias pontifex Hebræorum 325,7
Heldericus rex Vandalorum reuocat exules epiſcopos 119,54
Heldrungen caſtrum capitur 954,1
Helegenſtad 213,18
Helena inuenit crucem Chriſti 111,50
Helenæ imperatricis è Roma in Galliam tranſlatio 565,10
Helena vxor ducis de Brunſwich moritur 753,52
Helena caſtrum 402,1
Helena regina Rugorum 80,14. baptizatur 80,15. fictè petit epiſcopũ & presbyteros genti Rugorum 80,16
Helenus iuuat filios Hectoris in expellendis ab Ilio Antenoris poſteris 90,8. 313,27
Heli ſacerdotis vita, ætas, & imperiũ 90, 6. 150,9. 313,16
Helias propheta 150,18. rapitur 150,19
Helias abbas Colonienſis ad Scotos 594, 26. periclitatur de ſua ſede 450,20. obit 450,20
Helias Aquileienſis epiſcopus improbat ſynodum Chalcid. in quibuſdam capitulis 425,36
Helingandus comes legatus Cæſaris in Græciam 34,44
Helingerus abbas ad S. Dyſibodum 474,5
Heliodorus legatus Seleuci in Iudęam diuinitus deterretur 345,20
Heliogabalum templum Romæ 106,49
Heliopolis in Ægypto capta 801,32
Heliſæus propheta, Vide Eliſæus
Helius Adrianus imperator 712,5. quartam in Chriſtianos mouet perſequutionẽ 712,9. inſtaurat Hieroſolymam 712,7
Helius pertinax imper. 4,45. 712,55
Helle cum fratre Phrixo euadit inſidias nouercales 306,30
Hellen Græcorum pater 302,46
Hellenes Græci, ibidem (122,8
Helpericus rex Francorũ filius Lotharij
Heluia mater Ciceronis 96,53. 349,9
Heluidiani hæretici 719,51
Hemma regina vxor Ludouici regis 56, 25. 443,32
Hemingus f. Godefridi, frater Herioldi & Regnifridi rex Danorũ amicus Caroli 38,53. 40,2. 559,40. ſuccedit Godefrido in regno Danorum 38,53. pacem init cum imperatore, ibidem. amandat legatos ad Carolum pacificos 39,25. obſes apud Carolum remitti in Daniam petitur 42,2. moritur 39, 3[illegible]
Hengiſti Saxonum ducis in Britãnia calliditas & ambitio 495,22
Hengiſti ducis filia nubit regi Britannorum Wortegirno 495,47
Henima nubit regi Lothario 83,25(264,41
Hennebergenſis domina intoxicatur
Henning' epiſ. Hildenesheimẽſis 754,17
Henricus dux Saxonum filius Ottonis rex eligitur 74,39
Henricus I Auceps, Saxo, Roman. imper. Aug. 155,39. 447,7. 577,11. 688,54. 731,23. hæreditate obtinet Thuringiam 912, 29. regem Abotridorum & Danorum conuertit ad fidem Chriſtianam 75,31. 447,34,43. obſidet vrbem Metenſem 74,55. Boemos vincit 75,23. facit ſibi tributarios Sclauos Vncranos 75,40. cum Carolo rege apud Bonnam conuenit, & fœdus init 75,4. in Franciam vocatus, honorificè excipitur & muneribus ornatur 75,34. Hungaros interficit 133,6. ſubigit Abtritos 155,47. Mucronin fundit 155,51. capit Brennaburg 578,7. compeſcit Boemos cum principe ſuo 578,54. vincit Danos 579,27. expugnat Dalmatas 578,40. paralyſi percuſſus moritur 75,44,48. 133,10. 155,52. 447,48. 579,47. 688,5
Henricus dux Baioariæ dictus II & ſanctus imper. Aug. 158,45. 449,19,42. 689, 10. 768,35,45
Henrici imperatoris virtus, liberalitas, fortitudo, celeritas, pietas, victoria de æmulis 591,8,14,19,42. 592,5,26,28. 593, 24,36. 689,13. 733,12
Henricus rex conſtituit epiſcopatum Babenbergenſem 135,42. 770,7,18. quæ geſſerit bella 689,38. qua virtute & felicitate 733,23. contra Polonos cum exercitu proficiſcitur 158,46,49. Hungaris pacem petentibus denegat 159, 52. capit nouam Troiam 136,17. 440, 46. infirmitatur mira cum tolerantia 689,49. ſanatur 733,32,38
Henrici Sancti imperatoris viſiones 733, 27,35
Henricus ſecundus rex, primus imperator, moritur ἄτεκνος 136,22. 159,3. 449, 50. 689,53. canonizatur 737,24
Henricus f. Conradi dictus niger rex imperator Romanorum conſtituitur 136, 28. 137,23. 159,27. 594,19. 450,6. 594,19. 596,29. 691,38. 734,31. 735,4,8. 772,14. 957,7. generne an filius Conradi Salici fuerit, controuertitur 772,14. quam habuerit originem, educationem, viciſſitudinem 690,25. ducit in vxorem Agnetem Pictauienſis principis filiam 137,2. 138,1. 160,3. 451,5. 595,43. nuptias honeſtas celebrat 137,2. 773,16. Gratianum papam baculo paſtorali priuat, ipſique ſubſtituit Suidegerum epiſcopum Babenbergenſem 159,33. 160, 37. 451,22. cum regina imperiali nomine honoratur 159,43. 160,39. 597,9. pius & liberalis 137,52. 773,12. 451,22. papam ordinat Bopponem, epiſcopum Babenbergenſem Hezekin 160,50,51. bella gerit contra Hungaros 137,49. 138,20. 142,55. 159,42. 160,14. 450,42. 451,14. 596,36,41. 912,41. graui caſu periclitatur 138,48. metuit ſibi à Godefrido in Italia, ideoq; primores Italiæ vt ipſum obſeruent literis cohortatur 161,42,47. ob potentiam Gotefridi ducis ab Italis in Italiam vocatur, qui etiam cõpergit 139,18. 162,22. Gotefridum ducem ſibi ſupplicem cuſtodiæ mancipat 138,53. in gratiam recipit ducem Gotefridum 139,13. 161,7. eripit Gozziloni ignauo regnum Lotharingorum, & tradit Friderico 139,18. ægrotat 139,4. 140,14. in Italia rebelles compeſcit, prouincias diſponit, & vrbibus duces præficit 140,2. mouet exercitum contra Theodoricum in Phladirtinga 139,8. 140,43. cum clade & iactura ſui exercitus redit ex Phladirtinga 140,47. bella gerit contra Bohemos 137,26. 159,36. 450,13. 596,30,31. celebrat Spiræ conuentum, ibſque varia diſponit 140, 23. Vlmæ colloquium cum principibus habet, & varia diſponit 141,2. traductus à rege Francorũ de quibusdam

facinorib. primùm amico colloquio, deinde conſerta manu ad obiecta refellenda ſeſe offert 162, 53. cum Cazmero Polonorũ duce pactum init, 142, 24. filio ſuo recensnato apud principes exigit fidem & ſubiectionem 142, 37. 145, 52. 161, 22. 456, 30. ordinat Gebhar. Emſtadenſem epiſc. papam 161, 47. mouet expeditionem ſuper Balduinũ 161, 8. 599, 3. Lambertũ comitẽ ad ditionem cõpellit 142, 48. in hæreticos animaduertit 143, 25. Conradũ Baioariæ ducem ducatu priuat 145, 18. celebrat Soloduri conuentum 144, 21. in multis papæ Leoni gratificatur, in quodam concambio, in auxiliis delegandis contra Nortmannos 144, 41. priuat iterum Conradũ ducẽ Baioariç poſſeſſionibus 146, 1. confert conſobrino Adalberoni epiſcopatum Babembergẽſem 146, 19. expeditionem parat in Italiam 146, 41. Adalbertum capitaliter puniendum dimittit 146, 44. Adelbertum conſtituit ducem Lotharingorum 160, 9. cum monarcha Græco per legatos vltro citro miſſos fœdus & pacem confirmat 146, 48. Gebehardum epiſcopum Ratiſponenſem ob coniurationem contra ſe factam comprehendit, & cuſtodiæ mancipat 147, 8. ſancit ἀμνηστίαν & inſtaurat pacem 451, 1. 25. Victorem papam ad ſe venientem magnifico apparatu excipit 163, 3. exercitum contra Luticios miſſum amittit 163, 7. 599, 23. truncus nobilitatis Romanæ Troianæ 957, 7. obdormit 147, 16. 163, 9. 599, 29. 691, 37. 735, 42. 774, 4.

Henrici imperatoris ſocrus periclitatur Beneuenti 140, 5

Henr. IIII, rex Henr. III f. naſcitur 161, 20. 451, 36. baptizatur 142, 43. 161, 24. puer ſeptẽnis rex ordinatur, & matri imperatrici Agneti educandus cõmendatur 147, 21. 162, 15. 163, 16. 451, 41. 599, 9. 735, 42. 774, 12. accingitur gladio & ſcutariũ accipit 148, 30. 171, 53. catechumenus, fidem principũ ad imperiũ accipit 161, 22. tradit imperatrici Agneti matri ducatum Bauariæ 163, 23. cognita principum Saxon. factione, in Saxoniam ad turbas præcauẽdas properat, & principes ad ſe conuocat 163, 50. ſororem deſponſat Rudolpho Sueuorum duci, & tradit epiſcopo Conſtantienſi nutriendam 164, 32. cũ lancea & imperij inſignibus à matre rapitur 148, 15. 166, 45. 600, 8. Salomonem in Hung. ducit, & in regnum collocat, data ei in vxorẽ ſorore ſua 170, 8. ægrotat grauiter 176, 12. min⁹ regiè viuit 175, 1. matrimonio ſibi copulat Berthã filiam Ottonis marchionis Italorum 176, 15. grauiter decumbit alia vice 176, 37. varia molitur coniugẽ à ſe repudiandi 176, 51. exercitũ ducit in Thuringiã, ibi caſtella quædam capit, marchionem Dedi in deditionem cum ſuis recipit 177, 24. 602, 45. imperat Thuringis decimationes 177, 50. in ſynodo Moguntina ob conſilium vxorem dimittendi reprehenditur & prohibetur 178, 17. rogatus & pretio redemptus conatur viduæ & orphano Balduini Flandriæ comitis ſuccurrere, ſed à conatu mox remittit 183, 52. Ottonem ducem Baioariorum & cæteros ſuarum partium ingenuos in deditionem accipit 184, 28. ducibus Boemorum & Polonorum grauiter interminatur, eosq; ob inimicitias grauiter corripit 186, 28. imperij adminiſtrationem cõmendat archiepiſcopo Colonienſi 187, 39. expeditionẽ mouet in Luticianos 601, 26. aufert à Bertoldo duce ducatum Carnotenſium, eumq; confert MarcWardo ſuo propinquo 189, 26. in Saxonia & Thuringia paſſim caſtella extruit & iis præſidia imponit 189, 40. in gratiam recipit qua exciderat, Rodolphum ducem Sueuorum 191, 6. militibus præſidiariis in Saxonia & Thuringia hoſtilia quæq; perpetrantibus indulget 191, 31. cum Saxoniæ principibus diſſidia exercet 453, 52. de Saxonibus & Thuringis in ſeruitutem redigendis conſilia tractat & communicat cum Danorum rege & aliis 191, 50. confligit cum Saxonibus 691, 27. exercitum conſcribit, expeditionem in Poloniam ſimulãs, quo Saxones deleat, & Sueuos eò transferat 192, 2. per legatos quidem Saxonum valde turbatus, pòſt tamen ſuorũ ſuaſionibus ſeductus, Sax. legatis cõtemptim & ambiguè reſpondet 193, 49. ſe purgat apud Bertholdũ Carẽtinorum ducẽ adempti ducat⁹ nomine 194, 10. Saxonib. iã ferè cinctus Goſlaria aufugit & cũ theſauris & imperij inſignibus in Hartesburg ſe confert: inde per magnificos legatos Sax. ab armis deſiſtere mandat 194, 5. æquior & lenior erga Sax. 195, 10. clam Hartesburg. aufugit, via ſatis periculoſa & difficili 195, 16. è Saxonia fugiens Herueldiã venit, vbi exercitum iam collectum opperitur, & ad eum princ. & epiſc. nonnulli confluunt 195, 25. Rodulpho duci Sueuorum & cęteris principib. ſupplex ob auxiliũ in turbis Sax. 195, 41. 196, 9. Magnum ducem è cuſtodia dimittit 197, 13. tentat per legatos archiep. Mog. & Colonienſem Sax. animos mollire & flectere, ſed fruſtra 197, 25. per legatos Saxon. ob libera colloquia & tuta promittit obſides 197, 43. Sax. iuxta pactũ obſides dare tergiuerſatur, ideoq; colloquium tutum ſine obſidibus Saxon. offerri curat 197, 53. cum duce Rudolfo Bertholdoq; ad graues ſimultates deuoluitur 199, 7. Luticios cõtra Saxones inſtigat, ſed Saxonum nunciis & mutua laniena retinentur 198, 3. legatos mittit ad colloquiũ Gerſtengenſe 198, 27. audiens de electione noui regis, impediendæ tantæ rei curam agit 200, 2. infirmatur 200, 6. Wormatiæ magna pompa in vrbem recipitur 200, 9. principes ad ſe in Oppenheim euocat 200, 28. præſidiarios milites in Hartesburg contra Goſlarienſes alit 200, 42. iterum per legatos Saxones ad moderationem curat commoneri 203, 25. non regiè viuit, ab omnibus penè deſertus 201, 42. tempore maximarum turbarum filiũ ex regina ſuſcipit, Conradũ ataui nomine vocatum 202, 20. ſtatuit cum Saxonibus collatis ſignis dimicare 202, 27. apud Saxones iterum de pace per legatos inſtat, eosque mites offendit 203, 1. conditiones pacis quas Saxones proponunt, reſpuit, ideoq. ad arma conclamat 203, 53. cum Saxonib⁹ pacificatur, & illis iunctus Goſlariam pergit 204, 50. iterum contra Saxones irritatur, ideoq; à Saxonibus de promiſſis ſollicitatus tergiuerſatur 205, 4. ad ſe Goſlariam imperij principes euocat 205, 17. Goſlaria Wormatiam abit, feriatus ab omni apparatu bellico 206, 5. Saxon. Romæ grauiter accuſat 206, 40. accinctus ad expeditionem Hungaricam, conſilio mutato Coloniam & inde Aquiſgranum properat 210, 48. exercitum tumultuarium conſcribit, ducturus in Hungariam 210, 41. iterum ſollicitatus à legatis Hungaricis gregario milite Hungariam ingreditur 212, 1. adhuc ira exæſtuans viribus parum recollectis, iterũ de bello Saxonibus inferendo conſultat 213, 21. à Demetrio Ruſcenorum rege exule rogatus, mittit legatos ad Demetrij fratrem, qui eum aut recedere à regno iubeant, aut arma Teutonicorum minitentur 213, 38. denuo expeditionem in Saxoniam inſtruit 216, 45. legatos Saxonum atrocibus minis à conſpectu ſuo repellit 217, 40. habet exercitũ grandem & inſtructiſſimum 218, 37. mouet exercitum de Bredingen, in Eleuen, inde in Beringen, vbi caſtra metatur 219, 31. pugnam contra Saxones adornans, ex improuiſo eos adoritur, & victoriam ſed cruentam & funeſtam obtinet 219, 44. victoria de Saxonib. acquiſita legatis ſemel atq; iterum eos ad deditionem cõmoneri curat, ſimul tamen in Saxoniam omnia depopulãdo pergit 221, 54. Saxonia excedit & exercitũ dimittit, alium à principib⁹ extorquet, & Wormatiam properat 222, 41. Saxonum legatos reſponſis alienis eludit, aut omnino eos dedignatur 224, 30, 50. obliquè & per ambages Saxoniam ingreditur 225, 1. Miſenam venit, ibi honorificè exceptus epiſcopum ciuitatis comprehendit 225, 34. militem ſuum Ratiſponam ducit 225, 40. in Saxoniæ limine conſiſtens motum ſuorum in Boemiam ſe recipit 225, 30. Saxonum legatos Ratiſponæ offendit, ibiq; diu ſuſpenſos tenet 225, 42. confert marchiam Dedi marchionis duci Boemico 225, 46. importunè & multis precibus ferè coactus, legatos mittit in caſtra Sax. epiſcop. Mog. Saltzb. Wirtzb. Auguſtanum, & ducem Gozzelonem 226, 50. expeditionem ſecundam in Saxones adornat 226, 23. in expeditione ſecunda Saxonica habet exercitum priori inferiorem 226, 34. durus & iniquus in Saxones, legatos eorum contumelioſis verbis excipit 226, 40. minis & blanditiis Saxonib. deditionẽ per legatos perſuadet 227, 22. principes Saxoniæ in deditionẽ recipit, per Galliam, Italiã &c. ablegat, ipſorumq; poſſeſſiones militibus ſuis diſtribuit 228, 12, 22. 235, 5. caſtellum Aſenberg iterum munit & inſtaurat 228, 27. in hiare vidづtur in Wormatienſem & plures alios epiſcopatus 228, 44. officij admonitus à papa Gregorio & Babenbergenſibus, præficit eccleſiæ Babenbergenſi Rupertũ Goſlarienſem præpoſitum 228, 46. cũ princip. de abbate Fuldenſi deliberans, eligit monachũ Herueld. Ruzelinũ 229, 3, 18. principes imperij ad ſe Goſlariã cõuocat, deliberaturus cũ iis de captiuis Saxoniæ proceribus 233, 11. iureiurando exigit filio ſuo

principum

principum fidem, obedientiã & auxilium ad imperij faſtigium 233,14. Colonienſib. de archiep. inſtantib. offert canonicũ quendã Goſlarienſem, quẽ repudiant 233,20. Romã citatur ad ſynodũ à Romano põtifice ſub anathematis cõminatione 233,34. excõmunicatur à papa Hildebrando 454,15.774,25. 780,4. Romã citatus epiſc. & abbates Wormatiã conuocat, cũ eis de papa G. deponẽdo tractaturus 233,39. Wormatiæ cũ epiſc. & abbat. eò vocatis papatũ Greg. annihilat, & literas Romam mittit quibus paparum, & omnia papalia officia irrita & inania eſſe & fore decernit 234, 17. 603, 23.604,6. denuo in Sax. exacerbatus ſæuit, caſtella diruta inſtaurat, & omnia hoſtiliter tentat 235,5. Cõrado filio tradit ducatum Lotharingiæ 235,24. Sax. noua defectione & principũ dedititiorũ dimiſſione audita variis affectib. hinc inde agitatus, principes iã Wormatiã, mox Mog. fruſtra tamẽ cõuocat 237,25. animos principũ auerſos ſibi conciliare ſatagit, dedititios principes cauſam principũ abalienationis dimittere recuſat 238,12. principes & epiſc. dedititios dimittit 239,52. rebelles filios Geronis Sax. bello impetere diſponit 240,21. ſupplex principib. conuentus Triburiani, eos à propoſito ſe remouẽdi & aliũ eligendi pro virili auertere ſtudet 244,1. ſententiæ Tribulianę de ſe pronuntiatę morem gerit, & ſe ad iter in Italiã & Romam accingit 245,25. ſuſcipit iter in Italiam periculoſum, graue, difficile 246,41. deſideratus venit in Italiam, & ab Italiæ epiſcopis & omnibus magnificè excipitur 247,6. petit à Gregorio papa abſolutionẽ ab anathemate, 248,26. Carnuſij tres integros dies ad noctẽ vſque ieiunus nudis pedibus intra ſecundum murorum ambitum papę ſententiam præſtolans, quarto demũ die ſub conditionib. grauiſſimis anathematis fulmine abſoluitur 249.5.455,44.603,29. anathemate iam abſolutus inter Miſſam à Gregorio papa ad ſacram communionem pro aſſerenda innocentia euocatus, abnuit & cauſæ ſuæ cognitionem ad ſynodum generalẽ reijcit 250,23. à Gregorio papa prandio excipitur, & de omnibus ſibi cauendis & obſeruandis inſtruitur 250,32. incurrit in Italorũ procerum odia & in imperij inſignium periculum 250,41. apud Italos ſe purgat 251,4. à papa admonitus, vt in Germaniam ad conuentũ Forchemianum pro audienda principum ſententia properaret, ad Italorum offenſas pręcauendas recuſat 252,27. per exercitum incendit Erfordiam 253,7. iam excõmunicatur, iam abſoluitur 775,42. pœnitẽtiæ iniunctę immemor, ſecundò excõmunicatur 455,46. tertiò excõmunicatur 456, 19. iterũ cũ Saxonibus congreditur 604,12. è prælio fugit 253,20.777,5. prędiatur cum Saxon. vincit 736,29. vincitur 736,30. Romam obſidet 253,26.456,28.604,48,53.605,8. capit Romã 253,32.456,40. Romã obſidens in vrbẽ recipitur 605,13. Romã expugnat & Greg. papã capit 778, 40

Henr. rex Romæ contra Gregor. ſynodũ celebrat, papam alium cõſtituit, ab eo imperat. Auguſtus nominatur 456, 35

Henricus rex patricius Romanorum & imperator conſecratur 605,23

Henricus rex ex Italia reuertitur & Auguſtã obſidet & capit 253,33. capit Auguſtam 457,7. pacificè in Sax. venit 457,8. vltionem ſumit de march. Eggeberto 457,16. gratus & beneficus erga ducem Bohemiæ 778,24,47. excommunicatur iterum 457,28. ingreditur Saxoniam 457,36. Saxones adoritur 605,33. confligit cum Sax. ad Vnſtrut 775,55. animoſus in aggrediendo Rudolpho 603,41. bellatur contra Rudolphũ 776, 52. tertiò pugnat contra Saxon. 777,12. quartò 778,8. obſidet opp. Glichẽ 779, 39. iniquus in coniugẽ Adelheidam, ſuumq; filium Conradum 461,46. Italia rediens Iudæis ritus ſuos habere permittit 463,16. Flandriã bello petit 465, 12.611,38. beneficus in comitẽ de Stoyphen 778,31. denuo Sax. exercitu intrare molitur 465,27. capitur à proprio filio 465,55. benignus in filium, regnum ei tradendo 466,7. mouet expeditionem in Pannoniam, ſed parum proficuam 466,24. Coloniã terribiliter ingreditur 466,40. potenter ingreditur Italiã 466,45. de Italia reuertitur 469, 46. Italiam ſecundò intrat 469,18.607, 7,17. in aduerſarium Henricũ Lengb. fortis & benignus 611,31. proficiſcitur Romam 614,31. diem ſuum obit 254, 13 612,10,20.736,41.780,16.915,23. tardè ſepelitur 466,14

Henrici IIII vitæ, memorabilium geſtorum, bellorum, eorumq; occaſionum compendiaria deſcriptio 466,20. 912, 35.915,33 (777,19,42

Henrici IIII fautores malè interiere

Henr. V naſcitur f. Henrici IIII, 253,29. rex imp. cõſecratur 466,1.468,48.612,11. 692,12.736,42.738,34. 780,4. ducit in vxorem filiam regis Anglorũ 466,39. 469,8.612,21.616,12. pertinax in patrem 465,55.466,8,13. in patrẽ rebellionem mouet & machinationem 611,49.612, 5,10.780,27. à patre aufugit, excõmunicatione abſoluitur, & regnare incipit 254,10.465,25. fulmine propè proſternitur 466,6. à Paſchali inuito coronatur 614,47.783,51. ſecundò coronatur ab archiepiſc. 784,1. confligit cum Sax. 692,36. cõtra Saxones infauſtam mouet expeditionẽ 783,19,25. obſidet Coloniã 466,13. Romã venit 783,15. capit papam 254,14. Italia excedit 784,31. in Flandriã expeditionẽ mouet 614, 8. diẽ obit 254, 40.470,32.737,11.785.42

Henricus VI f. imp. Frid. naſcitur 456,28. rex & imp. 256,36.476,15.693,20.790, 23,48.920,18. vxorem ducit 790,26,39. cũ exercitu mittitur in Poloniã à patre imp. Frid. 256,37.919,40. in itinere verſus Poloniam Erfordiæ in cloacã decidẽs pericl. 256,40.693,48.738,35.919,43. fœdus init cũ Polonis legatis in itinere & cum pace reuertitur 256,48. tractat cõſilia Fran. inuadendi 620,27. ex Apulia redit 795,10. moritur 921,6.795,24.

Henricus VII, cognomento Raſpo f. Hermani Landg. rex R. 694,19.696,41.743, 29.803,27. in regem electus confligit cum Conrad. f. Frid. imp. eumq; vincit 258,9.696,52.743,30. debellat & ſuperat Frid. & Conrad. filium imp. 927,11. moritur 743,32.927,16. & finem imponit proſapiæ Landg. Carolinorum 696,1.743,32.960,44

Henricus VIII, imp. Rom. 825,15,17.934, 54. veneno enecatur 738,36.746,45. 826,30. moritur 936,42

Henricus imperator falſus 625,41

Henric' rex Anglorũ 611,27. cũ Normannis confligit 612,34. moritur 624,54

Henricus II, Anglorũ rex in Anglia conſtitutiones indicit 633,16,28. imperat Anglis fidẽ & obedientiam 633,38,42

Henrici regis Anglorum cõſultatio de Hibernia capienda 634,15. transfretatio in Franciam 634,22. nonnullorum caſtrorum expugnatio 635,13. cum Gaufrido cõuentio 635,14. cum Scotorum rege compoſitio 636,7. cũ Wilhelmo comite 636,24. expeditio contra Gallenſem 636,23. victoria de Wallenſibus 636,48. beneficentia in Hug. de bello campo, & milites templi 636,48. in anteceſſoris Steph. f. ſollicitudo 637,12. in Normann. transfretatio ob vxorẽ filio Henrico ambiendã 637,26. expeditio contra ducẽ Britannię 637,30. in Franciam aduentus optatus, eiusq; ibidẽ in omnes liberalitas 637,34. liberalitas in monaſt. S. Michaelis 637,48. cũ comite Bleſenſi cõpoſitio 638,15. cõfœderatio cũ Barcinorũ comite 638,34. expeditio pro recuperanda vrbe Tholoſa 639,4. in Normãniam reditus 640,29. expeditio in pagum Beluacenſem 640,33. cum rege Franc. compoſitio 641,6,26. res geſtæ in Aquitania, Andegauis, Waſconia 641,31. 642,6.643,32. in Aquitaniam profectio 642,23. in Angliam reditus optatus 643,39. iter in Normanniã, & colloquiũ cum rege Franc. 644,46. expeditio in Valenſes 645,8. pactum de mittenda pecunia Chriſtianis in Palæſtinã 645,21. cœpta & facta apud Cenomannicos 645,37. potentia quanta 645,47. expeditio in pagũ Aruernicum 646,12. cum rege Franc. diſcordia ob pecuniã Chriſtianis in Palæſtina deſtinatã 646,20. cum Ludouico de pace collocuturi ad inimicitias deuolutio 646,29. eius caſtellorum expugnatio 646,34. profectio in Britanniam 646,53. contra Pictauos & Aquitanos expeditio 647,38. in perfidos iracundia & vindicta 648,4. cũ Franc. rege altercatio 648,22. cõpoſitio 648, 51. foſſata inter Normanniã & Franciã 649,35. infirmitas magna 651,13. de bonis inueſtigatio 652,50. ſeuerior in filiũ eiusq; fautores animaduerſio 654,29. exercitus in auxiliũ caſtri Vernolij 655, 39. brebenſonum ipſius proſtratio 655, 51. bellũ contra Radulph. de Fulgeriis 655,5. fuga 656,7. probitas, induſtria, agilitas 656,28. benignitas in filios reſipiſcẽtes 658,12. in Normanniam transfretatio, eiusq; cũ Francorum rege colloquutio 661,15. tranſactio ad peregrinat. Hieroſol. 663,25. in Angliã ex Normannia reditus 663,52. obitus 677,16

Henrici regis Anglorum & Friderici imperatoris. Vide Friderici

Henricus f. Henr. Anglorũ regis naſcitur 633,27. matrimonium contrahit cum Margarita filia regis Francorũ 637,28. filiã regis Ludouici in vxorẽ ducit 641, 30. rex gener regis Franciæ Seneſcallus Francię 648,53. coronatur 650,24. cum rege Franciæ colloquitur 649,10. à patre in Franciam diſcedit 654,30. in Angliam proficiſcitur, & coram S. Thoma & Patre Henrico humiliatur 657, 42.658,46.673,22

Digitized by Google

Henricus f. Roberti rex in Frácia 594, 40. moritur 599,53

Henricus Galliarũ rex moritur, & filio ſuo adhuc puero regnum relinquit 147,41

Henricus dux Baioariæ fr. Ott. imp. cum fr. imper. diſceptat 76,9.134,34.157. 12. 580,12. 587,15. cum Giſalberto regem adortus fugatur, vincitur 76,13. ob conſpirationem contra Otton. Auguſtum ad conuentum citatur 157,15. Ottoni fratri regi fit ſupplex 76,33. præficitur ducatui Lotharienſium, ſed expellitur 76,48. complices in conſpiratione ſupplicio affectos amittit 76,52. cum fratre Ottone confligens vulneratur 580,41. iterum in regem perfidus cuſtodiæ mancipatur 76,53.133,16.581, 44. clàm è cuſtodia aufugiens iterum regi fit ſupplex, & in gratiam recipitur 77,3.447,13

Henricus dux prohibet Nortmannos à deprædationibus 61,19. à Nortmannis in prælio confoditur 62, 45. cum Eberhardo duce Francorum cõtendit 75,53. ab Eberhardo duce Frácorum capitur ſed mox liberatur 76,3. contendit cum filio fratris Ludolfo 156,17. fit dux Bauariæ 77,21.133,30. 581,47. ſuo ducatu expellitur 157,21, 48.768,2. iterũ factioſus Italiam à fratre rege eiusq; filio auertit 78,7. à fratre rege præficitur Marcæ Veronenſi & Aquileienſi 78, 33. iuuat fratrẽ Ott. in obſidione Mog. maximo ſuo dãno 79, 11. excæcat Heroldum archiepiſc. 79,21. moritur 79, 44. 133,52.156,23.583,17

Henricus f. Henrici dux Baioariæ 583, 18. ducatũ & marcá à patruo rege Ottone accipit 79,45. ſubiugatur à patruo imperatore 587,20. cum Henrico cõplice gratiã imp. iterũ amittens denuo capitur & exilio adiudicatur 157,30. ducit exercitũ in Friſiã contra Gotefridũ ducẽ, eiusq; commilitonẽ Diodericum, ibiq; vrbes quaſdam capit 160,44

Henricus imp. Conſtant. rector 680,50

Henricus f. comitis Montisferrati, rex Hieroſolym. 676,13. moritur 680.41

Henricus dux Saxonum gener Lotharij imper. petit bello Conradũ regem 255, 10.576,30. rebellis exulat 672,45,50. obit 255,11.472,43

Henricus f. Henrici ducis Saxonum recuperat ducatum Saxoniæ beneficio regis 255,12. 473,26. Friſiam exercitu inuadit ſed terga vertit 255,33. auxiliatur imper. contra Mediolanenſes 255,39. capit Halberſtat. ciuitatẽ, eamq; cũ baſilica & 800 hominibus exurit 256,27

Henrici ducis Sax. vidua nubit fratri regis Henrico marchioni 473,27

Henricus marchio, frater regis Conradi, dux Boariæ 473,28

Henricus Catulus, dux Saxoniæ & Baioariæ 778,37

Henrici ducis Baioariæ geſta inſigniora 581,55

Henr. ducis Sax. & Baioariæ, Henrici filij, ſponſa quæ 647,26

Henricus Leo dux Saxon. & Bauar. moritur 795,7

Henrici marchionis Miſnenſis vxor, liberi, diuitiæ, munificentia 695,34

Henricus marchio Miſnenſis Thuringiã defendit, & pòſt Landg. conſtituitur 808,14. moritur 700,54

Henricus marchio Thuringiæ dominiũ ſibi vſurpat 927,48. moritur 932,9

Henricus marchio Miſniæ & Landg. vxorẽ ducit 928, 4. Thuringiam totam ſubigère molitur 929, 17. ſenex ſuos principatus inter filios diuidit 930,3. cõgregat exercitũ ad bellandũ contra M. archiep. 254 29. miſerè perit 256,45

Henricus Landgrauius ab archiepiſcopo Moguntino vim patitur 263,44

Henricus f. Sophiæ duciſſæ Brabantię comes Haſliæ ſuper terra Thuringiæ cũ Alberto Landgrauio litigat 258,36

Henricus Landg. Thuringiæ 924 23. comitem de Glichen compeſcit 925,38

Henricus Landgrauius Thuringiæ & Haſliæ 926,22

Henricus dux acceptat caſtrum Wulffebute 749,41

Henricus Leo priuatur ducatu Weſtphaliæ 917,19. donatur iterũ ducatu Brunſwig & Luneb. 917,24. capit Landgr. ſed dimittit 919,3,6. rebellat imp. 918, 48. proſcribitur ſecundo 919,8. proſcriptus & exul inuadit Bazo Wam cum alio quopiam Henrico 157, 24. moritur 749,14. conatur ducatum amiſſum recuperare ſed malo ſucceſſu 612,27. moritur 749,14.754,37

Henricus dux Normãniæ ducit Ludouici vxorem repudiatam 631,20. regẽ Angliæ ad pacem compellit 631,39. ad pacem cum rege Francorum, & ad regnum Angliæ tranſit 632,27. in Angliam transfretat, inq; regem inungitur 632,53

Henricus comes palatinus Luthariorum monachus factus mox monachatum deſerit 164,15

Henricus comes palatinus in amentiam verſus vxorem occidit 147,46. mittitur in monaſteriũ Efdernachenſe 166,27

Henrici ducis cuſtodia & liberatio 612,22

Henric⁹ palatinus comes moritur 462,43

Henrici duo, duces, & Henricus Auguſtenſis epiſcopus capiuntur 134,37

Henricus dux Foroiulianorũ 32, 6. expoliat Iringum 32,9. mittit Carolo magnum theſaurũ 32,10. in Carolũ obſeruans 557,16. interimitur 33,15.557,36

Henricus marchio de Scaden confœderatur cum Henrico rege 457,10

Henricus comes Sch Warzburg à partib. regis Phil. contra Landg. Thur. 257,10

Henricus comes de Sch Wartzburg capitur 839,16.

Henricus comes de Sch Wartzburg moritur 260,20.700,34

Henricus cum fr. Adalhardo inimicitias alit contra Rudolphũ epiſc. Herbipol. 70,36. in pugna interficitur 72,16

Henricus Henrici comitis filius cũ fr. contra piratas pugnat, ſed occiditur 158,9,12

Henricus comes de Anhald. vulneratur & capitur 697,38 744,55.929,39

Henricus Vratiſlauienſis dux veneno perit 700,8

Henricus comes captus à Sarracenis Carolo remittitur 38,48

Henricus comes de Honſtein & comes de Bicchelingen Fuldẽſem abbatiã cũ manu inuadunt, ſed capiuntur 262,14

Henrici comitis de Henneberg diſſidium & cõpoſitio cum marchione 940,21

Henricus Louanienſis comes perimitur 596,4.608,26

Henricus comes de Glichen à Landgrauio humiliatur 925,39

Henrici de Wida potentia, poſteritas, vxor, pietas 791,11

Henricus de Catzenelenboge 474,11

Henricus de Eſſeſſa in prælio deficit ad monachatum 643,51

Henricus de Wirha, comes de Northeim 785,27

Henricus comes Aucenſis & quæ eius vxor 650,45

Henricus comes de Didiſſen 474,12

Henr. de Z Wyrin comes capitur 925,42

Henric⁹ comes Trecenſis moritur 669,31

Henricus de Rabensburg occiſor Herbipolenſis epiſcopi 796,31

Henrici Lengburgenſis rebellio in imperatorem, eiusq; ſatisfactio 611,33

Henr. comes & Er Winus. vide Er Winus.

Henricus vir prudens, conſiliarius Caroli imperat. doloſè circumuenit Godefridum, cumq; occidi curat 62,4

Henr. de paradiſo ciuis Erffordenſis in ſe irritat marchiones Miſnenſes 948,51

Henricus de Andernacho 832,5

Henricus de Gandauo 826,37

Henricus de Haſſia theologus 844,10

Henricus Hoyta 847,2

Henricus monachus ſcriptor 569,46

Henricus de Pira 884,18

Henricus de Such Wende 469,10

Henric⁹ de Wertinde decollatur 940,54

Henr. de Vrimaria Auguſtinianus 836,22

Henricus Albanenſis epiſcop. ſignat cruce Frid. 1 imper. in expeditionem Hieroſolymitanam 256,54

Henricus capellanus Henrici imperatoris conſtituitur epiſcopus Auguſtanus 140,22. imperatricis Agnetis conſiliarius primarius 147,33. familiaris cum imperatrice agens laborat fama 166, 38. moritur 148,23.172,13

Henricus Auguſtenſis epiſcopus occiditur 757,43

Henricus Minorum ordinis epiſc. Baſilienſis, pòſt archiep. Mog. 814,27

Henricus archiep. Bituricenſis 674,8

Henricus Verdunenſis canonicus, Gozelonis ducis conſanguineus, ob excellens in militia meritum epiſcopus ordinatur Leodienſis 222,48

Henric⁹ Keſſe epiſc. Herbipolenſis 796,31

Henricus Magdeb. archiep. 465,17

Henricus de Suallenberg archiep. Magdeburg. 814,16

Henricus Magdeburg. archiep. moritur 780,40

Henricus Schutzmeyſter epiſcop. Merſeburg. 847,21

Henricus maioris baſilicæ præpoſitus, Mogunt. archiep. inueſtituram accipit 473,31. eccleſiaſtica geſta quæ peregerit 473,50,24. deponitur, & mox occiditur 474.43,46.700,53

Henricus 1. Numburg. epiſc. 160,45.828, 2. moritur 830,27

Henric⁹ Stammer epiſc. Numburg. 870, 16. moritur 874,57

Henricus ordinatur epiſcopus Rauennas 144,11

Henricus germanus regis Franciæ, monachus, pòſt epiſc. Beluacenſis 640,8

Henricus Remorum archiepiſc. ordinatur 72,31

Henricus fr. regis Franc. archiep. Remẽſis antè epiſc. Beiuacenſis 72,35.446,12. 642,32. excommunicat Winimarũ ob peremptionem ſui anteceſſoris Folconis 72,36. ſynodo Romæ contra Ioannem papam profugum intereſt 81, 38. moritur 659,37

Henricus Spirenſis conſtituitur epiſcop. 176,32. dilapidator theſaurorum moritur 223,30.411.8

Henricus abbas Pratelli moritur 673,8

Henricus archiep. Treuirenſis 79,50.314, 24. moritur 82.27 (471,24

Henricus Virdunenſis epiſc. deponitur

Henricus

Henricus epiſc. Wintonienſis clàm ab Anglia recedit 644,19. moritur 653,15
Henricus Cardinalis Oſtienſis ſcriptor 810,19
Henricus Augienſis monachus peregrinationem ſanctam ingreditur 145,50
Henricus abbas S. Petri ab abbatia deponitur Erfordiæ 258,17
Henricus de Slenitzen, abbas monaſterij Kemnitz 787,20
Henricus abbas legatus Thaſſilonis 29,55
Henricus de Brachanilla abbas Sagienſis
Henricus Herph 867,31 (676,48
Hephi legatus è Dania ad Carol. imper. 39,26 (17.385,30
Heracleas epiſcopus Alexandrinus 107,
Heracleonas Heraclij filius cum matre Martiana imper. 13,49,50.113,27.151, 41.428,53.532,21.684,24.726,3. exulat cū matre, naſis vtrique amputatis 532,28. occiditur 123,31
Heraclia vrbs conditur 337,21
Heracllanus nouitatis in Africa reus conſulatum & vitam amittit 410,13
Heraclidæ 313,30
Heraclidarum deſcenſus in Peloponneſum
Heraclides 314,9
Heraclides monachus Ægyptius 313,41
Heraclitæ hæretici 406,21
Heraclitus 720,1
Heraclitus Maximus ſcriptor eccleſiaſticus tempore Seueri Augusti 334,25
Heraclius imperator 13,28.121,34.151,41. 383,29 427,49.526,46.684,17.725,32. Perſas vincit 13,30. ſuperat regem Perſarum Coſdroem 121,45. expellitur ab eccleſia Hieroſ. 112,46. interimit Phocam 427,46. confœderationem init cum Hunnis 528,52. ex Perſide redit glorioſus, & ingreditur Hieroſol. humilis 530,73.725,37. de Perſis victoriam ſpirituale & corporalem obtinet, & captiuos liberat 427,48.529,14,20, 36.634,42.725,33. in hæreſim circumuentus ſeducitur 123,16. 530,40.725, 42. obit 123,25.428,49.485,54.532,19
Heraclius ſucceſſor Auguſtini in Hipponenſi epiſcopatu 494,27
Heraclius philoſophus 332,54
Herbecke caſtrum capitur 753,34
Herbertus epiſcopus Abrincenſis moritur 641,17
Herbipolis ciuitas 264,18. muro nudatur 950,46
Herbipolenſes ciues rebellant aduerſus ſuū epiſcopū, ſed compeſcuntur 950,36
Herculanus Peruſinus martyrizatur 517,15
Herculanus Peruſinæ ciuitatis epiſcopus capite mulctatur 414,45.517,15.867,39
Hercules cognomēto Doſenaus in Phœnice 303,55
Hercules 309,4. Ilium vaſtat 89,32. author agonis Olympiaci 89,39.310,11. flammis ſe inijcit 150,7. vincit Antęū 302,5. interficit Antæum 309,27.310,36. liberat Theſeum 306,10
Herculius Maximianus collega Diocletiani in imperio 104,45.151,15.395,30. decimā mouet cum Diocletiano perſequutionem 110,18. purpuram & regnum cum Diocletiano deponit 110, 23. filio & genero Conſtantino inſidians trucidatur 397,4
Herdegeſchen capitur 747,31
HerdeWicus Miſnenſis epiſc. 780,39
Hęreſis Feliciana damnatur 153,36
Heriduicus venit ad Pipinum 25,21. mari-tus ſororis Vaifarij 25,22
Heregiſus per filios pacem petitā Carolo 29,45,48. dat obſides Carolo 29,52. dux Beneuenti oppugnatur à Carolo 555,37 (16,35.40,42
Heribertus f. Pipini dux Taurinenſium
Heribertus frater Dagoberti inter Ligerim & Pyrenæos montes regnat 14,27
Heribertus excommunicatur 10,6
Heribertus fit rex Longobardorum 16,35.
726,17
Heribertus filius Clotharij regnat Pariſiis 9 [illegible] Ingebertam vxorem legitimā repudiat 10,4. inceſtu & polygamia ſe polluit 10,5. interficit Rudolphum comitem 40,42. cum Pipino factionis contra Ottonem regem adminiſter 68,53. comprehendit Carolum regem 75,6. eccleſiæ Romanæ ſuū ius reſtituit, & illam donationem aureis literis cōſcribi curat 431,36. miſerè moritur 10, 7.15,37.40,43.123,52. 152,7.520,38
Herebertus Colonienſis archiepiſc. 136,15. 589,52. reconciliatur cū imper. & obit 158,51.593,24
Heribert' Mediolani epiſc. moritur 138,39
Heribertus Emſtatenſis epiſc. mor. 159,45
Heribertus Abrincenſis epiſcopus 634,51
Herchanbertus rex Cantuariorum moritur 124,42 (633,54
Herefort comitatus cedit regi Anglorum
Hereger Mog. archiepiſcop. conſtituitur 155,36. moritur 155,40
Heregiſus dux Beneuentanorum 29,43
Herennius & Popilius occidunt Ciceronem 353,21
Heresburg caſtrū 27,15.28,20.29,28. obſidetur 945,33. à Carolo capitur 25,52. 553,19. à Tagmaro 580,36. reædificatur à Carolo 2
Herigerus fit archiepiſcopus Moguntinus 74,13.32,24. moritur 132,53.447,26
Herigerus abbas Lobienſis 589,45
Herigerus præſul moritur 75,17
Herinna poetria 339,4
Herioldus frater Anilonis 39,35
Herioldus & Regnifridus eliguntur in reges Danorū 39,35. de regno Danię pelluntur 40,35. pacē petunt à Carolo 40,1
Heriſpich locus vbi Rheni fluenta & Wal ſe reſoluunt vno alueo 612,1
Heriſpius f. Numenei rex Britāniæ ſubdit ſe dominationi Caroli 43,3. regnum Britanniæ obtinet 43, 9. cōfœderatur cum Carolo rege Francię 566,52. perimitur 48,22.567,28
Heriſtelle 553,40.25,43,50.26,5.27,10,38. 29,13. locus caſtrorum 32,34.52,7
Herluinus primus abbas Gemmelacenſis moritur 589,4
Hermac f. Attilæ rex Hunnorū 501,27. vincitur ab Ardarico 502,4
Hermannus Lothoringus à Saxonib. rex cōſtituitur inſtinctu pontificis 456,36 regnū inuadit 253,31. ferox in deprędatione & deuaſtatione Franciæ 456,43. cū Henrico congreditur, & victor redit 457,37. cum palatino comite & Arnoldo archiepiſcop. Mog. belligeratur 255,31. nomen regium deponit & moritur 253,41.457,47
Hermannus fr. Lantgrauij cōſtituitur comes palatinus Saxoniæ 919,18. 920,18
Hermanni Lantgrauij vxor & liberi 920, 30,45. inconſtantia erga imp. & cauſa magnarum Thuringiæ calamitatum 795,32.796,6.921,22. in Palæſtinā profectio 795,16,21. obitus 694,14,17.740, 5.798,47.922,50.926,20
Hermanni palatini comitis bellum cum Arnoldo archiep. Mog. 474,2.951,51. obitus 474,31
Hermannus f. Ludouici Landg. & S. Elizabethæ veneno perit 695,20
Hermannus f. Ludouici comitis inuincu-lis moritur 254,18
Hermannus lōgus marchio Brand. regis Bohemiæ ſoci' cōtra regē Rom. 703,8
Hermannus fr. Ottonis Saxonici ducis, coniurationis contra Henricū III ſignifer 192,28. Luneburg præſidium tū lectiſſimorū militū regis obſidet & capit, & milites in cuſtodia tenet 196,50
Herimannus filius Gebelhardi comitis clarus & nobilis in Francia 74,6. Widā vxorē ducit 75,18. cū Cunrado duce ſimultates alit ſed reconciliatur 77,20. obit 77,42
Hermanni ducis vidua ab Ottone rege benignè excipitur 77,46
Hermannus cum Friderico fratre obſidetur & capitur 254,15 (ritur 133,32
Hermannus rex Alemanniæ 132,52. mo-
Hermannus dux 135,18. obit 135,34
Hermannus puer, f. Hermanni dux 135, 35. moritur 135,52.137,13.450,48
Hermannus comes de Wymar in coniuratione cum Erffordenſibus contra marchionem 261,38
Hermanni comitis de Wymar faſtus & diſcordia cum Landg. Friderico 939,3
Hermannus comes de Wirtenberg cum vxore interimitur 474,35 (ritur 700,33
Hermannus comes de Orlamunda mo-
Hermannus comes de Stolberg decollatur 940,34
Hermannus de Vintzēberg occidit Burchardum de Lochenheim 471,51
Hermannus comes de Henneberg vincitur 698,8
Hermānus miles in Saxon. tyran. 604,54
Hermannus eligitur epiſc. Colon. 66,53. 159,20.450,37.595,47. conſecrat eccleſiam in Goſlaria 161,15. baptizat Henricum f. imper. 142,43. baptizat Henricum IIII, 161,24. conſecrat Henricum IIII, f. imp. Henrici III, in regem 162,15. obit 147,10.162,50.451,12.463,31
Hermannus Leodienſis præpoſitus ordinatur epiſc. Metenſis 189,24. coniurationis Rudolphi ducis Sueuorum cōtra regē conſcius, deditios ſibi cōmiſſos regē nō ſalutato dimittit 235,42 cū Hildeb. aduerſus imp. cōſpirat, eoq; nomine exulat 603,44.605,30
Hermannus vicedom. Mog. ordinatur epiſc. Babemb. 174,39. de Simonia & alius pluri b. accuſatus Romæ ab altaris officio ſuſpēditur 210,35. Romā citat', ſed nō comparens excōmunicatur, & à clero ſuo vniuerſo reiicitur 215,3. excōmunicatus confugit ad archiep. Mog. & inde ad papę præſidiū, ſed nihil obtinet 215, 34. militum præſidio fultus in poſſeſſionib. ſuis vltimis latet 216,37. anathematizatus, Henrico regi fideliſſimus, fidelitatis præmiū nullū accipit 228,38. deſperans de recuperatione epiſcop. in monaſteriū ſecedit 229,36. aſſumpto monachatu Romā iterū pergit, & ibi liberationē ab anathemate impetrat 229,37 (xul 622,26
Hermannus epiſc. Cameracenſis, pòſt e-
Hermannus abbas ad S. Gallum 112,44
Hermannus Schildis Auguſtin. 836,13

Digitized by Google

Herimannus Contractus Wolferadi comitis filius, author ſecundi libri in hoc tomo, obdormit 146,34 (25,53
Hermanſaul fanum ethnicum deſtruitur
Hermes ſcribit librum Paſtoris 104,21. 379,39 (tio 565,29
Hermetis martyris reliquiarum tranſla-
Herimingardis coniunx Lotharij imper. obit 41,30
Herminigildus filius Leuigildi, ad fidem conuertitur 11,36,37
Herminigildis Gothorum regis filius, illuſtris martyr 425,23
Hermo epiſc. Hieroſol. 384,38
Hermogenes magiſter militiæ Conſtantinopoli periclitatur 402,18
Hermolaus Barbarus 885,43
Herodes Antipatri Aſcalonitæ filius & matris Cypridis Arabicæ, rapit principatum Iudæorum 97,38.353,12.354,36. proiecta coniuge Doſide ducit Mariamnem Alexandri filiá 97,45. flagitioſis ſceleribus tentat ſe regio Iudæorũ generi miſcere 97,40. aufert de ſepulchro Dauid multá pecuniam 315,24. conſtruit ædes magnas & varia opera in vrbibus Syriarum 355,31.356,46. Samariam inſtaurat, & Sebaſten appellat 355,45. occidit Hyrcanum 356,17. Ananelum de Babylone accitum pontificem Iudæorum conſtituit, mox Ariſtobulum Hyrcani nepotem: mox iterum Ananelum 356,30. condit Cæſaream, antè Turris Stratonis dictam 356,38. ædificat templum Hieroſolymitanum ſplendidè 356,42. crudelis in vxorem & filios 2,18.97,47. in viros duos ſororis Salomæ, in ſcribas, & interpretes diuinæ legis 35,7.356,43. immanis in pueros 2,15. 99,47.358,19.707,17. miſerè perit 2,20. 358,33. 707,18
Herodes qui & Antipas tetrarcha 100,8. 358,7,37.359,53. condit Tiberiadem & Libiadé 98,19,20.360,38. decollat Baptiſtam 100,28. amittit tetrarchiam & in Hiſpaniam cum Herodiade fugit, vbi mœrore perit 3,4.98,40.363,31
Herodes Agrippa f. Herodis regis magni Romę Herodem tetrarcham accuſans in vincula conijcitur 3,3.362,54. vinculis liberatur, & rex Iudææ conſtituitur 363,14. ab angelo percutitur 3,12.99,49.100,52
Herodion conſtruitur 356,48
Herodotus hiſtoricus 94,31.150,31.333,38
Herodotus ob libros ſuos ab Athenienſibus honoratur 337,5
Heroldus archiepiſcopus excæcatur ab Henrico duce regis fratre 79,21
Herolfesfelt monaſterium fundatur 911,6. à rege Ludouico priuilegiis donatur 154,25,33
Herolfesfeldenſes monachi cum Orgario archiepiſcopo ob decimas diſceptant, eiq; reconciliantur 154,34
Heros epiſcopus Antiochenus 104,22. 374,55.379,43
Heros epiſcopus Arelatenſis populi ſeditione ſede ſua pellitur 410,11
Herrandus præpoſitus Spirenſis fit epiſcopus Argentinenſis 139,54
Heruçus de Villa piroſa abbas monaſterij maioris 664,10
Heruçus de Vienna contra comitẽ Theobaldum machinatur 650,4. ei reconciliatur 651,11
Herueldenſe monaſterium ædificatur 85,37.152,27.159,33.727,55.728,5
Herulorum regnum deſtruitur 506,44
Heryngus Herbipolenſis epiſc. moritur 814,5
Heſchene Wegenſe prælium 180,50
Heſebon vita & ætas 310,17
Heſiodus 316,30.320,26.321,50
Hetruſci in confœderatione Gallorũ Senonum contra Romanos 342,6
Hetto epiſcopus Treuirorum obiit 41,27
Heuald' niger & albus Angli presbyteri Saxon. prędicãtes martyrizãtur 125,29
Hexametri carminis inuentrix Phemonoe 307,7
Hezekin cancellarius Henrici imp. conſtituitur Babembergenſis epiſcopus 160,50. moritur 162,13
Hezelo Argentoratenſis epiſcopus moritur 172,5
Hezelonis Hildenesheimenſis & Wideradi Fuldenſis abbatis camerarij grauem excitant tragœdiam 167,15
Hibernenſes tributarij regis Henrici Angliæ 660,4
Hibernia inſula 39,52. ferax ſanctorum virorum 429,18. ad fidem conuertitur 412,45. vaſtatur 125,5.538,46
Hida filia comitis Oddonis nubit Kindiboldo 445,28
Hidolphus Goſlarienſis canonicus offertur Colonienſibus archiepiſcopus, ſed deſpicitur 233,20. conſtituitur & conſecratur archiepiſc. Colonienſis 235,16. 455,53
Hiel de Bethel inſtaurat Iericho 317,3
Hierapolis terræmotu concutitur 366,11
Hiera inſula iuxta Theram 345,10
Hieremias propheta 325,41.326,54
Hiero terræmotu concutitur 359,39. Syracuſis regnat 333,13,20
Hieronymus presbyter Bethleemites ſacrarum literarum interpres 114,45.151,26.408,36.483,13,27.717,21. naſcitur 396,54. contra Ruffinum inuectiuas ſcribit 488,15. librum ſcribit de viris illuſtribus 408,11. zelo ardet contra Pelagianos 488,54. obdormit grandæuus 7,47.116,16.410,20. 411,21. 493,5. 718,40
Hieronymi ordinis inſtauratio 854,31
Hieronymus Emſer pontificij iuris candidatus 765,1
Hieronymus de Praga vt hæreticus comburitur 850,47
Hieronymus Donatus 885,47
Hieroſolyma conditur, & Ælia ab Ælio Adriano nuncupatur 378,14. obſidetur & expugnatur 92,24.150,26.610,51, 54.611,18.711,10. à Perſis capitur 122,31. 427,41. deſtruitur, & polluitur idolis 346,27. à Chriſtianis capitur 463,4. 464,20. cum ſuo patriarcha capitur 528,4. capitur à Sarracenis 531,44.698, 14.779,53. Chriſtianis eripitur 789,26. deſtruitur 101,51.711,13.799,12. à Chriſtianis recuperatur 691,20. Chriſtianis reſtituitur 695,7. reparatur 104, 5.712,8. Hieroſolymitana expeditio 462,18.608,37.795,18.799,55
Hieroſolymitana noua expeditio inſtituitur, ſed ceſſatur 630,46.741,4
Hieroſolymitanæ expeditionis quæ effecta 463,50.608,49.609,16. qui duces 608,54
Hieroſolymitanæ expeditionis incerta & dubia fortuna 609,21,32,42.610,39. 615,51
Hieroſolymitana eccleſia Arrianis premitur 112,46. deſolatur 769,51
Hieroſolymitani exercitus ſtrages, & ipſius confuſio 462,18
Hieroſolymitani regni Chriſtianorum ruina 680,39
Hieroſolymitan. epiſcoporum catalogus 376,40.378,29.382,18.383,37.384,10
Hieroſolymitanũ regnũ ſolo equatur 98, 20.150,53. deſtruitur 353,9,35. à Tartaris expugnatur 697,11.744,1
Hieroſolymitanum templum typus eccleſiæ Chriſti 316,8
Hieroſol. tẽplũ ædificatur 90,27.150,13. 316,7.331,38. ſpoliatur 90,35.97,34.316, 26. incenditur 327,24. reſtauratur 95, 43.150,30. ſub Cyro reædificatur 329,18
Hieroſolymitanũ iter epiſcoporũ Mog. Ratiſp. Traiect. Babemb. 452,47
Hieroſol. epiſc. mittit ad Carolum 34,8
Hieruſalem capella Romæ, poſt monaſterium regularium 732,52.735
Hilarius papa 8,13.117,50.118,1.417,17. 503,17.720,34. moritur 418,6
Hilarius epiſcopus Pictauienſis ſcriptor eccleſiaſticus 151,22. 403,16. damnat ſynodũ Ariminenſem 403,46.716,48. ab Arianis premitur 113,15. exul 717,4. reuocatur 7,1.413,35. moritur 7,10.113,48.405,43
Hilarius diaconus exul 405,4
Hilarius diaconus, legatus Romanæ ſedis in ſynodo Epheſina 416,29
Hilarius martyr 490,22 (486,34
Hilarius hymnorum in eccleſijs author
Hilarius Arelatenſis epiſcopus 495,40
Hildebaldus rex Gothorum conſtituitur, mox tamen occiditur 423,44,45
Hildebert' f. Witech rex Anglorũ 546,18
Hildebertus f. Grimoaldi rex Auſtraſiorum 534,48
Hildebertus rex Francorum 910,53
Hildebertus f. Maioris domus adoptatur in filiũ & ſucceſſorem Sigeberti 534,14
Hildebertus rex Franc. moritur 544,4
Hildebertus rex inſtus migrat ad Dominum 432,43
Hildebertus f. Sigeberti rex fortis moritur 122,32 (126,9
Hildebertus rex, f. Theoderici moritur
Hildebertus fit abbas Fuldenſis 74,52.75, 17.132,53.155,42. fit epiſc. Mog. 447,26. moritur 75,49.156,3.447,47
Hildebrandus Spoletanus dux 30,42
Hildebrandus dux Spoletanorum ſubditſe Carolo 28,12.30,42
Hildebrandus qui & Gregorius VII. papa eligitur & conſecratur 191,10,29
Hildebrandus abbas de S. Paulo legatus ſedis Apoſt. ad Imp. Henr. IIII. 164,20
Hildefonſus comes S. Ægidij Palęſtinam ingreditur, ibiq; moritur 629,53
Hildegardis coniunx Caroli 28,26. obit 29,3.153,22.439,3
Hildegardis filia Ludouici regis, à poſſeſſionibus deturbata in monaſterium truditur 69,40
Hildegardis virgo clauſtralis cũ aliis pluribus 472,21 (23,5.127,45
Hildegarius epiſc. occiditur à Saxonibus
Hildeoch IIII rex Lõgobardorũ 506,40
Hildericus rex Wandalorũ, ex captiua filia Valentiniani regis natus, beneficus in eccleſias & epiſcopos 422,38
Hildericus f. Clodouei rex Auſtraſiorum 534,55. ex Auſtraſia ad Francorum regnum euocatur 536,20
Hildericus f. Merouæi rex Franc. 502,55. 547,51.920,29. Baſſinã hoſpitis ſuo ab-

alienando in vxorẽ ducit 504,26. cum Audouachrio cõfœderatur & Alemannos vincit 507,4. Andegauẽſes affligit 507,6. odia Franc. incurrit 537,26. regno deturbatur 502,53. in regnũ reſtituitur 504,23. in monaſteriũ truditur 23,3.127,43.152,40.437,5.549,15.728,16. perimitur 507,28.513,44.537,50
Hildericus f. Traſamundi catholicos ab exilio reuocat 512,18
Hildeshemium fundatur 687,29.729,20
Hildesheimenſis epiſcopatus inſtauratio 689,22.733,14
Hildenesheimenſis epiſcopatus fundator quis 153,55
Hilde Wardus IIII Cizenſis eccleſiæ præſul 769,34
Hilduinus epiſcopus Mediolanenſis 578,38
Hilduini ſupplantatio in papatum, eiusq; repulſa 577,20
Hilduinus abbas S. Dionyſij 562,29
Hilduinus abbas ordinatur presbyter ad titulum S. Petri Colonienſis eccleſiæ 51,23
Hiligart regina moritur 130,35
Hiliuni locus prope Albiam fluuium 31,52
Hilinones à Carolo ad Gotefridum Danorum regem deficiunt 37,4. debellantur 559,46
Hilpericus filius Heriberti 15,31: moritur puer ibidem
Hilpericus filius Clotharij regnat Sueſſione 9,54. ducit vxorem 10,7. vxorem Andauertam repellit 10,10. vxorem ſtrangulat 10,9. mittit ad Tib. Conſtant. 11,6. fugit 10,16. punitur 11,18.
Hilpericus graue tributum imponit regno ſuo 11,15. tributum remittit 11,19. cum maiore domus depopulatur regiones ad Rhenum & Coloniam 433,22. vincitur 126,27. perfidia vxoris occiditur 12,31. 126,39.433,55
Hildebertus rex filius Clodouæi moritur 121,12
Hildebertus frater Clodou. rex Franc. 541,29
Hilpericus ſcriptor computi 591,28
Hilterandus dux Spoleti Carolo ſe ſubijcit 554,45
Hiltrudis vxor Wolfradi comitis. mater Hermanni Contracti, Veringẽſis comitis, ſcriptoris ſecundi libri huius voluminis, matrona pia, liberalis, &c. 143,27
Hiltrudis obitus, ſepulchrum, epitaphiũ 141,30
Hilkwinus oſſa S. Sebaſtiani in Galliam transfert 154,13.441,35
Hincmarus Remorum archiepiſcopus 130,22. 565,47
Hindenburg caſtrum capitur 943,37
Hionna fluuius 64,39
Hipparchus tyrannus interficitur 331,41
Hipparinus Dionyſij filius Syracuſanus tyrannus 339,54
Hippias tyrannus Athenienſis 330,27
Hippias philoſophus 337,24
Hippicus poeta 329,31,48
Hippocrates medicus 94,51.337,23
Hippolytus, aliàs Polyphides, rex Sicyoniorum 310,14
Hippolytus epiſcopus claret 106,49.107,11
Hippomanes rex Athenienſium 323,35
Hipponax 324,19
Hipponenſis concilij ſtatuta inſeruntur concilio Carthaginenſi 409,17
Hirmandrudis vxor Caroli 52,21
Hirmingardis vxor Ludouici, mater Boſonis 69,34
Hirmingardis filia imperatoris Ludouici 57,25
Hirmingardis nubit Boſoni 57,24
Hirminigildus filius Leuigildi ob fidem catholicam à patre occiditur 121,42
Hirſaugia monaſterium fundatur 154,18
Hiſæus Sarracenorum princeps 548,28
Hiſillarius epiſcopus ordinatur Magdeburgenſis 157,39
Hiſpanorum à Francis in obſeruatione Paſchæ diſſenſio 520,39
Hiſpania à Bruto ſubigitur 150,42.355,11. valde atteritur 491,46
Hiſpaniæ regiones cedunt Gothis 424,45
Hiſpaniarum diuiſio & earum colliſio 493,12
Hiſtoria eccleſiaſtica ab Euſebio ſcribitur 714,52
Hiſtoricorum quæ virtutes 880,10
Hiſtriones eluduntur, & vacui dimittuntur 138,3.773,18
Hochheim villa 26,47
Hohenburg caſtellum imponitur Albi contra Danos 153,49
Hoenburg locus permutandis obſidibus inter Henricum IIII & Saxones nominatus 197,49
Hoenloici comitis & Wurtzburgẽſium conflictus cum comite de Heneberg 698,6
Hogeri comitis de Mansfelt perfidia & internecio 783,30. proceritas eius cadaueris 783,36
Hogis ſylua donatur eccleſiæ apud Fiſcanum 642,42
Hohbouch caſtrum 39,17. deſtructum reædificatur 39,18
Holda apud Hebræos propheti ſſa 325,40
Holdingas locus in Baioaria 58,42
Holdnſtein ſuper Albiam 35,17
Hollonden caſtellum Giſonis 201,40
Homburg monaſterium fundatur 911,23
Homerus 313,6. 314,28. 316,5,30. 317,55. 331,29. quo tempore vixerit, controuertitur 150,11. 314,31
Hominis proprium quid 269,50
Honoricus filius Genſerici rex Wandalorum 506,17
Honoricus rex Wandalorum Arrianus, eccleſias & epiſcopos affligit 8,17. perſequitur orthodoxos 506,25.507,21. epiſcopos orthodoxos in exilium pellit 118,41.506,25.507,21. expirat 507,33.116,20
Honorius cum fratris filio Theodoſio imperator 7,43.115,44.151,29
Honorius Theodoſij filius naſcitur 408,15
Honorius cum Theodoſio fratris filius Cæſar Aug. 410,36. Conſtantium collegam aſſumit 116,14.411,19. Romæ triumphat 411,42. mittit ſororem Placidiam cum filiis in Orientem 116,20. delet hoſtes ſuos plurimos 491,30. occidit Stiliconem 115,43. Attalum exilio damnat 116,8. moritur 411,45.493,23.
Honorius papa 13,31. 122,50. 427,46. 528,47.
Honorius papa, aliàs Lampertus Oſtienſis epiſcopus 470,18,40. 619,35. 725,50.736,40.740,23. Scotos reprehendit 13,33. moritur 428,34.471,38.623,24. 741,3.
Honorius II papa 785,14. moritur 788,18
Honorius III papa 798,44. 799,49.
Honorius IIII 745,54.814,55.815,9
Honorius Anglorũ archiepiſcopus moritur 124,3
Hormenſul fanum deſtruitur 553,20
Honſtein familiæ comitum origo 915,6
Honſteinenſis comes capitur 943,24
Honſteinenſes comites obſident Norhuſen ciuitatem 944,26. capiuntur 953,19,54. diſcordant cum marchione, ſed reconciliantur 950,24
Honſteinẽſium comitum eorumq; complicum ſtratagema contra Erfordenſes 945,13
Honum oppidum incenditur 598,22
Hopfgarten caſtrum deſtruitur 821,32.933,23
Horatius Flaccus ſatyricus & lyricus naſcitur 351,42. moritur 356,5
Horburg caſtellum deſtruitur 256,9.917,15
Horheym locus 28,22
Horiſmuth rex Oſtrogothorum 486,8
Horologium ex Oriente & Perſia Carolo imperatori tranſmiſſum 36,25
Hormiſda rex Perſarum 520,45.530,29. edicto reges Perſiæ à præliis repellit 521,37. a Sarracenis fugatur 532,16. excæcatur & occiditur 523,25
Hormiſda papa 8,35. 119,33. 420,11.510,37.721,9. moritur 421,44
Hoſinſaler ſinus maris 37,15
Hoſcoburg capitur 548,17
Hoſmundus legatus regis Normannorum 28,43
Hoſpitius vir Dei, vates 10,44. 522,4 præuidet Longobardorum in Galliã aduentum 10,44
Hoſpitalarij in Palæſtinam vocantur 746,32
Hoſtfali 29,18
Hotenſleue arx conſtruitur 840,15
Hothmen rex Sarracenorum 533,10
Hu inſula 122,5
Hubaldus nepos Milonis monachi, Muſicus 570,26
Hubertus abbas frater Thietbergæ reginæ 42,17.48,13.41,17. perimitur 48,20
Huberti res geſtæ 543,19. corporis tranſlatio 562,20
Hubertus epiſcopus moritur 547,20
Hugardis villa, caſtellum, munitio 592,31
Hugatio abbas Hereſfeldẽſis paralyſi infeſtatur 80,17
Hogerus archiepiſcopus Moguntinus 446,40
Hugo filius Lotharij, ſpe recuperandi paterni regni magnam exercet violentiam & rapinas in Lotharingia 60,40. habet complices in Lotharingia diripienda 60, 38. Witbertum comitem interficit 60,45. trucidat Bernarium ob vxoris eius amorem 60,46. iungit ſibi in vxorem Friderach vxorem antè Bernarij à ſe occiſi 60, 48. petit auxilium à Gotfrido affine, ad regnum paternum

Digitized by Google

euindicandum 61,26. dolo circumuentus excæcatur, & inde attonſus monaſterio includitur 62,14. 571,22
Hugo filius nothus Ludouici Auſtraſij 58,31. in conflictu cum Nortmannis vulneratur, & inter arma ſuccumbit 58,32
Hugo Heriberti filius rebellis regi Ludouico 77,26. in ſynodo damnatur 77,36. ſede ſua expellit archiepiſc. Remenſem Artaldum ibidem
Hugo delet Saxones 405,23
Hugo comes Arelatenſium, rex Italiæ conſtituitur 578,31. callidus in Italis ſibi ſuſpectis eneruandis 578,33. Italia expulſus 578,52. ſuperat Arnoldum 579,12. virtuoſus contra Sarracenos 580,33. Italia excedit, filium ſubſtituit, moritur 581,51,52
Hugo antevertēs regis Ottonis indignationem ipſi occurrit, pacem petit & impetrat 582,19
Hugo, Hugonis Pariſienſis filius, rex Francorum 588,54. defendit ſe armis contra Carolum 589,7. moritur 589,50
Hugo magnus frater regis Franc. dux in expeditione ſancta 609,5
Hugo comes de Turonis, legatus Caroli imper. ad Nicephorum 39,2
Hugo Roberti filius comes Pariſienſis, regis Franciæ Ludouici apertus hoſtis 581,39
Hugo comes de Reiceſta 617,40
Hugo de Bellocampo Anglorum regis liberalitate quid accipiat 636,51
Hugo de mortuo mari cōtra regem Anglorum caſtella munit 633,43
Hugo regi pacificatur 633,49
Hugo Bigotus reddit Anglorum regi ſua caſtella 636,19
Hugo Bigoth moritur 660,54
Hugo de Monte forti 663,35
Hugonis de Gornaio defectio 680,6. exilium 680,11
Hugo de S. Victore 785,15. moritur 692,18
Hugo de Nonna epiſcopus Coſtrenſis 675,32
Hugo Citizenſis eccleſiæ epiſcopus primus 759,3. eccleſia ſua pellitur 766,17
Hugo III Citicenſis epiſcopus 768,5
Hugo archiepiſcopus Dolenſis archiepiſcopatum reſignat 642,12
Hugo Gratianopolitanus epiſc. Carthuſianus 605,20. moritur 624,31
Hugo epiſcopus Laudunenſis 615,32
Hugo Lugdunenſis archiepiſcopus, legatus apoſtolicus 604,26
Hugo Rothomagenſis epiſcopus 634,50. obit 644,29
Hugo Antiſſiodorenſis epiſc. 625,53. moritur 630,54
Hugo Petri leonis legatus Romanæ ſedis 659,48
Hugonis Cardinalis in Teutoniam legatio 696,37
Hugo abbas ſuccedit marchioni Ruberto 48,55
Hugo abbas iuuat filios Ludouici Carolum & Lud. contra Boſonem 58,11. moritur 62,49
Hugo abbas & proceres regni per legatos inſimulant Nortmannos perfidiæ 61,9. inuitant imper. Carolum in regnum, & illi ſe ſubiiciunt 61,15
Hugo dux & abbas moritur 571,46
Hugo abbas Cluniacenſis 597,35. 636,31. legatus ſedis apoſtolicæ contra Simoniacum abbatem Augieſem Rupertum 188,53. moritur 614,21
Hugo abbas in Præmonſtratenſi eccleſia 623,14
Hugo ordinis prædicat. Cardin. poſtillator 804,23
Humbertus cardinalis, epiſcopus Syluæ candidæ, legatus papæ in Græciam 598,34
Humbertus commentator ſuper regulā S. Auguſtini 807,54
Humberti comitis de Morient legatio ad Henricum regem Angliæ, & quare 652,28
Hummundus Oſtrogothorum rex ſecūdus 485,43
Hunaldus dux Aquitaniæ 548,12
Hunaldus filius Eudonis 547,11
Hunaldus Carolo rebellis 25,32. capitur 552,36. Carolo traditur à Lupo Vaſcone 25,38
Hunaldi ducis Aquitaniæ interitus 553,7
Hundeus rex Normannorum baptizatur 573,13
Hunefeld oppidum capitur 943,7
Hunericus rex Wandalorum Arianus tyrannicè ſæuit in epiſcopos & eccleſias orthodoxas 418,52. 682,28. 721,39
Hunericus abbas S. Audoeni moritur 652,16
Hunfridus archiepiſcopus Magdeburg. 159,1. 770,54. papæ reconciliatur interceſſione imperatoris 142,40
Hunfridus de Bohim moritur 671,32
Hunfridus Cancellarius regis Henrici in Italia fit epiſcopus Rauennatium 139,51. ab officio ſuſpenditur 142,33. reconciliatur papæ interceſſione imperatoris 742,40
Hunna locus 577,42
Hunni dicti Auares 9,55. Sigebertum filium Cloth. oppugnant 9,55
Hunni & Bulgares inter ſe belligerantur 15,48. Thraciam & Illyricum vaſtant 117,12. 414,36. delent Gundicariū regem Burgundionum cum ſtirpe & populo 116,52. 413,20. Chriſtiani fiunt 130,44. Longobardos debellant, & Forumiulij capiunt 527,52. Gothos ſedibus pellunt 7,23. 114,37. 406,43. Romanorum prouincias inceſſunt 525,38. premunt Roman. prouincias 488,8. ſuperantur 114,32. à Romanis debellantur 117,5. Britāniam vaſtantes repelluntur 486,17. à Pannonia fugantur 494,16. vincuntur, & in vltimos Scythiæ angulos repelluntur 502,35. deuincuntur 519,54. Francis ſubiiciuntur 558,48. rebellant 501,33. Carolo ſubiiciuntur 129,7. à Carolo M. compeſcuntur 559,46. pugnant cum Francis 525,11. Sigeberto confœderantur 520,29
Hunnorum origo, regnum, incrementum, potentia 481,18. regnum Pannonia 128,55. in imperium immiſſio 493,38. ruina & interitus 439,34. 503,9. 512,27
Hunnimundus rex Sueuorum aggreditur Oſtrogothos 503,6. capitur 502,43
Hunoldus dux Aquitanorum 21,15. imperio Pipini reſiſtens ſuperatur 436,10. fugatur 438,55
Huntedome comitatus cedit Scotorum regi 656,10
Huobuocki caſtellum, orientalium Saxonum præſidium, à Wiltzis capitum 38,39
Huſſitarum indignatio & rabies 853,3. 8. 856,23,28. 859,45. internecio 853,23.
Huthmen Ammiras perimitur 534,49
Hutzmannus epiſcopus Spirenſis 455,8
Hutzmānus clericus habet viſionem de obitu Spirenſis epiſcopi 223,36
Hybernia vide Hibernia
Hydra callidiſſima ſophiſtria 309,33
Hydruntum vrbs in finibus Apuliæ 695,5. capitur 874,14
Hyems magna 24,53. 74,14. 75,25. 104,14. 128,7. 133,20. 138,8. 147,48. 148,20. 152,52. 202,51. 246,5. 254,9. 257,33. 465,46. 473,15,43. 518,27. 569,10. 580,18. 587,22. 620,51. 621,10. 664,12. 680,18. 681,24. 751,29. 952,54.
Hyems mollis & peſtilens 56,48
Hyems pluuioſa 753,8
Hyginus papa martyr 378,34. 379,52. 712,19,20. 379,32.
Hymenæus Hieroſolymitanus epiſcopus 109,2. 384,36. 392,27
Hymno abbas ad S. Gallum 134,35
Hymno abbas Augienſis monaſterij deſtructor 135,38
Hymnorum in eccleſiis authores Hilarius & Ambroſius 486,34
Hyncimarus Remorum archiepiſc. moritur 571,30
Hypatius Conſtantinopoli mouet ſeditionem, ſed cum complicibus occiditur 422,10
Hypermneſtra Danai filia ſacerdotio fungitur apud Argos 305,50
Hyrcani ab Alexandro capiuntur 95,28
Hyrcanus rex Iudæorum 348,26. cum Ariſtobulo de regno Iudææ certat 97,13. Romanos contra ſe irritat 351,24. honorificè excipitur à Ptolemæo 345,34. confirmatur in pontificatu 97,16. 351,27. de ſepulchro Dauid multam fert pecuniam 315,20. occiditur 356,17
Hyrcani fratres ſeditioſi, magnæ cladis Iudæorum authores 345,35
Hyrcani ab Alexandro M. ſubiguntur 340,5.

I.

IAbin rex Chanaan premit Iſraelitas 89,26
Iacob vita & ætas 88,32. 149,48. 298,42. moritur 300,40
Iacobus filius Mariæ, ſororis matris Domini, frater Domini ordinatur Hieroſolymis epiſcopus 2,45. 98,30. 100,31. 361,51. 378,29. 707,48. lapidatur 3,34. 99,7. 101,30. 710,30
Iacobus frater Ioannis gladio ab Herode occiditur 3,11. 363,43. 364,30. 708,38
Iacobus Magni 851,51
Iacobus archiepiſcopus Mogunt. moritur 893,15
Iacobus Niſibenus epiſc. 6,55. 112,26. 401,20
Iacobus de Albano 887,11
Iacobus de Arena 819,4

Iacobi de Auennis in Palæſtinam claſſis 677,25
Iacobus de Gruytrode 867,18
Iacobus de Iuterbuck 867,23
Iacobus de LeWenſtein archiepiſcopus Moguntinus 890,50
Iacobus de Paradiſo 867,25
Iacobus de Pergamo 887,24
Iacobus Stapulenſis 885,50
Iacobus de Viterbio 828,55
Iacobus de Voragine ordinis Prædicatorum 815,21
Iacobus Wymphilingus 886,4
Iacobi monaſterium Moguntiæ, monumẽtum archiepiſcopi Moguntini Lupoldi 164,39. 774,46
Iacobi caſtrum igni traditur 656,4
Iacobi capitanei paſtorum conatus, apoſtaſia, peruerſitas, &c. 742,34
Iaddus pontifex maximus 95, 13. 339, 46
Iair vita, ætas, & imperium 89, 38. 150, 6. 309, 51.
Ianus rex Latinorum 90,3
Ianus rex Italiæ 311,39
Iani portæ Romæ diu clauſæ aperiuntur 100, 1
Iani templum Romæ clauditur 343, 41. 355, 35
Ianiſcus aliàs Inachus rex Sicyoniorum 308, 51
Iannenſium cum Venetis conflictus naualis & victoria 746,36
Ianneus Alexander Iudæorum rex & põtifex, ſed crudelis 97,2. 349,35
Iannia ſubigitur à rege Anglorum 677, 42
Iaphet filij Nohæ habitatio, linguæ, regiones, populi 87,46. 292,47. 908,14
Iapidæ in poteſtatem Romanorum rediguntur 354 33
Iared vita & ætas 86,17. 149,32. 273,38. obit 283,52
Iamagem de Roga 661,54
Iaſon Oniæ frater recipit apud Iudæos pontificatum ab Antiocho Epiphane 346,11
Ibba comes, dux exercitus contra Francos 511,22
Iberiæ vrbes capiuntur 344,33
Iberia paret Romanis 345,20. à Bruto ſubigitur 347, 17. Romanis ſubditur 350,47
Iboræ campus 30,46
Icarus filius Dædali 308,33
Ichtershuſen monaſterium 917, 8
Ida ferri repertor 306,17
Ida nubit Montenſi comiti 605,25
Ido occidit f. Matfridi Adalbertum 77,17
Iecheburg caſtrum obſidetur ab Hungaris 912.39
Iechonias f. Eliacim rex in Iuda, capitur cum matre, & ducitur in Babyloniam 326,36
Iehu 150 17. 317,22. occiditur à Baaſa 317,27
Iehu rex in Iſrael 318,46
Ieilge monaſterium 430,21
Ieiuniorum obſeruationes in quæſtionẽ veniunt 594,42. 595,5
Iephthe Galaadites 89,40. 150, 7. 310, 45. debellat Philiſtinos & Ammonitas 89,40
Iericho inſtauratur 317,3
Ierkızem caſtrum capitur 748,5
Ieroboam f. Ioas rex Iſraelis 90,32. 316, 17. 319, 16. pugnans contra Iuda vincitur 316,37. ſeparans tribũ Ephraim à Iuda eſt typus hæreticorum 316,3
Ieſſe epiſcopus Ambianenſis legatus imperatoris in Græciam 34,44
Ieſſes epiſcopus Hieroſol. 103,42
Ieſuitarum ordo incipit 841,41
Ieſus, vide Chriſtus
Ieſus filius Sirach ſcribit parænecon 343, 50
Ieſus filius Ioſedec 329,54. 330,23. 331, 38
Iezabel filia regis Tyrij, vxor Achab, idololatra 317,19
Ignatius epiſcopus ſecundus Antiochiæ 101,44. 375, 21. 710, 14. 711,54. cantum dedit Græcis eccleſiis 485, 51. 710,16. martyrizatur 4,13. Romæ beſtiis traditur 4, 13. 103, 9. 374, 49. 376, 15
Ignis ſacer, morbus, eiuſque graſſatio 606,54. 608, 33. 614,22. 621, 12
Igne ſacro infecti curantur meritis beatæ virginis 622,36
Ilenberg caſtrum 878,55
Ilfeilt monaſterium fundatur 915, 8
Ilia quæ & Rhea Syluia filia Numitoris, mater Romuli & Remi 91, 38, 45. grauida inuenta, à Marte ſe compreſſam mentitur 321,37. parit Romulum & Remum geminos 320, 50. 321, 33
Ilia virgo Veſtalis & quare 91,46. 320, 48. 321,5
Ilium arx in Aſia, regia Æneæ 311, 25. vaſtatur 89,33
Illyria deuaſtatur 414,36
Illyrię vrbes à Septentrionalibus populis erutæ 65,28
Illyrij compeſcuntur ab Alexandro Magno 95,18. 340, 11. libertate à Romanis donantur 346,10
Ilmena in Thuringia nidus raptorum 932,21
Ilmin 257,14
Imaginum veneratio confirmatur 547, 9. 552,30.
Imbricus ordinatur epiſcopus Auguſtẽſis 148,24
Immed epiſcopus Podelbrunenſis 161, 25,26
Immo comes Traiectenſibus iniurias inhibet 77,14
Imperij Romani procerum conſultatio de rege eligendo 621,52
Imperij Romani poſt interregnum reſtitutio 813,32
Imperij duorum imperatorum electione conturbatio 795,25
In fluuius 74,15
Inachus primus rex Argiuorum 88, 29. 298,50
Inachus fluuius 298,54
Inalgo rex Britonum 519,18
Inda monaſterium 565,30
Indi 308, 24. à Sale deſcendunt 149, 39. per legatos amicitiam ab Auguſto poſtulant 355, 43
India deuaſtatur 375,34. à Tartaris expugnatur 697,9. 743,54
Indicheil natus ex filia regis Britonum Heriſpon 56,5. cum Alano regnum Britanniæ partitur 56,6. cum eo ad iurgia & bella deuenit 56,7. in prælio contra Nortmannos occumbit 56,8
Indictionum initium 706,45
Inditha filia Caroli Calui vxor Balduini 556,32
Indulgentiæ Brunſwicenſes 748,29, 38
Indulgentiæ ſtationum Pij papæ 869, 38
Indulgentiæ plenariæ 845,37
Indulgentiæ plenariæ pro ſtipe contra extirpationem hæreſis Bohemorum 752,48
Indulgentiæ Leonis papæ per M. Lutherum taxantur 897,44
Indulgentiæ magnæ in Wiſſenſehe 951, 44
Indulgentiarum reuocatio 752,54
Indulgẽtiarum præco in Germania 875, 10
Indus fluuius 30,6
Ingelbandus Turonenſis archiepiſcopus moritur 635,20
Ingelheim 26,44. 30,29
Ingelheim villæ pars pertinet ad monaſterium Herueldenſe 175,19
Ingelheymenſis ſynodus 80,9. 77,33. 134,23
Ingelheimenſis ſynodi præſes legatus apoſtolicus Martinus, aſſeſſores Otto & Ludouicus reges 77,34
Ingelheimenſis ſynodus damnat Hugonem filium Heriberti 77,38
Ingelranni confœderatio cum Francorum rege 624,29
Inger rex Ruſſorum ſecurus in Græcos mouens bellum proſternitur 579, 35
Ingerrannus Patric. & quæ eius vxor 657, 15
Ingolſtatenſis academiæ initium 872, 24
Ingundes ſoror Childeberti 11,35. vxor Herminigildi 11,36. capitur 11,39. moritur 11,40
Innocentius I, papa 7,39. 115,31. 409, 51. 488,37. 718,7. dedicat baſilicam martyrum Protaſij & Geruaſij 115,38. damnat Pelagianos 488,54. moritur 411,36
Innocentij papæ & Occidentalium ſegregatio à communione Oriẽtalium 489, 51. corpus in Saxoniam transfertur 566, 50. in Magdeburg 581, 24
Innocentius II 736,54. 737,3. 788, 19. præſes concilij Remenſis 471,16. habet antipapam 623,25. migrat in Galliam, ibidem. veneratur Lotharium 624, 35. è Gallia Romam deducitur, & in ſedem ſuam collocatur 624,36. decretum ſancit contra ſtatuta ſui antipapæ 625,36. bello capitur 626,34. moritur 627,15
Innocentij papæ inuidia contra ducem Philippum 693,47. 694,18
Innocentius III, papa 738,47. 795, 46. erga imperatores quæ geſſerit 739,41. ſancit ſtatuta ſynodica 798, 33. irrogat contributionem in ſubſidium terræ ſanctæ 679,12. moritur beatitudinis ſuæ incertitudinem relinquens 740,4,19. 798,44
Innocentius IIII, papa, antè Simebaldus 742,5. 801, 9. Lugduni commoratur 742, 19. diues 742,39. Auguſtinianos eremitas regula vnit 803, 48. excommunicat ſententialiter imperatorem Fridericũ 742,41. moritur 743,41. 804,53
Innocentius V, 745,53
Innocentius VI, 747,5. 838,24. moritur 840,18
Innocentius VII, 748, 44. 848, 35. diſcordiam alit cum Romanis 848,

42. moritur 849,23
Innocentius VIII 875,18. Romæ moritur 883,15
Inſula ad ſanctum Iulium Willæ munitio 81,1
Inſula in lacu Cumano 81,4. capitur 82,33
Inſula noua 101,3
Inſularum inter Scotiam, Hiberniam & Angliam, rex, tributarius regis Norwegiæ 645,55
Interamnia 108,36
Interregnum in imperio Romano 806,54
Inueſtitura epiſcoporum inter papam & imperatorem controuerſa 466,51. 614,35. 618,42. 619,8
Inundationes 11,41. 29,17. 121,10. 255,28. 259,1. 523,18. 474,37. 589,11. 606,8
Inundatio 609,14. 630,14. 662,4. 664,13. 744,42. 745,30. 746,51. 747,9. 747,40
Inundatio magna in Achaia 299,15. Tiberis Romæ 425,54. 544,26. 433,40. 634,30. 684,2. Rheni 905,8. in Theſſalia 302,40. in Italia 537,30. in Friſia multos homines ſubmergit 260,22. 815,12. in Thuringia 257,19. in Saxonia 569,27. in Erfordia 255,19. 264,22. in Miſnia 259,47. in Yſenach 949,34. in Grimmiis 263,20
Inus fluuius 132,20
Io filia Inachi 88,29
Io ab Ægyptiis Iſidis nomine colitur 88,29. in Ægyptum proficiſcitur & Iſis nuncupatur 303,35. Iſidis nomine ab Ægyptiis vt Dea colitur 88,29
Io Iaſi filia cum Ioue concumbit 302,29
Ioachas filius Iehu rex in Iſrael 319,3
Ioachaz filius Ioſiæ rex in Iuda 326,27. vinctus in Ægyptum ducitur 92,22
Ioachim abbas 737,50
Ioachimi abbatis libri cõtra Magiſtrum ſententiarum reprobantur 798,37
Ioachim rex in Iuda 92,22. 150,26. 326,53
Ioanna filia Henrici regis Anglorum naſcitur 645,17. nubit regi Siciliæ 660,26. 672,31
Ioannes apoſtolus naſcitur 358,26. affligitur Romæ 3,54. 374,26. Roma in Patmum inſulam relegatur 3,55. 99,32. 102,35. 150,55. Apocalypſim ſcribit 102,35. 711,29. reuocatus euangelium ſcribit 4,4. 102,43. 151,1. 374,30. 711,40. docet in Aſia & Epheſi, vbi obdormit 4,10. 102,49. 151,2. 375,9,38. 711,44
Ioannes Baptiſta naſcitur 357,12. ad officium ſuum vocatur 2,36,37. 360,45. 707,39. decollatur 100,28. 361,5,15. caput eius reuelatur 8,3. 501,52. ad vrbem Phœnicem perfertur 416,8. Conſtantinopolim 408,18. 486,38. 550,50. oſſa diſperguntur, ſed recolliguntur 404,44. 486,50. reliquiarum miracula 526,51
Ioannes rex Anglorum 678,43. vincitur 798,38
Ioannis regis Anglorum in rebelles expeditio 679,7
Ioannes filius regis Anglorum naſcitur 647,22. regnum Hiberniæ affectat 675,44. vxorem ambit 679,15. bellum gerit contra regem Francorum & vincit 679,44. pacificatur cum eo 678,48. 680,54. in rebelles mouet expeditionem 679,7
Ioannes rex Boemię, pater Caroli IIII, in prælio occumbit 830,1. 835,47. 837,32. 941,55
Ioannes filius Ioannis Boemiæ regis dux in Morauia 830,4
Ioannis filij Chriſtierni regis Daciæ vxor 873,52
Ioannes Conſtantinopolitanus imperator 586,41
Ioannis ducis Saxoniæ ditio, vxor, filij, &c. 880,21
Ioannes Fridericus, Ioannis Saxoniæ ducis f. 880,26
Ioannes tyrannus occiditur 13,14. 493,51
Ioannes marchio de Brandenburg occiditur 259,16. 813,18
Ioannes marchio Brand. in torneamento perit 930,14
Ioãnes comes Aucẽſis moritur 650,45
Ioannes comes de Eberſtein capitur 929,40
Ioannes Picus comes Mirandulanus 829,18. 885,38
Ioannes comes Pontini 652,45
Ioannes comes de Schwartzburg præliatur contra Wurtzburgenſem epiſcopum, ſed ſuo incommodo 944,8
Ioannes Iudæorum pontifex 348,18. ob bellum contra Hyrcanum, Hyrcanus & ipſe appellatur, & Senatuſconſulto Romanis amicis annumeratur 348,39. capit Samariam, & ſolo adæquat 348,1
Ioannes I papa 8,48. 539,22. 722,15. cæcum illuminat 119,45. 421,10. 512,48. legatione functus Rauennæ in vincula vnà cum comitibus coniicitur, vbi moritur 8,49. 119,47. 421,19. 512,49
Ioannes II papa, 9,19. 121,11. 424,32. 513,55. 726,5. dedicat eccleſiam apoſtolorum Philippi & Iacobi 121,26. 424,48. moritur 425,22
Ioannes III papa 9,39. 123,25. 428,40. moritur 428,48. 519,34. 568,31. 726,54. in Galliam ſecedit 570,20
Ioannes IIII papa 16,8. 124,49. 430,30. 431,10. 531,8. 727,3.
Ioannes V papa 13,31. 125,41. 542,25. 727,5. captiuos à Longobardis redimit 431,28. moritur 431,30
Ioannes VI papa 16,49. 125,48. 431,32. 577,8. 731,38. redimit captiuos à Giſulpho 16,52. Longobardis reditum domum perſuadet, ibidem. moritur 432,8
Ioannes VII papa 16,52. 131,5. 443,4. 542,32. 732,3. in Franciam venit 131,13
Ioanna VIII mulier in papatu imprægnata 142,39. 565,43. 731,5. ſynodum celebrat Erffordiæ 912,23
Ioannes IX papa 52,50. 131,47. 445,55. 574,34. 732,11. improbat Stephani immanitatem in anteceſſorem Formoſum, ibidem. Ludouicum imperatorẽ à iuramento Beneuentano abſoluit 53,41. Romæ ordinat Ottonem regem in Imperatorem, eiq́ue fidem & charitatem ſpondet 80,51. 156,53. deficiens ab imperatore Adalbertum Romam intromittit 81,23. cum Adalberto arrepto theſauro ſancti Petri Roma aufugit 81,26. 583,54,55. pœnitentia ſera ductus ab Adalberto diſiungitur 81,39. Romam intromiſſus crudelitatem exercet magnam 82,2. capitur & ſuffocatur 82,6. 578,50
Ioannes X papa 132,30. 446,54. 44[illegible]. 578[illegible] 732,8. abutitur potentia, comprahenditur & cuſtodiæ mancipatur 83,17. 757,38. liberatur cuſtodia, & ſedi ſuæ reſtituitur 83,42. cum Ottone imperatore inuitat Ottonem regem Romam 84,1
Ioannes XI papa 133,4. 448,16. 579,26. 732,26
Ioannes XII papa 134,41. 448,39. 582,49. 732,37
Ioannes XIII papa 135,7. 449,3. 585,14
Ioannes XIIII papa 135,3. 449,5. 588,38. 732,35. necatur 135,5
Ioannes XV papa antè Placentinus epiſcopus 135,36. 449,13. 588,48. 732,36.
Ioannes XVI papa aliàs Phaſanus 135,39. 449,49. 588,42. 733,49
Ioannes XVII papa 136,24. 449,50. 590,6. 734,53. moritur 449,10
Ioannes XVIII papa 449,50. 591,11. 699,30. 745,6. moritur 450,33. 699,32
Ioannes XIX papa, qui & Gelaſius 469,52. 591,13. 746,21
Ioannes XX papa 593,44
Ioannes XXI papa 746,43
Ioannes XXII papa 827,10. eius conſtitutiones de Chriſti in hoc mundo paupertate 830,12,39. hæreſis de animabus 831,25. moritur 834,53
Ioannes XXIII papa 849,34. capitur 850,54
Ioannes Placentinus antipapa excæcatur 158,10. 689,41
Ioannis Cardinalis legati in Conſtantinopoli trucidatio 674,20
Ioannes Cardinalis de monte Cælio legatus apoſtolicus 795,12
Ioannes Connum archiepiſcopus Dunelinæ 673,15
Ioannes Gallicus Moguntinus archiepiſcopus 841,50
Ioannes de Naſſaw Moguntinenſis archiepiſcopus 845,54. moritur 855,1. 945,45
Ioannes archiepiſcopus Narbonenſis 672,12
Ioannes Alexandrinus epiſcopus, eleemoſynarius 526,36
Ioannes Salesberienſis epiſcopus Carnotenſis 660,14. moritur 667,52. 673,6
Ioannes epiſcopus Ciceſtrenſis moritur 667,39
Ioãnes epiſcopus Conſtantiẽſis & abbas Augienſis 128,5
Ioannes epiſcopus Ebroicenſis 669,25
Ioannes Haguſtaldenſis epiſcopus 126,14. obit 126,41
Ioannes de Egolſtein epiſcopus Herbipolenſis moritur 850,19
Ioannes de Brun epiſcopus Herbipolenſis 850,30
Ioannes de Dune epiſcopus Herbipolenſis moritur 861,42
Ioannes epiſcopus Hieroſolymitanus 103,15. 376,44. 378,42

Ioſes epiſcopus Hieroſolymitanus 377, 39. 378, 49. 384, 45
Ioannes epiſcopus Hildesheimenſis eligitur 748, 35
Ioannes de Yſenberg Miſnenſis epiſcopus moritur 859, 32
Ioannes Hoffman epiſcopus Miſnenſis 855, 36
Ioannes de Weiſenbach epiſcopus Miſnenſis 873, 24
Ioannes Morinorum epiſcopus moritur 623, 31
Ioannes Narnienſis epiſcopus à Romanis & legatis imperatoris Ottonis pótifex eligitur 83, 16
Ioannes epiſcopus NorWincenſis 659, 24
Ioannes I, Nuemb. epiſcopus XXIIII 837, 43. moritur 838, 27
Ioannes III, Nuemburgenſ. epiſcopus 883, 22
Ioannes de Sleinitz epiſcopus Nuemburgenſis 855, 43. moritur 859, 22
Ioannes Placentinus epiſcopus antipapa 158, 17
Ioannes epiſcopus Rauennas vngit Ottonem III in imperatorem 157, 50
Ioannes Spirenſis epiſcopus moritur 465, 23
Ioannes Tungrenſis epiſcopus 529, 17
Ioãnes de Grumbach epiſcopus Wurtzburgenſis 865, 25
Ioannes monachus & anachorita in Ægypto 408, 15. 486, 4
Ioannes diaconus, & Ioannes epiſcopus Portuenſis, legati pontificis in concilio Conſtantinop. 15, 8
Ioannes diaconus legatus pontificis ad Ottonem regem 80, 22. detruncatur 82, 3
Ioannes eccleſiæ Romanę diaconus, pòſt epiſcopus, legatus ad concilium vniuerſale ſextum Conſtantinopoli celebratum 151, 46. 420, 38.
Ioannes eremita 7, 35. 115, 16. victoriam Theodoſio contra Eugenium prophetat 115, 5. 151, 27. 408, 19
Ioannes præpoſitus in Halberſtat gloſſator appellat contra papam 812, 32
Ioannes prouincialis magiſter prædicatorum 745, 17
Ioannes de arundine 867, 45
Ioannes de Blac præliatur contra Conſt. imperat. 680, 49
Ioannes de Friburgo 807, 55
Ioannes de ſancto Geminiano 828, 50
Ioannes de indagine 867, 26
Ioannes de lapide 886, 49
Ioannes de Parma 808, 5
Ioannes de Pruxellis 867, 15
Ioannes de regio monte Mathematicus 873, 26
Ioannes de Rupella ordinis Minorum 805, 6
Ioannes de Turrecremata 863, 27
Ioannes de Viterbio 867, 32
Ioannes de WeWerling comburitur 747, 33
Ioannes Andreas Iuriſconſultus 831, 32
Ioannes Aphricam repeciturus, ſeipſum eneruat 412, 8
Ioannes Beetz 867, 48
Ioannes Bocatius poeta 841, 28
Ioannes Britannorum doctor 426, 15
Ioannes Calduni iuriſconſultus 831, 34
Ioannes Capiſtranus 863, 30. 864, 53
Ioannes Chryſoſtomus Conſtantinopolitanus epiſcopus clarus 151, 28. 409, 40. 487, 46. à Theophilo Alexandrino diſſentit 115, 27. à Theophilo oppreſſus epiſcopatu bis pellitur, bis reuocatur 409, 44. 489, 16, 44. tertio in exilium truſus, exul moritur 128, 39. 489, 49. 718, 17
Ioannis Chryſoſtomi corpus Conſtantinopolim reportatur 497, 42
Ioannes Capnio 885, 54
Ioannes Conſobrinus 867, 49
Ioannes doctor Anglorum 122, 6
Ioannes Dolenſis Conaui aduerſarius 635, 12
Ioannes Dominici 851, 38
Ioannes Dorſten 887, 19
Ioannes eleemoſynarius moritur 528, 23
Ioannes Gritz 887, 10
Ioannes Groſſi 867, 50
Ioannes Guarra 828, 51
Ioannes Hennigen doctor, decanus 764, 55
Ioannes Hus vt hæreſiarcha comburitur 850, 47. 954, 27
Ioãnes Kemnitz cognomine Dorre moritur 896, 1
Ioannes Lampsheim 867, 17
Ioannes Nider 863, 28
Ioannes Pals doctor iuris canonici 780, 45. 887, 22
Ioannes Pfefferkorn Iudæus baptizatus, homo ſceleratiſſimus, ſupplicio afficitur 902, 27
Ioannes PreſſaWer 887, 1
Ioannes Rode 886, 33
Ioannes Rusbrog ſcriptor 847, 1
Ioannes Scotus Minorita 831, 43
Ioannes Soreth 887, 28
Ioannes Tortellius 851, 55
Ioannes Tortellus 863, 10
Ioannes Wiclef in Anglia 846, 1
Ioannes Zachariæ 852, 1
Ioannis Trithemij ſtudium & epiſtola pro inueſtigatione antiquitatum 905, 50
Ioannitæ expugnant Rhodum 825, 34
Ioas rex Iuda 91, 12. 150, 20
Ioas filius Azariæ, rex in Iuda 91, 12. 150, 20. 318, 17
Ioas rex in Iſrael 319, 34
Ioas filius Belis & tota Hungaria reuocant in regnum Salomonem filium Andreę apud Henricum regem commorantem, eique ſe ſponte ſubiicit 170, 3, &c.
Ioatham filius Oziæ rex Iuda 91, 36. 150, 22. 320, 49
Iocelinus Salesberienſis epiſcopus moritur 676, 19
Iochuel mater Moyſis 301, 33
Iocius archiepiſcopus Turonorum reconciliatur cum rege Anglorum 647, 16
Ioculatores inanes dimittuntur 138, 3
Ioed 317, 23
Iohel propheta 150, 17, 22. 321, 44
Ioiada ſoror Ioas, filia Belis nubit Wilhelmo marchioni 166, 21
Ioiadas pontifex inſignis 318, 8
Ioiades Beli filius bello petit Salomonem regem, & regno Hungariæ exturbat 210, 43
Ion Ionum Athenienſium pater 307, 53
Iones profugi Athenas ſe recipiunt 314, 15
Ionica emigratio 316, 3
Ionas propheta 320, 35
Ionadab filius Rechab ſacerdos 150, 20
Ionathas frater Iudæ dux Iudæorum 347, 15. 349, 1. fœdus icit cum Romanis & Spartiatis 96, 44. 347, 6. interficitur à Tryphone 96, 46. 347, 26
Iopilia 24, 28
Iora fluuius 28, 24
Ioram rex Iuda 90, 54. 150, 18
Ioram filius Achab rex in Iſrael 317, 6
Ioram filius Ioſaphat rex in Iuda 317, 11
Iordanis epiſcopus Chronographus 120, 52
Iordanus patricius antipapa 627, 44
Iordanus magiſter prædicatorum peregrinatur in terram ſanctam, ibique moritur 741, 32
Iordanus ordinis prædicatorum Generalis 801, 2
Iordanus Teiſſon moritur 663, 4
Ioſaphat rex Iuda 90, 47. 150, 17
Ioſaphat rex in Iuda filius Aſæ 90, 47. 150, 17. 317, 12
Ioſeph vita & ætas 149, 49. 299, 51. 300, 51
Ioſephus Iudæus belli dux in excidio Iudaico hiſtoriographus 101, 55. 343, 10. 711, 15
Ioſes epiſc. Hieroſ. 377, 39. 378, 49. 384, 45
Ioſias rex in Iuda 92, 6. 150, 26
Ioſias filius Amon rex in Iuda 92, 6. 150, 26. 325, 52
Ioſiæ res geſtæ memorabiliores 325, 43. pietas & interitus 92, 6, 9. 326, 17
Ioſlenus epiſcopus Sueſſorum 622, 24. 625, 23. 630, 55
Ioſue vita & ætas 89, 6. 149, 51. 305, 8
Iouinianus Romanorum Cæſar Auguſtus 113, 32. 151, 23. 404, 28. 717, 15. tradit Meſopotamiam & Niſibin Perſarum regi 404, 37. cum omni exercitu redit ad Chriſtianiſmũ 113, 32. 151, 23. ſuffocatur 113, 34. 404, 46. 717, 19
Iouinus & Sebaſtianus fratres perimuntur 410, 17
Iouis mons 42, 17. 141, 51
Iouis ſimulacrum in loco reſurrectionis Chriſti 378, 23. collocatur in templum Hieroſol. 346, 41. fulmine proſternitur 351, 4
Iouis peregrini delubrum ædificatur in monte Garizim 346, 43
Iphitus filius Praxonidis ſiue Hæmonis olympiadem conſtituit 321, 10
Ira Dei in Saxones lachrymis, hoſtiis, muneribus, inextinguibilis 218, 35
Irenæus Lugdunenſis epiſcopus martyr 4, 31. 6, 22. 34, 43. 105, 52. 381, 5. 382, 8
Irene filia ducis Auarorum nubit Conſtantino 546, 52. cum filio Conſtantino imperatrix Auguſta 34, 43. 555, 5. mittit legatos ad imperatorem ob pacem firmandam 34, 43.

Digitized by Google

Imperio à filio priuatur 556,26. ad imperium redit 557,21. in exilium pellitur in quo moritur 558,30,33
Iringus princeps Auarorum 32,7
Iringus miles incentor magni mali 683,1
Irmenfridus rex in Thuringia 910,21. inſolentia amittit regnum Thuringiæ, & occiditur 910,33
Irmingarda regina, Auguſta coronatur 440,38. moritur 440,49
Irmingarda filia Ludou. imperat. nubit Boſoni regi Prouinciæ 444,6
Irmingardis vxor Lotharij moritur 442,33
Irminſul fanum in Saxonia deſtruitur 153,8. Vide Hermanſaul.
Iſaac vita & ætas 88,24. 149,48. 297,23
Iſaac Iudæus ex Perſia donatus elephante & aliis muneribus Perſicis ad Carolum imperatorem reuertitur 34,30,47,41. hyemat Vercellis 34,41
Iſauri victi trucidantur 119,13
Iſauricus & Moimarius cum rege pacificantur 131,55
Iſenechisberg caſtrum ædificatur 918,48
Iſentrudis famula S. Elizabethæ 695,22
Iſidorus epiſcopus Hiſpalenſis 14,4. 122,52. 529,17. 725,51
Iſis alias Io Ægyptiorum idolum 88,29. 298,53
Iſis nubit Telegono 303,36
Iſium Romæ porticus 374,11
Iſmael Iſmaelitarum pater 149,47
Iſmaelitæ originem ducunt ab Iſmael 149,47
Iſnacenſes opprimuntur à Lantgrauiis, ſed defenduntur 202,20
Iſo magiſter in cœnobio S. Galli moritur 130,55
Iſocrates rhetor 338,18
Iſrael & Iuda regna dirimuntur 150,16
Iſrael ſeruit Eglon regi Moab 89,23. ſeruit Madianitis & Amalecitis 89,29. Philiſtinis 89,52. in captiuitatem ducitur per Sēnacherib regem Chaldæorum 322,38. liberatur à ſeruitute Amalecitarum & Madianitarum 89,30. opprimitur à rege Chanaan Iabin 89,26
Iſremus papa 727,6
Iſſoldunenſe caſtrum 661,35
Iſthmia celebrantur 307,27
Iſtrus ciuitas in Ponto conditur 92,4
Iracius Vrſatius epiſcopi, authores necis Priſcilliani, concione eccleſiæ priuantur 114,51. 408,6. 485,34
Itali à Iaphet progeniti 908,17. flexibiles contra imperatorem 607,35. auidi nouarum rerum 161,43. rege orbati ſibi ex diſſenſione duos reges eligunt 64,7. derident & criminantur papatum Gregorij, & ſubiectionem ſub illum Henrici regis 250,41. Beringarium perimunt 578,14
Italia ad orthodoxam fidem venit 114,9. 405,45. floret ſub Theoderico rege 419,53. 420,55. ciuium diſcordia laborat 136,54. Septentrionalium populorum experta ſæuitiam 65,29,55. Francorum regno coniungitur 553,55. peſte atteritur 875,5. bello, fame, peſte, ſimul atteritur 520,24. Oſtrogothorum regi ſubditur 507,45. ab Hungaris inuaditur 445,33. 448,19. 574,43. Hungaros auro à ſe repellit 582,8. concutitur 517,41. infeſtatur 542,43. à Germanis & Alemannis vaſtatur 108,50. à Gothis vaſtatur 409,12, 37. à Sarracenis premitur 576,41
Italia tota Henricum regem deſiderat, eumque magnificè excipit, ſperans papæ depoſitionem 247,6
Italiæ primores literis Henrici imperatoris incitati, Godefridum falsò deſerunt, & imperatorem contra illum in Italiam vocant 162,22
Italiæ principes, comites, epiſcopi infenſi Beringario 78,35. 578,14
Ithaſis flumen 64,55
Itta relicta Pipini Deo ſe deuouet 533,29. moritur 535,4
Iubal Muſices inuentor 277,50
Iubilæi anni inſtitutio & confirmatio 748,11. 750,23. 819,1. 820,25,27. abbreuiatio 948,22.
Iubilæus annus celebratur 862,13. Erfordiæ per prædicatores 950,4. Miſnæ 949,24
Iubilei anni feſtiuitas in Magdeburg 748,27
Iuda ſancta mulier ſoror comitis Megēhardi de Spanheim, monacha, moritur 472,17
Iuda & Iſrael regna dirimuntur 150,16
Iudacail rex Britonum cum Dagoberto colit amicitiam 532,34
Iudæa dotis nomine cedit Ptolem. Epiphani 345,43. cedit Antiocho Syriæ regi 344,21. diuiditur inter Archelai exulis fratres in tetrarchias 2,28. 98,12. 100,5. 358,10,37. inuaditur ab Alexandro Magno 95,21. capitur 97,34. capitur ab Ægyptiis 344,47. 371,33. ſubuertitur 99,19. 150,53
Iudæi factioſi 364,25
Iudæi quæſtuoſi baptiſmus 492,8
Iudæi impudens promiſſio 545,51
Iudæi à captiuitate habent pontifices loco regum 94,53
Iudæi ſcripturis ſanctis conuincuntur 398,30. coguntur ad fidem catholicam 15,35. 253,49. in Hiſpania conuertuntur 151,41. 428,41. 531,52. Romæ 725,23. conuertuntur occaſione ſtillationis ſanguinis & aquæ ex imagine crucifixi, quam inſtar ſuorum patrum crucifigebant, &c. 551,30. in Ægypto liberi 95,51. Palæſtinam populantur 103,55. 377,40. euertunt Salaminem 376,10. cum Samaritanis coram Ptolemæo de ſuorum templorum præſtantia certant, & Iudæi ſuperāt 347,40. inſtauraturi Hieroſolymam portentis & miraculis arcentur 404,33. arma corripiunt & Chriſtianos perſequuntur 422,15 vſuras & debita coguntur remittere 948,32. Romæ tumultuantur ideóque expelluntur 99,1. occiduntur 101,22. ſeditiones mouent, & trucidantur 103,19. enecantur 97,12. 101,6,50. 104,3. 112,55. 344,8. 364,48. 365,5. 462,32. 608,49. 702,53. 703,36. ſub Floro rebellant 366,13. ſeditioſi in Libya, Meſopotamia, Ægypto, Cyrene, Thebaide, magno numero trucidantur 376,50. rebellant Romanis 377,7. ſiunt Romanis tributarij 97,20. 357,1. Roma expelluntur 3,30. magnis anguſtiis affliguntur 350,27. in Thuringia vinculis mancipantur & exactionantur 953,15. ſpecie Moſis in Creta & vana promiſſione decepti, partim in mari ſubmerguntur, partim ad Chriſtum conuertuntur 413,30. 496,45. 718,30. profligantur Alexandriæ 100,43. interficiuntur ad innoxiam vſque ætatem 402,25. in Erffordia occiſi 695,44. in Gotha occiduntur & ſpoliantur 948,27. in Thuringia comburuntur 941,44. in Thuringia plectuntur 951,48. 652,33. Pariſiis cremantur 661,6. ob homicidium Chriſtiani occiduntur 933,14
Iudæorum libri de ipſorum familiis nobilibus comburuntur ab Herode 97,41
Iudæorum coloniæ in vrbes Seleuci Nicanoris transferuntur 95,47. 342,15. in Hyrcaniam ad mare Caſpium transferuntur 339,41. in Ægyptum traducuntur 340,53
Iudæus quidam baptizari deſiderans & prohibitus Francofurti magnarum calamitatum eſt occaſio 257,45
Iudaicum & Samaritanum bellum 106,18
Iudaici belli in Palæſtina finis 377,50
Iudas epiſcopus Hieroſolymitanus 103,42. 377,39. 378,50
Iudas Galilæus factionem mouet 99,47. 358,21
Iudas Macchabæus duces Antiochi de Iudæa expellit, & templum ab idolis emundat, &c. 96,37. 346,18,28. in prælio contra Demetrij duces arma corripit 346,52. conſtituitur pontifex Iudæorum, & apud Romanos per legatos amicitiam petit 346,45
Iudas qui & Cyriacus, baptizatur 396,53
Iudicium gladiatorium 580,49
Iudith hiſtoria 93,55
Iudith vxor Henrici fratris regis Ottonis 79,13
Iudith filia Welphi ducis Baioariæ nubit Ludouico imperatori 154,6. 440,50. fornicationibus dedita 41,2. abdicatur 563,27. quaſi violata abdicatur & monaſterio mancipatur 441,52. 563,27. moritur 130,20
Iudocus filius regis Britonum, moritur 534,18
Iudocus marchio Brandenburgenſis & dux Morauiæ moritur 850,14
Iugerannus de Humeto moritur 668,4
Iuguro interimitur 32,9
Iugurrus 28,44
Iugurtha rex Numidiæ in Africa contra Romanos dimicans capitur, & Numidiæ regnum amittit 348,49
Iugurthinum bellum quo tempore coeperit 348,44
Iulia nubit turpi & inceſtuoſo coniugio priuigno Antonino Baſſiano Caracallæ 106,41. 384,21
Iulia filia Auguſti in adulterio deprehenſa exilio damnatur 357,34
Iulia bona, regia Normannorum principum 642,37
Iuliæ bonæ regiæ ſitus, & conditor 642,39

Iuliacum à Iulio Cæſare conditum 909, 16
Iulianus Salinus imperator 713,1
Iulianus fr. Galli, Cæſar, pòſt imperator 7, 11. 113, 7, 19. 403, 8. 404, 4. vincit Germanos 113,14. ſuperat Alemannos 403,26
Iulianus apoſtata imperator 113, 23. 151, 22. 717, 8. Chriſtianus deficit ad idololatriam 404,13. perſequitur Chriſtianos 113, 24. 151, 22. Iudæis poteſtatem facit inſtaurandi Hieroſolymam 404,31. in Chriſtianos minitabundus, conto ilia perfoſſus cum Chriſti contemptu interit 113, 30. 404, 9. 717, 13.
Iulianus dux Iudæorum & Sarrac. contra Chriſtianos 422,15
Iulianus Cardinalis S. Angeli, legatus pōtificius 853,25
Iulianus epiſcopus Alexandrinus 105,39. 381,32
Iulianus Atheſenſis epiſcopus Pelagianiſta orthodoxorum perſequutor 117, 3. 410, 31. damnatur 117, 4. 488, 53
Iulianus Arelatenſis, Pelagianus, in eccleſiam hypocriticè irrepere præſumens, Sixti papæ vigilantia abigitur 413,37
Iulianus I epiſcopus Hieroſol. 104, 39, 40. 379, 41. 44. 383, 40
Iulianus iuriſperitus occidit Ælium & imperium arripit 106,10
Iulias conſtruitur 360,29
Iulius Cæſar primus Monarcha Romanus 94, 26. 332, 27. occiditur 706,34
Iulius Cæſar ſubigit Alemanniam, Thuringiam 908,40. Vide plura in Cæſar.
Iulius Maximinus imperator 713,34. mouet perſequutionem in Chriſtianos 713,34
Iulius filius Aremuli Syluij, proauus Iulij Proculi, author Iuliæ gentis 91, 19. 318,51
Iulius I papa 101, 43. 112, 11. 401, 6. 716, 33. in exilium mittitur 7, 2. 401, 28. moritur 402,15
Iulius II papa 889, 9. ſtudioſus in patrimonio Petri recuperando 889, 11. bellum gerit contra Venetos 893, 22. cū imperatore & rege Galliæ confœderatur 893, 23. ſedi Romanæ multa vi & armis recuperat 896, 11. moritur 896, 14
Iulius epiſcopus Puteolanus, legatus Romanæ ſedis in ſynodo Epheſina 416, 30
Iulius Africanus Chronographus 107,32
Iulus f. Aſcanij, familiæ Iuliorum pater 313,37
Iuniarius Maius 885,47
Iunius Gallus imperator cum Voluſ. filio 714,8
Iunius Gallio, frater Senecæ ſe interimit 366,14
Iunonis tēplum in Argis incenditur 320, 25. reſtituitur 334,19
Iuo præpoſitus eccleſiæ Beluacenſis, Carnotenſium epiſcopus, canonicum ordinem poſtliminio reuocat 603, 48. 607,23
Iuo legatus ſedis Romanę in excommunicatione 626,54
Iuo Brito, epiſcopus in Trigel 657,7
Iuota nobilis vidua fit abbatiſſa Bouchagienſis & Lindaugienſis 143,22
Iura 48, 19. 64, 22
Iuren turris 661,29
Iurus 42,17
Iuſtina Arriana ſæuit in Ambroſium & orthodoxos 484,47
Iuſtinæ S. congregationis exordiū 853,42
Iuſtinianus nepos Iuſtini ex ſorore, imperator 9, 3. 120, 6. 151, 36. 422, 36. 513, 34. 683, 32. 722, 26. Parthos vincit 120, 7. Gothos & Perſas 722,28. diligens in legibus Romanorum colligendis, & in ordinem redigendis 422, 36. 514, 31. 683, 32. 722, 28. regem Perſarum in fœdus recipit 422,13. ædificat baſilicam S. Sophiæ 514,42. Bulgarorum reges interficit, eosque proſternit 516,12. occiditur 685,1
Iuſtinianus codex 422,39
Iuſtinianus II minor f. Conſtantini imperator 9, 30. 16, 7. 125, 12. 430, 39. 539, 25. 684, 44. 726, 43. diffidit de S. Synodo ſexta 541,18. à via orthodoxa declinans ſeducitur 423, 7. ob fidem orthodoxam infenſus Sergio 431, 11. Catholicos perſequitur 125, 13. cupit papam Sergium Conſtantinopolim portari 16,12. naribus truncatur 17, 22. regno priuatur & exulat in Ponto 16, 38. 125, 24. 431, 25. 541, 23. 542, 26, 30. recuperat regnū auxilio Terbelli 17, 8. 125, 49. 684, 52. 727, 8. ſumit ſupplicium de hoſtibus 17, 9, 23. 431, 39, 52. 541, 35. Africam ſibi ſubiugat 16, 9. accerſit ad ſe papam Conſtantinum & honorificè excipit 17, 14. 126, 3. 432, 19. petit interceſſionem pro peccatis à papa 17, 15. init fœdus decennę cum Sarracenis 16, 10. 125, 14. 430, 53. 539, 31. renouat eccleſię priuilegia 17,16. mittit exercitum contra Philippicum qui deficit, ibid. cum f. Tiberio ſecundùm regnat 125, 55. 431, 48. fœdus tranſgreditur contra Bulgaros, & iterum punitur 540, 19, 25. 542, 49. exercitum mittens in Pontum contra Philippicum, in nouas deuoluitur calamitates, in quibus occumbit 17, 20. 126, 14. 432, 24. 543, 30. 726, 44
Iuſtinus ſenior imperator 8, 47. 119, 41. 151, 35. 421, 16. 511, 50. 722, 13. Iuſtinianum in regni conſortem & ſucceſſorem aſſumit 120, 4. ardet beneuolentia erga eccleſias & ſtudio in extirpandis hæreſibus 421, 24. ſeuerus erga ſuos cubicularios & miniſtros 421,26. orthodoxorum protector 683, 21. parcit hæreticis Arrianis metu occiſionis orthodoxorum in Italia 421, 14. 512, 49. multorum homicidio & etiam Vitaliani ſe polluit 119, 42. diem obit 422, 27. 513, 33
Iuſtinus minor imperator 121, 15. 151, 37. 424, 26. 519, 40. 723, 19. amentia obit 121, 31. 425, 10. 519, 40. 521, 11
Iuſtinus epiſc. Alexandriæ 103,38
Iuſtinus hiſtoriographus 300,15
Iuſtinus philoſophus 4,21
Iuſtinus philoſophus Chriſtianus & martyr mitigat Antoninum in cauſa Chriſtianorum 104,12. librum pro defenſione Chriſtianæ fidei Antonino Pio offert 379, 30. 712, 16. martyrizatur authore philoſopho Cynico Creſcente 104, 33. 379, 19. 381, 4
Iuſtus imperator 121,14
Iuſtus archiepiſcopus 122, 53. deſtinat Anglis doctorem Paulinum 122, 54. de Francia mittit epiſcopum Britannis 428,9
Iuſtus epiſcopus Hieroſolymitanus 103, 5, 41. 376, 40. 378, 35. 377, 39. 378, 46
Iuſtus monachus medicus aureos nummos habet 426,27
Iuſtus à Tiberiade Iudæorum ſcriptor 374,35
Iutta coniunx regis Bohemiæ moritur 701,50
Iutta ſoror Henrici Catuli, vxor ducis Sueuiæ 778,37
Iuuēcus presbyter Hiſpanus, poeta Chriſtianus 399,41
Ixion Corinthiorum rex 315,30

K

KABADES rex Perſarum 512,32. Manichæos occidit 513,22
Kagani, appellatio communis Hunnorum regum 512,28
Karam rex Auarorum 32,19
Keferuberg familia comitum interit 947,33
Kemlitz vrbs imperialis à marchione Miſniæ ſubigitur 934,51
Kemnitz monaſterij quis fundator 787, 13
Kenbeten abbatia cedit Rodolpho duci Sueuorum 170,37
Kettergraue capitur 749,37
Kichirsburg Winzzagani 29,25
Kindiboldus accipit regnum Lotharij 445, 8. vxorem ducit Hidam 445, 16. interficitur 445,53
Kirchberg villa monaſterij Corbeienſis 171, 36. capitur 262, 9. deſtruitur 821, 28. 933,27
Kitzingen iuxta Mogum fluuium 698,11
Kribo diaconus frater Marchionū Wilhelmi & Ottonis occiditur 181,20
Kygibertus Moguntinus epiſc. 265,2

L

LABDAS epiſc. Hieroſ. 110,11
Labdon vita & ætas 310,44
Laboſordach rex Babylonis 93,20
Lacedæmon f. Semeles condit Lacedæmona vrbem 304,42
Lacedæmon conditur 304,41. recipit leges Lycurgi 320, 41. obtinetur à Gonata Antigono 342,45
Lacedæmonij contra Meſſenios magnū gerunt bellum 320, 33. cum Atheníenſibus fœdus ineunt 337, 3, 16. condunt vrbem Heracliam 337, 22. incurrunt in Aſiam ibid.
Lacedæmoniorum regni initium 150, 11. 314, 53. finis 91, 34. 320, 43
Laceſtates, aliàs Pelaſgus, rex Sicyoniorū 311,49
Lacinius tibicen in eiectione artis ludricę Romæ toleratur 348,16
Lactantius rhetor 111, 39. 398, 2
Lacus in Italia effractus magnam ciet inundationem 145,13
Lacus prope Lubecum ventorum impetu concitatus ſubmergit multa millia hominum 260,24
Lacus Lucrinus conuertitur in portum 353,24
Ladislaus rex veneno moritur 866,5
Lagidæ reges Ægyptij deficiunt 97,55
Lambertus Guidonis f. patri in regno ſuccedit 69,38. contra Bereng. in Italia inſurgit 574, 27. à papa coronatur imperator 445, 50. inſolens 687, 52. moritur 70, 21. 445, 12. 688, 4
Lamberti mater Roma aufugit 70, 17
Lambertus dux terræ inter Ligerim & Sequanam 41, 26. interficit Vima-

Digitized by Google

num 42,27.occiditur 42,28

Lambertus comes rebellis ad deditionẽ compellitur 142,48

Lambertus comes de Glichen à partibus regis Philippi contra Landgrauium 257,10

Lambertus comes Louanienſis adoritur Baldricum,eumq́; vincit 592,32

Lambertus comes Montenſis in prælio occumbit 592,46

Lambertus Attrebatenſis epiſcopus moritur 616,19

Lambertus epiſc. Conſtantienſis 135,15. moritur 136,8

Lambertus Nouiomenſis epiſc. moritur 618,28

Lambertus f.Apri, epiſcopus Traiecten-ſis,pòſt monachus,martyr 531,46. 535,6.539,4.726,52

Lambertus Tungrẽſis epiſcopus, regiam domum increpat, & ob id occiditur 17,6. 541,47. corporis eius translatio 543,19

Lambertus Schafnaburg. ſcriptor tertij libri huius tomi, aſſumit monachatum 164,21. ingreditur peregrinationem Hieroſol.164,37. de peregrinatione Hieroſol. in cœnobium Herueldenſe redit 165,3. venit in Salefelt 186,33.187,9

Lamech vita & ætas 86,40.149,36.227,45

Lamedon Sicyoniorum rex 306,34

Lamiacum bellum 340,49

Laminæ aureæ cum ſcriptura inuentio 555,12

Lamulio rex Longobardorum ſecũdus, eiusq́; origo 506,36

Lampares Aſſyriorum rex 307,10

Lamprides Aſſyriorum rex 306,42

Lampſacus condita 325,40

Lana de cœlo inter pluuias fluit 113,45

Lancea in Chriſtum dominum fixa inuenitur 780,12

Lancea Conſtantini Magni imperatoris, imperij inſigne 578,44

Landæ Aronis villæ lues lethalis,eiusque præſagium 635,44

Landelinus 533,41

Landericus Maior domus 12,32

Landolfesdorf villa 68,1

Lando papa 132,28.446,50

Landrada ſoror Pipini 550,33

Landulfus comes in Apulia pater Thomę Aquinatis 811,36

Landfridus rex Alemanniæ 18,19. bello petitur 546,8.vincitur 22,45. moritur 127,7,40

Landfridus & Sigiſmundus legati in Perſiam 34,30. in itinere moriuntur 34,32

Landgrauius à rege Philippo bello petitus ad deditionem cogitur 257,15

Landgrauius, filius S. Elizabeth, diem ſuum obit 257,52

Landgrauij pugnant contra aduocatos regis,eosque vincunt 262,26

Landwardus epiſcopus Romæ ſynodo contra Ioannem papam profugum intereſt 81,38

Lanfrancus Cantuarẽſis archiepiſcopus 604,16

Lanfrancus,monachus,Prior,Abbas,Archiepiſcopus, ſcriptor de Euchariſtia 598,13.600,16.604,16.773,39.moritur 609,23

Langenwicc pagus 257,14

Langobardi,Vide Longobardi.

Laodicea conditur 95,43.341,13. à Chriſtianis capitur 609,19.terręmotu corruit 366,11

Laomedon rex Troiæ 89,37

Laoſthenes Aſſyriorum rex 316,21

Lapideus,mons & caſtrum 236,53

Lapis grãdis forma Deltæ cœlitus decidit 883,11

Lapithæ & Centauri inter ſe belligerantur 89,35.309,51

Lapus de Caſtellione Benedict. 836,7

Largius Romæ primus dictator 332,43

Lateslaus Cracouienſis epiſc. canonizatur 742,8

Latinæ literæ inuentæ 311,47

Latinarum eccleſiarum cantus initium, & vnde 485,48

Latiniacum cœnobium 533,18

Latinus rex Latinorum 90,3

Latinus Syluius quintus Latinorum rex 90,22

Latinus Fauni f.rex in Italia 310,23.311,40.331,19

Latinus Syluius rex Latinorum 315,15. 331,33

Latini à Latino rege dicti 310,24

Latini rebellant Romanis 333,12. à Romanis domantur 95,25.340,47

Latinorum regum catalogus 331,19

Latini hiſtorici commendantur 880,10

Latona mater Apollinis conuiuit Tityoni 307,22

Latorius comes liberat Narbonenſe oppidum ab obſidione Gothorum 413,30

Latronianus Priſcilliani aſſecla gladio damnatur 408,44

Latus epiſc.comburitur 507,24

Laudoaldus 531,46

Laudoaldi S.translatio 588,13

Laudunenſis epiſcopatus initium 510,4

Laudunenſis cuiuſdam mulieris homicidium, & ſupplicium irritum 607,38

Laudunum vrbs capitur à Carolo duce 589,7

Launomarus Carnotenſis,fundator cœnobij Curbionenſis 509,23

Laurenzenſis abbas eludit archiepiſcopũ Bremenſem ſibi abbatiam eripere volentem 170,50

Laurenſis abbatia cedit archiepiſcopo Bremenſi 170,32

Laurentij antipapæ tumultus 682,42

Laurentius archiepiſcopus moritur 122,48

Laurentius epiſcopus Anglorum 526,24. obit 528,33

Laurentius presbyter dux Cruciatorum 903,16

Laurentij archidiaconi martyrium,eiuſque occaſio 389,1.390,9

Laurentius Geruaſij 886,55

Laurentius Valla 863,12

Lauresheim monaſterium 76,42

Lauriſſa monaſterium 437,25

LaWingen obſidetur 830,15

Lazarus moritur 364,23. reſuſcitatus, epiſc.in Marſilia 710,45

Leæna meretrix linguã ſibi morſu amputat 331,42

Leander epiſcopus Hiſpalenſis 11,37.prædicator efficax 11,37,48.conuertit Richardum Gotthorum regem 121,45. Gotthorum doctor in fide catholica 425,33

Lechfeld locus & campus prope Augustam 30,21.731,33.clade Hungarorum nobilis 688,24.756,50

Lecho rex Bohemorum trucidatus 459,32

Legati apoſtolici & regij mittuntur ad Thaſſilonem pro obedientia Pipino eiusq́; poſteris præſtanda 28,32

Legati Græci ſalutãt Carol.baſileũ 39,44

Legati Græci accipiunt Romæ libellum pacis 39,46

Legati Venetorum veniunt ad imperat. Carolum 35,40

Legatio ſolennis à Carolo ad Nicephorum Conſtantinopolim mittitur 39,1

Legati imperatoris regrediuntur 35,3

Legatio de Conſtãtinopoli ad Carolum venit 38,41

Legatio de Corduba ad Carolum venit, ibid.

Legati Dalmatiæ veniunt cum muneribus ad Carolum 35,41

Legati de Oriente afferunt Carolo pretioſa munere 36,10

Legati Pannonij ad Carolum 39,27

Legati Sclauorum ad Carolum imper. 39,28

Leges Romanæ correctæ 9,9

Leinſtein caſtrum capitur 262,11

Leiſten caſtrum deſtruitur 821,28.933,27

Lemnus inſula 308,50

Lemouicenſis comes & epiſcopus cæcus moritur 661,45

Lemouicinæ regionis depopulatio 555,14

Lengenfeld militaris ab Erfferdenſibus capitur & decollatur 950,14

Leuigildus profanus filium pium occidit 11,37

Leo I Pellita cum filio Leone imperator 8,11.117,51.118,19.151,32.417,42.502,26. 720,34.fœdus init cum rege Oſtrogothorum 502,28. ardet zelo in ſynodi Chalcedonenſis definitione inueſtiganda 502,27. mittit Anthemium in Italiam ad imperium recipiendum 417,50.Leonem nepotem conſortem imperij conſtituit 418,25. obit 118,20. 418,28.505,45.125,31

Leo II iunior, ſenioris Leonis nepos,ex familia Ariadne Aug.16,37.125,31.418,33.40.544,23.726,49.regnũ diuidit 125,37. Zenonem generum ſucceſſorem manu ſua coronans expirat 418,43.547,52

Leo III patricius inuadit imperium, Iuſtinianumque naſo mutilatum expellit 17,22.431,31.541,23.684,46. à Tiberio ſucceſſore capitur, incarceratur, naribus truncatur, occiditur 16,47.125,50. 431,50,39. 542,36. 684,53

Leo imperator IIII 18,10.126,30.431,17. 554,17.727,27. odit papam 545,31. odit,comburit, & combuſtionem imaginum Dei & Sanctorum imperat 18,29,36.546,4.685,46.727,28. in Syriam proficiſcitur 554,41. moritur 435,12.554,55

Leo V,filius Conſtantini imperator Roman. 560,38.685,46.728,33

Leo imperator Conſtantinopolitanus 575,6 571,42.moritur

Leo I papa 7,54.117,9.407,16.726,37. Manichæos Romæ protrahit & conuincit 117,28.414,45. vocatus à Theodoſio pro Eutychete à Romanis tegitur

netur 117,28 interit 414,45.716,55
Leonis papæ epiſtola decretalis 368, 22
Leonis papæ ordinationes, eiuſque reliquiarum ſanctarum traditio 497, 17
Leo II papa 15,45.124,43.430,51. 538,42. 720,24
Leo III papa 32,4.129,8.439, 50. 557,12. 686,13.728,43. mittit legatos & munera ad Carolum 32,5. oculis & lingua truncatus euadit, & ad Carolum imper. fugit 33,4.129,13.439, 52.728,53. videns & loquens venit ad Carolum magnum 153.40.557,32. Spoletum ducitur 33,7. à Carolo honorificè excipitur & dimittitur 33,10. reuertitur Romam 33,12. cum ſenatu Romano humiliter Carolum ſuſcipit 33,42. accuſatur multorum criminum 33,52. iureiurando ſe ab obiectis criminibus purgat 33.55. 439,13.729,3. ſedi ſuæ à Carolo reſtituitur 557,39. coronam Carolo imponit, & in regem & imperatorem inungit 34,8.686,15. intercedit pro aduerſarijs partim in exilium relegatis, partim ſupplicio affectis 34,14.557,40. venit ad Carolum ad feſtum Natiuitatis 35,20. veniens ad Carolum honorificè excipitur & dimittitur 35,10,22. venit in Franciam 153,45.439,26.558,43. confirmat teſtamentum Caroli imperatoris 35,47. dat Romæ Græcis Conſtantinopolitanis legatis libellum pacis 39,46. diem claudit extremum 129,41.440,26.729,17
Leo IIII papa 130,24,35. 442,32. 730, 17
Leo V papa 132,29.446,34.565,5.731, 54
Leo VI papa 81,35.133,9.447,37,38.578, 53.732,6
Leo VII papa 134,11.447,45.575,8.732, 9,25. expellitur & reſtituitur 82,1,17. 134,12
Leo VIII papa 757,40. ſede pellitur 757,41. reſtituitur 757,45. Ioanni papæ profugo ſurrogatur, ſed mox deponitur, iterum reſtituitur 584,6,32. 757, 41,45. exautorat papam Benedictum 82,18. moritur 83,11
Leo IX papa, aliàs Bruno ordinatur 141,43.448,36.579,33.597,26.735,13. ſollicitus ad motus imperij comprimendos, eccleſiæque ſtatum emendandum 597,41,45.598,17. ſcriptor contra Græcos 598,27. mittit legationem in Græciam ad imperatorem ad cõfutandas hæreſes 598,33. celebrat ſynodos Romę & alibi 141,49,51.142,6, 18,31. ſubiicit ſibi principes, & ciuitates rebelles excommunicat 142,19, 20. grauibus de cauſis Moguntiæ ſynodum celebrat 161,4. ab officio ſuſpendit Hunfridum archiepiſcopum Rauennatem 142,32. excommunicat ob periuria & adulterium Gregorium epiſcopum Vercellenſem, eumque ſatisfactionem promittentẽ abſoluit 142,44. Romam regrediens, duces & milites ſecum ducit contra Norm. 161,10. contra Norm. exercitum ducit, & cum eis confligit victoria ancipiti & cruenta 145,25.161, 27.451,1. à Normannis obſidetur & capitur 145,41.161,19.597,47. expirat 146,25. 161,45.451,6.599,16.735,29
Leonis papæ IX inſtituta 691,14
Leo papa X 896,16
Leonis papæ X patria & familia 835,44
Leo archidiaconus Bulgarorum epiſcopus, author diſſenſionis Græcarum eccleſiarum à Latinis 598,27
Leo diaconus, & legatus arbiter inter Aëtium & Albinum apud Gallias, rediẽs conſtituitur papa 414,19
Leo legatus Irenes ad Carolum 34,43.
Leo Spatharius 39,3. exul in patriam à Carolo remittitur 39,5
Leobotes Lacedæmoniorum rex 316, 24
Leocrates Athenienſium rex 324,31
Leodegarius Auguſtod. epiſcopus 537, 28. capitur 538,31. martyr illuſtris 539,7. 540,18
Leodepoldus abbas 533,52
Leodicenſe cœnobium ad S. Laurẽtium 594,11
Leodicẽſis inſulæ cœnobij fundator quis 592,36
Leodienſis epiſcopatus initium 543,20
Leodienſis epiſcopus immunis ab expeditione Saxonica 218,48
Leodium vicus publicus ad Moſam, pòſt vrbs cathedralis 17,7.25,40.67,9. munitur & exornatur 586,47. expugnatur 871,20. à Normannis deuaſtatur 59,31. capitur & muris nudatur 752,13. supernè corripitur 616,43
Leonardus de Aretino 851,32
Leonardus Iuſtinianus 863,8
Leonianæ fabricæ Romę exordium 563, 12. dedicatio 563,43. obſidio & captio 573,50
Leonides Origenis pater obit 383,50
Leonidicæ 2.3.43.53
Leopoldus dux Auſtriæ Leopontios oppugnat & occumbit 844,37
Lepidus hoſtis publicus iudicatur 350, 17
Lesbij mare obtinent 324,48
Leſches Lesbius 325,18
Letho dux Bethemanorum trucidatur 559,10
Lethu tertius rex Longobardorum 506, 40
Letzo dux Bohemorum 35,36. occiditur, ibid.
Leucippus rex Sicyon. 298,49
Leuculfus dux Saxonum, pater Ottonis, auus Henrici regis 566,49
Leudeſius f. Erchonoaldi Maior domus 537,53. occiditur 538,4
Leufredi ſancti de cruce abbas ſcriptor de Euchariſtia 598,11
Leui epiſc. Hieroſol. 103,41.377,39.378, 47
Leuticij ad idololatriam reuoluuntur 587,31
Leupus rex Valentiæ & Muſciæ munera mittit Anglorum regi 643,17
LeWigildus cum LeWa fratre rex Wiſigothorum & Hiſpanorum 11,36.521, 4. Hiſpaniam ſibi rebellem ſubigit 424,44. Arrianus exilio mulctat filiũ 522,49. filium occidit 121,42.523,12. moritur 523,28
Libanius Antiochenus rhetor 405,48
Liber cur muliebri corpore pingatur 308,31
Liberi patris ſepulchrum 308,30
Liberatus abbas cum ſex fratribus martyrizatur 506,50
Liberius papa exul & pòſt hæreticus 7,2. 112,48,50.113,9.402,19. 403,29,35.716, 41,46
Liberius mimorũ ſcriptor moritur 353,16
Libias conditur 98,20.360,39
Liborius cõfeſſor & epiſcopus, patronus eccleſiæ Padelbrunenſis 730,3
Liburnia 33,16
Libutius cœnobita S. Albani 80,19
Libutius ordinatur Rugorum genti epiſcopus 80,20. iter ad Rugorum epiſcopatum differens moritur 80,31
Libya vaſtatur 103,36.377,29. per teſtamentum Romanis relinquitur 351,41
Lichtenſtein caſtrum capitur 943,37
Lichus fluuius 79,40
Licinius Cæſar 111, 23,38. imperator cum Conſtantio creatur à Galerio 111, 42. 397,5.7 15,24. Chriſtianos de ſuo palatio pellit 111, 42. 398,8. occiditur 111, 48.399,8,24
Lidericus Harledecenſis pater Ingerranni in Flandria principatur 556,31
Liemarus ordinatur archiepiſcopus Bremenſis 188,23. legatus Saxonum ad Henricũ regem 224,21.263,7. moritur 465,8
Liemarus Bremenſis, Eppo Citicenſis, Benno Oſenbruggenſis, epiſcopi, Saxonum conſpirationem improbant, ideoq; ad regem ſe conferunt & eius partes ſequuntur & tuentur 193,14
Lieſtorph portus in Oceano 37,13
Liethardus epiſcopus Cameracenſis, pòſt exul 622,27
Liga Sueuica contra SchWitzeros 884, 48.888,20
Ligeris fluuius 14,27
Liguria 34,33. vaſtatur 152,22
Liguſticum bellum 343,37
Lihesi locus 28,8
Lilinges dux Iſaurorum 119,13
Limpoldus Moguntinus archiep. 774,45
Limpurgum monaſteriũ, olim caſtrum inter Nemetes & Vangiones 136,48
Lindaugia crematur 133,35
Lindaugienſis abbatiſſa humanis excedit 143,21
Lingones debellantur 873,37
Linhidi villa 29,25
Lintperth filius Cuniperthi rex Lõgobar. 542,6. capitur & perimitur 542,19
Linus papa martyr & coepiſcopus ſub Petro apoſtolo 710,23.366,21.365,8. 308,47
Linus Thebæus Muſicus 150,4.306,1,14. magiſter Herculis 308,47
Linzo Cremonenſis epiſc. imper. Ottonis legatus ad Romanos pro nouo papa eligendo 83,14
Lipara condita 325,35
Lippa locus & flumen 27,29,32.29,21
Lippenſe caſtrum reædificatur 27,35
Lipſenſis academia, colonia Pragenſis academiæ, incipit 849,36.854,18
Liræ abbatiæ tres fratres ſucceſſiuè prę-ſident 660,52
Liſiardus epiſc. Sueſſorum moritur 622, 24
Litania ſeptiformis vel maior 426,17. 523,33.724,33
Literæ inter Mendicantes ordines florẽt 807,22. inter monachos Benedictinos & Ciſtercienſes frigent 807,23.
Literarum apud Hebræos initium 149, 51. apud Græcos 150,2. apud Latinos 150,6
Litorius dux Romanorũ pellit Gotthos 116,52. à Gotthis capitur 117,5
Liuius Patauinus hiſtoriographus mori-

Digitized by Google

tur 100,11.359,28
Liuius Tragœdiarum ſcriptor 345,54
Liutbaldus marchio Adalberti marchionis f. obit 138,5
Liutbaldus præpoſitus Babembergenſis conſtituitur archiepiſcopus Moguntinus 142,50. decedit 147,43
Liutgarda regina moritur 129,16
Liutharius monachus cum Werinhario fratre, comite, ſanctā ingreditur peregrinationē, & in ea cum ſocio moritur 146,36
Liutolphus Treuerenſis archiepiſcopus moritur 135,45
Liuthprandus f. Anſprandi rex Longobardorum 17,29.18,16.543,24. amicus Caroli 547,36. in exilium cum patre eiicitur 542,20. Papiam transfert reliquias S. Auguſtini 18,16.126,43.434,42.545,28. obſidet & capit Rauennam 18,17.545,39.547,4.46. inuadit vrbes Italiæ 18,33. incidit Pipino capillum, & donatum remittit 18,42. auxiliatur Carolo contra Sarracenos 18,54. confirmat donationem Romanæ eccleſiæ factam ab Heriberto 433,2. moritur 548,9
Lizen nouum caſtrum capitur 647,40
Lobienſe cœnobium 533,44.541,42
Lochau caſtrum 878,55
Locho rex Lacedæmoniorum 319,20
Locri conduntur in Italia 324,31
Locuſtæ 568,50. per Galliam 53,50
Lodoenſis comitatus à Scoto Anglo reſtituitur 636,10
Lombardia defenſionem petit à Landgrauio 931,35
Londinium cedit regi Angliæ Henrico 635,14
Londunenſis epiſc. metropolita 122,11
Longiportum monaſterium 624,25
Longolare 24,28,49
Longobardi ſub poteſtate ducum 11,25. tribuunt munera Childeberto 11,32. imperatorem ſibi ſubiectum & obœdientem exoptant 596,18. ſubdunt ſe Carolo 26,40. Francorum tributarij, libertate & fœdere Francis coniunguntur 528,31. tam fœminæ quàm viri immani laniena ſeipſos deturpant 36,33. inuadunt cœnobium Caſſinum 13,2.426,44.524,27. inuadunt Sutrinenſe caſtellum, & liberè pontifici reſtituunt 434,47. cum Gręcis belligerantur, & vincunt 30,41,43. cum Gepidis 513,25.517,33. habitationes habent varias 506,41. Rugilam occupant 506,29. in Pannoniam cōmigrant 513,37. Gallias ancipiti euentu ingrediuntur 10,43.521,54. deficiunt, & Adelbertum in Italiam reducūt 82,52. in Italiam introducuntur 424,42. Romam obſident 425,37.683,53.723,20. Italiam populantur 121,37. in Italia dominantur 520,33. exercent tyrannidem in vrbes & eccleſias Italię 424,47.521,28. in Italia debellantur 527,52. compeſcuntur 684,34
Longobardorum, aliàs Winilorum origo, peregrinatio & habitatio 480,9.506,41. duces regi de neceſſarijs proſpiciunt 11,28. principes de regno contendunt 16,33. reges Flauij 522,52. regnum adminiſtratur à ducibus 521,8. deſtruitur 553,55.554,6
Loradin rex Halapriæ moritur 658,31
Loresheim monaſterium 56,14.58,39.177,13
Lorium 104,42
Lotharius I Ludouici imperatoris filius, rex Italiæ & Lotharingię, Roman. imperator Auguſtus 40,54.41,10.441,38,54.561,44.564,42,48.687,37. in vxorem ducit filiam Hugi comitis 441,8. petit Italiam 41,3. Italiam occupat 130,18. bellat contra fratres Ludou. & Carol. 154,27. regno expellitur 154,30. ob arreptum imperium bello à fratribus impetitur 41,13.442,3.564,8. cū fratribus paciſcitur 154,31. regnū inter filios diuidit, & in monaſterium Prumiam cedit 42,4.142,43.154,47.565,29.566,7.687,53. moritur 130,36.692,12
Lotharij imperatoris filij 41,31
Lotharius rex frater Ludouici imp. moritur 130,51
Lotharius II rex in Lotharingia filius Lotharij imp. & ipſe Roman. imper. Auguſtus 41,31.442,6.566,11.687,51.692,53. ducit vxorem 42,11. amore concubinę Waldradæ de repudio Thietbergæ cogitat 43,15.442,23. ob adulterium Nicolao papæ defertur 44,1. compulſus recipit Thietbergam, dimittit Waldradam 44,50.46,50.566,54. excommunicatur 730,26. literis ſe purgat Adriano papæ, eiusque conſpectum & colloquium expetere ſe ſcribit 49,30. iterum in Thietbergam commouetur 45,29. iuuat Ludouicum in oppugnandis Sarracenis 49,8. cōmittit Hueberto abbati quaſdā terras 42,17. proficiſcitur Romam 50,6. Romæ etiam communione ſacra innocentiam ſed falsò aſſerit 50,48. interimit regem Sclauorum 154,32.442,23. moritur 51,5.443,40.567,53
Lotharij exercitus peſte & morſibus aranearum affligitur 48,11
Lotharij II tempora felicia 787,4
Lotharius III dux Saxoniæ Rom. imp. Aug. 254,43.470,35,6.621,55.622,8.737,12.785,43.787,3. dat filio ducis Baioariæ ducatum Saxoniæ 470,11. filiam 470,43. expeditionem ſuſcipit in Italiā pro coronatione 471,47,51.624,39. Innoc. papam mutua veneratione honorat 624,35. zelo flagrat in Dei cultu promouendo 787,10. à Græcis muneribus honoratur 255,4. igne exurit Auguſtam ciuitatem 254,52. obſidet Nurenberg 254,45. obſidet Spiram 254,47. ſecundò mouet expeditionē in Italiā 472,11.625,17. in Bohemos expeditionem ſuſcipit ſed infauſtam 254,45.622,11. obit 255,5.472,25.625,27.737,13
Lotharius Franc. rex filius Clodouæi cū fratre Childeberto Hiſpaniæ magnā partem occupat, ſed parcit Cæſarauguſtæ 516,35. compeſcit Thuringos & Francos 518,34. ſeuerus in filium rebellem 519,29. regnum inter filios partitur, & moritur 121,29.519,36
Lotharius f. Chilperici, Lotharij nepos, rex Francorum 523,4. prœliatur cum Theodorico, & vincitur magna ſui exercitus ſtrage 525,39. moritur 530,20
Lotharius f. Clodou. rex Francor. 535,41. obit 536,16
Lotharius rex Francor. 544,49. moritur 545,24
Lotharius filius Hugonis, titulo tenus Berengarij collega in regno Italiæ 581,50,53
Lotharius f. Ludouici rex Franciæ 582,47. Flandriam vaſtat 585,13. trucidat Brunihildem, Sigebertum, & totam ſtirpem eius 123,18. Lotharingiam incurſat & imperatorem irritat 587,46. cum imper. tranſigit 588,9. denuo inceſſit Lotharingiam & capit Virdunū 588,39. reſtituit Gotefridum comitem & Virdunum 588,48. moritur 124,53.588,49
Lotharius rex conſtituitur 126,31. rex Francorum nomine, non poteſtate 433,37. moritur 433,43
Lotharius rex filius reginæ Gerbirgæ ſororis Ottonis imp. 82,47. dominam Henimam in vxorem ducit 83,25
Lotharius rex Alemanniæ 911,27
Lothere rex Anglorum 537,7
Lotharienſes benignè recipiuntur ab Ottone rege 79,3. regi Ottoni ſubduntur 76,32
Lotharingia à Lothario imperatore Ludouici imperatoris filio 41,23.442,20. ab imperatore ſubigitur 581,25. ab Ottone incurſatur, à Gothelone defenditur 595,44,51. æqualiter inter Lotharij fratres diuiditur 568,13
Louanium caſtrum Branſpantium obſidetur 592,26
Louen locus caſtrorum Nortmānorum 61,22.62,22
Louendeburg locus prope Wormatiam 200,5
Lubaldus marchio de Sceyre defungitur 471,11
Lubec ſæua peſte infecta 838,21
Lubecenſe conſiſtorium comburitur 840,3
Lubecenſis Benedictini monaſterij Ciſmariam traductio 803,30
Lucani in coniuratione Gallorum Senonum contra Romanos 342,6
Lucania à Lud. imper. ad Græcos deficit 52,52. ſe Ludou. imper. dedit 53,5
Lucanus poeta moritur 101,35
Lucas caſtrum capitur 21,16
Lucæ Euangeliſtæ oſſa Conſtantinopolim perferuntur 113,12.151,19
Luceria ciuitas Italiæ 34,49. in deditionem recipitur 34,50.558,36. ſolo æquatur 14,40
Lucerius imperator 504,21
Lucerij eiectio & epiſcopatus 504,30
Luchtenburg caſtrum obſidetur & deditur 948,52
Luchtenwald caſtrum deſtruitur 929,10
Lucianus presbyter habet reuelationes quorundam corporum 116,3
Lucianus Antiochenus presbyter martyr 397,7
Lucianus presbyter ſcribit Hieroſolymis Græcè reuelationem 411,11
Lucifer Caralitanus epiſc. immunis ab Arriana prauitate 405,3. exulat 403,2. de exilio regreditur 404,21. moritur 113,51.405,3
Lucifer ſtella 434,53
Lucilius poeta Satyrarum ſcriptor naſcitur 347,45. moritur 349,38
L. Accius ſcriptor tragœdiarum 347,30
L. Annius ciuitates multas capit 350,38
L. Annius Melas frater Senecæ & Gallionis promeretur bona filij Lucani à Nerone 365,5
L. Antoninus Commodus imperator 105,36. vincit Germanos & de iis triumphat

umphat 105,37,40
Lucius Aurelius Commodus imperator 104,43.151,14. Athenis ſacrificat,& igneꝫ in cœlo fulgurãtem videt 104, 46.moritur 105,:8
Lucius Britanniæ rex ab Eleutherio papa petit Chriſtianiſmum 101,5. 381,33. 712,41
Lucius I papa,martyr 108,40.388,13.390,2.391,45.392,14.714,9
Lucius II papa,antè Gerardus cancellarius 473,16.627,25.737,21
Lucius III papa,antè Oſtienſis epiſcopus 671,11.738,18.creat Cardinales 675,11. moritur 676,20
Lucko We ciuitas 262,27
Lucretia corrupta à Tarquinio 93,51
Ludelinus epiſcopus Tullenſis 70,10
Luderus dux belli Saxonici 783,21
Ludi ſeculares Romæ aguntur 334,49
Ludicra ars eiicitur per Cenſores vrbe Roma 348,15
Ludmardus epiſc. Vercellenſis, Caroli imperatoris conſiliarius 72,3. ab Vngaris perimitur
Ludouicus I f.Caroli magni, rex Aquitaniæ, Alemanniæ, Italiæ, Franciæ, & imper. Rom. Aug.28,30.40,8.129,38,41.153,54.440,4,17.33.555,9.560,54.687.20.729,16.911,27.rebellat 129,45.ducit vxorem 154,6.440,50.pius & munificus in eccleſias 729,20.34.fundat epiſcopatum in Hildensheim 153,55.Aquiſgrani ſynodum habet,& ordinat vitam monachorum 154,3. celebrat conuentum Nouiomagi 130,5.per legatos conciliat Orgarium archiep. & monachos Herueldenſes inter ſe litigantes 154,34.obſidet Dertoſam ciuitatem 37,35. vaſtat Britanniam 154,9. Britanniam ſubigit 440,47.441,26. in Britan. Normannum regem vincit 154,5. tradit Numenoio ducatũ gentis Britonum 40,52. Viuomarcum regẽ debellat 154,9. exercitu Afros proſternit 562,52. Sclauos vaſtat 440,54. Carolum f. conſtituit regem,& cæterorum filiorum animos à ſe abalienat 441,46.pœnarũ vehemẽtia odia ſuorũ filiorum & optimatum in ſe deriuat 563,22.corripitur 563,28.oppugnatur 129,46,47.imperio priuatur & incarceratur 40,53.deponitur à filijs 154,4.441,13.è cuſtodia ab iiſdem liberatur,& imperio reſtituitur 40,55.441,34.563,32.582,10,15.filio reconciliatur Lothario,eique coronam imperij tradit 564,4.vxorem 441,5.inſequitur f.Ludou.154,25.perſequens filium morbo grauatur 41,6.vita excedit 41,8.130,14.154,26.441,48.564,8
Ludouici imper.filij 687,20,30
Ludouici imperatoris partitio regni inter filios 561,33
Ludouici imper. filiorum aduerſus ſe ſimultas 563,6
Ludouicus & Pipinus reſtituunt patrem Lud.imp.in regnum 154,21
Ludouici f.imperatoris Lud.contra patrẽ coniuratio,eaque iterata 154,19,23
Ludouicus & Carolus aggrediuntur bello Lotharium 41,13. bello petuntur à Lothario fratre 154,27.cum Lothario ob partitionem regni magna ſua clade rixantur 130,17.564,13.687,40.inter ſe placantur,& regna diuidunt 41,17.154,31.564,19,36
Ludouicus II,Ludouici filius,rex Germaniæ & imperator, cum fratribus Lothario,Carolo & Pipino 130,15.154,26,155,8.564,47.687,44. Germaniam occupat 130,18. monaſterium Herolfesfelt priuilegijs donat 154,33. cum Carolo confligit 131,10.cum patre pacificatur 130,54. mittit Lud.f.cum exercitu contra Abotritos 154,51. contra Sclauos Marahenſes belligeratur 42,22. capit principem Sclauorum Marahenſium Raſtitz 42,24. bellum adornat contra Ratzidum regem Maruben. 154,46.155,2.442,55. in Saxonia memorabile facinus perficit,in furore ſeruorum comprimendo 564,23.moritur 131,9.155,7
Ludouicus & Carolus fratres cum fratris Lotharij filio Lothario pacem ineunt 154,52
Ludou.f.Lud. Pannoniam ſubigit & Bohemos domat 154,38.442,36. iterum pugnans cum Hungaris, vincitur 155,32.moritur 155,11
Lud.II f.filius Lotharij rex Italię,& Rom. Aug.41,31.42,5.130,36.443,53.566,10.687,14,50.exercitũ vndiq; contra Sarracenos contrahit, & cum eis ſatis feliciter pugnat 49,4. Sarracenos profligat, ſed ſuorum cum diſpendio 567,34.ducit exercitum contra Beneuentũ 52,54.ciuitates Campaniam, Lucaniã, in deditionem recipit 53,6.Capuanos rebelles in gratiam recipit 53,15.præſidia ponit per ciuitates Italię 53,16.graui caſu concutitur 130,53.fraude Adalgiſi Beneuenti periclitatur 53,26.568,37.Beneuento eiicitur 53,34.Romę de Adalgiſi perfidia apud pontificẽ conqueritur 53,38. à pontifice à iuramẽto Beneuentano abſoluitur 53,42.denuo mittit reginam cum exercitu contra Beneuẽtanos 53,46.moritur 54,41.131,7.443,15.569,31
Lud.rex vocatus à regni proceribus Caroli fratris regnum ingreditur cum exercitu 47,47,55.rebellat ob imperiũ fratri Carolo 569,33. è regno fratris fugit 48,11.iuuat Bulgaros in Chriſtianiſmo 50,6. ægrotat 51,25.per legatos dehortatur Carol.ab occupãdo regno vtriq; competenti 51,25,52.conatur opera Mogun.archiep. Caroli cõſilium de abbate Hildwino in archiep.ordinando,impedire 51,31.dat Carolo fratri per legatos optionem, aut regno Loth.excedendi, aut ſecum pugnandi 51,55.diuidit cum Carolo regnum Lotharij ęquis partibus 52,4. à conuentu ad Aquaſpalatium redit 52,8.ægrotat 52,9,14. Carlom. excæcato concedit monaſterium 52,48.de Sclauis victoriam obtinet 566,38. moritur 56,13. quos reliquerit filios 56,27
Lud.rex German. varia bella vario euentu cũ Sclauis ducit 568,17. videt viſionẽ in ſomno de patre ſuo 569,12.moritur 569,48
Lud.f.Ludouici regis 56,28.Francofurti reſidet 56,39.per legatos patruum Carol.fœderis cum patre icti commonefacit,& a bello dehortatur 56,42.ſalutaribus monitis apud patruum Carol. nihil proficiens, ad arma ſe accingit 56,54. cum patruo Carolo confligit 57,7.155,9. vincit patruum Carolum 57,12.443,43.breui poſt patrem moritur 57,47.relinquit tres filios 57,50.58,1
Ludouici regis filij diuiſerunt inter ſe paternum regnum 57,16. dant Ludouico Auſtraſio portionem regni Lotharij 58,25
Ludouicus rex Auſtraſiorum Ludouici æquiuoci regnum occupare tentat 58,21.portionẽ regni Lotharij à filiis Ludouici accipit 58,25.cum Nortmannis confligit 58,30.in conflictu amittit filium nothum Hugonem 58,33.nepoti Arnolpho concedit Corantanum 59,11. à morte fratris Caroli Baioariam occupat 59,9.131,16. Neumagum munitionem Nortman.obſidione claudit 59,20.ad Neumagũ cum Nortmãnis congreditur parum auſpicatò 59,21.obſidionẽ Neumagij ſoluit 59,26.moritur 59,45.443,27
Ludouicus frater Carlom. regni fratris hæres 444,6.moritur 60,22.132,17.444,14.446,26.576,14
Ludouicus f.imper. Lotharij rex Longobardiæ inungitur 564,34
Lud.III,Balbus,Caroli filius, rex Galliæ, Roman.imp. Aug. 560,22,43.570,14,31.moritur 131,15.444,17.570,31
Ludouicus f.Ludouici ex Anſgard 57,50. graui lapſu de feneſtra pręcipitatus expirat 59,50
Ludouicus f. Boſonis accipit nonnullas ciuitates Rudolphi ab Arnolpho 69,35.à Longobardis rex adſciſcitur 70,22.445,23.cum Berengario congreditur 71,11.fugat Berengarium 71,13.Romæ coronatur 71,14. Berengarium Italia expellit,& ſibi eius ditionem ſubiugat 72,38.rurſus à Berengario capitur,& Italiam abiurare cogitur 576,11,34. immemor iuramenti Italiam ingreditur,& regnum arripit 576,24.ſed breui pòſt capitur & excæcatur 72,45.446,14.576,34
Ludouicus IIII f.Arnolphi imper.71,39.155,22.445,39,44.574,15.688,18.731,11. adhuc puer rex eligitur 131,48.cõuentum celebrat apud Triburias 73,27.proſcriptione publica dãnat Gerhardum & Matfridum comites 73,46.citat Adalbertum ad conuentum 73,28.obſidet Adalbertum in caſtro Terraſſa 73,33
Lud.rex iubet Adalb. comitem occidere 155,29.446,33.688,22.cum Vngaris infeliciter pugnat 731,12.ab Vngaris vincitur 575,5. tributarius Vngarorum 575,11.obit,& Carolinorum proſapiã, quo ad regnũ,finit 74,8.688,34.731,18
Lud. Bauarus rex Roman. vim patitur à duce Auſtriæ ob fratrem captũ 263,35
Ludouici Bauari iuſticiarius inhibet prouinciale capitulum Benedictinorum 264,8
Ludouicus imperator ſe in curia Francofurtenſi ab hæreſi à papa ſibi imputata purgat 264,15
Ludouicus dux Bauariæ occiditur 695,29
Ludou.V dux Bauariæ imperator 826,48. coronationem non magnopere curat 826,52.vrbes quaſdã oppugnat 830,15.tandem coronatur 830,37.interit 837,53
Lud. dux Bauariæ imp. cum alio electus obtinet 936,43. Romam proficiſcitur 937,51.moritur 941,6
Ludouicus Pãnoniæ rex bello compeſcit Venetos 840,54
Ludou.rex Galliæ Romanæ,filius Caroli 76,17.ad recuperandã Lotharingiam

Alſatiam hoſtiliter inuadit 76,18. ex Lotharingia expellitur 76,20. ducit in vxorem Gerbirgam 76,47
Ludouicus & Leo imper. pacem firmant inter ſe 560,46
Ludouicus Britones compeſcit 561,12
Ludouicus f. Caroli regis Franc. fugit in Angliam 578,29. in Franciam ad regnum paternũ redit 578,42. Lotharingiam inuadit 580,32. capitur & cuſtodiæ traditur 582,4. moritur 582,47
Ludouicus rex Francorum 614,17. mittit exercitum contra prædonem Thomam de Maria 623,35
Ludouicus f. Ludouici rex Franciæ inungitur 623,45. obſidet Fara caſtrum, & dominum caſtri ad cõfœderationem compellit 624,27. celebrat nuptias 625,21. obit 625,24
Ludouici regis cũ papa diſſenſio 626,47. eorum reconciliatio 627,21. ſimultas contra Theobaldum 626,18. 51. 627,27. peregrinationis difficultas 628,33,41. ad Hieroſolymam commoratio 629,43. è Palæſtina regreſſus, captiuitas, liberatio 630,19. zelotypia in vxore repudianda & impedienda 631,18. in Normanniam expeditio 631,37. peregrinatio ad S. Iacobum in Gallicia 632,50. aduentus in Angliam optatus 638,4. cum Anglorum rege compoſitio 641,5,26. coniugium cum filia Theobaldi 641,29. noua expeditio contra regem Anglorum 642,18. pactum cum rege Angliæ de mittenda pecunia Chriſtianis in Palæſtina 645,21. cum Anglorum rege magna diſcordia de legatis pecuniam in Palæſtinam deportantibus 646,20. cum rege Angliæ de pace tractatio ſed irrita 646,29. cum rege Angliæ alia altercatio 648,22. compoſitio 648,51. comitia cum ſuis baronibus 657,33. tranſactio cum rege Angliæ ad peregrinationem Hieroſ. 663,25. infirmitas 667,25. obit 668,12
Lud. f. Philippi regis Franc. naſcitur 677,6. filiam regis Caſtellæ in vxorem ducit 678,54. expugnat Damiatam 696,24. 804,15. cum filiis peregrinationẽ ſanctam ingrediens mare conſcendit 259,21. cum regibus aliis expeditionẽ mouet in Palæſtinam 698,26. 742,23. amittit exercitum & capitur 742,23. 804,16. moritur 131,20
Ludouicus f. Caroli rex Gallorum 888,12
Ludouicus & Otto reges aſſident ſynodo Ingelheimenſi 77,35
Ludouicus rex perimit Syagrium 119,14
Ludouicus rex vincit Alemannos 119,25
Ludouicus rex f. Dagoberti, frater Sigiberti, moritur 124,44
Ludouicus puer f. Theodorici moritur 125,26
Ludouicus rex Galliæ Alſatiam inuadit 447,21
Ludouicus I conſanguineus Caroli imperatoris à Moguntinenſi archiepiſc. conſtituitur comes Thuringiæ 471, 53. 771,55. 912,20. 913,15. 957,19
Ludouici cum barba in Thuringia conuerſatio, vxor, diuitiæ, potentia & liberi 914,2,17. moritur 959,5
Ludouicus II, primi filius, dictus Saltator, comes Doringiæ naſcitur 772. II. 912, 21. 914,32. 957,30. Saltator cur dicatur 775,28. homicidio & adulterio ſe polluit 775,9. 914,33. 957,34. ob facinus perpetratum bis capitur, ſed euadit 469,10. 915,15. 916,10. 958,37. pœnitentia ducitur 775,21. 914,51. ædificat monaſterium Reinhardsbrun 253,38. monachus factus emigrat 254,31. moritur 256,17. 916,24
Ludouici Saltatoris res memorabiliores 775,20
Ludouici Saltat. filij 775,18
Ludouicus III, filius II, primus Landgrauius naſcitur 916,32. 957,46. inauguratur in Landgrauium Thuringię 958, 46. moritur 916,45. 958,50
Ludouicus IIII comes, ſecundus comes prouincialis Thuringiæ naſcitur 917, 6. 958,48. patri in prouincia ſuccedit 256,18. in armis incedens dicitur Ferreus 918,2. ſubuertit muros Erffordiæ 256,10. Henrico comiti tria caſtella eripit & deſtruit 256,23. ſeuerè in nobiles animaduertit 917,35. moritur 918,15. viui & mortui authoritas 917, 46
Ludouici IIII comitis, II Landgrauij poſteri 918,29
Ludouicus V comes, prouincialis comes III naſcitur 918,29. 958,48. dominari incipit 959,9. contẽtionem habet cum Erffordenſibus 918,39. bellatur pro imperatore Friderico 917,17. cõgreſſus cum Henrico Leone capitur 919,3. opponit ſe Moguntino 919,37. deuotionem habet ad S. Georgium, eamq; effectis declarat 920,5. in Palæſtinam peregrinatur & obit 920,6. 959,18
Ludouicus Landgrauius IIII, comes VI, dictus Pius naſcitur, maritus S. Elizabethæ 922,7. 959,29. circa Dei cultum deuotus 687,22. dominari incipit 694, 21. in Apuliam proficiſcitur 959,54. inuitatus venit Erffordiam 960,18. peregrinatur in Palæſtinam, & in itinere obit 694,54. 695,7. 741,8. 800,2. 923, 50. 960,22
Ludouici comitis palatini quę vxores, qui liberi, qui exceſſus, quæ pœnitentia 810,21,26
Ludouici comitis palatini vxor quæ, qui filij 813,51
Ludouici comitis palatini f. Ruperti imperatoris obitus, ſepultura 860,33
Ludouici ducis Bauariæ bellum cũ marchione 866,54. victoria de Brandenb. march. 868,3
Ludouicus comes Reginoldũ principem prælio vincit, & in fugam conuertit 138,30
Ludouici comitis epiſtola ad Valramum epiſc. Magdeb. contra Henr. imperat. 459,13
Ludouicus comes de Lohim 474,17
Ludouici Bauari iuſticiarius de Eppenſtein 264,8
Ludouicus epiſc. Halberſtat. obſidet Yſleben 943,13
Ludouicus epiſc. Tholoſanus canonizatur 827,26
Ludouicus marchio Miſnenſis archiep. Magdeb. eligitur, ſed reiicitur 840,9. iterũ electus confirmatur 842,7. horribiliter interit 843,26
Ludou. marchio Miſniæ eligitur epiſc. Mogunt. inter turbas 945,49. moritur 943,21
Ludolphus f. Ottonis natus ex filia regis Angliæ teſtamento ordinatur rex Alemannorum 582,24. accipit ex vxore filium Ottonem 79,37. filiam Mathildẽ 77,44. à patre accipit ducatum Alemanniæ 77,47. Ottoni patri rebellis 33,32,36. 448,17. 582,26. Bauaros à fratre patruo Henrico auertit, euſq; theſauros diripit 79,14. cum Conradus duce, & archiepiſcopo Friderico ob conſpirationem contra regẽ munitiones quaſdam occupat 78,42. Moguntiæ obſidetur 582,28. in gratiam patris regis Ottonis recipitur 79,34. 582,41. cum Conrado regi ſupplex excuſat munitiones occupatas 78,50. cũ patruo Henrico contendit 156,17. celebrat conuiuium ſolenne ſed ſuſpectum 78,22. in iuuando patre ad acquirẽdam Adalhaidam & Italiam parum felix & acceptus 78,4. in Italiam dirigitur, & Italia potitur 79,52. 133,45. 156,25. ex Italia cum Frid. archiep. patre inconſulto in patriam remeat 78, 14. Adelbertum bello vincit, ſed moritur 79,53. 134,2. 156,27. 448,24. 583,7
Ludolphus archiepiſcopus Magdeburg. 795,2
Ludolphus Carthuſienſis 831,39
Ludolphus Nuemburgen. epiſc. 812,20. moritur 814,29
Ludus matutinus Romæ 734,10
Ludus talarius Romæ toleratur, cæteris vrbe remotis 348,17
Luduit Sclauorum dux fugatur 440,55
Lues, Vide Peſtis.
Lugdunum cõditur 355,51. à Zundibold obſidetur 70,7. à Carolo capitur 434, 13. 546,50. 582,12
Lugia, in vltimis finibus Aquitaniæ, latibulum Caroli 48,5
Luitbaldus, dux Thuringiæ, perfidus in Adelbertum 132,10. occiditur 73,54. 132,13. 155,30
Luidpertus archiepiſcopus Moguntiæ 51, 31. 155,1. 442,22. mittitur à rege Ludouico ad impediendum ordinationem Hildwini abbatis ad archiepiſcopum Colonienſem 51,31,53. ſubminiſtrat Carolo imperatori neceſſaria 63,23. 66,6. 131,29. 155,16. 445,23
Luidburga vxor Thaſſilonis 30,33,48. nubit Carolo magno 439,43
Luidgarda regina, vxor Ludouici 59, 47
Luidgarda coniunx Caroli diem obit 33,36
Luidgarda f. regis nubit duci Conrado 79,18 77,30. moritur
Luidgardus (Luitwaldus) epiſcopus Vercellenſis Caroli imperatoris conſiliarius 63,5. ob ſuſpicionem adulterij cum Auguſta à latere imperatoris repellitur 63,8. 571,55
Luidhelmus Tullienſis epiſcopus moritur 73,50
Luitgerus epiſcopus deponitur 353,51
Luitharius vincitur 354,28
Luitherus rex hoſtiliter contra imp. inuadit Aquiſgranum 157,35
Luitici Sclaui pagani capiunt Virbinum caſtellum 136,51. Saxonum principes & marchionem perimunt 147,3. domantur 465,50. tributarij Conradi imp. 137,2. regi Henrico ſe ſubiiciunt 138,55
Luitprãdus filius Anſprandi rex Longob. Vide Liuthprandus.
Lullus II Moguntinus archiepiſcopus 127,48. 437,41. 685,13. dedicat eccleſiam in Ordorff 153,14. moritur 153, 23. 439,17

Lulli tranſlatio 154,45
Lulli & Wigberti confeſſorum reliquiæ quo tranſlatæ 154,45.159,34
Lunæ eclipſis, Vide Eclipſis Lunæ
Lundonia, quæ olim Trinouantũ 496,30
Lundonenſis archiepiſcopatus incipit 416,29
Luneburg caſtrum à Iulio Cæſare ædificatum 909,9
Luneburg oppidum maximum ſitum in confinio Saxonum & Luticiorum 196,44. auertitur 747,20
Luneburgenſis conſulatus maledicitur à papa 751,1. mutatur 750,39
Luneburgẽſis monaſterij ad S. Michael. tranſlatio & præſtantia 842,9
Lunſinzani Sclaui ſubiguntur 81,41
Lupanaria vnde dicta 320,4
Lupezen locus caſtrametationis Saxonum 218,21
Lupi dicti Meer wolffe 941,49
Luporum immanitas 259,38. 522,11. 629,28. 748,23. 951,26
Ludouicus dux Auſtriæ à cæcodæm. necatur 263,35.936,49
Lupoldus dux occiditur ab Hungaris 446,42
Lupoldus marchio f. Adelberti occumbit 451,8
Lupoldus marchio moritur 462,43
Lupoldus de Merſpurg equo excuſſus & proprio gladio transfoſſus occumbit 185,40
Lupoldi comitis de Cala viciſſitudo 772,18
Lupoldus archiepiſcopus Moguntinus 161,18.451,45. conſecrat Immed in epiſcopum Podelbronenſem 161,27. moritur 164,38.452,22
Lupus Hiſpalenſis, author ordinis S. Hieronymi 854,30
Lupus Trecaſſinus epiſcopus 495,40. in Britanniam proficiſcitur 496,4
Lupus Vaſcon tradit Hunaldum Carolo 25,38. exulat 561,18
Luſatia ab Huſſitis incurſatur 856,24
Luſitania capitur 351,18
Lutern monaſterij quis fundator 787,13
Lutgerus comes f. Gebehardi, dux Saxoniæ 466,11
Luther monaſteriũ prope Brunſwigam fundatur 692,54
Luttere monaſterium apud Bremenſes fundatur 737,13
Lutherius rex Canthuariorum, frater Egberti 114,40. moritur 125,10
Luticij bello petiti ab exercitu Henrici III, imperat. exercitum illum fundunt 163,7.599,25. Saxonibus auxilia cõtra Henricum regem offerunt 218,25. Saxonibus infeſti 198,3. debellantur & ſuperantur 254,11
Luxomnium (Luxouium) monaſterium Columbani 12,46.425,47.525,22
LXX interpretes 95,53.150,38.342,55
LXX interpretum editio autoritate ſua ex parte priuatur 487,7
Lybenſtein caſtrum venale 944,13
Lychen caſtrum obſidetur 952,7
Lycurgus apud Lacedæmonios legiſlator inſignis 308,24.318,37.320,27.331,53
Lydij maris domini 312,29
Lydorum regni initium 91,35. deſtructio 329,22
Lympurg monaſterium exuritur 890,10
Lynceus Argiuorum rex 306,10
Lypparis inſula deuaſtatur 563,16
Lyſias tetrarcha 98,13.358,7,38.359,54
Lyſias Quietus Iudæos trucidat 376,7
Lyſimachia in Thracia conditur 341,30
Lyſimachus rex Macedonum 342,29
Lyſimachus tenet Lydiam, Thraciam & Helleſpontum 340,40

M

MAbilia comitiſſa Flandrenſis moritur 672,4
Mabilia cum Tertico marito Hieroſolymam proficiſcitur 636,20. remanet ibi 640,27
Macarius monachus Ægyptius celebris 405,46
Macarius Alexandrinus celebris 405,47
Macarius epiſcopus Antiochenus Monothelita, corrector ſynodi Conſtantin. incorrectus manet, & cum aſſeclis anathematizatur 151,49.429,55.538,27. 726,34
Macarius epiſcopus Hieroſolymitanus 111,34.398,45
Macedones Romanorum tributarij 347,37
Macedonum regni initium 91,33.320,18. duces ſeditioſi 340,44
Macedonia vaſtatur à Gothis 108,51. 392,7
Macedonius Arrianus, epiſcopus Conſtantinopoli, Macedonianæ alius hæreſis author 112,36. 401,25. Conſtantinopoli pellitur 403,28
Macedonij hæreſis qualis 485,8
Machabæi ſeptem cum matre coronantur martyrio 346,36
Machabæorum hiſtoria cuius temporis 150,37,39.341,47.345,8,50
Machereus ſacerdos, proditor Pyrrhi 313,5
Machetad Scotiæ rex argentum inter pauperes diſſeminat 451,41
Machumetes Turcorũ imperator capit Conſtantinopolim 864,22. victoriam obtinet in Ponto & Peloponneſo 864, 22.866,40.50,52
Machutes Bredanni comes 519,10
Macrinus imperator 4,52
Macrinus cum filio Diadumeno occiditur 106,45
Madelgarius dux 533,46
Madianitæ & Amalecitę imperant Iſraelitis 89,29
Mady Ammiras rex Sarracenorum 554, 18. Chriſtianorum carnifex 555,7,23
Madeburg ædificatur 580,20. incenditur 258,8
Magdeburgi ſplendidum ædificium corruit 157,41
Magdeburgenſis archiepiſcopatus fundatur 688,15. 689,22.731,30.733,15. metropolitana ſedes Sclauorum & Saxonum 758,10.761,16
Magdeburg. epiſcopus capit marchionẽ Miſnenſem cum pluribus nobilibus 260,4
Magdeburgenſis epiſcopus cũ clero expellitur 749,48. reducitur 749,54
Magdeburgenſis epiſcopus doloſe à ciuibus ſuis occiditur 937,20
Magdeburgenſis epiſcopus vi & dolo inſidiatur Lantgrauio 931,12
Magdeburgenſium ciuium furor in clerum 844,34
Mageddo campus nunc dicitur Maximianopolis 92,9
Magfinloech rex Scotiæ 450,11
Magia inuenitur 149,44
Magioradus eremita martyr 566,12
Magiſter equitum, noua Romæ dignitas 332,44
Magiſtratuum Romanorum crebra mutatio 332,22.43
Maglorius Dolenſis archiepiſc. 519,51
Magnentia Romana Hieroſolymam ſe confert 114,6
Magnentius eiúſque complices remp. turbant 112,52.402,54. Conſtantem occidit 112,52. vincitur 112,54.402,10. ſeipſum interficit 402,30
Magneſia terræmotu concutitur 359,38
Magnus dux Saxonicus Ottonis Saxonis f. captiuus apud Henricum IIII. non minima cauſa coniurationis Saxonicæ 192,33. dimittitur 197,13
Magnus comes belli & periculorum ducis Ottonis ſocius 181,10
Magni ducis Saxoniæ filiæ & poſteritas 780,32
Magnus dux de Brunſwig certat cũ duce Magnipolẽſi 944,50. moritur 747, 17
Magnus dux in Brunſwig iunior occiditur 747,22
Magi fratres Perſarum reges 94,1. 330, 40. trucidantur 111,37
Magorum trium corpora inueniuntur 638,25. transferuntur Coloniã 475,25. 639,37.737,38
Magus Andreas Orientalis cum cane ruſo præſtigias facit Romę 423,30.723,14
Mahummad Ammiras Habdalæ congreditur, & partem regni amittit 560,33
Mahumetis Turcorum imperatoris ſcelus in regem Myſiæ 868,18
Maiolus abbas Cluniacenſis 587,21.581, 13. moritur 158,13
Maiorianus imperator Occidentis 117, 52.417,37.502,36. in Aphricam expeditionem parat 117,53. 417,53. occiditur 417,12.502,52
Malachias propheta 94,2.330,34
Malachias Hybernorum epiſcopus moritur 629,47
Malaleel vita & ætas 86,15.149,32. 272,8. obitus 282,40
Malchio presbyter Antiochenus, acris refutator Samoſateni 393,49
Malchonius rex Scotiæ paciſcitur cum Henrico filio regis Anglorum 636,8. 643,53. cingulo militiæ accingitur 639,36. obit 645,19
Maldenburgenſis eccleſiæ miraculum 604,30
Maleficorum exercitus colligitur contra barbaros 577,33
Malmendren abbatia cedit archiepiſcopo Colonienſi 170,35
Malmudarium monaſterium 533,35
Mamertus epiſc. Viennenſis, author litaniarũ quarundam 8,38.504,13.720,41
Mamitus Aſſyriorum rex 300,38
Mammea mater Alexandri, obſeruans Origenis 107,14.385,50
Manaſſes f. Ezechię, rex in Iuda 91,54.150, 24.324,27. catenatus in Babyloniam abducitur, reſtituitur pòſt 324,15
Manaſſes Iudæorum pontifex 95,55.343, 34. templum erigit in monte Garizim 95,14.340,7
Manaſſes epiſc. Cameracenſis 607,32
Manaſſes pater monaſterij in Frigido monte 626,22
Mana vrbs Sarracenorũ in Syria à Chriſtianis capitur 464,41.609.44
Manahem rex in Iſrael 320,13
Mancaleus Aſſyriorum rex 301,31
Mando papa 732,2

Manes Perſa Manichæorũ hæreſeos author 104,16.109,29.151,14.719,31
Manfredus f.naturalis Frider. imperatoris patrem ſuffocat 804,19. Apuliam obtinet 811,31
Mangoldus de Nuenburg epiſc. Herbipolenſis moritur 821,33
Manichæi Romæ corripiuntur & publicantur 117,14.394,25.414,44. in exilium abiguntur codicibus ipſorum combuſtis 414,49.485,47.507,41.ſuſpenduntur 143,25
Manlius Torquatus filium contra hoſtes & contra imperium pugnantem ſecuri percutit 340,39
Manna de Hieruſalem Romam perducitur 711,14
Mansfeld caſtrum raptorum deſtruitur 950,22
Mantua capitur 526,33
Mantuæ ſynodus habetur 148,27
Maphæus Vegeus 863,7
Mapis regnat in Creta 305,52
Marachius rex Sicyoniorum 302,22
Marabenſes populi inter Sclauos 42,23. 65,36
Marathonium bellum 333,23
Marcellinus papa 110,7.714,51. polluit ſe idololatria, ſed pòſt pœnitentia ductus martyrium ſubit 396,4.714,54. occiditur 117,8. 417,55
Marcellini martyris reliquiarum tranſlatio & miraculorum gloria -,41,43. 562,26
Marcellus papa martyr 396,11,35.397,36
Marchfeld campus Auſtriæ 699,28
Marchia à Quitzonibus premitur 850,15. à Quitzonibus liberatur 850,33
Marchio fictus 746,55.941,8
Marcianæ nouercæ fraude perit Conſtantius 684,23
Marcianus cum Valentiniano imperator 8,2.117,18,48.416,44.499,38.682,7.719,16. diuinum habet ſomnium de Attilæ interitu 501,23. obit 417,35. 502,26
Marcion hęreticus 104,17.379,52.719,46.
Marcius capit Coriolos 333,18. vrbẽ oppugnaturus, illi precibus matris & vxoris parcit ibidem
Marcomani debellantur à Rom. 380,51
Marcomannus dux occiditur 440,47
Marcomirus Priami filius, Francorum princeps 484,49. moritur 492,44
Marcolfus ordinatur archiep. Mogunt. 255,14.473,18. moritur 473,29
Marculfus abbas Baiocenſis 524,46
Marcunardus tertius abbas Prumienſis 40,46
Marcus ſcribit Euangelium, & Ægypto & Alexandriæ prædicat 98,50.100,54. 150,51.363,22.708,41. martyrizatur 3,41.101,32.365,44.710,34
Marci Euangeliſtæ corpus Venetias deportatur 505,21
Marcus papa 112,11.400,25.716,30. moritur 401,3
Marcus epiſcopus ex gentibus primus Hieroſolymitanus 104,7.378,5.383,37
Marcus Alexandrinus epiſcopus 104,25. 379.45
Marcus Cæſar iuxta patrem Baſilicum Aug. 418,20
Marcus Ælius Antoninus Verus cũ fratre L. Commodo, Roman. Cæſ. Aug. 4,23. 104,43.380,13. in pauperes & oppreſſos beneuolus & liberalis 381,40,6. moritur 381,25
Marcus Annius Cordubenſis poeta, Piſonianæ coniurationis conſcius, enecatur 366,6
Marcus Antonius imponit Cæſari diadema renitenti 352,43
Marcus Aurelius Antoninus imperator 4,53.106,47.151,7.385,12. impudens & obſcœnus 385,22
Marcus Curtius eques Romanus armatus ſe in barathrum conijcit 339,25. 706,25
Marcus Fabius Quintilianus Romam à Galba perducitur 370,32
Marcus Licinius triumphat 350,50
Marcus Lollius Galatiam prouinciã facit 355,2. ſuperat Germanos 355,54
Marcus Lucullus primus pater patriæ 350,38
Marcus Porcius Cato philoſophus 351,9
Màrcus Porcius Latro declamator ſe interficit 357,33
Marcus Terentius Varro philoſ. & poeta naſcitur 348,17. moritur 355,29
Marcus Varius poeta moritur 353,28
Marcus Verrius Flaccus Grammaticus 359,20
Marc Wardus, regis Henrici propinquus, dux Carnotenſium conſtituitur 189,26
Mardi ab Alexandro Magno capiuntur 95,28.340,5
Margarita f.regis Franc. nubit regi Anglorum iuniori 637,29.641,30. in Angliam ducitur 637,41. regina inungitur 653,50
Margarita filia Frideric. imperat. nubit Lantgrau. Thuring. 813,27
Margarita, coniunx Lantgrauij Thuringiæ aufugit, Francofordiam deducitur, ibiq; moritur 698,51.930,25
Margus fluuius 109,39
Marhuam rex Sarracenorum 538,12
Maria virgo θεοτόκος 17,4. obdormit in Apoſtolorũ omnium præſentia 362,20.708,26
Mariæ virginis feſtiuitatis cultus impeditus punitur 668,26
Mariæ virginis apparitio, & ad pacem commonitio 674.47
Mariæ Magdalenæ ſepultura, & tranſlatio 548,33.35
Maria Caroli ducis Burgundiæ filia, vxor imperatoris Maximil. 874,7.881,2
Maria neptis Maximiliani regi Vngariæ deſponſatur & mittitur 903,1. 904,12
Maria ſoror ducis Brabantiæ, vxor Palatini decollatur 810,23
Mariamne filia Alexandri, neptis Ariſtobuli, nubit Herodi 97,45
Mariandyna quæ pòſt Bithynia 306,13
Marianus Scotus, author quarti libri huius voluminis naſcitur 450,3. fit monachus Fuldæ, & pòſt Moguntiæ 451,15.47.452,17,21.453,20.800,4.813,2. moritur 457,44
Mariani Scoti calculatio 605,4
Marij occidunt Hungaros 132,2
Marinus papa 131,22.444,25.571,31
Marinus II, papa 133,24.447,28.580,38
Marinus Sutrienſis legatus Romanorum ad imperatorem pro nouo papa eligendo 83,12
Maris violenta effuſio 625,12
Marius Philelphus 867,10
Marius vincit Sicambros 349,2. delet Cimbros 349,45. à Sylla diuellitur 349,50. cum Cinna in vrbem receptus optimates trucidat 350,11. moritur 350,17
Maroc regis cum filia ſua mirabile factum 665,42
Maro Wa ſita in confinio Hungariorum & Bulgariorum 164,41
Maro Wa inſula Rheni 200,41
Mars pater Remi & Romuli 91,38
Martis templum ſputis à martyribus petitur 388,38
Martis templum ex imprecatione martyrum corruit 389,10,21
Martis ſydus non comparet 32,53
Marſana locus iuxta Moſam 52,3
Marſcalcus de Calent, occiſor comitis de Vitelſpach 797,20
Marſi bellum mouent contra Romanos 349,39. vincuntur 341,29
Marſilius Ficinus 885,44
Martburgenſis hoſpitalis fundatio 695,20
Marthæ hoſpitæ Chriſti ſepultura 710,47
Martildis filia regis Angliæ ſponſo in Alemanniam adducitur 647,25
Martina mater Heracleonæ 13,50. 123,27
Martinus Lutherus monachus Auguſtinianus taxat indulgentias papæ 897,51. à methodo ſacras literas explicandi commendatur 805,28.837,25. 888,41
Martinus I, papa 123,43. 429,7.533,13. 726,13. celebrat ſynodum contra Acephalitas & Monothelitas, eóſque condemnat 14,20. 123,47. 429,11. 534,10. in exilium mittitur, vbi moritur 14,21. 123,50.429,24,28.535,14
Martinus II, papa 730,39
Martinus III, papa 745,54. odit Germanos 699,49.749,16
Martinus IIII, papa 814,24. moritur 814,54
Martinus V, papa, antè Otto de Columna 851,6. Huſſitarum perſequutor 853,24. moritur 857,21
Martinus eccleſiæ Romanę legatus præſidet ſynodo Ingelnheimenſi 77,34
Martinus dux Auſtraſię perimitur 539,35
Martinus epiſcopus Turonenſis 7,30.114,44.151,26.483,12.485,38.717,31. naſcitur 398,19. ſequitur militiam 717,10. periclitatur ob fauorem Priſcillianiſtarum 485,38. moritur 7,40.115,19.151,26.487,44.488,18.718,14
Martini corpus leuatur 130,11. 729,52. templum incenditur 41,38.565,41
Martinus monachus in mõte Marſico, eiúſque vitæ aſtrictio 426,1
Martyrius martyr 488,30
Martyres multi ſub Conſtantino 550,52
Maryrum catalogus in prima perſequutione ſub Nerone 3,39.101,18.369,34. in ſecunda ſub Domitiano 4,5.102,17. 374.49. in tertia ſub Traiano 4,11.86. 103,24. 376,24.378,37. in quarta ſub M. Antonino Vero & Lucio Aurelio Cõmodo fratrib. 4,24.104,55.381,47. in quinta ſub Seuero Pertinace 4,47. 106,24. in ſexta ſub Maximino 5,4.107,21.374,37. in ſeptima ſub Decio 5,15. 707,51.390,52. in octaua ſub Valeriano 5,30.392,30. in nona ſub Aureliano 5,44.106,54.385,51. in decima ſub Diocletiano & Maximiano 6,3,8.110,26. 397.36
Martyrum catalogus ſub Flauio Claudio 393,16

Martyrum catalogus ſub Iuliano Apoſtata 7,13.404,4
Martyrum Treueris ſub Rictiouaro paſſorum catalogus 601,36
Martyrum catalogus ſub Zenone & Anaſtaſio in Wandalica perſecutione 8,26
Martyrum geſta annotantur 710,49
Martyrum variorum & multarum reliquiarum in Gallias tranſlatio 586,20
Maruthas Meſopotamiæ epiſcopus 490,7. precibus liberat arreptitium f. regis Perſarum 496,32
Maſcezil fratrẽ Gildonem ſuperat 115,25
Maſſamuti in direptionibus cõprehenſi proſternuntur 632,23
Maſſamutorũ tyrãnis & graſſatio 631,28
Maſſilia 26,9. conditur 327,5.332,34
Maſtrichtenſe prælium 748,52
Marathias f. Aſſamonæi arma corripit contra duces Antiochi 96,35.346,46
Matathias (Matthias) epiſcopus Hieroſolymitanus 103,15.376,44.378,43
Maternus diſcipulus S.Petri 710,27
Maternus Treuerẽſis archiepiſc. obdormit 377,50
Matfridus comes 45,6. amittit dignitatem 70,26. cum Zundibolch reconciliatur 70,35. conſcius necis Zundibolch 71,51. cum Gerhardo poſſeſſiones Gebelhardi inuadit, & ideo à fratre ipſius Conrado comite debellatur 72,54. cum Conrado fil. Conrad. comitis paciſcitur 73,3. proſcribitur 73,46
Mathematici vrbe pellũtur 100,9.359,27
Mathildis regina in Angliam proficiſcitur infauſtè 470,45
Mathilda domina mater Ottonis imperat. 81,46
Mathildæ imperatricis ſtudium in abbatia conſtruenda 637,20. aduerſa valetudo & teſtamentaria diſpoſitio 640,53. pietatis opera qualia 647,10. obitus 647,9
Mathilda derelicta ducis Lotharingorũ Gozelonis, filia Bonifacij marchionis & Beatricis comitiſſæ, ob nimiã cum Gregorio papa conuerſationem fama laborat 247,21. apud Gregorium papam legatione fungitur Henrici regis, pro abſolutione ab excommunicatione impetranda, cum quibuſdam aliis 248,26
Mathilda ſoror Henrici regis nubit duci Rudolpho 147,38. emigrat 147,45
Mathilda filia regis Angl. nubit Henrico imperatori 616,12.625,5. ſecundò Gufrido comiti 625,6
Mathildis filia regis Anglorũ, vxor Henrici ducis Saxonum 672,43
Mathilda f. Theodorici regis Saxonum, vxor Henrici regis 579,51
Mathildis Luidolfo filio regis naſcitur 77,44
Mathildis vxor Alberti ducis Auſtriæ 700,11
Mathuſalam vita & ætas 86,35. 149,34. 275,59. obitus 286,6
Matrona fluuius 66,4
Matthæus in Iudæa ſcribit Euangelium 48,46.100,46.150,50.363,46.708,27. Æthiopes docet 367,35
Matthæi apoſtoli αὐτόγραφον euangelium reuelatur 418,45.508.10
Matthæus Albanenſis apoſtolicus legatus in pontificum depoſitione 471,24
Matthæus de Cracouia 841,30
Matthæus Boſſus 886,41
Matthæus Herbenus 886,28
Matthæi f. Comitis Flandriæ vxor quæ 641,10
Matthias conſtituitur apoſtolus 2,45. lapidibus & ſecuri martyrizatur 710,33
Matthias epiſcopus Hieroſolymitanus 103,15
Matthias Hunniades rex Vngariæ & Bohemiæ 866,16. affligit Bohemos 872,4. obtinet victoriam 873,17. capit Viennam 875,20. moritur 882,42
Matthias Mogunt. archiepiſc. antè monachus 830,19. placat Erffordenſes ciues inter ſe & clericos 263,32. cũ Henrico Lantgrauio contendit, eius oppidũ Gieſſen obſidet, capit 263,44. moritur 830,52.938,13
Matthæus comes Bolonenſis moritur 655,30
Mauhumetes Turcorum imperator ſuperat Ægyptios & Syrios 871,23. vincitur 872,38. capit Hydruntum 874,14. moritur 874,23
Mauortius dux belli contra Bonifacium 412,36. interimitur 412,37
Mauri & Sarraceni deprędãtur Baleares inſulas 32,54.33,19. vaſtant Corſicam inſulam 36,1. ciuitatem in Corſica deprædantur 37,41. Sardiniam & Corſicam depopulantur 38,19,51. Beneuentum occupant 564,35. proſternuntur in Africa 9,9. amittunt ſigna in prælio 33,20
Mauricius imperator gener Conſtant. 11,24.121,41.151,38.425,12.522,19.683,51.723.46. mittit muneta Childeberto r. Franc. 11,30. conducit Childebertum contra Longobardos in Italia 11,31,55. Gregorium compellit ad papatum 723,47. inconſtans animo erga præſulem 683,52. in Perſas fortis 522,27. vaticinium habet de ſua morte 525,2. cum filiis occiditur 13,5.122,14.426,37.525,39.723,47.725,13
Mauricius Prouinciæ dux cõiuratus Sarracenorum 547,44
Mauricij epiſc. Pariſienſis zelus in eccleſia ibidem ædificanda 661,25
Maurilo epiſc. Andegauenſis 43,7
Mauritania inuaditur 493.39
Mauritaniæ rex ſuppenditur, & regnũ à Maſſamutis occupatur 631,28
Mauron dux Prouinciæ, Sarracenorũ amicus à Carolo expellitur 435,11
Maurus diſcipulus Benedicti venit in Galliam 515,30
Mauri corporis tranſlatio 567,49
Mauſamuz rex Maſſamutorum ædificat Carthaginem 668,20
Maxelendis virgo, martyr 536,46
Maxentius Maximini Herculij filius Auguſtus 111,20.397,42.398,4.715,29. in ciuili bello cõtra affinẽ Conſtantinum ſuperatur 111,31.397,21. cum fratre ſuo Decentio ſeipſum occidit 113,2. ſubmergitur 715,29
Maxentius Pictauienſis abbas 510,31
Maximilianus I, dux Auſtriæ Roman. imperator 881,1. naſcitur 866,49. victoriam de Venetis obtinet 889,16. deſponſat & mittit neptem regi Vngariæ 903,11. nepti ſuæ ſplendidas facit nuptias 904,12. capitur 882,20. vxorem & dotem magnã adipiſcitur 874,6. ſecundas celebrat nuptias 887,36. in bello animoſus 882,32
Maximilla Cataphrygarũ hæreſin condit 381,1
Maximianus imperator 6,6.715,11. Amandum vincit 109,47. triumphat 110,16.396,36. purpuram & faſces depoñit 396,45. regno priuatur & ſtrangulatur 111,21.715,20. Vide latius Herculius Maximianus
Maximinus imperator 5,4.107,20.151,8.386,14. ſextò Chriſtianos perſequitur 107,20.151,9.386,7. ob perſecutionem puniendus moritur 107,26.386,16.398,23
Maximinus Aquileiæ occiditur 107,26
Maximinus & Seuerus Cæſares 111,13.115,17.397,2
Maximinus Treuirorum epiſc. 6,54,112,37.151,21. ex Chriſti creditur LXX diſcipulis 548,32. hoſpes exulis Athanaſij 112,38.402,31
Maximini baſilica in Treueris dedicatur 156,5
Maximinus pręfectus annonę inter maleficos nobiles deprehendit & occidit 113,53.405,10
Maximus imp. 7,28.397,34. cuius fuerit originis & familiæ 484,8. Valent. Italia pellit 7,29.114,35. aſſumit imperiũ Valent. 416,55. in imperium ſublimatur, ſed regno mox abdicatur 410,1,6. apud Britannias & Gallias mouet tumultum 407,35. interficit Gratianum 7,29. in Britannia regnũ inuadit 484,7. in Gallias irruit 484,54.485,4. tyrannidem inuadit 115,51. rapit Eudoxiam & tyrannidem 501,39. inſurgit cõtra Romanum imperium 484,8. vincit Pœnos 344,11. Pictos & Scotos 484,35. ab eccleſia excommunicatus dilaniatur à Valentiniani militib. 7,34.111,26.114,48.408,57.417,9.486,21.501,48
Maximus epiſc. Alexandr. 108,53,392,15
Maximus Aurelianenſis fundator cœnobij Miriacenſis 509,24
Maximus Antiochen. epiſc. 105,26,381,35
Maximus epiſc. Hieroſol. 104,39. 105,44.379,40.382,18.383,38. ob fidem Chriſti oculo dextro & ſiniſtro poplite truncatus 384,40. moritur 112,45
Maximus Taurinenſis epiſcopus 491,44
Mazabanes epiſc. Hieroſol. 384,35.390,50
Mazacham vrbs nobiliſſima appellatur Cæſarea 360,1
Mecades rex Athenienſium 317,42
Mechtilda filia regis Roman. nubit marchioni Friderico 263,52.937,43. moritur 941,3
Mechtildis filia imperat. Luduici, vxor Friderici marchionis 839,42
Medana fluuius alluit vrbem Andegauenſem 54,18
Medardus Νέδυμος epiſc. Nouiomenſis 515,13. moritur 69,49.518,36
Medardi baſilica Sueſſione 41,44.518,38
Medea Cholcenſis ab Æta fugit 309,13
Medelrichſtat 253,19
Media villa Minorita 820,33
Media paret Traiano 375,32
Mediæ comitatus precium, eiúſq; regi Anglorum traditio 637,47
Medidus Medorum rex 321,55
Medilberka caſtrum in Pannonia 147,52
Mediolanenſium factum cum imperatore 147,36.255,37.660,9
Mediolanum obſidetur, capitur, deſtruitur 256,3.474,51,53.637,4.638,52.639,33.642,49.693,33.737,35,800,16,917,18. reædificatur 256,10
Medoſulli locus 28,7

Digitized by Google

Medon Codri f. Athenienſiũ rex 315,26
Meduane fluuius 649,52
Meginardus comes 59,23
Meginenſis pagus 57,6
Megingandus comes, nepos Ottonis regis interficitur 68,41
Megingandus epiſcopus Treuirenſis 135, 48. moritur 136,5
Megingoz abbas Herueldiæ eligitur 155, 50. moritur 156,26
Megingoz Treuerorum archiep. moritur 158,48
Meginhardus Wirtzeburgenſis epiſcopus ordinatur loco Adelberonis adhuc viuentis 253,36.777,9
Meginherus Treuirenſis archiep. moritur 471,40
Meginherus abbas ordinatur Herueldenſis 159,19. interpellat pontificem contra epiſcopum in Halberſtat 164, 51. diem obit 165,14
Meginradus eremita martyr 130,42. 442,17
Megin Wardus abbas Hildenesheimenſis abbas conſtituitur Augienſis 178, 45. abbatia Augienſi ſe abdicat 184,32
Meildingen caſtrum deſtruitur 919,26
Meinfridus vide Menfridus
Meinherus XVIII, Nuemburg. epiſc. 810,30. moritur 812,15
Melampus 306,53
Melani epiſcopi monaſterium 55,11
Melanthus Pylenſis Andropompi filius, rex Athenienſium 313,18. Erechthidarum primus 313,33
Melanthia Hieroſolymã religionis gratia Roma nauigat 405,36
Melderichſtat 776,54
Meleagrus rex Macedonum 342,4
Meledunum caſtrum capitur 509,39
Meletius Sebaſtiæ Armeniæ epiſcopus Arrianus & hypocrita Antiochiam transfertur 403,37
Melga dux Hunnorum 486,12
Melicerta 307,26
Meliſſo claret 105,22
Meliſſus Spoletinus Grammatic. 357,32
Meliſſus phyſicus 337,7
Mellitus archiepiſc. doctor Anglorum 122,6,48.426,15. moritur 529,8
Meluerode comburitur 749,44
Melus condita 306,5
Memnon ſuppetias fert Priamo 310,30
Memphis in Ægypto conditur 88,32. 149,49.299,44.
Menãder comicus 341,5. moritur 341,53
Menandri hæreſis 102,27
Menapij transferuntur ad regnũ Francorum 413,21
Menas orthodoxus Conſtantinopoli ordinatur epiſcopus 423,12.539,41
Menas ſolitarius in Italia 521,34
Mendicantium ordinũ controuerſia ſuper ſanguinis Chriſti aſſumptione 753,39
Mendicantium ordines reſtringuntur ad duos 813,48
Menelaus rex in Lacedæmone 310,54
Menelaus pontifex Iudæorum ab Antiocho Epiphane conſtituitur 346,17. occiditur 346,24
Menfridus princeps Apuliæ f. Friderici à papis ob regnum Apuliæ vexatur 745, 12,36. cum papa præliatur 697,46. in prælio occumbit 698,3
Menfrid comes occumbit 456,1
Menſurarum inuentor quis 320,36
Mephres Ægyptiorum 300,43
Mercij ad Chriſtum conuertuntur 124, 5. 534,37
Mercurius, Deus Longobardorũ 683,17
Mercurius papa 120,12. 422,19. moritur 422,44
Mercurius miles & martyr, occiſor Iuliani apoſtatæ 484,14
Meridiana regio educandis hominibus minus apta 65,19
Merouæus f. Clodij rex Francorũ 499,16
Merouæus f. Hilperici 10,12. ducit in vxorem Brunichildem 10,22. fit monachus 10,23. moritur 502,33
Mero Wingi, Franci aliàs 499,17
Mero Wingorum ſtirps, regum Francorum proſapia 436,28
Merrhes Æthiops dynaſta Ægyp. 324,10
Merſeburgenſis epiſcopatus inſtauratur 689,22.733,14. deſolatur 157,42.767, 21. reſtauratur 769,40
Mertenefelt locus 185,45
Mer Wesburg olim caſtrum Thuringiæ, nunc monaſterium S. Petri in Erffordia 264,45,50.910,16,55
Mer Wygus, cognatus regis Francorum, rex I Thuringorum 264,43. 910,15
Meſopotamia Romanorum prouincia 105,17.376,48. capitur 350,42
Meſopotamiæ pars cedit Perſarum regi 404,37
Meſſala Coruinus orator naſcitur 351,23. præfectus vrbis primus, magiſtratu ſe abdicat 355,44. Germanos capit 352,8. moritur 100,2. 359,31
Meſſena (quæ & Mamertina) conditur 299,10. deflectit à Lacedæmoniorum ſocietate 325,13. à Romanis capitur 342,40
Meſſenij cum Lacedæmoniis belligerãtur 320,32
Meſſapus Sicyoniorum rex 299,4
Met legatus Romam in itinere moritur 752,38
Metalla in Macedonia effodi incipiunt 346,33
Metenſis epiſcopus ab Ottone rege benignè ſuſcipitur 78,55.79,3
Metenſis epiſcopus capitur 868,2
Metenſis prouincia à Nortmannis infeſtatur 48,30
Metenſtein caſtrum ædificatur 928,48. deſtruitur 929,19
Metilhuſen caſtrum deſtruitur 935,12
Metis concilium conuocatur 43,31
Metis vrbs obſidetur 592,5
Metrodorus philoſophus 399,50
Mezentius Siciliæ regnum inuadit 14,51. occiditur 14,53
Mezentij caput Conſtantinopolim deportatur 14,54
Micha moritur 318,32
Michaelis archangeli eccleſia reperitur 720,55
Michaelis eccleſia ardet 615,9
Michael gener Nicephori, imperator Conſtantinop. 39,39.560,20. mittit legatos ad Car. imp. ad confirmandã pacem 39,41. ſuſcipit legatos Caroli honorificè & dimittit 39,40. ab imperio abit 146,49.560,36.
Michaelis Græci imperat. legati ſalutant Carolũ βασιλέα 39,44. Romæ à Leone papa libellũ pacis accipiunt 39,46
Michaelis imper. legati ad Ludou. imperat. 562,15
Michael II, cum Theodora imperator Conſtantinop. 564,50. pòſt ſolus 566, 14. excommunicatur 730,25. in amentiam conuertitur 567,41. interficitur 567,48
Michael patriarcha Conſtantin. author Græcorum diſſenſionis ab eccleſiis Latinis 598,26
Michael patricius legatus Irenes imperatricis 32,49
Michael de Bononia 852,3
Michael de Mediolano 867,38
Michael Herbrant 852,5
Michael Lochmayr 886,25
Michael monachus dux Cruciatorum 903,17
Micheas propheta 150,18.317,25
Micheæ prophetæ corpus reuelatur 115, 29.409,10.487,26
Midas regnat in Phrygia 322,23. potus ſanguine tauri enecatur 324,54
Milda fluuius 241,43
Mileſij dominantur mari 322,51
Miletius Antiochenus epiſcopus 483,25
Miletus condita 89,28
Miletum conditur 308,54
Miliduch Sclauus occiſus 35,52
Milleſimi anni Romæ à ſui conditione magna ſolennitas 387,54.713,43
Milo Clodii interfector mouet ſeditionem 351,44. tradit Romanis Tarentum 342,35
Milo abbas, pòſt Morinorũ epiſc. 623,31
Milo Morinenſis epiſcopus 625,51
Milo archidiaconus Taruanenſis epiſcopus 640,4
Milo epiſc. Taruanenſis moritur ibid.
Milo monachus 570,24
Milphurt monaſterium fundatur 791,12
Milſungen ciuitas capitur 947,47
Miltiades papa martyr 110,22. 111,27.333, 24.396,54.398,7.715,8
Miluius pons 18,9. 111,32. 383,9. 397,22. 433,44
Mimeleue in Saxonia 767,10
Mimelieba 157,21
Mimus interficitur 684,40
Minborinus primus abbas ad Scotos in Colonia 448,24
Minda locus 32,43
Minerua apparet in ſpecie virginali 298, 26.299,39. eburnea 337,15. Chalcidica Romæ 374,8. cum Neptuno iudicium habet apud Cecropem 302,18
Mineus Hiſpaniæ fluuius 568,28
Minorum ordinis initium & confirmatio 797,3,35.798,50
Minores de Gotha transferuntur in Arnſtede 927,1
Minores fratres Erffordiam recipiuntur 926,1
Minos f. Aſterij regis Cretenſium 305,19. 310,27 309,23. occiditur 309,19
Minotaurus
Miriacẽſis cœnobij fundator quis 509,24
Miracula ad eccleſiam beatæ virginis in ciuitate Sueſſorum 622,36
Miraculum, pluuia in exercitu Chriſtianorum, & in exercitu gentilium fulmina & diuini terrores 381,17.553,20
Miraculum, mons precibus mouetur, & locum eccleſiæ conſtruendæ concedit 392,40
Miraculũ, cæcus Conſtantinopoli à papa illuminatur 421,14.532,43
Miraculum, ieiunium trium annorum puellæ 441,14.588,24
Miraculum, duo muti incipiunt loqui in exercitu Hieroſol. 474,34
Miraculum, epiſcopi orthodoxi linguis truncati loquuntur 114,5

Miracul.

Miraculum, Muti recuperant donũ linguæ 628,26
Miraculum, aſſerens trinitatem ὑποςάσεων in vna deitate 500,30
Miraculum, Iudaicus puer ob amorem Chriſtianiſmi igni traditur, vnde illæſus exit 518,16
Miraculũ. Igni iniecti illęſi euadũt 632,33
Miraculum, ſanguis effluit è pane fracto 522,17
Miraculum, Quatuor maſculi vno partu, vna matre eduntur 621,31
Miribel caſtrum obſidetur 679, 51. capitur 635,13
Mirius Siculus occiditur 536,32
Miro rex Galliciæ moritur 522,50
Miſacha Sclauorum regulus perimit Wichmannum 585,40
Miſahel Babyloniam transfertur 326,12
Miſahel cubicularius in exilium relegatur 421,28
Miſcho in gratiam Ottonis regis recipitur 157,53
Miſconi dux Sclauorum 766,29
Miſena vrbs ſita in confinio Saxoniæ & Boemiæ 125,12.186,28. ab Huſſitis affligitur 856,28. deditur 701,31. comburitur 859,54.862,16
Miſenus epiſcopus reſtituitur 419,7
Miſichon factionis contra imperat. Ottonem ſocius 157,13
Miſnenſes marchiones inuadunt Bohemiam, obſident Pragam 951,33. Miſnenſes marchiones contra Erffordenſes ob epiſcopatum Moguntinũ bella gerunt 946,8
Miſnenſes marchiones terras ſuas inter ſe diuidunt 946,40
Miſnenſis marchio ad Erffordiam caſtrametatur 258,14. capitur 260,4
Miſnenſis epiſcopatus inſtauratio 689,22.733,15
Miſnenſis epiſcopus capitur 225,14
Miſnia graui clade ab exercitu regis Adolphi concutitur 261,51
Miſniæ caſtra expugnantur 944,7
Miſniæ regionis, vrbis & confinium deſcriptio 792,24.860,3
Miſpharmutoſis rex Ægyptiorum 301,14
Miſſa apoſtolorum qualis 426,32
Miſſæ authores & compilatores 519,41
Miſſæ canon reformatus 954,31
Miſſarum efficacia 727,53
Mithridaticum bellum occaſio diuulſionis Syllæ & Marij 349,50
Mitræus Aſſyriorum rex 309,31
Mittelhuſen villa 261,41
Mneſtheus rex Athenienſiũ 310,26. moritur in Melo 311,16
Modeſtus claret 105,22
Modigiſilus rex Wandal. occiditur 491,8
Modin vicus in Iudæa 346,47
Modredus nepos Arturi bello ab ipſo Arturo petitur 508,37
Moelcolium rex Scotiæ moritur 450,18
Mœſia prouincia 39,37
Mogonus fluuius 31,33.254,24
Moguntia obſidetur 79,10.156,18. 447,54.582,22. obſidione liberatur 79,15. nudatur muris & munitionib. 256,4. 475,50. rurſus muris cingitur 476,17. ab epiſcopo Mog. ſubigitur 868,9
Moguntiæ concilia habentur contra Tartaros 697,22
Moguntiæ magna pars cum tribus monaſteriis comburitur 456,24. iterum cum principali monaſterio comburitur 472,32
Moguntiaca eccleſia maior igne deletur 158,37
Moguntiaca ſynodus 61,5. contra Godeſcalcũ hæreticum 154,50.560,31. contra Gregorium Hildebrandum pro Wigberto Clemente 457,15
Moguntiacus pons incendio deletur 153,53.560,16
Moguntina eccleſia archiepiſcopatus eſſe quando cœperit 685,53. magna clade opprimitur 256,8. inſignia ſua vnde habeat 690,24. 733,47. honore proxima à ſede Romana 437,11
Moguntinenſes epiſcopi duo, iique inimici 751,44
Moguntinenſes archiepiſcopi domini Thuringiæ 912,55
Moguntini archiepiſc. expeditio in Palæſtinam 678,21
Moguntini clerici tumultuantur Erffordiæ contra decretum Hildebrandi de cœlibatu 212,40
Moguntinenſes ſub aduentu imperatoris aufugiunt 475,34
Moguntini occidunt ſuum epiſcopum, & aliũ contra ius & datam fidem eligunt 475,38
Moguntinorum commotio in archiep. & Rodolphum regem electum & benedictum 603,45. epiſcopũ occidunt, & alium contra ius & datã fidem eligunt 475,38. communione & oculis priuantur 255,50
Moguntinus archiepiſc. ſuſpectus necis & captiuitatis quorundam principum 951,21
Moimarius & Iſauricus cum rege Ludouico pacificantur 131,55
Molaus abbas Scotorum moritur Coloniæ 452,31
Molhuſen ciuitas capitur 918,53
Moliſmus cœnobium 609,49
Moliſmi cœnobij propago Ciſtercium 609,54
Monachi inter ſe certant 229,4
Monachi Fuldenſes, numero ſedecim impatientia erumpunt 169,25
Monachi metu auſterioris vitæ è monaſteriis aufugiunt 186,41
Monachi ex Italia in Galliam & Germaniam transferuntur ad regenda & emendanda monaſteria 230,43,47
Monachi olim ad epiſcopatus transferebantur 759,34.760,23
Monachi trahuntur ad militiam: abnuentes interficiuntur 406,24
Monachi martyrizantur 114,11
Monachi in Nitriæ deſertis cæduntur 406,22
Monachi comburuntur 259,27
Monachorũ regula compilatur 729,35
Monachorum Bernenſium ord. prædic. machinationes & ſupplicia horrenda 893,38
Monachorum nomen infame & inuiſum, & quare 184,49.186,45.759,23,47
Monachus de Hieroſolymis affert Carolo reliquias 33,35
Monaldus ordinis Minorum 831,42
Monãtula (Nonantula) cœnobiũ 549,40
Monaſterienſis eccleſia cõburitur 618,27
Monaſteria in Germania quando & quo authore cœperint 433,53
Monaſt. olim literarum gymnaſia 763,18
Monaſteriũ beatæ Marię Erffordiæ 265,7
Monaſterij S. Mariæ in Moguntia conſecratio 453,23
Monaſteriũ S. Petri Mettis ſitum 70,29
Monaſterium S. Petri Erffordiæ exuritur 255,17
Monaſterium S. Martini Moguntiæ exuritur 253,27.254,11
Monaſterium in Babenberg comburitur 253,27
Monaſteriis in agro Beneuentano parcitur 29,51
Monaſterium in Oppenheim incenditur 254,26
Monaſterium ad Horrea 70,29
Monaſteriorum reſtaurationes 583,36
Monethelitæ anathemate condemnantur 14,20
Monothelitarum hæreſis 13,51
Mons aureus caſtrum 669,45
Mons ſancti Leonis 156,45
Mons ad ſanctum Leonem Berengarij munitio 80,55
Mons caſtellum munitiſſimum 183,49
Mons Dei habitaculũ ſeruorũ Dei 625,48
Mons fortis munitio 640,38
Mons oliueti 34,2
Mons peligardæ caſtrum 138,32
Monſtra in Nilo Ægypti flumine 428,18. 525,13
Monſtra Conſtantinopoli, puer quadrupes, & puer duos habẽs vertices 524,21
Monſtrum naſcitur 148,25
Monſtrum 427,39
Monſtrum, porcę fœtus hominis faciem habens 614,13. pullus gallinæ quadrupes 614,15
Monſtrũ, infantulus biceps 617,24.615,24.717,53
Monſtrum procreatur bicorpor 487,17. 621,27
Montanus hæreſeos cataphrygarum author 105,50.150,3.151,3.380,55.719,26
Montanus Narbonenſis orator exul moritur 360,36
Montes locus 25,20
Montion caſtrum cum ſuo comite capitur 620,31
Montisfortis caſtrum traditur regi Francorum 680,8
Mopſicrenæ à Mopſo 310,52
Mopſiſtiæ à Mopſo ibid.
Mopſus regnat in Sicilia 310,50
Morgenſtern monaſterium Sanctimonialium 818,44
Moringe caſtrum & oppidum traditur 752,28
Morini transferuntur ad regnum Francorum 413,22
Moritonium 634,52
Mos capillum incidendi regius 18,41
Moſa fluuius 41,19
Moſæ fluuij tumor 616,42
Mosburg caſtrum munitiſſimũ in Corantano 59,12
Moſella fluuius 35,49
Moſthene terræ motu concutitur 359,38
Moyſes adoleſcens Ægyptiorum diſcit philoſophiam 301,55
Moyſis vita & ætas 88,49.149,50.303,52
Moyſes Ammetas rex Sarracenorũ 555,24.555,34
Mucia ciuitas regis Lupi capitur 672,42
Mucronin funditur 155,51
Muhamas Amiraras rex Sarrac. 534,49. Romanorũ tributarius & confœderatus 535,18. moritur 538,35
Muhamad rex Sarracenorum 549,27
Muhammad rex Sarracenorum 559,33
Muhãmad Sarrac. principis origo, epilepſia, pſeudoprophetia, & nouæ doctrinæ traditio 529,47. obitus 530,36

Digitized by Google

Mulhauſen 262,39
Mulier deuota ſtigmata habet Chriſti 844,14
Mulieres vetulæ pice ſeboq; illinitæ, & in plumis volutatæ 701,7
Mumhan rex Sarracenorum 548,49. perimitur 549,27
Munatius Plancus orator Lugdunũ condit 355,50
Murmanus dux Britonum 40,49,51
Murmanus dux Britonum perimitur 40, 51. 561,12
Muſæus f. Eumolpi, diſcipulus Orphei 308,45
Muſanus philoſophus 384,3
Muſica inuenta 277,50
Muſicus Cucha & Nymphæ filius 302,16
Muſonius philoſophus 366,37
Muſlaha fluuius Saxoniæ 22,38
Mycena in Italia condita 315,52
Mycenarum regnum incipit 308,2,16
Myrrhena conditur 315,5

N

NABORIS corpus Roma in Franciam defertur 128,9.152,53.437,23. 551,22
Nabuchodonoſor capit Hieroſolymam & Iudæam 92,24.150,26.326,9
Nachor vita & ætas 88,6.149,43.294,35
Nadab rex in Iſrael 317,13
Nannetum ciuitas à Nortmannis capitur 41,34.565,39.567,30.634,38.637,33
Nannetis vrbs regi Anglorum reſtituitur 637,46,53
Nantharius de ſancto Othmaro, legatus Caroli imper. 37,23
Nautilda regina 16,26
Narbona colonia 348,52
Narbonenſe oppidum à Gothis obſidetur, ſed per Latorium liberatur 413, 27
Narciſſus epiſcopus Hieroſolymitanus 105,46. 381,40. 382,22,26. 383,42,9. 713,22
Narnia fluuius 145,15
Narnienſis pons ex inundatione diruitur 145,16
Narſes eunuchus ordinatur patricius 9, 31. Longobardis confœderatur 517,22. Longobardos in Italiam inuitat 121, 21.424,37.519,42.682,52. Gothos Italia expellit 121,18.424,35. contra Totilam deſtinatur 517,18. Totilam perimit 517,25. in Britonum regem ſeuerus 517,48. moritur 10,26
Narſeus rex Perſarum Orientem debellat 109,50.395,38. Galerium Maximianum vincit 110,13.395,55. vincitur 110,14.715,21. cum vxore, liberis, ſororibus vincitur, & Romam in triumpho introducitur 396,27,38
Nathan propheta 150,13
Nauarræ rex ingreditur iter Hieroſol. ſed eò non peruenit 259,24
Nauarri in Hiſpania ad Sarracenos deficiunt 36,4. in fidem recipiuntur, ibid.
Nauium in Dacia & in mari mediterraneo ſubmerſio 259,3.662,6,10.745,38
Næuius comicus Vticæ moritur 344,49
Naxus in Sicilia conditur 322,23
Nazareth capitur 698,15
Nazarius rhetor 399,23.401,18
Nazarij monaſterium Loraſham 56,14
Nazarij martyris corpus reperitur, & in Franciam defertur 128,9,11.152,53.437, 23.487,31.551,22
Neaſliam caſtrum 641,32
Neapolis exterminatur 514,55
Neberet caſtrum obſidetur 939,7
Nechao Ægyptiorum rex 326,23
Nechao dynaſta Ægyptiorũ 325,4. congreditur cum Ioſia rege Iudæ 92,8
Nectanabus rex Ægyptiorum 338,6.339, 1. regno pellitur 95,10
regno Ægypti pulſus in Æthiopiam fugit 339,7
Nectarius Conſtantinop. epiſc. 409,26
Nectis caſtrum munitiſſimum 41,46
Necypſes dynaſta Ægyptiorum 324,49
Neemias pincerna Artaxerxis 94,38.150, 32. author reſtaurationis templi & vrbis Hieroſolymitanæ 334,23
Nemauſus vrbs famoſa Gothorum capitur 435,41.547,31
Nemetenſis baſilica dedicatur 148,8
Neocæſarea in Ponto ſubuertitur 402,37
Neomagum in Badua 35,50. incenditur 160,31.597,19
Nepherchenes rex Ægyptiorum 317,6
Nephetites dynaſta Ægyptiorũ 337,42. 338,1
Nepos patricius imperator 118,22.504, 30. fugatur ab Oreſte 118,24.505,29
Nepotianus imperator promulgatur 402,4.
Neptuni & Mineruæ iudicium apud Cecropem 302,18
Neriſca villa in Bradibantho 621,31
Nero Roman. Aug. imperator 3,31.99, 3.101,16.150,51.364,52.710,1. expenſas à ſenatu ſibi deputatas quantas habeat 366,32. luxurioſus 101,29.365,38,35. leuis 365,34.366,27. impius, crudelis & impurus 710,2. in Olympiade coronatur 366,19,30. truculentus in nobiles 366,19. mittit Veſpaſianum in Iudæam 99,11.101,39.368,13. Romã incendit 101,36.366,8. præceptorẽ Senecam occidit 101,38. occidit vxorem Octauiam 366,34. matrem occidit & ſororem patris 101,28.365,34. primus Chriſtianos perſequitur 101,18.368,8. 710,7. diuinitus fulmine impietatis admonetur 365,43. Petrum, Paulum & ſeipſum etiam perimit 99,13.101,42. 367,19.369,55.710,12
Neronis aurea domus exuritur 103,3
Neronianæ thermæ 101,34
Nerua imperator 4,3.102,41.150,55.374, 11.711,37. reuocat exules 102,42. obit 102,44.374,40. in Deos ſenatus decreto transfertur 375,4
Neſtorius Conſtantinopolitanus epiſc. hæreticus 9,12.116,32.412,47.412,50. 494,50. refutatur per Cyrillum & Celeſtinum papam 412,53. per ſynod. Epheſinam 412,34
Neumagium palatium regium ad Walam 59,18. à Nortmannis occupatur 59,19
Neuſtat ſubigitur 867,1
Neuſtria Pipino ſubditur 540,44
Nicaſius Remenſis epiſc. martyr 500,22
Nicea vrbs in Bithynia terræmotu aliquoties concuſſa, funditus ſubuertitur 361,37.405,46. à Chriſtianis capitur 609,19
Nicena ſynodus 398,14,35
Nicenæ ſynodi acta & articuli Romæ reſeruati 400,49
Nicephorus imper. Conſtantinop. 558, 30. impius 559,38. à Sarracenis ad ſubiectionẽ & tributũ compellitur 558,39. rumpit fœdus cum Sarracenis infauſto omine 558,41. mittit legatos ad Carolum 35,3. mittit claſſem in Dalmatiam 36,5. feliciter pugnat cũ Bulgaris in Mœſia 39,38. in prælio cõtra Bulgares interit 39,39.560,9
Nicephorus Græcus imperat. 583,44. mittit legatos & munera Rauennam ad imperatorem Ottonem 84,10. occiditur 448,46.586,38
Niceta patricius 36,44
Niceta & Pipinus rex inducias inter ſe faciunt 36,45
Nicetas Siculus Græcus imperat. 32,30
Nicetas monachus Conſtantinop. ſcriptor contra Romanos 598,31
Nicetius Treuerenſis epiſcopus 513,42
Nechao vinctum ducit Ioſiæ filium Ioachaz 92,22
Nicodemi corpus reuelatur 116,31.410, 53.492,25.718,19
Nicolaitarum hæreſis 102,29.719,36
Nicolaus I, papa 130,39.442,15.566,15. 730,24. multa agit in cauſa Lotharij fornicantis cum Thietberga 44,3.45, 34.46,23,50.567,7. obit 49,19.130, 48
Nicolai papæ prophetia & maledictum ſuper regnum Lotharij 60,43
Nicolaus II, papa, aliàs Gerardus Florentinus epiſc. 599,51.736,3. moritur 148,1. 167,26.442,54.452,29.
Nicolaus III 745,53
Nicolaus IIII, 745,55.815,13. moritur 816,42
Nicolaus V, papa 750,15.862,7. moritur 750,40.865,19
Nicolaus epiſcopus Cameracenſis 622, 28
Nicolaus epiſcopus moritur 716,28
Nicolai tranſlatio de Mura in Barum 457,12.606,20.737,14
Nicolaus Cuſa 867,5
Nicolaus de Chuſa cardinalis, indulgentiarum præco 750,25
Nicolaus de Lyra 828,52
Nicolaus de Niſe 887,14
Nicolaus Dorbellus 863,33.867,37
Nicolaus Eboycus 863,9
Nicolaus Gorra 847,3
Nicolaus Lubich epiſcopus Merſeburgenſis 890,26.951,10
Nicolaus Lacterman 887,9
Nicolaus Perotus 867,12
Nicolaus Siculus 863,24
Nicolaus Triueth 851,40
Nicomedia vrbs Bithyniæ conditur, antè Aſtacos 324,34. terræmotu corruit & ab Adriano reſtauratur 377,23. ampliata à Nicomede ab eo denominatur 343,16
Nicopolis olim Emmaus conditur 106, 51.385,34. terræmotu corruit 103,52
Nidenſtein ciuitas capitur 947,47
Nigidius Figulus Pythagoricus & Magus moritur 352,17
Nigromantici cuiuſdam caſus mirabilis 697,30
Ninam inſula 645,51
Ningella 618,37
Ninyas aliàs Zameis. vide Zameis
Niniue vel Nina conditur à Nino 296, 20. à Tartaris expugnatur 697,10. 743,55
Ninus f. Beli rex Aſſyriorum 89,51. imperat Aſiæ 295,22. condit Niniuen in Aſſyria 296,20. dimicat aduerſus Zoroaſtrem 296,26
Ninus ciuitas capitur 326,2,11
Niobe 299,17
Niliba

Niſibis ciuitas obſidetur 401, 10. capitur 350, 43. cedit Sapori regi Perſarum 404, 34
Niualenſe monaſterium 533, 33
Niuardus Remenſis archiepiſc. 535, 34
Niuerni 24, 49
Nix alieno tempore 746, 50
Nix & pruina magna & noxia 129, 40. 147, 23. 589, 18. 597, 18. 615, 44. 750, 49
Nizo Friſingenſis epiſcopus moritur 144, 12
Nobiles in Thuringia ſeditioſi 927, 25
Nobiles in Thuringia aratrum trahunt 917, 35
Nobiles inter maleficos deprehenduntur & trucidantur 405, 10
Nobilium fatum 631, 7
Noe vita & ætas 86, 44. 149, 36. 279, 34
Nohæ arca 286, 10
Noleta 264, 18
Nonatius preſbyter Cypriani Nouatianus 391, 41
Norbertus ordinis & loci Præmonſtratenſis fundator 616, 25. 618, 13. 784, 40. authoritate papæ Gelaſij in propoſito ordine pergit 617, 45. peregrinatur Coloniam 619, 13. archiepiſcopus in Magdeborch 736, 51. 622, 29. ſufflatu mulierem cæcam illuminat 619, 39. dæmoniacam curat 618, 37. ſui ordinis monaſterium inſtituit in Magdeburch 623, 17. obdormit 624, 41
Nordiueli träſalbiani 32, 40. legatos Caroli capiunt, occidunt, &c. 32, 40
Norduitæ baptizantur 554, 49
Norica ab Hungaris inuaditur 448, 19
Norici pacem turbare moliuntur 434, 16
Nornicum Angliæ ciuitas 628, 13
Normannia pars Franciæ 571, 51. ſubigitur à Francis 680, 24. auellitur à regno Angliæ 625, 4
Normanni qui aliàs Dani 444, 45. capiunt ciuitatem Namnetis, Andegauenſem, Turonicã 41, 34. 37. in Phryſiã cum magna claſſe veniunt, & cum illis præliantur 38, 26. Friſiam & Gallias depopulantur 563, 47. 55. 592, 4. 13. cum claſſe aggrediuntur Hiberniam, ſed infeliciter 39, 53. oſtia Ligeris occupant, & paſſim omnia deuaſtant & interficiunt 41, 32. oram Ligeris populantes omnia iterum occupant 48, 29. nauibus in Ligerim reuertuntur 54, 39. ciuitatem Andegauenſem occupant 54, 15. fiunt ſupplices Carolo, offerunt ſe ſalua vita & libero egreſſu ad deditionem 54, 37. in prælio fugiũt in monaſterium 55, 11. Mediomatricum aciem dirigunt 60, 4. occupant Neumagium palatiũ 59, 19. iuxta Moſam paſſim vrbes & caſtella diruunt & deuaſtant 59, 28. exuſta munitione Neumagij oſtia Rheni repetunt 59, 28. occupant Prumiam monaſterium, & ſibi occurrentes proſternunt 59, 37. ciuitatem Treuirorum occupant 60, 1. Treuerim exurũt 60, 3. in prælio cum Metenſibus victores epiſcopum proſternunt 60, 6. fines imperij excedunt 60, 21. ad Sonam fluuium conſident, & crebras incurſiones faciunt 60, 53. iterum in regnum irruptiones faciunt 61, 8. ab Hugone abbate & regni proceribus pecuniam iterum exigunt 61, 12. Dinſburch oppidum occupant 61, 17. ab Henrico duce in deprædationibus prohibentur 61, 19. ſtratagema exercent contra Henricum ducem bellicum & aſtutum 61, 38. Henricum in prælio ſuperant, occidunt & ſpoliant 61, 45. capiuntur, & imperatori Henrico traduntur 146, 45. ad loca maritima ſe recipiunt 61, 20. inita pactione cum Carolomanno, & accepta ingenti ſumma argenti, marina littora repetunt 61, 2. Apuliam occupant 61, 14. potentes in Apulia 591, 52. iterum fatigant regnum Lotharij & regnum Carolomanni 61, 21. iterum in regno Lotharij hoſtilia quæuis exercent 67, 5. iterum incurſionibus impunè regna Francorum fatigant 62, 21. 582, 5. Frãciæ terminos prætextu friuolo inuadunt, & crudelia in eccleſias & epiſcopos promiſcuè perpetrant 444, 46. 571, 24. proſternuntur, & ex Francia repelluntur 445, 3. ex Franciæ finibus recedunt 572, 54. Pariſios obſidione claudunt 62, 30. ſecundò Pariſios obſident, ſed fruſtra 66, 2. tertiò Pariſios impugnant 66, 25. in obſidione Pariſienſi ab Henrico rege impetuntur nulla ſui clade 62, 31. ancipiti fortuna Gallias & Friſiam incurſant 564, 52. 565, 38. 570, 46, 52. 571, 9. vincuntur 687, 50. cum confuſione Gallijs excedunt 569, 21. 571, 16. ab imperatore terras vltra Sequanam deprædari iubentur 63, 3. obſidionem Pariſienſem ſoluũt, & in Burgundiam tendunt 64, 36. Senonas obſident & regionem Burgundiam depopulantur 64, 40. 572, 22. ex Burgundia regrediuntur 572, 25. naues per ſiccum trahunt 64, 37. 66, 27. Trecas ciuitatem exurunt 66, 4. crudeliter occupant caſtellum S. Loth 66, 29. exercitum Arnolphi contra ſe ductum fugant & diſſipant 67, 29. iterum Moſam tranſeunt, & Bonnam, inde Brumiam omnia vaſtando & diripiendo veniunt 67, 54. caſtrum in Arduenna expugnant 68, 10. confligunt cum papa Leone IX, eum obſident, capiunt, & ſecum detinent 145, 41. 161, 19. ſubuertunt Wormatiam 445, 34. ciuili bello inter ſe grauiter atteruntur 565, 53. in Batua trucidantur 62, 13. 568, 48. vincuntur ab Arnolpho rege 67, 48. delentur 131, 30. 568, 48. 570, 21. 687, 54. in Britanniam incurrunt, ibiq; delentur 572, 38. 612, 35. irruunt in Lotharingiam, & præliantur cum Chriſtianis 572, 46. violentiam exercent in poſſeſſionibus S. Petri & tota Italia 144, 46
Normannorũ regis nomen quis primus vſurpauerit 626, 35
Normannorum rex à rege Henrico ad fidem Chriſti conuertitur 131, 3. 447, 35. 579, 4
Normannorum principes baptizantur 583, 20
Normannorum rex vincitur 154, 5
Normannorum regis legati veniunt ad Carolum 28, 42
Northbertus Wormatienſis epiſcopus 470, 16
Northeim caſtrum capitur 943, 6
Northauſen ciuitas 262, 39. 910, 22. oppugnatur 944, 16. capitur & exuritur 918, 54
Northauſenſe monaſteriũ S. Crucis 912, 36
Northuſum curtes regia locus caſtrorũ Saxonum in ſecũda expeditione 226, 37
Nortlindi baptizantur 28, 22. ſuperantur 32, 45
NorWich regi Anglorũ reſtituitur 636, 15
NorWicius vrbs comburitur 652, 26
Notgerus moritur 136, 19
Notherus abbas S. Galli compoſitor Sequentiarum 730, 29
Nothger Leodienſis epiſcopus moritur 158, 35
Notinguehan 667, 10
Notingus Conſtantienſis epiſcopus moritur 133, 8
Notkerus magiſter moritur 132, 21
Nouatiana hæreſis 151, 11. 719, 30
Nouæ cellæ monaſterium deſtruitur 856, 25
Nouiomagum 27, 38. à Iulio Cæſare côditum 909, 16
Nouiomenſis ciuitatis & eccleſiæ incendium 624, 22
Nouumburgum 641, 31
Nouum caſtellum, caſtrum 641, 32
Nubium ſciſſura 616, 50. 617, 4
Nudipedalia acta in Lacedæmone 324, 52
Nuinburg 159, 17
Nuuburgum monaſteriũ dilapſum reædificatur 146, 8
Nuenburg caſtrum ædificatur 775, 20
Nuenburgenſis eccleſiæ fundator quis 771, 13
Nuis caſtellum à Nortmannis deuaſtatur 59, 24
Numa Pompilius rex Romanorum 91, 52. 150, 24. 324, 10. 332, 17
Numæ Pompilij res geſtæ inſigniores 324, 10. 332, 18
Numantini ſubuertuntur 347, 15
Numenoius fit rex Britonum 40, 52. crudelis in eccleſias & epiſcopum Marrilonem 43, 1, 5. eius conatus & fatum & obitus 42, 55. 566, 45
Numerianus Cæſar occidendo alios occiditur 714, 46
Numerianus Cari imperat. f. occiditur 109, 39
Numerianus lectica vect' occiditur 109, 39. 395, 6. 714, 46
Numidia Romanis ſubditur 348, 50
Numitor filius Procæ regis, frater Amulij regis 91, 45. regno pellitur 320, 44. 332, 6. in regnum reſtituitur 320, 7
Nurenberga obſidetur 470, 40. regi traditur 471, 1. atteritur 948, 7. peſte atteritur 875, 6
Nurembergenſia comitia 881, 10
Nuſſen locus, nũc vrbs in epiſcopatu Colonienſi 208, 29
Nuſſia ciuitas obſidetur 754, 49. 872, 45
Nutritus recluſus moritur 657, 17
Nyſa vrbs ad Indum fluuium conditur 307, 6
NuWenburg vrbs ad confluentem Vnſtrud & Salæ conſtruitur 957, 44

O

Obacenus fluuius 22, 40. 26, 53. 28, 23
Obed propheta 321, 44
Obertus Leodienſis archiepiſcopus moritur 469, 49
Obricorum rex ad Chriſti fidem conuertitur 447, 35
Occidentales eccleſię errantes in Paſcha, miraculo de vero Paſchate erudiuntur 492, 16
Occidentalis eccleſia Romanæ eccleſiæ ſubiecta epiſc. habet DCCLXXII. 735, 1
Occidentalium populorum omnis fortunæ & conditionis expeditio in Pa-

læſtinam 608,57
Ochſenbrug caſtrum in Saxonia capitur 21,23
Octa dux Saxonum capitur 502,23. è vinculis aufugit 503,43
Octauia vxor Neronis à marito occiditur 366,34
Octauianus Cæſar Auguſtus 97,35. 150,47. 353,6. 706,37. cur dictus Auguſtus 355,40. ædificat Auguſtum forum 353,52. Hiſpaniam ſubigit 355,11. cum Antonio & Lepido fœdus init 353,31. Cyzicenos libertate priuat 355,14. Samios libertate donat 355,51. moritur 359,1
Octauiani Auguſti familia in Nerone deletur 370,1
October menſis appellatur Domitianus 373,25
Oda vxor Boggis 543,26
Oda filia Ottonis nubit Zundibolch 70,31. viduata marito Zundibolch nubit Gerhardo comiti 71,53
Odelricus Bohemanorum dux ab imp. Henrico debellatur 596,30. ſuperatur 596,33
Odicias vincitur 118,35
Odilbaldus Traiectenſis præſul moritur 71,34
Odilo dux Baioariorum 21,21. 127,39
Odilo abbas Cluniacenſis 589,36. 594,25. emigrat 141,53. 597,34
Odingi ſepultura imperatoris Arnolphi 71,37
Odiua perimitur 418,37
Odo f. Roberti ducis, rex Francorum 572,13
Odonis regis victoria de Danis 572,30
Odo rex Francorum moritur 573,25
Odo filius Rudberti, comes Pariſiorum 62,51. in pugna contra Nortmannos induſtrius 62,52. ſuccedit in ducatu Hugoni abbati beneficio imperatoris 62,50
Odo dux Burgundiæ Hieroſolymã proficiſcitur 651,54
Odonis Campanienſis apud imperatorem petitio, cõtra illum rebellio multa, eiusq; interitus 595,41. 44. 48,50
Odo abbas S. Remigij obit 630,53
Odo Muſicus, clericus, monachus, abbas Cluniacenſis 573,23. 576,21. moritur 579,54
Odoacer rex Gothorum Romam capit 8,16
Odoacer rex Torcilingorum & Rugorũ 118,26. Italiam intrat, & multa tyrannicè perpetrat 118,27. 505,39,43,51. Romam capit 118,28. vincit Odiciam 118,35. Phœbam capit 118,44. obſidetur & vincitur 118,50. extinguit Rugorũ regem 506,22. regno Rugorum potitur 419,10. Odiuam in prælio vincit & perimit 418,38. occidit Oreſtem cũ fratre 418,24. aliquot certaminibus ſuperatur 419,15. in prælio contra Theodericum fugatur, obſidetur & perimitur 118,54. 419,6. 507,52. 508,44. 699,27. 746,1
Odoacer imperator in Occidente 720,45
Odoacer legatus Caroli 30,47
Odocar comes amittit dignitatem 70,26. legatus Caroli regis 71,21
Odenatus rex Orientis occiditur 393,20
Odulphus princeps Cacorum, dux exercitus in Britannia 29,37
OEdipus 309,2
OEnomaus philoſophus 377,20
OEnus inſtigat Valenſes contra regem Angliæ 644,22
OEni obitus, eiusq; filiorum quæ conditio 653,4
Offa f. Sigeberti fit monachus Romæ, ibiq; moritur 126,7
Ofredus filius Aidfridi rex Normannorum 125,51
Ogdilo Pipino rebellat & ſuperatur 548,20
Ogo abbas Treuerenſis fit epiſcop. Tungrenſis 77,19
Ogo præpoſitus, pòſt abbas ad f. Maximinum 75,42
Ogygius condit Eleuſinem 299,36
Ohleuburg capitur 436,39
Oildiſleuden monaſterium ædificatur 253,48
Ockaniſtarum ſecta 833,33
Olbertus abbas ſcriptor 591,52
Olbertus abbas Gemmelacenſis moritur 597,36
Olderſleuen monaſterium fundatur 775,24
Oldeſleiben monaſteriũ fundatur 914,53
Oldradus de Laude iuriſconſultus 831,35. 887,7
Oliuerius 34,2
Olíueti mons 590,19
Ollę Vulcani in Sicilia, purgatoriũ 688,18
Olſa monaſteriũ circa Argentinã 253,24
Olſtra fluuius
Olybrius imperator 118,17. 418,21. 504,11. obit 418,21. 504,21
Olympiacus agon inſtituitur 89,39. 91,36. 150,21. 310,11
Olympias prima conſtituitur ab Elienſibus 320,50
Olympij impotentia & interitus in occidendo papa 534,40
Olympius Arrianus S. Trinitatem blaſphemans ignis iaculo comburitur 420,33. 510,16. 682,55. 721,4
Olympus campus in Græcia 321,1
Omelia ſoror ducum Saxoniæ, vxor ducis Bauariæ 868,7
Omnium Sanctorum templum & feſtiuitas per Galliam & Germaniam 563,34. 727,20
Omnium animarum ſolemnitas cœpit 590,27
Onias Iaddi filius, pontifex maximus 95,40. 341,6. irritat iram Ptolemæi 343,6
Onias filius Simonis Iuſti, Iudæorũ pontifex 96,9,14. fugit in Ægyptum cum multis Iudæis, ibi Heliopolin occupat & templum erigit 96,17
Onias f. Oniæ põtificis Hieroſolyma fugit in Ægyptum, ibiq; templum, cultum & ſacerdotium inſtituit 346,38
Ono rex Hungariæ eligitur 450,22. populatur fines Baioariæ 137,35. Henricum regem oppugnat, ſed ſui exercitus ſtrage maxima 450,31. cum coniuge & ſuis omnibus de regno exturbatur, & fugatur 451,17
Opertus marchio venit ad regẽ in Saxonia ob Berengarij tyrannidem 80,24. occiditur 132,21
Opha rex Anglorum in monachum attondetur 542,47
Ophiuſa pòſt Rhodus 299,41
Ophraganeus Aſſyriorum rex 317,28
Ophrateus rex Aſſyriorum 317,45
Opilius Macrinus cũ f. Diadumeno imperator 106,44. 151,6. 384,34. 385,1. 713,7
Oppia virgo Veſtalis in ſtupro deprehenſa viua defoditur 333,40
Oppianus Cilix poeta 381,8
Oppius Gallos capit 347,10
Oraculum Dodonæum 325,14
Orcades inſulæ ſubiugantur Romano imperio 98,55
Ordorf eccleſia fundatur 911,12
Ordorffenſis eccleſia dedicatur 153,14. 157,38
Ordorffenſes canonici in Gothã transferuntur 940,17
Oreſtes rex Mycenarum 312,31. 318,20. occidit Pyrrhum 313,3
Oreſtes patricius regno expellit Nepotẽ 118,24. 505,29. Auguſtulo filio tradit imperium 418,21. confœderatur cum Genſerico, & regnum ad filium transfert 505,38. obſidetur, vincitur, capitur 505,43. cum fratre Paulo occiditur 118,27. 418,24. 505,43
Organum quando primùm venerit in Franciam, & vnde 437,45
Organa ex Gręcia primò mittũtur 152,48
Oriens cõmittitur Placidię & filijs 116,20
Orientis imperium committitur Theodoſio 114,27. committitur Valenti 113,39. vaſtatur 109,50
Orientales legati ferunt Carolo precioſa munera 36,20
Orientales eccleſiæ turbantur hęreſi Anthropomorphitarum 489,4
Orientalis eccleſia ſeiungit ſe ab Occidentali 691,28. 734,51
Origenes 5,2
Origenes Alexandriæ naſcitur 105,49. 107,33. 151,8. Alexandriæ in literis eruditur 150,8. 384,15. diſcipulos in ſacris docet 5,8. 5000 librorũ ſcripſiſſe perhibetur 107,45. diligens in ſcribendis libris 386,46. ſcriptis pręclaris refutat Epicureum philoſophum 386,36. moritur 5,18. 391,16
Origeniani hæretici 720,5
Oris f. Paſtoris 304,12
Orithyia f. Erechthei rapitur 306,20
Orlemunde caſtrum obſidetur 920,17. à marchionibus recipitur 940,38
Orlan fluuius 257,12
Ornis petra capitur ab Alex. M. 340,9
Orobitæ Græci deprædantur ciuitatem Populonium 37,49
Oron epiſcopus Antiochenus 103,30
Oroſius presbyter 115,34. Orientalibus affert ſcriptam latinam reuelationem Luciani presbyteri, & inde reliquias Stephani in Occidentem portat 411,15. 487,50
Oroſius hiſtoriographus 110,4
Orpheus Muſicus 308,43
Orpheus Thrax 301,50
Orthopolis rex Sicyoniorum 301,41
Orus rex Ægyptiorum
Oſbernus abbas Beccenſis 666,22. moritur 677,7
Oſbertus abbas Leodicenſis 594,26
Oſbertus abbas Liræ moritur 660,50
Oſca 38,11. 52
Oſcadanis ciuitas 33,26
Oſdag comes Francus 39,13
Oſeas propheta 150,22. 320,34. 321,44. 322,35
Oſee filius Elæ rex in Iſrael 322,10
Oſochor Ægyptiorum rex 317,35
Oſorchon rex Ægyptiorum 319,47
Oſorthon Ægyptiorum rex 320,38
Oſorthos rex Ægyptiorum Hercules cognominatur 320,50
Oſredus rex Nordan. 542,33. occiditur 126,24
Oſrith rex Nordan. 544,5
Oſſa ſancti Auguſtini transferuntur in ...

vrbem Ticinenſem 18,16
Oſſeck monaſterium comburitur 853,17
Oſted rex Nordan. moritur 544,18
Oſterrot legatus Romam in itinere moritur 752,38
Oſtia conditur 92,11.325,55.332,31
Oſtona Italiæ ciuitas in deditionem recipitur 34,49.558,36
Oſtrich regis Nordan. obitus 546,40
Oſtrich regina perimitur 125,36
Oſtrofrancorũ doctor Chilianus 760,42
Oſtrogothi qui, & quæ eorum habitatio 481,8. carent rege 486,17
Oſtrogothorum regni ruina 517,27. finis 517,43
Oſuinus rex bonus proditus occiditur 124,53
Oſwaldus f. Edilfridi regnat ſuper Anglos 123,12
Oſwaldus rex Angliæ pius & beneficus 685,7.727,2. vincit Britones 685,24
Oſwaldus f. Edilfridi rex Nordanimbr. vincit Ceadualdã 123,22. in pugna occiditur 123,39.531,17.532,31.685,30
Oſui frater Oſwaldi rex Anglorum 123,40,53.152,53.532,32. bello aggreditur Mercios 534,35. vincit Pendam 124,5. moritur 124,35.536,35
Otbertus Straſburgenſis epiſcopus eligitur 73,51. occiditur 74,17
Otbertus & Dauninus legati Vaifarij ad Pipinum 24,34
Otgarius archiep. Mog. 441,14. transfert S. Seuerum Francofurtum 154,22. moritur 154,40.442,27
Otger ordinatur archiepiſc. Mog. 154,12
Otgerus epiſcopus Spirenſis 80,47. ſynodo Romæ contra Ioannem papam profugum intereſt 81,38. imperatoris Ottonis legatus pro nouo papa eligẽdo 83,14
Otharius filius Clephonis Flauius rex Longobardorum 11,26. apud Childebertum de pace ſollicitat 12,11. moritur 12,49
Othmarus abbas in cella S. Galli 126,37. in inſulam Rheinſtein relegatus moritur 127,55
Othmari corpus in baſilica S. Galli ſepelitur 128,16. tranſlatio 130,45
Othoniel vita & ætas 89,19.150,2.305,29
Othricus electus Magdeb. 767,24
Otho qui & Syluius, Romanorũ Cæſar Auguſtus 101,45.370,37. ſe interficit 370,6.710,37
Otto Magnus, Henrici filius imperator 75,48.133,11.155,53.447,54.579,50.688,12.731,29,38. zelo flagrat in doctrina Chriſti propaganda 731,30,35.756,6. fundator Citzenſis epiſcopatus 755,10. quos in Saxonia fundauerit epiſcopatus 755,36. maiores quos habuerit 755,44. Egidã filiam regis Anglorum ducit in vxorem 75,28.579,24.688,15,31.757,5. conatur armis filios Arnolphi ducis pacificare 76,2. in exilium mittit Eberhardum Arnolphi filium 76,6. fratrem Henricum & Giſalbertũ inſequens, eos in caſtello Caprimonte obſidet 76,16. ab obſidione Caprimontis recedens, Ludouicum regẽ Lotharingia expellit 76,20.580,22. obſidet caſtellum Briſacum 76,28. Briſacenſes & Lotharienſes ſibi ſubiugat 76,31.580,50. fratrem Henricum in gratiam recipit 76,33. committit fratri Henrico ducatum Lotharienſem 76,48. contra Baioarios maximè & Lotharingos 447,12. Lotharingiã ſubigit 581,29. fratrem ſuum iterum ſeditioſum cuſtodiæ mancipat, eiusq; complices decollare iubet 76,52. victoriã de fratre & ſuis rebellibus obtinet 581,45. iterum fratrem Henricum in gratiam recipit 77,4. Ludouicum regẽ expulſum reſtituit, & valida manu hoſtes eius domat 77,24. aſſidet ſynodo Ingelheimenſi 77,35.133,34. Gallias petit 133,20. Galliam intrat 133,27. magno bellico apparatu Franciam ingreditur 582,9,12. pacificatur 133,22. benignè excipit viduam Hermanni ducis 77,46. concedit f. Luidolpho ducatum Alemanniæ 77,47. aggreditur rebellem Bolizlaum Bohemorũ principem, eiusq; ducatum ſuæ ditioni adijcit 77,51. in Bohemiam proficiſcitur 582,17. ob parricidium debellat Boizlaum 580,9. Boizlaum ſuperat, & Bohemiam deuaſtat 580,30. victoriã ſumit de Baioarijs 580,17. muneribus pretioſis honoratur per legatos à Græcis 156,7,12. deſpondet filiam Conrado duci 156,13. conſilia tractat Adalhaidam viduam Lotharij, cuſtodia liberare, ſibi in matrimonium copulare, & vna Italiam acquirere 78,1. Italiã ingreditur, Adalhaidam expulſo Berengario liberat, eiusq; coniugio & tota Italia potitur 78,12. Papiæ nuptias parat 133,44. ducit in vxorem Adelhaidam 156,15. nuptias celebrat ſecundas 582,37. Italiã occupat rege Beringero expulſo 133,37.156,15.583,38.757,1. relinquit in Italia Conradum ducem ad perſequendũ Berengarium 78,19. Berengario Italiam regendam iterum committit 78,32. Burgundiã ſibi ſubiugat 581,36. ſocrui ſuæ Bertæ concedit abbatiam Merenſtein 78,39. Moguntiæ difficulter ab archiepiſcopo Friderico intromittitur 78,47. benignè recipit Metenſem epiſcopum & Lotharienſes 79,3. cum fratre Henrico Moguntiam obſidione cingit 79,10.447,55. abſoluit obſidionem Moguntiacã, & in Bauariam properat ad obſidionem Ratiſbonæ 79,15. omittit obſidionem Ratiſbonenſem 79,19. in gratiã recipit archiepiſc. Fridericũ 79,25. graſsãtes Hungaros proſternit 79,41. Hungaros vincit 133,52.156,21.448,23.583,9.731,33.756,48. Sclauos proſternit 79,43,54.583,21. ducatũ & marcam patris cõfert filio Henrico 79,45. abbatiam S. Petri in Wirzburg ſuę dignitati reſtituit 80,4. Sclauos iterũ inuadit 80,13. rex vocatur à papa Romã ad defenſionem Italiæ contra Berengarium 80,21,25.156,36. iterum Sclauos premit 80,21. rogatus mittit Ruſciæ genti doctorem catholicum Adelbertũ 80,34.156,32. aperit venas auri & argenti in Sax. 585,49. Fuldenſem abbatem præmittit Romã ad conſtruenda habitacula 80,47. filiũ regem commendat archiepiſc. Wilhelmo: ipſe in Italiam pergit 80,40. tertiò proficiſcitur in Italiam 585,26. in Italia honorificè excipitur 80,42,50. Romæ Imp. & Aug. vocatur 80,51.134,7,9. venit Romã, & ibi Imp. & Aug. declaratur 156,39.448,34.583,52.757,14. obſidet Willam eam, capit, & tamen dimittit 81,5. obſidet Berengarium in monte S. Leonis 81,20. compeſcit Beneuentanos 585,47. ex obſidione circa montem S. Leonis Romam pergit 81,26. Romæ cum epiſcopis ſynodum celebrat, & papam Ioannem Romam fugitiuum reuocat 81,32. vincit Berengarium & in Bauariã cum Willa mittit 81,44. inſidias Romanorum euadit, & multos ex illis etiam intra muros ſternit 81,48. Romã redit, centum obſides à Romanis accipit, mox tamẽ illis remittit 81,52. iterum Romã venit, eamq; obſidet, tandem & in deditionem recipit 82,9. Roma egreditur 82,23. in Liguriam venit, ibiq; venationibus operam nauat 82,29. in patriam reuertitur, honorificè ab omnibus exceptus, matre, ſorore, filio, &c. 82,40. Italia excedit 134,15.156,47. proſapiam ſuam ex Francia venientem ſuſcipit 585,15. mittit Burchardum ducẽ Alemann. in Italiam cõtra Longobardos 82,52. per legatos vltro citróque miſſos papam eligunt 83,11. præſidet ſynodo Romanæ 156,42. negotia regni Lotharienſis diſponit 83,28. iterum Italiam intrat 83,28. ex Italia in Saxoniam cuſtodiendos mittit epiſc. Placentinũ, alios item comites & nobiles 83,39. iterum Romam venit 156,49. filium Ottonem ad imperatoriam dignitatem promouet 156,50. quoſdam è primoribus Romanis & factioſis contra papam Ioannem ſuſpendere iubet 83,49. confert papæ Ioanni vrbem & terram Rauennatium 83,53. cum papa filium Ottonem regẽ Romã inuitat 84,1. celebrat conuentum Wormatiæ 84,4. ambit Ottoni filio priuignam Nicephori 84,13. varijs per varios variorum dominorum legatos muneribus honoratur 157,7. in Franciã ex Italia cum filio proficiſcitur 157,5.582,18. monet expeditionem contra Haroldum 157,18. ſancit teſtamentum de ſucceſſore 582,24. legatos mittit in Græciã pro vxore filio inde abducenda, qui malè excipiuntur 586,9. moritur 134,22.157,11.448,7.586,52.731,50.732,13.767,9
Otto fili' Ottonis regis rex & Rom. imp. Aug. naſcitur 79,45. rex eligitur Wormatiæ 80,38. Aquis pòſt ordinatur 80,39.135,20. vngitur Aquiſgrani in regẽ 156,37. patris in imperio ſucceſſor 157,11.448,10,40.586,55.688,39.732,4,14.766,46. puer adhuc à patre Ottone rege commendatur Wilhelmo archiepiſc. 80,40.583,41. in vxorem ducit Theophaniã de Græcia 157,4.586,45.732,15. vxorem habet leuem & ἱπποχαρίσαχον 689,13,34. à patre Ottone imperatore & papa Ioanne Romã inuitatur 84,1. Romam verſus ad patrem imperatorẽ Ottonem iter ingreditur 84,16. celebrat cõuentum in Wehmar 157,19. vocat per edictum ad conuentũ Henricũ ducem, Bopponẽ 157,15. vaſtat Bohemos 157,20,23. inſequitur ſed fruſtra regẽ Luitherium ſibi rebellem 157,32. cum duce Baioariæ Henrico ad inimicitias deuoluitur 134,34. Baioaria expellit Henricum ducẽ, ducatumq; committit duci Ottoni 157,22. exercitu BazoWam obſidet, & Henricum expulſum in gratiã recipit 157,25. Buxidis caſtellũ obſidet, capit, diruit 587,17. Henricum ducem denuo comprehendit & in exilium mittit 157,30. ſub-

fugat patruelem Henricũ 587,20. ſolenniter recipit & dimittit BoliſlaWũ 157,38. Gallias inuadit 134 39. Galliam vniuerſam peragrat & depopulatur 587,50. pacificatur cũ Franc. rege Lothario 588,9. prælìatur inauſpicatò cũ Sarracenis 157,42. ſuſcipit expeditionem in Sclauos 587,23. obſidet Brandenburgã 158,7. à Brunone papa coronatur 158,15. in Italiam vocatus imperator benedicitur 585,45. in Italiam proficiſcitur 588,12. Neapolim venit 134,43. vincitur à Græcis & Sarracenis 134,44. amiſſo exercitu natando aufugit 134,45. expeditionẽ ſuſcipit in Græcos, exercitũ amittit, & ſummopere periclitatur 588,16. confligit infeliciter cũ Sarracenis in Calabria 732,20. bellũ gerit infauſtũ in Calabria 767,43. moritur 134.47.135,25.157,47.448,17.588,32.689,2.732,24,31.767,46

Ottonis II rerum geſtarũ memorabiliũ compendiaria deſcriptio 688,44

Otho III Othonis II f. I nepos, puer adhuc imperator 134,49.157,50.448,53.589,44.689,8.732,32.767,47. capitur: ſed liberatus imperator Aug. creatur 588,36. rebellem Creſcentem adoritur, eum capit, ſuſpendit 590,41. ſuſcipit profectionem Romã, ibiq; iuſticiam exequitur 732,39. zelo, pietate, ſtrenuitate, munificentia præditus 768,19. adhuc puer Bohemiã vaſtat, Miſchonem tamen clementer ſuſcipit 157,53. iudiciũ pronunciat præceps & iniquũ ex vxoris malitia 689,11. inuenit oſſa Car.M. 733,8. diẽ ſuũ obit ἄτεκνος 158,26.448,46.449,35.689,2.733,11.768,34

Otto IIII, f. ducis Sax. rex Alemannorũ conſecratur Romę imp. 681,21.693,50.678,34.694,19.739,45.795,27.796,6.921,11. proſternit Sueuiæ ducem Philippum 680,51.921,27. Wiſſenſeham obſidet 694,33. imperio abdicatur & excommunicatur 797,29.739,45.922,5. cum Philippo aduerſario recõciliatur 922,17. Fridericum electum oppugnat, & occumbit 922,31. bella gerit in Italia, Apulia, Sicilia 797,18. vincitur 590,44.798,31. venit in Angliam 681,7. moritur 694,41.695,40

Otto dux f. Ruperti in regem Galliæ eligitur 64,16. Lugdunum ob Walthariũ comitem ſuum nepotẽ obſidet & occupat 68,37. Walthariũ iudicat decollari 68,37. in Aquitaniam contra quoſdã rebelles ad eos reprimendum proficiſcitur 68,38. ſuos defectores fugat & perſequitur 69,5. venit ad Arnolphũ cummuneribus honorificè exceptus 69,55. in Folconem epiſcopum & Adalongum impetũ facit 70,3. moritur 70,44

Otto comes fit dux Lotharingiæ 76,49. obit 581,14

Otto dux ab imperatore cõſtituitur dux Baioariæ 157,22. apud regem falsò delatus eijcitur 179,30. hoſtiliter à rege Henrico IIII petitus, hoſtiliter cõtrà arma corripit 180,37. cũ Buccone Halberſtadenſi epiſcopo belli Saxonici à parte Saxonum rector 224,9. coniurationis Saxonicæ caput contra Henricũ IIII 192,27. Henrico regi rebellis 453,40. occupat montem Haſengun, eumq; munit 181,48. monitis & conſilijs comitis Eberhardi adductus ſe cũ ſocijs ſuis regi dedit 182,11.184,28. ob belli inſtaurationẽ à rege vocatus, operã illi denegat, eiq; pacẽ conſulit 240,32. gratiam regis recuperat 188,24. datis filijs obſidibus deditione liberatur 233,15. reipub. per Sax. vice regis procurator 236,51. legatis Sax. auſcultans, apud regẽ pro Sax. libertate per legatos intercedit 237,13. à Brun & Echerto regis patruelibus obrutus occumbit 157,45.164,5

Otto dux Bauariorum & Ecbertus. Vide Ecbertus comes & Otto.

Otto dux Bauariæ Hungariæ regnum affectat 704,54

Otto dux in Boemiam introducendus in ingreſſu interficitur 470,25

Otto dux Sueuorum diem claudit 140,44.451,33

Otto marchio de Suinfurto dux Sueuorum conſtituitur 141,3.451,34. moritur 164,30.451,54

Otto cũ telo, marchio Brandenb. Wenceſlai ſocius contra Rom. regem 703,7. debellat & ſuperat Luticios 254,11. in Pruſſiam cum ſigno crucis contra paganos proficiſcitur 259,4. expeditionem ſuſcipit Prutenicam 745,45. aliã in Palæſtinam 795,16,21. capitur 814,18

Otto frater Wilhelmi marchionis marchiam Thuringorum obtinet 166,32. obit 176,27

Otto marchio Miſnenſis moritur 789,53

Ottonis de BrunſWig humilitas, prudẽtia, & authoritas 688,38

Otto dux de BrunſWig capitur 841,3

Otto dux BrunſWicenſis moritur 750,11

Otto dux de BrunſWig moritur 746,54

Otto dux de BrunſWig moritur 748,25

Otto palatinus comes de Reinecke, filius Herm. Lotharingi 456,39

Otto palatinus comes dux Alemanniæ conſtituitur 138,42. moritur 147,27

Otto princeps Carlingorum vincitur & occiditur 137,9.450,38

Otto comes palatinus de Vitelſpach occidit regem Philippum 797,12. proſcribitur & occiditur 797,18,20

Otto Burggrauius de Kirchberg benefactor monaſterij BotzaWienſis 816,52

Otto f. Caroli ducis, dux Lotharienſ. 582,24. obit 77,8.447,34.591,26

Otto comes de Orlamũde moritur 260,20.700,33

Otto dux Saxonum obit 74,13

Otto filius Luidolphi naſcitur 79,37

Otto Liutolpi f. dux 134,30

Otto comes Aſchaniæ monaſteriũ fundat 785,33. eius vxor, filius 785,39

Otto f. Henrici comes Louanienſis 596,5

Otto dux moritur 134,46

Otto dux 141,7

Otto Saxonicus comes moritur 155,36

Otto Argentin. epiſc. moritur 465,48

Otto Bamberg. ep. 465,15. moritur 473,2

Otto S. Babemberg. epiſcopus 692,29.255,12.692,29.761,43. obit 748,50

Otto Bremenſis epiſc. moritur 748,50

Otto canonicus Goſlariẽſis ordinatur & cõſecratur epiſc. Conſtantienſis 186,23

Otto epiſc. Ratiſponenſis ordinatur 147,54.166,2. cum alijs pluribus epiſcopis peregrinationem Hieroſolymitanam ingreditur, in qua multa à paganis patiuntur 148,34.171,43.172,7

Otto f. Landgrauij Haſſiæ epiſc. Magdeburg. 830,26. moritur 840,8

Otto Nouarienſis epiſc. Henrici imperatoris legatus in Græciam 146,48

Otto fit abbas monaſterij S. Dionyſ. 63,5

Ottocari regis Bohemiæ conatus irritus, eiusq; humiliatio 796,21,28. in prælio interitus 813,38.920,19

Ouidius Naſo naſcitur 100,11.353,36. in exilio moritur 359,35

Ouo rex Hungarorum conſtituitur 137,29. fœdifragus debellatur iterum à rege Henrico 138,15. in prælio vincitur & fuga elabitur 138,23. comprehenditur a Petro & capite plectitur 138,32

OWin monaſterium in Bohemia 843,28

Oxyntes Athenienſ. rex 313,32

P

PAchomius abbas 489,22

Pachomiſus abbas in Ægypto 483,16

Pacuuius Brunduſinus poeta tragicus 347,29. moritur 347,23

Padreſbrunna 27,40. exuritur 599,41

Padua inconſtans 889,24

Padus fluuius 82,55

Padi fluuij inundatio, & fluctuũ eius elatio 469,48

Pagani violant ſepulchrum Io. Baptiſtæ 113,27. Saxoniam vexant 136,46. irruũt in Pruſſiam, ibiq; Chriſtianos crudeliter trucidant, eccleſias diripiũt 259,54. militia abdicantur 722,29

Paganus Bulgarorum rex 551,17

Palæmon Vincentinus inſignis Grammaticus 364,55

Palæſtina à Iudæis vaſtatur 103,55.377,40. à Perſis bello premitur 518,4. Chriſtianis eripitur 677,4.814,13

Palatinatus ad Rhenum magna clade afficitur 890,1

Palatinus mons in quo Roma 322,29

Palatinus comes de Widigſbach, occiſor regis Philippi 694,35

Palatium Romæ comburitur 382,54

Palegrini epiſc. Colonienſ. conſilium de Scotis expellẽdis Colonia, eiusq; obitus 450,20,36

Palladius epiſcopus Scotis deſtinatur 116,41.412,39.494,43

Palladis templum Romæ corruit 707,6

Pallantis f. Euandri corpus Romæ repertum 773,30

Palmuren* decurio Perſas deuincit 392,20

Pampilona ciuitas 27,50. obſidetur & deſtruitur 554,38

Pampilonenſes in Hiſpania in fidem recipiuntur 36,4

Panætius tyrannus in Sicilia 326,48

Panaretõ liber Ieſu filij Sirach 96,11.150,39

Panathenæon 328,43

Pancratius Rom. presbyter exul 403,3

Pandion f. Erichthonij, Athenienſiũ rex 305,42. fugit 308,3

Pandionis filiæ quæ 305,44

Paneas conſtruitur, & Cæſarea Philippi vocatur 360,27

Panion templum in Paneade 355,48

Pannias Aſſyriorum rex 308,43

Pannonia, habitatio Lõgobardorũ 513,37. vaſtatur 128,55. ſubigitur 242,36.254,30

Pannonij 65,34. legati ad Carolum 39,27. in poteſtatem Rom. rediguntur 354,34. ſubiguntur 356,4,42.357,18. reges habere incipiunt 394,53

Panthapte filia Cambyſis, vxor Smerdis, pòſt Darij 94,6,8.331,8,11

Pantaleonis mart. capitis trãſlatio 558,18

Pantaleonis monaſterij Coloniæ extructio 613,17

Pantheon Romæ cõſtruitur à Domino 13,12. conſecratur 725,22. ſit templum Chriſtianũ 13,13. veſtitur in baſilicam

ſilicam Omnium ſanctorũ 526,26. beneficio Phocæ eccleſiæ donatur 122, 28. 725,9.20. tecto nudatur 14,47. fulmine comburitur 103,3. 376,38
Pantheus Stoicus philoſophus 383,53
Panto monachus 406,21
Papæ conſecratio à quo fiat 671,11
Papa non vtitur baculo,& vnde 710,29
Papæ duo 640,17.737,53
Papæ duo; Innocent.& Anacletus 471,39
Papę duo: Alexander,& Victor 475,24,32
Papale ſchiſma diuturnũ & exitiale 947,4
Papalis ſigilli mutatio 752,5.869,51
Papalis ſedis in Galliam traductio 822,28
Papalium curialium interitus 848,45
Papalium legatorum ſeueritas contra Simoniacos 453,33
Paparum catalogus ab Apoſtolo Petro, vſq; ad Zachariam & principium regni Pipini 19,10
Paparum nominum mutatio, eiuſq; cauſa & origo 687,7
Paparum martyrij finis 715,10
Papatus interregnum 715,1.742,2
Papatus ambitio, origo magni ſcandali & homicidiorum 600,22
Papatus diuiſio 736,54
Paphus condita 306,6
Papia 23,24.28,26.34,25. obſidetur, incẽditur & capitur 153,9. 158,30. 553,25, 50. 578,15
Papias Hierapolitanus epiſcopus 375,20
Papilio miræ magnitudinis 32,39
Parmenſis epiſcop. eligitur papa, & Romam per Halberſtadenſem epiſcopũ deducitur 167,27
Parænetos liber Ieſu filij Sirach 343,51
Paratonium in Ammone conditur 95, 29.340,7
Pareut oppidum diripitur 856,30
Parilia, feſtum Romanorum 321,47
Parion conditur 324,36
Pariſiacus pagus 23,34
Pariſienſes contra Normannos ſe obſidentes, fortes & exercitati 66,25
Pariſienſium magiſtrorum libellus contra Minores, eiuſq; combuſtio 744,7
Pariſij 33,37
Pariſiorum à Normannis obſidio 571,43
Parma ſubigitur 800,16
Parmenides philoſophus 337,25
Parmẽſis epiſc. pont. Baſileæ à rege Henrico & proceribus regni eligitur 148,5. Romam vi & magna Rom. clade ingreditur 148,16
Parmenſis epiſc. ab apoſtolica ſede amouetur, & ideo graues turbas excitat 170,17
Partheni Tarentum condunt 324,40
Parthenius philoſophus 4,47
Parthenus Alexandrinus 105,42
Parthi Romanum exercitũ vincunt 120, 11. à Macedonibus deficiunt 343,50. vincuntur 106,19.120,7.351,43.383,27. 713,3. Meſopotamiam tenent & Syriã inuadunt 392,11
Parthorum ſeditiones ſedantur 355,28
Parthorum maiores Scythæ 65,11
Parthia deuaſtatur 394,53
Paſchæ obſeruatio controuerſa 13,33.106, 4.116,9.382,45.383,15.536,6
Paſchæ quæſtio mouetur inter Scotos & Britannos 124.17
Paſchalis I, papa 129,43.440,44.561,5. 729,40.441,11
Paſchalis II, papa, antè Richerus abbas vel Raginerus 463,36.611,23.736,39. coronat Henricũ V, eamq; coronationẽ pòſt reuocat 783,51. tranſigit cũ Henrico rege de inueſtituris epiſc. 466, 51.780,53. excommunicat Simoniacos & Henricum imp. 463,54.17. capitur 781,2.783,17. moritur 617,31.784,23
Paſchalis primicerius ad exilium condemnatur 34,16
Paſchalis circulus 417,34
Paſchaſinus & Proterius ſcribunt de Paſcha 117,19
Paſchaſius diaconus in purgatorio,& cur 419,38.509,8
Paſchaſius, vir clarus, exul & martyr illuſtrior 413,52,3
Paſchaſini epiſtolæ ad papam ſuper quæſtione Paſchæ 414,3.415,15
Paſquitanus dux Britonum 54,46. contra Vurſandum viribus regni & auxilio Normannorum ſuperior 54,49. cum Vurſando dolo regem Salomonem occidit 54,46. in prælio inferior cum ſuis fugit 55,10. ſe recolligens denuo Vurſandũ bello aggreditur 55,50. cum Vurſando ad regni Britonũ diuiſionem ad arma deuoluitur 54,49. defungitur 56,4
Paſſienus declamator obit 356,7
Paſtorum in Francia collectio 742,33
Patalaria inſula 36,43
Patauienſis epiſcopus moritur 148,31
Paternus legatus Dagoberti verſus Conſtant. 15,32
Paternus monachus Scotus comburitur 452,3.579,42
Patennichheym villa iuxta Wormatiam 74,53
Patherini hæretici 720,18
Patriciani hæretici 720,14
Patricius Brito archiep. Hibernenſis conſtituitur ordinatione p. Cæleſt. 412,41
Patricius frater Remigij Sueſſonenſis epiſc. 507,36
Patricius comes Saleſbernienſis occiditur 494,45.647,49
Patricij Scoti fatum & vitę conditio 408, 41.419,33.487,3.494,45
Patroclus ordinatur epiſc. Arelat. 410, 14. occiditur 116,28.412,29
Pattenſen capitur 749,35
Paudo diaconus labitur ad Iudaiſmum 441,40
Paula ſatelles Vitaliani confoditur 421,41
Paula Romana nobilis matrona Roma Bethlehem cum filio migrat ex deuotione 483,21.485,33.718,17. in Bethlehem obit 489,25
Pauliani hæretici 720,4
Paulilus adoleſcens in orthodoxa fide conſtans 413,6
Paulinæ cella monaſterium 258,4
Paulinus Anglis doctor ordinatur 122,54. conuertit Eduinum ad fidem Chriſti 123,4.428,8. moritur 123,41
Paulinus epiſcopus Antiochenus 399,31
Paulinus epiſc. Galliæ exul 402,46. moritur 113,14.403,16
Paulinus Nolanus ſcriptor vitæ Ambroſij 488,24
Paulini Nolani epiſcopi pro captiuis redemptio 501,45. paupertas ſpontanea 488,25. corpus repertum 634,26
Pauli conuerſio 361,12.707,49
Paulus gentium doctor conſtituitur 3,13. 100,33. Romam mittitur 101,24
Paulus cũ fratre Oreſte occiditur 118,27
Paulus epiſc. Conſtantinop. 112,35. decipit imp. Conſtantinũ 123,37. orthodoxorũ perſequutor 14,13.123,33.428,30. damnatur à ſede apoſtolica 14,15.112,35. 123,48.151,44.402,20.429,17.726,9
Pauli Conſtant. epiſcop. ſuffocati corpus Conſtantinopolim refertur 484,41
Paulus primus eremita moritur 716,40
Pauli Cracouienſis monachi prædicatio, & interitus 841,10
Paulus diaconus Caroli ordinat & diſtribuit lectiones feſtiuitatum & Dominicalium 559,24
Paulus comes Andegauenſis perimitur 507,6
Paulus dux Ladoræ 35,40
Paulus dux claſſis Conſtantinopolitanæ 37,30. conatur pacẽ facere inter Francos & Græcos, ſed impeditur 37,31
Paulus Cephalaniæ præfectus 38,23. Dalmatijs fert ſuppetias cõtra Pipinũ 38,23
Pauli Langij, octaui libri in hoc volumine auctoris, patria, maiores, vitæ conditio, monach. 881,15.883,37. ob antiquitatum inquiſitionẽ errores 905,33
Paulus Somorenſis 886,44
Paulus Venetus 847,4.851,49
Paulus Vergerius 863,6
Pauperes de Lugduno hæretici 720,18
Pauperum dominarũ ordo 739,21.741,29
Pauſanias rex Macedonum 338,21
Pax inter Carolum imp. & Henningum regem Dan. confirmatur 39,11
Peanda Merciorum rex perimit Oſwaldum regem Nordan. 532,31. vincitur 530,29. perimitur 534,35
Pegauia diripitur & incenditur 934,25
Pegauienſis monaſterij fundatio 691,55. dedicatio 692,26
Pegaſus equus velociſſimus Bellerophõtis 307,45
Pelagiana hæreſis & Paſchatis cõtrouerſia Britanniã turbat 123,11. in ſynodo Carthaginenſi & per totum mundum damnatur 411,53
Pelagiani hæretici 719,14
Pelagius Brito hæreticus 7,42.115,41.410, 29,33.488,41,53
Pelagius I, papa 9,23.120,53.424,11.518,14. 722,49. cõſtruit eccleſiam Phil. & Iac. 424,32. ſe de morte Vigilij papæ purgat 518,15. moritur 424,21
Pelagius II, papa 11,12.121,38.425,51.521, 42.723,30. ordinatus ſine iuſſu imp. & cur 425,18. literas ſcribit ad epiſcopum Aquileienſem 425,36. moritur 426,7. 523,31 723,31
Pelaſgus rex Sicyoniorum 311,50
Pelaſgi obtinent mare 315,46
Peligni bellum mouent cõtra Romanos 349,39. ſuperantur 341,29
Pella conditur 95,44.341,14
Pelopidæ imperium ſuſcipiunt 304,37
Peloponnenſes contra Athenas dimicãt 314,21.320,26
Peloponneſi imperium diuiditur 308,36
Peloponneſus Ægialea dicta 294,32. Turcis tributaria 866,41
Peloponneſiacum bellum 337,39
Pelops Peloponneſum primo regnat, Olympijs præeſt, ſuperatur à Dard. 307,15
Penda rex Merciorũ 123,39. cũ Ceadualda vincit Eduinũ 123,20. in pugna interficit Oſwaldum regẽ Anglorum 123, 39. in pugna occumbit 124,5
Peneteſel regi Anglorũ reſtituitur 636,15
Pentheus 308,24
Penthilus rex Mycenarum 308,20
Pentagoſius 330,8
Pentapolis 18,33
Pentateuchum à beato Hieron. tranſla-

Digitized by Google

tum offertur eccleſiæ S. Petri 433,1
Perodelbertus Leodienſis epiſcopus moritur 470,48
Peratus aliàs Erat⁹ rex Sicyoniorũ 300,31
Perdiccas rex Macedonum 323,12
Perdiccas rex Medorum 334,22
Perdiccas rex Ægypti 338,52. dimicat cõtra Ægyptum 340,50. Samatiam cõſtruit 341,40
Pergamum caſtrum capitur ab Arnulpho 69,13
Peregrinatio Hieroſolymitana 253,49
Peregrinatio Hieroſolymitana magna & periculoſa 600,21
Peregrinus philoſophus ſeipſum incendio tradit 380,39
Peretha moritur 128,42
Periander tyrann. apud Corinthũ 325,34
Pericles moritur 337,46
Perinthus conditur 327,4
Perpetuus Turonenſis epiſcopus S. Martini baſilicam ædificat 505,23
Perſæ contra rempublicã belligerantur 13,16. vincunt Rom. 422,7. Hieroſolymis vexillũ crucis dominicæ auferũt 13,16. auferũt Rom. multas prouincias & Hieroſolymã 122,30. 427,39. primi Romanum regnum concutiunt 477,18. graſſantur in Rom. prouincijs 525,38.526,32.527,10. Armeniam hoſtiliter depopulantur 522,21. in Syriã irruptiones facientes Damaſcum capiunt 527,40. Palæſtinam incurſant 528,4. Ægyptum incurſantes Alexandriã capiunt 528,25. Libyã incurſantes capiunt Carthaginẽ 528,30. à Romanis graui damno oppugnantur 112,44. ſuperantur 334,19. vincuntur ab Alex. M. 340,12. funduntur 427,48. reprimuntur 513,35. 520,37.529,20.722,28.847,10. Deo ſubacti conuertuntur 684,3
Perſarum regni finis 95,25.340,40.530,23
Perſeus Erechthei frater dimicat aduerſus Perſas 307,28. rex Mycenarũ 308,18
Perſei myſteria 306,24. geſta 307,8. obitus 366,3
Perſequutorum vltio 111,37
Perſia paret Traiano 375,32. Chriſtianis augetur 496,33. à Sarracenis occupatur 532,16
Perſici legati veniunt ad Carolum 34,26. Taruiſium perueniunt 36,7
Perſius moritur 101,35
Pertarith moritur 539,36
Peſtis 11,42. 15,16. 34,24.35,2.79,48.82,25. 105,13.108,34.111,29.133,20,23.139,7.147, 35,48.148,12.153,48.253,32.254,7.255,23, 34. in exercitu imp. 449,48.461,29.463, 27.473,53.474,33.537,39.553,50.591,35. in Gall. & Germ. 607,34.610,35.747,4. 10.748,14,43.750,4,20.751,22.835,38. 952,40. apud Athenas 337,43. in Alemann. 861,22. in Brunſwig 754,23. in Calabria & Sicilia 549,6. in Gallia 165, 54. per Gall. & Germ. 837,40,41. in Ger. & Ital. 875,5. in Italia 121,50.519,7. in Italia 538,34. in Germania 570,6. Conſtantinopoli 18,15. Florentiæ 835,49. in Halberſtat & Luneburg 754, 47. in Yſenach & Northuſen 949,42. Romæ 101,42.102,5.339,17.523,30.683, 29. per Saxoniam 754,12
Peſtis in Sax. 838,19. infeſta nobilibus in Thuringia 260,18. in exercitu Henrici regis 456,41. in exercitu imp. Frid. in Longob. & obſidione Rom. 476,8. & quidem principum 451,20
Peſtilentia boum 38,44.138,8.147,35
Petragora deuaſtatur 551,27
Petrocia 25,17
Petronax ciuis Brixianus 17,45. reædificat caſtrum Caſſinum 17,47.543,46
Petronilæ corporis tranſlatio 550,35
Petrus tenet cathedram eccleſiæ Antiochenæ 363,9. Romam mittitur 363, 27. Romam venit 98,48. 100,49. 350,51.708,40.709,47. Romæ quamdiu epiſcop. 3,24. vbi & quando paſſus 3,22,23.99,13.101,41.150,51.367,19.368, 10.710,25
Petri ſedes hæreſi & fraudi non obnoxia 44,17
Petri Apoſtoli in papatu & apoſtolatu inſtituta 710,17
Petri papæ diſcipuli & apoſtoli 710,27
Petri & Pauli apoſtolorum corpora leuantur 713,48
Petri Apoſt. baſilica Romæ in Vaticano domina & magiſtra omnium eccleſiarum 716,5
Petri vinculorum tranſlatio & ſolemnitas 718,27
Petri mons & monaſterium in Erffordia 727,1
Petrus rex Hungarorũ 137,16. inconſtans 137,27.450,17. inteſtino bello regno ſuo depellitur 137,29.596,35. profugus ab Henrico gratiam auxiliumq́; petit & impetrat 137,30.159,31.450,23. Henrico regi regnũ Pannoniarum ſubijcit 138,43.159,31. in regnũ reſtituitur 138,25. 160,13.596,42. capit & decollat Vban æmulum regni ſui 160,21. iterũ regno & oculis priuatur 139,21. capitur & excæcatur 160,26.451,31
Petrus f. Simeonis rex Bulgarorum cum fratre Baiano 585,42
Petrus Leonis antipapa moritur 625,33
Petrus Corbarenſis Minorita antip. 827,1
Petrus epiſc. Alex. & calamitatũ Athanaſij ſocius 110,12.114,2.406,18
Petrus archiepiſc. Amalfitanorum, legatus in Græciam 598,35
Petrus Alex. epiſc. Eutych. damnatur 8, 20,21.418,42.419,8.504,5
Petrus epiſ. Alex. mart. 111,28.397,6.398,37
Petrus archipræſul Mogunt. Erffordiam venit 825,29. moritur 830,17
Petrus epiſc. Carnotenſis 673,6. moritur 673,17
Petrus Cluniacenſ. abbas moritur 635,38
Petrus Damaſcenus epiſc. martyr 548,29
Petrus Damianus legatus ſedis Apoſtolicæ 178,17.775,35
Petrus Girardus epiſc. Maclouienſ. 675,34
Petrus I, Nuemburgenſis epiſc. XXXIII 859,41. moritur 868,23
Petrus Syluanectenſis epiſc. remouetur 627,4
Petrus Mauimertus epiſc. martyr 548,29
Petri martyris tranſlatio 562,26
Petrus abbas Augienſis 128,40
Petrus abbas legatus Nicephori ad Carolum 35,4
Petrus abbas monaſterij de Nonantula legatus in Græciam 40,6
Petrus abbas maioris monaſterij 660,44
Petrus abbas maioris monaſterij ordinatur 664,9
Petrus abbas Cadomi 667,43
Petrus abbas monaſterij de Prato 624,52
Petrus ordinis prædicatorum canonizatur 742,7.801,51.804,49
Petrus eremita ductor & author ſanctæ expeditionis 609,10
Petri Abaelardi profanitas, tergiuerſatio, mors 626,15
Petrus Alphonſus 775,35
Petrus Arogonenſiũm damnatur 814,24
Petrus Berthorij 841,39
Petrus Bituricenſis epiſcopus electus repudiatur 626,47
Petrus Cantor Pariſienſis 789,38
Petrus de Æliaco 851,24
Petrus de Ancharano 851,34
Petrus de Appono 829,40
Petrus de Corbaria antipapa 830,38
Petri de Mellento defectio & interitus 680,9
Petrus de Palude ordin. prædic. 828,49. 831,40
Petrus de Riga 789,38
Petrus de Roſenheim 851,27
Pet. legatus Rom. cõtra Agenenſes 663,33
Petrus Gutembergus, vir ordinis equeſtris, inuentor typographiæ 865,1
Petrus Holgerius 886,43
Petri incluſi Hiſpani commotio ad ſubſidium terræ ſanctæ 462,7
Petrus Lombardus 640,14.693,13.737,50
Petrus Luchmaſchlenſ. epiſc. migrat ad epiſc. Magdeb. 841,55. inde ad epiſcopatum Vlmurzenſem 842,3
Petubaſtis dynaſta 319,46
Pezinati expellunt Scythas 65,30
Phacee f. Manahen rex in Iſrael 320,46
Phaceia f. Romeliæ 321,46
Phædon Argiuus inuenit menſuras & pondera 320,36
Phædra amat Hippolytum 310,33
Phæſtus rex Sicyoniorum 309,45
Phalaris tyrannus apud Agrigentinos 325,43.328,27
Phalaris tyrannis deſtructa 325,37
Phalech vita & ætas 87,52.149,40.292,21
Pharamundus, filius Marcomiri, rex Frãcorum 492,46
Pharnabaſus interficit Alcibiadẽ 338,24
Pharphar flumen 609,17
Pharus in Alexandria 95,50.342,44
Phaſelis in Pamphylia conditur 324,12
Pharſuaſan filius Kabadis Manichæus 513,22
Phatald rex Anglorum 122,48
Pheletus rex Rugorũ extinguitur 506,28
Phemonoe vates 307,7
Pherecydes hiſtoricus 329,29.334,44
Pheredus rex Athenienſium 319,25
Pheuſopropheriſſa quæſtuoſa 565,14
Phidias eburneam facit Mineruam 337,15
Philadelphia terræmotu cõcutitur 359,39
Philammõ Delphius chori inuẽtor 308,1
Philetus epiſc. Antioch. 106,46.384,48
Philibertus abbas 533,24
Philippicus imp. 126,15.432,2.543,30. eligitur imp. in Ponto ab exercitu Iuſtiniani 17,18. in prælio ad Conſtantinopolin occidit Iuſtinianũ 17,20. 126,15. 685,1. hæreſi pollutus catholicos affligit 126,16. excæcatur & regno expellitur 17,41.126,18.432,6,22.543,44
Philippici nomen & figura à Romanis reſpuitur 543,32
Philippi & Iacobi apoſtolorũ eccleſia cõſtruitur Romæ & dedicatur 424,32,51
Philippi à Philippo in Macedonia conſtruuntur 387,31
Philippus imp. inter Aug. primus Chriſtianus 5,10,11.107,40.151,10.387,12,13. 713,43. magnificè celebrat ſolemnitatem anni ab Vrbe condita milleſimi 387,34
Philippi Auguſti, pater & filius occiduntur 387,39

Philip

Philip. rex Rom. excõmunicatur 694,18
Philippi regis geſta memorabiliora 694, 29. internecio 694,34
Philippus f. Henrici rex Francorum 599, 55. contra Rubertum ducens exercitũ in Flandriam, funditur & fugatur 183, 39. 671,34. 676,4. cum Angliæ rege in terram ſanctã expeditionem mouet 677,21. è Palæſtina redit 677,41. 790, 43. in Palæſtina litigat cũ rege Angliæ 790,42. occupat & expugnat abſentis Angliæ regis ciuitates 677,50. 678,17. in prælio fugit 601, 50. committit adulterium, ideoq; excommunicatur 608,31. moritur 614,17
Philippus rex iunior ob matrimonium inuitis parentibus initum, eorum in odium incidit 667,26
Philippi Francorũ filij coronandi in ſylua aberratio 664,41. coronatio 666, 26. 667,45
Philippus f. Ludouici regis Franciæ naſcitur 645,16
Philippus frater regis Francorũ, decanus S. Martini Turonenſis moritur 641,21
Philippi regis pueri miſerandus obitus 623,39
Philippus f. Maximiliani naſcitur 873,40. princeps Hiſpaniarum 881,3. moritur 890,42
Philippi regis expeditio in Brit. 681,30
Philippi glorioſus introitus apud Rothomagum 681,11
Philippi Sueuiæ ducis in Rom. imp. electio, ſtrenuitas, eiusq; reprobatio 795, 25. 796,6
Philippus dux Sueuorum rex Rom. eligitur contra Ottonem 693,45. 795,25. 921,6. cum aduerſario Ottone reconciliatur 922,17. 921,22,36. 817,53. 819, 33. collecto exercitu magno Thuringiã ingreſſus eã deuaſtat, & Landgrauium ad deditionem cogit 257,7. 817, 53. 819,33. 921,22,36. capit Coloniã 797, 8. capitur ſed euadit 819, 43. occiditur 797,12
Philippi exercitus clades, eiusq; comprehenſio 818,8. 819,39
Philippus dux exercitus imperatoris in prælio occiditur 824,53
Philippus rex Gallorũ cognomento Pulcher 814,51. mittit ſubſidium pro recuperatione terræ ſanctæ 789,35. cum Henrico rege Angliç bellatur 679,44. imp. & Angliæ regem vincit 798,31. ſuperatur 837,31. moritur 799,41. 814,50. 826,42
Philippus Aridæus rex Macedonũ 95,33. 140,24. 35. 325,46. 339,33. 344,54
Philippus rex Syriæ 349,27. capitur à Gabinio 349,32
Philippus tetrarcha 98,13. 358,7,38. 359,54. cõſtruit Paneaden & Iuliaden 360,27
Philippi Pal. Rheni obitus & liberi 893,3
Philippus comes Flandrenſis 647,32. expeditionem mouet Hieroſolymitanã 660,32. de Hieroſol. redit 663,40
Philippus comes Glocceſtriæ 659,35
Philippus dux Burgundiæ capitur 845,47
Philippus f. Terrici comitis ſub manu Anglorum regis 636,21
Philippus Beroaldus 885,45
Philippus Cardinalis Erffordiæ laudabiliter ſuſceptus 948,11
Philippus epiſc. Beluacenſis 660,17
Philippus epiſcopus Hieroſolymitanus 103,16. 376,45. 378,44
Philippus epiſcopus Rhedonenſis moritur 671,18
Philippus de Pergamo ſcriptor 841,17
Philippus Melanchthon 888,43
Philiſtini imperant Iſraelitis 89,52
Philo Libyæ epiſc. immunis à prauitate Arriana 405,5. pro Iudæis interpellat ſine fructu 100,44
Philogimius epiſc. Antiochenus 111,55
Philomela filia Pandionis 305,45. 306,48
Philoſophi Vrbe pelluntur 374,1,35
Philtanus rex in Hibernia 524,4
Philus 330,7
Philadirtinga 139,10
Phocas imper. 13,6. 122,16. 151,41. 426,49. 525,29. 725,8. Mauricium cum filijs interficit 13,5. 122, 14. 426,37. 723,47. 725,11. donat Romanæ eccleſiæ primatum omnium eccleſiarum 427,18. Pantheum 427,35. occiditur 122,32. 427,46. 526,46
Phocę imago Romam defertur, & in Lateranenſi palatio collocatur 426,55
Phocas dux exercitus pedeſtris in regno Cõſtantinop. fugit & excæcatur 575,21
Phocylides 329,48
Phoebe capitur 118,44
Phœnicia à Sarracenis capitur 531,28. dotis nomine cedit Ptolemæo Epiphani 345,42
Phœnices mare obtinent 319,21
Phœnix condit Bithyniam 306,12
Pholne abbatia fundatur 912,37
Phormij, pater & filius, oratores 353,17
Phoroneus rex Argiuorum 88,33. 299,7. bello petitur à Carato & Thelaſo 299, 30
Photinus hæreticus 114,14. damnatur in Nicena ſynodo 398,41. in Gallia moritur 406,27
Phraortes rex Medorum 325,38
Phrixus & ſoror eius Helle 306,28
Phrixi & Melicertæ geſta 307,26
Phryges obtinent mare 318,27
Phrynon Athenienſis interficitur in pugna Olympiaca 326,27
Phryſones à Nortmannis & Danis bello & tributis premuntur 38,27. ad Moſam debellant Carolum maiorẽ domus, & fugant 433,17
Phryſonum gens conuertitur 431,22
Picentes mouent bellum contra Romanos 349,39
Pictauenſes duces quarum ſint partium 680,47
Pictauenſiũ termini deuaſtantur 567,30
Pictauienſis prouincia à Nortmannis infeſtatur 48,30
Pictauorum conſpiratio aduerſus Angliç regem 647,35
Picti Paſchæ obſeruationem catholicam recipiunt 542,52. Anglos premunt 539, 15. ſuperant Britannos 415,27. Britanniã incurſant, ſed proſternuntur 484, 35. repelluntur in Hiberniam 486,17. Anglis ſubijciuntur 534,38. oppugnãtur ab Egfrido 125,8. affliguntur & obſidentur 505,32
Picus I. rex Latinorum 90,3. 150,3. 311,39
Pierius presbyter 109,55
Pilatus Iudææ procurator 98,17. 100,22. 360,20,31. 707,31. imaginem Auguſti in templum collocando ſeditionem mouet 100,34. ſacrum theſaurum in mundanos vſus conuertendo ſeditionem inter Iudęos mouet 362,26. in extremas deueniens anguſtias, propria ſe manu interficit 3,5. 98,44. 100,45. 363,38. 708,16
Pilati epiſtola ad Tiberium de Chriſto & pro Chriſto 707,53. 709,17
Pilegrinus Colonienſis archiepiſc. conſtituitur 136,16. 158,51. 449,33. 593,28. regem conſecrat Henricum f. Conradi imp. 159,7. moritur 159,20
Pincernæ de Varila ſtrenuitas 839,7
Pincernarum familia in Thuringia 839,3
Pindarus lyricus poeta 333,23,36
Pinninius expulſus in Alſatiã venit 127,2
Pinytus claret 105,22
Pionius martyr 380,43. 381,55
Piperatoria horrea Romæ 374,11
Pipinus f. Anſgiſi, Maior domus dux Frãcorum regnat cum Ludouico, Hiltiberto & Dagoberto regibus 125,17. 432,45. princeps Auſtraſiæ 539,33. pergit in Alemanniam 152,6. regit Francos 430,50. moritur 17,30. 152,8. 543,50
Pipinus filius Caroli, frater Carolomanni, pater Caroli Magni 21,14,28. 127, 24. 529,10. ſub titulo Maiordomatus, regnum Francorũ arripit 435,10. rempublicam inſtaurat 540,44. mittitur ad Luitprandum 18,40. obtinet victoriam de Hunoldo & Alemannis 436, 9. bello Longobardos petit 24,11. 127,49. 437,33. munitiones Sax. occupat 24,23. Saxones ſuperat, & illis tributum imponit 152,49. in Sax. ingreditur, & eam ad tributi penſionem humiliat 437,3. pugnat contra Saxones 549,21. vincit Vdilonem 436,29. Sax. premit 436,37. celebrat conuentum 152,51. irritatus à Vaiſario Aquitaniã cum exercitu intrat, & multa caſtella capit 24,41. congreditur cum duce Aquitaniæ 548,12. fratrem perſequitur 548,51,54. Vaſconiam inuadit 127,53. vincit Friſones 541,13. in Sax. intrat 22, 38. ſuperat Griphonem & Lantfridũ 22,44. in Romanam eccleſiã beneficus 686,2. maior domus eligitur & vngitur rex Francorum 22,55. 23,14. 127,43. 152,39. 436,3,26. 549,15,35. 686, 46. 728,15. 911,5. iterum in Sax. venit 23, 4. venit in Italiam pro reſtituendo papa 23,18. vincit Haiſtulphum 23,20. 550,14. 549,42. tertio Aquitaniam vaſtat 24,45. capit Biturigas 24,46. 550, 45. quarto intrat in Aquitaniam 24, 49. acquirit Aquitaniam 153,1. 551,28. occupat Aruernos 550,40. Sax. intrat 24,22. 127,52. Sax. ſibi ſubijcit & tributarios facit 24,24. 550,26. cõſultat Vaifarium cogere ad eccleſiaſticas iuſticias ſoluendas 24,31. in Aquitania victoriam obtinet de Vaiſario duce 437, 8. Taſſilonem ſuum auunculum conſtituit Baioariæ ducem 127,38. agit inter Thaſſilonem & Vaiſarium 25,1. capit Toloſam & Ganuldanem 25,13. iterum ingreditur in Aquitaniã per Narbonam 25,13. venit Biturigas 25,15,17. venit vſque ad Garonnam 25,16. capit caſtra Scotaliani 25,16. capit Rheni ſtagnum 25,19. vſq; ad Santones venit 25,20. capit matrem, ſororem, & neptes Vaiſarij 25,20. iterum Santones cum regina Bertrada venit 25,23. venit Petragoricum 25,24. interimit Vaiſarium 25,24. redit Santones 25, 25. ægrotare cœpit 25,26. conualeſcens venit Turones ad oratoriũ 25,26. 437, 28. venit Pariſios 25,27. diem claudit extremum 25,27. 438,23. 533,7. 552,50
Pipinus f. Caroli baptizatur & inungitur rex Italiæ 28,28. 30. 128,37. 555,9. 687,19.

mittit claſſem contra Mauros 36,1. inducias facit 36,45. ardet ſtudio in reſtaurandis vrbibus Aquitaniæ 551,11. Venetias terra mariq; vexat 38,21.559, 36.mittit claſſem ad vaſtationem Dalmatiæ 38,22. obit 38,40.128,12.559,36
Pipinus filius Bernardi regis Italię, nepos Caroli M. rex Aquitaniæ 40,41. grauiter atterit Aquitaniã 552,7. ſuperat Sarracenos 559,27. capitur & in monaſterium truditur 41,43. fuga dilabitur è monaſterio 41,45. iterum captus Nectis cuſtodiæ mancipatur 41,46. 153,32. 439,35.556,36
Pipinus filius Pipini filij Ludouici imper. 41,47. ebrietatibus & commeſſationibus vacans 41,50
Pipinus & Heribertus comites factionis cõtra Ottonẽ regem adminiſtri 68,53
Pipinus & Ludouicus reſtituunt patrem Lud. imper. in regnum 154,21
Piræus muro vallatur 333,11
Piraſus aliàs Criaſus Argiuorũ rex 301,27
Piratarum bellum conficitur 351,17
Pirithous deuoratur à Cerbero 306,7
Piſa 34,27
Piſanus comes fraudulenter proditur, ſupplicio afficitur 698,42
Piſani archiepiſc. Gotfridi ducis, &c. epiſtola ad Paſchalẽ papã de ſucceſſu belli in Palæſtina contra paganos 463,44
Piſcator capitur & ſuſpenditur 948,51
Piſcium in aquis ſuffocatio 606,33
Piſentes capiũt milites Normann. 146,45
Piſiſtratus Athenienſis tyrannus 319,6,28
Piſo cum Galba trucidatur 370,19
Piſoniana coniuratio 366,5
Pitanæ terræmotu corruunt 375,44
Pittacus Mitylenæus ex ſeptẽ ſapiẽtibus, interficit Phrynonẽ Athenienſ. 326,25
Pius I papa 104,20.379,33.751,17
Pij papæ zelus contra Turcos pro tuenda eccleſia 751,17,52. obitus 379,23.752,3
Pius II, 866,19. moritur 869,35
Pius III, papa 889,4
Placentia ciuitas 31,5
Placidia Theodoſij I filia, Honorij ſoror, Athaulphi pòſt Cõſtantini vxor 411,31. cum filijs ad Orientẽ mittitur 116,20. 411,42. nubit Conſtantio 116,6.492,41. nubit Athaulpho 115,52. 491,28. reſtituitur Honorio à morte Athanulphi 492,40. obit 416,54.499,37
Placidiæ filius Valentinianus 492,41
Plato naſcitur 94,50.150,33.337,54.338,34, 51. moritur 95,12.339,22
Plato comœdiarum ſcriptor 334,47
Plauti vitæ genus & conditio 345,4. obitus 345,4
Plawen caſtrum capitur 851,13. diruitur 856,29
Plectrudis coniunx Pipini 541,48. priuignó Carolo moleſta 543,52
Plemneus rex Sicyoniorum 300,36
Plinius ſecundus pro Chriſtianis Traianum mitigat 103,8.376,18
Ploaſmael caſtellũ capitur 656,28.659,4
Plotius Gallus Rhetoricam Romæ primo docet 350,7
Plutarchus Cheronæus philoſophus 366, 37.377,19
Pluuiæ repentinæ & aquarum inundationes 259,1
Pœna diuina, dæmoniacorũ multitudo inſtar canum latrantium 511,43
Pœni à Maximo cæduntur 344,11
Pœnitentium ordo confirmatur 741,29
Pogius Florentinus 851,30
Polemo philoſophus moritur 342,47
Poletha 161,22
Politica monaſterium 449,26
Polodum 158,27
Poloni Saxonibus auxilia contra Henricum regem offerunt 218,25. exercitu ab imper. Henrico premuntur 158,46, 49. ab imperio deficiunt 246,9
Pollux 309,5
Polybius Sicyoniorum rex 308,36
Polycarpus epiſcop. Smyrnæus, Aſianus, martyr 106,16.375,20.380,7,43.381,53
Polycarpus 4,28.104,54.383,11. Romæ multos hæreſibus infectos corrigit 379,32.712,42
Polycrates 330,7
Polycrates epiſcopus Epheſinus 381,42
Polydorus Lacedæmoniorum rex 320,21
Pometia ſubigitur 329,25
Pompeianus dux cognomento Francus 393,23
Pompeius Strabo pater Pomp. M. 349,47
Pompeius Magnus naſcitur 349,29. dux primò cõſtituitur 350,34. Magnus appellatur 350,41. ſubiugat Iberiam 350, 47. conficit bellum piratarum 351,17. imp. appellatur 351,17. triumphat 350, 16. contra Mithridatem ſuſcipit expeditionem 351,13. conſecrat lucũ Daphnenſiũ Apollini 351,15. capit Hieroſolymam & templũ 97,15.150,45.351,27, 36. tributũ Iudæis imponit 97,20.351, 54. Alexãdriæ occiditur 97,25.352,6,33
Pompeij theatrũ incenſum 100,18.360,6
Pompeius hiſtoriographus 300,15
Pompilius & Herennius occidunt Ciceronem 353,21
Pompilij imago nouies coronatur 353,35
Pompoſa, monaſterium 140,15
Ponderum inuentor quis 320,36
Pons anchoris & funibus cõpactus 31,27
Pons Moguntiacus 439,26. incendio Richolphi archiepiſcopi conſilio in nihilum redigitur 153,53.440,43
Pontianus papa 5,5.107,16,24.385,42.386, 25.713,26,27
Pontis Vrſonis eccleſiæ donantur monaſterio S. Michaelis 637,49
Pontis Vrſonis caſtrũ comburitur 652,25
Pontius abbas Cluniacenſis 614,21. vexillifer in prælio Chriſtianorum contra Sarracenos in Palæſtina 620,41
Pontus Scythię terminus ab Oriente 64, 54. vaſtatur à Gothis 108,51.392,7. ſubigitur à Turcis 866,52
Pontus Ptolemaicus in prouinciam vertitur Romanam 366,17
Pontz caſtellum deſtruitur 664,27
Poppenhuſen caſtrum obſidetur 949,19
Poppo Thuringorũ dux conſentit in electionẽ Sunzonis Mog. archiepiſc. 66, 9. excitat epiſc. Wirtzburg. cõtra Sclauos 68,45. dignitatibus ſpoliatur 68,49
Poppo dux Caroli occiditur 127,4
Poppo dux Phryſonum occiditur 434,8. 547,14
Poppo Aquileienſis Patriarcha moritur 137,45
Poppo archiepiſcopus Treuirorum 136, 6. moritur 140,28
Poppo Brixenſis epiſcopus ordinatur papa, nomine Damaſus II, 141,21
Poppo proximus Popponis epiſc. Wirtzburg. 80,30. moritur 448,48
Poppo Babenbergenſis præpoſitus ordinatur epiſc. Poderbrunnenſis 136,3
Poppo Stabulenſis abbas 594,26. moritur 597,35
Popponis comitis de Henneberg in ambienda marchioniſſa calliditas 923,23
Populonium ciuitas maritima in Tuſcia 37,40. diripitur ab Orobitis 37,41
Porcinæ carnis vſus inſtituitur 712,40. 714,37
Porta monaſterium 788,25
Porphyrius exilio liberatur 111,11. reuocatur 389,44
Portenta multa & magna 343,39.499,53
Portenta tempore Natiuitatis Dominicæ 707,5
Portenta & miracula contra Iudęos Hieroſolymam reædificaturos 404,33
Portenta in Gallijs multa, Cometa, cœlum ardens 516,23
Portenta, in Campania cœlitus frumenta decidunt 545,34
Portentum, Agnus loquitur 320,51
Portentum, Bos loquitur 352,36
Portenta Romæ multa, & inter cetera Bos loquens 374,51
Portentum, infantulus in cunis loquens 469,7
Portentum, mulinum animal humana voce loquens 549,52
Portentum, canis ſedet Treueris in cathedra epiſcopali 442,53
Portentum, Ceſpitis ruptio & tumor 561, 38,41. 631,70
Portentum in cœlo, duæ columnæ aurei coloris 202,47
Portentum, Signum columnæ in cœlo terribile 486,42.635,46
Portentum, cruces in veſtibus, lepræ item 128,46. 134,4.153,25.156,29. 439,35. 448, 32. 549,7. 555,32.583,32. 739,12. 888,52. 889,46
Portentum, ſignum in cœlo ignei coloris 134,21
Portentũ, ignis de Rheno aſcendens 158,5
Portentum, aer igne & ſanguine mixtus 254,23
Portentum, Ignis in cœlo ab Oriente in Occidentem ferri videtur 380,26
Portenta, Species ignis in modum fulgoris, Sol ad occaſum ruens, ignei globi 462,45
Portentum, Signum igneũ in cœlo 448,3
Portentum, ignis diſcurrens 524,40
Portenta, ignis de cœlo, angelorum percuſſio 534,22,23
Portenta, igneæ acies in cœlo 588,4
Portentum, Cœlum ardens 610,34
Portentum, igneæ acies in cœlo 617,28
Portentum, Lancea in cœlo 518,31
Portenta, haſtæ igneæ 520,6
Portentum, gladius in cœlo 530,27
Portentum, Draco ingens cum multitudine ſerpentum per alueum Tyberis ad mare 426,2.523,21.684,5
Portentum, Draco viſus 447,10
Portentũ, Serpentis figura in cœlo 590,37
Portentum, Colubrorũ conflictus 599,46
Portentũ, Iuuenis in aere 417,20.497,10
Portentæ, Scuta & iacula ignea in cœlo 554,24.607,29
Portentum, ſignum in cœlo verticolor 469,41
Portentum, Signũ iridis in cœlo, & quædam cruces in palmis 473,36
Portentum, Iris in Martio, & magna hominum conſternatio 537,9
Portentum, Luna cruenta 435,48
Portentum, Signum mirabile circa Solem 474,28,43
Portentum, Circulus in circuitu Solis cærulei coloris 636,4

Poten-

Poſtentum, tres circuli albi prope Solem 750,16
Portentum, Signum in Sole 134,7
Portētum, tres Soles ſimul exorti paulatim in eundem coeunt orbem 352,34
Portenta, Soles tres, Sol diuiſus per modum crucis 751,6
Portentum, Soles duo prope verum Solem apparent 611,52. Stellæ cœlo ſereno die videntur 611,55.612,8
Portenta, Signa in Sole 547,49
Portentum, Sol tenebratus ſanguineos radios emittit 579,42
Portenta in Sole & Luna 519,41
Portenta, Sol cum Luna pugnans, Lunæ duę, Cœli hiatus, Scuta ſanguinem ſtillantia 706,26
Portentum, trabs ignea in cœlo 596,14
Portentum, trabs in cœlo miræ magnitudinis 690,5
Portentum, Stella in cœlo cum globo igneo, eiusq́; ſignificatio 502,7,11
Portentum, Stellæ in cœlo viſæ cadere 551,19 (603,26
Portentum, Stella ſereno cœlo apparet
Portentum, Stellæ de cœlo cadere videntur 608,21
Portentū, duæ ſtellæ ignei coloris 647,19.
Portentum, annona de cœlo pluit 562,54
Portenta, annona & piſciculi pluunt de cœlo 589,20
Portentum, Dominus pluit groſſa carnium fruſta 257,40
Portentum, lana è cœlo defluit 405,40
Portenta, ignitus lapis volitans in cœlo, & draco 133,40
Portentum, Lapides mixti grandine de cœlo cadunt 147,28.333,45.582,50
Portenta, lapides pluuiis mixti cœlitus decidunt, corui carbonibus incendunt domos 693,27,31
Portentum, Sanguis è terra, & lac de cœlo manat 343,4
Portentum, Sanguis è cœlo & terra profluit 439,20
Portentum, Sanguis largiſſimo riuo Tholoſæ fluit 503,14
Portentum, Sanguis è cœlo & terra profluit 555,39.568,46.616,5.643,12.644,28.751,10.780,12
Portentum, ſanguinis fons in vrbe Genuenſi 579,29
Portentum, fonticulus aquæ in ſanguinem conuertitur 592,20
Portentum, Panis ſubcinericius ſanguine infectus 608,27
Portentum, Terra in abyſſum dilabens 254,23
Portentum, terra in Meſopotamia hiat, & humana vox inde aſcendit 438,50
Portentum, Vticæ terra dat mugitum 490,8
Portentum, mons ſciſſus dat mugitum 519,25 (tium 562,11
Portentum, glacies circa æſtiuale Solſti-
Portentum, Locuſtarū multitudo 264,19
Portentum, Manus amputata integra in ſomno cuidam reſtituitur 579,44
Portētum, oleum è terra prope Tiberim emanat, ſignificans gratiam Chriſti 353,45
Portugalliæ rex ſuperatur 873,19
Porus in India debellatur ab Alexandro M. 340,12
Prædeſtinati qui olim ſic dicti 491,49
Prædicatorum capitulum generale Pariſiis 745,16
Prædicatorum ordinis author Dominicus 796,2.797,35. confirmatio recuſatur 978,40. admittitur 740,3. 598,50
Prædicatores fratres Erffordiam veniunt 924,26.950,37. recipiunt conuentum in Yſenach 926,17
Prædicatores tres Florentiæ comburuntur 883,19
Præiectus, Auernenſis epiſcopus, martyr 536,42
Præmonſtratenſis ordinis initium 616,25.618,22.784,40. propagines 619,46
Præneſtini vincuntur 338,27
Præſentationis Mariæ feſtiuitas approbatur 869,55
Prætoriana terra, Vide Aduocatia
Praga deditur 578,54. obſidetur à marchionibus 951,35
Pragenſes denarij 701,19
Pragenſis academiæ & archiepiſcopatus initium 838,7.840,43
Pratenſe monaſterium 624,52
Praxedis regina ab imperatore diſcedit 463,19
Praxilla 334,16
Precerini & Benedicti mutuis cædibus & ciuili bello ſeipſos proſternunt 427,12
Prenzlao dux Boemiorum cum ſua terra ſubijcitur Henrico regi 159,36. venit ad Henricum regem. ibiq́; honorificè excipitur & dimittitur 159,47
Priamus rex Troiæ 89,37.150,6. regnat poſt Laomedontem 309,11. abſcedit à Troia 311,34
Priamus, ex proſapia Priami Troiani, Francorum pater & princeps 478,9
Primin⁹ ad Augiam inſulam venit 126,45
Primus IIII epiſcopus Alexandriæ 103,12.375,48
Principum origo & veneratio 87,54.149,41.293,13
Principes imperij contra regem Moguntiam vocati eò venire tergiuerſantur 200,21
Principum imperij à rege Henrico Baioario defectio & ſimul emendatio 158,28
Priſcianiſtæ hæretici 720,15
Priſcianus Grammaticus 9,16.424,19
Priſcilla vates inſanę Cataphrygarum hęreſis conſcia 381,1
Priſcillianus epiſcop. hęreticus 114,28. de Galliis hæreſin conflat ex aliis hæreſibus 407,12
Priſcilliani hæreſis quæ 485,12
Priſcillianus gladio adiudicatur 114,42.408,39
Priſcilliani hęretici cōdemnatio, eiectio, & tandem occiſio 485,28
Priſci martyris, eiusq́; ſociorum, corpora reuelantur 497,30
Priuati corporis tranſlatio 582,32
Probinus exconſul, in concertatione de papatu à partibus Laurentij 419,33
Probus imperator 5,55.109,26.151,14.394,34.714,43. Gallis & Pānoniis vinea habere permittit 394,53. occiditur 109,33.394,34
Probus Grammaticus 365,28
Probus Hiſpanus, vir clarus, exul & martyr illuſtrior 413,51,3 (319,53.
Procas Syluius rex Latinorum 91,30.132,3.
Procles Spartam cū Euryſt. obtinet 314,11
Procne filia Pandionis 305,44.306,48
Prodicus philoſophus 337,24
Prœtus Argiuorum rex 307,11
Prohæreſius ſophiſta Athenienſis ſcholam vltro deſerit 404,24 (300,20
Prometheus hominū creator cur dicatur
Prophetarum tempora à Samuele 90,13
Proſapiæ Francorum regum ſatum 58,53
Proſcriptorum prędia in quæſtionem veniunt 470,49
Protaſij martyris corpus inuenitur 486,6
Proterius & Paſchaſinus ſcribunt de Paſcha 117,19
Prouincia regnū 42,7. cedit Carolo 435,14.547,45 (45
Prudentius Lyric⁹ poëta in Hiſpania 486,
Pruina aſpera 33,38
Pruina in Iulio menſe 557,47
Prumia monaſterium 42,8.59,37.62,18.154,48. igne Nortmannorum incuria conſumitur 59,44
Pruſias condita 325,36
Pruſias rex Bithyniæ 345,8
Prutenicum bellum 850,20.748,54
Pryminas Corinthiorum rex 316,29
Pſalterij per Hieronymum interpretatio, correctio, & variatio 483,27
Pſalmodiæ per choros alternatæ initium 483,55
Pſaſanus papa, qui Ioannes XVII 135,39
Pſammus rex Ægyptiorum 320,14
Pſammitich⁹ dynaſta Ægyptiorū 325,22
Pſammutes rex Ægyptiorum 338,54
Pſeudochriſti in Gallia amentia 523,49
Pſeudomoyſes Iudæos vana promiſſione deludit, & in mari ſubmergit 496,45
Pſeudophilippus rex in Macedonia 347,27. interficitur 347,37
Pſeudoproph. Ægyptius occiditur 101,13
Pſeudoſynodus Græcorum de adorandis imaginibus 31,41
Pſeuſennes 316,55
Ptolemæus Alorites, Alexandri interfector, rex Macedonum 338,40
Ptolemæus Ceraunus rex Macedonum 342,3
Ptolemæus Lagi, rex Ægypti 95,32,36.140,23.150,37.340,34. capit Iudæam & Hieroſolymam 340,53. Cyprum inuadit 341,33. legatos mittit Romam ad impetrandam pacem 341,49
Ptolemæus Philadelphus rex Ægypti 95,50.342,39. pius & beneficus in Iudæos 95,51. potens 96,1.342,13. mittit Hieroſolymam pontifici munera, & LXX petit interpretes 95,53.150,38
Ptolemæus Euergetes I, rex Ægypti 96,5.150,38.343,2
Ptolemæus Philopator rex Ægypti 96,13.150,39.344,44. vincitur 96,14
Ptolemęus Epiphanes rex Ægypti 96,16.150,40.344,42. honorificè excipit Hyrcanum 345,34. capit Iudæam 344,47. cum Cleopatra f. Antiochi vxore recipit aliquot prouincias 345,39
Ptolemæus Philometor Ægyptiorum rex 96,28.150,40.345,40. vincitur 150,41
Ptolemæ⁹ II Euergetes 96,45.150,41.347,2. deſponſat filiam Alexandro filio regis Syriæ 347,11. Demetrio 347,22. regno expellitur 348,22
Ptolemæus Alexander rex Ægyptiorum 97,4.150,43.349,2. occiditur 350,5
Ptolemæus Phyſcon qui & Soter 96,52.150,42.348,22.349,2. regno expulſus in Cyprum ſecedit 349,6. Romanos nominat hæredes ſui regni 349,12
Ptolemæus Phyſcon à matre Cleopatra eiectus pulſo Alexandro redit 97,7.150,45.349,53.350,4
Ptolemæus Dionyſius 97,10.150,45.350,3. occidit Pompeium 352,8,33. Cæſari inſidiatur, ſed deprehenſus perit 97,27. vincitur, & in Nilo perit 352,18

Ptolemęi cadauer in Nilo reperitur 352,37
Ptolemæus ad regnum pulſo Alexandro redit 97,7.150,45
Ptolemais obſidetur & capitur à Chriſtianis 790,40
Ptolemais capitur à Soldano 816,31
Publius epiſcop. Hieroſolymitanus 104,39.379,39.383,38
P. Virgilius Maro naſcitur 350,53
Publius mimographus Syrus Romę ſcenam tenet 353,19
P. Terentius Varro diſcit Græcas literas 350,46
P. Saluſt. ſcriptor hiſtoricus naſcitur 350,21
Puer 40 dierum articulatè loquitur 15,29
Puer à lupis educatus, & alius cum lupis verſans 264,26,36
Pupienus & Balbin⁹ imperium affectantes occiduntur 107,30
Pupien⁹ inuaſor imperij occiditur 386,32
Puteoli, olim Dicæarchia 330,30
Puteoli caſtrum ſpoliatur 632,23
Putiphar Ægyptius 299,21
Puto diaconus palatij in Iudaiſmum lapſus 130,11
Pylades Cilix Pantomimus 355,15
Pynitus Cretenſis 380,49
Pyrenæi montes 14,29
Pyrrhus rex Macedonum 342,25
Pyrrhus occiditur 313,3
Pyrrhus epiſcopus Conſtantinopol. hæreticus Acephalita, hypocrita 13,50. 123,28.428,6.429,17.726,8. damnatur 123,48.151,43.534,12
Pyrithydias rex Aſſyriorum 316,41
Pythagoras phyſicus & philoſophus 94,3.330,25.332,42. moritur 333,6
Pythagoras Sophiſta 337,10
Pythagoræ Sophiſtæ libri comburuntur 337,11

Q

Quadi debellãtur à Romanis 380,52
Quadrageſimale ieiunium 399,12
Quadratus diſcipulus Apoſtolorum epiſcopus Antiochenus 103,23.375,1. libros pro Chriſtiana religione Adriano Aug. offert 377,44
Quedelburg oppidum capitur 873,25
Quetilnburg abbatia ædificatur 912,36
Quidelenburgenſe templum auguſtum exuritur 179,27
Quinquegentiani vaſtant Africã 109,50
Quintianus Rutenenſis epiſcopus 510,31
Quintilianus rhetor 102,26
Quintilianus Calaguritanus primus Romæ publicam ſcholam aperit, & ſalarium ex fiſco accipit 373,50
Quintilis menſis Iulius à Iulio dicitur decreto Antonij 352,19
Quintilius Roman. Cæſ. Aug. 393,26
Quintilius Varus contra Germanos miſſus deletur 706,39. occiditur 109,12. 393,35,5
Quintilius Cremonenſis 355,10
Quintinus Roman. dux occumbit 485,54
Quintini martyris eccleſia, cœnobium, abbatia 584,33
Quintius præfectus vrbis Romę excommunicatus à papa Gregorio VII, papæ vim inferendo, noctu eum de eccleſia trahit, in capillos inuolat, & in munitiſſimam domum abripit 233,44
Quintius Cincinnatus Dictator liberat milites Romanos obſeſſos 333,30. ſuperat Præneſtinos 338,29
Q. Atherius orator 360,12
Quirinus præſes Iudææ 706,46. ex Senatus conſulto agit deſcriptionẽ 358,8,37
Quirinus epiſcopus Siſcianus glorioſus martyr 111,22.398,13
Quirites vnde dicti 323,10
Quitzones Marchiam infeſtant 850,15

R

Raba fluuius 31,21 (154,30
Raban abbas monaſterio expellitur
Raban & Brun abbates fodiunt fundamentum eccleſiæ S. Wigberti 154,16
Raban fluuius 440,1.159,42
Rabanus abbas Fuldenſis poſt epiſcopus Mog. 154,40.441,1.442,28.562,22,43. 565,11. dedicat eccleſiam S. Wigberti 154,44. tempore famis beneficus 565,33. moritur 130,35.154,49.442,10.566,13.730,21
Rabboco gentilis ſocer Grimoaldi 432,49
Rabboto Treuirorum epiſcopus conſtituitur 444,22
Rabiniza pons 143,12
Rabodo palentin⁹ comes moritur 463,28
Racharedus rex Gotthorum 11,47,49
Rachilta includitur 131,43. moritur 133,29
Rachis Longob. rex reprimitur ad monachatum vſq; 549,10
Radagaiſus Scytha rex Gothorum 115,26. 409,37. Italiam depopulatur 489,30. ſuperatur & capitur 409,11. cuius ſuis deletur 115,36.489,45
Radamirus rex Galliciæ vincit Sarracenos 581,21
Radbodus dux Friſonum vincitur 541,13
Radegundis filia Bertharij, vxor Clotharij 513,9.518,43.544,42
Radingenſis eccleſiæ dedicatio 644,14
Radipontus caſtrum obſidetur & capitur 679,48.680,14
Radinza fluuius 31,30
Rado in Francia floret 531,30
Radualdus rex Orientalium Anglorum 527,42
Radulphus cognomento Viridis epiſcopus Remenſis 616,16. moritur 620,22
Radulphus abbas Cluniacenſis 655,34
Radulphus comes Viromandorum moritur 631,32
Radulphi Viromandorum comitis ab vxore diuortiũ, & nouę inductio, eiuſq; eo nomine excommunicatio 626,52
Radulphus de Fulgeriis capit vicecomitem Eudonem 635,30. inſurgit 655,45. 52.656,4 (662,54
Radulph⁹ de S. Colũba abbas S. Ebrulphi 669,20
Radulphus de Veneuilla quis
Radulphus de Vanneuilla epiſcopus Lexouienſis 670,40
Radulphus epiſc. Andegauenſis 663,54
Radulphus Norm. abbas S. Florẽtij 657,17
Radulphus prior S. Michaelis 637,50
Radulphus Thuringorum dux congreditur cum Sigeberto 533,15
Radulphus rex Burgundiorum 572,15
Radulphus rex Franciæ 578,19 (660,22
Radulphus Salmurienſis abbas moritur
Raginardus Leodicenſium epiſc. 594,11
Raginfredus maior domus 544,6
Raginfridus maior domus cum rege Hilperico vaſtat regiones ad Rhenũ 433,22. oppugnat Carolum inſtinctu nouercæ, & bis funditur: tandem capitur 433,24,2,40.434,9.544,34. moritur in Anglia 546,48 (659,26
Raginfridus comes Cornubiæ moritur
Raginerij dimicatio cũ duce Lotharing. 582,30. contumacia in rebellione 587,18. filij qui 583,31.587,4,36. eorũ cognatio, vxores, in paternum comitatum reſtitutio 587,5
Raginerij Montenſis comitis, Longicolli, filiorũ eius, & bonorũ omnium, exilium & proſcriptio 583,25. reſpiratio & in Lotharingiam incurſio 587,4,24
Raginigarij ſatellitis facinus 543,36. moritur 587,13 (4,24
Raherius Lobienſis monachus, Veronenſis epiſcop. 578,35. exul 579,14. fortis athleta contra Anthropomorphitas 580,22. ſecundo Veronenſi epiſcopatu pellitur 582,38. moritur 578,35
Rainaldus de Moucon epiſc. Carnotenſis 673,17 (544,36
Ralholdus baptizandus tergiuerſatur
Ramald⁹ abbas Ciſtercienſis obit 630,32
Ramaldus archiep. Colonienſis legatus imperatoris in Angliam 644,51
Ramaldus comes caſtri Montionis capitur 620,31 (635,57
Ramaldus comes patruus imperatricis
Ramaldus de Caſtellione capitur 643,10
Ramaldus Remenſis archiepiſcop. 620,23. moritur 625,45
Ramnoldus perimitur 587,5
Ramnolphus cum fratre Gozberto Ortoni regi rebellis 68,39
Ramulo ciuitas 172,13
Ramſes Ægyptiorum rex 307,36
Ranulfus dux Aquitaniæ 48,31. cum Ruperto Nortmannis occurrit victoria funeſta 48,31. in prælio vulneratus ſagitta, breui pòſt obiit 48,50.567,31
Rantgarius gentilis perimit Grimoaldum 432,13
Raſbacis cœnobium 531,39
Raſin rex Syrię occiditur à Theglathphalaſar 91,43
Raſpenberg caſtrum conſtruitur 914,22. 937,25
Raſtitz princeps Sclauorum capitur & excæcatur 42,24.566,39
Ratbodus antiſtes Treuirorum 60,35. conſecrat in epiſcopum Metenſem Rupertum 60,38
Ratbodus rex Friſonum 17,51.544,9
Ratbodus Traiectenſis epiſ. eligitur 71,35. oppugnatur à Carolo maiore domus 152,11
Ratboldus metropolitanus conſecrat Ludelinum epiſcop. Tullenſem 70,12
Rationale diuinorum 814,52
Ratiſbona 59,49. obſidetur 79,15. obſidione liberatur 79,19. cum Bauaria & Alemannia regi Ottoni ſubijcitur 79,23. incendio flagrat 131,32. imperio Romano reſtituitur 884,49 (264,24
Ratiſponenſis pons inundatione corruit
Ratolphus Veronenſis epiſ. moritur 131,6
Ratzidus rex Maruhenſium bello petitur à rege Ludouico 154,46.442,2. ſubiugatur 155,2
Rauenger patriarcha Aquileienſis obit 176,47
Rauenna 34,25. aquas intra vrbem recipit beneficio Theoderici 420,7. obſidetur 18,17. obſidetur & capitur 545,39
Rauennas epiſc. ſubijcitur Romano epiſcopatui 538,44
Rauennas ſynodus habita ab imp. papa & alijs Italiæ & Romaniæ epiſc. 83,52
Rauennatiũ vrbs & terra iterũ cedit papę beneficio Ottonis imperatoris 83,53
Raueratin vrbs in Ægypto conſtituitur 321,12 (gentiarum 889,35
Raymundus Cardinalis legatus indul-
Raymundus comes S. Ægidij, dux in ſancta expeditione 609,6
Raymu-

Raymundus princeps Antiochiæ in prælio contra Turcas occumbit 630,30
Raymundi comitis Barcinonum cum rege Anglorum compoſitio 638,34
Raymundus Berengerius comes Barcinonenſis moritur 643,20
Rayualdus de S. Valerico, legatus regis Angliæ in Normanniam 643,44
Recharedus f. LeWigildi, rex Wiſigoth. 523,28. cum Wiſigothis ad orthodoxam fidem tranſit 524,16. inquietat fines Romanorum 523,55
Recharedi vxor, & confœderatio cum Francis 524,40
RechaW nobilis familia 850,41
Recluſus, clarus in Gallia 520,7
Redariorum in regem Henr. conſpiratio, & eorum internecio 579,6
Redemptus Ferentinæ ciuitatis epiſcopus 425,7
Redolij vallis caſtrum 679,45
Redonenſis vrbs capitur 635,23
Regalis lapis monaſterium 843,10
Regemundus comes S. Ægidij 463,46
Regenbodo ſignifer Fuldenſis in tumultu Goſlarienſi occiditur 167,49
Regẽbolt Spirenſis epiſc. moritur 159,29
Regenger quidam graues turbas excitat inter Henricum regem, & Rudolfum, ac Bertholdum duces 199,8
Regimolina caſtrum regi Angliæ traditur 638,20
Regina cœli, Carthuſia 811,17
Reginald' comes Boloniç moritur 679,24
Reginarius comes vexillifer in exercitu Caroli contra nepotem Lud. 57,8. in prælio ſuccumbit 57,9
Reginbaldus f. fratris Godefridi regis Danorum in bello ſuccumbit 37,2
Reginbaldus Spirenſis epiſcopus moritur 137,21
Reginbertus Dei ſeruus obit 81,14
Reginerus comes capitur & exilio deſtinatur 80,8
Reginfridus rex vincitur 126,27
Reginger dæmone arreptus miſerè moritur 202,24 (159,30
Reginhard ſignifer Fuldenſis occiditur
Reginſtein comites capiuntur 940,12
Regino monachus Prumienſis, ſcriptor primi Chronici huius voluminis, ſua manu attondet Hugonem f. Lotharij 62,18. eligitur abbas, ſed æmulorum inuidia non recipitur 68,14. cauſas ſuæ repulſæ in abbatia orditur, ſed reticet 68,17. 71,24
Reginoldus epiſcopus Rubilocenſis 83,31
Reginoldus princeps auunculus Agnetis reginæ expugnaturus caſtrum Monſpeligardię depellitur & fugatur 138,30
Reginoldus & Geroldus Burgundiones regi Henrico ſe dedunt 138,41
Reginulſa Virgo Chriſti 532,35
Regnidruda vxor Dagoberti 15,26
Regnifridus, frater Anilonis 39,35
Regnifridus & Herioldus eliguntur in reges Danorum 39,35. pacem petunt à Carolo imper. 40,1. de regno Daniæ pelluntur 40,25
Regobertus Remenſis epiſcopus exautoratur 545,43
Reguli expeditio in beſtiam contra Carthaginenſes 706,4
Regunbertus dux Taurinẽſium regnum Longob. arripit 542,14. moritur 542,18
Reinhersbrun monaſterium in nemore Thuringiæ 253,38. 257,53. 258,4. 736,35. 775,22. 914,52. 957,52. 958,1,14. incineratur 932,37
Reinerus Halberſtatenſis præſul dux belli Saxonici contra Henr. V 783,20
Reinoldus Colonienſ. archiep. Magorum corpora Mediolano Coloniam transfert 475,24. 663,33. 737,36
Reinsdorf monaſteriũ fundatur 692,30
Reinſteinenſis comes capitur 943,24
Remaclus Aquitanus monachus 531,37. pòſt Traiectenſis epiſcopus 532,52. iterum monachus in Stabulaus 533,38. moritur 540,49
Remacli beati oſſium magna efficacia 184,18
Remaldus de S. Walerico tutor caſtri Harenæ 638,31
Remaricus abbas 531,49
Remelius regis Arragonum f. 638,41
Remelij gener quis 638,47
Remenſis abbas eligitur epiſcopus Carnotenſis 669,29
Remenſis ſynodus cõtra Britannum hæreticum 629,6
Remenſis ſynodi præſes papa 470,3
Remelburg capitur 582,27
Remeſſes qui & Ægyptus rex Ægyptiorum 304,6
Remi ciuitas 35,23. capiuntur 582,12
Remi cum archiepiſcopo & primatibus capiuntur 589,22
Remigius epiſcopus Remorum & gentis Francorum doctor 118,15. 505,19. 507,36. 517,23. inungit & baptizat regẽ Francorum 119,27. 720,47. moritur 120,40
Remigij tranſlatio 130,29
Remigius frater Pipini Rodomenſis archiep. 549,23
Remigius Antiſſiodor. ſcriptor 573,4
Remiſtanius ſuſpenditur 551,53
Remkeleiben caſtrum euertitur 263,14
Remus & Romulus. Vide Romulus & Remus
Remus naſcitur 91,37. occiditur 91,47. 321,46
Reolus Remenſis archiepiſcopus 535,34
Rerich emporium in Oceani littore deſtruitur 37,11
Reſplendiar Alanorũ rex ſubuenit Wandalis contra Francos 491,9
Rethel in epiſcopatu Dolenſi 644,28
Rether comes occiditur 182,17
Retnenſis ciuitas 48,6
Reu vita & ætas 87,52. 149,41. 293,2
Reynerus ſcriptor ord. prædic. 820,30
Rhadamanthus f. Aſterij regis Cretenſium, rex Lyciorum 305,19,50
Rhedonenſis turris caſus & inſtauratio 672,26 (pontibus iungitur 556,4
Rhenus fluuius 35,49. Coloniæ duobus
Rheni ſtagnum capitur 25,19
Rhodanus Galliæ epiſcopus exul 402,45
Rhodus conditur 299,37. terræmotu cõcutitur 344,34. 348,53. capitur 534,28. à Ioannitis occupatur 825,34
Rhodi coloſſus euertitur 534,28
Rhodiorum templa ſubuertuntur 353,54
Ribuaria 131,10
Ribuarij 52,10
Richardis Auguſta vxor Caroli imperatoris 63,9. adulterij inſimulata virginitatem gloriatur 631,19. in monaſterium ſecedit 63,16
Richardus comes Hollandiæ imperator nominatur 826,52
Richardus Gothorum rex catholicam inter Gothos inſtituit fidem 425,30
Richardus rex Hirminigildi frater cum gente Gothorũ ad orthodoxos tranſiit 121,45
Richardus f. regis Angliæ Henrici naſcitur 636,53. rex Anglorum 677,17. cum rege Francorum in terram S. peregrinatur 677,21. mittit ſubſidium in terram ſanctam 789,36. res peragit bellicas in Cypro & mari 677,29. in Palæſtina cum rege Franciæ non optimè conuenit 790,42. magno precio liberatur 677,53. è Palæſtina regreditur, capitur 677,48. 790,43. obit 678,40
Richardi & Roberti Normannorum. Vide Roberti & Rich.
Richardus comes Normannorum, commilito in obſidione Valentiniana 591,40
Richardi, pater & filius, duces Normannorum de tumulis leuantur 642,41
Richardus comes Anglię ſpe conſequendi imperij magna pecunia liberat epiſcopum Mog. 258,25
Richardus dux Aquitaniæ fratrem compeſcit 664,24
Richardus de Ling, comes Andriæ, Apuliam affligit 634,12 (659,35
Richardus f. Glocceſtriæ comitis moritur
Richardus archiep. Cantuarienſis de primatu certat cum Eboracenſi epiſcop. 659,45
Richardus epiſc. Moguntinus 457,14
Richardus Conſtant. epiſc. 634,52. 664,7
Richardus epiſc. Abricatenſis 651,18
Richardus electus Cantuarienſis conſecratur 657,29. moritur 674,44
Richardus abbas Fuldenſis conſtituitur 159,2. moritur 159,28
Richardus abbas Fuld. epiſc. Babemberg. 450,55
Richardus abbas Prumienſis 71,23
Richardus Renaugieuſis abbas peregrinationem ſanctam ingreditur 145,50
Richardus de Rediuers 633,37
Richardus albas Virdunenſis 594,25
Richardus de Bloſeuilla abbas cum conuentu à mortuo mari Botum mittitur 637,18
Richardus abbas S. Audoeni moritur 667,14
Richard' abbas Montisb. moritur 673,13
Richardus de Mara, abbas Gemeticenſis 677,37
Richardus abbas Gemet. moritur 678,26
Richardus de Hummer Gonbore capit 644,24
Richardus de Humetz Coneſtabul. moritur 667,15
Richardi de Luce monachatus 664,36
Richardus de media villa 816,40
Richarius papa 577,18
Richarius frater Gerhardi & Matfridi abbas Prumienſis 68,16
Richarius perimit ducem Godefridum 603,15
Richarius Pontinenſis abbas 533,24
Richarius Tungrenſis epiſcopus infidelitatis in regem arguitur, ſed & purgatur 77,13,18
Richerius de Aquila moritur 659,51
Richgarta vxor Caroli iunioris imp. 131,18
Richildis Arnulphi mater capitur 601,52
Richimer Anthemium occidit, & illi ſufficit Olybrium 418,15. fraude Seuerum occidit 417,40. Maiorianum 417,13. occidit Alanorum regem 417,38. ſceleribus & homicidiis plus ſatis pollutus interit 418,16
Richling caſtrum 747,23

Digitized by Google

Richniza imperatrix obit 472,46
Richolphus archiepiſcopus Moguntinus 128,50. 153,23. 439,18. moritur 440,53
Richwinus X Nuenburg. epiſcopus 784,53. moritur 785,46
Richwinus comes vxorem ſuam obſtuprum decollari præcipit 60,51
Ricimannus fit Babimbergenſis epiſcopus 148,37
Ricimer occidit Anthemium 118,16. 504,20
Ricimer Seuerum conſtituit Maioriano occiſo 117,55
Rickenſe filia comitis de Northeim, coniunx Lotharij 785,32
Rictiouarus Maximiani imperatoris præfectus Thebæam legionem diſſipat & interficit 188,14
Ridagus marchio Miſnenſis 767,44
Riddageshuſen eccleſiæ feſti tranſlatio 747,6
Ricuallis monaſterium 624,26
Riginoltus cum germanis fratribus occiditur 132,2
Rihgonno Wormatienſis epiſcopus obit 77,52
Rinnia locus Saxoniæ 23,6
Rimilinga villa 79,26
Rinckeleybin caſtrum deſtruitur 936,16
Riothimus rex Britonum bello ſuperatur 504,32
Riphæi montes terminus Scythiæ 64,55
Ripuaria pagus Meginenſis prope caſtellum Andirnachin 443,44
Riſanum oppidum Vngaris eripitur 874,30
Riri rex Walenſium cum rege pacificatur 652,53
Riz regulus inſtigat Walenſes contra regem Angliæ 644,22
Roberti de Baſeuilla comitis certamen contra cognatum regem Siciliæ 642,46
Roberti & Richardi Normannorũ Franciæ in Apuliam expeditio 594,51
Roberti peregrini de Boſco terra 679,20
Robertus ab Arnulphi fratre vincitur 603,16
Robertus abbas Cluniacenſis moritur 636,30
Robertus abbas Gemmeticenſis 662,50
Robertus abbas Gemet. moritur 677,19
Robertus abbas Glaſtoniæ moritur 667,38
Robertus abbas maioris monaſterij moritur 660,43
Robertus abbas maioris monaſterij moritur 664,8
Robertus abbas Moliſmenſis & primus Ciſtercienſis 610,10,22
Robertus de Monte, ſcriptor appendicis ad Sigib. in quinto libro huius voluminis 666,21. chartam & ſigillum eccleſiæ ſuæ impetrat 659,31
Robertus abbas Montiſburgi 673,13
Robertus abbas primus author Ciſtercienſis ordinis 779,49
Robertus abbas S. Michaelis 637,50
Robertus archidiaconus epiſcopus Nannetenſis 650,13
Robertus archiepiſcopus Treuirenſis obit 79,49
Robertus Brito abbas maioris monaſterij 633,51
Robertus comes de Baſeuilla Apuliã affligit 634,11
Robertus comes Flandrenſis eligitur 601,48
Robertus in prælio contra Arnulphum capitur 601,52
Robertus comes Flandr. dux in expedit. ſancta 609,4. ex Palæſtina domum regreditur 611,28. motus ſuſcitat contra Cameracum vrbem 611,37. cum imperatore reconciliatur 611,42
Robertus comes Hugonis f. Lotharij ſocius 60,38
Robertus comes Normannorum, dux in expeditione ſancta 609,5
Robertus de Baſeuilla cum complicibus fugatur 643,15
Robertus de Blangeio moritur 660,48
Robertus de Botua, crudelis tyrannus 632,30
Robertus decanus Saleſberiæ epiſcopus Exouienſis 633,35
Roberti de Monteforti bellum contra Valenſes 643,50
Robertus de Monteforti moritur 663,35
Robertus de Naſſau, Adolphi regis f. regis Bohemiæ ſocius in rebellione cõtra regem Rom. 703,9
Robertus de Nouoburgo, tutor nouæ ſponſæ filij regis Anglorum 637,42
Roberti de Nouoburg. Normanniæ dapiferi, diſpoſitio teſtamentaria, liberalitas in eccleſias, monachatus, obitus 639,49
Robertus de Vitreio moritur 656,52
Robertus dux Bauariæ rex Romanorum 748,40. Rom. imper. 951,5
Robertus electus Montiſburgi moritur 675,42
Robertus epiſc. Atrebatenſis 616,21
Robertus epiſc. Exouienſis 640,25. 633,35
Robertus epiſc. Nannetenſis moritur 675,47
Robertus Fontanenſis abbas moritur 666,32
Robertus Fontanenſis epiſcopus, antè Prior S. Petri 666,33
Robertus f. Hugonis rex Franciæ 589,50
Robertus fortis marchio in prælio contra Normannos occumbit 567,32
Robertus fr. Odonis turbas & rebellionẽ mouet in regem Galliæ 577,15. perimitur 577,38
Roberti occiſio vindicatur 577,55
Robertus Groſſus cognatus comitis Flãdriæ abbas Cluniacenſis 635,54
Robertus Helchot Generalis ordinis prædicatorum 804,5
Robertus Pullus Rothomagenſis archiepiſcopus 681,18
Robertus rex Francorum imperat. commilito in obſidione Valentiniana 591,40. cum Henrico imperatore in cauſis eccleſiaſticis conuenit 593,36. in Lotharingiam inhiat 594,14. moritur 594,40
Robertus Saluiatus 885,48
Robertus filius marchionis Ruberti 49,1
Robertus inuaſor regni & Carolus rex inter ſe confligunt 74,47
Robertus inuaſor regni cum Carolo diſceptat 74,44. à rege Carolo in prælio confoditur 74,48
Robertus legatus imperatoris 36,16
Robertus comes Flãdriç à patre ad peregrinandum inſtructus, variè hinc inde iactatus, tandem Friſiam, & fratre in prælio occiſo Flandriam etiam occupat 182,41
Robertus in reditu ex Oriente in itinere defungitur 56,17
Robertus incautius dimicans interficitur in prælio 48,48
Robertus Flandrenſis comes creditur interfector ducis Lotharingorum Gozilonis 234,50
Robertus archiepiſcopus inhiat in abbatiam S. Maximini, ſed fruſtra 77,54
Robertus archiepiſcopus eligitur Moguntinus 157,1 [illegible]
Robertus Verdenſis epiſcopus ordinatur 166,1
Robertus abbas Babenbergẽſis, cognomento Nummularius, pecunia abbatiam Augienſem mercatus, vtranque amittit 184,37
Robertus Augienſis abbas autoritate ſedis Apoſtolicę abbatia abdicatur 188,54
Robertus archiepiſc. conſtituitur Treurorum 75,16. infidelitatis in regem accuſatur, ſed & purgatur 77,13. moritur 156,24
Robertus Mogunt. eccl. diaconus liberat è cuſtodia Henricum fratre regis Ottonis 77,2
Robertus epiſcopus Mimigardeuurtenſis 159,44
Roboam f. Salomonis, rex Iuda 90,33. 150,15. 316,10
Rocam Mabinit caſtrum 645,34
Rockezan Huſſita moritur 872,22
Rodebertus frater Caroli 69,4
Rodhelmus præfectus Theatet 34,37
Rodoaldus filius Agilulphi rex Longobardorum 13,27. 533,4. 13,27. perimitur 13,48. 534,4
Rodoaldus archiepiſcopus Treuerenſis 532,53
Rodobertus comes accipit ducatum inter Sequanam & Ligerim à Carolo 42,52
Rokardus archipræſul Magdeburgenſis 784,36
Rœtingen ciuitas Franconiæ 702,23
Roſiit oppidum Venetorum oppugnatur 881,9
Rogeri ducis Siciliæ vidua nubit regi Hieroſolymitano 616,4
Rogeri epiſcopi Beluacẽſis pietatis opera memorabiliora, eiuſq; obitus 593,46
Rogerius abbas Becci moritur 666,8,24
Rogerius abbas in Gemet 677,10
Rogerius de Crypta, abbas S. Auguſtini 660,55
Rogerius electus Barenſis conſecratur 657,30
Rogerius epiſcopus Eboracenſis moritur 671,23
Rogerius epiſcopus Sagienſis 640,23. moritur 675,39
Rogerius f. Hugonis comes in Bigoth 660,54
Rogerius f. Milonis de Glocceſtria moritur 633,53
Rogerij filij Milonis de Clocceſtria ſimultas contra regem, & eius ſopitio 633,42
Rogerij Malabrancha res geſtæ 649,46
Rogerij Torel militis eleemoſyna 679,32
Rogeri regis Siciliç expeditio in Africam 629,44
Rogerus abbas Gemmeticenſis moritur 660,21
Rogerus abbas Gemeticenſis moritur 677,36
Rogerus comes Antiochiæ in expeditione contra Turcos cum rege Balduino 615,47

Rogerus comes de Clara moritur 655, 37
Rogerus epiſcopus comes Beluacenſis 592, 43
Rogerus epiſcopus Leodienſis 586,47
Rogerus irritatus ab imperatore Græcorum, ipſum omnibus viribus affligit 628,47
Rogerus rex moritur 632,10
Rogerus ſcriptor vitæ Brunonis Colon. archiepiſcopi 582,34
Rogerus Vingornienſis epiſcopus moritur 666,4,24
Rohas à Sarracenis capitur 473,20
Rohingus Fuldenſis abbas ordinatur 159,54. moritur 160,45
Rollandus archiepiſcopus Dolenſis 662, 13
Roma conditur in mõte Palatino à Romulo 91,45. 150,23
Roma condita 321,25. 705,28. terrarũ domina 41.26. ob præſentiam apoſtolorum Petri & Pauli colitur 41,24. magna ſtrage & clade in prælio contra Gallos atteritur 342,10. terræmotu concutitur 402,46. premitur 547,46. obſidetur 456,29. 476, 6. 515,15. à Longobardis 550, 14. obſidione, fame & cęde affligitur 584, 28. 605,9. 706,14. capitur à Gothis 410,49. 118,28. 253,32. 424, 21. ab Henrico rege 456,40. ab Alarico 115,47. 490,50,54. capitur 718,8. 719,17. 778,41. incenditur 101,36.
Romæ vrbis ſublimatio 706,38. ſpoliatio 536,4. conſtruuntur muri & templa 323,18
Roma Leoniana obſidetur & capitur 604,53. 605,8
Romaldus filius Giſulfi dux Beneuentanus 17,45
Romaldus filius Heregiſi 29,44. retinetur à Carolo 29,49
Romana eccleſia cœpit dici caput eccleſiarum 122, 22. 427,20. 526,12. 725, 8. ditatur 813, 42. oppreſſa à Longobardis 686,54. cum Conſtantinopolitana eccleſia cõtendit 525, 7
Romana reſpublica opprimitur 352,15
Romana captiuitas 417,11
Romanæ vrbis ius pontifici traditur 845,11. 849,6
Romanæ vires concidunt 402,11
Romanæ monarchiæ potentia eiusque ad ruinam nutatio 477.10
Romanæ reipubl. in Oriente inſtauratio 483,9
Romanæ prouinciæ graſſationibus infeſtantur 488, 8. à Perſis deuaſtantur 427,39
Romanæ legiones in Thracia per Gothos delentur 406,54
Romani à Romulo qui antè Latini 321, 41. 332,12
Romanorum monarchæ dicuntur Auguſti ab Octauiano Auguſto 352,12. Cæſares dicuntur à C.Iul. Cæſare 352, 28
Romani per legatos petunt papam ab imperatore 61,12. 160,48. 161,46. 164,42. fremunt contra regem ob papam ſine ipſorum conſenſu conſtitutum 170,13
Romani & Otto imperator per legatos vltro citroque miſſos papam eligunt 83,11
Romani perfidi in Ottonem imperatorem ipſi inſidias ſtruunt 81,45,55. iterũ imperatori & papæ datis 100 obſidibus fidem & obediẽtiam promittunt 81,51. metu imperatoris Ottonis papam Ioannem cuſtodia liberãt, eumque in ſedem ſuam reſtituunt 83, 41. in vrbem intromittunt egreſſo imp. Ottone papam Ioannem 81,54
Romani rapiunt Sabinas 91,46. 321,49. Gallos & Tyrrhenos ſuperant 95,11. 339,19. 342,1. 344,22. Latinos compeſcunt 95,25. auxiliantibus Hunnis Gothos debellant 117,5. amittunt multas prouincias 122.30. excæcant Leonem papam, & linguam amputant 129,12. Græcos domant 150,40. Thraces ſibi ſubiiciunt 150,42. mittunt legatos Athenas ad leges deſcribendas 334,11,47. ſubigunt ſibi vicinos populos 339,25. cum Alexandro rege Epiri pacem ineunt 340,4. Samnitas ſubigunt 340,15. 341,22. ſubigunt Latinos 340,47. vincunt Marſos, Vmbros, Pelignos 341,29. à Ptolemęo per legatos pacis cauſa ſalutantur 341,48. condunt Ariminum & Beneuentum 342,35. tenent Calabriam & Meſſeniam 342,39. Crotonem capiunt 342,46. colonias ducunt 342,53. 345,37. 354,13. capiunt Syracuſas 343,7. Carthaginenſes ſuperant, & multas vrbes Libyę capiunt 343,21. nauibus ſpoliantur à Carthag. 343,41. ſubiugant Capuam & Siciliam 344,19. Græcis libertatem donant 345,19. libertate donant Galatas & Illyrios 346,10. Senatuſconſulto decernunt Iudęos, vt amicos & auxiliatores 346,48. Macedones tributarios faciunt 347,37. mittunt amicas literas ad Simonem Iudæorũ ducem 347,55. capiunt Iugurtham & Numidiam 348,49. ſubigunt Thraces 348,32. 349,54. capiunt Antiochiam 351,12. opprimunt Athenienſes ſeditioſos 359,23. capiunt Seleuciam 380,35. debellant Germanos, Marcomanos, Quados 380,51. delent Buſirin & Coptum 395,4. in Syria proſternunt Sarracenos 537,25. 542,13. 563,50. cum Wiſigothis pugnant miſerè 497,52. extinguunt Biorgum cum exercitu 502,46. tumultuantur contra Gregorium mortuum 525,50. reſpuunt Philippici imperium 543,32
Romani quidam, inimici Ioannis papæ, iuſſu imperatoris Ottonis ſuſpendio intereunt 83,49
Romani milites obſeſſi liberantur 333, 19
Romani à Parthis vincuntur 120, 11. à Samnitibus ſubigũtur 341,16. à Perſis proſternuntur 422,7. in Africa à Wandalis ſuperantur 495,19. cum Wandalis pacificantur 497,34. ſe Lõgobardis dedunt 521,9. à Sarracenis atteruntur 541, 9. decipiuntur, excæcantur 552, 40. æquiores imperatori quàm papæ 605,11,13. bellis operam nauant 705,33. cælitus prodigiis terrentur 706,19
Romani generalis concilij indictio ſub papa Alexandro 663,43. eius celebratio 665,30
Romani imperij ab Oriente ad Occidẽtem tranſlatio 557,50
Romani à Conſtantinopolitano regno diuiſio 558,15
Romani regni à Francorũ diuiſio 572,18
Romani imperij mutilatio 885,4
Romanorum conſpiratio in Ottonem imper. III 590,46
Romanorum legati veniũt ad Ottonem imperatorem 157,9
Romanorum conſulum initium 332,3. finis 423,22
Romanorum leges in ordinem rediguntur 422,36
Romanorum maxima anguſtia in obſidione Gothica 423,38. 424,17
Romanorum mobilitas & erga imperatorem perfidia 584,25
Romanorum de papa eligendo ſtipulatio 597,10
Romanorum Senatores Romæ in Capitolio à papa obſidentur 627,40
Romanorum magiſtratuum variæ mutationes 705,31
Romanorum cum pontificibus diſcordia & reconciliatio 848,43
Romanorum magna ſtrages 706,1
Romanorũ potentiæ decrementũ 910,9
Romanus populus mouet contra Patres ſeditionem 333,15
Romanus imperator Conſtantinopolitanus 80, 14. coniugiis extollitur 575,16,38. filios ſuos Conſtantino in imperio coniungit 576, 46. furorem Bulgarorum prudentia mitigat 578,21. confœderatur cum Bulgaris 575, 48. fortis contra Ruſſos 579, 38. ad cœnobium tranſmittitur 581, 14. moritur 448,37. 583,44.
Romanus imperium affectans perimitur 117,12. 504,7
Romanus papa 131,42. 445,52. 574, 16. 731,27
Romaricus abbas clarus 15,31
Romualdus filius Grimaldi 14,41
Romulus & Remus generantur 91,37. 150,23. 321,32. nutriuntur ab Acca Laurentia Lupa dicta 320,53. condunt Romam 91,45. 321,30. 332,12. expellunt è regno Amulium, & Numitorem in regnum reſtituunt 320,7
Romulus Romanorum rex primus 321, 41. 332, 11. conſtituit Romæ 100 Senatores 150,24. vincit Ceninenſes 322,16. amittitur 323,42
Romuli res geſtæ Romæ inſigniores 323,15. 332,13. 705,27
Ron, lancea Arturi 505,10
Roneléc caſtrum firmatur, & à rege Anglorum Hugoni traditur 636,50
Roſcius agit contra Tryphonem 350,10
Roſemunda vxor Albuini veneno perit 10,39,42
Roſſadal caſtellum obſidetur 156,18
Roſſadallenſe prælium 156,19
Roſteburg caſtrum deſtruitur 917,15
Roſtochenſis academiæ initiũ 852,48
Rot ciuitas capitur 867,1
Rotenberg caſtrum deſtruitur 263,15
Rotenburg ciuitas capitur 947,46
Rotenburg vrbs imperialis compeſcitur 948,7
Roterdama ciuitas 25,30
Rotfridus notarius legatus Cæſaris Caroli 37,23
Rotgandus rex Longobardorum Carolo rebellis 27,7. decollatur 27,11. 554,20
Rothardus Strasburgẽſis epiſcopus obit 77,51
Roth. rius rex Longobardorum 13, 48. 529,39. moritur 14,24. 533,4

Rothomagum ciuitas 33,33. obſidetur 679,14 677,51. incendio perit
Rotrocus epiſcopus Ebroicenſis, legatus regis Angliæ in Normanniam 643, 44. poſt archiepiſcopus Rothomagenſis 645,6. moritur 674,36
Rotrudis filia imperatoris natu maior 38,25 38,24. moritur
Ruandus Venetenſis epiſcopus moritur 661,51
Rudolphus comes de Habisburg, rex Romanorum 698,28,45. ſtirps ducum Auſtriæ 813,31. 930,53. benignus, æquus 698,47. celebrat comitia Wirtzburgenſia 700, 40. celebrat in Thuringia conuentus, & animaduertit in raptores 260,27.700, 12. 932,13. munitiones latronum in Thuringia deſtrui imperat 260,43. præliatur contra regem Bohemiæ 699,26. vincit regem Bohemorum Odoacrum 746,2. capit Auſtriam, Stiriam, &c. 699,40. imperium & prouincias Germaniæ in nitorem reſtituit 813,32. moritur 133,15,22. 700,35. 746,4. 816,27.
Rudolphus filius Rudolphi imperatoris, dux Auſtriæ 700,2. rex Bohemiæ conſtituitur 704,27
Rudolphus conſtituitur dux Alemannorum 147,27. ducit in vxorem Mathildam ſororem Henrici regis 147, 38. ſortitur ducatum Sueuorum 164, 31. tumultus machinans coercetur 189,28. apud regem delatus per imperatricem Agnetem regis matrem regi reconciliatur & abſoluitur 188,31. in gratiam regis cum aliis pluribus recipitur 191,6. exercitus Henrici IIII contra Saxones in primo cõflictu ductor 195,31. 219,48. in ſecũda expeditione Saxonica Henrico regi ſuam operam denegat 226,28. cum cæteris principibus conuentum ad Triburiam indicit 242,1. cum cæteris ſuarum partium principibus & epiſc. conuentum in Forcheim indicit, eoq; papam Gregorium ſtudioſè euocat 252,3. offenſus regis Henrici ferocitate & maximè excommunicatione contra illum conſpirat 235,27. rex Romanorum contra Henricum IIII conſtituitur & ordinatur 253,17. 455,20,21,32. 776,47. occludit Henrico regi viã verſus Romam 246,25. belligeratur contra Henricũ IIII 776, 52. victoriam obtinet 455,53. vincitur à duce Burchardo 132,40. è prælio & è Moguntia fugit 603,35,40. in prælio alio lethaliter vulneratur & occumbit 220,30. 253,24. 456,25. 604,13
Rudolphus Ignauus dux Burgundiæ rex eligitur, & corona à papa donatur 135, 14. 603,31. debellat & occupat regnũ Italiæ 578,4. ab Italis reiicitur 578,32. de regno ſuo ancipitem habet deliberationem 593,20. ſe & regnum ſuum imperatori ſubiicit 595,37. moritur, & ſuum diadema Conrado mittit 75, 52. 136,40. 450,14. 579,34
Rudolphus Herulorum rex perimitur 506,44
Rudolphus rex Franciæ eligitur 75,12
Rudolphus elector & dux Saxoniæ capitur 95',19. moritur 852,51
Rudolphus filius Conradi, nepos Hugonis abbatis 64,21. occupat prouinciam inter Iuram & Alpes Penninas 64,22. regno Lotharingiæ fugatur 64,26
Rudolphus filius Conradi ducis de Zeringen epiſcopus Moguntinus eligitur 255,52. 475,39. electus Simoniacè ingreſſurus deluditur 475,12
Rudolphus Pincerna epiſcopus Nuemburgenſis 839,1. moritur 840, 20
Rudolphus Pincerna de Barila vir ſtrenuus & iniuriarum vindex 929,32
Rudolphus Pincerna epiſcopus Nuemburgenſis moritur 840,20
Rudolphus comes epiſcopus Wirtzburgenſis 68,46. ad mutuas cædes vſque inimicitias alit contra Adalhardũ & Henricum 70,36. ſede ſua pellitur 72,20
Rudolphus comes filius Balduini 40,42. occiditur 40,43
Rudolphus Baro de Heldrungen infeſtat ciuitatem Erffordiam 949,45. moritur 949,48
Rudolphus Viromanduorum comes 623,36
Rudolphus eligitur abbas Herueldenſis 159,12. poſt epiſcopus in Podelbrunen 159,18. moritur 161,25
Rudolphus de Plawenitz epiſcopus Miſnenſis 855,35
Rudolphi Verdinenſis epiſcopi in Palęſt. profectio 795,15
Rudolphus Agricola 886,29
Rudrut filia Caroli deſpondetur Conſtãtino imperatori 153,19
Rufinus monachus 406,39
Rufinus Aquileienſis presbyter 483,13
Rufinus Aquileienſis & Hieronymus inuectiuas contra ſe mutuo ſcribunt 488,15
Rufinus magiſter militiæ perimitur 487,36
Ruggandus Metenſis archiepiſcopus, eiusque deuotio 437,21
Ruggerus Siciliæ tyrannus impetitur bello à Lothario 472,12
Rugila rex Hunnorum moritur 495,43.
Rugila à Longobardis occupatur 506,29
Rumaldus promouetur Conſtantienſis epiſcopus 142,52. 161,19. moritur 178,47
Rummelienſis abbatiſſa inaudito exemplo nubit 641,10
Ruotgandus epiſcopus Sanctorum quorundam corpora Roma in Franciam aduehit 152,53
Ruſciæ gentis legati perfidè petunt ab Ottone rege doctorem Chriſtianæ fidei 156,32. 157,10
Ruſcorum regis filia patitur repudium ab Henrico rege, cui offerebatur per legatos 159,49
Ruſſorum reges, fratres contendunt de regno 602,8
Ruſtenberg caſtellum deſtruitur 256,9
Rurgaudus interficitur 438,37
Rutgerus archiepiſcopus in obſidione Metenſi cum Henrico 74,55. moritur 75,25
Rutgerus comes incentor prælij ad Heſcheneweg primus fuga ſibi conſulit 181,1
Ruthardus epiſcopus Straſburgenſis in regem Ottonem factioſus 76,23. Corbeiam in monaſteriũ ab epiſcopatu detruditur 76,41
Ruthardus & Warinus relegant S. Othmarum in inſulam Rheniſtein 127, 54
Ruthardus epiſcopus 136,8. moritur 136,18
Ruthardus archiepiſcopus Moguntinus 779,16. incurrit indignationem Henrici imperatoris, & ſecedere cogitur 463,21. gratia regi amiſſa in Thuringiam ſecedit 254,4
Ruthardus Moguntinenſis archiepiſcopus ſedi ſuæ reſtituitur 465,49. moritur 466,41
Ruthardus Corbeienſis monachus ordinatur abbas Herueldenſis 160,28. 165,42. ægrotans abbatia ſe abdicat 189,20. phreneſi & epilepſia moritur 211,36
Ruthenorum in Voitlandia maiores qui 791,20
Rutheni de Plawe præſumptio in imperatorem & ſuos aduocatos 942,11
Rutheni proſternuntur 695,54
Rutmannus Augienſis abbas 134,22,58
Ruttaiſus occiditur 128,30
Ruzelinus monachus Herueldenſis conſtituitur abbas Fuldenſis 229,18

S.

Sabacon capit Bocchorum regem 323,24
Sabæa regina audit ſapientiam Salomonis 90,38
Sabaria 35,32
Sabatz caſtellum Thurcorum expugnatur 882,46
Sabellius infelix hæreticus oritur 150,7. 719,29. damnatur in Nicena ſynodo 398,41
Sabinæ rapiuntur à Romanis 91,46. 321,49
Sabinianus papa 13,7. 122,19. 427,10. 427,13. 525,43. obit
Sabinus Canuſinus epiſcopus 515,28
Sabinus Bulgarorum rex 552,4. confœderatur cum imperatore 551,15
Sabinorum terra diuiditur 342,2
Sacerdotum in Anglia magna ſtrages 453,3. 582,34
Sadducæi hæretici 719,40
Sadoc ſacerdos Hebræorum 316,27
Sadyattes rex Lydorum 325,50
Sagõna fluuius, antiquitus Arar 643,24
Saiſant ducatus 643,49
Sala fluuius Germaniæ 35,5
Saladinus rex Ægypti capit Hieroſolymam 789,24
Saladini obitus, & vltima eius voluntas 794,52
Salagaſt dictator legis Salicæ 493,9
Salaminia vrbs Cypri à Iudæis ſubuertitur 376,50
Salaminiacum nauale certamen 333,9
Salardus dux Hungarorum 578,15
Salathiel 320,55
Sale vita & ætas 49,39. 87,28. 291,32. pater Samaritanorũ & Indorũ 49,39
Salebergenſe Sanctimonialium monaſterium fundatur 791,38
Salechaim villa & curia legis Salicę 493,9
Salefelt locus 443,48
Salefelt monaſterium in regione Sclauorum 186,33. 230,32. 253,12. 455,52. 736,12
Salegon Seneſcallus Noradin tenet Baſtam, ſed amittit 644,38
Saleph fluuius Armeniç minoris 789,42
Salmanaſſar rex Aſſyriorum transfert Iſraelitas

rael in Aſſyrios capta Samaria 91,49. 150,23
Salmoniacum villa 25,45. 438,45
Salomon naſcitur 315,8, rex Hebræorum ſapiens 90,26, 32. 315,29. ædificat templum Hieroſolymitanum 90,27. 316, 7. 331,38. moritur 316,54
Salomon dux Britonum Heriſpoſio in regno ſuccedit 48,23. 567,28. cum Carolo paciſcitur 48,27. Carolum iuuat in obſidione Andegauẽſi cõtra Nortmannos 54,26. occiditur 54,46. 569,36
Salomon abbas ad S. Gallum 131, 31. eligitur epiſcopus Conſtantienſis 67,1. 131,33,54. capitur 74,18. 132,27. moritur 66,55. 132,40
Salomon f. Andreæ regis Vngariam occupat, & in vxorem ducit ſororẽ Henrici regis 170,9. periclitatur 601, 33. bello inteſtino cũ Beli filio Ioiade confligens, regno ſuo exturbatur 210,43. cuſtodiæ mancipatur 602,45.
Saltatio excogitatur 302,6
Saltz locus ad Salam fluuium 35,5
Saltza oppidum obſidetur & capitur 940,44
Saltzmunde arx conſtruitur 840,15
Saluſtius hiſtoriographus naſcitur 150, 44. moritur 353,25
Salutis epiſcopus martyr 557,8
Samaria dotis nomine cedit Ptolemæo Epiph. 345,42. ſolo coæquatur 96,50. 348,1
Samaria nunc Sebaſte 96,49,51. ex cineribus reſtaurata 348,4. 355,47
Samaritæ à Sale deſcendunt 149,39. Aſſyrij origine, Iudaicæ legis æmuli 321, 45. vnde dicti & orti 290,51. idololatriam petunt ab Antiocho Epiphane 345,44
Samariticum & Iudaicum bellum 106, 18. 383,25
Samaritani & Iudæi coram Ptolemæo de ſuorũ templorum præeminentia certant, & Samaritani cauſa cadunt 347, 40
Sambuci arboris flores in vitis flores & fructus mutantur 518,5
Samij condunt Dicæarchiam 330,29. libertate donantur 355,51
Samir regia Tholæ 89,34
Samnites Romanos per annum ſubigũt 341,16. in confœderatione Gallorum Senonum contra Romanos 342,6. à Romanis domantur 340,15. 341,22
Samnium à Ludouico imper. ad Græcos deficit 52,52
Samo dux Sclauorum 15,47
Samſonis imperium, vita & ætas 89,53. 150,9. 312,20. moritur 313,8
Samſon præſul Remenſis 625,46
Samſon abbas S. Audoeni 667,14
Samſon Dolenſis archiepiſc. 519,50
Samuelis prophetæ vita, ætas, & imperiũ 90,12. 313,54. oſſa Conſtantin. deferuntur 489,23
Samus condita 90,37
S. Adelharij tranſlatio in Erffordia 255, 28. 474,52
S. Aurelij corpus in Germaniam defertur 154,18
S. Bonifacij monaſterium comburitur 75,52. 133,14
S. Columba abbas moritur 121,3
S. Dionyſius decollatur: decollatus caput ſuum tollit, & ad ſepulturæ locum deportat 404,51
S. Elizabeth tranſlatio Marpurgi 257,30
S. Galli monaſterium 62,17. comburitur 75,51. 133,14
Sanctus Goares 71,19
S. Gothehardus in Hildenesheim leuatur 254,50
S. Hemerad in Haſengun 189,8
S. Iacobi monaſterium Moguntiæ deſolatur 475,50. inſtauratur 476,7
S. Ioannis ſepulchrum violatur 113,27
S. Loth, caſtellum in Conſtantienſi territorio 66,29. à Nortmannis magna crudelitate occupatur ibidem
S. Mariæ ad horrea poſſeſſio 72,55
S. Mariæ virginis natiuitas, conceptio, obitus 356,21
S. Martinus natus gentilis ad Chriſtianos confugit, & fit catechumenus 400,1. baptizatur 401,38. annorum 15, militiæ implicatur 401,26. Turonorum archiepiſcopus conſecratur 405, 31. moritur 409,18,55
S. Martini monaſterium Moguntiæ cõſecratur 450,44
S. Martini monaſterium prope flumen Werra 258,4
S. Maximini poſſeſſio 72,55
S. Maximini baſilica Treueris dedicatur 77,5. turbine concidit, ſed regis clemẽtia reparatur 75,41
S. Matthæi Euangelium reperitur 118,32
S. Mauricius 35,22. 64,22
S. Nazarij abbatia in Laureſheim reſtituitur 79,52
Sancta Paula obit 409,7
S. Petri monaſterium in Erfordia conſtruitur 151,55
S. Petri abbatia in Wirtzburg ab Ottone rege reſtituitur 80,4
S. Seboldus claret in Numberg 189,7
S. Seuerus trãsfertur Francofurtum 154, 22
S. Seueri oſſa Erffordiam deportantur 729,50. 911,44
S. Seueri monaſterium incenditur Erffordiæ 253,7,21
S. Vdalricus migrat ad Dominum 448, 18
S. Vedaſtus moritur 121,23
S. Vitus monaſterium in Holdeſleben 258,5
S. Wigbertus emigrat 152,37
Sanctio rex Arragonum, eiusq; filij 638, 40
Sanctio Sanctionis filius rex Arrogonum 638,41
Sanctio Remenſis archiepiſcopus moritur 642,32
Sandrageſillus cõſiliarius Clotharij, dux Aquitaniæ à Dageberto malè tractatur 13,40
Sangirhuſen venditur 944,53
Sanguin rex Sarracenorum 473,21
Sangum filius Loratini, rex Alauriæ 636, 33
Santones capiuntur 552,7
Sapor rex Perſarum capit Valerianum, excæcat & peſſimè tractat 108, 45. 392,30. vaſtat Meſopotamiam 112, 28. Chriſtianos perſequitur 112,29. 402,35. Niſibin obſidet 401,8
Sappho poetria 327,5
Sara naſcitur 296, 38. moritur 298, 13
Sarabertus abbas Prumienſis 61,28
Saraguntat princeps Babyloniæ & Alexãdriæ 658,36
Sardanapalus condit Tarſum & Anchialem 319,23
Sardanapalus moritur 319,7. nouiſſimus rex Aſſyriorum 320,12
Sardanapalus. Vide Thonoſconcoleros
Sardes capiuntur 95,20. 329,33. 340,14. terræmotu concutiuntur 359,38
Sardinia à Mauris deuaſtatur 38,19. 559,27
Sarebrucha caſtrum diruitur 476,11
Sancho abbas Corbeienſis moritur 182, 19
Sarmata interficitur 403,11
Sarmatę à Tiberio & Romanis ſubiguntur 99,53. 259,14. 375,28. 380,52. à Tartaris diripiuntur 796,14
Sarpedon filius Aſterij regis Cretenſium 305,19. rex Lyciorum 305,51
Sarracenorum regni initium 530,25
Sarraceni Siciliam inuadunt & populantur 14,55. 124,33. 429,20. 536,55. incurſant Siciliam & Lipparim inſulam 563,16. Carthaginem capiunt 16,5. 533,14. obſident Conſtantinopolim, ſed maximo cum damno, confuſione & ignominia obſidionem relinquunt 18,11,13. 126,32. 433,22. 544,48,55. irruunt in Aquitaniam 18, 22. depopulantur Beneuentum 49,3. eiiciuntur è Pampilona 27,54. vincunt Othonem imperatorem 134, 45. in Calabria præliantur cum imperatore Ottone 157,43. capiunt Rhodum 534,28. in Hiſpaniam irruunt 652,8. Hiſpaniam occupant 545,12. in Calabria debellantur 688,46. Vdoni auxiliantur cõtra Carolum, & cum rege ſuo proſternuntur 434,20. ſupplices fiunt Carolo 27,43,53. debellantur à Carolo 152,28. Sarmatam interficiũt 403,11 Ægyptum incurſant 505,20. Perſarum ſerui, Perſas ſub ſuũ redigunt dominium 530,23. capiunt regem Hieroſolym. 620,33. capiunt Damaſcum, Phœniciam, Ægyptum, Hieroſolymam, Syriam, Antiochiam, 531,28,44,51. 532,4,16. fœdus ineunt cum imperatore Iuſtiniano 430,54. Galliam deuaſtant 18,49,51. 126,46. 127,7. 546,34. Galliam relinquunt 18,55. in Italia graſſantur 541,9. 575, 50. in Italia delentur 577,48. ex Italia fugantur 580,34. Sardiniam populantes reprimuntur 559,27. moliuntur conatus altos contra Chriſtianos, ſed euanidos 537, 16. cum Iudæis Chriſtianos perſequuntur 422, 15. 678,9. contra Chriſtianos ducunt copias maximas 620,33. magnam patiuntur ſtragem 153,15. 438,20. 537, 26. 544,31. 577,48. 580,34. 611,11. Romanorum tributarij 539,32. 541, 9. ſuperant Conſtantinum 534, 31. deprædantur Baleares inſulas 32, 54. 33,19. Aueñionem vrbem capiunt, cum maxima direptione vicinarum regionum 434,15. Romanorum tributarij 535,18. 537,46. inteſtino bello colliduntur 548, 52. oppugnantur 152,23. proſternuntur 542,13. delentur cum ſuis regibus 547,17, 28,37. è regno Granatæ eiiciuntur 882,51
Sarracenorum regnum diſcerpitur 560, 34
Saruch vita & ætas 88,3. 149,42. 293,50
Saturnus filius Iani, rex Latinorũ regnat in Italia 90,3. 307,49. 311,39
Saturninus hæreticus 103,47
Saul rex Hebræorum 90,15. 314,25

Sauromatæ debellantur 377,22

Saxenburg caſtrum 910,44

Saxones olim qui 908,28

Saxonum nominis notatio 908,29

Saxones Thuringos ſedibus ſuis pellunt, & per Thuringiam dilatantur 683, 14. 909,43. 910,41. militant regi Francorum 682,20

Saxones à Longobardis recedunt & in Germania ſedes repetunt 522,7. ad fidem Chriſti conuertuntur 153, 13. 557,5. ſubdunt ſe Carolo 26,54. confluunt ad Carolum 28,41. iuuant Carolum contra Thaſſilonem 30, 22. cum Nortmannis pacem faciunt 40, 15. vaſtant Loganahi 53,15. cædunt Hungaros 76,6. 447,18. 580,17. apoſtatantes contra Carolum rebellant 129,2. regem eligunt Hermannum 456,33. rebellant 553,35. 602,12. occidunt comites Caroli Magni 153, 21. contra Carolum viriliter dimicant 29,6,9. rebellant ſed humiliantur 555, 15,18,21,26. 603,28. vincuntur 26, 52. debellantur à Pip. & Carlom. 436, 38. dedunt ſe Pipino 24,24. 550,27. dedunt ſe Carolo fiunt Chriſtiani & baptizantur 27,33,36,44. bello petiti pacem petunt, & inde mox rebellionem repetunt 605,33. iterum fidem violant 28,44. mobiles in fide, Deo & magiſtratui debita 556,47. duce Widichindo à Carolo iterum deficiunt 28,2. ad Wurtzburg obſidentes imperator infeliciter adoritur 605, 55. debellantur & vincuntur à Carolo 29,7,10. 152, 16. 545,42. 546,14. 602,45. ſe iterum ſubiiciunt Carolo 28,53. 29,35. 554, 27. rebelles & ſeditioſos tradunt Carolo 28,54. 29,1. domantur 113,54. 439,10. 557,27. 611,40. 439,10. iterum iurant Carolo 28, 17. iterum promittunt Carolo ſubiectionem & conſtantiam in fide Chriſtiana 31,45. in anguſtiis conſtituti primò Deum placare ſtudent, & ab eo auxilium petunt 218,10. Caroli tributarij 152, 29. 435,7. 547,48. Francis caſtrum Hereſburg, & blanditiis & vi eripere conantur 27, 14. demoliuntur caſtrũ Harteſburg 153,10. fruſtra Francis caſtrum Deſuburg eripere conantur 27,27. compeſcuntur 518, 35. Francorum terminos populãtur 438, 11,41. in Franciam traducuntur 26, 23. 35,12. 153,45. 558,34. in Franciam erumpunt 554,37. vincuntur à Francis 27,4,5. ab Henrico imperatore deuaſtantur 457,36. graui ſeruitute premuntur 236, 12. ab Henrico IIII laceſſiti de iniuriis repellendis & tyrannide regis conſultant 192,21. primam expeditionem parant contra Henricum, & ad Goſlariam caſtrametantur 194,1. miſſis legatis ad regem, eum ad pacem, iuſticiam & omnem pietatem monent, & fidem ſuam ipſi pio offerunt, ipſi impio renunciant 193, 18. iuxta ſententiam colloquij Gerſtengenſis inſtãt apud principes Rheni de noui regis electione 199, 50. à legatis regis archiepiſcopis commoniti, obſtinatius inſtant de alio rege eligendo 202,5. fuga regis comperta, per legatos Thuringos ad ſuas partes trahere laborant, & obtinent 196, 18. cum Thuringis inter ſpem & metum & vndique coanguſtati hærent, varios conuentus agunt, nihil certi tamen diffiniunt 225, 50. auerſantur Thuringos, quos non vt ſocios, ſed vt hoſtes in prælio cognouerunt 224, 4. legati miſſi ad Henricum regem ad conſpectum regis non admittuntur, & grauibus minis recedere iubentur 217,40. ad regem ſalutatum venientes in itinere per legatos ob nouam regis indignationem reuocantur 216, 40. pertinaces & obſtinati 194, 51. vniuerſali in Henricum regem odio & conſpiratione feruntur 206, 6. 241,14. 255,9. 453,52. crebris conuenticulis de regno Henrico IIII eripiendo conſultant 163,38. de odio & crudelitate regis Henrici perſuaſi malunt in prælio occumbere, quàm ipſi ſe dedere 222,2. conſtituunt in Lupezen contra Henricum regem caſtrametari 218, 21. à præliis abſtinere decernunt 222,30. Henricum regem in Bohemiam perſequi volentes, retrahuntur 225, 33. cum Thuringis in ſecunda expeditione caſtrametantur prope Northuſun 226,35. graui clade ſuperantur 13,55. 204,6. 529,44. 553,38. 555,28. legatos pro pace & libertatis reſtitutione mittunt ad Ottonem ducem Bauariæ, regis per Saxoniam legatum 236, 54. in deditionem conſentiunt, & fidem clementiamque regis periculo ſalutis experiri volunt 228, 6. præſtolantur Henrici regis aduentum Ratiſponæ 225, 42. in vulgum tumultuantem animaduertunt, & legatis apud regem Henricum ſe excuſant 206, 27. per regios legatos à rege præcipuè hæc vrgent, caſtellorum dirutionem, & libertatis & patrimoniorum ereptorum reſtitutionem 194, 28. ex caſtris legatos mittunt ad regem, & indefeſſo ſtudio pacem petunt 226, 37. magnificos legatos ad Henricum regem mittunt, pacem petunt, & ſatiſfactionem de erratis etiã vltra natales & leges promittunt 224,22,44. per legatos regi Henrico grauiter ſe purgant, innocentiam aſſerunt, ad compenſationem offenſarum ſe offerunt, & omnem culpam aut excuſant aut deprecantur 217,3. proſtrati in terram pacem ab Henrico rege petunt, & ſe ad æquiſſima quæque offerunt 227,4. regi Henrico de conſilio Moguntini archiepiſcopi & aliorum principum ſe dedentes, paſſim principibus ſeruandi ablegantur 222,34. dimittuntur 603,27

Saxonicum I prælium contra Henricum IIII ad Vnſtrat 253,12. 778,9

Saxonicum II prælium iuxta Medelrichſtat 253,19

Saxonicum III prælium iuxta Fiadecheim 253,23. 455,54

Saxonicum IIII prælium ad Olſtram 253,24

Saxonicum V prælium iuxta Gleichfel 253,39

Saxonicum VI prælium iuxta Glichin 253,42

Saxonicum prælium in Welffrzelt 736, 29

Saxonicum prælium iuxta Elſtra 456, 23,26

Saxoniæ principes ſe regi dedentes qui 228,17

Saxonicum bellum iuxta Stroni 455,48

Saxonicum bellum diuturnum 438,32

Saxonici belli anceps euentus & ſeueritas 606,19

Saxonum motus ſedantur 607,20

Saxonum migratio, & eius occatio in Britanniam 494,55. 498,43. ſecundus aduentus in Britanniam, i ſe crudelis 496,51. in Britannia graſſatio, & eorum diſſipatio 496,21. 502, 19. 744,50. 504,51

Saxones proſternunt & derident exercitum regis Conradi 577, 4. in gratiam regis Conradi recipiuntur 473, 25

Saxonia à Sclauis vaſtatur 155, 25. 446,7

Saxonia vaſtatur 152, 12. à Sclauis 155, 25. 446,7. ab Hungaris vaſtatur 74, 1. 132,12. 155,28. 446,41. 577, 29. 730,46. peſti infecta 838,19. murus Danorum 198,19

Saxonicæ auri & argentifodinæ 585,49

Scabies horrenda 528,28

Scaldis fluuius 39,23. 599,10

Schaffenberg caſtrũ expugnatur 951,50

Scariberga coniunx Arnulphi 511,28

Scaurus mouet Romæ ciuiles diſſenſiones 351,22

Schahamingi vicus in Saxonia 22,39

Schencken Walt nobilis occidit abbatem Fuldenſis 930,47

Schidingen caſtellum capitur 177,42

Schildenrode villa 264,45

Schindingen ciuitas in Thuringia 682, 39

Schipplitz caſtrum 775,12. in monaſterium conuertitur 775,24. 814,49. 914,52

Schiſma in eccleſia de papatu 493,49

Schiſma in eccleſia magnum & diuturnum 842,42. tollitur 850.10

Schiſmaticorum in eccleſia multitudo 458,6

Schletſtatt villa in Alſatia 27,9

Schlicha fluuius 253,44

SchlieſWich in confinio Daniæ & Saxoniæ 31,14

Scholaris amore puellæ in grauia peccata & pœnas deuoluitur 497,33

Scholaris Lubecenſis ſomnus ſeptennis 840,55

Scholaſticæ virginis corpus in partes Cenomanenſium transfertur 16,31. 533,54

Scholaſticus patricius & exarcha Italiæ, legatus Anaſtaſij imperatoris Romanorum 17,43. 432,33

SchoWenburg caſtrum conſtruitur 914, 5. 923, 19. deſtruitur 929, 10. deſtructum reſtauratur 929,1

Schrapelau arx ædificatur 795,3

SchWartzenWalde caſtrum venale 944, 13

SchWizeri bello petuntur, non ſuperantur 844,39

Scipio Africam occupat 150, 42. capit Iberiæ vrbes 344,33. de Carthaginenſibus triumphat 344, 55. redigit Carthaginem diu rebellem, vrbem potentiſſimam, in Romanorum poteſtatem 347,12

Sclaui cognomento Wilezi, Marſbeſes, de Weidahaburg, &c. 26,25. 34, 1, 3

Sclauorum princeps quis 11,3

Sclaui vaſtant Saxoniam 155,25. 446. Italiam infeſtant 542, 43. exercitum impe-

imperatoris affligunt 599,23. ſuperantur à Dagoberto 15, 46. ſubiugantur Carolo 31,1. à Carol. M. compeſcuntur 559,47. à Carolo ſubiguntur 556,5. ab Ottone rege debellantur 79,43.54. premuntur à Ludouico fratre Loth. imperat. 42, 22. vincuntur à Francis 152,55.531,6. vaſtantur 440,54. à Baioariis reprimuntur 582,49. debellantur 587,23.594,36
Sclaui Henrici regis tributarij 578,7
Sclaui pagani compeſcuntur 733,25
Sclauorum ad Chriſtianiſmum tranſitus 756,44
Sclauorum legati veniunt ad Carolum 39,28. alij ad Ottonem imperatorem 157,10
Sclauia ſubigitur 535,16
Scopa princeps militiæ ſub rege Epiphane 344,48. ſuperatur 345, 13
Scotiæ epiſcopatuũ, abbatiarum &c. ordinatio 659,17
Scotiſtarum ſecta 831,45
Scoti errant de celebranda Paſcha & arguuntur epiſtolis ſummorum pontificum 13,33.126,23.542,52.428,27. Britanniam incurſant, ſed proſternuntur 415,27.484,35. in libertatem ſe ab Anglorum ſeruitute vendicant 539, 15. pacificè tranſigunt 659,9. obſidentur 505,32
Scotorum monaſterium in Erffordia ædificatur 159,21.914,7. comburitur 447,3. in Colonia 448,21
Scutarum à Turcis grauiter obſidetur, ſed liberatur 872,49
Scriptura è ſepulchro in Thracia effoditur 439,35
Scylla Tyrrhenorum 312,35
Scyri, Sueuorum ſocij contra Oſtrogothos 303,6. debellantur ab Oſtrogothis 503,19
Scythiæ regionis, Scytharumque deſcriptio 64, 53.88,1.149,41.293,54
Scythæ ad Palæſtinam penetrant 325. 15. vincuntur & triumphantur à Traiano 102,51.375,24
Sdigerdes rex Perſarum 489, 47. tutor Theodoſij filij Arcadij ex teſtamento 490,6
Sdigerdis regis filius dæmoniacus precibus ad Deum liberatur 496,34. defungitur 497,73
Sebaſte olim Samaria 319,14
Sebaſtiani oſſa in Galliam transferuntur 154 13.441,33.562,30.754,26
Sebaſtianus Brant 886,17
Sechaëbech monaſterium diripitur 943, 17
Secundus famulus Dei in Gallia 526,21
Sedechias Iudæus venenato hauſtu necauit Carolum imp. 57,36
Sedechias rex in Iuda 92,32.150,27.326, 49
Sedeltz monaſterium diruitur 853,13
Seditio apud Iudæos de ſacerdotio 346, 19.422,8
Sedunenſis Florentinus martyr 490,21
Sefridus epiſcopus Cieeſtrenſis 567,40
Segeburch caſtrum Saxonum capitur 554.13
Segetum corruptio 610,35.751,36
Segetum mixtura cœlitus punitur 621, 33
Seianus Tiberium contra Iudæos inſtigat 100,36
Seinenſis comes hæreſeos inſimulatur 257,25
Selechinſtat abbatia cedit archiepiſcopo Moguntino 170,36
Seleucia conditur 95,3.341,14. capitur à Traiano & Romanis 104,50.375,30. 380,35
Seleucus Nicanor rex Syriæ & Babylonis 95,33,41.140,27.341,43,25.342,28
Seleucus Philopator rex Syriæ & Aliæ 345,1. beneficus erga Iudæos 95,48. Iudæos in nouas ſuas ciuitates transfert, & æquali cum Græcis municipio dignatur 342,15
Seleucus Ceraunus imperat Syriæ 344, 26
Seleucus Gallinicus rex Syriæ 343,15
Selinus in Sicilia conditur 325,45
Sellum rex in Iſrael 320,22
Selſe monaſterium 688,18.731,32
Sem vita & ætas 87,12.149.38,286,23
Sem filij Nohæ habitatio, linguæ, regiones, populi, poſteri 87,36.292,26.908, 13
Semachus hoſpitio excipit Deucalionis filium Dionyſium 304,20
Semeias propheta 317,21
Semele filia Cadmi 305,54
Semiramis regina vxor Nini condit Babyloniam 149,44.296,41
Senatus Romanus declarat Adalgiſum hoſtem reipublicæ 53.40
Sencoris dynaſta Ægyptiacus 318,54
Seneca à Nerone diſcipulo occiditur 101, 38.710,6
Seneca epiſcopus Hieroſolymitanus 103, 40.377,38.378,45
Seneſcallus Hiberniæ quis 653,14
Seneſcallia Franciæ maiordomatus 649,10
Sennacherib rex Chaldæorum 322,38
Sennenus dynaſta Ægyptiacus 316,48
Senones à Nortmannis ſed fruſtra obſidentur 64,40. oppugnantur 572,22
Senones Galli cum duce Brennone Romam capiunt 70,15.95,5.338,50
Senſcones rex Ægyptiorum 318,19
Sepithus Ægyptiorum rex 323,33
September menſis Commodus ab Auguſt. Commodo nominatur 382,14
September menſis appellatur Germanicus 373,25
Septentrionalis plaga propagandis gentibus apta 65,17
Sequana amnis 33,34.64,39
Serapis ingreditur Alexandriam 342,32
Serapis Romæ ſtadium 374, 11
Serapis f. Iouis rex Ægyptiorum obit, Diis annumeratur 298,4
Serapidis fanum famoſum Alexandriæ conſecratur martyrium 486, 47. incenditur 105,42.382,6
Serapion Antiochenus epiſcopus 106,6. 381,38.382,51
Serenus Granius pro Chriſtianis ad Adrian. Aug. ſcribit, & mitigationem obtinet 377,1
Sergius I, papa 16,8.124,52.430,48.539, 41. 726,45. inuenit portionem crucis dominicæ 16,29.125,33.431,35. recuſat errori concilij Conſtantinopolitani ſubſcribere 16,11. mittit Friſonibus epiſcopum 16,45.431,19. à Iuſtiniano Cõſtantinop. portari iubetur 16,12
Sergius II, papa 125,16. 441,23. 564,32. 730,13. tyrannizat in anteceſſorem papam defunctum 730,50
Sergius III, papa 130,21.446,40.575,26. 731,2
Sergius IIII, papa 132,7.446,40.591,54. 731,55
Sergius V, papa 449,11.687,5.733,50
Sergius epiſcopus Conſtantinopolitanus hæreticus Acephalita 13, 50.123, 16,18.428,6. damnatur 123,48.429,17. 534,11
Seruandus tyrannidem affectans occiditur 503,41
Seruius Tullus Romanorum rex 92,42. 328,19.332,56
Seruius Plautus pædico ſemet interficit 360,17
Seruatius Tungrenſis epiſcopus, Chriſti ſecundum carnem conſanguineus 487,55.718,55. prophetico Spiritu tranſponit ſedem epiſcopalem Traiectum 500,27
Seruatus legatus Dagoberti verſus Conſtantinopolim 15,31
Seruorum ſeditio in Italia comprimitur 345,16
Seſac rex Ægypti ſpoliat templum Hieroſolymitanum 90,35
Seth vita & ætas 86,6. 149,30.269, 43. ſtirps filiorum Dei 267,45. obit 279, 18
Seuches rex maior Hiſpaniarum moritur 637,7
Seuchius filius Aſulphi regis naſcitur 669, 37
Seuera abbatiſſa 532,54
Seuerinus papa 13,31.428,34. 530, 39. 726,1
Seuerinus epiſcop. Colonienſis 7,40.487, 54.717,30
Seuerus Pertinax imperator 4,46. 106, 12.151, 5.397,35.502,52.713,3. conſors Antonini Veri in imperio 712,46. meretur appellationem Pertinacis 383,50. vincit Iulianum 106,13, ad mare facit vallum 106,30. vincit Parthos, Adiabenos, Arabes 106,19.383,27.713,3 quintam mouet perſequutionem in Chriſtianos 106,23.383,43.713,4. moritur 106,32.384,17.503,36
Seuerus & Maximinus Cæſares 111,13.115, 17.397,2
Seuerus à Galerio ad obſidionem Romæ contra Maxentium miſſus, proditur, fugatur & occiditur 111,22.397, 47. 417,40
Seuerus Pelagianus ſilentium vouet 487, 51
Seuerus Lucanus ſubſtituitur Maioriano 417,14
Seueri Rauennatis epiſc. vxoris, & filiæ corpora Moguntiam portantur 562,9
Seuerianæ thermæ apud Antiochiam 106,21
Sextius Pythagoricus philoſophus 358, 16
Sextus Apuleius ſubigit Pannonios 356, 42
Siagrius f. Ægidij dux Francorum 119,14. 506,54. victus, fugatus, remiſſus, occiditur 508,16
Siagrij celebratur ſynodus contra Macedonianos 407,55
Sibelcho Spirenſis epiſcopus accuſatus de quibuſdam criminibus ſe ſacra cõmunione purgat 61,6
Sibicho Spirenſis epiſcopus 159,29
Sibylla Erythræa 320,18
Sibylla Herophile in Samo 150,25.324, 332,22.20.325,8
Sibylla metropolis inſulæ Geræ inter Africam & Babylonem capitur 635, 41

Digitized by Google

Sibylla vrbs Hiſpaniæ terræmotu ruit 840,2
Sicambri vincuntur 349,2
Sicardus Cremonenſis epiſc. 820,23
Siccitas magna 25,54.595,33.615,14.661,9.751,30
Sichem regia Abimelech 89,32
Sichem ciuitas Iacob Patriarchæ, Neopolis vrbs Samaritanorum 300,55
Sicherus cœnobij Aquincincti author 603,51
Sicilia, democratia 334,16. à Sarracenis diripitur 429,20. Sarracenis purgatur 687,15. terræmotu concutitur 750,45. inuaditur 536,55. Romanis ſubijcitur 342,55.344,19
Siculum bellum ſeruile 348,6
Siculum bellum ſeruile ſecundum 349,55
Siculi ſerui rebelles obſidionis anguſtiis ad cadauera voranda conuertuntur 348,30
Sicultus capellanus regius legatus 28,33
Sicyon Sicyoniorum rex 307,36
Sicyoniorum regni initium 88,7.149,43.294,30. finis 89,54.150,10
Sidera minantur imperio Conſtantini excidium à circumciſis 15,34
Sidon ſubuertitur 339,13.815,23
Sidonius abbas Augienſis & epiſcopus Conſtantienſis 127,36. miſerè moritur 128,4
Sidus Martis non comparet 32,53
Siffridus. Vide Sigefridus
Sigeberg monaſterium à præterfluente fluuio 230,32.455,53.602,51.736,13
Sigebertus f. Clotharij regnat Remis 9,55.519,38. ducit vxorem 520,20. Hūnos ſuperat 10,1.519,54. cum Hunnis confœderatur 520,30. fratris regnum occupat 10,7. contra Hilpericum fratrem bellatur 10,15.520,17. à fratre affligitur 521,13. Sueuos in Saxoniam transfert, ibid. interficitur 10,18.121,48.521,19
Sigebertus rex f. Theoderici trucidatur cum proauia Brunhilde & tota ſtirpe 123,17
Sigebertus filius Dagoberti Auſtraſiorum rex 15,30.532,5. baptizatus loquitur 530,51. natus 40 dies articulatè loquitur 15,29. commendatur epiſcopo Colon. & duci Pipino 16,18. à patre adhuc viuo in regnum ſublimatur 16,17. bello petit Thuringorum ducem 533,15. moritur 534,32
Sigebertus Gemblac. monachus, ſcriptor libri quinti in hoc tomo, moritur 615,28
Sigebodus rex Wiſigothorum regni Wiſigothorum vindex fortis 528,44
Sigefridus nepos Gotefridi regis Danorum certat de regno Danorum 39,33
Sigefridus & Gotefridus reges Nortm. in finibus Galliæ multas vrbes & caſtella deuaſtant 59,28
Sigefridus rex Nortmann. cum Nortmannis accipit à Carolo multum auri & argenti 60,20
Sigifridus & Vto contra piratas pugnant cum fratre Henrico, & capiuntur 158,10,12
Sigefridus prælio cum Anilone commiſſo ſuccumbit 39,34
Sigefridus abbas Fuldēſis ordinatur 147,39.164,39.452,12. fit archiepiſcopus Moguntinus 143,43.165,50.452,23.694,9,21.695,12. cum aliis pluribus epiſcopis ſanctam peregrinationem ingreditur, & in ea multa à paganis patitur 148,32.171,43.172,7.924,40. principes ob regem Henricum IIII reprobandum & Rudolphū conſtituendum cōuocat 200,1. vngit in regem Rudolphum Sueuorum ducem 253,18.455,21. in decreto de cœlibatu promulgando grauiter periclitatur 212,31,46. à rege Henrico inſtigatus & animatus, ob decimationes in Thuringia celebrat frequentem ſynodum, easq; obtinet 189,51. ob decimationes, tempore belli Saxonici importuno, anathemate ab eccleſia recidit 211,36. iterum Thuringos ob decimas ſoluendas vrget 212,54. ſpirituali armatura Halberſtadenſem epiſcopum expugnaturus, eum ob periurium ad ſynodum euocat 223,8. in Galliciam iter ſimulans in Cluniacum monaſterium venit, ibi monachatum aſſumpturus, ſed reuocatus Moguntiam redit 189,10.453,44. ægrotat & diem obit 253,34.457,11.695,11.778,45.804,13
Sigefridus epiſcop. Spirenſis 470,14. moritur 473,42
Sigefridus epiſc. Wurtzb. 473,46. moritur 474,31
Sigehardus cancellarius conſtituitur patriarcha Aquileienſis 176,47. legatus ſedis apoſtolicæ in conuentu Triburiano 243,20
Sigehardus vir religioſus abbas Fuldenſis eligitur 155,5
Sigenhart vexillum Ludouici Landgrauij, S. Georgio ſacrum 959,23
Sigericus rex Wiſigothorum 492,6. perimitur 492,32
Sigericus f. Sigiſmundi à patre perimitur 511,38
Sigerus abbas nonus ad S. Maximinum Treueris 473,45
Sigeuar abbas Fuldenſis 450,2
Sigehart abbas Fuldenſis 159,28. moritur 159,54
Sigeburg caſtrum capitur à Carolo 26,49
Sigillum papale mutatur 752,5
Sigiſmundus filius Caroli IIII, dux Auſtriæ, rex Vngariæ, Bohemiæ, & Romanorum imperator Auguſtus 749,1.46.844,48.850,4.852,50.859,16. à Turcis vincitur 845,45. moritur 888,10
Sigiſmundus & Landfridus legati in Perſiam 34,31. moriuntur in itinere 34,32
Sigiſmundus Gundebaudi filius regnat in Burgundia 8,54.510,52. proprium interimit filium 511,37. ædificat monaſterium 8,55. in congreſſu cum Clodomere capitur 512,14. interficitur 8,55
Sigiſmundus dux Saxoniæ epiſc. Herbipolenſis 861,42. reſignat 861,44,46
Sigiſuultus dux exercitus contra Boniſ. 412,43
Sigo fluuius 157,33
Sigolfus Placentinus epiſcopus ab imperatore Ottone cum aliis comitibus & nobilibus in Franciam & Saxoniam cuſtodiendus mittitur 83,39
Silthouera, fautores Arnoldi Moguntin. archiep. 475,6
Simon Oniæ filius Iudæorum pontifex maximus 95,45.341,28.343,46
Simon frater Ionathæ, dux & pontifex Iudæorū 96,47.347,28,39. Hyrcanus appellatur ob bellum contra Hyrcanos ſuſceptum 96,47. amicus Romanorum 96,49. capit Samariam, & ſolo æquat 96,50. interficitur 348,17
Simon præpoſitus templi Hieroſolymitani ambit ſacerdotium 345,16
Simon patruelis regis Francorum, epiſcopus Nouiomenſis 618,29. fundator cœnobij Vrſicampi 623,20. remouetur 626,55
Simon Nouiomenſis epiſcopus 629,4
Simon comes Ebroicenſis reſignat regi Henrico quaſdam munitiones 640,37. moritur 669,53
Simon de Caſſia Auguſtinianus ſcriptor nobilis 836,15
Simon de Cremona Auguſtinianus 836,14
Simon magus 101,11,41
Simonis Magi in aërem eleuati caſus & confuſio 710,9
Simon puer inter Iudæos martyrizatur 873,12
Simonia in epiſcop. à papa reprehenditur 179,5. ſub anathemate interdicitur 602,17
Simonides lyricus poeta 319,47.333,36. claret 329,48
Simplicius papa 117,9.418,7.504,5.682,19.720,37. damnat Eutychianos 418,40. moritur 418,42
Sindegerus Babembergenſis epiſcopus conſtituitur papa, appellatur Clemens 451,25
Sinderoldus archiepiſcopus 133,29. occiditur à Nortmannis 134,38
Sindual rex Britonum ſuſpenditur 517,49
Sinenandus rex Hiſpaniæ 14,8
Sinoce dux belli contra Bonifacium 412,36. occiditur 412,39
Sinope condita 325,35
Sirenes meretrices 312,37
Siricius papa 7,34.408,11.485,45.717,52. pellit Manichæos Roma 485,47
Siſara princeps militiæ regis Iabin occiſus 89,17
Siſebodus rex Wiſigothorum 527,11. Hiſpaniam occupat, & in illas Chriſtianiſmum plantat 428,42.531,52. moritur 15,52.532,23
Siſenandus rex Wiſigothorum 532,44. occupat regnum Hiſpaniæ 15,53. moritur 536,10
Siſinnius papa 17,13.126,2.432,12.542,42
Siſinnius frater Tharaſij captiuus abſoluitur 32,53
Siſinnius martyr 488,30
Siſiphus condit Ephyram 306,34
Siſis in Sicilia condit Catinam 306,37
Sitina locus in Saxonia 24,23
Sitto Verdenſis epiſcopus moritur 165,55
Siuardus Deblacenſis epiſcopus, cui in Moguntinenſi archiepiſcopatu ſuffraganei vicem obit 472,43
Sixtus I, papa, martyr 5,15.103,33.376,10.712,12. Liberæ templum in baſilicam Matris Domini mutat 413,[illegible]. hypocritam Pelagianum Iulian. Arelat. ab eccleſia arcet 413,[illegible]

Sixtus

Sixtus II, papa 7,53.107,52.577,16.713,53
Sixtus III, papa 108,44.389,26.714,17
Sixtus IIII, papa 116,43.392,34.719,5
Sclacheim caſtrum, carcer Chriſtanni 260,9
Sladem caſtrum capitur 753,30
Sles caſtrum 25,23
Smeldingi à Carolo ad Godefridum Danorum regem deficiunt 37,4
Smerdes Magus, gener Cambyſis, rex Perſarum 94,6.331,7
Smyrna vrbs ampliata 90,37.316,38. terræmotu ruit 381,20
Societas de Britannia 944,2
Societas Stellarum numeroſa 945,26
Societas Tritarum 953,17
Socrates naſcitur 94,33.333,45. iam clarus 337,27.338,33. venenum bibit 338,32
Sodalcurch locus 60,27
Sogdianus rex Perſarum 94,50.337,7
Soldanus Babyloniȩ pugnat contra Chriſtianos 697,47. capit regem Franciæ, cum tamen pòſt dimittit 742,25. in Palæſtinam irruit 698,13.745,39. virtuoſus contra Tartaros 744,2. Antiochiã capit 698,46. capit Ptolemaidem 816,31
Soldanus Ægypti rex irruit in caſtra Tartarorum 697,5
Solenniacum monaſterium 531,36
Solennis Carnotenſis epiſcopus 508,22
Solidani de Iconio mater Chriſtiana 670,19
Solimannus Iconij, Chriſtianorum fautor, moritur 668,23
Solis templum Romæ 393,36
Solon legumlator 327,16
Somene fluuius 584,34
Someringen villa vaſtatur 935,35
Somnium Geruntij, ſibi & ſomniatis funeſtum 425,54
Somno f. Antenoris Francorum princeps 484,49
Sommonobria, vrbs & fluuius 483,23
Sontius amnis 419,16
Sonus fluuius idem, qui Sannus 60,53
Sophia Auguſta T. Cõſtantino inſidiatur 10,55. Iuſtinianum cupit in regnum attollere 11,2. malè mulctatur ob perfidiam 11,3
Sophia filia S. Elizabeth naſcitur 258,37.923,36. nubit duci Brabantiæ 926,49. in Thuring. irruit 808,10.927,43. ſecundò Thuringiam affectat 928,15. capit ciuitatem Cruceburg 928,54. de iure ſuo Thuringiæ ſponte cedit, aliis quibuſdam ditata 929,55. amicos ſibi parat ad reſiſtendum marchioni 928,40
Sophiſticæ theologiæ reprehenſio 805,9.831,46.833,40.836,20.852,25
Sophocles tragœdiarũ ſcriptor 333,35.29.337,20. moritur 337.44
Sophonias propheta 325,41
Sor quæ alias Tyrus 621,13
Sorabi terra Sclauorum 35,52
Sorabi populi qui 792,31
Soracte Romæ mons, in quo monaſterium 436,12
Soſares Aſſyriorum rex 307,38.309,22.320,10
Soſimus papa. Vide Zoſimus
Soſthenes rex Macedonum 342,6
Soſtratus Gnidius Pharum Alexandriæ conſtruit 95,50.342,44
Soter papa martyr 105,15.380,1.712,32
Soteris papæ decretalis epiſtola 380,50
Sotila monaſterium ſancti Xyſti 68,42
Sotion philoſophus Alexandrinus 359,44
So Wenburg munitio 957,24
Spammus Ægyptiorum rex 326,22
Sparetus rex Aſſyriorum 302,20
Sparta conditur 88,32.300,29
Spartiatæ mittunt literas ad Simonem Iudæorum ducem 347,55
Spartus filius Phoronei condit Spartam 88,33.300,30
Spatenberg caſtellum obſidetur 202,13
Spectrum in parochia Moguntina 566,24
Spei confeſſoris corpus in Harteſpurg transfertur 188,5
Sperati martyris corporis tranſlatio 558,27
Speuſippus Academiæ rector 95,12.339,22.338,39. moritur 95,15.339.49
Spherus ſeu Sapphrus rex Aſſyriorum 301,14
Sphinx vxor Cadmi contra Cadmum certamen init 309,2,9,10
Spinaces rex Ægyptiorum 317,46
Spira obſidetur 470,55.471,18. deditione ſubigitur 471,37
Spiraha locus, in quo Henricus IIII Saxoniæ principes in deditionem recipit 228,13
Spoletinus ducatus 81,52
Springk caſtrum capitur 751,20
Stabulaus monaſteriũ 533,35. à Normannis exuritur 59,25
Stabulenſes monachi importuni in ſuis apud Henricum regem obtinendis 184,5
Staniſlaus epiſc. Cracouienſis occiditur 804,51. canonizatur 801,51
Starkandus Rubiloceniis epiſcopus obit 83,31
Statius Cæcilius poeta 101,27.345,45
Statij Cæcilij mors 345,47
Statua in Apulia marmorea, infiniti theſauri receptaculum 396,7
Stauratius f. Nicephori imperator 560,11
Stauratij degradatio 560,20
Steino We nobilis occiſor abbatis Fuldenſis 930,47
Stephinaces dynaſta Ægyptiorum 324,32
Stephanus I papa martyr 5,30.108,41.388,17.714,12.714,13
Stephanus II papa 127,40.392,22.549,26.728,30. in Franciam venit, ibique Pipini auxilium implorat contra Longob. 23,8.152,44.549,30.728,36. videt viſionem 23,35. inungit Pipini filios in reges Carolum & Carlmannum 23,14.152,46. cum Carlom. monacho petit auxilium à Pipino contra regem Longob. Haiſtulph. 437,22. inungit Pipini filios in Franciȩ reges 437,27. proceres Galliȩ apoſtolica benedictione ſanctificat 23,54. Bertradam vngit in reginã Franciæ 23,52. moritur 147,29
Stephanus III papa 128,13.552,21.728,32
Stephanus IIII papa 129,42.437,20.560,52.730,42
Stephanus V papa 131,25.437,54.438,36.572,45.731,26. improbus in Formoſum anteceſſorem 74,18,20
Stephanus VI papa 131,42.440,27.579,17.732,7. inungit & coronat in Auguſtos Ludouicum & Irmingardam 440,30. occiditur 152,42
Stephanus VII papa 133,17.445,41.729,18.580,12
Stephanus VIII papa 447,11.20.599,36.735,48
Stephanus lapidatur 2,46.98,32.100,32.361,11.707,47
Stephani, Gamalielis, & Nicodemi corpora reuelantur 7,45.116,3.410,52.492,25.676,49.718,19. Romam & in Occidentem portatur 411,9.413,6
Stephanus epiſcopus papæ legatus 31,36
Stephanus Leodienſ. epiſcopus 574,48
Stephanus epiſcopus Rhedonenſis moritur 662,33
Stephanus abbas Cluniacenſis 651,6. moritur 655,34
Stephanus primus abbas cœnobij Leodienſis 594,12,26
Stephanus abbas S. Florentij, epiſcopus Rudonenſis 635,19
Stephanus Anglus, abbas Ciſtercienſis 612,40
Stephanus abbas Mortui maris rogatus propaginem ſui ordinis mittit Botum 637,18
Stephanus incluſus martyr 552,43
Stephanus Hungarorum rex cum ſua gente ad fidem Chriſti conuertitur, occaſione ſancti coniugij 137,15.592,16.687,55.689,33.729,53.769,53. bello oppugnatur 136,35.450,5. paciſcitur cum imperatore Conrado 136,38.450,10. moritur 137,15.450,49.698,22
Stephani regis Vngarorum feſtiuitas 730,1
Stephanus rex Angliæ 624.55
Stephani Anglorum regis captiuitas & liberatio 625,8
Stephanus rex Myſiæ doloſè occiditur 868,18
Stephani & Cõſtantini, fratrum, filiorum Romani imper. in patrem truculentia 581,15,26
Stephanus comes Bleſenſis dux in expeditione ſancta 609,4
Stephanus comes de Sauceorre legatus pecuniæ in Palæſtinam ex Francia deputatæ 651,58
Stephanus comes, Hugonis f. Lotharij ſocius 60,38
Stephanus frater Walonis comes interficit Albricum comitem 70,25. cum Zundibolch reconciliatur 70,35. amittit dignitatem 70,26. conſcius necis Zundibolch 71,51. alium purgans ſagitta percutitur 72,10.445,55
Stendelenſis eccleſiæ collegiatæ fundatio 789,28
Sternutationum benedictio vnde fluxerit 683.35
Steſichorus poeta 326,4. moritur 329,46
Stetingorum ſtrages 696,26.741,42
Sthenelus rex Argiuorum 304,29,52
Sthenelus rex Mycenarum 308,18
Stilico ſuperat & capit Rudagiſum 409,13. perimit Rufinum 487,36
Stilico factioſus in imperatores 488,34. Alericum adoritur, ſed vincitur 490,45
Stilico fugatur 115,32. cum filio Euchario occiditur 115,43.490,48
Stiria ſubigitur à Rudolpho 699,46
Stockem comburitur 749.44
Stofoda 147,8
Straho abbatia comburitur 853,7
Sturnus primus abbas Fuldenſis 153,16.438,46.554,53
Subau'ienſis comitatus mutatur in ducatum 852,46
Sublacus, habitatio Benedicti 513,49

Digitized by Google

Subura locus eccleſiæ Arrianæ prope Romam 426,36
Sucicha 61,37
Suerij Wandalorum ſocij 490,43
Sueſſa ſubigitur 329,25
Sueſſion.eccleſiæ ad S. Medardum per papam conſecratio 623,43
Sueſſonum epiſcopus Conſtantinopolim adit 681,14
Sueuia deuaſtatur 603, 40. committitur Rudolpho duci 164,31
Sueui debellantur 546,17. in prælio mox languidi terga vertunt 220,20. bello petuntur à Theudemere 503,19
Sueuorum antiquum priuilegium, in expeditione exercitum præcedere,& primò hoſtem adoriri 219,49. in Hungariam funeſta irruptio 704,34
Sugerius abbas S.Dionyſij moritur 630, 52
Suidger capit Thaſſilonem 22,42
Suintilanis reiectio 532,40
Suirbia 133,6
Suirgerus epiſcopus ordinatur Babenberg. 139,34.155,33.160,37
Suitilan rex Wiſigothorum 532,25
Sule villa apud ſyluam Loibin 257,39
Sulpicius Bituricenſis epiſcopus 16,43. 529,16
Sumeringen villa in Thuringia 701,1
Summet, virgines clauſtrales ad S. Dyſibodum 472,22
Sunderolt archiepiſc.Mogunt. ordinatur 155,16. occiditur 155,16.445,34.572,48
Suntal locus 28,50.153,21
Sunthra oppidum capitur 947,44
Sunneborn villa incenditur 948,44
Sunzo epiſcopus Moguntinenſis 66,7. Fuldæ educatus 66,8. in prælio contra Nortmannos occumbit 67,30
Suror 422,7
Suſa caſtrum in Perſia 94,38
Suſachim rex Ægypti ſpoliat templum Hieroſolym. 316,26
Suſtula abbatia ad Moſam 616,42
Surphar rex Hunnorum premit Burgundiones 495,13
Sutrinenſe caſtellum à Longobardis capitur, ſed reſtituitur 434,48
Swanhildis fœminæ fatidicæ origo, maiores, potentia, moralia, epitaphium 792,53
Swartza monaſterium 229,36
Switzeri oppugnantur à liga Sueuica 888,20
Switzerorum bellum cum Gallo & ſtrages magna 904,47
Sybaris conditur 324,36
Sylla tyrannus 350,53. Romam obtinet 350,8. Athenienſes vaſtat 97,9.350,23. à Mario dirimitur 349,49. moritur 350,9
Syluerius papa 9. 19, 120,21.423,18.515,6. 722,40
Syluester 1, papa 6,47.111,27.398,26.449, 48.596,54.715,30
Syluestri papæ corpus transfertur 549,40
Syluester 11, papa, aliàs Gerbertus 135,22. 449,32.732,47
Syluestri papæ ad papatū emerſio, eiuſq; interitus 732,48
Syluester 111, papa ordinatur 138,35.734, 32
Syluius Poſthumus frater Aſcanij, Æneæ ex Lauinia filius, rex Latinorum 90,8. 312,46.313,6.331,36,38. nomen ſuum propagat in reges Albanorū 313,15
Syluius Æneæ f. cutſic dictus 313,12
Syluius Lauiniæ & Melampodis filius, vterinus frater Poſthumi, rex Latinorum 314,10.331,33
Syluius Æneas Poſthumi filius rex Latinorum 314,12.331,31
Symbolum Apoſtolicum componitur 708,26
Symeon frater Iacobi fratris Domini, epiſc. Hieroſol. 378,32.710,32
Symeon Cleophæ filius Hieroſolymæ epiſcopus crucifigitur 103,5.151,2.376,1. 711,54
Symeon Bulgar, philoſophus, monachus, miles, Bulgarorum contra Græcos dux 578,20
Symeon monachus Antiochiæ claret 502,38
Symeon Syracuſanus Siculus, monachus, peregrinator, exul, captiuus ad obitum vſq; 592,55
Symeon dux Francorum moritur 492,44
Symeonis Iuſti brachium in Hartesburg transfertur 188,5
Symmachus papa 8,33.119,8.419,30.420, 10.508,55.721,45
Symmachi papæ electio 682,41. papatus funeſtus 419,31.509,4.34.721,55. ſtudium in renouandis eccleſiis, pauperibus iuuandis, & epiſcopis exulibus ſubueniendo 119,5.420,25
Symmachus epiſcopus Hieroſolymitanus 104,40.379,42
Symmachus interpres 106,28.151,5.383,4
Symmachus patricius exconſul 510,12. occiditur 119,48.421,25.512,43
Symmachus legatus Orientis 410,22
Symmachus orator gentilis blaſphemus 489,33
Syndulphus preſbyter 520,7
Synodorum ſex Oecumenicarum enumeratio & deſcriptio 430,16
Synodus Antiochena pro dogmate Macedoniano 404,39. Aquileienſis 16,55. 125,3. ægrè admittit ſynodum quintam Oecumen. Conſtant. 431,3. Aquiſgranenſis 154,3. Arelatenſis 40,11.560, 32. Ariminienſis & Seleucienſis 113,17. 403,19. ab Hilario damnatur 403,46. Aurelianenſis in regno Frācorum prima 511,22. Baſilienſis 749,40. quando cœperit & quamdiu durauerit 857,50. 860,48. à papa negligitur & caſſatur 857,4[illegible]. Bituricenſis 25,15. Bonnenſis 156,6. Caballonenſis 40.11.560,32. Carthaginenſis cōtra Pelagium 115,18.116, 10. Chalcedonenſis contra Eutychen 117,37.151,32.499,43.719,19. Conſtantienſis 749,10. plenariam habet poteſtatem 749,12.850,43.852,38.954,10. Conſtantinopolitana prima, eaq; Oecumenica 7,26. Conſtantinopolitana ſecunda Oecumenica contra Macedoniū 114,30.485,7.717,32. Vniuerſalis quinta 16,55.120,44.518,7. vi Conſtantinopolitana Oecumenica 150 epiſcoporum contra Monothelitas 15, 6.124,38.538,25.726,31
Synodi quintæ Oecumenicæ imago inſtauratur 18,5
Synodi vniuerſalis ſextæ Conſtantinopolitanę præſides qui 151,49. Durienſis 24, 40.26,48.28,13. Epheſina contra Neſtorium, & illa Oecumenica tertia 116, 44.151,30.495,4.719,12. Erfesfordenſis 155,52. Ferrarienſis, poſt Florentina ab Orientalibus frequentata 857,43. contra Simoniacos 774,2. Gallica 40,10. 560,30. Genuenſis 26,13. Ingelheimenſis 30,30.133,33.156,10. Lateranenſis 739,53.798,33. Metenſis 43,31. Moguntinenſis 40,11. ad cauſam imperatoris Henr. 1111 diſcutiēdam in vxore dimittenda 177,12. alia, vbi Carolus electus archiepiſcopus Conſtantienſis à cōſecratione ob Simoniam & alia obiecta arcetur 186,11. alia 735,23. Nicena eaq; Oecumenica 6,48. damnat Arium 111,47.151,18.715,35. Nicena ſecunda pro veneratione imaginum ſub Irene 555, 50. Piſana 849,31. Rauennas 83,52. Remenſis 560,31. Remenſis alia 589,26. Remenſis tertia 617,55. Romana de ſancta Trinitate, & de Sanctorum imaginibus 25,12.156,42.547,9.551,52
Synodi Romanæ præſes Otto imperator 156,42
Synodus Senonenſis contra Petrum Aleardi 626,12. Toletana 14,3.721,14. apud Triburias contra ſeculares 69,48.573, 28. Turonenſis 40,11.560,31. ad Valentinianas 25,44. Viennenſis ad Rhodanum 825,54. Wormatienſis 25,41.27, 30.30,16.165,53
Synodus hæreticorum 113,35
Synoſij corpus in Augiam inſulam defertur 130,3
Syracuſæ conditæ 322,38.332,15. capiuntur 343,7.344,13
Syria à Syrio dicta 301,2. dotis nomine cedit Ptolemæo Epiphani 345,42. Romanis cedit 97,4.150,43. tranſit in ditionem Romanorum 349,34. à Turcis occupatur 604,4. à Saracenis occupatur 535,58
Syri triumphant de Chriſtianis 829,54. à Turcis ſubiguntur 871,23
Syrmium cedit Italiæ virtute Theoderici 420,13
Syrius Syriæ nomen indit 301,1
Syrohis in patrem tumultus, eiuſq; cum Heraclio pacificatio 529,32
Syrohi moritur 523,38

T

TAberſtat caſtrum 911,3
Tachelotis rex Ægyptiorum 319,13
Tacianus hæreticus 105,28
Tacianus hæreſiarcha Encratitarum 105, 28.381,2
Tacitus imperator 5,50.109,23.151,14.394, 17.714,38. occiditur 109,23.394,26
Tagmarus fr. Ottonis regis, fratris hoſtis, confoſſus moritur 580,35
Tagus fluuius 474,15
Talleburg caſtrum obſidetur, capitur, diruitur 664,25
Tamerlanus imperator Orientis moritur 847,6
Tanais fluuius 64,58
Tanaus primus rex Scytharum 88,2. 293,55
Tancradus ſecundus abbas Prumienſis 40,45
Tancredus nepos ducis Apuliæ, dux in ſancta expeditione 609,7
Tandemus hæreticus inſignis 619,54
Taneos in Ægypto capitur 632,18
Tantalus regit Phryges 307,14. rapit Ganymedem, & bellū ideo mouet 307,18
Tapis rex Hungarorum Italiam incurrens, 10 modus nummorum repellitur 582,8
Tardamus rex Bulgarorum 554,44
Tarentum conditur 14,39.324,40. Romanis traditur 343,[illegible]

Tarpeia

Tarpeia obruta 322,19
Tarpeius mons à Tarpeia 322, 20. papis abominabilis 732,43
Tarquinius Priſcus rex Romanorum 92,12.326,44.332,33
Tarquinij Priſci res geſtę nobiliores 326, 45.mors 326,48
Tarquinius cognomento Superbus Romanorum rex 93,50.329,20.332,41. corrumpens Lucretiam regno pellitur 93,51.occiditur 328,14
Tarrachus Æthiops rex Ægyptiorum 324,33
Tarſus conditur 91,26.319,23
Tartari Ruthenos proſternunt 695,54
Tartarorum ſuperba legatio ad regem Franciæ 744,19. ſedes quæ 796,15.de Chriſtianis victoria 696,23. 697,8. graſſatio 743,51.796,12. in Vngariam & Poloniam irruptio & immanitas 741,41.ſtrages 697,8.deletio in Oriente 744,4
Taruiſium ciuitas 27,11.capitur 554,21
Tatius Sabinus regnat cum Romulo 323,9
Tatto rex ſeptimus Longobard. 506,43. perimitur 506,45
Taurinum,aliàs Alba 865,54
Taurus,inſigne Europæ 307,41
Taurus Berytius philoſophus 379,54
Tautanes rex Aſſyriorum 310,20
Taxiles in India debellatur ab Alex. M. 340,12
Telchin rex Sicyoniorum tertius 296,9
Telchines Rhodum condunt 299,37
Teleclus rex Lacedæmoniorum 319,45
Telegonus ducit in vxorem Iſidem 303, 37
Teleſilla 334,14
Teleſphorus papa 103,50. 377,17,25.378, 32,37.712,14
Teleſtes rex Corinth. 320,13
Templa quando primùm conſtructa 87, 53.293,12
Templa idolorum deſtruuntur 112,13.115, 24
Templa grauioribus tempeſtatibus concutiuntur 582,51
Templarij in Palæſtinam vocantur 746, 32. in Palæſtina ædificant Gazam & muniunt 630,38. vindices homicidij Babyloniorum 632,14
Templariorum magiſter in conflictu capitur 666,49
Templariorum ordo 736,52.784,46.deſtruitur 746,44.784,49.826,1. in Palæſtinam vocantur 746,32
Templum ἁγίας σοφίας Conſtantinop. 9,11
Tenechebray bello nobilitatum 612,34
Teraſſo caſtrum 446,31
Terauani transferuntur ad regnũ Francorum 413,21
Terbellus Bulgarorum rex 542,16, 30.iuuat Iuſtinianum in recuperando regno 125,49.684,53
Terentius Roma pulſus factione Metelli redit,ſequẽs currum Scipionis triumphantis pileatus 344,51
Terentius libertate donatus moritur 347,2
Terpini Remenſis archiepiſcopi viſio 729,25
Terræ hiatus in Antiochiæ ſuburbio 616, 22
Terræmotus 34,21.100,14,30.102,5.103, 2,7,18,34,52.112,32, 42.113, 42.129,20. 130,50. 133,26.141,27.148,11.158,53. 338,24.344,34.355,35,55.359,37.361,37. 372,34.375,43.376,37.381,20. 402,44. 427,13.447,53.449,30.469,35.476,12. 497,47.499,53.518,49.528,26. 530,26. 561,52.566,4. 590,34. 592,34.604,46. 608,17. 611,45. 618,35.631,17.633,31,33. 649,40.672,20.746,5.840,1.893,28
Terræmotus in Aquiſpalatio 35,1.in Aſia 366,10.in partibus Burgundiæ 632, 46.633,21. in pago Conſtantino 640, 49.in Conſtantinopoli 547,55.in Gallia & Germania 34,24.581,16. in Moguntia 473,31.604,15.Nicomediæ 377, 23.in Palæſtina 650,50.Romæ 365,35. in Sicilia 750,45.in Thuringia 944,4. in Tuſcia 701,46
Terrici filia cui nupſerit 636,14. cum vxore peregrinatio Hieroſolymitana 636,20. de Hieruſalem reditus 640, 27.obitus 647,32
Tertullianus Apher f. Centurionis proconſulis celebris in Chriſti eccleſia 106,32.384,11
Tertullianiſtæ hæretici 720,12
Teſenberg caſtellum capitur 180,28
Teſtamentaria lex 353,37
Terraſſa caſtrum obſidione cingitur 73, 34
Tetricus & Zenobia præcedunt Aurelianum Romæ in triumpho 109,17.Romam in triumpho Aureliani ingreditur 393,30
Tetricus Flandrenſis comes, amicus regis Anglorum 634,26
Teuteus Aſſyriorum rex 312,32
Teutonicę domus ordo vbi cœperit 694, 31.738,50.795,4
Teutonicæ domus fratrũ conſtantia & martyrium 698,18
Teutonici fratres in Palæſtinam vocantur 746,33.in Pruſſia infeliciter præliantur 850,21
Thabor montis cœnobium à Turcis euertitur 615,54
Thaddæi profectio in Ediſſam,ibiq; fructuoſus eius apoſtolatus 707, 50. 709,13
Thales Mileſius Examij filius, primus phyſicus philoſophus 150,26.325,10. prædicit eclipſin Solis 328,44. moritur 329,14
Tham caſtellum expugnatur 903,32
Thamara portus Galliciæ 474,11
Thamyris Ammonis f. 309,35
Thanrode oppidum comburitur 943, 51
Thaogiſus monachus 565,23
Tharaſius epiſcopus Conſtantinopolitanus 32,52
Thare vita & ætas 88,9.149,43.294,35
Tharſica ciuitas Liburniæ 33,15
Thaſſilo nepos Pipini ex ſorore ad Baioarios ſecedit,& dux ipſorum conſtituitur 12,10.22,45.127,38. 548,55. ſe à Pipino clàm ſubducit 24,50.551, 9.per apoſtolicos & regios legatos commoneſit ſacramentorum Pipino,eiúſque filiis promiſſorum 28,32. Pipino recõciliatur 24,19.550,21. Sclauos vincit 524,19. coram Carolo à Bauaris perfidiæ accuſatur 30,7. contra Carolum inſurgit 30,20. Carolo reconciliatur 28,37.30,24,27.555,10.per legatos fraudulenter à papa pacem petit 29,55. multorum bellorum author 30,48. anathematizatur à pontifice 39,7. reus capitis pronunciatur 30,36. deponitur 439,25. in monaſterium mittitur 30,40.555,41
Thaſus condita 306,6
Thatim præfectus Barcinonæ 32,24
Thatin Hiſpanus ſubiicit ſe Carolo 557, 24
οἰα Agnetis marchioniſſæ,portendens ipſius obitum 259,17
οἰα Annonis archiepiſc. Colonien. mirabilis de ſuo obitu 232,19
οἰα Balthazaris regis Babyloniæ 329,17
οἰα presbyteri cuiuſdam ſuper Bohemia 704,13
οἰα diuerſæ de rege Bohemię Odoacro 699,54
οἰα Augienſis monachi 441,36
οἰα Conſtantini M. 715,42
οἰα Hutzmanni de obitu epiſc. Spirenſis 223,34
οἰα Nabuchodonoſoris 327,20
οἰα Stephani epiſc. Rhedonenſis 662,34
οἰα S. Vlrici de imperatore 688,6
οἰα portendens vrbi Coloniæ magnam cladem 210,13
οἰα portendẽs interitum primorum, qui & ſequutus eſt 162,43
οἰα cuiuſdam religioſi de morte papæ Vrbani & papatu Paſchalis 463,37
Theætetus mathematicus 337,17
Theate ciuitas 557,7
Theate ciuitas capta & exuſta 34,37
Thebæ ſubuertuntur ab Alexandro Magno 95,19.340,12. oppugnantur ab Amazonibus 310, 19. ab Epigonis 310,12
Thebæ Ægypti euertuntur 355,31
Thebæi imperant in Ægypto 296,16
Thebæę legionis martyrum corpora reperiuntur 188,8.illorum nomina 188,9
Thecla quæ aliàs Melanthia, fœmina Romana 405,41
Theglathphalaſar rex Aſſyriorum occidit regem Syriæ 91,43.321,47
Theias rex Oſtrogothorum 517,30.perimitur 517,43
Thelaſius & Caratus bello petunt Phoroneum 299,29
Thelematius monachus ob ludum gladiatorium occiditur 488,9
Thelericus Bulgarorum rex 552,54. baptizatur, patricius Romanus conſtituitur 554,39
Theleſis rex Bulgarorum 550,46.vincitur & perimitur 550,53
Themiſtocles ad Perſas fugit 333,26
Theo Ægyptiorum dynaſta 338,43.fugit in Arabiam 338,51
Theobaldus Othonis miles Henrici imperatoris 146,23
Theobaldus rex 517,55. moritur 518,33
Theobal. Maiordomatu pellitur 544,5
Theobaldi Francorum nobilis ſanctitas, continentia,obitus,in Gallias tranſlatio 597,50
Theobaldi incluſi in vrbe Vincentia obitus 600,51
Theobaldus dux Alemannorum 436,13
Theobaldus rex, f. Theodoberti moritur 121,20
Theobaldus comes beneficiarius ordinis Præmonſtratenſis 619, 31. moritur 631,6
Theobaldus epiſcop. Pariſienſis moritur 637,11
Theobaldi comitis Bleſenſis cum Henrico rege compoſitio 638,16
Theobaldus archiepiſc. Cantuar. moritur 642,17
Theobaldi comitis Carnotēſis in Iudæos

grauis animaduerſio 652,33
Theobaldus abbas Cluniac. 667,54. poſt
epiſc. Card. Oſtienſis 675,51
Theodardus epiſc. martyr 535,5
Theodebertus rex Francor. 9,29. Italiam
cum Langob. intrat 9,45
Theodeberti, bellum, victoria, obitus 9,
45,46
Theodebertus rex filius Theodeberti
moritur 121,7
Theodebertus filius Hilperici 10,12. quã
regionem occuparit 10,13. cum duce
Sigiberti Gulialdo dimicat 10,14. ca-
pitur 520,18. occumbit 10,16
Theodebertus f. maior natu Childeberti
12,37. in pugna occumbit 521,27. re-
gnum Childeberti obtinet 12,39. in
monaſteriũ relegatur 13,23. cũ Theo-
derico belligeratur 13,20. cum filiis
occiditur 13,23. 123,7
Theodeber. rex Thuringiæ 515.32
Theodeberti, eiusq; ducis ſtudium in Ita-
lia concutienda 517,40. obitus 517,55
Theodebertus filius regis Francor. 525,4
Theodeberti cum fratre ciuile bellum,
eiusq; ſtrages & captiuitas 528,6
Theodelinda filia Garibaldi, vxor Agilul-
fi 12,3,50
Theodericus Walager Macedonias de-
populatur 8,16
Theoderici regis Gotthorum tyrannis
8,48
Theoderici interitus 8,51
Theodericus rex moritur 9,28
Theodericus f. Childeberti 12,38. obtinet
Burgundiam regnũ Guntranni 12,39
Theodericus rex Wiſigoth. in prælio cõ-
tra Hunnos occumbit 500,18
Theodericus rex Wiſigoth. frater Thu-
riſmodi 501,32. occupat Hiſpanias
498,9. Sueuos vincit 501, 50. adhuc a-
doleſcens Sarmatas adoritur 503,37.
iugulatur 504,27
Theodericus Theudemeris filius, rex O-
ſtrogothorum, Zenoni Aug. familia-
ris 118,37. 505,30. accipit imperiũ Oc-
cidentis 118,53. Romam obtinet 418,
49. Romam venit deſideratus, veniis, &
acceptus 419,47. magiſter militum
& conſul Romanus conſtituitur 118,
40. 505,53. interimit Odoacrum 118,
46,48,54. 419,14. 507,50. Italiæ rex or-
dinatur 507,45. vincit Bulgares, capit
Syrmium 119,19. 420,12. 507,46. Italia
potitur 508,44. Romæ multa ædificia
ſplendida conſtruit 119,16. aquam Ra-
uennam perducit 119,18. 420,7. filiam
in vxorem dat Eutharico 119,35. 420,7.
509,20. per exercitũ Gallias ſibi ſub-
iugat 119,23. 420,25. 511,19. minis & le-
gationibus Arrianos liberat & conſer-
uat in Græcia 421,4. 512,47. 683,22. in-
terimit papam & Boetium 722,16. oc-
cidit Symmachum 421,25. in vincula
coniicit papam Ioan. 421,21. polluit ſe
homicidio magnorum virorum 119,
47. ſubitanea morte perit 119,49. 421,
35. 683,26
Theodericus rex, frater Lotharij, cædit
Dan. regem 511,46. perimit Balder. 512,
5. Thuring. vi ſibi ſubiicit 513,7. mouet
in affinem Thuring. regem bellũ fu-
neſtum 682,17. 910,30. moritur 515,32.
910,52
Theodericus rex filius Clodouæi mori-
tur 120,45
Theodericus fr. Lotharij, f. Theodeberti,
rex Francor. 126,39. 536,16. repudiatur
536,19. cum Brunihilde pellit Colum-
banum Luxouio 123,2. attonditur 536,
21. exercet ſæuitiam in epiſcopos 538,
52. vincitur & capitur 540,42. moritur
541,7
Theodericus rex Francorum 546,11. mo-
ritur 125,28
Theodericus comes Friſiæ 183,8
Theodericus Saxo obſes 21,23. 548,18. ſa-
cramentum datum frangit 21,24. ca-
pitur 21,27. 135,51
Theoder. comes Francus 39,12
Theod. comes f. Gandauenſis Arnulphi
Friſios debellat 593,12
Theod. dux Moſellan. 601,30
Theod. marchio de Phlatirdinga, erepto
ſibi ab Henr. pago, contra illum rebel-
lionem meditatur 139,12. quoſdam e-
piſcopatus depopulatur 140,33. vinci-
tur & occiditur 141,40
Theod. Amantij ſatelles inſidians impe-
rio occiditur 421,30
Theod. comes de militia Treuerẽſi capit
electum Treuirenſium archiep. eumq;
militibus eneccandum tradit 148,44.
175,53. 600,54. pœnitentia ductus Hie-
roſ. proficiſcitur, & in itinere moritur
452,37. 601,17
Theod. marchio de Landeſperg in Thu-
ringiã incurſat 813,21. moritur 814,47
Theoder. marchio de Landeſperg vrbes
multas expugnat 824,37. interficitur
824,43
Theod. marchio comprehendit raptores
931,5,40
Theod. marchionis profectio Hieroſol.
799,14. è Palæſtina regreſſus, isque
quàm periculoſus 799,20
Theoder. marchio Miſnenſis moritur
923,10
Theod. marchio Miſnenſis & Albertus.
Vide Albertus Landgrauius.
Theoder. Landgrauius cum patre ſuo Al-
berto altercatur 260,7. capit epiſc. do-
mus Teut. 260,8. capitur 260,11. mori-
tur 260,19
Theod. Burggrauius de Kirchberg ſub-
mergitur 930,16
Theoder. de Volta Wizelesbin occiditur
944,11
Theod. Quitzo proſcribitur 851,13
Theoder. archicapellanus & cancellarius
Henrici regis fit epiſ. Conſtan. 139,52.
defungitur 142,52
Theodericus Magd. epiſc. 840,9. capitur
841,32
841,4. moritur
Theod. conſobrinus Ottonis imp. epiſc.
Metenſis 584,55. ardenter petit S. Petri
catenam 586,5. in Italia ſub imperato-
re militat 586,17. moritur 588,45
Theoderici Metenſis epiſc. contra imp.
Henricũ rebellio, & quare 591.21. per-
fidia & iniquitas in ducem Moſellan.
eiusque filium 592.7. obitus 597,12
Theodericus epiſc. Miſnenſis 771,1
Theodericus de Schonberg Miſnenſis
epiſc. 868,13. moritur 873,23
Theodericus Schenck de Erpach archie-
piſcop. Moguntin. 859,21. moritur
866,32
Theodericus epiſc. Monaſterienſis mori-
tur 470,47
Theodericus nonus Citzenſis epiſcopus
781,6. fundator monaſterij Bozau
781,32. confoſſus moritur 781,53. 784,
50
Theodericus II, marchio Miſnen. Num-
burgenſis epiſc. 802,7
Theodericus de Burgsdorff epiſc. Nuem-
burg 869,13. moritur 870,14
Theodericus de Schonberg Nuemburg.
epiſc. 874,39. moritur 883,20
Theod. diaconus ordinatur epiſc. Treue-
renſis 83,21
Theod. Baſileæ præpoſitus & capellanus
fit epiſc. Viridunenſis 140,1
Theod. abbas S. Albani 463,14. moritur
469,30
Theod. abbas, diſcipulus S. Remigij 515,8
Theod. Vric 851,53
Theodericus Vric Auguſtinianus 847,
31
Theod. frater ordinis prædic. ictu fulmi-
nis deletur 744,30
Theoder. de Weringherode ſuſpenditur
747,51
Theodo filius Thaſſilonis 30,27. cum
patre Thaſſilone in monaſteriũ mit-
titur 30,40. 555,42
Theodonis villa 23,11. 26,7. 29,2. 35,37
Theodohadus (Theodatus) nepos Theo-
derici, rex Oſtrogothorum & Italiæ
514.12. cum Amalaſuẽda Italiæ impe-
rat 120,14. rex Gotthorum conſtitui-
tur ab Amalaſuenda quam mox ſtrã-
gulat 422,54. 514,35. eluere cupiens ca-
dem Amalaſuendæ, excuſat ſe apud
Iuſtin. per papam 423,4. 514,13. occidi-
tur 120,32. 423,34. 514,50
Theodoaldus f. Drogonis maior domus
543,36
Theodora Auguſta infenſa orthodoxis
423,46
Theodoritus epiſcopus Cyri 8,12. 117,
54. Eutychianorum acris proſtrator
417,28. ſcribit hiſtoriã eccleſiaſticam
8,12. 417,43
Theodorus I papa 123,30. 428,4. 531,27.
726,8. damnat Monothelitas [illegible]
Theodorus II, 131, 44. [illegible] 9.
731,28. improbat Stephani immani-
tatem in Formoſum 574,30
Theodorus epiſcop. diſcipulus Origenis
107,34
Theodorus cognomento Gregorius Cæ-
ſareæ Ponti epiſc. 5,36. 108,54. 392,38
Theodorus archiepiſc. ordinatur Britan-
nis 124,28,42. 429,51. 536,26. de pœni-
tentia ſcribit 14,36. ſynodum celebrat
125,2. 537,12. moritur 125,22. 540,39.
celebrat ſynodum contra Acephalitas
428,21
Theodorus Theoderici regis legatus in
Græciam pro ſalute Arrianorũ 421,6
Theodoſius, Theod. imperatoris pater
interficitur 114,15. 406,27
Theodoſius cũ Valentiniano & Gratia-
no imperator 7,26,32. 114,39. 111,26.
407,8. 485,41. 711,41. Gratiano in re-
gni conſortium adoptatur 483,20
publ. Roman. in Oriente reparat 483,
7. Arcadium filium, Auguſtum facit
484,46. Valentinianum recipit 114,
41. vindicat Valentiniano imperiũ, &
ſimul fidem catholicam 407,39. ſupe-
rat Gothos, Hunos, Alanos 114,32. ſu-
perat Eugenium 115,10. 408,31,34. oc-
cidit Maximum 7,34. 114,48. 408,35.
opprimit tyrannum Ioannem 493,51.
excommunicatur 717,45. 493,51. emi-
grat 115,11. 408,38. 487,30
Theodoſius minor Arcadij filius impe-
rator 7,49. 116,23. 131,30. 411,51. 493,
25. 718,50. Valentinianum
conſtituit Cæſarem 116,25. 412,
4. in imperio ſibi adiungit Valentinia-
num

eum 493,55. mittit Valentinianum in Orientem 116,26. belligeratur in Sicilia contra Vandalos 117,10. 414,29. pacificatur cum Perſis propter ſalutē Chriſtianorū 498,35. Eutychianis ſuffragatur 117,25. 416,18. moritur 117,30. 416,34. 499,38
Theodoſij filia nubit Valentiniano 116,55
Theodoſij iunioris imperatoris aureum dictum 718,53
Theodoſius III, imp. 18,4. 126,25. 433, 29. 544,13. 685,40. 727,23. ab exercitu Anaſtaſij imperator eligitur 17,55. vincit Anaſtaſium 18,2. ſuperat Anaſtaſium, & presbyterum ordinari curat 126,25. proſternit Anaſtaſium imperatorem 685,41. imaginem ſanctæ ſynodi denuo erigit 18,5. obſeruans erga orthodoxā fidem & ſanctas ſex ſynodos 433,36. ad clericatū ſe demittit 727,25. imperium deponit 544,23
Theodoſius natione Hiſpanus imperium Orientis accipit 114,27
Theod. fr. Conſtantini occiditur 535,30
Theodotion Epheſius interpres 106,28. 151,4. 382,43
Theodulphus abbas, diſcipulus Theodorici 515,9
Theodulphus abbas Floriacenſis, pòſt epiſcopus Aurelianenſis clarus 564,27
Theognis poeta 329,54
Theognoſtus protoſpatharius, legatus Mich. imp. ad Carolum 39,42
Theonas Alexandrinus epiſcopus 109,33. 394,32
Theoniſtus epiſcopus cum diſcipulis vrbe Philippis expellitur 493,40
Theophania Greca, neptis Ioannis Conſtantinop. imperat. imperatrix, mater Othonis III, 135,8. nubit Ottoni II, imperatori iuniori 157,4. 688,43. 732, 35. coronatur Romæ, & Ottoni iuniori copulatur 586,45. regi Italiam ſubdit 158,3
Theophaniç leuitas & ἱππομανία 588, 29. obitus 135,8. 158,5
Theophil. imper. Conſtantinop. 563,11
Theophilus Alexandrinus epiſc. 406,35. 409,40. inchoat circulos Paſchales 114,29. 407,51. 483,48, deſtruit templa idolorum 486,46. à Ioanne Conſtantinop. diſſentit 115,27
Theophilus epiſcopus Antiochenus 105, 15,22. 712,35
Theophilus Cæſarienſis epiſcopus 106, 16. 381,39. 383,10
Theophilus legatus imperat. Græci 32,31
Theophilus presbyter legatus imperatricis 32,49
Theophili vicedomini in Cilicia à Chriſtianiſmo defectio, & ad illū regreſſio miraculoſa 515,34
Theophilus epiſcopus papæ legatus 31,36
Theophilus legatus de Græcia venit ad Carolum 32,30
Theophraſtus philoſophus 341,6
Thermon Hieroſolym. epiſcopus 396,32
Thermopylæ bello Perſico nobiles 333,9
Therſippus rex Athenienſium 316,24
Theſaria Paulini Nolani coniunx, pòſt ſoror, ſancta multarum virtutum nomine 488,27
Theſaurus magnus mittitur à Carolo ad limina Apoſtolorum Romam 32,12
Theſeus Athenienſium rex 309,18. Athenienſes diſperſos in vnam ciuitatem cōgregat 309,41. Helenam rapit 309, 31. Athenis aufugit 310,17. in mortis periculo conſtitutus liberatur 306,8
Theſei mater capitur 309,35
Theſpieus rex Athenienſium 319,43
Theuda rex Wiſigothorum 513,14. perimitur 517,4
Theudegiſillus rex Wiſigothorum 517, 4. perimitur 517,19
Theudelinda filia Garibaldi, vxor Autharì 523,17
Theudemer frater Walameris, pater Theodorici regis Italiæ, rex Oſtrogothorum 494,28. 503,8. à Leone recipit filium Theodericum 503,27. Sueuos & Scyros debellat & vincit 503, 19,22. Sueuos vincit 502,43. moritur 505,30
Thieccoaldus in aula regia eleuatur 432, 53
Thietbaldus comes Hugonis f. Loth. ſocius 60,39. ducit filium regis Hungarorum Andreæ ad regem Henricum 147,52. expellit S. Riminium 127,2
Thietbaldus marchio regi reconciliatur 471,13
Thietberga regina ſoror Hueberti abbatis, vxor Lotharij 42,11,19. ſeparatur à Lothario 43,35. à Lothario repudiatur 566,55. à Lothario recipitur 44,50. denuo à Lothario deſpicitur 45,29. clàm ad Carolum aufugit 45,32
Thietfridus abbas Treuerenſis ordinatur 84,8
Thietgandus epiſcopus Treuirorum 41, 28. cum Guntherio Colonienſi iuuat Lotharium in repudianda Thietberga, & ideo in magnas ſe præcipitat calamitates 43,26. 567,4,7
Thietmalli 29,5
Thietmarus in prælio contra Sclauos perimitur 80,13. in Redarios ſtrenuus 579,8
Thieto abbas ad S. Gallum 133,7
Thilmannus de Rauenſpurg 886,42
Thimnin locus 58,29
Thintatindus rex Wiſigothorum 538,48
Thiodo abbas Fuldenſis ordinatur 154, 55. deponitur 155,5
Tholæ vita & ætas & imperium 89,34. 150,5. 309,4
Tholmannus diſcip. Quilliani & martyr 541,36
Thomas Apoſtol⁹ Parthos docet 367,34
Thomæ corporis tranſlatio 713,23
Thomas Palæologus cum fratre Peloponneſo à Turcis eijcitur 866,51
Thomas de Aquino ordinis prædicat. comes de Apulia 801,34. Alberti M. diſcipul⁹ 807,53. canonizatur 827,24
Thomiſtarum ſecta 812,1
Thomas Cantuarienſis archiep. in Angliam transfretat 651,50. canonizatur 652,22. 739,50. occiditur 738,1
Thomas archiepiſcopus Mediolanenſis baptizat Giſlam filiam Caroli 28,31
Thomas patriarcha Hieroſol. 36,18
Thomas cancellarius cuſtos ciuitatis Cadurci 640,30
Thomas de Argentino Auguſtin. 841,26
Thomas de Kempis 867,16
Thomas de Valas ordinis prædicat. 834, 46. eius conciones contra papam, & ob. id captiuitas 834,47
Thomas de Marla prædo bello petitur, capitur, moritur 623,35
Thonoſconcoleros rex Aſſyriorum 91, 25. 319,10. vincitur ab Arbace Medo. 91,27
Thraces à Strymone tranſeuntes occupant Bithyniam 317,17. obtinent mare 316,44. 317,29. incendunt templum Delphicum 350,33. domantur ab Alexandro Magno 95,18. 340,11. Romanis ſubiiciūtur 150,42. 348,32. 349,54. 356,13. deuaſtatur 414,36
Thracicum bellum lachrymabile, & Romanis funeſtum 400,53
Thraſamundus frater Gunthamundi rex Wandalorū eccleſias orthodoxorum claudit, & epiſcopos in exiliū fugat, 8, 25. 119,3. 419,21. 509,16,40. Hildericum etiam aduerſus orthodoxos inſtigat 512,17
Thraſamundus dux Spoleti Longobardis rebellat 547,41
Thraſco dux Abrotidorum 37,51. Wilzorum agros deuaſtat 37,53 expugnat ciuitatē Smeldingorū maximam 37, 55. occiditur in emporio Rerich 38,6
Thucydides 337,45
Thudin princeps Auarorum ſubiicit ſe Carolo M. & baptiſmū ſuſcipit 557,18
Thudo dominus potens inter Auaros 31, 54. ſe cum gente ſua Carolo ſubiicit, & baptizatur 32,14
Thudun legatus è Pannonia 39,27
Thun caſtrum capitur 753,27
Thuoris Ægyptiorum rex 310,28
Thurimachus rex Sicyoniorum 298,30
Thuringia olim terra ſpatioſa 129,18. 682, 30. liberatur ab exactionibus decimarum 201,32. Conrado, inde Burchardo comiti committitur 68,49. olim regnum, ſed à Iulio Cæſare deſtructū 908,40. deuaſtatur 9,2. 694,24. 700, 50. 813,22. 839,14. 859,49. ab Hungaris vaſtatur 74,1,11. 132,12. 446,41. 795,30, 38. 796,18. rapinis & incendiis deuaſtatur 262,40. diſſidiis hoſtilibus diuturnis atteritur 960,48. exercitu Adolphi regis hoſtiliter inuaditur & deuaſtatur 261,12
Thuringicæ latronum munitiones deſtruuntur 260,43
Thuringicæ nobilitatis & ciuitatū confœderato 945,8
Thuringiæ nobiles aratrū trahunt 917,35
Thuringiæ Lantgrauiorum genealogia nuptiæ, poſteri &c. 692,37. 956,8
Thuringiæ Landgrauiorum ortus 913,4.
Thuringi olim qui 908,20
Thuringi cur ſic dicti 908,22
Thuringi, Franci, Saxones auxiliātur Carolo contra Thaſſilonem 30,22. ſedibus per Saxones pelluntur 909,43. nouis ſedibus dilatantur 910,2. attriti & iactati vires recolligunt, proprium regem iterum creant 910,14. amiſſo Lantgrauio ciuili bello diuturno ob dominium atteruntur 927,43. Saxonum ſocij contra Henricum IIII. obſident & capiunt Heimenburg & Aſenberg caſtella 196,20,28. 197,16,20. ad decimas pendendas vrgentur 166, 34. ob decimas in archiepiſcopū Moguntinum ſeditioſi 177,30,45. à rege iubentur decimas ſoluere 177,50. ob decimas diu multumque ab archiepiſcopo Moguntino inquietati tandem in illarum penſionem cōſentiunt 190, 49. denuo de decimis ab archiepiſcopo Moguntino & ſynodo Erffordienſi poſtulati, tumultuātur 213,4. ob decimas tumultuantur contra archiepiſcopum Mogunt. 254,35. compeſcuntur 518,55
Thuringorum regnum ad Francorum

reges deuoluitur 910,29
Thuringorum ducatus deuoluitur ad Saxones 912,19,28. ad epiſcopos Moguntinenſes 912,43
Thurinſindus interimitur 513,26
Thuriſmodus f. Theoderici rex Wiſigothorum 501,11. vincit Attilam 501,21. à fratribus perimitur turpiter 501,30
Thuriſmodi fides & honeſtas 513,27
Thuthira caſtellum 254,16
Thyeſtes rex Mycenarum 308,19.309,13. diuidit imperium Peloponneſi cum Atreo 308,37
Thymeus rex Aſſyriorum 313,21
Thymoetes rex Athenienſium 313,9,46
Thymonis reuelatio in ſomno 682,16
Tiberianus præfectus prętorio in Gallias redit 401,20
Tiberias conditur 98,19.360,39. exuritur 401,26
Tiberinus Syluius 90,51
Tiberinus Syluius Capeti filius, rex Latinorum 317,47.331,48
Tiberis olim Albula à Tiberino Syluio nomen accipit 90,51.317,39
Tiberis fluuij inundatio 18,6.126,28
Tiberius imperator Auguſtus, Auguſti priuignus, Liuiæ filius 2,31.98,17.100,7.150,49.356,10.359,9.707,27. naſcitur 356,11. adoptatur ab Auguſto 99,46
Tiberij quæ virtutes, quæ vitia 707,28
Tiberij res geſtæ 99,12
Tiberius tribunus in quinquenniũ conſtituitur 357,20. in regni conſortium Druſum aſſumit 100,19.360,8. de Pannoniis triumphat 356,4.357,17. Vindelicos & Thraces ſubigit 356,12. Germanos in deditionem recipit 356,41. 706,42. cũ Germanico Cæſare de Parthis triũphat 359,35. occupat Armeniam 355,20. Dalmatas & Sarmatas in Romanam redigit poteſtatem 359,14. capit Herodem Agrippam 362,1. conſules primus in ſua verba iurare permouet 359,20. multos reges ad ſe vocat, & ſecum retinet 100,17.359,52. erga Chriſtum & Chriſtianos bene affectus 362,3. ad Senatum de Chriſto vt Deo colendo refert, ſed reiicitur 708,1. lepra infectus, Chriſtum vt medicum vocat 707,31. à lepra ſanatur 362,30. veneno perit 100,39.362,14
Tiberij Auguſti imago noctu à Pilato in templum collocata, eſt occaſio ſeditionum & turbarum in Iudæa 361,47
Tiberij aureum dictum 708,7
Tiberij Neronis quæſtura 356,16
Tiberius II Conſtantinus imperator 10,48.121,32.151,38.425,15.521,11.723,22. inuenit magnos theſauros 10,50. 521,31.723,40. Perſas debellat 11,4. mittit Hilperico regi Francorum munera 11,7. in Romanos beneficus 521,12. moritur 121,40.522,18.723.33
Tiberij Conſtant. aurei 11,7
Tiberius filius Iuſtiniani imperator 17,8. 125,38.431,54.726,51
Tiberius imperium inuadit 541,52. regnum Leoni adimit 16,47. Leonem captiuum tenet 16,48. imperator iugulatur 17,10.125,50.431,40.542,36. 684,53
Tiberius Abſmarus Leone expulſo imperium inuadit 684,49
Tiecthericus f. Dagoberti rex Francorum 434.3
Tigris fera manſuefacta 356,54
Tila oppidum incenditur 592,4
Tilia fluuius 572,51
Tilioli caſtrum comburitur 656,5
Timæus epiſc. Antiochenus 109,15.393,14.396,17
Timothei oſſa Conſtantinopolim transferuntur 113,12.403,23
Timotheus Alexand. epiſc. 406,35
Timotheus Brito hæreticus 494,12
Tiſamenus rex Mycenarũ 308,20.313,21
Tiſſaphernes, Alcibiadis refugium 337,31
Titus imperator 3,51.99,27.102,8.150,54.372,42.711,23. benignus 372,55. geſta quæ peregerit inſigniora 372,10. ſubuertit Iudææ regnum 99,19.150,52. Iudæos expugnat 101,50. dux exercitus ad Hieroſol. à patre relinquitur 371,24. capit Iudæam 371,33. capit Hieroſ. 711,13. amphitheatrum Romæ extruit 102,11. inter Deos refertur 102,20.372,48. obit 102,13
T. Lucretius naſcitur 349,21. ſeipſum interficit 349,25
T. Quintius ſcriptor Tragœdiarum Romæ moritur 350,20
Titianæ, Vide Traianæ thermæ 374,9
Tityus conuiuit Tantalo 307,21
Tmolus terræmotu concutitur 359,39
Toarcis caſtrum capitur 24,46
Toarci caſtrum obſidetur 637,55
Toco dux Nepeſinæ ciuitatis, eiusq; fratres papatus ius temerant 437,34
Toletum à Chriſtianis recuperatur 606,35. ciuitas & caput regni Caſtellę 651,21
Tolgan rex Wiſigothorum 538,14. exautoratur 538,47
Toloſa capitur 25,13. ſedes regni Wiſigothorum 510,49
Toloſæ epiſc. moritur 179,1
Tomyris regina Maſſagetarum interficit Cyrum 330,9
Tonitrua & fulmina funeſta 629,19
Torgau obſidetur 830,15
Tornacum vrbs capitur 498,5.599,14
Tornacenſes transferuntur ad regnum Francorum 413,23
Tornacenſis epiſcopatus inſtauratio 627,54
Torni capiuntur 550,51
Torniacum vrbs 10,17
Tornis terræmotu concutitur 359,40
Tortoſa vrbs Sarracenis ab Hiſpanis eripitur 628,52
Toſtorff caſtrum capitur 943.7
Totila rex Oſtrogothorum 515,25
Totila Gothorum rex Italię imperat 120,48
Totila rex Gothorum iterum Italiam inuadit, & Romam grauiter obſidet 424,13
Totila rex Gothorum in epiſcopum crudelis 424,45
Totilæ in fideles perſequutio 516,7
Totila Romã capit, vrbi parcit, & amicè Romanis cohabitat 424,20
Totilæ in Roma manſuetudo 517,9
Totila Siciliam inuadit 517,17
Totila rex Gotthorum occiditur 9,31
Totila occiditur 424,35
Totila rex perimitur 517,26
Tobias epiſcopus Hieroſol. 103,15.
Tobias epiſc. Hieroſolymitanus 376,43. 378,40
Tradegundis vxor Hilperici 12,30
Tragœdi quando cœperint 327,10
Tragœdia Romæ quando admiſſa 343,32
Traianus imperator 4,7
Traianus Romanorum Cæſar Auguſt. 375,50.711,50. res peragit præluſtres 375,28. Romanum regnum ampliat 102,53. prouincias quaſdam Romanis ſubiugat 103,17. claſſe Indiæ fines deuaſtat 375,52. triumphat de Dacis & Scythis 102,51. triumphat Romæ 375,24. errore tertius perſequitur Chriſtianos 102,46.376,28.711,50. moritur profluuio ventris 103,21.376,31.711,42. precibus Gregorij papæ ex inferno liberatur 523,37.711,43. Diis annumeratur 103,32.377.7
Traiani dictum aureum 711,48
Traianæ & Titianæ thermæ 374.9
Traianum forum 374.9
Traiectenſes patiuntur iniurias ab Immone comite 77,14
Traiectum caſtrum à Nortmannis deuaſtatur 59,51
Tralles terræmotu concidunt 355,35
Tranaſcho dux Abotritorum 32,45
Transfigurationis feſtum 866,4
Tranſilla miles Aetij perimit Valentin. imper. 501,50
Tranſubſtantiatio miraculis comprobata 669.45
Trapſila Gepidarum rex perimitur 507,46
Traualium. 81,4
Trebeta f. Nini expulſus condit Treuerim 296,49
Trecæ ciuitas Galliæ à Nortmannis exuritur 66,4
Tredemunde portus Angliæ 628,21
Trereburg collis 254,35
Treueris in Gallia ad Moſellam conditur 296,5. regia Maximi Britanni 485,3. diripitur 491,23. debellatur 837,37
Treueris conditor quis 491,23
Treuerenſis archiepiſc. rebellis 702,20. 703,8
Treuerenſis archiepiſcopus Thuringiam ingreditur, & comitatum Honſtein deuaſtat 263,53. nomine Moguntini capituli Erffordiam obſidet 264,5. capitur & venditur 471,29
Treuerenſium epiſcoporum primorum catalogus 375,15
Treuerenſium martyrum ſub Rictiouaro catalogus 601,41
Tribuni plebis Romæ 94.24
Tribuni plebis Romæ ordinantur & Ædiles abrogato conſulatu 94,24.95,6. 334,21.338,16,20.339,15
Triburiæ villa regia 73,28
Triburienſis conuentus indicitur 63,18. 242,1. ob regem Henricum ſubmouendum, & alium eligendum celebratur 243,17
Triburienſis conuentus quæ diffinitio 245,1
Triburijs habetur conuentus generalis imperatoris & optimatum 63,18
Trieres in Corintho 320,15
Trigelenſis epiſcopus ſpoliatus interit 663,49
Trinitatis S. ordo incipit 795,6
Triopaleſpus conditur 302,15
Triopas Argiuorum rex 302,46
Tripolis Aſiæ ciuitas corruit terræmotu 650,51. à Saracenis capitur 815,22
Tritonis lacus 298,25.299,39
Trochilus primus iunxit quadrigã 302,11
Trogo moritur 330,35
Troia capitur 310,6,23,53

Troiani belli occaſio quæ 310,24
Troianum bellum decennale 89,43,49. 150,7.310.23
Troia noua ciuitas in Italia capitur 136, 17.449,46.592,29
Tros Troianorum pater in Dardania regnat 307,3
Trudo 533,47
Trudonis cœnobium 545,48
Truſianus medicus, pòſt Carthuſianus 829,26
Truttmannus ſolitarius 152,3.264,55
Tryphon occidit Antiochum 347,20. interficit ducem Ionatham 96, 45. 347, 26. magnos conatus moliens morte impeditur 347,43
Tubalcain æris & ferri inuentor 277,51
Tucca & Varus. Vide Varus & Tucca
Tullenſis vrbs 66,5
Tullenſtete munitio obſidetur 264,1
Tullus Hoſtilius rex Romanorum 324, 39.332,24. 921,15,25. reparat bella 324. 54. Romam ampliat 325,11. ſuperbus, & luxurioſus obit 324,43.332,25
Tullus vrbs Leucorum obſidetur 595,45
Tulpiacum caſtellum à Nortmannis deuaſtatur 59,34
Tumultus magnus Coloniæ inter archiepiſcopum & ciues 206,53
Tumultus Erfordenſis inter ciues & milites archiepiſcopi 255,15
Tungrenſis vrbs à Nortmannis deuaſtatur 59,31
Tungri transferuntur ad regnum Francorum 413,21
Turbines vehementes in vrbe Leodio 616,55. 617,15
Turcæ populi Aquilonares 482, 5. erumpunt in Armeniã 551,6.603, 55. capiunt Ediſſam, & crudelia perpetrant 627,32
Turcorum potentia 885,1
Turcorum potentiæ incrementum, eorumq́; in Armeniam & Syriam irruptio 603,55
Turcorum victoria de Chriſtianis 615, 51. ſtrages 609,18, 40. ſtrages ad Albam 865,54. in Myſiam irruptio & confuſio 873,14. magna expeditio, ſed irrita cõtra Illyrici littoris oppidum Scutarum 872,48. triumphus contra Sigiſmundum regem 845,45
Turcorum caſtellum ad Sauum expugnatur 873,18
Turcorum imperator Pannoniam incurrit, ſed repellitur 883,1
Turonenſis ciuitas comburitur 646,22
Turonenſis eccleſia S. Martini comburi- 618,52
Turones 33,34. à Normannis occupantur 41,37.565,41.567,30
Turonica Prouincia à Nortmannis infeſtatur 48,30
Turonium caſtrum 661,41
Turpilius comicus moritur 349,37
Turris in terra Sinear altitudo, forma 293,1
Tuſcia defenſionem petit à Landgrauio 931,35
Tuterſtetin marchia 254,32
Tuterſtetinenſes ob decimas coarctantur 254,32
Tuthemoſis rex Ægyptiorum 301,47
Tyna 636,10
Typographia inuenta 865,1
Tyranni Athenis opprimuntur 338,24
Tyrannus epiſ. Antiochen. 110,16.396,22
Tyrimas rex Macedonum 321,30
Tyro Ciceronis libertus, primus Notarum commentator 357,27
Tyrrheni ſuperantur 342,1
Tyrtæus Athenienſis poëta 325,30
Tyrus vrbs Phœnicis condita 89,30. 308, 21. capitur ab Alexandro Magno 95, 20. à Venetianis obſidetur 620,25. à Chriſtiãnis occupatur 622,13. à Chriſtianis recuperatur 785,41

V

Vacellæ monaſterium 624,26
Vadum Iacob, ſuper Iordanem fluuium caſtrũ 665,50. obſidetur 666,54
Vaifarius f. Eudonis dux Aquitanorũ 24, 29.547,11. exercitu populatur Franciam 24,39. nõ facit iuſticias eccleſijs Francicis 24,30.550,30. per legatos Pipino promittit eccleſiæ iuſtitias exoluere 24,35.551,10. fit perfidus 24, 37. p Pipini prouincias graſſatur 437, 11. interimitur 25,24.552,14
Valdrada concubina Lotharij. Vide Waldrada
Valens imperator 7,22
Valens imperator cum Gratiano & Valentiniano 7,22.114,12.406,11. à fratre Valentiniano accipit imperium Orientis 113,39. in Arrianiſmum ſeductus & ab Eudoxio Arriano baptizatus catholicos perſequitur 113,41.405, 31. dat Gothis doctores Arrianos 114, 19. orthodoxos de exiliis reuocat 406, 50. monachos ad militiam trahit 114, 17. occidit multos nobiles, Theodoſium & Theodoſij imperatoris patrem 114,15. in prælio ſauciatus, pòſt in caſa comburitur 114,21.407,1
Valens epiſcopus Hieroſolymitanus 105, 45.382,20.383,40
(tur 130,3
Valentis corpus in inſulam Augiã defer-
Valentia Galliarum ciuitas à Gothis capitur 491,48.672,42
Valentiana caſtrum obſidetur ab Imper. Henrico 591,38
Valentianæ imperiale beneficium Balduini 591,47
Valentinianus Seuerus imperator 7, 18. 113,36.151,24. confert Valenti fratri Orientis imperium 113,39.405,17,7. tribunatu ob fidem Chriſtianam à Iuliano priuatur 113,37.131,24. Italia expellitur 114,35.485,5. reſtituitur 114,50.486, 22. bellum in Sarmatas parat 114, 10. apoplexia moritur 114, 10. 406, 55
Valentinianus filius Conſtantij & Placidiæ conſobrinus Theodoſij minoris Cæſar 116, 24, 25. 151, 26. 719, 3. decreto Theodoſij Auguſtus appellatur 412, 21. naſcitur 411, 3. filiam Theodoſij in vxorem ducit 116,55.413,45. imperator conſtituitur, & Romam cum matre mittitur 494, 1. cum matre Auguſta Placidia Cæſar à Theodoſio factus Occidentale imperium regẽdum ſuſcipit 412, 7. mittitur cum matre Placidia in Orientem 116, 26. occidit Aetium patricium 8,8.117, 39. 416, 46. 501, 28. Ioannem tyrannum extinguit 116, 27.412,12. ſuperat Hunnos 116,27. Cõſtantinopolim fugit 486,10. paciſcitur cum Attila 117,34. cũ Geiſerico pacem ſancit 414, 40. occiditur 117, 41.416,53. 501,35
Valentinus Saxones compeſcit 113,54.
Valent. papa 129,54.441,39.562,40.729,47
Valentini corporis tranſlatio 563,4
Valentinus hęreticus 104,16. Romam venit 379,27
Valentiniani hæretici 719,43
Valerannus abbas Vrſi campi, fundator Frigidi montis 626,22. moritur 627,6
Valerianus cum Gallieno imperator 5,29. 108,37.151,12.392,3.714,20. octauam in Chriſtianos mouet perſequutionem 108,37.392,28.714,21
Valeriani exitus tragicus 108, 45. capitur à rege Sapore 392,30. cũ filio Gallieno capitur, excæcatur, occiditur 108, 45.392,30.714,24
Valeriani epiſc. exilium & nuditas 499,32
Valerius conſul pauper moritur 332,34
Valerius diſcipulus S. Petri 710,27
Valerius Treuerenſis epiſcopus 371,19. diem obit 372,52
Vallis S. Georgij baſilica 692,37
Valtharius Veronenſis epiſcopus 144,37
Valtrami epiſc. Magd. epiſtola pro Henrico rege ad Ludou. comitem 458,8
Vandali quære Wandali
Vanlia à Conſtantio pacem & terrã impetrat 411,14. inuadit regnum Gothorum 411,26
Vaphres Ægyptiorum rex 327,15
Vardis dux Hungar. à rege Conrado bello petitur 473,49
Varra vrbs Sarracenorum in Syria capitur à Chriſtianis 464,41
Varro naſcitur 150,43
Varus & Tucca contubernales, poetæ illuſtres 355,55
Vaſtrath regina moritur 153,36
Vatto Leodij pontifex moritur 141,19
Vban eruptiones facit ex Vngaria in fines Baioariorum & Carentinorum 159,38. de regno Hungariæ fugatur 159, 42. cum Henrico rege ad nutum paciſcitur 160.1. rex Hungarorũ expellitur 160,13. inuaſor Hungarici regni capitur & decollatur 160, 21
Vborinus de Caſale 816,41
Vdalricus marchio Carentinorum ducit in vxorẽ ſponſam Wilhelmi marchionis Belis Hungarici regis filiam 166,31. moritur 179,21
Vdalricus de Cosheim regem Henricum indignabundum cohibet & mitigat 199,40
Vdalricus regni Boemiæ ſupplantator 470,21
Vdalricus princeps de Saxonia moritur 958,26
Vdalricus Auguſtenſis epiſcopus 132, 18. 732,16. naſcitur 572,37. epiſcopatus ſui Romæ cognoſcit præſagium 580, 38. libertate vtitur Chriſtiana 732,17. migrat ad dominum 134,26.587,29
Vdalricus antè decanus abbas conſtituitur Augienſis 141,18
Vdalricus prouiſor cœnobij Augienſis abbas conſecratur 141,46. moritur 135,10
Vdalricus Nuemburg. epiſcopus 821, 41
Vdalricus II Nuemburg. epiſc. 845,49
Vdilo dux Bauarorum vincitur 436,30
Vdo marchio coniurationis Saxonicæ ſocius Henrico regi ſe dedit, & dato obſide filio deditione abſoluitur 222, 32
Vdo comes ſuccedit Wilhelmo marchioni in prælio cõtra Luticios occiſo 163, 24. obit 163,37
Vdo dux Aquitanorũ ſuppetias fert Hilprico & Raginfredo contra Carolum 433,39. fugatur, eiusq́; regio atteritur 434,18. moritur 434,1
Vdo filius Ruberti marchionis 49,1
Vdo miles occumbit 157,45

Vdo Franckenlauff marchio 471,10. occiditur 471,49
Vdonis archipræſulis Magdeb. fornicatio 769,1
Vdo Nuemburg. epiſc. fundator monaſterij ad S.Stephanum 868,53
Vdo Landgrauius Thuringiæ epiſcopus Citizenſis 785,49
Vdo filius Vdonis comitis Straſburgenſis epiſc. 77,52. obit 83,9
Vdo epiſcopus Treuerenſis 452,44. moritur 777,43
Vectigalia imperij ad principes delata 838,14
Vedaſtus Atrebatenſis epiſc. 507,37. ordinatur à Remigio 514,17
Vedaſti corporis tranſlatio 535,7
Vedaſti abbatia Atrabatis concedit Ludouico Auſtraſio 58,26
Veientes vincuntur 322,17.325,1
Veij ſubiguntur 329,24
Velf dux, Henrici imperatoris commilito in expeditione Hungarica 143,1
Velfus dux Carinth. moritur 451,6
Veltheimenſis familiæ nobiles compeſcuntur 753,29
Venenenſe prælium prope Hildensheim 748,18
Venerandus dux exercitus Francici 15,55
Veneris templum Romæ 103,52.377,33
Venetum 659,4
Veneti Maximiliano imp. doloſè ſupplices 889,18. à papa & imp. debellantur 893,22. armis compeſcuntur 840,54. nauali prælio ſuperantur 819,52. cum Iannenſibus prælium nauale infelix ſuſcipiunt 746,35
Venetorum claſſis contra Turcos 872,3
Venetorum oratoris exhortatio ad papam contra Turcum 872,27
Venetorum legati veniunt ad imperatorem 35,40
Venetia ſubigitur à Pipino 559,36. Nicephoro reſtituitur 559,37
Venetianorum in Palæſtina belligeratio 620,24
Ventidius Romanorum primus Parthos ſuperat 351,42
Ventorum intemperies 255,1. 617,41. 625,10. 627,22. 630,12. 660,6. 749,3. 750,8. 748,31. 751,40. 938,43. 952,12,52
Vercellæ 34,2
Verdenſis vrbs 66,4
Verdonenſis ciuitas capitur 160,32
Verina Auguſta, ſocrus Zenonis, à Zenone imperium ad filium Baſilicum transfert 418,11
Vernolium caſtrum obſidetur 654,17. 678,6
Vernum caſtrum in deditionem recipitur 631,28
Verona capitur 553,46
Veronenſis marca & Aquileienſis traditur Henrico fratri regis 78,33
Ver ſiccum 589,16
Vertigernus rex Anglorum ſtipendio militat Britannis 416,1
Veſontion ciuitas, dos filiæ comitis Maſcouenſis 635,35
Veſpaſianus imperator 3,44. 99,17. 101,46. 150,52. 371,10. 711,5. in Iudæam mittitur 3,36. 99,11. 101,39. 368,13. obſidet Hieroſolymam 711,10. colonias deducit 372,37. inſtaurat Romæ Capitolium 372,25. in Chriſtum credit 711,7. templum Romæ extruit 374,7. moritur 102,7. 372,39
Veſtæ templum Romæ incenditur 343,22. 382,55
Veſtales virgines ob ſtuprum damnantur 102,22. 372,51. terra obruuntur 344,12
Veſtalis virgo Romę vitiata laqueo perit 343,9
Veſtalis virgo corrupta ſe interficit 343,43
Veſtus comes venit ad Conradum imperatorem 136,32
Veti Augienſis monachi viſio 441,36
Vetranio conſtituitur imp. 402,3. inſigne regium rurſus amittit 402,9
Veturius magiſter militiæ perſequitur Chriſtianos milites. 396,1
VII Dormientes 498,53. 713,55. expergeſiunt 718,54
Via Appia 95,37
Victor papa martyr 4,25. 105,1. 382,2. 712,48,50
Victor II papa, antè Gothardus 451,11. 599,20. 735,29. veneno necandus diuinitus defenditur 735,33. venit ad imperat. Henricum III, 163,3. 599,28. ex Germania Romam rediens moritur 451,46
Victor papa, aliàs Deſyderius de monte Caſſino 457,21. 606,11. 736,31. breui pòſt moritur 457,27. 606,12
Victor antipapa, vel papa ſchiſmaticus aliàs Octauianus 640,20. 778,45
Victor f. Maximi, conſors cum patre imperij 114,49. 408,21. occiditur 408,1
Victor Capuanus ſcribit de Paſcha 120,50. 424,40. 513,43
Victorinus rhetor 113,5. 402,42
Victorinus reuolutionem magni anni deſcribit 8,14. 117,49. 417,34
Victorij S. cella comburitur 651,28
Victoris Thebæi martyris corpus inuenitur 526,19
Victualium in lapides mutatio 525,45
Vido f. Lamperti, dux Spoletanorum, rex Italiæ, & riualis Berengarij victor 445,30. moritur 445,49
Vidradus abbas Fuldenſis 452,28
Vienna capitur 875,20
Vigbertus Rauennas archiepiſcopus cõſtituitur antipapa, & à papa Greg. excõmunicatur 456,53. 457,30. moritur 463,6. in Tiberim proijcitur 465,47
Vigeri pietas & deuotio ad archiepiſc. Mog. & ad S. Martinum 449,8
Vigerus Brandenburg. epiſc. 473,36
Vigilius papa 9,19. 120,24. 423,54. 515,11. 722,43. hinc inde variè iactatus tandem moritur 9,20. 424,9. 517,7,25
Vilfridus presbyter Scotos errantes de Paſchate conuincit 124,18
Vilfridus epiſc. Nordam Vmbrorũ mittitur 124,20
Vilibrordus cognomine Clemens ordinatur epiſcop. Friſonum genti 125,23. 431,21
Vilipiacum caſtellum à Nortmannis deuaſtatur 59,24
Villegiſus Mogunt. archiepiſc. eiusq. geſta nobiliora 448,29. 449,6. moritur 449,15
Vilradus abbas Fuldenſis moritur 455,31
Vilzi Sclaui ſubiguntur 459,27
Vimmarus ſatelles Bald. comitis perimit archiepiſc. Remorum 446,10. excommunicatur 446,12
Vincentius archidiaconus 490,22
Vincentius ordinis prædicat. hiſtoriogr. 808,33
Vincentius de Valentia 851,41
Vincentius ordin. prædic. canonizatur 750,51
Vincentij corporis tranſlatio controuerſa 675,29
Vinciacum 17,33
Vindelici Romanorum prouincia 356,12. vincuntur 356,17
Vinegiſus Spoletanorum dux Spoletum ducit papam 439,2
Vinfridus natione Anglus, qui aliàs Bonifacius 431,8
Vinius quartus eccleſiæ Bremenſis præſul 761,3
Vinuli, qui pòſt Longobardi 683,54. 20
Vipertus marchio fundator monaſterij Pegauienſis & Reinſdorff 692,1,30
Viperti marchionis monachatus & obitus 692,47
Virbina caſtellum capitur 136,51
Virbinia deprætenſa in ſtupro viua defoditur 333,38
Virdunus vrbs Clabrorum inceditur 597,20
Virdunum vrbs capitur 588,40. reſtituitur 588,47
Vire fluuius 642,10
Virgilius Maro naſcitur 97,18. Cremonæ eruditur 97,20. 351,27. ſumpta toga Mediolanum, inde Romam pergit 351,53. moritur Brunduſij 355,38
Virginis vnius de XI mille tranſlatio 619,14
Virgo Rom. corrupta percutitur 342,30
Virundus abbas legatus Carol. M. 439,1
Viſitationis Mariæ feſtiuitas 842,50
Vitellianus papa 14,22. 123,55. 429,33. 515,28. 726,26. mittit doctores in Angliam 14,34. 124,29. 429,53. irriſiones deſpicit 119,37. Conſtantino imp. occurrit 14,44. obit 429,9
Vitalianus in fœdus Iuſtini ſenioris recipitur, ſed in ſuſpicionem veniens confoditur 421,36. contra Anaſtaſ. imp. rebellat 119,32. 510,34. occiditur 119,43
Vitalis epiſc. Antiochenus 111,54. 577,9
Vitellius imperator 101,45
Vitellus Rom. Cæſar Aug. 370,12
Vitellij voracitas & luxus 370,24. horribilis & tragicus exitus 370,48. 710,36
Viti martyris corpus transfertur 550,20
Viti martyris reliquiarum, Francorum item virtutis in Sax. tranſlatio 563,38. 261,41
Vitpech villa 304,7
Vitis inuenta 374,14
Vitium ſatio in vrbibus 627,8
Vitriacum caſtrum capitur
Viuarienſis eccleſiæ abbas Præmonſtratenſis 619,50
Viuer, portus in Hiſpania 474,9
Viuianus vir potens occiditur 42,27
Viuomarcus rex ab imp. Lud. debellatur 154,11. 154,9. occiditur
Vizelo archiepiſc. Mog. ſynodi Mogunt. rector 457,17. moritur 457,13
Vizelo Magdeb. epiſc. frater Annonis Colonienſis ocumbit 455,50
Vizoues primus rex Ægyptiorum 88,5. 204,41
Vladichen 777,53
Vlid Ammitas Sarracenorum 542,53. 544,16
moritur 107,9
Vlpianus iuriſconſultus 817,13
Vlricus epiſc. Nuemburg. moritur
Vlricus de Gingyen magiſter ordinis Teutonici perimitur 850,22
Vlricus comes de Helffenſtein perimitur 842,22
Vlricus dux Wirtenbergenſis 888,17

Vltanus f. Hiberniæ regis 524,7.533,19
Vltraiectum à Normannis inceenditur 592,13
Vltraiectenſis epiſcopatus exordiũ 541,30
Vlyſibona vltima Hiſpaniæ ciuitas 32,55. deprædata, *ibid.* capitur à Chriſtianis 628,22
Vlyſſis fabula 312,33
Vmbri vincuntur 341,29
Vngaria Romano imperio armis recuperatur 596,37,41.733,32. ab imp. Cunrado occupatur 159,10.594,38
Vngarorum gens ad fidem Chriſti conuertitur 592,15.769,52
Vngarorum graſſationes verſus meridiẽ & per regna Occidentalia 574,40.580,5. in imperium incurſio 583,7. contra imperat. rebellio 602,48
Vngari occidunt duces Thuringorum, Luitboldum & Burchardum 155,30,31. regem vnum expellunt, alium eligunt 137,29.450,21. Petro rege expulſo & excæcato, Andream ſibi regẽ ſtatuunt 139,20. per legatos pacem ab Henrico rege orant, ſed non impetrant 159,52. mittunt legatos ad Ottonem imp. 157,9. in pacẽ Henrici regis recipiũtur 577,53. ductu ducis Lotharingiæ in Lotharingiam vſq; veniunt 582,42. regem Lud. ſub tributũ redigunt 575,11. Alemanniam inuadunt 74,3. Alemanniã vaſtant, per Thuringiam & Sax. vſq; Fuldam perueniunt 74,19. in Francia & Alemannia iterum igne & gladio ſæuiunt 75,36.132,14,23,31.446,23,46,51. graſſantur per Alemanniam in Alſatiam vſq; 446,51. inuadunt regnũ Alſatiæ 132,36. iterum circumquaq; graſſantur 447,5.576,45.577,7. Alamanniam vaſtant, ſed proſternuntur 446,41. vaſtant Galliam, Franciam, Alſatiam, Alamanniam 447,24. deſtruũt Baſileam 132,35. cum Bauaris congrediuntur, eosq; ſuperant 73,54.155,20.156,14.446,38.445,47.688,7.730,45. deuaſtant Burgundiam 133,13. Carentaniam inuadunt, & iterum occiduntur 131,52. cum Francis belligerantur 132,15. ſuperant Francos 74,4. Franciã & Thuringiã vaſtant 74,11. Franciam, Alſatiam, Galliam & Alemanniam vaſtant 75,16. Orientalem Franciam vaſtant 75,3.155,33. deuaſtant Galliam 133,12. Germaniam vaſtant 576,10. Græcos ad tributa compellunt 575,15. per Italiam reuertuntur 133,13. Italiã depopulantur 131,46.445,33.575,47. iterum per Galliam & Italiã graſſantur 79,28. ad Lotharingiam vſq; perueniunt 74,23. Noricam, Franciam Italiãq; petunt 133,48.448,19. Papiam capiunt & exurunt 578,15. vaſtant Saxoniam & Thuringiam 74,1.132,12.155,28.446,46.688,9.730,46. vaſtantes Alemanniã proſternuntur 74,15. proſternuntur & capiuntur ab Henrico rege 75,39.133,6,25. à Saxonibus percutiuntur 76,6. ad internicionem vſq; delentur 77,15. iterũ graſſantes proſternuntur 79,41. Baioariam inuadũt, & magnam ſtragem patiuntur 131,50. à Marijs occiduntur 132,2. proſternũtur à Baioarijs & Alemannis 132,20.133,52.576,36. proſternuntur ab Ottone rege 156,21. cæduntur à Saxonibus 447,18. vincuntur & enecantur 447,43.448,21.577,29.580,17.583,11,15.601,32.688,22.731,33.756,51.912,25,38
Vngarici regni ſchiſma 704,4
Vockentot caſtellum obſidetur 201,13
Voitlandia, Vide Aduocatiæ terra.
Volatilium cicurum in ſylueſtria mutatio 606,17
Volcodus Miſnenſis epiſcopus moritur 768,18
Volmarus archiepiſcopus Colonienſis 156,48
Volcarius & Folradus capellani veniunt ad Carolum 25,47
Volcatius Plotius Latinus rhetor 350,51
Volcoroda monaſterium 682,13
Volfaldus dux Auſtraſiæ 432,47
Volfhere f. Pendani rex Merciorũ 124,10
Volfherus rex Merciorum 124,47
Volkolderode monaſterium 258,21
Volmarus abbas Burſfeldenſis ordinatur abbas Erfordiæ ad S. Petrum 258,17
Volpertus abbas S. Albani conſtituitur 470,5. moritur 471,46
Vorago impudens Romæ 706,22
Volſci ſubiguntur 329,9.333,9
Vratiſlaus dux Bohemiæ donatur marchia Miſnenſi 778,24. moritur equo excuſſus 461,42
Vratiſlaus Bohemię dux rex conſtituitur & inungitur 778,47
Vrba caſtrum 48,21
Vrbanus I papa martyr 5,2.106,54.385,35,52.713,15,20
Vrbanus II, aliàs Odo monachus Cluniacenſis 107,7.385,3.457,25.606,37.736,33
Vrbanus III, papa Rom. 469,55.676,21.738,23.789,29. anteceſſoris Gregorij excommunicationem in Henricum eiusq; coniunctos repetit & confirmat 457,28.608,30
Vrbanus IIII, patriarcha Hieroſolym. antè 744,28.810,44. regnum Apuliæ affectat 745,11. zelo ardet pro ſubſidio Palæſtinæ 744,37. odit Manfredum 811,31. moritur 812,10
Vrbanus V, 747,11.840,20,47. veneno enecatur 840,52.841,42
Vrbanus VI, papa 747,28.842,33.748,9
Vrbanus papa veneno enecatur 748,9.844,51
Vrbi 31,3
Vrbica diſcipula Priſcilliani Burdegalis lapidatur 408,47
Vrſacius epiſc. communione à Priſcilliani complicibus priuatur 114,51.408,5
Vrſatius & Itachius epiſcopi. Vide Itachius.
Vrſicampi cœnobij fundatio 623,19
Vrſinarius abbas 541,42. moritur 543,38
Vrſinarus præſul Maldenburgenſis eccleſiæ 604,30
Vrſinari confeſſoris eleuatio 561,42
Vrſinus papa 114,37
Vrſinus antipapa, occaſio maximi tumultus 405,26
Vrſula filia Nothi Britannorum principis, dux exercitus 11000 virginum 500,44
Vrſulus Tholoſenſis rhetor 365,31
Vſogaſt dictator legis Salicæ Francorum 493,8
Vſſig ciuitas à Bohemis obſidetur 955,35
Vtenhuſen villa 185,38
Vtenſteten caſtrum deſtruitur 935,11
Vtherpendragon f. Conſtant. Britan. rex 491,18.502,16. ægrotus & ſemimortuus, in aciem portatus vincit & proſternit Saxones 503,42. moritur 504,47
Vtilico ambitione Rom. reipublicæ valde pernicioſus 490,10
Vto epiſcopus Treuirẽſis ordinatur 176,6. ſimultates & inimicitias in eccleſia ſeminat 237,45
Vto archipresbyter in Halberſtat ſuffocatus moritur 165,37
Vto & Sigifridus cum fratre Henrico, omnes Henrici comitis filii, pugnant contra piratas, ſed capiuntur 158,10,12
Vtonis marchionis, & Adelæ derelictæ Dedi marchionis, filij captiui mirò modo euadunt 242,18
Vto comes beneficiis & præfecturis inter filios diuiſis moritur 77,42
Vulcania inſula è mari emergit 706,30
Vurfandus dux Britonum 54,46
Vurfandus & Paſquitanus dolo regem Salomonem occidunt 54,46. ob diuiſionem regni Britonum ad arma deueniunt 54,49
Vurfandi audacia, fortitudo, virtus, & victoria contra Paſquitanum, & aliàs 54,55.55,6,14
Vurfanus ægrotus 55,49. ſpiritum reſumens in pugnam portatur 56,1. victor inter manus militum exhalat 456.4
Vulfradus Maiordomus Hilderici 536,22. moritur 539,33

W

WAahna & Wiſara confluunt 29,27
Waccho octauus rex Longobardorum 506,46
Wachandus epiſcopus Leodicenſis 559,42
Waiferus f. Eudonis. Vide Vaifarius.
Wala fluuius 59,18
Walach comes Francus 39,12
Walachra, donum imperatoris Henrici datũ Balduino comiti Flandr. 591,48
Walafridus Strabo, abbas Augienſis 130,26
Walamer rex Oſtrogothorum 494,28. vincit Hunnos & repellit 502,35. in fœdere cum Leone 502,28. perimitur 503,7
Walbertus abbas in Italia 550,32
Walchandus Leodienſis epiſc. 562,20
Walchaum inſula vaſtatur 563,55
Walckentiden monaſterium fundatur 916,34
Waldach regnum à Tartaris vaſtatur 697,10.743,55
Waldetrudis 533,47
Waldeuinus de Morouholt abbas Luneburgenſis 842,17
Waldo Curienſis epiſcopus obit 77,40
Waldo Cumanus epiſcopus venit ad regem in Saxonia ob Berengarij tyrannidem 80,24. capit inſulam in lacu Cumano 82,33
Waldo abbas Augienſis 128,49
Waldo abbas Fuldenſis ordinatur 154,41. honoribus orbatur 154,54
Waldo quidam accuſat apud imperat. Geronem comitem 157,35
Waldrada concubina Lotharij 43,17,52. Romam citatur 44,54. Romæ excommunicatur 46,21.442,17,48. excommunicatur à legato apoſtolico 567,12. magnarum calamitatum cauſa 566,54
Waldricus Laudunenſis epiſc. in tumultu confoditur 615,11,31
Walenſes Henrico regi ſubduntur 643,52. rebellant Henrico Anglorum regi 644,22. ſubiguntur 636,48

Walerannus epiſcopus Runifenſis 673, 9. moritur 675,30
Wallo collega Bernardi in expeditione Italica 39,50
Walmeden caſtrum deuaſtatur 747,16
Walo epiſcopus Metenſis 60,4. occurrit Nortmannis, ſed interficitur 60,5
Walramus Citzenſis epiſcopus VIII. 779,31
Waltarich rex Longobard. 512,9
Waltetrudis eccleſia cum oppido comburitur 615,7
Waltgarius Friſo filius Getolphi perimit Eberhardum filium Meginardi 71,15
Waltharith IX rex Longobardorum 506,46
Waltharius nepos Waltharij Aurelianẽſis epiſcopi, eligitur epiſcopus Senonenſis 64,47
Waltharius comes filius Adalhelmi, nepos Ottonis regis 68,32
Waltharius comes aduerſus Ottonem regem inſurgit, & Lugdunum occupat 68,33
Waltharius epiſcopus Aurelianenſis 64,47. Lugduno expugnato capitur & decollatur 68,35
Waltherius abbas Cluniacenſis moritur 666,34
Waltherius frater Rogerij, eius in quibuſdam ſucceſſor 633,53
Waltherius abbas S. Wandregiſili moritur 677,7
Waltherus archiepiſcopus Rothomagenſis 675,9
Waltherus de Gliſberg fundat Scotorũ monaſterium Erffordiæ 159,21
Waltherus abbas S. Martini Laudunenſis epiſcopus 630,50. moritur 632,9
Waltherus epiſcopus Auguſtenſis interficitur 841,40
Waltherus de Kochnitz epiſcopus Merſeburg. moritur 850,24
Waltpertus archiepiſcopus Mediolanenſis cum aliis etiam Italiæ epiſcopis in Saxoniam ad regem venit ob tyrannidem Berengarij 80,23
Waltrefordia 653,10
Waltſachſen cœnobium exuritur 890,19
Waltzenret clauſtrum 736,53
Wandalorum origo, peregrinatio, & habitatio quæ 479,38
Wandali Hiſpanias occupant 115,46. 490,42. in Hiſpaniis oppugnantur 116,19. 411,28. ab Hiſpania ad Africam tranſeunt 412,45. in Africam migrant 116,30. deuaſtant cum Alanis & Gothis Africam 7,51. 497,10. delentur in Africa 120,22. in Siciliam irruunt 7,53. ceſſant à Siciliæ deprædatione 419,29. Gallias cum Alanis aggrediuntur 7,38. 115,39. 409,12,15. per Gallias graſſantur & eccleſias vrbesque euertunt 490,17. Mauritaniam inuadunt 493,39. Romam capiunt 682,10. 719,17. debellantur 493,26. ſubiiciuntur Romano imperio 423,12. pacem faciũt cum Romanis 118,51. 497,40. Africę portionem à Romanis accipiunt 116,49. 413,15
Wandalorum regnũ deſtruitur 544,48
Wandalorum reliquiæ delentur 516,33
Wandregiſillus 540,55
Wig[illegible]us Vaſallus Buſonis comitis 45,2
Wan[illegible]houum Haſbuniç vicus 588,14
War[illegible]o Maior domus 540,23
arberg ædificatur 957,41
Warengefort 633,39
Warlar ordini Præmonſtratenſium traditur 619,30
Warinus & Rudhardus relegant S. Othmarũ in inſulam Rheniſtein 127,54
Warmannus epiſcopus 136,30
Warmannus epiſcopus moritur 136,47
Wartbergum caſtrum ædificatur iuxta Yſenacum 260,12. 692,51. 775,19. 813,26
Waſcones rebelles à Dagoberto compeſcuntur 15,47. 152,26. 526,17. 531,25. ſubiugantur Carolo 27,55. 554,35. contra Lud. imper. inſurgunt, ſed compeſcuntur 561,6. ſubiguntur 532,33. rebelles ad deditionem compelluntur 552,36
Waſlaris monaſterium 533,44
Waſſenburg caſtrum venale 944,13
Waſſenburg monaſterij fundatio & translatio 912,22
Watheo Longobard. rex emoritur 512,9
Watizlaus filius Ziptinæi dux Bohemiæ 577,27
Wato ex clero S. Lamberti, epiſc. Leodicenſium 596,38
Waydhoffen in Stiria comburitur 905,9
Wederauia 73,8
Wehmare 157,19
Weiſſenfelſenſe monaſterium fundatur 814,49
Weitzendorf 264,25
Welfus comes Sueuigena Welfi comitis filius conſtituitur dux Carentani 140,25
Welff filius Azzonis marchionis Italorum, genet Ottonis ducis Baioariorũ in gratiam Henrici regis IIII à ſocero deflectit, eique filiam remittit, & à rege dux Baioariorum conſtituitur 181,25. Henrico regi ſuam operam in expeditione Saxonica ſecunda denegat 226,29. capit Babenbergenſem epiſcopum, theſaurisq; eccleſię ſuæ remiſſis, ipſum in tuta cuſtodia detinet 247,54. moritur 147,4
Welffesholtz, locus prælio nobilis 692,37. 783,22
Welfus frater Henrici ducis congreditur cum rege Conrado 473,6
Welfus comes, & Auguſtenſis epiſcopus Bruno inter ſe inimicitias exercent 136,31
Wemborch caſtrũ conſtruitur 749,25
Wenceslaus II, rex Bohemiæ 699,50. 701,42
Wenceslai regis Bohemiæ prauitas 748,36. erga Roman. regem præſumptio, eiuſdemq; poſt obſeruatio 703,1,48. ſubactio & captiuitas 578,54. 949,29. cum rege Roman. recõciliatio, teſtamentum, obitus 704,34
Wenceslaus rex Bohemiæ Roman. imperator 843,21. 946,53. deponitur 843,23. 846,44. 951,5. occiditur 580,8. 704,11. 852,50
Wẽceslaus dux Sax. veneno perit 747,54
Wenceslai coniunx ſecunda, eiusq; dos 701,20
Wendelinus Steinbach 886,26
Wenthuſen (Wynthuſen) caſtrum capitur 943,37
Wether propinquus Wetheri comitis f. conſtituitur Argentorat. epiſc. 172,5
Werenher comes & Adalbertus, &c. Vide Adalb. Brem. archiep. & Werenher.
Werẽher abbas eligitur Corbeien. 181,19
Weringerodenſis comes capitur 943,24
Werinherus filius Chunradi fit dux Lotharienſis 77,9
Werinherus dux & comes cum multis occiditur 135,36
Werinharius Argentinenſis epiſc. vincit Burgundiones 136,13. moritur 159,8
Werinharius monachus Augienſis frater Hermanni Contracti comitis peregrinationem ſanctam ſuſcipit, & in itinere moritur 145,46. 146,36
Werinherus abbas Augienſis 135,24. moritur 135,38
Wernherus comes occiditur 159,30
Wernher comes occiditur 450,7
Wernher comes claua in capite percuſſus corruit 175,21
Wernher eligitur abbas Fuldenſis 156,55. occumbit 157,46
Wernher comes petit & impetrat villam Kirchberg 171,36
Wernherus archiep. Mog. 697,37. 778,44. 808,32. tollit Erffordiæ diuinorum adminiſtrationem 160,2. E[illegible]enſes in gratiam recipit 160,15. moritur 700,20. 779,16. 814,26
Wernheri epiſc. Merſeb. fuga 7[illegible],2
Wernherus archiep. Magdeb. occiditur 777,1
Wernherus abbas ad S. Albanum 471,47
Wernherus adoleſcens à Iudæis martyrizatur 700,43
Werinus & Adalhardus comites remittuntur ad Carolum 25,47
Werra fluuius 258,4
Weſterfalt regio in regno Danorum 40,18. reſpuit imperium Henoldi & Regnifridi 40,20
Weſtphali 28,15. 29,19. ſubiugantur 554,44. 555,22. incurrunt Haſſiam, ſed infauſtè 930,40
Weſtphaliæ ducatus Colonienſi archiepiſcopo traditur 917,22
Wetel ordinatur epiſcopus Mog. 253,35
Wetini viſio 33,18
Wetti Augienſis monachus 129,51
Wezel epiſcopus Hildesheimenſis Saxonum legatus ad Henricũ regem 216,37. 224,44
Wezil & Buchardus de Zolorin occiduntur 148,8
Wiborada includitur 132,32. martyrizatur ab Hungaris 132,49
Wicbert⁹ nobilis Lotharingiæ, poſt monachus 577,22
Wicbertus Gemmelacẽſis cœnobij fundator moritur 583,46
Wicbertus marchio in SWorbia & Litzitz 784,14 (813,35)
Wickerus abbas Treuerenſis 80,2. obit
Wicredſ. Egberti Anglorũ vindex 540,47
Wictech Pragenſis epiſc. martyr 587,38
Wida vxor Burchardi nubit Hermanno 75,18
Wideradi Fuldenſis abbatis & Hezelonis &c. Vide Hezelonis & Wideradi
Widgerus archiepiſc. Rauennas exautoratur 139,15
Widicheil dux Britonum cum Alano de regno Britanniæ diſceptat 66,34. in prælio contra Britones paganos ſuccumbit 66,45
Widichindus Carolo rebellis 27,42. ſuadet Saxon. rebellionem 28,2,19. Nortmãniam fugit 28,55. acceſſitur ad Carolum 29,32. venit ex promiſſo Attiniacum ad Carolum 29,34. baptizatur 29,34

Wi

Winthichindus dux Saxonum Carolo reconciliatus baptizatur 555,27
Widigaſt dictator legis Salicæ Francorum 493,9
Widiomarus amicus Hilderici 502,54. reuocat Hildericum, eúmque reſtituit 504,22
Wido comes tenet Marcam 33,21. Britanniam in deditionem recipit 33,22
Wido Caroli dux Britones vincit 557,43. cum Berengario de regno Italiæ contendit 572,12. fugat Berengariū 572, 29. vxore veneno extincta priuatur 574,9. hoſtilis exercitus primores auro corrumpit 573,17. fugatus pòſt fugat Arnolph. imperat. 574,7,13. moritur 574,13
Wido marchio capit & trucidat papam 578,50
Wido episc. Mediolani cōſtituitur 138,54
Wido legatus ſedis apoſtolicæ cardinalis celebrat tranſlationem ſanctæ Hedwigis 259,10
Widonis abbatis monaſterij Popoſiæ corpus Spiram transfertur 140,15
Wigbertus marchio, monachus, obit 254,39
Wigbertus capellanus epiſcopus Merſeburgenſis eccleſiæ 769,46
Wigberti eccleſiæ fundamentum foditur 154,16
Wigbertus S. moritur 728,8
Wigberti & Lulli confeſſorum reliquiæ quò tranſlatæ 159,34
Wigberti eccleſia dedicatur 154,44
Wigemore caſtellum obſidetur 633,46. reſtituitur 633,50
Wigers caſtrum obſidetur 952,8
Wigfridus Colonienſis archiepiſcopus moritur 79,17.582,31
Wigman Saxo rebellat primò, pòſt reconciliatur 76,46. expellitur 79,43. Sclauos in odium Ottonis regis in regnum introducit 583,20
Wihmodi trans Albiam 35,11
Wilebrodus cum ſociis 540,53
Wileneburch caſtrum 73,26
Wilſi ſubiguntur à Carolo 553,28
Wilfridus epiſcopus 541,16. ſede ſua pulſus multos conuertit 124,54. moritur 126,10
Wilharius dux Venetiæ 35,39
Wilhelmi regis prælium in comitiſſam Flandriæ 696,49
Wilhelmus comes Hollandiæ imperator 696,15.743,40.801,16. occiditur 697,5.743,41.928,7
Wilhelmus f. Wilhelmi rex Siciliæ 645, 30
Wilhelmi Siciliæ regis dotalitium vxori legatum 663,6. qui ducatus, quæ vxor 660,19
Wilhelmus rex Siciliæ f. Rogeri 632,10. euertit Barum 634,39. cum papa de conſecrationibus epiſcoporū tranſigit 634,40. in Græcos viriliter agit 634, 42. expeditionē mouet in Ægyptū, & illuſtrem de Græcis victoriam obtinet 632,17. capit Sibyllā vrbē 635,40.
Wilhelmus rex Scotiæ 645, 19. capitur 658,8
Wilhelmus rex Siciliæ moritur 645,30
Wilhelmi fortitudo in Roberto fugando, & caſtellis recuperandis 643,14
Wilhelmus cognomento Boſtar rex Anglorum ab archiepiſc. Colonienſi illectus ad Aquisgranum capiendum fallò defertur 210,48
Wilhelmus comes Normannorum Anglos obruit, & Araldum perimit 600, 48
Wilhelmus Nothus cum Francis in Angliam venit 453,7
Wilhelmus rex Angl. moritur 607,24
Wilhelmus f. Guilielmi rex Anglorum 607,24. moritur 611,26
Wilhelmus Henrici regis Anglorum f. moritur 635,7
Wilhelmus f. Ottonis, nepos Henrici regis naſcitur 75,25
Wilhelmi Maſcouenſis comitis filia imperatori Alemannorum nubit 635,34
Wilhelmi f. regis Stephani, comitis cum rege Henrico Anglorum amica compoſitio 636,12
Wilhelmus f. regis Steph. comes accingitur armis à rege 637,13
Wilhelmus Ockam 833,31
Wilhelmi Ockam ſcripta cōtra papam, & ob ea excommunicatio 833,31
Wilhelmus marchio Miſnenſis rapinas & incendia exercet in agro Erffordenſi 950,14. moritur 147,15.854,33.952, 47.955,25
Wilhelmus dux Saxoniæ & Lantgrau. moritur 874,54
Wilhelmus marchio imperatoris commilito contra Mediolanenſes 944,42
Wilhelmus marchio in prælio contra Luticios occumbit 163,6
Wilhelmus marchio cum Citicenſi epiſcopo, duce Boemico, & magno exercitu Hungariam intrat, & primò feliciter, pòſt malè cum Bele ſigna confert 166,7.775,49. ſe Beli dedens eius fit gener 166,18 ſpōſam in Thuringiā adducturus in itinere obit 166,29
Wilhelmi Lantgrauij Thuring. cum fratre diſſenſio 861,50.863,35. reconciliatio 863,48
Wilhelmus Landtgrauius Haſſiæ moritur 893,33
Wilhelmus marchio capitur 775,3
Wilhelmus dux Brunſwicenſis 749,34. acceptat caſtrū Wulffesbuttel 754,42
Wilhelmus comes, auunculus matris Henrici regis liberaliter Henricum regem in itinere Romam verſus excipit 146,23
Wilhelmus comes de Clara, & quæ eius vxor 655,37
Wilhelmus comes de Gliſberg 474,18
Wilhelmus dux de Luneborch moritur 747,18
Wilhelmus comes Glocceſtriæ moritur 674,37
Wilhelmus Talauacius comes Pontini moritur 652,45
Wilhelmus Niuernenſis comes moritur 650,55
Wilhelmus epiſcopus transfertur ad archiepiſcop. Rem. 660,11
Wilhelmus epiſc. Burdegalenſis 654,23
Wilhelmus comes Moritonij moritur 640,44
Wilhelmus comes de Magnauilla eiúſque vxor 664,34
Wilhelmi comitis Pictauenſis in Galliciam peregrinatio & obitus 625,18
Wilhelmus f. Ottonis regis ordinatur archiepiſc. Mogunt. & dominus Thuringiæ 79,33.156,20.448,8.583,4.912, 49. ordinatur regi Ottoni filio à patre Ottone rege magiſter & curator 80,40. ſepultura in fratrem Luidolphum honorificus 80,1. ægrotat 84,8. moritur 156,54.448,43.585,27.
Wilhelmi Traiectenſis epiſcopi cum aliis pluribus epiſcopis peregrinatio Hieroſolymitana periculoſa 148,33. 171,44.172,7. contra papā contumacia eiúſque grauis correptio 777,23. præſumptio in archiepiſcopo Colonienſi Hidolpho conſecrando 235,22. eius in agone confeſſio & deſperatio 236,1
Wilhelmus princeps Burgundiæ occiditur 470,33
Wilhelmus Argentinenſis epiſcopus cōſtituitur 159,9. moritur 159,55
Wilhelmus epiſc. Abrincenſis 674,41
Wilhelmus epiſcopus Couſtantienſis 674,40
Wilhelmus epiſcopus Minatēſis, author Rationalis diuinorum 814,52
Wilhelmus epiſcopus de Trigel moritur 657,6
Wilhelmus epiſc. Lugdun. ordinis prædicat. 816,38
Wilhelmus abbas Cluniacenſis 666,39. moritur 667,11
Wilhelmus abbas Cadomi moritur 667, 43
Wilhelmus Diuionenſis abbas 594,24
Wilhelmus abbas S. Michaelis moritur 671,35
Wilhelmus abbas Montisburgi 75,42
Wilhelmus abbas ad S. Trinit. 658,37
Wilhelmus abbas in Greſtem 664,5
Wilhelmus Præneſtinus apoſtolicus legatus 471,46
Wilhelmus puer in Anglia à Iudæis crucifigitur 628,13.661,6
Wilhelmorum multitudo 653,30
Wilhelmi de Albineio obitus, orphani, vxores 660,26
Wilhelmi de Amore libri contra mendicitatem reprobantur 810,14
Wilhelmus Altiſiodorenſis 789,40
Wilhelmus de Curſeio moritur 660,24
Wilhelmus Fulconis Paganelli f. 673,12
Wilhelmus de Lancaſtre moritur 675,7
Wilhelmus Taūacius comes Sagienſis cū ſuis tradit Henrico regi caſtra 645,33
Wilhelmus Seneſcallus Normāniæ moritur 679,10
Wilhelmi de Vado militis eleemoſyna 679,27
Wilhelmus de Vecit moritur 675,6
Wilhelmus Vizeliacenſis abbas 654,10
Wilhelmus de Warenna gener Terrici 636,14. obit in Hieroſolymitana peregrinatione 637,15.644,19
Wilhelmus Pariſienſis Scholaris fundator Auguſtinianorum 810,8
Wilibaldus patricius 15,22
Wilibaldus epiſcop. Eiſtetenſis 127,34. 436,6.685,5
Wilibertus ordinatur epiſc. Colonienſis 51,45. moritur 66,52
Willæ vxoris Beringarij fatū & viciſſitudo 156,46. dimiſſio 81,5. viduæ pòſt velum ſanctimoniale 83,45
Willarius dux Venetiarum 37,32.39,4. ob perfidiam honore ſpoliatus Conſtantinopolim remittitur 39,6
Willebaldi patria, parentes, peregrinatio, &c. 685,25
Willehadus primus Bremenſis epiſcopus 760,45
Willermus rex Apuliç debellatur 634,10
Willerus Treuerēſis abbas moritur 80,1
Willibrordus Clemēs Britannus 16,44. Friſonum epiſcop. à papa conſtituitur 16,45.541,13

Willigiſus Moguntienſis archiepiſcopus 135,50.158,1,40. rector Ottonis imper. III, 475,45. inungit in regem Germaniæ Henricum 591,9
Willigiſi archiepiſc. humilitas & ſymbolum 690,16.733,41
Wiltzi Sclaui Gotefrido ſuppetias ferunt contra Abrotides 37,6. eripiunt Carolo imperatori caſtellum Huobuocki 38,40. 39,18. à Carolo debellantur 39,55
Wimelberg caſtrum à Iulio Cæſare extructum 909,14
Wina flumen 203,1
Windichildus monachus ſcriptor hiſtoriæ Saxonum, & vitæ Ottonis primi 586,52
Windichindus dux Saxonum, rebellionis Saxonicæ maximus author 438,41
Winili qui aliàs Longobardi 480,9
Winceſtrum 634,16
Winegiſus dux à partibus Francor. 30,43
Winegiſus dux Spoletanorum legatus Caroli 33,6.34,53. in deditionem accipitur 34,55. liberatur 35.2
Winemarus ſatelles Balduini perimit archiep. 72,24.573,55. excommunicatur 72,36
Wingehaim villa Germaniæ, curia Francorum 493,10
Winidi à Dagoberto debellantur 512,25. populi tributarij Henrici imperatoris 591,16
Winigardus f. Gerardi crudelis in ſanctos 557,9
Winitharius Hunnos ſuperat 484,47,52. occumbit 485,42
Winnochus Brito, ſanctus 522,10
Winsberg caſtrum obſidetur, & capitur 473,5
Wintberg caſtrum capitur 262,10. deſtruitur 821,28.933,27
Winterturum 132,41
Winterſtein caſtrum obſidetur 262,23
Winthichindi in Nortmanniam fuga 554,30
Wintzheim vrbs imperialis compeſcitur 948,7
Wipertus V epiſc. Miſnenſis 770,55
Wipharius dux Aquitanorum 22,47
Wirech rex Anglorum moritur 546,18
Wirundus abbas legatus Caroli 33,6
Wirzam rex Abrotitorũ occiditur 31,53
Wirtenbergenſis comitatus mutatur in ducatum 887,48
Wirtenbergenſis comes capitur 868,2
Wiſant portus maris 634,23
Wiſara fluui⁹ 26,3,50.28,52.29,11.32,33,44
Wiſelbach caſtrum capitur 925,39
Wiſigothi qui, & quæ eorum habitatio 481,5. ſub imperat. Romano ſine rege 484,36. à Romanis deficiũt, proprium regem creant 487,40. affligunt prouincias Romanorum 488,8
Wiſigothorum regni finis 545,13
Wiſenſeh (Weiſſenſcha) obſidetur 694,29,33. capitur 928,5
Witbertus comes Hugonis filij Lotharij ſocius. 60,38. occiditur 60,45
Witganus epiſcopus Auguſtæ ciuitatis moritur 63,38
Witegouo, abbas Augienſis 134,51. moritur 135,18
Witgerus diu regi Henrico reluctãs, tandem paret 75,1
Witgerus Metenſis epiſcopus obit 75,12
Withan rex Abroditorum perimitur 557,14
Witigiſus (Vitigiſus, Witiſi) rex Gotthorum 514,55. occidit Theodohadum 120,32. Romam obſidet 423,34. 515,5. vincitur à Beliſario 120,32. capitur & Conſtantinopolim abducitur 9,7. 423,4. 515,5
Witigo Citizenſis epiſc. moritur 837,38
Witigo ſecundus, Nuemburg. epiſc. 842,23. moritur 843,25
Witin 258,48
Witineuſe prælium inter Albertũ Lantgrauium & Albert. BrunſWic. ducem 258,48
Witla emporium inceditur 563,48
Witlinsbachius comes occidit regem Philippum 738,38
Witlingsbachius occiditur & ipſe 738,39
Wittenbergenſis academiæ & baſilicæ collegiatæ fundatio 854,19.878,49. 879,2.888,37
Wittigo Nuemburg. epiſc. 830,30
Wittekind Saxo baptizatur 439,8
Witzenhuſen munitio 929,51
Witzi Sclaui bello petuntur 128,53
Wizan Sclauorum princeps 31,4
Wolckenrode monaſterium fundatur 916,47
Woldemarus marchio de Brandeburg cum marchione Miſnẽſi diſcordat, & eum capit 936,11
Wolffgangus Ratiſponen. epiſc. moritur 732,33
Wolfridus Italus 23,17
Wolueradus comes moritur 135,49
Wonomirus Sclauus 32,7
Wormatia 29,12. crematur 131,3. ictu fulminis comburitur 443,14. ſubuertitur 445,34
Wormatienſis conuentus 84,4
Wormatienſis cõuentus ab Ottone imperatore celebratus 83,37
Wormatienſes, bene in regẽ Henricum IIII affecti 200,9
Wormatienſis ſynodus contra Gregorij papæ excõmunicationem in regem Henricum 455,37
Wormatienſis epiſcopatus olim archiepiſcopatus 727,18
Wortegirnus conſul Gemuſſeorum affectat regnum Britonum, & epiſcopi officium obit 493,27
Wortegirnus conſul Britanniæ regnum inuadit auxilio Saxonum 494,34. iam rex Britonum ducit filiam Hengiſti ducis Saxonum 495,46. à Britonibus deſeritur 495,53. Saxones in regnum euocans ligatur, & imperata facere cõpellitur 497,4. conſultationem habet de ſui defenſione contra hæredes regni Aurel. Ambroſ. & Vtherpendragon 498,10. reſtituitur 496,30
Wortiporius rex Britonum 516,52
Wortunerus f. Wortegirni rex Britonũ eligitur 495,53. paganos regno expellit, & eccleſias renouat 496,19
Wulfesbuttel caſtrum BrunſWicenſibus commendatur 747,36. duci de BrunſWig commendatur 754,42
Wurtzburgenſis (Wirtzburg) epiſcopatus initium 463,3.548,45.780,39. eius eccleſia lapidea 789,23
Wurtzburgenſis eccleſiæ hoſtes, & de iis victoria 814,8
Wydeie Sanctimonialium monaſterium fundatur 791,22
Wymar ciuitas obſidetur 262,47
Wynſeuſe prælium 748,1

X

XANTHVS Triopaleſpum condit 302,14
Xanthus Bœotus prouocat Thymœten 313,38
Xenocrates rector Academiæ 95,15.150,35.339,50
Xenophon 338,34
Xerxes, aliàs Baleus, rex Aſſyrior. 298,48
Xerxes f. Darij rex Perſarum 94,28.150,34.333,44. Ægyptum capit 94,28.333,48. incendit Athenas 333,6
Xerxes II, rex Perſarum 94,50.337,1. vincitur 713,24
XI millium virginum exercitus colligitur, ſed ab Hunnis martyrizatur 500,43.713,30
XII tabulæ ab Athenienſibus deſcriptæ 334,13
XLVIII martyrum baſilica in Armenia, igni comburi non poteſt 522,22
Xyſtus, Vide Sixtus.

Y

YLborg olim Iulburg à Iulio Cæſare conditum 909,12
Ylberg caſtrũ & ciuitas cedit marchioni emptionis titulo 950,28
Ypapantes feſtum 516,30.683,41.723,1
Yringus Auarorum princeps expilatur 557,17
Yſachij Conſtant. imper. filia, vxor regis Philippi 797,13
Yſenachum 258,13.813,26. ex parte comburitur 940,6. capitur 929,20
Yſenacenſes imperiales rebellãt Thuringiæ Landgrauijs 933,35. infeſtantur à Landgrauij filiis 933,45. conſtantes erga imperatorem 934,39. marchioni reconciliantur 934,46
Yſenacenſis eccleſia ad S. Georgium extruitur 920,8
Yſenachiſberg caſtrum deſtruitur 929,19
Ysleben obſidetur 943,54

Z

ZABDAS epiſc. Hieroſ. 384,37.395,48
Zachæus epiſcopus Hieroſolymit. 103,13.376,41.378,39
Zacharias papa 22,49.127,[illegible].436,8.548,4.728,11. decernit Pipinum in regem Francorum eligendum 152,39.437,1.686,48.728,15. pacem init cum Longobardis, & interpretatur dialogos Gregorij 548,4. moritur 127,40.152,42.437,17
Zacharias Propheta 94,2.318,12. lapidatur 91,14.150,20.319,20.318,35.319,50.330,34.331,36
Zacharias rex in Iſrael 320,22,45
Zacharias patriarcha Hieroſolymitanus 528,5
Zacharias protoſpatharius Iuſtiniani 16,12. ad enecandum papam veniens Rauennam, repellitur 431,35
Zacharias pater, legatus cũ duobus monachis ad Carolum 34,3
Zacharias presbyter 33,19
Zaleucus legislator apud Locros 325,13
Zaliabus frater Turcarum imp. capitur 883,9. [illegible] 883,4. dimittitur
Zalicibus magnorum motuũ in Græcia author 574,37
Zameis aliàs Ninyas f. Nini & Semiramidis, tertius Aſſyriorum rex 296,40

Zamei

Zatuni præfectus ciuitatis Barcinonæ cum Sarracenis comprehenſus, 34,36. exilio damnatur 34,39
Zatus rex Lazorum baptizatur 512,41
Zebennius Antiochenus epiſcopus 107, 33. 385,26
Zeliobes rex Hunnorum 503,12. occiditur 512,22
Zenobia regina Orientis vincitur, & cũ Tetrico in triumpho Aureliani Romam ingreditur 109,16.393,19,30. Romæ in honore conſeneſcit, & familiã Zenobiam poſt ſe relinquit 393,32
Zenobia familia Romæ à Zenobia regina 393,34
Zenon gener Leonis Iſaurus imperator 8,15.118,23.151,33.505,45.418,53.720, 44. inſidiatur Leoni Auguſti filio 418, 29. conſulatu & aurea equeſtri ſtatua ſublimat Theodericũ regem 118,40. 505,53. tradit Italiam Oſtrogothorum regi 507,45. plures imperatores electos audiens, vltro recedit, aliisq; regnum relinquit 418,9. moritur 118, 51.419,32.508,53
Zeno philoſophus Stoicus 337,25. moritur 343,12
Zenonis confeſſoris reliquiæ Vlmam perferuntur 144,36
Zephyrinus papa 106,22.383,36.712,53. 713,4.384,51
Zethus Thebis regnat 306,20,40
Zethus Ægyptiorum dynaſta 306,46
Zethus Muſicus 306,15
Zeuxippus vltimus rex Sicyoniorum 89, 55.312,52
Zeuxis pictor 94,32.333,43
Ziptinæus dux Boemiæ, princeps iuſtus & recens Chriſtianus 577,26
Zolrenſes comites Norimbergẽſi Burggrauiatu donantur 149,44.815,46
Zoroaſtres magus & magiæ inuentor, rex Bactrianorum 149,44.296,24
Zorobabel 94,2.329,54.330,24
Zopyrion dux Alexandri Magni à Scythis deletus 65,14
Zoſimus papa 116,5.411,38.492,14.718, 34
Zuleimen Ammiras Sarracenorum 544, 16. obſidet Conſtantinopolim 544, 29. moritur 545,44
Zundebolch rex Sclauorum Marahenſium 66,10. accipit ducatũ Bohemenſium 66,11. rebellat regi Arnolpho, eumq; contra ſe irritat 66,19.572,32. ægrè pacem ab Arnolpho obtinet 66, 21. obit 69,45
Zundibolchus (ZWendebaldus) filius Arnolphi rex 62,18. 64,28. accipit ab Arnolpho rege honores Megingandi comitis 68,48. regno Lotharij præficitur 69,54.573,9. Lugdunũ obſidione claudit 70,7. dignitates & poſſeſſiones quibuſdam comitibus adimit, & inter ſuos diuidit 70,27. in vxorem ducit Odan filiam Ottonis 70,31. Reginarium ducem à ſe repellit, & poſtea obſidione claudit 70,48. circumuentus fuga dilabitur 71,3. cum Carolo pacem init 71,9. cũ optimatibus Arnolphi & Caroli colloquitur 71,18. ab epiſcopis fulmina anathematum cõtra Reginariũ, Odoacrum & eorum ſocios vrget 71,31. nobilioribus infeſtus, & iccirco illis exoſus 71,42. in prælio ſuccumbit 71,52.131,51.574,45
ZWickau vrbs imperialis à marchione Miſniæ ſubigitur 934,50. Vide Cygnea
ZWirn, familia comitum 258,51

FINIS.

Bayerische Staatsbibliothek MÜNCHEN

Corrigenda.

Libuit hic ſubiungere errata, quæ obiter in conficiendo Indice deprehendimus: quorum tamen potior pars non tam noſtræ oſcitantiæ, quam exemplarium noſtrorum deprauationi debet adſcribi: quæ certè primo conatu ſuæ puritati omni ex parte non potuerunt reſtitui. Eo autem fine illa ſubnectimus, vt ſtudioſus lector animaduertat, nos potius cupere de noſtrorum laborum gloria periclitari, quam ipſi imponere, aut data opera quicquam parum congruum diſſimulare. Immo fatemur, nos in opere hoc non parum profeciſſe, & deprauata loca ſenſim ex longiori vſu & locorũ inter ſe collatione obſeruaſſe. rogamus item, vt ſi forte plura occurrent quæ nos adhuc latent, hiſtoriæ verò lucem obſcurent, liberè nobis ſignificentur.

Pag.7, lin.1, lege *Piſtanienſis*: lin.38, legendum videtur *Alani* pro *Alemanni*, vt paulo pòſt, l.51. Pag.8, lin.12, *Theodoritus Cyri*, vel ſaltem *Cyria*: lin.17, *Arrianus*. Pag.9, lin,40, *Auguſtodunum*. Pag.13, lin.46, *Auſtraſia*. pag.14, lin.46, diſtinctio poſt *inſtituta* remouenda. lin.47. *diſcooperires* coniunctim. pag.16, l.18, *Auſtraſia*. ibidem l.52, *diſcooperiens*. p.17, l.40, *ſolidi*. ibidem l.27, *reædificauit*. p.21, l.36, *Soracte*. p.23, l.44, legendum videtur *ſedem* pro *fidem*. pag.36, l.5. & p.39, l.42, *à Nicephoro* diſtinctè. p.54, l.53, diſtinctio *qui* eſt præponenda. p.59, l.48. legendum videtur *patris* pro *fratris*. p.64, l.55, lege *Riphas*. pag.71, l.31, *epiſcopos*. p.73, l.8, *frater verò eius Gerhardus*. p.80, l.41, forſan *Tridentum*. p.89, l.23, lege *ipſo*. p.92, l.16, *regnum*. p.106, l.12, *Iulianum*. p.119, l.36, *irridentes*. p.127, l.24, *Pipinus*. p.135, l.33, *Sclauorum*: l.41, *Epiſcopatus*. p.145, l.19, *incuſatum* vel *inculpatum*. p.147, 12, *Sclaui*. pag.150, l.3, *Aod*. p.161, l.32, *Conſtantinopolim*. p.162, l.3, *Conſtantinopoli*: l.50, *Hanno* vel *Anno*. p.163, l.52, *periclitantis*. p.175, l.30, *Statuta*. p.177, l.22, *placido*. p.206, l.16, *abſceſſerat*: l.52, *ratificari*. p.210, l.45 impetitus. p.219, 19, *illic*: l.54, poſt *procedunt* finalis diſtinctio ponenda. p.265, l.20, *Septuaginta*. p.318, l.25, *Eudemus*. p. 392, l. 28, *Valerianus*. p.394, 55, *Myſia*. p.399, l.26, legendum videtur *Fauſtam*. p.401, l.4, *eo*. p.434, 53. legendum videtur *Lucifer*. p.440, l.10, *anno LXXII*. p. 475, l. 22, *diſcidio*. pag. 548, l.23 *Conſtantinus*. p.560, l.24, *in*: l.25, *inuento* coniunctè. p.581, l.47, legendum videtur *Henrico*. p.583, l.35, *per induſtriam*. p.585, l.24, *à Desiderio*. p.630, l.8, *Henricus*. pag.677, l.39 *Acra*. p 679, l.5, *hominum*. p.681, l.30, *Exercitus*. p.687, l.44, *Lotharius*. p.712, l.19, *Hyginus*. pag.713, l.30, ſententia vel pendet à priori, prout illi coniuncta erat in exemplari: vel eſt imperfecta: quod ob diuerſitatem temporis in quo Sigebertus diſſentit, pag.500, l.43, nobis fuit rationabilius, ideoque ſeparauimus, ſaluo interim cuiuſlibet ſaniori iudicio. p.25, l.15, *Sabinianus*, vt in aliis. p.741, l.31, *Pœnitentium*. p.758, l.8, *ipſo*. p.767, l.20, *coaptare*. p.845, l.44, *lucem*. p.848, l.43, *Romani*. p. 910, l.41, *Et quia Saxones &c. ideo rex*. pag.916, l.27, *comite*.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google